

SALMANTICENSIS

M O N T E
Primitivæ Observantiæ

Juxta miram Divi Thomæ Præceptoris Angelici doctrinam.

TOMUS VIGESIMUS 7o< 2 b)
CONTINENS PARTEM POSTERIOREM TRACTATUS XXIV
DE POENITENTIA.

ILLUSTRISS, ac REVERENDISS. IN CHRISTO PATRI IΛ D.

AB01.0 Amabili oe la TOUR - liAUVERGNE - I AURAGUAkS

a RCHIEPISCOPO BITURICE NSI

EDITIO NOVA

CAT HOLICÆ

PARISIIS

VICTOR PALMÉ, rector generalis
76, via Sanctorum Patrum, 76

BRUXELLIS

SUCCURSALIS RECTOR EM
i2, via Parochianorum, 12

Apu d HENRICUM TREMBLEY
SUCCURSALIS RECTOREM
4, via vulgo dicta *Corr.Utrie*, 4

i 88 3

INDEX TRACTATUS

QI'ÆSTION I'M, DISPUTATIONUM ET DUBIORUM

I
M

QL'Æ IN HOC TOMO VIGESIMO
CURSUS THEOLOGICI SALMANTICENSIS CONTINENTUR.

TRACTATUS XXIV

PARS POSTERIOR

DE POENITENTIA UT SACRAMENTO

Prooemium.

QUÆSTIO XC.

De partibus Pœnitentiæ in generali, in
quatuor Articulos divisa. 2

Art. 1. Utrum Pœnitentiæ debeant
partes assignari. ib.

Art. 2. Utrum convenienter assignen-
tur partes Pœnitentiæ, contritio, confes-
sio, et satisfactio. 5

Art. 3. Utrum prædicta tria sint par-
tes intégrales Pœnitentiæ. 9

Art. 4. Utrum convenienter dividatur
Pœnitentia in Poenitentiam ante baptis-
mum, Poenitentiam mortalium, ct Poeni-
tentiam venialium. 11

Disputatio 'VII.

De Contritione. 15

Dub.1. Quas condiciones debeat habere
peccatorum dolor, ut sit pars sacramenti
pœnitentiæ, et dispositio ad ejus effec-
tum. ib.

§ 1. Praemittuntur aliqua notabilia, ct
proprius dubii status assignatur. 'ib.

§ 2. Proponitur prima conclusio dubio
ex parte respondens. 23

Salmanl. Curs. Theolog. lom.XX

§ 3. Alia assertio resolvens aliam du-
bii difficultatem. 35

§ 4. Ultima conclusio pro perfecta du-
bii decisione. 44

§ 5. Refertur haeresis contra primam
conclusionem. 48

§ 6. Aliquorum Catholicorum sententia
contra eandem assertionem. 57

§ 7. Aliæ referuntur sententiae contra
conclusionem secundam. 77

§ 8. Corollaria praecedentis doctrinae. 83

Dub. 2. Quam intensionem, et exten-
sionem debeat habere dolor pro sacra-
mento poenitentiae requisitus. 92

§ 1. Expeditur difficultas quantum ad
intensionem doloris. ib.

§ 2. Resolvitur alia dubii pars ad do-
loris extensionem spectans. 100

§ 3. Unicum contra praecedentem as-
sertionem argumentum, et ejus occasione
incidentis dubii decisio. 105

Dub. 3. Quæ sit materia doloris per-
tinentis ad sacramentum pœnitentiæ. 111

§ 1. Proponitur communis sententia, et
ab aliquibus objectionibus vindicatur, ib.

§ 2. Alia contra eandem assertionem
objiciuntur, et dissolvuntur. 120

Dub. 4. Utrum dolor, ut sit pars sacra-
menti pœnitentiæ, debeat præcedere con-
fessionem. 126

§ 1. Praefertur pars affirmativa. ib.

Dub. 5. Utrum idem doloris actus possit
distinctis confessionibus deservire. 135

Γ

§ 1. Aliqua pradibantur, et supponuntur.	ib.
§ 2.. Duabus assertionibus expeditur difficultas.	138
§ 3. Satisfit motivis adversantium opinionum.	144
Dub. 6. Appendix. De specialibus difficultatibus circa dolorem, et propositum in confessione venialium.	117
§ 1.	ib.
§ 2. Quaestiuncula) circa dolorem pro confessione venialium, et earum decisio.	153
§ 3. Alia dubiola circa propositum requisitum pro confessione venialium.	

Disputatio VIII.

De Confessione sacramentali.	171
Dub. 1. Utrum confessio sacramentalis cadat sub preecepto divino?	172
§ 1. Assertio, et propugnatio catholica veritatis.	173
2. Refertur hæresis contraria, et evertuntur ejus motiva.	183
Dub. 2. An, et qua ratione confessio sacramentalis cadat sub præcepto ecclesiastico.	195
§ 1. Resolutio dubii tribus assertionibus explicatur.	ib.
§ 2. Recensentur sententiæ præmissis assertionibus oppositæ.	205
§ 3. Ad quas personas extendatur Ecclesiasticum confessionis præceptum.	
§ 4. Qua anni parte urget t hoc præceptur.i,et qualiter annus pro illo computari debeat.	223
§ 5. Conditiones annuæ confessionis, ut per eam satisfiat Ecclesiæ præcepto.	234
§ G. De causis excusantibus a præcepto annuæ confessionis.	211
Dub. 3. Utrum in confessione explicari debeant omnia peccata quantum ad species, numerum, et circumstantias mutantes speciem ?	249
§ 1. Veritas catholica in genere asserta.	ib.
§ 2. Quomodo explicanda peccata distincta quoad speciem ?	253
§ 3. Qualiter recensendus numerus peccatorum in singulis speciebus ?	256

§ 4. Ratio distinguendi circumstantias mutantes speciem, et illas confitendi.	262
Dub. 4. An circumstantiæ notabiliter aggravantes intra eadem speciem sint necessario explicanda? in confessione ?	2(fô
£ 1. Praefertur sententia negans.	267
§ 2. Respondetur motivis contraria opinionis.	275
Dub. 5. Quae circumstantia) in particulari in confessione explicari debeant.	290
§ 1. De circumstantia Quis.	291
§2. De circumstantia Quid.	312
§ 3. De circumstantia Ubi.	327
§ 4. De circumstantia Quibus auxiliis.	336
§ 5. De circumstantia Cur.	310
§ G. De circumstantia Quomodo.	343
§ 7. De circumstantia Quando.	348
Dub. 6. An peccata mortalia dubia necessario in confessione explicanda ?	
§ 1. Aperitur proprius hujus quæstionis status.	ib.
§2. Communis sententia diversis motivis suadetur.	359
§ 3. Convelluntur fundamenta sententiæ oppositæ.	370
§4. Quæstiuneulæ appendices, et earum resolutio.	376
Dub. 7. Qua) integritas in confessione sacramentali servari debeat ?	385
§ 1. Proponitur communis resolutio, et obvii ex ea casus deciduntur.	ib.
§ 2. Specialis difficultas circa manifestationem complicis in peccato.	395
§ 3. Alia dubia pro integritate Servanda in confessione moribundorum.	402
§ 4. Continuatur eadem materia.	414
Dub. 8. An pœnitens debeat explicare, quod peccata, quæ confitetur fuerit, aut non aliquando confessus ?	424
§ 1. Propositæ difficultatis decisio aliquibus assertionibus explicatur.	id.
§ 2. Refertur sententia contraria.	429
Dub. 9. Utrum confessio facta ex fine venialiter malo sit invalida ?	433
§ Unicus. Resolvitur difficultas duabus assertionibus, et refertur opinio contraria.	434
Dub. 10. An, et quale conscientiae circa peccata examen debeat confessioni præmitti.	437

INDEX QU/ESTIONUM, ETC.

<p>§ Unicue. Communis doctrina proponitur, et declaratur. ib.</p> <p>Dub. II. An possit dari confessio informis, et valida, et in quibus casibus. 411</p> <p>§ 1. Statuitur prima conclusio. ib.</p> <p>§ 2. Referuntur, et refelluntur <i>diversi</i> modi dicendi. 419</p> <p>§ 3. Statuitur secunda conclusio, in qua primus casus informis, et validæ confessionis proponitur, et firmatur. 461</p> <p>J 4. Sententia priuæ assertioni aduersa. 467</p> <p>§ 5. Adversariorum argumenta proponuntur et enervantur. 470</p> <p>§ 6. Digressio vindicativa doctrinæ traditæ tract. 18, disput. 4, dub. 3, ab impugnatione Mag. Ponce. 470</p> <p>Dub. 12. An possit dari confessio valida, et informis ex negligentia graviter culpabili circa examen conscientiae. 481</p> <p>J 1. Titulus dubii exponitur, et aliqua pro illius intelligentia praenotantur. 482</p> <p>§ 2. Duplex assertio statuitur. 484</p> <p>§ 3. Tertia assertio proponitur, et firmatur. 487</p> <p>§ 4. Adversariorum argumenta proponuntur, et enodantur. 493</p> <p>Dub. 13. An sexdecim tantum assignentur confessionis conditiones ? 501</p> <p>§ 1. Resolvitur difficultas. ib.</p> <p>§ 2. Sexdecim confessionis conditiones exponuntur. 502</p>	<p>§ 1. Communis sententia proponitur, et plurcs casus et consecutaria deciduntur. - - - ibi</p> <p>§ 2. Specialis difficultas circa usum notitiæ confessionis ad externam gubernationem. 542</p> <p>Dub. 4. Utrum sacerdos possit prodere peccatum sibi confessum de licentia pomitentis ? 549</p> <p>§ 1. Dubii resolutio. 550</p> <p>§ 2. Opposite sententte fundamenta convelluntur. 553</p> <p>Dub. 5. Ex qua confessione oriatur sigillum sacramentale, et quas personas constringat ? 557</p> <p>§ 1. Prior dubii pars resolvitur. ib,</p> <p>§ 2. Expeditur dubium quoad alteram partem. 561</p> <p>Dub. G. Quæ cadant, sub sacramentali sigillo. 566</p> <p>§ 1. Resolvitur difficultas aliquibus assertionibus. ib.</p> <p>§ 2. Consecutaria præcedentis doetrinæ. 569</p> <p>Dub. 7. Quæ peccata committat violator sigilli confessionis ? 573</p> <p>§ 1. Triplici conclusione resolvitur difficultas. ib.</p> <p>§ 2. Referuntur, et refelluntur opposite sententiæ. 575</p> <p>§ 3. Quid sentiendum de parvitate materiæ in fractione sigilli formaliter ut sacri ? 577</p> <p>§ 4. Quas pœnas incurrat violator sigilli confessionis ? 580</p>
--	---

Disputatio IX.

<p>De sigillo Confessionis sacramentalis. 507</p> <p>Dub. 1. Quo jure obliget sacramentale sigillum ? 509</p> <p>§ 1. Triplici assertionem absoluitur difficultas. ib.</p> <p>§ 2. Evasiones ad rationem D. Thomæ praeluduntur. 515</p> <p>§ 3. Argumentis contra primam assertionem satisfit. 519</p> <p>Dub. 2. Utrum sigillum sacramentale in omni eventu sit observandum ? 521</p> <p>§ 1. Communis et vera sententia statuitur. ib.</p> <p>§ 2. Argumenta assertioni adversa convelluntur. 523</p> <p>Dub. 3. Qualiter sigillum sacramentale observari debeat ? 533</p>
--

Disputatio X.

<p>De satisfactione prout est actus virtutis Poenitentiae. 581</p> <p>Dub. 1. Utrum homo de condigno satisfacere valeat pro pœna temporali proprio peccato mortali debita ? 583</p> <p>§ 1. Suppositiones aliquæ præmittuntur. ib.</p> <p>§ 2. Vera sententia eligitur, et firmatur. 587</p> <p>§ 3. Argumentis adversariorum fit satis. 589</p> <p>Dub. 2. Utrum possit aliquis satisfacere de condigno pro pœna temporali peccati alterius ? 59.1</p> <p>§ 1. Communis sententia statuitur, ib.</p> <p>§ 2. Motiva opposita convelluntur. 598</p>

§ 3. Corollaria praecedentis doctrina», in quibus incidentes quæstiuncula* deci- duntur.	603
Dnb.3. Quibus conditionibus satisfactio indigeat ?	606
§ 1. Actum liberum requiri ad satis- faciendum stabilitur.	607
§ 2. Honestatem, ac bonitatem mora- lem requiri ad satisfactionem decerni- tur.	609
§ 3. Satisfactio vite, et gratiae statum exposcit.	610
§ 4. Quid sentiendum de intentione ad satisfactionem ?	614
§ 5. Corollaria, in quibus nonnullae expediuntur difficultates.	616
Dub.4. Utrum ad satisfactionem requi- ratur pactum, vel Dei promissio eam acceptandi ?	626
§ 1. Sententia affirmans statuitur.	ib.
§ 2. Motiva contraria eliduntur.	627

Disputatio XI.

De satisfactione sacramentali.	629
Dub. 1. Utrum confessarius possit, ac debeat pœnitenti satisfactionem impo- nere ?	630
§ 1. Duplex assertio proponitur.	ib.
§ 2. Duplex alia assertio statuitur, et qualiter teneatur satisfactionem injun- gere sacerdos, declaratur.	635
§ 3. Sententia ultimæ assertioni con- traria refertur.	636
Duo. 2. Utrum sacerdos valeat cogere pœnitentem ad acceptandam, et exequen- dam poenitentiam.	638
§ 1. Vera sententia ac primum ejus fundamentum.	639
§ 2. Alia ejusdem sententiæ funda- menta expenduntur.	642
§ 3. Recensentur opposite sententiæ, et eorum motiva evertuntur.	644
§ 4. Quæstiunculæ huc spectantes ex- pediuntur.	652
Dub. 3. In quo statu, ac tempore, et a qua persona debeat poenitentia adim- pleri ?	662
§ 1. Quid de statu, in quo poenitentia adimplenda sit ?	ib.
§ 2. Quid de tempore adimplendi pœ- nitentiam ?	663
§ 3. Quid de persona, a qua adim- plenda est ?	662

Dub. 4. A quo, et an extra confessio- nem possit fieri pœnitentis commutatio?	67<)
§ 1. Duplex assertio statuitur.	ib.
§ 2. Aliis assertionibus absolvitur dif- ficultas.	673
§ 3. Sententiæ prioribus assertionibus oppositæ referuntur.	674
§ 4. Sententiæ reliquis assertionibus adversa» proponuntur.	679
Dub.5. Quamam causæ pœnitentem ex- cuset a poenitentia} juste imposita» adimpletionem ?	68-1
§ 1. Duplex assertio quæstioni ex parte respondens.	ib.
§ 2. Aliæ assertiones pro perfecta dubii resolutione.	687
§ 3. Sententia» opposita» referuntur, et enervantur eorum motiva.	690
Dub. 6. Quem effectum inducat ex opere operato satisfactio sacramentalis ?	696
§ 1. Triplici conclusione dubium re- solvitur.	ib.
§ 2. Opposite sententiæ referuntur et earum motiva enervantur.	699
§ 3. Duplex quæstiunculæ incidentis decisio.	703

Disputatio XII.

De potestate Clavium, ac ministrorum Sacramenti Poenitentiae.	707
Dub. 1. Quid sint claves Ecclesiae vel an recte diffiniantur.	708
§ 1. Deciditur dubium, et communis sententia defenditur.	ib.
§ 2. Argumentis satisfit.	709
Dub. 2. Utrum clavium potestas sit in Ecclesia.	713
§ 1. Deciditur difficultas, et veritas catholica propugnatur.	ib.
§ 2. Duæ hæreticorum responsiones confutantur.	716
§ 4. Hæreticorum fundamentis satisfit.	718
Dub. 3. Quot sint claves Ecclesiae ?	
§ 1. Triplici conclusione dubium re- solvitur.	ib,
§ 2. Argumenta adversariorum eno- dantur.	724
Dub. 4. Qui sacerdotes habuerint, aut habeant clavium potestatem ?	729

INDEX QUÆSTIONUM, ETC.

§ 1. Quid de sacerdotibus legis scriptie, et naturalis ? ib.

§ 2. Quid de sacerdotibus legis Evangelicæ ? 732

Dub. 5. An alter præter sacerdotem habeat claves, sitve minister potestatis in pœnitentiæ sacramento ? 734

§ 1. Veritas catholica duplici assertionem propugnatur. ib.

§ 2. Argumenta assertionibus opposita convelluntur. 738

Dub. 6. Utrum omnis sacerdos sit minister jurisdictionis hujus sacramenti? 743

§ 1. Duplex statuitur assertio. 744

§ 2. Alia assertio explicans ministerium jurisdictionis circa venialia, et mortalia jam confessa. 749

§ Quinam sit sensus propositionis damniatæ ab Innocentio XI circa venialium confessionem cum simplici sacerdote? 752

§ 4. Sententiæ oppositæ referuntur, et argumenta enervantur. 755

Dub. 7. Utrum licitum sit ministrare pœnitentiæ sacramentum cum jurisdictione probabili ? 761

Communior, veriorque sententia eligitur. 762

Dub. 8. An, et pro quibus confessionibus egeat minister approbatione Ordinarii. 770

§ 1. Ordinarii approbationem esse omnino necessariam in ministro pro sæcularium confessionibus declaratur. ib.

§ 2. Quid de approbatione Ordinarii pro excipiendis Regularium confessionibus? 777

Dub. 9. Cujus Ordinarii approbatio sit necessaria in ministro ? 785

§ Unie. Duplici assertionem expeditur difficultas. ib;

INW IOIMI SACRÆ SCRIPTURE

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR

*In quo Q. quceslioncm : A. articulum :
C. commentarium : D. disputationem, N. numerum marginalem designat.*

EX VETERI TESTAMENTO.

Ex secundo Regum.

21. *Ego sum, qui peccavi ; ego inique egi :
isti, qui oves sunt, quid fecerunt? Fer-
tatur, obsecro, manus tua contra me*
d. 10, n. 32.

Ex Genesi.

14. *Erat enim Sacerdos Dei Allissimi, d.*
12, n. 32.

Ex 4 Regum.

25. *Tandiu obsessa est, donec venundaretur
caput asini octoginta argenteis, et quarta
pars cabi stercoreis columbarum quinque
argenteis, d. 10, n. 15.*
7. *Duo modii hordei statere uno...et modius
simile statere uno, ibidem, n. 19.*

Ex Exodo.

31. *Applica ad te Aaron fratrem tuum cum
filiis tuis, ut Sacerdotio fungantur
mihi, d. 12, n. 32.*

Ex Deuteronomio.

Ex Paralipomenon 2.

4. *Cum quxsieris Dominum Deum tuum,
invenies eum, si tamen toto corde qux-
sieris. d. 7, n. 73.*
17. *Si difficile, et ambiguum apud te judi-
cium esse perspexeris inter sanguinem,
et sanguinem, causam, et causam, le-
pram et lepram... Surge, et ascende ad
locum, quem elegerit Dominus Deus
tuus, veniesque ad Sacerdotes Levitici
generis, et adjudicem, qui fuerit illo
tempore ; quxresque ab eis, qui indica-
bunt libi iudicii veritatem, d. 12, II.34.*

33. *Postquam coangustatus est, oravit Do-
minum Deum suum, et egit qnrnitentiam
valde coram Deo Patrum suorum, d. 7
n. 47.*

Ex Lk vitico.

10. *Cum audisset Aloyses, recepit satisfac-
tionem. d. 10, n. 2.*

Ex Numero.

5. *l'ir, sive mulier, cum fecerint ex omni-*

*bus peccatis, quæ solent hominibus
accidere, et per negligentiam transgressi
fuerint mandatum Domini, atque deli-
querint, conflebuntur peccatum suum.*

Ex Libro Tobie .

12. *Eleemosyna a morte liberal, et ipsa est,
quæ purgat peccata, d. 10, n. 34.*

Ex Job .

6. *Utinam appenderentur peccata mea, qui-
bus iram merui, et calamitas, quam
patior in statera, quasi arena maris,
hæc gravior appareret, d. 10, n. 15.*
9. *Si simplex fuero, hoc ipsum ignoravit
anima mea, d. 8, n. 269.*
21. *Recede a nobis, scientiam viarum tua-
rum nolumus, d. 8, n. 301.*

Ex Psalmis .

68. *Delicia quis intelligit ? d. 8, n. 19 et*

31. *Beati, quorum remissa sunt iniquitates,
et quorum tecta sunt peccata, d. 9,
n. 13.*
37. *Coluit intelligere, ut bene ageret, d. 8,
n. 301.*
76. *Et meditatus sum node cum corde meo,
et excitabar, et scopebam spiritum
meum, d. 7, n. 85.*
81. *Remisisti iniquitatem plebis tuæ, et ope-
ruisti omnia peccata eorum, d. 9,
n. 13.*
113. *Particeps ego sum omnium timentium
te, d. 10, n. 33.*

Ex Proverbiis .

8. *Ego diligentes me diligo, d. 7, n. 13.*
10. *Universa delicta operit charitas, d. 7,
n. 13.*
11. *Qui ambulat fraudulenter, revelat ar-
cana, qui autem fidelis, celat amici com-
missum. d. 9, n. 4.*
25. *Quæ viderunt oculi tui, ne proferas in
iurgium cito, ne postea emendare non
possis, cum dehonesteris amicum tuum.
d. 9, n. 4.*
22. *Melius est bonum nomen, quam diviti-
um, d. 9, n. 94.*

15. *Victimæ impiorum abominabiles Do-
mino, d. 10, n. 50.*

Ex Ecclesiaste .

6. *Sunt justi, ac sapientes, et opera eorum
in manu Dei ; et tamen nescii homo,
utrum amore, an odio dignus sit ? d. 8,
n. 269.*

Ex Ecclesiastico .

31. *Dona iniquorum non probat Allissimus,
d. 10, n. 50.*
19. *Qui spernit modica, paulatim decidet.
d. 12, n. 30.*

Ex Isaiæ .

38. *Recogitabo tibi omnes annos meos in
amaritudine animæ meæ, d. 7, n. 85.*
» *Et dabo claves domus David super hu-
merum ejus, et aperiet, et non erit qui
claudat, et claudet, et non erit, qui*

Ex Ezechiele .

13. *Si autem impius egerit poenitentiam ab
omnibus peccatis suis, quæ operatus est,
et custodierit præcepta mea, et fecerit
iudicium, et iustitiam, vita vivet, et
non morietur, et omnium iniquitatum
ejus non recordabor, d. 8, n. 202.*
18. *Anima, quæ peccaverit, ipsa punietur,
d. 10, n. 13.*

Ex Daniele .

4. *Peccata tua eleemosynis redime, d. 10,
n. 34.*

Ex Joele .

*Convertimini ad me in toto corde vestro,
d. 7, n. 72.*

Ex Michææ .

4. *Dole, et satage filia Sion, sicut parturiens
d. 7, n. 74.*

EX NOVO TESTAMENTO.

EX PAULO AD ROMANOS.

EX MATTHEO.

10. *Tibi dabo claves Hegni Coelorum, et (p)iodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in Calis*, d. 8, n. 2 et d. 12, n. 11 et 21.
28. *Data est mihi omnis potestas in Ccclo, et in terra*, d. 9, n. 20.
28. *Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos, etc.*, d. 12, n. 14.

EX MARCO.

12. *Diliges Dominum Deum tuum ex toto corde tuo*, d. 7, n. 73.
- Ult. *Prxdicate Evangelium omni creaturx*, d. 12, n. 13.
- Ult. *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit*, d. 12, n. 17.

EX LUCA.

3. *Nui poenitentiam egeritis, omnes simul peribitis*, d. 12, n. 5.
5. *Quis potest peccata dimittere, nisi solus Deus*, d. 2, n. 3 et 14.
7. *Demittuntur tibi peccata*, d. 7, n. 65.
11. *Vx vobis legisperitis, qui tulistis elavem scicntix, ipsi non introistis, et eos, qui introibant, prohibuistis*, d. 12, n. 24.
13. *Nisi poenitentiam habueritis, omnes similiter peribitis*, d. 8, n. 2.

EX JOANNE.

14. *Qui diligit me, diligitur a Pc. 're meo, et ad eum veniemus*, d. 7, n. 13.
20. *Accipite Spiritum Sanctum : quorum remiseritis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt*, d. 8, n.2 et n. 5 et d. 11, n. 19 et d. 12, n. 10 et 43.
21. *Pasce oves meas*, d. 12, n. 11.

EX ACTIBUS APOSTOLORUM.

1. *Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una*, d. 10, n. 29.
17. *Et accepta satisfactione a Sosone, et ceteris, dimiserunt eos*, d. 10, n. 2.

Tribulatio patientiam operatur, patientia autem probationem, d. 10, n. 43,

8. *Accepistis Spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba, Pater... Si filii, et hxredes*. d. 7, n. 14.
8. *Nihil damnationis est iis, qui sunt in Christo Jesu*, d. 10, n. 10.

EX I AD CORINTHIOS.

4. *Sic nos existimet homo ut ministros Christi, et dispensatores mysteriorum Dei*, d. 9, n. 12.
4. *Illuminavit abscondita tenebrarum*, d. 9, n. 13.
5. *Quid enim mihi de his, qui foris sunt, judicare ?* d. 12, n. 17.
11. *Quod si nosmetipsos dijudicaremus, non utique judicaremur*, d. 10, n. 33.
13. **Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, d.10, n.50.
10. *Sive manducatis, sive bibilis, sive aliud quid faciatis, omnia in Dei gloriam facite*. d. 7, n. 40.
13. *tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem non habuero, nihil mihi prodest*, d. 7, n. 40.

EX 2 AD CORINTHIOS.

4. *Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei ministros*, d. 9, n. 12.

EX EPIST. AD GALATAS.

6. *Fratres, et si prxoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos, qui spirituales estis, hujusmodi instruite in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne et tu tenteris. Alter alterius onera portate, et sic adimplebitis legem Christi*, d. 10, n. 27.
6. *Unusquisque onus suum portabit*, d. 10, n. 31.
6. *Qux seminaverit homo, hxc et metet*, d. 10, n. 31.

AD COLOSSENSES.

Adimpleo ea, qux desunt Passionum Christi in carne mea pro corpore ejus, quod est Ecclesia, d. 10, n. 11.

INDEX LOCORUM SACR.E SCRIPTUR.E.

Ex l a b Timotueum.

- 1. *Exerce te ipsum ad pietatem, nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est ; pietas autem ad omnia,* d. 10, n. 59.

- 2. *Christus passus est pro nobis, vobis relinquens exemplum, ut sequamini vestigia ejus.* d. 10, n. 11.

Ex I JOANXIS.

- 10. *Solam umbram habens lex futurorum bonorum,* d. 12, n, 33.

- 1. *Charitas jwnam non habet,* d. 10, n. 5!).
- 2. *Omne, quod esi in mundo, concupiscenda carnis est, et concupiscenda oculorum, et superbia vitx,* d. 11, n. 9.

Ex epiSt . Jacobi.

- 5. *Confitemini alterutrum peccata vestra,* d. 12,n.49.
- 5. *Inducat Presbyteros Ecclesix ungentes oleo sancto,* d. 12, n.95.

Ex Apoc a l y p s i.

- 4. *Charitas operis multitudinem peccatorum,* d. 7, n. 13.
- 3. *Parati semper ad satisfactionem omni poscenti vos, rationem de ea, qux in vobis est, spe, etc.,* d. 10, n. 2.

- 3. *Uxc dicit Sanctus, et verus, qui habet elavem David, qui aperit, et nemo claudit ; claudit, et nemo aperit,* d. 12, n. 21 et d. 8, n. 4.
- L *Vidi, et ecce in Calo ostium apertum,* d. 12, n. 18.
- 18. *Quantum glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, et luctum,* d. 10, n. 31.

TRACTATUS XXIV

DE PŒNITENTIA TAM UT SACRAMENTO

I ;

QUAM UT VIRTUTE POSTERIOR PARS

COMPLECTENS A QUÆSTIONE XC TERT. PARTIS D. THOM. USQUE AD QUÆSTION. XXIX
SUPPLEMENTI.

PROŒMIUM.

Ordinem, quem in hoc de Poenitentia tractatu intenderat observare D. Thomas, præmisit quaest. 84, in principio illis verbis : « Considerandum est de sacramento « Poenitentiae. Circa quod primo considerandum est de ipsa poenitentia : secundo « de effectu ipsius : tertio de partibus ejus : « quarto de suscipientibus hoc sacramentum : quinto de potestate ministrorum, « quae ad claves pertinet : sexto de solemnitate hujus sacramenti. » Et quidem de primo, atque secundo luculenter egit S. Doctor ab illa quaestione usque ad 90 exclusive, nihil non sapientissime exponens eorum, quae ad notitiam tam essentiae poenitentiae? in ratione virtutis, et sacramenti, quam effectuum ejus possunt desiderari. Quibus pro nostro captu exponendis, dilucidandis. et propugnandis late incubuimus par varias disputationes, ea versantes, quae circa hanc materiam magis scholastica sunt, et difficiliora censentur, praesertim attinentia ad poenitentiam virtutem, et primarium ejus actum, scilicet contritionem. Supersunt tamen alia plura, quae D. Thomas e tertia consideratione recenset, et quibus declarandis sequentes aperiebat quaestiones : sed ad coelestia vocatus solam nonagesimam absolvit; desiderium (heu dolor !) nobis ceterarum, et complementi

• *Salmant. Curs. Thcolttg. tom. XX.*

totius operis relinquens. In eis autem quaestionibus, quas juxta praemissum methodum discussurum statuerat, plurima occurrunt ad Theologiam moralem praesertim circa sacramentum poenitentiae majori ex parte spectantia : sed nec occurrunt pauciora, et ut plurimum magis difficilia, quae pertinent ad Scholasticam, et accuratam salis discussionem exoptant. In utrisque porro versandis modum hactenus observatum, Cursuique nostro, qui plane scholasticus est, familiarem tenere curabimus, nempe ut moralia leviori manu, styloque concisiori, sed sufficienti attingamus : difficultatibus vero scholasticis (ex quibus congruae in practicis resolutiones saepius dependent) impensiolem, et luculentiolem navemus operam. Et quia si id studium alteri jam praemisso in hoc tractatu adjungeretur, et in unum volumen coiret plus aequo illud augeret, et minus versatile faceret; sectionem ejus eligimus in duas principales partes, eamque in hoc loco S. Doctoris congrue adhibuisse putamus. Nam prior jam producta agit quasi in communi de poenitentia tam virtute, quam sacramento ; haec autem posterior, quam paramus, descendit ad magis articulatam considerationem omnium, quae ad poenitentiam, ut sacramentum spectant, ut constat ex ordine a D. Thoma in verbis relatis promisso. Unde consequenter promissis jam quaestionibus subjicitur.

QUÆSTIO XC

De partibus Pœnitentiæ in generali, in quatuor Articulos divisa.

Deinde considerandum est de parlibus poenitentiae : et primo in generali, secundo in speciali de singulis. Circa primum quaeruntur quatuor.

AKTICULUS I.

Ulm Pttiletliz debeant parles attijHQn I

Ad primum sie procedisur. Videtur, quod Pœniientiæ cou debeant partes assignari. Sacramcou eoiiu suu, in quibus divica vinus secretio? operator salciem. Sed virtus divina est una, et siroplex» Non ergo Pœoiiienti» cum sit SacraineulDm, debent paries assignari.

Præiereaa : Pœuiteulia, et esi virtus, et est sacramentum; sed ei, in quantum est virtus, non assignantur partes ; cum virtus ^ Labitus quidam, qui est simplex qualius mentis; similiter etiam et Pœnitentiæ, in quantum est àiaamcntuu), d o» videtur, quod sint partes assignante : qu»a baptismo» et aliis Sacramentis non assignantur partes. Ergo Pernitente nullo modo debent partes assignari

Præiereaa : Pamtemb maieria est peccatum : ut supra dinum est : *ed peccato non assignantur panes : ergo etiam nec Pœnitentiæ sani partes assignante.

Sed contra est, quod paries suui, ex quibus perfectio alicujns integratur : sed Pœuiientiaë perfectio integratur ex pluribus, scilicet, ex contritione, confessione, el satisfactione :ergo Pœniientia habet panes.

Kespoideo diceodoui, quod pries rei sunt, in quas materialiter lotum dividitur. Habeirt enim se partes ad totum, sicut materia ad forniam. Unde ia secundo Physic, partes ponuntur iu genere causa.* maierialis.iotum autem in genere canae formatis. Ubicumque igitur ex parte materiae invenitur aliqua pluralitas, ibi est invenire partium rationem. Dictum tsi autem supra, quasi 84, ari. 1 ct3. quod in Aeramento Pœnitentiæ, actus humani se habent per modum materi». Et ideo cum plores actos bon am requirantur ad Pœnitentiæ perfectionem, scilicet contritio, confessio. et satisfactio (at infra patebit) consequens est, quod Sacramentum Pœniientiaë habeat partes.

Ad primum ergo dicendum, quo.) quodlibel Sacrameo- tum habet simpliciucm ratione virtutis divin», qo» iu eo operatur. Sed virias divina propter sui magniludiæm operari potest, ti per unum, et per multa, ratione querum alicui sacramento possunt paries assignari.

Ad secundum dicendum, quod Pœnitentiæ, secundum quod est virtus, non assignantur partes : actus enim humani. qui multiplicantur in Pœnitentia, non comparantur ad habitum virtutis, sieul partes, sed sicut effectus. Unde relinquitur, quod partes assignentur Pœnitentiæ. in quantum esi sacramentum, ad quod actus humani comparamur, ut materia. In aliis autem Sacramentis materia non sunt actus humani, sed aliqua res exterior una, sive simplex, ut aqua, vel oleum : sive composita, ul chrisma ; el ideo aliis sacramentis non assignantur partes.

Ad tertium dicendum, quod peccata sum materia remnia Pœniientiaë ; in quantum scilicet sunt maieria, vel obiectum humanorum actuum, qui sunt propria materia Pœni- iCQliæ, prout est sacramcuum.

Prima conclusio in corp, articuli. *Sacramentum poenitentia: habet paries.*

Secunda conclusio in resp. ad 2. *Virtuti poenilentix non assignantur partes.*

1. Commune est sacramentis legis gratiae constare partibus essentialibus, nempe materia, et forma, id est, rebus, ut materia, et verbis ministri, ut forma. Quod diserte statuit Concilium Florentinum in decreto unionis ducens : « Hæc omnia sacramenta tribus perficiuntur, rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, et persona ministri, etc. » Et Concilium Trident, agens specialiter de hoc poenitentiaë sacramento, sess. 14, cap. 3, asserit : « sacramenti poenitentiaë formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis ministris verbis positam esse,ego te absolvo, etc. Sunt autem, quasi materia hujus sacramenti, ipsius poenitentis actus, nempe contritio, etc. » Quod agentes de sacramentis in genere late ex professo statuimus tract.22, disp. 1, dub. 2,conclus. 1, et agentes specialiter de poenitentia ostendimus supra disp. 1, dub.2, per totum. Est vero difficultas, utrum in hoc sacramento debeant ulterius assignari partes ? Ad quod affirmative respondet D. Thomas in hoc art. et probat : quia materia hujus sacramenti consistit in actibus poenitentis; et talis materia constat ex multis, nempe contritione, confessione, et satisfactione ; ergo hoc Sacramentum habet partes. Eo vel maxime,quod ii actus se tenent ex parte materiae, eamque adaqaate, constituunt, ut docet Trident, loco cit. quocirca nequeunt non esse etiam partes materiales totius sacramenti. Et quia hoc ex professo ostendimus supra disp. 1, dub. 2, non oportet in eo amplius immorari. Recolantur tamen specialiter, quæ diximus a num. 116.

Opponit suae resolutioni S. Doctor virtutem divinam operari in sacramentis : quare

quare cum illa sit una, et simplex, non oportet in hoc sacramento multiplicare partes. Sed plus æquo concludit objectio : excluderet namque a sacramentis, si probaret, partes essentielles,nempe materiam, et formam ; siquidem virtus divina in eis operans est una, et simplex: consequens autem adversatur Conciliis relatis,et communi doctrinæ. Sed D. Thomas facile illam diluit adi. dicendo sacramenta habere unitatem, et simplicitatem ex parte virtutis Dei. cui in agendo subduntur : porro hanc virtutem posse influere, et per unum,et per multa,atque ideo inconveniens non esse, quod alicui sacramento plures astobiiia-signentur partes. Cujus doctrinæ occasione dubitari valet, an virtus divina,seu elevans multiplicetur saltem materialiter in diversis partibus sacramentiAd quod Nugnus in præsentia affirmative respondet, non reputans absurdum materialem illam virtutis elevantis multiplicationem juxta materialem etiam partium sacramenti diversitatem : quia semper ea virtus est formaliter una ob subordinationem ad unum Deum principaliter agentem. Sed Prado hoc loco tenet partem negativam, quam censemus magis conformem D. Thomae, veritati, ac doctrinæ ex professo assertis tradat. 22, disp. 4, dub. 5, ubi statuimus, sacramenta non in tempore, aut successive causare gratiam, sed in instanti terminativo, et ultimo, quo sacramenta perficiuntur : quamobrem ista, et illorum partes non indigent virtute elevante, nisi pro illomet ultimo instanti, in quo suam causalitatem exercent. Et quia omnes eorum materiales partes simul concurrunt, vel formaliter, vel virtualiter in eo momento, ut loco citato explicuimus ; ideo omnes sic sumptæ unica virtute complentur, et elevantur ad agendum. Et in hoc sensu asseruit D. Thomas hoc sacramentum, non obstante materiali partium multiplicitate, habere simplicitatem ex parte virtutis divinas: quod falsum foret,si ipsa divina virtus multiplicaretur etiam materialiter, sicut ipsæ partes : par enim deberet esse de utrisque judicium.

2. Hæc autem (ut tacitas objectioni ita occurramus) intelligenda sunt loquendo de partibus hujus sacramenti in ordine ad immediatam productionem sui effectus, nempe gratiæ in poenitente : secus autem

præsuppositive. Pro quo observandam est duplicem elevationem distinguendam esse in hoc sacramento præ ceteris : aliam, qaa elevatur poenitens ad eliciendum actam doloris, cum ordine, et subjectione ad claves, sive ad confessionem coram legitimo ministro ; et hæc præcedit instans terminativum prolationis verborum absolutionis, in quo perficitur sacramentum, et si non occurrat obex, proprius ejus effectas producitur. Ceterum hæc elevatio non afficit sacramentum, nec ejus partes : sed elevat poenitentem, ut ponat in rerum natura quandam partem sacramenti, nempe dolorem cum ordine ad claves, qui debet esse supernaturalis, atque ideo exposcens elevationem ex parte principii, ut dicemas disput. seqa. numer. 19. Alia est posterior totius sacramenti elevatio, quæ sacerdotis verba, ut cadentia supra actas humanos poenitentis.eosque per modum formæ complementia elevantur ad causandum effectam sacramenti. Et hæc est indivisibilis, tam formaliter, quam materialiter : gaia solum afficit ultimum terminativum verborum, cum ordine tamen ad præcedentia, nempe actus poenitentis, et prolationem verborum absolutionis, ut explicuimus tract. 22, disp. 4, dub. 5, per totum. Et in hoc sensu D. Thom, in 4, dist. 16, quæst. d. t. i 1, art. 1 ad 1, dixit, « quod sacramentum est simplex ratione effectus principalis, et virtutis simplicis, quæ operatur; sed materiale in sacramento potest esse compositum. » Et agendo in propriis terminis de sacramento poenitentiaë ait : « Partes non assignantur poenitentiaë ex parte virtutis sacramentalis, sed ex parte ejus, quod est materiale in ipsa. »

Opponit sibi Div. Thomas secundo loco argumentum desumptum ex duplici instantia, aut exemplo. Nam'in primis Poenitentiaë virtuti non assignantur partes, cum sit unus habitus, aut simplex qualitas; deinde, nec baptismo, nec aliis sacramentis assignantur partes hujusmodi ex parte materiae. Ergo assignari non debent sacramento poenitentiaë.

Negat S. Doctor consequentiam. Et adeesopprimum exemplum in contrarium respondet, quod actus humani, qui multiplicantur in poenitentia, non comparantur ad habitum virtutis sicut partes, ex quibus coalescat, sed sicut effectus, qui virtutem præ-

DE PŒNITENTIA.

<p>supponunt -.manifestum namque est absque actibus ejusmodi salvari virtutis habitum. Oppositam autem contingit in pœnitentiæ sacramento, quod componitur ex materia, et forma, ut docent Concilia supra relata, et materia componitur ex actibus pœnitentis. per quos clavibus, et absolutioni se subdit : unde oportet concedere, quod poenitentia sacramentum habet partes ex parte</p>	<p>directe satisfecit dicendo : « quod actus « humani, qui multiplicantur in pœnitentia, non comparantur ad habitum virtutis, sicut parles, sed sicut effectus. » Nec adversus hoc aliquid opponit Suaroz, quippe continens responsionem evidentem. Divertit autem ad poenitentiam actualem, sive exercitium virtutis, cujus mentionem non fecerat S. Doctor ; sed inutili conatu ;</p>
<p>3d2. riam aliorum sacramentorum non esse actus humanos, sed aliquam rem externam, vel simplicem, ut aquam ; vel compositam, ut chrisma : quocirca eis non assignantur partes. Sed sacramentum pœnitentiæ importat ex parte materias actus humanos satis differentes.</p>	<p>tum quia de hac poenitentia non agebatur; tum quia nec in isto sensu concedendum est actus humanos esse partes virtutis poenitentiae : non enim constituunt, aut componunt unicum talis virtutis habitum, ut supponitur ex immediate dictis : nec componunt unicum actum, ut ex se adhuc magis liquet, cum eorum quilibet sit actus completus, et perfectus : nec denique componunt unicum talis virtutis exercitium,, siquidem tale exercitium non est aliquod unum nisi per aggregationem, et hanc profecto non necessariam ; quippe virtus potest in illorum quolibet sistere. Unde D.D-Tk</p>
<p>EffaTia-n Sxurii. Haec cum sint clarissima, minime effugerunt notas Suarii in hoc articulo. Nam responsioni ad primum opponit, quod licet actus virtutis pœnitentiæ non sint partes ejusdem pœnitentiæ habitualis, sunt tamen partes ejusdem pœnitentiæ actualis: quia pœnitere per eos actus exercetur, in ipsisque consistit. Contra secundam observat, quod quamvis materia remota ceterorum sacramentorum non sit actus humanus, sed res exterior., tamen proxima illorum materia consistit in actione humana, utputa in ablatione, in unctione, etc. Qua regala præcise excipitur sacramentum Eucharistiæ, quod quia non consistit in usu. sed est permanens; ita exposcit rem externam tanquam materiam, ut aallus actus humanus, v. g. sumptio, ex parte materiæ necessarias sit. Porro actus humani, qui in aliis sacramentis sont materia proxima, profecto multiplicamur, ut patet in pluribus unctionibus diversorum membrorum, quæ sunt partes materiales sacramenti Extremæ unctionis. Et in sacramento Matrimonii occurrunt duæ traditiones partiales, et sic de aliis, excepto Baptismo, qui habet simplicio rem materiam tam remotam, quam proximam. Unde disparitas, aut resolutio D. Thorns non est universaliter vera : et ideo permissive (addit Suarez) intelligendum puto, non distributive.</p>	<p>Thomas in 4, dist. 16, quæst. 1, art. 1, quæstliunc. 4, ad 2, ait : « Dicendum, quod «quamvis tria prædicta sunt actus pœnitentiæ virtutis, non tamen sequitur, quod « sint partes ejus : quia in quolibet eorum « actu inveniuntur omnes circumstantiæ, » quibus integratur medium virtutis. » Unde in eorum quolibet, Pt per se salvari valet actualis poenitentia, sive proprium exercitium pœnitentiæ virtutis. Secus autem contingit in materia sacramenti pœnitentiæ, quæ minime salvatur nisi complectendo contritionem, et confessionem, et satisfactionem saltem in voto. Non magis pangit secandus scrupulus : quia D. Thomas non negat, quod in sacramentis aliis præter res, quæ sunt materia remota, detur alia proxima consistens in earum reram applicatione per actus humanos : sed id supponit, et repetit qaest. 73, art. 1, ad 3. et alibi frequenter. Ceterum in ejusmodi applicationibus, licet plures in eodem sacramento contingant, nulla est earum diversitas consideratione digna, ut propterea dicantur ejusdem niateriæ partes, vel habere distincta munia in ordine ad constituendum aliquod unum. Cujus oppositam contingit in iis actibus humanis, qui in pœnitente debent tanquam materia supponi, ut absolutionis formæ subdantur : sunt enim satis diversi, subeuntque officia distincta</p>
<p>Bejjici. 3. Sed hi præfati Authoris scrupuli leves sunt. Nam quod ad primam attinet argumentum, cui obviam ivit S. Doctor, expresse procedebat de habitu, sive habituali virtute pœnitentiæ, ut ex eo liquet. Cui</p>	<p>ris rcjtU tor.</p>

distincta : quocirca mento comparantur ad talem materiam, ut ipsius partes. Quam differentiam optime docuit D. Thomas loco citato ex -1, quæstiunc. 3, in corp, dicens : « Partes quantitatis sunt quandoque unius rationis, ut in totis homogeneis : quandoque vero diversarum rationum, ut in tolisetherogeneis... Et hujusmodi partes sunt hae, de quibus loquimur, quia pœnitenti sacramentum secundum rationem speciei sum ex his tribus integratur, et una est prior altera secundum naturam, etc. » Cui quantum ad hoc differenti inter istud, et alia sacramenta, et resolutioni D. Thomæ consonat communis loquendi modus, tam inter Theologos,quam inter vulgares : videmus namque frequenter fieri interrogationem de partibus sacramenti pœnitentiæ, que de partibus aliorum Sacramentorum non fit. Signum itaque est peculiare esse huic sacramento habere partes ex parte materiæ, ut S. Doctor statuit. Quod magis constabit ex immediate dicendis.

ARTICULUS II.

Utrum convenienter assignentur partes Pœnitentiæ, contritio, confessio, et satisfactio

Ad secundam sic proceditur. Videtur, quod ineonvenienter assignentur partes Pœnitentiæ, contritio, confessio, et satisfactio. Contritio enim est in corde (et sic pertinet ad interiorem Pœnitentiam)» confessio autem esi in ore. et satisfactio in opere, ei sic duo ultima perlinent ad exteriorem Pœnitentiam. Pœnitentia autem interior non esi Sacramentum, sed sola Pœnitentia exterior, quæ sensui subiacet : non ergo convenienter assignantur hæ partes Sacramento Pœnitentiæ.

Præterea : in Sacramento nova? legis confertur gratia : ut supra habitum esi ; sed in satisfactione non confertur aliqua pars : ergo satisfactio non est pars Sacramenti. Præterea : non est idem fructus rei, et pars. Sed satisfactio est fructus Pœnitentiæ, secundum illud Lucæ 2 : /Facite fructus dignos Pœnitentiæ : ergo non esi pars Pœnitentiæ.

Præterea: Pœnitentia ordinator contra peccatum ; sed in contritione potest perfici solum in corde, per consensum, ut in secunda parte habitum esi : Ergo, ei Pœnitentia : non ergo Pœnitentia debent pariter poni confessio oris, et satisfactio operis.

Sed contra : Videtur, quod debeant poni plures partes Pœnitentiæ. Pars enim hominis ponitur non solum corpus, quod est ejus materia, sed etiam anima. quæ est ejus forma; sed tria prædicta. cum sint actus Pœnitentis, se habent sicut materia : absolutio autem Sacerdotis scilicet habet per modum forme : ergo absolutio Sacerdotis debet poni quarta pars Pœnitentiæ.

Respondeo dicendum, quod duplex est pars, ut dicitur in 5 Metaph. scilicet pars essentia, et pars quantitatis. Partes essentia. sunt naturaliter quidem forma, et materia, huius autem est genus, et differentia. Iloc autem modo quodlibet Sacramentum distinguitur in materiam, et formam, sicut in partes essentia. Unde, ei supra dictum est. quia Sacramenta consistunt in rebus, et verbis. Sed quia quantitas se tenet ex parte materiæ ; partes quantitatis

fieri partes materiæ. El hoc modo Sacramento Pœnitentie specialiter assignantur («artes (ut dictum esi) quantum ad actus Pœnitentis qui sunt materia hujus Sacramenti. Dicitur enim autem supra, quod alio modo fit recompensatio offensæ in Pœnitentia, et in vindicative justitia. Nam in vindicativa justitia fit recompensatio secundum arbitrium iudicis, non secundum voluntatem offendentis. vel offensi. Sed in Pœnitentia fit recompensatio offensa: secundum voluntatem peccanti, et secundum arbitrium Dei, in quem peccatur : quia hic non queritur sola reintegratio æqualitatis iustitie (sicut in justitia vindicativa), sed magis reconciliatio anime, quod fit dum offendens recompensatur secundum voluntatem dei, quem offendit. Sic igitur requiritur ei pars pœnitentis : primo quidem voluntas recompensandi, quod fit per contritionem : secundo, quod subiciat arbitrio Sacerdotis loco Dei : quod fit in confessione: tertio, quod recompensatur secundum arbitrium ministri Dei. quod fit in satisfactione Et ideo contritio, confessio, et satisfactio, ponuntur partes Pœnitentiæ.

Ad primum ergo dicendum, quod contritio secundum essentiam quidem est in corde, et pertinet ad interiorem Pœnitentiam ; virtualiter autem pertinet ad exteriorem Pœnitentiam : in quantum scilicet implicat propositum confitendi, et satisfaciendi.

Ad secundum dicendum, quod satisfactio confert gratiam prout est in proposito : et auget eam, prout est in executione: sicut etiam baptismus in adultis. ut supra dictum est.

Ad tertium dicendum, quod satisfactio est pars Pœnitentia Sacramenti: fructus autem Pœnitentiæ virtutis.

Ad quartum dicendum, quod plura requiruntur ab bonum, quod procedit ex integra causa, quam ad malum, quod procedit ex singularibus defectibus, secundum Dionysium quarto capite de divinis nominibus Et ideo licet peccatum perficiatur in consensu cordis, ad perfectionem tamen Pœnitentiæ requiritur, et contritio cordis, et confessio oris, et satisfactio operis.

Ad contrarium vero patet solutio per ea que dicta sunt.

Conclusio est affirmativa.

1. Doctrinam hujus articuli latissime elucidavimus disp. I, fere per totam, et præsertim dub. 2. Fuerunt profecto circa ejus materiam diversæ antiquorum sententia, ex quibus Scotus asseruit, solam absolutionem Sacramentum Pœnitentiæ constituere, et actus pœnitentis non esse partes materiales illius. Durandus autem docuit, solam confessionem esse illius materiam, contritionem vero, et satisfactionem esse duntaxat dispositiones ex parte Pœnitentis requisitas. Omittimus hæreticos palam errantes, et quibus Lutherus art. 5, inter condemnatos a Leone X negavit tres istas Pœnitentiæ partes, audacter effutens, neque in Scriptura, nec in Sacris Doctoribus fundamentum habere. Sed resolutio Doctoris Angelici (inquit Cajetanus in præf. articulo 1), canonizata est in hac parte a Synodo Florentino sub Eugenio IV, in decreto Eugenii post ultimam sessionem. Et magis adhuc canonizata (quod est, Cajetanus prius moriens videre non potuit) in Concilio Tridentino. Nam sess. 14, cap.

3, sub titulo, de partibus, et fructu hujus sacramenti, docet : « Sunt autem quasi e materia hujus sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe contritio, confessio, et « satisfactio. Qui quatenus in poenilente ad a integritatem sacramenti, ad plenamque « et perfectam peccatorum remissionem ex « Dei institutione requiruntur, hac ratione « pœnitentiæ partes dicuntur. » Et conformiler ad hanc doctrinam statuit can. 4 ejusdem sess. « Si quis negaverit ad integritatera, et perfectam peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitente, « quasi materiam sacramenti pœnitentiæ, « videlicet contritionem, confessionem, et « satisfactionem, quæ lres pœnitentiæ « partes dicuntur, aut dixerit etc... Anathema sit. » Unde Rellarminus lib. 1, de Poenitentia, cap. 17, recte observat, quod sententia D. Thomæ est communis Theologorum, et certissima, et jam amplius in dubium revocari non potest, cum in Conciliis Œcumenicis Florentino, et Tridentino disertis verbis legamus, etc. Quæ

Oano.
sXcz.
Prad.

Ratio a priori hujus veritatis non alia assign, valet, quam Dei voluntas sic instituentis hoc sacramentum. De illa vero certo nobis constat per doctrinam Patrum, et Conciliorum diffinitiones, ut patet ex dictis modo, et latius disp. 1. dub. 2. Ratio autem congruenti® optime assignatur a D. Thom, in hoc art.: quia hoc sacramentum ordinatur, ut fiat Deo voluntaria, et amicabile recompensatio pro peccato secundum ipsius arbitrium : sed pro hujusmodi fine comparando requiruntur, et sufficiunt prædicti tres actus : ergo sunt hujus sacramenti partes. Probatur minor: quia contritio ordinatur ad amicabilem recompensationem, cum sit dolor voluntarie

ad satisfaciendum assumptus : deinde pœnilens per confessionem se subicit sacerdoti loco Dei pro ejus arbitrio : denique per satisfactionem récompensât juxta prædictum arbitrium: requiruntur, ergo, ei sufficiunt prædicti actus ex parte pœnitentis pro fine speciali, in quem ordinatur hoc sacramentum. In quo discursu plane supponit D. Thorn, et quidem merito, quod etsi recompensatio debeat esse pœnitentii voluntaria, nihilominus modus, et quantitas ejus non relinquitur arbitrio hominis, neque ex sola rerum natura determinari valet : quocirca relinqui debet arbitrio Dei, et ministrorum ipsius in hoc sacramento. Ex quo discursu magis liquet rationem a priori, ut ea tria requirantur, et sufficiant, esse Dei voluntatem, idque Angelicum Doctorem in ipsamet congruenti e ratione supposuisse.

2. Cui opponi potest, quod cum sacramentum sit signum sensibile, partes sacramenti debent esse sensibiles : sed contritio non est sensibilis, siquidem secundum suam substantiam est in corde, et pertinet ad pœnitentiam virtutem : ergo contritio non est, nec esse potest pars sacramenti pœnitentiæ.

Sed objectionem hanc optime diluit D. Thom, in resp. ad 1, negando minorem : « Quia contritio secundum essentiam est « in corde, et pertinet ad interiorem pœnitentium : virtualiter autem pertinet « ad exteriorem pœnitentiam, in quantum « scilicet implicat propositum confitenli, « et satisfaciendi. » Quæ optime ibi elucidat Cajetanus concludendo ad mentem D. Thomæ, quod licet contritio secundum essentiam præcise sumptam, aut ratione essentiæ præcisæ ab aliis prædicatis, non sit sensibilis, nec subinde pars sacramenti: nihilominus eadem contritionis essentia habet alia prædicata, secundum quæ affert sensibilitatem, et potest exercere rationem partis sacramenti. Quippe quæ inter alia importat voluntatem recompensandi pro peccatis ad arbitrium Sacerdotis, et hac ratione transit virtualiter ad confessionem, et fit quodam modo dolor externus, et sensibile signum, ut optime docuit D. Thom, in 4, dist. 22, quæst. 2, art. 1, quæstiunc. 2, ad 3, his verbis : « Contritio, quæ videtur tantum « interioris pœnitentiæ esse, invenitur etiam

« etiam in poenitentia exteriori, secundum quædam signa, quibus sensibiliter « manifestatur, » Hanc tamen doctrinam Cajetam (quæ communior est inter Thomistes) refellit Suarez in comment, ad hunc art. § *Mihi tamen*, sub praetextu (inquit Prado in præsentia) impugnandi Cajetanum, rationem D. Thom. in corp, et ad 1, impugnans. Sed fallitur, et nihil evincit : quia nec D. Thomas, nec Cajetanus negat essentiam, substantiam, aut entitatem pœnitentiæ interioris specificative sumptam, ut Suarez loquitur, esse partem sacramenti pœnitentiæ : sed negant merito esse partem sacramenti tantum absque ordine ad pœnitentiam exteriorem, in qua virtualiter manet, et per quam fit sensibiliter cognoscibilis. Prædictum vero ordinem ei attribuunt : iliumque efficaciter evincunt : quia de facto pœnitentia interior importat votum pœnitentiæ exterioris : quippe quæ intendit recompensationem non qualemcumque, sed amicabilem, et juxta arbitrium Dei ministerio sacerdotis : et hac ratione nequit non pertinere ad pœnitentiæ sacramentum, quin, et esse primum ejus initium. Quæ satis sunt ad infringendum Suarii oppugnationem. Quomodo autem interior pœnitentia sit pars sacramenti, an in recto sumpta, an præcise in obliquo ut facta sensibilis per confessionem, et pœnitentiam externam : difficultas gravis est, sed eam ex professo discussam, ac decisam relinquimus disp. 1, dub. 2, § 5, et præcipue a num. 99.

3. Deinde opponi potest, quod Sacramenta legis evangelicæ conferunt gratiam: sed satisfactio non confert gratiam, quippe quæ supponit absolutionem pœnitentiæ, et remissionem culpæ : ergo satisfactio non est pars sacramenti pœnitentiæ.

Huic tamen objectioni optime occurrit Div. Thom, in resp. ad 2, his verbis : « Discendum, quod satisfactio confert gratiam, « prout est in proposito, » <quo pacto coincide cum contritione, seu dolore, in quibus etiam satisfactio aliqua non solum intenditur, sed invenitur) « et auget gratiam, prout est in exeeutione : sicut « etiam baptismus in adultis. » Frequenter namque contingit, quod eos supponit in gratia existere, et tunc non producit primam gratiam, sed auget. In qua responsione duo notanda sunt. Primum, quod

licet objectio convincatsatisfactionem prout in exeeutione non esse partem essentialem hujus sacramenti, cum supponat ipsum absolutione peractum, et primum ipsius effectum productum : nihilominus non concludit a satisfactione sic sumpta relegandam fore rationem partis integralis, sive perlinentis ad sacramenti complementum, et perfectionem. In quo fallitur Durandus unum ab altero colligens ; cum solum inferatur satisfactio in exeeutione non esse partem essentialem, ut fusiuse ostendimus disp. 1, num. 115. Sed est integralis, sine qua proinde sacramentum imperfectum, et non completum maneret, sicut homo absque manibus, ut bene observat Cajetanus in præsentia. Unde fit consequens plurimum interesse, quod satisfactio quamprimum opere compleatur ; ne interim sacramentum relinquatur mutilum, et suspendatur illa fructus pars, quæ ex satisfactione exeeuta percipitur. An autem ex opere operato, loco cit. diximus num. 120.

4. Secundum notationem dignum in ea responsione est, D. Thomam pro comperto habuisse ante peractam satisfactionem dari sacramentalem absolutionem, et produci hujus sacramenti effectum per satisfactionis propositum, quod vel includitur in ipsa contritione, et subjectione ad claves, ut proxime dicebamus, vel illas indivulse comitatur : nemo enim conteritur, et confitetur, cui in animo non sit se subdere judicio Ecclesiæ, et pœnas a legitimo ministro impositas ferre non velit. Quare juxta doctrinam D. Thom, hoc loco satis expressam non est necessariam hominem pœnitentem prius satisfactionem implere, quam beneficium absolutionis ipsi impendatur : sed vice versa communiter loquendo potest, et debet sub proposito illo satisfaciendi absolvi, et post absolutionem adeptam exequi pœnitentiam sibi a confessario impositam. Huncque ordinem sane probatum, et minime reprehendum supponit Concil. Trident, sess. 14, cap. 5 et 8, et præsertim can. 12, ubi definit, quod in hoc sacramento Deus non semper remittit totam poenam temporalem simul cum culpa : ex quo evidenter sequitur post remissam culpam in hoc sacramento, superesse poenam temporaliter luendam : sed satisfactio sacramentalis

deservit ad extinguendam poenam ex peccato relictam ; et non tendit immediate ad remittendam culpam, quam potius dimissam supponit : ergo non debet necessario praecedere absolutionem, qua culpa dimittitur.

Et tunc Quare refellendi sunt tam oppositum asserentes, quam his faventes Estius in 4, Pein dist. 15, § 15, Sylvius in addit, ad 3, p. q. Mûr' -- 18, art 3, quæstiunc.2. Maldonatus tom.2, disp, de Sacram, cap. 2, Petavius in animadv. ad S. Epiphan. fol.239,et 931.Alba-Spinaeus lib. 2. observat. 32, cum aliis, et omnium prolixissime, et liberrime Morinus de administratione Sacram. Pœnitentiæ per plures libros, maxime vero lib. 9 et 10. Quorum commune fundamentum est, usum non absolvendi pœnitentes, priusquam exequerentur injunctam sibi satisfactionem, antiquissimum esse in Ecclesia, et adhuc invalescere apud Græcos : contrariam vero consuetudinem non esse ita antiquam, nec ita consonam sacramenti institutioni, aptamve pœnitentium emendationi, ad quam illud ordinatur. F.aque animositate nonnulli in hac causa processerunt, ut ausi fuerint asserere. Primo, « ordinem præmittendi satisfactionem « absolutioni induxit non politia, aut institutio Ecclesiæ ; sed ipsa Christi lex, et a præscriptio naturæ rei id ipsum quodammodo dictantis, » Secundo. « consuetudo moderna quoad administratorem sacramenti poenitentia?, etiamsi « eam plurimorum hominum sustentet « anthoritas, et multi temporis diuturnitas confirmet ; nihilominus ab Ecclesia « non habetur pro usu, sed abusu. » Quin addiderunt : « Per illam praxim mox absolvendi ordo pœnilentiæ est inversus. »

Sed audiendi, ut diximus, minime sunt : quia fundamentum, quo utuntur, nullum est, et in ipsos cum toto aedificio corrui, quippe usus absolvendi pœnitentes ante exeeutam satisfactionem antiquissimus est in Ecclesia Latina, quæ multis titulis Græcæ, ejusque ritibus præponenda est. ut merito Suarez disp. 18, sect. 3, asseruerit : « Dicere hoc esse necessarium, est error « contra consuetudinem Ecclesiæ Latinae. » Et plane inter propositiones Petri de Osma relatas in Bulla Sixti IV (quæ est lib. 1 tom. 1 Bullarii, et refertura Castro lib. 4, contra hæreses, verbo *Confessio*.) una erat :

a Non peracta poenitentia confitontos abii solvi non debere. » Pontifex autom omnes Petri propositiones ibi relatas condemnavit, declarans Apostolica auctoritate esse Catholicæ Fidei contrarias, erroneas, scandalosas, a veritate Evangelica alienas, Sanctorum Patrum decretis, atque Apostolicis constitutionibus contrarias, ut constat ex eadem Bulla. Quam censuram non meruisset illa Oxomensis propositio, si usus non absolvendi ante peractam injunctam poenitenti satisfactionem tam antiquus, et communis in Ecclesia fuisset, ut quidam comminiscuntur; quippe cum facile responderet se non ita asserere, quod sentiret sacramentum aliter administratum esse nullum ; sed quod longa, et communis consuetudo legem ita administrandi induxisset. Sed non ita respondit, nec potuit : quia vel apparenti fundamento destituebatur. Quod evincit contrariam, et a nobis assertam consuetudinem esse longe antiquiorem, et communiozem. Et si aliquod oppositi usus vestigium occurrit, id deservit ad demonstrandum ita contigisse non quidem in pœnitentia secreta, et sacramentali, de qua nobis est sermo, sed in canonicis, et publicis, in quibus excommunicatus non prius ad consortium cum fidelibus admittebatur, quam exequeretur sibi impositam satisfactionem. Et simile quid in usu esse apud Græcos censendum est ; non vero quod universaliter negent absolutionem sacramentalem ante satisfactionis executionem. Et qui contrarias propositiones supra relatas stabilire tentarunt, vim fulminis Apostolici non effugerunt : nam SS. D. N. Alexandri VIII, in secundo decreto anni 1690, illas reprobavit, condemnavit, et gravi censura percussit ; suntque inter alias eo decreto sub eisdem verbis supra relatis condemnatas 16 et 17 et 18. Plane « ut hæc absolvamus, quæ tantum delibasse in animo habuimus, fusius suo loco, id est, agentes de satisfactione tractaturi) absurdum pœnitentis intolerabile apparet, vel hominem bene dispositum non absolvere usque ad impletam satisfactionem sibi impositam, quæ per menses, et annos durare potest : vel asserere hominem. usque ad præfinitum illud satisfactionis tempus non posse vere conteri, et consequi justificationis gratiam ; cum exploratum sit pro contritione, et dispositione

no nd gratiam consequendam non esse determinatum aliquod temporis spatium, sed in quacumque hora vere ingemuerit, posse veniam, et gratiam impetrare, ut exemplum latronis in cruce cum Christo pendentis declarat.

ARTICULUS III.

Ilrum przdicta tria suit parles integrates Pämitenli» 1

Ad lerliomslc proceditur. Videtur, quod prædicta tria non sint partes Intégrales Pœnitentiæ. Pœnitentia enim (ut dictum wb contra peccatum ordinatur; sed peccatum cordis, ori?, et operis, sunt parles subjectiva? peccati, et con partes integrales : quia peccatum de quolibet horum prædicatur: ergo etiam in pœnitentia contritio cordis, eonfesâooris, et satisfactio operis non sunt parles intégrales.

Præterea : nulla pars integralis in se continet aliam sibi eondivissaiu ; sed contritio continet in se confessionem, et Mtisfactioncm in proposito : ergo non sunt pars intégrales.

Præterea : ex partibus integralibus. simul, et aequaliter constituitur totum, sicut linea ex suis panibus; sed hoc oon contingit hic : ergo prædicta non sunt partes intégrales Pœnitentiæ.

Sed contra : illæ dicuntur parles intégrales, ex quibus perfectio imius integratur ; sed ex tribus pnedictis integratur perfectio ipsius pœnitentiæ: ergo sunt partes intégrales pœnitentiæ.

Respondeo dicendum : quod quidam dixerunt, hæc tria esse partes subjectivas pœnitentiæ. Sed hoc non potest esse; quia singulis partibus subjectivis adest tota virtus totius, et simul, et aequaliter ; sicut tota vinus animalis, in quantum est animal, salvatur in qualibet specie animalis, *quæ* simul, *et æqualiter* dividunt animal ; sed hoc non est *in* proposito. Et ideo alii dixerunt, quod sunt partes potentiales : sed nec hoc verum esse potest, quia singulis partibus potctialibus adest lotum secundum lotam essentiam : sicut tota essentia auimæ adest cuilibet ejus potentiæ ; sed hoc non est in proposito Unde relinquitur, quod prædicta tria sint partes integrates Pœnitentiæ. Ad quarum rationem exigitur, ut totum non adsit singulis partibus, neque secundum lotam virtutem ejus, neque secundum totam ejus essentiam, sed omnibus simul.

Ad primum ergo dicendum, quod peccatum, qnia rationem oali habet, potest in uno tantum perfici, ut dictum est. Et ideo peccatum, quod insolo corde perficitur, est una speciespeccati Alia vero species, est peccatum, quod perficitor in corde, et ore. Tertia vero species est peccatum, qaad perficitor in corde, ore et opere Et hujusmodi peccati partes quasi intégrales sunt, quod est in corde, et quod est in ore, et quod est iu opere. Et ideo Pœnitentiæ, quæ in bis lribus perficitor, hæc tria sunt partes intégrales.

Ad secundum dicendum ; quod una pars integralis potesi continere totum, licet non secundum essentiam : fundamentum enim quodammodo virtute continet tonim ædificium Et hoc modo contritio continet virtute lotam Pœniteniiam.

Ad tertium dicendum, quod omnes partes intégrales habent ordinem quondam adinvicem. Sed quædam habent ordinem tantum in situ : sive consequenter se habeant, sicut partes exerciui : sive se tangant, sicut paries acervi : sive etiam colligemur, sicut partes domus : sive etiam conliarentur, sicut partes lincæ. Quædam vero habent insuper ordinem virtutis, sicut paries animalis, quarum prima virtute est cor, et aliæ quodam ordine virtutis dependent ab invicem. Tertio modo ordinantur ordine temporis .-sicut paries temporis, et motus. Partes igitur Pœnitentiæ habent ad invicem ordinem virtutis, et temporis, quia sunt acius : non autem ordinem situs, quia non lrabent positionem.

Conclusio est affirmativa.

1. Quam efficaciter probat ratio D, Thomae desumpta a sufficienti enumeratione membrorum dividendum, qui discursas est legitimus, et reducitur ad hanc formam. Partes alicujus vel sunt subjectivæ, vel potentiates, vel intégrales : sed contritio, confessio, et satisfactio sunt partes sacramenti pœnitentiæ ex parte materiae, ut constatez duobus articulis antecentibus; et non sunt partes subjectivæ, nec potentiates : relinquitur ergo, quod sint partes integrates. Cetera constant. Et minor quoad secundam ejus partem, in qua sola poterat esse difficultas, probatur non minus efficaciter : nam quod attinet ad partes subjectivas, in qualibet earum etiam divisive sumpta salvatur essentia, et virtus totius, ut patet in speciebus animalis : sed in his partibus divisive sumptis non salvatur tota essentia, et virtus sacramenti pœnitentiæ, quin nec materia adæquata illius, quam immediate componunt partes relatæ : ergo non sunt partes ejus subjectivæ. Et quod spectat ad potentiates, singulis earum adest totum secundum totam essentiam : sicut tota essentia animæ adest intellectui, et sensui, et cuilibet ipsius potentiae. Quod minime salvatur in his partibus, cum manifestum sit, nec sacramentum, nec adaequatam ejus materiam proximam salvari in contritione, aut in qualibet harum partium. Relinquitur itaque, quod sint partes integrates, quarum proprium est, quod totum non salvetur in earum singulis, sed in eis simul, ut patet in membris, seu partibus quantitativis, ex quibus componitur homo. Hæc in summa S. Doctor alia addens motiva in 4, dist. lô. quæst. 1, art. 1, q. 3, quæ opus non est expendere. Pro majori tamen luce observare oportet eatenus istas partes appellari a D. Thom, integrates, quatenus illis integratur, et completur tota materia proxima Sacramenti, quæ est pars essentialis illius. Unde istæmet partes, quæ per com-Observ. parationem ad alias compartes, et ad materiam proximam completam ex eis coalescentem dicuntur integrates per ordinem ad sacramentum essentielles sunt ; cum sine illis non adsit ejus materia. Quare contritio, confessio, et satisfactio in voto ita sunt essentialia sacramento, ut absque

^{quædam.}

illis moraliter unitis minime subsistat : quod in aliis partibus mere integralibus non ita contingit, cum absque manu, aut auricula salvetur homo, et sic de aliis. Porro S.Doctor in hoc articulo partium essentialium non meminit, nec mentione opus habuit : nam illas statuerat art. immediate praecedenti, constituens sub materia pœnitentie tres actus, de quibus p Tb0 loquimur. « Quia quantitas, dixit, se tenet
« ex parte materiae, partes quantitatis
< sunt partes materiae. Et hoc modo sacra-
« mento pœnitentie specialiter assignantur
« partes quantum ad actus pœnitentis, qui
« sunt materiae hujus sacramenti. » quocirca partibus essentialibus jam præsuppositis. et relictis, solum habere debuit considerationem de aliis partibus, ac divisionibus, ut optime fecit. Quod si animadvertisset Suarez in præsenti, non earum mentionem in hoc articulo desiderasset, quasi D. Thom. in suo discursa, et probatione diminute processerit.

Objicitor 1.

2. Sed potest opponi, quod totam non potest praedicari de parte integrali determinata ; non enim recte diceretur manus, aut pes hominis homo ; sed sacramentum pœnitentiae bene, et vere praedicatur de confessione: quippe vera, et communiter recepta est ista prædicatio, *Confessio est Sacramentum Pœnitentiae*; ergo confessio non est pars integralis illius, sed magis subjectiva, de qua totum potest praedicari.

Reston-

Ad hanc tamen replicam constat ex dictis disp. 1, dub. 3, per totum, et præcipue num. 134, majorem solum esse veram in concretis substantialibus, secus in accidentalibus. et artificialibus, quæ supponant pro materia, et hæc est pars essentialis artefacti : unde bene de ligno dicitur, quod sit Cathedra, et de argento, quod sit Calix. Confessio autem ita est pars integralis materiae, quod simul est essentialis sacramenti, et pro ea sacramentum supponit, ut loco cit. ex professo ostendimus. Unde non est inconueniens, si de ea totum prædicetur. Aliter contingit in manu, aut pede partibus pure integralibus hominis, quod est concretum substantiale.

objicitor 2

3. Deinde objicies; unam partem integram non continere aliam sibi condivisam : sed contritio continet confessionem, et satisfactionem in voto : ergo non est pars integralis pœnitentiae. Nec satisfacit

responsio D. Thomæ ad 2, ubi ait. quod una pars integralis potest virtute continere totum : fundamentum enim continet quodammodo in virtute totum ædificium. Et hoc modo contritio continet virtute totam poenitentiam. Nam contra est, inde fieri contritionem esse principalem sacramenti partem, quam confessionem : quod est absurdum. Sequela ostenditur : tum quia continens est excellentius suo contento : tum exemplo S. Doct. siquidem fundamentum est excellentius aliis partibus aedificii. Et absurditas consequentis facile apparet : quia sacramentum pœnitentiae supponit non pro contritione, sed pro confessione, ut proxime dicebamus, quod aliter contingeret, si contritio esset perfectior pars, quam confessio.

Respondetur sustinendo solutionem D. Bes* Thomæ. Et adhibitae adversus eam impugnationi potest occurri primo cum Nugno obi in praesenti, dicendo S. Doctorem solum praeferre contritionem confessioni, quantum ad pœnitentiam in ratione virtutis, secus vero in ratione sacramenti. Sed cum D. Thom. modo agat de poenitentia, ut sacramentum est, atque ideo de contritione, ut est sacramenti pars ; addit praedictus Auctor D. Thomam contritionem considerare secundum utramque rationem, et actus virtutis, et panis sacramenti : nullumque esse inconueniens, quod contritio unam, et alteram rationem complectens sit confessione perfectior ; licet ista alias proximius ad sacramentum per modum materiae concurrat, utpote per se sensibilis, et pro qua subinde sacramentum supponat.

Secundum, et cum majori, ut putamus, Alii consonantia ad mentem D. Thomae, respondetur concedendo ipsum in praesentia non agere de poenitentia virtute, sed sacramento. Et tamen ex ejus doctrina non sequitur, quod contritio sit absolute principalior sacramenti pars, quam confessio, sed solum cum addito, et secundum quid. Non enim affirmat contritionem continere simpliciter confessionem, nec id contingere valet in partibus integralibus sibi ad invicem condivisis; sed solum concedit aliqualem continentiam, et secundum determinatam rationem ; quod partibus integralibus inter se comparatis minime repugnat : sic namque cor quantum ad officiam

officium vivendi continet aliquo modo caput, quia est principium vite; sed vice versa caput quantum ad operationes sensitivas continet cor, quia est principium sentiendi: et tamen sunt partes integrales ejusdem corporis. Ad hunc ergo modum concedit 1). Thomas contritionem continere confessionem, per modum, inquam, radicis, et inchoationis ejus, sicut dixerat art. immediate præced. in resp. ad I, quod contritio secundum essentiam existens in corde, a viriui iliter pertinet ad exteriorem «pœnitentiam, in quantum scilicet implicat «propositum confitendi, et satisfaciendi, 0 Per quod minime excluditur, quod vice versa confessio contineat etiam quodammodo contritionem, videlicet per modum signi illam repræsentantis, dependenter a quo habet interior contritio, quod sit sensibilis, et pars sacramenti. Et ita vitatur, quod sit principalior sacramenti pars præ confessione: et consonant cuncta S. Doctoris dicta: « Una pars integralis. *inquit ad* 2, potest continere totum, licet non se- « eundum essentiam: fundamentum enim « continet quodammodo virtute totum ædifi- « ficium. Et hoc modo contritio continet « virtute totam poenitentiam. » Unde sicut nemo colliget fundamentum esse formaliter totum ejus ædificium, aut esse simpliciter perfectius cunctis ejus partibus, sed solum secundum quid, et in ratione principii illas inchoantis: (constat enim esse alias absolute nobiliores:) ita, et non amplius colligere debet ex assertis a D. Thom. circa contritionem in ordine ad alias partes, quæ sacramentum constituunt.

4. Pro legitima intelligentia eorum, quæ docet in resp. ad 1, observandum est peccata cordis, oris, et operis posse sumi dupliciter, nimirum vel specificè sistendo in quolibet eorum, vel gradualiter procedendo ab uno ad aliud. Primo modo differunt essentialiter: nam peccatum cordis est illud, quod consummatur in corde, ut odium Dei: peccatum oris, quod ore perficitur, ut blasphemia: et peccatum operis, quod opere completur, ut homicidium. Quæ duo postrema peccatorum genera non ideo externa dicuntur, quia actum internum excludant, (id enim impossibile est;) sed quia non complentur in sua malitia, nisi exterius ore, aut opere consummentur. Secundo autem modo, id est, gradualiter

ter sumpta non important distinctionem specificam; sed unum, et idem non solum specie, sed numero peccatum potest concipi in corde, ascendere in os, et pervenire ad executionem operis, ut patet in eo, qui corde statuit, ore promittit, et facto exequatur mortem proximi, juxta illud Jacob c' L cap. 1: *Unusquisque lentatur a concupiscencia sua abstractus, et illectus; deinde concupiscentia, cum conceperit, parit peccatum; j. eccalum vero, cum consummatum fuerit, generat mortem.* Quocumque autem modo peccatum accipiat, indiget contritione, confessione, et satisfactione, ut docuerat D. Thomas art. præced. in resp. ad 4. Quare cum in resp. ad 1, peccata cordis, oris, et operis adaptavit contritioni, confessioni, et satisfactioni; solum curavit salvare quandam, et certe pulchram inter prædicta tria proportionem: sed non ideo exclusit necessitatem trium pœnitentiæ partium ab aliis peccatis sub prima consideratione contentis. Ut enim dixerat priori loco. « Licet peccatum perficiatur in corde sensu cordis, ad perfectionem tamen « Pœnitentiæ requiritur, et contritio cordis, et confessio oris, et satisfactio operis. » Et sic omnia consonant, ut bene observavit Cajetan, hic finem imponens suis subtilibus, et eruditissimis Commentariis: ex quorum in sequentibus defectu non levem timemus nostro labori jacturam. qui hujus Phosphori radiis in Aquinatis diem ducebamur: sed heu! majorem ex ipsius Solis proximo occasu in articulo sequenti, quem cum absolvisset, ad coeleste translatus est hemispherium.

ARTICULUS IV.

Utrum convenienter dividitur Pœnitentia in Pœnitentiam ante baptismum, Pœnitentiam mortalium, et Pœnitentiam venialium I

Ad quæsum sic proceditur. Videtur, quod inconvenienter dividatur Pœnitentia. in Pœnitentiam ante baptismum, Pœnitentiam mortalium, et Pœnitentiam venialium. Pœnitentia enim, est secunda labula post naufragium (ut supra dictum est) baptismus autem prima: illud ergo, quod est ante baptismum, non debet poni species Pœnitentiæ. Præterea: Quod potest destruere majus, potest etiam destruere minus; sed mortale est majus peccatum, quam veniale. illa vero Pœnitentia, quæ est de mortalibus eadem etiam est de venialibus: non ergo debent poni diversæ species Pœnitentiæ. Præterea: Sicut post baptismum peccatur venialiter. et mortaliter, ita etiam ante baptismum: Si ergo post baptismum distinguitur pœnitentia venialium, et mortalium, pari ratione debet distinguantur ante baptismum: non ergo convenienter dividitur pœnitentia per has species.

Jacob c' L

cajetan.

Quæst, 84. art β.

Sedonin ; qn<xl Angusiinits in libro de Pirmten* lia. ponii praedictas tres pænitentiae spectes. Respondeo dicendo» ; qu.v! ha» divisiu esi rivniieniaa*. secundum quod esi virilus Est autem considerandum, quod qiiælibei virtus operatur secundum congruentiam temporis. sicut, et secundum alias debitas circa nslaulias. Unde, cl virtus Preniienlia.* actum suum habet in hoc tempore secundum quod convenit nova* legi. Pertinet autem ad iHemleniiam, ut detesletur lactata praeterita, cum proposito immolandi vitam i.a melius, quod est quasi pooiten- tite flnis- Etqnu moralia recipiunt speciem secundum Unem ioi in secunda parte habitum esi) conveniens est, quod divers» species Pæniiienliæ accipiantur secundum diver- sas immutationes, quas preuiteus intendit Est autem triplex immutatio a pænitente intenta. Prima quidem per regenerationem in novam vitam, et hæc pertinet ad Preni- teatia-.n. qua* est ante baptismum. Secunda autem immu- tatio est per reformationem viu* præteriæ jam corrupta.*, et tac lertincl ad Pœuiientiam mortalium post bap- tismum. Tertia autem immutatio est in perfectiorem opera- lo- nem vila* : et ha-c perlitet ad preniieuliam venialium, quæ ren itituiur per aliquem ferventem acium cbaritaiis. ut supra dietnm est.

Ad primum onto diccnlum ; quod Prenitencia quæ est ante baptismum, non esi Sacramentum, sed est actus vir- tutis, disponeres ad Sacramentum baptismi.

Ad secundum dicendum; quod Pænitentia quæ delet pecraia mortaha. delet etiam venialia : sed non converti- tur El ideo ha* dua- Pænitentia se habent sicut perfec- tum.et Imperfectum.

Ad lertium dicendum : quod acte baptismum non sunt peccata venialia sine moitalibus. Et quia vernale sine mortali dimitti non potest (ut supra dictum esi) ideo ante baptismum non distinguitur Poenitentia mortalium, et renalium.

Qiiæsl.
87.
art. 4.

Conclusio est affirmativa

1. In hoc art.agitspecialiterD.Thom.de partibus virtutis pænitentiae. ut palam profitetur a principio corporis dicens, « quod hæc divisio est pænitentiae, secua- « dnm quod est virtus. » Per quæ denotat se in anterioribus hujus quæstionis articu- lis tractavisse, specialiter de partibus pæn- itentiae ut sacramenti. Ubi observandum est, quod licet eadem pcenitentia, et sit virtus, et sit etiam pars sacramenti; nihi- lominus latius patet sub ratione virtutis, quam sub ratione partis sacramentalis. Quoniam ante legem gratiæ fuit virtus, et l irnen non fuit pars Sacramenti, sed tan- tum dispositio necessaria ad remissionem peccati. Quin, et in ipsa lege evangelica est etiam pro adultis necessaria ante suscep- tionem baptismi; cum tamen non sit pars baptismi, aut alterius sacramenti, ut est communis doctrina, et tradit D. August, hom. 50, quæ est de utilitate, et necessitate pænitentiae, juxta illud Actor. 8 :<r pœni- « tentiam agite, et baptizetur unusquisque « vestrum. » Unde cum D. Thom. sibi ob- jecisset pænitentiam esse secundam tabu- lam post naufragium, baptismum vero pri- mam : atque ideo illud, quod baptismum

D. Au
gDSl.

O. Tho.

præcedit, non habere rationem pconiten- tiae ; respondit « quod pcenitentia, quæ « est ante baptismum, non est sacramen- « tum, sed est actus virtutis disponens ad « sacramentum baptismi. » Unde satis liquet major extensio pænitentiae virtutis supra se ipsam, ut partem sacramenti.

Aperuit autem D. Thom. hunc speciali- ter articulum ad explicandum, et propug- nandum propositam diyisionem traditam a D. Augustino Joco citato: et clarissime, ac juxta Augustini mentem declaravit ap- tam esse divisionem, aut distributionem de pœmlentia ante baptismum, et pœni- tentia mortalium, et pœnitentia venalium. Ad pænitentiae namque virtutem pertinet propositum immutandi in melius, quod est quasi pænitentiae finis : et lres sunt immu- tationes a pœnitentibus intentæ. Prima per regenerationem in novam vitam : et hæc pertinet ad pœnitentiam ante baptismum. Secunda per reformationem vitæ præteri- tæ post baptismum corruptæ : et hæc per- tinet ad pœnitentiam mortalium. Tertia per perfectiorem operationem vitæ, et hæc pertinet ad pœnitentiam venialium, quæ fervore charitatis delentur. Ergo juxta tres præmissas immutationes in melius fit con- grua divisio pænitentiae virtutis in tres pœnilentias relatas. Hæc S. Doctor D. Au- gustino inhaerens, et ejus sententiam elu- cidans.

2. Unde excessit, et haud leviter decep- tas est Suarez in præsentī, aliam, et suq judicio conformiorem menti D. Augustini commentus explicationem. Quia Augusti- nus, nec dixit, nec curavit, nec distinxit, ut ille ratus est, tres poenitentias juxta tres pænitentiae modos, quos pro diversis per- sonis exercet Ecclesia ; alium pro catechu- menis in fide ante baptismum instruendis ; alium projam baptizatis, sed mortaliter lapsis; et tertium pro abluendis venialibus per varia remedia. Hoc enim a Suario vo- luntarie excogitatum fuit, et minime ad mentem D. Augustini, sed præter, aut etiam contra ejus intentionem, et verba, quæ nulla pro suæ cogitationis defensione profert. Quare Prado in præs. non imme- rito subintulit : *Lnde nec eum videtur le- gisse.* Aliter prorsus, ac Suarez se gessit Augustinus : assignavit enim tres poeni- tentiam actiones, quas exercere valent, vel ad primo comparandam gratiam per rege- nationem

End.

iterationem baptismi; vel ad eam amissam restaurandam ; vel ad illam perficiendam venialium expurgatione ; ut palet ex homi- lia cit. cap. 3, cujus initium est, *Tres aunt actiones Peenitcntix.* Illorum autem modo- rum, quibus Ecclesia se gerit cum pœniten- tibus,et pro hac divisione Snarez expendit, nullum ibi est vestigium in littera D. Au- gustini, ut eam percurrenti constabit. Et ipsum non loqui de cæremonia pro cate- chumenorum pcenitentia ab Ecclesia insti- tuta, sed de ea, quæ jure divino est dispo- sitio ad baptismum, liquet ex his, quæ sub- jungit : « Hæc prima pœnitentia præcipi- « tur Judæis, dicente Apostolo Petro Actor, « 8 : Pœnitentiam agite, baptizetur unus- « quisque vestrum. » *Et* profecto si D. Au- gustinus divideret pœnitentiam ad sensum Suarii, minute sane processisset in ea divisione ; quia inter modos, aut cæremoni- as, quibus Ecclesia utitur cum poenitenti- bus connumeratos, eratque jam in usu Au- gustini tempore, est pœnitentia solemnis : cujus tamen non meminit S. Doctor in ea divisione. Signum itaque est, quod in ea assignanda non attendit ad illos varios modos, seu eæremonias, sed ad poeniten- tiam actiones sive in melius immutationes, ut fidelissimus ejus discipulus D. Thom. asserit, et explicat tam in præs. art. quam in 4. dist. 16, quæst. 1, art. 2, q. 5.

3. Dubitari autem potest, qnænam sit hæc divisio pænitentiae, essentialis, an ac- cidentalī ? Et aliqui tuentur primum, qui- fefeibus favere videtur D. Thom. in hoc art. tum quia has partes vocat species pæniten- tiae : tum quia docet earum diversitatem sumi a fine, qui in moralibus dat speciem. Est ergo hæc divisio generis in species, ac subinde essentialis. Sed vera, et communis sententia est esse accidentalem, et subjecti in accidentia : virtus namque pænitentiae « est una in specie infima propter unitatem e.objecti, et actus primarii, ut constat ex dictis disp. 5, fere per totam, et præcipue dub. 5. Illæ vero tres mutationes, sive poe- nilentiae status accidentia sunt, et acciden- taliler ipsi conveniunt : præsertim cum desumantur per respectum ad diversa tem- pora, et varias, ac extrinsecas circumstan- tias, et fines inadæquatos operantium; a quibus omnibus præscindit essentia, tam habitus, quam actus primarii virtutis : ergo divisio, qua virtus pænitentiae in eas

dividitur, nequit non esse divisio unius speciei virtutis iu accidentia sibi succes- sive obvenieqtia. Nec oppositum significa- vit D. Thom. quia specierum vocabulo solum significavit varias mutationes, sive status specie inter se differentes, sed acci- dentales, non solum habitui pænitentiae, sed ejus etiam actui primario, nempe con- tritioni ; semper enim est species contritio, exerceatur sive ante baptismum, sive post; et sive circa mortalia, sive venialia : quippe procedens in omnibus sub eodem formali motivo, ut explicuimus disp. cit. dub. 2. NecS. Doctor asseruit mutationem vitæ in melius esse absolute finem hujus virtutis, sed « quod est quasi pænitentiae finis, » utique inadæquatus accidentaliter occur- rens, et juxta circumstantias temporum, et subjectorum ; quod non sufficit ad refun- dendum in specie habitus variationem.

4. Sed resolutioni, et discursui D.ThomæQædam potest urgenter opponi ; non esse majorem JioicUis. rationem, quare distinguatur pcenitentia mortalium, et venialium post baptismum, et non distinguatur eadem, et eorumdem poenitentia ante baptismum ; sed ante bap- tismum non distinguitur pœnitentia mor- talium, et venialium, ut constat ex discursa Div. Thomæ : Ergo nec post illum distingui debet : aut e converso, si post illum dis- tinguitur, ante illum etiam distingui oportet : atque ideo minute, et minus conse- quenter se gessit Div. Thomas in prædicta divisione. Cætera constantprætermajorem, quæ facile suadetur : nam ante baptismum non minus committuntur peccata mortalia et venialia, quam post baptismum : ergo non est major ratio distinguendi poeniten- tiam pro istis, quam pro illis.

Respondet Divus Thomas in solut. ad 3 negando majorem, et assignando rationem disparitatis ; nempe ante baptismum non posse venialia reperiri absque mortalibus, quippe quæ cum solo originali conjungi non valent. Et quia venialia sine mortali re- mitti nequeunt, ut supra ostenderat quæst. 87, art. 4. Et nos ibidem explicuimus ; propterea non oportet quod ante baptismum distinguatur pœnitentia mortalium, et poe- nitentia venialium. Post baptismum autem possunt, et solent reperiri peccata venialia sine mortalibus, ut patet in justis commu- niter : quocirca post baptismum distingui debet venialium pœnitentia a pœnitentia

Fit sa-
tis
object.

mortalium. Quæ est efficax, et non minus clara ratio distinctionis assignatas : in qua supponit Divus Thomas doctrinam a se traditam ¶ quæst. 79, artio. G, de impossibilitate peccati venialis in aliquo cum solo originali. Ex quo legitime deducitur, quod ante baptismum nequeunt reperiri peccata venialia absque mortalibus.

D.Tlwm. 5. Hanc tamen responsionem non probat Suarez, et doctrinam in ea a Div. Thom. mi- suppositam, quæ est velut characteristicam nota legitimi discipulatus ipsius, difficilem, et rigorosam arbitratur. Unde ipse diversam arripit viam, autumat venialia posse cum solo originali conjungi ; et perinde esse quantum ad præsentem considerationem, quod jungatur cum originali, ac cum lethali- bus personalibus : nunquam enim absque illis remittentur. Atque ideo, ut colligit ille, semper venialia tollentur per illudmet remedium, per quod aufertur mortale, sive originale, sive personale ; et sive tale remedium sit pœnitentia, sive non.

suario Condonamus huic Auctori quod propriissimam Div. Thomæ sententiam appellet rigorosam, et difficilem : frequenter namque veritas, sicut, et virtus, refugit mollia, et facilia ; et quæ pervia apparent, a fucis habent, quod acceptentur. Sententia autem S. Doctoris in suo rigore verissima est, et satis communis non solum inter rigidos discipulos (quod sufficiebat) sed etiam apud alios : ut eis productis ostendimus tract. 13, de peccatis disp. 20, dub. 1, et 2, ubi illam firmavimus ex professo. Hæc, inquam, remittimus Suario, et quod D. Thomæ adversetur. Ceterum hic non sistit, sed discedit etiam a D. Augustino, a quo istam accepimus pœnitentiæ divisionem ; quod sustineri non debet. Nam S. Doctor cum unam solam poenitentiam constituat ante baptismum, post illum tamen constituit, et poenitentiam de mortalibus, et poenitentiam de venialibus, et pro eis assignat differentes actiones, ut constat ex homil. cit. capit. 7, ubi agit de remissione venialium, et capit. 9, ubi agit de remissione mortalium, et ait : « Tertia actio est pœnitentiæ, quæ pro illis peccatis subeunda est, quæ legis o Decalogus continet. » Ergo contra Sanet, gusun. Augustinum asserit Suarez venialia tolli indiscriminatim per eadem remedia, per quæ lethalia, originalia, ac personalia ante, et post baptismum. Eo, vel maxime,

quod pro solo peccato originali nulla pœnitentia requiritur interior, vel exterior, ut est communis sententia, cum I). Thoma supra quæst. 86, art. 3, ad I, et insupplem. quæst 2, art. 2. Sed ut ipse Suarez fatetur, quando D. August, et D. Thomas agunt de pœnitentia pro venialibus, præcipue loquuntur de pœnitentia exteriori : ergo contra uirumque S. Doctorem, et satis inconsequenter scripsit per illudmet remedium, per quod tollitur peccatum originale, auferri et venialia, sive sit pœnitentia, sive non. Nescimus hæc vel per imaginationem componere ; cum originale nullam poenitentiam requirat ; et venialia non possint sine aliqua pœnitentia deleri.

6. Sed replicabis ; nam adhuc admissa D. Thomæ sententia de impossibilitate peccati venialis cum solo originali, potest homo justificari, et mundari ab originali per contritionem, et ante baptismum in re susceptum : sed in tali casu nullum est inconveniens, quod peccatum veniale committat. et quod de illo pœniteat ante baptismi susceptionem : ergo potest dari pœnitentia venialium ante baptismum non secus ac post illum in re susceptum : et consequenter insufficiens est illa pœnitentiæ divisio, ac D. Thom. explicatio, adhuc supposita speciali illa ejus sententia.

Respondetur concedendo præmissas, et niintanegando utramque consequentiam, præsertim ultimam. Nam D. Augustinus, et D. Thomas in prædicta divisione loquebantur per se, et supposita existentia peccati originalis cum peccato mortali personali : in quo casu non est, nec esse potest specialis pœnitentia pro venialibus : quæ tamen est per se loquendo post acceptum baptismum, et remissum originale. Quod vero ante illius in re susceptionem justificetur homo, sicut est per accidens : ita, et per accidens facit, ut homo post acceptam primam justificationis gratiam, possit pro solis peccatis venialibus specialem agere pœnilentiam ac si re ipsa baptismum in re suscepisset. Et hic nos deserit continuatio litteræ Div. Thomæ, qui post scriptum hunc articulum morte præventus simul vitæ, et scriptis felicissimum finem imposuit, utraque immortalitate coronandus, et qua sanctitate pollens, et qua doctrina excellens, quibus tam triumphantis, quam militantis Ecclesiæ gloriam cumulavit. et circumquaque veritatis

DUBIUM I.

Quan conditiones debeat habere peccatorum dolor, ut sit pars sacramenti pœnitentiæ, et dispositio ad ejus effectum ?

In hoc ubio inulta occurrunt, quæ in priori hujus tractatus parte discussa sunt, et proinde, non tam tractari, aut repeti debent, quam insinuari : multa etiam, quæ communiter recipiuntur et superfluum foret ad examen revocare, atque ideo congruentius supponuntur. Quo circa

Prænruntluntur aliqua notabilia, et proprius dubii status assignatur.

1. Primo loco observandum est, quodnjsljnequavis in eodem doloris actu concurrere lld0[Q^r possint, et conceptus partis essentialis ex rem parte materiae ad valorem sacramenti re-^td”ô-quisitæ, ut constat ex dictisad art. 2, quæst. præced. et locis ibi relatis : et simul conceptus dispositionis ad gratiam hoc sacramento producendam, atque ideo, ut illud non solum sit validum in se, verum etiam fructuosum in suscipiente : nihilominus prædicti conceptus sunt valde diversi, importantque officia satis distincta, atque revocabilia in aliud, et aliud caput. Ut enim alia interim omittamus ; dolor, ut est pars sacramenti, solum respicit per se illa peccata, quæ memoriæ occurrunt, et per confessionem explicantur ; sed dolor, ut est dispositio ad gratiam, se extendit per se universaliter ad omnia peccata gravia, sive cognoscantur, sive non : quippe gratia infundi nequit absque omnium remissione, et aliquali per dolorem retractione. Rursus dolor, ut est pars sacramenti, debet esse, aut fferi aliquo modo sensibilis ; aliter enim non esset pars signi vel sacramenti : at dolor, ut sit dispositio ad gratiam, non exposcit necessario esse sensibilem: sed potest esse pure interior in corde latens, sicut quando disponit extra sacramentum. Denique dolor, ut est sacramenti pars, præcedit (saltem per se loquendo) tempore, vel natura confessionem; quippe ista ex dolore concipitur, ac fit ; nec habet (ut pro sacramento debet) rationem accusationis, nisi dependenter ab illo: dolor autem, ut est dispositio ad gratiam,

non importat necessario eam præcedenliant, sed suppositis partibus sacramenti essentialibus. dolore scilicet, et confessione, potest convenienter elici cum sola procedentia ad gratiam tunc producendam, ad quam disponit, ut extra sacramentum contingit. Sunt itaque prædictæ rationes diverso: atque ideo dolor, ut sacramenti pars, dicit aliqua, quo non importat ut dispositio ad gratiam, et e converso. Ad eum plane modum, quo in eodem, v. g. consensu Petri contrahentis cum Maria conjunguntur rationes materio, et formo saltem partiales respectu sacramenti matrimonii: sed sunt satis diverso, siquidem consensus Petri, ut determinabilis per consensum Mario, habet rationem materio, et ut consensum Mario determinans, habet rationem formo: et secundum unam rationem antecedit, et secundum aliam subsequitur. Et quemadmodum duo productio rationes possunt coire in eodem actu, et possunt etiam exerceri per diversos, unum offerentem consensum Petri, et alterum acceptantem consensum Mario; quin et fieri valet, ut primus inveniatur absque secundo: sic etiam non repugnat, quod promisso doloris rationes, tam partis componentis sacramentum, quam dispositionis proparantis ad gratiam, conjungantur in eodem pœnitentis actu; nec repugnat, quod exerceantur per actus distinctos, quorum unus sit materia, aut pars sacramenti, et alius sit dispositio ad ejus effectum; et forte nec repugnat (quantum est ex vi hujus,) quod separentur, et prius absque posteriori con-

Dobium lingat. De quo alias, nempe disp. 8. dub. 11. Cum itaque productio rationes sint adeo cira re-diverso; dubium prosens non complectitur utramque, sed precise attendit ad requisita pro dolore, ut sit vera pars sacramenti* Pœnitentiæ, illudque per modum partis constituat: quidquid fuerit de alio conceptu, aut ratione dispositionis. Idque satis expresse significat titulus dubii determinando, *ut sit pars sacramenti pœnitentiæ*.

2. Supponit autem aliquem dolorem debere esse hujus sacramenti partem. Id ne6av*| °^ra ffu*dam Bernardus de Ganaco relatus a Capreolo in 4, dist. 17, q. 2, artic. 3, affirmans posse dari validum sacramentum Pœnitentiæ absque omni dolore, dummodo omnia peccata confiteantur sacerdoti. Quam sententiam a subsequen-

tibus Theologis summo consensu rejectamuri renovare tentarum Ludovicus a Conceptione in examino veritatis tract. 5, q. 2, n. 1, fulGnuJ. 19, et 35, Christophorus a S. Joseph tom. 1. chnJMP. receptar. opinionum, in 2 part, de sacramento pœnit. dub. 1, num. 8, pro sua|W sententia referens Franciscum a S. Juliano s. ex eadem Familia, Delgadillo in tract, dej"|^ Poenitentia, cap. 10, dub. 8, num. 44. Qui ^ pro prædicta sententia nullum afferunt alicujus ponderis fundamentum, sed solas citationes Auctorum, quos tamen non ita sensisse evidenter demonstrat Prado, productis eorum verbis in præ. quæst. 5, de contritione dub. 1.

Sed cujuscumque sit, aut fuerit, eam csscRe^.. falsam doceat communiter Theologi, etl^"£. aliqui illam gravi improbabilitatis notasutfj percellunt, ut videre est apud Pradum loco cit. Quare suppositionem factam ut plane certam præmittimus: scilicet ad valorem sacram, pœnitent. non sufficere, quod pœnitens intendat recipere hoc sacramentum, et quod in ordine ad hunc finem confiteatur omnia peccata; sed insuper requiri, quod de illis habeat dolorem, qui sil sacramenti pars. In qua suadenda non oportet immorari quia satis constat ex dictis disput. 1, dub. 2, et quæst. 90, art. 2. Sed satis erit breviter insinuare præcipua hujus veritatis capita. *Primum*, ac præcipuum ex Dei instituentis voluntate, quæ nobis innotescit per determinationem Ecclesiæ docentis sacramentum pœnitentiæ ex parte materiæ, qua, et forma componitur, constare tribus, partibus, et in primis dolore de peccatis, quæ clavibus submituntur. Sic Florentinum in decreto Eugenii, et Tridentinum F^ sess. 14, cap. 3, ibi: « Sunt autem quasicoKt » materia hujus sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe contritio. » Et c. 4: e Contritio, quæ primum locum inter dicti tos pœnitentis actus habet, animi dolor, « ac detestatio est de peccato commisso, T etc. » Et can. 4 ejusdem sess. ibi: « Si » quis negaverit ad integram, et perfectam a peccatorum remissionem requiri tres actus in pœnitenti, videlicet contritionem, « confessionem, et satisfactionem, quæ lres » pœnitentiæ partes dicuntur, etc. ana- < thema sit. » Secundam ex communi sensu fidelium, et consensu Theologorum cum eorum principe D. Thoma, tum quæst. præced. art. 2, abi concladit: « Sic igitur requiritur

« requiritur ex parte pconilontis, primo qui- » dem voluntas recom pensandi, quod fit per » contritionem. » Tum in 4, dist. 23, q. i, art. 4, q. 2, ubi ait: « Contritio est de es- » sontia sacramenti pœnitentiæ. » Et idem docent alii, maxime post Concil. Tridentinum. Unde Granados controv. 7, tract. 3, disp. 3, sect. 1, dicit sententiam oppositam osse improbabilem, et hoc tempore temerariam: nam præterquam quod repugnat omnibus aliis Theologis, et Doctoribus, aperte videtur damnata in Concilio Tridentino. Et Lugo disp. 14, sect. I, num. 4, dicit esse contra praxim totius Ecclesiæ. E contra, Ibra de nostra suppositione affirmat Aversa quæst. 11, sect. 5, esse communem fidelium, et Doctorum sensum. Et similia proferunt Prado ubi supra, et alii. Tertium ab optima congruentiæ ratione: quia cum hoc sacramentum institutum sit per modum iudicii, in quo pœnitens comparatur, ut reus; oportet peccatorum confessionem (quam nemo negat requiri essentialiter ad sacramenti valorem) esse de peccatis accusationem: ubi autem nullus adesset dolor, non esset de peccatis accusatio, sed historica quædam, et simplex illorum relatio: requiritur ergo aliquis dolor, qui sit sacramenti pars, et absque illo nequit ejus valor consistere; et hoc supponit titulus dubii.

3. H^oc itaque præsupposito, observandum est dolorem de peccatis dividi in contritionem, et attritionem. Quam divisionem satls aPerte supponit, et tradit Concil. Trident. sess. 14, cap. 4, et docent communiter Theologi. Præcipue autem inter hos dolores differentia, aliorumque radix desumitur, sicut et in aliis actibus contingit, ex diversis formalibus objectis, quæ per se primo respiciunt. Nam objectum contritionis est peccatum, ut offensa Dei finis ultimi dilecti super omnia ex intentione satisfaciendi pro illa, ut fuse explicuimus disp. 5, dub. 1, et 4. Objectum autem attritionis est longe inferius, et sub inferiori motivo, utputa peccatum, in quantum est malum peccatoris, sicut statim magis declarabimus: possunt enim hæc motiva inferiora esse plura, et subinde fundare plures, ac diversas attritiones.

Ex prædicta vero differentia, quæ plane est essentialis, et primaria oriuntur aliæ Plares' ul communiter observant Auctores. *Salmanl Curs. Theolog. tom. XX.*

Nam omnis contritio cadit super omnia peccata gravia, quippe convenientia in ratione offensæ Dei: non autem omnis attritio, quia potest dolere de uno peccato sub speciali motivo ad alia non se extendente. Præterea (et in idem coincidit,) contritio excludit omnem affectum peccandi graviter: nam cum tendat ad destruendum peccatum sub generali motivo omnia comprehendente, nequit compati cum affectu ad aliquod particulare: cujus oppositum accidit in attritione, quia cum possit tendere sub speciali motivo occurrente in aliquo peccato, potest etiam componi cum affecta ad alia, in quibus illud motivum non adest. Deinde contritio procedit ex amore Dei ultimi finis dilecti super omnia, quem necessario supponit, ut loco cit. ostendimus: sed attritio procedit ex timore servili, aut ex simili aliquo motivo inferiori. Ulterius contritio nequit esse informis, quia imperatur a charitate, et convertit ad Deum ultimum finem: et ideo semper habet adjunctam gratiam sanctificantem, et connectitur cum illa sicut cum forma, ad quam ultimo disponit, vel tanquam cum principio, a quo essentialiter dependet, ut diximus disp. 5, n. 157, et num. 165, et aliis locis ibi relatis. Attritio autem potest esse, et est frequenter informis: quia neque ex natura rei. neque ex Dei promissione affert infallibiliter gratiam sanctificantem. Denique contritio detestatur peccatum supra omne malum pœnæ: cum procedat ex amore Dei super omnia, præferente ipsum omnibus bonis, et malis; sed attritio secus se habet: nam ut pœnam vitet, detestatur culpam; atque ideo non magis istam, quam illam, sed vice-versa: nullus enim actus excedit proprium motivum, vel ultra illud procedit. Ex quibus omnibus fit contritionem esse, et dici debere dolorem perfectum de peccatis: attritionem autem esse imperfectum de illis dolorem, et cum addito displicentiam. Et ita significavit Con-Conciliium Trident, loco cit. distinguens inter Trid. contritionem *charitate perfectam*, et contritionem *imperfectam, quæ attritio dicitur*. Et D. Thom, in 1, q. supplem. art. 2, ad S11h()jn 2, magis explicat, dicendo: « Attritio non a dicit accessum ad perfectam contritionem. Unde in corporalibus dicuntur attrita, quæ aliquo modo diminuta sunt; » sed non adhuc perfecte sunt communita.

¶ Sed contrita dicantur. quando omnes
« partes tritæ sunt simul per divisionem
« ad minima, et ideo attritio significat in
« spiritualibus qñdam displicentiam de
« peccatis commissis, sed non perfectam :
d.bchj. a contritio autem perfectam. » Et D. Bern-
nardus detegens differentia? radicem,nempe
Dei amorem, ex quo procedit contritio, et
timorem pœnæ, in quo fundatur attritio,
dixit in tract.de diligendo Deo circa finem :
« Est, qui confitetur Deo, quoniam potens
¶ est ; et est qui confitetur, quoniam sibi
« (confilenti scilicet) bonus est : et item qui
» confitetur, quoniam simpliciter bonus
« est. Primus servus est, et timet sibi. Se-
« eundus mercenarius est, et cupit sibi.
« Tertius filius est, et defert patri. Itaque,
« et qui cupit, et qui timet, utrique pro se
« agunt. Sola, quæ in filio est charitas, non
a quærit, quæ sua sunt. »
4. Unde ulterius supponendum est con-
tritionem esse dolorem sufficientem, ut sit
vera pars sacramenti pœnitentiæ. In hac
suppositione omnes citra controversiam
conveniunt, et quidem merito : nam si
quis de peccatis dolor requiratur, ut simul
cum aliis partibus componat ex parte ma-
teria) hoc sacramentum, ut jam præmisi-
mus, illè utique sufficiens, et maxime ap-
tus ad id censeri debet, qui maxime perfec-
tus est : sed ita se habet contritio, ut con-
stat ex immediate dictis : ergo est dolor
sufficiens, ut sit vera pars sacramenti pœ-
nitentiæ. Confirmatur : nam plus longe
Conflr- est sufficere, ut sacramentum sit fructuo-
@*uo. sum, sive causans gratiam, quam ut præ-
cise sit validum, et subsistat abstrahendo
ab effectu : sed contritio conjuncta aliis sa-
cramenti partibus est dolor sufficiens ut hoc
sacramentum sit fructuosum, sive pro-
prium effectum inducens : ergo a fortiori
sufficiet, ut sit validum, et secundum es-
sentialia subsistat. Probatur miuor ; tum
quia omnes docent sacramentum pœni-
tentiæ, in quo dolor contritionis concur-
rit, non esse informe : atque ideo suppo-
nunt contritionem sufficere cum aliis par-
tibus, ut sacramentum sit fructuosum, sive
proprium causanseffectum. Tum quia non
minus potest contritio cum sacramento in
re, quam eadem cum sacramento in voto :
sed contritio cum sacramento in voto cau-
sal gratiam, et remissionem peccatorum :
ut docet Concil. Trident, sess. 14, cap. 4:
ergo idem de eadem conjuncta sacramento
a fortiori dicendum est.
Nec momenti erit, si opponatur, illum
dolorem non posse habere rationem partis
sacramenti, qui impedit ejus effectum ;
sed ita comparatur dolor contritionis ad
effectum sacramenti pœnitentiæ : ergo
non potest habere rationem partis ipsum
componentis. Probatur minor : nam effec-
tus proprius hujus sacramenti, est des-
truere peccata gravia post baptismum com-
missa, el in hoc sensu appellatur a patri-
bus secunda tabula post naufragium, ut
constat ex dictis disp 1, dub. 1. Ubi autem
adest contritio, necessarium est impediri
hujusmodi effectum : quia ipsa connectitur
cum gratia, et est inconjungibilis cum
peccato gravi, atque antecedit absolutio-
nem, sive fortfiam hujus sacramenti :
ergo ubi adest, impedit ejus effectum. Id-
que palam supponit Concilium Trident,
sess. 14, cap. 4, his verbis : « Docet præte-
« rea, et si contritionem hanc aliquando
« charitate perfectam esse contingat, ho-
« minemque Deo reconciliare, priusquam
a hoc sacramentum actu suscipiatur; ip-
¶ sam tamen reconciliationem ipsi contri-
ff tioni sine sacramenti voto (quod in illa
« includitur) non esse adseribendam. »
Id, inquam, non refert : quia solum Eejici
evincit pro dolore essentialiter requisito, ¶
ut sit pars sacramenti pœnitentiæ, non
requiri determinate contritionem, sed suf-
ficere alium dolorem imperfectiorem (de
quo inferius) : minime autem evincit,
quod, ubi adest contritio, non sit vera hu-
jus sacramenti pars, ita, et melius, ac
alius inferior dolor posset istud officium
subire. Unde neganda est objectionis mi-
nor. Ad cujus probationem dicendum est ;
effectum proprium hujus sacramenti non
esse determinate gratiam actu, et exercite
excludentem peccata gravia post bap-
tismum commissa ; sed gratiam remissivam
illorum, sive quæ quantum est de se, illa
remitteret, si illa in suscipiente istud sa-
cramentum supponeret. Neque aliud ex-
primunt verba absolutionis : *Ego te ab-*
solve : non enim significant exercitam re-
missionem peccati, cum frequenter sup-
ponant illud remissam, ut constat ex
verbis Concil. Tridentini in objectione
relatis ; sed quod sacerdos, prout est mi-
nister Dei, illud, quantum est de se, remit-
tit,

lit, et quod complet sacramentum ejus de
se remissivum. Eo vel maxime, quod
quamvis ubi contritio supponitur, atque
ideo, et gratia justificans, hoc sacramentum
illam non producat, complet tamen per
moduni termini votum, dependentor a quo
contritio gratiam inducit per modum dis-
positionis : neque enim aliter post bap-
tismum peccatoris justificatio contingit, ut
diserte docet Tridentinum loco citato : quo
circa pœnitentiæ sacramentum merito ap-
pellatur secunda tabula post naufragium :
quia nemo ab isto emergitur, nisi depen-
denter ab illo suscepto in re, vel in voto.
Quod amplius explicari, et confirmari po-
test, tum exemplo speciali baptismi, qui
est prima tabula post naufragium, et insti-
tutum per se ad justificationem peccato-
ris, emundando illum ab originali peccato :
et tamen non raro contingit, quod adulti
baptizandi præsupponantur ab illo mundi,
eljustificati per gratiam media contritione:
ubi occurrit eadem difficultas, quæ in ob-
jectione proponitur, et eodem modo dilui-
tur. Tum exemplo universaliori cetero-
rum sacramentorum : sunt enim aliqua,
quæ mortuorum dicuntur, quia per se non
exposcunt, nec supponunt vitam gratiæ in
susipientibus, sed ordinantur per se ad
communicandum illam, ut baptismus, et
pcenitentia ; et sunt alia, quæ vivorum ap-
pellantur, quia illam de se in susipienti-
bus exigunt. Unde non ordinantur per se
ad primam ejus communicationem, sed ad
ipsius augmentum, uti se habent Eucharis-
tia, Confirmatio, et alia, illis duobus excep-
tis. Quo non obstante contingit, licet per
accidens, quod sacramenta vivorum produ-
cant non augmentum, sed primam justifi-
cationis gratiam, quando videlicet susci-
piens accedit, et cum bona fide existimans
se esse in gratia, cum non sit, et cum dis-
positione ad ejus communicationem desi-
derata ; sic itaque vice versa, quandoque
accidit pœnitentiæ sacramentum efficere
non primam gratiam, sed ejus augmen-
tum, ubi illa præsupponitur alias in sub-
jecto. Quæ omnia fuse expendimus suo loco
tract. 22, de Sacramentis in gen. disp. 4,
dub. 7, ad quem lectorem remittimus.
¶ Sed cum multa possint ad aliquem ef-
fectum sufficere, quin sint pro eo necessa-
ria ; videre oportet, an idem contingat in
contritione, id est, an hic adeo perfectus

dolor requiratur, ut sit pars sacramenti
pœnitentiæ ; an vero satis sit alius imper-
fectior, qui dicitur attritio. Ad cujus de-
clarationem observandam est, quod cum
hæc non habeat unicum, et indivisibile
motivum ; non est una in specie infima ;
sed potest esse multiplex juxta motivorum
diversitatem. Et divisionem ejus universa-
liorem, et magis celebrem proponit Concil.
Tridentinum sess. 14, cap. 4, his verbis :
« Illam vero contritionem imperfectam,
a quæ attritio dicitur, quoniam vel ex tur-
a pitudinis peccati consideratione ; vel ex
a gehennæ, et poenarum metu concipitur,
a etc. » Ubi omnem attritionem ad unum
ex duobus capitibus, aut generibus reduxisse
videtur ; nempe, ad dolorem de peccatis
propter eorum turpitudinem, vel ad dolo-
rem de peccatis propter poenam, cujus
reum hominem constituunt ; sed divisio
est in species subalternas , sub quarum
unaquaque facile sit assignare alias infi-
mas. Non enim una est præcise turpitude
in peccatis, sed multiplex, et specie di-
versa, ut furti, homicidii, sacrilegii, etc.
Atque ideo alia est attritio de furto ob ejus
specialem turpitudinem, alia de adulterio
ob illius particularem deformitatem, et sic
de aliis. Unde provenit posse dari attritio-
nes restrictas, sive non habentes extensio-
nem ad omnia peccata : nam, qui dolet de
adulterio ob ejus specificam deformitatem,
ex vi hujus non dolet de furto, nec de aliis
peccatis, quæ adulterium non sunt. Ubi
autem motivum fuerit unum, et commune,
opus erit attritionem esse generalem, et ad
omnia peccata se extendere saltem impli-
cite, et virtualiter, ut cum quis dolet de
homicidio, non præcise quia homicidium,
sed quia peccatum mortale, sive gravem
deordinationem.et deformitatem inducens.
Idemque proportionabiliter dicendum est
de alio genere attritionis ortæ ex poena ut
motivo illam vitandi, sub quo possunt
conciipi plures attritiones juxta diversita-
tem poenarum, ad quas, et propter quas
declinandas dolet homo de peccatis, utputa
ad vitandum poenam aeternam inferni, vel
poenam temporalem purgatorii, vel poenas
hujus vitæ, ut infirmitatem, egestatem, et
alias calamitates, quas Deus infligere solet
ad peccatorum supplicium. Quam diversi-
tatem significasse haud obscure videtur
Concilium Trident. loco citato dicens *

vel ex gehennx,et pomorum metu concipitur, priori vocabulo poenam damnatorum significans, et posteriori alias imminentes peccatoribus: omnes enim, et singulæ aptæ sant ad incutiendum timorem, ut homo sua peccata odio habeat, et plangat. In hoc autem genere non ita videtur admittendas fore attritiones partiales, sive non se extendentesad omnia peccata, sicut in primo: nam quaelibet poena assignetur, pro quolibet peccato potest applicari, et debet timeri : unde qui de uno peccato atteritur propter poenam inferni, aut purgatorii, aut hujus vitee, attritionem virtualiter, et implicite concipit de omni peccato, quippe in unum tendens ex motivo cunctis communi.

Objetito. Opponi tamen potest dari attritiones, quæ non perlinent, nec reduci possunt ad duas classes immediate relatas : ergo et Concilium, et nos diminute processimus in earum assignatione. Antecedens suadetur : tum quianonsemel homodetestatur peccata ex amore, et desiderio consequendi beatitudinem : quae detestatio non est contritio ; siquidem non procedit (ut illa debet) ex amore Dei dilecti super omnia amore amicitiae ; sed procedit ex affectu concupiscentis : ergo est attritio, sive dolor imperfectus : et tamen non oritur ex consideratione turpitudinis peccati,nec ex metu pœnæ. Tum etiam quia non raro etiam contingit hominem converti, et abominari peccata ex consideratione bonitatis Dei, et beneficiorum, quae nobis confert, et conferre valet : qui affectus non semper a principio est charitatis, ac proinde nec vera contritio, sed praecise attritio : et tamen non pertinet ad duas classes assignatas.

Besfcn- Respondetur ; omissio antecedenti, negando consequentiam : nam quod ad Concilium attinet : assignavit quidem illa duo motiva attritionis, vel turpitudinis culpae, vel timoris pœnæ, quia ista frequentius pro attritione poenitentium occurrunt, ut satis aperte significavit illis verbis, « vel « ex turpitudinis peccati consideratione, « vel ex gehennae, et pcenarum metu communiter concipitur.» Communiter dixit, non autem *essentialiter*, aut *indispensabiliter*, aut *semper*, denotans se tradere illam divisionem juxta contingentia frequentius. Minime tamendiffinivil eamdivisionemesse adæquatam:quia res non erat tanti momen-

ti, ut diffinitionem exposceret, nec occurrebat circa id hæresis.quam diffinitio compesceret. Et eodem modo nos gessimus explicantes, quod breviter proposuit Concilium : Quamvis, nec absurdum censeamus assere-re, quod omnes attritiones ad duo prædicta genera revocantur. Et in hoc sensu ad primam antecedentis probationem, quatenus illi opponi valet, dicendum est, attritionem procedentem ex amore, et desiderio consequendi beatitudinem reduci ad illam, quæ procedit ex metu pœnæ : nam amor, et timor ita connecluntur, ut quasi idem sint attritio ex amore consequendi beatitudinem, et timor illam amittendi ; quod pertinet ad metum pœnæ. Et communiter beatitudinis amor non aliter inducit dolorem de peccatis, quam interveniente metu amissionis ejusdem Unde Cone. Tnd.-rridec. sess. cit. can. 5, utrumque conjunxit dicens : pœnitentem recogitare *amissionem xternx beatitudinis*, quam amat, et *xternæ damnationis*, quam timet, *incursum*. Ad secundum respondetur attritionem ex consideratione bonitatis divinæ revocari ad attritionem ortam ex consideratione turpitudinis peccati, quæ maxime elucet in offensa tantæ bonitatis, et ingratitude erga summam ejus beneficentiam. Ubi observari debet, quod sicut ista attritio supponit considerationem divinæ bonitatis, ita et aliquem ejus amorem, imperfectum tamen, et non pertinentem ad propriam charitatis rationem : sed est aliquale ejus initium, et odio habet peccatum propter oppositionem ad eam, in qua contrarietate non minima est culpae turpitude.

6. Hic vero, ut in scopum intentum pro-Animat. ! ximius coilimemus, animadvertere oportet versM odium peccati, et timorem pœnæ, ex quibus variae attritiones superius assignata? procedunt, posse diversum satis ortum habere. Possunt enim concipi ex solo lumine, ac dictamine naturali absque ullo respectu ad Deum supernaturalem auctorem, et finem : in quo casu attritionem ex tali odio, et timore partam opus est naturale tantum esse. Quod facile constat in ea, quæ procedit ex consideratione turpitudinis peccati : hanc enim cognoscimus non solum per fidem, sed vel solo lumine naturali, quod sicut dictat honestatem moralium virtutum, utputa temperantia, et justitiae, sic etiam manifestat turpitudinem operationum

operationuni, quæ prædictis virtutibus adversantur : undo qui sola ea cognitione in oJfam peccati, et do eo attritionem duceretur, minimo progredieretur ultra ordinem naturalem, noc adjutorio superioris ordinis indigeret, sed in dolorem mere philosophicum, ut sic loquamur, erumperet. Similo contingit in metu pcenæ, quæ culpam comitari solet : si enim illa sit tantum naturalis, qualem humanus judex infligit, v. g mors aut exilium, aut infamia ; metus naturalis omnino est, ac subinde ejus metus, et attritio inde progrediens. Quin et attritio peccatorum propter timorem futuræpost mortem æternæ pænæ potest hac ratione esse pure naturalis. Quoniam non solum fides, sed etiam ratio naturalis apud optimos quosque Philosophos convincit malos post mortem puniri : in qualibet namque republica bene instituta oportet, quod ejus rector, sicut bonos præmio, ita malos pœna afficiat ; est autem universum hoc respublica quædam, quam Deus sua providentia gubernat : ergo ad Dei providentiam pertinet malis supplicium infligere ; atqui multoties id in hac vita non præslat, cum frequenter videamus malos, eam deliciose percurrere: fateri itaque oportet, quod in alia post mortem futura puniuntur. Quo etiam discursu probant Philosophi animam nostram esse immortalem, ut recte tradunt N. Complut, abbrev. in lib. de Anima, disp. 15, quæst. 2. Qui his itaque principiis naturalibus aut cis similibus præcise duceretur ad concipiendum peccatorum odium, et attritionem, non alium generaret affectum, quam naturalem. Idemque dicendum est, licet supponatur fidem supernaturalem habere, ubi pro attritione quam concipit, non utitur ejus lumine , sed eo tantum , quod naturalem cognitionem, et proposita per illam motiva non excedit : evadet namque attritio mere naturalis saltem secundum substantiam, sive speciem ; quidquid fuerit de aliqua modificatione, sive elevatione sibi superaddita propter consortium cum fide, de quo infra* n. 22. Id autem raro, aut nunquam existimamus in fidelibus contingere : habent enim lumen fidei proponens non solum ea motiva, quæ ratio naturalis dictare valet, sed alia longe altiora, et urgentiora : quæ cum juxta conditionem fidei sint superna-

turalia, saltem in proponendo, et movendo , detestationem, et attritionem peccatorum supernaturales inducunt. Et hac de causa omnes attritiones ortas, vel ex consideratione turpitudinis propter oppositionem ad virtutes morales infusas, et inobedientiam erga Deum supernaturalem legislatorem ; vel ex metu pœnarum inferni, et purgatorii, et aliarum, quas Deus in hac vita potest supernaturali providentia inducere, tenendum communiter est esse in sua specie supernaturales.

7. Ex quibus omnibus fit plures attrx– Mutti-
tiones posse distingui ; alias entitative, et triuLV
secundum speciem supernaturales, ut immediate diximus ; alias omnino naturales, quales diximus posse concipi ex solius luminis naturalis influxu; et alias naturales entitative, sed supernaturales quoad aliquem modum, sive elevationem adjunctam. Pro cujus luce recolenda sunt, quæ diximus tract. 14, de gratia, disp. 3, dub. 3, § 1. ubi observavimus ex tribus causis, sive radicibus provenire, quod aliquid sit, aut dicatur supernaturale, videlicet ex causa efficiente. finali, et formali. Exefficiente quidem, quando aliquid supernaturali modo fit, quamvis entitas sit naturalis : quo pacto visus cæco restitutus potest supernaturalis vocari, quia licet potentia naturalis sit, reparatur supernaturaliter. Ex finali etiam, quando aliquid ordinatur in finem supernaturalem, licet id, quod ibi ordinatur in se naturale sit : qua ratione actus naturalium virtutum dicuntur supernaturales ex parte finis, si per charitatem in Deum ordinentur, ut accidit, quoties meritorie fiunt, ut ex professo explicuimus tract. 16, de Merito, disp. 1, et tract. 19, de Charitate, disp. 7, dub. 3. Denique ex parte causae formalis dicitur aliquid supernaturale, cum ejus specificativum supernaturale est : quippe specificativum habet rationem formae intrinsecæ, vel extrinsecæ in ordine ad communicandum speciem : et ita comparantur objecta formalia ad actus, habitus, et potentias, a quibus per se primo respiciuntur. Et quia entitas, et substantia rei convertitur cum ejus specie ; propterea quidquid habet esse supernatural, ex parte causae formalis dantis speciem ; est absolute supernaturale entitative, et quoad substantiam. Et hoc modo, hacque de causa actus Fidei, Spei, et

Charitatis, ac virtutum moralium infusarum esse supernaturales, docet salis communis, et certa sententia Theologorum, ut constat ex dub. cit. de Gratia, § 2. Juxta quam doctrinam attritio potest multipliciter esse, aut dici supernaturalis : primo ex parte causas efficientis, si contingat fieri supernatural! modo, licet in se actus naturalis sit. Secundo ex parte finis, si contingat attritionem naturalem ordinari in supernaturalem finem. Tertio, et principaliter ex causa formali, sive objecto primario, cum istud in esse talis supernatural est: et tunc evadit attritio supernaturalis specificè, et quoad substantiam.

8. In qua adhuc distinguendum est: nam potest dari attritio specificè supernaturalis, quæ sit efficax, et absoluta tam in detestando peccatum, quam in proposito peccatum illud evitandi de cætero : et potest etiam dari attritio specificè supernaturalis minus perfecta, quæ prædicta energia, sive efficacitate inducendi effectum destituatur : quia etsi attingat idem motivum vitandi, vel foeditatem culpa?, vel damnum pœnæ, oritur tamen ex voluntate adeo languida, et remissa, ut vim non habeat inducendi effectum, atque nec concipiendi propositum simpliciter efficax, sed solam quandam affectionem, et propensionem insuo genere laudabilem. Primam hujus suppositionis, ac distinctionis partem docent communiter Theologi. Secundam vero probat ipsa experientia, tam in naturalibus, quam in supernaturalibus, cui etiam ratio suffragatur. Non raro namque in materia alicujus virtutis, v. g. lempertantiæ habemus actus talem materiam, et ex proprio virtutis motivo attingentes, ut cum quis statuit sobrie edere, aut caste vivere : et tamen tales actus non hærent firmiter voluntati, nec efficaciam habent, ut inducant executionem. Sunt itaque actus honesti, attingentes materiam virtutis temperantiæ, ad eamque saltem reductive pertinentes, et disponentes in suo genere ad actus perfectiores : sed tamen sunt imperfecti, et ad desideratum finem immediate non perducunt ; quia procedunt ex infirma voluntate, pravae consuetudini contrariæ multum subjecta, unde tepescit animus, ne imperium efficax habeat, et executionem inferat. Idem proportionabiliter in supernaturalibus acci-

dit: de quibus dubitari non debet, quod in supernaturali ordine dantur aliqui actus perlinentes de se, sive ex parte motivi ad ejusdem ordinis virtutes, ut odium peccati, timor Dei, desiderium beatitudinis, propositum emendationis, etc. pro quibus auxilia gratia? desiderantur, et qui suo modo cor emolliunt pro conversione : destituuntur tamen frequenter efficacitate, ut voluntatem trahant ad effectum, et executionem inducant: quia, etsi honesti, et supernaturales, sunt tamen imperfecti, et non omnino absoluti. Quod itaque in aliis, tam naturalibus, quam supernaturalibus videmus, contingit etiam in supernaturali attritione : alia enim est efficax, et absoluta, effectumque proinde juxta propositum inducens ; alia vero qua? hanc perfectionem non habet, licet in eundem effectum inclinet. Quæ diversitas non in objecta, nec in motiva revocanda est, quippe possunt eadem proponi, et attingi ; nec etiam reducit in auxilia sufficientia, quæ ad utrumque parantur, et conferuntur : sed quod una attritio sit absoluta, et efficax, gratiæ efficaciter ad id moventi tribui primario debet; et similiter, quod altera sit honesta, et supernaturalis, atque in suo genere disponat; gratiæ etiam deferendum est, sed quod careat perfectione efficacitatis, et ad executionem non perveniat, revocari debet in defectum voluntatis create, quæ cum ex gratia sufficienti posset ad id se porrigere, languit, et stetit in attritione non efficaci ; quamvis hic defectus non sit privativus, sed negativus majoris perfectionis, ubi, et quando præceptum eliciendi attritionem efficacem non occurrit.

Si quis autem inquirat, a quo principio, principii aut virtute eliciantur hujusmodi attritiones imperfecte, quas descripsimus : respondendum est idem dubium repræsentari posse circa efficaces, et absolutas : quippe ante justificationem peccatoris nuite in eo supponuntur virtutes, vel habitus infusi præter fidem, et spem. Fiunt itaque mediis auxiliis sufficientibus, et pertinent reductive ad eas virtutes, quarum motiva attingunt, ut attritio orta ex desiderio beatitudinis ad spem; attritio orta ex timore amittendi beatitudinem, ad eandem spem ; et attritio ex consideratione bonitatis Dei, et misericordiæ erga nos, ad timorem initialem ; et attritio orta ex cognita turpitudine alicujus

alicujus peccati, adeam virtutem, ad quam spectat opposita rectitudo, et sic de aliis ; ut num. 5 diximus. Quæ magis perspicua fiunt, si consideretur esso aliquos actus honestos, et supernaturales, qui non exposcunt specialem virtutem, ut fiant : quia, vel non habent completum bonitatem vel non resident in potentia, in qua virtus : unde satis pro similibus actibus est auxilium transiens., vel habitus virtute inferior, vel, quod ad aliquam virtutem reducantur secundo. Sic statuimus de actu piæ affectionis moventis ad assensum fidei, in hujus tract. 17, disp. 3, dub. 1; de simplici desiderio beatitudinis, quod præsupponitur ad motum spei, in hujus tract. 1, disp. 1, dub. 2, § 3. Videantur etiam, quæ diximus tract. 2, de bonitate, et malitia, disp. 3, dub. 2, a num. 27, agentes de principio hujus actus, « Volo bonum honestum supernaturale, » aut, « Volo vivere honeste ex motivo supernaturali, » qui reperiri potest in peccatore. His fusius, quam desiderabamus, sed necessario præmissis

§ II

Proponitur prima conclusio dubio ex parte respondens.

Assertio 1^a. Dicendum est primo pro dolore, qui est pars sacramenti poenitentiae, non requiritur, sed sufficere attritionem. Ita docent communiter Theologi, maxime post Concilium Tridentinum, ut superius videmus. Recolantur, quæ diximus disp. 1, a num. 159, et disp. 5, num. 308. Et videri possunt Cano in relect. de Pœnit. par. 5, Sota in 4, dist. 14, quaesi. 4, art. 3, Sylvester verbo *Confessio* 1, quæst. 21, num. 24, Nugnus quæst. 2, supplem. art. 3, difficult. 4, in resp. ad 1, ubi ait oppositam opinionem jam nostris temporibus non esse probabilem. Gonet. disp. 7, art. 2, Candidus disp. 24, art. 1, conclus. 1, Vasquez quæst. 92, art. I, dub. 2, Lugo disp. 7, num. 273, dicens contrariam sententiam non esse probabilem post Concilium Tridentinum, Dicastillo (hanc censuram etiam approbans) disp. 6, dub. 2 num. 34, et dub. 10, num. 142, observans rem hanc, licet non sit de fide, esse adeo certam, ut nullus relinquatur locus prudenti dubitationi. Cardenas in Crisi

Theologica, dissent. 2, cap. 1, ubi sententiam exigentem amorem dicit non esse probabilem, et oppositam, quam tuemur, esse omnino certam. Quæ referimus, non quia præmissa aliquorum asserta, censuram in oppositam sententiam ullo modo continentia, approbemus, vel admittamus : sed præcise illa expendimus, ut magis constet nostram communioem esse, et apud plures plurimum invaluisse. Nam quod ad censuram attinet, præ oculis habemus, et reverenti obedientia suspicimus, et suscipimus decretum SS. D. N. Alexandri VII, emanatum anno 1667, die 5 Maji, quo ad evitandas rixas prohibuit, ne in hac theologica disceptatione alteri opinioni applicetur censura. « Non audeant, *inquit*, alicujus censuræ Theologicæ, alteriusve injuriæ, aut contumeliæ nota taxare alteram sententiam, sive negantem necessitatem aliqualem dilectionis Dei in præfata attritione ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter scholasticos communior videtur, sive asserentem dictæ dilectionis necessitatem ; donec ab hac Sancta Sede fuerit aliquid in hac re diffinitum. » Juxta quod decretum processuros firmiter apud nos statuimus, nec audiri, aut intelligi aliter volumus. Quamvis, quod ad præsentem assertionem spectat, minori scrupulo premimur : nam solum attendimus ad partem essentialem, et merum valorem sacramenti, in qua præcissione non procedit ardens illa, et adeo exagitata controversia ; sed ejus pondus vergit, quin cadit omne supra dolorem, ut disponentem ad gratiam, et supra sacramentum, ut fructuosum. Quæ alia longe diversa difficultas est, alterique succedens ; quam tamen non versare ob connexionem doctrinæ non poterimus a num. 26. Hic vero oportet notare assertionem propositam absque præjudicio ullarum partium defendi : nam ea supposita, et quod sola attritio sufficiat, ut sit pars essentialis sacramenti ; adhuc dubitari potest, an etiam sufficiat, ut cum sacramento disponat ad gratiam in eo conferendam : manifestum namque est, quod plus dicit attritio, ut simul sacramenti pars, et dispositio ad gratiam ; quam præcise attritio, ut pars sacramenti.

10. Varia nostræ assertionis fundamenta sparsim insinuavimus in priori hujus tractatus parte, quæ oportet hic expendere,

DE PŒNITENTIA.

Probaiur et in unum colligere, ut simul juncta plus
cuiusjnic- premant, et evidentius communem senten-
writali- tiam evincant. Primum desumitur ex Con-
bus. cilio Tridentino eam non obscure docente:
Concil
Tria. nam sess. 1-1, cap. 3, tradit tres esse sa-
cramenti partes ex parte materiae, atque
unam esse dolorem, e sunt autem, *inquit*,
o quasi materia hujus sacramenti ipsius
« ptenilenlis actus, nempe contritio, con-
« fessio, et satisfactio. » Deinde cap. 4 se-
quenti hunc dolorem in genere, sive in com-
muni describit in hunc modum : « Contri-
« tio, quæ primum locum interdictos pœni-
« tentis actus habet, animi dolor, ac detes-
« tatio est de peccato commisso, cum pro-
« posito non peccandi de celero. » Procedit
ulterius dividendo praxlictam commu-
nem rationem in duas quasi species, dolo-
rem scilicet perfectum, qui specialiter vo-
catur contritio, et dolorem imperfectum
(comparative ad priorem) qui attritio di-
citur. Et de primo dolore affirmat, justifi-
ficare quidem sine sacramento in re sus-
cepto, sed non absque ejus voto, sive pro-
posito illud suscipiendi. ¶ Docet praeterea
« (ait Concilium) etsi contritionem hanc
« aliquando charitale perfectam esse con-
« tingat, hominemque Deo reconciliare,
« priusquam hoc sacramentum actu sus-
« cipiat. ipsam nihilominus réconcilia-
it tionem ipsi contritioni sine sacramenti
« voto, (quod in illa includitur) non esse
« adscribendam. » Denique ad secundum,
et imperfectum dolorem accedens docet :
« Illam vero contritionem imperfectam,
« quæ attritio dicitur, quoniam, vel ex tur-
« pitudinis peccati consideratione, vel ex
« gehennæ, et pœnarum metu communi-
ti ter concipitur, si voluntatem peccandi
« excludat, cum spe veniae, declarat non
« solum non facere hominem hypocritam,
a et magis peccatorem, verum etiam do-
« num Dei esse, et Spiritus Sancti impul-
« sum, non adhuc quidem inhabitantis,
« sed tantum moventis, quo pœnitens ad-
« jutus viam sibi ad justitiam parat. Et
« quamvis sine sacramento pœnitentiæ per
« se ad justificationem perducere peccato-
« rem nequeat; tamen cum ad Dei gratiam
« in sacramento poenitentias impetrandum
« disponit.» Hæc omnia Concilium.

Ex quibus constat contritionem esse
pariem sacramenti pœnilentiae. ut patet
ex verbis cap. 3. Et rursus constat prædi-

clam contritionem, quæ est sacramenti
pars, non esse aliud, quam animi odium, ac
detestationem de peccato cum' proposito
non peccandi de cetero, ut non minus li-
quet ex verbis cap. 4. Denique constat
membra, sive partes dividentes, aut quasi
species hujus contritionis, quæ est sacra-
menti pars, esse, et dolorem perfectum,
sive contritionem proprie dictam, et dolo-
rem imperfectum, qui vocatur attritio.
ergo de primo ad ultimum infertur pro
dolore, ut sit pars hujus sacramenti, non
requiri dolorem perfectum, sive contritio-
nem, sed sufficere dolorem imperfectum,
qui est attritio. Patet consequentia : quia
propria ratio divisi salvatur in omnibus,
et singulis membris dividendibus : ergo
cum juxta doctrinam Concilii divisum sit
pars sacramenti, et membra dividendia
sint contritio, et attritio, in qualibet ea-
rum salvatur pars sacramenti, atque ideo
non solum in contritione, sed etiam in
attritione. Explicatur hoc amplius : nam
animi dolor, ac detestatio de peccato com-
misso cum proposito non peccandi de ce-
tero est pars sacramenti pœnilentiae : sed
attritio est animi dolor, ac detestatio de
peccato commisso cum proposito non pec-
candi de cetero : ergo attritio est pars sa-
cramenti pœnilentiae. Major constat ex
Cone. locis, et verbis relatis : nam in pri-
mis docet contritionem esse partem hujus
sacramenti, et deinde illam præmissa dif-
finitione describit. Minor etiam patet :
quia omnia illa verba attritioni conve-
niunt : quippe cum contritione convenit in
eo, quod sunt animi dolor, ac detestatio
de peccato commisso cum proposito non
peccandi de cetero; licet differant ex parte
motivi, ut satis explicuimus § præced.
Consequentia autem est legitima : quia
procedit a diffinitione ad diffinitum.

Quod fundamentum amplius roborari Revoca-
posset ex aliis, quæ in eo c. 4 docet Concil. cinsiwh
si ad hanc formam redigantur : nam actus
pœnitentis, qui in sacramento pœnitentiæ
Concilie potest disponere ad gratiam remittentem
peccatum, est vere pars talis sacramenti;
sed attritio est actus, quo pœnitens se dis-
ponit ad gratiam remittentem peccatum in
praedicto sacramento ; ergo attritio est
una pars talis sacramenti. Consequentia
patet. Et major videtur manifesta : quia
actum esse dispositionem ad gratiam re-
mittentem

mittentem peccatum, plus longe est, quam esse mere partem sacramenti ex parte materiae: ergo actus pœnitentis qui potest esse dispositio ad productionem gratiae, est a fortiori pars sacramenti: sicut ex parte ipsius sacramenti plus est esse, et causare gratiam, quam esse praecise sacramentum, ut contingit juxta plurimum sententiam in sacramento informi, de quo alias. Minor denique probatur ex Concil. in illo c. 4, verbis supra relatis: quia in eis expresse dicitur attritionem « viam parare » (quod est disponere) et ulterius, quod « ad Dei gratiam in sacramento pœnitentiae impetrandam disponit. »

Et si quis dixerit hæc intelligi de dispositione remota, et fallibili; non de dispositione ultima, et infallibiliter connexa cum gratia justificante: qui, inquam, ita responderit, refelli debet. Tum, quia Cone, id tribuit attritioni cum sacramento, quod contritioni extra sacramentum, ut colligitur ex contextu illius capituli, et ex modo divisionis contritionis in perfectam, et imperfectam: sed contritio extra sacramentum justificat, ut eo capite dicitur: ergo, et attritio cum sacramento: atque ideo ultimo disponit, et connectitur infallibiliter cum gratia justificante. Tum etiam quia Concilium defert attritioni cum sacramento, quod ipsi denegat extra illud, ut perspicuum videtur ex illis verbis: « Et quamvis sine sacramento pœnit. per se » ad justificationem perducere peccatorem i nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in « sacramento pœnitentiae impetrandam » disponit. » Ubi illud tamen est adversativa comparatio inter attritionem intra, et extra sacramentum; sed extra sacramentum disponit non ultimo, et infallibiliter: ergo intra, ultimo, et infallibiliter disponit; non quidem ex natura rei, sed ex institutione divina. Tum denique, et urgentius, quia Concilium post præmissa de attritione verba subjunxit: « Quamobrem » falso quidam calumniantur catholicos « scriptores, quasi tradiderint sacramentum pœnitentiae absque bono motu suscipientium gratiam conferre: quod nunquam Ecclesia Dei docuit, nec sensit. » Hanc calumniam opponebant Lutherani, non quidem propter contritionem ex amore ortam quam bonum motum non

negabant, sed propter attritionem praesertim, quæ ex metu inferni concipitur, quam aversabantur, et tamen videbant asseri a Catholicis partem sacramenti, et cum eo conferre gratiam. Quam calumniam refellit Concil. non negando attritionem esse sacramenti partem, et conferre gratiam, sed asserendo esse actum bonum: quasi in hunc modum argueret. Attritio est actus bonus: ergo gratia in sacramento pœnitentiae non confertur (ut calumniari) absque bono motu. Atque ideo sensit attritionem esse sacramenti partem, quin, et dispositionem ad gratiam. Si namque ita non sensit, ad quid prius probavit, statuitque esse actum bonum, ut inde probaret (hanc vim habet *ly quamobrem*,] sacramentum non absque bono motu pœnitentis gratiam conferre? Sufficiebat enim contritionem esse actum bonum, si absque illa non esset sacramentum, neque gratia in eo conferretur. Recognovit itaque Concil. non solam contritionem esse hujus sacramenti partem, aut gratiam conferre; sed hæc etiam convenire attritioni cum sacramento independentem ab illa. Diximus quoad *propositum fundamentum*, etc. Ut denotemus a nobis magis insinuari, quam fulciri illud roboris augmentum: concernit enim difficultatem diversam. et seorsim agitandam, nempe, an attritio cum sacramento inducat infallibiliter hujus effectum. Et hac etiam de causa non refutamus in praesenti aliquorum responsiones, quibus nonnulli conantur præmissi testimonii vires eludere.

11. Quare hæc interim omittendo; probatur secundo nostra conclusio alio fundamento satis urgenti: quoniam ad valorem urgentis sacramenti pœnitentiae requiritur essentialiter aliquis de peccatis dolor, qui sit vera talis sacramenti pars; sed non requiritur essentialiter dolor contritionis: ergo sufficit dolor attritionis. Consequentia est legitima; quia dolor de peccatis dividitur adæquate in contritionem, et attritionem, ut diximus § 1. Ergo ubi requiritur dolor, et non requiritur contritio, necessarium est fateri sufficere attritionem. Major etiam constat ex dictis eodem § 1. Minor autem, in qua sola poterat esse difficultas, ostenditur: quoniam nequit requiri essentialiter ad aliquod sacramentum, tanquam vera ejus pars, quod ejus essentiam avertit; sed ita

compararetur contritio, si essentialiter requireretur, et ut vera pars ad sacramentum pœnitentiæ : ergo non ita se habet. Cetera sunt evidentia. Et minor hujus secundi syllogismi probatur : quia licet non sit de essentia sacramenti pœnitentiæ, quod actu remittat pœnienti peccatum, sive quod producat primam in eo justificationis gratiam ; est tamen de ejus essentia, quod possit tales effectus inducere ; sicut generaliter licet non sit de essentia causæ actu causare, est tamen de ejus essentia, quod causare possit ; quia si nunquam causaret, vana foret ejus institutio in esse causæ, ut per se manifestum videtur. Si autem contritio requireretur ad sacramentum pœnitentiæ ut vera ejus pars ; antecedenter ad sacramentum supponeretur remissum peccatum, atque ideo communicata gratia, per quam remittitur : quippe contritio, cum procedat ex amore Dei ultimi finis dilecti super omnia, impossibilis est cum omni, et quolibet peccato mortali, et hac ratione repugnat illi esse informem, ut abunde probatum est disp. 1, n. 153, et disp. 4, n. 75, et 81, et 93. Destrueretur ergo essentia sacramenti pœnitentiæ, si contritio esset pars ad ejus constitutionem essentialiter requisita. Quod fundamentum innititur alteri firmissimo decreto scilicet Ecclesiæ diffinientis sacramenta novæ legis causare suum effectum in non ponentibus obicem. Sic Tridentinum sess. 7, can. 6, habet : « Si quis
 « dixerit sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, aut
 « gratiam ipsam non ponentibus obicem
 « non conferre, anathema sit. » Et sess. 14, cap. 3, habet : « Res, et effectus hujus
 « Sacramenti, quantum ad ejus vim, et
 « efficaciam pertinet, reconciliatio est cum
 « Deo. » Qua itaque ratione potest esse illius essentialis pars id, quo posito, non potest sacramentum conferre propriam gratiam, quam significat, nempe primam, nec reconciliationem cum Deo ? Nunquid contritio appellanda est obex ad effectum sacramenti ? Et si est obex, qua ratione est pars essentialis ? Sunt hæc plane contradictoria.

Confirmatur, et explicatur amplius :
 « Quid hoc sacramentum institutum est per
 modum medicinæ contra morbum peccati ;
 quin etiam habet modum spiritualis re-

surrectionis a peccati morte, et statu in quo pœnitens præsupponitur ; cum his autem proprietatibus, aut conditionibus minime cohaeret, quod exigit contritionem, tanquam essentialem sui partem : ergo contritio non est pars essentialis hujus sacramenti, sed sola attritio, in qua illa coherencia minime occurrit, siquidem conjungi valet cum morbo, et morte peccati. Consequentia patet. Et major est communis apprehensio fidelium, et doctrina Theologorum : quippe distinguunt sacramenta vivorum, quæ vitam gratiæ per se supponunt ; et sacramenta mortuorum, quæ vitam gratiæ non supponunt per se ; sed magis ejus privationem, sive spirituales mortem per peccatum inductam ; et ordinantur per se ad reparandam vitam gratiæ, excludendo mortem peccati : quo pacto se habent Baptismus, et Pœnitentia. Et quod ad medicinam attinet, id eleganter tradit D. Thom. supra quæst. 80, art. 4, ubi statuit peccatorem sumendo Eucharistiam peccare. Et cum sibi opposuisset Eucharistiam, sicut, et alia sacramenta, esse spirituales medicinam contra peccatum : atque ideo posse in remedium peccati sumi absque nova culpa, respondit : « Ad secundum dicendum, quod non quælibet medicina competit secundum quemlibet statum infirmitatis. Nam medicina, quæ datur jam liberatis a febre ad confortationem, noceret, si daretur adhuc febricitantibus. Ita etiam baptismus, et pœnitentia sunt, quasi medicinæ purgativæ, quæ dantur ad tollendam febrem peccati. Hoc autem (Eucharistiæ) sacramentum est medicina confortativa, quæ non debet dari, nisi liberatis a peccato, Minor etiam constat : quia contritio, cum procedat ex amore Dei ultimi finis dilecti super omnia, non coheret cum statu infirmitatis, et mortis peccati, sed illum excludit saltem indirecte per modum dispositionis impossibilis ; quocirca si sacramentum pœnitentiæ illam supponit, ut partem, ex qua componitur ; pariter supponit hominem sanatum, et resuscilatum ab infirmitate, et morte peccati : et consequenter nunquam sanabit, nec suscitabit peccatorem ab infirmitate, et morte peccati ; ergo conciliari non potest, quod ex una parte sacramentum pœnitentiæ sit institutum per modum medicinæ sanativæ, et sit sacramentum mortuorum

mortuorum; elquodex alia pario præeup-
ponat essentialiter coiitrilionern. Quæ con-
siderans Gooet disp. 7, dub. 2, g 4, n. 47,
do ita sentientibus dixit (referimus, non
probamus aliorum censuras) quod hujus
sacramenti naturam prorsus ignorant ,
idemque asserunt, ac qui diceret medici-
nam aliquam a prudenti aliquo medico in-
stitutam fuisse ad tollendum genus morbi,
quod nunquam ipsa tolleret ; sed semper,
ei necessario sublatum esse præsuppone-
ret ; quod plane ridiculum, el absurdum
est, el Christi sapientia sacramentorum
institutoris prorsus indignum.

12. Ut hujus fundamenti pondere, quod
grave est, obrui non fateantur .Adversarii,
mirum est, quot effugia excogitaverint.

Sed solum referemus principaliora, quibus
praeclusis nullus aditus patebit ad alia :
nec mullum in hoc labore diilluemus, quia
uti curabimus principiis alibi ex professo
firmatis, et valde certis. Prima itaque, et
communior illorum responsio est contri-
tionem non connecti necessario cum gratia
justificante ; sed posse illam antecedere, et
subinde impedimento non esse, ut hoc sa-
cramentum, licet contritionem exigit, et
supponat, proprium effectum, id est, pri-
mam gratiam sanantem , et resuscitatam
efficiat. Cum autem opponimus contritio-
nem procedere ex amore Dei ultimi finis
dilecti super omnia, atque esse actum im-
peratum a charitate, cum qua proinde, et
gratia justificante connectitur, ut locis
proxime citatis ostendimus : occurrunt ite-
rum distinguendo duplicem amorem super
omnia Dei ultimi finis. Nam alius, in-
quiunt, est perfectus effectivus, et consum-
matus, qui cum habitu charitatis, et gratia
justificante connectitur, et ab eis procedit :
alius vero inchoatus affectivus initialis, et
imperfectus, qui eam connexionem, et de-
pendentiam non habet, sed gratiam, et
habitum charitatis antecedit, et compati-
tur cum peccato mortali habituali. Pro
contritione autem (saltem in communi,
abstrahendoque a perfecta, et imperfecta)
non requiritur amor ille perfectus, sed
sufficit hic posterior. Unde non impeditur,
quod contritio sit pars sacramenti pœnit.
ordinali ad producendum primam gratiam
justificantem, nec consequuntur inconve-
nientia, quæ in argumento, et confirma-
tione expendimus.

Hac evasione, el doctrina illi inserta seNI»»»-
præcipue expedit Germanus Philaletheo, phiiaie^
seu alius sub larva harum vocurn latens thCQ,
(vir alias subtilis ingenii, et doctrinae Tho-
misticæ addictissimi) in opusc. de contri-
tione gemina, (quod præstat post Thomis-
tarum triumphum) fere per totam, et
maxime § 5. Sed non satisfacit; quamvis
tot, satisque ambiguis nominibus utatur in
describendocontritionem, et charitatis amo-
rem, cui innititur. Inquirimus enim, ut
ab eorum confusione explicemur, utrum
illi duo amores, quos recenset, unus per-
fectus, et alius imperfectus, sint ejusdem
speciei, licet cum diversis modis acciden-
talibus, sicut comparantur puer, et vir ?
An vero distinguantur essentialiter, et
quantum ad aliquem gradum specificum,
sicut homo, et embrio, qui absolute homo
non est essentialiter, sed solum vialiter, et
dispositive ? Si dicatur hoc ultimum, tol-
litur status præsentis controversiæ, quæ ad
contritionem proprie dictam , proceden-
temque ex vero charitatis amore (esto sit
initialis, sive comparative ad alium per-
fectiorem minus perfectus) attendit, et
illius pro hoc sacramento exigentiam in-
vestigat. Et alius quis, et quibusvis fucis
depingatur, non est de re. Non enim du-
bitamus posse dari in peccatore dolorem
aliquem de peccatis ortum ex considera-
tione bonitatis Dei, et providentiæ, ac mi-
sericordiae erga nos ; sed talis dolor non
evadit ultra metas attritionis : sicut enim
ista procedit ex aliis considerationibus, ita
ex illa, ut jam praemonuimus n. 5. Potest
etiam dari dolor ortus ex desiderio, et spe
beatitudinis : sed est etiam attritio. Sub
hujus quippe vocabulo, et genere continen-
tur omnes de peccato dolores, qui non fun-
dantur in amore amicabili Dei ultimi finis
super omnia dilecti, qui est propriissimus
actus charitatis : sive hæc sit auxilians, sive
habitualis; et sive vocetur perfecta, aut
imperfecta : quæ sunt differentiae acciden-
tales, et nihil referunt in præsentī. Ex
quibus, non plures inter eos duos amores
(quos comminiscitur Philaletheo) consti-
tuet differentias, quantæ inveniuntur inter
amorem charitatis in via, et amorem cha-
ritatis in patria. Quibus non obstantibus
praedicti actus non distinguuntur essentia-
liter, sed solum accidentaliter penes di-
versos perfectionis modos extra speciem,

ut statuimus tract. 19, de Charit. disp. 7, rtub. 1, §2. Quia valde probabile est eundem charitatis actum elicited in via posse continuari, et conservari in patria, ut de amore in B. Virgine aliqui opinantur, et diximus loco cit. n. 16, et in aliis ibi relatis. Et generalis horum ratio est, quod quolibet modo depingatur charitas, et in quolibet constituatur statu, omnis actus primarius illius habet hoc, quod sit amor Dei ultimi finis dilecti super omnia, et in hoc adaequate ejus essentialis ratio consistit : atque ideo repugnat dari plures actus primarios charitatis specie distinctos.

13. Ex quibus liquet, vel Adversarios nihil in sua evasione dicere, vel necessitate consequentis compelli ad implectendam nostri dilemmatis partem, nempe diversos illos amores, quibus dicunt diversas contritiones inniti, non esse actus differentes in specie essentiali, sed solum penes aliquos modos accidentales majoris, aut minoris perfectionis, utputa, firmioris status, majoris intensionis, aux extensionis. Quocirca retunde fateri debent contritionem proprie dictam, et ab omni attritione condistinctam procedere ex amore charitatis diligente Deum ultimum finem super omnia. Quod vere intendunt, et re ipsa docet; licet distinctionem ambagibus, et terminorum involutis celare, aut temperare contentur, et praesertim Auctor relatus studiosiori artificio praeceteris in hac causa discurrens.

Praelo- In hoc itaque sensu (et est scopus, in
Jg^quem et nos colliniamus), praecluditur
adhibita evasio : quoniam esto non implicaret, quod per divinam potentiam, et providentiam extraordinariam dolor contritionis, et amor charitatis, ex quo procelit, conjungerentur cum statu peccati ; nihilominus id fieri nequit juxta praesentem, et ordinariam Dei providentiam, nec de facto ita contingit : ergo de facto contritio connectitur cum gratia justificationis, et cum remissione peccati : et consequenter, si pro dolore, qui est sacramenti poenitentiae pars, requiritur contritio ; necessario infertur hoc sacramentum supponere gratiam, et peccati remissionem, et nunquam istam de facto causare : quod est inconveniens in nostro discursu repraesentatum. Utraque consequentia legitime colligitur ex antecedenti. Illud vero permit-

titur quoad priorem sui partem ; licet absolute sit falsa : implicat enim amorem charitatis non procedere » gratia habituali, el sanctificante, sicut a principio effectivo, ut constat ex dictis, et stabilitis tr. 8, disp. 4, a n. 51, et tr. 15, disp. 2, dub. 6, et tr. 19, disp. 4, dub. 3, et tr. 21, disp. 3, dub. 4, n. 68, et eodem tr. disp. 58, dub. 5, § 2. Aliunde vero gratiam habitualement non posse per ullam potentiam cum peccato mortali conjungi, ex professo ostendimus tr. 15 de Justificatione, disp. 2, dub. 4. Secunda vero antecedentis pars (quaepersufficit ad inferendum praemissas consequentias), constat a fortiori ex dictis locis relatis, et ex communi Theologorum doctrina : et praeterea suaderi potest breviter, sed efficaciter.

Primo ex Scriptura docente hominem ^{Prcz.} non diligere (utique amore charitatis) Deum, quin ab ipso diligatur, et gratus ei sit. Prov. 8 : *Ego diligentes me diligo.* Jo. 14. *Qui diligit me, diligitur a Patre meo, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus.* Et 1, Jo. c. 4 : *Qui manet in riate, in Deo manet, et Deus in eo.* In quibus significatur amorem charitatis conjungi de facto cum gratia, per quam Deus nos purgat a peccatis, et gratos sibi constituit. Et in eodem sensu dicitur Prov. 10 : *Universa delicia operit charitas.* Et in 1. Petri ^{Lfaj} 4: *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 4 Cum quibus elogiis non cohæret, quod praedictus charitatis amor de facto aliquando destituatur consortio gratiae, et. ^{^J} peccato gravi jungatur. Secundo probatur ^M eadem pars, quia inter plures Michaelis' [^] Baji propositiones, quas Sedes Apostolica. [^] gravi censura notavit, et ab Ecclesia proscripsit, 31 est: « Charitas perfecta, etsin-
« cera, quæ est ex corde puro, et conscien-
« tia bona, et fide non ficta, tam in cate-
« chumenis, quam in poenitentibus, potest
« esse sine remissione peccatorum. » 35 est : « Charitas illa, quæ est plenitudo
« legis, non est semper conjuncta cum re-
« missione peccatorum. » 70 est : « Homo
« existens in peccato mortali, sive in reatu
« æternæ damnationis potest habere veram
« charitatem. » Manifestum autem est eum, qui amore charitatis diligit Deum ultimum finem super omnia, habere veram, et sinceram charitatem ex fide non ficta : ergo juxta Ecclesiae doctrinam dari
nequit

nequit, quod talis charitas possit de facto conjungi cum statu peccati mortalia. Aliunde autem nequit homo mundari a peccato sine gratia habituali ipsum formaliter justum constituyente ; cum justificatio non fiat per favorem extrinsecum, sed per aliquid inhærens, quod gratiam sanctificantem vocamus, ut ex ejusdem Ecclesiæ decretis ostendimus contra hæreticos. tr. 15, de Justificatione, disp. 2, dub. 1. Ergo catholice faleri oportet amorem charitatis Dei super omnia connexa sibi habere, et gratiam justificantem, et remissionem peccatorum.

Tertio, probatur eadem pars ratione theologica, quæ naturæ prædicli amoris innitur : quia talis amor convertit hominem ad Deum ultimum finem, a quo avertitur per peccatum, convertendo se velut in ultimam finem ad bonum proprium : fieri autem non valet, saltem de facto, et juxta communem providentiam, quod homo convertatur ad finem, a quo simul avertitur ; vel quod actu habeat duos ultimos fines : ergo de facto, cum homo elicit amorem charitatis, manet sine aversione a Deo, et sine conversione ad se, ut ultimum finem : quibus rationibus sublatis, nequit consistere peccatum ; aut status peccati perseverare : atque ideo, ubi elicitur talis amor, adest de facto gratia sanctificans. Cetera constant. Et minorem, in qua poterat esse difficultas, quoad utramque pariem ostendimus ex professo tract. 8, de ultimo fine, disp. 4, dub. 1, § 2, et dub. 2, § 1, manifestantes repugnantiam in eo, quod voluntas, vel habitualiter, vel actualiter convertatur ad duos fines ultimos, vel ad unum habitualiter, et ad alium actualiter, aut e converso : quia conversio ad unum affert indispensabiliter aversionem ab alio. Quæ a fortiori probant de facto, et juxta communem, rebusque consonam providentiam. Videantur etiam, quæ diximus tract. 15, de Justificat, disput. 2, dub. 6, § 2, addentes, quod etiam si amor Dei ultimi finis dilecti super omnia separaretur a gratia habituali sanctificante (quod alias, et ex aliis capitibus repugnat) adhuc nihilominus secum minime pateretur ullum peccatum actuale, vel habituale, sed illud necessario impediret, excluderetque saltem indirecte, et per modum dispositionis impossibilis, quia

eo ipso, quod amor Dei super omnia sit, retractat, redditque involuntarium, quidquid sibi opponitur : sublata autem voluntarietate, tolleretur propria ratio peccati, quod essentialiter voluntarium est ; licet maneret materialiter carentia gratiæ prius per peccatum inducta, sed jam deinceps non maneret in esse privationis. Ex quibus omnibus refellitur adhibita responsio, et constat inconveniens in nostro fundamento objectum intactum relinqui, nempe, sacramentum pœnitentiæ, si ejus pars essentialis foret contritio, nunquam remittere peccatum, nec primam gratiam justificantem efficere.

14. Aliter alii illud diruere conantur, secunda salvando, quod pœnitentia sit sacramentum mortuorum, licet contritionem exteriorum, gat, ac supponat, ac perinde gratiam, et remissionem culpæ. Distinguunt enim duas mortes, quas homo peccando incurrit : primam animæ per privationem gratiæ, et secundam salutis æternæ per reatum ad æternum inferni supplicium. Prima mors excluditur ex vi amoris Dei super omnia, et gratiæ, ad quam ille disponit ; sed remanet secunda mors auferenda per pœnitentiæ sacramentum, ad quod pertinet excludere prædictum reatum, et communicare in hoc sensu vitam. Unde non immerito dicitur sacramentum mortuorum ; et homo talem vitam, sive liberationem a reatu consequendo dicitur vere absolutus, et consummate justificatus. Ita Guillelmus⁶ 1. Estius infra referendus, qui doctrinam Estius hujus evasionis confirmat exemplo Lazari, Joannem quem Christus Jo. II restituit ad vitam, et tamen non solvit a ligaminibus, sed Apostolis commisit, ac præcepit, ut illum solverent. In qua figura repræsentatur justificatio peccatoris : nam Deus prius confert vitam gratiæ, dependenter tamen a dispositione per amorem charitatis ab homine elicitum : sed secundam vitam, sive solutionem a reatu pœnæ æternæ relinquit peragendam a sacerdotibus mediante absolutione sacramentali. Et ita intellexisse, ac explicuisse prædictam figuram videntur D. Iræneus lib. 5, cap. 3, D. ri. Aug. Ambros. lib. 2, de Pœnitentia, cap. 7, D. Augustin, tract. 49, in Joannem, et alii.

Hæc tamen responsio plura continet falsas valde falsas, quibus convulsis illa necessitas non corrumpitur. Nam in primis supponit hoc leu- diur.

sacramentum supponere in homine vitam gratiæ. productæ tamen dependentor a contritione, et amore Dei, sicut a dispositione. Unde consequens est istud sacramentum nunquam primam gratiam justificantem producere. Id vero est omnino falsura' contra generalem diffinitionem Concilii Trident, num. 11 allegatam, et hic necessario repetendam : « Si quis dixerit sacramenta novæ legis non continere gratiam, quam significant, aut ipsam gratiam non ponentibus obicem non conferre, anathema sit. » Gratia autem, quam significat sacramentum pœnitentiæ, est prima gratia justificans hominem post baptismum lapsum. Ergo hoc sacramentum illam continet, eamque non ponentibus obicem confert, aut saltem conferre valet. Dicere namque, quod nunquam id efficit, aut efficere potest ; tam absurdum, et complicatorium est, ac dicere causam non posse producere suum effectum ; quod destruit ipsum causæ conceptum. Nulla itaque ratione dici potest, quod sacramentum pœnitentiæ supponit primam vitam gratiæ : et tamen dici deberet, si per se supponeret contritionem, ac subinde amorem charitatis, quæ cum tali gratia necessario connectuntur, ut ipsa responsio supponit.

Supponitur etiam in eadem responsione, quod communicata peccatori gratia sanctificante, remanet in eo reatus ad pœnam æternam, qui postea excluditur per sacramentalem absolutionem. Id vero est omnino falsum : exclusa enim macula peccati per gratiam, non remanet talis reatus. Tum quia gratia sanctificans constituit hominem non solum Deo gratum, sed etiam Dei filium adoptivum : idque non ab extrinseco, et ex novo favore, sed per se, et ex natura rei, ut cum communi sententia ostendimus tract. 14, de Gratia, disp. 4us dub. 2, § 2, et colligitur ex Apost. ad Rom. 8 : *Quicumque Spiritu Dei aguntur, hi sunt filii Dei*.^{us} u) nomjne Spiritus significatur

Spiritus Sanctus, qui nos per gratiam sanctificantem inhabitat, ut magis se explicat Apostolus dicendo : *Accepistis spiritum adoptionis, in quo clamamus, Abba pater : ipse enim spiritus testimonium perhibet, quod sumus filii Dei*. Filio autem debetur hæreditas, ut eo loco subinfert Apostolus dicens, *si filii, et hæredes*. Cum

quo jure minime cohæret obligatio aut reatus ad pœnam æternam, quæ privat Dei hæreditate consistente in ejus visione, et fruitione : implientorinm namque est aliquem habere jus ad illudmet, cujus ei debetur privatio. Ergo in habentibus gratiam sanctificantem non datur reatus ad pœnam æternam. Videatur Div. Thomas^{DT*} supra quæst. 23, art. I, et in 1, 2, quæst. 111, art. 3, ubi egregie docet, quod « attenditur pretium operis (meritorii) « secundum dignitatem gratiæ, per quam homo consors factus divinæ naturæ adoptatur in filium Dei, cui debetur hæreditas ex ipso jure adoptionis, juxta illud Roman. 8, si filii, et hæredes. » Tum etiam quia impossibile est tolli maculam peccati, quin auferatur reatus ad pœnam. Sicut enim jus vel condignitas ad gloriam, quam habet justus per gratiam, non est aliquid realiter distinctum ab ipsa gratia, sed est præcise aliqua expressio, aut conceptus secundarius essentiam illius consequens : ita reatus, saltem radicatis, et fundamentalis (quidquid sit de extrinseca Dei ordinatione) ad pœnam æternam, non est aliquid realiter distinctum a macula, sive peccato habituali, sed hæc necessario consequitur, ut fundans talem reatum, sive obligationem ad pœnam, ut ex professo explicuimus Tract. 13, de peccatis, disp. 17, dub. 1. Quocirca, sicut posita gratia sanctificante, ponitur condignitas, sive jus ad vitam æternam ; et ablata gratia per peccatum, jus et condignitas ad gloriam tolluntur : ita posito peccato mortali, ponitur obligatio, condignitas, et reatus ad pœnam æternam ; et pariter sublato peccato per gratiam. illa obligatio, et reatus necessario cessant : sicut generaliter sublato fundamentodesinunt, quæ illi innituntur. Atque ideo falsum est, quod in hac evasione dicitur de duabus mortibus, et quod exclusa prima per gratiam, et amorem charitatis, relinquatur alia excludenda per sacramentalem absolutionem.

15. Sed veniamus ad hanc extremam responsionis partem, quæ omnium in ea maxime nobis displicet, et plenior absurdus apparet. Concludit itaque Sacerdotem in hoc sacramento absolvere pœnitentem a reatu æternæ damnationis, quæ erat mors animæ : et hac ratione salvari, quod pœnitentia

pœnitentia sit sacramentum mortuorum, licet primam gratiam justificationis non efficiat, sed supponat a solo Deo productam in eo, qui se disposuit per contritionem. Unde consequens est in sacramento pœnitentiæ non tolli culpam, sive maculam peccatorum, sed præcise reatum, aut obligationem satisfaciendi; fit etiam potestatem sacerdotis absolventis non ordinari, et ipsam absolutionem non dirigi per se ad remissionem peccatorum, quorum essentia non in reatu, sed in macula, sive culpa consistit; sed magis, et per se ordinari ad remittendum pœnas. Consequens autem nulla ratione sustineri potest: quia satis aperte repugnat Ecclesiae doctrinae, ac Catii diffinitionibus. Cone, enim Trid. sess. 14, can. 3, statuit: « Si quis dixerit verba < illa Domini Salvatoris, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remisistis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt, non esse intelligenda de potestate remittendi, et < relinendi peccata in sacramento pœnitentis, sicut Ecclesia Catholica ab initio < semper intellexit... Anathema sit. » Peccatorum autem vocabulo non pœnas, sed culpas, maculas, animæ fæditates omnes Catholici communiter intelligimus. Et can. 9 ejus sessionis decrevit: « Si quis dixerit absolutionem sacramentalem sacerdotis non esse actum judiciale, sed nudum ministerium pronuntiandi, et declarandi remissa esse peccata confitentis... Anathema sit. » Si autem culpa remitterentur ante sacramentum; plane sacerdos non judicaret de illis, nec cognitione earum opus haberet; sed præcise declararet, idque ex pœnitentis testimonio, culpas jam esse remissas. Unde quia Michael Bajus docuit non paucas propositiones his Concilii diffinitionibus non coherentes, sed responsioni, quam impugnamus, multum, aut omnino (ut intelligimus) consonas; illae ab Ecclesia in Bulla SS. Pii V reprobatae sunt. Erat 57: « In sacramento Baptismi, et sacerdotis absolutione proprie reatus peccati duntaxat tollitur, et ministerium sacerdotum solum liberat a reatu. » Erat 58: « Peccator pœnitens non vivificatur ministerio sacerdotis absolventis, sed a solo Deo, qui poenitentiam suggerens, et inspirans vivificat eum, et resuscitat: ministerio

« autem sacerdotis solum reatus tollitur. » A quibus in re non distant propositiones adhibitae responsionis. Quae etiam ratione theologica ostenditur falsa, et inconsequens: quia reatus radimilis, et fundamentalis non distinguitur realiter a macula, sed illam quasi conceptus secundarius consequitur; et necessario comitatur, ut proxime diximus: et ideo ubi, et eisdem causis, quibus inducitur macula, inducitur reatus; eisdem, ubi hæc tollitur, et ille aufertur: quippe qui aliud non est, quam condignitas culpa ad poenam: ergo si sacerdos absolvens tollit reatum, pariter tollit et maculam, et vice versa, si non expellit maculam, sed supponit alias ablatam, nec reatum excludere poterit; atque ideo in nullo sensu solvet pœnitentem a peccatis, contra verba Christi Domini allegata a Tridentino, et communem intelligentiam Ecclesiae.

Id vero, quo præmissa evasio se protegebat, exemplum scilicet Lazari vitae restituti, et remissi Apostolis, ut a ligaminibus solveretur, nihil evincit in contrarium: nec Sancti Patres suis expositionibus simile quid docuerunt. Sed ex prædicta figura, et explicatione Sanctorum duo alia longe diversa colliguntur, quæ veritati consonant, et communi fidelium sensui. Primum, quod quando peccator ante susceptum sacramentum consequitur vitam gratiæ, et justificatur per contritionem, et sacramenti voto; adhuc ad sacerdotes, ut solvatur, debet accedere. Ceterum solutio per sacerdotes exequenda non est peccatorum, nec reatus pœnæ æternæ, sed pœnæ temporalis, et censurarum, quin etiam pravorum habituum, quibus etiam post justificationem solet homo illigari, et trahi ad peccata ob veterem ad ea consuetudinem: quæ omnia solvunt sacerdotes consilio, pœnitentiis, et aliis remediis. Secundum, quod aliquando peccator ante absolutionem, et justificationem solet participare vitam spiritualem, non complete, aut per gratiam sanctificantem, sed vialem mediis actibus fidei, spei, timoris, et attritionis, quibus homo movetur, et tendit ad vitam gratiæ, ut describit Cone. Trid. sess. 6, c. 6. Deinde accedit ad sacerdotem, et ab eo per sacramentalem absolutionem solvitur a peccatis. In utroque itaque casu datur antecederet resti-

tutio vitæ spiritualis, cum differentia assignata vitæ completæ, aut vialis : datur etiam solutio diversorum vinculorum per sacerdotes : quæ repræsentata fuere in Lazari resurrectione, atque solutione, ut idem Patres suis expositionibus declarant. Ad cujus doctrinæ, et distinctionis commendationem multum confert decretum Ecclesiæ condemnantis sequentem Baji propositionem, quæ est 64 : j Sed, et illa distinctio duplicis justitiæ ; alterius, quæ lata. « fit per spiritum charitatis inhabitantem ; alterius, quæ fit ex inspiratione quidem Spiritus Sancti cor ad pœnitentiam excitantis, sed nondum cor inhabitantis, et in eo charitatem diffundentis, « qua divinæ legis justificatio impletur ; α similiter rejicitur. » Ergo vice versa fateri oportet distinctionem duplicis justitiæ, seu vitæ spiritualis, alterius, vialis, et incompletæ per operationes salutare disponentes ; alterius completæ, et in termino per gratiam sanctificantem.

16. Accedamus tandem ad tertium, et adversus munus Adversariorum effugium. Sunt enim ex postremis sententiis nobis Contrariani patronis, qui antecedentes responsiones corrigunt in non paucis, et tamen ab intentata contritionis necessitate non desistunt. Fatentur namque pœnitentiam esse sacramentum mortuorum, ac proinde ordinari per se ad causandam primam gratiam justificantem. Fatentur etiam contritionem, cum ex amore charitatis procedat, trahere secum infallibiliter, et remissionem peccatorum, et infusionem gratiæ adoptionis, et absolutionem a pœnitentiæ æternæ reatu, etiam priusquam pœnitentiæ sacramentum suscipiatur in re. Quomodo autem hæc inter se cohæreant ? Hoc opus, hic labor eorum est. A quibus se expediunt dicendo, prædictum sacramentum ad omnes relatos effectus concurrere per ipsammet antecedentem contritionem. Cum enim ista non inferat, vel afferat justificationem, nisi cum hujus sacramenti voto, quod in ea includitur, ut docet Cone. Trid. sess. 14, c. 4, consequens est non aliter contritionem eos effectus habere, quam in virtute sacramenti pœnitentiæ, et per subordinationem ad ipsum. Idque satis est, ut vere de eo dicamus esse sacramentum mortuorum, et causare primam gratiam justificantem, et reliquos effectas

relatos; quamvis in executione oam, et omnes illos supponat ; et deinde in re susceptam alios satis salutare efficiat. Quam responsionem primo declarant exemplo gratiæ justificantis Patres veteris testamenti, quæ vim habebat ex meritis Christi futuri, et non nisi ex virtute illorum suos effectus communicabat ; unde Christus nondum existens poterat dicere, *Ego vos justifico* ; et postea existens, *Ego vos justificavi*. Idem itaque verificari potest circa effectus contritionis ; licet ad hoc sacramentum in executione præsupponatur, quippe, qui non fiunt, nec sunt, quam dependenter a sacramento, Ratione etiam fulciunt : nam cum sacramentum constet materia, et forma, merito dicitur fieri per sacramentum, quod fit per quamlibet ejus partem, utputa per materiam : sed contritio est pars sacramenti pœnitentiæ ex parte materiæ, ut constat ex dictis q. 90, art. 2, et in præf. n. 4. Ergo recte dicitur esse effectum hujus sacramenti, quidquid est effectus contritionis : unde quod hæc præcedat, et relatos effectus antecederet ad sacramentum in re susceptum inducat, minime impedit, quod sacramentum ad eos concurrat. Cui motivo favere videtur D. Th. sup. q. 86, art. 6, in corp, ubi postquam dixit actus humanos, qui se tenent ex parte pœnitentis, esse hujus sacramenti materiam, subjunxit : « Omne autem sacramentum producit effectum suum, non solum virtute formæ, sed etiam virtute a materiæ : ex utroque enim est unum sacramentum. » Deinde addidit : « Remissio culpæ est effectus pœnitentiæ, principalius quidem ex virtute clavium, quas habent ministri, ex quorum parte accipitur, id quod est formale in hoc sacramento, ut supra dictum est : secundario autem ex vi actuum pœnitentis pertinentium ad virtutem pœnitentiæ, tamen prout hi actus aliquantulum ordinantur ad claves Ecclesiæ. » Constat autem contritionem cum voto hujus sacramenti esse actum humanum pœnitentis, aliquantulum ordinatum ad claves : ergo, quod per eam sic acceptam confertur, in sacramentum ipsum revocandum est, ut per illam partem influens.

Responsio ista, quæ speciosa apparet, ostendit plurima continet falsa, solido destituitur fundamento, et solis verbis differt ab aliis jam

Der. » jam confutatis solutionibus. In primis
 n. f. iij. n. nuiquo supponit contritionem, aut umorem
 chantalis, ex quo procedit, inducere remissionem peccatorum, aliosquo effectus, dependenter a voto suscipiendi sacramentum pœnitentiæ (ut docet Cone. Trid.) idem esse, ac influere, et operari in virtute talis sacramenti. Quæ tamen toto cœlo distant : nam primum solum importat propositum suscipiendi hoc sacramentum : ad quod non requiritur, quod sacramentum existât, nec quod ullam efficacitatem contritioni tribuat, sed solum, quod respiciatur, ut objectura propositi. Ad secundum autem requiritur, quod existât sacramentum, cujus contritio est pars, et simul cum toto, et in toto elevatur per virtutem divinam ad influendum. Cujus differentię signum satis evidens est, quod contritio cum eo voto, sive prop « sito sacramenti concurrit ad gratiam justificantem, et remissionem peccatorum solum dispositive, non autem efficienter : nec enim principaliter, aut instrumentaliter producit talem gratiam, sed ad eam præcise præparat, ut late ostendimus tract. 15, de justificat, disp. 3, dub. 3, et 5. Ubi autem actu, et in executione est pars sacramenti, atque cum illo concurrit, habet influere in eodem genere, in quo, et illud influit, ac perinde in genere causae efficientis : sunt enim sacramenta novae legis instrumenta divinae virtutis, ut ex professo statuimus tract. 22, de Sacramentis, disp. 4, dub. 1 et 4. Ergo summe distant illa duo, contritio cum voto sacramenti, et contritio in virtute sacramenti. Et eadem diversitas magis adhuc dignoscitur attendendo ad effectus contritionis cum solo voto, et contritionis sacramento in re conjuncto : nam contritio cum solo voto præcise inducit gratiam sanctificantem communem ; non autem sacramentalem, quæ supra priorem addit aliquem specialem determinationis, et perfectionis modum ; sed sacramento conjuncta efficit ipsam gratiam sacramentalem, quae est effectus proprius talis sacramenti. Quae differentia constat ex dictis tract, proxime cit. disput. 4, dub. 9. Rursus contritio cum solo voto sacramenti causat suum effectum præcise ex opere operantis, et cum commensuratione ad intensionem ipsius contritionis : sed contritio cum sacramento in re causât, sicut, et ipsum, ex opere operato, et cum excessu supra propriam sui intensionem, ut cum communi, et certa Theologorum sententia ostendimus in eodem tract, disp. 5, dub. I, § 2. Ex quibus salis plurimum distare constat contritionem cum voto sacramenti a contritione cum sacramento in re : et falsum omnino esse, quod quidquid causal contritio cum sacramenti voto, causet in virtute sacramenti pœnitentiæ. Et hæc satis erant ad refellendum totam responsionem.

17. Sed urgentius evertitur ostendendo, Urgeat quod manifestis fidei decretis opponitur/ citorl' quoniam sacramenta novæ legis, quando evasio fiunt, conferunt non ponentibus obicem, gratiam, sive effectum, quem significant; sed pœnitentia est sacramentum novæ legis significans remissionem peccatorum, ut ex ipsius forma constat : ergo quando fit, confert jion ponentibus obicem gratiam, sive remissionem peccatorum. Quod minime verificari potest, si necessario supponit contritionem, et hæc antecederet ad prædictum sacramentum affert gratiam qua peccata remittuntur. Cetera patent. Et major constat ex diffinitione Concilii Trid. relata n. 14.

Confirmatur primo : quia sacramenta idem novæ legis conferunt gratiam ex opere operato ; sed conferre gratiam ex opere operato est illam conferre immediate per se ipsa, et supra dispositionem subjecti : ergo cum pœnitentia sit sacramentum novæ legis, debet gratiam ita conferre. Quod minime salvatur juxta doctrinam responsionis, quam impugnamus ; siquidem quando elicitur contritio, non adest sacramentum, atque ideo nequit influere per se, et immediate ; et quando adest, jam supponit inductam gratiam per contritionem. Cetera constant. Et major continet Coup diffinitionem Concilii Trid. sess. 7, can. 8 : Trid. « Si quis dixerit per ipsa novæ legis sacramenta ex opere operato non conferri « gratiam... Anathema sit. » Minor autem est ipsa explicatio terminorum, sive modi causandi ex opere operato.

Confirmatur secundo, et evidentius ex conflrhis, quai Concilium diffinit specialiter circa ruatur 2. sacramentum pœnitentiæ : nam in primis sess. 14, can. 3, statuit : « Si quis dixerit « verba illa Domini Salvatoris, Accipite « Spiritum Sanctum : quorum remisertis peccata, remittuntur eis, et quorum

Sabnant. Curs. Theolog. Tom. XX.

Cotw.
Trid.

« retinueritis, retenta sunt, non esse in-
« telligenda de potestate mittendi, et reti-
« nendi peccata in sacramento pœniten-
« tiæ, sicut Ecclesia Catholica ab initio
o semper intellexit, anathema sit. » Ergo
ministri hujus sacramenti hanc potesta-
tem exercent, et peccata remittunt in su-
cramento *pœnilem**; sed contritio solet
longo tempore præcedere sacramentum
istud, quamvis futura sit pars illius. Ergo
ministri non exercent suam potestatem,
nec peccata dimittunt, quando elicitur
contritio; sed quando sacramentum in re
conficitur: atque ideo, vel peccata nun-
quam in hoc sacramento remittuntur, quod
dicere est hæreticum; vel fateri oportet
hoc sacramentum non supponere neces-
sario contritionem, et remissionem pecca-
torum. quam ipsa secum indispensabiliter
affert. Deinde Concilium can. 9 ejusdem
sess. statuit: « Si quis dixerit absolutionem
« sacerdotalem sacerdotis non esse actum
Judicialem, sed nudum ministerium pro-
« nuntiandi, et declarandi remissa esse
e peccata confilenti... Anathema sit. » Si
autem antecederet ad hoc sacramentum,
ae perinde absolutionem sacramentalem
indispensabiliter supponeretur contritio,
quæ cum voto ejusdem sacramenti peccata
excluderet, ut certissime excluderet; jam
per sacramentalem absolutionem non
aliud fieret, quam pronuntiare, et decla-
rare peccata esse confilenti remissa. Quod
satis evidenter opponitur diffinitioni Conci-
lii. Unde manifesta videtur falsitas præ-
dictæ responsionis: cum enim specie te-
nus dicat hoc sacramentum esse mortuo-
rum et conferre per se primam gratiam,
ut catholice fateri debet; nihil minus
salvat, eos effectus revocari in contritio-
nem cum voto sacramenti, quæ est res
distinctissima a sacramento, et tam falso
sensu explicata evertit propriam istius sa-
cramenti rationem.

Excm- 18. Exemplum autem, quo Auctores
P.ÎE.^dictæ responsionis se declarant, nihil illis
rum eoa-favet, sed magis contra eos referendum
refertw est: nam Christus, antequam existeret,
non influebat in gratiam Patrum veteris
testamenti in genere causæ efficientis phy-
sicæ, vel moralis: nihil enim hoc genere
causalitatis potest influere, antequam sit,
cum operari sequatur ad esse; sed influe-
bat in prædictam gratiam in genere causæ

finalis, et minus proprie meritoria; con-
ferebat enim Deus gratiam antiquis prop-
ter Christum futurum, et ob ejus merita
tanquam pretium de futuro solvendum.
Quæ omnia diffuse explicuimus, atque fir-
mavimus Tract. 21, de Incarnat, disp. 7,
dub. 5. Nec Christus, cum gratia antiquis
dabatur poterat dicere: Ergo vos sanctifico
in genere causæ efficientis, sed ego vos
sanctifico per modum finis, et per modum
futuri Redemptoris soluturi aliquando ves-
træ redemptionis pretium. Hæc vero mi-
nime adaptari queunt præsentī materiæ:
quoniam influxus sacramentorum est in
genere causæ efficientis: sunt enim instru-
menta virtutis Dei agentis principalis;
unde influere non valent, priusquam sint.
Quando autem contritio cum voto pœni-
tentia elicitur, adhuc non existit sacra-
mentum: atque ideo non valet per con-
tritionem influere in gratiam, et remissio-
nem peccatorum. Cujus doctrinae confie-
d 6
mationem optimam habemus in D. Thom.
supra quæst. 62, art. 6, ubi statuit, quod
sacramenta veteris legis non causabanf
gratiam per se; alias superflua foret Chris-
ti passio. « Sed nec potest dici, *subdit*,
« quod ex passione Christi virtutem habe-
« rent conferendigratiam justificandi. Sicut
« enim ex prædictis patet, virtus passionis
« Christi communicatur nobis per fidem, et
« sacramenta, differenter tamen. Nam com-
« municatio, quæ est per fidem, fit per ac-
« tum animæ: communicatio autem, quæ est
« per sacramenta, fit per usum exteriorum
« rerum. Nihil autem prohibet id, quod est
« posterius tempore, antequam sit, movere,
« secundum quod præcedit in actu ani-
« mæ: sicut finis, qui est posterior tem-
« pore, movet agentem, secundum quod
« est apprehensu?, et desideratus ab ipso.
« Sed illud, quod nondum est in rerum
« natura, non movet secundum usum ex-
« teriorum rerum. Unde causa efficiens non
« potest esse posterior in esse, ordine du-
« rationis sicut causa finalis. Sic ergo ma-
« nifestum est, quod a Passione Christi, quæ
« est causa humanæ justificationis, conve-
« nienter derivatur virtus justificativa ad
« sacramenta novæ legis, non autem ad
« sacramenta veteris legis. Et tamen per
« fidem Passionis Christi justificabantur
« antiqui Patres, sicut et nos. Sacramen-
« ta autem veteris legis erant quædam il-
lius

«lius fidei protestationes, in quantum si-
gnificabant Passionem Christi,et effectus
«ejus. Sic ergo patet, quod sacramenta
« veteris legis non habebam in se aliquam
«virtutem, qua operarentur ad conferen-
«dani gratiam justificantem, sed solum
« significabant fidem, per quam justifica-
« bantqr. » Ilæc omnia S. Doctor, quæ in-
torquenda sunt in utentes prædicto exem-
plo : nam propterea sacramenta antiqua
non causabant gratiam in virtute Passio-
nis Christi, nec Passio Christi causabat
gratiam per illa sacramenta quia influ-
xus sacramentorum in virtute Passionis
Christi per sacramenta operantis pertinet
ad genus causæ efficientis pro quo requiri-
tur, quod causa existât in rerum natura;
et quo tempore erant illa sacramenta, non-
dum existebant Christus, et ejus Passio ;
sed idem motivum occurrit in præsentī ma-
teria : nam sacramentum pœnitentiæ, et
contritio in quantum ejus pars, debent
influere in genere causæ efficientis : et
aliunde quando datur contritio cum solo
voto sacramenti, adhuc istud sacramen-
tum non existit in re ; cum contritio, et
illud votum possint sacramentum in re
longo tempore præcedere : ergo dici non
potest, quod contritio cum illo voto influat
in virtute sacramenti ; nec quod sacra-
mentum pœnitentiæ, antequam existât
influat per contritionem, et sui votum in
ea inclusum. Etsi influit per illud votum,
solum influet ad instar finis, vel objecti
ad eum modum, quo Passio Christi con-
currebat ad gratiam antiquorum per eo-
rum fidem in Christum. Sed hic influendi
modus diversus omnino est ab influxu pro-
prio sacramentorum , et partium ad ea
pertinentium.

Non magis evincit ratio, qua illi Auc-
toressuam responsionem fulciunt,sed magis
probat oppositum. Nam licet contritio sit
huius sacramenti pars, et quod per partem
fit, debeat toti composito attribui, nihilo-
minus pars sacramenti non concurrat, aut
influit qua pars, nisi ad constituendum to-
tum applicata, ut ex ipsis terminis liquet.
Idque a fortiori veriificatur in parte mate-
riali cujusmodi est contritio : debet enim
per formam determinari, et trahi ad spe-
ciem totius sacramenti, ut in naturalibus
proportionabiliter accidit. Unde impossi-
bile est, quod totum antequam sit influat

per suam materiam : et quod ista influat
in virtute compositi, quod adhuc non exis-
tit. Expectanda itaque est forma sacra-
menti, ut istud constituatur : et tunc ad-
venit virtus divina ipsum, et ejus partes
elevans, ut sacramentalem effectum pos-
sint producere. Quare nec de contritione
cum voto, ubi ante sacramentum supponi-
tur, potest dici, quod sit sacramenti pars,
el quod influat in virtute ejus ; nec de sa-
cramento aflirmari valet, quod suum pro-
prium effectum, nempe remissionem pec-
catorum causaverit per contritionem tem-
pore præcedentem. Absurdum ergo est
imaginari, quod proprius hujus sacra-
menti effectus possit induci, priusquam
concurrant omnes sacramenti partes, et
præsertim forma, sive absolutio. Quæ om-
nia satis constant ex supradictis, et eorum
non pauca conjunxit D. Thom. quæst. 84,
art. 3, dicens : « In qualibet re perfectio
« attribuitur formæ. Dictum est autem,
« quod hoc sacramentum perficitur per ea,
« quæ sunt ex parte sacerdotis. Unde opor-
« tet, quod quæ sunt ex parte pœnitentis,
« sive sint verba, sive facta (*uti est contritio*)
« sint quædam materiæ hujus sacramenti :
« ea vero, quæ sunt ex parte sacerdotis se
« habeant per modum formæ. Cum autem
« sacramenta novæ legis efficiant, quod
« figurant; oportet, quod forma sacramenti
« significet id, quod in sacramento agitur,
« proportionaliter materiæ sacramenti...
« Hoc autem sacramentum non consistit
« in consecratione alicujus materiæ (*ut ac-
ti cidit in Eucharistia*) nec in usu alicujus
« materiæ sanctificatæ (*ut contingit in*
« *aliis*) sed magis in remotione alicujus
« materiæ, scilicet peccati, prout peccata
« dicuntur esse materia pœnitentiæ. Talis
« autem remotio significatur a sacerdote,
« cum dicitur, Ego te absolvo.Unde hæcest
« convenientissima forma. » Nulla itaque
ratione fieri valet, quod contritio ante-
cedenter ad illam, influat in virtute sacra-
menti, et per modum partis illius.

§ III.

*Alia assertio resolvens aliam dubii difficul-
tatem.*

19. Dicendum est secundo ad attritio-Assertio-
nem, ut sacramentum pœnitentiæ per mo-
dum partis constituat, requiri, quod sit

supernaturalis, non autem quod sil omnino efficax, et absoluta. Hæc conclusio supponit attritionem esse sufficientem huius sacramenti partem, ut satis liquet ex dictis § præced. Quo supposito, unum asserit, et aliud negat. Asserit quidem attritionem, ut munus partis subeat, debere esse supernaturalem : in quo suadendo non immorabimur, quia id ex proposito, et satis diffuse ostendimus supra disp. 1, dub. 1, § 4 eum quinque sequentibus, expendentes varia huius veritatis fundamenta, quæ in unum colliguntur sub hac forma : quia illud dubio procul affirmare oportet, cui magis favent Concilium Tridentinum, Ecclesia aliquas propositiones reprobans, Doctor Angelicus commune placitum Theologorum, et ipsa ratio rerum naturis innitens ; sed huic assertionis parti magis favent omnia relata ; esto, illam evidenter non demonstrent : ergo ita asserendum est, Cetera constant. Et minorem prolixè ostendimus in locis relatis, ad quæ lectorem, ne actum agamus, remittimus.

Ut autem in præsentī non privetur omni motivo, istud præcise proponimus ; quod nimirum, attritio, eatenus est pars sacramenti pœnitentiæ, quatenus est pars materia? proximæ, ex qua hoc sacramentum componitur ; sed ut sit pars prædictæ materiæ debet esse supernaturalis : ergo pariter, ut sit pars sacramenti. Consequentia est legitima. Et major constat ex sæpius dictis in hoc Tract, et præsertim ad art. 2 et 3, quæst. 90. Minor autem suadetur : quia actus pœnitentis, qualis est attritio, habent rationem materiæ huius sacramenti, in quantum ejus formæ subduntur, et adaptantur ; ad id autem debent procedere ex supernaturali molivo, atque ideo esse supernaturales : ergo, ut attritio sit pars materiæ proximæ huius sacramenti, debet ex supernaturali motivo oriri, et esse supernaturalis. Minor huius secundi syllogismi, ad quem totus discursus reducitur ; explicatur, et probatur : etenim sacramentum pœnitentiæ institutum est per modum spiritualis, et reconciliantis iudicii, in quo accusatio pœnitentis est materia, et absolutio sacerdotis est forma : ac proinde oportet omnia ista inter se adaptari. Constat autem totum hoc iudicium, et præsertim formam peragi virtute sanguinis Christi, et per potestatem cla-

vium, quam Salvator Ecclesia? reliquit. Porro ista omnem ordinem naturalem supergrediuntur, et ad superiorem spectant: quippe sanguis Christi non est medicina naturalis, nec effusus fuit propter molivum temporale : et similiter claves Ecclesia? solum aperiunt Regnum Cœlorum : ergo actus pœnitentis, et præsertim attritio, quæ omnium principalior est, ut subdantur. et adaptentur ejus formæ, debent procedere ex supernaturali motivo, et subinde supernaturales esse. Qui enim mere naturales sunt, promise attingunt motiva naturalia, utputa temporalia bona, vel mala: atque ideo non subduntur, nec adaptantur Christi sanguini, et clavibus Regni Coelorum.

20. Confirmatur, occurrendo simul tacitæ objectioni : nam ideo in aliis sacramentis non requiritur quod materia proxima sit supernaturalis, licet eorum finis, p sicut, et sacramenti pœnitentiæ, supernaturalis sit ; quia eorum materia consistit in rebus inanimatis, utputa aqua, oleo, pane, quæ sunt incapaces supernaturalitatis intrinsecæ, et non nisi ab extrinseco ordinatur ad formam, cui subjiciuntur. Cujus oppositum contingit in hoc sacramento ; nam ejus materia proxima consistit in actibus, qui supernaluralitatis intrinsecæ sunt capaces ; et aliunde procedunt vitaliter, et libere a pœnitente, qui ex auxilio gratia? se movere per actus potest ad sacramentale iudicium, et sacerdotalem sententiam ; juxta conditionem iudicii, atque sententiæ, quæ ad ordinem supernaturalem spectant, et cuncta temporalia, atque naturalia excedunt. Unde si pœnitens solum eliceret actus mere naturales, minime offerret materiam aptam subjici huius sacramenti formæ: nullam quippe proportionem habent pure naturalia cum apertione Regni Coelorum, quam significat absolutio. Quamobrem supposita divina institutione aliorum sacramentorum in rebus inanimatis, et huius in actibus pœnitentis ; opus est theologizare cum præmissa differentia, nempe in aliis materiam non esse supernaturalem. sed ab extrinseco ordinari in supernaturalem finem juxta eorum Auctorem, et institutionem : materiam autem huius sacramenti esse actus humanos, et præcipue attritionem, per quam semovet pœnitens ad supernaturale

supernaturale iudicium, et absolutionem per potestatem clavium in virtute sanguinis Christi : et hoc ipso talis actus, qui supernaluralitalis est capax, evadit intrin-Aiun.Bece supernaturalis. Quod si alius pœnitentis actus (tacitam aliam objectionem prK«a-præoccupamus) nempe confessio peccalorum. siipematuralis non est, inde provenit, quod est actus exterior, et incapax supernaturalitatis intrinseca?. Et tamen oritur (saltem regulariter, et communiter loquendo) ab attritione, vel saltem completur per illam ante absolutionem, (aliter sacramentum non fieret) : unde sicut ab attritione habet, quod sit confessio dolorosa, ita et quod sit supernaturalis, si non in se, saltem in radice, et complemento, quorum uno. aut allero indispensabiliter eget, ut sit sacramenti pars : idque satis est, ut supernaturalizetur pro sua qualitate. Porro.-similitudo aliorum sacramentorum aptior est, ut contra aliquorum sententiam fere antiquatam colligamus sacramentum hoc esse invalidum, sive non subsistere, quoties attritio non est supernaturalis, quamvis invincibiliter, aut etiam probabiliter, iudicetur talis a prenitente. Quoniam sacramenta componuntur essentialiter ex materia, quam Christus eorum Auctor instituit : hæc autem non est materia existimata, sed vera, et vere concurrens. Qua de causa qui consecrat in pane non 'ero, sed apparenter, aut probabiliter tali, nihil facit : et similiter, qui baptizat in aqua, quæ? censetur naturalis, sed non est, minime conficit sacramentum, et sic de aliis. Cum ergo materia proxima huius sacramenti importet attritionem supernaturalem ex Christi Domini institutione, conformi omnino ejusdem sacramenti natura? : liquido consequitur nullum fieri sacramentum pœnitentiæ, ad quod non concurrit vera attritio, et -vere supernaturalis, quamvis existimetur adesse. Deserviet autem, vel ignorantia invincibilis, vel iudicium probabile circa existenliam supernaturalitatis in attritione, ut his præventus, aut laborans non peccet, cum sine attritione supernaturali suscipit hoc sacramentum : ut proportionabiliter contingit in ministris qui conficiunt alia sacramenta in rebus, quæ re ipsa non sunt illorum materia, et tamen apparent esse: nihil enim re ipsa efficiunt, sed non peccant.

21. Circa intelligentiam autem legitimam nostra? assertionis, quantam ad id, quod affirmamus, occurrit non dissimulanda difficultas ; nam cum possit dari, et attritio entitative. et quoad speciem supernaturalis, et attritio supernaturalis dumtaxat, quoad modum, sive ex parte finis, aut efficientis, ut constat ex his. quæ supra præmisimus num. 7, dubitari merito valet quæ istarum rationum debeat esse supernaturalis attritio, ut sit pars sacramenti pœnitentiæ ? Negat Suarez disp. 20, sect. 2, sufficere attritionem, quæ non sit supernaturalis entitative, et quoad speciem : et pro ejus sententia multi referri solent : sed eorum plures non loquuntur cum præcisione attritionis ad esse partem sacramenti ; sed indistincte, et satis obscure confundendo simul in eadem attritione conceptum partis sacramenti, et conceptum dispositionis ad gratiam sacramenti : quos esse valde diversos supponimus a num. 1. Idque, adjicendo supra ibidem dicta, possumus nunc breviter, et efficaciter ex eo confirmare, quod attritio, ut pars sacramenti concurrit, sicut ipsum, ad gratiam in genere causæ efficientis : attritio vero, ut dispositio ad prædictam gratiam concurrit non in genere causæ efficientis, sed in genere causæ materialis dispositivæ. Unde observavimus plures, quas quidam pro Suarii sententia rationes expendunt, non esse de re præsentī, nec eam tangere ; licet ipsi aliquas ex illo hauserint, in quibus, et ipse impegit. Partem autem contrariam nempe attritionem quolibet ex^{ugns} relatis modis supernaturalem sufficere ad[^] dolorem, ut sit pars sacramenti, docent Arango, Nugnus acriter Suarium impugnans, et ab 'candl-' ejus censura vindicans Magistros Sotum. et Canum, qui dixerunt pro hac sacramenti Dicastil! parte sufficere attritionem naturalem, uti- chiis.' que, ut Nugnus illos exponit, entitative, et quoad speciem, non negata omni supernaturalitate. Et idem tuentur Arauxo supra lenus. a' quæst. 84, art. 1, dub. ultimo in resp. ad 3, Vasquez 1, 2, disp. 134, cap. 4, Candidus disquisit. 24, art. 11, Avers, quæst. 14, sect. 6, Dicastillo disp. 6, dub. 1, pro eadem sententia referens Coninchum, Pesantium, et Lugum, Petigianus in 4, tom. 1, dist. 4, quæst. 4, art. 3, et alii plures. In hac difficultate magis de suppositione quam circa resolutionem possemus ambi-

mosynam pro satisfactione suorum peccatorum : nam collatio eloemoeymn est quid specificè naturale, aut potens esse ; sed propter intentionem operantis pertinet ad superiorem ordinem, ad quem ille finie spectat.

Ex quibus facile suppositio suadetur : nam licet attritio naturalis, talis sit ex objecto proprio, seu fine proximo, atque ideo in sna entilate, et specie; nihilominus cum in peccatore fideli possint inveniri plura principia supernaturalia, ut fides, spes, desiderium æternæ bealitudinis, etc. Quibus peccator uti potest, et moveri ad elicendam attritionem ex objecto naturalem, ut pro peccatis satisfaciat, sicut ad dandum eleemosynam, et ad alios actus honestos ex objecto naturales ob eundem finem: fit consequens talem attritionem entitalive, et specie naturalem, esse supernaturalem quantum ad modum, el bonitatem, quæ participat juxta finem operantis. Idque non est denominatio extrinseca, sed aliquod prædicatum intrinsecum propriae speciei superadditum, nempe ordinatio passiva consistens in respectu transcendentali ad finem operantis, et ad ipsum operans ex illo fine, sicut in aliis actibus contingit. Et hac de causa licet ad attritionem naturalem sumptam præcise quoad speciem non requiratur gratia aliqua supernaturalis ex parte principii ; requiritur tamen ad illam ut modo supernaturali vestitam, et complexive ad ipsum : præsertim cum talis modus non fiat per se, sed ad productionem actus attritionis juxta finem operantis. Unde missa facimus plura testimonia Conciliorum, et Patrum, quæ Suarius allegat, ut probet requiri gratiam supernaturalem pro attritione, in quantum est pars sacramenti : et ex illis infert eam esse entitative, et secundum speciem supernaturalem. Sed rem minime evincit : requiritur enim ex parte principii supernaturalis elevatio, virtus, aut gratia ad omnem operationem quoquomodo supernaturalem. Unde ex necessitate gratiæ pro aliqua operatione, non infertur determinate talem operationem esse supernaturalem entitative, et quoad speciem ; sed vel esse ita supernaturalem, vel saltem quoad modum juxta finem operantis : sicut ad actum misericordis naturalis dandi eleemosynam non requiritur ex parte principii superna-

turalis gratia, quæ tamen requiritur ad prædictum actum, ubi fit ex fine operantis ad satisfaciendum Deo pro peccatis.

Illa vero, quibus proposita suppositio respon-impugnabat, non urgent. Ad primum objecti.4 enim respondetur modum supernaturalitatis, quem naturali attritioni aliquando deferimus, non fundari in sola conjunctione ad habitus fidei, et spei; sed homo pro libertate sua, adjutus, et præmolus gratia, vult illam elicere propter finem supernaturalem, se submittendi clavibus Ecclesiæ, et satisfaciendi Deo. Per quod patet ad secundum : nam ex dictis constat non omnem naturalem attritionem supernaturalizari in peccatore fideli ; sed solum ubi elicitur ex fine operantis, qui supernaturalis sit. Merito autem relata propositio damnata est, quia sufficientiam tribuebat attritioni puræ, et in omni sensu naturali, quippe quæ non aliud exigere in naturali attritione, quam esse honestam, quod etiam ad naturalem ordinem pertinet. Ad tertium dicendum est nos illo exemplo non uti, nec indigere, cum aliud universalius habeamus ex mutuato exemplo virtutum, a quo nec charitas ipsa excipitur : sicut enim, cum operans dat eleemosynam ex motivo charitatis, ille actus ex specie sua pertinet ad misericordiam, et ulterius ex fine operantis participat modum de linea charitatis scilicet ordinem ad Deum ultimum finem : sic etiam fieri potest ex placito operantis, ut quis eliciat charitatis actum ex motivo satisfaciendi Deo pro peccatis ; et tunc talis actus est in specie charitatis. sed participat aliquid de linea virtutis pœnitentiæ, estque re ipsa aliqua satisfactio juxta finem extrinsecum operantis. Fatemur tamen generale imperium, generalemque virtutum informationem soli charitati convenire : quia proprium ejus objectum est Deus ultimus finis, cui proprii, el particulares aliarum virtutum fines, (nempe specificativa illarum objecta) debent subordinari, ut locis cit. declaravimus. Sed ea doctrina in re, quam versamus, non egemus.

23. Veniamus jam ad secundam assertionem-secondæ tionis partem; nempe pro attritione, **ut^{jj}** sit sacramenti pars, non requiri quod sit omnino absoluta et efficax ; atque ideo sufficere ad illud munus attritionem supernaturalem inefficacem. Hanc partem

docent Victoria in summa, num. 144, Syl-
Maninosvester verbo *Confessio* 1, quæst. 23, Palu-
dosM. danus in 4. disl. 17. qnæst. 8, Martinusde
Vâieit Ledesma 2 p. Quarti, quæst. 8, art. 1. et
λ«Γ\$», quæst. 31, art. *2, Cano, de Poenitentia
rn.b/ part. 5, Valentia in præ. quæst. H.
dîikîf*' Punct0 2, quos refert, et sequitur Aversa in
f°11n. * præ. quasi. 11, sect. 6, §. *Septimus* ca.«u\$
S. 1b0m. Nugnus q. 9, art. I. dub. I, *Secundus ca-*
Vesa. *sus*. Et in resp. ad 3 et 4. replicam. Prado
Seotus, AICEâi- quæst. 87, dub. 1. §. 6, num. 44, Delga-
BUS. dillo cap. 10, dub. 8. num. 43. Joan, a S.
Henriq. Thomas, disp. 33, art. 4, §. *Dicimus ergo*,
Tolet Gmo. et §. *Secunia pars*, A'ega lib. 3, cap. 5,
pro eadem sententia referens Scotum, Al-
mainum, et alios. Henriquez lib. 1, de
Pœnitentiæ sacramento, cap. 13, num. 7.
lit. Q. Toletus in summa lib. 3. cap. 10.
num. 7, Granados de Pcenit. tract. 3, disp.
3, sect. 3, numer. 19. Denique, ut alios
omittamus, Vasquez quæst. 92. art. 2,
dub. unico, quamvis nobis contrarius, pro
hac nostra assertionem refert D. Thomam,
Capreolum, Durandum, Ricardum, Covar-
rubias. et Navarrum.

Protelor Probatum primo auctoritate Concilii
ST Trid. quam possumus proponere sub hac
Trid. forma : Illa attritio est sufficiens pars
huius sacramenti, cui convenit diffinitio
huius partis a Concilio assignati; sed at-
tritio supernaturalis est huiusmodi: ergo
est sufficiens pars istius sacramenti. Conse-
quentia est legitima a diffinitione ad diffi-
nitum. Major autem, in qua sola poterat
esse difficultas, suadetur : nam Concilium
sess. 14, cap. 3. quod inscribitur: «De
Coar. « partibus huius sacramenti, ait : Sunt
Trid. « autem quasi materia huius sacramenti
« ipsius pœnitentis actus, nempe contritio,
« confessio, etc. » Deinde cap. 4, immedia-
tum inchoat his verbis, quæ continent dif-
finitionem doloris illius, quem dixerat
Idem esse huius sacramenti partem : « Contri-
Cone. « tio, quæ primum locum inter dictos pœ-
« nitentis actus habet, animi dolor est, ac
« detestatio de peccato commissio cum pro-
« posito non peccandi de cetero. » Ha?c
autem diffinitio, et omnes ejus partes con-
veniunt attritioni supernatural! inefficaci,
siquidem est animi dolor, et detestatio de
peccato commissio cum proposito non pec-
candi de cetero, ut satis ex se liquet, et ex
dictis num. 8.

Nec momenti erit, si dicatur Concilium

ibi diffinire dolorem efficacem, et ita verba Erf:
aiflinitionis intelugenda esao de detesla-exerte
tione, et proposito efficacibus: in quo sensu
minime conveniunt, necadaptari possunt
inefficaci attritioni : quippe quæ non est
vere, sed specietenus attritio. Id, inquam,
nihil valet, sed eadem, qua dicitur, facili-
tate refellitur : quia nullum habet funda-
mentum in Concilio, quin occurrit opposi-
tum. Concilium namque intendebat docere,
quæ ad fidem, sive ad necessario confitenda
circa istud spectant, prætermittendo illa,
quæcirca alia erant, et sunt in controver-
sia apud Theologos. Et propterea docuit in
primis requiri contritionem, sive dolorem
de peccatis ; et deinde explicuit illum do-
lorem descriptione adeo generali, ut sub ea
comprehenderentur dolor perfectus, nempe
contritio et dolor imperfectus, scilicet at-
tritio ; quæ rursus dividitur in efficacem,
sive in sua linea perfectam, et in aliam
inefficacem, sive imperfectam. Unde sicut
absurdum, et contra Concilium esset di-
cere, quod ea diffinitio non comprehendit
attritionem, sed solam contritionem ; sic
etiam est dicere, quod non comprehendit
attritionem inefficacem, sed solum effica-
cem, et omnino absolutam : quippe verba
Concilii, ut jacent, majus ad unum, quam
ad aliud non præstanl fundamentum. Et
profecto si Concilium intendisset aliud ;
satis obscure, et valde diminute processis-
set in describendo hanc sacramenti par-
tem, cum posset facillime adjicere, ac
dicere: « Est efficax animi dolor, ac effi-
« cax detestatio de peccato commissio, cum
« proposito efficaci non peccandi de ce-
« tero. » Et quidem ita deberet fieri, si
diffinitus esset dolor determinate efficax.
Cum ergo Concilium non ita se gesserit ;
non obscure constat illud agere cum ma-
jori generalitate, abstrahendo videlicet a
particularibus conditionibus doloris effica-
cis, et doloris inefficacis ; ut unum, et alte-
rum comprehenderet sub diffinito, et ejus
diffinitione. Uterque ergo juxta mentem
Concilii est pars sufficiens sacramenti pœ-
nitentiæ.

Confirmatur primo ; quia juxta mentem Confir'
Concilii admitti debet vera attritio, quæ desne-
non sit efficax : ergo huiusmodi attritio
continetur sub illa generali descriptione
Trid. doloris, qui juxta ipsum Concilium est
pars istius sacramenti. Consequentia patet

ex

ex immediate dictis. Et antecedens proba-
lurex illo cap. 4, sess. 14, ubi dicitur:
« Illam vero contritionem imperfectam,
« quas attritio dicitur, quoniam vel ex tur-
« piludinis peccati consideratione, vel ex
« gehennæ, et pœnarum metu communiter
« concipitur, si voluntatem peccandi õx-
« eludat cum spe veniæ, declarat non so-
« lum non facere hominem hypocritam, et
« magis peccatorem, verum etiam donum
« Dei esse, et Spiritus Sancti impulsus,
« etc. » Ubi manifestum est Concilium
supponere dari veram attritionem, quæ
voluntatem peccandi non excludat : quia si
omnis vera attritio excluderet eam volun-
tatem, vanum, et inutile foret illam con-
ditionem adjicere : sicut plane foret pro-
ferre, homo si sit rationalis, potest hoc,
aut illud efficere ; cum omnis homo ratio-
nalis sit. Omnis autem attritio efficax
voluntatem peccandi, nempe actualem,
excludit: alias efficax non esset : ergo
juxta mentem Concilii admitti debet vera
attritio, quæ non sit efficax.

Confirmatur secundo : quia si totum il-
lud cap. 4 percurramus, et illius contex-
turam, atque ordinem contemplemur, fa-
cile nobis occurrent tres species, aut quasi
species doloris a Concilio assignari, et sub
generali doloris, qui est pars huius sacra-
menti, diffinitione ab initio capitis propo-
siti comprehendendi. Nam primo occurrit
dolor perfectus, nempe contritio, de qua
dicit hominem justificare, priusquam hoc
sacramentum actu suscipiatur, sed non
absque voto illius. Secundo occurrit dolor
imperfectus, qui attritio dicitur. Et hanc
subdividit Concilium in verbis relatis :
nam una est attritio, quæ voluntatem pec-
candi excludit, de qua asserit, quod cum
sacramento in re cansat gratiam dispositi-
ve. « Et quamvis, » inquit Concilium,
« sine sacramento pœnitentiæ per be ad
« justificationem perducere peccatorem ne-
« queat, tamen eum ad Dei gratiam in
« sacramento pœnitentiæ impetrandum
« disponit. » Alia est attritio, quæ volun-
tatem peccandi non excludit quia condi-
tionibus ad hanc exclusionem destituitur:
atque ideo nec sacramento conjuncta infert
gratiam. Quod palam supponit Concilium
dicens attritionem, « si voluntatem pec-
« candi excludat, » disponere ad impetran-
dum gratiam huius sacramenti : atque

ideo alia est, quæ nec excludit voluntatem
peccandi, nec ad gratiam disponit. Dantur
itaque juxta Concilium tres species, aut
quasi species doloris de peccato commissio :
prima dolor perfectissimus, scilicet contri-
tio, quæ tam intra, quam extra sufficit ad
justificationem: secunda dolor imperfec-
tus, nempe attritio excludens voluntatem
peccandi , quæ extra sacramentum non
sufficit, bene autem si ei jungatur juxta
Christi institutionem : tertia imperfectis-
sima, quæ non excludit voluntatem pec-
candi ob inefficaciam doloris, quæ proinde,
nec extra, nec intra sacramentnm justifi-
cat. Et hæc ultima est, quam vocamus
attritionem inefficacem. Cum ergo Conci-
lium omnium istarum specierum memine-
rit in eo capite, comprehenderitque sub
generali titulo, et diffinitione contritionis
de qua statuerat esse hujus sacramenti
partem : sequitur quod hujus ratio ex
mente Concilii conveniat etiam attritioni
inefficaci.

24. Probatum secundo auctoritate D.pf0ba(ur
Thomæ, quem stare pro nostra assertionem
est adeo manifestum, ut ita recognoscant
torit.
vel ipsi Adversarii, et facile constat con-
ferendo inter se varia S. Doctoris testimo-
nia. Nam in quibusdam negat contritio-
nem, hoc est, dolorem de peccatis requiri
ad valorem huius sacramenti, ut in 4, dist.
17, quæst. 3, art. 4, q. 1, ubi ait : « Con-
pThom> « fessio etiam potest esse in eo, qui non est
« contritus, quia potest peccata sua sacer-
« doti innotescere, et clavibus Ecclesiae sub-
« jicere. » Unde concludit « illum non
« teneri iterare confessionem. » Quod fal-
sum esset, si sacramentum non fuisset
validum Idem docet ibi in resp. ad 3, et
dist. 21, quæst. 3, art. 1, q. 1, ad I. In
aliis vero, et fere semper docet, aut suppo-
nit contritionem, sive dolorem esse partem
essentialem ex parte materiæ huius sacra-
menti, ut satis constat ex art. 2, quæst. 90,
ut ibi notabimus, et supra num. 2, unde
testimonia nulla est contradictio: quia in
his ultimis loquitur de attritione, sive do-
lore abstrahente ab efficaci, et inefficaci :
nam eorum quilibet sufficit ad valorem
sacramenti, et nullus eorum determinate
pro solo valore requiritur. In prioribus
vero loquitur determinate de dolore effi-
caci, et omnino absoluto : de quo merito

affirmat (et est nostra assertio) non requiri ad valorem sacramenti, istudque posse absque illo subsistere. Quod aliis vocibus recte explicat (licet nobis contrarius) Tirso disp. 50, sect. 6, num. 63, dicendo, D. Thomas distinguit duplicem dolorem : alterum inefficacem, sufficientem ad valorem sacramenti, et insufficientem ad fructum sacramenti: alterum efficacem sufficientem ad valorem, et fructum. Et de hoc secundo loquitur in illa dist. 17. I nde liquet D. Thomam in ea fuisse sententia, quod attritio inefficax sufficit : ut hujus sacramenti sit pars, et illud sit simpliciter validum : idque magis firmatur ex communi Discipulorum circa id consensu, quorum plures dedimus num. praecedenti.

Probator Tertio suadetur assertio ratione, quæ in
3 ratione re dependenti a sola Dei voluntate non potest esse demonstratio, sed congruentia, supposita hujus sacramenti institutione, et natura, de quibus nobis constat per doctrinam Ecclesiae. Etenim dolor de peccatis ideo requiritur ad hoc sacramentum, estque illius essentialis pars, quia hoc sacramentum institutum est per modum iudicii, in quo pœnitens gerit manus rei se accusantis, illudque habet se accusando de peccatis coram legitimo ministro : et talis confessio non esset vera accusatio, sed mera peccatorum relatio, si ortum non duceret ex peccatorum dolore, aut per illum saltem non compleretur in ratione accusationis. Quem discursum desumptum ex D. Thoma qu.90, art. 2, prosequuntur communiter Theologi, ut evincant dolorem requiri, et esse hujus sacramenti partem, nt vidimus num. 2. Ad prædictum autem munus non requiritur contritio determinate efficax, sed sufficit, vel inefficax : ergo etiam sufficit attritio inefficax, ut sit hujus sacramenti pars, et ipsum teneat quantum ad valorem. Minor, in qua poterat esse difficultas, facile suadetur; quia verus dolor abstrahit ab efficaci et inefficaci : de multis vere dolemus, iliaque odio habemus, et detestamur, ut mala nobis vere contraria, licet ille dolor non sit efficax-.frequenter namque conjungitur cum desperatione prædicta mala vitandi, ut constat in aliquibus in aliquo vitio, quod eorum dedecus est, ab antiquissima, firmaque consuetudine radicatis : quippe habent circa hæc vere dolorem ac displicentiam ; sed inefficacem ; siquidem

efficax nequii cum desperatione illa vitandi conjungi : ergo pariter potest quis dolere vere de peccatis per attritionem, quæ non sit efficax: in quo casu confessio ex tali attritione orta non erit pura, aut historica peccatorum relatio; sed vera accusatio, qualis in hoc sacramentali iudicio requiritur. juxta Dei institutionem.

Confirmatur: quia congruum est ita de coafa. prædicta institutione censere, ut hoc sacramentum non sit nimis onerosum fidelibus ex obligatione illud reiterandi, sive sæpius repetendi eadem peccata, iliaque subjiciendi clavibus Ecclesiae apud unum, aut multos sacerdotes ; quod nemo negabit esse gravissimum jugum. Id vero maxima ex parte vitatur, si attritio abstrahendo ab efficaci, et inefficaci sit sufficiens pars ad sacramenti valorem ; secus autem si pro tali valore requiritur attritio determinate efficax : ergo præsumendum, et tenendum est pro valore hujus sacramenti non exigì attritionem determinate efficacem, sed attritionem etiam inefficacem sufficere. Major, et consequentia patent. Minor etiam suadetur ; nam homo facile cognoscit, quin evidenter experiri potest se habere attritionem de peccatis, sive quod hæc sibi displiceant, et abominationi sint ob eorum foeditatem, et pœnas inferni: quod vero hic dolor, sive attritio sit efficax, multos latet ob multos, et profundos cordis humani sinus, atque recessus : præsertim apud illos, qui cito, ac facile post confessionem in eadem peccata labuntur : ergo obligatio, et molestia repetendi confessiones eorundem peccatorum vitatur magna ex parte, si attritio, quæ est pars essentialis sacramenti, abstrahat ab efficaci, et inefficaci, et in qualibet earum salvetur : minime vero vitatur illud onus, sed magis inducitur asserendo attritionem determinate efficacem requiri ad sacramenti valorem.

25. Sed oppones primo contra rationem Abjecti ; si attritio inefficax esset verus dolor, fundaretque veram accusationem de peccatis, quamvis positive cognosceretur inefficax, concurreret ad constituendum verum, et validum sacramentum pœnitentiæ : consequens est falsum : ergo, et antecedens. Sequela ostenditur ; quia ubi adhiberetur vera materia, et forma, conficitur verum sacramentum, licet alias ob aliorum defectum

fectum gratia sacramenti non producat, ut patet in baptismo, qui positus materia, et forma est validus; quamvis baptizatus nullam scienter adhibuerit attritionem, et ob ejus defectum non consequatur gratiam. Falsitas autem consequentis patet ex communi Theologorum doctrina, nempe cum, qui sciens se non habere attritionem efficacem, et propositum absolutum vitandi peccata graviter peccare, atque nullum recipere sacramentum. Secundo oppones contra confirmationem: nam si quid probat, pariter evincit non requiri ad valorem hujus sacramenti attritionem supernaturalem: cujus oppositum cum communi, et certa sententia statuimus num. 19. Inferri vero ostenditur: quia non possumus magis certificari de supernaturalitate attritionis, quum de ejus efficacia: utraque enim latet, et circa utriusque existentiam falli possumus: ergo si censetur nimis grave exigere attritionem determinate efficacem, quia inde fieret esse frequentissime incertos de valore confessionis, et obligare ad ejus repetitionem; idem, et ob idem motivum dicendum erit de supernaturalitate attritionis: et consequenter, quod sicut ad valorem sacramenti non requiritur attritio determinate efficax, sed hæc, vel attritio inefficax; ita pariter non requiritur attritio determinate supernaturalis, sed vel ista, vel naturalis attritio.

Ad primam objectionem respondetur negando sequelam; ubi quis sciens, et advertens accedit ad sacramentum cum attritione cognita inefficaci. Et ad sequela? probationem dicendum est; ita rem se habere, quod ubi concurrunt vera materia, et forma, (suppositis aliis requisitis.) conficitur verum Sacramentum; quamvis ob defectus dispositionis effectus illius, nempe gratia sanctificans, impediatur, ut recte probat exemplum baptismi. Sed in casu, qui proponitur, deficit non sola dispositio ad gratiam, verum etiam pars ad valorem essentialiter requisita. Ubi enim poenitenti adest scientia de inefficacia suae attritionis, eadem scientia cognoscit se permanere in voluntate peccandi: et pariter cognoscit se ponere obicem fructui sacramenti ob defectum dispositionis ad illum, pro qua dolor efficax desideratur, ut § sequenti dicemus. Quare se gerens prædicto modo, sciens, et prudens (si licet ita loqui) pec-

cat in actu mortaliter: quare nec vere quærit remedium, nec se subdit Ecclesiae clavibus, sed magis illudit. Unde in tali casu deficit, non solum dispositio ad fructum, sed etiam materia ad valorem sacramenti. Quæ ratio non occurrit in baptismo, nec in aliis sacramentis: quia habent materias longe diversas ab attritione, quæ sunt componibiles cum peccato actuali, etiam scienter commisso.

Ad secundam objectionem negamus sequelam. Et ad probationem respondetur per primariam rationem, ut pro sacramento requiratur attritio supernaturalis, et non requiratur attritio efficax esse voluntatem Dei illud instituentis: de qua respectu supernaturalitatis affirmatae constat nobis per media proposita num. 19, et respecta negatæ efficacæ per media assignata a num. 23. Porro ad hanc differentiam concurrunt etiam illa congruentia? ratio, quam exhibuimus, et hac sequela? probatione non diluitur: quia longe majorem certitudinem possumus habere de supernaturalitate nostra? attritionis, quam de ejus efficacia. Licet enim illa non cognoscatur in se, cognoscitur tamen satis evidenter in motive, ex quo fit; cum homo cognoscat v. g. se debere de peccato dolere ob imminentem sibi condemnationem ad pœnam æternam, sciatque se subdere clavibus Ecclesiæ, non ob lucrum temporale, quod nullum sperat; sed propter Regnum Coelorum, quod illae aperiunt. Quo circa ab hac parte satis certificari potest circa sacramenti valorem, ut satis prudenter propellere valeat oppositos scrupulos, aut timores, quin opus habeat subeundi grave onus repetendi confessiones. Id vero non ita contingeret in efficacia attritionis, si semel necessaria esset ad valorem sacramenti: quia illa non sumitur præcise ab objecto, et motivo operationis, quæ facile, ut dicimus, dignoscuntur; sed etiam a diligentia, et conatu voluntatis in operando quæ magis latent, et in quibus dignoscendis frequenter fallimur existimantes nos facere, quam possumus, cum non fecerimus, quæ debemus; adhibuisseque omnem diligentiam, licet in multis defecerimus ob animi teporem. et circumobsistentes passiones. Unde, si ad valorem hujus sacramenti requiretur attritio efficax, sive ex toto corde, quod multas, et sinuosas latebras habet; in

11

1

31

multas perplexitates laboremur circa talem valorem, atque ad asylum reiterandi eorundem peccatorum confessionem compelleremur non scrupulo, sed prudenti timore. Quod dicere est inconveniens, quia reddit nimis onerosum hoc sacramentum.

§ IV.

Ultima conclusio pro perfecta dubii decisione.

26. Dicendum est tertio ad fructum, sive effectum hujus sacramenti requiri attritionem efficacem. Sensus assertionis constat ex hactenus dictis : nam supponimus ad fructum hujus sacramenti sufficere contritionem, sed non esse ad eundem inducendum necessario requisita : supponimus etiam, quod attritio, ut sit pars hujus sacramenti, debet esse supernaturalis, quamvis efficax non necessario sit. Et progredimur ad alium attritionis conceptum, quem habet in ratione dispositionis in ordine ad hujus sacramenti fructum, gratiam scilicet, et remissionem peccatorum. Ad quod munus affirmamus requiri, quod attritio sit non solum supernaturalis, sed etiam efficax : et consequenter, quod ubi non datur alius dolor, quam attritio, et hæc inefficax ; non sequitur effectus hujus sacramenti, nempe gratia, et peccatorum remissio. In quo sensu assertio est certa, et adeo communis inter Theologos, ut supervacaneum sit aliquos in particulari pro illa referre.

Probatur primo ex Concilio Trid. loco saepius cit. cap. 4, sess. 14, ubi illas propositiones docet, ex quibus veritas assertionis evincitur, ut referendo integrum testimonium constabit. « Illam vero contritionem » imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, et pœnarum metu communiter concipitur, si voluntas peccandi excludat cum spe veniæ, non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei, et Spiritus Sancti impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat. Et quamvis sine sacramento pœnitentiæ per se ad justificationem perdu-

« cero peccatorem nequeat, tamen eum » ad Dei gratiam in sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit, etc. » Hic Concilium in primis docet attritionem in sacramento esse dispositionem ad gratiam, quæ est sacramenti effectus : hanc enim influentiam important illa verba : « Viam sibi ad justitiam parat, » et illa : « Eum ad Dei gratiam in sacramento impetrandum disponit. » Unde in can. 5 ejusdem sess. huic doctrinae correspondente deerevit : « Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, et detestationem peccatorum » (etcetera, in quibus attritio, de qua dixerat, describitur) e non esse verum, et utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, etc. anathema sit. » Est itaque attritio cum sacramento juxta doctrinam, et diffinitionem Concilii non solum pars sacramenti, sed dispositio ad ejus effectum. Deinde docet Concilium prædictam attritionem cum sacramento esse dispositionem non utcumque, sed ultimam ad prædictum effectum : quia illi intra Sacramentum eam vim detulit, quam extra illud non habet, ut satis explicat illis verbis : *Et quamvis sine sacramento per se... Tamen in sacramento.* Unde cum extra sacramentum disponat remote : intra illud, juxta doctrinam Concilii, disponit ultimo. Tandem Concilium clarissime significat attritionem ita disponentem debere esse efficacem, dum hanc illi conditionem adjunxit, *si voluntatem peccandi excludat*, actualem quidem : nam cum habituali certum est conjungi ante infusionem gratiæ. Sola autem attritio, quæ efficax est potest excludere omnem actualem peccandi voluntatem : quippe inefficax actualem voluntatem admittit, (si non semper formalem, aut expressam, saltem virtualem, et implicitam) optime namque cohaerent odium inefficax peccati, et voluntas absoluta (licet implicite) in illo perseverandi. Ergo ex Concilio edocemur attritionem, ut ad gratiam, sive effectum hujus sacramenti disponat, eamque, dispositive inducat, debere esse efficacem.

27. Probatur secundo ratione congruenti, Prohibitæ fundata in hujus sacramenti institutione: nam illud Christus instituit in remedium hominum adultorum pro peccatis post baptismum commissis ; in coque summum

sumum orga homines misericordiam, et pro statu legis gratiae liberalitatem ostendit, quod cum ad remissionem peccati mortalis in adultis requiratur ex natura rei perfecta hominis in Deum conversio per contritionem, qui est dutor perfectissimus, sed non minus difficilis, cum debeat oriri ex amore charitatis Dei super omnia, et propter se : quo pacto, et non alia faciliiori via remittebantur antiquis peccata : Christus instituit sacramentum poenitentiae, in quo cum minori difficultate poenitentes mundarentur a peccatis ; sed non oportuit, quod id fieret absque aliqua illorum cooperatione, sed magis, quod ipsi ad tantum beneficium se aptarent, atque disponerent, licet ex dono gratiae, quam ipse etiam nobis meruit. Ut enim egregie docet D. Thom. 1,2, quæst. 113, art. 3 : « Justificatio impij fit movente Deo hominem ad justitiam. Ipse enim est, qui justificat impium, ut dicitur Rom. 3. Deus autem movet omnia secundum modum uniuscujusque : sicut in naturalibus videmus, quod aliter ab ipso moventur gravia, et aliter levia, propter diversam naturam utriusque... Homo autem secundum propriam naturam habet, quod sit liberi arbitrii. Et ideo in eo qui habet usum liberi arbitrii, non fit motio a Deo ad justitiam absque motu liberi arbitrii. Sed ita infundit donum gratiae justificationis, quod etiam simul cum hoc movet liberum arbitrium ad donum gratiae acceptandum in his, qui sunt hujus motionis capaces. » Qui discursus verificatur in omni justificatione adultorum, sive extra, sive intra sacramentum contingat, ut ex se liquet, et impendimus Tract. 15, de Justificat, disp. 3, dub. 1. Eo vel maxime, quod cum adulti peccatores aversi fuerint a Deo per motum propriae voluntatis; congruit, quod ad ipsum etiam aliquo motu proprio convertantur, quo pariter se disponant ad donum gratiae suscipiendum. Non decuit itaque hanc in sacramento poenitentiae conierri absque aliqua ex parte poenitentis cooperatione, ac dispositione. Cumque perfectissima posset exigì, nempe contritio : Christus misericorditer induisit, ut vel sola attritio adhibeatur, et ea contentus est, ut tantum donum gratiae justificationis adhibeat. Sed cum impossibile sit eum, qui actu peccat, praedictam

gratiam recipere ; oportuit poenitentem eam ex parte sui dispositionem exhibere, quae excluderet omnem actualem voluntatem peccandi. Hanc autem virtutem non habet attritio inefficax, ut dictum est : ergo attritio, quae in hoc sacramento disponit ad justificationis gratiam, debet esse efficax. Et plane ubi homo peccator liberatus est ab obligatione non levi quaerendi justificationem per unicum, et satis arduum contritionis remedium ; non congruebat consequi illam per medium adeo leve, quale est sola attritio, et hæc inefficax. Debet itaque ad effectum sacramenti se disponere per attritionem efficacem, et in sua ratione perfectam.

28. Sed dices, si hæc ita se habent, quare Ecplia Christus voluit, ut ad rationem partis hujus sacramenti sufficeret attritio inefficax, ut § præced. statuimus? Si attritio inefficax potest esse pars sacramenti, cur non est dispositio ad gratiam cum sacramento ? Aut e converso, si ad disponendum requiritur attritio efficax, quare non desideratur etiam efficax ad constituendum sacramentum per modum partis ? Hæc profecto minime videntur inter se cohærere.

Respondetur : Christum abs dubio potuisse pro sua auctoritate, et voluntate ita disponere : quod autem non ita disposuerit, sed eo modo, quem in præsentì, et præcedenti assertionem statuimus, constare nobis per media, quae in eis fundandis expendimus. Et cum iuquiritur, quare ita voluerit, et cur ita ordinaverit? Satis est Theologo in his, quae ex sola Dei voluntate dependent, respondere, quia voluit. Sed non deest satis congrua disparitatis ratio fundata in ipsa sacramenti institutione, et rerum naturis. Quoniam de ratione partis Sacramenti non est aliter concurrere ad ejus effectum, nempe gratiam, quam concurrat ipsum sacramentum in genere videlicet causae efficientis, non principalis, sed instrumentalis : hac enim causalitate influunt totum sacramentum, et ejus partes in eo, ut constat ex dictis Tract. 22. de Sacramentis, disp. 4, dub. 1, cum duobus seq. Porro, ut aliquid assumatur ad esse instrumentum divinae virtutis, non exposcit esse ejusdem ordinis, aut perfectionis cum effectu : quippe, quod non agit per id, quod habet ex se, sed ut elevatum per virtutem superadditam. Unde sicut hac

ratione assumpta sunt ad rationem mate-
rise, aut partis aliorum sacramentorum
aliae res mere naturales, corporeæ, et de se
improportionatæ ad efficiendum gratiam
sanctificantem, aut ejus augmentum, sicut
aqua, et ablutio ad baptismum, oleum, et
inunctio ad Extremam Unctionem : sic
potuit Christus assumere, assumpsitque
actum attritionis efficacis, aut inefficacis,
ut esset pars ex parte materia sacramenti
pænitiæ, et simul cum toto sacramento
elevaretur ad producendum instrumentali-
ter gratiam : nihil enim refert illa natu-
ralis improportio, ubi influxus est instru-
mentalialis. et virtus elevans supplet propriæ
virtutis defectum, sicut in his,et aliis ins-
trumentis, quæ Deus assumit, contingit.
Et ideo inefficacia,et imperfectio attritionis
minime illam impedit, aut excludit a ra-
tione partis essentialis hujus sacramenti.
Quod vero hæc pars debeat esse supernatu-
ralis juxta superius dicta num 19, non
provenit ab ista radice, sed ab alia longe
diversa, nimirum ab eo, quod hic dolor
fundat, completque pænitentis accusatio-
nem in ordine ad judicium, et claves
Ecclesiæ, quai pertinent adsupernaturalem
ordinem : atque ideo debet, et ipsa fide
regulari, et aliquam supernaturalitatem
saltem respectivam habere, ut explicuimus
num. 22. Sed ad id etiam munus parum,
aut nihil refert efficacia, aut ejus carentia :
quia dolor ab utraque præscindens consti-
tuit confessionem dolorosam, atque in ra-
tione accusationis. Ceterum, ut attritio in
sacramento pænitiæ sit dispositio ad
ejus effectum, nempe gratiam sanctifican-
tem. non se habet materialiter, aut per
accidens ejus efficacia, sed per se exigitur
ob motivum num. præced. propositum.

Conflr- QU0(1 amplius confirmari potest, si at-
maiur2. tendamus talem attritionem esse disposi-
tionem physicam ad prædictam gratiam :
sicut de omnibus actibus disponentibus ad
justificationem tam extra, quam intra
sacramentum, et tam proxime, quam
remote, generaliter statuimus tract. 15, de
Justificat, disp. 3, dub. 4. Interest autem
meniQm, illud discriminis inter instrumentum, et
aiiopiii-dispositionem physicam, quod illud non
Hn^Vagit virtute propria, sed per elevationem
tur. ab agente principali : unde nihil refert,
quod de se careat virtute, et proportionem
ad effectum, si illam, et aliunde a priu-

cipali agente mutuatur. Dispositio vero
physica præparat per id, quod sibi intrin-
secum, ac proprium est, sive per exhibi-
tionem propriæ onlitis, absque exlrinse-
ca elevatione, et favore : sicut etiam pro-
porlionabiliter contingit in causa materiali
et formali. Unde attritio nec intra, nec
extra sacramentum ad gratiam disponit,
nisi prædicto modo, emolliendo, scilicet
per se ipsam cor. avertendo ab impedi-
mentis, determinando in suo genere, et
trahendo hominem, quantum potest, (et
si remote) ad participationem gratiæ. Et
denique hoc munus intra sacramentum
ultimo, et perfecte in suo genere exe-
quatur, si *voluntatem peccandi excludat*,
ut loquitur Concilium Trid. supra rela-
tum. Nequit autem hoc præstare, nisi
efficax sit : quæ namque inefficax est, vo-
luntatem peccandi non excludit, sed secum
admittit, si non semper expresse, saltem
implicite, et ex modo tendendi in suum
objectum. Hac itaque de causa efficacia,
quæ in attritione non requiritur, ut sit
pars sacramenti,necessario desideratur, ut
sit dispositio ad ejus effectum,qui est gratia
justificans peccatorem.

29. Instabis : nam juxta præmissam res-iet
pensionem duæ in sacramento pænitiæ
admittendæ sunt attritiones, una scilicet
inefficax, quæ sit sacramenti pars, et altera
efficax, quæ sit dispositio ad effectum sa-
cramenti ; consequens est falsum : ergo
et prædicta responsio. Minor probatur :
tum, quia juxta communem omnium sen-
tentiam, et apprehensionem, ad unum
pænitiæ sacramentum sufficit (supposi-
tis aliis requisitis) una attritio, sicut, et
una confessio. Tum etiam, quia cum attri-
tio efficax, et attritio inefficax, possint ex
eodem motivo procedere, puta ex timore
gehennæ, sunt ejusdem speciei, et solo nu-
mero, aut penes modos sibi accidentales
efficaciæ.aut inefficiæ distinguuntur: im-
plicat autem accidentia solo numero diver-
sa conjungi in eodem subjecto, ut docet
communis Thomistarum opinio.

Respondetur distinguendo consequens :Fit
admittendæ sunt duæ attritiones *permissive* jn?
concedimus ; *necessario* negamus ; et simi-
liter minorem. Etenim ubi datur attritio
efficax, illa una sufficit, ut sit pars sacra-
menti, et dispositio ad gratiam : pars qui-
dem sacramenti , secundum conceptum
doloris

doloris supernaluralis præscindentis ab
inefficaci, et efficaci (hic enim sufficit ad
prædictæ partis officium) dispositio vero
ad gratiam : secundum conceptum efficacis
determinate, (ista namque desideratur ad
coaptandum,et congrue præparandiim sub-
jectum). Unde liquet non semper, aut ne-
cessario multiplicari attritiones, sed unam
secundum diversa munia sufficere. Ubi
autem non datur attritio efficax, manifes-
tum est solam inefficacem concurrere, vi-
tarique intentum inconveniens plurium
attritionum. Sed neque inconveniens est,
si una, et altera, ac realiter divers@ in
eodem sacramento concurrant, obeant-
que munera singulis propria. Verbi causa,
dolet pænitens de peccatis ob eorum fcedi-
talem attritione supernatural!, sed ineffi-
caci : hic jam adest dolor, qui per modum
partis sufficit ad valorem sacramenti. Do-
let ulterius de eisdem peccatis ob metum
infernæ attritione supernatural!, et efficaci :
et hic jam occurrit dispositio sufficiens cum
sacramento ad ejus effectum, gratiam ni-
mirum justificantem. Verum itaque est
hoc sacramentum non exigere necessario
duas attritiones realiter diversas ; illas
tamen permittere, ut explicatum est. Ad
consequentis autem improbationem pri-
mam respondetur falli.dum asserit contra-
riam doctrinam esse communem senten-
tiam, aut apprehensionem : quotquot enim
nobiscum docent, (et sunt plurimi relati
num. 23,) ad rationem partis hujus sacra-
menti sufficere attritionem inefficacem,
illam distinguunt ab efficaci, quæ ad fruc-
tum sacramenti disponit. Minus valet se-
cunda improbatio, quia, ut ex proposito
exemplo constat, attritio inefficax potest
esse ex uno motivo, et attritio efficax ex
alio specie diverso : atque ideo illæ attri-
tiones plusquam numero differunt inter
se. Quin licet sub eodem motivo tenderent;
possunt specificè distinguì propter diver-
sum modum tendendi, efficaciter, vel inef-
ficaciter .-sicut amor simplex finis, et in-
tentio efficax finis, licet etsi habeant idem
bonitatis motivum, sunt actus specie diver-
si ob diversitatem, qua ab eadem illa boni-
tate excitantur, et in eam tendunt.

Mh. Potest autem hujus responsionis doc-
trina explicari, et magis confirmari exem-
plo auxilii sufficientis, et efficacis ; nam
si inquiratur, an realiter distinguantur ?

Respondendum erit juxta nostra principia
distingui quidem, non necessario, sed
permissive. Nam Deus ab æterno, et inde-
pendenter a scientia media, qua nulla est,
decrevit v. g. quod D. Petrus posset con-
verti,et converteretur ; atque ideo illi præ-
paravit auxilium sufficiens, et efficax pro
tali conversione : de Juda autem decrevit,
quod posset converti, non autem quod con-
verteretur: unde,sibi præparavit auxilium
sufficiens, non autem efficax. Loquendo
itaque de auxilio collato Judæ in tempore,
manifestum est fuisse sufficiens tantum ,
dislinctumque realiter ab efficaci, siquidem
ab hoc separatum est : et si efficax fuisset,
intulisset infallibiliter liberam Judæ con-
versionem, quam non induxit, realis au-
tem separatio manifestat realem rerum
distinctionem. Loquendo autem de auxilio
communicato D. Petro, dici potest in pri-
mis, fuisse unum sufficiens,sive dans posse
ad conversionem : et fuisse aliud efficax
realiter distinctum, ad eam conversionem
infallibiliter applicans, atque trahens : et
sic docent, et rem explicant communiter
Thomistæ. Sed potest, etiam non minus
probabiliter dici,esse unicam realiter qua-
litate descendente a Dei virtute deter-
minante conversionem, quæ qualitas, qua-
tenus participat virtutem Dei, et dat posse
ad converti, vocatur auxilium sufficiens :
et eadem quatenus defert determinationem
Dei, et applicat ad conversionem, appella-
tur auxilium efficax : quin opus sit pro his
muniis multiplicare diversa realiter au-
xilia, sed diversas rationes, et conceptus
in eadem auxilii qualitate, ut fusius ex-
plicuimus, et cum Alvarez, Ledesma, Zu-
mel, Navarrete, Nazario, Joanne a S. Tho-
ma, et aliis statuimus in tract, de λ'oiηη-
tar. disp. 4, num. 36, et in tract, de pec-
catis, disp. 5, dub. 2, § 4, et in tract, de
Gratia, disp. 5, dnb. 6, numer. 125. Ad
hunc itaque modum discurrendum puta-
mus in præsentia materia ; nempe duas
attritiones distinguì posse in eodem sacra-
mento ; non quidem necessario,et semper,
sed quandoque, et permissive. Ubi enim
sacramentum non habet effectum ; una,
et sola attritio inefficax occurrit, quæ ab
efficaci tunc non concurrente realiter dis-
tinguitur. Sed ubi effectum sortitur, adest,
et attritio efficax : et potest dici, quod
tunc non datur, nisi unus entitative actus
attritionis

attritionis cum diversis muneribus : nam secundum munus doloris supernaturalis, abstrahentis de se ab efficaci, et inefficaci, est pars essentialis sacramenti prenilentia : et secundum conceptum efficacis est dispositio ad effectum sacramenti Potest etiam dici concurrere duas attritiones, unam inefficacem, quæ est sacramenti pars, et aliam efficacem, q æ disponit ad illius effectum.

30. Nec refert, si contra ultimam hanc responsionis partem opponas ; quod ubi adest attritio efficax, hæc sola potest obire utrumque munus, el partis, et dispositionis : atque ideo prreoccupat locum, ne alia attritio inefficax exerceat officium partis : ergo nunquam concurrunt duæ illæ attritiones, nec comparantur per modum partis, et dispositionis cum distributione explicata.

Id, inquam, non refert ; quia licet non negemus unam attritionem efficacem posse obire illa duo munia partis, et dispositionis. ut proxime explicuimus, et regulariter ita contingere : tamen id non est necessarium, nec omnino semper. Tum quia prius non solum natura, sed tempore potest materia hujus sacramenti, (nempe dolor, confessio, et satisfactio in voto, ex quibus illa essentialiter constituitur juxta prænotata ad art. 1, et 2, quæst.90,) esse completa, concurrente attritione supernatural! inefficaci, quæ sufficit ad rationem partis, antequam eliciatur attritio efficax, quæ est dispositio ad gratiam, et potest elici proxime ad absolutionem, aut in ultimo prolationis ejus momento. In quo casu non est ratio, ut attritio inefficax amittat officium partis, quam jam induerat ; et consequenter, ut attritio efficax illud assumat : st.it igitur in tali suppositione duas attritiones concurrere, unam, ut partem ad valorem sacramenti, aliam, ut dispositionem ad ejus effectum. Tum etiam quia quod attritio sit pars, aut dispositio non revocatur unice in ipsas rerum naturas, sed etiam, et maxime in prenitentis arbitrium, ex cujus intentione, et ordinatione dependet, quod hi aut illi actus sint pars, vel dispositio. Nulla autem contradictio occurrit in eo, quod ex multis, quos penitens elicit, attritionis actibus, intendat primum esse partem sacramenti, et sequentem esse dispositionem ad ejus

gratiam. Et sicut intendit, ita plano continget : atque ideo occurrent in eo sacramento duæ attritiones, una ut pars, altera utdispositio. I nde censemus non repugnaro quod prenitens accedat ad sacramentum pœnitentia cum sola attritione inefficaci cognita, et ratum nihilominus sit sacramentum ; quia prenitens adhibet eam attritionem, quæ vere pars ejus est : si tamen firmiter statuatur elicere ante absolutionem attritionem, qua se disponat ad sacramenti gratiam, sive effectum, quia tunc concurrunt simpliciter omnia requisita ad valorem, et effectum sacramenti, nullusque ipsi opponitur obex. Sed casus rarus, el metapliysic.is erit : qui enim peccata confitetur cum sola attritione inefficaci cognita, securitatem regulariter non habet de elicienda efficaci pro effectu ; et sic peccat actu scienter ponendo obicem gratiæ, et tale peccatum clavibus Ecclesiæ non subdit, nec vere quaerit salutem, ut diximus num. 25.

§ v.

Refertur hæresis contra primam conclusionem.

31. Duæ sunt sententiæ, quæ nostræ primæ conclusioni adversantur, oppti-^{Prv-}gnantes sufficientiam attritionis non solum^{IACS} ad fructum, sed vel ad solum valorem^{LE:} hujus sacramenti. Prima, et notorie hæretica, ad sic sentiendum movetur, quia tenet timorem inferni, et aliarum poenarum, quæ peccatori imminent, esse peccaminosum, atque ideo, et ipsam attritionem, quæ illi timori innititur, et ex tali motivo procedit. ItaLutherus in asser-^{LE}tionibus articulorum contra Bullam Leonis X assert. 6, his verbis : « Contritio, quæ paratur per discussionem,et collectionem peccatorum, qua, quis recogitat annos suos in amaritudine suæ animæ, ponderando peccatorum gravitatem, foeditatem, amissionem æternæ beatitudinis, et acquisitionem æternæ damnationis, a hæc contritio facit hypocritam, imo magis peccatorem. » Et non suaviora protulit in serm. de poenitentia, et epistola ad Sulpicium, suffragantibus communiter ejus discipulis, quamvis non pauci ipsum in hac parte deseruerint, re-^{KL--dit}gnoscentes

gnoscentes ejus assertionem esse prorsus absurdam, et irrationalem, ut refert Bellarmin. lib. 0, de pœnitent. cap. 17.

De hac materia ex professo egimus in tract. 18, de Spe, disp. 4, dub. 3, sub titulo: *Utrum actus timoris servilis sit honestus*, etc. Quare eadem hic repetere molestum nobis est, et forte lectori non gratum, qui locum illum adire valet, Unde illa præcise scribere curabimus, sine quibus vix possumus procedere, et necessaria sunt pro satisfactione quorundam catholicorum in § sequent. Et in primis apertissima est condemnatio Lutheri in illa sua audacissima, stultissimaque assertione: nam Concilium Trident, ad errorem non solum, sed ad verba etiam Lutheri respiciens statuit sess. 6, can. 8 : « Si quis dixerit gehennæ metum, per quem ad Dei misericordiam de peccatis dolendo confugimus, vel a peccando abstinemus, peccatum esse, aut peccatores pejores facere, anathema sit. » Et sess. 14, cap. 4, docuit, « illam vero contritionem imperfectam, qua attritio dicitur, quoniam vel turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, et pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatores rem, verum etiam donum Dei esse, et Spiritus Sancti impulsus, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo prenitens adjutus viam sibi ad justitiam parat.» Et can, 5 ejus sess. decrevit : « Si quis dixerit eam contritionem, quæ paratur per discussionem, collectionem, et detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ, ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, foeditatem, amissionem æternæ beatitudinis, et æternæ damnationis incursum, cum proposito melioris vitæ, non esse verum, et utilem dolorem, nec præparare ad gratiam, sed facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, denique esse dolorem coactum, et non liberum, ac voluntarium, anathema sit. » Hæc omnia Concilium honestatem tam timoris poenarum, quam doloris peccatorum exilio orti diffiniens: quæ eo libentius rescripsimus, quia ad illa pro confutandis *Salmant. Curs. Theol. olgom. XX.*

non solum liæreticis, sed quibusdam Catholicis, cum opus sit, recurremus.

32. Et ob eundem finem, et claritatis gratia oportet ex fusius dictis loco citato hic breviter adnotare ; timorem communiter loquendo non esse aliud. quam fugam mali imminentis. Omissis autem aliis ejus divisionibus, quæ de re præsentis non sunt, dividitur a D. Thoma 2, 2, quæst. DThom. 19, art. 2, (cui subscribunt Theologi) in mundanum, servilem, filialem, et initialem. Nam, vel per timorem avertimur a Deo, ut si mandata ejus quis violet, ne amittat temporalia : et hic dicitur *mundanus*. Vel per timorem convertimur aliqua ratione ad Deum, ad bonum honestum. Et hoc contingit dupliciter: primo cum solam pœnam timemus, ejusque formidine impulsim refugimus, et detestamur culpam : et hic dicitur timor *servilis* : quia proprium est servorum agere, non tam ex amore honesti, quam ex metu pœnæ infligendæ. Secundo cum solam culpam timemus : et hic timor appellatur *filialis*: quippe filiorum est refugere patris injuriam. Solet addi timor *initialis*, quo quis refugit simul culpam, et poenam (sive uno, sive multis actibus id fiat) et initialis vocatur, quia in principio conversionis communiter invenitur, retinens aliquid de timore servili, et progrediens ad perfectionem filialis. Ex quibus timoribus manifestum est mundanum esse peccaminosum cum amplectatur culpam: filialem esse honestissimum, cum nihil magis, quam culpam, refugiat. Unde solum Ai^hone- de servili dubitari potest, an honestus sit ? timor Pro quo oportet ulterius distinguere : 'ervil, s?

quoniam tripliciter contingere valet, quod quis vitet culpam ex metu pœnæ. Uno modo solum impulsive, aut occasionaliter : ut cum quis odio habens culpam ob ejus deformitatem, magis provocatur ad ejus detestationem ex consideratione supplicii peccati imminentis ; et hunc timorem esse honestum liquet tum ex se, tum exemplo ejus, qui ex consideratione bonorum temporalium inducitur impulsive ad Deum magis diligendum. Altero modo cum tanta adæquatione, ut solum vitet culpam pœna imminente, cum affectu conditionato peccandi, si non immineret : et hunc esse peccaminosum satis liquido constat ex actuali affectu ad culpam, et quia positive præfert malum pœnæ malo culpæ, quæ

iU

est gravis inordinatio. Ultimo denique modo sine illa adæquatione et prælatione, sed cum præcisione, ita quod vitare culpam. illamque odisse, habeat pro fine proximo evasionem pœnæ, non includendo, nec excludendo ordinem ad ulteriorem finem bonum, aut malum. Et hæc ultima consideratio pertinens ad ejus speciem, ab aliisque conditionibus huic timori accidentalibus abstrahens, est, quæ in præsentiarum refert. Inter quas plane computari debet senilitas subjectiva, quæ aliud non est, quam statas servitutis, sive peccati in quo homo hunc timorem habens potest, D,Ti!0“-existere. Dequo merito dixit D. Thomas 2, 2. quæst. 19, art. 4, quod « Servilitas non « pertinet ad speciem timoris servilis, si- « cut nec informitas ad speciem fidei in- « formis. » Accedit enim fidei, et timori pœnæ conjungi cum statu peccati.

Tsiisii- 33. Hunc itaque timorem non esse pec- nact^t ca,am' s<?d aclum de se honestum, ac honcsiti». proinde, et dolorem peccatorum ex illo orturo, quem attritionem communiter vocamus, diffinivit Concilium Trident, locis relatis, et merito propter plura, eaque efficacissima motiva, quæ expendimus loco cit. ex tract, de Spe, quibus nunc breviter alia superaddemus. Probatur itaque primo ex oσkiηΓScriptura : nam medium, quod illa propo- ad fugiendum peccatum, nequit peccatum esse ; alias Deus sibi contradiceret; sed scriptura proponit timorem poenarum, ut medium ad fugiendum peccatum : ergo

Etde”’. ta^s t*0301’ netLQ^ esse peccatum. Minor ““constat, nam Ecclesiast. 7, dicitur : *Memorare novissima tua,et in xternum non peccabis*. Inter hæc autem novissima recensentur gehenna, et gloria, ex quibus in finali judicio gloria dabitur justis in præmium, gehenna peccatoribus in supplicium : quæ recogilata, el timorem inducentia retrahunt hominem a peccando. Et in eodem sensu dicitur Ecclesiast. 12 : *Qui timet Dominum, convertetur ad cor suum*. Converti autem ad cor. est averti a peccatis, exuere terrenos affectus, et per semitas justitiæ procedere, juxta illud Isaïæ 46 : *Redite prxvaricatores ad cor*. Unde Prophetæ, et viri sancti, ut peccatores converterent, atque a peccando averterent, repræsentatione poenarum, et comminatione supplicii frequenter usi sunt. Sic Eleazarus 2 Machab. 6, hoc timoris fræno docuit volunta-

tem compescere dicens : *Quia etsi in presenti tempore suppliciis hominum eripiar, sed manum Omnipotentis nec vivus, nec mortuus effugiam*. Jonas eliam ad convertendos Ninivitas clamavit, ut legitur cap.v a 3: *Adhuc quadraginta dies,et Ninive subvertetur*. Ad quam comminationem admirabilis pœnitentiæ effectus subsecutus fuit. Isaïæ 33, dicitur : *Quis poterit habitare de vobis cum igne devorante? Quis habitabit de vobis cum ardoribus sempiternis ?* Et Psalm, 7 : *Visi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, et paravit illum, ct in eo paravit vasa mortis*. Magnus pra?dicator S. Joannes Baptista clamabat Math. 3 : *Genimina viperarum, qui vobis demonstravit fugere a ventura ira ? Omnis arbor, qur non facit fructum bonum, excidetur, et in ignem mittetur*. Ipse etiam Dominus noster Jesus Christus hoc pro avertendis hominibus a peccando adhibuit medium Matth. 10, Luc: 12 : *Timete eum, potest animam,et corpus perdere in gehennam*. Ad hoc adduxit exemplum epulonis missi in infernum, Lucæ 16, hominis projecti in tenebras exteriores ob defectum vestis nuptialis : servi traditi tortoribus propter debita : Virginum fatuarum repulsarum ab sponso, et alia plura. Ludit ne, aut illudit Christus ? Audiemus præ illo Lutherum ? Verum itaque est, et omnino verum commendari in Scriptura timorem pœnæ, ut medium ad fugiendum peccatum.

Confirmatur ex aliis elogiis, quibus Scriptura hunc timorem commendat tanquam utilissimum ad salutem, et viam pro illa consequenda parantem : cum quo minime cohæret esse peccatum,sed fateri omnino oportet esse actum ex sua specie honestum: nam Isaïæ 36, juxta translationem septuaginta: *A timore tuo Domine concepimus, et peperimus spiritum salutis*, id est, pœnitentiæ salutaris, ut explicat D. Thom, supra q. 85, art. 4, in arg. sed contra, et approbat in corp, et ad 3. Denique Ecclesiast. 25: *Beatus homo, cui donatum esi habere timorem Dei. Qui tenet illum, cui assimilabitur ? Timor Dei initium dilectionis ejus*. Ubi sermo etiam fit de timore servili, seu pœnæ : nam filialis effective potius est dilectionis, seu charitatis. In his autem omnibus satis aperte significatur servilem disponere ad justificationem, et inchoare

inchoaro in suo genere salutem, ut optime D. Ttau. declaravit. D. Thom. loc. cit. ubi recensens actus, qui poenitentiam inducunt, ait: «Tertius est motus timoris servilis, quo quis timore suppliciorum a peccatis retrahitur. Quartus actus est motus spei, e quo quis sub spe voniæ consequendæ assumit propositum emendandi. Quintus actus est motus charitatis, quo alicui peccatum displicet secundum se ipsum, et non jam propter supplicia. »

3-1. Id ipsum probatur secundo ex Sanctis Patribus, quorum communis sententia est; timorem hunc inducere odium peccati, et ab eo fugam, ut relatis eorum testimoniis ostendimus loc. cit. de spe, et modo
rvil 27
D. ac- superfluum foret ea repetere. Sed quia Adversarii D. August, specialiter in sui patrocinium trahunt; ostendemus quam reluctantem, et omnino reclamantem contra illorum errorem. Nam super Psal. 12, ad illa verba : *Vermis eorum non morietur, et ignis eorum non extinguetur*, inquit : « Audiunt hæc homines, et quia vere futura sunt impiis, timent, et continent se a peccatis. Habent timorem, et per timorem continent se a peccato. Timent quidem, sed non amant justitiam (*nempe amore perfecto, sive ex charitate*'). Cum autem per timorem continent se a peccato, fit consuetudo justitiæ, et incipit quod durum erat amari, et dulcescit Deus, et jam incipit homo juste vivere. Timet, d. is; « ne mittatur in gehennam. Bonus est, et utilis iste timor. » Quid clarius ad ostendendum, quod honestus sit, et quod ad justitiam, et amorem charitatis disponat? Et in eodem sensu in lib. de Catechiz. rudibus, cap. 5, statuit : « Rarissime accidit, imo vero nunquam, ut quisquam veniat volens fieri Christianus, qui non sit aliquo Dei timore percussus, » utique erga poenas vitæ faturæ, et disponente ad timorem filialem ex charitate, juxta illud ejusdem S. Doctoris tract. 9, in epist. Joannis : «Sunt homines, qui propterea timent, ne mittantur in gehennam, ne forte ardeant cum diabolo in igne æterno. Ipse est timor ille, qui introducit ad charitatem. Si non est timor, non est, quæ intret charitas. Sicut videmus per setam introduci linum. Opus est, ut intret timor primo, per quem veniat charitas. » Et serm. 18, de verbis Apost. ait ; « Time

« gehennam. Nihil melius times. Time, at a ista formido custodiat te. Timor enim a iste, (pio gehennam limes, et ideo malum non facis, continet te, et sic volentem peccare animum interiore non a sinit. Est enim quidem custos timor, a quasi pædagogus legis. » Et serm. 13, de verbis Apost. « Timor servus est, charitas libera est, et ut sic dicamus, timor est servus charitatis. Ne possideat diabolus cor tuum, præcedat servus in corde tuo, et servet dominae venturae locum. Fac vel timore pœnæ, si nondum potes amore justitiæ. » Ex quibus satis liquet, quam digne senserit de hoc timore D. Augustinus, et quantum ipsum commendaverit tam ad vitandum peccata, quam ad consequendum perfectam justitiam, et charitatem.

Unde facile præcluduntur duo effugia, Effugium ad quæ recurrunt hærelici, ut vim testimoniorum, tam Scripturæ, quam Patrum eludant. Dicunt in primis intelligenda esse de timore filiali, vel saltem charitati conjuncto. Addunt deinde quod intellecta de timore servili solum evincunt illum vitare externam executionem operis peccaminosi ex formidine pœnæ, non autem peccatum internum, sive affectum ad opus externum, quod cessante illa pœna committeretur. Hæc, inquam, refelluntur, ut prorsus futilia, et vim inferentia allegatis testimoniis. Primum quidem ; nam in omnibus locis „ „ relatis commendatur timor ut destructivus, tuntur. sive impedilivus peccatorum, et hac via ducens ad justitiam, et charitatem, ut se consideranti constabit. Id vero adaptari non valet filiali timori, quippe quia gratia, et charitate procedens supponit peccata destructa. Secundum etiam; quia malitia peccati non invenitur formaliter in membris, et operationibus exterioribus, sed in anima ejusque potentiis internis : unde proprie, et absolute dictum non stat pro operibus externis peccaminosis, quæ talia dicuntur denominatione extrinseca ab interiori malitia : ergo cum Scriptura, et Patres timorem pœnæ laudant, quia vitandis, superandisque peccatis deservit, minime possunt, nisi violenter exponi, quod loquantur præcise de operibus externis peccaminosis : et tamen accipi, et explicari debent in sensu proprio : ex opposito enim fieret nihil nos firmum colligere posse ex Scrip-

turæ, et Patrum assertis. Praesertim; quia non loquuntur de pœna aliqua politica, aut legibus reipublicæ imposita, ad quam vitandam sufficeret vitare externa peccata, retento interno perverso affectu : sed sermonem faciunt de pœna inferni, modo nobis invisibili, et sola fide cognita, pro qua vitanda nihil, aut parum referret abstinere tantum a pravis operibus exterioribus : ergo commendantes timorem hujus pœnæ pro vitandis peccatis, non agunt præcise de externis, sed omnia absque exceptione comprehendunt. Et plane si pœna a republica taxata cohibet homines, ne externa peccata exequantur : cur non pœna inferni firma fide cognita, cum sit longe major, et majori certitudine apprehensa illos non detinebit, ne prorumpant in affectus internos peccaminosos ? Stulti sunt Lutherani, et æque infelices, qui timore gehennæ correpti crimina externa minime agunt ad ea propensi : et tamen foveant interius affectum peccaminosum, cui illa pœna jure aequissimo respondet. Satiùs illis esset nihil timere.

35. Probatur tertio ratione eadem catholica veritas; quia timere pœnam inferni (et alias, quas Deus ex superiori providentia infligere valet), est actus consonus rectæ rationi : ergo non est actus peccaminosus, sed honestus. Consequentia est evidens : quia omne peccatum importat dissonantiam ad aliquam rationis regulam ; sicut e converso honestas, sive bonitas moralis dicit conformitatem ad rectam rationem. Antecedens autem ostenditur : tum quia consonum rationi est timere objectam dignum timore ; pœna autem inferni est objectum timore dignissimum. Tum quia ejusdem rationis est timere malum, et sperare bonum ipsi contrarium ; sed sperare bonum æternæ beatitudinis, est actus consonus rectæ rationi : et ideo datur specialis virtus theologica, quæ hunc actum eliciat, ut ostendimus Tract, cit. de spe, disp. 2, dub. 1, § 1; ergo timere malum æternæ damnationis, quod prædicto bono opponitur, est actus consonus rectæ rationi.

Confirmatur evertendo fundamentum maior, hæreticorum : nam, si prædictus actus de se honestus includeret aliquam inordinatam, sive turpitudinem, maxime ut inducit fugam culpæ ex ipso timore, quam attritionem vocamus : qui affectus inordi-

natus apparet, cum pluris faciat pœnam, quam culpam, et hunc non vitaret, nisi adesset illa ; *sed* hoc motivum falsum supponit, et nihil evincit : ergo fateri oportet prædictum actum esse honestum, non solum de se, aut secundum se verum, et complexive ad attritionem, et quatenus illam inducit. Cetera constant. Et minor suadetur : tum, quia implicatorium est aliquem peccare in eo, quod appetit, proponitque vitare omnia peccata gravia ; sed ita se gerit, qui ex timore inferni elicit attritionem efficacem, detestatur enim omnia peccata, appetitque, ac proponit illa vitare : ergo nec in timore, nec in attritione peccat. Tum etiam, quia ex una parte timere infernum non est peccatum, ut ratio facta demonstrat : aliunde vero fugere, aut vitare culpam non est peccaminosum, ut ex ipsis vocibus liquet : ergo nec ille timor secundum se, nec complexum vitandi culpam ex timore pœnæ important aliquam deformitatem. Tum præterea, quia sperare, et adimplere legem ad consequendum bonum speratum honestum est. Unde Psalmista dicebat Psal. 118 : *Inclinavi cor meum ad faciendum justificationes tuas in æternum propter retributionem* : ergo pariter honestum est timere, et vitare peccatum ad evadendum æternam damnationem : id enim paritatis ratio a contrario sensu convincit. Tum insuper; quia falsum omnino est eum, qui timet, et timore atteritur in detestatione peccati, pluris facere pœnam, quam culpam, et quod haberet affectum peccandi, si non immineret supplicium : nihil enim horum intervenit in timore, et attritione, quæ a nobis asseruntur : quippe cum in illis non fiat ulla comparatio inter pœnam, et culpam, nec ullus concipiatur conditionatus ad istam affectus, ut prænotavimus num. 32, supponentes, et illam, et istum esse peccaminosa : sed simpliciter, sive absque illa comparatione, et affectu : ad timorem pœnæ sequatur odium culpæ, quæ illam meretur. Tum denique; quia, etsi peccatum sit malum superioris quam pœna-, nulla tamen est inordinatio in eo, quod homo ordinet fugam culpæ ad vitandum pœnam tanquam ad finem effectum proximum, non excludendo contrarie relationem ad Deum tanquam ad ultimum finem ; hoc enim modo solent superiora ad inferiora ordinari absque ulla perversitate

versitato, sicut Incarnatio Verbi ad salutem hominum, oratio supernaturalis ad naturalia bona, actum charitatis ad misericordiam, et sic de aliis. Nullum itaque est fundamentum ad tam perversam existimationem Lutheranorum, quod actus timendi poenam est malus, si non ex se, saltem complexivo ad actum detestandi, et fugiendi culpam. Quod magis adhuc constabit occurrendo motivis, quibus honestatem attritionis, et primam ab hac parte nostrarum assertionum oppugnant.

Objeci. 36. Objiciunt ergo primo D. Augustinum; nam serm. 15, de verbis Apostoli, cap. 6, ait: « Qui timore poenae non concupiscit, puto quia concupiscit. » Epist. 144, inquit: « Inimicus ergo justitiae est, qui poenae timore non peccat: amicus autem erit, si ejus amore non peccat: tunc enim vere timebit peccare. » Addit: « Qui gehennam metuit, non peccare metuit, » sed ardere. Ille autem peccata metuit, « qui peccatum ipsum, sicut gehennam odit; tantum enim quisque peccare odit, quantum justitiam diligit, quod non poterit lege terrente per litteram, sed epistola ritu sanante per gratiam. » In lib. de natura, et gratia, cap. 56, ait: « Qui timore supplicii, quod lex minatur, non amore justitiae se sentit abstinere ab opere peccati, nondum liber, nec alienus a voluntate peccandi est. » Et lib. I, ad Bonifacium cap. 9, inquit: « Sic profecto intus in ipsa voluntate peccat, qui non voluntate tale, sed timore non peccat. » Similia docet super Psal. 77, et lib. de spiritu, et littera, cap. 8, et frequenter in aliis locis, quae sequi expendemus. Ex eis autem constat odium, fugam, et detestationem peccati ex timore procedentia, atque ideo attritionem, quae illa importat, et ex eo procedit non esse quid honestum, aut laudabile, sed potius turpe, et interno peccandi affectui commixtum. Incredibile vero apparet, quod Christus talem attritionem elegit, ut esset pars sacramenti, et ad hominum justificationem concurreret.

Confirmatur primo: nam attritio, cum procedat ex timore servili, pertinet ad spiritum servitutis; sed talis spiritus interdicatur in lege gratiae: ergo attritio nequit esse pars sacramenti ad legem gratiae pertinentis, cujusmodi est poenitentia. Minor probatur ex Apostolo ad Rom. 8:

Non accepistis spiritum servitutis iterum in Apostolatus timore, sed accepistis spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater. Confirmatur confirmatio secundo: nam ille actus nequit non esse moraliter malus, qui continet virtualiter pravum affectum; sed ita se habet attritio, sive dolor conceptus ex metu gehennae: ergo est moraliter malus. Minor probatur ex D. Augustino relato in Jure, de poenitentia dist. 1, dicente: « Si propterea non furaris, quia times, ne videaris: furti tamen teneris, et si nihil tulisti: quia videlicet non furari ex timore poenae claudit virtualiter pravum affectum furandi.

Ad molivum innitens I). Augustini testi-
moniiis respondetur: satis constare de ejus sententia ex locis relatis num. 34, quibus contraria videntur, quae modo opponuntur. Sed oppositionem non habent: nam in prioribus loquitur S. Doctor de timore inducente fugam peccati, considerato praesens, et secundum se, quatenus requiritur ad vitandum peccatum: quo pacto nullum includit, vel absolutum, vel conditionatum peccandi affectum. In qua consideratione honestus est; in Scriptura, et Patribus commendatus, ab Ecclesia probatus, et a nobis assertus. In posterioribus autem loquitur de timore poenae secum afferente intentionem, vel absolutam, vel conditionatam peccandi, si poena non immineret, ut in non paucis contingit, qui dum non peccare videntur propter timorem, peccant tamen ob affectum. Ut hos igitur revocaret D. Augustinus, modumque bene timendi doceret, sedulo, ac subtiliter monuit introspectiendas esse intentionis latebras: ubi enim timor aliud non parit quam cessationem, aut non executionem operis peccaminosi ad evadendum poenam, retento pravo affectu actuali ad ipsum, si poena non esset; ibi opus est non cessare peccatum, sed occultari. Et hanc esse ejus mentem liquet ex eisdem testimoniis in contrarium adductis: in quibus satis aperte reprobatur, carpiturque fuga mali ex timore poenae, quia implicat (non quidem necessario, sed in aliquibus) voluntatem saltem conditionatam peccandi, si fieri posset impune. Et ita declarat S. Doctor loco cit. ex epist. 144, dum subdit: « Quis coram Deo innocens invenitur, qui Deus autem vult, quod vetatur, si subtrahas, quod timeatur? Ac per hoc in ipsa voluntate, reus est, qui vult facere, quod non licet

DE PŒNITENTIA.

« fieri : sed ideo non facit, quia impune
« non est. » Hæc autem tam prava cum
praedicto affectu conjunctio accidentaria est
prorsus timori pœnæ, tam considerato se-
cundum se ; quam, ut inducenti fugam
peccati. Et ideo, quæ in relatis locis tradit
D. Augustinus, non sibi in aliis, nec nobis
in communi assertionem contradicunt ; sed
docent rectum modum timendi pœnam, et
abnegandi internum affectum peccaminoso-
sum.

Confir- Ad primam confirmationem, admissa
respc-E- majori, neganda est minor : quia licitum
Slo' est, et sanctum adhuc in lege gratiae timere
pœnam inferni, et iram judicis, qui curat,
ut hæc per fidem cognoscamus, timeamus,
atque hac etiam via peccata vitemus. Ad
minoris probationem dicendum est: Apos-
tolum eo loco non condemnare, aut prohi-
bere spiritum servitutis in timendo pœ-
nam, sed commendare spiritum amoris, et
gratiae. Quasi dicat, non accepistis præcise,
ut olim Hebraei, spiritum timoris, sed
habetis etiam spiritum adoptionis filiorum
per Christum : unde expedit vos ex amore
potius, quam ex timore exequi pertinentia
ad salutem. Unde D. August, quæst. 55,
super Exod. ait : « Non arbitror alium,
« quam eundem spiritum significari, ubi
« docet Apost, Non accepistis spiritum ser-
« vitutis iterum in timore, sed accepistis
« spiritum adoptionis, in quo clamamus,
a Abba Pater : quia eodem spiritu Dei, id
« est, digito Dei, quo lex in tabulis lapidi-
« bus conscripta est, timor incussus est
« eis, qui gratiam nondum intelligebant,
« ut de sua infirmitate, atque peccatis per
« legem convincerentur, et lex fieret illis
« pædagogus, a qua perducerentur ad gra-
« tiam, quæ est in fide Jesu Christi. » Ex
quibus constat spiritum timoris esse etiam
a Spiritu Sancto, et perducere ad gratiam
per Christum : et consequenter Apostolum
praedictum timorem non reprobare, sed
ostendere perfectiorem amoris viam, quam

BTbom. lex Evangelica aperuit. Et D. Thom. eluci-
dans locum cit. Apostol. lect. 3, inquit :
« Est alius timor, qui refugit malum, quod
« contrahatur naturæ, scilicet malum
a pœnæ ; sed tamen refugit hoc pati a causa
« spiritali, scilicet a Deo : et hic timor est
« laudabilis, quantum ad hoc saltem, quod
« timet. Deuteron 5 : Quis dat talem eos
« habere mentem, ut timeant? Et secun-

» dum hoc a Spiritu Sancto est. » Et in 3, ivrtiu
dist. 34, quæst. 2, art. 2, q. I, in corp, ait :
« Timor servilis essentiam suam habet ex
« comparatione ad proprium objectum, quod
« est pœna æterna, quam fides indicat.
« Unde servilitas est accidens timoris, ot
« non intrat essentiam ejus. Et ideo essen-
« tia ejus bona est, quia refugere poenas
a æternas non est, nisi bonum. Unde ser-
« vilis timor secundum essentiam suam a
« Spiritu Sancto est. » Quare confirmatio
regerenda est in hæreticos, et expendi pro
catholica assertionem : quia nequit esse pec-
catum, quod est a Spiritu Sancto : timorem
autem servilem secundum suam essen-
tiam, et abstrahendo a servili tale, sive ca-
rentia gratiae, cum qua potest conjungi,
esse a Spiritu Sancto docent clarissima illa
nostra fidei lumina Augustinus et Tho-
mas, et suis rationibus plane evincunt.

Ad secundam confirmationem responde- Ad
tur, sicut ad principale motivum ; D. Au- maLr8.
gustinum eo loco loqui de fure retinente^
actualement voluntatem furandi, quam exe-
cution! non mandat, quia ab aliis videtur,
et comprehenderetur, et puniretur : quam
dispositionem manifeste patet esse pecca-
minosam. Id vero minime tangit timorem
pœnæ inferni inducentem odium peccati,
et attritionem, de qua agimus : nam cum
reguletur per fidem supernaturalem, et
procedat ex motivo communi, opposito
omni culpæ mortali, quæ reatum ad præ-
dictam pœnam fundat ; excludit affectum
ad omne peccatum actuale, qui etiam
est peccatum, sive absolute, sive con-
ditionate concipiatur : et ideo ob eandem
rationem cavet ab omni peccato non solum
externo exequente opus, sed etiam interno
se explicante in affectum, et intentionem,
saltem sub conditione illa, si pœna non
immineret.

37. Arguitur secundo : nam qui detesta- seos-
tur peccatum propter pœnam, magis de- aray-
testatur istam, quam illud ; sed ita se ge- gose*
rendo committit inordinationem peccami- tus.
nosam : ergo detestari peccatum propter
pœnam est peccatum : atque ideo turpis est
illa attritio, quæ ex timore pœnæ inferni
odio habet, et detestatur peccata. Utraque
consequentia patet ex præmissis. Ex qui-
bus major facile suadet : nam quod est
ratio detestandi aliud, magis terminat de-
testationem, et odium, quam illud, juxta
vulgare

*

tl

vulgare axiom a: *Propter quod unumquodque tale, et illud magis* : ergo ubi culpam detestamur propior pronam ; hanc magis, quam illam detestamur. Minor etiam constat : quia peccatum est malum majus, et abominabilius, quam pœna : ergo detestari magis pœnam, quam culpam, est perversa inordinatio.

Confirmatur primo : vitans culpam ex timore pœnæ, illam non vitaret, hac deficiente :

quæ dispositio est perversa, atque explicans affectum saltem conditionatum

ad culpam : ergo turpe est vitare culpam ob timorem pœnæ. Confirmatur secundo et explicatur amplius : nam quæ timore fiunt, sunt de se, et secundum se involuntaria : atque ideo, qui ex timore aliquid agit, conservat affectum illud non faciendi, si malum, quod timet non immineret : ergo, qui ob timorem inferni dolet de peccatis, statuitque illa non committere, conservat affectum illa patrandi, si ea pœna non urgeretur ; hæc autem dispositio, cum perversa sit, nequit non deturpare tam timorem, quam attritionem ex ea procedentem : ergo, etc. Antecedens, in quo solo poterat esse difficultas, probatur auctoritate simul, et discursu D. Thom. 1, 2, q. 6,

art. 7, ad 2, ubi ait : « In eo, qui per metum aliquid agit, manet repugnantia volens, quæ repudiabat illud, quod concupiscitur, sed mutatur ad volendum id, quod prius repudiabat. Et ideo quod per metum agit, quodammodo est involuntarium: sed quod per concupiscentiam agit, nullo modo. Nam incontinens agit contra id, quod prius proponebat : non autem contra id, quod nunc vult. Sed timidus agit contra id, quod nunc secundum se vult. » Ergo qui ex timore atteritur de peccatis, illaque fugit, conservat affectum ad illa secundum se, et illa vult. Quod facile declaratur exemplo nautæ, qui metu tempestatis, et ut eam evadat, projicit merces in mare : cum enim hæc agit, habet actu affectum ad illas secundum se.

Ad argumentum respondetur ; distinguendo majorem, illamque admittendo in sensu permissivo : sed negatur, si intendat

sensum necessarium, et universalem. Et deinde omissa minori, negamus utramque consequentiam. Etenim, ut ex hactenus didis constat, dupliciter potest quis vitare, aut detestari culpam ob timorem pœnæ. Uno modo comparando velut signata inter eas, et magis apreciando pœnam, quam culpam, proindeque apud se statuendo saltem committere culpam, pœna non imminente. Et in hoc modo vitandi culpam intervenire peccatum palam concedimus : sed ille jam exclusus est num. 32. Altero modo, procedendo præcisive absque tali comparatione, ut cum consideramus, et timemus pœnam, et ultra detestamur culpam ad pœnam vitandam : sed tamen nec illas comparamus inter se, nec aliquid faciendum in pœnæ absentia statuimus. Quod ita fieri posse, et satis communiter ita contingere facile suadetur attendendo, quod absentia culpæ existente pœna, et præsentia culpæ, vel affectus ad illa non existente pœna, sunt objecta simpliciter distincta, et admodum disparata : quare voluntas potest terminari ad primum, quin secundum attingat, sed pure præcisive se habeat : sicut etiam intellectus potest eodem modo proponere. Qui ergo ita procedit, nec comparat illa extrema, nec unum alteri præfert, nec ex vi hujus peccare potest. Ad majoris autem probationem, quatenus huic doctrinæ posset opponi, dicendum est ; maximam illam solum verificari in ratione adæquata, et totali attingendi aliquem effectum ; secus in sola inadæquata, licet sufficienti, ut in præsentia contingit : nam detestans peccatum ad evadendam ejus pœnam, non respicit illam evasionem, ut motivum totale, et adæquatum fugiendi culpam, sed solum, ut tunc sibi sufficientem, præcisive se habendo ad alia, et longe majora motiva, quæ occurrere possunt fugiendi culpam, ut magis infra constabit. Unde sicut in cognoscente Deum esse Deum, sed non cognoscente Deum esse Trinum, non datur error, quia, ut vulgo dicitur, abstractum non est mendacium : sic in fugiente culpam ex timore pœnæ, et illam non fugiente ex alio motivo non est culpa, quia in tali præcisione non est malitia.

Ad primam confirmationem patet ex immediate dictis negandam esse majorem : contra nam vitans culpam, ut evadat pœnam,

respicit quidem hoc molivum. ut hie el nunc sibi sufficiens ; sed minime excludit alia quæ possunt occurrere. Et ideo sinistre infertur, quod si non immineret pœna, peccaret, quodest prorsus incertum; sed solum inferri potest, et debet, quod cessante pcena, non vitaret culpam ex vi motivi, quod nunc adest, el tunc abesset. In quo nulla apparet inordinatio : quia nec in amando, nec in fugiendo obligamur adhibere omnia motiva honesta possible, sed sufficit vel unum adhibere, praescindendo ab aliis. Esto tamen, certum esset apud Deum, quod modo fugiens culpam ob timorem pœnae. illam committeret, si pœnam imminemtem non timeret: id minime contingeret ex vi alicujus pravi affectus, qui modo in timente sit. sed qui tunc foret, et nunc non est.

Adsecundam confirmationem possemus cendi».n prjmj3 respondere admittendo antecedens, nempe in his quæmetu.autextimore fiunt, reperiri involuntarium, id est, affectum inefficacem illa non faciendi, si pœna non immineret. Inde tamen non colligitur tale involuntarium (etiam praesenti materiæ applicatum) esse peccaminosum : quia non refertur ad praeceptum, vel prohibitionem, nec ad res praeceptas, vel prohibitas (quod erat necessarium, ut peccaminosum evaderet), sed præcise refertur ad materiam praecepti, vel prohibitionis, secundum quod affert aliquam molestiam. Quo pacto, et cum præcisione respectus ad legem Dei, possunt licite respui, et admitti cum involuntarietate quadam, ^oivitair ?*ve e@cac* nolitione. Secundo, et absolute respondetur ; antecedens solum esse verum indefinite, non autem universaliter : plura enim ex metu fiunt, licet non sint involuntaria secundum se. Ad antecedentis vero probationem respondetur : eodem modo testimonium D. Thomae intelligendum esse non universaliter, sed indefinite, ut explicuimus in cit. quæst. D. Thomae art. 6, num. 5, et rursus hanc fere materiam versantes tract. 18, de Spe, disp. 4, dub. 3, num. 38. Nam aliqua fiunt ex metu, quæ sunt de se mala, aut contraria voluntati ; eliguntur tamen ad vitandum malum : sicut contingit in exemplo nautae projicientis suas divitias in mare, quod malum ejus est, et voluntati de se contrarium : sed nihilominus amplectitur illud malum, ut

majus aliud mortis evadat. Quæ itaque hoc modo fiunt, sunt involuntaria secundum se, et habent adjunctam nolitionem. saltem conditionatam, et inefficacem, quamvis communiter non distinguatur ab amore boni oppositi. Fiunt autem alia ex metu, quæ non sunt mala secundum se, nec voluntati semper adversa, sed potius bona, et valde eligibilia : et tamen aliquando ex metu fiunt ad vitandum hic, et nunc malum quod timetur : ut cum quis solvit debitum ad vitandum pœnam, quam judex comminatur, si non solvat. Et ista, cum ex metu fiunt, non sunt involuntaria secundum se, nec terminant necessario nolitionem praesentem inefficacem : quippe, quæ secundum se possunt amari, fierique ex alio motivo : sicut debitor posset solvere debitum ob amorem justitia», atque independentem a pcena, et ejus metu : unde cum ex timore pœnae solvit, non est necessarium, quod habeat nolitionem inefficacem, sive affectum conditionatam non solvendi, si pœna cessaret. Hoc igitur modo potest quis servare praecepta, vitare culpas, statuere vitae emendationem ex timore pœnae inferni : quin propterea habeat nolitionem inefficacem istorum, vel affectum conditionatam illa non exequendi, si pœna illa non immineret : quia praedicta non sunt secundum se mala, aut voluntati repugnantia, sed magis bona, et secundum rectam rationem eligibilia. Quare possunt eligi independentem ab illo timore, et de facto eligantur a multis ex alio motivo, utputa ob suam propriam honestatem, aut ex charitatis amore.

38. Sed instabis (et sit tertium argumentum) nam licet hactenus a nobis dicta saltem varent honestatem timoris, et attritionis ex eo: illo ortae in homine justo ; minime tamen eam salvare possunt in peccatore : et tamen id opus erat, ut attritio, quæ justificationem peccatoris praecedit, esset pars sacramenti, et ad illius effectum disponderet, ut affirmamus. Assumptum vero ostenditur in hunc modum : timor alicujus mali, ut oppositi bono proprio amato saper omnia est peccaminosus, cum procedat ex amore sui, ut ultimi finis, qui amor nequit non perversus esse ; sed timor pœnae elicited a peccatore est timor mali, ut oppositi bono proprio amato super omnia : ergo talis timor est peccaminosus. Cetera constant, et minor

minor probntur : nnm in primis, qui limei pœnam, illam refugit, ut oppositam bono proprio ; deinde peccator amat bonum proprium, tanquam ultimum finem, in eoquo sislit, cum sit aversus a Deo fine ultimo per peccatum : ergo timor pœnæ elicitus a peccatore est timor mali ut oppositi bono proprio amato super omnia.

&Ψ»· RcsP0U^tur negando assumptum ; et ad demr. ejus probationem dicendum est excessivam esse, el probare, si quid valet, plusquam oportet apud ipsos hærelicos. Probat enim cum eadam arguendi forma, actum spei théologie® a peccatore elicitum esse peccaminosum ; quia sistit in bono proprio cum aversione a Deo ultimo fine : nec enim peccator in sensu composito, quod talis sit, potest aliter procedere in suis' operationibus. Consequens autem est falsum etiam apud ipsos Lutheranos, qui spem a fide non distinguunt, ut observavimus tract. 18, de Spe, disput. 2, n. 10, et fidem, ejusque exercitium multis elogiis commendant. Oportet ergo, ut recognoscant debilitatem motivi. Ad quod respondetur bonum uniuscujusque proprium dupliciter posse amari super omnia, sive per modum ultimi finis: uno modo actualiter, et sic talis amor est novum peccatum actuale : alio modo habitualiter. et sic non importat actuale peccatum, sed præcise statum peccati habitualis. Ut ergo aliquis actus sit amor sui super omnia, et per modum ultimi finis, non sufficit, quod procedat ex amore, qui solum habitualiter respiciat bonum proprium ut ultimum finem, alias actus etiam fidei, quo peccator credit Deo, esset amor sui ut ultimi finis et consequenter peccaminosus : sed debet procedere, vel ex amore actuali, et expresso sui, ut ultimi finis, quod rarissime continget ; vel debet excludere contrarie ordinem ad Deum ultimum finem, ut semper accidit in mortalibus peccatis, hoc est, in omnibus, quae alias, et independenter ab hac ordinatione, et ejus carentia sunt peccata gravia. Nam quod actus de se bonus, referibilisque in Deum sistat negative in bono proprio, quia reperit subjectum alias, et ex aliis capitibus habitualiter privatum ordine ad Deum finem ultimum ; minime evincit talem actam esse, vel de se turpem, vel ob defectum illius ordinis peccaminosum. Alias actus fidei, spei, justitiae, misericordiae, et omnes

alii a peccatore elicitu essent actualia peccata : quod est intolerabile absurdum. Quam doctrinam fuse, et ex professo tradidimus in tract. 8, de ultim. fine, disp. 4, dub. 3, agentes de ultimo fine peccatoris, et tract. 14, de Gratia, disp. 2, dub. 2, ubi statuimus, peccatorem posse absque speciali gratia efficere aliqua opera moraliter bona. (Quod in causa est, ut graves difficultates non semel occurrentes pressius in praesenti versamus, quam ipsae exposcunt : quia supponimus alibi a nobis discussas, et lectorem ad propria loca remittimus, ne tradita repetamus.) Juxta quam doctrinam, ut timor pœnæ a peccatore elicita sit peccaminosus, non sufficit procedere ex amore boni proprii dilecti præcise habitualiter super omnia, aut per modum ultimi finis : sed requiritur ortus ab amore boni proprii, qui actualiter formaliter, aut virtualiter excludat de se respectum ad Deum finem ultimum, illumque fundet ad bonum proprium. Quod minime salvatur in timore, de quo agimus, quippe, qui non provenit ex amore proprio turpi, de seque excludente ordinem ad Deum ultimum finem ; sed ex amore proprio de se honesto, pertinente ad spem, et ordinabili in Deum finem ultimum, et qui actu, sic ordinaretur, si per accidens non supponeret in subjecto habitualement privationem charitatis, cujus est aliis actibus eum ordinem impertiri. Ex quibus patet nullam esse probationem assumpti, diluique distinguendo praemissas in sensu traditodeordine actuali, et habituali, ad finem ultimum, et negando absolute consequentiam. Alia possent argumenta pro haereticis formari ; sed § seq. commodius proponentur.

Aliquorum Catholicorum sententia contra eandem assertionem.

39. Expeditis jam nobis ab haereticorum impugnatione novum recrudescit, et instat bellum cum quibusdam catholicis non infimae auctoritatis. Sunt enim, qui fatentur, ut debent, attritionem ortam ex metu poenarum inferni esse actum bonum : sed negant, quod sufficiat ad digne suscipiendum sacramentum pœnitentiæ, et consequendum ejus effectum ; unde exposcunt ulterius

amorem justiliæ, quamvis in eo declarando plurimum habeant dissidii, ut ex dicendis constabit. Ita Estius, Sylvius, Jansenius, quos refert Gonel in præ. disp. 7, art. 2, Sjs<vius.' in principio, Episcopus Castoriensis in lib. Enucop.de Amore pœnilenti, Episcopus Cæsenas ca^o- jn instructione pastorali de sacram, pœni- Eptsc tentiæ a pag. 33, usque ad 42, Germanus PhHaie Philalethes in speciali opuscul. de hac ma- 'xataiis ter*a' adjuncto Thomistarum triumpho âb Aie- contra scientiam mediam. Natalis abAle- YjcaE- xandro in Theologia dogmatica morali, \$£;ens tom. 1, lib. 2, de pœnit., art. 3. Vincentius zarardcsContenson in Theologica mentis, dissert. \$ics.rbt" unica de pœnit., cap. 2. Nicolaus Zarardus Jwnin. tom. 6, de sacrament, q. I, de pœnit. art. 4, § 2. Merbesius in Summa Christian, tom. 2, dissert. 4. Gaspar Juenin in Com- mentario historiæ dogmatica de sacra- mentis tom. 2, cap. 4, art. 2, et alii. In sui autem patrocinium multa congerunt a ratione, sed tam plurima ab auctoritate præsertim D. Augustini, ut in id studium posuisse videantur, quod lectorem mole obruant testimoniorum, cum non possint efficacia, et certe non possunt : nam eorum nulla afferuntur præter, et extra sensam proprium præsentis difficultatis : alia lo- quuntur de timore mundano : alia de ti- more quidem gehennæ, sed inefficaci : alia de justificatione extra sacramentum : alia sunt ambigua confundentes justificationem vialem, et dispositivam cum justificatione completa, et consummata : alia denique important alios defectas satis obvios. Ad quæ si attendat prudens Lector, opprimi non timebit testimoniorum simul occurren- tium pondere, nec id curabit : sed singula singillatim introspeciendo facillimo negotio dissolveth, excutietque opponendo aliquem ex defectibus insinuatis.

Ahqua Sed antequam ad id deveniamus, oportet 'QtioTes. aQam aut alteram brevem suppositionem stabilire, in qua Adversarii nobiscum conveniant, ne pugnemus, et curramus in incertum. Prima sit ; attritionem, de qua agimus, non solum esse bonam, ut illi concedunt, sed etiam esse supernaturalem, Dei donum, et Spiritus Sancti impulsus : quod etiam concedere tenentur ne mani- feste contradicant doctrinæ Concilii Tri- dent. sæpius relatae ex sess. 14, cap. 4. Unde omnia argumenta, vel testimonia, quæ concludant attritionem (idem intellige

de timore, ex quo oritur,) vel non esse bonam, vel non esse supernaturalem, et donum Dei, ut spuria, et non attingentia præsentem materiam, rejicienda sunt. Secunda (et ad priorem revocatur) rele- ganda etiam fore illa testimonia, et argu- menta, quæ probare generaliter lentave- rint hominem peccare in omnibus actibus, quos non refert in Deum supernaturalem, et ultimum finem ex charitate dilectum, atque ideo peccatorem, qui in sensu com- posito sui status nequii proprias opera- tiones in prædictum finem referre, pec- care in omnibus. Nam doctrinam adeo falsam reprobatur Ecclesia in Bulla Pii V condemnantis plures propositiones Mi- chaelis Baji, quarum 35 erat : « Omne, « quod agit peccator, aut servus peccati, a peccatum est. b Et 38 : « Omnis amor ■ creaturæ rationalis est vitiosa cupiditas, « quæ a Joanne prohibetur, vct laudabilis y « charitas, qua per Spiritum Sanctum in*®*! « cordibus diffusa Deus amatur. » Et prius reprobata fuerat a Concilio Constantiensi inter alios mores Joannis Hus, sess. 15, et Concil. Trident, sess. 6, can. 7, illis ver- bis : « Si quis dixerit opera omnia, quæ « ante justificationem fiunt, quacumque ra- « tione facta sint vere esse peccata.etc. Ana- « thema sit. » Unde nullus Catholicorum (sunt certe, quos modo adversarios habemus,) id affirmavit. Tertia : præsentem difficultatem principaliter versari circa necessitatem amoris Dei, sicut ultimi finis dilecti propter se super omnia. Tum quia adversariorum intentio in hunc collimat, quamvis non semper eam diserte expli- cent, utentes non improprie vocabulo amoris justitiæ propter se. Tum quia nos non negamus alios amores inferiores, vel concomitantes attritionem, vel in ea imbi- bitos, ut sunt amor sui honestus, amor spei, amor etiam ipsius justiliæ : idque convincitur ex intentione, qua omnes pœ- nitenles ad pœnitentiæ sacramentum com- muniter accedunt : si enim ab eis inqui- ramus ad quid venient? cuncti responde- bunt, ut justificemur, ut consequamur ami- citiam Dei, ut per ejus misericordiam eruamur ab æterna damnatione. Trahit igitur eos aliquis bonus amor conjunctus, aut innexus attritioni ; licet hæc ex metu inferni primitus oriretur. Adversarii au- tem alium perfectiorem exposcunt, qui

elevetur supra omne bonum proprium : qua de causa non comenti attritione sola exigunt contritionem, et pro ea pugnant. Eide hoc est inter nos controversia, nec illa principaliter respicit ad sufficientiam attritionis in ratione partis sacramenti ; sed magis ad ejus sufficientiam in ra- tione dispositionis ultimæ cum sacramento ad istius effectum, justificationem videlicet peccatoris. His convenienter praelibatis, in quibus convenire oportet.

Arte. 40. Arguitur primo pro relata sententia : quia nullius sacramenti susceptio sine amorecharitatis potest homini prodesse: ergo nec sacramentum pœnitentiæ; atque ideo, ut istud fructuosum sit, non sufficit sola attritio ex trmore gehennæ, sed neces- sarius est charitatis amor, aut contritio ex eo procedens. Utraque consequentia legi- time infertur ex antecedenti. Illud autem suadetur primo :quia homo tenetur omnes suas actiones referre in Deum ultimum finem, qoad pertinet ad amorem chari- tatis, juxta illud Apost. 1, ad Corint. 10 : Sive manducatis, sive bibilis sive aliud quid facilis, omnia in Dei gloriam facite. Unde D. August, lib. 2, de Civit, cap. 13, ait: « Quidquid in usu temporabiliter faci- l mus, sternorum adipiscendorum amore « faciamus : per ista transeuntes, illis « inhærentes. » Ergo usus, aut susceptio sacramentorum absque amore charitatis non prodest. Secundo, quia homo debet Deum continuo diligere, ut constat ex illo Deuteronomio 6 : Diliges Dominum tuum ex toto corde tuo. Ubi, ut inquit D. Augus- tin. lib. 1, de Doctrina Christiana cap. 22: « Nullam vitæ nostræ partem relinquit, quæ vacare debeat, et quasi locum dare, « ut alia velit frui : » ergo dum homo Deum non amat, peccat, et inutilem sibi facit sacramenti susceptionem. Tertio, quia homo conditus, et reparatus fuit a Deo, ut ipsum diligeret : ergo dum istud non exequatur, deficit a proprio fine, et peccat. Lnde D. Augustin, lib. 3, de doc- Irina Christ, cap. 10, ait : « Miser omnium « est, qui charitatem non habet. Ad chari- « tatem redire debet, qui ab amandi officio «defecit. » Et in tract. 7, in Joan. Deus non prxcipit, nisi charitatem, nec culpat, nisi cupiditatem. Quæ procedere etiam, et verificari debent in susceptione sacramen- torum ; cum nullum in ea rationabile

occurrat exceptionis,vel dispensationis mo- tivum. Quarto, quia S. Paulus 1, ad Co- rinth. 13, recenset opera ex genere suo excellentissima : et tamen diserte affirmat ea sine charitate nihil prodesse. Si linguis, Paut j inquit, hominum loquar, et Angelorum, £o' charitatem autem non habeam, factus sum. 13. velut xs sonans, aut cymbalum tinniens. Et si habuero prophetiam, et noverim mysteria omnia, et omnem scientiam, et si habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, charitatem autem non habuero nihil sum. Et, si distribuero in pauperes omnes facul- tates meas : et si tradidero corpus meum, ita, ut ardeam ; charitatem autem non ha- buero, nihil mihi prodest. Si ergo opera tam sublimia sine charitate non prosunt, nec valent ad æternam salutem ; minus pro- desse potest sola attritio sine amore chari- tatis, licet sacramento adjuncta. Plures alias probationes ejusdem antecedentis omittimus, quibus idem argumentum con- tinuari posset, nam sunt ejusdem rationis.

Sed antequam illi occurramus, rege- guitar, mus ipsum in opposcentes, inquirendo (ut quid eo intendant, sciamus) quid signifi- cent nomine charitatis, vel amoris chari- tatis ? Si dicant se non intendere, quod ultra attritionem requiratur ad sacramenti fructum ille charitatis amor perfectus, qui attingit Deum ultimum supernatura- lem finem, praeferendo ipsum efficaciter omnibus ; sed alium amorem minus per- fectum : plane convincuntur inconsequen- ter procedere, et nihil isto argumento probare : quia omnia testimonia tam Scripturæ, quam D. Augustini, quibus ad suadendum antecedens utuntur, agunt de charitate, ejusque amore perfectis, sive respicientibus Deum ultimum finem super omnia dilectum, et applicari non debent, nec valent alteri imperfectioni affectioni, ut ea perpendenti constabit. Si autem di- cant se intendere perfectum charitatis amorem immediate descriptum : vehemen- tiori impugnatione urgendi sunt. Tum quia talis actus est impossibilis cum peccato mortali : et sic antecederet ad receptionem sacramenti pœnitentiæ fiet semper, et indispensabiliter peccatoris justificatio ; nunquamque istud sacramen- tum communicabit primam gratiam, ac subinde nec erit sacramentum mortuorum. Et in quodcumque latus Adversarii se ver-

tant, nequeunt ab istis, aliisque absurdis expediri, quæ fusius expensa reliquimus § 2. Tum etiam, quia, si ita res se habet, idque probationes, quibus illi utuntur, evincunt, teneri, scilicet, hominem ad amorem perfectum charitatis in cunctis, quæ agit : plane sequitur ipsum peccare in omnibus, in quibus sine tali amore procedit : et consequenter peccatorem, qui eum amorem non habet peccare in omnibus operibus suis. Hoc autem consequens reprobaturum est ab Ecclesia, et inter Catholicos nequit admitti, ut præmisimus num. præced. Istorum ergo argumentum, cum quibus agimus, vel nihil probat, vel ultra debitum probat.

Eespoü- Ad quod respondetur negando anteceden-
^{u-a} dens. Et ad primam ejus probationem
^{h*01} patet ex dictis Tract. 14, de Gratia, disp. 2, nam. 72, et Tract. 16, de Merito disp. 4, dub. 5, et 6, illo præcepto, aut verbis Apostoli solum obligari hominem ad referendum omnes suos actus in Deum relatione in causa, quatenus initio usus rationis tenetur deliberare de seipso in ordine ad ultimum finem, et elicere actum charitatis, quo se, et omnia sua refert in Deum ultimum finem. Qui actus, dum non retractatur, influit virtualiter in omnibus actibus honestis per totam vitam exercendis. Sed tale præceptum non afficit, nec importat immediate ipsos actus, nec relationem, aut ordinem charitatis, illos informantem. Unde quod aliquando careant tali respectu, non est carentia circumstantia? debitæ, nec circumstantia prava ipsos deturpans: sed præcise supponit omissionem talis conversionis tempore debito, aut actum peccaminosum, qui illam postea retractaverit, fusius locis relatis explicuimus. Nec aliud docet D. Augustinus Apostolo adjunctus, quam prædictum ordinem, saltem virtuale. vel in causa nostrarum operationum ad Deum finem ultimum. Ad secundum dicimus; probare, si quid valet, peccare hominem in cunctis actibus, in quibus Deum ex charitate non diligit : quæ est propositio Michaelis Baji condemnata ab Ecclesia, ut num. antecedenti vidimus. Diluitur autem ea probatio, sicut et prima, nempe non obligari hominem semper in se, aut in singulis actibus ; sed solum in causa, et prima deliberatione erga finem ultimum. Quod alii, aliter explicant, di-

condo, præceptum diligendi Deum osse per se primo affirmativum, et per se secundo negativum, et quatenus affirmativum obligare aliquando, sed non in omnibus actibus : non enim singulis momentis, et in singulis actibus obligamur ad formalem Dei amorem : alias ab exercitiis aliis semper impediremur, et nisi Deum amando semper peccaremus. Quatenus vero negativum, obligat semper, id est, ad non agendum aliquid contra illum amorem, et charitatis finem. Eodem fere modo dissolvitur tertia ; nam licet creati, et reparati fuerimus ad diligendum Deum; non obligamur tamen positive ad continuum, et formalem ejus amorem : quia pro salvando prædicto fine, sufficit respectus virtualis, et in causa, et quod ipsum aliquando diligamus, et nunquam opere-mur contra illum. Nec amplius premit D. Augustinus, quamvis exhortetur illis, et aliis elogiis ad frequentius amoris Dei exercitium, quantum humana fragilitas fert. Non magis evincit quarta probatio . nam Apostolus ibi agit non tam de amore, quam de ipso habitu charitatis : opera enim, quæ recenset, sunt a charitate imperative. et ex parte ultimi finis ex vi primi actus, seu conversionis, sed sunt ab aliis virtutibus elicitive : est enim charitas patientis, media virtute pœnitentiæ, sustinens, media virtute fortitudinis, et sic de aliis. Meritoque affirmat Apostolus alia opera, licet egregia sine charitate nō proficere, quia non consequuntur finem ultimum, sine illa, et sine gratia sanctificante, cui illa necessario conjungitur. Hacque de causa, nec attritio cum sacramento sine charitate prodesset Sed prodest de facto : quia cum sacramento disponit ultimo ad justificationem ex merito, et ordinatione Christi ; et cum sacramento, et tanquam vera ejus pars gratiam sanctificantem, et habitum charitatis producit : in quo valde eminet supra multos diversarum virtutum actus. alias satis egregios, sed qui ea efficacitate carent ; cum Christus illos non destina-verit ad rationem, vel partis hujus sacramenti, vel dispositionis ultimæ ad ejus effectum ; sicut ordinavit attritionem, licet minus ex se perfectam.

41. Arguitur secundo : nam cum peccatum mortale sit mors animæ, nullus intra, vel extra sacramentum justificari valet absque

D. Ang
IM

! î
i
,

Cœfc-
Bô'

&.*.
i

1 ta

absque transitu illius mortis ad vitam spiritualem ; sed nullus absque charitate transfertur de morte ad vitam : ergo homo nequit in sacramento poenitentiae justificari absque charitate : atque ideo sola attritio ex metu inferni cum sacramento non sufficit ad peccatoris justificationem. Utraque consequentia patet ex praemissis. Majorem, quae communiter recipitur, docet specialiter D. August. in Psal. 118, can. 10. *Terrenis adhxere mors anima esi.* Tract. 19, in Joan. *Sicut anima est vita corporis, ita vita animae est Deus.* Et alibi frequenter. Minor autem probatur : nam 1 Joan. 3, dicitur : *Qui non diligit, manet in morte* Et rursus : *Omnis qui non est justus, non est ex Deo, ei qui non diligit fratrem suum.* Ergo transitus in spiritualibus de morte ad vitam fieri nequit, sine charitate. Et sic aperte docet V. Beda ad locum immediate relatum dicens : « Baptismatis, et fidei «mysterium illis solummodo prodest, illos < de morte trahit ad vitam, qui sincera « mente diligunt fratres, » Confirmatur: quia solis in Deum conversis confert ipse remissionem peccatorum ; sed non potest dari conversio, sine charitate : ergo nec remissio peccatorum, Major constat ex Scriptura: nam Isai. 6, dicitur : < 57 *conversus fueris, et ingemueris, salvus eris.* Et Zachar. 1 : *Convertimini ad me, et ego convertar ad vos.* Minor etiam suadetur : quia conversio pro peccatorum remissione requisita non est solius operis externi, sed cordis, juxta illud Joel. 2 : *Concedimini ad me in toto corde vestro... Scindite corda vestra, et non vestimenta vestra.* Conversio autem cordis fieri nequit absque immutatione cordis se transferentis de amore proprio ad amorem Dei ex charitate. Unde D. Bernard, serm. 2, in cel. Jejunii ait : « Quatuor sunt cordis nostri < affectus, amor, et timor, gaudium, et « tristitia, et hi sunt convertendi. » Respondetur hoc argumentum, et confirmationem parallogizare non distinguendo inter id, quod vel ad valorem, vel ad fructum sacramenti requiritur per modum partis, vel dispositionis ; et illud quod excludit peccata, justificatque per modum formae. Istud ultimum confitemur, et supponimus praestari per gratiam sanctificantem inhaerentem, ut statuimus suo loco, nempe Tract. 15, de Justificat, disp. 2, dub. 1, cui

graliae indivulso adest charitas, sive sit idem realiter cum gratia, ut quidam censent, sive distinguatur realiter ab illa, ut cum communis sententia docuimus Tract. 14, de gratia, disp. 4, dub. 5, in quo sensu pervium est non remitti peccata, nec peccatorem justificari absque gratia, et charitate : sicut manifestum est non dari illos formales effectus absque forma, quae illos communicet. Sed cum gratia in sacramento poenitentiae producta supponat aliquem poenitentis actum, nempe dolorem, qui, ut pars sacramenti illam efficiat ; et per modum dispositionis ad ipsam praeparet : de hoc doloris actu est controversia, an debeat esse amor charitatis, sive contritio illi innitens, an vero sufficiat sola attritio ex timore gehennae orta? Negant hoc ultimum Adversarii, quia ad justificationem, ad conversionem, ad vitae spiritualis reparationem necessaria est charitas, ut non negamus in sensu immediate praemisso. Aliud tamen est charitas, aliud amor charitatis. Et cum hujus necessitatem deberent probare ; divertunt ad habitum, de quo non disputamus, in idque expendunt Scripturae, et Patrum sententias, quas reveremur ; sed nihil plane concludunt, cum de re non sint, quam versamus.

42. Unde ad argumentum potest responderi admittendo praemissas, et primum consequens, atque distinguendo secundum, de, ut illudque concedendo intellectum de insufficientia attritionis per modum formae : sed negari debet, si intelligatur de insufficientia ejus ad conceptum partissacramenti, et ad rationem dispositionis ultimae intra sacramentum pro ejus effecta : oppositum enim satis constat ex hactenus dictis. Nec amplius evincunt testimonia, quae expenduntur in suadendo praemissas. Pro quorum legitimo sensu observandum est duas distingui in naturalibus vitas : unam totius suppositi, aliam potentiarum ejus: unam in actu primo per formam, aliam in actu secundo per operationes : illam substantialem, et simpliciter talem, hanc accidentalem, et secundum quid. Et cum analogia observanda naturalia duplex etiam vita in supernaturalibus distinguenda est juxta argumenti intentionem : nam alia est vita primaria, et quasi substantialis, et in actu primo, quam gratia sanctificans tribuens primum esse supernaturale communicat :

y ji t

K»

r i

u

1

: M Mil

alia vero est secundaria, et per operationem ; et quia hæc principaliter consistit in amore charitatis. illi propterea specialiter vita in actu secundo tribuitur. Unde juxta prædictam analogiam sicut mors corporis non consistit in cessatione ab operatione, sed in separatione, aut privatione animæ informantis : ita in spiritualibus mors animæ non consistit in carentia alicujus operationis. sed in exclusione, aut privatione gratiæ sanctificantis. Et consequenter sicut ad hoc, ut corpus mortuum redeat ad vitam, debet animam induere : ita ut anima transeat ad vitam, debet gratia sanctificante informari. Haec autem significari solet voce charitatis, non quidem actualis, quæ cum actibus transit, sed habitualis, quæ vel est ipsa gratia, vel illam inseparabiliter comitatur. Qua acceptione utitur frequentissime

An D. Aug. sicut lib. de natura, et gratia, cap. n? 42, ubi ait : « Charitas est verissima, ple-

Iden « nissima, perfectissimaque justitia. » Et cap. ult. a Charitas inchoata, inchoatajus- « titia est : charitas perfecta, perfecta jus- « titia est : charitas magna,justitia magna « est. Ipsa est gratia Dei per Jesum Christum t Dominum nostrum.» Ex quibus satis patet ad omnia testimonia. Sed addendam est V. Bedam solam intendere, quod in susceptione Baptismi impeditur ejus fructus, ubi adest odium in fratres, sicut et aliud quodlibet peccatum grave, minime vero quod ad ejus fructum, minasque ad valorem prærequiratur dilectio proximi ex charitate : quia est sacramentum mortuorum ordinatam ad regenerandum ipsos in vitam spiritualem ; atque ideo in eis non supponit per se vitam gratiæ medio amore charitatis inductæ.

Condr- Confirmatio eodem fere modo diluitur : “µβ’® nam conversio perfecta, et in termino fit ‘io, formaliter per gratiam sanctificantem, quæ velestcharitas habitualis, vel ab ea non separatur. Quod potest magis explicari distinguendo duas peccatoris conversiones : unam consummatam, et formalem ; aliam vialem, et dispositivam. Prima importat internam peccatoris renovationem per voluntariam gratiæ, et donorum supernaturalium susceptionem, ut describit Concil. Trident, sess. 6, cap. 7. Secunda consistit in actibus, quibus homo extra, vel intra sacramentum præparatur ad suscipiendum gratiam. Conversio igitur in priori sensu

est ipsa intransitive gratia, et peccatorum remissio : sive enim hæc dicatur, sive non dicatur distinctum beneficium a gratia; hujus tamen infusio semper secum affert remissionem peccatorum, si in subjecto supponuntur. In posteriori autem sensu, distinguitur a peccatorum remissione per gratiam sanctificantem ; et consistit in actibus ad eam disponentibus, ex parte quorum non se tenet charitas habitualis, vel actualis : alias per eam supponerentur peccata remissa, quippe quæ est illis inconjungibilis. Unde patet, quod pro remissione peccatorum non petit Deus a nobis conversionem consummatam, et in termino per gratiam ; sed vialem, et dispositivam per actus. Et pro hac sufficit attritio cum sacramento, et non requiritur indispensabiliter charitatis amor, qui tempore, vel natura illam remissionem præcedat : quamvis nec repugnet, quod adsit in instanti justificationiscum gratia. Sed nec tunc concurret ut pars sacramenti efficienter influentis ; cum non se teneat ex parte ejus, sed magis ex parte affectus, sicut et ipsa gratia, a qua dependet, vel essentialiter, ut diximus num. 13, et aliis locis ibi relatis, vel saltem connaturaliter, ut ejus dignitas. et vis meritoria exposcit.

43. Arguitur tertio : nam dolor, qui cum in sacramento pœnitentiæ disponit ad gratiam, debet esse supernaturalis : sed talis non est attritio concepta ex timore inferni : ergo hujusmodi attritio nec cum sacramento potest ad gratiam disponere. Probatur minor : tum quia licet pœna inferni proponatur per fidem ; tamen est objectum naturale ; cum aliud non sit, quam naturalis constitutionis corporis alteratio, quam constitutionem, sive integritatem, sicut quilibet homo naturaliter amat, sic etiam potest naturaliter odisse, et refugere allerationem contrariam : ergo attritio hanc pœnam respiciens est naturalis. Tum etiam, quia omne donum supernaturale datur nobis ex gratia Christi ; hæc autem consistit in inspiratione coelestis delectationis, qua dulcedine perfusus amor operatur bonum non formidine pœnæ, sed amore justitias : ergo cum attritio ex metu gehennæ non sit hujusmodi convincitur non esse actum supernaturalem. Tum denique quia nullas affectus supernaturalis potest esse peccaminosus, alioquin peccatum esset a Deo speciali

auctore :

K... .

auciore : sed attritio ex metu inferni solet esse peccaminosa, cum ultimo sistit in amore proprio, quemadmodum in peccatore contingit, qui bonum proprium respicit, ut ultimum finem : ergo talis attritio nequitesse supernaturalis.

Bespw- Respondetur negando minorem, cujus tow’ oppositum satis constat ex dictis n. 7 et 19, et locis ibi relatis; ex quibus habemus, quod licet sit possibilis aliqua attritio naturalis, possibilis tamen etiam est aliqua supernaturalis, et talis debet esse, quæ comqueconducit ad salutem. Nam ut statuit Concil. Arausican. 2, can. 6 : « Hære-

i in T4 illo ‘a”’tur spiritu, Qu’ dicit per naturæ «vigorem, bonum aliquod, quod ad salutem pertinet vitæ æternæ, cogitare, ut « expedit, aut eligere nos posse absque illuminatione, et inspiratione Spiritus « Sancti. » Porro aliquam attritionem conceptam ex metu gehennæ conducere ad salutem certa fide tenendum est, ut satis constat ex dictis § antecedi. contra Lutheranos. Modo sufficiat reproducere verba sæpius allegata ex Concil. Trid. sess. 14,

Cca Trid. cap. 4 : « Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel « ex turpitudinis peccati consideratione, vel a ex gehennæ, et pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi «excludat, cum spe veniæ, declarat non solum non facere hominem hypocritam, et « magis peccatorem, verum etiam donum «esse, et Spiritus Sancti impulsus, non r adhuc inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad «justitiam parat. » Cui doctrinæ respondet can. 5 ejusdem sess. anathematizans oppositam asserentes. Ad primam autem minoris probationem respondetur, quod licet voluntas possit naturaliter refugere pœnas inferni fide creditas ; nihilominus potest etiam illas timere timore supernaturali : præsertim cum illarum præcipuæ non sint naturales, aut in sola alteratione naturalis constitutionis consistent, sed totum naturalem ordinem excedant, uti est alligatio spirituum, et æterna corporum combustio sine consumptione, et alia plurima nosciturum captum excedentia. Cur ergo circa hæc non erit supernaturalis timor, et attritio ejusdem rationis : et quare dicetur Deum non posse immittere hunc supernaturaliter timorem, qui posset ipsum vel

erga naturalia inférre? Ad secandam respondetur gratiam Christi non consistere in sola victrice delectatione, ut falso opponit arguens ; sed amplecti etiam timorem pœnæ, et omnem motum conducentem ad salutem. Unde D. Aug. lib. de Catechizand. D rud. cap. 5, ait : a Rarissimo accidit, imo a vero nunquam, ut quisquam veniat vo- « lens fieri Christianas, qui non sit aliquo « Dei timore percussus. » Recolantur, quæ ex Scriptura, et Patribus expendimus n. 33 et 34, pro prædicto timore. Ad tertiam negamus minorem ; et illi inserta probatio, si quid suaderet, evinceret actus fidei, et spei, et omnes elicitos a peccatore esse peccata : quod dicere hæreticum est.

Aug.

44. Arguitur quarto : quia solus ille actus potest esse ultima cum sacramento pœnitentiæ dispositio ad suscipiendum ejus effectum, qui excludit voluntatem peccandi ; sed sola attritio concepta ex timore gehennæ non excludit voluntatem peccandi : ergo talis attritio, sacramento etiam juncta, nequitesse ultima dispositio ad effectum sacramenti. Cetera constant : et minor suadetur : tum ex D. Aug. qui frequenter docet timorem pœnæ cohibere hominem, ne faciat malum, sed non voluntatem male faciendi, si absque pœna posset. Unde tract. 9, in Joan, peccatorem timentem, et propter timorem abstinentem a peccato, comparat adulteræ habenti intentionem adulterandi, a quo abstinet, ne occidatur a marito. Et serm. 19, de verbis Apost. cap. 9, comparat lupo venienti, ut oves rapiat, sed recedenti absque præda ob metum pastorem, et canum : raperet enim (et hunc appetitum conservat) si posset. Tum etiam, quia juxta communem Philosophorum doctrinam ; quæ ex timore fiunt involuntaria saltem secundum quid, et quasi conditionate : explicanturque hoc affectu : Nollem hoc facere, si istud malum, si istud periculum non urgeret : et oppositum facerem, si periculum tolleretur : ergo actus ex timore procedens, ut est attritio, nequit excludere voluntatem peccandi. Et totus discursus desumitur ex eodem D. August, lib. 3, ad Bonifac. cap. 3, ubi ait : « Sic autem a præcepta. qui facit, procul dubio invitatus facit, procul dubio invitatus facit, ac per hoc « in animo non facit ; vellet enim omnino « non facere, si secundum ea, quæ cupit, a et metuit, permetteretur impune. Ac per

A. gu- pœnitentia

D. Aos

λ hoc in ipsa voluntate intus est reus, ubi
« ipse, qui praecipit, inspicit Deus, λ
Confirmatur primo, quia timor servilis
natar' non excludit voluntatem peccandi ; sed attritio est timor servilis : ergo attritio non excludit voluntatem peccandi. Minor, et D. Aug. consequentia patent. Major autem est D. August, conc. 25, in Ps. 118, ubi ait : « Timor iste, quo non amatur justitia, sed « timetur pœna, servilis est, quia carnalis « est : et ideo non crucifigit carnem. Vivit « enim peccandi voluntas, quæ tunc appa- « ret in opere, quando speratur impunitas. « Cum vero pœna creditur secutura, laten- « ter vivit, vivit tamen : mallet enim li- « cere, et dolet non licere, quod lex vetat : κ quia non spiritualiter delectatur ejus « bono, sed carnaliter metuit malum, quod « minatur. » Et hujus generis sententiæ occurrunt frequentissime in S. Doctore, et sine termino congeruntur ab opposentibus.

Confirmatur secundo : quoniam ubi non maiur s.extinguitur desiderium peccandi, ibi adest actualis peccandi voluntas ; sed ad exting- uendum desiderium peccandi requiritur bona voluntas per charitatem directa, et non sufficit mali timor : ergo ubi non occurrit, nisi attritio, quæ ex illo timore concipitur, adhuc perseverat actualis voluntas peccandi. Minor, in quo poterat esse difficultas, probatur ex D. August, lib. 2, contra advers. j egjs> et Prophet, cap. 7, ubi ait : « Prohibitio peccati, quod est lex, « auget profectodesiderium peccandi : quod « non extinguitur, nisi contrario desiderio « recte faciendi, ubi fides per dilectionem « operatur. @

Confirmatur tertio : quia excludere ac- tualē voluntatem peccandi, est hominem retrahere a peccato ; sed sola charitas re- trahit hominem a peccato ; non autem timor penæ : ergo hic timor non excludit voluntatem peccandi, atque ideo nec attritio ex tali timore procedens. Cetera cons- tant. E* minor probatur ex D. Bernard. epist. 11, ad Guidon. Priorem Carthus. ubi ait : « Quare, putQ, de illa {scilicet charitate} « dictum, lex Domini immaculata conver- « tens animas, quod sola videlicet sit, quæ « ab amore sui, el mundi avertere possit « animum, et in Deum dirigere : nec ti- « mor, quippe, nec amor privatus conver- « tit animam. Mutant interdum vultum,

d vel actum ; affectum nunquam. » Et hu- jus rationem indicat subdens : « Quidquid « propter aliud amare videris, id plane « amas, quo amoris finis portendit. » Euga autem peccati propter pœnam habet pro fine bonum proprium : atque ideo nec ab illo, nec a peccato hominem retrahere va- let.
Confirmatur quarto : quia nihil tollitur co- nisi per suum contrarium; sed fuga a pec- teco propter timorem pœnæ non contra- riatur actuali voluntati peccati propter se, aut secundum se : ergo fuga peccati propter pœnam, qualem fugam importat attritio, non tollit actualem voluntatem peccandi propter se, aut secundum se. Minor constat: quia optime cohæret odium alicujus in tali circumstantia, et attentis omnibus, cum amore ejusdem secundum se, et praescin- dendo a circumstantiis occurrentibus : si- cut nautæ displicet retentio mercis in cir- cumstantia naufragii, et placet merces se- cundum se : et Deus, qui attentis omnibus excludit aliquos a regno voluntate conse- quenti ; tamen vult voluntate antecedenti salutem omnium secundum se : pari igitur ratione componi valet, quod homo refugiat peccatum sub circumstantia pœnæ immi- nentis ; et tamen conservet voluntatem ad illum secundum se.
45. Ad hoc argumentum cum omnibus suis confirmationibus, cui multam, et plusquam pars erat, deferunt adversarii, respondere generaliter possemus, rejicien- dum esse a praesenti controversia, quia ad illam non pertinet, sed impugnat, quod in ea supponitur, nempe dari aliquam attri- tionem, quæ omnem actualem peccandi vo- luntatem excludat; de hac enim sola attri- tione affirmamus, quod conjuncta sacra- mento pœnitentiæ est ultima, et sufficiens dispositio ad pœnitentis justificationem. Et. si id non supponatur, nullus occurret Ad- versarius, quem suis argumentis oppu- gnent : palam, quippe concedimus attritio- nem voluntati peccandi conjunctam, aut conjangibilem non esse dispositionem suffi- cientem ultimam ad gratiam justificationis intra, vel extra sacramentum. Sed eam suppositionem esse certissimam, et ab om- nibus Catholicis admittendam (ne videamur circa istud pugnam refugere, vel ab hac parte timere) probatur efficaciter ex. Cone. Trid. sess. 14, cap. 4, ubi docet contritionem AaA

contritionem imperfectam, qua) attritio di- citur, « Si voluntatem peccandi excludat, i etc., esso donum Dei, et Spiritus Sancti « impulsus. » Verba formalia proxime de- dimus n. <l3. Loqui autem Concilium de attritione pura, sive non includente amo- rem cliaritatis, constat evidenter : tum quia loquitur de attritione, sive dolore im- perfecto proveniente ex metu gehennæ, ut condistinguitur a contritione, sive dolore perfecto proveniente ex amore char- itatis, de qua egerat immediate. Tum quia sermo- nem expresse facit de illo dolore, qui est a Spiritu Sancto nondum inhabitante, et qui non habet adjunctam justificationem, sed ad eam consequendam disponit : quæ praedicata soli attritioni, sive dolori im- perfecto ex timore pœnæ drto adaptari queunt : contritio enim, sive dolor perfec- tus ex amore proveniens donum est Spi- ritus Sancti jam inhabitantis, et ita dispo- nit ad gratiam, quod illam infallibiliter annexam habet etiam extra sacramentum, licet non absque ejus voto, ut proxime do- cuerat Concilium. Tum denique : quia illa doctrina, et declaratio dirigitur contra Lu- theran), et sequaces, qui non impugnabant contritionem, sive dolorem peccatorum or- tum ex amore Dei ; sed attritionem, et do- lorem imperfectum ortum ex timore ge- hennæ. Porro Concilium manifeste sup- ponit hunc imperfectum dolorem aliquando excludere voluntatem peccandi: Si volunta- tem, inquit, peccandi excludat. Et non lo- quitur de exclusionē peccati habitualis, in quo praeexistit peccator, quod per gratiam justificationis formaliter expellitur, sed Concilium agit de attritione, per quam Spiritus Sanctas nondum inhabitat, atque ideo nec suam gratiam in corde diffundit. Agit itaque de exclusionē peccati actualis, sive voluntatis actualis peccandi : cumque ejus declaratio sit doctrinalis, et in materia adeo gravi, minime limitanda est ad ex- clusionem hujus, aut alterius peccati ac- tualis; sed intelligi debet universaliter de omnium exclusionē : præsertim, cum non sil major ratio expellendi unum, quam alia, maxime ubi motivum illa detestandi est universale, et omnibus commane, ut constat esse pœnam inferni omnibus, et singulis imminentem. Dicere autem quod Concilium loquitur in sensu conditionato hypothesis impossibilis, quod attritio ex- Salmant. Curs. Tlieolog. Tom. XX.

eludat voluntatem peccandi : puerilis esset responsio, et Concilio non parum inju- riosa. Quid enim indignius ejus gravitate, quam ubi agitur contra Lutherum impu- gnantem attritionem, quæ ex metu gehennæ communiter concipitur, atque ideo etiam ab omnibus in hoc sensu obvio ap- prehenditur ; recurrat Concilium ad even- tum impossibilem, illique elogia deferat sub conditione simpliciter repugnante ? Sic etiam posset dicere attritionem esse impul- sum Spiritus Sancti, et disponere ad gra- tiam justificationis, si procedat ab homine habente alas. Hæc non instructionem, et correctionem hæreticorum pararent, sed irrisionem : nec ita sacram synodum se gessisse ullus Catholicorum debet admit- tere, sed plane fateri supposuisse, admi- sisseque Concilium possibilitatem alicujus attritionis, quæ voluntatem peccandi, sive omne actuale peccatum excludat.
Quæ aliunde etiam suaderi potest : nam datur aliqua attritio sapernaturalis, quæ subinde est donum Dei, atque elicitur vi supernaturalis auxilii, ut satis constat ex hactenus dictis, et Adversarii concedunt ; sed non est denegandum efficaciam divinæ motionis, quod per timorem pœnæ possit a voluntate creata excludere omnem actua- lem affectum peccandi ; cum in hoc nulla appareat contradictio : ergo possibilis est aliqua attritio, quæ omne peccatum actuale expellat.
Confirmatur : nam concedentibus Ad- versariis, quia peccatum exterius trahit ad gehennam, possibilis est timor gehennæ, quæ retrahat ab omni peccato externo; sed voluntas peccandi trahit etiam ad gehennam : ergo possibilis est gehennæ ti- mor, qui contineat voluntatem a peccandi affectu, quandiu durat ipse timor. Idque satis aperte docent Patres, et præsertim D. Aug. n. 34 relatus. Ista vero sufficiunt pro hac certa, et communi suppositione. Qua data, et non aliter procedit præsens inter Catholicos controversia : atque in eodem sensu accessit ad Sedem Aposolicam, ut constat ex decreto Sanctæ Romænæ Inqui- sitionis edito die 5- Maji, anno 1667, ubi dicitur : « Sanctissimus D. N. Alexander « Papa VII, cum acceperit non sine gravi Alexan. « animi mærore, ScoIasticos quosdam acrius, de yPaia « nec absque fidelium scandalo inlersecon- « tendere, an illa attritio, quæ concipitur

« ex metu gehennæ excludens voluntatem
 « peccandi, cum spe veniæ, ad impetran-
 « dam gratiam in sacramento pœnitentiæ,
 « requirat insuper aliquem actum dilectio-
 « nis Dei, asserentibus quibusdam, negan-
 « tibus aliis, et invicem adversam senten-
 « tiam censurantibus : Sanctitas sua enixe
 « cupiens vinculum pacis inter fideles ser-
 « vari, e.c. » Ecce subjectum, quod suppo-
 nitur controversiæ : « Attritio concepta ex
 « metu gehennæ excludens voluntatem pec-
 « candi : » de qua, quidam affirmant, egere
 ulterius aliqua dilectione Dei ad impetran-
 dum gratiam in sacramento, negantibus
 ceteris. Unde liquet eos, qui modo, ut pro-
 bent, non sufficere solam attritionem, op-
 ponunt attritionem solam non posse ex-
 cludere actuale voluntatem peccandi,
 destruere subjectum controversiæ, et punc-
 tum difficultatis non attingere.

46. Sed ut sit, videamus vires argumenti,
 et confirmationum, eis occurrendo. Ad
 illud respondetur negando minorem uni-
 versaliter intellectam : nam datur aliqua
 attritio voluntatem peccandi excludens, ut
 constat ex immediate dictis. Ad primam
 autem minoris probationem respondemus,
 D. August, ibi loqui de timente, qui fugam
 pœnæsibi proponit tanquam ultimum fi-
 nem ; quo proinde deficiente, committeret
 culpam, ad illamque saltem inefficaciter,
 et conditionate afficitur : atque ideo peccat
 interius, licet ab externo peccato se cohi-
 beat. Sed in attritione supernaturali, de
 qua agimus, aliter omnia se habent : nam
 per eam dolens, fide instructus, et a Deo
 motus firmiter credit gravissimam gehennæ
 pœnam imminere sibi non solum pro
 opere malo, sed pro voluntate etiam illud
 faciendi : atque illius horrore percussus
 tam ab opere, quam ab illa voluntate se
 cohibet; atque ideo, et simpliciter a pec-
 cando, ut tradit ipse D. Augustin. in Psalm.
 127, ad illa verba : « Vermis eorum non
 v morietur, et ignis eorum non extingue-
 « tur, » dicens : « Audiunt hæc homines, et
 « quia vere futura sunt impiis, timent, et
 « continent se a peccato. Habent timorem,
 « et per timorem continent se a peccato. »
 Non dixit, ab opere tantum, sed a peccato,
 quod tam opus, quam peccandi voluntatem
 complectitur. Ad quod opus non est timen-
 tem respicere evasionem pœnæ, ut finem
 ultimum ; sed sufficit (et sic fieri debet)

illam attingere, ut finem proximum, non
 excludendo relationem ad Deum ultimum
 finem, sed præscindendo, et ibi negative
 sistendo, ut num. 38 explicuimus. Ad se-
 cundam probationem jam respondimus
 num, 37, insolat. secundæ confirmationis,
 non omnia, quæ ex timore fiunt, esse invo-
 luntaria : multa enim sunt dose bona, et
 eligibilia independentem a timore : et ita
 plane est non peccare. Testimonium autem
 D. Augustini pro roboranda utraque pro-
 batione allatum non est ad rem, quia S.
 Doctor eo loco non agit de timore pœnæ
 honesto (quem nec Adversarii audent ex-
 presse negare, ne annumerentur hæreticis
 a Concilio Tridentino condemnatis) : sed
 loquitur de timore carnali eorum, qui ob-
 servant præcepta cupiditate terrena, « sola,
 c inquit, quæ Deus pollicetur terrena pro-
 « missa, sectantes. » Qui subinde non ser-
 vant ejus præcepta, nisi ex timore priva-
 tionis bonorum temporalium ; atque ideo
 timent, et vitant peccata timore duntaxat
 carnali, qui merito vocari potest munda-
 nus, ineptusque est, ut voluntatem ab omni
 peccaminoso affectu cohibeat.

Ad primam confirmationem responde-
 tur eodem modo negando majorem uni-
 versaliter intellectam : datur enim ali-
 quis timor servilis excludens voluntatem
 peccandi. Testimonium vero D. Augustini
 pro evincendo majorem inductam nihil
 valet, quia in eo loquitur determinate de
 aliquo timore carnali, et turpi, ut se, alia-
 que hujus generis asserta declarans tradit
 in enarratione Psal. 127, his verbis :
 « Aliqui propterea tantum timent, ne
 « aliquid in terra mali patiantur, ne illis
 « ægritudo accidat, ne damnum, ne orbitas,
 v ne alicujus amissio chari, ne exilium,
 a ne damnatio carceris, ne aliqua tribu-
 a latio. Propterea timent, et tremunt ;
 « adhuc timor iste non est castus. Adhuc
 « audi. Alius non in hac terra pati timet,
 « sed gehennam timet, unde terruit, et
 « Dominus. Audisti, ubi legeretur Evange-
 « lium, ubi vermis eorum non moriatur.
 « et ignis eorum non extinguatur. Au-
 « diunt hæc homines, et quia vere futura
 « sunt impiis, timent, et continent se a
 a peccato. Habent timorem, et per timo-
 « rem, continent se a peccato. Timent
 « quidem, sed non amant justitiam. Cum
 « autem per timorem continent se a pec-
 cato

« cato, fil consuetudo justitiæ, et incipit, < quod durum orat, amari, et dulcescit «Deus,et jam incipit homo juste vivere « propterea, non quia timet pœnas, sed *i* quia amat aeternitatem. » Hæc omnia S. Doctor, quibus lucidius aliquid inveniri non valet ad recognoscendum ejus mentem in aliis locis, in quibus timorem servilem cum interno peccandi affectu conjungit : lexjuitur enim de timore, non supernatural!, efficaci, et absoluto, qualem modo defendimus; sed de alio timore vel non efficaci, vel non orto ex supernatural!: ac generali motivo : quem concedimus non excludere voluntatem peccandi, nec esse cum Sacr. sufficientem ad gratiam.

Ad2 -17. Ad secundam confirmationem nega-
ealrâ. mus majorem : quia diversum est, et longe
res?" majus desiderium peccandi esse extinc-
tum ; ac non habere actualem voluntatem
peccandi : nam extinctio desiderii, sive
appetitus supponit perfectam sanitatem ;
ad non habendum autem voluntatem pec-
candi non requiritur ea sanitas, sed suffi-
cit voluntatem comprimere, et impediri, ne
actum volendi exerceat : pro qua cohibi-
tione optimas est timor pœnæ, ut explicat
D.Aog. D. Augustin, in exposit. Psalm. 149,
dicendo : « Ipsi tanquam in compedibus, et
s vinculis ferreis. Unde hoc ? Ne progre-
< derentur ad illicita, compedes accepe-
«rant, compedes sapientiae, compedes
« verbi Dei. Quare ergo vincula ferrea, et
< non aurea? Ferrea sunt,quandiu timent :
«ament, et aurea erunt. Sed praedicatur
«illis, et percutiuntur framea bis acuta :
< dicitur illis, quia est, qui ponat alios ad
«dexteram, alios ad sinistram, ut dicat
«eis, qui a sinistris sunt. Ite in ignem
«æternum, qui paratus est diabolo, et
« angelis ejus. Nondum diligunt justitiam,
«sed timent pœnam : et timendo pœnam
«jam acceperunt compedes, et in vinculis
« ferreis erudiuntur, » nimirum ad com-
primendum voluntatem, ne currat ad illi-
cita. Locus autem S. Doctoris, qui in hac
confirmatione expenditur, non est ad rem,
at ex ipsa litera constat : solum enim
docet requiri gratiam Christi ad servan-
dam legem, et vitandum peccatum, cujus
desiderium ipsa legis prohibitione occa-
sionaliter acuitur : unde elucet gratia novi
testamenti supra occidente literam veteris.
Quæ sunt verissima, sed rem praesentem

non attingentia : quia non deferimus
attritioni vim excludendi actualem pec-
candi voluntatem independentem a gratia
Christi, sed cum illa : cum qua etiam in
veteri testamento timor pœnæ operabatur
cohibitionem voluntatis a peccando, ut
ostendi valet in multis, et signatim in
Manasse, prius scelestissimo, qui <2 Para-
lip. cap.33) : *a* Postquam coangustatus est.
« oravit Dominum Deum suum, et egit
σ pœnitentiam valde coram Deo patrum
a suorum. »

Ad tertiam negamus minorem quoad
secundam partem : quia licet attritio sola
non eruat hominem a peccato habituali,
sive a statu peccati ; potest tamen retra-
here a novo peccato, sive voluntate illud
committendi, ut constat ex dictis. Et
D. Bernardus, cujus testimonio probaturD·Bern-
minor, nihil tale docet, sed potius opposi-
tum. et plurima congerit in laudem timo-
ris, lib. *de modo bene vivendi ad sororem*,
ut cum ait, « soror venerabilis, bonum est
« nobis timere Deum, quia timor Domini
« expellit peccatum. » Rursus: « O soror
« dilecta, nulla res nos sic ab omni peccato
« custodit immunes, sicut timor inferni
« (hic est servilis) et amor Dei. » Et simi-
liter sententias profert frequentissime.
In loco autem, qui objicitur, agit de con-
versione perfecta, qua homo avertitur a
bono commutabili, et ordinatur ad Deum
finem ultimum, ut ejus verba salis mani-
festant : quam conversionem non efficiunt
per se timor, et amor privatus. Cum vero
affirmat timore non mutari affectum, non
loquitur de mutatione actuali ; quippe
manifestum est timorem per se ipsum
variare actum : sed agit de mutatione
habituali, pro qua solus timor non sufficit,
sed perfectior dispositio, et forma requiri-
tur. Et subjecta ex eodem probatio rem
non evincit : nam bonum proprium, et
carentia mali licite amantur, potestque in
eis sistere affectus sicut in fine ultimo
negative, ut liquet in actu spei^theologicæ
elicitio a peccatore, et constat ex dictis
num. 38.

48. Ad ultimam confirmationem respon-
detur deficere in multis, et nihil tandemultimm
concludere : nam major solum verificatur
in exclusionem directam unius contrarii, quæ
eo ipso debet fieri per suum contrarium :
sed indirecta exclusio potest fieri per alia

plura, sicut forma substantialis ligni potest indirecte expelli per introductionem caloris in summo : licet talis calor, et forma substantialis ligni non habeant directam contrarietatem. Et hoc paeto ingens limor pœnæ,efficaxque attritio inde orta inducunt absentiam, sive carentiam peccati actualis. Rursus minor est falsa loquendo de contrarietate latius sumpta, et qualis sufficit ad indirectam exclusionem unius extremi præsente alio, ut constabit occurrendo probationi minoris, quæ consistit in exemplis. Ad quæ respondetur reatum pœnæ æternæ, et hujus imminetiam convenire peccato gravi secundum se : licet enim non importent primarium conceptum malitiæ, ad illam tamen necessario consequuntur : underlie timor, qui sufficit ad excludendum peccatum in circumstantia pœnæ, sufficit etiam ad expellendum illud secundum se ; et odium voluntatis ad peccatum inducens pœnam est odium peccati secundum se : nequit enim fieri præcisio a prædicta obligatione. Merces autem de se non causant naufragium, et ideo odium projectionis earum in circumstantia naufragii componitur cum amore illarum secundum se. Si vero merces essent de se causa naufragii ; eo ipso odium illarum imminente naufragio esset odium ipsarum absolute, nullo retento affectu ad merces secundum se. Et similiter si omnium hominum salvatio esset secundum se impeditiva justitia» erga peccatores, et misericordiae erga justos, Deus eadem nolitione, qua voluntate consequenti excludit peccatores a regno,nollet voluntate antecedenti omnium hominum salutem. Sed quia salus hominum secundum se id non importat : propterea Deus, qui attentis aliquorum peccatis eos a regno repellit conservat amorem ad salutem hominum consideratam secundum se. Id vero nullatenus in præsentī materia salvatur : quia peccatum de se obligat ad pœnam, et sub nulla præcisione potest terminare affectionem voluntatis absolutam, vel conditionatam, efficacem, aut inefficacem quin eam deturpet, et peccamiosam constituat, subjiciatque amantem gehænnæ supplicio : et consequenter odium peccati actualis, ut infert sui pœnam, sive ex motivo fugiendi pœnam ei correspondentem, etiam extenditur ad peccatum secundum se, atque ideo odium efficax peccati

sub illa priori ratione non permittit in voluntate actuale peccatum,cujusmodi esset affectus ad peccatum secundum se, sive in hypothesi, quod non esset pœna peccati. Quæomnia evidentiorafiunt retorquendo hanc confirmationem in opposites sub eadem fere forma : nam, licet dolor de peccato, ut est offensa Dei, opponatur peccato, ut hanc offensam importat ; non tamen opponitur illi secundum se accepto, prout importat præcise malitiam, et ab offensa illata præscindit : hæc enim est quasi conceptus secundarius consecutus ad priorem : ergo cum efficaci dolore peccati, ut est offensa Dei (qualem importat contritio) stat actuale peccatum, sive affectus voluntatis ad peccatum secundum se : quippe nihil nisi per suum contrarium excluditur. Quis non videat consequentis absurditatem ? Et quid respondebunt illi ? Nihil profecto solidius , quam conceptum malitiæ , et conceptum offensæ, licet differentes, esse adeo connexos, ut simul vel conservari, vel haberi debeant : et consequenter, quod odium efficax peccati sub ratione offensæ Dei destruit etiam illud sub ratione malitiæ : atque ideo tale odium excludit a voluntate omne peccatum actuale, cujusmodi foret affectus voluntatis ad peccatum secundum se, sive præcisive ab offensa Dei. Idem itaque habeant responsum ad objecta : nam dolor efficax de peccato, ut infert pœnam æternam (qualis est attritio) excludit omne peccatum actuale sub hoc motivo, quod est omni peccato gravi commune : nullum namque est, quod inseparabiliter non importet reatum, sive obligationem passivam ad talem pœnam, et pro quo prædicta pœna non immineat. Unde talis dolor excludit necessario affectum ad peccatum secundum se : quia hic affectus est etiam peccatum grave, et comprehenditur sub tali motivo : quin etiam comprehenditur peccatum secundum se. cum secundum se inferat infallibiliter reatum ad pœnam,sicut essentia passionis. Est itaque tota illa distinctio,atque præcisio chimærica, et confirmatio illi innitens. 49. Arguitur quinto ex Concilio TrideB-Aj^s tino, quod adversarii sibi multum favere contendunt : nam sess. 14, cap. 3, docet Tr>^ materiam sacramenti pœnitentiæ esse *contritionem*, illamque ex Dei institutione requiri.

requiri. Canone 4, damnat eos, qui negaverint *contritionem* osse pœnitentiæ partem. Cap. 6 ejusdem sess. declarat eum, qui nullam habet *contritionem*, non vere absolvi in hoc sacramento. Constat autem attritionem osse actum specie distinctum a contritione, et illa longe inferiorem : ergo ex sententia Concilii dici non potest, quod attritio sola ad sacramentum pœnitentiæ sufficiat Confirmatur primo : quia*non minus est sacramentum mortuorum baptismus quam pœnitentiæ ; sed juxta Concilium ad gratiam Baptismi requiritur pro dispositione contritio : ergo etiam requiritur in sacramento pœnitentiæ. Minor probatur ex sess. 6, cap. 6, ubi post relatos actus fidei, timeris, et spei, subdit Concilium: 'Fidentes Deum sibi propter Christum « propitium fore, iliumque tanquam omnis «justitiæ fontem diligere incipiunt ; ac . propterea moventur adversus peccata per «odium aliquod, et detestationem, hoc est « per eam poenitentiam, quam ante baptismum agi oportet : denique dum pro « ponunt suscipere baptismum, inchoare « novam vitam, et servare divina man- « data. » Odium autem, et peccati detestatio, quæ oriuntur ex dilectione Dei fontis justitiæ, est contritio, et dolor diversus ab attritione, quæ ex solo metu pœnæ concipitur : ergo ex mente Concilii dolor præmittendus ante susceptionem Baptismi debet esse contritio. Confirmatur secundo : nam major dolor -requiritur ad sacramentum pœnitentiæ, quam ad baptismum : sed pro baptismo requiritur dolor cum dilectione Dei saltem initiali : id enim ad minus probat testimoniumConcilii Tridentini immediate relatum, « Deum tanquam omnis justitiæ fontem diligere incipiunt : » ergo pro poenitentia requiritur perfectior cum dolore dilectio, nempe amor charitatis. Major, quæ sola probatione indiget , suadetur ex eodem Concilio ses. 14, cap. 2, ubi ait : « Per baptismum Christum induentes novæ r prorsus in illo efficimur creaturæ, ple- «nam, et integram peccatorum omnium «remissionem consequentes : ad quam tamen novitatem, et integritatem per « sacramentum pœnitentiæ sine magnis « nostris fletibus, et laboribus, divina id « exigente justitia pervenire nequaquam

« possumus, ut merito pœnitentiæ laborio- « sus quidam baptismus a Sanctis Patri- « bus dictus fuerit. » Major ergo dolor requiritur ad sacramentum pœnitentiæ, quam ad baptismum. Ad argumentum respondetur omnia, saiurac- quæ in eo *ex* Concil. Trid. expenduntur lio argu- esse pro nobis : nam illo cap. 3, ses. 14, menti. affirmat quasi materiam hujus sacramenti esse ipsius pœnitentis actus, nempe *contritionem*, confessionem etc. Deinde cap. sequenti explicat, quid significaverit contritionis nomine dicens : *a* Contritio... « Animi dolor ac detestatio est de peccato « commisso cum proposito non peccandi « de cetero. » Denique hanc contritionem dividit in perfectam, quæ peccatori justificationem affert antecederet ad susceptionem sacramenti pœnitentiæ, quamvis dependenter ab ejus voto : et in aliam, quam vocat imperfectam, et est re ipsa attritio. « Illam vero, *inquit*, contritionem « imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam « niam vel ex turpitudinis peccati consideratio, « ratione, vel ex gehennæ, et poenarum « metu concipitur, etc. » De qua docet, quod licet per se, et sine sacramento pœnitentiæ ad justificationem non perducatur ; tamen peccatorem disponit ad gratiam in sacramento pœnitentiæ impetrandam. Ex quibus omnibus luce clarius est Concilium loqui de contritione in communi sumpta, prout ambit dolorem perfectum contritionis,et imperfectum attritionis :et non loqui in eis locis determinatede contritione, prout determinate,et specificè est dolor de peccatis propter Deum summe dilectum. Unde argumentum retorqueri potiori jure debet contra adversarios, ut jam fecimus num. 23. Quia Concilium nomine *contritionis*, quam dicit esse hujus sacramenti partem ex parte materiae, et disponere ad ejus effectum, complectitur contritionem perfectam ex amore Dei, et contritionem imperfectam ex gehennæ timore, quæ vocatur attritio ; ergo hæc absolute sufficit, tam per modum partis ad sacramenti valorem, quam per modum dispositionis ad sacramenti fructum. 50. Ad primam confirmationem neganda est minor. Ad cujus probationem potest responderi primo : Concilium eo loco non agere de justificatione, quæ fit in sacramento baptismi ; sed solum de ea, quæ fit

Ad 1
confir-
matio-
nem
respon-
detur

« rentem diet® dilectionis necessitatem ;
 « donec ab hac Sancta Sede fuerit aliquid
 < in hac re diffinitum. » Perpendatur in-
 primis, quod nostram sententiam vocat
communio ; non certam, non absolute
 inter fideles communem ; quinimo addi-
 tum est ly *hodie*, quasi denotans non sem-
 per fuisse communioem : communior au-
 tem sententia non tollit, quod sibi opposita
 sit communis, et probabilis ; sed quod ca-
 put est. Pontifex prohibet censuras in
 unam, et alteram partem, < donec, *inquit*,
 < ab hac Sancta Sede fuerit aliquid in re
 < diffinitum. » palam supponens nihil
 hactenus diffinitum esse ab Ecclesia circa
 istam controversiam : si, namque, diffini-
 tum jam est. opus non erit aliam a Sede
 Apostolica expectare diffinitionem. Falso
 igitur dicitur istam jam præmisisse Conci-
 lium Tridentinum in favorem nostræasser-
 tionis.

Occurri- 52. Nec iterum satisfacit, si cum qui-
 aiuri busdam Junioribus respondeatur, decre-
 hon?c tum Innocentii XI in hac parte non ur-
 gere, quia solum reprobatur, quod in *Sacra-*
mentis conferendis liceat sequi opinionem
 probabilem relictam tutiori ; sed non dixit
in recipiendis. Dum autem conferre sacra-
 menta pertineat ad solos ministros ; solum
 convincitur ex prædicto decreto, quod
 ministri tantum obligentur sequi in sua
 administratione tutiorem partem ; non
 autem eos, qui sacramenta suscipiant. Et
 aliunde cum in sacramento pœnitentiæ
 dolor ex parte suscipientis se teneat ;
 consequens videtur hunc non obligari ad
 securiorem dolorem, ut est contritio, sed
 posse licite accedere cum dolore inferiori
 solius attritionis. Potestque non incongrua
 disparitatis ratio assignari, quod minister
 sequendo opinionem minus tutam, cum
 possit tutiorem, agit contra jus suscipientis
 sacramentum, quod habet, ut sibi confera-
 tur per medium tutius : sed ipse potest
 cedere juri proprio, et uti sententia proba-
 bili, quin alteri faciat injuriam.

Hæc, inquam, responsio minime satisfacit, quippe, quæ est mera fuga speculativa, menti Pontificis in illa propositione repugnans. Hujus enim sensus est plane obvi-
 us, juxta communem, et vulgarem modum loquendi inter Theologos in re morali. Isti vero eis verbis conferre, ministrare, dare, etc. significant actum completum totius

sacramenti, ut se tenet ex parte tam ministri, quam suscipientis ; nisi adhibeat limitationem. Quare illud in *conferendis sacramentis* positum in propositione damnata, idem valet, ac in materia sacramentali, sive in usu sacramentorum. Quocirca illius damnatio non solos ministros, sed suscipientes etiam comprehendit. Et intentata inter hos distinctio minime subsistit : quia quod in sacramentis interdicitur usus sententiæ probabilis relictam tutiori, non est præcise, aut principaliter propter vitandum damnum suscipientium ; sed etiam, et multo magis ad vitandam irreverentiam sacramentorum, quorum valor frequenter impediretur usu opinionum probabilium. relictam tuta, et communi sententia. Quod periculum stat non solum ex parte ministri præbentis formam, sed etiam ex parte suscipientis, exhibentisque materiam ; cum ab utraque parte queat esse defectus, et sacramentum frustrari, ut satis ex se liquet. Complectitur itaque illa propositio, et ministros, et suscipientes. Sed addimus, ut istud effugium magis præcludatur, non solvi difficultatem, licet solis ministris illa propositio applicetur : quia confessarius non potest absolvere pœnitentem, nisi moraliter certus sit de sufficientia dispositionis, quam pro suscipiendo sacramento habet : et nec licite, nec valide confert absolutionem, si sciat esse indispositum. Cum ergo tutior, ac omnino tuta dispositio ex parte pœnitentis sit dolor ex amore Dei, et contra vero attritio solum sit dispositio probabilis, ut argumentum opponit ; sequitur pœnitentem adhibentem præcise attritionem illo amore omisso non accedere recte dispositum, siquidem se exponit periculo frustrandi sacramentum, cujus valor non tantum a ministro, sed etiam a suscipiente dependet. Perseverat itaque in suo robore objecta difficultas.

Et ea quidem prolixa nobis, et molesta *Resp*» nimis aliquando visa fuit propter interminabiles. ac reflexas hoc tempore comparationes inter propositiones probabiles, probabiliores, certo probabiles, certas, tutas, "w" tutiores, etc. Sed quod ad præsentem controversiam attinet, facillimo negotio evacuat : quia Pontifex non prohibet, quod in scribendo sequamur sententias probabiles, et quod asseramus esse certiores aliis omnino

omnino tutis, sivo in quibus practicandis nullum occurrit periculum, sed additio, aut supererogatio non necessaria. Hoc enim iudicium ita scribentium est speculativum, relinquens locum, ut in praxi sequatur quis, quod tutius sibi apparuerit juxta exigentiam materiæ, et ut vitetur in usu sacramentorum omnis eorum frustratio, et irreverentia. Et ubi hoc periculum adest in sacramentorum usu, illicitum est sequi opinionem probabilem relicta tutiori, idque intendit Pontifex in relatæ propositionis condemnatione. Quæ proinde nec nos. nec alios hæc speculativa scribentes attingit Quare ad argumentum respondetur concedendo præmissas primi syllogismi, et negando consequentiam, quæ ex illis non colligitur : nam major refertur ad praxim, et usum sacramentorum, consequentia vero ad speculationem scribentium, et iudicium inter sententias, abstrahendo ab earum usu : unde nihil in vi formæ concludit ille discursus. Possetque responsio multis exemplis confirmari. Sed sufficiat modo dicere ; sententiam asserentem circumstantias notabiliter intra eandem speciem aggravantes manifestari debere confessario, pertinereque hoc ad materiam necessariam hujus sacramenti, esse tutam, et tutiorem opposita ; quippe cum in prædicta manifestatione nullum occurrat periculum ; et in opposita adsit periculum supprimendi materiam coram Deo necessariam. Quo non obstante licet Scriptoribus præferre sententiam negantem talem obligationem, atque asserere, ut faciunt plures, talem sententiam negantem esse probabilior, et communior contraria. Nullusque hactenus dixit ita se gerentes favere propositioni ab Innocentio XI condemnatæ, aut Pontificis decreto ullo pacto contradicere. Et idem cum debita proportionem respondemus ad objectum argumentum, quod certe alia solutione non indiget.

⁵² 53. Ut autem non videamur difficultatem fugere, aut timere, vel in his, quæ ad praxim spectant, (et forte Lector desiderabit), respondetur ; admittendo totum primum syllogismum, et negando absolute minorem subsumptam : nostra namque sententia non solum est probabilior, et communior, sed etiam tutior, quam contraria ; atque ideo non solum speculative, sed etiam

practice, et juxta decretum SS. Innocentii XI modis omnibus præferenda. Quod ut evidentius pateat, breviter recolendum aut de novo insinuandum est. hanc controversiam non esse de necessitate cujuslibet amoris pro dolore ad hoc sacramentum requisiti : nam desiderari aliquem amorem, vel justitiæ, vel beatitudinis, vel evasionis a pœna inferni, facile concedimus ; ut jam diximus num. 39 et 50, sed procedit controversia circa necessitatem amoris Dei dilecti super omnia ex motivo suæ bonitatis, et amicitie ; nec enim inferiorem amorem exigere Adversarii, etsi, illo, quem concedimus, containerentur, quaestio fieret de vocibus, et inutilis. Unde etiam fit amorem Dei ab eis pro sacramento pœnitentiæ assertum non esse velleitatem, aut aliquod simplex, atque inefficax desiderium ; quoniam ipsi palam affirmant talem Dei amorem requiri, qui omnem actuale peccandi voluntatem excludat, ut abunde constat ex argumentis ab eis objectis, et ex elogiis, quibus talem amorem celebrant, et in id expendunt Patrum bibliothecas. Contendunt, itaque, re ipsa pro amore absoluto charitatis quoad speciem : licet, ut rem aliquomodo temperent, illum vocent charitatem imperfectam, quia ad eam perfectionem non pervenit, ut timorem pœnæ excludat, et amorem commodi proprii ; vocantque amorem affectivum, sed non effectivum ; amorem prævalentem, sed non valentiorcm ; amorem ejusdem essentiae cum perfecto, sed non sub eodem statu. Et hunc charitatis amorem, sive dolorem ex illo ortum, dicunt, necessario requiri, ut dolor sit pars ad valorem. et dispositio sacramenti pœnitentiæ, hacque de causa ab his officiis repellunt attritionem ex solo timore gehennæ.

Quo posito, unum ex duobus contradictoriis, ab illis necessario concedendum est, et ab eis secundum diversas inter ipsos opiniones conceditur, nempe vel amorem charitatis Dei super omnia conjungi cum peccato mortali ante susceptionem in re sacramenti pœnitentiæ, ut ita salvent tale sacramentum efficere in pœnitente primam justificationis gratiam : vel prædictum charitatis amorem non cohærere cum statu peccati mortalis, sed illum saltem indirecte per modum dispositionis contrariæ expellere ante susceptum in re sa-

lufonye-
menlia
in gua
incidit
sent
contra-
ria.

cramentum : quippe, inter expellere, et non expellere peccatum non datur medium, cum contradictorie opponantur. Quare in quodcumque se verlant latus, unam ex prædictis viis arripere debent, et ad eam sunt compellendi. Quamlibet vero eligant, terribiles ipsis imminet hæresum, errorumque scopuli, atque voragines, ita ut, non tam possint incedere, quam ruere, et in ea pericula impingere, quæ notavimus toto § 2, et hic insinuare sufficiet. Nam, si eligant primam, nempe amorem charitatis conjungi cum statu peccati, coincidunt cum doctrina Michaelis Baji asserentis eam conjunctionem propositionibus 31, et 35, et 70, quæ condemnatae sunt ab Ecclesia, ut vidimus num. 13. Aliunde assertio opponitur præspicuis testimoniis Scripturae asserentis, amorem charitatis unire cum Deo, et expellere peccatum : opponitur etiam principiis Theologiæ à l-alde certis, et communibus ; nempe unum hominem non posse secundum suavem, et præsentem providentiam habere duos ultimos fines, vel esse aversum per peccatum a Deo, in quem per charitatem convertitur, ut ibidem expendimus.

Si autem eligant secundam viam, in non minora discrimina se conjiciunt : nam consequenter asserere debent, et eorum plures asserunt sacramentum pœnitentiæ nunquam conferre primam gratiam, et remissionem peccati quantum ad maculam ; imo nec posse hos effectus habere ; quia semper supponit amorem charitatis, ut sui partem, et dispositionem, qui illos antecederet inducit. Unde sequitur sacramentum pœnitentiæ non esse sacramentum mortuorum, contra communem Theologorum sententiam innitenlem manifestis principiis fidei, ut statim videbimus. Sequitur deinde, sacramentum pœnitentiæ non efficere illam gratiam, quam significat, nempe vivificantem hominem lapsum post baptismum : contra diffinitionem Concilii Tridentini sess. 6, can. 7 : « Si quis dixerit

Tr. « sacramenta novæ legis non continere
« gratiam, quam significant, aut gratiam
« ipsam non ponentibus obicem non con-
« ferre, anathema sit. » Et sess. 13, cap. 3,
ait : « Res, et effectus hujus sacramenti
« (pœnitentiæ) quantum ad ejus vim, et
« efficaciam perlinet, reconciliatio est cum
« Deo. » Quam tamen juxta hanc senten-

tiam non confert, nec conferre potest, sed factam supponit per amorem charitatis. Sequitur etiam : in sacramento pœnitentiæ non tolli peccata, sed præcise reatum pœnæ temporalis : et sacerdotis absolutione non auferri culpas, sed præcise declarari ablatas esse per antecedentem contritionem, quæ sequendo hanc secundam viam est impossibilis cum macula peccati, et reatu ad pœnam æternam. Hæc autem est ipsa doctrina Michaelis Baji reprobata ab Ecclesia, in propositione 57 : « In sacra-
a mento baptismi, et sacerdotis absolu-
a tione proprie reatus peccati duntaxat toi-
litur, et ministerium sacerdotum solum
a liberat a reatu. » Et in proposit. 58 :
tf Peccator pœnitens non vivificatur minis-
a terio sacerdotis absolventis, sed a solo
Deo, qui poenitentiam ingerens, et inspi-
< runs vivificat eum, et resuscitat : minis-
« terio autem sacerdotis solum reatus tol-
« litur. » Contra quas propositiones, etiam priusquam de novo reprobarentur ab Ecclesia, stabant jam canones Concilii Tridentini : nam ses. 14, can. 3, statuerat :
« Si quis dixerit verba illa Domini salva-
« toris, Accipite Spiritum Sanctum, quo-
« rum remiseritis peccata, remittuntur eis,
« et quorum retinueritis, retenta sunt, non
« esse intelligenda de potestate remittendi,
a et retinendi peccata in sacramento pœ-
« nitentiæ, sicut Ecclesia Catholica ab ini-
« tio semper intellexit... Anathema sit. b
Et can. 9, consequenter addidit : « Si quis
« dixerit absolutionem sacramentalem sa-
ti cerdotis non esse actum judiciale, sed
« nudum ministerium pronuntiandi re-
« missa esse peccata confitentis... Anathema
« sit. »

54. Hæc sufficit refricasse ex fusius dic- 0“
tis § 2, ut evincamus merito negari mino- * û
rem subsumptam in argumento proposito. Etenim illa sententia circa requisita ad va-]**
lorem hujus sacramenti tutior, ac tutissima das
reputanda est, quæ salvat salvanda ex ne-
cessitate fidei, uti sunt differentia inter sa-
cramenta legis veteris, et novæ in causando
gratiam, quam repræsentant ; et similiter
diversitas inter sacramenta mortuorum, et
vivorum in efficiendo per se primam gra-
tiam, vel ejus augmentum ; et pariter
ministerium sacerdotis absolventis, ac pro-
ducentis ex opere operato, et per se gra-
tiam remissivam peccati, et reconcilian-
tem

loin pœnitentem cum Deo. Constat aulem sententiam asserentem pro sacramento pœnitentiæ sufficere solam attritionem, ista omnia salvo, et omnino procedere secundum naturam hujus sacramenti ex Christi Domini institutione. Altera autem sententia, quæ requirit contritionem, sive amorem charitatis, hæc ornna turbat, impediendo et efficaciam absolutionis sacerdotalis, et proprium, ac **primarium** hujus sacramenti effectum, ac **per se** intentum juxta institutionem Christi : ergo prima sententia est longe **tutior**, quam secunda : et nullum debet **timere** in sua praxi (quæ est inter fideles communis) imminens periculum ; cum procedat juxta notissima fidei principia. E contra vero secunda sententia vix cum eis conciliari valet, vix purgari ab erroribus Michaelis Baji, et aliis condemnatis in Concil. Trident. ut constat ex immediate dictis : ergo nostra sententia **tutior incomparabiliter** est, quam contraria. Præsertim cum ista non faveat ipsi pœnitentiæ sacramento ; sed potius fideles ab ejus frequenti usu deterreat ; cum alios pro eo suscipiendo dispositos non admittat, quam ex amore Dei dilecti super omnia contritos. Quæ dispositio difficilior longe est, quam attritio ex timore pœnæ. Quare sicut pauci judicarent se talem **dispositionem** habere : ita etiam pauci ad pœnitentiæ sacramentum accederent. Quin vel illi pauci, qui se ita dispositos censerent, **parum** curarent de remedio per sacramentum : quippe, qui ea supposita dispositione, minus præsumptuose, et magis consequenter judicarent se justificatos antecederet ad illud, ut plures Adversariorum concedunt. Qua itaque ratione eorum sententia diceretur **tutior** in praxi, quæ tam aperte sacramenti praxim oppugnat ?

Ad insertam autem pro minori subsumpta probationem respondemus ; nullum in usu nostræ sententiæ esse periculum, cum procedat commensurate ad institutionem Christi, et ad doctrinam Ecclesiæ circa istud sacramentum. Nec tamen dicimus adesse periculum in usu alterius : nullum quippe occurrit in eo, quod pœnitens præmittat sacramento contritionem, et loco primæ gratiæ recipiat ejus augmentum ; quin laudabile esset ad id hortare pœnitentem sicut ad opus supererogationis.

Sed asserere contritionem esse omnino necessariam ad istud sacramentum ; forte non caret omni periculo propter oppositionem cum ejus institutione, et affinitatem ad doctrinas condemnatas, ut vidimus : quamvis circa id censuram Sedi Apostolicæ, eidem obediens ex corde sincerissimo relinquamus. Quod vero multi pii, et sapientes contra nostram sententiam doceant, nullum nobis incutit timorem de periculo in ejus usu, quia pauci sunt respectu communis sententiæ, et levibus nituntur motivis contrapositive ad nostra, quæ urgentissima sunt, et cum doctrina fidei valde connexa.

55 Nec refert, si opponas, quod in asserendo sufficientiam attritionis pro valore, et fructu hujus sacramenti, non omnes conveniunt, sed quidam affirmant ; alii vero negant. In asserendo autem contritionem sufficere, tum ad valorem, quam ad sacramenti fructum conveniunt omnes, nemine reclamante, sed commendantes potius excellentiam, tam in ratione partis, quam dispositionis in contritione reperiunt : ergo tutius est adhibere in hoc sacramento non attritionem solam, sed contritionem : atque ideo dici non debet sententiam nostram esse tutiorem contraria.

Id, inquam, non refert, sed facile dispellitur omittendo præmissas, et distinguendo respondendo, primum consequens, et si loquatur de majori securitate extensiva, et ex supererogatione, concedenda est consequentia : sed negari debet, si intelligatur de majori securitate intensiva, et ex necessitate adhibenda. Pro cujus distinctionis, et terminorum intelligentia observandum est *tutum*, et *tutius* aliquid esse stare dupliciter : Primo intensive, et ex necessitate ; secundo ampliative, et ex supererogatione, sive redundantia non necessaria. Primum adest, ubi solvitur debitum juxta proprietatem, et institutionem legis, aut sacramenti conformiter ad mentem, et intentionem institutoris. Secundum vero occurrit, cum hæc omnia salvantur per æquivalentiam in actu superiori, qui non solum ad rem præceptam, sed ad non debitam ex quadam superabundantia non necessaria se extendit. Verbi causa, teneor indigenti, petentique mutuum succurrere illud conferendo. Si illud conferam absque ullo lucro,

aut intéressé ultra sortem, medium amplector securissimum, quia servo legem mutui in omnimoda sua proprietate. Si vero ulterius remitto partem sortis, medium etiam tutissimum amplector, et quod primum illud æquivalenter continet : sed tamen, quod necessarium non est ad salvandam mutui legem, sed superadditur ex quadam extensione, et redundantia non necessaria. Addamus aliud exemplum proximius accedens ad rem præsentem : ex institutione Christi teneor confiteri omnia peccata gravia, iliaque clavibus Ecclesiæ subicere ; ad confitendum autem venialia non teneor. Cum ergo omnia mortalia confiteor, venialibus suppressis, tutissime intensive, quantum ad necessaria procedo, quia absque dubio adimpleo legem Christi juxta propriam, et primam ejus institutionem. Sed si confitear omnia peccata, tam mortalia, quam venialia, medium etiam sequor tutissimum, et tutius extensive, et cum amplitudine non necessaria : nam confitendo omnia peccata confiteor mortalia, quod erat necessarium ex Christi institutione ; et confiteor etiam venialia, quod addo ex supererogatione, et fervore non præceptis. Ad rem igitur juxta adhibitam distinctionem : accedens ad sacramentum pœnitentiæ cum sola attritione, securissime procedit securitate intensiva, et ex necessitate adhibenda : quia affert dolorem sufficientem pro sacramento mortuorum, et primæ gratiæ justificationis juxta sacramenti naturam, et Christi Domini institutionem, ut supra firmavimus. Sed si adhibeat contritionem, tutissime etiam procedit, quia contritio æquivalet attritioni, et consequitur augmentum gratiæ ; quin etiam procedit tutius extensive adhibendo actum attritione perfectiorem, cujus sufficientiam omnes nemine reclamante fatentur : sed hæc securitas, extensive major, non est essentialis, aut debita, sed ex addita redundantia, ac voluntaria supererogatione supra debitum ex institutione Christi,

56. Propter hæc concedimus convenientiam supererogandi contritionem in sacramento penitentiæ : sed firmiter negamus necessitatem. Itaque adhibere contritionem in sacramento ex devotione, et supererogatione, ad idque in hoc sensu pœnitentes inducere, tutum, et sanctum censemus: illam autem adhibere ex falso (ut

revera est) dictamine, quod sit de necessitate sacramenti, nec tutum, nec sanctum audemus dicere, sed id relinquimus determinationi Apostolicæ Sedis, eidem omnino obediens. Possumus autem ad id declarandum adducere exemplum iu re diversa, licet servata proportionem salis congruum, ejus, qui baptizaret dicendo : *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti, et Beatæ Virginis Mariae*. Hic si faceret homo additionem non necessariam ex sola simplici intentione, quod intercessio B. Virginis prodesset baptizato, non impediret valorem sacramenti, et forto nec peccaret. Si autem adderet illa verba judicando esse necessaria, et non subsistere baptismum absque concursu B. Virginis ; erraret maxime, et valorem sacramenti subrueret, quia illud dictamen, et intentio ipsi innitens, sunt contra fidem, ut resolvit Angelicus Doctor 3 par. quæst. 60, art. 8, et explicuimus tract. 22, de sacramentis, disp. 2, dub. 6, num. 90. Ad hunc itaque modum licet debita proportione servata, admittimus ; et laudamus, quod in sacramento penitentiæ adhibeatur dolor contritionis perfectæ, ut dispositio securissima, et utilissima ultra debitum pœnitentis pro sacramento.

57. Dices, si res ita se habet, sequitur immerito nos reprobasse num. 51 responsionem ex Cardenas relata. VS

Respondetur negando omnes has sequelas. Nam Cardenas dixit sententiam nostram esse certam, et indubitata propter diffinitionem Concilii Trident, sess. 14, cap. 4. In quo excessit : tum quia falsum est præsentem controversiam fuisse in Concil. Trident, diffinitam. Multa quidem statuit Concilium, ex quibus non obscure colligitur, et urgenter probatur nostra sententia ; sed tamen non illam diffinivit, et multo minus in illo cap. 4. Tum quia zMexand. VII hoc judicium diffinitivum reservavit Sedi Apostolicæ, aperte supponens rem hanc non fuisse hactenus ab Ecclesia determinatam, ut Cardenas falso asseruit. Tum, quia hic Auctor ita procedit, ut parti contrarias neget omnem probabilitatem, tam negativam, quam positivam, et tam ab intrinseco, ex rationabilibus motivis, quam abextrinseco ex patrocínio Doctorum. Nos autem diverso longe modo procedimus : nam ab hoc ultimo incipiendo recognoscimus

recognoscimus contrariam nobis sententiam esse probabilem negative, quia hucusque non est reprobata ab Ecclesia, saltern expresso, et in propriis terminis; concedimus etiam habere illam ab extrinseco probabilitatem, quam conferre possunt ejus patroni, quamvis aliqui inter eos antiquiores, ut Adrianus, et Almainus non tam debeant pro ea sententia referri, quam excusari, quia non viderunt canones Concilii Tridenti, et condemnationem propositionum Michaeli Baji : ex quibus summum robur sententiæ communi affirmanti attritionis sufficientiam accrevit.

§ VU.

Alix referuntur sententiæ contra conclusionem secundam.

58. Contra secundam nostrarum assertionum, quantum ad priorem ejus partem, in qua statuimus attritionem, ut sit hujus sacramenti pars, debere esse supernaturalem : plures solent Auctores referri defendentes vel solam naturalem ad istud munus sufficere ; quin eorum aliqui ulterius progressi tuentur sufficere etiam pro munere dispositionis ad gratiam in hoc sacramento producendam ; atque ideo docent attritionem naturalem sufficere, tam ad valorem, quam ad fructum sacramenti pœnitentiæ. Referuntur, inquam, Capreolus, Cajetanus, Victoria, Sylvester, Martinus de Ledesma. Cano. Ricardus, Navarrus, et alii : quos tamen non certo constat, quod sufficientiam attritionis omnino naturalis docuerint : sed solum necessitatem attritionis naturalis entitative, et quoad speciem non negata supernaturalitalem saltem quoad modum. In quo sensu communi sententiæ non refragantur, ut observavimus in num. 21. Unde melius, et securius contra eam assertionis partem referuntur Valentinus à Corda quæst. 8, punct. 2, Vazquez, 12, quæst. 191, cap. 4, Hennquez lib. 4, cap. 26, num. 2, Hurtad. disp. 6, difficult. 6, et Titus. Bonacina disp. 5, quæst. 5, sect. 1, punct. 3, et sect. 3, punct. 2. Cujus sententiæ, inquit Suarez disp. 20, sect. 2, num. 7, se non invenisse in his Auctoribus alia fundamenta, nisi, quia non aliter distinguere videntur contritionem ab attritione ; et fortasse ex quadam pietate nixi sunt, ut

faciliorem redderent justificationem a peccato mortali in hoc sacramento. Et idem nobis contingit post sedulam eorum Auctorum lectionem, nihil scilicet momenti apud eos reperisse, quod nostram assertionem oppugnet, aut diluere opus habeamus. Nam omissis motivis a Suario insinuatis, et palam invalidis, quod opponi potest, est ; materiam aliorum sacramentorum esse pure naturalem, ut aquam, oleum, etc., cur ergo non sufficiet attritio naturalis, ut sit pars materiæ hujus sacramenti ? Quin ex partibus, quæ integram hujus sacramenti materiam, constituunt aliæ, nempe confessio, et satisfactio opera sunt naturalia : idem itaque dicendum videbatur de attritione. Eo vel maxime, quod Concilium Tridentinum producit, hoc sacramento admittit eam attritionem, quæ ex turpitudinis peccati consideratione communiter concipitur, ut constat ex sess. 14, cap. 4. Motivum autem refugiendi peccati turpitudinem naturale est, et naturaliter attingibile, inducensque naturalem attritionis dolorem : ergo immerito exigi videtur, quod, ut attritio sit pars hujus sacramenti, debeat esse supernaturalis.

Sed hæc parum urgent, et convulsa re-satisfacuntur ex supra dictis. Primum quidem, nam, quod materiæ sacramentorum sint hujus, vel alterius conditionis, non revocatur in rerum naturas, sed in voluntatem Dei sacramenta instituentis : quamvis etiam ex parte rerum soleat aliqua congruentiæ ratio assignari. Deum autem voluisse materias aliorum sacramentorum esse res naturales supponit objectio ; quod autem voluerit partem materiæ hujus sacramenti esse dolorem supernaturalem, constat nobis per varia media, quæ expendimus disp. 4, dub. 1, § 4, cum seq. quibus congruentiæ rationem addidimus supra num. 19. Et idem respondetur ad comparisonem inter attritionem, et alios pœnitentiæ actus, qui sunt naturales. Accedit etiam tam res sensibiles, quam actus externos pœnitentis esse incapaces supernaturalitatis intrinsecæ ; unde vel non debuerunt eligi ad rationem partis sacramenti, vel debuerunt relinqui in suo esse naturali, cum ordine tamen ab extrinseco ad supernaturalem finem sacramentorum. Dolor autem interior potest esse supernaturalis intrinsece, et decuit, quod talis assumere-tur ad rationem partis in hoc sacramento,

A 7.

5.

Gabriel
Majw.
Adria-
nus.
Sotus.
Suarez,
Vazq.
Bellarm.
EW

C one.
Tr.
Argum.

propter ordinem, quem habet ad claves Ecclesiæ, et subjectionem ad potestatem supernaturalis ordinis, ut eis locis magis expendimus. .Augmentum difficultatis diluitur ex eodem loco Concilii : nam attritionem, de qua agit, vocat donum Dei, utique speciale, et Spiritus sancti impulsus, satis aperte significans conditionem supernaturalem. Et quamvis ex turpitudinis peccati consideratione possit oriri attritio specificæ, et entitative naturalis ; hæc tamen est, quasi philosophica, et ordinem non dicens ad claves Ecclesiæ, sicut ad rationem partis hujus sacramenti requiritur. Unde pro tali munere requiritur attritio, quæ sit supernaturalis, vel ex objecto, et secundum speciem, vel saltem secundum modum, et ordinem participatam ex fine operantis, et motione supernaturalis imperii, ut num. 22 explicuimus.

59. Contra eandem secundam conclusionem, quantum ad secundam ejus partem, in qua asseruimus pro dolore, ut sit hujus sacramenti pars, non requiri attritionem efficacem, sed sufficere inefficacem, sentiunt Gabriel, Major, Adrianus, et Petrus de Soto, quos refert, et sequitur Suarez de Pœnit. disp. 20, sect. 4, Vasquez quæst. 92, art. 2, dub. unico a num. 13, Bellarm. lib. 2, de Pœnit. cap. 6, Coninchus disp. 4, dub. 5, Tanneris torn. 4, disp. 6, quæst. 6, dub. 4, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 4, Tirsus disp. 41, sect. 3, et alii; Quam sententiam probant principaliter, et unice argumentis, quæ desumant ex Concilio Tridentino, et primum sub hac forma. Concilium sess. 14, cap. 3, docet materiam hujus sacramenti esse ipsius pœnitentis actus, nempe contritionem, confessionem, et satisfactionem. Deinde cap. 4, immediate sequenti declarat, quis sit ille dolor, quem dixerat esse partem materiæ hujus sacramenti dicens : « Contritio, quæ primam locum inter dictos pœnitentis actus habet, animi dolor, ac detestatio est de peccatis cum proposito non peccandi de cætero : » ergo ex sententia Concilii animi dolor, ac detestatio sunt pars essentialis hujus sacramenti ; atqui dolor de peccatis cum proposito non peccandi de cætero, est dolor, sive attritio efficax : ergo hæc, et non alia inefficax, est pars essentialis hujus sacramenti, sine qua proinde hujus valor minime subsistit. Cetera constant. Et

minor subsumpta probatur ex eodem Concilio. -turn quia Concilium in eo cap. 4, assignat aliquam attritionem, quæ sit dispositio ad fructum sacramenti, quam debere esse efficacem omnes concedunt ; sed non assignat aliquam, quam illam, de qua dixerat esse dolorem, et detestationem de peccatis cum proposito non peccandi de cætero : ergo hujusmodi dolor est attritio efficax. Tum etiam, quia postquam Concilium^{Tr} descripsit illam contritionem, sive dolorem, qui est pars essentialis hujus sacramenti immediate subjunxit : « Fait autem » quovis tempore ad impetrandam veniam » peccatorum hic contritionis motus necessarias ; » sed motus omni tempore necessarius ad remissionem peccatorum est attritio, sive dolor efficax : quippe nunquam facta est, nec sit ea remissio absque isto dolore : ergo dolor, qui est pars sacramenti, et Concilio describitur, est attritio efficax.

Confirmatur primo : nam dolor conjunctus cum proposito efficaci non peccandi est. dolor, sive attritio efficax ; sed propositum non peccandi est efficax : ergo idem de attritione assignata a Concilio dicendum est. Minor probatur : nam quale debeat esse propositum non peccandi, non potest aliunde, aut melius colligi, quam ex Scriptura, et Patribus : in his autem edocemur propositum non peccandi debere esse absolutum, et efficax, ut constat ex illo Deuter. 3: *Si ductus pœnitentia cordis reversus fueris ad Dominum in toto corde tuo, et in tota anima tua, miserebitur tui.* Et D. Gregor, hom. 34, in Evang. dixit. « Veram pœnitentiam esse admissa plangere, et plangenda non committere. » Et hujus generis testimonia plurima expendit Tirso loco cit. a num. 14. Requiritur ergo ad propositum non peccandi, quod sit efficax.

Confirmatur secundo : quia juxta Concilium non minor dolor requiritur ad valorem hujus sacramenti, quam ad ejus fructum ; sed ad fructum requiritur dolor efficax, ut omnes docent, et statuimus in tertia assertionem : ergo dolor etiam efficax requiritur ad valorem. Major suadetur : nam postquam Concilium cap. 3 dixit materiam hujus sacramenti esse actus pœnitentis, nempe contritionem, confessionem, et satisfactionem, statim subjunxit : « Qui quatenus in pœnitente ad integritatem sacramenti.

«monti, ad plonamquo, cl perfectam pec-
«catorum remissionem ex Dei institutione
< requiruntur, hac ratione partes pœniten-
« tiæ dicuntur. » Ergo ea ratione sunt par-
tes, quatenus requiruntur ad peccatorum
remissionem : atque ideo lotum, quod ha-
bent, ut requisita ad remissionem pec-
catorum, debent habere, ut sint sacra-
menti partes. Tantus igitur debet esse do-
lor, ut sit essentialis hujus sacramenti
pars, quantus est in ratione dispositionis
ad remissionem peccatorum. Idquo expli-
cari valet exemplo satisfactionis, quæ non
est pars essentialis hujus sacramenti, sed
solum integralis in ordine ad remissionem
pœnæ temporalis, cujus reatus dimissa
calpa, remanere solet. Nam satisfactio sub
ea ratione est pars integralis hujus sacra-
menti, sub qua pœnam temporalem diluit,
eleconverso : ergo similiter attritio est
pars essentialis sacramenti, quatenus re-
quiritur ad remissionem culpæ, et e con-
tra:ergo eandem perfectionem debet ha-
bere in ratione partis, ac in ratione dispo-
sitionis pro culpæ remissione.

Cseim. Confirmatur tertio : nam Concilium,ubi
S. assignat has sacramenti partes, eodem
modo loquitur de contritione, ac de con-
fessione ; sed confessio integra formaliter,
quatenus integra, est non solum disposi-
tio necessaria ad fructum ; sed etiam qua-
tenus integra est pars essentialis ad valo-
rem sacramenti : ergo contritio, quatenus
efficax, est non solum dispositio pro con-
segaendo fructum sacramenti,verum etiam
pars essentialis ad valorem requisita.

Confirmatur quarto : quia postquam
t*1"'. Concilium dixit contritionem, sive dolo-
rem de peccatis esse hujus sacramenti
partem, postea cap. 4 hunc dolorem expli-
cans divisit illum in contritionem perfec-
tam, et in alium dolorem minus perfec-
tam, de quo ait : « Attritio dicitur,
« qaoniamvelex turpitudinis peccati consi-
« deratione, vel ex pœnæ, et pcenarum
Γλζ / metu communiter. » Et statim subdit:
ir. « Hancattritionem,si voluntatem peccandi
« excludat, cum spe veniæ, non solum
« non facere hominem hypocritam,
ved donum Dei esse, et Spiritus sancti
t impulsus, non adhuc quidem inhabi-
« tantis, sed tantum moventis, quo pœni-
« tens adjutus viam sibi ad salutem parat.»
Unde Concilium loquendo de parte per mo-

/ dum materiae hujus sacramenti non alium
i dolorem recognovit, et probavit, quam vel
contritionem, vel alium imperfectum, qui
communiter dicitur attritio ; dummodo
voluntatem peccandi excludat ; attritio
aulem, quæ prædictam excludit volunta-
tem, non est inefficax dolor, sed efficax, et
absolutus, ut de se liquet : ergo ex doc-
trina, et determinatione Concilii sola attri-
tio efficax potest esse pars essentialis sacra-
menti pœnitentiæ.

60. Istud est validius fundamentum pro Bespon-
hac sententia, quo illam suffulciunt ejus5'^^|*
Auctores, (a ratione namque pauca procu-
dunt, et levia), sed istud etiam enervatur,
ac subruitur ex dictis num. 23, ubi opposi-
tum solidius, et evidentialias ex Concilio
Tridentino ostendimus. Ad argumentum
ergo admittendo primum enthimema, ne in
gamus minorem subsumptam. Ad cujus
primam probationem negamus minorem,
quæ est evidenter falsa : nam Concilium
ad describendum dolorem, qui est pars sa-
cramenti pœnitentiæ, solum dixit esse
« animi dolorem, ac detestationem de pec-
« catis cum proposito non peccandi de
« cetero, » nullam aliam adjiciendo con-
ditionem. Sed, ubi agit de dolore dispo-
nente ad pœnitentis justificationem, illam
expresse adhibuit dicendo : « Si volunta-
« tem peccandi excludat, cum spe veniæ »conc.
quæ exclusio non fit, nisi per attritionem Tr'
efficacem : falsum itaque omnino est Con-
cilium non exegisse aliquid aliudproat-
tritione, ut sit dispositio adjustificatio-
nem, quam pro eadem, ut sit pars sacra-
menti. Ad secundum dicendum evincere,
si quid valeret, partem hujus sacramenti
debere esse contritionem perfectam, nam
ante legem Evangelicam hic motus requi-
rebatur pro adultorum justificatione, et
alius non sufficiebat. Quam autem falsum
sit consequens, constat ex dictis § præced.
Unde sicut illa Concilii verba non evin-
eunt partem essentialem hujus sacramenti
debere esse perfectam contritionem, sic
non probant debere esse attritionem effi-
cacem. Mens autem Concilii in eis verbis
est satis clara : loquitur enim de contri-
tione, sive dolore peccatorum in genere,et
abstrahendo ab ejus speciebus, et conditio-
nibus : in quo sensu verissimum est, quod
fuerit, et sit ad eorum remissionem neces-
sarius. Sed oportet assignare varias condi-

tiones, quas habuit, et habet juxta differentes humante naturæ status. Nam in lege veteri requirebatur motus contritionis perfectæ, et etiam requiritur in præsentī statu legis Evangelicæ. ubi remissio peccatorum extra sacramentum fit. Ut autem remittantur in sacramento pœnitentiæ, sufficit attritio, si sit efficax : ceterum efficacia hæc se habet per se ad attritionem in esse dispositionis ad gratiam ; secus in esse partis pro essentia, et valore sacramenti : ad hoc enim præcisum munus de materiali se habet. quod efficax, aut inefficax sit. Nec oppositum vel leviter insinuavit Concilium in verbis relatis, sed contrarium : quia motus doloris per modum partis sacramenti non fuit omni tempore necessarius ad remissionem peccatorum ; atque ideo nec efficacia, aut inefficacia doloris in officio partis : sed est de re non supponente in testimonio Concilii.

Confr.
mal.].
res
pondei.

Ad primam confirmationem respondetur ; eam probare, non absque vitio, idem per idem : nam eadem difficultas est circa propositum non peccandi, ac circa efficaciam doloris. Unde concessa majori, negamus minorem intellectam de proposito requisito ad attritionem in ratione partis sacramenti. Minoris autem probatio non est ad rem : concedimus namque Scripturam, et Patres hortari ad propositum efficax non peccandi, quin, et ad contritionem perfectam : et dubitari non potest id esse laudabilius. Sed sicut illis testimoniis non evincitur necessitas contritionis perfectæ ad salvandum essentialiter partem sacramenti, quæ dicitur dolor : ita etiam non probatur necessitas attritionis, vel propositi efficacis ad obeundum idem partis officium. Sunt autem optima dispositio ad consequendam justificationis gratiam. idque respiciunt Scriptura, et Patres, dum efficaciam propositi non peccandi commendant.

Ad 2
detur"l

Ad secundam negamus majorem : oppositum enim constat ex dictis num. 23. Ad majoris autem probationem, concessa antecedenti, negamus omnes consequentias hinc inde illatas, quia ex illo minime deducuntur. Tum quia Concilium satis aperte distinxit inter dolorem partem sacramenti, et dolorem dispositionem ad effectum sacramenti. De primo enim solum dixit esse » animi dolorem, et detestationem

l « de peccatis cum proposito illa non committendi de cetero. » Pro secundo autem aliquid ultorius addidit dicendo, parare viam ad salutem, « si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, d palam supponens id non omni attritioni convenire, nec dici ad convertentiam dolorem, ut partem, et dolorem, ut dispositionem. Tum etiam, quia valde diiTerunt requiri aliquid ad aliquem effectum, et sufficere ad illum ; plura namque sunt requisita, quam sufficientia : sicut in hac materia requiritur intentio suscipiendi sacramentum, sed non sufficit sola intentio. Unde ex eo quod Concilium dicat tres illos pœnitentis actus dici partes pœnitentiæ. quatenus ex Dei institutione ad plenam, et perfectam peccatorum remissionem *requiruntur* ; minime sequitur Concilium sensisse tales actus sufficere ad plenam, et perfectam remissionem peccatorum, et consequenter esse partes, quatenus sunt dispositiones, et vice versa, dispositiones esse quatenus partes. Id plane est mera imaginatio, munera partis sacramenti, et dispositionis ad gratiam confundens ; cum sint valde distincta, et ad diversum causæ genus pertinentia, ut num. 28 explicuimus. Unde fit plus in dolore requiri, ut sit pars sacramenti, et simul dispositio ad gratiam ejus effectum, quam t sit præcise sacramenti pars. Idque plane evincitur exemplo aliorum actuum, nempe confessionis, et satisfactionis, quæ sunt hujus sacramenti partes, quatenus ad plenam, et perfectam remissionem peccatorum *requiruntur*, ut docet Concilium : et tamen non sunt dispositiones ad gratiam sacramenti, sed opera externa hujus officii, sive modi gratiam causandi incapaces. Absurdum itaque est imaginari actus esse partes sacramenti, quatenus disponunt ad gratiam, et esse istius dispositiones, quatenus partes sacramenti sunt. Ex eo igitur, quod Concilium docuerit illos actus dici sacramenti partes, quatenus ad remissionem peccatorum *requiruntur*, minime colligitur eo ipso docuisse esse inseparabiliter sufficientes per modum dispositionis ad prædictum effectum ; aut non exigī majorem dolorem ad hoc posterius, quam ad illud primum. Exemplum autem satisfactionis, quo hæc confirmatio promovebatur, non urget : quia satisfactio est præcise pars integræ sacramenti, et non dispositio ;

cum

cum frequentor sil aliquid externum, et non semel consistat in aliqua privatione, utputa in jejunando, et tacendo. Quare ubi illa pars ponitur, totum suum officium peragit, et absolvit. Sed dolor, et est pars sacramenti, et est dispositio ad gratiam hujus effectum : unde contingit habere, quæ requiruntur ad rationem partis, quin habeat omnia requisita ad rationem dispositionis ; et consequenter obire valet primum munus non exorcendo secundum.

Ad J Ad tertiam confirmationem potest responderi omittendo præmissas, et distinguendo consequens : *est pars essentialis*, id est, essentialiter requisita ad valorem sacramenti, negamus consequentiam : est pars essentialis, id est, sufficiens ad sacramenti essentiam, et valorem, concedimus consequentiam. Sed inde nihil conficitur, quia nos non negamus attritionem efficacem, quæ sufficit ad fructum sacramenti, esse etiam sufficientem ad ejus valorem ; sed negamus, quod ad hoc posterius essentialiter requiratur : sufficeret enim esse attritionem, licet efficax non esset. Sicut etiam dolor, qui est contritio perfecta sufficit ad rationem partis : sed tamen non requiritur, quod actus, qui est sacramenti pars, sit contritio. Respondetur secundo negando majorem : quia Concilium non eodem modo loquitur de dolore, ac de confessione : huic enim limitationem, aut conditionem non adjecit : de dolore vero dixit esse dispositionem, si *voluntatem peccandi excludat, quod non habet omnis attritio*. In minori etiam hujus confirmationis negandum est suppositum, nempe confessionem integram esse dispositionem ad gratiam hujus sacramenti : nam confessio, cum sit opus externum, nequit tale munus exercere, sicut de satisfactione, et ob idem motivum proxime dicebamus. Unde ista confirmatio claudicat ab omni parte.

I Ad I Ad ultimam neganda est major, quantum ad id, quod ex Concilio illegitime, et falso deducit : oppositum enim satis perspicue colligitur, ut num. 23 expendimus. Nam Concilium agens de dolore parte sacramenti, taliter ipsum descripsit, ut comprehenderit omnem dolorem, tam contritionem, quam attritionem, et hanc tam efficacem, quam inefficacem : nihil enim in

Salmanl. Curs. Theolog. lorn. XX.

ea diffinitione positum est, quod attritioni inefficaci non conveniat. Unde omnes isti dolores comprehenduntur sub dolore, qui est sacramenti pars. At ubi Concilium accessit ad agendum de attritione, sive dolore, ut est dispositio ad gratiam sacramenti, non processit cum ea generalitate ; sed expressam conditionem adhibuit, qua posita, et non aliter, docuit dolorem imperfectum, qui attritio dicitur, ad talem effectum disponere. *Si voluntatem, dixit, peccandi excludat, cum spe venix*. Unde si dolor hanc conditionem non habeat, remanet in ratione partis sacramenti, sed non disponit ad ejus gratiam. Quare falsum est Concilium non recognovisse alium dolorem, qui foret sacramenti pars, nisi contritionem perfectam, et attritionem excludentem voluntatem peccati : recognovit namque attritionem non habentem eam conditionem, (aliter in vanum adjecta fuisset ; cui convenit diffinitio doloris, ut est pars sacramenti, proposita ab ipso Concilio quin ullum verbum diffinitionis deficiat.

61. Arguitur secundo, quia omnis sententia valida debet habere effectum : cum hoc sacramentum sit institutum per modum judicii, in quo sacerdos profert sententiam juxta doctrinam Concilii Tridentini sess. 14, cap. 6, illud præcise erit validum, quod habet effectum : sed alitrio inefficax non sufficit ad effectum sententiæ sacerdotis, nempe ad gratiam, qua peccata remittuntur : ergo nec sufficit per modum partis ad valorem sacramenti.

Confirmatur primo : quia illud judicium in proferendo sententiam est simpliciter invalidum, quod ex intolerabili errore procedit ; sed hoc sacramentum est quoddam judicium, et in eo committitur error intolerabilis, ubi profertur absolutionis sententia, quando ex parte pœnitentis non adest dispositio ad remissionem peccatorum, quia attritio est inefficax : ergo hæc non sufficit per modum partis ad valorem sacramenti ; sed nobiliorem partem assignare opus est, attritionem scilicet efficacem.

Confirmatur secundo : nam, vel pœnitens adhibet omnem diligentiam, quam potest, ut eliciat efficacem attritionem, qualis ad effectum hujus sacramenti desi-

deratur ; aut non adhibet eam diligentiam ? Si primum, illam attritionem profecto eliciet ; siquidem potest cum adjutorio gratiæ, quæ non negatur facienti, quod est in se. Si vero non adhibeat, peccat actu, et impedit sacramenti valorem : ergo nunquam sacramentum est validum, ubi sola attritio inefficax concurrit. Id vero minime confingeret, si attritio inefficax esset sufficiens pars in suo genere ad valorem sacramenti.

Ar; iui.. argumentum respondetur antecedens solum verificari in foro externo, et contentioso ; secus in foro interno, et spirituali, ad quod pertinet hoc sacramentale iudicium. Et ratio disparitatis est, quod in foro externo non requiritur aliud ad sententiæ effectum, quam ipsa sententia : quare vel nulla est, vel effectum habet. Sed in foro interno aliter contingit : quia ad effectum sententiæ, qui est remissio peccatorum, præter sententiam sacerdotis, quæ ad illum concurrit solum in genere causæ efficientis instrumentalis, requiritur forma intrinseca peccata expellens, nempe gratia justificans, quæ adultis non confertur, nisi dependenter ab eorum dispositione : quare stante validitate sententiæ, et totius sacramenti, potest ejus effectus impediri, ubi non adest dispositio ad prædictam gratiam : et non adest talis dispositio, cum inefficax tantum attritio concurrit. Addendum est antecedens adhuc in foro externo non semper verificari in actu, sed solum in aptitudine, et quantum est ex parte sententiæ ; nam licet valida, et legitima sit, ejus tamen effectus, v. g. restitutio bonorum, multoties impeditur per violentiam, et alia obstacula : quibus exclusis, sententia non sortitur effectum, quem de se inducebat. Et hoc etiam modo licet sententia sacramentalis sit valida propter concursum omnium partium essentialium hujus sacramenti ; aliquando non inducit exercituum suum effectum ob defectum dispositionis ad ipsum : sed solum aptitudinaliter. et quantum est de se : atque ideo illum inducet, si paritas iudicii tenet, remotis impedimentis, de quo alias.

j Ad primam confirmationem negamus minorem quoad secundam ejus pariem conflo IMUo. universaliter intellectam : quia licet, ubi indispositio pœnitentis est manifesta ministro, hujus absolutio ita foret injusta,

quod totum iudicium redderet invalidum, everteretque sacramenti valorem : hoc tamen non contingit, quando pœnitens bona fide accedit putans se habere dolorem efficacem, et esse bene dispositum. Tunc enim sacerdos, id etiam credens, et ita absolvens non movetur ex errore intolerabili, sed procedit, absolvitque juxta prudentem aestimationem, quam habet secundum allegata, et probata. Quare salvatur substantiale, et legitimum iudicium sacramentale, ejusque sententia est valida, et de se inducens effectum ; qui tamen impeditur ob carentiam dispositionis ex parte pœnitentis ; quinimo (ut hoc addamus) non omnibus modis impeditur, quia ubi sacramentum est validum, ut in hoc casu contingit, liberatur pœnitens ab onere subjiciendi clavibus Ecclesiæ peccati, quæ in eo confessus fuit, de quo alias.

Ad secundam confirmationem respondetur : pœnitentem aliquando adhibere totam diligentiam, quam potest, et debet secundum prudens ejus iudicium : licet re ipsa non sit sufficiens ad effectum sacramenti ob carentiam efficaciæ in attritione, quæ ipsum pœnitentem latet. In quo casu ex una parte pœnitens non committit novum peccatum accedendo ad sacramentum, istudque tenet ob concursum omnium partium essentialium ad ejus valorem requisitarum : et ex alia parte non datur principalis sacramenti effectus, gratia scilicet justificans, quia non adest in pœnitente dispositio, quæ requiritur ad eam recipiendam. Quod vero dicitur gratiam non negari facienti, quod est in se, intelligitur de faciente, quod est in se, ex viribus gratiæ, nec enim est connexa gratia cum viribus, aut industria naturalibus, ut contra semipelagianos, et contra Molinam ostendimus tract. 14, disp. 3, dub. 7, per totum. Et licet nobis detur gratia sufficiens ad non peccandum : non tamen semper datur ad vitandum materiales errores, qui peccata non sunt, immo aliquando fundantur in prudenti æstimatione. Et hoc modo solent pœnitentes judicare se habere efficacem de peccatis attritionem, cum non habent ; et tamen novum peccatum non committunt ad sacramentum pœnitentiæ cum ea bona fide accedendo, recipiuntque validum sacramentum ; sed fructum nempe gratiam non recipiunt, quia carent dispositione

dispositione ad eam recipiendam necessaria.

Ulli. con lift a. Ultimam argumentum pro hac sententia posset formari ex eo, quod distinctio inter attritionem inefficacem, ut partem, et attritionem efficacem, ut dispositionem absque fundamento asseritur : nulla enim ratio occurrit, ut Christus ita instituerit, cum potuerit eligere, atque promovere unam, et efficacem attritionem ad munus utrumque, et partis essentialis sacramenti, et dispositionis ad ejus gratiam : quæ plane dispositio ex una parte non repugnat, el ab alia est compendiosior. Aliunde verqhæc nostra sententia non videtur ad aliud excogitari, quam-ad salvandam possibilitatem veri sacramenti pœnitentiæ informis : in hunc enim finem collimant omnes ejus discursus : unde non tam videtur procedere ex amore, et regulis veritatis, quam ex illo particulari motivo firmandi Thomistarum opinionem.

susfat- Sed in his refellendis non oportet immorari : nam, quod ad fundamentum nostræ assertionis spectat, illud, et satis firmum tam ab auctoritate Concilii Tridentini. et D. Thomæ. quara a ratione (qualem materia fert) proposuimus num. 23et24. Cur autem Christus sacramentorum institutor ita voluerit, non oportebat respondere, quando constat ita voluisse : sed tamen non obscuram congruentiæ rationem assignavimus num. 28, quare instituerit perfectiorem attritionem pro dispositione ad gratiam, quam pro parte sacramenti. Quod vero per hæc principia intendamus viam sternere ad asserendum sacramentum pœnitentiæ informe, nullum foret absurdum ; cum ea assertio, et vera, et communis sit inter Theologos; paucos el recentes si excipiamus. Sed veritas est ; difficultates esse diversas, et in præsentī ab illa præscindi. Nec ad stabiliendam insinuatam Thomistarum opinionem opus erat resolutionem hanc, et distinctionem in præsentī statuīsse : cum independentē a modo dictis possit ea sententia sarta tectaque defendi per alia media, ut suo loco videbimus.

§ VIII.

Corollaria procedentis doclhnx.

62. Ex hactenus dictis possumus nonr pauca colligere, quin opus pro illis siti*ns°n. aperire specialia dubia, quæ ab aliquibus proponi, et versari solent. Colligitur primo; contritionem, et attritionem esse actus essentialiter distinctos. Hoc consecrarium continet doctrinam communem inter Theologos hujus temporis ; sed cui contradixerunt plures ex antiquis, non ita distinguentes illos actus, sed solum penes diversos perfectionis modos in eodem enlitative dolore.Ubi enim hic non informabatur per gratiam sanctificantem, illam appellabant attritionem; sed ubi gratiæ conjungebatur, contritionem dicebant. Alii (inter quos Scotus in 3, dist. 27, quæst. unie. § *Deprimo*, et Adrianus in 4, quæst. 2, de pœnit.) exigebant in dolore quemdam intensionis modum, quem si attingeret, erat contritio., secus autem, in inferiori attritionis gradu manebat. Alii vero ad durationem etiam doloris attendebant, ut non aliter esset contritio, quam si totam mensuram exploret. Quod tribuiturScoto in 4, dist. 14, quæst. 2, § *De secundo*, et tanquam non dignum censura (de qua minime cogitamus) defenditur a Vega lib. 13, in Trident, cap. 24. Quos dicendi modos, et eorum Auctores, horumque formalia verba lata, et diligenter refert Prado tract. 7, de partibus pœnitentiæ, quæst. I, dub. 7, § 1, et 2, et dub. 8, § 3, a num.27. Consequenter autem ad ea principia affirmabant attritionem posse fieri contritionem, ut Scotus ultimo loco cit. litt. O, dicens: « Attritio fit contritio sine omni « mutatione reali ipsius actus. » Et Angles ejus sectator in quæst. de Contrit, art. 4, concī. 3. « Attritio eadem numero potest « fieri contritio. » Idque consequens erat ex eis principiis legitimum, et admodum intelligibile : nihil enim prohibebat, quod actus prius remissus intenderetur, el brevi tempore durans perstaret amplius, et existons prius sine gratia justificationis illi tandem conjungeretur : transibat itaque de attritione in contritionem. Sic non pauci ex antiquis discurrebant, excusandi profecto, quia ea non viderant, quæ postea Concil. Tridentinum, ut compesceret hæ-

.i
r; P.iff
£
«■.
■J
Iò'i-i
b
♦T
H;
11! 2t ra
...
.
11
I

resim Lulheranam circa hujus sacramenti materiam, et hujus partes expressius docuit.

Ex quibus, et ex dictis in hoc dubio per totum, et praesertim § 1, constat hujus corollarii veritas : nam illi actus sunt essentialiter diversi, quorum objecta formalia, et primaria sunt essentialiter distincta; sed contritio, et attritio habent objecta formalia, ac primaria essentialiter distincta : ergo sunt actus essentialiter diversi. Major est communis inter Philosophos, eo quod, sicut actus habet totum suum esse in ordine ad objectum formale primariam, sic per ordinem ad illud sortitur essentialem unitatem, aut distinctionem. Minor etiam constat ; quia contritio est dolor de peccato, quatenus offendit Deum super omnia dilectum, unde essentialiter supponit, aut imbibit amorem charitatis, ut ostendimus disp. 4, num. 75, et seq. attritio autem est dolor de peccato, ut est malum pœnitentis, et procedit ex inferiori longe motivo, timore videlicet pœnæ, aut turpitudinis ipsius peccati, ut satis in hoc dubio declaratum est : ergo contritio, et attritio habent objecta formalia, ac primaria essentialiter distincta. Quam distinctionem satis expressit Concilium Tridentinum sess. 14, cap. 4 dividens inter dolorem charitate perfectum, qui dicitur contritio, et dolorem imperfectum, qui attritio vocatur, hujus imperfectionem, ac rationem propriam constituens non in carentia informationis per gratiam, aut intensionis, aut durationis, sicut aliqui antiquorum dicebant: sed in proprio, et peculiari ipsius motivo. « Illam vero, « *ait*, contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam, vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gebennæ, et pœnarum metu communiter concipitur, etc. » In quo differt a perfecto dolore, qui in complexo nomine dicitur absolute contritio, eo quod ex altiori motivo procedit detestans culpam, et malum Dei super omnia dilecti. Unde assertio distinctionis essentialis inter contritionem, et attritionem ita invaluit apud Theologos, quod sit inter eos communis.

Quare oppositum aliquibus antiquis deducitur consectorium ; nempe impossibile esse, ut attritio fiat contritio; quippe repugnat unitas, aut realis, sine distinctione

continuatio inter species diversas, quæ se invicem secundum proprias, et ultimas differentias excludunt : cum ergo contritio, et attritio essentialiter distinguuntur, plane repugnât, quod attritio fiat contritio. Dicitur tamen non minus "vere, quam communiter peccatorem in sacramento pœnitentiæ fieri ex attrito contritum, non ob transitum, aut conversionem uniusactus in alium ; sed quia ab statu attriti transit ad statum contriti. Sicut quamvis repugnet calorem transire in frigiditatem; non repugnat lignum transire a calido in frigidum. Cum enim attritio juncta sacramento sit sufficiens, tam in esse partis, quam in esse dispositionis, ut gratia justificans inducatur, quæ in radice, et habitu est contritio, ob habitualement ad Deum finem ultimum conversionem : merito dicitur hominem attritum fieri per sacramentum pœnitentiæ contritum. Qui loquendi modus adeo communis magis confirmat primam nostram assertionem contra eos, qui negant puram attritionem ad sacramentum pœnitentiæ sufficere.

63. Hinc colligitur secundo ; falsam esse opinionem aliquorum, qui nobiscum sentientes attritionem solam sufficere ad valorem hujus sacramenti ; et a contraria nobis sententia non penitus recedentes docent attritionem ita per modum partis sufficere. quod ad eam nihilominus non sequitur immediate justificatio, sed mediate, quia virtute sacramenti ex actu imperfecto attritionis fit immediatus transitus ad actum perfectum contritionis tanquam ad proportionatam, et ultimam dispositionem pro gratia sanctificante. Hoc, inquam, falsum esse constat ex dictis num. 10, ubi ex Concilio Tridentino ostendimus attritionem cum sacramento pœnitentiæ esse ultimam dispositionem ad justificationem pœnitentis : tum quia Concilium illam vim disponendi defert attritioni intra sacramentum, quam extra sacramentum non habet, porro extra sacramentum vim habet disponendi remote, sed non proxime, et ultimo : atque ideo ex mente Concilii disponit non præcise remote, sed proxime, et ultimo, ita quod alia ultimior in ratione doloris sit necessaria. Tum quia Concilium satis aperte docet attritionem cum sacramento in re id præstare ad peccatoris justificationem, quod præstat contritio

Conc.
Trid.

h

i

hæc auleni sic accepta est ultima ad justificationem dispositio : ergo idem de attritione cum sacramento dicendum est.

Accedit præinissui concursus dispositivi per attritionem, et simul contritionem sensum alienum esse a mente Concilii. Cum enim insess. 11, cap. 4, agit specialiter de attritione, nullam de contritione mentionem faciens, inquit : « Et quamvis » sine sacramento per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat ; tamen eum ad Dei gratiam in sacramento » pœnitentiæ impetrandum disponit, » Quæ impetratio, sive consecutio est infallibilis, et ex opere operato, qualis convenit sacramentis novæ legis : et si non esset infallibilis, nihil deferret Concilium attritioni cum sacramento, quod eidem etiam extra sacramentum non conveniret ; siquidem per se habet vim impetrandi gratiam saltem fallibiliter, sicut alii actus supernaturales, si ad hunc finem ordinentur. Consequens autem directe contradicit intentioni, et verbis Concilii, ut liquet ex illa contrapositione : « Quamvis sine sacramento per se nequeat : tamen in sacramento ad impetrandum disponit. » Fateri itaque necessarium est, quod ex Concilii sententia accedens ad sacramentum cum attritione impetrat infallibiliter gratiam; sed non omnis, qui cum attritione ad illud accedit, elicit contritionem, ut evidenti experientia constat: multi namque ita accedentes non majorem in ipso sacramento, aut post illud sentiunt dolorem, quam prius nec ad illum tunc eliciendum ulla lege obligatur : ergo falsum est asserere, quod attritio ita sufficit in ratione partis, et dispositionis in hoc sacramento, ut nihilominus non inducat immediate in suo genere gratiam justificationis, sed tantum remote, et mediante contritione.

61. Colligitur tertio falsam etiam esse aliorum sententiam, qui dixerunt; attritionem non aliter sufficere ad hoc sacramentum, quam si a pœnitente existimetur contritio. Hi videntur ex una parte tenuisse sententiam eorum, qui contritionem perfectam exigunt ad hoc sacramentum ; et ex alia voluisse eam temperare: ita quod licet dolor per se requisitus sit contritio, nihilominus ubi pœnitens accedit bona fide cum sola attritione, quam contritio-

nem putat, Deus supplet defectum acceptando primam loco secundæ in ordine ad sacramenti valorem, et fructum. Ita aliqui graves Auctores apud Suarium disp. 20, sect. 4, num. 7, et Leandrum disp. 7, quæst. 9; sed esse falsum convincitur ex dictis; quia pœnitentia est sacramentum mortuorum; atque ideo non supponit per se vitam gratiæ in suscipiente; quod falsum esset, si per se supponeret contritionem : hæc namque cum vita gratiæ infallibiliter connectitur, et nec per instans sine illa est, ut expendimus num. 14, et satis constat vel ex sola condemnatione aliquarum propositionum Michaelis Baji oppositum asserentium, quas dedimus num. 15. Deinde nullus tenetur accedere ad sacramenta cum majori dispositione, quam quæ requiritur; sed pro sacramento pœnitentiæ sufficit attritio, ut est communis sententia, quam assertione I statuimus : ergo nemo tenetur accedere cum majori dispositione, atque ideo nec elicere contritionem, ut hoc sacramentum suscipiat. Idque amplius explicatur : nam illa falsa existimatio, qua pœnitens se judicat contritum, cum non sit, nequit deservire, ut attritio sit dispositio, cum nihil ponat in ea: nec deservire valet, ut homo excusetur ab aliquo peccato, dum accedit cum sola attritione : ergo ad nihil deservit, et absque rationabili fundamento ejus necessitas introducit. Antecedens, quoad secundam partem, in qua sola poterat esse difficultas, ostenditur: quia homo non indiget excusare se a peccato in omittendo illud, ad quod nullo præcepto obligatur ; sed homo accedens ad sacramentum pœnitentiæ nullo præcepto obligatur elicere contritionem, cum attritio ad prædictum sacramentum sufficiat, ut ostensum est : et aliunde nec ex Scriptura, nec ex traditione, nec ex Conciliis, nec in Patribus tale præceptum occurrat : ergo opus non est, quod pœnitens existimet se contritum, ut ab aliquo peccato excusetur. Recolantur, quæ diximus disp. 5, num. 231 et 266, et 304, quibus locis ostendimus attritionem conjunctam sacramento esse æquivalenter contritionem, tam in ordine ad integritatem, et fructum sacramenti, quam in ordine ad implendum præceptum pœnitendi.

Quæ doctrina est adeo vera, et tuta, et tutior, quam opposita juxta supra dicta a

num. 53, ut currat, teneatque etiam in articulo mortis: moribundus enim nec tunc tenetur contritionem elicere, ut sacramentum pœnitentiæ recipiat ; sed suæ obligationi satisfacit secure, et certo, si attritionem cognitam ut talem adhibeat : et hac etiam via satisfacit praecepto pœnitendi in illa hora, orto ex virtute pœnitentiæ. ut diximus disp. cit. num. 308, cum sequent. Et licet aliqui de hoc dubitaverint, aut timuerint : hæc tamen est tam certa, et non minus communis hoc tempore resolutione, quam illa a nobis asserta de sufficientia attritionis cum sacramento. Unde nec confessarius tenetur moribundum admonere, ut contritionem pro sacramento pœnitentiæ eliciat, et multo minus potest illum ad hoc obligare tanquam ad rem necessariam, scrupulos afflicto aggerendo, qui his punctus posset merito dubitare de valore confessionum, quas per decursum totius vitæ cum sola attritione fecit. Videantur ex Modernioribus Lastra tract. 1, cap. 1, sect. 6, quæst. 3, num. 36, et Emmanuel a Conceptione disp. 2. quæst. 4, num. 89, qui plures alios refert eandem resolutionem tuentes. An autem in eo articulo teneatur Deum diligere amore charitatis super omnia est difficultas longe diversa, et ad materiam præseniem non pertinens, in quo proinde non expedit immorari.

Li'Ura,
Ejirr.a.
LDCI.

Consc-
lanam
4

65. Colligitur quarto ex dictis inter præcipuas differentias contritionis ab attritione computandam illam esse, quod contritio, ubi adest, etiam siue sacramento semper justificat ; e converso autem attritio in nullo casu justificat sine sacramento. Primam hujus consecrarii pariem negarunt Michael Bajus proposit. 31, et 71, Estius in 4, dist. 17, Sylvius 2, 2, quæst. 23, art. 2, et in Supplement. 3 partis, quæst. 5, art. 1, et alii. Quam probant primo ex Scriptura Lucæ 7, ubi Magdalena, jam Dominum multum dilexerat, et tamen non fuit munda a peccatis, donec ab ipso audiret. Ang. *Remittuntur tibi peccata.* Unde D. August. hom. 23, inter 50, inquit : « Accessit » ad Dominum immunda, ut rediret » munda, accessit ægra, ut rediret sana. » Ergo licet contritio includat amorem Dei, aut ex eo procedat, non semper delet peccata, et justificat, nisi ubi adiungitur sacramento, aut alteri extraordinariæ Dei

largitati. Secundo ex Concilio Trident. illo cap. 4, sæpius allegato ex sess. 14, r., i, ubi dicitur : « Docet prælere, et si contritionem banc (et loquitur de perfecta) » aliquando chariati præfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, » priusquam hoc sacramentum actu suscipiatur, etc. » Quibus verbis satis aperte significat contritionem non semper, sed aliquando, et contingenter consequi charitatem. per quam fit peccatorum remissio : eam namque vim significandi habent ea verba : *Aliquando contingat* ; et superflue addita fuissent, si contritio charitatem semper annexam haberet. Tertio ex D. Augustin. tract. 13, in Joan, ubi ait : « Quantumcumque catechumenus proficiat, e adhuc sarcinam iniquitatis suæ portat ; » non illi dimittitur, nisi cum venerit ad baptismum. » Ad profectum autem pertinet satis principaliter contritio : ergo quamvis catechumenus illam habeat, nihilominus ex sententia D. Augustini remissionem peccatorum non consequitur antequam ad baptismum veniat. Quarto ratione, quia si contritio semper reconciliaret cum Deo, et peccatorum remissionem afferret, frustra institutum fuisset sacramentum pœnitentiæ ; quippe sine illo remitteretur peccatum per contritionem : consequens autem minime potest admitti. Ergo, etc.

Sed hanc consecrarii partem esse certissimam constat ex supra dictis num. 13, a^lira quoniam contritio essentialiter importat connexionem cum charitate, quippe quæ procedit ex ejus amore erga Deum dilectum super omnia, et per modum ultimi finis : charitas autem, et ejus amor non junguntur cum peccato, ut constat ex condemnatione Michaelis Baji oppositum asserentis, ut ibi expendimus : ergo contritio nunquam conjungitur cum peccato : atque ideo semper affert, vel infert ejus remissionem, saltem indirecte, et per modum dispositionis impossibilis. Quod verum est de charitate tam actuali, quam habituali propter ordinem ad Deum ultimum finem super omnia dilectum, a quo omne grave peccatum avertit. Aliunde vero hæc resolutio habet firmiores adhuc radices in Concil. Tridentino, nam sess. 6, cap. 4, docet hominem Deo reconciliari per veram poenitentiam, priusquam baptismum suscipiat,

cial, licet non independenter ab hujus volo. Et sess. 13, cap. 7, permittit in aliquo casu, quod sacerdos celebret non præmissa confessione, licet peccaverit mortaliter. Id vero minime permetteret, si ex Concilii sententia, contritio (quam eo casu potest sacerdos elicere) non excluderet peccatum antecedenler ad sacramentum pœnitentiæ. Et cap. 4, sess. 14, docet contritionem charitate perfectam reconciliare hominem Deo, priusquam sacramentum pœnitentiæ in re suscipiat, licet dependenter voto illud suo tempore suscipiendi. Unde sic communiter docent Theologi hujus temporis, et eorum, ac omnium Princeps D. Thomas id aperte asseruit in 4, D. T. dist. 17, quæst. 2, art. 5, quæst. 1, dicens:

« Contritio, in quantum est actus virtutis, est quasi causa materialis remissionis peccati, eo quod dispositio est, quasi necessitans ad justificationem, ut supra dictum est. » Et quæst. 3, addit: « Quantumcumque parvus sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat omnem culpam delet. » Similia omnino repetit 3 part, quæst. 86, fere per totam, et præsertim art. 6. Idem etiam Theologi solent oppositam sententiam aliqua censura notare. Curiel 1, 2, quæst. 112, art. 3, C. n. dub. unico dicit illam esse periculosam, et Ti. a parum tutam in fide. Vasquez tom. 2, in 3 part. disp. 152, cap. 1, asserit eam esse C. B. I. contra sententiam catholicam. Coninchus tom. 1 de sacram, quæst. 68, art. 2, dub. 3, judicat esse erroneam. Lugo disp. 5, sect. 8, dicit esse temerariam, et scandalosam. Et alii alias notas ei adhibent, a quibus præscindimus, asserentes tantum nostram, et communem resolutionem esse certissimam.

Quæ vero illi opponebantur, facile diiuntur. Ad primam respondetur, quod Christus jam dixerat Simoni, *Remittuntur ei peccata mulla, quoniam dilexit multum* : deinde dicit mulieri, *Remittuntur tibi peccata*. Quæ non cogunt, ut imaginemur bis illi remissa peccata fuisse. Et sicut ad id non cogunt, ita nec ad existimandum, quod non fuerint remissa ante illorum verborum prolationem. Dimissa itaque illi fuerunt, cum *dilexit multum*. Et verba a Salvatore postea prolata, *Remittuntur illi, Remittuntur tibi* deservierunt, tum, ut absolveretur coram hominibus, quæ prius

jam ob dilectionem erat coram Deo absoluta : tum ad confirmandum absolutionem prius invisibiliter datam. Aliæ expositiones videri possunt in Prado in supplem. quæst. 1, dub. 3, § 2. Sed hanc judicamus pr. 3, j. 0. veritati, ac literæ magis cohærere, et sinceriori sensu decurrere. Et eodem* modo explicanda sunt illa D. Augustini verba, *Accessit immunda, etc.* nempe secundum æstimationem hominum de illa muliere, *quæ erat in duitate peccatrix*, et redit munda, vel apud ipsos propter Domini testimonium. Ad secundum respondetur illis Concilii verbis probari salis efficaciter ^ ^ communem sententiam, ut proxime fecimus. Et quod opponitur, scrupulus est levis, sola textus lectione dispellendus. Agit Concilium in eo capite de contritione in genere, quæ est pars sacramenti, et abstrahit a perfecta et imperfecta, ut sæpius in hoc dub. expendimus. In hoc itaque sensu dixit contingere aliquando contritionem perfectam charitate reconciliare antecedenler ad usum sacramenti: non quia non omnis contritio charitate perfecta infallibiliter reconciliet; sed quia non omnis contritio est perfecta. Sicut omnis justus diligitur infallibiliter a Deo; sed contingit hominem habere aliquando justitiam.

Ad tertium dicendum ; D. Augustinum Ad ea verba dixisse, ut catechumenos hortaretur ad suscipiendum baptismum, et injuriam aliquorum in id procurando reprehenderet. Unde intelliguntur de catechumeno négligente ad baptismum accedere : talis namque quamvis sibi videatur in virtute proficere, nihilominus suorum peccatorum sarcinam portat : quam deponere non valet, nisi per gratiam justificantem communicatam, vel per baptismum in re, vel dependenter ab ejus voto. Et neutrum salvatur in catechumeno négligente : non primum, ut supponitur ; nec etiam secundum; quia verum baptismi desiderium non habet, qui negligit illum suscipere. Unde ipse S. Doctor quæst. 33, in Numer. docet d. Aug. Cornelium ante baptismum justificatum, mansisse obligatum præcepto suscipiendi baptismum : quod si contemneret, aut ex negligenlia omitteret, eo ipso excideret a justitia, et minime salvaretur. Ad quartum patet ex immediate dictis: nam datur præceptum divinum de eo, quod homo peccata

gravia post baptismum commissa subjiciat clavibus Ecclesia? in sacramentali confessione, cum Christus ad hunc finem sacramentum Pœnitentiæ instituerit, ut constat ex dictis disp. 4. anum. 141. Unde licet peccator possit media contritione justificari, antequam ad istud sacramentum accedat; secus autem absque voto, sive proposito illud suscipiendi tempore debito. Foret autem superfluum tale sacramentum, si contritio justificaret cum omnimoda ab eo independentia : sed res aliter contingit : quia contritio importat secundam se, et in omni statu propositum adhibendi media pro salute necessaria : quorum unum ex Christi institutione pro præsentī statu est confiteri peccata gravia legitimo hujus sacramenti ministro. Sicut etiam voluit esse medium necessarium baptismum. Unde licet quis sanctificaretur in utero , idque illi fuisset a Deo revelatum, adhuc teneretur ad baptismum suscipiendum ut satis perspicue docet D. Thom. in hac 3 pari, quæst. 68, artic. I ad 1.

secan-j 66. Sed veniamus ad secundam hujus
^ ^ “consecrarii partem, in qua contrapositione

Primam deduximus per attritionem
Sjvix separata a sacramento in nullo eventu
justificari peccatorem, sive (et in idem re-
cidit, ejus peccata directe, vel indirecte
remitti. Oppositum hujus consecrarii docuit
Sylvius in supplem. quæst. 1, art. 3, dicens
attritionem sine sacramento sufficere ad
justificationem casu, quo susceptio sacra-
menti fiat impossibilis pœnitenti, ut si
non adsit, nec vocari possit sacerdos.
Cujus sententiæ fundamentum non in alio
stat, quam in pietate quadam, ne homo,
cum per veram attritionem de suis peccatis
dolet, condemnetur : quod præsumendum
non videtur de divina misericordia.

Probator
consecra-
riuni.
Leander
Last.
Cone.
Trid.
Sed nostra resolutio est communis inter
Theologos, quibus non paucis relatis, sub-
scribunt Leander, disp. 1, quæst. 4G, et
Lastracap. 1, sect. G, nu. 23. Et probatur
efficaciter ex i'oncil. Trident, sess. 14, cap.
4, ubi describit conditiones attritionis in
suo genere perfectissimæ, quam dicit esse
donum Dei, et Spiritus Sancti impulsum :
et nihilominus addit : « Et quamvis sine
« sacramento pœnitentiæ per se ad justifi-
« cationem perducere peccatorem nequeat;
« tamen eum ad Dei gratiam in sacramento
« pœnitentiæ impetrandam disponit. » Cu-

jus sententiæ planus sensus est, attritionem
disponere quidem peccatorem ad gratiam
in sacramento pœnitentiæ suscipiendam :
sed per se, et absque sacramento non posse
illum ad hujusmodi finem perducere. Quod
falsum esset, si casu necessitatis, ubi nul-
lus minister occurrit, per solam attritio-
nem justificaretur peccator. Nec proderit
recursus ad extraordinariam providentiam
divinæ misericordiæ supra attritionis exi-
gentiam, et vires : quia de prædicta provi-
dentia nobis non constat : unde nisi divi-
nando absque rationabili fundamento non
possumus censere in hac parte, quam se-
cundum leges communes. Et misericordia
divina dignus non est peccator, qui cum
possit elicere dolorem perfectum contritio-
nis respicientem bonum Dei, sistit in
sola attritione, quæ in amore sui funda-
tur.

Confirmatur ex alia certa, et communi C«fc
Theologorum doctrina desumpta ex Concilio
Trident, sess. 13, cap. 7, et can. 11; namTnt
sicut homini in aliis occasionibus potest
deficere copia confessarii, sic etiam potest
deficere sacerdoti, qui ex officio tenetur
coram populo celebrare. Pro qua necessi-
tate non aliud remedium occurrit, nisi
quod sacerdos existens in peccato eliciat
actum contritionis cum proposito confiten-
di, quam primum valeat, ut docet Concil.
citato cap. 7, et nemo audebit dicere sa-Ceoc
cerdotem in tali casu suæ satisfacere obli-1^
gationi eliciendo solam attritionem. Idem
ergo dicendum est in casu mortis, vel al-
terius periculi, aut gravis necessitatis. Et
ratio disparitatis est ipsa hujus corollarii
doctrina, quod contritio per se, et ex na-
tura sua habet impossibilitatem cum
peccato ob perfectam, quam importat, con-
versionem ad Deum finem ultimum, a quo
peccatum avertit : unde etiam sacramento
non conjuncta peccata excludit. Attritio
autem non importat eam conversionem,
sed amorem sui, ex quo timet pœnam, et
dolet de reatu : unde per se sive ex pro-
priis nequit perducere ad peccatorum re-
missionem, nisi adjuncto favore divinæ
misericordiæ. quæ tamen hoc beneficium
susceptioni sacramenti alligavit, ut ex fidei
doctrina edocemur, absque fundamento ad
oppositam præsumptionem. Unde convul-
sum relinquitur illud pro Sylvio insinua-
tum, et aperte fatendum est peccatorem,
qui

qui sino sacramento, et sino contritione moritur, infallibiliter condemnari, licet attritionem habuerit.

67. Quinto colligitur, quid dicendum sit de dolore, quem aliqui appellant virtualement, et solet explicari hoc affectu, *Doleo, quod non habeam dolorem de peccatis*, an scilicet sufficiat ad sacramentum pœnitentiæ? Affirmant Paludanus in 4, dist. 17, quæst. 1, art. 5, Navarros in Manuali cap. 1, num. 1, et 6, Emmanuel Rodriquez tom. 1, summæ cap. 50, Sa verbo *Contritio* num. 5, et alii. Communis tamen sententia docet oppositum, et merito : quoniam certum est ad sacramenti pœnitentiæ valorem requiri dolorem de peccatis, huncque esse partem essentialem materiæ istius sacramenti, ut constat ex dictis § 1, et 2 ; sed dolor qui proponitur, non est dolor de peccatis : ergo non sufficit ad hoc sacramentum. Probatur minor : quia sicut optime cohæret, quod quis amet, et desideret amorem charitatis, et quod illum non habeat; ita etiam componitur quem amare, et desiderare dolorem de peccatis, et illum non habere : ergo ex terminis dolor, quod dolorem de peccatis non habeam, non est dolor de peccatis. Tum etiam ; quia dolor de peccatis dividitur adæquate pro qualitate præcedentis materiæ in contritionem, et attritionem, ut liquet ex toto præsentis dub. Hic vero dolor nec contritio, nec attritio est; sed actus alleius speciei, et omnino diversus, ut convincitur ex eorum objectis: objectum enim tam contritionis, quam attritionis est peccatum, etsi sub diverso motivo; sed objectum prædicti doloris non est peccatum, sed carentia doloris erga peccata: ergo non est dolor de peccatis. Et non proderit pro hoc motivo diluendo recursus ad dolorem virtualement : quia nec hujusmodi ille actus est ; cum ex parte non supponat ullum dolorem formalem de peccatis, in quo ipse fundetur; alias non esset dolor de carentia doloris erga peccata, ut supponitur; et ex alia parte non sit ita perfectus, ut possit contritioni, aut attritioni æquilivalere, necidem objectum attingat. Hæc in proprietate, et rigore ita se habent, et defenduntur communiter a Doctoribus, Enriquez lib. 4, cap. 26, num. 5, et alii. Præterea sententia refert D. Thom. et D. Bonavent. Vasquez quæst. 92, art. 1, dub. 3, Cand. disp. 24, art. 12, Filiutius,

Hurtado, Fagundez, Granado, et Llamas, et aliis, quos refert, et sequitur læander disp. 7, quæst. 11.

Animadvertere tamen oportet aliud esse Asserti inquirere, an prædictus actus sit sufficiens dolor pro sacramento, an vero sit sufficiens signum doloris requisiti ad sacramentum? Et quantum ad primum, subscribimus communi sententiæ, quam plane motivum propositum satis evincit. Sed quantum ad secundum sentimus ejus resolutionem dependere ex judicio practico prudentiali, secundum quod censemus illum dolorem de non dolendo de peccatis esse vehemens signum, ut confessarius judicet pœnitentem esse sufficienter dispositum, habereque re ipsa dolorem attritionis aut etiam contritionis. Frequenter enim pœnitentes decipiuntur in existimando se non habere dolorem de peccatis, quem re ipsa habent. Inducuntur autem in eam falsam existimationem, eo quod non experiuntur lacrymas, aut alium in sensu dolorem : is vero, et si non spernendus, non est tamen requisitus : unde sic accedentes caule debent examinari. Si enim personæ sint assuetæ peccatis, in quai facile retabuntur, et dicant se dolere, quod non doleant de peccatis; credere prudenter debemus utrumque, et quod doleant de doloris erga peccata carentia, et quod istam vere habeant : et consequenter quod non accedant cum dolore requisito ad sacramentum. Unde absolvi non debent. Sed ubi illa verba proferentes sunt personæ virtuosæ, scrupulosæ, et timoratæ conscientiæ, et quæ inquisitæ affirmant se non admissuras ullum mortale pro toto mundo, prædicta verba accipi prudenter possunt pro signo sufficientis doloris, quem habent. Id experti sumus in aliquibus hujus generis, quæ summe recusabant ad sacramentum pœnitentiæ accedere, obtinentes se non dolere de peccatis, nec id sentire ; et notavimus eas propter doloris defectum in lacrymas, et anxietatis signa prorumpere, et vehementer de hoc dolere. Quis prudens hæc non interpretaretur signa attritionis, aut etiam contritionis in similibus personis, et circumstantiis? Ita profecto accipiebamus, et illas personas sic agitas absolvimus sine ullo circa verum de peccatis dolorem scrupulo. Nec aliud voluisse putamus graves Auctores supra relatos, et præsertim Navarrum, ut ipse

magis se explicuit in secunda Manualis editione, cap. 1, num. 16.

Consttt. 68. Colligitur sexlo pro confessione venialium in ordine lam ad valorem, quam ad fructum sacramenti sufficere illum dolorem, qui sufficit pro confessione mortalium in ordine ad eosdem effectus. Consecrarium supponit peccata venialia esse materiam, etsi non necessariam, sufficientem tamen hujus sacramenti, ut constabit ex dicendis infra nu. 88. Supponit etiam necessarium esse aliquem dolorem pro sacramento pœnitentiæ, in qua sola venialia confitemur : quod satis superque constare poterat ex dictis § 1. Sed nec huic parti, quæ certissima est, parcunt Juniorum ingenia : occurrit enim nobis Delgadillo cap. 16, de poenitentia, dub. 12, affirmans in confessione venialium nec pro valore, nec pro fructu requiri ullum dolorem ; sed solam eorum sine dolore confessionem sufficere. Quod probat : quia dolor peccatorum venialium non est de essentia hujus sacramenti, sed pro ea sufficit confessio peccatorum cum intentione illud suscipiendi,ut docet Christophorus a S. Joseph tom. 1, recap, opinio-num, 2 part, de sacram, pœnit. dub. 1, affirmans (et merito inquit Delgadillo) hanc esse indubitata mentem D. Tho. in 4, dist. 27, quæst. 3, art. 4, quæst. 1, in corp. Probat etiam, quia improbable non est dari verum sacramentum pœnitentiæ informe, etiam si quis scienter accedat sine dolore mortalium, dummodo illa integre confiteatur; quod aliter contingeret, si dolor esset essentialis hujus sacramenti pars. Hinc vero colligere evidenter sibi videtur, esse etiam fructuosum in confitente venialia absque eorum dolore : quia ex una parte sacramentum consistit ; et ex alia ejus fructui non ponitur obex peccati mortalis impediens infusionem gratiæ, quam sacramenta, ubi obicem non reperiunt, in ea suscipiente producunt. Hinc ultra progressus asserit num. 34 in confessione venialium facta non solum sine dolore, sed cum positiva eorum complacentia gratiam produci : sicut producit in susceptione Eucharistiae, quamvis suscipiens actu venialiter peccet.

Ceterum in refellendo asserta adeo falsa taedet immorari, quamvis superfluum forte non esset ad vitandum periculosam eorum praxim. Profecto voluntarium, ac liberum

homini est confiteri, aut non confiteri peccata venialia ; sed ex suppositione, quod ea sola præcise confiteatur, debet aliquem de illis dolorem habere : et hanc esae veram adeo, el receptissimam Theologorum sententiam, ut superflue aliqui pro ea referrentur dixit Dicastillo dis. 6, dub. 15, cap. 1, el ita quidem est. Alioque fundamento non egemus ad id probandum, quam jam præjacto num. 2. nempe ex doctrina Concil. Florentini, et Tridentini, et communi sensu fidelium lres esse hujus sacramenti partes, et earum primam dolorem : quare sine omni dolore sacramentum pœnitentiæ non subsistit. Quamvis autem ejus materia remota possit esse diversa, videlicet vel necessaria, ut sunl peccata gravia, vel voluntaria, ut sunt levia : nihilominus sacramentum semper ejusdem rationis est, ac eisdem partibus constituitur. Quare sicut quando materia remota est peccatum mortale, requiritur ejus dolor; ita etiam requiritur. quando talis materia est præcise aliquod veniale. Et proplerea sicut qui mortalia absque ullo dolore confiteretur, impediret eo ipso non solum fructum, sed etiam valorem sacramenti : ita similiter contingeret in confilente solum venialia, quorum nullum dolorem haberet.

Probationes vero, quæ pro contraria parte afferuntur, non sunl probationes, sed novarum absurditatum monstra : ut plane est dicere eam fuisse indubitata Angelici Doctoris sententiam, quod dolor non sit de essentia hujus sacramenti : oppositum enim evidenter constat ex testimoniis relatis nu. 2. Nec eo loco, qui obicitur negavit omnem dolorem, sed eum præcise, qui requiritur ad sacramenti fructum: quæ est difficultas longe diversa, de qua suo loco dicemus, discutientes an aliqua confessio possit esse valida, et informis. Quo etiam loco ostendemus improbable esse, quod scienter accedens absque omni dolore validam confessionem efficiat..Unde patet ad utramque simul probationem. Porro ex talibus colligere , quod confitens tantum venialia absque omni eorum dolore consequitur sacramenti fructum, scilicet eorum remissionem per gratiam sacramenti, est novum, majus, ac superaddendum praeedentibus absurdum. Si namque absque dolore sacramentum non datur, qua ratione dabit fructum? Et quis major obex, quam carentia

carentia omnis doloris? Majus profecto est, complacentia venialium positiva, quam ea sententia dicit non obesso, ut eorum remissio fiat : et pejus probat exemplo Eucharistia), in qua profecto non remittuntur ea venialia, quæ illam suscipiensactu committit; sed producit alius effectus cis compossibilis. Unde superfluum foret alia absurda opponere, quæ libertate haud dissimili admitterentur: sed aequius judicamus hæc censuræ prudentis lectoris relinquere, qui advertat communem Theologorum contra quendam Fabrum professorem Patavinum sententiam esse, quod scienter confitens sola venialia absque ullo illorum dolore efficaci, peccat mortaliter: idem-quea fortiori dicerent de ea confitente sine aliquo eorum dolore absolute. Sed de hoc magis ex professo agemus dub. 6, num. 33. Interim videantur Lugo disp. 14, sect. 8, P'ana 3, part, tract. 4, résolut 96, et Dicastillo disp. 6, dub. 15, cap. 3, ubi prædictam doctrinam acriter reprobant, et evertunt.

69. Præmissa igitur adeo certa suppositione procedit consecrarium; non alium, nec aliter exigens dolorem ad remissionem venialium in hoc sacramento, quam ad remissionem mortalium. Unde, sicut pro dolore considerato, tam in esse partis sacramenti, quam in esse dispositionis ad sacramenti effectum, remissionem scilicet mortalium, non requiritur contritio vel in re, vel in existimatione, sed sufficit attritio, dummodo supernaturalis sit, juxta dicta in 1, et 2 assertionem: sic prorsus, el in eodem sensu dicendum de dolore requisito tam in esse partis, quam in esse, dispositionis respectu sacramenti, cujus malleriasunt peccata venialia. Et sicut ad valorem sacramenti circa mortalia non requiritur dolor efficax eorum, sed sufficit inefficax; pro iructu vero sacramenti necessarius est dolor efficax, ut in 2, et 3 conclus. statuimus: sic etiam est discurrendum de dolore in ordine ad confessionem venialium,quo pro valore sacramenti sufficit dolor,scilicet attritio supernaturalis inefficax, sed pro fructu, et actuali venialium remissione requiritur efficax. Et ratio est, quam proxime insinuavimus, nempe, quod licet materia remota sit diversa , nempe mortalia peccata, sacramentum tamen semper est idem, et ejusdem rationis : quare ira-

portat eandem partem materiæ proximæ, dolorem scilicet peccatorum, quæ confitemur. ut concurrat per modum partis ad valorem, et per modum dispositionis ad fructum sacramenti. Aliunde vero non occurrit motivum, ut aliter quantum ad id discurremus in confessione venialium, ac in confessione mortalium : ergo idem dolor, qui sufficit, et requiritur in confessione mortalium ad relata munera, sufficit etiam, et requiritur pro eisdem muneribus in confessione venialium.

Nec momenti erit, si quis dicat venialiaCoidam esse leviora mortalibus,utex terminis liquet, i&,'µoT-atque ideo leviori remedio indigere; unde',e,ur non solum per sacramentum pœnitentiæ, sed etiam per sacramentalia expelluntur, ut diximus tract. 22, de Sacramentis, disp. 10, dub. 2. Id, inquam, nihil valet : quia solum probat esse plura pro venialibus remedia, et quod pro eorum remissione non requiritur absolute sacramentum pœnitentiæ in re, vel in voto, quin nec sacramentalia : possunt enim immediate remitti per solam contritionem, aut amorem charitatis, quibus reparetur fervor per venialia exclusus, in cujus carentia macula illorum consistit. Sed tamen ex suppositione, quod quis pro eorum remissione voluntarie utatur sacramento pœnitentiæ, tenetur consequenter ea adhibere, quæ sacramentum exposcit ex parte confitentis ; nempe dolorem supernaturalem pro valore, et efficacem pro effectum. Et aliter scienter agens injuriam irrogat sacramento, ejus vel valorem evertens, vel fructum impediens : ac subinde idem, et eodem modo dolor requisitus ad confessionem mortalium, requiritur etiam ad confessionem venialium. Diximus supra, « Ad « eadem munera, et pro eisdem munerebus, » partis scilicet, et dispositionis : quia in his stat similitudo inter remissionem mortalium, et remissionem venialium in sacramento. Sed quantum ad formam, qua formaliter fit eorum remissio, est differentia, quod pro mortalibus sufficit sola gratia habitualis ; pro venialibus, vero, et supponi debet hæc gratia, et ultra addi aliquis charitatis fervor, ut magis ex professo explicuimus loco proxime cit. et tract. 15, de Justificat, disp. 2, dub. 8, et supra in priori praesentis tract, parte in Comment, ad art. 1, quæst. 87, a num. 7, quæ lector

videre potest, ut majorera pro isto consecratio lucem accipiat.

DUBIUM II.

Quam intensionem. et extensionem debeat habere dolor pro sacramento pœnitentix requisitus ?

70. Ista? etiam, quas titulus proponit, conditiones doloris pertinebant ad materiam dubii præcedentis : sed quia illud, si hæ adderentur, nimis, et non sine confusione augeretur, consultins judicavimus illas seorsim ab aliis considerare. Et quia non multi negotii sunt, eas conjungimus DHferen-sab eodem dubio. Pro cujus resolutione observanda est differentia, quæ infer nem, ei extensionem. qualitibus corporeis, v. g. in calore. Hic namque intenditur, ubi in eodem subjecto, subjectique parte existens magis perficitur, et actualior redditur : quod non fit addendo calorem calori (id namque repugnat, sicut concursus duorum accidentium solonumero distinctorum in eodem subjecto), sed addendo calori modum, quo magis in subjecto radicatur, ejusque potentialitatem magis adactum reducat. Extensio autem fit per dilatationem caloris præexistentis ad distinctas partes subjecti, quas prius non actuabat. ut si prius erat in dimidia parte ligni, et porrigatur ad aliam medietatem : quod fit addendo calori calorem, aut caloris partes ejusdem rationis. El hæc quidem in qualitibus corporeis ita contingunt. Sed in spiritualibus, ut sunt amor, et dolor voluntatis, salvatur, et explicatur intensio eadem fere proportionem, videlicet addendo non qualitatem qualitati, dolorem dolori, aut gradum gradui (quæ esset coarctatio partium ejusdem rationis), sed modum majoris radicationis, per quem qualitas præexistens magis dominatur subjecto, illudque trahit ad puriorem actum. Extensio autem fieri non valet per dilatationem, sive progressum ad diversas paries subjecti, quippe quod nullas habet, cum spirituale sit : sed explicari debet in ordine ad materiam, sive objectum, quæ potentiæ, habitus, et actus spirituales attingunt, et in quibus solet major, aut minor latitudo reperiri, atque ideo major, aut minor prædictorum principiorum, et operationum

extensio, ut si scientia attingens prius unam conclusionem, attingat nunc aliam ejusdem rationis : si dolor se præcise extendens ad detestandum furtum, abominetur deinde homicidium. Hæc sunt communia apud Thomistes, et videri possunt apud N. Complut, abbrev. in lib. de Generat. disp. 4, quæst. 6, per totam, et vel delibata sufficiunt ad terminorum, quibus utitur titulus, intelligentiam, quæ debet alias in Theologis prassupponi.

Expeditur difficultas quantum ad intensionem doloris.

71. Dicendum est primo ad dolorem pro pna sacramento pœnitentiæ requisitum nullam requiri intensionem, sed sufficere ipsum dolorem secundum essentiam consideratum. Hæc secunda assertionis pars patet ex prima, et hujus legitima intelligentia constat ex dictis dub. præcedenti. Primam vero partem docet communis, certa, et recepta sententia inter Theologos hujus temporis, ut eorum plures eisdem vocibus affirmant, quare supervacaneum est illos in particulari referre. Videri tamen possunt Soto in 2. 2. 4, dist. 17, quæst. 2, art. 4, Cano in relect. Aw. de pœnit. part. 3, § *Igitur*, Prado in præf. quæst. 1, dub. 7, Suarez disp. 4, Aversa quæst. 2. sect. 10, Lugo disp. 5, num. 84, Dicastillo disp. 2, dub. 7, et alii plures apud istos. Probatur ratione: quia si in pna dolore pro isto sacramento requireretur intensio ; vel esset in summo, vel in gradu determinato ; sed neutrum dici potest : ergo in prædicto dolore non requiritur intensio. Cætera constant. Et minor quoad primam partem ostenditur : quia ille conatus, vel deberet esse summus ex solis viribus naturæ ; et hic licet possit esse summus, impertinenter se habet ad rem, quam versamus : sicut enim dolor pro hoc sacramento requisitus debet esse ex gratia, ita, et ejus intensio, si necessaria foret ad sacramentum. Vel deberet esse summus ex viribus gratiæ: et in hoc sensu repugnat summus conatus : quippe quocumque dato, potest voluntas ex gratiæ viribus majorem, et majorem exhibere sine termino. Quare qui iu hoc sensu exigunt summum conatum, aut intensionem, rem

rem petunt impossibilem, atque ideo impossibile etiam constituunt sacramentum pœnitentiæ. Necessarium itaque est. ut relictæ hac intensione in summo, loquantur de intensione in certo gradu. Sed tunc eadem efficacia quoad hanc dilectionis pariem refellendi sunt : quoniam non est assignabilis hic certus, ac determinatus intentionis gradus, v. g. ut decem potius, quam ut octo : id namque nec auctoritas ex Scriptura, Conciliis, et Patribus, nec ulla ratio convincit, sed absque fundamento diceretur. Aliunde vero, qui hunc gradum determinatum præ aliis introduceret, divinando procederet, et non leves scrupulos conscientis injiceret, avocando fideles ab usu sacramenti pœnitentiæ. Quis enim certo cognoscit quantitatem sui doloris ? El qua mensura recognoscit eum habere intensiorem ut decem, et non minorem ?

cMir. Confirmatur : quoniam dolor pro hoc Sacramento requisitus, aut sufficiens dividitur adæquate in contritionem, et attritionem, ut tradit Concil. Trident, sess. 14, cap. 4, et satis constat ex dictis dub. præced. ad salvandas veras, ac proprias rationes contritionis, et attritionis non requiritur, vel summus, vel determinatus intensiorem gradus. Ergo idem de dolore pro sacramento requisito, et sufficienti dicendum est. Minor, in qua sola poterat esse difficultas, probatur in primis quantum ad contritionem, tum ex D. Thoma in 4, dist. 17, quæst. 2, art. 5, quæstiunc. 3, quam absolvit his verbis : « Sic ergo /dicendum, quod quantum cura parvus « sit dolor, dummodo ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet. » In quibus aperte supponit posse salvari veram, et propriam rationem contritionis, quamvis ejus quantitas, vel intensio exigua sit. Idque magis explicat exemplo baptismi, qui si verus est, delet de se peccata sive finita, sive infinita, sive magna : ac statim subjungit : « Et similiter est de contritione, dummodo ad rationem contritionis pertingat. » Tum etiam ratione, nam, quod contritio sit vere et proprie contritio, habet ex prædicatis suis specificis : sicut homo ex eisdem habet esse vere, et proprie hominem : essentiae autem rerum non suscipiunt magis, et minus sed per genus, et ultimam differentiam quasi indi-

visibilior constituunt, ut communiter docent Philosophi, et hac ratione illas comparant numeris, quibus, si addas, vel demas aliquam unitatem, eorum essentiam evertis : ergo ad salvandum veram, et propriam rationem contritionis nullus requiritur, vel summus intensiorem gradus. Turn denique quia si talis pro vera contritione gradus requireretur, maxime, quia vera contritio procedit ex amore charitatis erga Deum offensura, qui cum bonus infinite sit, exposcit infinitum, vel saltem summum amorem ex parte creaturæ, ac perinde infinitum, vel summum dolorem quod ipsum graviter offenderit. Hoc autem fundamentum nullius esse momenti constat, quia certum est nos satisfacere præcepto charitatis diligendo Deum super omnia, licet eum sub hac ratione aliqui intense, aliqui remisse diligant : præceptum enim non cadit supra modum subiectivum, qualis est conatus, sed supra objectivum, qui significatur eis vocibus, *super omnia*. Et hac ratione D. Thomas, 3 p. quæst. 70, art. 4, merito asseruit : « Minima charitas plus diligit Deum, quam cupiditas millia auri, et argenti. »

Ex quibus probatam relinquimus minor-DTh0m rem quoad secundam etiam partem. nempe attritionem : nam si salvatur vera, et propria contritionis ratio absque gradu intensiorem determinatione cur non etiam vera, et propria ratio attritionis ? Eo vel maxime, quod timor inferni, aut alterius mali non est potentior ad inducendum attritionem, quam amor summi boni ad causandum contritionem ; sed contritio ex illo amore potest detestari peccata super omnia detestabilia, licet non sit in summo, aut determinato gradu intensiorem, nec ad sui veram, et propriam rationem tali intensiorem eget, ut probatum est : ergo idem dici debet de attritione, nempe ex timore gehennæ odio habere peccatum super omnia odibilia, quamvis non sit in summo, nec determinet ullum intensiorem gradum.

72. Potest secundo nostra, et communis Alj0 assertio suaderi alio non contemnendo fundamento, quo posito simul corruuntur. fundamenta contraria : nam circa necessaria pro hoc sacramento, quod de se non levem molestiam affert pro humana fragilitate, non debemus plus obligationis, ac

laboris inducere, quam convincatur auctoritate, aut ratione ; sed, quod dolor sufficiens, et requisitus pro hoc sacramento debeat esse summus, saltem habere certum intensiōis gradum, nec auctoritate. nec ratione convincitur: ergo pro hujusmodi dolore non requiritur summa, aut determinata intensio. Minor non aptius probari valet, quam referendo contrariam nobis sententiam, ejusque motiva. Scotus in 3, dist. 27, quæst. unica, § *fa primo*, agens de charitatis amore, ex quo procedit contritio, et explicans illa verba, *super omnia*, affirmat posse intelligi extensive, et intensive ; et quod debent intelligi utroque modo. Adrianus in 4, quæst. 2, de poenitentia, et quod Jib. 5, art. 3, § *ffis prxmissis* affirmat dolorem debere esse ex toto conatu voluntatis, atque ideo secundum maximam intensiōnem possibilem. Et ita explicat illud Joel. 2, *Convertimini ad me in toto corde vestro*, id est. in toto conatu, aut intensiōe possibili. Petrus de Solo lect. 14, de pœnit. in fine, et lect. 15, in principio, docet dolorem pœnitentiæ debere excedere in intensiōe omnem alium dolorem voluntatis, et procedere ex charitatis amore, qui intensior sit omni amore erga creaturam. Idque tam mordicus tenet, ut asserat majoritatem in hac parte doloris solum prælativè, et non etiam intensive non consonare Scripturæ, nec Patribus, nec rationi, nec utilitati animarum. Denique Nugnus Neniis, θβ jsta sententja non penita recedens, sed eam aliquo modo temperans docet, quod licet ad contritionem non requiratur determinatus gradus, sed vel minus intra, et extra Sacramentum sufficiat ; nihilo minus quæcumque contritio debet esse intensior omni dolore naturali. Ita in Supplero. quæst. 3, art. 1, conclus. 5, et § *Sed certe*. Quibus omnibus, et præsertim Adrianus subscribit Joannes Morinus lib. 1, de administratione sacram, pœnitent. cap. 12, et 13, plura congerens testimonia Patrum inducentium ad intensiōem doloris.

Sed omnes isti dicendi modi sunt falsi, si iudicant obligationem præcepti, vel in diligendo Deuro, vel in dolendo de ejus offensa.

Et si id intendat Scotus, fallitur : quia licet consultissimum sit diligere Deum, super omnia tam extensive quam intensive : tamen ad hoc ultimum non datur ullum præceptum, et illam intensiōem omittere.

aut ea carere non est culpa. Contingit namque matrem diligentem intensissime filium suscipere in sua conversione gratiam, et charitatem remissam (dicere enim, quod charitas in omnibus intensior est omni amore honesto erga creaturas, non habet probabilitatis speciem) : ubi liquet dari minorem intensiōem in amore Dei, quam in amore filii, idque citra omne peccatum. Absurdior adhuc est Adriani sententia : nam, si loquitur de conatu ex viribus naturæ, per illum non fit satis supernatural! charitatis amor. Si autem de conatu per vires gratiæ, nunquam eliciet amorem Dei intensum in summo : sicut enim Deus est infinite amabilis, sic voluntas nunquam ita illum intense diligit ex gratia, quin ex eadem possit eum magis, ac magis diligere. Quod si recurrat ad vires gratiæ non possibilis, sed quæ nobis actu confertur, id in novas, ac insuperabiles inducit perplexitates. Quis enim scit, an cum Deum diligit, utatur gratia in omni intensiōe, quam habet? Aliunde vero ex prædicto modo discurrendi innumera colliguntur absurda : et ut alia omittamus, demus quod peccatori habenti plurima gravissima peccata conferatur gratia sufficiens ad actum contritionis ut duo : hic si eliciat contritionem ut duo, consequetur remissionem omnium peccatorum : quia adhibuit summum conatum juxta gratiæ vires, quam accepit. Demus alium uno tantum peccato mortali infectum, cui Deus conferat gratiam ut octo : hic si eliciat contritionem ut quatuor (ut plane potest, cum cooperatio gratiæ sit sibi libera) manebit in statu peccati, quia juxta sententiam Adriani non adhibet summum conatum, quem potuit juxta vires gratiæ receptæ. Quare facta inter eos homines comparatione reperiemus eum, qui plus peccavit, et minorem contritionem habuit, nempe ut duo. justificari ; illum vero, qui minus peccavit, et majorem contritionem habuit, nimirum ut quatuor. manere in statu peccati. Quo quid absurdius, inæqualius, et magis adversum communi omnium apprehensioni de divina justitia, et misericordia ? Rejicienda itaque est ut multum absurda sententia Adriani, et testimonium Joelis, quo se fulcit, infra explicabitur.

Et inde convulsa manet sententia Petri

de Solo: quia nullum est Bolidum caput, unde probetur amorem Dei, ex quo procedit contritio, dobero excedere in intensione omnes alios amores : et oppositum constat in exemplo proxime exhibito matris diligētis intensissime filiū, conversae tamen, et justificatae per gratiam, et Dei dilectionem, et contritionem remissas. Quod autem Scriptura, et Patres, ac vera pietas non obligent ad hanc majoritalem intensivam, sed ad aliam longe nobiliorem, statim videbimus. Nugnus etiam absque solido fundamento statuit dolorem contritionis debere esse intensiorem omnibus doloribus naturalibus : nam certum est aliquas contritiones esse remissas, et aliquas esse naturales dolores valde intensas. Et motivum, quo utitur, nempe contritionem esse supernaturalem, et procedere a nobiliori principio, vehementiusque movente, probat oppositum, et in ipsum regeri debet : nam intensio in actibus voluntatis fit ex vehemēti motione objecti moventis, apprehensi, et propositi per intellectum : cum autem hujus cognitio incipiat a sensibus, et in ipsos resolvatur ; vehementius regulariter movent objecta sensibilia, quam spiritualia, et supernaturalia, quæ sola fide apprehenduntur ; quamvis hæc aptiora de se sint ad extorquendum intensiorem sui amorem : denique testimonia, quæ congescit Morinus, habent facilem explicationem, quam jam jam adhibemus.

TNi- 73. Prius tamen oportet difficiliora re-
itfflr- præsentare, ad quæ cetera reducuntur.
^fa' Quod ergo debeamus Deum diligere intensiori amore, quam omnia alia, et dolere de ejus offensa intensiori dolore, quam de omnibus aliis malis, significat Scriptura Jod,2 loco citato Joelis, *Convertimini ad me in r/ril loto corde vestro*. Marci, 12 : *Diligēs Dominum Deum ex toto corde de tuo, et ex tota anima tua, et ex tota mente tua. et ex tota virtute tua*. Ubi nullus conatus, nulla intensio prætermittitur. Deuter. 4 : *Cum quxderis Dominum Deum tuum, invenies eum, si tamen toto corde quxsieris, et tota tribulatione animæ tux*. Matth. 10 : *Qui amat patrem, aut matrem plusquam me, non D-Abj, est me dignus*. Ex Patribus D. Ambros. Hb.2, *de pœnit.* cap. 6, ait : « Audiant, « qui agunt poenitentiam, quomodo agere « debeant, quo studio, quo affectu, qua < mentis intensione, qua cordis conver-

« sione. » D. Augustin, lib. 5 *flomil.* in tilt. cap. 1 : « Sicut comes pœnitentiæ dolor est; ita lacrymæ sunt testes doloris. » D. Anselmus lib. *Similitudinum* cap. 114, inquit : « Sicca pœnitenlia est, cum ali-B.An«ei, « quis sui peccati pœnitet, sed humore « pietatis, suique ipsius compunctione caret. Humida vero est, cum habet utrum-σ que, suumque luget peccatum magna « cordis contritione. » Hugo Victorious Hug lib. 2 *de Sacram.* part. 14, cap. 2, ait ; « Si Vi't. « in correptione minor est affliclio. quam in a culpa fuit delectatio, non est dignus pœ- v nitentiæ fructus. » Ista sunt, difficiliora apud Morinum, licet plura expendat : quia ad contritionem quidem hortantur, sed quantitatem, aut intensiōem ejus minime assignant Ex relatis vero videtur concludi, quod dolor de peccatis debet esse summæ aut excellentis intensiōis super omnes alios dolores.

Ut ergo illa explicemus, et fundamentum ob<er- eis innitens avertamus, observandum est vali0- ex dictis tract. 19, de Charit. disp. 3, dub. unie, a num. 7, quod unus affectus potest dici major alio, aut super alium dupliciter. Primo *objective*, et contingit, quando alicui volumus majus, quidquid sit de quantitate affectus, quo illud volumus : qua ratione amor, que Petro desideramus regnum cœleste, est major illo, quo ipsi concupiscimus bona temporalia, quippe illum excedens ex parte boni voliti. Secundo *subjective*, sive ex parte subjecti, et operationis. Et hoc accidit duobus modis. In primis *intensive*, quando affectus excedit in conatu agentis, sive in modo, aut gradu majoris radicatiōis in subjecto : sicut si majori impetu, et conatu concupiscamus Petro bona temporalia, quam æterna. Unde facta comparatione inter illos duos affectus, primus est major *objective*, sive ex parte boni voliti, posterior vero est major ex parte affectus, quo amatur : nam bonum æternum est majus temporali ; sed affectus ad temporale potest esse intensior, ut proximo insinuavimus. Et rationem hujus differentiæ eleganter tradit D. Thom, in 3, distin. 29, quæst. bDThom art. 2 ad 3, dicens : « Intensio actus præ- « cipue in actibus animæ, quæ non neces- « sario secundum suum posse agit, sicut « naturalia, non mensuratur ad quantita- « tem objecti tantum, sed ad efficaciam « agentis, et conatum in agendo. Unde non

X f

« melius videt, qui majorem rem intuetur,
 « sed qui clarius videt. Ideo etiam non
 « oportet, quod æqualiter affliciar ad illud,
 « cui æquale bonum desidero. » Sicut om-
 nibus proximis desideramus æternam salu-
 tem : et tamen in hoc desiderio magis af-
 ficimur ad patrem, et fratres, quam ad
 extraneos : et ideo cum æqualitate affectus
 ex parte boni voliti, stat inæqualitas in co-
 natu, et intensione ad personas, quibus ap-
 petimus bonum. f>enique affectus ex parte
 subjecti potest esse major, aut minor *appre-*
tative, idque consistit in eo, quod personam
 amatam plurimi aestimamus, aliisque præ-
 ferimus. Et hoc pacto amor charitatis erga
 Deum est major simpliciter omni amore
 erga creaturas, quantumvis intentio sit
 minor : nam charitatera habens in ea dis-
 positione est, quod si opus esset deserere
 propter Deum personas intimo, ac inten-
 sissimo sibi amore conjunctas, ut patrem,
 uxorem, et filios, illos relinqueret propter
 illum : quia ex vi charitatis Deum majori
 prelio habet, quam alia cuncta licet inten-
 sissime dilecta, velletque omnia amittere,
 quam Deum.

Porro hanc distinctionem majoris amoris
intensive, et majoris amoris *appretiative*,
 seu *prxlative* non esse pro voluntate fictam,
 ut opponit Petrus de Soto, sed rationabiliter
 inventam, et admittendam constat tum ex
 communi sententia Theologorum illa uten-
 tium : tum exemplo proposito matris dili-
 gentis intensissime filium et Deum remis-
 se, quæ tamen, dum charitatem habet, pluris
 Deum, quam filium aestimat, parata, si ne-
 cessitas postularet, hanc propter illum re-
 linquere. Cui alia addemus, quæ rem elu-
 cidant, et confirmant. Frequenter videmus
 parentes dulcius, ac intensius diligere
 filios infantilis ætatis, quam majoris : sed
 amore appetiativo illos primogenitis post-
 ponere, ægriusque istorum paterentur jac-
 turam, quam illorum. Fœmina vehementius,
 et intensius solet diligere catellum,
 quam aurum, et tamen si opus esset unum
 eorum amittere, aurum catello præponeret:
 unde convincitur eam plus absolute dili-
 gere aurum, non quidem intensive, sed ap-
 pretiative, et in prælatione. Et ut ad altiora
 ascendamus, contingit nos vehementissime
 dolere de peccato gravi, et scandaloso pro-
 ximi, præsertim valde propinqui, ut patris
 aut fratris : quin adeo vehementem, et

intonsum dolorem habeamus do uno pec-
 cato veniali proprio : et tamen malle debe-
 mus vitare unum veniale proprium, quam
 aliena licet gravissima ; atque ideo dolore
 appetiativo, et absolute tali magis dole-
 mus de uno proprio, quam de omnibus
 alienis, licet ista aliquando intensius, et
 sensibilius plangamus. Sic etiam de pas-
 sione Christi solemus intensius dolere.
 quam de peccatis propriis levibus : sed
 absolute, et appetiativo magis de his debe-
 mus dolere. quam de passione Domini :
 cujus signum est. quod nec ad illam vitan-
 dam deberemus, nec possemus ullum, vel
 levissimum peccatum committere. Unde,
 ut bene observat Dominicus Soto in 4; dist.[^]
 17, quæst. 7, art. 4, quantum ad intensio- j®
 nem gradualem actus, et acerbitem sen-
 sualem doloris nihil vetat, quominus Mag-
 dalena potuisset amarius flere Christi
 mortem, quam propria peccata : sed vice
 versa dolore appetiativo magis dolebat de
 peccatis, quam de illa morte, et passione :
 potiusque, si necessitas exigeret, permit-
 teret, ac eligeret Christum mori, quam se
 peccare. Ex quibus omnibus satis liquet,
 quomodo tam in amore, quam in dolore
 distingui debeat inter intensiorem, et
 appetiatiorem ; et quomodo facta compa-
 ratione inter duos amores (idem intellige
 de doloribus) possit unus excedere alium in
 intensiorem, et vice versa superari in ap-
 petiatiorem ; ac denique quomodo ille amor
 sit simpliciter major, qui est major appre-
 tative, quippe qui licet remissus tandem
 ad se trahit, sibi subordinet, ubi opus
 est, totam intentionem alterius, quamvis
 intensissimus sit

74. Hinc patet responsio ad omnia tes-
 timonia, quæ pro contrariis dicendi modis
 opponebantur : solum enim evincunt ne-
 cessitatem doloris pro consequendo remis-
 sionem peccatorum, et hic dolor debet esse
 summus appetiati inter omnes dolores
 relatos ad alia mala, quæ peccatum non
 sunt : tali enim dolore debet homo esse
 dispositus, quod omnia mala potius susti-
 neret, quam peccare, idque apud se firmi-
 ter con-tituat. Sicut enim pro implendo
 præcepto charitatis sufficit amor Dei ap-
 petiati, qui ipsum omnibus bonis præ-
 ponat. statuendo omnia, ubi opus esseet,
 relinquere propter Deum, idque importat
 diligere Deum ex toto corde, et tota mente,
 et

et virtute, ut loquitur Scriptura : sic etiain pro implendo præcepto pœnitentiæ, tam intra, quam extra Sacramentum, sufficit dolor de peccato appretiativus, qui ipsum præponat omnibus malis : statuendo omnia potius sustinere, quam peccatum committere, idque est converti ex toto, aut in toto corde, ut ex Scriptura edocemur. Non tamen negamus illam etiam hortari ad intensionem doloris, quin et ad dolorem

Mirtu 4.sensibilem, sicut Mich. 4 : Dote, *et satage filia Sion, sicut parturiens*. Hierem. 31; *Pone tibi amaritudines, et dirige cor tuum in viam rectam*. Et David dicebat : *Mugiebam a gemitu cordis mei*. Et rursus: *Lavabo per singulas noctes lectum meum*. Sed hæc, quamvis optima, et consulenda non sunt materia præcepti ad implendum illud, quod ad remissionem peccatorum spectat, præsertim in sacramento pœnitentiæ : sed sunt materia consilii : vel ad summum pro valore sacramenti concurrunt solum in voto, sicut alia, quæ pertinent ad satisfactionem injungendam a ministro. Eodem modo explicanda sunt Patrum testimonia. Sed pro omnibus addimus remissionem peccatorum posse considerari vel quantum ad culpam, vel quantum ad pœnam. Et in priori consideratione non requiritur certus summus, aut determinatus gradus intensionis in dolore; sed hic secundnm speciem in quolibet gradu sufficit, ut in assertionem statuimus, et satis patet ex hactenus dictis. In secunda autem consideratione non semper prædictus dolor sufficit ad luendam pœnam, atque ideo nec ad perfectam, et consummatam peccatorum remissionem : quippe ablata macula peccati, remanere solet reatus ad pœnam temporalem satis ingentem, pro qua luenda necessarius sit vehemens, ac frequens peccatorum dolor cum gemitibus, lacrymis, ac pœnalilatibus sensibilibus, easque poenitentias vocamus. Quas, et earum intensiorem consulunt Scriptura, et Patres, ut perfectam consequamur peccatorum remissionem, videlicet quantum ad culpam, et poenam. Sed minime docent hæc requiri ad dolorem requisitum, et sufficientem pro sacramento, nec ad veram contritionem extra illud, ad quæ sequatur remissio peccatorum, quantum ad culpam, de qua remissione in praesenti agimus.

pfcen.i 75. Sed pro perfectiori intelligentia tam *Salmanl. Curs. Theolog. tom. XX.*

assertionis, quam doctrinae hactenus traditæ, duo oportet observare. Primum, quod licet dolor contritionis, vel attritionis requisitus, aut sufficiens ad hoc sacramentum debeat esse major appretiative aliis omnibus doloribus, quatenus ex vi modi detestandi peccatum magis eligeret homo sustinere omnia rnala, quam malum peccati admittere; nihilominus non requiritur quod actu reflexo, et signato faciat eam comparisonem, et praelationem: et multo minus requiritur quod confessarius de his reflexionibus, et comparisonibus faciendis pœnitentem admoneat. Quoniam ipse dolor contritionis aut attritionis ex sua specie, sive modotendendiinprimariom objectum, nempe in peccatum tanquam in summum, et maximum malorum, utdestruendum illam praelationem appretiativam importat : nec est amplius requirendum. Quin potius stulte, et imprudenter ageret confessarius, qui has expressas comparationes proponeret pœnitentibus exiguae virtutis, illos conjiciendo in angustias non necessarias, utputa ardendi in fornace, sustinendi alapam injuriosam, etc. ad vitandum peccatum. Cum enim malum sensibile in speciali propositum moveat vehementer appetitum, sicut delectabile praesens, potest trahere voluntatem in periculum consentiendi peccato, ut malum horribile evadat. Ubi autem id expresse non proponitur, relinquitur voluntas magis expedita, ut odio habeat peccatum illudque cavere decernat, tanquam malum omnibus detestabilius. Et quamvis urgente gravissima tentatione, aut injecta molestissima pœna, homo forsitan ab illo dolore, ac proposito deturbaretur in peccatum ruens : tamen talis dolor, et propositum, quandiu manent, sufficiunt pro sacramento ; quia actu habent quidquid ex parte appretiationis peccati super alia mala requiritur : -quare exturbari non debent per imprudentes comparationes ad alia mala, vehementia, et quasi sensibiliter applicata. Nam sicut minor gratia sufficit ad proponendum sustinere martyrium propter fidem, quam ad illud actu sustinendum ; sic dolor, et propositum, quæ non urgente gravi tentatione consistunt, sufficiuntque ad sacramenti valorem, ubi illa occurret, forte succumberent, ac deficerent. Et in hujus tentationis periculum pœnitentes traheret indiscretus confessarius, qui, ut

- i

h

iii

de eornm dolore. ac proposito experientiam sumeret, illis proponeret urgentes tent.i-
tiones, ut nobili, sustinendi gravissimam injuriam ; juveni, repellendi fœminam sollicitantem, et sic de aliis.

Unde incidenter colligitur. quid dicen-
dum sit de illo affectu, qui explicari solet
his verbis: *Mallet pernas inferni pati, quam
jeccare* ; sentimus namque, quod licet of-
fensa Dei sit dignior odio, quam pœna in-
ferni, cum peccare sit pejus, quam puniri
propter culpam ; nihilominus nemo tenetur
ad eam electionem conditionatam. Quoniam
secundum præsentem providentiam eligere
pœnam inferni non est medium ad evitan-
dum peccatum ; et talis pœna ob nullum
finem est eligibilis. Sicut enim recta ratio
dictat aeternam beatitudinem esse quaeren-
dam, sic etiam et eodem dictamine præs-
cribit fugiendam aeternam miseriam illi
felicitati contrariam : atque ideo fuga
aeternae miseri est honesta, et ejus electio
turpis. Et sicut juxta rectam rationem est,
appetere aeternam felicitatem consistentem
in possessione ultimi finis; sic nihil discon-
venientias prædictæ rationi apparet, quam
eligere aeternam a Gne ultimo separationem,
quam importat pœna inferni. Non est ita-
que eligibilis talis pœna ulla ratione, nec
apprehendi valet, ut medium ad evadendum
peccatum. um autem person® sanat®, et
prudentes eum affectum explicant, præcise
significant majorem displicentiam erga
malitiam peccati, quam erga pœnam in-
ferni ; sed non efficiunt propositum, quo
illam pœnam eligant ad evitandum pecca-
tum ; et si ad illud conditionate conantur,
est de re absolute impossibili ad manifes-
tandum summum odium, quo peccatum
aversantur : nec aliud debent, aut pos-
sunt significare. Et sic accipiendus est D.
Auseimus in lib. *Similit.* cap. 190, cum
ait : « Si hinc peccati pudorem, et illinc
» certiores inferni horrorem, et necessario
» uni illarum deberem immergi, prius me
» in infernum mergerem, quam peccatum
» committerem. Mallet enim purus a pec-
ti cato, et innocens gehennam intrare,
» quam peccati sorde pullutus ccelorum
» regna tenere, etc. » Ubi manifestum est im-
plicari contradictiones simpliciter impos-
sibiles, nempe dari infernum sine culpa, et
coelestem beatitudinem conjungi peccato :
unde consequens est ibi non explicari af-

D.
Ansc.

fectum absolutum, quem ad impossibilia
terminari repugnat ; sed solum affectum
conditionatum, et per exaggerationem ad
explicandum odium in culpam.

Diximus supra, *secundum præsentem pro-
videntium*, ut praescinderemus a casibus
metaphysicis, qui possunt secundum aliam,
et pro supremo Dei dominio excogitari;
circa quod controvert! videmus inter Du-
randum, qui vel in eo eventu nostram re-
solutionem tuetur in 4, distin. 17, quæSt.Cl.,
5, num. 9, et Capreolum in eadem dist.
quæst. 1, art. 3, ad argumenta Durandi.
Et re vera Capreolus solum evincit posse
Deum alicui homini suam damnationem
revelare, et hunc debere assentiri, ejusque
dispositioni obedire, ac conformari. Sed
aliud est obedire, et sustinere ; aliud autem
eligere, de quo agimus. Videantur Soloin
ea dist. quæst. 2, art. 4, § Ai quia, qui
nobis favet, et Prado in præsenti dub. 6,
§ 4, qui Capreolo magis suffragatur.

76. Secundum, quod observandum occur-
rit, est, quod licet unico, vel contritionis,
vel attritionis dolore detestemur peccata,
et in eo dolore non requiratur ullus deter-
minatus gradus intensiois, ut in asser-
tione statuimus, nihilominus prædictus
dolor ita fertur cc ^tra peccata, ut pro ma-
juri illorum, aut minori gravitate magis,
aut minus appetiatiue illa detestari de-
bet. Ita D. Thomas in 4, dist. 17, quæst.^
2, art. 3, qu. 3, cui su bscribunt communiter
Theologi. Et superfluum est aliam proba-
tionem expendere, quam S. Doctoris. « De
contritione, *inquit*, dupliciter loqui pos-
sumus. Uno modo secundum quod sin-
gillatim singulis peccatis respondet. Et
sic quantum ad dolorem superioris affe-
ctus requiritur, quod de majori peccato,
a quis doleat magis : quia ratio doloris est
» major in uno, quam in alio, scilicet of-
» fensa Dei : ex magis enim inordinato actu
» Deus magis offenditur. Alio modo potest
» accipi contritio, secundum quod estsimal
» de omnibus, sicut in actu justificationis.
» Et hæc quidem contritio, vel ex singulo-
rum consideratione peccatorum procedit,
» et sic quamvis sit actus unus, tamen dis-
» tinctio peccatorum manet virtute in ipso;
» vel ad minus habet propositum de sin-
gulis cogitandi annexum : et sic etiam
» habitualiter est magis de uno, quam de
» alio. » Quod magis adhuc explicat : nam
cum

cum sibi objecisset : .Motus contritionis est
subitus ; sed non potest unus motus esse
intensior simul, et remissior : ergo con-
tritio non debet esse major de uno peccato,
pne quam de alio, respondit : « Ad secundum
dicendum, quod in illo contritionis motu
subito, quamvis non actualiter distinctio
intensionis respondens diversis peccatis
inveniri possit ; tamen invenitur ibi eo
modo, ut dictum est : et etiam alio modo
secundum quod singula peccata ordinem
habent ad illud, de quo in illa conlritio-
ne generali contritio dolendum occurrit
» scilicet offensa Dei. Qui enim aliquod to-
tum appetii, veldiligit partes ejus, quam-
vis non actu, » (id est formaliter, et ex-
plicite) ; et hoc modo secundum quod ha-
bent ordinem ad totum, quasdam plus,
qaasdam minus : sicut qui aliquam com-
munitatem diligit, virtute singulos dili-
git, plus, et minus secundum eorum
ordinem in bono communi. Et similiter,
i qui dolet de hoc, quod Deum offenderit,
de diversis implicite dolet diversimode,
secundum quod plus, vel minus per ea
Deum offendit, n In resp. autem ad 1,
optime observat, quod, quando D. Hiero-
nymus Paulam collaudat. « quod minima
e peccata plangebant, sicut magna » (ut lo-
quitur epist. ad Rusticum, et ep. ad De-
melriadem) non celebrat quod de omnibus
peccatis dolet æqualiter ; sed quod, vel
minima plangebant, ac si essent magna.
Idquedicit S. Hieronymus per compara-
tionem ad alios, qui se remissee gerunt in
dolore levium peccatorum : nam quod ad
Paulam pertinet, ipsa, absdubio multo
amplius doluisset de majoribus, si hæc
committeret, juxta illud D. Ambrosii lib. 1,
de Punit, cap. 2 : « Qui culpam exaggera-
vit, exaggeret etiam pœnitentiam, ma-
jora enim crimina majoribus abluuntur
» fletibus, n

Ex quibus fit non esse commendabilem,
nec admodum securam illorum poeniten-
tiam, qui modum hujus prælationis in do-
lendo de suis peccatis non servant : sed
vice versa magis plangunt, quæ sunt pro-
prio honori contraria, quam alia secundum
peciem graviora, ut furtum, magis, quam
adulterium, aut illa, quæ exterius apparent,
quam quæ interius committuntur. Nam
sicut ad ordinem charitatis pertinet Deum
diligere plusquam omnia ; sic ad eundem

ordinem charitatis, et pœnitentiæ per-
tinet magis dolere de his peccatis, quæ
nos ab ipso magis separant, et sunt abso-
lute majora. Et hunc ordinem invertere
plangendo vehementius, quæ, vel quia ex-
teriora, vel quia turpiora, majus afferunt
propriæ æstimationi detrimentum, suspec-
tam judicant pœnitentiam, quæ non tam
divino, quam humano honori consulit. Nec
id contingeret absque gravi inordinatione,
si excessus doloris esset appetiatiuus, mi-
nus æstimando peccata graviora, quam
minus gravia, ut ex D. Thoma convincit.
Sed putamus iillum excessum esse non se-
mel præcise intensivum circa ea, quæ ma-
jorem afferunt inter homines famæ jactu-
ram, retento nihilominus excessu appre-
tativo circa peccatum de se gravius ; ita ut
si aliquod committendum foret, minime
eligeretur hoc, sed aliud minus, quamvis
peccanti majorem ignominiam apud ho-
mines afferret. Ad eum plane modum, quo
mulier solet intensius plangere mortem
filii, quam propria peccata : sunt enim
vehementiora in movendo ad id objecta
sensibilia ; sed tamen magis appetiatiue
dolet de peccatis, quam de filii morte : quo-
niam ex charitate parata est filium, et
omnia perdere, potius quam peccare, et
cuncta licet charissima postponit amori, et
honoris Dei. Ceterum ubi hæc appetiatio,
sive prælatio non retineretur : gravem
inordinationem committeret, qui plus do-
leret de peccato minus gravi, quam de gra-
viori : nam magis paratus ad vitandum
peccatum sibi infame, quam aliud de se
gravius, sed apud homines non ita indecor-
um, convincitur suam famam præferre
honoris, et amori Dei, ut ex dictis constat.

77. Quare non subscribimus Soto loco Eejici-
cit. in 2 part, conci, ubi docet inordina-
tionem repertam in comparatione, Potius
committerem adulteria, quam furtum, et
in similibus non esse peccatum mortale,
dummodo retineatur propositum neutrum
patrandi ; sed solum veniale ob aliqualem
perversionem ordinis charitatis. Idque
amplectuntur Henriquez lib. 1. depœnit.
cap. 17, et Trullench. lib. 4 Praxis, cap. 5,
et non esse improbable docet Prado
num. 27. Suarez autem cum distinctiones
procidit disp. 3, sect, 10, num. 7, dicens :
illam sententiam posse probabiliter ad-
mitti, quando peccata non sunt multum

tar sen-
tent.
Soti,
etc.

ina?qualia : regulariter vero esse peccatum mortale ob gravem inordinationem charitatis, et justitia erga Deum. Et cum eadem distinctione procedunt Nugnus in præ. q. 3, conc. 4 et 5, Coninchus disp. 2, dub. 7, n. 82. Ponacin. disp. 5, q. 7, sect. 1, puncto 7, et alii. Sed censemus semper committi gravem inordinationem in eo alfectu, seu proposito ; si non propter excessum explicitum, qui semper inter peccata reperiatur, saltem propter modum, quo in illa fertur, qui quemlibet majorem excessum parvipenderet, et virtualiter parvipendet. Quod ita explicatur : nam qui serio statuit se potius commissurum adulterium, quam furtum, movetur ad hanc appetitativam praelationem ex infamia, quam furtum habet apud homines, et ipse refugit : quare ex vi hujus magis eligeret, eligitqne (si peccaturus esset) plura adulteria, quam unum furtum, quippe semper occurrit eadem ratio motiva refugiendi furtum præ adulterio, nempe infamia, quæ major ex fnrto, quam ex adulterio apud homines reputatur. Manifestum autem est plura adulteria excedere notabiliter unum furtum : atque ideo in ea comparatione excessum, sive inordinationem notabilem reperiri : ergo qui determinat committere potius adulterium, quam furtum, committit inordinationem gravem, sive peccatum mortale. Et in hanc resolutionem inclinat Lugo disp. 9, sect. 4, num. 42, dicens, quod excessus unius peccati mortalis semper videtur habere malitiam gravem imbitam : quia per se, et condigna punitur pœna æterna. (Et est alia ratio, qua non egemus.) Observat autem recte prædictus Auctor, (id quod admittimus) has comparationes non semper continere propositum explicitum, vel implicitum erga excessum; sed solum manifestare subjecti fragilitatem, el propensionem ad aliqua objecta præ aliis amplectenda, vel fugienda. Quo pacto firmiter statuens nullum mortale admittere circa furtum, solum declarat se esse magis tentatura, magis de se proclivem, et fragilem in una peccandi materia, quam in alia : quod verum est, sed potest dici absque ullo affectu absoluto, et conditional! aliquod admittendi ; sed cum aversione ad omnia, atque ideo sine culpa.

§. H.

Resolvitur alia dubii pars ad dolura extensionem spectans.

78. Dicendum est secundo; dolorem requisitum, et sufficientem pro sacramento pœnitentiæ debere extendi ad omnia, et singula peccata in particulari. Pro legitima hujus conclusionis intelligentia observari debet, quod dupliciter potest dici, et esse necessarius dolor de singulis peccatis : primo, ita, quod unicuique peccato correspondent singularis actus doloris, atque ideo tot sint dolores, quod peccata fuerint, ut pro decem debeantur decem actus doloris, et si mille, totidem requirantur. Et hic sensus est absurdus, licet pro illo referri soleant Ludolphus Carthusian. Sylvester, Angelus, et alii apud Suarium disp. 4, sect. 6. Quoniam unico actu potest quis dolere de multis peccatis in particulari, post præmissam eorum recogitationem : sicut una confessione, et enuntiatione dicit, *Millia peccavi* : et uno etiam actu potest pro pluribus satisfacere. Nec illi antiquiores oppositum docuerunt, ut recte ostendit Prado qu. 1, dub. 5, § 1, num. 4. Alius, itaque, est illius locutionis sensus, nempe, dolorem tendere non solum in communem rationem peccati, aut offensæ Dei, sed etiam in singula peccata secundum speciem, et individuationem, ita ut detestelur particulares eorum rationes, quas pœnitens apprehendit. Conclusio itaque nostra in hoc secundo sensu, et non in primo procedit. Et rursus non determinat modum, quo applicatio doloris fiat ad singula peccata in speciali ; an scilicet formaliter, et in re, ubi peccata in particulari memoria occurrunt ; an solum virtualiter, implicite, et in voto, ubi aliqua latent pœnitentem. Nullum, itaque, istorum modorum determinit assertio, sed in genere asserit dolorem pro hoc sacramento requisitum ferri in omnia peccata in particulari, sive hoc, sive illo modo ea attingat, et detestetur.

In hoc ergo sensu conclusio est communis inter Theologos, quorum plures referunt Suarez, et Prado locis citatis, et non paucos dabimus num. 84, et num. 85; quotquot enim ibi circa aliud inter se pugnant, in hoc conveniunt. Et quidem merito : nam veritatem assertionis demonstrat ratio theologica

theologica in hunc modum. Pœnitens toneatur eum dolorem de peccatis concipere, quo illorum confessio constituatur in ratione accusationis; sed tenetur confiteri omnia peccata in particulari secundum speciem, et numerum : ergo de omnibus illis sic acceptis tenetur dolorem concipere. Palet consequentia, quia ex opposito fieret, vel eorum aliqua in particulari non debere confiteri, vel confessionem eorum non esse vere accusationem. Quod est evertere essentiam hujus sacramenti, instituti per modum iudicii, easque proinde exigentis partes. Hinc oritur in pœnitente obligatio recogitandi, quantum valet, sua peccata in particulari, quæ non magis extenditur, quam obligatio de eis dolendi, et illa confitendi ; siquidem recogitatio ad dolorem, et confessionem dirigitur : quare sicut non sufficit, quod pœnitens apprehendat in genere se peccasse, nec sufficit, quod in confessione solum dicat in genere, *Peccavi*; sed debet peccatorum in particulari reminisci, iliaque in particulari confiteri, ita non sufficit, quot doleat in genere de peccato secundum hujus communem rationem, sed debet dolere de singulis peccatis, ita ut doler terminetur ad proprias omnium, et uniuscujusque rationes. Et si aliquando contingat, quod de aliquibus non recorderetur, et quod subinde, nec de illis expresse doleat, nec ipsa actu explicite confiteatur ; nihilominus dolor, quem concipit, ad ipsa implicite, et in voto extenditur, sicut extenditur intentio confitendi ea, quorum memoria non occurrit nunc, quando occurret.

79. Et quia cuncta principia præmissi discursus luculenter docet Concilium Tridentinum, placet ejus verba transcribere, quæ assertionem ita evincunt, ut de ea dubitari non possit inter Catholicos. Sessione ergo 14, cap. 5, inquit : « Ex institutione sacramenti jam explicata, universa Ecclesia semper intelligit institutam etiam esse a Domino integram peccatorum confessionem, et omnibus post Baptismum Hapsis jure divino necessariam existere. « Quia Dominus noster Jesus Christus e • terris ascensurus ad coelos, sacerdotes sui « ipsius vicarios reliquit, tanquam præses, « et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint : qui, pro potestate clavium

« remissionis, aut retentionis peccatorum a sententiam pronuntiant. Constat enim « sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, a exercere non potuisse, nec æquitatem « quidem illos in pœnitentibus ser- « vare potuisse, si in genere dumtaxat, et a non potius in specie, ac sigillatim sua a ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata a mortalia, quorum post diligentem sui a discussionem conscientiam habent, in « confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint... Verum cum universa a mortalia peccata, etiam cogitationis, homines iræ filios, et Dei inimicos reddant; « necessarium est omnium etiam veniam « cum aperta, et verecunda confessione a Deo quærere. Itaque dum omnia, quæ a memoriae occurrunt peccata Christi fideles confiteri student, procudubio omnia a divinæ misericordiae agnoscenda exponunt : qui vero secus faciunt, et scienter « aliqua retinent, nihil divinæ bonitati a per sacerdotem remittendum proponunt. a Si enim erubescataegrotusvulnus medico a detegere, quod ignorat, medicina non a curat... Constat enim nihil aliud in a Ecclesia a pœnitentibus exigere, quam ut « postquam diligentius se excusserint, a et conscientiae suae sinus omnes, et a latebras exploraverint, ea peccata confiteantur, quibus se Deum, et Dominum suum mortaliter offendisse memin- « minerint : reliqua autem peccata, quæ « diligenter cogitanti non occurrunt, in a universum eadem confessione esse inclusa intelliguntur : pro quibus fideliter a cum Propheta dicemus : Ab occultis meis a munda me Domine. » Et deinde canone 17, diffinit : « Si quis dixerit in sacra-Concilio « mento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum forum necessarium non esse jure divino « confiteri omnia, et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, et diligenti præmeditatione habeatur, etiam « occulta, et quæ sunt contradiuultima Decalogi præcepta, et circumstantias, quæ speciem mutant... Anathema sit. » Hæc omnia Concilium ; ex quibus constat ad sacramentum pœnitentiæ requiri, quod omnia peccata gravia in specie, et numero secundum has particulares rationes manifestentur in confessione : constat etiam, quod pro eis ita in particulari dignoscendis debet

præmitti diligens præmeditatio, et cons-
cienti® discussio. Unde palam concluditur
necessarium etiam esse dolorem de illis in
speciali, et secundum proprias rationes.
Tum, quia dolor non minus est pars hujus
sacramenti, quam confessio. Tum. quia,
sicut confessio nequit esse accusatio, nisi
illi adsit dolor ; nec valet esse accusatio de
peccatis in genere, nisi adsit dolor de pec-
catis in genere : ita etiam non potest esse
accusatio de peccatis in speciali, et secun-
dum proprias rationes, nisi de eisdem pec-
catis eodem modo acceptis dolor concurret,
ut in assertionem statuimus.

nfertur 80. Ex qua certa, et communi doctrina
infertur, quod licet pro singulis peccatis
non requirantur in hoc sacramento singuli,
et distincti dolores, sed sufficiat unkus
doloris actus, qui ad cuncta peccata in par-
ticulari terminetur, ut explicando asser-
tionem statuimus ; requiritur, tamen,
quod ille unus doloris actus tendat sub
motivo adeo communi, et universali, ut
ambiat omnia peccata secundum suas par-
ticulares rationes, quæ in confessione ex-
ponuntur, nullo excepto. Et ratio est : nam
actus nequit terminari ad aliquod objectum,
sive (et in idem recidit,) nequit attingere
ullum objectum terminativum, nisi istud
comprehendatur sub objecto motivo, sive
ratione sub qua actus procedit : sicut visio
corporalis attingere non valet aliquod ob-
jectum, nisi sub ratione lucidi, quæ est
motivum, aut ratio sub qua visio tendit in
objecta. Unde generale est, quod objectum
terminativum nequeat excedere, aut præ-
tergredi sphæram, et latitudinem objecti
motivi : ergo quamvis plura, et distincta
peccata secundum suas particulares rationes
possint terminare illum unum dolorem,
qui pro sacramento, et eorum remissione
requiritur ; tamen, ut illum terminent,
debet dolor procedere ex motivo omnibus
communi, et quod ad omnia se extendat ;
uti plane, et ad dolorem, et peccata se ha-
bent hæc prædicata, quod peccatum est of-
fensa Dei ; quod puniendum sit gehennæ
supplicio ; quod animam sua fæditate mi-
serabiliterdeturpet :inhæc enimomnesspe-
cies.el individua peccati conveniunt.Quare
dolor sub his motivis, aut eorum quolibet
ad peccatum terminatus, ad cuncta forma-
liter, et explicite, aut saltem virtualiter, et
implicite se extendit, comprehenditquesub

eadem detestatione. Quæ et non amplius
ab hac parte pro dolore ad sacramentum
requirito desiderari videtur.

E contrario infertur secundo, dolorem^
peccati procedentem ex motivo particulari,
non se extendentem ad omnia peccati,
minime sufficere, per se loquendo, ad fruc-
tum, et valorem sacramenti. Verbi gratia,
habens re ipsa duo peccata mortalia, unum
inspecte luxuriæ, aliud in specie homicidii,
post diligens examen non recordatur, nisi
homicidii, et de hoc dolet propter specia-
lem homicidii deformitatem, quia scilicet
homicidium, el justitiæ, ac charitati ergi
proximum adversatur. Qui cum hoc dolore
ad sacramentum Pœnitentiæ accederet, nec
ejus fructum consequeretur, nec illum do-
lorem per modum partis sacramenti adhi-
beret, qui pro ejus valore requiritur. Pri-
mum patet : quia unum peccatum mortale
nequit sine alio remitti : nullum quippe
remittitur absque gratia sanctificante, qo
omnibus opponitur, eaque formaliter ex-
pellit, ut ostendimus disp. 4, dub. 3, §2;
sed in tali casu non remitteretur peccatum
luxuriæ : ergo nec peccatum homicidii.
Minor est certa : quia nulli adultorum re-
mittitur peccatum absque aliquo ejus do-
lore, vel formali, et explicito, vel virfaali,
et implicito ; sed homo in tali casu neutro
et nullo modo dolet de peccato luxuriæ :
non formaliter, et explicite, cum talis pec-
cati non recordetur, ut supponitur ; nec
virtualiter, et implicite, siquidem dolet
sub motivo restricto ad malitiam homici-
dii, et non se extendente ad luxuriæ pic-
eatum : ergo in tali casu non consequeretur
remissionem peccati luxuriæ. Secundum
etiam ostenditur : nam dolor, qui per mo-
dum partis ad valorem sacramenti requi-
ritur, debet extendi ad peccata oblita :hæc
enim sunt etiam ex parte objecti materia
necessaria hujus sacramenti, et eadem ab-
solutione remittuntur, ut proxime vidimus
ex Concilio Tridentino ; sed qui dolet de
homicidio sub motivo speciali, restricto
ad solam homicidii malitiam,non se exten-
dit ad peccatum luxuriæ, ut ostensum est :
ergo ita se gerens non adhibet eum dolo-
rem, qui in ratione partis est necessarius
pro valore sacramenti.

Confirmatur : nam ille dolor nequit esse
pars sacramenti, qui cognitus impedit sa-
cramenti fructum ; sed ita se habet dolor

specialis

specialis de homicidio secundum specificam
malitiam homicidii : ergo talis dolor ne-
quii esse pars sacramenti, nec hujus valori
servire. Consequentia palet. Et minor sua-
detur : quia, cum nemo cognoscat sua pec-
cata occulta, alias occulta non essent ; eo
ipso quod sciens et prudens dolorem limi-
tat ad illud præcise peccatum homicidii,
quod cognoscit, et non se extendit aliquo
modo ad occulta, manifesto periculo se ex-
ponit non consequendi fructum sacramenti,
remissionem scilicet peccatorum ; quippe
quæ nisi una, et simul remitti non valent,
ut proxime diximus. Major denique est
certa : quia, cum totum sacramentum, et
ejus partes ordinentur ad fructum sicut ad
finem : nullam habent cum tali fructu ex-
plicilam oppositionem : atque ideo impli-
catorium est esse partem sacramenti illud,
quod cognitum impedit fructum ejusdem
sacramenti.

floa- 81. Nec refert, si huic nostro consecratio
ts l. opponas primo, quod pro dolore requisito
per modum partis ad valorem sacramenti
sufficit attritio supernaturalis, ut statuimus
dub. præced. § 1 et 2 ; sed dolor de homi-
cidio propter ejus specialem deformitatem
potest esse supernaturalis attritio, ut eo-
dem dub. num. 5, diximus, et salis aperte
colligitur ex verbis Concilii Tridentini
sess. 14, cap. 4: « Illam vero contritionem
« imperfectam, quæ attritio dicitur, quo-
t niam vel ex turpitudinis peccati conside-
ratione, vel ex gehennæ, et poenarum
fc < metu communiter concipitur, etc. » Êrgo
immerito tali dolori denegamus rationem
partis sufficientis ad sacramenti valorem.
Secundo : quia sententia expressa D. Tho-
mæ est, et fere communis inter Theologos;
posse dari sacramentum pœnitentiæ in-
forme, Id autem ulla aptiori, et magis
perspicua via explicari valet, quam in casu
proposito, dicendo dolorem homicidii ob
specialem ejus deformitatem esse vere par-
tem sacramenti, hujusque proinde valorem
subsistere; deficere autem dolorem alterius
peccati,nullumque propterea remitti,atque
ideo impediri sacramenti fructum. Quod
præter plurimos alios,docent,ex nostrisPhi-
lippus a Trinitate disp. 12, dub. 1, Gabriel
a^aS. Vincentio disp. 6, qu. 1, Antonius a
î - Spiritu sancto disp. 3,sect. 4, et Franciscus
ftu- a Jesu Maria tract. 6, cap. 5, dub. unico:
** ergo minus recte oppositum affirmamus.

Hæc. inquam, non referunt, sed facile despon-
diluuntur : nam ad primum respondetur Object,
omittendo, aut concedendo præmissas, et
negando consequentiam, quæ ex eis illegi-
time colligitur : quamvis enim attritio, ut
sit pars hujus sacramenti, debeat esse su-
pernaturalis ; tamen esse supernaturalem
non sufficit, ut sit pars, sed debet habere
alias conditiones : præsertim vero, quod
sit dolor formaliter, vel virtualiter termi-
natus ad omnia pœnitentis peccata, non
solum ad ea, quæ cognoscuntur, sed ad
occulta, quæ latent, et quibus se carere
nemo prudens, ac timoratus positive judi-
cabit. El aliter se gerens, procedensque sub
particulari doloris motivo, se exponit pe-
riculo frustrandi sacramentum, quin potius
frustrat, ut ostensum est. Nec oppositum,
vel leviter insinuavit Concilium in verbis
relatis: « Ex turpitudinis peccati conside-
ratione, » sed magis nostram sententiam.
Non enim dixit turpitudinis homicidii, vel
furti, vel alterius specialis ; sed « turpitu-
dinis peccati, » dixit, quæ est ratio com-
munis ad omnia peccata, et proinde apta,
ut dolor ex illa conceptus terminetur ad
omnia in speciali, nullo excepto, quippe
cuncta in particulari eam turpitudinem
afferunt. Nec propterea negamus attritio-
nem supernaturalem ex particulari motivo
posse sufficere in aliquo casu ; sed hunc
non alium recognoscimus, quam, ubi pœ-
nitens certo cognosceret se nullum aliud
peccatum habere, nisi illud de quo dolet,
puta homicidium : hanc vero certitudinem
non aliunde haberi posse, (saltem in de-
cursu vitæ, et longo post tempore ab usus
rationis initio) nisi ex divina revelatione,
ut ex proxime dicendis magis constabit.
Qua revelatione supposita, liquido fatemur
posse pœnilentem confiteri homicidium cum
dolore restricto ad propriam hujus mali-
tiam ; quia nullum aliud habet : foretqiie
sacramentum non solum validum, sed
fructuosum, ut eadem ratio convincit : quia
supposita notitia infallibili de non exis-
tentia alterius peccati, ille dolor superna-
turalis, licet restrictus, esset sufficiens tam
in esse partis ad valorem sacramenti,
quam in esse dispositionis ad ejus fructum.
Quare in nostro consecratio meditato dixi-
mus dolorem ex motivo particulari non
sufficere per se loquendo, etc. Hic vero re-
velationis casus est per accidens, et de raro

contingentibus, ac perinde omittendus in doctrinali resolutione.

gecon<h 8@. secundum concedendo maiorem
otyccik).ut plane veram, et omittendo minorem,

negamus consequentiam: quia etsi non negemus eum dicendi modum, pro tuendo sacramentum pœnitentiæ informe, esse probabilem, babereque in sui patrocinium multos, et graves Auctores; censemus tamen esse falsum, et a D. Thoma, qui sacramentum pœnitentiæ informe frequenter asseruit, nec probatum, nec insinuat. De quo suo loco. Nunc sufficiat observare talem dicendi modum esse impracticabilem, nam idiotæ, et vulgares non dolent cum ea metaphysica præcisione doloris restricti ad unam speciem peccati, qua talem: sed dolent ex motivo generali, quod ambit omnia mortalia: idque experientia liquet, nam, si ab eorum millibus millies inquiramus, quare de peccato doleant. et ad confessionem accedant, non aliud respondent quam ex odio ad offensam Dei, ex timore inferni, ex desiderio exuendi statum miserabilem, in quo sunt: et hæc patent esse generalia inter fideles simplices motiva. Idque a fortiori dicent sapientes, qui evidentius cognoscunt latebras humani cordis, et in eis etiam post diligentem discussionem recondi aliqua peccata occulta: quare obligantur procedere sub motivo, quod ad cognita, et non cognita se extendat; ne aliter, et sub limitato motivo procedentes se exponant periculo ponendi obicem fructui sacramenti ob carentiam dispositionis ad illum. Quare cuperemus scire ab illius dicendi modi patronis, an auderent illum praticare in casu proposito? Et profecto non credimus: quia ad id opus erat, quod dicerent se certo scire nullum habere peccatum occultum, quam illud expresse cognitum. Id vero redolet haud levem superbiam alienam ab humili timore Sanctorum dicentium, *Ab occultis meis munda me Domine*. Et si dicant non esse necessarium, quod sciant certo se nullum aliud peccatum occultum habere; sed sibi sufficere. quod post diligens examen nullum aliud grave peccatum deprehenderint, sed illud præcise, de quo sub speciali motivo foeditatis, quam habet, dolent: si id, inquam. dicant, ulterius, et urgentius confutandi sunt. Quoniam eisdem fatentibus contingens est, quod post exactam, diligen-

temque conscientiæ discussionem, lateat in ea aliquod peccatum grave, quod absque sui dolore nec in sacramento remittitur. (Nec aliter, nec ex aliis principiis defenditur apud eos Auctores modus ille salvandi sacramentum pœnitentiæ informe.) Ergo recognoscere debent id sibi posse contingere: atque ideo, quod ubi procedunt sub speciali motivo restricto ad illud præcise peccatum, quod cognoscunt, et confitentur, manifesto periculo se exponunt impediendi fructum sacramenti ob non remissionem peccati occulti, quod sine sui dolore nequit remitti, et eo non excluso minime remittitur aliud expresse cognitum. Fateri itaque opus est dolorem huic sacramento deservientem debere procedere ex eo motivo, sub quo possit terminari ad peccata etiam occulta.

Nec alia fuit sententia Concilii Tridentini in verbis supra relatis, ut liquet ea repetendo. « Constat nihil aliud in Ecclesia
« a pœnitentibus exigere, quam, ut postquam
« quisque diligentius se excusserit, et conscientiæ suæ sinus omnes, et latebras
« exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, et Deum suum mortaliter offendisse meminerit: reliqua autem
« peccata, quæ diligenter cogitanti non
« occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur: proquibus fideliter cum Propheta dicemus: Ab
« occultis meis munda me Domine. » En Concilium, primo docet contingere posse, quod post diligenter exploratas conscientiæ latebras maneant aliqua peccata, quæ cogitanti non occurrant. En ulterius, docet hæc occulta in universum intelligi inclusa esse in eadem confessione: quod falsum esset, si confessio, sicut, et dolor, non fieret ex universali motivo ad omnia se porrigente: quin, et falsum esset, peccata occulta in universum inclusa intelligi in eadem confessione, ut diserte docet Concilium, si confessio valida posset fieri cum dolore ex motivo particulari: tunc quippe ex vi illius motivi occulta non includeret, sed excluderet potius, si non contrarie, saltem præcisive, ac negative. En denique medium, et remedium a Concilio assignatum, ut de occultis mundemur in hoc sacramento, nempe quod poenitentes fideliter dicamus: Ab occultis meis munda me Domine. Quod remedium, et oratio supponit

ponit omnium peccatorum dolorem terminatum, et ad cognitn, et ad occulta. Sed eo remedio uti non vult, qui ad solum peccatum limitat motivum doloris ; et eo ipso se exponit errandi, et peccandi periculo. Concludendum itaque est motivum doloris requisiti tam pro fructu, quam pro valore hujus sacramenti debere esse universale, ei ad omnia peccata in particulari se extendere.

§ in.

Unicum contra præcedentem assertionem argumentum , et ejus occasione incidentis dubii decisio.

Argom. 83. Adversus præmissam conclusionem non reperimus sententiam, quæ probetur Auctoribus. Sed tamen unum contra illam occurrit non leve argumentum : nam sufficit, quod dolor in sacramento pœnitentiæ ita terminetur ad peccata; sicut illa attingit, cum homo extra sacramentum justificatur per contritionem ; quid enim extra sacramentum sufficit, a fortiori debet sufficere cum illo; sed cum homo extra sacramentum justificatur per contritionem, non requiritur quod hujus dolor attingat in particulari omnia peccata secundum eorum speciem, et numerum : ergo non requiritur, quod dolor in sacramento terminetur ad omnia peccata in particulari secundum eorum species, et numerum. Consequentia patet. Et minor in qua poterat esse difficultas, ostenditur : quoniam ad dolendum de omnibus peccatis in particulari secundum omnium eorum speciem, et numerum, necessarium est omnia illa recogitare, et in memoriam adducere, ut satis ex se liquet ; siquidem impossibile est objectum terminare ullum affectum voluntatis, quin prius apprehendatur per intellectum, et voluntati proponatur ; sed, ut quis eliciat actum contritionis, non opus habet ea recogitatione, memoria, et repræsentatione : potest enim, vel unius in particulari, vel omnium inconfuso, et in communi memoria sufficienter excitari ad contritionem, ut experientia constat : ergo cum homo extra sacramentum justificatur per contritionem, non requiritur, quod hujus dolor terminetur ad omnia, et singula peccata in particulari secundum proprias eorum rationes.

Respondetur concedendo majorem , et

distinguendo minorem: quæ intellecta de attingentia in re omnium peccatorum in particulari, concedenda est; sed negari debet, si intelligatur de attingentia, tam in re, quam in voto : et deinde, vel neganda est absolute consequentia, vel distinguendum consequens eisdem terminis. Minoris autem probatio non aliud evincit, quam a nobis ea distinctione concessum; nempe contingere, quod non possint omnia peccata recogitari in particulari, antequam homo eliciat actum contritionis. Sed hoc solum probat eam recogitationem non præcedere in re ; minime vero, quod non requiratur saltem in voto, hoc est, in proposito illa recogitandi tempore debito. Idque eodem sensu contingit etiam in sacramento: quia licet ad illud per se exigatur recogitatio, et dolor omnium peccatorum in particulari; nihilominus contingere valet, quod vel intra sacramentum sufficientiant præmissa exhibita solum in voto, puta, si adesset periculum mortis, si urgeret obligatio celebrandi, et necessitas præmittendi confessionem, et non daretur tempus necessarium ad recogitandum omnia peccata in particulari. Nam in his, et similibus casibus potest fieri sacramentum pœnitentiæ absque illa exacta recogitatione, et cum dolore omnium peccatorum in confuso, et in communi. Debet tamen concurrere votum, sive propositum illa recogitandi, et confitendi in particulari, quam primum pœnitens opportunitatem habuerit. Itaque dolor pro confessione requisitus debet, sicut ipsa confessio, esse de peccatis in particulari, ut docet communis sententia in nostra assertionem proposita : sed ubi ille ita exhiberi non valet, sufficit votum, sive propositum illam exhibendi, sicut et confessionem omnium mortalium in particulari, cum fieri potuerit. Et hoc eodem modo, licet contingat contritionem, per quam homo extra sacramentum justificatur, non supponere recogitationem omnium peccatorum in particulari, et consequenter nec terminari ad illa sic considerata, sed in communi : tamen quia includit votum confessionis, (nec aliter justificat) in qua omnia in particulari exponenda sunt, propterea importat idem votum recogitandi omnia in particulari, et de omnibus ita dolendi. Quæ responsio est ipsa doctrina Cone. Trident, sess. 14, cap. 4, ubi ait :« Et certe, qui

« illos Sanctorum clamores consideraverit,
 « Tibi soli peccavi, el malum coram te feci.
 « Laboravi in gemitu meo. Lavabo per
 a singulas noctes lectum meum. Recogitavi
 « omnes annos meos in amaritudine animæ
 « me®, et alia hujus generis : facile intel-
 a liget eos ex vehementi quodam ante actæ
 σ vit® (yu<r *recogitabatur*) odio, et ingenti
 a peccatorum detestatione manasse. Docet
 « præterea, etsi contritionem hanc all-
 er quando charitate perfectam esse contin-
 gat, hominemque Deo reconciliare, prius-
 < quam hoc sacramentum actu suscipiatur;
 a ipsam nihilominus reconciliationem ipsi
 « contritioni sine sacramenti voto (*quod in*
 « *illa includitur*) non esse adscribendam. *

Cum itaque in sacramento concurrant re-
 cogitatio, confessio, et dolor omnium pec-
 catorum in particulari ; fit consequens,
 quod, cum contritio importet votum sacra-
 menti, illa debent includere saltem in voto,
 ubi exhiberi non possunt in re.

eplica. 84. Sed replicabis : nam contritio per
 institutionem sacramenti non amisit, quod
 ex se, sive ex propria specie habebat; sed,
 ut sit contritio, et secundum suam speciem
 opponatur omni peccato, illudque excludat,
 non eget recogitatione omnium peccatorum
 in particulari, nec opus habet ad illa ita
 considerata se extendere : sufficit namque
 peccata in confuso detestari, quia Deum
 offendunt : ergo contritio per quam homo
 de facto, et secundum præsentem provi-
 dentiam solet extra sacramentum justifi-
 cari, non necessario re, vel voto extenditur
 ad omnia peccata in particulari secundum
 suas speciales rationes. Eo, vel maxime,
 quod contritio in lege gratiæ non est mi-
 noris valoris, aut depressioris efficaciam,
 quam in statu legis naturalis, et script® :
 in quo homo non habuit necessitatem re-
 cogitandi omnia peccata in particulari, nec
 dolendi de illis, ita consideratis; sed satis
 illi erat cognoscere in confuso peccata, et
 de illis poenitere in communi.

Deluitor In diluendo hanc replicam occurrunt
 11a* duæ sententiæ contrariæ. Prima sentit
 contritionem ex se, et secundum speciem
 consideratam non includere re, aut voto
 detestationem omnium peccatorum in par-
 ticulari : ac proinde nec afferre obligatio-
 nem illa ita recogitandi, sed sufficere cog-
 nitionem eorum in confuso : idque conti-
 gisse ante institutionem legis Evangelic®.

i nde ad replicam juxta hanc sententiam
 respondetur omittendo majorem, conce-
 dendo minorem, el negando consequen-
 tiam : nam quod contritio de facto importet
 extensionem saltem in voto ad omnia pec-
 cata in particulari, non provenit ab ejus
 specie, et exigentia ; sed ex lege, et insti-
 tutione divina, quibus obligamur omnia
 peccata in particulari confiteri, ac subinde
 illa recogitare, et de eis ita in particulari
 confessis poenitere. Cum enim, ut contritio
 vera sit, debeat includere propositum
 adimplendi præcepta; idcirco de facto, ut
 vera sit, deleatque peccata, importat vel
 re, vel voto eorum in particulari attingen-
 dam. Id vero opus non erat in antiqua
 lege, cum in ea non esset præceptum con-
 fessionis. Nec per institutionem Evange-
 licam aliquid valoris, vel efficaci® detra-
 hitur contritioni, sed modus tantum exten-
 sionis additur propter additionem novi
 præcepti: ipsa namque non aliter contritio
 est, et vim habet delendi peccata, quam
 includendo intentionem adimplendi cuncta
 divina præcepta, ut de facto occurrit præ-
 ceptum confitendi in particulari peccata.
 Sicut de facto debuit in lege scripta habere
 votum adimplendi præcepta illius legis, a
 quibus secundum suam speciem præscindit,
 et ad qu® non se extendebat in lege na-
 tur®, quia tunc non erant. Ita docent ex cajet
 Thomistis Cajetanus tom. 1 Opusculor.™ tract. 4, quæst. 2, Victoria in Summa, de-M.
 num. 116, de Pœnit. Martinus de Ledesma[^] 2, part. 4, quæst. 16, art. 6, Petrus de
 Ledesma cap. 6, de Pœnit. conci. 5, et 6, Boas
 Candidus disp. 24, art. 14, dub. 2, conci. Averi
 5, Joan, a Cruce de Contrit, quæst. 2, dub. Tirso
 2, conci. 3 Ex aliis Vasquezqu. 86, art. 2,
 dub. 7, Lugo disp. 5, sect. 7, num. 90,
 Navarrus, Vega, et Major quos refert, et
 sequitur Suarez disp. 4, sect. 6, Bonacina
 quæst. 5, sect. 1, punct. 5 et 6, Diana 3
 part, tract. 4, résolut. 118, Aversa quæst.
 2, sect. 9, Trullench lib. 4, cap. 5, dub. 3,
 Tirso disp. 33, et alii plures Recentiores,
 unde Tirso affirmat hanc esse communem,
 et veram sententiam. Sed quid de hoc num.
 sequenti videbis.

Quam probant : quia pro vera contritione proba-
 secundum se sumpta non requiritur reco-æ[^]
 gitatio peccatorum in particulari, qu® vel
 ipsam præcedat, vel ipsam comitetur, vel
 ad ipsam subsequatur : ergo prædicta re-
 cogitatio

cogitatio nullo modo requiritur ad talern contritionem. Consequentia palet ab exclusione omnium modorum, cum quibus, vel eorum aliquo posset illa recogitatio peccatorum ad contritionem concurrere, et in antecedenti referuntur. Et illud suadetur, quoad omnes partes. Prima quidem, nam in qualibet hora, et momento potest elici contritio, juxta illud Ezechielis 18:

In quacumque hora ingemuerit peccator, etc.

sed discussio peccatorum in particulari exigit tempus non modicum: ergo non requiritur, quod talis discussio antecedit contritionem. Secunda etiam ostenditur: quia actualis repraesentatio, et recogitatio plurium peccatorum in particulari est humano modo impossibilis in eodem instanti: quippe intellectus noster nequit ad tot, et tam varia objecta simul attendere: ergo minime requiritur quod in momento, in quo fit contritio, detur actualis recogitatio peccatorum in particulari. Ultima denique constat ex immediata probatione: nam recogitatio peccatorum, quae non requiritur per se in ipso momento contritionis, et justificationis, minus requiri potest illo transacto: ergo si in illo momento non requiritur, nec adesse humano modo potest, ut dictum est, non potest desiderari post illud. Porro recursus ad recogitationem saltem in voto, sive ad propositum recogitandi peccata in particulari, et de illis secundum proprias rationes dolendi, vanus erit: quoniam, ut contritio secundum se illud importaret, deberet assignari aliquod praeceptum naturale obligans ad similem dolorem, et discussionem. Hoc autem praeceptum non est assignabile, nec occurrit in veteri testamento: quod enim nunc detur, oritur ex institutione sacramenti poenitentiae, et ad legem gratiae spectat.

Secunda sententia praecedenti contritionem (raria docet contritionem importare perse, (etiamsi non daretur praeceptum confessionis) discussionem, et dolorem omnium peccatorum in particulari; vel in re, ubi id fieri potest; vel saltem in proposito illa exequendi, cum fieri possit. Quare ad replicam propositam negat minorem, ex qua consequentia pendebat. Unde retorqueri debet: nam discussio specialis peccatorum, et omnium illorum secundum suas particulares rationes doloris requiruntur ad contritionem secundum se, et in omni statu;

multo magis requirentur in praesenti statu, ubi praeter illa, quae conveniunt contritioni secundum se, occurrit divinum confitendi praeceptum: eruntque proinde necessaria ex duplici titulo, videlicet ex natura ipsius contritionis, et ex praecepto confitendi omnia, et singula peccata. Sic docent ex Thomislis Paludan. in 4, dist. 17, quæst. 1, art. 2, conci. 5, Cano in relect. de poenitentia, part. 3, conci. 3, Soto in 4, dist. can. 17, quæst. 2, art. 3, Ludovicus Lopez in xugnus part. Instr, cap. 6, Nugnus in Suppl, quæst. 2; art. 6, dub. 1, Prado quæst. 1, dub. 5, Bo- § 2, Sylvius quæst. 2, art. 6, concl. 1, Syl-Rkbar. vester verbo *Contritio*, num. 5, Rayneriis in Pantheolog. tit. 14, de Contrit, cap. 4, Taranta- et alii. Idem etiam docent D. Bonavent. in Gabr. 4, dist. 16, secunda part. art. 2, quæst. 1, et 2, Richard, eadem dist. art. 4, quæst. 2, Durandus dist. 17, quæst. 2, et dist. 21, Ludolp. quæst. 3, Innocentius V, sive Tarantasia in dist. 17, art. 2, quæst. 2, et 3, Gabriel dist. 16, quæst. 1, art. 3, dub. 2, Alensis 4 ctias. part, quæst. 17, membro 3, art. 8, § 1, et Raymundus in Summa apud Navarrum in Summa cap. 1, num. 22, Angelus verbo *Contritio*, num. 4, Ludolphus Carthus. lib. 1 Vitæ Christ, cap. 20, Adrianus quæst. 3, de Baptismo in fine, Joannes de Medina cod. de Poenit. tract. 1, quæst. 3, Ruardus artic. 5. contra Lutherum. Philarchustom. 1, de Officio Sacerd. part. 2 cap. 20, Valentia tom. 4, disp. 7, qu. 8, punct. 6, concl. 2, et alii. Et huic sententiae plurimum favere Doctores antiquos, Dicastillo disp. 2, dub. 8, num. 172, quamvis illi contrarius, fassus est.

Hanc igitur probant ejus patroni primo ab auctoritate: nam Isaia 38 dixit Ezechias: *Recogitabo tibi annos meos in amaritudine animæ meæ*. Quæ verba Concil. Trident. sess. 14, cap. 4, exposuit de necessitate considerationis peccatorum ad poenitentiam: ergo specialis hæc discussio, dolorque specialis ei respondens requiruntur ad veram contritionem secundum se, sive independenter ab institutione sacramenti poenitentiae, quod non erat tempore Isai. : Idem significavit David Ps. 76, dicens: *A7fgalal, meditatus sum nocte cum corde meo; et excitabar, et scopebam spiritum meum*, ubi legit D. Augustin « Scrutabar spiritum meum » additque S. Doctor: « Se ipsum interrogabat, se ipsum examinabat, in se judex

D' iin « crat. ® Quare necessitatem hujus recogni-
 fhGre- talionis, et doloris omnium peccatorum in
 ðnrchry- speciali satis exprimunt idem D. August,
 scsiom' lib. de vera, et falsa pœnit. cap. 9, et 14,
 pt 17, D. Gregor. lib. 4 Moral, cap. 17, et
 lib. 8. cap. 16, et D. Chrysost. lib. 1, de
 compunctione in fine, et lib. 2, circa finem,
 cl horn. 9, in epist. ad Hebr. ubi ait: « Si
 « quis recognoscat se peccasse, et non ad
 « singulas species descendat, nunquam
 « cessabit,» id est, non desistet a peccando.
 Psal©. Et D. Ambrosius in præfat. ad Ps.27,pœni-
 tentiam describens ait, < esse commemo-
 Evasio. < rationem delictorum, ut ea unusquisque
 < in se castiget.» Nec momenti erit, si
 cum Suario loco cit. num. II, et aliis Ju-
 nioribus respondeatur; illa Scripturae loca
 solum repraesentare exempla, et facta sanc-
 torum, qui operantur non præcise quod
 est necessarium, sed etiam quod melius :
 unde ex illis minus recte colligitur obli-
 gatio. Et eodem modo, inquiunt, expo-
 nendi sunt sancti Patres in testimoniis
 relatis : hortantur enim ad id, quod est
 perfectius, licet necessarium non sit. Id, j
 inquam, nec momenti est, nec sustineri
 debet: quoniam, cum Lutherani dicerent
 contritionem, sive pœnitentiam non aliud
 esse, quam cessationem a peccando cum
 proposito novæ vitæ; Concil. Trident, ut
 hunc errorem confutaret, et ut evinceret
 necessitatem doloris, ac detestationis pec-
 catorum, verbis, et exemplis illorum Sanc-
 torum usus fuit, ut constat ex verbis relatis
 num. 83, quorum hic aliqua reproducemus.
 a Et certe qui illos Sanctorum clamores
 σ consideraverit. Tibi soli peccavi, et ma-
 a lum coram te feci. Laboravi in gemitu
 « meo, lavabo per singulas noctes lectum
 « meum, Recogitabo tibi omnes annos
 « meos in amaritudine animæ meæ, et
 l alios hujus generis, facile intelliget eos
 « ex vehementi quodam ante actæ vitæ
 « odio, et ingenti peccatorum detestatione
 a manasse. » Et ita plane est. Sed Luthe-
 rani, si hanc Juniorum responsionem
 edocti fuissent, facile eluderent Concilii
 argumentationem dicendo illa testimonia
 continere exempla, et facta Sanctorum,
 qui operantur, non præcise quod est ne-
 cessarium, sed etiam quod est melius :
 atque ideo in illis testimoniis non recte
 fundari obligationem odio habendi, ac
 detestandi præteritæ vitæ peccata. N'emi-

nem autem Catholicorum credimus assen-
 suruni. quod bene hoc modo responderent
 Hæretici. Et tamen suppetias eis ferret,
 qui approbaret Juniorum responsionem.
 Ut falsa itaque, et fallax refellenda est.

86. Secundo probatur ratione ex his,8eterij
 quae de facto contingunt : nam de facto™00*
 contritio importat vel in re, ubi fieri po-
 test, vel in voto, quando in re fieri non
 valet, discussionem omnium peccatorum
 in particulari, et consequenter de eisdem
 dolorem extensum ad omnes speciales
 eorum rationes, ut constat ex dictis num.
 78, et S3. Ergo idem dicendum est de con-
 tritione secundum se, et in omni statu.
 Probatur consequentia : nam ideo ita de
 facto contingit in contritione, quia peccata
 deferenda'sunt ex Christi institutione sa-
 cerdoti, qui, ut judex de illorum gravitate,
 et de condigna pro eis satisfactione judi-
 cet; et tanquam medicus cuilibet morbo
 convenientia remedia provideat, ne iterum
 pœnitens in morbum, et mortem recidat ;
 et denique ut attente censeat de obligatio-
 nibus pœnitentis erga proximum, utputa
 ad restitutionem famæ, vel bonorum tem-
 poralium. Ab his namque radicibus pro-
 venit obligatio manifestandi confessario
 omnia peccata in particulari, atque illa
 recogitandi secundum suas species, et nu-
 merum, ut optime, ea perspicua deduxit
 Concilium Trident, in verbis relatis num.
 79, docens Christum sacerdotes reliquisse
 sui vicarios tanquam judices, « ad quos
 « omnia mortalia crimina deferantur, in
 « quæ Christi fideles ceciderunt, quo, pro
 « potestate clavium remissionis, aut re-
 te tentionis peccatorum sententiam pro-
 nuntient. Constat enim sacerdotes judi-
 « cium hoc, incognita causa, exercere non
 a potuisse ; nec aequitatem quidem illos in
 « pienis injungendis servare potuisse, si
 « in genere duntaxat, et non potius in
 « specie, acsigillatim sua ipsi peccata de-
 a clamassent. Ex his colligitur oportere a
 t pœnitentibus omnia peccata mortalia,
 « quorum post diligentem sui discussionem
 « conscientiam habeant, in confessione re-
 « censi, etc. » Addit rursus : « Itaque
 I « dum omnia, quæ memoriæ occurrunt,
 « peccata Christi fideles confiteri student,
 I » procuidubio omnia divinae misericordiae
 « ignoscenda exponunt : qui vero secus
 I « faciunt, et scientes aliqua retinent, nihil
 divinae

a divinæ bonitati per sacerdotes romit-
 « lendum proponunt. Si enim erubescat
 « ægrotus **vulnus** medico delegere, quod
 « ignorat medicina non curat, etc. » Addit
 ulterius, quod ob eandem rationem cir-
 cumstanti® mutantes speciem debent in
 confessione exponi : « Quod eis non expli-
 « catis non integre peccata innotescant
 « confessariis, et fieri nequeat, ut de gra-
 « vitate criminum recte censere possint,
 « et pœnam, quam oportet, pro illis, pœ-
 « nitentibus imponere. » In contritione
 autem secundum se, et præscindendo ab
 obligatione manifestandi peccata alteri
 homini, sunt prædictæ radices, occur-
 runtque eadem motiva recogitandi singula,
 et de eis in particulari dolendi ; cum ea
 tamen differentia, quod modo jam insti-
 tuto sacramento confessionis, alius a poe-
 nitente exercet officium judicis, et medici :
 sed ubi ab ea institutione præscinditur
 (ut loquendo de contritione secundum se,
 et pro omni statu supponi debet) ipse pœ-
 nitens esset sui judex, ipse sui medicus,
 atque ideo eandem recogitationem, et
 scrutationem circa singula peccata deberet
 adhibere in ordine ad se pro illis mune-
 ribus obeundis, quam nunc tenetur adhi-
 bere in ordine ad confessarium, ut ipsa
 convenienter exercent. Teneretur enim ju-
 re naturali ad satisfactionem condignam
 pro illis Deo offerre ; teneretur illa in se
 promeritis punire ; teneretur eodem jure
 sibi remedium providere ; teneretur de-
 nique proximo satisfacere. Quæ, ut expe-
 dit, reiue gravitas exposceret, minime
 posset exequi ex sola, et confusa recorda-
 tione peccatorum in communi; sed debe-
 ret descendere ad attentam diligentemque
 illorum discussionem, attendendo ad va-
 rias, graves, et graviores peccatorum spe-
 cies, et ad magnam intra quamlibet spe-
 ciem eorum multitudinem, ad varias
 eorum radices, et occasiones, ad satisfac-
 tionem pro illis debitam, ad poenitentias,
 et remedia pro sui cura procuranda, et ad
 alia plurima, et plane omnia, quæ modo
 confessarius, ut judex, et medicus exercet,
 et tunc ad pœnitentem ipsum pertinerent.
 Ergo, si in præsentī statu, concedentibus
 Adversariis, vera contritio importat re,
 aut saltem voto recogitationem, ac dolo-
 rem peccatorum non præcise in communi,
 sed in particulari, secundum proprias eo-

rum rationes específicas, et numericas :
 idem de contritione secundum se, et inde-
 penderet a præcepto confessionis dicen-
 dum est. Totumque discursus indicavit
 D. Thom. 1, ad Corinth. II, lect. 5, adDTh0!1)
 illa verba. *Quod si nosmetipsos dijudica-*
remus ; quibus addit : « Discutiendo, judi-
 « cando, redarguendo, et puniendo peccata
 « nostra. Et sic aliquis debet judicare se
 « ipsum, et quantum ad opera præterita.
 « et quantum ad futura, secundum illud ad
 « Galat. ult. Opus suum probet unusquis-
 « que. »

Confirmatur urgenter, et ad hominem conûr-
 contra plures tuentes priorem sententiam,
 et præsertim Suarium loco citato num. 12, et ad
 ubi recognoscit, quod adhuc in lege na-
 turæ teneretur pœnitens in aliquibus even-
 tibus ad recogitandum distincte peccata.
 Primo, si restituendum esset aliquid ; se-
 cundo ad tollendum aliquam occasionem
 peccandi, si esset, vel adhibendum aliud
 remedium necessarium pro emendatione :
 tertio propter condignam peccatorum satis-
 factionem ad tollendum reatum pœnæ
 temporalis pro peccatis debitæ. Quæ omnia
 non posset pœnitens convenienter exequi
 absque accurata, et satis distincta peccato-
 rum in particulari recogitatione, ut satis
 ex se liquet. Aliunde vero obligatio illa
 non convenit per accidens veræ pœniten-
 tiæ, sed omnino per se, et ex vi propriæ
 conditionis tendentis- in destructionem
 peccati ; quare qui prædicta voluntarie
 omitteret, non vere poeniteret, nec suo
 muneri satisfaceret : ergo de ratione con-
 tritionis, seu veræ pœnitentiæ in omni
 statu est, quod per se loquendo recogitet
 homo sua peccata distincte, et in particu-
 lari, et ita doleat, ubi occasionem, et tem-
 pus habet. Ubi autem ista desunt, vel prius-
 quam homo se applicet ad distinctam
 illam recogitationem, et movetur efficaciter
 a Deo ad contritionem ; satis est, quod
 illam habeat in voto, seu proposito : sicut
 in præsentī statu, concedente Suario, solet
 homo conteri, et justificari antecederet ad
 sacramentum pœnitentiæ, in re, et ipsam
 diligentem conscientiae discussionem, et
 alias condiciones, quas sacramentum re-
 quirat : sed tamen nec conteritur, nec jus-
 tificatur sine voto sacramenti, et aliorum,
 quæ istud exposcit. Et sic contigisse in
 aliquobus pœnitentia ante institutionem,

et usum hujus sacramenti facile conceditur, praesertim in his, qui quasi subito, et brevissimo tempore conversi sunt, quibus proinde satis tunc fuit confusa peccatorum cognitio, ut de Zachæo Luc. 19, et a fortiori de latrone in cruce pendente Luc. 23, possumus intelligere. Sed hæc sunt per accidens respectu contritionis : sicut nunc est per accidens, quod quis aliquando moriatur cum contritione, sine sacramento in re, cujus votum in contritione ipsa includitur, et sine illo vera contritio non esset.

xJudi-
ciom
aacftns
circa re-
latas
sent

87. Quamlibet autem ex duabus praedictis opinionibus sequamur ; satis replicæ, pro qua illas expendimus, factum est : nec opus habemus uni earum determinatae subscribere, praesertim, cum una, et altera habeat graves patronos inter Thomistas. Et quidem primam docere videtur Angelicus Praceptor quæst. 28, de Verit. art. 5 ad 3, his verbis : « Non est necessarium, » quod aliquis in ipso momento justificationis de hoc, vel illo peccato determinate cogitet, sed solum quod doleat se » propria culpa a Deo esse aversum. » Et in resp. ad 4, addit : « Omnia peccata con- » veniunt in aversione a Deo, ratione cujus » gratiam impediunt. Unde ad justificatio- » nem non requiritur, quod in ipso justifi- » cationis momento aliquis de peccatis sin- » gulis cogitet, sed sufficit, quod cogitet de » hoc, quod per culpam suam est aversus » a Deo. » Sed quærentes, reperientesque D. Thomam, ut judicem in hac causa, non possumus non secundae sententiæ adhærere : quia, quantum capimus, illam evidenter. et ex proposito docet in hac 3 part, quæst. 87, art. 1. ubi ait : « Exigitur au- » tem ad remissionem peccati mortalis » perfectior pœnitentia, ut scilicet, homo » actualiter peccatum mortale commissum » deiestetur, quantum in ipso est. utscili- » cet diligentiam adhibeat ad rememoran- » dum singula peccata mortalia, ut singula » detestetur. » Nec potest dici, quod lo- » quatur de remissione peccatorum in hoc sacramento, vel de poenitentia pro hoc statu legis Evangelicæ : nam aliter omnino se habet loquendo, scilicet, in genere, et attendendo piæcise ad remissionem peccati mortalis, et remissionem peccati venialis consideratis secundum se, et poenitentiam diversam, quam pro sui remissione exigunt, ut legenti articulum evidenter

Sentent.
2 est
confor-
mior D.
Thom.

constabit. Et proculdubio in 1, 2, non agebat de sacramentis, et tamen quæst. 113, art. 5 ad 3, dixit : « In tempore præcedenti justificationem oportet, quod homo » singula peccata, quæ commisit, deteste- » tur, quorum memoriam habet. Et ex » tali consideratione præcedenti subsequitur in anima quidam motus detestantis universaliter omnia peccata commissa : inter quæ etiam includuntur peccata oblivioni tradita. » Eandem doctrinam tradit in 4, dist. 17, quæst. 2, art. 2, quæstiunc. 6, et dist. 21, in expositione hteræ, et in ipso loco, qui pro prima sententia afferebatur ex quæst. 28, de Verit. art. 5, post verba relata ex resp. ad 4, addidit : * Recogitatio autem singulorum peccatorum debet vel præcedere, vel saltem » sequi justificationem. » Ubi manifeste inclusit omnem contritionem, quam possemus imaginari inter ejus testimonia : et simul explicuit legitimum sensum opinionis, quam amplectimur, nempe pro vera contritione requiri discussionem singulorum peccatorum ; sed non alligari soli justificationis momento ; sed posse illam antecedere, aut subsequi, et comitari justificationem, si non in re habitam, saltem in voto.

Unde patet ad fundamentum primæsententiæ. quod late expendit Suarez, sed tur evidentem in subsistentiam in his, quæ de facto contingunt : nam de facto pro contritione, qua peccator solet ante sacramenti susceptionem justificari, requiritur recogitatio omnium, et singulorum peccatorum in particulari, vel in re exeeuta. vel imbibita saltem in voto suscipiendi sacramentum, ut Suarius ipse, et alii Auctores primæ sententiæ communiter docent. Ab illis itaque inquirendum est. quando recogitatio singulorum peccatorum debeat adesse, ante momentum contritionis : vel in ipso, vel post ipsum ? Et quod responderint ; solutio difficultatis ab eis objectæ erit pro prædicta recogitatione, et contritione ante statum legis Evangelicæ, sive independenter a præcepto confessionis. Sed nos ex hactenus dictis facile respondemus recogitationem peccatorum per se, et communiter loquendo præcedere instans contritionis : nam hæc communiter oritur ex consideratione fæditatis, et multitudinis peccatorum, ut ex testimoniis Concilii Tridentini,

DISP. VII, DUB. III.

dentini, et D. Thomæ edocemur. Nec opus est, quod in ipso contritionis, ac justificationis momento omnia peccata in particulari repræsententur secundum suas proprias rationes : sed sufficit hanc notitiam, quæ successive acquiritur, præcessisse, et eo momento in communi, aut in confuso refricari : nam contritio tunc sub motivo generali satisfaciendi Deo pro offensis, terminatur ad omnia, et singula peccata prius cognita, et ad omnes eorum specificas rationes, tanquam ad objectum quod. Ubi autem illa exacta recogitatio non præcedit, sed peccator motus ab Spiritu sancto, in contritionem quasi subitanam prorumpit; sicut talis contritio importat propositum observandi alia præcepta, ita includit votum recogitandi singula peccata præterita, ut homo assumat pœnas convenientes pro eorum satisfactione, ut caveat ab occasionibus ad ea trahentibus, ut proximo restituat, quod debet, et alios fines consequatur, propter quos, aut similes dolor ad sacramentum pœnitentiæ requisitus prædictam recogitationem, et conscientiæ discussionem exposcit, ut satis constat ex didis.

DUBIUM III.

Quæ sit materia doloris pertinentis ad sacramentum pœnitentiæ.

Non admodum necessaria erat hujus difficultatis discussio, tum quia facile superatur, tum, quia, si aliquam arduum continet, explicatam fuse reliquimus in priori hujus Tract, parte a num. 4, et ideo breviter in ea versanda, ac resolutorie procedemus, quam omittere aliunde non oportebat, ne plura, quæ concernit, in hac disputatione, desiderarentur, ad quam pertinent per se. Nomine autem materiae intelligitur objectum, circa quod versatur dolor, illud refugiendo, ac detestando, quod licet sit materia remota respectu sacramenti, est tamen proxima respectu doloris pertinentis ad sacramentum. Et ad hunc dolorem, ut talem, et sub expresso ad sacramentum pœnitentiæ ordine cingitur proposita difficultas. Nam quod attinet ad dolorem, prout est actus pœnitentiæ virtutis, satis constat ex dictis in priori

pario disp. 5, per totam, et amplius incidenter constabit ex dicendis.

Proponitur communis sententia, et ab aliquibus objectionibus vindicatur.

88. Dicendum est materiam doloris pertinentis ad sacramentum pœnitentiæ esse¹⁰ omnia, et sola peccata pœnitentis post baptismum commissa. Hæc conclusio est communis inter Theologos, et nequit aptius suaderi, quam illam explicando per singulas ejus partes : inde enim ejus adæquate veritas apparebit. Sed prænotandum prius est duplicem distingui in hoc sacramento materiam : aliam sufficientem, quæ, videlicet, sufficit in suo genere ad sacramentum, sed tamen non debet necessario ad illud deferri, ut est peccatum veniale : aliam vero necessariam, quæ non solum sufficit, sed debet ex præcepto divino in confessione exponi, et ad sacramentum concurrere. Unam autem, et alteram materiam sufficientem, et necessariam significamus in assertionem per *materiam doloris*, etc., et in hoc sensu accipienda sunt, quæ dicemus. Primo itaque affirmamus materiam *esse peccata* : quod est evidens supposita institutione hujus sacramenti per modum spiritualis iudicii, in quo pœnitens est reus, et se accusat: et pro isto iudicio materia debet consistere in delictis, sive peccatis ipsius rei, seu pœnitentis. Idque satis perspicue constat ex ipsa sacramenti forma, nempe *Ego te absolvo a peccatis tuis* : in quo significatur materiam hujus iudicii esse peccata, a quibus per sententiam sacerdotis pœnitens liberatur.

Sed addidimus *omnia* ad comprehendendum tam mortalia, quam venialia. Et de mortalibus facile constat, cum sint materia necessaria, sive necessario deferenda ad hujus sacramenti tribunal, ut ex sæpius dictis satis constat, et nemo ex Catholicis negat. Idque negare esset hæreticum : quia (ut alia hactenus repetita omittamus) Concil. Trident, sess. 14, cap. 2, docet : « Est^{concll. Trident.} autem hoc sacramentum pœnitentiæ » lapsis post Baptismum ad salutem necessarium : » idque diffinivit can. 7 ejusdem sessionis. De venialibus autem

Franciscus ũssuma (.vir alias pius, et doctus) in Alphabeto², tract. 4. cap. 5, lit. D. asseruit non esse materiam sufficientem sacramenti pœnitentiæ, et eum, qui ea sola confitetur, et ab eis absolvitur, non recipere gratiam ex opere operato. Sed hæc etiam doctrina est hæretica: quia Concilium Tridentinum sess. cit. cap. 5,

Coneil' : * Ven*a^a» qu*bus a gratia Dei non
« excludimur, et in quæ frequentius labimur, quamquam recte, et utiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat; taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari a possunt. > Quod est asserere peccata venialia esse quidem materiam, licet non necessariam, tamen sufficientem hujus sacramenti. Et conformiter ad hanc doctrinam diifinivit can. 7 : « Si quis dixerit...

Idem. « non licere confiteri peccata venialia, « anathema sit. > Et plane convincitur id dicere, qui negat venialia esse materiam sufficientem hujus sacramenti, ut istud (cum aliis conditionibus supponendis) causet gratiam ex opere operato: quia non licet ita confiteri, aut ea præcise dicere, ex quibus sacramenti fructus sequi non possit. Et idem, quod Concilium, jam prius statuerat Leo X in condemnatione articuli 8, contra Lutherum. Ratio etiam theologica idem demonstrat : quia peccata venialia vere sunt peccata, et aliquam malitiam important, licet longe inferiorem, quam mortalia: ergo possunt subdi potestati, quam sacerdotes habent solvendi, ac ligandi in sacramento pœnitentiæ ex Christi concessione, et institutione : hanc enim dedit eis Christus absque ulla limitatione, vel restrictione ad certum, et determinatum genus peccati. Quare ob hæc, et alia motiva merito jussit sacrum Inquisitionis tribunal in Indice expurgatoricranni 1640, pag. 425, deleri eam Alphabeti doctrinam.

Objicitur. 89. Nec videmus quid vel apparentis momenti potuerit illius Auctori occurrere, ut tam absurda subscripserit. Opponi tamen valet : nam peccatum, quod potest esse materia sacramenti, concurrente ejus dolore, et aliis requisitis, quibus sacramentum perficitur, dimittitur per sacerdotis absolutionem ; aliter frustra huic, et Ecclesiæ clavibus subderetur per confessionem ; sed peccata venialia non dimit-

tuntur per sacerdotis absolutionem : ergo non possunt esse materia hujus sacramenti. Celera constant. Et minor suadetur : quia peccata venialia non remittuntur quoad culpam, manente reatu ad pœnam Purgatorii, ut ex professo docet M. Tirso, tom. 3, select, disp. 8, per totam, ubi statuit peccatum veniale, transacto actu, non esse aliud, quam prædictum reatum ; sed certum est post confessionem venialium, et absolutionem sacerdotis, manere reatum ad pœnam Purgatorii ; et similiter post illa præmissa in Purgatorio puniri : ergo venialia non remittuntur per sacerdotis absolutionem. Nec satisfaciet, qui dixerit cum Tirso absolutionem sacerdotis remittere aliquid reatus ad prædictam pœnam, atque ideo aliquid culpæ, quæ ab illo reatu non distinguitur ; sed relinquere aliquid tam culpæ, quam reatus ad pœnam ultimo luendam in Purgatorio. Nam contra est, quod posito dolore sufficienti cum sacramento ad remissionem culpæ, non est, cur tota non remittatur : et sic videmus, quod posito dolore sufficienti cum sacramento ad remissionem peccati mortalis, remittitur totum, quod in eo habet rationem culpæ, licet illud gravius incomparabiliter sit, quam peccatum veniale : ergo si posito sufficienti dolore cum sacramento ad remissionem venialium, non remittitur culpa per sacerdotis absolutionem, signum est venialia non esse materiam sufficientem hujus sacramenti, quæ possit clavibus Ecclesiæ subdi, et sacerdotali absolutione aboleri.

Ad hanc objectionem respondetur ne-Θ^ gando minorem : certum namque est juxta responsi communem Theologorum doctrinam, et fidelium apprehensionem, ac proprietatem verborum absolutionis, peccata remitti per eandem absolutionem quantum ad culpam juxta pœnitentis dispositionem. De quo videri possunt, quæ discussa reliquimus locis relatis num. 69. Ad minoris autem probationem iterum neganda est minor sequentis syllogismi, quam vehementer falsam censemus, nec aliunde ortam, quam ex falsis pariter principiis quorundam antiquiorum confundentium reatum ad pœnam cum culpa, seu macula post actum peccati. Sed doctrina Concilii Trident, sess. 6, de Justificatione, et sess. 14, de sacramento pœnitentiæ potuerunt, debueruntque

debueruntquo tales opinationes emendari, et ad meliorem frugem reduci, recognoscendo culpam, seu maculam post actum peccati aliud esse a reatu pœnæ, sive obligatione satisfaciendi. Nam Concilium iri&aisess. 14, cap. 8, ait : « Sancta Synodus de-
« clarat falsum omnino esse,et a verbo Dei
« alienum culpam a Domino nunquam re-
« mitti,quin universa etiam pœna condone-
« tur. » Et can. 12,diffinit ; « Si quis dixe-
« rit totampœnam simulcum culpa remitti
« semper a Deo... Anathema sit. » Ergo
Geri potest, et non semel contingit remitti totam culpam a Deo, quod in hoc sacramento fit ministerio sacerdotum, et non remitti totam pœnam, sive obligationem satisfaciendi. Nec ullo modo audiri debet prædictus Auctor dicens hanc Concilii doctrinam, et diffinitionem procedere circa peccata mortalia, secus circa venialia. Nam doctrina, et diffinitio Concilii sunt indefinite, et in genere, nullatenus quantum ad hoc distinguentes inter peccata mortalia, et venialia ; atque ideo in materia dogmatica æquivalentpropositioni universali, et distributivæ circa eandem materiam. Et profecto, si Concilium aliud intendisset, facilimo negotio illud significasset, non dicendo semel, et iterum *culpam* sine restrictione ; sed addendo adjectivum limitans, nempe culpam mortalem.

Idque confirmatur exemplo satis appositofir-to in eadem materia : nam ubi Concilium
“““•accessit ad agendum de materia remota hujus sacramenti, quæ consistit in peccatis, praevidens differentiam inter gravia, et levia,docuit cap. 5, sess. 14, (verba proxime dedimus)*pœnitenles debere confiteri omnia mortalia*, et posse confiteri *venialia*, sed ad τῆϊὺĩ ‘dnon teneri. Et rursus can. 7 : « Si quis
« dixerit in sacramento pœnitentiæ ad re-
« missionem peccatorum necessarium non
« esse jure divino confiteri omnia, et sin-
« gula peccata mortalia... Et non licere
« confiteri peccata venialia, anathema
« sit. » Ubi apparet, quam sedula attentione, et perspicuis verbis distinxerit inter mortalia, et venialia, ubi distinguere debuit, ne sub una determinatione comprehenderentur quantum ad modum remissionis, quem habent diversum. Si ergo simile quid discriminis haberent quantum ad remissionem culpæ, et pœnæ, illa Concilium expressis vocibus distingueret : quod ta-
Salmanl. Curs, theolog. tom. XX.

men non fecit, sed absque ulla distinctione docuit, diffinivitque, quod dimissa culpa non semper remittitur tota pœna. Atque ideo fateri oportet, quod remissis peccatis venialibus quantum ad culpam, potest, et solet remanere aliquis eorum reatus quantum ad pœnam : sicut plane omnes apprehendimus, et communiter loquimur. Etsi id contingit in mortalibus, ut ille Auctor non negat propter diffinitionem Concilii, quam ideo ad mortalia restringit ;cur non etiam in venialibus, in quibus etiam distinguitur malitia a debito pœnæ ; cum istud in ea, vel re, vel ratione fundetur ? Præsertim, quia sicut optime intelligimus tolli peccatum per gratiam habitualement, et relinquere obligationem ad aliquam pœnam : ita etiam intelligimus excludi peccatum veniale per actum charitatis sibi oppositum, et remanere debitum alicujus supplicii. Recolantur, quæ fuse tradidimus locis supra relatis, ex quibus constabit, qualiter venialia suam maculam importent, et quæ sit forma illam delens, et quomodo in hoc sacramento remittantur ex opere operato. Hic enim sufficit, vel attigisse, et repulisse falsum adeo dicendi modum, et oportet pergere ad alia.

90. Diximus in assertione, et *sola* peccata esse hujus sacramenti materiam. Et ratio est : quia illud præcise habet rationem materiæ in sacramento, quod subji-
citur ejus formæ, nempe absolutioni sacerdotis ; sed sola peccata tali formæ subji-
ciuntur, ut constat ex verbis, quibus vel explicite, vel implicite positum constat. *Ego te absolvo a peccatis tuis* : ergo sola peccata sunt materia hujus sacramenti. Et sic docent communiter Theologi.

Sed oppones. Imperfectiones in via salutis non sunt peccata mortalia, nec venialia ; et tamen sunt materia sufficiens doloris requisiti ad hoc sacramentum : ergo falsum est sola peccata esse illius materiam. Major est certa : quia imperfectiones distinguuntur contra peccata mortalia, et venialia juxta communem Theologorum sententiam, et quidem merito : quia omne peccatum est contra legem illud prohibentem ; imperfectiones vero solum procedunt contra consilium, quod obligationem non inducit, ut optime docuit D. Thom. 1. 2, q. 108, art. 4, dicens : « HæcD.Tù m»
« est differentia inter consilium, et præcep-

Sola
peccata
su
111
materia
sacra-
menti
enien-
l æ.

Objici-
tur in
contra-
rium.

« Ium, quod pñceptum importat necossita-
 « tem : consilium autem in optione ponitur
 a ejus. quoddatur. * Minor etiam suadetur :
 inde recte colligitur peccata venialia esse
 materiam sufficientem hujus sacramenti,
 quod persons sanctæ illa confitentur, ut
 TOden.: colligitur ex Concil. Trident, sess. 14, cap.
 5, ubi usum confitendi venialia defendit
 contra Lutherum dicendo : « Venialia,
 quibus a Dei gratia non excludimur, et in
 quæ frequentius labimur, quamvis recte,
 et utiliter, citraque omnem præsumptio-
 nem in confessione dicantur, quod piorum
 hominum usus demonstrat, etc. » Sed pii
 homines, dediti vitæ spiritualis profectui
 imperfectiones etiam deferunt ad hoc sa-
 cramentum, et de eis se accusant, ut per
 experientiam cognoscunt ministri, qui
 personarum spiritualium confessiones
 audiunt : ergo imperfectiones sunt materia
 sufficiens pro dolore ad hoc sacramentum
 requisito.

Confir-
 matio.

Ludov.
 Grana-
 tens.
 Toi.
 Log

Confirmatur, et declaratur amplius : quia
 resistere, sive non obedire acquiescendo
 divinis inspirationibus nullam est pecca-
 tum ; siquidem harum inspirationum
 materia concernit communiter opera su-
 pererogationis, aut consilii, ad quæ nulla
 lege obligamur ; et tamen usus est piorum
 illa confiteri, ad idque hortatur Piissimus,
 et admodum Venerabilis M. Ludovicus
 Granatensis in Memoriali vitæ Christianæ
 tract. 2, part. 2, cap. 3, cui subscribunt
 viri docti Toletus lib. 3, cap. 2, num. 5,
 Lugo disp. 10, sect. 2, in fine, et alii plu-
 res : ergo, quod peccatum non est, potest
 esse materia doloris, huic sacramento ser-
 vientis.

Ch en
 dutn a
 dtubb*
 „«eaten-
 t'»x. etc

Joan
 Sancti.
 Logo.
 J):an.
 Avers)

91. In diluendo hanc objectionem caven-
 dum nobis est a duibus sentiis extreme
 oppositis. Nam Joannes Sanchez in select,
 disp. 1 et 6, reprehendit personas spi-
 rituales, quod de imperfectionibus se accu-
 sent in sacramento pœnitentiæ. cum ejus
 materia esse non possint. Quam senten-
 tiam refert, et non reprobatur Diana, quin
 aptam dicit ad sedandum multos scrupulos
 3 part, tract. 4, résolut. 52, et 9, part, tract.
 9, résolut. 19. E converso aliqui ita pon-
 derant imperfectionum deformitatem, ut
 illas accensere videantur materiæ suffi-
 cienti hujus sacramenti. Ita se gerunt Lugo
 disp. 3, sect. 1, et Aversa quæst. 2, sect. 7,
 num. 9 et alii expendent specialiter (ut

[alia leviora omittamus), quod licet Deus
 non avertatur positive ab homine propter
 has imperfectiones, avertitur tamen nega-
 tive : et licet non irritetur ad infligendum
 poenam, deobligatur tamen ad communi-
 candum uberiora auxilia, atque efficacia;
 unde quasi indirecte disponitur homo per
 imperfectiones ad patrandum culpam, quæ
 negato auxilio efficaci succedit. Unde licet
 non audeant dicere, quod imperfectiones
 sint materiam doloris pertinentis ad sacra-
 mentum pœnitentiæ; dicunt tamen esse
 materiam doloris pertinentis ad poeniten-
 tiam virtutem, et occasionem dant existi-
 mandi. quod prædictus dolor queat etiam
 sacramento deservire : nam quod directe,
 aut indirecte peccatum inducit, etiam est
 peccatum, et materia doloris pro sacra-
 mento.

Oportet itaque ab illis extremis in viam Bes[^].
 mediam nos colligere, et loqui cum dis-
 tinctione, imperfectiones namque possunt
 considerari vel secundum ea præcise, quæ
 essentialiter important ; vel secundum ea,
 quæ accidentaliter habent, et cum quibus
 in actu exercito, frequentissime, et ut in
 plurimum conjunguntur. Ut enim in tract.
 13, de peccatis, disp. 19. dub. 1, explicui-
 mus, imperfectionis voce apud Theologos
 significatur ille actus, qui ex specie, et in
 individuo est moraiiter bonus ; sed non
 pertingit ad eum gradum, quem studium
 perfectionis importat, et quem de subjecto
 ad eam tendente prudens opinio poterat
 sperare. Ubi apparet talem defectum per-
 fectionis in actu bono non esse contra ali-
 quam legem stricte, et in conscientia obli-
 gantem : sed solum prætermittere quandam
 decentiæ legem in meliora tendendi. Unde
 imperfectio est actus absolute bonus; et
 potest esse meritorius vitæ æternæ, ut
 liquet in actu charitatis magis remisso,
 quam sit habitus de quo dixit D. Thom. 2,^o. 2,
 q. 21, art. 6 ad 3, quod « dum in via
 Dei procedit aliquis, nedum charitas ejus
 « augetur (quod actu intensiori fit) sed
 « etiam dum disponitur ad ejus augmen-
 tum, et (quod fit etiam per actus minus
 intensos) Non laudatur tamen actus imper-
 fectus, licet absolute bonus, quia laus, sicut
 et consilium respiciunt opera perfectiora :
 et tamen reprehendi non potest, ut quid
 culpabile. Quod si inter spirituales ali-
 quando reprehenditur quasi minus con-
 gruus

DISP. VII, DDB. III.

gruus eorum statui, et profectui; vera reprehensio, aut vituperatio non est, sed magis exhortatio ad sectandum perfectiora. Unde constat ponderationes illas Lugonis, et Avers® esse excessivas, et falsas in rigore theologico, ut recte observavit Prado tñ. 1, dub. 4, § 7, num. 46. Deus enim complacet absolute in his actibus, quos imperfectiones vocamus, quia sunt absolute boni, et ab ipso Deo, qui nihil odit eorum, quæfecit. Quare nec privative, nec negative avertitur ab homine propter solas imperfectiones, nec illis ob ea denegat auxilia efficiacia, quodessetsummumsupplicium cum absque illis ruamur infallibiliter in peccata. Et similiter dici non valet, quod disponat adhuc indirecte ad culpam, cum sint absolute opera moraliter bona, et aliquando supernaturalia: quamvis non in ea intensione, qua possent: et ideo nulla ratione disponunt ad culpam, quamvis nec disponant ad maiorem perfectionem, quae expectari posset a subjectis juxta illorum statum, et studium tendendi in meliora. Quæ motiva evincunt imperfectiones ita consideratas non solumessemateriam doloris pro sacramento, sed nec doloris elicitum a virtute pœnitentiæ: quoniam hæc dolet ex motivo satisfaciendi, prout valet utcumque pro offensa Dei: in imperfectionibus autem non reperitur ulla Dei offensa, nec ex eis proinde resultat ulla obligatio ad satisfactionem. Si quis vero est earum dolor, pertinet ad charitatem, cujus est ad Deum magis, ac magis per amorem accedere, et consequenter dolere, et tristari, quod non ita progrediamur, sed remisse, et imperfecte.

Quamvis autem imperfectiones essentialiter considerate, in proprietate ac rigore Theologicis ita se habent; negari tamen non debet, quod satis frequenter sibi conjuncta habeant peccata venialia, quin, et quod sint non puræ imperfectiones, sed etiam culpæ saltem leves, utputa accidiæ. inconstantia, ingratiitudinis, et obdurationis in parvipendendo divina auxilia ad meliora. Accedit juxta veram, et communiter receptam sententiam D. Thomæ* I, 2, quæst. 18, art. 9, quam statuimus tract. 11, de honit. et malitia disp. 7, dub. 2, nullum dari actum humanum in individuo, qui non sit bonus, aut malus moraliter propter obligationem, quam

homo habet operandi rationabiliter, sive propter finem honestum: a qua obligatione non eximuntur actus de sua specie indifferentes, aut ex objecto honesti. Frequentissime autem contingit istos, quos imperfectiones vocamus, carere hujusmodi ordinatione, nec facile, et communiter illam assequi. Quare cum eadem frequentia accidit, quod sint peccata venialia: non quidem quia ex objecto opponantur alicui legi particulari; sed quia opponuntur legi universaliori prohibenti, ne homo sui compos operetur absque intentione, et ordine ad finem honestum. Verbi causa, Constitutiones Reformationis nostræ non obligant ad culpam aliquam gravem, aut levem, sed præcise ad poenam in eis taxatam: quare ex terminis fieri potest, quod earum violatio, aut non observatio nullum peccatum importet, sed meram imperfectionem sitam in eo quod earum directione, et observantia non ad meliora illis præscripta aspiremus. Sed raro id contingit absque aliqua culpa veniali, saltem ob carentiam motivi, et finis honesti. Quem namque communiter reperiemus ad loquendum tempore prohibito, ad egrediendum e cellulis absque necessitate, ad bibendum sine expressa licentia, ad consumendum tempus in rebus de se indifferentibus, et inutilibus? Hac itaque causa multi actus, qui videntur esse tantum imperfectiones, sunt re ipsa in executione peccata venialia.

92. Ad objectionem ergo pro cujus legitima enodatione hæc adduximus, respondetur; distinguendo maiorem, illamque concedendo quantum ad imperfectiones secundum se, sive essentialiter consideratas: sed neganda est, si applicetur generaliter omnibus imperfectionibus prout in exercitio fiunt: oppositum enim constat ex dictis. Deinde minor eisdem terminis debet distinguere, et concedi, si applicetur imperfectionibus, prout communiter occurrunt in actu exercitio; et negari ubi applicatur imperfectionibus consideratis secundum se, et quoad essentialia precise. Atque his præmissis negamus consequentiam absolute. Probationes autem premissarum non aliud evincunt, quam quod concessimus, et usu piorum in confitentie imperfectiones satis confirmatur: quem usum, laudamus, quidquid immerito Sanctius in oppositura reclame. Sunt euim

im perfectiones sæpissime peccata venialia atque ideo sufficiens hujus sacramenti materia. Quod prube cognoscunt personæ spirituales : et aliunde etiam in perplexitatem solent incidere, dubitantes, an solam imperfectionem, an veram culpam commiserint. Quare privari non debent, ut suas imperfectiones sub hac dubietate manifestent in confessione, et sic de illis se accusent. Ad confirmationem respondetur ideodem modo: quia licet non acquiescere divinis inspirationibus ergasupererogationis opera non sit secundum se peccatum cum non violetur lex, sed duntaxat omittatur consilium : tamen in exercitio non semel conjungitur cum aliqua culpa indisciplina?, in non acquiescendo, vel ingratitude, in non appretiando Dei vocationis beneficia, vel denique imprudentiae; in non adhibendo honestum finem illis actibus, qui contra, aut præter inspirationes exercentur, ut satis constat ex dictis.

93. Sed prosequamur in explicando, et probando assertionem, quæ addit peccata debere esse *nitentis*, denotando dolorem requisitum pro hoc sacramento debere esse de peccatis propriis, non vero dolorem de alienis. Quod palet ex ratione sæpe insinuata : nam materia hujus sacramenti debet ejus conditionis esse, ut subdatur formæ absolutionis, eidemque commensuretur. Manifestum autem est prædictam formam solum dirigere ad pœnitentem. et ejus peccata, ut liquet ex verbis, *Ego te absolvo a peccatis tuis* : ergo materia doloris huic sacramento servientes consistit in peccatis propriis pœnitentis, et non in alienis.

Nec refert, si opponas primo ; nam aliena peccata possunt esse materia doloris pertinentis ad poenitentiam virtutem : ergo pariter possunt esse materia doloris pertinentis ad sacramentum pœnitentiæ. Consequentia probatur a paritate. Et antecedens (quod docet Suarez disp. 2 sect. 1, num. 9, Lugo disp. 3, sect. 2, Aversa q. 2, sect. 7, § 7, et alii) suadetur: quia per spem Theologicam possumus sperare alienam beatitudinem, sive beatitudinem aliis, ut statuimus Tract. 18, de Spe, disput. 1, dub. I, § I, conci. 2 : ergo pariter per virtutem pœnitentiæ possumus dolere de peccatis alienis. Et ratio videtur eadem; quia quod aliquis speret beatitudinem alteri, et non solum sibi, provenit ex unione, quam

ad alterum habet per charitatem, secundum quam sunt unum, et proximus est alter ego, ut optime tradit D. Thom. 2, 2, q. 17, art. 3, dicens: « Spes potest esse alicujus dupliciter. Uno modo absolute, et sic est solius boni ardui ad se pertinentis. Alio modo ex præsuppositione alterius, et sic potest esse etiam eorum, a quæ ad alium pertinent.... Præsupposita unione amoris ad alterum, jam aliquis potest sperare, et desiderare alteri vitam æternam, in quantum est ei unitus per amorem. Et sicut est eadem virtus charitatis, qua quis diligit Deum, se ipsum, et proximum : ita etiam est eadem virtus spei, qua quis sperat sibi, et aliis : » ergo pariter supposita unione charitatis cum proximo, possumus per virtutem pœnitentiæ poenitere de alienis peccatis. Secundo quia nemo petit sibi remissionem peccatorum, de quibus non dolet; sed potest quis petere sibi remissionem peccatorum alienorum, ut constat ex David dicente Ps. 18: *Et ab alienis parce servo tuo* : ergo possumus habere poenitentiam erga aliena peccata. Tertio: quia non minus est satisfacere pro peccatis alienis, quam de illis poenitere; sed certum est posse nos satisfacere pro alienis; siquidem commune est inter catholicos applicare sua opera satisfactoria pro aliis, et præsertim pro animabus Purgatorii: ergo similiter possumus de alicujus peccatis per veram poenitentiam dolere.

Quæ probatio potest haud violenter extendi ad dolorem pro sacramento requisitum : quia non obstante, quod satisfactio data a confessario sit vera sacramenti pars, potest nihilominus pœnitens eam satisfactionem implere, aut exequi per alium, ut asserunt S. Antonius, Altisiodorensis, Paludanns, et Sylvester. Quod, si fiat cum consensu confessarii, docet etiam Solo, Cajetanus, Suarez, Henriquez, et alii, quos refert Dicastillo disp. 14, dub. 5, num. 68. Ergo similiter loquendo de dolore pertinente ad sacramentum potest unus dolere pro alio, sive poenitere de alienis peccatis.

94. Non, inquam, referunt istæ objectiones, sed omnes simul convelli possunt attendendo in his, quæ dependent ex institutione divina, nihil valere similitudinum, et consequentiarum argutias, sed eam institutionem debere esse regulam dicendorum.

rum. Quare cum ex prædicta institutione constet sacerdotalem absolutionem, quæ est forma hujus sacramenti, dirigere ad sola pœnitentis peccata, ut denotant illæ voces *le, el a luis*; sequitur sola peccata propria pœnitentis esse materiam remotam hujus sacramenti, et proximam dolorem sacramento deservientem, quidquid sit de alio dolore, vel de eodem ad alia munera. Sed tamen eis sigillatim occurramus. Ad primam possumus respondere omisso antecedenti, negando consequentiam cum omnibus Auctoribus, qui antecedens tuentur. Et ratio disparitatis est, quod dolor sacramento confessionis conjunctus est vera accusatio de peccatis, pœnitentem tanquam reum manifestans : quamvis autem quis possit dolere de alienis peccatis, idque exequi per virtutem pœnitentiæ, nequit tamen de illis se accusare, aut coram se reum constituere : unde minus recte trahitur similitudo a dolore, qui est actus virtutis, ad dolorem pertinentem ad sacramentum. Absolute tamen negandum est antecedens cum Soto in 4, dist. 17, qu. 2, art. 2 ad 3. Nugno quæst. 2, art. 5, dub. unico, et Prad. quæst. 1, dub. 4, § 5, quittæ). buspræluxit D. Thom. in 4, et abbreviatur in Supplem. quæst. 2, art. 5, supponens (ut ostendimus disp. 5, dub. 1), contritionem esse actum proprium virtutis pœnitentiæ, inquit: « Illud idem conteritur, quod prius durum, et integrum fuit: unde oportet, quod contritio de peccato at in eodem, in quo peccati durtia præcessit : et sic de alienis peccatis non est contritio. » Unde fallit objectio non distinguens inter dolere ex una parte, et conteri, seu poenitere ex alia : nam dolere de peccatis, et malis proximi pertinet per se ad charitatem, cujus est diligere proximum, et desiderare illi bonum, et contristari de opposito : etsi ista in aliis virtutibus inveniuntur, provenit ex influxu, et motione charitatis ; sed conteri, seu poenitere addit supra communem rationem doloris specialem rationem displicentiæ, et retractationis quæ in solis peccatis propriis locum habet, ut significat D. Th. in verbis relatis, et magis adhuc expressit in sequentibus. Nam cum sibi opposuisset, quod homo debet proximum ex charitate diligere, sicut se ipsum : « Atque ideo videtur, quod debeamus de peccatis

ejus dolere, sicut, et de nostris ; sed « contritio nihil aliud est, quam dolor de peccatis : ergo debet homo conteri de peccatis alienis. » Cum, inquam, sic objecisset, respondit : « Ad secundum dicendum, quod de peccatis aiorum dolere debemus ; non tamen oportet, quod de eis conteramur: quia non omnis dolor de peccato est contritio, ut ex dictis patet. Nam supra communem displicentiæ conceptum importat contritio retractationem prioris voluntatis peccaminosæ, et propositum non peccandi de cetero : quæ non habent locum, nisi in propriis pœnitentis operationibus : quippe circa alias ad proximum pertinentes solus ille habet potestatem retractandi, ac præcavendi. Et hinc patet ad antecedentis probationem, et quod admissio spei exemplo, neganda sit consequentia : nam quod aliquis supposita unione cum proximo per charitatem, speret non solum sibi, sed eidem proximo bealitudinem, et quod tendat ad eam sibi, et illi comparandam, nihil affert contradictionis; sed hanc importat, quod quis retractet peccata aliena, quæ non commisit, et quod proponat non committere peccata, quæ ab alterius voluntate dependent, quod tamen requirebatur ad eliciendum dolorem proprium virtutis pœnitentiæ, videlicet contritionem.

95. Ad secundam objectionem respondetur negando minorem, quam non evincit incerta probatio desumpta ex verbis Psalmistæ : nam omissis multis illorum translationibus, quas expendit Prado loco proxime cit. optime, et sincere explicantur a D. Thom. art. cit. in resp. ad 1, ubi ait : « Dicendum, quod ab alienis peccatis sibi parci Propheta precatur, in quantum ex consortio peccatorum aliquis perconsensum aliquam immunditiam contrahit, sicut scriptum est Psal. 17: Cum perverso perverberis. » Unde patet poenituisse de propriis peccatis, contractis tamen ex malorum societate, et exemplo, quæ proinde appellat aliena.

Ad tertiam respondetur vel negando majorem, vel illa omissa, et miriori concessa, negando consequentiam. Et ratio disparitatis constat ex dictis : nam, sicut delictum commissum per unum corporis membrum potest in alio, aut per aliud puniri, ut cum, propter alapam manu incussam, scapulæ

flagellantur : sic contingit in corpore mystico, quod unus homo possit luere pœnas debitas pro peccato ab alio commisso, si ad id referat opera sua, acceptante Deo. Inde in Calechisir.o Romano S. Pii V, in materia de sacram. Pœnitentiæ num. 61, dicitur : « In eo summa Dei bonitas, et clementia, « maximis laudibus, et gr.ili.irum notionibus praedicanda est, quod humanae imbecillitati hoc condonavit, ut unus possit pro alio satisfacere. Et additur : Qui « divina gratia praediti sunt, alterius nomine poscunt, quod Deo debetur per « solvere : quare fit ut quodam pacto alter « alterius onera partem videatur. » Ceterum sicut impossibile est (ut in eodem exemplo persistamus.) quod operatio propria unius membri procedat ab alio, v. g. quod oculi deambulent, aut pedes videantur sic repugnat, quod peccata commissa ab uno homine retractentur, sive desinant esse voluntaria per alium : et eadem ratione. quod quis efficaciter proponat evitare illa peccata, quæ ex sola alterius voluntate dependent. Quare cum contritio, sive actus pœnitentiæ includat retractationem peccatorum, de quibus est. et propositam illa in futurum vitandam fieri non valet, quod quis veram contritionem, et pœnitentiam exerceat, nisi circa peccata propria, quæ retractare valet, et demceps cavere, non vero circa aliena, ad quæ suæ voluntatis potestatem non extendit. Per quæ satis constat ad difficultatis augmentum applicatum satisfactioni sacramentali : nam occurrit eadem disparitatis ratio. Sed addimus (ut facilis objectioni occurramus) quod licet satisfactio hæc sit pars materialis sacramenti, et proinde debet esse ab ipso pœnitente, sicut, et aliæ partes materiæ, contritio scilicet, et confessio: nihilominus cum pœnitentia, sive satisfactio impletur per alium ex permissione, aut mandato confessarii (nec enim admittimus, quod independenter ab hoc, et pro solo pœnitentis arbitrio possit per alium satisfactio sacramentalis impleri), intelligitur faciendam ex petitione, motione, et applicatione ipsius pœnitentis, et in hoc sensu esse illius, et non aliud ei injungi per confessarium. Et aliunde necesse non est omnes partes materiales hujus sacramenti aliter exerceri per pœnitentem, quam petitione, et applicatione : sic enim potest confessio-

nem peccatorum facere per interpretem, ut est communis sententia, et similem objectionem diluens recte observavit Suarez disp. 38, sed 9, sed transeamus ad alia.

Subiungimus in assertione aliam conditionem materiæ doloris pertinentis ad hoc sacramentum, nempe peccata esse *commis-*sa, per quod denotamus omnia, et sola, quæ pœnitens vere patravit. Et probatur eadem ratione, quia in aliis conditionibus uti sumus : quoniam dolor peccatorum huic sacramento deserviens subordinatur ejus formæ, et eidem debet proportionari; sed forma, sive absolutio dirigatur ad peccata, quæ pœnitens vere commisit, non autem ad ea, quæ non commisit : ergo illa, et non ista sunt materia doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Cetera constant. Et minor, in qua sola poterat esse difficultas, etiam liquet ex ipsis formæ verbis: *Ego te absolvo a peccatis tuis* : quoniam non sunt pœnitentis peccata, quæ non commisit ; nec absolvitur, qui non supponitur ligatus. §

Hinc sequitur primo peccata erronea, et per falsam imaginationem apprehensa non esse materiam doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Et ratio est : nam peccata, quæ nequeunt esse materia remota hujus sacramenti, pariter nequeunt esse materia proxima doloris ad ipsum pertinentis ; atqui peccata, quæ vere non fuerunt, sed erronee apprehenduntur, nequeunt esse materia remota hujus sacramenti : ergo nequeunt esse materia proxima doloris ad ipsum pertinentis. Consequentia patet. Ei major est certa : quoniam et si dolor ad hoc sacramentum pertinens possit intra, et extra illud esse ejusdem rationis specificæ : nihilominus, ut ad sacramentum spectans addit supra suam speciem connotationem aliorum requisitorum pro eodem sacramento: ergo, si peccata, supraquæ cadit, nequeunt esse materia sacramenti remota; nec ipse eorum dolor potest esse ejusdem sacramenti materia proxima; neque talia peccata esse materia proxima doloris pertinentis ad sacramentum. Minor etiam liquet : inam aliquid esse, aut non esse, materiam alicujus sacramenti, non dependet ex nostra apprehensione, [sed ex Christi institutione : unde licet quis per ignorantiam invincibilem apprehendat aliquem liquorem esse aquam naturalem

naturalem, qui vere non est, et eo baptizet; nullum conficitur sacramentum, quia Christus pro ejus materia non instituit aquam apprehensam, sed veram. Voluit etiam Christus materiam sacramenti pœnitentiæ esse vera peccata : et ideo illud instituit per modum iudicii, quod non est de imaginationibus ; et per modum medicinæ, quæ sola curat veras infirmitates : ergo peccata, quæ nunquam vera fuerunt, sed erronee apprehenduntur, nequeunt esse materia remota hujus sacramenti.

Sed hic duo observare oportet. Primum, quod licet res ita se habeat, nihilominus sic apprehendens teneretur illa peccata, si gravia apprehenderentur, confiteri : idque proveniret ex obligatione generali non agendi contra conscientiam. Lbi autem confiteretur, nullum fieret sacramentum ob defectum veræ materiæ : sed actus confitendi esset honestus, et (supposita gratia) meritorius, utpote qui (supposita erronea apprehensione) foret laudabilis, et dictatus a prudentia, sicut contingit in eo, qui adorat hostiam, quam censet consecratam, cum vere non sit. Secundum, quod quamvis peccata erronee apprehensa non sint materia doloris pertinentis ad sacramentum; sunt tamen materia doloris pertinentis ad pœnitentiam virtutem, quæ proinde potest exercere contritionem ejusdem rationis erga peccata falso apprehensa, ac erga peccata vere commissa. Et ratio differentia? est : quoniam materia sacramenti est illa, quam Christus instituit, et non alia : materia vero virtutis, ut hæc exerceat, proponitur per intellectum, qui invincibiliter falsus repræsentat aliqua peccata, ac si commissa essent, cum non sint : quo supposito dictat prudentia dolendum de illis esse, idque exequitur pœnitentiæ virtus eliciendo actum veræ contritionis. Sed circa hæc recolantur, quæ diximus in priori hujus Tract. part. disp. 2, dab. 2, § 8, per totum Ubi ea fusius expendimus.

96. Infertur secundo peccata futura non esse materiam doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Nam hic dolor debet servire, et adaptari sacramenti formæ, nempe absolutioni; nemo autem potest absolvi a peccatis, quæ non commisit, ut constat ex dictis : ergo cum homo non commiserit peccata sibi futura; sequitur talia peccata

futura non esse materiam doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Adde primo hoc sacramentum esse mortuorum, sive lapsorum in statu peccati : quod minime salvaretur, si posset confiteri in ordine ad peccata futura : quandoquidem licet futura non constituunt hominem de præsenli peccatorem ; cum innocens actu, peccaturus postea sit. Adde secundo satisfactionem esse pariem hujus sacramenti : nemo autem tenetur satisfacere, antequam debitum contrahat. Vide tertio materiam pœnitentiæ virtutis latius patere, quam materiam pœnitentiæ sacramenti, ut liquet ex dictis num. præced. sed peccata futura non sunt materia doloris pertinentis ad virtutem pœnitentiæ : ergo multo minus possunt esse materia doloris pertinentis ad sacramentum. Minorem expresse docet, et optime probat D. Thom. in 4. D. Tb0 dist. 16, qu. 2, art. 2, quæstiunc. 4, dicens : « Proprius actus pœnitentiæ est in objectum proprium, quod est peccatum commissum. Et ideo actus ejus proprius, et « principalis, scilicet contritio, secundum a suam speciem respicit tantum peccatum « præteritum. » Est enim contritio non quilibet dolor, sed tendens specialiter ad destructionem offensæ Dei per modum satisfactionis, licet inæqualis. Satisfactio autem non habet locum, ubi debitum non supponitur : nec istud fundat actu peccata postea futura. « Sed ex consequenti, » addit S. Doctor, « respicit peccatum, secundum sibi « dum quod iabel aliquid de actu prudentiæ sibi adjunctum. Et propter hoc ille, « qui contritur, dolet de peccato præterito, « et cavet futurum. Sed non dicitur esse a contritio de peccato futuro : sed magis « cautio, quæ est pars prudentiæ contritioni « adjuncta. » Ad quam cautionem perlinet propositum de cetero non peccandi, sine quo non consistit vera contritio. Sed primarius hujus conceptus est in ordine ad præterita peccata, quæ destruere intendit per viam satisfactionis: ex consequenti autem habet cavere futura.

Nec refert, si opponas contritionem debere respicere peccatum, de eoque dolere secundum omnem quantitatem, quam habet ; sed quantitas peccati attenditur non solum secundum id, quod actu habet, verum etiam secundum id, quod habebit in futuro : ergo contritio debet esse non solum de

peccato præterito, sed etiam de futuro. Minor probatur ex D. Hieronymo (vel ut alii volunt, Basilio) affirmante, quod pœna Arii nondum est terminata , quia adhuc est possibile aliquos per ejus hæresim corrumpere , quibus corrumentibus ejus prena augetur: attenditur ergo quantitas peccati per respectum etiam ad futurum. Id, inquam. non refert, quia illud optime explicat , et diluit. D. Thom. loco cit. his verbis : « Dicendum quod ille effectus consequens, qui peccatum aggravat, jam in actu processit velut in causa. Ed ideo quando commissum est, totam suam quantitatem habuit, et ex effectu consequente non accrescit ei aliquid quoad culpationem : quamvis accrescat quoad pœnam accidentalem, secundum quod plures habebit rationesdolendi in inferno de pluribus malis ex suo peccato consequentis. » Et sic loquitur Hieronymus, (vel Basilius). Unde non oportet, quod contritio sit, nisi de peccatis proteritis.

§11.

Alia contra eandem assertionem objiciuntur, et dissolvuntur.

97. Colligitur tertio peccata, licet oblita, esse materiam doloris pertinentis ad hoc sacramentum : quia vera sunt peccata, et commissa a pœnitente, atque ideo habent conditiones exactas, ut sint materia predicti doloris. Idque urgenter suadetur in hunc modum : nam cum dolor de peccatis sit sacramenti pars, ad ea peccata se extendit, ad quae remittenda se extendit ipsum sacramentum ; sed hoc se extendit ad remittendum peccata oblita : ergo pariter se extendit dolor in sacramento concurrens : et consequenter peccata oblita sunt materia doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Cetera constant. Et minorem, in qua poterat esse difficultas, docet Concil. Trident. sess. 14, cap. 5, dicens : *Constat nihil aliud in Ecclesia a pœnitentibus exigi, quam, ut postquam quisquam diligentius se excusserit, et conscientiae suae sinus omnes, et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, et Deum suum offendisse meminuerit : reliqua autem peccata, quae diligenter cogitanti non occurrunt, in*

« univorsum eadem confessione inclusa esse intelliguntur pro quibus fideliter cum Propheta dicimus : Ab occultis meis munda me Domine. » Ex quibus constat. quod eodem sacramento, in quo remittuntur peccata in confessione exposita, remittuntur etiam alia occulta, quæ post diligentem discussionem pœnitenti non occurrerunt. Extenditur itaque juxta doctrinam Concilii efficacia sacramenti ad peccata occulta. Quod, ut num. 80 expendimus, etiam evincit molivum doloris requisiti ad sacramentum debere esse universale, extendique ad omnia peccata etiam occulta : aliter namque non intelligerentur inclusa in confessione ejus, qui postquam diligenter conscientiam exploravit, non potuit eorum notitiam acquirere : et tamen inclusa in ea confessione docet Concilium. Unde, qui hæc scientes dolent ex motivo particulari ad sola peccata, quorum recordantur, affixo, se exponunt manifesto periculo non includendi in sua confessione peccata occulta : et eo ipso ponunt obicem sacramento, et committunt grave peccatum.

Si autem opponatur; quod cum dolori requisitus ad hoc sacramentum sit actus voluntatis, qui non potest ferri in illud, quod cognitioni non subjacet : nequit esse de peccatis occultis, quæ vel diligenter requisiti omnino latent. Si id, inquam, objicitur, occurrit optime Div. Thomas loco supra cit. et relato in Supplem. quæst. 2. art. 3. ad 2, ubi ait : *Dicendum, quod oblivio de aliquo peccato potest esse dupliciter. Aut ita, quod totaliter a memoria exciderit : et tunc non potest aliquis illud inquirere. Aut ita quod partim a memoria exciderit, et partim maneat: sicut cum recolo me aliquid audivisse in generali, sed nescio, quid in speciali, et tunc requiro in memoria ad cognoscendum. Et secundum hoc etiam aliquod peccatum potest esse oblitum dupliciter: aut ita, quod in generali in memoria maneat, sed non in speciali. Et tunc debet cogitare homo ad inveniendum peccatum : quia de quolibet peccato mortali tenetur homo specialiter confiteri. Si autem invenire non possit, iusta adhibita diligentia, sufficit de eo conteri, secundum quod in memoria tenetur. Et debet homo non solum de peccato, sed de oblivione*

« oblivione ejus dolere, quæ ex negligentia t contigit. Si autem peccatum omnino a » memoria exciderit, tunc ex impotentia « faciendi, excusatur a debito : et sufficit < generalis contritio de omni eo, in quo « Deum offendit. » Ubi apparet Angelicum Doctorem prævenisse doctrinam proxime traditam a Concilio Tridentino, illamque statuisset, nempe quod ubi pœnitentem propior omnimodam oblivionem latent aliqua peccata, quæ subinde referri nequeunt in confessione, hæc ipsa in confessione delentur « per generalem contritionem de omni eo, in quo Deum offendit. » Ubi supponit hunc generalem ex motivo generali dolorem adhibendum esse in confessione, ut pœnilens licet excusatus a debito illa in speciali confitendi, illorum tamen consequatur absolutionem. Quæ minime verificantur in eo, qui tantum pœniteret dolore ex parte motivi restricto ad sola peccata, quæ cognoscit. Concludit S. Doctor suam resolutionem advertentia pro confessionibus necessaria : « Sed quando impotentia tollitur sicut cum ad memoriam revocantur peccata, tunc tenetur « homo specialiter conteri : sicut etiam « pauper, qui non potest solvere, quod debet, excusatur : et tamen tenetur,, cum primo poterit. »

Cdlrgi-

GÉiiti.
īwōŋ.
sanr.

98. Infertur quarto peccata jam confessa, et dimissa (etsi evidenter dimissa esse per divinam revelationem cognoscantur) esse materiam aptam doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Nam diximus materiam hujus doloris esse sola, et omnia peccata a peccatore vere commissa ; sed quamvis confessa, et dimissa fuerint, eam rationem non amittunt : ergo adhuc post sui confessionem, et remissionem sunt materia sufficiens doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Oppositum hujus consecrarii docuerunt Guillelmus Rubion in 4, dist. 15, quæst. 2, Richardus dist. 18, art. 2, quæst. 4, Samarius 1 part, résolut. 27, et alii asserentes potestatem clavium respectu ejusdem numero peccati non posse nisi semel exerceri. Quibus favet Scotus in 4, dist. 19, quæst. unica ad 1, lilt. G, docens super eadem peccata posse confici validum sacramentum, sed sine fructu : quia secundum nullam virtute clavium pœnam, aut partem pœnæ remittit. Scoto subscribit Gabriel eadem dist. quæst. 1, art. 3, dub. 2.

Sed principium, cui, supposita nostra assertione, istud consecrarium innititur, est sententia communis Theologorum cum eorum Principe D. Thom. iit 4, dist. 18. D. Tho quæst. 1, art. 3, et adeo certa, ut eorum Cajetan. ^{Soarez. Granad.} aliqui contrariam notent aliqua censura. Cajetanus tom. 1 Opusc. in 5, quæst. 4, dicit esse improbabilem, Suarez disp. 18, sect. 1, procedere contra certam, et communem sententiam. Granados tract. 1, disput. 4, num. 7, censeri ab alibus plusquam temerariam. Sed quidquid de hoc sit, potest veritas prædicti principii breviter ostendi. Primo ex Extravag. 1 Benedicti XI, BeQed de Privilegiis ubi dicitur : « Licet de ne- x 1' « cessitate non sit iterum eadem confiteri « peccata, tamen quia propter erubescen- « tiam, quæ magna est pœnitentiæ pars, « ut eorundem peccatorum, iterctur con- « fessio, reputamus salubre. » Ubi licet Pontifex rem non diffiniat ; tamen supponit certam, et securam ; alioquin salutaris non esset, nec materia consilii. Secundo ex cap. *Mensuram*, § *Non sunt*, de Pœnit. dist. 1, ubi dicitur, « quanto pluribus confitebitur quis in spe venia? turpitudinem « criminis, tanto facilius consequetur gratiam remissionis. » Et sermo est de gratia illata ex opere operato virtute clavium, quæ non alligatur unico actui præteritæ remissionis, sed potest ulterius dari repetitis sacramentis. Tertio ex D. Thom. D. Tll(K in 4, dist. 18, quæst. 1, art. 3, q. 2, ad 4, ubi rejectis aliis dicendi modis, ait : « Dicendum quod etiam in secunda absolutione vi clavium pœna remittitur : « quia in secunda absolutione gratiæ confertur augmentum : et quanto magis « gratia recipitur, minus de impunitate « peccati præcedentis manet. » Nec ullum est inconveniens, quod per iteratas eorundem peccatorum confessiones remittatur omnis pœna pro illis debita ex opere operato. Nec impeditur veritas absolutionis, licet non reperiat peccatum, a quo absolvat : quia semper verificatur. dare, quantum est de se remissionem. Idque facile declaratur exemplo hominis contriti accedentis ad confessionem, absolvendus namque est licet supponatur liber a culpa, aut etiam immunisa reatu sustinendi pœnam ob vehementiam contritionis præcedentis. Quarto ratione a priori : quia ubi concurrunt omnia essentialia ad sacramentum,

i.

el nullus ejus fructui ponitur obex, tale sacramentum est validum, et fructuosam : el ita in præsenti materia contingit, ut facile consideranti constabit. Et quod peccata sint eadem, nihil impedit ; quoniam datur diversus dolor, qui est materia proxima hujus sacramenti. Et identitas materiæ remotæ nihil referi, ubi materia proxima, el forma multiplicantur, ut palet in Baptismo : nam eadem materialiter aqua, quæ est materia remota, potest fieri plurium successiva ablutio, quæ est materia proxima, atque ideo plura dari Baptismi sacramenta, ut concedunt omnes. Quinto denique tel est molivum nobis urgentissimum) ex communi usu, ex praxi fidelium, quos videmus repetere in confessionibus generalibus peccata in particularibus exposita, de quibus rite absoluti fuerunt : videmus etiam quod in confessionibus particularibus, ubi nihil illis grave occurrit, sed solum aliqua levia, de quorum efficaci dolore non sunt securi, confiteri, offerreque pro materia aliquod peccatum mortale superioris vitæ, semel, et pluries confes- sum. Id vero minime sustineretur in Ecclesia, minime probaretur a sapientibus, et timoratis confessoribus, nisi certa foret sententia communis a iobis asserta, videlicet peccata confessa, et dimissa esse materiam sufficientem doloris ad hoc sacramentum pernitentis.

CoDfir- Confirmatur : nam peccata jam dimissa,
 “lio- et cognita ut dimissa, sunt materia doloris perlinentis ad virtutem pœnitentiæ : ergo etiam sunt materia doloris pertinentis ad pœnitentiæ sacramentum. Consequentia patet a paritate, quæ magis explicatur in hunc modum : nam ideo homo non posset de peccatis sibi remissis concipere dolorem in ordine ad sacramentum pœnitentiæ, quia talia peccata supponuntur jam remissa, et ideo vanum foret illa subicere novæ remissioni per novam absolutionem, sed eadem ratio occurrit in casu antecedenti ; siquidem homo supponit sibi jam remissa peccata, atque ideo in vanum conaretur ad novam remissionem per contritionem : ergo si hoc non obstante peccata dimissa possunt esse materia doloris pertinentis ad poenitentiam virtutem, pariter possunt esse materia doloris pertinentis ad poenitentiam sacramentum. Antecedens autem constat de facto in multis

Sanctis, quibus revelata est suorum peccatorum remissio; et tamen de illis doluerunt per virtutem pœnitentiæ. Sic de S. Paulo constat ex his, quæ tradit D. Th. D Th supra quæst. 81. art. 8, ad 2 dicens : « Pœnitentia interior » (quæ est ipsa contritio) < habet locum in proficientibus, et > « perfectis, » (quibus supponuntur dimissa peccata) « secundum illud Ps. 83 : Ascensiones in corde suo disposuit in valle a lacrymarum. Inde, et ipse Paulus dicebat I, ad Corinth. 15 : Non sum dignus < vocari Apostolus, quoniam persecutuscor a sum Ecclesiam Dei » Sic etiam D. Petrus, licet confirmatus in gratia, toto vitæ decursu doluit de peccato negandi Christum, ejusque facies erat quasi adusta ex continuo fluxu lacrymarum, unde sudariolum portabat adeas tergendas, et quoties gallum cantantem audiebat, in genua procidens flebat de novo amarissime, ut referunt S. Clemens Romanus, et Ludolfus Carius, in 2, part, vitæ Christi c. 60. Et similia referuntur de S. Magdalena in horrida specu per plures annos reclusa, et pœnitentiam agente. de qua Angelicus Doctor supra quæst. 86, artic. 5, in corp. ait: D Tla « Deus quandoque tanta commotione con- e vertit cor hominis, ut subito perfecte « consequatur sanitatem spiritualem, non « solum remissa culpa, sed sublatis omnibus peccati reliquiis, ut patet de Magdalena, Luc. 7. » Magnus etiam Doctor August, post susceptum baptismum, post sibi remissam in eo omnem culpam, et pœnam, post vitam sanctissime peractam morti proximus Psalmos pœnitentiales contra parietem positos intuebatur, et legebat, et jugiter, ac ubertim flebat, ut Possidius scribit in ejus vita cap. 31.

99. Oportet tamen aliquibus occurrere, quæ Adversarii opponunt. Primo quidem, 0^1. nam istud sacramentum institutum est per modum judicii ; videmus autem, quod in aliis judiciis posita difflinitiva sententia reum absolvente, nec repetitur judicium, nec absolutio rei ; et quamvis replicaretur, nihil fieret: quia absolutus supponitur, et nemo solvi valet, quin præsupponatur ligatas : ergo idem de hoc sacramento instituto per modum judicii dicendum est. Secundo ; quia si aliquis nunquam peccasset, et uteretur hoc sacramento, nihil fieret; sed ubi aliquis præsupponitur jam absolutus

IM a culpa, el liber a reatu pœna, perinde se habet, ac si nunquam peccasset : ergo licet confiteatur antiqua peccata, et absolvatur, ad nihilum valet absolutio, et non conficitur sacramentum. Tertio; quoniam ex opposito fieret hominem, qui commiserat plurima, et gravissima peccata posse breviter, faciliter, et cum modica poenitentia deponere omne debitum satisfaciendi, sive reatum sustinendi pœnam: quod tamen admitti non debet, ulpotc inducens minorem peccandi formidinem. Scq̃aefu ostenditur : nam cum absolutio remittat ex vi clavium, ex opere operato aliquam pœnæ partem, posset homo in brevi temporis spatio toties confiteri, et absolvi, ut omne debitum extingueret ; atque ideo gravissimus peccator breviter, faciliter, el nulla externa pœnilentia, liber ab omni reatu luendi pœnam evaderet. Quarto; quia dolor huic sacramento deserviens est actus virtutis pœnitentiæ ; sed ubi quis cognoscit se absolutum, et liberum a peccatis, nequit exercere actum virtutis pœnitentiæ erga illa: ergo nec illum adducere ad hoc sacramentum. Probatur minor; tum, quia actus proprius virtutis pœnitentiæ est operari ad destruendum peccatum, et hoc respicit ut expiabile per satisfactionem : ergo ubi homo recognoscit extinctum esse tam peccatum, quam debitum satisfaciendi, nequit elicere cetum pœnitentiæ : id namque foret conari ad destruendum, atque expiandum, quod debile, et expiabile non est, quippe destructum, et expiatum jam præsupponitur. Tum etiam quia virtus pœnitentiæ est pars justitiæ intendens satisfacere pro offensa Dei, et reatu pœnæ; sed ubi hæc supponuntur ablata, nequit exerceri justitia, cum deficiat debitum, quod in omni justitia requiritur : ergo in tali suppositione nequit virtus justitiæ exercere propriam operationem.

Quinto; nam sacramentum Baptismi, quod ad delendum peccatum originale institutum fuit, non iteratur, quia illud peccatum semel commissum est, et extinguitur per primam Baptismi susceptionem; sed actus peccati personalis semel tantum commissus est, et rursus supponitur destructus per sacramentum pœnilentiæ in prima confessione : ergo sacramentum pœnitentiæ nequit reiterari super eundem

peccati actum. Quod amplius explicatur præcludendotacitamevasionem : quoniam, si peccata semel confessa, el dimissa possent esse materia novi sacramenti pœnitentiæ, maxime, ut nobis, et pluribus titulis extinguerentur per modum cujusdam supererogationis supra debitum ; ad eum plene modum, quo justitia obligat ad retributionem honoris æqualis cum infamia illata ; sed non est contra rationem justitiæ, sed magis juxta majorem ejus perfectionem supererogare in retribuendo majorem honorem. Id autem si dicatur, et admittatur, plane evincet posse hominem pœnitere de peccatis commissis ante Baptismum, iliaque deferre ad sacramentum pœnitentiæ, non quidem ex debito, sed ex supererogatione, ut scilicet novo, et distincto titulo extinguantur, licet absolute supponantur sufficienter extincta. Consequens autem est absurdum, et contra communem sententiam Theologorum docentium materiam sacramenti pœnilentiæ esse sola peccata post baptismum commissa, ut statuimus supra disp. 2, dub. 1, § 1. Ergo tenendum est illam evasionem non vitare vires exempli Baptismi ; et juxta illud peccata semel confessa, et remissa non esse materiam doloris requisiti pro suscipiendo novum pœnitentiæ sacramentum.

100. Sed hæc levioris ponderis sunt, ut evertant, aut dubiam faciant sententiam communem. Ad primum respondetur omittendo præmissas, et negando consequentiam ob non unam tantum rationem disparitatis. Nam in primis in judicio forensi cognoscitur evidenter absolutio rei per sententiam judicis omnibus notoriam : quare ex vi hujus impertinens foret nova accusatio, et absolutio de eodem delicto. In judicio autem sacramentali, licet sententia, sive absolutio sit valida coram Deo ; id tamen pœnitens non cognoscit evidenter, sed frequenter manet incertus, ac dubius de sua legitima confessione, et justificatione : quare non impertinenter, sed prudenter agit (si scrupulis agitados prætermittamus) iterando pro majori securitate eorundum peccatorum confessionem. Deinde judicium forense totum ordinatur ad rei absolutionem, vel condemnationem, et ibi sistit tanquam in ultimo sui effectu : nec aliud speratur commodi, licet processus, et sententia reileretur. Cæterum judicium

sacramentale ordinatur adæquate non ad solam absolutionem pœnitentis, sed etiam, et valde principaliter ad communicandum ei gratiam : commune quippe est omnibus novæ legis sacramentis eam. vel ejus augmentum conferre non ponentibus obicem. Quare licet peccata sint remissa, congrue pro novo sacramento inducuntur, ut perniten- tens majus augmentum gratia» consequatur. Cujus signum est, quod licet peccata supponantur antecederet remissa per contritionem perfectam, subjiciuntur de- nuo clavibus Ecclesiae, et pœnitens conse- quitur non remissionem peccatorum quam jam habet, sed novum augmentum gratia», quo carebat. Quin dici potest peccata in isto casu, et cum jam confessa in nova confessione exponuntur ; tunc etiam di- mitti, non quidem formaliter, et in actu secundo, sed virtualiter, et in actu primo, quia communicatur in ea confes- sione gratia destructiva illorum, quamvis per accidens non reperiatur illa, quæ des- trueret, si adesset.

² dilui- tor. Ad secundum negamus minorem, vel ea, et majori omissis, negamus consequen- tiam ob manifestam rationem disparitatis: quia potestas clavium in sacerdote est in ordine ad peccata remittenda, vel retinen- da, ut constat ex forma absolutionis ; et ideo necessarium est, quod homo vere pec- caverit. ut hoc sacramentum suscipere pos- sit juxta superius dicta num. 95. Quod requisitum non salvatur in eo, qui nun- quam peccavit ; salvatur autem in eo, qui peccavit aliquando, licet postea mundus sit. Unde falsa est minor in eo sensu, quod mundus a peccatis præteritis, ita se habet in ordine ad hoc sacramentum, sicut ille, qui nunquam peccavit. Et confirmari, et explicari valet solutio exemplo ejus, qui ante susceptum Baptismum justificatur per contritionem perfectam, et ab originali mundatur, qui videtur perinde se habere, sicut ille, qui peccatum originale non con- traxit, nec indiget Baptismo. Sed res aliter omnino se habet : nam qui originale con- traxit, quamvis mundus actu inveniatur, potest, et debet sacramentum Baptismi suscipere : qui vero ab originali semper immunis fuit, nequit Baptismum suscipe- re, saltem juxta communem providentiam, et secluso privilegio. Idem itaque in com- paratione, et casu objectionis dicendum

est : quia sicut materia remota destruenda per Raplismum est peccatum originale, ita materia remota destruenda per sacramen- tum pœnitentiæ consistit in proprio, el personali peccato pœnitentis.

Ad tertium concedimus sequelam, quæ nullum continet inconueniens, si referatur ³ Salti- lu. ad breve tempus, quo homo iterando con- fessiones eorundem peccatorum potest consequi perfectam eorum remissionem, quantum ad culpam, et omnis pœnæ rea- tum. ut recte evincit sequelæ probatio, et hic forte fuit finis hujus institutionis, quod eadem peccata possint esse materia itera- tæ confessionis, ut scilicet, homo conseque- retur majorem, ac majorem illorum remis- sivnem. et ita alliceretur ad frequentiore eorum pœnitentiam agendam in hoc sa- cramento. Nec propterea dici debet id contingere sine poena : tum quia Christus, cujus virtus in hoc sacramento influit ex opere operato, superabundantem pro culpis nostris passus fuit poenam. Tum, quia non est levis ipsius pœnitentis poena erubes- centia, et labor in referendo peccata gra- vissima in multis confessionibus. Tum denique quia ubi istæ repetuntur, multi- plicantur etiam satisfactiones pœnitentis sibi injunctæ a confessario.

101. Ad quartum negamus minorem: ^{Ad 4} quam falsitatis convincunt exempla sane- dear, torum relata num. 98, et ratio D. Thom. ^{Ad 4} supra quæst. 84, art. 8, ubi ait : « Interior « poenitentia e-t, cum quis dolet de peccato « commisso. Et talis poenitentia debet « durare usque ad finem vitæ. Semper < enim debet homini displicere, quod pec- « cavit ; si enim ei placeret peccasse, jam « ex hoc ipso peccatum incurreret, et fruc- < tum veniæ perderet. Displicentia autem « dolorem causât in eo, qui est susceptivus « doloris, qualis est homo in hac vita. Post < hanc vitam autem sancti non sunt sus- « ceptivi doloris : unde displicebunt eis « peccata præterita sine omni tristitia. » Ad primam autem minoris probationem respondetur concessio' antecedenti, et ne- gando consequentiam : quia licet virtus pœnitentiæ destruat per unum actum pec- cata, potest per subséquentes conari ad majorem, et majorem illorum extirpatio- nem, non quidem ex necessitate, quia illa destructa supponit, sed ex abundantia, ut pœnitens magis elongetur ab eis, et ut

magis

1*5 magis en detestetur. ut significat D. Thom, loco immediate citato in resp. ad I, dicens : « Vera pœnitentia non solum removet peccata praelerita, sed etiam præservat hominem a peccatis futuris. Quamvis igitur «homo in primo instanti ver.e pœnitentiæ «remissionem consequatur præteritorum peccatorum, oportet tamen in homine perseverare pœnitentiam, ne iterum incadat in peccatum. » Quæ pœnitentiæ continuatio pertinet ad magnitudinem odii, quod ipsa erga illud habet propter oppositionem peccati cum Deo, ex cujus amore perfecta pœnitentia procedit. Quare, sicut per charitatem nunquam ita Deo unimur, et adeo intense illum diligimus, quin possimus ipsum intensius diligere, et ad ipsum magis accedere, sic per virtutem pœnitentiæ, non adeo peccatum abominamur, et de eo dolemus, ut præcludatur nobis via ad maiorem ejus detestationem, et odium, quibus conemur ad infinitam, si fieri posset, ipsius destructionem. Ex quibus patet ad secundam ejusdem antecedentis probationem : nam virtus pœnitentiæ pars quidem justitiæ est, sed non subjectiva, sed potentials, deficiensque a justitiæ rigore, eo quod (ut alia motiva omittamus) nequit reddere satisfactionem ad æqualitatem pro gravi Dei offensa, quæ infinita est, ut modo supponimus ex dictis in priori parte disp. 5, dub. 4. Quare nunquam offert tantam satisfactionem, quantam pro gravi Dei offensa debetur, sed debitum semper extinctum relinquit, quantum est ex parte ejus, quod offert, si excludamus divinam acceptionem. Et ideo data satisfactione per primum contritionis actum, potest conari ad maiorem per alios, et semper deficiet a perfecta justitia in satisfactione data propter hujus inæqualitatem cum debito. Quocirca licet supponat debitum, vel satisfaciendi, vel luendi poenas extinctum ex divina misericordia erga nos, et ex justitia erga Christum, qui pro nobis satisfecit ; semper tamen decet, quod ultra progrediatur in extinguendo prædictum debitum per repetitos contritionis actus erga peccata dimissa.

Ad quintum, et ultimum constabit ex immediate dicendis pro explicanda ultima parte nostræ assertionis, in qua statuimus materiam doloris pertinentis ad hoc sacramentum esse omnia, et sola peccata

pœnitentis *commissa post baptismum*. Per quæ ultima verba excludimus tam peccatum originale, quam omnia peccata commissa, et ante baptismum, et in ipsa baptismi susceptione. Quæ assertionis pars satis constat ex dictis disp. 2, dub. 1, § 1, ubi illam ex professo ostendimus. Modo breviter suadetur : quoniam illa sola peccata possunt esse materia doloris pertinentis ad hoc sacramentum, quæ possunt subdi formæ hujus sacramenti, nempe absolutioni sacerdotali ; sed hæc præcise sunt peccata commissa post baptismum : ergo hæc sola sunt materia doloris pertinentis ad hoc sacramentum. Minor, quæ sola eget probatione, facile ostenditur : nam in primis peccatum originale, cum sit propria materia sacramenti baptismi, non tollitur nisi per baptismum susceptum in re, vel in voto. Ergo cum baptismus sit janua ad alia sacramenta, et nullum recipi possit ante baptismum in re susceptum ; sequitur peccatum originale auferri non posse per absolutionem sacerdotalem, atque ideo nec illi subdi possunt. Deinde absolutio sacerdotalis est exercitium clavium datarum Ecclesiae in ordine ad solvendum, vel retinendum peccata a membris ipsius Ecclesiae commissa. Unde petit jurisdictionem in pœnitentes, et eorum opera ; sed peccata commissa ante baptismum, vel in ipsa susceptione baptismi non sunt peccata membrorum Ecclesiae, in quæ ipsa jurisdictionem habet ; siquidem ante ultimum instans terminativum baptismi non datur ad Ecclesiam ingressus : ergo peccata commissa ante baptismum, aut in ejus susceptione non possunt subdi formæ sacramenti pœnitentiæ, sive absolutioni sacerdotali. Quid vero dicendum sit specialiter de peccato fictionis, quo ponitur obex fructui baptismi, constat ex loco cit. a num. 48.

102. Unde ad ultimam objectionem ex ultimæ propositis num. 99 respondetur negando (l^o b^o ^ l^s) maiorem, quia reddit non causam pro causa. Ratio enim, cur baptismus non possit iterari, et hoc sacramentum possit, non illa est, quam assignat, sed institutio Christi cum congruentia, quam optime explicat D. Thom. quæst. 84, art. 10, ad 5^j D-TbonL his verbis : « Dicendum, quod baptismus habet « virtutem ex passione Christi, sicut quædam spiritualis generatio cum spirituali

< morte praecedentis vitæ. Statutum autem
 « est hominibus semel mori. et semel nasci.
 < Et ideo semel tantum debet homo bapti-
 « zari. Sed pœnitentia habet virtutem ex pas-
 « sione Christi, sicut spiritualis medicatio,
 « quæ frequenter iterari potest. » Ad expli-
 « cationem autem objectionis, sive augmen-
 « tum difficultatis, respondetur admittendo
 sequelam quantum ad repetitionem dolo-
 ris ex virtute pœnitentiæ supra peccata
 personalia commissa ante baptismum, et
 in baptismo ; nihil enim vetat, sed magis
 congruit, quod de illis homo doleat. Idque
 probatur exemplis propositis num. 98 S.
 Pauli Apostoli, qui post baptismum non
 peccavit mortaliter, et tamen dolebat de
 peccatis ante baptismum commissis. Et S.
 Augustinus gratiam in baptismo receptam
 non amisit, et tamen jugiter defiebat ante-
 rioris vitæ peccata, adeo addictus pœni-
 tentiæ, ut ejus sententia fuerit, lib de
 vera, et fais, pœnit. cap. 13. < Quid restat
 » nobis, nisi semper dolere in vita ? Ubi
 « enim dolor finitur, deficit pœnitentia. Si
 « vera pœnitentia finitur, quid relinquitur
 « de venia ? » Cum vero sequela porrigitur
 ad confessionem eorum peccatorum in sa-
 cramento pœnitentiæ, sive in ordine ad
 absolutionem sacramentalem. neganda om-
 nino est : quia obstat institutio Christi, ut
 vidimus ex D. Thom. et fusius adhuc docet
 Concil. Trident, sess. 14. cap. 2, ubi ma-
 teriam propriam sacramenti pœnitentiæ
 esse peccata, non ante, sed post baptismum
 commissa, declarat his verbis : « Cæterum
 « hoc sacramentum multis rationibus a
 « baptismo differre dignoscitur. Nam præ-
 « terquam quod materia, et forma, quibus
 « sacramenti essentia perficitur. longissi-
 « me dissident : constat certe baptismi
 « ministerium judicem esse non oportere,
 « cura Ecclesia in neminem judicium exer-
 « ceat, qui non prius in ipsam. per baptismi
 « januam fuerit ingressus. Quid enim mihi
 « (inquit Apostolus) de his. qui foris sunt
 « judicare ? Secus est de domesticis fidei,
 « quos Christus Dominus lavacro baptismi.
 « sui corporis membra semel effecit. Nam
 « hoc si se postea crimine aliquo contami-
 « naverint, non jam repetito baptismo
 « abluunt, cum id in Ecclesia Catholica nulla
 « ratione liceat ; sed ante hoc tribunal
 « tanquam reos sisti voluit, ut per sacer-
 « dotum sententiam non semel, sed quoties

« ab admissis peccatis ad ipsum pœnitentem
 « confugerint, possunt liberari, etc. » Ex
 quibus satis liquet posse quidem hominem
 pœnitere de peccatis ante baptismum com-
 missis, et dolere per repetitos actus pœni-
 tentiæ virtutis ; sed minime posse illa de-
 ferre, vel semel ad sacramentum pœniten-
 tiæ, ut ab ipsis absolvatur : quia sacerdotis
 potestas, et jurisdictio nequit ad illa se ex-
 tendere.

DUBIUM IV.

*L'uni dolor, ut sit pars sacramenti pœni-
 tentir, debeat prœcedere confessionem.*

Titulum proponimus his verbis, quæ
 denotant sensum formalem : in materiali
 namque manifestum est eum dolorem, qui
 est aliquando sacramenti pars, posse, vel
 anteire, vel subsequi confessionem, retenta
 semper sua propria natura specifica, quin,
 et ex prædicta specie nullum ad confessio-
 nem ordinem importare. Procedit itaque
 proposita difficultas in formali sensu exer-
 cendi munus partissacramenti pœnitentiæ,
 an videlicet, ut dolor illud obeat, debeat
 confessionem antecedere. Et similiter con-
 fessionem accipimus, ut partem sacra-
 menti, in cujus notionem omnis nostra
 consideratio collimat.

§ I.

Præfertur pars affirmativa.

103. Dicendum est dolorem, ut sit hujus[^]. *
 sacramenti pars, debere præcedere confes-
 sionem. De hac assertione dixit Lugo disp.
 14, sect. 2. num. 13. esse singularem, et
 habere contra se omnes Theologos. Sed de-
 ceptus fuit, et excessit, nam ut omittamus
 nunc Thomistas, qui illam non tam pro-
 bant, quæ iam supponunt, sic docent ex aliis
 Coninchus de pœnitent. disp. 4, dub. 4,
 num. 44. Castro Palao tract. 23, disput. C(a)Ja(t)
 unica, punct. 7. num. 11. Laïman lib. 5, astra,
 tract. 6, cap. 4, num. 31, Ocl agavia tract.
 I. de Confess, quæst. 18, ita Dicastillo nJj?.,
 disp. 6, dub. 9, a num. 13', et alii. Idem-?@irei.
 que re ipsa docet Suarez disp. 20, sect. 4, ^{Frutis-}
 num. 31, ut cum Dicastillo, et Palao recte
 observat N. Franciscus tract. 6, cap. 5,
 punct. 1, numer. 26.

Probatur

awl. Probatur primo ratione : nam, cum sacramentum sit signum sensibile, sive sensibus cognoscibile; partes ex quibus essentialiter componitur, debentesse sensibiles, atque ideo, et dolor, qui est pars essentialis hujus sacramenti; sed dolor, qui est hujus sacramenti pars, nequit esse sensibilis, nisi confessionem praecedat : ergo, ut sit sacramenti pars, debet confessionem praecedere. Minor, in qua poterat esse difficultas, ostenditur : quia praedictus dolor est actus spiritualis, et interior voluntatis, et consequenter non est sensibilis per se, sed fit sensibilis per externam peccatorum confessionem, quam inducit, sicut ignis fit sensibilis per fumum, cujus est causa; ad hoc autem requiritur, quod dolor praecedat confessionem sicut omnis causa est prior suo effectui : ergo dolor, ut sit hujus sacramenti pars, debet confessionem praecedere.

E^{asio}. 104. Respondent Adversarii negando minorem primi syllogismi. Ad cujus probationem dicunt non esse necessarium, quod exterior peccatorum confessio procedat ab eorum dolore, sed posse ipsam, et praedictum dolorem praecedere ab eadem causa sibi communi, nempe ab intentione recipiendi sacramentum poenitentiae, quae inducat, et confessionem per se sensibilem, et dolorem factum sensibilem per confessionem : ad quod de materiali se habet, quod illam praecedat, aut subsequatur : quippe dolor potest fieri sensibilis per confessionem, tam subsequentem, quam antecedentem. Et hoc ultimum declarat Lugo exemplo satisfactionis, quae est pars saltem integralis hujus sacramenti, atque ideo debet esse sensibilis. Et tamen ubi imponitur satisfactio in aliquo per se non sensibili, ut puta cum aegroto imponitur, quod corde invocet Deum, potest talis satisfactio fieri sensibilis per aliquid antecedens, v. g. per impositionem a sacerdote, et acceptionem a poenitente : neque enim reperitur aliud, quod illam poenitentiam de se non sensibilem possit sensibilem constituere : sic igitur dicendum est, quod ubi post totam confessionem dolor succedit, fit dolor sensibilis per confessionem : haec, namque, ubi ex intentione recipiendi sacramentum fit vim habet significandi dolorem, vel praesentem, vel futurum, sine quo nequit confici sacramentum.

Sed haec responsio deficit in pluribus, et racin-Lugoejus auctor minus consequenter procedit. Nam in primis non est necessarium, quod dolor ad hoc sacramentum requisitas procedat ex intentione illud recipiendi, ut ipse bene tradit disp. cit. sect. 4, num. 45, quin illo docente perfectius est, et rerum naturis magis congruum, quod ex dolore, et detestatione peccati moveatur homo ad intentionem procurandi sibi remedium per susceptionem sacramenti poenitentiae, quam, quod vice versa ex intentione suscipiendi hoc sacramentum, et exequendi praceptum Ecclesiae se excitet ad dolorem peccatorum : nam priori modo se gerens majus odium habet ad peccatum secundum se. In hac ergo suppositione, procedit ratio a nobis proposita, quae proinde minime diruitur per recursum ad intentionem illam suscipiendi hoc sacramentum, ex qua oriantur dolor, et confessio peccatorum : vim namque facimus in eo, quod possit (et quidem connaturalis juxta Lugonem) oppositum contingere, nempe intentionem confitendi ortum ducere ex peccatorum dolore. Per quid fiet in eo casu dolor sensibilis, quam per confessionem, illum ut sui causam repraesentantem ? Sed vel admissa illa praesuppositione intentionis, nihil prodest subterfugium : quia licet intentio fiat sensibilis per confessionem, dolor tamen nec intentione, nec confessione sensibilitatem ullam acquirit. Non intentione, quippe quae interior, et insensibilis est, sicut ipse dolor. Nec confessione, siquidem supponit haec responsio, quod confessio non procedit a dolore, sicut a causa : aliunde vero certum est, quod non respicit dolorem, ut effectum : quibus sublatis tollitur ordo, ut possint comparari per modum signi, et signati, et ut dolor per confessionem significetur ; sed habebunt se pure concomitanter, aut disperate. Quid enim refert, quod confessio oriatur ex intentione recipiendi sacramentum, ex qua etiam procedat dolor peccatorum, ut hic significetur per confessionem, si intentio significata per confessionem non significat ulterius dolorem, ut plane non significat, cum interior sit, et spiritualis ? Sed quod caput est, intentio habendi dolorem non est ipse dolor, nec habet necessariam connexionem cum illo, sed potest ab eo separari : sicut

[]

t

r

i » ; 1
o *

desiderare, el proponere habere amorem Dei non est ipse amor ; et dolere, quod non habeamus dolorem de peccatis, non est ipse de peccatis dolor, ut supra vidimus n. 67. Stat ergo, quod quis habeat intentionem suscipiendi sacramentum poenitentiae, et subinde ponendi omnia ad ipsum requisita, interquæ computatur peccatorum dolor, elquod nihilominus non detur talis dolor, nec repræsentetur præsens : atque ideo nequit significari, et fieri sensibilis per talem intentionem, nec per confessionem, ut tali intentioni subest.

105. Dicere autem, et in id ultimo recedit Lugo, quod fit sensibilis per confessionem antecedentem, eadem facilitate refellitur : quia confessio sine dolore facta nihil habet, per quod significet dolorem futurum : ergo futurus dolor, quando est præsens, non fit sensibilis per confessionem antecedentem. Consequentia patet. Et antecedens suadetur, quia in confessione sine dolore facta non aliud occurrit, vel reperitur, quam narratio peccatorum, et carentia doloris, et hæc nec simul, nec divisim sampta significant dolorem futurum. Non quidem illa carentia : siquidem nihil magis dissimile, et improporionatum potest excogitari ad dolorem significandum, quam carentia doloris. Nec ipsa confessio, quia sine dolore facta, est mera, el simplex narratio, quæ nullum habet ordinem ad dolorem ; sed potest ob alios fines fieri, ut puta ob jactantiam, vel ad captandam confessarii gratiam, vel pro fingendo adimplerionem praecepti. Idque, vel ex eo liquet, quod talis confessio nullam habet connexionem cum dolore præsenti, siquidem eo caret : minorem itaque et nullam potest habere cum dolore futuro. Exemplum vero, quo Lugo declarat suam responsionem, nihil probat : tum quia satisfactio sacramentalis in re posita non est pars essentialis ex qua constituatur sacramentum ; atque ideo ad hujus essentiam, et ut sit signum, nihil, aut parum refert, quod talis satisfactio in re sit sensibilis, aut non. Tum quia licet satisfactio in volo, sive, et in idem reddit, propositum satisfaciendi ad justum Confessarii arbitrium sit de essentia hujus sacramenti; id tamen implicatur in vero de peccatis dolore, et per confessionem, sicut et ipse dolor, sensibiliter significatur. Unde idem sumimus, et respondemus de

satisfactione in voto, aedo dolore, nempe debere confessionem præcedere, ut sensibilis fiat per illam. Adde primo : non esse communem, aul certam sententiam, quod actus pure interni queant injungi in poenitentiam sacramentalem, ut constabit ex dicendis disp. II, n. 33. Adde ulterius, quod esto possint injungi, non aliter habent esse materiam satisfactionis sacramentalis, quam si acceptentur a poenitente; quæ acceptatio semper est exterior, et sensibilis. et ab ea habent fieri sensibiles actus licet de se interni, sensibiliter acceptati.

Et ut exemplum exemplo retundamus, unum exhibeamus satis appositum ex materia de Matrimonio, et supponimus ad ejus valorem requiri internum, mutuumque contrahentium consensum, aliquo externo signo explicatum, ut diffinivit Concilium Florentinum in decreto fidei § 7, sicut ad valorem sacramenti poenitentiae interior dolor significatur, et factus sensibilis per aliquod exterius. Demus itaque Petrum contrahentem cum Maria per verba de præsenti, quæ protulit, caruisse consensu interiori : fuit tunc plane matrimonium nullum ob interni consensus defectum. Quid agendum, ut revalidetur? Sufficiat, quod Petrus adhibeat consensum internum absque ullo exteriori signo? Scimus Sanchez disp. 32, de Matrimonio num. 11, affirmare : quia exterior expressio jam præcessit, et solum defecit consensus interior, qui postea adhibetur. Sed tamen ^{Eki} ~~ve-~~ [^] ~~tes~~ [^] ~~nes~~ [^] ~~magis confirmari valent ex refutatione~~ [^] ~~consequentis, quod alii aliqui Recentiores~~ [^] ~~(apud Dicastill. et N. Franciscum) ejus principia edocti, et præsertim, quod dolor futurus fiat sensibilis per confessionem antecedentem absque dolore præmissam, non in consequenter admittunt. Sit casus, quod poenitens post confessionem sine dolore faciam excitatur a confessario ad dolorem, sed priusquam ille ipsum concipiat, discedat confessarius ad breve negotium, et eo tempore doleat poenitens de peccatis, sed perveniens postea confessarius reperiat ipsum destitutum usu rationis. Poterit ne absolvi? Et si absolvatur, erit validum sacramentum? Respondent prædicti Juniores affirmative : quia ille dolor in absentia confessoris elicitus factus est sensibilis, sicut pars sacramenti exposcit, per~~ [^] ~~reddere~~

reddere sensibilem, ut sacramenti natura exposcit. Ad rem igitur ; non minus dependet sacramentum poenitentiae ab interno dolore, quam sacramentum matrimonii ab interno consensu : et sicut consensus internus debet fieri sensibilis per signum exterius, ut sunt verba, aut nutus contrahentium ; sic internus peccatorum dolor debet fieri sensibilis per signum exterius, quale est confessio peccatorum ; sed ubi defecit a principio ille consensus, et postea ponitur, nequit fieri sensibilis per externa verba præterita. Ergo ubi a principio non fuit dolor interior, nec valet fieri sensibilis per præteritam confessionem. Et consequenter sicut ad validandum matrimonium opus est adhibere non solum consensum, sed signa externa illum significantia : ita ut sit validum sacramentum confessionis necessarium est non solum elicere dolorem, qui tempore confessionis non fuit, sed adhibere etiam nova signa externa : quæ illum de præsenti significant, ut sunt lacrymæ, tunsio pectoris, instantia pro absolutione, el alia, per quæ confessio sine dolore facta, quasi reproducitur, et incipit esse vera confessio, et pars sacramenti. In quo sensu, et non in alio duriori, aut minus practicabili affirmamus universaliter, quod, ut dolor sit hujus sacramenti pars, debet præcedere confessionem : sicut verus consensus interior debet præcedere verba externa, quibus matrimonium celebratur, ut istud vere subsistat.

106. Quæ contra Lugonem impugnationes magis confirmari valent ex refutatione consequentis, quod alii aliqui Recentiores (apud Dicastill. et N. Franciscum) ejus principia edocti, et præsertim, quod dolor futurus fiat sensibilis per confessionem antecedentem absque dolore præmissam, non in consequenter admittunt. Sit casus, quod poenitens post confessionem sine dolore faciam excitatur a confessario ad dolorem, sed priusquam ille ipsum concipiat, discedat confessarius ad breve negotium, et eo tempore doleat poenitens de peccatis, sed perveniens postea confessarius reperiat ipsum destitutum usu rationis. Poterit ne absolvi? Et si absolvatur, erit validum sacramentum? Respondent prædicti Juniores affirmative : quia ille dolor in absentia confessoris elicitus factus est sensibilis, sicut pars sacramenti exposcit, per

Salmant. Curs Theolog. Tom. XX.

confessionem antecedentem confessori factam, ut Lugo docet, et consequenter dicendum est. Sed resolutio sustineri non debet. Tum quia esto, confessio antecedens esset aliquo modo signum doloris non tamen est signum doloris actu existentis ; sed ad summum potest significare intentionem, sive voluntatem eliciendi dolorem ante absolutionem : quæ voluntas, ut supra dicebamus, non est dolor formaliter, aut æquivalenter, sed alius actus longe diversus. Tum etiam, quia in prædicto casu non datur aliquod medium, per quod dolor fiat sensibilis confessario : cum enim datur confessio, per quam fieret dolor sensibilis, non datur ipse dolor ; quando vero datur dolor, qui sentiri possit, jam non est confessio, per quam possit sentiri, et ubi supervenit sacerdos, nihil occurrit, per quod dolor in ejus absentia elicitus possit manifestari, vel insinuari. Tum denique ; quia prædictus dolor nunquam fuit physice, aut moraliter præsens sacerdoti, sicut requirebatur ad hoc, quod simul cum absolutione constitueret sacramentum : non quidem tempore confessionis, quippe, qui tunc solum respiciebatur ut futurus : nec tempore absentiae sacerdotis, quia tunc nulli innotuit : atque ideo non est assignabitur duratio, in qua coeperit esse sensibiliter præsens, ut actu simul cum aliis partibus physice, vel moraliter præsentibus constitueret sacramentum. Tenendum itaque omnino est in tali casu absolutionem non posse impendi : et licet impenderetur, nihil efficeret.

107. Probatur secundo nostra conclusio Fundam. alia ratione, licet magna ex parte recidat in præcedentem : quia dolor peccatorum nequit esse pars hujus sacramenti, nisi connotet aliam pariem essentialem, nempe confessionem ; sed confessio nequit esse sacramenti pars, nisi dolorem præsupponat : ergo, ut dolor sit hujus sacramenti pars, debet præcedere confessionem. Consequentia patet. Et major est certa : quia sicut sacramentum non potest actu constitui, nisi concurrentibus partibus essentialibus, ex quibus constat : ita quælibet earum nequit esse actu pars, nisi connotando actualem alterius concursus : ad eum plane modum, quem in compositis naturalibus observare videmus, ubi nec corpus datur sine materia, et forma, nec

materia est acta pars corporis, nisi connotando alteram partem, et vice versa. Minor autem, in qua poterat esse difficultas, ostenditur : nam cum hoc sacramentum institutum sit per modum iudicii reconciliative, in quo pœnitens tendit per modum rei ad obtinendam remissionem peccatorum; opus est horum confessionem, ut munus partis in tali habeat, esse non meram historiam, aut recitationem peccatorum, sed veram de illis accusationem ; sed nequit esse vera de illis accusatio, nisi procedat ex eorum dolore, et consequenter quin dolorem præsupponat : ergo confessio non potest esse hujus sacramenti pars, nisi prxsupponendo dolorem. Et hunc ordinem Mteæ. optime significavit D. Thom. quæst. 90, art. 2, dicens : « In pœnitentia fit recom-
pensatio offensæ secundam voluntatem
« peccantis, et secundum arbitrium Dei. in
« quem peccatur : quia hic non quaeritur
■ sola reintegratio aequalitatis justitiæ
« (sicut in justitia vindicative sed magis
e reconciliatio amicitiae, quod fit, dum of-
fendens récompensât secundum volunta-
tem ejas. quem offendit. Sic igitur requi-
« rilur ex parte pœnitentis, primo quidem
e voluntas recompensandi, quod fit per
contritionem : secundo quod se subjiciat
i arbitrio sacerdotis loco Dei, quod fit in
« confessione, etc. »

Nec satisfacit primo, si dicatur confessionem, licet non procedat ex dolore, fieri sufficienter accusationem per subsequentem dolorem expressum per lacrymas, per suspiria, per verba dicentis se dolere. Id, inquam, non satisfacit, sed firmat nostram assertionem : quia ubi id ita contingit, et posse contingere concedimus, confessio non procedens ex dolore fuit mera relatio peccatorum, et non accusatio. Lbi autem accedit dolor eis signis expressus, incipit tunc primo esse in ratione accusationis, et partis sacramenti : et secundum talem rationem illum dolorem, ejusque signa præsupponit ; licet opus non sit narrationem peccatorum repetere, quæ sâtis nota, et praesentia sunt sacerdoti. Et hic est nostræ assertionis sensus ; refertur enim formaliter ad dolorem, et confessionem ut sacramenti partes, quemadmodum in dubii vestibulo præmonuimus.

108. Nec secundo satisfacit, si dicatur, confessionem, et si dolorem non præsup-

ponat præsupponere tamen intentionem recipiendi hoc sacramentum, quod institutum est per modum iudicii, atque ideo talis intentio inducit confessionem non utcumque, sed per modum accusationis. Id, inquam, minime satisfacit : nam licet verum sit praedictam intentionem, si efficax est inducere confessionem peccatorum, quæ sit vera de illis accusatio; hoc ideo est, quia inducit requisita ad veram accusationem, inter quæ primum locum obtinet dolor. L'bi autem illum non infert, aut præsupponit pro priori ad confessionem, nequit illam per modum accusationis inferre, et convincitur non fuisse efficacem hujus iudicii reconciliativi intentionem : quippe quæ non induxit omnia ex parte pœnitentis necessaria, nec eo ordine, qui servandus est inter ea. Unde ridiculum apparet, quod narratio peccatorum transeat in veram de illis accusationem ob hoc præcise, quod subordinetur intentioni recipiendi sacramentum ; quoniam accusatio de peccatis supra simplicem illorum recitationem addit displicentiam, et dolorem erga peccata : alias non munus accusationis indueret, sed in solo simplicis narrationis relinqueretur. Aliunde vero intentio recipiendi sacramentum perse ipsam non est dolor peccatorum formaliter, aut æquivalenter : vel si dolor est. sicut confessio illam intentionem supponit, ita, et supponet dolorem, et habemus intentum, nempe confessionem in esse accusationis ex peccatorum dolore procedere. Sed absolute falsum est eam intentionem esse dolorem. Et ideo asseri debet vel efficacem non esse ad inferendum confessionem per modum accusationis, vel prius inferre dolorem, qui necessarius est, ut confessio in ratione accusationis constitutatur.

Non absimilis praecedenti, sed nec illa melior est alia responsio Lugonis, fatentis tandem accusationem debere oriri ex aliquo odio delicti, et desiderio correctionis. Sed addit non requiri, quod hæc sint perfecta, et absoluta. Peccator autem, ubi in confessione se accusat de peccatis, semper habet aliquod peccatorum odium, et desiderium salutis, nisi omnino fecte confiteatur. Ceterum hoc effugium ex una parte facite præcluditur, et ex alia videtur rationi nostræ succumbere. Non enim vim ponimus in eo, quod dolor, qui praecedit

confessionem

confessionem, debent esso efficax ; sed oppositum supponimus, aut permittimus juxta superius dicta dub. I, num. 32. Facimus autem vim in eo, quod vera accusatio peccatorum debet procedere ex vero eorum dolore; abstrahendo tamen, ut fieri debet, ab efficaci, et inefficaci. Et hoc concedit re ipsa, licet verbis ludat, Lugonis responsio. Quoniam odium peccatorum, el desiderium salutis, sive libertatis ab illis nequit non importare verum aliquem peccatorum dolorem sive explicite, et formaliter, sive implicite, et virtualiter ; sed accusatio debet oriri ex aliquo odio delicti, et desiderio salutis, ut Lugo concedit : ergo accusatio peccatorum debet oriri ex eorum dolore : sive hic sit efficax, sive non ; quod nihil refert pro præsentī difficultate. Explicatur hoc inquirendo, an odium peccatorum conjunctum desiderio salutis sit dolor de peccatis, aut non? Si eligatur primum, habemus intentum ; nempe confessionem oriri ex dolore ; siquidem debet oriri ex odio peccati, et desiderio salutis. Si autem secandum eligatur, redeunt impugnationes hactenus factæ : nam confessio peccatorum in ordine ad iudicium reconciliativum in quo intenditur reintegratio amicitiae cum Deo ex peccatis offenso, debet procedere ex odio, et detestatione præcedentium peccatorum, quæ Deum offenderunt, et violaverunt cum eo amicitiam. Explicatur, et urgetur amplius : nam cum confessio, ut constituatur in esse veræ accusationis, et in ratione partis sacramenti pœnitentiæ, requiratur peccatorum dolorem. ut ostensum est ; dolor requisitus debet esse dolor verus, qualis ad rationem partis sacramenti, cum confessione concurrentis desideratur. Nec enim oportet duos pro uno sacramento dolores distinguere: unum, qui constituat confessionem in ratione accusationis ; et alium, qui sit sacramenti pars ; sed confessio debet præsupponere aliquem peccatorum dolorem, ex qua ipsa oriatur ; quem dolorem concedit Lugo sub involucris odii, delicti, et desiderii salutis : ergo dolor, qui est sacramenti pars, debet præcedere confessionem. Unde vanus est illius Auctoris recursus ad dolorem non perfectum, et absolutum : nam conditiones, quas dolor debet habere, ut sit pars sacramenti, easdem habet, ut confessionem sibi compartem constituat in ratione accu-

sationis, Atque ideo, si ut sit pars, non requiritur, quod sit efficax, ut nos statui-
mus loco citato ; pariter non requiretur, quod sit efficax, ad constituendam confessionem in ratione accusationis, et partis. Si autem requiritur dolor efficax, ut forte censet Lugo, hic etiam, et, ut talis necessarius erit, ut confessio ea munera exerceat. Quolibet itaque modo describatur dolor, qui est pars sacramenti, anteire debet confessionem, ut se habeat per modum accusationis, et actu subeat partis officium.

109. Ut ab his impugnationibus se expediat Amicus, affirmat, quod possit quis
narrare per modum historiae sua peccata, et deinde mere interne dolere, et sic absolvi : quare negat necessitatem confessionis per modum accusationis, et sic ano
quasi impulsu totum nostrum fundamentum evertit, quod eo accusationis munere sufficiebatur. Quin addit sufficere ad hoc sacramentum confessionem non solum factam sine dolore antecedenti, verum etiam factam sine proposito dolendi adhuc post confessionem. Et ad majora progressus affirmat disp. 1-1, sect 4, num. 6A. Si quis ebrius, aut freneticus narret omnia sua peccata confessario, et deinde ad usum rationis rediens advertat si illa retulisse, sufficere, ut valide, et fructuose absolvatur, quod interne doleat, et intendat peccata prius prædicto manifestata
subjicere Ecclesiae clavibus.

Hæc tamen responsio, quo liberior, eo fin-
est præcedentibus longe absurdior, sed. et
consequenter evidentioribus impugnationibus magis subjecta. Et quidem ad ostendendum falsitatem adversæ opinionis satis, superque erat illam traxisse ad inconveniens adeo grave, quale hic ejus patronus concedit. Et quod minime sustineri possit, ostenditur : tum quia communis sententia Theologorum est sacramentum poenitentiae institutum esse per modum iudicii reconciliativi, et satis constat ex ejus forma, quæ est absolutio a peccatis per legitimam potestatem, et supposita causæ cognitione, ut satis perspicue docet Concil. indent, sess. 14, cap. 5 et 6. Sed ad furinam iudicii reconciliativi requiritur accusatio ex parte ejus, qui se gerit, ut reus, uti comparatur pœnitens : ergo, nisi accusatio adsit, non salvatur verifas, et proprietas.

sacramenti pœnitentiæ. Tum etiam, qnia minime potest comparari ut reus, et ut vere pœnitens. qui sic confitetur, aut narrat propria peccata ; quod nec de eis dolet, nec propositum habet dolendi ante judicis sententiam : minime namque videtur quærere absolutionem a Deo. cujus vices gerit sacerdos in hoc sacramento, qui nec actu, nec voto, aut proposito habet dolorem de peccatis, quæ ipsi dimittenda proponit : ergo. i ad confessionem non requiritur dolor præsens, aut futurus, sequitur pœnitentem in confessionem non se gerere ut vere pœnitentem, et reum : quod plane contradicit modo et conditioni hujus sacramenti. Tum praeterea, quia materia essentialis huius sacramenti consistit in actibus humanis pœnitentis. nempe in confessione, et dolore, ut docet Concil. Tridentinum se. s. cit. cap. 3. Sed narratio peccatorum facta ab ebrio, vel frenetico non est actus humanus : quin nec est narratio, nec verbis, quæ sint formaliter verba, constat ; cum nullum repræsentent conceptum loquentis : unde non pluris aestimamus contumelias ab ebrio prolatas, quam si a psittaco proferrentur, ut explicuimus tract. 13 de peccatis, disp. 5, dub. 6, § 4. Ergo narratio peccatorum ab ebrio facta non est vere peccatorum confessio, nec vera pars sacramenti : atque ideo, si alia confessio non accedat, illud minime subsistet. Tum denique, quia absurdum apparet, et sacramenti dignitatem dedecet, quod id constituatur pro confessione ebrii, quod pro joco, et materia irrisionis solet haberi. Omittimus alias oppugnationes in re non necessarias, et præsertim dolorem in eo casu nullo modo fieri sensibilem, ut superius arguebamus : quod tamen necessario salvandum est. Sed addimus in eo casu posse perfici verum sacramentum, si ebrius factus sui compos cognoscat manifestasse confessario sua peccata, et de eis doleat. et sine nova narratione dicat, Accuso me de narratis, et peto ab eis absolutionem. Quia tunc adest nova, et vera confessio in esse accusationis, et partis sacramenti, cui deservit notitia sacerdotis ex ebrii relatione prius comparata, ut in simili diximus supra num. 105;

§ II.

Refertur sententia contraria.

110. Oppositam opinionem docent litteri non eade necessarium, quod dolor, ut sit pars hujus sacramenti, confessionem antecedat, tuentur Henriquez lib. 1, cap. 28, num. 3, Lugo disp. 11, sect. 2, Amicus loco cit. Leander disp. 7, quæst. 3 et communiter recentiores, qui pro eadem referunt Medinam, Toletum. Suarium, Vasquium, Filliucium et plures alios. Sed eorum multi non aliud docent, quam nos, nempe non esse necessarium, quod dolor antecedat recitationem materialem peccatorum. quæ confessio vulgo appellatur: minime tamen negant, quod dolor debeat præcedere vel hanc confessionem, vel illos nutus, signa, aut verba, per quæ ipsæ ante absolutionem quasi reproduicuntur, et incipit esse accusatio, et vera pars sacramenti. Pro relata vero opinione non multa occurrunt argumenta : quia præcipuum ejus fundamentum consistit in evasionibus, quibus eluduntur argumenta suadentia prædictæ antecedentiæ necessitatem : sei eas jam præclusimus. Opponi tamen potest in ejus favorem praxis fidelium, quam his fere verbis expendit Lugo : fideles namque, si forte sua peccata absque dolore confessi sunt, et postea exhortatione confessarii permoti prædictum dolorem concipiunt, putant suo muneri, et obligationi fecisse satis, dolendo ante absolutionem. Et hoc fine solent confessorii tunc potissimum ad dolorem excitare, ad absolutionem valide suscipiendam. Nec pœnitentes obligant, ut post dolorem tunc conceptum repetant confessionem, quam sine dolore fecerunt : signum ergo est, quod dolor hujus sacramenti pars non debet esse indispensabiliter prævius ad confessionem : communis enim fidelium praxis declarat optime, quid in hac re, et in aliis sit necessarium.

Nec refert : si respondeatur in tali casu confessionem brevissime repeti, dum pœnitens dicit se dolere de omnibus narratis, et petere ab illis absolvi, ut explicuimus num. 105. Nam contra hoc opponit prædictus Auctor : tum, quod hoc ipsum est contra praxim ; siquidem nec pœnitentes solent dicere, cupio ab his absolvi : nec confessorii

confessarii curant, quod pœnitentes id dicant. Tum etiam, quia pœnitentes nihil prorsus explicantes, solent dolere de peccatis, dum sacerdos illos alloquitur, et solliciti non sunt in manifestando suum confessario dolorem : et tamen nemo dubitat de sacramenti valore. Tum denique : quia aliqui confessionem generalem facturi, et in peccatis discutiendis, et referendis bidduum, vel triduum, consumentes, solent reservare actum doloris eliciendum ultima die, aut hora, in quibus absolvuntur, et tunc peccata prius confessa minime repetunt. Quod juxta nostram assertionem reprobandum esset, utpote contra sacramenti valorem. Id vero apparet nimis durum, pluresque inducens scrupulos circa confessiones factas prædicto modo, qui est inter fideles adeo communis.

111. Respondetur sustinendo datam responsionem, quæ optima est, ipsaque fidelium praxis, et quæ per objectas replicas, salis quidem leves, non eliditur ; ut eis occurrendo constabit. Sed prius in communi observandum est falso supponi oppositam praxim esse communem : nam quantum experti sumus, fideles post relata in particulari peccata solent addere, quod de omnibus etiam oblitis se accusant, quin, ubi de præsentis non habent nisi levia, solent subungere aliquod grave jam expositum in alia confessione, ut securior reddatur sacramenti valor ex majori securitate doloris : idque admonere in usu quotidiano est piis, et prudentibus confessariis, sicut, et injungere, quod pœnitentes doleant de peccatis, dum absolvuntur. De hac praxi testificari possumus, secus de opposita : quare nescimus, unde hauserit relatus Auctor illam ab illo asserendam esse communem, saltem quantum ad præcautionis modum, quo alii confessarii ministrant hoc sacramentum. Deinde observandum est modum, quo fideles confessiones absque dolore factas solent brevissime, concepto jam dolore, ante absolutionem repetere, non alligari ad verba formaliter talia, et multo minus ad determinata; sed complecti verba æquivalentia, ut sunt omnia signa, et nutus, quibus significatur peccatorum confessio, et dolor, v. g. suspiria, lacrymæ, tussio pectoris, demissio vultus, et ipsa humilis, ac religiosa expectatio absolutionis, admissioque satisfactionis injunc-

tæ : hæc namque satis sensibilibiter declarant perseverantiam, aut inchoationem in confitendo, et detestando peccata.

His suppositis ad primam replicam respondetur negando antecedens : nam mos proxime descriptus est inter fideles valde communis. Et quod ad sollicitudinem confessariorum circa id pertinet, qui prudentes sunt, advertunt se duo genera personarum ad confessionem admittere. Nam aliquæ sunt sapientes, et timoratæ, quæ sciunt confessiones ex nullo dolore procedentes esse nullas, atque ideo, vel faciendas ex dolore, vel saltem ex dolore brevissime repetendas ante absolutionem : et istæ opus non habent ad id hortari, sed supponere possunt, quod ita se gerant. Aliæ autem sunt vulgares, et idiotæ, et cum his oportet prædictam sollicitudinem, et cautionem adhibere, sciscitando an de peccatis doleant, et admonendo, quod eliciant actus doloris ante absolutionem, et dum absolvuntur. Ad secundum respondetur nihil referre, quod pœnitentes non curent de manifestando suum dolorem confessario : satis namque est, quod prædictus dolor fiat sensibilibiter cognoscibilis per media, et signa proxime relata : et si ante, vel post confessionem non adhiberetur, pluries, et cum plurimo fundamento dubitarem de sacramenti valore. Ad tertiam respondetur eodem modo : nihil enim pro præsentis difficultate refert, quod confessio sit generalis, aut non ; quod fiat per triduum, aut in brevi duratione : semper enim debet procedere ex dolore, vel ubi primo fit, vel saltem, ubi modo descripto repetitur, seu reproducitur ante absolutionem. Et hoc asserere nec durum est, nec scrupulos fovet ; sed obligationem aperit, veritatem adstruit, et securitatem fundat in re adeo gravi tam pro sacramenti reverentia, quam pro animarum salute. Ex quibus compulsi addimussententiam nobis oppositam, (præscindendo a speculativa ejus probabilitate) non videri practicabilem, et securam in usu, propter reprobationem primæ propositionis ex damnatis ab Innocentio XI, quæ asserebat : « Non est illicitum in sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore sacramenti relicta tutiore. » Nam profecto nostra tutior est, quam contraria: nullum quippe occurrit periculum vel in

præmitlendo dolorem ante confessionem : vel si hæc absque illo facta fuerit, in eliciendo poslea illum, adjunctum signis sensibilibus. per quæ fiat sensibilis, et confessionem constituat, ut fieri debet, in ratione accusationis. **J**el in contrariae usu, prætermittendo ista, periculum adest frustrandi sacramentum. Aliunde vero (licet id pro vitando prædicto inconvenienti necessarium non foret) principia, quibus utimur, sunt probabiliora contrariis, et cohæreuii i communi usui, et apprehensioni fidelium.

112. Arguitur secundo : quia si dolor, ut sit hujus sacramenti pars, deberet confessionem præcedere. hæc præcedentia esset vel solo ordine naturæ, vel duratione temporis. sed ne iurum potest convenienter dici : ergo non requiritur præcedentia doloris ad confessionem. Probat minor : nam cum ex una parte dolor comparetur ad confessionem, sicut causa ad effectum, quippe, qui illam constituit in ratione accusationis, ut supra diximus : sufficit habere illam præcedentiam, quæ requiritur in causa comparative ad effectum : hæc vero solum eat secundum ordinem naturæ, et quæ bene salvatur cum coexistentia utriusque in eadem temporis duratione. Ex alia vero parte, cum confessio fiat successive, sive in tempore; dolor vero, cum sit actus voluntatis, possit in uno instanti elici, et perfici ; nec necessarium apparet, quo præcedat tempore confessionem, toto videlicet illo, quo continuatur peccatorum recitatio.

Ke-foa-
del- Respondetur negando minorem. Ad cuius probationem dicendum est dolorem posse confessionem antecedere utroque illo modo, et quemlibet eorum pro asserta præcedentia sufficere. Et quidem per se loquendo satis est antecedentia, sive prioritas secundum ordinem naturæ, ut argumentum bene probat exemplo aliarum causarum ; sed per accidens, et attentis naturis doloris, et accusationis ex eo provenientis, communiter loquendo dolor præcedit confessionem, etiam duratione, ut argumentum bene etiam suadet. Sed tamen repugnantiam non videmus in eo, quod simul duratione coexistent cum sola antecedentia doloris secundum ordinem, aut prioritatem naturæ. Id vero dupliciter explicari, et Geri potest. Primo, si dolor

incipiat cum ipsa confessione, et continetur cum illa ; quamvis enim non incipiat in tempore, sed in instanti ; potest tamen durare, et continuari per correspondentiam ad tempus. (Videantur, quæ docent N. Complut, abbrev. in Physic, disp. 24, quæst. 4, conci. 2, ubi explicant, quomodo substantias Angelicæ possint produci per correspondentiam ad tempus, quod hanc partem a fortiori evincit.) Declaratur secundo dicendo ; quod, licet confessio tempore duret, ultimo tamen completur, et terminatur in instanti ; et quod in eo potest elici dolor, qui illam præcedat ordine naturæ, ut ultimo completam, et terminatam ; quo pacto exercet rationem partis sacramenti in concurrente ad ejus effectum : sicut etiam contingit in absolutione, quin, et in omnibus sacramentis, et eorum partibus : est namque omnibus commune causare gratiam non in tempore, sed in instanti, ut constat ex dictis Tract. 22, de Sacramentis, disp. 4, dub. 5, § 1. Sed quod frequentius contingit, et congruentius videtur tam naturis rerum, quam humano operandi modo, dolor prior tempore est, quam confessio, ut satis liquet ex hactenus dictis. Et hac occasione solent aliqui in present! disputare. quanto tempore possit dolor confessionem antecedere, et sacramento conficiendo deservire; et aliqui limitant ad spatium unius diei : alii extendunt ad totum spatium, quo actus doloris formaliter, aut virtualiter perseverat : et alii denique ulterius progressi affirmant non obesse valori sacramenti, quod dolor longissimo tempore confessionem præcedat, dummodo semel elicitus, nec explicite, nec implicite, retractetur, quos dicendi modos refert Leander disp. 7, quæst. 6, præferens ultimum, et pro illo referens Sotum, Suarium, Candidum, Bonacinam, et Hurtadum. Sed quid dicendum sit, congruentius statuimus dub. seq. num. 121 et 124.

113. Ex dictis sequitur a fortiori dolorem debere præcedere absolutionem. Sic observant Auctores, quos refert, et sequitur N. Franciscus cap. 5, punct. I, num. 22, et facile suadet : nam peccatorum confessio præcedit eorum absolutionem: non enim possunt absolvere sacerdotes, nisi a peccatis, quæ per confessionem cognitioni, et jurisdictioni illorum subduntur ; sed dolor de peccatis debet præcedere

dere

dere confessionem, ut ostensum est : ergo debet præcedere absolutionem. Tum etiam (et est motivum dolori,et confessioni commune), quia hoc sacramentum institutum est per modum iudicii reconciliativi, in quo absolutio habet rationem sententiae ; sed in iudicio ante sententiam iudicis præmittitur, et accusatio rei, et cognitio causæ : ergo una, et altera medio dolore, et confessione debent præcedere sacramentalem absolutionem. Quod motivum evincit hanc præcedentiam debere esse secundum temporis durationem : quia cognitio causæ per confessionem, sive hæc verbis, sive nutibus, sive aliis signis fiat, semper exposcit successivam durationem : absolutio etiam, cum verbis fieri debet, tempus absumit : ergo confessio præcedit tempore absolutionem : idemque proinde dicendum est de dolore, qui, ut supra diximus, nequit esse posterior confessione considerata in ratione accusationis, et partis sacramenti.

(rtjtth
1 Nec hic morari oportet in diluendo communem objectionem ; quod hoc sacramentum constat dolore, et confessione sicut ex materia, et verbis absolutionis tanquam ex forma : et videtur necessaria coexistentia inter materiam, et formam, ex quibus totum aliquod constituitur. Nam id diluitur communi, et vera doctrina, quod sacramentum est compositum morale, inter cuius partes non requiritur unio, vel coexistentia physica, aut quod partes se physice (ut ita dicamus) tangant ; sed sufficit unio moralis, et per subordinationem unius partis ad aliam respectu significationis completæ totius sacramenti, ut ex professo explicuimus tract. 22, de sacram, disp. 2, dub. 2, per totum. Melius opponeretur ob motivum immediate insinuatum non requiri, quod materia sacramentorum proxime præcedat ; unde ad valorem Baptismi non refert, quod verba formæ proferantur ante, vel post ablutionem, dummodo non multum duratione distent, sed sint moraliter indistantia, et humano modo præsentia : idemque contingit in confirmatione, Extrema-Unctione, etc. Ergo
^i-cuin dolor, et confessio ex una parte, et absolutio ex alia comparentur per modum materiæ, et formæ ; nihil refert, quod absolutio præcedat, vel sequatur dolorem, et confessionem, sed sufficiet moralis inter

has partes præsentia. Sed hoc etiam facile dispellitur : quia antecedens non est distributive, et universaliter verum, sed solum tenet in aliquibus sacramentis. Istud autem Pœnitentiæ habet specialiter modum iudicii, in quo sententia, ne sit temeraria, injusta, et nulla, supponit cognitionem causæ cum accusatione rei : atque ideo nequit dolorem, et confessionem, vel brevissima duratione antecedere, ut insinuavimus loco cit. num. 18, ad quem lectorem, ut ad propriam hujus doctrinal sedem remittimus.

DUBIUM V.

Utrum idem doloris actus possit distinctis confessionibus deservire.

Conveniens, accurataque hujus dubii resolutio desumenda est ex dictis dub. præced. quocirca istud illi immediate submittimus. Sed ante resolutionem nonnulla præmittere oportet, quæ vel requiruntur ad terminorum intelligentiam, vel tanquam certa supponi debent, ut sic ad proprium, et specialem difficultatis statum deveniamus.

Aliqua praelibantur, et supponuntur.

114. Dolorem esse partem essentialem sacramenti pœnitentiæ satis constat ex dictis in hac disp. per totam. Et cum totum non sit aliud a suis partibus simul sumptis, et unitis ; merito dubitatur, utrum possint multiplicari numero confessiones, et subinde sacramenta pœnitentiæ, quin necessarium sit multiplicare numero dolorem, qui tanquam pan ad singula sacramenta concurrat. Circa quod duo videntur certa, et a cunctis admittenda. Primum: non posse eundem doloris actum deservire pluribus confessionibus simul actu concurrentibus, et coexistentibus : nam impossibile est istas esse simul ab eodem pœnitentes ; sed necessario plures exposcere. Ubi autem pœnitentes multiplicantur, necessario ibi multiplicantur doloris actus, cum unus nequeat poenitere per actum alterius. Nequit itaque unus dolor deservire pluribus confessionibus simul actu coexistentibus. Et ideo

difficultas in titulo proposita trahenda, al-
ligandaque est ad multas, et distinctas
successive confessiones, quarum una post
aliam tempore succedat. et sic deceteris. Se-
cundum est prædictam difficultatem referri
ad distinctas confessiones ejusdem, vel
eorundem peccatorum, ut contingit, cum
quissemel. ilerum. etsæpius confitetur idem
v.g. furtum, absque additione novæ mate-
riæ necessariae. quam non habet. Ubi enim
hæc occurrit, manifestum est requiri no-
vum, et distinctum dolorem : nam (ut alia
motiva omittamus) priori supervenit pec-
catum mortale, qui ejus permanentiam
aut physicam, aut moralem destruxit : ali-
ter enim non adesset nova materia neces-
saria contra id, quod supponitur. Proposi-
tum itaque dubium locum præcise habet in
multis successive confessionibus ejusdem,
aut eorundem peccatorum, ut, cum illa
quis \oluntarie reproducit in diversis con-
fessionibus ad consequendum majus aug-
mentum gratiæ, et majorem pænæ tempo-
ralis remissionem.

15. Sed cum sermo sit de eodem doloris
naia' actu, qui tunc concurrat, atque ideo aliquo-
LriJi.s, modo existât ; alias concurrere non vale-
,JeV rei : observare oportet, quibus modis ac-
tus doloris semel elicitus possit existere
cum tempore succedenti diversarum con-
fessionum. Primo formaliter in se ipso :
neque enim repugnat, quod perseveret, et
continuetur per unam, aut duas horas, in
quibus confessio ejusdem peccati repeti po-
test. Secundo virtualiter, quando videlicet,
el si deficiat in se, permanet tamen in ali-
quo sui. Id vero non ita facile apprenhen-
ditur, et explicatur, sicut primum, sed
magis clarus, et communis modus hoc de-
clarandi est, quem immediate insinuavi-
mis. expendimusque, tract. 11, disp. 4, i
num. 41, et tract. 14, disp. 5, num. 57, et
tract. 22, disp. 7, num. 40. agentes vel de
influxu finis, vel de necessitate intentionis
ad conficiendum sacramenta. Juxta quæ,
permanentia alicujus actus alia est actua-
lis, alia habitualis. Actualis dividitur in
formalem, et in virtualem. Actualis forma-
lis est, quando actus habet esse formaliter
in se ipso, ut cum quis elicit, et rontinuat
hunc actum, *Volo*. Esse vero virtualiter
contingit dupliciter. Uno modo, cum actus
cessat in se ipso, sed tamen dirigit actus
subséquentes, et manet in eis sicut in ef-

fectu : quo pacto intentio finis perseverat
actualiter virtualiter in electione medio-
rum : et hoc modo, qui domi habuit in-
tentionem celebrandi, et hoc animo domo
egreditur, Ecclesiam adit, vestes sacras
induit, licet intentionis non recordetur, il-
lam retinet virtualiter, et in effectum. Alio
modo contingit hæc virtualis permanentia,
quando videlicet prima intentio tam in se,
quam in effectum interrumpitur propter
humanæ vitæ occurrentia negotia : nihilo-
minus repetitur saltem in communi, et in
confuso, quando ejus materia memori® oc-
currit : nam comparatur per modum ob-
jecti sic in confuso voliti, et hac ratione
dicitur virtualiter permanere, cujus si-
gnum est, quod, si quis subito interroge-
tur de sua intentione in hac, aut illa ma-
teria, statim, et absque ulla deliberatione
respondet juxta intentionem præconcep-
tam.

Et hinc consequenter apparet, quid sit
permanentia præcise habitualis, illa ni-
mirum, quæ actualis non est, quia non
durat actu vel formaliter, vel virtualiter;
sed fuit aliquando, et non est positive,
aut contrarie destructa, modo tamen nec
est in se, nec in aliquo sui effectum, nec
in illa confusa repetitione. Quare in or-
dine ad præsentis effectus perinde se ha-
bet, ac si nunquam fuisset. Qua de causa,
cum certum sit pro valore sacramentorum
requiri in ministro intentionem illa con-
ficiendi, ut ex professo ostendimus loco
cit. ex Tract. 22, communis Theologorum
sententia est non sufficere intentionem
habitualement, ut constat ex ibidem dictis
num. 41. Nam intentio in ministro re-
quisita influit in actum, saltem determi-
nando materiam de se indifferentem ad
unum, et certum effectum, ut optime evin-
cit D. Thom. quæst. 64, art. 8 ; intentio
autem mere habitualis, sicut non est actu,
ita nec influere potest in actum, sed pure
concomitanter se habet, et in ordine ad
effectum tunc exequendum, ac si non
esset, vel unquam fuisset. Ex quibus satis
constat in multis, satisque diversis sensi-
bus posse versari difficultatem in titulo
dubii propositam ob non pauciores modos,
quibus perseverare potest idem doloris
actus. Et hoc præmisso.

116. Supponimus eundem doloris actum,
si formaliter perseveret, posse deservire
multis

DISP VII, DUB. V.

nullis confessionibus eorundem peccato-
 rum, qu®, quandiu dolor ita continua-
 tur, fiant. Verbi gratia confitetur quis
 unum peccatum furti cum dolore sufficienti
 ad sacramentum, et perseverat in eo per
 unam horam : potest intra eandem cum
 eodem dolore bis, aut ter valide confiteri,
 el absolvi. Et hoc, inquam, supponimus ;
 quia illud jam statuimus in Comment, ad
 art. 10, quæst. 84, num. 9, et quia abso-
 lute concedendum existimamus, et quia
 circa illud non occurrit momenti difficul-
 ^iJtas. Si quæ vero est, dispellitur sequenti
 probatione : quia ex una parte licet ille
 actus sit entitative idem ; tamen de novo
 explicatur, et fit sensibilis per novam
 confessionem ; atque ideo potest in suo
 genere constituere novum signum, quale
 novum sacramentum importat. Ex alia
 vero parte melior est actus continuatus,
 quam dolor interruptus : sicut pejor est
 actus peccaminosus continuatus, quam ip-
 semet si disconlinuetur. Ergo, si dolor
 primo elicited fuit sufficiens ad confessio-
 nem furti, et valorem sacramenti, ut
 supponitur ; idem dicere debemus de
 eodem dolore continuato, et extenso ad se-
 cundam, et tertiam ejusdem peccati con-
 fessionem. Explicatur amplius : nam do-
 iijoi-
 °^*. lor de furto continuatus, et perseverans
 formaliter per unam horam æquivalet
 eminenter duobus actibus doloris de eo-
 dem furto intra eandem horam elicited :
 quin potest illos longe excedere in inten-
 sione ; sed cum talibus actibus doloris
 interruptis possent fieri duæ, aut tres con-
 fessiones ; ergo eadem fieri possunt cum
 prædicto dolore formaliter existente, et
 continuato per illam horam. In præmisso
 itaque sensu idem doloris actus potest
 multis confessionibus deservire.

Idem censemus, et ob idem fere motivum
 in alio casu, in quo dolor non videtur
 formaliter permanere : perseverat tamen,
 ut explicabimus. Demus enim pœnitentem
 unico doloris actu doluisse de quinque
 fartis numero distinctis cum intentione
 omnia illa, ut debebat, confitendi. Sed
 com ad confitendum accessit, unum omi-
 sit per inculpabilem oblivionem. Postea
 vero illius recordatus iterum ad confes-
 sionem accessit, ipsum exposuit, et ab eo
 directe absolutus est. Qui casus est de
 frequenter contingentibus, ut experientia

liquet : et in eo occurrunt duæ confessio-
 nes, et duo numero sacramenta. Quod
 vero pro illis sufficiat idem numero dolor,
 qui præcesserat, et de quinque peccatis
 furti conceptus fuerat, explicatur, et sua-
 detur in hunc modum. Si ille prenitens in
 casu proposito de unoquoquefurlodoluisse
 singularibus doloribus, sive, et in idem re-
 dit, pro quinque furtis elicuisse quinque
 doloris actus : unus ex illis sufficeret pro
 secunda confessione : quippe dolor quinti
 v. gr. furti, per oblivionem omissi in
 prima, officium suum non exercuit in ea ;
 cum in ea satis fuerint quatuor dolores ad
 quatuor furta directi : atque ideo perseve-
 rat formaliter quantum ad intentionem,
 et ordinem ad suum munus, et effectum :
 ergo idem in priori casu unici doloris de
 quinque furtis dicendum est. Probatur
 consequentia : tum quia unus actus doloris
 de quinque furtisæquivalet quinquedoloris
 actibus de eisdem quinque peccatis : atque
 ideo debet idem contingere, sive unus, sive
 quinquedoloris actus respiciunt illa furta.
 Tum etiam : nam ideo in secundo casu
 sufficit quintus dolor ad valorem secundæ
 confessionis, quia in prima suo munere
 functus non fuit, et propterea suam virtu-
 tem, quasi in actu primo reservavit pro
 secunda, illamque ibi explicare debuit.
 Eadem autem ratio occurrit in priori
 casu : nam unus dolor de quinque furtis,
 sive dolor unicus æquivalens quinque do-
 loribus non servivit in prima confessione,
 prout quinto peccato correspondebat ;
 ergo deservire potest, et debet in secun-
 da, ut pœnitens possit ab illo absolvi
 directe.

Potestque id confirmari ex praxi con-
 fessoriorum : nam cum pœnitens ad con-
 fessarium, a quo paulo ante absolutus
 fuerat, regreditur exponendo aliquod pec-
 catum, cujus in confessione facta fuerat
 invincibiliter oblitus, quamvis unus, aut
 alter confessorius illum hortentur ad
 novum dolorem, sive renovandum anti-
 quum ; alii tamen omnes (ut testatur
 Lugo disp. 14, sect. 3, num. 27,) commu-
 L(jgo
 niter id non faciunt ; sed aliis suppositis,
 et imposita pœnitentia immediate absol-
 vunt, perficiendo secundum, et distinctum
 sacramentum : quia supponunt perse-
 verare dolorem, qui prius ad omnia pec-
 cata saltem in confuso terminabatur, et de

præsenti servire novæ confessionis oblito. Idque amplius roborat idem Auctor ex sententia communissima, ut ipse loquitur; nam potest quis propter peccata reservata confiteri suo superiori sola reservata, si iste alia audire non vult : et deinde eadem cum omnibus aliis confiteri inferiori sacerdoti : in quo casu datur duplex absolutio sacramentalis : et tamen nemo dicet teneri pœnitentem ad duos dolores, si prior, et unus extendebatur ad peccata reservata, et non reservata. His praelibatis, quæ videntur communia, et satis certa.

§ H.

Duabus assertionibus expeditur difficultas.

117. Dicendum est primo dolorem præteritum habitualiter tantum permanentem non sufficere ad novam eorundem peccatorum confessionem, sive ad valorem sacramenti : et consequenter in hoc sensu eundem dolorem non posse multis confessionibus deservire. Hanc censemus esse sententiam communem inter Auctores, (quorum plurimos vidimus) contra paucos Recentiores infra referendos. Probatur primo : quia dolorem permaneri tantam habitualiter, est aliquando fuisse, et de præsentis non esse actu formaliter, aut virtualiter, ut constat ex dictis num. 115, i. et si alio modo explicetur, tollitur stas quæstionis, et non erit dolor tantum habitualis : sed dolor, qui aliquando fuit, et actu non est vel formaliter, vel virtualiter, non sufficit ad novam confessionem, et valorem sacramenti : ergo dolor habitualiter tantum permanens non sufficit ad prædicta ; nec in tali sensu potest idem doloris actus servire pluribus confessionibus. Probatur minor : tum, quia nequit dari sacramentum in actu, quin dentur in actu formaliter, aut virtualiter partes, ex quibus essentialiter constituitur, ut videtur per se notum ; sed sacramentum pœnitentiæ constituitur essentialiter ex partibus, quarum una est contritio, sive dolor peccatorum, quæ confessioni subjiciuntur, ut satis perspicue docet Concilium Trident, sess. 14, cap. 3, et patet ex dictis a principio hujus disputationis : ergo nequit dari sacramentum pœnitentiæ sine peccatorum

doloro, qui actu formaliter, vel virtualiter existât: et consequenter pro confessione ; et sacramenti valore non sufficit dolor, qui aliquando fuit et modo nec formaliter, nec virtualiter est. Tum etiam, quia, ut confessio sit vera sacramenti pars, debet esse non mera narratio, aut peccatorum relatio repetita, sed vera de peccatis accusatio: qua de causa debet illorum dolorem supponere et ab ipso oriri, ut constat ex dictis dub. præced. sed nova confessio nullo modo potest procedere a dolore, qui aliquando fuit, et modo nec formaliter, nec virtualiter est ; siquidem quod nullo modo est, nullo modo influit ; alias sicut actu influeret, ita esset : ergo dolor de peccatis, qui aliquando fuit, et modo, nec formaliter, nec virtualiter existit, non sufficit, ut confessio sit vera sacramenti pars, ac perinde nec ac constituendum in suo genere sacramentum pœnitentiæ. Nec momenti erit si dicatur dolorem habitualement, sive habitualiter permanentem non importare præcise illa, quæ diximus, sed superaddere carentiam retractationis tam explicite, quam implicite : idque sufficere, ut maneat de præsentis, ut non retractatus. Nam id est ludere verbis : quia carentia retractationis est mera negatio, quæ minime deservire valet, ut actus præteritus sit actu pars positiva, ut necessé est, sacramenti ; nec ut confessio in esse accusationis oriatur positive ex dolore. Unde inquirendum est, an sic dolor, ut non retractatus manet de præsentis, in quo maneat? Si in se: ergo perseverat formaliter. Si in aliquo sui effectu : ergo perseverat virtualiter. Et quodlibet eorum dicatur, tollitur de medio subjectum quæstionis, nempe dolor habitualiter tantum existens. Si denique dicatur in non retractatione, hæc nihil re ipsa est, nec valet ad effectus proxime dictos concurrere.

Confirmatur : quia ad valorem hujus sacramenti non minus requiritur ex parte pœnitentis dolor, quam ex parte ministri intentio absolvendi, seu ministrandi sacramentum ; sed ad hujus valorem non sufficit ex parte ministri sola intentio habitualis : ergo nec ex parte pœnitentis sufficit habitualis præcise dolor. Major, et consequentia patent. Minor autem est communis sententia Theologorum, de quibus testantur, et videri possunt Prado de sa-

crament.

crament, quæst. 0-1, lib. 8, num. 16, el
Leander de sacrament, (lisp. 4, quæst. 17,
ubi aflirnat sic sentire omnes Doctores cum
D. Thom. 3 part, quæst. 8t, art. 8. Et
ratione convincitur : quoniam ministratio
sacramentorum est actio humana, quæ
proinde debet ex deliberata intentione
procedere, sive ex voluntaria applicatione
ad tale ministerium : quod minime salva-
retur absque concursu, et influxu talis
intentionis; nequit autem intentio influere
actu, nisi actu sit formaliter, aut virtua-
liter : ergo intentio habitualis, sive, quæ
aliquando fuit, sed de præsentia nec for-
maliter, nec virtualiter existit, non suffi-
cit ad ministrandum valide sacramenta.

Et hinc potest aliter explicari hujus
confirmationis vis illam applicando inten-
tioni, et dolori pœnitentis : nam iste sicut
pro valide recipiendo pœnitentiæ sacra-
mentum eget intentione subjiciendi pec-
cata clavibus Ecclesiæ per confessionem,
ita eget dolore de peccatis, quo confessio
in esse accusationis, et subjectionis, res-
pectu judicii Ecclesiæ constituatur ; sed
pœnitens, ut valide recipiat pœnitentiæ
sacramentum, eget intentione actuali for-
maliter, aut virtualiter existente . Ergo
pariter eget dolore actuali formali, aut
virtuali : et consequenter pro valore hujus
sacramenti non sufficit dolor tantum habi-
tualis. Cetera constant, et minor liquet ex
immediato dictis ; quia sicut pro valore
hujus sacramenti requiritur intentio 'mi-
nistri absolventis, et illud ministrantis,
sic etiam requiritur intentio pœnitentis,
qui illud suscipit : ergo si ex parte minis-
tri non sufficit intentio habitualis, seu
requiritur actualis formalis, aut virtualis,
ut communiter docent Theologi; pariter ex
parte pœnitentis necessaria erit intentio
aliquo vero sensu actualis; et minime
sufficiet, quæ habitualis præcise est. Nec
hæc loco impediri debemus instantia, aut
exemplo baptismi, quem ut adultus valide
recipiat, sufficit intentio habitualis, quin
et, ut plures dicunt, sola non resistentia :
nam illi jam occurrimus loco cit. ex
tract. 22, de sacram. Et aliunde facile
dispellitur ob manifestam differentiam :
nam homo suscipiendo baptismum non se
habet ut agens, sed ut passum : cui sufficit
non resistere cum possit. Sed in sacramento
pœnitentiæ se habet, ut agens in adhiben-

do materiam ejus proximam, sive partem
essentialem consistentem in actibus dolo-
ris, et confessionis : quocirca debet agere
humano modo, illosque actus elicere ex
deliberata intentione, ut etiam proportio-
nabiliter contingit in sacramento matrimo-
nii, pro quo manifestum est non sufficere
solam non resistentiam, aut habitualement
tantum consensum.

118. Secundo probatur eadem assertio Probat
ab inconvenienti, quod infertur expositio-
ne contraria : nam, si dolor præcise ha-
bitualis sufficit ad valorem hujus sacra-
menti ; sequitur, quod cum dolore peccatorum
elicitis quinquaginta, aut etiam centum
ab hinc annis, possit quis nunc absque
novo doloris actu confiteri eadem peccata,
quæ tunc fuerunt materia doloris in con-
fessione ; consequens est absurdum : ergo
et antecedens. Sequela est manifesta.
quia dolor habitualis peccatorum non in
alio, ut describunt Adversarii, consistit
quam in eo, quod aliquando elicitus fue-
rit, et deinde explicite, vel implicite re-
tractatus non sit. Id vero planum est
posse contingere in toto illo tot annorum
spatio. Demus enim puerum paulo post
usum rationis incidisse in peccatum mor-
tale, a quo cito absolutus fuit in confes-
sione sacramentali. Demus illum deinceps
nunquam peccasse mortaliter, et pervenisse
ad ætatem decrepitam. In toto hoc spatio,
et ejus fine salvatur dolor habitualis primi
illius, et unici peccati mortalis, consistens
in eo, ut Adversarii volunt, quod aliquan-
do fuerit elicitus, et nunquam retractatus
explicite, vel implicite. Sequitur itaque
juxta eorum sententiam posse hominem
illum in fine vitæ, et post tot annos con-
fiteri peccatum in pueritia commissum,
absque novo dolore, sed in virtute illius,
quem centum ab hinc annis elicit. Id
vero esse absurdum ostenditur ; quia cum
sacramentum sit quoddam totum morale,
compositum ex materia, et forma, petit
moralem, sive prudentialem inter prædic-
tas partes conjunctionem, sive indistan-
tiam : nemo vero prudens judicabit inter
dolorem, et absolutionem cum media inter-
capedine centum annorum dari ullam mo-
ralem indistantiam, sive conjunctionem.
Et quid si distantia esset mille annorum,
aut plus ultra? nam juxta Adversarios
durat dolor semel elicitus, quandiu non

retractatur, et sic nullum habet terminum in eo ducationis modo. Sed decipiet, qui actus adeo distantes doloris, et absolutio- nis dicat moraliter conjunctos ad unum sacramentum constituendum. Unde vide- mus Auctores, qui hanc rem versant, hanc temporis illimilationem non admittere, sed potius distantiam temporis, et non valde magnam, inter dolorem, et confes- sionem determinare. Diana 5 part, tract. 14, résolut. 67, et Praepositus ab eo relatus assignant spatium unius diei, ut cum pœ- nitens vespere discutit conscientiam, et eisDiia conteritur, et sequenti die confitetur. Tamburinus lib. 2, de Conf. cap. 2, § 4, num. 5, censet dolorem posse precedere confessionem quatuor, aut quinque diebus. Tancred, tract. 1, disp. 5, sect. 6, asserit sufficere dolorem, etsi precedat per unum mensem. Dicastillo disp. 6, num. 177, profitetur se malle ab aliis audire, quam perse decernere : et rem arbitrio pruden- tum reliquit. Sed quod erit arbitrium, ubi assignatur sine termino tempus ex sola aliquando elicentia doloris, quem sequens non diluerit retractatio ? Sic censent Anc- iores, paucis admodum Junioribus excep- tis. quos num. 122 dabimus.

Conflr- Confirmatur primo : nam confessio sa- natur i cramenlalis debet ex una parte reddere sensibilem dolorem internum, qui ad sacramentum concurrat, et ex alia, ex predicto dolore procedere ; alias non se posset gerere per modum accusationis, ut dub. præced. magis expendimus : sed con- fessio praesens non significat sensibiliter dolorem elicited centum ab hinc annis, nec ab eo in tam longa temporis distantia vere procedere potest : ergo nec ipse dolor adeo distans potest esse pars, presentis sacramenti.

ConQr- ^9. Confirmatur secundo, quia non aiitar 2. magis influere, et concurrere ad sacra- mentum pœnitentiæ valet dolor praeteri- tus non retractatus, quam ad celebrandum possit intentio, v. g. rite celebrandi, et consecrandi in Missae sacrificio semel ha- bita, et nunquam retractata. absurdum autem esset dicere talem intentionem, (quam communiter omnes sacerdotes in sua ordinatione habent,) sufficere ad rite cele- brandum. et consecrandum per totam vitam, subindeque non indigere alia nova, aut renovata intentione, quia prior illa

nunquam retractata fuit : idque adversa- retur communi omnium apprehensioni, et praxi. Ergo pariter absurdum reputari debet, quod dolor in pueritia conceptus do peccato mortali tunc commissio, et primæ illius confessioni deserviens, ex hoc ipso, quod non retractetur, possit deservire om- nibus subsequentibus ejusdem peccati con- fessionibus, quæ esse valent innumerabi- les in multitudine, et valde distantes in tempore. Idem etiam inconueniens appa- ret in intentione recitandi cilicium divi- num : sufficeret enim eum, qui ad illud tenetur, habuisse semel, et a suæ obliga- tionis principio intentionem recitandi, licet postea in toto vitæ decursu nullam novam intentionem adhiberet, nec prio- rem repeteret, nec ejus recordaretur : quippe juxta Adversariorum doctrinam infentionem. quam semel habuit nunquam retractavit. Idem ulterius repraesentatur in sacerdote, qui propter capellaniam ha- bet obligationem perpetuam applicandi omnibus, aut multis diebus Missam pro defuncto. Qui minime huic obligationi satisfaceret per hoc, quod cum capella- niam obtinuit, habuerit intentionem ap- plicandi Missas debitas pro defuncto, si postea in decursu vilæ non amplius repe- tat. aut innovet hanc intentionem ; quamvis priorem non retractaverit. Quin non pauci affirmant, quod, si vel per unum annum hanc omissionem haberet explicite appli- candi, minime satisfaceret justitiae, nec suum faceret stipendium illi tempori cor- respondens. Quanto minus, si se ita gere- ret per totam vitam ?

Et ratio generalis est jam supra assigna- ta, quod omnia prædicta, confessio, abso- lutio, consecratio, recitatio officii, et appli- catio Missæ sunt operationes humanae, quæ debent procedere ex intentione deli- berata in ordine ad proprios fines : et ali- ter factæ illos fines non assequuntur, nec valorem habent. Ex eo autem, quod ali- quando intentio praecesserit, non sequitur, quod longo tempore adsit : sed fieri potest, quod cesset tam in se, quam in effectibus, el in sui recordatione, et approbatione. Nec ad prædictam, et omnimodam cessa- tionem requiritur actus positive, et con- trarie priorem retractans. sed sufficit ipsa temporis diuturnitas absque prioris actus renovatione. Quia voluntas, cum primo intendit.

intendit, nee sibi, nec aliis potentiis imprimit aliquid omnino fixum, ol quasi indelebile per modum characteris, aut saltem permanens per modum habitus ; sed aliud quid minus stabile ad instar actus, aut dispositionis statim deficit. Unde ex hoc ipso, quod recordatione, et repetitione non faveatur, evanescit etiam sine actu contrario, sic exigente ipsius conditione. Idque non solum physice, ut ratio suadet, sed etiam moraliter in ordine ad prudens iudicium : oppositum namque fundamentum præsifat illi, qui per quinquaginta annos intentionis aliquando habitae non recordatur, nec illam approbat, nec repetit ; sic enim in ordine ad eam se gerit, ac si nunquam fuisset, aut esset. Eo vel maxime, quod illa, quæ ex intentione deliberata fiunt, vere, et realiter ex ea procedunt, et terminant ejus influxum ; ad quod nihil refert prudens, ac moralis existimatio, si res ipsa in se aliter se habet ; quia intentio longo tempore præcedens, et nunquam innovata desinit tam in se, quam in effectu, atque ideo absolute.

o i i ' ~ 0 . Ets* ^ji^atur ad valorem sacramenti matrimonii sufficere consensum unius conjugis, quamvis post longum tempus accedat consensus alterius, dummodo primus toto illo tempore non fuerit retractatus: quod signum est pro his intentionibus, et earum permanentia sufficere aliquando fuisse, et postea non retractari. Ad id, inquam, si objiciatur, communiter respondetur ; occurrere in sacramento matrimonii specialem rationem, ut præmissus semel ab uno conjugis consensus permaneat usque ad consensum alterius, licet hic multum differatur ; quia videlicet matrimonii sacramentum est pro materiali quidam humanus contractus, qui de se admittit eam suspensionem, usque dum detur, aut denegetur expectatus alterius consensus; sed quamvis recognoscamus majorem ob molivum assignatum admittendam esse permanentium istorum actuum in matrimonio, majoremque distantiam sustineri posse inter consensus unius, et alterius, (se habentes in matrimonio per modum materiæ, et formæ,) quam in aliis sacramentis : ut cum N. Cornejo, Ledesma, et Sanchez observat N. Andreas tract.

Matrimon. cap. 7, punct. 4, num. 63, nihilominus censem consequenter

ad hactenus dicta tam longum tempus posse a consensu unius ad consensum alterius decurrere, quod non succederet validum sacramentum, nisi repetito, aut innovato primo consensu. Si enim tantum temporis elabatur, ut hic desinat tam formaliter, quam virtualiter ob defectum tam in se, quam in aliquo sui effectu ; non est, cur fingatur permanere ob solam non retractationem contrariam; sed perinde censendus est cessare, ac finiri, sicut alii actus humani, cum non repetuntur, et innovantur, ut constat ex hactenus dictis. Præsertim cum nemo, licet consensum praebeat, præsumatur velle expectare in perpetuum consensum alterius ; sed intra rationabilem durationem (majorem, aut minorem juxta diversas personarum, et locorum circumstantias) qua elapsa cessat : et si adhuc matrimonium postea celebratur, novus consensus adhiberi debet.

121. Dicendum est secundo eundem doloris actum, si perseveret virtualiter, posse deservire distinctis, ac succedentibus eorundem peccatorum confessionibus. Sic docent Petrus de Ledesma in Summa, cap. 4, de pœnit. vers. *La segunda duda. Joann.* a Cruce in Director, part. 2, de pœnit. quæst. I, dub. 6, concl. 2. Candidus disp. 24, art. 6, num. 2. Arauxo 3, quæst. 84, art. .°0, in Comment, (quo etiam loco nos idem insinuavimus num. 9, quamvis minorem non probantes hujus Auctoris in sua resolutione distinctionem) Dicastillo disp. 6, num. 160. Tancredo disp. 5, sect. 6, et alii. Idemque re ipsa docent Soto in 4, dist. 17, quæst. 2, art. 3, et Suarez disp. 20, sect. 4, num. 29, quamvis non ita clare loquantur. Probatur satis efficaciter ex prænotatis, et hucusque dictis : nam eundem doloris actum virtualiter permanentem deservire distinctis, et succedentibus eorundem peccatorum confessionibus, ex nullo capite repugnat : ergo idem dolor virtualiter permanens potest in præmisso sensu nullis confessionibus deservire. Consequentia patet. Et antecedens suadetur discurrendo per singula, quæ in hoc casu occurrunt, et possunt repugnantiam fundare, si ulla esset. Nam in primis non repugnat actum doloris licet in se, et formaliter non permaneat, perseverare virtualiter, sive in effectu ; id enim satis liquet in aliis actibus humanis,

ut in intentione requisita ad conficiendum sacramenta, in consensu requisito ad celebrandum matrimonium, in aliis pluribus, quæ, cum necessario ad aliquos effectus requirantur, non semper existant in se (formaliter, sed sufficit, quod existant virtualiter, sive in effectu : idque exposcit humanus operandi modus, cum non possimus semper retinere formaliter intentionem, aut attentionem circa idem objectum : ergo nulla est repugnantia in eo, quod dolor de peccatis semel elicitus, licet desinat esse formaliter in se ipso, perseveret tamen virtualiter, et in effectu. Etsi inquiras, in quo, aut quo modo perseveret? Ad id satis constat ex generaliter dictis num. 115. Et insuper facile explicatur in speciali : nam, si quis ex concepto peccatorum dolore, incipiat pro illorum satisfactione jejunare, et alias carnis macerationes assumere, occasiones cavere, loca pia adire, orationem frequentare, etc., in omnibus his tanquam in effectu manet antecedens dolor, quamvis in se cessaverit, et quandiu prædicti effectus formaliter durant, ille virtualiter perseverat. Idem proportionabiliter contingit, cum quis ex præconcepto illo peccatorum dolore, repetit confessiones illorum. Pariter, cum, si prædicti doloris memoria occurrit, approbatur, et saltem in confuso retinetur, licet de novo, et expresse non eliciatur. Haec omnia sufficiunt, ut pristinus dolor in se transiens permaneat virtualiter, sive in effectu, ut in actu intentionis, et aliis contingit, et discurranti facile constabit.

Deinde non repugnat actum doloris sic virtualiter permanentem concurrere ad sacramentum, et cum illo influere : tum quia casus est ordinarius, (et distinctus a difficultate, quam nunc versamus) quod cum hoc sacramentum exercetur, et fit, non adsit dolor formaliter existens, sed præcise virtualiter. Tum quia id generale est in intentione necessaria tam in ministro, quam in suscipiente, ut sacramentum fiat : et tamen non requiritur, quod detur intentio formalis, cum sacramentum fit, sed sufficit virtualis : nec oppositum ferret humana fragilitas, quæ ob varias cogitationes, non semel inculpabiles, deficit a formali intentione, sicut et attentione in eo, quod agit. Tum denique, quia vel in naturalibus, et physicis virtualis existentia

causarum, ut actu influant, et effectus ipsis attribuantur ; sic enim viventium generatio est origo a vivente, licet istud generationi non adsit formaliter, nec aliquando existât in se ; sufficit enim existere, et assistere virtualiter in semine a se deciso : sic etiam plures mixtorum operationes attribuuntur specialiter elementis, quæ tamen non existant formaliter in mixtis, sed virtualiter tantum. Hac itaque ratione, licet actus dolendi de peccatis in prima, et sequentibus confessionibus non existât formaliter in se ipso, sed in hoc sensu præterierit ; potest tamen ulterius permanere virtualiter in effectibus, quos proxime recensuimus. Et ad eandem permanentiam plurimum confert, quod prædictus dolor præteritus veniat aliquoties in memoriam, ibique retineatur saltem in confuso cum quadam approbatione ; ita quod pœnitens subito requisitus, andoleret de peccatis, sive verum conservaret dolorem, subito etiam, et sine nova deliberatione, responderet affirmative. quamvis (tacitæ objectioni occurrimus: in-[^]. intellectus ex se, et objectum intellectu apprehensum nequeant movere voluntatem, nisi objective, et quoad speciem actus, tamen virtute prioris voluntatis possunt movere efficaciter, et quoad exercitium, ut observavimus Tract, II. de Bonit. et mal. disp. 4, dub. 5, num. 40 ; unde prior dolor de peccatis a voluntate prius elicitus, et deinceps ab intellectu apprehensus, et recogitatus saltem in confuso, potest novam inducere (si opus esset) intentionem peccata iterum cum eodem dolore subiiciendi absolutionis sacramentali per confessionem.

Denique veniendo ad præcipuum difficultatis caput, non repugnat illum unum doloris actum virtualiter permanentem deservire multis subsequentibus eorundem peccatorum confessionibus : nam si permaneret formaliter, id officium præstare posset, ut constat ex dictis num. 116 : ergo idem dicendum est, si permaneat virtualiter. Probatur consequentia : tum, quia permanentia virtualis æquivalet formali, ut patet in intentione consecrandi, in consensu pro matrimonio, et aliis exemplis supra positis : ergo dolor permanens virtualiter potest præstare, quod præstaret dolor per idem tempus formaliter perse-

verans

verans. Turn eliam, quia per respectum ad unum præcise sacramentum eodem modo deservit dolor existens virtualiter, ac dolor existens formaliter; unde nemo negat, quod pro uno sacramento sufficit dolor virtualiter tunc existens: ergo similiter per respectum ad plura sacramenta succedentia eodem modo deservit unus dolor continuatus virtualiter, ac unus dolor formaliter continuatus: id enim vis paritatis evincit: ergo si unus formaliter; dolor, si continuetur, deservit multis eorundem peccatorum iteratis confessionibus: idem de dolore virtualiter existent!, si continuetur, dicendum est. Tum præterea; nam ideo unus, et idem doloris actus formaliter persistens potest deservire multis successive eorundem peccatorum confessionibus, qui æquivalet multis doloris actibus discontinuatis, quos, si adessent, dubitari non posset aptos esse deservire prædictis confessionibus; sed etiam unus doloris actus virtualiter continuatus æquivalet multis doloris actibus discontinuatis, de quibus, si virtualiter adessent, nemo dubitaret posse sufficere ad plures successive confessiones: ergo, si idem doloris actus formaliter perseverans multis confessionibus eorundem peccatorum deservit; idem de uno, et eodem dolore virtualiter perseverante dicendum est.

to5r. 122. Confirmatur primo destruendo
ml i. fundamentum oppositum: nam si ob aliquam rationem repugnaret unum doloris actum virtualiter perseverantem deservire multis successive eorundem peccatorum confessionibus, maxime quia est vera pars, et materia proxima sacramenti pœnitentiæ: quare repugnare videtur dari plura pœnitentiæ sacramenta, quin dentur plures actus doloris juxta confessionum numerum. Hoc autem motivum nihil evincere suadetur primo: quoniam unus actus successive durans æquivalet multis, qui circa idem objectum in ea duratione multiplicari successive possent: ergo sicut prædicti actus multiplicati possent deservire multis sacramentis: sic etiam potest idem actus continuatus eisdem æquivalens. Quare sicut hac de causa non est inconveniens eundem doloris actum formaliter existentem, et formaliter continuatam deservire multis pœnitentiæ sacramentis; sic etiam de dolore virtualiter

exisleri, et continuato dicendum est. Secundo, quia dolor interior non habet esse materiam proximam hujus sacramenti, nisi reddatur actu sensibilis per confessionem, quæ quatenus illum, ut sui causam repræsentât, ipsum constituit in esse sensibilis, sicut esse debet in ordine ad sacramentum juxta dicta dub. præced. Sed ubi cum eodem materialiter dolore fiunt multæ confessiones, talis dolor multiplicatur in esse sensibilis juxta pluralitatem confessionum, a quibus sensibilitatem accipit; ergo sic acceptus, licet materialiter unus, potest ad multa sacramenta deservire.

Confirmatur secundo, magis declarando secundam vires præmissi fundamenti, et confirmationis. Nam munera, ad quæ dolor peccatorum in hoc sacramento requiritur, et quorum ratione officium veræ partis illius exercet, duo sunt: videlicet, ut confessio peccatorum non sit mera illorum historia, aut recitatio, sed vera accusatio ex dolore orta: deinde, ut sacramentum sit judicium quoddam reconciliativum, in quo pœnitens ut reus detestatur delicta, et eorum pœnitet, quod fit formaliter per dolorem. Porro ut hæc munia exerceantur successive in multis sacramentis, satis est dolor, aliquando formaliter existens, et ulterius virtualiter continuatus, ac perseverans toto illo spatio, quo multæ eorundem peccatorum confessiones repetuntur. Nam in primis omnes eæ confessiones possunt ex illo eodem dolore procedere, atque ideo esse non puræ narrationes, sed veræ accusationes, sive id contingat ex eo, quod, cum primo pœnitens illum dolorem elicit, habuit intentionem eodem dolore ortam confitendi non semel tantum, sed iterum, atque iterum illamet peccata: sive contingat ex eo, quod licet tunc non habuerit talem intentionem saltem expresse, tamen cum per decursum vitæ ejus doloris recordatur, illam reprobat, ex eaque recogitatione movetur, ut de novo intendat confiteri iterum idem, aut eadem peccata: Unde consequens fit salvari etiam secundum munus: concurrunt enim omnia requisita ad judicium reconciliativum, ut facile consideranti constabit. Concurrente ergo uno doloris actu ad multas confessiones juxta sensum præmissum salvantur omnia munera, pro quibus dolor in hoc

sacramento requiritur, et officium partis exercet.

§ III.

Satisfit mothiſ adversantium opinionum.

Bertado- 123. Contra primam conclusionem sen-
Le”Bder fiunt Hurtado disp. 1, de sacrament, in gen.

difficult. 11, in fin, et Leander tract. 5, disp. 7, quæst. 6, affirmantes ad validam confessionem sufficere dolorem præcise habitualement, sive qui per mullum tempus præcedit confessionem, dummodo postquam semel habitus est. nec explicite, nec implicite retractetur. Pro eadem sententia Leander refert Candidum, sed immerito : loquitur enim hic Auctor de dolore virtualiter permanenti, ut manifeste constat ex motivo, et verbis, quibus utitur, et se explicat. Eandem sententiam tueri videtur N. Antonius tract. 5, de pœnitent. disp. 3, sect. 6, num. 110, quia relata cum aliis opinione Leandri subjungit : « Has omnes » sententias judico probabiles, tu elige, quam « malueris. » Sed nos licet hanc sententiam non dicamus improbabilem, nec alia notemus censura ; nihilominus non censem positive esse probabilem, et multo minus quod sit in praxi segura, ob manifestum periculi frustrationis hujus sacramenti ex defectu doloris sufficientis. Ea enim, quæ pro valore sacramentorum desiderantur, debent concurrere actu formaliter, aut virtualiter, et non sufficit existere præcise in habitu, quippe habitus non dicit exercitium, aut influxum, sed meram, et quasi dormientem rei permanentiam. Et hæc est quasi communis Theologorum assertio, præsertim ubi agunt de intentione necessaria pro conficiendis sacramentis, ut abunde constat ex supra dictis. Motiva autem pro ista opinione consistunt principaliter in subterfugiis ad eluendum necessitatem doloris actualis pro singulis confessionibus : sed illa, ut censem, satis præclusimus. Et nihil fere positivum occurrit, quod pro illa expendamus, et diluamus. Opponi tamen potest cum Leandro disp. cit. quæst. 4, his verbis : Repetita confessione vocali eorundem peccatorum repetitur saltem virtualiter dolor præcedentis confessionis, perseverantis adhuc moraliter, et virtualiter :

sufficit itaque dolor eorundem peccatorum aliquando habitus. Et confirmat ex Diana : c«th quia juxta hanc opinionem possunt confessarii multos scrupulos sedare, in his præsertim, qui frequenter confitentur do peccatis venialibus ordinariis, cum aliquo mortali jam confesso, et absoluto: quia non tenentur ad novum actura doloris, cum alius prior possit concurrere semel habitus, et numquam retractatus. “**

Sed hæc momenti non sunt : motivum enim solum probat sufficere antiquum dolorem, si perseverat adhuc moraliter, et virtualiter, ut loquitur Leander, et nos facile concedimus, et in secunda assertione statuimus. Sed quid commune id habet cum dolore habitualiter tantum manente? Non plane coliaerent, quæ ille Auctor scribit quæst. 4, et quæst. 6 ; nam in 4, exposcere videtur virtualement ejusdem doloris perseverantiam, ut ipsius verba demonstrant. Sed in 6, non aliam perseverantiam exigit, quam actum aliquando fuisse, et deinceps non retractari : id vero non importat permanentiam virtualement, sed ad summum habitualement, ut ex supra dictis constat.

Ex quibus etiam patet ad confirmationem : nam quæ statuimus de sufficientia virtualiter permanentis pro valore hujus sacramenti, et de necessitate intentionis virtualiter saltem existentis pro isto, et omnibus aliis ; optime quidem sunt ad propulsandum scrupulos, qui ex defectu doloris formalis, aut intentionis formalis oriri solent, præsertim in subjectis vehementis, et inconstantis phantasie, per quam ad innumera, et diversa objecta trahimur perturbatis erga unum intentione, et attentione : unde timeri solet recessus a præconcepto fine, et subséquentes actus non habuisse deliberationem pro illorum valore necessariam. Et hi scrupuli præsertim pungunt in conficiendis, et recipiendis sacramentis, re profecto ex genere suo gravissima. Sed ibi propulsari, et parvipendi debent, ubi præcessit intentio requisita, et virtualiter perseverat in ipsis operationibus ex eadem ortis, quamvis in eis adsit mentis divagatio, et videamur in deliberate procedere. Aliter enim res se habet, et ex præconcepto fine operamur : unde dubitare non debemus de sacramentorum valore. Quod remedium eo securius,

^{1. seu}
opposite

riusesl, quo communius inter Theologos, et ab eis assertum tanquam proportionatum volubiliū cogitationum vertigini, quā vel involuntarii rapimur extra nos, et extra ea, inquā aciem tam attentionis, quam intentionis a principio cujuslibet operis summo conatu dirigimus. Si namque pro his requireretur actualis vel intentionis, vel doloris, vel consensus formalis existentia, ac perseverantia, et non sufficeret virtualis supra asserta, et explicata, obrueretur quidem humana fragilitas. Pro quibus remedium non est, et inulto minus remedium securum praerequisitarum operationum perseverantia solum habitualis: hæc enim licet importet carentiam actus retractantis, nihil tamen est de præsentī, vel in se, vel in aliquo effectū, sed perinde se habet, ac si non esset, aut fuisset: quocirca influere actu non valet: quod tamen pro valore sacramenti requiritur. Consuere itaque tale remedium per recursum ad dolorem, aut intentionem præcise habituales, scrupulos quidem tollet, sed certa pericula, et non dubia ex eis inducet peccata.

i^{ss}. 124. Contra secundam conclusionem sentiunt aliqui affirmantes eum, qui in confessione nova repetit peccatum, de quo absolutus directe jam fuerat, debere novum, ac distinctum de prædicto peccato dolorem elicere, et non sufficere, quod, perseveret virtualiter in antiquo novæ confessioni applicato. Ita Henriquez lib. 4, cap. 26, num. 7, Filiucius Tract. 6, cap. num. 77, Vazquez quæst. 92, art. 3, dub. 5, in fin. Joannes Sancius disp. I, 44 num. 22, Bonacina disp. 5, quæst. 4, punct. 4, Perez disp. 19, sect. 5, num. 3, Diana part. 3, tract. 4, résolut. 116, et alii, quam sententiam suadent diversis motivis. Primo, nam, cum sacramentum sit quoddam totum compositum ex suis partibus, pro novo sacramento requiruntur novæ partes; sed dolor est pars essentialis sacramenti pœnitentiæ: ergo pro novo pœnitentiæ sacramento requiritur novus dolor: hic ergo adesse debet, ubi nova repetitur eorundum peccatorum confessio. Secundo, nam ex opposito infertur posse aliquem toto anno, quin, et tota vita confiteri quotidie eadem peccata, non renovato dolore, quem habuit a principio anni, aut etiam paulo post usum rationis: consequens ap-

Salmanl. Curi. Theolog. tom. XX

paret absurdum, et contra communem apprehensionem, et praxim: ergo id, ex quo sequitur non debet admitti. Tertio, quia proTcniem. novo sacramento pœnitentiæ requiritur nova confessio; nemo namque dixit, aut imaginatus est unam confessionem peccatorum posse deservire pro pluribus sacramentis: ergo idem de dolore dicendum est, quippe qui non minus, quam confessio est materia proxima, et pars essentialis hujus sacramenti.

Respondemus hæc omnia posse simulDiuiiur dilui exemplo doloris formaliter perseve- L rantis, qui potest multis, et succedentibus confessionibus deservire, ut ostendimus num. 116, ubi occurrunt eadem difficultates, ac in dolore virtualiter permanenti, et eodem modo dissolvi debent, juxta superius dicta num. 121. Sed magis in speciali respondetur ad primum; quod ad summum evincit debere innovari, et multiplicari dolorem virtualiter permanentem in esse partis. Quod facile admittimus, et explicamus. In primis eo, quod dolor non est pars hujus sacramenti, nisi fiat sensibilis per confessionem: unde multiplicatis confessionibus, sicut fit multipliciter sensibilis, ita fit multiplex in ratione materiæ proximæ. et partis essentialis hujus sacramenti. Deinde ex eo, quod sicut dolor formalitei* existens pro aliqua duratione æquivalet multis doloris actibus, qui in eadem duratione elici possent; sic etiam dolor virtualiter in eadem duratione continuatus æquivalet multis doloris actibus, vel formaliter, vel virtualiter existentibus; atque ideo, licet sit unus in esse rei, est multiplex in esse partis sacramenti juxta pluritatem confessionum, quibus deservit, et per quas trahitur ad sacramenta. Hoc momenti est. quod debet adesse novum motivum erubescencia), et doloris, quoties quis confitetur: nam id ipsum est materia controversiæ, quam versamus, nec ita opponi, aut supponi debet non producto fundamento. Et propterea eodem modo dispellitur, habetque contra se exemplum ejusdem numero doloris, ubi formaliter continuatur. Nam quod ad erubescencia spectat, hæc non est pars sacramenti, nec ponit in numero cum dolore; et permissa ejus necessitate, non deficeret, ubi eadem peccata exponerentur diverso confessario, licet

cum eodem antiquo dolore virtualiter permanenti.

Ad secundum respondemus concedendo sequelam, quæ nullum continet absurdum, sed veritatem, ubi supponitur eundem doloris actum ab initio anni elicatum, vel a principio usus rationis continuari virtualiter per totius anni, aut vitæ decursum. Hoc namque supposito, consequens est prædictum dolorem, sic virtualiter continuatum posse deservire multis, et omnibus confessionibus circa eadem peccata, quibus deservire possent plures dolores formaliter interrupti, et sibi succedentes, aut idem dolor, si (quod difficilius est) formaliter in se perseveraret. Quo modo autem idem dolor possit per longum tempus virtualiter permanere, difficultate non caret, sed quæ in praesentiarum non refert; quippe, quod non discutitur, sed supponitur ex parte hypothesis, quæ controversiæ subjicitur, an scilicet idem dolor peccatorum virtualiter permanens possit multis confessionibus deservire; sive per breve tempus, sive per longum : in ea namque duratione, in qua permanserit, affirmamus obire posse illud munus. Quamvis nec impossibile, nec nimis arduum censeamus, quod permaneat virtualiter per longum tempus in effectibus ex tali dolore ortis; ut puta in peregrinatione, in abstinencia carniū, et similibus, quæ dum exercentur, refricant memoriam saltem confusam pristini doloris cum approbatione, idque plurimum confert ad virtutalem ejus conservationem.

Teniam Ad tertium omissio antecedenti, negamus consequentiam. Et ratio disparitatis est, quod dolor potest permanere, et continuari virtualiter, ut explicatum est; sed confessio peccatorum, cum sit actus exterior. et transiens, nihil infert, aut ex se relinquit, in quo vere dicatur virtualiter permanere : unde confessio pro una absolutione facta nequit pro alia servire. (Et hic incidenter observet Lector absurdum illorum intelligentium, qui perseverantiam habitualement cum virtuali confundunt, neutraque aliud esse describunt, quam actum aliquando elicatum non esse expresse, aut implicite retractatum. Quod si verum esset, non minus permaneret confessio semel facta, quam dolor semel elicatus, ubi nulla illarum subsequuta fuit retractatio : atque ideo, sicut unus dolor permanens non re-

tractatus potest, eis affirmantibus, multis confessionibus deservire; sic etiam eadem peccatorum confessio semel facta et non retractata posset deservire pro multis absolutionibus, et sacramentis. Quod nomen, quem viderimus, ausus est dicere). Radix autem assignata disparitatis provenit ex doctrina superius tradita, quod materia debet de novo adhiberi, ut novum componat sacramentum. Interest autem inter dolorem, et confessionem, quod ille potest virtualiter permanere, et de novo applicari, et explicari, sensibilisque fieri per novam, et iteratam confessionem : unde potest ad novum sacramentum concurrere. Confessio autem semel facta transit formaliter, et desinit in se ipsa : atque, sic sumpta nequit pro novo sacramento servire. Unde, si quis conaretur illammet applicare, opus haberet inducere aliam novam eorundem peccatorum explicationem vel scripto, vel nutibus, vel alio modo sensibili. Quoquo autem modo id faceret, novam formaliter faceret confessionem, a præcedenti distinctam. Unde nunquam verificatur, quod antiqua deserviat novo sacramento; sed semper pro absolutione nova adest etiam nova confessio.

Addi valet alia non spernenda disparitas ex Lugone disp. 14, num. 30; nam, licet dolor, et confessio sint materia proxima hujus sacramenti : diverso modo se gerunt. Cum enim sacramentum istud institutum fuerit per modum iudicii reconciliativi, nequit de novo, absque nova accusatione exerceri: prolata enim valida sententia a Iudice in aliqua causa, nequit iterum sententia proferri absque novo processu, et causæ cognitione : quippe in priori functus jam fuerat Iudex munere suo. Requiritur igitur pro nova sententia, sive absolutione in hoc iudicio nova accusatio, et delictorum testificatio, quod fit formaliter per confessionem pœnitentis : quæ proinde nova requiritur pro nova absolutione, et sacramento. Possunt autem prædicta fieri absque novo dolore, sed per novam applicationem antiqui, si actualiter vel formaliter, vel virtualiter perseveret. Et ideo pro novo sacramento non requiritur determinate novus dolor, sed antiquus etiam servire valet. Verum hæc differentia, aut disparitas, ut teneat, revocanda ultimo est ad radicem a nobis assignatam, quod dolor semel

mol elicitus potest continuari, secus confessio ; ille potest explicari, et applicari per novam confessionem; hæc vero non valet, nisi per novam peccatorum significationem, quæ est vera, formalis, et nova confessio, quæ rationem partis, et materiae proximæ exercet, praecludendo locum antiquæ.

DUBIUM VI. APPENDIX.

De specialibus difficultatibus circa dolorem, it propositum in confessione venialium.

Obsenuintur communiora.

Quæ in hac disputatione scripsimus, referuntur principaliter ad remissionem peccatorum mortalium in isto pœnitentiæ sacramento; licet nonnulla incidenter diximus et rimas de venialium remissione. Sed cum inter hæc, et illa adsit quasi infinita distantia; hæc ipsa fundat plures differentias circa modos, quibus in hoc sacramento exponuntur, et remittuntur; obligatque, ut plura in genere dicta debeant in venialibus limitari, et ad regulas magis speciales reduci. Ad quod accuratius præstandum oportebat non pauca circa venialia, et formam, per quam remittuntur, prænotare. Sed quia hæc ex professo versavimus, ut statuimus in variis hujus Cursus tractatibus, ad quos per se spectant; nolumus actum agere; sed lectorem, si diffusiora cupit, ad proprias sedes remittere, et ibi dicta indagare, atque in præsentī supponere. Sed ulterius.

§ I.

126. Differentia principalis inter mortalia, et venialia desumitur ex dictis Tract. 13, disp. 19, quæ est *de distinctione peccati mortalis a mortali*, per totam, et specialiter dob. 1, inquirente, *« ut sit primaria differentia venialis culpx a mortali? »* In eo autem constituimus, quod peccatum mortale est simpliciter contra legem, id est simpliciter appellante non solum supra legem, sed supra materiam legis, et supra modum illam attingendi : et harum quilibet defectus impedit, ne defectus sit culpa mortalis, et in ratione venialis relinquit. Ubi enim lex non est talis, simpliciter obligans, vel

licet obiiget simpliciter, violatur in levi materia ; vel lege, et materia simpliciter talibus, modus est secundum quid ob non perfectam deliberationem agentis : in his omnibus simul et divisive sumptis vitatur simpliciter violatio legis, et malitia culpæ est levis, seu venialis. Ex ea radice provenit, quod peccatum grave sit inobedientia simpliciter erga Deum, et avertat ab ipso, ut ultimo fine super omnia dilecto : cujus oppositum ob oppositam rationem contingit in levi : quippe, quod leviter deficit in obediendo, et ab ultimo fine non avertit, sed solum secundum quid ab eo divertit, retenta habituali conversione, animique præparatione omittendi id ipsum, in quo venialiter peccamus, si ultimo fini absolute adversaretur, ut fuse explicuimus Tract. 8, dub. 4, discutientes, « Utrum justus peccans venialiter habeat pro fine saltem negative ultimo bonum inordinatum, circa quod peccat, aut quis sit ultimus finis illius actus »? Sequitur præterea ex eadem radice peccatum grave expellere gratiam habitualement, qua sanctificamur, et quæ constituit habitualement subjectionem ad Deum, et ordinem ad ipsum, ut ultimum finem dilectum super omnia : peccatum vero leve prædictam gratiam non excludere. quia non excludit illam subjectionem, nec illum ordinem. Inde ulterius Ut peccatum grave inducere maculam simpliciter, quæ consistit in voluntaria privatione gratiæ, per ipsum inducta : peccatum vero leve eam privationem, sive maculam non causat, sed aliam longe inferiorem et secundum quid consistentem in privatione nitoris gratiæ, sive fervoris charitalis qui cum possit esse per actus virtutum, impeditur, cum ab ultimo fine-divertimur, et vel leviter delinquimus. Fit etiam peccatum grave merito appellari mortale, quia excludit vitam supernaturalem, quæ per gratiam sanctificantem habetur, et non relinquit in subjecto principium ad eam promerendam : peccatum autem leve rationaliter vocari veniale, quia non excludit gratiam, quæ est principium ad consequendum ejusdem peccati remissionem.

127. Descendendo autem ad modum remissionis, sicut Tract. 15. de Justificat, disp. 2, dub. 5, statuimus peccatum mortale non posse remitti absque intrinseca mutatione peccatoris : sic etiam in eodem

Tract, et disp. dub. 8, decisum reliquimus, quoi peccatum veniale auferri non valet absque intrinseca mutatione subjecti, et hoc primo loco firmavimus, addentes sequentes assertiones. Secundam, quod hæc intrinseca mutatio debet fieri per aliquid peccato veniali repugnans, ei eidem impossibile. Tertiam, quod istud intrinsecum. et impossibile non salvatur in sola gratia sanctificante, nec in aliquo alio dono habituali, sed necessario exposcit aliquam operationem elicitam ab homine, in quo peccatura veniale præcessit. Quartam, non aliam operationem ad id sufficere, quam actum supernaturalem contritionis, aut charitatis. Quæ omnia late explicuimus. et communivimus, tum rationibus, tum auctoritate, et præsertim Angelici Doctoris, qui prædicta apertissime in diversis locis statuit. Et ea quasi ad compendium redegimus, et raagis expolivimus Traci. 2², de sacramentis, disp. 10, dub. 2, » de modo, quo sacramentalia concurrunt ad remissionem venialium peccatorum*, ubi per varias conclusiones explicuimus, quod sacramentalia non efficiunt instrumentaliter physice remissionem venialium, sed solum ad eam concurrere per viam impetrationis, consequendo immediate auxilia ad elidendum actus per quos formaliter excluduntur : qui actus possunt pro arbitrio ea auxilia suscipientium elici, aut impediri : quo circa ex usu sacramentalium non fit infallibiliter venialium remissio in se, sed solum in causa, sive auxiliis. Eandemque resolutionem extendimus ad remissionem venialium, quæ fit in hoc pœnitentiæ sacramento, et potest in aliis etiam contingere in priori hujus Tract, parte in Comment, ad art. 1, quæst. 87. Quia generale est his peccatis non posse per aliam formam expelli, nisi per actum contritionis, vel charitatis, sive eorum remissio fiat intra, sive extra sacramenta : unde sacramenta non remittunt illa immediate per formam aliquam eis impossibilem producendo, sicut in remissione mortalium contingit; sed solum mediale, causando videlicet gratiam, et auxilia, quibus homo eliciat, si velit, actus contritionis. et charitatis, per quos venialia formaliter expellantur.

Et radix jam supra assignata fuit, quod mortalia excludunt gratiam, et per ipsam,

cum restituitur, excludenda sunt: ipsam autem gratiam possunt sacramenta immediate afficere, et subinde mortalia immediate expellere. Ceterum venialia non privant hominem gratia, aut alio dono habituali, sed solo fervore charitatis ad exercitium pertinente : qua de causa pro formali eorum exclusione non sufficit gratia, vel ejus augmentum, vel aliud habituale donum ; sed determinate requiritur fervor charitatis in contritione, aut amore explicatus. Hunc autem nequeunt sacramenta efficere, cum sit actus vitalis, et liber a voluntate immediate eliciendus, Quare licet sacramentum pœnitentiæ, et alia efficiant remissionem peccatorum venialium, non tamen immediate, et in se; sed solum mediate, et in causa, quatenus efficiunt gratiam, et auxilia, quibus utens, cum vult, elicit actus in quibus charitatis fervor splendet, et quo immediate, et formaliter expelluntur venialia. Si vero hic fervor ad influxum, et immediatum sacramentorum effectum non succedat ; id per accidens ex libertate voluntatis contingit non utentis gratia accepta, nec se porrigentis ad ultimum effectum, quem in remissione venialium posset habere. Ubi advertat Lector, ne confusionem, et deceptionem patiatur, alium esse actum, qui est sacramenti pœnitentiæ pars, et simul cum aliis compartibus influit effective modo proxime explicato in venialium remissionem : et alium esse actum, qui immediate, et formaliter illa expellit. Ad primum sufficit attritio, ut constat ex supra dictis dub. 1. fere per totum, ad secundum vero requiritur contritio, vel amor charitatis, ut ostendimus locis supra relatis ex Tract.

128. Ex quibus, priusquam ad difficilia descendamus, colliguntur aliqua, quæ communiter recipiuntur, et ex dictis facile suadentur. Primum : remissionem venialium semper supponere gratiam in subjecto, cui fit : sive gratia tunc primo producat, sive supponatur producta, et sive remissio fiat in sacramento, sive extra illud. Ita contra Durandum docent communiter Theologi, quorum plures refert N. Franciscus de pœnit. cap. punct. 3^t num. 18. Et ratio est : quoniam sicut peccatum veniale non privat hominem nisi fervore charitatis; ita non

non

non excluditur formaliter nisi per prædictum fervorem, qui supponit charitatem, et gratiam. Præsertim quia prædictus fervor consistit vel in amore charitatis erga Deum, vel in contritione ex hujusmodi amore orta : et quilibet horum actuum dependet essentialiter a gratia sanctificante, ut diximus disp. 5, num. 1GG, et ex professo ostendimus Tract. 15, de Justificat, disp. 2, dub. 6, § 5, cum seq. et Tract. 19, de Charitate disp. 4, dub. 3, et Tract. 21, de Incarnat, disp. 13, dub. 4, num. 6. et disp. 28, dub. 5, § 2, quibus locis varia fundamenta expendimus, unde probatur implicare, quod amor charitatis erga Deum ultimum finem super omnia non procedat ex influxu gratiæ habitualis sanctificantis. Secundum : nullum actum a peccatore elicited excludere formaliter peccata venialia. Quia unica forma, qua expelluntur, est fervor charitatis, qui per amorem, vel contritionem explicatur : hi vero actus nequeunt procedere a peccatore in sensu composito : quippe, qui dependent a gratia sanctificante, sicut a principio effectivo; quæ est impossibilis cum statu peccati. Tertium : peccatum veniale mortali conjunctura non posse remitti, quin mortale remittatur, et quidem prius ordine naturæ. Quoniam veniale remitti non valet nisi dependenler ab influxu gratiæ sanctificantis, atque ideo debet eam præsupponere in subjecto : cum ergo hæc peccato mortali repugnet, et illud formaliter excludat; fit, quod, ubi mortalia, et venialia in eodem subjecto junguntur, ut in peccatore contingit; nequeat fieri venialium remissio absque remissione mortalium. Recolantur, quæ supra diximus in Comment, ad art. 2, quæst. 87.

129. Quartum, quod licet sacramentum poenitentia? nequeat remittere unum peccatum mortale, quin remittat omnia, quæ in poenitente reperit ; potest tamen remittere aliquod, aut aliqua venialia, aliis non remissis. Et ratio differentiae constat ex dictis, quod sacramentum poenitentia remittit mortalia immediate efficiendo gratiam sanctificantem, quæ nulli mortali est compossibilis : quare sacramentum poenitentia vel nullum mortale, vel omnia simul excludit. Sed prædictum sacramentum solam mediate efficit remissionem venialium, quatenus producit gratiam, et auxi-

lia, quibus homo posait elicere actus, per quos venialia immediate, ut formaliter expelluntur. Unde cum homo possit elicere tales actus in ordine ad aliqua venialia, et non ad omnia; contingens est aliqua in hoc sacramento remitti, manentibus aliis; quin, et quod nulla in se ipsis remittantur, sed solum in causa, si homo gratia, et auxiliis non utatur in ordine ad actus, per quos immediate remittuntur. Itaque forma expellens mortalia, nempe gratia sanctificans habet cum illis insuperabilem oppositionem: quocirca, ubi adest, cuncta expellit. Forma vero excludens venialia est actus vel amoris charitatis, vel contritionis, non tantam habens cum venialibus oppositionem, sed potius secundum solam suam speciem consideratus potest cum illis cohaerere ; quare, ut ea excludat, debet ad ipsa cum quadam formali, aut saltem virtuali detestatione referri. Cum autem ista per detestationem extensio admittat inæqualitatem penes magis, aut minus, tam intensive, quam extensive; inde provenit inæqualitas in eorum remissione. sive quod quaedam remittantur, et non omnia. Quamvis non negemus contingere posse, quod talis actus sit ita fervidus, et ad omnia extensus, ut omnia simul excludat. Et quia hactenus dicta lucem, et robur accipiunt ex D. Thoma, unum, aut alterum ex S. Doctore proferemus. In quæst. 7 de malo, art. 12 ad 4 inquit : « Quamvis sacramentalia aequaliter se habent ad omnia peccata venialia; tamen fervor ab eis excitatus non aequaliter semper se habet ad omnia : sed quandoque respicit aliqua in speciali, et contra illa efficacius operatur. Et si in generali respiciat ea, potest contingere, quod non habeat eundem effectum in omnibus : eo quod affectus hominis aliquando habitualiter est inclinatus ad aliqua venialia committenda, ita, scilicet, quod, si in memoria haberentur, non displicerent : vel forte, si opportunitas adesset, committerentur. Et raro contingit homines in hac mortali vita viventes ab hujusmodi effectibus liberos esse. Et si etiam homo ad horam per hujusmodi remedia ab omnibus venialibus immunitatem consequatur quantum ad culpam : non tamen sequitur, quod sit liberatus quantum ad totam poenam :

« nisi forie sit tantus fervor dilectionis,
 « quod sufficiat ad totius pœnæ remissio-
 e nem. » Et in hac 3 part, quæst. 79,
 art. d, cum sibi objecisset illud D. Joan.
 Cin.M.m | canonica c. 1 : < Si dix» nmus, quia
 • peccatum non habemus, ipsi nosseduci-
 « mus. *respondit.* Ad secundum dicendum,
 * quod illud verbum non est intelligendum,
 ■ quin aliqua hora possit homo esse abs-
 « que omni reatu peccati venialis : sed
 » quia vitam istam Sancti non ducunt sine
 « peccatis venialibus. »

130. Denique præmiltendum e>t. venia-
 lia per se ipsa, et præcisa a conjunctione
 cum mortalibus esse materiam remotam
 sacramenti pœnitentiæ, non quidem ne-
 cessariam. sive quam teneamur ad præ-
 dictum adducere : sed sufficientem, si veli-
 mus talia peccata confiteri. Quod satis
 constat ex supra dictis num. 88. quin opus
 sit in eo suadendo immorari. Ex supposi-
 tione autem, quod quis venialia confiteatur,
 velitque esse hujus sacramenti materiam ;
 necessarium est, quod de eodem habeat
 dolorem, eo proportionali modo, quod de
 mortalibus, cum ista confitetur : est enim
 dolor pars essentialis hujus sacramenti ex
 suppositione, quod fiat : quare licet libe-
 rum homini sil confiteri, aut non, peccata
 venialia, tamen dato, quod illa confiteatur,
 necessariam illi est adhibere de prædictis
 peccatis dolorem. In quo pariter superva-
 canee detineremur, quia illud supra statui-
 mus n. G8. Quare sicut in confessione mor-
 talium ad sacramenti valorem requiritur
 aliquis dolor, et ad sacramenti fructum
 requiritur dolor efficax, et absolutus : sic
 etiam in confessione venialium dicen-
 dum est, ut eo loco magis explicuimus.
 Quod quantum ad sacramenti fructum
 est certa, et communis theologorum sen-
 tentia : fieri enim non valet, quod ve-
 nialia remittantur, nisi expulso ad illa
 affectu : nec hic excludi potest nisi per do-
 lorem efficacem, et absolutam eorum re-
 tractationem : ubi namque hæc non inter-
 veniunt, perseverat inordinatus affectus.

Unde minime sustineri potest sententia
 Tamburini in methodo confess, lib. 1,
 cap. 3, § 1, asserentis in confessione ve-
 nialium tam pro valore, quam pro fructu
 sacramenti, non solum sufficere simpli-
 cem illorum displicentiam; sed etiam non
 requiri positivam, et formalem displicen-

tiam, sed sufficere vel solam virtua-
 lem consistentem in sola voluntate confitendi,
 sive in desiderio recipiendi sacramentum
 pœnitentiæ, et ejus fructum. Nam prædicta
 doctrina videtur adversari Concilio Tri-
 dentino statuenti dolorem de peccatis esse
 pariem essentialem hujus sacramenti, ut
 satis constat ex dictis tota hac disp. ei
 præsertim dub. 1. Ergo sine peccatorum
 dolore repugnat valorem istius sacramenti
 consistere : voluntas autem confitendi, et
 desiderium percipiendi sacramenti fruc-
 tum non sunt formaliter dolor de peccatis,
 sed alii actus longe diversi : alias cum ea-
 dem voluntate, et desiderio, et absque alio
 dolore possemus confiteri mortalia, et ve-
 rum sacramentum consurgeret : quod di-
 cere foret hæreticum. Adversatur etiam
 rationi theologicæ in eo, quod asserit illam
 voluntatem, et desiderium sufficere etiam
 pro consequendo fructum sacramenti, re-
 missionem scilicet venialium. Quoniam
 cum voluntate confitendi, et desiderio con-
 sequendi remissionem venialium compa-
 titur illorum perseverantia, et ad ipsa
 affectus : quibus stantibus nequit fieri eo-
 rum remissio, ut ex terminis liquet, et
 declaratur exemplo mortalium : nam vo-
 luntas ista confitendi cum desiderio reci-
 piendi sacramentum non est verus de illis
 dolor, nec fructum sacramenti consequitur,
 nisi ulterius adsit verus, et efficax de pec-
 catis dolor.

131. Suadetur insuper ex prima proposi-
 tione damnata ab Innocentio XI. « Non est
 « illicitum in sacramentis conferendis se-
 tt qui opinionem probabilem de valore sa-
 « cramenti, relicta tutiore, nisi id vetet
 « lex, conventio, aut periculum gravis
 « damni incurrendi. » In ea vero non fit
 limitatio ad solos ministrantes sacra-
 menta, exclusis suscipientibus : unde dam-
 natio non tantum ministrantes, sed et
 suscipientes comprehendere intelligenda
 est. Procedit enim ea propositio in sensu
 obvio, et inter theologos praticos salis
 communi : apud quos sacramenta minis-
 trare. conferre, conficere, et perficere si-
 gnificant opus completum totius sacra-
 menti secundum requisita ex parte tam
 ministri, quam suscipientis, et oppositum
 significans non occurrit limitatio, quam in
 tali propositione, ejusque damnatione re-
 perimus. Quin adest motivum, ut contra-

rium

*..&.

r?

Efjici-
 inr
 Molentia
 TildibU-
 nui.

riuni censeamus : nam Ecclesia eam propositionem reprobavit non præcise ob damnum suscipientibus imminens non recipiendi effectum sacramenti, ubi in ejus usu procederetur juxta probabilem tantum sententiam, praetermissa tutiori : sed etiam, et multo magis ob irreverentiam, quæ irrogatur sacramento ex periculo illud irritandi, dum non adhibentur requisita, quæ tutior sententia præscribit, practicandoaha minus certa orta ex opinione tantum probabili. Hoc autem periculum irritandi sacramenta non minus adest ex parte suscipientis, quam ministri, ut plane constat in præsentī materia, cum præcise affert materiam proximam, sufficientem præcise secundum probabilem opinionem, quam sufficere negat tutior sententia : ergo damnatio illius propositionis procedit ex motivo urgente tam in suscipientibus, quam in ministris; atque ideo utrosque comprehendere debet. Addimus (quod jam supra diximus num. 52) ministrum hujus sacramenti non posse pœnitentem absolvere nisi certus moraliter sit illum adhibere materiam proximam certo sufficientem, ad quam pertinet dolor de peccatis : si ergo recognoscat illum præcise habere quandam simplicem displicentiam de venialibus, quæ confitetur, consistentem non quidem in vero dolore, quam communis, et tutissima sententia pro materia proxima exigit, sed in sola voluntate confitendi, et desiderio suscipiendi sacramentum, quæ sufficere putant pauci juniores ; et nihilo minus talem pœnitentem, et taliter dispositum absolvit : eo ipso convincitur reducere ad praxim doctrinam reprobata ab Ecclesia in prædicta propositione « sequens i conferendosacrameulo opinionem pro- » habilem » (si hæc, quam impugnamus, talis est) « de valore sacramenti, relicta « tutiore : » nequit ergo dari talis sententia us ex parte suscipientis, quin minister eidem se conformans in conferendo sacramento sequatur opinionem probabilem de valore sacramenti, relicta tutiore : quod Pontifex reprobavit. Tenendum itaque omnino est pro confessione, et absolutione venialium non sufficere simplicem displicentiam, sed requiri verum aliquem dolorem.

W» 132. Sed oppones, ex præmissa doctrina inferri, quod peccata venialia nunquam

remittantur in hoc pœnitentiæ sacramento, et virtute clavium ; consequens est absurdum, utpole ex quo ulterius consequitur usum hujus sacramenti pro solis venialibus esse inutilem, quod est contra communem apprehensionem, et praxim fidelium, quin et contra expressam doctrinam Concilii Trident., sess. 14, cap. 5, ubi ait : ^{ma.} « Venialia, quibus a gratia Dei non excludimur, et in quæ frequentius labimur, u quamquam recte, et utiliter, citraque « omnem præsumptionem in confessione « dicantur, quod piorum hominum usus « demonstrat, taceri tamen citra culpam, « multisque aliis remediis expiari possunt : » ergo præmissa doctrina admitti non debet. Sequela ostenditur : nam, ut affirmamus, ad remissionem venialium in hoc sacramento requiritur .verus eorum dolor, qui absolutionem per modum partis materialis præcedat; ubi autem hic dolor adest, statim ipsa excluduntur per eundem dolorem, tamquam per formam sibi oppositam : atque ideo superveniens absolutio non reperit peccata, quæ remittat, sed supponit illa antecedenter exclusa: sequitur ergo ex nostra doctrina venialia non remitti in hoc sacramento, et virtute clavium, sed alia via, et remedio longe diversis.

Respondetur negando sequelam. Ad cuius probationem dicendum est aliquandoobjecui. contingere, quod peccata venialia conjungantur mortalibus in peccatore pœnitente, qui cum de omnibus attritione ad hoc sacramentum accedit, et omnium consequitur remissionem : ubi rpaniteste elucet venialia remitti per sacramentum pœnitentiæ, et virtute clavium, et minime urgere intentatae sequelæ probationem. Sed contingit etiam conjungi cum statu justitiæ, ut cum justus sola peccata venialia confitetur: et in isto adhuc casu neganda est sequela : quia, ut adhibeat dolorem pro valore, et fructu requisitum per modum partis, sufficit sola, et nuda de venialibus attritio, ut constat ex dictis, dub. 1. Attritio autem sola non est forma per se sufficiens ad expellendum peccata venialia, sed indiget perfectiori dolore importato vel formaliter in actu contritionis, vel virtualiter in amore charitatis Dei super omnia, ut statuimus locis supra relatis, ubi de hac materia ex professo egimus. Quare nec in

DE PŒMENTENTIA.

praemisso casu impenditur, quod venialia per sacramentum, et virtute clavium remittantur. Verum quia in eisdem locis ostendimus aliam viam satis facilem, et securam, qua peccata venialia justorum remittantur per attritionem in ipsa directam : eo quod attritio in justis non est pura, et nuda attritio, sed participat ex influxa charitatis ordinem ad Deum ultimum finem super omnia dilectum, importatque ipsius charitatis fervorem : et hac de causa sicut est meritoria augmenti gratiæ, et gloriæ; quod de se non habet, ita etiam remittit venialia, quod per se solam non posset : respondetur itaque conformiter ad hanc doctrinam concedendo peccata a justis in confessione cum vera attritione exposita remitti antecedenter ad absolutionem per attritionem ad ipsam directa, quæ est forma eisdem impossibilis. Nec propterea dicendum est inutile sacramentum ; sicut nec tale dicitur, quando quis exponit mortalia, de quibus contritus est, et quæ per contritionem supponuntur exclusa. Nam sacramentum confert ex opere operato majorem gratiam, quam attritioni, aut etiam contritioni sibi relictis respondeat. Aliunde vero sacramentum quamvis supponat remissa venialia quantum ad maculam, sive culpam ; confert nihilominus abundantior remissionem quantum ad pœnam temporalem, cujus reatus non semper dimissa culpa penitus diluitur. Confert præterea gratiam sacramentalem, et modalem ad magis vitandum illa peccata venialia, quæ absolutioni subduntur juxta doctrinam generalem, quam tradidimus tract. XXII de sacramentis, disp. 4, 'dub. 9, quod gratia sacramentalis addit aliquid intrinsecum supra gratiam communem in ordine ad peculiare effectus, singulis sacramentis accommodatos.

Insistes tamen, et oppones, quod peccata venialia facilius, et per faciliora media remittuntur, quam mortalia ; sed ad istorum remissionem in sacramento pœnitentiæ requiritur, et sufficit verus dolor, licet attritionem non excedat : ergo pro illorum remissione in hoc sacramento non requiritur verus dolor, qualem attritio importat, sed sufficit aliqua venialium displicentia inclusa in voluntate confitendi, et in desiderio recipiendi sacramentum,

Respondetur omittendo præmissas, et

negando consequentiam. Tum, quia licet facilius remittantur venialia, quam mortalia ; nihilominus, ubi venialium remissio quaeritur per medium submittendi illa in sacramento pœnitentiæ, tamquam materiam proximam sufficientem ; ibi oportet salvari veram rationem hujus sacramenti, et partium, ex quibus constat. Est autem verus dolor contritionis, vel attritionis pars essentialis hujus sacramenti, et sine qua non consistit : et pro tali parte non sufficit simplex displicentia, quippe, quæ non formaliter, nec æquivalenter est dolor, sed affectio longe diversa, et inferior. Unde fieri non valet, quod per sacramentum pœnitentiæ remittantur peccata venialia absque vero de illis dolore per contritionem, vel attritionem. Tum etiam quia licet res ita se habeat, ut affirmamus, cum venialium remissio trahitur, et determinatur, ad hoc sacramentum ; adhuc verificatur facilius absolute remitti, quam mortalia : nam ista non remittuntur, nisi determinate per hoc sacramentum in re, vel in voto susceptum : et neutrum horum requiritur in venialium remissione : possunt enim pluribus aliis modis remitti, ut significavit Concilium Tridentinum verbis supra relatis : « Taceri tamen citra culpam multisque aliis remediis expiari possunt, » ut puta, susceptione Eucharistiæ, Extremæ unctionis, usu sacramentalium, etc. Quin et intra ipsum sacramentum pœnitentiæ possunt quædam exponi, quædam suppressi juxta pœnitentis arbitrium ; quod in prima mortalium confessione minime contingit. Tum denique, quia licet ad remissionem venialium tam intra, quam extra sacramentum requiratur perfectior forma, quam pro remissione mortalium (tacitæ objectioni occurrimus) quippe, ad istam sufficit gratia sanctificans, vel in minimo intensiois gradu : ad illam vero requiritur gratia sanctificans, non utcumque, aut secundum se, sed ut redacta ad actuale exercitium satis fervidum amoris, vel contritionis : (aliter enim non posset reparari charitatis fervor, in cujus carentia macula peccati venialis consistit) : tamen attentis omnibus, et præsertim proportionem inter subjecta, et formas, facilius remittuntur venialia, quam mortalia. Subjectum namque, cui venialia remittuntur, præsupponitur saltem ordine naturæ

naturæ existero in gratia, ut diximus num. 128. Subjectum vero, cui remittuntur mortalia, praeexistit in statu peccati. Unde cum major distantia, ac improportio detur inter statum peccati, et gratiam, quam inter hanc, et quemlibet charitatis, aut contritionis actum, et cum pariter majus beneficium fiat peccatori in remissione mortalis, quam justo in remissione venialis : sequitur attentis omnibus faciliorem esse remissionem venialium, quam mortalium. Et hæc salis fuerit de venialibus, et eorum remissione in communi delibasse. Succedunt.

§ n.

Quæstio circā dolorem pro confessione venialium, et earum decisio.

133. Supposita necessitate doloris, ut peccata venialia sint materia proxima sacramenti poenitentiae, inquires primo ; quale peccatum sit confiteri sola venialia absque illorum dolore ? committi namque culpam in ejus omissione, ipsa illius necessitas pro sacramento, quam praesupponimus, et probatam relinquimus, satis evincit. Dicendum est committi peccatum mortale. Sic docent, aut supponunt communiter Theologi, qui rem attigerunt : et videri possunt Suarez disp. 20, sect. 6, Candidus J. disquisit. 24, art. 5, dub. 3, Lugo disp. 14, sect. 1, § 2, Dicastillo disp. 6, dubit. 15, Leander, cap. 3, N. Antonius disp. 3, sec. 14, concil. 2, et Leander disp. 7, quæst. 24, et 25. Et prætermisissis aliis probationibus ut non necessariis, suadetur unico, sed certo, et efficaci fundamento : nam, qui sua culpa facit irritum sacramentum, peccat mortaliter ; sed qui sola venialia confitetur absque illorum dolore, facit sua culpa irritum sacramentum : ergo ita se gerens peccat mortaliter. Consequentia patet. Et minor est certa, quoniam dolor de peccatis, quæ confitemur, pertinet ad materiam proximam sacramenti poenitentiae, ut patet ex dictis § præced. atque ideo qui absque prædicto dolore sola venialia confitetur, sua culpa facit, quod sacramentum irritum, et nullum reddatur, et quidem non minus, quam si mortalia confiteretur absque dolore. Major etiam constat : nam irritatio sacramenti est materia gravis-

sima, et gravissime prohibita ; ergo, qui sua culpa facit, quod sacramentum sit irritum, nequit non peccare mortaliter.

Nec proderit dicere in prædicto casu irritari, aut frustrari sacramentum in re levis, qualia sunt peccata venialia, et eorum remissio : atque ideo voluntariam irritationem in tali materia esse etiam levem. Nam id evidenter refutatur : tum, quia quantitas prædictæ culpæ non debet regulari penes quantitatem materiæ remotæ, sed juxta dignitatem sacramenti, et injuriam illi irrogatam ; dignitas autem sacramenti magna est, et non minor in confessione venialium, quam in confessione mortalium : quippe semper est idem specie sacramentum : unde consequens est voluntariam ejus irritationem esse utrobique aequalem erga sacramentum injuriam, et irreverentiam. Tum etiam ; quia, licet remissio venialium videatur res levis, sicut, et ipsa venialia, nihilominus, ut includit gratiam sanctificantem, quæ in sacramento illorum remissione confertur, res est gravissima, et inaestimabilis dignitatis : ergo impedire hunc effectum, et privare sacramentum isto fructu, nequit velut leve reputari. Unde præcluditur aliud effugium in eo positum, quod poenitens in tali casu nullum sibi notabile damnum infert, sed solam carentiam remissionis peccatorum venialium, quæ sine dolore confitetur. Id, inquam, præcluditur juxta proxime dicta. Et insuper, quoniam gravitas, vel levitas culpæ in materia, quam versamus, dimetiri non debet ex sola damnificatione poenitentis ob impeditum sacramenti effectum, sed multo magis ex irritatione sacramenti, quæ est res gravissima : ut patet in femina, quæ se fingens virum susciperet sacramentum ordinis : non enim se privat ejus effectum, cujus alias incapax praesupponitur ; et tamen graviter peccat ob gravem injuriam contra sacramentum commissam in ejus nulla, et irrita susceptione.

134. Contra communem hanc, et veram Philip, doctrinam sensisse dicitur Philippus Faber ; Professor Patavinus, et ita colligitur ex tñhis, quæ docet in 4, dist. 17, quæst. unie, disp. 14, cap. 3. Fundamentum, cui innititur, est, non semper esse peccatum mortale irritare sacramentum, aut impedire ejus effectum ; id vero, si alicubi admit-

lendum est, maxime in confessione venialium. quæ de se sunt materia levis, et non impediens salutem. Assumptum suadetur primo ; nam sacramentum Eucharistia non confert gratiam, et alios effectus, nisi cum attentione, et devotione suscipiatur, ut Cajetanus, et alii docent ; et tamen, qui distractus, ac indevotus Eucharistiam suscipit, non peccat mortaliter : ergo impedire effectum sacramenti non est semper peccatum mortale. Secundo, nam, qui non implet pœnitentiæ sacramentalem sibi impositam, relinquit sacramentum imperfectum, et quasi mutilum quantum ad hanc ejus veram partem, quo non obstante omittere pœnitentiam impositam ob sola venialia non est peccatum mortale : ergo idem quod prius. Tertio, quia non peccat mortaliter, qui contrahit matrimonium absque intentione, ad vitandum aliquod notabile damnum, quamvis sacramentum matrimonii ob eam latentem fictionem irritum fiat : ergo non est universaliter verum, quod peccet mortaliter irritans alia sacramenta. Quarto, nam, cum aliquis confitetur plura peccata venialia, si non doleat de omnibus, sed solum de aliquibus, non peccat mortaliter, ut docent satis communiter auctores : et nihilominus frustrat sacramentum aliquo effectu partiali, videlicet remissione illorum venialium, de quibus non dolet : ergo non semper peccat graviter, qui fructui, aut effectui sacramenti obicem ponit.

Diluit. 1
*rg. Sed hæc sunt levia in re tanti momenti, et communi assensu firmata : unde negamus assumptum universaliter, et prout jacet. Ad cujus primam probationem neganda est major, quia pro primario, et principali effectui Eucharistiæ (augmento scilicet gratiæ habitualis sanctificantis) non requiritur tanquam dispositio, attentio, nec devotio, nec carentia peccatorum venialium, ut ex professo ostendimus tract. 23, de Eucharistia, disp. 10, dub. 3. Sed si vera foret Cajetani sententia, consequenter ad illam dici deberet accedentem ad Eucharistiam cum distractione, indevotione, et peccatis venialibus actualibus, peccare mortaliter, sicut generaliter verum est ponentem obicem gratiæ in sacramentis conferenda mortaliter peccare. Et eum istud consequens sit absurdum, gignens scrupulos innumerabiles, fideles-

que revocans ab Eucharistia) frequentia ob timorem imminentis sacrilegii, ut expendimus loco cit. num. 41, manifestat falsitatem antecedentis, et rejiciendam fore illam Cajetani opinionem. Unde nihil roboris ex illa adjicitur Fabri sententiæ contra communem. Ad secundam probationem, s«» omissa majori in sensu statim explicando, et concessa minori, negamus consequentiam : nam, qui poenitentiam sibi impositam non implet, nec irritat sacramentum in se, nec impedit principalem ejus effectum, sed solum illud privat levi fructus parte. In quo non occurrit gravis inordinatio : qualis datur, ubi vel sacramentum est nullum, vel principali effectui fraudatur. Ad tertiam neganda etiam est Tertm. consequentia ob non obscuram differentiam rationem inter matrimonium, et alia sacramenta : nam illud, quod prius erat merus contractus, elevavit Christus ad sacramenti rationem, relinquendo tamen ipsum in ratione contractus onerosi, quem habebat, cum eisdem conditionibus, et non adjectis aliis gravaminibus, ne onerosior contractus fieret. Unde reliquit hominibus eam, quam habebant facultatem, ubi gravis necessitas occurreret; fingendi consensum, et reddendi matrimonium irritum, qua parte contractus est. Idque non tam irritat sacramentum, quam subtrahit materiale sacramenti, nempe contractum. Id vero non occurrit in aliis sacramentis, quæ in id tantum sunt instituta, ut per ea homines sanctificentur, et cultus Dei promoveatur : quocirca omnia ad illa spectantia sancta sunt, et sancte tractanda : et oppositum nequit contingere absque gravi culpa juxta gravitatem materiae, cujusmodi sunt irritatio sacramenti in se, et obex respectu primarii, ac principalis affectus.

135. Majorem difficultatem affert quarta qn. a probatio, quamvis illam non obscure diluant Lugo, Dicastillo, et alii reddendo rationem disparitatis satis congruam. Nam in casu majoris ex una parte sacramentum non fit irritum, cum habeat aliquam materiam validam, sufficientemque, ut verba Christi (sunt absolutionis) non proferantur frustra, et irrisorie : et ex alia parte non impeditur totus sacramenti effectus, sed salvatur in remissione illorum venialium, de quibus est dolor. Nihil autem horum salvatur, ubi pœnitens sola venialia con-

fitetur

filetur absque ullo circa aliqua dolore : nain reddilur sacramentum adæquate, sive ex omni parte irritum : quod nequit contingere absque notabili irreverentia, et gravi subinde peccato. Sic facile, et breviter relati Auctores ab objecta dillicultato se expediunt. Nos tamen illa adhuc pungi-

toUBlamur ob sequentem instantiam : nam si quis apponeret sacerdoti decem hostias consecrandas, quarum dum, aut tres non essent triticeae, proculdubio graviter peccaret, ut nemo negat : ergo pariter, qui confitetur decem peccata venialia, et de duobus, aut tribus non habet dolorem, graviter peccat. Id enim paritatis ratio suadere videtur : sicut enim materia consecrationis est panis triticeus, sic etiam materia proxima absolutionis sacramentalis e.4 dolor de peccatis in concessione expositis : ergo si apponere cum hostiis panis triticei duas, aut tres alterius materia est peccatum grave ; similiter confiteri cum peccatis venialibus, de quibus dolemus, alia, de quibus non dolemus, erit grave peccatum : nam tam ibi, quam hic irritatur sacramentum in aliqua ejus, quaa pro materia proponitur, parte. Vel formetur e contrario discursus : qui inter peccata venialia, de quibus dolet, cunfitetur aliquod, cujus non habet dolorem, ideo non peccat mortaliter ita se gerens, quia absolute non fit irritum sacramentum adæquate, sed solum impeditur ejus virtus in quadam materiæ parte, videlicet quantum ad remissionem illius peccati venialis, de quo non est dolor ; idem autem contingit in casu proposito consecrationis hostiarum ; non enim fit absolute, et adaequate irrita consecratio, cum operetur in pluribus hostiis, quæ ex vero tritico sunt, et solum impediatur, aut frustretur in quadam materiæ parte, hostia videlicet, quæ triticea non est: ergo, si subjicere absolutioni sacramentali aliqua venialia cum eorum dolore, et simul aliqua sine illo, non irrogat sacramento gravem injuriam, el consequenter non est peccatum grave ; idem, et ob eandem rationem dici debet, cum quis inter hostias triticeas miscet aliquam, aut aliquas non triticeas, omnes apponit sacerdoti consecrandas.

fepr., Nec satisfacit si ex doctrina Suarii disp. 22, sect. 10, n. 3, respondeatur assignando rejicter.differentiam, quod forma Eucharistiæ res-

picit per se primo materiam, illamque, et effectum circa ipsam significat : quare, si falsa materia partialis apponeretur, ex ea saltem parte falsificaretur sacramenti forma : quæ foret inordinatio gravissima. At in sacramento pœnitentiæ forma significat per se primo personam pœnitentis, et effectum circa illam, ut constat ex ejus verbis, *Ergo te absolvo* : unde verificatur absolute, licet non omnia peccata actu remittat : quippe sensus talis formæ non est, quod remittantur omnia peccata ; sed quod pœnitens accipiat gratiam remissivam peccati ; qui effectus, et salvatur, et verificatur in prædicto casu, licet aliqua peccata non remittantur per accidens ob carentiam doloris circa illa. Hæc, inquam, responsio, non satisfacit, sed solis verbis consistit : nam esto, ita sit, quod forma absolutionis significet immediate, aut per se primo pœnitentis personam, non tamen eam significat absolute, sed ut absolvendam, nec absolvendam ab aliis, quam a peccatis (saltem directe) nisi ab illis, quæ explicantur in confessione, et apponuntur pro materia absolutionis. Itaque sicut verbum *absolvo* est de se indifferens, possetque significare liberationem a diversis generibus vinculorum ; et nihilominus ex ipsis circumstantiis trahitur ad significandum determinate solutionem sacramentalem a peccatis : ita pronomina *te* et a *tuis*, licet non ita determinate, trahuntur ad significandum non omnia, aut quælibet peccata, sed illa, quæ pœnitens confitetur, et absolutioni supponit, quasi sacerdos dicat. *Ab his peccatis de quibus te accusas, te absolvo*. Unde consequitur, quod in casu proposito, ubi pœnitens confitetur aliqua, de quibus non dolet, falsificetur sacramenti forma, non minus ac in casu, in quo inter hostias a sacerdote consecrandas apponitur aliqua, quæ triticea non est. Oportet igitur in utroque casu æqualiter theologizare, asserendo, vel utrobique peccatum grave, vel utrobique peccatum leve.

136. Nec iterum satisfacit, si cum LugOLugonts disp. 14, sect. 8, § 3, n. 121, respondeatur re>^on‘ rationem discriminis inter utramque formam esse, quod in pœnitentia verba absolutionis non significant omnino absolute ablationem culpæ, sed solum quantum est ex parte sacerdotis, quasi dicat, *Ego quantum ex me est. remitto tibi peccata*. Qui

sensos veros etiam est, ubi non remittuntur, vel quia supponuntur remissa, vel quia ob indispositionem pœnitentis nequeunt remitti. Idemque contingit in casu proposito, quando ob defectum doloris aliqujus venialis inter alia confessi, illud non remittitur : adhuc enim verum est, quod sacerdos illud ex sua parte remittit nomine Christi, Verba autem formæ Eucharistiæ significant omnino absolute illud, quod pro materia apponitur, esse corpus Christi : idque intendit sacerdos affirmare de omnibus, et singulis hostiis sibi apposis. Unde provenit, quod apponens in hoc secundo casu hostiam non triticeam peccat graviter: et tamen non ita peccat, qui inter venialia, de quibus confitetur, et dolet, inserat aliquod sine dolore. Hæc, inquam, responsio minime satisfacit: nam (ut omittamus non recte in ea explicari sensum absolutionis, ut constat ex late dictis in priori parte, disp. 3, dub. 2, per totum, et præserlim § 5), disparitas in ea assignata non tenet, sed absque solido fundamento procedit. Sicut enim sacerdos est impotens ex parte sua consecrare per verba consecrationis nomine Christi materiam non consecrabilem; ita etiam est impotens ex parte sua remittere per verba absolutionis nomine Christi materiam non remissibilem. Et sicut panis non triticeus non est materia consecrabit, quia Christus instituit, quod solus panis triticeus consecraretur in sacramento Eucharistiæ; sic etiam peccatum, de quo non est dolor, non est materia absolutionis, quia idem Christus instituit, quod sola peccata, de quibus esset dolor, remitterentur in sacramento penitentiae : ergo, sicut, qui apponit panem non triticeum consecrandum, falsificat, quantum est de se, et irritam facit formam consecrationis : ita qui absolutioni submittit peccatum, de quo non dolet, falsificat quantum est de se, et nullam reddit formam absolutionis. Committitur itaque in utroque casu eadem contra sacramentum irreverentia. Ergo vel in utroque est gravis, vel in utroque levis. Unde corrumpitur, quod dicitur de sensu quasi conditionato absolutionis : nam vel eo admissio nequit sacerdos ejus verba proferre super materiam per sacramentum non remissibilem, ut sunt peccata sine dolore : et si id certo cognosceret, et tamen ab eis absolveret

Dissil-
ior.

juxta sensum a Lugone propositum, proculdubio peccaret ob non levem injuriam in sacramentum. Quod a fortiori militat in pœnitente, qui sciens se non dolere de aliquo peccato, illud confitetur, ut materiam subjectam absolutioni.

Nec rursum satisfacit, si respondeatur cum Dicastillo disp. 6, dub. 15, nu. 284, in quo sitam esse, quod ubi iodi. disparitatem in eo sitam esse, quod ubi iodi. plures simul hostiæ una consecratione consecrantur, tot fiunt numero sacramenta Eucharistiæ, quot hostiæ fuerint (quod et nos statuimus Tract. 23, de hoc sacramento disp. 2, dub. 4, § 2) ; quare si in qualibet earum non verificatur consecrationis forma, ibi frustratur integrum quoddam Eucharistiæ sacramentum: quod absque gravi culpa apponentis indebitam materiam nequit contingere. In casu autem, quem versamus, solum fit unicum pœnitentiæ sacramentum, et præcise friustratur in aliqua levi materia» parte, in eo scilicet, peccato veniali. de quo pœnitens non dolet: et propterea, quod pœnitens ita se gerat, non est peccatum mortale. Hæc, inquam, solutio, sive disparitas, quamvis præcedentibus apparentior, non satisfacit, ut recognovit, et ingenue fassus est ipse Dicastillo n. 285, cupiens meliorem responsionem, et paratus ab aliis discere. Quoniam assignata disparitas eliditur considerando, quod sicut in casu Eucharistiæ forma consecrationis, *Hæc est corpus meum*, ita est una, quod multiplicatur æquivalenter pro singulis hostiis : unde in capacibus verificatur, et habet effectum ; in incapacibus vero falsificatur, ac frustratur, et impeditur effectus, sic etiam in casu pœnitentiæ forma absolutionis, *Ego te absolvo a peccatis tuis*, licet una sit, multiplicatur æquivalenter pro singulis peccatis, quæ eidem a pœnitente submittuntur : quare in capacibus propter adjunctum dolorem operatur, et verificatur illa excludendo: in incapacibus autem ob doloris defectum nullum habet effectum, et irritatur, ac falsificatur: ergo, si in priori casu peccat mortaliter, qui ad consecrandum apponit materiam ex parte aptam, et ex parte ineptam; sic etiam in secundo casu peccat mortaliter pœnitens, qui pro absolutione sacramentali subijcit materiam ex parte aptam, ut sunt peccata venialia confessa cum dolore, et ex parte ineptam, ut sunt peccata venialia

sine

sine dolore exposita in confessione. Elin hoc stat energia paritatis inter utrumque sacramentum, quidquid de aliis iijter ea differentiis, quæ supponuntur, sed pro *re* præsentis non referunt. Porro dicere, quod absolutio in tali casu solum falsificatur, et frustratur in re levi, quale est unicum peccatum veniale, nec paritatem, nec difficultatem elevat: nam etiam una particula apparet res levis, et sine illa consecratio perficeretur: quo non obstante apponere vel unam minimam particulam non triticeam consecrandam, est peccatum mortale, quia in ea frustratur, et falsificatur forma consecrationis: ergo idem dicendum est, ubi absolutioni submittitur materia inepta, uti est peccatum sine dolore, licet ex se alias minimum sit.

137. His omnibus hinc inde positis, ac consideratis, dubii reddimur, et suspensi in eligendo determinatam viam ad declinandam difficultatem objectam. Nam ex una parte nullum recognoscimus inconveniens in concedendo, quod confiteris sola venialia, et inter ea aliqua sine dolore peccat ex hoc ipso mortaliter: id namque exposcit gravitas materiae, faciendi scilicet, aut irritandi sacramentum saltem in parte: idque etiam evincere videtur similitudo desumpta, et hactenus proposita ex sacramento Eucharistiae. Aliunde vero, qui sic sentiret probabiliter procederet, ut satis aperte significat Lugo, et Dicastillo, dum suam, huicque adversam opinionem solum vocant probabiliorē. Denique nec singularis foret in ita sentiendo, sed duces non paucos haberet eodem modo sentientes, quorum meminit Suarez citata sect. 10, nu. 7. His itaque non immerito provocari possemus ad istam amplectendam opinionem. Juxta quam ad objectam num. 134 probationem (pro qua extricanda hactenus dicta produximus) respondetur magis consequenter negando majorem: nam, sicut peccat mortaliter confitens sola venialia absque dolore illorum, ita etiam peccat mortaliter, qui confitendo multa venialia, de aliquibus non dolet. Cæterum ex alia parte remoramur ad non ita sentiendum: tum, quod non facile asserendum est peccatum, præsertim mortale, nisi urgentibus motivis, satis probetur. Tum, quia asserere, quod non dolere de quolibet veniali in confessione explicato sit mortale affert

innumeros scrupulos, et retrahit a confessione venialium; quod maximum foret inconveniens in personis religiosis ac timoratis. Turn, quia licet Suarius non paucos pro ea parte recensuerit, omnium tamen nomina suppressit, et nos neminem reperimus, qui in suis scriptis ita doceat. Tum, quia e converso, quotquot legimus, et ad manus habemus, negant carentiam doloris unius, aut aliquorum venialium in casu proposito esse peccatum mortale. Ita *PseSa.rez Suarez, Henriquez, Vasquez, Fagundez, Henriq. Lugo, Dicastillo, Candidus, Diana, Castro Palao, et Leander, quos refert, et sequitur N. Franciscus Tract. 6, cap. 5, punct 3, candid. η. 38, Emmanuel a Conceptione disp. 2, quæst. 10, num. 167, Moya tract. 3, disp. 5, quæst. 6, Gonet. disp. 7, art. 4. num, Francis. 77, ubi dicit oppositam sententiam videri nimis rigidam, atque ideo improbabilem: Gonet. in quo ipse excessisse videtur, cum illa innitatur fundamentis satis probabilibus.

Et hoc ultimum motivum pro secunda sententia propositum vehementer nos impellit, ut ei subscribamus saltem cum aliquo temperamento, et ut aliquam disparitatem assignemus inter rem præsentem, et instantiam ab Eucharistiæ exemplo desumptam. Etenim materiam aliquam moralem esse gravem, aut levem, multum dependet ex prudenti sapientium judicio. Videmus autem plurimos sapientes, et prudentes censere mortale peccatum non esse, quod quis confiteatur sine dolore unum, aut aliqua peccata venialia cum aliis, de quibus habet legitimum dolorem pro sacramento pœnitentiæ requisitum. E contra vero videmus omnes prudentes, et sapientes censere esse mortale peccatum, quod aliquis hostiam non triticeam cum aliis triticeis apponat sacerdoti consecrandam. Ergo hæc differentia sufficiens in re morali est, ut teneamus hoc posterius esse peccatum mortale, secus autem illud primum. Et per hæc congressa detur disparitas ab exlrinseco. Sed rem altius eruere oportet: et non ita universaliter accipere extrema comparationis, quæ supponuntur. Nam, si quis non ex malitia, sed ex inadvertentia levi apponeret sacerdoti hostiam non triticeam consecrandam, quia triticeam ob minorem advertentiam censuit, minime damnaretur peccati mortalis, sed solum venialis ob minorem diligentiam:

qai casus quotidianus est in alia Eucharistia specie, nimirum in vino : ministri enim ex quadam æquivocatione, aut levi negligentia multoties aquam pro vino offerunt, quin propterea dicamus illos ex hoc ipso mortaliter peccare. Unde magis confirmatur communis sententia, quod non est peccatum mortale confiteri aliquod veniale sine dolore : quia id potest etiam contingere ex quadam levi inadvertentia in non discutiendo dolorem pro omnibus, et singulis venialibus. Sed dubio procul, si quis apponeret hostiam triticeam ex malitia ad decipiendum sacerdotem, advertensque consecrationem in ea frustrandam esse, mortaliter peccaret. Idemque certissime censemus, ubi pœnitens ex malitia confiteretur unum veniale, intenderetque illud constituere materiam sacramenti, aut quod in eo irrita fierent absolutionis verba : quia licet veniale sit materia levis, intentio tamen respiciens illud complexum est pessima, utpote sacramenti dignitati. et veritati vehementer derogans. Inde, si bene advertamus, paritas supra posita inter unum, et alterum sacramentum magis premitur, et pede faciliori devertitur; sicut enim confiteri aliquod veniale sine dolore est quandoque materia levis ; ita etiam apponere sacerdoti hostiam non triticeam, est quandoque levis culpa ; si utrumque contingat ex quadam levi negligentia circa debitam materiam. Et sicut apponere hostiam non triticeam consecrandam est aliquando peccatum mortale, ita etiam confiteri veniale sine ejus dolore erit aliquando mortale peccatum; si unum, et alterum fiat ex prava intentione. quod formæ sacramentorum irritentur in hac, et illa materia.

138. Sed, si res ita se habent, unde provenit, quod Theologi unum communiter excusent a gravi culpa ? Censemus provenire ex aUenlione ad ea, quæ regulariter, et per se loquendo in uno, et altero casu contingunt. Nam seclusa in utroque ignorantia, aut inadvertentia, quod aliquis inter hostias triticeas consecrandas inserat aliquam non triticeam, nequit non provenire ex malitiosa intentione, quæ pro qualitate materiæ, utique gravissimæ, nequit non esse peccatum grave. Sed quod aliquis inter plura peccata venialia, quæ cum dolore confitetur, recenseat aliquod

sine dolore : minime revocatur necessario in intentionem pravam : sed nullo magis revocatur in qualitatem materiæ, ipsa scilicet peccata venialia, quæ cum plurima soleant esse, et eorum dolor cadat sub diversis moti vis, et quorundam possint sine aliis remitti ; non cogitur homo, dum se ad de illis confitendum parat, tam diligentem exhibere curam vel in discutiendo numerum, vel in excitando dolorem, quam præstare debet in confessione mortalium : unde facile contingit, quod absque dolore, et etiam absque gravi culpa venialia aliqua confiteatur.

Id autem magis perspicuum fiet, si observemus, eum, qui ex certa scientia unam hostiam non triticeam miscet inter alias legitimas a sacerdote consecrandas, vix aut nullo modo posse excusari a perversa intentione decipiendi sacerdotem in re adeo gravi, et etiam communicantes in materia non consecrata, utpote inepta : quod nequit non esse grave peccatum. Quin abstrahendo etiam a perversa illa, et explicita intentione, ipsum prævidere tales effectus ex appositione hostiæ non triticeæ, et tamen ab eo non abstinere, ipsumque impedire, cum possit, satis superque est ad peccandum mortaliter. Quæ omnia omnino aliter possunt accidere in eo, qui confitendo venialia cum dolore, aliqua alia in eadem confessione sine dolore recenset : quia sciens, et prudens potest se ita gerere, non quidem ut absolutio cadat super venialia sine dolore confessa, sed ob alios fines honestos : ut puta, ad majorem sui humiliationem, et confusionem. et ut majorem confessarius habeat de sua imperfectione notitiam; quemadmodum posset extra confessionem eadem peccata. et ob eundem finem patri spirituali referre, aut se de illis coram communitate accusare. Unde elucet discrimen inter extrema, quæ hactenus comparavimus : nam consecratio Eucharistiæ unice, et adæquate refertur ad transubstantiationem legitimæ materiæ in corpus Christi : quare illicitum objective, et omnino est inter hostias consecrandas apponere cum advertentia aliquam ineptam. Cæterum confessio peccatorum, vel eorum relatio in confessione non ordinatur unice, et adæquate ad eorum remissionem in eodem sacramento : sed tendit etiam ad curandas spirituales pœnitentis

tentis infirmitates, et ad regendum apte conscientiam ejus, ut satis clare significavit Concilium Trident, sess. 14, c. 8, cum agens de discretione, quam confessarii in imponendis poenitentiis debent habere dixit: «Habeant autem prae oculis, ut «satisfactio, quam imponunt, non sit tantura ad novae vitae custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad « praeteritorum peccatorum vindictam, « etc. » Pro quibus dignoscendis conveniens est, quod poenitens manifestet in confessione, vel ipsa peccata venialia, de quibus non dolet: quin et aliqua alia, de quibus nequit esse dolor, aut absolutio, ut sunt habitus vitiosi, pravae inclinationes, propensiones, et tentationes. Quocirca licet poenitens recognoscat se non habere dolorem de aliquibus venialibus, potest illa recitare in confessione ob fines immediate relatos: et sic procedens nec mortaliter, nec forte venialiter peccabit: dummodo habeat dolorem de aliquibus, ne frustretur sacramentum, quod absque dolore peccatorum, parte scilicet ejus essentiali, non valet perfici. Ex quibus omnibus satis constat, quam merito in uno casu asseratur peccatum mortale, et in altero negetur juxta communes sententias, idque discrimen non revocandum (ut quidam faciunt) in solam extrinsecam Doctorum auctoritatem; sed multo magis in diversas unius, et alterius sacramenti naturas.

M. i. 139. Sed adhuc circa haec aliqua dubiola occurrunt. Nam inquires primo, an proxime dicta extendi possint, aut debeant ad peccata mortalia jam rite confecta, ita ut poenitens, cum illa iterum confitetur, possit de aliquo, aut aliquibus non dolere. quin in hoc graviter peccet? Secundo, utrum ut poenitens non peccet in confitendo aliqua venialia sine dolore, debeat de hoc admonere confessarium, ut sciat se illa patefacere in confessione non pro eorum absolutione, sed propter alios fines proxime relatos? Videtur enim id necessarium, ne Sacerdos frustra dirigat absolutionem ad omnia venialia exposita in confessione. Tertio, an possit quis dolere de uno peccato veniali, quin doleat de aliis ejusdem speciei: nam cum ejusdem rationis sint, elofferant idem motivum, non videntur posse admittere eam partitionem. Quarto, Quid quando quis confitetur plurima ve-

nialia non determinando eorum numerum, v. g. multa mendacia: omnia illa remittantur? Quia confessarius sicut non cognitione, ita nec intentione, et absolutione videtur eam multitudinem comprehendere? Quinto, an sicut poenitentem confitentem aliquod peccatum veniale sine dolore excusamus a peccato mortali, idem dicendum sit de poenitente, qui sibi imponit aliquod peccatum veniale, quod non fecit, et subinde in eo mentitur? Videtur enim esse eadem ratio ob levitatem materiae.

His eodem ordine respondebimus. Ad primum affirmative ob aequalitatis rationem. Sicut enim peccata venialia non sunt materia necessaria hujus sacramenti, ita nec mortalia, quae praesupponuntur bene confessa: quare, sicut non imputatur gravi culpae, quod quis confiteatur venialia, aliqua quidem cum dolore in quibus salvatur virtus, et veritas sacramenti, et aliqua sine dolore; sic etiam dicendum est in confessione voluntaria mortalium. Praesertim, quia, sicut potest occurrere finis honestus, ut quis vel venialia, de quibus non dolet, exponat in confessione, ut puta ad majorem sui contemptum, et ut aptius curetur per confessarium juxta superius dicta: ita etiam potest quis in confessione exponere sine dolore aliqua mortalia prius confessa, ad consequendum praedictos fines, ut facile consideranti constabit. Idque in rigore ita verum est. Sed interest discriminis, sicut aliqui recte observant, quod in confessione venialium non solum non impeditur valor, et fructus sacramenti, quando aliqua confitemur sine illorum dolore, sed et si circa illa habeamus actualementem, et positivam complacentiam: sunt enim divisim remissibilia, et complacentia circa aliqua non impedit erga alia verum dolorem, qui pro istorum remissione sufficit, et valore sacramenti. Id vero aliter omnino contingit in mortalibus ob gravem obligationem in nullo eorum complacendi: quare complacere in aliquo esset peccatum pariter, et mortale, et impediret valorem sacramenti. Unde nostra resolutio magis signate, quam practice in mortalibus jam confessis accipienda est aegre namque continget aliquem recogitare peccatum sine dolore, et loqui de eo absque odio. et retractione, quin eo ipso subsit ejus compla-

centiæ, aut se exponat periculo complacendi.

Adl MO. Ad secundum respondemus ; satis commune esse inter personas timoratae conscientia?, ubi de solis peccatis venialibus præsentis vita se accusant, addere aliquod grave ex jam alias confessis, per quod satis aperte significant se non omnino securos de dolore venialium, et non esse materiam absolutionis illa, de quibus non dolent. Quin aliqui manifeste se explicant dicendo v. g. De his me accuso, sed quia incertus sum de efficaci dolore circa ista venialia ob summam fragilitatem, quam experior in eadem reincidendi ; ideo pro majori securitate me accuso de peccatis gravibus jam confessis, et præsertim de uno perjurio, etc. Et ubi pœnitens ita se gerit, procul pellitur dubitatio circa sacramenti valorem, et effectum, quamvis non unum tantam veniale, sed omnia venialia sine efficaci dolore exponerentur in confessione. Quare illa cautio non reprehendi. sed commendari debet, præsertim in personis nimis timoratis, quæ facile turbantur scrupulis, et dubietatibus. Sed absolute censemus non esse illam expressionem necessariam licet aliquis sola venialia confiteatur, et de aliquibus non habeat dolorem : quia sufficit generalis intentio nonsubjiciendi pro materia venialia, de quibus non dolet, quamvis nolit se privare libertate recensendi illa in confessione pro majori humiliatione, et suæ conscientia? manifestatione, ut etiam extra confessionem facere posset. Unde prudens confessarius sciens hæc frequenter contingere in confessione venialium, et quaedam posse remitti, non remissis aliis ob inæqualitatem doloris erga illa jam explicatam, ubi reperit pœnitentem nulla alia peccata exponere quam venialia, formam absolutionisdirigit ad sola et omnia venialia rite confessa, quorum absolutioni recipiendæ pœnitens dispositus sit. Et ita etiam sentiunt Suarez disp. 20, sect. 6, n.7, Lugo disp. 14, n. 126,Leander disp. ".quæst. 27, Castro Palao tract 3, disp. unica, punct. 7, d. 14, et Emmanuel a Conceptione disp. 2, quaesi. 10, n. 168, pro eadem resolutione referens Gonet. in quo illam non ceperimus.

Ad tertium respondetur affirmative cum eodem Lugone loco cit. num. 141, Leandro

quæst. 29, Emmanuele n. 172, quia, sicut peccata venialia possent se excedere in gravitate secundum varias species ; ita se possunt excedere in gravitate secundum conditiones individuales : ergo sicut, qui dolet de uno veniali ob suam speciem, non dolet ex vi hujus de aliis specie inferioribus ; sic etiam, qui dolet de uno veniali ob gravitatem individuaalem, quam habet, potest non dolere de aliis, quæ habent inferiorem gravitatem numericam. Et ita contingere potest in furtis levibus, si quis doleat de aliquo, quia accessit proxime ad quantitatem gravem : nam ex vi hujus non dolet de aliis commissis in levissima quantitate multum a gravi distante. Sic etiam mendacia levia, quæ quis in statu sæculan, et in statu religioso protulit, solo numero differunt : et tamen potest quis dolere de mendaciis a se dictis post religiosum statum, quin propterea doleat de illis, quæ in sæculo dixit : quia licet solum numerice distinguantur, nihilominus mendacem magis religiosum dedecet, quam saecularem, et est ceteris paribus major individualiter culpa.

141. Ad quartum patet ex immediate yj dictis : nam, si quis in genere, et sine ulla determinatione confiteatur plurima peccata ejusdem speciei, v. g. mendacia, ut cum dicit se infinities mentitum fuisse; et non habet pro doloris erga illa motivo majorem aut minorem ipsorum gravitatem, sed communem mendacii, ut oppositionis cum veritate rationem : consequens esi, quod aliqua remittantur : cumque non occurrat ratio, cur alia præ aliis remittantur; siquidem omnia cum eodem dolore absolutioni subduntur, concedere oportet omnia remitti. Et ita docent Lugo ubi¹ supra n. 112, et Leander disp. cit. quæst. 30, cum asserant remitti omnia, aut fere omnia. Sed in hac additione minus consequenter procedunt, quia nullum habent fundamentum, ut cum ea formidine limitent; cum ex parte materiæ, doloris, confessionis, et absolutionis adsit æqualitas. Quod autem confessarius non cognoscat distincte numerum peccatorum, a quibus absolvit, impedimentum non est pro legitima absolutione : tum, quia nec in pœnitente requiritur ea cognitio : tum, quia confessarius attentis circumstantiis personæ cognoscit eam multitudinem in con-

Swrcz.
Logo,
cmro
Pi ljo
Etnuiao.
QPRAEI

fuso, juxta consuetudinem similium personarum. Quin et alii non improbabili-
ter addunt, quod licet sacerdos, neque ex cir-
cumstantiis cognoscat numerum peccato-
rum, sufficit ad valorem, et fructum sacra-
menti, quod pœnitens de omnibus saltem
in confuso doleat, et se accuset, et confes-
sorius pariter de omnibus velit absolvere,
jjl. Ad quintum respondetur cum distinc-
tione : nam si peccatum illud veniale, in
quo pœnitens mentitur ipsum sibi impo-
nendo, cum non fecerit, sit unica, et totalis
materia confessionis, quia alia non con-
fitemur; manifestum est illum peccare mor-
taliter : quia irritatur simplitor sacramen-
tum ob defectum materiæ; tum remotæ,
cum illud peccatum nunquam fuerit; tum
etiam proximæ, cum de peccato ficto ne-
queat concipi verus dolor. Sed, si illud
veniale, quod sibi pœnitens falso imponit,
non sit materia totalis, sed simul cum aliis,
de quibus pœnitens vere dolet, recenseatur
in confessione; satis probabile, et conse-
quens ad hactenus dicta apparet, non esse
peccatum mortale. Quia ex una parte non
falsificatur forma absolutionis, nec irrita-
tur sacramentum ; sed tenet, et effectum
habet in aliis venialibus vere commissis,
de quibus est dolor : et ex alia parte irre-
verentia non sit gravis utpote facta in
materia levi. Et sic sentiunt Sotus, Na-
varrus, Vasquez, Coninchus, quos refert,
h^{el} sequitur Dicastillo disp. 8, dub. 3, num.
;■;52, Lugo disp. 14, num. 14?, et Tambac-
k, rinus lib. 2, Melodi cap. 10, num. 37,
rÿyquos refert, et sequitur Emmanuel ubi
:1K supra nu. 170. Erit tamen peccatum veniale,
el in hac linea satis notabile: unde hic casus
nullum differt ab alio confitendi unum, aut
aliqua venialia sine dolore, de quo supra.
Quia id contingere potest absque peccato
non solum gravi, sed etiam veniali, ut salis
constat ex dictis n. 138 ; ceterum mentiri
semper est peccatum, et ex nullo capite
honestari valet, et multo minus in sacra-
mento.

142. Nec refert', si contra præmissam
resolutionem opponas primo : nam jura-
mentum assertorium, quamvis cadat supra
materiam levem, est peccatum mortale,
quia gravis irreverentia Deo ex ejus falsi-
lale irrogatur : ergo pariter mendacium
in præsentia materia, sive confiteri pecca-
tum veniale falsum, est etiam peccatum

Snlnanl. Curs. Theolog. tum. AY.

mortale. Probatur consequentia : quia li-
cet materia talis mendacii sit de se levis,
tamen injuria irrogata sacramento, et Deo
ejus institutori est satis gravis. Secundo, g?fnndo,
quia si non peccat mortaliter pœnitens,
qui cum veris peccatis, de quibus dolet,
confitemur aliquod veniale, quod non fecit,
sed fingit ; pariter non peccabit mortali-
ter, qui cum veris peccatis, de quibus do-
let, aliquod mortale recenset a se non
factum, sed fictum. Nam ex una parte
jim apponitur vera, et sufficiens materia
sacramenti in aliis peccatis : et aliunde
mendacium illud non est grave peccatum ;
cum possit quis sibi sine gravi culpa impo-
nere mortale peccatum, quod non fecit.
Absurditas autem consequentis vel ex eo
liquet, quod viam sternit, ut pœnitentes
négligentes sint in discutiendo peccatorum
gravium numerum, et posse illum, dum
confitemur, excedere, cum in eo excessu
nullum ipsis periculum incurrendi culpam
gravem immineat. Quod dicere adversatur
communi, et veræ sententiae, exactum, ac
determinatum, quantum fieri potest, pec-
catorum gravium numerum pro legitima
confessione exposcenti.

Non, inquam, referunt istæ objectiones:
nam ad *primam* respondetur concessio an-
tecedenti, et negando consequentiam. Ratio
disparitatis est, quod in juramento asserto-
rio falso adducitur Deus in testem : id
enim generale est in omnibus juramentis,
nempe vocare Deum in testem eorum, quæ
dicimus. Attribuere autem illi, quod sit
testis falsus, aut falsi, est gravissima con-
tra illum irreverentia, atque ideo peccatum
grave. Idque minime vitatur per hoc, quod
materia sacramenti sit materia de se levis,
si e4 falsa : quia irreverentia non mensu-
ratur penes materiam secundum se, sed
penes falsitatem, et ejus approbationem,
quam jurans falso in quacumque materia
revocat in Deum, ut ejus confirmatorem :
quod non admittit parvitatem, aut levita-
tem materiæ. Ceterum quando menda-
cium circa unum veniale conjungitur cum
aliis venialibus veris, et cum dolore con-
fessis, nec Deus adducitur in testem illius
mendacii : nec forma absolutionis nomine
Christi prolata falsiflcatur propter illud
mendacium, sed manet in aliis peccatis;
nec irritatur sacramentum, sed est validum
simpliciter, et potest esse etiam fructuo-

tum. Unde liquet nullam ibi propter tale mendacium committi gravem irreverentiam, aut inordinationem. Ad secundam objectionem negamus sequelam : nam peccatum mortale est semper materia gravis, et variat notabiliter iudicium confessorii ; quare illud fingere, et sibi imponere in confessione est peccatum mortale : tum, quia inducit gravem deceptionem in confessorio se in hoc sacramento gerente per modum iudicis, et cognoscentis principaliter de culpis gravibus ; tum, quia affert in gravi, et necessaria juxta iudicium confessorii materia falsificationem absolutionis, et sacramenti nullitatem. Et sic sentiunt communiter Doctores Sotus in 4, dist. 18, quæst. 2, art. 4, Navarros cap. 21. num. 17, Suarez disp. 22. sect. 10, Vasquez quæst. 91, art. 1, dub. 7, Coninchus, Hurtado, Zerola, Reginaldos, quos referi, et sequitur Dicastillo disp. 8, dub. 3, n. 40, Lugo disp. 16, sed. 2, § 6, num. 100, N. Antonius disp. 3, sect. 14, num. 193, et alii. Prædicta autem motiva non occurrunt, nec urgent in peccato veniali, quod pœnitens sibi falso imponit : illud enim est materia levis, tam in se, quam in ordine ad confessorii iudicium ; aliunde vero ex ejus oppositione non sequitur, vel falsificatio formæ, vel irritatio sacramenti ; cum detur alia materia legitima, in qua verificentur, et teneant, ut satis supra explicatum fuit.

Et si insistas ; hinc saltem inferri non peccare mortaliter pœnitentem, qui sibi mortale imponat, si rursus addat se jam illud fuisse confessum. Probatur sequela : nam ideo non peccat mortaliter, qui sibi aliquod veniale falso in confessione imponi, quia peccatum veniale non est materia necessaria confessionis ; sed etiam peccatum mortale semel confessum non est materia confessionis : ergo sicut mortaliter non peccat, qui aliquod veniale a se non factum confitetur ; ita nec mortaliter peccabit, qui sibi falso in confessione imponit aliquod mortale, dummodo addat esse ex jam confessis. Si id, inquam, obijciatur, adhuc persistendum est in resolutione proposita, quæ debilitari non debet ex additione novi mendacii : istud namque efficere non valet, quod materia prius, et de se gravis reddatur levis : peccatum autem mortale est de se materia gravis in ordine

ad sacramentum, et iudicium confessorii, ut ostensum est : ergo per hoc, quod novo mendacio dicatur esse jam confessum, non desinit esse materia gravis : et consequenter de illo confiteri, et se accusare erit mortale peccatum. Et sic in summa respondent, quamvis contrarietur in verbis. Logo disp. 14, num. 125, et¹?. Dicastillo loco cit. num. 57. Ad probationem autem sequelas constat ex hactenus dictis : nam quod quis peccet, aut non peccet graviter apponendo in confessione materiam aliquam ineptam, ut sunt peccata, vel quæ non fecit, vel de quibus non dolet, non regulatur penes hoc, quod sit materia necessaria, aut voluntaria, sed penes hoc, quod sit materia gravis, aut levis : ex terminis autem constat peccatum veniale esse materiam levem, et peccatum mortale esse materiam gravem : ergo confiteri peccatum veniale, vel non factum, vel non conjunctum dolori, si adsit alia materia apta pro sacramento, non est peccatum mortale ; sed e contra mortale est fingere aliquod mortale pro materia, licet fingatur etiam confessum.

§.m.

Alia dubiola circa propositum requisitum pro confessione venialium,

143. Consequens est, dicamus de proposito vitandi venialia, quod pro eorum remissione in sacramento pœnitentiæ requiritur. Et requiri supponimus : quia nequit dari dolor de peccatis absque proposito illa in futurum vitandi : quippe dolens, detestansque aliquod malum, illud, quantum fieri potest, præcavet juxta quantitatem detestationis, et odii ; aliter enim non vere pœnitere, et odisse illud convinceretur. Unde sic communiter sentiunt, et supponunt Doctores, quos refert, et sequitur N. Franciscus tract. 6, cap. 5, Fa¹ punct. 4, num. 52. Prædictum autem propositum aliquando est expressum, et male, distinctusque proinde actus a dolore, i.ii aliquando vero solum est virtuale, et in ipso dolore implicitum., ut immediate dicta satis evincunt, et non semel contingit, cum quis non advertens ad peccata futura, attendit ad præterita, et de illis vere dolet : sic enim tunc dispositus est, quod si futura cognitioni occurrerent, proponeret expresse illa vitare ; quod satis esset

ex pario propositi ad valorem sacramenti, cum non minus communi sententia docet idem Auctor loco cit. num. 54. Nec veritati, nec valori hujus propositi obest, quod illud habens, et cum eo ad confessionem venialium accedens timeat, existimet quo se postea illa non vitaturum, et de eis in posterum vitandis deficiat : hic namque timor, et quasi desperatio coherens cum voluntate actuali, quantum est de se, efficaci, non committendi venialia, de quibus dolet : quippe talis voluntas excludit actuale affectum peccandi, quod pro valore simul, et fructu hujus sacramenti requirit Concil. Trid. sess. 14, c. 4. Nec id peculiare est in confessione venialium, in quæ frequentius labimur, sed etiam extenditur ad mortalium confessionem : nam pessime assuefactus aliquibus peccatis mortalibus ; v. g. delectationibus morosis, cum hæc rite confitetur, solet prudenter timere futuram reincidentiam, et diffidere de futura, et continua resistentia : quibus non obstantibus dolet de præteritis, et firmiter decernit illa in futurum, quantum in se fuerit, vitare cum divinæ gratiæ adjutorio : et his positis confici verum sacramentum docet communis sententia apud eundem Auctorem n. 53, et alios plures Doctores, quos ipse referat.

Hæc omnia sunt tam confessioni mortalium, quam confessioni venialium communia : sed inter illas aliquæ differentiæ non minus communiter observantur. Prima, quod in mortalibus propositum illa vitandi debet ad omnia, nullo excepto, extendi ; id vero in venialibus non requiritur. Et ratio satis constat ex hactenus dictis in hoc Tract. et insinuat § præcedenti : quia unum mortale non est remissibile sine aliis : quippe nullum excluditur nisi per gratiam sanctificantem ; et hæc cum datur, expellit cuncta, ob insuperabilem cum omnibus, et singulis repugnantiam, Quod motivum non occurrit in venialibus : sunt enim prædictæ gratiæ composibiles, nec expelluntur per illam, prout in habitu existentem, sed quatenus actum exierit eisdem oppositum. Unde cum talis actus queat dirigi in una, aut aliqua, et non in omnia, fit posse quædam venialia remitti aliis remanentibus. In confessione itaque mortalium requiritur universale propositum vitandi omnia : sed id non

requiritur in venialium confessione, sicut de eorundem dolore diximus §. præcedenti. Secunda est, quod licet in confessione, tam mortalium, quam venialium requiratur verum propositum vitandi illa, quæ in confessione exponimus, et pro materia absolutioni submittimus : nihilo minus non requiritur, quod propositum vitandi venialia sit ita firmum, sicut propositum vitandi mortalia : idemque debet dici de proposito vitandi occasiones istorum, et illorum materia. Nam cum peccatum mortale sit majus incomparabiliter animæ malum, magis deterrens, et non ita frequenter materiam deficiendi, et tentandi offerens ; ex hoc ipso facilius nobis est concipere firmiter propositam illud non committendi. Peccatum autem veniale levius longe malum est, minorem sui horrorem inducens, illudque admittendi plurimæ sunt occasiones. Unde cum majori difficultate proponimus illud præcavere. Et ob hanc inter illas diversitatem, convenientibus communiter Doctoribus, possunt confessarii facilius absolvere pœnitentem, frequenter relapsam in eadem venialia, quæ confitetur, quam si in mortalia cum minori frequentia relaberetur. Quia prudenter judicare possunt reincidentiam in venialia non oriri ex defectu veri propositi, quam pœnitens habeat dum illa confitetur ; sed procedere ex multitudine occasio- num illa patrandi, et ex minori horrore, quem ob minorem gravitatem, cum occurrunt illæ occasiones, inducunt. Quæ motiva excusationis non occurrunt in eo, qui in eadem mortalia post repetitas confessiones frequenter velabitur ; unde rationabiliter præsumitur non habuisse, nec modo cum ad confessionem accedit habere verum de emendatione propositum.

144. Sed occasione hujus ultimæ differentiæ, et pro ejus majori declaratione inquires, an, et quomodo possimus concipere verum propositum non peccandi venialiter, ut tam intra, quam extra sacramentum non semel accidit in personis præsertim valde perfectis ? Nam concipi non valet verum propositum erga illud, quod apprehenditur impossibile. Porro impossibile esse, et impossibile cognosci, quod homo tota vita non peccet venialiter, satis efficaciter colligitur ex Concilio Tridentino Coa. sess. G, can. 23, diffiniente : *t Si quis ho-iri*. *

minem semel justificatum dixerit posse in tota vita peccata omnia, etiam venialia vitare, nisi ex speciali Dei privilegio, quemadmodum de R. Virgine tenet Ecclesia.anathema sit.» Nullum ergo verum aut absolutum, aut efficax propositum vitandi omnia venialia habere possumus. Et si id lentaremus, arrogantiæ, Conir- stultitiæ, et erroris, supposita doctrina mai. Concilii, possemus argui. Et confirmatur, quia votum vitandi omnia venialia per totam vitam invalidum, et nullum est.utpote de re impossibili in communi, et præsenli providentia, et cum aliis plurimis docet N. Andreas tract. 17, de voto, cap. 1, puncf. 3, η. 80. Ergo idem, ob eandem ralionem de simili proposito dici debet.

1 «lis- fact, η- nouis. Nec satisfacit, si respondeatur cum aliis quibus, quod licet homo non possit vitare omnia venialia per totam vitam, aut longum vitæ spatium, potest tamen vitare omnia venialia, quæ in confessione exponit : hæc enim nunquam sunt omnia possible, aut futura per tale tempus : ad valorem autem sacramenti, in quo venialia exponuntur,non requiritur,nisi propositum vitandi iliamet peccata, de quibus pœnitens se accusat, ut num. præced. observavimus.

Bejici- Id. inquam, minime satisfacit ; quia, et tor satisf. si doctrinam veram contineat, a difficultate tamen objecta divertit, et propositæ non occurrit, an scilicet possimus vere proponere non peccare in posterum venialiler, ut plane contingere videtur, cum dolemus, et proponimus illa ipsa, quæ confitemur vitare ex motive universali ad omnia se extendente, utputa vitandi Dei offensam: istud namque comprehendit non solum quæ de facto confitemur sed omnia alia, quæ possunt occurrere.

Alia evasio Nec iterum satisfacit, si cum aliis respondeatur, quod licet moraliter sit impossibile vitare omnia venialia per longum tempus : est tamen possibile physice, nec enim ad id desunt arbitrio vires : quæ possibilitas physica, sicut sufficit, ut homo teneatur vitare omnia venialia, sic etiam sufficit, ut vere proponat illa vitare, quamvis ob impossibilitatem moralem certum sit, quod in aliquo eorum deficiat. Hoc, inquam, non satisfacit, sed efficaciter refellitur ex dictis Tract. 14, de Gratia, disp. 2, dub. 5, n. 191, et dub. 6, num. 229,

(quæ lector recolat) ; nam impossibilitas moralis contrapposita potestati physice ad aliquid faciendum, non est aliud, quam ingens difficultas exequendi illud : dici autem non potest, quod homo solum habeat magnam, aut maximam difficultatem, non autem impotentiam ad vitandum omnia venialia per totam vitam : ergo prædicta responsio sustineri non debet. Probatur minor, tum ex Concilio Tridentino, quod in verbis relatis anathematizat dicentem hominem justificatum posse sine speciali privilegio evitare omnia venialia per totam vitam : nam *ly pesse* non negat maximam difficultatem, sed solum designat potentiam absolute ex parte virium. Tum etiam, quia ubi dantur sufficientes vires ex parte principii ad aliquem actum, officium communis, et suavis providentiæ divinæ est remove obstackula, principiumque ab obsistentibus difficultatibus expedire, ut in actum suis viribus proportionalum erumpat, saltem in aliquibus individuis, et sic ejus virtus appareat; sed nullus hactenus (excepta B. Virgino ob speciale privilegium) vitavit per longum tempus omnia venialia: et oppositum dicere adversaretur diffinitioni Concilii : ergo signum est, quod hoc nec ex se, nec ex communi gratia habet vires physice, sive absolute sufficientes ad vitandum venialia per longum tempus ; tum præterea, quia vel gratia communis dat vires sufficientes ad superandas eas difficultates, in quibus sita asseritur illa moralis impossibilitas, vel non ? Si primum : ergo non solum physice, sed etiam moraliter potest homo vitare omnia venialia ex gratia communi ; siquidem per illam superantur difficultates. Si secundum : ergo nec moraliter, nec physice valet homo omnia venialia vitare, cum, nec moraliter, nec physice habeat vires ad superandas difficultates, quibus non devictis impossibile est in actum vitandi venire. Tum denique (et est ratio a priori desumpta ex D. Thoma 1,2, quæst. 109, art. S, et quæst. 24, de Veritate, art 12.) quia gratia communis nec exiinguit, nec ligat fomitem, sive appetitum sensitivum : ipse vero non ligatus, nec exinctus seminarium est innumera-bilium motuum contra ralionem. eam obnubilantium, et allicientium ad malum, pro quibus superandis absque ullo levi defectu

fectu requiritur continua vigilantia, atque advertentia ad omnes circumstantias hinc inde occurrentes ; et gratia impotens extinguere, aut non ligans fomitem non præslat vires sufficientes ad continuo vigilandum, altendendumque ad omnes circumstantias, et propulsandum omnem inconsiderationem, sive inadverlentiam levem : ergo homo neque a virtute propria (quod ex se liquet) nec ex gratia communi habet vires vel moraliter, vel physice sufficientes ad nunquam peccandum venialiter per longum tempus, ut salis plane docet Concilium sincere, et sine violentia intellectum.

145. Omissis itaque prædictis responsionibus ut insufficientibus, respondetur ; hominem posse elicere, habereque verum propositum circa ea, quæ potest facere viribus vel propriis, vel gratiæ communiter datae; circa ea namque, quæ sub nostra facultate cadunt, vere, et firmiter possumus statuere. Porro certum est nos viribus propriis, aut gratiæ posse omnia, quæ tenemur facere, et quæ non faciendo peccamus : quippe ubi deest potestas ad aliquid, ibi ejus omissio libera non est, sed necessaria, ac perinde non peccaminosa. Unde ipsum peccatum, et obligatio illud vitandi manifestant, quod potestatem habeamus ad ipsum vitandum, et quod vere, et absolute possimus, ac debeamus id ipsum proponere. Peccamus autem, non quod omnia collective peccata per longum tempus non vitemus : neque enim datur unum particulare præceptum omnia collective vitandi : sed peccamus, quia singula prout occurrunt, et sub lege cadunt, non vitamus : lex namque illa non in communi prohibet, sed in particulari juxta particularem uniuscujusque materiam, et prout in particulari occurrunt, ut contingit in omnibus actibus. Unde concluditur, quod licet non possimus omnia venialia collective per longum tempus vitare, ut testimonium Concilii, et rationes proxime propositæ satis evincunt; possimus tamen vitare unumquodque illorum, prout de facto occurrit. Et licet infallibile sit, quod in aliquo deficiamus ; nullum tamen est designabile pro quo vitando non habeamus vires sufficientes, et quod proinde vitare non possimus, et debeamus. Inde etiam fit, quod, cum propositum commen-

surelur viribus; possimus verum, et firmum concipere vitandi sine ulla exceptione omnia peccata divisive, prout in particulari occurrunt, et lege prohibentur. Propositum vero terminatum ad collectionem eorum, sive ad omnia collective, in nullo, adhuc vage, deficiendi, stultum foret : quia circa illa sumpta nulla datur lex, nec ipsa sic sumpta aliquando occurrunt : atque ideo foret propositum de re non supponente. In hoc itaque sensu admittimus, quod quis juxta communem, ac præsentem providentiam valeat vere, et firmiter proponere vitare omnia peccata venialia absolute, et sine termino ; omnia, inquam, divisim, et singillatim prout occurrunt, et lege prohibentur ; non tamen copulative, et simul, quo pacto nec occurrunt, nec respiciuntur a lege. Et quamvis contra præmissam resolutionem possint plures replicæ formari, in eis proponendis, et extricandis non oportet immorari, quia id fecimus in propriis locis supra relatis, ad quæ lectorem remittimus.

Unde ad confirmationem objectæ difficultatis respondetur concessio antecedenti, negando consequentiam. Et disparitas inter votum, et propositum est, quod votum, ut prudenter fiat, et consequenter obliget, respicit objectum cum majori determinatione, ut puta, quod non sit admodum difficile, nec afferat certum in eo deficiendi periculum. Quamvis autem possibile sit vitare omnia venialia perse, et divisive sumpta, prout occurrunt ; nihilominus id est valde arduum, et aliunde infallibile est, quod homo per longum tempus in aliquo deficiat. Unde imprudenter, et invalide ageret, qui voveret non peccaturum venialiter per totam vitam, ut bene expendit N. Andreas loco citato. Sed propositum respicit objectum cum minori determinatione, sed potius absolute possibile, et nullam supra materiam alias præceptam inducit obligationem : unde imprudens non est, sed magis obligatorium, quod quis firmiter, ac ex vero animo proponat vitare omne veniale peccatum, quamvis difficillimum id sit, aut infallibile, quod non erit. Unde aliqui dicunt ad legitime vovendum requiri spem de futuritione rei, quam promittimus : ad verum autem propositum non requiritur spem, sed sufficere possibilitatem, absolutam, ut declaratur exemplo D. Petri, qui a Christo

monitus de sua negatione futura, poterat, et debebat nolle efficaciter tale peccatum, et proponere se illud non commissurum; quamvis crederet, ut debuit, aliter tandem futurum esse. Declaratur etiam juxta communem Doctorum sententiam, qui id extendunt ad peccata mortalia, asserentes non esse contra veritatem, et firmitatem propositi requisiti ad valorem, et fructum sacramenti in mortalium confessione. quod pœnitens credat, et vehementissime timeat *se postea* peccaturum, et in eo proposito non permansurum: adhuc namque potest de præsentis oppositum efficaciter proponere, et quandiu ita se gerit, non potest, tanquam indispositus a suscipienda absolutione repelli. Idem itaque in proposito vitandi omnia venialia contingere potest.

146. Ex præmissa vero resolutione alia quæstio suboritur difficilior, an videlicet. cum *pœnitens* de suis peccatis dolet, et proponit evitare sub unico, et ex unico motivo, si post debitum dolorem, et propositam committat ante absolutionem aliquod peccatum veniale, amittat debitam partem, et dispositionem pro sacramento, debeatque proinde novum, et dolorem, et propositum adhibere. Verbi causa, Petrus Tecogitata multitudine, et gravitate suorum omnium peccatorum, tam mortalium, quam venialium, doluit simul, et de omnibus propter unicum motivum nobilissimum, quod omnia prohibita fuerint a Deo, ipsumque offendant: et cum eodem doloresimilepropositum concepit statuendo nullam unquam admittere Dei offensam: qui casus, nec impossibilis est, nec infrequens in perfectissime contritis, quibus Deus manifestat, quam absurdum sit ipsum offendere. ponereque ante ejus conspectum, quod illi displicet, et ab ipso reprobatur. Sic dispositus accessit Petrus ad sacramentum pœnitentiæ: sed antequam absolveretur incidit in aliquod peccatum veniale vanæ gloriæ, aut verbi otiosi. Dubitari valet, an præcedens doloris, et propositi dispositio revocetur, indigeatque novo dolore, et proposito? Ratio autem dubitandi levis non est; quia actus præcedentes doloris, et propositi dependebant essentialiter a suo objecto formali motivo, quod supponitur fuisse unica, et sola ratio divinæ offensæ: destructo autem, aut variato objecto formali alicujus actus, nequit non

ipse destrui, atque variari, quippe, qui a tali objecto speciem mutuatur, ut inductive potest ostendi: ergo cum per commissionem cujuscumque peccati incurratur divina offensa, et destruat, aut varietur motivum præmissum non peccandi, quia peccatum Deum offendit; palam convinci videtur, quod in casu proposito cesset doloris, et propositi dispositio, et alia ex alio motivo sit de novo necessaria. Potestque id amplius confirmari; nam si quis confiteatur sola, et plura mortalia cum dolore, et proposito ortis ex motivo vitandi poenam inferni, et ante absolutionem incidat in aliquod unum, et minimum mortale: ex hoc ipso cessat anterior dolor, et propositum circa alia, et nequit ab his absolvi absque nova dispositione: ergo idem, et obidem motivum dicendum est in priori casu.

Pro hac difficultate diluenda conveniunt communiter Auctores in consulendo, quod pœnitens doleat (idem dicunt de proposito) seorsim de mortalibus, et seorsim de venialibus secundum eorum diversam gravitatem, et differentem modum Deum offendendi, idemque consulunt de diversis eorum speciebus intra genus, aut mortalium, aut venialium: sic enim vitatur objectum inconveniens. Nam cum motiva doloris, et propositi adeo distinguantur; non sequitur, quod ex uno peccato, et defectu in ejus motivo, evertatur, aut varietur motivum doloris circa alia: sed fieri, et cohaerere optime potest, quod exclusis dolore, et proposito circa unum peccatum, perseverent circa aliud vel genere, vel specie intra idem genus, distinctum. Sed quamvis ita consulant, tamen addunt aliqui non debere in dubium revocari valorem sacramenti, licet non adhibeatur talis cautela, quin id afferat plurimos scrupulos tam poenitentibus, quam confessariis, qui obligationem haberent admonendi pœnitentes de renovando immediate ante absolutionem dolore. Quod cum non faciant, ex ipsa praxi, quæ est optima legum interpretis, desumitur argumentum, quod in casu proposito, quamvis cesset dolor, et propositum circa unum peccatum, possint remanere dolor, et propositum circa alia, atque ideo, et dispositio sufficiens ad valorem, et fructum sacramenti. Idque ratione fundant: quia licet unus, et sub universali

motivo

motivo sit universalis dolor de omnibus peccatis, nihilominus non terminatur ad omnia aequaliter, sed inaequaliter juxta majorem, aut minorem illorum gravitatem : nam pro majori peccato requiritur major dolor saltem appretiative, ut et nos ipsi docuimus supra n. 71, et seq. Quocirca licet aliquis cum eodem contritionis motu doleat de omnibus peccatis, tam mortalibus, quam venialibus, tamen multo magis dolet de illis, quam de istis ob longum majorem illorum, quam istorum gravitatem. Et consequenter, etsi post illam universalem contritionem commiserit aliquod peccatum veniale ; non propterea censendus est, quod defecerit in dolore, et proposito erga mortalia ; sed magis, quod in eisdem perseveret. Idemque censent ubi sola venialia in confessione exponenda terminant dolorem, et propositum sub eodem motivo : quia hoc non obstante sunt inaequalis gravitatis, et per dolorem, et propositum magis detestamur graviora quam leviora, inde ex lapsu in aliqua venialia non revocantur dolor, et propositum circa omnia ; sed ad summum circa aequalia, et leviora ; retinentur tamen circa graviora : et propterea ex defectu doloris, ac propositi circa illud particulare, aut illi aequalia, aut eo inferiora, non est dicendum sacramentum irritum circa alia graviora ob defectum dispositionis : praesertim cum quaedam venialia tam intra, quam extra sacramentum remitti valeant, aliis non remissis. Et si praedictis Auctoribus objiciatur exemplum mortalium, supra insinuatum ; respondent consequenter, quod deficiente dolore, et proposito circa unum mortale, perseverant dolor, et propositum erga alia mortalia, ut in venialibus theologizant : sed deficit dispositio pro mortalium confessione requisita : nam per peccatum mortale levius, cui homo de novo adhæret, ponit obicem sacramenti valori, et fructui. In confessione autem venialium sufficit, quod remaneant dolor, et propositum circa graviora, quae dantur pro materia : quia istorum remissioni non opponitur carentia doloris, et propositi circa alia ; cum possint partialiter remitti. Hæc quasi ad litteram, sed compendiose transcripsimus ex Lugone, qui primus ex his, quos viderimus, hanc adhibuit propositæ quæstioni responsionem disp. 14, sect. 9, a num. 144. Eidem-

que subscribunt communiter Recenliores, Dicastillo disput. 6, dub. 18, num. 322, et alii : ei ex nostris Antonius disput. 3, sect. 15, num. 201, et Franciscus cap. 5, punct. 4, num. 5G.

117. Sed putamus exigere accuratius examen. Et probamus in primis consilium renovandi dolorem, ac propositum : est enim securum, et salubre, et forte in aliquibus necessarium. Probamus etiam, quod ultimo loco dicitur de insufficientia doloris, ac propositi erga aliqua peccata mortalia, rescissis circa aliud, aut alia, in quæ homo post universalem dolorem, et propositum labitur : manifestum namque est requiri pro sacramento pœnitentiæ novum dolorem de novo gravi peccato. In his convenimus cum prædictis Auctoribus. Celerum in eorum responsione reperimus non pauca difficultates, et falsitati obnoxia. Et primo loco non videtur satisfacere propositæ quæstioni, quæ supponit dolorem universalem omnium peccatorum tam mortalium, quam venialium processisse ex unico, ac indivisibili motivo vitandi offensam, et displicentiam Dei in quolibet peccato. In qua hypothesi videtur necessario fatendum rescindi adæquate tale motivum per commissionem cujuslibet peccati, atque ideo non relinqui dolorem, et propositum erga alia : ubi enim motivum, sive ratio sub qua consistit in indivisibili, destructa circa unum objectum, destruitur circa omnia, ita quod circa nullum exerceri valet. Ex quo principio colligunt communiter Theologi eum, qui negat unum vel minimum nostræ fidei mysterium, non relinere prædictam fidem circa alia : quia motivum credendi est unicum, nempe testimonium Dei dicentis ; quare qui ei negat assensum in aliqua materia, licet de se levissima, ut quod canis Tobiae caudam habuerit, convincitur nihil credere propter Dei testimonium, sed vel non credere, vel credere ob aliud motivum, ut cum communi sententia statuimus, et probavimus Tract. 17, de Fide, disp. 8, dub. 3. Cum ergo supra posita difficultas procedat ex suppositione, quod propositum universale vitandi omnia peccata processerit ex unico, et indivisibili motivo offensæ, et displicentiæ divinæ, quæ in omnibus, et singulis peccatis occurrit : sequitur quod per quodlibet peccatum rescindatur, et non maneat circa alia. Quod

DE PCENITENTIA.

amplius declaratur praeludendo Lugonis effugium : nam casuspræsensprocedit erga propositum conceptum ob præcisam rationem offensae Dei abstrahendo a majori, et mineri, a gravi, et levi peccato, ita quod nulla habita ratione, aut reflexione ad comparisonem peccatorum inter se, elicitura fuerit propositum vitandi omnia peccata, quia important Dei offensam, in qua ratione cuncta conveniunt. Hoc autem motivum evacuatur, et cassum redditur per admissionem cujuscumque peccati : ergo ubi istud succedit, impossibile est tale motivum erga peccata permanere, et subinde propositum ex tali motivo conceptura. Alias homo aversus foret a motivo vitandi divinam offensam, et simul ad idem motivum conversus : quod implicat contradictionem.

Hujus impugnationis aculeos præsensit Dicastillo *loco citato*, et ingenue fassus est num. 32-1 non posse ab illa expediri, quin admittat propositae quæstionis suppositionem, nempe motivum universale propositi vitandi omnia peccata esse simpliciter unum, et indivisibile. Quare negat esse moraliter possibile, quod quis concipiat propositum vitandi omne peccatum abstrahendo a gravi, et levi : nam quamvis ad utramque genus offensæ detestandum unico actu feratur ; non tamen ita fertur, quin semper adsit saltem implicite, et virtualiter comparativa detestatio, major videlicet de majori, et minor de minori peccato : et consequenter ablatis detestatione, et proposito erga venialia, possunt adhuc permanere erga mortalia. Qui discursus nobis arridet, illuraque ex D. Thoma firmavimus supra num. 76. Quare etiam censemus repugnare, quod quis æqualiter doleat de peccato veniali, ac de mortali, et quod ita firmiter proponat non peccare venialiter, ac mortaliter. Nam cum mortale sit simpliciter gravis offensae Dei, et, ut censemus, et suo loco statuimus, simpliciter infinita in aestimatione prudenti ; et contra veniale sit offensae levis, et secundum quid ; et dolor debeat esse, saltem apprehensivus juxta merita objecti : fieri non valet, quod homo, nisi stultus sit, non magis doleat de peccato mortali, quam de veniali, licet de utroque eodem actu doleat. Et similiter cum longe difficilius sit vitare omnia venialia, quam sola mortalia, ob majorem illorum multi-

tudinem, et quia minori deliberatione committantur, ut constat ex dictis a num. 11, fit hominem hæc intelligentem, ut omnes ipsa experientia satis intelligunt, non posse formare propositum ita firmum vitandi venialia, sicut vitandi mortalia. Inde etiam fit, quod licet eodem actu, et ob idem expressum motivum vitandi Dei offensam proponat homo nullo modo peccare mortaliter, aut venialiter ; tamen hoc propositum principaliter, et firmitus referatur in mortalia ; in venialia vero minus principaliter, et cum minori firmitate, et quasi ex consequenti. Fit ulterius, quod si post illud propositum homo labatur in aliquod veniale, non propterea revocet propositum circa mortalia, quia de his erat principaliter, et permanet principale illius motivum. Fit denique relinqui in tali eventu sufficientem dispositionem pro valore, et fructu sacramenti, confessoresque non immerito parvipendere, seu non curare, quod poenitens denuo concipiat alium dolorem, et propositum, pro certo reputantes, ut possunt, ex violatione alicujus venialis non cessasse propositum, et dolorem erga mortalia. Et hanc partem damus Lugoni, quæ vere sufficit pro diluendo punctum principale objecte difficultatis.

148. Ceterum alia in ejus responsione occurrunt admodum difficilia, aut plane falsa. Et primo loco ; quod præmissam doctrinam extendit ad venialia inter se collata : nam, si quis proposuit vitare venialia omnia ex eodem motivo non inducendi Dei offensam, et displicentiam, et in aliquod postea lapsus sit ; non propterea, inquit Lugo, amittit dolorem, et propositum erga alia : idque confirmat ex doctrina immediate tradita de dolore, et proposito erga omnia complectendo venialia, et mortalia : quæ, si in aliquo veniali deficient, perseverant tamen in ordine ad mortalia, et deservire absque renovatione possunt mortalium confessioni. Sed exemplum non convincit, et conclusio illi innitens incertissima videtur : nam cum mortalia quasi infinite distent a venialibus ob motiva proxime assignata ; facile intelligitur, quod dolor, et propositum, quæ in aliquo, aut aliquibus venialibus deficient, perseverant absolute erga mortalia, et sufficiunt pro illorum confessione. Sed omnia venialia conveniunt simpliciter in ratione

ratione offensæ Dei, quæ est talis secundum quid; unde violato, vel per unum veniale motivo communi vitandi talem offensam, ex quo processerunt dolor, et propositum erga omnia, non apparet, quomodo circa aliqua possint conservari, et pro eorum confessione sufficere. Unde securius in tali casu foret novum dolorem ex motivo magis limitato adhibere, idque consilium censemus, non solum salubre, sed necessarium.

Quod, si dicatur (et respondet I.ugo) in genere, sive intra lineam venialium reperiri inaequalitatem; quippe quædam sunt aliis graviora, vel minus gravia; et inde fieri, quod licet deficiat dolor, et propositum in uno, non intelligatur propterea deficere circa alia graviora, sed solum circa minus gravia, aut æqualia: unde consequenter dolor, et propositum, quæ præcesserunt, non perseverant erga æqualia, et inferiora, nec poterant ad eorum confessionem deservire; perseverabunt autem pro gravioribus, deservientque illorum confessioni. Si id, inquam, dicatur, quis non videat summam dictorum incertitudinem. et superfluum esse in ea magis detergenda immorari? Sed tamen, vel ab uno capite eam ostendamus. Nam, si dolor, et propositum erga venialia ex uno motivo communi, ubi postea unum veniale committitur, revocantur erga æqualia, et inferiora, perseverant vero circa graviora; ideo esset, quia sic exposcit eorum inaequalitas, verum esse falsum liquet, quia illa inaequalitate non obstante, potest dari dolor circa leviora, et deficere circa magis gravia. Demus propositum, et dolorem fuisse erga omnia venialia ex uno motivo non offendendi Deum: demus postea hominem commisisse unum peccatum veniale; v. g. mendacium officiosum, quo minora sunt alia venialia; v. g. aliquis excessus in potu, verba superflua, inutiles imaginationes, etc., alia vero sunt eo majora, ut puta aliquæ detractiones, imaginationes turpes non cito repulsæ, furta levia. In qua comparatione juxta Lugonis doctrinam eo ipso dolor, et propositum cessant circa minora, et manent erga majora. Et tamen, vel ipsa experientia testante, potest qui officiose mentitur, habere explicitum odium erga illa minora statuendo illa non committere, et e converso affici ad majora,

ilique actu committere: ergo falsum est, quod dolor, et propositum erga omnia cesset, aut perseveret juxta majorem, aut minorem gravitatem venialium comparative ad illud, quod post dolorem, et propositum ex universali motivo committitur. Causa hujus deceptionis fuit attendere ad solam majorem, aut minorem malitiam venialium ex parte objecti, et omittere attentionem erga aliam radicem longe diversam, et magis considerandam, nempe ad majorem, aut minorem adhæSIONem ad venialia ex parte subjecti. Constat namque homines juxta varias eorum complexionem, inclinationes, et assuefactiones affici magis, aut minus ad venialium objecta, sive respectu ad majorem, vel minorem eorum gravitatem. Plus enim aliqui afficiuntur ad excessum in potum, quam ad mentendum; et e converso aliqui plus afficiuntur ad furandum levia, quam ad verba scurrilia, et sic de aliis. Quamdiu autem manet hæc adhæSIO non tolluntur peccata venialia, ut perpetuo docet D. Thomas, et satis D. Thom. insinuavit in hac 3^a p. quæst. 87, art. 2, in corp., ait: « Peccatum veniale non contrariatur habituali gratiæ, vel charitati: » sed retardat actum ejus, in quantum nimis inhæret homo bono creato, licet non contra Deum, ut in secunda parte (1, 2, q. 88, art. 1.) habitum est. » Et in resp. ad 3, addit: « Ad tollendam maculam venialis peccati requiritur aliquis actus procedens ex gratia, per quam removeatur inordinata adhæSIO ad rem temporalem. » Cum ergo hæc inordinata adhæSIO non commensuretur malitiæ objectivas in materia peccatorum venialium, sed ex aliis capitibus desumatur; perperam asseritur, quod, ubi quis incidit in aliquod veniale, decidit a proposito, et dolore erga æqualia, aut minora, sed illa retinet erga majora. Potest enim fieri, quod magis afficiatur ad majora, quam ad minora; et e converso, ut facile consideranti constabit, et cito ostenditur, vel unico exemplo, si quis de se magis afficiatur ad furia levia, quam ad bibendum aquam cum aliquo excessu; plane illud objective gravius est isto: et tamen, si post universale vitandi omnia venialia propositum peccet venialiter in potione aquæ, minime retinet propositum vitandi furta, ut Eugo censet: quia multo magis hærebat furtis, quam

DE PŒNITENTIA.

polioni : atque ideo si non retinetur propositum circa hanc, multo minus retinebitur circa illa.

149. Sed veniamus ad aliam partem comparationis penes majorem, aut minorem gravitatem peccatorum intra genus mortalium, ubi occurrunt majores, et evidentiores absurditates. Doluit quis de omnibus mortalibus, et proposuit efficaciter illa vitare ex aliquo uno, et universali motivo : sed postea antequam confiteretur, incidit in aliud mortale novam. Remanent dolor, et propositum, quæ præcesserant, vel penitus destruantur ? Respondet Lugo destrui erga peccata aequalia, aut inferiora: manere autem erga majora. Verbi causa peccaverat quis mortaliter per desideria turpia, per fornicationem simplicem, per adulteria : doluit postea de illis, et proposuit ea vitare ex unico motivo gravis *offensæ Dei omnibus* communi : sed tamen post hæc incidit in fornicationem. Juxta Lugonis discursum, et doctrinam, talis homo amittit dolorem, et propositum erga turpia desideria, quæ sunt levius fornicatione peccatum ; sed retinet dolorem, et propositum erga adulterium, quod est peccatum gravius : quoniam, ubi quis delinquit in uno. præsumitur non respuere æqualia, aut minora ; sed non præstat fundamentum, ut præsumamus admittere etiam atrociora, cum ista magis retrahant: atque ideo præsumere debemus, quod dolor, et pristinum propositum perseverent erga illa, etiam post aliquod minus grave commissum.

Hæc vero esse absurda constat ex dictis in non absimili venialium comparatione, et utrobique deseritur suppositio quæstionis, ubi recurritur ad objecta diversa penes majorem, aut minorem peccatorum intra idem genus gravitatem. Sed efficacius immediate dicta refelluntur : nam supponamus pro confessione omnium illorum peccatorum, quæ referuntur, hominem habuisse perfectum dolorem, et propositum in perfecta conditione ordinata ad sacramentum, et quod ante susceptionem sacramenti in fornicationem incidit. In talu casu dici nequit revocari dolorem, et propositum circa fornicationem, et peccata æqualia, aut minora, ut sunt turpia desideria ; permanere autem pro adulterio. Tum quia in tali casu dolor, et pro-

positum fuerunt ipsa contritio perfecta : de qua nullo modo dici valet, quod permaneat in eo, qui post ipsam incidit in peccatum mortale. Tum etiam, quia contritio importat essentialiter conversionem ad Deum ultimum finem super omnia ex charitate dilectum : sed eo ipso, quod quis incidat in peccatum, dici non valet, quod retineat ullam conversionem in Deum finem ultimum dilectum super omnia; cum potius quodlibet peccatum avertat a tali objecto, et fine : ergo, qui post contritionem incidit in grave peccatum, totaliter destruit contritionem, et subinde nullo modo conservat dolorem, et propositum circa majora peccata. Tum præterea, quia si dolor, et propositum contenta in antecedenti omnium peccatorum contritione, permanerent etiam commissæ fornicatione in ordine ad alia peccata graviora, ut adulterium, etc. vel permanerent in se, vel in aliquo alio : et neutrum dici potest. Non primum, quia non habebant aliud esse in se, quam in contritione : et hæc adæquate destruitur per sequens peccatum mortale. Nec secundum, quia nec contritio, in qua ipsa includuntur, manet virtualiter in aliquo alio a se distincto : alias perfecta contritio formaliter exclusæ per peccatum conjungeretur virtualiter cum ipso: et licet non justificaret formaliter, justificaret tamen virtualiter : quæ omnia sunt chimerica. et plane contradictoria. Præterquam quod non est assignabitis ullus effectus, in quo profecto contritio, et dolor, ac proposita in illa inclusa, possunt virtualiter permanere in ordine ad graviora peccata.

Confirmatur : quia si in casu proposito dolor, et propositum imbibita in contritione perfecta de omnibus peccatis, etiam post subsecutam fornicationem permanerent in ordine ad adulterium, et alia graviora delicta, possent utique deservire pro sacramentali illorum absolutione, nec opus esset alio dolore, et proposito erga talia peccata : consequens est absurdum, et contra communem praxim confessariorum, et pœnitentium : ergo antecedens sustineri non potest.

Respondet Lugo negando sequelam : quia licet talis dolor, et propositum essent de se sufficiens dispositio pro sacramentali remissione illorum peccatorum magis gra-

vium, in quæ referuntur, et pro quibus conservantur ; aliunde tamen non sufficiunt absoluto : quia dolor sacramento deserviens debet esse universalis erga omnia peccata gravia : hic autem supponitur, quod cessaverit dolor erga alia peccata mortalia minora. Sed minimo satisfacit, nec ab objecto iuconveniente declinat. Primo, quia perfecta contritio est dolor universalis de omnibus peccatis ; sed perseverat dolor contritionis perfectio in ordine ad peccata graviora ; siquidem pro illis perseverant dolor, et propositum, quæ in contritione perfecta includuntur : ergo perseverat dolor universalis omnium peccatorum. Et oppositum dicere est petere principium, et procedere inconsequentem. Secundo, nam esto, quod non perseveret dolor universalis (si perseverat dolor) sed solum particularizatus ad illa graviora peccata: tamen pro minoribus posset elici alius dolor particularis juxta peculiares eorum deformitates, ut est frequens apud illum Auctorem doctrina: atque ideo dolor ex isto, et illo coalescens foret universalis, et adaequatus, qualem sacramentum requirit : ergo tribuendo singula singulis verificatur, quod pro remissione adulterii in sacramento, sufficit contritio, cui peccatum fornicationis succedit, ante quam ipse contritionis dolor supponebatur ; et pro remissione fornicationis, et aliorum similium, aut inferiorum sufficiet attritio de eisdem peccatis ex particulari motivo juxta specialem eorum gravitatem concepta. Sed tunc superest illi Auctori declarandum, quis illorum dolorum sit pars essentialis illius sacramenti ; aut quomodo ex contritione, et attritione, qui sunt actus essentialiter differentes, constituatur unus dolor, qui ex parte materiæ requiritur, et simul cum toto sacramento in ejus effectum influit. In quibus exponendis non minus ac in præcedentibus plura difficilia, aut etiam absurda occurrent.

DISPUTATIO VIII.

De Confessione sacramentati.

1. Contritionem, confessionem, et satisfactionem esse partes sacramenti poenitentiae, requisitas ex parte poenitentis, sae-

pius diximus, et supposuimus in hoc Tractatu, præsertim disp. I, dub. 2, ubi statuimus essentialem compositionem hujus sacramenti ex poenitentis actibus, et sacerdotis absolutione : et in observatione ad art. 2, quæst. 90, ubi Angelicus Præceptor resolvit quod a requiritur ex parte a poenitentis, primo quidem voluntas re-
« compensandi, quod fit per contritionem :
« secundo, quod se subjiciat arbitrio sacer-
« dotis loco Dei, quod fit in confessione.
« tertio quod recompense! secundum ar-
« bitrium ministri Dei, quod fit in satisfactione. Et ideo contritio, confessio, et
« satisfactio ponuntur partes poenitentiae. »
Quare ubi accessimus ad disserendum de his partibus in speciali, et quæ ad primam, nempe dolorem, in præced. disput. tradidimus; congruus ordo exposcit, ut immediate de secunda, scilicet confessione, sermonem aperiamus in præsentia, quem ordinem servavit D. Thom., in lib. 4 sent., observaruntque Discipuli Compilatores doctrinæ ibi traditæ in supplemento ad 3 part., nam postquam in primis quinque quæstionibus tradiderunt perlinentia ad dolorem, coeperunt in quæst. 6, immediate Sequenti agere de confessione. Eundem itaque methodum convenienter observamus.

Sed ut quid nominis explicemus, et deveniamus ad proprium, determinatumque hujus disputationis subjectum, observandum est confessionem, si rigorem, et originem vocis attendamus, non aliud esse, quam locutionem cum altero : confiteri namque est simul cum aliquo fari, seu loqui. Unde juxta diversas materias, et respectus multiplex distingui valet confessio. Alia est cujuscumque veritatis; et sic pertinet ad virtutem veracitatis. Alia magis determinata est veritatum fidei, et spectat ad hanc virtutem, et de illa agit D. Thom. 2, 2, quæst. 3, et nos egimus cum S. Doctore Tract. 17, disp. 7. Alia est confessio judicialis, pertinens ad forum externum, et subinde ad justitiam, de qua agit Aristoteles 4 Ethic, cap. 7. Alia est confessio laudis, quam Deo deferimus ob ejus perfectionem, opera, et beneficia : et hæc pertinet ad virtutem religionis, et de ea frequenter loquitur Scriptura, ut Ps. 0: *Confiteantur tibi populi Deus. Ps. 94. Præ-*
veniamus faciemes in confessione. Matth.

DE PÆNITENTIA.

11 : *Ccnfiteortibi Pater*. Alia denique, aliis omissis, quæ facile excogitari possunt, est confessio peccatorum, cum quis, nimirum sua peccata alteri exponit. El hæc est duplex : nam alia est interior, quæ soli Deo fit. et vix distinguitur a contritione, juxta illud I's. 31 : *Confitebor adversum me injustitiam meam Domino, el tu remisisti impietatem peccati mei*. Alia vero est confessio externa peccatorum : et hæc dupliciter fieri valet, primo cuilibet alteri persona» propter humiliationem, vel alios fines : secundo soli sacerdoti in ordine ad absolutionem, et remissionem eorundem peccatorum. Ha?c autem, et in secunda acceptione, prætermisiss omnibus aliis, perlinet ad præsentem disputationem, quæ proinde merito inscribitur *De confessione saeramentali*.

Ut vero quid rei explicemus, possumus confessionem sacramentalom describere (diffiniri namque exacte non valet, cum sit ipsa quoddam complexum, et magis diffinitio, quam diffinilum) ex doctrina D. Thom, in supplem. quæst. 7, art. I. Soto in4, dist. 18. quæst. 2, art. 2, Prado in tract. de 301^5 quæst 1, dub. 1, et aliorum. « Est legitima accusatio de propriis » peccatis facta sacerdoti ad obtinendum < remissionem eorum per absolutionem. » In qua descriptione particula *accusatio* gerit vicem generis, in quo confessio convenit cum aliis accusationibus externis, quæ non sunt confessio sacramentalis, ut proxime explicuimus. Et non ponitur loco generis confessio ut sic : quia illud esset valde remotum, et melius explicatur diffinilum per genus magis immediatum. Tum, ut ea particula magis exprimeret modum confessionis sacramentalis, in qua homo manifestat peccata, ut reus, non ut de illis jactet, aut glorietur, aut solam historiam narret, sed ut illa reproband, et judicanda proponens. Additur *légitima* ad denotandum pro confessione sacramentali requiri aliquas condiciones 'de quibus in hac disp. dicemus) ob quarum defectum soleat esse nulla. Subjungitur *de propriis peratis*, quia hæc sola possunt esse materia ejus, ut ostendimus disp. priced num. 88, et 93. I'er illa autem verba, facta sacerdoti designatur judex proprius in hac confessione, sive accusatione, qui debet esse sacerdos, et nullus alius a sacerdote.

Denique in ullimis verbis, *ad oblinendum remissionem eorum per absolutionem* significatur finis, et complementum confessionis sacramentalis. Et quibus constat,quam merito D. Thom. in supplem. quæst. 7, art. 3, collegerit confessionem istam esse actum virtutis, et pertinere determinate ad virtutem pœnitentiæ; observai enim quod quando supra virtutis objectum additur aliqua specialis ratio boni difficilis, ibi addenda est-nova, et specialis virtus, sicut supra liberalitatem respicientem sumptus mediocres ponitur magnificentia respiciens magnos sumptus, et subjungit : « SimiliterPR1 » est in confessione veri, quæ quamvis ad veritatis virtutem pertineat absolute, tamen secundum quod aliqua ratio boni * additur, ad aliam virtutem pertinere incipit: et ideo dicit Philosophus ini » Ethic, quod confessio, quæ fit in judiciis, non pertinet ad veritatis virtutem, sed a magis ad justitiam.Et similiter confessio » beneficiorum Dei in laudem divinam, «non pertinet ad virtutem veritatis, sed » ad virtutem Lalriæ. Et ita etiam confes- » sio peccatorum ad remissionem eorum » consequendam, non pertinet elicitive ad » virtutem veritatis, ut quidam dicunt, sed » ad virtutem pœnitentiæ. Imperative au- » tem ad multas virtutes pertinere potest, < secundum quod in finem multarum vir- » tutum trahi potest confessionis actus. » De hac igitur saeramentali confessione, et prout est in usu apud Catholicos, agendum est in præsentî disputatione, ac primo loco discutiendum occurrit

DUBIUM I.

Utrum confessio sacramentalis cadat sub præcepta divino ?

2. Mirabitur quis, et non boni consulet, quod ab hac difficultate disputationem ordiamur : prius namque discutiendum videbatur, an sacramentalis confessio sit ex Divina institutione. Sed responsio est in prompta, quod prædictum dubium discussum, superatumque reliquerimus in priori hujus tract, parte, disp. 4, dub. 4, § 1, ubi statuimus Christum Dominum sacramentum pœnitentiæ instituisse, et § 2, assignavimus tempus prædictæinstitutionis.Quare cum hoc sacramentum constet essentialiter confessione

I confessione sacramentali, ut ostendimus in eadem disp. 1, dub. 2, probatum reliquimus, quod hic desiderari videbatur, nempe confessionem sacramentalem esse ex institutione Dei, et opus non habemus illud reproducere. Sed tamen ex institutione non statim sequitur, aut convincitur sacramentalem confessionem cadere sub præcepto divino : sunt enim non pauca, quæ Deus instituit, et tamen non obligamur, ex divino præcepto illa complecti. Sic enim status religiosus est ex institutione divina, ut cum communi sententia ostendimus Tract. 20, de prædicto statu, disp. 1, dub. 2, et non propterea obligamur præcepto divino illum profiteri. Sic etiam, ut exemplum rei præsentis proximius afferamus, Christus Dominus instituit aliqua sacramenta, ut Extremam-Unionem, et Ordinem ; ad quorum tamen usum ex divino præcepto non obligamur. Non est itaque tanta connexio inter institutionem alicujus sacramenti, et præceptum illo utendi, ut istud debeat esse divinum, quia illa divina sit. Unde videmus Lutherum (quamvis ab hæreticis consequentia expectari non debeat) nunquam negasse poenitentiam esse vere sacramentum a Deo institutum, ut ex Roffensi observat Vasquez supra quæst. 84, art. 1, dub. I, et tamen negavit divinum confessionis præceptum, ut referunt Castro contra hæreses verbo *Confessio*, et Praleolus in suo Elencho, verbo *Lutherani*. Et hac de causa, ut putamus, Concilium Trident, postquam sess. 14, can. 1, decrevit: « Si quis dixerit in Catholica Ecclesia poenitentiam non esse vere, et proprie sacramentum... A Christo Domino nostro institutum, anathema sit: » quasi prævidens in hoc non comprehendi saltem explicite obligationem confessionis, adjecit can. 6 ejusdem sess. « Si quis negaverit confessionem sacramentalem vel institutam, vel necessariam esse jure divino, aut dixerit modum secrete confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia Catholica ab initio semper observavit, alienum esse ab institutione, et mandato Christi, et inventum esse Romanum, anathema sit. » Ex quibus salis liquet ; quod post discussionem primæ difficultatis pertinentis ad hujus sacramenti institutionem, quam præmisimus loco citato, alia superest discutienda circa

I confitendi obligationem, quam in hoc dubio proponimus. Et nomine confessionis sacramentalis eam intelligimus, quæ in usu est apud Catholicos, qualem supra descripsimus, et de qua loquitur Tridentinum in canone immediato, secretam scilicet, et soli sacerdoti faciendam.

§ I-

Assertio, et propugnatio Catholica veritatis.

3. Dicendum est confessionem sacramentalem cadere sub præcepto divino, immediate imposito a Christo Domino : esseque proinde de necessitate salutis eorum, qui post susceptum baptismum prolapsi sunt in aliquod peccatum mortale. Posterior assertionis pars consequitur ad priorem, illamque declarat. Utraque autem est de fide, ut canon Concilii proxime relatus, et alia principia statim subjicienda palam evincunt : unde supervacaneum est Theologos particulares pro illa referre. Sed prætermitti pro majori explicatione non debet illorum Princeps B. Thomas, quip- in 4, dist. 17, quæst. 3, art. 1, id statuit, et refertur in Supplem. quæst. 6, art. 1, his verbis : « Eia sacramenta, quæ ordinantur contra culpam, cum qua salus esse non potest, sunt de necessitate salutis. Et ideo, sicut baptismus, quo deletur originale, est de necessitate salutis, ita et poenitentiae sacramentum. Sicut autem aliquis per hoc, quod baptismum petit, se ministris Ecclesiæ subicit, ad quos pertinet dispensatio sacramenti ; ita etiam per hoc, quod confitetur peccatum suum se ministro Ecclesiæ subicit, ut per sacramentum poenitentiae ab eo dispensatum remissionem consequatur : qui congruum remedium adhibere non potest, nisi peccatum cognoscat : quod fit per confessionem peccantis : et ideo confessio est de necessitate salutis ejus, qui in peccatum actuale cecidit. »

Probatur primo Scripturæ testimoniis, quæ ut evidentius rem demonstrent, congruum est illa introducere sub argumens *refutationis* forma in hunc modum. *Qui* est in statu peccati, tenetur jure divino poenitentiam de peccatis agere, ei quaerere reconciliationem cum Deo ; sed remedium istud respectu peccatorum, post baptismum com-

DE PŒNITENTIA.

missorum consistit in confessione omnium illorum sacerdoti facta : ergo prædicta confessio debetur ex jure divino, et cadit sub præcepto divino. Consequentia patet. Major autem, præterquam quod non negatur ab hæreticis, probata a nobis relinquitur in priori parte, disp. 4, dub. 1, et breviter probatur evidentibus Scripture MMib-Mestimoniis, Matth. 3 : *Poenitentiam agite, 1er*» 13.¹ Luc. 13:3.[^]) *penitentiam habueritis, omnes similiter peribitis*. Minor denique probatur : nam ex Christi Domini institutione sacerdotes legis evangelicæ constituti sunt iudices cum ea potestate, ut sine illorum sententia nemo post baptismum lapsus reconciliari Deo, et purgari possit, sed ipsi sacerdotes non possunt, ut iudices recte procedere, et justam proferre sententiam sine cognitione peccatorum, quæ pœnitens eis in sua confessione exponat. Ergo remedium, quod pœnitentes habent respectu peccatorum post baptismum commissorum, consistit in confessione illorum facta sacerdoti. Cetera constant. Et major, quam negant hærelici, probatur ex Evangelio Uatth. 15oe^{^o} : nam Christus Matthæi 16, prædictam potestatem promissit Petro illis verbis : *Tibi dabo claves regni cadorum, et quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum el in cielis, et quodcumque solveris super terram, erit solutum et in calls*. Quam promissionem, soli Petro factam, recognoscunt, vel ipsi hæretici accepisse Petrum, non, ut solus ipse uteretur clavibus, sed etiam, ut in earum potestate communicaret cum ceteris sacerdotibus. Deinde prædicta promissio facta est omnibus Apostolis, 18th. Matth. 18, illis verbis : *Quodcumque alligaveritis super terram, erunt ligata et in calo: et quacumque solveritis super terram, erunt soluta et in caelis*. Quo loco promittitur, et prædicatur potestas, quam omnes Apostoli, et eorum successores accepturi erant in ordine ab absolutionem, aut alligationem peccatorum. Denique Joann. 1°, L 2,^A ipse Dominus Apostolis post Resurrectionem apparens dixit : *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Urceum dixisset, insufflavit, et dixit eis, Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, el quorum retinueritis, retenta sunt*. In quo loco recensentur actualis traditio promissæ potestatis, et integra sacramenti penitential constitutio, ac institutio. Constat

itaquo ex Evangelio Christum Dominum sum legis sacerdotibus eam dedisse potestatem, ut sine illorum sententia nemo post baptismum lapsus possit vere poenitere, et Deo reconciliari. Istudqueest solidissimum nostræ, et catholicæ assertionis fundamentum, cui ceteræ veritates huc concernentes superædificari debent, ut optime expenderunt patres Concilii Tridentini sess. 14, cap. 5, dicendo: « Ex institutione sacramenti jam explicata universa Ecclesia semper intellexit institutam etiam esse a Domino integram peccatorum confessionem, et omnibus post baptismum lapsis jure divino necessariam existere : quia D. N. Jesus Christus e terris ascensurus ad coelos sacerdotes sui ipsius vicarios reliquit tanquam præsides, et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo, pro potestate clavium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuntiant. Constat enim sacerdotes iudicium a hoc, incognita causa exercere non potuisse : neque aequitatem quidem illos in penis injungendis servaro potuisse, si ingerere dumtaxat, et non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarasset. Ex his colligitur oportere a penitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem (conscientiam habent, in confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint, etc. »

•1. Mirum est, quod subterfugia invenias*. fuerint ad subruendum, si fieri posset, vires hujus fundamenti. Et primo occurrit commune apud hæreticos Lutheranos. et a calvinistas, qui non negant in prædictis locis promitti, et dari Ecclesias potestatem ligandi, et solvendi, sive peccata remittendi, et retinendi : sed hanc potestatem non aliud esse dicunt, quam potestatem, et ministerium prædicandi penitentibus remissionem peccatorum, atque impenitentibus iram, et condemnationem. Unde in summa dicunt sacerdotem, sive ministrum in hac re non esse iudicem, sed Dei præconem, neque potestate, aut jurisdictione absolvere a peccatis, sed tantum annuntiare penitentibus indulgentiam ex parte Dei. lia Calvinus lib. 3. Institut, cap. I, Sc m-18, et lib. 1, cap. II, ct§ 1, Philipp, ingj

Apolog.

Apolog. confess. Augustan^o art. de confessione, et in locis tit. de confessione, Kemnilius in 2 part. Examinis, cap. 5, de pœnitentia, et alii. Convulsa voro ex partes, icerdolum auctoritate, et jurisdictione. ut judicent, et absolvant, consequens est tolli ex parte peccatorum pœnitentium obligationem submitendi se sacerdotum sententiæ, ac perinde confitendi illis peccata de quibus judicant.

Sed istud hæreticorum eiūgium multipliciter præcluditur. Primo, quia violentiam infert verbis evangelii; claves enim non dantur ad significandum ostium esse apertum, vel clausum, sed ut re ipsa aperiat, aut claudatur. Unde cum in Apocal. cap. 3, dicitur de Christo: *Qui habet clarem David, apèrit, et nemo claudit, claudit, et nemo aperit*, verus, et sincerus, et communis sensus est, non quidem quod Christus possit annuntiare absolutionem, vel condemnationem, aut declarare, quis sit ligatus, aut solutus; sed quod possit vera, et judiciaria auctoritate ligare, vel absolvere; Et hujusmodi elavem, sive potestatem illa significantem promisit, communicavitque Apostolis, et eorum successoribus tanquam sui vicariis. Deinde, ligare, et solvere, non significant annuntiare, aut declarare, sed re ipsa vincula tollere, vincula injicere, aut injecta non auferre. Unde juxta hæreticorum sensum non debuit Christus dicere: *Quæcumque solvitis super terram erunt soluta et in calis, sed*, quæcumque solveritis, erant soluta et ita declarabitis prius soluta. Secundo, quia Patres Ecclesia? verba Christi intellexerunt, non sicut hæretici: sed in sensu proprio, et obvio, sicut et nos unde: ni D. August, hom. 49, ait: « Nemo sibi diceat, occulte ago, apud Deum ago. Ergo i sine causa dictum est. Quæ solveritis in i terra, soluta erunt in cœlo? Ergo sine causa datæ sunt claves Ecclesia? Dei? », ^ : Frustramus Evangelium, frustramus « verba Christi. » Et D. Chrysost. lib. 3, de sacerdot. inquit: « His, qui terram incolunt, atque in eis versantur, iis commissum est, « ut ea, quæ in cœlis sunt, dispensent: iis « datum est: ut potestatem habeant, quam i Deus, neque Angelis, neque Archangelis s datam esse voluit: neque enim ad illos « dictum est: Quæcumque alligaveritis in < terra, etc.,. Habent quidem, et terrestres

v principes vinculi potestatem, verum < corporum solum. Id autem, quod dico, « sacerdotum vinculum, ipsam etiam animam contingit, atque ad cados usque « pervadit, usque adeo; ut quæcumque « inferne sacerdotes confecerint, illa eadem Deus superne rata habeat, a se servorum sententiam Dominus confirmat... « Quorumcumque, ait, peccata retinueritis, retenta sunt. Quænam, quæso, potestas hac una major esse queat. » Eodem modo loquuntur, et accipiunt Christi verba II. Hier. D. Ambros. lib. I, de pœnit. cap. 2, et c. Tertio F 7, D. Hieron, in epist. ad Heliodorum de vita solitaria, D. Grog. hom. 26, in Evang. et alii passim Patres. Tertio, quia si prædicta verba non aliud significarent, quam, quod dicunt hæretici, potestatem, videlicet, annuntiandi pœnitentibus remissionem peccatorum, et non pœnitentibus damnationem, et iram; prædicta verba directa fuissent non solum ad Apostolos, et eorum successores, sed etiam ad laicos, et fœminas: sunt enim capaces illa annuntiandi: adque ideo de illis etiam vere diceretur: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis quorum retinueritis, retenta sunt*: consequens est absurdum, et contra perennem, et antiquissimum sensum Ecclesiae: ergo verba Christi non illud significant, sed auctoritatem, potestatemque Apostolis, et sacerdotibus datam, ut de peccatis post baptismum commissis judicent, vel ea dimittendo, vel retinendo. Nec in hoc amplius suadendo immoramur: nam talia verba contra vere sensum a nobis assertum, est etiam de fide, ob diffinitionem Concilii Tridentini Conc. sess. 14, can. 3: « Si quis dixerit verba illa Triil. « Domini Salvatoris, Accipite Spiritum « Sanctum: quorum remiseritis peccata, « remittuntur eis, et quorum retinueritis, « retenta sunt, non esse intelligenda de a potestate remittendi peccata in sacramento « pœnitentiæ, sicut Ecclesia catholica ab « initio semper intellexit: detorserit autem contra institutionem hujus sacramenti ad auctoritatem prædicandi Evangelium, anathema sit. » Unde circa legitimam intelligentiam prædictorum verborum quantum ad rom præsentem nulla deinceps potest esse inter catholicos controversia.

5. Verum enim vero aliud effugium occidit E)T0A currit, hæreticis quidem commune, et non"

DE PŒNITENTIA.

paucis catholicis familiare, quo dehiscere videntur nostri fundamenti vires. Admisso namque, quod Christus concesserit Apostolis potestatem absolvendi a peccatis, et consequenter judicandi de peccatis, quæ fideles eis in confessione exposuerint, ut ex propositis. et expensis Evangelii testimoniis evincitur : inde non sequitur, nec convincitur fideles obligari jure divino ad confitendum sacerdotibus peccata ; sed solum ex suppositione, quod velint eis se submittere ad consequendum peccatorum remissionem per illud medium, quam alias possunt per alia consequi ; v. g. per confessionem, qui dicat, sacer-

cTision. dotes, si res ita se haberet, non posse vere appellari judices pro remissione peccatorum : quia judex meus non est, cui, si volo, manifesto mea delicta, et apud quem non toneor aliquid iacere, quam quod volo. Id. inquam, non satisfacit : nam istud iudicium potuit institui, poteslque fieri in favorem poenitentiam, ut si velit frui sacerdotis absolutione, illi causam, et relationem suorum peccatorum submittat, illique in satisfactione injuncta ex potestate clavium obediat. Idque exemplo peccatorum venialium efficaciter fulciri, ac explicari valet : habent enim sacerdotes potestatem ex clavibus illa remittendi : et tamen pœnitentes nullo jure obligantur illa in confessione sacerdotibus referre, sed possunt pro eorum deletione ad alia media recurrere : at si voluerint, queunt sacerdotes adire, et ab eis sacramentaliter absolvi .-quid ergo vetat, ut in mortalibus idem contingat ?

Atii Nec iterum satisfacit, si dicatur inde wratri' quod sacerdotes pro remissione mortalium non sint judices ordinarii, sed arbitrarii ; arbiter enim est, qui solum iudicat ex potestate, quam sibi deferunt partes a quibus eligitur judex in eorum causa, ut constat ex cap. Sane, de Arbitris. Id autem dicere est omnino absurdum, quia potestatem judicandi, et dimittendi peccata, quam habent sacerdotes, non acceperunt, nec accipiunt a pœnitentibus, aut cum illis conventionem ; sed immediate a Christo Domino. Id, inquam, non satisfacit, nec obturat intentatum effugium : quoniam in tali eventu, si vim non ponamus in vocibus, sacerdotes non vocarentur judices arbitrarii, vel quia acciperent dijudicandi

potestatem a pœnitentibus, vel quia non haberent potestatem ordinariam a Christo, vel delegatam ab Ordinariis ; sed ex eo præcise, quod subjectio poenitentiam sacerdotibus in manifestando illis peccata, penderet ex ipsorum poenitendum arbitrio, qui voluntarie, id est, absque præcepto ad id obligante vellent uti remedio a Christo instituto remissionis culparum per sacerdotum absolutionem. Quod etiam facile explicatur exemplo jam proposito venialium, in quibus absolvendis procedit sacerdos ex potestate non accepta a partibus, sed ut judex ordinarius, et per acceptam a Christo potestatem : quo non obstante in arbitrio poenitendum positum est, quod peccata venialia confiteantur sacerdoti, et ab illo iudicium, sententiam, et absolutionem expectent. Idem itaque dici potest de confessione mortalium : et consequenter testimonia non extorquent, quod intendimus.

6. Propter hæc, et alia, quæ, ut non necessaria, omittimus, non defuerunt viri catholici, qui licet non negaverint confessionem mortalium esse de jure divino, aut cadere sub divino præcepto ; negarunt tamen id convinci ex relatis testimoniis, et præsertim illo, quod magis expendimus, Joannis 20. Sic senserunt Scotus in 7, Media dist. 17, qu. 1, § *In ista quæstione*, Cajeta-ClWein- nus in illa verba Joan. 20: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, etc.* Medina Complutensis codice de Confessione, quæst. 2, Gabriel in 4, dist. 17, quæst. 1, art. I, circa finem, et alii. Qui aliqua ratione excusari possunt, quod scripserunt ante Concil. Tridentinum, in quo magis, quam in aliis doctrina ad claves, pœnitentiæ, et confessionem perlinens clarissime tradita est, ut propterea, qui modo negaret, vel confessionem mortalium cadere sub præcepto divino, vel hanc obligationem non erui ex loco Joan. 20 hæresis, aut notissimi, et gravissimi erroris argueretur. Quod demonstratur conjungendo duo Concilii loca sub hac forma. Eo modo intelligendum est testimonium Joannis in ordine ad remissionem peccatorum in confessione sacramentali, quo illud intelligit, intellexitque Ecclesia catholica ; sed hæc intelligit, intellexitque non solam potestatem clavium ex parte sacerdotum, sed etiam obligationem ex parte peccatorum submittendo

submillondo suas culpas clavibus sacerdotum : ergo praedictus locus Joannis ita est intelligendus : et consequenter conari ad alias intelligentias, et subterfugia nequit modo fieri absque notorio errore, aut etiam *hærcsi*. Utraque consequentia patet ex praemissis. Major etiam constat ex verbis Cone. can. 5, jam cit. « Si quis dixerit verba < illa Domini Salvatoris, Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, » remittuntur eis, et quorum retinueritis (is, retenta sunt, non esse intelligenda » de potestate clavium remittendi, et retinendi peccata in sacramento poenitentiae, » sicut Ecclesia catholica ab initio semper intellexit... Anathema sit. » Minor etiam constat ex eodem Concilio eadem sess. 14, cap. 5, ubi docet : < Ex institutione sacramenti poenitentiae jam explicata universa » Ecclesia semper intelligit institutam » etiam esse a Domino integram peccatorum confessionem, et omnibus post baptismum lapsis jure divino necessariam » existere. » Et statim praesentia habens testimonia a nobis producta, et praesertim Joan. 20, quae in margine recensentur, subjunxit : a Quia D. N. Jesus Christus e » terris ascensurus ad ccelos sacerdotes sui » vicarios reliquit tanquam praesides, et » judices, ad quos omnia mortalia crimina < referantur, in quae Christi fideles ceciderint, etc. » Ex quibus satis constat Ecclesiam in ea sacra synodo congregatam declarare, quod ita sentiat, et senserit. Et quamvis id possemus amplius exornare, et fulcire diversis exemplis, sufficiet vel unum producere in persona Petri Oxomensis, qui doctrinam propositam subterfugiens admittebat in sacerdotibus potestatem clavium ad remittendum peccata sibi confessa ; et tamen ex alia parte negabat in poenitentibus obligationem subjiciendi peccata clavibus Ecclesiae : existimabat enim dilui sufficienter per contritionem independentem a subordinatione ad illas, ut constat ex Extravaganti Sixti IV, condemnantis varias hujus Petri propositiones, quarum prima est : « Peccata mortalia » quantum ad culpam, et poenam alterius » saxuli delentur per solam cordis contritionem sine ordine ad claves. Secunda ; » Confessio peccatorum in specie fuit ex » aliquo statuto universalis Ecclesiae, non » de jure divino. » In doctissimo etiam

Satmant. Curs, theolog. torn. XX.

Soto in 4, dist. 18, quæst. 1, art. 1, post 3, conclus, legimus ; « /Etale nostra de » eodem errore damnatus fuit quidam Hispanus, vir alias insignis. » Putamus loqui de damnatione per S. Inquisitionis Tribunal ; sed quis ille fuerit, nescimus.

7. Ex quibus omnibus satis efficaciter concluditur eam. quam asserimus, catholicam veritatem contineri in testimoniis pro eadem stabilienda relatis, aditumque pracludere proposito subterfugio. Et ut magis impediatur, premamus amplius relata testimonia, et praesertim illud ex Joanne relatum : *Quorum remiseritis peccata remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt* : ex eis namque recte expensis suapte natura fluit sensus catholici assertus, et praeciditur omnis ab illo fuga. Sed attendi debet, ut id assequamur, non solum ad priora verba : *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis*, ex quibus omnes Catholici probati concedunt potestatem clavium in sacerdotibus ad absolvendum a peccatis sibi confessis ; sed etiam ad immediate sequentia : *Et quorum retinueritis, retenta sunt* : ex eis namque convincitur in peccatoribus esse obligationem submittendi sua peccata potestati sacerdotum per confessionem, quod aliqui Catholici negarunt, aut revocarunt in dubium, occasionemque dederunt evasioni propositae, per quam firmior ex Evangelio pro nostra assertione probatio dissipari videbatur. Attendi ulterius debet in illa contrapositione, quam Christus, dum potestatem dabat, repraesentavit, secundam propositionem reddere sensum primae contrarium in eadem materia, licet vocibus aliquantulum diversis. Perinde namque fuit dicere, *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis retenta sunt*, ac dicere : Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis ; et si non remiseritis, non remittuntur eis : vel alio modo, si remiseritis peccata, remittuntur : et si non remiseritis, non remittuntur : vel alio modo, si dederitis sententiam absolutionis, remittuntur peccata ; si vero negaveritis, aut suspenderitis absolutionem, retenta erunt. Hic plane apparet esse sincerus, ac legitimus eorum sensus, et eo supposito arguitur efficaciter ex praedicto testimonio confutandum adhibitam responsionem : quoniam, si, ut illa intendit, ex parte poenitentium

DE PŒNITENTIA.

non daretur obligatio, sed sola libera facultas confitendi sua peccata sacerdoti, et utendi beneficio clavium, falsificaretur sensus verborum Christi ; consequens est haereticum : ergo et antecedens. Probatur sequela : quia in tali casu licet sacerdotes haberent potestatem absolvendi a peccatis sibi voluntarie, id est, sine ista confitendi obligatione, confessis : quod posset verificare primam verborum Christi partem : tamen non haberent sacerdotes potestatem retinendi, seu non remittendi hominum peccata ; quippe cum isti possent alio medio ab illis solvi, omisso confessionis, et subjectionis ad claves remedio ; idque, quantumcumque sacerdotes facerent, et uti potestate sibi data conarentur, impedire minime possent. Falsificaretur ergo illa posterior pars verborum Christi : *El quorum retinueritis, retenta sunt* : quia sacerdotibus non absolvantibus, quin retinentibus, et retinere cenantibus, liberarentur homines a peccatis, subtrahentes se ab illorum confessione. In illis itaque verbis expressit Christus non solum potestatem clavium in sacerdotibus, sed etiam obligationem illi se subjiciendi in peccatoribus.

Nec contra hanc explicationem, et discursum est, quod peccator possit justificari per contritionem : quia quamvis haec possit elici antecederet ad confessionem, et sententiam sacerdotis, non tamen independenter ab illis : includit namque de facto omnis vera contritio votum, sive propositum adimplendi Divinum praeceptum confitendi peccata, et obediendi sententiae sacerdotis : et ubi homo id non facit, quando potest, et debet, iterum illigatur peccato. Idque declaratur exemplo baptismi, ante cujus susceptionem exercitam potest denuo justificari per contritionem ; sed non sine baptismo in voto, qui de jure Divino est medium necessarium ad salutem ; quod votum, sive propositum tenetur homo, cum potest, ad exercitium reducere. In quo magis explicando non immoramur, quia illi operam dedimus ex professo in priori parte, disp. 4, dub. 1, ubi statuimus sacramentum pœnitentiæ esse necessarium ad salutem necessitate medii, et praecepti Divini. Nec ulterius contra praemissam doctrinam refert exemplum peccatorum venialium, quo opposita

Evasio n. o se declarare, et protegere satagebat : quoniam sacramentum pœnitentiæ institutum est pro remedio hominis post baptismum lapsi, et ad reparandum deperditam justitiam : unde merito a Patribus appellatur secunda tabula post naufragium. Peccata autem levia non constituunt hominem lapsum, nec illum justitia spoliant, sed compatiuntur cum gralia. Quare non sunt materia necessaria hujus sacramenti, sed possunt remitti omnino independenter ab illo, ut si homo statuens illa non confiteri, uteretur aliis remediis pro eorum remissione oblinenda, ut contritione. Sunt tamen materia sufficiens sacramenti pœnitentiæ, ut constat ex disp. præced. num. 88 et 132, et propterea licet homo nullo præcepto teneatur illa subjicere clavibus Ecclesiæ ; potest nihilominus voluntarie ipsa subjicere, et mediante sacramento pœnitentiæ consequi eorum remissionem, sicut per alia media arbitraria. Unde potestas clavium ad illa licet minus principaliter se extendit ex suppositione libera pœnitentis volentis illa submittere. Sed hoc exemplum nequit peccatis mortalibus adaptari ob oppositam rationem : quia in ipsa collatione significavit Christus retineri, seu non remitti, retinentibus, seu non remittentibus sacerdotibus.

8. Occurrunt præterea alia plura ejus-En: demcatholicæ veritatis fundamenta ; quæ nec expendere pro meritis possumus ; cum diffusior præsentis rei consideratio magis pertineat ad Theologiam Dogmaticam, quam ad Scholasticam, cui incumbimus : nec par est cuncta omnino suppressere, et lectorem sine illa notitia relinquere, quæ illum saltem ducat in ea loca, ex quibus possit argumenta pro hac veritate contra hæreticos cruere. Propterea aliqua insinuabimus, et secundum in ordine sumitur ex variis testimoniis veteris testamenti, quæ late, et docte expendit Bellarm. lib. 3, de pomit. c. 3, et Beihn. possumus in unum colligere sub hac arguendi forma: Ea, quæ fiebant in veteri lege, figura erant eorum, quæ fiunt in lege Evangelica, ut docet Apostolus 1adApwu- Corinth, c. 10 ; sed in lege veteri erat con- c'^> fossio peccatorum in specie coram legitimo W. ministro : ergo præfigurabat confessionem peccatorum in specie, et coram sacerdote futuram in lege Evangelica, et quidem

tanto

Unio exactiorem, ac perfectiorem, quanto res figurata figuris præstat. Major, et consequentia patent. Minor autem, quam multis locis probat Bellarmin. ostenditur salis efficaciter, aliis prælermissis, unico testimonio ex lib. Num. c. 5, ubi dicitur :

^{17> 0.}
^{i.} « Vir, sive mulier, cum fecerunt ex omnibus peccatis, quæ solent hominibus accidere, et per negligentiam transgressi fuerint mandatum Domini, atque deliquerint, confitebuntur peccatum suum. »

Et idem re ipsa significatur Levit, c. 5, ubi pro diversis peccatis assignantur diversæ satisfactiones mediis diversis oblationibus, et sacrificiis, quæ qualitatem, et diversitatem peccatorum manifestabant, idque erat non solum expressa, sed publica illorum peccatorum confessio, ut cum pro peccato injuramento dicitur : « Agat poenitentiam pro peccato, et offerat de gregibus agnam, sive capram, etc. Si peccaverit per ignorantiam, offerat arietem immaculatum, etc. » et sic de aliis peccatis.

Unde refellitur Kemnilius in 2 part. examin. dicens eam veterum confessionem solum fuisse in genere, non autem in specie, et expressis circumstantiis, ut modo catholici facimus : unde ab exemplo confessionis peccatorum in veteri lege, nihil convincere possumus pro confessione in specie, et numero peccatorum. Refellendus, inquam, est ; nam esto, in veteri lege non fieret confessio peccatorum, nisi in genere, ut ipse vult ; ex hoc tamen ipso suadetur confessionem in lege gratiæ debere esse perfectiorem, atque ideo exactiorem in specie, et numero peccatorum : sicut generale est pertinentia ad legem Evangelicam, et præfigurata in antiquis esse suis figuris simpliciter perfectiora. Sed aliunde, quod Kemnilius assumit, penitus negari debet : quia oppositum constat tum ex Levitici loco, ubi pro diversitate peccatorum præcipiuntur diversæ oblationes, et hæ satis manifestabant conditionem, sive speciem peccati, in quod poenitens inciderat, quin opus esset id verbo exprimere. Tum etiam, quia in hoc sincero, et decurrenti sensu dixit Ecclesiasticus cap. 4 illius gentis homines exhortans, et ad præceptum propositum in locis relatis alludens : *Non confundaris confiteri peccata tua*. Nam manifestum est ; erubescantiam, et confusionem non timeri

in confessione, quæ vel soli Deo, vel de solis peccatis in genere homini fit, qualem Lutherani exercent ; sed de sola, quæ fit homini in specie, numero, et circumstantiis, ut ipsa experientia liquet : nemo enim veretur dicere se esse peccatorem, vel repræsentare Deo peccata, quæ ipse videt ; sed tota difficultas est in descendendo ab illa generalitate ad dearticulatam omnino peccatorum revelationem aliis faciendam : ad hanc itaque hortabatur Ecclesiasticus homines populi sui. Tum præterea, quia hanc fuisse, et esse consuetudinem Judæorum constat ex testimoniis Rabinorum, quæ refert Galatinus lib. 10, cap. 3. Quin Venerabilis, et Sapientissimus N. Thomas' Waldensis lib. 2, de sacramentis cap. 37, testatur se, cum in Austria esset, hanc ab ipsis Hebræis cognovisse eorum consuetudinem, confitendi scilicet peccata in specie, et cura circumstantiis. Et D. Antoninus 3 par. tit. 14, cap. 6, § 1, affirmat Judæos sapientiores solere ante mortem confiteri omnia peccata Levitæ alicui, si reperiant, et ad se adducere possint. Unde facilius contigit, quod Evangelistæ referunt ad prædicationem Joannis Baptistæ plures Judæorum conversos fuisse ad poenitentiam, et confessos peccata sua : nec enim tunc institutura fuerat a Christo sacramentum poenitentiae, Maith, cap. 3 : *Tunc exhibat ad eum Jerosolimam, et omnis Judæa, et omnis regio circa Jordanem, et baptizabantur ab eo in Jordane confidentes peccata sua*. Marc. 1 : *Et baptizabantur ab illo in Jordanis flumine confitentes peccata sua*. Ad quam peccatorum confessionem facilius adduci potuerunt, quod illis erat familiaris secundum legem, et consuetudinem gentis.

Quæ forte moverunt N. Waldensem, ut Wald lib. cit. cap. 40, dixerit confessionem non fuisse a Christo in præcepto positam : nec enim opus illi erat, ubi confessio peccatorum supposebatur præcepta in lege, et recepta in usu. Quod aliqui Juniores carpunt in venerabili Doctore, et hæreticorum flagello, a quo ipsi hauriunt ; sed carpunt omnino immerito : quia Waldensis non negat, quod Christus instituerit sacramentum poenitentiae cum confessione peccatorum essentiali ejus parte : nec enim prius illa apud antiquos confessio erat, vel sacramentum, vel pars sacramenti. Sed solum asseruit Christum supposuisse præ-

ceptum confessionis, et addidisse alia, quæ ipsi deerant : per quod aperte significat potestatem clavium ex parte sacerdotum, promissionem graliæ ex opere operato, obligationem ex parte poenitentiam subji- ciendi sua peccata clavibus, et denique ex parte confessionis majorem exactionem in recensendo peccata, quam olim fuerat. Quæ omnia sunt plane catholica, et indi- gna reprehensione, sicut illi non subjacet, *qui* animat Christum non instituisse ma- trimonium, quippe quod ante Christum supposebatur; sed instituisse matrimonium in ratione sacramenti conferentis gratiam ex opere operato, quod antea matrimonium non habebat. Et hæc satis sit attigisse in hoc assertionis fundamento.

3. Pro-
bator
conclus.
ci
Conc.

Conc.
Laoti.

9. Tertium consistit in doctrina Conci- liorum a tempore antiquissimo decernen- tium confessionem non *præcise* peccatorum in genere, aut soli Deo factam, quam solam hæretici admittunt, sed etiam in specie, et circumstantiis, atque faciendam sacerdoti, quam hæretici *negant*. Nam in Concilio Laodiceno ante annos MCC celebrato, can. 2, dicitur : « His, qui diversorum « peccatorum lapsus incurrunt, et instant « orationi, confessioni, ac pœnitentiæ, ma- tt lorum suorum perfectam conversionem « demonstrantes, pro qualitate peccati < tempus pœnitentiæ tribuendum est. » Nequii autem pro qualitate peccati decerni tempus pœnitentiæ, nisi cognito ipso peccato in specie, et circumstantiis ; sic igitur jam tunc sub confessione cadebat, concil. Concilium Tertium Carthaginense ante Cariog. ^j pß annos statuit, can. 31. « Ut pœni- « tentibus secundum peccatorum differen- « tiam, Episcopi arbitrio pœnitentiæ tem- « pora decernantur. » Quod fieri non potuit absque causæ cognitione, et peccatorum manifestatione in specie. Concilium Cabi- cabilon -l° nense secandam ante annos CM de- crevit can. 32 : e Solerti indagine debent « inquire ipsa peccata, ut ex utrisque plena « sil confessio, scilicet, ut et ea confitean- « tur, quæ per corpus gesta sunt, et ea, « quibus in sola cogitatione delinquitur. » Quæ nequeunt per confessionem revelari, nisi illa detegendo in specie. Similiter in Concilio Turonico circa idem tempus cele- brato legitur cap. 22: « Episcopis, et Cooe Toron. « Presbyteris diligenti cautela tractandum « est, qualiter hominibus sibi sua delicta

i « confitentibus tempus abstinendi adseri- « bant.» Quod etiam exposcit peccatorum in speciali notitiam. Concilium Worma-Ww» ciense celebratum anno 868, statuit cap. C y.. 25: « Pœnitentium secundum peccatorum « differentiam sacerdotis arbitrio pœniten- « tiæ decernuntur. Debet itaque sacerdos « in pœnitentia danda singulorum causas « singilalira considerare, etc. » Nequit autem sacerdos circa hæc considerare, et sine errore decernere, nisi peccatores sinus conscientiæ in confessione aperiant, et species, ac numerum peccatorum expo- nant. Et idem prorsus docent, ac decreve- runt (ut prolixitatem repetendi eadem fere verba vitemus) sexta Synodus can. 102. Concilium Africanum can. 12, Concilium Cabilonense primum can. 8, Remense can. 12 et 16, Moguntinum cap. 26, et alia. Nec momenti erit, si Hæritici dicant in nullo horum Conciliorum dici, quod Confessio sit juris Divini, aut cadat sub Divino præcepto. Nam licet id expresse non di- cant ; tamen manifestant antiquissimam consuetudinem, et obligationem confitendi sacerdotibus : et consequenter non obscure significant rem hanc esse a Deo praeceptam. Tum, quia in nullo istorum Conciliorum, vel unquam indicatur, vel insinuat alia origo talis obligationis. Tum, quia, cum tale praeceptum sit valde arduum, incre- dibile, et inverisimile apparet, vel pasto- res illud imposuisse hominibus, vel hos illud admisisse, si putarent per peccatorum confessionem factam, vel generatim, vel solo Deo, se posse ab illorum onere liberari, Huic fundamento immensum robur acces- sit ex Conciliis Generalibus eandem veri- Cnt tatem expressius diffinientibus, Latera- kw?- nensi cap. 21, Conslanliensi sess. 8, Flo- Ftor. rentino in instructione Armenorum, et Trii Tridentino locis supra relatis, et per to- tam sess. 14. Et quamvis Hæretici illa contemnant, ut moderniora, iniquissime tamen in hoc procedunt ; cum ex una parte eandem auctoritatem assistentiamque Dei habuerint, ac antiquiora : et ex alia fidem, et doctrinam statuerunt consonam eisdem antiquis Conciliis, et Ecclesiæ, quæ processerat, ut magis constabit ex imme- diate dicendis.

10. Quartum itaque ejusdem assertionis fundamentum, quo præcedens magis ful- 'A^æ citur, stat in perpetua Ecclesiæ traditione, Coad- de

do qua nobis certo constat per testimonia Sanctorum Patrum, qui ab initio ipsius Ecclesiae floruerunt, et usum confessionis secretæ, sive confessario faciendæ luculenter, tradunt, repetunt, et inculcant. Sed prolixum nimis esset nos singula illorum loca producere, eorumque formalia verba referre, et magis de recensemus Lectorem remiltere ad Bellarrainum, qui egregiam illi innavavit operam lib. 3, can. G, cum sequent. ubi discurrens per Patres, qui a Christi anno C, usque ad tempora Innocentii Terti, et Concilii Lateranensis floruerunt, proferensque illorum verba erudite ostendit eos sensisse, ac docuisse id ipsum, quod a tempore Innocentii, et modo Ecclesia Catholica docet. Sed quamvis aliorum testimonia non recitamus, omittenda non duximus aliqua loca D. Joannis Chrysostomi ob speciale motivum, quod num. 15 occurret. Et in primis revocanda in mentem sunt verba tanti Doctoris, ex lib. 3, de Sacerdotio, quæ dedimus num. 4, et eis deinde addenda, quæ eodem lib. subjungit: « Corporis lepram purgare (sed verius dicam haud purgare quidem, sed a purgatos probare)]udæorum sacerdotibus « solis licebat : neque nescitis, quanta cum a ambitione, quanto studio, et concertatione i « sacerdotalis dignitas id temporis acquire- « relur. At vero nostris sacerdotibus non « corporis lepram, verum animæ sordes, « non dico, purgatas probare, sed purgare < prorsus concessum est. » Qaa vero ratione poterunt eas, vel purgare, vel purgatas ostendere, nisi illas cognoscant? Et quomodo cognoscent animæ sordes, quæ interna sunt, nisi poenitentes illas sibi manifestent per confessionem? Sicut ergo olim iudicium de lepra corporali pertinebat ad sacerdotes, et leprosi tenebantur eorum iudicio, ac declarationi se submittere: ita juxta Chrysostomum iudicium de lepra spirituali ad sacerdotes nostros spectat, et peccatores debent ipsis sua crimina confiteri, ut purgentur, et purgati probentur; quod minime fieri valet absque manifestatione prædictorum criminum in specie. Quod palam significavit idem Chrysostomus eodem opere lib. 2, dicens: « Multa quidem arte opus est, ut qui laborant Christiani, ultro sibi persuadeant « sacerdotum curationi sese submittere < oportere, » nempe ut curentur. Id vero

[non procurat, qui ulcera tegit : nam, quæ l ignorat, non curat medicus. Sentiebat itaque Chrysostomus Christianos infirmos debere suis spiritualibus medicis sacerdotibus manifestare morbi qualitatem, quod sola fit confessione peccatorum in specie. Unde subdit : « Equidem plures recensere « possent, quos constat in extrema mala « adductos, non ob aliud, nisi quod digna « ab eis poena, et quæ peccatis perpetratis « par esset, exigeretur. Neque enim temere ad delictorum modum oportet, et a mulctam adhibere : sed tanquam conjecturis quibusdam explorandus est animus « delinquentium, etc. » Quibus verbis desiderat, commendatque in sacerdotibus discretionem pro injungendis poenitentis, ut scilicet rationem habeant non solius multitudinis, aut gravitatis culparum, sed etiam infirmitatis, aut debilitatis delinquentium. Nihil autem horum fieri valet absque diligenti, et accurata ipsorum confessione, ut ex se liquet. Denique ipse Chrysostomus, ut alio modo ejus testimonia non recenseamus, homil. 30, in Genes, meminit confessionis peccatorum, quæ in Hebdomada sancta fieri solebat : « Quia, inquit, « in magnam hanc hebdomadam pervenimus, Dei gratia nunc maxime, et jejunii « cursus intendendus, et magis continuandæ sunt preces ; faciendaque diligens, et « pura confessio peccatorum. » Ad quam consuetudinem etiam alludit D. Gregorius, Nissenus, et ipse insignis Doctor inter Patres Graecos, et Chrysostomo antiquior, cum in epist. Canonica ad Episcopum Mitylen, cap. 1, (reperitur tom. 1 Biblioth. SS. Patrum) agens de Festo Paschæ, et diebus ei proximis inquit : « Recte habuerit, si hodierno die non solum eos, qui « ex regeneratione per lavacri gratiam « transmutati sunt, adducamus : sed eos a etiam, qui per Poenitentiam, et Confessionem a mortuis operibus ad viventem « vitam ascendunt, ad viventem spem tantæ quam manu ducemus, aqua per peccatum « alienati sunt. » Ubi duo remedia, duo sacramenta recenset: Baptismum, quo homines primo regenerantur ad gratiam, et confessionem, sive poenitentiam, quibus ad gratiam reparantur, a qua post Baptismum peccando exciderant.

11. Ex qua Patrum consensione forma-Confir-
tur idem argumentum, quod num. 9 jam

proposuimus : nam ul optime advertit,
 D Aug. docuitque D. August. 4 de Baptismo, cap.
 24 : « Quod universa tenet Ecclesia, nec a
 « Conciliis institutum, sed semper relen-
 « tum est, non nisi autoritale Apostolica
 « *traditum rectissime creditur* ; » sed uni-
 versa *Ecclesia* tenuit, ac tenet necessariam
 esse confessionem sacramentalem his, qui
 post Baptismum in mortalia labantur, ut
 constat ex testimoniis Patrum ab initio
 ipsius Ecclesiæ. Idque ipsi non revocant,
nec revocare potuerunt in decretum ali-
 cujus Concilii, quippe eorum non pauci
 sunt adeo antiqui, ut Irenæus, Tertullia-
 nus, Origenes, Cyprianus, quod antecesse-
 rint tempore non solum primi Concilii
 generalis, nempe Niceni, sed etiam om-
 nium aliorum Conciliorum Provincialium,
 in quibus ulla mentio confessionis occur-
 rit. Credendum itaque rectissima ratione
est institutionem confessionis sacramenta-
 lis emanasse immediate a Christo Domino,
 et per Apostolos illius usum, et obligatio-
 nem communicatum Ecclesiæ fuisse.

Con-
groctiæ

Porro rationes ad hanc veritatem fir-
 mandam non addimus : quoniam juxta
 qualitatem materiæ unica, et tota ejus ratio
 est voluntas Dei, de qua certo nobis con-
 stat per media, et fundamenta hactenas
 proposita. Si quis vero supposita institutio-
 ne, desideret congruentiæ rationes, non
 paucas inveniet, et eam præcipue, quæ
 desumitur ex insignibus utilitatibus, quæ
 ex confessione sacramentali, ejusque præ-
 cepto resultant ; sive al Deum, sive ad
 sacerdotes, sive ad poenitentes attendamus.
 Nam ex parte Dei relucet, tum misericor-
 dia non extorquendo ad instar judicum
 saecularium publicam peccatorum confes-
 sionem, ut reos confessos damnent ; sed
 potius se gerendo per modum medici, ut
 exposita in secreto vulnera, continuo cu-
 ret. Tum etiam justitia, qua peccatoris
 superbia confusione scelerum humiliatur,
 et impudentia rubore confessionis confun-
 ditur. Sacerdotibus autem, et pastoribus
 ingens ex confessione ovium bonum accres-
 cit : cognitis namque eorum morbis, me-
 lius possunt eis consiliare, et oportuna
 remedia adhibere. Pœnitentes vero maxi-
 mas ex confessione utilitates lucrantur,
 illam præserlim, quod liberati a peccatis
 in gratiam, et amicitiam Dei restituantur ;
 Et insuper consolationem, instructionem,

libertatem a præteritis delictis, et reme-
 dium contra futura. Denique in Ecclesiam,
 et totam Rempubicam Christianam pluri-
 ma bona ex Sacramentali lidelium confes-
 sione redundant : plurimi enim excessus,
 quos nec judices, nec ipsi Reges in foro
 externo emendare possent, per sacerdotes
 in foro conscientiae facile, et suaviter com-
 pescuntur, dissolvuntur contractus injusti,
 restituuntur ablata, conciliatur pax, dimit-
 tuntur injuria?, tolluntur scandala, aliaque
 plurima commoda bono publico prove-
 niunt. Id quod, et opposita damna experti
 sunt ipsi, qui a Luthero, et discipulis de-
 cepti Germaniæ coeperunt parvipendere
 penitentiæ sacramentum, ut refert fidus,
 et oculatus (estis Dominicus Soto in 4, dist.
 IS, qua?st. 1, art. 1, fol. 738, ubi ait : « Fac⁸**.
 confessionem sacramentalem non esse
 « necessariam, sed satis esse soli Dei con-
 a fiteri : profecto tota res publica plena
 tr esset occultis vitiis, quæ non possent non
 a in publicum prodire : verecundia enim
 confitendi vehementissime homines a
 « perversis moribus arcet. Id quod me
 a teste Germani ipsi, dum inter eos age-
 « bam, publice confitebantur. Qua ex in-
 « clita Norimberga missa est ad Cæsarem
 « legatio, perquam cives illi petebant, ut
 < Ca?sar Imperatorio jure confessionem
 « auricularem judicaret. Aiebant enim se
 a usu, et more intellexisse Rempubicam
 « suam, postquam confessio cessaverat,
 « vitiis contra justitiam, et alias virtutes
 « scaturire, quæ ipsis antea fuerant inco-
 « gnita, etc. a Unde ipsa ratio naturalis,
 supposita fidei illustratione, dictat credi-
 bile omnino esse, quod Deus istud leme-
 dium instituerit in lege gratiæ. ob insignes
 nimirum utilitates, quæ ex illo iu totum
 genus humanum derivantur. Quamvis
 enim hominibus in omni statu semper
 aliqua remedia providerit, ut a peccatis
 possint purgari, nullum tamen est perfec-
 tius, facilius, efficacius, et humane fragi-
 litati, quam istud sacramentalis confessio-
 nis, merito proinde reservatum pro statu
 præsentis, in quo virtus passionis Christi
 magis elucet. Unde pro tanto beneficio
 immensas Deo debemus gratias, ut in ejus
 recommendationem dicamus cum D. Aug.
 I ser. de Pœniten.a Confessio est salus ani-
 I « marum, dissipatrix vitiorum, restauratio
 I « virtutum, expugnatrix dæmonum. Quid
 I

plura

« plura ? Obstruit os inferni, aperit portas
« paradisi. j»

§ U.

*Refertur hxrctis coniraria, el evertuntur
ejus motiva.*

12. Contra nostram Catholicam asser-
tionem plures hæritici olim consuerunt, et
modo censent. Monlanistæ, et Novaliani,
qui potestatem dimittendi peccata Ecclesiae,
et sacerdotibus denegarunt, cum quibus
jam egimus in priori parte disp. 1, dub. 1.
Audiani hæritici, ut ex Theodoreto lib. 4,
contra eorum fabulas possumus intelligere,
errarunt circa confessionem, et ejus neces-
sitatem, tollebant namque peccata graviora,
confilentes præcise quædam levia eo plane
modo, quo Lulherani solent confiteri coram
ministro. Eandem necessitatem negarunt
Massiliani apud Damascenum, lib. de hæ-
resibus; negarunt, et Jacobitæ, sic vocati a
Jacobobo Haeresiarcha, ut refert N. Guido in
lib. de hæresibus. Sed post illos, et vehe-
mentius, atque impudentius, quam illi
confessionem sacramentalem impugnavit
Wicleff. illam vocans clancularium Papa-
lem, sine auctoritate Dei, et multum Ec-
clesiæ nocivam. ut refert V. N. Waldensis
torn. 2, de sacrament, cap. 138. Quam hæ-
resim Lutherus, ut populum palparet, et
facilius, molliusque ad se pertraheret, totis
viribus suscitare, et persuadere curavit.
Unde licet a principio non negaverit con-
fessionem secretam, sed potius esse utilem,
et sibi placere dixerit, ut constat ex lib. de
caplivit. Babyl. cap. de pœnitentia, jam
tamen ibi coepit venenum evomere, asse-
rendo. tum, confessionem non posse pro-
bari ex Scripturis : tum, non fieri de ne-
cessitate sacerdoti, sed posse etiam fieri
laicis. Deinde progressus negavit sermon,
de poenitentia, omnia peccata mortalia esse
confitenda, ut constat ex ejus art. 8 con-
demnato a Leone X. Nam in serm. de
Confessione, et Euchar. dixit, Confessio-
nem, quæ fit coram sacerdote, non esse
præceptam a Deo, sed a Papa. In serm. de
Eucharist, anno 1526, prædicavit nemi-
nem cogendum esse ad confessionem. In
articulis Smalchaldicis anno 1527, art. de
Confes. asseruit enumerationem peccato-
rum debere esse liberam, ut quisque enu-

meret, quæ voluerit. Denique alias excenta
in aliis scriptis contra legitimam confes-
sionem sacramentalem effutivit, quæ pro-
lixum, et superfluum foret referre. Idem
docuerunt Æcolampadius in lib. Quod con-
fessio non sit onerosa Christiano. Me-
lanchlhon in Confessione Augustana, art.
de Confessione, et in Apologia ejusdem
art. et in examine ordinandorum, et in
locis communibus, tit. de Confessione. Cal-
vinus lib. 3, Insitut. cap. 4, § 7, et 11. Catvi-
Kemnitius in 2 part. Examinis, cap. 5, de Re-ni-
p'œnitentia, Brenlius in Confessione
temberg, art. II, de Confessione, et alii
istorum discipuli. Quamvis enim admit-
tant utilitatem aliqualis confessionis. eaque
utantur tamen in modo, et sensu prorsus
differentibus ab his, quos Ecclesia docet.
Dicunt enim confessionem fieri debere, vel
in genere, vel soli Deo: et quamvis admittant
posse etiam fieri ministris, addunt tamen
manifestationem horum, aut illorum pec-
catorum esse arbitrariam, et non ordinari
ad peccatorum remissionem, pro qua nul-
lam in ministris potestatem recognoscunt,
sed ad solam consolationem, vel instruc-
tionem. Ubi autem sermo fit de confes-
sione, qualem exercemus Catholici, omnium
scilicet mortalium in specie, et numero, ac
circumstantiis, submittendo illa judicariæ
sacerdotis potestati; negant prorsus esse ex
Deo, vel a Deo institutam, vel a principio
Ecclesiæ, et subsequentib. is sæculis usita-
tam; sed affirmant esse modernius inven-
tam, et primo præceptam fuisse ab Inno-
centio Tertio in Concilio Lateranensi,
eoque præcepto minime obligari Christia-
nos in re adeo onerosa, et difficili. Hæc in
summa est illorum sententia, quam im-
mensis falsitatibus, calumniis, et convitiis
in Papam, et Catholicos adornant.

Et probant primo ex facto Neclarii
triarchæ Constantinopolitani præcessoris
Chrysostomi : nam referentibus antiquis-
no, Suer, simis testibus Sozomeno lib. 7, cap. 16,
Socrate lib. 5, cap. 19, et Historia tripart.
lib. 9, cap. 35, accidit Constantinopoli,
quod cum nobilissima fœmina, ut preces
sibi a Confessario in satisfactionem impo-
sitas solveret, frequens esset in Ecclesia,
inventâ, est cum Diacono concubuisse :
unde populus scandalum passus, indignari,
et saevire coepit in sacerdotes. Cui malo, ut
occurreret Neclarius, prohibuit usum con-

Λ

1

Iri
Γ'

il

Γ*

**

' e I

.. v

?

h

fossionis, auricularis utique, et secrelæ, qualis nunc est in usu apud Catholicos : nam ut praedicta Historia refert, ad id constituebatur presbyter bonæ conversationis, sapiens, et servans secretum, quod ultimum superfluum foret, si sermo fieret de *publica confessione*, aut pœnitentia. Hinc vero facile suadetur confessionem secretam, sive auricularem non esse de jure, autpræcepto Divino, nec ortum duxisse ab antiquissimis temporibus, nec fuisse tunc in Ecclesia communem. Si namque istæ conditiones haberet, Nectarium non latuissent, nec ipse auderet oppositum sancire in re tanti momenti.

Confirm. Confirmatur primo satis urgenter : nam
L Chrysostomus Nectarii in illa sede successor, et Doctor sapientissimus eandem sententiam Nectarii tenuit, asseruitque, ut constat ex ejus scriptis. Homil. 2, in Psalm. EO, ait ; « Peccata tua dicito, ut deleas illa, σ Si confunderis alicui dicere, quia peccas- « ti , dicito ea quotidie in anima tua. Non « *dico*, ut confitearis conservo tuo, qui ex- o probret : dicito Deo, qui curet ea. » Et in oratione de S. Philogonio inquit : « Ego « testificor, ut si quisque nostrum recedens « a pristinis malis, ex animo vereque pro- « mittat Deo se postea nunquam ad illa « rediturum, nihil aliud Deus requirat ad « satisfactionem ulteriorem. » Homil. de Pœnit. et confess, x Cogitatione fiat exquisitio delictorum : absque teste sit hoc judicium : solus te Deus confitentem videat. » Homil. 8, de Prenit. « Non delictorum testes statuas: intus in conscientia, < adstanle nemine praeter eum, qui cuncta o videt, Deum ; reforma, quod deliquisti. » Similia profert homil. 20, in Genes, et homil. 31, in epist. ad Hebræos, et alibi. Ex quibus convinci videtur D. Chrysostomum in ea sententia fuisse, quod non tenemur nostra peccata exponere sacerdoti confessione secreta, et auriculari, sed possimus uti alio remedio confitendi illa Deo soli.

Confirm. Confirmatur secundo : nam quod Nectarius ConstantinopoU jussit, extensum est ad alias Græcorum Ecclesias, ut palam significat Theodorus Archiepiscopus Cammariensis relatus incan. finali de poenitentia, dist. 1, dicens : « Quidam, soli Deo debere « confiteri peccata, dicunt, ut Graeci. » Id vero minime contigisset, si confessio peccatorum facienda sacerdoti esset de jure

Divino, et ab Ecclesiæ initiis, ut affirmamus.

Confirmatur tertio ; quia non pauci, quicofra. ab Ecclesia damnati non sunt, sed vere λ censentur Catholici, satis aperte significant non dari praeceptum Divinum confitendi sacerdoti omnia mortalia in specie. Joannes Cassianus collât. 30, cap. 8, inquit jCrt» « Quis est, qui non possit suppliciter dicere, Peccatum meum cognitum tibi feci, « et injustitiam meam non operui, ut per * hanc confessionem illud etiam confidenter subjungere mereatur, et tu remisisti < impietatem cordis mei ? Quod si vere* « cundia retrahente revelare coram hominibus erubescis, illi, quem latere non α possunt, confiteri ea jugi supplicatione x non desinas. » Quibus non obscure significat non obligari praecepto divino illa confiteri sacerdoti, sed posse alio remedio uti. Hugo de S. Victore lib. 2, de sacram. part. 1-1, cap. 1, docet Christum dedisse quidem sacerdotibus potestatem absolvendi, sed pœnitentibus non imposuisse obligationem confitendi, a Sed quare, inquit, c non similiter praeceptum non dedit Christus hominibus peccata sua confitendi ? < Audi quare : voluit Christus, ut a te < ipso surgeres, et non quasi extorta, et « coacta videretur esse confessio... Medicis i dixit, ut sanarent, sed infirmis non dixit, « ut ad medicos curandi venirent : hoc « quasi certum esse voluit, quod ægri libenter salutem quaererent, d Sed paulo inferius observat, et addit, quod, cum Medici, viderent infirmos in hac re négligentes, praeceptum eis imposuerunt, ut ad se venirent, et curarentur, sicut Jacobus n., fecit, cap. 5 suae Canonicae dicens : Con/i-Jitotl J *temini alterutrum peccata vestra*. Et hanc Hugonis sententiam tenuisse etiam Alexandrum Alensem, et D. Bonaventuram censet Vasquez q. 90, art. 1, dub. 1, n. 5, et6; nam Alexander 4 part, quæst. 17, Vis. Aia. membro 3, art. 2, docet Christum Matlh. 4, illis verbis : *Pœnitentiam agite* insinuasse confessionem : et illis Joann. 20 : *J.cci- pile Spiritum Sanctum, quorum remisistis etc.* dedisse potestatem absolvendi : sed confessionem promulgatam postea fuisse ab Apostolo Jacobo verbis proxime relatis. Jom. 3. Et D. Bonaventura in 4, dist. 17, in 2 p. d. dub. 1, circa textum docet, quod ante institutionem Innocentii Tertii in Concil. BosiT. Lateranensi

Lateranensi non foret haereticum asserere non esse necessariam confessionem, quia ex hoc non tollebatur utilitas clavium, sed solius confessionis obligatio. Addit vero in 2 part, ejusdem distin. art. 1, quæst. 3, Christum non praecepisse confessionem, sed insinuasse, ut Apostoli ipsius auctoritate ipsam praeciperent, sicut et fecit Jacobus in sua Canonica. Deinde Joannes Teathonicens Glossator in initio dist. 5, de Pœnil. docet melius esse dicere confessionem institutam fuisse per quandam universalis Ecclesiæ traditionem, quam per novi, aut veteris testamenti auctoritatem. In quam sententiam, licet vacillans, multum inclinat Panormitanus in cap. Omnis ulriusque sexus, de pœnit. et remission. Denique confessionem non esse jure Divino institutam docent Erasmus in annotat, is^ad epist. D. Hieronymi ad Oceanum de obitu Fabiolm, et in annotat, in cap. 19 liiu. Act. et in Methodo Theologiae, et Rhenatus ,s' in annot. ad lib. Tertullian. de Pœnitentia.

?»a 13. Argumentum desumptum ex facto Nectarîi tres sunt Catholicorum responsiones. Prima nullam esse adhibendam fidem prædictæ narrationi : nam Socrates, qui primus illam scripsit, et Sozomenus, ejus scriptor fuerunt haeretici Novatiani, ac jurati sacramenti penitentiae inimici. Unde indignum est, quod eis in hac materia fidem adhibeamus, qui odio confessionem habuerunt, et alii curarunt facere ■odiosam. Nicephorus testatur lib. 6, cap. 27, et lib. 9, cap. 13, et satis palam colligitur ex ipso Socrate lib. 6, suæ Histor. cap. 19, prae-ertim cum D. Gregor, lib. 6 epistol. 195, dicat Sozomenum in multis mentiri, et propterea Ecclesiam Romanam non recipere ejus historiam. Porro illorum non ** pauca mendacia propalant Arment, in lib. vite Chrysost. et ex ipso Contensonius dissert, unica de Pœnitent. cap. 1. pag. 96. Et in hunc fere modum respondet, illam-irmsque historiam repellit Baronius anno Christi 56. Illa vero convulsa, nullae vires argumento relinquuntur, nec opus habemus alia satisfactione. Sed, ut bene observavit Suar. disp. 17, sect. 2, num. 31, quamvis prædicti auctor, mentiri soleant, et præsumere possimus ipsos minus fideliter factum Nectarîi narrasse ; negare tamen non oportet, nec debemus Nectarium ali-

quid stistuliasse ad negotium penitentiae, aut confessionem spectans. Tum, quia non potuisset, vel ex industria fingi mendacium in re tam gravi, et manifesta, si non prae-fuisset aliquod circa eandem rem fundamentum : tum, quia ejus facti memoria occurrit in aliorum historiis, et colligitur ex diversis locis D. Chrysostomi, qui fuit Nectarîi successor. Admittendum itaque est Nectarium aliquid sustulisse pertinens ad confessionem, quamvis incertum sit, quid illud fuerit.

Secunda, et melior responsio est Necta-secunda. rium non sustulisse secretam, et auricularem confessionem, sed quandam ejus appendicem, eo tempore Constantinopoli, et alibi usitatam, nimirum publicam peccatorum recitationem, veleximposita publica pœnitentia indicationem : unde ortum duxerant, et matronas pervulgata infamia, et populi scandalum, atque in sacerdotes ira. Ex hoc autem facto nihil concluditur contra nostram Catholicam assertionem ; siquidem illud non attingit confessionem secretam, sed alium illi morem tunc, et ibi annexum, quem fatemur non fuisse, nec esse de jure Divino. Sic primus, pervestigatis historiis, videtur respondisse Joannes Hasselius, eximius Theologus, in suo judicio de relato Socratis, et Sozomeni testimonio, quod Patribus Concilii Tridentini exhibuit. Et deinceps idem satis communiter sequuntur, et respondent viri graves, Bellarminus lib. 3, de Pœnit. cap. BeHarm 14, Suarez loco cit. a num. 35, Vasquez suar. quæst. 90, art. 1, dub. 3, Contenson lococ^n?. cit. fol. 93, et alii. Pro qua responsione magis elucidanda, et firmanda observandum est, quod licet in Ecclesia nunquam licitum, et usitatum fuerit peccata in confessione exposita divulgare, nihilominus veteres canones in primitiva Ecclesia servari soliti pro diversitate criminum præscribebant pcenas etiam exteriores. Sic enim Clerici in fornicationem lapsi ab exercendis Ordinibus suspendebantur, et in sortem laicorum redigebantur. Sic etiam adulteri per duos annos stabant cum privatis communione, quatuor cum flentibus, et quinque cum audientibus, et sic etiam de aliis criminibus, ut videre est in Constitutionibus Apostolicis, et in Concilio Neocæsariensi, et in Canonibus S. Bâsilii Magni. Ut autem ista sobrie, et prudenter man-

darentur execution!, solebant Ecclesiæ principaliores eligere unum Presbyterum cui nunc corresponde! quadam ex parte in singulis Calheiralibus Canonicus Pœnitentiarius) ad audiendos poenitentes, et declarandum, quando, ubi, et quomodo deberent pœnas externas criminibus secundum Canones debitas exercere. Et ad hæc alludit, vel ipse Sozomanus, dum ait : < Visum est antiquis Pontificibus, ut velut in « *theatro sub* testimonio Ecclesiastici populi delicta pandantur ; et ad hanc causam Presbyterum Lonæ conversationis, e servantemque secretum, ac sapientem « virum statuerunt, ad quem accedentes ii, a qui deliquerant, delicta propria fatebantur. » Et quamvis *seriantem secretum* dixerit, non propterea colligendum est ipsum Icq̃ui de confessione secreta, et auriculari, quam prohibuerit Neclarius, sed ita loquutus est, quia licet confessio fuisset omnino occulta, ut semper quidem fuit de occultis peccatis : tamen aliquando imponebatur pcenitentia publica juxta Canones. Ne vero ita per notoriam pcenitentiam patefierent occultiora, et graviora crimina in confessione secreta exposita, voluerunt Patres, quod ad id iudicii de exequendis pœnitentiis munus eligeretur Presbyter discretus, et silentii tenax. Sed id, quamvis his præcautionibus septum, erat, observare difficile : qui namque vidisset alicujus uxorem ex præscripto Presbyteri posita in loco adulteris debito juxta Canones, facile conjectaret hanc fuisse illi poenam ob adulterium injectam. Ad hæc itaque inconvenientia propellenda censuit, nec imprudenter. Neclarius arcendam esse ab Ecclesia publicæ pro peccatis occulte confessis pœnitentiæ impositionem, et de medio sustulit Tribunal, ac iudicium illius Presbyteri, qui ad hoc munus olim eligebatur. Quod etiam remedium in simili periculo^o adhibuit postea D. I. eo Magnus, nam prævidens pericula ex qualibet, vel quolibet titulo peccatorum publicatione scaturientia, scripsit in hunc modum epist. 80: « Illam contra Apostolicam regulam præsumptionem, quam nuper agnovi a quibusdam illicita usurpatione committi, « modis omnibus constituo submoveri : ne a de singulorum peccatorum genere libellis scripta professio publice recitetur; cum reatus conscientiarum sufficiat solis

Magn.

« sacerdotibus judicare confessione secreta. »

De probabilitate hujus responsionis non dubitamus, nec quod inter Catholicos sit plausibilis. Sed in ea non quiescimus: tum, quia insufficiens nobis videtur ad obturandum hæreticorum ora. Tum, quia, ut ipsi dicent, plurima assumit, et ex pluribus dependet, quæ? magis supponuntur, quam probentur, cum probari deberent. Tum quia licet admittantur, non hærent, nec quadrant præsentī difficultati : peccatum enim illius matrons non fuerat publicum; alias populus scandalizatus non fuisset, ubi primam illius notitiam habuit. Nec illud illa manifestavit publica confessione, nec talis mos erat in Ecclesia, quin ut inquit Concilium Tridentinum sess. 14, cap. 6: p̃M, t̃. « Neque satis consulte humana aliqua lege « præciperetur. ut delicta præsertim secreta, publica essent confessione aperienda. » Quod itaque illud peccatum innotuerit, ortum duxit ex secreta confessione, adjuncta imprudentia Presbyteri, qui ob adjunctam publicam pcenitentiam, dedit occasionem, ut patefieret. Hinc orta indignatio civium in sacerdotes, hinc sententia Neclarii, qui ut eam sedaret, usum confitendi, vel interdixit, vel suspendit, ut vere narrant Socrates, et Sozomenus. Quæ itaque Auctores relati respondent, possibilia quidem sunt, et ingeniose excogitata ; at non videntur facto congruere, sed ansam offerre novis hæreticorum impugnationibus.

14. Eis itaque in sua probabilitate relictis, tertia, vera, sincera, et rotunda V. N. Waldensi torn. 2, de Sacrament. ar. > cap. I II, responsio est Nectarium prohi- buisse, aut suspendisse ad tempus secreta?, et auricularis confessionis usum. Quo antecedenti dato, quid colligent Hæretici? Confessionem secretam sacerdotibus faciendam non esse ex jure, et institutione Divinis : minime gentium. Nam oppositum constat ex Scriptura, Traditione, Conciliis, et Patribus supra relatis : contra quæ nullas ponderis, minimeque auctoritatis esse potest unius Nectarii factum. Melius colligent, ex nos admittimus, in illo errasse. Permisso itaque illis, aut etiam concesso antecedenti, negamus absolute consequentiam, quod confessio non sit de jure Divino, ut intendunt.

Sed

Sed compendiosam hanc responsionem àu'üc· impugnant Auctores, præcedenlis patroni. Unde Suarius loco citat, num. 33, inquit : Incredibile mihi est illum abstulisse usum confessionissacramentalisetiam ad tempus, nisi concedamus Nectarium fuisse a Novatianis deceptum, a qua sententia non longe abest Baronius supra. Non invenio tamen sufficiens fundamentum, ut hanc notam illi E. ira viro impingamus, etc. Bellaminus etiam lococit. § *Aon ignoro*, ait, se non facile id concessurum, quod Nicolaus Papa in epist. ad Pholium, recitata in Synodo 8, act. 4, Nectarium vocat hæreticorum impugnato-rem, et Ecclesiarum defensorem. Hæc tamen parum urgent. Tum, quia videmus τo viros doctissimos amplecti responsionem nostri Waldensis, Petrum de Soto relect. 2, de necessit. confessionis circa finem. Dominicum de Soto in 4, dist. 18, quæst. 1, jcs.art- '· § i*, τo *Canonem*, Canum in relect. de Pœnit. part. 5, in resp. ad 6, Nugnum qaæst. 6, art. 1, dub. 2, in resp. ad 3, qui, cum pro multis valeant, alios non referimus. Tum, quia non debemus adeo impe- to il diri auctoritate Neclarii, quam ei largam detulit Calvinus lib. 3 institut, cap. 4, § aut sect. 7, dicens : « Ob id facinus Nec- «tarius vir, et sanctitate, et eruditione «clarus, illius Ecclesiæ Episcopus confi- «tendi ritum abrogavit. Si lex Dei erat » auricularis confessio, qui ausus esset i Neclarius eam refigere, et convallare. < Nectarium Sanctum Dei hominem omni- bus veterum suffragiis probatum hære- « sees, et schismatis accusabunt. » Hæc ^Calvinus. Cui Bellarminus loco cit. § *Sexto duo* occurrens, nosque docens a se objecta diluere, respondit : Duo simul falsa Calvi- nus scribit, cum addit. Nectarius vir sanc- titate, et eruditione clarus, etc. Nectarius enim jam senex, et laicus, el quod majus est, nondum baptizatus erat, cum ad Epis- copatum assumeretur, ut non sil credibile, aut eo tempore clarum eruditione fuisse, aut posleaad insignem aliquam eruditionis gloriam pervenire potuisse. Quo circa Sozomenus lib. 7, cap. 8, laudat eum a canitie, el morum suavitate, sanctitatis, et eruditionis mentionem nullam faciens. Et Nugnusloco cit. Nectarium auferendo con- fessionem saltem ad tempus maxime er- rasse, quia vir erat idiota, miles, et ante- quam baptizaretur, assuinptus est ad Ar-

chiepiscopalum : de ejus autem sanctitate nihil constat.

Hæc, et nos possemus respondere; sed addimus, quod qualiscumque fuerit Secta- rius, non doctor, non sanctior fuit, quam D. Cyprianus, et hunc constat aliquando errasse circa valorem sacramenloru m, quæ hæretici, et schismatici conferebant, ut constat ex D. Augustino lib. 2, deBap-n. Aog tismo, cap. 7, et in epist. 48, ad Vincen- tium, et ex aliis communiter. Et tamen cerium est Cyprianum pro humana fragili- tate errasse, nec id dicere derogare ipsius venerationi, ut loquitur D. August, lib. de unico Baptismo, cap. 3, ubi conferens Donatistas cum S. Cypriano, et Agrippino ejus prædeeeessore, ait : « Rebaptizare « hæreticos, quod illi fecisse dicuntur, tunc « fuit humani erroris : rebaptizare autem « Catholicos, quod adhuc isti faciunt, sem- « per est diabolicæ præsumptionis. » Et si dicatur, turpe nimis videri, quod Necta- rius tantæ Ecclesiæ præsul erraverit in re adeo certa, communi, et antiqua, qualem jam tunc fuisse secretam peccatorum con- fessionem ; respondemus, et urgebimus idem Cypriani exemplum, qui etiam errav- it in re antiquissima, et usu communi recepta, ut merito dixerit D. Augustin. D Atl?. lib. 2, de Baptismo : ? Consuetudinis ro- « bore tenebatur orbis terrarum, et hæc « sola opponebatur inducere volentibus « novitatem, » Et Vincenlius Lirinensis in Commonit. eleganter expendit tantum valuisse hoc Catholicorum argumentum a traditione, et Ecclesiæ consuetudine duc- tum, ut hoc uno superata fuerit causa, D. Cypriani, qui summa eloquentia, et fre- .quentissimo Sanctorum Episcoporum con- cilio contra veritatem pugnabat. Quid ni morabimur cum uno Nectario? Præsertim, cum ille (ut recle expendit piissimus Doc- tor Petrus de Solo, agens etiam ipse contra Lutheranos) quamquam Catholicus, et pius, potuerit errare, re nondum per ple- narium Concilium, et ultimum Ecclesiæ judicium diffinila. Hoc itaque modo con- gruum duximus respondere hæreticis, qui cum traditionem, Concilia, Patres, et ipsam scripturam parvipendant, ut ex dic- tis § præced. satis liquet, conantur nos onerare Neclarii facto, quod primi scripse- runt hæretici Novatiaai, in sacramento pœnitentiæ jurati hostes.

sabs 1
«mûr-
car

15. Ad primam confirmationem desumptam ex diversis testimoniis D. Joannis Chrysostomi, Auctores illi, qui num. 13 defendebant Nectarium, existimantes ipsum non prohibuisse secretam peccatorum confessionem, sed illam, quæ ordinabatur ad publicam pœnitentiam, ex qua imminebat periculum, quod peccata confessa aliis innotescerent, respondenteodemmodo intelligendum esse *Chrysostonaam*, qui Nectario *successit*, et prædecessoris voluit, ut par erat, sanctionem conservare, atque tueri. Unde cum dicit peccata revelanda esse non hominibus, quorum notitia confundimur, sed soli Deo, qui peccata nostra cognoscit, solum excludi team confessionem, ex qua ob injunctam secundum canones publicam pœnitentiam possit rumor, aut confusio pœnitentis oriri, qualem præcise Nectarius *proscripserat* : sed non excludit secretam ex omni parte confessionem, soli, et uni sacerdoti factam. Cum enim hic vices Dei gerat, et strictissimo sacramentalis sigilli secreto adstringatur : quæ illi in confessione manifestantur, soli Deo innotescere merito dicuntur. In hoc itaque sensu loquitur Chrysostomus, et cum magna consequentia ad Nectarii decretum. Cui responsioni nullum probabilitatis adierunt graves ejus patroni. Sed nobis multam displicet propter duo : nam in primis violenta apparet ob non cohærentiam cum motivo Chrysostomi, qui locis relatis monet fideles, ut confiteantur soli Deo, non autem proximo, aut coram testibus, ut vitent confusionem, et erubescerentiam, aut e proximo exprobrationem, ut evidenter constat ex relatis ipsius locis. Id vero minime vitatur ex hoc, quod peccata confessione omnino secreta exponat uni soli sacerdoti, nec ex hoc quod sacerdos vices Dei gerat; nam his non obstantibus, et concurrentibus nimis confundimur, et erubescimus in confitendo peccata, præsertim turpia, et infamiam afferentia. Unde inter præcepta Religionis Christianæ istud confitendi omnia peccata censetur difficillimum, et re vera est. Deinde, si D. Chrysostomus in ea præcise sententia fuisset, quam ei attribuant Auctores illi, plane illam explicaret, utpote nihil absurdi continentem : atque ideo profiteretur se docere, et probare Neclarii sui prædecessoris doctrinam, et legem, siquidem eademmet, ipsis teslan-

î tibuserat. At nihil horum in Chrysoslomo roperimus, sed altum quantum ad Neclarii dispositionem silentium. Et profecto si illam in suis scriptis recensuisset, aut probasset; illud nobis objicere non omitterent Lutherani. Aliud itaque, et valde diversum voluit, et significavit D. Chrysostomus in eis locis, quaa contra nostram assertionem producuntur.

Quibus etiam motivis ducimur ad non probandam responsionem Auctorum, quibus num. præcedent. adhaesimus, qui dicunt Chrysostomum, ubi successit Nectario, putasse tunc aliquid esse dissimulandum, et consensisse pro eo tempore cum illo propter scandalum populi. Sed id, inquam, non probamus. Tum, quia in scriptis Chrysostomi non reperimus facti, aut præcepti Nectarii mentionem. Tum etiam, quia peccatores debere sua peccata confiteri, sicut et sacerdotes posse absolvere a peccatis docet apertissime locis a nobis relatis num. 4 et 10, unde incredibile est docuisse aliquando contrarium. Tum præterea, quia homiliæ illæ, ex quibus hæretici suum errorem confirmare nitantur, dicte, et scripture fuerant a Chrysostomo Antiochiæ, ubi abrogatam exemplo, aut jussu Nectarii sacramentalem, et secretam confessionem nemo asserit, eut imaginatus est. Tum denique, quia de hoc sapientissimo, et Sanctissimo Ecclesiæ Doctore (in cujus pervigilio 1701 hæc scribimus) absurdum nobis videtur præsumere, quod contrarium errorem scripserit, aut permisit ; quippe, quia ea sapientia fulgebat, ut non ignorarit communem usum, et traditionem Ecclesiæ, et eo ardebat zelo, ut minime illos toleraret, qui se ei opposerent.

Respondetur ergo aliam omnino fuisse intentionem, et sententiam Chrysostomi in eis locis : hortatur quidem ad frequenter discutiendam conscientiam, et ad confitendum peccata Deo : sed minime negat confitenda aliquando esse sacerdoti, nec ab hac obligatione, ejusque exeeutione dehortatur fideles. Sunt enim hæc toto coelo diversa : nam quamvis nemo teneatur singulis diebus confiteri peccata, in quæ incidit, sed faciat satis suae obligationi, si semel in anno illa sacerdoti exponat : tamen saluberrimum consilium est, quod de illis frequenter recogitet, illa ad examen conscientia

revocet

revocol, et de illis eo coram Deo accuset. Unde peccatores, vel desides, vel nimis verecundos, vel excessive circa sacramentali confessionem perplexos, et scrupulosos horiamur, inducimusque, ut, si adeo reformidant, ac renuunt ad pedes sacerdotis accedere, nisi semel in anno; satagant nihilominus, et ad minus peccatorum suorum recordari, fceditales eorum recensere, coram Deo, qui cuncta videt, manifestare, de eis poenitere, et propositum emendationis aspirante ejus gratia concipere. Hæc enim, cum ex una parte utilissima sint, ex alia, addimus, sunt facillima, ut pro quibus opus non est confessorem adire (licet alia foret optimum) nec confusionem, et erubescen-
 tiam ex confessione ad ipsum subire, nec testem delictorum liabere, sed totum, quod petimus, inter Deum, et peccatorem peragitur. Quem hortando in hunc modum, minime avocamus, aut deobligamur a confessione sacramentali, quando, et ubi praeceptum ejus instaverit, coram sacerdote facienda; sed provocamus ad ea, quæ optimi consilii sunt, et in quibus non occurrunt eæ difficultates, quas sibi nonnulli ex sacramentali confessione solent obtinere. Et hæc contingunt de facto inter Catholicos, apud quos nemo dubitat teneri ad annuam saltem mortalium confessionem. Hac itaque ratione se gessit Chrysostomus : nam in locis relatis num. 4 et 10, supposuit, palamque asseruit obligationem, quam fideles habent condiendi peccata sacerdoti; sed in locis, quæ ab hæreticis objiciuntur, hortatus est, ut qui nollent (ut sæpe licet, quia non semper instat sacramentalis confessionis praeceptum) aut nimis erubescerent confiteri sacerdoti peccata, illa saltem confiterentur Deo per frequentem eorum coram illo memoriam, odium, et accusationem. In quo consilio securius processit, quia tunc non erat impositum ab Ecclesia praeceptum annuæ confessionis longo post tempore editum in Concilio Lateranensi : aliunde autem videbat plurimum socordiam (quam forte suo decreto Nectarius promoverat) in confitendo sacerdotibus : quare voluit, vel ab ipsis extorquere, quod coram Deo confiterentur, et sic cum majori paritate, vel omissa confessione sacramentali (de se requisita, sed obligatione tunc non ita exposita sicut in Concilio Tridentino) ad Eucharistiam suscipiendam acce-

dorent. Sic cohærent omnia Chrysostomi testimonia, quæ hæretici conciliare non valent aut non posse affectant : sed aperte convincuntur imponere in dictis S. Doctoris contrarietatem : et tunc ostendendum ab illis est, cur magis debeamus suscipere ab eis allegata, quam ipsi debeant revereri, quæ nos producimus. Aliunde vero, vel apud ipsos hæreticos habemus, quo fulciamus responsionem datam, et ponamus concordiam inter diversa loca Chrysostomi. Docent illi, et usu frequentant confessionem soli Deo factam, sive absque interventione ministri : sed tamen non negant debere aliquando coram ministro fieri. Sic enim Calvinus lib. 3 institut. Calvin, cap. 4, § 13, ait : « Interim quin sistant se
 « *oves* pastori, quoties Sacram Ccenam
 « participare volunt, adeo non reclamo,
 « ut maxime velim hoc ubique observari. » Et Melancthon in confes. August, cap. de Wane. Confessione dixit : *a* Confessio apud nos
 « non est abolita : non enim solet porrigi
 « corpus Domini, nisi antea exploratis, et Kemniti
 « absolutis. » Et Kemnitius in 2 part, examinis, cap. de pœnitent. inquit : « Cum
 « non sine judicio usurpanda sit clavis,
 « vel solvens, vel ligans, in privato illo
 « colloquio Pastores explorant auditorum
 « judicia... Traditur illis doctrina, et
 « exhortatione de emendatione, quæritur
 « vel consilium, vel consolatio in gravioribus
 « minibus conscientiae : et tali confessioni
 « impertitur absolutio. » Sicut igitur ex frequentata apud ipsos confessione soli Deo facta, non colligunt, quod nunquam sit facienda ministris : sic ex eo, quod D. Chrysostomus hortatus homines fuerit, quod frequenter confiteantur soli Deo, minime colligere possunt Sanctum Doctorem negasse, quod possit, ac debeat etiam sacerdotibus fieri quando instat præceptum Divinum, vel saltem impositum ab Ecclesia. De quo inferius.

16. Ad secundam confirmationem negatur antecedens : oppositum enim constat continuum ex Concilio Laod. apud Græcos celebrato, et relato n. 9, cui modo addimus sextam Synodum can. 102, ubi dicitur :
 « Oportet autem eos, qui solvendi, aliquid ex
 « ligandi potestatem acceperunt, peccati qualitate
 « considerate, et ejus, qui peccavit,
 « ad eam conversationem, studium, etc. »
 Quod fieri non valet absque confessione

peccatorum in specie. Constat etiam ex Sanctis Chrysostomo, et Nisseno relatum. 10, quibus plurimos alios Ecclesiæ Græcæ Doctores possemus adjungere, sed sufficiet modo duo ejus lumina ob oculos proponere. Magnus Athanasius in serra. ad illa verba, « Invenietis pullum alligatum *inquit* : Nos ipsos examinamus, non « soluta sicut nostra vincula, ut in melius e proficiamus. Quod si nondum soluta sint « vincula, tradat leipsura discipulis Jesu : a adsunt enim, qui te solvant pro ea po- « testate, quam a Salvatore acceperunt. « Quaecumque enim, inquit, ligaveritis in « terra, erunt ligata et in cœlis ; et quæ- u cumque solveritis in terra, erunt soluta « et in cœlis, et quorum remiseritis peccata, PiBajil. a remittuntur eis. » Magnus etiam Basilius in regulis brevioribus, regula 229, inquit : « Omnino in peccatorum confessione « eadem ratio est, quæ in aperitione vitio- a rura corporis. Ut igitur vitia corporum » nequaquam quibusvis temere homines a *aperiunt, sed* his tantummodo, qui ra- « tionem, qua ea curanda sint, teneant, « eodem modo peccatorum confessio fieri « debet apud eos, qui ea possint curare. » Qui autem hi sint, declarat reg. 228, dicens : « Necessario iis peccata aperiri de- a bent, quibus credita est dispensatio mys- « teriorum Dei, » nempe solis sacerdotibus. Tum præterea, quia descendendo ab iliis Sacris Doctoribus ad alios Scriptores Græcos, antiquos, et salis graves, idem reperi- mus in Anastasio Nisseno in quæst. super NisttonsScripturam, quæst. 6, Nicolao Cabasilas in cõtaAÎ, exposit. Lilurgiæcap. 29, Nicephoro Car- ^•anc- tophylace in epist. ad Theodosium, Theo- l'hvhce- doro Studyta in vita S. Planovis, et aliis, Sipyly. qui cum Græci sint, aperte supponunt, ac docent confessionem secretam, et sacramentalem. Tum denique, quia vel ab hærelis consultus Hieremias Patriarcha Constantinopolitamus, io judicio de Confessione Augustana cap. 11, vehementer reprehendit Lulheranos, quod dicerent non opus esse omnia peccata mortalia per singulas species in confessione numerari, et aperiri : et quod id revocare conarentur ad usum Ecclesiæ Græcæ; cum ipsa nihil tale docuerit, vel censuerit facere. Ex quibus falsitas antecedentis evidenter patet. fûs autem probatio nullius momenti est : quia illud, *ut Grttci*, apud Gratianum re-

pertum minime scriptum fuit ab Archiepiscopo Theodoro ; siquidem non reperitur in hujus Capitulari, unde desumptus dicitur ; nec in Concilio secundo Cabilensi, ex quo Theodorus illum canonem accepit. Quare existimandum est ab aliquo imperito, aut etiam hærelico, qui ex facto Nectarii censuit sublatam fuisse apud Græcos sacramentalem Confessionem, illud desuo addidit in marginandam annotationem : el ex margine irrepsit in textum. Unde nihil faciendum est, sicut non pauca, in Decreto Gratiani reperta, ut communiter notant Expositores.

Ad tertiam confirmationem responde- mus levio-rem esse: nam permissio aliquos^{3 taira.} Catholicos errasse materialiter circa originem obligationis confitendi omnia peccata in specie sacerdoti, ut circa tempus institutionis sacramenti pœnitentiæ: tamen non negarunt istud verum sacramentum esse, nec illam confitendi obligationem. Excusandi vero sunt de illo materiali errore : quoniam licet assertio nostra fuerit semper de fide secundum se, utpote contenta in sacra Scriptura : nihilominus non erat ita explicata, et adeo declarata, ut modo illam habemus, et specialiter in Concilio Tridentino, cui plane obedirent Scriptores Catholici, si illud vidissent. Sed descendamus ad singulos, qui in confirmatione recensentur. Cassianus non negat confessionem sacramentalem, aut ejus necessitatem ; sed hortatur ad frequentem peccatorum discussionem, et confessionem coram Deo, sicut hortabatur D. Chrysostomus supra explicatus, cujus iile fuit discipulus, et eodem modo accipiendus est. Hugo de S. Victore, D. Bonaventura, et Alensis catholice recognoverunt obligationem, quam ex jure Divino habemus submittendi clavibus peccata per eorum confessionem ministro legitimo factam ; sed disputarunt de modo, initio, et tempore institutionis sacramenti poenitentiae, cui annexa est confessionis obligatio : et non comprehenderunt, nec recte intellexerunt verba Christi Joann. 20 : *Accipite Jan, & Spiritum : quorum remiseritis peccata, re- mittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt*: ex quibus convincitur et Christum instituisse immediate sacramentum pœnitentiæ, et imposuisse hominibus obligationem confitendi sua peccata Apostolis, et eorum

coram successoribus, ut Concilium Tridentinum aperto decrevit, et docuit, et supra expendimus a num. 3, ex cujus sententia constat et de fide esse, quod Christus instituerit sacramentum pœnitentiæ, ut dillinit sess. 14, can. 1, et quod illud instituerit quando verba relata dixit, ut dillinit can. 3, et de fide esso, quod confessio peccatorum in specio, et número sil pars talis sacramenti, et jure Divino præcepta, ut dillinit can. 4, et 6, et 8. Hæc cum non ita perspecta haberent illi Doctores, ut modo habemus, excusandi sunt ab errore in his, quæ dixerunt cum minori consonantia ad legitimam originem obligationis, quam habemus confitendi sacerdotibus peccata. Illam tamen sive ab hac, sive ab alia radice desumptam, et obstringentem in conscientia fideles minime negaverunt; nec ullo modo faverunt hæresi, quam sequuntur Lutherani, et alii Sectarii. Auctoritate vero Joannis Theutonici æquum non est implicari: nam, ut inquit Soto supra relatus, illa glossa non est opinio, sed manifestus error de glossis Decretorum abradendus. Glossatores enim, addit ille, quod lies in jus divinum se se immergunt; quia illud non colunt, non possunt non multis erroribus intincti inde emergere. Et idem dicendum est de Panormitano, si xracillaverit, aut non. Multo minus impediri debemus testimoniis Erasmi, et Rhenani: nam hos constat manifeste errasse, atque hæreticis favisse. Et si Erasmus non est hactenus, ut manifestus hærelicus damnatus, est tamen dubiæ fidei, et de hæresi suspectus, ut qui insinuaverit, ac suggerit omnes fere errores, quibus Lutherus, et subséquentes sectarii, deposita aperte Catholica fide, Ecclesiam Catholicam impugnaverunt, et turbaverunt.

17. Secundum eorum argumentum est: nam Christus eam potestatem contulit Apostolis, quam ipse habebat, nec aliter Apostolos misit, quam ipse missus fuerat: unde ante illa verba, quæ dixit Joann. 20, et ex quibus necessitatem confessionis deducimus: *Accipite Spiritum Sanctum: quorum remiseritis peccata, etc.* præmisit: *Scilicet misit me Pater, et ego mitto vos.* Sed ipse ad generalem, et in communi peccatorum confessionem ore, aut signis expressam, absolutionem impertiebatur, et singulorum peccatorum enumerationem a

pœnitentibus non exigebat, ut de peccatrice patet Luc. 7, et de Paralytico Matth. 9; ergo hanc eorundem absolvendi potestatem contulit Apostolis, et sacerdotibus: atque ideo necessarium non est illis omnia peccata in specie, et numero confiteri.

Confirmatur primo: quia per illa media confirmamur de facto remissionem peccatorum, quæ de se, vel ex promissione Dei talem remissionem inducunt, et semper induxerunt: cum non sit pejor conditio Christianorum in præsentī providentia, quam aliorum in aliis statibus; sed sunt plura alia media ad prædictam effectum, præter confessionem peccatorum in particulari sacerdotibus factam: ergo per talia media, exclusa etiam prædicta confessione, consequimur remissionem peccatorum. Et consequenter hujusmodi confessio non cadit sub præcepto Divino, vel institutione Christi. Cætera constant. Et minor certissima probatur: nam amore Dei remitti peccata tradit ipsa veritas Christus, Luc. 7: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum*, et Petrus in i. c. 4: *Charitas operit multitudinem peccatorum*. Martyrium etiam efficaci tatem habet remittendorum omnium peccatorum, juxta illud Christi, Matth. 10: *Qui perdiderit animam suam propter me, inveniet eam*. Remissionem etiam peccatorum remittentibus proprias injurias spondit ipse Dominus, Matth. 6: *Si dimiseritis hominibus peccata eorum, et Pater vester coelestis dimittet vobis vestra*. Eadem efficacia eleemosynæ tribuitur Tobiae 8, et Lucæ 11. Et ut magis particularia omittamus, communis, ac celebris peccatorum remissio promittitur illis verbis, Ezech. 18: *Si impius egerit pœnitentiam ab omnibus peccatis suis, operium iniquitatum ejus non recordabor*. Et David Psalm. 31, de se testatur: *Dixi, confitebor adversum me injustitiam meam Domino, et tu remisisti impietatem peccati mei*.

Confirmatur secundo: quia sola contritio etiam sine peccatorum confessione sufficit ad delendum omnia peccata: ergo pro eorum remissione non requiritur ex jure Divino illorum confessio. Antecedens præterquam constat ex testimoniis immediate relatis, probatur, tum, quia contritio ex natura rei, et specie sua excludit peccata, estque illis impossibilis, ut constat ex dictis disp. præced. num. 12, et locis aliis

ibi relatis : ergo per se, sive absque peccatorum confessione sufficit ad delendam omnia peccata. Tum etiam, et sequitur ex praecedenti ; nam priusquam aliquis cognoscat confessionem, aut ejus recordetur, potest actum contritionis elicere, et justificari. quinslatim mori, ac salvari.

adj 18. Ad argumentum respondetur omit-
afe^ majorem in sensu slatim declarando, concedendo minorem, et negando consequentiam ob manifestam disparitatem : quia *Christas* majorem longe potestatem habuit in remittendo peccata, et conferendo gratiam, quam concesserit Apostolis. et sacerdotibus : et sic decuit pro suprema Christi dignitate, et auctoritate : unde ex eo, quod Christus aliquando remiserit peccata absque illorum confessione ex parte pœnitentium ; minime sequitur, jD.Ttaa. quod sacerdotes idem possimus. Sic D.Thomas cum in relatis in suppi, quæst. 6, art. 1, idem argumentum sibi opposuisset, respondit: *a* Ad tertium dicendum, quod < Christus habebat potestatem excellentia) « in sacramentis : unde sine his, quae ad « sacramentum perlinent, potuit valorem « sacramenti conferre. » Et supra quæst. 84, art. 5, ubi statuit hoc pœnitentiæ sacramentum esse de necessitate salutis, opposuit : sacramenta Ecclesiae habent initium ex institutione Christi ; sed sicut legitur Joann. 8, Christus mulierem adulteram absolvit absque pœnitentia : ergo videtur, quod pœnitentia non sit de necessitate salutis. Sed respondit ; « Ad tertium dicendum, quod ad potestatem excellentiae, « quam solus Christus habuit, ut supra dictum est (quæst. 64, art. 3.) pertinet, « quod Christus effectum sacramenti pœnitentiæ, qui est remissio peccatorum, « contulit mulieri adultæ? sine exteriori « pœnitentiæ sacramento, licet non sine « interiori pœnitentia, quam ipse in ea c per gratiam est operatus. » Accedit quantum ad necessitatem confessionis erga Christum, et sacerdotes aperta differentia, quod Christus omnium supremus judex cognoscebat omnium hominum status, peccata. et infirmitates : unde opus non habebat, ut hæc sibi pœnitentes revelarent per confessionem ; sed Apostoli, et alii sacerdotes. qui a Christo habent potestatem judicandi de peccatis, et proferendi legitimam sententiam absolutionis, aut retin-

fionis, non cognoscunt hominum peccata, et morbos, nisi pœnitentes, qui rei, et simul sui accusatores sunt, illa per confessionem manifestent : et sacerdotes absque illa procedentes manifesto periculo errandi in adeo gravi judicio sese exponerent. Quare ex ipsa judiciaria potestate, quam Christus eis contulit, evincitur necessario obligatio ex parte pœnitentium manifestandi sacerdotibus peccata. Addimus remissiones, sive absolutiones peccatorum, quas argumentum recenset a Christo facias, contigisse ante hujus sacramenti institutionem, quam post suam Resurrectionem exsecutus fuit Joann. 20, verbis supra relatis : atque ideo ex illarum modo non desumi efficax argumentum pro his, quæ sacramentum exposcit.

Ad primam confirmationem concedimusE^a præmissas, et negamus consequentiam, quantum ad illos terminos, *exclusa diam sacramentali confessione*, qui in præmissis non expenduntur, et illegitime inducuntur in consequenti. Fatemur itaque plura esse media a confessione distincta, per quæ peccata possint remitti, et remittuntur, ut evincunt testimonia, quæ pro suadendo (absque necessitate) minorem expenduntur. Fatemur etiam prædicta media retinere suam efficacitatem remittendi peccata, et modo non esse pejoris conditionis, quam de se, et olim fuerint. Sed respondemus omnibus illis mediis ex magna, ac misericordiosa Dei liberalitate additum aliud fuisse ad salutem, videlicet peccatorum confessionem. Nam cum omnia relata media vel collective, vel divisim snmpta non possent expellere peccata, et inducere justificationem absque formali, aut saltem virtuali amore Dei supernaturalis finis, et snper omnia dilecti, qui actus æque nobilissimus, et difficillimus est ; summa erga nos liberalitate, et cum excellenti legis Evangelicæ ultra alios status praerogativa dispositum est, quod Christus instituerit sacramentum pœnitentiæ, ad quam accedentes cum alio actu longe, et quasi infinite inferiori, quam sit prædictus amor (nempe cum attritione, sive dolore de peccatis obdamna, quæ nobis afferunt,) consequeremur remissionem peccatorum. Sed voluit, ut tantum beneficium consequeremur ministerio Apostolorum, et sacerdotum, quos sui Vicarios reliquit, ut alligarent, aut relinerent

relinerent pernitentium peccata, oioequo mederentur intellectis prius, ut decohat, rorum sintu, ac dispositione. Et quia id fieri absque periculo errandi non valet, si pœnites non manifestant sua peccata in *specio*, et numero ; ibi necessario ex tali institutione, et suppositione inclusum est onus pœnitenlibus injunctum confitendi sua peccata sacerdotibus. Retinent itaque omnia prædicta media virtutem, quam de se habent, sed adjuncta hac nova obligatione, absolute, et attentis omnibus favorabili. Unde in excludendo peccata habent dependentiam vel a sacramento pœnitentiæ in re suscepto, vel a voto illud suscipiendi. quando, et ubi fuerit necessarium. Quædoelrina declaratur exemplobaptismi, reserendo objectam difficultatem in hæreticos, qui ejus necessitatem non negant. Etenim remissio peccatorum, quæ nunc est, semper fuit : et amor charitatis, contritio, et injuriarum condonatio, et alia, quæ opponunt, vim de se habent ad illa remittenda, sive excludenda : quare vel Baptismus necessarius non est de facto, vel necessarius fuit ab initio mundi : et quodlibet horum dicere est contra fidem. Quid ad hæc Adversarii ? Non aliud dicunt, nec dicere possunt, quam prædictis mediis adjectam fuisse hanc baptismi obligationem ex institutione Christi disertis verbis dicentis in Evangelio : *quis renatus fuerit ea? aqua, et Spiritu Sancto, non intrabit in regnum calorum*. Eandem itaque responsionem habeant ; quantum ad obligationem sacramenti pœnitentiæ, et confessionis ipsi adjunctæ : nam idemmet Christus asseruit perspicue in Evangelio, Joann. 20: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt*. Ad secandam confirmationem patet ex aLR immediate dictis, quia eodem modo applicari valet sacramento Baptismi, et concludere, si quid valeret, non esse ad salutem necessarium : quod nechæretici admittent. Dicendum itaque est, quod, sicut supposita institutione Christi nequit in non baptizatis reperiri vera contritio sine ordine ad baptismum, sive absque voto illud suscipiendi, et utendi omnibus mediis ad salutem necessariis : includit namque omnis vera contritio id propositum ; sic etiam, et obsimilem institutionem nequit in jam baptizatisdari vera contritio sine ordine

Salmant. Cure TheiAog. Tom- XX,

ad sacramentum pœnitentiæ, et peccatorum confessionem : quia tam in illis, quam in istis imbibit essentialiter propositum exequendi omnia ad salutem necessaria quamvis ex parte istorum possit esse variatio respective ad subjecta, et status, vel naturæ, vel logis, vel gratiæ, in quibus reperiuntur. Juxta quam doctrinam distinguendum est antecedens, et concedendum, si solum excludat sacramentum pœnitentiæ, et confessionem in re : sed negari debet, si excludat necessitatem confessionis, et sacramenti pœnitentiæ, tam in re, quam in voto. Probationes autem antecedentis non aliud evincunt, quam quod concedimus.

19. Arguitur tertio : nam incredibile est ar^{Mill.} Deum instituisse, aut præcepisse rem impossibilem : sed impossibile est hominem, confiteri omnia sua peccata in specie, *et* numero : ergo talis confessio non est instituta a Deo, nec cadit sub ejus præcepto. Minor probatur ex Psal. 18 : *Delicta quis intelligit ?* et Psal. 37 : *Iniquitates meæ supergressa; sunt caput meum*. Unde subinfert Calvinus : Quis suorum peccatorum supputationem cogitet, ubi Davidem videt suorum numerum inire non posse ? In quibus repræsentatur physica impossibilitas : sed aliunde occurrit impossibilitas moralis, sive in manifestando peccata summa difficultas, quam exaggeratKemnit. verbis D. August. lib. 10 Confes. cap. 3 : d -Aq£. « Quid mihi est cum hominibus, ut audi- « ant confessiones meas, quasi ipsi san- « turi sint omnes langores meos: curiosam « genus ad cognoscendum alienam vitam, « desidiosam ad corrigendum suam. » Expendit etiam verba D. Ambrosii lib. 10, D Ami)- in Lucam, cap. 96, ubi ait : « Petras do- « luit, et flevit, qui ut homo erravit : non « invenio, quid dixerit ; invenio, quid « fleverit. » Et subdit : « Lavent lacrymæ « delictum, quod voce pudor est confiteri.» Deinde evomit innumeras blasphemias contra sacramentalem confessionem, dicens : « Hæc est vetus illa carnificina « conscientiarum, quam gladio spiritus « Ecclesiæ nostræ excusserunt propter « multas gravissimas causas,» quas ibi audacter recenset, ut quod sit de re impossibili ; quod nec Christi præceptum, nec Apostolorum exemplum habeat ; quod nulla in scriptura gaudeat permissione ;

quod Evangelium transformat in legem, etc. quæ omittimus, quia in superioribus sunt recitata, et rejecta.

Respondetur negando minorem cum
 diicih' Concilio Tridentino sess. 14, cap. 5, ex
 cujas verbis liquet, quod confessio a Deo,
 et Ecclesiæ præcepta non sit impossibilis,
 quia non importat melaphysicam, et om-
 nino certam peccatorum supputationem :
 sed prudentialem, et moralem juxta perni-
 tentium recordationem post gravem sui
 discussionem : liquet etiam ab hæretici.
 objecta esse meras falsitates, et calumniass
 TnjJl' Ait itaque Concilium : « Sed et impium est
 « confessionem, quæ hac ratione fieri præ-
 « cipitur, impossibilem dicere, autcarni-
 « ficinam illam conscientiarum appellare.
 « Constat enim nihil aliud in Ecclesia a
 « pœnitentibus exigere, quam, ut postquam
 « quisque diligentius se excusserit, et
 a conscientia suæ sinus omnes, et late-
 bras exploraverit, ea peccata confiteatur,
 a quibus se Dominum, et Deum suum
 mortaliter offendisse meminerit : reli-
 a qua autem peccata, quæ diligenter cogi-
 « tanti non occurrunt, in universum
 a eadem confessione inclusa esse intelli-
 e guntur; pro quibus fideliter cum Pro-
 ci pheta dicimus : « Ab occultis meis mun-
 ie da me Domine. Itaque nihil physice im-
 possibile pro confessione præcipitur, sed
 solum facere, quod in nobis est, pro legi-
 tima peccatorum dinumeratione, sicut in
 aliis gravibus negotiis contingit. Ubi vero
 alia peccata, de quibus obscura quadam
 suspitione timemus, et memoriæ non oc-
 currunt, cum eodem Davide, qui dixit.
Peccata quis intelligit ? addemus, quod ipse
 immediate subjunxit, *Ab occultis meis*
munda me Domine. Et. Peccavi super nu-
merum arena; maris. Ex quibus constat mi-
 norem ab hæreticis assumptam esse evi-
 denter falsam, nullamque impossibilitatem
 physicam in nostris confessionibus conti-
 neri. Quin totius difficultatis objectæ pon-
 dus in eos relegendum est : nam Calvinus
 lib. 3 Inst. cap. 4, § 18, cum aliis secta-
 riis docet in confessione soli Deo facta
 (cujus usus est apud illos frequens, et de
 præcepto, ut ipsi loquuntur, divino,) non
 sufficere generatim dicere, peccator sum,
 aut peccavi : sed requiri, *quantum in nobis*
est, singula peccata accurate confiteri.
 Idque nos catholici dicimus de confessione,

quæ ex præcepto Dei, et Ecclesiæ fil sacer-
 dotibus, solum enim affirmamus debere
 omnia peccata, quantum in nobis est (qua
 phrasi utitur Calvinus,) recenseri, ut de eis
 sacerdos judicet, sicut ex Tridentinojam
 relato est manifestum. Vel ergo utraque
 confessio, aut Deo soli, ut Deo per sacer-
 dotem facienda esi impossibilis, quod ipsi
 negant : vel, si confessio, quæ Deo soli fit,
 non est impossibilis, ut iidem dicunt, quia
 sufficit facere, *quantum in nobis est ; pari-*
ter non est impossibilis confessio faciendi
 sacerdoti, vel Deo per sacerdotem, quia
 satis est facere, quantum in nobis est, ut
 palam affirmamus. Inique igitur, etincon-
 sequenter nobis opponunt, quæ ab eis dis-
 solvenda sunt.

20. Magis ridiculum est, quod exKam-
 nitio additur de erubescencia, sive impos-
 sibilitate morali, aut insigni difficultate in
 manifestando peccata. Sed illud optime
 praevidit, diluitque Concilium Trident,
 loco cit. subjungens : « Ipsa vero hujus-
 « modi confessionis difficultas, ac peccata
 a detegendi verecundia, gravis quidem
 « videri j Osset, nisi tot, tantisque commo-
 dis, et consolationibus levaretur, quæ
 omnibus ad hoc sacramentum acceden-
 « tibus, per absolutionem certissime con-
 « feruntur. » Inter quæ est ipsa a peccatis
 solutio, de quibus erubescimus. Unde,
 sicut in corporalibus solet imminere mors
 ex aliquo ulcere partium occultarum, ex
 quarnm visu vehementer erubescimus, et
 tamen amor vitæ urget, inducitque, ut
 illud, licet cum magna verecundia, mani-
 festemus ; et erubescencia vincitur, ac
 compensatur vivendi desiderio : sic in
 spiritualibus contingit, quod verecundia,
 et difficultas confitendi peccata superetur,
 ac levior fiat ex commodo recuperandi vi-
 tam gratiae eisdem criminibus, de quibus
 verecundamur, amissam. Nec id vitare
 queunt vel ipsi hæretici, qui, ut num. 15
 vidimus, poenitentes obligant ob particu-
 lares fines, et praesertim, si suscepturi
 sint Eucharistiam, se sistere ministris,
 illisque manifestare saltem in genere sua
 peccata, et conscientia statum : ubi occur-
 runt eadem erubescenciae motiva, et non
 levis difficultas. Quæ vero Kamnitius ut
 suæ causas foventia profert testimonia D.
 Augustini, et D. Ambrosii, non sunt ad
 rem, sed ad fallendum idiotas; nam con-
 fessio,

fasio, de qua loquitur D. Augustinus, non est sacramentalis, sed peccatorum commissorum ante baptismum, quæ manifestat, ul inde cognoscatur, atque laudetur divina misericordia. D. Ambrosius loquitur de peccato, et pœnitentia Petri, quæ præceserant institutionem confessionis sacramentalis : quæ proinde opus non habuit. Addimus lacrymas pœnitentis, ubi delictum alicui innotescit, esse quandam ejus confessionem, et accusationem, licet verbis non exprimantur. Unde Ambrosius subjunxit : « Maluit Petrus suum accusare < peccatum, ut justificaretur fatendo, » quam gravaretur negando. Justus enim < in principio accusator est sui : et ideo » flevit. Et in hoc sensu dixit : « Lavant » lacrymæ delictum, quod pudor est confiteri, » apud illum scilicet, qui crimen jam noverat, et lacrymas videt illud prodere, et accusare. Ubi nota, quod referente Solo ubi supra, § *Circa Canonem*, pag. 743, prædicta verba attribuuntur Chrysostomo in Can. *Lacrymæ* de pœnitentia, disp. 5, ubi Glossa ita illa verba exponit, ut si propter pudorem peccatum sacerdoti non manifestetur, sufficient lacrymæ. Sed primum ponit esse æquivocatio Gratiani : sunt enim illa verba propria non Chrysostomi, sed Ambrosii. Secundum autem est intolerabilis Glossatoris error contra fidem, ut patet ex dictis. Sed eorum legitimus sensus est sufficere lacrymas extra tempus necessaria confessionis, ut accidit in Petro, et Magdalena ante institutum hoc sacramentum, et potest cum illo instituto contingere, quando non instat tempus, vel obligatio illud suscipiendi in re ; sed tamen nunc lacrymæ, ut lavent, sacramenti recipiendi votum important. Ad blasphemias a Kemnitio additas opus non est respondere, quia falsitatis notoriæ convincantur ex hactenus dictis.

Hicsolent aliqui disputare, utrum confessio sacramentalis sit, et qua ratione mediam necessarium ad salutem, et quando debeat homo exequi prædictum medium? Sed ab hac difficultate seorsim discutienda supersedemus. Tum, quia ejus decisio haud obscure innotescit ex dictis in præsentī dubio. Tum, et præsertim ; quia illam jam alibi versavimus ex professo, nempe in priori parte, disp. 4, dub. 1, inquirentes, utrum sacramentum poe-

nilentia sit necessarium, et qualiter? Ibiquo per tres assertiones declaravimus esse medium in re, vel in voto necessarium ad salutem, et sufficere, quod ejus votum sit, vel explicilum, vel implicitum. Eadem autem omnino circa hæc est difficultas de confessione sacramentali. ac de ipso pœnitentiæ sacramento : quia illa est hujus pars, et propter ipsum requiritur : Unde illa difficultate circa sacramentum jam superata, non oportet in eadem circa confessionem cunctari ; sed magis præcedenti annectere similem, et prorsus consequentem, quam submittimus.

DUBIUM II.

An, el qua ratione confessio sacramentalis cadat sub præcepto ecclesiastico.

Sub hoc titulo occurrunt multa non admodum difficilia, si seorsim considerentur; sed adeo multa, ut vix absque nostri molestia, et lectoris fastidio conjungi valeant, dum alias distinctam exagitationem non expostulent. Unde curabimus ea ita sub proposito dubio comprehendere, ut per diversas assertiones, consecutaria, et appendices confusio, quantum fieri possit, ordine, ac distinctione vitetur.

Resolutio dubii tribus assertionibus explicatur.

21. Dicendum est primo confessionem sacramentalem, si non caderet sub præ-tonciucepto divino, non posse cadere sub præ-si⁰cepto Ecclesiastico. Sensus hujus assertionis declaratur ex dictis dub. præc. num. 2, quia non est tanta connexio inter institutionem sacramenti pœnitentiæ, et præceptum divinum confessionis sacramentalis, ut illa istud inferat necessario: potuit enim Christus instituere hoc sacramentum, et conferre sacerdotibus potestatem remittendi peccata accedentibus ad se, non imponendo fidelibus obligationem ad ipsum accedendi, aut illo utendi, sed relinquendo liberæ illorum electioni uti vel hoc remedio, vel remedio contritionis, aut dilectionis Dei super omnia sine ordine ad claves Ecclesiæ. Idque ita contigisse senserunt

non solum aliqui haeretici relati num. 2, sed etiam aliqui Theologi Catholici ex his, qui antecesserunt Concilium Tridentin. ut insinua vimus num. 6. Et quamvis nunc dicere, quod ita Christus de facto disposuerit. foret manifesta hæresis : nam oppositum est do fide, ut constat ex dictis dub. præced. nihilominus omnes recognoscunt potuisse Christum ita disponere ; cum in eo nulla occurrat contradictio ; aut indecentia. Et permissa itaque conditionate illa suppositione, procedit assertio, estque proinde ejus sensus ; Ecclesiam non potuisse, aut posse imponere fidelibus præceptum confessionis sacramentalis, si non supponeretur divinum præceptum ejusdem sacramentalis confessionis a Christo impositum. In hoc itaque sensu illam tuentur ^{raJDdin.} Paludanus in 4, dist. quæst. 2, art. 2, ^{Soins.} Soto dist. 18, quæst. 1, art. 1, Cano in ^{Turiee.} re^{cl} de Pœnit. part. 5. Turrecremata de ^{Navar*1'} Pœnit. dist. 1, § *Denique* ut num. 4, Durandus in 4, dist. 17, quæst. 8, Navarros ^{Logo,} de Pœnit. dist. 5, numer. 28, Lugodisp. ^{ditio,} 15, sect. 6, num. 91, N. Antonius disp. 4, ^{Henr.} 4, Delgaldillo de Pœnitent. cap. 17, ^{Bodrig.} dub. 18, num. 41, et alii. Cui assertioni favent, quin subscribere, si consequenter loquantur, debent Sylvester, Henriquez, Rodriguez apud Dianam 3 part, tract. 4, ^{Arétang.} résolut. 125, Archangelus dist. 17, pag. 191, Leander disp. 3, quæst. 36, referens, suppresso tamen nomine, sapientissimos Juniores, qui docent Ecclesiam non posse præcipere confessionem venialium : quia nequit instituere distinctum forum pœnitentiæ, ac Christus instituit : Christus autem solus instituit, quod mortalia necessario confiteamur ; venialia vero non necessario, sed ex voluntate libera pœnitentis : ergo Ecclesia non potest præcepto obligare ad necessariam eorum confessionem. Quæ ratio æque, aut magis urget in mortalibus, ['] facta suppositione, quod Christus eorum confessionem non praecepisset. Sed omissis aliis molivis, quæ apud illos videri possunt.

Probatur assertio satis efficaci fundamento ^{protâiw} qma Ecclesiæ potestas non extenditur ad præcipiendum communitati fidelium rem difficillimam, quam Deus illis non præcipit ; sed confessio sacramentalis est res difficillima inter omnes, quæ occurrunt in Religione Christiana : ergo, si non

fuiisset præcepta a Deo, non posset Ecclesia illam præcipere. Consequentia est legitima. Minor constat ipsa experientia, et ratione : nam summa cum repugnantia, et confusione manifestat homo alteri homini sua delicta, ea praesertim, quæ majorem affecerunt infamiam, et verecundiam : unde plurimi mallent quascumquo pœnalitates subire, quam sua scelera confiteri. Aliunde maximam molestiam patiuntur in recogitando, et recensendo omnia sua peccata quantum ad varias species, quantum ad numerum peccatorum intra quamlibet speciem, et insuper quantum ad omnes circumstantias mutantem speciem, et denique, ut quidam volunt, quantum ad omnes circumstantias notabiliter aggravantes. Haec omnia amplectitur sacramentalis confessio, quam proinde nemo negat esse de se summe arduam inter ea, quæ profitemur Catholici. Hinc procedunt, et non absque necessitate tam frequentes, tam ardentes exhortationes tum in concionibus, cum in libris spiritualibus, ut Christiani confiteantur peccata, et bene confiteantur : quia compertum est non paucos huic difficultati succumbere, vel non confitendo, vel confitendo absque illa integritate, dolore, et aliis conditionibus, quæ pro confessione sacramentali debentur. Major, in qua poterat esse difficultas suadetur : quia lex humana nequit obligare communitatem ad rem difficillimam, et pro fine communitatis non necessariam, ut vitare omnia vitia, servare omnes virtutes, ut docet D. Thom. 1, 2, quæst. 96, art. 2, et 3, et cum pluribus tradit N. Andreas in tractat, de legibus, cap. 1, punct. 5, a num. 62 ; sed lex, qua Ecclesia præcipit rem a Deo non praeceptam, est lex humana, et de re pro bono communitatis fidelium non necessaria : quippe quæ eo ipso, quod supponatur non præcepta a Deo, nequit esse necessaria necessitate vel medii, vel præcepti divini : ergo Ecclesiæ potestas non extenditur ad posse præcipere communitati fidelium rem difficillimam, quam Deus alias non præcipit.

22. Nec satisfaciet, qui dicat potestatem, qua Ecclesia id præciperet, esse divinam, sive acceptam a Deo, qui ad præcipiendum quodlibet difficile potest se extendere, ut de facto se extendit ad præcipiendum confessionem sacramentalem. Aliunde vero confessio

confessio licet difficilis sit, multum tamon confer! ad bonurn commune fidelium, sicut de facio contingit, ut illam ab hærelis defendentes expendimus num. 11. Remanerent itaque omnia, ut, quamvis Christus illam non præcepisset, posset tamon Ecclesia illam præcipere communitati fidelium.

Id, inquam, non satisfacit: nam in primis æquivocat, dum potestatem, quam a Deo habet Ecclesia, vocat divinam, quo etiam sensu omnem legem ab Ecclesia latam posset divinam dicere: quod foret absurdum: lex namque divina est immediate a Deo, et distinguitur contra legem humanam, quæ rursus dividitur in Ecclesiasticam, et civilem, quæ sunt immediate vel ab Ecclesia, vel a Principibus secularibus secundum potestatem, quam illa, et hi a Deo habent, juxta illud quantum ad Ecclesiæ Prælatos, Luc. 10: *Qui vos audit, me audit*; et quantum ad sæculares Principes Proverb. 8: *Per me Peges regnant, et legum conditores justa decernunt*, ut optime contra Gersonem asserentem omnia præcepta Ecclesiæ esse divina, docet Soto lib. 1, de justit. et jure, quæst. 6, art. 4. Unde quantum ad præsentem considerationem vitatur æquivocatio sola observatione, quod nos loquimur de potestate ordinaria, et nobis revelata, quam de facto habet Ecclesia pro subditorum regimine: et in hoc sensu procedit nostra conclusio, dum negat Ecclesiam potuisse præcipere subditis sacramentalem confessionem, si supponeretur non fuisse a Christo praeceptam. Sed non dubitamus Christum potuisse supra hanc generalem, et ordinariam potestatem illi conferre quasi specialem commissionem præcipiendi confessionem sacramentalem, quam ipse non relinqueret a se praeceptam, sed exercendam pro fidelium arbitrio. Et in hac suppositione, quæ supra priorem addit, non agimus, sed in sensu jam præmisso. Aliunde vero non occurrit fundamentum, ut illam admittamus de facto: et sidatur in Ecclesia illa specialis commissio tollitur status quaestionis, et rem ultronei concedimus. Deinde, quod in hac responsione adjungitur, difficultatem non evacuat: quia generaliter non omnia utilia, aut utilissima pro fine, et bono communitatis possunt illi sub præcepto injungi, nisi alias etiam sint necessaria, ut patet in Superioribus Regularium,

qui nequeunt suis communitatibus præcipere utilissima, et sanctissima, sed ea solum, quæ pro conservando statu, et consequendo fine uniuscujusque proprio necessaria sunt, ut cum communi sententia docet N. Andreas in tr. de statu religiosoAndfeâ cap. 6, punct. 7. In casu autem nostræ suppositionis, quod confessio sacramentalis non fuisset a Christo ejus institutore præcepta, minime necessaria foret, ut fideles consequerentur salutem. Tum, quia relinqueretur aliud medium sufficiens pro illo fine, et communi bono consequendo, nempe recursus ad contritionem absque ordine ad claves, ut in aliis statibus legis naturæ, et legis scriptæ continebat. Tum, quia eo ipso, quod Christus non præcepisset talem confessionem, argueretur illam de se non esse medium necessarium ad consequendum salutem: quippe, quæ talia sunt, a Deo immediate præcipiuntur, et non fuissent a Christo praetermissa: ergo ubi supponeretur Christum non præcepisse suis fidelibus confessionem sacramentalem, non posset Ecclesia illam eisdem injungere sub præcepto; sed solum posset illos exhortationibus ad ejus usum inducere.

23. Unde magis confirmatur propositum conflnn. fundamentum: quia Ecclesia non habet potestatem, ut ea, quæ Christus solum proposuit tanquam materiam consilii, et utilissimam ad salutem, sint materia præcepti, atque ideo ad salutem necessaria; sed in suppositione præmissa Christus solum proponeret confessionem sacramentalem tanquam materiam consilii utilissimam ad salutem: ergo Ecclesia in tali suppositione non posset facere confessionem sacramentalem materiam præcepti ad salutem necessariam. Consequentia patet. Et minor videtur evidens: nam fit suppositio, quod Christus solum instituisset, et proposuisset fidelibus confessionem sacramentalem, illam tamen non præcipiendo: ergo solum illam proponeret tanquam materiam consilii, utilissimam utique, ut re vera est, ad consequendum salutem: sicut se gereret medicus, qui invenisset aliquod remedium utilissimum ad salutem corporalem, et ad illud hortaretur infirmos. Cum hoc tamen discrimine inter Christum, et medicum, quod iste non habet potestatem præcipiendi infirmis talem medicinam; unde ex defectu talis

præcepti non evincitur talem medicinam non esse medium necessarium pro salute corporali, sed id infirmorum conscientiae, et arbitrio relinquendum est. Christus autem legifer noster potestatem, auctoritatem. ac providentiam habuit præcipiendi nobis necessaria ad salutem aeternam ; unde eo ipso, quod institueret, ac proponeret sacramentalem confessionem, illam tamen non præciperet; satis convinceretur illam, etsi utilissimam, non esse simpliciter necessariam ad prædictum finem, sed alia superesse remedia, quibus homines uti possent. Major autem, in qua poterat esse difficultas, ostenditur : tum, quia Ecclesia non valet alterare ordinem, ac gubernationem, quam Christus in ea instituit : illa autem plane immutaret, si quæ Christus solum proposuit, ut materiam consilii; v. g. castitatem perpetuam, vel abdicationem rerum temporalium, Ecclesia sua jussione faceret materiam præcepti. Tum etiam ; quia hac ratione non solum non potest Ecclesia injungere sub præcepto. quæ sunt consilii, toti fidelium communitati, sed nec uni fidei particulari, mandando ; v. g. quod servet perpetuam castitatem, aut quod abdicet omnia temporalia, ut bene cum communi sententia observat N. Andreas loco cit. de Legibus n. 6-1. Tum denique : quia hujus limitationis haud obscurum signum est quod Ecclesia hactenus in tot sæculis tam diversis nunquam, vel communitatem, vel particulares obligaverit sub præcepto ad ea, quæ ex institutione Christi sunt sola materia consilii, ut continentia perpetua, et paupertas voluntaria ; quo pacto se gerens profiteri videtur se non habere potestatem ad ordinandum, ut ea quæ ex Christi institutione sunt sola materia consilii fiant materia

Evas:o. præcepti. Nec contra hoc proderit dicere Ecclesiam obligare omnes Clericos majorum Ordinum ad continentiam perpetuam; quæ est materia consilii, et salis ardua. Nam respondendum Ecclesiam id non præcipere absolute, sed solum illis hominibus, qui volunt ad prædictos ordines promoveri. Unde obligatio illis ab Ecclesia injecta non est necessaria, nec absoluta : sed oritur ex libera ipsorum hominum, ac voluntaria suppositione, quod volunt ordinari cum illo onere ab Ecclesia præscripto.

Confirmatur secundo, ad rem, quam verifiamus, proximius accedendo : nara Ecclesia pni in Concilio generali Lateranensi sub luncentio III, præcepit fidelibus, quod singulis annis confiterentur, ut statim videbimus. Contra quod præceptum tanquam injuste, ac irrationabiliter positura insurrexerunt diversis temporibus plures hæretici, illud præsertim opposcentes Papam, Concilium, et Ecclesiam non potuisse obligationem adeo gravem fidelium conscientiis imponere, nec habuisse ad id potestatem. Quorum calumniis, et objectionibus directe obviam iret, qui per oppositam diceret Ecclesiam suam, qua gaudet, auctoritate. et jurisdictione ordinaria potuisse, et posse fideles ad confessionem sacramentalem gravi præcepto obligare ; et hac potestate usam esse in eo Concilii Lateranensis decreto. Id, inquam, hæreticorum impetum retunderet, et ora confringeret cum non modica potestatis Ecclesiasticæ commendatione. Sed tamen, nec Ecclesia, nec ejus filii Scriptores doctissimi ita respondent, sed alia via longe diversa, qua nostram assertionem confirmat, nempe illud præceptum quantum ad substantiam esse Divinum ex Christi institutione, ut dub. præced. vidimus; solam autem determinationem, aut modificationem quantam ad tempus (quæ re ipsa in prima ejus institutione imbibuntur) fuisse in eo Concilio declaratam, ac præceptam. Et quantum ad Ecclesiam constat ex Concilio Tri-C[^]dent. sess. 14, cap. 5, quæ se ab hæreticorum impugnatione protegens, inquit : « Manifeste refellitur eorum calumnia, « qui eam (confessionem) a Divino mandato « alienam, et inventum humanum esse, « atque a Patribus in Concilio Lateranensi « congregatis initium habuisse docere non « verentur. Neque enim per Lateranense « Concilium Ecclesia statuit, quod Christi « fideles confiterentur, quod jure Divino « necessarium, et institutum esse intellexerat, sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno, ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur. » Ubi manifestum est Ecclesiam illud præceptum ab hæreticorum telis defendisse, non sibi deferendo absolutam potestatem illud imponendi : (quidquid fuerit de Christi præcepto, quod ab ipso impositum negarunt aliqui ex antiquis

aitliquis, et Catholicis Scriptoribus, qui Concilium præcesserunt) ; sed palam confitendo tale præceptum fuisse jure Divino impositum ante Concilium Lateranense, atque Concilium istud non errasse in determinando præcise tempus, quo fideles Divino illo præcepto satisfacerent. In quibus salis aperte significat Ecclesia se minime tale præceptum imposituram, ni illud supposuisset impositum : et sic propellit haereticorum calumnias contra eam ipsius Ecclesiae dispositionem objectas.

Et quod ad Scriptores Catholicos attinet, nihil est apud illos ista doctrina, sive responsione frequentius. Sed quia prolixum foret omnes audire, satis nobis erit unus Bellarminus in controversiis hujusmodi ... versatissimus. Observat Calvinus lib. 3 u&' instil, cap. 4, § 7 : « Certe nullam de ea « (*confessione sacramentali*) statutam fuisse Jura.» legem, aut constitutionem ante Innocentii III tempora, eorum quoque Annales enarrant... Itaque ipsis testibus nondum elapsi sunt anni trecenti, ex quo injectus « ab Innocentio III laqueus, et imposita « confitendi necessitas. » Ad hæc responsurus Bellarminus, lib. 3, de Pœnitent. cap. 13, minime dixit Innocentium habuisse potestatem præcipiendi confessionem sacramentalem, illaque rationabiliter ulenfem voluisse fideles pro majori eorum utilitate ad illam obligare : ut plane respondere possent, quos modo contra nostram assertionem Adversarios habemus, qui juxta suam, et non inconsequenter defenderunt Innocentii decretum, quidquid fuerit de existentia, aut non existentia Divini de confessione præcepti: et sic compendiosius, et absolutius responsum Calvinii objectioni opponerent. At Bellarminus aliter omnino se gessit, et omnino consone ad ea, quæ hactenus diximus. « Neque « Innocentius, *inquit*, aut Lateranense « Concilium Confessionem simpliciter imperavit, sed solum tempus determinavit, « quo ea facienda esset. » Quemadmodum etiam Concilia cetera supra citata ex Græcia, Africa, Gallia, Germania, et Pontificum Innocentii I, ac Leonis I, decreta non confessionem simpliciter imperarunt, sed aut de secreto confessionis, aut de aliis id genus circumstantiis regulas statuerunt. Idque ex simili decreto Zephirini Pontificis probari potest, Zephirinus enim, ut in ejus

vita refert Platina, statuit, ut omnes Christiani adulti in solemni die Paschæ Eucharistiae Sacramentum perciperent, Quod decreto non intelligitur voluisse præcipere, ut Eucharistiam Christiani aliquandosumerent : quod a Christo ipso esse præceptum neque Catholici, neque Haeretici negant, sed tantum negligentiae aliquorum occurrere, ac tempus determinare, ultra quod perceptionem tam salutiferi Sacramenti differre non liceret. Sic igitur Innocentius III, non confessionem instituit, aut simpliciter imperavit : sed tempus, ultra quod nemo Christianus eam differret, utiliter omnino præscripsit. Hæc omnia Bellarminus non aliter defendens obligationem, justitiam, et utilitatem (quas Calvinus negabat) prædicti decreti Innocentii III, et Concilii Lateranensis, quam ex suppositione præcepti Divini circa eandem confessionem : quasi concedens, et hæreticis dans Ecclesiam minime tale præceptum imposituram, si ipsum jam Christo absolute impositum non supposuisset.

24. Dicendum est secundo confessionem Sectulda sacramentalen cadere sub præcepto Ecclesiastico. Hæc conclusio est de fide, et communis proinde inter Catholicos. Et probatur : quia Concilium generale Lateranense sub Innocentio III, eoque præsidente, cap. 21, sequens decretum edidit, quod refertur in cap. *Omnis utriusque*, de Pœnit. et remis. « Omnis utriusque sexus « fidelium, postquam ad annos discretionis « pervenerit, omnia sua peccata semel a saltem in anno confiteatur proprio « sacerdoti, et injunctam sibi poenitentiam « propriis viribus studeat adimplere, suscipiens ad minus reverenter in Paschale « Eucharistiae sacramentum : nisi forte de « proprii sacerdotis consilio ob aliquam « rationabilem causam ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum. Alioquin vivens ab ingressu Ecclesiae arceatur, et moriens Christiana sepultura. » Et quamvis Durand, in 4 dist. J7, quæst. 14, probabile censuerit in prædicto decreto non contineri præceptum rigorosum circa confessionem annuam, sed solum circa communionem in Paschate, cui immediate applicantur pœnæ in illo relatæ : et quamvis etiam D. Antoninus 3 part. Iit. 14, cap. 19, § 3, judicaverit præceptum in eo decreto contentum, ut conti-

r nt'

Anton,

DE PŒNITENTIA.

neri evincunt ipsæ pœnæ illi adjunctæ. esse per se de sola Communione in Paschale facienda, de Confessione vero solum esse | per accidens, aut ratione alterius, nempe ipsius Communionis, ut debito modo fiat : nihilominus post Concilium Tridentinum concors sententia Theologorum est constitutionem relatam continere verum præceptum erga confessionem per se, et independentem a Communione.

Et ita rem se habere ostenditur primo : quia in Cone. Trident, ubi mentionem fecit hujus decreti Concilii Lateranensis, aperte significatur dari praeceptum annuae Coniessionis, ex constitutione Lateranensi:

irLeb Dam Ses³ Cn'm ?er
' « Lateranense Concilium Ecclesia statuit,
 < ut Christi fideles confiterentur, quod jure
 « divino necessarium esse intellexerat ;
 t sed, ut praeceptum confessionis saltem
 « semel in anno ab omnibus, et singulis,
 « cum ad annes discretionis pervenissent,
 < impleretur. « Et can. 8 ejusdem ses.
Xfleffi. * *inquit : a Si quis dixerit... ad eam (confes-*
 sionem sacramentalem) non teneri omnes,
 < et singulos utriusque sexus fideles, juxta
 « magni Concilii Lateranensis constitutio-
 « nem, semel in anno... anathema sit. »
Quæ obligatio supponit necessario praecep-
tum ; in his locis non fit communionis
mentio. Secundo, quia illa verba Latera-
nensis ; « Omnis utriusque sexus fidelium,
 « postquam ad annos discretionis pervene-
 « rit, omnia sua solus peccata semel sal-
 « lem in anno confiteatur proprio sacer-
 « e doti, etc.,» vim praeceptivam important :
nec circa praeceptum Communionis in
Paschate (de quo nemo dubitat), alia adhi-
bentur, quæ sint magis praeceptiva. Tertio,
quia nihil est apud fideles magis vulgare,
et ab ipsis unguiculis in Catechismo Chris-
tianae doctrinæ magis apprehensum, quam
dari quinque Ecclesiae praecepta, unum
confessionis in anno, et aliud communionis
in Paschate, quæ sunt ipsa lata in Latera-
nensi Concilio. Quarto, quoniam si quis
ob rationabilem causam excusaretur a
Communionem, non propterea excusatur a
confessione in anno : et hac ratione pueri
antequam ad communionem sacram ad-
mittantur, obligantur ad confessionem.
Quæ omnia satis evidenter manifestant
contineri in eo decreto duo praecepta, con-
fessionis scilicet, et communionis, et eorum

quodlibet obligare per so. Hinc colligitur
(et est praecedentium confirmatio) eum, qui
culpabiliter confessionem, et communio-
nem omittit in anno, committere duo pec-
cata, et unum, et alterum confiteri **debere**.¹
Id docet communis Theologorum senlen-
tia : et verum non esset, si homines non
obligarentur ad annuam confessionem **per**[^]
se, sed solum ratione praecepti obligantis*[^]
ad communionem. petai

25. Dicendum est tertio praeceptum istud annuae confessionis positum in Concilio[^] Lateranensi esse simpliciter pure huma-A*. num, licet improprie, et secundum quid iran possit appellari divinum. Ita Adrihnusin[^] 4, q. 1, de Confessione, Arauxo 3 part.[^]I q. 84, art. 5, dub. 2, conci. 2, Prado in tract. de Confes. q. 1, dub. 2, conci. 2. Dicastillo disp. 7, dub. 3, conci. 2, et 4, et alii. Probatur conclusio : nam essepræceptum divinum, vel humanum non attenditur simpliciter penes materiam præceptam, quippe eadem materia potest cadere sub utroque praecepto ; sed penes id præsertim attenditur, quod praeceptum divinum est a Deo immediate ; præceptam autem humanum est immediate ab homine; atqui praeceptum annuae confessionis in Concilio Lateranensi editum, fuit immediate non a Deo, sed ab homine, ab ipso scilicet Concilio, ut ex terminis liquet, et ex praecedenti assertione : ergo tale praeceptum est simpliciter pure humanum. Improprie vero, et secundum quid potest appellari divinum : quia per se supponit materiam praeceptam divino jure, nempe confessionem sacramentalem, et super eam adjicit determinationem temporis: sed hæc est impropria locutio : alias eadem ratione præceptam, quo Ecclesia præcipit modum, et caeremonias, quibus conficitur Eucharistia, foret divinum, saltem quoad substantiam, ut quidam loquuntur ; quod est falsum, cum sit praeceptum novum, variabile pro tem«oribus, et locis, ac omnino distinctum ab eo, quo Christus præcepit absolute confici in Ecclesia Eucharistiæ Sacramentum.

Confirmatur, et declaratur amplius, C(Mflr
destruendo pariter motivum sententiæ con- b.m.
trariæ: nam si præceptam in Lateranensi
editum circa confessionem deberet dici di-
vinum, maxime quia ejus objectum, sive
materia esset illudmet, quod jure divino
fuerat

fuerat, et supponebatur praeceptum (licet revera distinctio inter praeceptum divinum, et humanum non ex objecto, aut materia desumatur, sed ex diversis potestatibus, a quibus praecepta oriuntur, ut proxime diximus). Atqui falsum est idem esse objectum, praecepti impositi a Christo, et praecepti impositi a Concilio Lateranensi : ergo talia praecepta sunt simpliciter duo, et absolute diversa : atque ideo dici non valet praeceptum positum in eo Concilio esse quoad substantiam ipsummet praeceptum Christi, sive divinum. Hæc secunda consequentia patet ex prima, quæ legitime colligitur ex præmissis. Minor autem, in qua poterat esse difficultas, probatur turn ex Concilio Tridentino sess. 14, c. 5, ubi clamoribus, et objectionibus hæreticorum occurrens, inquit : « Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod jure Divino necessarium, et institutum esse intellexerat : sed ut praeceptum confessionis sajtem semel in anno, ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleretur. » In quo testimonio duæ sunt propositiones, prima negativa, scilicet Concilium Lateranense non statuisse, quod fideles confiterentur : secunda affirmativa ; nimirum Concilium Lateranense statuisse, quod praeceptum confessionis saltem semel in anno adimpleretur. Ex quibus liquet non idem esse objectum praecepti impositi a Christo, et praecepti impositi a Concilio Lateranensi : nam, ut Ecclesia semetipsam declarans docet, Christus praecepit, quod sui fideles confiterentur, sed Lateranense id *non statuit* : statuit vero praeceptum confessionis impleri saltem semel in anno, quod tamen non fuerat a Christo praeceptum. Tum etiam (et ex præcedenti deducitur), nam objectam, sive materia praecepti impositi a Christo fuit sola Confessio sacramentalis ; objectum vero praecepti impositi a Concilio Lateranensi non fuit prædicta confessio secundum se, et absolute, sed fuit, ut exponit Tridentinum, impletio illius praecepti saltem semel in anno, sive hoc complexum, *Confusio sacramentalis singulis annis facienda* : quæ duo sunt objecta simpliciter diversa, et primum non determinatur in suo genere per secundum, sed istud addit super aliud materiam absolute diversam.

Quare praeceptum impositum a Lateranensi solum secundum quid, et quid improprie potest vocari divinum quoad substantiam, quia praeceptum divinum supponit : sed est simpliciter praeceptum humanum Ecclesiasticum, quia, et processit immediate ab humana Ecclesiastica potestate : et dirigitur in materiam non a Christo praeceptam, sed in aliud tali materia superadditum, et a Christo non praeceptum. Idque facile declaratur exemplo supra posito conficiendi Eucharistiam, quod magis expendere possumus in hunc modum : nam Christus instituit, praecepitque sacrificium Missæ in Ecclesia ; hæc vero pro majori ipsius sacrificii veneratione praecepit, quod offerretur a solis jejunis, indutis vestibus sacris, et certis diei horis. Plane omnes istæ sunt additiones adjectæ sacrificii substantiæ, illudque ex parte objecti, sive materiæ a Christo praeceptæ supponentes. Quo non obstante nemo dicet illud ab Ecclesia praeceptum esse divinum quoad substantiam, aut idem quoad substantiam cum divino Christi praecepto ; sed omnes recognoscunt esse praeceptum simpliciter diversum, et pure humanum. Idem ergo, et ob eandem rationem in praecepto, de quo agimus, dicendum est, ut facile consideranti eorum paritatem constabit.

26. Nec refert, si dicas, prædicto discursu urgeri quidem posse Auctores asserentes, quod Divinum confessionis praeceptum a Christo impositum solum obligat per se in articulo mortis, ut cum pluribus tradit Arauxo supr. q. 86, art. 2, dub. 3, conci. 2, aut asserentes, quod licet obliget extra illud etiam periculum, et in decursu vitæ, non tamen in tempore aliquo determinato, ut puta intra duos, aut tres annos, sed solum vage, et in aliquo indeterminato vitæ spatio, ut cum non paucis, referente eodem Arauxo, docet Nugnus q. 2, Supplem. art. 3, dub. 3. Hi namque omnes, cum non dicant fideles obligari divino praecepto ad confitendum singulis annis ; recognoscere debent praeceptum illud Concilii Lateranensis confitendi in unoquoque anno cadere supra materiam a Deo non praeceptam, atque ideo non esse divinum quoad substantiam, sive materiam injectam ; sed esse simpliciter humanum tam ex parte Ecclesiæ præcipientis, quam ex parte rei praeceptæ, confessionis videlicet annualis,

ad quam nos Deus non obligavit. Sed prae-
missus discursus nec vim, nec locum vide-
tur in nostris principiis habere, qui in
priori parte, disput 5, dub. 7, n. 329, sta-
tuimus praeceptum divinum pœnitendi de
peccato commisso obligare per se intra
annum ab ejus commissione, et subinde
contra tale praeceptum peccare, qui ultra
annum differt pœnitentiam. Nam Confes-
sio sacramentalis, cum sit sacramenti pœ-
nitentiæ pars, eodem modo ac illud cadit
sub præcepto : ergo ubi Ecclesia praecepit
fideles confiteri in singulis annis, non
aliud mandavit, quam illudmet, quod di-
vino jure, ac præcepto nobis injunctum
erat : et consequenter illegitime, et incon-
sequenter procedimus, dum ex eo, quod
Ecclesia praeceperit confessionem annuam,
colligimus mandasse rem a Deo non prae-
ceptam, et tale *Ecclesiæ* praeceptum esse
simpliciter, et quoad substantiam huma-
num.

Bespon-
MO
repli. Id, inquam, si dicatur, nullius momenti
est. Primo, quia *licet nos ita* sentiamus de
spatio, intra quod homo lapsus obligatur
ad pœnitendum, nihilominus sententia
nostra (quam etiam tuentur Soto, Prado,
Joannes a Cruce, et alii) solum est proba-
bilis, contradicentibus pluribus, referen-
tibus eam obligationem vel ad solam ex-
tremam necessitatem in articulo mortis,
vel ad aliud tempus vage, et indefinite per
vitæ spatium. Quod adhuc defendunt post
rrproposi-reprobata a Sede Apostolica has proposi-
tiones : e An peccet mortaliter, qui actum
« dilectionis semel tantum in vita eliceret,
« condemnare non audemus. Probabile
n est nec singulis quidem rigore quin-
te quenniis per se obligare præceptum cha-
σ ritatis erga Deum. » (Ex quarum con-
demnatione satis efficaciter confirmari va-
let resolutio a nobis proposita loco cit. ut
in eodem expendimus). Sed tamen pers-
tant plurimi, qui etsi contrariam tuentur:
et forte plures adhuc erant circa tempora
Concilii Lateranensis, quin nec ex Catho-
licis deerant tunc aliqui sentientes sacra-
mentum pœnitentiæ institutum quidem
fuisse a Christo, et sacramentalem confes-
sionem non fuisse ab ipso præceptam, nec
jure divino necessariam, sed relictam
fuisse voluntariæ fidelium electioni. His
itaque sententiis ducti fideles tepe fieri cœ-
perunt circa confessionis usum, rem certe

de se difficilem : unde multi raro, alii ra-
rissime, et post longas temporis moras
accedebant ad sanctum adeo, et necessa-
rium pœnitentiæ sacramentum. Videns
ergo illud generale Concilium summam
perniciem ex hac fidelium socordia, inde-
votione, infrequentia, et quasi contempla-
erga hoc sacramentum, eisdem fidelibus,
totique ipsius Ecclesiæ corpori imminere;
praecepit (non obstantibus hinc inde opi-
nionibus, quas nec approbavit, nec dam-
navit, sed praetermisit) ut fideles singulis
saltem annis semel confiterentur. In quo
summa providentia, et non minori tem-
perantia se gessit : nam prioribus tempori-
bus, ubi major erat fervor, et sanctitas
Christianorum, ter in anno obligabantur ad
confessionem, ut patet ex Fabiano Papa
in cap. *Et si non frequentius*, de Consecrat,
dist. 2, et ex Concilio Turonensi tertio,
can. 50. Sed Lateranense attendens ex una
parte ad fidelium teporem, et ex alia ad
utilitatem ex sacramento obvenientem, nec
ejus usum reliquit eorum arbitrio, ex quo
noluit in dissuetudinem verti, nec illum
praecepit cum majori frequentia, ut abso-
lute polecat, sed quasi medium prudenter
eligens jussit, ut saltem in unoquoque
anno semel facerent sacramentalem Con-
fessionem. Ex quibus, ut ad id, unde pro-
cessimus, regrediamur, patet Concilii La-
teranensis decretum esse de re, quam certe
non constat cadere sub præcepto divino ;
quamvis nos opinemur cadere in sensu sta-
tim declarando.

Et hinc, ut tacitæ objectioni occurramus, o®r,
non labefactatur doctrina superius tradita,
Ecclesiam scilicet non potuisse, nec posse
praecipere confessionem sacramentalem, si
illam non supponeret a Christo praecep-
tam : quod falsum apparet, siquidem ad-
mittimus Christum non praecepisse con-
fessionem annuam, quam tamen praecipit
Ecclesia. Non, inquam, corrui, aut dehis-
cit ille discursus : quia licet Christus non
praeceperit determinatum confitendi tem-
pus, praecepit tamen, nemine Catholico-
rum nunc reclamante, vel oppositum sen-
tiente, quod fideb'S confiterentur omnia
sua peccata ante mortem ; in quo tota hu-
jus praecepti difficultas posita est. Quare
illa supposita, et aliquando superanda, po-
tuit Ecclesia tempus aliquod, ut ei fieret
satis, assignare, atque praecipere, non adji-
ciendo

ciendo novam aliquam substantialem, et gravem difficultatem. Quod secus contingeret, si praeciperet confessionem peccatorum a Christo nullo modo praeceptam, sed relidam per modum consilii libero fidelium arbitrio, ut supra ponderavimus.

Si Ei,, Secundo, ac brevius illud effugium, in quo praeccludendo sumus, obtruditur animadvertendo, quod nos loco citato non asserimus hominem jure Divino obligari post lapsum ad poenitentiae sacramentum suscipiendum intra annum, sed ad poenitentiam : quae sunt res diversae, et posterior latius longe patet, quam prima. Itaque diximus, et modo affirmamus hominem, qui post baptismum lapsus fuerit in mortale, teneri jure divino intra annum de eo poenitere, tum ut Deo satisficiat, et reconcilietur, tum ut propriae salutis consulat. Id vero potest fieri, vel per contritionem cum voto confitendi peccata tempore debito, ut puta juxta plurium sententiam in articulo mortis; vel per ipsum poenitentiae sacramentum faciens cum attritione contritum, ut disp. praeced. n. 65, et seq. explicuimus. Unde minime sequitur quod juxta nostram sententiam obligentur jure divino fideles in mortale lapsi ad confessionem intra annum, et sacramentum poenitentiae in re; sed solum sub disjuncte explicata : quare, si contritionem eliciant, illi obligationi ex jure divino satisfaciunt, proponendo confiteri tempore debito, quodcumque illud sit, et juxta diversas opiniones assignatum. Unde magis roboratur fundamentum pro nostra assertione propositum : quoniam Concilium Lateranense praecipit determinate confessionem annuam : haec autem non erat, neque est jure divino praescripta : ergo Concilium injunxit rem divino jure non praecipiam : atque ideo praceptum Concilii tam ex parte immediate praecipientis, quam ex parie materiae praecipit est simpliciter humanum, et non potest dici divinum quoad substantiam, nisi improprie, et secundum quid, quatenus supponit aliquod praceptum divinum de confessione absoluta.

27. Ex quibus infertur primo hominem lapsam, qui culpabiliter omittit annuam confessionem, non peccare ex vi hujus contra praceptum divinum, sed solum contra praceptum Ecclesiasticum. Ratio patet ex dictis : nam praceptum praecipiens an-

nuam confessionem non est divinum, sed humanum Ecclesiasticum : ergo illam omittens non contra illud, sed contra istud ageret, et peccaret. Et confirmatur : quia si post lapsum eliceret contritionem, satisfaceret pracepto divino de poenitentia, etiam juxta strictiorem, quam tenemus sententiam, quod illud obligat ad non differendum poenitentiam ultra annum : et tamen omittendo postea culpabiliter confessionem annuam peccaret contra decretum Concilii Lateranensis determinate illam praecipientis : ergo talis confessionis omissio peccatum foret non contra praceptum divinum, sed contra Ecclesiasticum. Diximus, *ex vi hujus* : quia si per totum annum tam contritionem, quam sacramentalem confessionem omitteret, profecto unum, et alterum praceptum violaret, et peccaret contra utrumque. E converso recipiendo cum sola attritione validum, ac fructuosum poenitentiae sacramentum, utrumque praceptum adimpleret : ecclesiasticum quidem, ut ex se liquet ; divinum vero, quia per attritionem cum sacramento assequeretur ejus finem, nempe reconciliationem cum Deo, et propriam peccatoris salutem, dum ex attrito fit per sacramentum contritus, utique habitualiter per gratiam, et charitatem, ut suo loco explicatum reliquimus.

Infertur secundo, Ecclesiam posse abrogare, seu tollere praceptum annuae confessionis. Sic docent communiter Theologi, et videri possunt Soto in 4, dist. 18, q. 1. art. 5, et Suarez disp. 36, sect. 1, an. 5. Sed an omnes loquantur consequenter, non ita patet : quia Ecclesia nequit abrogare pracepta divina : plures autem eorum asserunt istud annuae confessionis esse simpliciter divinum quoad substantiam. Sed juxta nostram sententiam res est perspicua ab opposito fundamento : nam praedictum praceptum est simpliciter humanum ecclesiasticum ; Ecclesia vero abrogare valet leges a se conditas, sicut in aliis communitatibus, et principibus contingit. Sed ut talis abrogatio licite fieret, necessaria foret causa salis gravis, et urgens, quippe ea potestas data est Ecclesiae in aedificationem, et non in destructionem : talis vero abrogatio sine urgenti causa esset toti fidelium communitati valde nociva, atque ideo illicita. Unde oportet distinguere : nam

Sl,

Deo
modi
ibro-
pndi
praocp-
Wra
eoorcs-
SKTUS

praedicti praecepti abrogatio dupliciter fieri posset : primo tollendo absolute illud, et nullam relinquendo pro confessione temporis determinationem : secundo prorogando tempus de facto assignatum designando v. g. pro ea obligatione tempus duorum, aut trium annorum. Ad primum censemus nunquam posse occurrere rationabilem causam, quæ illud honestaret ; et aliunde ex praedicta abrogatione sequi gravissima damna, utputa minorem de sacramento pœnitentiæ existimationem, et nullam, aut fere nullam in fidelibus, praesertim idiotis, et rusticis curam de propria salute : quare Ecclesia suo muneri, et potestati illa incommoda vitandi palam contraireret, si nullum confitendi tempus designaret, vel assignatum poenitus tolleretur. In secundo autem non videmus repugnantiam : fieri enim posset, quod Ecclesia ad eum statum, et miseriam ob persecutionum rabiem redigeretur, ut facile non possent fideles confiteri singulis annis ; atque ideo *licitum* appareret prorogare tempus, et assignare majus spatium duorum v. g. annorum. Sed hoc non ita contingens est in tuta Ecclesiæ communitate, sed magis in aliquo regno, aut Provincia, in quibus nimis urgeret in fideles persecutio, et in confessionem odium. At nec in isto casu videtur illa abrogatio necessaria, vel in toto, vel in parte : sufficeret namque epicheja, seu rationale lumen dictans praeceptum illud humanum tempus confessionis determinans, non obligare tunc cum tanto periculo.

Quæ de abrogatione diximus, extendi possent, et debent ad dispensationem per Ecclesiam, sive Papam in eodem annuæ confessionis praecepto, et quidem a fortiori ; cum plus sit abrogare legem, quam in illa dispensare : abrogatio enim totaliter relaxat legem, dispensatio vero solum in parte : unde si Ecclesia potest, ut diximus, praedictum praeceptum abrogare, pariter in eo dispensare. Sed sicut abrogatio requirit justam causam, quæ nullo modo occurrere potest ad abrogandum totaliter praedictum praeceptum respectu totius communitatis fidelium ; ita nec ad dispensandum in eo cum eadem extensione, et latitudine. Cæterum sicut ad abrogandum illud partialiter quantum ad aliquam temporis partem, vel respectu alicujus Provinciæ non

repugnat rationem justam occurrere : sic etiam dicendum est de dispensatione, quæ aliquid temporis prorogaret respectu alicujus, aut aliquarum personarum ; de gentium v. g. inter barbaros, aut hæreticos. Quoquo autem modo, et abrogatio, et dispensatio fierent, validæ forent : quia cum praedictum praeceptum factum fuerit, et conservetur dependentor avoluntate Papa?, vel Ecclesiæ, abrogatio, vel dispensatio teneret, quamvis fieret illicita. An autem ea inordinatio foret peccatum mortale, aut non, regulandum est juxta duas satis communes sententias, quarum una in universum affirmat superiorem, aut legislatorem peccare mortaliter, quando sine causa in sua lege dispensat. Ita Solus, Covarruv.[^]. Suar. Tapia, et alii, quos refert N. Andreassaru, tract. de Legibus c. 5, punct. 6, n. 66. Alia vero id cum hac generalitate negat. Ita Basil. Sanch. Villalobos, et alii, quibus Arto, relatis subscribit ipse Andreas loc. cit. n. 66. Sed hæc ipsa secunda sententia addit, quod si ex dispensatione sequatur damnum extrinsecum, utputa scandalum, turbatio Reipublicæ, contemptus legum, etc., tunc dispensatio foret peccatum mortale. Et conformiter ad prioris sententiæ resolutionem, et posterioris limitationem dicendum est Pontificem, vel Ecclesiam non posse absque gravi peccato abrogare totaliter, vel dispensare cum tota fidelium communitate in praedicto praecepto : quia ex tali vel abrogatione, vel dispensatione plura Christianæ Reipublicæ sequerentur incommoda, et iniuria potissime ipsius Confessionis contemptus, ut supra diximus. Quæ damna forsitan vitari possent in abrogatione particulari ad modicum tempus, et in dispensatione cum aliquo particulari, cessante scandalo, et aliorum notitia : et sic abrogans, aut dispensans vel non peccaret absolute, vel non peccaret mortaliter. Sed vix, aut nullo modo causam reperimus, quæ abrogationem, aut dispensationem in tanto praecepto honestet ; cum aliæ providentiæ, quælibet necessitas repræsentetur, possint pro ejus remedio occurrere.

§n.

Iteensentur sententte prannissis assertionibus opposite.

28. Contra primam conclusionem sententiant Adrianas in 4, q. 2, de Confessione, Joannes de Medina cod. de Confessione, q. 2, Suarez disp. 35, sect. 1, Vasquez q. 90, art. I, dub. 4, Filliucius tract. 7, cap. 2, quæst. 2, Gaspar Hurtado disp. 7, difficult. 8, et communiter Recentiores, eisque ex Thomistis adhæret Nugnus q. 6, Suppl. art. 1, dub. 3, qui affirmant Ecclesiam potuisse præcipere annuam confessionem peccatorum, licet confessio a Christo præcepta non esset. Quod probant primo : quia Ecclesia, salva sacramentorum essentia, et veritate, potest circa illorum usum præcipere, quæ congrua judicaverit pro salute, et utilitate fidelium ; sed quod confessio fiat singulis annis non est contra essentiam, el veritatem sacramenti pœnitentiæ, ut de se liquet; aliunde vero multum congruit fidelium utilitati, ut nos supra ponderavimus : ergo Ecclesia posset præcipere fidelibus confessionem annuam, quamvis a Christo præcepta non fuisset. Major, in qua sola poterat esse difficultas, probatur ex Concilio Trident, sess. 21, cap. 2, ubi ait : « Præterea declarat hanc potestatem » perpetuo in Ecclesia fuisse, ut in sacramentorum dispositione, salva illorum substantia, ea statueret, vel mutaret, « quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, et locorum varietate magis » expedire judicaret, etc. » Idque varietate in modo celebrandi sacramentum matrimonii, in modo conferendi baptismum per immersionem, aut per aspersionem in dando, aut negando laicis sacramentum Eucharistiæ sub utraque specie, el aliis sexcentis exemplis, confirmari potest.

Confirmatur primo : quia non obstante, quod Christus non præceperit fideles confiteri in unoquoque anno, Ecclesia potuit præcipere, præcepitque annuam confessionem, ut constat ex secunda assertionem nostra : ergo quamvis Christus confessionem non præcepisset, Ecclesia illam præcipere posset. Probatur consequentia tum a paritate: quia ita comparatur præceptum Ecclesiæ confitendi non supposito Christi

confitendi præcepto ; sicut præceptum Ecclesiæ confitendi singulis annis non supposito præcepto Christi in eisdem singulis annis confitendi : ergo si Ecclesia potuit hoc præceptum imponere, potuit el illud. Tum etiam, quia si non posset, maxime ob ingentem difficultatem rei a Christo non præceptæ ; sed etiam in confitendo singulis annis est notabilis difficultas in re, quæ a Christo præcepta non est : ergo sicut Ecclesia præcepit confessionem annuam, licet a Christo præcepta non fuerit, sic etiam posset præcipere absolute confessionem peccatorum, quamvis hæc absolute a Christo præcepta non esset.

Confirmatur secundo : quia Christus non præcepit confessionem venialium ; et tamen Ecclesia potest illorum confessionem præcipere : ergo pariter posset præcipere mortalium confessionem, licet non esset a Christo præcepta. Cetera constant, et minor, in qua poterat esse difficultas, ostenditur : nam Ecclesia in Clementina, *Ne in agro Dominico* de statu Monachorum, præcepit Benedictinis, ut singulis mensibus confiterentur ; sed incredibile est, quod hoc præceptum direxerit ad confitenda sola mortalia, cum hæc non ita communiter reperiantur in personis religiosis, ut plane erant illi, qui ex desiderio majoris perfectionis, ac reformationis in suo Ordine, illud præceptum a Sede Apostolica petierunt : ergo tale præceptum obligavit etiam ad confessionem venialium.

Confirmatur tertio : quia Christus non præcepit iteratam mortalium confessionem ; sed Ecclesia potest fidelibus præcipere, ut peccata mortalia semel confessa iterum confiteantur : ergo similiter licet Christus non præcepisset absolute mortalium confessionem, posset Ecclesia illam absolute præcipere. Minor probatur primo ex decreto Martini V, in Extravag. *Ad uberioros fructus*, ubi statuit fideles, qui Fratribus confiterentur, teneri nihilominus semel in anno suis Parochis confiteri. Et Sixtus IV, in Extravag. *Vicos* inter communes, titulo *de tregua, et pace* præcepit Mendicantibus, ut desisterent prædicare, quod subditi non tenentur saltem in Paschale confiteri proprio sacerdoti, et subjunxit : « Quia de jure tenentur Parochiani » saltem in Paschale proprio confiteri sacerdoti. » Obligavit itaque Ecclesia fide-

les, ut confiterentur Parocho peccata, de quibus fuerant per Mendicantes, et alios Fratres jam absoluti. Secundo, et urgentius, probatur eadem minor : quia apud Cistercienses statutum est Monachos, qui intra annum cum confessario ordinario confessi fuerint, debere eadem peccata in fine anni suo Abbati confiteri, ut ex eodem Ordine refert Dionys. in-1, dist. 23, q. 2, art. 2. Et quam vis ille non bene sentiat de tali statuto, quasi imprudenter facto, et non habente vim obligandi : nihilominus illud approbatum, et confirmatum est a duobus Pontificibus, Sixto IV, et Pio II. Ergo Ecclesia præcipere potest iteratam peccatorum confessionem, quam Christus non præcepit.

29. Ad argumentum respondetur majori rem. ¹um cerificari per se loquendo in rebus, quæ non afferunt gravissimam fidelibus difficultatem ; vel si eam afferant, non præcipiuntur absolute, sed solum ex suppositione ipsis fidelibus voluntaria ; sicut continentiam perpetuam, rem de se satis difficilem, præcipit aliquibus hominibus, nempe Clericis majorum Ordinum, non quidem absolute, sed ex suppositione illis libera, quod voluerint ordinari cum tali onere. Illa vero, quæ pro suadendo majorem efferuntur tum ex Tridentino, tum ab exemplis, non amplius, quam a nobis concessum evincunt : omnes enim illae mutationes, vel additiones nullam fidelium considerabilem molestiam inducunt, ut facile consideranti constabit. Si autem notabilissimam ultra præceptum Divinum afferrent, forsân præcipi non valerent, ut quod matrimonium non celebraretur inter consanguineos in quolibet gradu etiam remotissimo, aut quod nemo susciperet Eucharistiam, nisi præmissa semper confessione, licet nullum adesset mortale novum, sed sola venialia. Ad minorem autem dicendum, quod ea utilitas, quam ex confessione annua præcepta repræsentatur, non dependet a præcepto ; sed possent fideles illam consequi independentem ab illo, accedendo ad sacramentum, quoties vellent illo voluntarie uti : sicut et modo sæpius in ira annum confitentur, quamvis id ab Ecclesia non præcipiatur. Intellectis itaque, et omissis in prædicto sensu majori, ac minori, neganda est absolute consequentia : nam in confitendo omnia peccata

mortalia est adeo magna difficultas, ut soli Dei præcepto reservatur : quo non supposito, si Ecclesiasticum poneretur, non multum afferret utilitatis, quippe quæ Laberi etiam posset sine illo, per voluntarium fidelium accessum. Modo autem supponitur præceptum divinum, et congruit quod Ecclesia per proprium excitet desiderium, ut confitendo saltem semel in anno, tam Divino, quam Ecclesiastico satisfaciant, et fructum ex confessione percipiant.

Unde ad primam confirmationem, præmissis terminis antecedentibus, negamus consequentiam ob manifestam disparitatem rationem nam modo adest Divinum præceptum nos obligans absolute ad confitendum omnia peccata mortalia, quamvis de illis perfectam contritionem habeamus ; ista quippe de facto non aliter peccata remittit, quam voto, sive proposito illa subjiciendi clavis. Sub quo onere, sive obligatione positos nos supponit Ecclesia. Quod autem huic obligationi satisfiat hoc, vel illo tempore, non addit notabilem, aut molestam nimis difficultatem ; cum solum versetur circa differentiam temporis, et non circa substantiam illius oneris a Deo injecti. Et cum circa determinationem temporis, in quo præceptum Divinum urgebat, essent plures sententiae, ut vidimus num. 26, aliis assignantibus totum vitae spatium, aliis ad brevius tempus restringentibus : consultissime processit Ecclesia determinando tempus unius anni, et præcipiendo, quod fideles saltem intra illud confiterentur ; ne scilicet præceptum Divinum usu, fine, ac fructu, ut in multis contingebat, defraudaretur cum summo non confitentium in tota vita dispendio. Assignavit autem spatium unius anni, quod nimis multum non est, et quale iuxta aliquorum sententia desideraret ; nec tamen est nimis breve, ut molestiam notabilem afferat ; sed medium ac temperatum, ut prudentia posset præscribere. Hinc ad primam consequentiae probationem patet nullam esse paritatem : nam de facto datur absolute Divinum de confessione præceptum, cui Ecclesia potuit in sensu præmisso adjicere : sed in contraria suppositione nullum præceptum Divinum daretur de confessione : ei ideo Ecclesia non posset ejus onus simpliciter introducere. Ad secundum etiam constat : nam molestia

molestia, quæ de facto occurrit ex determinatione unius anni, est salis levis comparralivead provenientem ex Divino præcepto confitendi absoluto omnia mortalia : unde minime excedit potestatem Ecclesiæ in recta gubernatione fidelium. Sed facta suppositione contraria, quod non daretur præceptum Divinum ; onus molestissimum imposeret ipsa Ecclesia, si confessionem præciperet, quam Christus sacramenti pœnitentiæ institutor solum sub consilio, et pro pœnitentium arbitrio relinqueret.

jjjft. 30. Ad secundam confirmationem res-
fff. pondetur distinguendo minorem, eamque, si intelligatur de confessione aliquorum peccatorum venialium aut vage, aut delernate, admittimus ; sed intellectam de confessione omnium venialium illam negamus, et deinde absolute consequentiam. Itaque dicimus non posse Ecclesiam obligare fideles ad confitendum omnia venialia : id enim, præterquam quod non est præceptum a Christo, foret nimis durum, et intolerabile, ut recte notavit Logo disp. 15, sect. 6, § 4, num. 129 ; sunt enim ipsa plurima, et non omnia facile cognoscuntur. Quin Arauxo q. 84, art. 5, dub. 4, vehementive addit talem legem non fore validam:quia esset imprudens, et injustum facere peccata venialia materiam necessariam sacramentalis confessionis, et quod essent connexa in ordine ad absolutionem, quæ non sunt connexa in ordine ad remissionem, cum unum possit sine alio remitti. Lex autem maxime Ecclesiæ, salutis animarum prospiciens debet esse justa et prudens. Sed tamen non reperi-mus repugnantiam in eo, quod Ecclesia præciperet confessionem aliquorum venialium determinatæ speciei, v. g. mendacii, vel vage hujus, vel alterius ad arbitrium pœnitentis ; quamvis id a Christo præceptum non sit. Quia ex una parte sic confiteri venialia vix ullam molestiam afferret, non quidem examinis, quod illo modo præcipiendi in totum pœna vitaretur : nec alterius erubescentiæ, cum non sit, qui in venialia non labatur. Aliunde vero ex parte finis occurreret magna utilitas frequentandi confessionem, et percipiendi gratiæ augmentum. Hæc autem non ita occurrunt in confessione mortalium : quia cum unum absque aliis remitti non possit, si semel unum ; omnia confiteri debent :

et omnia ob sui gravitalem, et quædam ob specialem turpitudinem, aut malitiæ excessum summam in sua manifestatione afferunt pœnitenti confusionem, omnibus molestiis graviolem. Quare, si non fuisset mortalium confessio præcepta, non posset ab Ecclesia præcipi ob magnam, quæ fingatur, utilitatem : præsertim cum hæc per alia media, et confitendo voluntarie, sive absque præcepto obtineri posset, ut supra diximus. Probatio autem minoris id tantum suadet, quod concedimus, ut facile consideranti constabit : illa enim constitutio obligabat Benedictinos monachos ad semel confitendum singulis mensibus, quod multum ad eorum reformationem, et majorem perfectionem referebat. Sed non obligabat determinate ad mortalia, nec determinate ad venialia : et rursus ubi non occurrerent mortalia, non obligabat ad confessionem omnium venialium, sed ad confessionem saltem alicujus, quodcumque esset. In quo sensu non multam molestiam afferebat, nec singularitatem odiosam : et aliunde multum conducebat ad perfectionem vitæ Religiosæ, et ad propulsandam notam, quam certe non vitaret Religiosus, qui integrum mensem absque confessione sacramentali transigeret.

An autem illud decretum Clementina} obligaverit Benedictinos sub peccato mortali, non certo constat. Sunt, qui sentiunt illud solum obligasse ad confessionem mortalium, in quæ monachi post ultimam confessionem incidissent : nam censent, quod, sicut in cap. *Omnis utriusque sexus*, facta est determinatio præcepti divini ad confessionem annuam pro omnibus fidelibus ; ita in dicta Clementina facta est major determinatio tam præcepti divini, quam præcepti Ecclesiastici ad confessionem menstruam pro monachis Benedictinis, sic exigente majori illorum perfectione supra communem vitam fidelium. Unde consequenter docent, quod sicut fideles in vi prædicti decreti *Omnis* non tenentur confiteri nisi peccata mortalia hactenus clavibus non subjecta : et ideo si illis careant non tenentur ad annuam confessionem juxta communiolem, et probabiliolem sententiam : sic etiam illi monachi solum obligarentur ad confessionem menstruam, si haberent mortalia ; secus vero si solum venialia : horum enim con-

fessio non cadit sub præcepto divino, nec sub Ecclesiastico, quorum illa Clementina iWgid. fuit determinatio. Quam doctrinam indicavit Glossa, quam refert, et sequitur Delgadillo cap. 17, dub. 22. Sed illis non acquiescimus ; quia communis sententia est, et prædictæ Clementina valde conformis, illam absolute obligasse Benedictines, ut singulis mensibus confiterentur in sensu supra præmisso, hoc est, abstrahendo a qualitate materiae remotae, quod essent mortalia, aut venialia prius confessa, vel non confessa. Attendit enim per se illa Apostolica constitutio non ad necessitatem absolutam, sed ad maiorem profectum, et decentiam, quæ in Religiosis frequenti usu sacramentorum proveniunt, et quod indecens esset illos ultra mensem omittere confessionem. Cujus generis sunt similia statuta cum apud nos, cum apud alios Ordines confitendi non solum singulis mensibus, sed etiam in singulis hebdomadibus. Nec ista referuntur ad casum præcisum *conscientiæ peccati mortalis* ; sed præcipitur absolute confessio, quamlibet materiam afferat.

. 31. Quare prætermissa ea responsione, perstat dubium propositum de qualitate obligationis <?x vi illius Clementina>. Cajetan. tom. 1 opus?, tit. 5, q. 1 Canus de pœnit. part. 5, § J/ vero huic : et alii sentiunt non obligasse sub mortali. Quia ut proxime vidimus, non obligabat ad confessionem mortalium, sed illi fiebat satis confitendo præcise vel unum veniale : id vero est materia levis, ad cuius confessionem nemo sub mortali obligatur. Ad quam sen,ent*am videtur accedere Navarros de pœnit. dist. 6, dum dixit monachos illos debuisse confiteri singulis mensibus ex honestate, non addens maiorem obligationem. Sed alii non minus graves censent eam obligationem fuisse sub mortali. Ita Sotus in 4, dist. 18, q. 1, art. 3, Vasquez q-00, art. 2, dub. 3, a num. 8 et alii, qui Siunas. Us favet Suarius disp. 36, sect. 5, num. 5, cum motiva contrariæ opinionis dissolvit. Horum ratio est, quod lex non minorem vim habet ad obligandum subditos in debita materia, quam votum ; sed votum confitendi singulis mensibus, vel non determinando materiam, vel determinando sola peccata venialia, obligat sub peccato mortali : quippe talis voti materia, nempe

confessio est satis gravis, quidquid fuerit de qualitate peccati in ea explicandi : ergo idem dicendum est de lege, aut decreto confitendi singulis mensibus. Præsertim cum legislator utitur verbo *teneantur*, aut alio simili de se sufficienti ad inducendum gravem obligationem. Utramque sententiam censemus valde probabilem. Sed quæ sit præferenda, determinare non possumus, nisi cognitis prius traditione, acceptance, et modo, quibus ea lex in prædicto Sacra Ordine praticari erepit, et nunc est in usu : ab his namque, et non a nuda lege pendet qualitas obligationis, ut sæpe in similibus contingit. Quare accurata decisio remittenda est ad domesticos, sapientes, et timoratos prædicti Ordinis professores. Interim in casu dubii magis inclinamur ad secundam opinionem : quia, ut recte vidit Suarez loco cit. in dubio qualitas obligationis legis regulari debet juxta vim verborum. quibus utitur, et conditionem materia», in quam cadit : ad quæ, si in ea Clementina attendamus, gravem reperiemus obligationem induxisse. Et motivant primæ opinionis non premit : quia licet peccatum veniale sit materia levis, confessio tamen ejus est materia satis gravis, et multum conferens ad perfectionis augmentum : quare sicut potest esse materia obligationis gravis respectu voti, ut omnes concedunt, sic etiam respectu legis. Et minime dubitamus, quod si apud nos convinceretur aliquem religiosum per tres, aut quatuor menses non accessisse ad sacramentum pœnitentiæ, possent superiores illum cum præcepto formali obligare ad confitendum : tum, ut isto medio adeo opportuno illum inducerent ad studium perfectionis, cui comparand® ex professione tenetur : tum. ut vitaretur scandalum aliorum religiosorum ex tam extraordinaria apud nos confessionis infrequentia, quæ videretur ejus contemptus, aut potius propriæ salutis : timerent namque omnes, ne quid gravioris ibi mali lateret.

Hic vero duo observanda sunt. Primum, rota in Concilio Trident, sess. 25, cap. 10, TπK. istud decretum reperiri : « Attendant diligenter Episcopi, ac ceteri Superiores « Monasteriorum Sanctimonialium, ut in « Constitutionibus earum admoneantur « Sanctimoniales, ut saltem singulis mensibus confessionem peccatorum faciant, etc.

» etc.» Ex quo dicere quis posset eodem modo discurrendum esse de illis quantum ad obligationem confitendi singulis mensibus in vi hujus decreti, ac de Benediclinis in vi decreti Clementinae relata). Sed res aliter omnino se habet : nam verba Tridentini immediate relata non important rigorosam legem, quæ præcepti obligationem inducat : quippe verbum *Admoneantur*, quo Concilium utitur, non est præceptivum, sed exhortativum. Secundum, aliquos esse, qui ex prædicta Clementina, præsertim prout a nobis explicata, colligunt, quod sicut Benedictini tenentur confiteri singulis mensibus, quamvis peccata mortalia non habeant, sed opus eis fit aliam materiam adhibere, utputa venialia, vel mortalia jam confessa : sic etiam omnes fideles tenentur absolute confiteri singulis annis, quamvis nullum peccatum mortale non confessum habeant, sed sola venialia : quia Concilium Lateranense absolute, et sine ulla restrictione præcepit omnibus fidelibus annuam confessionem, sicut Benedictinis præcipitur menstrua. Sed de hac difficultate congruentior erit locus infra n. 44. Interim notamus illationem esse illegitimam : quia attendit ad solam materialem similitudinem verborum in utroque decreto, prætennisso respectu ad personas, et fines, ex quibus major, aut minor extensio legis dependet, ut rationalis sit. Clementina directa est ad viros religiosos perfectioni vacantes, quibus congruit singulis mensibus confiteri saltem de venialibus, nec id ipsis durum, aut molestum reputari debet ; sed decretum Lateranense ordinatum fuit pro omnibus fidelibus etiam idiotis, quibus molestissimum foret, ubi mortalia non habent, obligari ad venialium confessionem. Præterea Clementina in id studuit, ut illi monachi suo profectui vacarent tum per alia media, tam per confessionem menstruam quorumlibet peccatorum, ad quam illa in personis spiritualibus est aptissima. Sed Lateranensis constitutio illud præcipue intendit, ut præceptam Christi de confessione non penitus vacaret, ut in multis continebat : ei ideo tempus, in quo impleretur, determinavit : cum autem divinum Christi præceptum ad solam mortalium confessionem se extendat ; istorum præcise confessio in decreto illius Concilii comprehensa

Satmanl. Curs. Theolog, torn. XX

fuisse videtur. Reliqua prosequemur loco citato. ~~

32. Ad tertiam confirmationem negamus Pit minorem. Et ad primam ejus probationem^{^'^} dicendum est illas pontificias constitutiones, tunc obligantes, non imposuisse fidelibus obligationem confitendi iterum Parocho peccata jam apud alios confessa ; sed solum confitendi semel in anno Parocho saltem in Paschale : sicut modo est obligatio accipiendi semel communionem ab illo. Unde confessio ex præcepto Parocho facienda solum erat de peccatis, quæ post ultimam confessionem occurrerent, ut postea declaravit Benedictus XI, in Extravag. Benc- *Inter cunctas* diffiniens confessos Fratribus dict. $\chi\Gamma$. privilegiatis non teneri illa peccata iterum confiteri, « non obstante, *inquit*, constitutione Generalis Concilii, quæ sano intellectu (ne sequatur absurdum, quod per « pœnitentiam peccata dimissa quisconfiteri debeat, et quod liberatus debitor ad « solvendum maneat obligatus) intelligentia est de illis, qui peccata sua confiteri « aliis neglexerunt. » Diximus *tunc obligantes*, quia modo certum est non obligare : et omnes Religiosi sumus in pacifica possessione utendi privilegio, quod habemus administrandi sacramenta pœnitentiæ, et Eucharistiæ in quolibet tempore, excepta Eucharistiæ administratione in Paschate, et in articulo mortis.

Unde ad secundam ejusdem minoris probationem, quæ tangit speciale sacri Ordinis Cisterciensis statutum, et solet majus negotium facessere (omissa Vasquii responsione, qui q. 93, art. 1, dub. 6, dicit illud approbatum fuisse a Sixto IV, secundum quorundam opinionem, reclamantibus multis viris : quia hæc solutio parum consulit et Patribus, qui illud statutum fecerunt, et Summo Pontifici illud approbanti,) possemus eodem modo respondere statutum illud solum obligare monachos ad confitendum semel in fine anni suo Abbati, non tamen peccata, a quibus absoluti jam sunt, sed solum illa, quæ commiserunt ab ultima confessione. Et ita sensisse Henriquez refert Lugo disp. 15, sect. G, num. 97. Sed id non ita congruit veteri illo statuto, quod declarat monachos teneri ad confitendum semel in anno suis prælatis omnia peccata, quæ fecerant ab ultima sua confessione prælatis facta ; atque ideo

^{iΓ<?nTMitt.}
Lugo.

obligabat non ad solam peccatorum confessionem, quæ patrata fuerunt a confessione ultima Confessario cuilibet facta. Sed quidquid olim fuerit, Llamas ejusdem Sacri Instituti professor, testatur 1 p. Method, c. 6, § 20, illud statutum ita a Prælati temperatum, ac explicatum modo esse, quod subditos non obligat ad repetendas confessiones cum aliis factas, sed solum ad confitenda peccata illa, quæ ab ultima confessione fecerunt. Et rebus ita se habentibus, evanescit illa minoris probatio. Ceterum pro majori veneratione veteris statuti, et a fortiori Pontificiæ approbationis, duximus addendum nihil absurdi, aut difficultatis impracticabilis continuisse, quia licet respectu communitatis omnium fidelium id foret nimis arduum, et propterea non possit ab Ecclesia omnibus præcipi, neque a Christo præcipiatur; respectu tamen profitentium magnam perfectionem non insolens, nec ita difficile est. quod subditi conscientia) secreta, et ipsa peccata superioribus manifestent. Unde et subditi possunt ad id voto se obligare. et superiores in ipsum pro suo munere eisdem injungere. Idque. i quamvis sine statuto in conscientia obligante) putamus esse multis religionibus commune. Et quod ad nostram attinet, constat ex 1 p. Constitut.

Constit.
Metra
1 p. cap.

cap. 18, n. 4, ubi dicitur: « Quare prælati omnibus danda est opera, ut semel
« ad minus in unoquoque mense separatim
« cum singulis confabulentur, eorumque
« necessitates non solum spirituales, sed
« etiam temporales inquirant. Ad majorem
« vero conservationem hujus reciproci
« amoris, et palernæ conversationis inter
« prælatos, et subditos, præcipimas prælati-
« bus, ut saltem una vice pro singulis
« mensibus, suorum subditorum (ipsis
« ultro, et sponte petentibus, confessiones
« audiant, eosque sæpius ad communica-
« tionem spiritualem alliciant, et adhorten-
« tur: moneantque non semel, quantum
« eorum profectui intersit suis prælati,
« Christi vicem gerentibus, conscientias
« detegere, animæ sinus aperire, et inte-
« riora omnia fideliter nudare: cum im-
« possibile sit secundum probatissimam, et
« verissimam Patrum sententiam quem-
« quam eorum, qui sub obedientia vivunt,
« absque spiritualis magistri ductu ad
« perfectionis metam pervenire. * Conve-

nit itaque religiosorum perfectioni, ut compendiosius ad eam perveniant, et solerter in via spiritus dirigantur, quod sua peccata, statumque conscientia) prælati patefaciant. Nullus vero modus aptior, securior, et suavior hujus manifestationis potest excogitari, quam sacramentalis confessio, ubi omnia peccata relinquuntur sub sacramenti sigillo, quin prælatus simul confessor possit subditum confitentem in foro externo infamare, molestare, vel a muneribus, et honoribus tum habitis, tum expectatis impedire; sed tantum intra idem sacramentum commonefacere, et ad propositum perfectionis studium, quod professus fuit, urgere. Nulla ergo est repugnantia, nullum momenti inconveniens in eo, quod Sacer ille Ordo statuerit id, quod asseritur. Sicut enim potuit reservare omnia peccata mortalia, ut a solis superioribus sacramentaliter remitterentur: sic potuit præcipere, quod vel aliis primo confessa subjicerentur iterum Prælati in confessione: et forte illud statutum hunc modum, aut quasi conditionem reservationis continebat.

Nobis autem post multa hinc inde excogitata, et attente considerata illud verosimilius videtur; a principio illius Ordinis non fuisse præceptum, aut statutum, sed solum usum, et laudabilissimam consuetudinem, quod monachi manifestarent Abbatibus etiam extra sacramentum peccata gravia, in quæ incidissent, sicut omnes Doctores spirituales monent, et commendant. Sed postea cum viderent Prælati, deficiente in subditis pristino illo spiritus fervore, antiquam consuetudinem in dies deficere pro humana fragilitate; statuerunt, quod monachi in fine anni intra sacramentum pœnitentiæ manifestarent Abbati omnia peccata mortalia eo anno commissa, abstrahendo, quod fuissent, vel non alteri sacerdoti exposita. Et quidquid fuerit de obligatione, quam jam professorum conscientia) tale præceptum tunc injecerit: tamen ubi positum fuit, et a denuo profitentibus secundum Ordinis statuta, et constitutiones cognitum, gravem obligationem induxit fundatam saltem in profitentium voto; quod negat nemo fieri ab unoquoque posse de manifestandis suis culpis gravibus prælato tam intra, quam extra sacramentum. Sicut in reformatione nostra non

erat

oral olim præceptum non comedendi carnes extra domum, sed suum regula obligans præcise sub peccato veniali, aut laudabilis, et salis accurate observata consuetudo. Sed ubi superiores id ob justissimas, quas habuerunt causas, praeceperunt sub culpa gravi; certum est omnes, qui inter nos profitentur, ex vi votorum, quæ ultronei faciunt, obligari ad observandum dictum præceptum. Quare, ut regrediamur ad propositam difficultatem, pro qua superanda ista expendimus, liquet in religionibus profitentibus magnam perfectionem posse reperiri obligationem gravem (undecumque oriatur) confitendi peccata jam confessa: sed prædictam, aut similem obligationem imponi ab Ecclesia non posse omnibus indiscriminatim fidelibus.

33. Contra secundam nostrarum assertionum non invenimus, quem referamus absolute loquendo; quippe Concilium Lateranense praecepisse fidelibus annuam confessionem, est res facti, atque omnibus notoria, quam nec haeretici negant, licet vehementer oppugnent ut rem ipsis palantibus nimis duram. Et quamvis aliqui ex Catholicis olim senserint præceptum Concilii non fuisse circa confessionem annuam per se, sed solum erga communionem in Paschale, et ejus ratione confessionem in habentibus mortalia: nihilominus contrarium est nunc omnino certum, ut nomen 24 ostendimus ex doctrina, ac definitione Cone. Tridentini, adjuncta communi Theologorum sententia, et fidelium apprehensione. Unde nihil occurrit, quod contra existentiam præcepti Ecclesiastici de confessione annua opponamus, et dissolvamus.

Ab alio tamen latere possent contra illam referri, qui de vi obligandi in tali præcepto vel dubitarunt, vel minus recte sensisse videntur: præceptum enim, quod virtute obligandi destituitur, voce tenus præceptum, sed vere non existit. Durandus quidem in 1^a, dist. 17, q. 8 et 14, et Turrecremala dist. 1, § *Denique*, n. 4, de hoc dubitarunt: quia Ecclesia nequit imponere præceptum, cujus transgressionem punire non valeat: ita autem se habet omissio confessionis: nam si quis dicat Parocho, aut Ecclesiae se non peccasse mortaliter, et ideo non confiteri; non posset per Ecclesiam convinci, neque puniri. Au-

dacius processit Auctor Margaritæ Confessorum, verbo *Confessio*, fol. 44, dicens, prædictum præceptum non comprehendere peccata cordis, eo quod Ecclesia nequeat de illis judicare. Idemque prius dixerant Petrus Oxonensis (qui in multis circa sacramentum poenitentiae erravit, ut sæpius in hoc Tract, diximus), apud Frias in Summa cap. 4, fol. 43, et Glossa ex Bartolo in cap. *Sicut*, de Poenitentia, dist. I. Sed omnes isti assertionem nostram non negant, fatentur enim dari præceptum annuæ confessionis; negant tamen ejus extensionem ad hanc, aut illam materiam, vel de illa dubitant. Aliunde vero motivum eorum levissimum est: nam confessio sacramentalis, quam in unoquoque anno faciendam præcipit Ecclesia, est res externa, ac sensibilis, de qua ipsa optime judicare potest, ejusque culpabilem omissionem punire. An vero confessio sacramentalis ex præcepto, et institutione Christi importet obligationem manifestandi omnia mortalia, licet occultissima, est difficultas longe diversa, quam superatam dub. præced. reliquimus, et ulterius congruentiori ordine attingemus infra n. 60, agentes de materia hujus Ecclesiastici præcepti. Modo satis sit dicere oppositam sententiam in his dicendi modis insinuatam esse erroneam, et temerariam, ut omnes observant, et convincitur præsertim ex Concil. Trid. sess. 14, cap. 5, ubi agens de divino confitendi præcepto, inquit: « Ex his colligitur oportere a poenitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessionem recenseri, etiamsi occultissima illa sint, et tantum adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa. » Deinde circa finem capitis addit: « Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod jure divino necessarium, et institutum esse intellexerat: sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent, impleatur. » Ex quibus patet, quod sicut non ab institutione Ecclesiae, sed ab institutione Christi est obligatio confitendi omnia mortalia in genere; ita non ab Ecclesia, sed a Christo est obligatio confitendi mortalia licet occultissima sint, de quibus Ec-

f <1/v ::

f
H

4

f

>5 i

ir;

clesia non iudicat. Ipsa vero solum praecepit, quod impleretur praeceptum Christi in singulis annis. Celera, quæ circa hoc desiderari possent, suo loco prosequemur.

ArSc- 34. Contra tertiam conclusionem sentit Ben:om Durandus apud Arauxum loco supra cit. iēnūw § A/ñ *enim*, affirmans praeceptum annuæ JcxIII" confessionis esse ex lege pure divina. In quo, ut ipse Arauxo observat, valde inconsequenter processit : nam illis vocibus satis aperte significat Durandus Ecclesiam fidelibus imposuisse obligationem confessionis annuæ, non ex ordinaria potestate, quam habet condendi alias leges Ecclesiasticas, sed ex potestate speciali sibi a Christo pro tali effectui commissâ. Et sic docet in 4, dist. 17. q. 8, et q. 14, n. 5, Ecclesiam auctoritate Christi posse præcipere susceptionem aliorum sacramentorum, non tamen confessionem. Nam aliorum sacramentorum susceptionem, quam Christus non posuit sub præcepto, nequit Ecclesia fidelibus præcipere ex potestate ordinaria, qua leges Ecclesiasticas condit, sed ex speciali Christi commissione : ergo hac via nequit Durandus constituere differentiam inter confessionem, et alia sacramenta, at hæc Ecclesia possit, non autem illa præcipere. Fundamentum autem ejus erat, quod Ecclesia nequeat præcipere actus internos. cujusmodi est dolor pro confessione requisitus : ergo praeceptum, quo id præcipitur, est pure divinum, et non humanum : ergo et praeceptum annuæ confessionis. Sed istud fundamentum corrumpitur ex doctrina proxime tradita, juxta quam extutum. omisso antecedenti, et concessa prima consequentia, negamus secundam : nam pro obligatione passiva, quam fideles habent confitendi semel in anno, concurrunt duo praecepta, unum præcipiens pœnitenti omnia, quæ ex parte ejus ad sacramenti valorem requiruntur ; et istud est pure divinum : aliud vero est, quod primum illud supponens, præcipit, vel assignat tempus, in quo, quæ Christus jussit, ut fideles illud adimpleant ; et istud est simpliciter humanum, ut supra ostendimus. Permisso igitur, quod Ecclesia nequeat præcipere actus internos, solum sequitur eam non præcepisse dolorem pro valore confessionis requisitum, sed non sequitur, quod non præceperit tempus confitendi, et quod istud praeceptum non sit humanum. Fallitur

autem imaginatio apprehendens, quod sicut ex parte pœnitentis est unica obligatio confitendi semel in anno, sic illi correspondent unicum praeceptum ; cum vere sint duo, unum divinum præcipiens absolute confessionem, aliud humanum præcipiens confessionem annuam, sive quod confessio jure divino alias praecepta fiat saltem semel in anno, ut constat ex supra dictis, et magis ex dicendis constabit.

Contra eandem assertionem referri possunt, qui docent praeceptum confessionis annuæ esse divinum quoad substantiam rei præceptæ, nempe confessionis, humanum vero quantum ad modificationem rei præceptæ, hoc est, quantum ad tempus, intra quod debet fieri confessio. Ita loquuntur plures, Solus, Cano, Suarez, Vasquez, Villalobos, Petrus Ledesma, Becanus, Fa-j^gundez, Archangelus, Leander, N. Gabriel a S. Vincentio : quos refert, et sequitur N. Franciscos tract. 6, c. 7. punct. 3, n-26, B^ et alii communiter. Et quidem si per voces quibus se explicant, significant confessionem prius fuisse a Christo præceptam quantum ad substantiam, sed postea Ecclesiam injunxisse, addidissequ modificationem, sive determinationem temporis ; verum docent, et nobis non adversantur, qui totum id concedimus. Sed si intendunt praeceptum annuæ confessionis dicendum propterea esse divinum quoad substantiam, et humanum quoad modum ; improprie loquuntur : quia significant praeceptum annuæ confessionis esse divinum ex parte rei præceptæ quantum ad ejus substantiam. Quod est falsum : nam Ecclesia non præcepit confessionem, sed præceptam a Christo supposuit. Porro quod præceptam aliquod supponat aliquid a Deo praeceptum, et ipsi addat, minime sufficit, ut divinum dicatur quoad substantiam : nam res tunc præcepta non est, quod supponitur, sed quod additur, et jure divino praeceptum non fuerat. Loquuntur ulterius improprie, qui ea loquendi formula significant esse unum praeceptum. per ordinem ad substantiam rei præceptæ divinum, et per ordinem ad rei præceptæ modificationem humanum. Sunt enim in hac materia duo praecepta omnino distincta : unum Dei, alterum Ecclesiæ : unum præcipiens confessionem, alterum præcipiens tempus confessionis : primum propositum ab initio Ecclesiæ, secundum

secundum injunctum longo post tempore, primum immutabile per Ecclesiam, secundum alterabile, et dispensabile per Ecclesiam: ac denique, ut ex præcedentibus sequitur, primum pure divinum, quod Ecclesia edere non potuit, secundum pure humanum, quod Deus per se, et immediate non edidit. Porro apud relatos Auctores non reperimus motiva, quibus suum dicendi modum in eo, in quo nobis opponitur, fundent, præter ea, quæ superius fundando nostrum opposuimus, ac diluimus. Undo miramur, quod cum hæc ita se habeant, ille loquendi modus adeo invaluerit apud plures. Sed quia cum pluribus loquendum est, licet sentientium cum paucioribus; inconveniens non reputamus ita communiter loqui, quamvis veritas, et proprietas sint, quas asseruimus, ac explicuimus.

§ ni.

Ad quas personas extendatur Ecclesiasticum confessionis præceptum.

35. Supposito in communi, quod datur Ecclesiasticum præceptum annuæ confessionis, ut hactenus ostendimus, occurrunt magis in particulari specialia dubia circa plura, quæ concernit prædictum præceptum supra n. 24 ad literam relatum, ut puta circa personas, quas comprehendit, circa materiam ejus, circa tempus, quod assignat, et alia similia ad ipsum pertinentia. Pro quibus elucidandis opus non habemus novas quaestiones aperire; sed magis expedit per modum appendicis illa principali difficultati jam decisæ subnectere: quamvis seorsim, ut majorem conciliemus claritatem, in classes dividemus, et discutiemus. El primo circa illa Lateranensis Concilii verba, *Omnis utriusque sexus fidelium, etc.* occurrit hujus obligationis subjectum, videlicet, quæ personæ illic comprehendantur. El tenendum est, esse omnes homines baptizatos, qui post baptismum mortaliter peccarunt. Sic docent communiter Theologi, et constat ex ipsa Lateranensi constitutione, et certa in hac materia doctrina: quia Ecclesia in eo Concilio non præcepit confessionem, quam a Christo præceptam intelligebant, sed solum assignavit, determinavitque tempus, in quo divinum Christi

præceptum impleretur; sed istud extenditur ad omnes baptizatos habentes conscientiam peccati mortalis post baptismum commissi: ergo hi comprehenduntur sub præcepto ab Ecclesia imposito annuæ confessionis. Minor liquet ex dictis disp. 4, dub. 1, ubi ostendimus sacramentum penitentiae esse ex Dei institutione medium ad salutem necessarium his, qui post baptismum prolapsi sunt in mortale. Modo sufficit id ostendere ex doctrina, ac definitione Concil. Trid, quod sess. 14, cap. 2, inquit: « Est autem hoc sacramentum penitentiae lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut nondum reneratis ipse baptismus, » Et can. 2 ejusdem ses. « Si quis dixerit Penitentiam non recte secundam post naufragium tabulam appellari, anathema sit. » Et can. 6: « Si quis negaverit confessionem sacramentalem, vel institutam, vel ad salutem necessariam esse de jure divino, etc. anathema sit. »

Hinc sequitur primo hæreticos, et apostatas comprehendendi in prædicto præcepto, et illo obligari ad annuam confessionem. Id asserere est adeo commune inter Theologos ut N. Franciscus c. 7, punct. 3, n. 28, præter morem dixerit « esse communem Theologorum conspersionem. » Et facile probatur: quia hujusmodi præceptum extenditur ad omnes baptizatos, qui post baptismum aliquod peccatum mortale commiserunt; tales vero sunt non solum Catholici, sed plures etiam apostatæ, et hæretici: ergo ad omnes istos extenditur prædictum præceptum.

36. Nec refert, si cum aliquibus apud Dicastillum disput. 7, dub. 5, num. 77, (qui ausi sunt negare apostatas, et hæreticos isto Ecclesiae præcepto comprehendendi) opponatur primo: nam ipsa vox, qua utitur Lateranense, nempe *fidelis*, illos palam excludit: sic enim habet, *Omnis utriusque sexus fidelium*. Et eandem vocem constanter retinet Tridentinum, quoties agit de hac confitendi obligatione, ut videre est sess. 14, cap. 6, et can. 8. Manifestum autem est apostatas, et hæreticos non esse, nec dici *fideles*, sed infideles: ergo tales non comprehenduntur in isto Ecclesiastico annuæ confessionis præcepto. Secundo, quia minime concedendum est Ecclesiam edidisse legem omnino imprudentem, et

contra rationem : talis autem foret lex, quæ apostatas, et hæreticos obligaret ad confessionem annuam, quippe cum ab illis non foret observanda, sed solum deserviret pro offendiculo, et majori peccatorum augmento: ergo asseri non debet, quod Ecclesia illo suo decreto hæreticos, et apostatas comprehenderit.

lobkii Haec, inquam, non referunt. Nam ad
rtspn' primum respondetur satis commune esse
apud Concilia, Canones, et Theologos, *infidelium* vocabulo significari eos, qui baptizati non sunt, et idcirco omnino sunt extra Ecclesiam ; et e contra fidelium nomine comprehendi omnes, qui validum susceperunt baptismum, et Ecclesiæ aggregati sunt, licet postea a fide Catholica exciderint : quia isti adhuc ad Ecclesiam, sive fidelium congregationem pertinent : unde et Ecclesiæ jurisdictioni subduntur, et per eam puniri possunt, ut ex se, et ipsa experientia liquet. Sic Theologi se gerunt, dum docent non licere baptizare filios infidelium invitis parentibus, licere tamen baptizare filios hæreticorum : ubi manifestum est hæreticos contraponi infidelibus, et fidelium vocabulo comprehendi. Sic etiam docent matrimonium fidelis cum infideli esse non solum illicitum, sed etiam irritum : e converso autem matrimonium fidelis cum hæretico esse quidem per se, et regulariter illicitum, absolute tamen valere. Ubi occurrit eadem contrapositio, et hærelicus ab infideli distinguitur. Et ut rem graviolem proferamus, ex qua omnino patefiat Conciliorum, qua medo nobis objiciuntur, usus, ipsum Tridentinum in eodem cap. 5, sess. 14, inquit : « Dominus < N. Jesus Christus, e terris ascensurus ad o Ccelos, sacerdotes sui vicarios reliquit σ tanquam Presides, et Judices, ad quos « omnia mortalia crimina deferantur, in « quæ Christi fideles ceciderint, quo pro α potestate clavium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuntient. » Quo loco manifestum est per ea verba *Chrisli fideles* significari non solum Catholicos, sed etiam omnes Christianos, aut vere baptizalos, quamvis hæretici sint: hi namque non excluduntur a facultate se subjiendi sacerdotibus, et clavibus Ecclesiæ per confessionem sacramentalem. Sic ergo eisdem vocibus significantur, et comprehenduntur hæretici, et apostatæ in præ-

cepto annuæ confessionis, cum illud proponit Concilium Lateranense, et explicat Tridentinum : nec oppositum ulla ratione, vel intendisse, vel significasse persuadet concors Theologorum acceptio. Secundum at*, motivum nihil valet : nam, ut lex proali-.,^ qua communitate prudenter fiat, attendi debet ad bonum ipsius communitatis, non vero ad has, aut illas ejus personas, qui pro sua perversitate legem non observant, sed in nova ex legis violatione peccata ruunt. Unde prudentissime Ecclesia praecepit omnibus Christianis confessionem annuam, toti Communitati summe proficuum ; quamvis sciat plurimos non solum hæreticos, sed etiam Catholicos ea lege abusus in sui perniciem. Et, si illud motivum probaret in hac lege, probaret etiam in aliis Ecclesiasticis, utputa abstinendi a carnibus in Quadragesima: probaret etiam in censuris contra aliqua crimina latis : nihil enim horum obligaret hæreticos : quia, ut aiunt Juniores, non sunt eæ leges observandæ ab hæreticis, atque ideo irrationabiles. Id vero dicere absurdissimum foret, et gravem mereretur censuram.

37. Infertur secundo, publicas meretrices s«i. comprehendi in hoc praecepto annuæ confessionis. Quod per se patet ex relatis ejus verbis : *Omnis utriusque sexus fidelium*, in quibus manifestum est ipsas comprehendi, sicut et alios fideles, quamvis publicos peccatores; atque ideo, et ipsas mortaliter peccare, cum singulis annis non confitentur : et neminem videmus, qui id neget. Magis dubitari posset, an incurrant censuras in eo praecepto positas contra non confitentes intra annum ? Non incurrere docent Vivaldus, Zerola, Rodriguez, Sa, Grassis, quos refert, et sequitur Leander disp. 3, q. 58, et in hanc opinionem inclinat Dicastillo disput. 7, dub. 5, n. bl. Quod probant; tum, quia miserrimus illarum Diai status permittitur ab Ecclesia ad vitandum majora mala ; non dicerentur autem permitti, si tam gravi pœna punirentur, qualis imminet omittentibus annuam confessionem. Tum, quia tales non denuntiantur, quamvis non confiteantur per plures annos; quod satis indicat eas illis poenis non subjici. Contrariam autem sententiam tuentur Fagundez de 2 praecepto, lib. I, cap. 3, num. 16, et cap. 4, η. 10. Cui sententiæ favere videtur Vasquez in praes, q. 9, art. 3, dub. 5.

	<div> <div> <div>• "T</div> <div>...X</div> </div> <div> <div>H</div> <div></div> </div> <div> <div>VJEfffi...</div> <div></div> </div> </div> <div> <div>DISP. VIII, DUB. II.</div> <div></div> </div> <div> <div> <div> <div>Π4†*</div> <div>ôi</div> </div> <div> <div>dub. 5. Et probari potest, quod impudentiſſiina ill® non debent ex infami adeo statu exemptionem illam, aut commodum reportare.</div> <div> <div>MU?</div> <div>'s'*</div> </div> <div> <div>Nobis distinguendum videtur: quia in Hispania, ubi hæc scribimus, non permitlunlur lupanaria, nec in hoc sensu publica) meretrices : quare censemus nullam esse meretricem in Hispania, quæ omit-tendo praeceptum annuæ confessionis non peccet mortaliter, et insuper incurrat pœnas a Lateranensi statutas, et denunciari possit. In aliis autem Regnis, ubi sunt lupanaria, attendendum putamus ad leges, sive statuta, cum quibus permittuntur. Et siquidem facta fuerint cum approbatione Ordinariorum illas miserabiles eximentium ab his poenis Ecclesiasticis (de quo multum dubitamus, cum sint pœnæ a Concilio Generali impositæ, in quibus per se loquendo nequeunt Iudices inferiores dispensare) sustineri potest prima sententia. Sed, ubi prædicta exemptio non invenitur, oppositum dicendum est cum secunda, quam absolute probabiliorem, et securiorem censemus. Nam cessante exemptione, aut dispensatione standum est legi communi : quare prædictæ mulierculæ sicut comprehenduntur in decreto Concil. Lateranensis quantum ad culpam mortalem in omittendo confessionem annuam, sic etiam quantum ad pœnam. Et incredibile nobis apparet Ecclesiam, quæ exhortationibus, et aliis mediis curat eas ab infelici illo statu revocare, ipsis indulgere tales pœnas, qno induito magis radicientur in perditione. Ex quibus satis constat ad primum contrarias opinionis motivum. Ad secundum dicendum est posse illas denunciari, etsi non denuntiantur,non id provenit a privilegio, sed a quasi desperata illarum conditione, quam ceteri nolunt attendere.</div> <div> <div>iras.</div> <div>38. Infertur tertio Summum Pontificem obligari in conscientia ad observandum annuæ confessionis præceptum. Istud conſectarium nec in deductione, nec in re deducta est ita perspicuum sicut præcedentia: unde ab aliquibus gravibus, et doctis negatur, Scoto in 4, dist. 17, quæst. 1, art. 1, Richardo ibi art. 2, quæst. 4, Ludovico a S.Joann. quæst. 5, de Confess, art. 6, dub. 2, et aliis. Pro ejus ergo legitima intelligentia advertere oportet duplicem in lege, aut præcepto Ecclesiæ distingui vim,aliam</div> </div> </div> </div><div data-bbox="806 394 1612 2756" data-label="Text"> <div> <div>directivam, secundum quod lex ostendit bonum faciendum, ad illudque dirigit per obligationem ad culpam : alteram autem coactivam, secundum quod inducit obligationem ad pœnam ab ea taxatam contra sui transgressores. Communis autem Doctorum sententia est supremum principem legislatorem (quo pacto comparatur Summus Pontifex ad Ecclesiam, et ad omnes leges Ecclesiasticas) obligari ad observandum leges a se latas, non quidem quantum ad vim coactivam, sive quantum ad pœnas in eis taxatas ; sed solum quantum ad vim directivam, sive in conscientia, et quoad culpam. Et in hoc ultimo conveniunt Theologi cum D. Thom. 1,2, quæst.D.Tha 96, art. 5. Sed assignando hujus obligationis radicem gravis est inter illos differentia. Nam quidam dicunt provenire immediate ab ipsa lege, quasi hujus natura sit, quod semel lata obligat adæquate communitatem, in quam dirigitur, atque non solum membra, sed caput. Et ita sentiunt Soto, Tapia, Vasquez, et alii, quos refert</div> <div> <div>sot\</div> <div>N. Andreas tract, de legibus cap. 3, punet.vasq.'</div> <div>3, num. 38. Et hi consequenter docent Summum Pontificem, nisi secum dispenset, peccare mortaliter non observando leges Ecclesiasticas, ut si non recitet officium divinum, si non dicat, vel audiat Missam in diebus festis, etc. Quare pluri-mi, ut ad propriam materiam magis accedamus, affirmant Summum Pontificem obligari sub mortali ad annuam confessionem. Ita Covarrubias, Suarez, Vasquez, Henriquez, Nugnus, Azor, Bonacina, Becanus, Lugo, et alii, quibus relatis subscribit Leander in præſ. disp. 3, quæst.27.</div> <div> <div>Aliorum autem sententia satis communis, et probabilis negat radicem prædictæ obligationis in quantum ad vim directivam Coram oriri directe, et immediate ab ipsa lege</div> <div> <div>^</div> <div>Y</div> <div>^</div> <div>ç.</div> </div> <div> <div>superiore lata : alias se ipsum per se ipsum Hennq. obligaret ; cum nemo possit imperium po-Azor, liticam in se ipsum exercere : quippe par bombus, in parem non habet imperium, ut est vul-^Θ^</div> <div> <div>gare Juristarum, ac Theologorum axioma. Aliunde etiam sicut superior in sua lege se obligaret ad culpam,pariter se obligaret ad pœnam : quod est contra communem sententiam jam præmissam, et ab omnibus suppositam. Unde hi obligationem revocant, non in ipsam legem particularem a Principe positam : sed in jus naturale ex</div> </div> </div> </div> </div></div></div></div></div>
--	---

honestate obligans ad hoc, quod caput suis membris conformetur, et quod sibi non contradicat, aliud docens verbo, ac lege, aliud vero exhibens opere, et exemplo. D. n». Quod fundamentum docuit D. Thom. loco vium. c' r, n resP. 3, D. August, lib. 3 Con- Bodrig. fes. cap. 8, dicens « Turpis est omnis Lessios, Alor. < pars » (et caput pars est) c suo universo Diina? * non congruens. » Sic sentiunt Vivaldus, And. Rodriguez, Lessius, Azor, Castro Palaus, Diana, et alii quos refert, et sequitur N. Andreas loco cit. num. 42, et hi suffragante Lugone disp. 15, sect. 7, num. 113, in fine, consequenter docent Principem non observantem legem a se positam non peccare mortaliter, sed solum venialiter; quia ipse ad id non obligatur ex ipsa lege, cujus transgressio in re gravi, est gravis respectu subditorum, qui sub ipsa tenentur : sed obligatur solum ex honestate, et congruentia conformandi se cum subditis, quæ sufficiunt quidem ad culpam levem, sed non ad gravem. Et hinc ulterius facile assignant radicem, et disparitatis rationem (quod non ita expedire potest prima sententia), quare Princeps legislator non obligatur sua lege quantam ad vim coactivam, sive applicationem pœnæ : quia talis pœnasolum imponitur transgressoribus legis: ille autem sua lege non obligatur, etque ideo, quamvis illam non observet, nequit dici ejus transgressor, nec pœnas in ea taxatas incurrit. Agit vero contra honestatem, et congruitatem juris naturalis dic- tantis conformitatem cum subditis : sed hoc jus non inducit illas pœnas a lege taxatas.

39. Hæc sufficit delibasse ex prædictis sententiis (licet majorem discussionem exposcant alio referendam), ad melius intelligendam doctrinam propositi corollarii, ut illud explicando per partes constabit. Consulto non diximus Pontificem (sicut diximus, et dicemus de aliis personis) contineri sub Ecclesiastico præcepto confessionis annuæ : quia juxta hanc secundam opinionem Princeps non comprehenditur sub lege a se lata, nec illi subditur : Papa vero est Princeps supremus respecta omnium legum Ecclesiasticarum, cujusmodi hanc de annua confessione esse constat ex dictis num. 25. Sed diximus Papam in conscientia obligari ad observandum illud præceptum, quia in hoc conveniunt omnes utrius-

que opinionis Auctores, quod Princeps lego a se lata obligatur secundum vim directivam, et in conscientia : unde, si Pontifex omitteret annuam confessionem, peccaret, sicut omittendo missam in die præcepti peccaret. Et quidem juxta priorem opinionem illud peccatum esset mortale, utputa contra legem in re gravi : sed juxta secundam foret præcise veniale ob defectum conformitatis cum subditis, quam jus naturale dictat. In neutra porro sententia incurreret Pontifex censuras, et pœnas contra omittentes annuam confessionem impositas : quia istae pertinent ad vim coactivam, secundum quam certum apud omnes est Principem non subdi legibus a se latis. Quod in Summo Pontifice plusquam in aliis evidentius patet : quia nullum in terris superiorem habet, qui illum queat excommunicare aut absolvere. In hoc itaque sensu dictum a nobis est, et ex præcedentibus colligitur Papamobligari in conscientia ad observandum annuæ confessionis præceptum.

Sed hic meminisse oportet dictum a nobis fuisse nu. 27, Ecclesiam posse, et abrogare præceptum annuæ confessionis, et in eo dispensare : cum, enim, sit pure humanum. et ab ipsa Ecclesia impositum, sicut per eam conservari, ita etiam per eam abrogari, et dispensari potest : tota vero Ecclesiæ potestas residet in Papa, sicut in capite, et supremo Principe : ergo Papa potest illud præceptum abrogare, et in eo dispensare. Unde sicut Pontifex posset dispensare cum aliis, ut tempus hujus præcepti prorogaretur ad duos annos, ita et cum se ipso : alias peioris conditionis præ aliis quoad istud foret : præsertim cum non habeat superiorem, a quo talem dispensationem obtineat, ut expendit D. Thom. 1, 2, qu. 96, art. 5, ad 3. Juxta in: TO quam doctrinam recte colligit Lugo disp. 15. sect. 7, num. 143, probabile esse, quod si Pontifex hanc legem Ecclesiasticam quoad se non omnino abrogaret ; sed solum alteraret, aut dispensaret quoad aliquam temporis partem, volendo, quod terminatio temporis pro hac, aut illa vice foret annus cum dimidio, non peccaret graviter ; adhuc secundum priorem sententiam supra relatam, quæ censet ipsum sub mortali obligari ad confessionem annuam omnibus præceptum. Quin addimus ipsum

ipsum nec venialiter peccatum occurrente rationabili causa talis dispensationis, ut occurrere non repugnat.

40. Nec refert, si opponatur, quod, quando lex humana est declarativa juris naturalis, vel divini, obligat Papam, sicut et alios, et Pontifex nequii in ea vel secum, vel cum aliis dispensare : quia talis lex est ab alio Superiore, nempe ea Deo, et ab ipso habet vim obligandi, secundum quod in ea declaratur, licet declaratio sit a Pontifice, vel Ecclesia. Unde supra relatus Andreas loco cit. nu. 36, colligit Pontificem peccatum omittendo annuam confessionem, et non sumendo Eucharistiam in Paschate, quia Ecclesiastica confessionis et communionis lex, est declarativa juris divini, licet quantum ad determinationem sit solum ex jure Ecclesiastico. Quæ objectio magis debet nos premere, qui sentimus hominem graviter peccantem teneri jure divino ad non differendum poenitentiam ultra annum, ut statuimus disp. 4, dub. 1.

Id, inquam, non refert ; sed facile diluitur observando legem humanam posse dici declarativam juris divini uno ex duobus sensibus. Primo dogmatice, et in actu signato, ut si Ecclesia diffiniret v. g. jus divinum præcipere confessionem annuam : secundo practice, absque predicta diffinitione, determinando aliquod tempus, in quo jus divinum yage obligans in aliquo tempore ab Ecclesia assignato impleatur, sicut de facto assignantur dies festi, in quibus specialiter vacamus Dei cultui, ad quem vage, et absque illa determinatione jure divino obligamur. Inter quæ est notorium discrimen : nam priora sunt prorsus juris divini, et constat esse per Ecclesiam ; diffinitionem : quæ proinde Pontifex nec abrogare, nec per dispensationem alterare valet. Et, si ita se haberet præceptum annuæ confessionis, idem de illo dicendum foret. Sed res aliter omnino se habet : nam Ecclesia hactenus non diffinivit peccatores jure divino ad annuam confessionem teneri. Cum vero certum de fide esset peccatores obligari ad confitendum aliquando peccata, ut constat ex dictis dub. præced. et Ecclesia adverteret plurimos illi obligationi non satisfacere, frustrarique in multis sacramenti tam proficui institutionem ; justissime, ac prudentissime determinavit tempus uniuscujusque anni

pro talis præcepti observatione. In quo processit practice assignando rationabile tempus, sed non diffiniendo illud esse jure divino taxatum. -Ubi patet talem Ecclesiæ determinationem non fuisse declarationem dogmaticam circa jus divinum, sed præceptum pure humanum juxta superius dictum. 24, assignans tempus, in quo divinum præceptum impleatur, quod talem determinationem certa fide constantem non afferebat. Sicut igitur Ecclesia potuit præceptum annuæ confessionis non imponere, sic etiam absolute potest illud, si occurrat rationabilis causa, abrogare, et in eo dispensare, ut jam diximus num. 27. Idemque dicendum de Summo Pontifice Ecclesiæ capite. Nec amplius, quam exigentiam causæ rationalis pro evitando in dispensando omni culpa, voluisse Auctorem relatum intelligendum est : alias eadem doctrina conficeret Papam non posse absolute tollere unum diem festum ex assignatis, nec in illo dispensare ; quod est prorsus absurdum. Quod denique in nos ex nobis opponitur, nihil valet : sentimus quidem obligari peccatores jure divino ad poenitendum intra annum a suo peccato : et hoc nec diffinitum est ab Ecclesia, quin plurimi sunt doctores Catholici oppositum asserentes. Et quamvis omnes, quod nos, affirmarent ; illud præceptum divinum posset impleri per poenitentiam disjunctim sumptam vel sacramento poenitentiae in re suscepto, vel contritione cum voto sacramenti : quodlibet enim istorum sufficeret ad satisfaciendum divino præcepto. Sed adhuc homo obligaretur præcepto Ecclesiastico annuæ confessionis ad suscipiendum actu sacramentum poenitentiae, si illudque omittendo contra illud ageret, et poenis Ecclesiasticis subjaceret. Quod palam declarat hoc confessionis annuæ præceptum esse diversum a divino, ac pure humanum.

41. Infertur quarto pueros in qualibet aetate, si in peccatum mortale labantur, obligari præcepto Ecclesiæ ad annuam confessionem. Id constat satis perspicue ex cap. sæpius cit. Concil. Lateranensis, Couc. « Omnis utriusque sexus fidelis, postquam Ljter « ad annos discretionis pervenerint, omnia « sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteantur, etc. » Ergo pueri si aliquod peccatum mortale committant, tenentur illud intra annum confiteri. Patet con-

sequentia, quia, ubi supponitur illos mortale perpetrasset, supponitur ad annos discretionis pervenisse : nemo namque valet mortaliter peccare absque discretionem. et sufficienti rationis usu. Quare in peccantibus mortaliter purificatur, ac verificatur conditio, aut limitatio illa Concilii: « Postquam ad annos discretionis perve-
 IZ131 « nerint. » Unde sic communiter docent Scholastici in 4, dist. 17, et Canonistae in prædictum cap. *Omnis*, et communiter Docfores, quorum plurimos referunt Leander disp. 3, qu. 28, et Dicastillo disp. 6, dub. 5, a n. 100. Et res adeo Hara apparet, ut supervacaneum censebit quispiam istud consecrarium addidisse. Addidimus tamen ad referendum, et refellendum falsas aliquorum in re tam clara sententias. Joannes
 ponius, Sanctius, et Castro Palao, quos refert, et
 DiiM. sequitur Diana 4 p. tract. 3, res. 52, docent pueros ante septem annos non teneri ad confessionem annuam, etiam si constet esse doli capaces, et habere usum rationis. Cui sententiæ favet Lugo disp. 15, n. 152, affirmans eos non teneri ad confessionem annuam ante octo annos. Cum majori adhuc latitudine procedunt asserentes pueros non obligari præcepto ecclesiastico (quidquid de divino fuerit ante annos pubertatis, hoc est, pueros ante decimum quartum annum, et puellas ante duodecimum : quamvis aliqui in assignando hunc terminum variant, et illum magis restringant. Pro qua sententia refert Leander D. Antoninum, Sotum, Viguerum, Ostiensem, et Sa. Sed Sotus in
 Logo. 4, dist. 18, qu. 1, art. 3, circa finem, statuit communem nostri consecrarii sententiam, non sui immemor, sed a priori resipiscens. Et in summa Sa reformata additur pueros non obligari ante pubertatem « ad
 D. Anton. Sot. 0«tiens. « pcenas transgredientibus impositas, » pro quibus non incurrendis occurrit diversa ratio, ut stalim videbimus. Lugo merito dixit pueros non obligari ante octavum annum ad confessionem : quia regulariter loquendo discretio, et usus rationis incipit a septennio completo ; et cui additus annus ab Ecclesia pro adimplendo istud præceptum præscriptus, ad octavum usque porrigitur obligationis instantia. Et dicimus *regulariter loquendo* : quia inchoatio usus rationis est in septennio frequentior, sed non infallibilis : in aliquibus enim incipit usus rationis ante septimum, et ante sex-

tum annum, in quibusdam vero non nisi post septimum citius, aut tardius, juxta variam puerorum complexionem, et educationem, ut agentes de puero perveniente ad usum rationis diximus tract. 13, disp. 20, dub. 1.

Sed quidquid sit istorum, aut aliorum Auctorum opinionibus standum omnino est Concilii decreto, ut docet sententia communis : quia pueri, postquam discretionem, sive usum rationis habent, capaces sunt obligationis ex lege naturali, et divina ; ergo etiam sunt capaces obligationis ex lege humana : neque enim major discretio requiritur pro cognitione unius, quam alterius. Ergo lex humana generalis, qualis est illa Concilii Lateranensis, dum pueros hujus, aut illius ætatis non excipit, omnes habentes discretionem, in quacunque ætate sint, comprehendit.

42. Nec refert, si opponas primo præceptum Concilii Lateranensis obligare fideles, « postquam ad annos discretionis
 < pervenerint » ad confitendum semel in anno, et ad suscipiendum Eucharistiam in Paschate, ut constat ex verbis Concilii n. 24 relatis ; sed juxta communem sententiam pueri non obligantur suscipere Eucharistiam, postquam ad annos discretionis perveniunt, quin possunt eam differre usque ad novum, vel decimum annum : ergo idem de confessione annua dicendum est : vel saltem oppositum nos efficaciter colligimus ex eo Concilii decreto, quippe quod uniformiter de confessione in anno, et communione in Paschate loquitur. Secundo, Concilium imponit non confitentibus intra annum pœnam privationis ab ingressu Ecclesiæ, et a Christiana sepultura : et tamen pueri non confitentes hanc pœnam non incurrunt, quamvis octavo, nono, aut etiam decimo anno non confiteantur, ut est sententia communis : ergo signum est, quod confessionem illis annis omit- tendo, non peccant graviter contra prædictum præceptum : aliter enim sicut committerent culpam, ita incurrerent pœnam, et illam deberent subire.

Ista, inquam, non referunt. Nam a Ji Allt primum respondetur concedendo præmissas, et negando consequentiam. Ratio vero disparitalis desumitur ex ipsa objectione: quia sicut communis sententia docet pueros obligari ad confessionem a septimo, auj

aut octavo anno : ut vidimus; sic etiam communis sententia negat pueros ab illa state obligari ad communionem, et majus spatium exportât, utobligatione urgeantur. Et hic est communis usus, et apprehensio fidelium, quod pueri tardius accedunt ad Eucharistiam, quam ad confessionem. Incredible autem est tantam fidelium multitudinem falli in praxi talis præcepti : id enim multum derogaret providentis Dei in dirigenda sua Ecclesia, ut optime defendens sententiam communem evincit Dicast. disp. 10, de Euchar. dub. 5, quidquid in contrarium dicant Joannes Sanctius lota disp. 26, et alii pauci. Quæ disparitas fundatur in ipsis verbis Concilii, quibus premi possumus, « postquam ad annos discretionis pervenerint » : nam licet hæc conferantur tam ad confessionem, quam ad communionem, referuntur tamen ad illas secundum uniuscujusque naturam : major autem discretio requiritur ad communicandum decenter, distinguendo inter panem vulgarem, et coelestem, quam ad confitendum cognoscendo peccatum. Quare illud *ad annos discretionis*, non est accipiendum uniformiter, sed cum distributione accommodata pro rerum naturis : ac si Concilium dicat, *confiteantur* fideles, cum pervenerint ad annos discretionis pro confessione ; et *communicent* fideles, cum pervenerint ad annos discretionis pro communione. Et ita accipienda esse prædicta verba satis declarat ipsa Ecclesia, sustinendo assignatam differentiam, quam omnes fideles observant. Videantur N. Francisons tract, de Euchar. cap. 7, punct. 1, a num. 15, et N. Andreas tract, de legibus, cap. 3, punct. 4, num. 52.

Ad secundum respondetur eodem fere modo, omittendo præmissas, et negando consequentiam, quia licet pueri, quando sunt doli capaces, possint absolute sicut peccare, ita incurrere poenas debitas, aut taxatas; nihilominus regulariter loquendo, cum sunt impuberes, non puniuntur secundum rigorem juris, et multo minus excommunicatione, aut aliis censuris Ecclesiasticis, ut post Hngolinum, Sayrum, et alios docet Villalobos tract. 16, difficult. 14, num. 5. Unde commune est apud Auctores observare, quod licet pueri impuberes sint capaces subeundi poenam excommunicationis, et aliarum censurarum, illas tamen

vel a jure, vel ab homine latus non incurrunt de facto, nisi specialiter exprimantur. Quare in dubio (quale in præsentī occurrit, siquidem Concilium Lateranense in privatione ingressus Ecclesiae, et christianæ sepulturæ pueros non expressit) præsumendum est Ecclesiam non præcepisse omne, quod potuit, sed quod convenientius est facere : convenientius autem est pueros flagellis potius, quam excommunicatione, et aliis censuris compesci, ut recte expendant Soto, Suarez, Azor, Granados, et alii inrer, communiter, quos refert, et sequitur N. Andreas in tract, de Censuris cap. I, punct. 13, n. 108. Quocirca leges, taxantes in genere hujusmodi pœnas, interpretari benigne oportet quantum ad pueros, sive impuberes, ut non incurrant excommunicationem, licet transgrediantur legem, quæ illam habet annexam, ut tradit Sanchez lib. I Summae, cap. 12, n. 5, ubi nomina-Saaci' tim observat illos non esse puniendos poenis assignatis in *cap. Omnis utriusque sexus*, nempe privatione ingressus Ecclesiæ, et Ecclesiasticæ sepulturæ, nec excommunicandos saltem ante duodecimum annum. Diximus *regulariter loquendo*. ut significaremus oppositum posse aliquando, et si raro contingere ut plane contingeret, si puer doli capax Clericum occideret : nam excommunicationem incurreret, ut observant Sanchez loc. cit. et cum Azor, et Henriquez Dicastillo disp. 6, dub. 5, n. 13, et constat ex cap. ult. de sententia excommunicat, colligiturque a contrario sensu ex Clementina, *Si furiosus*, de homicidio. Potestque esse disparitas, quia relati Auctores assignant, quod excommunicatio contra percutientes Clericum est lata, et ipso facto incurritur, ut constat ex juribus citatis ; sed in nostro casu annuæ confessionis, et in aliis communiter, excommunicatio non est lata, sed ferenda : et expedit ob superius dicta, quod prælati illam contra impuberes non ferant, saltem ante duodecimum annum.

43 Infertur quinto senes octogenarios, Quin- et cujuscumque ætatis, retinentes usum rationis, obligari præcepto Ecclesiastico annuæ confessionis. Quod patet ex dictis pro præc. consecratio : nam eo præcepto comprehenduntur, et ligantur omnes fideles, postquam ad annos discretionis pervenerint; manifestum autem est has conditio-

Narbo-
tt
cpioio.

(iWL
l'abc.
BDbcus.

lies reperiri in senibus fidelibus cujus-
cumque ætatis, quamdiu discretionem, et
usum rationis retinent : ergo octogenarii,
et alii cujustibet ætatis, dum rationis usum
habent, ligantur illo praecepto. Pudet in
tam manifestis, et facilibus immorari : sed
varia, liberaque hominum ingenia nos ad
hæc impellunt. Didacus de Narbona lib. de
statu hominis, anno 80, qu. 4, n. 2, in
universum affirmat senes octogenarios, qui
fere semper, ita fiunt simplices, et rationis
expertes, ut nihil a pueris differre videan-
tur, ab omnibus, et quibuscumque tam
Ecclesiasticis, quam divinis legibus immu-
nes reddi. Cui resolutioni adeo inhæret, ut
dicat esse non solum probabiliorē, sed
etiam certiorē contraria. Et illam probat
primo : quia senes hujus ætatis reputantur,
quasi pueri infantes, ut loquuntur Hippo-
crates, Ludovicus Vives, et alii ab eo relati;
sed pueri ante septennium soluti sunt ab
omnibus legibus Ecclesiasticis, et divinis,
ut omnes docent ; ergo idem de senibus oc-
togenariis dicendam est. Secundo probat:
quia Hostiensis, Stephanas Gaeta et f'aluc.
Rubeus affirmant esse aliquos ita senes, ut
jam discretionē careant (sicut octogenarii
esse solent) et hos non teneri ad annuam
confessionem, nec ad communionem in
Paschate. Quia in bis, addit ille, idem ca-
pacitatis defectus militat, ac in parvulis.
Sed hanc Narbonæ sententiam, quam
Nittona^ocal probabiliorē, et certiorē, nemo
rtjici- prudentum negabit esse omnino falsam,
absurdam : et contemnendam, ne plus di-
camus. Et cum videatur ille senum leva-
mini consulere, aliquodque satis singulare
indultum afferre ; illos plane contemnit,
in classe non solum infantum, sed fatuorum
constituens. In qua comparatione stat falsa
adeo imaginatio, distinctione corrigenda :
non enim dubitamus dari aliquos octoge-
narios, qui usum rationis amiserint, et
proinde infantibus comparentur, et eisdem
privilegiis, si ita appellari possunt, fru-
antur : sed prædictus defectus contingere
etiam potest in sexagenariis. Unde sicut
propter hoc foret absurdum statuere regu-
lam, quod sexagenarii nullis obligantur
legibus Ecclesiasticis, aut divinis ; sic
etiam est, si applicetur octogenariis. Verum
enim vero communiter loquendo octogena-
rii ex hoc, quod ad eam ætatem perveniant,
minime amittunt rationis usum, et dis-
cretionem. Quod ipsa experientia constat,

et posset confirmari, si opns esset exemplo
plurium gravissimorum Scriptorum, et
Sapientium, qui ultra illam ætatem pro-
vecti scripserunt, et docuerunt. Quid mo-
ramur ? Vidimus nostris diebus D. D. Di-
dacum de Valladares et Sarmiento, Supre-
mæ Inquisitionis Præsidentem, qui in majori
adhuc ætate retinebat summam Juris peri-
tiam, et stupendam ad mirandum memo-
riam, ut non semel ipsum allocuti fuimus
cum admiratione experti. Et annis proxi-
mis SS. D. N. Innocentius XII, octogenario
major sapientissime, et cum summa provi-
dencia gubernavit Universalem Ecclesiam.
Itaque illa comparatio inter senes, et infan-
tes a Narbona asserta minime admitti
debet, sed magis assignanda disparitas satis
notoria. Quod pueri communiter loquendo
ante septennium non habent usum rationis,
licet iste, aut ille infans citius illum asse-
quatur : unde usus rationis ante septen-
nium non præsumitur, nisi probetur :
quibus autem signis id dignoscatur, sapien-
tissimus docet Nalcarrus in Summa cap:
21, num. 33. Sed senes etiam octogenarii
communiter loquendo conservant usum ra-
tionis in illa ætate, et ultra illam : et op-
positum præsumi non debet, nisi probetur
salis manifeste ; cum enim in possessione
ejus hactenus fuerint, ab ea deturbandi
non sunt, quandiu oppositum evidenter
non vincitur : alias Episcopi, et alii
Superiores ad eam ætatem pervenientes
privarentur auctoritate gubernandi subdi-
tos, quod est ridiculum, et contra justitiam.
Juxta quam disparitatem communiter dici-
mus pueros ante septennium non obligari
ad confessionem annuam, senes autem oc-
togenarios aut eo majores obligari. Sed
sicut puer, si ante septennium est doli
capax, obligatur ; sic e converso si senes
ante annum octogesimum amittat rationis
usum, non obligatur : hoc autem posterius
est per accidens, et ideo standum est priori
regulæ, et comparationi. Et tunc urget
molivum a nobis propositum, quod est
demonstratio Theologica : nam omnis
fidelis capax rationis, si habeat conscien-
tiam peccati mortalis, tenetur ex præcepto
Ecclesiastico illud intra annum confiteri;
sed fidelis octogenarius retinet communiter
usum rationis : ergo si habeat conscientiam
peccati mortalis obligatur præcepto Eccle-
siastico illud intra annum confiteri, sicut

alii

alii fideles : falsum itaque omnino est octogenarios immunes esse ab omnibus Ecclesiasticis, ut ille Auctor alirraat.

Motiva vero, quibus utitur, sunt admodum levia in re tam gravi. Ad primum respondetur majorem solum verificari quantum ad defectum virium corporalium, et alias miseras, in quibus valde senes pueris infantibus æquiparantur; sed non quantum ad usum rationis, in quo senes pueris præeminere constat ex immediate dictis. Nec Hippocrates aliud docere potuit, qui satis longam duxit ætatem, et cum medicus esset, non usum rationis, non leges Ecclesiasticas, quas minime novit, sed corporum statum, et vires potuit dimetiri. Cujus proinde doctrina, et nullo magis ipsa experientia uti poterimus, ut censeamus valde senes non obligari ad aliquas leges Ecclesiasticas, quæ vires corporales exposcunt, velati ad abstinentiam a carnibus, et ad jejunia in Quadragesima. Sed ad confessionem tales vires non requiruntur, nec ob earum defectum potest, aut debet excusatio circa illam admitti. Deinde minor non est universaliter vera : reperiuntur enim pueri, qui ante septennium usu rationis gaudent, qui si mortale committant, illud, sicut alii, intra annum confiteri tenentur, ut constat ex dictis num. 41. Denique, ut rem absolvamus uno verbo, hæc obligatio ad annuam confessionem non regulatur penes numerum annorum, sed penes usum rationis : quare qui illo fruuntur, sive pueri, sive senes, ad illam tenentur; qui vero illum non acquisierunt, aut acquisitum perdidierunt, ad eam non obligantur. Sed in pueris ante septennium regulariter non est, nec communiter præsumitur : at in senibus octogenariis adest regulariter, et præsumi debet, nisi occurrant signa clara fatuitatis. Minus adhuc secundum valet : quia illi Auctores solum affirmant reperiri aliquos adeo senes, et decrepitos, ut furiosis, et amentibus comparentur; de quibus affirmari posset non teneri ad confessionem, et communionem. Quod verissimum est, et non semel contingit. Sed inde assumere regulam generalem ad statuendum hujusmodi esse omnes octogenarios, et subinde immunes reddi ab omnibus legibus divinis, et humanis, alienum prorsus est a ratione, et vel ab ipsis octogenariis. quos illa adeo deprimit, non diceretur.

44. Sexto, et ultimo infertur omnes, et soles, qui commiserunt aliquod peccatum mortale, et illud nondum confessi sunt, et ab eo confitendo alias non excusantur, obligari ex præcepto Ecclesiastico ad annuam confessionem. Ratio est : nam dubio procul aliqui isto præcepto ad confessionem annuam obligantur; alioquin vanum, ac superfluum illud foret : si qui vero obligantur, sunt illi, in quibus propositæ conditiones concurrunt, videlicet peccavisse mortaliter; ubi enim id non supponitur, nulla ad confitendum est obligatio. Deinde tale mortale peccatum non fuisse in confessione expositum : nam, si jam confessum est, etiam illa obligatio cessat. Sicut e converso quamvis ablatum, dimissumque fuerit per contritionem, adhuc perseverat obligatio illud subjiciendi clavibus, et manifestandi in annua confessione. Sed contingens est occurrere aliquando causas excusantes ab ejus manifestatione, ut si non sit nisi unus sacerdos cui ob justas rationes scandali, infamiæ, aut alterius periculi oporteret tale peccatum non manifestari. His itaque conditionibus suppositis, et non aliter intelligendum est fideles isto præcepto obligari. Quod sic in genere propositum non ita bene percipitur : intelligetur facilius descendendo ad aliquos in particulari casu, quorum decisiones erunt velut quædam hujus consecrarii appendiculæ et confirmationes evincentes ejus in communi resolutionem.

Contingit ergo aliquos fideles nullius peccati mortalis conscientiam habere, sed præcise venialium. Tenebuntur confiteri venialia, ut præceptum annuæ confessionis adimpleant? Nullo modo : quia illud præceptum solum est circa confessionem mortalium. Et ita contra D. Bonaventuram, n D. Alensem, Ricardum, Nugnum, et paucos Aiens, alios, docent cum D. Thoma in 4, dist. 17, s'ignnd' qu. 3, art. 1, quæstiunc. 3, ad 3, coramuniter Theologi, quos in magno numeros nanz' refert Leander disp. 3, qu. 31, et videri possunt Suarez disp. 6, sect. 2, Candidus M'PP. disquisit. 24, art. 5, dub. 1, Lugo disp. 15, Lcdem n. 132, N. Philippus disp. 10, dub. 4, N.®^j”“ Franciscus cap. 7, punct. 3, num. 30, et|^®^ Pelrus de Ledesma cap. 8, post sextam Medina, conclusionem pro eadem referens D. Thomam, Durandum, Cajetanum, Sotum, Canum, ac Medinam Complutensem. Et

ostenditur efficaciter probando illam propositionem jam insinuatam, Ecclesiam scilicet illo suo præcepto solum obligare ad annuam confessionem mortalium : quoniam Ecclesia supponens præceptam a Christo peccatorum confessionem, præcepto suo determinavit tempus in quo implerelar divinum præceptum, ut ipsa Ecclesia se declaravit verbis sæpe relatis ex Cone. Trid. sess. I I, cap. 5 : « Neque enim per Concilium Lateranense Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod jure divino necessarium, et statutum esse intellexerat : sed ut præceptum confessionis saltem semel in anno ab omnibus, « et singulis, cum ad annos discretionis c pervenissent, impleretur. » Certam autem est fideles non obligari jure, vel præcepto divino ad confessionem venialium, ut omnes docent, et manifeste constat ex declaratione ipsius Ecclesiæ in eodem Cone. Trid. et loco citato, ubi postquam ostendit institutam, et præceptam a Christo peccatorum mortalium confessionem, immediate subjunxit : « Nam venialia, quibus « a gratia Dei non excludimur, et in quæ frequentius labimur, quamquam recte, « et utiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod a piorum hominum usus demonstrat ; a taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt. » Ergo Ecclesia in illo suæ annuæ confessionis præcepto minime comprehendit peccata venialia, quippe, quæ nec in ipso divino Christi præcepto comprehensa supposebantur. Re-colantur supra dicta n. 30.

45. Ex quibus omnibus colligitur fideles non habentes conscientiam peccati mortalis, qui omittunt annuam confessionem, non peccare mortaliter, ut hactenus dicta aperte evincunt ; sed nec venialiter ex vi hujus : quia nec Christus, nec Ecclesia obligat fideles ad venialium confessionem, ut ipsa Ecclesia verbis jam relatis exposuit. Colligitur ulterius consciunt peccati mortalis, quod tamen ex juxta causa non debet confessario aperire, minime teneri pro confessione annua confiteri venialia, ut indirecte absolvatur a mortali. Oppositum docuerunt Nugnus in Supplem. qu. 6, art. 6, difficult. 1, et Granados tract, 9, disp.5, num. 23. Sed persistendum est in communi, ac vera resolutione : quia licet non

negamus posse fidelem, vel ex charitate, vel ex pœnitentiæ virtute procurare illo medio, aut aliis propriam salutem, et reconciliationem cum Deo : hæc tamen obligatio non oritur ex præcepto Ecclesiastico annuæ confessionis, quod solum se extendit ad confessionem mortalium, ut vidimus. Quare licet in casu proposito omitteret illud medium, aut remedium, et peccaret forsitan graviter contra alia præcepta ; non tamen contra Ecclesiasticum annuæ confessionis, ut bene observant Suarez, Lugo, Archangelus, et Diana, quos refert, et sequitur Leander ubi supra qu. 32. Colligitur denique, et ab opposito eum, qui scit se mortaliter peccasse, quamvis justificatus media contritione fuerit, teneri ad annuam confessionem, in quo illud manifestet, ut in extrema nostri consecrarii parte statuimus. Nam Concilium Lateranense relatum num. 24, præcepit fidelibus « omnia sua peccata saltem semel in « anno confiteri, » ut sic omnia subderentur, ut fieri ex Christi institutione opus est, clavibus Ecclesiæ. Quamvis autem aliquod mortale dimissum prius fuerit per contritionem ; tamen non fuit clavibus Ecclesiæ subjectum actu, et exercite, sed solum in volo. Quare debet intra annum in confessione exponi adimplendo Ecclesiastico præcepto. Ubi incidenter in verbis relatis observandum est pro exclusionem supra posita venialium, quantum ad istud præceptum, illud « omnia sua peccata » : impossibile namque est omnia venialia intra annum commissa meminisse, recensere, ac confiteri ; atque ideo illorum confessionem minime comprehendit illud præceptum.

Si autem inquiras, an in casibus, in quibus diximus fideles non obligari ad confessionem annuam, obligentur saltem ad comparandum coram proprio sacerdote, et illi manifestandum se non habere mortalia, quæ confiteantur? Plures sunt, qui dicunt teneri, ut Scotus, Suarez, Vivaldus, Fagundes, et alii, qui pro sua opinione referunt D. Thom. in Suppi. qu. 6, art. 3, ad 3. Et id esse quidem salubro consilium minime dubitamus, ut proprius sacerdos vultum sui pecoris melius cognoscat. Sed absolute censemus ad id non obligari ex vi præcepti confessionis ; quoniam tale præceptum solum obligat fideles ad confitendum suo sacerdoti

sacerdoti peccata mortalia : ergo ubi non adest obligatio hæc illi confitendi, quia non sunt, cessat adæquate illud præceptum : atque ideo ex vi illius non obligantur fideles ad alium modum comparandi coram proprio sacerdote. Unde simul diluitur motivum contrarium : nam ex parte fidelium non est alia obligatio, ut pastor eorum vultum, sive conscientie statum cognoscat, quam per confessionem sive in sacramentali discussione, atque iudicio : et consequenter, ubi cessat obligatio confessionis, non tenentur fideles alio modo se pastori manifestare, et revelare conscientiam. Et sic docent N. Thomas a Jesu in suo Tribunal, de Conf. cap. 8, Ledesma de Pœnit. cap. 8, conci. G, dub. 2, Vasquez qu. 80, art. 8, dub. 2, Lugo disp. 15, num. 133, et alii plures. Diximus tamen « ex vi præcepti confessionis » : quia non negamus (et ita communiter Auctores relati observant) posse aliunde, et per accidens oriri illam obligationem coram proprio Parocho, aut superiore comparendi, et manifestandi in genere statum conscientie, ut si scandalum oriretur ex eo, quod quis non confiteretur, et aliter sedari non posset, quam isto comparendi remedio. Nec aliud voluit D. Thomas loco cit. ut constat ex eius verbis, « ille, qui non habet mortalia, non tenetur ad confessionem venialium, sed sufficit ad præceptum Ecclesie implendum, ut se Sacerdoti repræsentet, et se ostendat absque conscientia mortalis esse : et hoc ei pro confessione reputatur. » Sicut enim hæc repræsentatio, et ostensio non est confessio vera, sed reputativa : sic illud comparendi præceptum non est vere præceptum, sed consilium, et tanquam consilium im-

§ IV.

Qua anni parte urgeat hoc præceptum, et tunc quando pro illo computari debeat.

46. Petrus de Soto led. 9, de confessione, et Joannes de Medina qu. 18, de confessione semel in anno, censuerunt, quod præceptum annuæ confessionis obligat jam fideles in determinata anni parte, nempe in Quadragesima, et præsertim circa Pascha. Idque probant ex communi fidelium eo

tempore confitendi, et adimplendi hoc præceptum consuetudine, quæ tempus in Concilio Lateranensi assignatum declarare, et vim legis habere videtur. Quam consuetudinem approbat, et multum commendat Concil. Trid. sess. 14, cap. 3, ubi post re-conc. latum Lateranense decretum subdit : Trid.

a Unde jam in universa Ecclesia, cum in-
« genti animarum fidelium fructu obser-
a vatur mos ille salutaris confitendi sacro
a illo, et maxime acceptabili tempore Qua-
a dragesimæ : quem morem hæc Synodus
a maxime probat, et amplectitur tanquam
« pium, et merito retinendum. »

Communis tamen Theologorum, et Canonistarum sententia est fideles posse in qualibet anni parte, mense, aut die huic præcepto satisfacere. Et efficaciter probatur ex ipso Concilio Lateranensi, in quo latum, Lateranense et promulgatum est : nam solum ait : « Omnes fideles, postquam ad annos discretionis pervenerint, omnia sua peccata semel saltem in anno confiteantur, » Ubi nulla occurrit limitatio eam obligationem trahens ad determinatum Quadragesimæ tempus, sed magis libera ad totum annum extensio pro ejus adimplitione. Et confirmatur : nam idem Concilium, et eodem loco præcepit communionem in determinato anni tempore, nempe in Paschale, ut liquet ex illis verbis : « Suscipiens ad minus reverenter in Paschale « Eucharistiae Sacramentum, » Sicut ergo quia pro communionem determinavit hoc speciale tempus, ita eo specialiter urget Communionis præceptum : ita quia pro confessione assignavit totum annum, in nulla ejus determinata parte urget præceptum confitendi, sed in qualibet valet impleri. Et plane si oppositum intendisset Concilium, non se recte declarasse ! ; cum facile posset signare pro confessione Quadragesimam, sicut Pascha pro communionem. Et motivum oppositum non premit : quia ille mos, quem videmus in fidelibus confitendi in tempore proximo Paschali, ortum non duxit ab auctoritate, vel ex proprio mandato Ecclesiæ ; sed ex eo, quod fideles cum adimplaturi essent præceptum communionis, rationabile putarunt eodem fere tempore confiteri : tum ut utrique præcepto satisfacerent, tum ut per confessionem puriores ad Eucharistiam accederent : et forte multi intellexerunt ignoranter ad

utrumque tunc obligari. Quare consuetudo in his fundata minime sortita fuit, nec habet vim legis. Quam quidem laudavit Cone. Trid. tanquam piam, et conservandam : sed tamen nullam, cum facile posset novam, obligandi vim adjecit, sed in eodem statu reliquit. Et hæc, ut diximus, est communis, et non minus segura sententia. Nec refert, quod in aliquibus dioecesibus soleat pro implendo hoc præcepto assignari tempus Quadragesimæ per Synodalia statuta ; et fieri eo tempore catalogus confitentium, ut non confessi compellantur per censuras ad confitendum. Id, inquam, non refert : ex quo enim Ecclesia pro confessione assignavit unius anni spatium, non possunt Episcopi illud limitare, et majorem determinationem adjicere, nec id intendere existimandum est, sed studere, quod prædicto præcepto satisfiat eo saltem tempore, quod in frequentiori usu est inter Christianos. Vndequem constaret confessum semel jam esse in anno, minime obligare possent ad confitendum in Quadragesima, nec super hoc molestare ; sed solum, hoc præsupposito, ad communicandum in Paschate.

47. Majus dissidium occurrit in modo computandi annum pro adimplentione hujus præcepti assignatum. Et omissis aliis sentiis, duas reperimus celebriores, valde communes. Prima affirmat computandum esse a prima die Januarii usque ad ultimam Decembris. Quoniam annus ita communiter computatur hominum consuetudine : et sic annum accipiunt omnia jura, nisi aliud exprimant, et excipiant. Sic sentiunt Vasquez qu. 90, art. 3, dub. 1, Lugo disp. 15, nu. 157, Diana 2 part. tract. 17, resol. 54 et 3 part, tract. 4, resol. 81, et 4 part, tract. 4, resol. 206, Ochagavia, Gaspar Hurtado, Becanus, Franciscus, Bonæ Spei, et alii.

Secunda asserit prædicti anni comparisonem fieri debere ab una Quadragesima in aliam, vel ab uno Paschate ad alterum. Quoniam hic censetur annus Ecclesiasticus, accedente consuetudine, et apprehensione fidelium existimantium se in prædicta anni acceptione esse obligatos ad confessionem annuam; ita docent D. Antoninus 3 p. tit. 14, cap. 19, §3, Sylvester verbo *Confessio* 1, qu. 2. Victoria n. 126, alias 127, Martinas de Ledesma in 4, part.

2, q. 6, art. 5, dub. 6, Arauxoq. 84, art. 5, dub. 4, dubitat. 2, num. 27, (qui bonesTM, observat huic parti multum favere D. Tho-ôS[^] mam quod lib, 1, q. 6, art. 11,) Navarros[^];* de Pœnit, cap. 21, n. 45, Suarez disp. 30, Htr* sect. 3, N. Gabriel disp. 5, q. 2, N. Anto-Ccw* nius disp. 4, sect. 5, nu. 239, N. Francis-[^],^u eus cap. 7, punct. 5, pro eadem referens ijpu Henriquez, Azor, Coninchum, Reginaldum, Sa.Filliucium, Laymam, Bonacinam, Nugnum, Mercarum, Fagundez, Leandro, Trullench. in Decalogum lib. 3, cap. I, sect. 6, n. 54, dicens hoc esse certius, et securum morem Ecclesiæ. Denique Castro Palao disp. unica, punct. 20, § 2, nu. 10, dicit hanc sententiam esse communi Doctorum auctoritate receptam, quamvis ipse propendat in oppositam, seclusa, ut ille loquitur, auctoritate, spectatis præcise jure, et ratione naturali. Sed hoc ipso motivo huic secundæ, et communi sententiæ absolute subscribimus: quia non videmus, quid circa anni pro istius præcepti inchoatione potuerit ratio naturalis investigare, et minus diffinire. Nec in jure (saltem Canonico, quod solum pro re Ecclesiastica posset referre) aliquid reperimus, quod suffragetur illi opinioni : nam annus Ecclesiasticus quantum ad officium divinum, et alia plura incipit a principio Adventus. Alias vero in re, quam versamus, et quam hactenus Ecclesia non statuit, videmus annum communiter computari a Quadragesima in Quadragesimam, et hanc esse gentium, et populorum apprehensionem, et consuetudinem, quo tempore Quadragesima?, et Paschatis adimplendum instat annuæ confessionis præceptum : quod non contingeret, si annus pro illa inchoaret a principio Januarii. Cui consuetudini aperte favet Cone. Trid. loco relato n. præc. dicens : « Quem morem » (nempe satisfaciendi in Tri- Quadragesima præcepto annuæ confessionis, de quo loquitur) « hæc Synodus maxime me probat, et amplectitur tanquam pium, » et merito retinendum. » Aliunde vero ex opposita opinione, quod inchoatio sumenda sit a Januario, nullum videmus fidelium levamen, aut convenientiam aliquam toti Ecclesiæ provenire. Quare stare oportet pro sententia non minus probabili, et magis communi.

48. Illa ergo præsupposita, oportet decidere aliqua dubia, quæ ex hac circa an-

nuam

nuam confessionem, et Ecclesiæ determinationem suboriuntur. Et primum sit, an, qui confessionem integro anno omisit, teneatur illo transacto statim confiteri, cum primum possit. Negarr D. Antoninus 2. part. uirⁿ. lit. 9, cap. 6, § 3, Martinas de Ledesma loco cil. art. 5, dub. 7, Sylvester verbo *Eucharistia* 3. ct alii apud Dicastillum disp. 6, dub. 9, nu. 146. Et fundamentum eorum est, quod annualis confessio est onus alligatum uni anno : ergo obligatio ad annualem confessionem finitur cum ipso anno : « (consequenter contra illam obligationem non agit, nec peccat, qui transacto illo anno, omittit confiteri, quamvis possit, qui discursus magis explicatur, et fulcitur exemplo ejus, qui die Dominica omittit Missam : peccat quidem, sed non tenetur die sequenti illam audire : et exemplo clericici, qui hodie omittit recitare officium divinum, et non propterea obligatur cras illud repetere.

Sed dicendum est oppositum cum Soto in 4, dist. 18, qu. 1, art. 4, Nugno in add. quæst. 6, art. 5, difficult. 5, Victoria in Summa, num. 137, Arauxo q. 84, art. 5, dub. 4, dubit. 3, Navarro cap. 21, num. 45, Suarez disp. 36, sect. 4, Vasquez quæst. 90, art. 3, dub. 2, Lugo, Villalobos, et alii plurimis, quos refert, et sequitur Leander disp. 3, quæst. 41. Et ex nostris idem docent Gabriel a S. Vincentio quæst. 2, Philippus a Trinitate dub. 6, Urbanus, Antonius a Spiritu Sancto, et alii, quibus relatis subscribit N. Franciscus cap. 7, ponet. 4, num. 39. Et probatur destruendo oppositum fundamentum : nam præceptum annuæ confessionis sic est affirmativum, quod simul est negativum non differendi confessionem ultra annum : unde reddit banc sensum, quilibet fidelium confiteatur omnia sna mortalia semel in quolibet anno, et alia annum non differat: ergo teneamur non solum ex præcepto positivo adne confitendum in unoquoque anno, sed etiam ex præcepto negativo ad non differendum confessionem ultra annum : atque ideo non solum peccabimus non confitendo intra annum, sed etiam differendo confessionem, sive non confitendo quam primum transacto anno possimus. Sicut, ubi quis tenetur restituere, aut solvere intra aliquod tempus assignatum, peccat non solum in non restituendo intra illud tempus, sed

Salmant. Curs. Theolog. Tom. XX.

etiam illo transacto, si non restituat, cum primum possit, ut docent communiter Auctores ex leg. Celsus, § Sed ipse, ff. de receptis arbitr.

Porro præceptum Ecclesiasticum annuæ confessionis sic accipiendum dicimus, et exponendum esse (in quo poterat esse difficultas) suadetur; tum ex communissima, quam tuentur. Doctorum sententia: tum etiam, ex communi fidelium apprehensione et praxi ; ubi enim intra annum non confitentur, sentiunt se gravatos onere confitendi, quam primum possint, et onus illud non deponunt, aut ab eo liberos se putant, nisi confitendo. Tum præterea, ex fine ipsius præcepti, quia Ecclesia illud statuit, ut fidelium provideret salutem, quæ ex dilatione confitendi peccata, sive in peccati statu manendi, multum habet novi periculi ruendi in alia : atque ideo Ecclesia annuam confessionem præcipiendo voluit, mandavitque confessionem non solum intra annum fieri, sed etiam ultra annum non differri. Tum ulterius, ex proportionem ad divinum præceptum de poenitentia : ubi enim homo incidit in peccatum mortale, obligatur jure divino ad faciendum de eo poenitentiam, et ad illam non longo tempore differendam, et utrumque omittendo peccat, agendo tam contra præceptum affirmativum poenitendi, quam contra negativum non differendi longo tempore poenitentiam, ut late ostendimus disp. 4, dub. 2. Idem itaque proportionabiliter dici debet de præcepto ab Ecclesia imposito poenitendi mediante confessione intra annum : præsertim cum istud Ecclesiæ præcepturasupponat divinum, etsolum determinet tempus, in quo impleatur, ut sæpius a nobis inculcatum est ex doctrina, et declaratione Concilii Trid. sess. 11, cap. 5. Tum denique, ex ipsa consuetudine Prælatorum Ecclesiæ, qui solent excommunicare illos, qui in anno non confitentur. Excommunicant autem, non præcise quia confessi non sunt in anno, sed quia illo transacto nolunt confiteri. Idque liquet, quia Parochus nequit absolvere hos excommunicatos adhuc virtute cruciatæ, nisi velint confiteri, et ad confitendum se submittant ; et tamen possunt per cruciatam absolvere ab excommunicatione lata ob peccatum præteritum, etiamsi ab homine lata fuerit : signum ergo est hujusmodi

excommunicationes decerni a Prælatiſ Ec-
 clesiæ non præciſe ob peccatum præteritum
 omiſſionis confitendi intra annum ; ſed
 etiam et maxime quia illud peccatum ad-
 huc perſeuerat, et continuatur, uſque dum
 excommunicatus confiteatur, cum primum
 valeat. Idque magis confirmatur ex eo,
 quod, ut bene obſervat Arauxo loco cit.
 prælati ſic obligant ſubditos ad confeſſio-
 nem pro anno præſenti. in quo confeſſi
 non ſunt, ut licet eo elapſo confiteantur,
 nihilominus censeant eos adhuc obligatos
 eſſe ad novam confeſſionem in ſequenti
 Quadrageſima : et propterea eiſdem cen-
 ſuris. ac poenis exigant ab illis ſequentem
 confeſſionem, quibus exigunt præſentem
 pro anno præſenti. Quæ ſatis manifeſtant
 confeſſionem præceptam pro unoquoque
 anno non illi ſic alligari, ut cum eo finito
 finiatur, ſed potius manere, et urgere,
 uſque dum homo actu confiteatur. Pie ta-
 men crediderimus ita omittentem, et pro-
 craſtinantem annuam confeſſionem non
 committere tot peccata mortalia, quot ſunt
 occaſiones, in quibus oblatis non confitetur ;
 ſed continuare, et augere idem peccatum ;
 unde ſufficiet illi poſtea, et peccatum omiſ-
 ſionis, et tempus dilationis confiteri, ut
 contra Bonacinam, et alios non improba-
 biliter, nec inconſequentur multiplicantes

i»k *n ca5Q Peccala» docent Nugnus loco
 'alob. citato, Villalobos tract. 9, difficult. 28,
 num. 8, Diana 3 part. trad. 4, réſolut.
 35, Valentia, Layman, et alii, quos refert,
 et ſequitur Leander diſput. 3, quæſt. 42.
 Ex quibus ſatis conſtat ad motivum con-
 trariæ opinionis : nam præceptum iſtud
 non eſt pure affirmativum, aut determi-
 natum unius anni tempori, et ideo illo
 elapſo adhuc perſeuerat : oppoſitum au-
 tum contingit in præceptiſ audiendi ſacrum
 et recitandi officium divinum, quæ alli-
 gantur determinato die, et illo tranſacto
 ceſſant.

49. Unde incidenter colligitur eum, qui
 ob aliquam cauſam diſtulit confeſſionem
 unius anni uſque ad principium ſequentis,
 non poſſe una, et eadem confeſſione ſatis-
 facere præcepto confitendi in uno, et altero
 anno. Oppoſitum docent Gaspar Hurtado,
 Lugo, et Diana, quos refert, et ſequitur
 Leander loco citat, quæſt. 44. Quorum mo-
 tivum eſt, quod uno, et eodem actu poſſu-
 mus, et ſolemus duplici obligationi occur-

renti ſatisfacere. Sed conſectarium noſtrum Pr ^
 efficaciter demonſtratur : quia per illam
 confeſſionem factam in principio huius ^
 anni ſatisfit quidem, licet ſero, obliga- ^
 lionis confitendi in præterito anno ; ſed
 minime ſatisfit obligationi confitendi in
 anno præſenti: ergo per talem confeſſionem
 non poſteſt ſatisfieri obligationi confitendi
 in uno, et altero anno. Probatur ſecunda
 antecedentis pars, in qua ſola poterat eſſe
 difficultas : nam contingens eſt, quod in
 decurſu anni nunc incipientis committat
 homo unum, aut plura peccata mortalia,
 quæ debet ante finem talis anni confiteri :
 ergo per confeſſionem debitam pro anno
 præterito in principio anni præſentis fac-
 tam non ſatisfit Eccleſiæ præcepto obli-
 ganti per ſe ad præſentis anni confeſſio-
 nem de peccatis eodem anno commiſſis; ſed
 neceſſaria eſt illorum confeſſio in eodem
 anno. Nec ſatisfaciet, qui dicat contingens
 etiam eſſe, quod homo poſt illam primam
 confeſſionem non peccat mortaliter, et
 conſequenter, quod non teneatur ad novam
 in anno confeſſionem. Nam id facile refel-
 litur, quia id non ſalvat, quod in uno, et
 altero anno ſatisfiat præcepto per unicam
 confeſſionem : ſed ſolum quod in ſecundo
 non detur obligatio confitendi ob defectum
 materiæ : iſtud namque præceptum ſolum
 obligat conſcios peccati mortaliſ nondum
 confeſſi, juxta ſuperius dicta n. 44.

Nec ille ſatisfaciet, qui dicat, quod ^
 licet ſuccedat aliquod peccatum mortale, ^
 jam homo ſatisfecit antecederet præceptor
 confeſſionis pro illo anno. Nam id etiam
 rejicitur : quia tale peccatum in aliquo
 anno confitendum eſt ad ſatisfaciendum
 Eccleſiæ præcepto de annua peccatorum
 confeſſione ; ſed juxta tale præceptum non
 pertinet iſtus confeſſio ad annum ſequentem:
 ergo pertinet ad annum præſentem, in quo
 committitur : ergo adhuc in ipſo præſenti
 anno tenetur homo ad annuam confeſſio-
 nem peccati denuo commiſſi, non obſtante,
 quod in hoc ipſo anno confeſſus fuerit.
 Unde minime verificatur, quod per unam
 confeſſionem in principio anni factam ſa-
 tisfiat præcepto confitendi in anno præſen-
 ti, et in anno præterito : nam, ſi peccatum
 mortale non ſuccedat, non obligat præcep-
 tum : ſi autem ſuccedat, tenetur homo
 illud illo anno confiteri. Et, ſi fiat recur-
 ſus ad alium annum ſequentem ; inde fiet

aunum

annum Ecclesiasticum pro impletione hujus praecepti non computari a Quadragesima in Quadragesimam, sed inchoare ab ultimo peccato mortali, quod homo admisit. Id vero dicere est nullum terminum fixum pro communitate fidelium in adimplendo annuam confessionem statuere, et contradicere ipsorum fidelium apprehensioni, et Pastorum praxi in usu satisfaciendi huic praecepto, ut vidimus num. prae, est etiam contra communem sententiam num. 47 relatam, quam defendunt Leander, et aliqui ex his, quos modo impugnamus, et possemus inconsequentiae arguere. Sed pro hac nostra resolutione siintSotus in 4, dist. 18, q. 1, art.4,Nugst^nus q. 6, art. 5, difficult. 5, Navarrus cap. ££ 21, q. 95, Suarez disp. 36, sect. 4, Bonacina, Becanus, Filliucius, et alii piures. Et fjz. motivumcontrariae sententiae non urget: fatemur enim non repugnare in genere, quod per unum actum fiat satis duobus praeceptis : sed in praesenti occurrit specialis ratio, ne id contingat : quia nequeunt praeceptum unius anni, et praeceptum alterius auni concurrere per se in una duratione, et cadere supra eandem rem praeceptam : sicut namque sunt duo anni, sic etiam duae confessiones praeceptae, ut constat ex dictis, et magis constabit ex immediate dicendis.

50. Dubitatur secundo, an qui intra annum confessus est peccata mortalia, quorum erat conscius, et postea ante finem anni peccavit mortaliter, teneatur illo anno ilerum confiteri, ut satisfaciat praecepto annuae confessionis ? Negant Bonacina disp. 5, q. 6, sect. 2, punct- 4, Lugo :*z disp. 15, sect. 7, n. 164, Diana, Castro Palao, Coninchus, Leander, et alii, quos ^•refert, et sequitur N. Franciscus cap. 7,,punct.4, num. 42. Et moventur : quia praeceptum annuae confessionis solum obligat ad confitendum semel sive una vice in anno manifestando in confessione omnia mortalia, quae tunc poenitenti post sufficientem discussionem occurrunt: ergo cum fidelis hoc facit, adimplet praeceptum annuae confessionis : ergo quamvis post hoc factum peccet mortaliter, non tenetur ad aliam iu eodem anno confessionem, sed potest reservare illa peccata pro confessione in sequenti anno facienda.

Sed securior et etiam verior est contra-

ria sententia, quam docet Suarez disp. 36, sect. 3, n. 9, Henriquez lib. 4, cap. 4, n.dirior

2, et 6, Mercarus in 3, part. 6, q. 6, art.

2, et alii. Probatur: tum, quia in cap.Hennq.

Omnis ulritisque praecipitur confiteri semelMccrrar'

in anno omnia peccata mortalia in eo anno commissa, quorum homo conscias fuerit ; sed in casu proposito homo non confitetur omnia peccata illo anno commissa, quorum conscius est : ergo tenetur illa confiteri ante illius anni finem : atque ideo non satisfacit annuae confessionispraecepto confitendo semel in qualibet parte anni, si post illam confessionem alia mortalia ante finitum annum succedant. Tum, quia consuetudo fidelium, et Ecclesiae id vehementer confirmat : ut enim recte vidit Suarez, nemo contentus est confessione priori tempore facta, si postea tempore Quadragesimae habeat conscientiam novi peccati mortalis : et proplerea Praelati eo tempore compellunt ad confessionem : signum ergo est adesse tunc, si tunc detur conscientia peccati mortalis, obligationem satisfaciendi praecepto annuae confessionis.

Nec id revocari poiest in obligationem, ρ^*“

quam fideles eo tempore habent suscipien-(tDæ,?Jin

di Eucharistiam, pro quo debent mortalium confessionem praemittere : quia non solum communicaturi, sed etiam alii se reputant obligatos ad confitendum tempore peccata mortalia hactenus non confessa. Quin et communicaturi se reputant sub hoc munere non solum ex praecepto communicandi, sed etiam ex praecepto annuae confessionis. Haec autem communis fidelium existimatio, accedente Pastorum praxi, vel id ipsum compellentium, multum urgere debet apud prudentes. Tum denique, nam ex opposito fieret eum, qui in principio hujus Ecclesiastici anni, nempe post octavam Paschalis lapsus fuit in aliquod mortale, quod statim confessus est, adimplere intra praeceptumannuaeconfessionis, manereque exoneratum ab illo, quamvis innumera peccata mortalia in hoc eodem anno committat ; quin, et posse illorum, el aliorum committendorum confessionem usque ad finem sequentis anni differre, transigendo duas Quadragesimas praesentis videlicet, et sequentis anni absque confessione tot peccatorum. Id vero licet admittatur ab Adversariis, revera est inconveniens propter oppositionem ad communem apprehen-

sionem fidelium, quos avertit a communi usu, commendatoque in Cone. Trid. confitendi in Quadragesima, eumque desere- rent, si intelligerent, vel conscius peccati mortalis non obligari ad confitendum ante finem anni, ut Adversarii docent ; accedunt namque communiter eo tempore,quia com- muniter judicant se obligatos. Opponitur etiam praxi Pastorum fidei monilis,et poenis urgentium, ut confiteantur tunc, quidquid fuerit de aliis intra annum confessionibus. Opponitur denique rationi congruentis in assignando aliquem terminum fixum præ- dictæ obligationis : nam juxta contrariam opinionem in arbitrio peccantium positum est differre confessionem per duos fere annos, ut supra expendimus : et Ecclesiæ nequit constare, quando huic obligationi satisfecerint ; et opus habebit de singulis inquirere, quando confessi fuerint ultima vice.

Môituvum Motivum autem contrariæ opinionis fa- 'W'^cile diluitur : nam, qui in principio anni peccavit, et confessus est, coepit quidem adimplere præceptum de confitendis pec- catis eo anno commissis ; sed non manet absolute liber ab onere annuæconfessionis, quia potest alia in eodem anno committere, quæ cadunt sub præcepto pro eo anno obli- gante usque ad ejus finem. Unde, si iterum peccat mortaliter, iterum confiteri tene- tur. Si autem mortaliter non peccat, ma- net in fine liber, quia omne mortale, quod commisit,jam eo anno confessus fuit, juxta superius dicta num. 44, ubi statui- mus solos conscios peccati mortalis non confessi obligari isto præcepto. Quare satis erit juxta ibidem dicta, si hoc Paro- cho manifestet.

51. Hinc vero aliud dubium suboritur, an scilicet idem dicendum sit, ubi quis adhibita sufficienti examinis diligentia confitetur omnia mortalia eorum, quæ tunc illi memoriæ occurrunt, et post confessionem recordatur alterius peccati mortalis prius obliti ; tenebitur ne illud eodem anno confiteri, ut satisfaciat annuæ

Sujrez confessionis præcepto ; Suarez disp. 36, sect. 4, num. 8, respondet non teneri. Et opponens sibi, quod sed. 3 statuerat, et amplexi fuimus num. præced.eum scilicet, qui post confessionem mortalium intra annum factam labitur in aliud, obligari ad novam hujus confessionem intra eundem

I annum ; quia Ecclesia præcipit confiteri omnia mortalia illius anni ; ergo pariter si in confessione omittat aliquod peccatum mortale propter oblivionem, ubi ejus re- cordatur, tenebitur illud intra eundem confiteri. Id, inquam, cum sibi opposuisset Suarez, respondit negando consequentiam: quia obligatio, ait ille, confitendi intra eundem annum peccatum post primam confessionem commissum, magis oritur ex usu fidelium, et consuetudine Ecclesiæ, quam ex vi verborum ipsius præcepti: quæ consuetudo est circa peccata denuo commissi, quæ nec per se, nec per accidens in prima confessione auferri potuerunt, sed non est, nec vim habet circa peccata invincibiliter in priori confessione oblita, quippe quæ saltem indirecte, et per acci- dens in illa remissa sunt. Sed contra hanc responsionem invehitur Arauxo q. 84,dub.*@i> 4, § *Sed quis non videat*, vocans illam voluntariam, et asserens, quod licet ea opinio sil speculative probabilis, oppositum tamen in prati est probabilius.et securius: nam sicut ille,qui post præcedenlem confes- sionem novum mortale committit, si illud intra eundem annum non confiteretur, peccaret contra præceptum annuæ confes- sionis obligans ad confessionem omnium mortalium ejusdem anni : ita qui incul- pabiliter in confessione non recensuit aliqua mortalia propter oblivionem, si postea eorum recordetur, tenetur illa eo anno confiteri ; quod, si non faciat, agit contra tale præceptum obligans ad confes- sionem omnium mortalium illius anni, atque ideo peccat. Si enim regula ex illo præcepto desumpta est generalis, nempe confitendi in unoquoque anno omnia pec- cata nondum confessa ; nihil pro disparitate refert, quod vel fuerint commissi post primam confessionem, vel quod in prædicta confessione inculpabiliter omissa fuerint: de illis namque, et de istis verificatur esse peccata nondum confessa, atque ideo materiam illius præcepti pro annuali con- fessione.

Videmu rei difficultatem ab utraque parte, et haeremus: sed attentis omnibus, inversa aliquo modo Arauxn censura, ju-1ôĩ dicamus ejus sententiam esse speculative'4.^ probabillem, oppositam vero opinionem esse in praxi probabiliorem, et satis secu- ram. Primum patet ex præmisso funda- mento

mento a paritate inter utraque peccata, quod nou leviter premit, ne minue conse- quenter procedamus. Et eidem suppetias ferre possumus alia similitudine in hunc modum; nam, sicut Cone. Later, in illo cap. *Omnis utriusque* præcepit, quod omnis fidelis in quolibet anno confiteatur omnia mortalia peccata, quorum conscius sit ; sic Cone. Trid. sess. 13, cap 7, præcipit, quod nemo conscius mortalis accedat ad sacram Eucharistiam, nisi præmissa sacramentali confessione : sed in casu, quo quis pro sumendo Eucharistiam confiteretur omnia peccata mortalia.quæ post diligens examen illi occurrerent, si postea alicujus mortalis ia confessione inculpabiliter obliti recor- daretur, teneretur illud confiteri ante Eucharistiae sumptionem ; quamvis tale peccatum supponeretur in prima confes- sione indirecte remissum, et homo conse- quenter esset in statu gratiæ. Et ita docent ipse Suarez de Eucharistia disp. 66, sect.3, vers. *Sed hujus occasione*. Et Logo (ut plu- rimos omittamus) disp, 14, de Eucharist, sect 6, n. 26, dicit esse praxim, et consen- sum omnium fidelium : ergo pariter in casu, quo quis post diligentem discussio- nem confiteatur omnia mortalia, quæ me- moriæ occurrunt, si postea ante elapsum annum confessionis recordetur alicujus nondum confessi, tenebitur ante anni fi- nem confiteri ; nec aliter præcepto omnia confitendi poterit satisfacere ; quamvis supponatur esse in gratia, quod videtur esse finis præcepti, sicut et præcepti con- fitendi omnia mortalia ante Eucharistiæ •umptionem.

52. Secandum etiam suadetur. Tum, quia illam,quam Suarez docuit sententiam, , x docent etiam alii Auctores, tam antiquiores nwnnillo.quam moderniores Sylvester, Victoria, bX(Navarrus, Toletus,Valentia, Joannes de la Cruz, Bonacina, Reginaldus, Nugnus, Co- i::; ninchus, Filliucius, Molfecius, Villalobos, cçlyi-Sylvins, Layman, Fagundez, Granados, Lago, Dicastillo, Gaspar Hurtado, Diana, t ù !. N. Gabriel, N. Antonius, quos omnes re- ii^'ferl, el sequitur N. Franciscus cap. 7, panel. 4, num. 43. Et alios possumus addere; sed superfluum est. Tum etiam, ?» 0i communi usu, tam pastorum, quam yj pœnitentium : ubi enim homo post dili- gens examen confitetur omnia mortalia, ■ quæ memoriæ occurrunt, censetur suffi-

cientissime adimplevisse præ-æptum annuæ confessionnis , quamvis aliqua peccata veniant postea in memoriam, quæ ab illa prius inculpabiliter exciderant : nec enim necessarium censetur illa ante finem anni confiteri: sed remittuntur ad aliam alio tempore confessionem, sive voluntariam, sive ex præcepto. Tum præterea, ratione fundata in intentione, et fine tam Ecclesiæ præcipientis.quam pœnitentis eiobedientis: nam finis, quam Ecclesia annuam confes- sionem præcipiens intendit, est, quod fideles adimpleant divinum Christi de confessione præceptum. et non diu perse- verent in statu peccati : cui fini, et inten- tioni facit salis ille pœnitens, qui diligen- ter discussa conscientia confitetur omnia peccata mortalia tunc memoriæ occurren- tia : hic enim quantum in se est. omnia confitetur, et facit confessionem formaliter integram : unde absque dubio satisfacit divino Christi præcepto, et statam justifi- cationis consequitur. Quare, sicut licet aliud peccatum postea memoriæ occurrat ; non tenetur jure divino ai aliam statim novam de illo prius oblito confessionem, sed potest illud remittere ad aliam alio tempore ex jure divino faciendam ; sic etiam jure Ecclesiastico non obligatur ad aliam tunc pro illo peccato confessionem ; sed sufficit, quod illud anno sequenti, aut cum voluerit, confiteatur. Tum denique ab inconvenienti ex opposita opinione : nam, si facta prius integra ex intentione, atque etiam ex diligenti confessione, occurrente memoriæ peccato prius oblito, tenetur ho- mo illud ante finem confiteri ; pariter, si post secundam confessionem aliud occur- rat, tenebitur ad tertiam : et si post hanc aliud in memoriam veniat, tenebitur ad quartam, et sic de aliis sine fine, sed ante finem anni. Nec casus est impossi- bilis, nec infrequens, præsertim in perso- nis scrupulosis ; consequens vero est incre- dibile, utpote afferens pœnitentibus im- mensum onus, et non minorem pastoribus molestiam in tot confessionibus faciendis, et audiendis, præsertim in angustia tem- poris, et magno pœnitentium concursu, quæ simul adsunt circa finem anno pro isto præcepto adimplendo. Tenendum ita- que est pœnitentem,qui sufficienti examine confessus est omnia mortalia sibi occur- rentia, licet peracta confessione, aliud,

aut alia occurrant, satisfecisse plene illius anni præcepto, et non teneri ad confitendum iterum ante anni finem : sed posse peccata denuo memoriæ occurrentia ad aliam confessionem ultra illum annum transmittere.

orenni- Ad fundamentum vero Arauxii respon-
 üüda ^elar ex nnine^'d,e dictis, disparilatem
 B.MI0 inter utrumque casum esse salis mani-
 festam : nam licet Ecclesia præcipiat con-
 fiteri singulis annis omnia mortalia non
 confessa ; tamen inter eum, qui post con-
 fessionem committit novum mortale, et
 illum, qui post confessionem rite, el legi-
 time factam, alicujus mortalis prius obliti
 recordatur, adest notabilis differentia.
 Nam de primo nullatenus verificatur. quod
 illud novum peccatum confessus fuerit : et
 ideo debet illud ante finem confiteri, ut
 satisfaciat Ecclesiae omnium confessionem
 præcipienti : præsertim cum manifeste ex-
 ciderit a gratia ad quam Ecclesia suo præ-
 cepto intendit fideles annis singulis repa-
 rare. Sed de secundo e contra verificatur,
 quod omnia sua mortalia ex intenttione in
 confessione exposuerit, et reipsa in con-
 fuso, el quantum fuit ex parte doloris uni-
 versalis.exposuit; et ab omnibus, nempe ab
 explicatis directe, et a non explicatis indi-
 recte absolutus est, ac denique gratiam
 justificationis assecutus in ea permanet :
 quod est finis ab Ecclesia intentus in præ-
 cepto confitendi in unoquoque anno mor-
 talia non confessa. Quare de isto secundo
 præsumendum non est, quod ab Ecclesia
 obligetur ad aliam novam in eo anno con-
 fessionem : præsertim accedente opposita
 fidelium apprehensione, ac consuetudine,
 et non minus communi Paslorum appro-
 batione. Illud etiam, quod pro Arauxo
 addidimus, non urget, sed diluitur conces-
 so antecedenti, et negando consequentiam.
 Ratio disparitalis est, tum, quod antece-
 dens asserit communis sententia, conse-
 quens autem communis sententia negat :
 quod motivum m rebus moralibus magni
 ponderis solet esse ; quippe notabilis adeo
 differentia nequit non ex urgenti aliqua
 radice descendere. Tum etiam tet detegi-
 mus radicem) quod Ecclesia in præcepto
 de quo agimus, non jubeat, ut quis post
 confessionem rite peractam, si alicujus
 mortalis postea recordetur, illud confitea-
 tur ante finem anni ; nec tale quid, aut

simile in eo præcepto reperimus ; quin
 usus pœnilentium, el pastorum déclarai
 opposiium, ul hactenus expendimus. At
 vero precepturn Ecclesia? quantum ad
 sumptionem Eucharistiæ expresse jubet
 confessionem cujuscumque peccati, etiam
 si homo supponatur in stalu gratiæ, præ-
 mitti debere. Sic enim habet Cone. Trid.,[^]
 loco cit : ¶ Ut nullus sibi conscius peccatiM
 « mortalis, quantumvis sibi contritus vi-
 « dealur ; absque præmissa sacramentali
 « confessione, ad sacram Eucharistiam
 « accedere debeat :quod ab omnibus Chris-
 « tianis, etiam ab iis sacerdotibus, quibus
 « ex officio incubuerit celebrare, hæc sancta
 « Synodus perpetuo servandum esse decre-
 « vit.»Unde circa hoc non relinquitur con-
 troversia.

53. Ex qua resolutione possumus aliquas
 ei similes, velut appendiculas colligere.
 Nam si quis tempore annuæ confessionis
 recensens omnia alia peccata mortalia, ex
 justa causa tacuit aliquod, dubitari potest,
 an teneatur illud intra eundem annum
 confiteri, quando jam absque inconvenienti
 potest? Et respondetur negative cum Lugo,
 Dicastillo, Leandro, N. Gabriele, et aliis[^]
 apud istos, quos refert, et sequitur N.Laat
 Franciscus loco cit. num. 44, contra So-[^]*,
 tum, Cordubam, et aliquos alios, qui affir-
 mant teneri. Et fundamentum stat in
 superius dictis .-quia prædictus rite confes-
 sus est, et de omnibus peccatis vel directe,
 vel indirecte, absolutus fuit,et de novo non
 incidit in aliquod mortale, ut supponitur.,
 ergo sicut in tali casu adimplevit divinum
 Christi præceptum de confitendo absolute;
 ita et satisfecit Ecclesia? præcepto de con-
 fitendo in singulis annis : ergo non tenetur
 illo anno iterum confiteri de tali peccato ;
 sed potest illud remittere ad aliud tem-
 pus, sicut de peccato oblito iuculpabililer,
 et postea memoria? occurrente dictum
 fuit.

Oppositum dicendum est, si quis habens
 unum peccatum mortale, a cujus confes-
 sione excusaretur ob justas causas confi-
 teretur sola venialia, et indirecte ab illo
 mortali absolveretur : hic enim adhuc in-
 tra illum annum cessantibus justis causis,
 tenetur illud mortale confiteri ut bene
 observavit Dicastillo disp. 6, dub. 8, num.
 138. Quoniam confessio, quam fecit, licet
 fuerit formaliter integra, non fuit tamen0'''

confessio

confessio peccati mortalis, quæ sola est materia praecepta ; unde non potest de illo dici, quod satisfecerit positive præcepto, et propterea ubi non adest justa causa tacendi illud peccatum, debet illud eodem anno confiteri. Sed quid, si confitendo peccata venialia confessus est unicum, quod tunc praeise occurrebat, peccatum mortale dubium, si postea .certo cognoscat fuisse mortale, tenebitur ad confitendum illud ut certum, antequam annus finiatur ? Respondetur non teneri : quia licet materia praecepti Christi, et praecepti Ecclesiae non sint peccata venialia, est tamen peccatum mortale dubium, ut suo loco dicemus. Unde confitendo illud peccatum mortale dubium, satisfacit Ecclesiae præcepto de annua confessione : et alias in eo anno non incidit in aliud mortale novum, ut supponitur. Quod vero intra illum annum recognoscat levisse certe mortale, non obligat ad illud ut tale statim confitendum, quia illud alias jam confessus fuit ; sed potest illud, ut certum ad aliud tempus sequentis anni remittere. Videatur Dicastillo ‘5’ lococit. num. 134, ut ex proiesso dicemus dub. 6.

tat Idem dicendum putant Dicastillo, et Logo de eo, qui in periculo repentinas mortis positus confessus est unum aliquod mortale, sed alia, quæ habebat confiteri non potuit, censent namque hunc, licet illud periculum evadat, non teneri in illo anno ad aliam confessionem, quia illa prima implevit annuae confessionis praeceptum. Quod tamen videtur assensu difficile : quia cum contingens sit illum habere plurima mortalia, et atrociora illo uno confesso, absurdum apparet, quod ejus solius confessione liberetur ab onere omnia illa eo anno confitendi. Sed nihilominus non audemus negare auctorum opinionem esse probabilem : quia praedictus fecit per se, et ex sua intentione integram formaliter omnium suorum peccatorum confessionem, quamvis cuncta recitare non potuerit ; et deinde constitutus est in statu gratiae, et reconciliationis cum Deo ; quod videtur esse praecipuus hujus Ecclesiastici praecepti finis : quare si denuo non incidat in novum mortale, ut supponendum est, excusabitur a nova in illo anno confessione. Sed si in mortale labatur, tenebitur illud ante finem confiteri justa superius

dicta nurn. 50, et consequenter omnia alia, quorum conscientiam habet, et in prima illa repentina pro articulo mortis confessione explicare non valuit : ubi enim de mortalibus confessio sit, omnia non confessi debent exponi, cum unum absque aliis omnibus nequeat remitti. Prior autem confessio, quamvis pro tunc satisfecerit præcepto Ecclesiae, ut concedimus ; satisfecit tamen satisfactione inadæquata : quia exsolvere non potuit pro peccatis postea eodem anno committendis : quare, si subsequantur, opus est illa ante finem anni confiteri. Hinc colligimus falsam esse opinionem ejusdem Lngonis disp. 15, num. 180, Dicastillo ubi supra num. 142, et N. Antonii disp. 4, sect. 5, num. 249, docentium illum, qui toto anno praecedenti omisit confessionem, si inchoato hoc anno praesenti confiteatur, manere liberum ab obligatione hoc anno confitendi. Quia vel Logo succedunt nova peccata, vel non ? Si hoc Dicastillo ultimum, deobligatus quidem manet, quia non adest materia praecepti. Si vero primum ; omnino tenetur illa nova peccata eodem anno confiteri, quia in anteriori confessione non explicuit, nec potuit ; cum tamen singulis annis debeat confiteri omnia peccata hactenus non confessi. Quæ satis constant ex dictis num. 49, et declarari magis possunt exemplo ejus, qui singulis annis debet solvere unum aureum : nam si in praecedenti anno illud non solvit, quamvis illud solvat in principio hujus anni, non satisfacit obligationi anni praesentis, sed debet aliud pro eodem solvere. Et ita docent Sotus, Nugnus, Navarrus. Suarez, Bonacina, et alii plures apud N. xavar. Franciscum cap. 7, punct. 4, num. 45, qui aliam tertiam, et quasi mediam refert sententiam, in eamque inclinare videtur : sed vere non habet locum, et huic secundae oportet stare. Alias appendiculas non addimus, qui et has ipsas scribere molestum ducimus, eandemque molestiam sapienti lectori timemus, qui malet profecto unam aliquam notabilem difficultatem, cui superandae, continuata? attentionis filo accingeremur. Sed patientia opus habemus in tractandis his moralibus, sive practicis, quæ ad tam minuta in singulari descendunt,

54. Tertium dubium in materia, quam versamus, est, an qui in principio, vel

*631!

medio anni prævidet se postea non habiturum copiam Confessarii, vel alia via impediendum loto sequenti tempore fore a facienda confessione, teneatur illam anticipare priusquam ad illas augustias, et finem anni deveniat ? Et supponitur talem habere conscientiam peccati mortalis, quod solum est hujus præcepti materia : unde si habeat sola venialia minime obligatur, vel absolute, vel ex tali suppositione illa confiteri. Neminem legimus, qui negat in casu proposito obligari peccatorem ad anticipandum annuam confessionem : quamvis aliquos id negantes referat suppresso nomine Ludovic, a S. Joan. q. 5, de poenit. art. 6, dub. 7. Sed communis Doctorum sententia affirmat obligari ad hanc præceptionem. Ita Sylvester, Tabiena, Navarrus, Villalobos, Suarez, Vasquez. Bonacina, Diana. Lugo, Dicastillo. et alii plures apud N. Franciscain ubi proxime, num. 40. Fundamentum est : quoniam ab initio anni præsentis incipit obligare præceptum annuæ confessionis, sive, et in idem recidit. præceptum illud comprehendit totius anni spatium : ergo si homo non potest illud implere tempore sequenti, tenetur implere in antecedenti ; atque ideo prævenire confessionem. Sicut quia præceptum audiendi Missam die Dominica obligat a mane usque ad meridiem, et totum illud tempus complectitur, si mane hora septima prævidet ea elapsa non habiturum deinceps facultatem Missam audiendi, tenetur statim illam audire, ut præcepto satisfaciat. Hinc etiam fit habentem peccata reservata, et copiam confessarii potentis ab eis absolvere, teneri nunc illa confiteri, si prævidet in decursu anni non habiturum copiam similis confessarii talem facultatem habentis.

Juxta hanc communem sententiam sunt, qui colligant, et consequenter, ut putant, sentiant eum, qui in hoc anno prævidet se in sequenti non habiturum copiam confessarii, vel alio obstaculo impediendum a confessione, obligari ad anticipandum anni sequentis confessionem, illam exequendo.

DiQstii. Pro qua opinione Dicastillo disp. 7, dub. Duiud H>num. 183» refert graves Auctores D. Patui). Bonaventuram, Durandum, Paludanum, Major. Majorem, Navarrum, Canum, et Medinam Kav»r. Complutensem. Et ex Modernis idem do- Cino, Medina, Hurtado, cet Gaspar Hurladodisp. 7, difficult. 13, et

plures alii apud Leandrum disp. 3» quæst. •16. Quorum fundamentum est et stare videtur in præmissa resolutione : nam si prævidens non posse facere confessionem in fine, aut decursu anni, tenetur illam facere in principio : idemque contingit proportionabiliter in Missa, et aliis rebus, ad quas tenemur : cur prævidens se non posse in anno præsentis confiteri, non obligatur ad confitendum in præsentis, anticipando tempus obligationis præcepti? Hæc opinio est valde probabilis ab auctoritate illam docentium. Sed subscribimus opposite, quam tuentur Dicastil. loc. cit. n. 184, Leander disp. 3, qu. 46, Delgadillo c. 17. dub. 36, et probatur diruendo simul oppositum fundamentum : quoniam nemo tenetur adimplere aliquod præceptum, priusquam illud obligare incipiat: ergo quamvis ille, qui est constitutus in anno, in cujus decursu, et fine desperat se posse confiteri, tenetur confessionem prævenire, quia jam cœpit obligatio confitendi in tali anno ; nihilominus ob oppositam rationem, qui in anno præsentis prævidet non posse confiteri in sequenti, non tenetur sequentis anni confessionem prævenire, de præsentis confitendo ; quippe cum modo non currat obligatio confitendi in sequenti anno.

55. Et si inquiras, quid juxta præmissas resolutiones dicendum sit, tum de illo, qui existens in peccato mortali prævidet se non habiturum deinceps longo tempore, et præsertim in articulo mortis copiam confessoris, ut contingit in pergentibus ad gentes barbaras, et intereas degentibus? Tenebitur ne ad præveniendum confessionem pro eo articulo præceptam confitendo de præsentis ? Tum de illo, qui ob defectum memoriae experientia cognitum, timet, quod de peccatis mortalibus, quæ modo habet, et cognoscit, non recordabitur in fine anni ? Obligabitur propterea ad præveniendum illud tempus, et faciendum statim de mortalibus cognitis confessionem ?

Ad primum quaesitum respondetur, eam difficultatem non esse regerendam ad confessionem, ut præceptam solo jure Ecclesiastico determinante pro singulis annis confessionem, quidquid de mortis articulo fuerit ; sed ad confessionem ut præceptam in articulo mortis jure divino, quod

quod tunc specialiter urget, ut docent unanimiter Theologi, quamvis alias dissideant circa obligationem ex praedicto jure in aliis durationibus vitae, aliquibus restringentibus ad determinata tempora, aliis prorsus laxantibus usque ad ipsum mortis articulum, ut constat ex disp. 3, dub. 7. In suppositione itaque, et sensu praemissis Lcander disp. 3, sect. 11, docet hominem illum non teneri ad anticipandum confessionem.

Pro qua resolutione nullum alium in particulari refert; sed solum dicit alios modernos, quorum nomina supprimit, idem docere, et quod in simili docet Azor, et probabile reputant Joan, a Cruce, et Joan. Sanctius. Fundamentum autem est illudmet, quod supra pro nostris resolutionibus expendimus: nam ideo qui praevidet hoc anno se in ejus fine non habiturum confessarii copiam, debet confessionem anticipare, quia praedictum praeceptum coepit obligare ab hujus anni principio: e converso autem, qui praevidet, quod anno sequenti non poterit confiteri, non tenetur anticipare hoc anno confessionem anni sequentis, quia praeceptum pro sequenti adhuc non coepit obligare in praesenti anno. Sed etiam in casu proposito praeceptum divinum confitendi in articulo mortis non obligat de praesenti; siquidem de praesenti non occurrit talis articulus; cum homo sanus sit, et procul distans ab eo periculo: ergo quamvis nunc praevideat non habiturum deinceps copiam confessarii, nec locum confitendi, non obligatur confessionem pro illo tunc debitam, nunc anticipare.

Sed contrarium omnino dicendum est cum communi, et secunda sententia, quam tuentur Paludanus, Sylvester, Tabiena, ano, D. Bonaventura, Richardus, Durandus, Major, Gabriel, Henriquez, Suarez, itat Fagnandez, Layman, Gaspar. Hurtado, foi; Logo, Molfesius, Bonacina, Diana, Reginaldus, Villalobos apud Leandrum loco hpsi citato, qui recognoscit, et fatetur hanc esse communem. Addimus N. Antonium, (in opinionibus alias minime scrupulosum) feanidisp. 4, sect. 2, n. 214, et Delgadillum Bœaifnon absimilis ingenii) cap. 17, dub. 36, [h in fine. Et hinc probatur primo: quia in Mpl re adeo gravi, a qua pendere potest aeterna salus, oportet illud asserere, quod ab omnibus communiter asseritur, et securissi-

mum est in ordine ad talem finem: ergo debemus asserere eum, qui de praesenti habet copiam confessarii, et praevidet, quod illa carebit deinceps, et in ipso articulo mortis, obligari ad praeveniendum eam confessionem, ad quam in eo articulo faciendam jure divino tenetur. Probatur secundo destruendo oppositum fundamentum, et aperiendo falsam æquivocationem, cui innititur: nam licet multi (quos impugnavimus loco proxime citato) opinentur praeceptum divinum confitendi peccata non urgerein aliqua determinata vitae duratione, nisi in proxima morte, sive cum hujus periculum adest: nihilominus praedictum praeceptum obligat, decurritque per omnia vitae spatia, incipitque obligare ab ipso primo usu rationis: cujus manifestum signum est, quod in qualibet vitae parte potest impleri; et non posset proprie impleri, nisi obligaret. Itaque sicut in quolibet vitae spatio, aut tempore potest homo mori, aut incidere in moriendi periculum; ita in quolibet obligatur jure divino ad non moriendum in mortali, sive ad procurandum non mori absque mortalium confessione. Ubi autem datur praeceptum obligans, et quis praevidens, quod transacta occasione, quam ei satisfaciendi habet, non poterit postea illud adimplere, debet de praesenti anticipare ejus adimplentionem: et hac de causa, qui praevidet, quod in fine anni non poterit satisfacere ecclesiastico de annua confessione praecepto, tenetur illam praevenire confitendo de praesenti: sicut e converso, quia praeceptum confitendi in sequenti anno non obligat, nec coepit obligare in praesenti, licet aliquis in praesenti praevideat non habiturum in sequenti copiam confessarii, non obligatur ad anticipandum futuri anni confessionem, ut satis constat ex dictis n. praeced. Cum ergo homo jure divino teneatur confiteri mortalia ante mortem, si praevideat se in ejus articulo non habiturum confessarii copiam, tenetur ad anticipandum alio tempore, licet ab illo articulo distante, confessionem divino jure praeeptam.

Ad secundum respondetur negative: nam praeceptum confessionis de peccatis in specie, et numero non obligat ad summam, extremam, et metaphysicam diligentiam circa eorum recordationem, et relationem; sed ad id sufficit alia inferior,

et prudentialis, qualem adhibere consuevimus in aliis rebus gravibus, quæ cordi sunt, ut docent communiter Auctores apud N. Franciscum.c. 6, punct. 2: sufficit itaque pro adimplendo tam Divino, quam Ecclesiastico confessionis præcepto confiteri illa peccata, quæ post præmissam in sensu dicto diligentem conscientiæ discussionem memoriæ confitentis occurrunt, quamvis aliorum non recordetur. Qua de causa licet aliquis probabiliter conjiceret, atque speraret, ut facta longa, et prolixissima inquisitione, occurrerent sibi aliqua peccata præter illa, quæ hactenus in mentem venerunt, non teneri ad hujusmodi exactissimam diligentiam docet cum aliis Bonae, **MM** disp. 5, qu. 5, punct. 2. Hacque doctrina præsertim se gerere debet confessarius cum personis scrupulosis, et timidis cum excessu conscientiæ : quas non dubitamus amentia? periculum subituras, si in eam, quamsæpiustentanfiexactissimam diligentiam imprudens confessarius illas se committere permetteret, aut, quod pejus est, juberet. Eadem etiam de causa, quamvis aliquis sit lubricæ memoriæ, ac timeat, quod tempore confessionis omnium suorum peccatorum non recordabitur, nihilominus non obligatur ille, cum ea committit, vel alio tempore scribere, ne illa obliviscatur : quia id, præterquam habet alia inconvenientia, est diligentia extraordinaria. ut recle docent Suar. Vasq. et alii plures apud N. Franciscum ubi proxime n. 6. Ex eadem itaque de causa ille, qui prævidet, quod si statim, aut anteriori tempore non confiteatur, in fine anni, ubi urget annuæ confessionis præceptum, plurimum non recordabitur, non propterea obligatur ad anticipandum eam confessionem, ut cum multis resolvit Bonae, loc. cit. punct. 2, n. 4, et idem docent Diana, 2 par. tr. 4, resol. 155, et N. Antonius disp. 4, sect. 2, n. 220. Potestque ab inconvenienti confirmari : nam si quis ob periculum oblivionis deberet annuam confessionem anticipare : ea peracta idem periculum circa alia peccata denuo committenda succederet ; et his confessis adveniret circa alia, et sic in infinitum : unde consequenter ad plures eodem anno confessiones obligaretur. Quod est absurdum, et onus grave nemini ob solum naturalem defectum memoriæ imponendum.

Suarez,
Va5Z,u'

IBonacin.
Diana,
Anton.

§ V.

Conditiones annuæ confessionis, ut per eam satisfiat Ecclesiæ præcepto.

56. Non omnes conditiones prædicta? confessionis hic recensendae sunt, sed suis locis reservandae, quae specialem disceptionem exposcunt ; hic vero sufficiet recensere, et colligare communiores. Et primo dubitari potest, an qui facit confessionem validam, sed informem satisfiat huic præcepto ? Validam confessionem appellamus, in qua concurrunt omnia requisita pro essentia sacramenti : informem autem, quae non inducit, saltem cum actu fit, suum effectum, nempe remissionem peccatorum per gratiam justificantem. Quod hic est supponendum ex dictis Tractat. XXII, de Sacramentis, disput. 4, dub. 6, et magis constabit ex infra dicendis dub. 11, ubi ex professo ostendemus posse dari pœnitentiæ sacramentum validum, et informe. Ad quaestionem autem propositam respondetur affirmative cum communi sententia inter Doctores, tam admittentes sacramentum pœnitentiæ validum, et informe, quam illud negantes : nam hi etiam communiter sentiunt, quod si daretur, per illud fieret satis Ecclesiastico de annua confessione præcepto. Unde supervacaneum est illos in particulari referre. Videri tamen possunt Sotus in 4, dist. 18, q. 3, art. 5, Nugnus in supplem. qu. 6, art. 5, difficult. 5, et 6, qu. 9, dub. ^{ΛΟΚΗΛ} conci. 2, dicens contrariam sententiam sari parum, vel nihil habere probabilitatis. ^{Dia\$1} Suar. disp. 35, sect. 4 et disp. 36, sect. 7, ^{ivω} et Dicastillo disp. 7, dub. 12, n. 195. ^{Fun-t<jC'} Fundamentum est : quia materia præcepta per hoc Ecclesiæ præceptum est vera confessio ; sed confessio valida, et informis est vera confessio ; alias valida non esset, ut supponitur : ergo qui fecit confessionem validam, licet informem, adimplet Ecclesiasticum de annua confessione præceptum. Patet consequentia : quia pro adimplendis præceptis sufficit ponere illud, quod præcipitur. Confirmatur : nam si ^{eodr-} ille, qui fecit confessionem validam, ^{““} el informem, non adimpleret istud annuæ confessionis præceptum, adhuc maneret sub illo, et teneretur ad confessionem eorundem peccatorum ; consequens est falsum

filsum; siquidem non minus liberatur ab illo onere, et obligatione, quam qui valide baptizatur, licet non assequatur baptismi gratiam, de quo nemo dixit, nec salva fide dicere potest, obligari ad repetendum baptismum; ergo qui fecit validam, etsi informem confessionem, satisfacit annuæ confessionis præcepto.

Okjert.1. Nec refert, si contra hanc resolutionem opponatur primo, Ecclesiam præcipere confessionem in justificationem animarum; sed in confessione informi non obtinetur animarum salus: ergo per confessionem informem licet validam non fit satis Ecclesiæ præcepto. Secundo, quia si per talem confessionem satisfaceret Ecclesiæ præcepto, pariter et præcepto Christi, siquidem illud est istius determinatio; consequens est falsum: ergo et antecedens. Probatur minor: quia divinum Christi de confessione præceptum est virtualiter, aut æquivalenter duplex, nempe affirmativum de confessione facienda, et negativum de non facienda indigne confessione, quod redundat in injuriam sacramenti; sed qui facit confessionem informem non adimplet Christi præceptum quantum ad hanc secundam partem, siquidem quod confessio sit informis, semper provenit ex aliquo confitentis defectu: ergo per confessionem informem non satisfit absolute divino Christi præcepto. Tertio, nam contingit aliquem peccare mortaliter in eo ipso, quod fecit confessionem validam, et informem, ut nun pauci affirmant de eo, qui accedit ad confitendum absque debito peccatorum examine, quod tamen ipse ex ignorantia culpabili putavit sufficiens; ita se gerens non adimplet Ecclesiæ præceptum; siquidem non confitetur illud mortale peccatum, quod in tali confessione committit: ergo falsum est per confessionem validam informem adimpleri istud præceptum Ecclesiæ. Quarto, quia per communionem validam, et informem non satisfit præcepto Ecclesiastico annuæ communionis, ut colligitur ex decreto SS. Innocentii XI, ann. 1679, damnantis hanc propositionem (inter alias 55.): « Præcepto communionis < annuæ satisfit per sacrilegam Domini < manducationem: » ergo pariter non satisfit præcepto Ecclesiastico annuæ confessionis per confessionem validam, et informem, quæ solet esse sacrilega.

57. Hæc, inquam, non referunt: nam Diloilor ad primam respondetur, quod licet finisse Ecclesiæ in præcipiendo annuam confessionem sit salus animarum; materia tamen præcepta non est ipsa salus, sive statas gratiæ, sed sola annua confessio: quia quod cadit sub præcepto non est finis, sed id, quod in ordine ad finem præcipitur: sicut etiam Ecclesia in præcepto jejunii intendit salutem animarum per mortificationem, et macerationem carnis; at res præcepta non est salus animarum, sed jejunium. Unde sicut in hoc exemplo homo jejunando satisfacit Ecclesiæ præcepto, licet non sit in statu gratiæ, nec illum jejunando assequatur: sic in præsentī materia satisfacit Ecclesiæ præcepto, qui facit validam confessionem, licet alias ob aliquod impedimentum, vel desiderate dispositionis defectum non consequatur gratiam, quæ est sacramenti fructus. Quare ad objectionem concessis præmissis negamus consequentiam, quæ exiliis illegitime deducitur.

Ad secundam concedimus sequelam, et satis negamus minorem. Cujus probatio non obicitur: nam illud, quod dicitur de negativo Christi præcepto prohibente indignam sacramentorum susceptionem, verum quidem est, sed applicandum actibus humanis, sive liberis: ubi enim id non adest, nec adest ulla violatio præcepti affirmativi, vel negativi. Unde quamvis aliquis exerceat aliquod opus re ipsa prohibitum, quod tamen ipse ex ignorantia invincibili, aut probabili non cognoscit esse prohibitum, minime peccat, quia defectus scientiæ inducit involuntarium. Unde in nostro casu, qui ex ignorantia, aut dictamine probabili putat se esse dispositum ad recipiendum sacramentum pœnitentiæ, et ita accedit, non solum suscipit sacramentum validum, adimpletque affirmativum Christi de confessione præceptum; verum etiam nullo modo formaliter violat præceptum negativum de non suscipiendo indigne sacramentum: illa enim susceptio licet materialiter, aut objective mala ob defectum alicujus requisiti, non est formaliter peccaminosa, et multo minus sacrilega: quia ad hoc ultimum requirebatur, quod homo voluntarie, et scienter confiteretur sine conditionibus requisitis. Id vero minime contingit in casu proposito (admisso vel

conditional?, vel absolute) suscipiendi sacramentum validum, sed informe. Si enim sciens, et volens in eo suscipiendo graviter peccaret, eo ipso nullum redderet sacramentum. et tolleretur status quæstionis. Nam hac suppositione facta, omnino, el absque ulla inter Catholicos disceptatione tenendum est per talem confessionem non satisfieri Ecclesiæ præcepto, ul patet ex decreto Alexandri VII, damnantis anno 1665 sequentem propositionem (14, inter reprobatas.) : « Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ. » Confessio autem nulla nequit esse, aut dici valida, etsi informis : et nos de sola informi, quæ sit valida, tractamus.

Ad 3. objeci, respond
Ex quibus ad tertiam objectionem dicendum est nostram, el communem resolutionem procedere indefinite circa confessionem validam, et informem: ad quod satis esi per unam, aut plures hujus generis posse impleri Ecclesiæ præceptum. Quod vero quidam affirmant posse dari confessionem validam, et informem, in qua homo actu mortaliter peccet ; et per quam, ul alii subinferunt, non fiet satis præcepto Ecclesiæ de confessione omnium peccatorum, ut in objectione expenditur ; nostra non refert, qui in præsentiarum opus non habemus descendendi ad particularium casuum probabilitatem, et multo minus conciliandi opiniones inter se oppositas. Sed addimus eos, qui docent posse hominem facere confessionem validam, et informem, in qua actu peccet, dicere etiam, ut sibi consequenter loqui videantur, per talem confessionem satisfacere Ecclesiæ præcepto : quia talis confessio etsi informis, et conjuncta non solum statui peccati, sed etiam actuali peccato in ea commisso, nihilominus est simpliciter valida : atque ideo per eam adhibetur simpliciter illa materia, in quam cadit Ecclesiæ præceptum, Nec agit ex vi hujus contra præceptum Ecclesiæ confitendi omnia peccata, quia intelligitur de omnibus. quæ memoriæ occurrunt : illud autem peccatum, quod committitur, non occurrit tunc memoris, et pœnitentis judicio, quamvis tunc ignorantia culpabili mortaliter peccet, sicut solet etiam contingere in aliis peccatis, quæ ex ignorantia non excusante fiunt : non enim cognoscitur expresse ma-

lilia, sed tamen admittitur. Dicunt prætoræ illam opinionem luentes prædictum casum non comprehendi in propositione proxime relata, et condemnata ab Alexand. VII : « Qui facit confessionem voluntarie nullam satisfacit præcepto Ecclesiæ: » nam ly *facit voluntarie nullam*, idem est ac scienter, et ex certa malitia, vel supprimendo peccatum mortale, vel perseverando in proposito peccandi, totumque id cognoscendo. Hoc autem non verificatur de eo, qui facit confessionem validam, etsi informem, et in qua actu peccat : nam implicatio est in terminis, quod, qui facit confessionem voluntarie nullam, faciat confessionem validam. Et ideo semper tenet universalis nostra resolutio, quod, qui facit confessionem validam, sive formatam, sive informem, satisfacit annuæ confessionis præcepto. An vero prædictæ propositionis expositio illi omnino quadret, minime affirmamus, sed Ecclesiæ judicio, ut fieri debet, remittimus, et de eadem re adhuc dicemus, præsertim dub. 12, n. 315, ad quem locum per se spectat.

58. Hinc palet ad objectionem ultimam : nam solum probat, quod sicut persota&C communionem sacrilegam non satisfit annuo confessionis præcepto, ut declaravit Innocentius XI. condemnando oppositam assertionem : sic etiam non satisfit annuæ confessionis præcepto per confessionem sacrilegam. Id vero nostram resolutionem non oppugnat quippe solum statuit satisfieri dicto præcepto per confessionem validam. et informera ; et manifestum est non omnem confessionem informem esse sacrilegam, sed posse informitatem provenire ex aliquo defectu inculpabili, ut suo loco magis apparebit. Unde hæc objectio ita retorquenda est, ut faveat communi nostra resolutioni: etenim dupliciter potest contingere communionem esse informem : primo scienter, et ex malitia suscipientis, qui cognoscit se esse in peccato mortali, et indigne accedere ad corpus Domini suscipiendum : et hæc proprie loquendo est sacrilega Domini manducatio, ut loquitur Pontifex reprobans sententiam asserentium pertalem communionem satisfieri præcepto annuæ communionis. Et quamvis talem sententiam docuerint olim graves Auctores (plusquam viginti recensuit N. Franciscus tr. 4, c. 8, pnnct. 2, et usque triginta con-gessit

congressit Filguera ad prædictam propositionem) quorum commune, ut velut unicum fundamentum erat finem præcepti non cadesub præcepto: nihilominus meritissime a Sede Apostolica reprobata fuit: tum, quia in ipso præcepto communionis annuæ ponitur vox *reverenter*; non communicat autem reverenter, qui sciens, et volens communicat indigne cum conscientia peccati mortalis. Tum, quia præceptum Ecclesiæ applicat divinum Christi præceptum de communione ad determinatum tempus: Christus autem præcepit communionem non sacrilegam, sed sanciam, et fructuosam, quantum est ex intentione communicantis. Tum denique ob alia motiva, quæ habuit Sedes Apostolica, et opus non habemus scire, ac minus expendere; sed magis Sanctæ Sedi summa sinceritate obedire, ut profiteamur. Secundo modo contingit communionem esse informem, sive non inducere fructum, absque suscipientis novo peccato, ut contingit in eis, qui discussa conscientia, non reperiunt in ea peccatum grave, habent tamen aliquod occultum, et cum bona fide in eo statu ad communicandum accedunt; aliunde vero non eliciunt aliquem contritionis, vel attritionis actum, quia eis se indigere non vident. Cum itaque ista conjunguntur (et conjungi non raro contingit) communio est quidem informis ob defectum dispositionis ad suscipiendum gratiæ augmentum, aut ipsam primam gratiam (quam Eucharistiam efficere in peccatore, se existimante in statu gratiæ, et accedente cum attritione, diximus tract. de Eucharist, disp. 10, dub. 1, § 2,) sed tamen non est, nec dici potest sacrilega saltem formaliter: quin potius esse potest actus moraliter bonus supposita ignorantia, et bona fide suscipientis, ut ex se liquet. Unde illi non applicatur condemnatio illius propositionis: « Præcepto « communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem: » quippe cum ita accedens non sacrilege, quantum ipse putat, manducet, sed potius bona fide, atque intentione, atque religiose, et reverenter accedat. Atque ideo non solum non transgreditur præcepta Ecclesiæ, et Christi, ut pertinent ad annuam communionem, sed illis etiam satisfacit quantum est ex vi modi, quo se gessit, et accedit ad communionem, sive quantum ad rem præceptam,

sumendi scilicet reverenter, et bona fide corpus Christi. Ubi autem, et quando recognoverit se tempore communionis fuisse in statu peccati, et fructum sacramenti non suscepisse; an teneatur iterum communicare, et quo jure? Alia quæstio est, sed illa, et ejus resolutione in præf. non egemus.

Regrediendo igitur ad confessionem, illique applicando communionis exemplum, quod in nos intorquebatur; dupliciter contingit illam esse informem, sive absque effectu gratiæ justificantis. Uno modo scienter, voluntarie, atque ex malitia, aut proposito: et hæc est proprie loquendo sacrilega: atque ideo non solum informis, sed etiam invalida, nulla, atque inepta, ut per illam satisfiat divino, vel humano præcepto: in eamque cadit damnatio relatæ propositionis: « Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ. » Altero modo contingit esse informem ex defectu alicujus, non quidem requisiti ad valorem Sacramenti (sic enim esset etiam invalida) sed requisiti per modum dispositionis ad Sacramenti fructum, nempe gratiam justificantem, ut puta-extensionis, aut efficaciam doloris, ac propositi: quem tamen defectum non deprehendit pœnitens, sed e converso positive judicat se recte dispositum ad pœnitentiæ sacramentum accedere. In quo casu dici non potest, quod facit confessionem voluntarie nullam: facit enim confessionem veram, et validam, licet informem: at neque voluntarie facit informem, sed ex defectu, qui latet ipsum, et est præter ejus intentionem. Et hanc confessionem validam, et informem, quam non tangit Pontificia damnatio, asserit communis sententia sufficere ad satisfaciendum ecclesiastico annuæ confessionis præcepto: polestque id confirmari exemplo communionis, non quidem sacrilegæ, sed precise informis, ut proxime explicuimus.

59. Sed ecce ex recentioribus Theologis Replicam Emmanuel a Conceptione in tract, de Pœnitent. disp. 3, qu. 4, n. 342, surgit, et invehitur contra nostram, et communem sententiam, quasi hoc tempore non securam ob damnatas ab Ecclesia propositiones. Fatetur tamen non tangi in reprobata ab Alexandro VII: « Qui facit confessionem a voluntarie nullam, satisfacit præcepto » Ecclesiæ; » quia confessio informis va-

lida non est confessio nulla voluntarie, aut involuntarie, cum sit valida, ut supponitur. Fatetur etiam, quod in propositione condemnata ab Innocentio XI: « Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem, » nemo ex illam exponentibus dixerit, quod per eam sententia communis damnata sit. imo nec id in dubium revocaverit: Ego vero, subdit ille, ex damnatione ipsius ductor, ut asseram, quod licet damnata non sit ea communis sententia: tamen quia ejus fundamentum ex damnatione prædictæ propositionis infirmatur, jam sustinenda non est, etc. Sed videamus, quibus arietibus illam quatiat. Primo in hunc modum: ideo communis sententia asserit impleri præceptum annuæ confessionis per confessionem validam, et informem; quia pœnitens recipit verum sacramentum pœnitentiæ; sed qui communicat sacrilege, etiam recipit verum sacramentum Eucharistia?; et tamen non satisfacit præcepto annuæ communionis, ut patet ex condemnatione propositionis oppositum asserentis: ergo præmissa ratio non probat, quod per confessionem validam, et informem satisfiat annuæ confessionis præcepto: atque ideo negari debet, quod per illam satisfiat. Secundo: nam ideo per communionem sacrilegam non satisfit præcepto annuæ communionis, quia tale præceptum quoad substantiam est divinum, cui satisfieri non potest per communionem sacrilegam; sed etiam præceptum annuæ confessionis est divinum, cui satisfieri non potest per confessionem validam informem: ergo per hujusmodi confessionem non satisfit præcepto illam singulis annis injungenti. Minorem quoad secundam partem, in qua est difficultas, probat: quia, si præcepto divino per confessionem validam informem satisfieret, homo non peccaret confessionem validam, et informem scienter faciendo: cujus oppositum omnes supponunt: ergo de primo ad ultimum, inquit ille, confessio informis post decretum SS. P. N. Innoc. XI, non sufficit ad impletionem confessionis annuæ. Hæc ille, et non plura motiva.

Sed sunt levia, quibus unus contra tan-
los pugnet in re tam gravi, et uno fere
verbo dispelluntur, juxta superius dicta,
concedendo, quod, sicut per communionem
sacrilegam non satisfit annuæ communio-

nis præcepto, ita per sacrilegam confessionem non adimpletur præceptum confessionis annuæ: sed confessio, quæ est valida, licet informis, non est sacrilega; quin potius, si sacrilega foret, non esset valida. Oportet tamen, quod illo recognoscat etiam, et concedat dari aliquam communionem validam, et informem, sed non sacrilegam, ut supra ostendimus, perquam satisfiat annuæ communionis præcepto: et consequenter insistendo paritati, et similitudini, quam intendit, debet admittere aliquam confessionem validam, et informem, sed non sacrilegam, per quam satisfiat præcepto annum confessionis. Unde objectiones ab illo factæ regerenda? sunt in ipsum. Sed occurramus eis magis specialiter.

Ad primam; permissa majori, et concessa minori, negamus consequentiam, manifestam disparitatem (neque enim ex vi formæ aliquid concluditur cum ly sacrilege solum reperiatur in minori,) quia communicatio, per quam non impletur annuæ communionis præceptum, est determinate sacrilega, ut objectio supponit. Sed confessio valida, et informis, non est sacrilega, et si sacrilega foret, non esset valida, nec fieret pœnitentiæ sacramentum. Unde nulla est similitudo, quæ intenditur inter confessionem informem validam, et communionem sacrilegam. Radix autem differentiae inter hæc extrema est, quod sacramentum Eucharistia? supponitur factum antecederet, et independenter a communionem: est enim sacramentum permanens, et non consistens in usu: unae provenit, quod verum sacramentum suscipiatur a suscipiente illud per sacrilegam communionem. Ceterum sacramentum pœnitentiæ dependet in sua essentiali constitutione ab actibus pœnitentis, utputa confessione, et dolore: in eo autem, qui facit confessionem, vel tacendo peccata, vel fingendo dolorem, etc. non adsunt tales actus essentialiter requisiti: et ideo nec fit, nec adest verum pœnitentiæ sacramentum: quo non posito minime adimpleri valet confessionis præceptum. Unde communis sententia asserens pro talis præcepti adimplerione sufficere confessionem validam informem, ex hoc ipso excludit confessionem sacrilegam, sive scienter factam sine essentialibus requisitis: nam quæ hujusmodi est, nequit esse valida,

lida, nec verum sacramentum constituere, nu^l quod suscipiatur a confilente. Ad secun- s dum, negamus minorem quoad secundam pariem. Et ad hujus probationem respondetur negando sequelam : nam cum homo scienter facit confessionem informem, facit etiam sacrilegam, et nullam : quia nequit scienter confessionem informem facere, quin velit etiam scienter impedimentum, quo informis fit : in quo ipso peccat mortaliter actu, et reddit confessionem nullam, cum ob defectum doloris, ac propositi, cum ob defectum manifestationis peccati mortalis tunc scienter commissi. Quare per talem confessionem nulli præcepto vel divino, vel ecclesiastico potest satisfieri, quippe quæ nulla, et invalida est. Sed hæc non contingunt in confessione informi valida, si datur : nam eo ipso, quod talis sit, (ut supponendum est vel absolute vel conditionate) verum sacramentum constituit, per cujus susceptionem non sacrilegam (ut etiam supponitur hoc ipso, quod confessio valida sit,) adimplet homo præceptum, tam ecclesiasticum confitendi in unoquoque anno, quam divinum confitendi absolute.

60. Dubitari secundo potest, utrum huic annuæ confessionis præcepto satisfiat per confessionem exterius rite factam, sed revera, et coram Deo nullam ob defectum omnino internum ; quod multipliciter potest contingere. Ut, si quis confiteatur omnia peccata, quæ in conscientia habet, sed tamen absque interno dolore, et proposito emendationis, aut etiam absque intentione recipiendi sacramentum. Vel, si aliquis confiteatur omnia peccata externa, subterfundo tamen interna, quæ dicuntur cordis, ut sunt cogitationes, et desideria. Et non pauci ex antiquis docuerunt partem affirmativam, suffragantibus aliquibus modernis, Alensis, Paludanus, Sylvester, Victoria, Gabriel, quos refert, et sequitur Fagundez præcepto 2. 1, 1, c. 4, n. 4, Vasquez quæst. 90, art. 1. dub. 4, n. 45, Di- îwu. castillodisp. 7. dub. 2, nu. 199, Margarita Udor. Confessorum, verbo *Confessio*, Glossa ex Bartolo inc. *Si cui de* Pœnit. dist. 1, Ludovicos a S. Joanne, quæ. 8, ar. 2, difficult. 2, Sa verbo *Confessio*, num. 1, in priori additione. Quorum sententiam probabilem vocat Diana 3 p. tract. 4, résolut. 120. Eorum autem commune motivum fuit,

quod peccata interna, et dolor internus, et similiter intentio nequeunt, cadere sub præcepto Ecclesiastico : ergo Ecclesia solum præcipit externam confessionem externorum peccatorum : ergo per confessionem hujusmodi satisficit ecclesiastico præcepto annuæ confessionis, quamvis talis confessio sit absolute invalida ob defectum intentionis, vel propositi, vel doloris, vel manifestationis omnium peccatorum. Quod confirmabant : quia Ecclesia solum potest ea præcipere, quæ potest cognoscere, judicare, atque punire; alias vanum, et ridiculum foret præceptum circa ea, quæ non sunt ejusmodi; sed manifestum est Ecclesiam non posse cognoscere, judicare et punire peccata omnino interna, ut sunt carentia intentionis, aut doloris, etc. unde vulgo dicitur Ecclesiam non judicare de occultis, ut desumitur ex cap. Consuluit 2, qu. 5, et can. *Cogitatio* de Pœnitentia, qu. 1 : ergo Ecclesia non potuit præcipere intentionem, dolorem, propositum, et manifestationem peccatorum omnino internorum, sed solam confessionem externam : ergo qui hanc facit, satisfacit præcepto Ecclesiae de annua confessione, quamvis confessio sit simpliciter nulla ob aliquem defectum internum, vel plures ex assignatis.

Hinc iidem Auctores colligebant sic confitentes non incurrere censuras, et alias poenas, quas non confitentibus quolibet anno comminatur Ecclesia, et quæ in aliquibus dioecesibus publicantur ipso facto incurrendae. Quoniam pœnæ Ecclesiasticæ non incurruntur nisi a frangentibus Ecclesiae præceptum : sed in tali casu non frangitur præceptum Ecclesiae, quin potius adimpletur, ut affirmat prædicta sententia: ergo sic confitentes non incurrunt censuras, et alias pœnas ferendas, vel latas ab Ecclesia contra non confitentes singulis annis. In cujus confirmationem haud immerito aliqui expendunt c. « Quod quidam » de poenitentiis, et remis, ubi Episcopo Belvacensi dubitanti, et consulenti, quid faciendum, quando « quidam » ad confessionem de criminibus veniunt, « et quamvis confiteri velint, se tamen aasserunt abstinere non posse, » Pontifex Alexander III respondit in hunc modum : « Eorum confessiones excipere debes, et a eis de criminibus consilium exhibere : » quia licet non sit vera ejusmodi pœniten-

« tia, admittenda tamen est eorum confessionio, et crebris, et salubribus monitis < pœnitentia inducenda. » Ex quibus patet sic accedentes, et nullum reipsa sacramentum pœnitentiæ suscipientes, repellendos omnino non esse, nec illis irrogandas ecclesiasticas pœnas, sed magis adhibenda consilia, ut resipiscant.

61. Sed quidquid olim de prædicta sententia fuerit, hodie nulla ratione sustineri potest, quia reprobata, et damnata est ab Ecclesia in decreto Alexandri VII, inter propositiones prohibitas, quarum 14, est : « Qui facit confessionem voluntarie nullam, satisfacit præcepto Ecclesiæ. » Quæ propositio præcipue asserebatur de confessione nulla ob aliquem ex assignatis interiore defectum. Unde negativa sententia est hodie certa, et communis, Illamque jam prius tuebantur graves Auctores Sotus, Medina, Nugnus, Navarrus, Suarez, Henriquez, Azor, et alii plurimi, quos ad satietatem refert N. Franciscusc. 7, punct. 5, n. 48. Et supposita determinatione Ecclesiæ, supervacaneum videtur alia fundamenta præmissæ veritatis adjicere. Adjicimus tamen unum, aut aliud, quod opposita diruat, evincatque justissimam fuisse prædictæ sententiæ condemnationem.

Solo.
Medina,
Nogno;
Niarr
Soarez
Azor.

iTobat. i
CuDCI.

Et primum, ac validissimum stat in anteriori ipsius Ecclesiæ doctrina, qua nemo melius potuit intelligere ejus intentionem, et extensionem in ferendo annuæ confessionis præceptum. Nam in Concilio Lateranensi relato in cap. *Utriusque*, præcepit universaliter, et absque ulla restrictione, quod omnes fideles ad annos discretionis pervenientes confiterentur saltem semel in anno « omnia sua peccata » : ergo non solum externa, sed etiam interna, et occulta : atque ideo illi præcepto non satisfacit, qui aliqua quantumvis occulta voluntarie non confitetur. Unde Concil. Trident. sess. 14, can. 8, Ecclesiæ mentem in Lateranensi magis explicans difflinivit : « Si quis dixerit confessionem omnium peccatorum, qualem Ecclesia servat, esse impossibilem, et traditionem humanam a piis abolendam : aut ad eam non teneri omnes, et singulos omnes utriusque sexus fideles juxta magni Concilii Lateranensis constitutionem semel in anno, etc. ana- » thema sil. » Ubi notandum est loqui de confessione omnium peccatorum, qualem

Conc.
r id

« Ecclesia servat. » quæ proculdubio est omnium tam externorum, quam internorum. Et ly *ad eam*, quod est relativum præcedentis, aiiirmat teneri omnes fideles juxta Constitutionem Conc. Lateran. Sentit ergo Ecclesia, quod ex Constitutione sua in Lateranensi omnes fideles tenentur ad confitendum omnia sua peccata tam externa, quam interna : ergo qui sola externa confitetur subticendo interna, non satisfacit illi Ecclesiæ præcepto.

Quod fundamentum confirmari, et magis fulciri valet ex alia Ecclesiæ declaratione : nam in Trident, sess. cit. c. 5, ait : « Neque enim per Lateranense Concilium Ecclesia statuit, ut Christi fideles confiterentur, quod jure divino necessarium, et a institutum esse intellexerat : sed ut præceptum confessionis, saltem semel in e anno ab omnibus, et singulis, cum ad annos discretionis pervenissent impleatur. » Quibus verbis satis aperte declarat Ecclesia se in determinatione illius temporis non aliam præcepisse confessionem, quam jam a Christo jure divino præceptam. Hanc vero se extendere ad omnia sine limitatione peccata etiam occultissima jam docuerat eodem capite dicendo : « Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint, et tantum adversus duo ultima Decalogi præcepta commissa, etc. » Ergo hæc omnia debent patefieri, ut fiat satis præcepto Ecclesiæ : atque ideo, qui scienter aliquod in confessione occultat, non adimplet annuæ confessionis præceptum.

Secundum fundamentum, est quod Ecclesia cum annuam confessionem in locis publicis relatis injungit, præcipit veram peccatorum confessionem ; hæc autem salvari nequit absque intentione, dolore, proposito et ipsorum peccatorum manifestatione : ergo Ecclesia cum præcipit annuam confessionem, præcipit confessionem cum his conditionibus : ergo qui in aliqua earum deficit, non satisfacit annuæ confessionis præcepto. Utraque consequentia patet. Et major videtur manifesta : quia regulariter actus appellatione solus actus validus comprehenditur, ut docent Juriste : et apud eosdem idem est nullum non esse, ac actum

tum

tum esse: ergo vel Ecclesia nihil illo præcepto fecit. vel præcepil veram peccatorum confessionem. Minor denique ostenditur quoad omnes paries : nam in primis, si desit intentio subjiciendi peccata clavibus Ecclesiæ, non adest vera confessio : hæc namque eam subjectionem importat, ut Ecclesia possit de peccatis judicare, illa vel dimittendo, vel retinendo. Deinde ubi delicii dolor de peccatis, eorum confessio est mera recitatio, aut relatio, non autem vera accusatio, quæ pro constituendo spirituale iudicium in foro conscientiæ desideratur. Parilersi desit emendationis propositum, convincitur non dari de culpa dolorem. Tandem ubi quædam peccata referuntur, ctquædam ex industria occultantur, nequit esse peccatorum confessio ab Ecclesia locis relatis præcepta, sed quædam, et aliquorum pro arbitrio confitentis relatio.

l Confirmatur præcludendo tacitam evasionem : nam Ecclesia potest præcipere, el præcipit confessionem sacramentalem ; sed confessio sacramentalis complectitur omnes prædictas condiciones: ergo nisi pœnitens illas adhibeat, non satisfacit Ecclesiastico annuæ confessionis præcepto. Consequentia patet. Et minor constat tum ex dictis disp. præced. fere per totam, et specialiter dub. 1. Tum etiam, quia confessio sacramentalis est pars sacramenti pœnitentiæ; nequit autem munus partis sacramenti obire, nisi habeat eas condiciones: unde provenit, quod earum qualibet deficiente, non subsistat pœnitentiæ sacramentum. Tum denique, quia confessio sacramentalis est illamet, quam Christus institutor hujus sacramenti præcepit, quamque independenter a præcepto Ecclesie teneretur peccator ante mortem facere: de hac vero nemo ambigit complecti omnes condiciones relatas. Major autem ostenditur : quoniam Ecclesia potestatem habet præcipiendi actus externos, et sensibiles, ut nemo negat ; confessionem autem suramenlalem esse actum externum, et sensibilem ita manifestum est, sicut omne sacramentum esse externum, ac visibile signum.

ItflOj. 62. Tertium fundamentum, per quod l T præcedens magis roboratur, et motivum M principale sententiæ contrariæ simul d- ruitur, potest ita proponi : nam ideo per w confessionem externam, cui non adesset

Salmanl. Curt. Theolog. lom. XX.

dolor, et omnium peccatorum etiam internorum manifestatio, satisfaceret annuæ confessionis præcepto; quia talis dolor, talia cordis pecca»a, et eorum manifestatio non cadunt sub tali Ecclesiæ præcepto ; sed hoc est falsum : ergo per confessionem externam ita factam non impletur illud præceptum. Probatur minor : ideo tales condiciones non caderent sub illo Ecclesiæ præcepto. quia sunt pure internæ, et Ecclesia nequit actus pure internos præcipere. Hoc autem motivum nihil in præsentī materia valere ostenditur .in hunc modum : etenim plane fatemur Ecclesiam non posse præcipere, nec prohibere directe, et per se actus mere internos, eos videlicet, qui solum habent esse in intellectu, et voluntate, et nullo externo signo manifestantur, ut cum. D. Tho. I, 2. qu. 91, ar. 4, etqu. 100, ar. 9, et alibi docent comma-0-10, niter Theologi, quos refert, et sequitur N. Andreas tract. 10, de censur, c. 1, punct. Andreas, 11, n. 136, et tract. 11, de legibus, c. 1, punct. 5, n. 66. Et convincitur ratione D. Thomæ : nam lex nequit esse de illis, de quibus legislator judicare non potest ; siquidem inutilis redderetur, si potestati coactivæ, et judicativæ non conjungeretur; sed legislator humanus nequit judicare de actibus mere internis, cum sint per se occulti, etnullosignosensibili manifestantur, ut supponitur : ergo legislator humanus, ac proinde Ecclesiæ prælati nequeunt præcipere directe, et per se actus mere internos, qui nullo signo externo explicantur. Unde in c. *Tua nos* de Simonia ait ipse Papa, « Nolbis solum datum est de manifestis jn- » « dicare. »

Sed quamvis hæc ita se habeant, nihilo minus fieri potest, quod actus interiores intellectus, aut voluntatis conjungantur per se cum aliquibus exterioribus, quia comparantur ad ipsos tanquam forma, vel causa, vel conditio essentialis, ut constituentur in ordine morali, et sint actus virtutum. Et circa hæc, sicut potest Ecclesia præcipere, aut prohibere directe, et per se actus externos, sic etiam potest eadem lege præcipere, aut prohibere indirecte, et ratione alterius actus interiores pro externis in sensu præmisso necessarios. Hoc pacto, quia oratio vocalis non constituitur in esse orationis absque interiori attentione, sicut Ecclesia potest præcipere per se, et directe oralio-

DE PŒNITENTIA.

nem vocalem, sic potest præcipere indirecte, et ratione alterius attentionem internam. Eadem ratione præcipiendo Parochis baptizare, et celebrare Sacrificium Missæ, præcipit eisdem intentionem, aut alios interiores actus, sine quibus actus externi non habent valorem. Ubi etiam obligat aliquos fideles, ut certe potest ad contrahendum matrimonium, vel celebrandum alios contractus; obligat indirecte. et ratione alterius, ut contrahentes habeant intentionem se obligandi. Eadem pariter ratione præcipiendo aliquos actus externos, prohibet indirecte actus internos exterioribus contrarios: sicut præcipiendo Missam, aut jejunium, prohibet intentionem contrariam non audiendi Missam, aut non jejunandi, et prohibendo actum externum prohibet intentionem illam exequendi. sicut prohibendo furtum, prohibet intentionem furandi: et prohibendo simoniam externam, prohibet mentalem, quæ inducit largitionem ex animo simoniaci, ut constat ex c. finali, de simonia. Idque aliis multis exemplis confirmare possemus, quæ, ut non necessaria, omitimus. Ex eis vero, et doctrina illis adjuncta liquet veritas minoris, in cujus confirmationem educta sunt: nam licet actus interni, qui mere interni sunt, nequeant ab Ecclesia præcipi, vel prohiberi: possunt tamen illi, qui habent per se connexionem cum externis, quam immediate explicuimus. Dum enim per se præcipiuntur. aut prohibentur ab Ecclesia actus externi; prohibentur etiam, aut præcipiuntur indirecte, et ratione alterius actus interni externis per se connexi: et cadere possunt, et frequenter cadunt in prædicto sensu sub Ecclesiæ præcepto. Et sic contingit in præsentī materia: nam Ecclesia præcipit pro singulis annis confessionem sacramentalem. pro qua necessarii sunt actus interni intentionis, doloris, etc. unde præcipiendo perse talem confessionem, præcipit directe prædictos actus. Atque ideo pro implendo annuæ confessionis præcepto requiruntur non sola confessio exterior, sed illi actus interni: et consequenter non solum agit contra ecclesiasticum annuæ confessionis præceptum, qui omittit confessionem absolute; sed etiam ille, qui faciendo confessionem omittit illos actus internos ad confessionis valorem desideratos.

63. Unde corrui oppositum, et quasi unicum Adversariorum motivum, nempe Ecclesiam non posse præcipere actus internos: id enim non est universaliter verum, sed juxta præmissam doctrinam, et distinctionem: secundum quam actus interni requiruntur ad externam sacramentalem confessionem, et cadunt cum illa sub eodem Ecclesiæ præcepto; cum differentia tamen assignata, quod confessio directe, et per se; illi vero indirecte, et ratione alterius. Et quamvis peccatum interius (adjectam pro Adversariis confirmationem diruimus) probari non possit; id nihil refert: quia illud peccatum interiorius non est materia per se, et directe præcepta, pro qua requiritur ea conditio; sed solum indirecte, et per aliud, seu ratione externæ confessionis, quam dubium non est posse probationi, et iudicio Ecclesiæ submitti. Quæ doctrina facile explicatur exemplo simoniæ mentalis, et aliis proxime adductis. Corruit præterea consecrarium, quod illius sententiæ Auctores colligebant, nempe eum, qui ob peccatum internum nullam facit confessionem annuam exterius executam, non incurrere censuras, et alias pœnas Ecclesiasticas omittentibus annuam confessionem impositas. Nam contrarium omnino dicendum est cum Nugno, Suarez, et aliis, quibus relatis[^] subscribit N. Franciscus ubi supra numer. sâs. 51. Et quidem quantum ad excommunicationem, illa non est universaliter lata ab Ecclesia contra omittentes annuam confessionem. Sed in aliquibus Ecclesiis, seu diœcesibus imposita est Synodalis excommunicatio ipso facto incurrenda ab omittentibus talem confessionem: et eam incurrunt non solum non confitentes, sed etiam qui scienter faciunt confessionem nullam ob aliquem defectum internum vel doloris, vel manifestationis peccatorum cordis: idem namque est non confiteri, et facere scienter confessionem nullam: et quolibet ex his modis se gerens est contumax contra Ecclesiæ præceptum. Idemque contingit in omnibus fere exemplis prædictis: nam si Ecclesia sub excommunicatione præciperet recitationem Officii Divini, vel auditionem Missæ, non solum incurrerent eam excommunicationem omittentes absolute officium, et Missam, sed etiam qui scienter, et voluntarie sine attentione

attentione recitationem, et auditionem exhiberent, quia interior attentio (ut verior docet sententia) est de illorum actuum substantia, ut cum Suarez, Bon. et aliis resolvit N. Andreas loco citat, de censuris, n. 138.

Sed addere oportet aliter sentiendum esse de pœna imposita in saepius relato cap. *Omnis utriusque*, contra non communicantes in anno, nempe privationis ingressus Ecclesiæ, et ecclesiasticæ sepulture: hæc enim pœna numquam applicatur, nisi per iudicis sententiam, ad quam probatio requiritur. Probari autem potest aliquem omisisse annuam confessionem, et in tali casu potest illa pœna injungi. Sed fecisse scienter confessionem nullam ob aliquem internum defectum, probari non valet; et consequenter nec illa pœna potest, aut debet pronunciari contra ita se gerentes. Sed in excommunicatione lata, et de facto incurrenda contra non communicantes in anno alia est ratio, ut constat ex didis: potest enim Ecclesia proferre excommunicationem ipso facto incurrendam a committente aliquod delictum, quamvis probari postea non possit, sicut ex Clementina *Ad abolendum*, de hæreticis, excommunicantes Inquisitores, qui odio, vel amore aliquid faciunt, vel omittunt: et tamen quod actus exterior, vel omissio proveniens ex interiori odio, vel amore, probari non valet. Caput autem *Quod* cuiusdam ab Adversariis pro se relatum nihil probat: quia non loquitur Pontifex de confessione sacramentali, quam nullam esse supponit, sed de manifestatione peccatorum a pœnitente, qui manifestat se non esse dispositum ad prædictam confessionem. Et monet Episcopum, ut mitius se agat cum similibus, non eos penitus repellens; sed ut eos suis monitis, et directione ad veram pœnitentiam alliciat. Unde etiam crediderimus eos, qui modo ad suos Parochos accedunt, eisque fideliter sua peccata manifestant, simulque non esse dispositos ad suscipiendum sacramentum, non debere declarari incursos in excommunicatione. in aliquibus dioecesibus contra non confitenles, ut de facto incurrenda promulgari solet: sed mitiori stylo cum istis agendum esse, ut ad veram confessionem veniant, cujus non contemnendum principium ex iura sacramentalis illa eorum confessio est.

64. Tertio dubitari potest, an qui confitetur integre sua peccata cum omnibus conditionibus, quæ ex parte pœnitentis ad rite confitendum requiruntur, satisfaciat annuæ confessionis præcepto, licet absolutio non sequatur vel ex malitia, aut inadvertentia ministri, vel ex aliquo casu repentino vel ex defectu potestatis? Sunt Cofej. qui affirmant, Victoria, Azor, Ludovicus a Navar. S. Joan, et alii apud Leandrum disp. 3, ^ << ^ qu. 55. Et moventur: tum, quia pœnitens in eo casu ponit ex parte sua. quidquid recte debet; et culpa, vel defectus potestatis in Confessario. vel alius casus fortuitus ei nocere non debet: unde præsumendum est, quod Ecclesia nolit eum gravare denuo confitendi præcepto. Tum etiam, quia pœnitenti non est impositum, nec imponi valet de eo, quod non est in ejus potestate, cujusmodi est dari absolutionem, et validam esse: ergo quidquid de absolutione fuerit, pœnitens præcepto annuæ confessionis satisfacit, si recte ex parte sua confiteatur. Sed vera, et communis sententia negat pœnitentem in eo casu satisfacere: sio. ac subinde censet illum manere sub onere iterum confitendi, cum possit. Ita Solus. Navarrus, Suarez, et alii plures apud Leandrum loco cit. et N. Franciscum ubi supra n. 52. Ratio est: quia huic præcepto non satisfacit, nisi prædictum sacramentum suscipiatur; atqui hoc sacramentum nec subsistit, nec suscipitur absque absolutione: ergo ubi absolutio ex quacumque causa impeditur, pœnitens non satisfacit præcepto, quamvis adhibeat omnia requisita, quæ ex parte sua desiderantur. Unde in prædicto casu non peccat; ceterum nec positive illud præceptum adimplet, sed illud, cognito ex parte absolutionis defectu, debet implere faciendo confessionem ex utraque parte completam. Sicut qui satisfactorius Paschalis communionis præcepto, et putans suscipere Eucharistiam, hostiam non consecratam loco consecratae recipit, ut potest casu, vel alterius malitia contingere, non satisfacit præcepto communionis, quia non suscepit Eucharistiam, sive communionem sacramentalem, ad quam obligat talem præceptum. Et ideo ubi deprehendit illum errorem, tenetur Eucharistiam suscipere, et aliter nequit illi præcepto annuæ communionis satisfacere.

Quæ vero pro parte contraria asseruntur, non urgent : nam primum solum
 •ΧΓοπι- Pr^ob-it pœnitentem ita se gerentem non
 iRT- peccavisse, et manente ignorantia circa defectum, aut nullitatem absolutionis, non teneri ad eam denuo procurandam, excusarique ab adimplerione præcepti. Sed tamen cum illud non impleverit, ubi id cognoscit, tenetur ad novam pro eo anno confessionem quia prior (etsi inculpabiliter) non fuit vera confessio sacramentalis. Nec id gravamen censeri debet ultra id, quod omne peccatum mortale pro sui confessione affert, sive Lee, sive altero tempore fiat : opus enim est illud confiteri ex jure divino, et Ecclesia tempus unius anni assignavit, ne diutius in statu peccati mortalis fideles detineantur cum summo animarum discrimine. Potestque id amplius confirmari exemplo ipsius confessionis ut jure divino præceptæ : hoc namque jure obligatur homo confiteri sua peccata mortalia saltem in articulo mortis, ut omnes affirmant. Demus ergo moribundum sua peccata cum omnibus conditionibus ex parte sui requisitis confessa fuisse : et tamen ex malitia, vel inadvertentia sacerdotis nullam fuisse ab-olutionem. Plane, si id deprehendat infirmus, tenetur absque dubio ad confitendum de novo, ut divino confitendi præcepto satisfaciat : quia per priorem confessionem, utpole absolute nullam non satisfecerat, quamvis nec in illa peccaverit. Idem itaque de Ecclesiastico annuæ confessionis præcepto dicendum est : et ad istiusmodi onera, si ita appellanda sunt, obligat se homo, dum labitur in mortale. Ad secundum dicendum es, quod licet absolutio non sit in potestate prenitentis ad hunc sensum, quod ab illo immediate non procedat, nec dependeat ; est tamen in sensu alio, quatenus potest procurare veram, et legitimam suorum peccatorum absolutionem. Unde cum cognoscit non fuisse vere absolutum, debet procurare remedium per novam confessionem, et absolutionem validam. Quod si hoc præstare non possit, plane excusabitur, et novum ex vi hujus peccatum minime contrahet contra præceptum Ecclesiasticum, vel divinum. Quin addimus in favorem contrariæ sententiæ (quod nec a patronis nostræ negandum putamus) probabile omnino nobis appa-

rere pœnitentem se ita gerentem, sicut in illo casu describitur, quamvis postea negligenter se gereret in satagendo novam confessionem et veram absolutionem, non incurrere excommunicationem, et alias pœnas contra non confilentes in anno statutas. Istæ namque diriguntur adversus inobedientes, et contumaces contra illud Ecclesiæ præceptum : nequii autem dici inobediens, et contumax, qui, ut illud Ecclesiæ præceptum impleveret, accessitsana fide ad confessarium, et omnia sua peccata cum cæteris ex parte sua requisitis confessus est ; sed potius debet dici obediens. et tali præcepto ex parte sua. licet non absolute, satisfecisse. Qua ergo æquitate subibit illas pœnas, aut earum reatum, licet detecto errore non ita sollicitus sit in repetendo confessionem ? Præsertim cum se tueri valeat contraria nobis sententia, quam improbabilem non censemus.

De causis excusantibus a præcepto annuæ confessionis.

65. Superest. ut pro complemento hujus dubii videamus, an possint rationabiles causæ occurrere, quæ hominem excusent ab hujus Ecclesiastici præcepti adimplerione. A qua difficultate breviter, et faciliter nos expediemus, quia pauca exposcit, et rem concernit non arduam. Tenendum ergo generaliter est excusari ab hujusmodi præcepti transgressione, qui confessionem facere non possent absque gravi sui detrimento. Ita docent communiter Auctores. ut videri potest apud N. Franciscum c. 7, punct. 6. Et moventur generali, ac vero principio, quod præcepta humana non obligant cum notabili detrimento, aut dispendio. Unde inter alias legis humanæ conditiones, quas tradit D. Isidor, L5D141 Elhymolog. c. 3, relatus in c. *Consuetudo*, dist. 1, etc. *Erit autem lex* dist. 4, et ex illo optime expendit D. Thom. 1,2, qu. D/pf 95, ar. 3, recensetur, quod « sit possibilis a secundum naturam, et secundum consuetudinem patriæ, » id est, quod non sit valde difficilis, sed quæ a subditis valeat impleri non solum potentia physica, sed morali, attenta hominum fragilitate, et aliis circumstantiis, et modo humano convictas

convicta susitari in patria. Quare postilla I verba addidit I). Isidorus « secundum Io- « cura, et tempus, » ut denotaret aliquando, et alicubi esse aliquid moraliter possibile, quod alio tempore, et loco est moraliter impossibile, quia eis temporis, aut loci circumstantiis nequit fieri absque ingenti dillicultate, quam superare non injungit Aitashqmana lex, ul bene expendit N. Andreas tract. de legibus, c. I, punct. 2, n. 18, et panel. 5, an. 62. Unde consequens fit Ecclesiam isto præcepto non obligare pœnitentes ad annuam confessionem cum gravi sui incommodo, aut detrimento notabili.

Ex qua generali resolutione infertur primo fideles excusari ab adimplendo istud præceptum non solum ob irapossibilitatem physicam accedendi ad confessorum, ut contingit existentibus inter barbaras nationes ; sed etiam ob ingentem illam adeundi difficultatem, ut si opus esset longo itinere cum vitæ, aut valetudinis periculo, nec enim ad tam ardua cogit Ecclesiæ præceptum ; quamvis alias posset instare ob periculum aeternae salutis, et ubi non occurreret remedium.

Infertur secundo excusari etiam eos, qui cum fundamento timent, quod ex manifestatione suorum peccatorum huic confessario (et forte alius non adest) facta imminet sibi, aut aliis grave incommodum, vel invita, vel in fama, vel in bonis temporalibus. Quia Ecclesia non obligat cum tanto detrimento. Et ita colligunt communiter Auctores. Sed duae modificationes buiconfessario addendae sunt. Prima est tale periculum non imminere ex manifestatione quorumcumque peccatorum, sed aliquorum precise, ex quorum notitia apud confessarium possunt ea incommoda suboriri. Cui periculo obviam ire pœnitens valesubpublicando talia peccata, et confitendo cetera. in quibus illa damna non timentur : et ad id tenebitur pro adimplendo præcepto annuam confessionis. Confitetur enim, ut potest, et quidem recte, cum confessio sit formaliter integra ob justam rationem occnllandi istud, aut illud peccatum ; quæ tamen subjiciet expresse clavibus Ecclesiæ in alia confessione, cum commode fieri possit. Secunda est illud, quod de periculo lamæ diximus. non esse extendendum ad illad famæ apud confessarium detrimentum,

quod ex natura rei, et institntione sacramenti ad peccatorum, aliquando enormium, et valde turpium, confessionem ipsam consequitur : opus enim est hanc confusionem pati, aliunde facile superandam ob plurima bona ex hoc sacramento obvenientia, et ut fiat satis Dei præcepto hujusmodi subjectionem erga suos ministros jubentis. Unde quantumcumque crescat erubescencia, et afflictio, quod confessarius cognoscat nostras miseras, et quod apud ipsum amittamus eam existimationem, quam de nobis habebat, minime propterea ab adimplendo confessionis præcepto excusamur. Quare præmissum corollariam applicandum præcise est casibus magis specialibus, in quibus ob speciales coniectiones, et confitentis, et qualitatis peccati circumstantias specialia damna imminerent.

66. Infertur tertio excusari etiam, qui Tenim. nequit sua peccata dicere confessario **sub v^o**. secreto, et sigillo confessionis, ut si confessarius sit surdus, et nequeat audire nisi magnis vocibus excitatus, vel si ea sit loci angustia, ut non permittat confessionem fieri, quam aliis audientibus. Ita Suar. Vasq. et alii, quibus subscribit N. Franciscus loc. cit. n. 56. Et ratio constat ex præcedenti corollario : quia nemo tenetur ad annuam confessionem cum notabili famae detrimento ; quod profecto immineret, ubi confessio non esset omnino secreta, Praeterquam quod Ecclesia nequit obligare ad faciendum confessionem, nisi sub sigillo, et sicut a Christo instituta fuit : ergo ubi istud servari non posset, minime tenerentur fideles Ecclesiæ præcepto facere confessionem. Unde consequenter sentimus. quod in casu, quo confessarius sit surdus, vel pœnitens mutus, non tenetur hic sua peccata manifestare per nutus, aut signa : quia ista sunt ex genere suo valde publica, et eorum significatio facile a multis percipi posset ; etsi non percipitur est per accidens, Ecclesiæ autem præceptum non obligat cum tanto detrimento, et ubi secretum sigilli confessionis servari non valet. Ita Sotus, Victoria, Martinus de Ledesma, Navarrus, et alii plures apud Leandrum disp. 3, Martin. quæst. 61, contra Suarium, Vasquez et Vasquez. alios multos, quibus ipse subscribit.

Infertur quarto, quid dicendum sit de Quantum eo, qui non potest confiteri aliter quam per scripturam ? Tenebitur ne ita confiteri, ut

'ikî

Vkltr
Sûtes.
Msrlin.
Totei.

adimpleat ecclesiasticum annuæ confessionis præceptum ?Sunt, qui universaliter negant, Sotus, Victoria, Martinus de Ledes. Toletus, et alii apud Dicastill. disp. 7, dub. 14. n. *238. Et eorum motivum est fideles ex præceptoEcclesiæ non posse obligari nisi ad confessionem secretam : hujusmodi autem non est confessio facta per scripturam, sed potius obnoxia peccatorum manifestationi, si charta, ut fieri potest, et solet, amittatur. Sunt autem, qui universaliter affirmant, Petrus de Soto, Sylvest. Suar. Vasq. Lugo, et alii apud sere, eundem Dicastill. loc. cit. quibus favere videtur D. Tho. in 4, dist. 17, quæst. 3, art. 4, quæst.3. Quorum fundamentum est periculum a priore opinione objectum vel nullum esse, vel adeo exiguum, ut facile possit vitari aut lacerando chartam immediate post confessionem : aut scribendo in uno papyro species peccatorum, et in alio numeros, vel utendo ex conventionem cum confessario characteribus ignotis, vel adhibendo alia media, quæ diligens prudentia investigare facile potest. Cum enim cesset repræsentatuin ex peccak-ram manifestatione inconveniens ; opus est, quod locum habeat, et obliget annuæ confessionis præceptum. Sed neutra ex his sententiis, in extremo, quod assumunt, placet, nisi ad medium revocentur, in quo possunt facile conciliari. Nam distinguere oportet : quia vel potest homo in hac, aut illa occasione sua peccata scribere, et per scripturam confiteri absque periculo manifestationis, et alio gravi incommodo : vel non potest. Si dicatur hoc ultimum ; profecto non tenebitur uti tali medio, quia Ecclesia non obligat fideles cum tanto detrimento : quare sicutillo occurrente non teneturhomo ad confessionem vocalem, ul annuæ satisfaciat, ut proxime vidimus ; sic, et multo minus obligatur ad confessionem perscripturam. Si vero dicatur primum ; certe obligabitur tale medium adhibere : nam cessante periculo, et incommodo instat præceptum : et qui tenetur ad finem, tenetur ad media, præsertim ordinaria, et non graviter incommoda. Et sic sentiuntDicastillo ubi supra, Bonacina disp. 5, quæst. 5, sect. 3, punct. ult. et alii.

QUIU. 07. Infertur quinto illuni, qui aliter confiteri non potest, quam per interpretem, excusari ab annuæ confessionis præcepto,

sive et in idem redit, sub illo non comprehendendi. Hæc est sententia communis ; et probalur satis efficaciter, turn ex c. *Omnis utriusque*, ubi impositum fuit istud annuæ confessionis præceptum : ibi enim dicitur : « omnis fidelis omnia sua peccata solus » confiteatur proprio sacerdoti : » nam pèr ly *sotus* excluditur consortium interpretis, et obligatio illum adhibendi pro facienda confessione. Tum ex Concilio Tridentino sess. 14, cap. 5, ubi dicitur nec Divino, nec Ecclesiastico præcepto mandatum esse, ul peccata publica confessione aperiantur. Tum denique, quia ecclesiastica praecepta debent esse non nimis onerosa, necobligare cum gravi incommodo : negari autem nequit, quod manifestare peccata non solum confessario, sed etiam interpreti est valde onerosum, et pœnitenti incommodum. In cujus confirmationem possumus expendere eum, qui sciretConfessarium alicui tantum revelaturum esse vel unicum tantum peccatum, non teneri, ubi alius non esset confessarius.ad annuam confessionem, utconstat ex dictis n. 65 ; ergo multo minus ad illam tenetur, ubi confiteri non valet,nisi per interpretem, qui ultra confessarium omnia ejus peccata cognoscat.

Sed circa istud communiter receptum corollarium duo animadvertere oportet. Primum, quod licet fideles excusentur ab annua confessione, si aliter quam per interpretem fieri non valet : nihilominus licite possunt confiteri per interpretem, si illo uti voluerit pro adimplendo confessionis annuæ præceptum, et consequendo ipsius fructum. Ratio est nullam occurrere legem, quæ id prohibeat, quin nec publicam peccatorum confessionem, ubi occurrat rationabile motivum illam ita faciendi, Quod enim Scotus in 4, dist. 17, quæst. 1.sacs. ari. 7, et quidam alii dixerunt esse de substantia confessionis, quod secreto fiat, est omnino falsum : nam Concilium Trident.^ sess. 14, c. 5, aperte docet oppositum, di-kicens : « Quod etsi Christus non vetuerit, » quin aliquis in vindictam suorum scelorum etc., delicta sua publice confiteri » possit, non est tamen hoc divino præcepto » mandatum. » Et similiter usus Ecclesiæ universalis docet contrarium ; siquidem non raro contingit confessionem fieri per interpretem, et periclitantes tempestatibus maris, et aliis calamitatibus publice confiteri,

film, quin horum aliquod reprobetur ab Ecclesia. Porro id, quod Christus non prohibuit, non ideo prohibitum aliquo præcepto ecclesiastico, liquet, quia non est as ignabile laiepræceptum. Undequidam censent non esse illicitum etiam absque rationabilicausa, sed pro usu hujus facultatis facere publicam peccatorum confessionem, ul Petrus de Soto, Gaspar Hurtado, et Bonae, quos refert, et sequitur Leander disp. G, qu. 5. Quod non estimprobabile, licet probabilius censeamus oppositum : quia absque rationabili causa non oportet subire famae detrimentum per publicam occultorum criminum manifestationem: unde id facere non est in usu Ecclesiæ nisi in urgentibus morlis periculis, et ubi aliter confessio fieri non valet, ut proxime diximus. Et ita docent Sylvester verbo *Confessio* 1, quæst. 20, Suar. disp. 21, sed. 2, Sotus, et Navarrus, quos refert, et sequitur Valentia qu. 9, punct. 1, § de Confessione secreta, et alii plures. Sed pro animadversione nostro corollario adhibita his non egemus, nec illis contradicimus : tum, quia confessio, quæ fit per interpretem non est nec dicitur absolute publica. Cum, quia pro aliquali ejus publicitate subeunda occurrit satis rationabiliscausa satisfaciendi positivoannuæ confessionis præcepto, vel non differendi ultra annum confessionem, vel se non privandi sacramenti fructu.

68. Aliud, quod pro prædicto consecratio advertimus, est ipsum restringi ad obligationem ortam ex solo ecclesiastico annuæ confessionis præcepto, de quo in præsentia agimus. An autem detur alias obligatio ex superiori jure orta, est difficultas longe distincta, quam satis sit hic attingisse, et dicere, quod si loquamur de confessione per interpretem extra articulum mortis, duæ sunt sententiæ valde probabiles. Prima affirmat, quam tuentur Sylvester ubi proxime. quæst. 15, Cano in relect. de Pcenit , part. 5, Lugo disp. 15. n. 65, et alii. Secunda negat, et patronos habet Cajetanum, Solum, Martinum de Ledesma, Suarez, Vasquez, Granados, et alios plurimos, quos referi, et sequitur Leander disput. 6, quæst. 9, et eisdem subscribit N. Franciscus c. 7, punct. 2, n. 20. Sed nostra sententia distinguendum est : nam si non datur divi-
nam, et naturale præceptum pœnitendi ante articulum mortis, consequenter dicen-

dum est non dari obligationem ex eo jure confitendi ante illum, et multo minus confitendi per interpretem. Sed dices peccator prædicto jure tenetur non differre longo tempore pœnitentiam, ut nos cum multis statuimus in priori part. disp. 5, dub. 7, ubi a n. 329 observavimus longum, et notabile tempus pro poenitendo esse spatium unius anni: ulterius distinguere oportet. Nam si peccator in eo spatio pœniteret per actum contritionis, putamus jure divino non obligari ad confessionem : quia ex una parte non reperimus divinum præceptum obligans determinate ad conversionem per confessionis medium; et ex alia finis, nempe conversio, aut pœnitentia per aliud medium, nempe contritionem adveniret. Si autem homo experiretur se non habere contritionem, sed solum attritionem, quæ, ut sæpe diximus, non sufficit per se solam ad justificationem, bene autem conjuncta sacramento pœnitentæ : censemus peccatorem obligari jure divino ad confitendum in eo temporis spatio : quia cum urgeat in illo, et per se pœnitendi præceptum, tenetur uti mediis sibi possibilibus in ordine ad illum finem, ut est confessio cum attritione. Et putamus etiam teneri in tali suppositione ad confitendum, (si alia via faciliiori non valet) per interpretem ; non quidem ex solo, et præciso aliquo præcepto positivo divino, quod ad hoc detur ; sed ipso divino jure naturali, quo obligamur evitare pericula perse recidendi in peccata mortalia, et amittendi æternam salutem, per media possible. Hoc autem periculum per se, et proxime imminet homini existent! longo tempore in statu peccati mortalis. Quare tenetur jure naturali divino procurare suam justificationem per media sibi possible, uti est perfecta contritio, vel si hanc habere non experitur, susceptio sacramenti cum attritione, quamvis ad id suscipiendum mediante confessione egeat interprete.

69. Et hinc facile consurgimus ad resolutionem alterius non absimilis dubii circa eum, qui constitutus in articulo mortis nequit confiteri nisi per interpretem ? Nam respondendum est juxta præmissam distinctionem, et doctrinam, quod si moribundus cognoscat se esse in statu gratiæ, sive habere perfectam contritionem (quod frequenter non contingit) non tenebitur ad.

confitendum per interpretem : quia divinum Christi præceptum non obligat ad confessionem hoc modo faciendam ; et aliunde obligationi ex jure naturali procurandi propriam salutem satisfit per aliud medium æquivalens, nempe contritionem perfectam. Et ita contrabvlvestum,Canum.

Syirest Candidum, Suarium, Lugonem, et alios Soirti. docent Cajetanus, Solus, Petrus de Solo,

Cajefiâ. Victoria, Palaus, nostri Gabriel, et Antonius, et alii plures, quibus relatis subscribit N. Franciscos loco supra cit. 21. Aliter

sentiendum est de moribundo, qui dubitat de vera contritione,et tenendum hunc obligari non solum ad confitendum per interpretem, si potest, verum etiam, si aliter fieri non potest, ad publicam confessionem. Quæ obligatio non oritur ex solo divino Christi præcepto de confessione : sed ab strictissima.el naturali lege charitatis erga se ipsum, qua quis debet per media sibi possibilia procurare sui reconciliationem cum Deo, ne se periculo æternæ damnationis exponat. Et in hoc conveniunt præcedentium opinionum patroni, præmisso fundamento convicti.

Sed addendum est moribundum in eo casu non teneri ad confitendum, vel publice, vel per interpretem omnia mortalia, quorum recordatur, sed satisfacere suæ pro tunc obligationi confitendo illud, aut illa mortalia, quæ cum minori infamia explicari possunt. Est namque absolute excusatus ab obligatione confitendi, vel publice, vel per interpretem, quantum est ex vi institutionis, et præcepti confessionis : et solum tenetur ex universaliori jure procurare salutem, vitareque imminens hujus periculum : pro quo sufficit suscipere sacramentum pœnitentiæ cum attritione ; et ad id non requiritur omnium peccatorum confessio, sed occurrente notabili incommodo, ut in tali casu occurrit, possunt aliqua occultari ; el ad omnium remissionem extenditur, licet diverso modo, absolutio, ut constat ex supra dictis, vel in confessione annua, et quæ citra mortis periculum fit. Et ita observant Suar. disp. conincb,36, sect. 6, Diana 3 part, tract. 4, resol. Dicaci 129, N. Philippus disp. 10, dub. 6, et alii. Quin addunt Coninchus disp, ô.dub. 10, n. 77, Lugo disp. 15, n. 63, Dicastil. disp. 7, dub, 14, et alii moribundum in tali casu posse confiteri aliqua venialia, et genera-

liin, sive in confuso mortalia, dicendo se confileri omnia alia, quibus Deum offenderit. iSedquamvis in hoc additamento non negemus aliquam probabilitatem speculativam ; illi tamen non auderemus subscribere quantum ad praxim, sed magis suspectam haberemus pœnitentiam ita se gerentis. Tum, quia tam accurate, ei studiose diligentia in occultando mortalia, el tuendo famam , minimum argumentum præbet de magno erga ilia dolore, qualem importat attritio. Tum, quia eo ipso, quod moribundus pro materia sacramenti exponeret aliquod veniale, teneretur de eo efficaciter dolere, el habere propositum efficax illud vitandi : difficilius autem est ista circa levia concipere, quam circa gravia: non ergo sic consuleremus; sed magis manifestationem mortalium saltem in genere, ut fieri posset in dicendo se Deum graviter offendisse, aut fuisse magnum peccatorem: in quo nulla esset infamia ; cum hæc tam vere, ac tam communiter homines dicant.

70. Infertur sexto non excusari ad obli-?ena gatione faciendi annuam confessionem,qui habet peccata reservata, et nequit adire superiorem, a quo absolvatur. Id magis supponunt, quam versant, aut probant Auctores, et breviter suadetur : quia eis reservatis, potest homo absque ullo extraordinario incommodo adimplere annuæ confessionis præceptum : ergo ad id tenetur. Patet consequentia : nam, si qui ab eodeobligantur, est ad notabile aliquod detrimentum, quod in eoexequendo patiuntur, ut constat ex hactenus dictis ; ergo eo iuconveniente cessante, non est admittenda excusatio. Antecedens vero probatur: quia homo in tali casu facile reperire valet Sacerdotem ordinarium inferiorem, cui sua peccata confiteatur, et ab omnibus absolvatur, a non reservatis quidem directe, et per se : a reservatis ante indirecte, el per accidens, et cum obligatione ea sua tempore confitendi superiori : in quo nullum extraordinarium incommodum pœnitentis apparet.

Et si opponas in hoc ipso adesse notabileOr«r» pœnitentis gravamen, qui cum ex divinis^® Christi institutione.et præcepto non teneatur nisi ad semel confitendum peccata, obligatur juxta præmissam resolutionem eadem peccata semel, et iterum confiteri: primo apud sacerdotem inferiorem, ut satisfaciat

Suarez
Diana.

conincb,36, sect. 6, Diana 3 part, tract. 4, resol. Dicaci 129, N. Philippus disp. 10, dub. 6, et alii.

Quin addunt Coninchus disp, ô.dub. 10, n. 77, Lugo disp. 15, n. 63, Dicastil. disp. 7, dub, 14, et alii moribundum in tali casu posse confiteri aliqua venialia, et genera-

lisfaciat ecclesiastico annuæ confessionis præcepto : deinde apud Superiorem, ut ab ipso consequatur absolutionem a reservatis. Si id, inquam, opponatur, respondendum est duas esse circa difficultatem, quæ attingitur, sententias. Una docet in tali casu non obligari pœnitentem in confessione facta inferiori manifestare nisi peccata non reservata, et posse suppressere reservata. Horum enim cognitio ad nihilum in ea confessione refert, cum confessarius non sit circa illa iudex ; nec opus illa habent, ut a reservatis indirecte absolvat; quippe etsi taceantur, indirecte remittuntur. Sic

Alensis 4 part, quæst. 18, memb. 4, art. 5, §2, Petrus de Solo lect. 10, de Confessione, Castro Palao tr. 4, disp. 4, punct. 3, Torreblanca l. 14, Pract. c. 11, Leander disp. 12, quæst. 33, et alii. Juxta quam opinionem cessat pœnitentis objectum inconveniens : nam quamvis pœnitens teneatur facere duas confessiones, non tamen eorundem peccatorum ; cum in una confiteatur inferiori non reservata, et in alia Superiori, quæ eidem reservantur.

Secunda, communior, et verior sententia est teneri pœnitentem in predicto casu ad confitendum inferiori omnia peccata etiam reservata. Ita D. Tho. in supplem. quæst. 9, art. 2, ad 4 ubi ait : « Dicendum, «quod etiam si sacerdos non. possit ab i omnibus absolvere, tamen tenetur pœnitens ei omnia confiteri, ut quantitatem totius culpæ cognoscat, et de illis, de quibus non potest absolvere, ad superiorem remittat. » Per quæ satis patet ad motivum contrarium. Et idem docent Nugn. ibidem in 2 part. dub. 3, Petrus de Ledesma c. 20, de pœnit. dub. 1, post. 2 conclusionem, Sylvest. verbo *Confessio* l. n. 20. Gonet. disp. 8, ar. 2, in fine, Suar, disp. 31, sect. 2, Navar. Totet. Angelus. Joan. de Medina, et alii apud Leandrum loc. cit. Et stando in hac sententia pungere videtur illud inconveniens, sed tamen facile retunditur, et superatur : nam, ut alias responsiones omittamus, qui sciens, et volens amplectitur aliquod peccatum reservatum, ibi se voluntarie subjicit incommodis seu gravaminibus, quæ ejus pœnitentiam consequuntur, inter quæ istud, de quo agimus, computatur. Et sicut in alia opinione non censetur absurdum, quod pœnitens in tali casu teneatur ad duas con-

fessiones, unam non reservatorum ad satisfaciendum Ecclesiæ præcepto confitendo non reservata, alterum vero reservatorum ad parendum Superiori : ita nec inconveniens censi debet, quod in nostra obligetur ad confitendum bis peccatum reservatum, semel pro annua confessione, et iterum ut directe subjiciatur Superiori reservanti. Nec ista præcipit absolute Ecclesia, sed solum, unam, atque annuam peccati confessionem. In eas vero angustias se conjicit committens peccatum reservatum, quem non oportet ex suo peccato reportare commodum, vel non faciendi annuam omnium peccatorum confessionem, vel non comparandi coram Superiore, et subjiciendi illi reservata.

DUBIUM III.

Utrum in confessione explicari debeant omnia peccata quantum ad species, numerum, et circumstantias mutantem speciem ?

Post generalem doctrinam de confessione hactenus traditam succedit, ut ad magis speciales circa eam difficultates descendamus. Et primo occurrit ejus integritas quantum ad ejus materiam remotam necessariam, quæ sunt peccata mortalia, ad quænam eorum extendatur tam Divinum, quam Ecclesiasticum confitendi præceptum? Cui difficultati respondet.

Veritas catholica in genere asserta.

71. Dicendum est omnia mortalia, quod confitens homo conscientiam habet, (id est, quæ scilicet cognoscit commisisse, et nondum confessum esse) debere in confessione explicari quantum ad eorum species, numerum, et circumstantias mutantem speciem. Hæc conclusio est de fide, ut constat ex Ecclesiæ determinatione in Concilio Lateranensi 1213. relato in cap. *Omnis utriusque* de pœnit. et remis, ubi præcipitur, quod omnes fideles *integre, et fideliter* confiteantur: quod facere nequeunt, nisi exponendo omnia peccata in specie, numero, et circumstantiis afferentibus distinctam speciem peccati. Et in Concilio Florentino in decreto super unionem, tract. de sacram.

dicitur materiam hujus sacramenti esse confessionem, et ad illam pertinere, quod pœnitens confiteatur omnia peccata, quorum habeat memoriam. Sed luculentius, et expressius hæc veritas docetur, ac diffinitur in Concilio Tridentino. quod ad refellendum ingruentes hæreticorum oppugnationes et propulsandum varios circa hanc materiam errores, opus habuit antiquam, et catholicam doctrinam cum omni moda claritate, et terminorum proprietate exponere, ut quidem fecit. Nam sess. 1-1, cap. 5, ait : « Dominus noster Jesus Christus e terris ascensurus ad Cœlos, sacer dotes sui ipsius Vicarios reliquit tan quam præsides et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christi fideles ceciderint, quo pro potestate clavium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuntient. Constat enim sacerdotes iudicium hoc, incognita causa, exercere non potuisse, nec æquilateraliter quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, et non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint... Colligitur præterea etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant, quod sine illis peccata ipsa neque a pœnitentibus integre exponantur, nec iudicibus innotent, et fieri nequeat, ut de gravitate criminum recte censere possint, et pœnam, quam oportet, pœnitentibus imponere. » Et conformiter ad hanc doctrinam diffinivit can. 7 ejusdem sess. ¶ Si quis dixerit in sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia, et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita, et diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, et quæ sunt contra duo ultima Decalogi præcepta, et circumstantias, quæ peccati speciem mutant, etc. Anathema sit. » Unde sic docent omnes Catholici, et superfluum est pro hac assertionem aliquos Auctores referre.

Fundamentalis autem ejus ratio nulla

aptior, et certe nulla melior excogitari valet, quam ipsa Christi institutio, de qua constat per Ecclesiæ diffinitionem, ut ostensum est. Sed rationes etiam congruentiæ, supposita sacramenti pœnitentiæ institutione, occurrunt aptissimæ, et valde urgentes. Primam proponit Concilium Tridentinum verbis relatis : nam Christus conferendo Apostolis, et eorum successoribus potestatem dimittendi, et retinendi peccata fidelium, constituit eos iudices ad cognoscendum de talibus peccatis in ordine ad ferendum sententiam absolutionis, aut retentionis, et ad injungendas pœnas unicuique convenientes ; id autem nequit recte fieri, nisi pœnitens manifestet sacerdoti omnia sua peccata in specie, et numero, et circumstantiis mutantibus speciem : quidquid enim iudicem lateat, ansam, et occasionem præbet, ut iudicium, et sententia, et pœnæ applicatio non recte fiant, tenemur omnia prædicta, quorum conscientiam habemus, patefacere in confessione. Secundam rationem proponit idem Concilium eodem loco paulo inferius dicens : « Qui scienter aliqua relinquit, nihil divinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubescat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. » Itaque pœnitens accedit ad hoc sacramentum non solum ut reus iudicandus, sed etiam, ut infirmus sacerdotis ministerio sanandus : ad quod opus est, ne sacerdos in curatione erret, omnia vulnera detegere, et infirmitates manifestare. Quod motivum optime expendit D. Thom. in supplement. quæst. 9, art. 2, his verbis : « Dicendum, quod in medicina corporali oportet, quod medicus non solum unum morbum, contra quem medicinam dare debet, cognoscatur, sed etiam universaliter totam habitudinem ipsius infirmi ; eo quod unus morbus ex adjunctione alterius aggravatur ; et medicina, quæ uni morbo comperetur, alteri nocumentum præstaret. Et similiter est in peccatis, quia unum aggravatur ex adjunctione alterius ; et illud, quod uni peccato esset conveniens medicina, alteri incentivum præstaret ; cum quandoque aliquis contrariis peccatis infectus sit, ut Gregor, in Pastoral. docet. Et ideo de necessitate confessionis est, quod homo omnia peccata confiteatur

tur

. lur, quæ i» memoria habet. Quod si non « faciat, non est confessio, sed confessionis (simulatio. »

72, Ex hac autem doctrina, et rationibus Concilii evidenter sequitur obligari hominem jure divino non solum ad confitendum omnia peccata, verum etiam ad confitendum illa uni, et eidem sacerdoti : atque ideo nec suæ obligationi, nec ulli juri satisfactorum, qui aliqua peccata uni sacerdoti et alia alteri confiteretur. Nam praeterquam quod, ubi concurrunt multa mortalia, nequit unum remitti, quin alia et omnia remittantur, ut ostendimus Disp. 4, dub. 3, § 2 et 3. Sacerdos nequit in hoc sacramento exercere munus judicis in absolvendo, nisi causa integre cognita, nec medici in curando, nisi cognita tota habitudine poenitentis. Quod minime salvaretur, si in arbitrio poenitentis positum esset, quod ex peccatis, quorum est conscius, aliqua confiteretur uni sacerdoti, et alia alteri, et sic de ceteris : nullus namque illorum sacerdotum recte, et perfecte cognosceret statum talis poenitentis, ut illum aut judicare, aut curare posset, ut fieri debet. Unde in cap. *Consideret*, de poenit. disp. 5, post medium dicitur : « Cautus sit poenitens, ne verecundia ductus dividat apud se confessionem, ut diversa velit diversis sacerdotibus manifestare, quod est se ilaudare, et hypocrisis tendere. » Quod

Uu desumptum videtur ex D. Augustin, lib. JTte' de vera, et falsa poenit. cap. 14. Et D.

Thomas loco cit. in resp. ad 2, ait : « Poena a diversis sacerdotibus imposita non esset sufficiens : quia quilibet considerat tantum unum per se, et non gravitatem ipsius, quam habet ex adjunctione alterius. Et quandoque poena, quæ contra unum daretur, esset provocativa alterius peccati. Et præterea sacerdos audiens confessionem, vicem Dei gerit et ideo debet ei eo modo fieri confessio, sicut fit contritio Deo. Unde sicut non esset contritio, nisi quis de omnibus peccatis, quæ memoriæ occurrunt, confiteretur ; ita non esset confessio, nisi quis de omnibus, quæ memoriæ occurrerint, confiteatur. »

Contra hanc catholicam assertionem sentiunt omnes hæretici relati supra num. 12, qui confessionem sacramentalem oppugnant, ubi communibus eorum argumentis

occurrimus : unde non habemus in præsenli, quæ specialiter diluamus præter illam, quam ipsi exaggerant difficultatem recensendi omnia mortalia quoad species, individua, et circumstantias speciem variantes. Sed huic etiam fecimus satis num. 19, eamque plene dissipaverat Concil. Trident, ses. 14, cap. 5, declarans non esse admodum arduum, quod Christus, et Ecclesia in hac parte præcipiunt, sed temperatum summa prudentia, et refertam utilitate, quæ difficultatem excedit : « Constat enim, *inquit*, nihil aliud in Ecclesia a poenitentibus exigere, quam, ut postquam quisque diligentius se excusserit, et conscientiae suæ sinus, et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, et Deum mortaliter offendisse meminerit : reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa esse intelliguntur : pro quibus fideliter cum Propheta dicemus : Ab occultis meis munda me Domine. Ipsa vero hujusmodi confessionis difficultas, ac peccata detegendi verecundia gravis quidem videri posset, nisi tot, tantisque commodis, et consolationibus levaretur, quæ omnibus digne ad hoc sacramentum accedentibus per absolutionem certissime conferuntur. » Quam responsionem quoad priorem partem, quæ difficultatem attingit, magis immediate illustrabimus exponentes in particulari, quid intelligatur per species, numerum, et circumstantias speciem mutant, qualia in assertione statuimus : occurrunt enim non pauca temperantia difficultates, quas causantur hæretici, ut se ab obligatione confitendi subducant.

73. Sed prius nos expedire oportet a quadam controversia omnibus in assertionem propositis communi, quam Recentiores aliqui nimis prolixam cum non magno commodo versant, discutientes an in peccatis confitendis explicari debeant actio externa, et effectus peccati. Oritur autem difficultas ex eo, quod in uno peccato, v. g. homicidii tria concurrunt, primo actus interior, quo quis vult occidere, secundo actus exterior occidendi, tertio effectus, nempe occisio. Et quidem in obligatione manifestandi actum internum omnes conveniunt, quia in eo principaliter, et pri-

Fracc.
Félix-

Sotos.
Lopez.
Sancho.
Castro.

mario consistit, sicut libertas, et malitia peccati. In obligatione autem manifestandi actum externum poterat esse aliqua difficultas, præsertim in sententia communi Thomistarum asserentium in membris, et sensibus externis non subjectari formaliter, et intrinsece peccatum, ut si animus, et probavimus tract. 13, de peccat. disp. 10, dub. 1, § 2, conci. 3. Unde inferri videtur, quod, eum materia confessionis sit solum peccatum, non deberent actiones externas confiteri, lude Franciscos Felix Scotista in tract, de bonitate, et malitia, cap. 8. difficult. 1, opposuit Thomistis, quod, si actus exterior non habet formalem, et intrinsecam malitiam: quam addat supra interiorem: nulla est ratio illum manifestandi in confessione: quod esse falsum manifestat communis usus Ecclesiæ. Sed nec in hoc est momenti difficultas: nam hic ipse usus declarat, quædebeamus confiteri. Praeterquam quod illa argumentatio nihil probat, ut illi jam respondimus loco cit. num. 49, nam ut aliquid cadat sub obligatione confessionis, sufficit esse peccatum grave, sive hoc habeat a forma sibi inhærente. ut contingit in actibus internis, sive illud habeat a forma exisistente in alio actu, ut contingit in actibus externis: nam confessionis præceptum non solum malitiam, nec solum actum, cui illa hæret, sed quidquid appellatur absolute peccatum mortale, sub se comprehendit. His itaque exclusis, reducit difficultas ad obligationem manifestandi effectum actus interni, et externi peccaminosi. Verbi causa, Petrus voluit occidere Joannem, ad id præparavit, propinavitque illi venenum, ex quo post aliquod dies, aut menses Joannes mortuus est. Satisfaciet ne Petrus dicendo tantum in confessione se ad occidendum Joannem dedisse illi venenum? An vero tenebitur explicare subsecutum effectum, nempe Joannis mortem?

Sunt circa id duæ sententiæ. Prima affirmat explicandum esse effectum. Ita Sotos, Ludovicus Lopez, Sanchez, Castro Palao, et alii apud Dicastillum disp. 9, dub. I, in appendice, num. 18. Et moventur: quia licet effectus non sit in se, et formaliter liber, et malus; id tamen habet extrinsece, et denominative a malitia voluntatis; quod satis videtur, ut compre-

hendatur sub obligatione confessionis: sicut ob eandem rationem comprehenduntur actus membrorum externorum, licet intrinsecam malitiam in se non habeant. Secunda negat hanc obligationem, sed sufficere censet, quod pœnitens dicat se intendisse occidere proximum, et ad id venenum applicuisse, nihil amplius de effectu explicans. Ita Vasquez, Azor, Bonacina, Diana, Curiel, Joannes Sanchez, Lugo et alii, quos refert Dicastillo loco cit. num. j. ^

20. Eorum fundamentum est, quod solum obligamur confiteri peccata mortalia: ille autem effectus non est, nec potest dici absolute peccatum mortale: ergo non datur obligatio manifestandi talem effectum. Probatur minor: quia talis effectus non fuit peccatum, quando Petrus intulit venenum, siquidem tunc occisio non fuit: nec est peccatum, quando in re ponitur, quia tunc potest Petrus esse contritus, et sine peccato: ergo ille effectus, sive occisio passiva non est, nec absolute dici valet peccatum. Et per hæc solvitur motivum contrariæ opinionis desumptum ab exemplo actuum externorum: isti enim, cum exercentur, subduntur actu internis, et ab eorum malitia denominantur, eisque aliquomodo continuantur constituendo quasi unicam, et completam operationem: ex quibus habent esse vere, et denominari absolute peccata, atque ideo debere cum illis eidem confessioni submitti. Cujus oppositum contingit in effectibus peccatorum, ut satis ex se liquet. In qua disparitate, quæ obvia est, quanta hinc inde producant, et examinent Lugo, et Dicastillo illos consulenti constabit.

Nos pressius agendo censemus utramque sententiam esse probabilem, et secundam speculative probabilior, ut ejus fundamentum satis evincit. Sed quod ad praxim attinet, nullum, aut rarissimum ejus usum videmus, aut probamus: tum, quia saepissime ex effectu subsequitur obligatio restituendi, aut aliud faciendi, aut vitandi, quæ oportet cognoscere confessarium, at de obligatione admoneat, et de congruo remedio in similibus pœnitenti provideat. Tum, quia iste videtur esse communis usus fidelium explicandi scilicet non solum intentionem, et actionem, sed etiam quid reipsa fecerint. Tum denique, quia prædictus usus aptissimus est ad explicandum

totum

lotum peccatum : id enim perspicue, et compendiose fit dicendo, « occidi unum hominem. » Ad quid ergo illæ circumlocutiones, habui intentionem occidendi hominem, et ad id illi propinavi venenum, vel ipsum vulneravi ? (uni hæc omnia significantur, et salis explicentur dicendo occidis hominem ; sicut per actum externum significatur internus, quin opus sit hunc per se explicare.

§. 11.

Quomodo explicanda peccata distincta quoad speciem ?

74. Quamvis Concilium Tridentinum in locis relatis num. 71, has voces non adhibuerit, rem tamen significantem satis expressit diffiniendo generatim necessarium esse jure divino confiteri omnia, et singula mortalia, quorum memoria habeatur, ubi necessarium est, et diversa numero peccata atque species, hasque a fortiori comprehendit, cum sint quid communius, sub quo individua continentur. Præsertim cum Concilium expresse dixerit circumstantias mutantem speciem debere in confessione explicari : unde majus argumentum desumitur ad ipsas quasi substantiales peccatorum species. Porro dari peccata specie distincta manifestum est a summa inter aliqua distantia, ut v. g. inter furtum, et odium Dei: præsertim cum soleant pertinere ad potentias genere diversas sicut infidelitas ad intellectum, et intemperantiam ad appetitum : aliqua etiam sunt inter se contraria, ut avaritia, et prodigalitas, quare nequeunt essentialiter convenire. Inde vero desumatur distinctio specifica peccatorum, non est hujus loci discutere, sed supponendum est ex D. Thom. 1, 2, quæst. 72. ari. 1, desumi ab objecto primario, sive fine proximo per se volito, et sic conclusit : « Actus voluntarii « distinguatur specie secundum objecta, « solum superioribus ostensum est. Unde « sequitur, quod peccata propria distinguantur specie secundum objecta, » Et in resp. ad 3, addidit : « Nihil prohibet in « diversis rebus specie ; vel genere differentibus invenire unam formalem rationem objecti, a qua peccatum speciem recipit. Et hoc modo superbia circa di-

« versas res excellentiam quærit : avaritia « autem abundantiam eorum, quæ usui « humano accommodantur. »

Hinc fit plures actus, qui in esse physico specie, aut genere distinguuntur propter diversa objecta primaria, quæ in illo ordine habent, posse esse idem peccatum in esse moris ob attingentiam ejusdem in eo ordine objecti, sive finis proximi per se inspecti. Quæ enim major differentia in esse rei, quam inter peccatum commissionis, et peccatum omissionis ? Et tamen resolvit S. Doctor eadem quæst. ari. G. esse, peccata ejusdem speciei in una propria materia. « Si loquamur, *inquit*, de specie « peccati omissionis, et commissionis materialiter, differunt specie ; large tamen « loquendo de specie, secundum quod negatio, vel privatio speciem habere potest. « Si autem loquamur de specie peccati omissionis, et commissionis formaliter : « sic non differunt specie : quia ad idem « ordinantur, et ex eodem motivo procedunt. Avarus enim ad congregandum pecuniam, et rapit, et non dat, quæ dare debet. Et similiter gulosus ad satisfaciendum gulæ, et superflua comedit, et jejunia debita prætermittit. Et idem videre est in celeris. » Et quamvis circa hæc aliqua difficilia occurrant, illa superare curavimus tract. 13, de peccatis, disp. 8, dub. 1. Quin ex eadem radice, et attendendo ad diversos ordines fieri valet, quod actus in esse rei valde differentes, et habentes intrinsecam malitiam possint esse unum peccatum non solum specie, sed etiam numero propter identitatem ejusdem motivi, sive subordinatione ad eundem finem proximum per se inspectum, ut eleganter declaravit D. Thom. in 2, dist. 42, quæst. 1, art. 1, his verbis : « Contingit esse actus plures, secundum « quod ad genus naturæ referuntur ; qui « tamen sunt unum, secundum quod in genere moris considerantur : ut patet in « eo, qui furatur, quia omnes actus ejus, « qui ad furtum ordinantur, peccatum « sunt, cum mala intentione fiant, qui « possunt valde multi esse. Et tamen « omnes computantur ut unum peccatum ; « quia non habent rationem peccati nisi « secundum quod per unam voluntatem « in unum perversum finem ordinantur. » Et hac etiam de causa quamvis ommissio

peccaminosa, et aclus, qui est causa omitendi realiter distinguantur, et habeant malitias intrinsecas realiter diversas, sunt nihilominus specie, et numero idem peccatum, ut statuimus tract, cit disp. 5, dub.

75. Licet autem hæc ita se habeant quod plures actus physice essentialiter distincti possint moraliter esse idem specie, aut etiam numero peccatum ; e contra vero fieri non valet, quod idem physice actus pertineat per se primo ad duas moraliter peccati species. Et ratio est, quod species primaria actus in ordine morali sive quantum ad bonitatem, sive quoad malitiam sumitur per habitudinem ad objectum adaequatum, et primum in genere moris, id est ; prout stat sub lege, et conformiter ad rationem : impossibile autem est eundem actum habere, vel in ordine physico, vel in ordine morali respicere per se primo duo, aut plura objecta ; alias eorum quodlibet esset, et non esset adæquatum, quod implicat contradictionem : ergo idem physice actus nequit pertinere per se primo ad duas moraliter peccati species. Unde provenit, quod licet in eodem actu soleant inveniri duae malitiae species, satis principales, alia ab ejus objecto, quod dici solet finis operis, et alia ab objecto intentionis, quod vocari consuevit finis operantis : ut patet in eo, qui furatur ad fornicandum, ubi actus ex objecto immediato, sive fine operis est in specie furti, sed ex objecto intentionis, aut ex fine operantis est in specie luxurie : nihilominus attentis omnibus, et absolute loquendo, species, quæ desumitur ab objecto immediato est essentialis actui in esse moris ; illa vero, quæ desumitur a fine operantis est simpliciter accidentalis, ut statuimus in tract, II. de bonit. et malit, disp. G, dub. 4, § 3, conci. 3. Actus namque in quocumque ordine respicit primario, et essentialiter suum objectum ; finem vero operantis solum respicit secundario, et accidentaliter, ut facile constat in exemplo proxime allato : actus enim furti ad fornicandum respicit immediate, et essentialiter rem alienam ; quod vero ordinetur ad fornicandum est illi accidentale, et secundarium, in quantum fur ordinatur eum ad illum finem. Cujus differentia» satis evidens signum est, quod talis aclus eandem furti speciem retineret.

quamvis non imperaretur, nec fieret in ordine ad talem finem. Idemque apparet in actibus moraliter bonis, ut in actu largiendi eleemosynam ad satisfaciendum pro peccatis : hic enim actus absolute loquendo imbet respicere eleemosynam ut secundum se honestam, et hic est primarius respectus illius ; et propterea constituitur absolute in specie misericordiæ : ordinari autem ad satisfaciendum pro peccatis convenit illi accidentaliter, ac proinde et imperari a virtute pœnitentiæ, atque in specie pœnitentiæ constitui : unde suam misericordiæ speciem retineret, quamvis ad eum finem non ordinaretur : species ergo operationum humanarum in genere moris attenduntur secundum earum objecta primaria in eodem ordine.

Ex quibus facile apparet, quid significetur. cum dicimus in confessione aperienda esse peccata quoad species, explicant namque prædicta verba, quod quotiescum peccata habent objecta, essentialiter diversa, id in confessione debent manifestari : atque non sufficere, quod pœnitens dicat in genere Peccavi, Peccavi : sed debere dicere. Peccavi in hac, aut illa specie, sive, et in idem recidit, erga tale, aut tale objectum. Pro cujus majori intelligentia addere oportet, quod licet circumstantiæ communitur, et rationabiliter appellentur, quæ in ordine morali objectum supponunt, illudque accidentaliter, et contingenter quasi circumdant, in quibus solet esse notabilis variatio, ut infra a num. 83 dicemus : nihilominus contingere etiam solet, quod objectum actus non det illi malitiam, ut si sit de se indifferens, ineptumque subinde ad referendum moralitatem, vel licet bonum ex se sit, supervenit illi aliqua circumstantia mala impediens, ut bonitatem moralem in operationem refundat. Et in hoc casu circumstantia dans primam moralitatem transit in conditionem essentialem objecti in esse moris, et desinit esse in ratione circumstantiæ, ut animadvertimus in tract, cit. de bonit. et malitia ad art. 5 et 10 et 11, quæst. 8, ex 1. 2. Quoquo autem modo id explicetur, semper salvatur species peccatorum distingui penes eorum objecta primaria, ut vel ratione sui, vel ratione circumstantiæ dantis primam moralitatem pertinentem ad genus moris.

76. His prasmissis. ulterius animadver-

u»Merooporlel, quodubi præcipimur confiteri omnes species peccatorum, sermo est de omnibus speciebus distinctis, non præcise physice, sed moraliter : contingit namque plura opera peccaminosa essentialiter physice distingui, quæ moraliter sunt ejusdem speciei. Sic Pyromantia, quæ est divinatio per ignem, et Hydromantia, quæ est divinatio per aquam, distinguuntur essentialiter physice, sed non in genere moris. Unde quolibet modo, aut medio, aut instrumento physico divinatio fiat, sufficiet pœnilenli dicere, commisi semel, aut bis, etc., peccatum superstitionis in divinando: dummodo non adhibuerit rem aliquam sacram, cujus perverso usu accederet nova, et distincta sacrilegii species. Similiter infligere homini vulnus lelhale, et propinare mortiferum venenum sunt actiones in ordine physico essentialiter differentes; sed tamen ejusdem speciei in ordine morali propter eandem specificam malitiam in homicidio, cui prorsus accidit fieri hoc, aut illo instrumento physico. E contro contingit operationes, quæ nullam habent in ordine physico distinctionem essentialem, esse in ordine morali specie diversas, ut patet comparando occisionem Patris, et occisionem Episcopi eodem modo, et instrumento, et quod plus est, eadem actione factis: sunt enim physice loquendo ejusdem rationis, sed tamen intra genus moris specie differunt : nam patris occisio est in specie particulari parricidii ob deformitatem contra pietatem parentibus debitam ; sed Episcopi occisio est in particulari specie sacrilegii propter deformitatem contra reverentiam debitam Ordini. Et hujus generis frequentia occurrunt exempla. In confitendo itaque species peccatorum attendi debet non ad unitatem, vel distinctionem, quas habent in ordine physico, sed ad quæ gaudent in ordine morali. Et hujus resolutionis (quæ est communis inter Doctores, ut videri potest apud N. Franciscum cap. 8, punct. 1, n. 4), fundamentum facile apparet ex ipsa institutione sacramenti, in quo sacerdos judicat pœnitentes quantum ad mores, sive peccata quatenus talia : atque ideo attendere debet ad peccatorem unitatem, vel distinctionem in genere moris, non in genere naturæ : et ad idem attendere debet pœnilens, cum ea confessario manifestat. Et idem motivum occur-

rit, si consideremus sacerdotem exercentem in hoc sacramento medici officium, juxta verba Trident, num. 71 relata : non enim curat morbos physicos, sed spirituales, et morales, inductos ex peccatis, ut ad genus moris perlinent.

Et in hoc eodem sensu accipiendus est Cajetanus tom. 1 opuscul. tract. 5, quæst. 3, docens salis esse confiteri species peccatorum communiter notas, nec oportere sollicitari ad subtiliores, et minutissimas quasque species explicandas, quæ non variant substantiale judicium confessarii. Quam sententiam vehementer carpunt aliqui Recentiores, insultantes Leoni mortuo, quasi ea Cajetanisententiasit contraria Concilio Tridentino, et debitæ confessionis integritati. Sed falluntur vehementer : nam ille non negavit debere in confessione exponi species peccatorum proprie, et formaliter differentes in genere moris, quarum moralem diversitatem pœnitens cognoscat ; sed docuit non oportere sollicitari in investigandis speciebus non notis, de quibus vel apud subtilissimos est dubium, an distinguantur in genere moris, ut patet exemplo diversarum divinationum, aut superstitionum in divinando, quod supra adduximus, et nominatim Cajetanus expendit. Supervacaneum enim foret poenitentem in simili quæstione extricanda contere tempus ; sed magis oporteret de superstitione conteri, et illam sine metaphysicis distinctionibus in confessione explicare, quantum sufficit ad confessarii judicium. Et idem contingit ubi pœnitens perplexus manet in discernendo, an castitatis votum solemne, et votum simplex differant specie ; et consequenter utrum transgressionem eorum sint distinctæ peccati species : ubi autem hæc, aut similia dubia occurrunt, non oportet pœnitentem in eis discernendis implicari, et immorari, sed sufficit dicere v. g. se peccasse contra votum castitatis. In quo sensu dixit Cajetanus species peccatorum, ut cadant sub obligatione illas explicite confitendi, debere esse omnibus notas, hoc est, certo cognitæ, ut tales : quod non contingit, ubi circa illarum diversitatem sunt utrimque opiniones probabiles : et minus contingit apud vulgares, qui plurimum peccatorum species, pro quibus discernendis subtili consideratione egent ipsi Theologi, signate non

non cognoscunt. Unde a multitudine fidelium non facile expectamus hanc accuratam specierum peccati distinctionem, et non minimum putamus, si sciant distincte explicare, et ad classes reducere culpas per oppositionem ad singula Decalogi, et Ecclesiæ præcepta. Ubi autem major discussio necessaria est, diligenti ministro- rum inquisitioni relinquitur. Et in hoc sensu, nempe respectu multitudinis fidelium, inter quos sunt plurimi idiote, et fere incapaces intelligendi signate peccatorum species, accipienda est Cajetani sententia. Cui vel non ita temperatæ, et modificate subscripserunt alias viri doctissimi. Petrus de Soto lecl. 9, de Confes. Cano in relecl. de Pœnit. part. 5, in resp. ad 4, Solus in 4, dist. 18, quæst. 2, art. 4, Navarros in cap. *Considerat*, de Pœnit. dist. 5, num. 17, Fagund. præcepto 2, lib. 4, cap. 2. Quæ dicentes non propterea sententiam Cajetani tuemur; sed excedentes de ea censuras quorundam Juniorum propulsamus.

§ π.

Qubliter recensendus numerus peccatorum in singulis speciebus?

77. Sicut unitas, et distinctio specifica peccatorum non commensuratur cum unitate. aut distinctione physica rerum, quibus hærent, ut constat ex § præced. sic etiam contingit in eorum unitate, et distinctione numerica, ut dicendum necessario esse evincunt plane exempla, et rationes. Nam si quis hominem tribus actibus interficiat, dantur tres actus physici numero distincti, et omnes subeunt denominationem peccati: et tamen ibi non datur nisi unum peccatum homicidii. Et converso; ubi uno ictu interficit tres homines; actus physice est unus, et tamen tria numero peccata homicidii committuntur. Idque patet ex communi hominum apprehensione, et sapientum iudicio; qui in priori casu non nisi unum homicidium recognoscunt, et ut tale puniunt; quidquid sit de pluritate physica percussorum, et vulnerum: in secundo autem casu censent dari tria homicidia, et ut talia acerbiori plectunt poena; quamvis actus illos de medio tollens unicus fuerit. Ratio vero ita apprehendei-

di, et iudicandi est, quod moralitas adæquate sumpta, comprehendens bonitatem. et malitiam sumitur per respectum ad obiectum, ut stat sub regulis morum. Unde sicut malitia specifica importat habilitudinem ad obiectum unum in specie sub genere morali, et inde sumit unitatem moralem specificam; sic etiam malitia numerica eam habitudinem importat ad obiectum unum numero intra hanc, aut illam malitiam? speciem. Quare sicut ob illam rationem contingit plures actus physice distinctos in specie, induere eandem specificam malitiam, quia ordinantur ad idem specificè obiectum in esse moris: et ideo sive homicidium fiat vulnerando, sive suffocando, sive propinando venenum est idem specie peccatum; sic etiam ob eandem rationem contingit actus physice distinctos numero esse idem numero peccatum, quia ordinantur ad idem numero obiectum in esse moris: et propterea tres ictus, aut vulnerum incussiones erga eundem hominem, quibus occiditur sunt unum numero peccatum: et e converso, qui uno ictu tres homines necaret, committeret tria numero homicidii peccata, quia licet actus fuerit physice unus, attingit tamen tria obiecta adæquata, et numero distincta in esse moris.

Occurrit tamen hoc loco non dissimulanda obiectio desumpta ex his, quæ tradidimus tract. 1, de principio individualionis, disp. 2, dub. 1, statuentes accidentia individuari a subjecto, cui naturaliter hærent; indeque collegimus dub. 3, implicare, quod duo accidentia solo numero distincta recipiantur in eodem subjecto, vel quod idem numero accidens hæreat subjectis adæquate distinctis. Constat autem malitiam, et quamlibet aliam formam moralem esse aliquod accidens, cuius subjectum est actus physicus humanus, ut amor, odium, desiderium, intentio, etc. Ergo implicatio est, et inconsequenter a nobis asseritur, quod idem physice actus potest induere duas, aut plures malitias numero distinctas; et quod e converso plures actus physici valeant esse unum numero peccatum. atque habere (quod est consequens) eandem numero malitiam.

Pungit quidem hæc obiectio, et obligat, ut legitimus sensus præmissæ suppositionis magis explicemus. Pro quo animadvertendum est moralitatem dupliciter dici:

primo

primo per ordinem ad regulas morum, nempe legem, aut obiectum ut lego regulatum, quibus cum conformatur dicit bonitatem; sed, si ab eis recedat, importat malitiam. Quo pacto moralitas est verum accidens reale actus humanos alliciens, habetque suum genus, species, et individua. Secundo sumitur moralitas per ordinem precise ad prudentem æstimationem, quæ iudicat de rebus quantum ad eorum magnitudinem, unitatem, et distinctionem per ordinem ad fines, quos ipsa prudentia attendit. Inter quas rationes dari distinctionem satis convincitur, tum quia plura, quæ sunt incapacia primæ moralitatis, fundant secundam, ut patet in corona, et purpura Regis, quæ cum non habeant primam, habent secundam, et ideo merentur reverentiam in prudentum æstimatione. Tum etiam, quia in ipsis actibus humanis utnusque moralitatis capacibus non datur inter unum, et alterum adæquatio, sed «olet adesse summa differentia; nam peccatum mortale, quod est finitum per respectum ad regulas morum, habet gravitatem simpliciter infinitam in ordine ad prudentum æstimationem secundum gravem offensam, quam Deo irrogat. Et operationes Christi Domini considerate secundum priorem moralitatem sunt finite, sicut et nostræ: considerate vero quantum ad secundam habent in æstimatione prudentiam valorem simpliciter infinitum, cum procedant a supposito infinite digno. Qua doctrina, et moralitatis distinctione usi frequenter fuimus in tract. 21, de Incarnatione. et præsertim disp. 1, dub. 4 et 6 et disp. 28, de merito Christi, dub. 1. Juxta quam doctrinam ipsa moralitas, vel intrinsece afficiens actus physicos internos, vel denominans extrinsece actus physicos externos potest quantum ad sui unitatem, vel distinctionem numericam considerari dupliciter: primo metaphysice, secundo moraliter per ordinem ad prudentem æstimationem. Et in primo sensu habet unitatem, vel distinctionem numericam juxta unitatem, vel distinctionem numericam actuum physicorum, quibus inest, ut obiectio recte probat, et concedimus: est enim verum accidens reale, quod, sicut et alia, debetesse unum, aut plura numero juxta subjecti unitatem, aut distinctionem. Sed in secundo sensu aliter est dicendum: quia

Salmant. Curt. Theolog. tom. XX

unitas, vel distinctio numerica in esse morali moraliter, hoc est juxta prudentem æstimationem, attenditur penes unum obiectum adæquatum, et plura obiecta adæquala, ad quæ intra eandem speciem actus humani ordinantur. Ex qua radice provenit diversitas, quam exemplis supra allatis exposuimus, et nunc magis exponemus. Nam, si quis tribus percussoribus necet unum hominem, ibi dantur tres numero actus, qui denominantur tria numero peccata; et malitia quidem (supponamus eam reperiri etiam in actibus externis) metaphysice considerata triplex etiam est numero, juxta numerum subjectorum. Sed tamen considerata in ordine ad prudentem æstimationem est una numero, quia omnes illæ percussiones habent unum, et idem numero obiectum, nempe unam hominis occisionem, pro qua in prudenti æstimatione nihil refert, quod uno, aut duobus, aut multis ictibus fiat. Cum vero quis una percussione interficit tres homines, actus quidem physicus est unus numero, et similiter malitia considerata metaphysice est una numero propter identitatem subjecti; sed considerata secundum æstimationem prudentem multiplicatur juxta numerum hominum occisorum, quia eorum quilibet est obiectum completum, et adæquatum peccati homicidii: et in prudenti iudicio non interest, ut æstimentur tria homicidia, ut tria, quod tres homines occisi fuerint unica, vel tribus percussoribus.

78. Sed quia aliunde ad unitatem numericam alicujus actus humani, et malitiæ illum dominantis requiritur istorum existentia, et continuatio, quippe quæ habent conditionem successivorum, quæ sola interruptione discontinuedur, et plura fiunt, addere oportet, quod ad continuationem, atque ideo ut persistat idem numero peccatum, sufficit, quod permaneat, vel formaliter, vel virtualiter; ubi autem nec formaliter, nec virtualiter manet, desinit simpliciter; et si aliud ejusdem rationis succedat, est novum, et distinctum numero peccatum. Sensus harum vocum, aut terminorum facile constat ex dictis disp. præced. a num. 115, ubi explicuimus, quomodo actus doloris pro sacramento poenitiæ requisitus possit existere, vel formaliter in se ipso, vel virtualiter in aliquo sui. Et pro qualitate præsentis materia?

facilius adhuc : nam, ut duret idem numero peccatum, sufficit aliquem persistere formaliter, aut virtualiter in eadem voluntate circa idem objectum : ut autem interrumpatur, requiritur, quod nec formaliter, nec virtualiter in tali voluntate permaneat. Dicitur autem quis permanere formaliter in priori voluntate toto tempore, quo expresse intendit aliquid facere, v. g. occidere inimicum : dicitur vero permanere virtualiter, quando aliquid facit virtute prioris intentionis, licet ipsa in se non persistat, ut cum quis ex intentione occidendi inimicum ensen arripit, et acuit. Cum autem nihil horum adest, interruptur, cessatque simpliciter illa voluntas : et si postea succedat, opus est a priori distinguere, et esse novum, et numero distinctum peccatum.

Contingit autem huiusmodi interruptio, aut discontinuatio frequentius in actibus internis, quam externis, ut liquet experientia, et ratione: quia illi non tantam habent inter se subordinationem, quantam actus externi habent ad voluntatem. Hinc provenit, quod si aliquis elicit semel actum odii erga inimicum, interposita mora, aut somno, odio inimicum habeat, committat novum peccatum odii, distinctum numero a præcedenti; cum istud ad illud non subordinetur, sed sint ejusdem rationis : et discontinuentur. Cum vero concepto odio intendit occidere inimicum, et hac voluntate parat ensen, et pergit ad eum occidendum; quamvis actiones sint adeo diversae, non tamen sunt plura numero peccata; quia in eis continuatur, et permanet virtualiter prior voluntas. Quin etiam licet in itinere repeteret plures occidendi intentiones, non committeret plura numero peccata : quia prior intentio non est simpliciter revocata, sed manet virtualiter, et continuatur per omnes actiones externas itineris electas ad occidendum, et continuatur etiam quasi formaliter per easdem intentiones, quas repetit. Sicut etiam contingeret, si per spatium unius diei sine interruptione temporis eliceret illas intentiones, unam immediate post aliam ; non propterea committeret tot numero peccata, quot sunt numero intentiones, sed unum tantum numero peccatum, ut quidem faceret, si in prima intentione formaliter persisteret absque inter-

ruptione actus. In ordine quippe ad prudentem aestimationem perinde est, quod per spatium unius horæ maneat unus, et idem actus odii : et quod continuetur idem odium per actus plures sibi immediate succedentes. Inde magis confirmatur doctrina num. præced., tradita de distinctione numerica peccatorum, non secundum regulas Metaphysical, sed secundum prudentem aestimationem : in exemplis enim præmissis tot sunt militiæ, et peccata metaphysice loquendo, quot sunt actus : et tamen moraliter moralitale sumpta per ordinem ad prudens iudicium non datur nisi unum numero peccatum.

79. His praelibatis regredimur ad eam assertionis partem, quæ docet non solum species peccatorum, sed etiam eorum numerum intra quamlibet speciem debere in confessione explicari. Et ratio constat ex dictis in genere pro assertionem. Legitimus vero hujus partis sensus patet etiam ex immediate dictis, nempe numerum peccatorum non esse computandum per commensurationem ad actus, qui denominantur peccata, sed per ordinem ad objecta completa, in quibus voluntas sistit, et quæ talia censentur juxta prudentem aestimationem. Hinc quantum ad praxim plura deduci queunt consecutaria, quæ traditam doctrinam magis fulciunt. Nam qui tribus coï-vulneribus occidit unum hominem, satisfacit huic confitendi obligationi dicendo, unum homicidium fecisse : nam per plures physice actiones unum tantum peccatum fecit. Qui vero una percussione tres interfecit, debet confiteri per tres homicidia : nam una physica actione tria peccata homicidii commisit. Et similia quilibet in similibus facile colliget, et satis nobis erit unum, aut aliud attingere. Colligitur ergo ulterius sacerdotem conscium peccati mortalis, qui successive ministrat multis sacramentum Eucharistiæ, non committere, nisi unum numero peccatum mortale, nec teneri subinde aliud explicare in confessione : quia licet actiones fuerint physice plures juxta communicantium numerum: nihilominus moraliter sunt unum numero peccatum propter successionem, et unitatem convivii. Et sic sentiunt Sotus in 4, dist. 18, quæst. I, art. 4, Cajetanus, 1, 2, quæst. 72, art. 6, Medina, Rodriguez, Diana, et alii, quos sequens refert Leander disp. 8, quæst. 19

quæst. 19. Et consequenter talis sacerdos in confessione satisfacit, si dicat se administrasse Eucharistiam in peccato mortali, quamvis non exprimat numerum personarum, quibus illam ministravit.

Idem colligit prædictus Leander quæst. seq. dicendum esse de sacerdote conscio peccati mortalis, qui successive plures confessiones excipit, ut paritatis ratio convincere videtur : quia omnes illae auditiones, el absolutiones, ubi successive, el absque notabili interruptione fiunt, reputantur moraliter pro uno peccato. Et pro eadem sententia refert Dianam, Lugum, Rodriguez. et Fagundez. Sed istud consecrarium non probamus, nec legitime deduci censemus. Quare oppositum affirmandum est, nempe sacerdotem, qui in statu peccati mortalis ministrat sacramentum pœnitentiæ, tot peccata mortalia committere, quot excipit confessiones. Et ita sentiunt Candidas, disquisit. 24, art. 22, dub. 7, Castro Palao, Vasquium sequens, et referens tom. I, tract. 2, disp. 3, punct. 3, Sylverier, Suarez, Azor. el Bonacina, quos refert, et sequitur Delgadillo, cap. 17, dub. 55, Pbilibertus, Magala, et Malfesius apud Leandrum loco cit. Motivum est : quia licet actus sint ejusdem speciei, et sibi immediate, vel absque notabili mora succedant, nihilominus ad eorum multiplicationem multiplicantur peccata, quoties quilibet eorum actum habet definitum, aut determinatum terminum, quo posito consummatur, et completur ; sed hujus generis est administratio sacramenti pœnitentiæ: ergo tot peccata mortalia committit sacerdos illa in peccato ministrans, quod conficit sacramenta. Major constat exemplo homicidii, furti, fornicationis, etc., nam quoties repetuntur hi actus, quamvis successive. et absque notabili mora, toties committitur novum, et distinctum numero peccatum mortale : et oppositum dicere foret iniolerabilis error contra communem tam Doctorum sententiam, quam fidelium sensum, et praxim. Cujus non aptior, nec urgentior ratio assignari valet, quam prædictos actus, et eorum malitiam habere certum terminum, quo posito consummantur, et per accidens omnino est. quod alius actus, et malitia ejusdem rationis succedant : sicut homicidium penitus terminatur, ac consummatur inferendo injuste

proximo mortem, et prorsus accidit homicidam immediate se extendere ad alterius necem. Minor etiam patet : nam actus administrandi sacramentum pœnitentiæ habet certum, ac definitum terminum, nempe absolutionem, et ea posita essentialiter consummatur, non minus quam homicidium in injusta morte proximi. Et hinc patet motivum contrariæ sententiæ ob satis manifestam disparitatem : nam ubique ad plures accedunt ad unum sacerdotem, qui eis Eucharistiam ministret, reputantur per modum unius : et ideo administratio Eucharistiæ in nullo eorum consummatur, usque ad ultimum perveniat : et consequenter omnes illæ administrationis partes sunt una completa administratio ejusdem convivii, et unum numero, ubi indigne fit, administrationis peccatum. Oppositum autem contingit in absolutionibus : nam in earum qualibet finitur, et consummatur administratio sacramenti absque ullo respectu, et subordinatione ad aliam. Addunt quidam aliam differentiae rationem, quod sacerdos Eucharistiam ministrans non conficit sacramentum, sed factum supponit : et consequenter non efficit gratiam in suscipiente, nec proinde eget gratia, ut Eucharistiam ministret : unde. sicut sine gratia existens non peccat illam ministrando uni, ita non multiplicat ipsam ministrando nullis. Sacerdos autem absolvens vere efficit sacramentum, et producit gratiam in pœnimente : et propterea debet esse in gratia, ut congruenter ad gratiæ productionem concurrat : atque ideo, sicut peccat mortaliter in prima absolutione, sic multiplicat numero peccata, dum absolutiones multiplicat. Quæ disparitas facilis est, ubi supponitur non requiri statum gratia? pro Eucharistiæ administratione. Sed suppositioni non acquiescimus ob magnam indecentiam in re gravissima, quam apprehendimus in eo, quod sacerdos conscius peccati mortalis sacramentum Eucharistiam dispenset. Si enim sancta sancte tractanda sunt, quanto magis istud inter sancta Sanctissimum? Præsertim ab eo, qui non solum pro conficiendo, sed etiam pro ministrando ex officio Eucharistiam, accipit specialem characterem.

80. Hæc exempla, aliis omissis sufficit attigisse ad declarandum, qualiter numerus accipi debeat in recensendis peccatis tû.

eiusdem speciei, et in ordine ad confessionem. Sed tamen pro majori hujus considerationis complemento addendum est aliquos ex antiquioribus sensisse, quod pœnitenli sufficit dicere numerum peccatorum generatim, et in confuso, v. g. dicere, sæpius peccavi furando, sæpius pejerando, etc. Et movebantur, quod recensere omnes actus in individuo est difficillimum, et moraliter impossibile : aliunde vero non occurrit præceptum expresse præcipiens tam dearticulatam peccatorum distinctionem : denique nec ex institutione confessionis colligitur ; quippe distinctio numerica peccatorum est accidentals, atque ideo non multum variat confessarii iudicium in ordine, vel ad satisfactionem, vel ad medicinam. Ita nonnulli canonistæ apud Delgadillum, disp. 17, dub. 51 et nominatim archidiaconus relatus a Navarro in cap. *Confideret*, de pœnitent., num. 42. Angelus verbo *Confessio* 1, num. 23 et Sylvester verbo *Confessio* I, num. II ut refert Suarez disp. 22, sect. 5, num. I dixit rem esse incertam. Sed Silvester eo loco nihil de hac re dicit : et verbo *Confessio* 2, num. 12 oppositum prorsus statuit.

Arebi-
dû co-
littv
ÂB^Cl.

Cenda-
sto.

Quidquid autem de horum, aut aliorum sententia fuerit, certissimum est pœnitentem debere manifestare in qualibet specie numerum certum, et determinatum peccatorum, si potest, et oppositum non est probabile. Nam Concilium Lateranense, et Florentinum statuerunt omnia peccataconfitenda esse, ly autem *omnia* distribuit non solum pro omnibus peccatorum speciebus, sed etiam pro individuïs. Concilium vero Tridentinum num. 71 relatum rem magis adhuc expressim addendo *siyillatim*, significavit enim hac voce confessionem debere esse de singulis peccatis, atque ideo de peccatis in individuo. Quorum decretorum sensus magis confirmantur communi obedientia, et praxi fidelium confitentium sua peccata in individuo. Et sic docuerunt D.

Ang Augustinus, lib. de vera, et falsa pœnitent. cap. 14. 1). Thom., opusc. 12, quæst. 6 in Kavarr. fine. suffragantibus communiter aliis doctoribus, Suario, et Navarro locis relatis, Potni. Petro, et Dominico de Solo, et Cano, quos de Soto. EME refert, et sequitur Henriquez, lib. 5, cap. 5, yJukc' nunk 91 FiU*acius» Villalobos, et Bonacina, Villalub. quibus relatis subscribit Leander, disp. 5, Boilac, u' quæst. G et alii communiter. Nec motiva

pro parte contraria quidquam probant quia non affirmamus obligari pœnitentem absolute ad manifestandum omnia peccata in individuo, sed solum, quæ potest, ut statim magis declarabimus. De præcepto autem confitendi singula constat ex Conciliis Lateran., Florent, et Trident. De institutione etiam constat, cum non limitetur ad solas peccatorum species. Denique pro prudenti confessarii iudicio multum refert peccatorum in individuo, et certo numero confessio : quia ut recte vidit Suarez ubi supra magis variari solet ex multitudine peccatorum in eadem specie, quam ex specifica aliquorum diversitate. Pro quo tamen non requiritur, quod singula intra eandem speciem peccata seorsim, et per se successive declarentur, ut quidam scrupulose colligere, aut imaginari posset ex illo verbo *sigillatim*, quo utitur Tridentinum : id enim æque molestum, et superfluum foret : sed sufficit, quod cuncta eiusdem speciei peccata sub uno numero, ac voce comprehendat, dicendo v. g. se bis pejerasse, decies blasphemasse, aut quinque vicibus proximum infamasse, ut optime docet Cajetanus verbo *Confessio* in sexto præcepto, et loquuntur omnes communiter, patetque ex communi usu fidelium confitentium, nisi idiotæ nimis non sint, quia non aliter se norunt explicare, quam referendo integras ab ultima confessione suorum eventuum historias cum pari confessarii molestia, quam temporis jactura.

81. Diximus pœnitentem debere confiteri peccatorum numerum *certum*, *si potest*, hoc est finitum, ac determinatum, quantum fieri valet, ut denotaremus id aliquando, et respectu aliquorum esse moraliter, aut etiam physice impossibile. In quo casu sufficit dicere numerum probabilem, plus, minusve, ut si dicat, decies pejeravi, plus, minusve, ut docet communis sententia, et relatis Sylvestro, Soto, Ledesma, Nugno, Sylvio, Toletto, Suario, Villalobos, Bonacina, et aliis statuit N. Franciscus, cap. 8, punct. I, num. 3. Et iidem doctores communiter observant, quod si pœnitens pos- tea deprehendat certum, et determinatum numerum, v. g. undecies pejerasse, non tenetur illud undecimum, aut etiam duodecimum de novo confiteri. Cui additamento (quamvis in eo aliquam difficultatem recognoscamus desumptam ab exemplotam peccati

DISP. VIII, DUB. III.

peccati inculpabiliter obliti, quod, si in memoriam postea veniat, tenemur confiteri :tum peccati dubii, et confessi ut talis, dequo, si postea certo constet, illud ut certum confiteri debemus), absolute subscrubimus. Et movemur principaliter tam communi doctorum ita sentientium auctoritate, quam communi usu fidelium ita se confitentium, atque gerentium. l'ræserlim cum eo modo recensentur peccata, prout sunt in conscientia juxta doctrinam Tridentini : et aliunde unum, aut duo peccata sufficienter comprehensa, significata, etconfessa videntur ab eo, qui dicit se pejerasse decies, plus, minusve, juxta communem apud homines modum explicandi numerum rerum salva veritate.

Nec obsunt illa in contrarium exempla : nam peccatum invincibiliter oblitum non fuit subjectum, saltem directe, clavibus Ecclesiae : unde oportet subdi per distinctam confessionem, ubi occurrit memoriæ. Secus autem contingit in præsentī casu, ubi undecimum, et duodecimum peccatum comprehenduntur, et confitentur sub illa formula : Decies peccavi plus, minusve. Similis est disparitas circa peccatum dubium : unusquisque enim debet confiteri peccata mortalia, prout illa habet in conscientia ; quare illud, quod prius in conscientia erat sub dubio, et ita fuit in confessione expositum, si postea incipiat esse in conscientia certum, debet iterum in confessione tamquam certum, ut vere est, manifestari. Quod motivum in nostro casu locum non habet : nam qui dixit : Peccavi decies, plus minusve, ibi ut certa comprehendit undecimum, et duodecimum, peccatum, licet sub illa confusa disjunctione : qnīanon potuit finitum, et determinatum numerum explicare : unde licet postea certo recognoscat fuisse paulo majorem, tamen recognoscit hunc etiam fuisse in ea confitendi formula comprehensum, et se proinde non obligari ad illum iterum exponendam. Sed de exemplis in contrarium propositis fusius dicemus, dub. 6 per totum, et §4.

Hic vero statim pulsatur animum difficultas in discernendo, quomodo regulari debeat excessus, aut defectus per ordinem ad majorem, vel minorem numerum peccatorum in confessione expositum, ut comprehensus intelligatur in illis verbis, plus,

minusve? Sed etiam decidere non valemus: quia nulla certa regula nobis occurrit ad id diffiniendum, sed relinquendum putamus prudentiæ regulis attendendo ad omnia, quæ in singulari occurrunt, et nequeunt ita in actu signato proponi. Quod alii etiam observarunt apud N. Franciscum loco citato. Satis nobis fuerit dicere, quod, si verum est eum, qui confitetur se decies pejerasse, plus, miuusve, comprehendere sub ea loquendi formula saltem duo peccata ultra decem expresse cognita, et confessa : et propterea licet postea cognoscat fuisse undecim, aut duodecim, non teneri ad hæcduo confitendum, ut admisimus, et explicuimus : si id, inquam, verum est, non absimilis regula assumi valet ad discurrendum in similibus : nam eandem proportionem habent quatuor ad viginti, quam duo ad decem; quare, si in confessione decem peccatorum cum addito plus, minusve, cadunt, comprehenduntur quoque duo alia postea cognita ; pariter in confessione viginti peccatorum cadent, atque comprehenduntur quatuor alia postea occurrentia. Et sic de aliis ita ut pro majori numero peccatorum in confessione expositorum addita illa formula, plus, minusve, possit esse major numerus peccatorum, quæ ibi inclusa prudenter intelliguntur, et quæ consequenter opus non sit iterum confiteri.

82. Sed quid dicendum, ubi nec certus, nec probabilis peccatorum numerus assignari valet ob eorum quasi innumerabilem multitudinem, frequentiam, et diuturno tempore continuationem? Respondetur adhuc in isto casu debere pœnitentem explicare numerum peccatorum, si non certum, aut probabilem, saltem conjecturalem, et meliori modo, quo possit : nam præceptum confessionis, quantum est ex se, obligat ad confitendum peccata in individuo, sive numerum peccatorum : et ideo pro ejus in hoc sensu adimpletione satagendum est. Unde pœnitens recogitare secum debet, quanto tempore fuerit in statu peccati mortalis, quanta peccata plus, minusve committebat singulis diebus, aut saltem hebdomadibus, aut mensibus : et eodem modo debet manifestare suum statum, et multitudinem peccatorum in confessione. Et idem a fortiori dicendum est de speciebus peccatorum, quæ facilius re-

vocari in memoriam possunt, ut si fuerint perjuria, furta, pollutiones, etc. Et sic docet communis in hac parte sententia, pro qua plures auctores referunt N. Francis-
 Francis cus * & Pra num. 3 el Leander disp. cit. quæst. 11. Quod si pœnitens vel isto modo nequeat (quod raro continget concurrente confessarii directione) suorum peccatorum multitudinem declarare; explicare saltem debet tempus, in quo frequentissime peccavit et consuetudinem peccandi, et animi præparationem ad peccandum oblata occasione, dicendo v. g. se per lres annos habui-se consuetudinem jurandi frequenter falsum, vel loquendi turpia cum sociis, vel concupiscendi, quascumque fce-
 minas videret, vel surripiendi aliena, quoties posset, etc. Et ita resolvunt graves auctores Cajet mus, tom. I iipuscul. tract. 5, quæst. 3. Victoria, num. 178, Petrus de Solo lect. 9 de Confessione Dominicus in 4, dist. 18, quæst. 2, art. 4. Cano de Pœnit., part. 5, § *Colligo tamen*. Toletus, lib. 3, cap. 7, num. 2, Navarrus in cap. *Consideret* de Pœnit. dist. 5, nam. 43 et in Manuali, cap. 6, num. 15, et alii. Generale vero fundamentum pro his magnis, et inveteratis peccatoribus videtur esse, quod nec-liberi
 sunt ab obligatione confessionis, nec ejus remedio privandi, ne in manifestam abducantur desperationem salutis : aliunde vero non aliter sua peccata exponere valent, ut supponitur, quam dicendo consuetudinem, et frequentiam peccandi in hac, aut illa materia per tot menses, aut annos; ergo eorum confessiones prædicto modo fac-
 læ excipi, admittique debent tanquam validæ, et pru qualitate pœnitentium sufficientes, ut confessionis præcepto satisfaciant. Hinc colligunt relati auctores sufficere public® meretrici, cum convertitur, si dicat : Mansi in lupanari per decem
 annos, admittens cunctos, ad id parata. Concubinirio, si dicat : Habui concubinam per tres annos, qua tanquam uxore usus fui. Sacerdoti non recitanti, si dicat : Per integrum annum omisi officium divinum. E sic de aliis, ut ultra relatos docent Bonacina, disp. 5, quæst. 5, sect. 2, punct. 2,
 Bonir. § 3, Lug. disp. 16. n. 575, Granados, tract. Grawrt 9' disP- æ' η. 7 el 8' DelgadiU°, c. 17. Delgaii. q. 59 et alii apud istos.

Qui communiter circa hæc observant primo meretrices, et similes personas, licet

nequeant explicare numerum peccatorum, sed solam peccandi consuetudinem, et frequentiam peccandi per tantum tempus; debere exponere. an admiserint conjugatos, aut voto castitatis obstrictos, aut sibi consanguineos intra gradum prohibitum, aut personas inter se magna cognatione conjunctas, ut patrem, el filium ; et sic de aliis. Ista enim facilius ab illis recognosci, et exponi queunt ob notabiles deformitatum, atque specierum differentias. Et mullo magis explicare possunt, et debent, an peccaverint cum foeditatibus contra naturam. Observant secundo similes personas facilius explicare posse actus externos, quam interiores, et effectus, quam actualia peccata : quia illi notiores sunt : isti vero sunt in similibus adeo frequentes, et quasi continui, ut impossibile illis sit eos recensere. Unde illis sufficit, si dixerint ea sæpissime, et quasi continuo desiderasse turpia, et lucrum ex infami exercitio, ut notarunt Vasquez quæst. 91, art. 1, dub. â. v[^] et Lugo ubi proxime. Observant tertio confessarium in his casibus, et cum similibus personis non debere scrupulose, aut prolixe procedere, nimis illas cogendo, ut explicent peccatorum numerum, nam facilius errabunt in hoc per excessum, aut defectum, quam in declarando tempus, el consuetudinem : præsertim cum per hoc medium habeat confessor tantam notitiam de pœnitentis statu, quantam posset hic exhibere per longiorem narrationem, et turpitudinum repræsentationem ; quæ quantum fieri potest, vitari debent pro cavendo utriusque periculo.

§ IV.

Ratio distinguendi circumstantias mutantes speciem, et illas confitendi.

83. Pervenimus ad ea, quæ tertio loco assignantur explicanda necessario in confessione, nimirum circumstantias mutantes speciem. Pro quo oportet rudi saltem Minerva exponere, quid his vocibus significetur : diffusior namque illarum notitia pertinet per se ad 1, 2, D. Thomæ, ubi illam ex professo tradidimus in tract. de Bonitate, et malit, fere per tot. et præserlim disp. 4, dub. 1 et 2, et in comment, ad art. 11, quæst. 18. Ex ibidem dictis hic

breviter

breviter colligemus, quæ videntur præcise necessaria ad considerationem præsentem. El ul a nomine ordiamur, circumstantia significat, quidquid aliud ita attingit, et circumstat, quod absolute sit extra ipsum, ut in rebus corporeis apparet. Hinc extensum vocabulum ad moralia denotat illa accidentia, sive conditiones, quæ cum sint extra essentiam actus humani, ipsum nihilominus tangunt, et afficiunt, quatenus important convenientiam, aut disconvenientiam secundum rationem respectu talis actus in ordine morali. Debent autem hujusmodi accidentia, ut circumstantiæ sint, manere extra moralitatem essentialem sive primariam talis actus, et ad hujusmodi conceptum non pertinere. Et hinc provenit, quod nec objectum specificans, nec causa efficiens, et alia, a quibus essentia moralis actus dependet, sint ejus circumstantiæ : provenit etiam quasdam rationes communes, quæ in omni actu reperiuntur, non posse circumstantias proprie appellari, uti comparantur ad actum moraliter malum inobedientia, ingratitude, etc. et ideo solent dici circumstantiæ communes, sive in omni peccato repertæ, et in ejus vocabulo absque alia additione, aut explicatione comprehensæ. Particulares autem, et propriis revocantur ad septem, quæ illo vulgari versiculo recensentur, *Quis, quid, ubi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando* : nam *quis* denotat circumstantiam personæ operantis, ut quod sit laicus, aut sacerdos. *Quid* circumstantiam objecti, aut effectus, et in materia furti, quod sit magna, aut parva. *Quibus auxiliis* denotat circumstantiam mediorum, aut instrumentorum, ul in materia homicidii, quod fuerit factum ense, aut veneno, etc. et sic de aliis, ut ex dicendis num. 108 magis constabit.

Porro omnem actum moralem sive internum, sive externum habere aliquam bonitatem, vel malitiam ex circumstantiis statuit D. Thom. 1, 2, quæst. 18. art. 3 et 9, et quæst. 2, de Malo art. 5, et alibi frequenter, idque probat exemplo naturalium : nam in ordine entitativo omnis substantia ultra perfectionem essentialem habet aliam ex accidentibus ejusdem ordinis : ergo in ordine morali omnis actus humanus ultra bonitatem, aut malitiam, quam habet ex objecto primario, habet aliquam aliam accidentalem ex circumstantiis : id enim

paritatis ratio convincere videtur. Præsertim, quia, sicut in physicis cognoscimus per experientiam non dari substantiam sine aliquibus accidentibus, vel propriis, vel communibus : ita non minus evidenter experimur nullum dari actum moralem, qui præter suam moralem speciem non habeat aliquas circumstantias accidentales, utputa esse intensam, aut remissam ; durare longo tempore aut brevi ; fieri in loco sacro, aut prophano, et sic de aliis, quæ prolixum esset referre, licet non pauca proponamus num. 109. Sed quod pro omnibus scire magis refert, est hujusmodi circumstantias dividi in eas, quæ mutant, aut variant speciem actus moralis ; et in alias, quæ aliam speciem non afferunt, sed illam quam in operatione supponunt, præcise augent, aut diminuunt intra suam lineam. Quam divisionem aperte supponit Concil. Tridentinum in testimonio relato num. 71, docentque communiter Theologi, et nominative eorum Princeps 1,2, quæst. 18, art. 10 et 11, ubi tradit hanc divisionem. et simul explicat proprias rationes membrorum dividendum. Illas namque circumstantias vocat mutantem speciem, quæ important specialem convenientiam, aut disconvenientiam cum ratione : illas vero appellat non mutantem speciem, quæ novam hanc specialem convenientiam, vel disconvenientiam non afferunt, sed quam alias in actu supponunt, augent, aut diminuunt, quia ad eandem pertinent per modum augmenti, aut decrementi. Unde art. 10, ad 3. ait : < Dicendum, quod non omnis circumstantia constituit actum morale in aliqua specie boni, vel mali ; cum non quaelibet circumstantia importet aliquam consonantiam, aut dissonantiam ad rationem. Unde non oportet, licet sint multæ circumstantiæ unius actus, quod unus actus sit in pluribus speciebus. Licet etiam non sit inconveniens, quod unus actus moralis sit in pluribus speciebus moris, etiam disparatis, ut dictum est ; » nempe in corp, articuli, ubi allatis exemplis conclusit : « Et per hunc modum quodcumque aliqua circumstantia respicit specialem ordinem rationis vel pro, vel contra ; oportet, quod circumstantia det speciem actui morali de bono, vel malo. » Ex quibus verbis desumitur manifesta ratio prædictæ

DTh0-

distinctionis, et propriarum rationum membrorum ejus : nam cum moralitas ut sic desumatur per ordinem ad rationem; ubicumque est diversus, et specialis ordo ad rationem *pro* vel *contra*, ibi oportet esse distinctam speciem moralitatis ; sed multoties contingit, quod praeter ordinem ad rationem importatum in attingentia objecti, vel etiam ad finem operantis, adveniat ex aliis capitibus nempe ex circumstantiis alius diversus, et specialis ordo ad rationem *pro* vel *contra* : ergo tunc datur ex circumstantiis moralitasspecie diversa; et consequenter tunc circumstantiae conferunt actui moralitatem specie distinctam, et merito dicuntur circumstantiae mutantes speciem. Eo vel maxime, quod circumstantia? augentes, et non dantes speciem supponunt speciem, quam augent : ergo e converso. quæ talem speciem non præsupponunt, non sunt dumtaxat augentes bonitatem, aut malitiam, sed etiam dantes speciem.

Id vero aptius exemplis, el ipsa praxi, quam in actu signato explicari potest. Sed tamen non inepta regula assignari valet ad id in communi discernendum, nempe attendere, an actus ratione circumstantiae incipiat pertinere ad distinctam virtutem, aut vitium : nam cum hæc distinguantur per suos actus, opus est, ut quidquid superveniens transfert actum de uno habitu ad alium, addat actui distinctam moralitatis speciem. Si vero de uno in alium non transfert habitum, non addet speciem, sed solum augebit, aut diminuet intra illam, quam io actu præsupponit. Verbi causa, ut unum, el aliud magis innotescat : actus furandi ex specie sua solum est contra justitiam; sed si fiat in loco sacro, incipit esse contra Religionem : signum ergo est hanc loci sacri circumstantiam addere supra speciem furti aliam sacrilegii, quæ non supponebatur, et speciem variat. Similiter actus carnalis cum non sua est in specie luxuriæ : sed si sit uxor alterius pertinet ad speciem injustitiae? : unde manifestum est hanc mulieris conjugatæ circumstantiam addere supra speciem incontinentiae, aliam injustitiae, quæ in priori non includebatur, et mutat speciem. E contra vero solet circumstantia non transferre actum de uno in aliud vitium, et tunc speciem non addit, nec variat, sed modum ponit in

praeexistenti : sicut quod actus surripiendi aliena continuetur per unam horam, non facit, quod actus pertineat ad alium vitium, quippe quod ex vi hujus assignari non valet : atque ideo solum intra speciem furti, quam supponit, addit augmentum : est itaque illa duratio circumstantia non mutans speciem, sed solum aggravans, sive augens malitiam intra eandem speciem. Similiter quod res turpis ametur, et desideretur perlinet ad speciem luxuriæ : sed quod hujusmodi amor, et desiderium habeant magnam intentionem, non transfert illa ad distinctum vilium, nec. addit supra illam, quam allicit, ac supponit : et consequenter non est circumstantia varians speciem, sed aggravans tantum.

84. Et hæc sufficere videntur, ut lector in genere discernat inter circumstantias mutantes speciem, et circumstantias, quæ solum augent, aut diminuunt malitiam intra speciem, quam supponunt. Ex eis vero constat, quam rationalis sit Calholico-^{rum} sententia, et quam merito docuerit Concil. Tridentinum sess. 14, cap. 5 : « Colligitur præterea etiam eas circumstantias in confessione explicandas esse, quæ speciem peccati mutant : » et quam juxta diffinierit ibi can. 7: « Si quis dixerit in sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse a juredivino confiteri... et circumstantias. a quæ peccati speciem mutant... anathematol^H sit. » Quoniam omnia ea, quæ vere, et proprie sunt peccata mortalia, manifestari debent in confessione sacramentali, ut late contra hæreticos ostendimus dub. 1, sed ubi circumstantia? speciem mutant, dantur vere, et proprie peccata non minus distincta, quam ipsae circumstantia?, ut proxime explicuimus : ergo necessarium est explicare in confessione circumstantias mutantes speciem : aliter enim peccata ipsis correspondentia manifestari non possent.

Confirmatur primo : nam opus est confiteri peccata numero distincta ut patet ex dictis § præced. ergo et quamlibet circumstantiam mutantem speciem. Probatur consequentia : tum quia major distinctio est inter speciem actus moralis, et speciem circumstantia?, quam inter individua ejusdem speciei, ut patet comparando duo furta ejusdem rationis, et comparando fur-

tum

lum com specie sacrilegii ex circumstantia loci ob furti patrationem in loco sacro : ergo si illa individua confiteri debent, pariter atque a fortiori circumstantia speciem mulaus. Tunc etiam, quia major malitia solet reperiri in uno actu morali cum circumstantia mutante speciem, quam in duobus peccati individuis intra eandem speciem, ut patet in præmissa comparisonem : nemo quippe negabit gravius peccare, qui furatur uno actu unum aureum ex loco sacro, quam qui duobus furtis surripit eandem quantitatem ex loco prophano : ergo sicut hæc duo furta confiteri debet. sic et illud cum circumstantia sacrilegii. Confirmatur secundo : nam inde colligitur necessitas ex juredivino confidenti species, et individua, sive numerum peccatorum, quia confessio fit sacerdoti tanquam iudici, qui judicare recte non valet absque substantiali totius causa? cognitione ; et eidem etiam ut medico fit, qui congruentem medicinam consulere nequit sine accurata morbi notitia. Hæc autem motiva pariter occurrunt in circumstantiis peccatorum speciem addentibus, ac variantibus : quippe eo ipso occurrunt delicta, et infirmitates diversæ rationis, quæ distinctam poenam, diversumque remedium exposcunt, ut satis ex se liquet : ergo sicut jure divino requiritur confessio omnium peccatorum in specie, et numero, sic etiam, et cunctarum circumstantiarum mutantium speciem.

85. Pro complemento hujus dubii, in quo materia necessaria confessionis in genere agimus, duæ quæstiunculæ etiam in genere addendæ sunt. Prima : utrum qui commisit unum peccatum habens plures species malitiæ, (utputa unam ex objecto, aliam ex fine operantis, aliam ex circumstantia, ut contingit in illo, qui furatur quantitatem notabilem ex loco sacro ad mæchandum : qui actus ex objecto est in specie injustitiæ. ex fine operantis in fine luxuriæ, et ex circumstantia loci in specie sacrilegii) satisfaciat dicendo diversis vicibus, semel furatus sum, semel habui intentionem mæchandi, semel commisi sacrilegium, sive magnam irreverentiam in locum sacrum ? Secunda, an pœnitens teneatur confiteri illa peccata, quæ jam sunt nota confessario extra confessionem ? Ut si confessarius vidisset Petrum occidisse

hominem, et Petrus peteret a confessario absolutionem ab eo, quod scit.

Respondetur ad primum, quod, si ea divisio fieret ex intentione variandi notabiliter iudicium confessoris, ex hoc ipso argueretur defectus dolorisdebiti in pœnitente, aut veri propositi, ac perinde nullitas confessionis, quæ, ut sæpius diximus, ordinatur ad hoc, ut confessarius possit recte judicare, et curare pœnitentem : contra quod agit dolosa illa intentione, atque artificio se gerens. Sed hoc accidentaliter inconveniente excluso, negandum non est. quod satisfaciat. Et sic etiam censent Delgadillo, cap. 17, quæst. 50, et Navarrus^{Oelgad} ab eo relatus. Quoniam re ipsa explicat omnes species peccatorum, quas in illo actu contraxit : et furtum recte explicari valet absque aliis speciebus, et species intentionis turpis sine furto, et sic de aliis. Idque ex eo confirmari valet, quod si confitens furtum oblitus inculpabiliter fuisse hujus, aut alterius speciei snperadditæ, non teneretur in alia confessione furtum repetere, sed satis suæ obligationi faceret confitendo per se illam, vel sacrilegii, vel luxuria? speciem, quam per oblivionem omiserat, ut omnes communiter admittunt : signum ergo est illas esse de se pro confessione separabiles, et non repugnare casum, in quo scienter separantur ex justa causa, sicut separantur excusante invincibili oblivione. Ad secundum, prout proponitur, respondetur negative : quia non sufficit, quod confessarius sciat alias peccata pœnitentis ; sed insuper debet scire, quod illa subjicit clavibus Ecclesiæ per confessionem, et accusationem, et propositum emendationis : aliter namque absolvens temere operaretur, ut satis ex se liquet, et aliis relatis resolvit Bonacina disp. 5, quæst. 5, sect. 2, Bonacin punct. 2, § 3, numer. 10. Sed si pœnitens diceret : « Accuso me de peccato, quod scis, a aut vidisti me fecisse, » satis explicaret se illud peccatum confiteri, et de eo dolore in ordine ad sacramentum : unde sine majori explicatione posset absolvi, ut docent Navarrus, in cap. Consideret de Pœnit. dist. 5, num. 5, Suarez disp. 22, sect. 6, num. 5, et alii communiter.

DE PŒNITENTIA.

DUBIUM IV.

An circumstantur notabiliter aggravantes intra eandem speciem sint necessario explicandis in confessione ?

^uæ i,nt hæ circumstanti® constat
prima, ex immediate dictis : sic enim vocantur, quia non addunt actui, et malitiæ, quam præsupponunt. aliam specie diversam. Sed animadvertere oportet, quod licet circumstantia non variet speciem ex parte objecti, potest nihilominus adeo augere, aut diminueri ex parte malitiæ formalis, ut actum transferat non de specie in speciem, sed de genere in genus, et eo amplius : sic enim comparantur furtum rei levis, et furtum rei gravis : habent enim objectam ejusdem speciei, nempe rem alienam, sed tamen, quia unum illud attingit in re levi, aliud in re gravi, unum est peccatum veniale, aliud mortale. Et cum tanta aggravatio, aut diminutio contingit, in comperto apud omnes est debere hujusmodi circumstantiam explicari : sicut quod mortale est materia necessaria confessionis, secundi. Sc̃cus veniale. Et eadem certitudine supponendum est, quod si peccatum ob aliquam circumstantiam notabiliter aggravantem intra eandem speciem habet aliquam censuram annexam, vel est casus reservatus : id explicandum esse in confessione, ut prius confessarius expediat, si potest pœnitentem a censuris, et ne se extendat ad absolvendum a peccato, quod superiori jurisdictioni reservatum est. Pariter supponi debet dari aliquas circumstantias ita notabiliter aggravantes intra eandem speciem. ut fere semper secum afferant multiplicationem individualement peccatorum intra eandem speciem, ut frequenter contingit in peccatis internis, v. g. in odio proximi, in desiderio fornicandi, et in similibus affectibus longo tempore durantibus : raro enim contingit, quod idem numero actus interior toto eo tempore perseveret, sed variis ex causis non semel interrumpitur : et sic consurgunt plura numero peccata, quot scilicet sunt actus intra eam durationem de novo incipientes, ut constat ex dictis dub. præced. §3 et præsertim num. 78. Et in similibus casibus opus est confiteri illam circumstantiam magnæ durationis : nam quidquid fuerit de obligatione manifestandi circumstantias notabiliter aggra-

vantes (de qua statim hic occurrit necessitas confitendi peccata numero distincta intra eandem speciem meliori modo, quo fieri possit; et in manifestatione internorum non aptior occurrit, quam explicare tempus, in quo affectus mortaliter peccaminosus permansit, ut loco citato explicuimus.

His suppositis, quæ sunt accidentaliter, et communiter recipiuntur, proposita difficultas revocatur ad circumstantias præcise aggravantes notabiliter intra eandem speciem consideratas per se, id est, separatas ab aliis conditionibus sibi accidentalibus, v.g. censurarum reservationis, multiplicationis individualis peccatorum, et similibus. An scilicet in hoc ipso, quod circumstantia addat notabiliter malitiam supra speciem, quam afficit, et supponit, debeat ultra peccatum talis speciei in confessione explicari. Et non oportet in hoc dubio descendere ad particularem considerationem distinguendi, an iste, aut illæ circumstantiæ mutant speciem, an vero illam tantum aggravent intra speciem : id namque ad alios tractatus spectat juxta qualitatem materialium, v. g. justitias, religionis, luxuriæ, etc., de quibus alibi sermo fit : et illa trahere ad præsentem difficultatem, foret in hanc reducere majorem partem theologiæ practicæ cum insuperabili confusione. Unde errant, qui unam, aut alteram partem oppugnant, in medium vocant circumstantias, de quibus controversatur, apud auctores, num mutant speciem, aut solum augeant : et cum disputandum sit. utrum quæ præcise aggravant, confiteri debeant, aut non ? Totus ardor, clamorque belli in eo ponitur, quod mutant, aut non mutant speciem ; et post acrem circa istud pugnam, intactum relinquitur, quod debuit controverti!, an scilicet ex suppositione (quæ sufficit in genere, et conditionate præmitti), quod aliqua circumstantia non addat novam malitiæ speciem, sed præsuppositam notabiliter augeat. sit necessario explicanda in confessione : sic ergo procedendum nobis est.

Occurrunt autem circa id duæ sententiæ extreme oppositæ. adeo graves, verisimiles, et doctissimis patronis suffultæ, ut vix possimus procedere, et suspenso pede jam in unam, jam in alteram propendamus : præsertim cum non cernamus Thomistas

una sub acie unitos, (ad quod frequenter ollendiuius. ne ab omnium duce, Angelico Doctore. et ductore recedamus), sed in phalanges divisos acriter inter se pugnare. Unde in animo habuimus nullis accedere, ne ullum haberemus adversum ; sed cum hiset illis sentire utramque partem problematic sustinendo. Ceterum quia id nec veritati indaganda), nec stylo nostro congruit, ubi eligendum deductus est

§ I-

Perfertur sententia negans.

* 87. Dicendum est, quod licet possimus laudabiliter circumstantias notabiliter intra eandem speciem aggravantes in confessione explicare, sicut et peccata venialia ; ad id tamen non tenemur, sed omittere, aut subijcere citra omnem culpam, sicut, et venialia valemus. Prima assertionis pars est manifesta : quia ex una parte nihil prohibet nos illas circumstantias confiteri, sicut et peccata venialia : et ex alia illarum manifestatio multo conferret ad maiorem humiliationem nostram, et confusionem, et ad explicatiorem nostræ conscientias manifestationem, ut confessarius magis accurate nos judicet, puniat et instruat. Unde hanc assertionis partem nemo non concedit : sed tota controversia est circa secundam. Eam vero statuimus non ob aliquod motivum metaphysicum, ac demonstrativum, sed ob non pauca prudentialia, et satis efficacia pro qualitate materiae, quæ nos ad eam prosequendam arguit, et suo ordine proponemus. Primum sit auctoritas D. Thomæ, quem pro hac parte stare evidenter censemus, et a cujus sententia sic cognita non nisi violenter, et contra reverentiam, quam ipsi profiteamur, recedere valemus. Igitur in 4 dist. 16, quæsl. 3, art. 2, quæstiunc. 5, inquit, utrum omnis circumstantia peccati sit confitenda, resolvit in hunc modum : « Ad quintam quæstionem dicendum, quod « omnes circumstantias confiteri est impossibile : quasdam autem confiteri est de necessitate salutis. Sed in hoc est differentia opinionis. Quidam enim dicunt, quod omnes circumstantiæ, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri, necessitatis est, si me-

« moriæ occurrat. Alii vero dicunt, quod « non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ, quæ ad illud genus peccati cati trahunt. Et hoc probabilius est. » In quo loco manifestum est primam opinionem fuisse illam, quam modo impugnamus. nempe omnes circumstantias, quæ peccato addunt aliquam notabilem malitiæ quantitatem, ut profecto sunt circumstantiæ notabiliter aggravantes, debere in confessione explicari. Secunda vero id negavit generaliter de omnibus circumstantiis addentibus notabilem aliquam quantitatem peccato, sub quibus comprehenditur circumstantia notabiliter intra eandem speciem aggravans ; sed eam confitendi necessitatem præcise recognovit in solis circumstantiis, quæ actum peccaminosum transferunt in aliud genus, sive essentiam peccati, ut sunt omnes, et solæ illæ, quæ mutant, et addunt speciem. Collatis itaque his opinionibus resolvit S. Doctor secundam esse probabiliorē. Et hæc est ipsa, quam statuimus, et tuemur sententia.

Hujus testimonii vires duplici via dirai- Evasiū nuere, et eludere conati sunt aliqui ex ad-prima, versariis. Nam quidam, et nominatim Joannes a Cruce, quæst. 3 de Pœnit. dub. 5, Jo conclus. 2 in fin. respondent D. Thomam agere de circumstantiis non multum, sed parum aggravantibus, ut colligi videtur ex eo, quod ibi meminit peccatorum venialium quibus certum est non aggravari notabiliter culpam. Alii autem respondent dubitandum non esse, quod in scriptis su- Evasi0 per sententias docuerit D. Thomas nostram secundam, assertionem : sed mutaturum hanc sententiam, si illam versaret in Summa theologiæ, quam absolvere non potuit.

88. Sed utraque expositio est multum Repellibilis, et facile confutatur. Prima, qui-EvaXr dem, nam D. Thomas expresse agit de circumstantiis, « quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, » ut sunt formalia ejus verba : sed circumstantiæ, quæ partira aggravant, non addunt peccato notabilem quantitatem, ut ex ipsis terminis liquet : ergo ejus resolutio, quatenus dicit secundam sententiam esse probabiliorē, minime limitatur ad circumstantias parum aggravantes, sed complectitur omnes, quæ non variant speciem peccati. Et plane indignum erat tanto Doctori in

dubium revocare, et ex professo discutere, utrum omnes circumsistantiæ vel parum, vel multum aggravantes deberent explicari in confessione; quippe in nullius mentem venerat obligationem adeo universalem defendere. Inde ipse D. Thomas hanc certam suppositionem ab ipso resolutionis initio præmisit illis verbis : « Dicendum quod « omnes circumstantias confiteri est impossibile ; quasdam autem confiteri est « de necessitate salutis. » Erat ergo ille sermo non de omnibus circumstantiis utcumque aggravantibus, sed de aggravantibus notabiliter. Et respondet probabilius esse non omnes debere confiteri ; sed solas eas, quæ ad aliud genus peccati trahunt, » hoc est ad importantes diversam essentialiter malitiam. Ubi ergo stat fundamentum ad imaginandam restrictionem ad levem aggravationem, qualem important peccata venialia, quorum meminit ? Sed talis imaginatio non aptius refelletur, et falsitatis convincetur, quam transcribendo, et continuando integrum S. Doctoris locum. « Et hoc. *inquit*, probabilius est. Sed addendum * quæ ad aliam speciem mortalis » trahunt. Cujus ratio est, quod venialia « non sunt de necessitate confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent. Et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis. Ita tamen eadem confiteri perfectio- nis est : sicut et de venialibus dictum « est. » Illum ergo integer locus sensum habet, quod sententia secunda asserebat non esse de necessitate confiteri omnem circumstantiam notabiliter aggravantem, « nisi ad aliud genus peccati trahat, » v. g. de genere injustitiæ ad genus luxuriæ, aut e contra. Sed quia S. Doctor optime prævidit posse contingere, quod non solum intra idem genus, sed intra eandem etiam peccati speciem, posset peccatum trahi de veniali in mortale, ul palet in furto parvæ quantitatis, et furto magnæ quantitatis, quæ sunt ejusdem generis, et speciei essentialis, et tamen habent quasi infinitam distantiam : propterea consultissime supra exceptionem adhibitam a secunda, et probabiliori sententia : « Nisi circumstantia « ad aliud genus peccati trahat, » ipse

aliam subjunxit dicens : « Sed addendum « est quæ ad aliam speciem mortalis trahunt. » His autem exceptis, generaliter approbavit secundam sententiam, statuens conclusionem : « Circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis. » Unde liquet contrariam expositionem limitantem ad solas circumstantias parum aggravantes esse evidenter voluntariam, el Doctoris menti contrariam. Quod amplius patet ex resp. ad 2, ubi ait : Dicendum quod determinata quantitas peccati non potest sacerdoti innotescere, quia nec ipse peccator scit : unde sufficit, quod sciat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit. » Alia ergo quantitas peccati non importans speciem, sed solius speciei augmentum, sumatur sive ab intensione, sive a majori duratione actus, sive a majori cognitione, libertate, et ingratitude agentis, (quæ omnia sunt intra eandem speciem circumstantiæ) non debet necessario in confessione manifestari.

Secundus modus exponendi D. Thomam Reja. est ridiculus, et divinatorius : nam si certo constat, ut concedit, ipsam nostram assertionem, docuisse in testimonio relato; unde certo constat, quod aliter docuerat in Summa? Id plane nisi supposito Dei decreto, quod nos latet, non est scibile neca nobis : quin secluso decreto nec a Deo ipso, nisi per scientiam mediam, id est nullo modo. Plane imprudentis animi foret relinquere certum pro incerto, sola in propriam opinionem affectione conjeclurabili. Præsertim cum S. Doctor non solum in testimonio relato, sed in aliis etiam locis, et temporibus id ipsum asseruerit, nullibi id retractans, vel oppositum insinuans. Nam in scripto ad Annibaldum, dist. 16, quæst. unica, art. 3, ait : « Circumstantia, quæ novam rationem peccati mortalis addit, de necessitate est confitenda ; alia autem non. Et in responsione ad 5 : « Si talis circumstantia non trahit in aliud genus mortalis, non est confitenda. » Et in opusc. 12 ad Lectorem Bisuntinum art. 6, de hac difficultate consultus respondit : « Circumstantias vero aggravantes, quæ in « aliud genus peccati non trahunt, non « tenetur homo confiteri, sicut nec venia-

lia

lia ; licet laudabile sit, quod ea homo confiteatur... Igitur hujusmodi circumstantias (antias aggravantes, quæ non trahunt in aliud genus peccati, non credo, quod aliquis teneatur confiteri. » Cum ergo S. Doctor hanc difficultatem tam muloties attigerit, tam alte comprehenderit, et tam diserte resolverit ; cur non parvifieri, et contemni debet recursus ad retractationem instatu condilionato præsentis temporis ? Sed quod Ecclesiæ decretum sit, novave novorum theologorum demonstratio occurret. quæ D. Thomam ab asserta detereret sententia, aut in adversam ire obligaret ? Stare ergo illi oportet, quam esse expressam illius sententiam, ubicumque materiam pertractat, affirmat Prado (licet nubis non penitus cohærens, ut ex dicendis apparebit), in scriptis S. Doctoris versutissimus in tract. de Confess, quæst. 2, dub. 2, § 2, num. 6 in principio, et 7 in fine. Unde non semel admirati sumus graves aliquos Thomistas, ut Gonet in hac materia, disp. 10, art. 3, Labat, disp. 2, dub. 3, conclus. 2 et quosdam alios controversiam hanc versantes, et contrariam nobis opinionem tuentes, non sibi opposuisse hanc S. Doctoris sententiam, eamque, utcumque possent, explicuisse. Verum modo admirationem deponimus attendentes ad eorum evidentiam, et illorum discipulorum reverentiam, quod noluerint eis aperte refragari, sed velut furtim capesserint aliam viam.

89. Secundum motivum, ob quod propositam assertionem amplectimur, consistit in multitudine, et auctoritate gravium Doctorum, qui pro ea pugnant, et utroque excessu attento præferri debent contrariis. Nam cum in re morali, el ex magna parte pmdentiali versemur, recta ratio dictat, utcumque eis sentiamus, qui plures sunt numero: et non inferiores doctrina. Sic ergo decent S. Albertus Magnus in 4 dist. 16, : a ; art. 24, D. Antoninus 3 p. titul. 14, cap. 9, η.; j', Paludanus in 4, dist. 16, quæst. 3, art. 3, Viguerius in Instit., cap. 26, § 4, vers. 17, Turrecrem. de Pcenit. 5, can. 1, V? num. II, Sylvester verb. *Confessio*, quæst. 9. el verbo *Circumstantia*, num. 2 et 3, Ta- biena, verbo *Circumstantia*, num. 6 et 8, Zanardus in direct. Theolog., part. 1 de Sacram. Pœnil., quæst. 18, Prado loco cit. Idem etiam docent D. Bonaventura in

4, dist. 17, quæst. ult., Scotusibi quæst. 1^{ber}. art. 2, Duardusdist. 16, proposit. 23, lier-Deigad. rera in 2 disp. 31, quæst. 7, corollario 3, Ebriet post. 2, regulam. Angelus, verbo I, num. 13, Corduba in Summa, quæst. 3, Adrian. Marlinus a S. Joseph, lib. 1, tract. 9, x^l varr. num. 5, Pitigianus, Faber et Hortiz, QUOs^{^^} refert, et sequitur Delgadillo, cap. 17, f'iana, dub. 61 ibi numer. 138 hanc esse propriam Bnnàdn. Scoti sententiam, adductis ejus testimoniis, Idem præterea docent Durandus in 4 dist. Éiurnan. 16, quæst. 4, Gabriel ibi quæst. I, Carthusianus quæst. 2, Almain quæst. 1, art. 2, Adrianus quæst. 4 de Confess, art. 2, Lessios, Joannes de Medina, Cod. de Confess. p3iao. quæst. 7, Navarrus, de Pcenit., cap. 6, numer. 7, Covarruvias in 4 Decret., part. sfortia, J, col. 1, numer. 12, Joannes Sanct.. disp.-Met. 11, num. 6, Diana l p. tract. 7, resol. l ct[^]brid. 3 p. tract. 4, resol. 67 el 5 p. tr. 14, re Amon, sol. 60, Kellisonus in suppl. quæst. 9, aJesn-art. 2, dub. 2, Bonacina, quæst. 5, sect. 2, yVaiob. punct. 2, § 3, difficult. 3, proposit. 2, Aversa, quæst. 10, sect. 8, Leander, disp. 8, quæst. 4, Emmanuel a Concept., disp. 3, quæst. 9, Acalius de Velasco, résolut. 186. Idem ulterius docent Valentia, tom. 4, disp. 7, quæst. II, punct. 1, Vasquez. quæst. 91, art. 3, dub. 2 et 3, Reginaldus, lib. 6, cap. 5, num. 135, Lessius, lib. 4, cap. 3, dub. 12, Turrianus, quæst. 9, art. 2, Castro Palao disp. unica, punct. 9. Lugo, disp. 6, sect. 3, Dicastillo, disp. 9. dub. 3, Sfortia, lib. de Pcenit., num. 309, Martin Perez, disp. 27, sect. 3, Toletus, Granados, et alii, quibus relatis subscribit Tirsus, tom. 3, disp. 41, sect. 1, num. 1 et 4. Denique ex nostris idem docent Gabriel a S. Vincentio, de Pcenit., disp. 8, sect. 5, Antonius a Spiritu Sancto, disp. 7, dub. 2, num. 350, Franciscus a Jesu-Maria, cap. 8, punct. 2, num. 23.

Quicumque vero consideraverit, quam plures, et quam graves auctores hanc partem tueantur, recognoscet assertionem nostram ab hac parte magnum habere subsidium : incredibile enim apparet tot, et principiis adeo diversis imbutos, in ea propugnanda convenisse, nisi in solido inniteretur fundamento. Unde non immerito Villalobos (licet eidem contrarius), tract. 9, dub. 36 observavit : si quis sequi voluerit opinionem nostræ conclusioni contrariam, illum damnare non vale-

mus, eam ipsa tantis protegatur patronis.

'renium
Moti-
vum.

90. Tertium motivum est : quoniam, cum confiteri circumstantias notabiliter aggravantes sit onus admodum grave, non debemus nos censere sub obligatione illas confitendi constitutos, nisi cer o constet de lege nos obligante ad illarum confessionem : lex namque in dubio legis lata» non obligat, ut cum Sanchez, Tapia, Arauxo, Suarez, et aliis tradit N. Andreas, tract. 11 de legibus, cap. 2, punct. 6, num. 110. Sed non certo constat de lege, quæ obliget ad confitendum circumstantias notabiliter aggravantes : ergo non debemus nos censere constitutos sub obligatione confitendi productas circumstantias. Cetera constant. Et minor suadetur: nam in primis non constat certo de tali obligatione per Sacram Scripturam ; quippe in ea non reperimus verbum, aut mentionem circumstantiarum notabiliter aggravantium. Nec constat ex traditione Ecclesiæ ; cum videamus plurimos, et gravissimos Doctores proxime relatos tenere contrarium. Nec denique constat ex ulla diffinitione Ecclesiæ : siquidem vel in Concilio Tridentino congregata, ubi maxima distinctione, et claritate explicuit attinentia ad istud sacramentum, et peccata necessario in confessione manifestanda ; nihilominus non statuit harum circumstantiarum confessionem. Hæc vero sunt præcipua, ex quibus, vel eorum aliquo posset cerlo constare de lege nos obligante ad eas confitendas : ergo non constat de lege ad id obligante.

tûcfir-
nuiio

Confirmatur : nam tantum abest, quod Ecclesia id docuerit, ut potius constet docuisse contrarium : hoc igitur, et non illud primum tenere oportet Consequentia patet. Et antecedens suadetur ex Concilio Tridentino sess. 14, cap. 5, de Confessione, quo loco ex professo docet, quæ peccata dgbeamus confiteri. Et in primis infert ex institutione Christi debere confiteri omnia mortalia. » Ethic, *inquit*, col-
« ligitur oportere a pœnitente omnia pec-
« cata mortalia... in confessione recenseri,
a etiam si occultissima illa sint. » Bergit, et ex eadem institutione deducit debere confiteri omnes circumstantias mutantes speciem. « Colligitur præterea, *subjungit*,
« etiam eas circumstantias in confessione
« explicandas esse, quæ speciem peccati
« mutant. » Et quid de circumstantia no-

CodciI,

labiliter intra speciem aggravantibus colligitur ? Nihil apud Concilium, sed altum silentium. Unde ad diffiniendum de materia, sive de peccatis in confessione necessario exponendis accedens, statuit can. 7:

a Si quis dixerit in sacramento pœnitentiæ, . . ^

a ad remissionem peccatorum, neces-a-^

a rium non esse jure divino confiteri

a omnia, et singula peccata mortalia .. et

circumstantias, quæ peccati speciem mu-

ic tant... anathema sit. n Sed circumstan-

tiarum notabiliter intra speciem aggra-

vantium nec meminit, nec de illis aliquid

ditfinivit : ergo Ecclesia non solum non

asseruit obligationem confitendi productas

circumstantias, quin potius significavit op-

positum. Eo vel maxime, quod cum in

cap. cit. statuisset obligationem confitendi

omnia mortalia in specie, et numero,

occurrens hæreticorum calumniis adjecit :

« Sed et impium est confessionem. quæ^.'-

hac ratione fieri præcipilur, impossibi-

a lem dicere, aut carnificinam illam cons-

cientiarum appellare.a Et tunc subjunxit:

Constat enim nihil aliud in Ecclesia a

a pœnitentibus exigì, » ultra illa scilicet,

quæ prius docuerat, confessionem omnium

mortalium quantum ad speciem, et nume-

rum. et circumstantias mutantes speciem.

Cum ergo circumstantiæ dumtaxat intra

speciem aggravantes in præmissis non

includantur, satis declarat Ecclesia se circa

illas nihil aliud exigere a pœuitentibus.

Et quamvis recognoscamus hæc ultima

Concilii verba ibi non sistere, sel ultra incw i

huncmodum progredi: e Nihil aliud in

a Ecclesia a pœnitentibus exigì, quam ut

a postquam quisque diligentius se excus-

serit, et conscientiae suae sinus omnes,

o et latebras exploraverit, ea peccata con-

t fileatur, quibus se Dominum suum mor-

« taliter offendisse meminerit ; » et reli-

qua non occurrentia eadem confessione

includi, et absolutione deleri : quæ vide-

tur esse sententia a nostro scopo diversa.

Nihilominus idem sensus relinetur, el

propositum convincitur: quia dum nihil

aliud Ecclesia exigit, quam confessionem

omnium in specie, et numero mortalium,

quæ memoriæ occurrunt, exciusæ ab ea

exigentia sunt omnes circumstantiæ dum-

taxat aggravantes : istæ namque nec spe-

cies, nec individua sunt peccatorum, sed

extra illorum numerum, et speciem.

91. Commune

91. Commune Adversariorum effugium
 ôstConcilium niliil circa hanc controver-
 siam dillinivisse, sed tradidisse doctrinam
 certam, ac fidelibus necessariam, absti-
 nendo ab incertis quæ jam tunc erant, et
 modo sunt sub opinione Theologorum.
 Unde nihil subsidii habemus ex Concilio.
 Præsertim cum argumentum quod ab
 ejus verbisdesumimus, sil mere negativum,
 etsubinde inefficax : ex eo namque, quod
 Concilium inter ea, quæ debere confiteri
 docuit, non recensuerit circumstantia? in-
 tra speciem notabiliter aggravantes; non
 sequitur, quod illas a prædicta obligatione
 excluserit ; sed magis, quod ad unam, et
 alteram Theologorum opinionem negative
 se habuerit.

W} Hæc vero responsio vires præmissi mo-
 lliiri non evacuat, quamvis nec tantas illi
 deferamus, ut censeamus nostram, et com-
 muniorem sententiam fuisse a Concilio
 diffinitum : alias actum fuisset de opposita
 quam tamen esse probabilem, et pro praxi
 ex voluntaria pœnitentium electione com-
 mendabilem recognoscimus. Sed hoc præ-
 misso, perstat efficacia prædicti motivi, ut
 plane evincat nostram sententiam esse
 non solum communiorem, sed longe pro-
 babiliorem contraria. Primo, quia, si res
 ita se habet, quod Concilium nihil deter-
 minavit circa obligationem, aut non obli-
 gationem confitendi prædictas circumstan-
 tias; plene conficitur non constare certo
 de lege ad id obligante, atque ideo posse
 nos prudenter, et rationabiliter censere
 non obligatos ad earum confessionem :
 quia lex non obligat, ubi non certo constat
 de lege, ut supra vidimus.

Se- Secundo, quia Adversarii (seclusa Eccle-
 siæ diffinitione, aut declaratione,) neque-
 unt aliud hujusmodi obligationem depromere,
 quam ex verbis Christi istud sacramentum
 instituentis, vel ex confessionis natura
 juxta suam institutionem : hac autem omnia
 non magis latuerunt Concilium Tridentinum,
 quam hos Auctores ; quini-
 πo ut par est credere, major longe lux,
 et assistentia Spiritus Sancti adfuit Concilio,
 quam omnibus, et singulis patronis partis
 contraria : ergo, si Patres Concilii atten-
 dentes ad Christi verba, et sacramenti
 naturam, atque institutionem, non viderant
 talem obligationem, nec illam ex eis
 principiis deduxerunt : manifestum vide-

tur illam non dari, nec ex eis principiis
 inferri; quantumvis Adversarii conentur
 illam fundare, et ex eis haurire. Porro
 Patres ad institutionem sacramenti, et
 vim verborum Christi attendisse, ut inde
 colligerent, quæ peccata deberent a pœni-
 tente in confessione exponi, constat evi-
 denter ex capite citato : nam ab ejus initio
 præmittit Concilium, qualiter Christus
 instituerit pœnitentiæ sacramentum cons-
 tituendo sacerdotes sui vicarios cum po-
 testate solvendi a peccatis, et illa relinendi,
 atque injungendi pœnas convenientes. Et
 mox subjungit : *Eφ his colligitur* omnia
 mortalia in specie, et numero debere in
 confessione recenseri. Et paulo post addit:
Colligitur prxlerea debere in confessione
 explicari illas circumstantias, quæ mutant
 speciem. Sed ulterius non posuit aliud
colligitur erga circumstantias notabiliter
 aggravantes, quin alto silentio illas præ-
 termissas involvit : quod faciens haud obs-
 cure significavit necessariam illarum con-
 fessionem non colligi vel ex verbis Christi,
 vel ex institutione hujus sacramenti. Unde
 Adversarios convenimus, et inquirimus,
 an Concilium intellexerit eam deductio-
 nem, quam ipsi expendunt, aut non? Si
 eligant hoc posterius ; signum est illam
 non esse legitimam ; siquidem Concilium
 illa principia attendens, eam minime ob-
 servavit. Si autem amplectantur primum ;
 sequitur Concilium aut per invidiam, aut
 per summam socordiam tam diminute
 processisse, ut obligationem confitendi cir-
 cumstantias notabiliter aggravantes, quam
 cognovit ex institutione sacramenti, et
 verbis Christi deduci, omnino suppresse-
 rit ; et nobis, qui ea opus habemus, non
 manifestant, cum deberet, et facile posset.
 Unde consequens fit nostros in hoc puncto
 Adversarios vel melius comprehendere
 verba Christi, et institutionem sacramenti,
 horumque legitima consecretaria, quam Con-
 cilium; cum ex eis colligant obligationem,
 quam illud non collegit; vel majorem
 charitatem, ac providentiam præ Concilio
 erga nos habuisse ; siquidem nos monent
 de obligatione, quam illud prorsus præter-
 misit, ac suppressit. Horum autem nemo
 Catholicorum audebit dicere.

Tertio, et ultimo; quia falsum est argu-
 Tormentum nostrum e Concilio desumptum
 esse pure negativum, et Concilium mere

negative se habuisse quantum ad circumstantias notabiliter aggravantes : cum enim cap. 11, dixit circumstantias confitendas esse, expressit omnino se loqui de circumstantiis, « quæ speciem peccati mutant. » Et eadem veritatem diffiniens can. 7 eandem clausulam, sive conditionem adjecit: « El circumstantias, quæ peccati speciem mutant. » Qua limitatione lam accurate posita, et repetita non obscure exclusit alias omnes circumstantias, quæ non mutant speciem peccati. Unde neque Concilium negative se habuit ad aggravantes intra eandem speciem, nec argumentum ab eo desumptum mere negativum est ; sed magna ex parte probat positive intentum. Nam, ut recte vidit Lugo loco cit. num. 1G8, aliud est nihil dicere, quod ad argumentum mere negativum pertinet : aliud vero, quod agendo de circumstantiis, limitetur semper, et positive sententia ad illas tantum, quæ mutant speciem : sic enim procedendo quasi contrarie, el positive excluduntur aliæ quæ non sunt ejusmodi. Quemadmodum ubicumque agitur de necessitate confitendi peccata assignantur semper mortalia ; et ex hoc ipso censentur exclusa venialia. Et si diceretur posse peccata reservari, adjiciendo semper externa, aut cum externis connexa ; inde convinceretur non posse reservari interna omnino peccata. Semper namque hujusmodi limitationes tam expresse positæ, et inculcatae circa unam partem, habent in doctrinalibus vim excludendi partem contrariam, in qua talis determinatio non reperitur.

Quartum motivum est, quod contraria sententia pararet innumerabiles scrupulos, et anxietates satis perplexas, ac insuperabiles in fidelibus : ergo præsumendum est, quod sit falsa. Consequentia suadetur : nam cum confiteri omnia mortalia in specie, et numero sit de se satis onerosum ; et pro humana fragilitate difficile ; non oportet illi superaddere alia minimis aggravantia, atque scrupulis, et perplexitatibus turbantia fidelium conscientias: ergo præsumere debemus falsam esse opinionem, quæ parit similia. Antecedens autem probatur : nam augmentum malitiæ in actu peccaminoso crescit non solum ex objecto minus, aut magis extenso, quod attingit, sed etiam ex majori

intentione, continuatione, delectatione, cognitione, et libertate, quibus actus fit: atque ideo pœnitens deberet ad hæc omnia attendere, et notabile peccati augmentum, ex quocumque relatorum capitum desumeretur, in confessione explicare. Ad eum plane modum, quo Adversarii docent explicandam esse quantitatem rei ablatae, ubi notabilis est : furtum namque centum aureorum, inquiunt illi, æquivalet multis furtis minorum quantitatum. Sic etiam odium proximi intensum ut decem, aut continuatum per unam horam, æquivalet duobus actibus odii intensi ut quinque, aut durantis per semihoram. El sic de delectatione, cognitione, et majori libertate, quæ actum comitari solent, ejusque aggravare malitiam. Hæc itaque omnia deberent fideles attente considerare, et pandere in confessione, si in ea circumstantiæ malitiam notabiliter aggravantes explicandæ sint. Sed hoc dato, qualis scaturigo aperitur scrupulorum, et anxietatum in his discernendis ? Quis non idiotarum, sed vel doctorum, et consummate sapientium sciet, vel audebit determinare illum gradum vel intensiōis, vel continuationis, ad quem, si perveniat actus peccaminosus, induit circumstantiam notabiliter aggravantem ; secus si ante illum sistat? Et quamvis id signate, et quasi speculative cognosceret ; quis discernit in actu exercito, num ad illum gradum pervenerit, vel ante illum cessaverit? Et quod de intensiōe, et continuatione dicimus, facile applicari queunt delectationi, et libertati, et similibus, quibus operatio elicitur. Quam certam regulam, fixumve pondus, aut a Deo. aut ab Ecclesia habemus, ut vel signate, vel practice cognoscamus gradum, infra quem malitia aggravans non est notabilis, illum vero attingens notabilis fit ? Hæc plane sunt impracticabilia, aptaque non aliud quam scrupulos, et perplexitates gignere : ut subinde prudenter judicemus sententiam ad hæc perducentem veram non esse, nec admittendam. Quod exemplo non absimili magis explicare valemus : dubium enim apud antiquiores fuit, an, ut dolor de peccatis foret vera contritio, deberet certum aliquem, vel intensiōis, vel durationis gradum habere. Et communis hoc tempore sententia negat, quia non est assignabitis talis gradus : et propterea

Qnarium
junda-
teatu®.

pruplerea ad discernendum qualitatem doloris extra, vel intra sacramentum pro justificatione requisiti, attendimus ad objectum formale, a quo species operationis desumitur, pntermissa consideratione ad intensionis, et extensionis, aut durationis gradum qui ægre, aut nullo modo cognoscitur, ut ex professo ostendimus disp. priced, dub. 2. Sic ergo in praesenti cum debita proportione dicendum est : nam species peccatorum haud obscure dignoscuntur ex objectis, et vel apud idiotas per oppositionem ad Decalogi, et Ecclesiæ præcepta ; sed cognoscere gradum determinatum. in quo circumstantia intra eandem speciem incipit esse notabiliter aggravans, est quoddam morale impossibile, seminarium autem scrupulorum.

Wj. Confirmatur : nam si daretur obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem, etiam daretur obligatio manifestandi circumstantias notabiliter alleviantes, sive diminuentes intra eandem speciem : consequens est falsum : ergo et antecedens. Sequela ostenditur tum a paritate : tum ex eo, quod Adversarii fundant obligationem confitendi aggravantes in obligatione manifestandi statum pœnitentis, ut confessarius attentis omnibus de illa judicet et imponat satisfactionem malitiæ peccatorum proportionatam adhibeatque alia opportuna pro salute pœnitentis remedia ; ne defectu prædictæ notitiæ circa ullum istorum erret, ut magis, constabit ex argumentis contrariæ opinionis, quæ ad hæc præsertim capita revocantur. Hoc autem motivum pariformiter occurrit in circumstantiis notabiliter diminuentibus ; siquidem ab earum notitia multum dependet accurata cognitio status pœnitentis : ut confessarius possit eam prudenter dirigere, et congruam, atque non superexcedentem pœnitentiam imponere, ut satis ex se liquet, et magis constabit exemplis proxime adducendis : si ergo tenemur confiteri circumstantias notabiliter aggravantes ; pariter obligamur exponere alias, quæ malitiam specificam peccati notabiliter diminuant. Falsitas vero consequentis ostenditor primo : quia talis modus confitendi diminuendo malitiam peccati non est apud fideles in usu, ut testatur Lugo loco citato : signum ergo est non dari obliga-

tionem manifestandi circumstantias notabiliter alleviantes intra eandem speciem. Secundo, quia consequenter explicari deberet circumstantia minimæ intensionis, durationis. et delectationis in actu peccaminoso, hæc quippe notabiliter diminuit, sicut opposita circumstantia notabiliter aggravat, et debet juxta Adversarios in confessione manifestari : atque ideo deberet pœnitens dicere se commisisse unum actum, V, g. fornicationis, sed summe remissum, et brevissimo tempore, et cum minima delectatione, si res ita se habuit : sicut juxta Adversarios deberet exponere oppositas circumstantias, quæ vel intensione, vel continuatione, vel delectatione nimis malitiam augerent : talem autem modum confitendi quis non reputabit absurdum, et minus decens, et multis inconvenientibus obnoxium ? Similiter manifestum est gravem metum, vehementem sollicitationem, et auctoritatem inducentis multum notabiliter diminuere de malitia peccati, sicut notum est. quod diminuat de voluntario : unde femina quæ his impulsæ consensit, poterit, quin debebit confiteri se post magnas sollicitationes, minas, et promissa peccasse cum Rege, aut domino. Pariter, qui adulterum cum uxore deprehensum occidit, non satisfaciet in confessione dicendo homicidium a se factum ; sed debebit exponere, quod fecerit provocatus injuria illa gravissima sibi illata : hæc quipp-, ejusque dolor multum notabiliter diminuit gravitatem commissi homicidii, ut patet ex prudentum judicio in foro externo. Porro hæc admittere, aut potius ad ista obligare absurdum apparet minime concedendum. Tertio, quia, si res ita se habet, ut Adversarii docent, opus erit in confessione pro explicandis circumstantiis notabiliter aggravantibus, et notabiliter diminuentibus, longissimas texere historias, et eventuum narrationes, ut perpensis cunctis hinc inde circumstantiis, quæ occurrerunt, dignoscatur notabile malitiæ augmentum, aut decrementum intra speciem peccati : plerumque enim id judicium fieri non valet sine accurata, et proluxa totius facti relatione, ut experientia liquet. Istas autem moras, et historiarum narrationes in sacramento trahere, ac introducere alienum videtur ab ejus gravitate, nec immune omnino a

periculis dicendi et sciendi plus, quam oportet.

93. Non expendimus alia motiva, quia præmissa videntur sufficere, illa præsertim simul in unum sub hac forma colligendo : nam cum versemur in re gravi, et de se onerosa, non debemus illam sub obligatione asserere, et fidelibus imponere absque urgenti fundamento. Illud autem non occurrit : non quidem ex præcepto ; siquidem de illo certo non constat, ut num. 90 expendimus ; quin potius major pars Doctorum, et inter eos Angelicus, negant tale præceptum, ut liquet ex dictis num. 87 et 89. Nec id fundari valet in institutione, et natura sacramenti pœnitentiæ ; cum concilium Tridentinum illas alte considerans nihil tale collegerit, sed solam obligationem confitendi omnia mortalia in specie, et numero, et quantum ad circumstantias mutantem speciem, ut ostensum est num. 91. Nec tandem fundari potest in communi conditione circumstantiarum notabiliter intra eandem speciem aggravantium : nam evidens, aut fere evidens est dari aliquas ejusmodi circumstantias, quas non tenemur, nec moraliter possumus confiteri, ut liquet ex num. præced. Ergo non datur illa generalis obligatio, quam inducit opinio contraria, confitendi circumstantias notabiliter aggravantes, etsi non mutant speciem. Idque magis constabit occurrendo illius argumentis: quod in similibus difficultatibus est non infimum probationis genus : nam ad asserentem, vel inducentem aliquam obligationem pertinet illam probare;quod, si non faciat, vincitur, et pro libertate merito sententia fertur.

Aniwd- Sed priusquam id præstemus animad-
versio. vertere oportet assertionem nostram procedere per se loquendo, et attenta necessitate, qua ex vi præcepti confessionis in eadem manifestari debent : in quo sensu, (qui in hac ditlicultate est legitimus,et propriissimus), negamus obligationem confitendi circumstantias non mutantem speciem peccati, quamvis notabiliter aggravent nempe ex hoc præcise quod sint notabiliter aggravantes. Ceterum non negamus, quod alias, et aliis capitibus, quæ possunt accidentaliter occurrere,opus sit illas aliquandoconfileri,aut confessario de illis rationaliter interroganti, aut inquirenti mani-

festare. Sed id potius, vel ab ipso dubii limine insinuavimus, idque recte, et diffusius tradit Prado loco cit. num. 14, conclus. 3. Et ratio est manifesta : nam illud in confessione debet manifestari, quo non cognito, nequit adhiberi congruus modus satisfaciendi, et praocavendi peccata : tendit enim in hunc finem sacramentalis confessio ex ipsa Christi institutione : contingit autem non semel hæc officia præstari non posse, nisi pœnitens explicet aliquam circumstantiam notabiliter aggravantem intra speciem peccati, quod confitetur, ut faciledeclaran.et convinci potest exemplis. Nam in primis reincidentia in peccatum, sive consuetudo peccati, v. g. in materia castitatis exponi debet, præsertim inquirente confessario, ut intelligat, an proveniat ex occasione remota, vel proxima, et quamlibet præcidere curet : ad quod scire oportet, an occasio sit in eadem domo, vel non, et sic de aliis. Deinde in peccatis ejusdem speciei potest unum peccatum esse reservatum, et aliud non, ut contingit in injuria Clerici : nam si fuerit enormis est casus reservatus Papae, secus si levis : unde opus est explicare circumstantiam aggravantem intra eandem speciem, nempe enormitatem injuriæ, sive injuriam enormem Clerico illatam, ut confessarius sciat, quid agere debeat, et an possit privilegio, vel alia via ab illo crimine absolvere. Denique idem frequenter contingit in aliis injuriis, et infamationibus : nequit enim confessarius prudenter, ut oportet, se gerere in imponendo condignam satisfactionem, et procurando modum resarciendi injuriam, nisi cognita qualitate personae tam injuriantis, quam injuriatae, quamvis harum varia conditio non variet speciem peccati : nam hac invariatione non obstante diverso modo satisfacere debet nobilis nobili, ac nobilis plebejo, et plebejas nobili, ut est apud homines in comperto : quare confessarius errori in his injungendis exponeretur, quem circumstantia, sive conditiones earum personarum laterent. Unde sicut opus est illas a confessario cognosci, sic etiam a pœnitente explicari. Quare dubio procul oportet saltem, quod circumstantiae notabiliter intra eandem speciem aggravantes in confessione manifestentur ; non quidem per se, et ex communi ratione circumstantiarum notabiliter aggravantium ;

aggravantium; sed contingenter, et ob speciales rationes accidentaliter occurrentes, quæ omnem circumstantiam notabiliter aggravantem minime comitantur, aut consequuntur.

91. Unde excessisse putamus prædictum M. Prado, cum num. 16, conci. 4, statuit parum referre quantum ad praxim, et usum fidelium, quod circumstantia? notabiliter intra eandem speciem aggravantes, sint per se, aut non materia necessaria confessionis. Censet namque ille, quod etiam in nostra sententia confiteri debeant obindirectam obligationem sumptam per respectum ad congruam satisfactionem, et remedium peccati, ut proxime explicuimus. Hincque colligit, quod in utraque sententia debent fideles prædictas circumstantias confiteri, et quod oppositum nequit tuta conscientia praticari, nisi cum dicta limitatione. Ceterum, ut diximus, excessit prædictus Auctor, quia illud additum non est limitatio, sed generalis distractio suæ, nostræ, et communioris sententiæ: si enim saltem ob indirectam obligationem, ut ille loquitur, fideles debent omnes circumstantias notabiliter aggravantes confiteri, et nequeunt tuta conscientia oppositum praticare; plane fit oppositam sententiam, quæ illam obligationem in universum adslruit, esse simpliciter veram; quidquid fuerit de radice talis obligationis: id vero aliter omnino se habere, satis a nobis ostensum est. Deinde inter circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem merito computantur, quæ desumuntur a majori intentione, duratione, libertate, et delectatione peccati: has autem confiteri non tenemur, ut constat ex dictis num. 92. Et istae sunt, quæ frequentius reperiuntur in peccatis: vix enim ullum peccatum in executione ponitur nudum ab illis, aut illarum aliqua: ergo durum, et inconsequens apparet dicere, quod fideles nequeant tuta conscientia circumstantias notabiliter aggravantes eo confiteri: et quod nostra, et communis opinio parum referat ad praxim, et usum fidelium. Præterquam quod asserta prædicti Magistri non videntur inter se coherere: nam quæ sunt per se, contingant ut in pluribus, quæ autem per accidens, ut in paucioribus: sed quod non delemus confiteri circumstantias aggra-

vantes intra eandem speciem, est per se; quod vero illas debeamus exponere, est indirecte, et per accidens, et utrumque ab illo asseritur: ergo defectus obligationis confitendi prædictas circumstantias est ut in pluribus: obligatio autem illas confitendi est ut in paucioribus: ergo non est universaliter verum teneri in utraque sententia fideles confiteri tales circumstantias, et non posse tuta conscientia oppositum praticari. Sed magis colligendum est contrarium. videlicet per se loquendo, et ut in pluribus non esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes, non mutantur speciem, ut in assertionem statuimus, indirecte autem, et cum minori frequentia occurrere aliquando obligationem illas confitendi, ut assertionem explicando, ac limitando diximus num. præced.

§ II.

Respondetur motu contrarix opinionis.

95. Contrariam nobis sententiam tuentur Auctores multi, et graves Auctores, Alti si dorensis Aiensis. in Summa lib. 4, tract. 6, cap. 3, quæst. 3, Mare Ci Alensis 4 part, quæst. 18, mernb. 4, art. 3, § 2, Major in 4, dist. 12, quæst. 4, Mar-Soto silius art. 1, dub. 1, Cajetanus in Summa, Canns' verbo *Confessio*, condit. 15, Victoria num. 177, Petrus de Soto lect. 9, de confess. Do- a s. minicus in 4, dist. 18, quæst. 1, art. 4, Aran"? conci. 7, Canus de Pœnit. part. 5, § 2, *enim*, Nugnus in addit, quæst. 9, art. 2, Philfop- dub. 2, conci. 2, Sylvius ibi, dub. 1, Joan. uenriq a Cruce part. 2, quæst. 3, dub. 5, conci 2, Joan, a S. Thom. 1, 2, q. 28, disp. 10, Viitatob. art. 3, Arauxo 3 p. q. 84, art. 5, dub. Gonet disp. 10, art. 3, Labat disp. 2, dub 3, n, ent- r- concl. 2, N. Philippus disp. 12, dub. 3, Suarez disp. 22, sect. 3. Sanch. lib. 2, in Decalog. cap. 11, n. 24, Henriquez lib. 11, cap. 7, num. 4, Coninchus disp. 7, dub. 3, Pitigianus in 4, dist. 16, q. 1, art. 5, Vil- lolob. tract. 9, dub. 36, Lastra tom. 1, cap. 1, q. 15, num. 121 et alii apud Leandrum, et N. Franciscum locis relatis n. 89; Unde hæc opinio vel a sola auctoritate Doctorum illam defendentium est valde probabilis, habetque pro se satis verisimilia, motiva, ut constabit illa expendendo. Probatur igitur primo ab auctoritate: nam in Cone. Vormac. can. 25, dicitur: « Pœnitentibus Voraïc

« secundum differentiam peccatorum sacer-
« dotis arbitrio pœnitentiæ decernuntur.
« Debel ergo sacerdos singulorum causas
« sigillatim considerare originem, mo-
« dumque culparum. » Et similia tradun-
tur in cap. *Consideret* de Pœnit. dist. 5,
desumpto ex D. August, in lib. de vera,
et falsa pœnit. cap. 1-1. Hæc autem notitia,
quæ ex causis, origine, et modo culparum
desumitur pro decernendis prudenter pœ-
nitenliis, haberi non valet, nisi explicen-
tur circumstantiæ undequaque notabiliter
aggravantes, mutantes, aut non speciem :
ergo necessario explicari debent in con-
fessione.

CoDir-
K1L 1.

Confirmatur primo ex Rituali Romano,
approbato a Paulo V, in Rub. de Sacram.
Pœnitentiæ ait : « Quod si pœnitens nu-
« merum, speciem, et circumstantias ex-
« plicatu necessarias non expresserit,
« sacerdos eum interroget » Quo loco si-
gnificatur tria in confessione explicari de-
bere, nempe peccatorum numerum, spe-
ciem et circumstantias : harum autem
nomine non significantur circumstantiæ
mutantes speciem, cum istæ pertineant ad
peccatorum speciem, et sub eo membro
comprehensæ fuerint : significantur ergo
illæ, quæ speciem quidem non mutant, sed
tamen aggravant notabiliter.

CcDfir

■u-i

Confirmatur secundo, et urgentius ex
Concilio Trideniino : nam licet signate, et
in particulari non docuerit, nec diffinierit
necessitatem confitendi circumstantias no-
tabiliter aggravantes intra eandem spe-
ciem ; nihilominus ea tradidit, ex quibus
prædicta necessitas satis aperte colligitur.
Lude Suarez loco cit. num. 8, perpendens
motiva, et consequentias, quibus Conci-
lium Tridentinum collegit peccata occulta,
et circumstantias mutantes speciem debere
in confessione explicari. subintulit : » Hæc
« verba æque in his circumstantiis locum
« habent ; » nempe in notabiliter aggra-
vantibus intra speciem. Assumptum ita-
que probatur : nam in primis Concilium
sess. 14, cap. 5, dicens debere confiteri
peccata « etiamsi occultissima illa sint, »
id probat, « quia plerumque animum gra-
« vius sauciant, et periculosiora sunt iis,
« quæ in manifesto admittuntur. » Eadem
autem ratio militat in circumstantiis in-
tra speciem notabiliter aggravantibus,
afferre namque solent pericula majora,

Coneil
Trid.

quam aliquæ mutantes speciem : ergo com-
prehenduntur sub eodem motivo, et sub-
inde confiteri debent. Deinde Concilium
loquens in genere de peccatorum confes-
sione, eodem cap. ait : « Necessum est om-
• nium etiam veniam cum aperta, et ve-
« recunda confessione a Deo quaerere. » Non
est autem aperta confessio, in qua circums-
tantia notabiliter aggravantes studiosa
industria occultantur : ergo ut aperta sit,
oportet prædictas circumstantias mani-
festari. Denique, quod caput est, et magis
urget, Concilium agens de circumstantiis
mutantibus speciem, obligationem illas
confitendi, et fundamentum talis obliga-
tionis proponit illo capit, his verbis : « Col-
« ligitur præterea etiam eas circumstan-
« tias in confessione explicandas esse, quæ
« speciem peccati mutant, quod sine illis
« peccata ipsa fieri neque a pœnitentibus
« integre exponantur, neque iudicibus in-
« notescant, et nequeant, ut de gravitate
« criminum recte censere possint, et præ-
« nam quam oportet, pro illis, pœnitenti-
« bus imponere. » Hæc autem motiva
æqualiter militant in circumstantiis nota-
biliter aggravantibus intra eandem spe-
ciem : quia eis non expressis nec pœni-
tentes sua peccata integre exponunt, nec
iudices ea perfecte dignoscunt, ut queant
convenientem pro illis pœnam imponere :
contingit enim unum mortale notabiliter
grave æquivalere duobus, aut multis ejus-
dem speciei peccatis mortalibus non ita
notabiliter gravibus : une in iudicio Dei
illud unum gravius punitur, quam ista. Et
eadem ratione contingere potest, quod
unum mortale notabiliter grave, quamvis
ex sua specie minus grave sit dignum ma-
jori pœna, et graviore a Deo puniatur,
quam aliud ex specie sua gravius, sed non
adeo grave in circumstantiis intentionis,
delectationis, etc. Ergo ne erret sacerdos,
dum injungit pœnitentias, quod Tridenli-
num præcavere voluit, asserendum juxta
illius intentionem est teneri pœnitentes
ad manifestandum in confessione omnes
circumstantias, quibus eorum peccata no-
tabiliter aggravantur. Et hoc ultimum
fulciri amplius valet nullis testimoniis
tam Juris Canonici, quam D. Augustini,
in quibus expresse præcipitur, quod pœni-
tentia imponatur major, aut minor pro
gravitate majori, aut minori peccatorum

etiam

etiam intra eandem speciem, ut exempla, quibus id declaratur, ostendunt. Id vero fieri non valet, nisi poenitens manifestet sacerdoti circumstantias notabiliter aggravantes. Nec sermo in eis locis praecise est, ut quis imaginari posset de satisfactione imponenda in poenitentiis publicis, sed etiam in Confessione Sacramentali, ut cognoscat consulens ea testimonia.

96. Ad argumentum respondetur illud testimonium ex Concilio Vormatiensi desumptum solum evincere, quod poenitens debet sua peccata integre confiteri, ut confessario innotescant : quod praestat confitendo omnia peccata in specie, et numero, et circumstantiis addentibus novam speciem malitiam : nam quae ejusmodi non sunt, non dicuntur proprie peccata, nec peccatorum multitudinem augent, licet augeant malitiam. Monet etiam idem Concilium, ut sacerdos pro injungendis prudenter, et proportionabiliter poenitentiis, dignoscere satagat causas, et modos culpae : ad quae non dubitamus pertinere multoties circumstantias intra eandem speciem notabiliter aggravantes, et laudabiliter commendari earum explicationem. Sed tamen per se loquendo earum confessio non est opus debitum ex jure divino pro absoluta confessionis integritate ; sed est operis derogationis, et consilii pro majori confessionis perfectione, humilitate poenitentis, et notitia confessarii. Etenim ita olim contingebat, ut ex aliis testimoniis relatis in calce secundae confirmationis colligitur : at non ex necessitate Sacramenti, sed ex fervore charitatis, illaque orta apud multos fideles praxi : sicut et confiteri venialia, et pro his injungere graves poenitentias, ut constat ex Decreto Borcardi Episcopi Vormatiensis (unde locas objectus desumptus fuit), lib. 19, cap. 5; ibi namque imponitur jejunium decem dierum in pane, et aqua accedenti ad propriam uxorem, ubi constaret eam concepisse. Quod tamen non est mortale, sed adsomnium veniale, ut docet communis sententia nisi occurrant talia motiva, ut nec veniale sit. Fiebant ergo, et ordinabantur ex fervore charitatis, et districtioris perfectionis zelo : sed non erant debita jure divino, nec modo obligant, nec valent in argumentum adduci.

Unde ad primam confirmationem posse-

mus respondere illa Ritualis Romani verba non esse praecipitiva, sed exhortativa ad confessionem manifestandam cum omnimoda claritate, etiam non necessaria, cuncta ad conscientiam spectantia. Sed hac responsione non egemus : nam cum Rituale loquitur *de circumstantiis explicatu necessariis*, intelligendum est de illis, quae mutant speciem ; non de praecise aggravantibus, quae in nostra, et communiori sententia non debent necessaria explicari per se loquendo. Si vero indirecte, et per accidens ob peculiare motivum illas confiteri opus sit, *Sacerdos interroget poenitentem* : quod ad summum ex eo testimonio concluditur. Idque non semel continget pro necessitate disponendi convenientem modum restitutionis faciendae, vel vitandi imminens aliquod poenitenti, aut aliis periculum, quod ex peccatorum confessione incipit confessario aliquantulum innotescere, sed nisi explicatis circumstantiis nequit perfecte judicari, nec praecaveri, ut oportet. Probatio autem contraria huic confirmationi inserta nihil valet : quia circumstantiae mutantes, et addentes species satis frequenter distinguuntur contra speciem, et numerum peccatorum, ut evidenter constat ex Concilio Tridentino sess. 14, cap. 5 ; nam primo statuit confiteri debere species, et numerum peccatorum ; deinde non paucis interpositis collegit secundo confitendas necessario esse circumstantias mutantes speciem. Unde ex eo, quod Rituale prius recensuerit speciem, et numerum peccatorum, et post addiderit circumstantias explicatu necessarias ; minime sequitur in prioribus verbis comprehendisse circumstantias mutantes speciem ; et per sequentia significasse solas circumstantias notabiliter aggravantes ; sed tenendum est oppositum, nempe loqui de circumstantiis mutantibus speciem, ut peccatis in specie et numero contra positum, ut etiam contrapositum fuerunt in Concil. Trid. loco cit.

97. Ad secundam confirmationem respondetur negando secundam antecedentem, et contra assumptam partem : oppositum enim constat satis manifeste ex supradictis numeris. 90. Unde a Suario, qui huic parti tantas vires detulit, ut relatis verbis Concilii dixerit : *« Hae verba aequae in his circumstantiis locum habent, »* nempe in non variantibus speciem sed aggravantibus no-

labiliter, inquirendum esset, an propterea sentiret ex doctrina principiisque Tridentini æque certo, et evidenter inferri has circumstantias esse necessario confitendas, an solum probabiliter? Quamvis nec id ab eo sciscitari oporteat, qui aperte fatetur nostram sententiam esse probabilem, et suam probabilitatis limites excedere. Simili namque interrogationi occurrens loco cit. num. 11, ait: « Respondeo rem ipsam non esse æque certam, quia non est in terminis diffiula, ac tradita. Deinde nec illationes, seu argumentationes sunt æque certæ: quia certius est sub illa distributione omnium peccatorum, quæ confitenda sunt, comprehendi species, vel etiam numerum, quam circumstantias has aggravantes. » Et rursus post pauca nempe num. 13, fatetur probabilitatem nostra assertionis. Unde fit primo, oppositum solum probabiliter posse colligi ex Tridentino, non autem necessaria atque efficaci illatione: atque ideo longe aliter se gessisse Concilium in ordine ad has circumstantias, ac in ordine ad illas, quæ mutant speciem; istæ enim necessario explicari debent in confessione, ut Concilium expresse docuit, ac diffinivit. Fit secundo: Suarium falso asseruisse: « Hæc verba æque in his circumstantiis locum habent: » nam si æque locum haberent, æquam, aut æqualem inducerent in omnibus circumstantiis tam mutantibus speciem, quam precise aggravantibus obligationem, et certudinem: quod ille non admittit, neque valet. Fit tertio, prædictum Suarium non immerito notatum fuisse inconsequentiam, et contradictionis in dictis, a sucio Joanne Dicastillo loco cit. num. 185. Non enim ista cohærent, « Illationes, et argumentationes non sunt æque certæ. » Et a Verba æque in his circumstantiis locum habent. » Verba enim, si æque probant, æqualem præstant argumentationem: ergo e converso, si argumentatio non est æque certa, nec verba habent æqualem locum.

His tamen relictis, quæ non nullum referunt, ad primam illius assumpti, vel antecedentis probationem respondetur integrum locum Concilii ita se habere. Statuit primo confitenda esse *omnia peccata mortalia*, et mox subjunxit: « Etiam si occultissima sint, et tantum adversus duo ul-

« lima Decalogi præcepta commissa, quæ nonnunquam animum gravius sauciant, et periculosiora sunt iis, quæ in manifesto admittuntur, » Unde minus recte transcripsit Suarius, « quia animum gravius sauciant, etc., » quasi Concilium significaverit hanc esse rationem illa confitendi: nam in Concilio non est *vox quia* denotans causam, sed *vox quæ* denotans majus esse periculum in non manifestandis occultis. Minus etiam recte transcripsit Suarius vocem *plerumque*, loco vocabuli *nonnunquam*, quo utitur Concilium; nam habent significationes longe diversas, et *plerumque* denotat majorem frequentiam, *nonnunquam* autem minorem. Sed his Suario permissis, et quod locus Concilii importet sensum causalem, nihil inde hauriri valet ad promovendum obligationem, quam negamus, confitendi circumstantias intra speciem notabiliter aggravantes. Nam Concilium supponit obligationem confitendi omnia peccata mortalia in specie, et numero, ut immediate statuerat. Hinc vero colligit confitenda etiam esse peccata occulta, sive interna, quamvis non manifestata per actum exteriorem, ut sunt illa, quæ committuntur contra duo ultima Decalogi præcepta. Hacque additione opus habuit Concilium ob aliquos, qui de prædicta obligatione olim et tone dubitarunt, ut constat ex supradictis a na. 60. Sed Concilium illa etiam peccata sub obligatione confessionis comprehendit, quia nullam habuit causam excipiendi illa, quippe « quæ nonnunquam animum gravius sauciant, et periculosiora sunt iis, a quæ in manifesto admittuntur. » Solent enim importare malitiam specificam longe majorem, ut patet comparando desiderium mortis proximi cum externa aliqua percussione gravi sine intentione occidendi. Hinc vero nihil concluditur aut a paritate, aut verbis pro circumstantia pure aggravante; siquidem nec format, nec auget novam speciem, aut numerum peccatorum; sed omnia in specie, et numero peccata recenseri queunt, illa suppressa.

Ad secundam ejusdem partis probationem falemur petendam esse omnium peccatorum veniam a Deo cum *aperta confessione*, ut loquitur Tridentinum. Sed etiam ipsum Concilium solum diffinierit confiteri debere omnia peccata in specie, et numero,

et

el circumstantiis speciem mutantibus, et non amplius quantum ad necessitatem confitendi collegerit ex verbis Christi istud Sacramentum instituentis : plane consequitur tunc juxta Tridentinum fieri *apertam* peccatorum *confessionem*, cum pœnitens exponit omnia sua peccata in specie, et numero, et in circumstantiis mutantibus speciem ; quidquid fuerit pro ejus arbitrio, aut causa speciali occurrente, de manifestatione circumstantiarum intra speciem notabiliter aggravantium. Istae namque, sicut non pertinent de necessitate ad confessionem, ita nec ad apertam confessionem.

98. Unde ad probationem tertiam, admissa majori, negamus minorem : quia si relata Concilii verba, et motiva in eis expressa æque militarent in circumstantiis intra speciem notabiliter aggravantibus, ac in circumstantiis mutantibus speciem ; fieret tam de fide esse necessitatem confitendi illas, ac confitendi istas : et similiter non minus colligi ex verbis Christi illam, quam istam necessitatem, siquidem, ut probatio intendit, motiva, et verba Concilii æqualiter probant in omnibus, et eisdem accommodantur. Consequens vero est evidenter falsum : nam circumstantias addentes, sive mutantem speciem debere confiteri est de fide, et expresse diffinitum a Concilio ; sed debere confiteri illas, quæ solum intra eandem speciem notabiliter aggravant, nec est de fide, nec diffinitum a Concilio ; quin potius sententia id negans est communior, et probabilior affirmante, ut constat ex hactenus dictis. Rursus Concilium ex Christi verbis, et Sacramenti institutione expresse colligit obligationem confitendi circumstantias mutantem speciem ; sed de illis, quæ intra speciem notabiliter aggravant, nec mentionem ullam fecit. Absurdum itaque est, ac plane non prorsus immune ab injuria in Sacram Synodum dicere rationem ab illa assertam pro confessione circumstantiarum mutantium speciem æque militare, atque urgere in notabiliter aggravantibus : inde enim fieret Concilium irrationabiliter, et injuste processisset diffiniendo confessionem aliquarum, et non omnium : præsertim cum ubicumque de confitendis agit, addat ly *mutantis speciem*, per quod quasi positive excludit alias, quæ speciem non mutant. Kalio itaque primaria, et quasi demonstra-

tiva, ut circumstantiae mutantem speciem confiteri debeant, non alia est, neque esse potest, quam Dei voluntas, sive Christi institutio. His autem præsuppositis, adjecit Concilium aptissimam congruentiæ rationem haerentem prorsus conditioni Sacramenti illis verbis : a Quod sine illis (*circumstantiis mutantibus speciem*) peccata ipsa a neque a pœnitentibus integre exponantur, a nec judicibus innotescat, et fieri nequeat, a ut de gravitate criminum recte censere a possint, et pœnam, quam oportet, pro a illis, pœnitentibus imponere. » Quod motivum non ita appropriari (in quo multum falluntur Adversarii), valet circumstantiis notabiliter aggravantibus. Et ratio disparitatis est : quoniam, ubi adest circumstantia speciem peccati mutans, jam adest nova species peccati, ut ex terminis liquet : et ubi non explicatur circumstantia speciem mutans, consequens est ignorari quandam speciem peccati, et subinde hujus gravitatem ; sicut enim ignorata specie, ignoratur simpliciter peccatum, sic etiam ignoratur simpliciter peccati gravitas, et pœna, quam oportet juxta gravitatem ejus imponere. E converso autem ubi circumstantia non mutat speciem, sed præcise intra speciem notabiliter aggravat, quamvis ea non declaretur, potest vere, proprie, et simpliciter declarari peccatum. Quidditas enim cujuslibet rei consistit in specifica ejus ratione ; atque ideo declarata specifica peccati ratione, declaratur simpliciter ejus quidditas. Circumstantia autem, quæ solum habet notabiliter aggravare, est absolute extra rationem specificam peccati, et ad eam comparatur per modum accidentis. Et propterea licet talis circumstantia non explicetur, potest cognosci gravitas peccati simpliciter talis, videlicet quantum ad rationem specificam. Unde congruentiæ ratio, quam Concilium Tridentinum, supposita Christi institutione, assignavit pro obligatione confitendi circumstantias mutantem speciem, minores longe vires habet in circumstantiis, quæ retenta specie solum addunt augmentum accidentale. Nec pro imponenda satisfactione requiritur in sacerdote accuratior cognitio : nam sufficit cognoscere distincte species, et numerum intra quamlibet speciem peccatorum : inde enim pendet simpliciter illorum gravitas quidquid fuerit de incre-

mento accidentali majori, aut minori, quod sufficit in confuso cognosci, et quod multoties vel conantibus pœnitentibus, et confessantibus in magis explicita earum declaratione, et notitia, nequeunt amplius innocescere. ut patet in intensione, delectatione, et libertate peccandi, ut ponderavimus num. 92. Ex quibus patet ad testimonia Concilii Vormaciensis, et D. Augustini, quæ in calce hujus probationis expendebantur : non enim continent obligationem ex jure divino, sed supererogationem ex fervore, et zelo fidelium, ut occurrentes argumento incommuni respondimus, num. 96.

Negandum tamen propterea non est Christum hujus sacramenti auctorem potuisse instituere, et præcipere, quod prædictæ circumstantiæ intra speciem aggravantes exponerentur in confessione, ut exponendas affirmat contraria nobis opinio : in hoc enim nulla occurrit contradictio. et aliunde adesset aliqua congruentias ratio, qualem ista confirmatio expendit. sed quod ita disposuerit, nobis non constat, sed magis oppositum ; nam Ecclesia, quæ ex verbis, et institutione Christi colligit, ac diffinit circumstantias mutantibus speciem debere confiteri, nihil tale docet, aut diffinit de illis, quæ præcise habent intra speciem aggravare. Ubi autem ita constat de Christi institutione per doctrinam, ac diffinitionem Ecclesiæ, vanus est recursus ad nostra ratiocinia in iis, quæ ex sola Dei voluntate dependent. Quamvis arduum aliunde non sit reddere rationem, et assignare discrimen, quare in mutantibus speciem aliter dispositum fuerit, ac in notabiliter intra speciem aggravantibus. Nam priores illas explicare non ita arduum est, cum facile dignoscantur per objecta, et non soleant ita plures occurrere : sed in explicandis aggravantibus, undecumque aggravatio sumatur, et sumi valeat ex plurimis capitibus, occurrit maxima difficultas, quæ non immerito impossibilitas moralis dici possit : lex autem debet esse circa frequenter contingentia, et non summe difficilia, ut constat ex supradictis num. 21 ; unde exclusa divina revelatione, quam hactenus non cognovit Ecclesia, præsumendum est Christum non præcepisse confessionem circumstantiarum non mutantium speciem. Accedit quod substantialis causæ cognitio, tam

in ordine ad statum pœnitentis. quam in ordine ad injungendum ei pœnitentiam, haberi non potest nisi cognitis omnibus, quantum fieri valet, ejus peccatis in specie, et numero : unde omnes species, tam ex objecto, quam ex circumstantiis debent in confessione explicari, ut optime collegit, ac docuit Concil. Trident, loco sæpius citatus, dicens : « Constat enim sacerdotes judicium cum hoc, incognita causa, exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in poenis injungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, et non potius in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata dedurassent. » Oppositum autem contingit in circumstantiis notabiliter aggravantibus intra speciem : nam illis non expressis innotescunt integre peccata quoad essentias et numerum ; et conformiter ad hanc cognitionem servari valet æquitas, et æqualitas in pœnitentiarum applicatione, præsertim cum illarum quantitas non possit omnino exacte, et quasi mathematicè diffiniri, sed prudentialiter, et respective ad pœnitentis statum, et majorem profectum. Unde sicut ob hanc rationem opus non est cognoscere distincte circumstantias notabiliter diminuentes, aut mediocriter ; nec id est in usu fidelium ; ita nec circumstantias aggravantes notabiliter. Et ex opposito. et pro eodem fine injungendi æqualem satisfactionem fieret necessarium etiam esse, quod inter notabiliter aggravantes declarentur aggravantes notabilissime, et in determinato gradu : id vero a nemine dictum est, et nimium conscientias obstringit. Quam doctrinam compendiose, et clare tradit D. Thom, loco supra cit. ubi eidem difficultati occurrens ait : « Ad id eundem dicendum, quod determinata quantitas peccati non potest sacerdoti innotescere, quia nec ipse peccator scit. Unde sufficit, quod cognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit. »

99. Nec refert, si opponas ; pœnitentem, qui non explicat has circumstantias, negare virtualiter, quod peccatum habeat tantam gravitatem, quam vere habuit : unde fieret illum ita se gerendo impedire justam impositionem condignæ satisfactionis : quod alienum est ab institutione, et fine hujus sacramenti. Sequela ostenditur : nam, cum sit duplex modus peccandi, alius ordinarius, et alter extraordinarius

narius cum notabili gravitate ex intentione, aut aliis capitibus ; si pœnitens non explicet hunc excessum, negat virtualiter illum. Idque vel ex eo constat, quod confessorius in tali casu temere judicaret majorem illam gravitatem, quae non explicatur pœnitente. Qui ergo eas circumstantias tacet, illas virtute negat, atque ex modo agendi excludit.

Hæc, inquam, objectio, qua utitur Suarez¹⁰⁰ rezdisp. cit. num. 10, est satis futilis, et r'a diluitur ex dictis: nam, cum manifestatio talium circumstantiarum non cadat sub præcepto ; pœnitens illas non declarans alitur jure suo, absque ulla intentione fallendi confessarium, et sine aliqua oppositione ad finem sacramenti. Quare in prædicto casu illa? non negat, etsi non confiteatur : quia non vult confiteri nisi quod debet. Confessarius pariter neutrum judicium format de illa aggravatione accidentali intra speciem : sed judicat, ut debet de essentiali, et numerica gravitate peccatorum, circa alia suspendens judicium, præsertim si sciat hujusmodi circumstantias posse in confessione omitti : quod paucos Confessarios existimamus latere. Quare, si in tali casu judicaret peccatum fuisse non solum mortale, sed notabiliter grave, temere judicaret nullum ad id dante pœnitente fundamentum ex suo silentio. Quod autem dicitur de modo ordinario, et extraordinario peccandi, nihil valet, et frequenter fallit : nam in quibusdam peccatoribus modus ordinarius est cum aliquo notabili excessu in malitia intra speciem, sive illa sumatur ex intentione, sive ex aliis capitibus : quod autem non peccent cum illo excessu est magis extraordinarium, ut bene observavit Dicastillo loco cit. nu. 193. Quare ex tali differentia nulla in his discernendis certa regula assumi valet, ut cum circumstantia notabiliter intra speciem aggravans non explicatur, et eo ipso contraria negator.

100. Arguitur secundo: nam circumstantiæ desumptæ ex sola continuatione operis peccaminosi, vel ex incremento objecti intra eandem speciem solum sunt circumstantiæ intra speciem notabiliter aggravantes ; et tamen necessario debent in confessione explicari : ergo falsum universaliter est, quod statuimus circum-

stantias præcise notabiliter aggravantes non cadere sub præcepto confessionis. Major, et consequentia patent. Minor autem quantum ad operis continuationem suadetur, nam qui uno actu continuato peccat per duas horas, gravius peccat, quam si in dimidia hora peccaret diversis actibus quinques, aut septies ; sed in hoc casu tenetur pœnitens confiteri peccata intra illud spatium commissæ : ergo etiam tenetur confiteri, quod peccaverit continuo per duas horas. Alia etiam minoris pars quantum ad augmentum objecti intra speciem facile ostenditur : nam furtum mille aureorum æquivalet pluribus fartis minoribus v. g. centum aureorum per decem actus, quorum quodlibet sit peccatum mortale ; quin illorum simul, et divisim sumptorum malitiam incomparabiliter superat ; sed homo tenetur confiteri expresse decem illa furta, ut nemo negat : ergo pariter tenetur exprimere inconfessione, quod uno actu mille aureos furatus fuerit.

Confirmatur: nam, qui uno actu occidit tres homines, debet numerum occisorum confiteri, ut num. 79 statuimus : et tamen illa multiplex occisio solum est circumstantia notabiliter aggravans intra eandem speciem : ergo tenemur explicare has circumstantias notabiliter aggravantes. Minus probatur exemplo furti immediate propositi, in quo major, aut minor quantitas rei ablatae non variat speciem peccati, nec addit circumstantiam, quæ speciem mutet ; sic etiam contingit in occisione unius, duorum, aut multorum uno ictu exeeuta : sicut namque partes singulæ rei ablatae, si divisim, et distinctis actibus surriperentur, constituerent diversa objecta, et terminarent diversa furta ; ubi autem simul concurrunt et eodem auferuntur actu, constituunt unicum objectum magis grave intra eandem speciem : sic etiam tres homines, si divisim accipiantur, et diversis actionibus occidantur sunt plura simpliciter objecta, et terminant distincta homicidia ; sed ubi conjunguntur, et per modum unius unica percussione necantur, sunt unum objectum, et terminant unum homicidii peccatum, quamvis gravius intra homicidii speciem ob majus augmentum objecti.

Ad argumentum, cui multum deferunt

DE PŒNITENTIA.

solvitur aique Juniores, respondetur ipsum in eos-Bentam. dem regerendo ut excessive probans, et ultra quam illi docent. Idque in duratione peccati ostenditur : nam demus peccatum odii v. g. durasse continuo per spatium, in quo recitatur salutatio Angelica, profecto in eodem spatio possent elici tres actus odii discontinuati ; et si elicerentur, deberent in confessione recenseri, quia sunt distincta numero peccata : ergo pariter debet explicari circumstantia, quod illud numero odium duraverit per unam salutationem Angelicam, quippe quod æquivalet tribus actibus odii, illosque in malitia excedat. Quod tamen nemo dicet, nam illa duratio fuit absolute brevis, nec addit circumstantiam notabiliter gravem (de qua disputamus), sed magis diminuentem. Ergo argumentum desumptum ab æquivalentia, aut excessu unius actus comparative ad plures nihil evincit. Idem apparet in quantitate, sive augmento objecti : quia unum aureum, licet sit quantitas sufficiens ad peccatum mortale furti, nihilominus non est quantitas adeo magna, ut reputari debeat circumstantia in ea specie notabiliter aggravans, et necessario in confessione exponenda, adhuc in sententia nobis opposita. Fiat itaque argumentum, si quis per unum actum surriperet dimidiam partem aurei, peccaret mortaliter, est enim in Hispania quantitas ad id sufficiens : et rursus si alio tempore, et actu tolleret alteram dimidiam aurei partem, similiter peccaret mortaliter ob eandem rationem : et teneretur unum, et alterum furtum in confessione aperire. Cum igitur furtum unius aurei æquivalet illis duobus furtis medietatum ; sequitur circumstantiam unius aurei debere in confessione explicari. Quod apparet ridiculum ; siquidem rem ablatam fuisse unum aureum nemo prudens judicat aggravare supra speciem notabiliter furtum, sed potius diminuire, retenta specie, malitiam. Signum igitur est argumentationem ab his comparisonibus sumptam nihil concludere.

101. Quare ad argumentum ommissa majori, negamus minorem. Ad cujus primam probationem concessis præmissis, negamus consequentiam. Et ratio disparitatis constat ex hactenus dictis : nam jure divino obligamur confiteri species, et numerum peccatorum, ut ostendimus dub. præce-

denti : non obligamur autem confiteri circumstantias notabiliter intra speciem aggravantes, ut in isto ostensum est. Porro qui in dimidia hora quinquies, aut septies elicit diversos, ac distinctos actus odii, tot numero peccata committit : et propterea tenetur illa in confessione explicare. Qui vero unum odium per duas, aut plures horas sine interruptione continuavit, solum commisit unum specie, et numero peccatum ; et illud ita confitendo suæ obligationi satisfacit ; quidquid fuerit de excessu in malitia illius peccati per comparisonem ad peccata alterius eadem, aut minori duratione commissa : nam hic excessus pertinet ad circumstantiam non variantem speciem, sed intra illam notabiliter aggravantem, quam confiteri non tenemur, ut constat ex supra dictis. Quæ disparitas urgenter ex eo confirmatur, quod in priori casu certum est de fide, quod homo tenetur confiteri illa peccata numero distincta ; sed in secundo obligari ad confitendum illum malitiæ excessum sive illam circumstantiam continuationis, non est certum de fide, quin nec absolute certum, cum nostra sententia sit communior, et probabilior contraria. Et responsio nostra accipienda, ut decet est in sensu formali, et quantum argumenti merita petunt, nempe ex suppositione, quod actus a principio inchoatus fuerit per illud spatium absque interruptione : tunc enim est idem numero cum sola aggravatione exduratione notabili. Contingere autem potest, et non raro solet, quod licet actus videatur esse unus, et continuari : nihilominus interrumpatur, et discontinuetur : difficile quippe est persistere in eodem actu interno sine ulla discontinuatione per longum spatium ob summam vertibilitatem imaginationis, et plura occurrentia, quæ attentionem, et affectum erga idem interrumpunt. In casu igitur, quo aliquid simile contingit, aut de eo prudenter dubitatur, oportebit spatium durationis explicare, ut ibi explicentur diversa numero peccata, quæ »verosimile est in eo contigisse : quæ necessitas non oritur ex circumstantia notabilis durationis, sed ex alia longe diversa radice, nempe ex multiplicatione numerica peccatorum, quæ in ea solent occurrere. Recolantur dicta dub. præced. § 3, et num. 78.

Ad fecundam ejusdem minoris probationem desumptam ex augmento quantitatis objecti, 'omissis responsionibus Vasquii lococit. num. 36, Lagonis num. 125, Dicjll. num. 200, et aliorum qui multum variant in explicando, an quantitas rei ablata sit sola circumstantia in peccato farti, an complementum substantiale objecti illius ; et consequenter an debeat explicari in confessione, vel non), responderetur sicut ad procedentem, concedendo præmissas, et negando consequentiam, et damusetiam eandem disparitatis rationem. Quoniam, qui furatur centum aureos per decem actus distinctos, tot idem numero peccato furti committit : est autem obligatio ex jure divino confitendi in individuo numerum peccatorum : et propterea qui centum aureos furatur per decem actus diversos, debet tales actus, sive numerum peccatorum confiteri ; sed ubi quis unico actu surripit ab eodem domino mille aureos, non committit nisi unicum numero furti peccatum, cum circumstantia tamen notabiliter illud intra illam speciem aggravante ob magnitudinem rei ablatae. Inde sicut non tenetur alias circumstantias exponere notabiliter aggravantes, sic nec istam, sed satis est explicare illud numero peccatum, dicendo, semel furatus sum quantitatem sufficientem ad mortale. Adjecimus tamen, *ab eodem domino* : quia, si diversi notabile damnum ex eo furto paterentur, tot essent peccata furti numero distincta distinctione morali per ordinem ad prudentem aestimationem, quot forent personae illæ actu physico furandi graviter damnificatae, ut explicuimus loco citato, et magis constabit ex immediate dicendis.

litca- confirmationem, concessa majori, negamus minorem : quoniam obligatio manifestandi in tali casu numerum occisorum non oritur ex circumstantia præcise ex parte objecti notabiliter aggravante ; sed ex multiplicatione numerica peccatorum occisionis in eodem physice actu, ut loco citato explicatum est : sunt enim in aestimatione prudenti tot moraliter homicidia, quot sunt occisi, et est prorsus de materiali, quod id uno, vel pluribus actibus fiat. Unde apparet disparilas inter hunc casum, et alium proxime propositum furantis uno actu plures aureos ejusdem do-

12

mini : nam cum uno actu, vel ictu interficiuntur tres homines, dantur tria objecta adæquata, et completa simpliciter numero distincta, nec inter se comparantur tanquam partes, ex quibus unicum objectum totale resultet : quocirca eorum occisio importat tria peccata numero distincta in confessione aperienda. Et idem proportionabiliter dicendum est de eo, qui uno verbo plures personas infamat : committit enim tot numero mortalia, quot voluit infamare personas, aut quas praevidit, aut providere debuit eo verbo infamandas. Sed ubi unico actu, et ab eodem Domino surpiuntur mille aurei, quamvis eorum quilibet seorsim sumptus esset quantitas sufficiens ad mortale : nihilominus simul sumpti, et sublati comparantur, ut partes ad quantitatem totalem per modum unius ablati : et componunt unum objectum majus in materia furti. Quare ibi non adest nisi unum numero peccatum furandi cum circumstantia majoris quantitatis intra illam speciem notabiliter aggravantis. Linde sufficiet confiteri unicum furtum grave, suppressa circumstantia majoris notabiliter quantitatis, juxta resolutionem hactenus traditam.

102. Sed insistes, et sit tertium argumentum : nam in isto casu ubi confessarius audit furtum grave, potest a pœnitente inquirere quantitatem rei ablatae, et pœnitens tenetur rem aperire, ne illam vel negans, vel supprimens, vel varians fallat confessarium ; et quia ubi judex juste interrogat, tenetur reus respondere ad interrogata : signum est ergo, quod pœnitens debet confiteri circumstantias intra eandem speciem notabiliter aggravantes, ut major notabiliter quantitas se habet ad furtum. Nec proderit respondere non obii-gari absolute, sed solum supposita inquisitione, aut interrogatione per confessarium. Nam contra hoc est, quod, cum istud judicium sit spontaneum, tenetur pœnitens sua sponte dicere id ipsum, quod interrogitus] a confessario dicere debet : prosertim cum confessarius non possit juste inquirere de his, quæ pœnitens non habet obligationem manifestandi. Unde in idem recidit, quod sacerdos possit inquirere de circumstantiis notabiliter aggravantibus, et quod pœnitens vel non interrogatus illas exponere debeat.

fi
Q

i
|
I
I
Un.ios
lia. ?
a
il
i
8
h

j S
;
i
κ
p

I
1
1
■
&

fl
I
fl
J
fl
B
; I
I

Respondetur duobus modis, aut in duobus casibus posse contingere, quod confessarius interroget de circumstantiis notabiliter aggravantibus ut de quantitate furti. Primo, ubi aliter nequit cognoscere statum, et dispositionem pœnitentis, ad quæ cognoscenda jus habet, cum judex sit, et medicus, ut possit justam sententiam, et congruam decernere medicinam. In quo casu pœnitens tam interrogatus, quam non interrogatus tenetur suum statum, et dispositionem manifestare, atque ideo, et illas circumstantias peccatorum notabiliter aggravantes, quæ pro his dignoscendis fuerint necessariae. ul argumentum recte probat. et in dubii limine supposuimus, docentque Vasquez, Lugo, Dicastillo, et alii nostræ assertionis patroni. Quæ necessitas non oritur ex circumstantia notabiliter aggravante, quantum est de se sola, aut pro sola debita confessionis integritate, sed ex aliis capitibus. Verbi causa, demus in aliquibus dioecesibus furtum mille aureorum esse casum, sive peccatum Superiori reservatum. Pœnitens, qui illud commisit, debet tam requisitus, quam non interrogatus illam circumstantiam manifestare, ut confessarius sciat, qualiter se gerere debeat in absolvendo. Sed ea obligatio non oritur ex generali conceptu circumstantiæ notabiliter aggravantis ; siquidem furtum quingentorum aureorum importat etiam notabilem intra speciem aggravationem : et tamen opus non esset illam quantitatem manifestare ; quia solum furtum mille aureorum supponitur reservatum. Idem etiam contingeret, si confessarius pœnitentem confitentem aliqua furta interrogaret de consuetudine furandi, teneretur profecto illam, si haberet, manifestare, ut constat ex decreto Innocenti XI. hanc (58 inter alias) propositionem condemnantis : « Non tenemur confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem. » Quæ obligatio non fundatur in sola aggravante circumstantia (si dalur) peccandi ex consuetudine, nec in integritate per se requisita ad confessionis valorem. Unde Solus, Cano, Suarez, et alii plurimi, quibus relatis subscribit N. Franciscas cap. 8, punct. 4, n. 67, docent consuetudinem peccandi per se loquendo non esse necessario explicandam in confessione : nam ex opposito fieret pœnitentem

ad confitendum sæpius eadem peccata ; quod videtur nimis onerosum, et non sufficienti motivo per se loquendo afiirniari. Sed talis obligatio qualem juxta decretum allegatum non negamus, fundatur in alia radice jam insinuata, quod, scilicet, confessarius nequii aliter cognoscere multoties statum pœnitentis. ut patet cum confitetur plurima perjuria : nam si id habet io consuetudine, quam vincere non satagii, est in occasione proxima peccandi. Et ut id cognoscat confessarius, et videat, an possit absolvere, et de remedio provideat, potest interrogare de consuetudine, et pœnitens debet directe ad hæc respondere. Ceterum ista sunt accidentalialia respectu circumstantiarum notabiliter intra speciem aggravantium, si secundum se, in genere, et præcisive ab his accidentibus considerentur : unde non opponuntur nostræ assertioni, quæ per se etiam, et in genere, ut doctrinalem decet, procedit.

Secundo modo contingit confessarium inquirere de his circumstantiis, non ob motiva aliqua specialia, et accidentalialia, qualia proxime recensuimus ; sed quia vult, vel quia in ea opinione est, quod aggravantes notabiliter intra speciem debent in confessione explicari. Et tunc pœnitens, qui scit saltem practice, et ex aliorum testimonio, nostram sententiam negantem esse tutam, communioem, et probabilioem contraria, non tenetur ad illam confessarii interrogationem respondere : sed potest cum reverentia dicere se explicuisse, quod debuit, et posse reticere, quod tacet, nec ad amplius teneri : quia scit circumstantias notabiliter aggravantes, v. g. quantitatem rei ablatae. de qua inquiretur. non esse materiam necessariam confessionis. Et his dictis nequit confessarius illum amplius cogere, nec illi ex vi hujus absolutionem denegare : quia pœnitens procedit secundum tutam, et probabilem opinionem, atque ideo recte agit, et cum eo se potest, ac debet confessarius conformari, ut dicemus disp... num... Consuleremus tamen in praxi, quod pœnitensex una parte semper clare se gerat cum confessario, illicque directe respondeat, nisi videat evidentissime frustra, et vane ab illo interrogari ; et quod ex alia parte confessarius non sit nimius in inquirendo nisi præcise pro suo munere necessaria : nam

ViSq.

Lugo.

Sotas.
Cano.
Suarez.

pœnitentem in actu confitendi decet omnis humilitas erga confessariurn ; et hunc omnis. discretio in non molestando illum, plusquam oportet.

103, Hunc modum occultandi in furto, et similibus circumstanlias intra species notabiliter aggravantes docent communiter nostra? assertionis patroni, et quidem merito, nam ejus veritate supposita, nihil habet, quod improbetur. Sed eorum aliqui satis recentes docent alium modum illas occultandi, nimirum negando circumstanliam, de qua inquiritur, et aliud quid substituendo. Ut, si quis furatus fuisset centum aureos, et diceret surripuisse decem. Moventur autem : quia pœnitens ita se gerens solum negat id, quod fateri non tenetur ; et aliunde fatetur illud peccatum surripiendi decem aureos, quod vere admisit. Sic Emmanuel a Conceptione disp.3,quæst. 10, qui quamvis num. 457, id formidolose, \s^et quasi sub dubio proponat ; postea vero ^allatis insui patrocinium Leandro,Moya, Arriaga, et quodam Joanne de Albarro (quem non cognoscimus) prædiclam responsionem amplectitur n. 462, et non solum, ut absolute probabilem, sed ut sibi probabiliorē. Et si illi cum communi nostra sententia objiciamus, quod licet in exemplo furti liceat non explicare determinatam quantitatem, ex qua aggravatur; quia hæc ipsa continetur, et dicitur in confuso confitendo furtum quantitatis gravis: minime tamen licitum est confiteri determinate quantitatem minorem, ut decem loco centum aureorum ; quoniam id foret confiteri furtum, quod non fecit. Sicut qui occidit Petrum, satisfacit confitendo se occidissee hominem, quia ibi includitur Petrus; sed non satisfacere dicendo se occidissee Paulum ; nam sunt actus numero diversi, et non dicitur, qui fuit, et dicitur, qui non fuit, ut recte expendunt Hurtado disp. 9, difficul. 4, Lugo disp. 14, num. 172, et disp. 16, num. 123, Tirsus disp. 14, num. 8. Si hæc, inquam,dicantur, et opponantur, nihili pendent apud prædictum Junio rem,sed in universum affirmat licere in confessione substituere unum objectum loco alterius, quando sunt ejusdem rationis. Inde consequenter docet eum, qui occidit Petrum, satisfacere confessioni, si dicat occidissee Joan nem: et qui rem habuit cum .Maria,satisfacere, si dicat concubuisse

cum Joanna : et qui commisit sodomiam cum puero, satisfacere, si explicet illam habuisse cum fcemina, idque confirmat ex Moya docente peccantem cum mula satisfacere dicendo peccasse cum equa. Et ex eadem doctrina colligit (quo filo consequentia nescimus) num. 433, eum, qui per aliquod spatium desideravit Mariam nuptam, et immediate sine prioris voluntatis retractatione per aliud spatium Joannam etiam nuptam concupivit, unam loco alterius immediate substituendo, satisfacere confitendo præcise se habuisse desiderium peccandi cum nupta : quia differentia illa inter objecta solum esset materialis, et in esse physico, non autem in ordine morali propter immediatam successionem objectorum ejusdem rationis.

Sed istum dicendi modum reluctanterRefeliexpendimusex sola intentione refellendi '0p^5 rem nostro judicio absurdissimam, et sine magno animarum dispendio, et erga sacramentum irreverentia minime practicabilem. Quid enim hac opinatione introduceretur, quam in sacramento copiosa seges mendaciorum, sicut in contractibus humanis, ubi homo hominem circuitiōibus, restrictionibus, et mendaciis fallere studet? Longe exulare a vero dolore, et legitima dispositione illum putamus, qui his artibus, et substitutionibus fraudulentis utitur, ne confessarius suum peccatum, ut vere fuit cognoscat, et de illo judicet. Aptioresque reputandi sunt ii Junioris discursus pro foro externo, et contentioso, in quo commendari solent magni fallaciarum legalium artifices. Sed a sinceritate, et veritate sacramenti confessionis procul omnino debent abesse , et nullo modo a Doctoribus excogitari, sed multo magis propelli. Et quod ad rem præsentem attinet, sufficientem disparitatem assignant Auctores relati : nam, qui centum aureos furatus fuit, cum cognoscat majorem, aut minorem quantitatem esse solam circumstanliam intra speciem, et juxta nostram, et communio rem sententiam non necessario in confessione explicandam ; suæ obligationi satisfacit confitendo se surripuisse quantitatem gravem : et ibi in confuso dicit, quam abstulit. Sed ubi interrogatus, vel non interrogatus dicit furatum fuisse decem aureos, satis aperte juxta communem concipiendi, et significandi modum

>'I
i
J 'I >
j f,--
• tu .p

X . . .

negat se amplius quid surripuisse. Manifestum autem est furtum decem tantum aureorum esse distinctum numerice a furto centum aureorum. Atque ideo recte colligitur ita se gerentem in tali casu confiteri furtum decem tantum aureorum, quod non fecit, et negare furtum centum aureorum, quod vere fecit : atque ideo non legitime confiteri, nec suae obligationi satisfacere.

104. Porro quod dicitur de substitutione unius loco alterius in his. quæ sunt ejusdem rationis, quod in ordine ad prudentem aestimationem nihil referre videtur, ut tot exemplis, et illationibus colligere nititur Junior, refert certe plurimum in ordine ad sacramentum, et minime sustineri potest. Quod, ut breviter, sed tamen radicatus demonstramus evertendo simul prædicta exempla, recolendum est. quod fusius tradidimus disp. præcedenti dub. 4, et præsertim a num. 107, quod, sicut dolor de peccatis, ut sit sacramenti pars. debet fieri sensibilis per eorum confessionem sacerdoti factam; sic etiam, ut confessio sit pars sacramenti, debet fieri dolorosa per peccatorum dolorem. Quippe sacramentalis confessio non est mera historialis peccatorum recitatio ; sed debet esse de illis accusatio a pœnitente sicut a reo, simul, et sui accusatore coram legitimo iudice facta : minime autem foret accusatio, si supra peccatorum manifestationem non adderet dolorem de eisdem : tunc enim relinqueretur in nudo solius recitationis conceptu. Oportet itaque pro veritate sacramenti dolorem, et confessionem ad eadem peccata referri, eandemque materiam attingere. Deinde observandum est, quod licet ex industria posset unum peccatum substitui loco alterius in ordine ad explicandum quasi æquivalenter eandem malitiam, ut si occidens Petrum diceret occidisse Joannem, et subinde salvaretur idem substantialiter in confessario iudicium in ordine ad malitiam homicidii : nihilominus impossibile est idem contingere in dolore. Hic namque non regulatur per illas apud homines apprehensiones, et fallentias culpabiles, aut inculpabiles ; sed elicitur coram Deo erga illud malum, quod homo fecit ; et repugnat, quod terminetur ad aliud malum, quod homo evidenter cognoscit se non fecisse, ut experientia

liquet. Ex quibus recursus ille unius peccati loco alterius refellitur, et falsitatis convincitur : quoniam confessio, ut est pars sacramenti, ad sola illa peccata extenditur, de quibus tantum est dolor; sed qui occidit Petrum, non dolet se occidisse Joannem, nec id coram Deo verificari potest : ergo qui occidit Petrum, et confitetur occidisse Joannem, non facit confessionem sacramentalem ; sive quæ sit pars sacramenti ; sed debet vel explicare Petrum, vel dicere se occidisse unum hominem : in quo vere significatur ille, quem occidit, et de cujus occisione coram Deo dolet. Quod amplius explicatur, et confirmatur in hunc modum : nam qui sacramentaliter confitetur peccata, potest, et debet dicere dolere de peccatis, quæ confitetur ; sed qui non occidit Joannem, nec debet, nec potest vere dicere se dolere, quod Joannem occiderit ; cum id non fecerit, nec ullus de morte Joannis concipi valeat dolor : ergo qui occidit Petrum nequit pro hujus manifestatione substituere Joannem in confessiones sacramentali.

Unde omnia exempla, quibus prædictus dicendi modus se explicabat, et protegebat, falsa sunt, et eodem motivo refellenda. Peccans enim cum Maria non potest id in confessione sacramentali explicare dicendo se peccasse cum Joanna, ut constat ex motivo immediate proposito. Intolerabilius est secundum, quod dicitur committentem sodomiam cum homine satisfacere, si confiteatur commisisse sodomiam cum muliere : tum, quia in his etiam militat motivum propositum, quippe non dolet de peccato sodomiæ cum muliere, siquidem illud non fecit. Tum, quia sodomia cum homine, et sodomia cum femina sunt peccata speciedistincta, ut videbimus num. 139 ; unde qui eo modo prædictum peccatum confiteretur, non explicaret speciem peccati a se commissi. Tum denique, nam licet permetteretur sodomiam cum femina reduci ad speciem sodomiæ cum homine, ut quidam dixerunt ; nihilominus non attingit simpliciter talem speciem, sed est aliquid longe inferius ob carentium deordinationis ejusdem sexus correlativi. Unde sic peccans cum viro non aperit lotam essentiam specificam sui peccati dicendo præcise, quod illud peccatum exercuerit cum femina, sed fallit, et mentitur in re

notabili

notabili necessario confitenda. Patrocinium vero desumptum ex iMoya ab exemplo peccantis cum mula, qui potest in confessione loco mulae subrogare equam, est plane ridiculum, et ad nullum finem referens, quod bestia fuerit equa, mula, vel asina; cum speciem bestiialitatis non varient diversae bestiarum species. Aliunde vero, quod in præsenti interest, subditur eidem impugnationi : nam, qui non peccavit cum equa, nequit de peccato cum equadolere, atque ideo nec peccatum cum equa sacramentaliter confiteri. Denique quod colligitur de concupiscente successive Mariam nuptam, et Joaunam, quem affirmat Junior satisfacere dicendo in confessione semel desiderasse mulierem nuptam, falsum omnino est, et rejiciendum : quia ibi interveniunt duo peccata numero distincta sine ulla subordinatione inter se ; quamvis unum immediate post aliud successerit circa eandem speciem desiderati cum una, et cum altera adulterii : impossibile enim est, quod variatis intra illud spatium objectis, non varietur etiam actus, tam physice, quam moraliter, ubi unum objectum nullum ordinem habet ad aliud, ut in praedicto casu supponitur. Recolantur superius dicta dub. 3, § 3, ubi egimus de distinctione numerica peccatorum : ex quibus satis constabit desiderantem duobus actibus, aut uno actu peccare cum duabus mulieribus nuptis committere duo peccata adulterii; sicut, qui vel duobus, vel uno actu desiderat interficere duos homines, committit duo peccata homicidii necessario explicanda in confessione.

1,1 105. Arguitur quarto : nam poenitens tenetur in confessione illas circumstantias recensere, quas, si non explicet, contradicit Ecclesiae doctrinae ; sed, si non explicet circumstantias notabiliter aggravantes, contradicit Ecclesiae doctrinae : ergo tenetur illas exponere in confessione. Probatur minor ex decreto Innocentii XI anni 1679, condemnantis diversas propositiones, quarum prima erat : a Non est illicitum in « sacramentis conferendis sequi opinio- » nem probabilem de valore sacramenti, » relictam tutiore, nisi id vetet lex, conven- * tio, aut periculum gravis damni incur- » rendo. » Manifestum autem est sententiam affirmantem, quod circumstantiae notabiliter intra speciem aggravantes debent

in confessione explicari, esse tutiorem nostram, quae id negat : quippe in eis circumstantiis manifestandis nullum est periculum; in eis vero reticendis periculum occurrit, si coram Deo nostra sententia sit falsa : ergo, si poenitens non confiteatur praedictas circumstantias, contradicit doctrinae Ecclesiae. Quo etiam argumento suadet confessarium non posse oppositum permittere, aut praedicare, ipse namque est, qui principalem partem agit in hoc sacramento conficiendo.

Istud argumentum potest sub eadem infixi forma aliis sententiis evidenter probabilibus, et securis opponi, et in eo diluendo longissime procedit Tirsus disp. cit. a num. 13 usque ad 45. Sed tanti momenti non est, ut prolixas adeo moras pro sui dilutione exposcat. Ad illud ergo respondetur primo nos in praesenti solum discutere, num circumstantiae notabiliter aggravantes sint materia necessaria confessionis : in qua difficultate (quae certe speculativa est, et in actu signato discutitur), sequimur partem negativam, probabiliorem utique, et communiorem. An vero in praxi, et actu exercito confessionis consulenda sit ; difficultas diversa est, et in qua unicuique relinquitur exequi, quod sibi tutius, securius, aut etiam perfectius censuerit. Unde nihil est in eo Innocentii XI decreto quod rem praesentem oppugnet. Sed quia nihil etiam huiusmodi formidamus in ejusdem sententiae praxi, respondetur secundo concessa majori, negando minorem, quae minime probatur illo decreto. Nam agit de his, a quibus dependet valor sacramenti, et in quibus adhibendis plane fatemur peccare, qui omissa sententia certa, et tutiori utitur sola sententia probabili : nam irreverenter agit contra sacramentum illud exponendo periculo frustrationis, et injuste agit contra suscipientem, non confrendo certe sacramentum, cum possit. Unde concedendum omnino est peccare poenitentem, qui, qualibet opinione utatur, non facit confessionem formaliter integram peccatorum, quae est materia proxima huius sacramenti, et sine qua ejus valor impeditur. Sed ubi fit confessio formaliter integra, certum est non amplius requiri ex parte confessionis, et sacramentum, quantum ab hac parte requiritur, ratum, et validum esse, ut constabit ex

infra dicendis dub. 7. Facit autem pœn-
lens confessionem formaliter integram,
cum confitetur omnia, quæ certo cognoscit
esse necessario explicanda in confessione ;
quamvis supprimat ea, quæ vel certo, vel
probabiliter, probabilitate omnino certa,
cognoscit non esse de necessitate confes-
sionis. Et hoc modo se gerit, qui cognoscit
circumstantias intra speciem notabiliter
aggravantes non esse necessariam confes-
sionis materiam juxta communissimam,
et probabilissimam hactenus assertam sen-
tentiam : et hac cognitione ductus non
explicat prædictas circumstantias : facit
enim confessionem formaliter integram
confitendo alia, quæ debet, nullumque ab
isto capite impedimentum parat obstans
sacramenti valori. Sicut contingit in pœ-
nitente, qui vel ob sui, vel ob confessarii
periculum, quod ex manifestatione alicu-
jus peccati probabilissime apprehendit,
tacet aliquod peccatum grave : adhuc enim
facit confessionem formaliter integram, et
certo sufficientem ad valorem sacramenti.
Inde, qui eodem modo confitetur omnia
peccata in specie, et numero, omittendo
ex probabilissimo ; et subinde prudenti
dictamine circumstantias præcise intra
speciem aggravantes, nihil agit, quod ali-
qua ex parte decreto SS. Innocentii re-
pugnet.

106. Hinc satis patet ad minoris negatæ
probationem : concessa namque, et reve-
renter suscepta majori, iterum neganda
est minor, quam insertus ei discursus mi-
nime evincit. Quod ut ostendamus, recursu
non egemus, quem large Tirsus trahit ad
principia extrinseca. ut ostendat senten-
tiam nostram praticari secure posse, tum
ob innumerabiles, et graves auctores illam
defendentes ; tum quia adversarii id re-
cognoscunt, nec simile periculum oppo-
nunt. Sed his (etsi non contemnendis),
relatis, immediatius, et compendiosius
possumus rem conficere observando in
prædicti decreti verbis comparari, *a* sen-
« tentiam probabilem cum tutiore circa
a valorem sacramenti : » hi quippe sunt
proprii termini ibi occurrentes. Porro du-
bium præsens non versatur circa valorem
sacramenti, sive circa illa, a quibus essen-
tialiter dependet, uti est confessio forma-
liter integra : nam ut proxime ostendimus,
istam salvari, licet circumstantiæ intra

speciem aggravantes non explicentur, ut
dictat sententia probabilissima, quam lue-
mur. L ude licet coram Deo esset obligatio
illas confitendi, ut adversarii docent; ad-
huc nihilominus eis non confessis ex dic-
tamine adeo evidenter, et certo probabili,
salvaretur confessio formaliter integra, et
consequenter valor sacramenti ; sed, quod
caput est, nostra sententia non solam est
probabilis, sed evidenter probabilis, et
longe probabilior, quam sibi opposita : unde
non comparatur sententia utcumque pro-
habilis cum tutiore, sed sententia probabi-
lis evidenter, et probabiliter contraria :
quare hic non videtur locum habere, quod
dicitur de « sententia probabili relicta tu-
tiore. » Sed nec in hoc sistimus, quin
addimus sententiam nostram esse tutam
simpliciter : ac perinde non comprehendi
in casu, quem prædictum decretum propo-
nit, ac refellit. Id vero ostenditur : quia
tutum absolute est tam pro obligatione pœ-
nitentis, quam pro valore sacramenti illa
confiteri, quæ jure divino, et ecclesiastico
præcipiuntur, prætermisissis illis, quæ non
præcipiuntur; sed totum id fieri valet,
quamvis non confiteamur circumstantias
intra species notabiliter aggravantes; si-
quidem Ecclesia congregata in Concilio
Tridentino, et intendens declarare ex pro-
posito. quæ in confessione confiteri præci-
piuntur, solum assignavit species, et nu-
merum peccatorum , et circumstantias
mutantes speciem ut evidenter constat ex
ipso Concilio, et expendimus n. 90 : ergo
tutum simpliciter est confiteri peccatorum
species, numerum, et circumstantias mu-
tantes speciem, omissis aliis, quæ hujus-
modi non sunt, sive aggravent notabiliter,
sive non. Et consequenter, qui ita confite-
tur, operatur secundum sententiam non
solum probabilem, et probabiliorem, sed
etiam simpliciter tutam, nullique periculo
exponitur frustrationis sacramenti : et
propterea non pungetur ulla parte allegati
decreti.

Cum autem dicitur confitentem omnes
circumstantias agere secundum sententiam
tutorem : verum quidem est ad hunc sen-
sum, quod nullum imminet periculum ex
eorum confessione, Pt quod quis perfec-
tius agit, quanto magis se declarat regulis
prudentiæ servatis. Sed tamen tanta, ut sic
loquamur, tutitas. dut securitas non est

necessaria

necessaria, sed fiet ex redundantibus quadam supererogatione, supra id quod est absolute tutum, nempe confiteri ea tantum, quæ Deus, et Ecclesia præcipiunt. Quæ doctrina declarari potest exemplo contritionis, et attritionis, quibus non absimilis objectio applicari valet respectu doloris requisiti per modum partis, et dispositionis ad valorem, et fructum sacramenti poenitentiae. Nam, cum nemo negaverit contritionem sufficere ad illa munia ; e contra vero attritionem solam sufficere negaverint, et adhuc negent aliqui doctores catholici : consequens videtur nonsatis tute procedere, qui cum sola attritione cognita suscipit poenitentiae sacramentum, quippe exponitur periculo frustrationis sacramenti, si coram Deo non sufficiat, ut quidam censent. Quid ergo dicemus in re adeo gravi ? Aut implicabimur bS. Innocentii decreto ? Nullo modo : sed dicimus contritionem esse dispositionem tutissimam, et tutiorem exsupererogatione non necessaria : attritionem autem esse dispositionem simpliciter tutam post doctrinam Concilii Tridentini id satis aperte declarantis, adjuncta communi praxi fidelium. Idem itaque dicendum est in præsentis difficultate, nempe nostram sententiam esse simpliciter tutam, contrariam vero magis tutam ex redundantia : atque ideo non comparari præcise, ut probabilem, et tutam ; sed ut tutam et magis tutam. Unusquisque autem facit suæ obligationi satis amplectendo, quod tutum est ; et non tenetur inquirere, aut prosequi tutius, et tutissimum, quod foret in infinitum abire. Et quia hæc fusius tradidimus tractantes comparisonem inter contritionem, et attritionem disp. præced. a n. 54 ab eis magis explicandis supersedemus.

107. Arguitur quinto : quia multæ sunt circuiustantiæ non addentes speciem, sed solum intra speciem aggravantes ; et tamen debent in confessione explicari : ergo signum est, quod obligamur generaliter explicare circumstantias notabiliter aggravantes etiam intra eandem speciem. Consequentia patet, tum quia resolutio nostra cum doctrinalis sit, innitens, et juri divino, et naturis rerum, debet esse generalis : tum, quia, cum omnes circumstantiæ intra speciem præcise aggravantes conveniunt in hoc, vel omnes debent confiteri, vel nullæ, et nulla regula occurrit, ut quaedam exci-

piantur, aut non. Antecedens vero solet probari multis exemplis : Primo, nam incestus inter consanguineos non differunt specie ; et tamen nemo audebit dicere, quod accedens ad matrem, vel ad filiam non debeat explicare in confessione tam aggravantem, et adeo horribilem circumstantiam. Secundo peccata contra naturam sunt ejusdem speciei : et tamen qui cum masculo concubuit, debet id explicare, ut diximus num. 104, atque ex sola illa sexus circumstantia aggravante. Tertio, frangere jejunium, vel comedendo saepius in die, vel semel comedendo carnes est peccatum ejusdem speciei contra idem jejunandi præceptum : et tamen circumstantia aggravans ab esu carnis confiteri debet, ut omnes affirmant et practlicantur fideles. Quarto, odium proximi est unum in specie peccatum cum oppositione ad idem præceptum charitatis : quo nonobstante, si quis odium proximi haberet in ordine ad vitam temporalem. et multo magis in ordine ad vitam aeternam, deberet inexplicare. Et hæc sufficiat exempla insinuasse : nam in aliis recensendis prosequi velle foret ad hunc corrivari locum cunctam theologiam moralem.

Respondetur negando antecedens complexive sumptum, id est, quoad utramque partem simul sumptam : nam ex suppositione, quod aliquid sit mera circumstantia non varians speciem, sed solum aggravans, non debet necessario explicari in confessione, nisi alias occurrat aliud motivum extrinsecum, vel ob reservationem casus, vel ob notitiam necessariam status poenitentis, vel ad cognoscendum consuetudinem peccandi, vel alias causas speciales, quæ contingere possent, ut ex superius dictis satis constat. Ad antecedentis autem probationem ex tot exemplis desumptam sunt, qui satis indiscrete respondeant admittendo, aut permittendo in casibus, qui ipsis inter arguendum satis horribiles proponuntur, non addi circumstantiam variantem speciem, et deinde concedendo non debere explicari in confessione : quod tamen non semel scandalosum est, et ruinam parat. Ut, si quis hac argumentatione provocatur, omnis incestus est ejusdem speciei : ergo concubitus cum matre non debet necessario in confessione explicari : ne implicaretur antecedenti, illud admitteret, et

DE PŒNITENTIA

deinde ex suppositione antecedentis concederet consequentiam, ut valde consequens in suis dictis videretur. Cum revera non consequens, sed temerarius a prudentibus censeretur, quia talia monstra conjungeret : sunt enim aliqua divisim, et seorsim probabilia, quæ cuncta simul chymeram struunt. Quare in his exemplis admittendis, aut propellendis accuratiori solertia opus est. Sed neque regulam generalem pro omnibus, cum sint plurima, et pro rerum multitudine admodum varia, diffinire possumus. Illud vero in communi magis consultum videmus, ut quotiescumque aliquid valde absurdum, mentesque absurditate contendens proponitur, tamquam non necessario in confessione explicandum, ut concubitus cum matre, aut cum masculo, aut cum bestia : toties id negamus, et facile reponimus nullam inconsequentiam incurrere ; quia re discussa apparebit in similibus non circumstantia mere aggravans, sed quæ variat speciem, aut etiam genus peccati : aliqua enim, quæ tamquam species assignantur, non sunt species infimæ, sed subalternæ alias sub se inferiores continentes, ut arduum non foret in exemplis, quæ argumentum opponit, exponere. Sed, quia id nequit cum brevitate, quam unicum argumentum affert, satis conveniente declarari ; congruentius putamus ad singulares circumstantias descendere, et proponere

DUBIUM V.

Quæ circumstantis in particulari in confessione explicari debeant.

Quid in actibus humanis dicatur circumstantia, explicuimus dub. 3, § 4, et ex ibidem dictis, num. 83, etiam constat, quæ circumstantia mutet speciem, explicarique subinde in confessione debeat. Quod autem aliquæ sint circumstantiæ præcise intra speciem notabiliter aggravantes, quas confiteri non obligamur, abunde explicatam est dub. præced. per totum. Et hæc in genere tradidisse satis superque videbatur agenti hanc materiam scholastico potius modo, quam morali, et descendente ad casus, ut vocant particulares in praxi occurrentes. Sed quos attigimus in calce dubii præcedentis, nos obligant ad hæc des-

cendere, ut facilius lector dignoscere valeat. quæ circumstantiæ in particulari mutent speciem, et quæ tantum habeant intra speciem aggravare. Indeenim juxta doctrinam duobus dubiis præcedentibus traditam facile, ac perspicue resolvet, quæ debeant in confessione explicari, et quæ possint omitti, aut taceri.

108. Pro cujus luce recolendum est ex dictis tract. 11 de bonitate, et malitia disp. 4, dub. 2, § 1, omnes circumstantias in particulari reduci ad septem, quæ isto Tullii versiculo, communiter decantato, comprehenduntur, *Quis, Quid, Lbi, Quibus auxiliis, Cur, Quomodo, Quando*. In eo *Quis* denotat circumstantiam personæ operantis, v. g. quod sit sacerdos. *Quid* denotat circumstantiam materiæ, vel objecti, aut effectus subsequuti, ut in furto quantitas magna, vel parva, in homicidio conditio sacerdotis, vel amici. *Ubi* denotat circumstantiam loci, ut quod fuerit sacer, aut publicus. *Quibus auxiliis* denotat circumstantiam mediorum, et instrumentorum, per quæ actio humana exercetur, ut quod veneno necaverit, quod medicina usus fuerit ad sollicitandum fœminam. *Cur* denotat circumstantiam ex fine, non quidem intrinseco coincidente cum objecto actionis, sed extrinseco. et proprio operantis, ut, cum quis occidit hominem, ut furetur. *Quomodo* denotat modum, quo fit actus, ut puta intense, aut remisse, cum majori, aut minori advertentia, etc. *Quando* denotat circumstantiam temporis, in quo fit actio, v. g. quod fuerit breve aut longum, in die festo, vel ordinario, etc. Solent aliqui addere circumstantiam *Quoties* denotentem repetitionem actuum, ut cum quis post peccatum sæpius perpetratum, et a Deo remissum, ulterius labitur in idem : videtur enim ex hoc ipso gravius fieri, et subsequentibus etiam peccatis addere malitiam. (Quo admissio, ne augeamus circumstantiarum numerum communiter receptum, circumstantia *Quoties* revocanda est ad circumstantiam *Quomodo* : nam pertinet ad modum, quo actus fit : et sic illam reducit D. Thom. in 4, dist. 16, quæst. 3, art. 1, quæstiunc. 2 ad 6 et alibi). Sed tamen absolute loquendo dici non debet, quod repetitio, et numerus actuum, si secundum se considerentur, constituent particularem circumstantiam, isto, aut illo nomine

nomine denotetur :sed importat substantialiter ipsos actus multiplicatos. Quare vel in nostra sententia negante obligationem confitendi circumstantias intra speciem aggravantes, necessarium est confiteri multiplicitem, aut repetitionem actuum, sicut plane est confiteri numerum peccatorum, juxta doctrinam prorsus certam, traditam dub. 3, § 3.

Porro divisionem circumstantiæ, ut sic iam prædictas septem circumstantias esse necessariam, et adæquatam ostendimus eum D. Thom, loco cit. num. 4. Quoniam circumstantiæ vocabulo non aliud intelligimus, quam particularem conditionem ita afficientem actum moralem, sive humanum, ut maneat extra ejus essentiam, silque ipsi accidentalis : atque ideo tot debent esse circumstantiæ, quot fuerint hujusmodi conditiones : istæ autem sunt septem; tot ergo sunt circumstantiæ humanorum actuum, ut supra recensuimus, elcommuniter assignantur. Minor in qua sola poterat esse difficultas, explicatur, et suadetor. Nam conditio actus moralis extra ejus essentiam existens potest tripliciter illum afficere, primo attingendo illum secundum se; secundo ratione causæ ; tertio ratione effectus. Si secundum se ; id-contingit tripliciter, nempe aut per modum modi ipsius actus, sicut intentio, advertentia : et hæc est circumstantia *Quomodo*. Aut per modum mensuræ in ordine ad locum: et hæc est circumstantia *Ubi*. Aut per modum mensuræ in ordine ad tempus: et hæc est circumstantia *Quando*. Si autem conditio afficiat in ordine ad causam, vel se tenet ex parte efficientis principalis, et hæc est circumstantia *Quis* : vel se tenet ex parte causæ instrumentalis. aut mediorum, et sic est circumstantia *Quibus auxiliis*.: vel se tenet ex parte causæ finalis, et sic est circumstantia *Cur*. Ultimo; si conditio teneat ex parte effectus, sive materiæ, circa quam versatur actus; est circumstantia! Quid. Non apparet autem alius modus, quo particularis aliqua conditione possit afficere operationem moralem : ergo fateri oportet, quod septenarius ille circumstantialium numerus sit sufficiens, et adæquatus.

Nec refert, si objiciatur, quod agens, finis, et effectus non debent computari inter circumstantias actus humani, cum es-

sentialiter ad ejus consistentiam substantialem desiderentur; sed per *quis* significatur agens, per *cur* finis, et per *quid* effectus, sive materia : ergo minus congrue prædicta recensentur. Mm id optime diluit D. Thom. 1, 2, quæst. 7, art. 3, ad 3, dicendo illam conditionem vel agentis, vel finis, vel objecti, aut effectus, a qua actus in sua primaria specie dependet, non esse circumstantiam, sed hujus propriam rationem posse reperiri in aliis conditionibus accidentalibus, et priorem præsupponentibus. Sicut in peccato furti non est circumstantia, quod objectum, sive materia sit res aliena, id enim pertinet ad furti speciem : sed circumstantia est, quod res ablata sit magni, aut modici pretii. Sic ad speciem adulterii non est circumstantia, quod homo peccans non sit maritus, sed id pertinet ad speciem adulterii : at circumstantia est, quod sit sacerdos, vel castitatis voto ligatus, et addit adulterio aliam sacrilegii speciem. Et sic de aliis. Unde magis convincitur, quod licet agens, finis, et objectum, materia vel effectus non sint circumstantiæ operationis ; possit hæc nihilominus varias circumstantias induere per ordinem ad prædicta hoc, aut illo modo considerata. Et his in commune dictis, oportet ad singulas circumstantias in particulari descendere : et sequendo ordinem in versiculo allegato descriptum, primo loco occurrit dicere

De circumstantia Quis.

109. Hæc denotat personæ peccantis conditionem, quæ penes multa attendi valet, ut sunt votum. quo ligatur, status, quem habet, officium, cui incumbit, et alia ejusmodi. Et certum apparet esse non pauca peccata, pro quibus parum, aut nihil refert hæc conditio in ordine ad additionem malitiæ specie distinctæ, ut patet in furto, in judicio temerario et aliis, quæ a cujuslibet conditionis committantur, retenta propria specie, aliam non induunt. Pro furto enim, aut judicio temerario quid interesse potest, quod committantur a laico, vel Religioso, vel Episcopo, vel aliis ? Sed tamen dubitari nequit esse alia plura peccata, quæ per ordinem ad conditionem per-

'Onæ peccantis contrahunt circumstantiam novæ mali. iæ specific# differentis, ut patet in Religioso, el conjugato, qui si fornicentur, transferunt peccatum intemperanti® in speciem sacrilegii ob violatum castitatis votum, el in speciem injustitia? propter non observatam uxori fidem. Quando autem primum illud, aut hoc posterius contingat haud facile in genere determinari valet, et prolixum nimis foret illud statuere discurrendo per singulos casus, qui contingere possunt, aut proponi. Nihilominus curandum est aliquam assignari communem regulam pro his in genere discernendis, ex quo possimus ad resolutionem particularium casuum descendere. Nulla vero aprior, aut explicatu facilius nobis occurrit, quam comparare actum alias ex sua specie, sive objecto proximo peccaminosum cum conditionibus personæ illud peccatum committentis. Et si inter tale peccatum, et conditionem aliquam peccantis reperiamus specialem repugnantiam. sive oppositionem ob violationem specialis obligationis; ibi profecto occurret circumstantia *Quis* addens novam speciem peccato. Sed ubi talis oppositio non occurrit inter peccatum, el conditionem peccantis; non erit circumstantia speciem mutans, sed ad summum præcise aggravans. Verbi causa peccat Religiosus peccato incontinenti®, peccat etiam peccato iudicii temerarii: si comparamus peccatum incontinentia? cum conditione Religiosi, ibi reperiemus specialem oppositionem cum voto castitatis a Religioso facto, atque ideo circumstantiam, quæ mutat speciem: sed comparando peccatum iudicii temerarii cum conditione Religiosi, talem specialem oppositionem non reperimus: nihil enim in Religioso præ aliis Christianis est, quo specialiter obligetur ad non temere iudicandum: quare in tali peccato non datur circumstantia, quæ speciem variet, sed ad summum aggravet intra speciem ob maiorem sanctitatem, quam decet Religiosum habere. Cum itaque obligatio sit explicandi in confessione circumstantias mutantem speciem, secus intra speciem notabiliter aggravantes; ex prædicto principio colligi potest, quando circumstantia *Quis*, sive conditio, aut qualitas pœnitentis manifestari debeat in confessione.

110. Colligitur ergo primo dignitatem

peccantis non debere explicari, v. g. quod sit Episcopus, aut Generalis, etc. Quoniam *E.* major personæ dignitas non importat specialem oppositionem cum peccato, sed maiorem; unde non transfert peccatum ad novam speciem, sed aggravat ubi maiorem obligationem illud vitandi oriam ex maiori dignitate, et perfectione personæ. Unde, si fornicetur Episcopus, non opus habet suam dignitatem in confessione aperire: sed facit satis manifestando castitatis votum, quod in subdiaconatu emisit. Et sic de aliis. Ita Sanchez, Coninchus, Henriquez, Lugo, Dicastillo, N. Gabriel, et alii quibus relatis subscribit N. Franciscus cap. 8, punct. 4, n. 61. Et eadem ratione, si Gubernator Provinciæ, aut Civitatis furetur, non tenetur dum furtum confitetur, manifestare suam dignitatem, sive qualitatem personæ: quia illud peccatum non habet specialem cum illa oppositionem: licet enim ex officio teneatur specialiter furta ab aliis facere impedire, non tamen propria, ut cum productis Auctoribus, el insuper Leandro, Diana, N. Antonio resolvit citatus Franciscus, num. 63.

Sed consecrarium accipiendum est perse loquendo, attento præcise peccato, et conditione peccantis, et abstrahendo ab aliis accidentalibus, quæ possunt occurrere, v. g. si peccata Generalis, aut Episcopi ita indiscrete, et irreverenter committerentur, ut fierent publica, et scandalum parent: tunc quippe opponerentur speciali dignitati, et obligationi Praelatorum, qui ex officio tenentur subditos exemplo pascere, illorumque ruinam, quantum fieri potest, cavere. Quin si prædicti (el idem dicimus de Parochis) non tantum peccarent, sed provocatores, et incitatores peccati in suis ovibus essent, deberent sui officii munus in confessione explicare, quippe inter quod, et peccata commissa adesset specialis valde oppositio. Cum enim ex officio obligentur omnium salutem procurare, et eorum peccata impedire; adeo huic obligationi contradicunt, ut non solum a peccando retrahant, sed positive in perniciem ducunt. Quod supra malitiam essentialem peccati, v. g. fornicationis, el circumstantiam scandali, addit aliam specie diversam contra debitum satisfaciendi proprio officio, ut recte cum Ronacina, el

Lugone

Lugone observat N. Franciscus, ubi proxime num. 02.

III. Colligitur secundo religiosum, qui contra castitatem peccavit, debere in confessione explicare se esse religiosum, et minime satisfacere, si tantum dicat se peccasse contra votum castitatis. Quoniam vola constituentia st ilum religiosum distinguuntur specie ex natura rei, et jure divino ab omnibus aliis votis talem statum non constituentibus, ut cum D. Thom. et plurimis Auctoribus statuimus, et late probavimus tract. 20, de statu religioso disp.I,dub. 4, § I. Ergo religiosus contra castitatem peccans agit specialiter contra particularem suæ personæ conditionem, et obligationem præaliis, qui solum contra castitatispræceptum, aut etiam votum non constituens religiosum statum peccant. Qaæ profecto circumstantia variat, et addit speciem, et proinde confiteri debet. Sed quia inter votastatum religiosum constituentia, alia sunt solemnia, ut communiter videmus in religiosis, alia vero simplicia, nt contingit in nostris primæ professionis Donatis, et in Scholaribus Societatis: el probabile censuimus loco cit. §2, talia vota non distingui specie in ordine ad statum religiosum, sed solum inoraliter penes esse magis, aut minus perfectum : proplerea ibidem num. 50 collegimus, et modo obs rvamus religiosum Societatis solemniter professum peccantem contra castitatem non obligari ad manifestandum in confessione se esse solemniter professum, sed satisfacere dicendo se religiosum.

5. Contrariam nostro consecratio sententiam tuentur plures apud Leandrum disp. 8,quæst. 8. et N. Franciscum loco citato nom. 54, Tirsus disp. 41, num 46, Emmanuel disp. 3, quæst. II, num. 472, et illi, qui negant distinctionem specificam inter votum simplex, et solemne castitatis. Elquia negare non possumus eam sententiam esse probabilem, et consequenter in confitendo peccatum inconlinentiæ non obligari religiosum, aut clericum ad manifestandum suum statum, sed satisfacere, si dicat se peccasse contra castitatis votum: propterea congruum censuimus aliqua consequenter ad hanc opinionem notare, a. Primo, quod dictum est de religioso, extendi ad Sacerdotem, ad Subdiaconum, ad

Episcopum, etc. nam ex suppositione, quod votum simplex, et solemne non differant specie, satis illis est confiteri, quod peccaverint contra votum castitatis, non manifestando statum, ordinem, gradum, aut dignitatem. Secundo, aliquos ex pa-s«wh tronis dictæ opinionis non satis consequenter procedere, cum tenentes non esse obligationem manifestandi votum solemne, nihilominus affirmant religiosum solemniter professum debere explicare hanc sui conditionem : mm in ea professione non solum fit castitatis votum, sed traditio Religioni, sicut uxor traditur marito : atque ideo religiosus incontinens non solum agit contra castitatis votum, sed etiam injuriam infert Religioni, sicut marito adultera : et hoc ultimum non explicatur dicendo præcise peccatum fuisse contra votum. Sed ut diximus, procedunt minus consequenter : quia votum constituens vere religiosum statum, eam traditionem necessario complectitur : unde si non est opus explicare votum constituens religiosum statum, nec opus erit explicare traditionem ; aut vice versa, si debet traditio explicari, ibi pœnitens manifestabit se religiosum, quod illi satagebant vitare. Aliunde vero illa traditio non fit Religioni ad usum corporis, sed de alia oflicia ; nec in hoc sensu incontinentia religiosi comparatur peccato adulteræ, quæ prius in maritum transtulerat dominium, et usum corporis. Videatur Sanchez libr. 5, de statu religioso, cap. G, ubi eam similitudinem haud obscure dispellit. Quare censemus eos, qui docent vota simplicia, et solemnia non distingui specie, eadem probabilitate, quam in hoc dicto habuerint, posse dicere religiosum, qui contra castitatem peccaverit non teneri ad manifestandum vel votum solemne, vel religiosum statum. Tertio idem dicendum esse, quamvis religiosus priori castitatis voto aliud, vel alia adjecerit : quia per hanc votorum repetitionem nullam suscipit obligationem specie distinctam, ut cum Sanchez, et Dicastillo bene odservat N. Franciscus loco cit. num. 53. Aliter dicendum foret, si votum juramento firmasset : quia cum istud afferat Deum in testem promissionis, importat vinculum ab ipsa promissione secundum se considerata diversum. Et quamvis in juramento promissorio possit con-

lingere reni ila variari, ut excusetur homo ab ejus adimptione, ut putat Suarez lib. 3, de Juramento, cap. 16, nihilominus respectu religiosi nulla potest occurrere causa, ut votum castitatis, quod juramento firmaverat, non observet : et ideo si in eo deficiat, debet peccatum cum circumstantia juramenti confiteri.

ium.] 12. Colligitur tertio ligatum voto castitatis, qui alios illud votum non habentes induxit ad carnaliter peccandum, in confessione talis peccati inductionis/ debere circumstantiam sui voti manifestare. Oppositum docet Tirsus disp. 41. num. 48, cum Sanchez, quem pro se refert. Et movetur ex eo, quod emittens votum castitatis promittit quidem servare castitatem in se, non autem in aliis : ergo per hoc. quod inducat alios ad peccandum contra castitatem, non agit contra proprium votum, nec hujus circumstantiam explicare debet, cum confitetur peccatum inductionis. Sed resolutio nostra suadet destruyendo simul motivum contrariae : nam ligatus voto castitatis tenetur ad non agendum contra castitatem, et si contra castitatem peccet, debet peccatum, et votum manifestare ; sed inducens alios ad actus turpes agit contra castitatem : ergo, si ejus voto ligatus supponatur, agit contra tale votum, illudque in confessione inductionis explicare debet. Pro! a ur minor: tum exemplo in lucentis alios ad furandum, qui eo ipso concurrit ad furtum, et agit contra justitiam : ergo pariter inducens alios ad fornicandum concurrit ad eorum fornicationem, et agit contra castitatem, Tum ratione, quia nequit homo inducere alios ad turpia, quin ipse ad turpia afficiatur : etsi enim possit alium finem intendere, tamen proxime eligit illud medium, ad illudque ut tale afficitur : manifestum autem est eum, qui afficitur ad turpia, agere contra castitatem : ergo alios inducens ad inhonesta contra castitatem agit. Unde dispellitur motivum contrarium : nam inducens ad prædicta non solum non servat castitatem in aliis, quod non promiserat sed nec castitatem in se. quod promiserat : atque ideo agit contra votum, illudque explicare debet. Et sic etiam sentit Lugo disp. 16, num. 152, quem refert, et sequitur Leander disp. 8, § 2, quæst. 10.

Et hinc incidenter, et a fortiori colligitur

falsam omnino, et intolerabilem esse sententiam Eusebii de Herrera decisione IC.utca. § 9, docentis delectationem morosam in religioso non esse contra votum castitatis, si ille contineat affectum ab opere exequendo : quia istud opus est, quod non exequi promisit : atque ideo illud excludens, quamvis imaginationibus turpibus delectetur, non agit contra votum castitatis. Refellitur, inquam, tum, quia contrarium docent communiter Auctores apud Leandrum ubi proxime quæst. 22, et oppositam sententiam gravi censura percellunt. Tum, quia religiosus per castitatis votum sibi peculiariter interdixit omnem delectationem veneream. Tum etiam, quia votum castitatis se extendit ad omnia, ad quæ castitas huic autem plane repugnat delectatio morosa erga turpia. Tum denique, quia ex opposita sententia colliguntur absurdissimæ laxitates, v. g. tactus impudicos sistendo in eis, non esse contra votum castitatis ; quia etiam diceretur rem illo voto interdictam esse opus consummatum, et alia ab isto diversa prædicto voto non contradicere. Quæ, et alia inconvenientia nulla ratione sustineri queunt, sed debent prorsus ab omnium fidelium imaginatione amandari.

113. Si autem inquires, utrum habens votum castitatis peccans cum persona illud etiam habente debeat explicare non solum votum ex parte sua, sed etiam volumes parte complicitis ? Respondetur id non pertinere proprie ad præsentem considerationem, nec regulandum penes obligationem confitendi, aut non circumstantias intra speciem notabiliter aggravantes. Nam manifestum est, in casu proposito violationem voti in utroque peccante habere eandem speciem sacrilegii. Sed tamen interrogationi semel propositæ satisfaciendo respondemus manifestandum votum peccantis, et votum complicitis : nam eorum quilibet committit duo peccata numero distincta juxta superius dicta dub. 3, § 3. unum, quo peccat in sua persona, et alterum, quo cooperatur, ut alia in sua etiam persona peccet. Et idem etiam dicendum est de tactibus impudicis, et pollutionibus : nam, cum quis tangit, etiam tangitur, et cum alium ad pollutionem excitat, ipse etiam ad pollutionem excitatur. Unde utraque persona voto sacra violatur

latur

latur, et utraque debet operationem, et cooperationem exponere ut duo ejusdem rationis peccata. Quod fieri non valet, nisi manifestando voluin ex parte sui, et ex parte complicitis. Et ita sentiunt Lugo, Diana. Trullench, N. Antonius, quibus relatis subscribit N. Andreas tract. 15, de statu religioso, cap. 6, punct. 3, § 1, num.

Etsi ulterius inquiras, an idem dicendum sit de peccato delectationis morosae, ita quod si religiosus, aut sacerdos delectetur turpiter de morali, aut e converso, debeat votum, seu voti violationem, sive sacrilegium ex utraque parte explicare? Respondetur Gabrielem Vasquez in ea esse opinione, quod delectatio morosa non sumit speciem ab objecto, nec ab objecti circumstantiis. Sed praedicta sententia est valde falsa, et contra communem Doctorum, ut late ostendimus tract. 13 de *Peccatis*, disp. 11, dub. 1, cum seq. Unde consequenter dicendum est dari duplex sacrilegium in ea delectatione morosa : unum desumptum ex voto turpiter delectantis juxta dicta de religioso num. praeced. et aliud ex objecto delectationis, quale contraheret nullo voto ligatus, qui eam delectationem admitteret circa monialem. Lugo autem disp. 16, sect. 6, § 4, Leander, disp. 8, § 2, quaest. 21 et quidam alii censent nostram resolutionem esse veram, ubi qui delectatur, illam circumstantiam ex parte objecti complectitur; secus si ab illa praescindat, et quantum est de se, illam ab objecto excludat, delectando se praecise circa illam mulierem, quae alias est monialis. Sed persistendum est in proposita resolutione, quam praeludendo istud effugium firmavimus ex professo loco citat, dub. 2 et 3 et specialiter a num. 53. Quoniam, ut circumstantia voti afficiens objectum delectationis influat. non est necessarium, quod per se moveat; sed sufficit, quod cognoscatur, et non retrahat a delectatione turpi circa tale objectum, cum potens, et sufficiens ad retrahendum: quippe, ubi id non praestat, simul cum objecto, aut potius objectam simul cum ipsa terminat delectationem. Idque facile declaratur exemplo ejus, qui voto ligatus turpiter delectatur: nam quamvis non moveatur a circumstantia, sed ab illa intendat abstrahere, et quantum est de se, in capiendo delectatio-

nem excludere: nihilominus cum illam cognoscens non retrahitur, convincitur illam admittere, et cum delectatione turpi conjungere, atque ideo sacrilege delectari. Cur ergo idem non continget, cum ea circumstantia voti occurrit in objecto, et ex parte objecti delectationis proponitur? Sic ergo in praedicto casu duo numero moraliter sacrilegia juxta dicta dub. 3, § 3 in confessione exponenda. Sed circa hæc videantur diffusius dicta loco citato de Peccatis.

114. Colligitur quarto novitium, aut novitiam, et cum eis peccantes non obligari ad explicandum in materia castitatis hanc circumstantiam novitiatus. Et idem intelligendum est de clericis minorum Ordinum, licet habeant beneficium. Hæc est communis sententia, et facile suadetur: quia omnes relati non habent ex vi suae conditionis votum castitatis: quare ex eo, quod peccent in castitatis materia, non addunt malitiam specie diversam, sed ad summum intra speciem aggravantem ob inchoatum vitae religiosæ, aut instituti ecclesiastici propositum. Sed quamvis attentis communibus regulis, et his, quæ per se loquendo contingunt, ita res se habeat: tamen existimamus frequenter in hoc casu locum habere doctrinam superius traditam num. 93, nempe novitium, aut novitiam, aut cum his peccantes obligari ad manifestandum suum statum, et hanc circumstantiam quamvis non mutantem speciem; et similiter ad respondendum directe confessario, si circa ista inquirantur. Quia ex praedicto peccato frequenter imminet religioni infamia, et novitii non perseverandi periculum. Manifestum namque est novitium incontinentem afferre ipsi sacro habitui, quo induitur, non mediocrem notam, et scientibus scandalum: et similiter eos, qui novitium, aut novitiam ad turpia sollicitant, et ad hæc concurrunt, non levem injuriam inferre religioni, quorum aliquomodo sunt, vel eos ab arrepto proposito avocando, vel religioni inserendo personas turpes, illi minime convenientes. Quare cum ex praedicto peccato tot mala, quæ præcaveri oportet, sequantur; summo jure potest confessarius de illis inquirere, et prenifentes debent rem patefacere requisiti, et quamvis de his non requirantur a confessario. In quo sensu probamus sen-

lentium. licet videatur singularis, Hieronymi de Llamas in Summa, part. 3, cap. 8, §14, nbi recognoscit praedictam novitiatus circumstantiam non mutare ex sua ratione speciem peccati. Sed tamen tot aliunde importat inconvenientia, quod merito debeat sicut ipse affirmat in confessione explicari, ut confessarius cognoscat statum pœnitentis. et tam illi, quam religionis famæ, quæ sæpe in similibus peccatis periclitatur, conveniens remedium provideat. Idemque amplectitur Prado in tract, dp Confess, quæst. 2, § 4. num. 33 in fine.

Ornate 115. Colligitur quinto sponsum, et sponsam se cum aliis commiscentes debere in confessione eam circumstantiam, sive person® conditionem fateri ; et idem dicendum esse de aliis personis, quaecum sponsa, aut sponso peccant. Hoc consecrarium non continet communem, aut certam omnino doctrinam. Unde N. Franciscos, cap. 8. punct. 4, num. 56, rem hanc attingens tot circa id retulit sententias contrarias, et nihil tandem resolvit. Prima, quam defendunt Basilius Pontius, Covarruvias, N. Gabriel, Trullench. et alii id tam in sponso, quam in sponsa ; et cum eis peccantibus universaliter negat : quia censet conditionem sponsi, aut sponsæ non importare circumstantiam mutantem speciem, sed ad summum aggravantem. Et probatur, quia per contractum sponsalium non acquirit sponsus jus in corpus sponsæ, et vice versa, nec sponsa se obligat ad non peccandum cum alio, sed præcise ad non contrahendum cum alio matrimonium : ergo ex eo, quod cum alio fornicetur non facit sponso injuriam, nec fornicationis addit speciem injustitiæ. Quod magis declaratur, et fulcitur exemplo : nam ita comparantur sponsalia, et matrimonium, sicut votum profitendi religionem, et ipsa actualis, ac solemnis professio : quippe sicut in matrimonio fit traditio corporum, et per sponsalia promissio futura illius traditionis : ita per professionem fit traditio hominis religioni, et per votum obligatio se religioni tradendi. Sed ex eo quod quis efficiat votum suscipiendi religionem, hæc nullum jus in illo habet : et idem licet novitius fornicetur, non irrogat religioni injuriam, nec suo peccato addit injustitiæ circumstantiam. ut constat ex dictis num. præced. Ergo idem proporlionabiliter de sponso,

Prima
sent

vel de sponsa, cum aliis commiscetur, et illis, qui cum eis peccant dicendum est.

Secunda sententia convenit cum prae-sw» cedenti quantum ad sponsum ; sed affirmat sponsam cum aliquo fornicantem addere fornicationi circumstantiam specie distinctam : quia violat fidem sponsalium in re gravissima, et notabilem injuriam irrogat sponso, qui etsi non habeat jus in re. habet tamen jus ad rem. Quæ injuria valde gravis communiter inter gentes reputatur, et quidem merito: nam cogitur sponsus vel sponsalia deserere, vel uxorem ducere fornicariam. Haec uitem inconvenientia non occurrunt in peccato sponsi, cujus incontinentia. aut infidelitas communiter in æsli-matione prudentum reputatur levis injuria respectu sponsa? : atque ideo non inducit circumstantiam culpæ mortalis, quam opus sit in confessione aperire. Et idem dicendum est de peccantibus cum sponso; secus de peccantibus cum sponsa ob assignatam disparitatem. Ita Sanchez lib, 1. de Matrimonio, disp. 5, Rodriguez, Villalobos, Candidas,^ et alii. g*

Sed affirmandum est cum tertia sententia fornicationem ex parte tam sponsæ, quam. T^ sponsi inducere circumstantiam malitiæ speciedifferentis. et subinde necessario ex-W» plicandam in confessione : ad idem tenerib KL peccantes cum sponsa, aut cum sponso. Sic®^ docent Ledesma, Gutierrez, Rebellas, Di-S/i". castillo, Coninchus, Sylvius, Gonet, et N. ωé Antonius, quibus relatis subscribit N. Andreas tract. 9, de Matrim. cap. 1, punct. 1, num. 11. Quoniam ex parte utriusque. sive sponsa, sive sponsus sit, frangitur fides sponsalium et injuria adinvicem irrogatur; siquidem ex vi illius contractus quilibet acquisivit jus ad corpus alterius, quamvis non in corpore. Porro talem injuriam esse gravem non solum sponso, cum sponsa alteri commiscetur, sed etiam sponsæ, quando sponsus cum altera peccat, ostenditur: quoniam sponsalia non debent dissolvi, nisi ex gravi causa ; sed ex eo, quod sponsas, vel sponsa fornicetur cum alio, possunt sponsalia dissolvi, ut docet communis sententia apud N. Andream ubi sapra, cap. 2, punct. 5, num. 78, quam tenent vel ipsi Thomas Sanchez, et Basilius, qui contrarias opiniones immediate relatas tuentur : ergo sponsus, et sponsa cum aliis fornicantes sibi mutuo inferunt gravem injuriam.

injuriam, atque ideo contrahunt in suo peccato novam injustitiæ speciem in confessione explicandam. Accedit, quod sponsa sciens suum sponsum alteri fœminæ commisceri, merito suspicaretur se minus a sponso amari, et minus amandam post contractum matrimonium : timeret etiam prolem sponsi ex alia fremina communibus sumptibus conjugum alendum fore : quæ motiva ipsam graviter offenderent, et contristarent, causamque justissimam afferrent, ut a sponsalibus resiliret, et eorum dissolutionem juxta justitiæ leges consequeretur. Quod ut diximus, nunquam contingit absque gravi causa, quæ cum in hoc casu injuria sit, debet gravis reputari, sponsæque jura graviter offendens. Et hinc immediate patet ad motivum secunda? sententiæ : fatemur namque graviolem inter gentes injuriam reputari, quod sponsa fornicetur, quam quod sponsus : sed tamen in hujus fornicatione sufficienter reperitur gravis sponsæ contemptus, et injuria sponsæ, ut constat ab affectu rescindendi sponsalia. Patet etiam ad primæ fundamentum : nam licet per sponsalia non acquiratur jus in re, acquiratur tamen jus ad rem, et ad matrimonium futurum, ne scilicet injuste impediatur, et contractus dissolvatur sponsalium : sive autem sponsa, sive sponsus alteri commisceatur, impedimentum grave istis infert, atque ideo notabiliter agit contra alterius jus : quod nequit non esse gravis injuria. Exemplum vero, quo prima opinio se explicat, et tuerur, nihil valet ob manifestam disparitatis rationem : nam cum votum amplectendi statum religiosum sit promissio non religioni, sed soli Deo facta ; nullum per tale votum jus religioni acquiratur vel in vovente, vel ad voventem : et ideo nullam patitur religio injuriam ex eo, quod vovens agat contra id, quod religiosa professio exposcit. Sed per sponsalia acquirit sponsus jus ad sponsam, et converso : quare injuriam mutuo patiuntur, si alteri se tradant ad usum turpem. Quæ injuria constat, nam illam passus potest se vindicare præcedentem sponsalium contractum dissolvendo.

Sx:-- 116. Colligitur sexto, quid dicendum sit de virgine, cum primo fornicatur ; tenetur ne circumstantiam amissæ virginitatis in confessione fornicationis exponere? Et casus restringitur ad fœminas : nam

quantum ad masculos communis sententia tenet non magis obligari ad explicandum fornicationem, quam confitentur, fuisse primum actum, quo virginitatem amiserunt, quam furtum, quod confitentur, fuisse primum actum, quo furari cœperunt. Quare masculi non veniunt in præsenticonsideratione. Et rursus de freminis agendo restringendus sermo est ad actum fornicationis, sive copulæ carnalis, per quam materiale corporis virginitatem, sive integritatem amittunt, et desinunt juxta communem apprehendendi, et loquendi modum esse virgines, sive non corruptæ. Nam quod ad tactus impudicos, aut etiam pollutionem, quæ ipsæ in se provocant ; cum relinquunt materiale illam virginitatem, nec privent communi illo, ac vulgari virginum statu ; communis etiam sententia fert ; quod pro eis confitendis opus non sit circumstantiam virginitatis explicare, et prudentes confessores id minime inquirunt, quin non inquirere oportet a virginibus sacratis. Rursus aliæ, vel sunt sui juris, vel sub patria potestate, et parentum custodia. Denique vel virginitatem sponte sua amittunt, vel coacte, et per violentiam.

Et quidem in hoc posteriori casu, si non consentiant in carnalem delectationem, nihil habent, quod confiteantur, vel explicent aut de fornicatione aut de circumstantia virginitatis amissæ, quia in horum nihilo peccaverunt, ut supponitur. Si autem vel coactæ, vel per violentiam in carnalem delectationem consenserunt, non satisfaciunt confessioni dicendo præcise hunc turpem consensum, sed explicare debent virginitatis circumstantiam. Oppositum docuit Sanchez lib. 7, de Matrimon. disp. 14, num. 13. Sed nostra resolutio suadetur : quia in prædicto casu deflorans virginem per violentiam supra peccatum fornicationis committit stuprum proprie, et specialiter dictum, quod est species diversa peccati : ergo licet virgo coacta fuerit, et eo ipso non committat directe stuprum, sed patitur : nihilominus, si in delectationem, et actum turpem tandem consentiat, cooperatur ad peccatum stupri, atque ideo non solum peccatum fornicationis committit ex operatione sua, sed etiam circumstantiam contrahit stupri propter cooperationem cum stupratore. Id-

que declaratur exemplo ejusdem virginis, quæ, si vi, aut metu compelleretur ad actum turpem cum homine conjugato, aut sacerdote, in cujus actus delectationem ipsa tandem consentiret; dubio procul non solum committeret peccatum incontinentia?, sed etiam adulterii, et sacrilegii saltem ob cooperationem cum illis, qui hæc peccata ob sui conditionem in illo committerent, ut satis constat ex dictis num. 113, et communiter conceditur: ergo pariter virgo, quæ licet coacta cooperatur tandem ad sui stuprum, et in illo actu delectatur committit peccatum cum circumstantiastupri, illamque exponere debet in confessione.

Ewio 117. Nec satisfacit, si cum Sanchez dicatur virginem in tali casu non cooperari ad sui stuprum, sed illud pati: sicut qui patitur sibi abscindi manum, ne occidatur, et de quo dici nequii, quod ad manus abscissionem cooperatur. Nam contra est, quod ille, qui ut vitam salvet, patitur suæ manus abscissionem, non delectatur in ea, sed illam solum permittit: in casu autem nostro supponitur delectari virginem in actu turpi, atque ideo coopererari cum stupratore ad illud speciale stuprandi peccatum. Sicut ille, qui sine justa causa petit mutuum sub usuris, pecca certe; non quidem, quia injuriam sibi inferat, sed quia cooperatur usurario peccanti, et injuriam illi inferenti.

Erasio 2 Nec iterum satisfacit, si cum eodem Sanchez dicatur id verificari, quando circumstantia malitiæ dependet a voluntate cooperantis: quod hic non contingit; quippe non est in voluntate virginis, quod vir inferat violentiam. Nam contra hoc est, quod, licet non sit in voluntate virginis tollere vim ex parte viri, atque ideo formalem rationem stupri; stat tamen in ejus voluntate non consentire in actum turpem, cui adjungitur stupri circumstantia: unde convincitur consentire non solum in actum turpem, sed etiam in eam Circumstantiam cooperandi ad stuprum. Quod solet explicari exemplo superioris aliquid mandantis sub praecepto: est enim in ejus potestate illud tollere: si tamen non tollat, et cum subdito cooperetur ad transgressionem, participat in ea cooperatione inobedientiæ malitiam.

Nec ulterius refert, si cam Lugone **di-^i** catur virginem in es casu cooperari stupro ab homine illato, non quatenus malum est, sed quatenus est minus malum: quia in ipso inferente violentiam minus est inferre stuprum, quam necem puella». Sic enim juxta satis communem sententiam Petro determinato ad occidendum Joannem licet consulere, quod illum vulneret: quia id non consulitur ut absolute malum, sed ut malum minus, sive minoritas mali, aut carentia mali majoris. Nam contra hoc est: nam in ita consulente non supponimus consensum, et delectationem in vulnerationem: si enim ineam positive consentiret, plane peccaret, nec oppositum docet illa sententia. In nostro autem casu supponitur virginem consentire, et delectari in actu turpi, atque ideo peccare saltem peccato fornicationis: huic autem in tali casu adjungitur circumstantia stupri ex parte viri violentiam inferentis. ut etiam supponitur: ergo virgo non solum operatur culpam fornicationis, sed etiam cooperatur ad stuprum. Aliter autem contingeret, si ipsa non admitteret delectationem, sed præcise pateretur sui ignominiam, ad majus malum mortis vitandum, quod homo aggrediens minatur: pro quo melius adaptaretur exemplum propositum consulendo minus malum. Præterquam quod illa Lugonis doctrina est diminuta ad superandum objectam difficultatem: nam vir posset vim inferre non comminando mortem, sed aliud malum, quod vel in re, vel in aestimatione puelis esset minus peccatum, quam ipsum stuprum: ut si dominus famulæ pauperi comminaretur ejectionem e domo, aut etiam eloco cum aliqua nota: quod plane minus malum esset, quam virginis constupratio, et tamen sufficientem violentiam induceret, quanta ad stuprum requiritur. In quo casu non verificatur, quod Logo intendit, nempe puellam quasi consulere minus stupri malum, ut majus vitet in stupratore peccatum.

Nec tandem satisfacit, quod respondet **Ew»** Emmanuel a Conceptione disp. 3, num. **^g** 483, puellam in casu proposito consentire' ex metu solum in actum turpem, non autem in violentiam, quæ infertur: cum autem ad stuprum requiratur violentia, minime colligitur, illam peccare ex cooperatione

ratione ad stuprum. Nam contra hoc est doctrina certa, superius tradita num. 113, ex fusius dictis in tract, de peccatis, quod, ut circumstantia influat malitiam, non requiritur, quod sit per se volita, aut terminet effectum ; sed sufficit, quod cognoscatur, et quod possit retrahere, et non retrahat : nam eo ipso appetens, aut consentiens convincitur illam amplecti ex parte objecti, sive ferri in objectum cum tali circumstantia : quare non solum ab eo, sed ab ista etiam habet malitiam. Et ita contingit in casu proposito : nam etsi puella non consentiat in violentiam, consentit tamen in actum turpem violenter illatum, qui propriissime est stuprum, et cooperatur ad illum.

118. Sed oppones hinc inferri virginem gravius peccare, quando coacta consentit insui deflorationem, quam si sponte fornicaretur ; consequens est absurdum : ergo et doctrina ex qua infertur. Sequela ostenditur : quia, si sponte fornicaretur, solum committeret simplicis fornicationis peccatum : dum vero coacte consentit, committit ultra fornicationem peccatum stupri cooperando ad hujusmodi peccatum ; manifestum autem est plus peccare committentem simul fornicationem, et stuprum, quam qui præcise committit fornicationem : sequitur ergo ex nostra doctrina gravius peccare virginem, quæ coacta, et ex metu fornicatur, quam si id ageret sponte. Falsitas vero consequentis videtur manifesta : quoniam coactio, et metus diminuunt rationem voluntarii, atque ideo, et malitiam peccati, ut docent communiter Theologi, et Philosophi : ergo absurdum est dicere, quod virgo ex coactione, et metu consentiens in actum turpem plus peccet, quam si sponte consentiret. Et confirmatur : quia ex opposito fieret melius illam agere non resistendo a principio : quod nemo prudens admittet ; cum resistere peccato sit de se bonum, et commendabile, quamdiu durat.

Ad objectionem respondetur concedendo sequelam ad hunc sensum, quod committit plura peccata, fornicationem scilicet, et stuprum. Et ad improbationem consequentis dicendum est rationem voluntarii diminui in eodem peccati actu, quando fit ex metu, et coactione ; sed non impedire, quod actus peccati induat novam malitiam, et in hoc sensu fit majus peccatum. Quod

facile declaratur exemplo ejus, qui furatur sponte, et ejus, qui metu, et coactione obligatus adjuvat alterum, illicque ad furandum cooperatur : nam primus solum committit unum peccatum : secundus vero committit duo peccata numero distincta, et in confessione explicanda. Ubi fieri valet eadem objectio, et difficultatis repræsentatio, quod gravius peccet, qui furatur coactus, quam qui furatur sponte : et respondendum est eodem modo, quod peccat gravius, id est plus peccat, quatenus committit plura peccata, nempe propriam operationem furandi, et cooperationem, ut alius furetur. An vero intensius peccet, est alia omnino difficultas : et non dubitamus quod in uno furto sponte commissio queat dari plus voluntarii, et major ab hoc capite malitia, quam in duobus actibus furandi, et adjuvandi alium ad peccandum, quando ex metu, aut coactione fiunt : quamvis nec in hoc certa regula assignari valeat, cum dependeat ex voluntate, et aliis malitiæ principiis, quibus unicus actus furandi sponte fit, et ex quibus possit excedere malitiam duorum peccatorum, et fundare majorem coram Deo pœnæ reatum. Et idem dicimus in casu proposito, quod virgo plus peccat, id est, plura peccata committit, ubi fornicatur cum stupratore violento, quam si sua sponte peccaret : sed forte sponte fornicans plus, hoc est gravius, et intensius peccaret. Idemque in similibus casibus dicendum est, ut, si quis coactus haberet pollutionem coram alio : gravius peccaret, quam illam sponte, quia ultra proprium peccatum cooperaretur ad peccatum alterius, vi procurantis aspectum tam turpem. Ad confirmationem neganda conQr- est sequela : quia resistere peccato non solum est bonum, sed lege divina necessarium : et ideo virgo melius simpliciter agit resistendo, quam si a principio consentiret. Quod vero postea non persistat in resistendo, est per accidens, atque ex humana fragilitate. Sicut infidelem venire ad fidem est per se bonum, et commendabile : sed quod postea illam deserendo gravius peccet, quam si illam non suscepisset, est per accidens, et non ex ipsa fide, nec ejus assensu, sed ex peccandi, quam ex nobis habemus, potestate, aut potius infirmitate. Dica- Videatur Dicasti Io disp. 9, dub. 8, cap. 1, a num. 445, ubi pluribus hinc inde circa

hoc punctum discussis, concludit num. 154, quod per principia intrinseca est nostra sententia probabilior, quamvis non audeat improbare contrariam.

119. Sed eo accidentali, et particulari casu prætermisso, et regrediendo ad principaleconsecrarium, tenendum est virginem, quæ est sui juris, fornicantem non committere aliud quam fornicationis peccatum. nec obligari subinde ad manifestandum in confessione, quod eo primum peccato virginitatem amiserit : virginem constitutam sub potestate parentum, vel tutorum parentum loco, si fornicetur, addere malitiam stupri, et debere illam circumstantiam, utpote a simplici fornicatione diversam explicare in confessione. Contrariam priori con-

Nueo. tñ
Cand.
Thon.
viihToh.
Bouda
Ratio-

qn sectarii parti opinionem docent Nugnus in Supplem. q. 9, dub. 3, Petrus de Le-desma *de Pœnit.* cap. 19, dub. 5, Candi-Jdus, disp. 24, art. 23, dub. 7, N. Thomas a Jesu, Villalobos, Bonacina. et alii apud Leandrum disp. 8, quæst. 16, et putant sic docuisse D. Thomam. Sed id cum ea generalitate non asseruit, sed cum limitatione in secunda parte corollarii proposita, ut statim constabit. Prima vero ostenditur : quia virgo, quæ est sui juris, cum primo sponte virginitatem amittit, nulli facit injuriam, nec aliam supra fornicationem addit circumstantiam specie diversam : ergo non committit nisi peccatum fornicationis, nec aliud confiteri tenetur. Quod enim aliqui dicunt de clausura obsignante uterum virginalem, quam vocant membranam, facile reputant, et falsum peritissimi Medicorum, non aliud recognoscentium, quam partium comprehensionem, et complicationem. Esto autem daretur ; subditur tamen virginis potestati illud admittere sine alia nova malitia, quam fornicationis : sicut in ejus similiter potestate est amittere naturalem pulchritudinem per turpe illud repetitum exercitium, ut plerumque contingit. Unde nostra resolutio est communissima, illamque amplectuntur Solus in 4, dist. 18, q. 2, art. 4, Sanch. lib. 7. de malrim. disp. 14, n. 5, Suarex. Dicastillo disp. 9, dub 8, n. 443, N. Antonio disp. 8, sect. 1, § 9, n. 428, Lugo disp. 16, n. 216, Suar. Vasq. Lessius, Diana, Trull. Navarro, et alii plures, quos refert, et sequitur Leand. loc. cit.

sotus.
Sanch.
Dicast.
Anton.
Logo.
Suarex.
Vasquez.
Le»ias.
Nsvarr.

Secunda vero corollarii pars de virginem[†] sub parentum, aut tutorum potestate, etD 1*. custodia existente probatur auctoritate, simul et ratione I). Thorn. 2,2, q, 154, art. 6, ubi ait : « Dicendum, quod ubi circa « materiam alicujus vitii occurrit aliqua « specialis deformitas, ibi debet poni deler- « minata species illius vitii. Luxuria autem « est peccatum circa venerea, ut supra « dictum est. In virgine autem sub custodia « patris existente quædam deformitas spe- « cialis occurrit, si corrumpatur : tum ex « parte virginis, quæ ex hoc, quod violatur « nulla pactione conjugali præcedente, im- « peditur a legitimo matrimonio conse- « quendo, et ponitur in via meretricandi. « a quo retrahebatur, ne signaculum vir- « ginitatis amitteret. Tum etiam ex parte « patris, qui de ejus custodia sollicitudi- « nem gerit, secundum illud Eccles. 42, « super filiam luxuriosam confirma custo- « diam, ne quando faciat te in opprobrium « venire inimicis. Et ideo manifestum est. « quod stuprum, quod importat illicitam « virginum deflorationem sub cura paren- « tum existentium. est determinata luxu- « riæ species.» HæcS. Doctor. Ex quibus liquet ipsum non agere de qualibet virginum defloratione, nec docere omnem cum virgine coitum esse stuprum, et speciale luxuriæ peccatum ; sed determinate loqui de his, quæ sunt sub patria potestate, ut liquet ex illis verbis : « In virgine autem « sub custodia patris existente quædam de- « formitas, etc. » Et iteram repetit in fine, » Importat illicitam virginum defloratio- « nem sub cura parentum existentium. » De his igitur affirmat, quod illegitima earum defloratio, quæ in prima fornicatione contingit, sit stuprum et particularis luxuriæ species ob injuriam, quæ fit patri, sub cujus potestate, et custodia virgo existeret. Quæ injuria non est apparens, aut imaginaria, sed vera in omnium æstimatione, ut constat ex testimoniis Scriptura». *Confirma custodiam, ne quando faciat te in opprobrium venire inimicis.* Et prmmissumD.T*4 discursum magis confirmat Angelicus Doctor in resp. ad 3, his verbis : « Dicendum, « quod nihil prohibet unum peccatum ex « adjunctione alterius deformius fieri. Fit « autem deformius peccatum luxuriæ ex « peccato injustitia » (ecce circumstantiam mutantem speciem) « quia vide-
tur

I «tur concupiscentia esse inordinatio,
(quod a delectatione non abstinere, ut inju-
« nam vitet. Habet autem duplicem inju-
« riam connexam. Unam quidem » (hæc
perlinet ad stupratorem) « puellæ, quam
« etsi non vi corrumpat, tamen eam sedu-
« cit, et sic tenetur ei satisfacere. Unde di-
« citur Exod. 22 : Si seduxerit quis virgi-
« nem nondum desponsatam, dormierit-
« que cum ea dotabit eam, ei habebit eam
· in uxorem. Si autem pater virginis dare
« noluerit, reddat pecuniam juxta modum
« dolis, quam virgines accipere consueve-
« runt. Aliam vero injuriam facit patri
« puellæ : unde ei secundum legem tenetur
i ad pœnam. Dicitur enim Deut. 22 : Si in-
« venerit vir puellam virginem, quæ non
« habet sponsum, et apprehendens concu-
« buerit cum illa, et res ad judicium vene-
« rit, dabit, qui dormierit cum ea, patri
« puellæ 50 siclos argenti, et habebit eam
i uxorem. Et quia humiliavit illam, non
« poterit dimittere eam cunctis diebus vitæ
« suæ, Et hoc ideo ne videatur ludibrium
« fuisse, ut Augustinus dicit. » Ex quibus
constat, quod etiam abstrahendo ab inju-
ria, quam violator infert puellæ, quæ ipsa
sponle consentiente nulla est, datur ulte-
rius injuria parenti puellæ irrogata, pro
qua eluenda imponitur pœna quinquaginta
siclorum argenti patri solvendorum. Ad
hanc vero patris injuriam non minus con-
currit puella in sui deflorationem sponte
veniens, quam violator. Unde concluditur
virginem sub patris custodia existentem,
si sponte fornicetur, addere supra pecca-
tum fornicationis, specialem circumstan-
tiam injuriæ in parentem : cui facile ad-
demus aliam ex defectu pietatis, et reve-
rentiæ ipsi debitam. Unde ultra illos, qui
generaliter docent virginem, quæ sponte
amittit virginitatem, committere stuprum,
et debere circumstantiam virginitatis pri-
mo amissæ explicare in confessione, id
docent specialiter de virgine sub patria
potestate existente Sotus. Silvester, Ange-
lus, Tabiena, Armilla, Graflus, Pedrosa,
Torreblanca, et alii apud Leandrum disp.
ira. i 8, quæst. 17. Et Trullench lib. 6, cap. 5,
^ . d. ab. 3, licet teneat sententiam oppositam,
fatetur nostram esse communem. Quibus
Ltm. addendi sunt N. Eranciscus cap. 8, punct.
4, nam 57. Lessius de Justitia cap. 10, dub.
I, Salas tom. 2, in 1, 2, tract. 13, disp. 6,

num, 59, Dicastillus disp. 9, dub. 8. num.
443, et Illustrisim. Lepe in Catechismo
Catholico pari. 3, cap. 23, num. 9, dicens
de hoc dubitari non posse Qui optime ob-
servant eam circumstantiam deflorationis
afferre per se gravem malitiam contra
pietatem et charitalem debitam parenti-
bus, sed quorum potestate, et cura virgo
degebat. Nam illis infert vehementem just
doloris causam, et gravem ignominiam in
communi æstimatione : et ansam, ut alii
judicent de minori parentum diligentia
in recte educando, et servando virginem.
Quod est illis opprobrium, ut ex Scriptura
vidimus. Compellit etiam illos incontinen-
tia filiæ, ut vel eam in minus digno collo-
cent matrimonio; vel ad augendum dotem,
ut digne collocent : unde ulterius conse-
quuntur gravissima damna, ut cædes, et
inimicitia inter familias, aliaque incom-
moda, ut satis ex se, et ipsa experientia
liquet.

Confirmatur: nam longe major inordi-
natio erga parentes est in eo, quod filiaroal:0
sub parentum potestate existens amittat
sponle virginitatem per copulam illicitam,
quam quod matrimonium contrahat absque
illorum licentia, et consilio : siquidem
manifestum est in hoc secundo minorem
illis fieri injuriam, minoremque illis dari
moeroris causam, quam in primo. Sed quod
virgo sub potestate parentum constituta
absque eorum consilio, et consensu nubat,
est peccatum mortale, ut recolunt gravis-
simi Auctores, Sotus in 4, dist. 78, quæst. Solus
1, art. 1, Bellarminus lib. I, de Alatr. im. c. larni
cap. 14, Navarrus in Summa, cap. 14? Busñias.
num. 5, Basilius lib. 2, cap. 1, Ledesma 3. Kebcir
part, quæst. 47, art. 6, dub. 2, Henriquez,
Kodriguez, Rebellus, et alii apud N. An-
dread, de Matrimonio, cap. G, punct. 2.
Et saltem talem virginem teneri sub mor-
tali consulere circa hoc parentes, et expec-
tare eorum consilium, docent præter rela-
tos, Thomas Sanchez, N. Gabriel, et j. 1011, .
(. oninchus apud prædictum Andream loco Gabrici
cit. num. 21. Et quamvis ipse oppositam
sententiam tueatur, nihilominus recog-
noscit num. 24, motiva prædictarum sen-
tentiarum nullo magis urgere in filiabus,
quam in filiis : nam illæ minus cognoscere
queunt inconvenientia, quæ ex matrimonio
absque obedientia, aut saltem parentum
notitia contrahere tentant, possunt sibi, et

familiæ provenire ; et aliunde illarum honestatem decet ad matrimonium contrahendum non se intromittere. Propter quæ, et alia motiva supposuit ab initio prædictus Auctor ut omnino certum filias ita se gerentes non posse a peccato saltem veniali excusari. Unde non satis consequenter postea num. 22 asseruit tale peccatum non esse mortale : nam materia ex genere suosatis gravis est, ut constat ab effectu, sive inconvenientibus, quæ matrimonio absque licentia, aut saltem notitia parentum facta per se, et regulariter loquendo consequuntur. Et quod culpa sit gravis, ex eo convincitur, quod parentes possunt juste filios, ipsis invitis, aut inconsultis, contrahentes bonorum hæreditate privare, ut præter supra relatos docent ven”” Molina de Justitia tract. 2, disp. 179, Vega lib. 5 Summæ, casu 559, et alii plures, nec Andreas negat id esse probabile ; nec quidem posset : nam præter plurimas leges juris civilis communis ita disponentes, et quæ per jus canonicum non sunt correetæ, dantur particulares leges Regnorum Hispaniæ. Galliæ, Lusitaniæ præbentes parentibus facultatem exhæredandi filios, qui matrimonium celebrant contra earum voluntatem. Quæ pcena cum sit gravissima, manifestat gravitatem culpæ in contrahentibus illo modo. Cum ergo longe majorem contra parentes inordinationem committat virgo sub eorum potestate constituta, quæ virginitatem prostituit; siquidem istud est incomparabiliter turpius, et pro quo nullus possit prasumi, aut imaginari parentum consensus; sequitur virginem ita se gerentem committere præter fornicationem aliud speciale peccatum, illud scilicet, quod D. Thomas significavit, injuriæ videlicet in parentes, sub quorum custodia, potestate, et directione manebat.

Opinio 120. Contrariam opinionem tuentur ^M.’aDiaii], Lugo, Ochogavia, Fagundez, et Trullench, quos refert, et sequitur Leander Fegunti. disp. 8, qu. 17, Delgadillo, cap. 18, dub. 69, Emmanuel disp. 3, quæst. II, num. 478, N. Antonius disp. 8, sect. 1, § y, num. 429, et alii. Qui communiter illam fundant in eo, quod motivum ex D. Thoma desumplum, et a nobis propositum non concludat. Tum, quod licet virgo sit sub patria potestate, nihilominus est domina proprii corporis : ergo illo utendo ad ac-

tum turpem nemini ex vi hujus facit injuriam, ut patet in eadem virgine, si libera sit a patria potestate, et committat simplicem fornicationem , ut diximus nu. præc. in prima corollarii parte. Tum etiam, nam, quod ex amissione virginitatis in filia ; sequatur major parentum. aut aliqua eorum infamia, est per accidens, et præter intentionem puellæ : atque ideo non sufficit, ut ejus fornicatio superinduat specialem malitiam injuria», aut impietatis in parentes, ut patet in religioso incontinente, qui etiam sua turpitudine dat sua» religioni occasionem alicujus dedecoris, et tristitiæ ; et tamen non propterea incurrit suo peccato malitiam injustitiæ, impietatis, aut inobediuliæ contra suam religionem. Tum præleræa,Terti», quia prædicta incommoda non solum sunl præter intentionem puellæ fornicantis, sed etiam quæ vitari, et impediri possunt vel occultatione, vel aliis mediis, ita ut matrimonium ejus non fiat parentibus magis onerosum, sed æque bene fiat, ac si illa corrupta Inon fuisset. Tum denique, nam ex opposito fieret illam non solum in- Qnr currere illam specialis maliliæ circumstantiam in sua defloratione, sive in prima fornicatione. Sed etiam in secunda, el in tertia, et aliis commissis, quamdiu manet sub patria potestate : siquidem in his. sicut et in prima occurrunt eadem incommoda injuriæ, et diffamationis, ac mæroris, ut nos ponderavimus, in parentibus. Quod tamen nemo dicit, nec in usu est. quod jam corrupta explicat in suis fornicationibus similem circumstantiam.

Sed his occurrere non est arduum : quiaDilliwnon vitant, quod motivum a D. Thom. ««i. propositum currat, ut urgeat perse in casu pramisso : sed solum quod aliquando, et per accidens possit aliqua ratione impediri: in his autem doctrinalibus resolutionibus attendendum est ad ea. quæ per se, et communiter sunt, non ad ea, quæ sunt per accidens. Unde ad *primum* respondetur : puellam sub patria potestate existentem dominam quidem sui corporis esse, sed cum dependentia a parentibus ob reverentiam eisdem debitam. Unde communis sententia est illam, si inconsultis parentibus se det in matrimonium, peccare saltem venialiter : quod manifestum signum est prædictæ dependentiæ. Quanto igitur amplius

l? 3

?..>

amplius peccabit, si fornicetur ? Ad secundum dicendum, quod, ut puella committat culpam injuriæ, et irreverenti® in parentes, non requiritur, quod id intendat ; sed sufficit, quod prævidens eam circumstantiam, per illam non retrahatur a peccando : sic enim convincitur velle fornicationem cum injuria parentum, ut jam sæpius in superioribus dictum est, et patet in eadem peccante cum conjugato, quamvis enim non intendat offendere ejus uxorem, tamen committit contra illam injustitiam. Et exemplum religiosi incontinentis non magis evincit : nam, si praevideret ex suo peccato similia damna passuram suam Religionem, similem profecto malitiam suae incontinenti® adderet necessario explicandam in confessione. Sed id communiter, et per se non contingit in viris, quorum unum, aut aliud incontinentiæ peccatum ita occultari potest, et solet, ut nulla infamia refundatur in Religionem. Secus accidit in fœminis, ut statim constabit. Ad *tertium* respondetur : illam occultationem, et alia remedia esse omnino per accidens respecta infamiae, et injuriæ parentum, istud namque damnum sequitur per se ad filiae deflorationem, quæ per se affert imprægnationem, partum, principium meretricandi, et alia, quæ per se, et communiter loquendo minime occultari valent, et inducunt parentum justissimam tristitiam, et non mediocrem infamationem. Ad quartum negamus sequelam : nam illa specialis parentum injuria jam in defloratione, seu prima filiae fornicatione inducta fuit : et per accidens est, quod filia ea peccata repetat, quæ communiter præsumuntur de illa, quæ virginitatem exposuit, et parvipendit : in communi enim æstimatione, priori infamatione supposita, hoc posterius non multum refert ad ejus incrementum, quin habetur tanquam ejus regulariter appendix.

121. Sed duo hic observare oportet. Primum circa nostram resolutionem, quod licet ea vera sit ; nihilominus negare non possumus probabilitatem contrariæ, sumptam præcipue ab auctoritate illam defendentium. Qua probabilitate utens, quæ virginitatem in casu proposito amisit, poterit eam circumstantiam non explicare in confessione, sed solum peccatum fornicationis ; præcisive ab eo quod virginitatem eo pec-

cato perdiderit, et quod tunc fuerit, aut non sub potestate parentum. Et eadem probabilitate agens confessarius excusatur ab inquirendo circa prædictas circumstantias : et consultius est, quod ab ea inquisitione abstineat ob qualitatem materiæ, tam conversatione, quam imaginatione, quantum licite fieri potest, vitandæ. Unde quamvis resolutionem nostram speculative censemus veriore, (nempe deflorationem virginis sub patria potestate existentis importât circumstantiam mutantem speciem) tamen quantum ad praxim confitendi, (videlicet non explicando eam circumstantiam, nec circa illam inquirendo) multum inclinamur ad contrariam, et eam consuleremus sufficienti, ut putamus, securitate. Secundum circa fundamentum prædictæ resolutionis : cum namque in eo positum sit, quod virgo sub patria potestate existens per amissionem voluntariam virginitatis injuriam irroget parentibus, ut explicuimus, et addat proinde supra fornicationem circumstantiam specie diversam : inde a contrario sensu colligendum est, quod parentibus consentientibus (vel formaliter per expressam consensam, vel virtualiter ex non repugnantia, aut resistentia) in filia? deflorationem, hæc erit tantum fornicatio, et non contrahet specialem injustitiæ malitiam : quia scienti, et consentienti non fit injuria : et propterea nec virgo corrupta, nec stuprator obligabitur aliud confiteri, quam simplicem fornicationem. Quod declaratur exemplo : nam, si sponsa fornicetur cum alio, committit incontinentiam cum circumstantia injuriæ sponso irrogatæ, necessario explicanda in confessione : sed, si consentiente sponso alteri commisceretur, solum committeret incontinentiæ peccatum : quia sponso cedenti non fieret injuria. Idemque in nostro casu dicendum est, ubi parentes consentiunt. Cui doctrinae non opponitur decretum Innoc. XI damnantis hanc (50, inter alias) propositionem : « Copula cum conjugata consentiente marito non est adulterium : ideoque sufficit in confessione dicere esse fornicatum. » Non inquam, opponitur : num in malrimoniopropositis occurrit ratio longe diversa, bonum scilicet fidei Sacramenti, cui conjuges nec renuntiare, nec contradicere possunt : et quamvis renuntiarent, nihil efficere pos-

sent ob indissolubilitatem sacramentalis conjugii ; sed semper resultaret injuria tum in sacramentum, tum in conjugem ut ea ligatum. Quæ ratio non militat in parentibus respectu filiae, sicut nec in sponso respectu sponsæ, ut ex se liquet.

122. Colligitur seplimoconfessarium. qui
aca> omnino extra actum confessionis, el procul
prorsus ab illo, et ejus titulo, libidinose
peccavit cum pœnitente, non obligari ad
manifestandum in confessione circumstan-
tiam pœnitentis, quoti scilicet sit, aut fuerit,
ut vocare solent, filia spiritualis. Diximus,
« confessarium, qui omnino extra actum
« confessionis, o etc. ut significarem
oppositum dicendum fore, ubi vel in actu
confessionis, vel ejus prætextu, vel in
confessionis loco, vel alibi paulo post con-
fessionem confessarius provocaret pœni-
tentem ad actus libidinosos : tunc quippe
incurreret malitiam sacrilegii ob irreve-
rentiam in Sacramentum ; quam merito
Ecclesia punit gravissimis pœnis impositis
contra confessarios sollicitantes. Et idem
proportionabiliter dicimus de confessario,
qui titulo dirigendi filias confessionis illas
frequenter visitat, et alloquitur, agitque de
præteritis confessionibus, et hoc titulo cor-
ruit in turpia, aut in non raro contingens
ruendi periculum : nam hoc etiam species
quædam sacrilegii est, illud faciens odio-
sum apud feminarum parentes, vel mari-
tos, ut optime observavit N. Franciscus,
cap. 8, punct. 4, num. 58. Quare consec-
tarium nostrum procedit præcisive ab omni-
bus hiscircumstantiis, attendeudodumtaxat
ad hoc, quod confessarius rem turpem ha-
buerit cum ea, cujus confessionem, aut con-
fessiones audierit. Et nec sic intellectum, ac
restrictum difficultate caret : nam sententia
illi contraria est certe communior, quam do-
cent Solus, Viguerius, Nugnus, Turrecre-
mata, Gallego. Vivaldus, Lopez, Tabiena,
Turr. Armilla, Navarros, Sanchez, Coninchus,
o»n. ViwldusFagundez, et alii plures apud Dianam l
Tabieu. p. tract. 7, résolut. 12, et Dicastillum disp.
&inck-z.^> dub- 8, numer. 602. Et hanc sententiam
x'«varr. censet probabiliorem N. Andreas de Ma-
FjKun'i. trinion. cap. 12. punct. 2, numer. 27, quia
Alilllrea5 apparet magis confurmis D. Th<<m® : de
quo statim. Et quamvis ejus patroni varient
in assignando specialem in hoc casu mali-
tiam, et radicem ejus, ut propterea opus
sil talem circumstantiam explicare in con-

fessione : nihilominus communius, et vali-
dius apud illos fundamentum est, quod
inter confessarium, et pœnitentem gene-
ratur non quidem ex natura rei, sed ex
institutione Ecclesiæ, quædam cognatio
spiritualis sicut in Baptismo, et Confirma-
tione contingit : quare sicut baptizans, si
fornicetur cum a se baptizata, incurrit spe-
cialem malitiam in confessione explican-
dam ; sic etiam incurrit confessarius, qui
peccat cum ea, cujus confessionem excepit.
Assumptum vero probatur urgenter ex
Jure Canonico : nam in Can. *Omnes* 30,
quæst. 1, inquit Symmachus Papa : « Om-
nes quos in poenitentia suscipimus, ita
« sunt nostri spirituales filii, ut el ipsi,
quos vel nobis susipientibus, vel trinæ
mersionis vocabulo mergentibus, undu
a sacri Baptismatis regeneravit. » Et Syl-
vester Papa ibi relatus subjungit : « Nullus
sacerdos causa fornicationis ad suam
« pœnitentialem accedat : quia scriptum
a est : Omnes, quos in pœnitentia accipi-
mus, ita filii nostri sunt, ut in Baptis-
te mate suscepti- » Et ibidem in Can. *Aon
debet*, addit Ccelestinus Pontifex : « Non
debet Episcopus, aut Presbyter commis-
a ceri cum mulieribus, quæ sibi fuerint
a confessæ peccata. Si forte (quod absit)
a hoc contigerit, sic pœniteat, quomodo de
« filia spirituali, Episcopus quindecim
annos, Presbyter duodecim, etc. d Quæ
similitudo a tot Pontificibus asserta, el
graves contra peccantes cum filiabus con-
fessionis pœnæ ab eisdem statut® palam
videntur assumptum evincere.

Sed persistendum est in proposito con-Ui(Sl
sectario, quod etiam amplectuntur Petrus^;*
de Ledesma de Matrim. quæst. 56, art. 2, six:ï
dub. ultimo, et in Summa de Pœnit. cap.^®'
19, Basii. Pontius de impedimentis ma-prii-
trim, causa 30, cap. 24, Bonacina quæst. 4, d:æ î.
de matrim. punct. 16, num. 7, Joannes'^.
Sancius disp. 11, num. 5, Ochogavia, Lu-
dovicus de S. Joan. Gaspar Hurtado, Lugo,
quos refert, et sequitur Dicastillo loco cit.
num. 603, N. Gabriel de Pœnit. disp. 8,
quæst. 6, difficult. 5, Emmanuel a Concept,
disp. 3, quæst. 13, num. 503, pro eadem
referens Moyam disp. 3. de Pœnit. quæst.
2, Villalobos tract. 9, difficult. 36, et alii
plures. Fundamentum desumitur ex ever-^'.
sione contrarii, et potest ita proponi : nam
quod sacerdos peccet cum muliere, cujus
confessionem

Sotas,
Vlgwr
Xuguus.
Turr.
o»n.

«Wfessionem semel, vel aliquoties audivit, non importat ex vi hujus circumstantiam specie diversam, sed ad summum aggravantem intra eandem speciem : ergo talis circumstantia non debet necessario explicari in confessione. Consequentia patet ex generali doctrina dub. præced. tradita. Antecedens vero suadetur, quia, quod inter confessarium, et pœnitentem contrahatur aliqua specialis spiritualis cognatio, contra quam agat sacerdos turpiter peccando cum pœnîlente, et propter quam peccato incontinentia) addat circumstantiam malitiæ specificæ diversæ, ut Adversarii discurrunt; vel proveniret ex ipsis rerum naturis, vel ex dispositione Ecclesiæ, quippe talis effectus in aliud caput revocari non valet, ut discurrenti constabit; atin primis id revocari non potest in rerum naturas, ut fere omnes Adversarii recognoscunt. Quid enim exuatura rei interest quod sacerdos semel, aut his ministraverit mulieri sacramentum pœnitentiæ, ut propterea dicendus sit habere cum ea speciale vinculum cognitionis spiritualis ? Plane, si res ita se haberet, idem contingeret sacerdoti administranti semel, aut bis mulieri sacramentum Extrema) unctionis, et frequentissime sacramentum Eucharistiæ. Quod nemo dixit, aut imaginatus est. Rursus, quod ad Ecclesiæ dispositionem attinet, fatemur illam olim ita ordinasse, prout ex relatis canonibus edocemur, saltem quantum ad impositionem satisfactionum sive poenitentiarum, quæ ibi recensentur. Sed modo non datur in Ecclesia talis dispositio, sive ordinatio, quin positive revocata est per Bonifacium VIII, ut constat ex titulo *de cognitione spirituali* in 6. Nam in cap. 1, (tribus tantum componitur ille titulus) asserit cognitionem spiritualem ex Baptismo dicens: » Cognitionem spiritualem ex Baptismo contrahi jure constat. » Deinde cap. 2, asserit cognitionem spiritualem ex Confirmatione, dicens, a ut ex Prædecessore nostro Clemente Papa III colligitur «evidenter. » Demum cap. 3, et finali concludit : « Ex datione aliorum Sacramentorum cognatio spiritualis nequaquam oritur. » Ergo modo in Ecclesia non datur alia cognatio spiritualis, atque ideo nec illa, quæ olim juxta allegatos canones oriebatur ab administratione sacramenti pœnitentiæ : nam lex posterior

corrigit, restringit, aut etiam tollit priorem. Et per hoc patet ad fundamentum prioris sententiæ, (quin opus sit alia ei occurrere responsione. Doctrina vero immediate tradita vel ex eo non infirme confirmari potest, quod ubi in Confessarii non intervenit crimen sollicitationis, prout ambit confessionis actum, locum, praetextum, simulationem, et alia omnia, quæ ultimo recensentur in bulla Gregorii XV, circa hanc materiam : nemo curat, quod mulier aliquando confessa fuerit sacerdoti, cum quo postea peccat : neque quod sacerdos parochus peccet aliquando cum mulieribus suæ Parochiæ quarum confessiones audire solet, et ex officio debet. Quamvis enim hoc satis turpe sit, et dignum gravi supplicio ; tamen non reputatur peccatum contra aliquam spiritualem cognationem, nec punitur pœna in eis antiquis canonibus assignata. Quod signum est correctos fuisse per contrarij declarationem Ecclesiæ, et communem fidelium consuetudinem, sciente ipsa Ecclesia firmatam.

123. Ethane, quam præferimus esse, D. Thomæ sententiam, cujus auctoritate impeditus N. Andreas magis adhaesit contrariæ opinioni, constat transcribendo integrum testimonium Angelici Doctoris (quod non satis expendit prædictus Auctor) in 1, dist. 42, q. 1, art. 2, et reperitur in Supplemento q. 56, art. 2, eisdem verbis Agit itaque D. Thomas de causis, per quas indu- v l he citur spiritualis cognatio, et rejectis aliquibus opinionibus, concludit in corp. art. « Et ideo alii dicunt, quod tantum per duo « Sacramenta contrahitur, scilicet per Confirmationem, et Baptismum : et hæc est « opinio communior. » Cui ipse subscribit, et robur addit optima congruentiæ ratione in resp. ad 1, dicendo : « Duplex est carnalis nativitas. Prima in utero, in quo t'E'm. « adhuc id, quod natum est, est adeo debile, « quod non possit extra exponi sine periculo : et huic nativitati assimilatur regeneratio per baptismum, in quo regeneratur aliquis adhuc quasi fovendus intra a uterum Ecclesiæ. Secunda est nativitas a ex utero, quando jam quod natum erat, a tantum in utero roboratum est, quod σ potest sine periculo exponi exterioribus, a quæ nata sunt corrumpere : et huic assimilatur Confirmatio, per quam homo a roboratus exponitur in publicum ad con-

&

» fessionem nominis Christi. Et ideo con-
 < grue per utrumque istorum Sacramen-
 « rum contrahitur spiritualis cognatio. »
 Hæc S. Doctor, nullam aliam ex aliis
 Sacramentis ortam recognoscens spiritua-
 lem cognationem. Quam resolutionem
 multum commendavit Concilium Trid.
 sess. 24. de Reformat, cap. 2, has a D.
 Thoma assignatas recensens, et admittens,
 (omnibus, *ut inquit*, inter alias personas
 hujus spiritualis cognationis impedimen-
 « tis omnino sublatis. ■

Nunc videamus, quæ ex D. Thom. pos-
 sunt opponi, et opponit N. Andreas, et ex
 eis convincemus S. Doctorem esse evidenter
 pro nobis. Octavum argumentum erat :
 ' Sicut per Baptismum tollitur peccatum
 ' originale, ita per pœnitentiam actuale :
 ' ergo sicut baptismus causât spiritua-
 lem cognationem, ita et pœnitentia. # Nonum
 erat : « Pater nomen cognationis est : sed
 per pœnitentiam, et doctrinam, et curam
 ' pastorem aliquis dicitur alteri spiritua-
 lis pater : ergo ex multis aliis præter
 ■ baptismum, et confirmationem spiritua-
 lis cognatio contrahitur. » Quæ ita di-
 luit : i Ad octavum dicendum, quod per
 • sacramentum pœnitentiæ non contrahi-
 tur proprie loquendo spiritualis cognatio.
 Unde filius sacerdotis potest con-
 » trahere cum illa, quam sacerdos in
 ' confessione audivit : alias filius sacer-
 dotis non inveniret in tota Parochia
 < mulierem, cum qua contrahere posset.
 « Nec obstat, quod per pœnitentiam tolli-
 tur peccatum actuale : quia hoc non est
 per modum generationis, sed magis per
 modum sanationis, sed tamen per poeni-
 i tentiam contrahitur quoddam fœdus inter
 < mulierem confitentem, et sacerdotem,
 spirituali cognationi simile : ut tantum
 < peccet eam carnaliter cognoscens, ac si
 < esset sua spiritualis filia. Et hoc ideo,
 ' quia maxima familiaritas est inter sa-
 » cerdotem, et confitentem. Et ob hoc ista
 i prohibitio est inducta, ut tollatur pec-
 • candi occasio. Ad nonum dicendum, quod
 ' pater spiritualis dicitur ad similitudi-
 < nem patris carnalis. Pater autem carna-
 lis, ut Philosophus, dicit in 8 Ethic.
 i tria dat filio, esse, nutrimentum, et
 < instructionem. Et ideo pater spiritua-
 ' lis aliquis alicujus dicitur ratione ali-
 i cujus horum trium. Tamen ex hoc,

« quod est spiritualis pater, non habet
 « spiritualement cognationem, nisi conveniat
 « cum patre quantum ad generationem,
 « per quam est esse. Et sic etiam potest
 « solvi octavum, quod præcessit. » Exqui-
 bus liquet, quam nihil subsidii habeat ia
 D. Thoma opinio contraria ; siquidem
 expresse affirmat « per sacramentum
 « pœnitentiæ non contrahi proprie lo-
 « quendo spiritualement cognationem. # Affir-
 mat etiam « ad hoc, quod, ut pater spiri-
 « tualis habeat cum aliqua spiritualement
 « cognationem requiri, comparatur ut
 < paler quantum ad generationem, sive
 « communicationem primi esse : quod non
 « reperitur in sacramento pœnitentiæ,
 « utpote non institutum per modum gene-
 « rationis, sed per modum sanationis. »
 Affirmat denique inter confessarium, et
 pœnitentem « contrahi quoddam fœdus
 « spirituali cognationi simile. » Ergo ex
 ejus sententia inter confessarium, et pœniten-
 tem non datur cognatio spiritualis vera,
 et proprie talis ; sed solum aliqua conjunc-
 tio spirituali cognationi similis. Id vero
 minime sufficit, ut actus turpis Confessarii
 cum pœniteute induat supra incontin-
 tiam aliam malitiæ circumstantiam specie
 distinctam. Quæ verodifficultatem facessere
 queunt, sunt illa verba : « Ul tantum pec-
 « cet carnaliter cognoscens, ac si esset
 « sua spiritualis filia : » quippe sivere
 esset sua filia spiritualis proculdubio con-
 traheret specialem malitiam necessario
 explicandam in confessione. Sed evacuator
 ea difficultas respondendo S. Doctorem
 loqui secundum canones antiquos supra
 relatos, et in ordine ad poenitentias in eis-
 dem statutas. Cum enim suo tempore adhuc
 vigerent, oportuit, quod secundum illos
 tunc loqueretur. Sed illos postea correx-
 it, restrinxitque Bonifacius VIII, cujus decre-
 tum non vidit S. Doctor, quia tempore
 Bonifacium præcessit. At, si vidisset, ei
 subscriberet, ut nos fecimus. Nihil ergo
 est in D. Thoma, quod adjuvet opinionem
 adversam.

124. Colligitur octavo Eunuchum, sive fr^u
 impotentem, si fornicetur, debere in con-
 fessione hanc circumstantiam explicare.
 Quia tale peccatum est contra naturam, at-
 pote oppositum fini generationis : atque
 ideo importat circumstantiam mutantem
 speciem, ut contra Filliucium, qui de hoc
 dubitasse

dubitasse videtur, docent communiter
 Auctores apud Dianam 3 part, tract. I,
 résolut, 139, Lugo, Dicastillo, N. Gabriel,
 X. Antonius, quos refert, et sequitur N.
 Franciscos cap. 8, punct. 4, num. 65, et
 Thomam Thoma? Sanchez lib, 7, de
 matrim. disp. 5, num. 14, qui tamen non
 salis consequenter processisse videtur, cum
 postea eodem lib. disp. 102, a num. G,
 affirmat licere copulam marito non potenti
 verum semen effundere, quia utroque teste
 caret: nam talis, inquit ille, utitur jure
 suo, dum vacat actui conjugali, quem ma-
 trimonium permittit. Quæ duæ assertio-
 nes minime cohærere videntur ; nam, si
 fornicatio eunuchi est peccatum contra na-
 turam, neuliquam regulatur penes statum
 matrimonii, aut ejus carentiam ; sed penes
 modum ipsius copulæ per respectum ad
 passibilem ex ea generationem, quæ est
 fialis talis actus. Et ideo copula, quæ inter
 solutos est contra naturam etiam est con-
 tra naturam si inter illos jam conjugatos
 eodem modo exerceatur. Unde falso asserit
 Sanchez maritum ex supervenienti acci-
 denti factum eunuchum uti jure suo, va-
 cando actui, quem matrimonium permit-
 tit. quoniam matrimonium non permittit
 copulam contra naturam, nec ullum jus
 esse potest ad actum naturæ contrarium.
 Quare magis consequens foret, vel negare
 fornicationem eunuchi esse peccatum con-
 tra naturam, quod communi sententia? re-
 pugnat: vel concedere copulam mariti
 facti eunuchi esse contra naturam, ac
 perinde importare circumstantiam malitiæ
 necessario explicanda? in confessione. In
 quo non oportet amplius immorari, sed
 magis lectorem ad eos remittere, qui rem
 ex professo versant agentes de matrimonio,
 Videatur N. Andreas in ejus tract, cap. 12,
 namer. III, et punct. 11, num. 134.

125. Colligitur nono, pœnitentem con-
 suetum aliqua peccata committere non obli-
 gari ai manifestandum in confessione hanc
 sui peccati circumstantiam, sive consuetu-
 dinem : atque ideo eum, qui ex inveterata
 consuetudine fornicatur hodie, satisfacere
 confitendo istud peccatum, licet præceden-
 tia non recenseat, nec exponat consuetu-
 dinem illa committendi. Sic contra aliquos
 relates a Diana tom. I, tract. 7, résolut.
 15, sentiunt communiter Doctores, ipse
 Diana, Sotas, Cano, Vasquez, Suarez, Sa,

Reginaldus, Talaus, Bonacina. Lugo, Di-
 castillo, N. Gabriel, N. Antonius, et alii,
 quibus relatis suscribit N. Eranciscus cap. 8,
 punct. 4, num. G7. Quam communiter
 probant ab inconvenienti : quia, si quis
 teneretur confiteri consuetudinem pec-
 candi, teneretur eadem peccata semel, et
 iterum confiteri ; sed nemo perse loquendo
 tenetur ad sæpius confitendum eadem pec-
 cata : ergo per se loquendo non obligatur
 ad explicandum consuetudinem peccandi
 in hac. aut illa materia.

Possumus tamen positive idem consec-
 tarium probare : quia per consuetudinem
 peccandi in materia v. g., luxuriæ vel si-
 gnificantur ipsa actualia luxuriæ, peccati,
 quatenus frequentatur, et unum post aliud
 succedit ; vel significatur aliquis habitus
 pravus ex repetitione talium actuum ac-
 quisitus ? Si dicatur primum ; manifestum
 est, quod confessis actibus, manifestatur
 consuetudo, quæ ab eis in præmisso sensu
 non differt : nec id proprie loquendo per-
 tinet ad circumstantias mutantas speciem
 de quibus agimus in præsentia ; sed magis
 ad distinctionem riumericam peccatorum,
 de qua dictum est dub. 3, § 3. Si autem
 eligatur secundum : facilius adhuc dis-
 pellitur : tum., quia habitus pravus non est
 materia hujus sacramenti ; cum non sit
 formaliter peccatum, quin remanere soleat
 post justificationis gratiam. Tum, quia, si
 ita res se habeat, nemo tenebitur consue-
 tudinem peccandi confiteri, usque dum
 sciat habitum vitiosum acquisivisse : quod
 nemo faciliter in actu signato determina-
 bit. Tum denique : quia licet comparatio
 talis habitus foret circumstantia aggravans
 actus peccaminosos : non tamen varians,
 aut mutans speciem : quia, et ille, et isti
 respicerent idem specificè objectum, cum
 sola differentia materiali majoris, aut mi-
 noris permanentia».

Confirmatur, et explicatur : quia itase
 habet consuetudo peccandi in aliqua deter-
 minata linea, v. g. furandi, aut pejerandi,
 sicut consuetudo peccandi in genere, sive
 in omnibus, aut plurimis speciebus pecca-
 torum, quibus videlicet se offert occasio,
 utputa pejerando, furando, fornicando,
 percutiendo, infamando, etc. ut contingit
 in magnis aliquibus peccatoribus : sed
 vel in istis sufficit confiteri species, et nu-
 merum peccatorum, licet non explicent

peccandi consuetudinem quæ revera aliud in his non est. quam ipsi aclus peccaminosi. sive illorum frequentia. Ergo idem dicendum est de consuetudine peccandi in aliqua linea speciali, nempe confessis adibas peccaminosis opus non esse explicare consuetudinem illos commitendi; quippe, quæ vel ab eis non differt, vel eis declaratis exponitur.

»-26. Sed non propterea negamus universaliter obligationem confitendi consuetudinem : quin eam obligationem admitimus, non quidem ut circumstantiam peccati ex parte illud committentis (ad quod in præsentī attendimus) sed ex alio capite, periculo videlicet vel existendi in peccato, vel plura committendi. Fieri enim potest, quod quis ante acquisitam consuetudinem pejerandi advertat se per repetita perjuria comparare habitum vitiosum, ex quo constituatur in proximo periculo sæpius pejerandi, et obligari ad id præcavendum se cohibendo a perjuriis: quod si non facit, ut potest, et debet, et ubi, et quando debet, ex hoc ipso peccat. Fieri etiam potest, ut post acquisitam eam pessimam consuetudinem, non conetur ad ejus expulsionem, ut tenetur, ne se conjiciat in proximam, et quasi continuam occasionem peccandi : et ad id non conando peccat, idque confiteri debet, ut communiter observant Ductores, et videri potest apud N. Andream in tract. 17. de volo, et juramento, cap. 2, punct. 9, § I, qui ex insinuatīs principiis recte concludit num. 155, habentem pravam consuetudinem jurandi falsum esse in statu peccati mortalis, et toties peccare mortaliter, quoties advertit ad pravam eam consuetudinem, et periculum pejerandi, quod secum affert, et illam non conatur destruere, faciendo quantum potest ad eam avellendam, aut pœnitens cohibendam : eo plane modo, quo dicitur esse in statu peccati, qui potest restituere, et non restituit, et peccare, quando advertit hanc obligationem, et non restituit, ut explicat idem Andreas tract. 13, de restitut. c. 1, § 1, et est sententia communis. Ab hac itaque radice, non autem ab eo, quod consuetudo sit circumstantia peccati, provenit, quod pœnitens multoties teneatur confiteri consuetudinem, sive frequentiam peccandi in aliquamateria. Provenit etiam, quod confessarius possit rationabiliter in-

quivere de consuetudine, et quod pœnitens inquisitus teneatur ad id respondere, et consuetudinem, si habeat manifestare. Oppositum docuerat Joannes Sancius disp. 9, a num. 6. Sed ejus sententia reprobata est a SS. Innocentio XI damnante. X hanc propositionem (inter alias 58). Non tamen « tenemur confessario interroganti fateri » peccati alicujus consuetudinem. » Et quidem (de quo non est dubium), justissime ob motivum proxime insinuatū, quod habens pravam consuetudinem solet esso in statu peccati, sicut non restituens: unde nequit absolvi, nisi ad oppositum conetur, et illam evellere efficaciter proponat, ut constat ab aha per eundem sanctissimum alterius propositionis (scilicet 60), reprobatione : « Prenitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturae, aut Ecclesiae, licet emendationis » spes nulla appareat, nec est deneganda, nec differenda absolutio, dummodo ore » proferat se dolere, et proponere emendationem. » Non enim posset confessarius prudenter se gerere in conferendo, vel negando, vel differendo absolutionem, si non valeret de prava peccandi consuetudine inquirere, et pœnitens requisitus non deberet illam manifestare.

127. Nec refert, si opponatur, quod cum hoc pœnitentiæ judicium sit spirituale, ei voluntarium, pœnitens sua sponte, et non requisitus debet manifestare id ipsum, quod explicare tenetur inquisitus a confessario; sed cerium omnino est obligari confessario interroganti fateri peccati consuetudinem, ut patet condemnatione propositionis contrariæ : ergo pœnitens, etsi non inquiratur a confessario, debet manifestare consuetudinem peccandi : atque ideo recte oppositum in consecratario asseruimus.

Id, inquam, non refert, sed dissolvitur omissa majori, et concessa minori negando utramque consequentiam. Nam, quod pœnitens interrogatus a confessario debeat manifestare peccati consuetudinem, est prorsus certum propter condemnationem propositionis contrariæ ; sed quod pœnitens non interrogatus debeat prædictam consuetudinem manifestare, non est certum : quia Ecclesia hactenus id non docuit, nec oppositum reprobavit. Aliunde vero, quod ad vim consequentiarum attinet,

net, adiversis non fit illatio, nec odiosa ampliari oportet. Unde etiam post damnationem illius propositionis, resolutionem nostri consecrarii ut minime in ea damnatione comprehensam tuentur Filgueras ad eandem propositionem 1, § *Post hæc* scripta, Torreilia in dicta proposit. concius. 3, Corella ibid. num. 201, Emmanuel a Conceptione disp. 2, quæst. 15, a num. 221, pro eadem sententia referens Tirsum, Lumbierum, Hozes, Pradum, et alios. Qui communiter observant differentiam inter has propositiones : « Pœnitens non tenetur confiteri consuetudinem peccandi ; Non tenemur confessario interroganti fateri » peccati alicujus consuetudinem. » Nam hæc posterior est restricta, et implicans conditionem, quod pœnitens interrogetur a confessario : et in hoc sensu condemnationis. Sed condemnatio non attingit priorem, quæ a conditione talis interrogationis præscindit. Observant etiam communiter secundam illam propositionem : Non tenemur confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem, » esse universalem negativam, et distribuere pro omnibus, et singulis casibus, in quibus confessarius interroget : in quo sensu est falsissima, et merito ab Ecclesia reprobatur: quia multi sunt casus, in quibus pœnitens interrogatus debet manifestare talem consuetudinem, quia confessarius ea non cognita nequit congruum providere remedium. Quare censent non esse contra prædictam illius propositionis condemnationem dicere, quod in solo isto aut illo casa particulari, et per accidens queat pœnitens pristinam consuetudinem occultare: vel quia jam consuetudo est abolita, vel quia pœnitens cognoscit se habere efficacem dolorem, et se cognoscere omnia media, paratamque esse illa adhibere pro extirpanda consuetudine, quæ illi confessarius consulere, et imponere posset. Sed quod caput est, regrediendo ad objectionis majorem, ex qua illationes dependebant, et omisimus, illa non est universaliter vera, at cum Lngone. et aliis observavit Tirsus disp. 42, sect. 2, num. 9, quia pœnitens salisfacit muneri suo, si confiteatur omnia peccata sua in specie, et numero, et circumstantiis addentibus speciem, ea in his, et aliis relinquens prudenti disquisitioni, et judicio confessarii. Sed hic, ut medicus

potest, et sæpius debet plura quam a pœnitente dicuntur, inquirere, ut convenientem adhibeat medicinam, puta inclinationes, et occasiones peccandi, reincidentiam, sive consuetudinem, et alia ejusmodi. Ad quæ perse loquendo tenetur pœnitens directe veritatem respondere, ut constat ex damnatione contrariæ doctrinae. Unde omnia cohaerent, nihilque inter prædictam reprobationem, et præmissum consecratium contrarietatis occurrit.

128. Colligitur decimo pœnitentem non obligari ad manifestandum in confessione, an peccaverit scienter, an ex ignorantia. Explicatur hæc. resolutio : et in primis sermo est de ignorantia vincibili, quæ non excusat a peccato: si namque excusaret non daretur peccatum, et tolleretur suppositum. Rursus sermo est de ignorantia opposita notitiæ requisite per ordinem ad opus : si enim ipsa ignorantia esset alias culpabilis, quia opposita notitia per se præcipitur, atque independentem a tali opere, foret per se peccatum, et distinctum in specie, et omnino manifestandum in confessione. Verbi gratia, si quis vincibiliter ignoret præcepta Decalogi, puta fornicationem esse peccatum, et ita fornicetur, aut se exponat fornicandi periculo, committit duo peccata : unum contra præceptum sciendi præcepta Decalogi, et aliud contra præceptum prohibens fornicationem : et omnia hæc confiteri debent. Idem est dicendum, si furaretur, vel occideret ex ignorantia Decalogi, et ob eandem rationem, ut statuimus tract. 13, de peccatis, disp. 13. dub. 2, num. 40. A liter contingit, cum notitia juris humani, vel facti præcipitur, non quidem propter se, sed propter opus præceptum, ut cum quis ex ignorantia oppositi omittit jejunium : tunc enim solum committitur unum contra præceptum jejunii peccatum, ut eodem loco explicuimus. In hoc itaque posteriori sensu consecratium nostrum procedit : quod contra Adrianum docent communiter Theologi, et plurimis relatis subscribit N. Franciscus loco sæpius citat, num. 66, Fraucusque jam statueramus ubi proxime. Fundamentum est, nam quod aliquis frangat, v. g. jejunium scienter, vel ex ignorantia explicita facti, vel juris particularis, non variat peccatum in specie, sed solum in ratione voluntarii, ut ah hac

eandam speciem ; constat vero circumstantias solum intra speciem aggravantes non esse de necessitate in confessione explicandas. Non tamen explicatur amplius : nam, qui ex ignorantia vincibili peccat omittendo jejunium, solum committit unum peccatum contra jejunandi praeceptum : quippe scientia opposita solum debetur ex illo praecepto, ut ejus materia servetur: ergo qui confitetur violationem jejunii, confitetur omne peccatum, quod fecit, et opus non habet declarandi, quod violaverit ex ignorantia peccatum vel excusando. vel diminuendo. Quod neque commendabile est, nec communiter fieri oportet.

Sed hanc communem resolutionem limitant Thomas Sanchez, et ex eo N. Franciscus ubi proxime in aliquibus casibus particularibus, ut pro eis debeat conditio, sive circumstantia peccandi ex ignorantia explicari. Primo si ignorantia praecepti humani tanta fuerit, quod peccatum excusaverit a mortali. et in veniale transtulerit. Hæc vero non est limitatio, sed destructio suppositi, ut a principio praemisimus : sublata enim a peccato ratione mortalis, manifestum est non dari necessitatem istud conlenc. Secundo, quando quis cum ignorantia agens se exponit periculo peccandi in alia specie, ut si nuptias peccet cum foemina. cujus statim ignorat, an scilicet sit soluta, vel conjugata, sive consanguinea, etc. Et hoc verissimum est, sed non pertinet ad praesentem considerationem de circumstantiis mutantibus aut non speciem : nam sic ignoranter operans non solum circumstantiam aggregat, sed novum, et distinctum peccatum committit, quin plura peccata, cuncta scilicet, quorum contrahendorum periculo secundum prudentis judicium se exponit, ut ex professo declaravimus tract. cit. de peccatis disp. 13, dub. 3, a num. 73, ad quem locum, ne actum agamus lectorem remittimus. Tercio ubi ignorantia est affectata ob finem liberioris peccandi. Et quidem si talis ignorantia affectata afferat periculum incidendi in novam speciem peccati, explicari debet, quia novum, et distinctum peccatum est juxta doctrinam immediate traditam. Ubi autem non immineat illud periculum, solum est circumstantia vel augens, vel di-

recursu, allectatio ignorantiae provenit ex magna voluntatis propensione ad peccatum, ut nihil habeat, quo a peccando retrahatur : et sic auget malitiam. Si autem velle ignorare legem provenit (quod non repugnat), ex affectu minus contemnendi legem, tunc non augebit, sed potius aliquantulum diminuet, ut explicuimus loco cit. de Peccatis dub. 4, a num. 87. Attentis tamen omnibus, ignorantia affectata magis conducit ad augendum, quam ad diminuendum malitiam peccati. Unde D. Thomas 1. 2, q. 76, art. 4, absolute dixit: « Contingit quandoque talis ignorantia directe, et per se, sicut cum aliquis sua sponte nescit aliquid, ut liberior peccet, et talis ignorantia videtur augere voluntarium, et peccatum : ex intentione enim voluntatis ad peccandum provenit, quod aliquis vult subire ignorantiae damnum a propter libertatem peccandi. » Sed, quod in praesenti refert, utrovis modo contingat, non variat speciem peccati : atque ideo opus non est talem circumstantiam in confessione explicare. Quarto limitant praedicti Auctores quando ignorantia, licet vincibilis, excusat ab incurrendo censuram latam contra violantes scienter aliquod praeceptum. Et quidem merito : oportet enim, ne confessarius audiens violationem praecepti. imaginetur poenitentem incurrisse talem censuram, quam non incurrit, quia non scienter peccavit : unde, ut sibi consulat poenitens, vel non requisitus id exponat confessario. Videantur quae diximus loco cit. de Peccatis num. 103.

129. Et hæc sufficiat collegisse, et adnotasse in circumstantia *Quis* ut alia facile erui, ac determinari queant. Addendum tamen in communi duximus, quod cunctis adnotatis potest esse commune, videlicet poenitentem, qui confitetur peccata in re venerea debere explicare actum consummatum, si habuit: atque ideo, qui copulam habuit cum soluta non satisfacere praecepto confessionis dicendo precise. commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem : sed teneri ad explicandum copulam. Id satis colligebatur ex supra dictis num. 73, ubi statuimus in confessione peccatorum explicandos esse actus externos, qui etsi non participant in se formalem malitiam,

liam, tamen vore, et proprie sunt, atque denominantur peccata : quod tam verificatur in actu copulae consummato, quam in aliis externis peccaminosis. Sed ulterius firmandum est. Fuerunt namque aliqui Recenliores, qui ausi sunt docere in praedicto casu sulficere, quod poenitens dicat peccasse graviter cum soluta in materia luxuriae, subticendo, aut non explicando less copulam. Horum meminit Luysius Tur-[^]rianus in hac materia q. 9, art. 2, disp.29, dub. 2, ad 5, significans eorum sententiam esse probabilem, cum oppositum solum dicat probabilius. Meminit etiam Diana³, part, tract. 4, res. 88, nihil resolvens, sed rem immerito (ut saepe solet), aliorum iudicio remittens. Sed aperte cum (kJ praedictis Recentioribus senserunt Carato.muel. Tamburinus, et Ferrantinus, qui-
to, bus relatis: adhaesit Franciscus Verde q. 3, n' 65. Commune illorum motivum fuit, quod oscula, tactus impudici, et copula comparative ad eandem fceminam sunt ejusdem speciei, et propterea cum soluta pertinent ad fornicationis, et cum conjugata ad speciem adulterii : ergo in quolibet praedictorum sufficit poenitenti dicere, quod commiserit grave peccatum luxuriae cum soluta, aut cum conjugata, quamvis copulam habitam non declaret. Idque confirmabant : quoniam, si oscula, et tactus turpes cum soluta differrent specie a copula cum illa, teneretur poenitens ad confitendum praeter copulam, omnes illos actus turpes, quos ante, vel post copulam habuit, quod tamen est contra communem sententiam Theologorum, et praxim fidelium.

■.«> Ceterum opposita sententia asserens ex-
7.Î plicandam esse copulam semper fuit communis, et valde certa, ut constabit legenti Auctores, qui difficultatem hanc proximis temporibus versaverunt: ex antiquis enim, quos viderimus, nemo dubitavit, quod actus consummatus copulae, sive incomplexo vocabulo fornicatio, debeat in confessione explicari. Et probatur destruendo oppositum fundamentum : quoniam, licet tactus, oscula, pollutio, et copula inter solutos opponantur eidem castitati, et pertineant ad eandem quasi speciem luxuriae, quatenus tendunt ad copulam, et in illa consummantur; nihilominus important modos oppositionis longe diversos, qui vel variant

speciem actus, vel actui consummato addunt circumstantiam specie diversam. Quod late a nobis ostensum est in tract. 13, de Peccatis, disp. 9. dub. 4, fere per totum, et specialiter a n. 65, et hic sufficit insinuari ostendendo praedictae distinctionis radicem : quoniam copula cum soluta, sive simplex fornicatio intra genus luxuriae aequivalet injustiliae, quatenus talem modum circa generationem ponit, nempe concubitum vagum, qui infert nocumentum proli nasciturae, unde habet esse peccatum mortale, quod ex sola oppositione ad temperantiam non haberet, ut optime tradit D. Thom. 2. 2, q. 154, art. 2. Alii vero actus, ut tractus impudici, oscula, etc. si fiant ex intentione sistendi in eis. sunt peccata contra naturam, et opponuntur bono communi totius speciei, ut patet in pollutione, et docet D. Thom. loc. cit. Unde manifeste distinguuntur specie a simplici fornicatione. Et quamvis ex natura sua, et etiam ex intentione peccati ordinentur ad copulam, nihilominus, ut bene vidit Logo Logo, disp. 16, sect. 5, num. 238, nec continent, nec explicant malitiam propriam fornicationis, sive actus consummati : fornicatio enim infert cum effectu nocumentum proli futurae ; illi vero actus libidinosi solam disponunt ad praedictum nocumentum, qui est modus tam physice, quam moraliter longe diversus, ut patet in delectatione morosa, quae etiam disponit ad pollutionem, et tamen omnes concedunt distingui specie a pollutione executi ; sicut, et quod polluens se debet id explicare in confessione pollutionis vocabulo, et non solius delectationis morosae. Unde corrui fundamentum contrarium : et id etiam, quod pro illo confirmando addebatur : nam. si quis habuit oscula, et tactus impudicos ex intentione sistendi in eis, quamvis postea eis provocatus ad copulam usque pervenit, tales actus fuerunt peccata contra naturam, et specie omnino diversi, et sic debent in confessione explicari. Ubi autem a principio ordinati fuerunt ad copulam, vel ad illam. immediate consecuti, quamvis ab ea specie differant, tamen expressa copula in confessione, sufficienter explicantur, quin opus sit illa in particulari recensere : quia satis ibi intelliguntur ob naturalem, et ordinariam concomitantiam. quam habent ad illam. E contra vero illis tantum exprès-

sis, a;;t gravi in communi, et in confuso luxuriæ peccato, minime comprehenditur, concipitur, aut confessioni exponitur copula. sive actus consummatus, qui importat completam injustitiæ æquivalentis malitiam in genere luxuriæ, et differt subinde ab aliis actibus afferentibus eam malitiam incomplete, et per modum dispositionis.

130. Sed quid haeremus rationibus, quas (etsi demonstrationes) videmus variis, ac liberrimis ingeniorum subterfugiis posse saltem specietenns labefactari ? Accedat immensum auctoritatis pondus, rem plane conficiens, decretum SS. Alexandri VII, reprobantis sequentem propositionem (25 i-inter condemnatas, et, quæ continet senlênliam oppositam.) Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit confessionis præcepto dicendo, commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem, non explicando copulam. » Unde opus non habemus refellendi tam absonam positionem, sed acquiescendi, obediendi. et gratias agendi Sedi Apostolic®, quod nos liber-1 ab his monstris, et labore ea aliter profligandi. Verum ecce irrequieta quorundam ingenia nihil non lentantium. Torrecilla exponens prædictam propositionem, ejusque condemnationem, docet conclus. 4, num. 5, non tangi, sed intactam relinqui sententiam Caramuelis. et Verde asserentium, « Habentem copulam o cum soluta satisfacere confessioni, si < dicat, Commisi grave peccatum cum soluta in specie naturali luxuriæ, non explicando copulam. # Ceterum talis exceptio. ac limitatio nullum habet fundamentum et minime sustineri potest : tum, quia Alexander VII condemnavit aliquam sententiam, quæ prius ab aliquibus asse- rebatur : sed non aliam reperimus. quam illam Caramuelis, etquorundam dicentium opus non esse explicare copulam, sed sufficere, si dicatur peccatum grave in genere luxuriæ cum soluta: ergo in eam sententiam directa fuit, illamque comprehendit reprobatio per Alexandrum VII. Tum etiam, quia inter propositionem damnatam, et propositionem ex Carameuele assertam nulla invenitur differentia, nisi in illis verbis ab isto Expositore additis, *in specie naturali luxuriæ* : hæc vero nihil in ea materia referunt : quippe, ubi pœnitens non explicat peccatum fuisse

contra naturam, omnes confessarii intelligent peccatum luxuriæ fuisse in *specie naturali* ergo pariter nihil refert, ul condemnationis primæ propositionis non comprehendat secundam. Tum præterea. nam ideo condemnatur prior, quia in tali modo confessionis, sive accusationis non explicatur actus consummatus copula?, qui vere fuit,(quidquid fuerit de eo,quod peccatum commissum fuerit modo naturali, quod ad rem præsentem non facit) : ergo sicut motivum condemnationis est idem, ita el condemnationis, et utramque propositionem, aut fortius eandem in re comprehendit. Tum ulterius, quia hic est communis sensus. et intelligentia propositionis condemnat®. ut videre est in illam exponentibus Prado, et Lumbiero qui torn. 2 opuscul.pnt num. 756, dixit talem condemnationeml-1.^ expositione non indigere, et quidem merito: nam manifeste proscribit artes tegendi in confessione copulam habitam, quibusvis verbis id fiat. Tum denique, nam cum decretum Alexandri VII fuerit ordinatum ad cohibendam similes laxitates in perniciem animaram excogitatas; non decet Theologum Religiosum ea discurrere, ut vires tam sancti decreti dehiscant ; sed magis ut subterfugia illud vitandi, aut eludendi unde quaque præcludantur.

§ II.

De circumstantia Quid.

131. Veniamus ad secundam circumstantiam ex relatis num. 108, vocatam *Quid*, et peream significamus conditiones objecti, sive materiae/circa quæ versator peccatum, ut solent esse quantitas, qualitas, et alia ejusmodi. Et quamvis ista non semper sint meræ objecti circumstantiæ. sed aliquando inferant distinctionem namericam.aut etiam specificam peccatorum; oportet omnia attingere, ut constet, quando ob aliquod exiliis capitibus debeant declarari in confessione. Quod aptius non præstabimus, quam ex supra præjactisiMài principiis varias colligendo resolutiones. Colligitur ergo primo, in peccato furti si uno actu et ab eodem domino res auferatur, non obligari pœnitentem ad explicandum

candum quantitatem, sive valorem rei ablatae; si autem illam auferat distinctis actibus, debere explicare actus : et similiter si res ablata pertineat ad diversos dominos, quorum quilibet notabiliter læsus fuerit, debere explicari, si potest, numerum dominorum. Prima pars constat dictis num. 101, quia major, vel minor quantitas rei ablatae nec variat obiectum specie, nec illi addit circumstantiam, quæspeciem mutet; alias supponitur actum esse unum numero, siquidem ablatio fuit una, et unius rei, et ab uno domino: ergo ubi furtum ita contingit, sufficit prenitenti confiteri unum peccatum furti in quantitate gravi quamvis quantitatem, et alia non magis explicet. Secunda etiam pars, est manifesta : quia, ubi illamet quantitas furto sublata est in diversis vicibus, et per diversos actus, ibi occurrunt peccata numero distincta, quot scilicet fuerunt furandi actus ; cum quilibet habuerit suum complementum absque ordine ad alium : necessarium autem est explicare numerum peccatorum, ut constat ex dictis dub. 3, §3. Ultima denique corollarii pars suadetur : quia ubi plures domini damnificantur notabiliter per furtum rei ad illos pertinentis, ibi committuntur plures iniustitiae numero distinctae, sicut si quis uno actu occideret plures homines, committeret multa homicidii peccata: ergo sicut in hoc casu obligaretur homicida ad explicandum numerum occisorum, quia aliter non explicaret numerum peccatorum homicidii ; sic in praesenti casu dicendum est, quod fur debet explicare numerum personarum, quibus suo furto intulit notabile damnum, quia id non explicando non posset confiteri illa numero furti peccata, quæ fecit. Quæ omnia patent ex dictis loco citato. Et sic docent Molina, Diana, Bonacina, Palaus, Fagundez, Dicastillo, et alii, quibus subscribit N. Franciscus cap. 8, punct. 4, num. 69.

Contrariam extremam hujus consecrarii parti opinionem docent Vasquez in praesenti quæst. 91, art. 1, dub. 4, Salas 1, 2, quæst. 73. tract. 3, disp. 5, sect. 6, Leander disp. 8, § 3, num. 26. Quam probant : quia in tali casu solum intervenit una furandi actio; sed individuat peccatorum sumitur a subjecto : ergo ibi solum

datur unicum peccatum furti : et consequenter non opus erit explicare numerum damnificatorum per tale furtum. Sed ad hoc, (relictis aliorum responsionibus,) satis constat ex dictis loco citato, ubi explicuimus, quomodo in praedicto casu, et similibus, licet non dentur plures numero malitiæ physice, aut metaphysice secundum communes regulas individuationis, aut multiplicationis pure numericæ ; nihilominus dantur plures malitiæ numero moraliter per ordinem ad prudentum iudicium ; qui aequaliter aestimant, quod homo uno actu interfecerit simul decem homines, et quod illos successive necaverit decem vicibus : unde in utroque casu tenetur declare decem homicidia. Et idem contingit ubi uno physice actu furatur rem pertinentem ad multos, ex quo singuli, et divisim notabile damnum subeunt. Vasquium autem inconsequentiae non immerito arguunt Lugo, et Leander : nam cum nobiscum sentiat de occidente uno actu plures homines, et de infamante uno verbo plures unius familiae ; idem debere dicere de illo, qui uno furto plures notabiliter damnificat : siquidem nulla circa hæc occurrit congrua disparitatis ratio : unde oportebat illum, sicut et nos, in praedictis uniformi iudicio procedere, aut similiter negando, aut similiter concedendo. Unde

132. Fit secundo idem, et ob idem tivum dicendum esse in similibus casibus, quos solent aliqui ex proposito, et seorsim versare : sed nobis congruentius videtur principales attingere, et eodem consequentiae filo contexere, praemittendo nostras, in hac parte resolutiones esse valde communes, aut saltem communiores oppositis, quas alias, et propter contrarium principium (nempe in eodem actu non multiplicari numero malitias nec in re, nec in ordine ad obligationem illas confitendi) negant Lugo disp. 16, a num. 134, Leander disp. 8, § 3, a quæst. 19, et pauci alii Recentiores. Sed juxta nostram, et communem doctrinam tenendum est eum, qui uno actu voluit occidere decem homines, aut accedere ad decem mulieres conjugatas, etc., debere explicare id in confessione, quia commisit decem numero peccata homicidii, decem peccata adulterii, et sic de aliis : et de fide est, quod explicandus est numerus peccatorum. Quod

magis declarat : nam si quis unico actu vellet occidere lres, v. g. sacerdotes, et suum patrem, et laicum extraneum, deberet dubio procul hæc omnia in confessione aperire, quia in tali actu concurrent tres malitiæ specie differentes, nempe sacrilegii, parricidii, et homicidii : ergo idem continget, cum vult tres sacerdotes occidere : occurrunt enim ibi tria homicidia sacrilega numero distincta : et tam de fide est confitendum esse numerum peccatorum, quam species. Nec momenti, ut ratio ratjone u[bi]a sustinendum, quod ait

Leander loco cit. in priori casu non explicari totam speciem illius peccati, si aliqua malitia taceatur : in secundo autem explicari totum numero peccatum distincte quoad speciem, et confuse quoad differentiam numericam malitiæ. Nam contra est, quod hæc responsio petit principium, et non habet fundamentum : nam sicut ubi idem actus habet malitias specie differentes, nequii explicari ejus malitia specifica, nisi recensendo species; sic etiam ubi idem actus habet malitias diversas numero, non potest explicari malitia numerica, sive numerus malitiarum, et peccatorum, nisi referendo ipsas numero malitias, sive objecta, in ordine ad quæ desumuntur in æstimatione prudentum. Et sicut, qui voluit uno actu occidere sacerdotem, et patrem, si solum confiteretur sacrilegium, non confiteretur parricidium : ita qui voluit occidere duos sacerdotes, si confiteretur unum tantum sacrilegium, non confiteretur duo : et tamen duo confiteri debet, quia duo vere moraliter fuerunt in prudentum æstimatione.

Similiter, et a fortiori qui uno actu duos homines occidit, debet id explicare in confessione, ut jam superius ostendimus, et esse communem sententiam fateatur Leander ubi proxime quæst. 20, quamvis ipse uni Recentiori adhærens teneat contrarium *asque*, ut ipse loquitur, *probabiliter*. Sed nescimus quomodo æqualitas probabilitatis, minus autem securitatis datur inter sententiam duorum Recentiorum. et sententiam communem Doctorum. Pariter qui uno actu vult occidere Petrum cum tota sua familia, debet id explicare in confessione. Ita communis sententia contra prædictum Leandrum quæst. 23. Præterea, qui uno verbo infamat totam unam

familiam, aut plures personas, debet id explicite confiteri, quia ibi committit plures numero injustitias. Ita communis sententia contra Leandrum quæst. 21 et 25. Ulterius, qui unico actu habet molitiem recogitando plures religiosas, debet id in confessione explicare, ut tenet communis sententia contra Leandrum qu. 28. Denique, qui coram aliis turpia fecit, aut dixit, tenetur numerum personarum (quantum fieri possit) declarare in confessione : quia tot ille numero peccata scandalii committit, ut docet communis sententia apud N. Franciscum, cap. 8, punct. 4, num. 92, contra prædictum Leandrum disp. cit. § 5, qu. 8. Et hæc sufficiat collegissesatis obvia, ut lector facile possit ad similia inferenda se extendere, vitando, ut fieri oportet, laxitates conscientis noxias, quas in quibusdam offendet.

133. Fit tertio illum, qui ira correptas. eodem impetu absque morali interruptione, pluries aliquem appellat ebrium, aut quid simile, non teneri in confessione explicare vices, quibus eam contumeliam inculcavit. Quia omnes illæ non reputantur plura numero peccata ; sed idem numero moraliter in affirmatione prudenti propter continuationem ejusdem contumeliæ, et finem deprimendi proximum. Et ita sentiunt Navarrus, Covarruvias, Simancas, Henriquez, -Azor, Palaus, Salas, Fagundez, Diana, et alii, quos refert, et sequitur N. Franciscus cap. 8, punct. 4, num. 74. Ex eodem principio idem colligunt prædicti Auctores in similibus casibus, ut, si quis eodem impetu confirmare nititur aliquam rem, et repetit pluries juramentum falsum : committit non plura, sed unum perjurium, et sufficit pro confessione dicere falsum jurasse. Similiter qui in eadem rixa sæpius inimicum plagis effecit, non committit plura, sed unum peccatum numero, et sufficit confiteri se vulnerasse proximum. Quæ omnia solent confirmari ex cap. *Cum pro causa, de sententia excommunicationis*, in quo declaratur, quod propter verberationem Clerici factam in dormitorio, et continuatam per claustrum, non contrahitur nisi una excommunicatio ratione verberationis Clerici, quamvis non semel, sed pluries percussus fuerit : quoniam omnes illæ plures physice verberationes reputantur

tantur mora'iler una propter moralem continuationem, et notabilis interruptionis carentiam.

Major est difficultas, ubi quis non unam repetit contumeliam, sed inculcat plures habentes diversa significata, ut cum eodem impetu iræ alterum appellat furem, adulterum, homicidam, etc. Erunt ne plura peccata, et subinde in confessione explicanda ? Affirmant multi, et graves Auctores, Navarrus, Suarez, Salas, Layman, Filliucius, et apud N. Franciscum ubi proxime num. 75. Et moventur : quia tales contumeliæ sunt adeo distinctæ, ut differant specie non solum physice, sed etiam in genere moris : atque ideo consiliuntur peccata specificè diversa; quæ de fide est debere in confessione explicari. Negant autem alii nec pauciores, nec minus graves, Cajetanus, Molina, Reginaldus. Lugo, Dicastillo, et alii apud N. Franciscum loco cit. Et moventur eo fundamento, quod contumeliæ non differunt specie : habent namque malitiam ex eo quod lædunt proximum in fama, sicut furiam habet suam specificam malitiam ex eo, quod damnificat proximum in bonis fortuna? : ergo quibuscumque nominibus, aut modis fiat contumelia, est ejusdem speciei infimæ : sicut furtum est ejusdem speciei, sive auferatur aurum, sive plumbum, sive triticum : et consequenter sicut pœnitenti sufficit confiteri furtum in re gravi, non explicando, quæ illa fuerit ; ita pœnitenti satis erit confiteri contumeliam gravem proximo factam, licet non explicet voces, aut materiam eis expressas.

Unam, et alteram sententiam retulit N. Franciscus, et utramque censuit probabilem (quod nemo negare potest) sed neutram prætulit, pendulus, et anceps manens inter utramque. Et id ultro, facileque imitemur. Ceterum quia minus congruum semper censuimus in rebus adeo gravibus non revelare propriam sententiam ; ubi una ex relatis eligenda est, subscribimus cum N. Andrea tract. 13, de Restitut. cap. 4, punct. 2, nam. 12, qui ultra relatos pro illa recenset Solum, Banez, Serram, Tapiam, Prædom, Rebllum, Bonacinam, Dianam, et Trul'encl. Et probatur ratione desumpta ex D. Thom. 2, 2, art. 1, ubi diffinit «contumeliam esse dehonorationem ali-

» cujus per verba, quibus id, quod est contra honorem illius, deducitur in notitiam; » sed in hac denigra-tione honoris omnes contumeliæ conveniunt, cum sola differentia majoris, aut minoris excessus in læsione honoris : ergo omnes contumeliæ sunt ejusdem rationis essentialis, cum sola diversitate in excessu, qui speciem non variat, sed deservire potest ad aggravationem peccati intra eandem speciem. Ergo cum non sit de necessitate confessionis explicari circumstantias notabiliter aggravantes, sed speciem variantes, ut ex dictis dub. præced. supponimus : consequens fit pœnitentem suae obligationi satisfacere confitendo se proximo gravem contumeliam dixisse, licet illam non explicet, puta quod vocaverit ebrium, aut infamem.

134. Quamvis autem hæc doctrina ita in Animadversionibus communi se habeat, et opus non sit explicare contumelias, quippe, quæ specie, non distinguuntur ; nihilominus attendere oportet ad aliquas in particulari circumstantias, ex quibus non dubitamus obligari non semel pœnitentes ad majorem contumeliarum explicationem. Nam in primis cum proferantur a mulierculis, et personis vilibus, quæ plerumque nesciunt, quid dicunt, sed ira arreplæ ea omnia verba maledica vibrant, quæ, et quanto atrociora. et magis foeda ipsis occurrunt; minorem ingerunt dolorem, et quasi nullam infamiam ; quia tanquam falsa, el stulta, et solius iræ demonstrationes, assensum in audientibus non extorquent sed communiter contemnuntur : quamvis in proferentibus ob pravum inhonorandi affectum, si possent, peccata mortalia sint. At ubi a personis gravioribus proferuntur, gravius vulnerant, et vere magnam dehonorationem inducunt.

Rursus distinguendum est in ipsis verbis contumeliosis : nam aliqua repræsentant præcise defectum particularem, et proprium ejus, in quem dicuntur, ut cum quis alium vocat ebrium, stultum, aut susurronem : et hæc solum per se loquendo afferunt injuriam ejus contra quem dicuntur. Et quantum ad similes contumelias subscripsimus secundæ sententiæ: quantumcumque enim multiplicentur, sistunt in unanumero inhonoratione : neque enim occurrit caput, propter quod debeant specie, aut nu-

mero, aut circumstantia mutante speciem distingui : atque ideo sufficit contumeliam in proximum confiteri, abstrahendo ab inhonorandi modo. Sed contingit quandoque contumeliam in unum prolatam infamare plures, ut si quis Petrum appellaret Judæum. nam infamaret consanguineos; vel vocaret cornutum, nam infamaret uxorem ejus. Et quantum ad contumelias hujus secundi generis putamus explicandas esse in confessione : non quia mutant speciem; vere enim in eadem specie contumeliæ, quæ infima est, conveniunt, ut proxime statuimus : nec quia addant circumstantiam mutantem speciem; non enim addunt, ob eandem rationem ; sed quia important plura peccata contumeliæ numero distincta juxta numerum personarum, in quas infamia ex contumelia uni tantum dicta redundat. Unde, sicut ob hanc rationem, qui uno ictu decem interfecit debet exponere numerum occisorum ; et qui unico actu furatur rem pertinentem ad diversos dominos, ex quo quilibet notabiliter damnificatur, debet aperire illorum numerum; et qui coram aliquibus rem turpem fecit, aut dixit, debet explicare numerum personarum, quibus scandalum præbuit, et sic de aliis, ut supra expendimus ; quia in omnibus his, quamvis actio sit una physice, multiplicatur moraliter numero in ratione peccati secundum prædictam æstimationem : sic etiam in præsentī casu. licet contumelia uni tantum dicta fuerit, si tamen infamia ex illa proveniens extenditur ad alias personas, ut exemplis allatis sæpe contingere ostendimus, (præsertim cum persona gravis alterum vocat Judæum, aut Maurum,) licet illud verbum sit unum, infert tamen injuriam multis, ac proinde multiplex numero moraliter in ratione injuriæ, et contumeliæ erga diversas personas ; atque ideo illarum damnificatio, et numerus explicari, quantum potest fieri, debet in confessione. Et si confessarius de his inquirat, dubio procul debet pœnitens id aperire ; quia aliter nequit confessarius providum remedium tam in ordine ad pœnitentis culpam, quam aliorum satisfactionem. et debitam restitutionem consulere. Unde elucet discrimen inter hunc casum, et alium propositum n. 33, quod proferens uno impetu plures in eandem personam contumelias non solet commit-

tere nisi unicum peccatum consistens in una talis personæ dehonoratione, et vice versa proferens unicam contumeliam v. g. Judaisroi, committat plura numero peccata propter inultas numero injurias, quas multis uno uni dicto verbo infert, illius videlicet consanguineis.

135. Quæ de contumelia diximus, extendi debent ad detractionem, ut bene observavit N. Franciscus cap. 8, punct. 4, num. 75, ob similitudinem, quam habent: conveniunt enim in ratione inhonorandi proximum per verba ; sed differunt in modo ; nam ubi denigratio famæ fit coram ipso injuriato, est contumelia ; ubi autem fit in ejus absentia, et coram aliis, est detractio, quam proinde recte diffinivit D. Thomas², 2, q. 73, art. 1. esse « denigra-^{d. t m.} tionem injustam alienæ famæ per occulta < verba. > Et sicut omnes contumeliæ, licet plurimum materialiter differant. sunt ejusdem speciei in esse moris, quia conveniunt formaliter in propria contumeliæ ratione; sic etiam omnes detractiones sunt ejusdem speciei in esse detractionis, ob idem scilicet motivum, ut facile consideranti constabit, et recte expendit N. An-A&traidreas tract. 13, de Reslitut. cap. 4, punct. 5, § 1, n. 34, dicens esse sententiam communem. Unde colligit, et nos asserimus, quod per se loquendo non obligatur pœnitens manifestare in confessione materiam, in qua proximum sua detractione infamaverit : quia sive in hac, sive in illa detraxerint non induxit in linea detractionis novam speciem peccati, sed ad summum aliquam circumstantiam in ea specie notabiliter aggravantem. Sed tamen observan-^{Clwri.} dum semper esse posse contingere, quod w eadem detractione circa unum, injuria pluribus inferatur, ut si quis Petro detrahens dixerit esse Judæum ; infamat namque hujusmodi detractio non solum Petrum sed alios plures, aut pauciores juxta numerum consanguineorum : atque tot una detractione patiuntur injuriam, quot illa infamantur; et consequenter debent, quantum fieri possit, in confessione explicari, ut exponatur numerus peccatorum, et congruum pro satisfactione consulat confessarius remedium. Et hæc etiam applicanda sunt peccato judicii temerarii, quippe quod ad detractionem comparatur tanquam actus internas ad externum ; sicut enim de-

trahens

trahens infamat proximum apud alios, sic temere judicans illum infamat in mente, et apud se ; cum tamen proximus jus habeat conservandi famam apud omnes, et tamper judicium temerarium, quam per detractorem patitur injuriam. Eandem itaque resolutionem cum eisdem limitationibus temperandam. ac in contumeliis, et detractationibus in judiciis temerariis admitte-
 untinD, Thom. 2, 2, q. 60 et N. Andrea ubi proxime punct. 7, per tot.

Qsn. 136. Fit quarto eum. qui se jactavit, aut laudavit de aliquo peccato mortali, v. g. homicidio, aut fornicatione, et in hac jactantia peccavit mortaliter, debere explicare in confessione speciem peccati, de quo se laudavit. Diximus, et in *jactantia peccati mortaliter* : quia supponimus cum communi sententia non esse mortale per se loquendo laudare se de viribus, et dexteritate, quas ostendit in exercendo opus alias peccaminosum, puta mortem alterius in duello ; quia id non est approbare peccatum : sed virtutem naturæ, vel artis, quæ ibi splenduit. Cavendum tamen est. ne aliis detur scandalum, vel occasio faciendi similia : et nisi caveatur, erit peccatum mortale explicandum in confessione. His ilaque accidentalibus exclusis procedit consecrarium nostrum, quod etiam amplectuntur
 tRs. tur Lessius, Sanchez, Lopez, Rodriguez, ω-ñ Candidus, quibus relatis subscribit N. Francisco. ciscos ubi supra n.78. Et probatur ratione :
 u- quia peccata mortalia jactantiæ de operibus malis sumunt speciem ab eisdem operibus : ergo pro diversitate specifica prædictorum operum sunt ipsæ jactantiæ specie distinctæ ; sed de fide est species peccatorum debere in confessione explicari : ergo, qui se accusat de jactantia mortali, debet explicare opus, de quo se jactavit, puta adulterium, duellum, etc. aliter enim nequii speciem talis peccati aperire.

Nec momenti erit, si dicatur malitiam
 ^jactantiæ in prædicto casu sitam adæquate esse in captando gloriam de malefactis : quod autem hæc sint fornicatio, vel homicidium, vel furtum, etc. de materiale se habent ad propriam, et specificam jactantiæ maiiliam, alque rationem : sicut in peccatis contumeliæ, detractationis, et judicii temerarii proxime diximus. Nam contra est, quod approbans homicidium a se fac-

turn, et in eo complacens incurrit, aut repetit ipsam specificam homicidii rationem. et peccat specialiter contra virtutem prohibentem homicidium : et idem contingit in approbante fornicationem, et sibi in ea complacente, ut est communis sententia Doctorum apud Dicasilum in prædisp.9, 0 dub. 8, q. 8, a n. 509. Sed qui se jactat, v. g. de vindicta, quam de inimico sumpsit, aut de adulterio, quod post plures diligentias consecutus fuit, approbat non præcise communem rationem pravi operis, sed illas determinatas peccati species, et sibi de illarum patrione congaudet: tum, quia si res non ita se haberet, minime se magis jactaret in illis speciebus, quam in aliis : tum, quia omnes audientes se jactantem de illis, censent jactatorem approbare vindictam, vel adulterium : et hoc est commune hominum judicium, ubi similia audiunt ab amentibus his jactatoribus : ergo in prædicto casu non solum committitur peccatum in specie vanæ gloriæ ex malefactis, sed etiam peccatum in specie homicidii, vel adulterii cum contrarietate ad speciales virtutes, quibus hæc vitia opponuntur. Unde patet ad exemplum contumeliarum, vel detractationum. quo se protegebat effugium : nam. qui per eas alterum dehonorat, aut infamat, hunc præcise dehonorandi, aut infamandi finem intendit, ad quem consequendum de materiali se habet, quod utatur his, aut illis vitiis, quæ per verba repræsentantur, et quæ ipse minime approbat, sed magis objectat tanquam propudia omnino fœda, et proximum denigrantia. Qui Scmen-
 autem peccat mortaliter, dum se jactat de homicidio, et adulterio, etc. non solum trina* capiat gloriam per illa media, sed illa approbat, et in eis complacet, ut dictum est : unde incurrit easdem illorum peccatorum malitias, quæ sunt satis differentes.

Contrariam huic consecratio opinionem Diana defendunt Diana, Bassæus, Palaus, Lean-Baetæus, der, N. Gabriel, N. Antonius, et alii apud N. Fi anciscum ubi supra, num. 79. Principaliter autem eorum fundamentum est, quod jam præclusimus. Sed superaddunt non quamlibet virtutem prohibere jactantiam de vitiis sibi oppositis, sicut prohibet gaudium, desiderium, aut delectationem. Unde jactantia de peccato, quodlibet illud fuerit, solum prohibetur per se a virtute contraria vitio inanis gloriæ, cujus filia est

D. τ1» jactantia, ut cum D. Gregorio observat D. Thom. 2, 2, quæst. 132, art. 5 : ergo ex eo, quod quis se laudet de opere peccaminoso, non sequitur agere contra virtutem prohibentem illud opus; sed solum contra virtutem prohibentem vanam gloriam : atque ideo non infertur talem jactantiam contrahere malitiam propriam operum de quibus est, sed solam malitiam vanæ gloriæ per oppositionem ad virtutem, quæ istam prohibet. Celerum hoc motivum est satis leve: nam cum dicamus, et probatum sit in actu se jactandi, v. g. de fornicatione esse duas malitias specie diversas, alteram jactantiæ pertinentem ad vitium inanis gloriæ, et alteram fornicationis approbate pertinentem ad speciem ipsius fornicationis : consequens est ibi reperiri per se oppositionem ad duas virtutes specie diversas, quarum una prohibet jactantiam, et alia fornicationem : non enim minus pertinet ad castitatem prohibere turpitudinis approbationem, quam ejus desiderium, delectationem, et opus externum, ut statim magis constabit.

137. Inde sequitur et est appendix præcedentis corollarii,) consulentem alteri opus illicitum mortale debere explicare in confessione speciem peccati, de quo patrandum dedit consilium : et non sufficere, si dicat, Dedi consilium de peccato mortali faciendo, naio. Est communis sententia, et nullum vidimus, qui doceat contrarium, quamvis Medina 1, 2, quæst. 14, art. 6, aliquos suppresso nomine significaverit oppositum sentientes. Facile autem suadetur : quia consilium reducitur ad speciem ejus, quod consulitur : tum, quia est causa ejus : tum, quia specificatur a re, quam consulit, cum nullum habeat objectum immediatius : ergo ubi consilia sunt de peccatis, opus est illa specie distinguere, sicut et ipsa peccata, et consequenter, qui pravum consilium dedit, tenetur in confessione explicare non tantum pravum consilium in genere, sed etiam ejus speciem, sive materiam, quam consuluit. In pravo itaque consilio distinguenda sunt duæ malitiæ; una contra charitatem erga proximum, qua obligantur non dare illi occasionem peccandi : altera contra virtutem prohibentem materiam, quæ consulitur. Sicut proxime diximus de peccato mortali jactantiæ in homicidio, vel adulterio. Unde non satis consequenter j

procedit Leander, qui negans præcedentem nostram resolutionem, hanc præsentem vocat certissimam disp. 8, § 3, quæst. 13, sed parum refert.

138. Fit quinto, quod licet in peccatis odii, vel injuriæ proximi satis sit illa sub hac generalitate in numero confiteri ; nihilominus multoties necessarium est qualitatem proximi explicare : quia illa ex parte objecti addit circumstantiam mutantem speciem, quæ eandem in actum odii refundit. Sic docent communiter Auctores, et facile suadetur ratione simul, et exemplis. Nam in primis, odium filiorum erga parentes important malitiam non solum contra charitatem, sed etiam contra pietatem, et reverentiam ipsis debitam. Similiter odium parentum erga filios, præter communem rationem peccati contra charitatem erga proximum, includit etiam specialem malitiam impietatis contra amorem filiis debitum. Et idem dicendum est comparando avos, et ascendentes cum nepotibus, et descendentes, et vice versa istos cum illis : occurrit etiam eadem proportionabiliter ratio amoris, et turpitudine malitiæ in odio contrario.

Sed quantum ad injurias verbis, signis, aut factis exécutas est dispar ratio : et multo majora requiruntur in patre, ut agendo contra filium graviter peccet, quam a converso. Unde licet pater asperis, et contumeliosis verbis increpet filium, aut etiam percutiat, non semper est peccatum grave ob auctoritatem paternam, et potestatem corrigendi ; quin potius juste increpationes, et castigationes censentur, quæ nullam inferunt filio injuriam, aut infamiam in aestimatione communi. E converso autem filius gravissime peccat speciali peccato in confessione manifestando, si verba contumeliosa in parentes proferat; si percutiat, licet percussio sit levis in ratione nocimenti ; si deliberate elevet manum ad percutiendum ; si torvis oculis illos fere semper aspiciat, et aspere alloquatur Sunt enim hæc omnia (quidquid fuerit de interna dispositione amoris, vel odii) signa valde contraria amori, et *reverentiali*, quæ parentibus specialissimo titulo debentur, et propterea contrahunt gravem malitiam specie diversam *ab ea*, quæ reperitur in similibus demonstrationibus erga alios communes proximos, et extraneos.

Idem

Idem, et ob eandem rationem sentimus, cum filii detrahunt parentibus, et de illis temere judicant : nam injuria hinc orta induit specialem impietatis, atque irreverentia malitiam : et propterea in confessione non satis erit explicare numerum detractionum, aut judiciorum, sed opus erit dicere circumstantiam, quod fuerint contra parentes. Aliter diceremus de peccatis furandi, aut damnificandi in pecunia : quia in his non occurrit specialis parentum injuria, quam extraneorum : et ideo opus non est filium confitentem furtum explicare, quod illud commiserit in re patris : quin potius perse loquendo est circumstantia diminuens, propter communicationem bonorum, et inchoatum aliqua ratione dominium. Oppositum contingeret, si propterea parentes ad aegestatem redigerentur : quia tum filius id malum, per sua furta inducens ageret non solum contra communem aliis justitiam, sed etiam contra pietatem parentibus specialiter debitam.

Ex qua doctrina habemus idem dicendum esse, ubi similis conjunctio occurrit ; et ubi datur minor, requiri majus aliquid, ut odium, vel injuria contrahat malitiam specialem ; posse autem ita elongari conjunctionem. ut nullam addat circumstantiam specie diversam. Unde peccata odii, detractionis, et similium injuriarum inter conjuges existimamus regulanda fore sicut inter parentes, et filios, et sic explicanda in confessione : quia opponuntur specialis conjunctionis amor, quem servare inter se debent. Similia vero peccata commissa inter cognatos in gradu remoto non induunt circumstantiam specialem, et in confessione explicandam : quia talis conjunctio pro variandis injuriis quasi nihil reputatur, non minus quam apud extraneos. Ubi autem conjunctio est notabilis, et quasi media comparative tam ad parentes, et filios, quam ad extraneos, uti adest inter fratres, et sorores ; ibi requiritur malum multo gravius, quam inter parentes, et filios, ut det specialem malitiam oppositam amor fraterali. Unde quod frater fratrem pugno percutiat, aut ei dicat aliquam contumeliam, licet sit peccatum mortale, non confert distinctam specie malitiam injuriæ, nec opus est confiteri fuisse contra fratrem, aut sororem. Sed tamen posset dehonoralio ita augeri, ut speciem

differentem inducere necessario explicandam in confessione. In quantitate vero assignanda non possumus certam pro omnibus regulam assignare, quam deferendum plurimum esse prudentum arbitrio, qui facile dignoscent multa, quæ vel percutiendo, vel convitiando inter rusticos, et personas viles non ita graviter æstimantur, vehementiorem mercedem, et gravius motivum querimoniæ afferre inter nobiles, satis oppositæ charitati fraterali, ut si frater nobilis fratri aliam incuteret, si sororem turpi nomine dehonoreret : quia proinde censemus contrahere malitiam in confessione explicandam. Videantur Lugo Logo disp. 16, sect. 6, Dicastillo disput. 9, dub. 8, b0⁶c., L. quæst. 12, Bonacina disp. 5, q. 5, N. Franciscus loco cit. a n. 82. qui communiter observant hanc circumstantiam in odio, et injuriis non semel extendi ad alias personas, licet sanguine non conjunctas. Ut si quis insignem benefactorem suum, quem aliquando magis diligere debemus, quam fratrem carnalem, odio haberet, aut contumeliis, ac detractionibus inhonoraret : committeret namque præter injustitiam, speciale ingratitudinis peccatum. Si quis Patrem suum spiritualem, ac Prælatum, qui tam in spiritualibus, quam in corporalibus sedulam curam de illo gerit, non minus, sed magis, quam carnalis pater possit, odio, et injuriis prosequeretur. Si modo simili se gereret cum Rege illum suis detractionibus deprimendo, populisque representando contemptibilem, et exosum, quod pertinet ad crimen læsæ majestatis, et meretur gravissimam pœnam. Si quis offendant sacerdotem injuria redundante in dignitatem sacerdotalem, ut est percussio, vel aliud quid ex circumstantiis regulandum. Non enim omnia peccata contra sacerdotem commissa induunt circumstantiam variantem speciem, ut patet in furto rei pertinentis ad sacerdotem, et in detractione circa ejus mores, etc. ut videri potest apud relatos Auctores. Nobis namque sufficit aliqua ejusmodi attingere : accuratior siquidem multorum circa has circumstantias occurrentium discussio pertinet per se ad alios tractatus : et oppositus procedendi tenor cunctam Theologiam practicam in hac de Pœnitentiæ materia non sine vitio confusionis insarcinaret. Sed transeamus ad alia.

Il
i' >.

i' IS

sex». 139. fit sext0 jn peccatis camis,quotiescumque ex parte subjecti, cum quo vel opere, vel desiderio, vel morosa delectatione peccatur, datur aliqua circumstantia, qua? in ordine ad talem actum mutet speciem ; debere in confessione explicari : nam eo ipso in actu peccantis adest malitia specie distincta : et omnia in specie, et numero peccata mortalia debent confiteri. Doctrina hujus corollarii est communis, et certa, et satis constat ex principiis generalibus supra positis. Difficultas autem est in explicando, quoties occurrat circumstantia varians speciem in objecto, aut materia *circa quid* : quod est præsentis considerationis scopus. In quem non aptius collimare poterimus, quam descendendo ad particulares casus, et eorum resolutionem. non tam disputando, quam procedendo juxta communes certas, aut saitem securiores sententias. Qui ergo peccat cum fcemina habente votum castitatis, supra speciem luxuriæ incurrit malitiam sacrilegii. Similiter qui peccat cum muliei-e conjugata ; nam agit contra justitiam mariti. Et si ipse peccans fuerit ligatus voto castitatis, aut in statu matrimonii, debet id aperire : quia commisit duo sacrilegia numero distincta, operando contra proprium votum, et cooperando ad violationem alterius: et similiter agendo contra justitiam propriat? uxoris, et contra justitiam manti ejus, cum qua peccat. Quae satis constant ex jam dictis a num. 111.

In peccato bestialitatis non variatur speciesjuxta species bestiarum :quiaeorum diversitas physica pure de materiali se habet ad moralem specificam hujus peccati rationem accedendi ad naturam alienam. Sed si quis peccaret cum daemone cognito incubo, aut succubo, contraheret supra speciem luxuria? speciem superstitionis, et irreligiositatis ob societatem diabolicam in actu illo. In peccato sodomiae explicandum est, an fuerit cum masculo, aut cum fcemina, ut docet communis sententia conira Leandrum disp. 8, § 31, qui pro se solum allegat Cœleslinum : nam præter inordinationem quantum ad vas naturale, adest alia inordinatio specie distincta ob sexus unitatem, aut distinctionem. Sed quod, quis supercubans cum homine, sicut super mulierem polluat, non est circumstantia varians speciem mollitiei, aut pollutionis

cum alio. Unde opus non est explicare in confessione illum concubandi modum. Ceterum si ex parte alicujus adsit votum castitatis, explicandum est, quamvis unus, aut alius non polluat : quia violatur votum saltem per cooperationem,et tactus, ut tradit communis sententia, el oppo.-iti Hieronymi de Llamas abrasa fuit jussuul:i, Inquisitionis anno 1640.

Non est autem ita exploratum an in peccato nefando explicari debeat, quod quis fuerit agens, aut patiens. Affirmat cum Lugone Leander ubi proxime quæst. 6.cui ex parte agentis intervenit pollutio proprii, quæ non datur ex parte patientis. Et diversum peccatu mæst voluntarie pollui.vel cooperari a l pollutionem. Negat autem Diana cum multis 3 part, tractat. 4, résolut. 159, et 5 part, tract. 14, resolut.ÔG, putans utriusque peccatum pertinere ad eandem speciem. Et hoc nobis videtur probabilius: quia uterque se polluit illis infandissimis tactibus, et per accidens est, quod comparetur per modum agentis, vel patientis, sicut proxime diximus de super incubante viro sicut mulieri, et est communis sententia contre Llamas, et docet ipse Leander loco cit. q. 32. Similiter non ita convenit inter omnes, an copula fidelis cum infideli addat speciem. Negant namque Bonacina de Matrim. q. 4, punct. 15. cum Sylvio, Azor et aliis. Sed affirmant*.']'*. Sanchez lib. 7, de Matrim. disp. 5, Peirus de Ledesma q. 55, art. 4, dub. 1, Candidus disquisit. 24. art. 24, dub. 35, Lugo disp. 36, num. 337, et alii plures. Quibus subscribimus : nam illa circumstantia transfert peccatum in aliam speciem sacrilegii contra reverentiam Christianae religionis, ob quam Ecclesia prohibet matrimonium fidelis cum infidele. Unde etiam putamus esse circumstantiam variantem speciem, copulam baptizati catholici cum baptizata bæretica, aut Judaismum profitente : occurrit enim fere motivum, ut etiam vidit Candidus loc. cit.

140. Sed supersunt adhuc non pauca in hac non minus frequenti, quam molesta materia. Et communis Doctorum sententia est consanguinitatem, et affinitatem in gradibus impredientibus matrimonium esse circumstantiam in copula illicita, et aliis turpibus actibus, qna? specie differt a simplici fornicatione, et debet proinde in con-

fessione

fessione explicari. Quod verissimum apparet : nam affert circumstantiam incestus oppositam pietati, et reverentiæ observanda inter personas adeo conjunctas. Sed quæslionon levis occurrit, an consanguinitas, ei affinitas sint circumstantiæ specie divers®, et consequenter explicandae, ubi peccatum committitur inter personas uno ex illis modis conjunctas. Negant Bonacina, Lugo, N'aldus, Diana, et alii, referente, el subscribente Leandro ubi proxime quaesi. 35, quoniam causa prohibendi copulam tam inter consanguineos, quam mleraffines est eadem formaliter, nimirum vitare periculum incontinentiæ inter personas adeo conjunctas : ad quod de materiali se habet qualitas conjunctionis, sive oriatur ex sanguine, sive ex matrimonio. Sed asserendum est oppositum cum Martinez de Prado quæst. 2, de integritate ^{3k} ii. confess, dub. 2, num. 3, in respons. ad 4, et Navarro, Suarez, Vasquez, Valentia, Lessio, Palao, Granados, Trullench, Ochagavia, Fagundez, Dicastillo. et aliis, quos refert, et sequitur N. Franciscus cap. 8, quæst. 2, n. 31. Et probatur destruendo oppositum fundamentum : nam peccatum incestus consistit in violatione pietatis, ac reverentiæ debitæ inter personas valde conjunctas, ut sunt consanguinei, et affines ; sed prædicta conjunctio est diversa in specie, et multo strictior inter consanguineos, quam inter affines; siquidem illi sunt ejusdem sanguinis, atque ab eadem radice descendunt; affines vero solum habent conjunctionem mediatam, et per matrimonium : ergo incestus inter consanguineos distinguitur specie ab incestu inter affines. Ad eum plane modum, quo licet sacrilegium ex percussione sacerdotis, et sacrilegium ex copula cum sacerdote opponantur eidem religionis virtuti, nihilominus differunt specie ob diversos modos agendi contra illam. Necessarium itaque esiconfiteri, an peccatum incestus fuerit am consanguinea, an cum affine; illud namque non solum est gravius, sed specie diversum.

Nec refert, quod quidam opponunt D. Thom. docuisse contrarium 2, 2, q. 154, ari. 9, ubi inquit, « utrum incestus sit < determinata species luxuriæ? » Et affirmat. Objicit autem sibi hoc argumentum :

« In Decretis dicitur 16, q. 1, quod incestus

« est consanguineorum, vel affinium abusus; sed affinitas differt a consanguinitate: « ergo non est una species luxuriæ, sed « plures. » Cui ita occurrit : « Ad secundum « dicendum, quod persona affinis conjungitur alicui propter personam consanguinitate conjunctam. Et ideo quia unum est propter alterum ejusdem rationis, in a convenientiam facit consanguinitas, et a affinitas. » Ergo ex S. Doctoris sententia, incestus cum consanguinea, et cum affine sunt ejusdem specificæ rationis.

Id, inquam non refert: nam (omisso Saisfoci. Cajetano, qui ibidem docuit, quod intendit obiectio, licet observaverit circumstantiam consanguinitatis debere in peccato incestus confiteri ob notabilitatem malitiæ intra eandem speciei aggravationem) respondetur mentem, et intentionem D. Thom. eo loco fuisse, quod incestus sit species luxuriæ ab aliis distincta, puta fornicatione, bestialitale, etc. Sed minime asseruisse, quod sit species infima, aut non divisibilis in alias; sed magis significasse contrarium. Tum quia eadem quæst. art. 11, proponit similem difficultatem, inquirens : « Utrum vitium contra naturam sit « species luxuriæ? » Respondetque affirmative. Et tamen certum est non loqui de specie infima, sed subalterna continente species infimas diversas, utputa bestialitatem, sodomiam, mollitiem. Eodem itaque modo intelligendus est, cum loquitur de incestu, Tum etiam, quia si incestus, de quo agit loco objecto, esset species infima, non comprehenderet species incestus diversas : et tamen certum est D. Thom. illas comprehendisse, ut aperte constat ex resp. ad 3, ubi ait : « Dicendum, quod inD Th0. « commixtione personarum conjunctarum « aliquid esse, quod est secundum se accidens, et repugnans naturali rationi : « sicut quod commixtio fiat inter parentes, « et filios, quorum est per se, et immediata cognatio. Nam filii naturaliter a honorem debent parentibus. . . . Aliæ a vero personæ, quæ non junguntur per a se ipsas, sed per ordinem ad parentes, « non habent ita ex se indecentiam. Sed « variatur circa hoc decencia, vel indecentia a secundum consuetudinem, et legem « humanam, vel divinam : quia ut dictum « est, usus venereorum, quia ordinatur ad « bonum commune, subjacet legibus. Et

c ideo sicut Augustinus dicit 15, de Civit. « Dei, cap. 16, commixtio sororum, et iratrum, quanto fuit antiquior, compellente » necessitate, tanto postea facta est dam- » nubilior, religione prohibente. » Ubi liquet, quam diversas rationes recognoscat inter incestum cum ascendentibus, aut descendentibus, et incestum cum aliis personis aliter conjunctis : et inde convincitur, quod D. Thom. nomine speciei *incestus* in corp et ad 2, non intelligit infimam, d. Tho, sed subalternam. Tum denique; quia id adhuc evidentius constat ex opus. 12, art. 6, ubi inquit : Si vero speciem peccati exprimere non possit, nisi exprimendo personam, cum qua peccavit, puta si cum sorore concubuit, necesseest, exprimendo peccati speciem exprimat personam. » Supponit itaque incestum commissum cum sorore propria distingui ab incestu cum suæ conjugis sorore : et tamen sunt in eodem cognationis gradu cum sola distinctione penes consanguinitatem, vel affinitatem. Unde vel ob solam S. Doctoris auctoritatem propositæ jam resolutioni (alias etiam communiori, et veriori) subscriberemus.

141. Ex illa vero in genere proposita ad casus magis particulares descendendo, et illos in duas classes consanguinitatis, et affinitatis dividendo, quæ dixerimus de incestu inter consanguineos, applicanda intelligimus incestui inter affines, dummodosupponaturæqualitas in eodem gradu. Sed incestus inter consanguineos differt ex genere, atque ideo in specie ab incestu inter affines, ut patet ex immediate dictis. Unde absurdum putamus dicere idem specie peccatum esse, quod quis peccat cum sua matre, aut cum noverca, quod peccat cum uxore propria, aut cum sorore suæ uxoris ; et sic de aliis : sunt enim peccata plane diversa in specie, diversitate desumpta ab altiori. et universaliori radice jam assignata. Quo supposito dicendum est incestum consanguineorum in linea recta distingui specie ab incestu inter consanguineos in linea laterali, et transversali, et sic de aliis. Ita Lessius, Henriquez, Lugo, Palaus, cum quibus N. Franciscus ubi supra, et Leander q. 41. Quoniam longe majoris, et altioris ordinis reverentia debetur consanguineis in linea recta, quam aliis lateralibus, et transversalibus, ut ex se

Lessios,
Henriq
Luzo
Palaus,
Franc.

liquet, et tradit D. Thom. loc. cit. ex 2, 2. Sed in eadem linea recta non datur diversitas incestuum : unde opus non est declarare, quod mulier peccaverit, aut cum avo, aut pro avo, aut vice versa : quia ibi est eadem conjunctio, et eadem irreverentia, ut bene observat cum multis Leander q. 36, et 38. Dicendum etiam est (et in idem recidit) incestum cum consanguineis in linea recta distingui specie ab incestu cum consanguineis in linea laterali, etiamsi sint in primo gradu : atque ideo incestum cum matre esse diversum specie ab incestu cum sorore : et consequenter non sufficere dicere in confessione, peccavi cum consanguinea in primo gradu; sed addendum necessario esse, cum matre, aut cum sorore. Sic Sotus, Nngnus, Navarrus, Lugo, Valentia apud Leandrum q. 36, in 2 sententia et q. 37. Quoniam major reverentia debetur matri, quam sorori. Hinc eorum aliqui colligunt, et nobis non displicet inter consanguineos ejusdem lineæ rectæ debere explicari, an incestus fuerit cum matre, aut cum filia : quia filius in incestu cum matre peccat contra reverentiam matri debitam, quæ non ita occurrit in patre peccante cum filia. Sed aliunde pater peccat contra speciale debitum recte gubernandi filiam, nempe in castitate continendi. Ulterius dicendum est, quod facta comparatione inter consanguineos extra lineam rectam incestus cum consanguinea in primo gradu distinguitur specie ab incestu inter consanguineos in aliis gradibus : et subinde incestum cum sorore explicandum in confessione : quia in eo gradu primo datur specialis conjunctio fundans majorem reverentiam ad propulsandum fœdioris incontinentias periculum ex immediato inter fratres, et sorores convictu. Et ita (ultra Navarrum, Nugnum, Granados, Valentiam, et alios multos, qui sentiunt omnes gradus consanguinitatis impedimentum afferentes matrimonio, debere a pœnitente manifestari) docent Sanchez, Vasquez, Henriquez, Ortiz, Lugo, Trullench, et alii, quibus relatis subscribit Leander ubi supra quæst. 36, in tertia sententia. Sed quod soror sit ex utroque parente, aut ex uno tantam, nihil referi, quia non variat speciem, ut observavit Lugo disp. 17, n. 325. Denique sentimus, reliquos consanguinitatis gradus, sive impediant

diant, sive non matrimonium, non consiliare in incestu novam speciei circumstantiam : atque ideo opus non esse in confessione incestus explicare tales gradus. Et ita etiam consentiunt Auctores immediate relati quibus addimus Palaum, et Dicastillum, et eos referentem N. Franciscum loco cit. num. 32, in fine.

142. Et hæc omnia, quæ de incestu inter consanguineos diximus, applicanda sunt incestui inter affines : atque ideo, quod incestus cum noverca distinguitur specie ab aliis inter affines ; et similiter incestus cum sorore uxoris ; in incestibus vero inter allines in inferioribus gradibus non reperiri distinctionem specificam necessario in confessione explicandam. Quæ omnia collegimus ex communioribus, probabilioribus, ac securioribus Doctorum sententiis. Quod enim affirmat Delgadillo, cap. 17, dub. 64, n. 143, omnem incestum sive inter consanguineos, sive inter affines, sive in linea recta, sive in transversali, sive in primo, sive in quolibet remotiori gradu, non differre specie, nec addere circumstantiam specie diversam, et in confessione explicandam, apparet intolerabile : nam ut alia omittamus, incestus cum matre addit super alias speciem irreverentiæ in matrem, addit et speciem injuriæ gravissima» contra matris maritum, sive pater naturalis peccantis sit, sive non. Unde contra lucem, et inclinationem naturalem esse nobis videtur, quod non sit peccatum diversæ rationis peccare cum matre naturali, et peccare cum affine in secundo, aut tertio gradu : quin summa diversitas inter poenas, quibus hæc flagitia puniantur, satis manifestare videatur ipsorum peccatorum diversitatem. Et D.Thom. loc. cit. ex 2, 2, postquam dixit commixtionem aliquarum personarum esse insecundum se indecentem, et repugnantem naturali rationi, adjecit : « Sicut commixtio » inter parentes, et filios, quorum est per se, et immediata cognatio : nam filii naturaliter honorem debent parentibus. » Unde Philosophus dicit in 9, de animal. « quod quidam equus, quia deceptus fuit, » et matri commisceretur, se ipsum præcipit » pilavit, quasi præ horrore. Eo quod etiam » animalibus aliquibus inest naturalis reverentia ad parentes. » Sed tamen nullam impingere intendimus censuram tam

absone, ut nobis repræsentatur opinioni, eam relinquentes irrefragabili Ecclesiæ judicio.

143. Addimus pro omnibus incestibus hactenus relatis, et in nostra sententia specificè distinctis, illorum malitiam incurri non solum per copulam naturalem, sed etiam per coitum sodomiticum, sive sit masculi cum femina, sive cum masculo : et consequenter ubi istud crimen committitur inter consanguineos, vel affines, debere poenitentem explicare non solum sodomiam, sed etiam incestum, et intra genus incestus propriam illius speciem juxta regulas immediate præmissas. Hanc resolutionem, prout universaliter proponitur, negant Candidus disp. 24, art. 23, dub. 23, Azor, torn. 23, lib. 3, c. 18, et 22, « Diana 3 par. tract. 4, resol. 101. Bonacin. de Matr. q. 4, punct. 11, n. 7, et alii, qui licet concedant coitum sodomiticum habere malitiam incestus, quando fit inter consanguineos, aut affines vel in linea recta, vel alia in primo, et secundo gradu ; id negant in gradibus ulterioribus. et etiam in cognatione legali, vel spirituali, de qua statim. Sed nostra resolutio est communior, et probabilior : quam docent Sanch. lib. 9, de Malrim. disp. 56, Lugo disp. 16, n. 350, et Leand. pro eodem referens Sylvium, Graffium. et Trullench. Et probatur : nam qui tangit turpiter consanguineam, vel affinem in tertio, aut quarto gradu, aut cum ea se polluit, debet id explicare in confessione propter specialem incestus malitiam. ut est communis sententia apud Sanch. loco cit. Sed coitus sodomiticus est incomparabiliter turpior, et magis oppositus reverentiæ, quæ inter cognatos debetur, ut nemo negare valet : ergo talis coitus, ubi committitur inter consanguineos, et affines in quolibet ex gradibus prohibitis, inducit specialem incestus malitiam explicandam in confessione : ad quod nihil in ratione incestus refert, quod sodomia commissa fuerit inter personas ejusdem sexus, vel diversi, ut etiam patet in tactibus impudicis.

144. Venimus tandem (ut hanc de incestu considerationem absolvamus) ad cognationem legalem, et spirituales. Est autem legalis « propinquitus personarum » proveniens ex adoptione : » quæ consistit « in assumptione personæ » extraneæ in

« filiam. » Unde resultant tres species cognationis : prima quasi in linea recta inter adoptantem, et adoptatum : secunda in linea transversali inter adoptatum, et filios naturales adoptantis : tertia quasi affinitatis inter adoptantem, et uxorem adoptati, et similiter inter adoptatum, et uxorem adoptantis. Quaelibet autem harum specierum dirimit matrimonium inter praedictas personas legali cognatione conjunctas : non quidem jure divino, et naturali, sed positive canonico, aut etiam civili, scientibus, et non contradicentibus Pontificibus, ut docet communis, et certa sententia apud N. Andream tr. 9, de Matr. c. 12, punct. 3. Et quamvis aliqui DD. extendant hujusmodi impedimentum in recta linea usque ad quartum gradum descendendum ; nihilominus probabilius est in quacumque linea solum extendi ad primum injure assignatum, ut cum aliis resolvit N. Andreas loc. cit. n. 43, quoniam hujusmodi cognatio non impedit matrimonium jure naturae, sed positivo. Unde solum se extendit ad impediendum matrimonia eorum, qui in ipso jure positivo assignantur, et sunt existentes in primo gradu cujuslibet speciei cognationis legalis, ut assignavimus, et quod ad spiritua-

Cojaat n " nis- * Cujus descriptionis sensus haud obscure constat ex supradictis n. 122. Ad quas autem personas extendatur hujus cognatio spiritualis (matrimonium utique impediens) sublatis antiquis dispositionibus, ac introductionibus statuit, ac decrevit Concil. Trid. sess. 24, de Reform, cap. 2, quantum ad Baptismum his verbis : « Unus < tantum sive vir, sive mulier juxta Sacro-
« rum Canonum instituta, vel ad summum c unus, et una Baptizatum de Baptismo
« suscipiant : inter quos, ac baptizatum
« ipsum, et illius patrem, et matrem, nec
« non inter baptizantem, et baptizatum,
« baptizatique patrem, ac matrem tantum, c spiritualis cognatio contrahatur. » Et quantum ad Confirmationem his verbis :
« Ea quoque cognatio, quæ ex Confirma-
« tione contrahitur confirmantem, et con-
« firmatum, illiusque patrem, et matrem,
» ac tenentem non egrediatur : omnibus
« inter alias personas hujusmodi spiritua-

Connl.
Trill.

« lis cognationis impedimentis omnino
« sublatis. »

Hæc (quorum uberior, et accuratior notitia pertinet ad tractatum de Matrimonio) sufficiat delibasse hoc loco, ut resolutiones ad ipsum pertinentes subjiciamus. Tenendum itaque est cognationem legalem distinguere specie morali a cognatione naturali inter consanguineos, et affines : et subinde incestum contra cognationem legalem commisso distinguere specie ab incestu commisso inter consanguineos, et affines, et sic fore explicandum in confessione. Ita Paludanus, Azor, Lessius, Filiucius, quosha refert, et sequitur Trullench lib. 6, in'^^ Decalog. cap. 5, dub. 6, contra Sanchez^»! lib. 7, de Matrim. disp. 5, n. 10, Lugum disp. 16, n. 328, et alios. Et probatur ex dictis n. 140, nam habent radices valde distinctas, ut facile consideranti constabit, et declaratur in hunc modum : magis distinguitur cognatio legalis a cognatione inter consanguineos, et a cognatione inter affines, quam istæ duæ ultimæ cognationes inter se ; sed istæ distinguuntur specie propter differentes radices, ex quibus proveniunt; et propterea incestus inter consanguineos distinguitur specificè ab incesta inter affines, ut statuimus n. 140 : ergo idem a fortiori dicendum est de cognatione legali comparative ad cognationem inter consanguineos, et affines. Explicatur amplius: nam conjunctio inter consanguineos, et affines est naturalis, et fundata in ipso jure sanguinis, vel immediate, ut in consanguineis propter originem ab eadem radice, vel saltem mediate ob unionem per matrimonium, ut in affinibus : conjunctio vero legalis non est naturalis, cum contingat inter personas omnino extraneas, sed mere politica, introductaque jure Civili, non repugnante Canonico : atque ideo est multo inferior, quam illa : ergo pariter incestus inter personas conjunctas sola cognatione legali est diversa, et inferioris malitiæ, quam incestus inter personas conjunctas cognatione naturali consanguinitatis, vel affinitatis.

Unde a fortiori dici debet incestum inter personas conjunctas cognatione spirituali distinguere ab omnibus incestibus hactenus enumeratis, et subinde explicari debere in confessione. Quoniam praeter violationem conjunctionis, sive reverentiæ ob conjunctionem

tionem débitas, quæ invenitur in omni incestu, adest specialiter in isto malitia sacrilegii : eo quod prohibitio copulae inter conjunctos cognatione spirituali oritur specialissime ex reverentia ad sacramenta Baptismi, e» Confirmationis : contra quam agunt se stante tali cognatione, committentes. Et sic præter proxime relatos pro nostra sententia docent Sanchez loco cit. num. 9, Lugo loco cit. n. 333, Leander disp. 8, § 3, q. 47, et omnes, quos viderimus. Sed duo hic observanda sunt. Primum: in confessione incestus contra cognationem spiritualem opus non esse declarare, quod talis cognatio fuerit ex Baptismo, vel «Confirmatione; quia sunt ejusdem rationis. Secundum : cognationem legalem non extendi nisi ad unum gradum, primum utique in qualibet linea a jure assignatum, ul supra diximus : cognationem vero spiritualem extendi ad omnes personas assignatas in Concil. Trid. proxime relato, et consequenter copulam inter illas esse vere incestum. Sed opus sit præter incestum confiteri personam, sive gradum conjunctionis, existimamus determinari debere juxta superius dicta n. 141, nempe explicandum fore primum gradum, secus alios.

145. Fit septimo in peccatis blasphemiae explicandam esse qualitatem illius, et personam, in quam fit. Ratio est: quoniam hæc variant speciem peccati hujusmodi : sunt autem omnes peccatorum species in confessione explicandae. Ad cujus majorem lucem recolenda sunt, quæ diximus in tract. 12, de virtutib. in arbore prædicam. n. 17, nempe duas esse blasphemias : unam *specialiter* dictam, quæ vocatur *blasphemia in Spiritum Sanctum* : quia ponit directe obicem remissioni peccatorum, et gratiæ, quæ Spiritui Sancto appropriantur, et dividitur in varias species, desperationem, praesumptionem, etc. Et de hac blasphemia specialiter dicta, et ejus speciebus non agimus in præsentia: sed non pauca diximus in priori parte in Comment, ad art. 10, q. 84 el disp. 6, an. 150. Alia est blasphemia *generaliter dicta*, consistitque in derogatione excellentis alicujus bonitatis : quæ communiter fit verbis, aut aliis signis loco verborum, ut si quis diceret Deum esse crudelem, D. Petrum fuisse stultum, etc. Et de hac blasphemia est nobis sermo in

hoc loco : quæ habet specialem oppositionem cum fide, non quidem quantum ad internum assensum (quamvis illam aliquando habeat), sed quantum ad externam fidei confessionem, et reverentiam, quæ rebus sacris, et excellentibus in modo etiam loquendi debetur.

Hujus itaque qualitatem debere in confessione explicari ostenditur contra aliquos apud Leandrum disp. 8, § 3, q. 15, asserentes omnes blasphemias esse ejusdem speciei. Nam in primis blasphemia in Deum distinguitur specie a blasphemia contra creaturas quantumvis excellentissimas : tum quia excellentia Dei excedit infinite excellentiam creaturarum : tum quia hac de causa virtus, qua Deum colimus, nempe Religio, sive Latria, distinguitur a Dulia, sive virtute, qua Sanctos reveremur. Ergo qui blasphemavit contra Deum, non satisfacit dicendo in confessione blasphemiam, sed aperire debet quod contra Deum fuerit. Deinde blasphemia dicta contra B. Virginem Mariam distinguitur specie a blasphemia in alios Sanctos ob eminentissimum excessum, quo Mater Dei illos antecellit : unde cultus proprius illi debitus dicitur Hyperdulia. quæ a Dulia, sive communi in alios Sanctos cultu distinguitur, ut optime tradidit Angelicus Doctor 3 part. q. 25, art. 5, dicens: « Cum « B. Virgo sit pura creatura rationalis, « non debetur ei adoratio Latriæ, sed veneratio Dulia, eminentius tamen, quam « ceteris creaturis, in quantum ipsa est « Mater Dei. Et ideo dicitur, quod debetur « ei non qualiscumque Dulia, sed Hyperdulia. » Unde qui blasphemiam de B. Virgine loquutus sit, debet in confessione aperire. Pro quibus omnibus perfectius capessendis recolenda sunt, quæ late tradidimus tract. 21. de Incarnat, disp. 36, de adoratione Sanctorum, et specialiter dub. 3, de adoratione B. Virginis Mariae, quæ hic insinuasce sufficit. Denique blasphemiae in alios Sanctos, sive Angelos, sive homines, distinguuntur specie a blasphemia in Deum, et blasphemia in B. Virginem, et sic explicari debent, ul constat ex immediate dictis. Sed sicut excellentiae Sanctorum, quamvis satis inaequales, sunt ejusdem ordinis, et pertinent ad eandem Duliā : sic etiam blasphemiae contra eos prolatae, quantum est ab hoc capite, sunt

eiusdem speciei : quare satis est in confessione explicare blasphemiam in Sanctum, licet non explicetur, an fuerit homo, vel Angelus, Joannes, aut Petrus, etc. et hanc esse communem sententiam testatur N. Franciscus, cap. 8, punct. 4, n. 99.

ira**. Et hæc procedunt attenta sola diversitate personarum, in quibus blasphemiae proferuntur: unde consullo diximus: *Quantum est ab hoc capite*. Sed aliunde possunt ex aliis varias contrahere malitias specie diversas, et necessario in confessione explicandas. Primo : si contineat hæresim, ut si quis diceret Verbum Dei non esse proprie Filium Dei: nam præter blasphemias, et irrexerentia verba, proferret hæresim destruentem Mysterium Trinitatis. Hæresis autem addit speciem supra blasphemiam. Et quamvis deficeret assensus interior directe contrarius assensui fidei ; adhuc tamen blasphemia foret hæreticalis, et contra præceptum fidei, quo obligamur ad non asserendum, vel negandum exterius contra id, quod fides docet. Secundo; si procedat ex odio, ut cum quis, quod mala patitur, irascitur, atque in Deum, et Sanctos ejus assenliret eum esse crudelem, et istos nihil suis intercessionibus consequi : manifestum namque est odium addere speciem a malitia distinctam. Tertio; si adderet contumeliam, aut convitium attribuendo Deo, aut Sanctis res turpes. Quarto; si imprecaretur eis aliquod malum ut desarctationem, et nullum cultum. Quæ sunt perspicua, et suo pondere a præmissa resolutione descendunt. Videantur Sánchez in *Summa* lib. 2, cap. 32, Suárez de Relig. tom. 1. tract. 3, lib. I, cap. 6, Dicastillo in præf. disp. 9, dub. 8, Bannez et Aragon, 2, 2, q. 13, art. 10, Petrus de Ledesma tom. 2, tract. 1. cap. 9, concl. 5, et alii communiter contra Joannem Saneium disp. 6, q. 6, Leandrum disp. 8, § 3, q. 14, et aliquos alios Recentiores, qui vel negant, vel diminuunt obligationem confitendi qualitatem blasphemiarum contra Deum, ut si fuit, inquit Sanchez loco cit. « per vitam a Dei, vel pœnileal Deum, vel per membra a pudenda, etc. »

Oetara. 146. Fit octavo eum, qui relicta fide Catholica transit ad sectas reprobatae Judaismi, vel Paganismi, vel hæresis, teneri explicare in confessione ad quam ex illis falsis Religionibus transierit. Oppositum

cum paucis junioribus docet Diana l pari, tract. 7, quæst. 46. Sed nostram resolutionem defendunt satis communiter Doctores, ut statim constabit. Et probatur: nam illæ falsæ religiones, et infidelitates earum propria distinguuntur in specie intra genus infidelitatis, ut ex professo ostenditur tractat. 17, de fide, disp. 9, dub. 2, § 2, et docent D. Thomas, Cajetanus, Bannez, DT, Aragon. Martinez de Prado, Tapia, Arauxo. Tay, et alii ibidem relati. L'ndecum circumstantiæ mutantur speciem, debeant in confessione explicari, declarari ista debent: atque ideo non sufficit dicere apostasiam a fide Catholica, sed aperiri nitra debet infidelitas, vel Judaismi, vel hæresis, ad quam quis transiit. Et quamvis Suarez, Valentia, Lorca, et quidam alii negent distinctionem essentialem inter prædiclas infidelitates; nihilominus iidem Auctores observant prædictas infidelitatum conditiones debere in confessione explicari, quia sunt circumstantiæ notabiliter intra speciem aggravantes : quod etiam præmonuit Sanchez lib. 2, in Decalog. cap. 7, num. 57. Licet autem horum motivum sit infirmum apud nos, resolutio tamen placet, et potest aliter firmari : nam permissio, quod illæ tres infidelitates non distinguantur specie, nihilominus earum singulae amplectuntur ritus habentes malitias diversas in specie puta Judaismus malitiam superstitionis in Circumcisione; Paganismus malitiam Idololatriæ, Hæresis usum invalidi alicujus sacramenti, et sic de aliis : ergo qui transit ad falsas istas religiones, hæc omnia in earum professione complectitur, admittitque diversa specie peccata. Et consequenter non satisfacit confitendo præcise, quod deseruerit fidem Catholicam, sed explicare debet, ad quam falsarum illarum sectarum transierit, ut cum Lugo. Dicastillo, et aliis recte probat N. Franciscus loco cit. n. 100. § 10.

147. Tædet jam in tot corollariis adjust unam circumstantiam *Quid*, immorari, præsertim cum concernant materias adeo diversas, quæ ex una parte non videntur omittendae, et ex alia nequeant pro meritis hoc loco versari, sed debeant ad proprias sedes remitti. Et tamen adhuc, licet tumultuarie, addimus. Primo eum, qui uno actu vult non recitare Officium Divinum in uno mense, aut non jejunare in Quadragesima, debere id explicare in confessione

fessione

fessione, quidquid cum aliquibus dicat Leander ubi proxime quæst. 27. Nam licet ille actus sil physice unus, est tamen multiplex moraliter in aestimatione prudentium, liabetque tot malitias numero distinctas, quot sunt transgressiones, quas ex parte objecti voliti admittit. Et confirmari potest ex supradictis a num. 131, exemplo ejus, qui uno actu vult occidere decem homines, aut committere decem adulteria : nam committit decem peccata, et debet ea confiteri. Secundo eum, qui violat votum, quod juramento firmaverat, committere duo peccata specie diversa, et in confessione explicanda, ut docent Sanchez lib. 7, de Malrimon. disp. 27, et alii communiter. Quia licet votum, et juramentum pertineant ad eandem Religionis virtutem ; nihilominus important rationes specificè differentes : voti namque observatio debetur, ut servetur fides Deo debita; juramenti autem voto Deus invocatur in testem falsum. Unde consequens est violationes voti, et juramenti esse peccata specie distincta. Tertio maledicentem uno actu Deo, et duodecim Apostolis, et imprecantem malum Petro, et omnibus suis cognatis debere id explicare in confessione : quia committit peccata plura numero distincta in prudenti aestimatione juxta numerum personarum, quas maledictione offendit, ut patet ex dictis a num. 131, et docent Navarrus, Vasquez, Bonacina, Trullench, et alii communiter contra Leandrum disput. 8, § 3, quæst. 24, et alios paucos. Quarto illum, qui tria adulteria cum tribus mulieribus conjugatis commissis, satisfacere confitendo tria adulteria, et non obligari ad manifestandam conjugatarum, cum quibus peccavit numerum. (Idem colligendum est de fornicante cum diversis solutis.) Nam ibi non multiplicantur species peccatorum, sed præcise numerus : et hic satis declaratur dicendo tria adulteria. Et sic docent communiter Auctores, quos refert, et sequitur Leander ubi proxime quæst. 29. Et eadem ratione colligendum est non magis debere confiteri, qui decem feminas incitavit ad peccandum, quam qui unam decem vicibus provocavit, supposito, quod omnes sint ejusdem status, et conditionis. Quinto praelatum, aut dominum, qui subditorum, aut servorum correctionem, cum debebatur, omittit, non satisfacere, si in confessione

dicat se omisisse proximi correctionem, sed debere explicare proximi qualitatem : quia obligatio corrigendi proximum in genere solum oritur ex misericordia, aut charitate : sed obligatio corrigendi subditos, et servos perlinet etiam ad justitiam, et officium. Et ita observant Bannez, Suarez, Villalobos, et alii, quibus subscribit Leander ubi proxime quæst. 56. Et idem intelligendum est a fortiori de parentibus non corrigentibus filios delinquentes in re gravi.

§ in.

De circumstantia Ubi.

148. Hæc designat locum, ex quo peccata possunt depromere specialem malitiam. Et solet esse duplex : alter publicus, ut si quis fornicaretur in foro, et coram multitudine, quæ inde provocaretur ad malum : unde talis actus ultra speciem luxuriæ contraheret etiam malitiam specificam scandalii. Sed de hoc jam supra dictum est, et in sequentibus sermo redibit. Alter est Sacer, sive dedicatus Dei cultui : et de isto agimus in præsentia, ut videamus, an peccatis in eo commissis addat specialem malitiam, necessario in confessione exponendam. Communiter autem refertur, et refellitur sententia Joannis de Medina, qui codice de pœnitentia tractat. 2, quæst. 7, asseruit omne peccatum grave etiam internum in templo commissum habere ex loco circumstantiam irreverentiae, necessario in confessione explicandam. Et refellitur merito : quia onus gravissimum imponit absque solido fundamento. Deficit etiam in eo, quod imaginatur omne peccatum intra templum admissum esse contra reverentiam ipsi debitam : nam actus interni nullam indecentiam, vel offensionem afferunt loco sacro : quin etiam plura peccata excludunt ex parte objecti ipsum templum, ut patet in eo, qui alapa, vel alia gravi intra templum percussus statuit se vindicare non in templo ob reverentiam ei debitam, sed extra illud. Nec propterea negamus peccata in loco sacro commissas, nisi ignorantia, aut inadvertentia excuset, contrahere aliquam levem malitiam reducendam ad speciem sacrilegii, ut patet in nugis, et verbis otiosis in Ecclesia prolatis, et in

aliis similibus. Inordinatum namque apparet, quod locus dedicatus orationi, et adorationi Dei, peccatis committendis deserviat. Quamvis hæc magis in peccata externa, quam interna referri debeant.

Restrungendo itaque considerationem ad peccata gravia externa in templo commissa; quod ista graviter opponantur reverentiae templo debitæ, potest provenire ex duabus radicibus : in primis ex natura rei ob specialem oppositionem inter talia peccata, et sanctitatem loci : deinde ex præcepto Ecclesiæ graviter prohibentis aliquas actiones in loco sacro exerceri. Et quantum ad primum non dubitamus dari aliqua opera adeo prophana, et contraria reverentiae locorum sacrorum, ut ipso jure naturali, et independenter a jure positivo, contrahant in templo exercite specialem sacrilegii circumstantiam, quæ necessario in confessione explicari debeat. Quis hoc neget de eo, qui in templo copulam haberet cum meretrice : et de eo, qui jumenta, et sues introduceret in templum sicut in stabulum ; et de illo, qui stercora, et res fecidissimas congregaret in templo sicut in sterquilinio? Sunt ista adeo absona, et religioni templorum tam adversa, ut vel apud idolâtras censeantur sacrilegia gravissima. Forent itaque hujusmodi, quamvis non prohiberentur jure positivo Ecclesiastico : quin plurima illam prohibitionem non habent, quia ea non egent, ut facile discurrenti constabit. Sed dubium alias non est, Ecclesiam aliqua peccata specialiter prohibuisse intuitu loci sacri, ne scilicet in eo fierent, ejusque reverentiam violarent. Et quatuor principaliter esse observant communiter Doctores, ex variisque Canonibus deducitur. Primum homicidium, et gravis effusio sanguinis. Secundum voluntaria seminis effusio. Tertium est furtum. Quartum violatio immunitatis Ecclesiæ seu Templi. De quibus omnibus dicere curabimus, quæ oportet ad cognoscendum, quæ peccata in Ecclesia commissa contrahant novam circumstantiam sacrilegii specie, a peccato diversam, et in confessione declarandam. Quamvis non semel species ex loco sacro desumpta non sit circumstantia peccati, sed prima ejus species, quoties videlicet actus non habet aliunde malitiam, sed solum ex eo, quod solum fit in loco sacro contra prohibitionem Ecclesiæ,

ut aliqui declarant exemplis judicis exercentis actus judiciales (de se licitos) in ieropio : tum eorum, qui habent actum conjugalem (de se licitum) in loco sacro. In his enim, et similibus ratio sacrilegii non est circumstantia peccato addita, sed prima ipsa species peccati.

149. His suppositis, haud obscure colligemus ad hanc circumstantiam pertinentia discurrendo per illas quatuor classes proxime assignatas. Et quantum ad homicidium, et notabilem sanguinis effusionem, tenendum est, quod, ut sint actiones sacrilegæ, quibus violetur Ecclesia, debent esse actiones peccaminosæ, et in suo genere consummatae. Hinc, si aliquis se juste defendendo alium in Ecclesia vulneret cum notabili sanguinis effusione, ac denique interficiat : non propterea dicetur violator Ecclesiæ, vel homicida sacrilegus, ut docent Victoria in summa num. 99, et alii communiter : nam cum illae actiones non fuerint peccatum nequeunt esse sacrilegium. Et similiter ; si effusio sanguinis non sit notabilis, et simul injuriosa, non violat Ecclesiam, nec ex vi hujus contrahit malitiam sacrilegii : ut si joco contingeret, licet foret magna ; vel in parva quantitate ut in aliquibus guttis e naso, licet esset injuriosa, ut resolvunt Navarrus, Sylvester, et alii communiter apud Leandrum disp. 8, § 4, q. 7. Pariter ; si quis alium in Ecclesia graviter percuteret, absque morte tamen, et notabili sanguinis effusione, non violaret Ecclesiam, nec ex vi hujus esset sacrilegus : quia jura loquuntur determinate de homicidio, et sanguinis effusione ; et trahi non debent ad hunc tertium, et diversum casum in eis non expressum, ut bene observant Lugo disp. 16, num. 468. Denique, nec violator Ecclesiæ in hoc sensu est, qui existens intra Ecclesiam telo, aut sclopeto occidat alium existentem extra Ecclesiam : quia actio occidendi non consummatur in Ecclesia, sed extra illam, et tamen jura loquuntur de homicidio, et sanguinis effusione, quæ in Ecclesia fiant, cujus oppositum dici deberet, si vice versa existens extra Ecclesiam alium occideret in ea existentem, ut cum aliis notat Leander ubi proxime quæst 8. Et hæc omnia, ut saepius indicavimus, accipienda sunt attentis juribus ab Ecclesia statutis. An vero prædictæ actiones sint alias

DISP. VIH, DUB. V.

alias jure naturali prohibitaë, et sacrilegaë ob irreverentiam in locum sacrum, alia est difficultas, de qua infra num. 152. Et similiter accipi debent, ubi prædictæ actiones sunt publicæ : de his namque loquuntur jura non se extendentia ad occulta crimina. Sed utrum eadem actiones occultæ factæ incurrant nihilominus malitiam sacrilegii, concernit distinctum dubium. n. 151 dicendum.

ISO. Veniamus ad aliam classem peccatorum luxuriæ, quibus violatur Ecclesia (circa quæ ne erremus, aut alios in errorem trahamus, resolutiones accipiendæ sunt cum limitatione, et cautionibus immediate præmissis). Fit autem prædicta violatio (peccatum necessario in confessione explicandum) per non occultam seminis effusionem, atque ideo per copulam carnalem. Et quod ad istam attinet, extenditur etiam ad conjugalem, nisi contingat conjuges esse in Ecclesia reclusos per longum tempus, quod aliqui determinant ultra quatuor dies, ut cum Petro de Ledesma, Candido, Sanchez, Suarez, et aliis satis communiter resolvunt Bonacina, q.4, (de Matrim, punct. ult. Et N. Andreas de Matrim. cap. 15, punct. 5, num. 66. Quod vero pertinet ad seminis effusionem, intelligendum est cum ea proprietate, quam istæ voces significant, et non pro qualibet minima decisione humoris, ut videri potest apud Leandrum loco cit. quæst. 10. Et hæc duo præcise sunt, per quæ accedente notorietate. in genere luxuriæ violatur Ecclesia. Unde fit per solos aspectus, aut natos libidinosos, et confabulationes inhonestas non committi istud peccatum violationis. Similiter nec per tactus leves manuum, aut pectoris. Denique nec per tactus omnino impudicos in partibus inhonestis, modo non sequatur pollutio notoria, ut cum Sanchez, Navarro, Lugo, Diana, et aliis pluribus tradit Leander disp. 8, § 4, quæst. II, et 12, 13. In quo tamen minime probamus, quod hæc tradat in genere, et absque aliqua distinctione concludendo similia peccata in loco sacro commissa non inducere circumstantiam sacrilegii, nec esse necessario declaranda in confessione quantum ad eam circumstantiam : quod non aliunde probat, nisi ex non violatione Ecclesiæ secundum jura, quæ fatemur non extendi ultra voluntariam, et notoriam se-

minis effusionem. Sed procedit diminute, et præstat occasionem errandi, et non confitendi, quæ confiteri ex necessitate debent. Nam quidquid fuerit de dispositione juris positivi (quam supponimus) possunt aliunde actiones indecentes in loco sacro prohiberi jure naturali, ex ipsomet Leandro statim videbimus : atque ideo quamvis non inducant violationem loci sacri, secundum quod jura præscribunt, possunt contrahere malitiam gravem sacrilegii in locum sacrum, ut num. 148 exemplis ostendimus. Quare pro accuratiori præsentis materiæ resolutione (antequam ad alias duas classes violationis Ecclesiæ descendamus), oportet duas graves difficultates breviter superare.

151. Prima est, an quando crimina hac-opimo. tenus relata, homicidium, effusio seminis, copula carnalis, et sanguinis effusio, fiunt occulte, sive quando non sunt notoria, sint vere sacrilegia, debeantque consequenter, ac necessario in confessione explicari ? Navam Negant Navarros cap. 27, num. 230, Vasquez 1, 2, disp. 98, Basilius Pontius lib. 10, de Matrim. cap. 10, Rodriguez, Naldus, Azor, Coninchus, Toletus, Graffius, et alii plures, quibus relatis subscribunt Diana part. 1, tract. 11 résolu. 31, et Palaus tractat. 11, disp. unica, punct. 1. Molj, nm Moventur : quia ea sola peccata Ecclesiam polluant, atque subinde habent speciem sacrilegii, necessario in confessione explicandi, quæ impediunt, ut divina in Ecclesia celebrentur; sed per sola crimina relata, ubi sunt notoria, impeditur Ecclesia a divinorum celebratione ; secus autem ubi sunt occulta, ut est concors Doctorum sententia : ergo talia peccata, ubi occulte committuntur, non polluant Ecclesiam, nec inducunt circumstantiam sacrilegii in confessione explicandi. Confirmatur primo: Contingit quia quod Ecclesia polluat, et in ejus pollutione committatur sacrilegium, non provenit ex jure naturali, aut divino, sed ex solo jure Ecclesiastico : atque ideo extendi non debet ultra expressam hujus dispositionem : constat autem istud exposcere notorietatem prædictorum criminum : ergo ubi talia crimina sunt occulta, nec polluitur Ecclesia, nec sacrilegium committitur. Confirmant secundo : nam reverentia locis sacris debita consistit in horni-»' 2. num opinione, sicut et fama : atque ideo

sicut homines non fiunt per sua crimina infames nisi talia crimina hominibus innotescant ; ita irreverentia non irrogatur locis sacris per crimina in eis commissa, nisi de criminibus publice constet : ergo ubi occulta sunt non inferunt irreverentiam locis sacris, nec sibi afferunt malitiam sacrilegii.

Verier
seaicn- Sed affirmans sententia est verior, securior, et communior ; quam docent Sylvester verbo *Debitum* num. 5, et verbo *Consecratio*?, num.5, Petrus de Ledesma quæst. 64, art. 7, conci. 1 et in Summ. cap. 20, de £^71 Eucharist. Candidus disquisit. 24, art. 23, T«reJ' 38, Raphael Torre 2, 2, q. 99, art. 2, Conn. disp. 7. Castro lib. 1, de potest, legis pœnalis cap. 7, docum. 2, Covarravias de sponsal. part. 2.cap. 7, § 2, Sanchez lib.9, Sawhe2.de Matrimon. disp. 15, Saarer turn. 1, de Swrvz Relig. lib. 3, cap. 7, et 3 part, quæst. 83, art. 3, disput. 81, sect. 4, § 2, Henriquez lib. 9, de poenit. cap. 27, num. 5, et lib. 1E Matrimonio cap. 26, num. 4, Leander disput. 8, § 4, q. 9, Emmanuel disput. 3, quæst. 16, num. o30, Lessius, balas, Sate Fagundez, Castro Palao, Bonacina, Lugo, Logo, Trullench, et alii plures, quos reierunt, Fraj» et sequantur N. Franciscus cap. 8, punct. 0ib rki. Andreas,4-nam' Gabriel disp. 8, quæsit.1, N. Antonius disp. 8. sect. 3, num. 563, et N. Andreas disp. 15, de Matrim. cap- 15, punct. 4, num. 65. Probatur destruendo oppositam fundamentum : nam per hujusmodi peccata, licet occulte fiant, polluitur Ecclesia, et gravem subit irreverentiam : ergo talia peccata licet occulta sunt sacrilegia contra locum sacrum, et debent in confessione at talia manifestari. Consequentia patet. Et antecedens suadetur. quia hoc ipso, quod prædicta crimina, licet occulte facta diffamentur vel in confessione rei, vel per alium, qui in occulto positus illa vidit,incipit Ecclesia esse polluta etiam apud homines, ita ut in illa non possint celebrari divina, ut statuitur in cap. *Significasti* de adulteriis ; atque pollutio non contingit per supervenientem confessionem, tesianimonium, aut diffamationem ; nec horum aliquod est sacrilegium : ergo supponebatur polluta ex vi illorum criminum licet occultorum.

Hen
Henng
Lland..
Ennean,
Lesstns,
Sate
Logo,
Fraj»
0ib rki.

Batio.

æañior. Confirmatur : nam eo ipso, quod Ecclesia censeat aliqua crimina habere, oppositionem cum reverentia debita locis sacris,

et idcirco illa in eisdem facienda prohibeat ; omnes prudenter intelligunt esse irreverentias, et sordidationes loci sacri : ergo sive fiant publice, sive occulte, et sive in notitiam publicam veniant, sive non, graviter offendunt reverentiam locis sacris debitam, incurruntque proinde sacrilegii malitiam. Explicatur amplius: nam ut recte vidit Dicastillo 'licet unam,et alteram opinionem problematic sustinens) disput. 9, dub. 8, quæst. 1, num. 661, non ideo templum censetur maculatum, quia Ecclesia prohibet sacrificia, et officia divina in eo exerceri ; sed vice versa ideo ista prohibet in aliquo templo fieri, quia templum pollutam est per aliquod peccatum loci sanctitati, atque reverentiæ oppositum : sensit ergo Ecclesia tale peccatum esse ipsam maculam, sordidationem, et pollutionem templi. Ergo tale peccatum, sive occulte, sive publice fiat, importat malitiam sacrilegii contra templum : quamvis Ecclesia, quæ de occultis non judicat, exposcat notorietatem peccati, ut declaret templum esse pollutum, et in eo interdicat divina officia. Per quæ satis ad motiva contraria : sed, ut illa in particulari evidencias dissolvantur, versari debet secunda difficultas.

152. Est autem hujusmodi, an dentarii aliqua peccata, quæ seclusa speciali Ecclesiæ prohibitione habeant malitiam sacrilegii ex circumstantia loci sacri, in quo fiunt ? Prima sententia id affirmat generaliter de omnibus peccatis, quam docent Joannes de Medina relatus, et rejectus^ num. 178. Secunda id in universum gat,non aliam sacrilegii malitiam admittens ex circumstantia loci sacri, quam illam, et in illis casibus, quam in quibus jura declarant Ecclesiam pollui, et interdicat propterea in ea celebrari divina. Ita Vasquez, Basilus, et alii ex relatis pro^a prima sententia num. præced. Tertia, cuijo^l subscribimus, docet aliqua peccata ob specialem sui fceditatem, et oppositionem cum sanctitate loci sacri, habere ex natura rei, et antecederet ad prohibitionem Ecclesiæ, sive præcisive a tali prohibitione, malitiam sacrilegii, si in loco sacro exercean- tur. Sic docent communiter Auctores pro secunda opinione num. præced. relati : quibus addimus Sylvium 2, 2, quæst. 144, art. 10, in fin. Tancredum, 2, 2, disp. 4, quæst. 2, dub. 3.

S dub. 3, num, 42, Pitigianum in 4, distinct. hi. < 17, quæst. unica, art. 5, circumstantia *Ubi* Mω inline. Orliz in Summa notab. 5, circ. 6 a is PræceP, llnl> et alios apud Dianam 1 part. tract. 7, resol. 25, Molinam tom. 2, de Justil. disp. 344, Dicastillum disp. 9, dub. 8, quæst. 2, et N. Antonium disp. 8, sect. 3, § 2, num. 566. Et probamus : nam istimet actus, propter quos Ecclesia declarat locum sacrum pollui, habent ex natura rei, supposita templorum institutione, notabilem oppositionem cum reverentia illis debita : et propterea Ecclesia illos in loco sacro interdicat : ergo etiam exclusa tali prohibitione ex jure positivo, illam haberent contra jus naturale, atque ideo semper forent sacrilegia contra reverentiam debitam loco sacro. Sicut etiam furtum prohibetur legibus juris positivi ; et tamen licet non darentur tales leges foret contra jus naturale, et retineret eandem specificam malitiam.

afi C°nfirmator : quia sunt aliqua adeo fœda, et opposita institutioni, et reverentiae templorum, ut quilibet prudenter judicet summam per illa injuriam templis, et Deo, qui in eis colitur, irrogari : ergo quamvis de illis non detur specialis aliqua prohibitio per Ecclesiam, aut jus positivum, sunt ex ipso jure naturali prohibita, et peccata sacrilegii. Consequentia palet ; et antecedens constat exemplis tum propositis num. 14', tum aliis, quæ aliqui Auctores expendunt distincta ab eis, per quæ de facto templum polluitur juxta statutum Ecclesia?, et quæ nemo negat esse sacrilegia. Antonius adhibet exemplum ejus, qui in templo sua verenda ostenderet mulieribus; et qui in templis nostris offerret incensum idolo. Lugo, et Dicastillo ejus, qui ibi repræsentaret, aut repræsentare faceret comedias lascivas, aut coram multis proferret verba nimium impudica, et provocativa. Molina, et alii ejus, qui in templo faceret negotiationes profanas, et mercatum publicam : quod confirmant ex facto Christi Domini, Joan. 2, 2, ejicientis ex templo ementes, et vendentes. Et similia facite quis imaginari potest, ex quibus sanctitas loci sacri enormiter offendatur, et grave committatur sacrilegium. Quæ autem sint ejusmodi non possumus certo regula diffinire, cum dependat ex multis necessario in casa particulari perpendendis; sed prudenti

judicio relinquendum est, ut visum fuit Suario loco cit. ex lib. 3, de Religione, qui tamen sentire videtur omnes tactus impudicos in Ecclesia exercitos esse sacrilegia : sed addit non idem fortasse esse de turpi aspectu, aut levi verbo, quando in transitu, et sine notabili mora, et scandalo fiunt.

Hinc convelluntur objecta pro prima $\theta^{\tau\theta}\backslash$ opinione relata num. præced. Ad argumentum neganda est major : nam præter peccata, obquæ in templo commissæ prohibet Ecclesia, quod in eo sacrificia et officia celebrentur, sunt alia plurima, et quandoque graviora, quæ templum fcede commaculant, et sunt vere sacrilegia, ut constat ex dictis. Quod autem ad illam quasi pœnam, et pro fidelium in templum reverentia prohibitionem, Ecclesia assignaverit quaedam crimina, et non alia quam notoria; non provenit ex eo, quod in eisdem etiam occultis, et in aliis gravioribus non reperitur eadem species sacrilegii, et oppositionis in reverentiam locis sacris debitam ; sed quia noluit, quod celebratio officiorum, et oblatio sacrificii toties impediantur, et plane frequentissime, quoties peccata contra reverentiam loco sacro debitam committerentur : urgeret namque istud in non leve fidelium detrimentum. Sed satis providit id applicando certis criminibus, bisque notoriis, ut pertinebat ad fidelium instructionem, et scandala propulsanda. Ex his enim, quæ in illis criminibus contingunt, facile intelligi potest aliis similibus pollui templum, et sacrilegium committi. Nam, ut diximus, non quia Ecclesia prohibet officia in templo, in quo illa commissæ sunt, templum fit pollutum ; sed e converso quia pollutum supponitur per crimina in eo commissæ, Ecclesia declarat illum pollutum, et interdicat officia.

Unde ad primam confirmationem negamus majorem : nam templum aliquibus criminibus ejus reverentiae oppositis pol-“»tio 1 lui, et notabiliter offendi, provenit ex ipso jure naturali dictante reverentiam loci sacri, et prohibente ejus profanationem. Ad Ecclesiam autem pertinuit declarare, in quibus casibus quantum ad forum externum templum debeat reputari pollutum. Et sicut declaravit certa crimina, potuit declarare omnia in quibus major, aut æquivalens indecentia contra templum reperitur, et sunt ut talia jure naturali prohibita.

Sed ut non fecerit motiva habuit proxime assignata. Quare ad secundam confirmationem negari debet antecedens : nam propria, et primaria templi reverentia non consistit in hominum opinione, sed in eo, quod illam fundat, nempe templum esse locum sacrum, hoc est erectum, ac destinatum ad Dei cultum, ut merito proinde appelletur domus Dei. Unde sive irreverentia contra illud commissa sit notoria, sive non ; injuriam illi infert pertinentem ad speciem sacrilegii : sicut contingeret in utente occulte vestibus sacris ad usus profanos ut Alba loco subuculæ. Deinde permissio utcumque antecedenti, nihil illa confirmatio evincit, sed magis destruitur ipso exemplo in sui patrocinium allato : nam etiam homines solent contrahere infamiam, priusquam de infamia notentur, vel habeantur ut infames. Sic etiam committens in occulto sodomiam, aut hæresim, aut crimen læsæ majestatis, infamiam incurrit. et infamis in se est. Et ubi hæc crimina innotescunt, incipit non quidem esse; sed manifestari, quod erat. Id itaque similiter contingit in aliquibus criminibus commissis in templo, et ejus reverentiae jure naturali contrariis : polluant namque, et infamant de se templum, licet occulte fiant; et ubi in lucem aut notitiam prodeunt, manifestatur templum fuisse pollutum, et injuriam passum. Quis autem reputetur locus sacer in ordine ad hanc sacrilegii circumstantiam num. 156 dicemus.

153. Sed veniamus ad tertiam classem ex assignatis num. 148, furtum scilicet, quod ab hac etiam parte inducere solet speciem sacrilegii. Et regulam, quando id contingat, desumunt communiter Theologi, et Canonistæ ex textu in cap. *Quisquis inventus*, 17, punct. 4, in quo Papa Joannes VIII statuit committi sacrilegium in furto, cum aufertur *sacrum de sacro*, vel *non sacrum de sacro*. Ex qua determinatione constat absque controversia apud omnes, cum, qui furatur *sacrum de sacro*, ut cum ab Ecclesia surripit calicem, ornamenta sacra, imagines sacras, etc. committere sacrilegium: nam, cum ex prædicto canone doceamur aliquod furtum esse sacrilegium ; nulli id aptius, aut evidentius convenit, quam illi, quo res sacra aufertur a loco sacro : intervenit enim circumstantia *Quid* ex parte rei ablata, et circumstantia *Ubi* ex

parte loci, unde nufertur. Sed non ilaexploratum est, an ibi occurrant duo sacrilegia, et sint necessario explicanda in confessione. Negat cum Fagundez Diana part, tract. 7, résolut. 22, dicens sufficeret, pœnitenti, quod confiteatur unum furtum sacrilegum. Contraria tamen sententia est, ut verior, et longe communior : quia sacrilegium circa locum sacrum differt specie a sacrilegio circa res sacras, sicut specie differt a sacrilegio circa personam sacram: ergo sicut foemina habens in Ecclesia copulam carnalem cum sacerdote, præter peccatum luxuriae committeret duo sacrilegia; unum peccando in loco sacro, et aliud peccando cum tali persona : sic etiam qui furatur calicem ab Ecclesia, ultra peccatum furti committit duo sacrilegia. unum contra rem sacram, quam surripit, aliud contro locum sacrum ex quo, et in quo furatur. Ita Suarez loc. cit. cap.5, Lugo disp. 16, num. 471, Lessius, Filliucius, Alcozer, et Trullench, quibus relatis subscribit? Leander disp. 8, § 4, quæst. 22, Delgadill. feat cap. 17, dub. 76, num. 178. Et tam resolutio, quam ejus fundamentum continent doctrinam D. Thomæ, communiter receptam inter Theologos, 2, 2, quæst. 99, art. 3, ubi inquit : « Utrum species sacrilegii distinguantur secundum res sacras. » Et distinguit inter personas sacras, et loca sacra, et alias res sacras a personis, et locis distinctas, ut sunt sacramenta, reliquiae, et ornamenta Ecclesiæ : atque sacrilegia, quæ contra prædicta committuntur, specie distingui includit : nam in tribus invenitur sanctitas diversæ rationis, aut speciei intra genus sanctitatis : « et ideo, inquit, secundum diversam rationem sanctitatis rerum sacrarum, quibus reverentia exhibetur, necesseest, quod sacrilegii species distinguantur. »

Ex qua doctrina facile colligitur decisio alterius difficultatis, an videlicet qui rem sacram furatur de loco non sacro, v. g. calicem consecratum de domo sæculari, committat sacrilegium, debealque illud in confessione furti explicare ? Sunt qui respondeant cum distinctione, esse sacrilegium, et necessario confitendum, si calix sit Ecclesiæ. cui propterea inferatur injuria ; secus autem si Ecclesiæ non sit, sed pertineat ad saecularem. Pro qua sententia referuntur Lublinus verbo *Sacrilegium*, num. II,

nuip. 11, et Lopez l part. cap. 33. Sed iwj, ciiuscumque fuerit, est falsa, et contra communem, quam docent D. Thomas loco sani cil. Navarrus, Henriquez, Fagundez, Graftms.fius, el alii apud Leandrum ubi proxime quæst. 21. Nam independenter ab eo, quod sw. calix consecratus, sit, vel non sit proprius Ecclesiæ, est res sacra, et contra reveren-
 “s^Jiam rei sacræ debitam agitur, ubi in ea,
 *'. et de ea furtum committitur : fit enim sacrilegium, quoties res sacra irreverenter tradatur, ut proxime vidimus ex D. Thoma. Adde Pontificem in canone relato asserere sacrilegium in furando *sacrum de sacro*: qui est casus præsens : et tamen non distinguit, ad sacrum pertineat ad Ecclesiam, vel non : unde nec oportet nos ita distinguere. In quo non immoramur : præsertim cum tale sacrilegium non pertineat ad circumstantiam *Ubi*, de qua modo agimus, sed ad circumstantiam *Quid*, de qua jam egimus § præced.

154. Regrediendo itaque ad hujus loci propria, non solum committitur furtum sacrilegum, furando *sacrum de sacro*, sed etiam *non sacrum de sacro*, ut Pontifex loquitur in cap. citato, et observant communiter Canoniste Menochius, Fusios, Farinacius, Decianus, et alii plurimi apud N. Franciscum cap. 8, pun. 4, num. 103. Sed dupliciter potest contingere, quod res profana, sive *non sacra*, quæ furto aufertur, sit in loco sacro : primo ; si in .-ta, depositum, pignus, aut custodiam Ecclesiæ tradatur : secundo omnino materialiter, et per accidens , ut marsupium divitis orantis, aut dormientis in templo. Et in priori sensu communis sententia docet, quod, si res non sacra auferatur de loco sacro, committitur furtum sacrilegum necessario manifestandum in confessione : neminemque vidimus, qui oppositum doceat. Et facile suadetur, tum ex canone citato, qui saltem in hoc sensu accipiendus, 2c verificandus est. Tum etiam nam ea, quæ Ecclesiæ traduntur in custodiam, sunt aliquando ipsius Ecclesiæ, eorumque Deus ibi specialiter tutelam suscipit : unde nequit non injuriam irreverentiæ gravis Ecclesiæ, et Deo irrogare, qui ibidem deposita, et custodita furatur. Tum denique ; nam Ecclesia ex rerum sibi commendatarum furto patitur damnum, et obligatur ad illarum restitutionem. Dubitari itaque

non potest quod furtum ejusmodi sit sacrilegum. Et idem fere judicium censent non pauci de rebus, quæ licet non sint in Ecclesiæ custodia, illas tamen Parochus, Sacrista, aut alii ministri curant sibi a sæcularibus commodari pro ornatu templi in aliqua solemnitate, ut sunt aulæa, pictaræ, candelabra, sedilia, etc. Et merito ita censent : quia prædicta sunt aliquo modo, toto eo tempore, Ecclesiæ, et pertinentia ad Dei cultum : atque ideo illa furari est notabilis contemptus et irreverentia in Ecclesiam. °Pini0

Loquendo autem de furto rerum non sacrarum e loco sacro in secundo sensu, ut si quis furaretur pecuniam divitis in Ecclesia existentis, vel tapetum, et sellam alicujus nobilis in Ecclesia permissam, aut ibi casu relictam : non ita convenit inter Auctores. Plures namque docent tale furtum non induere malitiam sacrilegii, nec in ejus confessione explicari debere circumstantiam loci sacri. Ita Sotus, Joan-cri^nes Cruz, Henriquez, Lessius, quos refert, ^1B5. et sequitur Diana tom. 1, tract. 7. resol. Lopez. 27, Lopez, Coninchus, Fagundez, Grana-dos, Lugo, Naldus, et Ochogavia, quibus relatis subscribit Leander ubi supraquæst. 17, Ausonius circumstantia ubi, num. 39, Delgadillo cap. 17, dub. 76, N. Antonius disput. 8, sect. 3, § 5, num. 613, et alii. Quorum commune fundamentum est, quoi MolITUU1 in tali casu res profanae omnino materialiter, et per accidens surripiuntur in loco sacro; sed minime verificatur, quod tollantur de loco sacro : siquidem nullo speciali titulo ad locum sacrum spectant. Unde consequenter dicunt verba relata Joannis Papæ declarantis sacrilegium posse committi decipiendo *non sacrum de sacro* intelligenda esse in sensu formali; ubi res non sacra tollitur desacro, ad quod aliquo modo pertineat, ut proxime dicebamus.

Sed præferri debet opposita sententia^{TMp;r'} asserens in prædicto casu committi sacrile- θpinio gium, et explicandum in confessione. Quam suarez. docent Suarez, Vazquez, Valentia, Navar-γ*.^rus. Nugnus, Rebellus, Petrus de Ledesma, *avar. Nukdus. Raphael Torre, Layman, Ludovicus, etiedesm. Graffiusapud Leandrum, et Dianam locis5^^'. proxime relatis, Bonacina in 1 præcept. gnac. Decalog. disp. 3, quæst. 6, puncto unico, Dicastillo disp. 9, quæst. 4, et 5, N. Franciscus cap. 8, punct. 8, num. 103, et alii. Probatur ex Canone citato destruendo si-

mul oppositum fundamentum : nam Pontifex agens de furto non *sacri de sacro* illudque censens sacrilegium non restrinxit suam diffinitionem ad rem Ecclesiæ commissam, sive ad Ecclesiam aliquomodo pertinentem, sed sermonem extendit ad omnem rem in Ecclesia existentem, et inde ablatam, ut liquet ex ejus verbis : *e Si qui* deposita, vel quælibet exinde « abstrahant, velut sacrilegi canonicae sententiæ subjaceant. » Ergo violenter trahitur ejus determinatio ad furtum præcise illarum rerum, quæ custodiæ, aut curæ Ecclesiæ committuntur : sed extendi debet ad omne furtum in Ecclesia commissum, sive rerum in Ecclesia existentium.

ConSra. Confirmatur primo : nam Pontifex absolute determinat sacrilegium committere, qui non sacrum de sacro furatur, idque statuit in majorem loci sacri reverentiam : ergo non licet distinguere, ejusque determinationem limitare ad solas res, quæ custodiæ Ecclesiæ commendantur, excipiendo ab ea regula omnes alias res in loco sacro existentes, viamque aperiendo, ut ab hac parte minor locis sacris adhibeatur reverentia, quam Papa illo decreto promovere curavit. Confirmatur secundo, Mda et explicatur amplius, nam Pontifex diserte distinguit tria sacrilegia contingentia in furto primum furando : *Sacrum de sacro*. Secundum *sacrum de non sacro*. Tertium *non sacrum de sacro*. Quæ distinctio corrui, el confunditur juxta doctrinam contrariæ opinionis : nam si, ut in ablatione rei in Ecclesia existentis committatur sacrilegium, opus est talem rem ad Ecclesiam pertinere, et esse in hoc sensu sacram : tertium plane reducitur ad primum, ablationem scilicet sacri de sacro ; atque ideo superflue recensetur. Præterquam quod, primum sacrilegium furando sacrum de sacro distinguitur a secundo furandi sacrum de non sacro ; sed non distinguitur penes rem ablatam, quin potius in hoc conveniunt : ergo distinguitur penes circumstantiam, quam addit loci, sive *de sacro* : hæc autem etiam salvatur in furto rei non sacræ de sacro, quamvis talis res nullo modo ad Ecclesiam pertineat, et in omni sensu profana sit : ergo ejus furtum ex loco sacro habet in præmisso sensu malitiam sacrilegii : atque tale est, ubi committitur in loco sacro, sive res ablata per-

tineat, aut non ex aliquo titulo ad talem locum. Quæ omnia confirmari denique[^] possunt, ex superius dictis a num. 151, nam plura sunt peccata, quæ facta in loco sacro contrahunt malitiam sacrilegii ob violatam reverentiam illi debitam, idque contingit ipso jure naturali, et contingeret independenter a dispositione juris positivi ; similis autem irreverentia occurrit in furto commisso in Ecclesia per ablationem rei in ea quoquo modo existent!-. Et quamvis ob id sacrilegium non esset consummatum, sed inchoatum ; nihilominus illo motivo ductus ob majorem Ecclesiæ reverentiam potuit merito Pontifex statuere, quod furtum omnis non sacri de sacro esset sacrilegium, et ut tale puniretur. Per quæ satis patet oppositum fundamentum.

155. Pervenimus tandem ad quarlam, el ultimam classem peccatorum, quæ ex circumstantia loci sacri sunt sacrilegia, ut præmisimus num. 1-18; consistit autem in violatione immunitatis templorum, et plerumque non importat circumstantiam peccato superadditam, sed ipsam primam, et propriam speciem peccati constituit, nam aliunde actus, si in templo, aut contra templum non exercerentur, mali non essent in genere suo, ut patet in actibus judicialibus. in suspendio publici latronis, et similibus : qui actus de se sunt honesti, el pertinentes ad virtutem justitiæ; at intra Ecclesiam facti sunt sacrilegia ob violatam ipsi reverentiam. Inter hæc autem peccata eminet, et ad præsenlem considerationem magis pertinet, quod committitur contra privilegium immunitatis Ecclesiarum, sive locorum sacrorum : sunt enim hæc loca refugii ad protegendum eos, qui commisso aliquo delicto ad ea confugiunt, ne capiantur, et puniantur. Quod privilegium est ad instar illius, quod in lege scripta habebant Civitates refugii, et templum Salomonis Exod. 21, et lib. 3 Reg. cap. 5, concediturque, ac statuitur tam jure civili in Exod. loco citat, de his, qui ad Sacrosantas Ecclesias confugiunt, quam in Canonico in cap. *Inter alia*, et seq. de immunitate Ecclesiastica, et in Concilio Tridentino sess. 25. cap. 20, sublati omnibus consuetudinibus usque ad illud tempus prædicto privilegio contrariis. Illud autem plures effectus habet, utputa quod reus ad Ecclesiam confugiens in ea capi non possit, nec

j?4 *.'.

* t

nec invitus ab illa extrahi : quod in ea existens non alligetur vinculis, nec alio modo personaliter vexetur : quod dum in Ecclesia manet non possit ad mortem condemnari, nec ad aliam poenam corporalem : quod, si reus ab Ecclesia extrahatur, nulla sit extractio, et omnes actus exilia sequuti, etc. Contrarium autem facientes, et hoc immunitatis templorum privilegium violantes peccant mortaliter culpa gravissima sacrilegii ob profanatam domum Dei, et hoc crimen reputatur læsæ majestatis divinæ. Sunt etiam ipso facto excommunicati a Gregorio XIV, in sua constitutione incipiente, *Cum alias nonnulli*. Possunt etiam puniri prenitentia publica judicio Episcopi, pensata qualitate delicti, et delinquentis, ut statuitur in cap. *Si quis contumax* 17, quasi. -1, et aliis antiquis Canonibus renovatis per Concilium Trideniinum, et Gregorium XIV, locis relatis. Et hæc pro consideratione præsentis circumstantiæ satis sil delibasse : nam materia per se spectat ad alios tractatus, et lectorem remittimus ad N. Andream, qui in tract. 18, de Privilegiis cap. 3, punct. 3, illam docte, et diffuse versat.

Nunc satis erit unam, aut alteram difficultatem ad hunc locum specialius pertinentem resolvere. Nam primo dubitari potest, num judex, qui a reo existente intra Ecclesiam aufert arma, peccet contra prædictam immunitatem. Affirmat cum Farinacio, et Peregrino, Diana 1 part, in tractat. de immunitate Eccles. resol. 8. Sed verior est pars negativa : quia illa ablatio armorum non pugnat cum reverentia Ecclesiæ, nec cum juribus illam præcipientibus : sed magis fit, ut a reo tollatur occasio patrandi in, vel ab Ecclesia scelera nova. Ita Covarruvias, Villadiego, Joannes a Cruce, Fagundez, et alii, quos refert, et afosequitur Leander disput. 8, § 4, quæst.

28. Dubitari secundo potest, an judex, qui reum verbis dolosis decepit, ut de Ecclesia egrederetur, et caperetur, egerit contra Canones, et commiserit sacrilegium ? Affirmat cum Villadiego, et Bobadilla Diana loco citato résolut. 26. Sed negant Navarrus, Suarez, Fagundez, Filliucius, et alii, quibus relatis subscribit prædictus Leander quæst. 29. Et hoc videtur verius : quia illa extractio non fuit violenta, de qua a*anones loquuntur. Tertio dubitari potest,

an omnis extractio violenta rei ab Ecclesia sit sacrilegium *f* Respondetur negative exirac.io cum communi sententia : quia non semper reus gaudet immunitate Ecclesiæ : certum enim, et exploratum est quosdam valde cernuos ab hujus privilegii participatione excludi, quos Gregorius XIV in sua constitutione recenset, ut sunt publici latrones, grassatores itinerum, vulgo *Gitanos*, committentes homicidia, et mutilationes membrorum in Ecclesia, proditores, sive occidentes proditorie, *a Iraycion alevosamente*, assassini, fautores, et auxiliares hæreticorum, rei læsæ majestatis in personam Principis, de quibus N. Andreas loco citato § 3 ; istos itaque violenter ab Ecclesia extrahere non est sacrilegium : foret autem illos intra Ecclesiam, et loco sacro occidere, vel alia poena corporali punire.

156. Dubitari quarto potest, quid intelligatur nomine Ecclesiæ, aut loci sacri, ut ex ejus violatione committatur delictum sacrilegii in casibus hoc § relatis, sive pertinentibus ad circumstantiam *Ubi*, quam difficultatem ad hunc locum remisimus ? Respondetur non esse accipiendum uniformiter respective ad omnia delicta, quibus reverentia locis sacris debita violari dicitur, et sacrilegium committi. Nam quantum ad immunitatem leorum, et violationem illi contrariam latissime patet nomen sacri loci. Comprehendit enim Ecclesiam consecratam, et non consecratam ; et etiam pollutam, atque interdictam ; non perfecte constructam, aut etiam dirutam : et non solum corpus, sed etiam omnes partes, capellas, sacristiam, parietes, turre, januas, atrium, cæmeterium, etc. Ut cum communi sententia tradit N. Andreas loco citato, § 1. Quin loci sacri, et gaudens hoc privilegio, nomine intelligitur in domibus religiosorum non solum Ecclesia, et omnia supra relata, quæ sunt quasi partes ejus, sed etiam tota domus, aut monasterium, sive quidquid intra ejus ambitum, et septum clauditur, claustra, dormitoria, officinæ, viridaria, hortus, etc. ut cum multis tradit Andreas loco citato numer. 88, et evincitur ex cap. *Si quis*, et cap. *Id constituimus* 17, quæst. 4. Unde qui confugiens ad monasterium scandit parietes, et se præcipitat in ejus horto, vel atrio, gaudet immunitate Ecclesiæ, et sacrilege extraheretur inde violenter nisi in casibus supra relatis.

Et hæc procedunt quantum ad sacrilegium, quod ex violatione immunitatis loci sacri committitur. Sed quantum ad sacrilegia, quæ effusione humani sanguinis, vel seminis loco sacro contingunt multo restrictior est loci sacri usurpation, et solum comprehendit Ecclesiam, et cæmeterium. Porro Ecclesiæ nomine intelliguntur, quæ intra Ecclesiam sunt, ut capellæ, chorus ; non quæ infra Ecclesiam, aut supra sunt. De confessionariis dubitari potest. Et ubi sunt apud nos cum pariete dividente, si in parte correspondante Ecclesiæ occisio, aut pollutio fiat, erit sacrilegium, secus autem si hæc contingant a parte correspondante claustro : dummodo istud non sit cæmeterium Religiosorum, ut apud nos frequentius contingit. Si vero confessionaria non sint divisa, sed aperta, totum illorum concavum reputandum est pars Ecclesiæ, et homicidium, etc. illic patratra esse sacrilegia, ut tradit N. Antonius disp. 8, sect. 3, §3, num. 585, allegans Dalbene tom. 1, cap. 2, dub. 2, sect. 7. Et esse communem Doctorum tradit Fagundez in 2, præcepto Ecclesiæ lib. 4, cap. 4, num. 35. Et idem sentiendum est de loco organi. Hinc fit cetera monasterii loca, quæ non sunt Ecclesia, et cæmeterium, non esse sacra in ordine ad Ecclesiæ pollutionem per relata crimina, vel ad concurrendam speciem sacrilegii, non sacristiam, aut claustrum (nisi simul sit cæmeterium) non separata oratoria ad nutum amovibilia, non cellas, non dormitoria, etc. Quamvis Prælati singulis noctibus ea loca benedicat, et aspergat aqua lustrali. Quare prædicta loca non conferunt delictis, quæ in eis fiunt, circumstantiam sacrilegii, ut docent Sanchez lib. 9, de Matrim. disp. 15, numer. 42, Dicastillo disp. 9, dub. 8, num. 668, Leander disp. 8, §4, quæst. 26. N. Franciscus cap. 8, punct. 4, num. 105. Idem dicendum est de Oratoriis particularium domorum, quamvis in illis de licentia Episcopi Missa celebretur, quia non censentur nomine Ecclesiæ, et ad nutum domini valent in profanos usus converti, ut notant Sanchez loco citato numer. 39, N. Antonius num. 586, Diana 1 par. tract. 7, résolut. 28, et alii satis communiter. Unde pollutio, et alia dicta in eis commissæ non habent ex vi talis loci malitiam sacrilegii. Oppositum dicendum est de Ecclesiis

Xenodochiorum, quamvis in eis non solum SS. Sacramentum Eucharistiæ : nam verò Ecclesiæ sunt, et publicè, et stabiles, et veniunt cum proprietate nomine Ecclesiæ. Unde homicidium in eis commissum censetur apud omnes sacrilegium, ut cum Navarro, Covarruvias, Fagundez, Dalbene, et aliis recte observat N. Antonius loc. cit. num. 587.

§ iv.

De circumstantia Quibus auxiliis.

157. Per hanc significantur instrumenta, et media, quibus utimur in peccando, concausæ etiam nobiscum ad id concurrentes. Et convenit apud omnes varietatem materiale instrumentorum non inducere in peccatis novam speciem malitiam, nec proinde obligationem explicandi banc circumstantiam : v. g. quod homicidium fuerit gladio, aut lapide : quod furatus quis fuerit per scalam, aut per cuniculos, etc. Quæ regula patitur duas exceptiones : Primam, ubi instrumenti usus est alias prohibitus sub peccato mortali, ut posset contingere in sclopeto parvo, et occulto : tum enim illo uti ad occidendum continet duas malitias specie diversas. Secundam, quando instrumenta, et media habent de se specialem malitiam contra alias virtutes, ut si quis uteretur sacramentis, rebus sacris, pacto daemonis, arte magica, et similibus ad pravum aliquem finem : manifestum namque est talium usum habere ex aliis titulis malitiam, et eorum abusum esse sacrilegium, superstitionem, etc. Et hæc omnia debere in confessione manifestari. Sed ubi nihil horum occurrit in instrumentis, nihil pariter additur malitiæ, quod confiteri opus sit.

Unde his relictis, præcipua difficultas quantum ad hanc circumstantiam est in ordine ad concausas, quibus juvatur quis ad peccandum, easque ad id applicat, consistitque principaliter in determinando, an circumstantia incitandi, aut sollicitandi illam personam ad simul peccandum, v.g. ad fornicandum, addat in tali peccato novam speciem malitiæ, quæ proinde sit necessario explicanda in confessione? Negant Vasquez in præsentia quæst. 91, art. 5, dub.-i, num. 7, et dub. 5, num. 34, Lugo disp. 16, nun?.

112, Fagundez præepto 2, lib. 4, cap. 5 et Leander disput. 8, et §, 5, quæst. 5. Quam probant: quia inductio in isto casu solum aggravat peccatum intra eandem speciem, cum inductio ad peccatum, et ipsum peccatum commissum pro una transgressionem moraliter reputentur : unde satis erit confiteri fornicationem, quæ semper est, et esse intelligitur peccatum commune.

(Jr. Confirmatur : quia prædicta malitia incitandi, hortandi, et cooperandi ad peccatum huiusmodi semper adest, licet non illa gravis, quamvis quis alterum ad peccandum sollicitet : siquidem cooperatur ad alterius ruinam ; et tamen in tali casu non tenetur aliud confiteri, quam fornicationem ; et hac dicta dicitur omnis malitia necessario in confessione explicanda : ergo idem affirmandum est, quamvis aliquis ad prædictum peccatum incitaverit. Hinc colligunt plurima Auctores relati. Lugo ; illos, qui se accusant de distractione voluntaria per colloquia in Missa dierum festorum, non esse interrogandos, an provocaverint socios ad colloquendum, vel non : nam utroque modo cooperati fuerant ad aliorum peccatum. Leander quæst. 3, colligit incitantem meretricem ad fornicandum non debere nisi fornicationem confiteri : quia ipsa parata erat ad illud peccatum ; unde cum ea peccans non dat illi scandalum, nec moraliter inducit ad malum. Colligit idem Leander quæst. 4, idem dicendum esse de illo, qui utitur malefica, sive saga, ut suo maleficio aliud ex pacto diaboli solvat, si illa ad id sit de se parata. Idem prælere colligit quæst. 7, non esse obligationem explicandi in confessione speciem peccati, ad quod homo alium induxit : sed salis illi esse confiteri circumstantiam scandali, licet non explicet illius materiam. Ulterius colligit q. 8, non debere explicari numerum personarum, quas uno peccato, aut incitatione provocavit ad peccandum. Tandem quæst. 8, colligit, et satis consequenter necessariam non esse statum, sive conditionem personarum, coram quibus peccavit, et facto, aut verbo ad peccandum incitavit, nempe an illae fuerint sacerdotes, religiosi, etc. quia in talibus solum peccatur contra charitatem (et id sufficit explicare) non vero contra aliam specialem virtutem, cui adversetur peccatum, in quod inducuntur.

Salmoni. Curs. Theolog. tom. XX.

158. Sed in prædicta sententia, ejusque appendicibus non pauca occurrunt satis difficilia, et nostro iudicio minus secunda. Pro vera igitur, et legitima resolutione persistemus in exemplo proposito fornicationis, quod inducere ad huiusmodi peccatum non est per se, et regulariter loquendo mulierum, sed hominum, ut satis ex se liquet. Rursus ex mulieribus aliæ sunt valde honestæ, aliæ prorsus turpes, ut meretrices in lupanari expositæ, et aliæ quæ etsi in lupanari non degunt, sunt publicæ peccatrices, et ut tales cognoscuntur; aliæ denique medio modo se habentes, quæ licet in tale peccatum aliquando veniant, non tamen admodum faciliter, sed per sollicitationem, incitationem, preces, pretium, aut promissa. Deinde observandum est tripliciter contingere, quod aliquis inducat, aut incitet alium ad peccatum. Primo, directe, et omnino formaliter, cum videlicet agit ex desiderio, quod proximus subeat illud detrimentum spirituale. Secundo, directe, sed non formaliter quando nimirum intendit, quod alter violet castitatem, non quia malum ejus sit, sed propter bonum delectabile proprium. Tertio, indirecte, ut cum prævideo, quod alius ex verbis, aut factis meis facile assumat occasionem peccandi ; ego tamen id non intendo, verum quia possum, debeatque id advertere, et impedire ; peccato scandali, agendo scilicet contra charitatem, secundum quam obligamur vitare spiritualem ruinam proximi, cum possumus. Quoquo autem modo ex relatis scandalum contingat, est speciale peccatum mortale, in confessione de necessitate explicandum, ut omnes catholice docent. Sed ex tribus relatis solum secundum pertinet per se ad præsentem considerationem : nam de tertio non datur inductio positiva, de qua agimus. Primus autem est casus rarissime contingens, et quod de secundo dixerimus, illi a fortiori applicabitur. In secundo itaque, et frequenter contingenti concurrat incitatio ad peccatum, et peccatura ipsum, quamvis non ex intentione mali moralis, sed boni physici delectabilis.

Porro hoc incitandi peccatum continet non solum malitiam scandali generaliter dicti, et indirecte commissi, quale in tertio modo descripsimus : sed etiam proprie

accepti, et directe commissi : siquidem provocat ad aclum peccaminosum, quamvis non intendat directe ipsam peccati malitiam : quod raro contingit, et magis daemonum, quam hominum est. Ulterius praedictum incitandi peccatum continet malitiam peccati, ad quod incitat ; siquidem ad eam tendit, et de se inducit non minus quam consilium: unde, sicut qui consulit furtum, peccat contra justitiam, et maculatur malitia furti ; ita qui incitat ad fornicandum, peccat contra castitatem, et maculatur malili.i fornicationis. Sed tamen ipse actus incilandi est peccatum numero diversum ab ipso actu fornicationis.

Diasi. n,s) ut recle Dicastillo disput. 9, dub. 4, a num.237. Et (omittendo ejus motiva) suadetur breviter. Tum. quia salvatur adæquala malitia actus incitandi ad fornicandum, licet ista non succedat, resistente persona, ad quam incitatio dirigitur. Tum, quia potest fieri incitatio ad fornicandum cum alio, retinendo eandem speciem fornicationis: in quo casu manifestum est incitationem faciam per unum distingui numero a fornicatione exécuta per alium. Tum denique, nam licet illi actus in eodem subjecto concurrant, habent tamen objecta, et fines diversos : siquidem incitatio ordinatur ad extorquendum consensum alterius, post quem elapso etiam longo tempore potest copula succedere, aut absolute impediti.

139. His suppositis sentimus incitationem positivam ad fornicandum (idem intelligendum est de aliis peccatis) continere malitiam distinctam ab ipsa fornicatione, et necessario explicandam in confessione : et consequenter hujus obligationi non satisfieri confitendo præcise fornicationem subsecutam ; sed exponi debere, quod præce.-serit ad eam incitatio positiva, ubi res ita se habuit. Secunda hujus resolutionis pars evidenter colligitur ex prima suppositis generalibus principiis supra traditis dub. 3, quod omnia mortalia in specie, et numero, et circumstantiis mutantibus speciem debeant confessioni sub-

Medina' ^ramiIlie aulem partem docent, Ban-Lopez. ' nez 2, 2, quæst. 43, art. 4, dub. 1, Medina, vXπ18 Lopez, Alcozer, Rodriguez, et Valentia, uiehu ffuos Γθ^Γĩ. el sequitur Thomas Sanchez Lorca. ' lib. 1 Summæ cap. 6, num. 14, Petrus de FUhicb' Ledesma, Lorca, Villalobos, Filliucius, Coniocii.

Coninchus, Beaanns, Fagundez, et Hurlado, quibus relatis subscribit Diana 3 part.K tract. 4, résolut. 114, Navarrus cap. 0,Num. num. 19, Palaus tom. 1, tract. 6, disp. punct. 4, Trullench, lib. 1, in Decalogo K t Ēāp. 6, dūb. 6, num. 15, Boñacin^ade Sa-«>itta crament, disput. 5, punct. 2, §, 3, difficult.^ 3, Delgadillo cap. 17, dub. 81. N. Francis-i^i? eus cap. 8, punct 4, num. 107, N. Antonius disp. 8, sect. 4, num. 022, Perez disput. 31, sect. 3, num. 5, Dicastillo loco supra citato, Lugo (licet minus consequenter ad ea, quæ tradit loco supra allegato) disp. 16, sect. 4, num. 157, et alii plures ut merito hæc sententia possit dici communis. Probatur evertendo simul fundamentum, et confirmationem contrariae: nam incitans positive ad fornicandum committit præter fornicationem peccatum specialis scandali, quod specie differt a fornicatione : committit etiam ipsum peccatum incitandi ad- talem actum, quod licet pertineat ad luxuriæ, aut ipsius fornicationis speciem , tamen est peccatum numero diversum, et omnino separabile ab illa, ut constat ex praenotatis: ergo qui incitavit ad fornicandum, debet utrumque per se loquendo in confessione explicare. Et addidimus *per se loquendo*, nam, ut communiter observant nostrae resolutionis patroni, viri sunt qui regulariter ad hoc peccatum incitant : unde id satis explicant manifestando fornicationem:quia inductio, et sollicitatio subinteHigitur, ubi non exprimitur oppositum. Secus in mulieribus: et propterea si aliqua sollicitavit.et incitavit virum ad tale peccatum, debet non solum illud sed etiam solicipationem,quam adhibuit in confessione manifestare.

160. Hinc arduum non erit iudicium ferre de consecrariis, quæ aliqui ex opposita sententia deducunt. Et primum non est universaliter verum : nam, si quis alios positive incitaret ad colloquendum cum Missam ex præcepto audiunt, non satisfaceret confitendo peccatum voluntariæ distractionis, et collocutionis ; sed deberet explicare peccatum positivæ incitationis, quo alios ab attentione, et præcepti adimplerione avocavit. Et ratio est eadem, ut facile consideranti constabit. Hoc tamen non semper contingit, sed absque positiva incitatione incipiunt casualiliter hinc inde mutua colloquia, quibus impeditur audien-

di Missam præceptum : el propterea satis est communiter se accusare de defectu attentionis in Missa propter frequentiam collocutionis, ut communiter contingit.

Secundum satis probabile apparet : quia respectu meretricis non est necessaria incitatio, vel sollicitatio ad peccandum, nec proprie datur, sed simplex peccandi propositio : quin potius ipsa ex vi infamis professionis est, quæ viros incilat, el voce quasi publica adhortatur ; non pariens, sed magis dans scandalum Nihilominus magis probabile censemus invitantem illas ad peccandum actu, peccare peccato specialis scandali: nam licet illæ paratae sint in affectu cum quibuscumque volentibus, el solventibus turpitudinis pretium, ad peccandum ; tamen non committerent novum actuale peccatum nisi excitatae : atque ideo petens ab eis turpem actum, dat illis occasionem peccandi, atque ad peccandum inducit. Sicut proportionabiliter contingit, et communiter dicitur petentem ab usurario mutuum cum ejus lucro, peccare, nisi necessitas ad id cogat : quia licet usurarius sil ad id paratus, tamen petens absque necessitate, illum ad novum peccatum actuale trahit, quod eo non petente non esset. Idem itaque in hoc casu dicendum est ; præsertim cum nulla possit esse necessitas accedendi ad meretricem, et quæ possit excusari a peccato. De aliis autem mulieribus, quæ licet minus honestæ, non sunt publicæ meretrices, sed incitatione, et sollicitatione vincuntur, alia est omnino ratio : nam cum ipsæ de se non sint paratæ in affectu ; qui eas trahit ad peccandum, proprie incitat, et committit præter fornicationem, quæ supra expendimus. Eodem modo sentiendum eside tertio corollario, quantum ad maleficam publicam, sive ex officio, quæ merito comparatur publicæ meretrici quantum ad nonincurrendum peccatum specialis scandali. Sed interest discrimen, quod accedens ad magam pro prædiclo effectui dissolvendi maleficium, committit alia, et graviora peccata consulendi maleficam, et petens modum dissolvendi maleficium txpacto daemonis, quæ sunt contra virtutem religionis, et opponuntur primo præcepto Decalogi, ut cum Fagundez, et Diana observavit Leander loco citato : et hæc omnia in confessione explicari debent.

Quod deinde idem Leander colligit incitantem ad peccatum aliquod non debere confiteri speciem peccati, ad quod incitavit, sed sufficere, si dicat incitasse ad peccandum, est prorsus absurdum ; quia non agimus de scandalo generaliter sumpto, sed de scandalo directo, el specialiter dicto: quale est præter pravum exemplum dans occasionem ruinæ, addere positivam incitationem, et exhortationem ad peccandum: hoc enim peccatum est ejusdem speciei cum peccato, ad quod incitat, et inducit : ut palet in hortantibus ad furandum, et occidendum, influit enim incitatio in furtum, et homicidium. Idem ergo dicendum est de incitante fœminam ad peccandum secum, vel cum aliis, ut præmisimus num.

185. Et propterea opus est explicare in confessione incitationem positivam in hæc. aut illa peccata secundum specificas illorum differentias. Ulterius quod idem Auctor colligit incitantem piores ad peccandum non debere explicare in confessione numerum personarum, quas induxit, est longe absurdius. Nam ita se gerens committit tot numero peccata specialis scandali, quot fuerunt personæ, quas uno, vel diversis actibus ad peccatum incitavit : sicut contingit proportionabiliter in eo, qui uno ictu occidit mullos homines, et qui uno con-ilio inducit ad plura furta, et qui una contumelia plures infamat, et sic de aliis. Quibus pro unitate, aut distinctione numerica morali peccatorum in æstimatione prudenti non attendimus ad unitatem, aut diversitatem physicam actus, sed ad malitias objectivas adæquatas. ut ostendimus supra num. 77, et num. 132, cum sequentibus. Ergo si incitare unum aliquem ad fornicandum, aut furandum, aut occidendum, et similia est unum numero peccatum necessario in confessione exponendum ; pariter incitare positive quatuor personas ad peccandum importat quatuor numero peccato de necessitate confitenda. Denique refellitur, quod prædictus Leander ultimo loco deducit non esse necessario explicandam conditionem personarum, quas quis positive incitat ad peccandum, ut si fuerunt religiosæ, eic. Nam incitatio positiva ad aliquem actum sumit speciem per respectum ad prædictum actum, el ideo incitatio. el consilium ad furandum sũnt in specie furti: manifestum

autem est conditionem personæ peccantis inducere frequenter novam speciem peccati, ut si ligata volo castitatis fornicatur, peccat non solum peccato fornicationis, sed sacrilegii : ergo pariter, qui illam incitaret ad talem actum, peccaret in utraque specie, et teneretur utramque speciem peccati in confessione aperire. Falsum itaque est in peccato incitationis positivæ ad peccandum non debere attendi ad conditionem personarum, quæ incitantur, nec illam referre in ordine ad confessionem. In quo amplius confutando non immoramur, quia fecimus locis relatis ; et absurditas consequentium satis prodit falsitatem principii ex quo procedunt.

De circumstantia Cur.

161. Per hanc denotamus finem extrinsecum, propter quod aliquid eligimus, sive motivum, quo aliquid facimus, vel omittimus. Circa illam autem pauca occurrunt, eaque jam digesta in aliis hujus cursus tractatibus, et specialiter in 11, de Bonitate, et malitia, et in 13 de Peccatis. Communis vero hoc loco difficultas est, an si finis ex se malus non sit, medium autem sit malum, debeat ipse finis explicari in confessione ? v. g. omisit aliquis Missam in die praecepti, ut vacaret stadio ; tenebitur ne explicare finem, nempe studium, aut sufficiet confiteri solam omissionem Missæ. Similiter furatur aliquis addendum eleemosynam : committit ne duo peccata, unum contra justitiam, et aliud contra misericordiam, et tenebitur ulrumque explicare in confessione ? Affirmant Henricus quodlib. 12, quæst. 24, Gabriel in 2, dist. 4, quæst. 1, art. 3, dub. 3, Richardus *n2> disl. 35, circa primum principale, quæst. I. Et pro eadem refert Leander disp. 8, §, 6, quæst 3, Cajelanum, Navarum, Zumel, Thomas Sanchez, et Fagundes. Sed de his non constat ; nam ad summum significantconlingere, quod affectus ad studium sit antecederet inordinatus, et peccaminosus, et quod ex tali afledu inordinato sequatur omissio Missæ, et violatio præcepti. Qui non est casus præsens, in quo supponitur finem, sive studium non esse ex >e malum, ;ed præcise ex

ordine ad omissionem Missæ, quæ ex illo sequitur, et dependentor ab illa.

Sed cujuscumque illa sententia fuerit, probatur primo : nam actus factus quando non debet eo ipso est malus independenter ab alio effectu ad ipsum consecuto ; sed studium in tempore, quo urget præceptum audiendi Missam, fit quando non debet ; ergo independenter ab omissione Sacri est actus peccaminosus per malitiam specie diversam a malitia omissionis, Secundo, et. est explicatio præcedentis : quia studium in illis circumstantiis opponitur virtuti religionis, quæ præcipit tunc audire sacrum ; sed præterea opponitur virtute studiositatis prohibentis inordinatum affectum studendi, quatenus præscribit determinatum studendi modum, nempe quando, et ubi oportet : ergo studium in eis circumstantiis habet duas specie malitias, oppositas prædictis virtutibus. Tertio, quod quis propter studium omittat sacrum, provenit ex inordinata adhæsiōe ad studium : ergo prius est quod studendi amor sit actus inordinatus, et peccaminosus, quam sit causa omittendi sacrum : atque ideo habes aliam malitiam distinctam a malitia omissionis. Quarto, qui omittit sacrum præceptum ob studium, constituit in studio ultimum finem, diligendo magis appetitive studium, quam Deum auctorem præcepti : hoc autem est speciale, et grave peccatum oppositum charitati præcipienti amorem Dei super omnia : ergo in tali casu præter malitiam contra Religionem in omittendo sacrum, datur alia malitia graviscontra charitatem. Unde utraque necessario explicanda erit in confessione.

162. Contraria autem sententia id negans est communis, cui subscribimus tract, deur* Peccatis, disp. 5, dub. 4, § 1, conclus. 2 et E. præter auctores, quos ibi dedimus, illam, etiam tuenlur Suarez, Vasquez, Enriquez, hanc Bannez, Valentia, Azor, Tanerus, Hurtado, Diana, Bonacina, Lugo, Castro Palao, Di-castillo, Leander, et N. Antonius, quos nunc refert, et sequitur N. Franciscos, cap. 8, punct. 4, num. 109 et alii plures, quos superfluum est recensere. Probatur : nam voluntas mali objecti, quatenus talis non habet aliam malitiam, nisi eam, quam de iure sumit ex objecto volito ; sed actus studendi in casu, de quo agimus, solum habet esse malus, quia est voluntas virtualis

tualis omittendi sacrum : ergo non habet aliam malitiam, nisi illam, quam desumit ab omissione volita : atque ideo satis erit in tali casu confiteri omissionem voluntariam sacri præcepti. Cetera constant. El minor in qua sola poterat esse difficultas, facile ostenditur. quia actus studendi, si non esset virtualis voluntas omittendi sacrum, licet eodem tempore exerceretur, non esset malus : ergo solum est malus quia importat virtualem voluntatem omittendi sacrum præceptum. Confirmatur, quia non magis peccat, qui propter studium omittit sacrum, quam illud omittens independenter ab studio, et ob solam otiositatem ; sed hoc posteriori modo omittens solum committit unum peccatum, nempe contra virtutem religionis sacrum præcipientis : ergo idem dicendum est in priori casu.

Motiva vero contrariæ sententiæ non urgent. Ad primum enim respondetur majorem solum verificari in actu, qui independenter ab alio effectu fit, quando non debet, ut si quis celebraret quarta hora post meridiem. Sed falsificatur ibi actum fieri, quando non debet, quod non aliunde provenit, quam ab effectu, sive, et in idem redit, ex eo solum, quod actus est causa omittendi rem præceptam. Et ita contingit in præsentia : nam studium non habet fieri quando non debet ex alio capite, quam ex eo, quod tunc exercitium inducit præcepti omissionem. Ad secundum concessa majori negamus minorem : nam ad virtutem studiositatis solum pertinet ponere modum rationis, sive mediocritatem inter excessum, et defectum in studendo : unde vitia illi contraria solum sunt per excessum, et per defectum *negligentia*, de

quibus D. Thom, 2, 2, quæst. 166 et quæst. 167. Circumstantia vero indebiti temporis est extranea respectu studii ; cum nullum determinate per se excludat. Unde moderari hanc circumstantiam, ne aliquando studium sit causa omittendi actum alias præceptum, non pertinet ad studiositatem, sed ad virtutem aliam præcipientem talem actum. Ad tertium omisso antecedenti in sensu slalim explicando, negamus utramque consequentiam : nam licet omissio sacri proveniat ex nimio amore ad studium ; tamen hic amor non habet esse nimius, nisi quatenus infert omissionem præcepti : et hæc duo coincidunt, et sunt idem, nempe

studium esse causam omittendi, et esse nimium : nec aliunde amor studii habet esse inordinatus, et peccaminosus, nisi quia causa non omittendi est. Quare in rigore, et proprietate hæc est falsa : « Quia amor studii est nimius, ideo est causa omittendi ; » et hæc magis vera : « Quia amor studii est causa omittendi sacrum, ideo est nimius. » Sed absolute coincidunt, et includunt eandem, et ex eadem radice malitiam. Ad quartum respondetur esse generale, et excessive probare, et eodem modo in re proposita, ac in aliis peccatis mortalibus diluendum esse. Diluitur autem ea ratione, quod omnis mortaliter peccans constituit ultimum finem in creatura, non quidem formaliter sed interpretative, et ex modo agendi, quatenus ubi mortaliter peccat, avertitur a Deo, et convertitur ad bonum commutabile. Sed, ut diximus, id est conditio generalis, et communis omni peccato gravi. Ut autem daret malitiam specialem, et oppositam charitati, opus erat, quod conditio constituendi ultimum finem in creatura esset formaliter, et expresse volita. Quod non contingit in omittente sacrum propter studium, nec in habentibus fidem contingit, nisi rarissime ex perversa admodum voluntate.

163. Hinc a fortiori infertur, quod quando studium (idem intellegendum de aliarum exercitiis) non est causa omittendi sacrum, sed concomitanter se habet ad talem omissionem, non contrahit ullam malitiam, nec opus est illud explicare in confessione, sed solius omissionis peccatum. Verbi causa decrevit aliquis apud se non audire in aliquo festo sacrum, non quidem ex amore studii, sed ex sola accidia. vel quia non vult in templo concurrere. Qua determinatione supposita, ne interim maneat otiosus, sive ut moras temporis aliqua occupatione minores laciāt, se applicat ad studium. In hoc casu actus studendi non participat malitiam omissionis sacri ; quin, si alias circumstantias observet, est actus bonus. Ita cum N. Corneyo, Curiel, Zumel, et Montesinos resolvimus c. 13, disp. cit. ex Tr. de Peccatis, dub. 5, n. 74. Zumel. Quibus addimus Medinam 1.2, q. 71, art. 5, dub. I. Alvarez ibi disp. 126, Salas tract. AijMre. 13, disp. 2. sect. 6. Dicastillum disp. 9, n. 687. Et ratio est : quia sapponitur omissionem fuisse directe volitam

Henricus.
Gabriel.
Mardu.
Lea n. 1.
Cajel.
Nin.
Zumel.
Sal Ch.
Fagund.

sine respectu ad studium ; et similiter quod studium fuerit volilum sine ullo respectu ad omissionem sacri ; ergo pure disparate, et concomitanter se habent : et consequenter ex eo, quod studium exerceatur in illo tempore, in quo sacrum celebratur, non sequitur studium contrahere ullam malitiam ex sacri omissione : atque ideo si ex alia parte non contrahit aliquam malitiam potest esse actus absolute honestus.

CySrm. Confirmatur dissolvendo simul, ac des-
Al<. iruendo molivam contraria opinionis,
vai. quam tuentur Val. Azov. et alii, quos dedimus loc. cit. n. 71. Nam ideo in casu proposito studium esset peccatum, vitia- returque ab omissione sacri : quia eo tem- pore exercitium est impossibile cum actu praecepto. el quantum est de se omis- sionem ejus inducit; hoc autem motivum nihil evincit : quoniam, ut actus vitietur ex omissione, non sufficit, quod sit induc- tivus ejus, et impeditivus actus omissi; sed insuper desideratur, quod exercite causet omissionem, el impediat actum prae- ceptum quod in casu proposito non contin- git : ergo praedictum motivum nihil evin- cit. Probatur minor : nam sit in casu proposito suppositio, quod homo absque ullo respectu ad studium voluerit directe, et per se omittere sacrum : ergo talis vo- luntas fuit causa totalis et adaequata illius omissionis; sed repugnat eundem effectum esse aduabus causis totalibus,et adaequatis, ut docent communiter philosophi, et cum

<'«npiut.e*3 Complut, abbrev. in Physic, disp. 15, q. 3; ergo ommissio sacri unice procedit a tali voluntate, non autem ab studio eo tempore exercito : atque ideo tale studium pure concomitanter se habet ad praedictam omissionem, nullam specialem ab ea, vel in ordine ad eam contrahendo malitiam ; sed perinde se habens, ac si in alio tem- pore exerceretur.

164. Ab opposito doctrinae hactenus tra- dite colligendum est, quod ubi tam finis, quam medium habent malitiam, actus ab uno, et altero illam desumit. Quod dupli- citer potest contingere : nam fieri potest, quod malitia finis, et medii pertineant ad eandem speciem, ut cum quis loquitur tur- pia in ordine ad fornicationem : aliquando perlinent ad species differentes, ut si quis furetur ad fornicandum. Et in hoc secundo casu manifestum est actum habere duas

malitias specie distinctas : unam in specie injustitiae ex objecto operis, sive imme- diato, ablatione videlicet rei aliena?: aliam vero in specie luxuriae ex fine operantis, nempe fornicatione. Quare manifestum est utramque debere in confessione manifes- tate. dicendo v. g. furatus sum ex inten- tione fornicandi. Sed difficultas est utrum praedictae species queant in confessione se- parari, et seorsim dici; ut, si quis prius confiteretur furtum, et postea confiteretur^.,^ intentionem fornicandi? Sunt qui aflir- ment debere poenitentem explicare simul medium, et finem dicendo, furatus sum propter fornicationem. Ita Sylvester, N'u- gnus, Petrus de Ledesma, el alii apud Dia- nam, et Leandrum infra referendo. >ed tenendum est oppositum ; nam licet illae malitiae habeant inter se aliquam subordi- nationem per modum medii, et finis; nihilominus sunt simpliciter duae malitiae constitute in diversa specie atoma furti, et fornicationis, quarum quaelibet seorsim potest sufficienter explicari independenter ab alia. Lnde si ille, qui commisit furtumOfi-U ad fornicandum, quando confessus est fur- tum, oblitus fuit intentionis fornicandi, el postea ejus recordetur; opus non habet in confessione illius intentionis repetere to- tam historiam,et reproducere furtum; sed sua? obligationi facit satis confitendo abso- lute intentionem fornicandi, quam ali- quando habuit. Idem docent Diana lom. 1,p. tract. 7, resol. 23, Leander disp. 8, § 6,tad N. Franciscus cap. 8, punct. 4, num. 1f2,Xnv Navarros, Angelus, Ochogavia, Lugo, ell*" alii apud illos.

In priori autem casu, quod medium, et finis pertinent ad eandem malitiae speciem, manifestum est non esse duo peccata spe- cie distincta, neque ab hac parte obligatio- nem oriri illa ut sic distincta referendi in confessione. Quin fieri valet, ut quamvis actus physice diversi, sint tamen morali- ter unum numero peccatum, idque sufficiat in confessione dicere. Lnde communis sententia docet verba turpia, tactus impu- dicos, et oscula, cum immediate praecedunt fornicationem, esse idem numero pecca- tum, et opus non esse haec in particulari recensere, sed satis explicari explicata co- pula, ut videri potest apud Suarium disp. 22, sect. 5, num. 26, Vasquium I, 2disp.n\$^ 75, cap. 2 et in praes. quaest. 91, art. 1, dub. 5

dub. 5, et alios. Diximus: Cum imme-
 < diale praecedunt fornicationem, » tum,
 quia si hæc illos non sequatur, sed ex ali-
 quo accidenti impediatur, tales actus ex-
 plicari perse debent in confessione : quia
 per se fuerunt peccatum mortale, ut docet
 eadem communis sententia. Tum, quia
 licet tales actus ordinentur ex natura rei,
 aut etiam ex intentione peccantium tam-
 quam medium ad copulam, sicut ad finem;
 nihilominus possunt illam tam longo tem-
 pore præcedere, ut moraliter discontinuen-
 lur, et constituent simpliciter duo, aut
 plura peccata numero diversa, ut si quis
 illos actus exercent intendendo fornicatio-
 nem, quam non habuit nisi post mensem
 ab eis transactum. Et in tali hypothese
 opus foret explicare seorsim prædictos
 actus cum intentione fornicandi, et seorsim
 ipsam fornicationem : nec enim imaginari
 valet, in quo tales actus formaliter, aut
 virtualiter permanserint, ut potuerint
 constituere unum numero peccatum cum
 fornicatione exercita; quare venire ne-
 queunt aut comprehendere eorum nomina in
 confessione.

*“ 165. Sed quid vice versa dicemus, ubi
 ii quis habuit tactus impudicos, et oscula cum
 aliqua muliere sine intentione perveniendi
 ad copulam, sed magis cum intentione sis-
 tendi in eis : at his suppositis, mutato ani-
 mo ad illam in eadem occasione accessit ?
 Satisfaciet ne explicando præcise in con-
 fessione copulam ? Affirmant Leander loc.
 cit. q. 10, nullum pro se afferendo aucto-
 rem, sed aliquos suppresso nomine doctos
 ix- modernos, quos testatur consuluisse. Mo-
 vetur; quia licet in tali casu defecerit finis
 operantis, qui posset omnia illa ordinare
 in unam copulam; adest tamen finis ipsius
 operis ; nam illi actus ex natura rei ad co-
 pulam ordinantur : et ideo simul cum illa
 non nisi unum numero peccatum consti-
 tuunt, sufficienter explicandum nomine
 fornicationis. At valde falsa nobis apparet
 ’’A hæc resolutio, el evertitur destruendo fun-
 damentum, cui innititur, atque stabiliendo
 contrarium : nam licet in eisdem actibus
 concurrant finis operis, qui non est aliud
 ab objecto ejus specificativo, et finis ope-
 rantis correspondens ejus in agendo in-
 tentioni ; adest tamen inter illos notabilis
 differentia, quod finis operis subordinatur
 simpliciter fini, sive intentioni operantis.

j Licet enim actus, vel opus habeat totam Ratio.
 essentiam secundum se, el in actu signato
 per habitudinem ad objectum primum ;
 nihilominus nec existentiam, nec duratio-
 nem, nec continuationem habet, nisi de-
 penderet a fine operantis, et commensu-
 rate ad intentionem agentis. Et ratio est,
 quia finis operantis est, qui primo efficien-
 tem movet, ut actum eliciat, et illi existen-
 tiam communicet, ponatque extra causas
 quidquid in actu est : et ubi finis operantis
 deesset, nihil horum poneretur, ut ex D.
 Thom. cum multis asseruimus, et fusius
 explicuimus tract. 11 de Bonitate, et ma-
 litia disp. 5, dub. 1. Unde fit actum hu-
 manum nec physice, nec moraliter esse,
 aut durare, aut continuari ultra intentio-
 nem agentis, et finem operis eidem subdis-
 intentioni. Constat autem, et non negat
 Leander, quod finis operantis in actibus
 relatis non extendebatur ad copulam, sed
 illam contrario excludebat, sistendo posi-
 tive in prædictis actibus. Ergo eorum ma-
 litia in eisdem consummata est, et ad aliud
 non extenditur. Ergo superveniens copula
 est novum peccatum, distinctum numero
 tam physice, quam moraliter ab actibus
 præcedentibus. Præsertim cum prædicti
 actus non habeant essentialem cum copula
 connexionem, sed ad summum ex natura
 rei : contra quam potuit agens intendere
 in illis sistere, et sistere non repugnat. Ibi
 ergo consummatum fuit illorum actuum
 peccatum : et aliud, et ex alia intentione
 subsequens copula adjunxit. Quare non
 sufficet confiteri copulam : sed illud etiam
 præcedens explicandum est. Quæ resolutio
 est segura, eamque docent Vasquez, Lugo,
 Hurtado, Diana, Archangelus apud Lean-
 drum loco citato neminemque vidimus do-
 centem oppositum.

§ VI.

De circumstantia Quomodo.

166. In hac occurrit modus, quo pecca-
 tum fit, ut puta intensio, duratio, consue-
 tudo, ignorantia, malitia, contemptus, et
 alia hujusmodi In quibus juxta regulam
 superius datam ubi modus, quo actus fit,
 mutat, vel addit malitiae speciem, opus est
 talem modum, aut actum cum tali modo
 explicari in confessione; secus vero ubi

variatio est accidentalis, et penes majorem, aut minorem gravitatem intra eandem speciem malitiæ. Quare tota difficultas hujus circumstantiæ posita est in discernendo inter modos quantum ad hujusmodi differentiam : el primo loco eos explicare curabimus, a facilioribus, aut de quibus alibi egimus, incipiendo. Modus ergo intensio- nis actus peccaminosi non affert novam speciem malitiæ, sed est ipsum magis ejus ; sicut intensio caloris est magis caloris hunc intra suam speciem perficiens. Inde opus non est confiteri intensionem peccati. Re- colantur aliqua quæ de intensione diximus disp. 7, num. 70 et 71. Sed observandum est posse contingere, quod ex magna in- tentione actus peccaminosi inducatur effec- tus specie diversus : et tunc utrumque de- bet in confessione explicari, non propter intensionem, sed propter novam speciem adjunctam. Unde qni ex vehementi odio non solum occidit inimicum, sed cadave- ris membra discerpit, non facit satis con- fitendo homicidium, sed debet etiam expli- care illum modum : inducit enim speciem feritatis distinctam ab aliis peccatis, ut tradit 1). Thom. 2, 2 quæst. 159, art. 2 subscribentibus communiter theologis. Idem contingeret in eo, qni ex vehementi inclinatione ad furandam, se extenderet ad ressacras: et ex intensissimo furore libi- dinis in fornicando progrediretur ad tac- tus sodomiticos.

Modus etiam durationis non affert no- vam malitiæ speciem, sed est ipsum nu- mero, et specie peccatum magis, aut minus continuatas, el perseverans. Et hac ratione non tenemur per se loquendo explicare durationem peccati, v. g. quod odium pro- ximi, et desiderium vindictæ duraverint per unam horam, et sic de aliis. Et dixi- mus *per se loquendo*, id est. attenta præcise majori duratione unius, et ejusdem pec- cati : sic enim præcise aggravat, et non inducit peccatum specie, aut numero di- versum. Circa quod recolantur superius dicta n. 77. Idque frequentius contingit in actibus internis, quam in externis : nam externum opus semel inchoatum facilius continuari valet per longum tempus ; diffi- cilius autem intellectu est, quod idem ac- tus interior perseveret in se, aut in aliquo alio actu interiori, in quo saltem virtua- liter perseveret : frequenter enim inter-

rumpuntur per alios motus el volubile» cogitationes alio divertentes. Propter hoc igitur tutissimum est, et non semel obli- gatorium explicare durationem peccati : ut pœnitens meliori modo quo possit ex- plicet numerum peccatorum, quæ præsu- mere, ac timere valet in longa duratione fecisse. Videantur supra dicta num. 116.

167. De modo consuetudinis in peccando, sive de consuetudine repetendi peccata in eadem materia, v. g. furti, aut luxuriæ, opus non habemus in præsentī dicere, ul superius jam dicta num. 125. Constat enim consuetudinem non addere supra numerum, et species peccatorum, hisque confessis opus non esse alia non variantia speciem, aut numerum confiteri. El hæc procedunt perse loquendo : nam alias, el ex aliis capitibus opus est consuetudinem peccandi manifestare, ut ex professo osten- dimus, n. 126. Similis præcedenti est mo- dus peccandi cum certa scientia, vel igno- rantia, utique vincibili, et culpabili : nam ejusdem speciei est peccatum, sive hoc. sive illo modo fiat : unde ex prædicto modo agendi solum potest desumi aliqua major, aut minor intra speciem aggra- vatio, non necessario in confessione expli- canda. Quod jam supra num. 128 determi- navimus. et explicuimus.

Simili facilitate, aut brevitate decidun- tur aliqui casus, quos alii agentes de hac circumstantia in particulari expendunt: nam quod quis se exponat periculo pec- candi, et re ipsa in peticulo positas peccet, non addit novam speciem peccato, nec opus est in confessione explicare, ut cum communi sententia docet Leander disp. 8, § 7, quæst. 18, sed intelligendum est, ubi inter periculum, et peccatum subsequens non adest tanta temporis mora, ut distin- guat unum ab alio. Ubi autem illa adest utramque explicandum est : non quia unum se habeat ut circumstantia ad aliud, sed quia sunt duo peccata numero dis- tincta pertinentia ad illam speciem, in qua consummantur : unde se exponere peri- culo fornicandi pertinet ad speciem for- nicationis. Similiter, quod quis incitatus gravi tentatione, non oraverit ad eam vincendam, sed illi succubuerit, non est circumstantia varians speciem, aut neces- sario explicanda, ut quidem falso asserue- runt : quia obligatio tunc orandi non est distincta

distincta ab obligatione resistendi tentationi, nec instat tunc per se, sed solum per accidens : atque ideo in non orando, et in consentiendo non datur nisi unum peccatura, de quo est consensus. Pariter, qui labilur in aliquod mortale resistendo vehementi inspirationi divinae, non adjunxit ullum circumstantiam specie diversam, sed dumtaxat aggravantem. Unde non obligatur confiteri peccatum cum illa circumstantia, sed peccatum absolute. Denique, quod quis gestando reliquias fornicetur, non variat speciem, nec inducit obligationem confitendi eam circumstantiam, ut cum Sanchez, Diana, Fagundez, Dicastillo, et aliis docet N. Antonius disp. 9, sect. 6, num. 633. Qui tamen communiter et merito observant contrarium dicendum esse de sacerdote, qui portans in pectore Eucharistiæ sacramentum, committeret peccatum carnis : committeret namque non solum illud, sed aliud etiam gravissimum, ob violatam Religionem tanto sacramento debitam. Et iidem limitant ad luxuriam peccatum, quod importat specialem irreverentiae modum summo illi sacramento repugnantem. Quæ non sic elucet in aliis peccatis, v. g. detractionis, furti, etc. Hanc tamen limitationem in genere non probamus, minime dubitantes posse dari alia peccata, in quibus sacerdos Eucharistiam portans, incurreret illammet irreverentiae malitiam, ut si se vino inebriaret, se consequenter, et sacramentum ludibrio, atque aliis indecentiis exponens.

168.. Major difficultas nobis occurrit circa modum, qui intervenire potest in copula illicita ; quam non aliis verbis proponemus, et decidemus, quam N. Andreas in tract. 9, de Matrimonio cap. 5, punct. 5, a num. 71. Ex parte, inquit, modi coeundi potest esse illicita copula inter conjugatos, (idem intellige inter non conjugatos) ut si sedentes, vel stantes fiat, si præposlere more pecorum congregiendos, vel inverso situ, ut si vir sit succubus, femina vero incuba fiat. Quod esse peccatum saltem veniale, et gravissimum si absque necessitate id fiat, docent omnes, increpandosque esse conjuges sic mutuo congregientes ob perversionem modi ordinarii a natura designati, et turpitudinem in tali modo coeundi repertam. Sed difficultas est an sit peccatum mortale. Omis-

sis variis dicendi modis, asserimus per se nunquam esse mortale peccatum, sive præposlere, sive per latus accedenio (servato vase debito) sive quovis alio modo copula maritalis fiat. Plures sic sentientes refert, et resolutionem probat : quia quocumque modo fiat, servatur finis principalis copulæ, qui est posse prolem ex ea generari. Etenim generatio fiat, non recipitur necessario semen in matrice per infusionem, aut immissionem, sed per attractionem : eo quod, sicut in stomacho datur virtus ad attrahendum cibum, ita in matrice ad attrahendum semen, ut in-D. ibquit D. Thom. quodlib. 6, art. 18. Ergo sicut cibus quocumque modo sumatur, si tamen intret per os ad stomachum attrahitur, ut nutritioni possit deservire : sic etiam semen si intra vas debitum recipiatur, quocumque modo mittatur in illud, attrahitur a matrice, ut generationi possit deservire. Diximus per se non esse peccatum mortale aliquo ex modis recensitis habitam copulam. Per accidens vero esse potest, ut si periculum esset effundendi semen extra legitimum vas : quod periculum raro adest, et ideo non tenetur confessarius interrogare pœnitentem se accusantem de indebito situ, aut modo, ut notat Sanchez. At vero, si experientia constaret ex aliis sic inordinatis congressibus semen extra vas effundi, erit mortale peccatum tali modo, quo periculum subesi illi prodigendi concubitus.

Hæc omnia prædictus Andreas, ex quibus facile recognosce! lector quid dicendum, aut sentiendum erit quantum ad diversos modos, aut situs exequendi copulam in peccato fornicationis, scilicet non esse circumstantiam addentem novam speciem malitiæ ; et posse consequenter subteriri in confessione. Nos vero licet fateamur omnia illa probabiliter dici, saltem ab extrinseco ob multitudinem, et auctoritatem ita docentium : unum tamen probare minime scimus, aut possumus, nempe congressum præposlorum more pecorum non esse peccatum mortale. Ipsæ enim voces, quibus id explicatur denotant modum bestialem ab humana specie alienum. Aliunde vero nequit copula ita exerceri absque multis tactibus sodomiticis, qui pertinent ad speciem peccati nefandi. Nec Effusio effugium erit, quod ordinentur ad copu-oc^ri'

lam naturalem : nam Ucet finis sit de se honestus, tamen ubi medium est illicitum, operatio evadit simpliciter peccaminosa, malitia desumpta non a fine, sed a medio, ut constat ex dictis § praxed, ergo congressus praeposterus more pecudum licet ex fine operantis ordinetur ad copulam conjugalem, est peccatum grave ex ipso opere, et pertinet ad coitum sodomiticum. Denique licet ille modus dicendus esset probabilis speculative, et in actu signato, nullam. aut vix ullam probabilitatem ejus videmus in actu exercito : quia per se loquendo semper in tali bestiali congressu adest periculum effundendi semen extra legitimum vas, priusquam copula fiat in eo. Ipsa enim in hominibus, et brutis diversa corporum, et membrorum dispositio satis mani festal unum esse modum coeundi naturalem brutis, et alium esse modum coeundi connaturalem hominibus, nempe non praepostere. sed facie ad faciem ; atque ideo congressura praeposterum proprium bestiarum esse in hominibus gravem inordinationem, et peccatum contra naturam. Et bæc nos ita sentimus, et cupere-Artensis. mus ab aliis. Sentiunlque nobiscum Abu-Ven-Cr.lensw ffûæst. 228, in cap. 5. Matth. Arlensis, Alensis, Orbellis, et Vera-Cruz apud Thomam Sanchez lib. 9, de Matrimon. disp. 16. num. 2. Sed unusquisque abundet in sensu suo , sub doctrinæ tamen Catholice® regulis.

169. Regrediendo autem ad præsentis circumstantiæ considerationem, dubitandum non est, quod licet non semper ex diversitate modi, quo peccatum fit, accrescat illi nova malitiæ species ; nihilominus illam aliquando addit, et propterea opus fit talem modum, aut circumstantiam ex eo additam explicare in confessione. De quo non nulla exempla perducemus. Et primum jam attulimus nu. 166, de eo, qui hominem occideret discerpendo ejus membra, extrahendo jecur, illum exco-riando, etc. committeret enim non homicidium simplex, sed vestitum eo modo, sive circumstantia feritatis addente, et mutante speciem.

Secundum occurrit in raptu, nempe cum homo fornicatur cum muliere violenter, sive per vim illi inductam : est namque violentia fœminæ facta causa libidinis, ut docet D. Thom. 2, 2, quæst. 154, art. 7,

ad secundum. Unde i.i tali congressu præ-Diuter peccatum fornicationis, quod pertinet ad speciem luxuriæ adest ratione modi circumstantia mutaris speciem, et peccatum transferens ad speciem injustitia?, propter injuriam factam fœminæ repugnanti. Ad quod non requiritur, quod fœmina per vim abducatur de loco in locum, sed sufficit fœminam cognoscere per violentiam. Illa vero localis translatio est conditio ad constituendum raptum specialiter dictum de quo agit in ordine ad matrimonium Concilium Trident, sess. 24 Cs4! cap. 6, ubi dicitur : « Decernit sancta synodus » nodus inter raptum, et raptam, quandiu » ipsa in potestatem raptoris manserit, a nullum posse consistere matrimonium, # Et deinde statuit gravissimas prenas contra raptorem, et ad id coopérantes. Quas pœnas incurrere etiam fœminam, si virum raperet animo contrahendi cum eo, senserunt aliqui. Sed communis sententia negat. et merito : quia Concilium nullam mentionem facit de fœminis raptricibas, satis insinuans se in illo decreto favisse fragilitati fœminarum, quæ magis subjecte sunt his violentiis : in viris autem raro contingit hoc patiendi violentia periculum, ut cum Sanchez, et aliis recte observat N. Andreas Tract. 11, de Matrimonio cap. 12, punct. 3, num. 155. Sed quamvis res ita se habeat in ordine ad raptum specialiter dictum, et per ordinem ad matrimonium, (quod ad peculiarem hujus considerationem spectat) tamen loquendo de raptu generaliter dicto pertinente ad genus luxari® tenendum est, quod, si fœmina violentiam inferret viro vi, aut metu pro turpi cum eo congressu, committeret non solum fornicationem, sed etiam speciale raptus, el injustitiæ peccatum, explicando necessarium in confessione : occurrit namque in ea, non minus, quam in viro idem motivum, et a fortiori : nam illam magis decet violenta ea provocatio, summæ incontinenti® argumentum.

Tertium exemplum in rapina, qu® juxta D. Thorn. 2, 2, quæst. 66, art. 8, est ablatio violenta rei alienæ : unde supra speciem furti addit ex parte modi, quo furtum fit, violentiam, ut cum domino sciente, et vidente res e manibus ejus eripitur injuste contra ejus voluntatem. Quare in tali casu non fit satis confitendo fur-

tum

tum, vel ablationem rei alienæ non consentiente domino, sed ulterius explicanda est rapina importans speciem diversam : quamvis in tali casu sufficeret rapinam confiteri ; ibi enim includitur, et satis exponitur rei alienæ ablatio. Et hæc in exemplum doctrin.e præsentis satis sit insinuasse. Accuratiores distinctio inter fartum, et rapinam, an scilicet consistat in eo, quod furtum importat injuriam in rebus, el rapina injuriam in persona : an autem in eo, quod furtum fiat latenter, et rapina in præsenlia : atque ideo inducant Domino diversum involuntarium ; quippe diversum involuntarium est, quod quis ignoranter patitur, et involuntarium, quod patitur cognoscens, el renilens, difficultas est alio expeclans, de qua videri potest N. Andreas tract. 13.de Restitutione, cap. 5, punct. 1, a num. 5.

170. Ad hanc etiam circumstantiam *Qimodo* pertinet contemptus consistens in modo, quo in legis, aut legislatoris obedientia deficimus, circa quem nonnullæ difficultates occurrunt. Et pro illis superandis, et quæ oportet breviter tradendis (nam accuratiores discussio pertinet ad tractatum de legibus) notandum est contemptum vel esse rei præceptæ, vel esse legis, aut legislatoris rem præcipientis. Deinde duplex est contemptus, (sicut et inobedientia®, cui adjungitur) unus scilicet materialis, et generalis, alius vero formalis, et specialis. Ille reperitur in omni peccato, quod, sicut est inobedientia legis, sic etiam est legis contemptus, et propterea generalis appellatur. Et hac de causa opus non est illud specialiter in confessione explicare; sed satis exponitur confessione peccati, sicut ingratitude, injustitia, et inobedientia, quæ sunt circumstantiæ communes, el in omni peccato repertæ. Contemptus vero formalis, et specialiter dictus præter violationem legis importat motivum, et modum agendi expresse contra legem, quia illam parvipendet, atque ideo legislatorem, ut talem. Unde in communi colligitur contemptum hunc formalem, et specialiter dictum esse speciem particularem inobedientiæ, ut ex D. Thom. 2, 2, q. 104, ari. 2, ad 2, el qu. 186, art. 9, ad 3, recte colligit N. Andreas tract. 11, de legibus cap. 2, punct. 2, § 4, num. 170.

His præmissis tenendum est peccatum

violandi pr-eceptum ex contemptu non relato ad legem, vel ad legis latorem, sed præcise ad ipsam rem præceptam ; quatenus licet velit absolute se subicere legi, et legislatori, non tamen in illa materia ; quia illam, v. g. parvi æstimat; non committere formalem, et specialem contemptum : peccare tamen graviter, aut leviter juxta quantitatem rei præceptæ : ut si præceptum sit de jejuniio in Quadragesima, contemptus erit peccatum mortale ; si autem sit de non sumendo, vel levissimam refectionem in die jejunii, contemptus erit peccatum veniale. Quoniam in hoc contemptus genere non omittitur res præcepta, quia præcepta ; sed quia vel parvi æstimatur, vel alias displicet, et affert corporalem molestiam : in quibus contemptus non refertur in legem, nec in legislatorem, sed in solam materiam, ut recte observant Sanchez lib. 1 Decalog. cap. 5, a num. 11, Tapia lib. 4, quæst. 9, et alii communiter. Si quis vero materiam levem a Deo præceptam, aut etiam solo consilio propositam contemneret, non quia levem, sed tanquam impertinentem, inutilem, aut vanam ; profecto peccaret mortaliter ; quia talis contemptus redundaret in Deum illam materiam præcipientem, aut consilientem. Omnis enim contemptus Dei in re etiam levissima est gravis Dei offensa, ut patet in mendacio jocosio confirmato juramento. Opus itaque esset talem circumstantiam, sive tale contemptus peccatum specialiter confiteri.

171. Sed magis absolute loquendo, et cum præcisione ab his conditionibus, et limitationibus, omnis contemptus legis, ut lex est, aut legislatoris, ut talis, sive ille divinus sit, sive humanus, et sive in materia de se gravi, sive de se levi, est peccatum mortale specialis contemptus. Quod facile, ac breviter suadetur, quoad singulas partes : nam in primis parvi pendere Majestatem Dei aliquid præcipientis, est gravissima, et blasphema illius injuria. Deinde superior humanus halet suam potestatem ex Deo, illumque repræsentat : ergo contemnere illum, ut legislatorem est grave peccatum, quippe cum illius injuria redundet in ipsum Deum dicentem Luc. 10 : *Qui vos audit, me audit; et qui vos spernit, me spernit. Qui autem me spernit, spernit eum, qui misit me.* Denique id ita

contingere, quidquid sit de gravitate materi® secundum se. facite constat : quia gravitas injuriæ non attenditur penes materiam ejus, sed per respectum ad legislatorem, qui contemnitur. Idque (ut aliquo signo in praxi cognoscamus) non obscureprehenditur, ut optime notavit Cajet. 2, 2, q. 186, art. 9, quando subditus frangit superioris mandatum non ex negligentia, non ex cupiditate, non ex simili passione, sed quia non vult superiori, et regulæ se subdicere ; aut quia vult ostendere se nihili facere superioris mandatum, et regulæ ordinationem, quod maligni cordis in superiores, et teges index evidentissitnus est. Et sic sentiunt communiter Doctores. atque hujusmodi contemptus peccatum esse distinctum a generali inobedientia, ei necessario explicandum in confessione. Quibus addimus probabile nobis admodum videri, contemptum legis divinæ, et naturalis distingui specificè a contemptu tegis humanæ, et sic in confessione explicandum fore : sicut et contemptum immediatum Dei, a quo sunt teges naturales, et divinæ distingui specie a contemptu immediato superioris humani ferentis humanas leges. Quia licet superior humanus repræsentet Deum, et habeat ab eo potestatem ; nihilominus longe inferioris dignitatis, et auctoritatis infinite distantis est : et idem contingit in injuriis, quæ eisdem inferuntur. Sicut quamvis Legatus Principem repræsentet, et ejus vices agat : tamen gravius, et diversæ rationis est offendere Principem immediate in se ipso, ac offendere ejus Legatum, aut Principem mediate in Legati persona. Et similiter diversæ rationis est, contemnere imaginem Dei, quod opponitur Religioni, siveLatriæ, et contemnere imagines Sanctorum Dei, quod adversatur Duliæ. Contemptus itaque formalis praeceptorum naturalium, et divinorum differt specie a contemptu formali humanarum legum : et sic explicari, et confiteri debet.

Liinjia· Addemus tamen aliquas modificationes, quibus hæc doctrina temperari solet, ne in non obediendo accedat contemptus formalis speciei. Nam in primis si quis nolit obedire ex indignatione, non quia superiori ut tali contemnit subdi, sed ut illi solatium suæ obedientiæ in hac occasione neget ; non committit peccatum contemp-

tus, de quo loquimur: quia non despicit superiorem, ut superiorem, sed solum ut sibi repugnantem, et infensum. Et ita observant plures sequentes Cajetanum in Summa, verbo *Contemptus*. An autem alias, et ex aliis capitibus sit peccatum mortale, non perlinet ad præsentem considerationem, sed dependet ex facti circumstantiis. Similiter ubi contemptus dirigitur ad superiorem, non ul superiorem, sed ut singulafem personam, et secundum conditiones individuals, quia imprudens, indoctus, aut irreligiosus : non adest formalis contemptus peccatum eb jam insinuatum motivum : poterit tamen esse peccatum grave, et non raro contingens ob temerarium judicium in despiciendo personam, ut alias accideret, licet superior non esset ; cui tamen non adesset circumstantia ob defectum observantia», et reverentiæ debite personæ superioris. Idem pariter contingeret, si quis non despiciendo superiorem, ut superiorem, nec singularem ejus personam, contemneret ejus præceptum, non quia præceptum : sed quia censet illud in hac, aut illa materia positum esse injustum, aut inutile. Qnia tunc non contemnitur superior, quatenus superior, et prout Dei nomine præcipit; sed quatenus persona singularis imprudenter se gerens in illa materia, ut cum multis observat N. Andreas loc. cit. num. 40. Unde facite colligitur peccatum speciate formalis contemptus raro committi nisi a subditis pessimis, et obduratæ frontis in Deum, et superiores, qui ejus vices agunt.

5 vu.

De circumstantia Quando.

172. Pervenimus ad ultimam circumstantiam desumptam a tempore, in quo peccatum committitur : de quo non multa,nec difficilia dicenda occurrunt. Fundatur autem prædicta circumstantia, in eo, quod sicut dantur aliqua loca sacra, illa scilicet, quæ divino cultui consecrantur ut sunt templa : sic etiam dantur aliqua tempora Dei cultui dedicata, ut sunt dies, quos sacros, et festos vocamus. Sicut ergo ex eo, quod peccata committantur in loco sacro contrahunt specialem aliquam malitiam necessario

v j v

ll

· 1

î

l ft

? ·:K

>2

necessario in confessione explicandam, ut constat ex dictis § 3, sic etiam videtur, quod peccata commissa in diebus sacris induant circumstantiam specialis malitiæ, quæ debeat in confessione manifestari. Et sic plane senserunt plures antiqui, et graves Doctores affirmantes omne peccatum in die festo commissum mortaliter induere ex hoc ipso specialem irreligiositatis malitiam necessario confitendam. Ita D. Antiochianus. Alensis. Turrecremata. Abulensis. Nider, Major, Adrianus, Catherinus, Petrus de Solo, Joannes de Medina, Corduba, et alii apud Dicastillum disp. 9, dub. 8, n. 712, quæ sententia probari potest auctoritate simul, et ratione : nam Angelicus Doctor 2, 2, q. 122, art. 4, in resp. ad 3, agens de observatione tertii præcepti Decalogi, sive de sanctificatione sabbati apud Judæos inquit : « Aliud est cessatio operum, quæ significatur, cum subditur : Septima die Domini Dei tui non facies omne opus. Sed de quo opere intelligatur, apparet per id, quod exponitur Levit. 23. Omne opus servile non facietis in eo. Opus autem servile dicitur a servitute. Est autem triplex servitus : una quidem, qua homo servit peccato, secundum illud. Qui facit peccatum, servus est peccati : et secundum hoc omne opus peccati dicitur servile. Alia vero est servitus, qua homo servit homini. Est autem homo alterius servus, non secundum mentem, sed secundum corpus, ut supra habitum est. Et ideo secundum hoc opera servilia dicuntur opera corporalia, in quibus unus homo alteri servit. Tertia autem est servitus Dei : et secundum hoc opus servile posset dici opus Patriæ, quod perlinet ad Dei servitium. » His præmissis, statuit opus servile servitute Dei, non prohiberi in die sabbati, et deinde subjunxit : « Sed alia opera servilia, quæ dicuntur servilia primo, vel secundo modo, contrariantur observantiae sabbati in quantum impediunt applicationem ad divina. Et quia magis impeditur homo a rebus divinis per opus peccati, quam per opus licitum, quamvis sit corporale : ideo magis contra hoc præceptum agit, qui peccat in die festo quam qui aliud opus corporale licitum facit. Unde Augustinus dicit in lib. de decem chordis : Melius faceret Judæus in agro suo aliquid utile,

« quam si in theatro seditiosus existeret. Et melius fœminæ eorum lanam facerent, quam quod tota die in Neomeniis suis impudice saltarent. » Ergo ex sententia utriusque S. Doctoris omne peccatum mortale in die sacro commissum est contra sanctitatem talis diei, atque contrahit specialem irreligiositatis malitiam. Quod amplius explicatur reducendo ad formam discursus contenta in relato testimonio : quia non minus opponitur sanctitati diei sacri opus servile servitute peccati, quam opus servile servitute hominis, quale est opus corporale; sed opus servile servitute hominis est contra sanctitatem diei sacri, et hac ratione, si notabile sit, habet esse speciale peccatum mortale: ergo idem, et a fortiori dicendum est de opere servili servitute peccati. Idque aperte significarunt Patres Cone. Coloniensis ann. 1536, celebrati, cum asseruerint « bis peccare, qui diem Dominicum scortis, rixis, et pugnis agunt. »

173. Hæc sunt satis gravia, et nos duce-secundarent ultroneos in prædictam sententiam, alias omnino securam, consulentemque tam dierum sacrorum venerationi, quam Christianorum profectui. Sed videmus contrariam esse his temporibus communem, ut superfluum sit Recentiores in particulari referre. Quin et ex paulo antiquioribus illam statuerunt, et firmare curarunt Cajetanus loco citat. D. Thomæ. et 1, 2, quæst. 7, art. 1, et in Summa verbo *Festa*, et torn. Cano, 1, opusc. 18, quæst. 3, Sylvester in Rosa NavarTM aurea tract. 3, cap. 63, Soto de justitia lib. Covarr. 2, quæst. 2, art. 4, et in 4, distin. 18, quæst. 2, art. 4, Cano de pœnitentia in 5 part. Medina in Summa lib. 1, cap. 9, § 2, Navarrus in cap. *Consideret* de pœnit. dist. 5, a num. 17, Covarruvias in cap. *Alma mater*, part. 1, § 2, et alii plures. Probatur : quia Ecclesia de facto determinavit sanctificationem dierum festorum ad duo. unum affirmativum audiendi sacrum, et aliud negativum non laborandi, sive non faciendi opera corporalia servilia : ergo fideles hæc præstando satisfaciunt præcepto sanctificationis festorum : ergo per hoc quod alias mortaliter peccent, non agunt contra prædictam sanctificationem ; nec ex vi hujus incurrunt in suis peccatis mortalibus aliquam malitiam specie distinctam, et tali sanctificationi contrariam. Confirmatur

primo : nam ex generali ratione peccati mortalis non consurgit aliqua specialis irreverentia contra dies sacros, aut festos : ergo falsum est peccatum mortale in die sacro commissum habere ex hoc ipso circumstantiam diversam, et necessario in confessione explicandam. Consequentia patet, et antecedens suadetur : tum. quia non magis dies sacer debet gravificare peccata in eo facta, quam locus sacer in eo commissus ; sed certum est non omnia mortalia in loco sacro commissa induere novam speciem malitiæ ex loco, ut constat ex supra dictis § 3: ergo idem dicendum est de mortalibus commissis in sacra die. Tum etiam, quia plurima sunt mortalia pure interna, plura etiam externa, sed omnino occulta : ex quibus nulla irreverentia, aut injuria diei sacro irrogatur, ut facile explicari valet exemplo loci. Confirmatur secundo : quia hæc est de facto communis inintelligenceutia, et praxis fidelium, tam pœnitentium, quam confessorum : curant namque de numero, et specie mortalium posthabita diligentia in investigando, an mortalia commiserint in die sacro, vel in non sacro; et oppositum non paucos nec leves afferret scrupulos.

Quæ autem pro prima sententia afferebantur, non convincunt. Nam quod attinet ad auctoritatem, D. Augustinus loquitur de diebus festis, non Christianorum, sed Hebræorum : nec affirmat, quod hi quolibet, et in qualibet materia peccato mortali peccarent contra præceptum servandi suas festivitates ; sed solum affirmat, quod minus peccarent faciendo in diebus festis aliqua opera servilia, quam exercendo profana, et de se peccaminosa. quæ recenset. Quod est verissimum, sed rem præsentem non attingit : sicut si modo diceremus Christianum minus peccare, si in diebus Dominicis laboret in agro, quam si degat, ut fieri contingit in lupanaribus, et tabernis. D. Thomas etiam loquitur de sanctificatione Sabbati, prout erat in usu apud Judæos. Unde argumentum nequit trahi admodum observandi festa inter Christianos, ut ipse Angel. Doct. alte vidit, et velut objectionem præveniens tradidit eodem loco in responsione ad 4, his verbis : « Dicendum, quod observantia diei Dominicæ in nova lege succedit observantiæ Sabbati, non ex vi præcepti legis, sed

ex constitutione Ecclesiæ, et consuetudine populi Christiani. Nec etiam hujusmodi observatio est figuralis, sicut fuit observatio Sabbati in veteri lege. Et ideo non est ita arcta prohibitio operandi in die Dominica, sicut in die Sabbati. Et ideo quædam opera conceduntur in die Dominica, quæ in die Sabbati prohibebantur, sicut decoctio ciborum, et alia hujusmodi. Et etiam in quibusdam operibus prohibitis facilius propter necessitatem dispensatur in nova, quam in veteri lege, quia figura pertinet ad prolestationem veritatis, quam nec in modico prætereire oportet. Opera autem secundum se considerata immutari possunt pro loco, et tempore. » Ad discursum vero ex prædictis testimoniis formatum, respondetur distinguendo majorem, illamque concedendo quantum ad oppositionem ex parte finis præcepti, qui est cultus Dei in die sacro, quæ negari debet, si intelligatur de oppositione quantum ad materiam præceptam. Et deinde concessa minori, negamus absolute consequentiam : nim materia, quæ de facto prohibetur in diebus festis, est opus servile, non autem omne opus peccaminosum. Et ideo non istud, sed illud directe opponitur sanctificationi talium dierum : licet fini præcepti non minus opponatur peccatum, quam opus servile. Patres denique Concilii Coloniensis locuti sunt conformiter ad primam sententiam, in qua forte erant, nihil tamen diffiniendo. Credibile vero est. et ex materia, atque exemplis colligitur, illud egisse de quibusdam operibus alias prohibitis, ut sunt scortationes, et pugnae. sive torneamenta, propter quæ aliqui mittebant observationem Missæ in diebus festis, et bis propterea peccabant.

174. Sed quamvis hæc in communi loquendo ita se habeant, negari propterea non debet circumstantiam temporis inducere in aliquibus operibus malitiam gravem. distinctamque in specie ab illa, quam talia opera de se importarent. Sunt enim aliqui dies ita sacri, sunt etiam aliqua opera ita proiana, ut cum illis habeant manifestam oppositionem, reverentiamque subtrahant diebus sacris debitam, et illam graviter offendant, ut recte docuerunt Medina in Summa lib. 1, cap. 9, § 1, et in lib. 2, qu. 7, art. 3, Gregorius Martinez

ibid. pag. 531, Rodriguez in Summa, cap. 53, num. 12, Lopez 1 part. cap. 34, fol. 185, Filigianus in 3, dial. 17, qu. 1, art. 5, Lugo disp. 26, sect. 12, nu. 524, Dicastillo disput. 9, dub. 8, num. 732, N. Francisons cap. 8, punct. 4, num. 114, et alii: quidquid cum aliis dicat Leander disp. 8, § 8, quæst. 3 Probatur : nam si quis in parasceve exhiberet comedias, et ludicra spectacula, qualia in diebus bachanaliū repræsentari solent, gravissimam committeret irreverentiam contra sanctitatem diei, in quo Ecclesia Catholica repræsentat specialiter, et recolit passionem, et mortem Christi Domini. Quis prudens in hoc casu non recognoscet summam oppositionem, atque sacrilegam inter repræsentationem ab Ecclesia exhibitam, et repræsentationem ab illo factam, et istam non gravis peccati damnabit ? Ergo quamvis in genere non sit verum omne peccatum mortale commissum in die festo induere ex hoc ipso novam circumstantiam gravis malitiæ-, tamen contingens est diem esse ita sacrum, et peccatum adeo illi repugnare, quod illa circumstantia inducatur. Nec momenti erit, si cum Dicastillo dicatur, in tali casu 'profanam illam repræsentationem constituere primam speciem peccati : quia vim non facimus in eo, quod sit aut non circumstantia proprie dicta supponens aliam, atque primam speciem peccati, sed in eo, quod conjunctio talis repræsentationis cum sanctitate diei, affert per se gravissimam inordinationem, et novam in specie malitiam, sive aliam supponat, sive non. Præterquam quod illa repræsentatio posset alias supponi prohibita vel jure humano, vel etiam jure naturali, ac divino propter nimiam ejus turpitudinem : quare, si ultra hoc Ceret in die Parasceves, haberet et malitiam gravem, quam in qualibet alia die : et indueret etiam circumstantiam irreligiositatis gravis contra sanctitatem diei. Nec ad id requiritur novum aliquod, aut positivum Ecclesiæ præceptum ; sed sufficit Ecclesiam instituisse sacratissimum illam diem ad specialem commemorationem passionis, et mortis Domini : nam hoc supposito jus naturale, et divinum dictat illicita esse, quæ contra diei sanctitatem aguntur. Et quidem si indie speciali assignato, in quo aguntur exequiæ, sive com-

memoratio Regis defuncti, quis faceret agitari tauros, et comedias repræsentari. non levem irrogaret injuriam defuncto regi, nec immunis censeretur a læsæ Majestatis offensa. Cur ergo non idem consequenter dicemus, ubi similia fiunt in die illa specialiter assignata ad recolendum Domini passionem, et mortem ?

Nec in hoc sistimus, quin potius inde colligimus alia non absimilia. Primo idem dicendum esse de faciente repræsentare comedias, et alia ludicra propria Bachanaliū in quolibet die sacræ Hebdomadæ usque ab Sabbatum Sanctum. Secundo idem asserendum de illo, qui in die Parasceves patraret crimen aliis notorium, ut si per plateas sequeretur scorlū. et aliis videntibus domum ejus post illam ingrederetur ; si ea die inimicum in foro occideret ; si per calles turpia cantaret, et similia. Sunt namque ista tam absona sanctitati diei, et tam contraria institutioni Ecclesiæ, et communitati fidelium in eo die celebrando, ut nesciamus illa purgare a gravi irreligiositate. Unde talia opera præter malitiam, quam ex objecto habent, contraherent aliam gravem, atque specialem contra sanctitatem diei, et omnia proinde deberent in confessione explicari. De aliis autem peccatis, vel alterius rationis, vel occultis, non idem audemus asserere quia non occurrit idem motivum. Nec idem dicimus de circumstantia aliorum dierum sacrorum, quantumvis solemniū, quoniam non reperimus eandem indecentiam, et contrarietatem quamvis graves Doctores apud Martinez loco citat, idem affirmant, si peccatum fiat in diebus Nativitatis, et Resurrectionis Domini.

175. Ad hanc etiam circumstantiam *quando*, sive temporis perlinet, quod quis immediate a celebratione Missæ, vel a suscepta sacra communione fornicetur, vel alia carnis peccata committat : est namque circumstantia addens peccato novam malitiam specie distinctam ob gravissimam irreverentiam in tantum sacrificium, et sacramentum, ut docent Lugo ubi supra, Dicastillo num. 733, N. Antonius disp. 8, sect. 6. num. 641, N. Franciscus loco citat. Emmanuel a Concept, disp. 3, quæst. 22, num. 591, et alii ; nec ullum videmus, qui oppositum ausus fuerit asserere. Diximus *immediate*, quia absolute non est circums-

tantia varians speciem, quod quis in die, quo celebravit aut sacram Eucharistiam suscepit, fornicetur, etc. ut contra Medinam, et paucos alios tenent ceteri communiter, quos refert, et sequitur Leander ubi supra quæst. 4. Ubi enim interponitur notabilis mora. non committitur notabilis, et specialis irreverentia in sacramentum. Quanta vero debeat esse temporis distantia, haud facile est diffinire. N. Antonius loco citato assignat horæ quadrantem ; sed nimis breve censemus, et aliorum iudicio remittimus.

Limitavimus etiam resolutionem *ad carnis peccata* : quia cetera et si forte quantum ad speciem graviora, ut perjurium, iudicium temerarium, odium proximi, etc. non afferunt tantam irreverentiam, et adeo fœdam contra sacramentum. Potestque id aliquomodo explicari, et confirmari exemplo : nam si confessarius immediate, aut proxime post confessionem sollicitât mulierem ad turpia, Iudices fidei illum cogunt ad abjurandum, vel de vehementi, vel de levi propter suspicionem, quam affert scelus huiusmodi : cum tamen ad id non compellant pro aliis peccatis immediate patratibus post confessionem, quamvis de se in gravitate majoribus. Adest itaque in peccato carnis specialis irreverentia contra Eucharistiam, intra sacramenta sacratissimum. Præsertim eo tempore, quo manet intra suscipientem, ut non immerito ad hunc finem possimus expendere verba Apostoli | ad Corinth. 6 : *Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi. Tollens ergo membra Christi, facium membra meretricis, absit. An nescitis quoniam, qui adhæret meretrici, unum corpus efficitur? Erunt enim (inquit; duo in carne una. Qui autem adhæret Domino unus spiritus est. Fugite fornicationem. Omne peccatum, quodeumque fecerit homo, extra corpus est : qui autem fornicatur, in corpus suum peccat.*

DUBIUM VI.

.-hi peccata mortalia dubia necessario in confessione explicanda?

Ex (licet in hac disputatione, et præsertim in tñbus dubiis immediate præcedentibus constat materiam necessariam huius Sacramenti esse omne post Baptismum

commissum peccatum mortale in specie. et numero, et circumstantiis mutantibus, sive addentibus speciem. Idque certum est apud catholicos, ubi certum pariter est hominem post baptismum peccasse mortaliter, et peccatum confessum non fuisse. At non semel contingit adesse huiusmodi certitudinem erga plura, aut saltem circa aliquod in quibus confitendi obligatio fundatur. It cum homo scit se aliquid fecisse, quod est objective malum, sed nescit an in eo, cum deliberatione processerit, et peccaverit : aut, si sciat se peccasse, sed ignoret an graviter, aut leviter, aut denique sciat se peccasse mortaliter, sed dubitet, an tale peccatum confessus fuerit. Est itaque difficultas an peccatum in aliquo ex prædictis sensibus dubium sit materia, quam homo necessario debeat exponere in confessione? Pro cuius convenienti resolutione

1peritur proprius huius quæstionis status.

176. Cum peccata mortalia dubia sint proprium præsentis difficultatis subjectum, nequit illa congrue expediri, quin prius declaremus, quid sit dubium, a quo peccata dubia vocantur : nisi enim subjectum determinetur, nequeunt in unum tendere argumenta, et responsiones pro una, et altera parte ; sed collimantia in diversos scopos non aliud gignent, quam confusionem, et dubia circa ipsum dubium. Describit autem illud D. Thomas quæst. 14, de veritate art. 1, his verbis : « Quandoque intellectus noster non inclinatur magis ad unum, quam ad aliud : vel propter defectum moventium, sicut in illis problematibus, de quibus rationes non habemus : vel propter apparentem squalitatem eorum, quæ movent ad utramque partem ; et ista est dubitantis dispositio, qui fluctuât inter duas partes contradictionis. ^d Unde dubium proprie dictum contingit, quando intellectus attendens ad motiva hinc inde objecta ad asserendum, vel negandum aliquid, manet anceps, et suspensus nulli determinate parti assentiendo : quia nulla illum determinate trahit ad determinatum assensum. Quæ suspensio non est mera negatio, sed positiva intellectus attentio ad utrumque, et ad carentiam

careniam excessus unius præ alio. Et con-
lingit dupliciter. Primo, cum nullæ ra-
liones ex parte extremorum occurrunt, quæ
assensum extorqueant, vel ad assentien-
dum alliciant, ut si proponatur quod arenæ
maris sunt pares : nihil enim occurrit ad
id magis asserendum, quam oppositum.
Quocirca dubitandi genus vocatur satis
communiter negativum, ob negationem
scilicet motivi trahentis ad unum. Contin-
git secundo, quando pro una parte occurrit
motivum quidem apparens probabile, et
conforme regulis prudentiæ, quod de se
invitat ad assensum sed tamen aliud ex
parte opposita concurret ejusdem probabi-
litas, et ponderis, quod priori æquivalet,
ejusque vires infringit, ne intellectum alli-
ciat, vel rapiat : unde provenit hunc ma-
nere suspensum, atque inter utrumque
fluctuantem : quod est dubium esse, et sub
dubio relinqui. Idque frequenter accidit in
probabilitate, quam vocant ab extrinseco :
nam, si quis, v. g. opus habeat cognoscendi,
utrum aliquis contractus sit usurarius, con-
sulalque Doctores, et reperiat tres, qui id
negent, motivum habet ad assentiendum
rem esse licitam : sed, si occurrant alii
tres ejusdem scientia? pietatis, atque aucto-
ritatis, qui oppositum affirmant, motivo
praeoccupatur evacuante vires prioris :
sunt quippe æqualia, et se destruunt. Unde
consequens est intellectum inter ea posi-
tum manere dubium, sive ancipitem, et
ad nullam partem determinari. Qua de
ausa istud dubium solet positivum vocari,
quia non fundatur in carentia motivorum :
sed in eo, quod, licet multa, et positiva
occurrunt, sunt æqualia, et intellectum
suspendunt in æquilibrio. Vulgare quidem,
et sensibile pro hoc declarando exemplum
offert statera, quam duobus modis fluc-
tuare. et tandem in æquilibrio manere vi-
demus : nempe vel ubi nulli illius brachio
imponitur pondus ad unam partem pro-
pellens ; vel utrique imponitur, sed om-
nino squalē, et se invicem vincens, ut
statera ad nullam inclinet partem, sed sus-
pensa in æquilibrio vacillet. Primo expli-
cator dubium negativum, secundo positi-
vum.

Inter illa vero adest notabilis differentia
multum referens, in præsentī materia :
nam dubium negativum, est mera igno-
rantia, et nescientia absque ullo rationabili

Salman/. Curs. Theolog. lom. XX

fundamento ; atque ideo est dubium præ-
cise physicum, non autem morale, et apud
prudentes, est dubium, inquam, scrupulo-
sorum, et stupidorum, qui trepidant ibi,
ubi nulla occurrit ratio timendi, et omnia
in dubium vocant sine motivo. Idque patet
ipso exemplo, quo dubium negativum ex-
plicari solet, dubitanti scilicet, utrum arenæ
maris sint pares. Nam, si quis interroge-
tur, an sint, respondere debet se nescire,
non se dubitare ; si enim id dicat, et rur-
sum sciscitemur, quam habeat dubitandi
rationem, nullam assignabit, nec assignare
poterit : signum ergo est, tale dubium ne-
gativum non esse morale, sed irrationale,
sive nulli rationi innitentem. Oppositum
autem contingit in dubio positivo, sive fun-
dato in motivis apparentibus, aut etiam
probabilibus, aequalibus tamen, et se mu-
tuo debilitantibus, atque intellectum in
æquilibrio relinquentibus : quia licet ita
dubitans habeat ignorantiam rei, de qua
dubitatur, hæc tamen ignorantia non est mera
nescientia ; sed adjunctas habet rationes
prudentiales, quibus rem attingit, non qui-
dem certe, et quiescendo ; sed .visu an-
cipiti, et fluctuando ad utramque partem.
Quare hujusmodi morale, et prudentiale
dubium non immerito a quibusdam mix-
tum vocatur, sive constans ex positivo, et
negativo : quia negativum est quantum ad
negationem assensus determinati ; et posi-
tivum est quantum ad dubitandi funda-
menta. Unde D. Thom. in 3, dist. 7, q. 1,
art. 4, per positivum diffinivit istud du-
bium dicens : « Esse motum rationis supra
« utramque partem contradictionis cum
« formidine determinandi alteram. » An
autem dici debeat absolute positivum a
fundamentis, an vero absolute negativum
a negatione assensus, quæstio est ad voces
pertinens, et parum referens : communior
tamen usus obtinuisse videtur positivum
absolute vocari, nec immerito, ad distinc-
tionem videlicet alterius dubii nulli motivo
innitentis, cui nomen genericum negatio-
nis, aut negativi ob summam speciei im-
perfectionem tribuendum est, sicut nomen
animalis absolute dictum convenit *brutis*.

177. Hinc facile constat subjectum pro-
prium præsentis difficultatis non esse peccata
dubia dubio mere negativo : quia cum hu-
jusmodi dubium in nullo fundetur motivo,
tanquam prorsus irrationale contemni, et

nihili apud prudentes pendere debet. Idque prudens confessarius facile recognoscet, ubi ad se cum simili dubio accedentem interrogaverit, quare dubitet de peccato gravi admisso, vel quare dubitet de non confesso? Si namque nullam rationem assignare potuerit, ex hoc ipso convincitur dubium esse irrationale, et omnino propellendum : nec oportet super his audire non peccata, sed scrupulos, aut stultos scrupulorum timores. Quin addimus idem dicendum. ubi dubium provenit ab aliquo motivo, sed tamen levi: tum, quia ratio levis pro nulla reputatur. Tum, quia levia prudentes movere non debent. Tum, quia si semel admitteretur dubia ex motivis levibus inducere obligationem confitendi peccata sic dubia, latam sterneremus viam ad infinitos scrupulos nullis confessionibus evtinguendos, vel terminandos. Quare a contrario sensu elicitur materiam præsentis difficultatis restringi ad peccata dubia dubio positivo fundato in motivis gravibus dubitandi ; ut contingit, quando pœnitens prudenter dubitat an commiserit aliquod mortale : quia ex una parte gravi ratione ducitur ad id sibi persuadendum, et ut timeat ; sed ex alia repræsenteretur aequalis ponderis motivum ad negandum, et non credendum. Unde provenit quod hæc perpendens, et a nullo motivo determinatus, licet utriusque vires cognoscens, maneat inter utramque partem suspensus, et sub dubio, metuque ab illo concepto perseveret. In hoc itaque sensu quaeritur, an peccata mortalia dubia sint materia, quae necessario explicari debeat in confessione.

178. Et ut ad punctum specialius, et difficilius, magis expediti accedamus, præmittere oportet, quae sunt facilia, et communia. Hujusmodi censemus eum, qui certo scit se aliquod mortale commisisse, et dubitat, an illud confessus fuerit, obligari ad ejus confessionem. Ita Navarrus, Suarez, Sanchez, Dicastillo, et alii communiter, quibus relatis subscribit N. Franciscus cap. 8, punct. 3, num. 34, Lugo disp. 16, sect. 2, num. 159, dicens omnes convenire in hoc supposito, Prado quæst. 84, dub. 4, § 2, num. 7, dicens hanc esse communem, et certam sententiam. Unde vel ipse Caramuel, qui in his rebus censetur aliis laxior, aut liberior, cum scivisset quosdam Jesuitas Viennae defendisse the-

sim huic communi doctrinae contrariam, et Caramueletn pro se allegasse, renuit palam, se excusavit, atque asseruit se aliter philosophari de dubio, alii de peccato mortali certo, et dubia confessione ut videri potest in Theologia fundamentali fund. 66, fol. 556, editionis tertia? Lugduni. Ratio communis est : nam debito certo non fit satis per incertam, aut dubiam solutionem : sed per peccatum mortale certum contrahitur obligatio certa illud manifestandi in confessione, ut est fide sanctum : ergo huic obligationi non fit satis per incertam, aut dubiam confessionem : ergo, qui certo scit se commisisse peccatum mortale, et dubitat an illud confessus fuerit, manet sub obligatione illud confitendi.

Nec momenti erit si dicatur majorem solum verificari in foro externo, et quantum ad debitum ex contractu oneroso juxta voluntatem contrahentium, et volentium, quod non cesset obligatio solvendi, donec certo constet factam esse solutionem : et sic in foro externo compellitur homo ad certam solutionem, nec aliter extinguere debitum declaratur, licet nihil forte debeatur in re. Sed in foro conscientiae aliter contingit : nam licet debitum a principio fuerit certum, si tamen postea superveniat invincibile dubium de solutione, non tenetur homoolvere, donec certo constet se non solvisse, ut docuit Joannes de Medina cod. de Restitutione quæst. 20. Idemque contingit in præsentimateria : nam licet, qui certo peccavit mortaliter, contraxerit debitum certum illud confitendi, nihilominus ubi postea dubitat, an illud confessus fuerit non tenetur ad confessionem, priusquam sibi certo constet illud confessum non fuisse. Sic discurrebant illi Viennenses. Et addit Caramuel casum videntimpossibilem : nam dubium circa illum occurrens facillime, et quasi nullo negotio dissipatur. Si enim, sic dubitans solet bene confiteri judicare posse probabiliter se tale peccatum confessum fuisse : si autem assuetus est non bene confiteri, debet contra se judicare : ei si in neutro consuetudinem habet, praesumendus est habuisse propositum bene confitendi, adhibuisseque sufficientem diligentiam. Esto tamen, addit ille, ea hypothesis admittatur, non propterea debet admitti obligatio statim confitendi; sed hæc ad aliud tempus, præsertim mor-

tis

Ifavarr.
Suar.
Sanchez.
Diusi.
Franc.
Prado.
Carant

lis referenda est : nam durum apparet dubitantem de confesso peccato, ad confessionem ejus statim faciendam obstringere.

er. 179. Hæc, inquam, subterfugia nullius momenti sunt. Et primum ex Viennensibus quantum ad discrimen inter judicium in foro externo, et interno in ipsos regendum est : nam juxta communem sententiam, judicium in foro externo, et judicium in foro interno conformari debent, ubi est eadem præsumptio, sive ubi præsumptio fori externi non est falsa : hic autem utrobique occurrit vera præsumptio, nempe illum, qui certo debet non satisfacere obligationi, nisi certo constet de satisfactione : ergo si in foro externo obligatur ad satisfaciendum, idem in foro interno dicendum est. Nec Medina Complutensis docuit oppositum : quia non agebat de solutione dubia, sed probabili, quam habens potest solutionem suspendere, donec magis constet se non solvisse. Et si oppositum vellet nihil plane ageret contra communem sententiam asserentem certum de debito a se contracto, dubium autem desolatione debere integre solvere ut bene expendit Sanchez lib. 1, in Decal, cap. 10, §. 12. Et aliunde præ oculis haberi debet differentia inter tribunal forense, et tribunal confessionis, quod illud favet reo neganti debitum, cum ex vi illius absolutionem, et libertatem consequatur : sed in isto confessio prodest reo, estque illi favorabilior ad certe consequendum salutem.

In eo autem quod addit Caramuel rejiciendus omnino est, ulpote pugnans contra evidentissimam experientiam quia non solum in idiotis, et rusticis, et scrupulosis istiusmodi dubium contigit, sed etiam in sapientibus, et serenæ conscientiae : recordantur enim non semel alicujus mortalis certo commissi, quin scire possint, an et quando, et quomodo illud in confessione manifestaverint : unde incidunt in hæc dubia, et ab illis non se expediunt, nec postum ea facilitate, quam ille imaginatur satis diminute in suo discursu procedens. Nam præter personas assuetas ad bene confitendum, et personas assuetas ad male confitendum, occurrit tertium genus earum, quæ multas confessiones bene, et alias non bene, fecerunt. Quid istæ, ubi occurrit simile dubium, determinate præsuraent, et

pro se, aut contra se probabiliter sententiam dicunt juxta Caramuelis canonem?

Magis adhuc deficit in secundo additamento : quia modo non disputamus, an incidens dubium de confessione peccati certo commissi, teneatur illud statim confiteri (quæ est difficultas longe diversa), sed an maneat liber ab obligatione illud confitendi tempore debito, quodcumque illud sit : quare illud effugium nostram suppositionem non labefactat ; sed Caramuel satis manifestat posse certam illius debiti solutionem differri usque ad periculum mortis, ne scilicet homo periculo se exponat æternæ damnationi ob non confessum forte peccatum. Sed cur non tenebitur illud manifestare tempore, quo impleri debet præceptum annuæ confessionis, cum tunc debeat confiteri omnia mortalia hactenus non confessa ? Cur non etiam cum suscepturus est Sacram Eucharistiam ; siquidem obligatur ante illam præmittere confessionem omnis peccati mortalis, cujus sit conscius ? In præsentī autem casu supponitur illum scire se peccasse mortaliter, et nescire an tale peccatum confessus fuerit : unde satis se prodit inconsequens ac debilis discursus Caramuelis, et quorundam recentiorum illum imitantium : nam cum formident sisti ante tribunal Christi cum conscientia certa admissi peccati mortalis, et dubii de illius confessione, et propterea docent obligari in articulo mortis ad certam confessionem illius ; nihilominus non trepidant, nec horrent cum simili, et dubia conscientia accedere ad ipsum Christum, eumque suscipere in Sacramento Eucharistiæ. Longe melius discurrunt, qui ex diametro oppositi affirmant improbabile, quod aliquis in articulo mortis teneatur in confessione explicare, quod prius poterat licite in confessione tacere : similiter quod quis valeat aliqua peccata suppressere, quæ debeat aliquando manifestare : nam per se loquendo ubi manet obligatio aliquod peccatum confitendi, illud oportet manifestare in prima confessione, quæ fiat, ut integra materialiter et formaliter sit, sicut semper esse debet, nisi aliquod occurrat inconveniens deobligans pro tunc ab alicujus peccati manifestatione, ut infra diceretur dub. 7. Videantur Petrus de Ledsma de Pœnitentia, cap. 20, dub. 6. conclus. 4, et Prado in Theologia morali

cap. 1, quæst. 5, ubi recentiores eos, qui obligationem confitendi aliquid ad solum mortis articulum referunt, acriter refellunt.

Objetta. 180.Sed oppones, commune motivum pro communi sententia propositum vel nihil, vel excessive probare : nam, si ad satisfaciendum obligationi certæ requiritur certa etiam satisfactio, et hac de causa, qui certus est de peccato mortali a se facto, et dubius de illius confessione, manet sub obligatione illud confitendi : sequitur idem dicendum esse de eo, qui in simili casu judicat probabiliter se confessum illud peccatum jam fuisse, atque ideo adhuc tenebitur illud confiteri. Consequens autem durum, et absurdum apparet : tum, quia licitum est sequi opinionem probabilem : ergo judicans probabiliter se jam confessum fuisse aliquod peccatum mortale certum, cujus recordatur, non tenetur illud confiteri. Tum, quia oppositum dicere gignit innumerabiles, et interminabiles scrupulos ; nam cum raro possimus scire certo nos bene confessos esse (alias eadem certitudine sciremus nos esse in gratia) obligaremur ad repetitas eorundem peccatorum confessiones : quod est inconveniens, et aliter vitari non valet, quam sistendo in diclamine probabilis, quod bene confessi fuerimus peccata. ergo, qui certus de lethali a se commissio incidit in dubium circa ejus confessionem, si probabiliter judicet se illud jam esse confessum, non tenetur illud confiteri, el contrarium asserere durum, et absurdum apparet. Et in id trahi valet doctrina Joannis de Medina proxime insinuata : quod certus de debito a se contracto, si judicet probabiliter se solvisse, non tenetur solvere, quousque de non solutione sibi certo constet.

Respondetur distinguendo sequelam, illamque admittendo de eo, qui se confessum fuisse illud peccatum judicat probabiliter probabilitate aliqua infima, levi, et non certa; sed. negari debet de id judicante probabilitate certa. Consequentis autem improbatio materiam attingit hoc tempore multum controversam, an scilicet possimus licite, sequi opinionem probabilem relicta probabiliori. Quam ut externos omitamus,hinc inde oppositi agitarunt sapientissimi hujus Academiae Magistri, et libris editis paucis ab hinc annis promoverunt

Ferre, torn. 2, in 1, 2, tract, do probabilitate opinionum, Tyrsus integro volumine de materia probabilis, Fuentes in examine Theologico probabiliorismi, Lastra in explanatione propositionum damnatarum, in I, cum sequentibus ex condemnatis ab Innocentio XI, Palanco in tractatu de conscientia, et plures alii in M. S. Nos vero illam illis, ut nunc nobis alienam relinquentes, extremis digitis attingemus, quæ præcise necessaria sunt ad diluendam propositam objectionem. Interim tamen insinuare sulliciat neutri nos opinioni, vel in genere affirmanti, vel in genere neganti subscribere : quia putamus licitum aliquando esse amplecti opinionem probabilem relicta probabiliori ; et illicitum aliquando esse probabilem sequi, probabiliori posthabita : idque regulandum fore juxta qualitatem materiæ, et circumstantiarum. Quod accuratiorem alias declarationem exposcit, el aliquam lucem ab expositione distinctionis, qua objectioni occurrimus.

181. Ad illam itaque regrediendo dicimus, quod ubi adest certitudo de mortali commissio, et occurrit dubium de ejus confessione. non sufficit quodlibet judicium probabile de confessione facta, ut dubitans deponat illud dubium, et immunem se faciat, aut judicet probabiliter ab obligatione confitendi tale peccatum. Quam partem ad minus docent Solus in 4, distin. 18, quaestione 2, art. 4, Victoria in Summa, n. 130, Navarrus cap. 9, num. 14, Nugnus in addit, quæst. 9, art. 2, dub. 4, Paludanus, Ricardus, Salas, et Coninchus apud Leandrum disp. G, quæst. 28. Et ratio desumitur satis perspicue ex praenotatis, et communiter admissis : non enim agimus de dubio negativo, sive absque motivis; nec agimus de dubio positivo innilente levibus fundamentis, quæ tanquam scrupuli rejiciuntur : sed loquimur de dubio positivo rationali, quod oritur ex gravibus, sed oppositis motivis, quod contingere nequit, quin eorum quodlibet per se, et divisim sumptum sit grave, prudentiale et probabile; sed quia concurrit in præsentia alterius oppositi, habentis easdem condiciones, non determinat intellectum ad sui prosecutionem; sed relinquit ancipitem, et dubium inter utramque partem, ut supra explicuimus. Lndesupposita probabilitate aliqua circa confessionem, adhuc manet

dubium

dubium circa obligationem confitendi, et non adest sufficiens probabilitas, ut excuset a confitendo. Præterquam quod, cum peccatum fuerit certum, et fundaverit certam confitendi obligationem; absurdum apparet, quod ab ea liberet quaelibet probabilitas levis de confessione præmissa : sicut qui contraxit debitum pecuniarium certum, non absolvitur in foro externo per sola signa aliqua probabilis solutionis a se facta? ; sed producere debet graviora fundamenta, ut liber a debito declaretur. Quam doctrinam urgenter confirmat condemnatio duarum propositionum inter reprobatas a SS. Innocentio XI. Quarum secunda in ordine erat : < Probabiliter « existimo judicem posse judicare juxta opinionem etiam minus probabilem. » câ Tertia erat : « Generatim dum probabiliz tale sive intrinseca, sive extrinseca, i quantumvis tenui, modo a probabilitatis « finibus non exeat, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus. » Ex quibus efficax argumentum desumitur pro hac nostrae resolutionis parte : nam falsum est, quamlibetprobabilitatem intrinsecam, I aatextrinsecamquamvis levem,sufficere,ut prudenter agamus : ergo minus sufficiet,ut certus de lælhali a se commissio, et dubius circa ejus confessionem, prudenter agat deponendo tale dubium, et se judicando liberum ab obligatione illud confitendi. Deinde I judex nequit judicare juxta opinionem minus probabilem,sed tenetur judicare secundum probabilioem : quare ubi debitum est certum, non potest declarare debitorem liberum ab obligatione solvendi, quamvis ille habeat prose aliquam opinionem minus probabilem, si contra illum, et pro creditore adsint probabiliora motiva: ergo cum in casu proposito, qui certo peccavit mortaliter, sit eo ipso debitor illud confitendi, nequit ab hoc debito liberari per I opinionem minus probabilem, quod illud I confessus fuerit.si occurrat probabilius moliram in favorem praecepti: et cum ipse,qui peccavit sit in hac causa non solum reus,sed etiam judex, qui debet tale debitum in foro conscientia decidere ; stulte, imprudenter, « et subinde peccaminose ageret, si in vi I cajuslibet probabilitatis de confessione a se facta, sententiam pro sua libertate ferret contra praeceptum confessionis, quod in tali eventa habet creditoris rationem.

Confirmatur primo : nam in casu proposito ubi ex una parte excusante a confessione illius peccati, et ex alia parte obligante ad illud confitendum, occurrunt motiva æqualiter probabilis, perseverat dubium, et nequit illud homo deponere, et ab obligatione peccatum confitendi, illo perseverante excusari : nam licet probabile aliquod motivum suadeat peccatum jam fuisse confessum ; occurrit tamen aliud oppositum æqualiter suadens, et prioris vires obruens, atque intellectum in æquilibrium, atque in eodem dubio relinquens : ergo idem a fortiori dicendum est, quando licet occurrat motivum probabiliter suadens hominem confessum fuisse peccatum, de cujus confessione dubitat ; adest tamen aliud longe probabilius, quod dictat oppositum. Patet consequentia : nam si motivum probabile excusans vincitur per aliud motivum oppositum accusans æqualiter probabile.ita ut perseveret dubium,et obligatio confitendi; multo magis superabitur per motivum longe probabilius. Unde consequens est non quamlibet de facta confessione probabilitatem sufficere, ut homo prædictum dubium deponat : et ab obligatione confitendi illud peccatum exolvatur. Confirmatur secundo : nam SS. Innocen-^!^; tius XI in decreto sæpius allegato damnavit sequentem propositionem (primam in ordine); « Non est illicitum in sacramentis « conferendis sequi opinionem probabilem « de valore sacramenti, relicta tutiori nisi « id vetet lex, etc.» Ergo a contrario sensu debemus sequi tutiorem, relicta solum probabili : ergo, cum in casu proposito solum sit probabile, quod homo confessus fuerit peccatum ; et tutum omnino sit positum in eo dubio illud confiteri ; ad id tenebitur. Nec valet dicere in ea propositione sermo- F 4 nem fieri de conferentibus sacramenta, rejicitur, nempe de solis ministris, non autem de suscipientibus: nam hoc effugium praeclusum est disp. præced. num. 52, ubi oppositum ostendimus.Fatemur tamen sincere, quod illa propositio magis respicit pertinentia immediate ad valorem sacramenti, ut sunt forma, et materia proxima ; non autem peccatum certum, de cujus confessione dubitatur. Sed inde tamen sumitur a similitudine argumentum. Præsertim cum ille, qui dubitat de confessione peccati gravis, periculo se exponat irritandi sacra-

mentum, si peccatum grave, de cujus confessione dubitat omittat confiteri absque gravi fundamento dubium evacuante ; nam aliter se gerens peccat mortaliter, dum alia confitetur, illud subticendo.

182. Ex quibus satis constat prima adhibite distinctionis pars, nempe nonquamlibet probabilitatem sufficere, ut homo non obligetur confiteri illud peccatum mortale certum, de cujus confessione aliquando facta dubitat. Secunda vero illius distinctionis pars, videlicet posse dari tantam ac talem probabilitatem, ut a confitendo illud peccatum excuset, (quam damus Suario, Dianæ, Lagoni, Granados, et Fagundez, quibus relatis subscribit Leander loco citat. et N. Antonio disp. 5. sect. 2, n. 265) suadetur illis probationibus, quibus consequens num. 180, deductum impugnatum fuit. Sed potest amplius explicari, atque suaderi : nam licet inter debitum certo contractum, et solutionem debeat dari proportio, et ideo debitum certum nequeat exlingui persolutionem dubiam : nihilominus non requiritur adæquatio inter certitudinem debiti, et certitudinem solutionis. Nara quantum ad contractionem debiti solet dari certitudo non solum moralis, sed metaphysica, ut patet in eo, qui cum plena advertentia furatur, vel hominem occidit : et tamen pro satisfactione quantum ad confessionem validam talis peccati non exigitur certitudo tanta, sed sufficit moralis, et juxta prudentum aestimationem. Nemo namque juxta communem providentiam scit certitudine metaphysica se valide confessum fuisse ; cum dubitare possit tum de propria dispositione, tum de ordinatione, jurisdictione, et intentione ministri. Non itaque requiritur tanta certitudo, ut fiat satis debito confitendi peccatum mortale, in quod certo incidimus ; sed sufficit alia inferior, fundata in eo, quod fecerimus, quod in nobis est juxta commanda Ecclesiæ regulas, et praxim fidelium : quamvis alias non repugnet latere occultum aliquem defectum, ob quem confessio sit nulla coram Deo. Et hæc est communis apprehensio, et sententia prudentum judicantium in foro tam interno, quam externo : quippe non exposcunt evidencias, aut demonstrationes metaphysicas, sed moralem certitudinem in his, quæ versant, quantam scilicet admittunt humanus co-

gnoscendi modus et conditio negotiorum, Et hæc fundatur in mediis, sive argumentis, aut signis valde verosimilibus, probabilibus, et conformibus nostræ rationi ; nam altiora, et evidenliora quærere pertinet ad raetaphysicam certitudinem.

Ad rem igitur, ubi aliquis de præsentememinit se certo commisisse unum aliquod mortale, et recordari non valet, quod illud aliquando confessus fuerit, inciditque proinde in dubium contra obligationem illud confitendi : dicimus posse contingere, quod habeat tam magnam probabilitatem de præmissa jam confessione, ut possit merito sibi persuadere se persolvisse illud debitum, et ad confessionem talis peccati non obligari. Ratio est ; quia in tali casu possent proponi motiva ita aequalia, ut dubium fundent : vel ita inaequalia, ut motivum pro excusando novam confessionem sit leve, et minime sufficiens, ut homo dubium deponat ; pariter poterant ita occurrere, quod motivum excusans a nova confessione sit gravissimum, et oppositum, atque formidinem ex illo ortam plene obruat : ergo in tali casu potest homo dubium secure deponere, et deobligatum se censere a confitendo tale peccatum. Verbi gratia, recordatur quis cum omnimoda certitudine decem ab hinc annis se commisisse aliquod mortale, utputa pollutionem voluntariam : sed minime recordari valet, quod illud confessus fuerit, non enim meminit, quo anno, cum quo confessario, in quo loco, et qua occasione ; ande anceps labitur in dubium de obligatione illud in confessione exponendi. Sed inter angustias reflectit, et advertit se toto illo tempore multas confessiones peregissee absque ullo conscientiae remorsu de non confesso aliquo peccato : quin semel, aut bis confessum generaliter fuisse pro abundantiori satisfactione, ac securitate. Hinc argumentum sumit, ut sibi persuadeat de confessione facta satis peccati, et quidem efficacissimum in mundi aestimatione : nam incredibile apparet, quod illud peccatum tam certo cognitum non confessus fuerit, quia ea diligentia, et securitate conscientiae toto eo tempore confessus fuit. Et sic respondebunt, quotquot prudentes ipse consulat. Idem itaque ipse sibi dubitans persuadere secure potest, et dubium procul expellere : habet namque summam probabilitatem

probabilitatem, et certitudinem moralem de satisfactione, sive solutione obligationis, quam confitendi illud peccatum certum aliquando contraxit : nec amplius ab eo exigendum est tam in decursu vitæ, quam in articulo mortis. Et idem dicimus in aliis dubiis similibus, ubi similis certa ratio illa deponendi occurrat. Majus quid, otlonge majus addit Tyrsus disp. 40, de poenitentia, sed. 6, num. 56, affirmans certissimum esse eum, qui in ingressu Religionis fecit confessionem generalem, non habere obligationem confitendi peccatam in vita saeculari commissum, ex eo, quod modo non reminiscatur, an de illo se accusaverit tunc : nam potest, ac debet sibi prudenter persuadere illud sibi tunc occurrisse, quamvis ipse nunc non recordetur. Quam tamen regulam non penitus probamus : tum quia non audemus dicere id esse certissimum : tum quia non majorem certitudinem habuerimus ex confessione generali facta in ingressu religionis, quam si fiat a sæcularibus in aliis vitæ occasionibus, puta pro suscipiendo ordinem sacerdotii. Tum, quia licet in Religionis ingressu, potest fieri negligenter, et cum plurimis ignorantibus, quis religiosus dum decursu temporis deponit, in gravia dubia recadat circa exactam omnium peccatorum confessionem, ut experientia liquet. Ergo non possumus liberum ab illa obligatione censere omnem illum, qui in ingressu Religionis fecit confessionem generalem ; sed magis attendere oportet ad regulam, et distinctionem supra adhibitam. Poterit tamen Tyrsi resolutio deservire scrupulosis, et congruæ illorum directioni adaptari.

183. His utcumque superatis (quæ ex dicendis robur, et lucem accipient) major difficultas occurrit in dubio erga ipsum peccatum. Quod dubium obserant communiter Doctores aliquando esse de facto, et aliquando de jure. Primum notant, cum quis scit se aliquod de se peccaminosum egisse, sed dubitat, an in eo peccaverit, vel ob habitam, vel non habitam advertendam. Secundum dicunt, cum, quis scit se peccasse, sed dubitat, an mortaliter, aut venialiter. Sed quamvis hæc alias vera sint, et non inutilia ; pro conditione tamen præsentis materiæ parum referunt : nam utrolibet modo dubium contingat, eadem

occurrit difficultas, nempe an sit de necessitate in confessione exponendum. Clartatis tamen gratia, et ne varios terminos inculcemus, aptius est difficultatem tractare in secundo sensu, an scilicet detur obligatio confitendi illa peccata, quæ scimus peccata fuisse, sed dubitamus, an fuisse gravia. Et sermo est de dubio, non negativo, irrationali, aut scrupuloso ; sed de dubio positivo orto ex gravi, et prudenti motivo timendi, quod fuerint mortalia, ut num. 173 observavimus. In hoc itaque sensu quaestionis titulo respondente,

§ II.

Communis sententia diversis motivis suadetur.

184. Dicendum est dubitantem, an peccatum mortale commiserit, debere illud ut dubium confiteri, vel suum dubium in confessione manifestare. Ita D. Thomas iiiD. Thom. 4, dist. 21, art. 3, ad 3, his verbis : « Dicendum, quod quando aliquis dubitat de « aliquo peccato, an sit mortale, tenetur « illud confiteri dubitatione manifestata : « quia qui aliquid commisit, vel omittit, in « quo dubitat esse mortale peccatum, peccat mortaliter discrimini se committens. « Et similiter periculo se committit, qui de hoc, quod dubitat esse mortale, negligit « confiteri. Non tamen tenetur asserere « illud esse mortale ; sed cum dubitatione « loqui, et judicium sacerdotis expectare, « cujus est discernere inter lepram, et « lepram. » Et idem statuunt alii Doctores, et Scriptores, ut propterea superfluum sit illos recensere : quotquot enim rem versarunt, sic palam sentiunt, exceptis paucis admodum Recentioribus, et non magni nominis, vel auctoritatis, quos dabimus nu. 195. Videatur Sanchez lib. 1 Sum. Sandi. cap. 10, num. 66, referens quadraginta Doctores, et dicens rem esse certissimam, Diana, (qui cuncta probabilia sustinere Dian8. solet) 4, part, tract. 3, résolut, et part. 6, tract. 6, résolut. 32, plures alios referens, et oppositam sententiam censens improbabilem. Leander etiam in eligendis sententiis minime scrupulosus disp. 5, quæst. 25, multos pro hac assertionem affert dicens esse certissimam. Dicastillo disp. 9, dub. Dicast. 7, num. 278, observat hunc videri sensum

communem Ecclesiæ ; et sine ullo fundamento oppositum affirmari. Prado quæst. 84, dub. 4. § 3, num. 17, dicit hunc esse usum totius Ecclesiæ: quod prius dixerat Diana torn. 10. tract. 2, résolut. 2. Denique ex nostris idem docent Philippus a Trinitate, Gabriel a S. Vincentio, Irbafiibrie; nus. Stephaniis a S. Paulo, el Franciscus Ficihn. Bonæ Spei, quibus relatis subscribit N. N. Fn». franciscus cap. 8, part. 3, num. 3.", ubi docet id esse constanter asserendum.

i:»iio. Ex quibus sumitur primum, et satis urgens pro nostra assertionem fundamentum : nam omnes facile intelligimus, et supponimus Deum potuisse sua lege comprehendere peccata dubia, ut essent materia in confessione necessario explicanda, potuisse etiam ab ea lege, et obligatione excludere dubia determinando sola mortalia certa fore necessario explicanda ; et si unum horum nobis evidenter constaret, quæstio præsens de medio tolleretur, et legi certo cognita» standum esset ; sed ubi de sensu legis, et de ejus extensione ad hæc peccata dubia, difficultas aliqua occurrit, nullum aptius medium excogitare, aut consulere possumus, quam Ecclesiæ praxim, et usum : quippe optimus legum interpretis est consuetudo, sive modus, quo ab omnibus intellecta», atque exercitæ sunt, et praxim habuerunt in Ecclesia Catholica. Ex quo principio frequenter arma satis valida depromuntur ad propugnandum contra hæreticos ritus, cæremomas, et alia ejusmodi. Constat autem. Adversariis non negantibus, universalem esse fidelium sensum, et praxim, cujus initium ignoratur, peccata dubia eo modo, quo habentur in conscientia, exponere in confessione, ut liquet ex communi testimonio Doctorum : et eadem certitudine constat solum paucis ab hinc annis ab uno, sive altero Recentiore, et non multæ auctoritatis rem adeo certam fuisse in controversiam vocatam, reclamante communitate Theologorum, Juristarum, et Summistarum. Ergo ubi hæc talis qualis difficultas circa intelligentiam legis obligantis ad confessionem occurrit, censere omnino debemus se extendere ad peccata dubia juxta communem usum, et praxim Ecclesiæ.

185. Nec momenti est quod respondet Caramuel frequenter contingere, quod in sentiis communibus reperiantur erro-

res, et hallucinationes : nam quod multi dicunt, pauci, ut par erat, ad examinis incudem vocant : unde non semel decipimur subscribendo inconsiderate hominum doctrinis. Quare ex præmisso motivo nihil evincitur. Esto tamen, addit, quod communi sententiæ relinquitur sua auctoritas; tanta nihilominus deferri non debet, ut oppositam sententiam obruat, quamvis paucorum sit, aut singularis. Id, inquam, pχ^ minime satisfacit : nam in primis hæcE(^ responsio non illam reverentiam observat, quam debemus communi, et antiquae doctrina», juxta illud Jerem. 16 : *Slate superior vias, et videte, et interrogate de semitis antiquis, gu.r sit via bona, et ambulate in ea.* Aliunde vero robur præmissi motivi non innititur solitarie communi Doctorum placito (quod alias solet sufficientes vires habere) sed nullo magis stat in communi fidelium praxi, de qua certo constat per testimonia Doctorum veterum, et modernorum, illam ut indubitatum asserentium, et supponentium. Qui arguendi locus efficacissimus est, coque frequenter utuntur catholici contra hæreticos pro tuendis Ecclesiasticis traditionibus. Unde in hac eadem materia, quam versamus, insignis Martyr Roffensis, art. 8, contra Lutherum dixit :† Opinor neminem « usque adeo cæcum, et insanum esse, ut * ob unius Lutheri sententiam, velit tanto « discrimini se ipsum exponere, quatenus « ea peccata, quæ vel norit, vel dubitat « esse lethalia, sacerdoti non aperiat. » Quod addit vero Caramuel, solum evincit non implicare, quod aliqua opinio singularis. el contra communem sententiam in aliquo puncto morali obscuro sit probabilis. Quod concedimus cum Bannez 2, 2, quæst. 62, art. 5, dub. 4. ad 1, Tapia tom. 1, lib. 1, qu. 8, art. II, et alii: quippe non repugnat, quod viro docto occurrat urgentior ratio ad opinandum contra communem. Sed raro id continget, ubi sententia est non solum communis, sed firmata usu Ecclesiæ, et praxi fidelium, ut in materia pra»senli contingit. Hæc namque communis consuetudo melius explicat legem obligantem ad confessionem peccatorum, quam cujuslibet particularis Auctoris subtilis, aut nervosa argumentatio. Nec illæ, quas ponderant pauci Moderni tanti ponderis sunt, ut non

facile

C.-/J.
KU

facile dissipentur, sicut a num. citato constabit.

Confirmatur explicando amplius vim propositi fundamenti : quia modo non disputamus, utrum occurrente dubio circa qualitatem peccati, an scilicet fuerit mortale, vel tantum veniale, possit etiam occurrere motivum tam rationabile, et probabile, ut homo queat sibi prudenter persuadere illud non fuisse mortale, et dubium a se propellere : id enim aperte concedimus fieri posse, in sensu tamen, et cum limitationibus a num. 181 propositis. Sed cardo difficultatis stat in eo, an perseverante dubio circa gravitatem peccati, ita quod tale dubium, nec probabiliter antecedenter ad aliam consultationem excludatur; possit quis prudenter agendo (sicut ad vitandum novum peccatum requiritur) excusari ab obligatione illud confitendi, sivequærendi remedium per confessionem. Affirmant pauci Moderni : negant communiter omnes antiquiores, et recentiores. Sentimus itaque factis his suppositionibus hominem obligari in conscientia ad parendum his, et non posse tuto illorum consilium sequi. Res autem exemplo declarari valet ; demus enim Petrum corporaliter infirmari aliquo morbo, de quo dubitat, an sit mortalis, et pro quo cavendo opus sit remedium arduum admittere. Advocat, et consulit in hac perplexitate medicos. Stant ab una parte omnes antiqui, et moderni sapientissimi, atque exercitati cum suo Principe,vel ab inferis suscitato Hippocrate, ani Galeno : et omnes hi conveniunt in eo, quod res est dubia, et periculosa, et exigens illud remedium. Sed ab alia parte prodeunt duo. aut tres medici, vel chimici inferioris longe auctoritatis, et sapientiae, qui paucis ab hinc diebus erant ignoti : et hi affirmant morbum quidem esse dubium, et non indigere illa medicina, sed provideri debere. Quid aget dubius? Nemo negabit prudenler agere, et in re tanti momenti debere agere, quod consulit communis, et concors medicorum sapienlissimorum veterum, et modernorum sententia. E converso imprudentissime acturum, et subinde peccaturum, si illa postposita sequatur illos paucos medicos recentes, ac minus doctos, et remedium certum omittat cum periculo vitae temporalis. Si ergo hæc in corporalis morbi dubio ita contingunt,

cur non in spirituali ? Dubium est, et manet, an ille sit mortalis, vel levis : et consultitur de remedio. Ab una parte occurrunt commiiniter omnes Theologi. et Summistæ, et cum suo Principe D. Thoma, viri in hac facultate eminentes S. Antoninus, Sylvester, Suarez, Navarrus, Sanch. etc. Et hi omnes una voce affirmant remedium aliud in ea infirmitate non esse, quam confiteri mortale dubium, ut dubium, sed emergunt ab alia parte pauci admodum recentiores, et inferioris subsellii, Caramuel. Præpositus, Martinonus, et dicunt morbum non esse periculosum, nec exposcere arduum confessionis remedium : sed posse curari arbitrio infirmi sibi persuadentis nihil mortale in se sic dubitante latere, vel si lateat, posse usque ad confessionem in morte faciendam differri. Quis inter agmina tam diversa positus deseret veteranos, probatos, et strenuos, qui remedium securum consulunt, ut manus det tyronibns promittentibus incerta ? Nemo prudens id probabit, præsertim cum non pauca alia Caramuelis hujus classis antesignani Ecclesia reprobet in propositionibus per Alexandr. VII, et Innoc. XI, proscriptis, ut patet in propos. 24 et 25, ex damnatis ab Alexand. et in 48, et 49, ex damnatis ab Innocent, ut alias interim omittamus. Facta ergo præmissa comparatione, et recte comprehensa inæqualitate extremorum nemo potest prudenter dubium præsuppositum deponere, et se judicare liberum ab obligatione illud confitendi : atque ideo ab auctoritate communis sententiæ recte colligitur peccata mortalia dubia debere in confessione explicari, nihil ad oppositum referente illorum recentiorum judicium.

186. Secundum ejusdem veritatis fundamentum stat in doctrina Cone. Tridentini, mentu® et quod licet nostram assertionem non dif-Conclt. finierit, illi nihilominus tam aperte favet, Trid' ut ex eo efficaciter colligatur. Quod ut evidentius demonstretur, transcribendum est totum fere c. 5, ex sess. 14, sic enim integer sensus constabit, et sub oculis simul habebimus Concilii propositiones, ex quibus consequenti® pro una, aut altera parte legitime, aut illegitime, ut prudens lector censeat, colligantur, « Constat enim sacer-« dotes judicium hoc incognita causa exer-Trld. cere non potuisse, neque æquitatem quida dem illos in poenis injungendis servare

* . F

►| <.

4

..**!

i . li

.K

☞

•i'4

·>

« potuisse, si in genere dumtaxat, et non
 « in specie ac sigillatim sua ipsi peccata
 « déclarassent. Ex bis colligitur oportere
 * a pœnitentibus omnia peccata mortalia,
 « quorum post diligentem sui discussionem
 « conscientiam habent, in confessione re-
 « censi, etiam si occultissima illa sint,
 « et tantum adversus duo ultima Decalogi
 « praecepta commissa, quæ nonnunquam
 a animum gravius sauciant, et periculo-
 « siora sunt his, quæ in manifesto admit-
 « tuatur. Nam venialia, quibus a gratia
 « Dei non excludimur, et in quæ frequen-
 « tius labimur, quamquam recte, et utili-
 i ter. citraque omnem praesumptionem in
 « confessione dicantur, quod piorum homi-
 < num usus demonstrat, taceri tamen citra
 « culpam, multisque aliis remediis expiari
 « possunt. Verum cum universa peccata
 « mortalia, etiam cogitationis homines iræ
 « filios, et Dei inimicos reddant, necessum
 i est omnium etiam veniam cum aperta,
 « et verecunda confessione a Deo quærere.
 « Itaque dum omnia, quæ memoriæ occur-
 « runt peccata, Christi fideles confiteri stu-
 « dent, proculdubio omnia divinæ miseri-
 « cordiæ ignoscenda exponunt : qui vero
 « secus faciunt, et scienter aliqua retinent,
 « nihil divinæ bonitati per sacerdotem
 « remittendum proponunt. Si enim eru-
 u bescat ægrotus vulnus medico detegere,
 « quod ignorat medicus non curat. Colligi-
 « tur præterea etiam eas circumstantias in
 « confessione explicandas esse, quæ speciem
 « peccati mutant, quod sine illis peccata
 < ipsa neque a pœnitentibus integre expo-
 < nantur, neque iudicibus innotescant :
 i et fieri nequeat, ut de gravitate crimi-
 * num recte censere possint, et pœnam,
 « quam oportet, pro illis pœnitentibus im-
 « ponere. Unde alienum a ratione est docere
 « circumstantias has ab hominibus otiosis
 « excogitatas fuisse, aut unam tantum
 i circumstantiam confitendam esse, nempe
 « peccasse in fratrem. Sed et impium
 « est confessionem, quæ hac ratione fieri
 a præcipitur, impossibilem dicere, aut
 9 carnificinam illam conscientiarum ap-
 « pellare. Constat enim nihil aliud in
 « Ecclesia a pœnitentibus exigere, quam ut
 « postquam diligentius se excusserit, et
 < conscientiae suæ sinus omnes, et late-
 « bras exploraverit, ea peccata confitea-
 « tur, quibus se Dominum, et Deum suum

« mortaliter offendisse meminerit: reliqua
 « autem peccata, quæ diligenter cogitanti
 « non occurrunt, in universum eadem con-
 « fessione inclusa esse intelliguntur : pro
 « quibus fideliter cum Propheta dicemus.
 « Ab occultis meis munda me Domine, etc.»

187. Hæc omnia Concilium, in quibus
 plura occurrunt pro communi assertione :
 nam in primis ex toto contextu liquet
 « sola peccata venialia excipi ab obliga-
 « tione confessionis, » atque ideo includi
 in ea obligatione omnia alia peccata, quæ
 venialia non sunt. Ut enim in proverbii
 est apud Juristas, exclusio unius est inclusio
 alterius ; sed peccatum mortale dubium
 non est veniale : ergo inclusum manet in
 generali obligatione confessionis, quam
 ibi statuit Concilium. Nec momenti erit, si Era-
 dicatur Concilium non exclusisse circumstan-
 tias notabiliter aggravantes intra spe-
 ciem : et tamen non est obligatio illas
 confitendi, ut dub. 4 statuimus; ergo fal-
 sum est Concilium sola venialia ab obliga-
 tione confessionis exclusisse : et falsum
 etiam est, quod a non exclusionem morta-
 lium dubiorum recolligatur eorum inclu-
 sio. Nam contra hoc est, tum circumstan-
 tias non esse, nec dici peccatum. Tum
 etiam, quia Concilium expresse dixit ex
 circumstantiis illas confiteri debere, quæ
 speciem peccati mutant ; per quod non
 obscure exclusit illas, quæ non mutant
 speciem. At Concilium dixit confitenda
 esse peccata, excludendo præcise venialia,
 atque ideo comprehendit in ea obligatio-
 nem omne peccatum, de quo non constat
 esse tantum veniale. Comprehendit igitur
 peccatum mortale dubium.

Præterea Concilium docet hominem de-
 bere « confiteri omnia peccata mortalia,
 « quorum post diligentem sui discussionem
 « conscientiam habent : » sed homo post
 diligentem sui discussionem solet habere
 conscientiam aliquorum mortalium, ut cum
 post longum examen incidit in dubium
 circa aliqua mortalia, et minime potest
 certificari, quod mortalia non fuerint: ergo
 ex Concilii sententia debet illa confiteri.
 Nec valet dicere conscientiam non esse
 peccatorum dubiorum, quia conscientia
 est scientia cordis juxta D. Bernardum in
 opusc. de conscientia, cap. 8 ; ubi autem
 adest dubium, non datur scientia, ac proinde
 nec conscientia. Id inquam nihil valet

ad

ad obnubilandum Concilii mentem, et verba : quia conscientia in usu Patrum, et Theologorum non importat determinate scientiam proprie dictam, quæ est notitia clara, et certa rei per causam ; sed longius se extendens ambit quamlibet cordis cogitationem. et in eo sensu loquitur D. Bernardus. Unde solemne est apud Theologos tam speculativos, quam practicos conscientiam dividi in certam, probabilem, dubiam, erroneam, etc. atque omnia hæc participare unum, et communem conceptum conscientiae : ergo conscientia dubia est vere conscientia : et consequenter verificatur in peccatis dubiis, quod ait Concilium : « Quorum post diligentem sui discursionem conscientiam habent : » atque ideo sine fundamento extraherentur ab obligatione, quam Concilium declarat illa in confessione explicandi. Eo vel maxime, quod Concilium apertissime manifestat, quid intellexerit per illud, « Quorum conscientiam habent, » dum hæc contraposuit solis, et omnibus peccatis incognitis, oblitis, et cogitationi non occurrentibus, ut liquet ex ultimis verbis : « Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, etc. » quæ minime adaptari queunt peccatis mortalibus dubiis : hæc enim vere cogitanti occurrunt, et inde habent causare remorsum conscientiae, ut ipsa experientia liquet. Ergo vere continentur sub illis, de quibus Concilium dicit haberi conscientiam, et debere recenseri in confessione. Et quod de conscientia dictum est, applicari (ut tacitum effugium praecludatur) debet etiam memoriae : nam peccata dubia memoris, sicut et cogitationi, et conscientiae occurrunt, non quidem certe, et scientificè, sed sub dubio de gravitate.

188. Ulterius, cum Concilium docet peccata venialia non esse necessario confitenda, debere autem confiteri omnia mortalia, eam hujus differentiae ratione assignat, quod cum universa peccata mortalia homines iræ filios, et Dei inimicos reddant. necessum est omnium etiam veniam « cum aperta, et verecunda confessione a Deo querere. » Et statim declarat hanc veniam vere queri : quando fideles omnia hujusmodi in confessione exponunt, nulla scienter retinendo. Quæ doctrina, et discursus locum etiam habent in quolibet peccato mortali dubio : nam contingens est,

quod vere et verum sit coram Deo ; unde qui dubitans non curat illud confiteri, periculo se exponit manendi in statu, in quo sit iræ filius, et Dei inimicus ; nec aliter veniam invenire, aut quaerere potest, quam per veram, et verecundam sui dubii confessionem ; minime vero, ubi illud scienter relinet. Et parvipendi omnino debet obiectio Caramuelis, qui ut hujus testimonii vires elideret, opposuit Concilium loqui de aperta confessione ; quod minime verificari valet de confessione dubia. Id enim efficaciter refellitur : quia nonsolum aperta, sed magis aperta est confessio in qua non solum manifestantur peccata mortalia certa, sed illa etiam, de quibus est dubium : sicut aperta, et magis aperta est confessio, in qua poenitens recenset non solum peccata externa aliis manifesta, sed etiam interna soli sibi nota. Ergo ab hac parte labefactari non valet motivum ex Concilio desumptum. Quin potius arguendum est, quod sicut Concilium probat necessitatem confitendi peccata occulta, quia hæc aliquando gravius animam sauciant, quam externa ; cum confusio ab his orta magis excitat ad emendationem : ita etiam probatur necessitas confitendi peccata dubia, quia periculosissima sint ; cum ex una parte, si vere mortalia sint coram Deo constituent hominem iræ filium, et Dei inimicum ; et ex alia parte, cum dubia apud hominem sint, non ita excitant, sicut certa, ad sui detestationem, et odium, et ad quaerendam veram medicinam per Confessionem sacramentalem.

Ad hæc : Concilium probat necessitatem confitendi omnia mortalia sacerdoti, quia ex opposito sacerdos, qui in hoc Sacramento gerit munera, et medici, et judicis, non posset illa convenienter obire, applicando congruam medicinam ad præcavendum futura peccata, et justam satisfactionem pro diluendis præteritis. Quod patet ex illis verbis : « Qui scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. Si enim erubescat ægrotus vulnus medico detegere, quod ignorat, medicina non curat. » et illis : « Et constat sacerdotes judicium hoc, incognita causa exercere non potuisse ; neque æquitatem quidem illos in poenis injungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, et non potius in

...

i

3

J. 1

•S'

t 311

< specie, ac sigillatim sua ipsi peccata de-
« clarassent. > Quæ motiva etiam militans
in peccato mortali dubio: nam licet dubium
sit de gravitate, adest certitudo de eo, quod
peccatum sit, et non semel de eo, quod
periculum afferat inducendi in mortale
certum. Ergo opus est illud exponere con-
fessario, ut possit convenientem medicinam
adhibere, et opportunam pro culpa satis-
factionem imponere. Quæ omnia a se
expellit pœnitens, cum scienter retinet, et
subticet mortalia dubia. Et minime audiri
debet Caramuei, qui hoc ipsnm telum,
velut in nos retorquens vira facit in illis
verbis Concilii: « Sacerdotes iudicium hoc,
e incognita causa, exercere non potuisse. »
Et in illis: « Neque aquitatem in pœnis
« injungendis servare potuisse. > Quæ mi-
nime, inquit ille, in confessione morta-
lium dubiorum locum habent: quia con-
fessio, et causa dubi i non est causa cognita:
ei æquitas non permittit, quod pro incerto
peccato detur pœnitentia certa. In his,
inquam, audiendus non est, quia verba
sunt solido destituta fundamento: nam
ubi quis confitetur mortale dubium, causa
cognita est, non quidem ut certa, sed ut
dubia, sicut etiam saepe contingit in foro
externo: et utilissimum est causam sub
dubio proponere, et iudicium, inquit D.
Thom. num. 184 relatus: « Iudicium sacer-
« dotis expectare, cuius est discernere inter
« lepram, et lepram. » Aliunde vero æqui-
tas (qua voce, non autem rigorosæ justitiæ,
non mathematicæ æqualitatis utitur Conci-
lium) servari potest in injungendo ali-
quam pœnam pro peccato, quod certo con-
stat peccatum esse, licet dubium de gravitate.

Idque magis perspicuum fit descendendo
ad exemplum aliquod in praxi: demus
l'etrum ex frequenti conversatione cum
muliere reportare frequens dubium de
peccato mortali, quia scit se in ea conver-
satione minuscaute se gessisse in loquendo,
in inspiciendo, etc. atque ideo se peccasse
aliquando contra castitatem: sed motivis
inde hinc propensis minime certificare se
potest, quod peccaverit venialiter tantum,
cum materia fuerit adeo lubrica; nec etiam,
quod peccaverit mortaliter, quia scit se non
habuisse consensum expressum in ullam
delectationem morosam; an vero habuerit
implicitum ex vi modi se gerendi, minime
potest determinare. In hoc casu posse juxta

Caramuelis sententiam illud dubium ad
Tribunal confessionis non deferre, et se
conservare sub illo dubio. In quo ipso
gerendi modo, praeterquam quod se expo-
neret periculo manendi in peccato mortali,
quod forte admisit, ille se constituit judi-
cem in propria causa, et piritur medicum
in eo salutis discrimine, quorum iudicia,
ubi in se exercentur, suspecta communi-
ter sunt. At ubi ad confessarium accedit,
ei ulcus delegit, ibi remedium, ibi pœnam
suæ culpæ secure reperit. Nam confessarius
cognita causa iudicabit rem esse quidem
dubiam, sed tamen graviter periculosam,
et dignam remedio. Monebit itaque, ut
medicus, ut eam conversationem non repe-
tat: obligabit etiam ut iudex ad aliquam
pœnitentiam ex æquitate arbitriam, et
præsertim medicinalem ad vitandum peri-
culum incidendi in similia dubia, ut quod
per spatium talis temporis eam mulierem
non alloquatur: denique adhibito aliquo
alio peccato certo prenitentem absolvet.
Ecce dari in hoc procedendi modo omnes
fines, et congruentias, pro quibus docet
Concilium Trident, hominem obligari ad
confitendum omnia mortalia: atque ideo
merito censeri, quod etiam dubia fuerint ab
illo comprehensa.

189. Tertium fundamentum nostræasser sFc*.
tionis desumptura ex D. Thom. loco citato Bβi, π
potest ita expendi: omnis homo conscius
peccati mortalis dubii tenetur proponere
illud confessori: ergo datur obligatio con-
fitendi peccata mortalia dubia. Consequen-
tia patet; quia nemo tenetur ad proponen-
dum facere id. de quo faciendo non esi
obligatio: qua ratione, quia non est obli-
gatio confitendi peccata venialia. noti tene-
mur proponere illorum confessionem: ergo
si tenemur proponere confessionem mor-
taliū dubiorum, sub obligatione cadit
illorum confessio. Antecedens autem sua-
detur: nam conscius peccati mortalis dubii
tenetur de illo conteri in articulo mortis:
aliter enim se gerens manifesto se periculo
exponit damnationis æternæ: quippe con-
tingens est illud peccatum, de cuius gravi-
tate dubitat, esse certe mortale coram Deo.
quod si non confessione, saltem contritione
delendum sit. Omnis autem vera contritio
de peccatis in lege gratiæ includit ordinem
ad claves, sive votum omnia mortalia illis
subjiciendi: ergo homo conscius peccati
mortalis

mortalis dubii tenetur proponere illud confiteri.

„io Respondent adversarii negando antecedens. Et occurrentes ejus probationi dividuntur : nam quidam recognoscunt, quod homo dubitans de gravitate peccati a se commissi tenetur de illo conteri saltem in articulo mortis. Et hi concessa majori negant minorem : quia licet per se loquendo, et quando de peccato constat, teneatur homo illud confiteri, atque ideo proponere ejus confessionem, sive conteri cum voto confessionis: nihilominus per accidens, et ubi de peccato non constat, potest oppositum contingere, nempe dari contritionem absque illo proposito, aut voto. Rationem autem disparitatis assignant, quod extra Sacramentum nemo justificatur a peccato sine contritione : sed, ut justificetur, non eget confessionis in re, atque ideo nec proposito illam aliquando faciendi : præsertim cum non obligemur ad confitendum, nisi certo, et clare constet de peccato. Alii autem, et præsertim Caramuel negant majorem : quia sentiunt hominem non obligari ad conterendum de peccato dubio; eo quod possit per alia media, et independence a contritione justificari, etiam in articulo mortis. Primo, si confiteatur alia peccata, de quibus est certus : tunc enim ad directam horum remissionem remittitur indirecte illud, de quo est dubium ; licet in confessione non exponatur. Secundo, si recipiat alia Sacramenta, v. g. Eucharistiam. aut Extremam unctionem : nam conferunt saltem per accidens primam gratiam, quæ est impossibilis cum omni, et quolibet peccato mortali, atque ideo expellit etiam illud, de quo est dubium. Unde pro hujus remissione non requiritur ejus confessio, nec contritio.

190. Sed hæc responsio, sive huic sive alteri dicendi modo innitatur, minime satisfacit. Et pro ejus eversione præ oculis ; haberi debet doctrina Concilii Trident. sess. 14, cap. 1, nam in primis ait : « Fuit autem » quovis tempore ad impetrandum veniam « peccatorum hic contritionis motus ne- » cessarius: et in homine post baptismum • lapso ita demum præparat ad remissionem • peccatorum, si cum fiducia divinæ misericordiae, et cum voto præstandi reliqua, • quæ ad rite suscipiendum hoc Sacramen- » tum (videlicet pænitiæ) requiruntur. »

Inter quæ certum est censi confessionem, pariem ejus essentialem. Deinde subjungit : « Docet præterea etsi contritionem » hanc aliquando charitate perfectam esse a contingat, hominemque Deo reconciliare, » priusquam hoc Sacramentum actu susci- » piatur, ipsam nihilominus reconciliatio- » nem, ipsi contritioni sine Sacramenti » voto (quod in ea includitur) non esse » adseribendam. ⁊ Ex quibus reintegratur propositum fundamentum, evertendo simul utrumque dicendi modum : quia nullum peccatum mortale post baptismum commissum remittitur, nisi per sacramentum pænitiæ in re, vel sine contritione, aut dolore includente votum, sive propositum confitendi tale peccatum : ergo ex suppositione, quod peccatum, de cujus gravitate homo dubitat, sit mortale post baptismum commissum, nequit remitti, absque sui confessione, aut saltem sine voto, aut proposito illud confitendi. Ex quo evidenter infertur hominem in tale peccatum lapsum obligari ad propositum illud confitendi, et subinde ad illud confitendum, cum commodè possit. Unde liquet primum dicendi modum, et discursum, quo procedit, continere errorem contra apertam Concilii doctrinam : nam asserit peccatum illud deleri per contritionem, quæ non includat votum, aut propositum tale peccatum confitendi, et tamen Concilium docet contritionem præparare ad remissionem peccati, si jungatur cum voto præstandi, quæ requiruntur adsusciendi sacramentum pænitiæ, inter quæ nemo dubitat contineri confessionem: et similiter docet reconciliationem peccatoris non esse de facto adseribendam contritioni, sine voto hujus Sacramenti. Quare inter illum dicendi modum, et assertiones Concilii datur clara contradictio.

Nec ab illa ita immunis secundus ex Caramuele asserens non requiri contritionem pro peccato dubio, quod reipsa, ut sæpe contingit, est coram Deo mortale; quin evidentius opponitur Concilio, dicenti : « Fuit autem quovis tempore ad impetrandum veniam peccatorum hic contritionis » motus neccessarius. » Et ita plane est, quod nullum peccatum mortale remissum fuit, remittitur, aut remittetur absque poenitentia formali, aut virtuali, qualis includitur in amore charitatis Dei super

omnia, ut tenet communis, et certa sententia, quam statuimus in priori parte disp.4, dub. 2, et disp. 5, dub. 6. Nullus autem dolor, nulla contritio, etiam charitate perfecta, ut loquitur Trident, loco relato, infert de facto reconciliationem peccatoris, sive remissionem alicujus peccati mortalis absque voto, aut proposito illud confitendi, ut proxime ostendimus ex eodem Concil. Media vero, quæ ad oppositum assignat Caramuel. oppositum evincunt. Primum quidem, quia licet ubi homo confitetur peccata certa, remittantur directe ista, et indirecte peccatum dubium; id tamen non contingit absque dolore universali, et sub motivo universali comprehendente omnia mortalia certa, dubia, et occulta : nullum quippe remittitur absquesui detestatione, et dolore formali, aut virtuali, explicito, aut implicito, ut constat ex dictis disp. præced. dub. 2, § 2. Et rursus, cum peccatum indirecte tantum remittitur, sicut et clavis indirecte subjicitur ; manet obligatio, et subinde votum illud subjiciendi directe per expressam ipsius confessionem, ut patet in peccatis occultis, ubi veniunt in memoriam. Secundum medium non amplius probat : nam concedimus contingere posse, quod peccata dubia, et occulta remittantur per alia sacramenta, v. g. per Eucharistiam ; sed non fit absque omnium peccatorum dolore, qui illorum susceptioni adjungatur : ut cum aliquis existens re ipsa in peccato, non est conscius, attritus, et cum bona fide ad Eucharistiam accedit : non enim aliter verificatur, et a nobis juxta communem D. Thomæ sententiam admittitur sacramenta vivorum conferre aliquando, et per accidens primam gratiam, nisi præmissis his conditionibus, ut late explicuimus tract. 22, de sacram, in genere disp. 4, dub. 7, § 2. Non itaque in præsentī statu contingit remitti aliquod peccatum mortale absque sacramento pœnitentiæ in re, vel in voto ; et istud includitur in omni contritione, vel attritione, quæ vel per se, vel cum sacramentis vivorum concurrat directe, vel indirecte ad remissionem cujuscumque mortalis peccati.

Confirm
1 ^onûr™atur primo, quia sacramentum Pœnitentiæ tam necessarium est ad remittendum peccata mortalia post sacramentum Baptismi commissā, quam istud est necessarium ad remissionem

eorum, quæ ante ipsum commissā sunt ; sed peccata dubia ante baptismum commissā non remittuntur absque sacramento Baptismi in re, vel in voto : ergo peccata mortalia dubia post baptismum commissā non remittuntur absque sacramento Pœnitentiæ? in re, vel in voto. Consequentia legitime infertur ex præmissis, et insuper suadetur ab opposito illarum : quia, si sacramentum Pœnitentiæ in re, vel involo non esset necessarium ad remissionem peccatorum mortalium dubiorum commissorum post baptismum ; sequeretur non esse sacramentum Pœnitentiæ tam necessarium ad remittendum peccata post baptismum commissā, sicut sacramentum Baptismi est necessarium ad remissionem mortalium, quæ committuntur ante ipsum: et sic destruitur major, quæ supponitur concessa. Ipsa vero est expressa Concilii Trident, sess. 14, c. 2, ubi facta comparatione inter Baptismum, et sacramentum Pœnitentiæ quantum ad materiam remotam peccatorum, in quæ ordinantur concludit : < Est hoc sacramentum Pœnitentiæ « lapsis post baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse « baptismus. » Minor est non minus certa: quia fieri nequit, ut peccata mortalia dubia (ex suppositione, quod coram Deo fuerint vera peccata) remittantur, nisi quando, et alia peccata mortalia ante baptismum commissā remittuntur; sed juxta præsentem providentiam nulla peccata mortalia ante baptismum commissā remittuntur, nisi vel per ipsum baptismum in re susceptum, vel per votum, aut propositum illud recipiendi inclusum in amore supernaturali charitatis, vel in contritione ex eo procedente : ergo peccata mortalia dubia ante baptismum commissā non remittuntur sine sacramento baptismi in re, vel in voto. Unde apparet quam falsa, et parum fundata sit eorum responsio, qui devorare audent, quod peccata dubia remittantur independentē a sacramento Pœnitentiæ tam in re, quam in voto : idque minime affirmare audent de mortalibus dubiis ante baptismum commissis respective ad ipsum baptismum. Et tamen, velint, nolint, ad illud primum devorandum compellendi sunt, si consequenter loquantur. Nam. si peccatum mortale dubium non est materia necessaria confessionis, ut docent; poterit homo

homo habere voluntatem absolutam, et efficacem illud non confitendi, etiam si sit in articulo mortis, et magis tunc: cum tunc desperet habiturum se certiore de tali peccato notitiam, vel illi consequenter affirmant. Et tamen stante ea voluntate, et in sensu composito illius potest habere perfectam contritionem, perquam prae-dictum peccatum deleatur. Remittetur ergo sine sacramento poenitentiae in re, ut supponitur: et etiam sine isto sacramento in voto, quippe contritio de peccatis conjuncta cum proposito expresso, et efficaci illud nunquam confitendi nequit esse votum explicitum vel implicitum confitendi tale peccatum.

(«irai: i Confirmatur secundo: nam, si aliquis coram solo Christo Domino se accusaret, et confiteretur de peccatis (quod esse commendabile, et a Patribus commendatum diximus supra n. 15), omnia peccata mortalia non solum certa, sed etiam dubia confiteretur, ac confiteri deberet: ergo etiam illa confiteri deberet coram sacerdote in confessione sacramentali. Antecedens est certum: quia modus ille confitendi coram Christo Domino peccata consistit principaliter in omnium detestatione, et perfecta contritione: hi autem effectus extenduntur ad omnia peccata mortalia tam certa, quam dubia, quibus Deum offendimus, et quae ipsi nota sunt: et nisi ad omnia hic confitendi modus extendatur, nequit fieri eorum, vel aliquorum remissio. Unde talis confitendi modus ante legem Evangelicam omni tempore fuit necessarius, nimirum, per contritionem extensam ad omne peccatum. Et ideo David Ps. 24, dicebat: *Delicta juventutis meae, et ignorantias meas ne memineris*. Et Ps. 18, quod allegat Tridentinum sess. 14, c. 5. « Ab occultis meis • munda me Domine. » Et in lege naturae Job offerebat sacrificia pro filiis, ut legitur in ejus lib. cap. I, et notat ibi D. Thom. lect. 1. « Dicebat in corde suo Job, non « quidem de peccatis filiorum certus, sed « subdubitans. Ne forte peccaverint filii mei. » Quare nemo prudens non argueret temeritatis illum hominem, qui conscius peccati, quod nulla ratione scit fuisse solum veniale, sed post diligentem discussionem subdubitat prudenter fuisse mortale; non illud confiteretur coram Deo de illo se accusando, per universalem, et per-

feclam contritionem. Consequentia vero probatur: quia Christus in lege gratiae constituit sacerdotes sui vicarios in ordine ad confessionem, et remissionem peccatorum, ut docet Concilium Tridentinum. sess. 14, cap. 5. illis verbis: « Dominus noster Iesus Christus e terris ascensurus ad Coelos sacerdotes sui vicarios reliquit tamquam praesides, et iudices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quae Christi fideles ceciderint, quo pro potestate clavium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuntiant. » Ergo sicut debet homo confiteri omnia mortalia dubia, si illa immediate in Tribunali Christi confiteatur; ita illa confiteri debet apud sacerdotes ejus vicarios in Tribunali Confessionis sacramentalis. Et expendat lector illa Concilii verba: « Sa-cerdotessui Vicarios reliquit... ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quae Christi fideles ceciderint; » et facile colliget deferenda etiam esse mortalia dubia: quia Concilium assignat omnia mortalia, in quae fideles ceciderint: non dixit solum certa, non dixit omnino explorata, sed omnia crimina dixit, sub quibus certum est contineri dubia, in quae fideles non infrequenter labuntur.

192. Quartum fundamentum est, quod Fundam in dubiis tutior pars necessario sit eligenda, 4 ubi possessio non stat pro dubitante: sed in casu proposito tutior pars est confiteri peccatum de cujus gravitate dubitamus, et possessio non confitendi non stat pro dubitante: ergo in tali dubio constitutus debet necessario confiteri tale peccatum. Cetera constant. Et minor, in qua poterat esse difficultas, est manifesta quantum ad primam ejus partem: nam in eo, quod quis in confessione manifestet peccatum dubium, nullum periculum adest; in eo autem, quod illud non declaret potest periculum occurrere, quia forte coram Deo fuit mortale, quod non remittitur absque ordine ad claves: tutior ergo pars in tali casu est confiteri dictum peccatum. Secunda vero ejusdem minoris pars satis etiam liquet: nam possessio in tali casu non stat pro dubitante sed pro praeepto confessionis; si quidem juxta communem praxim fidelium, et consensum Doctorum in usu est confiteri mortalia dubia, ut constat ex dictis in priori fundamento. Et observan-

dum est nullam esse contradictionem inter axioma in majori assumptum, et aliud axioma satis vulgare, nempe in dubio potiore^{em} esse conditionem possidentis.Tum, quia in majori jam adjecimus modificationem, nempe ubi possessio non stat pro dubitante : et sic cohærent axiomata.Tum, quia secundum intelligitur, ubi dubitans obligaretur ad aliquid certum excedens limites dubii, ut contingit in dubitante de voto a se facto ingrediendi Religionem,aut solvendi aliquod debitum justitiæ ; si enim ad hæc exequenda obligaretur, profecto solvere ob rationem debiti, siquidem istud supponitur dubium, et solutio pro certa, et execut^a : atque ideo læderetur jus possidentis suam libertatem. Id vero non contingit in nostro casu ; siquidem ut proxime vidimus possessio non confitendi peccata dubia non stat pro dubitante : sed potius e contra possessio confitendi illa peccata stat pro præcepto confessionis secundum communem usum fidelium, et consensum DD. Aliunde vero dubitans non aggravatur ultra limites dubii : quia non obligatur ad confitendum mortale ut certum, sed sub dubio, in quo supponitur.

Nec refert, si cum Logo contra hoc motivum (quod luit commune apud antiquos, et insinuat^{um} a D. Thoma in testimonio relato n. 181), opponatur relatum testimonium pati multas exceptiones, ut patet in dubitatione de voto, vel de aliquo debito justitiæ. Et quod diximus de non obligatione ultra limites dubii, minime subsistit in materia præsentⁱ : quia ipsa obligatio confitendi peccatum dubium, ut dubium est onus omnino certum, determinatum, el satis grave ; quanvis levius onere confitendi mortale certum. Atque eadem ratione dici posset dubium de obligatione circa debitum justitiæ non teneri quidem ad solvendum lotum illud de quo dubitat ; obligari tamen ad aliquam solutionem partialem, quæ juxta prudentum aestimationem dubii limites non excedat. Jd, inquam, minime refert : nam in dubio

Des(roi dc gravitate peccati stat possessio illud Yur "confitendi pro præcepto : licet enim circa opposiioiigravitatem versetur dubium, inconcussa tamen est praxis illud confitendi juxta non minus firmam, quam communem Doctorum sententiam. Quæ omnia aliter contingunt in dubiis circa votum, et debitum

justitiæ. Et non negamus, quod confiteri mortalia dubia, ut dubia, sit aliquod onus certum ; sed tamen est onus concomitans necessario ipsum dubium, et ejus dubitationem non excedens, siquidem solum affert obligationem manifestandi illud sacerdoti in confessione, ut ipse, cui hoc judicium commissum est, discernat inter lepram, et lepram, et ubi periculum viderit. de congrua medicina provideat, ut expendimus n. 188. Id autem non ita contingeret, in dubio de voto , aut debito justitiæ si quis obligaretur aliquid solvere, quia nec de toto, nec de parte constat, cum debitum sit prorsus dubium, et dubitans suam libertatem possideat, et nullo præcepto divino, vel humano, nulla consuetudine, nullave sententia communi ad solvendum aliquid obligatur : qua? omnia contrario modo se habent in præsentⁱ materia.

193. Sed objicies fundamenta hactenas «jeté proposita probare, quod homo tenetur mortalia dubia confiteri non solum quamdiu manet dubius circa eorum gravitatem, sed etiam quando probabiliter opinatur, el judicat non fuisse gravia : id vero nimis durum apparet, cum omnis opinio probabilis sit conformis prudentiæ, et prudenter agat, qui juxta illam operatur : ergo prædicta motiva probant excessive, atque ideo nihil.

Huic objectioni, relictis extremis sen-^ tentiisapud Pradum loco cit. § 6, quarum una universaliter affirmat deberi confiteri peccata dubia, non solum stante dubio, verum etiam si adsit opinio probabilis, quod mortalia non fuerint ; et altera id universaliter negat, respondendum est juxta superius tradita a num. 180, dubiam, de quo agimus non esse negativum, sed positivum fundatumque in motivis apparentibus. ac prudentialibus, sed relinquentibus animum in æquilibrio, eo quod sint æquilia, et unum aliud non superet. Ex quo patet non quamlibet probabilitatem sufficere ad deponendum practice dubium de gravitate peccati, et ut homo excusetur ab obligatione illud confitendi. Et inde a fortiori constat, quod si diclamen de gravitate peccati sit probabilius, quam dictamen a gravitate excusans, opus sit tale dubium confiteri. Atque idem sentimus, ubi excessus diclaminis excusantis supra dictamen obligans

obligans ?il valde exiguus : quia parum pro nihilo reputatur, præsertim in re tam gravi, el periculosa. Ceterum si motivum excusans a gravitate peccati habeat motiva longe probabiliora, quæ fundent probabilitatem certam, et quasi obruentem contrariam; minime diffitemur,quod dubitans possit prudenter deponere dubium, et censere se non obligatum ad confitendum tale peccatum. Et hanc pariem ad minus docuerunt Silvester, Gerson, Henriquez, et toi Tapia, quibus relatis subscripsit Prado, lococitat.an.il. Quia Lugo disp. 16, sect. 2. n. 58 el 68, affirmat hanc esse communiter inter Theologos sententiam. In quo s.asu neganda est sequela objectionis. Quam esse inefficacem vel ex eo constat, quod peccata mortalia dubia, perseverante dubio debere confiteri, est communis praxis fidelium, et assertio Doctorum, unde validum pro ea parte sumitur argumentum, ut supra expendimus ; sed quod ubi occurrit opinio certa probabilis dictans peccatum aliquod, de cujus gravitate dubitatur, non fuisse grave; tantum abest, quod communis sententia obliget ad illud confitendum, ut potius communis sententia excuset ab eo confitendo, sicut constat ex immediate dictis. Et ratio disparitalis est, quod ubi non occurrit ea certa probabilitas, deficit motivum prudens ad deponendum tale dubium, et obligationem illud in confessione explicandi ; sed ubi talis, ac tanta probabilitas adest, possumus illa ducti abjicere prudenter tale dubium, et obligationem, quæ ex eo oriri posset ad ipsum confitendum.

194. Instabis : nam licet contingat dari aliquando, tam magnam, et tam certam probabilitatem de eo, quod non graviter peccaverimus in materia, de qua dubitamus, nihilominus cum ea probabilitate componi potest, quod homo re ipsa graviter peccaverit, et coram Deo sit in statu peccati mortalis : eo autem ipso occurrunt omnia fere motiva, quibus usi fuimus ad probandum obligationem confitendi peccata mortalia dubia : ergo vel in consequence procedimus, vel negare debemus, quod licet occurrat magna, et certa probabilitas de eo, quod peccatum, de cujus gravitate, non fuerit grave, liberemur ab obligatione illud confitendi. Consequentia patet. Et major etiam constat, quia licet Salmanl. Curs. Theolog. Ium. XX.

probabilitas sit summa, non excludit possibilitatem, et contingentem existentiam partis contraria); qua de causa semper relinquit formidinem de contrario, ut egregie docet D. Thom. quæst. 14, de veritateD T(10 art. I, his verbis : «l Quandoque intellectus inclinatur magis ad unum, quam ad alterum : sed tamen illud inclinans non sufficenter movet intellectum ad hoc, quod determinet ad unam partem totaliter.Unde accipit unam quidem partem, sed tamen semper dubitat de opposita. «l Et est dispositio opinantis, qui accipit «l unam partem contradictionis cum formidine alterius. » Unde provenit, ut de eo, quod præcise opinamur licet cum ingenti probabilité, et utique in linea probabilitatis summa, non habeamus certitudinem physicam, vel moralem, quæ omne dubium, et formidinem circa oppositum excludat, licet fundet omnimodam securitatem in bene moraliter operando juxta illam, ut contra Tyrsum. et alios bene probat Fuentes in examine probabilitatismi fere per totum, et specialiter art. 3. Minor denique ostenditur : nam si occurrente motivo certe probabili, quod non peccaverimus mortaliter in peccato, de cujus gravitate dubitamus, excusamur ab obligatione illud confitendi , poterimus firmo, et absoluto proposito statuere illud non confiteri. Demus tamen illud fuisse grave coram Deo. Unum e duobus necessario colligendum est, vel illud nunquam remitti nobis posse ; vel remitti independenter a sacramento pœnitentiæ tam in re quam in voto : quod esse absurdum nulla ratione admittendum ostendimus n. 191; nam, qui expresse proponit non confiteri aliquod peccatum, illud nec re, nec voto subjicit clavibus, quamvis de eo alias conteratur.

Respondetur negando minorem : nam longe diversa est dispositio dubitantis de^{fit salis insiau-} gravitate peccati a dispositione judicantis cum magna, ac certa probabilitate illud non fuisse grave. Nam prior non habet motivum sufficiens, et prudens, ut queat se censere immunem ab obligatione illud peccatum confitendi : posterior vero illud habet, nempe ipsam certam probabilitatem, quod graviter non peccaverit. Primus cognoscit licet sub dubio se graviter peccasse, ncc habet per quod secure sibi oppo_

situm persuadet : secundus autem per dictamen certo probabile constituitur in statu ignorantis invincibiliter se graviter peccasse; nam ignorantia facti fit invincibilis per notitiam certo probabilem, quod non fuerit. Lnde ad minoris probationem dicendum est solum evincere, quod sic prius dubitans, et postea opinans non obligetur ad confitendum, vel ad proponendum confiteri illa peccata; sed perinde se habere in ordine ad illa, sicut in ordine ad occulta. Ceterum omnino negamus, quod illa possit positive ab obligatione confessionis excludere, sive formaliter statuere non subijcere illa clavibus Ecclesiæ. Itaque aliud est non obligari ad confitendum aliqua peccata, aliud vero nolle illa clavibus Ecclesiæ subijcere. Et quamvis primum possit contingere: secundum minime licet, ut patet in peccatis occultis, quæ non obligamur confiteri, et tamen non possumus ubi ea subiectione excludere. Ratio autem discriminis constat ex dictis disp. præced. num. 82. quoniam licet quis nesciat se graviter peccasse, et propterea a confessione ejus, quod nescit, deobligaretur: nihilominus nullus certo scit se esse sine peccato: potest namque contingere, quod coram Deo habeat aliqua peccata occulta, quæ nescit vel per ignorantiam invincibilem, vel per opinionem certo probabilem illi ignorantia? æquivalentem. Et ideo dolor pro valore confessionis requisitus debet esse universalis, et comprehendens cuncta jæccata gravia, tam cognita, quam non cognita: aliter enim procedens periculo se exponit frustrandi sacramentum, et in hoc ipso graviter peccat: nam impossibile est unum mortale remitti, quin omnia remittantur, vel aliquod remitti sine dolore, et subordinatione ad claves juxta præsentem providentiam status legis gratiæ. Lnde prorsus negamus eum, qui certo probabiliter putat se in casu præsentis, quod versamus, non peccavisse mortaliter posse statuere non subijcere illud clavibus: nam contingens est illud vere fuisse mortale coram Deo, licet ipse oppositum probabiliter putet. et propterea illud non confiteatur. Quæ autem supra adversariis opposuimus procedunt juxta illorum principia, ipsisque concedentibus ut inde magis falsitas sententia?, cui inhærent, demonstretur Sed vim non habent apud nos, qui oppositum affir-

mamus: et taliter **excusantes** aliquos ab obligatione confitendi peccata dubia ob probabilitatem certam illis faventem, ut tamen fateamur obligatos esse dicere, « ab occultis meis munda me Domine, » et confiteri alias, atque cum dolore sub motivo universali comprehendente omnia mortalia, tam cognita, quam non cognita, aut certo probabilia non mortalia existimata.

§ in.

Cf/nvelluntur fundamenta sententi.v ùpjwītT.

195. Pauci admodum sunt, et valde recentiores, qui communi assertioni nostræ^{^*} adversantur Ferrentinus in tract. de M[»]rũ Scandalo, qu. 77, Caramuel in Theologians, intentionali n. 1828, et in fundamentali, fundam. 63, num. 1883, Franciscus Verde (aut ipse Caramuel) in Apologia nu. 553, Martinonus tom. 5, disp. 50, sect. 8, Josephus Januarius 2 part, selectorum res. 69, et tandem Tyrsus dis. 40, sect. 1, n. 14, qui dicit esse salis commune inter recentiores in manu scriptis, sed nescimus, qui, et cujus instituti sint recentiores isti. nec illorum vidimus roanscripta. Scimus Matthæum Moya ita sensisse, et docuisse, êt dictasse Compluti, et alibi, ul ipse refert to. 1, tr. 3, disp. 1, qu. 5, sed tamen palinodiam cantavit ibidem n. 33, dicens: « Nihilominus re maturius considerata censeo pro contraria, et communi sententia adstruente obligationem confitendi peccata dubia. » Referri etiam solet pro hac sententia Layman to. 1, tract. 1, c. 5, § 4, sed illam se non docere profitetur dicens in hac re nihil velle determinare, sed eam aliorum judicio committere.

Arguitur primo pro hac sententia abiArja auctoritate Concilii Tridentini: quia illo docente pœnitens nihil confiteri tenetur, nisi peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habeat; sed pœnitens non habet conscientiam illorum peccatorum, de quibus dubitat: ergo non tenetur illa confiteri. Probatur minor: quia conscientia est no^{*}titia scientifica, dubium autem minime est aut dici valet scientifica notitia. Idem motivum repræsentatur in aliis Concilii verbis, nam asserit hominem debere confiteri, quibus se Deum, et Dominum suum meminerit offendisse

offendisse ; dubitare autem non est meminisse. sed aliquid aliud, et longe inferius : ergo ex eo, quod quis dubitat de gravitate peccati, non obligatur illud confiteri. Præterea Tridentinum colligit peccata confiteri debere sacerdoti, quia sacerdos causa incognita nequit judicare: sed, si peccata, quæ quis confitetur, sunt dubia, causa est incognita : et sacerdos nequit de illis judicare : ergo ex sententia Tridentini peccata dubia non debent explicari in confessione.

Respondetur hoc argumentum convulsum manere ex dictis a n. 186, ubi ostendimus Concilium Tridentinum stare satis evidenter pro sententia communi, et præclusimus effugia, quæ modo proponuntur, ul objectiones. Inde in eis diluendis non immorabimur, sed salis erit ibi dicta hic breviter refricare. Ad primum negatur minor: nam conscientia latius palet, quam scientia proprie dicta, siquidem conscientia juxta communem Theologorum placitum dividitur in conscientiam certam, sive scientificam, et conscientiam erroneam, dubiam, elscrupulosam. Quare peccata dubia possunt esse in conscientia dubia, atque ideo de illis haberi potest conscientia, et comprehenduntur sub illis concilii verbis : *Quorum conscientiam habent*. Eodem modo respondetur ad secundum negando minorem : quia non solum datur memoria certa, sive scientifica, sed etiam memoria dubia : recordari namque possumus non solum peccatorum certorum, sed etiam dubiorum, quatenus reminiscimur, quod in aliqua actione peccaverimus, reminisci non possumus, quod fuerit venialiter tantum, ut ipsa experientia liquet. Quocirca peccata dubia comprehenduntur etiam in illis Concilii verbis : *Quibus se Deum mortaliter offendisse meminerit*. Minus urget tertium : et solvitur negando minorem : nam explicatis dubiis cognoscit sacerdos causam, et statum pœnitentis, ut possit convenientem pœnam pro culpa (quæ supponitur, licet non determinetur mortalis) imponere : et congruentem medicinam adhibere pro remedio pœnitentis, ne in dubia relabatur adeo periculosa, ut num. 188 explicuimus,

Arguilur secundo : quia in dubio melior est conditio possidentis, ut docet axioma apud Juristes vulgare : ergo in

dubio, quod homo peccaverit mortaliter, aut non; decernendum est in favorem libertatis, quæ possidet : et consequenter obligandus non est peccatum, de quo dubitat, confiteri. Confirmatur primo : nam incognitis nemo præsumitur deliquisse, ut sumitur ex leg. *Merito*, ff. *Pro socio* : ergo ubi dubitatur, an Petrus peccaverit mortaliter, aut non, præsumendum est non peccasse : atque ideo obligandus non est ad subeundum judicium confessionis. Confirmatur secundo : quia in tribunali forensi non admittuntur delicta dubia : ergo nec in Tribunali pœnitentiæ debent sub obijectione illa deferendi admitti : id enim paritatis ratio convincere videtur. Confirmatur tertio : quoniam supra peccatum dubium nequit cadere absolutio ; quippe cum hæc exigit materiam certam, quale non est peccatum dubium : si enim vere non processit, erit nulla absolutio : ergo nemo cum tanto periculo tenetur confiteri mortalia dubia.

Ad argumentum concedimus antecedens juxta sensum legitimum communis illius axiomatis, quod præcipuum locum habet, ubi dubitatur, ad quem pertineat dominium rei : et ceteris paribus favendum est illi, qui possidet. Sed negandi est consequentia, quæ illegitime ex illo antecedenti colligitur, cum magis deducatur opposita ut constat ex supradictis. Tum, quia in casu consequentiæ possessio stat pro præcepto confessionis, juxta communem sententiam Doctorum, et non minus communem populi Christiani consuetudinem in confitendo mortalia dubia: quæ consuetudo est optima (sicut alias in aliis) divinæ legis interpretes circa hujusmodi obligationem. Tum etiam, quia possessio, quæ homini favet, ipsumque liberat ab obligatione confitendi, non est alia, quam possessio suæ innocentiæ a peccato, sive conservatio divinæ gratiæ sanctificantis: ubi autem adest dubium, utrum homo peccaverit mortaliter, jam illa possessio innocentiæ non est certa, sed redditur dubia, et constituitur sub eodem dubio, quo peccatum : unde nihil favet, ut homo excusetur a confessione peccati dubii : sed stare oportet præcepto, quod est in possessione juxta communem sententiam, ut confiteamur dubia mortalia.

Ad primam confirmationem respondetur

³Wi-
iicnio.

(ouvel-
fine
cctfir-
ci! ;
net
damnum
contra
delinquentem : quia
in tali foro solum intenditur punitio rei pro conservatione boni publici. Quæ conditiones non occurrunt in foro interno hujus sacramenti : sed magis intenditur liberatio rei, sive pœnitentis, si delicta confiteatur, et etiam illa, de quibus dubitat : nam hoc, quod videtur gravamen, cedit in favorem animæ. Inde nullam sibi irrogat injuriam, qui dubitans de gravitate peccati admissi se præsumit peccatorem, ac timet, et hoc pacto se subjicit, a sacerdote judicandum, et curandum.

AI2 Ad secundam respondetur antecedens
n<pou- non esse universaliter verum : nam licet
“f Lr in tribunali forensi non admittantur delicta dubia negative et irrationabilia, sive absque ullo fundamento, frequenter admittuntur delicta dubia positive, et habentia oppositas conditiones : et ubi reus se non sufficienter ab illis purgat, solet puniri, si non ex rigore legis, saltem ad arbitrium prudentis judicis. Quia certa, et communis sententia est, quod in dubio facti homicidii, judicandus est ita dubitans, non solum in foro interno, sed etiam externo irregularis, ut expresse decernitur in c. *Ad audientiam*, et cap. *Significasti* 2, et cap. *penu'timo*, de Homicidio. De quo videri potest N. Andreas tract. 10, de Censuris. cap. J, punct. 3, n. 15; unde confirmatio regerenda foret in opposites: nam, si ad tribunal forense deferuntur delicta dubia, saltem aliqua ; cur non ad tribunal conscientiae ? Praesertim cum ratio in illis juribus assignata, nempe quod in dubiis tutior pars est amplectenda, magis urgeat in mortalibus dubiis, ex quorum confessione, aut non confessione potest salus, aut perditio animæ dependere, ut idem axioma prementes expendimus num. 152. Deinde respondemus omissio antecedenti, negando consequentiam. Et ratio disparitatis desumitur ex manifesto discrimine inter utrumque tribunal : nam in forensi negatio delicti favet reo, cum eo negato absolutionem, et libertatem obtineat ; et sic judicandum est in dubio. Sed in tribunali conscientiae? ac pœnitentiæ confessio delicti dubii favet pœniti. ut libertatem a delicto, si est forte coram Deo. consequatur. In illo confessio delicti punit reum,

in isto liberat pœnitentem. Forense ordinatur ad puniendum reum propter bonum commune Reipublicæ, aut etiam propter bonum private personae petentis condignam satisfactionem pro offensa : sacramentale vero non est primo institutum ad puniendum reos, quos Deus alias multis modis punire valet, sed magis ad liberandum pœnitentes a reatu delictorum, si illa confiteantur ; atque ideo magis consulit offendenti, si pœniteat, quam offenso.

Ad ultimam confirmationem respondendo gife. excessive probare, nempe mortalia dubiaj: ^ non solum non cadere sub obligatione confessionis; sed nec licite confiteri posse : id vero est prorsus absurdum, et contra praxim fidelium, et usum sapientium timoratorum. qui summo studio curant ab his dubiis se expedire, illa in confessione manifestando. Quare negandum est antecedens, quod non evincit illi inserta probatio ; sed ad summum, quod ubi adest peccatum mortale dubium, non potest per se. et solitarie confiteri, sed per accidens adjungi debeat aliquod mortale certum jam confessum, vel aliquod veniale, nempe ut vitetur periculum frustrandi sacramentum. Quod si non adsit nisi illud mortale dubium, adhuc solitarie, et perse confiteri debet : at in eo casu non est impendenda absolutio absoluta, sed sub conditione, quod re ipsa peccatum illud commissum fuerit. Addimus tamen in has angustias determinandum non esse; nam nostra, et communis doctrina procedit in suppositione quod homo certo sciat se peccasse, et dubitat de gravitate culpæ. an scilicet sit mortalis : ubi jam certo adest individuum genericum, ecū quasi genericum peccati, in quod absolutio possit absolute dirigi, et sub eo ad particularem peccati rationem ibi latentem, de qua est dubium.

197. Arguitur tertio, et potest esse re-3AiiC- plica contra immediate dicta : nam in aliis sacramentis, qui habens materiam certam utitur materia dubia, peccat ex hoc ipso mortaliter, licet forma proferatur sub conditione. quod materia in se vera sit : et hac ratione peccaret mortaliter qui habens hostiam triticeam, consecraret speltricam sub conditione : ergo pariter peccat mortaliter pœnitens, qui cum possit adhibere materiam remotam, videlicet mortalia, aut etiam venialia certa, confitetur vel simul cum

cum illis, vel seorsitn peccata dubia, a quibus sub conditione absolvatur. Patet consequentia, tum a paritate. Tum ex eo, quod confessis directe peccatis certis, tollitur indirecte omne aliud peccatum ibi latens, sive omnino occultum : ergo opus non est confiteri dubium ; et proinde graviter peccat, qui absque necessitate illud confitetur, petens absolutionem peccati sub conditione.

feta. Confirmatur primo : quia peccata dicuntur dubia, non quia in se dubia sint ; siquidem in sc habent determinate esse, vel determinate non esse ; sed dubia dicuntur per ordinem ad intellectum, cujus est dubitare : hic autem ordo est relatio rationis, quæ nihil ponit in peccatis, nec ingreditur ulla ratione ad componendum sacramentum pœnitentiæ : ergo peccata dubia, ut dubia non pertinent ad istud sacramentum, nec ulla est obligatio illa confitendi.

feta. Confirmatur secundo : nam cum satisfactio sit opus integratis sacramenti pœnitentiæ, repugnat dari hoc sacramentum, ubi repugnat imponi satisfactionem ; sed in confessione peccatorum dubiorum non potest imponi satisfactio : ergo talia peccata non debent, nec possunt subdi confessioni sacramentali. Probatur minor : nam qualiscunque, vel minima satisfactio pœnitenti imponatur, est pœna certa; absurdum autem apparet aliquem ob incerta, sive dubia peccata certa pœna puniri. Ergo, etc.

r. .? Respondetur hoc argumentum cum suis confirmationibus probare, si quid valerent, peccata dubia non solum non esse materiam necessariam, sed nec sufficientem, vel utilem confessionis : et non solum pœniteres non obligari ad confessionem eorum, sed nec ea posse debite confiteri : atque ideo peccare omnes, qui mortalia dubia explicant in confessione. Qui discursus condemnat intolerabiliter antiquitatem, et concordiam in praticando confessionem mortalium dubiorum. Id vero cum audacissimum, et absurdissimum sit ; prodit falsitatem principiorum, quæ pro eo firmando assumuntur. Ad argumentum ergo neganda est consequentia. Ad cujus primam probationem respondetur disparitatem esse notoriam : quia in aliis sacramentis non est convenientia, nec obligatio jabmittendi materiam dubiam formæ ad-

hibendæ sub conditione ; et ideo peccaret, qui sino urgentissirna necessitate aliquid hujusmodi faceret. Sed in manifestando confessario mortalia dubia occurrit obligatio, et convenientia : obligatio quidem, quia omnes tenemur subicere omnia mortalia, in quibus forte sumus, clavibus Ecclesiæ, siquidem nulla remittuntur absque sacramento pœnitentiæ in re, vel in voto, ut supra satis expendimus : convenientia pariter, quoniam expedit confessarium cognoscere statum pœnitentis. et dijudicare inter lepram, et lepram. Unde nullum est inconveniens, quod dubitans de, mortali sub conditione absolvatur. Aliunde vero ubi tale dubium circa gravitatem occurrit, semper adest materia certa, nimirum peccatum, quod supponitur, de quo dubitatur, num ad gradum mortalis pervenerit. Minus adhuc, aut nullo modo urget secunda consequens probatio : nam concesso, quod peccatum dubium tollatur indirecte, ubi aliacerta, et confessa directe excluduntur; id tamen non fit absque sacramento pœnitentiæ in re, vel in voto : et peccatum, quod indiget voto pœnitentiæ, ut remittatur, cadit sub obligatione confessionis; siquidem votum istud non nisi ad debita refertur. Tota autem structura argumenti evertitur in casu, quo aliquis morti proximus incidat in aliquod peccatum, et dubitet an sit mortale. Si discedat cum hoc dubio, manifesto periculo se exponit condemnationis æternæ: nam contingens est mortaliter peccavisse. Si recurrat ad contritionem, illam forte nequit concipere, et ipsa est votum sacramenti pœnitentiæ. Attritionem autem ex timore suæ condemnationis certam habet, et quasi palpat. Confiteatur ergo aliquod ex mortalibus vitæ præferitæ; nullum cerium in ejus decursu admisit; confiteatur venialia ; non habet de illis attritionem ob eorum levitatem : quam tamen habet de mortali dubio ob oppositam rationem, et summum, in quo versatur periculum. Quid ergo restat ? Confiteri mortale dubium, ut dubium, et absolvi sub conditione. Et hic est communis fidelium sensus : quem, si cum illo auctore reprobemus, consequens est talem moribundum in ea perplexitate positum reprobari.

Ad primam confirmationem omittendo præmissas negamus consequentiam, quippe c^r(lu

quæ nullum cum illis nexum, vel ordinem habet. Nam in primis multa, quibus non constituitur sacramentum pœnitentiæ, illi subduntur, et pro eo requiruntur, ut constet in peccatis certis : ergo eo, quod peccata dubia subeant hanc determinationem ab aliqua relatione rationis, quæ non intrat compositionem sacramenti, minime sequitur peccata dubia non pertinere ad sacramentum pœnitentiæ. nec illi subdi debere. Præsertim cum hæc subjectionis obligatio non oriatur ab illa ratione rationis, sed a malitia gravi, quam sub dubietate latere prudenter formidamus. Deinde, quod ordo objecti ad intellectum sit rationis, nihil referi ad impediendum vel necessitatem, vel valorem sacramenti : exploratum namque est significationem formalem verborum etiam esse respectum rationis : et tamen sine significatione verborum formæ veritas, et influentia sacramentorum non salvaretur, ut explicuimus tract. 22, de Sacramentis in gen. disp. 1, a n. 12. Unde multo minus referre potest pro valore sacramenti pœnitentiæ, in quo sit, aut non relatio rationis : præsertim cum talis ordo non sii materia remota, vel proxima sacramenti, sed quaedam conditio accidentaliter inateri®. Et si confirmatio aliquid valeret, eodem modo probaret peccata certa esse non posse hujus sacramenti materiam, quia peccatum denominatur certum ex ordine objecti ad intellectum, qui est respectus rationis ; sicut esse dubium importat hujusmodi ordinem : consequens vero non tantum falsum, sed ridiculum est.

Ad 2. Ad secundam confirmationem respondetur excessive etiam probare, nempe mortalia dubia non solum non debere confiteri, sed neque posse, ut ex ejus forma deducitur. Id vero est contra communem sententiam, et usum in Ecclesia minime reprehensum, sed commendabilem. Concessa itaque majori, neganda est minor : cujus probatio dupliciter eliditur : primo, quia in peccato dubio, de quo agimus, semper adest aliqua certa malitia in specie, et numero, licet dubitetur de ejus gravitate : unde non deficit certa culpa, pro qua pœna cena possit imponi. Secundo, quia illa solum habet locum in tribunali forensi, ubi condemnatio est contra reum ; secus autem in hoc pœnitentiali foro, ubi

satisfactio imposita acceptatur a pœnitente voluntarie se accusante de peccatis dubiis, et cedit in ejus medicinam, et commodum, Præsertim cum pro peccato dubio semper imponatur poenitentia minor, quam si foret certum, et æquitas exposcit : unde nulla committitur injustitia.

198. Arguitur quarto : quia non est obligatio confitendi mortalia probabilia : ergo non est obligatio confitendi mortalia dubia. Antecedens constat ex supradictis n. 193, et facile suadetur : quia licet quis probabiliter opinetur se peccasse mortaliter, si tamen opinetur probabiliter oppositum, potest huic secundæ opiniuni se accommodare, immunemque proinde se censere ab obligatione confitendi tale peccatum : quippe licitum est sequi opinionem probabilem : ergo non est obligatio confitendi mortalia probabilia. Consequentia vero probat Caramuel discursu, quem vocat fortissimum, et evidentissimum : nam longe plus est cognoscere probabiliter peccatum mortale, quod nunquam contingit absque gravi aliquo motivo illud fuisse mortale suadente ; quam dubitare præcise de gravitate peccati, quod sæpe accidit vel sine motivo, vel ex levissimo fundamento : ergo, si possumus deponere peccata mortalia probabilia, et excusari consequenter ab eorum confessione ; idem a fortiori dicendum est de peccatis dubiis, nisi inconsequaenter agamus.

Respondetur antecedens non esse universaliter verum, nec a nobis, et aliis communem sententiam deferentibus admitti, nisi quando opinio dictans aliquid non fuisse peccatum grave, est certe probabilis, et multo probabilior, quam opposita : ubi enim opinio affirmans, et opinio negans sunt æque probabiles, constituunt propriissime intellectum in statu dubitandi ; et tunc est obligatio, quam asserimus, confitendi mortalia dubia. Idemque a fortiori dicendum est, ubi opinio negans fuisse mortale est minus probabilis, quam affirmans, ut loco citato explicuimus. In hoc itaque sensu, concesso, aut distincto antecedenti negamus consequentiam. Ad cujus probationem respondetur, quod licet in casu mortalis probabilis cesset aliquando obligatio illud confitendi, non provenit ex eo, quod quis probabiliter opinetur se peccasse ; hinc enim potius obligandus foret ;

sed

ted provenit ex eo, quod longe probabilius, el cerlo probabile est non fuisse peccatum mortale : quo dictamine occurrente, satis prudenter deponitur dubium , et cessat obligatio illud explicandi in confessione. Que omnia aliter se habent in casu, quem versamus, peccati dubii manentis in esse dubii : nam tunc intellectus relinquitur anceps in æquilibrio. Unde consequitur, quod homo prudentissime timeat se esse in statu peccati mortalis, et quod non formet prudens dictamen, quod se ab illo onere se expediat. Et ideo ne ulteriori periculo se exponat, vel agendi contra charitalem erga se, vel omittendi satisfactionem Deo læso debitam, tenetur pro utroque quaerere certum remedium mediante confessione sacramentali.

199. Sed instabis (et sit quintum argumentum) nam licet habeamus præceptum servandi squalitatem justitiæ cum proximo, non obligamur ad ei satisfaciendum, quando, et quandiu dubitamus de injuria illi a nobis illata : ergo quamvis detur præceptum satisfaciendi Deo pro injuriis, quas ei irrogamus, et procurandi cum ipso pacem, et amicitiam, non obligamur ad talem satisfactionem et ad suscipiendum pro ea sacramentum pœnitentiæ. quando non est certum nos Deum offendisse, sed manet dubium de offensa commissa.

Codr- Confirmatur ab exemplo similium dubiorum in aliis rebus : nam satis generale est non consurgere obligationem ex dubio, quæ daretur plane, si res esset certa : ergo idem dici debet in casu dubii circa gravitatem peccati, ut paritatis ratio concludere videtur. Antecedens constat : tum in voto, de quo, si quis dubitat, non obligatur ad rem promissam. Tum etiam, in dubio an casus sit reservatus, nam eo stante non obligatur pœnitens superiorem adire pro peccati absolutione. Tum præterea, quia si quis incidat in dubium juris, vel facti, an irregularitatem incurrerit, non debet ut irregularem se gerere, ut resolvit N. Andreas, tract. 10 de Censuris, cap. 2, quæst. 16, n. 211. Tum denique, ut alia omittamus, si quis dubitat, an sit excommunicans, quamvis consultissimum sit, quod procuret absolutionem saltem sub conditione: nihilominus non conatur se ut excommunicatum gerere, nec petere absolutionem, sed postea contra dubietatem

agere, perinde ac si excommunicatus non esset, ut resolvit idem Andreas loco citato n. 208. Quod exemplum magis ad rem præsentem accedit, ut obligetur dubius de gravitate peccati, recte quidem facere, confitendo tale dubium; sed ad id tamen non teneri sed posse dubium contemnere.

Ad replicam, sive argumentum, concessio- antecedenti, negatur consequentia. Disparitas est, quod nulla certa, et communis vel sententia, vel consuetudo adstruat præceptum satisfactionis erga proximum, quando est dubium de justitia: e converso autem datur communis sententia simul cum communi praxi fidelium affirmans præceptum confitendi, et satisfaciendi Deo pro peccato, ubi dubium circa ejus gravitatem occurrit. Potestque ista extrinseca, et satis firma differentia revocari in ipsas rerum naturas, quia præceptum justitiæ erga proximum est negativum, sive in negativo primitus fundatur : obligamur enim ad non offendendum proximum, et consequenter ad illi satisfaciendum, quatenus satisfactio necessaria est, ne læsio, aut inæqualitas duret : quocirca ubi, et quando de læsione proximi nobis non constat, sed dubia est. non obligamur ei satisfacere. Præceptum vero poenitendi, et confitendi, sive procurandi amicitiam cum Deo est positivum, atque obligans per se tam ob utilitatem propriam, quam ob subjectionem Deo debitam. Unde tenemur id ita procurare, ut judicare prudenter possimus illud obtinuisse, vel saltem fecisse, quod pro ipso obtinendo ex parte nostri desideralur. Hoc autem judicium nou componitur cum peccato mortali dubio, quin illud confiteamur, ut dubium : quod est remedium securissimum, et nobis non admodum grave.

Ad confirmationem satis constat ex dictis, tam immediate, quam supra : nam in dubio de peccato mortali, et in obligatione illud confitendi occurrunt speciales rationes, ut hanc adstruamus, quas non reperi- mus in aliis dubiis. In isto namque stat possessio pro præcepto confitendi, ut satis evincunt communis sententia Doctorum, et non minus communis fidelium praxis. - aliunde illa obligatio non debet reputari onerosa dubitanti, sed favorabilis, et mullum conferens ad ejus commodum. Quæ motiva curn in aliis dubiis communiter non occur-

IjP
JfI
„ ‘Ifi
‘i»

U.U.jS
:i ' '1

‘.!■
n
‘I
- ii
H
\$

o JI
»BB|I
"T

I I " 3

.Vtv.Bffl
;‘V ,.‘3
•^,■>3

I i ■.]
9HB
‘i ?
jMHM
gSdji
wKsl

■..Uil

■‘N?.’*.

:ηl

; H

rant. mirum non est. si in eisdem obligatio ad determinatum onusaliquod non consurgat. Omisso itaque antecedenti negamus consequentiam ob assignatam disparitatem, et supra n. 192 magis elucidatam. Inde supervacaneum apparet occurrere probationibus antecedentis. quod omittimus, et concedimus certificari frequenter. Sed tamen respondemus ad primam, unumquemque esse in possessione suæ libera? voluntatis : unde nisi constet illam ligatam fuisse voto, nemo lenelur ad rem, de qua dubitat, an fuerit voto promissa. Ad secundam similiter, quod fideles sunt in possessione confitendi sua peccata legitimo confessario, hoc est. sacerdoti ad id approbate, et exposito cum jurisdictione ordinaria, vel delegata: quare huic omnia sua peccata confiteri legitime valet, quamdiu non constat superiores eorum aliqua sibi reservasse : nec oppositum in dubio præsumendum est : prorsertim cum reservatio sit odiosa tamen pœnitentibus. quam confessariis. Ad tertiam eodem modo, quod nemo privandus est jure generaliter omnibus conveniente ad sacros ordines, et proprios illorum actus, nisi oppositum probetur : unde in casu dubii non est præsumendum irregularis, nisi in aliquo casu oppositum determinetur in jure: maxime cum hæc etiam inhabilitas sit odiosa, et extendi non debeat ad casus non expressos. Similiter diluitur ultima, quia fideles in se habent et in possessione sunt communicandi cum aliis in sacris, in orationibus, et sacramentorum usu, nec his absque sua culpa privari debent ; atque ideo, ubi est dubium, non obligantur se ut excommunicatos gerere, sed utuntur licite jure suo. Unde tandem constat ad augmentum difficultatis : nam qui semel incidit in dubium rationabile, et prudentiale (quod solum est subjectum præsentis quæstionis) quamdiu illud conservat ob carentiam motivi ad illud deponendum, retinet tale peccatum in conscientia, atque ideo manet sub obligatione adimplendi præceptum generale manifestandi in confessione omnia mortalia, quorum conscientiam habet certa, ut certa, et dubia, ut dubia, sicut fusius in superioribus explicatum est.

Quæstiones Iuvenales appendices, et enrum restduho.

200. Superest, ut alias leviores ex eadem I(Asj) radice provenientes decidamus difficultates. Et in primis illa occurrit, quomodo se gerere debet pœnitens, qui tam de facto, quam de jure esi dubius, an admiserit mortale? Multoties contingit quem esse certum de facto, dubium autem de jure, quia scit se fecisse aliquod peccaminosum, et re ipsa peccasse saltem venialiter ; sed dubitat, an illud fuerit etiam mortale. Et in hoc casu opus non habet adhibere aliam materiam certiore, ut puta aliquod mortale certum, et jam confessum : quia illud dubium, quod confitetur, materiam certo sufficientem importat, dummodo motivum, sub quo in dolendo. et proponendo procedit, se extendat certo ad veniale peccatum, quod forte, et majus commissum fuit. Sed si prudenter timeat se solum habere dolorem, et propositum erga mortalia, opus habebit adjicere aliquod mortale certum ex jam confessis : aliter enim, periculo se exponit peccandi ob carentiam dispositionis necessariæ pro sacramenti fructu, et valore. Quod si nullum mortale certum habet, quod submittat, id explicare debet, ut absolvatur non absolute, sed sub conditione. quod illud peccatum, de cujus gravitate dubitat, fuerit mortale ; ne irritetur sacramentum. Quæ satis constant ex supradictis. At ubi dubium est non solum de jure, sed etiam de facto (quod non raro etiam contingit) ut cum quis dubitat non solum de gravitate, sed de ipso etiam peccato. abstrahendo a gravi, et levi. v. g. an peccaverit, et data hac suppositione, an peccaverit graviter : tunc necessarium est omnino adjungere aliquod peccatum certum. ut cum Sanchez, et Suarez observat N. Franciscus cap. 8, n. 50, punct. 3, quia alias nulla adhiberetur certa confessionis materia, et periculum esset nullum faciendi sacramentum. Quod si pœnitens non habeat alias mortale, et veniale subicere non audeat ob doloris erga illud incertitudinem. non est absolvendus de dubio absolute, sed sub conditione; quod vere fuerit mortale, ut proxime ob idem motivum diximus.

Deinde dubitari potest, an quæ de peccato

DISP. VIII, DUB. VI.

¹calo mortali dubio diximus in genere applicandum sil speciebus peccati,et similiter circumstantiis addentibus, seu mutantibus speciem. V. g. scit aliquis se peccasse mortaliter,sed ignorat, aut dubius est, in qua specie furti, vel turpitudinis, etc. Scit etiam concupivisse fcerninam, sed dubitat an illa fuerit conjugata, vel soluta. Et tenendum est cum communi sententia obligari pœnitentem ad explicandum hæc omnia in confessione. Nam eadem est ratio confitendi sub dubio peccata dubia, el confitendi certe, el absolute peccala certa. Sed quando peccala mortalia sunt certa in aliqua specie, et sic certo cognoscuntur, opus est illa confiteri, el absolute, etsimiliterquando certo occurruntcircumslantiæ mutantes speciem peccati mortalis, debent certo confiteri, ut patet ex dictis dub. 3, §2 el § 4 ; ergo pariter quando de his omnibus adest dubium, cuncta illa in confessione sub dubio explicari debent. Et plane supposita præsentis, ac principalis hujus quæstionis resolutione, nulla occurrit ratio adtheologizandum in speciebus et circumstantiis peccati dubiis alio modo, ac in ipso peccato dubio : nec occurrunt circa hanc partem motiva, quæ objecta, et dissoluta non relinquantur in his,quæ opposita fuerunt contra nostram , el communem assertionem.

201. Tertio dubitari potest ; an sententia nobiscontrariasit probabilis. Affirmant ejus patroni num. 125 relati. Quin ex defensoribus sententiæ communis deferunt, aut deferre videntur probabilitatem oppositæ.Ita in primis Tyrsus quando disp. 10, sect. 3, n.'32 inquit : ergo licet a censuris abstineam, quibus graves auctores oppositum notant, huic sententiæ, ut probabiliori assentior : nam istud comparativum supponit absolutam probabilitatem alterius. El pro eodem dictamine Emmanuel i Conceptione disp. 3, quæst. 6, n. 377 refert Layman, Paulum, Amicum, et Cardenas, quibus ipse non obscure subscribit, dum sententiam communem statuens ait : sed probabilius longe respondeo affirmative, ubi probabilitatem et si longe inferiorem parti contrariæ relinquit. Qui vero hanc partem mordicus, et expressius, quam alii tuentur, noster est Antonius a Spiritu Sancto, Lusitanus, disp. 5, sect. 2, n.270 pro eadem resolutione præter rela-

tos addens Granados, Martinonum, et Martinum a Sancto .Joseph. Et probatur : Tum. quia talis sententia habet probabilitatem ab extrinseco ex auctoribus immediate relatis eam asserentibus : tum, quia habet etiam probabilitatem ab intrinseco ex motivis salis verosimilibus, quæ § procedent. proposuimus. Habet igitur quidquid requiritur, ut sit probabilis, et talis dicatur, et reputetur. Ita ratiocinantur; sed cum Tyrso, et aliis sentimus : ne contra decreta Alexandri VII et Innocentii XI et Alexand. VIII procedamus.

202. Quarto, et major difficultas est, dubiam utrum peccatum mortale confessum sub dubio debeat illo cessante confiteri ut certum, quando videlicet certo cognoscitur fuisse mortale ? Nam si vice versa, qui confessus est aliquod mortale, ut dubium, postea certo recognoscat non fuisse mortale. ad nihil tenetur, ut bene observat Lepe in Catec. Cathol. part. 4, cap. 8, sentent num. 87, quia ex ilia subsequenti cognitione nullum in conscientia resultat gravamen. Circa propositam autem difficultatem sunt duæ sententiæ, et prima negal obligationem confitendi dentio tale peccatum. De qua inquit Tyrsus disp. 40. sect.5, n. 47, Cardinalis de Lugo pro parte ne-Lug'**|** gante gravia conficit argumenta, licet non audeat id absolute asserere ; ausus est autem Leander disp. 5, quæst. 27. Eandem docent Merolla tom. 1, disp. 3, cap. 8.^»^ dub. 2, Caramuel lib. 3 de conscientia c/ram. ' dictam, fol. 391 et in Theolog. Fundam, y^f. n. 1473, Franciscus Verde, aut ipse Cara-Ta^ur. muel quæst. 12, § 2, Martinus à Sanctoooigad' Joseph, lib. 1, tract. 8, num. 9, Vidal de Ferrant. I'renitent. inquisit. 5, num. 33, Pellizarius^.'^05' tom. 1, tract. 5, cap. 3, sect. 1, Tam buri-Kmman. nus in Method, confess, lib. 2, cap. 1, § 4,tundam. Carpensis tract 24, disp. 4, sect. 16, Basel's de Conscientia lib. 4, cap. 18, Delgadillo cap. 14,dub. 10,Tancredo disp. 6,quæst. 2, N. Antonius disp. 5, quæst. 3, num. 296. Denique Ferrantinus, Varricali, Sanctius, Perez, et alii, quibus relatis subscribit Emmanuel a Concept, disp. 3, quæst. 7, n. 403. Commune illorum fundamentum est, quod mortale dubium confessum ut dubium, subjectum directe fuit clavibus Ecclesiæ sub conditione, quod esset, et similiter directe remissum fuit per absolutionem sacramentalem sub conditione,quæ

verificatur, ubi vere peccatum mortale fixit : ergo quod postea ‘certo cognoscatur, non inducit obligationem illud iterum ut certum confitendi, siquidem supponitur directe confessum, et directe absolutum sub conditione, quæ tunc erat, et modo recognoscitur purificata. Idque declaratur exemplo : nam si dubius de excommunicatione petat pro majori cautela, ac securitate absolutionem ab illa sub conditione, quod excommunicationem incurrerit, et talem absolutionem consequatur, licet postea certo comperiat se censuram illam incurrisse, non indiget nova absolutione ; nam prior data fuit sub conditione, quæ verificata jam est.

Pratt-Li. 203. Contraria tamen sententia est communior, et probabilior, et securior. Plurimos G. Pr. re. Oiana 3 par. résolut. 91 et 6 part, tract. 6, Miscell. 35 et part. 10 re-ut. 10» Gallego tract, de conscientia dubia, dub. 20, dicens esse doctrinam communem. Lugo disp. 16, sect. 14, n. 585, dicens esse communem sensum Doctorum, Oviedo l. 2, tract. 5, contr. 4, punct. 7, dicens esse omnino certam. Dicastillo dub. 9, dub. 2, § 4, num. 141, dicens oppositum esse inauditum in Ecclesia Dei. Cardenas in selectis, disp. 51, cap. 2, istam esse certam, et indubitatam sententiam. S. J. Tyrus jam citatus n. 48, dicens esse sententiam communem; unde supervacaneum Gibnei. est alios ejus patronos in particulari referre. Videantur tamen Sanchez in Decalogo lib. 1, cap. 10, n. 69, Prado quæst. 84, dub. 4, § 7, Lepe ubi supra supra n. 30 et N. Gabriel a S. Vincentio dis. 8, quæst. 4, qui rem late, et docte discussit.

Sed insuper probatur urgenii satis motivo desumpto ex Concil. Trident, sess. 11, cap. 5, ubi docens necessitatem integritatis confessionis, et quod subinde pœnitens debeat diligenter conscientiam discutere, et omnia peccata tam in specie, quam in numero, et circumstantiis speciem mutantibus, quantum fieri potest, in memoriam revocare ; duas assignat hujus necessitatis rationes, sive radices : tum quia internum istud pœnitentiæ judicium nequit, non cognita causa, convenienter exerceri : tum quia æquitas in injungendis satisfactionibus tam poenalibus, quam medicinalibus aliter observari non possit, ut constat ex fusiis dictis num. 188. Hæc autem omnia

militant etiam in casu praesenti, quod quis confessus fuerit mortale ut dubium, et post certo cognoscat fuisse mortale : nam prius non fuit causa certo cognita, sed mansit in dubio : postea vero potest certo cognosci : prius ob incertitudinem non est injuncta debita pœnitentia ; sed cognita postea culpa, potest conveniens pœnitentia, tam pro puniendo, quam pro medendo applicari. Ergo in prædicto casu debet pœnitens confiteri peccatum, quod certo cognoscit mortale. Inde non pauci merito observant differentiam inter mortale dubium, et idem mortale certum, esse moraliter specificam in ordine ad confessionem : quia variat gravissime statum causæ, et judicium confessarii. Quare sicut qui confessus est aliquod mortale putans, tunc et dicens fuisse talis speciei, si postea certo cognoscat fuisse alterius, tenetur hoc posterius confiteri : aliter enim sua peccata in speciem non confiteretur ; sic etiam qui confessus fuit mortale ut dubium, si postea deprehendat esse certum, debet illud snb, et cum illa certitudine confiteri.

Confirmatur, et explicatur amplius : Nam, si quis commisit aliquod peccatum, quod cum confiteretur, putavit, aut probabiliter censuit esse veniale, et postea certo recognovit fuisse mortale, debet ilium peccatum iterum confiteri, ut mortale : ergo idem dicendum est, ubi confessus peccatum ut mortale dubium, postea recognoscit fuisse mortale certum. Consequentia patet tum a paritate : tum ex eo, quod confitens mortale dubium, non aliam malitiam sub eo dubio determinat quam mortali, et veniali communem, quæ subinde non est determinate gravis : ergo sicut sub confessione venialis non comprehenditur peccatum mortale, quod postea tale cognoscitur : et propterea debet ut mortale confiteri : sic etiam sub expressione mortalis dubii non comprehenditur mortale certum ; et ideo debet in confessione sub expressione certi explicari. Tum insuper nam ideo in casu antecedentis est necessaria secunda illius peccati confessio, quia cognitio venialis, et cognitio mortalis variant gravissime in ordine ad confessionem judicium confessarii, et impositionem pœnitentiæ pœnitentis, et præservantis ; sed eadem gravissima variatio occurrit inter cognitionem mortalis dubii, et cognitionem mortalis certi

certi, ut facile, et ob eadem motiva consideranti constabit : ergo idem in casu consequentis dicendum est. Antecedens vero constat : quia peccatum mortale cognitum est materia necessaria confessionis, et ut materia gravis debet necessario explicari, quod non potuit fieri, ubi prius credebatur determinate veniale : ergo postea ut mortale, et quod fuit mortale, confiteri debet,

20-1. Ad fundamentum autem contrariæ sententiæ respondetur concessio antecedenti, negando consequentiam, quæ ex illo non recte deducitur ; tum quia licet mortale sub dubio fuerit directe confessum, et remissum, non fuit tamen sufficienter explicatum ; et ideo relinquitur obligatio explicandi ut certum, quando fuisse mortale certo cognoscitur. Ut enim proxime diximus, est incomparabiliter diversum iudicium de peccato, de quo dubitatur an fuerit mortale, vel tantum veniale ; et de peccato, quod certissime cognoscitur mortale fuisse. Quæ diversitas fundat diversum omnino modum iudicandi in confessario tam in ordine ad punitionem culpæ, quam in ordine ad remedium pœnitentis : quippe in nihilo horum omnino congrue providetur, ubi omnia aguntur sub dubio ; possunt autem accurate disponi, ubi certo cognoscitur gravitas peccati, et morbi. Tum quia hoc sacramentale iudicium ordinatur ad sententiam absolutam remittendi, vel retinendi peccatum, sicut proportionabiliter contingit in foro externo, et contentioso. Ubi autem mortale sub dubio exponitur in confessione ; iudex, sive confessarius non absolvit ab eo absolute, sed sub explicita, aut implicita conditione, quod fuerit. Unde quamvis purificetur conditio, si postea certo deprehendatur fuisse mortale, opus est illud absolute exponere, ut veniat absolute in iudicium, et de eo sententia absoluta feratur. Sic plane in foro externo, si Petrus accusaretur de homicidio, et causa hinc inde cognita res maneret sub dubio, iudex non condemnaret Petrum ad pœnam pro homicidio lege taxatam, sed ad aliam inferiorem, et arbitrariam, ubi ille ab objecto sibi crimine non plane maneret purgatus : injustum namque est pro culpis dubiis injungere pœnam pro certis assignatam, ut dicitur in cap. *Grave* 23, quæst. 3.

■"edsi post hæc accederent testes oculares, elargumentairrefragabilia, quibus demons-

trative convinceretur Petrum fecisse homicidium, non reputaretur absolute liber, et immunis a subeundo iterum accusationem, et sententiam ; sed sisti -deberet, et pro meritis condigna pœna in ultima, et absoluta sententia puniri. Idemque in materia restitutionis, aut alterius satisfactionis dicendum est. Sic igitur in materia præsenti, licet ubi mortale manet dubium, sufficit se de illo ut dubio accusare, et acceptare arbitrariam satisfactionem, et conditionate absolvi. Tamen ubi postea certo constat mortale, debet iterum ad Tribunal confessionis revocari, ut tanquam certum ibi cognoscatur, et de illo absolutum iudicium fiat, et absolute proferatur sententia : quod prius factum non fuerat. Idque, ut optime observavit Lepe loc. cit. num. 31, non est obligare pœnitentem ad confitendum bis id peccatum ; sed ad confitendum duabus vicibus peccatum secundum duos diversos status, quos habet in conscientia. Quare peccatum confessum ut certum non debet iterum confiteri. Et peccatum dubium confessum ut dubium non debet iterum confiteri quandiu status dubii invarialus perseverat. Sed ubi confessum ut dubium transit ad statum certi, necessario ut tale exponendum est : quia adest notabilis novitas in conscientia pœnitentis, et diversum omnino iudicium in confessario.

Ex quibus patet ad exemplum, quo illud fundamentum confirmabatur ; nam institutio sacramenti pœnitentiæ obligat ad exponendum sacerdotibus, quantum fieri valet omnia mortalia eo modo, quo possit absolute de his censere : quod minime facit, qui certo cognoscens fuisse mortale, quod prius confessus fuerat ut dubium, illud non confitetur ut certum. Sed id non postulat potestas tollendi censuras, quæ tota pendet a dispositione Ecclesiæ : unde sublata ex quocumque titulo excommunicatione, absolute tollitur, usque dum superveniat novum crimen, cui adjaceat. Et id dicendum est de dispensatione facta in voto, sive dubio, sive certo, et in similibus : nam semel facta tenet, et extinguit simpliciter obligationem ; superveniat, aut non diversa circa firmitatem voti notitia. Sed absolutio peccati mortalis dubii cum sit conditionata, relinquit locum sententiæ absolutæ, et obligationi illam subeundi, ubi certo constiterit de gravitate peccati.

PhSi?..! 205. Occurrit tamen contra nostram resolutionem communis, et difficilis objectio : nam si quis confessus fuerit decem perjuria plus minusve, si postea certo cognoscat fuisse undecim, non tenetur privatim undecimum certo cognitum confiteri : ergo pariter qui confessus est unum aliquod mortaledubium. quamvis postea cerlocomperiat fuisse mortale, non obligatur confiteri illud ut certum. .Antecedens admisimus, statuimusque supra num. 81, cum satis communi sententia accedente etiam frequenti fidelium usu. Consequentia vero probatur: namqui confitetur decem perjuria plus minusve, per hocadditamentum non explicat undecimum perjurium ut certum, sed solum ut dubium, ut patet ex communi concipiendi, et loquendi modo : et tamen licet illud posteacertocognoscat non tenetur ipsum confiteri, ut certum : ergo generaliter verum est, qui confessus est aliquod mortale dubium non obligari ad confitendum illud ut certum, quamvis postea certum fuisse deprehendat.

Confirm. iJonfirmatur, et explicatur : nam eadem est ratio de illo perjurio incerto confesso cum decem perjuriis certis, ac de ipso perjurio incerto confesso separatim, et independenter a decem certis : nec enim apparet, quid diversum habeat ex conjunctione, aut connolatione ad decem perjuria certa, vel ex separatione ab illis : sed ubi cum aliis jungitur, tam sufficienter confessioni, et absolutioni subjicitur, quod in alia confessione ut certum exponi non debeat, quamvis certo cognoscatur: ergo idem dicendum est quando per se. et solitarie dicitur in confessione ut dubium, etsi postea cognoscatur ut certum. Explicaturamplius: ^ ^ ^ ^ ^■ quia eadem etiam est ratio de peccato confesso ut dubio ; sed numerus peccatorum confessusutdubius' el significatusuldubius per illas voces *plus minusve*, non debet postea explicari ut certus, quamvis certus cognoscatur : ergo peccatum confessum, ut dubium, licet postea cognoscatur certum, non debet iterum ut cerium confiteri.

Quidam ex Auctoribus communi nostræ resolutioni contrariis tantas, et adeo evidentes vires huic objectioni deferunt, ut affirmant admissa sententia, quam admisimus, confitendi incertum numerum peccatorum sine obligatione ad confitendum certum, ubi comperiat, non posse nisi

inconsequentor negari idem dicendum esse dp peccato dubio, licet postea certum cognoscatur : quia est inter utrumque insolubilis, et manifesta connexio. Quos ut retunderet, Cardenassupra relatus asseruit, quod, si datur tanta connexio inter unam, el alteram sententiam, prior excusans per eas particulas *plus inimisce a* manifestando numerum determinatum postea certo cognitum, est ab intrinseco improbabilis, utpote, ex qua evidenter deducatur consequens improbable, quale ille censet, quod peccatum mortale confessum, ut dubium nondebereconfiteri ut certum quando certum fuisse cognoscitur. Quæ eum vidisset Emmanuel luco citato, n. -12-5, reposuit eam resolutionem videri alrocem arrogantiam, ne amplius dicam, etc. quia damnat improbabilitatis sententiam communem. Hoe autem zelum facile declinat Cardenas, quia non loquitur absolute, sed ex suppositione, et ab inconvenienti, quod prior sententia de numero incerto, cognito postea nt certo, non posset defendi, quin eo ipso defenderetursecunda de peccato dubio, cognito postea ut certo. In qua hypothesi idem, et alii dicere non horrescerent : quia longe verius est. et pra.xi Ecclesiæ. ac doctrinae Tridentini conformius, quod qui confessus est mortale ut dubium, et postea comperit certum fuisse, tenetur illud confiteri, ut certum, quam quod, qui dixit numerum peccatorum sub illa incertitudine decem *plusminusve*.excusetur a confessione undecimi, quando undecim fuisse peccata certo cognoscit. Et propterea si istæ due sententiæ cohærere non possent : hæc posterior potius quam illa negari deberet: etsi improbabilitas ab intrinseco in earum unam censuram caderet (quod non affirmamus. nec asseruit Cardenas), illi, quæ pro antecedenti assumitur potius impingeretur, quam nostræ. Et hoc ipsum sensit DicastiIlo disp. 9. dub. 2, § 4, num, 141. dicens, quod propter efficax argumentum, quo probatur esse eandem rationem de peccato dubio, et de numero incerto, magis rationi consonum existimat talem numerum esse explicandum, si postea constat certo, quantus determinate fuerit ille numerus, vel saltem certo constat fuisse majorem, quam dicere peccatum semel confessum ut dubium, non debere iterum ut certum explicari : id enim posterius

terius ed inauditum in Ecclesia Dei. Ideo merito ipse Cardinalis de Lugo (qui magis cani similitudinem inter unum, et alterum casum usque ad exaggerationem expendat) nen vult, ut ipse ait, in re morali discedere a communi sensu, si postea certo constat de numero. Sic inter se pugnant illi Auctores, ul vim paritatis inter utrumque casum elidant.

» 206. Sed tanta non est difficultas, ut nos ia eas angustias impellat. Quare objectioni respondetur concedendo antecedens, ut concessimus loco citato, et negando consequentiam. Disparitas est, quod in spectantibus ad hoc sacramentum (cujus sicut, et aliorum conditiones, non ex naturis rerum sed ex divina institutione, unde ortum habent, desumi debent, et explicari) non est rationibus metaphysicis, nec ex similitudine, aut paritate metaphysica ponderata procedimus, sed magis ex attentione ad illius institutionem. Hæc autem, ubi non habemus divinam revelationem vel in scriptura expressam, vel per Concilia explicatam, optime innotescit per Ecclesiæ praxim, et consuetudinem, quæ habet vim traditionis, et est optima legum interpres. Videmus autem communem* usum fidelium esse, quod, qui confitetur juxta præscriptam formam decem perjuria [*lus minusve*, licet postea certo cognoscat fuisse undecim non obligari ad confessionem novam undecimi ; et sic docent communiter Theologi : e converso autem videmus, quod qui confessus fuit aliquod peccatum, ul veniale, vel tamquam mortale dubium, si postea comperiat fuisse certo mortale, obligatur ad illud iterum ut tale confitendum, et sic tradit communis Doctorumsententia : ergo præsumere debemus rem ita se habere ex ipsa sacramenti institutione, et ulramque sententiam veram esse. Quare ex una non debet altera impugnari, aut e converso : cohaerent namque, non quidem necessario ex natura rei, sed ex Dei institutione, de qua nobis constat per nsum Ecclesiæ el communem sententiam Doctorum : omnes namque, aut fere omnes sia luunt eum, qui confessus fuit se fornicatum esse decem vel undecim vicibus, vel se fornicatum decem vicibus plus minusve, licet postea ceno recognoscat undecimum peccatam, non obligari ad illud deauoconfitendum, sed sufficienter com-

prehensam intelligi in priori confessione sub illa dicendi formula : at iidem omnes, aut fere ornnes affirmant eum, qui confessus fuit aliquod peccatum ut veniale, aut sub dubio mortalis, si postea cognoscat certo fuisse determinate mortale, teneri ad illum iterum, ut mortale confitendum : et similiter asserunt eum qui confessus fuit se peccasse cum muliere, sed non recordari an fuerit soluta, vel conjugata, teneri ad manifestandum postea speciem adulterii, si recordetur fuisse conjugatam, seque, quando peccavit, advertisse. Disparitas itaque inter casum incertitudinis quantum ad numerum peccatorum ejusdem speciei, et casum incertitudinis quantum ad conditionem, sive speciem peccatorum, ut quod fuerit mortale, quod sub dubio erat veniale, et quod fuerit adulterium, quod sub dubio erat simplex fornicatio; revocanda est in divinam institutionem. Et ea sola disparitate dissolvuntur omnes similitudines, et æqualitatis rationes, quæ in objectione, et ejus confirmationibus expendentur : nam contra omnes stat opposita Dei institutio.

Si autem ulterius progressi velimus assignare rationem congruentem hujus diversae institutionis, ea plane desumitur ex nostro fundamento proposito num. 203, attendente ad finem confessionis in manifestatione peccatorum. Ordinatur enim præcipue, ut sacerdos, quantum fert humanæ cogitationis fragilitas, cognoscat causam, sive statum pœnitentis, ut rationabilem poenitentiam pro culpis imponat, et opportunam pro qualitate morborum, et periculorum medicinam adhibeat. Pro hujusmodi autem fine plurimum refert cognoscere peccati quidditatem, et conditionem, v. g. quod non fuerit tantum veniale, sed certo mortale : quod non fuerit præcise fornicatio, sed adulterium, aut sacrilegium : ab his namque perpenditur gravitas morbi, et necessitas remedii. Sed in ordine ad prædictum finem non admodum interest exacta omnino dinumeratio peccatorum intra eandem speciem : quia vel ad imponendam satisfactionem, vel ad consulendum de medicina, parum, aut fere nihil variat, quod quis commiserit unum perjurium supra decem, vel non commiserit nisi decem tantum, ut ex se liquet, el facile consideranti constabit. Ah hac itaque

radice habuit ortum communis praxis divinæ institutionis declarativa, quod numerus peccatorum possit, et soleat explicari cum aliqua indelermatione, ubi certus numerus non occurrit : et quod postea opus non sit excessum denuo confiteri, quamvis certo cognoscatur ; dummodo excessus sit modicus, et leviter varians iudicium confessorii in ordine ad finem relatum. E converso autem, quando peccatum confessum est ut veniale, vel ut dubium mortale, si postea comperiatur fuisse mortale certum, denuo ut tale confiteri debeat, quia variatur notabiliter status causa? in ordine ad iudicium confessorii, et ad remedium pœnitenti consulendam. Accessit pro eadem congruenti differentia» ratione species peccatorum longe facilius cognosci, quam eorum numerum intra eandem speciem, præsertim ubi numerus est cogitationum, aut verborum : aliunde etiam facilius conservamus memoriam speciei, quam numeri, ut experimento liquet. Quare congruum fuit, quod homo obligaretur ad magis exactam manifestationem peccatorum quantum ad gravitatem, et speciem, quam præcisequantum ad numerum intraspeciem. Et inde provenit, quod sufficit numerum circiter, sive plus minusve recensere bona fide, id est nullum tacendo ex industria ; et quod, si aliquis parvus excessus postea deprehendatur. censeatur prius confessus, et comprehensus, ei opus non sit alia ejus confessione. Ceterum ubi aliquissolum sub dubio confessus fuit conditionem mortalis, aut aliquam mortalis speciem, si illam certo postea cognoscit, debet illam confiteri ut certam : quia adest notabilis varietas in ordine ad confessionis finem, ut satis constat ex dictis; quin opus sit alia addere pro diluendo in particulari, vel probationem consequentiæ in objectione, vel confirmationem, vel ejus explicationem, aut difficultatis augmentum. Nam hæc omnia innituntur paritati, ac similitudini inter peccatum mortale dubium, et numerum peccatorum mortalium incertum. Sed ea aequalitas dissipata relinquatur ex praxi Ecclesiæ, ex institutione Dei, et ex ipsis rerum naturis.

207. Ex dictis sequitur peccata mortalia, quæ post diligentem discussionem memoriæ non occurrunt, et propterea non explicantur, licet inculpabiliter, non ma-

nifestantur in confessione, si poslea in memoriam venerint, debere in confessione manifestari. Contrarium hujus consecrarii docuit quidam Pater Capucinus Neapolitanus. vir alias Religiosus, et doctus in peculiari opusculo circa hoc punctum composito : cui sententiæ, et aliqui alii subscripserunt, et eam proponit Murcia etiam Capucinus lib. 2 disquisit. moralium, disp. 4, résolut. 25. Fundamentum eorum procedebat ex principiis alias certis, sed perperam explicatis, et applicatis : nam ad integritatem formalem confessionis, et sacramentum pœnitentiæ causet suum effectum, non requiritur, quod omnia mortalia reipsa confiteantur : contingit namque frequenter plura inculpabiliter omitti, vel propter ignorantiam, vel propter oblivionem, vel ob instantem necessitatem ex ingruentia morris aut notabilis alicujus periculi. Aliunde vero non remittitur unum aliquod mortale, quin remittantur omnia et impossibile est oppositum contingere, ut ex proposito ostendimus in priori parte disp. 4, dub. 13, §3; ergo in prædicto casu omnia peccata tam confessa, quam non confessa remittuntur per sacramentum pœnitentiæ. Ubi autem aliquod peccatum per hoc sacramentum remittitur opus non est illud eidem sacramento iterum subjicere ; siquidem jam subjectum est clavibus, quarum virtute, et non aliter operatur hoc sacramentum : ergo peccata mortalia in aliqua confessione invincibiliter oblita, vel instante periculo non explicata manent libera ab obligatione illa postea in alia Confessione explicandi.

Sed falsitas hujus sententiæ colligitur efficaciter ex hactenus dictis : nam mortalia dubia cognita, et confessa ut talia, si postea cognoscantur ut certa debent ut certa iterum confiteri : ergo pariter, etiam fortiori mortalia, quæ nullo modo cognita, nec confessa sunt, debent ubi in memoriam veniunt, subjici clavibus Ecclesiæ per expressam sui confessionem. Patet consequentia : quia multo magis subjectum clavibus Ecclesiæ? supponitur peccatum, quod saltem sub dubio subjectum fuit, quam peccatum omnino, licet inculpabiliter, omissum, quod nulla sui expressa mentione subjectum est; ergo si confessum ut dubium debet iterum subjici, ubi certo cognoscitur ; multo magis peccatum in confessione

confessione quoquo titulo, vel oblitum, vel omissum debet postea confiteri, ubi ejus recordamur, et non habemus urgens motivum illud subjiciendi. Nec par est detineri, aut alia expendere in profligando sententiam adeo falsam, et periculosam : nam damnata fuit inter alias a SS. Alexandro VII, in Decreto sæpius allegato, et proposita num. 11, his verbis : « Peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam non tenemur in sequenti confessione exprimere. » Unde supervacaneum foret aliis inediis uti ad ejus confutationem. Virideatur tamen Emmanuel a Conceptione disp. 3, quæst. 8, ubi ex Moya, et Cardenas bene observat prædictam sententiam nonsolum post relatum decretum esse improbabilem, et scandalosam, sed etiam ante illud nunquam potuisse probabilem reputari. Et plane fundamentum, cui innitebatur, falsum est, eliditurque concedendo primum syllogismum, et negando minorem subsumptam, ut evidenter falsam : quia de jure divino est, quod omnia mortalia post baptismum commissa subjiciantur directe clavibus Ecclesiæ in sacramento pœnitentiæ per expressam eorum confessionem, ubi fieri potest, ut ostendimus contra hæreticos supra dub. 1, per totum. Unde licet supponantur remissa alias, et per alium medium, v. g. per contritionem, adhuc confitei expresse debent : neque enim remittuntur absque confessionis, et pœnitentiæ voto, reducendo ad executionem tempore opportuno, nempe ubi occasio adest confitendi expresse peccata: ergo sicut ille, qui per contritionem consecutus fuit remissionem omnium mortalium, tenetur nihilominus illa confiteri ; et oppositum dicere foret hærelicum : sic etiam ille, qui in sacramento pœnitentiæ consequitur remissionem omnium mortalium, tam eorum, quæ in confessione manifestavit; quam illorum, quæ ob invincibilem oblivionem, vel instans periculum, vel aliam justam causam non dixit, adhuc manet sub obligatione illa explicandi in confessione, cessantibus illis motivis. Quia sicut in priori casu non fuprunt confessa, etiam nec in secundo ; cum tamen de jure divino sit eorum expressa pro speciebus et individuis confessio, ubi fieri valet, sicut loco citato latius expendimus.

208. Unde ulterius colligitur, quid dicendum de sententia, quam docent Vale-vier. rus in differentia u Iriusque fori verbo *Nul-litas*, different. 5, Delgadillo de pœnit.cap. 19, dub. 13, et Machado tom, 1, lib. 1, part. 1, tract. 2, docum. 3, nempe, quod peccata invincibiliter oblita in confessione, dum pœnitens illorum postea recordatur, possunt subjici, sive confiteri simplici sacerdoti, et per ejus absolutionem sacramentaliter dimitti, quin opus sit illa exponere sacerdoti approbato, et habenti jurisdictionem. In quam sententiam multum propendit relatus Murcia, quatenus dicit peccata in confessione oblita manere absoluta, sive remissa directe in sacramento, in quo simul cum aliis expresse confessis remittuntur, et motivum illorum est, quod simplex sacerdos habet potestatem Ordinis, et jurisdictionis (undecumque ista illi conveniat, de quo disp. 12, num 68), ad absolvendum sicut a venialibus, sic etiam a mortalibus in alia confessione remissis ; sed supponitur, quod peccata mortalia. per oblivionem in alia confessione non explicata, fuerunt in eadem remissa ad remissionem eorum, quæ penitens expressit : quia eorum remissio supponitur fuisse directa ; siquidem sacerdos absolutionem direxit ad omnia pœnitentis peccata ; ergo peccata in confessione oblita possunt confiteri simplici sacerdoti, et hic valet ab his sacramentaliter absolvere.

Ceterum hæc sententia est multum falsa. Vera illamque improbabilem vocat Hozes in expositione primæ propositionis ex damnatis ab Innocentio XI. Et ostenditur destruendo simul ejus motivum ; nam sacerdos simplex solum potest absolvere a materia non necessaria confessionis, ut sunt venialia absoluta, et mortalia jam confessa : sic etiam tradunt communiter Doctores, et constat satis evidenter ex Concil. Tridentino sess. 23, cap. 15, coneil. derogatis quibusvis in contrarium privi-Tr, d. legiis, et consuetudinibus ; sed peccata invincibiliter oblita in priori confessione sunt materia necessaria futuræ confessionis : ergo non possunt submitti simplici sacerdoti, nec hic valet super illa proferre absolutionem. Cetera constant, et minor in qua poterat esse difficultas, ostenditur: nam si peccata invincibiliter oblita in priori confessione non essent materia ne-

cessaria sequentis ; sequeretur, quod peccata in confessione oblita non teneremur in sequenti confessione exprimere : quippe manifestum est nos non obligari ad exprimendum materiam non necessariam, ut ex terminis liquet : consequens autem est falsum, et reprobatum a Sede Apostolica, in propositione supra posita : « Peccata in confessione omissa, seu oblita ob instans < periculum vitæ, aut ob aliam causam » non tenemur in sequenti confessione exprimere. » Ergo peccata in priori confessione invincibiliter oblita sunt materia necessaria futuræ confessionis.

Eveni- Ex quibus satis constat ad oppositum
vññt' fundamentum. Sed insuper respondetur
w^piajorem solam verificari in potestate sa-
ti*. cerdotis in ordine ad materiam confessio-
nis non necessariam; quod non verificatur in casu præsentis. ut constat ex immediate dictis. Quæ sicut peccata prius remissa per contritionem non possunt confiteri simplici sacerdoti, sed omnino exponenda sunt sacerdoti approbato, et jurisdictionem habenti ; quia licet prius remissa, non tamen fuerant prius confessa : sic etiam dicendum est de peccatis invincibiliter oblitis in confessione ; nam etsi remissa prius fuerint in confessione, non tamen confessa fuerunt ; et quilibet fidelis tenetur peccata graviora legitime confiteri, cum valet. Minor etiam est falsa, quoad secundam partem - quia non contingit directa remissio peccatorum in hoc sacramento absque eorundem peccatorum confessione : licet enim peccata oblita remittantur simul cum confessis propter generalem omnium mortalium oppositionem cum gratia sanctificante, vel in minimo gradu communicata ; non tamen remittuntur directe, sed solum indirecte ad confessionem, et remissionem aliorum. Sicut etiam sacerdos absolvit ab omnibus peccatis, sed cum distributione necessario observanda: nam absolvit directe quidem a peccatis sibi confessis, et quæ sunt materia cognita in eo sacramentali iudicio : indirecte vero ab omnibus, quæ ibi inculpabiliter latent : quippe cum terminus, sive effectus absolutionis sit gratia justificans omnibus impassibilis, cuncta subduntur absolutioni, et remittuntur, quamvis cum differentia assignata. Sola vero, in quæ absolutio directe cadit, reinquin-

tur immunia ab obligatione tam nova confessionis, quam confessionis faciendæ» sacerdoti approbato ; in ceteris autem alio modo remissis permanet quantum ad confessionem, et electionem confessarii eadem obligatio, ac si remissa non fuissent. Sicut quandoque urgente necessitate contingit remitti indirecte peccata reservata ad remissionem directam non reservatorum, sed manet obligatio manifestandi suo tempore reservata legitimo superiori, ad quem pertinet.

■209. Si autem inquiras, an qui in confessione annua omisit per oblivionem aliqua mortalia, quorum post factam illam confessionem recordetur, teneatur illa statim confiteri, ut adimpleat Ecclesiæ præceptum, vel potest illorum confessionem differre, et in alium annum, vel tempus remittere? Responsio constat ex dictis hac eadem disp. num. 51. Etsi inquiras secundo. quid censendum sit de sententia Lugonis disp. 16, a num. 577, et Leandri disp. 5, quæst. 72, affirmantium, quod quando pœnitens intendit manifestare numerum omnium peccatorum, et tamen ob malam explicationem, et minorem distinctionem illum adæquale, et perfecte non declarat, si tamen confessarius ex qualitate personæ, et ex aliis circumstantiis sufficienter intelligit. prædictum numerum eo modo, quo pœnitens illum exponere desiderabat ; non est obligatus ad novam et exactiorem peccatorum, quæ ipse non explicuit confessionem. Filguera exponendo propositionem proxime relatam condemnatam ab Alexandro VII, dicit huiusmodi opinionem, seu resolutionem multum adhærere illi propositioni damnatæ, atque ideo quod damnata etiam præsumi possit. Sed Lastra in quodam propositionis explicatione censet eam sententiam fuisse in sua probabilitate relictam. Et hoc nobis apparet probabilius : quia in tali causa iudicium factum est cum sufficienti causa» cognitione tam ex parte pœnitentis intendentis omnia mortalia manifestare, quam ex parte confessarii cuncta comprehendentis, atque retinentis directe, et absolutionem dirigentis ad omnia licet non explicata. tamen per confessionem adjunctis circumstantiis sufficienter intellecta. Secus dicendum foret, si pœnitens non solum male explicaret peccata, sed nec eorum species

spates, el numerum intelligeret : tunc enim, sicut illa non cognosceret, sic nec ipsa confiteretur; atque ideo ubi eorum postea recordaretur, deberet illa confiteri juxta veram, el certam resolutionem superius traditam.

DUBIUM VII.

Qur integritas in confessione sacramentali servari debeat ?

Confessionis integritas refertur ad materiam remotam sacramenti pœnitentiæ, nempe ad peccata, quae absolutioni subduntur, et de quibus hactenus egimus a dub. 3, cum tribus sequentibus. Porro ex prædictis, et alibi frequenter inculcatis salis constat duplicem esse hujusmodi materiam nempe aliam sufficientem, et voluntariam, aliam autem necessariam. Illa consistit in peccatis, quæ possumus, non tamen debemus, confiteri, quia vel non cadunt absolute sub obligatione confessionis, vel huic eorum obligationi jam satisfactum est. uti comparantur peccata venialia, el peccata mortalia prius rite confessa. Hæc vero consistit in peccatis mortalibus post baptismum commissis, et nondum confessis ; hæc enim tam ex præcepto Divino, quam Ecclesiastico subjici debent Confessionis sacramentali saltem in proposito, et voto, ut satis constat ex dictis disp. præced. dub. 3, et in præ. dub. 1, et 2. Unde liquet propositam modo difficultatem de integritate confessionis locum tantum habere in materia ejus necessaria, secus autem in præcise voluntaria, et sufficienti : nam sicut hanc possumus omittere illam absolute non confitendo, sic etiam possumus in ejus confessione non observare integritatem, sed pro libito confiteri quaedam venialia, et non omnia, et aliquod mortale jam confessum, suppressis aliis, ut ex se, et communi sententia liquet. Est itaque referendum præsens dubium ad integritatem in confitendo materiam necessariam, peccata scilicet mortalia post baptismum admissa, et non confessa. Distinguunt autem communiter Theologi duas in confessione integritates. Nam alia est materialis consistens in eo, quod quis confiteatur omnem materiam proxime explicatam, cuncta videlicet mortalia, quæ post baptismum fe-

Salmanl. Curs. Theolog. tom. XX.

cit, et nondum confessus fuit. Alia est formalis consistens in eo, quod confiteatur ex prædictis peccatis cuncta, quæ hic, et nunc potest, el debet, ita quod nullum subdiceat absque legitima excusatione, Quæ distinctio magis ex dicendis constabit.

Proponitur communis resolutio, et obvii ex ea casus deciduntur.

210. Dicendum est pro sacramentali Confessione requiri perse loquendo integritatem materiale, per accidens autem, et satis frequenter sufficere integritatem formalem ; semper autem servandam esse utramque quantum ad subjiciendum omnia mortalia clavibus Ecclesiae saltem in proposito, et voto. Hæc conclusio est communis inter Theologos, et sufficienter suadetur sola explicatione, quam adhibere curabimus singulis ejus partibus. Prior facile constat in prioribus quatuor hujus disputationis dubiis, ubi statuimus hujus Sacramenti materiam esse omnia mortalia post baptismum commissam, et non confessa, omnia, inquam, quantum ad species, numerum, et circumstantias mutantem speciem ; ergo istorum omnium manifestatio, sive integritas materialis requiritur per se loquendo ad Confessionem sacramentalem. Quod luculenter docet Cone. Tridentinum, sess. 13, c. 5, ubi post præmissam institutionem hujus Sacramenti per modum judicii, et curationis, quæ confessarii exercere debent, subjungit ; « Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem conscientiam habent, in confessione recenseri, etiam si occultissima illa sint. » Et post pauca : « Cum universa mortalia peccata etiam cogitationis homines iræ filios, et Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta, et verecunda confessione a Deo quaerere. Illa quæ dum omnia, quæ memoriæ occurrunt, peccata Christi fideles confiteri student, omnia divinæ misericordiae ignoscenda exponunt. Qui vero secus faciunt, et scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati per sacerdotem remittendum proponunt. »

Major Explicatur amplius: nam confessarius in
 Clio” h00 Sacramento gerit officium judicis, et
 medici. ut docet Concilium loco citato. Neu-
 trum autem munus potest perse loquendo
 convenienter exerceri, absque integritate
 materiali confessionis, sive quin pœnitens
 sibi manifestet omnem materiam neces-
 sariam confessionis. Unde Concilium ait
 confessarios « judicium hoc cognita causa
 « exercere non potuisse, neque aequitatem
 « in poenis injungendis servare, si in ge-
 « nere tantum, et non potius in specie, ac
 ■ sigillatim sua ipsi peccata déclarassent. »
 Et infra: < Si enim erubescat ægrotus vul-
 < nus medico detegere, quod ignorat, me-
 α dicina non curat » Et hoc posterius fuse,
 d. et pulcherrime expendit D. Thomas quæst.
 9, supplem. art. 2, his verbis: « In medi-
 t cina corporali oportet, quod medicus non
 < solum unum morbum, contra quem me-
 α dicinam dare debet, cognoscat, sed etiam
 « universaliter totam habitudinem ipsius
 « infirmi: eo quod unus morbus ex ad-
 junctione alterius aggravatur, et medi-
 « cina, quæ uni morbo competeret, alteri
 « nocumentum præstaret. Et similiter est
 « in peccatis, quia unum aggravatur ex
 « adjunctione alterius, et illud, quod uni
 « peccato esset conveniens medicina, al-
 < teri incentivum præstaret: cum quan-
 « doque aliquis contrariis peccatis infectus
 α sit ut Gregor, in Pastor, docet. Et ideo de
 / necessitate confessionis est, quod homo
 « omnia peccata confiteatur, quæ in me-
 « moria habet. Quod si non faciat, non est
 « confessio, sed confessionis simulatio. »
 Atque in eodem art. in responsione ad 2,
 proponit aliud congruentiæ motivum, ut
 confessio sacramentalis importet per se
 loquendo hanc integritatem materiale,
 sive manifestationem omnium nondum
 confessorum, α Et præterea sacerdos,
 « *inquit*, confessionem audiens vicem Dei
 « gerit: et ideo debet ei fieri hoc modo
 « confessio, sicut fit Deo in contritione,
 α Unde sicut non esset contritio, nisi quis
 « de omnibus peccatis, quæ memoriae oc-
 « eurrunt, contereretur, ita non esset con-
 « fessio, nisi quis de omnibus, quæ memo-
 « riæ occurrerint, confiteatur. » Unde ma-
 gis fulcitur, et declaratur eadem assertio-
 nis pars: nam præceptum confessionis
 sacramentalis ex institutione Christi su-
 brogatum est in lege Evangelica loco præ-

cepti contritionis, quæ ab initio necessaria
 fuit ad delendum peccata: ergo sicut hæc
 non aliter illa delet, quam omnia detes-
 tando sine exceptione, sic etiam sacramen-
 talis confessio non aliter concurret ad
 delendum peccata, nisi cuncta manifes-
 tando, et Ecclesiæ clavibus submittendo.
 In quo non amplius immoramur, quia sa-
 tis superque constat ex alibi dictis, tum in
 priori parte disp. 4, dub. 2, ubi ostendi-
 mus virtutem pœnitentiæ habere vim de-
 lendi omnia mortalia, nec unum posse
 absque omnibus aliis remitti. Eadem au-
 tem virtute gaudet in suo genere confessio
 sacramentalis. Et modus, quo mortalia in
 suo genere delet, est per modum accusa-
 tionis, et manifestationis eorum: sic enim
 a Christo instituta fuit: quare ad ejus in-
 tegralitatem pertinet per se loquendo, quod
 pœnitens omnia manifestet, et de eis se
 accuset, idque per se loquendo præslare
 tenetur. Deinde disp. 7, a num. 78, osten-
 dimus dolorem pro hoc Sacramento requi-
 situm debere terminari ad omnia mortalia
 in particulari, et proinde procedere sub
 motivo universali omnia manifestante; nec
 aliter, aut sub limitatione motivo ad valo-
 rem sacramenti sufficere: ergo pariter
 sacramentalis confessio, quæ per prædic-
 tum dolorem constituitur in esse accusa-
 tionis, debet per se loquendo observare
 eandem universalitatem, manifestando vi-
 delicet omnia sine alicujus exceptione mor-
 talia post baptismum commissa, et nondum
 confessa, sive Ecclesiæ clavibus directe
 subjecta.

211. Secunda etiam ejusdem resolutionis
 pars, videlicet, quod per accidens, et satis
 frequenter sufficit pro sacramentali con-
 fessione integritas formalis, licet materia-Fs:Sl
 lis desit, facile declaratur, et suadetur:
 nam integritas formalis in eo consistit,
 quod quis, ubi confitetur, manifestet om-
 nia mortalia, quæ potest, et debet ex non
 hactenus confessis; sed per accidens, et
 frequenter contingit pœnitentem non
 posse, ac subinde nec debere manifestare
 in confessione omnia mortalia non con-
 fessa, quæ post baptismum fecit; ergo in
 talibus circumstantiis non obligatur ad
 materiale confessionis integritatem, sive
 ad confitendum omnia mortalia sine ali-
 cujus exceptione; sed solum ad integrita-
 tem formalem, sive ad confitendum tunc
 illa

DISP. VIII, DUB. VII.

ilia præiso, quæ lune potest, et debet. Cetera constant, et minor in qua poterat esse difficultas, etiam liquet : nam ut modo omittamus plures casus infra proponendos, illamquo evincentes, manifestum est hominem multoties pati oblivionem inculpabilem aliquorum mortalium, quæ re ipsa post baptismum commisit, et nunquam exposuit in confessione : quæ proinde cum eam oblivionem patitur non potest, nec debet in tali confessione manifestare, quem casum expresse proponit Concil. Tridentinum ipso loco supra relato, in quo docet necessitatem integritatis materialis confessionis, ubi fieri valet : nam suavitatem præcepti Divini, et Ecclesiastici circa hoc exponens, et ora hæreticorum retundens, inquit: <tSed et impium est confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere aut carnificinam illam conscientiarum appellare. Constat enim in Ecclesia nihil a pœnitentibus exigi, quam ut postquam quisque diligenter se excusserit, et conscientiam suam sinus omnes, et latebras exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, et Deum suum mortaliter offendisse meminerit : reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa intelliguntur, pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: Ab occultis meis munda me Domine. » Sicut autem hæc impotentia excusat hominem ab integritate materiali confessionis omnium re ipsa peccatorum, sic etiam aliae excogitari valent, de quibus statim, quæ ab eadem excusent. Ratio vero hujus dispositionis est a priori ipsa Christi Domini institutio, qui ita voluit omnia mortalia post baptismum commissa subjici clavibus Ecclesiæ, ut nihilominus non praeceperit impossibilia, utest recensere in confessione, quæ homo ignorat per inculpabilem oblivionem. Quod plane congruit, et suavi Dei providentiæ, et hominum imbecillitati, et opportuno usui hujus remedii. Idque notissimum est ab ipsa praxi totius Ecclesiæ, communi sensu fidelium, et concordi sententia Theologorum ; quin opus sit pro adeo perspicua veritate alia fundamenta adducere.

Debet tamen sane intelligi, et aliquibus moderationibus temperari, ne in pravum

detorquatur abusus. Cum enim præceptum confessionis obliget per se ad integritatem ejus integritatem, sive ad confitendum omnia mortalia, quæ memoriæ occurrunt post baptismum commissa, et hactenus non confessa ; illi per se loquendo standum sine exceptione est, nisi adsit impotentia physica, vel moralis aliquod, vel aliqua manifestandi. Ad quam impotentiam, ut talem prudenter esse censeamus, non sufficit quælibet difficultas etiam gravis, sed majus aliquid desideratur, ut ex decisione casuum statim proponendorum magis constabit. Rursus, qui habet justam causam, quæ illam impotentiam fundet, ad non confitendum aliquod peccatum, debet alia omnia, in quibus ea causa non occurrit, integre confiteri. Quin et ipso aut de ipso peccato, quod tacet, debet dicere, quantum non obstante ea causa valet : atque ideo illud manifestare in genere remoto, aut proximo, si inconveniens est illud detegere in propria specie, ut peccatum luxuriæ nullam hujus speciem determinando : vel dicere tale peccatum quantum ad consensum internum, supprimendo opus externum : vel explicando ejus substantiam præcise, et non explicando circumstantiam, quamvis variet speciem. Et quamvis Lugo disp. 16, num. 528, de hoc dubitet, quia confessarius statim ab hoc confitendi modo excitabitur ad inquirendum de circumstantia, aut de specie infima peccati, quam si neget pœnitens, exponitur periculo negandi peccatum, quod fecit, aut confitendi, quod non fecit ; scrupulus levis est, et facile propellendus. Quoniam pœnitens vere confitetur illud individuum genericum peccati, quod vere admisit : et confessario ulteriora inquirenti submissa discretione respondebit se exposuisse, quidquid debuit, et justam causam habere ad interrogata non respondendi : quod ipse confessarius, si prudens est, vel ex ipso modo confitendi facile dignoscet, et interrogationes atque suspensiones in se præcidet, atque in pœnitente non necessariam molestiam. Ab eadem radice provenit hunc non posse subterfugere apud confessarium peccatum, et deficere in materiali confessionis integritate, quando potest alium adire sine notabili incommodo, apud quem integre, ut per se debet, confiteatur : quia in tali casu cessat ista

causa, ut peccatum subliceat apud alium. Sufficiens autem excusans incommodum censent satis communiter Auctores, si ad confitendum cum alio opus foret aggredi longum, aut laboriosum iter juxta conditionem persons; si opus esset expeclare per longum tempus alium confessarium, præsertim ubi urgeret instans præceptum annuæ confessionis, vel necessitas communicandi in Paschale, vel occasio lucrandi in determinato die Jubilæum, vel denique si ex dilatione confessionis juxta ordinariam pœnitentis consuetudinem sequeretur aliqua nota in familia hæc observante. Quanta vero censeatur nimia confitendi dilatio, ut pro hac materia referat, non possumus certa et uniformi regula dimetiri : plerumque enim desumenda est per respectum ad varias personas, et eorum statum. Inde in sacerdote solito quotidie celebrare nun dubitamus sufficientem esse, aut etiam nimiam dilationem ultra biduum : unde non obligaretur ad servandam materialem confessionis integritatem expectanlo ultra illud alium confessarium ; sed posset illi confiteri, apud quem opus haberet sublicere peccatum aliquod, servando pro tunc illam integritatem formalem. Videatur Suarez disp. 31. n. 13, Lugodisp. IB, n. 416, Aversa quæst. 10, sect. 15, § *Secundo ei potes!*, N. Franciscus de Eucharist, cap. 7. n. 12, et de pœnitentia cap. 8, nu. 123.

Ssaeu.
Lugb.
Aversa.
Fraur.

Baïio. 212. Tertia denique assertionis pars, nempe Utramque integritatem debere in confessione servari saltem in proposito, sive voto subjiciendi omnia peccata clavibus Ecclesiæ, liquet ex duabus præcedentibus. Nam cum jure tam Divino, quam Ecclesiæ teneamur omnia mortalia confiteri nullo excepto, ut patet ex dictis pro prima ; et aliquando occurrere vel impotentia, vel jusla causa aliquod sublicendi, ut constat ex dictis pro secunda ; consequens est, ut vel in hoc casu debeat adesse in pœnitente propositum, sive votura omnia explicite confitendi, et subjiciendi clavibus lempore opportuno, sive quam primum commode potuerit, supplere defectum integritatis materialis, et confiteri expresse. quod Confirm, prælermissit. Confirmatur, et declaratur exemplo : nam ita se habet, qui confilens peccata, quæ potest, tacet aliquod peccatum, quod tunc explicare non potest, aut

debet, sicut qui non habens copiam confessarii elicit contritionem ; sicut enim hic consequitur justificationis gratiam, et omnium peccatorum remissionem ; sic etiam iste consequitur remissionem nou solum peccatorum, quæ confitetur, sed etiam ejus, quod rationabiliter tacet: neque enim fieri valet, ut ex mortalibus unum remittatur omnibus non remissis. Sed licet quis per contritionem consequatur remissionem omnium mortalium, nihilominus id non contingit absque proposito, sive volo confitendi omnia suo tempore, et ideo ilio accedente debet omnia confiteri: alias in præsentî providentia, justificaremur per contritionem independenler a sacramento pœnitentiæ quod dicere esi hæreticum. Lnde Concilium Tridentinumcw. sess. 11, cap. 5, docet: « Contritionemw- α elsi aliquando charitate perfecta contin- gat, hominemque l eo reconciliare, prius- o quam hoc sacramentum actu suscipiatur, α ipsam nihilominus reconciliationem sine α sacramenti voto iquod in illa includitur) † non esse adseribendam. » De quo late diximus supra dub. 1, et locis in eo relatis. Ergo pariter, cum quis ex justa causa dimidians confessionem, sive aliquod aut aliqua mortalia non explicans consequitur omnium remissionem ; id non contingit absque proposito, sive voto illa explicite confitendi tempore opportuno, ad idque illo superveniente obligatus manet.

In assignando autem hujusmodi tempos variant Auctores: nam Corduba in Summa^ quæst. 1. Henriquez lib. 2, de pœnitentia cap. 12, nu. 3, et quidam alii docent eum, qui ex justa causa aliquod mortale sublicuit, debere illud confiteri quam primum postea possit. Sed hoc generaliter non esi verum : quia nec jure præcipitur, nec ei ratione ad naturam, et institutionem hujus sacramenti consequitur, et alias inducit angustias non necessarias, ut palet in eo, qui per contritionem justificatur, qui non tenetur confiteri statim ac possit : quin nec qui mortaliter peccat, tenetur statim ad contritionem, ut oslendinus in priori parte disp. 3, dub. 7, § 1. Ergo nullo minus tenetur homo ad confitendum, ubi primum valeat, illud mortale, quod in confessione ex jusla de causa non expressit, sed tamen in ea deposuit simul cum aliis, quæ explicuit, et a quibus directe absoluta-

tus est. Diximus generaliter eam sententiant non esse veram : non enim negamus in aliquo speciali casu, et ob rationem specialem posse eam obligationem urgere, ut patet in sacerdote, qui sicut ubi conscias peccati mortalis, et non habens copiam confessorii, ubi debet celebrare, leneturad contritionem, et ad postea confitendum, quam primum valet, illud peccatam ; sic etiam quando confessarium habet, apud quem tamen opus sit aliquod mortale tacere, illudque confiions tacet, obligatur ad illud in alia confessione manifestandum, quam primum queat, ut paritatis ratio satis evincit. Id vero non provenit ex aliqua obligatione omnibus pænilenlibus generali : sed ex speciali dispositione, et mandato Concilii Tridentini ii sacerdotibus injungentis sess. 13, cap. 7, illis verbis : « Quod a Christianis omnibus « etiam ab his sacerdotibus, quibus ex • officio incubuerit celebrare, perpetuo i servandum esse decrevit, modo non ; desit illis copia confessoris. Quod si ne- < cessilate urgente sacerdos absque prævia j confessione celebraverit, quam primum iconfitealur. » Sotus in 4, dist. 18, q. 2, ar. 5, et Medina lib I Sum. c. 14, §41, significant eum. qui juste subticuit in confessione aliquod peccatum (sicut ex oblivione inculpabili posse contingere non est dubiam) debere illud infra annum confiteri, idque ex ipso præcepto annuæ confessionis. Sed nec istud placet : quoniam fieri valel, quod pœnitens in ipsa annua confessione per quam satisfacit Ecclesiæ præcepto, tacuerit rationabiliter aliquod mortale, a quo indirecte absolutus est simul tam aliis expresse confessis, et directe remissis : in quo caso incredibile est Ecclesiam obligare ad aliam in eodem anno confessionem pro solo illo peccato, quod justa de causa non fuit expressum, sive non obligat ad confitendum illud mortale, qrod post peractam annuam confessionem admittitur iutra eundem annum : quamvis non supponatur aliquo modo remissum, et subjectum clavibus, sicut in præsentî casa supponitur. Veriorem itaque, et omnino expeditam censemus illorum sententiam, qui docent pœnitentem in præmisso casu debere explicare illud peccatum in prima, quam faciat, confessione, sive sit •■mnaexpræcepto Ecclesiæ, sive omnino

l voluntaria ex pœnitentis devotione, vet arbitrio ; dummodo in illa non occurrat pristina necessitas, vel rationalis causa subticendi sicut prius idem peccatum, ut forte contingeret, si non haberet nisi eundem confessarium. Nam si alius adsit, cessentque motiva illud peccatum non declarandi, instat obligatio ipsum confitendi cum aliis, quæ pœnitens vel ex obligatione. vel ex libera voluntate confitetur, ut scilicet fiat satis præcepto Divino, et Ecclesiastico obliganti per se ad integritatem materialem, sive ad confessionem omnium absque ullius exceptione. Ita Syl-sjke.q. vester verbo (*onfessio* 1, num. 3, Sylvius^ÇIT quæst. 9,Supplem. art. 5, quæst. 3, Navar-îjUgo, rus in Sum. cap. 2, num. 10, Lugo disp.nboa- 15, n'. 165, Diana part. 3, tract. 4, résolut. 124, et alii frequenter.

213. Ex præmissa aut communi assertione hactenus explicata colligitur decisio plurium casuum, quorum multi sunt satis vulgares, ac faciles, et proinde statim, et simul subjiciendi ; alii vero important majorem difficultatem, exiguntque accuratorem discussionem, et eos propterea seorsim in sequentibus proponemus. De qua materia non pauca diximus supra dub. 2, § 6. agentes de causis excusantibus ab annua confessione. Sed supersunt alia magis specialia hic colligenda, et quæ magis respiciunt obligationem integre confitendi tam ex præcepto divino, quam ex charitate, secundum quam tenetur homo consulere propriæ saluti per medium confessionis integræ, vel non integræ ubi illa periclitatur, et alia media non occurrunt securiora. Primo igitur infertur, quod sicut inculpabilis oblivio alicujus peccati mortalis excusat ab ejus confessione, sic Consec-larium i etiam bona fides, et etiam opinio probabilis, quibus aliquis sibi prudenter persuadet. vel non peccasse mortaliter, vel se tale peccatum confessum fuisse; quia hæc {equivalent quantum ad hoc naturali, et inculpabili oblivioni : quare defectus integritatis materialis in prædictis casibus non oberit valori, et fructui confessionis. Sed ubi pœnitens postea comperiat se vel per oblivionem, vel perbonam fidem, vel per opinionem probabilem aliquod mortale non fuisse confessum, tenebitur illud confiteri, ut constat ex late dictis dub. præcedent. et quidem in prima confessione, in qua

valeat sine incommodo illud manifestare, ut immediate observavimus

214. Infertur secundo excusari pœnitentem ab integritate materiali confessionis, sive possealiquod vel aliqua mortalia hactenus non confessa tacere propter impotentiam physicam omnia manifestandi. Quæ impotentia potest occurrere in primis ex parte pœnitentis, ut cum gravi morbo, aut vulnere, autaliopericulooppressusnon potest plura, quæ habet, peccata exprimere : debet enim absolvi licet non integre confiteatur, ut satisfiat præcepto divino tunc obliganti, et cui occurritur per confessionem, licet per accidens, integram tamen formaliter. Ad quam impotentiam reducitur impotentia linguæ, ut cum pœnitens vel quia mutus, vel quia nimis balbutiens, vel quia alieni idiomatis nequit omnia peccata sua exponere, quia non propterea privandus est confessionis fractu, nec pœnitens ab ejus obligatione eximendus, ut docent Navarrus, Lopez, Bonacina, Grana-dos. Castro Palao. et alii communiter apud N. Franciscum cap. 8, punct. 5; dubi-tant autem, an sic impeditus teneatur ad integritatem, et exactam sui peccatorum confessionem scripto, aliis nutibus adjunctis, faciendam, si potest. Et multorum sen-tentia est nullum vel ad integram, vel ad dimidiatam confessionemexequendam me-diantē scriptura obligari : quia hæc ex sui conditione est instrumentum publicum , multis periculis expositum, si deperdatur, vel a confessario retineatur ; idque adver-satur secreto, quod sacramentalis confessio ex sua institutione exposcit. Ita senserunt Cajetanus verbo *Confessio*, condit. 11, Navarrus in Sum. cap. 21, nu.36, Henri-vuhiob. Villalobos, et alii apud Aversam statim referendi. Sed verioremem putamus contrariam sententiam affirmantem, quod pœnitens tenetur ad confitendum per scrip-tum si potest ; et non solum ad manifes-tandum dimidiate peccata, sed etiam ad integram, et exactam per se illorum con-fessionem. Quia hoc medium non est admo-dum difficile : et aliunde sufficiens cautela, el securitas adhiberi potest ad concilian-dum secretum confessioni debitum, ut si ea peracta statim charta dilaceretur, aut comburatur. Et sic docet D. Thom. in 4, dist. 17, quæst. 3, art. 4, qnæstiunc. 3, ad 2, his verbis : « Dicendum, quod in eo, qui

usum linguæ non habet, sicut mutus, vel qui alterius linguæ, sufficit, quod per scriptum, aut per nutum aut interpretem confiteatur ; quia non exigitur ab homine plusquam possit : quamvis homo non debeat baptismum accipere nisi in aqua, quia aqua est omnino ab exteriori, et a nobis ab alio exhibetur : sed actus con-fessionis est a nobis, et ideo quando non possumus uno modo, debemus secundum quod possumus, confiteri. » Idemqueso^ affirmant Petrus de Soto lect. 11, detœni-®^ Sylvester verbo *Confessio*, num. 16 Sur-Nugnus quæst. 9, art. 3, Suarez disp. 36, sect. 6, Vasquez quæst. 91, art. 4, dub. Major, Gabriel, Lugo, Becanus, et alii,Areis quibus relatis subscribit Aversa quæst. 10, sect. 4, § *Quanto ille*. Idem fere dicendum est de confessione per interpretem, ubi aliter fieri non posset, et alias non aliud adesset medium ad salutem, ut si conscius peccati mortalis, et constitutas in articulo mortis, nullam secure in se recognosceret contritionem, sed solam attritionem. Nam licet homo ex præcepto Ecclesiæ non obli-getur ad confessionem per interpretem, sive ad ullam non secretam, ut constat ex primitus proposito in cap. *Omnis utriusque sexus* (de quo late diximus dub. 2,) ibi : *a* Teneatur solus sua peccata confiteri sacerdoti : » nihilominus ad id obli-gatur in præmissis articulo, et angus-tia tum ex præcepto divino, tum ex na-turali charitatis præcepto erga se ipsum procurando propriam salutem, per me-dia possibilia . Unde sicut per se lo-quendo non obligatur homo confiteri per scriptam, et tamen aliquando ad id obli-gatur, ubi aliter confiteri non potest ut proxime diximus, sic etiam de confessione per interpretem dicendum est. Sed illud interest discriminis inter unum, et alium casum, quod confessio per scriptam potest esse simpliciter secreta inter pœnitentem, et confessarium : unde provenit pœniten-tem confitentem perscriptum debere omnia peccata exponere, si potest, sed facta per interpretem non est secreta saltem respectu interpretis ; quare pœnitens deobligaretU.a manifestatione omnium peccatorum per medium adeo difficile, et cum proprii-famæ dispendio. Unde non pauci putant sufficere in tali casu confiteri aliqua ve-nialia supra quæ caderet directe absolutio,

et

et simul indirecte excluderet omnia mor-talia. Sed longe consultius est, et cense-mus necessarium pœnitentem confiteri aliquod mortale, vel in specie ex illis, quæ minorem notam inducunt, vel saltem ingenere manifestando se simpliciter pec-catorem, el injustum coram Deo. Multum namque dubitaremus de vera illius contri-tione, qui in simili discrimine positus, aliud renueret patefacere, quam delicate aliquod leve et vel perfectis commune. Re-colantur snpra dicta num. 69.

Deinde eadem impotentia physica con-fitendi integre omnia peccata potest con-currere, et ab integritate materiali excu-sare non in uno tantum pœnitente, sed in nullis in eodem simul mortis articulo, aut periculo constitutis, v. g. naufragii, lerre-motus, incendii, aut praelii, et devastatio-nis per inimicos, si unus, aut pauci pro eorum confessionibus excipiendis, sacer-dotes adsint. Nam ex una parte omnes mortalis conscii tenentur eo articulo confi-teri modo, quo possint : et ex alia parte impossibile est, quod omnes integre inte-gritate materiali confiteantur : ubi enim sacerdos uni, aut aliquibus exactam con-fessionem audiens adesset, alii sine reme-dio confessionis perirent. Quare confessa-riusin tali casu audiens illos confitentes in communi, et confuse eorum peccata, et clamorem pro absolutione posset absque ulteriori indagatione simul uno verbo ab-solvere dicendo : *Ego vos absolvo a peccatis astris*, ut bene observant Sylvester loco citato n 23, résolut. 74 et alii communiter. Qui casus nec novusest, nec fidelium praxi, et piorum approbatione destitutus. Nam ul alia exempla omittamus, annis præete-ritis (inquit Aversa qu. 10, sect. 5 in fine) magna pietatis laude auditum est, erum-pentibus e Vesuvio monte ingentibus flam-mis et tota civitate Neapolis terremotibus contremente, passim in viis, et templis plurimos graviora sua peccata coram quo-libet obvio sacerdote proclamasse, absolu-tionem petendo. Quæ graviorum licet non omnium (quia fieri non poterat) confessio in signis erat veræ pœnitentiæ, et debitæ absolutionis demonstratio.

215. Infertur tertio non obligari pœni-lenlem ad integritatem materiale, sed pose aliquod, vel aliqua peccata tacere, obi occurrit impotentia moralis omnia ma-

nifestandi : quæ impotentia latius patet, quam physica, quippe adest, quoties absque gravi damno, et incommodo proprio, vel alieno nequeunt omnia mortalia explicari. Et ita resolvit communis sententia,Scotus, Navarrus, Suarez, Henriquez, Coninchus, Layman, Bonacina, et alii, quibus subseri-Suarez, bit N. Franciscus cap. 8, punct. 5, n. 119.coniijch; Et incipiendo ab ipso pœnitente, wcu-^". satur ob hanc impotentiam quando non Franc, potest confiteri secreto propter præsentiam aliorum ibi simul concurrentium : nam ad vitandum propriam apud illos infamiam poterit dimidiare confessionem, manifes-tando aliquod peccatum, et tacendo alia, quæ ei gravio rem notam valent inducere, ut notat Aversa q. 10, sect. 15, § *Tertius casus*. Excusatur etiam, ubi ex longa, et usque ad finem perducta confessione, et præsentia confessarii timet sibi gravem, et contagiosum morbum, ut si confessarius sit leprosus aut peste infectus. Quin etiam 3lorbns aliqui excusant infirmum, qui ob debili-tatem, vel dolorem capitis non posset sine coma-giosos, etc. magno labore, et damno sermonem pro-trahere, aut summas hujus sustinere an-gustias : posset namque absolvi post aliqua audita, relinquendo alia pro opportuniore occasione. Excusatur præterea ubi cum prudenti fundamento metuit confessarium revelaturum esse aliquod peccatum, si illud exponat : nam cum Christus insti-tuerit hoc sacramentum sub altissimo si-gilli secreto, potest licite pœnitens tacere illud peccatum, quod timet fore revelan-dum a confessario. Excusatur deinde, et non absimili ratione, quando sibi timet aliquod grave damnum temporale, v. g. excitare contra se odium, et persecutio-nem confessarii, ut si manifestet se occi-disse patrem, aut fratrem ejus, vel confes-sarius in hanc notitiam ducetur ex cir-cumstantiis loci, temporis, aut aliis, cum quibus aliquis confitetur homicidium. Et ob eandem rationem, atque a fortiori ex-cusatur, si timeat sibi aliquod grave dam-num spirituale, utputa inducendum ad turpia, vel alia flagitia, si confessario si-milia a se commissa referat, et detegat. Denique si pœnitens opus haberet cele-brandi, vel communicandi neque id vitare posset absque gravi sui nota, et infamia ; aliunde vero opus habeat faciendi confes-sionem multum prolixam aut forte gene-

Nmrr.
Lopez.
Eoiaç
Gracad.
Castro.
Franc.

Kavar?.'
vuhob.

D Tb0

ralem plurium annorum, ob præcedentium invaliditatem tunc depreherram, quam tamen facere non valet ubi temporis, et aliarum circumstantiarum angustias : in his itaque posito licitum erit facere confessionem dimidiatam, sive non integram materialiter, confitendo illa peccata, quæ tempus, et aliæ circumstantiæ permiserint, reliqua remittendo ad primam opportunitatem pro omnibus occasionem, et ab obligatione tunc confitendi saltem dimidiate, et secundum integritatem formalem non excusatur, quamvis putet se habere perfectam in peccatis contritionem, ut minus recte significavit Granado controvers. 7. disp. 5, sect. 3 : nam concesso, quod sic censeat, et vere eam contritionem habeat, adhuc debet ante communionem præmittere confessionem eo modo, quo potest, nempe dimidiatam, et integram formaliter, sive cum proposito alia omnia confitendi, cum possit. Videantur, quæ diximus tract. 23 de Euchar., disp. II, dub. 3, § 1, ubi non pauca occurrunt ad hunc casum pertinentia. An autem, qui in prædicto casu habet reservata et non reservata possit hæc confessori inferiori exponere tacendo illa, constat ex supradictis num. 70.

Quod vero propter grave damnum alienum (quæ est altera hujus corollarii pars), excusetur pœnitens a recensendo omnia peccata, et possit aliqua omittere constat in casibus sequentibus. Tum quia, si pœnitens sit peste infectus, vel alio morbo contagioso, et confessarius nequeat omnia peccata absque manifesto periculo ejusdem contagii audire; non est necessarium integram confessionem continuari, sed potest accelerari aliquibus, et multis peccatis tunc omissis, aut non expressis, ut contra Marchinum de Peste, part. 3, cap. 1 docent Suarez, Zambrana, Diana, Granados, et alii plures. quibus subscribit Aversa ubi proxime in casu 6 ; idque a fortiori verificatur, et practicari debet, ubi ad excusandum a materiali confessionis integritate concurrat non solum periculum corporale confessarii, sed etiam periculum spirituale aliorum pœnitentium. et peste laborantium : nam pro eorum etiam confessionibus audiendis, et salute procuranda debet se sacerdos conservare, maxime in penuria ministrorum. Contra quod faceret audiendo cum periculo contagii integram, si proluxa

esset, unius peste infecti confessionem, ei deserendo omnes alios eodem ope spirituali indigentes. Tum, quia si pœnitens, vel sua experientia, vel aliorum fide dignorum relatione prudenter timeat confessarium, si audiit peccata carnis, movendum fore in prævum consensum, vel sollicitatum ipsum pœnitentem ; quamvis ipse agat securus, nihilominus posset tacere rationabiliter ejus generis peccata ob imminentem ab opposito lapsum confessoris. Et quamvis aliqui id restringant ad casum, in quo ille haberetur ex sola fragilitate, et ubi pateretur scandalum quasi activum, non vero si peccaret ex malitia ductus solo scandalo positivo; non immerito Aversa ubi proxime excludit hanc limitationem, securum putans posse pœnitentem tacere illud peccatum, quod relaturn futurum si causa ruinæ in confessariis. Tum, quia si pœnitens sit confessarius aliqui qui gravem culpam commisit sic audiendo alterius tertii confessionem, et hic, et nunc si suum defectum explicet, imminet periculum revelandi illius tertii peccatum cum ejus præjudicio, aut qualibet violatione sigilli ; minime debet, aut potest suum peccatum explicare, sed illud reservabit ad aliud tempus, et confessariis, ubi possit sine illo periculo exponi. Et idem dicendum est, quoties pœnitens prudenter timet, quod ex manifestatione sui peccati excitabitur confessarius ad odio habendum, et persequendum aliquem tertium : nam charitas solum obligat ad præcavendum, et vitandum illud proximi detrimentum. Unde plures colligunt, quod si ex relatione, quam pœnitens faceret proprii peccati, confessarius veniat in notitiam alterius tertii, videlicet complicitis in eodem peccato, cujus proinde pristinum bonum conceptum amittat ; pœnitens poterit quin debebit illud peccatum tacere ad vitandum proximi infamiam. Sed hoc tangit magis specialem difficultatem, quam seorsim § sequenti discutiemus.

216. Sed descendamus ad opposita communis sententiæ corollaria, et inferitur quarto, quod pœnitens non excusatur ab explicando aliquod peccatum mortale, nec dici potest subire ex tali manifestatione grave incommodum, aut damnum grave, si solum timeat acrem confessoris reprehensionem. vel patiatur maximam confusionem

fusionem, et pudorem in revelando aliquod turpe, et enorme a se commissum, vel amittat optimam existimationem apud confessarium, quam hic prius de illo habebat, recognoscentem improbum, et gravem peccatorem, quem ante pium, et sanctum putabat. Nihil tamen horum, in quibus aliqui magis torquentur, quam quibusvis temporalibus suppliciis, excusat pœnitentem a manifestatione peccati : quia immediate, et per se consequuntur confessionem, et sunt ei connexa, et illis non obstantibus instituta, et præcepta est a Christo Domino cum omnimoda per se loquendo integritate materiali, ut constat ex dictis n. 210, ubi non adest impotentia physica, vel moralis ab extrinseco, et eidem confessioni accidentaria, qualem in procedentibus consecrariis descripsimus. Unde sic docent omnes quin ullum catholicum viderimus oppositum asserentem, aut insinuantem. Plures tamen docent modum vitandi eam confusionem, sive non amittendi illam bonam existimationem, quam apud consuetum confessarium habebat, ut indicavit Victoria num. 196 dicendo, non damnarem eum, qui semel incidit in mortale, non solitus peccare, si confiteatur alteri, ne perdat opinionem, quam habet apud primum confessorem suum, quod postea docuerunt Navarrus, Henriquez, Suarez, Villalobos, Bonacina, Diana, et alii plures, quibus relatis subscribit Leander disp. 4, quæst. 11. Nec id negamus, sed tamen monemus contingere posse, ut ille modus confitendi apud diverses confessarios cum distributione, et artificio insinuatis sit peccatum mortale, si pœnitens ob eorum usum permaneat in occasione mortaliter peccandi, aut se exponat periculo novum mortale admittendi, ubi confessarius ipsum habitualiter gubernans non cognosceret ejus statum, et lapsum. Aliunde suspecta nobis ejus pœnitentia foret, cui tanta esset adhaesio propriae opinioni, et existimationi, ut eo artificio aleretur ad eludendum confessarium, praesertim si ab eo honores, et alia commoda temporalia expectaret. Unde Sylvester verbo *Confessio* 1, qu. 6, notat cum Hostiensi non esse conveniens variari inconfessariis, sicut neque infirmos mutare medicos. Et quamvis non afiirmet id ex genere, et pro prædiclo fine esse mortale : obser-

vat tamen mortale esse ubi quis non esset dispositus, et paratus dicere proprio confessario, si alium non haberet : sicut, inquit, plerumque faciunt imperfectae mulierculae, quæ volunt habere ad complacentiam unum confessorem, cui dicant omnem veritatem de lascivis, et ad reputationem unum timontum, et bonæ famæ, cui post confessionem cum primo factam, dicant levissima tantum : et talis hypocrisis posset esse mortalis.

217. Infertur quinto falsam, et minimali sustinendam esse opinionem illorum, qui dixerunt in celebri aliquo festo, aut jubileo, ubi esset magnus pœnitentiam concursus, et tempus non sufficeret ad integras singulorum confessiones, posse illas dimidiari, sive fieri quoad aliqua peccata, alia tacendo. Ita aliqui apud Coninchum disp. 7, nu. 93. Id tamen nullo modo, ut diximus, est admittendum, sed potius confessionarii debent audire integras confessiones illorum, quos possint ceteros relinquendo ; quia integritas confessionis est de jure divino, et obligat per se loquendo, nisi excuset impotentia ex radicibus supra assignatis : hujusmodi autem dici nequit magnus concursus ex festo, aut jubileo, sed quilibet posset suam devotionem pro confitendo in aliud tempus magis opportunum remittere ; et pluris attentis omnibus interest semel bene, et absque jubileo confiteri perfecte, hoc est, integre undequaque, quam pluries imperfecte pro magnis festivitatibus. Sed quid in præsentis motivis aliis egemus, quamvis alia multa possemus adjicere ? Res decisa est, et opposita illorum sententia proscripta a Sede Apostolica in decreto SS. P. Innocentii XI, damnantis diversas propositiones, quarum 59 erat : « Licet sacramentaliter absolvere dimidiate tantum confessos ratione magni concursus pœnitentium qualis v. g. potest contingere in die matignæ alicujus festivitatis, aut indulgentiæ. »

218. Infertur sexto, quid dicendum sit ubi pœnitens habet peccata reservata, et non reservata. Poterit ne cum confitetur superiori sola reservata, absolvi ab illis, et remitti ad confessarium ordinarium, cui confiteatur non reservata, eorumque absolutionem obtineat ? Aut vice versa, quando confitetur confessario ex necessi-

tate, vel vitandi infamiam, vel satisfaciendi annuo Ecclesiae præcepto, poterit confiteri præcise peccata non reservata, quæ illius jurisdictioni subduntur, tacendo reservata, quorum absolutio ad superiores non pertinet. Sunt non Pauci qui dicunt, quæ casu affirmant. In primo Cajetanus, Navarrus, Sotos, Navarrus, Gerson, et alii apud N. Casini Eranciscum, cap. 8, punct. 5, num. 132. Quod probant, tum ex usu Ecclesiæ Romanæ, quorum pœnitentiarum auditus præcise peccatis reservatis solent ab eis absolvere minime expectata aliorum non reservatorum confessione : id vero minime permetteretur, si non licet in tali casu dimidiare confessiones. Tum, quia ex una parte multum pertinet ad congruum Ecclesiæ regimen, quod superiores sibi reservant aliqua peccata ; et ex alia prædicti superiores solent gravissimis occupationibus impediti, ut non possint integras confessiones ad ipsos cum reservatis accedentium audire ; atque ideo auditus reservatis possint ab eis absolvere, et pœnitentes remittere ad confessarios inferiores, quibus manifestent non reservata. In secundo idem sentiunt Castro Palao, Diana, Bussembaum, et alii apud N. Franciscain abi proxime, et in tract, de Euchar. disp. 7, punct. 3, num. 30. Quorum ratio est, quod ex una parte possit occurrere gravis necessitas confitendi cum sacerdote inferiore, quia non est aditus ad superiorem : et ex alia inferior non habet potestatem absolvendi a reservatis : ergo pœnitens in eo eventu satisfacit suæ obligationi confitendo non reservata, et tacendo reservata. Præsertim, quia ex opposito fieret pœnitentem notabiliter gravari, confitendo semel reservata inferiori, et iterum superiori, a quo solo illa directe remitti queunt.

Sed neutra dictarum sententiarum est vera, et ab hac ultima incipiendo, illam jam rejecimus hac disputatione nu. 70. Et oppositum statuimus cum multis, Sylvestro, Nugno, Ledesma. Navarro, et aliis ; præsertim autem D. Thoma affirmante : « quod etiam si sacerdos non possit ab omnibus peccatis absolvere, tamen tenetur pœnitens ei omnia confiteri, ut quantitas totius culpæ cognoscat, ut de illis, de quibus non potest absolvere » (utique directe) ad superiorem remittat. » Quam sententiam esse communem dicit

Lugo, securiorem, et consulendam ; Fillius apud N. Franciscum loco citato de Eucharistia. Ratio deducta ex verbis D. Thom. est, quod jure divino obligamur ad confessionem per se loquendo integram etiam materialiter, nisi excuset impotentia, vel physica, vel moralis ob grave incommodum : istud non occurrit in eo, quod pœnitens omnia sua peccata exponat confessario inferiori, ut a non reservatis directe, et a reservatis indirecte absolvatur. Nam, si quod esset, utique illud adeundi superiori, illique reservata manifestandi : huic autem gravamini ipse voluntarie se demisit, peccatum reservatum sibi cognitum patrando. Nec ullum est inconveniens in asserendo necessitatem utriusque manifestationis. ut n. 70 vidimus. Per quod satis patet ad motivum oppositæ opinionis. Unde eodem motivo rejicitur prior sententia : quia cum præceptum confessionis obliget per se ad manifestationem omnium peccatorum ; aliter namque confessarius nequit convenienter iudicis, et medici munera obire ut saepius expendimus: ubi superior sacramentaliter excipit confessionem peccatorum sibi reservatorum tenetur etiam audire non reservata, et do omnibus cognoscere, et ab eis absolvere ; nec valet pœnitentes dimidiare confessor dimittere. Et ita contingit, et fieri debet, sic docentibus Sylvestro, Victoria, Nugno, Suarez, Vasquez, Henriquez, Lugo, Bonacina N. Gabriele, et aliis plurimis ; quos refert, et sequitur N. Franciscus loco citato. nu. 135. Motiva vero contrariæ opinionis, facile diluuntur. Nam ad primum, negatur talis usus Ecclesiæ Romanæ : Sylvester enim, qui fuit ejus pœnitentiarius, testatur oppositum ; et Lugo, qui Romæ degebat affirmat nullum modo manere talis consuetudinis vestigium. Quod autem stylus Curiae fert, est peccata reservata a praelatis, aut pœnitentiariis non audiri, ut sacramentaliter absolvantur ; sed ut sublata censura, et reservatione remittantur pœnitentes confessariis ordinariis, qui eorum confessionem excipiant, et a cunctis peccatis absolvant. Ad secundum dicendam falso fingi tantam superiorum occupationem, ut potens audire peccata reservata, nequeat audire non reservata. Si autem tanta est, ut fingitur, audiat reservata non sacramentaliter, et eleve censuram, sive

sive reservationem, committendo pœnitentem confessario inferiori, qui cuncta peccata sacramentaliter excipiat, ac ab eis absolvat. Quod si fingatur superiorem nolle ita se gerere, et aliunde pœnitentem premi urgenti necessitate confitendi ad vitandum infamiam, casus est in quo occurrit impotentia moralis explicandi omnia peccata, qualem in pœnitente confitenle cum sacerdote peste infecto, et in similibus supra explicuimus. Unde non diffitemur posse tunc pœnitentem confiteri superiori omnia reservatu, tacendo non reservata, sed reservanda pro alia confessione cum confessario ordinario, debitotempore facienda. Et sic tandem præter alios docent ex nostris Gabriel a Sancto Vincentio, Antonius a Spiritu Sancto, Franciscus Bonæ Spei, et eos referens Franciscus a Jesu-Maria ubi supra num. 134.

§ n°

Specialis difficultas circa manifestationem complicitis in peccato.

Diximus num. 215, et exemplis explicuimus posse pœnitentem subticere illud peccatum, ex cujus confessione grave incommodum sequitur imminens non tantum pœnitenti, sed et suo complici cognito per confessionem : ut si futurum foret, quod confessarius in cujus notitiam venit, illum odio haberet, ac persequeretur, occasionemque sumeret inferendi damna, quæ posset : tenemur namque jure naturali vitare, cum possumus, hæc proximi nocumenta. Inter hæc autem computari videtur ejus infamatio apud confessarium, quæ plane sequitur revelationem complicitis ; ut si quis confiteatur se peccasse cum sorore, quæ alias confessario nota sit, unde hic apud se illam ut incesluosam, quod prius nesciebat, contemnat. Unde dubium occurrat, utram pœnitens ad vitandum hoc proximi damnum possit, aut debeat subticere illud peccatum, ex cujus confessione sacerdos cognoscit peccati complicem ? Procedit difficultas non attendendo ad alia inconvenientia, sive incommoda, quasi confessioni extrinseca. de quibus jam diximus ; sed attendendo præcise ad illud inconveniens confessionis, quasi intrinsecum, illamque per se concomitans, ubi

complex revelatur, et in ministri notitiam venit. Unde consequitur, quod secluso alio damno, amittat apud confessarium æstimationis conceptum, quem prius habebat. Et supponendum est pro majori casu urgentia pœnitentem non posse adire alium confessarium, cui sui peccati complex ignotus sit : si enim possit, manifestum apparet debere apud illum integre confiteri ; cum ex una parte debeat confessionis integritas observari, et ex alia non multum incommodum ex prædicta integritate, peccatique explicatione sequalur. Quod non contingit, ubi solum adest unus confessarius, qui, si pœnitens suum peccatum exponat, nempe cum sorore incestum, complicem evidenter cognosceret, quia scit esse unicam pœnitentis sororem, et sibi alias satis notam.

Prima sententia docet pœnitentem in præmisso non debere, nec posse licite manifestare illud peccatum ex cujus manifestatione confessarius notitiam complicitis habiturus est. Ita Viguerius in Summa, cap. 16, § 4, versiculus 17, Innocentius, et Hostiensis in cap. *Omnis utriusque sexus*, Navarrus cap. 7, num. 3 et 4, Joan. à Cruce, quæst. 3, de pœnitent. dub. 5, conclusionem Lopez, Marsilius, Rodriguez, Lopez. Villalobos, Valentia, Pitigianus, Faber, et alii apud Dianam 5 part, tract. 6, résolut. 49, et Leandrum disp. 5, quæst. 69, et N. Franciscum c. 8, punct. 5, numer. 127, aliosque plures refert Dicastillo disp. 9, dub. 12, num. 892. Commune, et satis grave fundamentum illorum est, quod jure naturali obligamur servare bonam famam proximi, et non evertere illam aestimationem, in cujus possessione apud confessarium est : contra quod ageret pœnitens, qui manifestaret aliquod peccatum unde confessarius duceretur in notitiam complicitis, et bonum, quem de illo habebat conceptum exueret : quippe ita se gerendo pœnitens grave nocumentum proximo inferret. Nec satisfacit, quod Suarez disp. 34, Of Curri. de pœnitent. sect. 2, respondet, complicitatem hoc ipso quod cum pœnitente peccaverit, se subjecisse illius foro, nempe ipsius confessioni. Nam, ut recte vidit Dicastillo ubi proxime nu. 894, hæc responsio petit principium : complex enim (esto se ita subjecerit. quod non est universaliter verum, præsertim ubi complex non induxit ad peccatum, sed magis fuit inductus, aut etiam

compulsus) tamen non se subjecit, nisi alter, pœnitens videlicet, teneatur explicare illud peccatum : et hoc ipsum est quod in disputationem venit. Nec iterum difficultatem evacuat, quod idem Suarez respondet pœnitentem uti jure suo, et complicem se exposuisse, subjecisseque periculo, ut pœnitens prædicto jure utens illum, illiusque peccatum confessario revelaret. Id namque dicere est non minus manifesta petitio principii : quippe id præcipue controvertitur, an pœnitens habeat jus infamandi complicem apud confessarium revelando culpam illius, quod si non habet, consequens est complicem peccando non se illi periculo subjecisse.

220. Sed longe verior, et communior est opposita sententia affirmans pœnitentem prædicto in casu posse, et debere manifestare, quamvis confessarius inde acquirat complicitis notitiam. Ita D. Thom. in 4, dist. 16, quæst. 3, art. 2. quæstiunc, 5 : ubi in corpore statuit circumstantias mutantes speciem esse de necessitate in confessione explicandas. Contra quod opponit ex prædictis circumstantiis aliquando innotescere peccatum alicujus personæ : sed homo in confessione debet se accusare, et non alterum infamare : ergo non debemus tales circumstantias in confessione aperire. Sed v. Tho. respondet : * Ad quintum dicendum, quod « homo in confessione debet famam alterius » custodire quantum potest ; sed suam conscientiam magis purgare debet. Et ideo si « circumstantia, quæ ducit in cognitionem » personæ, sit de necessitate confessionis « secundum regulam datam, tunc debet » eam confiteri occultando personam, quantum potest. Si autem non sit de necessitate confessionis, debet dimittere, ne « peccatum alterius prodat. » In quibus perspicue tradit, quod, quamvis debeamus conservare famam, sive non manifestare ejus peccatum adhuc in confessione ; nihilominus ubi non possumus manifestare, quæ sunt de necessitate confessionis, per se loquendo, v. g. circumstantiam incestus variantem speciem, magis debemus purgare conscientiam per ejus manifestationem. quam vitare proximi apud confessarium diffamationem : et ideo debet talem circumstantiam exponere, occultando tamen quantum fieri valet, personam complicitis. Et similia tradit opusc. 12, quæst.

6 ; idem docent D. Bernardus in formula honesti vitæ dicendo : « De nullo prorsus o. ti » « sinistre loquaris, quantiimcumque sit verum, vel manifestum, nisi in confessione, » et ubi non potest aliter manifestari peccatum tuum. » D. Bonavenlura in 4n. Be. dist. 27, in 2 part. art. I, quæst. 3, et in opusculo de modo confitendi cap. I, Antoninus 3 part, titulo 54, cap. 19, § 11, sw Alensis 4 part. quæst. 180, in emb. 4, ? . art. 2, § 4, Durandus in 4, dist. 160, κ1-ω. quæst. 4, Paludanus ibi quaest. 3, arl. ^i 2, Sotus dist. 18, quæst. 2, art. 5, Ca- ^jl. jetanus x'erbo *Confessio* condit. 3, Syl-Melii vester eodem verbo 1, quæst. 25, Ri-g^ chardus, Major, Gabriel, Almainus, Car- ^^ thusianus, Medin. Petras à Solo, Henriq. T'ie ». Suar. Vasq. Toletus, Nugn. Reginaldus, & \$*. Sa, Coninchus, Onufrias, Basilius Pontius, Coriolanus, Layman, Malderus, Ledesma, offri Lessius, Bonacina, Diana, Lugo. Hurtado, ^ Fagundez, Gone!. Armila, Victoria, Palaus, ^ N. Gabriel, N. Estephanus, N. Franciscuste Bonæ Spei, N. Vibanus, et alii plurimi, quos catervatim, ac glomeratos referunt, et ^ t sequuntur N. Franciscus cap 8, punct. 5, num. 128, Leander disp. 5, quæst. 6, Dicastillo loco citato num. 893, et alii adhuc moderniores. Unde non immerito Henriquez lib. 2, de pœnit. cap. 9, nu. 6, testatur hanc esse sententiam Sanctorum, Theologorum, Jurisperitorum, et Summistarum.

Ejus autem fundamentum fexplosis aliis, in quibus stabiliendis, et invicem diruendis. atque infirmandis laborant juniores, ut videri potest in Lugone, et Dicastillo) eruitur ex vera. etsatis communiter recepta doctrina D. Thom. 2, 2, quæst. 73, art. 2. ubi ait : « Contingit quandoque, quod E4Ü0 « aliquis dicat aliqua verba, per quæ dirai- « nuatur fama alicujus, non hoc intendens, Joans < sed aliquid aliud : hoc autem non est ^{id. Th} « detrudere per se, et formaliter loquendo, « sed solum materialiter, et quasi per accidens ; et siquidem verba, per quæ fama « alterius diminuitur, proferat aliquis « propter aliquod bonum vel necessarium, « debitis circumstantiis observatis, non a est peccatum, nec potest dici detractio. » Ex quibus formatur ratio : nam ideo pœnitens non posset, et subinde nec deberet confiteri illud peccatum, ex cujus manifestatione confessarius cognosceret complicitem,

rem, quia illius peccati confessio in his circumstantiis esset peccatum ; sed non est: ergo pœnitens potest, et debet in prædictis circumstantiis manifestare peccatum, et nequit ab hoc capite se excusare a materiali confessionis integritate. Probat minor : quia proferre verba, per quæ fama alterius diminuitur, non id intendens, sed aliquod bonum, aut necessarium, non est detractio, nec peccatum, ut tam diserte aflirmit Angelicus Doctor. Et magis convincitur ex his, quæ tradit in primo argumento, et in ejus responsione. Argumentum erat, quod nullus actus virtutis est peccatum ; sed revelare aliquando peccatum proximi, est quandoque actus virtutis, ut cum aliquis fratris culpam denuntiat, ejus emendationem intendens, vel dum aliquis fratrem accusat propter bonum justitiæ : ergo dicere verba, per quæ fama proximi diminuitur, in quo detractio consistit, non est peccatum. Et respondet : « Ad hoc dicendum, quod revelare peccatum occultum alicujus propter ejus emendationem denunciando, vel i propter bonum justitiæ publicæ accusando, non est detrachere, ut dictum est », in corpore scilicet articuli verbis supra relatis. Ex qua doctrina, et exemplo liquet, quod dicere verba, vel manifestare crimen, ex quibus diminuitur proximi fama, non est ex genere suo detractio, vel aliud peccatum ; alias nunquam liceret, nec esse posset actus virtutis; quod esse falsum illa doctrina, et exempla liquido evincunt : sed eam determinationem vel in bonum, vel in malum dependere ex circumstantia linis operantis : nam si per verba intendat diminuere proximi famam, peccat, et illi detrahit ; si autem illa verba proferat non ex prædicto fine, sed intendens aliquod bonum, aut necessarium, non peccat ; quin potius illa proferendo, et detegendo proximi culpam, potest exercere actum charitatis, vel alterius virtutis. Constat autem pœnitentem confitentem suum peccatum, ex quo complex in confessarii notitiam venit, ex hoc ipso (saltem necessario, et nisi malitiose procedat) non intendere diminutionem famæ complicitis ; sed intendere integritatem confessionis, quam Christus præcepit, et manifestare sinus suæ conscientiæ, et quod confessarius sibi congrue consulat

medicinam, et remedium : quæ sibi sunt bona, et necessaria, ut de se constat. Ergo in eo quod pœnitens ita se gerens exponat peccatum, ex cujus manifestatione confessarius ducatur ad complicitis notitiam, non peccat.

221. Nec momenti erit, si dicatur, Sanctum Doctorem in eodem articulo aperte docere, non esse necessarium ut quis peccet in dicendo ea, ex quibus proximi fama diminuitur, quod intendat hanc diminutionem. Nam post verba a nobis relata subdit : « Si autem proferat ex Evasio « animi levitate, vel propter causam ali-Pr°P°n'-a quam non necessariam, non est peccatum ex ciadi- « mortale : nisi forte verbum, quod dicitur tur' « sit adeo grave, quod notabiliter famam « alicujus lædat ; et præcipue in his, quæ « pertinent ad honestatem vitæ : quia hoc « ex ipso genere verborum habet rationem « peccati mortalis, » Ergo quamvis pœnitens non intendat denigrare, nec diminuere famam complicitis, tamen peccat confitendo peccatum sibi, et illi commune, et quod sic cognoscitur a confessario. Hoc, inquam, non refert, nec est de re : quare concesso antecedenti, negamus absolute consequentiam. Quia supponimus non solum, quod pœnitens per suam confessionem non intendit diminuere famam complicitis j sed etiam, quod non agit ieviter, et sine causa non necessaria (et ubi oppositum supponeretur, esset casus omnino diversus, et aliter decidendus, de quo infra) quin potius causas vellet rationales ex ipsa sacramenti natura juxta Christi institutionem, ut puta confitendi integre, manifestandi perfecte statum suæ conscientiæ, suscipiendi debitam pro omnibus suis peccatis pœnitentiam, et recipiendi congrua consilia, et medicinam a confessario. Atque ideo nulla occurrit inordinatio in prædicto casu, quippe qui est omnino diversus ab eo, quem D. Thomas in ultimis verbis satis prudenter adjecit, ne quis ex prioribus inepte colligeret licentiam proferendi ea verba, et revelandi ea peccata, ex quibus fama proximi diminueretur. Quod longe exulat a nostra, et S. Doctoris resolutione.

Confirmatur, et explicatur amplius præ- CnnDr- missum fundamentum ex communi, et ®“η0, satis certa juxta Doctores sententia : nam disputare solent, utrum revelare crimen

proximi uni alicui viro prudenti, qui illius secretum servabit, non quidem captandi consilium, aut consolationis gratia, sed ex sola animi levitate, aut ex motivo non necessario, sit peccatum mortale ? Circa quod est celebris sententia Cajetani loco immediate relato D. Thom. qui subscriptibus Navarro, Covarruvia, Petro de Navarra, Joanne a Cruce, et multis aliis viris doctis, id negat. Affirmant autem e contra Soto, Bannez. Tapia. Serra, Prado, Villalobos, Lugo, et alii, quibus relatis adhaesit noster Andreas tract. 13, de restit. cap. 4, punct. 5, num. 48. Sed quamvis in resolutione casus ita propositi decertent ; conveniunt tamen in eo, quod si quis uni. aut alteri viro prudenti manifestaret proximi crimen, non quidem ex levitate animi, sed ex rationabili causa, ut puta ad recipiendum ex eo consilium, ad vitandum alicujus innocentis damnum, ad leniendum animi mœrorem ob sibi occulte illatam injuriam, non peccaret. Et hoc esse certum apud omnes authores testatur prodictus Andreas loco citato num. 46. Commune vero tam communis assensus motivum est illud principium, quod D. Thomas nos docet, nempe proferre verba, vel manifestare crimina, ex quibus fama proximi diminuitur, non esse ex genere detractionem, aut peccatum : sed id dependere ex fine loquennis, si intendat illam diminutionem, aut ex levitate animi sine causa justa in manifestando crimen procedat; secus autem ubi occurrunt rationabilia illud revelandi motiva, qualia proxime insinuavimus. His praelibatis firmatur ratio nostro assertionis : quoniam quod quis alicui viro prudenti, et secretum observaturo dicat occultam proximi crimen ex motivo suscipiendi consilium aut consolationem, aut vitandi aliquod malum sibi, vel aliis imminens, non est peccatum : ergo nec peccatum est, quod pœnitens in confessione manifestet aliquod sui peccatum ex quo ducatur confessarius in complicitis cognitionem. Antecedens est communis omnium sententia, quam promissimus. Consequentia vero suadet non solum a paritate, sed a fortiori, ad quamcumque inter illa extrema comparisonem attendamus : nam confessarius in cujus notitiam veniret complex supponitur sicut ad ministrum tanti sacramenti decet, vir

prudens, et secreti tenax, Aliunde vero obligatur non tantum naturali, sed sacro sigilli secreto ; pœnitens etiam habet gravissimas causas non subticendi illud peccatum, sed potius illud exponendi : et potest id prostare ob fines honestissimos servandi integritatem materialem,ad quam per se loquendo præceptum confessionis obligat, manifestandi aperte conscienti® statum, ponderandi suum illud peccatum, procurandi sibi confidentiam, et solatium, ne desperet, subeundi poenitentiam, et medicinam suo morbo congruam, denique se committendi sapientis confessarii consitio. Quas nemo negabit esse causas sufficientes, ne verba aliqua diminuentia apud confessarium complicitis famam, sint detractio, aut habeant ejus malitiam, ut ex D. Thom. vidimus.

Unde satis constat ad fundamentum contrariæ opinionis; nam præceptum naturale non diminuendi proximi famam, non obligat absolute, sed suppositis circumstantiis ex parte finis, quod non adsit motivum rationale illius apud aliquem, aut aliquos dirainutionis, et ubi non occurrit aliquod majus bonum proferendum proximi æstimationi. Quod in præsentī casu non contingit : nam integritas confessionis, et fructus spiritualis ex ea percipiendus, aliaque commoda inde provenientia proxime relata sunt majus bonum,quam conceptus, aut æstimafio complicitis apud confessarium, iliisque cedere debet. Et ideo pœnitens non debet eis se privare, ut ea apud confessarium complicitis æstimatio servetur. Sed sicut propter bonum complicitis, vel alicujus innocentis.et multo magis propler bonum commune posset ejus peccatum tam confessario, quam alteri viro prudenti manifestare, sic etiam potest ob bonum sui, et agendo ex motivis honestis jam relatis.

222. Ex promisso autem D. Thomæ fundamento colligitur aliquorum incidentium decisio, quæ non parum conferre potest ad magis legitimam nostro, et communis resolutionis intelligentiam. Colligitur ergo primo pœnitentem in casu posito teneri ad quærendum, et expectandum confessarium, cui complex sui peccati non sit cognitus, et cui valeat integre suum peccatum manifestare absque ulla apud illum complicitis notitia, aut infamia. Id aperui-

mus

mus breviter proponendo hanc controversiam. Sed illud negat Fagundez lib. 7, de secundopræcepto cap. I, num. 3, dicens hanc pœnitentis diligentiam pro servanda complicitis apud confessarium fama, non cadere sub obligatione procepti, sed esse materiam consilii.Et pro se refert D. Antoninum, Cajelanum, Sylvestrum, Canum, utrumque Sotum, Suarium, et alios. Unde arguit : hi omnes monent, ut pœnitens quæral alium confessarium, si commode possit eum invenire : in monitione autem non clauditur obligatio, aut præceptum, sed solum consilium, aut major perfectio. Sed multum fallitur ille author, et persistendum est in promissa suppositione ; quam liquido persuadet D. Thomæ discursus : nam dicere verba, ex quibus sequitur famæ proximi diminutio, si fiat leviter, et absque necessitate, est peccatum, et pertinet ad detractionem ; sed quando alicui confessario exponitur peccatum ex quo acquirit notitiam complicitis, ubi alius quaeri, etexpectari potest, cui complex non sit notus, illa diminutio fit leviter, et absque necessitate, ut satis ex se constat : ergo ita agendo peccat, agitque non solum contra consilium, sed etiam contra præceptum naturale conservandi proximi famam. Oppositum autem motivum desumptum ex modo loquendi apud Auctores, nihil valet, quia admonitiones solent fieri ad observandum non solum consilia, sed etiam præcepta. Quia ipsi Auctores aperlissime declarant in hoc casu obligationem. Nam Cajetanus verb. *Confessio*, condit. 3, absolute docet adeundum esse alium confessarium. Soto dist. 18, qu. 2, art. 5, adhibendam omnino esse diligentiam ut alteri fiat confessio. Corduba casu primo teneri ad id pœnitentem, si possit alium confessarium habere. Et aliis adhuc evidentius Suarez disp. 34, sect. 2, n. 1, inquit : Si pœnitens possit ei confiteri, qui non cognoscat personam complicitis, tenetur hoc facere : et in id omnes conveniunt. Quod repetit num. 53, et similia docent communiter alii apud Leandrum disp. 5, quæst. 62.

Hinc dubitari solet per qnod tempus debeat pœnitens in hoc casu quærere, et expectore alium confessarium, et recte respondet Suarez loco citato id prudentis arbitrio relinquendum esse: quia id in ge-

nere una regula dimetiri non valet, sed attendere opus est ad plures, et varias circumstantias, quæ possunt occurrere. Unde putamus pœnitentem existentem in peccato mortali non teneri ad quærendum, et expectandum alium confessarium ultra triduum : quia magnum gravamen, et mora esset ultra illud tempus in miserabili illo statu persistere. Sacerdos etiam consuetus celebrare quotidie non obligaretur ultra biduum : quia magna consolatione privaretur, nec omnem prorsas notam ex non celebratione vitare posset. Idem sentimus de persona assueta frequentibus communionibus, quas si omitteret suspicionem familiæ incurreret. Possent ergo omnes hi, quæsito, et expectato per aliquod moderatum tempus jam insinuatum alio confessore, sed non occurrente, confiteri apud solitum, licet hic ex confessione alicujus peccati complicem tandem cognosceret. Quin nec obligarentur ad parvam confessionis dilationem, si propterea privarentur jubilæo. aut indulgentiis, quæ tunc instarent. Nam ubi hæc, aut similia occurrunt, pœnitens, qui explicando suum peccatum diminuit aliquomodo apud confessarium complicitis famam, non agit leviter, et absque necessitate, sed ob fines convenientissimos. Et in id tandem veniunt impugnato Suario, Lugus disp. 16, num. 416, et eo defenso Dicastillus disp. 9, num. 934 et alii.

223. Colligitur secundo, quod per seniaño2: loquendo non licet pœnitenti confiteri, aut dare pro materia confessionis aliquod veniale ex cujus notitia cognosceret confessarius grave peccatum ex parte complicitis : ut si fœmina se accusaret de negligentia veniali in resistendo patri, vel fratri illam provocanti ad turpia. Idem colligendum est de pœnitente manifestante aliquod peccatum ex jam confessis, quod adhibeat pro materia apud alium confessarium, qui tamen illa notitia ducatur ad complicem cognoscendum. Non multi istud punctum attigerunt, sed ex illis ita resolvunt Lugo,igo. disp. 16, n. 411, Dicastillo disp. 9, dub. 1,£^ujlil' ex incidentibus, et Leander disp. 5, qu.63. Et quidem merito : nam præcepto naturali obligamur non manifestare peccata proximi, ubi alias non occurrit, vel necessitas, vel notabilis convenientia, quæ ab eis detegendis excuset,utconstatexfundamento

proposito pro principali resolutione. Quæ motiva non occurrunt in casu hujus consecarii ; siquidem peccatum veniale, et peccatum mortale jam confessum non sunt materia, nec pertinent ad integritatem ; sed possunt simpliciter in confessione omitti, adhibita alia materia sufficienti pro pœnitentis arbitrio. Aliunde vero utilitas spiritualis, aut consolatio, quam ex eorum manifestatione possemus cupere, multis aliis viis comparari valet, etiam extra confessionem. Ergo per se loquendo non licet pœnitenti confiteri illud peccatum veniale, aut etiam mortale jam confessum, ex cujus notitia complex apud confessorium hæc audientem pateretur famæ jacturam. Et hanc partem evincit fundamentum n. 219 pro sententia nobis adversa. Diximus semel, et iterum per se loquendo : quia per accidens fieri valet, ut ea complicitis manifestatio ex confessione peccati venialis, aut mortalis jam confessi, sit licita, utputa, si ea manifestatio fiat ad capessendum consilium, ad resistendum alteri intendenti grave peccatum, ut in exemplo proposito liquet ; vel ad vitandum damnum alicujus innocentis ; vel propter bonum commune, ut si quis se accusaret de peccato veniali, aut etiam mortali jam confesso, et commissio non resistendo, ut omnino debuit, alicui tenenti, aut docenti hæresim, vel denique ob alia motiva ad eam manifestationem etiam sacramentalem ; de quibus judicare expectalis occurrentibus circumstantiis pertinet ad prudentiam. Addimus, quod si peccatum mortale, ex cujus repetita confessione innotesceret complex apud confessorium, prius confessum fuit ut dubium, et deinde certum esse deprehendatur ; potest, et debet confiteri, licet illa infamatio sequatur. Quia illud peccatum, ut certo cognitum est de necessitate confitendum, ut tale, ut constat ex dictis dubio præcedenti : unde, sicut si pœnitens in prima confessione illud cognovisset, potest, et debet illud confiteri, quamvis ex ejus manifestatione sequeretur cognitio complicitis apud confessorium, ut hoc § ostensum est ; sic etiam idem potest, et debet, si post illud sub dubio confessum, ipsum deinde fuisse mortale certo cognoscat.

inalto 224. Colligitur tertio, quid censendum lenia, sit de quantitate peccati commissi a pœnitente, qui juxta dicta in duobus consec-

riis peccat in confitendum peccatum illud, cujus notitiam affert absque necessitate, et rationabili causa complicitis cognitionem in confessorio. Hæc difficultas decidenda est sicut alia universaliter proposita de eo, qui absque necessitate, sed ex levitate animi, aut minus attenta consideratione, alicui viro pœnitenti, et secretum servaturo manifestat sub illo grave proximi peccatum, ut supra jam attigimus n. 225. Prima negat id esse peccatum mortale. Juxta*¹⁸ quam idem dicendum est de pœnitente ita procedente in præmisso casu, quia confessorius supponitur ex officio prudens, et strictissimo sigilli secreto obstringitur, ne crimen, vel pœnitentis, vel complicitis cogniti prodatur. Sed quia cum N. Andrea ibi relato veriore censemus oppositam opinionem. quæ eam manifestationem absque necessitate facta mortalis damnat ; propterea absolute sentimus peccatum pœnitentis in simili manifestatione apud confessorium esse mortale. Et ratio, quæ militat in manifestatione facta tam viro prudenti, quam confessorio, quæque destruit fundamentum principale contrariæ opinionis, est, nam valor famæ, et quantitas infamiæ debent ponderari, et appretiiari juxta communem estimationem, sicut alia humana bona, vel damna ; sed juxta hanc communem estimationem, non minoris, sed pluris pretii æstimatur bona fama, et opinio apud unum virum prudentem, quam apud plurimos de plebecula ; et ægrius ferimus inhonorari, aut infamari apud illum cordatum virum, quam apud multos infimæ sortis : ergo sicut manifestari multis de plebe occultum proximi peccatum, est grave illi inferre nocumentum, et subinde peccatum mortale, idque concedunt omnes : sic etiam, et ob idem motivum, aut etiam a fortiori, peccat mortaliter, qui extra, vel intra confessionem grave, et occultum proximi peccatum viro prudenti absque necessitate revelat. Mortaliter igitur peccat pœnitens, qui in casibus consecratorum manifestat complicem.

Confirmatur manifestando amplius quantitalem hujus damni, atque ideo peccati in illud causando commissi : nam si pœnitens sciret confessorium suum revelaturum fore ejus peccatum, vel uni alteri prudentiissimo, aut etiam alicui confessorio sub sigillo, procuidubio excusaretur a confitendo

confitendo illi tale peccatum, et a materiali confessionis integritate juxta communem doctrinam § præccdent. traditam : sed infamia, quæ a prædicta integritate deobligal, magni æslimari debet : siquidem ad eam non servandam requiritur causa gravis in prudentum æstimatione : ergo infamia, vel apud confessarium est grave damnum : et consequenter pœnitens, qui illud in propositis casibus proximo, sibi complici infert, peccat mortaliter. Et ita ultra relatos a dicto Andrea loco citato sentiunt Lugo disp. 16, num. 395, et Leander disp. 5, quæst. 64.

frjti 225. Hac occasione solet controverti! apud Recentiores, an pœnitens sic peccans teneatur ad restitutionem famæ apud confessarium, et sunt, qui affirmant, ipsis favente Lugone disp. citata num. 418, quia obligatio restituendi consequitur læsionem justitiæ : quare si pœnitens læsit apud confessarium famam proximi, illam apud eundem confessarium reparare tenetur. Idque declaratur, et fulcitur exemplis : nam, si pœnitens injuste revelans complicem praevidit aliquod ejus grave damnum, vel in vita, vel in fortuna inde proventurum, et quod provenit, tenetur ad restitutionem : ergo idem dicendum est de reparatione famæ, quam apud confessarium læsit. Oppositum docet Dicastillo disp. 9, a n.935. El hoc censemus longe verius: quia non datur per se loquendo restituendi obligatio, ubi restitutio est per se loquendo impossibilis. Sic autem contingere in præmissocasu liquet : nam nulla via in illo occurrit satisfaciendi, aut restituendi, quam adire eundem confessarium, et negare illum, quem in confessione insinuavit, fuisse complicem ; in quo ipse mentiretur, et illicite ageret : nam ille revera fuit complex. El quod dicunt recentiores posse pœnitentem dicere, a Erravi, dum tibi «unum complicem pro alio dixi » : quia certe in manifestando complicem erravit ; est satis futile, el evertitur : nam illis verbis «Unum pro alio » non solum verus complex negatur (quod forte liceret ob commissum in ejus manifestationem errorem, sive peccatum) sed asseritur alius, quod nullo modo a mendacio excusari valet. Accedit hæc apud confessarium nihil pro diluendo conceptam infamiam, aut variando priorem conceptum proficere :

Sahnnnt. Curt. Theolog. Tom. XX.

nam perspicue noscit veritatem prioris confessionis', et de timentis conscientiae remorsu prodiresubsequentem, atque studiosam retractationem. Per quæ satis constat ad oppositum fundamentum ; nam solum probat ad læsionem justitiæ sequi onus restitutionis, si hæc sit possibilis : quod hic non contingit. Augmentum vero, et explicatio difficultatis diluitur concessio antecedenti, negando consequentiam ob manifestam disparitatem : quia læsio, quam pœnitens facit apud confessarium in fama complicis, est per se loquendo irreparabilis per ullam restitutionem : illa vero quæ inducta est in bonis extrinsecis, resarciri valet, el debet juxta generalia debitæ restitutionis principia.

226. Colligitur quarto, quid dici debeat, ubi ex peccato, quod pœnitens manifestat, cognoscit confessarius personam, cum qua peccatum fecit, quamvis ipsa complex non uerit, ex qua notitia am ittit illa aliquam apud confessarium æstimationem. Contingens namque est, quod pœnitens nequeat suum peccatum in confessione explicare, nisi manifestando defectum alicujus tertiæ personæ, quamvis complex in patrando illud peccatum non fuerit. Verbi causa, oppressit quis sororem propriam, sed prorsus invitam, reluctantem, et nullo modo consentientem ; sed tamen, quæ inde subiit defectum virginitatis, et illius æstimationis, quæ huic juxta communem æstimationem debetur. Nequit frater confiteri proprium suum incestus peccatum, quin confessorcognoscatcommissum fuisse cum pœnitentis sorore, sibi nota, et hanc perdidisse virginitatem. Poterit ne pœnitens, vel debeat in bis circumstantiis integre confiteri incestum manifestando ? Suafcz Negat Suarez disp. 34, sect. 2, num. 14, suam, et nostram resolutionem num. 220 propositam restringens ad manifestationem solius, et veri complicis in peccato. Cui subscribunt Fagundez lib. 5, cap. 2, num. 12, et pauci alii Recentiores. Quorum com-0pjlijo(mune fundamentum est cessare in hoc casu Funda-omnes rationes, ob quas pœnitens manifestando proprium peccatum potest indirecte ducere confessarium in notitiam veri in eodem crimine complicis. Nam quod ad ipsius pœnitentis utilitatem, consolationem, et directionem expeclat, ipse debet reportare incommodum in earum priva-
is

tione, ne alter detrimentum ex sua confessione incurrat ; quippe ipse solus absque alterius cooperatione, et consensu patravit illud delictum. Aliunde forma iudicii, quæ alias in hoc Sacramento servanda est, et ob quam tam in iudice, quam in accusatore (cujus vices agit pœniensi datur jus ad manifestationem complicitis in delicto, minime extenditur ad manifestandum alium tertium, qui vere complex non sit, et multo minus ad propalandum ejus in alia materia defectus. Denique, quod caput est ad hoc, nec integritas confessionis ex reverentia sacramenti prædictam manifestationem exposcit, nec permittit : quia major reverentia est eam integritatem servare rationabili modo, ita ut ille, qui invitatus semel suscepit unam injuriam in delicto a pœnitente commissio, non sustineat novam aliam ab eodem manifestatus confessario, titulo integritatis in confessione servandæ. Sed colligendum est oppositum. Videlicet pœnitentem per se loquendo, et eisdem circumstantiis, in quibus potest, et debet manifestare peccatum ex quo ducitur confessarius ad cognoscendum in eo complicem, posse, et debere illud etiam manifestare, quamvis confessor cognosciturus sit defectum alterius tertii, licet, qui complex in pœnitentis peccato non fuerit. Id, inquam, colligitur ex fundamento desumpto ex D. Thoma, quo principalem resolutionem communivimus: nam dicere ea, ex quibus fama proximi diminuitur, non est detractio, nec peccatum, si ea proferantur non ad diminuendum talem famam, sed vel ex necessitate, vel ob rationabilem causam. Sic autem potest contingere, ubi pœnitens dicit illud, ex quo ducatur confessarius in cognitionem tertii, et alicujus defectus illius, licet alias in peccato pœnitentis complex non fuerit : siquidem pœnitens ita se gerens potest intendere, non aliquam illius tertii denigrationem, sed alios honestissimos fines, ut puta servare integritatem confessionis a Christo præscriptam, manifestare statum conscientiæ suæ. quærere consilium, et remedium a confessario, et alia bona, qualia pro manifestatione complicitis expendimus. Ergo per se loquendo, et in eisdem circumstantiis, in quibus potest pœnitens revelare complicem, potest etiam revelare alium tertium, qui complex non sit. Si

autem potest, pariter debet ita ee gerere: quia obligamur ad integritatem materialem confessionis, sive ad manifestandum omnia mortalia, ubi non est illicitum aliquod manifestare. Unde liquet (et in hoc fallitur Suarez) honestatem, et facultatem manifestandi in confessione defectum aliquem proximi, non oriri ex eo, quod ille sit, aut non sit culpabilis, complex, aut non complex in peccato, quod confitemur : sed ex firmiori, et universaliori radice, nempe ex eo quod talis manifestatio sit necessaria vel admodum utilis ad explicandum proprium peccatum, et statum conscientiæ, ad servandum integritatem confessionis, et ad consequendum alia bona proxime insinuata. Ex qua ratione provenit, quod pœnitens quandoque possit, et debeat manifestare proprios etiam defectus satis graves. et sensibiles, quamvis nec ad illos induxerit, nec in eis peccaverit, ut liquet in eo, qui se accusat, quod illegitime natus curaverit promoveri ad Sacros Ordines, aut quod natus sanguine judæorum ambierit illos honores, a quibus homines illius generis justis legibus excluduntur. Hac itaque ratione potest pœnitens pro explicando suum peccatum illa dicere, ex quibus confessario defectus, vel naturales, vel morales alicujus tertii innotescant, quamvis in eo delicto complex non fuerit, si tamen ejus notitia ad explicationem illius peccati requiratur. Et sic etiam sentiant Sotas in 4, disp. 18, qu. 2, art. 10, Lugoff disp. 16, n. 420, Richardus, Gabriel, Alcozer. et eos referens Dicastillo disp. 9, n. 939. Nec opus est occurrere fundamento contrariæ opinionis : nam quæ diximus satis illud dissolvunt, et elidunt, quin opus sit alia addere.

§ III.

Alia dubia pro integritate servanda in confessione moribundorum.

227. Quamvis jam supra n. 114 promiserimus cum communi sententia, moribundum plura mortalia habentem, quæ tamen omnia aggravante morbo, instante periculo, et urgentibus in eo articulo molestiis explicare non valet, excusari a materiali confessionis integritate, et posse uno, vel altero manifestato beneficium

sicramonlalis absolutionis suscipere ; occurrunt adhuc non pauca, nec levia dubia circa eandem materiam propter diversum modum,quo moribundorum confessio ultra communes bene habentibus leges fieri, et salvari queat : ubi occurrunt diversæ Auctorum inter se pugnantium sententiæ. Et primo dubitatur, an quando moribundas solum confitetur peccatum in genere, dicendo v. g. se esse peccatorem, nullumque in particulari explicando,quia forte statim post illud in communi dictum sensibus destitutus est, possit absolvi . Negant multi, et graves Auctores. Ex Thomistis y^Sotoind, dist. 18, qu. 2, art. 5, Cano de £«· Pœnit. part. 5, § *Ad inhvrendo*, Martinus ω. de Ledesma 2, part. 4, qu.9, art. 5, dub.2, X Lopez I part. Instruct, cap. 18, § *Imo si* **.jam, Medina lib. 2 Summa? cap. 18, Con-j'ii radus, Alvarez, Davila, Coquetius. Tay, Candidus apud Pradum quæst. 3, de Con-fes.dub.2, num. 1. Ex aliis Abulensis in liina cap. 16, Matin, quæst. 79, Angles, Pedraza, Alphonsus de Leone, Grafis, Archangels, el alii. Moventur primo : quia pro sacramentali absolutione, et veritate sacramenti pœnitentiæ requiritur in sacerdote specialis aliqua peccatorum pœnitentis notitia: hæc autem in prædicto casu non adest : pœnitens enim solum declarat se esse peccatorem, quod est omnibus commune, el a sacerdote independenter ab ea pœnitentis relatione cognoscitur : ergo ille modus confitendi non sufficit, ut sacramentaliter absolvatur. Secundo : nam confessio sacramentalis debet esse actus, et accusatio judicialis, ut sacerdos tanquam judex possit judicare de conscientia pœnitentis : judicium autem est actus prudentiæ, quæ J?. exerceri non valet nisi re in particulari cognita, ut docet D. Thom. 2, 2, quæst.47, arlic. 3; ergo cum ea in communi confessio nullam afferat notitiam peccatorum in particulari,minime sufficit ad confessionem sacramentalem. Tertio, et in idem redit, quia sacerdos nequit uti potestatis clave ad absolvendum, nisi præmisso judicio de peccatis per elavem scientiæ ; ex hoc autem quod audiat moribundum confitentem se peccatorem, nullum format judicium circa ejus peccata. Quæ omnia confirmant tum ex Concil. Trid. sess. 14, cap, 5, perspicue, et late docente non sufficere pro implendo divinum confitendi præceptum dicere pec-

cata in genere. Tum ex D. Chrysost. serra.D-Cbr'\$ 5. de Pœnit. ante horniliara de jejunio tom. 5, ubi ait : « Non sufficit dicere peccator « sum : sed opere pretium est speciatim « peccatorum, et delictorum reminisci. » Aliaque plura hujus generis testimonia expendi possent, quæcopiose dedimus dub.I. Sed verior sententia affirmans magisscntea-prævaluit, earaque insinuavit D. Thom. Vcrior, generaliter statuendo in 4, dist. 17, qu. 3, art. 9, quæstiunc. 3, ad 2 : « Quando non « possumus uno modo, debemus secundum D·7,0 « quod possumus,confiteri.» Et dist.21,qu. r(jC3l. 2, art. 1, ad 1 : « Confessio generalis est « sacramentalis, n idque explicat ubi quis secreto confitetur sacerdoti venialia in generali. Ad secundum loquendo de confessione sacramentali, solum ait . a Re-(lleia. « quiritur aliqualis peccatorum manifes- « tatio, » et art. seq. in corpore inquit: « Confessio generalis n (id est in communi, et generaliter facta) α operatur ad remis- « sionem pœnæ virtute clavium. » Unde prædictam sententiam exThomistis defendunt D. Antoninus 3 part. Iit. 10, c. 6, et in Summa parva 3 part, tract. 2, cap. de infirmis. Sylvester verbo *Confessio* 3, qu. 3, Nugnus qu. 9 supplementi art. 2, dub. 1, ad. 2, Petrus de Ledesma c. 25, dub. 2, ante ultimam confessionem. Barnabas, Gallego dub. 7, de conscientia probabili, Joannes a Cruce 2 part, directorii de pœnit. dub. 8, Joann, a S. Thom. 1, 2. disp. 12. art. 6, in fine primi tom. Ildephonsus Baptistatom. 3,disp.208,dub. 12, n. 832. Arauxo supra qu. 84, art. 3, dub. 1, n. 19, Prad. loco supra citat. N. Cornexotom. 1, tract. 8, disp. 3, dub. Montesinos 1, 2, disp. 39, qu. 5, §3, LabatSyivest. de pœnit. disp. 2, dub. 3, § *Sed major in*MSSSt 1 et 2 ratione. Gonet. disp. 12, art. 4, § 4, N. Gabriel disp. 7, qu. 1, N. EranciscusJoan. c. 8, punct. 6, num. 139. Idem etiam do-joan. a^q Cruce, cent Suar. disp. 23, sect. 1, Vasquezqu.9i,®d^ art. 2, dub. 1, Lugo disp. 17, sect. Dicast. disp. 9, dub 9, et adeo communi-côrneo. ter juniores, ut superfluum sit eos recensere. Videri tamen possunt apud referentes, et sequentes Diamm 3 part. Franc. ' tract. 3, résolut. 1, Aversam qu est. 10, ^rtu' ' sect. 16, et Leandrum disp. 5, qu. 38, unde hæc sententia in hoc tempore men to Diana. Aiera, teaid

228. Probatur ratione : mm licet divi

num confitendi præceptum obliget perse loquendo ad manifestandum species, et individuas circumstantias specie diversas peccatorum, nihilominus ob necessitatem, et rationabiles causas possunt horum multa in confessione taceri, ut constat ex dictis § 1; ergo pariter quamvis illud præceptum obliget per se loquendo ad confitendum peccata in particulari, fieri tamen per accidens potest, quod sufficiat, si pœmiens illa dicat præcise incommuni : nulla autem urgentior causa occurrere valet, quam impotentia physica in proposito casu descripta ubi moribundus non jam potens explicare sua peccata, vel eorum aliquod in particulari, confitetur illa in communi petendo ab eisdem absolutionem, et statim sensu destituitur : ergo in tali casu sufficit ea confessio, polestque ac debet pœnitens absolvi. Confirmatur primo ; quia respectu Dei sufficit interior confir- accusatio per generalem omnium peccatorum recognitionem, et confessionem, licet rat. i. nullum in particulari occurrat : ergo similiter sufficit exterior generalis confessio respectu sacerdotis vicem Dei in hoc sacramento gerentis. Confirmatur secundo ; Cntfir- nam : si quis integer, et sanus sciret certo aL se in aliquod peccatum mortale incidisse, quin recordari posset, cujus generis, aut speciei fuerit illud peccatum, non propterea deobligatus maneret ab ejus confessione ; sed po>set ac deberet illud sub ea generalitate confiteri, et ab eo absolvi, præsertim ubi non conciperet erga illud contritionem, nec aliud mortale haberet, de quo se accusaret, nec enim privari deberet hujus sacramenti beneficio, nec ac desperandum cogi : ergo pro pœnitentiæ sacramento sufficit quandoque, et per accidens confiteri peccatum mortale in communi, sive individuum vagum, nullum determinando genus proximum, aut speciem. Confirmatur tertio : nam si non sufficeret in casu proposito confiteri peccata in communi, aut se accusare peccatorem petendo absolutionem, maxime quia ex vi hujus non cognoscit perfecte confessarius statum pœnitentis, ut queat exacte de ejus peccatis judicare ; sed hæc ratio est nulla, et minime impedit, quod moribundus possit et debeat absolvi : ergo ille modus confitendi esi absolute sufficiens in tali casu. Probatur minor ex communi fidelium ;

praxi, et piorum approbatione, ut n. 214 jam insinuavimus, ubi places subito, et evidenti periculo moriendo corripuntur ob naufragium, terremotum, incendium, contagium, etc.; consuetum namque est, et minime reprobatura omnes simul vociferare confitendo peccata, et peiendo absolutionem : et si unus tantum sacerdos, omnes simul una absolutione absolvit dicendo : Ego vos absolvo a peccatis vestris. Et tamen in hoc casu sacerdos non cognoscit eorum peccata in particulari, nec exactam habet notitiam de singulorum conscientiis, ut ex se liquet. Ergo nulla est illa adversariorum ratio desumpta ex eo, quod licet moribundus se accuset de peccatis in communi dicendo se peccatorem, confessarius nequeat congruum concipere, aut habere de illius peccatis, et conscientiæ statu judicium. Et alia satis gravia, quæ ab auctoritate possemus pro hac resolutione non addimus, illa pro alia difficiliori meditato reservantes, quæ istam a fortiori confirmant.

Fundamenta vero contrariæ opinionis Bie> eliduntur per ea, quæ pro nostra, et communi proposuimus : nam solum evincunt, quod per se loquendo requiritur confessio peccatorum in speciali ; minime vero quod requiratur essentialiter, et in omni casu confingenti, aut possibili. Idque facile constat ex dictis in hoc dubio : nam etiam pro hoc sacramento requiritur per se loquendo confessio in particulari omnium mortalium nullo excepto, et ad id obligamur præcepto divino : et nihilominus plures sunt casus, in quibus per accidens non est necessaria illa materialis integra omnium mortalium confessio, sed aliqua possunt reticeri. Et eadem ratione possunt omnia in particulari omitti, et explicari tantum in communi, ubi moribundus aliud non valet declarare, nec plura verba proferre. Unde liquet quod præceptum divinum in hoc sacramento ad plura se extendit, quam sola ipsa sacramenti essentia præcisive sumpta : hoc enim solum exposcit quod legitimo sacerdoti fiat expositio peccatorum hoc, vel illo modo, ei sive omnium, sive aliquorum juxta varias conlingentias supra relatas : sed præceptum divinum extenditur per se ad omnia mortalia absque ullius exceptione ; verum occurrente extrema necessitate, ut alias in aliis

aliis contingit, non obligat. Et hoc satis erat respondere ad omnia illa motiva simul sumpta. Sed in particulari respondetur ad primum majorem solum verificari perse loquendo ; secus vero universaliter, et per accidens, ut ostendimus exemplo naufragii, et incendii. Et rursus minor est falsa ; nam licet sacerdos ante cognosceret moribundum esse peccatorem secundum eam rationem, qua omnes peccatores dicimur.-tamen non cognoscebat moribundum id recognoscere, seque accusare, et omnes suas culpas in communi clavibus Ecclesiæ ita submittere. Ad secundum omissis præmissis negatur consequentia, quæ ex eis non inferitur : nam ut judicium, et absolutio sacerdotis sit actus prudentiæ, non est necessarium cognoscere pœnitentis peccata in particulari, sed eam in particulari confessionem, et accusationem, qua omnia in communi sua crimina dicit petens ab illis absolvi : nam illo actu particulari dijudicare ad prudentiam expedit, ut et ipsi Adversarii, et nos facimus. Unde patet ad tertium : nam sacerdos antequam absolvat utitur clave scientiæ recognoscendo per illam pœnitentis in communi confessionem eum dolere de peccatis, et se accusare ut absolvatur. Patet etiam ad confirmationem : tamen ea, et alia, quæ afferri possent testimonia declarant, et exposcunt, quæ per se loquendo debent in confessione explicari : sed non negant, quod oppositum per accidens fieri queat.

■/ 229. Ex præmissa autem resolutione duo pro praxi colliguntur. Primum sacerdotem in præmisso casu non solum posse, verum debere absolvere moribundum : quia ex una parte licite potest adhaerendo communi sententiæ ; et ex alia cum absolutio queat prodesse, necessariaque moribundo esse ad aeternam salutem ; debet sacerdos ex charitate erga proximum illud subsidium moribundo non negare: ne si habeat solam attritionem damnetur, qui salvus fieret, si illi absolutio sacramentalis adjungeretur. Et sic communiter observant Auctores, quorum plures refert N. Franciscus ubi supra num. 142. Secundum : debere in eo casu conferre absolulionem absolute. Oppositura docuit Suarez loco citato num. 12, dicens debere absolvere sub intellecta conditione, si possum,

vel si adest materia sufficiens ; quia sie procedens vitat omnem irreverentiam, quæ in conficiendo sacramentum pœnitentiæ contingere posset. Sed communiter rejicitur, et merito ; quia rem supervacaneam exegit, quin et aliquando superstitionisam, quæ etsi non sit contra substantiam sacramenti, ejus tamen debito usui quadam ratione adversatur. Debet namque sacramentum ministrari absolute, sive nulla apposita conditione, quando prudens dubium circa ejus valorem non occurrit : in prædicto autem casu nullum prudens dubium adesse valet, quod vel solo pondere sententiæ adeo communis non excludatur : ergo absolutio debet administrari absolute in prædicto casu ; et non posset non esse aliqua inordinatio adhibere conditionem non necessariam.

230. Idem, quin majus est dubium in casu quo moribundus non confiteatur saltem in communi, sed solum coram confessario positas exhibeat signa doloris tundendo peclus, aut alio modo manifestando prioris vitæ, et suorum peccatorum retractationem. Et plane, si illa signa exhibeant se velle confiteri, et desiderare sacramentalem absolutionem, casus omnino coincidit cum præcedeiti et importat peccatorum saltem in communi confessionem, cui accidit per verba vel per manus, aut alia signa fieri. Quare eidem hujus, ac præcedentis casu* debet esse resolutio, et communiter adhibetur. Sed contingens est infirmum tundere pectus, aliaque doloris peccatorum edere signa sistendo in eis, nulluraque manifestando ordinem ad confessionem, vel absolutionis desiderium. Et in hoc vertitur difficultatis cardo, an scilicet hoc ipso quod sacerdos ea signa videat possit prudenter præsumere, quod moribundus illa dirigat ad consequendum sacramentalem absolutionem, quamvis nequeat illa expresse petere : e consequenter utrum talis confessarius eo dictamine directus possit aut debeat moribundum absolvere. Negant a fortiori Auctores pro prima sententia' num. 227 relati, quibus addendi sunt Suarez, N. Thomas a Jesu, Bonacina, et alii pauci apud Dianam Thom. 3, part. tract. 3, résolut. 2, et moventur primo : nam de moribundo ita se habente, et gerente vulgo dicitur, et non inepte, quod confiteri jam non valet : si ergo con-

seen.i-
dam.
I*2.
Tert
Quad.
Se « en-
liaiflir-
malin
etcom-
muais.
D.
Aoxüsl

fiteri non potest, nulla erit confessio, et absolutio illi correspondons. Secundo : quia,cum parles pœnitentiæ ut sacramenti sint tres, nempe contritio, confessio, et satisfactio, oportet ad dolorem hujus sacramenti concurrere confessionem ut a contritione distinctam: sed tundere pectus, et similia non sunt aliud, quam signa doloris : ergo prædicta signa non sufficiunt, ut moribundus præsumatur confiteri, aut petere confessionem. Tertio, quoniam ex opposito fieret, quod licet moribundus in eo articulo legitime confessus, et absolutus fuerit, et post amissam loquelam edat illa signa, possit rursus sacramentaliter absolvi, et iterum atque iterum, ubi eadem signa ostenderit : quod apparet absurdum, et contra praxim. Quarto, quia frequentissimum est infirmum in illa hora prorumpere in illa signa, quæ vel in personis justissimis contritionem internam demonstrant, quamvis infirmus nullius mortalis conscius fit.nec confessione egeat, nec absolutionem sacramentalem exposcat; ergo talia signa sunt insufficientia, ut sacerdos præsumat infirmum per ea confiteri aut petere absolutionem : atque ideo imprudenter ageret illam impertiendo : et consequenter non potest, nec debet moribundum ita se gerentem absolvere.

231. Verum sententia contraria, cui subscribimus, est communis,eamque tuentur omnes relati pro secunda n. 227, si paucos proxime relatos excipiamus. Et probatur auctoritate D. Augustini in lib. de adulterinis conjugiiis cap. 28,tom. 6.ubi hæc habet : « Ego non solum alios cate-
« chumenos,verum etiam ipsos, qui viven-
« tium conjugiiis copulati, retinent adulte-
« rina consortia, cum salvos corpore in
« his permanentes non admittamus ad
« Baptismum : tamen si desperati » (hoc est sine spe vitæ, aut salutis corporalis)
« et intra se prenitentes jacuerint, » (quod solet manifestari per doloris signa, de quibus agimus) « nec pro se respondere
a potuerint, baptizandos puto,ut etiam hoc peccatum » (adulterini consortii) « cum
« ceteris lavacro regenerationis abluatur.
a Quis enim novit utrum fortassis adul-
a terinae carnis illecebra usque ad baptismum statuerant detineri ? » Quam doctrinam extendit ad moribundum, qui in simili articulo positus confiteri verbo

non potest, sed tamen edit doloris signa : sic enim concludit in fine capitis : «Quæ
« autem baptismatis, eadem reconciliatio-
« nis > (id est sacramenti pœnitentiæ)
n est causa, si forte pœnitentem finienda
e vitæ periculum præoccuparit. Nec ipsos
« enim ex hac vita sine arrha suæ pacis
« exire velle debet mater Ecclesia. » Ergo in sententia Sancti Doctoris, sicut catechumenis peccatoribus, si moribundi darent pœnitentiæ signa ministrandum erat sacramentum Baptismi, ita etiam baptizatis, si eadem signa doloris ostendant, ministrandum est sacramentum pœnitentiæ : par enim est in utrisque ratio assignata a Sancto Doctore, nempe Ecclesiam nolle eos illo privare beneficio, quod potest eis prodesse ad aeternam salutem, si forte de peccatis doleant per solam attritionem. Unde Cano, licet nobis contrarius, fatetur loco citato, § *Quod si quis*, Augustinum in dicto casu collaturum fortassis absolutionem. Alia aliunde testimonia, quæ huic resolutioni suffragantur,congruentius pro alia expendemus num. 234. Sed praesens suadetur ratione desumpta ex testimoniis D. Augustini : quoniam signa doloris, quæ infirmi edunt in mortis articulo, praesumi debent dirigi ad claves Ecclesiæ, etsacramentalem absolutionem ; siquidem in eo articulo sunt optimum animae remedium, et in huncfinem a Christianis communiter ostenduntur, et adjiciuntur : quod satis est, ut sacerdos prudenter procedat absolvendo. Si autem in dubium incidat circa praedictam ordinationem,etsignificationem hic, et nunc ex parte pœnitentis, id ad summum obligabit, ut non absolvat moribundum absolute, sed sub conditione, si adsit materia sufficiens : ad idque tenebitur, ne proximus privetur illo beneficio sibi forte tunc necessario ad aeternam salutem. Et confirmatur a fortiori : nam ubi dubitatur an signa a moribundo edita
01
proveniant ex dolore, an vero ex gravitate morbi, et angustiis mortis, adhuc potest absolutio impendi sub conditione, ut docent Henriquez, Layman, Reginaldus,B-”i
Filliucius. Zambranus, Joannes, Sancius, et eis relatis Leander disp. 5, quæst. 42, |j_*
quibus, et idem sequens addit N.Franciscus|>«&
num 146, Dicastillum. N. Gabrielem, etoia
Franciscum Bonæsp̄pi. Ergo multo magis
j ad id obligabitur, ubi non est dubium de
signis

; a?!

signis doloris erga peccata ; sed an ea signa, quæ constat esse hujus doloris, ordinentur ad suscipiendum sacramentum pœnitentiæ. Quo dubio stante peccaret contra charitatem sacerdos denegans absolutionem sub conditione, a qua forte pendet moribundi salvatio, et in qua ita præstanda nulla occurrit inordinatio.

232. Unde constat differentia (pro diluendis alias contrariæ sententiæ motivis, etiam observanda) inter casum præsentem, et præcedentem : nam in præcedenti, ubi moribundus verbis expressis petit absolvi, et confitetur saltem in communi peccata accusando se peccatorem, nullum prudens dubium occurrit circa valorem sacramenti : et ideo sacerdos potest, et debet absolvere moribundum absolute, sive non adhibita conditione, ut num. 229, statuimus. Et idem asserendum est ubi moribundus loqui non potest, edit tamen doloris signa certo manifestantia se velle confiteri, sed verbis non posse : nam ut num. 230 hic casus coincidit cum præcedenti, habetque eandem resolutionem. Ceterum in casu præsentis fit suppositio, quod de signis doloris a moribundo editis non constat certo, an signa sint explicantia dolorem de peccatis, et petitionem, ac desiderium absolutionis. Quo dubio existente non debet sacerdos procedere absolute in absolvendo moribundum illis utentem. Quia tamen satis commune in Christianis est illa edere ex peccatorum dolore, et absolutionis desiderio, et ita illa pie interpretari solemus ; nequit confessarius negare simpliciter absolutionem : sed magis illa signa ut materiam dubiam debet accipere : et consequenter pro succurrendo animæ æternæ salutis discrimini, in quo moribundus positus est, potest, et debet prudenter se gerendo illum absolvere sub explicita, aut tacita conditione, si possum, vel adest materia sufficiens. Et ita se gerens nullam infert sacramento irreverentiam, cum certum sit materiam esse dubiam, et aliunde satisfacit charitati erga proximum, cujus æterna salus potest ab illa absolutione pendere.

Juxta quam doctrinam arduum non est
•S'II'occurrere contrariæ sententiæ motivis.
liei*Nam ad primum respondetur, ea vulgari
locutione solum significari quod moribun-
dus nequit jam confiteri ex modo, quo

communiter fit confessio nempe verbis, et recensendo singula peccata. Sed dubium non est moribundos id impotentes facere posse nutibus petere confessionem, et confiteri, ac consequi sacramentalem absolutionem simpliciter, præsertim si interrogentur a confessario, et signis respondeant, ut experientia liquet. Ad secundum ne-
Secnfldo
gatur minor : quia illa signa non sunt præcise signa, aut effectus doloris de peccatis ; sed etiam eorum confessio, et accusatio : unde ab hac parte non deficiunt sacramenti partes pro ejus valore requisitæ. Ad tertium concedimus sequelam, quæ
Terti0
sane intellecta nullum continet absurdum : sicut enim positis prioribus signis doloris, et desiderii absolutionis, potest sacerdos impendere absolutionem sub conditione ; sic potest absolutionem sub conditione repetere, si ea signa ex parte moribundi repetantur. Sed prudenter in hoc procedendum est, ne toties concedatur absolutio, quoties signa repetantur : id enim exposcit gravitas materiæ, et reverentia erga sacramentum, ut vel in confessionibus per verba liquet. At si moribundus persisteret in eo, et notabile spatium, v. g. quatuor horarum e priori absolutione percurrisset, nullum inconveniens videtur, quod repetitis illis doloris signis, iterum absolveretur, sicut ubi adesset confessio vocalis ejusdem materiæ posset contingere, et frequenter in personis spiritualibus contingit. Quartum, Quartana
solum evincit, quod a nobis concessum, et præmissum fuit, nempe ob rationem huic motivo insertam non debere sacerdotem absolvere absolute pœnitentem. sed sub conditione, quod adsit materia sufficiens : sic enim vitantur inconvenientia, quæ possent occurrere. Et quamvis ea signa ob ambiguitatem, quam de se habent, non sufficiant ut sacerdos certo judicet illis significari dolorem peccatorum, et petitionem absolutionis, sufficiunt tamen, ut valeat, ac debeat prudenter dubitare, et absolutionem sub conditione conferre.

233. Tertium, et non minus difficile dubium circa confessionem moribundorum n^Sw.
occurrit, ubi aliquis moribundus in absentia confessarii petit illum, ut confiteatur, vel dat signa pœnitentiæ, sed ubi confessarius accedit, et id ex testimonio aliorum cognoscit, reperit moribundum sensibus destitutura, et qui nulla coram eo verba,

aut signa pænitentiae proferat. Poterit ne, aut debebit illum absolvere ? Negant Auctores pro prima sententia num. 227 relati. Ad quos ex relatis pro secunda accedunt Petrus de Ledesma, c. 21, conci. 2, dub. 4, in fine dicens rem esse certissimam, et Nugnus qu. 9, art. 2, dub. I, ad l difficultatem, § Serf *quid*. Idem docuit Curiel in manuscripto de Pcenitentia. Præcipuum horum fundamentum est, quod Clemens VIII anno 1602, die 20 Junii condemnaverit sententiam eorum, qui docebant confessionem faciam absenti sacerdoti esse validam, sed in casu proposito illa talis qualis confessio moribundi fieret sacerdoti absenti; siquidem coram eo nihil per verba, aut signa infirmus confiteretur: ergo sacerdos non posset illum absolute, vel conditionate absolvere, ac condemnatam doctrinam ad praxim reducere. Decretum illud Clementis integrum dedimus in priori parte disp. 3, num. 24. ex quo sufficit aliqua verba referre : » Hanc propositionem, scilicet licere per litteras, seu « internuntium confessario absenti peccata sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere, ad minus uti falsam, temerariam, damnavit, et prohibuit : præcepitque ne ista propositio publicis, privatisque lectionibus, « congressibusque doceatur ; neve unquam tam(Iuam aliquo casu probabilis defendatur. Nec satisfacit, quod respondet Suar, disp. 25. sect. 4, nempe mentem Pontificis fuisse damnare tolam illam propositionem copulatim. non vero singulas ejus partes divisive sumptas : quasi sensus illius decreti sit reprobare sententiam asserentium confessionem. et absolutionem simul in absentia factas valere, et aliquando licere; minime vero sententiam ejus, qui diceret validam esse confessionem pœnilentis absenti factam, dummodo absolutio conferretur a sacerdote præsentem. Et hoc secundum contingeret in casu proposito moribundi : nam licet confiteretur sacerdoti absenti, hic tamen nisi coram illo positus eum non absolveret. Hæc inquam responsio minime satisfacit, sed omissis aliis impugnationibus (de quibus alias, evertitur efficaciter ex alio Ecclesiae decreto, quod relata, aut delata præmissa Suarii interpretatione ad Paulum Quintum editum fuit die 5 Julii anni 1605, in hac

forma : « Proposita causa patris Francisci « Suarez Jesuitæ, et consideratis his, qui a airipsit torn. 4, in 3 part. S. Thomæ « sect. 4, disp. 21, interpretando decreta t mi felicitis recordationis Clementis Papa a VIII, die 20 Junii 1602, quo damnavit hanc propositionem, videlicet licere per « litteras, et ut supra : el etiam mature discussis his, quæ idem P. Suarez adduxit in defensionem suæ interpretationis; a auditis votis Illustrissimorum Dominorum Cardinalium, Sanctissimus decrevit » dictam interpretationem non subsistere, « et ideo amovendam esse ab ejus libris « juxta decreta alias facta felicitis recordationis Clementis Papæ Vlil, de quibus « in actis Sancti Officii. » Et eodem anno, die 20 Julii prodiit sequens edictum : « Ex « libro P. Suarez Jesuitæ tom. 4 ad 3, « part. disp. 21, sect. 1, num. 12. Amoveantur infra scripta verba, videlicet. » Neque ex hic resolutione, etc. usque in absentia confessoris. « Idem P. Suarez a corrigat suum librum, et antequam evulgat ostendat huic congregationi. » El aliud 18 Augusti promulgatum his verbis: « Sanctissimus decrevit ex torn. 4, P. Suarez Jesuitæ in 3 part. S. Thom. disp. « 21, sectionem quartam, cui titulus est, » utrum de necessitate confessionis sit. ut pœnitens sacerdoti præsentem immediate, et per se ipsum revelet peccata sua, « lotam a esse amovendam, nec aliam ejus loco a subrogandam. » Quare prædicta via nequit eludi decretum Clementis VIII. nec dirui fundamentum pro relata opinione propositum.

234. Nihilominus subscribendum censemus contrariæ, ut veriori, et plane his temporibus communi, quam docuit D. Thom. opusc. 65, § de Extrema-Untione, ubi hæc habet omnino conformia verbis D. Augustini relatis n. 231. « Si infirmus, Afri » « qui petiit Uctionem, amisit notitiam, « vel loquelam antequam sacerdos veniret » ad eum, ungat eum sacerdos, quia in tali casu debet etiam baptizari, et a peccatis « absolvi. » Idemque docent tam discipuli, quam extranei, ut supervacaneum sit eos recensere : et videri possunt innumeri apud Dianam 3 part, tract. 3, résolut. 4, Dicastium, tillum disp. 9, n. 773. et Leandrum disp. 5, quæst. 43; ex nostris ita sentiunt Thomæ a Jesu in tribunali conscientiae cap.

11,1 10, Gabriel a S. Vincenlio disp. 7, quæst. 2, Antonius a Spiritu Sancto disp. 10, sed, 3, et Franciscus a Jesu Maria cap. 8, punct. 4. num. 147. Quæ sententia urgenter probatur ab auctoritate : nam in Rituali Romano edito anno 1615, jussu Pauli V, sub titulo : *De sacramento yccni- ; il. Imli*, hæc habentur : « Si inter confilendum, vel etiam antequam incipiat confileri, vox, et loquela ægri deficiat, nutibus, et signis conetur sacerdos, quoad fieri poterit, peccata poenitentis cognoscere. Quibus utcumque vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium sive perse, sive per alios ostenderit, absolvendus est. » In quibus ultimis verbis aperte continetur sensus, de quo agimus, et præcipitur absolutio. Quod Rituale magnæ est auctoritatis ob approbationem Pauli V, in bulla illi præfixa. Et Lugo supra relatus observat, quod aliqui apud Congregationem Minorum Cardinalium Inquisitionis Generalis instarunt pro correctione dicti Ritualis eo quod adversaretur, ut ipsi putabant, decreto Clementis VIII supra relato ; nihilominus decretum fuit quod Rituale, ut editum fuerat observaretur. Et hinc, uti id obiter dicamus salis edocemur nullam contrarietatem inter decretum Clementis, et nostram, el communem resolutionem esse.

El plane novum, aut insolens non erat in Ecclesia, quod in Rituali circa prædictum casum disponitur, sed jam olim invaluerat. Nam ex Cone. Arausicano cap. 12, (el refertur in Can. Qui recedunt 26, quæst. 6.) dicitur : « Subito obmutescens, prout statutum est, baptizari, aut pœnitentiam accipere potest, si voluntatis præleritæ testimonium aliorum verbis « habet, aut præsentem suo nutu. » Et in Concilio Carthaginensi 4, c. 76 (et referlar in Can. *Is qui*, vel ut alii habent Can. Si « piis 26, qu. 6,) dicitur : « Isqui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent testimonium. quæcumque audierunt, et accipiat pœnitentiam : et si continuo creditur moriturus, reconcilietur per manus impositionem, et infundatur Eucharistia ori ejus. » EIS. Leo Magnus epist. 91 ad Theodorum Episcopum Forojuliensem statuit :

« Si aliqui ægritudine ita fuerint aggravati, « ut quod paulo ante poscebant, sub præsentia sacerdotis significare non valeant ; a testimonia eis fidelium circumstantium » prodesse debent, ut simul, et pænitentiae, « et reconciliationis beneficium consequantur. » In quibus omnibus repræsentatur casus proprius præsentis difficultatis, et decernitur, quod pœnitentia sive Erasinni absolutio non negetur. Nec vim horum ocfu[r]i testimoniorum declinabit, qui dicat in eis non fieri sermonem de absolutione sacramentali a peccatis : sed de remissione pœnæ publicæ peccatoribus ad statum pœnilentium admissis, vel admittendis juxta Canones injecta. Nam licet hoc secundum non negemus, negari tamen non debet illud primam : quia relata testimonia utramque absolutionem complectantur, et satis aperte de sacramentali agunt, ut liquet ex verbis Concilii Carthaginensis : « Si continuo creditur moriturus, infundatur ori ejus Eucharistia ; » pro hujus namque religiosa susceptione magis requiritur sacramentalis a peccatis absolutio, quam remissio publicæ pænitentiae : et Eucharistia non solebat, nec debet peccatoribus conferri non præmisso pœnitentiae sacramento. Evidentior adhuc est sententia S. Leonis pro administratione hujus sacramenti in prædicto casu : nam ante verba relata dixit : » Misericordiam Dei « ita lapsibus subvenisse humanis, et diet vina suæ bonitatis præsidia erga baptizatos ita ordinasse, ut indulgentia Dei « nisi supplicationibus sacerdotum nequeat » obtineri. » Cujus sententiæ sincerus, et legitimus sensus est peccata mortalia post Baptismum non remitti a Deonisi concurrentibus sacerdotibus, qui ab eis absolvant. El sic intellexit Angelicus Doctor supra n. Th. quæst. 84, art. 3, ad secundum dicens : « Verbum Leonis est intelligendum, quantum ad deprecationem, quæ præmittitur « absolutioni ; non autem remanet, quin « sacerdotes absolvant. » Intellexit etiam Tdrrecremata in cap. multiplex de pœnitentiae dist. 1, et magis convincitur hanc fuisse S. Pontificis mentem expendendo integram ejus sententiam, prout refertur in c. l Is, *qui* diet. 26, qu. 6, his verbis : « Tali necessitati ita auxiliandum est, crenau « ut nec actio illis pænitentiae. nec conversionis gratia denegetur, si eam etiam

« amisso vocis officio praejudicium integri
« sensus quærere comprobentur Quod si
« aliqua vi aegritudinis ita fuerint aggra-
« vati. ut quod paulo ante poscebant, sub præ-
« sentia sacerdotis significare non valeant,
« testimonia eis fidelium circumstantium
■ prodesse debent, ut simul et pœnitentiæ,
■ et reconciliationis beneficium consequan-
« tur. » Ubi antecedentia, et consequentia
satis demonstrant sermonem esse de utra-
que pœnitentia publica, et sacramentali.

seeimd. 235. Ex quibus omnibus desumitur effi-
nno. cax prò hac communi sententia motivum :
nam quid in administratiione hujus sacra-
menti, sive et in aliis fieri possit, aut de-
beat. dependet ex sola voluntate, et insti-
tutione Christi, quæ non aptiori via nobis
innotescit, quam per doctrinam, et usum
Ecclesiæ Calholicæ: sed secundum hujus
usum, et doctrinam potest, et debet in casu
proposito moribundus absolvi ; ergo ita
asserendum est. Mi nor patet ex dictis : nam
sic ordinatur in conciliis relatis, et in
Epistola S. Leonis Papæ; et in Rituali
Romano ; et ita communiter practicatur
per parochos,* el alios sacerdotes obe-
dientes eidem Rituali.

confir- Confirmatur primo : nam si quid huic
tut, i. resolutioni obstaret, maxime decretum
Clementis VIII reprobantis sententiam
asserentem posse sacramentalem confes-
sionem fieri absenti sacerdoti, et prohi-
bentis® ne illa unquam aliquo casu, ut pro-
« babilis defendatur. » Quod tamen fieret,
si sacerdos superveniens, cui absenti relata
est moribundi confessio, illum absolveret;
sed id non obstat : ergo ita asserendum
est. Probatur minor : tum, quia post illud
Clementis decretum Paulus V approbavit
Rituale Romanum, in quo ordinatur sacer-
dotem supervenientem absolvere mori-
bundum, « si desiderium confitendi per se,
« vel per alios ostenderit, » ut supra ex-
pendimus : signum ergo est nullam inter
hanc doctrinam, praximque, et decretum
Clementis esse oppositionem : ne dicamus
duos illos Pontifices docuisse, et præce-
pisse contraria. Tum etiam, quia iste Cle-
mens declaravit mentem suam non fuisse
hunc moribundi casum comprehendere,
ut constat ex testimonio Illustrissimi Petri
Lombardi Archiepiscopi Armacani, Hiber-
niæ primatis, dato 6 Junii anni 1624, in
quo post alia inquit : « Sunt dus quæstio-

nes. Quarum una proponebatur, **ulrum**^
« liceat per litteras, seu internuntium ck
« confessario absenti sacramentaliter con-
« fiteri. Altera quæritur, an quando aliquis
« in absentia confessarii declaravit aliquo
« signo exteriori se velle sacramentaliter
« confiteri, si superveniens confessarius
a eum inveniret ita constitutum, ut non
« tantum non valeat peccati illius confessio-
« nem facere, sed neque illius suæ volunta-
tis signum aliquod in præsentia illius
a exhiberi ; possit nihilominus ex notitia
a per testimonium illorum accepta designo
« ante adventum suum exhibito eum sa-
« cramentali ter absolvere ; quæ cum ita se
« habeant, Clemens VIII decreto suo me-
« rito damnavit, ac prohibuit, quod in
priori quaestione proponebatur, scilicet
per litteras. seu internuntium confessario
absenti liceat sacramentaliter confiteri,
hoc nimirum sensu, ut sic facta confessio
sit sacramentalis, eaque damnatio, et pro-
hibitio conformis est doctrinæ Tridentini,
« in qua traditur, quod Christus Dominus
« eos, qui se post Baptismum crimine ali-
« quo contaminaverint, ante Tribunal sa-
« cramenti pœnitentiæ tanquam reos sisti
« voluit. Sed quoad posteriorem quæstio-
« nem cum non tantum sit certissimum
Clementem Pontificem non intendisse
a damnare, seu prohibere, quod quispiam
« per lileras. seu internuntium confessori
suo absenti diceret se velle ei confiteri,
« ideoque eum accersat, ut præsentem confi-
« teatur : sed etiam mihi semper fuerit
« persuasum, quod incidente casu, qui in
« quaestione ista exprimitur, confessarius
» superveniens possit, et debeat sacramen-
« taliter absolvere juxta antiquos canones,
« et nominatim juxta doctrinam S. Leonis
« Papæ in citata sua decretali, in qua quod
« agat de sacramentali absolutione, etiam
« intellexit S. Thom. 3 part. qu. 84, art.
« 3, ad 2. Hoc ipsum privatim commu-
« nicavi Clementi Pontifici, idque post-
« quam in Ofiicio Sanctæ Inquisitionis im-
« probata esset interpretatio sui decreti a
« Theologo quodam facta tanquam non
« esset in eo damnata, ac prohibita utra-
« que divisim pars propositæ quaestionis.
« Ac respondit mihi sua sanctitas non fuisse
« sibi propositum damnare, seu prohibere,
« quod absolutio sacramentalis impendatur
« incidenti casu expresso in posteriori alia

quaestione

« quæstione. etc. » Ex qua relatione. el clare
aliunde facti notorietate inlolliget prudens
lector Theophilum Reynaudum in libello
de confessione epistolari (et recoctam hanc
crambem offert Bartolus in vita Suarii lib.
3, cap. 7, § Hæc fuit tola doclrina) ludere,
et fucum facere, dum contendit celebrem
illam controversian de confessione per
epistolam, aut internuntium positam in eo
fuisse utrum absolvi sacramentaliter mori-
bundus possit, in absentia confessarii
signa doloris, et desiderii confessionis ex-
hibuit. Nam ut hoc evidentis falsitatis con-
vincatur, sufficit præter insinuata, quod
Gonel loco supra citato Theophilo reposuit.
Istud, inquit, est probabilissimum, et de-
cretis Pontificum omnino consonum. Illud
voro omni probabilitate caret, ut Clemens
VIII in suo decreto declaravit, meriloque
Suarium, et alios id asserentes damnavit.
Sunt itaque contrariæ res prorsus dis-
tincte, ut ex Armacano immediate vidi-
mus.

Confirmatur : nam si talis moribundi
confessio in proposito casu esset invalida;
id proveniret vel ex eo, quod non mani-
festantur peccata in particulari, vel quia
non fieret per ipsum moribundum, sed per
testimonium aliorum; sed nihil horum
obest ejus valori : ergo est valida : atque
adeo confessor in tali casu potest, et debet
impendere absolutionem. Minor quoad
primam partem constat ex dictis num. 227,
ubi ostendimus moribundis, et aliis aliter
impeditis, sufficere, quod sua peccata in
communi manifestent, et quod excusentur
a materiali eorum in particulari integri-
tate pro confessione servanda. Secunda
etiam minoris pars suadetur : nam con-
fessio facta per testimonium aliorum æqui-
valel confessioni factæ per interpretem :
sicut enim interpres refert confessario pœ-
nitentis peccata, et statum, sic etiam testis
manifestat eidem peccata saltem in com-
muni, desiderium confitendi, et statum
moribundi; sed confessionis valori non
obstat quod fiat per interpretem : ergo pari-
ter non obstat, quod fiat per aliorum testi-
monium.

236. Ad motivum autem contrariæ opi-
VAT mionis (rejecta responsione inter arguen-
rtr tem data. ut prorsus falsa, et improbabilis)
negamus minorem : quia confessio mori-
bundi in easu proposito fit formaliter,

intensive, et terminative confessario præ-
senti : non enim intendit moribundus con-
fiteri sua peccata confessario absenti, sed
sisti ante ejus tribunal, ut ab ipso judice-
tur, ei absolvatur. Ad inserlam autem mi-
noris probationem dicendum est, quod
quamvis, ubi supervenerit sacerdos, mori-
bundus nihil per verba tunc dicta, nec
per signa tunc facta confiteatur : nihilo-
minus tunc terminative, et formaliter con-
fitetur juxta intentionem, quam a prin-
cipio habuit, et sensibiliter testibus de ipsa
tunc deponentibus, manifestavit. Nec enim
illa intentio, et manifestatio cum ceteris,
qui a principio concurrerunt functæ sunt
ultimo officio suo, sed tunc moraliter .per-
severant, eoque funguntur, repræsentantur-
que præsentem sacerdoti mediante testium
depositione. Eo vel maxime quod moribun-
dus statim ac suum dolorem, et deside-
rium sacramentalis confessionis manifesta-
vit, sensibus privatus fuerit, nullumque
fundamentum dederit, aut reliquerit, ut
præsumatur primam eam voluntatem mu-
tasse, unde perseverat actu moraliter in ea
juxta prudentum æstimationem. Et oppo-
situm absque fundamento præsumeretur,
et non absque gravi moribundi injuria.
Unde liquet summa distantia inter hunc
casum, et adhibitam pro eo resolutionem,
et illorum doctrinam, qui dicebant posse
exerceri confessionem sacramentalem, et
absolutionem sacramentalem inter absen-
tes utentes pro hoc fine litteris, aut inter-
nuntio. Sicut enim in tota hac propositione
copulative sumpta excluditur præsentia
pœnitentis ad confessarium, sic etiam in
qualibet earum divisim accepta : atque
ideo significabant ejus doctrinæ Auctores,
et ultimi Expositores posse pœnitentem
confiteri sacramentaliter confessario ab-
senti, ut absenti, sive exclusa intentione
sistendi se ante tribunal sacerdotis pro tali
confessione: licet non possit absolvi ab
absente, quæ est alia pars, et quia admissa
putabant eludi Clementis decretum, quod
merito reprobatum est : nam hoc judicium
sacramentale, et ex sua natura secretum
exposcit præsentiam pœnitentis ad confes-
sarium, non solum ratione sententiæ, sive
absolutionis; sed etiam ratione accusatio-
nis, sive confessionis sacramentalis. Id vero
non attingit, nec oppugnat nostram resolu-
tionem, quippe plane fatemur sacramentu-

lem confessionem non posse fieri sacerdoti absenti, sed debere coram illo exerceri, ut plene exercetur, quando sacerdos vocatus, aut desideratus pro moribundo reperit eum sine sensu; sed a testibus habet testimonium, quod signa dederit sui doloris, et confessarium petierit : nam inchoata confessio moraliter continuata tunc consummatur, et proprium coram confessario, quod intendebatur, munus exercet. Verum quidem est modum hunc confitendi non esse illum, qui regulariter, et per se loquendo pro confessione sacramentali requiritur; sed tamen est, qui per accidens, et absolute sufficit in isto tam irregulari casu, qui circa moribundum occurrit, sicut enim per se loquendo pro sacramentali confessione requiritur integritas materialis, sive manifestatio omnium peccatorum in specie, et individuo : et tamen per accidens sufficit integritas formalis, et manifestatio peccatorum in communi, maxime pro confessione moribundi. Et similiter per se loquendo requiritur, quod pœnitens per verba vocalia explicet sua peccata : sed per accidens, et occurrente necessitate sufficit, quod illa explicet per nutus, aut per scripturam, aut per interpretem, aut quovis alio modo. Ad hunc itaque modum pro sacramentali confessione necessarium essentialiter est, quod fiat in præsentia sacerdotis; sed in hujus præsentia modo occurrit sua latitudo omnino attendenda. Nam per se loquendo ea debet esse physica, manifestante pœnitente immediate sua peccata coram confessario, ut regulariter fit : sed in casu, qui proponitur, moribundi sufficit per accidens quod præsentia sit moralis, et moraliter continuata confessio per testimonium depositionem. Porro id sufficere, et rem ita se habere liquet de facto, et nobis constat ex doctrina, et praxi Ecclesiæ, ut supra expendimus.

237. Adhuc tamen circa hoc occurrunt, vel ut appendiculæ aliquæ difficultates, quas superare oportet. Nam dubitari valet, an sufficiat in prædicto casu, quod licet testantes non viderint in moribundo signa doloris, et petitionem absolutionis, id tamen audierint ab his, qui prædicla viderunt. Et ratio dubitandi sumitur ex Concilio Carthaginensi supra relato dicente : « Dent testimonium, qui eum audierunt : » Quæ exposcere videntur immediatam de-

ponentium auditionem, aut visionem. Similiter dubitari potest, an sufficiat testimonium unius, vel requiratur plurium. Et dubitandi motivum est, quod Concilium Arausicanum relatum ait : « Si voluntatis » præteritæ testimonium aliorum habet, » ubi plures testes desiderantur. Et similiter Carthaginense v Dent testimonia : » et S. I. eo, « Testimonia eis fidelium, » et Rituale Romanum, e Si confitendi desiderium, sive « per alios ostenderint. » In quibus omnibus non unus tantum testis, sed nulli recensentur, ex quibus habeatur depositio in favorem moribundi.

Ad primum quæstiunculam respondetur non requiri, quod viderint, vel audierint immediate moribundum ; sed sufficere audivisse a fide dignis, quod deponunt. Sic colligitur ex Rituali Romano dicente : « Si » confitendi desiderium per se, vel per « alios ostenderit, absolvendus est. » It autem id ostendat per alios, sufficit si per alios immediate. *vel mediale manifestet suum desiderium : quoquo enim modo illud fiat, manifestatio per alios absolute verificatur. Et eodem modo accipitur illud objectum ex Concilio Carthaginensi : « Dent » testimonium qui eum audierunt : » intelligitur enim tam immediate, quam mediate. Sicut etiam dicitur, quod Deus loquitur per Prophetas, et per filium ; quin necessarium pro hac absoluta loquutione sit nos audire, vel audivisse Prophetas, et filium immediate. Et in ipsa confessione sacramentali (ut ad rem omnino propriam proximius accedamus) contingere potest quod confessarius non audiat immediate pœnitentem. nec immediate interpretem, cui pœnitens loquitur ; sed mediate, sive mediante alio secundo interprete. quem prior alloquatur, ut si pœnitens dicat interpreti, qui grece sciat, sed non latine, et is latine sciens dicat sacerdoti latino. Ubi sacerdos non audit immediate pœnitentem, nec audit immediate interpretem a pœnitente excipientem ; sed audit alium interpretem, aut testem mediatum, idque sufficit pro ejus confessionis valore. Ad secundam respondetur sufficere unum testem : quia ubi non agitur de præiudicio alterius, creditur uni testi, præsertim in re, quam versamus non exigente juridicam probationem. Ex qua etiam radice provenit in præsentia materia, non requiri tes-

tem

tem omni exceptione majorem, qualis juxta leges requiritur in foro judiciali externo; sed sufficit ille, cui prudenter, et probabiliter possimus credere. Opposita vero testimonia loquuntur in plurali propter id, quod frequenter accidit : solent enim moribundo plures assistere. Sed sensus illorum non est copulativus, sed distributives pro multis, aut uno : sicut in Evangelio dicitur latrones contra Christum blasphemasse, cum unus tantum id fecerit, ut communiter declarant Expositores. Quas resolutiones amplectuntur communiter Doctores num. 234, et nominatim Lugo, Dicastillo, Zambrana, Reginaldus, Diana, Antonius a Spiritu Sancto, Leander, et alii, quibus relatis subscribit N. Franciscussupran. 150, Delgadillo cap. 13, dub. 15, η. 39, Emmanuel a Concept, disp. 6, — 4, n. 778, et alii.

238- Majus negotium facessere posset quaestiuncula, si ita appellanda est: contingit namque teMes, de quibus hactenus, abesse a moribundo, quando confessarius vocatus, et superveniens illi adest ; ut si unus testis, qui vidit moribundum dolere de peccatis, et petere absolutionem, adeat ad infirmum, sed alio tendat, aut si sacerdos ibi, infirmus, et vocet, et si illi quicquid signa in moribundo viderunt, hoc officio fungens non redeat cum sacerdoti, illa manifestent sacerdoti, non in praesentia infirmi, sed in alio cubiculo diverso. ; Poterit ne sacerdos illum absolvere ? Trepidaverunt hic aliqui nostrae sententias patroni, quin et negarunt id fieri posse, quos refert, et sequitur Diana tract, de absolutione moribundi résolut. 7, § *Igitur* *Si* *tx supra*. Et eorum fundamentum est, quod confessio sacramentalis fieri debeat in praesentia sacerdotis, ut ex supra dictis constat : id autem in casu, quem versamus, nulla ratione verificari valet, nisi moribundus simul cum testibus deponentibus ejus dolorem, atque desiderium absolutionis in praesentia sacerdotis absoluturi : ergo ubi praedicti testes absunt, nequit talis moribundus absolvi. Probatur minor ; quia moribundus non aliter confitetur, quam per praecitos testes, quippe per se ipsum immediate confiteri non valet, siquidem supponitur loquela, et sensibus destitutus ; ergo nisi testes ibi alsint, verificari non valet, quod sacramentalis moribundi

confessio fiat in praesentia sacerdotis-

Sententia tamen contraria est satis communis, et probabilis, illique subscribimus p^xinae' cum Bonacina retractante sententiam in[^]°, ultima impressione disp. 5, quæst. 5, sect. Franc 2, punct 2, § 4, Lugone disp. 17, num. 85, E. nⁿran. Dicastillo dis. 9, num. 807, N. Francise, cap. 8, punct. 4, num. 149, in fine, Delga-Mo^ore. dillo cap. 13, dub. 16, Emmanuel loco citato num. 779 (quamvis vehementer fallatur asserendo eam confessionem nullo modo posse dici factam in praesentia sacerdotis, ne recedat ab asserentibus confessionem sacramentalem fieri posse absenti sacerdoti), Filliucius, Zambranus, Moure, et alii apud illos referentem, et sequentem Leandrum disp. 5, quæst. 45. Probatur[^] } primo ab auctoritate : quæ licet videatur negativa, re tamen non est : nam testimonia supra num. 234 relata, in quibus ordinatur, quod sacerdos possit absolvere moribundum sensibus destitutum, qui apud testes suum de peccatis dolorem et absolutionis desiderium ostenderat, nihil aliud ex testium parte requirunt, quam quod id absolute deponant : minime vero, quod sint praesentes moribundo, et sacerdoti, quando id deponunt, vel sacerdos absolvit. Rituale ait: « Si confitendi desiderium, Klluale « sive per se, sive per alios ostenderit, « absolvendus est. » Concilium Arausica-Conc. num : « Voluntatis praeteritæ testimonium « aliorum verbis habeat. » Carthaginense ; Carthâg. « dent testimonium, qui eum audierunt, « et accipiat p^cenitentiam. » In quibus manifeste solam testium depositionem exigit, non vero praesentiam eorum coram infirmo, ut deponant. Solus S. Leo videtur Leo^o oppositum significasse, dicens : a Testi- et inonium eis fidelium circumstantium « prodesse debeat » At id non significavit : sed *circumstantium* dixit vel de praeterito, quia circumstabant quando moribundus significavit se dolere de peccatis, et desiderare sacramentalem absolutionem : vel *circumstantium* dixit, quia regulariter testes assistunt infirmo cum advenit sacerdos, et inquit de ejus dispositione : sed non exposcit quod eorum relatio coram moribundo fiat. Atque ideo S. Pontifex non aliud docet, quam relata Concilia, et Rituale. Secundo probatur ratione diruente Kalio² oppositum fundamentum : quia ista deponentium testificatio non ad aliud requiri-

tur. quam ut confessarius sensibilibiter cognoscat confessionem moribundi, sive ut iste confiteatur sacerdoti præsenti, ut constat ex supradictis, præsertim num. 230. Sed ad hoc sufficit quod testes id absolute manifestent confessario. et minime requiritur, aut conducit, quod ea illorum manifestatio fiat in praesentia moribundi : ergo hoc posterius non est necessarium. Probatur minor : tum quia per relationem testium ubicumque fiat confessarius cognoscit sensibilibiter mediate dispositionem, et confessionem infirmi, qui eam ab initio manifestavit testibus, et illam sensibus alienatus non revocavit. Tum etiam: quia licet testes tempore, quo advenit, et adest confessarius, collocarentur coram moribundo, et tuncdeponerent ; iste tamen tunc non loqueretur per eos tunc advenientes, et assistentes ; sed per eos ut a principio audierunt, et signa doloris viderunt : ad quod prorsus de materiali se habet, quod testimonium perhibeant in cubiculo, aut alio loco distante, et prorsus diverso. Unde ad oppositum fundamentum neganda est minor, ad cuius probationem constat ex dictis num. 236 moribundum in casu proposito, vel ab ipso principio explicuisse suorum peccatorum dolorem, et accusationem quantum erat ex parte ejus coram confessario praesente, licet confessarius fuerit absens per accidens respectu illius intentionis. Permansit autem moraliter ea sensibilis moribundi confessio in testibus videntibus, et audientibus ; qui eam etiam sensibilibiter deduxerunt, et transtulerunt ad confessarium : qui tandem illa moraliter conservans, pervenit ad physicam coram moribundo praesentiam, per quem semel a principio coram testibus inchoata confessio completa est, sive tunc ibi adsint testes, sive non : jam enim per eum, moribundi confessio facta fuit praesens confessario, et moraliter perseverat.

239. Quamvis autem ista se habeant, duo tamen nobis adnotare visum fuit. Primum tutius esse, quod tempore, quo juxta modum immediate explicatum completur moribundi confessio coram confessario praesente, et confertur absolutio, adsint etiam illi testes, per quos se explicuerat infirmus. Tum ; quia magis sic verificatur confessionem fieri in praesentia confessarii mediis testibus, sicut posset fieri

medio interprete. Tum etiam, quia ita cum majori proprietate exponuntur testimonia supra allegata, et præsertim S. Leonis. Tum denique: quia, ubi ita res disponitur, posse moribundum absolvi docent unanimiter omnes nostræ principalis resolutionis patroni num. 231 relati ; sed ubi testes tempore, quo sacerdos advenit, non assistunt, eorum plures dubitant, et non pauci negant absolutionem valere. Quare tutius est, quod testes tunc, quantum fieri potest, adsint. Secundum, quod adstantibus tunc testibus, potest, et debet moribundus absolvi absolute: ubi autem non sunt praesentes, solum potest, et debet absolvi sub conditione. Ratio prioris partis est, quod absolutio potest, et debet absolute conferri, ubi omne dubium circa ejus valorem potest prudenter excludi ; sed in casu proposito, et adstantibus testibus deponentibus moribundum doluisse de peccatis, et petivisse absolutionem, quodlibet dubium circa valorem sacramenti potest prudenter dispelli : ea namque, quæ pro principali resolutione adduximus, præsertim ab auctoritate, et Ecclesiæ praxi sunt adeo efficacia, ut illud procul expellant : ergo in tali casu potest, et debet absolutio absolute præstari. Ratio autem posterioris partis firmatur ab opposito : quoniam absolutio non debet concedi absolute, sed sub conditione, ubi occurrit rationabile dubium circa sacramenti valorem : sic autem contingit in proposito casu, quando testes non adsunt coram moribundo, et confessario: sunt pauci, qui id negent ; et quæ nos num. præced. perduximus, rem penitus non evincunt, licet faciant probabiliorē : ergo in tali casu oportet absolutionem conferri non absolute sed sub conditione, si possum, vel si adest materia sufficiens. Et ita consuleremus.

§ IV.

Continuatur eadem materia.

240. Quarto circa moribundorum confessionem occurrit dubium, an moribundus jam sensibus destitutus poscit absolvi, qui nulli confessus est ; non confessario immediate tempore, quo sensum habebat, quia non aderat ; nec mediate, sive mediis testibus quia etiam aberant, et nemo repe-

rilar, qui deponat, aut possit dicere moribundum confessionem petisse, aut signa dolorisdedit.Proceditque specialiter difficultas circa hominem bonae famaede votum, el frequentantem hoc sacramentum. Hujus enim bona fama. et aestimatio, consuetusque vivendi tenor aequivalere videtur depositioni testium, qui dicerent se vidisse in eo signa doloris, et desiderii confessionis : ut merito possit confessarius praesumere illum, ubi morbo, aut alio casu correptus fuit, æternæ salutis memoria habuisse interius attritionem, illamque aliquo signo externo ostendisse, quamvis nullus fuerit qui adverterit.

Vera, et communis, cui inhaeremus sententia, negat posse in his circumstantiis moribundum absolvi, aut confici sacramentum pœnitentiæ, et superfluum est sic sentientes referre, qui sunt plurimi, et eorum aliquos oppositum percallentes dabit. bimus num. 242. Probatur primo testimoniis Ritualis Romani, S. Leonis Papae, et Conciliorum Arausicani, et Carthaginensis, relatis num. 234; nam ut declarent quando sacerdos moribundo superveniens possit illum absolvere, expresse affirmant posse, si vel per se. vel per testes signa doloris, et desiderii absolutionis ostendat: ergo e converso ubi nec per se, nec per testes illa signa in moribundo ostenduntur, nequit sacerdos illum absolvere. Nec momenti erit, si dicatur cum Caramuele argumentum esse negativum, et nihil evincere : quia in eis testimoniis dicitur quidem posse sacerdotem absolvere moribundum, si ea signa exhibuerit : sed non negatur, quod illis non exhibitis, et aliis motivis occurrentibus, possit conferri absolutio. Hæc, inquam, responsio nihil valet: quia incredibile omnino est, quod occurrente gravissima omnium necessitate circa moribundi remedium per absolutionem, ut Pontifices, et Concilia illi subvenirent, eam conditionem ex parte moribundi exegerint, nempe accusationem, et petitionem absolutionis, vel per verba, vel nutus, et alia signa, vel per testes : crudeliter enim agerent non docendo, et concedendo sacramentalem absolutionem in alio casu jam proposito, et secundum alias regulas, quas deficientibus omnibus illis signis juniores comminiscuntur : privarent enim homines illis remediis ad salutem

æternam multoties necessariis, quod excogitarunt isti. Consequens autem est absurdum. et admitti non valet absque gravi Pontificum, et Conciliorum injuria. Confirmatur : quia casus exceptus firmat regulam in contrarium, ut est commune Theologorum, et Juristarum axioma, ut videri potest apud Sanchez lib. 4, in Decalogum cap. 40 ; sed in nullo Pontifice, Concilio, Sancto, aut Theologo (nisi nuperos aliquos excipiamus) omittitur pro absolutione moribundi sensibus destituti illa exceptio, si signa doloris, et desiderii absolutionis per se, vel per alios sacerdoti ostendat : ergo omnes alii casus excluduntur. Atque ideo ubi talis conditio non adest, ut in præsentī casu non adesse supponitur, minime potest moribundus absolvi.

241. Probatur secundo : quia absolutio sacramentalis nulla est, ac perinde, nec valide, nec licite conferri potest, nisi detur materia essentialiter necessaria pro sacramento pœnitentiæ juxta divinam ejus institutionem ; sed talis materia non datur in casu proposito : ergo absolutio in eo casu nulla est, et nec valide, nec licite confertur. Major est evidens juxta qualitatem materiæ : nam sacramenta non habent aliud esse, quam ex institutione Dei, qui voluit illa esse quædam composita ex materia, et forma, sive ex rebus, et verbis : quare, sicut sine forma minime subsistunt, ita nec subsistunt absque materia : atque ideo, si desit materia necessaria ex Dei institutione, nequit forma adhiberi, et nulla est licet adhibeatur. Hac de causa sacrilegium foret intendere conficere Eucharistiam, et ad id proferre verba consecrationis, ubi non esset panis, qui est materia consecranda; et similiter sacrilegium esset intendere confeire Baptismum, et pro eo fine dicere verba formæ, ubi non esset aqua, nec baptizandi ablutio. Ob idem itaque motivum nequit sacerdotalis absolutio supra pœnitentem proferri, et confici sacramentum pœnitentiæ, nisi adsit materia pro hoc sacramento ex Dei institutione essentialiter requisita. Quæ omnia certa sunt, et sine errore in fide negari non valent. Minor etiam non inferiori certitudine constat : nam Concilium Tridentinum sess. 14, cap- 3, compositionem, Trid. et hujus sacramenti partes proponens, inquit : « Docet præterea Sancta Synodus

5' -5
Conflf_ mat.

Al

0

il

■/

4

l ' Rb' *

• !¥<
'fl

{

H

cF

t

/ i

sacramenti pœnitentiæ formam, in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis ministris verbis sitam esse : Ego te absolvo, etc. Sunt autem quasi materia hujus sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempe contritio, confessio, et satisfactio. Qui quatenus in pœnitente ad integritatem sacramenti ad plenamque, et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur. hac ratione pœnitentia partes dicuntur. » Et postea Canone 9, diffinit sic : « Si quis dixerit non requiri confessionem » pœnitentis. ul sacerdos eum absolvere » possit, anathema sit. » Ergo ubi pœnitens nec immediate per se, nec mediate per alios, sive mediante aliorum testimonio confitetur, ut in casu proposito contingere supponitur, non datur materia sacramenti pœnitentiæ ex Dei institutione essentialiter requisita, supra quam cadere possit sacerdotis absolutio. Si quis autem dicat non dari in prædicto casu confessionem stricte et proprie sumptam : dari tamen confessionem large acceptam propter præsumptionem, quod moribundus doluerit de peccatis, et aliqua externa signa hujus doloris ediderit : quia nullus vult in æternum condemnari. Qui id, inquam responderit, efficaciter refelletur : tum, quia eadem facilitate posset dicere, posse quem in casu necessitatis consecrare materiam, quam cognoscat non esse panem proprie, sed improprie ob aliquam largam similitudinem ; et idem continget circa materias aliorum sacramentorum : quod tamen dicere foret plus quam error. Tum etiam, quia confessio, quæ est materia hujus sacramenti, non est alia, quam sensibilis, et personalis pœnitentis accusatio de peccatis ; hæc namque, et non alia confessio pro hujus sacramenti materia instituta est a Christo Domino, et recognoscitur in Ecclesia Catholica, ut constat ex late dictis qu. 90. art. 2, et dub. 1 hujus disputationis : ergo vanum, et absurdum est recurrere ex præsumptione ad aliam confessionem improprie sumptam. Tum denique, quia contra illam præsumptionem est, quod non obstante, quod nemo vult in æternum condemnari, multoties contingit moribundum vixisse in notorio, et habituali adulterio, aut concubinato, aut etiam in hæresi : ubi imprudens foret illa præsumptio. Contingit etiam non minus frequenter mo-

ribundum esse tam confessario. quam aliis prorsus ignotum in modo Christiane vivendi, et servandi Dei præcepta.

Confirmatur: quia sacramentum pœnitentiæ institutum a Christo per modum spiritualis judicii, et absolutio sacerdotis exposcit aliquam causæ cognitionem estque actus judicialis, atque ideo jurisdictionem exposcens ; sed absolutio judicialis nequii exerceri, ubi nulla supponitur rei accusatio : ergo sacerdos nequit sacramentaliter absolvere, quin præsupponatur aliqua accusatio ex parte pœnitentis, qui in hac causa gerit officia rei, et accusatoris, ut sæpius in superioribus explicatum est, sed confessio est accusatio ex parte pœnitentis ergo ubi nulla præcedit pœnitentis confessio. nequit sacerdos sacramentaliter absolvere. Celera constant ; et major primi syllogismi, ex quo totus discursus dependet, demonstratur ex Concilio Tridentino sess. citata, ubi ait: « Dominus noster Jesus

Christus e terris ascensurus ad coelos, sacerdotes sui vicarios reliquit tanquam præsides, et judices, ad quos omnia mortalia crimina deferantur, in quæ Christiani fideles ceciderint : qui pro potestate clavium remissionis, aut retentionis peccatorum sententiam pronuntiant. » Et deinde Can. 9 ejusdem sessionis statuit : « Si quis dixerit absolutionem sacramentalem, sed nudum ministerium pronuntiandi. et declarandi remissa esse peccata confilenti... aut dixerit non requiri confessionem pœnitentis, ut sacerdos eum absolvere possit, anathema sit. » Quod autem respondet Caramuel minorem primi syllogismi falsificari, vel in ipso iudicio externo, quippe pro vel condemnatione, vel absolutione in eo non requiritur vera accusatio, sed sufficit virtualis, et præsumptiva, ul liquet quando iudex procedit ex officio, vel ex clamorosa insinuatione, vel ex evidentia delicti ; nihil valet, excessive probat, et objectam difficultatem intactam relinquit. Nam in primis eadem responsione salvaretur, quod sicut in iudicio forensi satis ordinarie, regulariter, et per se loquendo non præmittitur vera accusatio, sed proceditur alia via ex insinuatione Caramnelis, sic etiam in hoc sacramentali iudicio posset regulariter, et per se loquendo, et extra casum extremæ necessitatis

cessilalis dari absolutio, et perfici sacramentum absque ulla vera pœnitentis accusatione, aut confessione : quod nequit catholice dici. Salvaretur etiam, quod sicut in judicio forensi alius est reus, et alius accusator, et nemo se accusare tenetur ; sic etiam contingeret in isto judicio sacramentali : quod asserere foret hæresis manifesta. Aliunde vero motivum nostrum intactum relinquitur : quia in nullo judicio potest dari sententia absolutionis, vel condemnationis, nisi præcc-dat aliqua accusatio contra reum, propria, vel interpretative, ut glossat Caramuel, et patet in exemplis, quibus utitur judicis procedentis ex officio, aut ex clamorosa insinuatione : ergo in hoc judicio sacramentali pro pœnitentis absolutione debet dari aliqua accusatio. Hæc autem non est aliud, quam ipsa peccatorum confessio apud confessarium, ut judicem : ergo, nisi hæc adsit, impossibile est hoc sacramentum habere formam iudicii, et absolutionem esse actum jurisdictionis, contra id, quod tam aperte Tridentinum docuit, et difflinivit.

ins* 242. Ex quibus a fortiori refelluntur
 ^'absurdæ, et frivolæ quorundarri evasiones,
 v^'-quibus vim præmissorum motivorum ele-
 vare, aut illudere conati sunt: Jacobus
 Bajus Lovaniensis lib. 2, de institutione
 Religionis Christianæ dixit, illis evinci
 quod etsi a nobis dicta evincant, quod
 moribundo nullum edenti pœnitentiæ si-
 gnum non liceat conferri absolutionem per
 modum iudicii, et actus jurisdictionis ;
 minime tamen excludere, quod ipsi con-
 cedatur per modum suffragii. Aliqui etiam
 apud Gonetum disp. 19, art. 4, § *In fine*
 :J' dixerunt sufficere in tali casu confessio-
 nem generalem, qualem in principio Missæ
 solent præmittere omnes fideles, et præ-
 serlim, qui Missæ inserviunt : quare hi, si
 subito sensum amittant, possunt absolvi,
 licet non alia pœnitentiæ signa ediderint.
 Maxime cum vel in ipsa Missa absolvantur
 a sacerdote. Denique Manrique Ferro,
 quem referunt Aversa qu. 10, sect. 18, et
 Marlinus a Sancio Joseph lib. 1, tract. 16,
 depœnitentia, asseruit Summum Pontifi-
 cem posse moribundum, qui nullam ma-
 nifestat pœnitentiam absolvere, quia est
 sapraomne jus positivum. Et indicat Pon-
 tificem hanc posse dare, aut delegare ex-
 tra ordinariam potestatem sacerdotibus
 SMmant. Curs. Theolog. twn.XX

ordinariis, ut in casu extrcmæ necessita-
 tis, qualem versamus, moribundos non
 manifestantes pœnitentiæ signa absolvant
 Qua suprema auctoritate, inquit ille. Cle-
 mens VIII utens, quendam ruentem ex
 fornice Templi S. Petri Romæ absolvit, ut
 . plures referunt.

Hæc, inquam, sunt multum falsa, et
 nemine impellente evertuntur. Primum^{rcjicilur.}
 quidem : nam vel loquitur de absolutione
 sacramentali, vel de absolutione mere
 deprecatoria, qualis solet conferri in
 principio Missæ, et accedentibus ad com-
 munionem ? Si eligatur hoc ultimum ;
 tollitur status dubii præsentis inquirentis
 de absolutione sacramentali, et aliunde
 facile concedimus absolutionem per mo-
 dum deprecationis posse applicari per mo-
 dum suffragii non solum moribundo, sed
 etiam mortuo, sicut et indulgentiam, ut
 patet ex pluribus Ecclesiæ orationibus pro
 defunctis. Si autem eligatur primum, res
 prorsus absurda dicitur, et doctrinæ atque
 diffinitioni- Concilii Trident, contraria:
 nam, ut liquet ex ejus testimoniis supra
 relatis, absolutio sacramentalis est vere
 actus judicialis, et exercitium jurisdictio-
 nis : atque ideo nequit dici mera deprec-
 tio, quæ per modum suffragii applicetur.
 Jam olim aliqui hunc, quem impugnamus,
 modum dicendi indicaverant, qui adeo
 displicuit D. Thomæ, ut illum rejecerit. Tho.
 acri (supra suam consuetudinem) nota in
 opusc. 22, ubi ait : « In sacramento pœni-
 « tentiæ verba scriptura non faciunt men-
 « tionem de aliqua deprecatione ; sed.ma-
 « gis verbo indicativo utitur. Non enim
 « dicit, quæcumque petieris esse solvenda
 « erunt soluta ; sed quæcumque solveris,
 « etc. Si ergo illa tantum dicuntur esse
 « soluta, quæ habens claves solverit ; qui
 « autem petit aliquid esse solvendum, non
 « solverit : miror qua temeritate aliquis
 « asserat esse solutum, quem habens cla-
 « ves non significat se solvere, sed solum
 « rogat esse solvendum. » Appellat rur-
 sum talem sententiam « temerariam, et
 « præsumptuosam, ne dicam (*addit*) *erra-
 ti* neam. » Quod diceret, et eo amplius, si
 vidisset doctrinam, et difflinitionem Con-
 cilii Tridentini : propter quam dixit Lugo
 se nescire, quomodo salva fide ille dicendi
 modus queat sustineri. Secundum etiam secunda
 refellitur, quia illa generalis assistentium^{ur.!}

DE PŒNITENTIA.

in Missa confessio, non est pars sacramenti pœnitentiæ, et solet fieri sine ullo prorsus dolore, et absque ordine ad claves ; sed est aliquod sacramentale, in quo solent peccata venialia remitti. Unde talis confessio minime sufficit, ut fiat sacramentum pœnitentiæ, et ut sacerdos valeat sacramentaliter absolvere moribundum. Et quod additur de absolutione, quam sacerdos in Missa impertitur fidelibus, rejicitur ex immediate dictis : quia talis absolutio est pura, et mera deprecatio, non autem pars sacramenti, nec actus (ut pro illo constituendo desideratur) judicialis, et exercitium potestatis clavium remittens ex opere seipso. modo potest sustineri : nam, quod sacramentum pœnitentiæ constet essentialiter partibus, et earum una sit peccatorum confessio, provenit ex institutione, et jure divinis, ut ex proposito ostendimus dubio primo. Quare Summus Pontifex nec in casu extremæ necessitatis potest per se, vel per alium pœnitentem absolvere, et sacramentum pœnitentiæ conficere, nisi adsit ex parte pœnitentis confessio : nec in tali extrema necessitate plus circa id potest, quam simplex sacerdos. Illud autem quod de Clemente VIII refertur fabula est, et censetur apud Romanos, ut recte ostendit Lugo disput. 17, n. 34, cui multum in suo testimonio ob sapientiam, et dignitatem, et diuturnam Romæ habitationem deferre oportet.

243. Contrariam nostræ, et communi resolutioni sententiam tuentur Alexander Ludovisius (postea Pontifex Gregorius XV) in memoriali confessoriorum, edito Bononiæ (cum erat ejus Archiepiscopus) c. 1, de forma sacramenti pœnitentiæ, Homobonus in examine Ecclesiæ par. 1, tract. 7, c. 18, qu. 84, Molfesius tom. 1, tract. 7, c. 5, LndûvicJaco^us ^aîus loco supra cit. Torreblanca Deigad. 1. 1-1 praclucarum, c. H,n. U, Bartol. a ûoja'l' S. Fausto 1. 4, qu. 204, Baseus, verbo *Absolutio*, in 3 editione, Martinus a S. Joseph 1. 1. tr. 16, n. 9, Tamburinus de methodo confessionis I. 2, c. 10, § I, Caramuel in Theologia fundamentalis, fundamento 66, § 6, Ludovicus a Concep. in examine veritatis, part. 1, tract. 5, qu. 1, Delgadillo cap. 53, dub. 18, Noster Antonius disp. 10, sect. 4, et pro eadem refert Moja tract. 3, disp. 6, quæst. 4, § 1, 30.

Auctores multos etiam adducit Diana t part. sect. 4 Miscel. résolut. 92 et 3 part, tract. 3, résolut. 8, drxit : « Unde ego saltem ex principio extrinseco puto hanc sententiam probabilem esse, et ita illam tenent aliqui patres Societatis Jesu, et nos-u,.. træ Religionis. » Cui Lugo disp. 17, n. 39, reponit tempore, quo scribebat nullos esse in societate id docentes. Et Dicastillo disp. 9. n. 862, profitetur nullum Societatis sic asserentem hactenus vidisse; atque immerito Dianam allegasse Salmeronem, cum in ejus scriptis nullum hujus opinionis reperiatur vestigium. Caramuel tamen referi Stephanum Bauni, et Carolum Musert, et alios Societatis, qui in Universitate Viennensi hanc opinionem docebant.

Eam autem illius Patroni probant pri-^rp mo ex D. Augustini loco, quem expendimus, n. 231, in quo plane catechumenum moribundum, licet signa pœnitentiæ non ostendat, quam forte interius habet, baptizandum esse docet : et statim eandem doctrinam extendit ad baplizatum moribundum, et non edentem pœnitentiæ signa, ut ei conferatur pœnitentiæ sacramentum : ita autem concludit : « quæ autem Baptismatis eadem reconciliationis « est causa,-etc., » sicut loco citato magis expendimus. Quemadmodum ergo catechumenus moribundus, licet nulla edat si-^l' gna, baptizandus est : sic etiam baptizatus moribundus repertus absque sensu, et nulla edens signa, absolvi debet. Secundo: quia in casu proposito contingens est (et in dubio debet præsumi) quod repentina infirmitate, et privatione sensuum arreptas recordetur suæ æternæ salutis, et concipiat efficacem saltem attritionem, et sit reple dispositus ad suscipiendum absolutionem sacramentalem: ergo in talibus circumstantiis potest hæc illi impendi. Tertio, quoniam T ille intelligitur petere ab extrinseco confessionem, qui ea extrinsece facit, quæ minime faceret, si confiteri nollet; sed hoc modo se gerit, qui profitetur vitam Christianam, et satisfacit ejus obligationibus ; quippe qui nihil horum faceret, si vellet impœnitens inori, atque condemnari : ergo qui vitam Christianam profitentur, petunt ab extrinseco confessionem, et per tot linguas id exposcunt, quot opera exercent vitæ christianæ : atque ideo in moribundis, qui christiane vixerunt adest hæc sacramenti pœnitentiæ

pœnitentiæ petitio, licol tunc nullis signis illam explicent. Quarto, nam ut moribundo sensibus privato, conferatur Extrema-Unclio, aut etiam Eucharistia, sufficit eum chrisliane vixisse, quia hæc ipsa vita est petitio sacramentorum saltem virtualis, et implicita : ergo etiam est implicita petitio sacramenti pœnitentiæ : et consequenter ab hoc capite, sive ex defectu petitionis non est deneganda absolutio moribundo, licet eam tunc explicite non exposcat. Quinto, quoniam ille absolvi debet, et si sensu destitutus,et nulla edens ad id signa, qui prius dixerat se in casu, quo sensu careat, velle absolvi ; sed omnes chrisliane viventes id dicunt; siquidem omnes actiones propriæ hujus vitæ sunt protestationes, per quas christiani profitentur, se vellefrui sanguine Christi, salvari, et ad id adhibere media necessaria, quorum unum est confessio, et sacramentalis absolutio: ergo omnes chrisliane viventes, si ad illam extremam necessitatem deveniant, debent sacramentaliter absolvi, fai Sexto, ideo catechumenus in eo extremo positus potest baptizari, quia ipse catechumeni status est virtualis Baptismi ante mortem suscipiendi petitio ; sed etiam professio vitæ christianæ est petitio virtualis sacramentalis absolutionis ante mortem suscipiendæ : ergo, qui chrisliane vixit debet tunc absolvi, quamvis non ostendat tunc alia signa suæ petitionis. (^).Septimo, nam potest quis sacramentaliter absolvi, saltem sub conditione, licet de eo dubitetur, an habeat usum rationis, et an ea, quæ confitetur, sint vera peccata : ergo pariter moribundus in casu proposito potest saltem sub conditione absolvi, quamvis incerti simus de ejus dolore, et petitione confessionis. Octavo, quia tenemur saltem ex charitate proximo in extrema necessitate existenli probabiliter succurrere, si id possumus sine gravi nostro incommodo; sed moribundus, qualem descripsimus, est in extrema circa salutem sternam necessitate : aliunde vero possumus ei probabiliter succurrere per medium probabile absolutionis sub conditione datæ;siquidem,et Auctores relati,et motiva immediate proposita faciunt satis probabilem talis medii applicationem : et alias nullum ex hoc nobis provenit incommodum, ut ex se liquet : ergo moribundus in

I casu proposito non solum potest, sed debet absolvi saltem sub conditione; et contra charitatem ageremus illud ei remedium non ministrando.

241. Hæc, et alia solent pro hac opinione opponi; verum ista sunt principaliora, sed quæ arduum non sit dissipare. Ad primum respondet Dicastil. disp. 9, n. 852 et 854 D. Augustinum multum favere prædictæ opinioni ; tamen præferendnm esse communem Ecclesiæ sensum nixum institutioni, et ossentiæ hujus sacramenti. Sed non admittimus, quod S. Doctor ulla ratione suppetias tulerit sententiæ, quæ prædicto communi sensui Ecclesiæ, et institutioni repugnet. Præsertim cum ejus mens sit satis perspicua : nam intendit, et docuit, quod sicut catechumenus moribundus destitutus sensibus potest baptizari, ita baptizatus moribundus sensibus privatus possit absolvi. Sed supponit discrimen inter utrumque sacramentum, quod pro Baptismo recipiendo sufficit intentio illud suscipiendi, quam habet omnis catechumenus eo ipso, quod catechumenus sit : tendit enim ex vi sui status ad suscipiendum Baptismum, cujus candidatus est, sed pro sacramento pœnitentiæ non solum requiritur intentio ex parte pœnitentis ipsum suscipiendi (in quo est paritas cum Baptismo, sed de eo in præsentī non disputamus) verum etiam requiritur confessio peccatorum, ut fide edocemur. Et si hæc in moribundo penitus deficiat, non asseruit D. Augustinus, nec insinuavit illum absolvendum fore; quippe quantum ad hoc requisitum, de quo est nostra controversia, nulla est similitudo inter Baptismum catechumeni moribundi, et absolutionem sacramentalem moribundi baptizati. Ad secundum concedimus ante-& cedens, et negamus consequentiam : nam ad valorem hujus sacramenti non sufficit interior attritio,sed requiritur essentialiter exterior, et sensibilis peccatorum confessio. Unde hac deficiente, ut in casu proposito supponitur deficere, nequit sacramentalis absolutio conferri : etiamsi admitteremus omnes moribundos recordari tunc suæ salutis æternæ, et habere internum de peccatis dolorem. Ad tertium neganda estTefl[(> major, quæ falsitatis vel ex eo convincitur, quod plures per totam vitam chrisliane vivunt, et tamen non semper confessionem

'4h S
113

>> .'
•fiS *

i

., i

(11

petunt, nec possunt in omni hora absolvi ; quin potius habent positivam intentionem non confitendi, nisi in determinato tempore, prout ipsis placet. Nec inserta alias minoris probatio est alicujus momenti : nam cum illo affectu, quo omnes profitentes vitam Christianam exequuntur non pauca ad eam perlinentia, compatitur esse in actuali peccato, et voluntate non confitendi, ut patet in existentibus in continuo adulterio, et concubinato, et in non restituendo, quæ debent. De quibus nulla ratione dici valet, quod vel ab intrinseco, vel ab extrinseco petant vere confessionem, et absolutionem.

Ad quartum, vel neganda est major, vel ejus suppositum : nam ratio, quare moribundis sensu destitutis Extrema-
Lencio, et Eucharistia administrentur, non est illa, quæ in majori assignatur, sed alia longe diversa assignata a D. Thom. supra q. 84, art. 1 ad 1, quod nimirum istorum sacramentorum partes non sunt actus illa recipientium ; sed in sacramento pœnitentiæ sunt ipsi actus humani elicit, nempe dolor, et contritio. Quamobrem sicut in illis duobus sacramentis, et aliis a poenitentia, et matrimonio distinctis, si deficerent res, in quibus eorum materia consistit, v. g. aqua, oleum, panis, etc., non possent ea confici, quamvis adesset illa suscipiendi intentio : sic etiam in sacramento pœnitentiæ, si non daretur ex parte pœnitentis dolor, et confessio, quæ sensibiliter aliquomodo innotescerent confessario, minime tale sacramentum confici posset : sicut nec matrimonium absque tonlrahenlium consensu per aliqua signa explicato, quidquid fuerit de pœnitentis, et contrahentis intentione, et desiderio. Unde omnia fere Adversariorum motiva paralogizant iu eo, quod solum attendunt ad intentionem suscipiendi sacramentum, quæ in pœnitente moribundo ex his, aut illis capitibus præsumi posset ; omissa attentione ad dolorem pœnitentis, et ad ejus media confessione externam manifestationem : quæ certum est esse de hujus sacramenti necessitate, et non adesse actu in cunctis, qui profitentur vitam Christianam : plurimi namque sunt existentes in statu peccati, et non curantes de confessione, et emundatione, quos repentini moriendi casus rapere solent.

Ad quintum negandaestsimiliter majoré!» quia licet ea via constaret de præhabita moribundi intentione in ordine ad suscipiendum in articulo mortis poenitentia sacramentum, quæ intentio foret insuo genere sufficiens : nihilominus postea non constaret de moribundi dolore, et confessione, quæ ultra illam intentionem pro valore sacramenti essentialiter requiruntur, et nequeunt in omnibus rationabiliter præsumi ; cum plurimi sint ad peccatum actualiter affecti, et de confessione non curent. Quin et de illius intentionis veritate (prt) casu repenlinæ mortis vehementer ambigimus : nam de eo, qui noluit confiteri, et absolvi cum potuit, quomodo interpretabimus intendere, ac velle confessionem, et absolutionem pro eo casu in quo prævidet, quod non habebit rationis usum, nec poterit confiteri ? Satis ridicula, et imprudens foret talis præsumptio, eique innixa interpretatio, ut ex se constare videtur. Ad sextum palet ex dictis : **nam** pro valore Baptismi in catehecumeno moribundo sufficit ex parte ejus intentio suscipiendi Baptismum : quam intentionem satis manifestat ipse status catechumeni, sive votum profitendi vitam Christianam, quamvis imperfectam, et mixtam nullis gravibus peccatis. Sed proialore sacramenti pœnitentiæ ultra intentionem illud suscipiendi, requiruntur essentialiter dolor de peccatis, propositum novævitæ, et peccatorum confessio. Hæc autem certum est non semper adesse in omni moribundo baptizato. Et propterea eadem certitudine asserimus non omnem baptizatum moribundum posse sacramentaliter absolvi. Ad septimum oinisso antecedenti negamus consequentiam. Et disparitas est satis clara : nam in casu antecedentis non est certum pœnitentem carere usu rationis, aut ea, quæ confitetur esse peccata ; sed de his prudenter dubitatur : in quo casu ipsa prudentia dictat, quod pœnitenti non negetur absolute absolutio, sed conferatur sub conditione. Sed in casu consequentis supponitur moribundum nulla ostendisse signa doloris, et confessionis, quæ sensibiliter mediate, aut immediate cognita fuerint a sacerdote : qui proinde cum in eo nullam reperiatur materiam proximam hujus sacramenti, vel certam, vel prudenter dubiam, nullo modo, vel absolute, vel sub conditione

conditione potest proferre, et in eum dirigere sacramentalem absolutionem. Ad octavum omittendo præmissas neganda est consequentia, quæ illegitime ex eis deducitur : nam ut possimus, et debeamus, in casu proposito moribundum absolvere, ultra conditiones assignatas requiritur, quod cognoscamus in pœnitente adesse materiam certam, vel saltem dubiam, quæ pro hoc sacramento, et sacramentali absolutione requiritur. Quæ tamen sacerdoti nullo modo occurrit, ut in hac difficultate supponitur. Quare sacerdos nequit illum absolvere absolute, vel sub conditione. Et, si id facere lentaret, minime exequeretur absque gravi incommodo proprio, utique peccandi mortaliter agendo superstitiose, et contra reverentiam debitam sacramento : et charitatem proximo debitam minime agit, qui ei inextrema necessitate laboranti applicat remedium, quod scit vanum tunc esse proficere non posse.

215. Occasione tamen hujus ultimi argumenti solet dubitari, an contraria nobis sententia possit licite practicari, et in proposito casu ad exercitium absolvendi sub conditione reduci. Et, siquidem potest ; consequens est nemini negandum, quod debeat ; nam proximo in tali extremo posito debemus succurrere per omnia media licita possibilis. Affirmant præter impugnatæ sententiæ patronos n. 242 relatos, alii non pauci, qui licet levissimam, aut vix nullam in ea opinione probabilitatem speculativam recognoscant ; sentiunt tamen posse esse practice probabilem, posseque, ac debere in casu proposito revocari ad exercitium absolvendo moribundum. Ita Diana supra relatus, Leand. disp. 5, q. 4G, affirmans se Romæ ita non semel practicasse, et pro tali opinione refert Suar. Vasq. Turrian. Lugum, et alios : sed prorsus immerito ; nam manifeste docent oppositum. N. Gabr. disp. 7, q. 2, ubi precatur lectores id sequi, si casus occurrat. N. Francis, c. 8, punct. 4 a n. 154, Emmanuel a Concep ; disp. 6, qu. 4. Cui sententiæ licet in consequentia multum favet (saltem pro aliquibus casibus) Tyrsus disp. 3G, sect. 4, n. 51. Cui sententiæ tam mordicus hæret N. Antonius supra relatus ut dixerit, vel eum moribundum debere absolvi sub conditione, qui diceret se nolle absolvi, et etiam

illum, qui in ipso adu peccandi, v. g. fornicandi sensibus destitueretur, dummodo non fuerint scandalosi, et publici peccatores ; quia in aliis christiiaae regni trifer viventibus pie præsumi debet illa verba ex phrænesi procedere, et actu peccantem vulneratum subita infirmitate resipiscere, et quærere pro salute æterna remedium. Denique N. Lezana in summa q. rejtular. torn. 3, verbo *Confessio*, n. II, prædictam opinionem non reputat omnino improbabilem.

Sed videamus quid alii sentiant. Henriq. Henrbf. l. 6, c. 10, n. 9, ait : « Si infirmus amisso opposita. » rationis judicio nullum præbet, nec paulo ante dederat peccati, et pœnitentiæ signum, nullo modo est absolvendus a peccatis : in quo quidem rudiores sacerdotes errant. » Vasq. q. 91, ar. 2, dub. 5, Vjzp. affirmat ; « Nullum esse qui contrarium dicat. » Coninch. disp. 5, n. 28, et disp. 10, n. 96, dicit : « Contrarium non esse probabile. » Laym. I. 5, tr. 6, c. 12, inquit : « Patres, et Dodores non aliter permittunt pœnitentiæ sacramentum moribundo obmutescenti ministrari, nisi ante sacramentalem absolutionem verbis, aut signis petierit. » Lugd disp. 17, tr. 2, sed. 3, affirmat < omnes pro certo hoc supponere, » et productis motivis ex Patribus, et Conciliis subdit : « Non ergo expedit in re tanti momenti sub pietatis specie sapere plus, quam omnes. » Pavires docuerunt, sed observare terminos, quos apposuerunt nobis. » Franciscus Fœlix in Tentativa Complut, tr. 4, c. 3, Fœludifficult. 10, dicit : « Contrarium esse improbabile. » Manrique Ferro 2 part. q. 152, n. 4, ait : « Opposita est improbabile. » Trullench. l. 4 praxis, c. 6, dob. Arn#sl' 7, dicit de sententia negante : « In hoc conveniunt omnes Dodores. » Arriaga disp. 36, sect. 3, de eadem sententia negante agens, inquit : « Hæc sententia ante triginta, aut quadraginta annos adeo certa erat apud omnes Theologos, et fideles, ut opposita non fuerit probabilis. » Quod magnum est argumentum ad pro-suadendum sententiæ oppositæ falsitatem : quia absurdum est Ecclesiam Dei per tot retro sæcula in materia adeo necessaria ad salutem animarum ignorasse hoc remedium, nec sufficienter providisse animarum salutem. » Addit

DE PŒNITENTIA.

ulterius sententiam affirmantem non solum olim fuisse, quod adversarii non diffitentur, sed esse etiam modo improbabilem : quia ejus Auctores non adducunt solutionem probabilem ad loca Conciliorum. quibus clare sententia communis probatur. Tyrsus disp. citata n. 41, ait ; < Ex dictis in foro, « si sistamus inter terminos, » hujus quaestionis, in qua inquiritur, an moribundus, qui nullum dedit pœnitentiæ signum possit absolvi, sententiam « affirmantem esse pœnilus improbabilem : quia « hoc ipso, quod supponatur non præcesse ullum signum doloris, supponitur « deesse pariem essentialem hujus sacramenti. » Petrus Fay in Addit, ad 3 par. qu. 9, art, 9, disp. 2, acriter pro negante, et communi sententia subjungens : « Licet « contrarium indiscrete, et ignoranter satis, ac sine ullo prorsus, vel apparente « fundamento a variis sacerdotibus practica cetur. Prado q. 3, dub. 3, § 2, n. 6, relatis patronis, et motivis relatae sententiæ affirmantis subdit : « Nihilominus relata « sententia est omnino falsa, et improbabilis speculative, et practice. » Et titulus § habet : a Est falsissima, et improbabilis. » Gonet disp. 12, ar. 4, n. 80, illa etiam relata addidit : « Verum hæc sententia « probabilitate caret. » Omittimus alia, quæ alii proferunt nonsuaviora, quia relata sufficiunt.

246. Inter has sententias haeremus propensi ad pietatem omnem erga moribundos, sed vincimur tandem veritate, quam videmus in secunda a tam multis, et adeo gravibus propugnata. Unde abstrahendo a censuris, quibus ejus patroni utuntur, eidem absolute subscribimus. In qua resolutione magis confirmamur attendendo ad diversos modos, quibus casus in hac controversia propositus potest contingere. Nam in primis fieri potest, quod ipse confessarius cognoscat evidenter moribundum nullum dedisse pœnitentiæ signum, ut si loquens cum ipso confessario repente corruit absque ullius signi ostensione. Et in tali casu nequit illum etiam sub conditione absolvere, nec se practice conformare cum opposita sententia : nam contra illius motiva, et omnem ab extrinseco probabilitatem cognoscit evidenter non dari materiam proximam hujus sacramenti : et si oppositum faceret peccaret agendo superstitiose,

et sacrilege. Et idem contingeret ubi testes, coram quibus moribundus corruit, deponerent se nullum in eo homine, cum illo accidenti arreptus fuit, observasse signum pœnitentiæ, aut desiderii absolutionis : militat enim eadem ratio ob carentiam omnis materiæ proximæ. Fieri secundo potest, quod moribundus ostenderit aliqua signa externa : et siquidem illa fuerint certa signa doloris, ut tundere pectus, aspicere devote imaginem crucifixi, osculari crucem, etc., potest, et debet absolvi juxta superius dicta a n. 230 ; si autem signa fuerint dubia, quia possunt procedere, vel ex dolore peccatorum, vel ex molestia morbi, ut suspiria edere suspirando in Cœlum, potest moribundus absolvi sub conditione ; quia adest saltem materia dubia, ut observavimus n. 232 ; vel denique talia signa sunt motus mero naturales, nihil referentes, ut se jactare ab una in altera lecti partem, vel conari ad vitandum suffocationem in flumine, et de his non magis curandum est, aesi non fuissent, in ordine ad absolutionem, ul in prima parte hujus considerationis dicebamus. Denique fieri potest, quod sacerdos nec certo per se, nec per testes cognoscat moribundum non dedisse pœnitentiæ signa, nec aliunde cognoscat illum dedisse signa certa vel dubia, sed nullum horum extremorum cognoscat, et constituatur sub dubio negativo circa modum, quem moribundas habuit non edendo doloris signa : nescit enim an illa signa ostenderit, vel non ostenderit, et pie praesumi ostendisse, quia sic communiter se gerunt Christiani, ubi sentiunt se tangi morbo mortali, rapique morte repentina.

Hic casus est, si quis alius excogitavit potest, in quo melius bonum habet affirmans opinio, illicque in tali eventu hæret Tyrsus disp. cit. n. 51, ut censeat posse in illo praticari. Illamque confirmat : nam ad valorem absolutionis, et hujus sacramenti, sicut requiritur confessio ex parte pœnitentis, sic etiam usus rationis ; sed in casu, quo confessarius dubitat dubio negativo, an pœnitens habeat usum rationis, potest illum sub conditione absolvere, ut omnes concedunt : ergo pariter potest moribundum sub conditione absolvere. quando dubitat dubio negativo an pœnitens ediderit signa pœnitentiæ, et desiderii confessionis

fossionis. Quod alio motivo universaliori suffulciunt : quia in dubiis circa necessaria ad salutem tutior pars est eligenda : et dubium non est tutiorem partem respectu moribundi in tali casu esse absolvi sub conditione juxta opinionem relatam, quæ apparet probabilis, saltem ab extrinseco ob multitudinem patronorum.

217. Persistendum tamen est in proposita resolutione, quoniam non solum quis impeditura proferendo formam absolutionis, quando cognoscit non dari materiam necessariam ex institutione divina ; sed etiam quando non cognoscit positive aliquam materiam juxta prædictam institutionem : agit enim temere proferendo absolutionem cum manifesto periculo frustrationis. Cui temeritatis periculo non occurrit, qui conditionem adhibet, sed magis addit superstitionem : quia forma nec absolute, nec conditionate proferri potest, ubi minister non cognoscit aliquam materiam supra quam cadat illa forma. Idque generale est in aliis sacramentis : nam qui non cognoscit materiam certam adesse, vel dubiam Baptismi, peccaret proferendo absolute, vel conditionate Baptismi formam : et similiter qui non cognosceret habere coram se materiam certam, vel dubiam Eucharistiae peccaret proferendo absolute, vel conditionate verba consecrationis. Et sic de aliis. Quod contingeret in proposito casu ; siquidem sacerdos non cognoscit per se, vel per alios adesse materiam proximam ad absolutionem, nempe dolorem de peccatis, accusationem certam, vel dubiam : latet enim prorsus talis accusatio. Porro recursus ad praeumptionem nihil valet : tum, quia sæpissime fallitur : tum, quia illa pertinet ad partem intellectivam, et non confert ad sensibilem confessionem, quæ vel immediate, vel mediate debet innotescere confessario, ut judicet, et absolutionem præbeat : sicut etiam contingit in materia aliorum sacramentorum, ut minister super eam absolute, vel conditionate possit formam licite proferre. Ubi enim nulla materia sensibilis occurrit, de qua saltem dubitetur, an sufficiat vel non, nequit licite adhuc sub conditione forma applicari.

Ea vero, quæ denuo pro parte contraria expenduntur, non urgent. Et motivum

Tyrsi dispellitur omittendo præmissas, et negando consequentiam ob satis manifestam rationem disparitatis : nam in casu minoris adest saltem materia sensibilis hujus sacramenti, videlicet peccatorum confessio, de qua tamen dubitatur an sit sufficiens propter dubium occurrens circa usum rationis in poenitente : quare iste est casus proprius, in quo absolutio sacramentalis possit, et debeat sub conditione conferri. Cetero in nostro casu nulla datur materia sensibilis, de qua rationabiliter dubitetur, an sit, vel non sit sufficiens : sed prudens occurrit dubium negativum, et suspensivum, an moribundus dederit, vel non materiam, sine ullo ad eam asserendam positivo, et sensibili fundamento, sed cum sola unius, et alterius partis nescientia, et absentia materiæ, de qua prudenter dubitetur. Id vero minime sufficit, ut confessor possit prudenter procedere ad absolvendum moribundum, sive conficiendum sacramentum sub conditione, ut aliorum exemplo convincitur, ubi abest omnis materia sensibilis, quæ dubio subsit.

Augmentum vero difficultatis, quod communiter alii addunt, facile evacuatur, si attendamus in administratione sacramentorum non solum ad profectum, aut necessitatem suscipientium, sed etiam, et multo magis, ut par est, ad reverentiam circa ipsa sacramenta, ut non exponantur frustrationi, aut superstitioni, sed fiant eo modo, quem præscribunt Concilia, et Patres, et ipse communis usus Ecclesiæ. Ad quæ attendentes censemus partem simpliciter tutiorem, atque certiore eligendam esse ; quod absolutio sacramentalis non conferatur, ubi nulla adest materia sensibilis, cui applicetur, ut in nostro casu contingit. Et quod dicitur de probabilitate opinionis contrariæ non premit : nam si sermo sit de probabilitate intrinseca, sive de motivis rem evincentibus juxta sacramenti naturam, et communem Conciliorum, et Theologorum doctrinam, nullam, aut fere nullam videmus. Unde talis opinio communiter non censetur signate, et speculative probabilis ; a qua tamen speculativa probabilitate fieri debet descensus ad praxim prudentem, atque securam. Si autem loquamur de probabilitate extrinseca desumpta ab Auctoribus illam docentibus, non negamus Patronos hujus nuperae opi-

nionisesse mullos, sod quibus longo inter-
vallo præstanl nostræ resolutionis defen-
sores, sive multitudinem, sive antiquita-
tem. sive auctoritatem, et doctrinam
consideremus. l'nde putamus ab aliquibus
ridicule affirmari nos debere in praxi
conformari cum illa opinione, et peccare
si moribundum non absolvamus. Quia ad
id obligamur ex charitate erga illum. Id,
inquam, videtur ridicule asseri : nam qua
ratione poterimus, et obligabimur adhae-
rere opinioni minus probabili : et non
poterimus adhaerere opinioni securiori,
probabiliori, el fere communiori dictanti
talem administrationem esse peccatum, et
exerceri non posse absque injuria sacra-
menti ? Quomodo sine aliquo dictamine
speculativo dictante valorem sacramenti,
sed oppositam magis demonstrante, appli-
cabimur prudenter ad praxim tali dictami-
ni repugnantem ?

DUBIUM VIII.

*An pœnitens debeat explicare, quod peccala,
qux confitetur fuerit, aut non aliquando
confessus ?*

Hoc, quod proponimus dubium potest
esse appendix præcedentis : pertinet enim
ad integritatem confessionis, sive mani-
festationem omnium, quae confiteri opus
sit. Movetur vero specialiter propter non
infrequenter contingentia in generali,
quam vocamus, confessione, ubi pœnitens
simul cum peccatis jam alias confessis, so-
let recensere alia, post ultimam confessio-
nem commissa, quae nunquam confessus
fuerat. Tenebitur ne hoc explicare, ut con-
fessarius id cognoscat, iliaque excipiat tan-
quam materiam necessariam ? Eademque
fere difficultas proponi valet, ubi quis con-
fitendo peccata venialia, addit pro majori
securitate de valore sacramenti (ut moest
inter personas spirituales, et timoratas)
aliquod mortale devita præterita, quod ta-
men nunquam hactenus confessus fuerat,
sed heri, aut nudius tertius patrarat. Ubi
namque ista sic disponuntur, et recitantur,
confessariicommuniter apprehendunt pec-
cata illajam confessa fuisse, et ex devo-
tione, aut timore adhiberi. Et nemo, quem
viderimus negat, quod aliquando per ac-
cidens teneatur pœnitens manifestare illa

l peccata non fuisse in alia confessione expo-
sita ; ut patet, si sit commissum a reli-
gioso, et reservatum, quod tamen in mb-
culo commissum reservatum non erat. Vel
si pœnitens, qui heri peccavit maneat cum
illo, ut confitetur, in occasione proxima
peccandi, et iterum relabendi. Sed du-
bium propositum ab his accidentalibus
praescindit, el procedit per se loquendo, at-
tendendo præcise ad hoc, quod peccatum
nunc cum aliis relatum nunquam hactenus
fuerit confessum. Et quamvis complectatur
duas propositas difficultates, nihilominus
ad vitandum confusionem, et plurium ter-
minorum redundantiam, circa propositam
primo loco specialiter versabitur. Quid au-
tem dictum fuerit circa illam, posteriori
intelligitur applicandum.

§ 1.

*Propositx difficultatis decisio aliquibus as-
sertionibus explicatur.*

248. Dicendum est primo, pœni lentem CeMt.
cum dicit se facere confessionem genera- t
lem, et inter peccata jam confessa recenset
aliqua prius non confessa, teneri ad id ex-
plicandum, sive ad manifestandum se illa
commisisse post ultimam confessionem. Ita
Perez disp. 21, sect. 8, n. 4, Gonet. disp.Pifai
10, ar. 2, n. 37, Lastra. tit. I, c. I, et sect.^.
6, n. 68, Luisius Turrian, cont. 4, dub. 7,Twr.
dicens oppositam opinionem non esse se- Una
curam in praxi, sqd magis bonis auribus
perniciosam. Idemque, non obscure signi-
ficat Aversa q. 10, sed. 2, § *Similiter*, di-
cens ab omnibus fatendam est, non esse
consulendum sic convolvere peccata nova
cum antiquis, ut confessarius leviozem
pœnitentiam injungat, vel minus pœniten-
tem reprehendat tanquam pro peccatis an-
tiquis, et alias confessis. Probatur ratione:El!
quia pœnitens tenetur ita exponere sua
peccata, ut non varietur notabiliter judi-
cium confessarii erga illa : unde commu-
niter probatur debere explicare circums-
tantias mutantes speciem, secus autem
notabiliter intra speciem aggravantes ;
quia scilicet in illis variatur notabiliter
confessarii judicium, in istis autem semper
retinetur idem simpliciter judicium circa
substantiam peccati, ut satis constat ex
dictis dub. 4 ; sed ex eo quod pœnitens di-
cens

j
i
rons se facere confessionem generalem in-
ter peccala jam confessa misceat, et referat
alia nunquam confessa, quin explicet illa
non esse confessa, variatur notabiliter judi-
cium confessarii erga peccata, et statum
coafitentis : ergo pœnitens se generaliter
confiions tenetur manifestare, quæ peccata
non fuerit hactenus confessus, sive quæ
commiserit post ultimam confessionem.
Minor liquet : nam diversissimum est judi-
cium confessarii quando cognoscit peccata
mortalia, quæ modo exponuntur, non esse
hucusque confessa, et quando existimat
illajam confessa, et remissa. Unde oritur,
quod pro non confessis reprehendat vehe-
menter pœnitentem, injungat correspon-
dentem satisfactionem, et consulat reme-
dia ad vitandum peccata. Sed pro jam
confessis, et remissis in nihilo horum im-
moratur, nec tempus consumit, sed pœni-
tentem nulla reprehensione, et levissima
satisfactione dimittit ; quin non semel lau-
dat de studiosa humilitate in reproducendo
delicta.Summa vero inter hos effectus diffe-
rentia satis declarat summam etiam esse
varietatem in confessarii judicio.

λ
249. Respondent Adversarii pœniten-
tem in tali casu confiteri omnia mortalialia,
quæ debet, et in cæleris uti jure suo non
explicando, an sint antiqua, vel nova,
dimissa, vel non dimissa : hæc enim acci-
dentaliler prorsus reputantur respectu pec-
catorum, prout cadunt sub obligatione
confessionis : et peccatum fuerit heri com-
missum, aut anno præterito est omnino
exlrinsecum illi. Unde N. Antonius infra
referendus, non renuit, nec impeditur
concedere, quod non agit contra valorem
hujus sacramenti, qui dicit se commisisse
peccatum mortale anno præterito, vel in
præterita vita, quod heri fecit. Quia men-
tiri, inquit, in confessione, quando men-
dacium non impedit explicationem peccato-
rum in specie, et numero, et circumstantiis
mutantibus speciem, non reddit irritam
confessionem. Et minus refert, quod pœni-
lens desideret non intelligi quantum ad
hoc a confessario : quia licet obscure, eoque
artificio loquatur, nihilominus peccata non
negat absolute, sed solum quoad circums-
tantiam non necessariam temporis, in quo
factum fuit, aut aliam impertinentem,
quod non semel licet, ut inquit Lugo, sicut,
si quis habuit rem cum sorore confessarii,

cujus hospes est, et velit illud peccatum ita
illi obscure confiteri, ut non suspicetur de
sorore, potest dicere se peccasse cum fæ-
mina, quam alio tempore viderat in Eccle-
sia : nemo negabit valorem hujus confes-
sionis, licet confessarius, et audiendo, et
confitendo nihil cogitet de sua sorore, sed
existimet fuisse aliam mulierem : quia
nihil horum pertinet ad substantiam sa-
cramenti.

Sed hæc sustineri non possunt, et refel- Rcfē.ii-
luntur : quoniam pœnitens debet ita con-'^U
fiteri sua peccata, ut ex modo confitendi
non impediat jus, quod confessarius habet
exercendi sua munera ex Christi institu-
tione : et opposito modo se gerens peccat,
et quidem mortaliter, ut exposcit gravitas
materiæ. Sed pœnitens procedens modo,
artificio, et subterfugiis, quæ in hac eva-
sione repræsentantur impedit jus, quod
confessarius habet exercendisua munera ex
Christi institutione : ergo pœnitens debet
ita confiteri peccata, ut in eis recensendis
non utatur modo, artificio, et subterfugiis,
quæ proposita ministrat responsio. Proba-
tur minor : nam confessarius habet ex
institutione Christi jus exercendi munera
judicis, et medici erga pœnitentem in
applicando pœnam, et remedium pro pec-
catis, ut plane constat ex Cone. Trid. s.Corci(
14, c. 15, ubi ex ipsa Christi institutione Trid'
efficaciter colligit utrumque munus in
confessario, et obligationem pœnitentis in
comparendo ante illum sicut coram me-
dico, et judice. Hæc autem munera impe-
diuntur, ubi pœnitens titulo confessionis
generalis, sive manifestandi generaliter
omnia peccata, miscet cum jam confessis
alia non confessa, et repræsentando ut
præterita, quæ sunt immediata, ac deside-
rando, quod confessarius id non percipiat.
Nam eo ipso confessarius non exercet con-
venienter munera judicis, sed remittit
reum absque objurgatione debita, putans
omnia illa peccata jam pridem confessa, et
dimissa fuisse : nec congrue, quin nullo
modo exercet munus judicis, putans nulla
esse recentia vulnera, sed antiqua jam ex-
clusa, atque sanata. Unde liquet non esse
admittendam doctrinam, et exempla, qui-
bus se munit evasio; quia solum versantur
circa aliqua Sacramento accidentalialia ; sed
quæ opponimus attingunt, penetrantqiie
ejus substantiam repugnando fini quem

habet ex Christi institutione, et contra quem si agat pœnitens, nequit non peccare.

Ct.n6r. Confirmatur, et explicatur propositum fundamentum reducendo contrariam sententiam ad ea inconvenientia, quæ ejus falsilatem, praximque periculosam demonstrant. Nam si in confessione generali licet inter peccata jam confessa inserere unum non confessum, id non declarando, pariter licebit miscere quinquaginta, aut plura satis gravia, et pertinentia ad diversas species : eadem quippe ratio juxta Adversariorum doctrinam militat in pluribus, atque in uno. Ex quo fiet ulterius confessarium non magis de illis pluribus, atque de uno curare, sed omnia curata, atque remissa supponere; ac proinde dimittet pœnitentem impunitum, et incuratum, sive absque pœnitentia, et medicina, quæ illis peccatis erat debita juxta Christi institutionem. Et quid inde fiet, quam pœnitentem fræno objurgationis, et pœnitentiarum non detentum ad eadem, ut solebat crimina currere, atque in illis repetendo idem artificium immergi? Quod magis constabit expendendo amplius, sed alia via propositum inconueniens. Nam si semel licitum est una generali confessione inter peccata jam confessa dicere aliquod non confessum id supprimendo; pariter id licebit in secundo, in tertio, et in quarto, et sic de aliis in decursu vitæ committendis, repetendo eandem, saltem apud alios confessarios, diligentiam, et artificium confitendi generaliter : præsertim cum jam de confessis possit ea, quæ voluerit, tacere. Et hac arte, cum per totam vitam repetat peccata gravia, nullam pro illis subibit confusionem, nullam objurgationem, nullam pœnam, nullam denique asperam medicinam, quales graves ejus, et repetiti lapsus exposcunt. Unde loco remedii consequetur pronitatem ad malum, et firmiorem in sua perniciæ adhæSIONem. Atque ideo nemo prudens negabit ita se gerentem longe exulare a fine, quem Christus voluit esse hujus Sacramenti, videlicet deponere veterem vitam peccamiosam per subjectionem ad confessarium, qui illam corrigat, et emendet pœna, et medicina adhibitis pœnitenti. Et hæc absurda non minus occurrunt in alio casu a limine dubii propositi recitandi in peccatis venia-

libus aliquod mortale, ut materiam sufficientem, et tanquam in anteacla vita commissum, cum revera sit materia necessaria, utpote post ultimam confessionem admissum. V.g. confitetur quis (et sit sacerdos, aut religiosus) distractiones animi, verba inutilia, suspensiones contra proximum, aliquos motus iræ, et similia, quæ sunt communiter peccata venialia, et subdat se etiam accusare de una delectatione morosa in vita præterita admissa, quam vere admiserat heri. In hoc casu confessarius communiter putat id addi de materia non necessaria, et pro majori securitate doloris in pœnitente, et valoris in Sacramento. Unde nihil de hoc additamento curat quantum ad reprehensionem, et augmentum pœnitentiæ; quippe cum existimet illud jam olim confessum fuisse. Incidat deinde ille pœnitens eadem, aut sequenti die in idem peccatum; et utatur eodem artificio in addendo, vel exponendo illud post venialia: succedet plane eadem in confessore deceptio, et omissio circa ejus reprehensionem, pœnitentiam, et remedium: continuabiturque in pœnitente idem tenor tam in peccando, quam in confitendo peccata, in quæ celabitur cum summo æternæ salutis discrimine. Hæc autem investigare, discurrere, proponere, atque tueri non aliud videtur, quam aberrare a fine hujus sacramenti, et dilatare, ut plures excipiant, portas inferni.

250. Dicendum est secundo confessarios in præsentis rerum statu posse, et debere per se loquendo, quando audiunt confessiones generales, inquirere a pœnitentibus, an omnia peccata, quæ tunc confitentur, sint jam confessa; an vero habeant aliqua non confessa, et præcipue ut declarent, quænam sint. Hanc assertionem non ceperimus expressam in Auctoribus, sed putamus ex communi omnium doctrina deduci, ut eam probando constabit. Sed prius oportet explicare aliquos terminos in ea positos. Diximus *in præsentis rerum statu*, nempe inventa, atque propugnata a junioribus illa contraria, quæ circumfertur, opinione, quod liceat inserere inter peccata confessa alia non confessa, sed post ultimam confessionem commissa. Nam prioribus temporibus, ubi hæc excogitata non fuerant, putamus non fuisse talem obligationem ob majorem, et omnino securam sinceritatem pœnitentiam

tiam in manifestando peccata, et præsensem quem afferebant suæ conscientiae, statum. Diximus etiam *per se loquendo* : quia per accidens non negamus posse satis frequenter confessarium excusari ab ea obligatione juxta conditionem personarum ad ipsum accedentium, ut generaliter confiteantur : sunt enim aliquæ probatæ adeo virtutis, et tam cognitæ sinceritatis, ac veritatis, ut præsumere possimus illas minime cognoscere, minus autem praticare artificium illum a quibusdam inventum : quas proinde molestare illis inquisitionibus non oportet; sed magis simpliciter credere, quæ referunt, et prout illa manifestant. Et de nobis coram Deo testamur fuisse per plures vitae annos in Oa (sic vocamus) ignorantia, ut tale artificium penitus nesciremus : sed decursu temporis incidentes in recentiorum libros, et opiniones similia stratagemata didicimus, et facti fuimus suspiciosi ; ut non semel de his peccatis, quæ pro valore præsenti confessionis solent dici de vita præterita, dubitaverimus, num fuerint patrata post ultimam confessionem. His observatis,

115 Probatur prima assertionis pars : nam confessarius potest inquirere a pœnitentibus, quæ sunt necessaria ad recte exercendum officium suum juxta Christi institutionem; cum habeat ad hoc jus ex ipsa institutione; sed in casu proposito, ut sacerdos recte exerceat juxta institutionem Christi suum officium , necessarium est inquirere, et scire a pœnitente, utrum omnia peccata, quæ in confessione generali recenset, sint jam alias confessa, et dimissa vel non : ergo confessarius in tali casu potest id inquirere a pœnitentibus : celera constant, et minor liquet ex dictis pro prima conclusione : quoniam ad confessarii officium recte exercendum pertinent ex Christi institutione munera judicis, et medici spiritualis : hæc autem exercere convenienter non valet, nisi ex relatis peccatis cognoscat, an aliqua sint nondum confessa, sed post ultimam confessionem commissæ : aliter enim nequit congruentem pœnitentiam, et medicinam pro non confessis injungere : et consequuntur omnia inconvenientia supra ponderata, et ab officio confessarii, si recte exerceatur, prorsus aliena : ergo ut sacerdos in casu proposito illud convenienter exerceat, ne-

cessitatem habet inquirendi, et sciendi a pœnitente, an omnia peccata, quæ exponit, sint jam confessa : unde facile suadetur secunda minoris pars, nempe confessarium debere ita inquirere : nam sine illa notitia nequit recte exercere munera sui officii juxta Christi institutionem, ut immediate ostendimus : ipse vero sicut debet suum officium recte exercere, sic et inquirere a pœnitente illa, sine quarum notitia tale munus recte exercere non valet. Sed insuper probatur eadem pars magis specialiter : nam orta, et invalescente contraria nobis opinione, quod pœnitentes possint illo artificio uti, ut dissimulent peccata esse recentia, et de novo post ultimam confessionem commissæ, et eludant in confessario certam circa hoc cogitationem ; merito suspicari, et præsumere potest, plures id praticare, et ad exercitium reducere arripiendo illam sententiam, quæ viam docet, ut se facile exonerent a subeundo confusionem manifestandi peccatum recenter commissum, et a sustinendo objurgationem confessarii, et luendi condignam pœnitentiam; quamvis ita se gerentes non levi periculo se committant, ut expendimus n. præcedenti. Nam ut ipsa veritas (suffragante omnium sacculorum experientia) docet Malth. 7 : *Lata porta, et spatiosa via est, quæ ducit ad perditionem, et multi sunt, qui intrant per eam. Quam augusta porta, et ardua via est, quæ ducit ad vitam : et quam pauci sunt, qui inveniunt eam.* Quare ad hæc attendens prudens confessarius, et ad conditionem pœnitentium, ubi similia timet, et præsertim, quod illa occultent consuetudinem peccandi, tenetur de prædictis inquirere, et non faciet satis suo muneri, nisi ita faciat.

251. Dicendum est tertio : pœnitentem in prædicto casu obligari ad respondendum directe confessario, et manifestandum, quænam ex illis confessus fuerit, et quæ admiserit post ultimam confessionem. Hanc assertionem a fortiori docent Doctores n. 147 relati, qui vel independenter ab inquisitione hanc obligationem in pœnitente constituunt. Probatur efficaciter ex dictis nam esto pœnitens non semper obligetur manifestare ex se aliqua pertinentia ad suæ conscientiae statum, ubi sine illis recenset cuncta sua peccata ; nihilominus

efficax,

DE POENITENTIA.

ubi de illis inquiritur a confessario, de illis respondere tenetur, ut de consuetudine repetendi peccata dici solet, et constat ex supra dictis n. 125. Ergo ubi confessarius pœnitentem facientem generalem confessionem interrogat, an omnia illa mortalia sint jam confessa, tenetur pœnitens directe respondere, et manifestare non confessa, sive post ultimam commissam.

Confir-
uâl

Confirmatur : nam ubi ex parte confessoris datur jus, ut circa aliqua inquirat, datur etiam ex parte pœnitentis obligatio directe respondendi, explicandique veritatem ; hæc namque duo sibi mutuo, ac necessario correspondent; sed sacerdos in casu proposito habet jus inquirendi, an omnia illa peccata sint jam confessa, vel non, ut constat ex præcedenti assertione : ergo pœnitens in tali casu habet obligationem respondendi directe, et manifestandi, quaenam hactenus ex illis peccatis confessus non fuerit.

Bejieiinr

Nec satisfacit, quod N. Antonius disp. 5, sect. 5, n. 310, respondet multa posse confessorem interrogare ad melius exercendum suum officium, ad quæ pœnitens non tenetur respondere, ut si interrogatur de circumstantiis juxta speciem aggravantibus, potest dicere : Ego hoc peccatum confiteor, an vero habuerit hanc, aut illam circumstantiam aggravantem, explicare non teneor. Sic in nostro casu, inquit ille, poterit respondere: Ego hoc peccatum confiteor, quidquid sit, an illud confessus fuerim : ad id enim non obligari scio ex multorum doctrina. Hæc, inquam, responsio non satisfacit, nec apparet ratio probabilis : nam motivum nostrum non imbibitur in eo, quod confessarius queat inquirere de omnibus, prout sibi placet, nec in eo quod pœnitens teneatur cum ea generalitate respondere : manifestum namque est, plurima esse hujusmodi, sive non necessario exponenda. Et hujusmodi sunt circumstantis intra speciem notabiliter aggravantes juxta satis communem, et certo probabilem sententiam, ut constat ex dictis dub. 4 ; sed vim facimus in eo, quod confessarius habet jus ex Christi institutione, ut recte exequatur sui officii munera, ad investigandum, quam offerat pœnitens materiam necessariam, sive hactenus clavis non subjectam, ut pro ejus meritis possit convenientem imponere pœnam, et

opportunam adhibere medicinam. Huic autem ex parte confessarii juri opus est correspondere ex parte pœnitentis obligationem respondendi, explicandique illa, ad quæ tale jus extenditur : impossibile namque est dari unum absque alio ; et sicut in materia restitutionis nequii ex parte unius dari jus, ut sibi aliquid restituatur, quin ex parte alterius detur obligatio illud restituendi. Nec videmus, qui id in universum neget.

252. Confirmatur detegendo amplius, c[^].. quam sit absurda adhibita responsio : nam cit præsens confessarius bene nescit dari sententiam docentem artificium illud, quo titulo confessionis generalis, vel abundantioris, et securioris materiæ ex vita præterito possint exponi peccata non confessa, quasi non fuissent commissam post ultimam confessionem. Cognoscit etiam, quod per idem artificium juxta oppositam sententiam possunt repeti peccata, - quin confessario innotescat ea repetitio, quæ aliud profecto non est, quam consuetudo peccandi; sed confessarius habet jus inquirendi de hac peccandi consuetudine : et pœnitens tenetur directe respondere confessario hujusmodi consuetudinem inquirenti : ergo pariter tenetur directe respondere, ubi illam confessarius interrogat de repetitione peccatorum, quod exponit, et utrum aliqua commiserit post ultimam confessionem. Consequentia patet ex præmissis. Et minor, in qua poterit esse difficultas, constat ex condemnatione contrariæ doctrinæ contentæ in hac propositione 58, ex reprobatis a SS. Innocentio XI : « Non tenemur confessorio interroganti fateri peccati alia[^] SS- » « cujus consuetudinem. » Ergo pœnitens, ubi confessarius interrogat de peccandi consuetudine tenetur respondere, et eam fateri, si illam habet ; et per consequens ad manifestandum ea, ex quibus dijudicari possit, an sit in consuetudinem peccandi, uti plane colligi valet ex repetitis peccatis post ultimam confessionem. Et sic jam pridem docebat vera, et communis sententia apud Dianam part.], tr. 7, résolut. 15 ; nam licet plures doceant pœnitentem non obligari per se ad manifestandum illam consuetudinem, ut et nos statuimus supra n. 125, nihilominus iidem docebant teneri ad ejus manifestationem, si interrogaretur a confessario, ut constat in

Suar.

DISP. VIII, DUB.VIH.

Suar.Vasq. etSanch. a Diana relatis. Solus sS^Joan. Sanctius, cum quo senlire videtur relatus Antonius, ausus fuit docere contrarium : sed merito ejus in hac parte doctrinam proscripsit Ecclesia, sicut et aliam ejusdem Sanctii disp. 9, n 19 propositionis, prioris plane appendicem inter condemnatas GO, nempe : « F'œnilenti habenti consuetudinem peccandi contra legem • Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, et si emenda-
«tionisspes nulla appareat, nec est dene-
tganda, nec differenda absolutio, dum-
t mode ore proferat se dolere, et proponere
«emendationem. » Unde magis elucet, atque vincitur jus, quod confessarius ex Christi institutione, et juxta Sacramenti naturam habet ad inquirendum ex pœni- lente, num habeat consuetudinem peccati, etcetera, quæ pro consequendo hanc noti- tiam referri valent, uti est, an ea peccata, quæ recensentur commissa fuerint post alias, et præserlim ultimam confessionem. Hac vero prudenti cautela munitus, utens- queconfessarius vitabit, ne opposita opinio reducatur ad praxim, quam (quidquid fuerit de probabilitate speculativa) cense- mus perniciosam animabus, et communi fidelium profectui, qui forsan pressi ti- more serotino, palam manifestabunt ins- tante morte, quæ nunc velo illius artificii involvunt ad vitandam pusillanimiter tem- poralem confusionem.

Refertur sententia contraria.

253. Oppositam nobis sententiam præ- ^■serlini quantum ad primam assertionem tuentur Bonacina disp.5, qu.5, sect. 2, § 2, ■A difficultate 4, Homobonus volum. 2, part. ^2,resp. 13?, Diana 8 part, tract. 4, reso- ht, 62,et 4 part, tract. 3, résolut. 65, Lugo disp. 16, n.49, Dicastillo disp. 9, n. 146, Y Leander disp. 5, qu. 23, Delgadillo disp. l*,dub. 41, N. Antonius ubi supra, et alii, qoam probant primo communi omnibus argumento : nam pœnitens satisfacit pro- priaa in confitendo obligationi, manifes- tando omnia sua peccata in specie, et nu- mero, et circumstantiis, quæ speciem mutant ; sed liaec omnia manifestari pos- sunt, quin explicet, an omnia, aut aliqua peccata fuerint prius confessa, vel non

confessa : ergo satisfacit suæ obligationi manifestando in confessione generali om- nia peccata, licet aliqua non fuerint prius confessa, nec id ab illo explicetur. Cetera constant. Et minor suadetur : nam idem omnino est peccatum, sive prius fuerit confessum, sive non : et circumstantia præcedentis, aut non præcedentis confes- sionis minime variat peccata in numero, aut specie ; cum non se teneat ex parte illorum, sed magis ex parte pœnitentis. Aliunde vero quamvis huic non liceat dicere omnia illa peccata jam confessura fuisse ; licet tamen obscure loqui non explicando aliqua esse hactenus inconfessa, et desiderare quantum ad hoc non intelli- gi a confessario : quia his omnibus non obstantibus cuncta sua peccata recenset.

Respondetur distinguendo majorera, Respoa- quæ concedenda est ad hunc sensum, quod argu- pœnitens suæ obligationi in confitendo sa- Dienlt- tisfacit confitendo omnia peccata, si obli- gatio solum referatur ad materiam, sive peccata in confessione explicanda : hanc enim fatemur in solis peccatis consLstere : sed negari debet, si referatur ad modum confitendi, ct ad omnia requisita absolute. Et deinde omissa minori negamus absolute consequentiam. Nam, sicut certum est pœnitentem obligari non solum ad mani- festandum omnia peccata, sed etiam ad manifestandam illa cum certo modo, nempe cum dolore, et proposito emenda- tionis : et sicut, qui est in occasione pro- xima peccandi, debet exponere non solum peccata jam commissa, sed etiam pericu- lum, in quo est, alia committendi : et quemadmodum, qui peccavit faciendo plura juramenta falsa ex prava consuetu- dine ita jurandi, tenetur non solum jura- menta falsa, quæ fecit, sed eliam consue- tudinem illa faciendi, quam usu emendet, propalare : aliter enim in his, et similibus casibus non manifestat pœnitens statum suum, sicut debet, ut posset sacerdos exer- cere officium, vel negando, vel concedendo absolutionem,illumque corripiendo, et pu- niendo, et medendo, sicut oportet : ita in casu præsentis difficultatis dicendum est. Et ratio jam supra assignata est, quod pœ- nitens non satisfacitsuæ obligationi,nisi ex modo confitendi ita subjiciat peccata clavi- bus, et judicio confessarii, ut hic possit de eis formare competens judicium in ordine

f > q 1

V

i 'i;
f†

4 \$

.,* ».

ad finem hujus sacramenti, punitionem videlicet, medicinam, et remedium pœnitentis. Nihil autem horum congruenter fieri valet ex modo confitendi, quem ista opinio defert electioni pœnitentis, nempe faciendi confessionem generalem, et inter plurima peccata jam confessa inserere unum, aut aliqua ex non confessis, ut supra satis explicatum fuit.

Argnm. 254. Arguitur secundo (et potest esse replica contra præcedentem doctrinam) nam, si non esset licitum confiteri peccata non confessa, nisi explicando illa non esse hactenus confessa; taliter non liceret confiteri peccata confessa, nisi explicando illa jam esse confessa: consequens est falsum: ergo et antecedens. Sequela ostenditur: nam ideo non liceret confiteri peccata non confessa nisi manifestando non esse confessa, quia ex tali modo illa confitendi variaretur notabiliter judicium confessarii: ut in fundamento primæ assertionis expendimus; sed non minor variatio sequitur in judicio ejusdem sacerdotis ex eo, quod aliquis confiteatur peccata jam confessa non explicando illa jam esse confessa: sicut enim confessarius in priori casu existimat peccata non confessa, sic in secundo putat peccata jam confessa non esse adhuc confessa. (Ex qua variatione eadem, si quæ inconvenientia occurrunt, consequuntur inconvenientia). Unde Lugo disp. cit. n. 47, soarcz' censel easdem esse in utroque casu rationes. Et quia Sanchez lib. 1 Decalog. c. 10, n. 71, et Suarez disp. 21, concedunt licitum esse confiteri peccata confessa non manifestando esse jam confessa, ideo illos refert pro sua opinione, quod liceat in confessione generali introducere peccata non confessa absque explicatione, quod hactenus confessa non sint. Falsitas vero consequentis facile constat: quia non est qui illam praxim reprehendat: quia illa nullum conferre potest medium ad majorem pœnitentis humilitatem, et confusionem.

Solvitur Respondetur negando sequelam. Ad ment. cujus probationem dicendum est; in utroque casu variari notabiliter judicium confessarii; sed inter primum, et secundum illud intéressé discrimen, quod in primo datur variatio formalis, hoc est, cum præjudicio notabili notitiæ per se requisite in confessario, ut suum officium recte ministret, et cum his effectibus, in quos istud

sacramentum ordinatur ex institutione Christi: sed in secundo casu variatio est pure materialis, id est, cum præjudicio illius notitiæ, quam confessarius debet habere, ut convenienter exequatur munera propria. Ratio autem disparitatis est, quod in primo casu, cum sacerdos apprehendat peccata non confessa, quod prius fuerint jam dimissa, non reprehendit, nec instruit, nec punit pœnitentem, ut debet ex officio, sed illum ut innocentem facile remittit: quod tam officio, quam sacramenti effectibus, et fini satis oppositum est. Ceterum in secundo res e contra se habet: nam confessarius existimat illa peccata hactenus confessa non fuisse, cum vere confessa, et dimissasint. Unde excitatur ad satisfaciendum suo muneri reprehendendo pœnitentem. illicque injungendo condignam pro peccatis, quæ ipse apprehendit, satisfactionem. In quo nullum momenti inconveniens occurrit: nam pœnitens ubi recognoscit confessarium ex sua relatione, aut modo confitendi ad hæc moveri, potest se gerere uno ex duobus modis. Primo admonendo confessorium, quod ea peccata jam confessus fuerit, lueritque sibi impositam pœnam: et statim cessabit initiata a confessario pro suo munere diligentia. Secundo, si taceat, sustineatque patienter sui objurationem, et admittat novam sibi pro illis peccatis pœnitentiam gravem injungi. In quo nihil vituperabile operatur, sed permissa illa materiali confessarii deceptione, opus profecto agit insignis virtutis. Unde non recte Lugo pro sua opinione allegavit Suarez, et Sanchez, quod hoc posterius docuerint: distat enim teto cœlo secundus casus a primo.

255. Sed insistes (et sit tertium argumentum) nam ex nostra assertionem, el proposito in ejus favorem discursu sequitur illum peccare mortaliter, qui dicit confessario se velle facere generalem totius vitæ confessionem, si cum advertentia omittat aliqua peccata ex jam antecederent rite confessis. Id autem absurdissimum apparet, cum omittat materiam non necessariam, quam contiteri minime tenetur. Sequela vero suadet: quia ita se gerens deciperet graviter confessarium, supprimendo graviora, et magis foeda peccata: atque confessarius putaret illum caste, et pie vixisse, cum res aliter omnino se haberet, tacitis turpioribus culpis.

Respondetur

¶ Respondetur absurdum non fore, si
v. concederetur sequela : quam ob insertam
^probatorem docent Victor, in summa,
ii 153, et Martinusdo Ledes, in 2,p. *quxsli*,
v*. q. 8, ar. 2, dub. 15,et eorum resolutio nui-
lum continet absurdum, sed aptissima est
ad procul pellendum tam perniciosas si-
mulationes, quæ raro fiunt absque sua
vana gloria. Sed absolute hæremus com-
muniori sententiae. Quam cum Henriquez
Salas, Diana, et multis Salmanticensibus
sequitur Lugo dis. cit. n. 57, et negamus
sequelam : nam licet confessarius in præ-
dicto casu patiaturs aliquam deceptionem,
melius sentiens de pœnitente, quam mere-
tur; nihilominus ipse pœnitens confessa-
riumnon decipit in materia iudicii sacra-
mentalis : nam intendit sola ea peccata,
quæ confitetur, esse talis iudicii materiam :
non autem illa, quæ tacere, et confiteri
non obligatur : quia præsупponuntur alias
legitime confessa. Nec obstat illum præmi-
sissese velle generalem totius vitæ confes-
sionem facere : nam hinc solum evincitur
illummentitum fuisse,aut mentiri,minime
vero, quod illud mendacium sit circa mate-
riam sacramenti, sed circa aliud extrin-
secnm, et ab ea diversum : sicut alias
contingeret, si pœnitens independenter a
confessione generali diceret confessario se
in anteacla vita fuisse continentem, aut
devotum. Et quamvis hæc dicere possit
continere hypocrisim, quæ grave pecca-
tam sil ; tamen fieri etiam potest, quod
solum sit veniale, ubi non aliud interve-
nit, quam solum aliqua vana gloria. Quare
nec ex genere dicendum est peccare mor-
taliter, qui in confessione generali tacet
aliqua peccata, quæ ex industria vult : et
multo minus si illa supprimat ex tædio,
vel ex alio molivo : nam sicut confitendo
generaliter facit opus supererogationis
simpliciter sibi liberum, sic illud exequi
valet cum majori, aut minori peccatorum
explicatione. Simile quid contingit, ubi
quis apud unum confessarium confitetur
mortalia, quæ habet, deinde ad confessa-
rumordinarium confitetur sola venialia,
retinens apud confessarium antiquam exis-
timationem, non absque aliqua deceptione
confessarii. Et quamvis id minime com-
mendamus, tamen generaliter mortalis
peccati non condemnamus : quia talis de-
ceptio non est circa materiam necessariam

sacramenti, quæ supponitur in alio di-
missa, ut supra num. 216 statuimus.
25Ô. Et quia præmissa argumenta attin-
gunt aliam non absimilem difficultatem,
quæ nec moras, nec prolixam disceptatio-
nem exposcit, congruum duximus illam
in calce hujus dubii adjicere. Est autem,
utrum mentiri in confessione sit peccatum
mortale? Potest autem mendacium dictum
in confessione contingere dupliciciter : vi-
delicet, vel negando, quod factum, vel
dicendo, quod non est factum. Deinde po-
test tale mendacium contingere circa tria
genera rerum. Primo circa res, quæ nullo
modo pertinent ad materiam confessionis,
sed concernunt historias longe diversas.
Secundo circa materiam non necessariam
confessionis, ut sunt peccata venialia, et
mortalia jam confessa. Tertio circa mate-
riam necessariam, nempe mortalia nun-
quam confessa.
Loquendo igitur de rebus primi generis,
communis sententia est non esse pecca-
tum mortale, quod pœnitens mentiatur in
illis : quoniam tale mendacium pure con-
comitanter se habet ad sacramentum, cura
non versetur circa materiam illius, nec
gravem proinde illi inferat injuriam. Sed
est veniale gravius, quam si extra sacra-
mentum diceretur : quia præter suam ma-
litiã importat aliquam inordinationem
contra reverentiam, quæ sacramento debe-
tur.
Si autem loquamur de rebus secundi ge-
neris, quæ videlicet non sunt materia ne-
cessaria hujus sacramenti, non est pecca-
tum mortale negare factum : quia simile
mendacium non est graviter injuriosum
sacramento, quippe supra materiam non
necessariam cadens minime excludit veram
materiam, et formam, et dispositionem ad
fructum : et quod confessarius decipiatur,
non refert, cum sit in materia non neces-
saria : atque ideo nullum est caput, unde
consurgat gravis malitia in eo mendacio.
Quin contingens est, quod in negatione ta-
lis facti nulla, vel levis malitia interve-
niat ; quippe nec ullum mendacium : nam
cum confessarius non habeat jus inter-
rogandi, nisi de necessariis, et in hoc
sensu interrogat,si sciscitatur circa aliquod
factum, quod jam confessum fuit, potest
pœnitens illud negare absque mendacio,
nempe factum, quod debeat exponere in

Sôtr».
Natam
Vasq
Logo,
bicJsL

ordine ad confessionem. Si autem pœnitens non interrogatus, sed sponte factum neget, plane mentitur : quia verba non admittunt alium sensum, el nulla rationabilis causa occurrit ita fingendi. Quare peccat venialiter, et gravius, quam si mentiretur extra sacramentum, sicut proxime diximus cum mentitur in confessione circa res extraneas non pertinentes ad materiam confessionis. Major difficultas est, ubi mendacium est affirmativum de peccato veniali, quod pœnitens non commisit, et plane si illud confiteretur tanquam unicam, et totale sacramenti materiam; profecto peccaret mortaliter gravissimo peccato sacrilegii ; quia impediret valorem sacramenti, quod absque vera materia minime subsistit. Sed ubi illud veniale non dicitur, ut materia totalis, sed solum ut partialis, quia pœnitens illud cum aliis vere factis, et de quibus dolet, fingit, et adjungit : multorum sententia est tale mendacium semper esse mortale. Pro qua refert Suarez disp. 22, sect. 10, n. 6, D. Bonaventura, Richardum, Paludanum, Cajetanum, Martinum de Ledesma, ei Armillam, quorum fundamentum est, quod supponere formæ sacramenti materiam falsam, sive totalem, sive partialem sit ex genere suo grave peccatum. Ut patet in eo, qui inter plures hostias consecrandas, et vere triticeas miscet aliquam hordeaceam. Sed nos jam supra disp. præced. n. 111, statuimus oppositum, el modo asserimus talem fictionem, sive mendacium in casu proposito non esse per se loquendo, hoc est, secluso scandalo, aut contemptu peccatum mortale. Pro qua resolutione ibi adduximus Sotum, Navarum, Vasq. Canistrum, Lugum, Dicastillum, et alios, et modo addimus Sylvestrum, Angelum, et Petrum de Soto, quos refert, et sequitur Suarez ubi proxime n. 7, et probatur : nam in eo, quod pœnitens inter alia venialia, de quibus dolet, dicat aliquod veniale, de quo non dolet, non est peccatum mortale, ut cum communi fere omnium sententia statuimus disp. cit. n. 133; ergo pariter non peccat mortaliter in eo, quod inter peccata venialia, quæ fecit, confiteatur aliquod unum, quod non fecit. Consequentia videtur manifesta : quia pro materia proxima sacramenti, et valore illius non solum requiritur peccatum vere facium ; sed etiam peccatum, de quo pœni-

« tens doleat : ergo, si per se loquendo non committitur grave peccatum in casu antecedentis ; pariter non committitur in casu consequentis. Ratio vero itruiroque illa est, quod licet talis modus agendi sil ex genere sacrilegium, tamen cadit supra materiam attentis omnibus levem : quare non contrahit malitiam gravem. Ille namque vel doloris, vel veritatis defectus est in materia non necessaria, et minime excludit materiam sufficientem : quia eo non obstante, potuit pœnitens confiteri alia venialia, quin et mortalia, quo? vere fecit, et de quibus doleat. Rursus prædictus defectus non contradicit veritati formæ, sive absolutionis, cum dentur alia peccata, quibus applicatur. Denique licet confessarius patiatur aliquam deceptionem, illa tamen est in re levi, et pro sacramento non necessaria. Motivum autem opposite opinionis desumptum ab exemplo aliorum sacramentorum, et præsertim Eucharistiæ, jam diluimus disp. præced. n. 137, quin opus hic habeamus addendi.

257. Denique si sermo fiat de rebus ad tertium, et ultimum genus perlinentibus, nempe de peccatis mortalibus non confessis, quæ sunt materia necessaria hujus sacramenti ; nemo, quem viderimus, negat mendacium tam negativum, quam affirmativum circa hæc in confessione commissum esse peccatum mortale. Et primum liquet: nam cum quis negat se fecisse peccatum mortale, quod fecit (ubi non occurrit sufficiens causa illud non confitendi juxta dicta dubio præced. et si occurreret, jam redderet illam materiam non necessariam contra id, quod supponitur). Destrueret, et excluderet confessionis integritatem, ad quam jure divino tenemur. Secundum etiam constat : tum, quia pœnitens ita se gerens peccat, ut negari non potest; sed materia peccati mortalis non confessi est gravis, ut ex ipsis vocibus liquet : ergo confiteri peccatum mortale illud fingendo est peccatum grave. Quod explicatur a contrario sensu : ideo namque confiteri inter alia venialia aliquod veniale non commissum, est peccatum leve, quia materia supra quam cadit illud mendacium, est levis, ut constat ex n. præced. ergo vice versa ubi in confessione fingitur peccatum grave, debet hujusmodi culpa esse gravis. Tum etiam, quia eo mendacio decipitur confessarius notabiliter

notabiliter, in pertinente ad substantiam sacramentalis iudicii ; in omni autem iudicio mendacium in substantiam causae, ex quo decipitur iudex, est peccatum grave, utpote impediens in r¬abili debitam iustitiam, ut constat etiam in foro externo, et docent communiter Jurislæ. Tum denique nam ex opposito fieret tolli gravem obligationem, quam pœnilentēs habent examinandi conscientiam ad confitendum certum, quantum fieri potest, numerum peccatorum mortalium, quæ fecerunt : quippe possunt pro suo arbitrio illud augereabsque culpa gravi : consequens autem non est admittendum, utpote excludens necessitatem obligationis examinis, quæ minime negari potest. Recolantur supra dicta locis citatis, et præsertim n. 141, ubi ostendimus non esse peccatum mortale, quod quis inter peccata venialia, de quibus dolet, confiteatur aliquod, de quo non doleat ; esse autem mortale, quod quis inter mortalia, de quibus pœnilet, confiteatur aliquod, de quo non poeniteat : nam similis ratio probat non esse mortale inter venialia vere commissa recensere aliquod non commissum; sed esse mortale, quod inter mortalia vere facta, fingatur, et inseratur aliquod mortale non factum. Videantur Sylvester, verbo *Mendacium*, n. 3, Solus lib. 5. de justitia, quæst. 6, art. 1, et quæst. 10, ar. 2, Suarez ubi supra η. 11, et alii communiter. Qui tamen etiam communiter observant, hæc procedere per se loquendo, et juxta merita materiæ, seclusa scilicet ignorantia, et bona fide : bis namque occurrentibus potest pœnitens in eo non peccare, et confessionem non facere invalidam. Qua ratione excusantur multi rustici, et simplices credentes non malefacere in obijciendo sibi, aut contra seDumerum peccatorum. Sed tamen oportet, quod a coafessariis de veritate instruantur, et certa quantum fieri potest, dicant.

DUBIUM IX.

Utrum *confessio facta ex fine venialiter malo sit invalida* ?

Difficultatem hanc non pro meritis versabimus, sed delibabimus saltem, ne rem hoc loco examinari consuetam minus recte, praetermittere videamur. Illam

Sftlmanl. Curs. Theolog. lorn. XX.

namque, ut res exposcebat, late discussimus, tract. 17, de fide dub. 2 per totum, et præcipue, § 5, ad quem locum lectorem ab isto remittimus, ne alibi dicta repeta-
mus. Duo autem hæc observare oportet ; primum omnes convenire in eo, quod si confessio fieret ex fine mortaliter peccaminoso fieret invalida ; ut si quis confiteretur, ut notabilem quantitatem a confessario arriperet : nam eo ipso confessio esset peccatum mortale impediens remissionem peccatorum, idque pœnitens actu cognosceret : cum quibus minime cohæret confessionem esse validam. Et propterea titulus merito inquit de confessione « facta ex » fine venialiter malo. » Secundum est, quod omnes eadem concordia asserere, quod finis venialiter malus non praejudicat valori confessionis. quando consequenter se habet ad illam, in quo casu non tam comparatur ut finis, quam sicut objectum, et materiam circa quam, ut cum aliquis captat vanam gloriam, aut jactantiam : quia hic superveniens effectus non est causa confessionis, nec ullam ad eam derivat malitiam. Et ex opposito nullus daretur actus adeo bonus, qui non posset fieri malus : quippe nullus est, ad quem non posset alias subsequi aliqua inordinata satisfactio, vel vana gloria. Et eisdem fere motivis non impediri sacramenti valorem ex fine venialiter malo, si pure concomitanter se habeat ad confessionem : ut cum quis in eodem instanti, aut tempore, in quo facit confessionem ex fine honesto, sibi correspondente, habeat circa illam vanam gloriam, aut alium finem venialiter malum intendit. Nam sicut confessio non oritur ex fine consequente, ita nec ex fine pure concomitante, aut disparate se habente; nullius quippe est effectus, sed objectum, et subinde nulla est ratio, ut exuat suam honestatem, et conditiones, quos aliunde habet sufficientes pro valore sacramenti. Quare proposita difficultas locum tantum habet in sensu formali, quando videlicet pœnitens, ut confiteatur, movetur antecederet ab aliquo fine venialiter peccaminoso, quem intendit; ex cujus causalitate, et influxu, licet non exclusis aliis causis, oritur confessio tanquam effectus in genere causæ finalis : ut contingit, cum quis largitur eleemosynam, quod de se, et objective est opus misericordiæ, ut videatur ab

<div>434</div> <div>DE PCENITENTIA.</div> <div>hominibus, et inanem inde aucupetur apud illos æstimationem. Idque satis exprimitur in titulo, proprietate illarum vocum «con- « fessionis factae ex fine venialiter malo. » In hoc igitur sensu</div> <div>S UNICUS.</div> <div>Tiesolciūr difficultas duabus assertionibus, et refertur opinio contraria.</div> <div>258. Dicendum est primo confessionem</div> <div>Nanrr5 ^aclara ex ^*ne venialiter malo esse invali- siiiTCM. dam. Ita Abulensis in cap. G Mallh. q. 3, I Jcanu. a et q.55, Navarrus in cap. <i>Fratres de Pœnit.</i> I s-Tboæ-dist. 6, num. 54. Sylvester, verbo <i>Confes-</i> <i>sio</i> 1. quæst. 7, Armilla eodem verbo num. 4, Angelus eodem verbo. 1, § 1, et § 4, Joannes a S. Thom. 1, 2. quæst. 18, disp. 16, art. 4, et alii. Idemque tueri debent plurimi sentientes actum fidei non posse ullo ex cap. esse moraliter malum, quos dedimus loco supra citato num. 16 ; occur- rit enim idem motivum,'ut ex dicendis constabit. Et aliis omissis est hujusmodi : confessio sacramentalis, sive quæ per modum partis constituit validum pœni- tentiae sacramentum, nequit esse ullo ex capite moraliter mala : ergo talis confessio nequit fieri ex fine moraliter malo : et si ex illo fieret, non esset sacramentalis nec valida ad sacramentum constituendum. Consequentia patet : quia ubi operatio fit ex fine moraliter malo, nequii non esse moraliter mala, sive participare a tali fine aliquam malitiam, ut inductive in omni operatione morali potest ostendi : unde inter circumstantias peccatorum ponitur finis operantis, et dicitur circumstantia <i>cur</i>, ut ex communi sententia explicuimus supra dub. 5, § 5: ergo operatio, cui repu- gnat esse moraliter mala nequit ex fine peccaminoso procedere; et e converso : atque ideo, si confessio sacramentalis nequit esse moraliter mala, non potest fieri ex fine moraliter malo; et ubi con- fessio ex tali fine fit, nequit esse sacra- mentalís, et sacramentum validum consti- tuere. Antecedens autem suadetur : quia confessio sacramentalis, sive quæ per modum partis validum sacramentumconsti- tuit, non est niera et præcisa historica peccatorum recitatio, sed est vera de illis accusatio ex supernatural! dolore, ut cum</div> <td data-bbox="322 73 882 2042"> <div>communī sententia statuimus disp. præc. dub. 4; eo autem ipso, quod hæc importet, nequit esse moraliter mala ex ullo capite : ergo, etc. Minor hujus syllogismi ostendi- tur : nam eo ipso, quod talis sit, importat attritionem supernaturalem (quod enim naturalis est, nec ad validam confessionem, nec ad valorem sacramenti sufficere, constat ex dictis disp. præc. n. 19), sive tan- quam formam physice exlrinsecam, et moraliter intrinsecam, per quam in esse accusationis constituitur, sive lanquam speciale principium, ex quo ut sit accusatio oritur : sed implicat aliquam operationem supernaturalem esse ullo ex capite mora- liter malam, ut late ex professo ostendi- mus tract, citat, de fide cum plurimis idem affirmantibus : ergo si confessio, ut sit sacramentalis, et validum sacramentum constituat, debet esse vera accusatio ex supernatarali dolore ; fieri non potest.quod confessio sacramentalis vitietur moraliter ex ullo capite.</div> <div>Mirum est, ad quanta subterfugia recur- rant, ut vires elidant hujus motivi : et non minus quam quinque, aut sex ex Lugo, Arriaga; et aliis affert Emmanuel a Con- cept. disp. 3, quæst. 1, in nulla tamen pedem secure figens. In eis autem præclu- dendis non immoramur, quia id latissime fecimus loco sæpius citato. Cui autem ipse magis fidit, illud est ; eo argumento pro- bari confessionem, ut procedentem ab attritione, sive ut habentem illam adjunc- tam non posse provenire ex fine venialiter malo, nec ullam malitiam contrahere; secus vero si consideretur secundum totam suam entitatem extrinsecam subordinatam intentioni pœnitentis, qui potest simul cum fine proprio, et per se alium veniali- ter malum intendere. Sed hoc facile etiam confutatur., quia non negamus confessio- nem, quando est mera peccatorum recita- tio, posse ordinari ad talem finem, et per illum deturpari : sed hoc modo non est confessio sacramentalis, nec confert ad sacramenti valorem ; et sic contingit, ubi confessio, et sacramentum sunt nulla ob defectum vere, et supernaturalis attritio- nis. Sed quæstio præsens est de confessione valida, et vere sacramentali, quæ eo ipso importat conceptum accusationis verae ex supernatural! attritione. Et inhacsuppo- sitione dicimus impossibile esse,quod oria-</div> </td> <td data-bbox="882 73 1442 2042"> <div>lut ex alio fine pravo ; et e converso, quod si procedit ex tali fine, non procedit ex attritione. Idque amplius explicari potest exemplo actus virtutis moralis : nam quia hic oritur ex diclainine, el directione pru- dentia?, quæ attendit ad omnia, quæ occur- rant in eliciendo actum, impossibile est ac- tum virtutum moralium esse moraliter ma- lum, el hoc ipso, quod aliquoex fineoperan- lis, aut occurrente circumstantia aliquam importaret malitiam, minime imperare- tur, aut dirigeretur per prudentiam ; quin potius convinceretur non esse actum virtu- tis moralis, ut ostendimus tract. 11, disp. 6, num. 5 et 28 ; ex qua etiam radice pro- venit eundem actum non posse simul habere bonitatem, et malitiam moralem : nam ubi aliquam malitiam habet, jam non esta prudentia, quæ omnia prospicit, ut aliquid dictet, et ab ea omnis bonitas oralis descendit. Altius autem præ pru- dentia principium est attritio supernatu- ralis, sive gratia excitans, et attritionem, tlejus effectus inducens ; cum talis gratia sit quædam impressio, et participatio scientiæ, et providentiæ divinae, atque ideo superat omnem directionem prudentiæ naturalis. Quare, si repugnat, quod in actu directo per talem prudentiam reperiatur ulla malitia moralis, ut eo loco ostensum est; magis repugnabit reperiri in confes- sione. quam attritio supernaturalis, et gratia ejus principium dirigunt. Repugnat itaque confessionem factam ex fine venia- lilermaloessesacramentalem.seu validam.</div> <div>Usi- 259. Sed licét hæc per se loquendo se v.; habeant,animadvertere tamen oportet,quod jam praemonuimus loco cit. de fide n. 46, j videlicet, quod licet omnes confessiones faci@ ex fine venialiter malo sint infru- ctuosæ, el invalidae, ut hactenus oslendi- Das;non propterea in universum affirma- mus. vel omnes eas confessiones esse for- maliter sacrilegas, vel omnes eo pravo affectuconfitentes peccare mortaliter.Unde distinguere oportet : fieri namque valet, I qcodaliqui exila confitentibus laborent ignorantia invincibili putantes valide, et fructuose confiteri, quamvis eo fine, et i affectu ducantur. Qui proinde licet ob i defectam legitima? confessionis, nec fruc- ! tam sacramenti acquirant, nec validum I efficiant sacramentum, tamen ob ignoran- b tiara excusantur a peccato sacrilegii. Sicut</div> </td> <td data-bbox="1442 73 1931 2042"> <div>DISP. VIII, DUB. IX.</div> <div>etiam proportionabiliter contingit in acce- dentibus ad hoc sacramentum cum solo dolore naturali, quem invincibiliter exis- timant, vel sufficere, vel esse supernatura- lem : sic enim procedentes non peccant, quamvis nec gratiam consequantur, nec validum sacramentum efficiant . Aliter omnino censendum est de sapientibus, qui hæc omnia comprehendunt, et motiva a nobis proposita perpendere possunt, et debent : quæ si faciant, facile recognoscent sententiam nobis oppositam, quæ docet confessionem ex fine venialiter malo esse materiam hujus sacramenti, sufficereque pro ejus valore, et fructu, non esse certam, sed ad summum probabilem; reclamante nostra, quæ id negat cum magna probabi- litate, et consulit materiam certo certam.</div> <div>260. Contrariam nihilominus nostrae sotxs, assertioni sententiam tuentur Sotus, San-^'l'. cher, Vasquez, Lugo, Dicastillo, et alii,tnso. quod refert N. Franciscus cap. 9, punct.D,casL 2, num. 6, et idem ipse palam sustentare eo loco viJeturrsed numero immediate sequenti ab ea recedit approbans doctri- nam Joannis a sancto Thoma, aliud non dantis, quam quod nos a dubii limine præ- libavimus. Idem etiam tuentur communi- niter Juniores, et videri potest in LeandroLeanj. disp. 4, qu. 9, Emmanuele a Conceptione disp. 3, qu. 1, Delgadillo cap. 17, num.81, et aliis. Motiva vero hujus opinionis con- vulsa reliquimus loco cit.de fide,et præser- tim toto § 5. Unde pauca subjiciemus, sed quæ magis propria præsentis difficultatis vi- dentur. Primum nimis durum apparet,quod Ictiraat omnes confessiones factas ex fine præcise L venialiter malo condemnemus tanquam infructuosas, invalidas quin et per se loquendo sacrilegas : incredibile namque apparet, quod tot, et tam gravia mala con- fessionī, el confilenti ex tam levi defecta proveniant. Secundum, quia licet sacra- mentum pœnitentiæ suscipiatur peccando ,lu"" venialiter in confessione ; hoc tamen non impedit, quod prædictum sacramentum suscipiatur ex fine proprio ipsius sacra- menti, nempe veniæ, et remissionis pecca- torum, et quod simul adsit dolor superna- turalis sufficiens ad prædictum effectum: quibus concurrentibus, non est cur dicatur talis confessio infructuosa, el invalida. Tertium, quoniam aliæ plures sunt actio-Tertiaa- nes non solum sacramentales, sed etiam</div> </td>	<div>communī sententia statuimus disp. præc. dub. 4; eo autem ipso, quod hæc importet, nequit esse moraliter mala ex ullo capite : ergo, etc. Minor hujus syllogismi ostendi- tur : nam eo ipso, quod talis sit, importat attritionem supernaturalem (quod enim naturalis est, nec ad validam confessionem, nec ad valorem sacramenti sufficere, constat ex dictis disp. præc. n. 19), sive tan- quam formam physice exlrinsecam, et moraliter intrinsecam, per quam in esse accusationis constituitur, sive lanquam speciale principium, ex quo ut sit accusatio oritur : sed implicat aliquam operationem supernaturalem esse ullo ex capite mora- liter malam, ut late ex professo ostendi- mus tract, citat, de fide cum plurimis idem affirmantibus : ergo si confessio, ut sit sacramentalis, et validum sacramentum constituat, debet esse vera accusatio ex supernatarali dolore ; fieri non potest.quod confessio sacramentalis vitietur moraliter ex ullo capite.</div> <div>Mirum est, ad quanta subterfugia recur- rant, ut vires elidant hujus motivi : et non minus quam quinque, aut sex ex Lugo, Arriaga; et aliis affert Emmanuel a Con- cept. disp. 3, quæst. 1, in nulla tamen pedem secure figens. In eis autem præclu- dendis non immoramur, quia id latissime fecimus loco sæpius citato. Cui autem ipse magis fidit, illud est ; eo argumento pro- bari confessionem, ut procedentem ab attritione, sive ut habentem illam adjunc- tam non posse provenire ex fine venialiter malo, nec ullam malitiam contrahere; secus vero si consideretur secundum totam suam entitatem extrinsecam subordinatam intentioni pœnitentis, qui potest simul cum fine proprio, et per se alium veniali- ter malum intendere. Sed hoc facile etiam confutatur., quia non negamus confessio- nem, quando est mera peccatorum recita- tio, posse ordinari ad talem finem, et per illum deturpari : sed hoc modo non est confessio sacramentalis, nec confert ad sacramenti valorem ; et sic contingit, ubi confessio, et sacramentum sunt nulla ob defectum vere, et supernaturalis attritio- nis. Sed quæstio præsens est de confessione valida, et vere sacramentali, quæ eo ipso importat conceptum accusationis verae ex supernatural! attritione. Et inhacsuppo- sitione dicimus impossibile esse,quod oria-</div>	<div>lut ex alio fine pravo ; et e converso, quod si procedit ex tali fine, non procedit ex attritione. Idque amplius explicari potest exemplo actus virtutis moralis : nam quia hic oritur ex diclainine, el directione pru- dentia?, quæ attendit ad omnia, quæ occur- rant in eliciendo actum, impossibile est ac- tum virtutum moralium esse moraliter ma- lum, el hoc ipso, quod aliquoex fineoperan- lis, aut occurrente circumstantia aliquam importaret malitiam, minime imperare- tur, aut dirigeretur per prudentiam ; quin potius convinceretur non esse actum virtu- tis moralis, ut ostendimus tract. 11, disp. 6, num. 5 et 28 ; ex qua etiam radice pro- venit eundem actum non posse simul habere bonitatem, et malitiam moralem : nam ubi aliquam malitiam habet, jam non esta prudentia, quæ omnia prospicit, ut aliquid dictet, et ab ea omnis bonitas oralis descendit. Altius autem præ pru- dentia principium est attritio supernatu- ralis, sive gratia excitans, et attritionem, tlejus effectus inducens ; cum talis gratia sit quædam impressio, et participatio scientiæ, et providentiæ divinae, atque ideo superat omnem directionem prudentiæ naturalis. Quare, si repugnat, quod in actu directo per talem prudentiam reperiatur ulla malitia moralis, ut eo loco ostensum est; magis repugnabit reperiri in confes- sione. quam attritio supernaturalis, et gratia ejus principium dirigunt. Repugnat itaque confessionem factam ex fine venia- lilermaloessesacramentalem.seu validam.</div> <div>Usi- 259. Sed licét hæc per se loquendo se v.; habeant,animadvertere tamen oportet,quod jam praemonuimus loco cit. de fide n. 46, j videlicet, quod licet omnes confessiones faci@ ex fine venialiter malo sint infru- ctuosæ, el invalidae, ut hactenus oslendi- Das;non propterea in universum affirma- mus. vel omnes eas confessiones esse for- maliter sacrilegas, vel omnes eo pravo affectuconfitentes peccare mortaliter.Unde distinguere oportet : fieri namque valet, I qcodaliqui exila confitentibus laborent ignorantia invincibili putantes valide, et fructuose confiteri, quamvis eo fine, et i affectu ducantur. Qui proinde licet ob i defectam legitima? confessionis, nec fruc- ! tam sacramenti acquirant, nec validum I efficiant sacramentum, tamen ob ignoran- b tiara excusantur a peccato sacrilegii. Sicut</div>	<div>DISP. VIII, DUB. IX.</div> <div>etiam proportionabiliter contingit in acce- dentibus ad hoc sacramentum cum solo dolore naturali, quem invincibiliter exis- timant, vel sufficere, vel esse supernatura- lem : sic enim procedentes non peccant, quamvis nec gratiam consequantur, nec validum sacramentum efficiant . Aliter omnino censendum est de sapientibus, qui hæc omnia comprehendunt, et motiva a nobis proposita perpendere possunt, et debent : quæ si faciant, facile recognoscent sententiam nobis oppositam, quæ docet confessionem ex fine venialiter malo esse materiam hujus sacramenti, sufficereque pro ejus valore, et fructu, non esse certam, sed ad summum probabilem; reclamante nostra, quæ id negat cum magna probabi- litate, et consulit materiam certo certam.</div> <div>260. Contrariam nihilominus nostrae sotxs, assertioni sententiam tuentur Sotus, San-^'l'. cher, Vasquez, Lugo, Dicastillo, et alii,tnso. quod refert N. Franciscus cap. 9, punct.D,casL 2, num. 6, et idem ipse palam sustentare eo loco viJeturrsed numero immediate sequenti ab ea recedit approbans doctri- nam Joannis a sancto Thoma, aliud non dantis, quam quod nos a dubii limine præ- libavimus. Idem etiam tuentur communi- niter Juniores, et videri potest in LeandroLeanj. disp. 4, qu. 9, Emmanuele a Conceptione disp. 3, qu. 1, Delgadillo cap. 17, num.81, et aliis. Motiva vero hujus opinionis con- vulsa reliquimus loco cit.de fide,et præser- tim toto § 5. Unde pauca subjiciemus, sed quæ magis propria præsentis difficultatis vi- dentur. Primum nimis durum apparet,quod Ictiraat omnes confessiones factas ex fine præcise L venialiter malo condemnemus tanquam infructuosas, invalidas quin et per se loquendo sacrilegas : incredibile namque apparet, quod tot, et tam gravia mala con- fessionī, el confilenti ex tam levi defecta proveniant. Secundum, quia licet sacra- mentum pœnitentiæ suscipiatur peccando ,lu"" venialiter in confessione ; hoc tamen non impedit, quod prædictum sacramentum suscipiatur ex fine proprio ipsius sacra- menti, nempe veniæ, et remissionis pecca- torum, et quod simul adsit dolor superna- turalis sufficiens ad prædictum effectum: quibus concurrentibus, non est cur dicatur talis confessio infructuosa, el invalida. Tertium, quoniam aliæ plures sunt actio-Tertiaa- nes non solum sacramentales, sed etiam</div>
---	--	--	---

supernaturales, quæ possunt contrahere malitiam moralem ex diversis capitibus, quin impediatur eorum valor, et fructus, ut patet in absolutione, et consecratione : peccat enim minister, si has indebite exerceat, quod multipliciter contingere valet ; et tamen ipsæ validæ sunt, et fructuosæ : ergo pariter non repugnat conjungi in confessione rationem actionis sacramentalis, supernaturalis, fructuosæ, et validæ cum aliqua malitia morali levi, sicuti est fieri confessionem ex fine venialiter malo. Hæc sunt graviora, et difficiliora pro hac sententia.

Sed arduum non est iliis satisfacere. Ad primum, respondetur duram non debere dici nostram sententiam, quæ animos avocat a finibus caducis, et peccaminosis, ut inducat ad æternos, et sanctos. Nec iterum potest asperum dici, quod fundatur in Christi Domini institutione, qui voluit pœnitentem satisfacere suæ obligationi non per solam suorum peccatorum recitationem, sed per veram eorum accusationem in x supernatural! aliquo motivo : cum quo minime cohæret talem accusationem fieri ex fine vel venialiter pravo, ut supra ostendimus, ht plane non magis durum, aut asperum est, quod confessio facta ex fine venialiter malo, et consequenter venialiter mala sit infructuosa, et invalida, quam quod confessio moraliter bona, facta non ex supernatural! motivo, sed adæquate ex motivo naturali, quod invincibili ignorantia supernatural putatur, sit etiam infructuosa, atque invalida, et tamen hoc posterius omnes isti semper docent, præsertim post condemnationem illius proposition. 57, inter reprobata a S. Innocentio, ubi dicitur : « l'robabile est sufficere » (nempe ad sacramentum pœnitentiæ) « alitio- » ut docuerant Donacina. et alii illo antiquiores. Sicut ergo non debet tanquam durum, aut incredibile censer, quod dicamus confessionem factam bona fide cum attritione, sive accusatione naturali, quam invincibiliter putat, vel supernaturalem esse, vel hanc non requiri, esse invalidam, et infructuosam : multo minus reputari durum debet, quod idem dicamus de confessione moraliter mala utpote proveniente ex fine turpi, aut peccaminoso. Qui autem ista solida appellat dura, alia laxiora, et minus

secura, et plerumque futilia approbans, audiat Divum Augustinum in lib. de Catechizandis rudibus, cap. 5, ubi in simili materia monet catechizantes, ut sedulo curent, quod suscepturi fidem non ad id moveantur ex aliquo fine, aut motivo temporali, et impediatur in eis piæ voluntatis affectus, qui pro suscipiendo fidem desideratur. « Rarissime quippe accedit, » inquit S. Doctor, « imo vero nunquam, ut » quisquam veniat volens fieri Christianus. Agnus, qui non sit aliquo Dei timore percussus. Si enim aliquod commodum expectando ab hominibus, quibusse aliter placitum non putat; aut aliquod ab hominibus incommodum dubitando, quorum offensionem, aut inimicitias reformidat, vult fieri Christianus : non a fieri vult potius quam fingere : fides enim non res est salvandi corporis, sed credentis animi. » In quibus verbis satis aperte significavit, quod si fides fiat ex aliquo affectu inordinato (et ipsa quidem ab affectu voluntatis dependet) non est vera fides Christiana, licet appareat : quoniam vera debet ex Dei motione. et proinde orto voluntatis affectu, cum quo non colliaret esse ex alio capite turpem propter originem ab inordinata alias affectione. Quæ sententia severior apparet quam nostra, sed est verissima, et militat etiam in nostro casu : nam ut confessio sit sacramentalis debet esse accusatio supernaturalis, sive procedere ex supernatural! attritione, atque ideo ex gratia excitante pro hac requisita : cum quo non cohæret esse ab alia radice malam.

261. Ex quibus patet ad secundum : nam eo ipso, quod confessio habeat aliquam malitiam ex fine venialiter malo, non adest ibi supernaturalis attritio, ex qua talis confessio procedat : unde falsum est, quod eo defectu non obstante adsint ibi omnia requisita ad valorem, et effectum sacramenti : oppositum enim constat ex dictis. Sicut in doctrina D. Augustini immediate relata, quamvis detur exterior prædicalio nostræ fidei, et succedat ad illam assensus; si tamen hic procedat ex aliquo affectu inordinato, convincitur illam fidem non esse vere christianam, sed apparere : quia hæc debet ex supernatural! voluntatis affectu, et gratia Dei excitante pro eo requisita ; quæ nulla ratione valet influere

iniluere in operationem ex ullo capite malam, quæ ratio militat in nostro casu, ubi jam expendimus, ei facile consideranti constabit.

ili Tertium motivum tangit rem prolixam, nempe omnes actiones sacramentales, et supernaturales an scilicet vitari ex ullo capite valeant ; cui difficultati superandæ prolixam etiam dedimus operam locosæpius citato de fide. Nunc salis sit vel in uno exemplo sistere consecrationis, quod ipsum argumentum opponit : nam in consecrando potest sacerdos peccare, quin impediatur consecrationem esse supernaturalem, et validam, quod enim circa id dixerimus, trahet facile lector ad alias sacramentales operationes. Et in primis advertat argumentum excessive probare : nam fieri potest, quod sacerdos in consecrando. sive in exequendo sacramentalem consecrationem peccet mortaliter, idque evidenter cognoscat ; et nihilominus consecratio sit supernaturalis, et valida : ergo si sequamur similitudinem, vel rem illa evincat; fieri poterit, quod pœnitens in confitendo, sive in faciendo sacramentalem confessionem scire se peccare mortaliter, et ita peccat; quin valor confessionis impediatur. Id tamen nemo sanæ mentis admittet : nam ubi quis scienter actu mortaliter peccat, vere se non accusat, nec propositam ullum concipit emendationis. Deinde observandam est in consecratione (idem intelligitur de absolutione, de baptismatione, etc.) licet una voce simplici exprimitur, plura concurrunt, et possunt significari. Primum conversio passiva panis in corpus Christi : et hæc quidem supernaturalis est, sed non est ullo in casu formaliter mala, sed ad summum objective ad honestatem, quod sacerdos indebite circa illam materiam se exercet. Secundum conversio activa, sive actio quæ talem materiam immediate attingit : et hæc etiam est supernaturalis, sed nunquam est moraliter mala : tum, quia est immediate a Deo agente principali, ad quam sacerdos se applicat : tum, quia hæc actio proprie loquendo non oritur immediate a sacerdote, sed a verbis ab eo prolatis : hæc omnia sunt quæ a Deo elevantur, et effectam consecrationis passivæ, sive transubstantiationis immediate attingunt. Tertium denique actio prævia sacerdotis, quæ complectitur

titur, et prolationem externam verborum, et intentionem internam sacerdotis, ut ea prolaliosit actus humanus : ethujusmodi actio prævia ista complectens est aliquando mala moraliter ; sed nunquam supernaturalis est, quin nec instrumentalis, nec proprie sacramentalis : quia et pro formando illam intentionem, et ad proferendum illa verba, solæ, et per se vires naturæ sufficiunt. His itaque ita distinctis constat actiones in consecratione, et similibus intervenientes, si supernaturales, et proprie sacramentales sint, nunquam esse moraliter malas : illas vero, quæ peccaminosæ sunt, non esse supernaturales, nec proprie sacramentales, sed pure naturales, et prævias. in quo sensu permittendo, aut distinguendo antecedens respondetur, negando absolute consequentiam, quæ prout jacet non admittit eam distinctionem, sed est simpliciter mala, et minime ex antecedenti deducitur. Melius colligeretur posse confessionem esse moraliter malam. Sed tunc distinguendum foret consequens ; et si sermo esset de confessione prout est mera, et exterior prolatio verborum, atque historica peccatorum recitatio ; concederetur consequentia : sed negando omnino est, ubi sermo sit de confessione, ut est supernaturalis, et sacramentalis de peccatis accusatio, de qua agimus in præsentia. Et doctrina, atque intelligentia distinctionis constat ex dictis.

DUBIUM X.

.In, et quale conscientia! circa peccata examen debeat confessioni præmilti.

Istud dubium proponimus non quia urgentem aliquam difficultatem afferat, sed quia ad completam de confessione considerationem spectat. Examinis autem conscientia vocabulo non aliud significatur, quam studiosa animi recogitatio, qua in memoriam revocat peccata commissa, ut ea possint in confessione recenseri.

§ UNICUS.

Communis doctrina proponitur, et declaratur.

262. Pœnitentem obligari ad diligens conscientia examen pro sacramentali pec-

calorum confessione docet semel, et iterum
rood]] Concilium Tridentinum sess. 14, cap. 5,
Trid. ubi in piimis ait : « Ex his colligitur oportere a pœnitentibus omnia peccata, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in confessione recenseri. » Et postea subjungit : « Constat enim nihil aliud in Ecclesia a pœnitentibus exigere, quam ut postquam quisque diligentius se excusserit, et conscientiae suae sinus omnes exploraverit, ea peccata confiteatur, quibus se Dominum, et Deum suum mortaliter offendisse meminerit. » Ac demum Can. 5 ejusdem sess. diffinit : « Si quis dixerit eam contritionem > (ut est pars sacramenti pœnitentiæ) » quæ paratur per discussionem, collectionem, ac detestationem peccatorum, qua quis recogitat annos suos in amaritudine animæ suæ. ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, feditatem > (quæ omnia sunt propriissima examinis conscientia? materia) » amissionem æternæ beatitudinis. et æternæ damnationis incursum cum proposito melioris vite, non esse verum, et utilem dolorem, etc. anathema sit. » In quibus verbis, quamvis incidenter, asseritur convenientia, et necessitas examinis conscientia? pro confessione sacramentali ad condemnandum hæresim Lutheranorum omnia ista negantium. Ratio autem hujus veritatis inseritur, et insinuat : nam qui obligatur ad aliquem finem, obligatur etiam ad media necessaria pro eo consequendo, quæ sunt in ejus potestate ; sed homo tenetur jure divino ad confitendum omnia peccata mortalia, quæ post baptismum commisit : pro quo fine consequendo medium necessarium, et in hominis potestate positum est, recogitare hæc peccata, reducendo illa ad suas species, numerum, et circumstantias, specie differentes, ut constat ex dictis per totam præsentem disp. ergo pœnitens tenetur examen conscientia? ad faciendum confessionem præmitlere. Et in hoc conveniunt omnes Auctores.

Observai. 1. Qui eadem etiam concordia observant aliqua, quæ possunt dici præcedentis doctrinæ limitationes, aut explicationes. Primum hoc examen necessarium esse, ubi materia in confessione exponenda est necessaria, ut contingit in peccatis mortalibus non hactenus confessis; secus autem

quando talis materia est precise sufficiens, et voluntaria, ut sunt omnia venialia, et mortalia alias jam confessa. Nam cum pœnitens ex hac posteriori materia possit pro libito exhibere, aut non exhibere quam voluerit; nulli periculo exponitur confitendo absque illo examine, quippe qui non peccat, quamvis aliqua ex illis peccatis omittat. Cujus oppositum contingit in materia necessaria : nam ibi explicanda sunt peccata in specie, et numero; quod absque periculo in his errandi examine omissa non fit. Unde omittere in his examen, esset ex genere suo peccatum grave, ut discursus factus evincit. Secundum est, per quod immediate dicta magis explicantur, rudes, agrestes, et ignaros homines posse ad confessionem admitti absque prævio examine sufficienti. Oppositum docuit Lopez, Medinam prose referens l part, instruct, cap. 18, ductus præmisso motivo. Sed commanis jam sententia, quam refert, et sequitur Leander disp. 7, q. 61, sic affirmat, el merito: quoniam tales personæ nimis rudes, et ignaræ, quamvis multoties remittantur, ut se perfectius discutiant, nihil magis proficiunt, et cum eisdem ignorantibus, et oblivionibus regrediuntur ad confessionem : et tamen non sunt privandæ beneficio absolutionis. Nec propterea accedant sine aliquo examine conscientia? : recogitant enim se peccasse, et recordantur se nulla habere peccata, quamvis nesciant se illa per species, et numero receusere, et ad classes revocare. Vccedunt itaque cum aliquo examine, licet imperfecto, et insufficienti : quod tamen fiet sufficiens diligentia, et interrogationibus prudentis confessarii adjuvantis, ul numerus, el species peccatorum declarentur. Et hoc est rusticis facilius, et utilius, quam per se facere illam discussionem, quam profecto nunquam facerent exactam. Hinc derivari satis communem praxim, ut non obstante doctrina Concilii supra relata, raro, aut nunquam videamus, vel unum rusticum remitti, ut iterum faciat suorum peccatorum examen.

263. Relictis vero his, quæ sunt per accidens, et accedendo ad secundam dubii partem, non possumus certa, et uniformi regula diffinire quanta debeat esse conscientia? examinatio, ut huic obligationi satis fiat : sed id prudentis arbitrio relinquendum est, attentis diversarum personarum

narum circumstantiis, et conditionibus. Unie qui frequenter confitetur, non tenetur in qualibet vice tantam curam adhibere, quantam qui raro : nam illi facilius occurrunt peccata facta ab ultima confessione : nec ad tantam discussionem obligatur simplex, et idiota, qui nescit perscrutari sinus conscientiae, sicut tenetur vix doctus in his pervestigandis per varias species : nec denique, qui vitam agit pacificam, et a contractibus, et negotiis remotam, sicut qui horum magnis curis, et scrupulis implicatur. Sunt itaque ista regulanda per respectum ad varias isliusmodi conditiones, juxta prudentis arbitrium, ut bene observant Navarrus in cap. *Fratres* de Pœnit. dist. 5, n. 71, Suarez disp. 22, sect. 10, Snrr, n. 3, N. Franciscus cap. 6, punct. 2, n. 4, et alii communiter. Sed quamvis hæc inæqualitas in diversis personis juxta illarum qualitatem admittatur ; in omnibus tamen per se loquendo requiritur, quod hujusmodi examen non fiat perfunctorie, et superficiatiter, sed sedulo, et diligenti attentione : hanc enim significant verba Concilii. « Post diligentem sui discussionem, » et rursus. « Ut postquam quisque diligentius se excusserit, » et denique, « quæ quis recogitat annos suos in amaritudine animæ ponderando peccatorum suorum gravitatem, multitudinem, fœditatem, » etc. » Unde in omittendo hanc debitam diligentiam potest adesse major, aut minor culpa juxta modum negligentiae, quin et peccatum mortale, ut magis constabit ex dicendis a num. 261.

Quanta vero debeat esse illa diligentia, varie ab aliquibus explicatur, et non significatur debere esse satis magna : id enim importat modus, quo eam exposcunt, atque declarant. Paludanus dixit pœnitentem debere facere omnem, quam potest diligentiam. Gabriel debere confiteri omnia, quorum recordari potest. Major præmittere talem diligentiam, qualem, qui de multo, et longo tempore impensa pecunia ratione domino vigili, et avaro fore redditurus. Scotus illam adhibendam esse, quam abhiberet homo in re ardua, quæ maxime cordi esset. Sic rem exaggerant, sed certam in gradu diligentiam non determinant, nec id facile foret. Communis tamen sententia jam obtinuit, ut non exigatur diligentia summa, sufficiat mediocris, et gravis, qua-

lem prudentes in aliis negotiis gravibus adhibere solent, ut cum Vasquez, Henri-vasquez. Granados, Lugo, Reginaldo, Navarro, GranaS'. Filliucio, Bonacina, et aliis docent Lean-^|^ der disp. 7, quæst. 73, et N*. Franciscus Xararr. cap. 6, punct. 2, et communis eorum ratio p)nae7 est satis clara, quod homo procedere debet, Ff3ne sicut in aliis negotiis gravibus : nec enim de pietate Dei præsumendum est, quod præceperit ultra illum modum, vel quod ad aliquid obligaverit, ex quo homines ad insaniam, vel desperationem provocarentur, ut aliquando accidisse oppositum imaginanti, et circa examen conscientiae prolixissime laboranti, et in eas angustias redactus fuit, ut se pugione lethaliter percusserit, testatur Lugo disp. 16, num. 590; sufficit itaque pro examine conscientiae præmittere gravem, et prudentem diligentiam, licet non sit omnium major, aut alias fieri summo studio possibilis, sic enim nullus terminus scrupulis, et anxietatibus præfigeretur, sed semper relinqueretur plus ultra nulla industria superandum. Nec amplius significant, vel exigunt verba Concilii; quin occurrens falsis criminationibus calumniantium summam difficultatem sacramenti pœnitentiae, qualem Catholici asserimus, inquit : « Sed est impium confessionem, quæ hac ratione fieri præcipitur, impossibilem dicere, aut carnificinam illam conscientiarum appellare. » Nihil enim circa confessionem Deus, aut Ecclesia præcipit, quæ istiusmodi fit, vel homines obliget ad physica, vel moraliter impossibilia, aut supra modum ordinarium gratiae, et naturae. Unde non pauci observant posse pœnitentem in discutiendo nimis conscientiam peccare per excessum, quippe cum ex eo possit in amentiam incidere, et in alia incommoda, ut liquet in casu relato a Lugone.

264. Hinc colligitur primo illum, qui mediocrem, et prudentem diligentiam præstitit in examinatione conscientiae pro investigandis mortalibus, non obligari ad amplius inquirendum, licet probabiliter conjiciat se aliquod aliud reperturum ejusdem rationis, si se iterum applicet prolixissimae inquisitioni. Ita cum aliis Bonacina disp. 5, quæst. 5, punct. 7. Et ratio est : quia per illam mediocrem, et prudentem diligentiam obligationi suæ jam satisfecit. Colligitur secundo pœnitentem non

teneri ad scribendum peccata, quamvis lubricæ sit memoria?, el timeat circa aliqua oblivionem : quia ista est diligentia extraordinaria. aliquibus periculis exposita, ad quam Deus, vel Ecclesia non obligat. Ita Vasque?, Suarez, Henriquez, Coninchus, Reginaldus, Filliucius, tferola, et alii, quibus relatis subscribit N. Franciscus loco cit. num. 6. Nec tenetur statim de peccatis confiteri, qui timent, quod excident e memoria, ut præter relatos docent Bonacina ubi supra num. 1. Colligitur tertio pœnitentem, si adhibito sufficienti, quod diximus examine, non recordatur peccati mortalis in specie, sed solum in genere, ut quod admiserit pravam aliquam cogitationem, non teneri nisi ad id ipsum in genere confitendum : nec enim amplius exposcit integritas confessionis, ut constat dictis dub. 7. Colligitur quarto confessorum non obligari ad examinandum pœnitentem, sive inquirendum de peccatis exquisito, et exactissimo examine. Et ratio sumitur ex immediate dictis : nam si pœnitens ipse non tenetur ad exquisitam adeo sui discussionem, sed suæ obligationi facit satis adhibendo mediocrem, et prudentialem, qualem exigit sacramentum, ne sit nimis onerosum : multo minus tenebitur confessarius ad procedendum cum diligentibus tam exquisitis, el prolixis, ne nimis grave reddat sacramentum pœnitentiæ, et pœnitentes torqueat, et ab ejus frequentia abducatur. Oportet igitur, quod in hac inquisitione suavi, et humano modo procedat. Et ita recte observant Lugo disp. 16, num. 590, et Leander disp. 7, quæst. 65. Qui ulterius, sed ab eadem radice observant hanc confessarii in suis interrogationibus moderationem, ac temperantiam regulari oportere per respectum ad varios pœnitentes, ut de eisdem pœnitentibus insinuavimus num. 761 ; quare levius examinandus est rusticus, quam homo civilis. Quid namque prodesset investigare, aut sperare subtiliora, quæ non intelligit, nec intelliget, nisi exactissime, et diuturna mora instruatur. Ab infirmo etiam graviter ægrotante pauciora, et grossiora inquirenda sunt : quia plurima, et subtilia ob infirmitatem sustinere non valet, sed eis obruitur, et confunditur. Hac itaque prudenti moderatione, et cum diligenti absolute discussione procedere debent in

hac materia tñin pœnitentes, quam confessarii. Et quia omnia, quæ attigimus, summa claritate, brevitate et resolutione complexus fuit Cano in tract. de pœnitentia part. 5, § *Tertia propositio*, fol. 32, impressionis Complut, ann. 1503, visis, atque expensis antiquiorum doctrinis, sequentia ex eo damus lectori.

265. Qui abhibet humanam, vel mediocrem diligentiam, qualem videlicet præstare solent viri mediocriter timentes Deum, quisquis juxta conditionem gradus, et ordinis sui, vere implet legem de confessione integra facienda. Verbi gratia, si ego adhibui aliquam diligentiam, et per parvam ultioem probabiliter existimo aliqua mortalia fore in memoriam revocanda, teneor ulterius inquirere. Quod si putem nullum aliud peccatum venturum in mentem, nisi forsitan ingenti quadam discussione, et magni temporis inquisitione, non oportet esse sollicitum : satis namque est illa mediocris, et humana diligentia. Si quis autem adhibuit diligentiam, et curam in examinanda conscientia, quam credit esse sufficientem, etiam si fallatur, excusari talis negligentia a peccato mortali, et potest, et debet. Non in omnibus id quidem, sed in hominibus piis, qui timent Deum, et habent mediocrem curam animæ suæ. Ceterum impios, quos videlicet nulla animæ suæ cura tangit, ego nulla ratione a peccato mortali excusarem, etiamsi existiment se diligentiam idoneam adhibuisse, cum videlicet omittunt, vel ignorantes aliqua peccata, ex insufficienti discussione. Nam cum hujusmodi hominibus minima diligentia esse videatur maxima, neque sint soliti adhibere mediocrem, timere sibi necessario debent. Quod si non timent, nullam excusationem habent peccati sui. Contra viri sobriæ, et timorati conscientie cum adhibere diligentiam, et curam soleant, si quando ex ignorantia, et inconsideratione prætermittant : jure optimo, e mortali culpa saltem excusantur. Quod si objicias eam diligentiam mediocrem non sufficere, ex eo quod Augustinus ait de vera pœnit. cap. 15 : « Ponat se omnino pœnitens in obsequio judicio sacerdotis, nihil sibi reservans » sui, paratus facere pro reparanda animæ vita, quaecumque faceret pro vitanda corporis morte. » Nam Doctores asserunt

eam

cam diligentiam facturos, quam facerent in inquirenda pretiosa margarita. Probatissimum id est. Quis neget? At quoniam infirmis oportet etiam consulere, non prescribimus, quid faciant optimi: sed quod ad salutem necessario facere debeant, vel imbecilles. Paulo antea similem doctrinam statuens dixerat, § Fto *animadverti*: Hanc conclusionem vel ex eo solo argumento amplecti deberemus, ne Christi jugum suave, adeo importabile hominibus redderetur, ne Germani merito possint objicere (quod quidam illorum impudenter) Doctores Scholasticos homines nimium argutos confessionem hodie talem reddidisse, ut juxta illorum ætheroxim impossibile sit confiteri. Simili doctrina rem hanc absolvunt Victoria, Navarrus, Valentia, et Coninchus, apud Tyrnm disp. 42, n. 6, et putamus esse communem sententiam.

DUBIUM XI.

An possit dari confessio informis, et valida, et in quibus casibus.

Ut ad propositam difficultatem, quae principalis censetur in hac materia, congrue accederemus, gradum fecimus per multa dubia in hac, et praecedenti disp. decisa, in quibus exposuimus requisita pro valore, et fructu confessionis sacramentalis, ac proinde totius sacramenti poenitentiae: pari namque passu tam in valore, quam in fructu currunt sacramentum, et confessio. Porro tunc dicuntur valida, quando habent omnia, quae ad essentialem sui constitutionem desiderantur: sunt vero fructuosa, cum proprium effectum; nempe gratiam justificationis, sive remissivam peccatorum inducunt. Sunt autem haec in communi loquendo separabilia ex genere suo, ut liquet in aliis causis, quae cum babeant omnia ad suam essentialem constitutionem requisita, quin et sint ex vi hujus in actu primo proximo ad influendum; nihilominus ob occurrens aliquod impedimentum in actu secundo non causant. Et magis, ut ad rem proximior accedamus, constat in baptismo adultorum, qui posita ablutione, et forma ex parte ministri cum debita hujus, et suscipientis intentione, tenet, et validus est;

sed si suscipiens non habeat supernaturalem dolorem de peccatis, qualis in adultis pro infusione gratiae illa excludentis desideratur, hujusmodi effectum non inducit. Unde propter concursum omnium, ex quibus constituitur ejus essentia, est sacramentum validum, quin opus sit alium unquam baptismum repetere; sed quia actu non causat gratiam ob defectum dispositionis ad illam, est, et appellatur informis, quia relinquit baptizatum in statu peccati, sive non informatum gratia sanctificante, quae est forma justificans. In hoc itaque sensu inquirimus, an possit idem contingere in confessione, et sacramento poenitentiae, quod videlicet habeant omnia essentialia, teneantque, et valida sint, et nihilominus ob aliquem defectum, sive impedimentum non habeant effectum, sed hominem peccatorem relinquant in sua illa, quam habeat infirmitate, sive statu peccati. Et quamvis non pauca ad praesentem difficultatem expectantia dixerimus, tract. 22, disp. 4, dub. 6, disputantes in genere, utrum sacramenta nostra cum fictione suscepta, ea recedente causent gratiam; et aliquid ibi n. 193 specialiter de sacramento poenitentiae; tamen in omnibus illis supposebatur sacramenta nostra posse cum fictione suscipi, esseque subinde valida, et informia: quod tamen non ita facile intelligitur. et a multis negatur in isto quod versamus, poenitentiae. Quare opus habemus dubium propositum superare.

§ U

Statuitur prima conclusio.

266. Dicendum est primo, posse dari confessionem informem, et validam. Sic Po^o ibi-expresse resolvit D. Th. in 4, dist. II, siera^m, quæst. 3, art. 4, quæstiunc. 1. Ubi inquit-P^o, ca['] rit: « Utrum confessio possit esse infor-yaiidi.ct mis? » Et respondet: « Dicendum, quod inforulis
« confessio est actus virtutis, et pars sacra-
« menti. Secundum autem, quod est actus rroba-
« virtutis, est actus meritorius proprie: etaotf,ri.
« sic confessio non valet sine charitate, D.
« quæ est principium merendi. Sed secun-^{Thoma.}
« dum, quod est pars sacramenti, sic ordi-
« nat confitentem ad sacerdotem, qui ha-
« bet claves Ecclesiæ, qui per confessionem

« conscientiam confitentis agnoscit. Et
 « secundum hoc confessio etiam potest esse
 « in eo, qui non est contritus ; quia potest
 « peccata sua sacerdoti innotescere, et cla-
 « vibus Ecclesiæ se subicere. Et quamvis
 « tunc non percipiat absolutionis fructum;
 « tamen, recedente fictione, percipere iu-
 « cipiet : sicut etiam est, in aliis sacra-
 « mentis. Unde non tenetur reiterare con-
 « fessionem, qui fictus accedit ; sed tenetur
 « postea suam fictionem confiteri. » Haec
 Sanctus Doct. quibus expressiora dicere
 non potuit ad significandum, quod con-
 fessio informis, sive non habens adjunc-
 tum effectum gratiae, valeat esse simpli-
 citer valida, ita ut pœnitens non teneatur
 reiterare confessionem, et in ea contingat,
 quod in aliis sacramentis, ut puta in Bap-
 tismo, Confirmatione, et ûrdiue. quæ cer-
 tum est esse valida, licet informia sint, et
 gratiam non producant, permanente in
 susceptoribus statu peccati. Unde S. Doc-
 tori summa concordia subscribunt disci-
 puti antiqui, et moderni. Petrus de Soto
 de confessione, Paludanus ead.
 quæst. 8, Capreolus quæst. 2, art. 3,
 Martin. Cajetanus in summa, verbo Con-
 fessio, Naguus. condit. 10, et tom. 1 opusc. tract. 5, quæst.
 5. Sylvester, verbo *Confessio*, quæst. 22,
 Joann. an. 26, Victoria de confessione, n. 160,
 undid. Solus in 4, dist. 18, quæst. 3, art. 2, con-
 cius. 3, § Sit'd et Ais, Cano de pœnit. part.
 5, fol. Complut. 41, Martinus de Ledesma
 2, part, quæstion. quæst. 8, art. 1, dub. 2,
 propos. 5, Petrus de Ledesma tract. 5, de
 pœnit. cap. IG, concl. 1, Nugnus in sup-
 plement, quæst. 9, art. 1, dub. I, Joannes
 a Cruce quæst. 3, de Confessione, dub. 9,
 concl. 2, Joannes a S. Th. quæst. 84, disp.
 33, art. 6, Candidus disquisit. 24, art. 17,
 Filioc. § 4; prado quæst. 3, de contritione, dub.
 Grawd, 3, § 2, Gonet disp. 10, art. 1, § 2, N. Fran-
 Lugod0, ciscus cap. 5, dub. unico, n. 9, N. Gabriel
 disp. 6 quæst. 1, N. Philippus disp. 12,
 Hpiaé. dub. 1. et alii. Idem etiam ex extraneis
 Trull. docent Durandus in 4, dist. 17, quæst. 13,
 Thomas Ri^iardas ibi art. 2, quæst. 8, ad 5, Co-
 Leaud? varruvias in cap. *Alma mater*, 1, part. § 4,
 Emman. n. 13, Navarros in Manuali cap. 9, n. 13,
 ^*^ad. Emmanuel Rodriguez in summa, cap. 17
 Anton. et 18, Angles de confessione, art. 7, diffi-
 cult. 4, concl. 3, Henriquez de pœnitentia,
 lib. 5, cap. 11, § 1, Toletus lib. 3 summæ
 cap. 10, Suarez disp. 20, sect. 5, Valentia

quæst. 11, punct. 2, Filiucius tract. 7,
 cap. 5, Reginaldus lib. 6, sect. G, Granados
 respons. 3, de pœnit. sect. 3, Gaspar Hur-
 tado disp. 6, difficult. 8, Lugo disp. 14,
 sect. G, Dicastillo disp. G, dub. 5, Alphon-
 sus Vega in summa cap. 63, casu 19, Bo-
 nacina quæst. 3, punct. 2 et quæst. 5,
 punct. 1 Diana part. 2, tract. 17, résolut.
 30 et 3 part, tract. 4, résolut. G3, Trul-
 lench. lib. 4. cap. 6, dub. 6, Aversa quæst.
 14. sect. 5, Thomas Hurtado tom. 7. tract,
 ult. résolut. 10, § 6, Leander disp. 7,
 quæst. 27, Ludovicus a Conceptione tom.
 1. exam, tract. 5, quæst. 2, Emmanuel a
 Conceptione disp. 2, quæst. 25, Delgadillo
 cap. 10, dub. 5, Lastra tit. 1. cap. 1, sect.
 6, quæst. 6, n. 75, N. Antonius disp. 3,
 sect. 4, n. 79 et alii plures.

Probatur ratione desumpta ex D. Th.[^]
 loco relato : nam in aliis sacramentis con-
 tingit sacramentum esse informe, et nihi-
 lominus esse validum : ergo idem dicen-
 dum est de sacramento pœnitentiæ, atque
 ideo de confessione sacramentali. Antece-
 dens est certum, ut patet in Baptismo,
 Confirmatione, et Ordine : nam sæpe acci-
 dit suscipientes hæc sacramenta esse in
 statu peccati mortalis, et in eo permanere,
 non recipiendo gratiam illis sacramentis
 correspondentem : et tamen talia sacra-
 menta sunt simpliciter valida : unde mi-
 nime reiterantur, quamvis postea eviden-
 ter cognoscatur suscipi a peccatoribus, et
 actu peccantibus. Consequentia autem pro-
 batur a paritate, quæ magis expenditur in
 hunc modum : nam ideo alia sacramenta
 possunt esse valida, et informia, quia
 eorum essentia, et partes, ex quibus essen-
 tialiter constant distinguuntur ab eorum
 effectu, sive a gratia, quæ per illa solet
 produci : inde enim provenit, quod licet
 talis gratia impediatur, et sacramenta pro-
 inde relinquuntur infructuosa, sive infor-
 mia ; nihilominus sint valida, utpote ha-
 bentia omnia sibi essentialia antecedenter,
 et independentem a tali effectu, sive sequatur,
 sive non sequatur. Hoc autem eodem modo
 verificatur in sacramento pœnitentiæ : nam
 dolor, confessio, et absolutio, ex quibus
 essentialiter constituitur, distinguuntur
 realiter a gratia justificante, et remissione
 peccatorum, quæ sunt hujus sacramenti
 effectus ; et præsupponuntur non solum
 intelligentia, sed etiam realiter ordine
 causalitatis

causalitatis, et naturæ ad elloctum hujusmodi : eo quod totum sacramentum poenitentia) ex omnibus suis partibus essentialibus compositum est instrumentum, per quod Deus ut causa principalis efficit justificationis gratiam, et peccatorum remissionem. Ergo si contingit alia sacramenta esse valida, et informia ; idem contingere potest in hoc poenitentiae sacramento.

267. Respondent communiter adversarii
arionunconcecs0 antecedenti, et negando consequentiam. Et disparitalem assignant, quod in aliis sacramentis tota eorum essentia, et paries essentielles distinguuntur realiter a dispositione ad gratiam, quæ in eis, et per ea producitur ; unde fieri potest, quod tota, et adæquala eorum essentia absque talis gratiæ effectu existât : et consequenter, quod ex una parte sint valida propter illorum essentialem constitutionem, et ex alia parte sint informia ob carentiam gratiæ, quæ ob defectum dispositionis in eis non producitur. Ceterum in sacramento poenitentiae res aliter omnino se habet : nam eadem attritio, sive dolor supernaturalis, quæ est pars essentialis hujus sacramenti est etiam dispositio ad gratiam in eo producendam, ut docet Concilium Tridentinum sess. 14, cap. 4. Unde provenit, quod ubi in poenilente non datur talis attritio, sacramentum sit non solum informe, aut sine fractu, sed etiam invalidum, et absolute nullum : ubi autem illa attritio adest, jam sacramentum est non tantum validum, sed etiam fructuosum, et formatum. Atque adeo non relinquitur medium, ut hoc sacramentum sit validum, et informe, ut in aliis sacramentis contingit. Quam disparitatem, et differentiam possumus ex eo confirmare, quod in aliis sacramentis, quia attritio, et alii suscipientium actus non sunt partes essentielles illorum, cohaeret optime, quod licet suscipiens accedat scienter ad illa peccando mortaliter, actualiter, nihilominus valide illa suscipiat, si concurrant materia, et forma cum intentione sacramentum suscipiendi; ex qua radice provenit Baptismus, Confirmationem, et Ordinem non repeti, etsi suscipiens fuerit indispositus, et in eorum susceptione peccaverit. Et tamen non dicemus poenitentem, qui scienter accedit ad sacramentum poenitentiae peccando mortaliter actualiter, illud valide suscipere. Oportet

igitur, quod circa præsentem materiam aliter de hoc sacramento, ac de ceteris discurremus.

Sed hæc responsio non satisfacit. Et ut ab hac extrema ejus parte (rem hic non necessariam adjungente) statim expediamur, minime intendimus servandam in omnibus æqualitatem inter istud, et alia sacramenta ; quin libenter admittimus nullitatem sacramenti poenitentiae in eo, qui ad illud accedit scienter peccans mortaliter, et formale committens in sacramentum sacrilegium. Si enim Theologi communiterdamnant improbabilitatis, temeritatis et etiam erroris sententiam asserentem absque ullo prorsus dolore de peccatis confessis posse effici validum poenitentiae sacramentum, ut vel agentes de confessione venialium jam attigimus disp. præc. n. 68, non minori nota censebunt dignum, qui assereret accedentem cum actuali complacentia peccati mortalis, sive peccando scienter mortaliter, valide absolvi, et sacramentum suscipere. Verum advertere oportet in tali casu non solum deficere dispositionem ad gratiam sacramenti, sed etiam partem aliquam essentialem illius, nempe dolorem, et confessionem formaliter integram ; siquidem poenitens de peccato scienter tunc commissio non dolet, nec de illo se (vere saltem) accusat in confessione. Unde magis potius firmatur similitudo a nobis intenta hujus sacramenti ad alia : sicut enim cetera deficiente una eorum parte essentiali non subsistunt, sic etiam istud, ubi deficit, vel dolor, vel confessio ; quæ sunt essentielles ejus partes. Et hinc prosequimur, et urgemus propositam in argumento similitudinem, videlicet, quod sicut in aliis sacramentis contingit dari paries eorum essentielles, et non dari dispositionem ad gratiam, et tunc illa esse valida, sed informia, et sine fructu : sic etiam posse contingere, quod in hoc poenitentiae sacramento adsint essentielles ejus partes, dolor, confessio, et absolutio ; et tamen desit dispositio ad ejus effectum, nempe gratiam justificantem ; et consequenter, quod tale sacramentum sit validum, et informe. Id vero non vitatur abhibita responsione : nam sicut in aliis sacramentis opus est illorum essentiam, pariesque essentielles distinguere ab eorum effectu, et causalitate, atque dispositione ;

I

Rejid-
lur.

lv 77

•X i

4

mJB'

t '♦..

!>■

i

sic etiam eodem modo in hoc sacramento discurrere oportet.

268. Et in hoc sensu evertitur prædicta responsio: nam tantum abest, quod Concil. Trident, loco citat, docuerit, id, quod illa assumit in patrocinium, quod fundet disparitatem ad alia sacramenta, ut potius docuerit oppositura, sicut ex proposito, et satis perspicue, ut putamus ostensura a nobis est disp. præc. a n. 9. Nam sub dolore supernatural! distinguit dotorem perfectum, qui dicitur contritio, et tam intra, quam extra sacramentum habet adjunctam justificationis gratiam: et dolorem imperfectum, qui attritio appellatur, et ex se illam connexionem non habet. Rursus Concilium istum imperfectum dolorem dividit, nempe in efficacem, qui voluntatem peccandi excludit: et de isto dicit, quod junctus sacramento disponit ad gratiam justificantem: et in alium adhuc imperfectiorem, et inefficacem, qui adhuc, vel junctus sacramento, gratiam non affert, quia voluntatem peccandi non excludit. Est tamen sufficiens pars sacramenti, ut constat conferendo caput tertium, quod inscribitur, « De partibus, et fructu hujus sacramenti, » et in quo assignatur *contritio* pars illius, cum cap. immediate sequenti, sub titulo. *De contritione*, in quo omnes tres prædicti dolores recensentur, et significantur posse esse hujus sacramenti partes, et contineri sub illo diviso, ut ostendimus loco citato, quem omnino repetere oportet lectorem, ut rem aptius percipiat, et jam acta non agamus. Ex eis vero continuatur similitudo, et reintegratur argumentum: nam ideo contingit alia sacramenta esse valida, et informia, quia materia, et forma, ex quibus essentialiter constant, distinguuntur realiter ab eorum effectum, et a dispositione pro tali effectum requisita; sed idem contingit in hoc sacramento: ergo idem de illo, ac de aliis, quantum ad valorem, et informitatem dicendum est. Probatur minor destruendo oppositum responsionis fundamentum: nam licet attritionis nomine significetur, et dolor, qui est pars sacramenti, et dolor, qui disponit ad gratiam justificationis; nihilominus pro dolore, qui est pars, sufficit esse dolorem supernaturalem, licet inefficacem; pro dolore autem, qui est dispositio ad gratiam, requi-

rilur esse dolorem efficacem, ut loco cil. ostendimus; sed dolor supernatural inefficax distinguitur realiter a dolore supernatural! efficaci, et potest ab eo separari, sicut in genere loquendo, atque in ordine dolor perfectus distinguitur ab imperfecto: ergo idem contingit in hoc sacramento, et in aliis quantum ad distinctionem inter partes essentielles, et dispositionem ad gratiam.

Confirmatur primo: nam de ratione contritionis, quæ est pars essentialis hujus sacramenti non est esse efficacem, sed ab hoc conceptu efficacitatis præscindit: de conceptu autem attritionis, quæ disponit ad hujus sacramenti gratiam, sive effectum, est esse efficacem; atqui attritio, quæ non est efficax est separabilis ab attritione. quæ est dispositio ad gratiam, nempe ab attritione efficaci: ergo attritio, quæ est pars essentialis hujus sacramenti, est separabilis ab attritione, quæ est dispositio ad gratiam, sive effectum sacramenti pœnitentiæ: et consequenter istud sacramentum potest, sicut et alia esse validum, et informe. Hæc secunda consequentia patet ex prima: nam ideo alia sacramenta possunt esse valida, et informia: quia earum essentielles partes, materia, et forma possunt separari a dispositione ad gratiam, et etiam ab effectum, ut adversarii in sua responsione dicebant: ergo si attritio, quæ est essentialis hujus sacramenti pars, est separabilis (de alia parte, nempe confessione id absque controversia supponitur) ab attritione, quæ disponit ad gratiam hujus sacramenti effectum; liquido infertur, istud sacramentum, sicut, et alia posse esse validum, et informe. Prima vero consequentia legitime infertur ex præmissis, ex quibus minor est evidens, et frequenter de facto verificatur: nam multoties datur attritio mere inefficax, quam manifestum est non esse efficacem, sed ab ista separari: sicut idem etiam contingit in amore, intentione, proposito, et aliis effectibus. Major, denique, quantum ad secundam partem, asseritur ab adversariis, qui inde conantur probare, non posse dari validum pœnitentiæ sacramentum, sine effectum. Prior autem majoris pars, in qua est difficultas, probatur ex Concilio Trident, nam sess. 14, cap. 3, quod est de partibus hujus sacramenti, inquit: «Sunt autem quasi materia

« materia hujus sacramenti, ipsius pœni-
 « lentis actus, nempe, contritio, confessio,
 « elsatisfactio. Qui quatenus in pœnitente
 « ad integritatem sacramenti, ad plenam-
 « que, et perfectam peccatorum remissio-
 « nem ex Dei institutione requiruntur, hac
 « ratione pwnitenliae partes dicuntur. »
 Idque diffinit cap. 1 ejusdem sess. Deinde
 cap. immediate sequenti, quod est *de con-*
tritione, réassumons illam, quam dixerat
 esse sacramenti partem, sic illam definit :
 « Contritio, quæ primum locum inter dic-
 « tos pœnitentis actus habet, animi dolor,
 « ac detestatio est de peccato commisso
 « cum proposito non peccandi de celero. »
 Quæ definitio communis est attritioni tam
 efficaci, quam inefficaci, et utramque com-
 plectitur tanquam membra dividendia abs-
 que ullius exclusione: nec ullum habet
 verbum, per quod restringatur ad solam
 efficacem attritionem, ut facile conside-
 ranti constabit : ergo ex doctrina, et sen-
 tentia Concilii de ratione attritionis, quæ
 est pars essentialis hujus sacramenti, non
 est esse efficacem, sed ab hoc conceptu
 efficacitatis præscindit. Et plane si Conci-
 lium intendens definire, atque exponere
 dolorem, quem dixerat, esse partem sacra-
 menti pœnitentiæ, omitteret huic parti
 essentialia (cujusmodi dicunt contrarii
 esse efficacitatem) satis diminute processis-
 set, et non vitaret occasionem errandi in
 hac materia : nullam ergo mentionem
 fecit efficacitatis, sed solum exigit dolorem
 de peccatis, et propositum emendationis,
 quæ sunt communia dolori, proposito tam
 efficaci, quam inefficaci : ne ergo dicamus,
 Concilium diminute processisse, et occasio-
 nem errandi non vitasse, fateri oportet
 non esse de conceptu attritionis, ut partis
 essentialis hujus sacramenti, quod sit
 efficax ; sed ab hoc præscindere, illumque
 partis conceptum salvari in attritione tam
 efficaci, quam inefficaci.

Człra. 2G9. Confirmatur secundo, et explicatur
 2^a amplius iquia licet non negemus, quod in
 eodem attritionis actu possit conjungi, et
 ratio partis essentialis hujus sacramenti, et
 ratio dispositionis ad gratiam, effectum
 illius; et ita communiter contingit, ubi
 sacramentum est validum, et fructuosum
 (quamvis non repugnet ea munera exer-
 ceri peractus realiter diversos, ut diximus
 disp. præced. n. 29) nihilominus tales con-

ceptus partis, et dispositionis sunt satis
 diversi, et tam objective, quam exercite
 separabiles ; ergo ex eo, quod idem attri-
 tionis actussit pars essentialis hujus sacra-
 menti, et dispositio ad gratiam, ejus effec-
 tum ; perperam colligunt Adversarii esse
 illa munera inseparabilia, ac subinde non
 posse sacramentum pœnitentiæ esse vali-
 dum, quin sit simul fructuosum, et forma-
 tum. Consequentia patet : nam eo ipso,
 quod tales conceptus in eodem actu attri-
 tionis inventi sint hujusmodi, nulla est
 ratio, quare unus, nempe, conceptus par-
 tis, qui est prior, absolutior, et ab alio in-
 depondens, non possit sine illo reperiri ;
 sed magis colligendum est oppositum, vi-
 delicet, attritionem posse exercere munus
 partis, quin exerceat munus dispositionis:
 sic enim se habent, quæ similes conceptus
 important ; sic enim in Beatis idem est
 amor charitatis, quo diligunt necessario
 Deum in se, et diligunt libere creaturas in
 se : quo non obstante, quia sunt conceptus
 satis diversi, et prior intimior, atque abso-
 lutior, potest talis actus persistere termi-
 natus ad Deum, quin extendatur exercite
 ad creaturas. Eadem etiam gratia habitua-
 lis est forma, quæ sanctificat accidentaliter,
 et constituit hoipinem filium Dei adop-
 tivum ; sed tamen, quia illud prius est
 intimius in gratia, potest illud præstare,
 quin præstet secundum, ut patet in gratia
 habituali Christi Domini, quæ ipsius ani-
 mam sanctificat sanctitate accidentali, et
 tamen non constituit illum filium adopti-
 vum. Et similia pro eadem veritate exem-
 pla facile occurrunt tam in Theologia, quam
 in Philosophia. Antecedens autem est ma-
 nifestum : quoniam munera partis sacra-
 menti, et dispositionis ad fructum sacra-
 menti ita in eodem attritionis actu repe-
 riuntur quod conceptus partis sit in ordine
 ad sacramentum, quod constituit ; concep-
 tus vero dispositionis est in ordine ad gra-
 tiam, quam efficit. Conceptus partis est
 conceptus materiæ respective ad absolutio-
 nem tanquam ad formam, cui tam dolor,
 quam confessio subduntur ; conceptus vero
 dispositionis perlinet quidem ad genus
 causae materialis, non tamen constitutive,
 aut receptive, sed tantum dispositive. Con-
 ceptus partis sacramenti est conceptus
 causae simul cum toto sacramento inlluen-
 tis efficienter instrumentaliler in gratiam ;

conceptus autem dispositionis non perlinet ad genus causæ efficientis, sed præcise ad genus causæ materialis dispositivæ, ut jam diximus. Denique conceptus partis essentialis est prior simpliciter, quam conceptus dispositionis ad gratiam : sicut ex parte sacramenti, et partium essentialium est prius esse, quam gratiam eflicere, et si illam non efficerent, attritio non disponderet actu ad ejus infusionem : est igitur verum, quod licet idem attritionis actus sit, et pars sacramenti, et dispositio ad gratiam sacramenti ; tamen hi conceptus sunt simpliciter, et objective diversi, et exerceantur separabiles, quatenus prior valet absque posteriori inveniri.

Idque magis perspicuum fiet, si attendamus ordinem, quo hoc sacramentum constituitur ex partibus, et elevatur a Deo ad rationem instrumenti, et deinde habet influere in gratiam. Primo namque occurrunt ex parte pœnitentis attritio, et confessio peccatorum tamquam materia, ex qua constat accusatio sacramentalis ; deinde accedit ex parte sacerdotis absolutio tamquam forma, ex qua. et illa materia integrum sacramentum constituitur ; quod rursus elevat Deus, ut suum effectum, nempe, gratiam justificationis valeat instrumentaliter producere. Ulterius succedit actualis efficientia prædictæ gratiæ, ad quam connaturaliter suscipiendam disponitur homo per attritionem cum sacramento : hæc enim, quamvis de se insufficiens, habet ex institutione divina esse dispositionem ultimam ad gratiam, quando huic conjungitur sacramento. Ex quibus recte perpensis facile constat, attritionem, quæ est sacramenti pars, esse simpliciter priorem attritione, quæ est dispositio ad gratiam. Tum, quia sicut sacramentum adæquate constitutum præcedit simpliciter gratiam, et ultimam ad illam dispositionem ; sic etiam præcedunt partes, ex quibus essentialiter constituitur, de quarum numero est attritio. Tum etiam, quia attritio solet non solum natura, sed etiam tempore præcedere ipsum sacramentum : istud namque non constituitur ante absolutionem : quæ est ejus forma, quæ semper supponit accusationem sacramentalem, sive confessionem peccatorum, ex attritione ortam, juxta superius dicta disp. præced. dub. 4, atque ideo qua ratione sacramen-

tum est simpliciter prius, quam gratia ejus effectus, et quam ultima ad hujusmodi gratiam dispositio ita etiam de attritione essentiali hujus sacramenti parte dicendum eat. Tum denique, quia constituto adæquate sacramento pœnitentiæ ex sua materia, et forma, nempe, accusatione dolorosa, et absolutione, posset Deus vel illud non elevare ad rationem instrumenti, vel eo elevato suspendere concursum proprium principalem. et subinde impedire influxum instrumentalem sacramenti ad producendam gratiam ; in quo casu daretur in actu verum sacramentum pœnitentiæ. et subinde daretur etiam hæc attritio exercens in actu rationem partis sacramenti pœnitentiæ ; et tamen non daretur attritio exercens in actu rationem dispositionis ad gratiam, siquidem ista actu non produceretur, et ubi forma non producit, non fit dispositio exercita ad illam ; est itaque in tali casu attritio pars actu componens, sed non est dispositio actu disponens (ut sic uno verbo dicamus). Ergo, quamvis in uno attritionis actu repeiiatur, et conceptus partis sacramenti, et conceptus dispositionis ad gratiam ; hi tamen conceptus sunt objective diversi, et realiter separabiles, et prior potest dari sine secundo.

270. Solet etiam nostra, et communis & effectiva sententia suaderi alio fundamento de transumpto ex loco citat. D. Thomæ in argumento *Sed contra*, ubi hæc habet : « Quilibet tenetur ad confessionem mortalium : « sed si aliquis semel confessus est. etiam « in mortali existens, non tenetur ulterius « ad confitendum eadem peccata : quia « cum nullus sciat se charitatem habere, « nullus sciret se confessum fuisse : ergo « non est de necessitate confessionis, quod « sit charitate formata. » Quamvis autem, quæ afferuntur in argumento *Sed contra*, non semper contineant mentem Doct. Angelici ; tamen hic videmus, Thomistes satis communiter illud tueri ad mentem ipsius D. Thomæ, suffragantibus etiam extra illius scholam aliis antiquis, et satis gravibus scholasticis. Et illud profecto continet congruentiam summe vero similem. potestque ad sequentem formam reduci. Oportuit istud sacramentum ita a Christo Domino institui, quod illud suscipientes possent de ejus valore, et adimplerent Divini illud suscipiendi præcepti esse securi

securi,excludendo oppositas circa id dubietates, et anxietates, sicut in suscipiendo Baptismum, Ordinem, et alia sacramenta contingit: id vero non ita salvaretur, si sacramentum pœnitentiæ non esset validum, nisi quando foret fructuosum, sive formatum per gratiam justificationis in eo productam : ergo praesumendum est, Christum non instituisse illud cum prædicta restrictione, sed cum majore amplitudine, ita quod ejus valor a prædicta gratia non dependeat, et possit esse validum, quamvis informe sit, et absque ullo fructu, sive effectu, ut in aliis sacramentis evenit. Consequentia patet, et major suadetur : nam cum sacramentum pœnitentiæ, ex una parte sit valde necessarium ad salutem, et ex alia censeatur multum arduum obdifficultatem, quam communiter patimur in manifestando peccata ; decuit illud ila a Christo institui, ut possimus esse securi de illius valore,et adimpletione Divini illud suscipiendi præcepti : alias, eo suscepto, innovas induceremus anxietates, et motiva iterum confitendi eadem peccata, et sic de cetero in infinitum in repetendo eorundem peccatorum confessionem : quod est nimis durum, et præsumi non potest de pietate Dei illud instituentis. Minor denique ostenditur : nam ex suppositione, quod sacramentum pœnitentiæ nunquam sit validum, quin sit formatum per gratiam justificationis in eo productam, non possumus habere majorem securitatem de ejus valore, quam de gratia sanctificante per illud communicata ; quippe hæc juxta oppositam opinionem dicuntur ad convertentiam, ita quod valor sacramenti conferat gratiam. et negatio gratiæ evincit negationem valoris ; sed juxta communem providentiam non omnes, qui confitentur, sunt securi, et quieti circa existentiæ gratiam, quam habeant ; imo potius omnes in hac parte dubitamus, et timemus, ut ex professo diximus in tract. 14, de gratia disp. 9, dub. unico, et liquet ex scriptura : j nam Eccles. 9, dicitur : *Sunt justī, ac sapientes, el opera eorum in manu Dei; et tamen nescit homo, utrum, amore, an odio dignus sit. Job. 9 : Si simplex fuero, hoc* *li* *iptum ignoravit anima mea. Ps. 18 : Delicta quis inlelligit ? Ab occultis meis munda me.* Et aliis locis, quæ dedimus n. 9, loc. cit. Ergo ex suppositione, quod sacramentum

pœnitentiæ non sit validum, quin simul sit fructuosum, sive adjunctam habens justificationis gratiam, nequeunt pœnitentes esso securi de valore talis sacramenti a se suscepti, et adimpletione circa id Divini præcepti ; sed continuas potius dubietates, et anxietates in hoc negotio sustinerent, quibus impulsī continuas eorundem peccatorum repeterent confessiones.

271. Occurrunt Adversarii negando minorem. Ad cujus probationem dicunt, quod licet non simus omnino certi de valore sacramenti pœnitentiæ, sicut nec de gratia justificante ; nihilominus pœnitentes non inducuntur in eas anxietates, quas ponderavimus, ut repetant confessiones. Ut enim ad id non obligentur, sufficit censere probabiliter se adhibuisse omnia ad confessionem, et absolutionem necessaria : nam eo ipso non obligantur illa peccata iterum confiteri. Et quamvis illa confessio fuerit nulla coram Deo ob latentem carentiam tam fructus, quam valoris; obligatio tamen cessat ob prudens de existentiā utriusque dictamen. Unde satis erit subsequentiā peccata in alia confessione explicare, in qua tam horum, quam omnium præcedentium fiet remissio. Si autem pœnitens postea certo cognoscat priorem confessionem fuisse nullam, nihil asperum, aut insolitum continet, quod dicatur obligari ad confitendum iterum illa peccata. Ita Vasquez nostræ conclusioni contrarius, Suarez, suarez? et Lugo, licet ejusdem Patroni. Lus°

Minime tamen satisfaciunt, sed præcipuum objectæ difficultatis intactum relinquunt : nam si semel valor hujus sacramenti connectitur cum ejus fructu, et e converso, ita ut dicantur ad convertentiam, ut fert opinio contraria, impossibile est, quod pœnitentes majorem securitatem habeant, quod fecerint validam confessionem, quam quod sic facientes existant in gratia ; sed certum omnino est, pœnitentes majorem securitatem habere de valore sacramenti, et adimpletione Divini circa id præcepti, quam de susceptione gratiæ : ergo inter hanc, et valorem sacramenti non datur illa connexio, quam adstruit sententia contraria; sed plura requiruntur pro gratia, quam pro solo sacramenti valore. Major, et consequentia palent. Minor etiam ostenditur : quia communiter omnes fideles, qui communiter, et juxta commu-

nes prudentum regulas confitentur, sunt moraliter certi de valore sacramenti, et adimpletione circa hoc Divini præcepti ; unde nec anxietatibus communiter premuntur, nec repetunt communiter confessiones, nec ad id obligantur, saltem probabilitate, quam habent, ut illi Authores in sua responsione loquuntur. At aliter circa gratiam contingit : quippe communiter fideles eam securitatem circa illam non habent, sed dubitationibus, et timore circa ejus existentiam quatiuntur, ut experientia liquet : ergo certum omnino est, pernitentes majorem securitatem habere de valore sacramenti, et adimpletione circa id Divini præcepti quam de susceptione gratiæ. Et ratio a priori hujus inæqualitatis constat ex dictis loco citato de gratia, præsertim a n. 10. Nam licet nemo possit absque speciali Dei revelatione scire omnino certo certitudine methaphysica, vel morali in primo gradu se esse in gratia, potest tamen id agnoscere certitudine morali in gradu infimo, ad eum modum, quo cognoscimus esse baptizatos, vel nostrum confessarium esse sacerdotem, et alia, de quibus non dubitamus, licet dubitare possimus, et aliquando timeamus. Hæc autem certitudo non communis est justis, sed est paucorum, scilicet, perfectorum, qui summo studio Deo haerent, ut ibi ostendimus, etoptime significavit D. Thom. 1,2, qu. 112,art. 5, dicens : < Hoc modo potest aliquis cognoscere se habere gratiam, in quantum, « scilicet, percipit se delectari in Deo, et « contemnere res mundanas.» Et in resp.ad 5 : « Illud verbum Abrahæ dictum potest « referri ad notitiam experimentalem,quæ « est per exhibitionem operis : in opere « enim illo (plane heroico offerendi filium «Deo in sacrificium) quod fecerat Abraham. cognoscere potuit experimentaliter « se Dei timorem habere. » Quæ manifestum est non in omnibus justis, sed in aliquibus valde perfectis adesse.Ceterum certitudo moralis de valore sacramenti reperitur valde communiter in pœnitentibus : plurimi namque non dubitant de legitima confessione a se facta,nempe,post diligens examen, et inculcatum attritionis dolorem, nec ulterius dubitant de legitima absolutione ministri : et sic communiter in cunctis, qui scienter non accedunt prave dispositi. Quæ satis evincunt, pœnilentes

majorem securitatem habere de valore sacramenti pœnitentiæ, quam de gratia in eo suscepta : quod impossibile foret, si hujus sacramenti valor necessario cum ejus fructu connecteretur.

Confirmatur : nam si sacramentum Baptismi pro adultis ita institutum fuisset, ^{p.*fi} _{m ST} quod ejus valor esset necessario connexus cum ejus fructu, sive remissione peccatorum, omnis adultus, qui certo cognosceret se esse valide baptizatum, cognosceret etiam certo se esse in gratia Dei ; et e converso, qui de hac gratia dubitaret, in dubietatem etiam, et anxietatem duceretur circa sacramenti valorem, illudque iterum recipere cuperet. Non decuit autem sacramentum Baptismi sic institui : quia ex una parte est valde necessarium ad salutem, el ex alia adulti baptizati subderentur illis perplexitatibus, et scrupulis, quibus ut satisfacerent, repeterent non absque illorum gravi onere, et molestia idem Baptismi sacramentum semel, et iterum, et sine termino : nam semper possent occurrere eadem circa illius sacramenti fructum.Sed etiam sacramentum pœnitentiæ est prorsus necessarium ad remissionem mortalium post Baptismum commissorum ; et aliunde molestissimum pœnitentibus reputatur repetere eorundem peccatorum confessiones, ad quas famen adigerentur, si confessionis valor haberet necessariam connexionem cum gratia : quippe eisdem motivis, ob quæ dubitarent de gratia, dubitarent etiam de sacramenti valore : ergo præsumendum non est, Christum ita hoc sacramentum instituisse, quod necessaria pro sacramenti fructu, essent etiam necessaria pro ejus valore; sed potius, quod sicut in sacramento Baptismi alia sufficiunt ad valorem ejus, et alia requiruntur ad illius fructum, sic exigente tam sacramenti natura, quam hominum fragilitate, ne dubitantes de fruclu, dubitarent etiam de valore, et novum Baptismum suscipere cogerentur : ita etiam in hoc pœnitentiæ sacramento disposuerit sufficientiam ad ejus valorem, et ulteriora requisita ad ejus fructum, ut magis assecurari possent de valore. quam de fructu, et ne dubitantes circa fructum, idem dubium conciperent de valore, et obligarentur ad repetitam eorundum peccatorum confessionem, et sacramentum, humanæ fragilitati de se molestum

molestum, magis fastidirent : quod esso inconueniens, nemo prudens negaro valet, sicut certe foret in sacramento Baptismi.

Ad hæc : si attritio, quatenus cum sacramento disponit ad gratiam, et illam infallibiliter infert, est etiam essentialis hujus sacramenti pars ; idem prorsus erit hoc sacramentum valide recipere, et hominem illud susipientem esse in gratia per illud producta : ergo tantum dubitare poterit, an fuerit validum sacramentum, quantum dubitare potest, an ipse sit in gratia : ergo cum communiter omnes fideles circa hoc posterius dubitent, et securi non sint, quod prædiclam gratiam habeant, idem dubium patiuntur circa sacramenti valorem, seu validam confessionem, quam perplexitatem, et incertitudinem deponere non valebunt, nisi iterando confessiones; ubi namque dubitatur de confessionis valore, opus est illam repetere : peccata enim in priori exposita reputantur pro dubiis, sive invalide confessis. Id vero asserere est onus gravissimum imponere multitudini fidelium. Quare sicut ad vitandum simile in aliis sacramentis inconueniens, ordinavit suavis Dei providentia alia requisita pro valore, et alia pro fructu, ut sic sacramenta possent esse valida, licet informia, et absque fructu gratiæ ; sic etiam, et multo magis decuit, illam ita disponere in hoc sacramento : ergo præsumi non debet, oppositum ordinasse, nempe, eandem indivisibilem attritionem esse partem essentialem sacramenti, et ultimam cum sacramento dispositionem ad gratiam : ex eo namque sequuntur proposita incommoda, ut ostensum est. Aliunde vero non occurrunt urgentia aliqua motiva ad id credendum, ut ex responsione ad argumenta constabit.

§ n.

Referuntur, cf refelluntur diversi modi dicendi.

Possibilitate sacramenti pœnitentiæ informis, et validi stabilita, et firmata,argumentorumque viribus in eam militantium superatis; restat nunc explicare, quibus in casibus validitas, et informitas hujus sacramenti accidere queat. Facilius autem plane est avertere falsa, quam scopum vel Salmanl. Cure. Theolog. loin. XX.

ritalis attingere, et explicare ; eamque pro viribus tuori, ac nervose firmare, negotium magis arduum solet afferre. Cum vero in nostram sectando assertionem plurimi conspiraverint, non omnes in modo illam propugnandi conveniunt; sed pro varietate ingeniorum, aut etiam principiorum, quibus imbuuntur, varias sententias excogitarunt, quas introspicere oportet, ut quæ veritati, et rationi magis consonant, amplectamur, et secundæ hujus dubii parti respondere possimus.

272. Primum igitur dicendi modum proponit Delgadillo cap. 10, dub. 8, n. 44, his verbis : Statuo, non esse improbabilem sententiam, quæ affirmat, dari sacramentum pœnitentiæ informe, etiamsi quis scienter accederet sine dolore, dummodo integre confiteatur. Quod probat, quia ita sentiunt aliqui Auctores graves ab eo relati ; et apparet in satisfactione, quæ etiam si in re non ponatur, est validum sacramentum Confirmatque exemplo Baptismi (et idem est de Confirmatione, Ordine, et aliis sacramentis) nam si quis vult expresse baptizari, quamvis alias cognoscat evidenter, se accedere indispositum ad gratiam, quæ est effectus Baptismi, tenet simpliciter istud sacramentum, et est informe, ut omnes concedunt : ergo idem contingit in sacramento pœnitentiæ. Quæ paritas (concludit ille) me omnino convincit.

Sed hic dicendi modus, quidquid alii Primm dixerint ante Concilium Tridentinum, mi-X"?^|| nime post illud sustineri valet : nam præ-rŒbc',urdictum Concilium docuit, et definivit sess.

14. cap. 4 et can. 4, dolorem, eteconfessionem esse paries pertinentes ad materiam hujus sacramenti, ex quibus illud essentialiter constituitur. Ex qua doctrina, et definitione convincitur, quod sicut sacramentum est nullum sine confessione, ita etiam est nullum absque omni dolore, atque ideo ubi pœnitens accedit scienter absque omni dolore, nullum redditur sacramentum. Alia ratio est de satisfactione, quam ille Doctor in.sui favorem adduxit: nam licet illa sit etiam pars hujus sacramenti, ut Concilium eisdem locis statuit, tamen non est pars essentialis, sed solum integralis, sacramentum essentialiter constitutum supponens, et ad integram ejus perfectionem spectans ; unde quamvis non 2!)

Primus dicendi modos. Delgad.

succedat. impedimentum non eel, no sit validum sacramentum. Quod autem ait de Baptismo, nil valet, quia in illo salvatur adæquate materia remota, et proxima, nempe, aqua, et ablutio, licet in adulto nulla deiur attritio, et ideo tenet sacramentum independenter ab illa ; quæ tamen necessaria est ad consequendam justificationis gratiam, quippe ista nulli adultorum infunditur, quin ipse coopereatur, se libere disponendo ad eam recipiendam. Et propterea, si ea dispositio deficiat, sacramentum Baptismi non producit suum effectam, nempe illam gratiam, sed informe relinquitur. Ceterum in sacramento pænitiæ, quod ex parte materiæ proximæ constat actibus humanis, necessaria est aliqua attritio, sive dolor, ut constat ex Cone. Trid. Quare si omnis attritio, et dolor desit, impeditur non tantum fructus, sed etiam valor hujus sacramenti. Nec in prædicti modi dicendi impugnatione opus est immorari : quia id satis, superque præslitimus disp. præc. n. 2, et 103 et 130 et alibi.

s <n.- 273; Secundus hanc difficultatem superandi modus, a præcedenti non omnino recedens, consistit in eo, quod confilens sua peccata, ignoret invincibiliter requiri eorum dolorem, el illam non exhibeat ; vel si sciat esse necessarium, bona fide judicet, se illum habere, cum re vera nullum dolorem habeat. Nam in hoc casu præter Authoresa Delgadillo relatos idem senlit Filliucius cap. 0, qu. 5, censens sufficere illum dolorem putativum, sive existimatum ex ignorantia invincibili ad sacramenti valorem ; et tamen pro ejus fructu requiritur verus dolor, ut omnes docent. Hac itaque via contingens est, sacramentum pænitiæ esse validum, et informe.

i verti- Sed hic etiam dicendi modus communitur. ter improbatur, et merito : tum, quia ad valorem sacramentorum opus est adhibere in re veram eorum materiam, in qua Deus illa instituit : nec id suppleri valet per nostram imaginationem, aut bonam fidem, Unde si quis putaret bona fide, et habens ignorantiam invincibilem, se baptizare in aqua naturali, vel hanc necessariam non esse ad Baptismum, sed sufficere alium liquorem ; si tamen aqua naturalis non esset, nullum efficeret sacramentum, quia

sola aqua naturalis est Baptismi materia: ergo quod quis invincibiliter judicet, vel non, requiri dolorem ad sacramentum pænitiæ, vel adesse dolorem, ubi nullus est, minime sufficit ad valorem hujus sacramenti. Tum etiam : nam ad valorem hujus sacramenti non sufficit confessio omnium peccatorum mere historica, et recitative, sed requiritur confessio dolorosa, sive per modum accusationis; α qua radice provenit, confessionem sacramentalem supponere essentialiter dolorem de peccatis, ut ostendimus disput. præced. dub. 4 ; ergo ubi nullus est peccatorum dolor, vel est pure putativus, sive existimatus, impossibile est confici validum sacramentum pænitiæ. Tum denique : quia casus, in hoc modo dicendi propositus, affert moralem contradictionem, atque impossibilitatem : nam ubi quis accedit sine fictione, et sincero animo confitendi peccata, et consequendi eorum remissionem, nequit non habere aliquod eorum odium, et detestationem ; alias illa non diceret, neccuperet illa exuere: ibi ergo intervenit aliquis dolor, abstrahendo ab eo, quod sit sufficiens, vel non,

274. Tertium dicendi modum docent nonnulli, qui ex una parte affirmant, ad^p; dolorem in esse partis essentialis, et sufficientis pro valore sacramenti sufficere, quod attritionis sit, ut plane fateri opus est post Cone. Trid. et ex alia defendunt, pro dolore, qui est dispositio ad sacramenti fructum, graliam, videlicet, justificationis, requiri contritionem, sive dolorem perfectum, et procedentem ex amore charitatis, sine quo sentiunt, nunquam contingere adultorum justificationem. Ita multi, cum quibus late disputavimus disp. præced. dub. 1. Et profecto illorum sententia si quantum ad id, quod hic dicendi modus supponit, vera esset; clarissima, et antiquissima etiam foret in superando, quam nunc versamus, difficultatem. Facile namque percipimus, attritionem posse a contritione perfecta separari, el quod posita attritione sacramentum valeret, sed deficiente contrilione perfecta, maneret infructuosum, et informe.

Sed ista sententia est admodum falsa, et [-;« non cohærens Concilii Tridentinidoclrinæ, ut loco citato ex professo ostendimus, et

vol altera impugnatione illius falsitatem manifestare. Gravior desumitur ex Concilio Tridentinosess. Id, cap. I, illis verbis: Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehenna?, et poenarum metu communitur concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat, non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, et Spiritus Sancti impulsorem, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo poenitens adjutus, viam sibi ad justitiam parat. Et quamvis sine sacramento poenitentiae per se ad justificationem peccatorem perducere nequeat; tamen eum ad Dei gratiam, in sacramento poenitentiae impetrandam disponit. » L'ibi Concilium manifeste attribuit attritioni cum sacramento illam vim disponendi ad gratiam, quam per se, et sine sacramento non habet; quæ virtus est quidem ultimo sufficiens, independens ab ultimiori alia præparatione, quippe disponere utcumque, et remote ad talem gratiam, convenit attritioni supernaturali: per se, etiam sine sacramento, ut nemo negat, et constat in aliis actibus supernaturalibus, licet imperfectis: ergo ex sententia Concilii attritio supernaturalis cum sacramento poenitentiae? esi sufficiens dispositio ad gratiam justificationis in eo productam, quin opus habeamus perfectam contritionem ad talem effectum sacramenti suscipiendum. Altera, et salis gravis impugnatio desumitur ab ipsa experientia: nam cum plurimi in sacramento poenitentiae justificentur, non omnes experiuntur illum motum contritionis perfectæ, sive ortæ ex amore charitatis: quin potius aliqui, vel tempore absolutionis aliis cogitationibus distrahuntur, vel continuant, aut repetunt eodem attritionis actus, quibus accesserunt ad confitendum; et nemo scrupulum habet, quod non eliciat actum contritionis perfectum, quo plane pungi deberent, si per ejus carentiam obicem ponerent sacramenti fructui. Quæ impugnatio magis urget in casu, quo poenitens post attritionem, et peractam confessionem, antequam absolvatur, corruiat ad pedes confessarii sensibus destitutus; absque dubio enim

absolvendus est, juxta superius dicta dub. 7, §3, licet sensibus carens non eliciat contritionem, nec elicere queat. Et de tali moribundi justificatione, ex suppositione prædiclorum requisitorum, nemo dubitat, nec dubitare posset sine moribundi injuria, quæ non nihil redundaret in Dei pietatem: ergo pro fructu hujus sacramenti non requiritur determinate contritio perfecta, sed sufficit vera, et supernaturalis attritio.

275. Quartus hanc difficultatem explicandi modus est, quod ad valorem hujus sacramenti sufficit attritio, ad fructum vero ejus requiritur actus spei veniæ peccatorum, et subinde etiam actus fidei justificantis: quippe absque his actibus nunquam justificatio contingit. Potest autem dari attritio sine hujusmodi actibus, atque ideo, et sacramenti valor: nam hi actus nec pertinent ad essentiam attritionis, nec sunt partes essentielles sacramenti poenitentiae. Aliunde vero potest quis sine illis ad confitendum accedere, quin in hoc mortaliter peccet, si accedat cum ignorantia invincibili de eorum circa fructum sacramenti necessitate. In casu igitur, quod poenitens confiteatur sua peccata cum supernaturali dolore attritionis, et sine illis fidei, et spei actibus, recipit validum sacramentum, sed non fructuosum; et consequenter tunc tale sacramentum est validum, et informe. Sic docuit Gaspar Hurtado disp. 6, difficul. 8, et eidem opinioni multum favet Joannes a S. Thoma loco supra citato, § *Quapropter alia via*.

Sed hæc sententia est simpliciter falsa, et in aquivoco laborat: nam in primis, falsus, quamvis in omni adultorum justificatione concurrant illi actus; nihilominus opus non est ad gratiam obtinendam, quod adsint explicate, et formaliter in se ipsis; sed sufficit, si vel concurrant virtualiter, et quatenus in alio actu. sicut in effectum, virtualiter perseverant; et hoc modo adsunt, quoties datur supernaturalis attritio (de qua oportet loqui hanc opinionem: si namque agat de attritione mere naturali, alio modo refellenda est, ut numero sequenti constabit), quippe supernaturalis attritio dirigitur lumine fidei, et ex ejusdem directione importat aliquem motum spei, et aliquod propositum emendationis. Si enim hæc omnia excludamus, non relinquitur actus

ver» attritionis supernaturalis, qui sit pars sacramenti, et sufficiat pro ejus valore. Si vero illa in praedicta attritione includatur, ut includi necesse est, jam in attritione, sufficiente ad valorem sacramenti, concurrunt etiam, quæ pro sacramenti fructu desiderantur; atque ideo illo discurrendi modo minime salvatur, sacram, pœnit. esse validam, et informe. Praeterea, falsum omnino ille discursus assumit, nempe, in omni adultorum justificatione concurrere formaliter actum spei (et idem intellige de actibus timoris, poenitentiae, et aliis, quos Concilium, agens de justificatione impii, recenset sess. 6, cap. 6,) oppositum enim statuimus tract. 15, de justificatione, disp. 3, dub. 1, §4 ubi explicuimus, quomodo licet secundum communem Dei-providentiam soleant concurrere plures actus formaliter, et expresse, v. g. spei, timoris, poenitentiae, etc. nihilominus servata etiam communi illa providentia non requiritur ille formalis, et expressus concursus, sed sufficit virtualis, et implicitus, ut cum quis justificatur immediate per actum amoris Dei ex charitate; ut posse contingere, irrationabiliter negaretur, et expresse affirmant Vega, Arauxo, Mjr!X0, Gregorius Martinez. Gonet, et alii communiter Theologi relati ibidem n. 10, quibus rniuc. nunc ex Theologis practicis addimus AzonHicn. rium tom. 1, lib.8. cap. 7, q. 6, Sanchez Leiu!j. lit. 2 summæ cap. 1. Filliucium tract. 24, cap. 9, num. 255, Bonacinam disp. 3, super primum præceptum Decalogi, punct. 2. Trullenchum lib. 1, in Decalog. cap. 1, dub. 6, et Leandrum disp. 1, de poenitentia.. quæst. 48. Excluso autem, quod pro justificatione poenitentis sit necessarium, illum tunc habere formaliter, et explicitè actum fidei, spei, etc. palam sequitur, quod propter horum actuum in eo instanti carentiam, non impediatur sacramenti effectus, nempe, gratia justificans, nec relinquatur sacramentum informe. Nemo autem scrupulum ppnat in verbis Concilii Tridentini numero præcedenti relatis, in quibus agens de attritione, quæ disponit ad gratiam, et in hoc genere illam cum sacramento indicabat, conditionem adjecit: « Si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ. » Per quæ significasse videtur, possibilem esse aliam attritionem, cui praedicta deficiant, et proinde quæ non

sufficiat ad fructum sacramenti, sed illud informe relinquere possit. In hoc enim scrupulo haerendum non est: nani licet nulla sit possibilis supernaturalis attritio, quæ saltem virtualiter, et implicite aliqualem spem veniæ, et aliquam exclusionem voluntatis peccandi non includat, idque necessario conveniat omni attritioni supernaturali sub munere tam partis sacramenti, quam dispositionis ad gratiam: tamen congruentissime illa conditio adhibita fuit a Concilio, ut significaret, magis elucere debere in attritione, ut sit dispositio ad gratiam, quam in eadem, ut sit pars sacramenti; attritionem vero, quæ solum est sacramenti pars, vix, dum leviter illos conceptus exprimere, ut magis constabit ex dicendis § sequenti.

276. Quinto, ut aliqui component hanc[^], difficultatem stabiliendi sacramentum poenitentiae validum, et informe, dicunt pro valore sacramenti sufficere attritionem naturalem, ad fructum autem requiri attritionem supernaturalem: et quia attritio naturalis potest separari a supernaturali, ut ex se liquet, facile concipiunt, et explicant quomodo istud sacramentum possit esse validum. et informe. Porro cum in attritione naturali possit esse latitudo, varie explicatur. quæ attritio naturalis possit esse sufficiens pars sacramenti validi. Nam aliqui tam ample id asseruerunt, ut dixerint, sufficere attritionem naturalem, non solum entitative, et subjective, sed etiam terminative, sive ex parte motivi, ut cum dolet de peccato ob incommoda, quæ ex illo sustinet. velat paupertatem, infirmitatem, aut infamiam.

Sed hic dicendi modus facile convincitur falsitalis, et communiter rejicitur: quoniam dolor pro valore hujus sacramenti requisitus debet constituere confessionem in esse accusationis sacramentalis in ordine ad claves Ecclesiae; quod minime habet dolor pure naturalis tam subjective, quam terminative, sive qui excitatur præcise ab incommodis humanis: quippe non afferens materiam propriam, in quam cadat sacramentalis absolutio, quæ per se ordinatur ad destruendum peccata, ut sunt Dei offensa. Quapropter hujus dicendi modi Patroni addiderunt, ita sufficere pro sacramenti valore attritionem naturalem, si tamen attingat terminum, et motivum supernaturalem

ralem, ut cum quis ex metu naturali gehennæ movetur ad dolendum de peccatis, et proponendum illorum emendationem. Quin aliqui illorum magis cautiores subjunxerunt aliam cautelam, nempe, quod ut attritio pure naturalis sit vera pars hujus sacramenti, debet existimari supernatural, ut sæpe contingit in pœnitentibus, qui in hoc frequenter invincibiliter falluntur, putantes, se dolorem supernaturalem afferre, cum revera solum naturalis sit. Qui enim scienter cum sola naturali attritione istud sacramentum reciperet, eo ipso poneret obicem ejus fructui, nempe, gratiæ, obcarenliam dispositionis ad illam, et sic actu graviter peccaret ; unde convinceretur, nullam recipere absolutionem, et invalidum reddi sacramentum. Hæc in summa est non paucorum sententia, cui subscripsit Bonacina quæst. 3, punct. 2, et quæst. 5, punct. 3, pro eadem referens D. Thomam, Ricardum, Durandum, Capreolum, Paludanum, Solum, Cajetanum, Sylvestrum, Canum, Ledesmam, Covarruvias, et Murrum. Sed in referendo D. Thomam, quidquid sit de aliis, vehementer deceptus fuit : nullus enim occurrit locus, neque ab illo producit, in quo Angelicus Doctor talem sententiam asseruerit : illi tamen etiam subscripsit Aversa quæst. 14, sess. 6, in sexto casu, pro ea allegans Henriquez, et Victoriam. Subscripsit denique Filliucius tract. 7, cap. 7, quæst. 8, affirmans esse fere omnium antiquorum. Et commune apud illos fundamentum videtur fuisse, quod generaliter loquendo non requiritur pro valore sacramentorum, quod eorum materia sit aliquid supernaturale, sed res naturales sufficiunt, ut ablutio in Baptismo, unctio in Confirmatione, consensus in Matrimonio, et sic de aliis ; quin etiam in hoc sacramento confessio peccatorum, quæ ad ejus materiam perlinet, quid naturale est, nempe, prolatio verborum ; sed attritio, quæ pro valore hujus sacramenti requiritur, spectat ad illius materiam simul cum confessione : ergo pro valore hujus sacramenti sufficit attritio naturalis, quamvis alius dolor perfectior, et supernaturalis desideretur per modum dispositionis ad sacramenti fructum.

Hic dicendi modus, si veris principiis inniteretur, summa facilitate explicaret, quomodo istud sacramentum possit esse

validum, et informe, haberetque pro sui declaratione in aliis sacramentis exempla. Sed absolute peccat, fallitur, et minime sustineri valet in eo, quod affirmat, ad rationem partis hujus sacramenti, et pro ejus valore sufficere attritionem entitative, et subjective mere naturalem. In quo refellendo opus non habemus nunc immorari : quia id late, et ex professo fecimus in priori parte disp. 1, dub. 4, § 4, et in præsentī disp. 8, a num. 19. Modo sufficit pro illius sententiæ omnimoda eversione, tam in eo, quod supponit, quam in illa suppositione, quam conciliare intendit, quod S. Innocentius in decreto dato anno 1079, inter alias propositiones istam in num. 57 condemnavit : « Probabile est, « sufficere attritionem naturalem, modo « honestam. » Unde a contrario sensu colligendum est, non esse probabile, quod attritio naturalis, licet honesta, sufficiat. Nec hoc loco impediri debemus in præcludendo illorum effugium, qui ausi sunt dicere, condemnari illam propositionem, ut relatam ad sacramentum non tantum validum, sed adæquate sumptum, scilicet, validum, et fructuosum ; quatenus illa propositio significabat sufficere attritionem naturalem, tum ut esset sacramenti pars, tum ut esset dispositio ad gratiam in sacramento productam : quod merito reprobatur a Pontifice : quia ut adulti suscipiant hujusmodi gratiam, debent disponi dispositione aliqua supernatural!, et ejusdem ordinis cum tali gratia, ut definit Concilium Tridentinum sess. 6, Concilii Can. 3, his verbis : « Si quis dixerit, sine Trid. « præveniente Spiritali Sancti inspiratione, « atque ejus adjutorio, hominem credere, « sperare, diligere, aut prenitere posse, « sicut oportet, ut ei justificationis gratia « conferatur, anathema sit. » Ex quibus constat de fide esse, quod actus per vires mere naturales elicit non sufficiunt ad disponendum, ut gratia sanctificans nobis conferatur. Ad hunc itaque sensum reprobata fuit illa propositio. Sed in hac, ut diximus, responsione confutanda, supervacaneum est immorari : quia aliena est prorsus a mente Pontificis, et agit adversum eam : nam in principio illius decreti declaratur mens Pontificis his verbis : « Sanctissimus Dominus noster Innocentius Papa « XI, ovium sibi a Deo creditarum saluti

» sedulo incumbens, et salubre opus in se-
 « gregandis noxiis doctrinarum pascuis ab
 « innoxiiis, a felicis recordationis Alexan-
 « dro VII. praedecessore suo inchoalum, pro-
 « sequi volens, plurimas propositiones, »
 etc. Quæ vero fuerit Alexandri intentio in
 reprobando aliquas doctrinas, constat ex
 decreto anni 1665, inquodicitur : « Sanc-
 « tissimus Dominus noster audivit, non
 « sine magno animi sui moerore, complu-
 « res opiniones Christianae disciplina? ceta-
 « xativas, et animarum perniciem infe-
 « rentes, partira antiquatas iterum suscitari,
 « partira noviter prodire, et summam
 « illam luxuriantiumingeniorum licentiam
 « in dies magis excrescere, per quam rebus
 « ad conscientiam pertinentibus modus
 « opinandi irrepsit, alienus omnino ab
 e Evangelica simplicitate, Sanctorumque
 « Patrum doctrina », etc. « Quare ne ullo
 « unquam tempore ». etc. Unde liquet,
 mentem utriusque Pontificis in eis decretis
 eam fuisse, ut reprobarent, et ab usu fide-
 lium excluderent, quasdam opiniones
 Christiana? sinceritatis, ac Religionis rela-
 xativas, quæ eorum tempore circumfere-
 bantur, et a recentioribus fuerant inventa?;
 et in has direxerunt damnationis fulmina.
 Nulla autem erat, quæ assereret, attritio-
 nem naturalem ex motivo honesto esse
 sufficientem dispositionem ad infusionem
 gratiæ justificantis ; et omnes Catholici do-
 cebant oppositum, ut rem plane, et perspi-
 cue definitam in Canone relato Concilii
 Tridentini. Unde in solo prædicto sensu
 reprobarunt prædictam propositionem, in
 quo ab initio decretorum suorum professi
 sunt luxuriantes tunc opiniones damnare.
 Invalescebat autem eo tempore opinio do-
 centium, ad valorem sacramenti pœniten-
 tia? sufficere attritionem naturalem ex mo-
 tivo honestam, ul liquet ex modernis ejus
 Patronis proxime relatis, et aliis, quos
 referre possemus. Et quia Sanctissimus
 Innocentius censuit, illam doctrinam esse
 falsam, et perniciosam, illam cum aliis
 ejusdem generis reprobavit, et damnavit.
 Et si ita in hac parte non processit, nihil
 fecit, quoad proscribendum doctrinam fal-
 sam, quæ tunc invehebatur, opus haberet ;
 quod enim actus naturales non dispone-
 rent ad gratiam justificantem, jam defini-
 tum fuerat in Tridentino, et Sanctum erat
 inter Catholicos, nemine reclamante : re-

probavit igitur eam propositionem in eo
 sensu, quo significabat, probabile esse, quod
 attritio naturalis sufficit ad valorem sacra-
 menti, et ad rationem partis illius. Illa
 itaque via nemo secure incedere potest, nec
 salvare possibilitatem hujus sacramenti
 validi, et informis.

277. Sextus modus id declarandi con-
 sistit in defectu extensivo attritionis ; v.g. ^{J«*}
^{dkeadi}
^{æote}
 habet quis duo peccata mortalia, furtum,
 et incestum ; sed furti inculpabiliter obli-
 tus, dolet simpliciter de incestu ob spe-
 cificam ejus deformitatem, et sic illud,
 confitetur. In quo casu validum efficitur
 sacramentum, et tamen non confert justifi-
 cationis gratiam , atque ideo est validum,
 et informe. Primum constat : quia ex una
 parte ille homo facit confessionem forma-
 liter integram, confitendo omne peccatum,
 quod ejus memoriæ occurrit ; et ex alia
 habet veram, et supernaturalem attritio-
 nem ex motivo peculiari turpitudinis, et
 oppositionis ad contrariam virtutem su-
 pernaturalem. Secundum etiam constat:
 quia unum peccatum mortale non expel-
 litur absque alio : quippe cura nullum
 possit excludi sine infusione gratiæ justifi-
 cantis, quæ habet generalem cum omnibus
 repugnantiam ; in tali autem suppositione
 non expellitur peccatum furti, siquidem
 juxta præsentem, et regularem providen-
 tiam nulli adultorum remittitur peccatnm
 mortale absque aliqua ejus pœnitentia, et
 retractatione ; unde facta suppositione,
 quod nulla præcesserit retractatio furti, sed
 solius incestus, ob propriam, et specifi-
 cam hujus turpitudinem, opus est dicere,
 quod nec ipsum incestus peccatum remitta-
 tur, nec infundatur gratia justificans, sed
 manet sacramentum his effectibus destitu-
 tum : datur igitur in tali casu sacramen-
 tum validum, et informe. Ita docet Suarez
 disp. 20, sect. 4, et 5, subscriptibus plu-
 rimis modernis non solum Scotistis, sectet
 Thomistis, qui vix, aut nullo modo reco-
 gnoscunt aliam viam ad salvandam, quam
 defendunt, possibilitatem sacramenti pœ-
 nilentiæ validi, et informis. Unde Tyrsus,
 licet Suario, et nobis in assertionem contra-
 riam, inquit disp. 37, num. 7 : « Ultimas
 « modus, omniumque probabilissimus est
 « ille, quem primus in scholas invexit
 « eximius Doctor. »

Sed his non accinit A'icentius Candidus
 disq.

DISP. VIII, DUB. XI.

^•disq. 24, nd. 17, dub. ° dicens : « Isle
 <vs4 (casus Suarii est potius speculatio mela-
 physica, quant casus moralis. » Nec
 Joannes a S. Thoma loc. supr. ci I. § 7/<w
 ftnttnlia, dicens : « Hæc sententia Suarez
 < valde difficilis est. « Et rursus : « Hæc so-
 « latio nullo modo stare potest cum verbis
 « Concilii. » Nos vero, licet admittamus
 illum casum non implicare, sed posse,
 quamvis valde raro, contingere ; multa in
 ea Suarii explicatione videmus, quæ mo-
 dum conciliandi valorem sacramenti cum
 ejus informitate impræclicabilem, et pene
 impossibilem repræsentant. Et primo loco
 suspectum illum nobis facit, quod Tyrsus
 recensuit elogium : « Primus in scholas
 <invexit. » Nam difficultas hæc concilian-
 di valorem sacramenti cum informitate
 nova non est in scholis, sed vetus apud an-
 tiquissimos scholasticos, ut constat ex rela-
 tis, et referendis : fuerunt autem inter eos
 plurimi valde docti, et qui hanc difficulta-
 tem ex professo versarunt : ergo incredi-
 bile est, hunc conciliandi modum, quem
 primus post tot annos Suarez invexit, ipsos
 latuisse, si veram, et practicabilem conti-
 neret doctrinam ; veremur itaque illum
 oppositas habere conditiones. Suspectum
 secundo loco nobis est, quod quamvis Sua-
 rez teneat D. Thomæ assertionem; nihi-
 lominus nec vestigium in eo modo servat
 motivorum, quibus Angelicus Doctor usus
 fuit, aut insinuavit, sed alia graditur via.
 Nobis autem minime probatur quidquid,
 vel in modo procedendi, et firmandi san-
 citur Sancto Doctori non conforme, quem
 non dubitamus supra Suarium intelle-
 xisse.

278. Veniamus ad alias, forsan apud
 aliquos, fortiores impugnationes. Etenim
 unum, et satis grave, motivum asserendi
 sacramentum validum, et informe, funda-
 tur in convenientia vitandi repetitionem
 confessionum eorundem peccatorum : nam
 si omne sacramentum pœnitentiæ, in quo
 non producit gratia, foret eo ipso invali-
 dum, necessarium etiam esset illud repe-
 tere ; et sicut illud primum satis frequen-
 ter contingit, sic etiam satis frequenter illa
 necessitas inculcaretur repetendi confes-
 siones; quod, cum sit inconveniens, afle-
 ratque importabile onus, oportet ab
 opposito statuere, quod contingens est,
 confessiones esse informes, et tamen va-

lore, atque præcepto satisfacere absque
 obligatione eadem illa peccata iterum con-
 fitendi. Casus autem, a Suario excogitatus,
 rarissime, aut nunquam contingit; unde
 nec moralis, nec doctrinalis est pro quali-
 tate materiæ, et necessitatis, cui expedit
 obviam ire. Sed quando tot circumstantiæ,
 nisi studio conquisita?, in eodem subjecto
 concurrunt ? Quod habeat duo peccata spe-
 cie diversa; quod unius invincibiliter obli-
 viscatur ; quod de altero doleat. non secun-
 dum rationem omnibus mortalibus com-
 munem, ut communiter dolemus ; quod
 illud cognitum specialiter, et retractatum
 unice confiteatur sine intentione conse-
 quendi veniam aliorum, quæ forte coram
 Deo habet ? Existimamus, quod nunquam,
 vel rarissime : nam commune non est,
 habere præcise duo tantum mortalia specie
 distincta. Supponamus, hominem habere
 triginta, aut plura specie diversa, et quod
 unius tantum invincibiliter obliviscatur.
 Quomodo se geret in dolendo circa alia?
 Dolebit ne de singulis secundum proprium
 unicuique specialis fœditatis motivum ? De
 furto, quia furtum sit ; de incestu, quia
 incestus ; de sacrilegio, quia sacrilegium ;
 de juramento falso, quia tale ; et sic de
 aliis ? Nihil minus, et fidelium praxi con-
 trarium : omnes namque, illam prolixita-
 tem vitantes, dolent de omnibus suis pec-
 catis mortalibus ratione motivi omnibus
 communis, utputa, quod per illa Deum
 graviter offenderint ; quod a se excluserint
 illius gratiam ; quod meruerint gehennam;
 quod in perpetuum damnari timeant, etc.
 Et si millies de suæ confessionis, et accu-
 sationis motivo interrogarentur a confessa-
 rio, hoc communiter, et vere responderent.
 Idque satis declarat, hunc esse communem
 inter Christianos usum ; et casum a Suario
 propositum, tot suppositionibus, et præ-
 cisionibus vestitum, non esse regularem,
 et moralem, qualem in hac difficultate
 desideramus ; sed metaphysicam quan-
 dam speculationem, contradictionem non
 implicantem, etc.

Explicatur hoc amplius, inquirendo, qui-EV[iU(.^
 nam practicabunt casum a Suario proposi- tjo
 tum, vel apud quos erit ejus usus? Rustici, feu jttf·
 et idiota? ? Id plane dicere foret ridiculum :
 quippe hujusmodi personæ non sic præ-
 cindunt, et vix percipiunt proprias ra-
 tiones específicas peccatorum ; sed, ut expe-

rientia constat, dolent de peccatis grossiori, sinceriori, et securiori motivo ; quod sint contra legem Dei, quod perniciem afferant animabus, quod æternam impediunt salutem. Unde si in eorum aliquo fingatur ille casus, quod habeat duo mortalia specie distincta, et quod unius non recordetur propter oblivionem inculpabilem, et quod aliud, cujus meminit, confiteatur; absque dubio illud exponet cum accusatione ex generali aliquo motivo ex immediate assignatis, minime vero cum ea præcisione, a Suario proposita, specialis deformitatis specificæ. Quare in his pœnitentibus simplicibus, et rusticis locum non habet illa subtilitas metaphysica. Sed habebit ne in sapientibus, et prudentibus ? Multo minus; nisi Deus alicui revelet, quod non habet nisi unum tantum mortale hujus, aut alterius speciei : tunc enim secure posset illud confiteri cum dolore restricto ad propriam, et specificam ejus rationem, quatenus talem, ut talem inordinationem importat ; sed ea revelatione seclusa, non possunt secure procedere, sed debent dolere ex motivo universali omnibus mortalibus communi. Et rationem jam assignavimus disput. præced. num. 80, qua ille discursus Suarii subvertitur : nam prudentes, et sapientes optime cognoscunt, quod licet unius tantum mortalis recordentur, illudque præcise confiteri debeant ; contingens tamen est, quod habeant aliud, vel aliqua occulta : sunt enim profundi animæ sinus, præsertim quantum ad motus pure internos, qui exterioribus signis non se produnt : cognoscunt etiam, et cognoscere debent, unum peccatum mortale non remitti sine aliis, et sine dispositione ad omnium remissionem per justificationis gratiam. Hoc autem cognoscentes facile advertunt, quod confitentes unum mortale cum dolore restricto ad ejus foeditatem specificam, graviter peccant, se exponendo periculo manifesto impediendi fructum sacramenti : quia forte alia mortalia in conscientia latent, et minime cum eo tantum dolore remittentur, et subinde nec excluditur illudmet peccatum, quod confitentur, ob rationem immediate assignatam. Unde liquet, sapientes, et prudentes non confiteri illo modo, et cum dolore illo restricto ad unum præcise mortale. Et credimus, quod Suarius non auderet in praxi tali

modo confiteri : est enim periculosus, et illicitus per se loquendo, id est, seclusa invincibili ignorantia, aut divina de uno tantum peccato revelatione, ob rationem jam assignatam. Quare casus a Suario propositus sistit in metaphysica speculatione, et inutilis est ad luendum communem nostram assertionem, quæ magis respicit proximum.

279. Quæ omnia urgenter confirmari possunt ex Concilio Tridentino sess. citati Ctei cap. 5, ubi hæc habet: « Constat enim, « nihil aliud in Ecclesia a pœnitentibus « exigi, quam ut postquam quisque diligenter « genliusse excusserit, et conscientie suæ « sinus omnes, et latebras exploraverit, ea « peccata confiteatur, quibus se Dominum, « et Deum suum mortaliter offendisse a meminerit. Reliqua autem peccata, quæ « diligenter cogitanti non occurrunt, in « universum eadem confessione inclusa « intelliguntur ; pro quibus fideliter cum « Propheta dicimus. Ab occultis meis munda me Domine. » Quo loco Concilium non solum docet, peccata oblita, quæ diligenter cogitanti post attentam conscientie excusationem non occurrunt, intelligi inclusa in tali confessione : sed etiam docet, omnia tam cognita, et expresse confessa, quam oblita, et in confessione inclusa, remitti juxta petitionem fidelium *Ab occultis meis munda me Domine* quæ mundatio est pœnitentium justificatio, quæ sine remissione omnium peccatorum non contingit. Cum qua doctrina non* cohæret Suarii cogitatio, dicentis, in eo casu a se proposito confessionem esse formaliter integram propter impotentiam explicandi peccata invincibiliter oblita : nam Concilium generaliter docet, quod ubi peccatum est invincibiliter oblitum, intelligitur comprehensum in confessione, et terminare dolorem peccatorum, quod fideliter, et generaliter a Deo poscimus in omni confessione legitime facta emundationem ab illis ; unde manifeste supponit, omnem attritionem, confessioni legitimæ adjunctam, extendi saltem virtualiter, et implicite ad omnia peccata, licet occultissima. Quod minime verificatur, si pro valore sacramenti sufficeret illa attritio a Suario asserta, terminata ad peculiare peccatum, et sub peculiari ejus motivo restricta: hæc namque nec formaliter, nec virtua-

liter extenditur ad peccata occulta, ut ille allirnat, hac via salvo lentans, quod sacramentum validum relinquatur in forme.

Csiir. Confirmatur, et explicatur amplius : nam cum certum de fide sit, fideles habere quandoque aliqua peccata occulta, quæ vel post diligens examen non deprehendunt, nec confiteri explicite valent, ut perspicue docet Concilium, oportet, quod non destituantur remedio in ordine ad consequendum eorum remissionem. nullum autem secundum præsentem providentiam datur, nisi sacramentum pœnitentiæ in re, vel involo, nec illorum remissio contingit absque talium peccatorum dolore, et retractatione, vel formalibus, et expressis, vel virtualibus, et implicitis ; ad quod opus est, attritionem de aliis peccatis cognitis conceptam esse universalem, sive tendentem sub motivo comprehendente omnia mortalia tam cognita, quam occulta. Et qui opposito modo se gerit, confitendo unum mortale, quod præcise detestatur, et dolens sub peculiari motivo illi tantum alligato, et ad alia non se extendente, vel firmiter censet, se nullum mortale occultum habere, quod videtur insignis superbiæ, et temeritatis argumentum, vel se exponit manifesto periculo non consequendi remissionem occultorum, et subinde nec illius, quod confitetur : quippe si cum occultis concurrat, nequit sine illis remitti. Unde modus a Suario propositus non tantum alienus a mente Concilii apparet, sed ei contrarius, et qui secure praticari non posset. Simpliciter itaque standum est Concilio aperte dicenti, in confessione omnium mortalium memoriæ occurrentium intelligi inclusa etiam oblita, omniaque simul remitti ; quod falsum foret, si in attritione priorum cetera non containerentur ; sicut contingeret, si juxta Suarii doctrinam attritio pro sacramento sufficiens non deberet extendi ad occulta.

Nec audiendi sunt, qui dixerunt, Concilium loqui in casu, quod pœnitens confiteatur cum contritione : hæc enim cum procedat ex amore Dei super omnia, est universalis dolor de peccatis, ad occulta etiam se extendens. Hanc vero necessariam universalitatem non habet attritio, sed potest ad determinatum peccatum, quod

cognoscitur, dirigi, ipsique sub proprio, et specifico motivo alligari, sine extensione formali, aut virtuali ad occulta. Nulla namque ratione hæc dicentibus suslineri possunt, cum aperto obluctentur Concilio. Tum, quia istud expresse agit de remissione occultorum facta in sacramento pœnitentiæ ; ubi autem pœnitens disponitur per contritionem, remittuntur omnia peccata ante absolutionem, et cum voto sacramenti. Tum etiam, quia Concilium in c. 4 et 5 Confj illius sess. eundem tenorem observat circa TrM. confessionem, et attritionem ; dixerat autem cap. 4, quod « attritio quamvis sine « sacramento per se ad justificationem « peccatorum perducere nequeat, tamen « eum ad Dei gratiam in sacramento « pœnitentiæ impetrandam disponit. » Ubi manifestum est, sermonem non fieri de confessione cum contritione, sed cum sola attritione : cum igitur in capite immediate sequenti eandem materiam continuet, de eadem confessione cum attritione loquitur, et debet intelligi, quando ait : « Reliqua peccata, quæ diligenter cogitanti « non occurrunt, in universum eadem « confessione inclusa esse intelliguntur. » Et oppositum dicere, parvum habet fundamentum in Concilio, sed ei voluntarie addit, qui illius intentioni resistit : eam namque expresserat Concilium repræsentando fidelibus, hoc sacramentum non habere eas difficultates, quas opponebant hæretici. ut evidenter constat ex verbis immediate præcedentibus : « Sed, et impium est ; etc. Constat enim, nihil aliud « in Ecclesia a pœnitentibus exigi, etc. » In confessionibus autem ordinariis diuturni temporis, ubi dantur multa mortalia, frequentissimum est, non pauca manere oblita, præsertim quæ ad cogitationes, et internos motus pertinent, ut experientia liquet ; at satis rarum est, pœnitentes vulgares accedere cum perfecta contritione ; si ergo necessaria foret pro occultorum peccatorum remissione, raro etiam contingeret aliorum in hoc sacramento remissio ; quod homines nullum retraheret ab hujus sacramenti usu (idque intendebant hæretici) et in quandam desperationem induceret. Fatendum itaque est, pro occultorum remissione sufficere attritionem cum confessione, seu sacramento : sed non sufficit attritio partialis,

Sive ad occulta formaliter, aut virtualiter non extensa, ut ostendimus contra Suarezium. et hic concedit : ergo requiritur attritio universalis, sive procedens sub motivo communi omnibus mortalibus tam cognitis, quam occultis. Hanc igitur attritionem, et non aliam, asseruit, et supposuit Concilium, quando agens de confessione rite facta generaliter statuit : « Reliqua autem peccata, quæ diligenter a cogitanti non occurrunt, in universum, eadem confessione inclusa esse intelliguntur ; » utique tam in ordine ad confessionem, quam ad dolorem, et tam in ordine ad valorem, quam ad fructum : hæc quippe intendebat Concilium contra hæreticos exponere, atque tueri ; et ab isto scopo multum elongatur Suarezii discursus.

280. Sed oppones in ejus favorem cum Gaspare Hurtado disp. 6, difficult. 8, quod in casu proposito opus non est, dolorem, qui tanquam pars ad hujus sacramenti valorem requiritur, extendi ad peccata oblita, quin nec ad illa, quæ pœnitens justis de causis non exponit, juxta superius dicta dub. 7, § 1, sed sufficit, quod sit illorum præcise peccatorum, quæ pœnitens confitetur : ergo falsum est, attritionem in tali casu debere extendi ad oblita, et per consequens tunc licet detur dolor pars sacramenti, non tamen datur dolor, qui sit dispositio ad remissionem peccatorum occultorum, imo nec aliorum per gratiam justificationis : salvatur itaque in tali casu sacramentum validum, et informe. Cetera constant, et antecedens suadetur : quia dolor in hoc sacramento nec est pars, nec est dispositio, nisi quatenus sensibilis per confessionem ; sed nequit ita fieri sensibilis respectu illorum peccatorum, quorum pœnitens est invincibiliter oblitus, et quæ subinde non confitetur, nec confiteri potest : ergo dolor in tali casu solum est pars sacramenti quantum ad peccata confessata, non vero quantum ad oblita ; et nec in ordine ad hæc, nec ad illa remittenda habet rationem dispositionis : quia nulla remitti possunt absque infusione gratiæ, quæ vel omnia simul, vel nulla excludit.

Respondetur negando antecedens, cujus probatio convincitur falsitatis : tum, quia Cone. Trident, loco citato expresse docet, peccata oblita, quæ post diligens examen

pœnitenti non occurrunt, intelligi in universum inclusa in eadem confessione ; unde necessario requiritur, quod sequatur ex mente Concilii, confessionem faciam formaliter, et expresse de peccatis memoriæ occurrentibus, extendi implicite, et virtualiter ad peccata oblita ; aliter enim ista non comprehenderentur in illa. Si autem confessio ad ea se extenditur, quamvis illa non explicet, nulla est ratio quare dolor per dictam confessionem factus sensibilis ad eadem peccata simul cum confessione eodem modo non extendatur. Tum etiam : quia in confessione formaliter integra (ut exemplum antecedenti insertum retorqueamus) solent aliqua peccata justis de causis subterfieri ; et tamen confessio illa implicite, et virtualiter comprehenditur, quin et attritio interior potest illa formaliter, et explicite detestari, et semper detestatur, saltem implicite ; cujus evidens signum est, confessionem formaliter integram esse frequentissime non solum validam, sed et fructuosam, causando, scilicet, et consequendo gratiam ; quod minime contingere valet absque dolore, sive attritione extensa formaliter, aut virtualiter, explicite, ad omnia mortalia tam confessata expresse, quam juste in confessione non expressa. Falsum itaque omnino est, attritionem, et in esse partis, et in esse dispositionis, ita confessioni commensurari, ut solum extendatur ad peccata, quæ quis expresse confitetur. Eliditur autem illa probatio, concedendo majorem, et negando minorem : quia attritio fit sufficienter sensibilis non solum per verba confessionis, sed etiam per ipsam externam submissionem veniæ, quam pœnitens petit a suis peccatis absolvi ; sicut quando non potest loqui, sed per nutus, aut alia externa signa se explicat ; et infirmus, qui confiteri cœpit aliqua peccata, solet subito facultate loquendi privari, et confitendi omnia ; et tamen in his casibus, qui sunt vulgares, non impeditur valor, nec fructus sacramenti, etsi pro isto in omnium sententia requiratur dolor universalis, sive qui ad omnia quantum est ex parte motivi extendatur. Sufficit itaque ad prædictos effectus fieri sensibilem modo explicato.

281. Septimus modus conciliandi hujus sacramenti validitatem cum informitate,

quem D^oie.

quem N. BonæSpei retulit, ot impugnavit tract. 5, de Pœnitentia, disp. 5, dub. 2, n. 38, est N. Mag. Ponce, qui hujus Salmanticæ Universitatis clarissimum jubar ex titill! ; hic semper ingenii acumine pollens in sua controversia Theologica dogmatica, Romæ typis excusa, dub. 11, et ultimo hunc dicendi modum nuperrime rara singularitate prælibavit ; rem discutit, et propriam sententiam a n. 1 sic resolvit. In quolibet instanti hujus mortalis vitæ potest homo, sui compos manens, lethaliter delinquere, nisi in gratia sit confirmatus, aut in -ejus actuali receptione aliquam justam operationem exerceat : ergo in ultimo instanti terminativo absolutionis cadentis supra confessionem peccatorum formaliter, imo, et materialiter integram, et dolorosam, et undique legitime peractam, potest homo labi, et in lethalem culpam incidere. In isto autem casu, inquit hic ingeniosissimus Magister, sacramentum extitit validum, utpote ex peccatorum integra confessione, eorum supernaturalidolore, et absolutione constitutum; et ex alia parte fuit informe, et infructuosum, ratione peccati mortalis in ultimo instanti terminativo absolutionis commissi: tale namque peccatum non tollit sacramenti valorem, licet ejus fructum, scilicet, gratiam, impediat : quia non pertinet ad illam confessionem, sed ad aliam subsequentem, per quam tale peccatum debet expiari, et remitti. Rationemque hujus reddit : quia ex una parte nequit absolutionem in illa instantanea morula impedire ; et ex alia est pœnitenti impossibile de illo peccato tunc confiteri : ergo confessio de præteritis omnibus integre facta, el dolorosa, accedente absolutione subsistit valida, utpote ex partibus essentialibus, nempe, materia, et forma, constituta: licet sit infructuosa. Exemplum apponit in Baptismo cum fictione recepto, et cum aliquo peccato gravi in ultimo instanti terminativo Baptismi ab adulto illum recipiente scienter commissio ; qui quidem, licet informis sit, et infructuosus, est tamen validus : quia illud peccatum non impedit talis Baptismi valorem, sed tantum illius fructum, nempe, justificationis gratiam ; nec pertinet ad Baptismum, sed ad sacramentum pœnitentiæ, per quod est expiandum, et delendum. Ratio autem, ob

quam peccatum commissum in ultimo instanti terminativo absolutionis non pertineat ad illam confessionem tali absolutioni subjectam, consequenterque non possit illi oflicere, aut eam annullare, est, quia solum pertinent ut materia remota ad confessionem peccata illa, quæ pœnitens potest expresse, vel implicite confiteri, et absolutioni subjicere ; atqui pœnitens est absolute impotens tale peccatum in ipso instanti terminativo absolutionis commissum in illa confessione tunc confiteri, et absolutioni illi exponere : ergo tale peccatum non pertinet ad illam confessionem, et sacramentum, sed per aliam confessionem est expiandum.

Verum licet hic dicendi modus ingeniosus sit, et speciosus videatur : nihilo minus non est nervosus, et falsitatis facile convincitur ; cum loquatur de peccato, non tantam implicite, et indirecte volito, sed expressa, et directa volitione perpetrato, seu (quod idem est) scienter, et ex proposito in ultimo instanti terminativo absolutionis commissio ; quo in instanti sacramentum perficitur, et completur, cum tale instans sit intrinsecum sacramento secundum suum ultimum mutatum esse, licet extrinsecum illi in ratione motus, ut jam firmatum supponimus ex his, quæ tract. 22 de sacramentis, disp. 4, dub. 5, conci. 1 et 2, late statuimus. Et quidem hic dicendi modus eisdem exponitur nullitatibus, quibus paulo ante Suarii cogitatum rejecimus : est enim casus propositus, esto non implicatorius, raro tamen contingens, et metaphysicus, non vero practicus, et qualem in præsentī desideramus. Et ulterius in re gravi a Theologis antiquis, et Patribus, ac præcipue a D. Th. diligenter discussa, novam offendiculis plenam arripit viam, a reliquis, si non despectam, penitus tamen non tritam ; unde ex hoc præcise nobis redditur suspectus, et omnino falsus. Et profecto quantum ad id, quod asserit de peccato in ultimo instanti terminativo receptionis Baptismi, ab adulto illum recipiente, scienter commissio, nimirum, quod tale peccatum non pertineat, ut remittendum ad Baptismum, est plane falsum, et rationibus urgenlissimis, autoritatibusque D. Aug. ac D. Th. a nobis adductis I p. hujus tract, disp. 2, dub. 2, § 2 et 3, ubi oppositum stabilivimus

Evertitur hic dicendi modus

ex diametro adversum. Sed esto nunc permittamus, quod peccatum a pœnitente scienter, et ex proposito, seu expressa volitione commissum in instanti ultimo terminalivo absolutionis non pertineat, ut remittendum ad illam confessionem tali absolutioni subjectam : quia (ut ait ipse Magister¹ hoc peccatum in illo instanti nequit confiteri, et absolutioni subjici ; ceterum licet ut solvendum ad illam confessionem non pertineat, ad eam tamen spectat necdum, ut gratiam impediens, sed etiam ut valorem sacramenti auferens, illudque reddit non solum infructuosum, verum, et prorsus invalidum

282. Et in primis, non est ad rem instantia Baptismi a perdocto Magistro Ponce toties inculcata. et ad suum tuendum assertum repetita ; est namque satis nota disparitas, quæ dator inter materiam sacramenti baptismi, et pœnitentiæ ; et si similitudo omnino servetur, prorsus evertitur excogitatus ab eo discursus. Nam suppositum in adulto intentione libera recipiendi Baptismum ex fine honesto, licet peccatum lethale, v. g. furti, aut adulterii desiderium, ante instans terminativum receptionis Baptismi scienter, et expressa voluntate commissam, impediat fructum hujus sacramenti ; ejus tamen valorem relinquit intactum, nihilque illi officit quoad partes essentielles, cum in consortio talis peccati materia ejus remota, et proxima, nempe, aqua naturalis, et ablutio possit salvari, ac verba, quæ sunt forma, valeant debile proferri ; et nihilominus peccatum grave intra pœnitentiæ sacramentum ante instans terminativum absolutionis a pœnitente scienter, et directa volitione commissum, in omnium sententia reddit hoc sacramentum necdum informe, verum, et invalidum, ut sequenti dubio latius dicemus : ergo licet baptismus salvetur validus cum peccato lethali in instanti ultimo terminativo receptionis illius scienter, et ex proposito commissio, nequit tamen salvari sacramentum pœnitentiæ, sed cum tali peccato scienter tunc perpetrato est prorsus invalidum : ergo nulla est hujus sacramenti cum Baptismo paritas, sed ingens ac notissima differentia.

Potestque hoc amplius fulciri, si comparatio hujus sacramenti cum Baptismo fiat

ineo, quod spectat ad essentialia requisita. Etenim non minus requiritur ad essentialia constitutivum sacramenti pœnitentiæ, quod adsit supernaturalis dolor de peccatis præteritis expresse, aut implicite, et propositum ea in posterum vitandi, quam ad Baptismum desideratur libera intentio adulti ipsum recipiendi, et motivum honestum se Deo initiandi, ut Christiana vitæ ineat rationem : sed peccatum huic intentioni oppositum, scienter, et directa volitione commissum in instanti ultimo terminativo receptionis Baptismi, destruit ejus valorem, sacramentumque reddit invalidum : ergo peccatura grave scienter, et expressa volitione in ultimo instanti terminalivo absolutionis perpetratum destruit valorem sacramenti pœnitentiæ, cum quolibet opponatur dolori supernaturali. Patet consequentia : nam ideo peccatura commissum scienter in ultimo instanti terminativo receptionis Baptismi destruit ejus valorem, quia nonsalvat in eodem instanti, sed eradicat liberam intentionem suscipiendi illum, quæ est essentialiter necessaria, ut validus sit Baptismus ; sed etiam peccatum scienter, et ex proposito, seu expressa volitione in instanti ultimo terminativo absolutionis commissum nonsalvat in eodem instanti, sed destruit dolorem supernaturalem inefficacem de peccatis præteritis, et propositum inefficax vitandi futura, quæ essentialiter ad valorem hujus sacramenti sunt requisita, et omnino necessario exacta : ergo sicut in primo casu cum illo peccato scienter, et sine ignorantia pure vincibili commissio Baptismus est invalidus ; ita in hoc secundo sacramentum pœnitentiæ cum peccato scienter perpetrato erit nullum.

Confirmatur, et explicatur ulterius: etenim pœnitentiæ sacramentum (et idem est de aliis) quod in instanti completur, non perficitur, nec terminatur usque ad ultimum instans terminativum prolationis verborum, quæ sunt forma, in quo ultima syllaba cum ordine ad præcedentes proferitur, vel est expressum in D. Thom. 3 part. D. Tr. quæst. 75, art. 7 et quæst. 78, art. 4 ad 3, ubi ait : a Unde vis, quæ est forma horum « sacramentorum, consequitur significationem, quæ in prolatione ultimæ dictionis « terminatur, et ideo in ultimo instanti « prolationis verborum prædicta verba consequuntur

« consequuntur hanc virtutem, in ordine
 « taiuen ad praecedentia. « Ergo si in ultimo inslanli prolatienis verborum absolutionis non adesl supernaturalis dolor inefficax do peccatis commissis, licet in morula antecedenti adfuerit (et idem est de proposito peccata futura vitandi) forma absolutionis formaliter accepta non cadit in illo instanti supra materiam proximam hujus sacramenti, nec coexistit pro illo tunc cum proposito essentialiter requisito ad valorem sacramenti. Tum sic, sed si in ultimo instanti terminativo absolutionis datur peccatum actuale, scienter, et expressa voluntate commissum, pro illo instanti non adest, sed intrinsece in illo desinit, et perit supernaturalis dolor inefficax de peccatis commissis, el in morula antecedenti cum tali dolore, et proposito vitandi futura confessis : ergo in hoc casu sacramentum necdum est infructuosum, verum, et invalidum. -Minor probatur : nam (ut manet a nobis satis clare insinuaturn 1 part, hujus tract, disp. 1, dub. 4, num. 207, el hic in solutione argumentorum non pauca circa hoc dicemus, fusiusque sequenti dubio explicabimus) licet cum dolore inefficaci supernatural! de peccatis commissis exmotivo universali procedente, et proposito inefficaci vitandi futura possint in eodem instanti conjungi non solum peccata habitualia commissa, et actualia ob non retractionem moraliter permanentia, sed etiam voluntas actualis peccandi victualis, et implicita, seu indirecta, et interpretativa, qualiter in primo peccato Angeli in amore inordinato propriæ excellentiæ admittunt Thomistae; attamen voluntas formalisât actualis volilio expressa, et directa peccandi, et peccatam actuale expresse votum, et scienter, ac directe commissum, in nullo instanti conjungitur, nec valet conjungi, et coexistere cum dolore supernatural), et proposito etiam inefficaci peccata cavendi, ut in dubio nuper relato innuimus, et cum communi Theologorum calculo latius dubio sequenti stabiliemus. Unde in eodem instanti, in quo est verum dicere, nunc est peccatum scienter, et ex proposito commissum, est verum asserere, nunc non est propositum vitandi peccata, nec aliquis supernaturalis dolor. Cum ergo dolor supernaturalis cum proposito vitandi peccalasilhujus sacramenti materia proxi-

ma, ad ejus valorem essentialiter requisita, si talis dolor in instanti ultimoterminativo absolutionis non adest, sed ad positionem peccati tunc intrinsece desinit esse, quamvis in morula præcedenti fuerit, talis absolutio formaliter sumpta, et completa non cadit in illo instanti supramateriamproximam sacramenti ; unde illa confessio est prorsus invalida. Proptereaue N. Franciscus UonæSpei non solum asseruit, hunc casum esse metaphysicum, et moraliter impossibilem, verum etiam de potentia absoluta repugnare : sic enim concludit : i Quomodo tamen dari possit dolor sufficiens ad hujus sacramenti effectum » (qui dolor in sua sententia ad valorem sacramenti simul est exactus) « ipso absolutionis instanti perseverans, ut debet, et simul mortale peccatum, capere non possum ; unde respondere malo, casum esse impossibilem, etiam per Deum. « Et licet videatur loqui non de dolore inefficaci, sed de efficaci, qui simul intra sacramentum sufficit ad ejus valorem, et fructum ; ceterum quantum ad non coexistendum in eodem instanti cum peccato expresse voluto, et scienter commissio, idem est Theologorum placitum de uno ac de altero, solumque hi dolores de peccatis discriminantur in eo, quod dolor efficax etiam voluntatem actualement implicitam, et virtualement seu interpretativam peccandi excludit ; dolor autem inefficax illam in eodem instanti secum admittit.

283. Octavus, et ultimus dicendi modus ntl. in hac gravissima difficultate est etiam cl « Ut ejusdem Magistri Ponce in sua controversia dogmatica loco supra citato, et in eo dicendi "10'lus consistit, quod hic Author asserit, ad hujus sacramenti valorem sufficere propositum victuale, et implicitum emendationis vita?, ac vitandi futura peccata, ceterum ad sacramenti fructum, et ad gratiam justificantem tale propositum non sufficere, sed indispensabiliter, et essentialiter requiri circa peccata futura vitanda propositum formale, et expressum ; potest autem aliquando contingere, et hoc non raro accidit, quod pœnitens ita rapiatur metu pronarum gehennae, aut turpitudinis peccati consideratione, ut penitus obliviscatur faciendi tale propositum formale, et expressum, sed tantum eliciat illud victuale, et in attritione implicitum ; in quo casu non justifi-

cabilur, nec sacramentum faciet fructuosum, licet suscipiat sacramentum validum.

El pro hac sententia refert Joannom a Sancio Thoma, quem, inquit, sequitur N. Inmbier a num. 517, circa propositiones damnatas a Sanctissimo Papa Innocentio XJ.

Sed hic modus dicendi nullam nobis displicet, nec aliquam veritatem in se continet : nam licet regulariter, et connaturaliter loquendo, in justificatione impii adsit tale expressum, et formale propositum ; non tamen ad justificationem, et gratiam adipiscendam est indispensabiliter necessarium, nec essentialiter requisitum ; sed sufficit ad hoc implicitum, et virtuale propositum. Quod quidem facile, et nervose convincitur ; nam magis debet habere sibi annexum propositum formale, et expressum non peccandi perfecta contritio, quam attritio etiam existens intra sacramentum, et esto efficax sit in peccata detestando ; ut est valde notum, et tenet Catejanus tom. 1. *OpusciHorum*, tract. 4, quæst. 1 ; atqui contritio perfecta, quæ cum volo sacramenti in ea incluso est ultima dispositio ad gratiam, etiamsi extra sacramentum existât, non habet ad hoc tale propositum non peccandi formaliter, et explicitum, essentialiter sibi annexum, sed cum illo implicito disponit infallibiliter multoties impium ad gratiam justificantem oblinendam : ergo attritio efficax de peccatis confessis intra sacramentum existens sufficit ad sacramenti fructum, et ad dispositive justificandum, licet pœnitens non habeat futura peccata vitandi propositum formale, et explicitum, sed tantum virtuale, et implicitum in tali attritione inclusum. Minorem, quæ difficultatem præsefert, tuentur, qui nobiscum Vs/qocz, in hac parte sentiant. Suarez, Vasquez, Pr"dj,° Magister Nugnohic quæst. 1. dub. 5, Prado ibi dub. 2, quod et nos 1 part, hujus tract. disput. 4, dub. 1, §2 insinuavimus. Et facile probatur primo, ex sacra pagina multos casus referente, in quibus propositum formale, et expressum vitandi peccata futura non de facili invenitur, et tamen contritio sortita est suum justificationis effectum : ut 2, Paralipom 33, de Manasse nihil nisi pœnilenter orasse legitur : de Publicano, quod oculos præ confusionem levare non auderet Lucae 18, et Lucae 15, de Prodigio illis verbis : *Pater, peccavi in culum*, etc. Et stolam, et annulum accepit.

Ad quæ Chrysostomus homil. de pœni-On*, lenlia : *J)ic peccavi, et solvisti peccatum*. Vix David pœnitens *peccari Domino* (livit, cum statim ei Propheta testatur, Dominam transtulisse peccatum suum ; prout D. oiv Augustinus homil. 41, exponit his verbis : « Tres syllabæ sunt peccavi, sed de his tribus syllabis flamma sacrificii coram Domino ascendit in cœlum. » Rursus in conversione D. Petri ita sunt omnia celeriter consummata, ut pene idem videatur, Dominum eum respicere, et egressum slalim foras flevisse amare, quæ tantum vehementem exprimunt dolorem, et detestationem trinæ negationis præteritæ, non adhibito expresse proposito vitæ futuræ. Ac denique Dimas latro cum Christo crucifixus, qui in mortis articulo amplius vivere in hac vita non sperabat, et consequenter de peccatis in hac vita præcavendis nihil ei occurrebat, per contritionem de præteritis gratiam adeptus fuit justificationis, et per memoriæ Christi petitionem dum veniret in regnum suum, meruit ingredi eadem die in Paradisum. Igitur sacra scriptura clare indicat, quod contritio perfecta, et disponat ad gratiam, non habet essentialiter. et indefectibiliter sibi annexum propositum formale, et explicitum vitandi peccata futura ; seu sufficere virtuale in ipsa contritione contentum. Deinde, licet Concilium Tridentinum testetur, in contritione triplicem actum concurrere, nempe, dolorem, detestationem de peccatis præteritis, et propositum præcavendi de futuris ; nihilominus isti actus licet regulariter conjungantur, non tamen semper, et indefectibiliter ; sed multoties accidit, ut separantur ; ut videre est in Beatis, ubi pœnitentia residet perfectissima, illisque adest detestatio formalis de peccatis ; et tamen in illis non est dabitur dolor, aut exequibile propositum non peccandi de celero. Similiter, dum quis ardentissimo amore succensus, vel de peccatis commissis ingenti dolore concussus, nihil cogitat de futuris præcavendis, contritionem perfectissimam habet absque ullo formali, et expresse proposito, quod tunc nec cogitat, nec mentem levissime pulsant : igitur nostra assertio, et Tridentini aulhoritate non impugnatur, et ratione, ipsoque Tridenlino bene perpenso fulcitur.

281. Secundo: Ad hoc ut voluntas eliciat propositum formale, et explicitum non peccandi de celero, necossum est, quod objectum hujus aclus expresse proponatur : cum enim circa nihil possit voluntas versari, nisi præeunte intellectus cognitione, nullum potest exercere actum erga objectum, quod non cognoscit intellectus, et apprehendendo illud ei proponit amandum : sed quandoque, aliquo accidente impediente, voluntas perfecte conteritur, quin objectum propositi formalis ei expresse ab intellectu repræsentetur ; ergo tunc casus erit contritio perfecta absque formali, et expresse proposito. Minor, in qua difficultas tantum continetur, probatur in oblivione naturali, aut ignorantia invincibili talis propositi, quæ multoties accidere valent ; et etiam quando alicui morte subito incussa, quod non raro accidit, non est de futura hujus sæculi vita, de qua nulla spes adest, cura aliqua, nec in mentem statim morituri venit, aut ei occurrit, sed tantum de præteritis peccatis dolere, ac de eis conteri : ergo eo casu menti minime occurrit proponere expresse in posterum non peccare. Ulterius ; vehemens Dei amor ita voluntatem potest ad se rapere, ut nullam pro tunc in ea virtutem ad alium actum relinquat, nec in intellectu ; ut objectum extra Deum proponat, prout in raptibus frequenter contingit. Similiter dolor ingens, et acutus subito ortus alios præoccupat sensus : ergo contritio vehementi amore bonitatis divinæ, et dolore anteactæ offensæ concepto, objectum propositi explici vitandi peccata futura naturali oblivione non cogitat.

Nec valet dicere cum Cajelano. quod cum contritio perfecta charitate essentialiter informat, cujus motivum formale est offensæ Dei, et injuria divini juris ut compensabilis per pœnitentiæ dolorem ex amore Dei super omnia excitatum, continet rationem motivam contritioni, et proposito formali communem ; unde si hoc proponitur, utriusque actus cognoscitur, et proponitur motivum ; et si ex defectu cognitionis, et repræsentationis non potest contritioni deficere propositum formale.

285. Non enim hoc refert, nam ratio præcipua manet intacta ; quippe esto verum sit, quod contritio offensam Dei commissam attingit, eide ea dolet sub molivo

et ratione, sub qua universali, sibi, et proposito formali cavendi offensam futuram communis ex hoc tamen non evincitur, quod si proponitur potentiæ volitivæ, pœnitentia, et charitate exornatæ, illud molivum formale, et ratio sub qua contritio exercite, et in actu secundo extenditur ad offensam commissam, et circa illam sic versatur, debeat in exercitio proponi, et cognosci idem molivum secundum quod est ratio *sub qua* propositi formalis, et expressi de præcavendis offensæ futuris. Et ratio manifestata : nam sub eadem ratione formali *sub qua* potentiæ, et habitus cadunt diversa objecta, quæ ab ipsis sub tali ratione attingibilia in actu primo ; et tamen ex eo, quod unum objectum *quod* particulare sub illa ratione formali *sub qua* potentiæ, aut habitui exercite objiciatur, et ab ea per unum actum attingatur, non sequitur, quod eadem ratio *sub qua* proponatur, et agnoscatur prout de facto ad objectum aliud particulare, *quod* ejusdem habitus, vel potentiæ, licet diversi aclus, exercite, et in actu secundo extenditur. ergo non sequitur, quod si proponitur, et cognoscitur ratio *sub qua* contritio attingit offensam commissam tanquam objectum formale *quod* a se inspectum debeat in actu secundo proponi, et cognosci eadem ratio formalis *sub qua* prout exercite circa offensam futuram præcavendam servatur, quam ut objectum formale *quod* respicit formale, et expressum propositum, si prius talis offensæ futura non objicitur, et media cognitione intellectus voluntati exercite non repræsentatur. Antecedens exemplis ostenditur : nam licet color albus, et niger cadant sub eadem ratione formali *sub qua* potentiæ visivæ, quæ est lucidum coloratum, non sequitur, quod si color albus sub illa ratione *sub qua* exercite potentiæ visivæ repræsentetur, et ab ea attingatur, debeat etiam exercite color niger cadens sub eadem ratione coloris lucidi potentiæ visivæ, objici, et repræsentari, atque ab ea de facto attingi, et videri. Similiter licet amicus, et inimicus, ut diligibiles ex charitate inspiciantur ab hac virtute sub eadem formali ratione, nun sequitur, quod si hæc ratio formalis *sub qua* proponitur voluntati nata charitate pro. ut de facto extenditur ad amicum, proponatur etiam exercite secundum quod in actu secundo extenditur ad inimicum : potest

enim de facio proponi amicus ut sic diligendus. et nullo modo repræsentari inimicus. Ergo pariter, licet sub eadem ratione formali *sub pœni* inspieiant contritio, et propositum formale offensam commissam, et præcavendam, potest repræsentari voluntati offensa commissam, circa quam versatur contritio, quin repræsentetur offensa præcavenda per ordinem, ad quam se exercet formale propositum ; et consequenter tunc formale, et expressum propositum in re non ponetur. Ergo propositum expressum de vitandis futuris offensis multoties potest a contritione perfecta separari ; et consequenter multo magis ab efficaci attritione intra sacramentum existente, quo pacto disponit ultimo ad gratiam, et ad justificationem. Quod quidem de hac attritione ipse Cajetanus ubi supra admittit; et etiam tenet N. Cursus Moralis Salmantic. tract. 6, cap. 5, punct. 4. Idemque tenetur Navarrus, iWan. VcSa' ^ihgianus, Suarez, Filliucius, quos snarci. refert, et sequitur Bonacina de pœnitentia rz.n' x. sacram, disp. 5, q. 5, punct. 3, N. Gabriel soiVws, a sancto Vincentio disp. 4, quæst. 3, Syl-yiiiioh.vius in additionibus ad 3 part, quæst. 1, X. Autou. l illalobos in Summa 'tom.' 2, tr. 9, difficult. 19, num. 5, Lairnan tract. G, cap. 4, num. 6, N. Antonius a Spiritu Sancto de Pœnitentia num. 119. Ergo cum attritione efficaci intra sacramentum non requiritur indispensabiliter ad consequendum sacramenti fructum propositum de vitandis peccatis formale, et explicitum ; sed sufficit virtuale, et implicitum ; unde in casu a .Magistro Ponce proposito sacramentum non est informe, sed validum, et formatum. His igitur dicendi modis reiectis, nobis incumbit aliquem, vel aliquos designare, in quibus salvetur valor sacramenti sine fructu ; alioqui sententiam D. Thomæ omnino desertam relinqueremus.

§ in.

Statuitur secunda conclusio, in qua primus casus informis, et calid.e confessionis proponitur, et firmatur.

A\$criio Dicendum est secundo, sacramentum
 ■ pœnitentiæ esse validum, et informe, seu infructuosum, quando pœnitens integre confitetur sua peccata cum supernatural! de eis attritione, quam bona fide putat

efficacem, licet revera inefficax sit. Est validum in hoc casu : quia habet partes, ex quibus essentialiter constituitur, et præsertim attritionem : est autem informe, quia non adest attritio efficax. quæ est dispositio necessaria ad introducendum justificationis gratiam. Diximus, *i/uam bona fide putat efficacem* * nam si cognosceret, se non afferre attritionem efficacem, quæ tanquam dispositio pro infusione graliæ requiritur, ex hoc ipso scienter poneret obicem fructui sacramenti, scienterque peccaret mortaliter ; cum quo non cohaeret, sacramentum esse validum. Casus igitur descriptus non est cogitatio quaedam metaphysica, qualem supra impugnavimus ; sed res satis obvia, et frequenter contingens, quod magis firmat communem nostram assertionem.

287. Pro cujus majori intelligentia, oportet hic breviter refricare, et in unum colligere principia disput. præced. dub. I jam præjacta: statuimus namque ibi num. 9, pro dolore, ut sit pars sacramenti, non requiri contritionem. Quæ sententia est in his Regionibus communis, et certa, ibique contra aliquos in aliis Theologos late demonstrata. Deinde num. 19 asseruimus pro attritione, ut in hoc sacramento habeat rationem partis, non requiri, quod sit omnino efficax, et absoluta : sed sufficere, vel inefficacem, vel præscindentem ab efficaci, et inefficaci. Idque probavimus a numero 23, et præcipuum motivum fuit, quod Concilium Tridentinum, postquamr«ci. sess. 14, cap. 3, asserit, dolorem, sive Tflm contritionem esse hujus sacramenti partem, statim cap. 4 sequenti illam definivit dicens : « Contritio, quæ primum locum » interdictos pœnitentis actus habet, ani- « mi dolor est, ac detestatio de peccato « commisso cum proposito non peccandi « de cetero. » Quæ definitio adaequate convenit attritioni sufficienti, vel abstrahenti ab efficaci, et inefficaci, ut facile consideranti constabit. Ergo pro attritione, ut sit præcise sacramenti pars, non requiritur efficacia ; quod ibi fusius ostensum est. Præterea num. 26 affirmavimus, attritionem, ut disponat ad fructum, sive effectum hujus sacramenti, debere esse omnino efficacem, et absolutam. Quod principaliter ostendimus ex eodem on-cilio cap. 4. ubi attritionem disponentem ad sacramenti fructum, illumque in suo genere

genere inducentem, ita describit : « Illam <veru contritionem imperfectam, quæ , attritio dicitur, quoniam vel ex turpitu- <dinis peccati consideratione, vel ex ge- «liennæ, et poenarum metu communiter « concipitur, si voluntatem peccandi ex- : eludat cum spe veniæ, declarat non solum <non facere hominem hypocritam, et : magis peccatorem ; verum etiam donum Dei esse, et Spiritus Sancti impulsum, , non adhuc quidem inhabitantis, sed <lanium moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat ; et quam- vis sine sacramento pœnitentiæ per se : ad justificationem pcrducer⁰ peccatorem ; nequeat ; tamen eum ad Dei gratiam in i sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit. » Attritio enim, quæ viam ad justitiam parat, dispositio est ad illam, quam tunc demum in suo genere infert, quando sacramento conjungitur ; sed ut l:2c præstet, conditionem expressit Conci- lium, *si voluntatem peccandi excludat*, utique actualement : nam cum voluntate pec- candi habituali, sive cum statu peccati optime cohæret. Attritio autem hanc actualement peccandi voluntatem excludens, modo a nobis explicando, nequit non esse efficax, et absoluta : quum namque hujus- modi non est, cum tali voluntate saltem implicita conciliari valet. Ergo in senten- tia Concilii quamvis attritio, ut sit pars hujus sacramenti, non debeat necessario esse efficiax, tamen ut in sacramento dis- ponat ad gratiam, sive sacramenti effec- tum, debet importare efficaciam illis ver- bis expressam. *Si voluntatem peccandi ex- cludat*, quæ vel vana sunt, vel significant dari aliam attritionem non importantem eam efficaciam, et perfectionem, sed esse inefficacem.

Kalio autem distinguendi inter attritio- nes. vel unius attritionis conceptus, si veram quærimus, ea est, scilicet, Dei voluntas instituentis hoc sacramentum ; de qua sufficienter nobis constat per testi- monia Concilii immediate relata. Si autem velimus assignare hujus dispositionis con- gruentiam, facile occurrit : nam sicut in ordine tam naturali, quam supernaturali dantur affectus circa idem objectum, ex quibus unus est efficiax, et alter inefficax ; unde communiter distinguimus amorem efficacem, et inefficacem, intentionem effica-

corn, et inefficacem, auxilium efficax, et inefficax, etc., sic distinguere oportet in attritione, quin ulla in ea circa hoc occur- rat repugnantia. Quod vero ad dolorem in esse partis hujus sacramenti sufficiat at- tritio non efficiax, ad dolorem autem in esse dispositionis ad gratiam requiratur attritio efficax, eam congruentiam habet, quod sicut plus est inducere actu gratiam, quam posse illam inducere, et sicut majus est esse causam simul efficientem, et dis- positivam, quam esse causam præcise : sic etiam plus requiritur, ut attritio sit simul pars sacramenti, et dispositio ad gratiam, quam ut sit præcise pars sacramenti ; sed minus desideratur, ut sit solum pars, quam ut sit simul pars, et dispositio. Quare licet attritio, ut cum sacramento sit ultima dispositio ad gratiam, debeat esse efficax, ut omnes docent ; tamen ut solum sit pars sacramenti, ea efficacia non eget, sed ab ea præscindit. Pro quo accedit optima congruentia rationis jam assignat^o loco citato num. 24, nam oportet, istud sacra- mentum ita institui, quod homines non paterentur anxietates, et scrupulos circa ejus valorem, ne ad repetitas eorundem peccatorum confessiones obligarentur ; quod foret molestiam addere molestiæ manifestandi semel peccata. In hos autem scrupulos frequenter impingerent pœni- tentes, si attritio per modum partis ad valorem sacramenti requisita deberet esse efficax : quia in discernendo inter effica- cem, et inefficacem summa occurrit obs- curitas ob difficultatem comprehendendi internos nostræ conscientiæ sinus, et re- cessus, ut per experientiam liquet. Decuit itaque pro valore sacramenti non exigi attritionem determinate efficacem, sed quæ ab hoc præscindat. Et si opponatur, ean- dem difficultatem occurrere in agnoscendo attritionem supernaturalem ; et tamen ut attritio sit pars hujus sacramenti, debet esse supernaturalis determinate ; jam istam objectionem diluimus loco citato num. 25, quæ lector consulat.

288. His præjactis principiis, non parum lucis jam accipit nostra, et fere commu- nis assertio : eam namque docent *plures*, et graves Doctores ; et in primis illam tuetur Navarrus torn. 1° suorum operum Xa^o, lrr in cap. *fratres*, titulo de pœnitentia, dist. 5, n. 35, et in Manuali cap. 9, n. 13, cujus

placuit verba referre, et sic inquit : « At
 « vero si de peccatis praeteritis dolet, pro-
 a ponitque futura vitare. quamvis non adeo
 « doleat. neque ita perfecte illa vitare
 « proponat, ut perveniat ad sufficientem
 « contritionem, neque ad eam attritionem,
 « quæ adjuncta sacramento in contritionem
 « transeat » (hæc est attritio efficax) « non
 e tamen tenebitur iterare confessionem. »
 Ex quo sequitur, quod illam efficit vali-
 dam, esto infructuosam. Idem tenent Sotus
 in 4 sent. dist. 18, quæst. 3, art. 3, Can.
 3, Victoria in summa n. 157, circa finem,
 de pœnit. part. 5,
 RegiMi. fol. 130 et 131, impressionis Complut.
 Estque sententia communis Thomistarum ;
 eam etiam sectantur Toletus, Henriquez,
 Granad. quibus addimus Valentiam disp.
 7, q. 11, punct. 2, Joannem a Sancto
 Thoma ubi supra, § *Quapropter alia via*,
 Reginaldum apud Leandrum disp. 7,
 quæst. 23, Aversam in quæst. 15, sect. 6,
 § *Septimus casus sit*, referens Delgadillum
 cap. 10, dub. 6, num. 37, et dub. 7, num.
 41. Refert etiam Emmanuel loc. cit. 268,
 pro isto casu Ledesmam, Nugnum, et
 Candidum, sed fallitur, quia id non docent;
 nec Gonet, qui allegatur pro hac sententia,
 illos refert.

Sed vanum est, alios pro isto modo
 dicendi Patronos quærere. cum habeamus
 unum pro mille Angel. Doclorem, qui
 illum satis aperte asseruit, ut collatis va-
 riis ejus testimoniis recte Tyrsus evincit
 disp. 40, sect. 6, n. 73, quamvis teneat
 sententiam contrariam, et nobis opposi-
 tam. Occurrunt enim sic D. Thomæ testi-
 monia in quibus aperte docet, contritio-
 nem. sive dolorem esse partem essentialem
 hujus sacramenti : nam ut inierim omit-
 tamus illa, quæ habet in summa Theologiæ,
 præsertim hac 3 part. q. 90, art. 1, cum
 duobus sequentibus ut in notis ad eosdem
 articulos observavimus ; sic expresse do-
 cuit super sententias. : siquidem in 4, dist.
 17, q. 3, art. 3, quæstiunc. 1, ad 2, ait:
 « Dicendum, quod in sacramento pœni-
 tentiæ non solum est aliquod ex parte
 α ministri, scilicet, absolutio, et satisfac-
 « tionis injunctio : sed etiam aliquid ex
 « parte ipsius qui suscipit sacramentum,
 α quod est etiam de essentia sacramenti,
 v sicut contritio, et confessio. » Unde sicut
 nemo negat, confessionem esse de hujus

sacramenti essentia, et quod sine confes-
 sione non possit istud sacramentum con-
 sistere; ita de contritione, sive dolore juxta
 D. Th. hoc debet affirmari, nempe, con-
 tritionem, sive dolorem esse de essentia
 hujus sacram. Sed in art. 4 immediate
 sequenti, quæstiunc. 1, ubi resolvit hoc
 sacramentum posse esse informe, sic ait :
 « Dicendum, quod confessio est actus vir-
 et tutis, et pars sacramenti : secundum
 u autem, quod est actus virtutis, est actus
 « meritorius proprie ; et sic confessio non
 « valet esse sine charitate, quæ est prin-
 α cipium merendi. Sed secundum, quod
 est pars sacramenti, sic ordinat confi-
 tentem ad sacerdotem, qui habet claves
 Ecclesiæ, qui per confessionem conscien-
 tiam confitentis agnoscit. Et secundum
 t hoc confessio etiam potest esse in eo, qui
 σ non est contritus, qui potest peccata sua
 innotescere, et clavibus Ecclesiæ subji-
 cere. Et quamvis tunc non percipiat abso-
 lutionis fructum ; tamen recedente fic-
 tione » (accedendi, scilicet, sine contri-
 tione, aut dolore) « percipere incipiet:
 « sicut etiam est in aliis sacramentis. » In
 quibus plane ita contingit : quia dolor,
 sive contritio non est eorum pars, nec
 pertinet ad eorum essentiam. In quibus
 duobus testimoniis reperimus D. Thomam
 duo contradictoria asserere: nam in primis
 dicit, contritionem sicut, et confessionem
 esse de essentia hujus sacramenti ; in
 secundo autem negat esse de essentia, cum
 affirmet, posse confessionem sacramenta-
 lem salvari in eo, qui non est contritus,
 sicut contingit in aliis sacramentis, ad
 quæ profecto non pertinet essentialiter
 ullus dolor, seu contritio. Quid ad hoc di-
 cemus ? Contradicit sibi Sanctus Doctor ?
 2ullo modo, præsertim cum ealocasint
 adeo immediata, ut in eis offendant, vel
 tyrones, et Scioli. Concordia itaque statim
 eo, quod D. Thomas contritionis vocabulo
 comprehendit, et distinxit duos de peccatis
 dolores, unum inefficacem, sufficientem
 quidem ad valorem confessionis, et sacra-
 menti, sed insufficientem ad ejus fructum;
 alterum autem efficacem, ad valorem, et
 fructum sacramenti simul sufficientem. Et
 quando in primo loco affirmat, contritio-
 nem esse de essentia hujus sacramenti,
 non loquitur de dolore determinate efficaci,
 sed de dolore, vel inefficaci, vel ab efficaci,
 aut

aut inoīīfici abstrahente ; et solum intendit, aliquem dolorem, vel aliquam contritionem imperfectam, seu attritionem esse essentialiter necessariam pro valore hujus sacramenti. Quando autem in secundo loco negat, dolorem ad hoc sacramentum essentialiter requiri, et docet, confessionem sacramentalem posse absque contritione imperfecta, seu attritione salvari, non negat omnem attritionem, sed præcise efficacem : nam licet hæc sit necessaria pro fractu sacramenti, non tamen pro ejus valore. Unde in illis dictis nulla est contradictio, sed omnia cohærent, ut erudite declarat Tyrsus. Sed hæc meminisse debuit, cum in eadem disp. n. 91 scripsit, hanc sententiam sibi non videri probabilem ; sententiam, scilicet, quam esse Divi Thomæ ostenderat ; præsertim cum n. 92 immediate sequenti fateatur (nec plane poterat negare) talem sententiam esse probabilem absolute. Maneat ergo, quod sacramentum pœnitentiæ factum cum attritione supernaturali inefficaci, existimata tamen efficaci bona fide, est validum, et informe : nam attritio supernaturalis inefficax est ad valorem hujus sacramenti sufficiens, licet non ad ejus fructum.

§IV.

Sententia primas assertioni adversa.

289. Sententiam contrariam, negantem absolute sacramentum pœnitentiæ posse esse in aliquo casu validum, et informe, propugnant ex antiquis Major in 4, dist. ii. 17, qnæst. 3, art. 9, Gabriel ibidem q. 2, S. Adrian, qu. 5, de confess, dub. 5. Pro ea referuntur Medina qu. 20, de confessione ficta non iteranda, Vasquez q. 52, art. 2, iv; dab. unico, Coninchus disp. 4, dub. 5 et illi Layman lib. 5, tract, 6, cap. 6, Fagundesde secundo præcepto Ecclesiæ lib. 2, cap. 7, pro se adducens Scotum, Toletum, et alios ; immerito tamen, nam id non asserunt, ut legenti constabit. Palaus tract. 23, disp. unica, punct. 7, Ochogavia tract. 2, q. 30, Amicus disp. 12, sed. 2, Fulien-sis 2 part. lib. 3, cap. 2, résolut. 6, N. Bonæ Spei disp. 2. Licet non omnes Authores, qui pro hac sententia referuntur, eam absolute tueantur ; sed aliqui solum negant validam informitatem sacramenti

pœnitentiæ ex inefficacia doloris ; quod a præsentī assertionē non parum discriminatur.

290. Arguunt, ergo, primo Major Ga-Argum. briel, et Adrianas : quia non est vera confessio, atque adeo nec valida, illa, in qua pœnitens vere non manet absolutus ; sicut non est verus Baptismus aut valida Confirmatio, in quibus non vere quis abluitur, aut confirmatur ; sed in confessione informi, seu absque fructu gratiæ, pœnitens non vere absolvitur a peccatis ; ergo confessio informis non est vera, nec valida. Minor, in qua est difficultas, ostenditur. Quæ vere sacerdos ut minister absolvit super terram, sunt absoluta, et in Cælo, ut Christus in institutione hujus sacramenti clare innuit, dicens : *Quicumque solveritis super terram, erunt soluta, et in Cælo* : atqui in Cælo non sunt vere absoluta peccata, dum gratia non infunditur peccatori ; ergo nec in terris est vera absolutio, ac proinde confessio, dum est informis, et infructuosa, seu absque fructu gratiæ.

Confirmatur primo : etenim ubi non datur forma sacramentalis constituens, nec datur sacramentum constitutum, ut constat inductive in omnibus sacramentis, utpote ex materia, et forma coalescentibus ; sed in confessione informi, et infructuosa non datur vera forma, quæ in absolute consistit : ergo nec datur verum, et validum sacramentum pœnitentiæ. Minor suadetur : veritas absolute consistit in eo, quod ejus significatio cum re, quam significat, conformetur ; at forma instituta pro confessione, nempe *ego te absolvo a peccatis tuis*, significat solvi, ac remitti peccata, quod absque infusione gratiæ est impossibile, ut modo supponimus : ergo absque fructu gratiæ non verificatur forma essentialis confessionis.

Confirmatur secundo, et tacita responsio, præcluditur : nam etsi gratia ex se sit remissiva peccatorum, si tamen pœnitens ei impedimentum apponit, peccata vere non remittit : ergo etsi forma absolute, a ministro debita intentione prolata, sit ex se a peccatis absoluta, si tamen pœnitens ponit ei obicem, vere non absolvit a peccatis ; erit quidem absoluta, non tamen tunc actualiter vere absolvens ; sicut gratia, quæ est peccatorum remissiva, non est tunc vere remittens ; cum ergo

*

V j

absolutio ultra facultatem absolutivum, actum absolvendi significet, si actu a peccatis non absolvit, perinde se habet ac minister, antequam impendat absolutionem, potens absolvere, et non absolvens : ergo tunc non datur vera absolutio a peccatis, et consequenter illa confessio informis non est vera, nec valida.

Bespon- Ad argumentum, quamquam absolute
sjrru-^ P053i'l concedi major, et minor negari,
jteu. claritatis tamen gratia distinguitur major: non est vera, nec valida confessio illa, in qua pœnitens non manet vere absolutus, prout ly abso/ufus significat absolutionem a peccatis passive acceptam, sive ex parte termini semper habitam, negatur major; prout illam significat active, seu quantum est exparte ministri sacramentaliterabsolventis, conceditur. Et distinguitur minor eodem modo: in confessione informi pœnitens non vere absolvitur a peccatis, absolutione passive accepta, sive ex parte termini, sumpta, videlicet, pro remissione passiva peccatorum, quæ est effectus gratiæ, concedimus; absolutione, active, et ex parte ministri quantum est ex se. et ex institutione sacramenti absolventis a peccatis considerata, negamus minorem, et consequentiam. Unde in tali casu pœnitens vere tam a Deo in Coelis, quam a sacerdote ejus ministro in terris, manet absolutus active, et quantum est ex institutione sacramenti; esto non maneat absolutus absolutione passive sumpta, quæ coincidit cum remissione passiva peccatorum, et terminative accepta, connexa cum infusione graliæ.

Pjlujlur Ex quo ad primam confirmationem
counfir- constat solutio; concessaque majori, nega-
priio0 iur minor; cujus probatio, ut concernens veritatem absolutionis prout formæsacramentalis, tot respicit sententias, quot capita, pluresque dicendi modos circa sensum horum verborum, *Ego le absolvo* rejecimus ut distortos 1 pari, hujus tract, disp. 3, dub. 2. Ubi § 5, sensum in omni eventu verissimum juxta D. Th. expendimus: ipse enim Doctor Angelicus 3 part. q. 84, art. 3, et Opusc. 22, cap. 3, inquit: « Sed » est sensus: Ego te absolvo, id est, sacramentum, vel ministerium absolutionis » tibi impendo. » Quod omnimodo verificatur semper, ac sub ista forma, et legitima materia conficitur sacramentum,

sive per gratiam, quæ est illius effectus, formetur, sive informe relinquatur. Ex quibus manifeste constat, probationem claudicare in re significata; cujus minor est falsa de primario, et formali significato intellecta: etenim hæc verba: *Ego le absolvo*, quæ sunt forma sacramenti pœnitentiæ, duo significant: et sacramentum, scilicet, absolutivum a peccatis impendia sacerdote, et rursus peccata per tale sacramentum remitti, et absolvi, gratiamque infundi. Primum significatum, uti essentialiter, est ab absolutione inseparabile. Secundum est ab illa divisibile, non semperque verificatur, utpote consistens in termino, et effectui sibi in genere causæ effectivæ correspondente, qui separabilis est a causa, solumque exigitur a sacramento, et a forma aptitudinaliter, et quantum est ex se, non vero exercite. Unde illa forma significat, peccata absolvi, et remitti, non actualiter, et in exercitio, sed aptitudinaliter, et quantum est ex se, seu ex vi sacramenti: quod quidem etiam in confessione informi verificatur.

Secunda confirmatio noto laborat æqui-^j^voco; unde concessio antecedenti, consequentia, vel absolute negatur, vel delecta æquivocalione distinguitur consequens: ergo forma absolutionis, quando datur obex peccati ex parte pœnitentis, non actu absolvit a peccatis, licet ex se sit absolutiva, si ly *actu absolvit* sumatur active, et quantum est ex parte ministri, et sacramenti, negatur; si sumatur passive, et terminative prout significat terminum causatum per absolutionem, nempe, gratiam, peccata solventem, et remittentem, conceditur, et negatur assumptum. Quamvis enim possit suspendi effectus causabilis effective a sacramento, videlicet, gratia solvens a vinculis peccatorum, ut contingit in confessione, et sacramento informi; non tamen potest non vocificari, sacramentum, ex se absolutivum a peccatis, esse actu exhibitum pœnitenti, et consequenter hunc esse actu absolutum active, et quantum est ex parte ministri. Unde maxime distant inter se, et absolutio tunc a sacerdote prolata, et potestas absolutiva ipsius, antequam illam proferat: quia hoc posteriori modo sicut non constituitur sacramentum, sic nec in exercitio datur absolutio adhuc active, et quantum est ex

parte sacramenti, et ministri. Per quod palet ad paritatem.

Irra. 291. Arguunt secundo iidem antiqui

- Theologi. Instrumentum non alium effectum producit, quam ex motione agentis principalis, et juxta ipsius virtutem, et activitatem; sed motio divina non sistit in absolutione, quatenus sacramentum impendit, sed ex se ad producendam gratiam remittentem peccata ordinatur: ergo nec sacerdos absolvens sistit præcise in sacramento constituendo, sed ad productionem gratiæ, et remissionem peccatorum progreditur. Patet consequentia: quia si hoc sacramentum ad remittenda peccata fuit ordinatum, et institutum, Deus a sua motione non dividit hunc effectum, et eo non consequuto, cessat finis, et institutio sacramenti: ergo sacerdos absolvens, ut instrumentum, ad producendam gratiam a Deo elevatum, non potest a sua activitate instrumental! productionem gratiæ separare; et consequenter si sacramentum est validum, et essentialiter constitutum, debet etiam esse formatum, et fructuosum.

Contra: Con^rraalur: etenim cum accusatione, quæ fit ore, cor fideliter debet conformari; alias non esset sacramentalis confessio, sed historica narratio; at in confessione informi peccatum, de quo ore accusatur pœnitens, in corde retinetur: ergo non concordant, sed os, et cor maxime dissonant. Ulterius, qui accedit cum morte animæ suæ ad sacramentum, et mortuus in illo manet per peccatum, nullam facit confessionem: nam, ut inquit Spiritus Sanctus Ecclesiast. 17: *A mortuo quasi nihil periit confessio*. Sed cui confessio perit, talis confessio nec fructum, nec valorem sortitur: ergo idem, quod prius; et consequenter confessio informis est nulla.

Respondetur ad argumentum, concessa majori, distinguendo minorem: motio divina non sistit in absolutione, ut impendente sacramentum, sed ex se ad producendam gratiam ordinatur, et progreditur, quando non ponitur obex ab agente libero, conceditur; quando talis ponitur obex, scilicet, peccatum lethale, negatur; et eodem modo distinguitur consequens per ordinem ad sacerdotem absolventem: per quod facile vires argumenti infringuntur. Dicimus, ergo, quod sacerdos absolvens, et

Deus, quantum est ex sua motione, et activitate, non sistunt in absolutione, ut præcise constituente sacramentum: sed ad gratiam producendam per sacramentum collimant, si non ponitur impedimentum peccati ex parte pœnitentis; si autem tale impedimentum apponatur, impeditur talis motio, et activitas effectusque remissionis peccatorum non sequitur; sed hoc non provenit ex defectu sacerdotis absolventis, sed tantum ex incapacitate subjecti. g

Confirmatio autem facile dispellitur, quamvis Sotus plura satis difficilia pro n^o ejus enodatione congesserit. Respondetur d. t Lo. ergo cum Ang. Præceptore ai t. 4, dist. 17, ad 3: « Dicendum, quod ille, qui peccata, » quæ habet, narrat, vere loquitur: et sic » concordat voci, vel verbis quantum ad » substantiam confessionis, quamvis dis- » sonet a confessionis fine. » Unde concessis majori, et minori, negatur consequentia intellecta de dissonantia quoad substantiam confessionis sacramentalis: quia etsi pœnitens retineat corde peccatum, quoad usque remittatur per gratiam, vere tamen se de illo accusat, et detestatur illud attritione saltem inefficaci invincibiliter ab illo existimata eflicaci, quæ sufficit ad valorem sacramenti. Et per hoc constat ad id, quod confirmatio addit ex Eccles, prout ibidem exponit Doctor Angelicus solut. ad 1, dicens: σ Quod autoritas illa intelligenda est, quantum ad fructum confessionis percipiendum, quem nullus extra a charitatem existens percipit. »

292. Tertio arguit Vasquez ubi supra num. 22, quia in pœnitentiæ sacramento 3 Argum. accedit sufficienter dispositus ad effectum illius, qui exhibet materiam a Christo Domino institutam, ut fiat verum sacramentum, accedente forma, nempe, absolutione; sed sacramentum, quod suum effectum sortitur, nequit dici informe; et aliunde si non ponitur materia a Domino instituta, non est validum, sed nullum: ergo servata divina institutione, implicat confessio sacramentalis informis, et valida. Majorem, ad quam devolvitur difficultas, probat: quia reo, qui profert ex parte sua omnia ad sententiam requisita, hæc sententia quoad effectum est debita, et si proferatur, suum effectum sortitur: cum ergo ex parte pœnitentis non nisi integra accusatio de suis peccatis, et supernaturalis de

illis dolor requirantur, ut sententia absolutiva peccata per gratiam remittat, et solvat ; sufficienter dispositus ad hunc effectum accedit pœnitens, qui omnia sua accusat peccata, eaque vero dolore supernatural) detestatur, atque deplorat, si legitima absolutio accedat.

C Dfir.n. Confirmatur ex discrimine, quod inter hoc et reliqua sacramenta intercedit : nam in aliis paries essentielles, ea intrinsece constituentes, non sunt dispositiones ad eorum effectum, nempe gratiam ; ideoque licet sint informia, valent esse valida, ut palet in Baptismo, Confirmatione, Alatrimonio, et Ordine ; at sacramentalis confessio exigit ut materiam necessariam actus pœnitentis ad peccata detestanda, qui sunt sufficientes dispositiones intra sacramentum ad gratiam recipiendam : ergo etsi reliqua sacramenta possint esse informia, et valida ; confessio, nisi sit formata, nequii esse vera. Probatur minor : nam ubi essentielles partes coincidunt cum dispositionibus ad effectum requisitis, ubi deficiunt dispositiones, desunt et partes, et e contra ubi adsunt partes, non deficiunt dispositiones ; sed in hoc sacramento Dominus instituit, illius partes esse ad gratiam dispositiones: ergo non stat, hoc sacramentum esse validum, et non esse fructuosum.

infrinei- Respondetur ad argumentum, negando majorem principalem argumenti ; ad cujus probationem distinguendum est antecedens : reo integre sua delicta accusanti, et omnia requisita ad sententiam ex parte sua exhibenti, talis sententia quoad suum effectum debetur, quoad effectum formalem, hoc est, quod sententia ei impendatur, conceditur : quoad effectum ipsius effective productum, subdislinguitur ; si non datur impedimentum, concedatur ; si aliquod in ordine ad exeeutionem apponatur impedimentum, negetur ; et sic manet enervatum totum argumentum. Nam licet peccatori integre se accusanti de suis delictis, eaque vero dolore supernaturali detestanti, debeat sententia absoluliva, seu absolutio quantum ad hoc, quod est ei impendere absolutionem, et etiam quantum ad effectum ab absolutione effective causatum, nempe, gratiam, peccata remittentem, et solventem, quantum est ex intentione ministri, sacramentique institutione, I

si non ponatur obex ex parte subjecti, atamen si talis obex per peccatum apponahir, sistit in primo effectu absolutio, et effectum secundum nempe, gratiam, tunc nullo modo sortitur, ideoquo confessio valida non formatur, sed remanet informis ob intrinsecum impedimentum, ut supra diximus.

Ad confirmationem nihil restat dicendum, præter ea, quæ inter nostram probationem conclusionem manent expensa; scilicet, quod Christus Dominus plus instituit pro fructu hujus sacramenti, quam pro ejus valore : sic enim erat rationi conformius. Unde alius dolor requiritur ad hujus sacramenti valorem, nempe, attritio inefficax, vel ab efficacia præscindens; et alius pro fructu sacramenti, et tanquam dispositio ad gratiam, videlicet, attritio efficax. Quare dolor, qui est pars essentialiter requisita non dicitur ad convertentiam cum dolore disponente ad gratiam intra sacramentum ; et sic potest esse validum hoc sacramentum, sicut et alia, licet maneat informe, et infructuosum.

S

Idversariorum argumenta proponuntur et enervantur.

293. Contrariam secundae assertioni sententiam tuentur Suarez disp. 20, sect. 4, Sara num. 5, referens Gabrielem, Majorem, ^7 Adrianum, .Medinam, ac Petrum de Solo, //h? Vasquez q. 92, art. 2, dub. unie, a n. 13, Pewi Valentia torn. 4, disp. 7, qu. II, punct. 2, *^? Ægidius disp. 4, de pœnit. dub. 5, Tanne rustom. 4, disp. G, de pœnit. q. G, dub. 4, nm n. 83, Bellarminus torn. 2, lib. 2, de pœ-uj^ nit. c. G, Layman lib. 5, tract. G, c. 4, n. et 8, et c. 9, n. 2 et 3, et alii. Pro quorum sententia arguitur primo ex Tridentino: nam juxta Concilium eadem attritio indivisibiliter, et secundum eandem rationem est pars sacramenti pœnitentiæ, et dispositio ad ejus sacramenti fructum ; sed ut ad hujusmodi fructum disponat, debet esse efficax, ut concedimus : ergo pariter debet esse efficax, ut sit sacramenti pars ; et consequenter ubi sacramentum pœnitentiæ est validum, semper etiam est fructuosum, atque ideo per insinuatam a nobis distinctionem

lionem attritionis inefficacis, Ct efficacis salvari non valet, quod sacramenturn hoc sit aliquando validum, et informe. Cetera constant, et major ostenditur. Etenim Concilium sess. Id, c. 3, postquam recensuit contritionem sive dolorem inter partes hujus sacramenti, statim cap. -l sequenti illum dolorem diffinivit his verbis : « Contritio, quæ primum locum inter dictos pernitentis actus habet, animi dolor « ac detestatio est de peccatis cum proposito non peccandi de cetero, » Sed detestatio ac dolor cum proposito non peccandi est dolor efficax, et sufficiens dispositio ad fructum sacramenti ; siquidem Concilium, cum eo loco assignet dispositionem pro tali effectum, nullam aliam ponit quam hujusmodi dolorem : ergo juxta Concilium eadem indivisibiliter, et secundum eandem rationem attritio est pars hujus sacramenti, et dispositio ad fructum illius.

(Wra. Confirmatur, et urgetur : nam Concilium Tr' -l post illa verba : « Animi dolor ac detestatio est de peccatis, » etc., quibus explicuit naturam doloris, qui est pars sacramenti, statim subjunxit : « Fuit autem » quovis tempore ad impetrandam veniam c peccatorum hic contritionis motus necessarius. » Atqui dolor, qui quovis tempore fuit necessarius ad impetrandam veniam peccatorum est dolor efficax ad futura peccata præcavenda : ergo assignavit Concilium pro materia necessaria sacramenti pœnitentiæ. dolorem determinate efficacem ; ac subinde ob defectum doloris efficacis non poterit esse sacramentum informe, sed nullum. Minor, in qua est difficultas, suadetur : tum, quia sine illo efficaci peccatorum dolore nunquam Deus adultis peccata remisit, ut patet Deuteronomii 4 : *Cum quæsieris Dominum, invenies eum, si toto corde qursieris eum, et tota tribulatione animas tu, v.* Quæ verba dolorem ac detestationem efficacem peccatorum important. Tum etiam : nam dolor, qui quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum fuit necessarius, est dolor conjunctus cum proposito absoluto observandi ^Uomnia præcepta, juxta illud Ezechielis 18: *Similem impius egerit poenitentiam ab omnibus peccatis suis, quas operatus est, et eustodierit præcepta mea, et fecerit judicium, et justitiam, vita vivet, et non morietur, om-*

nium iniquitatum ('jus non recordabor. Sed dolor cum proposito observandi omnia præcepta, vel, quod idem est, cum proposito absoluto non labendi in peccata futura, est dolor omnino efficax : ergo :

Ad argumentum respondetur negando majorem, cujus falsitas constat ex dictis, 84 niw et satis diffuse expensis disp, præc. dub. 1, § 3, a num. 23, et deinceps, ubi statuimus distinctionem intercedentem inter dolorem requisitum ad partem essentialem sacramenti, et desideratam ad ejus fructum. Ad majoris autem probationem neganda est rninor : quippe tota illa doloris definitio, qua Concilium illum describit, convenit dolori tam efficaci, quam inefficaci, cum cuilibet eorum absolute conveniat esse serium animi dolorem cum proposito non peccandi do cetero : quemadmodum enim datur dolor efficax, et inefficax ; ita etiam propositum efficax, et inefficax non peccandi. Concilium autem, dum dolorem, qui est pars sacramenti, definivit, non dixit esse detestationem peccatorum cum proposito efficaci de cetero non peccandi, sed solum cum proposito non peccandi; quæ omnia utrique dolori, ut ex se constat, adaptantur. Unde magis firmatur nostra doctrina, quatenus asserit ad attritionem, ut sit mera pars sacramenti pœnitentiæ, non desiderari esse dolorem determinate efficacem. Et inserta minoris probatio nihil evincit, quin potius regerenda est in arguentem : nam Concilium pro attritione in esse partis sacramenti non alium dolorem assignat, nisi quem ibi describit ; ille autem non est determinate efficax, sed ab efficaci, et inefficaci præscindens, ut ex verbis ipsius definitionis liquet.

Ad confirmationem neganda est minor ConQr- intellecta, ut intelligi debet, solum, et de-TM?. ^*TM terminate de dolore efficaci : aliud namque est dolorem esse ad justificationem necessarium, aliud vero esse sufficientem. Differentia igitur inter utrumque dolorem efficacem, et inefficacem in eo sita est, quod quamvis uterque fuerit, et sit ad justificationem necessarius ; tamen solum efficax est ad justificationem sufficiens, secus vero non efficax, sive ab efficaci, et inefficaci præscindens : plurima enim possunt esse necessaria ad aliquid, quin propterea per se sola sufficiant, sed alia desiderantur. Cum ergo Concilium ibi definierit communem

rationem doloris, merito dixit talem motum fuisse omni tempore necessarium ad remissionem peccatorum, sed non dixit fuisse sufficientem, nec dicere potuit : quia certum etiam est attritionem, quantumvis efficax in suo genere fingatur, non fuisse sufficientem vel ex se, vel adjunctam alicui sacramento ad remissionem peccatorum ante legem gratiæ. Et eodem modo potuit Concilium asserere actum fidei fuisse quovis tempore necessarium, ut remitterentur peccata, quia sine fide nemo justificatur; et si ita dixisset Concilium, inepte quis inde colligeret Concilium dicere aut sentire, quod actus fidei esset ad justificationem sufficiens : nam toto cœlo distant aliquid requiri, et aliquid sufficere ; et non melius colligit qui ex eo quod Concilium dicat motum contritionis, de quo agebat in genere abstrahendo a contritione perfecta, et ab attritione tam efficaci quam inefficaci, fuisse omni tempore ad justificationem adulatorum necessarium, infert Concilium sensisse illum contritionis motum, de quo agebat, fuisse omni tempore sufficientem, et esse determinate efficacem. Fer quod patet ad utramque minoris probationem, ad primam quidem : quia licet Deus nunquam adultis peccata dimiserit sine dolore efficaci, non tamen cum illo solo, sed etiam cum dolore inefficaci, aut præscindente ab efficaci, et inefficaci, quippe qui etiam quovis tempore ad illum effectum necessarius fuit, quamvis alias ipse solus non sufficiat. Ad secundam autem, quoniam ad peccatorum veniam impetrandam non solum fuit necessarius dolor conjunctus cum proposito ab-oluto, et efficaci servandi omnia præcepta, verum etiam dolor sociatuscum proposito absoluto el inefficaci non labendi in futura crimina, sive cuncta præcepta observandi.

294. Secundo arguitur alio simili fundamenio ex eodem Concilio petito. Etenim cum. cap. 3, assignasset contritionem ut hujus sacramenti materiam, et cap. 4, eam descripsisset, mox prædictam contritionem divisit in contritionem perfectam, sive ex amore charitatis ortam, et in contritionem imperfectam, seu attritionem, de qua immediate subjungit : « Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritionem dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ, et peccatorum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, et Spiritus Sancti impulsus, non quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quod poenitens adjutus viam sibi ad justitiam parat; et quamvis sacramento poenitentia? per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in sacramento poenitentia? impetrandam disponit.» Ergo Concilium declarans, ac dividens contritionem, quæ est pars, et materia hujus sacramenti, non aliam recognoscit, aut recenset, nisi vel perfectam ex amore charitatis causatam, vel imperfectam attritionem intra sacramentum disponentem sufficienter ad obtinendam justificationis gratiam. Atqui attritio sufficienter intra sacramentum disponentis ad gratiam est omnino, ac determinate efficax : ergo ex mente Concilii solum attritio efficax est materia, et pars essentialis hujus sacramenti ; ac per consequens sine hujusmodi efficaci dolore sacramentum erit nullum.

Respondetur negando consequentiam quippe dum Concilium assignavit materiam hujus sacramenti, contritionem in communi assignavit, sub qua comprehendit contritionem perfectam, et imperfectam, scilicet, attritionem ; sub qua attritione, ut sic duplicem etiam attritionem salis aperte insinuavit ; aliam, quæ excludit non solum pro explicito, sed etiam pro implicito voluntatem actualem peccandi, quæ est attritio efficax intra sacramentum sufficienter disponentis ad gratiam sacramenti fructum; alium vero talem voluntatem actualem peccandi omnino non excludentem, sed aliquomodo, implicite nimirum, in suo consortio permittentem, quæ adeo est inefficax attritio, et adhuc intra sacramentum non disponit ultimo ad ejus fructum. Id quod satis palam colligitur ex eodem Concilio, dum in communi sic loquitur : » Si « voluntatem peccandi excludat cum spe « veniæ, declarat, » etc. Frustra namque Concilium illam conditionalem *si*, ac limitationem apponeret, si aliam attritionem voluntatem peccandi aliquo modo non excludentem non recognosceret. Hæc igitur est attritio inefficax, et materia sufficiens ad sacramentum

sacramentum, ipsiimquo constituens validum, non tamen adhuc in sacramento sufficienter disponens ad ejus fructum. Ex quo fit, quod dum sola adest, sacramentum est validum ac informo.

Dices : implicat, quod sacramentum valide suscipiatur, dum voluntas actualis peccandi retinetur, aut non destruitur ; sed juxta nuper dicta attritio inefficax voluntatem actualem ad peccandum non excludit : ergo cum solo isto dolore inefficax iucacisacramentum evadit nullum. Respondetur, quod licet attritio inefficax non excludat sicut efficax voluntatem peccandi absolute, et omnibus modis; excludit tamen voluntatem actualem peccandi formalem, et expressam, quamvis e.y modo tendendi segniter ac languide interpretemur admittere aliquomodo voluntatem virtualem, et implicitam, quoniam ita detestatur peccata, ut propter aliquam peccandi inveteratam consuetudinem illa non respuere videatur. Cum hoc autem interpretative, virtuali, et implicito affectu ad peccatum præcise ex modo tendendi segni ac lepido, stat vera ac seria detestatio peccati formalis, et explicita destruens omnem voluntatem peccandi formalem, et expressam; et quamvis ex hac voluntate implicita, ac interpretativa impediatur sacramenti fructus, non tamen ejus valor.

Sed urgebis : nam voluntas implicita ac virtualis objecti dissoni sufficit ad peccatum, ut patet in zVngelis, qui solum ex modo tendendi affectu virtuali ac implicito ad objectum peccaminosum, graviter delinquere: sed sacramentum susceptum cum actuali peccato in illo commissum est nullum: ergo hac via salvari non potest sacramentum poenitentia? susceptum cum dolore præcise inefficaci esse validum, et informe.

Respondetur, voluntatem objecti peccaminosi implicitam, et virtuales non ortam ex ignorantia invincibili, sed vincibili, aut ex aliqua inadvertentia, inconsideratione vel practica, qualis fuit in Angelis, qui ex ignorantia non peccaverunt, sufficere ad peccandum. Qui vero bona fide accedit ad sacramentum poenitentia? cum inefficaci dolore, invincibiliter putat se efficaciter peccata detestari, ac de illis efficaciter dolere; unde nullum peccatum committit. Imo esto procederet cum ignorantia lelhaliter peccaminosa. qua graviter in sacramenti receptione delin-

quet, si tamen hæc ignorantia non esset crassa, supina, aut affectata, sed tantum vincibilis, sacramentum utique validum quamvis non fructuosum susciperet, ut ex dicendis dubio sequenti constabit.

295. Tertio, et ultimo arguitur. Nam ArgUni. Concilium eundem dolorem assignat ad fructum hujus sacramenti, quem depingit, ut sil illius pars; sed dolor desideratus ad fructum sacramenti obtinendum est determinate efficax : ergo tantum dolor efficax est qui assignatur a Concilio, ut necessarius per modum materia? ad sacramenti valorem ; atque ideo hujusmodi dolore deficiente, sacramentum validum non erit. Suadetur major : nam postquam dixit : « Sunt autem quasi materia hujus sacramenti ipsius poenitentis actus, nempe « contritio, confessio, et satisfactio, » statim addidit : « Qui quatenus in poenitente « ad integritatem sacramenti, ad plenam- « que, et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione partes poenitentia? dicuntur. » Ergo eundem dolorem, ac sub eadem ratione assignat Concilium necessarium ad perfectam peccatorum remissionem, et ut sit sacramenti pars. Atqui dolor requisitus ad remissionem peccatorum est determinate efficax, ut nemo negat : ergo etiam ut sit, et dicatur pars sacramenti, debet esse efficax, et ad utrumque munus sub unica ratione coocurrere.

Confirmatur primo : etenim Concilium, ubi assignat hujus sacramenti partes, eodem modo loquitur de contritione, seu dolore, ac de confessione ; sed confessio, sub illa ratione, sub qua requiritur ad fructum sacramenti, est etiam necessaria ad ejus valorem: nam ut integra formaliter requiritur necessario ad utramque rationem : ergo pariter, contritio, vel dolor sub eadem ratione requiritur ad valorem sacramenti, et ad ejus fructum. Cum igitur ad fructum sacramenti sit necessarius dolor efficax, etiam erit ad ejus valorem requisitus.

Confirmatur secundo exemplo satisfactio-Contritionis, quæ non est pars essentialis, sed tantum integralis hujus sacramenti ordinata ad remissionem pænæ temporalis remanentis post culpam dimissam. Nam satisfactio sub illa ratione est pars hujus sacramenti, sub qua pœnam temporalem

diluit, et proprium fructum, et effectam oblinet, et e converso : ergo simili modo contritio imperfecta, seu attritio est hujus sacramenti pars essentialis quatenus remittit intra sacramentum in suo genere dissilivo rationem culpa?, qui est proprius fructus illius ; et e converso, quatenus non concurrat ad hujusmodi effectum , non habet rationem partis. Ergo cum ut sit dispositio sufficiens ad remissionem culpa?, necessario sit dolor efficax, etiam ut habeat rationem partis in sacramento debet importare efficaciam.

Respondetur ad argumentum negando maiorem, ad cujus probationem confesso antecedenti, negantur consequenti® inde deduct® : etenim ex quo Concilium asserat poenitentis actus esse partes sacramenti quatenus requiruntur ad perfectam peccatorum remissionem, minime infertur dolorem sub ea ratione esse partem, sub qua habet esse dispositionem ad fructum. Id quod evidenter instatur in eadem materia : nam quemadmodum attritio, ita etiam confessio, et satisfactio sunt sacramenti partes, quatenus requiruntur ad perfectam peccatorum remissionem, uti Concilium docet ; et nihilominus confessio, et satisfactio sub ea ratione qua sunt partes, non sunt dispositiones ad gratiam sacramenti, siquidem sunt partes, ut opera externa, et sub ista ratione operis externi, et sensibilis omnino incapaces sunt, ut dispositive concurrant ad internam ac spiritualem gratiæ receptionem. Ergo ex verbis Concilii non recte infertur attritionem sub eadem indivisibili ratione munus partis ac dispositionis obire: sunt enim distincta munera ad diversa causarum genera spectantia. Concilium igitur ita intelligendum est, quod attritio sit, et dicatur pars sacramenti, quatenus requiritur ad perfectam ac plenam peccatorum remissionem, non tamen cum omnimoda sufficientia, sed ultra istum dolorem requiratur aliter, qui sit sufficiens : quippe, ut supra explicuimus, satis differunt esse aliquid necessarium ad aliquem effectum, et esse sufficiens; intentio enim necessario desideratur ad sacramentum, quæ tamen sola non sufficit. Unde non dicuntur ad convertentiam ratio partis, et ratio dispositionis, ita ut dolor sit pars quatenus dispositio, aut dispositio quatenus rationem partis sortitur : quod

niam ly *quatenus requiritur* solum importat in dolore efficaci necessitatem requisiti, non autem requisiti sufficientiam ad plenam, ac perfectam peccatorum remissionem : quoniam ad hunc effectum obtinendum necessarius est dolor inefficax, qui habet rationem partis, et ultra illum desideratur dolor efficax per modum dispositionis.

Ad primam confirmationem respondetur negando maiorem; nam Concilium distinet modo loquitur de confessione formaliter integra, ac de attritione quippe confessioni nullam limitationem apposit, quam tamen attritioni adjunxit, dum dixit : » Si a voluntatem peccandi excludat cum spe « veniæ; 3 ubi indolore, ut sit dispositio ad fructum sacramenti exposcit efficaciam, per quam voluntas peccandi omnino excluditur. Hanc autem restrictionem non posuit, dum de attritione, quæ est pars sacramenti sermonem faceret : de hac enim solum dicit : « Animi dolor ac detestatio est de peccatis cum proposito non peccandi de cetero ; » quæ omnia de attritione inefficaci, et parte sacramenti verificantur. Unde cum distinguat inter dolorem partem, et inter dolorem dispositionem, et id non efficiat circa confessionem formaliter integram, ut est pars sacramenti, et ut habet concurrere ad illius fructum, non eodem modo de utrisque loquitur. Et quidem ratio favet, ut ita procedat : etenim confessio, ut formaliter integra cum non sit dispositio ad gratiam, sed solum pars essentialis sacramenti, instrumentaliter effective ad illius fructum concurrens, necessarium non est, quod in ea duplicem rationem assignet, sed sat est, quod sub eadem utrumque munus, et partis, et causæ efficientis exerceat. Attritio autem cum habeat rationem partis, atque ideo concurrat efficienter instrumentaliter ad fructum sacramenti, et insuper sit causa dispositiva ad gratiam, consentaneum fuit Concilium inter hæc duo munera distinguere, et pro unoquoque exercendo propriam rationem doloris assignasse : plus enim requiritur ad influendum effective, ac dispositive, quam ad solum effective. Attritio igitur, ut inefficax habet rationem partis sacramentum constituentis, ac instrumentaliter instituentis in gratiam dum obex non adest; ut vero dispositive concurrat

concurrat, necessario efficaciam exposcit, Ad secundam dicendum est, satisfactio nem esse tantam partem integralom sacramenti, et non dispositionem ad illius fructum, cum frequenter sil aliquid externum, quod disponere nequii ad infusionem gratiæ. Quo circa solum desideratur, ut reatum pænæ temporalis solvat tanquam pars sacramentum adintegrans. Attritio vero est pars essentialis sacramenti, et simul dispositio ad fructum illius; unde contingit habere, quæ requiruntur ad rationem partis, quin habeat omnia requisita ad rationem sufficientis dispositionis, et consequenter primum munus obire valet non exercendo secundum : ad hoc enim dolor efficax voluntatem peccandi excludens desideratur; ad illud vero attritio inefficax satis est, vel præscindens ab efficaci, et inefficaci.

296. Dices : vel dolor inefficax sufficit simul ad valorem sacramenti, ac ad ejus fructum, vel non sufficit ad valorem obtinendum : primum est falsum, ut concedimus : ergo secundum concedendum est, atque ideo sacramentum cum solo inefficaci dolore validum non erit. Major ostenditur : nam accedens ad sacramentum cum dolore inefficaci, vel accedit bona fide putans efficacem esse, vel mala existimans esse inefficacem? Si bona fide accedit, non delinquit lethaliter in receptione sacramenti, ac subinde cum obicem gratiæ non apponat, sacramentum validum simul, et fructuosum existet. Si vero mala fide accedat cognoscens dolorem esse inefficacem, grave peccatum in sacramenti susceptione committit, siquidem scienter obicem gratiæ apponat ob carentiam sufficientis dispositionis, et consequenter sacramentum erit nullum. Ergo ex dolore inefficaci non recte colligimus validitatem, ac informitatem sacramenti.

Respondetur negando maiorem ; ad cujus probationem priorem dilemmatis partem eligimus, cujus impugnatio non urget. Etenim qui bona fide accedit ad sacramentum cum inefficaci dolore existimans esse efficacem, non ponit obicem gratiæ ex eo, quod peccatum in sacramenti susceptione committat ; sed aliunde, quatenus, nimirum, dolor, quem in re adhibet, non est efficax, atque ideo nec sufficiens dispositio ad sacramenti fructum. Unde licet sic ac-

cedens non delinquat, et judicet se fructum sacramenti adipisci, illum re vera non oblinet, ex quo fit sacramentum esse validum ac infructuosum. Id quod aliquantulum parificari potest in eo, qui bona fide accederet ad sacramentum cum attritione naturali existimans esse supernaturalem, qui nec delinqueret, nec fructum sacramenti reciperet : quia esop peccatum non ponat, quod est impedimentum gratiæ repugnans, ponit tamen inculpabiliter alium obicem ex carentia doloris supernaturalis, et efficacis per modum dispositionis gratiæ convenientis. Ita igitur in præsentia contingit, quamvis inter utrumque eventum sil notum discrimen quoad valorem sacramenti. Et enim si attritio re vera est naturalis, licet bona fide existimetur supernaturalis, non est materia apta ad constituendam sacramenti essentiam. Attritio autem supernaturalis, et inefficax, si bona fide efficax judicetur, est materia apta ad sacramenti valorem, non quia efficax existimatur, sed quia reipsa est supernaturalis dolor, ac « detestatio de peccato commisso cum proposito non peccandi de cetero ; » qua definitione Concilium describit attritionem requisitam per modum partis, quæque mere naturali adaptari non potest. Unde licet attritio supernaturalis inefficax differat ab efficaci in eo, quod voluntatem peccandi non omnino excludat, ut Concilium innuit, convenit tamen cum ea in pluribus aliis ab eodem Concilio assignatis: convenit quippe in ratione doloris supernaturalis, et in eo, quod sit domum Dei, et Spiritus Sancti impulsus, ac insuper in suo motivo, quoniam utraque, « vel ex turpitudinis peccati » consideratione, vel ex gehennæ, et pænæ metu communiter concipitur. » Qui quidem metus, vel timor est servilis non solum servililate subjectiva, quæ consistit in eo, quod subjectum timorem concipiens sit in servitute, seu in statu peccati gravis, sed etiam servililate objectiva, et formali, extendentia ad objectum, et formali motivo desumpta, ex attingentia nimirum pænæ, ut statuimus tract. 18, de Spe, disp. 4, dub. 3, agentes de timore servili.

Verum quia de timore servili memoria incidenter effecta est, minime omittenda venit impugnatio injusta, quamvis ex sana, ut credimus, intentione orta, quo Magister Ponce Observantissimæ Familiæ Carme-M. i. w. »

lilanæ alumnus acriter invehit doctrinam, quam agentes de timore servili loco proxime citato tradidimus, quamque pro viribus demolire conatur uti rationi non consonam, et quod plus est, ut omnino D. Thomæ contrariam. Impugnationem sereno animo vidimus, ac non semel demirati sumus virum oculatissimum in re clarissima adeo vehementer fuisse deceptum, aeremque verberasse. Fidos plane apprehendit hostes ubi veri deficiebant : nullibi enim doctrinam, quam nobis impingit, docuimus, ut ex statim subjiendis evidenter constabit. Quo circa eximium viri ingenium commendamus, ac ingentem erga familiam nostram benevolentiam gratitudineamicissime rependimus. Cum tamen absque hujus praejudicio impugnationem intulerit, etiam absque ejusdem disruptione impugnationem abigere, ac crimen inconsequentiae in sectandis D. Thomæ vestigiis, quo nostram doctrinam inficit, amovere licebit. Id quod breviter fiet, ut quam citius ad rem praecipuam, a qua tantisper discedimus, regrediamur.

§VI.

Digressio vindicative doctrinæ traditæ tract. 18, dispul. 4, dub. 3, ab impugnatione. Mag. Ponce.

297. Inter alia igitur proprii ingenii monumenta, praelo mandata, novissime Magister Ponce quandam controversiam Theologico dogmaticam in cap. 4 Tridentini Romæ typis excussit. Cujus lectioni dum libenter, ac voluptate non modica incumbimus, inopinate nobis occurrit sextum argumentum dubii 3, cujus épigraphe est : « Occasione sexti argumenti ostenditur in timore divino servili dari servilitatem formalem, et objectivam omnino diversam a servilitate subjectiva. » In quo perdoctus Magister a num. 177, usque ad 202 inclusive, totus est in impugnando, ut sibi persuadet, doctrinam, quam disp. ac dub. citat, tradidimus. Ceterum ut cunctis veritas evidentius appareat, videamus quid praelaudatus Magister tot coacervatis argumentationibus evincere intendat, ut ita innotescat id in quo nos sibi contrarios existimet, et an re vera doctrinam

nostram impugnet, an potius in frustra laborare.

Igitur prædicti Magistri scopus, ut épigraphe citati argumenti palam ostenditur, est evincere, quod in divino timore servili datur servilitas formajis, et objectiva omnino distincta a servilitate subjectiva; quarum hæc nihil est aliud quam status servitutis, seu peccati habitualis mortalis, in quo eliciens actum timoris servilis existit, prout idem Ponce docet, et nos ipsi docuimus loco ab eodem citato. Illa vero, servilitas nimirum, formalis, et objectiva, est ipsa actualis tendentia prædicti actus timoris ad suum objectum specificati in, quod est pœna ; vel, ut idem Magister explicat. « est ipsa attingentia a pœnæ tanquam objecti proprii in actibus; » in habitibus vero est respicientia horum actuum, et pœnæ tanquam objecti proprii « servilitalis. » Ita dub. 3 suæ controversiæ num. 190. Quo supposito,

Sic praelaudatus Magister intentum suadet a num. 176 : « Timor servilis, ut distinctus a casto, et a mixto ex casto, et servili, importat servilitatem non solum ex parte subjecti, sed etiam ex parte objecti ; sed ratio servilitalis est contraria charitati, ac proinde mala : ergo timor servilis, ut distinctus a casto, et a mixto ex casto, et servili, est malus, et « charitati contrarius. Major hujus syllogismi, quam immerito negat » (perpende verba) « et acriter impugnat noster Salmanticensis torn. 7, tract. 18, disp. 4, « dub. 3, num. 28, 29, 30 et 40 ostenditur », etc. Inde pergit, ac per agglomeratas paginas adducit plures illius majoris probationes ex D. Thoma depromptas, quibus assumptum adeo palam demonstratur, ut aliquando asserat esse evidentissimum in D. Tho., interdum esse expressam ipsius mentem, quandoque vero se urgentissime, et simul ad hominem contra Salmanticenses arguere ; atque alia his similia immiscet, quibus tanquam de victoria parta triumphum arripuisse sibi videtur. Nemo plano illum sibi denegabit ; at fictum solum concedet, quippe cui in hostes tantummodo apprehensos irruerit.

Ulterius praelaudatus Magister absque ullo hæsitationis vestigio absolute affirmat, unicum ac totale fundamentum, quo usi fuimus ad statuendam nostram doctrinam

nam, quam sibi oppositam judicat, aliud non esso quam argumentum quoddam a D. Thoma 2, 2, quæst. 19, art. 5, pro contraria sententia propositum, et ab eodem Ang. Praeceptore, veluli suæ resolutioni adversum, dissolutum. Ita expresse ingeniosus Magister dub. citat, suæ controversiæ an. 184. Tum illis verbis : « Nunc sic : sed hoc est » (praefatum videlicet argumentum) « unicum, et totale fundamentum, quo noster Salmanticensis monetur », etc. Tum etiam illis, quibus rationem concludit : « Igitur sententia « opposita, et a nostro Salmanticensi propugnata unice fundatur in argumento « contrario ipsi D. Thomæ, quod idem D. « Thomas ut sibi contrarium contra se « proponit, et solvit. » In quo proculdubio excessit : quippe non nihil amicabiliter torquet, adeo palam asserere fidelissimos D. Thomæ discipulos, ac in omnium iudicio rigidissimos, in re clarissima ab ejus vestigiis sinistre deviasse. Ceterum quum neminem fugiat, doctrinam hactenus in hoc cursu traditam ullibi ab Angelici Praeceptoris mente nec in minimis recessisse, insuperque tradendam nec ab eodem (ut fixum in animo est) unquam recessuram, utramque Magistri Ponce impositionem ad trutinam avocemus, ut quid verum sit innotescat.

298. Et quidem in prima absque ullo prorsus fundamento procedere, multipliciter ostendimus. Primo : nam ut major illius syllogismi negaretur, aut acriter impugnaretur, ut ipse inquit, necessum erat negare, aut impugnare servilitatem formalem, et objectivam, quam ultra servilifatem subjectivam in illo argumento stabilire intendit ; sed nec in locis a Ponce citatis, nec alibi servilitatem formalem, el objectivam veram, et propriam negamus, aut impugnamus : ergo absque fundamento asserit majorem sui argumenti a nobis negatam, aut impugnatam fuisse. Minor facile ostenditur sincera lectione verborum, quæ tradidimus disp. 4, dub. 3, num. 28, citatis a Ponce, quæque fideliter transcripta sunt hæc : « Dicendum est « secundo, conditionem servilitalis non « reddere actum timoris pœnæ turpem, sed « prædictum actum licet huic conditioni « conjunctum adhuc conservare bonitatem « moralem. Hæc conclusio nobis est de fide,

« et omnino consona praecedenti. Probatur « breviter : quoniam conditio servilitalis, « de qua in præsentia, nihil aliud est quam « status servitutis, seu peccati habitualis, « in quo eliciens actum timoris existit ; « sed per hoc quod actus timoris eliciatur « ab homine existenti in peccato mortali : « habituali non contrahit malitiam, nec « bonitatem exuit ; ergo conditio servilitalis non reddit actum timoris turpem. « Consequentia patet, et minor ostenditur : « nam status habitualis peccati non reddit « actus in eo statu elicitos generaliter turpes, alias omnia opera peccatoris essent « peccata. Quod damnat Cone. Trid. sess. 6, « can. 7, his verbis : Si quis dixerit, opéra « omnia, quæ ante justificationem fiunt, « quacumque ratione facta sint, vere esse « peccata, etc., anathema sit. Et iterum « Pius V, et Greg. XIII condemnantes propositionem 35 Michaelis Raji, quæ erat « hujusmodi ; Omne quod agit peccator, aut « servus peccati, peccatum est. Ergo status « peccati habitualis non præstat quod timor « servilis ex se, et secundum suam essentiam honestus, ut vidimus § præced. « fiat turpis, et peccaminosus. » In quibus verbis, ut patet, nihil invenitur, quod neget, aut impugnet servilitatem formalem, et objectivam, cum ultra servilitatem subjectivam, quæ in existentia subjecti in statu peccati habitualis consistit, aliam servilitatem honestam, et moraliter bonam probemus, quam vocamus actum timoris servilis *secundum essentiam*, el omnino coincidit cum servilitate *formali, et objectiva*, prout a Magistro Ponce intenditur.

Secundo : nam servilitas formalis, et objectiva non est aliqua conditio contingenter superaddita essentiae, et bonitati morali specificae actus timoris, sed est ipsa essentia, seu substantia, et bonitas moralis specifica illius, quæ per se ipsam intransitive, et absque aliquo addito reali, formali, aut virtuali servilitas formalis, et objectiva denominatur, ut Ponce intendit ; sed locis ab eo citatis plane ostendimus actum timoris servilis adhuc in consortio servilitalis subjectivæ provenientis a statu peccati mortalis habitualis conservare, suam honestatem, ac bonitatem moralem substantialem, seu essentialem, et specificam, esseque tunc moraliter bonum secundum suam essentiam : ergo minime

negavimus, aut impugnativimus servilitatem formalem, et objectivam. pro qua suadenda prædictus Author defatigatur.

Tertio : quoniam servilitas formalis, et objectiva, ut ipse Ponce definit dub. 3 suæ» controversi® num. 190, u est ipsa altin-
« gentia pœnæ lanquim objecti proprii in
» actibus. » Sed hanc ipsissimam servili-
tatem formalem, et objectivam, consisten-
tem in attingentia pœnæ tanquam objecti
proprii in actibus, expressis verbis conces-
simus, et propugnativimus : ergo falsum
omnino est a nobis fuisse negatam, et
impugnatam. Minor ad sensum patet :
nam dubio citato excludentes a num. 22,
quandam servilitatem objectivam impro-
prie talem, quæ prout a quibusdam Autho-
ribus depingitur, continetur formaliter
sub timore mundano, ita conclusimus :
« Unde vel dicendum est. timorem, de
« quo loquimur, non habere servilitatem
« objectivam ; vel quod verius est, hujus-
« modi servilitatem objectivam sitam esse
« in eo quod immediate, et principaliter
» terminetur ad pœnam : proprium enim
« servorum est pœnam timere, et inde
« moveri ad operandum. » Quid eviden-
tius ? Qualiter ergo negari, aut impugnari
poterat servilitas objectiva, si adeo palam
cum expressione ejusdem nominis admit-
titur, et ex formali objecto, quod est
pœna, demonstratur ? Similia verba inve-
nies initio ejusdem numeri 22.

Urgetur ulterius, et simul ad hominem
idipsum evincitur. Etenim ex eo deducit
Ponce servilitatem formalem, et objecti-
vam in actu timoris servilis, quia timor
iste, et filialis differunt specie : hoc enim
est potissimum, imo, et unicum ipsius
argumentum a num. 177, usque ad 202
citati dubii. Ergo qui prædictis timoribus
concesserit differentiam essentialem, et
specificam, nop negabit. quin potius adstruet,
ac propugnabit servilitatem formalem, et
objectivam. Tum sic : sed expressis verbis,
ac sine ulla ambiguitate statuimus diffe-
rentiam essentialem inter timorem filia-
lem, et servilem : ergo servilitatem for-
malem, et objectivam actui timoris non
denegavimus. Minor subsumpta liquet ex-
hibitione verborum, quæ habemus disp.ab
eodem Magistro citata, dub. 4, a n. 07.
« Infertur primo, timorem filialem, et
u servilem distingui essentialiter quoad

« actus, et habitus. Ita resolvit []. Thomas
« in præsentī art. , et in 3, (list. 31,
« quæst. 2, art. 3, quæstiunc. 3, et facile
« probatur ex dictis : nam distinctio essen-
« tialis inter actus, et habitus actibus cor-
« respondentibus sumitur ab eorum objectis
« primariis ; sed timor filialis, et servilis
« habent diversa objecta primaria ; siqui-
« dem objectum primum timoris filialis
« est subjectio passiva, et reverentialis ad
« Deum connotando possibilitatem mali
« separationis, aut culpæ, ut explicuimus
« an. "0. Objectum autem timoris servilis
« a est pœna, quam quis subire refugit, ut
« constat ex dictis dub. præc. Ergo timor
« filialis, et servilis distinguuntur essen-
« tialiter quoad actus, et habitus.» Quo
circa nescimus unde R. Ponce asserere ra-
tionabiliter potuerit, servilitatem forma-
lem, et objectivam a nobis fuisse nega-
tam.

299, Dices cum eodem Magistro, quod in
dub. 3, n. 28, hæc habemus : « Major con-
« stat ex dictis num. 22, ubi exclusimus
« 4 aliam servilitatem objectivam, quam ali-
« qui adstruunt, et dicunt consistere in eo,
« quod timens fugiat culpam cum affectu
« illam prosequendi, nisi immineret pœna:
« hujusmodi enim affectus penitus destruit
« affectum timoris, de quo in præsentī, et
« quem § præced. statuimus. Sistendo igi-
« tur in timore, de quo agimus, conditio
« senilitatis nihil aliud est quam status
« i servitutis, vel peccati. » Ergo servilita-
tem formalem, et objectivam negamus,
et nullam aliam præter subjectivam ad-
mittimus.

His credimus Magistrum Ponce alluci-
natum offendisse. Sed oculatius forsā,
aut non ita cursim ea percurrere deberet,
ne consequentiam adeo illegitimam dedu-
ceret. Etenim ex illo num. 22, ad quem in
replica nos remisimus, ac ex ipsismet ex-
pressis replica» verbis evidenter constat,
nos ibi minime excludere servilitatem ob-
jectivam veram, et propriam timoris ser-
vilis, sed aliam a quibusdam Authoribus
depictam, de quorum numero proculdubio
est Ferre, qui tandem propriam senten-
tiam correxit, ut ibidem adnotavimus num.
50, a Ponce citato. Hujusmodi enim Au-
thores asserebant, servilitatem objectivam
actus timoris in eo sicam esse, quod quis
operetur serviliter timendo pœnam, ut op-
positam

positum bono proprio amato per modum ultimi linis, ut cum quis vitat culpam paratus non vitare, si pœna non immineret, qui affectus, ut ibi docuimus a num. 21 et 22, extra dubium perversus est, tum quia sic timens allicitur ad culpam ; tum, quia præfert simpliciter i. uiurn pœnæ malo culpæ, quæ est satis gravis inordinatio. De hac igitur servilitate objectiva ita accepta diximus non pertinere adhuc per modum conditionis ad actum timoris servilis secundum suam essentiam consideratum. de quo dubium procedebat, ut constat ex illa restrictione, posita in verbis contentis in replica : * Huiusmodi enim affectus penitus i destruit essentiam timoris, de quo in « præsentī, et quem § præced. statui- / mus ; » qui est timor servilis secundum suam essentiam consideratus. Ratio autem cur servilitas objectiva, prout ita ab illis Aulhoribus explicata, non pertineat ad actum timoris servilis secundum suam essentiam considerati, est quia illa servilitas perlinet revera ad timorem mundanum, cuius est respicere bonum proprium timentis ut ultimum finem non solum habitualiter, sed etiam actualiter ; ex quo fit hunc actum mundani timoris esse pravam, uti servilitas objectiva, a qua specificatur, et quam respicit tanquam proprium objectum. Timor autem servilis secundum suam essentiam consideratus est honestus ac bonus moraliter, ut fides docet juxta ea, quæ ibi expendimus a num. 23, atque ideo terminari non potest ad illam servilitatem objectivam ac perversam ; alias ipse actus redderetur pravus ex suo objecto.

Ex his autem nescimus, qualiter deduci possit, servilitatem objectivam veram, et propriam ibi a nobis fuisse negatam, sed potius concessam : qui enim supponit dari actum timoris servilis formaliter ac secundam suam essentiam, et de eo ita accepto loquitur, necessarium est etiam in eo supponere servilitatem formalem, et objectivam, alias cum essentia cujuscunque actus sit talis per ordinem ad objectum, ita ut ubi repugnat objectum, repugnet essentia actus, si non supponeremus dari servilitatem formalem et objectivam in actu timoris servilis secundum suam essentiam, proculdubio, dum de eo ita reduplicative accepto sermonem fecimus, loqueremur de subjecto non supponente, quod nimis cæ-

entire osseU Ibi igitur servilitas objectiva vora et propria, quæ ad essentiam timoris servilis attinet, supponebatur, et solum difficultas procedebat de alia servilitate subjectiva, aut etiam objectiva contingenter se habentibus ad essentiam timoris. Quo circa, dum conclusimus : « Sistendo « igitur in timore, de quo agimus, conditio / servililatis nihil aliud est quam status « servitutis vel peccati ; » rejecimus ab actu timoris servilitatem objectivam prout a supra dictis Authoribus excogitatam, quamque denegavimus spectare ad timorem servilem adhuc per modum conditionis, solamque servilitatem subjectivam consistentem in statu peccati mortalis affirmavimus habere rationem conditionis contingentis ad prædictum timorem quoad essentiam consideratum. Nam quaecunque alia servilitas, quæ ab objecto proveniat, non erit conditio superaddita, et contingenter adveniens timori servili ex parte subjecti, sed erit de intrinseca illius ratione ec essentia. Convincitur ergo, quod nullibi servilitatem formalem, et objectivam veram, et propriam negavimus, aut impugnavimus, sed Magistrum Ponce omnino fuisse deceptum, vaneque, ac fecte apprehendisse.

300. Sed age jam, ac ad secundam, ipsamque deteriorem notam inconsequentis in adhaerendo fideliterD. Thomæ. qua doctrinam nostram percellit, accedamus. Inquit enim num. 184. « Nunc sic : sed hoc « est unicum, et totale fundamentum, quo « noster Salmanticensis movetur.... Igitur » sententia opposita, et a nostro Salmanticiensi « censi propugnata, unice fundatur in argumento contrario ipsi D. Thomæ, quod « idem D. Thomas uti sibi contrarium contra se posuit, et solvit. » Hæc vix credimus a tali Magistro exarata, sed ab alterius forsan sinistra manu .ejus operi veremur assuta. Quam autem veritatem præseferant, liquido patefiet in medium producendo illud D. Th. argumentum, inD Th quo sententiam nostram unice innixam asserit, quodque prout ab eodem Ponce refertur ex 2, 2, qu. 19, art. 1, argum. 1, est huiusmodi : « Ita enim videtur se habere (/ timor filialis ad servilem sicut fides formata ad informem, quorum unum est « cum peccato mortali, aliud vero non ; « sed eadem secundum substantiam est

fidus formata, el informis : ergo, el idem
est secundum substantiam timor servilis,
« et filialis. » Hoc igitur ait esse unicum
ac totale nostræ sententia? fundamentum.
Sed id etiam longe admodum a rationis
vestigio asseruisse convincitur.

Primo : quoniam sententia, de qua in-
quit Ponce esse unice totaliter fundatam
in illo D. Thomæ argumento, est quæ docet
non dari in actu timoris servilis servilita-
tem formalem, et objectivant ; atqui hanc
sententiam nullibi docuimus : ergo nec
illam iu illo D. Thomæ argumento funda-
vimus. Consequentia est evidens : nam
prius est quod sententia sit, quam quod
alicubi [undata existât. Major constat ex
ipso Ponce, et minor evidenter ex supra
dictis. Secundo : quia adhuc omnino gratis
permisso, sententiam, quam locis a Ponce
citis propugnativimus, esse illam quam
ipse censuit, verum non est quod unice ac
totaliter fundetur in illo argumento con-
trario D. Th. ergo etiam ex hoc capite
claudicat illa propositio : c 8ed hoc est
¶ unicum ac totale fundamentum, » etc.
Suadetur antecedens : nam Magister Ponce
citat tractatum 18, disp. 4, dub. 3, n. 28;
sed sententia, quam ibi propugnamus,
nobis est de fide, et ut talis ibi probata est
principaliter ex Concilio Tridentino sess.
6, can. 7. ac ex Gregorio XIII condem-
nante trigesimam quintam propositionem
Michaelis Baji, quæ ex diametro sententia?,
quam ibi defendimus, opponitur : ergo
adhuc dato hanc sententiam esse eam.
quam Ponce censuit, verum non est esse
unice ac totaliter fundatam in illo D.
Thomæ argumento.

P. Tho. Tertio : quia sententia, quam n. 28, et
aliis citatis a Ponce defendimus, ibidem
expresse probata est non ex illo argumento
art. 5, sed ex corpore art. 4, ubi D. Th.
hæc habet : « Dicendum, quod timor ser-
vilis ex parte senilitatis habet quod sit
a malus.... Sic ergo servilis, in quantum
«servilis est, contrariatur charitati. Si
« ergo senilitas » (subjectivam intc-Ilige)
« esset de ratione timoris servilis, oportet
« ret quod timor servilis simpliciter esset
« malus. Sicut adulterium simpliciter est
« malum, quia id, ex quo est, contrariatur
e charitati, et pertinet ad adulterii speciem.
« Sed prædicta senilitas non perlinet ad
« speciem timoris servilis, sicut > (nota

verba) a nec infirmitas ad speciem fidei
« infirmis. Species enim moralis habitus
« vel actus ex objecto accipitur. » Deinde
assignando objectum timoris servilis con-
cludit : « Et ideo timor servilis secun-
« dum suam substantiam bonus est, sed
« servilitas ejus est mala. » Ex quibus ibi
n. 28. hanc rationem efformavimus :
« Confirmatur, quia ita se habet servilitas
« ad timorem servilem sicut infirmitas ad
« fidem, uti expresse docet D. Thomas in
« præsenli art. 4, sed infirmitas fidei non
a est aliud quam carentia informationis
« per gratiam, et charitatem, quæ carentia
non deturpat actum fidei, sed illum re-
« linquit moraliter bonum : ergo servilitas
timoris ejus essentia? superaddita? nihil
« aliud est quam carentia gratiæ, sive condi-
tio status peccati ; quæ tamen non faciunt
(ut actus timoris sit moraliter malus, n
Cum ergo fundamentum sententia?, quam
defendimus his locis a Ponce assignatis. non
erit integrum corpus art. 4, quem expresse
in confirmatione citamus, el in quo D.
Thomas utitur exemplo fidei informis ad
probandum id ipsum, quod nos illo dubio
intendimus ; sed potius erit argumentum
primum art. 5, in quo D. Thomas utitur
etiam eodem fidei informis exemplo ad
probandum apparenter rem aliam distinc-
tissimam ab ea, quam locis a Ponce citatis
versamus.

Quarto : nam ut nostra sententia inni-
teretur illi argumento articuli 5, debebat
asserere id ipsum, quod illud argumen-
tum probat ; sed hoc ita non est : ergo in
illo non nititur. Minor ostenditur : etenim
illud argumentum probat, vel probare in-
tendit, timorem servilem, et filialem non
distingui specie ; sed n. 28, 29, 30 et 40,
citis a Ponce non examinamus an isti
timores specie distinguantur, sed solum an
servilitas subjectiva deturpet essentiam
actus timoris servilis ; imo in eadem disp.
n. 67, docemus timorem servilem et filialem
esse specificè distinctos, ut idem Magister
vidit : ergo aliud intendit illud argumen-
tum, et aliud est quod nostra sententia
asserit ; atque ideo in illo fundari nequit.
Nec plura subjicimus : subjecta quippe rem
satis demonstrant.

Ex quibus omnibus ad sensum quisque
deprehendet, tum quam frustra R. Ponce
insudaverit a n. 177 dubii 3, suæ contro-
versia?

I
versi® usque ad 202 impugnando, ul ubi visq mest, sententiam a nobis traditam : loquitur enim in omnibus illis de subjecto non supponente, sive de sententia, quam nusquam propugnativimus, sed potius oppositam, ut liquet ex illis disertis verbis, quibus dub. 2, n. 12, diximus : « Serviliter talem objectivam sitam esse in eo quod » immediate, el principaliter terminetur » ad poenam, n Ubi et illam fatemur, et eandem insuper explicamus. Tum, quam infirma sit illa subsumpta minor : « Nunc » sic : sed hoc est unicum ac totale fundamentum, quo noster Salmanticensis morator, etc., » nam evidenter falsum supponit, nos nimirum servilitatem formalem, et objectivam negasse. Tum denique, quam immerito asseruerit doctrinam nostram adeo aperte contra D. Th. procedere, ut unice in argumento ab eodem Angelico Præceptore rejecto fundetur. Etenim ut ex dictis innotescit, nec doctrina quam nobis adseribit, nec alia in illo argumento fundata est, sed eidem argumento ex diametro adversam cum Ang. Præceptore citat, n. 6", statuimus.

iii&B Si vero (ut omnis scrupulus penitus abigatur) inquiras, cur si servilitatem formalem, et objectivam non negavimus, expresso nomine servilitalis objectivæ in illo dubio non usi fuimus? Respondetur, nos id consulto effecisse, tum quia servilitas absolute prolata solum stat pro servilitate subjectiva, et peccaminosa, juxta illud Joann. 8 : *Omnis qui facit peccatum, servus est peccati*. Cujus signum perspicuum est, quod D. Th. quoties nominat servilitatem, solum intelligit illam, quæ peccaminosa est, et charitati contraria, ut eundem S. Doctorem legenti constabit. Tum, et præsertim, quia D. Th. nusquam in suis scriptis nomine servilitalis formalis, et objectivæ utitur, sed solum nomine servilitalis absolute, per quam intelligit subjectivam, et nomine actus timoris considerati secundam suam substantiam, essentiam, et speciem. quæcum per se ipsam sit respicientia, attingentia, et terminatio ad poenam tanquam ad objectum specificativum, necessario, et intransitive est ipsa servilitas formalis, et objectiva, ut vel ipse Ponce fatetur, atque ideo superfluum omnino erat aliis nominibus uti, quam a D. Th. usitatis. Unde tam longe abest ut a D. Th. abscedat *Salmanl Curs. Theolog, Tum-XX.*

dorcernus, ul non solum in substantia doctrinæ, verum etiam in modo loquendi ipsum sequuli fuerimus, a quo tamen Ponce recessit. Tum denique ; quia non omnino nomen servilitalis objectivæ silentio traditum est, sed satis illud expressimus citat, dub. n. 22. Quocirca omnia consonant, cunctaque aperte evincunt, utramque Mag. Ponce impugnationem inepte processisse. Creditu tamen difficile non apparet, ea (si ab eo dicta) inde duxisse originem, quia falso apprehendit, ac raptim doctrinam nostram percurrit utcuidam hujus Collegii Theologo, a quo fuit de veritate convictus, palam confessus est. Nec vestigium suspicandi relinquitur, Magistrum adeo sapientia æque ac virtute præstantem ea omnia, si superstes perennaret, in alia suæ controversia? impressione retractaturum.

DUBIUM XII.

zIn *possit dari confessio valida, et informis ex negligentia graviter culpabili circa examen conscientie.*

Controversia valorem ac informitatem hujus Sacramenti discutiens, diffusionem exposcit indaginem, quam possit unico in dubio decidi. Nec enim D. Th. etsi Angelica prædito mente, satis fuit id semel attingisse ; sed postquam difficultatem hanc versavit in 4, dist. 17, q. 3, quæstiunc. I, ad 1, iterum art. 4, quæstiunc. 4, atque iterum dist. 21, q. 3, art. 1, quæstiunc. 1, ad 1, eandem ad trutinam reduxit, in examenque vocavit. Et nobis corde ac mente D. Th. sequentibus, ipse etiam in hoc proponitur fideliter imitandus. Sic conarunt, et separatis quaestionibus perfecerunt Cajetanus in summa, verbo *Confessio*, condit. 10, itidem eodem verbo *Confessio iteranda*. Nec his contentus, tom. 1 opusc. tract. 5. quæst. 5, idem repetit, et iterum discutit. Sotus in 4, dist. 18, quæst. 3. art. 2, difficultatem istam urgenter stabiliens, eandem art. 3 iterat, ut argutius discutiat. Hujus namque Sacramenti valida informitas, ex diversis capitibus resultans, decisiones expostulat separatas, ne si in una plura, et salis ex se distincta ac difficilia pertractentur, potius quam lucem inducant confusionem. Quocirca postquam ante-

riori dubio sacramentum pœnitentiæ validum. et informe contingere posse ratione doloris inefficacis, efficacis invincibiliter existimati, statuimus; secundus modus, quo confessio informis, et valida fieri potest, in hoc dubio explicandus accedit. Cumque non sil alius excogitabilis veritati consonus, præter illum qui ex negligent! examine oritur, pro illius intelligentia

Titulus dubii exponitur, et aliqua pro illius intelligentia prxnotantur

3Q2 ut titulum explicemus quaestionis, et quid quærimus innotescat, observandum est primo, quod cum negligentia secundum se opponatur curæ ac studio addiscendi ea, quæ quis tenetur agnoscere, negligentia in examinando conscientiam debet opponi diligentia in perscrutando peccata in confessione detegenda. Ex quo fit, quod quemadmodum ad diligentem peccatorum discussionem sequitur eorum notitia, ita ad negligentiam examinis sequitur eorundem peccatorum ignorantia, quam quisque excludere debet ut apte dispositus ad confitendum accedat. Unde ulterius fit, quod ignorantia peccatorum non ponit in numero cum prædicta examinis negligentia, ex qua oritur, et quod istius diversitas regulanda sit per multiplicitem illius, atque ideo eisdem nominibus, quibus dividimus ignorantiam, dividere oosumus et examinis negligentiam. Hæc igitur quoad pra-sens attinet, et prout importat negligentiam, et ignorantiam, quæ potest et debet vinci, dividitur juxta ea, quæ statuimus tract. 13, disp. 13, dub. 1, n. 5, in *affectatam, crassam, seu supinam, et in pure vincibilem*. Examinis negligentia *affectata* illa est, qua quis data opera, seu ex proposito conscientiam discutere non vult, sed potius peccata ignorare, ut ea in confessione non detegat, more illorum qui Job cap. 21, dixerunt : *Recede a nobis ; scientiam viarum tuarum* -§ b 21. *nolumus*. Et Psalm. 37 : *Noluit intelligere* l u;''' *ul bene ageret*. Quæ testimonia licet clarius de ignorantia, quam de affectata discussionis peccatorum negligentia loqui videantur, facile tamen huic negligentia valent adaptari, ut attente id consideranti perspicuum

flot ; <nnn hujusmodi negligentia affectata nullam aut fere nullum secant permittat diligentiam ex proposito, et a consilio. Cram, aut *supina* illa est, qua négligeas desidia maxima detentus, nihil aut fere nihil de ea abigenda curat, quamvis non ex proposito per diligentiam ei contrariam, more hominum pinguium, ac supine jacentium quasi nihil de rebus curantium. Quæ negligentia in præsentī materia datur, quum quis nullam aut fere nullam adhibet curam excludendi ignorantiam, et acquirendi notitiam peccatorum necessariam pro confessione facienda.

Negligentia vero, et ignorantia *pure vincibilis* est, quæ minorem affert desidiam, sufficientem tamen ut negligens aut ignorans non excusetur a culpa : quia licet non admodum segniter se gesserit, sed mediocriter laboraverit, non tamen diligentiam moraliter sufficientem pro negotii qualitate adhibuit. Unde hæc negligentia *pure vincibilis* circa examen se habet in praesentiarum sicut ignorantia pure vincibilis, quæ ab *affectata, crassa, aut supina conlradistinguilur* ; ut patet ex textu in cap. *Ut animarum* de constit. in 6, ubi dicitur : « Ut animarum periculis obviamur, sententiis per statuta quorumcumque » Ordinariorum prolatis ligari nolumus « ignorantes, dummodo illorum ignorantia non sit crassa vel supina. » In quibus Pontifex decernens ignorantiam, quæ non est crassa, aut supina, excusare a censuris, non intendit ignorantiam affectatam supina deteriore ab illis excusare posse. Nec item loquitur de ignorantia invincibili ; de hac enim nunquam fuit dubitatio, sed per se notum quod excuset nedum a censurae pœna, verum, et a culpa. Quocirca non magis obviam faceret animarum periculis expeditione illius decreti, quam non expeditione si solam invincibilem ignorantiam comprehenderet. Loquitur igitur de ignorantia vincibili ; cumque excludat ignorantiam crassam, aut supinam, a fortiori affectatam, plane deducitur sermonem facere de ignorantia (ac idem est de negligentia) pure vincibili. Et quamvis illam ut crassæ, supinae, ac affectatae contrapositam Suarez, et Lorea rejiciant ; eam tamen Sanchez, Curiel, et alii approbant, et propugnant.

Ulterius, hæc ignorantia, vel negligentia

lia *pure vincibilis* dupliciter accipi potest ; vel prout est absoluto, et simpliciter *vinci-*

tibilis, vincibilisquo solum secundum quid, et ideo tantum leviter culpabilis, eo quod apponendo quis diligentiam necessariam, et debitam, in hoc ipso aliquantulum deficit. Eodemque fere modo sub nomino culpæ dividunt Jurisperiti in *latam*, *levem*, *tl levissimam*. *Latam* appellant, dum ea omittitur diligentia, quam passim homines adhibent, quæ est gravissima negligentia coincidens cum crassa, supina, et allectata. Levem autem dicunt ubi ea diligentia omittitur, quam pro qualitate materia? adhibere solent diiigentiores ; quæ coincidit cum negligentia pure vincibili, et graviter culpabili. *Levissimam* vero nuncupant quando omittitur diligentia, quam adhibere solent prudentissimi, ac admodum exacti , et hæc est negligentia solum secundum quid, ac leviter peccaminosa.

303. Secundo observandum est discrimen, quod in discutiendis peccatis intercedit inter negligentiam affectatam, crassam, aut supinam, et pure vincibilem absolute, et simpliciter. Nam licet omnes sint lethaliter peccaminosæ, et culpabiles, tamen peccatum negligentiae affectalæ, crassæ, aut supinæ æquiparatur peccato scienter, et ex proposito commissio, ac expressa, et directa volitione perpetrato, et moraliter pro eodem accipitur juxta magis commune Theologorum placitum, qui in peccato negligentiae pure vincibilis oppositum sentiunt : hoc quippe solum indirecte ac interpretative committitur, in illudque sola implicita ac virtuali volitione labitur négligeas ia discutiendis peccatorum numero, ac speciebus.

Gwn. Tertio observandum est, pœnitentes sub
1 lethali culpa obligari ad diligens conscientia* examen pro integra peccatorum confessione lacienda. Id quod Tridentinum semel
c-zi ac iterum declaravit, tum sess. 14, cap. 5 :
1,1 « Ex his colligitur oportere a pœnitentibus
« omnia peccata, quorum post diligentem
sui discussionem conscientiam habent, in
confessione recenseri, eliamsioccultissima
«sint, » Et deinceps addit : « Constat
« enim nihil aliud a pœnitentibus in Eccle-
« sia exigi, quam ut postquam quisque
« diligentius se excusserit, et conscientiae

« suæ sinus omnes exploraverit, ea peccata
« confiteatur, quibus se Dominum, et Deum
«i suprg.fflftrtolijfir offendisse meminerit. »
« quis dixerit in sacramento pœnitentiae
« necessarium non esse jure divino confite-
a ri omnia, et singula peccata, quorum
« memoria cum debita ac diligenti præ-
« meditatione habeatur, etiam occulta,
« anathema sit. » In quibus testimoniis, esto incidenter, declarat convenientiam, ac gravem examinis obligationem ex vi institutionis hujus Sacramenti ortam, cujus ratio perspicua est ; etenim qui obligatur sub culpa gravi ad aliquem finem, eodem modo cogitur ad media necessaria ad consequendum talem finem, dum ea in sua potestate existant ; sed homo tenetur ex jure divino sub lethali culpa ad confitendum integre omnia peccata mortalia post Baptismum commissa, et pro hujusmodi finis exeeutione necessarium omnino est, hæc in ejus potestate conscientiae sinus intropiscere, peccata recogitare, ea reducendo ad numerum, et circumstantias specie differentes : ergo pœnitens tenetur graviter diligens conscientiae examen ante confessionem præmittere. Hæc autem ita intelligenda sunt, ut pœnitens sciat se aliqua peccata lethalia commisisse, quæ nunquam confessus est. Nam si peccata sint tantum venialia, vel mortalia jam confessa, cum hæc maleria necessaria confessionis non sint, sed omnino voluntaria, non obligatur pœnitens ad eorum examen. Ex quo fit, quod nulla negligentia, etiam crassa aut affectata, circa hujusmodi examen possit esse lethaliter culpabilis ; sed ut talis sit, necessario debet versari circa examen peccatorum mortalium, quæ hactenus confessioni subjecta non sint.

Quarto animadvertendum est, hujusmodi examen diligens, ad quod sub lethali tenetur pœnitens, non esse adeo essentialiter requisitum ad valorem sacramenti, ut eo ex quocumque capite re vera deficiente, deficiat etiam infallibiliter sacramentum : ad modum quo deficiente re vera absolute, aut dolore supernatural!, quamvis invincibiliter censeatur adesse, confessio necessario est invalida. Hæcenim longe aliter se habent : quippe examen diligens non desideratur ad sacramentum tanquam pars essentialiter constituens, sed tanquam

quaedam ros praecepta modo humano ac possibili apponenda. Ex quo fit. quod non semel sine ea diligenti conscientia discutiatur; ut contingit in moribundo multis criminibus implicato, qui si non potest eam diligentiam adhibere, verum sacramentum ac illius fructum recipit, si reliqua essentialiter requisita adsint; et in eo, qui insufficiens examen praemisit, et ex ignorantia invincibili existimat suae obligationi satisfecisse. Quocirca cujusdam junioris doctrinam non probamus, distinguentis duplex examen, aliud diligens, aliud vero *diligentius*; de quorum primo asserit esse omnino necessarium ad valorem sacramenti, et de secundo ad ejus fructum. Hæc enim fundamentum non habere constat in exemplis adductis, in quibus absque diligentiori, imo absque diligenti conscientiae discussione salvatur, et valor, et fructus confessionis. Unde solum desideratur essentialiter, quando modo humano adhiberi potest, et adest plena ac directa cognitio hujus obligationis: quia si tunc non adhibetur, cum confessio ex professo fiat dimidiata, necessario est invalida. Id quod ex deinceps dicendis amplius patefiet.

fv & Ulterius observandum est, quod nomine diligentis examinis requisiti modo dicto ad confessionem, non intelligimus exactissimam conscientiae discussionem, quæ sit omnium maxima, et nulla alia exactior summo studio *fieri possit*, ut quibusdam visum est: sic enim nullus terminus scrupulis, ac anxietatibus præfigeretur. Significamus igitur diligentiam non summam, sed mediocrem, et gravem qualem prudentes in aliis negotiis gravibus adhibere solent. Nec enim Deus, aut Ecclesia præcipit aliquod physice aut moraliter impossibile, vel supra modum ordinarium gratiæ. et naturæ: sed solum quod modo humano ac prudenti fieri valet. Unde illa peccatorum discussione, satis fit huic præcepto. quæ attentis personarum circumstantiis, ac peccatorum humero, et qualitate, in prudentis iudiciocensetur diligentiagravis, ac sufficiens: atque ideo ea posita, ad amplius pœnitens non premitur.

His igitur prænotatis, devolvitur difficultas ad casum satis practicum ac frequentem, in quo Sortes, v. g. accedit ad sacramentum cum duplici peccato homicidii, et

sacrilegii, et dimidiat confessionem detegendo peccatum sacrilegii, et celando peccatum homicidii.

non adhibuit in peccatorum perscrutatione, quanta necessaria erat in prudentum iudicio. In quo eventa quaerimus, an confessio existât valida, et informis; ceterum cum hic casus tripliciter contingere possit, ideo, et ut cum majori claritate procedamus, diversis assertionibus decidetur.

§ H

Duplex assertio statuatur.

30-1. Dicendam est primo, confessionem dimidiatam ob negligentiam examinis graviter culpabilem, crassam, supinam, aut affectatam, esse invalidam. Hæc assertio est omnium Theologorum sententia, suadetque ratione. Quoniam negligentia crassa, supina, et affectata coincidit in aestimatione morali cum negligentia scienter, et directe volita; sed qui scienter, et directe vult negligentiam circa examen mortalium, confessionem reddit invalidam: ergo cum negligentia crassa, supina, aut affectata circa prædictum examen sacramentum est nullum. Major est communis doctrina, et minor ostenditur: nam qui scienter, et directe vult dimidiare confessionem, illam reddit nullam: sed qui scienter, et directe vult negligentiam circa examen, scienter, et directe vult dimidiare confessionem, *siquidem* scienter, et directe vult ignorare peccata, ne illa in confessione detegat: ergo nullam efficit confessionem qui scienter, et directe vult negligentiam circa examen mortalium. Quod etiam liquet ex Tridentino sess. 13. cap. 5, *ct* ubi inquit: « Qui vero secus faciunt, et trii a scienter aliqua retinent, nihil divinæ bonitati remittendum proponunt. Si enim a erubescat ægrotus vulnus medicum detegere, a quod ignorat medicina non curat. »

305. Dicendum est secundo, confessio-tem dimidiatam ob negligentiam circa examen graviter culpabilem et simpliciter invincibilem, esse non solum validam, sed etiam fructuosam. Iste casus contingit, dum pœnitens re vera insuffICIENTER conscientiam discutit, et invincibiliter existimat sufficiens, et omnino requisitum examen adhibuisse

adhibuisse: tunc enim illa negligentia ex se est graviter culpabilis ut patet, ot dicitur simpliciter invincibilis, quia cum pœnitens eam non advertat, sed potius oppositum bona fide iudicet, hic, et nunc vinci non potest. Assertionem igitur in hoc sensu intellectam docent communiter Theologi, et sub eisdem terminis Gonet lom. 5, tract. 5, disp. 10, art. 1, § 2, n. 6, el Labat, tract. de pœnit. disp. 2, dub. 1, § 4. Fundamentum est: quia ut sacramentum pœnitentiæ sit validam, et fructuosum, necessarium non est quod omnia peccata expresse confiteantur, sed sufficit quod virtualiter includantur in confessione; sed dum quis dimidiat confessionem ob negligentiam examinis graviter culpabilem, et simpliciter invincibilem, eo quod existimat invincibiliter, et bona fide sufficiens examen adhibuisse, tunc illius peccata sunt virtualiter inclusa in confessione: ergo facit confessionem validam, et fructuosam, si aliunde impedimentum non adest. Consequentia liquet, et major est evidens; alias qui post diligentissimam conscientiae discussionem alicujus peccati non meminit, nec illud expresse clavibus subjicit, confessionem fructuosam non efficeret, quod satis absurdum est. Minor vero, quæ difficultatem præfert, ostenditur; nam illa peccata expresse in confessione non detecta, censentur in ea virtualiter inclusa, quæ absque pœnitentis culpa mittuntur; sed qui dimidiat confessionem ob negligentiam examinis graviter culpabilem, et simpliciter invincibilem, eo quod invincibiliter, et bona fide censet sufficiens examen adhibuisse, inculpat peccata omittit: ergo hæc virtualiter inclusa in confessione relinquuntur. Minor patet: quia peccatum, quod ibi intercedere poterat, esset illa gravis examinis negligentia; hæc autem in præsententi eventu, quamvis ex se, objective, et materialiter sit graviter culpabilis, in actu tamen, et formaliter non est peccatum ob ignorantiam invincibilem, et bonam fidem pœnitentis existimantis requisitum examen adhibuisse. Quemadmodum licet omissio sacri in die festo ex se, et objective sit graviter culpabilis, in actu peccatum non est, si fiat cum ignorantia invincibili iudicantis hic, et nunc diem festum non esse. Major etiam constat: nam ideo peccatum, quod post diligentissimam examen memoriae

non occurrit, censetur virtualiter inclusum in confessione, qui absque pœnitentis culpa omittitur; id enim solum intendit Concilium, dum sess. 14, cap. 5, inquit: « Reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitantur, non occurrunt, in universum eadem confessione inclusa intelligentur; pro quibus fideliter cum Propheta dicimus: « Ab occultis meis munda me Domine. »

Confirmatur, et explicatur: Etenim sacramentum ex se causativum gratiæ nequit suspendi ab ejus actuali productione, nisi vel ejus virtus productiva auferatur, vel dispositio physica, et connaturalis ad gratiam deficiat, vel adsit aliquod impedimentum gratiæ repugnans; sed qui dimidiat confessionem ob negligens examen, invincibiliter existimans fuisse sufficiens, et omnium conscientiae sinuum discussivum, nec virtutem sacramenti productivam gratiæ removet, nec gratiæ producendæ physica, et connaturalis dispositio deficit, nec tandem pœnitens eidem gratiæ impedimentum positive repugnans apponit; ergo in hujusmodi eventu nedum sacramenti valor, verum etiam illius fructus salvatur. Consequentia est legitima, et major etiam constat: quia ex nullo alio capite quam ex recensitis deficere potest sacramenti fructus. Minor autem quoad omnes suas partes ostenditur; quoad primam quidem: nam virtus sacramenti in actu primo productiva gratiæ non est unde removeri posset per pœnitentem, nisi quatenus ipse non adhiberet dolorem supernaturallem effective instrumentaliter influentem in gratiam; hunc autem adhibet, vel adhibere potest: quippe hujusmodi dolor, utpote inefficax, et pars sacramenti, non repugnat nec in statu gratiæ, nec in statu peccati. Deinde quoad secundam etiam liquet: quoniam dolor supernaturalis, et efficax, qui est physica ac connaturalis ad gratiam dispositio, solum pugnat cum peccato; in eventa autem quaestionis nullum adest cum quo inconjungibilissit; quia negligentia examinis, quamvis ex se, et objective sit graviter culpabilis, in actu tamen ob ignorantiam invincibilem pœnitentis, qui bona fide existimat sufficientem conscientiae discussionem praemisisse, culpa non est; et aliunde peccatum in confessione non expressum in ipsa virtualiter includitur. cum ob eandem invincibilem ignorantiam omit-

tatur. Per quod etiam constat tertia minoris pars : quia nullum aliud impedimentum gratiæ repugnans excogitari posset, nisi vel negligentia examinis, vel culpa in confessione non expressa ; quarum nec prior est gratiæ obex, cum peccatum non sit, nec posterior ob rationem assignatam. Videatur Vega lib. 13, in Concilium Tridentin. cap. 34, qui hac ratione convincitur, ac ex ejus expansione concludit nunquam pœnitentiæ sacramentum evadere posse validum, et informe, nisi ob aliquod peccatum gratiæ receptionem impediens.

Objedio. 306. Objicies tamen cum Ledesma, cui oppositus dicendi modus arrisit tract, de pœnit. cap. 16, conci. 5. Quia non minus essentialiter requiritur ad Irucum sacramenti diligens conscientiæ examen, quam dolor supernaturalis, et efficax in re positus; sed stante solo dolore inefficaci, etiamsi invincibiliter existimetur efficax, sacramentum non est fructuosum, sed tantum validum : ergo si examen diligens in re non adhibetur, quamvis invincibiliter existimetur sufficiens, sacramentum fructuosum non efficiet ; atque ideo cum hujusmodi ignorantia invincibili de negligentia examinis potest fieri confessio valida, et informis. Consequentia constat : nam ideo cum dolore inefficaci invincibiliter existimato efficaci sacramentum est infructuosum, quia licet ignorantia invincibilis sufficiat ut pœnitentem excuset a culpa, non tamen ut dolor, qui revera est inefficax, et insufficiens ad fructum, fiat efficax, et sufficiens: ergo similiter, quamvis ignorantia invincibilis de defectu sufficientis examinis deservire possit ut pœnitentem a culpa extrahat, non tamen ut sacramenti fructus assequatur, quippe qui etiam dependet ab examine re vera diligenti.

Dîrtli,ur Respondetur negando majorem : nam 'dolor effiicax ita essentialiter requiritur ad fructum sacramenti, ut sit omnino indispensabilis, et necessarius per modum connaturalis, et physicæ dispositionis ad illius introductionem. Ex quo fit, dolorem efficacem non esse existimationi humanæ subjectum, nec vere ab ea aliquam dicere dependentiam, ut pœnitentem ad gratiam disponat, sed necessario debet in re, et physice existere. Sicuti quia calor ut octo est ultima dispositio physica subjecti ad formam ignis recipiendam, si talis calor

I in re physice non adesi, licet adosse ox ignorantia invincibili credatur, forma ignis in ligno nullo modo introducitur. Diligens vero conscientiæ discussio, cum solum per modum rei præceptæ sit necessaria, et modo humano ac prudenti apponenda, humanæ existimationi subjicitur, ac prudentiæ regulis attemperatur pro qualitate personarum. I nde quando aliquale examen præcessit, licet in re omnino sufficiens non sit, si ob invincibilem ignorantiam sufficiens, el exactum censetur, sufficit ut peccatum, quod memoriae non occurrit, in aliorum confessione implicite ac virtualiter sit inclusum, atque indirecte remissum. Quocirca cum aliunde defectus sufficientis examinis ob eandem pœnitentis invincibilem ignorantiam in actu peccatum non sit, nullum impedimentum relinquitur ad sacramenti fructum ; atque ideo validum, et formatum evadit. Et quidem si diligens conscientiæ examen ita essentialiter ad sacramenti fructum se haberet, ac dolor efficax, qui in articulo mortis ob impotentiam physicam aut moralem præmittere non valet diligentem conscientiæ discussionem, confessionem formatam non efficiet, quod nimis durum apparet, nec de divina pietate rem ita fuisse dispositam præsumendum est.

Nec refert, si dicas, plus desiderari ad[^].[^] valorem, et frudum sacramenti simul, quam ad valorem tantum : quippe esto ad valorem sufficiat dolor inefficax, dummodo efficax existimetur ; ad fructum tamen non sufficit, sed necessario dolor efficax physice, et realiter adhiberi debet ; atqui ad sacramenti valorem requiritur aliquale acimperfectum examen, quod censeatur perfectum, ac omnino sufficiens pro integra peccatorum confessione : ergo ad sacramenti fructum requiritur, quod perfectum ac diligens examen physice in re existat, et non sufficit quod moraliter ut sufficiens existimetur.

Non, inquam, refert, sed facile dispellitur. nam dupliciter obtineri possunt valor, et fructas sacramenti simul ; vel sine aliqua imperfectione physica, et materiali pœnitentis accedentis ad sacramentum cum examine re vera diligenti, ac ut tali existimato ; vel absolute, et præscindendo ab eo quod pœnitens aliquam imperfectionem afferat, ut contingit dum accedit cum examine

tan

mine re vera insufficienti, invincibiliter credens fuisse sufficiens. In quo eventu, et importat ignorantiam invincibilem defectus examinis, quæ quædain imperfectio physica, et materialis est, et omnino extrinseca sacramento ; et insuper ipsam negligentiam examinis, quæ licet ob invincibilem ignorantiam pœnitentis non sit peccatum formale, nec imperfectio moralis, est tamen culpa materialis ac imperfectio physica. Igitur plus requiritur ad valorem, et fructum sacramenti simul, quam ad valorem tantum, si ly *ad valorem, et fructum Sacramenti simul* intelligatur in priori sensu, et quatenus recipiuntur sine aliqua imperfectione etiam extrinseca, et pure materiali, ex parte pœnitentis se tenente ; secus vero si accipiatur in posteriori, et prout importat fructum sacramenti recipiendum absolute : etenim hoc pacto idem examen, quod sufficit ad valorem, sufficit etiam ad fructum. Adde quod ad fructum sacramenti requiritur vel examen re vera diligens, velsaltemquodsi fuerit negligens, invincibiliter existimetur diligens, et sufficiens ; ad valorem vero sacramenti tantum, sufficit quod ex ignorantia pure vincibili, et graviter culpabili diligens reputetur. Sed pro pleniori hujus doctrinæ intelligentia, ac perfecta dubii decisione,

§ III.

Tertia assertio proponitur, et firmatur.

lari, 307. Dicendum est tertio, esse validam, et informem confessionem dimidiatam ob negligentiam examinis pure vincibilem, et graviter culpabilem. Explicatur assertio. I. negligencia circa examen sit pure vincibilis, et graviter culpabilis, necessarium est ut procedat etiam ex simili ignorantia pure vincibili, et graviter peccaminosa : nam si illa negligentia procederet ex ignorantia invincibili, jam non esset pure vincibilis, sed simpliciter invincibilis : quippe negligentia aut examinis defectus, qui hic, et nunc non advertitur, sed potius oppositum bona fide creditur, hic et nunc vinci nequit, atque ideo est simpliciter invincibilis. Similiter gravis negligentia examinis, quæ procedit ex ignorantia crassa, supina, aut affectata, non potest esse pure vincibilis prout contra distincta

ab aliis negligentis, sed necessario est negligentia per se, et directe volita, atque ideo est crassa, supina, aut affectata, sicut ignorantia, ex qua procedit. Quocirca ut defectus in discutienda conscientia sit pure vincibilis, et graviter culpabilis, necessario ortum ducit ex ignorantia pure vincibili, et graviter culpabili, quatenus pœnitens efficit examen re vera insufficiente, et expresse id non advertit ; advertit tamen implicite, et interpretative, quasi proprium defectum formidando. Unde sive in præsentis eventu duplex interveniat ignorantia, quarum una versetur circa peccatum celatum in confessione, et alia circa negligentiam examinis, sive unica tantum, quæ sit ignorantia utriusque, parum refert : quia utraque est necessario ignorantia pure vincibilis, et graviter culpabilis.

Assertio igitur in hoc sensu intellecta continet proculdubio secundum casum, inn. Tho. quo D. Thomas propugnat sacramentum pœnitentiæ validum, et informe. Angelicum præceptorem sequuntur ejus discipuli tam antiqui quam moderni, paucis exceptis. Capreolus in 4, dist. 17, qu. 2, art. 3, Capr. ad 4, Paludanus ibidem quæst. 8, a n. 10, usque ad 24, Sotus in 4, dist. 18, qu. 3, art. 2, conci. 2, § *At vero*, et art. 8, conci. 3, § *Sed est hic*. Victoria in suram, desyivesi. Confessione a n. 160, Prado quæst. 3, de Al. Cuntrit. dub. 3, § 3, n. 18, Nugnus qu. 9, Ledesin. supplem. art. 1, dub. 1, casu 1, ubi inquit : Venice. « Casus iste ab omnibus Doctoribus recipitur. » Cajetanus in summ. verbo *Navarr. Confessio*, condit. 1, et verb. *Confessio iteranda*, et tom. 1. opusc. qu. 5, in qua asseritur confessionem esse expressam D. Thomæ resol. Rodrikvens, ait : « Propterea concludendum videtur. » « detur hoc loco non plus sapere, quam oportet, » Et in solut. 1, concludit tamen. « Quoad modum exercendi non procedit a Deo, quoniam sacrilege exercetur ; quoad substantiam vero sacramenti a Deo procedit simpliciter, et absolute, » Sylvester in summ. *Confessio* 1, n. 26, eadem, qua Cajetanus, claritate ; ideoque miramur Aversam utrumque adducere in partem contrariam. Canus relection. de pœnit. fol. complut. 4, column. 4, ubi postquam statuit, fictum esse sacrilegum, inquirens an suscipiat validum sacramentum ? Respondet : « Et quidem D. Thomas manifeste docet, quod sicut si clausum edebat dispo-

« sitione potest verum sacramentum Rap-
 « tismi suscipere, ita etiam, et confessio-
 « nem sacramentalem facere, ac veram
 « absolutionem percipere. » Et postquam
 sententiæ adversantis argumenta retulit,
 inquit : « Hæc autem argumenta movere
 « non debent, ut D. Thomæ sententiam
 « relinquamus, quæ multo quidem proba-
 « bilior est. a Ulerque Ledesma, Martinas
 2 part, quarti, quæst. 8, art. I, dub. 2,
 proposit. 5, Petrus vero in summ. tract.8,
 cap. 16, concl. I, diffic. 3, et concl. 6, ubi
 asserit esse sententiam omnium, qui docent
 esse possibilem confessionem validam, et
 informem. Loquitur forsitan vel de illis,
 quorum scripta jam tunc extabant, vel de
 aliis, qui ratione consequenti® id asserere
 cognuntur, ut recte vidit Canus loco citat.
 Joannes a Cruce qu. 3. de Confes. dub. 9,
 concl. 2. Hurtado tom. 2, tract, ait. resol.
 10, Durandus in 4, dist. 17, qu. 13, Navar-
 ros cap. 9, q. 1, et cap. 17. q. 31, Vega tom.
 1 summæ, cap. 63. casu 68. Toletus lib.
 3, cap. 10. n. 5, Henriquez lib. 2, de Pœ-
 nit. cap. 11, Diana 2 part, tract. 3, Mis-
 cellam resol. 31, Emmanuel Rodriguez
 in summ. cap. 57 et 58, utrobique n. 7,
 Delgadillo cap. 10 de Pœnit. dub. 5, n. 34,
 Trullench lib. 4, cap. 6, dub. 6, Filliucius
 tract. 7, de Confes. cap. 6, n. 132, Regi-
 naldus lib. 5, n. 169, Covarruvias, Petrus
 Fray, Simplicianus, Gerson tract. 34, lit. I,
 N. Gabriel a S. Vincentio de sacram, pœ-
 nit. disp. 6, quæst. 1 et alii plures. Hæc
 adeo prolixè referre placuit, ut liquido
 appareat ingens hujus sententiæ probabi-
 litas, utpote cui ex omni schola favent
 Authores, quique majori nomine fulgent.
 Unde miramur qua fronte quidam dixerit,
 quod huic sentiendi modo ubique ab om-
 nibus contradicitur. Verum de his parum
 curamus, cum oppositum ex relatis inno-
 tescat.

Pn ba- 308. Probatur igitur ex D. Thoma in 4,
 'uTh. dist. 17, qu. 3, art. 4, quæstiunc. I, ubi post-
 quam statuit posse dari confessionem vali-
 dam, et informem, concludit : « Et quam-
 « vis tunc non percipiat absolutionis fruc-
 « tum, tamen recedente fictione percipere
 « incipiet, sicut etiam est in aliis sacra-
 « mentis. Unde non tenetur iterare con-
 « fessionem qui fictus accedit, sed tenetur
 « postmodum fictionem suam confiteri, d
 Ex quibus hæc ratio efformari potest. D.

Thomas asserit, confessionem faciam cum
 fictione esse validam, et informem ; sed
 hæc fictio consistit in dimidiatione con-
 fessionis ob negligentiam examinis pure
 vincibilem, et graviter culpabilem : ergo
 ex mente D. Thomæ confessio dimidiata
 ob negligentiam examinis pure vincibilem,
 et graviter culpabilem valida est ; et in-
 formis. Consequentia est legitima ; et
 major constat ex relatis D. Thomæ verbis.
 Minor autem, in qua stat difficultas» osten-
 ditur : nam fictio est quoddam peccatum
 sacrilegii commissum in indigna suscep-
 tione sacramenti, ut omnes fateatur ; in-
 quiramus ergo, cur pœnitens in receptione
 confessionis validæ illud sacrilegium com-
 mittit ? Non quidem alia ratione nisi quia
 apponit aliquod impedimentum ad sacra-
 menti fructum : quod solum dupliciter
 fieri potest, vel non adhibendo dolorem
 supernaturalem efficacem, qui necessario
 requiritur ad gratiam, sed tantum ineffica-
 cem : vel celando aliquod peccatum, atque
 ideo dimidiando confessionem. Non enim
 excogitabitur est alter modus, quo pœni-
 tens validum pœnitentiæ sacramentum
 recipiat, et sacrilegium fictionis committat,
 quod postea confiteri teneatur, ut inquit
 D. Thomas ; vel si alter excogitabitur est,
 illum adversarii designent.

Si igitur dicatur primum, pœnitentem
 videlicet apponere impedimentum gratis
 non adhibendo dolorem efficacem, sed
 tantum inefficacem ; ulterius inquirimus
 an id faciat ex ignorantia invincibili ; an
 autem ex crassa, supina, et affectata ; an
 vero ex pure vincibili, et graviter culpabili ?
 Si ex ignorantia invincibili existimans
 bona fide dolorem inefficacem, quem adhi-
 bet. esse efficacem, licet sacramentum va-
 lidam, et informe recipiat, non tamen
 sacrilegium fictionis committit, quod pos-
 tea confiteri teneatur : nam ignorantia in-
 vincibilis illum excusat ; atque ideo de hac
 fictione non loquitur D. Thomas, cum ex-
 presse asserat, pœnitentem teneri postmo-
 dum suam fictionem confiteri, in quo sup-
 ponit illam fictionem esse culpam gravem.
 Deinde si ex ignorantia crassa, supina, aut
 affectata dolorem efficacem non adhibet,
 sacramentum est nullum, cum directe
 pœnitens intendat illius fructum non reci-
 pere. Ex quo fit quod nec etiam de hac
 fictione loquatur D. Thomas : quippe sup-
 ponit

ponit confessionem esse validam, et sermonem facit de peccato sacrilegii commisso in sacramento valido. Si tandem dicatur, pœnitentem adhibere dolorem inefficacem, existimantem ex ignorantia pure vincibili, et graviter culpabili et. O efficacem, habemus intentum. Tunc enim sacrilegium fictionis committit ; sed confessio, quæ est valida, et informis, est etiam dimidiata, siquidem in ea pœnitens celat illud peccatum fictionis : vel saltem eadem omnino difficultas est in hoc eventu, ac in casu quaestionis, cum utrobique pœnitens sacrilegium committat. Unde tunc salvatur sacramentum validum ; salvatur deinde vera fictio, quam postea pœnitens confiteri tenetur, ut intendit D. Thomas ; salvatur denique dimidiatio confessionis ob ignorantiam pure vincibilem, et graviter culpabilem, quæ coincidit cum negligentia circa examen pure vincibili, et graviter culpabili ; imo, et hæc in præsentia adest ; siquidem pœnitens illa ignorantia detentus, negligens est in examinando an habeat vel non dolorem efficacem requisitum ad fructum sacramenti, ad quod tenetur.

Si vero secundum eligas, pœnitentem nimirum apponere impedimentum gratiæ in confessione valida celando aliquod peccatum, atque ideo dimidiando confessionem ; investigamus similiter, an illud peccatum furti, v.g. occultetur ex ignorantia invincibili, vel non? Si primum, jam illud peccatum manet virtualiter in confessione inclusum, indirecteque remissum ac subinde illa confessionis dimidiatio, aut non manifestatio peccati ob ignorantiam invincibilem sacrilegium fictionis non est ; itaque sacramentum non erit (ut ait D. Thomas) informe, sed formatum. Si secundum, recurrere debemus ad hoc quod examen fuerit aliquomodo defectuosum, atque ideo illud peccatum culpabiliter oblitum. Hoc autem examen, si solum habuit negligentiam, vel defectum levem, ex una parte ratione venialis culpæ non apponit obicem gratiæ, nec est fictio sacrilega, quam pœnitens in alia confiteri teneatur, cujus oppositum asserit D. Thomas ; et ex alia peccatum mortale furti celatum in confessione virtualiter includitur, et indirecte remittitur, quippe defectus levis examinis id non tollit. Ergo necessario asserere debemus,

examen lethaliter defectuosum præcessisse, ut ita vocificari possit, pœnitentem graviter delinquere in occultatione peccati furti, ac in dimidiatione confessionis. Quo supposito, ulterius inquirimus an illa gravis negligentia examinis sit crassa, supina, et affectata, an vero pure vincibilis, et graviter culpabilis ? Primum dici non potest ; tunc enim pœnitens directe, ac ex proposito vult ignorare peccata, ac dimidiare confessionem ; et consequenter hujusmodi confessio non est valida, et informis, de qua loquitur D. Thomas, sed prorsus nulla. Igitur concedendum est secundum, quod nimirum illa negligentia examinis sit pure vincibilis, et graviter culpabilis ; atque ideo fictionem sacrilegam, qua inquit D. Thomas fieri confessionem validam, et informem, esse occultationem peccati, aut dimidiationem confessionis ob prædictum defectum examinis pure vincibilem, et graviter culpabilem, ortum ex simili ignorantia.

Ceterum ut aptius percipiatur, qualiter Nota, intelligendus sit D. Thomas, dum in allegato testimonio inquit, pœnitentem teneri postmodum suam confiteri fictionem ; observandum est, fictionem esse duplicem : aliam materiale, aliam vero formalem, ut cum eodem Aug. Præceptore explicuimus in priori hujus tractatus parte, disp. 2, dub. 2, num. 46. Fictio materialis est illud peccatum, quod ante sacramenti receptionem commissum præsupponitur, ut in præsentia se habet furtum, quod pœnitens in confessione non detegit. Fictio autem formalis militat contra reverentiam debitam sacramento, estque proinde sacrilegium in indigna ejusdem sacramenti susceptione perpetratum, quatenus quis accedit cura obice gratiæ recipiendæ repugnanti. De qua formali fictione asserit Div. Thom 3 part, quæst. 69, art. 9, quo-D. Tho. dammodo includere omne peccatum, quatenus supponit aliquod præcessisse, non determinans quod sit hujus vel alterius speciei. Cui accedit ipsa indigna sacramenti susceptio, quæ in præsentia coincidit cum dimidiatione confessionis, ac examinis negligentia, quæ constituunt peccatum sacrilegii distinctum a peccato furti in confessione non manifestati. Igitur dum D. Thomas asserit in verbis supra relatis quod « non tenetur iteraro confessionem qui

g fidus accedit, sed tenetur postmodum « suam fictionem confiteri ; b per ly *fictionem* intelligit non solum formalem, aut sacrilegium indigna) susceptionis sacramenti, seni etiam materiale, peccatum furti nimirum, quod ex negligentia examinis celatur in confessione : hoc enim cum culpabiliter omisit sit, nullo modo remissum est.

Ettsk. 309. Dices, fictionem formalem, quam inquit Divus Thomas constituere confessionem validam, et informem, sitam non esse in dimidiatione confessionis ob negligentiam examinis pure vincibilem, et graviter culpabilem : sed in defectu extensivo doloris, ratione cuius aliquod peccatum irretractatum acirremissum persistit, quod impedimentum est ad gratiam recipiendam. Idque solum intendere D. Thomam satis palam constat ex verbis immediate antecedentibus, quibus dixit : a Et secundo « dum hoc confessio etiam potest esse in eo, « qui non est contritus : » nam ly *nones* / *con* / *nūs* carentiam extensionis doloris circa aliquod peccatum designat,

Frarfa- Sed contra : nam qui de uno peccato
ur' conteritur, ac non de alio, vel id facit ex ignorantia invincibili, uti excogitavit Suarez, vel ex graviter culpabili ? Si ex invincibili, licet præmittamus tunc salvari sacramentum validum, et informe, non tamen est casus de quo loquitur D. Thomas, expresse asserens pœnitentem teneri suam fictionem postmodum confiteri ; quod verificari non potest, si pœnitens ex ignorantia invincibili unum peccatum detestatur alio non detestato, cum nulla adsit fictio sacrilega, cuius declaratio deinceps urgeat. Si autem ex graviter culpabili crassa, supina, aut affectata, etiam locum non habent verba D. Thomæ de confessione valida loquentis, qualis illa non est, sed prorsus nulla. Si tandem dolor circa aliquod peccatum non extendatur ob ignorantiam pure vincibilem, et graviter culpabilem inextensionis doloris, confessionem esse validam, et informem fatemur ; ceterum huiusmodi confessio dimidiata est, quandoquidem pœnitens illam fictionem, aut grave sacrilegium in confessione non detegit: si enim detegeret, et in eodem statu inextensionis doloris persisteret, confessio esset nulla, ut ex se patet. Si vero fictionem detegeret, et statum muta-

ret extendendo dolorem ad alia peccata, sacramentum validum simul ac fructuosum evadit ; in quo sensu D. Thomas accipi nequit, cum expresse sermonem laciât de confessione valida, et informi cum fictione, quam postea pœnitens confiteri teneatur, Quocirca si D. Thomas intelligendus est, ut debet intelligi, in sensu formali, et rigoro. ita ut omnia ejus verba verificentur, aliter exponi non potest nisi modo in assertione explicato, quatenus pœnitens accedit ad sacramentum cum negligentia examinis pure vincibili, et graviter culpabili, et inde confessionem indirecte, et interpretative dimidiât, et sacrilegium formalis fictionis committit. Tunc quippe, et confessio est valida, et informis, et pœnitens contritus non est efficaciter, quamvis sit ineffaciter, ac insuper adest fictio sacrilega, cuius manifestationi obstrictus persistit.

310. Hactenus non tam curavimus ratione assertionem munire, quam suadere eam esse ad mentum D. Thomæ, ipsiusque autoritate firmare ; et quamvis sola hæc salis, superque sit (nobis præsertim) ad quamlibet sententiam omnino firmiter statuendam ; ulterius tamen proposita assertio suadetur alio motivo ex doctrina præcedentis dubii desumpto, quod sic efformari potest. Confessio, quæ ex expressa ac directa intentione pœnitentis est integra, quamvis alias ex implicita, et indirecta sit dimidiata, est valida, et informis ; sed confessio dimidiata ob negligentiam examinis pure vincibilem, et graviter culpabilem est integra ex directa ac expressa intentione pœnitentis, et solum dimidiata implicate ac indirecte : ergo valida est, ac infructuosa. Consequentia esi legitima, et minor constat ex distinctione, quæ intercedit inter confessionem dimidiatam ob negligentiam examinis pure vincibilem, et interdum dimidiatam ob negligentiam crassam, supinam, aut affectatam : hæc enim in omnium, aut fere omnium sententia censetur expresse, scienter, ac ex proposito non integra ; illa vero solum indirecte, implicate, ac interpretative, eo quod pœnitens habet animum detegendi omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt post aliquale, et re vera insufficiens examen, quod ex ignorantia pure vincibili, et graviter culpabili fuisse sufficiens existimat.

Quocirca

DISP. VIII, DUB. XII.

Quocirca licet omissio sufficientis examinis culpa gravis extiterit, et ex ea ortum duxerit sacrilegium fictionis, aut occultationis alicujus peccati : nihilominus omnes istæ omissiones, quæ in re non ponunt in numero, sed unicum peccatum constituunt, non processerunt ex certa scientia, ac plena, et expressa cognitione practica ; sed tantum ex ignorantia pure vincibili, et graviter culpabili, quæ solum causai in his omissionibus volitionem indirectam, ac interpretativam. Major autem quoad secundam partem, asserentem illam confessionem esse informem, admittitur ab omnibus; quoad primam vero, in qua stat difficultas, ostenditur. Etenim ut confessio sit valida, snt est quod pœnitens directe ac expresse excludat voluntatem peccandi, aut dimidiandi confessionem, licet implicitate ac interpretative eam non excludat, ut patet in dolore supernatural! inefficaci, qui validum sacramentum constituit, esto implicitam voluntatem peccandi admittat, et solum expresse, et directe eam excludat : sed in confessione ex expresso animo integra, et solum interpretative dimidiata, formalis ac expressa voluntas peccandi excluditur, et solum implicita admittitur : ergo habet quod sufficit ad valorem. Unde, te. ut récle vidit Canus ubi supra, omnes qui nobiscum sentiunt salvari sacramentum validum, et informe cum solo dolore supernatural! inefficaci, coguntur in vi consequenti® id ipsum defendere cum negligentia examinis pure vincibili, et graviviler culpabili.

Confirmatur : nam ea confessio est valida, quæ secum permittit dolorem supernaturalem inefficacem sufficientem ad partem, atque ideo ad valorem sacramenti : atqui confessio hac.enus descripta secum admittit dolorem supernaturalem inefficacem sufficientem ad partem sacramenti : ergo valida est. Suadetur minor ex proxime dictis, ac dubio præced. late expensis : quia dolor supernaturalis inefficax sufficiens ad partem sacramenti solum pugnat cum voluntate expressa ac formali peccandi, non vero est impossibilis cum implicita, ac virtuali ; sed dum confessio dimidiatur ob negligentiam circa examen pure vincibilem, et graviter culpabilem, solum continet implicitam, virtuales, ac indirectam voluntatem peccandi, aut con-

fessionem dimidiandi : ergo secum admittit dolorem sufficientem ad valorem sacramenti. Quam compossibilitatem suæ conversionis initio satis sensibiliter D. Augustinus expertus est, dum lib. 8 Confes. AuguM. dixit: «Non igitur monstrum partim velle, ① partim nolle ; sed ægritudo animi est : « quia non totus assurgit veritate sublevatus, consuetudine praegravatus ; et ideo « sunt duæ voluntates, quia una earum tota « non est. » En dolorem inefficacem perspicue descriptum. Sufficit quidem, ut vere ac serio pœnitens doleat, voluntatemque expressam peccandi excludat ; sed non omnino eam detestatur, sed quasi implicitate ac subreptilie amplectitur. Cur ? Quia animus « non totus assurgit veritate sublevatus, » id est, quia non omnimoda expressa ac practica veritatis lux mentem affulsit, sed quædam veritatis obnubilatio propter ignorantiam pure vincibilem, et graviter culpabilem animum obrepsit, quæ indirectam ac interpretativam voluntatem peccandi intulit. Igitur conjungibilis est dolor sufficiens ad partem sacramenti cum prædicta examinis negligentia. atque ideo cum indirecta confessionis dimidiatione, aut implicita fictione sacrilega. Unde adsunt quæ ad valorem sacramenti sufficiunt, et quamvis tunc ob fictionem sacrilegam pœnitens non obtineat absolutionis fructum, postmodum, inquit D. Thomas, « recedente fictione percipere incipiet. »

311. Sed ecce unde quædam, et satis ur-inridens gens assurgit i-m A difficultas, qualiter Ang. dilbentl-u*. Doctor asserere potuerit pœnitentem recedente fictione obtenturum absolutionis fructum ? Etenim ut tract. 22, disp. 4, dub. 6, § 2, cum multiplici ejusdem D. Thomæ D τiP. autoritate ac ratione firmavimus, sacramenta non imprimentia characterem nec physice nec moraliter causant gratiam recedente fictione ; pœnitentia autem characterem non imprimit, ut ex se patet : ergo hæc verba D. Th. « Et quamvis tunc « non percipiat absolutionis fructum, tamen « recedente fictione percipere incipiet, » in quibus palam sentire videtur pœnitentiam recedente fictione influere ingratiam, non cohærent cum his, quæ loco citato ex eodem D. Thoma statuimus.

Hac difficultate, nec admodum levi, ibi Vià'r i fuimus præpediti, nec tandem ea convicti ab arrepto itinere discessimus, quin testi-

monium adductum consono ad alia, que habentur in partibus ac Theologi® summa studuimus exponere, duplicem intelligentiam illi adhibentes. Quarum prior fuit, S. Doctorem, si in prædicto testimonio ex 4 sent re vera loquutus fuit de pœnitentia producente gralam recedente fictione, hanc sententiam retractasse tum expresse locis, quæ ibi dedimus, tum virtualiter in 3 part. q. 69, art. 10, ubi soli Baptismo concedit recedente fictione Influere in gratiam ea sola ratione quia characterem imprimit, quææque urget in aliis sacramentis characterem imprimendis ; atque ideo virtualiter exclusisse poenitentiam, Eucharistiam, et alia, quæ characterem non imprimunt. Quam interpretationem denuo confirmamus ex Solo, gravissimo D. Thomæ interprete, qui in 4, dist. 18, q. 3, art. 3, in fine inquit : < Unde ad S. Thomam « respondetur primum quod fortasse loquebatur in 4, cum communi vulgo, quod < quidem in summa correxit, et correxisse « clarius, si hucusque pervenisset. » Nec inde sequitur (ut ita latenti replicæ satisfiat) quod si D. Thomas correxit illam doctrinam quoad hanc partem influendi in gratiam recedente fictione, etiam eam correxit quoad aliam admittendi sacramentum validum, et informe cum fictione sacrilega, quia eodem modo loquitur de utroque. Non, inquam, id sequitur : nam posse dari confessionem validam, et informem cum fictione sacrilega, quod in 4 docuit, nullibi explicite aut implicite negavit, et aliunde hæc doctrina optime cohæret cum reliquis ejusdem S. Doctoris principiis. Confessionem autem validam, et informem influere recedente fictione in gratiam absolutionis fructum, aut explicite locis, quæ tract, citat, dedimus, aut saltem virtualiter in 3 part. q. 68, art. 10, rejecit ; subindeque facile non est id cum aliis D. Thomæ testimoniis conciliare.

Posterior vero intelligentia, quam eidem authoritati adhibuimus, in eo sila erat quod D. Thomas ibi loquutus non fuit de principali absolutionis fructu, qui est gratia, sed de alio minus principali confessioni validæ indispensabiliter annexo, videlicet de exemptione ab onere iterum confitendi illa peccata, quæ in confessione valida clavibus subjecta sunt. Ad hoc enim videtur D. Th. collimasse, dum immediate

quasi illative concludit : « Unde non tenetur iterare confessionem qui ficlus accedit. » Quam expositionem priori rendam ibi consuimus, et in præsentī tractatu uti in sede propria diligentius explicandam reliquimus. At rem sedulo investigantes, hinc indeque introspicentes, ea omnino firma, ac verbis D. Thomæ undequaque consona non apparet. Nam Ang. Doctor expresse loquitur de absolutionis fructu, qui dum adest fictio, non percipitur, et recedente fictione oblinetur ; sed pœnitens fictus, statim ac conficit sacramentum validum, et informe, deobligatus manet ab onere iterum subjiciendi clavibus peccata tunc confessa, idque etiam si non recedat fictio : ergo in relato testimonio non loquitur D. Thomas de hoc absolutionis fructu, sed de alio principaliori. qui est gratia, quæ usque dum fictio recedat non obtinetur. Quo circa cum loco citato hæsitanter ac quadam animi suspensione fuerimus loquuti, judicium ultimum ad hunc tractatum reservantes, modo utramque illam expositionem in sua probabilitate relinquentes, ut quisque, quam maluerit, eligat, aliam omnino firmam, perspicuam, ac D. Th. menti satis affinem adhibemus.

312. Pro cujus intelligentia nota, gratiam dupliciter nuncupari posse fructum sacramenti ; vel quia re vera, et exercite a sacramento tanquam proprius effectus instrumentaliter producta sit ; vel quia licet a sacramento re vera non processerit, tamen ab eo produci exigebat, quo pacto fructus sacramenti dici potest, non exercitus, sed exactus. Concedimus igitur, D. Thomam in illis verbis : « Et quamvis tunc « non percipiat absolutionis fructum, tamen « recedente fictione percipere incipiet, » sermonem facere de fructu sacramenti, aut absolutionis, qui sit gratia. Ceterum non ita intelligendus est, quod gratia, quam pœnitens recedente fictione obtinet, sit effectus aut fructus exercite productus in vi absolutionis sacramenti informis ; sed ita ut si pœnitens deinceps excludit fictionem, et justificatur per contritionem extra sacramentum, aut per attritionem intra aliud sacramentum, gratia, quæ tunc infunditur, sit fructus exercitus vel contritionis, vel subsequentis sacramenti respective, et solum exactus a priori confessione informi, quæ re vera illum produxisset, si fictio

non impediret. Et quidem cum fructus absolutionis aliud non sit quam gratia remissiva Deccalorum. ut in priori huius tract, parte disp. 3, dub. 2, fuse expendimus, D. Thomas in verbis præallegatis aliud non intendit, quam quod pœnitens dum fecte ad sacramentum accedit, gratiam non obtineat, sed postmodum ubi fictio recedit, sive huiusmodi gratia sit re vera fructus prioris sacramenti, sive per contritionem aut subsequentem confessionem inductus, sive eadem in entitate, sive similis in intensione. Sic etiam commentatur Solus ubi supra, art. 3, in fine : « Secundo «respondetur, quod D. Thomas non videtur idem tribuisse huic sacramento, quod «Baptismo : ait enim quod quamvis tunc « confessus non percipiat absolutionis fructum, tamen recedente fictione recipere « incipiet, sicut est in aliis sacramentis. « De aliis sacramentis non imprimantibus «characterem nullibi hoc ipse opinatus est. «Attamen S. Thomas, ut arbitror, non aliud tibi sibi vult, quam quod recedente fictione per «contritionem incipiat homo habere gratiam, et remissionem peccatorum, quam non habuit per prius sacramentum ; et si iterum confiteatur » (verba perpende) habebit etiam gradum sacramentalem gratiæ similem illi, quem habuisset per prius sacramentum, nunquam tamen eandem numero, » In quibus cum communi Thomistarum sententia supponit eundem numero effectum a duplici causa totali produci non posse, et cuidam replicæ, quæ ex hac sententia efformari poterat, adhibet solutionem.

Hk Hanc autem esse perspicuam D. Thomæ explanationem, liquet ex alio ejusdem S. Doctoris testimonio : nam 3 part. p. 64, art. 3, in corpore asserit, Christum potuisse effectum sacramentorum sine sacramento producere, de facloque produxisse dum dixit Magdalenæ : *Dimittuntur tibi peccata*. Quomodo ergo hæc verba verificari possunt ? Nam si Christus re ipsa, et de facto sine sacramento, et se solo gratiam contulit Magdalenæ, qua ratione huiusmodi gratia dicitur sacramentalis, aut fructus sacramenti ? Non utique quia re vera, et *titrcile* per sacramentum fuerit producta, sed quia modo connaturaliori per sacramentum producenda erat ; itaque fructus sacramenti dicitur, non exerci-

tus, sed *exactus*. Sic igitur ac eodem modo gratia, quæ recedente fictione per contritionem, ac subaoquens sacramentum inducitur, dicitur fructus absolutionis præcedentis, non exercitus, sed ab ejus causailate *exactus*, quatenus informis confessio ex se tendebat ad eandem specie gratiam, ac similem in intensione producendam.

§ IV.

Adversariorum argumenta proponuntur, et enodantur.

313. Contrariam huic tertiæ assertioni sententiam propugnant omnes Authores, quos dub. præcedente retulimus, negantes confessionem validam, et informem ex doloris inefficacia. Eandemque tenent Tyrsus disp. 40, sect. 7, et 8, Gonet tom. 5, tract. Tvr?o; de pœnitentia disp. 10, art. 1, §2, n. 6, f on<-t. Labat tract, de pœnitent. disp. 2, dub. I, gjoanne* 4, Joannes a S. Thoma, in quam etiamaS T,l^o-inclinat N. Franciscus tract. 6, cap. 5, dub. unie. n. 21, et alii asserentes confessionem non integram ob negligentiam examinis graviter culpabilem, et pure vincibilem, esse nullam. Pro qua sententia.

Arguitur primo ex Tridentino sess. 14, Argum, cap. 5, ubi statuit integritatem formalem *. esse de substantia sacramenti pœnitentiæ ex vi institutionis illius ; sed confessio dimidiata ob negligentiam examini?, aut ignorantiam pure vincibilem, et graviter culpabilem, non est integra formaliter : ergo huiusmodi confessio non habet quidquid ad illius substantiam desideratur, subindeque erit nulla. Major, et consequentia constant, et minor ostenditur : ut omittens aliquod peccatum dicatur efficere confessionem formaliter integram, necessarium est ut illud omittat ex rationabili causa ; sed qui confessionem dimidiat ob negligentiam examinis pure vincibilem, et graviter culpabilem, non omittit peccatum ex aliqua rationabili causa : hæc enim vel est impotentia physica, vel moralis, aut aliquod grave sui, vel proximi nocumentum ; quorum nihil adest in præsenli, ut ex se liquet. Ergo qui dimidiat confessionem, aut omittit aliquod peccatum ob negligentiam examinis pure vincibilem, et

graviter culpabilem, non censetur confessionem formaliter integram efficere.

Diiuiian Respondetur negando minorem, cujus probatio non urget. Quamvis enim verum sit, quod ad confessionem formaliter integram. in qua quis directe, scienter, «c ex proposito aliquod peccatum omittit, cujus post diligens examen memor erat,requiratur aliqua rationabilis causa impotentia) physica, aut moralis ; non tamen dum confessio dimidiatur, peccatumve omittitur ob examinis negligentiam parevincibilem, et graviter culpabilem : tunc quippe cum solum indirecte, ac implicita volitione dimidietur confessio, et pœnitens habeat expressam ac directam intentionem detegendi peccata, quæ post aliquale examen memoriæ occurrunt, et quæcumque alia occurrerent, illa rationabilis causa necessaria non est ut confessio formaliter integra evadat. Eo vel maxime, quod illa rationabilis causa sufficit ad constituendam confessionem adeo formaliter integram, ut sit non solum valida, sed etiam fructuosa. In eventu autem quaestionis cum prædicta examinis negligentia non salvamus confessionem validam, et fructuosam simul, sed tantum validam ; ad quod satis est quædam moralis impotentia secundum quid, ortum ducens ex ignorantia pure vincibili, et graviter culpabili. Itaque de substantia confessionis est integritas formalis ex directa pœnitentis intentione. quæ in præsentia adest ; non vero ex quacunque intentione etiam interpretativa, et implicita, ut patet in dolore supernaturali, et efficaci, qui æque necessarius est ad sacramenti substantiam, ac formalis integritas ; quo non obstante ut confessio valida existât, sufficit pœnitentem expressam habere intentionem doloris efficacis, et non desideratur habere etiam implicitam ; cum dolor inefficax in re positus, et omnem voluntatem peccandi non excludens, validum sacramentum constituat.

2 314. Secundo arguitur, et tradita solutio impugnatur. Etenim ut negligentia circa examen sit graviter culpabilis, opus est ut pœnitens plene advertat se absolute, et simpliciter esse in conscientia? discussione negligentem, et sciat in huiusmodi omissione graviter delinquere ; sed cum peccato scienter ac plena advertentia commissio, et perseverante usque ad ultimum instans

terminativum absolutionis, qualiter prædicta negligentia perdurat, non salvatur
 x'ipΓ;ip)oi'u vakxi. : ov^o ui
 dum, et informe sacramentum dimidiatam ob examinis negligentiam supra descriptam. Minor cum consequentia constat, et major ostenditur. Nam peccatum lethale sive commissionis, sive omissionis requirit plenam voluntatem ad faciendum, vel omissionem ; sed plena voluntas plenam advertentium, et cognitionem exposcit : ergo ut negligentia circa examen sit graviter culpabilis, necessarium est pœnitentem plene cognoscere se esse simpliciter negligentem, ac lelhaliter in re gravi delinquere. El quidem sicut nemo absque plena advertentia æternæ pœnæ reatum contrahit, ita sine eadem peccatum lethale committit. Quo fundamento convincitur Joann, a S. Thoma ut nostram deserat, et oppositam amplius tatur sententiam.

Confirmatur, et urgetur : quoniam esloccsfa ad peccatum lethale negligentia circa examen, sive alterius gravis omissionis, non requiratur expressa advertentia, sed solum quod cum teneatur, et possit advertere, non advertat ; nihilominus necessario desideratur quod hæc gravis obligatio advertendi ad factum vel omisum advertatur ; sed pœnitentem cognoscere plene obligationem advertendi ad négligeas examen, et id omittere, est velle scienter ac ex proposito aliquod peccatum non delegere in confessione, quod cum integritate formali coherere non potest : ergo huiusmodi confessio est nulla. Suadetur minor : nam qui plene advertit periculum tacendi aliquod peccatum, et periculum non removet, censetur velle scienter illud peccatum tacere ; sed pœnitens, qui plene cognoscit obligationem advertendi ad négligeas examen, et id non facit, plene cognoscit periculum omittendi aliquod peccatum, et illud non removet : ergo censetur velle scienter, ac ex proposito dimidiare confessionem.

Ad hoc argumentum respondetur ex dic-8(fS lis tract. 13, disp. 10, dub. 4, η. 172, cum rpresequentibus, quod negligentia graviter culpabilis circa examen, si est *directe volita*, exposcit plenam advertentiam tamspectativam quam practicam formalem, et directam ; si vero sit negligentia indirecte volita, petit plenam advertentiam speculativam formalem ; practicam autem, et proximam

proximam solum implicitam, et interpretativam. Et sub hac distinctione majoris, conceditur minor quoad primam partem, et negatur illius suppositum quoad secundam : quippe negligentia, de qua in assertionem loquimur, quaeque perseverat intra confessionem, non est directe ac ex proposito volita. sed solum indirecte ob ignorantiam. Nec majoris inserta probatio aliquid evincit : nam ex ea solum habetur, quod plenitudo advertentia? commensuranda sit cum plenitudine voluntatis ad quodlibet peccatum, vel commissionis, vel omissionis. Contingit autem, peccatum esse plene volitum expresse, et directe, et hoc similem expressam, et directam advertentiam exposcit. Contingit item solum plena volitione indirecta ac interpretativa esse commissum, ut in casu de quo in praesenti ; et advertentia, quae huic culpae aut voluntati respondet, solum est pure virtualis, et implicita : ideo enim homo sic peccat, quia cum teneatur hic, et nunc ad practicam formalem, et expressam advertentiam, de ea non curat, sed inconsiderate procedit; alias nulla daretur culpa orta ex vincibili ignorantia, nec quoad hanc ulla peccatorum differentia appareret, quod a vera Theologia exorbitat. L't autem quis in aeternum damnetur, sufficit voluntarie in lethale peccatum incidere, sive id ex plena advertentia directa fiat, sive ex indirecta. Unde, at vides, hoc argumentum non tam nostram assertionem oppugnat, quam possibilitatem negligentiam® aut ignorantiae pure vincibilis, et graviter culpabilis, quae in praesenti supponenda est, alioqui quaestio locum non habebit, ut consideranti constabit.

—J—

Pœnitens igitur, dum conscientiam discalitur, advertit speculative adesse præceptum de diligenti examine confessioni præmittendo, atque ideo etiam cognoscit negligentiam circa examen esse prohibitam. Et huiusmodi speculativa et formalis advertentia omnino necessaria est, ut negligentia circa examen, sive directe, sive indirecte volita, sit graviter culpabilis : quippe dum notitia præcepti non habetur, istud violari non potest. Deinde advertit pœnitens practice ac expresse examen, quod præmisit, fuisse re vera negligens, quo non obstante confessionem aggreditur. Et huiusmodi advertentia constituit eam

negligentiam directe volitam, et confessionem cum ea factam reddit scienter ac ex professo nullam. Ad quam classem reducenda est confessio facta cum negligentia circa examen crassa, supina, et affectata : tunc enim pœnitens, cum nullam aut fere nullam in conscientia? discussione curam adhibeat, censetur plene, expresse, ac practice advertere hic, et nunc suam negligentiam, atque ideo directe velle confessionem esse non integram ; nec de his procedit difficultas. Potest igitur pœnitens aliter se habere, ita ut speculative cognoscat præceptum urgens ad diligens examen, et practice se aliquale præmisisse ; non tamen practice advertit ad huiusmodi aliquale examen, quod præmisit, sit vel non sit sufficiens ; et hanc ignorantiam, aut practicam inconsiderationem non excludens, ad quod tenetur, procedit ad confessionem, quam asserimus esse validam. Etenim negligens examen in hoc eventa directe volitum non est, sed tantum indirecte, quatenus pœnitens speculative cognoscens se obligationem habere ad practice sciendum an examen sit sufficiens vel non, et quasi timens, aut scrupulizans sufficiens non fuisse, animum suspendit, nec curam sufficientem adhibet ad acquirendam advertentiam practicam, et formalem, per quam excludenda erat ignorantia pure vincibilis, qua detinetur. In quo casu interpretamur pœnitentem implicite ac indirecte examinis negligentiam admittere ; expresse tamen ac ex proposito intendere confessionem integram facere. Nec ista clariorem explanationem admittunt : nam quae ad ignorantiam attinent, quo plus scrutantur, eo imperceptibilia apparent. Recolantur tamen quae loco proxime citato ex tract. 13 expendimus. Ex quibus

Ad confirmationem, quae hanc doctrinam ConGr. infringere conabatur, eodem modo dicendum est, quod licet ut quis non advertendo peccet, requiratur plene cognoscere speculative præcise obligationem, quam habet, ad expresse, et practice advertendum ; nihilominus necessarium non est, ut hic et nunc, dum delinquit, practice, et expresse advertat transgressionem præcepti ut sibi bonam judicatam : hæc enim plena advertentia exercita constituit modum operandi scienter, ac ex malitia ; sed satis est adver-

tentia implicita, atque indirecta propria illius, qui operatur ex inconsideratione. aut cum vincibili ignorantia. Quippe hæc distinctio inter peccata intercedit, quod quorundam malitia resultat in voluntate ex voluntaria directe propositione practice intellectus dictantis voluntati esse hic et nunc sibi conveniens se exercere contra legem Dei directa ac expressa volitions ; quod est peccandi genus scienter ac ex proposito. Aliorum vero turpitudine non provenit voluntati ex intellectus cognitione practica, ac expressa malitiæ ; sed potius cognitionem inficit voluntas, quatenus passione delinita, voluptate inescata, desidave. aut inertia detenta mentem vitiose obnubilat, explicite advertat quod advertere tenebatur, sed sistat in actu impossibili cum debito. Et hujusmodi delinquendi species ortum ducit ex inconsideratione explicita debiti, cum ejus adimplentione voluntarie interpretative inconjungiibili.

Id quod aliquo modo declarari valet exemplo peccati Angeli. Hic enim, ut cum D. Thoma explicuimus tract. 7. disp. 10, dub. 8, et clarius ac brevius tract. 13, disp. 10, dub. 4, num. 172, non ex aliquo intellectus errore prolapsus est, sed ex quadam inconsideratione, aut inadvertentia practica. Cognovit quippe speculative ac expresse obligationem referendi se ac subordinandi Deo auctori supernaturali, et in sua beatitudine naturali non sistendi. Deinde hujusmodi obligationem practice ac expresse hic et nunc, dum praeceptum urgebat, non advertit suæ naturalis felicitatis pulchritudine raptus, sed potius in ea stetit, et practicam advertentium, ac in finem supernaturalem subordinationem omisit : et hæc subsequens inconsideratio, aut practica inadvertentia censetur advertentia interpretativa sufficiens ad culpam. Similiter ergo pœnitens, dum conscientiam discutit, expresse ac speculative cognoscit debitum præmittendi diligens examen ad confessionem, ne trunca fiat ; efficit aliquale, et in eo sistit practice non advertens an re vera sit sufficiens ; et hujusmodi inadvertentiam conservans (quæ advertentia interpretativa dicitur, eo quod speculative saltem sub dubio aut scrupulo cognoscit habere obligationem sciendi diligens examen præmississe) confessioni fi-

nem imponit. Ex quo fit, quod confessio ex directa pœnitentis intentione sit formaliter integra, et solum implicite ac interpretative mutila. Non enim scienter ac ex professo vult peccatum aliquod in confessione suppressere, sed tantum implicite, quatenus non excludit ignorantiam pure vincibilem negligentis examinis, quam habet ; atque ideo implicite admittit periculum aliquod peccatum tacendi. De quo patet etiam ad minoris probationem in confirmatione adductam.

315. Tertio arguitur : quoniam omissio^{*^3} diligentis examinis expresse ac directe volita constituit confessionem non integram formaliter : ergo etiam quando est indirecte volita, aut negligentia pure vincibilis, et lethaliter peccaminosa. Antecedens constat, et consequentia probatur : nam omissio diligentis examinis directe volita est ejusdem rationis ac ea, quæ indirecte, et interpretative intenditur : ergo vel utraque, vel nulla reddit confessionem formaliter non integram, et invalidam. Antecedens, in quo poterat esse difficultas, liquet ex dictis tract. 13, disp. 13, dub. 3, § 4, ubi ex professo statuimus omnia peccata, quæ ex ignorantia simpliciter vincibili procedunt, manere in propriis speciebus, uti si scienter ac directe commissa fuissent. Id quod etiam in eodem tract, disp. 8, n. 4, docuimus asserentes modum directe aut indirecte respiciendi objectum omnino de materiali ad speciem peccati se habere.

Respondetur negando consequentiam, quæ minime subjecta probatione evincitur : Illud enim non negamus, negligentiam circa examen directe volitam esse ejusdem rationis, et speciei cum ea, quæ indirecte amplectitur ; asserimus tamen hanc ultimam non tollere formalem confessionis integritatem ac valorem. Cujus ratio disparitatis est, quia licet modus directe vel indirecte prosequendi objectum de materiali se habeat in ordine ad peccati speciem mutandam, nihilominus de formali se habet respective ad valorem vel nullitatem confessionis : quippe directa volitio negligentis examinis ostendit pœnitentem scienter ac ex proposito velle peccata in confessione tacere, cum quo impossibilis est formalis integritas sacramenti. Indirecta vero, et interpretativa non destruit exp-

pressum

pressum ac directum animum detegendi
omnia peccata, quæ memori.e occurrunt,
cl quæcumque alia occurrero possunt ;
quod salis est ad formalem confessionis
integritatem ad sacramenti valorem desi-
deratam. Nam dum Concilium definit :
« Qui vero secus faciunt, et scienter aliqua
• relinent, nihil divinæ bonitati remilton-
« dum proponunt, n non dicit facere con-
fessionem nullam, qui *ignoranter*, sed qui
scienter aliqua peccata retinent. Qui autem
cb negligentiam examinis ortam ex igno-
rantia pure vincibili aliquod peccatum
celat, ignoranter celat, et quasi per acci-
dens, cum expressam voluntatem habeat
omnia integre manifestandi.

E converso autem contingit in eo, qui ex
positiva malitia, ac etiam in his, qui ex
negligenlia crassa, supina, et allectata
confessionem dimidiant : isti enim cen-
sentur directe vello peccata ignorare, atque
ideo scienter ea suppressere. Cujus non
modicam lucem habemus ex illo Augus-
tini lib. 8, confession, cap. 7 : « Tu autem

Domine retorquebas me ad me ipsum,
« auferens me a dorso meo, ubi me posue-
« ram, dum nollem me attendere, et
t constituebas me ante faciem meam, ut
< viderem quam turpis essem ; et sic co-
« nabar a me avertere aspectum. Tu me
« rursus apponebas mihi, et impingebas
» me in oculos meos, ut invenirem iniqui-
« tatem meam ; noveram eam. sed dissi-
« mulabam, et obliviscebar. » In quibus
perspicie depingit propriam negligent!»,
aut ignorantiae crassae, supinae, et affectatae
conditionem, nolentem admittere explici-
tera peccatorum advertentiam, quod idem
est ac expresse, et scienter velle eadem
ignorare, ac reticere. Ex quo fit, confessio-
nem cum hujusmodi negligentis factam,
esse ex mente Concilii nullam; ceterum
quaecum negligent! conscientiae discussione
pure vincibili conficitur, licet fructum non
pariat, valorem non amittit : stat quippe
omnes has negligentias idem peccatum
quoad speciem moralem constituere, et
nihilominus quoad aliqua diversos effectus
ac satis oppositos sortiri. Itaque videmus
ignorantiam crassam, supinam, et affecta-
tam operationis malitiam augere ; vinci-
bilem vero eandem diminuere, ut commu-
niter docent Theologi. Insuper, ignoran-
tiam pure vincibilem sufficere ut liberet

ab incursione censure, ut constat ex cap.
17 *animarum*, de conslit. in G, tenentque
Cajetanus, Sylvester, Solus, Sanchez, et
alii ; a quo tamen aliæ ignorantia non
liberant. Quemadmodum igitur factam vel
omissum cum certa scientia, aut cum
ignorantia supina, crassa, et affectata, est
ejusdem rationis, aut malitiæ specific», ac
factum vel omissum ex ignorantia pure
vincibili, et nihilominus hoc a censuris
liberat, illud vero non ; ita proportionabi-
liter contingere dicimus circa negligens
examen, quod si ex certa scientia, aut ex
illis ignorantis procedat, confessionem
annullat ; si autem ex pure vincibili ortum
ducat, quamvis fructum sacramenti non
obteneat, illius valori non officit.

310. Arguitur quarto. Nam per confes-
sionem validam satisfit præcepto divino,
et ecclesiastico de confessione facienda ;
atqui per confessionem indirecte sacrile-
gam non fit satis præcepto confessionis :
ergo hujusmodi confessio invalida est.
Minor ostenditur, tum quia præceptum
confessionis non solum præcipit confessio-
nem quoad substantiam fieri, sed etiam
quod debito modo fiat, aut quod indigne
non fiat ; sed confessio indirecte sacrilega
debito modo non fit : ergo per eam non
adimpletur præceptum. Tum etiam : nam
per communionem sacrilegam non satisfit
præcepto annuæ communionis, ut constat
ex decreto SS. D. N. Innocentii XI, anno
1679, damnantis hanc propositionem, quæ
inter reprobata est55 : a Præcepto commu-
« nionis annuæ satisfit per sacrilegam
« Domini manducationem. » Ergo simili-
ter nec præcepto confessionis annuæ per
confessionem sacrilegam.

Ad argumentum respondetur negando
minorem : ad cujus primam probationem
dicendum est, confessionem indirecte sa-
crilegam, qua sacrilegam, præceptum læ-
dere, atque ideo sub hac consideratione
illi non satisfacere ; qua validam tamen,
implere præceptum quoad substantiam
modo statim explicando. Itaque concedi-
mus præceptum divinum confessionis esse
virtualiter aut æquivalenter duplex, prout
versatur circa substantiam confessionis,
et prout respicit modum illius, sive sub
hac ratione sit affirmativum præcipiens
confessionem modo debito fieri, sive ne-
gativum prohibens indigne fieri, quod pa-

rum quoad præsens refert. Hec tamen præceptum, quatenus versatur circa modum, dupliciter violari potest. Primo, ita ut pœnitens scienter ac ex proposito indispositus ad sacramentum accedat, aut aliquod peccatum suppressere intendat ; et dum ita contingit, modus transit in substantiam rei, atque ideo nec præceptum quoad substantiam, nec quoad modum adimpletur, cum confessio sit prorsus nulla. Secundo, indirecte ac interpretative, ita ut pœnitens ex expressa intentione digne accedat ad sacramentum cum animo detegendi omnia peccata, quæ memoriæ occurrunt, et cum simili expressa intentione doloris requisiti ; et solum accedat implicite indispositus ratione negligentis examinis ducentis principium ex ignorantia pure vincibili, esto graviter culpabili. Et in hoc eventu præceptum confessionis, prout versatur circa modum, solum læditur indirecte, implicite, et quasi per accidens. Unde iste modus violandi præceptum, aut indispositionis pœnitentis, quæ fit præter ejus expressam intentionem, in sacramenti substantiam non transit, nec illi quoad valorem officit. Quocirca præceptum divinum confessionis, prout versatur circa substantiam, non frangitur, sed potius per hujusmodi confessionem validam, et informem adimpletur ; licet alias prout versatur circa modum, indirecte, et implicite lædatur. Id quod etiam dicimus de præcepto Ecclesiastico determinate divinum quoad utramque rationem, quod substantiam, videlicet, et modum digne conficiendi sacramentum. Ita, ni fallimur, in substantia sentiunt iedesin. Sot. in 4, dist. 15, q. 3, art. 3, § *Ex his* x u b i i u s *auicm* cjrca medium, Ledesma de sacram, pœnit. c. 16, conci. 6 el 7, Nug. in addit. ad 3 part. q. 9, art. 1, illis verbis : « Est « igitur primus casus, in quo datur confessio vera, et valida quantum ad substantiam, ita ut non sit iteranda, et nihilominus sit confessio informis, imo, et « sacrilega. »

Per quod patet ad secundam minoris probationem, nam distinguendum est consequens; quod si intelligatur de confessione sacrilega scienter ac ex proposito, concedenda est consequentia ; si vero de ignoranter, indirecte, ac extra expressam intentionem sacrilega, ulterius subdistinguen-

guendum ; et si procedat de non adimplitione præcepti prout urget ad substantium confessionis, neganda est consequentia ; concedenda vero, si procedat de non adimplitione præcepti quatenus versatur circa modum. Nec ista doctrina comprehenditur in illa propositione damnata a SS. D. N. Alexando VII, quæ inter reprobatas est 14, et hujusmodi : « Qui facit confessionem « voluntarie nullam, satisfacit præcepto « Ecclesiæ. » Hic quippe solum damna doctrinam asserentem præcepto Ecclesiæ satisfieri per confessionem *nullam*, qualis est illa, quæ scienter ac certa malitia dimidiatur, aut etiam illa, in qua scienter requisitus dolor, aut propositum corrigendi vitam non adhibetur ; quibus confessionibus libenter fatemur præceptum divinum aut etiam Ecclesiasticum nec quoad substantiam, nec quoad modum adimpleri, Non vero reprobatur sententiam asserentem per confessionem *validam, el informem* Ecclesiæ præcepto satisfieri. Porro confessio, de qua agimus, esto sit informis, imo, et graviter peccaminosa implicite, ac præter expressam pœnitentis intentionem, quia ratione præceptum quoad modum indirecte lædit ; est tamen absolute valida, atque ideo adimpletiva præcepti quoad substantiam, quippe quod solum cadit supra confessionem validam tanquam supra propriam materiam præceptam. Recolantur, quæ supra in hac eadem disp. dub. 2, num. 57, expendimus, remittentes, ut nunc iterum remittimus, Ecclesiæ judicio hujus propositionis explanationem.

Imo, si Solum consulas, id ipsum quod cum citatis Theologis asserimus de confessione informi, et valida, applicat etiam, et in vi consequentiæ extendit ad communionem ignoranter, et indirecte sacrilegam, qua præceptum annuæ communionis, licet non quoad modum, quoad substantiam tamen adimpleri inquit. Quod ita esse docuimus loco proxime citato, dum communicatio est informis, et sacrilega pure materialiter, ut contingit dum quis accedit ad communionem cum aliquo peccato letbali invincibiliter oblito, et absque dolore supernaturali, eo quod bona fide existimat illo non indigere. In quo eventu præcepto communionis annuæ quoad substantiam satis fit : nam sic accedens in modo se habendi communicat *reverenter*, et in sua existimatione

existimatione *religiose*. Cujus contrarium accidit ubi quis sciens, et volens cum conscientia peccati mortalis indigne accedit ad sacramentum : hæc quippe proprio loquendo est sacrilega Domini manducatio, de qua intelligendus est Pontifex in reprobatione illius propositionis : « Præcepto «communione annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem : » loquitur enim in sensu formali, ac do communionem scienter, et ex certa malitia sacrilega; non vero de ea, quæ est talis pure materialiter, aut etiam ignorantor, et implicite : quia ita communicans expresse nallum in se peccatum videt, quin si videret, in ejus statu perdurans non communicaret. Itaque solum implicite ob ignorantiam vincibilem, quam habet, culpam admittit ; expresse tamen ac ex animo reverenter communicare censet, et consequenter præcepto communionis annuæ quoad substantiam videtur satisfacere, licet non quoad modum.

Et quidem confessionem informem, et indirecte peccaminosam posse in aliquo vero sensu esse absolute validam, et præcepti confessionis quoad substantiam adimpletivam, perspicue constat ex D. Thoma in testimonio pro firmanda assertionem expenso. Ibi namque docet Angel. Doctor, confessionem cum fictione faciam posse esse validam, et infructuosam, ac insuper pœnitentem non teneri confessionem iterare, sed solum fictionem postmodum confiteri. Quæ verba cohærere nequeunt, nisi per confessionem indirecte sacrilegam præcepto confessionis quoad substantiam fiat satis. Xam per fictionem, quam inquit teneri postmodum pœnitentem confiteri, nequit intelligi ea, quæ expresse ac scienter est sacrilega, quippe quæ confessionem annallat,cujus oppositum supponit D. Thomas: ergo intelligenda est, quæ solum interpretative, et implicite est graviter culpabilis, de qua verificatur quod obligat ut deinceps manifestetur. Rursus docet, pœnitentem non teneri ad iterandam eam confessionem, in qua prædicta fictio invenitur ; sed confessio, quam pœnitens iterare non cogitur, adimpletiva præcepti est, ut ex se liquet : ergo in sententia D. Thomæ (hucusque ab Ecclesia non damnata in prædictæ propositionis reprobatione) per confessionem informem, et validam, in

qua indirecta fictio adest, satisfit præcepto confessionis quoad substantiam, quamvis illi prout versatur circa modum non satisfiat. Doctrinam tamen istam, licet tanti Docloris autoritate roboratam, summa animi demissione, ut par est, Ecclesiæ judicio subjiciendam recognoscimus, et subjicimus.

317. Vel dicas, si non displicet, ad argumentum, optime cohærere confessionem. de qua in præsentem, esse validam, et informem, et nihilominus per eandem præcepto confessionis annuæ non satisfieri absolute. Cujus ea ratio adhiberi potest, quia ut sit valida, et informis, sufficit habere ea, quæ pro firmanda assertionem expendimus ; ut autem adimpletiva præcepti sit, non sufficit esse validam, sed insuper desideratur quod non fiat indigne positive, aut modo culpabili redundante in injuriam sacramenti. Cujus instantia in aliis sacramentis constat, quippe quæ non semel valida sunt, et tamen eorum receptio, quia indigne fit, adimpletiva præcepti non est. Nec inde sequitur, præceptum urgere non solum ad valorem sacramenti, sed etiam ad ejus fructum, aut finem obtinendum, quod nemo docuit. Non, inquam, sequitur : nam recte cohæret præceptum urgere ad confessionem, quæ non fiat indigne positive, aut modo culpabili, et quod non urgeat ad fructum, aut finem obtinendum : iste enim potest aliunde impediri sine culpa pœnitentis, ut liquet in casu præcedentis dubii, in quo pœnitens accedit ad confessionem cum dolore inefficaci, invincibiliter existimato efficaci ; in quo eventu fructum non obtinet, et præceptum confessionis adimplet, eo quod, et valida confessio fit, et alias non fit modo culpabili, aut indigne positive, sed tantum negative; imo quamvis fructus sacramenti, sed ejus finissub præcepto non cadat, potest tamen cadere vel medium requisitum ad ejus assecutionem, vel saltem remotio impedimenti positive fructui repugnanti,dum ipsa remolio ex suscipientis voluntate dependet. Nec iterum sequitur, quod si per hujusmodi confessionem non adimpletur, sed potius frangitur præceptum, sit nulla. Nam illud præceptum non læditur scienter ac ex proposito, sed solum implicite ac indirecte, quod valori sacramenti non officii, sicut nec etiam officit

Alia

ii

J .

uī

•V i

;1

Γt

! i .

i

\$

T

fvr,-/

culpa negligentis examinis indirecte volita. n\''' n (')uoc*rca Juxta hanc solutionem major
ilc.'io." argumenti distinguenda esi ; el si procedat
de confessione valida, et sine modo culpa-
bili ac indigno positive, concedenda est;
neganda vero, si intelligatur de confessione
valida absolute, et quomodocumque talis
sit; et concessa minori negatur consequen-
tia. .Minoris autem probationes, in quibus
argumenti robur innitebatur, jam non ur-
gent, ut ex se patet, cum id quod evincunt,
libenter concedamus. Sed ecce hinc alia
difficultas; si pœnitens per hujusmodi con-
fessionem validam, et informem, ac in-
directe sacrilegam annuæ confessionis
præcepto non satisfacit, necessum est ut
teneatur iterum intra annum conGteri.
Quæ igitur peccata? Respondetur tamen
facile, quod non tenetur ad confitendum ea
peccata, quæ in priori confessione detecta
sunt : hæc enim licet ante illam confessio-
nem obligarent, postquam jam facta est,
per accidens non obligant, cum jam vere
confessa valide sint; atque ideo idem ju-
diciu de illis Geri debet, ac de aliis anno
præcedenti legitime declaratis. Tenetur
ergo ut præcepto satisfaciat, aliam confes-
sionem emittere, in qua detegere cogitur
peccatum fictionis formalis, quod in priori
commisit, er insuper Gctionem materia-
lem, aut peccatum illud, quod ex negligent!
conscientiæ discussione in alia celavit.
Unde etiam cum hac doctrina conciliatur
apprime D. Thomas, dum asserit pœniten-
tem non obligari ad iterandam confessio-
nem, teneri tamen postmodum suam Gc-
tionem conGteri, ut videlicet præceptum
confessionis adimpleat : nam per priorem
illi satisfactum non est. Cui solutioni facil-
lime etiam adaptantur omnia, quæ dub. 2
hujus disp. statuimus, imo positive con-
sonant. sicut et ea, quæ tract. 23, disp. 11,
dub. 4, §2, n. 45. expendimus.

Ex dictis in dubii processu notan-
dum apparet discrimen, quod inter hujus-
modi informitatis modum, et alium ex
inefficacia doloris præcedenti dubiodescrip-
tum intercedit : nam dum quis accedit ad
Sacramentum cum dolore tantum inefficaci,
existimans efficacem ex ignorantia invin-
cibili, efficit confessionem validam, et in-
formem nullum tamen peccatum committit;
unde hujusmodi sacramentum consuevit
neutrum appellari, eo quod nec pœnitens

culpam committit, nec sacramenti fruc-
tum oblinet. Si vero attritio iueilicax adsit,
el ex ignorantia pure vincibili efficax desii,
lethalis culpa intra sacramentum indirecte
patratur, subindeque est validum, et in-
forme, ac interpretative sacrilegum, de
quo idem judicium fieri debet quoad adim-
pletionem præcepti, ac de eo, quod num.
præcedente explicuimus. Celerum in modo
informitatis ex negligentia examinis pro-
cedente res aliter se habet : quippe ubi de
hujusmodi negligentia adest ignorantia
invincibilis, nedum confessio valida, ve-
rum, et formata existit. Cujus discriminis
ratio ex dictis deprehenditur : quia, nimi-
rum, dolor efficax est physica ac connatu-
ralis dispositio ad gratiam, non secus ac
calor ut octo ad formam ignis. Ex quo fit,
quod eo deficiente, quantumvis alias in-
vincibiliter adesse existimetur, sacramenti
fructus non aderit. Diligens autem examen,
ad confessionis integritatem petilum, phy-
sica ac connatu ralis dispositio indispensabi-
liter requisita ad fructum sacramenti non
est. sed quædam quasi conditio, aut medium
humano modo apponendum, prudentia
regulis, judicio, aut pœnitentis existima-
tioni subjectum, et pro qualitate subjecto-
rum attemperandum ; atque ideo in meta-
physica ac indivisibili constitutione, uti
dolor efficax, non consistit, sed aliquam
intra lineam sufficientis admittit latitudi-
nem. Quocirca ea diligentia, quæ in uno
sufficiens, in alio insufficiens apparet, et e
converso. Qui eigo aliquale examen præ-
misit, et invincibiliter ac bona fide fuisse
sufficiens existimat, sacramentum validum,
et formatum conficit : nam qua ratione
habet ignorantiam invincibilem, excusa-
tur a culpa, et peccata oblita virtualiter in
confessione inclusa censentur ; et quo ca-
pite culpam non patrat, non repugnat, sed
potius compatibilis est dolor universalis,
et efficax ad gratiam per modum dispositio-
nis requisitus. Cujus oppositum contingit
in dolore re vera inefficaci, invincibiliter
existimato efficaci, et dum negligentia
circa examen est graviter culpabilis ob
ignorantiam pure vincibilem.

In calce item hujus prolizae, ac satis
plexæ difficultatis apponendam censuimus
quandam Nugni observationem non incon-
gruam, qua pœnitenles uti possint, ut
postmodum deveniant in expressam noti-
tiam

liant illius culpæ lethalis negligentia) circa examen, quæ in confessione informi, et valida solum implicite commissa, et cognita fuit. Et quamvis universalis ac omnino firma regula tradi nequeat, nihilominus ipse censet, quod si post absolutam confessionem informem pœnitentis memoriæ plura occurrunt peccata, quam na quæ in confessione fuerunt detecta, est signum moraliter probabile, examen sufficiens non præmisisse, sed re vera negligens, et culpabile moraliter, quod satis vero simile apparet. Si vero peccata, quæ deinceps occurrunt, longe pauciora sint quam confessa, præmissam conscientiæ discussionem sufficientem absolute fore reputandam, licet secundum quid negligentem, ita ut pœnitens venialiter tantum deliquerit, satisque sit de peccatis oblitis se accusare, quamvis ad cautelam optime aget si etiam examinis negligentiam prodeat.

DUBIUM XIII.

4« *sexdecim tantum assignentur confessionis conditiones ?*

A difficilioribus expeditis, ad faciliora accedimus explicaturi pro præsentis disputationis integritate alias conditiones, quæ communiter a Doctoribus circumferuntur, de quibus etiam D. Thomas in 4, dist. 17, qu. 3, art 4, et in supplem. qu. 9, art. ultimo disseruit. Ab illis tamen breviter expediemur, quia difficultates, quas concernunt, decidas in præcedentibus relinquimus ; unde non tam disputatione, quam doctrinali expositione egent. His autem versibus continentur :

Sit ûnpI&r, huniilix cmife&sio, pura, fidelis, atque frequens, nuda, discreta, libens, verecunda, Integra, secreta, lacrymabili\$, accelerata. fodis, et accusans, et sil parere parata.

Necinconvenit aliqua in præsentî assignari ut conditiones confessionis, quæ per se non ad poenitentiam, seu ad ejus actum, qualis est confessio, sed ad alias virtutes spectant, uti quod sit *fidelis*, quæ ratio per se concernit fidelitatem ; quod sit *humilis*, quæ ad humilitatem refertur ; quod sit *simplex* aut *fortis*, quæ simplicitatis ac fortitudinis virtutes demonstrant. Non igitur inconvenit, inquit loco cit. D. Thomas, « quod .-conditio unius virtutis in actu alterius

σ inveniatur, quia ab ipsa imperatur, vel a quia medium, quod est unius virtutis « principaliter, etiam aliæ virtutes per « participationem habent. » Unde plura, quæ in prædictis versibus continentur, licet formaliter sint actus ab aliis virtutibus procedentes, dicuntur confessionis conditiones, quia dum pœnitentia proprium confessionis actum elicit, imperat alias virtutes, ut simul suis actibus concurrant ad formandam confessionem omnino ornata, et undequaque perfectam, in majorem sacramenti reverentiam, ac uberiores illius fructum recipiendum. Videamus igitur cur prædictæ conditiones sexdecim assignentur.

Resolvitur difficultas.

319. Dicendum est sexdecim esse fan-Assertio, tum confessionis conditiones. Ita communiter DD. D. Thom. loc. cit. Sotns, Navarr. Bonacina, Sayrus, Henriq. Reginald. N. Franciscus tract. 6, c. 6, punct. 1, et alii. Suadetur ipsa D. Thom. ratione : nam con-în,io ditiones confessionis ex triplici capite illi advenire possunt ; vel quatenus est actus virtutis in genere ; vel quatenus est actus specialis virtutis pœnitentiæ ; vel quatenus est pars sacramentum constituens. Qua ratione est actus virtutis in genere, quatuor exposcit conditiones, quæ in quocumque virtutis actu inveniri debent juxta Arist. 2 Ethic. Etenim ut quis virtuose operetur, neesse est quod procedat ut sciens, qua de causa dicitur quod confessio debet esse *discreta*. Deinde, ut actio virtuosa sit, opus est ut procedat ab eligente, unde virtus ab eodem Aristotele definitur, quod sit σ habitus electivus in mediocritate « consistens, » etc. ,ideoque confessio dicitur *libens*. Rursus, ad actura virtutis desideratur quod fiat propter finem, ob idque additur ly *pura*, quod denotat confessionem fieri debere ex legitima intentione se accusandi coram Deo, propria delicta cognoscendi, ac obtinendi eorum remissionem. Ulterius requiritur ad \irtutis actum, quod perseveranter ac immobiliter eliciatur, quo raotivo subditur quod sit *fortis*.

Si vero quoad secundum caput consideretur, quatenus videlicet, est actus spe_

cialis virtutis Pœnitentiæ, septeni alias vindicat conditiones. Quippe pœnitentia triplicem gradum continet; incipit abhor-
rere turpitudines peccati, quæ ruborem paril, et respectu hujus dicitur *verecunda* ; progreditur ad detestationem, et dolorem ejusdem peccati, unde additur lacrymabi-
lis; et consummatur in hominis abjectione, quatenus propriam fragilitatem ac infirmitatem deprehendit, ideoque ponitur ly *humilis*. Item ex peculiari ejusdem actus natura habet confessio quod sit manifesta-
tiva ; manifestatio autem impediri potest, vel per falsitalem, ad quam excludendam ponitur ly *fidelis*, ut vere proferatur quod corde retinetur; vel per obscuritatem, aut verborum circuitum, ad cujus præcautionem additur ly *nuda*; vel per verborum multi-
tudinem, prolixamve narrationem crimina potius palliantem, quam detegentem, id quod etiam ut rejiciat, dicitur *simplex*; vel denique per subtractionem, aut diminutio-
nem eorum, quæ necessario aperiri debent, ad quam vitandam additur *integra*.

Ex tertio autem capite. quo pacto est pars sacramenti, quinque alias vindicat condi-
tiones. Etenim cum hujusmodi sacramen- tum sit quoddam spirituale tribunal, in quo sacerdos judicis munus obtinet ; ut legitimam ac proportionatam sententiam proferat, necesseest ut criminum notitiam accipiat ; pœnitens autem, qui rei vicem ac testis exercet, crimina deponere debet, ideoque ponitur ly *accusans*. Deinde addi-
tur ly *secreta*, quod refertur ad conditio- nem illius tribunalis, ubi de occultis agitur. Additur præterea *parere parala*, ut innuat pœnitentem uti reum promptum esse debere ad sacerdotis sententiam acceptan-
dam. Ac tandem apponuntur ly *frequens* ac *accelerata*, quæ requiruntur in confessione ut illius fructus citius percipiatur, ac ut ingens difficultas, quam ut plurimum non-
nulli in peccatorum manifestatione expe- riuntur, ipsa confessionis frequentia dehis-
cat. Cum igitur istæ sufficiant, et aliae ita opportuna, et congruentes excogitabiles non sint, sexdecim tantum esse debent confessionis conditiones. Eas autem plus quid in singillatim exponere decet.

§ H.

*Sexdecim confessionis conditiones expo-
nuntur.*

320. Prima igitur confessionis conditio **ir.** juxta ordinem, quem in versibus oblinent, est quod sit *simplex*, quæ refertur ad verba, ad distinctionem alterius, nimirum, quod sit *pura*, quæ respicit intentionem. Hujus-
modi autem verborum simplicitas in eo nititur, quod inutilia verba in confessione amputentur, et solum ea proferantur, quæ generalitatis ac disjunctionis confusione rejecta præcise sunt necessaria, ut perspi-
cue ac distincte pœnitens cuncta peccata prodeat, ita ut sacerdos cognoscere possit eorum numerum, species, ac circumstan-
tias, ob quas non semel id quod ex se est veniale, transit in lethale. Itaque sacer-
dotes circa id vigiles esse debent : quippe pœnitentium plures, vel frequentissime in peccatorum declaratione summa procedunt generalilate, quatenus dicunt se deliquisse nimis comedendo, murmurando, aut irri-
dendo, et similia, quæ cum frequenter venialia sint, ea sacerdotes indiscrimina-
tim ut pure levia dijudicant, cum non raro lethalia extiterint, uti facta cum notabili Dei, Sanctorum, aut Ecclesiæ irreverentia, vel cum ingenti damno spiritualis salutis, honoris, famae, aut alterius rei ad se vel ad proximam pertinentis. Idcirco hæc in-
quirenda sunt, ut sacerdoti constet an culpa malitiam peccati lethalis induerit, vel non; nisi ex qualitate personæ, aut confitendi modo parvitatem aut gravitatem malitiæ liquido deprehendat. Aliam vero quam-
cumque garrulitatem, prolixamve narra- tionem, aut circumstantias ad ingenuam peccatorum declarationem nihil referentes, omnino scindere debet, ne diutius quam par est, confessio protrahatur.

Secunda conditio, quod nimirum sit **[k]** *humilis* necessitatem importat quoad hoc quod pœnitens animum demittat, et tan-
quam peccatum, ac proprium defectam agnoscat id quod re vera est peccatum; alioqui dolor ad sacramenti valorem desi-
deratus haberi nequit. Quoad alia vero solum rationem ornatas ad confessionem sortitur, quatenus pœnitens ex deformitatis culpæ detestatione adeo in sui abjectionem propendit, ut non solum animi demis-
sione

siono, verum, et corporis, sacerdoti so subdat, peccalque detegat Hexis genibus, capite discooperto, ense non praecincto, nisi sit eques, aut miles, quibus ratione professionis, et st ilus id permitti assuevit. In aliis autem aliter ad sacramentum accedere, nisi necessitas urgeat, erit peccatum veniale. Si vero contingat, pœnitentem in confessione tam longe ab humilitate abesse, ut potius de peccatis, quæ pandit, se jacet, nullum plane sacramentum conficiet, tum ex defectu doloris, qui cum illa jactantia ac affectu ad peccandum impossibilis est; tum etiam ex defectu integritatis: quippe tunc novum peccatum committit, quod in confessione nec explicite nec implicite inclusum censetur. Ita communiter Aulhores.

sc m. Tertia conditio, quod sit *pura*, rectitudinem intentionis importat, ita ut confessio ob pravum finem non fiat, sed intuitu Deum placandi, et remissionem peccatorum oblinendi. Unde si fiat ob pravum mortaliter finem, est invalida, ut nemo Theologorum dissentit. Sed quid dicendum, si ex fine venialiter tantum peccaminoso conficiatur? Erit ne tunc valida confessio? Verum hæc difficultas decisa manet in præsentī disp. dub. -1, el insuper tract. 17, disp. 5, dub. 2, § 5, in quibus ex professo ostendimus invalidam esse confessionem faciam ob venialem finem antecedentem, et in confessionem in suo genere causae influentem; ut si quis confessionem emittere intendat ut hominibus placeat, honorem apud sacerdotem obtineat, aliquod temporale lucrum reportet, vel quid simile curet. Cujus eam rationem satis perspicuam utrobique assignavimus, quia confessio sacramentalis, quæ per modum partis constituit validum sacramentum, nequit ex aliquo capite esse moraliter mala: siquidem est supernaturalis, aut procedens ex dolore supernaturali, qui nullo modo vitari potest; si autem confessio emittitur ex fine adhuc venialiter peccaminoso, nequit non malitiam ex fine induere, atque ideo desinit esse confessio ad sacramenti valorem requisita. Præsertim quia vere non dolet de peccatis, qui eo dolet ut alteri placeat: hoc enim non est dolere, sed fingere, ut ex se liquet. Nota tamen, affectum venialiter peccaminosum interdum solum se habere consequenter, aut con-

comitantor ad confessionem, nti dum pœnitens in ipso confessionis actu, aut deinceps de ea gloriatur; et in hoc eventa confessio valida existit: quippe quæ ex fine malo non procedit, sed præcise se habet tanquam objectum circa quod vana gloria versatur; qui affectus cum in confessionem per modum finis non influat, eam non deturpat, atque ideo non solum valida, sed etiam fructuosa esse potest. Plura huc spectantia citatis locis invenies.

Quarta conditio, quod confessio sit *fidelis*, 4 Con- id est, vera, ac sine fallacia, est de subs- d'UO'

tantia sacramenti, si versetur circa materiam gravem. Idcirco mentiri circa peccatum leliale nondum unquam confessum, est sacrilegium, redditque sacramentum nullum; tum quia sacerdos, qui est iudex in foro pœnitentiæ decipitur in re gravi, quod culpa levis non est; tum quia confessio non est integra, cum non reveletur mendacium grave in confessione commissum, nec illud peccatum circa quod mendacium versatur. Tum denique quia deficit dolor ad sacramentum necessario requisitus: implicat enim quempiam actualiter et scienter peccare, ac de peccatis vere dolere.

Sylvester, Navarrus, Nugnus, Filliucius. xugnui. et alii. Secus autem continget, si pœnitens Fillinc' fidelitatem non servat, aut veritatem non dicit inquisitus de peccato leliali jam olim legitime confesso; tunc enim venialem culpam tantum incurrit, confessionemque validam conficit; nisi alias sacerdos de illo peccato inquirat, ut in cognitionem status pœnitentis deveniat, quem forsitan timet apte dispositum ad sacramentum non accedere; in quo eventu veritatem prodere cogitur sub lethali. Item graviter delinquit, confessionemque nullam reddit, qui peccatorum gravium majorem numerum scienter exprimit, quam re vera commisit: decipit namque sacerdotem in re gravi. Per accidens tamen excusantur pœnitentes nonnulli, ipsique simplices, ac rudes, qui bona fide securius judicant (idque faciunt) plura peccata fateri, quam quod aliquod inconfessum relinquatur. Ita Navarrus, Xavârr Sylvester, Sanchez, Rodriguez, et alii, terius graviter deliquit, qui peccata lelialia dubia ut certa, certa ut dubia pandit. Valida autem confessio fiet, dum quis circa venialia fidelitatem non servat: nam hujusmodi mendacium non est circa male-

riam confessionis necessariam, nec sacerdos in re gravi decipitur. Hoc tamen est inellegendum, dummodo venialia, quæ confitentur, sint plura : quippe si unicum tantum esset, et circa illud pœnitens mentiretur, confessio invalida existeret ; eo quod licet culpa venialis absolute loquendo materia necessaria confessionis non sit, in hoc eventu est necessaria ex suppositione ; subindeque si quis solum confiteretur se unicum veniale commisisse, quod re vera non commisit, lethaliter peccaret, sacramentumque redderet nullum. Idem dicendum de lethali jam confesso, si eadem fiat suppositio.

, con- 321. Quinta conditio, quod confessio sit
d:tic, *frequens*, id est, quod non raro, sed sæpe in anno fiat, non est de necessitate præcepti, sed præcise opus consilii, ob ingentes, uberesque spirituales fructus, quos ex hujus sacramenti repetitione animæ colligunt. Idcirco timorati viri, ac studio propriæ salutis impense incumbentes, quamquam interdum solis criminibus jam riles ac sæpe confessis se maculatos deprehendant, ea tamen semel ac iterum clavibus submittere curant, ne sacramenti fructibus careant, sed gratiam virtutesque foveant. Imo quamvis absolute loquendo præceptum divinum aut Ecclesiasticum de confessionis frequentia non extet, non dubitamus religiosum aliquem penes id nimis negligente in posse graviter delinquere, tum ratione scandali, quod aliis pararet, si in ea religione mos magnæ frequentationis pœnitentiæ vigeret; tum quia ratione status ac professionis strictæ ad perfectionis studium teneretur, ad quam comparandam confessionis frequentia admodum refert. Quo motivo ducti in hac eadem disp. dub. 2, n. 31, consuevimus posse nostri Ordinis Superiores sub præcepto formali ad confitendum constringere religiosum illum, quem per tres aut quatuor menses ad sacramentum pœnitentiæ non accessisse convicerint.

'tiUoll* Sexta conditio est, quod sit *nuda*, verborum videlicet obscuritate ac circuitu non palliata. Quemadmodum enim quidquid in homine fit tam extra quam intra, etiam secretiores animi motus, Dei oculis patent; ita cuncta, quæ pœnitens in conscientia recessa detinet, sacerdoti in pœnitentiæ sacramento munus Dei obtinenti palam

manifestare debet, ut peccatorum species, gravitatem, ac numerum videat, perpendat, ac dijudicet; alioqui nec tanquam iudex legitimam proferre sententiam, nec tanquam modicus aptum animæ vulneribus medicamen præscribere valebit. Idcirco resecanda sunt ea omnia, quæ malitiam confundunt, aut diminuunt, et quæ eandem ingenue ac sincere ostendunt, adhibenda : contingere enim potest quod ob obscuram peccatorum declarationem sacerdos graviter decipiatur, confessioque nulla evadat. Et quidem qui his verborum anfractibus ad peccata confitenda utilitur, suspicionem non levem remissi aut nullius doloris offert.

Septima conditio, quod sit *discreta*, est omnino ad substantiam sacramenti necessaria, quatenus importat confessionem fieri debere tanquam actum humanum a rationis compote, in quo sensu accipitur a D. Thoma. Unde quamvis amentes sua peccata propalent, nequeunt licite aut valide absolvi. Quid vero cum moribundo sensibus destituto faciendum, constat ex dictis in hac disp. dub. 7, § 4, a n. 240, et deinceps ; ubi casum sub omni accidentali circumstantia consideratum revolvimus. Si autem ly *discreta* innuat pœnitentem inter omnia peccata discernere debere, ita ut uniuscujusque gravitatem, aut parvitatem, speciem subalternam, aut atomam speculative cognoscat, indispensabiliter necessaria non est, ut liquet in rusticis, quos hujusmodi speculationes non affulgent. Debet nihilominus confessio esse antecedenfer *discreta*, adeo ut pœnitens probum, ac sufficienti doctrina ornatum seligat sacerdotem, qui inter peccata discernere, illisque congrua adhibere remedia apprimere noscat. Item ly *discreta* designat quod pœnitens caute peccata explicet, impudica præsertim per verba honesta, nec ad singulas descendat circumstantias, quas necessarias ad peccati malitiam detegendam non censuerit.

Octava est quod sit *libens*, aut voluntarie emissa; si enim ex electione non fieret, non esset opus virtutis; atque ideo omnino desideratur voluntas, ac intentio confitendi, ut sacramentum teneat. Si vero *libens* significet quod confessio prompto animo fiat, ea conditio non est prorsus necessaria, sed tantum confessionem exornat : contingit quippe nonnullos, præsertim consuetudina-

rite, qui ingenti peccatorum numero irretiuntur, non ita prompte ad sacramentum accedere, ex quo solo capite minime inferitur, confessionem, quam emittunt, esse nullam. Nec etiam necessario requiritur, sed tantummodo ad ornatum, quod confessio fiat ita voluntarie, ut omne involuntarium excludat : etenim non semel pœnitentes excommunicationis, infamiae, aut rixarum parentum timore arrepti peccata confitentur, quum tamen confessio teneat, si aliunde sit intégra, et cum sufficienti dolore emissa : nam licet ibi aliquod involuntarium immisceatur, adest sufficiens intentio ac voluntas recipiendi pœnitentiæ sacramentum.

çCjS. Nona est, quod sit *verecunda*, vel cum
ci* pudore ex peccatorum foeditate concepto ; non quia id omnino indispensabilis sit, sed quoniam admodum decet animam criminibus deturpatam aliquam exteriorem emitte-
re erubescerentiam, non quæculpas detegere formidet, sed quæ ad dolorem augendum, obtinendamque veniam prosit. Caveant tamen sacerdotes ne in sacramenti limine pœnitentes asperitate deterreant, ne fors-
san ubi salus quæritur, perniciēs paretur. Itaque in confessionis processu lenibus, quoad possint, verbis utantur, quibus pœ-
nitentes ad cuncta crimina fideliter detegenda alliciant, reprehensione prudenter imposterum reservata. Id quod maxime in
feminarum confessionibus observandum, quippe quæ in peccatorum declaratione, éorum præserlim quæ ad turpitudinem atti-
nent, adeo interdum verecundia suffunduntur, ut si quam in sacerdote asperitatem deprehendunt, potius felicitatem amittere seligant, quam illi conscientiam
prodere.

?.> Decima, quod sit *integra*, vel-quod cuncta
'J' peccata sacerdoti tanquam Dei ministro manifestentur, refertur ad materiam remotam sacramenti, quæ est duplex; alia
nimirum sufficiens, et voluntaria ; alia vero necessaria. Prior consistit in venia-
libus, ac etiam in lehalibus jam rite confessis; posterior autem in lehalibus nondum confessis. Integritas igitur ad sa-
cramentum requisita non versatur circa materiam liberam : nam cum circa con-
fessionem venialium, ac etiam lehalium, quæ jam legitime confessa sunt, nullum præceptum adsit, quemadmodum ea abso-

lute omittere possumus, ita, et in eorum confessione integritatem non observare. Militat itaque penes materiam necessariam, aut peccata lethalia post baptismum commissa, et nondum confessa. Hæc autem integritas qualiter ad sacramentum requiratur, ac quando ejus defectus confessionem invalide! vel non, lato calamo explicuimus dub. 7 hujus disp. et ideo ab ulteriori hujus conditionis expositione supersedemus.

322. Undecima conditio quod sit *secreta* sive quod non publice, aut aliis adstantibus fiat, sed soli sacerdoti, requiritur per se loquendo ad sacramentum. Ratio est ; quia licet præceptum divinum de confessione secreta non adsit ; nihilominus, ut inquit Tridentinum sess. 14, cap. 5 : « Non est res a divino mandato aliena, a nec oppositum consulte præciperetur a m d. a lege humana. » Unde cap. omnis *utriusque sexus* præcipitur confessio soli sacerdoti faciendâ. Ex quo infertur primo, neminem constringi per se loquendo ad confessionem, quæ secreto fieri non valet, quamvis per accidens oppositum contingat, ut liquet in existentibus in articulo aut periculo mortis, dum contritionem elicere nequeunt. Ita Navarrus, Canus, Xavarr. Nugnus, et alii. Infertur secundo, prohi-
bitum esse saltem sub veniali peccata confiteri, aliis præter sacerdotem audientibus : tunc quippe absque justa causa fama prodigitur, quod est culpa levis. Colligitur tertio, illicite procedere sacerdotes, qui pueros doli capaces in unum congregatos sacramentaliter audiunt, ut recte observat Navarrus in Manuali c. 8, n. 13, et Sylv. Javjyr(-
verbo *Confessio* l. n. 13. Diximus confessio-'''3" "

nem debere fieri secreto per se loquendo : nam per accidens licite ac valide potest fieri publice, qualis est facta ab existentibus in naufragio, vel a pestilenti morbo laborantibus, aut etiam a lethaliter vulneratis in prælio, quæ coram aliis adstantibus emitti solent. Hem si occurrat motivum, quod Tridentinum assignat dicens : « Quod Christus
« non vetuit, quin aliquis in vindictam
« suorum scelerum, et sui humiliationem,
« tum ob aliorum exemplum, tum ob Ec-
« clesiæ offensæ ædificationem delicia sua
« publice confiteri possit. »

Duodecima conditio, nimirum, quod confessio sit *lacrymabilis*, dupliciter accipi-
tur, scilicet, si lacrymabilis, dupliciter accipi-
tur, scilicet, si lacrymabilis, dupliciter accipi-

potest ; vol prout significat detestationem, ac dolorem supernaturalem peccatorum, qui est materia proxima, et pars essentialiter constituens sacramentum ; vel prout importat planctum externum, quod est significatura proprium illius termini. In priori sensu est de substantia sacramenti, quippe quod sine parte essentiali subsistere non potest. Notandum tamen, hujusmodi dolorem debere esse non solum internum, verum etiam aliquomodo sensibilem, et externam ratione alicujus signi illum demonstrantis. Qualiter autem debeat præcedere confessionem, ad quæ peccata, et sub quo motivo se extendere ; quam habere intentionem ; et similia quorum explanatio in præsentī desiderari possit, abunde constant ex dictis discursa præcedentis disp. In posteriori vero sensu hæc conditio solum spectat ad confessionis ornatum, quatenus exterior fletus internum dolorem viscera torquentem designat. « Et certe » (inquit Tridentinum sess. 1-1. cap. 4,) « qñi » « illos sanctorum clamores consideraverit : » « Tibi soli peccavi, et malum coram te » « feci : Laboravi in gemitu meo, lavabo e per singulas noctes lectum meum : Reco- » « gitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animæ meæ ; et alios hujus generis, facile intelliget, eos ex vehementi » « quodam ante actæ vitæ odio, et ingenti » « peccatorum detestatione manasse. » Itaque congruum est, pœnitentes adeo dolore pressos ad sacramentum accedere, ut vel lacrymis veniam ac absolutionem exposcant.

<Wil.
Trid

13 Con-
ditio.

Decima tertia conditio, quod confessio sit *accelerata*, eo tendit, ut nemo in infelici culpæ lethalis ac suæ damnationis statu morosus persistat ; sed confestim Deo iterum reconciliandus, gratiæque restituendus ad pœnitentiæ sacramentum accurrat. Hæc tamen conditio, quamquam multum laudabilis, ac maxime consulenda, per se loquendo præcepti necessitatem non affert : etenim ut in priori hujus tract, part. disp. 5, dub. 7, § 1, fuse expendimus, nemo qui lapsus est, tenetur ad statim pœnitentiam agendum, ac protinus se Deo reconciliandum, nec ex vi alicujus præcepti divini, nec Ecclesiastici, nec etiam ex vi pœnitentiæ virtutis : quippe cum hæc omnia præcepta affirmativa sint, non obligant pro semper, ita ut nulla interposita mora cons-

tringant ad confitendum. Id quod optime explicuit D. Thomas ibi citato exemplo Baptismi, qui licet adeo necessarius sit ad salutem, non tamen ita cadit sub præcepto, ut recipi debeat statim ac primum se offerat occasio ; alioqui peccaret adultas, qui per diem aut horam Baptismum differt. Diximus per se *loquendo* : nam si contingat pœnitenti statim ac lapsus est mortem imminere, ad protinus confessionem emittendam cogitur, etiamsi aliter ad Deum convertatur.

Decima quarta confessionis conditio, sci-jv licet, quod sit *foriis*, referri potest vel ad actum confessionis, vel ad tempus ipsam præcedens. Et quidem si ad præcedens tempus referatur, designat pœnitentem tentationibus concussum ut ad sacramentum non accedat, fortiter dimicare debere, procillasque superare, ne spiritualem salutem, quam in confessione obtinendam sperat, amittat. Si vero ad ipsum confessionis actum, fere idem importat : innuit enim quod pœnitens nec ob timorem, nec ob verecundiam peccatum aliquod reticeat, aut quid simile ad sacramenti valorem, et fructum omittat, sed omnia vincat obstacula, cunctaque viriliter superet impedimenta.

323. Decima quinta, quod sit *accusant*,[^] designat quod pœnitens in eo spirituali iudicio adeo se accuset, ut non potius se excuset, aliisque culpam suæ ruinae immittat, ut non raro etiam in timoratis contingit. Et quidem eis excusationibus involutum, ac malitiæ diminutionibus obtectum propalari peccatum valet, ut sacerdotes tanquam leve accipiant, quod re vera grave extitit, in quo eventa tanquam clavibus non subjectum reputandum est. An autem pœnitens teneatur proprium peccatum detegere, dum id efficere nequit, quin complicem prodeat, satis constat ex dictis dub. 7 hujus disp. quem locum recolat Lector, ne eadem inculcare cogamur.

Decima sexta ac ultima, quod nimirum sit *parere parata*, ostendit pœnitentem promptum esse debere ad obediendum sacerdoti in his, in quibus ei obedientiam præstare tenetur, ut in occasionibus peccatorum vitandis, in restitutione honoris, famæ, aut aliarum rerum facienda ; quæ si renuat, absolutione dignus censendus

non

non est. Item paratus esso debet ad satisfactionis aut pœnitentiæ acceptationem : nam debet habere intentionem recipiendi sacramentum pertectum ac integrum ; satisfactio autem ut exécuta est pars integritatis sacramenti, sine qua imperfectum relinquitur. Ceterum si pœnilentia, quæ injungitur pœnilenli, fuerit invita, vel moraliter impossibilis, ad ipsam non tenetur, atque ideo licite illam omittere potest. Item si cadat supra materiam levem, aut ipsa pœnitentia in se levis sit,eam omittere non erit gravis culpa ; quemadmodum nec omittere partem levem alicujus pœnitentiæ gravis est peccatum lelhale ; sed de his iterum redibit sermo disp. 11, per totam.

DISPUTATIO IX

De sigillo Confessionis sacramentalis.

1. /Vbsolulis his, quæ ad contritionem, et confessionem præcipuas sacramenti poenitentiae partes spectant, illico de sigillo disquirendum sese offert ; non quia partis sacramenti rationem vindicet, sed quoniam illi adeo intraneum est, adeoque indispensablem nectitur, ut Angelicus Doctor asseruit sigillum esse *de essentia sacramenti*; quorum verborum sensus ex infra dicendis apparebit. Quocirca quamvis satisfactio sit altera sacramenti pars, proindeque de ea statim disserendum congruum videbatur, ut quæ ad poenitentiam tanquampartes attinent, simul absolverentur; nihilominus hunc procedendi ordinem deserere cogimur, tum ob assignatum motivum ; tum quia D. Thomas quæst. 11 supplementi, quæ est de sigillo, præmittit quæslionibus de satisfactione ; tum denique, quia hanc disputandi methodum observarunt egregii D. Thomæ commentatores Sotus, Nugnus, et alii, prius de confessionis sigillo agentes, quam de satisfactione sermonem intexerent.

Verum ut quid nominis subjecti disputalienis innotescat, observandum est cum Ambrosio Calepino sigillum esse diminutivum a signo quasi parvum signum, quo aliqua signantur. Unde Cicero 6 Verr. «Apposuit patellam, in qua erant sigilla » egregia. » Sic servi ac pecora aliquo si-

gno aut notula a Dominis sigillari assuevero, ut facile agnosci queant. Interdum accipit ir pio Imperatoris aut Rogis imaguncula parva monctæ impressa, ut ad commercium, humanurnque convicium deserviat. Nonnunquam sumitur pro imagunculis, quibus Regum ac Pontificum decreta, etiam aperta, obsignantur, ut censeantur authentica, majoremque fidem inducant. At ut ad nostrum institutum, ac ad id quod plus refert, propius accedamus, sigillum frequentissime usurpatur pro signaculo litteris aut epistolis impresso, quo in illis contenta claudimus, ut eo persistente nequeant ullo modo aperiri, aut manifestari. Hinc igitur desumpta metaphora, ea quæ sub secreto commendantur, sub sigillo esse dicuntur.

Hujusmodi autem secretum, aut sigilli vinculum communiter bipartitur : nam aliud est pure naturale, sive jure naturæ præscriptum, quod licet obligationem tacendi aiTerat, non tamen ita indispensablem ac rigorosam, ut in nullo eventu oppositum liceat. Aliud vero est sacramentale, eo quod versatur circa ea, quæ sacerdoti in pœnitentiæ sacramento propalantur, quodque ita strictum ac indispensable est, ut in nullo eventu, aut rerum contingentia vim obligandi exuat. Differt autem a priori sicut continens a contento, aut includens ab incluso præsuppositive, et materialiter. Id quod in aliis sacramentis proportionabiliterexemplificari potest -.quippe aqua, v.g. Baptismi, prout est instrumentum divinæ virtutis, duplicem actionem, sive ablutionem importat ; aliam præsuppositive, et quasi materialiter, nimirum, actionem præviam sibi virtute propria competentem, quæ est exterior corporis ablutio, et actio omnino naturalis ; dicit insuper aliam spiritualem animæ ablutionem, qua actio sacramentalis ac supernaturalis existit, et solum principaliter a divina virtute procedit, quæque priorem ablutionem superat, ad ordinemque supernaturalem sacramentorum elevat. Similiter ergo confessionis sigillum quasi materialiter ac præsuppositive rationem secreti naturalis includit ; sed ut formaliter est sigillum sacramentale, aliam vim obligandi obtinet, prioremque rationem secreti ad sacratio-

rem elevat seriem. Verum de his infra.

2. Sigillum igitur ita acceptum describit

Sigilli
di-un.
lio.

P.Thd.o. Thomas in præsentī q. 11 .supplem.art. 3, incorpor dicens, nihil aliud esse quam « debitum confessionem celandi. » Quæ definitio est optima, apprimeque sigilli naturam explicat : ponitur enim ly *debitum* locogeneris, quia in ea ratione cum aliis debitis aut obligationibus convenit. Additur ly *celandi*, ut partialem ac subalternam differentiam significet : quippe in ratione occultandi convenit sigillum confessionis cum vinculo secreti naturalis, et per eandem rationem differt ab aliis obligationibus, quæ penes occultationem non versantur. Tandem subdilur ly *confessionem*, quod explicat propriam, et ultimam differentiam, per quam sacramentale sigillum differt etiam a naturali secreto : hoc enī licet interdum sit etiam debitum celandi confessionem. aut ea quæ sunt dicta in confessione, nihilominus id habet materialiter ; etenim ad obligationem tacendi, quam secretum naturale affert. omnino per accidens se habet quod ea, quæ sciuntur, intra vel extra confessionem sciantur. Sacramentale autem sigillum id importat per se, ac omnino formaliter, quippe quod solum obligat ad occultationem eorum, quorum notitia intra sacramentum acquiritur. Observa tamen, quod hæc sigilli obligatio rigoroſe ac ſtrictē accepta refertur principaliter ad sacerdotem, et solum ex illius parte, non vero pœnitentis se tenet ; quamvis si improprie accipiatur, ad alios nonnunquam sē extendat, ut ex infra dicendis constabit. Observa item, quod ly *confessionem*, quod in prædicta diffinitione vicem differentia} gerit, usurpandum est omnino formaliter, ita ut obligatio occultandi solum cadat supra ea, quæ per se spectant ad confessionem, uti sunt peccata, et quidquid illa concernit : non vero supra alia si quæ ibi immiscentur, et ad confessionem non attinent. Porro sigillum confessionis, sive præceptum occultandi quæ in confessione audiuntur, de facto existere. tanquam quid omnino certum in præsentī supponendum est, de eoque nullo modo dubitandum. cum a tempore Apostolorum Ecclesia id semper tenuerit, et perpetua traditione uti catholicum dogma servaverit. De hac igitur materia, egit D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, 2, et 3, et quodlib. 5, quæst. 7, artic. 3, et quodlib. 12, quæst. 11, art. 16. Ex quibus compli-

cata est ab ejus discipulis qu, 11 supple, monti, quam attingimus.

3. Celerum priusquam ad alia **descendi-**mus, videndum est in quo sensu asseruerit :>.'v D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 2, art. 2, ^*'

occultationem peccatorum esse « de essentia sacramenti, » non enim id facile intelligitur : nam pœnitentiæ sacramentum solum coalescit essentialiter ex partibus intrinsicis, videlicet, supernaturali peccatorum dolore, integra eorundem confessione, absolutione sacerdotis jurisdictionem habentis, ac ex intentione ministri tanquam conditione sine qua non ; hæc autem omnia salvantur, etiamsi sigillum deficiat : videtur ergo quod de essentia hujus sacramenti non sit. Respondetur, ita re vera esse, si loquamur de sacramento quoad ejus essentiam absolute sumptam ; sic enim a sigillo non dependet. Imo etiam si Christus confessionem instituisset non occultam, sed publicam, ac pluribus manifestam, adhuc in eo eventu non esset distinctae rationis quoad substantiam, sed tantum quoad modum, ut sentire videtur Solus in 4, dist. 18, q. 2, art. 6. Itaque sa-^
cramentum dupliciter considerandum est, vel quoad ejus essentiam absolute, vel quoad ejus conservationem, ac suavem, connaturalem, et tolerabilem usum. Si priori modo accipiatur, sigillum non pertinet ad sacramentum tanquam pars aut prædicatum essentialiter constitutivum illius, sed independenter a sigillo salvantur omnia sacramenti essentialia. Si vero posteriori modo consideretur, ad ejus essentiam spectat : quemadmodum enim cibus essentialiter requiritur ad humanæ vitæ connaturalem conservationem, ita sigilli vinculum ut pœnitentiæ sacramentum conservetur : si enim obligatio strictissima reticendi peccata nō adesset, confessio odiosa fieret, ac illius usus intolerabilis redderetur b ingentem difficultatem, quam homines experiuntur in eo quod eorum crimina publice innotescant. Stante autem sigilli indispensabili consignatione, facile alliciuntur ad salutem in confessione querendam, sacramentumque sustinendum. Ita Sotus quæst. proxime citata, artic. 5 : *i* Quamquam confessionis secretum non sit « de ejus essentia, est nihilominus necessarium, ut confessio sustineatur. » Et in hoc sensu credimus D. Thomam fuisse loquutum

quutum. Nisi mavis D. Thomam accipien-
dum foro non do sigillo formalitor sumpto,
sed radicaliter acexactive considerato, quo
pacto cum ipsomet sacramento coincidit;
quippe quod ex se exigit ad sui conserva-
tionem, suavemque usum strictissimam
peccatorum occultationem. Ad eum propor-
tionabiliter modum, quo in priori hujus
tractatus parte disp. 1, dub. 2, n. 155 sta-
tuimus, satisfactionem esse partem essen-
tialem sacramenti, quatenus ab eo radica-
liter, et exactive importatur.

DUBIUM I.

Quo jure obliget sacramentale sigillum ?

Dubii titulus unum supponit, et aliud
inquiri, supponit quidem adesse obligatio-
nem reticendi peccata, quæ in confessione
innotescunt ; quod adeo ex Ecclesiæ usu ac
traditione Apostolica verum est, ut nullus
etiam liæreticorum id uspiam negaverit,
subindeque nulla Conciliorum definitio
circa rem necessaria fuerit. Inquiri autem
hujus obligationis radicem, quæ triplex
esse potest, jus nimirum naturale, eccle-
siasticum, et divinum : nam sigillum ex
jure regio, Cæsareo, aut etiam ex jure gen-
tium non constringere, certius est quam in
examen advocari valeat. Quocirca videndum
est quod ex illis principiis hanc obligatio-
nem inducat.

Triplici assertionem absolvitur difficultas.

I 11»
V 4. Dicendum est primo, sigillum confes-
sionis materialiter, et præsuppositive ac-
ceptum oriri ex jure naturæ, non vero
formaliter sumptum, et quatenus dicit
rationem secreti sacramentalis. Hæc con-
clusio duplicem continet partem ; et quoad
primam, quæ est communis Doctorum,
facile suadetur : nam sigillum confessionis
importat materialiter, et præsuppositive
rationem secreti naturalis ; atqui secretum
naturale obligat ex jure naturæ : ergo si-
gillum confessionis, si consideretur quoad
id, quod præsuppositive affert, oritur ex
jore naturæ. Consequentia est legitima, et
major constat ; tum quia ibi adest secre-
tum naturale, ubi quis ob circumstantias

occurrentes intelligitur promittere saltem
implicite servaturum sub secreto rem sibi
commissam ; hoc autem invenitur in con-
fessione, siquidem ex modo quo pœnitens
sua peccata delegit, ac ex modo quo illa
sacerdos audit, censetur hic implicite pro-
mittere secretum observaturum, etiamsi
alias obligatio sigilli sacramentalis non
urgeret. Tum etiam : quia ipsa peccata,
quæ manifestantur, ex se ipsis exigunt ac
inducunt secretum naturale, cum eorum
declaratio in damnum pœnitentis vergat ;
atque ideo pro priori ad obligationem si-
gilli ut sacramentalis intelligitur sacerdos
naturali secrelo obstrictus, isludque illi
præsupponitur. Minor autem etiam liquet,
tum quia ideo secretum dicitur naturale,
quia obligat ex jure naturæ. Tum quoniam
lex naturalis dictat : « Quod tibi non vis,
« alteri ne feceris ; » nemo autem vult
rem magni momenti, quam ipse alteri sub
secreto commisit, fieri publicam. Tum
etiam : quia fidelitas lex naturalis est ; hæc
autem præcipit commissum alterius fide-
liter servandum, juxta illud Proverb. H» b
vers. 13 : *Qui ambulat fraudulenter, revelat* ji'
arcana : qui autem fidelis celat amici com-
missum. Et juxta illud : *Quis viderunt ocu-*
li tui ne proferas in iurgium cito, ne postea
emendare non possis, cum dehonestaveris
amicum tuum. Proverb. 25, vers. 8. Tum pr.verb.
denique : nam ex jure naturæ cogimur
proximum non infamare ; atqui ex mani-
festatione peccatorum, quæ sub naturali
secrelo commendantur, proximi infamatio
subsequitur : ergo secretum naturale, quod
versatur circa peccata, obligat ex jure na-
turæ. Ex quo fit quod si sacerdos extra
confessionem caute audiret eademmet pec-
cata, quæ audit intra sacramentum, adhuc
teneretur ex jure naturæ ad eorum occulta-
tionem ; quod evidenter demonstrat in si-
gillo confessionis importari materialiter ac
præsuppositive rationem naturalis secreti
ex lege naturali urgentis.

5. Quoad secundam vero partem non ita i Fanda
expressa reperitur assertio apud Authores ; "p^"?
suadetur nihilominus ex principiis a D. rioris.
Thoma mutuatis. Primo : nam 1,2, qu.
91, art. 4, inquirens utrum necessarium D. 11k>
fuerit esse aliquam legem divinam ? Sic
in corpore respondet : « Dicendum quod
« prader legem naturalem, et legem hii-
« manam necessarium fuit ad directionem

1

Wz. t

W ; A

i i

* .

b

ji'

pr.verb.

.K

« humana? vita? habere legem divinam, et
 « hoc propter quatuor rationes. Trimo
 « quidem, quia per legem dirigitur homo
 « ad actus proprios in ordine ad ultimum
 « finem. Et siquidem homo ordinaretur
 ›. tantum ad finem, qui non excederet pro-
 « portionem naturalis facultatis hominis,
 « non oporteret quod homo haberet aliquod
 « directivura ex parte rationis supra legem
 « naturalem, et legem humanitus positam,
 « quā ab ea derivatur; sed quia homo or-
 † dinalur ad finem beatitudinis æternæ,
 † quæ excedit proportionem naturalis fa-
 < cultatis humana?, ideo necessarium fuit
 « ut supra legem naturalem, et humanam
 « dirigeretur etiam ad suum finem lege
 « divinitus data. † Ex quibus hoc efforma-
 re possujnus ratiocinium. Jus naturale ex
 se solum dictat de rebus perlinentibus ad
 finem naturalem; atqui sigillum sacra-
 mentale ut tale ordinatur ad finem super-
 naturalem: ergo sigillum confessionis
 formaliter acceptum, et prout importat
 rationem secreti sacramentalis, non oritur
 ex jure naturæ. Consequentia est in forma,
 et major est ipsa D. Thomæ doctrina im-
 mediate adducta: ideo namque probat le-
 gem divinam præter naturalem; quia hæc
 non dirigit hominem ad finem supernatu-
 ralem, sed ad solum naturalem, vel non
 excedentem naturalis facultatis proportio-
 nem. Minor autem, in qua poterat esse
 difficultas, ostenditur: nam sigillum con-
 fessionis formaliter, et ut sacramentale
 acceptum, quo pacto obligat in omni even-
 tu etiam cum propria? vitæ dispendio, or-
 dinatur ad suavem usum, decentiam, ac
 conservationem sacramenti; sacramentum
 autem, ac ejus conservatio ad ordinem su-
 pernaturalem spectat, ordinemque natura?
 transcendit: ergo confessionis sigillum
 sumptum formaliter, finem respicit super-
 naturalem.

- 2 Proba- 0. Secundo id ipsum suadet ex eodem
 lur Ang. Præceptore, qui in 4, dist. 17, quæst.
 3, art. 1, quæstiunc. 2, inquirens an con-
 fessio sacramentalissit de jure naturali?
 D. T/10. sic respondet: « Dicendum quod sacra-
 / menta sunt quædam fidei protestationes,
 « unde oportet ea fidei esse proportionata.
 « Fides autem est supra cognitionem ratio-
 « nis naturalis, unde, et sacramenta sunt
 « supra rationis naturalis dictamina. Et
 « quia jus naturale est quod non opinio

« genuit, sed innata quasdam vis inseruit,
 α ut Tullius dicit; ideo sacramenta non
 † sunt de jure naturali, sed de jure divino,
 « quod est supra naturale. » Ex quibus sic
 etiam arguitur. Inde probat D. Thomas
 sacramenta non esse de jure natura?, quia
 sunt supra dictamen rationis naturalis;
 atqui confessionis sigillum formaliter ac-
 ceptum est etiam supra dictamen naturalis
 rationis: ergo ex jure natura? ortum non
 ducit. Consequentia in vi formæ esi evi-
 dens: quippe cum jus naturale, de quo
 agimus, idem omnino sit ac dictamen natu-
 ralis rationis, quod habet rationem legis, si
 sigillum sacramentale est supra dictamen
 rationis naturalis, ab eo oriri non potest.
 Major autem ex verbis D. Th. constat; et
 minor ostenditur: tum quia confessionis
 sigillum sequitur ad sacramentum, et illius
 institutionem essentialiter præsupponit;
 sed sacramentum est supra dictamen natu-
 ralis rationis; ergo, et ipsum sigillum,
 quod illi nequitur. Tum etiam a priori:
 nam ideo sacramenta sunt supra dictamen
 rationis naturalis, quia hæc dictare non
 potest id quod non cognoscit: sacramenta
 autem, cum sint entia supernaturalia,
 cognosci nequeunt lumine naturali, sed
 solum lumine fidei ac supernaturali; sed
 sacramentale sigillum cognosci non potest
 lumine naturali: ergo est supra dictamen
 naturalis rationis. Probatur minor: nam
 sigillum confessionis est etiam quid super-
 natural saltem connexive, quippe quod
 prout sacramentale formaliter ad lineam
 sacramentorum spectat, ac sine ordine ad
 sacramenta intelligi nequit; lumen autem
 naturale sibi relictum nec cognoscere po-
 test entia formaliter supernaturalia, nec
 ea quæ sunt supernaturalia connexive,
 alias cum connexio extremorum attingi
 nequeat, quin extrema ipsa attingantur,
 posset etiam attingere entia formaliter su-
 pernaturalia. Adde D. Th. in eodem art.
 in secundo argumento sed contra, probare
 confessionem sacramentalem non esse de
 jure nature, quia necessario supponit po-
 testatem clavium, quæ de jure naturali
 non sunt; ita enim inquit: « Confessio fit
 r ei. qui habet claves; sed claves Ecclesiæ
 « non sunt de jure naturali instituta?; ergo
 « nec confessio; n atqui sigillum sacramen-
 tale supponit etiam confessionem, quæ jure
 naturali dictata, aut instituta non est: ergo

nec

nec sigillum a jure naturali procedere potest.

j&k- 7. Deinde suadetur ratione ex præcedentibus deducia, et in hunc modum expensa: nam illa obligatio oritur ex jure naturæ, quæ dictatur a lumine naturali sibi relicto ; sed lumen naturale sibi relictum non dictat obligationem sigilli, ut sacramentalis : ergo sigillum sacramentale formaliter sumptum non oritur ex jure naturæ. Consequentia est legitima ; et major inductive constat in omnibus, quæ oriuntur ex jure naturæ : ideo enim non esse mentiendum, occidendum, aut furandum, et similia obligant ex jure naturæ, quia ratio naturalis sibi relicta id dictat ; alioqui si non sola ratio naturalis, sed sapernaturalis id dictaret, jam præcepta non essent ex jure naturæ, sed ex divino, ut ex se liquet. Clinor autem ostenditur: etenim sigillum ut sacramentale obligat ad celanda peccata pœnitentis indispensabiliter, et in omni eventu, ita ut etiam si peccatum, cujus notitia in confessione acquiritur, sit leve, et alias publicum, manifestari non possit, adhuc cum propriæ vite dispendio, imo cum Reipublicæ, Religionis, aut totius Regni jactura ; atqui lamen naturale sibi relictum hæc non dictat : ergo nec obligationem sigilli ut sacramentalis. Majoris veritas a cunctis Catholicis defenditur, et in sequenti dubio firmabitur. Minor vero etiam patet : nam lumen naturale sibi relictum potius dictat bono communi consulendum, quam proprio determinati subjecti; atque ideo dictat, scientem sub secreto rem præsertim parvi momenti, uti est leve peccatum alterius, teneri id palam facere, si ex illius non revelatione imminet gravissimum incommodum exterminandi totum Regnum, aut propriam vitam amittendi, ut cum communi sententia recte docet N. Andreas tract. 13, cap. 4, puncto 6, η. 82.

" "Quocirca si sacramentale sigillum ortum duceret ex solo jure naturæ, non plus adstringeret quam secretum naturale ; hoc autem minime obligat indispensabiliter, atque adeo stricte, ut nunquam res occulta propalari possit, sed latitudinem ac exceptiones admittit, quæ in sigillo ut sacramentali locum non habent.

„() 8. Respondebis, quod licet jus naturale absolute, et præcisive a confessione non

obliget indispensabiliter in omni eventu ad observantiam secreti; nihilominus sacramenti pœnitentiæ institutione supposita, potest universaliter, ac sine ulla prorsus exceptione constringere. Cujus ratio in promptu est: quia nimirum, ipsamet institutio ac sacramenti natura exposulat ut pœnitentis peccata omnino reticeantur, ne confessio odiosa fiat, Id quod instari potest tum in Eucharistia, cujus institutione supposita, ipso jure naturæ oritur obligatio eam non sumendi in peccato letbali, ne tantum sacramentum indigne recipiatur, proprioque effectu fraudetur. Tum in actu virtutis pœnitentiæ infusæ, de quo in priori hujus tractatus parte disp. 5, dub, G, § 5, statuimus, quod supposita elevatione hominis, ad finem supernaturalem, obligat ex præcepto juris naturalis ; quam doctrinam ibidem ad actus aliarum virtutum infusarum extendimus, eoquôd non ex præcepto positivo, sed ex ipsa natura rei prædictis virtutibus annectuntur. Poterit igitur simili modo, supposita sacramenti pœnitentiæ institutione, sigillum indispensabiliter urgere ex jure naturæ, sive ex ipsius sacramenti exigentia, quamvis alias præcisive a confessione jus naturale non dictet secretum cum ea universalitate servandum.

Verum hæc evasio robur adductæ rationis minime infringit, quin ex æquocatione procedit ; quam ut excludas, observa ex dictis in fine § in evasione citati, jus naturale dupliciter accipi posse. Primo stricte ac proprie, prout contradistinguitur a supernaturali ; quo pacto illud dicitur, et est jus naturale, quod nullo modo est supernaturale, sed ad nudum naturæ ordinem spectat, ac ex solius naturæ principiis procedit, qualiter contingit in præceptis non mentiendi, non furandi, non occidendi, et similibus, quæ a lumine naturali sibi relicto dictantur. Secundo improprie ac minus rigerose, prout contraponitur juri libero, et positivo ab extrinseco adveniente sine exigentia rei. Et in hoc sensu jus naturale non limitatur ad naturalem ordinem, sed etiam per supernaturalem divagatur : quippe non minus naturale est gratiæ suas proprietates inferre, quam animæ rationali proprias passionibus radicare, vel, ut aptiori utamur exemplo, non minus naturale est charitati

dictare Deum ut auihorem supernalttralem esse super omnia diligendum, quam justitia» naturali dictare neminem esse occidendum ; atque ideo juxta hanc impropriam juris naturalis acceptionem recte cohæret aliquid esse absolute, et simpliciter de jure divino. et simul esse de jure naturali, prout distinguitur a positivo : quia videlicet ipsa natura rei supernaturalis dictat ac inferi obligationem. Quae est doctrina D. Th. in 4, dist. 17, quæst. 3, art. 1, quæstiunc. 2. Sacramenta non sunt de jure naturali, sed de jure divino, quod est supranaturale ; quod quandoque etiam naturale dicitur secundum quod cuilibet rei illud est naturale, quod ei a suo creatore imponitur. Tamen proprie dicuntur naturalia, quæ ex principiis naturæ causantur ; supra autem naturam sunt illa, quæ ipse Deus sibi servat sine naturæ ministerio operanda, sive in operationibus miraculorum, sive in revelationibus mysteriorum, sive in institutionibus sacramentorum.

Igitur dum in præscnii propugnamus, sigilli sacramentalis obligationem ex jure naturali non prodire, loquimur de eo in priori sensu, quo pacto jus naturale ad nudum naturæ ordinem spectat, ac stricte, et in propria acceptione usurpatur juxta illud D. Thomæ : « Tamen proprie dicuntur naturalia, quæ ex principiis naturæ causantur. » Ea autem, quæ in evasione afferuntur, tantummodo suadent sigilli vinculum vim constringendi accipere ex naturali jure in posteriori ac impropria consideratione : nam sacramentum entitative est quid supernaturale ; atque ideo ejus naturam exposcere indispensabilem peccatorum occultationem, solum evincit hujusmodi præceptum esse de jure divino naturali prout a positivo distincto. Similiter præceptum non accipiendi Eucharistiam in statu lelhalis peccati est juris divini non solum naturalis sed etiam positivi, ut patet ex illo Apostoli : *Probet aulem se ipsum homo, et sic de pane illo edat*, ubi præceptum non ab Apostolo, sed a Christo latum continetur, ut palam significant ea verba, quæ præmiltuntur : *Ego enim accepi a Domino quod et tradidi vobis*, uti explicuimus tract. 23, disp. 11, dub. 3, § 1 ; unde ex vi hujus potius habetur oppositum, quod evasio intendit. Ac

tandem quod hominis elevatione ad supernaturalem finem supposita, netus infusarum virtutum obligent ex jure naturali, id ipsum probat : quippe cum illæ virtutes supra omnem naturæ ordinem existant, præcepta. quæ circa earum exercitia versantur, solum urgere possunt ex jure divino naturali ; quod, et non amplius loco in evasione citato docuimus. Quocirca si in hac impropria juris naturalis usurpatione (de qua non procedit assertio) loquamur, ex eo ortum ducere sacramentalis sigilli obligationem concedere non veremur, cum pœnitentiæ sacramentum a Christo Domino institutum, ac ejus suavis, et tolerabilis usus connaturalem afferat exigentiam strictissimum servandi secretum, ne confessio odiosa, et impracticabilis fiat.

9. Dicendum est secundo, sigilli obligationem ortum non ducere ex solo jure Li Ecclesiastico. Hæc assertio est etiam communis consensus Doctorum, suadeturque ratione. Nam si vinculum sigillisacramentalis ortum duceret ex solo jure Ecclesiastico, posset Ecclesia saltem pro aliquo eventu dispensare in illius observatione ; atqui ecclesia dispensare nequit, ut peccata, quorum notitia habetur in confessione, revelentur in aliquo casu etiam pro ingenii damno vitando, aut bono consequendo : ergo sacramentale sigillum obligandi vim non oblinet ex solo jure Ecclesiastico. Minor constat ex communi sensu, et Ecclesiæ usu, generalique Doctorum sententia, qui docent, quod si per impossibile Summus Pontifex decerneret, ut peccata in confessione audita in aliquo casu revelarentur, minime esset illi parendum. Major autem etiam liquet, tum quia obligatio legis pendet ex voluntate legislatoris, et per easdem causas per quas introducitur, dissolvitur : ergo si sigilli vinculum procederet a solo jure Ecclesiastico, posset etiam per illius dispensationem vigorem obligandi amiltere. Tum etiam a simili : nam ideo Summus Pontifex justa de causa dispensare potest, de facloque dispensavit cum Carolo V, ut non jejunos ad Eucharistiam accederet, quia hujusmodi præceptum est pure Ecclesiasticum, ut statuimus tract. 23, disp. 11, dub. 2, n. 29. Idem igitur dicendum esset de sigillo, si ex solo Ecclesiastico jure constringeret. Quæ omnia

egregie

MH egregie complexus est I). Thomas in I, dist. 21, quæst. 3, ari. I, ad 2, ubi hæc babel :< Dicendum, quod præceptum do » confessione servanda consequitur ipsum « sacramentum, et ideo sicut præceptum < de confessione sacramentali facienda est « de jure divino, el non potest aliqua dis- « pensatione, vel jussione humana homo » ab eo absolvi, ita nullus ad revelatio- nem confessionis potest ab homine cogi, < vel licentiar. Unde si præcipiatur sub « pœnaexcommunicationis latæ sententiæ, < quod dicat si aliquid scit de peccato, non < debet dicere : quia debet æstimare quod « intentio præcipientis sit, si sciat ut homo. « Si etiam exprimeret de confessione in- < terrogans, non deberet dicere, nec ex- « communicationem incurreret, quia non < est subjectus superiori suo nisi ut homo; < hoc autem nescit ut homo, sed ut Deus. » Si autem sacerdos nulla humana dispen- satione absolvi potest ab obligatione reti- cendi peccata, consequens est ut ex solo pæcepto humano ad sigilli observationem non obstringatur, atque ideo quod ex al- liori principio ea obligatio procedat.

,■&. Confirmatur : quoniam obligatio sacra- mentalis sigilli est major, quam a solo Ecclesiastico jure oriri possit. ergo exeo præcise capite non procedit. Antecedens ostenditur : nam sigillum, ut dictum est, obligat indispensabiliter, ac adeo stricte, ut nunquam vim constringendi amittat, etiamsi ex ejus violatione bono communi Reipublicæ consuleretur ; sed lex humana, qualis est Ecclesiastica, licet interdum constringere possit cum propriæ vitæ pe- riculo dum bono communi expedit, tamen nequit vim obligandi conservare cum boni communis jactura, nisi aliunde jus divinum aut naturale id ipsum præciperet: ergo urgentius, strictiusque est sacramen- talis sigilli vinculum, quam possit ab Ecclesiastico jure ortum ducere. Et quidem si jus naturale, quod fortius ligat, eam adeo strictam obligationem inducere ne- quit, ut ex prima assertionem constat, nul- lum urgens motivum apparet, cur Eccle- siasticum ad id se extendat. Eo vel maxime, quia sigilli obligatio cum sacramento nata creditur, et ab exordio nascentis Ecclesiæ viget, proindeque antiquior est quam lex humana circa illam a Pontificibus lata.

10. Diximus in assertionem : *ex solo Salmanl. Cura. Tlieology. loin. AA'*

Ecclesiastico jure : quia non negamus quod supposito divino præcepto ad sigilli obser- vantiam, constringente, potuit Ecclesia præcipere, de factoque præcepit illius non violationem saltem ut *puniendam* designa- tis pomis, uti constat ex cap. *Sacerdos de pœnil*.disl,6,ubi D.Gregorius inquit : * Sa- a cerdos ante omnia caveat ne de his. qui « ei confitentur peccata alicujus revelet, « non propinquis, non extraneis, neque « quod absit pro aliquo scandalo. » Et etiam ex cap. *Omnis utrimque sexus*, de pœnit. et remiss. § *Caveat*, ubi Innocen- tius III : « Caveat autem omnino, ne verbo, « aut signo, aut alio quovis modo aliquate- « nus prodat peccatorem, sed si pruden- u tiori consilio indigeat, illud absque ulla « expressione caute requirat : quoniam qui « peccatum in pœnitentiali judicio sibi < delectum præsumpserit revelare, non a solum a sacerdotali officio deponendum a decernimus, verum etiam ad agendam a perpetuam pœnitentiam in arctum mo- a nasterium detrudendum, λ Itaque solum intendimus, sigilli vinculum ex solo Eccle- siastico jure non procedere : hoc enim se solo satis non est ad inducendam obliga- tionem adeo strictam, et universalem ; alioqui, ut vidimus, ea lex ab Ecclesia abrogari posset, quod nemo concedit. Igitur,

11. Dicendum est tertio sigilli sacramen-3^55er. talis obligationem esse de jure divino. In do. hanc assertionem quoad substantiam om- nes Doctores unanimiter conspirant, licet non omnes eodem modo se explicent ; qui- dam existimantes hujusmodi præceptum esse divinum positivum, id est, ex libera Christi voluntate proveniens ; alii vero censentes esse divinum naturale, quatenus ex ipsamet natura sacramenti urget; ac tandem alii indefinite procedunt, et nihil determinant. Sed de his infra. Assertio igitur absolute intellecta satis palam cons- tat ex his, quæ pro præcedentibus appo- suimus : etenim sigillum sacramentale ex aliquo jure obligat ; at non ex pure natu- rali, nec aliunde ex Ecclesiastico : ergo ex divino. Consequentia a sufficienti partium enumeratione liquet ; nam jura alia, quæ excogitari possent, ad hujusmodi obliga- tionem inducendam incongruenterse ha- bent, ut in dubii limine præmonuimus.

Deinde suadetur ratione : nam qui præ- Funda- 33 UCD,"D.

II TÛ

.5
i

I-
i
W
&
I

1
..<
+ <

1
I

1
yffi

■fi
£

I
7

ii!

f jr: 11

P:

■••f1

1
+ >+ 1
;tf

t

2
.

4
i⁺ ·v

ft?Λ
I I I *

•U;
?>
•1*

cipit aliquem finem, praecipit etiam ex consequenti quidquid necessarium est ad illius finis assecutionem ; sed Christus Dominus praecepit confessionem sacramentalem, quæ sustineri non posset, si sigilli vinculum deficeret : ergo praecepit etiam sigillum confessionis, atque ideo obligat ex jure divino. Major cum consequentia constat ; et minor quoad secundam partem, qua? difficultatem præsefert. ostenditur. Etenim Christus Dominus non praecepit confessionem durissimam, ac intolerabilem, sed suavem, et quæ sine ingenti difficultate exerceri posset ; atqui ut confessio suaviter ac tolerabiliter fiat, necessarium omnino est ex parte sacerdotis vinculum perpetuum ac indissolubile reticendi crimina, quæ sibi in sacram, innotescunt: ergo confessio divino jure præcepta praticari ac sustineri non posset deficiente obligatione sigilli. Minor patet : nam confessio sacramentalis ex se quid satis arduum ac difficile est : magna quippe cum repugnantia, summaque confusione homo alteri homini sua delicta manifestat, ea præsertim quæ majorem infamiam, ac deteriorem afferunt ignominiam. Quocirca plurimi mallent quascumque pœnalitates subire, quam conscientiae recessus detegere. Si igitur adeo ingentem repugnantiam in peccatorum declaratione homines experiuntur, ut adhuc stante indissolubili sigilli consignatione, imo adhuc post frequentes ac ardentes tum in concionibus tum in spiritualibus libris exhortationes, non semel oneri ac difficultati succumbunt, confessionemque omittunt ; quid fieret si sigillum deficeret, pœnitentesque timerent sacerdotem eorum crimina proditurum ob necessitatem, quæ intervenire posset illa revelandi ad bonum Reipublicæ, vel ad tuendam innocentis vitam, vel ad similia damna præcavenda ? Plane confessio odiosa ac impracticabilis redderetur, ad eamque poenitentes accedere non auderent, præsertim fœminæ, quæ vehementiori pudore ac verecundia comprimuntur ; itaque cuncti tædium conciperent, ac integre peccata non propalarent, quin a confessione arcerentur, istiusque sacramenti usus, ex quo præcipue fidelium salus dependet, deficeret ; uti apud Abyssinos aut Æthiopes abiisse in dissuetudinem ob sacerdotum malitiam sigillum non observantium, tes-

tatur Lugo in præsentī. Igitur ut confessio a Christo præcepta subsisteret, necessarium fuit sigilli vinculum, quo divina auctoritas ministrorum ora absque ulla exceptione praecluderet, pœnitentesque omnino securos de suorum peccatorum perpetua occultatione redderet.

12. Ulterius ostenditur ratione D. Thom. ^{S. 1°} in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, quæsiunc. ^{dīt.} I, in corpore : « In sacramentis ea, quæ »
 exterius geruntur, sunt signa rerumquæ
 « interius contingunt ; et ideo confessio, »
 u qua quis sacerdoti se subjicit, signum est
 « interioris, qua quis Deo subjicitur; Deus »
 « autem peccatum illius, qui se sibi sub- »
 t jicit per poenitentiam, tegit : unde, et
 « hoc oportet in sacramento pœnitentiæ »
 » signari. Et ideo de necessitate sacramenti
 « est, quod quis confessionem celet, et tan- »
 « quam violator sacramenti peccet, qui »
 « revelat. » Quod fundamentum sub hac
 forma proponi potest. Recta administratio,
 ac debitus sacramenti usus est de jure
 divino ; atqui observatio sigilli sacramen-
 talis spectat ad rectam administrationem
 ac debitum sacramenti usum : ergo ex
 jure divino obligat. Consequentia est legi-
 tima ; et major certa : nam recta admi-
 nistratio ac debitus usus cujuscumque rei
 obligat ex natura, et exigentia ipsius rei,
 ac juxta ordinem, in quo constituta est;
 sacramenta autem sunt entia supernatu-
 ralia, et ordinis divini, atque ideo eorum
 debitus usus urget ex jure divino naturali.
 Et in hoc sensu accipiendum est id quod
 tract. 22, disput. 7, dub. 4, num, 63, in
 fin. apposuimus; nimirum, obligationem
 recte tractandi sacramenta oriri ex natu-
 rali jure ; quia supposita supernatural!
 sacramentorum institutione, ipsa ratio na-
 turalis dictat quod ea ex officio ministrans
 sit sanctus : nam per ly *ipsa ratio natura-*
lis dictat, nihil aliud intendimus quam
 quod ratio aut natura sacramenti exposcat
 Ministri sanctitatem, ut ibidem num. 62
 in calce secundae confirmationis expressi-
 mus. Minor autem ostenditur, tum quia
 ad rectam sacramenti administrationem,
 debitumque illius usus spectat exterior si-
 gnificatio eorum, quæ interius contingunt;
 atqui per sigillum, quod est exterior pec-
 catorum occultatio, significatur interior,
 qua Deus pœnitentis peccata non solum re-
 mittit, sed tegit : ergo sigilli observatio

ad

ad rectam sacramenti **administrationem** debilumque usum perlinet. Tum etiam ex secundo argumento *sed contra* ejusdem quæsiunc. D.Thomæ ; nam de recta sacramenti administratione est quod minister se conformet cum Deo principali agente : sed Deus celat peccata, quæ confessioni subjiuntur ; ergo, et sacerdotem peccata reticere ut ad Deum conformitatem habeat, est de recta sacramenti administra-

],.c.Jione. Major constat ex illo Apostoli 1. ad nci tCorinth. 3 : *Stc nos existimet homo ut Ministros Christi, et dispensatores mysteriorum*

ac ex illo 2,ad Corinthios 4 : *Exhibeamus nosmetipsos sicut Dei Ministros*, ubi satis aperte innuitur, operantem ut Dei Ministrum ac ejus officium exequentem debere agere cum conformitate ad ipsum, et ad ministerium quod exhibet. Quo motivo usi fuimus loco proxime citato ad suadendum lethaliter delinquere Ministrum consecratum, qui in statu peccati existens sacramenta solemniter aut ex officio ministrat.

Verum hæc Divi Thomæ ratio a plurimis extra ejus scholam, qui ubique mathematicas demonstrationes exoptant, inefficax reputatur, et tanquam debilis ac nihil evincens rejicitur. E contra vero insigniores Ang. Præceptoris discipuli eam non solum probant, sed et ab impugnationibus vindicant. Capreolus Thomistarum princeps 5“ plura pro illius defensione congessit in 4, dist. 21, quæst. 2, quem sequutus est Sotus ibidem dist. 18, quæst. 4, art. 5, et alii. Itaque quia eam veram censemus, quæ illi a junioribus opponuntur, videamus.

§ II-

Evasiones ad rationem D. Thomæ praecluduntur.

13. Primus igitur, cui ratio D. Thomæ displicuit, fuit Durandus, qui in 4, dist. 21, q. 4, respondet, ea quæ exterius in sacramentis geruntur, esse signa eorum, quæ interius contingunt quoad effectum principalem sacramentorum, non vero quoad alia, quæ ad principalem sacramenti effectum non spectant. Principalis autem sacramenti pœnitentiæ effectus est interior peccatorum remissio, quæ satis significatur per verba formæ : *Ego te absolvo* ; quemad-

modum quia principalis effectus Baptismi est inferior animæ ablutio a peccatorum maculis, hæc debet a Ministro significari, et significatur per exteriorem corporis abluitionem, et verba formæ : *Ego te baptizo*, etc. Sigillum vero, sive peccatorum occultatio effectus sacramenti non est. sed potius obligatio quaedam ex sacramento resultans : hæc igitur per signum exterius significari non debet, atque ideo sacerdos minime contra sacramenti significationem aget, sive celet, sive peccata manifestet.

Deinde negat illam D. Th. propositionem : « Deus autem peccatum illius, qui « se sibi subjicit per pœnitentiam, tegit ; » si intendat quod id aliqua speciali Dei occultatione fiat. Etenim in hoc sæculo eodem modo tegit peccata confitentium, ac non confitentium: cum nec istorum, nec illorum manifestet. In futuro autem omnium crimina propalabuntur juxta illud 1, ad Corinth. 4 : *Illuminabit abscondita tenebrarum*, etc. ergo falsa est illa minor discursus D. Thomæ.

Sed istæ Durandi responsiones D.Thomæ praeordinationem non enervant : prior namque. ut recte vidit Sotus ubi supra, ex sinistra interpretatione procedit. Nec enim Ang. Doctor intendit, aut vel leviter insinuat, sigillum debere esse sacramenti effectum per absolutionis verba significatum, sed potius signum internæ peccatorum occultationis ex parte Dei se tenentis. Pro quo nota, dupliciter Deum pœnitentis peccata clavibus subjecta tegere. Primo ea remittendo ex vi gratiæ, quam infundit; quæ occultatio est præcipuus sacramenti effectus, a Deo principaliter, et a sacramento, ac Ministro instrumentaliter inductus. Secundo, eadem peccata, quæ remisit, taceendo ; quæ occultatio dici potest silentium Dei ad peccatorum remissionem subsequutum : quippe eo ipso quod gratiam infundit, ita peccata manent apud Deum oblita, quasi commissæ non fuissent ; nunquam enim ea delegit, juxta illud : *Beati quorum remisse sunt iniquitates, et quorum tecta sunt peccata*. Psalm. 13. Ac iterum : *Remisisti iniquitatem plebis lux, et operuisti omnia peccata eorum*. Psalm. 84. Dehacps. igitur loquitur D. Thomas, et intendit eam per sigillum fore significandam quod inde probat : quia sacramenta sunt exteriora signa eorum, quæ interius inter Deum, et

animam ex vi sacramenti contingunt. Ergo quemadmodum prior peccatorum occultatio. intransitive consistens in illorum remissione. significatur primario per externam sacerdotis absolutionem: ita silentium Dei. quo peccata remissa celat, significari debet secundario, et consecutive per sacramentale sigillum, aut externum sacerdotis silentium. Consequentia liquet; tum quia exteriora signa correspondes debent his, quæ interius fiunt; tum quia officium Ministri exercens conformare se debet cum principali agente. Quocirca: « De necessitate sacramenti est. * infert D. Thomas, < quod quis confessionem celet: » quia, nimirum, necessario sequitur ad sacramentum obligatio reticendi; unde addit: « Et tanquam violator sacramenti peccat, » qui revelat: » agit enim contra naturam ac exigentiam sacramenti, et contra modum debitum procedendi circa ministerium, quod exhibuit.

Nec majoris momenti est, quod Durandum subdit: etenim Deus ita pœnitentium peccata celat tam in hoc sæculo quam in futuro, ut nunquam ea propalet ad punitionem, et erubescentiam eorum; oppositum autem fiet respectu illorum, qui confiteri ac se Deo per pœnitentiam subijcere renuerunt, ut idem Ang. Doctor exponit in 4, dist. 44, quæst. 1, art. 5, quæstionunc. 2, ad 3, his verbis: « Publicatio peccatorum ac ignominiam peccantis est effectus negligentis, quæ committitur in omissione confessionis; sed quod peccata sauculorum revelentur, non potuit esse inerubescentiam, vel verecundiam, sed ad magnam gloriam propter pœnitentiam, » quam fecerunt. Sicut confessor laudat eum, qui magna scelera fortiter confitetur. Dicuntur autem peccata esse tecta, vel deleta, quia Deus non videt ea ad puniendum. »

14. Secundo occurrit Suarez disp. 33, sect. 1, num. 6, censens D. Thomæ discursum sufficiens fundamentum non esse ad inducendam sigilli obligationem. Tum quia ea significatio interioris occultationis Dei non est substantialis in sacramento, nec id ulla ratione vel autoritate probatur. Tum, quia non est de substantia sacramenti pœnitentiæ, quod secrete fiat; atque ideo nec quod sacerdos exteriori silentio significet Deum occultare peccata. Tum denique:

quia alias nec de pœnitentis licentia posset sacerdos confessionem revelare. cum sacramenti significatio ex pœnitentis arbitrio pendens non sit. Non igitur ea ratio sigilli vinculum suadet.

Ceterum nec his impugnationibus labefactatur. Non quidem prima: quia licet ea significatio non sit substantialis formaliter, ita ut si deficiat, sacramentum non teneat; est tamen substantialis consequenter, id est, quid per se subsequutum ad significationem substantialem, el quid exactum a debito modo procedendi ministri cum conformitate ad Deum vel Christum, cujus vicem gerit; id quod satis est ad inducendam gravem obligationem reticendi peccata in confessione audita, ut exemplo liquet. Nam sanctitas, aut gratiæ status in ministro conficiente "sacramenta non est de eorum substantia aut valore, siquidem positis materia, forma, et intentione absolute subsistunt; et tamen cum eodem Saario docuimus tract. 22. disp. 7, dub. 4, § 1, ministrum consecratum, in statu peccati existentem, et publice aut ex officio sacramentum ministrantem, peccare mortaliter; cujus eam rationem cum D. Thoma adhibuimus: quia minister personam Dei, et Christi exercet, dum sacramenta confert, atque ideo licet ejus sanctitas non sit de substantia sacramenti ad hujus principalem effectum significandum, est tamen de substantia, aut simpliciter debita ad rectam administrationem, ut sanctitas ministri sanctitati principalis agentis se conformet, eamque repræsentet. Similiter ergo, quamvis sigilli significatio substantialis non sit, aut ad sacramenti valorem spectans, erit nihilominus de substantia reclusæ administrationis, ut minister conformitatem habeat ad Deum principalem agentem in re gravissima, qualis est peccatorum occultatio; istaque prout ex parte Dei se tenet, per sigillum aut externum sacerdotis silentium repræsenletur. Unde non nihil Suarius excessit, dum subdit id nulla ratione aut autoritate probari, quasi D. Thomæ Theologorum principis autoritas nulla sit. Sufficiat igitur Præceptorem Angelicum, quem supra Suarium intellexisse non dubitamus, id palam asseruisse, ut insignissima, omniumque Theologorum maxima autoritate fulctum censeatur.

Non

Non item secunda: nam D. Thomas nec in loco, quem versamus, nec alibi asseruit esse de substantia sacramenti significationem sigilli; sed solum dixit, « esse de necessitate sacramenti quod quis confessionem celet, » ut silentium Dei significet. Quæ duo salis distincta sunt; et ad veritatem posterioris sufficit, quod ea obligatio sequatur per se ad sacramentum; quod re vera ita est. Etenim sacramentum petit sui rectam administrationem; hæc autem haberi nequit, nisi minister agenti principali conformetur, et exteriora signa consonent his, quæ interius contingunt. Cum ergo Deus pœnitentis peccata, quæ secretoelavibus subjiiciuntur, celet, consequens est sacerdotem ex vi sacramenti sigillo obstrictum relinquere, ut utrumque illud munus præstet. Nec obest non esse desuamenti substantia, quod secrete fiat, ut inde concludatur non esse etiam de necessitate sacramenti, quod sacerdos exteriori silentio significet silentium Dei circa peccata secreto confessa; ut simili argumento in propria materia constat. Non est de substantia sacramenti quod secreto fiat: ergo nec observatio sigilli de necessitate illius. Hanc consequentiam nemo absolute concedit, sed cum limitatione, ita ut observatio sigilli non sit de necessitate confessionis, quæ publice fit; esse tamen de necessitate aut exigentia illius, quæ secreto conficitur. Similiter ergo in præsententi contingit; et utriusque ratio est, quia sacramentum non exposcit sigillum, nec significationem silentii Dei nisi in favorem pœnitentis; hic autem juri suo cedere potest, et re ipsa cedit, dum publice confitetur; atque ideo tunc nec sigillum, nec ejus significatio ex vi sacramenti urget. Dum vero secreto confitetur, juri suo non cedit, subindeque sacramentum utriusque exigentiam ac necessitatem conservat. Et quidem cum ea significatio in nullo alio consistat quam in conformitate ministri cum Deo quoad occultationem peccatorum, si minister ex ministerio, quod exhibet, tenetur ad se cum principali agente conformandum in re adeo gravi, necesse est ut teneatur ad eam significationem, et consequenter ad sigillum, sine quo conformitas aut significatio existere nequit.

Nec tandem tertia: quia pœnitens, cum licentiam sacerdoti confert, ut confessio-

nem revelet, efficit illum scire ut hominem, quod alias ut Dei vicarius, aut Christi minister sciebat. Quocirca, quemadmodum qui extra confessionem pœnitentis peccata novit, de eis loqui valet, quin contra sigillum aut ejus significationem procedat; ita sacerdos, cui perpœnitentem licet: tunc enim cum hic cedat juri suo, sacramentum nec sigillum nec significationem expostulat. Unde quod pœnitens sua licentia facere nequit, est quod sacerdos peccata revelet cum sola notitia, quam de illis habet ut præcise minister Christi. Per quod patet ad aliam Vasquii impugnationem, quæ similem doctrinam continet, quin opus sit ut in illius eversione immoremur.

15. Tandem. D. Thomæ rationi occurrit xavarn Navarrus in cap. *Sacerdos*, de pœnitentia, dist. 6, n. 32, ubi eam fragilem dicit, et illi opponit. Primo, quod si obligatio occultandi peccata inde ortum duceret, quia sacerdos utpote Dei minister cum eo se conformare debet, sequeretur sigillum solum constringere sacerdotem; atqui ligat etiam alios non Dei ministros, ut pœnitentis interpretem, sacerdotis consiliarium, et eos, qui casu vel actu confessionem audiunt. ut in naufragiis, ac in bellis contingit, ubi ob necessitatem peccata publice confitentur: ergo ex quo minister cum Deo se conformare debeat, inepte sigilli vinculum deducitur. Secundo: quia sacerdos non solum cogitur confessionem celare ubi tanquam minister verum conficit sacramentum, sed etiam dum confessio est invalida ob aliquem pœnitentis defectum, imo etiam dum postquam peccata audivit, absolutionem non impendit; in quibus, et similibus casibus ministri officium non exercet, cum sacramentum non conficiat.

Nec utraque ex his evasionibus haud difficile dispellitur. Prior quidem: quoniam recte cohæret sigilli obligationem ex eo principio oriri, et omnes ibi recensitos constringere. Pro cujus luce observandum est, ministrum sacramenti dupliciter accipi posse; vel proprie, et formaliter, quo pacto stat pro solo sacerdote, qui primo, et per se, et tanquam ex officio competit munus illud ministrandi, et vices Dei exercendi; vel solum participative, et minus stricte, qua ratione sub ministri nomine comprehenduntur omnes illi, qui aliquid de actio-

nibus ministri participant. Porro illas actiones sunt propria? ministri, ut ministri, quas exercet loco Dei ul principalis agentis; sacerdos autem non solum vicem Dei gerit dum absolvit, sed etiam dum peccata audit: hæc enim non sibi ul particulari homini deteguntur, sed ut existent! loco Christi. Ex quo fit omnes qui confessionem audiunt, participare actionem propriam ministri, atque ideo esse ministros participative, et quasi inadæquate, sive licite confessionem audiant, ut pœnitentis interpres consiliarius sacerdotis, et qui ob inevitabilem contingentiam assistunt, sive illicite, uti se habet qui actu ac malitiose peccata auscultat, et actionem ministri sibi arrogat. Quo supposito ratio D. Thomæ vires reassumit, et perspicue intentum suadet: nam minister tenetur conformitatem habere ad principalem agentem in his, quæ spectant ad rationem ministri; atqui Deus agens principale in pœnitentiæ sacramento celat pœnitentis peccata, et omnes in evasione recensiti participant rationem ministri: ergo ad sigillum constringuntur, ut Deo in occultatione peccatorum conformentur; atque ideo ratio D. Thomæ non solum evincit sigillum constringere sacerdotem, sed et quoscumque alios in confessione intervenientes; siquidem eo ipso quod confessionem audiant, jam sunt ministri quoad eam actionem, ex qua sigilli obligatio ortum ducit.

Posterior autem, quæ levior est, ex dictis dehiscit. Nam licet sacerdos, dum confessionem audit, et pœnitentem non absolvit. non ministret sacramentum integrum, efficit tamen sacramentum quasi partiale, et concurrat ad actionem audiendi peccata, quæ sacramentalis est saltem intentive, atque ideo propria ministri ut ministri. Minister autem non solum cogitur ad se cum Deo conformandum, dum totum ministri officium exercet, sed etiam in quacunque actione propria ministri. Cum igitur actio audiendi confessionem sit hujusmodi, et alias Deus celet peccata, quæ pœnitens tunc confitetur, tenebitur sacerdos ad sigillum, ut principali agenti in re adeo gravi se conformet. Et plane utraque Navarri objectio in ipsum retorquenda est: quippe si inquiramus, cur sacerdos confessionem audiens, et absolutionem non impendens, et similiter cur pœnitentis interpres, et sa-

cerdotis consiliarius, quorum nemo integrum ac validum sacramentum ministrat, sigilli obligationem contrahant? Non alior respondet ibidem num. 44, nisi quia res ad quemcunque transit, cum suo onere transit; atque ideo cum sigillum sit annexum confessioni aut actioni audiendi peccata, quæ confitentur, in quocumque hic actio inveniat, ibi etiam sigilli obligatio reperiri debet, quamvis alias integrum sacramentum non adsit. Si igitur hæc ita sunt, cur etiam ad quemcunque transit actio audiendi confessionem, quæ est propria ministri, transire non poterit obligatio se conformandi cum Deo in his, quæ pertinent, aut sequuntur ad eam actionem? Nulla prorsus disparitas rationabiliter assignanda apparet. Recte ergo infert D. Thomas obligationem sigilli ex obligatione ministri ul se cum Deo conformet: nam eo ipso convincitur quod quicunque confessionem audit, sigillum contrahit, quippe qui ministri actionem exercet.

16. Ex hactenus dictis solum constat, sigilli obligationem ex jure divino urgere an autem ex divino naturali, an vero ex positivo, aut ex utroque, Aulhores dissident. Primum placuit Suario disput. 33, sect. I, n. 10 et 13, Lugoni disp. 23, sect. 2, n. 9, Henriq. lib. 6, cap. 19, Labat, tract. de pœnit. disp. 2, dub. 3, § 2. Quorum fundamentum est, quod supposita sacramenti pœnitentiæ institutione, ex suo ipso sigilli observationem expostulat, ne pœnitentes publicationis peccatorum timore arrepti a confessione arceantur. Secundum amplectitur Navarrus ubi supra dist. 6, n. 33, Vasquez qu. 93, art. 4, dub. I, n. 10, Coninchus disp. 9, dub. 2. Qui licet in re convenient, diversis ducuntur motivis; præcipuum tamen est, quod in II, pro firmanda assertionem expendimus. Et quidem si vinculum sigilli ex jure divino urget, ut omnes fatentur, quod ex divino naturali, aut ex positivo constringat, parum refert; cum non ideo malitia peccati in fractione sigilli commissi specie aut numero multiplicetur. Nihilominus veriore censem sententiam asserentem eam obligationem ex utroque jure prodire: nam quod ex divino naturali constringat, suadet tum motivum primæ sententiæ, tum ratio D. Thomæ a n. 12, ac deinceps expensa. Quod vero ex divino positivo, constat tum ex dictis

dictis num. II, nam qui praecepit finem, censetur praecipere saltem implicite id sine quo talis finis haberi nequit ; Christus autem positivo praecepit confessionem sacramentalem, quæ sine sigillo ex parte sacerdotis practicabilis non esset : igitur sigillum urget ex positivo Christi præcepto saltem implicito, ac imbibito in alio de confessione facienda ; unde quaerendum non esi ubi nam expresse scriptum extet.

¶ Tum etiam : quia D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, ad 2, eodem modo loquitur de præcepto confessionis, ac de eo quod circa sigillum versatur ; primum autem esse juris divini positivi, nemo dissentit, atque ideo videtur Ang. Praeceptor id ipsum, de secundo sensisse. Tum denique : quoniam sigillum constringere ex jure divino naturali omnino certo non constat, nec an ex eo capite in omni eventu urgeat aliundeque ab Ecclesiæ initio tanquam lex positiva a Christo Domino lata observatum est ; atque ita docent N. Franciscus tract. 6, cap. 14, punct. 1, num. 2, Sotus in 4, dist. 18, quæst. 4, art. 5, et alii plures, quatenus eorum motiva utrumque suadent, quamvis non ita expresse loquantur.

Argumentis contra primam assertionem satisfit.

¶ Præmissæ assertiones adeo universaliter ab omnibus recipiuntur, ut neminem inveniamus, quem referre possimus oppositam sentientem absolute loquendo : quippe si quæ inter Doctores dissensio est, non tam circa rem, quam pœnes modum, eam suadendi militat. Quia tamen motiva, quibus Ricardus, Alensis, et alii conantur ostendere sigillum ex naturali jure constringere, si quid suadent, probant contra secundam prioris nostræ assertionis partem, ideo tanquam argumenta illi contraria in præsentī diluenda sunt. Arguitur ergo primo : nam præceptum non mentiendi obligat ex jure naturæ, et in omni eventu ; sed qui propalat crimina audita in confessione, mentitur : ergo obligatio sigilli ut sacramentalis oritur ex jure naturæ. Consequentia liquet : ideo enim juxta doctrinam supra num. 7 traditam, sigillum non sacramentale ex jure naturæ non cons-

Iringeret, quia sacerdos tenetur in omni eventu ad non detegendam confessionem ; jus autem naturale ad inducendam adeo indispensabilem obligationem nequit se extendere. Quocirca si ex vi argumenti habetur, jus naturale urgere ad nunquam confessionem manifestandam, recte evincitur sigillum ut sacramentale ex eo principio ortum ducere. Minor vero, quæ difficultatera præsefert, ostenditur. Tum, quia ille mentitur, qui loquitur ut homo id quod nescit ut homo ; sed qui peccata in confessione audita manifestat, dicit ut homo id quod nescit ut homo, licet alias id sciat ut Dei Minister : ergo mendacium profert. Tum etiam : nam si sacerdos interrogetur an sciat peccata, quorum notitiam in confessione acquisivit, non mentitur asserendo se ea nescire, ut ex infra dicendis constabit ; ergo a contrario sensu, qui ea peccata se scire asserit, mentitur : *scio* namque, et *nescio* contradictionem important.

Respondetur ad argumentum negando minorem ; ad cujus primam probationem, diluenda quæ plus confusionis quam roboris affert, distinguenda est minor, et neganda si *ly nescit ut homo* accipiatur physice ; concedenda vero si sumatur moraliter, aut authoritative. Itaque aliud est, sacerdotem confessionem manifestantem absolute, et ex omni capite ignorare peccata, quæ prodit, ita ut re vera nullam eorum notitiam habeat ; aliud vero quod ea non sciat ut licite propalari possent, eo quod sibi dicta non sunt ut personae particulari auctoritatem propriam exercenti, sed tanquam Dei Ministro ac in ipsius loco constituto. Ex quo autem hoc posterius verum sit, minime prius osse falsum convincitur : nam cum Dei minister sit homo, impossibile est peccata in confessione innotescere sacerdoti ut Dei Ministro, et ipsi non innotescere ut homini physice, et realiter. Ut igitur sacerdos confessionem manifestans non mentiatur, satis est quod re vera, et absolute sciat ac sentiat id quod profert : quippe eo ipso contra mentem non procedit, cujus oppositum ad rationem mendacii desideratur. Et quidem sacerdos non minus auctoritate Dei consecrat, quam pœnitentiæ sacramentum ministrat, et tamen si consecratione peracta dicat se consecrasse, nemo affirmabit mendacium protulisse, licet alias auctoritate propria

consecrationem non fecerit. Ergo similiter nec sacerdos mentitur, dum peccatum in confessione auditum revelat ; maxime si addat se illud in confessione audivisse; tunc quippe non asserit se ut personam privatam illam notitiam habere.

Uterior
versio.

Quibus addendum est primo, quod si argumentum convinceret, probaret etiam sacerdotem mentiri, dum non revelata persona peccatum aliquod in confessione auditum manifestat, quod nemo asseruit. Adde secundo, obligationem servandi sigillum esse gravissimam in omni eventu, nec parvitatem materiæ admittere, ut communiter docent Authores, ac ex infra dicendis constabit; ex vi autem argumenti hæc adeo gravis obligatio minime infertur; nam mendacium ex genere suo peccatum grave non est ; aliundeque contingere potest sacerdotem solum peccatum leve pœnitentis detegere ; in quo eventu violatio sigilli peccatum lethale non existeret, nec ex vi mendacii, nec ex materia circa quam versatur, cum pœnitenti leve damnum induceretur. Si autem peccatum lethale est, ergo ex alio capite vim obligandi obtinet.

Sicut secundam minoris probationem con-
cesso antecedenti negatur consequentia :
tunc optime enim stat sacerdotem peccata sibi
in confessione detecta scire, etsimul nescire
juxta duplicem sensum, quem admittunt ly
scio, et ly *nescio*, si absolute proferantur :
nam prout sic sunt ex se indifferentia ad
significandam loquentis personam, vel se-
cundum munus quod ex se habet, vel
secundum quod vicem alterius gerit ; et
juxta intentionem proferentis adjunctis
aliis circumstantiis determinantur adhanc
vel illam significationem sine detrimento
veritatis. Id quod exemplo appositissimo
liquet : Loquente Christo Domino de Prae-
cursore dixit : *Joannes ipse est Elias*. Joan-
nes autem interrogatus an Elias esset,
respondit : *Non sum*. Ecce quod Christus
affirmat, Joannes negat ; et neuter menda-
cium profert, sed uterque veritatem an-
nunciat. Cujus ratio est, quia illa proposi-
tio *Joannes ipse est Elias*, et idem est de
contradictoria, duplicem affert sensum, et
in diversa acceptione verissimum : quippe
intelligi potest vel de propria Eliæ per-
sona, vel de ejus virtute ac Spiritu. Unde
D. Greg. ut recte vidit D. Gregorius hom. 7, -in
Evang. Joann, cap. I, vers. 21, nulla in

illis propositionibus oppositio interest :
nam quod Joannes denegat de persona,
Christus affirmat de professione, Spiritu,
ac modo vivendi ; quorum utcumque ve-
rum est. Similiter igitur ly *scio*, et ly *nescio*
solum apparenter contradictoria sunt :
quoniam ly *nescio* ad determinatam sacer-
dotis personam refertur, qui nec pœni-
tentis peccata propria autoritate audivit,
nec eadem propria autoritate illa licite
detegere potest. Ly autem *scio* respicit eun-
dem sacerdotem ut munus Dei obeuntem,
ac Christi personam induentem ; quæ duo
sunt satis diversa ; et juxta loquentis limi-
tationem sub qualibet ex illis propositio-
nibus diversimode continentur.

18. Secundo arguitur : etenim lædere
alterius famam prohibet de jure natura? ; sed
qui sigillum violat, lædit alterius famam :
ergo observatio sacramentalis sigilli obligat
ex jure naturæ. Major constat ex illo :
Quod tibi non vis, alteri ne feceris, ex quo
naturali jure cogimur alterius bona non
lædere : fama autem inter præcipua bona
computatur. Minor vero etiam liquet :
nam peccata alterius manifestari nequeunt,
quin damnum illius reputationi inferatur ;
sed qui sigillum frangit, alterius crimina
detegit : ergo lædit illius famam. Eo vel
maxime, quod inter pœnitentem, et sacer-
dotem intercedit pactum saltem virtuale,
aut promissio data, et acceptata reticendi
peccata in confessione audita ; promissio
autem data, et acceptata obligat ex jure na-
turæ ratione fidelitatis : ergo ex eo princi-
pio oritur obligatio servandi sigillum sa-
cramentale.

Respondetur, argumentum solum evin-
cere, sigillum materialiter, et præsupposi-
tive acceptum, quo pacto importat rationem
secreti naturalis, ortum ducere ex jure
naturæ ; non vero formaliter sumptum
prout sacramentale. Cujus ratio est, quod
materia sigilli sunt pœnitentis peccata, sive
gravia, sive levia, sive occulta, sive ma-
nifesta, cum omnibus circumstantiis, et
connexionibus infra explicandis, ita ut
hæc omnia cadant eodem modo sub obli-
gatione sigilli ut sacramentalis, et sacer-
dos gravissime delinquat, etiamsi pecca-
tum, quod manifestat, sit tantum leve, et
alias publicum. Materia vero, quæ cadit
sub jure aut secreto naturali, longe aliter
se habet ; non enim semper, et eodem
modo

modo constringit, sed respective : nam si peccatum est gravo, jus naturæ graviter obligat ad illius occultationem, ne gravis læsio famæ alterius inferatur ; si autem est leve, leviter tantum constringit. Imo contingere potest peccatum esse gravo, et occultum, et quod jus naturæ nec graviter nec leviter ad illius occultationem obliget, uti si in damnum commune vergerot, aut in propriæ vitæ, vel alterius innocentis jacturam ; in quo eventu jus ad famam non habet qui solum sub secreto naturali peccatum alteri manifestat. Unde ut jus naturale obliget ad occultationem peccati, requiritur per se, et formaliter, quod illius revelatio sit infamativa, et quod alter jus ad famam conservet : si enim hæc deficient, deficit ratio formalis sub qua jus naturæ urget ; atque ideo nec adest formalis detractio, nec formalis læsio famæ proximi, subindeque nec peccatum. Ex quo evidenter fit, sigillum ut sacramentale altiore ac universaliorem vim obligandi habere, quam possit a jure naturali accipere : quippe ita invariabiliter in omni eventu urget, ut per se, et formaliter omnia peccata graviora, et leviora, infamativa, aut non infamativa, æque comprehendat. Quocirca respectu illius solum se habet de formali peccata in confessione fuisse delecta ; quod autem infamativa sint, vel non. omnino per accidens est, ac pure de materiali. Id quod in habitibus ac potentiis liquet : quippe ens mobile, quod formaliter inspicitur a Philosophia, de materiali se habet respectu intellectus, qui solum considerat ens in quantum ens ; quod proportionem servata in præsentem contingit.

Ex quibus etiam patet ad difficultatis augmentum : licet enim dum pœnitens in confessione sua delicta pandit, censeatur sacerdos implicite eorum occultationem promittere, non inde infertur sigillum ut sacramentale ex fidelitate urgere : ad hoc enim opuserat, quod fidelitas semper, et in omni eventu invariabiliter constringeret. Itaque cum contingere valet sacerdotem confessionem propalantem solum venialiter contra justitiam, et fidelitatem delinquere, uti si peccatum leve detegeret ; et nihilominus gravissime alias peccare, quia sigillum frangit, non obscure demonstratur hanc obligationem ex alio capite fortius ligante promanare. Unde sigillum

solum obligat ex fidelitate, et justitia pure concomitanter, et quasi materialiter, quatenus rationem secreti naturalis præsupponit ; formaliter autem ut sacramentale ex juro divino vim obtinet.

DUBIUM II.

*Utrum sigillum sacramentale in omni eventu
sil observandum ?*

Obligationis sigilli radice cognita, facilius jam erit ad alia descendere. Plura autem, eaque satis difficilia, in præsentem materia occurrunt scitu digna, ac plerumque reducuntur ad peculiare casus, in quibus dubitatur an sigilli vinculum urgeat, vel non ? Omnes tamen sub dubio hujus universalitate simul comprehendere congruum non est. Tum quia uniuscujusque decisio ex circumstantiis, quibus vestitur, pendet. Tum quia plurium agglomeratio confusionem parit. Ut igitur claritati consulamus, observandum est omnes eos casus ad duplicem classem reduci posse : nam vel in illis confessio, et pœnitens revelantur expresse, vel tantum implicite, et quatenus ex vi alicujus actionis aut signi in cognitionem peccati, et pœnitentis devenitur. Quæ prioris generis sunt, ad directam confessionis revelationem spectant ; quæ posterioris autem ad indirectam. Dubium ergo circa primam procedit, et illius sensus est an liceat sacerdoti in aliquo eventu propalare expresse, et directe pœnitentem, et peccatum in confessione notum.

Communis et vera sententia statuitur.

19. Dicendum est, sigillum sacramentale Assertio, obligare in omni eventu. Assertio hæc est cæjetan. expressa D. Thomæ in 4, dist. 21, qu. 3, art. 1, et quodlib. 12, quæst. 11, art. 1. Gunner, et 2, 2, quæst. 70, art. 1, ad 2, Cajetaniv Fran, ibidem, et tract. 21, quæst. unie. Sotus in 4, dist. 18, quæst. 4, art. 5, Nugnus in Ant. addit ad 3 part. qu. 11, art. 1, concl. 1, Bannez 2, 2, quæst. 33, art. 8, Gonet de pœnit. disp. 21, art. 1, num. 4, N. Franciscus tract. 6, cap. 14, punct. 1, Bonæ Spei disp. 13, dub. 1, n. 2, N. Antonius

tract. 5, disput. 19, sect. I, Sanchez de Matrimon. tom. 1, lib. 3, disp. 16, num. 3, Sylvius ad quæst. 11, art. 1. supplem. Suarez disp. 33, sect. 1. Lugo disp. 23, sect. 1, num. 1. Dicastillo tract disp. 18, dub. 1, num. 4, Scotus in 4, dist. 21, quæst. 2, Delgadill. de pœnitent. cap. 19, dub. 53, Granados in 3 part, controvers. 7, tract. 11, disp. 7, num. 5, Dubai disp. 5. dub. 1, num. 626, D. Bonavent. in 4, dist. 21, art. 2, quæst. 1. Capreolus, Paludanus, Durandus, et Major ibidem. Navarrus cap. *Sacerdos de* pœnit. dist. 6. num. 116, Ledesma 2 part. q. 10, art. 1, Sylvester verb. *Confessio* 3, q. 19 et 20, Adrianus, Medina, Viguerius, Covarruvias, estque communis Theologorum sententia, uno excepto Altisiodorensi. qui in hac parte a cunctis deseritur.

Tun<iam. Præcipuum hujus assertionis fundamentum sumitur ex perpetua ac notoria Ecclesiæ traditione, quæsemper ab initio retinuit, sigillum cum omni universalitate, et absque ulla prorsus exceptione obligare. Quam traditionem testantur tam antiqui Ecclesiæ Doctores, quam moderni, ut videre est apud D. Augustinum lib. de salutaribus documentis, cap. 25, D. Basilium in Regula Monach. cap. 21, Ambrosium in ejus vita apud Paulinum; Leonem Pap. epist. 78, Nugnum ubi sup. Suarium, et alios. Unde D. Thomas locis proxime citatis oppositam sententiam erroneam vocat. Itaque ex generali fidelium sensu liquet sacramentalis sigilli vinculum adeo stricte urgere, ut etiam imminenti totius Reipublicæ destructione, peccata in confessione audita propalari non possint. Id quod etiam in Summorum Pontificum decretis omnino expressum habetur. Etenim Innocentius III, in cap. *Omnis utriusque sexus*, de pœnitentia, et remission. § *Caveat*, ita inquit: e Caveat autem omnino ne verbo, « aut signo, aut alio quovis modo atiqua- » tenus prodat peccatorem. » Similiter in D. Greg. cap. *Sacerdos*, de pœnitentia, dist. 6, D. Gregorius ait: » Sacerdos ante omni- » veat ne de his, qui ei confitentur, peccata » alicujus revelet, neque (quod absit) pro » aliquo scandalo vitando. » In quibus ly *ante omnia caveat* obligationem servandi sigillum aliis esse praeferendam significat; ac insuper ly *neque pro aliquo scandalo vitando* juxta unanimem Theologorum intel-

ligentiam idem valet ac *neque pro aliquo damno vitando*. Ergo ex mente Pontificis sigillum sacramentale in omni eventu indispensabiliter obligat, quin damnum aliquod quantumvis publicum, et commune imminens possit illius non observationem licitam reddere. Et quanquam id etiam convincat ratio D. Thomæ quodlib. 12, quæst. II, art. 6, et in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, nihilominus quia eam dub. præeed. expendimus, et quisque præsentis materiæ adaptare potest, aliam subjiciemus.

20. Suadetur igitur secundo a priori. 2-Hia Nam lex tandiu vim obligandi conservat, quandiu adæquatus finis legis persistit; sed finis adæquatus legis sacramentalis sigilli persistit in omni eventud: ergo, et in omni eventu illius observatio urget. Consequentia liquet, et major est cerla: etenim legem in hoc aut in illo casu non obligare, solum Heri potest ex defectu vel potestatis, vel intentionis in legislatore, qui aut non potest, aut non vult suo præcepto omnem eventum comprehendere; quorum nullum in præsentis materia dici potest, non quidem primum: nam Christo Domino hanc legem ferenti dato *est omnis potestas in Coelo, et in terra*, Mattb. 18, ^, atque ideo potuit obligationem sigilli ad omnem casum extendere. Non item secundum: quoniam persistente fine adæquato a legislatore intento, non possumus rationabiliter judicare talem voluntatem obligandi in illo defuisse. Minor autem, quæ difficultatem præseferf, ostenditur. Finis adæquatus legis sigilli est sacramentum pœnitentiæ fidelibus summe necessarium in Ecclesia conservare, ejus usum tolerabilem reddere, pœnitentesque ad integram suorum criminum confessionem allicere; sed finis iste in nullo eventu cessat: ergo. Minor patet: quoniam si semel in aliquo casu, etiam rarissimo, sacerdoti liceret confessionem propalare, pœnitentes omnino securi de suorum criminum occultatione non essent; atque ideo quo peccata graviora existèrent, eo amplius eorum confessionem reformidarent ob urgentiorem necessitatem, quæ occurrere posset illa revelandi ad bonum commune, vel ad innocentis vitam tuendam, vel ad similia gravissima damna præcavenda; unde confessio odiosa fieret, pœnitentesque ad eam accedere

DISP. IX, DUB. II.

accedero non auderent, vel saltem illius integritatem non observarent.

Ctino· Confirmatur, et explicatur : nam in sententia Div. Thomæ, cui communiter adhaerent Theologi, quamque tract. 13, disp. 10, dub. 6, num. 231 statuimus, ideo pollutio voluntaria in nullo eventu licita est, quia humanum semen, ejusque administratio determinate ordinata sunt ad conservationem speciei, non autem propter commodum, salutem, aut vitam individui. Ex quo fit, quod cum bonum speciei sit communius, ac divinius bono hujus vel illius individui, nunquam voluntaria pollutio licet, etiam cum propriæ vitæ periculo, imo cura ruina totius Regni, cujus salus pendebat ex vita hujus hominis illo remedio indigentis. Tum sic : sed sigillum sacramentale institutum est ad conservationem sacramenti pœnitentiæ, quod in commune bonum omnium fidelium cedit : ergo illius violatio in nullo eventu licet. Consequentia patet, tum ex rationis similitudine : lura quia bonum omnium fidelium præferendum est cuicumque alteri comodo determinati individui, vel alicujus Reipublicæ, quod sequi poterat ex sigilli violatione. Quocirca cum ex licentia revelandi confessionem in aliquo casu sequatur pœnitentes ab ea arceri, proindeque fidelium universitatem detrimentum subire, opus fuit, ut nunquam confessio revelari possit, ut ita semper communi bono consulatur.

In.;? 21. Nec refert Coninchi responsio in præsentī, disp. 9, dub. 2, num. 33, dicentis minime confessionem odiosam fore reddendam ex quo in aliquo casu sacerdote liceret peccatum in confessione auditum revelare, ut Regni eversionem impediret, aut simile ingens damnum præcaveret. Cujus eam rationem assignat, quia in illo eventu pœnitens tenetur vel per se ipsum peccatum revelare, vel sacerdote permittere ut revelet ; vel si neutrum vult, absolvens non est ; et tamen licet de facto hæc ita contingant, confessio odiosa non fit, nec pœnitentes ab ea arcentur : ergo nec arcerentur ex quo sacerdote licitum esset in eo particulari casu sigillum aperire. Patet consequentia, siquidem adhuc in præsentī rerum dispositione vult pœnitens accedere ad confessionem, esto certo sciat quod a sacerdote impellendus sit ad criminis manifestationem.

Non, inquam, refert : nam si absolute r!..Tc,D. sacerdoti liceret in aliquo urgentis necessitatis eventu sigilli vinculum aperire, prudenter pœnitentes timerent ad confessionem accedere ; tum quia re vera occurrere poterat casus ille, in quo sacerdos pro suo arbitrio, et absque pœnitentis consensu, hujus crimina licite propalaret ; quod proculdubio pœnitentes a confessione deterret. Tum etiam : quia semel dato sacerdotem posse in aliquo casu confessionem revelare, nunquam pœnitentes de suorum peccatorum occultatione securi essent, quippe qui timere poterant ne sacerdos ob ignorantiam, zelum, aut passionem apprehenderet sibi licitam peccati revelationem in isto aut in illo casu, qui re vera casus necessitatis non existeront : non enim facile est inter casum veræ necessitatis, et apparentis discernere. Unde si revelatio sigilli in aliquo casu liceret, confessio etiam in aliis ob timorem odiosa fieret. In præsentī autem rerum dispositione nullum adest motivum pœnitentibus ut a confessione arceantur : etenim sacerdos peccata revelare non potest sine pœnitentis consensu, atque ideo licet dum casus necessitatis urget, possit absolutionem non impendere, si pœnitens criminis manifestationem non permittit ; nihilominus absolute loquendo ex solo pœnitentis arbitrio pendet illius criminis manifestatio : potest enim utrumlibet extremorum seligere, vel absolutionem, et peccati propalationem, vel utriusque carentiam ; ipso autem renuente, sacerdos non revelabit peccatum, esto illius notitiam habeat. Cujus oppositum contingeret, si sigillum vim obligandi in omni eventu non obtineret.

Argumenta assertioni adversa convelluntur.

22. Opposita sententia tribuitur Altisiodorensi lib. 4, tract. 6, cap. 3, quæst. 4, asserenti licitum esse revelare confessionem Patri, aut Prælato, ut filium aut subditum corrigat ; ac etiam ad illicitum matrimonium impediendum, vel ad magnam populi ruinam vitandam. Duplicem tamen subdit conditionem ; et quod ex licentia Episcopi id fiat, et dummodo confessio odiosa non fieret. Cui etiam adhærere

Gabriel. videtur Gabriel in 4, dist. 21. quæst. 1, art. 3, casu 4. ubi docet confessionem revelari posse ubi damnum grave imminet confessario vel in vita, vel in fama, vel in bonis. Hanc autem sententiam non solum D. Thomas, ut supra vidimus, sed et alii Theologi erroneam censent. Et quidem prior limitatio, aut conditio, quam Altisiodorensis apponit, nihil refert : cum enim sigilli vinculum vim obligandi ex jure divino sortiatur, nec Episcopus, nec Summus Pontifex sacerdotem licentiaré potest ut confessionem revelet. Imo licet id sub excommunicatione præciperent, illis obtemperandum non esset, ut docet D. Thomas in 4, dist. 21, q. 3, art. 1, quæstionc. 1, ad 2. Secunda vero minus prodest : nam esto contingere posset confessionem per accidens odiosam non fieri respecta ipsius pœnitentis, si ita secreto ejus peccatum, et persona revelarentur, ut nec ipse intelligeret ; nihilominus nequit non fieri odiosa in communi, et per se, cum omnes ægre ferant sua crimina alteri revelari ; unde si scirent id licitum esse sacerdoti, a confessione arcerentur. Per quod patet ad primum casum hujus Authoris : non enim pœnitentes auderent peccata sacerdoti detegere, si hæc licite deferri possent ad pœnitentis patrem, aut superiorem ob correctionis finem ; sed hæc omnino secreta esse debet inter pœnitentem, et sacerdotem, cui ex vi proprii muneris tota incumbit cura corrigendi pœnitentem. Quod si a peccatis desistere nequit, minime absolvendus est : quippe futura patris aut superioris correctio efficere nequit ut pœnitens, dum actu absolvitur. capax absolutionis existât ; sed ad summum deservire potest ut in posterum capax efficiatur. Ad secundum autem casum etiam liquet id illicitum esse : tum quia testimonium sacerdotis ex confessionis notitia nullam vim habet, nec fidem facit in foro exteriori, ut constat ex cap. *Dilectus* de excessibus Prælatorum ; et ex cap. 2, de Officio Ordin. Subindeque, etiam si mortuus sit pœnitens, nequit illius confessio propalari ad illicitum matrimonium impediendum. Tum etiam : quoniam sigilli vinculum, ac pœnitentis fama semper observanda sunt, etiam, post pœnitentis mortem : quippe id necessarium est ad sacramenti conservationem, alioqui si vel post

pœnitentis mortem ejus peccata revelari possent, ea viventes confessioni subijcere formidarent. Ad reliquos vero casus ex infra dicendis constabit.

23. Arguitur ergo primo ex Conciliis : tamen in Carthaginensi 7, cap. 5, relato in cap. *Placuit* 9, q. 2, habetur quod si subditus neget crimen. quod Episcopus revelat, non ob id Episcopus censeat sibi injuriam aliquam fieri : ergo videtur Concilium supponere licitum esse Episcopo crimen sui subditi, in confessione sibi notum, in aliquo casu revelare. Similiter in Maguntino cap. 10, et 21, significatur olim in usu fuisse, ut quædam peccata in confessione audita sub secreto detinerentur, quædam vero propalarentur. Id quod etiam roborari valet ex antiqua Ecclesiæ praxi injungendi pro peccatis publicas poenitentias ; quod fieri non poterat absque manifestatione peccatorum, quæ clavibus subijciabantur.

Respondetur in Concilio Carlhagi-[^].[^] nensi sermonem non fieri de confessio-² ne sacramentali, sive de revelatione peccati, cujus notitiam intra sacramentum Episcopus acquisivit ; sed de revelatione criminis, quod aliunde extra confessionem novit. Nec ibi verbum aliquod extat, quod oppositum innuat. Maguntinum autem non loquitur de publicatione peccatorum a sacerdote, sed a pœnitente spontanee facienda. Quod interdum ex honesto motivo fieri posse, constat ex Tridentino sess. 14, cap. 5, illis verbis : < Et « si Christus non vetuerit quin aliquis inConti. α vindictam suorum scelerum, et sui hu-Tri4' σ miliationem, tum ob aliorum exemplum, « tum ob Ecclesiæ offensæ ædificationem, « delicta sua publice confiteri possit; non o est tamen hoc divino præcepto mandatum. n Ad augmentum vero difficultatis dicendum est, initio Ecclesiæ ob recentem Christi sanguinem, insignemque fidelium fervorem, non solum pœnitentias publicas injungere assuevisse, verum, et pœnitentes libella peccatorum tradere sacerdotibus, ut in Ecclesia recitarentur. Inde tamen minime evincitur licuisse unquam sacerdotibus confessionem manifestare, cum ea omnia ex pœnitentium consensu, ad eorumque petitionem fierent. Quod si interdum ob peccata publica ad publicas pœnitentias cogebantur, quemadmodum, et modo cogi possunt

possunt, ul tenet communie Doctorum sententia contra unius Navarri placitum; id utique potuit etiam fieri, quin sacerdotes confessionem proderent, aut sigillum violarent. Cujus duplicem rationem, assignat D. Thomas in 4, dist. 14, quæst. I, art. 5, quæstiunc. 1. **adl. Tum**, quia culpa non certo scitur ex pœna : publicæ namque pœnitentiæ, uti sunt peregrinationes, ferrea pondera bajulare, vicitim flagellis cædi, et similia, satis frequenter ex diversis motivis fiunt, vel ex devotione, vel pro aliorum culpis. Unde ex quo quis publice pœniteat non recte infertur eam poenitentiam a sacerdote fuisse injunctam, et confessionis esse manifestativam. Tum etiam, quia esto ibi aliqua suspicio, aut peccati manifestatio intercedat, ea non fit a sacerdote, sed ab ipso pœnitente consentiente, ac exequente poenitentiam publicam ; alias absolvendus non esset, nisi sub ea conditione ad justam punitionem, et vindictam sui peccati necessaria. Et quidem si sacerdos confessionem non manifestat, ubi prœiitenti onus imponit expostulandi veniam ab alio, quem injuriavit ; nec ubi illum cogit ad propalationem sui peccati, ut remedium communi damno adhibeat ; non est cur confessionem manifestare dicatur, dum ob peccatum publicum publicam poenitentiam injungit, ut ita pœnitens cum aliis, quos exemplo suo offenderat, reconcilietur. Videantur Soto in 4, dist. 19, quæst. 2, art. 5, Vasquez quæst. 94, art. 2, dub. 2, et N. Franciscus cap. 10, punct. 3, num. 39.

tips. 24. Arguitur secundo : quia aeqne de jure divino est integritas confessionis, atque observatio sacramentalis sigilli ; sed confessionis integritas non est adeo indispensabiliter observanda, ut sæpe non liceat peccatum aliquod in confessione omittere : ergo similiter, esto observatio sacramentalis sigilli ex jure divino urgeat, non adeo indeficientem vim obligandi affert, ut in aliquo eventu licitum non sit revelare confessionem. Consequentia ex paritate rationis liquet. Major autem constat ex dictis disp. 8, dub. 3, ac ex Tridentino sess. 14, cap. 7, ubi definitur confessionis integritatem esse de jure divino. Minor vero est communis sententia, quam disput. cit. dub. 7, statuimus, asserentes non teneri pœnitentem ad confessionis in-

tegritalem, ubi adest impotentia physica, vel moralis.

Huic argumento dupliciter respondet soto Gonet disp. 11, art. 1, § 2. Primo, non omnem confessionis integritatem esse de jure divino, sed eam dumtaxat, quæ est moraliter in potentia pœnitentis ; hæc autem semper obligat, nec assignabilis est casus, in quo pœnitenti liceat emittere confessionem non integram formaliter, quamvis plures adduci possint, in quibus non teneatur confessionem materialiter integram facere. Sed hæc responsio difficultatis propositæ robur non enervat : **Tum** quia cohærere non videtur Tridentino Can. in objectione relato, dicente : « Si quis dixerit, in sacramento pœnitentiæ ad remissionem peccatorum necessarium non esse jure divino confiteri omnia, et singula peccata mortalia, quorum memoria cum debita et diligenti præmeditatione habeatur, etiam occulta, quæ sunicontra duo ultima Decalogi præcepta, et circumstantias, quæ peccati speciem mutant, etc., anathema sit. » Hæc autem utramque integritatem formalem, et materiale esse de jure divino, satis perspicue ostendunt : quippe ly *omnia, et singula peccata* ad materiale spectat, ut ex se liquet. Tum etiam, et præsertim, quia responsio principium exposcit : nam dicere, solam integritatem formalem, aut eam, quæ est moraliter in potentia pœnitentis, esse de jure divino, nihil aliud est quam asserere pœnitentem non teneri in omni adventu ad confessionem omnium peccatorum, sed eorum dumtaxat, quæ potest absque notabili damno proprio vel alieno, in quo moralis potentia consistit. Cur ergo similiter dicendum non erit de observatione sigilli, quod nimirum sacerdos solum teneatur ad celandam confessionem ubi moraliter potest absque gravi detrimento proprio, aut communi ; non vero ubi horum aliquod imminet, ut objectio intendit? Itaque ut res perspicua fiat, demus pœnitentem esse peste aut alio contagioso morbo infectum, et sacerdotem non posse omnia peccata absque manifesto periculo ejusdem contagii audire. In hoc eventu, ut communis sententia tenet, cui vel ipse Gonet adhaeret disp. 10, art. 2, num. 40, necessarium non est integram confessionem continuari, sed accelerari potest, ali-

quibas vel nullis peccatis tunc omissis, et non confessis. Quemadmodum igitur in hoc eventu praeceptura divinum non obligat nec poenitentem ad integre confitendum, nec sacerdotem ad integram confessionem audiendam, sed uterque excusatur ratione contagii, aut periculi vitae imminuentis sacerdoti ; cur etiam simile vitae periculum sacerdotem non deobligabit a retentione sigilli, illumque efficiet moraliter impotentem ad alicujus peccati occultationem ? Nulla in tradita solutione disparitalis ratio assignatur, ut consideranti constabit. Unde aliam viam evadendi difficultatem proponens.

Alia 25. Respondet secundo, omissis prae-
soimio. missis negando consequentiam ; disparitatis autem eam rationem assignat, quod licet utcumque praeceptum de jure divino sit ; illud tamen, quod penes integritatem versatur, est affirmativum, proindeque solum urget quando, et quomodo expediens apparet. Ex quo fit, quod si in aliquo casu aliter expedire prudenter censetur, licitum erit confessionem non integram efficere. Praeceptum vero de sigilli observatione est negativum, ideoque semper, et in omni eventu obligat : ea quippe est negativi praecepti natura, ut semper, et pro semper urgeat.

Eejki- Verum, et hæc responsio nihilo melior
tQr. praecedenti est. Tum, quia praeceptum de integritate confessionis, licet quoad sensum, ac specietenus videatur affirmativum. in re tamen saltem quoad præsens negativum est, utpote quod prohibet absolutionis receptionem sine integra peccatorum manifestatione. Unde fit hujusmodi praeceptum peccato commissionis violari ; quod esse negativum demonstrat. Ergo ad diluendam difficultatem nulla est assignata differentia. Tum etiam : nam quidquid sit, an prædictum praeceptum sit vel non affirmativum, plura alia sunt negativa, quæ non semper, et in omni eventu obligant, quod patet in præcepto de naturali secreto non revelando, quod æque negativum est atque praeceptum confessionem non detegendi ; et tamen plures sunt casus, in quibus secretum naturale observari non debet. Liquet similiter in praeceptis non occidendi, non accipiendi rem alienam, quæ non violantur ubi quis cum moderamine inculpatæ tutelæ invasorem occidit,

nec ubi extrema necessitas rem alterius accipere compellit. Quod igitur praeceptum non revelandi confessionis sigillum sit negativum, ratio sufficiens non est ad asserendum in omni eventu constringere.

Id quod amplius innotescet, observando praecepta negativa esse in duplici differentia. Quaedam enim prohibent res ex se, et ab intrinseco malas objective, et absolute independenter a qualibet conditione, aut circumstantia ; eo quod secundum se accept® opponuntur alicui ex divinis perfectionibus. ut contingit in praeceptis non odio habendi Deum, non blasphemandi, non mentiendi, non conculcandi Eucharistiam, et similibus, quæ ex se repugnant summae Dei bonitati, veracitati. ac honori, aut dignitati Christi. In his autem nec materia praecepti unquam deficere potest, nec mutari ab inhonesta in honestam, ita ut ratione alicujus circumstantiæ advenientis jam res prohibita non sit mala. Ex quo fit, hujusmodi praecepta in omni eventu, et pro semper urgere, nec in illis dispensationem aliquam cadere posse. Quædam vero interdicunt actiones, quæ non ita absolute sunt inhonestæ, sed prout sub determinatis circumstantiis exercentur, quibus deficientibus, aut mutatis, deficit vel subtrahitur materia praecepti, quod proinde non violatur, ut in præcepto non accipiendi, aut retinendi rem alterius cernere est: retentio quippe, aut acceptio rei alterius non est absolute mala, nec prohibita, sed solum prout invito Domino rationabiliter, et prout adest potentia, aut opportunitas restituendi. Similiter in hominis occisione contingit, quæ solum est mala, et prohibita ut injusta. Ubi autem illæ circumstantiæ deficiunt, aut variantur, vel quia ea est occisio hominis in vasoriscum moderamine inculpatæ tutelæ, vel quia Dominus rei ablatae aut retentæ non censetur rationabiliter invitatus, vel quia opportunitas restituendi non adest, aut summa necessitas urget, quo eventu omnia bona reputantur communia, prædictæ actiones prohibita non sunt, subindeque nec peccaminosæ. Idemque judicium fieri debet, si Deus rei dominium in ipsum auferentem transferat. ut re ipsa factum est ubi Hebræi divina autoritate Ægyptios expoliavere. Et horum instar se habent etiam negativa praecepta secretum naturale non revelandi, non

non comedendi carnes in dio Veneris, non celebrandi Missam sine vestibus sacris ; quæsimiliter solum urgent ubi requisitæ circumstantiæ variationem non subeunt, nec materia præcepti subtrahitur.

Hinc autem ulterius refellitur prædicta responsio : etenim ea præcepta negativa obligant semper, et in omni eventu, quæ prohibet rem ex se, et ab intrinseco, et absolute, sicut mentiri, blasphemare, et similiter prioris generis ; atqui revelare confessionem non est ex se malum objective, et absolute : ergo ex quo præceptum de confessione non revelanda negativum sit, minime habetur obligare in omni eventu. Major ex præmissa notabili constat. Minor vero, in qua poterat esse difficultas, ostenditur. Tum quia in præceptis prohibentibus res ab intrinseco, et objective malas nulla dispensatio cadere potest ; constat aulem Deum posse dispensare in præcepto non revelandi confessionem ; in hoc enim nulla implicatio apparet : ergo. Tum etiam : nam Christus Dominus potuit absolute sacramentum pœnitentiæ instituere, quin adeo strictam sigilli obligationem, qua de facto premimur imponeret ; quod fieri non posset, si revelare confessionem ex se, et ab intrinseco malum esset. Aliud igitur discrimen assignandum est, ex quo oriatur sigilli præceptum in omni eventu constringere ; non vero præceptum integre confitendi.

Itaque ad argumentum omissis præmissis neganda est consequentia. Ratio aulem differentiæ. inter utrumque præceptum ex duplici radice venari debet. Primo, et quidem a priori, ex ipsa sacramenti institutione, ac voluntate Christi Domini legislatoris supremi, qui voluit præceptum sigilli omnimodam extensionem habere, nulliusque casus exceptionem admittere ; præceptum vero integre confitendi non ita universaliter omnem eventum comprehendere, sed pati exceptiones ubi physica aut moralis impotentia existit. Christum autem rem ila disposuisse circa præceptum sigilli, nobis notissimum est, et ex Summorum Pontificum declarationibus, et ex communi Theologorum sententia, et ex generali fidelium consensu, totiusque Ecclesiæ praxi, ac acceptione, quæ vim Apostolicæ traditionis habet, ut num. 19 explicuimus. Limitatio vero præcepti inte-

gre confitendi constat similiter ex eisdem principiis, quæ disp. 8, dub. 7, num. 211, apposuimus, et præscribitur ex declaratione Concilii Tridentini sess. 14, cap. 5, ubi docet Christum Dominum ita voluisse omnia mortalia post Baptismum commissa Ecclesiæ clavibus subjici, ut nihilominus non præceperit impossibilia, uti est confiteri, quæ homo ignorat per inculpabilem oblivionem, aut quæ persimiles causas recensere non potest. Quod plane congruit, et suavi Dei providentiæ et hominum imbecillitati, et opportuno usui hujus sacramenti adeo ad salutem necessarii. Si enim in nullo eventu, et ob nullum motivum ab omnium, et singulorum peccatorum declaratione deobligaremur, omnes ad pœnitentiam vererentur accedere : quippe qui prudenter timerent ne peccatum aliquod, ob oblivionem saltem, inconfessum relinqueretur. Imo nec absolvi possent qui in articulo mortis constituti omnia peccata prodere non valerent. Id autem credere a Deo ita fuisse dispositum, nimium ejus pietati derogaret. Recolantur, quæ disp. præced. num. 206 statuimus, ubi similem objectionem eadem doctrina amplius expensa dissolvimus.

Secundo discriminis ratio desumenda est ex fine intento a Christo Domino in utriusque præcepti impositione. Nam finis adæquatus in præcepto sigilli est pœnitentiæ sacramentum lapsis post Baptismum simpliciter ad salutem necessarium in Ecclesia conservare, illiusque usum suavem ac tolerabilem reddere. Hic autem finis in omni eventu persistit, et præponderat, ac excedit quodcumque aliud bonum sive particulare propriæ salutis, vitæ, aut divitiarum, sive commune Reipublicæ, aut totius Regni. Cum ergo juxta generalem Theologorum sententiam tamdiu præceptum urgeat, quamdiu illius finis adæquatus persistit, consequens est ut fine præcepti sigilli in omni eventu persistente, et nusquam cessante, nunquam similiter ejus obligatio deficiat, sed in omni rerum contingentia premat. Finis autem præcepti integre confitendi rem adeo ingentis momenti non affert, sed aliam inferioris ponderis : quippe obligatio detegendi omnia, et singula peccata tam in specie quam in numero, et circumstantiis speciem mutantibus, ut ex Tridentino sess. 14, cap. 5,

colligitur, præcipue ordinatur, ut sacerdos, qui in pœnitentiæ sacramento judicis, et medici munus exercet, undique rei causam, et infirmi statum cognoscat, ut in prolotione sententias aequitatem judicii servet, convenientem satisfactionem pro culpis imponat, et opportunam pro qualitate morborum medicinam adhibeat. Hujusmodi vero finis vel ab alio superari potest, vel interdum cessare, et de facto deficit in plurimis casibus, quos disput. proceed. dub. 6 et 7 expendimus, in quibus pœnitens a materiali confessionis integritate deobligatur. Ubi enim quis in articulo mortis constitutus, et vita desperatus, nequit ob infirmitatis angorem omnia, et singula peccata declarare, prædictus finis omnino cessat; siquidem nec pœnitentia culpis proportionata ante mortem mandari potest exeeutioni, nec medicina animæ vulneribus adhiberi, aliundeque æterna pœnitentis salus, quæ majus bonum est, ex prompta sacerdotis absolutione pendet. Idemque contingit ubi multi simul in eodem articulo mortis constituti existunt, v. g. in naufragiis, terremotibus, incendiis, aut praeliis, et unus vel pauci sacerdotes pro eorum confessionibus excipiendis inveniuntur: ibi enim ex una parte impossibile est omnes integre materialiter confiteri, proportionatasque pœnitentias exeeutioni mandare; et ex alia si sacerdos uni aut aliquibus exactam confessionem audiens adesset, alii sine beneficio absolutionis perirent. Cum igitur in his, et similibus casibus finis præcepti integre confitendi deficiat, et alias ex quo in illis confessio integra non fiat, sacramentum odiosum non reddatur, sed potius suave, et amabile, cujus oppositum in revelatione sigilli contingit, patet inter utrumque præceptum distinctio, et cur sigillum nullam patiatur exceptionem, integritas autem confessionis non semper urgeat.

Argu- 27. Terlio arguitur: nam contingere
ment potest sacerdotem in administratione sacramenti pœnitentiæ grave peccatum committere, quod postea ipse confiteri non possit, quin pœnitentem, et confessionem sibi faciam prodat; sed id hoc eventu tenetur ad revelandam pœnitentis confessionem: ergo in aliquo eventu licet revelare sigillum. Major palet: etenim contingens est, quod unus sacerdos errante clave gra-

viter peccet absolvendo alium sacerdotem a peccato, cui censura, et irregularitas annexa est, ob quem errorem excommunicatus postmodura celebrat. In quo eventu, si non sit nisi alter tertius sacerdos, cui fiat confessio, non potest prior, qui male absolvit, suum peccatum detegere, quin confessionem audiens intelligatquisnam fuerit male absolutus. Simile esset, si sacerdos accederet ad unicam sororem, quam habet, putans ignorantia pure vincibili esse aliam mulierem, quæ postea fratri suo confitetur se esse eam mulierem, ad quam accessum habuit: hic enim, si non sit nisi alter sacerdos, qui scit unicam illi esse sororem, nequit suum peccatum incestus confiteri, quin sororis confessionem prodat, vel saltem utatur notitia peccati habita in confessione. Minor autem, quæ difficultatem præsefert, ostenditur. Tum, quia fortius ligat præceptum integre confitendi, quam sigilli; siquidem integritas est de essentia sacramenti, non autem sigillum; sed ut sacerdos integre confiteatur, necessarium est confessionem sibi factam revelare: ergo ad id tenetur. Tum: quia sigillum institutum est propter integritatem confessionis servandam, cui proinde potius quam sigillo consulendum est. Tum præterea: nam sacerdos ille potius tenetur consulere suæ saluti integram confessionem emittendo, quam famae proximi sigillum observando. Tum denique: quia sacerdos solum obligatur ad non manifestandum pœnitentis peccata alteri ut homini extra confessionem; in casu autem quaestionis dumtaxat manifestantur alteri ut Dei Ministro, et intra aliam confessionem, ita ut maneant sub sigillo.

Gabriel in 4, dist. 21, quæst. 1, ari. 3, dub. 1, casu 5, asserit, licitum esse sacerdoti in casu argumenti revelare confessionem; et quidem si consequenter loquatur, asserere debet necessarium esse id ita fieri, ut consideranti constabit. Quam sententiam probabilem censet Sotus in 4, dist. 18, quæst. 4, art. 5. Ceterum alii Doctores eam communiter rejiciunt ut falsam, et improbabilem. Itaque ad argut-^{teB}mentum respondetur admittendo casum, i'~ aut casus in eo depictos, qui tamen vix aut nunquam contingere possunt, et negando minorem, cujus adhibitæ probationes non urgent. Non prima: nam ut ex hactenus dictis

dictis patet, strictius urget sigilli vinculum, quam confessionis integritas. Nec verum est omnem integritatem esse de essentia sacramenti, sed dumtaxat formalem ; materialis autem adeo necessaria non est, ut semper observari debeat, quin sæpe plures occurrunt causæ ab ea excusantes, inter quas nulla gravior quam observatio sigilli. Unde ex communi Theologorum doctrina statuimus disput. præcedent. dub. 7, num. 215, pœnitentem deobligari a manifestatione peccati, quod prudenter timet revelandum a sacerdote. Ex quo liquet hujusmodi materiale integritatem cedere arc-tissimo sigilli præcepto.

Non secunda : tum quia esto sigillum ordinetur ad conservandum sacramentum, ejusque integritatem : nihilominus majus detrimentum subiret integritas confessionis ex licentia ad loquendum in prædicto casu, quam ex obligatione ad tacendum : etenim ex ea licentia solum servaretur integritas in quodam particulari, et determinato eventu ; sed inde occasio, et ansa pararetur pœnitentibus sæpius confessionem dimidiandi, timore ne sua peccata alteri revelarentur. Tum etiam: quoniam sigillum dumtaxat ordinatur ad conservationem sacramenti, et illius integritatis eo modo quo a Christo Domino instituta, et præcepta sunt ; ex Christi autem institutione, et præcepto solum habetur quod integritas formalis sit de essentia sacramenti, et quod tam hæc, quam materialis involo, et proposito sumpta semper observari debeant, ut explicuimus disp. præced. dub. 7, num. 212. Et ad istarum conservationem ordinatur per se vinculum sigilli. Integritas autem materialis exercita non obligat ex Christi præcepto in omni eventu, sed dumtaxat communiter, et regulariter ubi physica aut moralis impotentia non adest; et ad istius etiam ut sic acceptæ conservationem ordinatur confessionis secretum. An autem in casu objectionis urgeat vel non præceptum observandi integritatem materiale, etiam cum dispendio sigilli, est difficultatis scopus. Unde hæc secunda argumenti probatio principium exposcit. Asserimus itaque sacerdotem in eo eventu non teneri confessionem integram materialiter emittere, nec id sibi licere : si enim ubi quis timet sibi vel alteri grave damnum, ab ea deo-

Salmanl. Cum. Theoloo. tum. XX.

bligatur, cur similiter in præsentī non deobligabitur ob non violationem sigilli, cum hoc adeo strictam vim obligandi afferat, ut etiam cum propriæ vitæ jactura observari debeat.

Non tertia : quoniam in eo eventu necessarium non est ad propriam sacerdotis salutem integra illius peccati manifestatio; potest enim sufficienter saluti consulere, confessionem integram formaliter emit-tendo, ut in aliis casibus contingit, in quibus licet peccatum aliquod subticere. Et quidem si sacerdos duorum confessionem audiens, et ex declaratione unius deprehendens alium indigne aut non integre confiteri, non potest ex vi hujus notitiæ illi absolutionem denegare, nec aliquid dicere unde prioris confessionem revelet, quin inde sequatur sacrilegium committere, aut propriæ saluti non consulere; a fortiori id ipsum dicendum est in præsentī, el quod nullum damnum sibi infert occultatione illius circumstantiæ, ex cujus manifestatione alterius confessio proderetur. Non denique ultima ; quippe sigilli vinculum non solum cogit sacerdotem ad non revelandum confessionem alteri ut homini, verum etiam adeam non manifestandam alteri ut Dei Ministro ; alioqui posset sacerdos quamcumque confessionem sibi factam aliis, et aliis sacerdotibus intra sacramentum revelare, cum ea peccata semper sub sigillo relinquerentur, quod est principium ab arguente assumptum. Id autem asserere nemo audebit, cum inde sacramentum odiosum paretur : negari enim nequit summe pœnitentibus displicere peccata, quæ semel sub secreto sacerdoti commiserunt, ab eo ad alios sacerdotes etiam intra sacramentum deferri; ideoque ea licentia pœnitentes arceret a confessione.

28. Dices, hinc sequi pœnitentes non Rep'ica. teneri ad confessionem peccati, quod manifestare non possunt, quin sacerdos in notitiam complicitis veniat ; oppositum autem docuimus disp. præc. dub. 7 a num. 220, et deinceps : ergo doctrina in solutione tradita nulla est. Sequela ostenditur : nam etiam ex manifestatione peccati complicitis confessio fit ipsi odiosa, eum ex ea manifestatione sequatur ejus infamia apud confessarium.

Respondetur negando sequelam, cujus Solvitor.

S

i, j*
■A

probatio non urget ob satis notam disparitatis rationem utrobique intercedentem. Etenim in casu argumenti si sacerdos ad confitendi proprium peccatum, in administratione sacramenti commissum, pœnitentis peccata manifestaret, confessio fieret per se odiosa ; cum absque pœnitentis culpa ejus peccata semel sub sigillo commissa ad alios deferrentur, ac ejus famam, ad quam jus habet, minuerent. Quod plane timentes sæpe contingere posse ob malitiam, imprudentiam, aut scrupulum sacerdotis, motivum arriperent ad non accedendum ad confessionem. In replica» autem eventu oppositum contingit : nam ubi duo extra confessionem in eodem peccato communicant, quod ab uno confiteri nequit absque complicitis manifestatione, nullum recedendi a confessione motivum adest : siquidem nunquam sigillum aperitur, nec peccatum, quod sacerdos semel sub secreto accepit, alteri manifestat. Quod si tamen ad integram confessionem faciendam pœnitens cogatur complicem prodere ; ex quo huic aliqua infamia sequalur, id non sacramento. nec sacerdoti adscribendum est, sed ut Suarius docet, malitiæ ipsius complicitis, qui ubi peccavit, quasi suo juri cessit, et illi periculose exposuit. Ex quo fit confessionem per se odiosam sibi non fieri, sed ad summum per accidens, et quasi in abstracto, et secundum se ratione peccati ipsius complicitis extra confessionem patrati ; ad eum modum quo in reservatione peccatorum contingit : quippe peccatum aliquod soli Pontifici, cui reservatum est, confiteri, gravamen adducit, confessionemque saltem specie tenus odiosam reddit ; id tamen respectu reservationis per accidens est, et ipsi peccatori in causa volilum, dum peccatum committit. Eo præsertim, quod in casu argumenti obligatio sacerdotis non detegendi confessionem sibi factam oritur ex præcepto sigilli, quod fortius ligat, quam integritas confessionis. huicque proinde præferendum est utpote bonum commune conservationis sacramenti important. In replicæ vero contingentia obligatio non manifestandi complicem præcise oriri posset ex præcepto famam proximi non diminuendi. Hoc autem præceptum non obligat absolute, sed suppositis circumstantiis ex parte finis, et ubi majus bonum non adest famæ proximi præferendum ;

quod in præsentī invenitur. Nam integritas confessionis, spiritualis fructus ex ea percipiendus, confidentia propria» salutis, congrua proprio vulnere medicina, solatium ac sapientis sacerdotis consilium, qui majus bonum sunt quam conceptus, aut existimatio complicitis apud confessarium, illisque proinde cedere debet. Unde quemadmodum pœnitens ob bonum commune, aut ipsius complicitis, vel alterius innocentis posset illud peccatum alicui viro docto, aut etiam confessario manifestare, ita etiam ob recensita bona ipsi pœnitenti obvenientia.

iO. Quarto arguitur : nam præcepta etiam divina, quæ non prohibent res ab intrinseco malas, non obligant cum dispendio boni communis ; sed præceptum sigilli non prohibet rem ab intrinseco malam : ergo cum boni communis jactura non obligat. Major est communis Theologorum doctrina, quam tradit N. Andreas tract. 11, cap. 2. punct. 7, num. 127. Minor autem constat ex supra dictis, præsertim a num. 25. Consequentia vero est legitima. Tunc sic ; sed contingere potest bonum commune ex revelatione sigilli pendere : ergo in hujusmodi eventu sigilli vinculum non urgebit. Minor subsumpta ostenditur : etenim contingens est, sacerdotem per confessionem deprehendere pœnitentem vel alium contra Civitatem machinasse, eamque subvertendam secreto inimicis tradidisse ; imo. id quod plus est, posset etiam sacerdoti per confessionem innotescere nefandissimam hæresim in Ecclesiam inserpere, et aliam viam occurrendi his damnis non apparere quam per revelationem sigilli. quo medio facile præciderentur. Eo vel maxime, qui in hoc eventu bonum commune lotius Ecclesiæ præferri debet bono particulari ipsius pœnitentis.

Respondetur ad argumentum admittendum. i. ; primum syllogismum in sensu statim explicando, et negando minorem subsumptam, cujus probatio non urget. Etenim licet Civitatis eversio, ac nefanda hæresis absolute loquendo censeantur damna communia ; nihilominus in casu argumenti censentur detrimenta particularia. Cujus ratio est, quia inter ipsa damna communia quædam sunt universaliora, et majoris ponderis ; quædam vero minus universalia, ac inferioris momenti : majus enim est detrimentum

detrimentum Regni, quam Provincia?, et istius damnum universalius est, quant urbis detormalæ. Quocirca ubi plura hujusmodi occurrunt, minus universalia respectu universaliorum tanquam particularia habentur, ac illis cedent. Ex quo iit, quod ubi præceptum intendit damnum aliquod universale præcidere, obligat etiam cum detrimento boni communis minorem universalitatem importantis. Igitur Civitatis, aut etiam Regni eversio, si absolute consideretur, aut conferatur cum damno, quod pœnitens ex revelatione sigilli acciperet, detrimentum commune est. Si vero referatur ad sacramenti pœnitentiæ destructionem, quæ sequeretur ex licentia revelandi sigillum, tanquam particulare, et longe inferioris ponderis reputatur : quippe si ab initio sacerdotibus licuisset in gravissima necessitate confessionem aperire, magna ex parte Ecclesia fructu ac utilitate hujus sacramenti caruisset, quod plane majus detrimentum est, quam cujusvis Civitatis eversio. Quod idem dicimus etiam si comparatio fiat cum hæresi, quam sacerdos per confessionem cognosceret in Ecclesiam inserpere: non enim plus Ecclesiæ noceret, quam licentia revelandi sigillum, ex qua suavis ac tolerabilis confessionis usus periret. Et quidem nec per tot sæcula ad ea damna præcavenda sigillum aperire opus fuisse experientia testatur. Alia itaque via, ac prudentia, inquit Solus, illis occurrendum est, ita ut sacerdos generalibus verbis admoneat eos, quibus periculum creatur, ut sibi prospiciant, et caveant damna, quæ contingere possunt. Quod etiam perspicue adnotavit D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1. quæstiunc. 1 ad 1: « Tamen aliquod i remedium adhibere debet in prædiclis casibus, quantum potest sine confessionis » revelatione, sicut monendo eos, qui conlitentur, et aliis diligentiam apponendo, ne corrumpantur per hæresint. Potest etiam dicere Prælato, quod diligentius » invigilet super gregem suum ; ita tamen t quod non dicat aliquid, per quod verbo « vel nutu pœnitentem prodat, »

30. Ultimo arguitur : Etenim si sacerdo-interrogetur, an tale peccatum in confessione, et tanquam Dei minister noverit, quod re vera ita est, veritatem aperire cogitur : ergo saltem in hujusmodi eventu licet confessionem revelare. Suadetur ante-

cedens : nam si taceat, et negaro nolit, eo ipso pro confesso reputabitur: quippe silentium illud vehementem ingereret suspicionem, præsertim si maritus zelotipia ardens id interroget, qui ex ea sacerdotis taciturnitate sibi quasi certo suadebit rem il i esee ; alioqui sncerdos palam, et absque habitatione negaret. Negare autem non potest: cum in nullo eventu mendacium proferre liceat ; siquidem re vera peccatum illud sibi tanquam Dei Ministro in confessione innotescit. Quocirca in præsentiarum supposito eo modo expresso interrogandi, locum non habet verbum *nescio* subinllecto *ut homo*, vel *ut tibi dicam* : hæc enim limitatio, aut restrictio exclusa est per mentem expresse interrogantis an ut Dei minister sciat? Et pro majori casus urgentia supponamus sacerdotem a Tyranno sibi mortem minitante compelli ad jurandum an illud peccatum intra confessionem noverit ; tunc enim si juramento neget, non apparet cur a sacrilegio perjurii excusandus sit.

Hic palam est casus, quem admittit Gabriel in 4, dist. 21, quæst. 1, art. 3, dub. 1, cas. 3. asserens sacerdotem vocatum in testem, et ad jurandum compulsus tenori ad prodendam confessionem, ne si neget, perjurus existât. Hanc tamen sententiam communiter Authores rejiciunt, imo erroneam censent, de quo videri potest Vasquez quæst. 93, artic. 4. dub. II, et 12, et Lugo ubi supra sect. 4. Sotus autem vim Sotns-argumenti elidit, asserendo in eo eventa acriter respondendum esse Tyranno sacramentum exprobranti, Christianam religionem præcipere de his, quæ confessioni sacramentali subduntur, in neutram partem quidquam esse dicendum. Id quod acrius, et efficacius reprobissimo chrisliano confessionis secretum vi extorquiere conanti respondendum foret. Quod si in utroque eventu modus hiccine respondendi non sufficeret, sed mors sacerdoti immineret, ea potius esset subeunda, quam confessio revelanda. Verum ista responsio aliis displicet, quippe quæ argumenti vim non evacuat: quamvis enim salvet sacerdotem expresse confessionem non revelare, eam tamen suspectam reddit, et quasi implicite prodit; cum ex ea neutralitate respondendi ansam Tyrannus aut fidelis improbus sibi assumat ad judicandum rem ita esse, uf ab

t

⁴ *it*

4.

1

St7

eoquærilur. Quocirca idemmet Solos vi objectionis compulsas, Opasc. de legendo secreto, membr. 3, quæst. 3. tandem concessit id, quod et alii Doctores docent, posse sacerdotem in eo casu simpliciter negare se peccatum illud audivisse, si remedium aliud non saperesset.

31. Igitur ut id palam innotescat, supponendum est, quod si sacerdos absolute interrogetur, an tale peccatum audierit, aut sciat, non addito interrogante an intra vel extra confessionem ? Posse absolute respondere *non auditi*. aut *nescio*. imo, et id, si necessitas urgeat, juramento firmare, ut expresse tradit D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 2, quæstiunc. I, ad 3, ubi ait : « Dicendum quod homo non adducitur in testimonium nisi ut homo, et ideo « absque læsione conscientiae potest jurare « se nescire quod scit tantum ut Deus. » In quo conveniunt Authores. quos congerunt Vasquez quæst. 93, art. 4, dub. 12, et Suarius disp. 33, sect. G, num. 6. Quorum communis ratio, et vera, ea est quæ in praemisso D. Thomæ testimonio continetur: quia nimirum verbum *nescio* duplicem sensum ex se admittit, et quod sacerdos id nesciat ut homo, et quod nesciat ut Dei minister. Cum autem iudex, aut quivis alius interrogat, censetur ininterrogare de his, quæ sibi jure revelari possunt, et quæ nota sunt sacerdoti ut homo est. Ex quo fit, quod licet sacerdos ut Dei minister sciat id, de quo interrogatur, nihilominus ubi respondet *nescio*, verum dicit, quia responsio est ad mentem interrogantis, et verbum *nescio* limitatur ad ignorantiam, quam sacerdos habet ut homo. Unde quemadmodum prenitens, qui adulterium commisit, et in alia confessione manifestavit, potest sacerdoti interroganti, an illud commiserit, sine mendacio respondere *non commisi*, quia hæc propositio negativa intelligitur de adulterio nondum confesso, de quo solum credit sacerdotis interrogationem procedere ; ita sacerdos in praemisso casu mendacium non facit, ubi respondet *nescio*. In hoc igitur nemo Doctorum dissentit; unde tota difficultas est ubi omnis limitatio excluditur, et sacerdos urgatur, ac expresse interrogatur de notitia peccati, quam habet in confessione.

Deinde observandum est ex communi Theologorum doctrina, quos refert, et se-

quitur N. Andreas tract. 17, cap. 2, punct. 8, quod licet usus restrictionis pure mentalis prohibitus sit a SS. D. N. Innocentio XI, nihilominus illicitum non est uti restrictione, quæ pure mentalis non est, sed tatis conditionis ut ex ipso modo loquendi, ac ex adjunctis exterioribus circumstantiis de facili significatur, et exterius percipitur. Quod præsertim locum habet ubi verba loquentis ipsojure restricta sunt ad determinatum sensum, ac ubi interrogans jus ad interrogandum non habet, vel interrogatus ratione sui officii, aut ex alio capite ad respondendum non tenetur: non enim responsio adaptanda est interrogationi prout fit. sed illi prout fieri debet. Quocirca potest quis absque mendacio loqui, imo. et jurare in diverso sensu, ac per audientes intelligitur, dummodo verba ex vi circumstantiarum loci, temporis, personæ interrogatæ, et modi interrogantis, eum sensum faciant juxta intentionem loquentis, quem debent facere, et quem interrogans, et alii ex circumstantiis facile possunt, et debent concipere. Unde Christus Dominus Mare. 13, dixit : *De die autem illa, et hora nemo scit, neque Angeli in Cado, neque Filius, sed solus Pater*, Quæ verba verificari non possunt, nisi subintellecto *in ordine ad manifestationem externam* ; quæ restrictio pure mentalis non est. sed externa ex circumstantiis, cum ea locutio sit juxta mentem audientium, qui petere non poterant nisi eam notitiam, quam Christus suggerere poterat, non vero eam, quam ex Patris obedientia sub secreto habebat. Similiter si quis interrogatur a iudice, sed non legitime, an tale crimen commiserit, quod re vera ita est? Jurare potest se non fecisse, subintelligendo *ita ut debeam revelare*: quia eo modo, et non aliter, debebat iudex interrogare, et ita responsio est ad mentem interrogantis, quam debet habere, qui ex circumstantiis facile potest in sensum illius propositionis negativæ devenire. Ex his igitur.

32. Ad argumentum respondetur negando antecedens, ad cujus probationem dicendum est, sacerdotem expresse interrogatum an tale peccatum in confessione, et tanquam Dei minister noverit, posse absque mendacio respondere *non scio* subintelligendo *ad tibi revelandum, vel per scientiam utilem*

utilem ad respondendum. Hæc enim non est restrictio pure mentalis, sed satis acn-sibilis, et ex vi circumstantiarum exterius significata : nam ratione iniquæ interrogationis Tyranni, aut cujusvis alterius fidelis improbi illa responsio *nescio* ipso jure limitata est ad illum sensum, quem ipsi possunt, et debent concipere; et si non concipiunt, ipsorum inscitiae, pravitati, et inconsiderationi tribuendum est, cum sacerdos litatur jure suo, et respondeat ad interrogationem, quæ sibi fieri debet. Unde dolus non est ex parte loquentis, qui in debito sensu respondet, sed ex parte interrogantis, qui injuste conatur extorquere veritatem : quamvis enim Tyrannus per expressum modum interrogandi eam limitationem excluserit, nihilominus ex pravitate suæ interrogationis jus non acquirit ut compellat sacerdotem ad inique respondendum, sed hic semper potest respondere ut debet, et ita ejus responsio in legitimo ac sano sensu intelligenda est. Id quippe humanus, et rationalis convictus expostulare videtur, ut respondentis verba referantur ad interrogationem debitam,

non ad iniquam. Atque ita sentiunt expressè Vasquez q. 93, dub. 12, n. 9, Gonet disp. 11, art. 1, § 3, num. 13, N. Andreas iaw. ubi supra cum plurimis ab eo relatis, Lugo Etas. disp. 24, sect. 4, num. 75, Victoria in

Busembau de Pœnit. cap. 3, dub. 1, Adrianus quæst. ultim. de confessione, Palaus disp. unie, punct. 19, § 5, & num. 13, Navarrus cap. 8, num. 10, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 14, num. 12, Henriquez lib. 6, cap. 19, n. 7, Ægidius disp. 8, dub. 1 in fine, Medina, Cod. de confess. quæst. de confessione celanda. Sylvester verbo *Confessio* 3, num. 10, Ledesma quæst. 10, ari. 1, dub. 6, Bonacina disp. 5, quæst. 6, sect. 5, part. 4, num. 31, Major, et Sotus, Opusc. eit. memb. 3, q. 3, Suarez disp. 33, sect. 6, n. 7 et alii.

Per quod etiam palet ad difficultatis augmentum : nam si sacerdos modo dicto negare potest absque mendacio se peccatum illud scire, id similiter poterit etiam jurare, ut ex se constat ; cum juramentum supra veritatem cadat. Observandum tamen est, quod ubi sacerdos acriter respondendo repellere potest interrogantem, quin confessionem suspectam reddat, eo medio utendum est ; alioqui si confessio suspecta

redditur, nec Tyrannus, judex, aul quivis alius a proterva, et iniqua interrogatione desistit, responsio negativa adhiberi potest, quæ ex ipso jure prædictum sensum adducit. Nonnullæ autem objectiones, quæ ex diversis reflexionibus, ac reduplicationibus interrogantis fieri poterant, satis ex dictis dehiscunt, et idcirco in earum enodatione ulterius non immoramur. Consulatur tamen Lugo loco nuper cit. ubi eas dissolvit, et rem explicat, et illustrat.

DUBIUM III.

Qualiter sigillum sacramentale observari debeat ?

Sensus præsentis dubii satis liquet ex dictis in limine præcedentis, ubi duplicem confessionis revelationem distinximus, directam, videlicet, et indirectam, de quarum prima hactenus disseruimus. De secunda igitur, quæ difficultates æque graves, et in praxi frequentiores involvit, modo agendum est.

§ 1.

Communis sententia proponitur, et plures casus ei consecutarii deciduntur.

33. Dicendum est, sigillum sacramentale ita observari debere, ut nec indirecte revelari possit. In hac assertionem conveniunt omnes Doctores, quos proinde supervacaneum foret in particulari referre. Eam autem expressam habemus in Pontificum decretis supra relatis ; Nam Gregorius in D. Greg. cap. *Sacerdos* de pœnit. dist. 6, inquit : « Sacerdos ante omnia caveat, ne de his, « quæ ei confitentur, peccata alicujus revelet, neque (quod absit) pro aliquo scandalando vitando. » Quæ verba absolute, et simpliciter procedunt, et comprehendunt quamcumque confessionis revelationem ; qui autem indirecte revelat, absolute revelare censetur, quippe in moralibus ejusdem rationis sunt ac pro eodem reputantur velle aliquid indirecte, et implicite, ac velle directe, et expresse. Unde fit, concurrentes ad *furlum* sive positive, et directe bona alterius accipiendo, sive indirecte, et quasi privative non obstando, aul furium non impediendo ubi quis potest, et

DE POENITENTIA.

delet, contra justitiam delinquere, et restitutioni obnoxium fieri. Clarius autem, inno-
ncexpressius loquitur Innocentius in cap. .vu'.ilī *Omnis utriusque se.rus*, de pœnit.et remiss.
§. *Caveat autem omnino,ne verbo, aut siyno, aut alio quovis modo aliquatenus prodat peccatorem*. Quæ verba nullam limitationem admittunt, ut consideranti constabit : recensent enim omnes modos indirecta? revelationis sigilli ; siquidem aliter fieri non potest quam per verba, signa,aut actiones, imo etiam si alius modus excogitabitis esset, etiam comprehenderetur per ly *aut alio quovis mado*, ac pressius per ly *aliquatenus*. Cum igitur propositio sit negativa, proindeque omnia distribuat, consequens est illicitum esse confessionem revelare, quomodocumque id fiat. Quod
n Tbo cl*am perspicue docet D. Thomas quodlib. 5, quæst. 7, art. 13, ubi ait : e Id quod per « confessionem audilur, nullo modo est « manifestandum nec verbo, nec nutu, nec i etiam aliquid est faciendum, unde in « suspicionem peccati aliquis possit deve- « nice. »

r**i0. 34. Ratio autem.quam dubio præcedenti expendimus, id ipsum convincit. Etenim sigilli vinculum eo tendit, ut pœnitentiæ sacramentum, ejusque suavis ac tolerabilis usus in Ecclesia conservetur, omniaque peccata etiam occultissima, et infamativa clavibus subjiciantur ; atqui sisacerdotibus licitum esset indirecte confessionem prodere, vel aliquam actionem,nutum.signum, aut quid simile efficere, unde in pœnitentis notitiam quis devenire posset, confessio ac ejus suavis usus magnum detrimentum subirent, pœnitentesque ab ea arcerentur.nec in peccatorum declaratione debitam integritatem servarent : ergo ita sigillum observandum est, ut nec indirecte confessionem aperire liceat. Consequentia liquet, et major constat ex hactenus dictis. Minor autem facile ostenditur : nam quod pœnitentibus displicet, eosque a confessione per se removet, non est quod eorum peccata hoc vel illo modo revelentur, sed quod absolute revelentur, quomodolibet id contingat : quippe eo ipso sequitur eorum erubescencia. ac famæ denigratio, quæ verentes sibi obventura, conscientiæ sinus sacerdoti aperire nollent ; sed quod confessionis revelatio indirecte fiat, non tollit quod absolute,et re ipsa peccata aliis inno-

tescant, atque ideo uec impedit pœnitentiuin erubescenciam, ac eorum fam:e diminutionem : ergo si nutibus, signis, aut quibuscumquo aliis anfractibus confessionem revelare liceret, pœnitontes a confessione arcerentur, eaque onerosa ac impracticabilis redderetur. Et quidem ut sacramenti bono, ac ejus conservationi consulat, nihil in prudentum judicio refert, sacerdotem hac vel illa solertia uti, si tandem ambages, ac circuitus, quibus graditur,in peccati ac pœnitentis notitiamducunt.

35. Contra præmitsam communem assertionem non occurrunt vel sententiæ Doctorum, quas referamus, vel argumenta alicujus momenti, quæ superemus. Ex ea tamen plures deciduntur casus, quorum notitia pro praxi admodum necessaria est. Colligitur ergo primo, non possesacerdo-j|u>. tem ob notitiam peccati intra confessionem obtentam exprobrare deinceps pœnitentem . severiorem vultum ostendere, minus grate ei alloqui, aut quid simile efficere, quod pœnitenti molestiam, ruborem , aut detrimentum afferat. Quippe hujusmodi actiones ex se indirecte confessionem revelant, eamque odiosam parant. Ita Dicastillo disput. 12, dubit. 7, num.Dim 156, Leander disput. 10, quæst. 83, Logout dispul. 23, sect. 5, num. 104, Graffius, et6^· Bonacina. quos affert, et sequitur N. Franciscuscap. 14, punct. 3, num. 37. Similiter nec potest sacerdos actionem aliquam efficere ex vi cujus occasionem indirectam aliis præbeat non solum positive judicandi, verum nec suspicandi de pœnitente. Quod etiam ibidem tenet Lugo num. 106, Tabiena verbo *Confessor*, § 1, et 4, favetque D. Thomas in 4. dist. 21, quæst. 1. art.5.n. qæstmnc. I. ad 3, ubi docet omnem suspicionem revelandi confessionem esse vitandam. Observant tamen Joannes de Medina,,,,,. Cod.de confess, pag. 109, Palatius dist.h!/is 21, quæst 2. et alii, id intelligendum esse de suspicionem probabili, sive prudenter, et cum fundamento sufficienti efformata ; non vero de quibuscumque conjecturis etiam levibus, quas nasuti ac vecordes pro libito fingunt : has enim omnino præcidere moraliter impossibile est.

36. Colligitur secundo, non possesacer-j,.,^ dotem extra confessionem absque expressa pœnitentis licentia loqui de peccatis auditis in

DISP.IX, DUBJIL

in confessione non solum cum aliis, verum nec cum eodem pœnitente ; nec nutum, actionem, aut quid aliud clficere. ex quo peccata in ejus memoriam reducat. Id enim ruborem, molestiamque pœnilentibus afferret, et confessio onerosa fieret. Docent Dicastillo disput. 12, dub. 6, num. 81, Aversa Ψl@51· IK, sect. G, Granados hui-, tractat. II, disput. 5, N. Franciscus punct. ^'3, nrrn. 39, Palaus disput. unie, punct. ^'j 19, § 3, num. 14, Sanchez lib. 3, de W·' Malrimon. disp. IG, num. 3. et 15, Sotus Ujo. detegendo secreto, dub. 4, Victoria in summ. num. 195, Fagundez, Rodriguez, Lugo sect. 5, § 4. Estque communis consensus Doctorum. qui etiam docent pœnitentem censi eam licentiam concedere, ubi ipse de illis, quæ in confessione detexuit, incipit prius loqui cum sacerdote. Intra confessionem autem illicitum non erit loqui cum pœnitente de peccatis in alia confessione manifestatis, et quod necessarium. fuerit ad ipsius admonitionem recolere : hoc enim intra idem forum sacramentale fit, nec pœnitenti molestum existimatur. Tenent Lugo num. 127r Dicastillo num. 91, Henriquez, Granados, Malderus, Aversa, Præpositns. et N. Franciscos num. 42. Item, potest statim finita confessione aliquid, quod per oblivionem omisit, advertere : adhuc quippe censetur moraliter idem iudicium perseverare. Favent similiter iidem, quibus adhæret N. Antonius num. 1534.

37. Sed quid si pœnitens licentiam concedere renuat, ut sacerdos illi extra confessionem loquatur, dum id necessarium est vel ad supplendum defectum confessionis, vel ad præcavendum damnum imminens i innocenti? Suarez sect. 5, num. 3, Lay- ^'•man, Nugnus, Hurtado, Cœleslinus, Fil- üjân liuciûs, et alii apud Aversam quæst, 18, insect. 6, affirmant posse sacerdotem in eo iwsL'casu petita, et non obtenta licentia, cum pœnitente loqui. Quorum fudamentum est, pœnitentem esse irrationabiliter invitum, aliundeque priorem confessionem quasi inchoatam, et incomplelam existere usque- dam ejus defectus suppleatur ; unde cum sacerdos censeatur moraliter intra eandem confessionem loqui, minime sigilli violator reputari debet. Oppositam tamen senten- *^Miam longe veriolem ac probabiliorem ^.'■(existimamus, quam tuentur Lugo sect. 5,

num. MO. referens Sotum, Toletum, Ro-^rt- driguez, Reginaldum, Silvium, Bonaci-Roirig. nam, Onuffrium, et Dianam. N. Ank-ninssfiv'nj, num. 1533, N. Gabriel disp. 10, quæst. 11, N. Franciscos punct. 3, num. 44, castillo debit. 6, num. 81, Fagundez lib. N'.Anùr.. 6, de second præcept. cap. 4. num. S^N./nnc'. Turrianus, Sanchez. Victoria. Palans, et!^Ifis:. aln. Et suadetur, tum quia generans Docto- Turriau. rum regula, ac communis fide-lium sensus est, sacerdotem non posse absque pœniten- ralaos- tis licentia loqui extra confessionem de peccatis sub sigillo existentibus : absque fundamento igitur exceptio prædicti casus apponitur. Tum etiam : quoniam renuente pœnitente licentiam concedere, ea sacerdo- tis locutio esset quædam peccatorum ex- probratio, ipsumque pœnitentem -confu- sione, et pudore afficeret, quod proinde illum, et alios a confessione arcere posset. Tum denique : quoniam Authores contra- riae sententiæ nobiscum sentiunt adhuc in praesenti casu prius petendam esse licen- tiam, ut ea loquutio sit licita ; sed licentia non requiritur nisi ut sigillum non rum- patur : ergo si agnoscunt obligationem exposcendi licentiam, tenentur sentire si- gillum obligare ubi licentia non concedi- tur ; alias si sacerdos potest loqui cum pœnitente etiam dum licentiam non con- cedit, non tenebitur illam petere nisi urbanitatis causa; quod non concedent. Nec eorum motivum alicujus momenti est: nam prior illa confessio jam absolute ter- minata fuit, iudiciumque saci amentale mo- ralitor expletum, quamvis cum aliquo defectu quasi physico prodierit ; alias eo titulo incompletae confessionis posset sacer- dos, maxime si scrupulis vexetur, post multum temporis, ipso pœnitente renuente, illum extra confessionem semel, et iterum corripere, passimque admonitiones circa confessionem suggerere, quod onus intole- rabile existeret. Adde quod etiam permissio illam admonitionem esse confessionis factae complementum, adhuc inde non sequitur eam fieri posse absque pœnitentis con- sensu : confessio namque omnino pendet ex pœnitentis voluntate tam in suo initio, quam in processu, et completionem. Unde constat, quod ubi pœnitens confessionem incipit, non potest cogi a sacerdote ut eam finiat, sed pro libito inceptam relinquere valet. Quocirca si prædictam admonitio-

nem recipere non vult, sed quod sacramentum olim factum imperfectum aut nullum persistat, nequit sacerdos pœnitente invito defectum supplere. Sacerdos autem suo muneri satisfacit licentiam exposcendo, quam si pœnitens denegaverit, huic, et non illi defectus imputandus est.

i 38. Colligitur tertio, non posse sacerdotem ob solam confessionis notitiam vitare in publico excommunicatum non toleratum. Sic tenent communiter Authores. Dissident tamen an vitari possit in occulto, ubi alius præter sacerdotem, et pœnitentem, non adest? Affirmant Navarr. in cap. Leand.¹ *Sacerdos* de pœnit. distinct. 6, num. 145, Leand. tract. 5, de pœnit. disput. ID, quæst. 72. Alii vero, quorum sententia* adhæremus, negant posse sacerdotem etiam in occulto prædictum excommunicatum vitare, aut illi politicum denegare commercium. Ita Nugnus in addit, ad 3 part. quæst. II, art. 1, ad 14. N. Antonius tract. Sufr«¹ tal" 0' *")' sect. 6. nom. 1569. Lugo Me""'. *obi* supra sect. 5, § 3, num. 119, et seq. Eictard¹; Fagundez præcept. 2, lib. 6. cap. 3, num. c'vârr0 ^uarez dispat. 33, sect. 6, num. 4, Bosrieâ-Aledina, (od. de confessione, quæst. 61. ?i'. Ledesma quæst. 10, art. 5, dub. G. Idem tueri videntur Richardus in 4, distinct. 21, quæst. 2, art. 4, D. Antonius 3, part. tit. 25. § 5, Covarr. in cap. *Alma mater*, part. 1. § 2, num. 3, Hostiensis, et alii. Fundamentum est, tum quia sigillum non solum urget ad non detegenda utcumque pœnitentis peccata, sed etiam ad non eûiciendam ex vi notitiæ confessionis actionem aliquam, quæ in illius præjudicium, quale eat denegatio commercii, vergat; cum id ex se confessionem exosam ac difficilem efficiat. Nec hujusmodi inconviens vitatur ex quo pœnitentes hic. et nunc exercite non advertant vel detrimentum sibi illatum, vel motivum inferendi ob industriam sacerdotis aliam fingentis excusationem, aut prætexlum se denegandi. Id enim omnino per accidens est: nam licet non advertatur, tamen, et detrimentum revera sequitur, et motivum aut causa illius est re ipsa notitia peccati intra sacramentum acquisita. Quocirca si pœnitentes scirent licere sacerdoti usum scientiæ confessionis ad fictionem prætextus politicam communicationem denegandi, vel similia damna inferendi, peccata ei prodere renuerent,

I confessionemque horrescorent. Tum etiam: quoniam si sacerdoti non licet ex sola confessionis scientia severiorem vultum ostendere, aut minus grate pœnitentibus alloqui, ut ex num. 35, liquet quia id censetur quaedam peccati exprobatio, atque ideo indirecta manifestatio sigilli; potiorijure censendum est sacerdotem indirecte prodere confessionem, peccataque objicere, ac exprobrare excommunicato non tolerato, ubi ex sola confessionis scientia illius communicationem in occulto fugit.

39. Unde colliges quarto, sacerdotem Ilh!} Eucharistiam, aut alia sacramenta denegare non posse indigno, si hujus indispositionem intra confessionem dumtaxat noverit, sive ea occulte, sive publice petat. Unde nec sacerdos potest repellere a contractione Matrimonii eum, quem scit intra confessionem habere impedimentum dirimens: nec episcopus ordines denegare illi, quem sub sigillo scit irregularem esse. Cui sententiæ tenentur in vi consequenti® adhaerere omnes, quos pro præcedenti retulimus: utrobique enim eadem difficultas est, ac aequè eadem motiva utrumque suadent, ut consideranti constabit. Et ita l expresse docent Lugo disput. 23, sect. 5, swta, § 2, num. 126, et pluribus relatis, Sanchez^;, de Matrimon. lib. 3, disp. 16, num. 10, ξωA Suarez disp. 33, sect. 6, num. 4, prope fi-Adria, h Ci. nem. Henriquez lib. 1, cap. 30, Gabriel in3- ^ 4, distinct. 9, quæst. 2, art. 3, dub. 1, Pa-^J@- ludanus in 4, dist. 9, quæst. 2, conci. 3, Diev. Adrianus quodlib. 3, quæst. 3, Sylvester verbo *Eucharistia* 3, quæst. 3, D. Antonin. 3 part. tit. 11, cap. 12, § 2, Sanctius in select, disp. 8, num. 10, Bonacina de sacrament. disput. 5, quæst. 6, sect. 5, punct. 4, numer. 17. Ægidius disput. 9, num. 67, Fagundez præcept. 2, lib. 6, cap. 3, num. 5, Aversa quæst. 17, sect. 8, Dicastillo disput. 12, num. 150, Reginaldus, Coninchus, Diana, quos citat, et sequitur N. Franciscus cap. 14, punct. 3, num. 4G, Palaus disput. unica, punct. 19, § 3, num. 20, Delrio lib. 6, disquisit. mag. sect. 2, Layman lib. 5, tractat. 6, cap. 14, quæst. 2, num. 22, Bannez, Armilla, Sotusin 4, dist. 12, quæst. 1, art. 6, circa medium, et alii plures. Quam doctrinam jam alibi statuimus tractat. 22, disput. 7, dub. 5, ubi disserentes an sacerdos sacramenta indignis ministrando delinquat, præmonuimus in

in fine num. 80, sacerdotem acquirentem notitiam indispositionis pœnitentis intra confessionem, minime ea uti posse ad Eucharistiam illi denegandam, ob generale motivum ne confessio graxis ac difficilis paretur, quod plane ex opposito fieret. Observandum autem est cum Lugone, posse sacerdotem publicam meretricem, aut usurarium ad Eucharistiam non admittere etiam in publico, si aliunde eorum peccata publica extra confessionem noscat. Quod si instet : « Confessus tibi sum, el absolu-
« tionem tribuisti ; » respondere debet :
« Ue tua confessione nihil scio ; te tamen
« agnosco publicum peccatorem, et absque
« satisfactione publica te admittere ad sa-
« cramenta non debeo. »

Opposita sententia placuit Leandro tractat. 5, de Pœnit. disput. 10, quæst. 72, qui in proprium patrocinium adducit Suarium de Eucharistia disput. 67, sect. 3, et depœnit. disp. 33, sect. 6, num. 4. Sed immerito : nam sententiam, quam priori loco docuerat, in posteriori deseruit ; me-
tamen citare posset Alensem 4 part. quæst. 49, memb. 1, Tabienam verbo *Communio*, § 52,Victoriam in summ.num. 86. Quorum doctrina suaderi potest tum ex cap. *Placuit* 6, quæst. 2, ubi habetur posse episcopum ob peccatum sibi in confessione notum Eucharistiam denegare secrete, non tamen publice. Tum quia in eo eventu non censetur sacerdos confessionem odiosam reddere, præsertim si nihil de crimine sibi noto pœnitenti objiciat, sed aliunde prætextum quærat denegandi communionem. Eo vel maxime, quoniam ita videtur docuisse D. Thomas in 4, dist. 9,quæst. 1.art. 1, quæstiunc. 1, ubi hæc habet : « Si sacerdos sciat peccatum alicujas, qui Eucharistiam petit, per confessionem, aut alio quolibet modo, distinguendum est : quia aut peccatum est occultum, aut manifestum ? Si est occultum ; aut exigit in occulto, aut in manifesto ? Si in occulto, debet ei denegare,et monere ne in publico petat. Si autem in manifesto petat, debet ei dare. Primo, «quia pro peccato occulto pœnam inferens «publicam revelator est confessionis, et «proditorcriminis. »

Sed hæc parum urgent, ut a proposita via recedamus. Ad primum igitur respondetur cum Suario de Eucharistia disput. 67, sect. 3, eum tertum non procedere de episcopo acquirente peccati notitiam intra confessionem sacramentalem, sed extra sacramentalem : loquitur enim de crimine, quod episcopus dicit sibi fuisse a reo confessum ; episcopus autem prodere, aut dicere nequit crimen intra sacramentum sibi notum : unde ibi sermo est de notitia peccati aliunde extra sacramentum habita. Ad secundum dicendum est, fieri non posse ut sacerdos saltem implicite, et indirecte peccata pœnitenti non objiciat, si ob solam confessionis notitiam illum ab Eucharistia repellit, quantumvis alias prætextum repellendi fingat : pœnitens quippe satis causam intelligit moraliter loquendo, suficiensque motivum habet suspicandi sacramentum sibi ob peccata confessa denegari. Et quidem si sacerdos uti nequit confessionis notitia ad secrete denegandum suffragium pœnitenti in ejus electione ad prælaturam, etiamsi ipse pœnitens conjicere non possit id fieri ob peccatum confessum, ut cum communi sen-

modabat. In summa autem 3 part, quæst. 80, art. 6, ubi rem oculatius scrutabatur, propriamque mentem aperiebat, satis palam nostram sententiam docuit : etenim in corpore art. nihil de occultis peccatoribus distinxit, utrum in publico, an in occulto ad communionem accederent : sed absolute asseruit illis Eucharistiam denegari non posse ; quod, ut verum sit, intelligendum est saltem respectu eorum, quorum indispositio intra confessionem dumtaxat noscitur. Hoc enim posito verificatur simpliciter peccatoribus non manifestis communionem negandam non esse, sive in publico, sive in occulto petant. Illis namque, quos indignas deprehendit sacerdos per notitiam exirasacramentalem. extra dubium est Eucharistiam per se loquendo denegandam fore, si occulte petant, ut cum communi sententia docuimus tract. 22, disp. 7, dub. 5, num. 89. Secundo respondetur, D. Thomain, dum in objecto testimonio inquit : « Si sacerdos sciat peccatum alicujus, qui Eucharistiam petit, e per confessionem, » nomine confessionis non intelligere sacramentalem. sed extra sacramentalem. aut secreti naturalis commendationem ; quod innuere videtur cum statim subdit : « Si in occulto, debet et » denegare, et monere ne in publico petat. » In quibus post denegatam in occulto pœnitenti Eucharistiam. dicit admonendum esse a sacerdote ne in publico petat ; hæc autem admonitio ita fieri extra confessionem non posset, si sacerdos solum per confessionem sacramentalem pœnitentis indignitatem nosceret : id enim esset expressa peccati confessio, objurgatio, sigillique quasi directa proditio, quæ aliena est a mente Aug. Præceptoris, qui perpetuus est in docendo confessionem ita reticendam esse, ut nec motivum suspicandi de crimine tribuatur, ut patet ex dictis num. 33. Quocirca sensus D. Thomæ est, sacerdotem, peccatum petentis secreto Eucharistiam scientem per confessionem sub secreto naturali sibi factam, aut alio quovis modo secreto, quia videlicet ipse solus viderit. aut ab alio audierit, debere Eucharistiam denegare, et monere ne publice expostulet. Si vero id ipsum, et eodem modo sciat, non posse communionem denegare petenti publice, quia alias esset revelator confessionis extrasacramentalis, et proditor

criminis existentis sub naturali secreto : id enim esset peccatorem occultum apud alios infamare, proindeque contra justitiam delinquere ; quæ vera sunt, sed doctrimine tradit® minime prejudicant.

•11. Colliges quinto, sacerdotem qui pœnitentem obejus indispositionem absolvere noluit, si postmodum ab eodem de falso crimine accusetur, non posse se defendere prodendo confessionem, etiamsi ea detecta omnino calumnia cessaret, mortisque periculum removeret ; nec quidquam efficere posse ex quo quis suspicari possit illius calumnie impositionem ex denegata absolute oriri. Quamvis enim vim alia vi repellere liceat, in præsentī tamen ob sigilli vinculum, et sacramenti conservationem non licet, sed aliis viis defensio legitima procuranda est. Lugo disp. 23, sect. 5, Liff num. 115. Id quod etiam intelligi debet de quocumque alio innocente, qualibet dignitate præstante, quem licet sacerdos in supplicium. aut mortem rapi videat, si que de illius innocentia certissimus per confessionem malefactoris sibi factam, neuliquam ei fas est. ut innocentem liberet vel confessionem prodere, vel actionem aut quid simile efficere. unde in peccati confessi, ac pœnitentis notitiam deveniatur ; potius quippe sacramenti bono, ac conservationi consulendum est, quam innocentis vitæ. » * Ita Solus in 4, dist. 18, quæst. 4, artio. 5.

42. Colliges sexto, quid dicendum sit adro-jt casum satis communem, an liceat sacerdoti Missam omittere, aut ab itinere declinare, ubi per solam confessionem scit venenaturo vinum sibi præparatum, aut mortem sibi a latronibus inferendam, si ingrediatur in sylvam ? Circa quod duo communiter observant Aulhores. Primum quod si pœnitens eam notitiam ad sacerdotem intra confessionem detulit non serio animo se confitendi, sed potius prava intentione ligandi illum arctissimo sigilli vinculo, ne motu violandi secretum Missam omittere, aut a via recedere audeat, quæ intentio facile ex circumstantiis intelligi potest, posse sacerdotem utrumque facere ad mortem vitandam. Quia cum ea confessio ex intentione pœnitentis sacramentalis non sit, obligationem sigilli non inducit. Secundum, posse similiter sacerdotem fugere, aut Missam omittere, ubi hujusmodi actiones sub talibus circumstantiis, ac adeo caute

caule exercentur, ut nullam peccati confessi noliliam, aut suspicionem afferant, ac aliunde nullum pœnilenti sequitur detrimentum, quod confessionem efficiat gravem : liæcenim sunt principia, ex quibas usus nolili® confessionis illicitus redditur, quibus delicientibus poteritsacerdos ea uti. Unde quemadmodum ex his, quæ sacerdos iuconfessionibus audivit, potest fieri cautior vel ad dirigendas proprias actiones,vel ad suas ros custodiendas, vel ad vigilandum supra gregem mediis his, quibus alii utuntur, ubi nec damnum pœnilenti infertur. nec motivum suspicandi de confesso crimine tribuitur ; poterit similiter fieri cautior ad propriæ vitæ custodiam.

Difficultas igitur est. an absolute loquendo liceat sacerdoti in praedicto casu aliam viam carpere, aut Missam omittere ad mortem fugiendam,quamvis alii inde conjiciant sacerdotem tale peccatum in confessione audivisse ? Respondetur negative.

Ita N. Franciscus cap. 14, punct. 3, num. 53, N. Antonius disput, 19, sect. 6, num. 1567, Suarez disput. 33, sect. 7, num, 6, Solus in 4, distinct, 18, quæst. 3, art. 5, § vi5®.Zfoc adeo, Lugo disp. 23, sect. 5, §2,num.

110, Dicastillo disp. 12, dub. 7, num. 157, î^et 161, Vasquez quæst. 93, art. 4, dub. 10, w&i num. 4, Diana tom. 5, tract. 11, resol. 46, iô3, Tarrianns disp. 33, dub. 5, Richardus,

Navarrus, Ledesma, Medina, et alii ab eisdem relati. Fundamentum autem constat ex dictis .-namut liquet ex cap. *Sacerdos*, ob nullum scandalum, aut damnum vitandum potest confessio directe aut indirecte revelari; cum bonum sacramenti etiam propriæ vitæ præferendum sit; constat autem eam sacerdotis fugam, aut Missae omissionem, ex quibus alii facile conjiciunt, aut prudenter conjicere possunt peccatum in confessione notum, esse indirectam confessionis revelationem : ergo in ilio eventu, elsimilibus tenetur sacerdos potius mortem oppetere, quam eas actiones absolute exercere. Quod adeo verum est, ut extendendum etiam sit ad periculum vitæ spiritualis, uli si in eo casu sacerdos in lethali existât, et confiteri non possit, ac de contritione dubitet. Motivum enim propositum id eliam evincit. Debet igitur sacerdos in eo eventu spera're auxilium divinæ gratiæ, divinæque providentiæ se committere, et animæsuæ providere meliori modo quo

possit, orando, ac conando contritionem. Et quidem, cum non sponte, ac proprio arbitrio illi periculo se exposuerit, sed quasi coactus illud subeat, ut sacramenti bono consulat, si alloqui quod in se est faciat, Dei auxilio non destituetur. Hujusmodi tamen casus cum eis circumstantiis potius mente finguntur, quam in praxi contingere valeant. Ex suppositione autem eventus ita sentiendum est, uti recte in vi consequenti® docent ibidem Lugo num. 115, Dicastillo anum. 167, et deinceps, Suarez n. 8 et alii.

43. Non tamen desunt, qui oppositam Aliorum propugnent. Hi sunt Scolus in 4, dist. 21,“^“ quæst. 3, ad 3, Sylvester verbo *Confessor*.*TM?. 3, quæst. 2, Major q. 3, ad 2, Castro PalaoJlajor. ' disp. unie, punct. 19, §3, num. 18.Quorumconinch. sententiæ eas suppetias ferant ConinchusLeand.

disput. 9, dub. 4, n. 33, et sequent, et Leander quæst. G9, ut asserant posse sacerdotem eas actiones exercere etiamsi inde immineat pœnilenti periculum mortis a sociis inferendæ; quamvis laudabile foret, subdunt illi, saderdotem mortem subire, ut pœnilentem ab eo periculo eriperet. Hujus autem additionis probabilitatem alii viderint : nec enim multum sacramenti conservationi confert, ubi adeo ingentem facultatem sacerdotibus adseribit, ut eis liceat scientia confessionis uti etiam cum vitæ pœnitentis jactura Id vero suadere Fuuda conantur, tum quia sacerdos ex vi earum menta, actionum nihil revelare videtur, cum jam socii pœnitentis illud peccatum sciant.Tum eliam : quia sacerdotem Missam omittere, aut aliam viam carpere, ex se est quid indifferens ad plura, nec ex natura sua significat determinate peccatum in confessione notum; sacerdos autem ubi actiones ex se indifferentes exercet, utitur jure suo, quod sibi licet eliam cum dispendio alterius. Tum deinde : quoniam per eas actiones ad summum significatur pœnitentem confesum fuisse; quod non est violare sigillum, cum licitum sit dicere : Titius mihi confesus est; non autem significatur tale peccatum in particulari, sed id aliunde socii pœnitentis suo discursu colligunt. Tum denique iquiaindeconfessionon fitodiosa; irrationabiliter enim pœnitentes retraherentur a confessione, ex quo sacerdos jure suo utatur eliciendo actiones indifferentes, quæ sæpe ob alia motiva fiunt.

1

i

Ur

ff

5^.;‘

8V.* ψ

9

- I

fi

!..M

W:

ft

pH'

x....-A. y

HB

•iIJ

i

»

>>

Sunter. Eninnero e® objectiones non nullum premunt. Non prima: namquod complices criminis, aut socii pœnitentis jam peccatum sciant, solum suadet sacerdotem eis non tribuere notitiam illius peccati absolute, non tamen quod non delegat confessionem, aut crimen ut confessum; hoc autem illicitum est, alioqui posset sacerdos prodere peccata publica sibi confessa, siquidem tunc diceret quod ab aliis jam scitur. Non secunda: quia vim non facimus in eo quod sacerdotis fuga, ac Missa® omissio sint ex natura sua actiones determinatae ad manifestandum peccatum in confessione notum; sed fatemur secundum se. et abstractive sumptas esse indifferentes, frequenterque ob alias causas diversimode occurrentes exerceri. Ceterum si considerentur hic, et nunc, et prout fiunt sub his circumstantiis, ex quibus alii conjiciunt peccatum confessum, indifferetiam amittunt, et confessionem determinate produnt. Quocirca licet absolute aliquando, et præcisive a circumstantiis sacerdos jus habeat ad eliciendas vel non prædictas actiones; ex suppositione tamen quod ex illis peccatum aliis innotescat, sacerdos non utitur jure suo, sed jus se tenet ex parte sacramenti prohibentis earum exercitium, ne confessio reveletur, et ex parte pœnitentis, cui sigillum favet. Imo, si ad actiones secundum se acceptas attendendum foret, nulla unquam revelatio indirecta contingeret: cum nulla sil actio, quæ secundum se indifferetiam non admittat, quæque ad diversa practice significanda applicari non possit. Non item tertia: quamvis enim dicere Titium tali sacerdoti confessum fuisse, regulariter contra sigillum non sit. dicere tamen confessum fuisse tale peccatum, violatio sigilli est. Illa autem sacerdotis fuga, et omissio sacri non solum pœnitentem confessum fuisse innuunt, sed potius significant ipsa peccata; imo, ut recte videt Lugo ubi supra num. 113, ex directa significatione peccati significant confessum fuisse: quippe omittere sacrum in illa rerum contingentia propter venenum vino immixtum, et a via recedere ob insidias paratas, prius, et immediatius significant peccatum in infectione vini, aut in insidiarum præparatione commissum, unde alii colligunt sui complices confessionem. Non denique quarta; nam si ex vi actio-

num sacerdotis alii crimen confessum intelligunt, nequit non pœnitens pudorem, et confusionem accipere, cum ibi indirecti peccati exprobratio intercedat; hæc autem confessionem admodum exosam ellicerent pœnitentesque ab ea removerent. Id quod maxime contingeret, ut ex se liquet, ubi ex fuga sacerdotis, aut omissione Missa? mortis periculum pœnitenti immineret, Inde niiramur quaminhæsitanter Leander asseruerit, etiam propter hoc non posse pœnitentes rationabiliter a confessione retrahi. Si enim vit® jacturam accipere ex confessione, eam odiosam non reddit, non apparet cur fieret odiosa ex directa revelatione sigilli in casu ubi dumtaxat pœnitentis fama denigraretur; cum hæc minoris momenti sit.

44. Colligitur septimo, sacerdotem vocantem ad audiendam confessionem illius, quem scit sibi scandalum esse, non teneri adire. Ita N. Antonius ubi supra, num. 1574, Lugo disput. 2.3, num. 116. Dicastillo disput. 12, num. 171. Nam vel scandalum, aut occasio ruinæ spiritualis oritur ex sacerdotis fragilitate, qui dum pœnitentis peccata audit, ingentes experitur concupiscenti® tentationes, aut lapsas? Vel ex ipso pœnitente, qui in priori confessione sacerdotem ad malum sollicitavit? Si primum. certum est sacerdotem adire pœnitentem non teneri, nec ibi aliquam sigilli violationem intervenire; siquidem motivum, quo detinetur, non est notitia peccatorum pœnitentis sed propriæ fragilitatis. Si secundum, etiam non cogitur, tum quia si pœnitens ad priorem confessionem vocavit sacerdotem non serio animose confitendi, sed potius illum sollicitandi, ad malumque inducendi, illa confessio ex intentione pœnitentis non est sacramentalis, proindeque sigilli obligationem non inducit, sed solius naturalis secreti, quo sacerdos uti potest ad propriam ruinam præcavendam. Tum, quia ea provocatio ad malum non est peccatum, quod pœnitens in priori confessione confitetur, sed quod in ipsa commisit, atque ideo sub sigillo non cadit. Unde quemadmodum si pœnitens absolutione indignus mortem sacerdoti minetur ut eum absolvat, potest sacerdos absque ulla sigilli violatione fugere, et non redire, eo quod min® ill® confessionis materia non extitere, sed peccatum ibi commissum;

ita

lia in præmisso casu licet non accedere.
Mquid si sacerdos semel, et iterum pœ-
niiientom indispositum absolvit, et ruisus
vocatur ab eodem serio animo se confi-
tendi, licet adhuc indispositus ? Responde-
tur, posse sacerdotem se excusare, si aliam
habeat causam id faciendi : si vero non
habeat, et aliunde intelligatur saltem in
genere eam excusationem fieri ob poeniten-
tia indispositionem, non posse non ire ;
posse tamen initio confessionis eum dimit-
tere, et admonere ne iterum inutiliter
eum vocet. Ila N. Antonius tract. 5, disp.
18, sect. 6, Perez disp. 54, sect. 13, Lugo
ubi supra, num. 117.
HeS. -15. Colligitur octavo, confessarium, qui
per confessionem novit aliquem, cui con-
fiteri solebat, non esse sacerdotem, posse
abstinere a confessione illi facienda, si
inde nullum dedecus pœnitentis sequitur,
nec ulla confessionis suspicio. Ita N. Fran-
cfecus ubi supra, num. 55, Sanchez de Ma-
trimonio disput. 16, num. 5, Sylvester
verbo *Confessio* 3, quæst. 19, Dicastillo
Irinum. 158, Lugo num. 105, Henriquez,
Coninchus et alii. Si vero id fieri non pos-
set, quin ex usu illius nolitiae confessionis
quid incommodi pœnitens subiret, aut pec-
cati confessi revelatio aliqua indirecte re-
sultaret (quem eventum non communem,
el practicum, sed apprehensione fabrica-
tum censemus) consequenter dicendum
est, debere sacerdotem illi iterum quoad
exteriorem caeremoniam confiteri,et alteri,
qui legitimam absolvendi potestatem ha-
beat, serio se accusare. Quod etiam docent
citati Authores.
46. Colligitur nono, non posse sacerdo-
tem poenitentiam pro peccatis injunctam
manifestare, si fuerit signum culpæ lelha-
lis cerlæ, aut dubiæ, vel specialium pec-
catorum venialium quoad numerum, vel
speciem ; secus vero si pœnitentia adeo
levis existât,ut ex ea nihil intelligi valeat,
nisi pœnitentem venialia confessum fuisse.
Quemadmodum enim licet sacerdoti dicere
in genere; «Titius mihi confessus est, »
vel etiam dicere : « mihi confessus est
«venialia;» ita contra sigillum non est
leiissimam poenitentiam manifestare :
hinc enim pœnitens non major cognoscitur
peccator, quam ex eo præcise, quod ad
confessionem accesserit. Docent Dicaslillo
disput. 12, num. 122, Lugo disput. 13,

num. 89, Granados 2, 2, controvers. 7, Opted.
Diana tom. 5, tract. résolut, 31, X. Diana,
Franciscus tract. 6, cap. 14, numer. 34.
47. Tandem colligitur, non posse sacer-
dotem confessionis schedulam denegare ultima,
illi, quem ob ejus indispositionem non
absolvit, si sciatur ipsi confessum fuisse.
Quod a fortiori asserendum est ubi sacer-
dos absolutionem distulit, ut pœnitens,
quem redituum sperat, melius se dispo-
neret. Ea quippe denegatio indirecte pro-
deret peccatum,ac pœnitentis conscientiam.
Vnde sicut nequit sacerdos dicere ; « Non
« absolvi Petrum mihi confessum : » quia
hæc loquutio vehementem generat suspi-
cionem vel de casu reservato, vel de alia
pœnitentis indispositione; sic nec schedu-
lam denegare, ut pœnitens satisfaciat Pa-
tri, hero, aut aliis testimonium de confes-
sione inquirentibus : hæc enim denegatio
est quædam practice loquutio præcedenti pa|aus.
æquivalens. Tenent Palaus, Coninchus,
Medina, Layman, Fagundez, Diana, Hen-dayman.
riquez, N. Gabriel a S. Vincentio, Aversa, niana,
quos refert, et sequitur N. Franciscus ubi^c^r
supra, punct. 3, num. 30.
Oppositum vero satis probabiliter docent
Bonacina disp. 5, quæst. 6, sect. 5, punct β ο μ π β
4, num. 7, Dicastillo num. 119, N. Anto-Diast.
nius ubi supra, sect. 3, num. 1542, N. Anton.
Bonæ Spei, quibus adhaeret Lugo num.87.^pef°Bai
Idque suadent, tum quia sacerdos in ea nugo,
schedulae denegalione nihil de peccatis
confessis revelat, sed tantum non appro-
bat confessionem, quam approbare non
debet. Tum, quia sacerdos hujusmodi
schedulam meretrici, aut peccatori publico
non absolutis largiendo, cooperatur impoe-
nitentium fraudibus, qui eo testimonio suf-
fulti Dominos aut parochos deciperent.Tum
etiam : nam quoddam genus mendacii
esset testificare in schedula confessum
fuisse eum, qui nullam fecit confessionem.
Respondetur tamen ad primum, sacerdo-
tem denegantem schedulam pœnitentis pec-
cata expresse non prodere, prodere nihilo-
minus implicite : quia in prudentum
existimatione censetur practice operibus
dicere, pœnitentem ad confessionem indis-
positum accessisse. Ad secundum dicendum
est, sacerdotem schedulam concedendo,sui
officii munus explere ; si autem pœnitens
ea abutitur, id sibi imputet : quippe sacer-
dos circa ejus fraudes mere permissive se

habet, ne confessionem revelet. Ad tertium respondetur, quod licet pŒnitens non absolvatur, ro vera coram sacerdote se accusat in ordine ad absolutionem, proindeque confessionem efficit quodammodo saeramentalem ; sacerdos igitur ea schedulæ concessione solum testatur pŒnitentem confessum fuisse ; quod verum est, an vero absolutus prodierit vel non, nihil exprimit.

§ n.

Specialis difficultas circa usum nolitix confessioni; ad externam gubernationem.

48. Materia præsens dubii tot difficultatibus scaturit, totque diversorum eventuum combinationibus exundat, ut impossibile sit vel omnes simul decidere, vel seorsim perficere. Plures tamen in præcedentibus examinavimus, aliasque in sequentibus attingemus, unde quid ad similes, vel etiam dissimiles. aut diversae combinationis dicendum sit, quisque facile deprehendet. Præsertim cum sit regula generalis tunc sigilli violationem non intervenire, cum nec motivum suspiciendi de confessione tribuitur, nec aliquid fit ex notitia confessionis, quod in pŒnitentis incommodum aliquo modo cedat. Itaque ubicumque Authores in hac materia discriminantur, nusquam dissidium est an sigillum sit observandum, vel non? Id quippe omnino extra dubium habetur, et tanquam certum a cunctis supponitur sigillum aperiri nunquam licere. Militat igitur dissensio an hic, et nunc, in isto aut in illo casu elicientia hujus actionis, aut prolatio illius verbi sit directa aut indirecta violatio sigilli, vel nulla; quod plane ex ipsis rerum circumstantiis pendet. Ibi autem maxime contingere posset hujusmodi indirecta confessionis prolatio, ubi sacerdotes, aut prælati uterentur confessionis notitia ad externam subditorum gubernationem, eos ab officiis removendo, vel illis suffragia in electionibus denegando. Quæ est adeo ingens difficultas, plures complexens, ut Auctores in varia placita sparserit, quæ Lugo sect. 5, § 1 recenset, ac eorum quilibet tot propriæ sententiæ limitationes apponit, ut vix intelligi valeat quid tandem doceat.

^ügo.

I t igitur eum majori claritate procedamus, animadvertendam est, in præsentif***** sermonem fieri non solum de l’rælatis inferioribus, ac Superioribus Regularium, verum etiam de quibuscumque aliis : doctrina enim communis est et ratio quæ suadet de Priore, aut Abbate posse, aut non posse uti confessionis notitia ad removendum subditum a suo ministerio, id etiam convincit de Provincialibus, Generalibus, Episcopis, Archiepiscopis, et similibus, ut ex dicendis constabit. Item observari debet, PŒlatum cognoscentem intra confessionem peccatum subditi, ratione cujas indignus redditur ministerio, vel ipsum ministerium esse illi occasionem proximam labendi in tale peccatum, teneri intra Sacramentum remedium, quoad fieri possit. adhibere, pŒnitentem admonendo, ut sponte officium dimittat ; quod si noluerit, quid Prælato faciendum sil, qualiterque se gerere debeat, ne confessionem prodat, inquirimus. Pro quo ulterius observa, officia esse in duplici differentia : quædam enim sunt ad nutum Prælati amovibilia. uti officium Procuratoris, Ostiarii, Sacristæ, et similium ; quædam vero habent sibi annexam jurisdictionem subalternatam, aut subalternantem . qualem officia Prioris, Superioris, et aliorum in Religione nostra sibi vendicant. quæ proinde ad Prælatorum arbitrium auferibilia non sunt. Si ergo de posterioribus loquamur, certum, et constans est apud omnes non posse Prælatum ex vi notitiæ confessionis subditum ab hujusmodi officiis amovere : nam, ut recte vidit Sotus in 4, dist. 18, quæst. 4. art. 5. circa finem, cum subditi, habeant jus possidendi, ab officiis arceri nequeunt sine causa in foro judiciali externo probanda ; Prælatus autem peccatum in confessione notum ad forum externum deferre nequit, tum quia id esset expresse pŒnitentis conscientiam prodere, ac sigillum directe violare ; tum quia testificatio criminis in confessione noti nullam in foro externo vim habet, ut patet ex cap. 2. de Offic. Ordin el cap. *Dilectus* de excessibus Prælatorum.

49. Quocirca tota difficultas devolvitur circum circa ministeria prioris generis, et inquit-'^.*. rit an Prælatus cognoscens per confessionem peccatum, et indignitatem subditi, possit illum deponere a suo ministerio ad

nutum

l nutum amovibili, si allite causæ externæ
liv · non existant ? Resolutio est negativa, et his
I * temporibus probabilior, ac omnino vera
I sententia, quam tuentur D. Thomas quod-
I λ lib. 5, art, 13, N. Franciscus punct. 3,
I pA nani. 17, Humiez 2, 2, quæst. 23. art. 8,
J <^! Thomas Sanchez lib. 3, de Matrim. disp.
I jw'r.|6, Aversa quæst. 18, sect. 8, N. Gabriel a
Sancto Vincentio quæst. 5, Bonacina disp.
5, quæst. 6, sect. 5, punct. 4, num. 11, ct
16, Stephaniis a S. Paulo num. 219. Gonet
^':disp. II, art. I, § 3, num. 17, Lugo disp.
sect. 5, num. 93, Dicastillo disp. 12,
; 17-î dubit. 7. a num. 138, et sequent. Armilla
verb. *C(mfeasor*, num Castro Palao
punct. 19, §3, num. iO, Delrio lib. 7, dis-
quisit. sect. 2, Layman lib. 5, tract. G, cap.
y^:'14, quæst. 2, num. 22, Coninchus disp.
9, dub. 4, num. G, Suarez disp. 33, sect.
7, num. 4, in fine, Leander quæst. 63, et
61, referens Malderum, Fagundez, Joan-
nemaCruce, Dianam, Filliucium, Ægi-
dium, Candidum, Granados, et alios. Sua-
deiurque primo ex decreto Clementis VIII,
de casibus reservatis pro Regularibus
expedito anno 1594, ubi cap. 4, hæc-
habentur: a Tam superiores pro tempore
; existentes, quam confessarii, qui postea
e ad superioritalis gradum fuerint pro-
emoti, caveant diligentissime, ne ea
» notitia, quam de aliorum peccatis in
t confessione habuerunt, ad exteriorem
gubernationem utantur... Atque ita per
< quoscumque Regularium superiores,qui-
« cumque illi sint, observari mandamus. »
In quibus Sanchez (qui in moralibué*pro
multis computatur) rem aperte decisam
censet. Unde merito inquit Lugo, se nes-
cirequaliter opposita sententia post hujus-
modi decretum sustineri valeat ; eamque
quantumvis Magno Doctorum numero ful-
citam, omnino ab Ecclesia fore eliminan-
dam, subdidit Dicaslillo.
Porro licet prædictum decretum solum
videatur de Regularibus procedere, exeo
tamen colligitur doctrina universalis pro
omnibus sacerdotibus, et quibuscumque
prælati. Tum, quia ideo prohibetur Regu-
laribus usus notitiæ confessionis ad guber-
nationem externam, quia hujusmodi usus
censetur esse in detrimentum sacramenti
P'enitentiae, ac violativus sigilli ; sed nulla
major ratioest cur apud Regulares sit talis,
et non apud alios : non enim apparet cur

actio removendi subditum ab officio ob
i otitiam confessionis posita in Priore aut
Abbate Conventus fit contra reverentiam,
et secretum sacramenti ; et eademmet actio
exercita ab episcopo, aut a quolibet alio
sacerdote non sit ejusdem conditionis :
ergo ea Pontificis decisio doctrinam gene-
ralem pro omnibus affert. Tum etiam :
quoniam vel prodictus usus scientiæ con-
fessionis ad externam gubernationem
supponitur illicitus ex natura sacramenti,
et præcepto Christi pro priori ad decretum
Clementis,vel non?Si primum icrgocodem
modo se habetapud Itegalares.ac apud non
Rcgularesmec enim Christus diversum sa-
cramentum pro istis ac pro illis instituit ;
nec præceptum sigilli a Christo Domino im-
positum pro diversitate subjectorumsacra-
mentum administrantium variatur, ut ex
se liquet. Secundum autem dici nequit :
nam prædictum decretum procedit cum
omnimoda universalitate, ita ut Regulari-
bus interdicat uti scientia confessionis ad
externam gubernationem in omni eventu ;
lex autem Pontificia nequit ita universali-
ter urgere, si aliunde ille usus ex institu-
tione, et natura sacramenti illicitus non
supponitur ; cum jus pure ecclesiasticum,
eia divino præscindens non obliget cum
detrimento propriæ vitæ, nec cum dispen-
dio boni communis Reipublicæ, Regni, aut
Ecclesiæ. Ergo si ea decisio limitationem
non admittit, ideo est quia supponit illici-
tum ex natura rei usum scientiæ sacra-
mentalis ad gubernationem externam. Eo
vel maxime, quia ut recte expendunt Di-j.,
castillo num. 141, et Lugo num. 94, si illemgo.'
usus ex se licitus esset, non semel foret
etiam necessarius, et ex naturali præcepto
debitus, proindeque Prælati regulares non
solum possent, sed etiam deberent cognita
indignitate subditi in confessione vel illum
ab officio remove, dum cederet in dam-
num commune, vel illi in electione secreta
suffragium denagare, ne scienter eligerent
indignum, cum hoc ex se malum sit. Si
autem ex naturali præcepto tenentur Pae-
lati id facere, nequit oppositum Pontifex
decernere ; alioqui circa præcepta natura-
lia disponere posset. Relinquitur ergo,
usum notitiæ confessionis ad externam
gubernationem ex natura rei esse illicitum,
Clementisque decretum novum jus non
induxisse, sed antiquum, et divinum expli-

A-

i

fMlu
t W

l
l

tj

M

• 1 7

i

• 1 7

h'

3

=

cuisse, et corroborasse. Inde audiendi non sunt Gonet, et Suarez, qui licet in re nobiscum sentiant, totam vim in posita lege Ecclesiastica consignant, quasi ea sola posset in omni eventu constringere.

Fondamentum. Deinde suadetur resolutio ratione i. salis efficaci, qua sæpe usi fuimus, quæque etiam universaliter convincit, et premere debet Adversarios, cum ad hominem procedat. Nam juxta eorum, et omnium doctrinam, motivum potissimum, ob quod sigilli vinculum indispensabiliter urget in omni eventu, ita ut nunquam abrumpi possit etiam cum dispendio boni communis, illud est, ne confessio difficilis pareatur, et ab ea fideles arceantur : sic enim magni fecit Christus Dominus hujus sacramenti piaculum, sicque illius usus suavem ac tolerabilem esse voluit, ut quaecumque damna, quæ ex sigilli retentione subsequi possent, posthabuerit, et omnia tanquam minoris aut nullius momenti respectu violationis sigilli aestimanda decreverit; sed nihil confessionem ita gravem, et exosam reddere posset, nihilque ab ea fideles amplius arceret, quam si scirent posse sacerdotes uti confessionis notitia ad externam gubernationem denegandi suffragia in electionibus, removendi eos ab officiis, privandi honoribus, muneribus, et similibus, quæ tanti habentur, et ad quæ omnes maxime afficiuntur : ergo illicitum est sacerdotibus, et praelatis hæc omnia ex solius confessionis notitia exercere. Ex quo palam habetur, confessionem odiosam fieri etiam independentem ab eo, quod pœnitens hic, et nunc advertat eas actiones elici a sacerdotibus ob notitiam peccati confessi : nam si re vera ex sola ea notitia eliciuntur, quod exerceat advertantur vel non, per accidens est. Si enim antecederet scirent id licere sacerdotibus, a peccatis manifestandis delinerentur, verentes ne ob eorum manifestationem ea damna sibi obvenirent, dum non intelligerent. Quod fundamentum desumitur ex D. Thoma quodlib. 5, art. 13, in argumento *Sed contra est*, inquit, « quia nihil est faciendum in præjudicium confessionis ; esset autem in præjudicium confessionis, si subditus ab administratione removeretur propter crimen, quod suo Prælato confessus est, quia per hoc alii retraherentur a confessione: non ergo debet Praelatus

« subditum ab administratione removero propter peccatum, quod ei confessus » est. »

Confirmatur primo ex Tridentino sess. 11, cap. 7, ubi expendens quo pacto utilis-simum sit graviorum criminum absolutio-Tria nem superioribus reservari, subdit : « Sacerdotes cum nihil possint in casibus reservatis, id unum pernitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores pro beneficio absolutionis accedant. » Si autem ex uno capite adstringerentur pœnitentes ad superiores pro graviorum criminum absolutione accedere : et ex alio liceret superioribus usus scientiæ sacramentalis ad prædictas actiones removendi subditos ab officiis, aut beneficiis, et privandi eos aliis honoribus ; non utilissima criminum reservatio existeret. sed durissimum, et intolerabile onus, quod in sacramenti pœnitentiæ detrimentum admodum vergeret. Cum enim hominum imbecillitas avide in altiora propendat, honorifica inhiat, vehementerque ambiat, qualiter pœnitentes pro obtinenda peccatorum absolutione superiores adire auderent, si ab eisdem ob confessionis scientiam remoti endos a ministeriis, vel ad ea non admittendos scirent? Id utique ansam tribueret vel ad sæpe dimidandas confessiones, vel ad omnino omitendas.

Confirmatur secundo : nam sigillum, ulcotSr omnes fatentur, non solum obligat res-^'-^pectu aliorum, sed etiam respectu ipsius pœnitentis : ergo quemadmodum illicitum est sacerdoti non solum revelare aliis peccata confessa, verum etiam aliquid efficere unde suspicientur, aut prudenter suspicari possint de pœnitente; ita illicitum erit non solum loqui extra confessionem cum pœnitente de peccatis sub sigillo existentibus, verum, et elicere eas actiones, quibus sibi peccatum implicite exprobat, et motivum suspicandi de confessione tribuatur. Atqui a motio subditi ab officio ex sola confessionis notitia, et ubi alia causa exterior non existit, ut supponimus, est re ipsa implicita peccati exprobratio, et motivum sufficiens ut pœnitens prudenter suspicetur id fieri ob peccatum Prælato in confessione detectum : ergo ea actio illicita est. ?dinor subsumpta liquet : quippe si ante confessionem nulla causa removendi subditum ab officio apparebat, ideoque praelatu

prælatus illuni in suo ministerio conservabat, nec post confessionem aliqua denuo ruborla est, unicæ subditus confessioni prælato factæ eam ab officio amotionem adscribere posset, idque ingens motivum, saltem suspicandi, esset. Eo vel maxime, quia sicut non licet revelare aliis peccata, etiam ubi periculum non est quod pœnitens id sciat; ita nec ex vi notitiæ confessionis aliquid efficere in præjudicium pœnitentis, adhuc in eo eventu, in quo ipse nec suspicatur, nec suspicari potest de usu scientiæ confessionis ; amotio autem subditi ab officio incommodum est pœnitentis, quod proinde ex se confessionem odiosam reddit. Per quæ satis confirmantur ea, quæ supra a num. 38 et 39 statuimus : eadem quippe utrobique est difficultas.

51. Oppositam vero sententiam ante de Ta cretum Clementis plurimi antiquorum propugnare, quos refert Sanchez ubi supra, jrt. et post decretum nonnulli recentiores, Reginaldus lib. 3, cap. 2, num. 16, Villalobos tract. 9, dillic. 75, num. 1, Ledesma cap. 22, dub. 3, Vega 1 part. summ. cap. 63, casu, 24, Nugnus quæst. 11, art. I ad 6, jaetalii apud Leandrum quæst. 63. Suaderique potest primo : quia Prælatus per confessionem subditi sibi factam non amittit jus, quod habebat ; sed ante confessionem habebat jus eligendi, vel non eligendi, removendi, vel non removendi subditum ab officio ad nutum amovibili ! ergo eodem jaregaudet post confessionem, poteritque proinde subditum ob solam scientiam sacramentalem ob officio amovere. Secundo : nam sacerdos solum cogitur ad tegendam confessionem ; amotio autem subditi ab officio nec confessionem prodit, nec tribuit motivum suspicandi de crimine confesso, cum supponatur officium esse amobile ad arbitrium Prælati. Tertio, quoniam si Prælatus ante subditi confessionem illum ab officio removeret, vel illi suffragium in electione denegaret, irrationabiliter pœnitens conquereretur, cum injuria illi non fiat : ergo, et post confessionem emissam erit irrationabilis querela, et quælibet suspicio denegationis, aut amotionis ob peccatum confessum. Quarto : quia sacerdoti non est prohibitus omnino usus scientiæ confessionis : potest enim ea uti ad dirigendos actus humanos, ubi potest sine alterius nocumento, et periculo pro-

Salmoni. Curt. Theolog. lorn. XX

palandi peccata ; unde ex auditis in confessione potest fieri cautior, v.g. ad vitandum talem cibum ne sanitati noceat, vel commercium, aut familiaritatem cum tali persona, a qua pœnitens damnum accepit : sæpe enim discunt sacerdotes in confessione, qualiter se extra gerere debeant. Ergo cum in casu quæstionis nulla tribuatur suspicio peccati, et alias injuria pœnitenti non fiat, siquidem jus non habet petendi, vel conservandi rem gratuitam, aliandeque ablatione occasionis peccandi ejus bono spiritali consulatur, licitum erit prælato uti confessionis scientia, ut subditum a ministerio deponat, vel ei suffragium deneget.

Respondetur nihilominus ad primum, Solvjlcr subditi confessionem jus pristinam prælati non tollere ; hic autem ante confessionem jus non obtinebat amovendi subditum ab officio ob notitiam confessionis. Potest itaque prælatus absolute, et ob alias causas aliter cognitæ eam amotionem facere ; non tamen ad id moveri ex scientia peccati confessi. Unde quemadmodum sacerdos, qui extra confessionem crimen aliquod noverat, et postmodum in confessione audit, jus non amittat loquendi de illo ; obligatur tamen ad non plus loquendam quam extra confessionem scit, atque ideo ad non manifestandam hanc aut illam circumstantiam, quam sacramentaliter novit ; ita prælatus, licet absolute loquendo jus habeat amovendi subditum a suo ministerio, id exercere non potest ob ea, quæ sub sigillo accepit. Ad secundum dicendum est, eam amotionem ab officio ex sola confessionis scientia, et ubi alia causa non adest, esse implicitam exprobrationem peccati, practicam de eo loquutionem, et sufficiens motivum ut de crimine suspicetur. Et quamvis contingere possit, ut nec alii, nec pœnitens, ob prælati cautelam, id intelligant, aut suspicentur ; adhuc tamen sigillum violator : nam ad id satis est eam actionem esse in detrimentum pœnitentis ; nec opus est, ut quis sigillum offendat revelare confessionem, ut patet in eo, qui de peccatis sibi confessis loquitur deinceps cum pœnitente : huic enim nihil revelat, cum jam sua crimina sciat ; delinquit tamen contra sigillum, quia ea loquutio est pœnitenti ingrata. Et ratio est : quoniam revelatio sive directa, sive indirecta confessionis non prohibetur quia revelatio

præcise, sed quia affert nocumentum pœnitenti, cui sacramentum favet : ergo omne id, quod ex scientia confessionis fit in incommodum, et detrimentum pœnitentis, est prohibitum sub sigillo. Cum ergo amotio subditi ab ollicio ex sola scientia confessionis sit illius detrimentum, nequit non esse illicita prælato, quidquid sit an subditus hic, et nunc usum scientiae confessionis advertat, vel non. Semper enim hujusmodi actiones ex se confessionem odiosam reddunt, pœnitentesque ab usu sacramenti removent. Per quod patet etiam ad tertium : nam licet pœnitens nullam habeat causam justæ quærelæ, dum ante confessionem ab officio gratuito deponitur; habet tamen ubi prælatus ex confessione sibi facta ad id movetur, siquidem fidelitatem non servat in secreto sibi commissio. et illis, quæ sibi ut Deo dicta sunt, utitur ad externum forum, et ad damnum temporale pœnitenti inferendum.

Constat etiam ad quartum : fatemur quippe non omnem usum scientiae confessionis esse illicitum ; contingere enim potest, sacerdotem ex notitia sacramentali cautioem fieri ad exercendas plures actiones, quæ nec suspicionem de peccatis sub sigillo existentibus praebeant, nec damnum aliquod pœnitentibus afferant, quales sunt quæ in objectione recensentur, in quibus et similibus non est unde sacerdos violator sigilli censeatur. Principium enim ad id cognoscendum est, an actio, quam sacerdos ex notitia confessionis exercet, eam gravem ac difficilem paret, vel non ? Praedictae autem actiones, quæ nec peccata produnt, nec in pœnitentium incommodum cedunt, confessionem exosam non efficiunt. Ceterum si actio talis conditionis sit, ut licet hic, et nunc vel ob cautelam sacerdotis, vel ob aliorum distractionem, aut inadvertentiam peccatum non manifestet, nihilominus est ingrata pœnitenti. ilique molestiam infert, nequit non esse sigilli violativa ; et ita in præsenti contingit, ut dictum est. Nec refert, pœnitentem jus non habere ad conservationem officii gratuiti, aut ad nutum amovibilis : inde enim ad summum sequitur eam amotionem non esse proprie injuriam pœnitentis, prout injuria importat actionem contra justitiam, aut lædentem jus alterius : non tamen quod non sit injuria

prout hæc significat damnum, aut incommodum, quod re ipsa obveniat pœnitenti ex privatione ministerii, aut non electione ad officium ; hoc autem sufficit ut confessio fiat odiosa, et pœnitentes motivum accipiant ad eam non accedendi, ne ob criminum manifestationem incommodum reportent. Praeterquam quod injuria non irrogatur subdito ex negatione rei debite, sed ex modo denegandi rem indebitam: est enim sacerdos infidelis circa secretum sub arctissimo sigillo sibi commissum, et eam notitiam in detrimentum pœnitentis convertit, cum privando temporalibus commodis. Quod autem ea amotione ab officio ejus bono spirituali consulatur, quatenus occasio peccandi aufertur, nihil similiter refert : etenim qui denegat Eucharistiam in publico peccatori occulto cognito ut tali in confessione, illius bono spirituali consulit, cum illum a sacrilegio committendo removeat ; et nihilominus ea denegatio est illicita, quia est in denigrationem honoris, aut in jacturam temporalis boni pœnitentis. Sufficit itaque ministeria censei bona temporalia subditi, ut ab illis ob solam confessionis notitiam amoveri nequeant sine violatione sigilli.

52. Urgentius autem nobis objicere pos-Oi,?,.. seni adversarii auctoritatem D. Thomæ Dîh loco cit. ex quodlib. 5, art. 13, in corp, ubi inquit : « Dicendum, quod id, quod per « confessionem auditur, nullo modo est « manifestandum nec verbo, nec signo, « nec nutu, nec etiam aliquid est facien- « dum, unde in suspicionem peccati aliquis « possit devenire. Si ergo amotio subditi « ab administratione posset inducere ad « manifestandum peccatum in confessione « auditum, vel ad aliquam probabilem sus- « picionem habendam de ipso, nullo modo « praelatus deberet subditum ab adminis- « tratione remove ; puta, si in aliquo « monasterio esset consuetum quod Priores « non amoverentur de suis Prioratibus nisi « propter culpam ; manifestaretur pecca- te tum confitentis per remotionem ab ad- « ministratione. Undesi Abbas hoc faceret, « graviter peccaret tanquam confessionem « revelans. Posset tamen eum secreto cha- « ritative admonere, ut cum instantia pe- « teret cessionem, si hoc videret saluti « ejus expedire. Si vero per amotionem « ab administratione peccatum nullatenus manifestaretur

» manifestaretur, puta si in aliquo monasterio esset consuetum quod Abbas a pro suo libito de facili aliquos ab administratione removeret, tunc alia occasione accepta posset subditum sibi confessum ab administratione remove, et deberet hoc facere, cum debita tamen cautela, si talis administratio esset subdito periculosa in posterum; quamvis etiam, et in hoc casu melius esset quod cum induceret ad cessionem petendam. » In quibus manifesto sermonem facit de officiis ad nutum, et de facili amobilibus; et distinguens inter depositionem subditi a ministerio inducentem suspicionem peccati, et inter non inducentem, asserit de prima illicitam esse; de secunda autem non solum docet posse fieri, sed vel praelatum teneri alia occasione accepta, aut praetextu quaesito ad ita faciendum, cum debita tamen cautela. Similia habet in 4, dist. 21, quæst. 3. art. 1, quæstiunc. 1, ad 3, et urgentiora ad 4, ubi ait: « Dicendum, quod ex multis aliis causis aliquis redditur indignus ad Prælationis officium quam ex peccato, sicut ex defectu scientiæ, vel ætatis, vel alicujus hujusmodi; » et ideo qui contradicit « (in electione inlellige) » nec suspicionem de crimine facit, nec confessionem revelat. » Ex quibus locis deprompta sunt a discipulis ea, quæ habentur in supplem. quæst. 11, art. 1, quæque idem continent.

ii» 53. Verum ut clarius patefiat quid D. Thomas in objecta auctoritate sentiat, prius decidendum est quid debeat facere praelatus ubi ultra notitiam peccati, quam habet in confessione, adsunt aliæ causæ ad deponendum subditum a suo ministerio? Ad quod consequenter ad ea, quæ hactenus statuimus, cum distinctione respondendum est, et respondere tenentur omnes, qui in casu præcedenti nobiscum sentiunt. Etenim vel hujusmodi causæ aderant ante confessionem subditi factam praelato, vel post confessionem oblatae sunt? Si ante confessionem aderant, easque praelatus percipuerat, et nihilominus subditum in officio conservabat, nequit post confessionem eum a ministerio remove absque sigilli violatione: quia si illæ causæ prius ut sufficientes cognitæ praelatum ad eam actionem non excitabant, et post peccati confessi notitiam ad id movetur, signum

est scientiam confessionis influere efficaciter in eam subditi depositionem; quod ex se reddit confessionem odiosam, et suspicionem de crimine facit. Si vero ante confessionem praelatus jam ex illis causis inotus erat, differebat tamen, quia opportunum tempus expectabal, potest eo accedente eam amotionem executioni mandare. Idemque dicendum est ubi causa post confessionem accedunt, et ex illis, et non ex notitia confessionis movetur praelatus ad ita procedendum, ut recte docet Henriquez Henricus quodlib. 8, quæst. 19. Quæ omnia convincunt motiva, quæ supra expendimus, et præsertim ratio D. Thomæ num. 50 explicata: nam illa verba: « Nihil est faciendum in præjudicium confessionis; » esset autem in præjudicium confessionis « si subditus ab administratione removeretur propter crimen, quod suo praelato confessus est, quia per hoc alii retraherentur a confessione: » generaliter suadent non solum esse illicitam amotionem subditi a suo ministerio ex sola confessionis scientia, sed etiam ubi aliæ causæ existant, et ab illis praelatus non movetur; siquidem tunc re ipsa verificatur quod subditus deponitur a ministerio propter peccatum, quod suo praelato confessus est, et non ob alias causas, quæ efficaciter moveant. Amotio autem ab officio propter peccatum confessum est in præjudicium confessionis, inquit D. Thomas, et illam facit odiosam, quia « per hoc alii retraherentur a confessione: » ansam enim pœnitentibus tribueret ne ob timorem amittendi officia, aut alia bona, peccata sacerdoti manifestarent. Ergo etiam illicitum est praelato amovere subditum ab officio, ubi aliis causis existentibus ab illis Tion movetur, sed a confessionis scientia.

54. Unde satis constat ad objectionem ex locis D. Thomæ elformatam. Nec enim censendum est Sanctum Doctorem sibi contrarium stetisse, quum in testimonio proxime expenso perspicue nostram sententiam doceat, et efficaci ratione evincat. Itaque sensus D. Thomæ in priori auctoritate non est quod ubi praelatus suspicionem de crimine non facit, potest, et debet moveri ex notitia confessionis ad deponendum subditum a suo ministerio, alio colore aut praetextu utens: hoc quippe cum re ipsa sit amovere subditum propter

peccatum confessum, esset in praejudicium confessionis, et fideles ab usu sacramenti arceret, ut ex se liquet. Alias si in eo sensu loqueretur, doctrinam, quam in argumento .w/ *contra* statuerat, in corpore ejusdem articuli degeret. Intendit igitur posse, et debere praelatum. cui subditus confessus est, illum ab officio amovere ubi alia causa occurrit, quæ efficaciter moveat. Hanc autem esse mentem legitimam D. Thomæ constat tum ex proxime dictis, tum ex verbis quibus utitur; inquit enim : a Tunc alia « occasione accepta, posset, etc. » ubi ly *accepta* notantur appositum est ad significandum praelatum passive se habentem ad recipiendam aliam causam deponendi subdita ; non vero active quærentem occasionem : quia ly *accepta* non valet idem ac ex vi notitiæ confessionis active quaesita, sed ab extrinseco oblata, et ultro accedente, quæ si sufficiens sit, et efficaciter influat, poterit praelatus eam depositionem exercere, i cum debita tamen cautela » subdidit Ang. Doctor : quod non ideo dixit, ut praelatus solum vitet suspicionem prudentialem : hæc enim sufficienter praecavetur, si subditus deponitur ex alia causa, aut occasione, quæ ultro se se offert ; sed etiam quamlibet aliam adhuc minus rationabilem, quam pœnitens circa peccatum confessum concipere posset.

Per quod etiam patet ad ea, quæ habet in 4, dist. 21. quæst. 3, art. 1, quaestione. 1, in solutione ad 3. Eundem enim sensum n.Tto. continent, ut colligitur ex illis, quæ ibidem præmittit : « Similiter autem absque « læsione conscientiae potest praelatus im-
punitum dimittere peccatum, quod scit « ut Deus, vel sine aliquo remedio : quia a non tenetur adhibere remedium nisi eo v modo quoad ipsum defertur. Unde in « his, quæ deferuntur in foro pœnitentiae, « in eodem foro debet quantum potest ad-
hibere remedium, ut Abbas in casu « prædiclo admoneat eum ut Prioratum « resignet. » Et ex illis, quæ in solutione ad 1 præmiserat : « Illud autem, quod in « confessione scitur, est quasi nescitum, « cum nesciat ut homo, sed ut Deus. » Cum ergo id, quod est nescitum, nullo modo influat in actionem, consequens est D. Thomam non sentire posse praelatum removere subditum ab officio propter peccatum confessum, alio prætextu quæsito :

i tunc enim jam peccatum nescitum influeret in subditi desitionem. Nec plus urgent, quæ recensentur in ultimotestimoniooxxsolut. ad -1, quippe ibi loquitur D. Thomas de praelato non solum cognoscente peccatum, aut indignitatem subditi in confessione, sed etiam habente alias causas exteriores, uti sunt defectus scientiae, ætatis, vel ulterius hujusmodi, a quibus moveatur ad contradicendum in publica subditi electione. Si enim praelatus contradicit has causas objiciendo, necesse est D. Thomam supponere eas existere, alias praelatus illas objicere non posset.

55. Ex quibus omnibus colliges, Prelatum, Magistrum novitiorum, aul quemlibet alium sacerdotem non posse denegare suffragium ad officium, beneficium, prae-bendam, aut professionem illi, quem solum intra confessionem cognovit indignum, sive alias electio sit publica, sive secreta. Similiter nec posse praelatum ex vi peccati in confessione sibi noti subditum extra sacramentum mortificare, nec causas consulto quærere mortificandi, denegandi suffragium in electione, aut deponendi ab officio : hæc enim, et similia, cum damnum pœnitentibus afferant, si licerent, confessionem perdifficilem redderent, nec pœnitentes conscientiae sinus aperirent. Concedunt tamen Doctores non esse contra sigillum uti confessionis scientia, ubi nec suspicio de peccato tribuitur, nec aliquid fit ingratum, et incommodum pœnitenti. Unde poterit sacerdos cautior fieri ad custodiendas res suas, et praelatus vigilantior super gregem mediis his quibus alii utuntur : quemadmodum potest etiam preces coram Deo fundere pro pœnitentis salute, libros pro illius instructione evolvere, et alia hujusmodi facere, quæ sacramenti usui, ac pœnitentibus favent. Quia etiam ratione contra sigillum non est, praelatum, aut quemlibet alium sacerdotem uti confessionis notitia ad peculiaris benevolenti® signa subdito aut pœnitenti ostendenda, ubi per confessionem comperiunt, pœnitentem, vel magna fidelitate conscientiae latebras aperire, cunctaque crimina etiam occultissima detegere, vel diu sine gravi crimine vixisse. Tunc enim ea benevolenti® signa, et in pœnitentium favorem cedunt, et ortum non ducunt ex notitia peccati confessi, sed potius ex ingenti

genii puritate, aut humilitate, quæ obiter in confessione innotescunt.

DUBIUM IV.

('Irum sacerdos possit prodere, peccatum sibi confessum de licentia pœnitentis'!

56. Quamvis ex hactenus dictis, praesertim a num. 36, satis constet non licere sacerdoti loqui de auditis in confessione sine pœnitentis licentia, compertum non est an ea concessa possit : quippe nonnulli autumant crimina sub sigillo existentia esse omnino extra pœnitentis jurisdictionem, nec ab ejus arbitrio pendere, subindeque nec licentiare posse sacerdotem ut confessionem revelet. Pro cujus resolutione supponendum est, sacerdotem habentem notitiam extra sacramentalem eorum, quæ audivit in confessione, posse de illis loqui; ita tamen ut non plus dicat quam extra sacramentum scivit. Quæ est doctrina communis Doctorum contra nonnullos antiquos, quos suppresso nomine refert, et pTto. rejicit D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 3 in corpor. ubi ait : « Quidam enim edicunt quod illud, quod aliquis audit in confessione, non potest aliquomodo discere, si scit alias sive ante, sive post. « Quidam vero dicunt, quod per confessionem præcluditur sibi via ne possit aliquid dicere, quod prius scivit, non autem quin possit dicere, si postea alio modo sciat. Utraque opinio, dum nimirum sigillo confessionis attribuit, præjudicium veritati, et justitiæ servandæ facit... Et ideo alia opinio est, et verior, quia illud, quod homo alias scit sive ante confessionem, sive post, non tenetur celare quantum ad id, quod scit ut homo. « Potest enim dicere, scio illud quia vidi ; « tenetur tamen celare illud in quantum scit ut Deus: non potest enim dicere, j... « ego audivi hoc in confessione. »

Suaderique potest præmissa suppositio ; tum quia pœnitentis confessio non removet a sacerdote jus, quod extra confessionem habebat ; sed ex vi notitiæ extrasacramentalis habebat jus ad loquendum de peccato sine violatione sigilli (quidquid sit de alia charitatis, aut justitiæ obligatione, aqua ibi supersedemus): ergo prodere potest peccatum, quod scit intra, et extra confes-

sionem. Tum etiam, et est ratio D. Thomæ in 1 argum. *Sed contra* cit. art. art. quia « nullus potest alium obligare ad quod non erat obligatus, nisi sit suus prælatus, qui obliget eum præcepto ; sed ille, qui sciebat alicujus peccatum per visum, non erat obligatus ad celandum : ergo ille, qui ei confitetur, cum non sit prælatus suus, non potest eum obligare ad celandum hoc, quod sibi confitetur. » Tum denique: nam ex opposito lata fraudibus panderetur via : posset enim qui furtum coram sacerdote commisit, statim ei confiteri, ne de crimine accusaretur. Fieret, item sacerdotem, qui intra, et extra confessionem novit hæresim in Ecclesiam inserere, Regni prodicionem, aut simile aliud crimen tendens in damnum publicum, his damnis occurrere non posse, nec teneri rem palam facere ubi in testem adducitur. Similiter, excommunicari non posset ab Episcopo ille, qui convictus de crimine in foro externo, ei peccatum in confessione manifestat. Hæc autem satis absurda sunt, et justitiæ legibus adversa : ergo sentiendum est, posse sacerdotem peccatum prodere, ubi illius scientiam extrasacramentalem habet.

57. Nec refert si cum Altisiodorensi, cui^{od}? opposita sententia tribuitur, objicias, sacerdotem, dum confessionem audit, virtualiter promittere crimina sub secreto celare ; sed qui promittit rem habere sub secreto, tenetur tacere, quantumcumque id aliis viis sciat : ergo. Tum etiam : nam confessionis sigillum institutum est ob scandalum vitandum, et ne fideles arceantur a confessione; sed qui dicit quæ in confessione audivit, etiamsi aliunde sciat, scandalum parat, ansamque recedendi a confessione offert : ergo illicitum est loqui de auditis in confessione, etiamsi eorum alia notitia extrasacramentalis habeatur. Non, inquam, refert : etenim sacerdos Dispctli- confessionem audiens non promittit retinere peccata simpliciter, et omnibus modis, sed solum ea non revelare prout confessa. Ex quo fit, non posse dicere, audivi hoc crimen in confessione, nec eas circumstantias, quarum notitiam intra sacramentum dumtaxat acquisivit; potest tamen, quod aliunde novit, prodere. Præterquam quod ex ea virtuali sacerdotis promissione ad summum sequitur, sacerdotem delinquere

contra fidelitatem, non voro sigillum violare : quippe quod non ex fidelitate, sed ex religione urget. Ad secundam probationem respondet D. Thomas ubi supra : « Dicendum. quod non debet ita vitari peccatum ex una parte. quod ex alia justitia relinquitur. Veritas enim non est propter scandalum dimittenda; et ideo quando imminet periculum justitiae, et veritas non debet dimitti revelatio ejus, quod quis in confessione audivit, si alias scit. » Nec est unde fideles a confessione arceantur. si sacerdos confessionem non revelat, sed quod alias ut homo extra sacramentum vidit, vel audivit, profert.

SOMiffSi-
ltO 2. Ulterius supponendum est, posse pœnitentem facultatem concedere sacerdoti, ut peccatum revelet, si illud iterum extra confessionem quasi historice referat : hoc enim pacto, ut adversarii fatentur, cum jam sacerdos notitiam extrasacramentalem habeat, et crimen sit sub naturali secreto, potest pœnitens cedere juri suo. Unde quemadmodum valet per se ipsum peccatum alteri manifestare, ita, et facultatem concedere sacerdoti ut manifestet. Difficultas igitur est, an ea quasi historica narratione extrasacramentali non facta, sed sola licentia intra vel extra confessionem concessa, possit sacerdos peccatum detegere juxta licentiam? universalitatem. vel restrictionem ; ita ut si fuerit ampla, possit cui necessarium fuerit revelare ; si limitata pro aliqua persona, illi, et non alteri, prodere ? Et similiter, ita ut pœnitens per sacerdotem internuncium transmittat sigilli vinculum ad illum tertium, cui revelatur confessio, vel non transmittat, sed ilium relinquat sine obligatione sigilli juxta pœnitentis arbitrium?

Lubii resolutio.

Assertio 58. Dicendum est. posse sacerdotem peccatum sibi confessum alteri revelare de pœnitentis licentia, et juxta qualitatem licentiæ. Ita D. Thomas in 4, dist. 21, qu. 3, art. 2, D. Ronavenlura 2 part. dist. art. 2, quæst. 2, D. Antoninus 3 part. tit. 22. § 1, Sm. Solus in 4, dist. 18, quæst. 4. art. G. Palutaludan. danus ibidem dist. 21, quæst. 3, art. 3, num. 24, Petrus Soto led. 11, de confess.

Medina, Cod. de confes. quæst. de licentia pœnitentis non revelare, confess. Navarrus instil cap. Sacerdos, num. 127. Sylvester verboc Confessor 3, quæst. 3 et 5, Henriquez quodlibet. 7, quæst. 26, Covarruvias in Decretal. part. 2. cas. 8 et 12, Adrianus quod ultimum. de confess, in 4, § *Sed probabilior*, Suarez disp. 33. sect. 5, num. 6, Vasquez quæst. 93, art. 3, dub. 5, Lugo disp. 23, sect. 5. § 4. num. 133, Dicastillo disp. 12, dub. 5, 73, Leander q. 17, plures referens, estque communis Neotherieorum consensus. Et satis colligitur ex capit. Officii de Pœnit. et remiss, ubi refertur quemdam sacerdotem consuluisse Pontificem circa peccatum sibi a muliere confessum, præstila prius licentia ad consilium expostulandum.

Suadetur igitur prior assertionis pars ratione D. Thomæ in corp. cit. art. Nam, ideo sacerdos de licentia pœnitentis non posset peccatum alteri revelare, quia nescit tale peccatum ut homo, quo pacto extra sacramentum loquitur, et quia alias sequeretur scandalum ex hujusmodi revelatione; sed concessa pœnitentis licentia, etiamsi ea quasi historica peccati narratio extrasacramentum non fiat, utrumque illud principium cessat : ergo de licentia pœnitentis valet sacerdos peccatum alteri revelare. Minor, quæ difficultatem præseferat, ostenditur quoad utramque partem ; quoad primam quidem : etenim si pœnitens referat historice peccatum extra sacramentum, facit, ut adversarii fatentur, quod sacerdos illud sciat ut homo ; sed in prudentum judicio licentia præstita a pœnitente æquivallet illi historice narrationi : ergo sacerdos ex vi licentiæ pœnitentis scit peccatum ut homo, proindeque primum principium cessat. Tum etiam : nam pœnitens potest sine ea narratione transferre notitiam extrasacramentalem in sacramentalem, et facere sacerdotem scire ut Dei ministrum id, quod alias sciebat ut homo. ut si contingat pœnitentem crimen committere coram sacerdote, et postea dum ei confitetur dicat, de his, quæ vidisti, me accuso : ergo e converso potest prædicta historica narratio non facta, sed sola licentia concessa, facere sacerdotem scire ut hominem, quod alias scit ut Dei minister, et unico verbo dicere, de his, quæ in confessione audivisti, extra sacramentum loquaris. Nec enim plus continet

linet ea extrasacramentalis relatio, quam hæcloquutio, estquo proinde quædarn cærenionia metaphysica ad rem moralem nihil conferens. Tum denique : quia in omnium sententia potest sacerdos loqui in communi de auditis in confessione non revelando personam : inquiramus ergo ab adversariis, an dum ita loquitur extra sacramentum, loquitur ut homo, et sciat ut homo quod dicit ? An vero id sciat ut Dei minister,et loquatur ut talis ? Si primum : ergo, ut sacerdos loquatur ut homo,et sciat ut homo quod extra sacramentum loquitur, necessarium non est quod sibi fiat a pœnitenle illa historica, et extrasacramentalis relatio peccatorum, siquidem hæc in casu posito non adest. Si secundum : ergo ut sacerdos possit dicere quæ audivit intra confessionem, non indiget ea scire ut homo, sed satis est ea scire ut Dei minister, atque ideo ex quo nesciat peccata ut homo, dum sibi extrasacramentaliter historice non referuntur, inepte probatur quod nequeat loqui de auditis in confessione cum licentia pœnitentis : poterit quippe hujusmodi licentia deservire ut loquatur tanquam Dei minister. Quoad secundam vero suadetur eadem minor : nam eo ipso quod fideles sciant confessionem revelari non posse nisi de eorum expressa licentia, et juxta taxationem ad eorum arbitrium factam,satis obviaturscandalo, ut ex se liquet. Præsertim, quia ubi sacerdos cum pœnitentis liceniia alteri peccatum revelat, potest et debet dicere, mihi concessa est facultas, ut tibi dicam ; quo posito nullum motivum scandali apparet.

•ziira. Confirmatur, et urgetur : quoniam sigilli vinculum institutum est a Christo Domino in favorem pœnitentis, ne ex confessione incommodum reportet, ct sacramentum odiosum fiat : sed posse sacerdotem revelare peccatum de licentia pœnitentis, cedit in hujus favorem, sacramentumque amabilius reddit : ergo de pœnitentis facultate licitum est crimen alteri revelare. Suadetur minor : nam sæpe necessarium est sacerdoti, ut recte circa ea, quæ in confessione occurrunt,procedat, aliquid extra sacramentum dicere, virum prudentem, et eruditum consulere, vel facultatem absolvendi a tali crimine exposcere ; sed pœnitentem non posse facultatem concedere ad hujusmodi, quin

peccata extra sacramentum historice referat, est grave onus illius; siquidem cogere-tur ut cum rubore proprii peccati consilium vel facultatem absolvendi per se ipsum, et non por internuncium, quæreret, vel ut crimen extra confessionem manifestaret cum periculo ut jam facilius posset revelari ab aliis sine violatione sigilli ; ergo quod sacerdos loqui valeat de auditis in confessione cum licentia pœnitentis cedit in hujus favorem, et consequenter sacramenti, quippe quod eo redditur amabilius, quo plus pœnitenti consulitur. Adde primo D. Thomam dicentem in primo argum.n Thi. *Sed contra* citati art. « Superior potest a remittere peccatorem cum litteris ad in-« feriozem sacerdotem de voluntate ipsius: » ergo de voluntate pœnitentis potest alteri v peccatum revelare. » Adde secundo, sigillum sacramentale sequi naturam, et conditionem secreti naturalis ; hoc autem non exposcit ut semper irrevocabiliter retineatur, sed dumtaxat juxta voluntatem committentis, qui pro suo libito vel omnino, vel ex parte vinculum tollit. Adde tertio, quod licet juramentum promissioni adjunctum obliget ex jure divino, nihilo-minus ubi ille, in cujus favorem ht promissio, cedit promissioni, juramentum vim obligandi amittit. Ergo similiter, esto sigillum ex divino jure urgeat, non plus urget quam juxta arbitrium pœnitentis, in cujus favorem est institutum.

59. Posterior assertionis pars, nempe, sacerdotem posse peccatum revelare juxta licentiæ qualitatem, satis constat ex dictis: si enim absque pœnitentis licentia crimen revelari non potest, et ea concessa potest, consequens est tum quod si pœnitens eam potest concedere pro uno, possit etiam pro multis ; tum quod si pro uno dumtaxat conceditur, illi, et non alteri, crimen detegendum sit : id quippe non ex sacerdotis, sed ex pœnitentis arbitrio pendet. Et similiter quod ille tertius, cui revelatur confessio, maneat etiam sigillo obstrictus, si sub ea limitatione licentia concedatur ; vel obligationem sigilli non contrahat, si id pœnitens non intendat. Quæ omnia suadentur ulterius ratione D. Thomæ in 2 argum. *sed contra* cit. art. Nam quod pœnitens potest facere per se ipsum, potest etiam per alterum facere in præsentimateria ; atqui pœnitens per se ipsum po-

test sua crimina altori revelare, obligationem ad sigillum non inducendo, vel eam inducendo uti contingit dum prælato superiori crimen reservatum prodit ut facultatem absolvendi concedat ; hæc enim manifestatio, cum sit in ordine ad confessionem, obligationem sigilli infert, ut communiter censent Authores : ergo etiam per sacerdotem tanquam per internuncium poterit crimen alteri revelare, vel obligationem ad sigillum non transmittendo, vel transmittendo si opus fuerit, et relevatio in ordine ad confessionem fiat. Et quidem si ubi sacerdos pœnitentis licentia ejus peccatum delegit, qui audit sigillo obstringitur ; non apparet cur etiam non obstringatur ille, cui ob urgentem necessitatem revelatur confessio de licentia pœnitentis cum ea limitatione. Sed de his infra dub. 5 ex professo sermo rebit.

Observandum autem est, hujusmodi pœnitentis licentiam debere esse expressam, nec in re tanti momenti sufficere tacitam, aut præsumptam. Ita communiter Doctores, quos refert, et sequitur Palaus unie. punct. 19, §4, num. 7, Dicasonavafr' 1*^o disp. 12, dub. 5, num. 70, Lugo disp. Cooincii. 23, sect. 5, § 4, num. 13, N. Franciscus Nujms, caP. 14, punct. 1. num. G, Suarez disp. 33, Faguni sect. 5, num. 14, Navarrus in cap. Sacerdos, Covarr. num. 101, Coninchus disp. 9. dub. 1, num. Disna. gg, Reginai (il) 13, num. 59, Nugnus, Fagundez, Layman, Covarruvias, Diana plures adducens tract. 11, résolut», 10. Et ratio est perspicua : si enim præsumpta sufficeret, sæpe contingere posset, quod sacerdos eam præsumeret, aut concessam crederet, et quod pœnitens nec concederet, nec deberet. Ne ergo contingat quod confessio contra pœnitentis arbitrium reveletur, locus præsumptioni relinquendus non est. Similiter debet esse omnino libera, nec per vim, metum, aut deceptionem extorta, nec importunis precibus obtenta : alioqui invalida censebitur. Ita etiam Diana, et Suarez ibidem, N. Franciscus num. 7, Palaus num. 8, Navarrus, Fagundez, et alii.

Qæs-
tiu-
cula.

60. Inquires autem, an possit sacerdos cum licentia pœnitentis revelare peccatum complicitis sine complicitis licentia ? Hæc difficultas supponit peccatum complicitis cadere etiam sub sigillo, id quod est sententia communis, cujus Patronos refert, et

sequitur Suarez disp. 34, sect. 3, num. 2, et satis constat ex eo generali principio, quod ea omnia cadunt sub sigillo, quæ deteguntur a pœnitente in ordine ad integram confessionem faciendam ; peccatum autem complicitis manifestatur a pœnitente ut integre suam conscientiam prodat, ut supponimus : ergo sub sigillo celari debet. Quo supposito, locum habet proposita difficultas. Cui respondet negative Vasquez quæst. 93, art. 4, dub. 5, num. 5, Kelison tom. 2, in 3 part, quæst. 11, art. 1, dub. 2, Tamburinus in meth, confes. lib. 5, cap. 3, num. 7, et alii asserentes necessarium esse pœnitentem extra confessionem referre historiam peccati, et personam complicitis nominare, ut sacerdos ea notitia uti possit ; nec satis esse si licentiam intra confessionem concedat. Quorum fundamentum est, sigillum obligare non solum in favorem pœnitentis, sed etiam in utilitatem complicitis ; sed quia obligat in favorem pœnitentis, nequit sine hujus licentia peccatum alteri revelari : ergo nec sine licentia complicitis. Majorem probat Vasquez, quia Deus voluit judicium sacramentale omnino secretum, ne inde alicui incommodum sequeretur, aut sequi posset : ergo censendum est eo secreto voluisse consulere non solum pœnitenti, sed, et omnibus, qui quomodolibet implicantur in peccato pœnitentis.

Sentiendum tamen est, posse sacerdotem sine violatione sigilli revelare peccatum complicitis cum sola pœnitentis licentia, sive ea revelatio fiat ad bonum pœnitentis, sive ad correctionem complicitis. Ita Capreolos in 4, dist. 21, q. 2, art. 3 ad 8, D. Antoninus 3 part. tit. 14, cap. 19, § 11, Soncinas in summ. Capreoli dist. 21, q. 2, conclus. 2 ad 3, Lugo disp. 23, sect. 5, num. 138, Dicastillo disp. 12, dub. 5, num. 80, Hurtado disp. 12, difflic. G, Diana 5 part, tract. 11, resol. 24, Corduba lib. de detract. famae, memb. 2, q. 4, concl. 3, Suarez disp. 34, sect. 3, num. 7 et sect. 4, num. 5, referens plures, asserensque esse communem Theologorum sententiam quam utrobique multis probat. Ex dictis vero breviter suadetur : nam motivum, cur sigillum sacramentale obligat, est ne confessio reddatur odiosa, ac difficilis ejus usus ; sed ex quo sacerdos possit cum sola pœnitentis licentia peccatum complicitis revelare, confessio

confessio non redditur odiosa, et difficilis : qrgo contra sigillum non est revelaro peccalutn complicit cum sola pœnilenlis licentia. Minor ostenditur ; quia ea solum reddunt confessionem difficilem, quae delinent pœnitentes ne ad confessionem accedant ; sed ex revelatione peccati complicit cum sola pœnitentis licentia nemo rationabiliter a confessione detinetur, nec detineri potest, non quidem pœnitens, qui videt sigilli elavem ex ejus voluntate pendere, et peccata absque suo arbitrio nunquam revelari posse; non item complex; quamvis enim ejus peccatum prodatur, non tamen prout ab ipso confessum, sed prout ab alio, qui sponte ad id licentiam concedit, quique extra confessibnem id ipsum facere poterat Ergo ex hujusmodi revelatione confessionis usus nemini difficilis efficitur. Tum etiam : quoniam licentia complicit non est unde requiratur : ipse enim secretum non commisit, sed solus pœnitens : ergo ab isto solo pendet licentia ad illius peccati revelationem. Patet consequentia : nam jus sigilli, et cujuslibet alterius secreti soli illi acquiritur, qui secretum committit, qno cedente juri suo obligatio secreti perit, quidquid sit de alia obligatione ex charitate, aut justitia, quæ relinquatur in sacerdote ad non infamandum proximum.

Unde constat ad motivum adversæ opinionis : quippe sigillum sacramentale per se solam obligat in favorem pœnitentis, et ratione illius, non vero in favorem complicit nisi per accidens, et per quandam attentionem reflexam ad pœnitentem : si enim peccatum complicit cadit sub sigillo, non ideo est quia ejus revelatio cedit in detrimentum complicit, aut in ejus famae denigralionem, sed quia tale peccatum est quid spectans ad confessionem pœnitentis, qui aliter propriam conscientiam detegere, et confessionem materialiter integram facere non poterat, quam explicando complicit ; atque ideo quia illius peccati revelatio esset in detrimentum pœnitentis. cujus confessio manifestaretur, et cui proinde fieret difficilis. De damno autem, quod inde complici obveniret, sigilli vinculum non curat per se, et formaliter, sed ad aliam spectat virtutem. Itaque concessa pœnitentis licentia, revelatio illius peccati non erit violatio sigilli, aut peccatum contra religionem; poterit tamen esse contra

justitiam, si indebito fiat, et complicit honorem lædat. Quocirca, ut recte vidit Sua-Suarez. rez ubi supra, hujusmodi licentia raro a pœnitente concedenda est, et non nisi sub circumstantiis secundum prudentiam requisitis, et sub urgentibus motivis vel proprii boni ipsius pœnifentis, vel complicit, vel ad praecidendum aliquod grave damnum. Consulatur citatus Author, qui rem satis explicat, et appositis exemplis illustrat sect. 4, per totam.

§ n.

Opposilx sententix fundamenta convelluntur.

61. Pro sententia assertioni adversa de-^o certant Scotiis in 4, dist. 21, q. 2, Major^o q. 3, Gabriel art. 3, dub. 4, Durandus q. 4, Afensis 4 part, quæst. 19, Angelus ver-^o bo *Confessio* 8, num. 5, Villalobos 1 part. Vilialob. tract. 9, diffic. 74, Delgadillo cap. 19, dub. Argum.^o 68, num. 14. Quorum placitum suadetur L primo : nam si liceret sacerdoti ex sola pœnitentis licentia intra confessionem præslita, et alia peccatorum narratione quasi historica extra confessionem non facta, peccata sibi confessa alteri revelare, etiam id ipsum facere posset de licentia legitimi superioris ipsius pœnitentis ; sed hoc non licet etiam de licentia Summi Pontificis supremi omnium Prælati : ergo nec de licentia pœnitentis. Sequela constat, quia licentia, quam præstat inferior, potiorijurea superiori concedi potest. Imo ex eodem principio urgetur: etenim si pœnitens posset eam facultatem concedere, posset illius superior præcipere ut eam concederet, et ad concessionem cogere ; sed absurdum est asserere Summum Pontificem posse præcipere, et cogere pœnitentem ad concessionem licentiæ : ergo. Major ostenditur : quippe subditus in omnibus, quæ licita sunt, tenetur superiori obedire, ad idque urgeri potest : atqui si doctrina tradita vera est, sæpe erit licitum, imo, et necessarium, pœnitentem concedere hujusmodi facultatem : ergo.

Respondetur ad argumentum negando Dilujur sequelam, vel suppositum illius : licet enim pœnitens quoad alia plures gradatim superiores habeat; quoad ea tamen, quæ ad sacramentale sigillum spectant, nemini

nisi Christo Domino subjicitur, qui ita potuit, et voluit rem disponere, ut sacramentalis secreti elavem in solius pœnitentis manus tradiderit, ut pro libilo, et sine dependentia ab alio clauderet, vel aperiret. Quod inde colligitur, quia in impositione præcepti sigilli unice attendit ad suavem, facilemque sacramenti usum ; hic autem omnino, vel magna ex parte corrueret, si superior ad confessionem revelandam facultatem concedere posset, vel pœnitens quoad hæc alteri quam Christo subjiceretur. Unde quemadmodum sacerdos superiorem non habet, cui obedire teneatur, in ordine ad confessionis revelationem; ita nec pœnitens, qui quoad id ab omni subjectione est extractus, ut facilius, et securius posset cuncta scelera prodere, et conscientia* recessus sacerdoti delegere.

Quibus addenda est responsio D. Thomæ D' Ti''': in 4, dist. 21, q. 3, art. 2 : « Ad primum

a ergo dicendum, quod Papa non potest < licentiarum eum ut dicat, quia non potest « facere ut sciat ut homo, quod potest qui • confitetur. » Itaque pœnitentis licentia non est proprie licentia, aut actus jurisdictionis, seu dispensatio juris divini ; nec enim tam consistit in re, quam in modo dandi notitiam extrasacramentalem, quam superior præstare nequit ; hæc autem notitia est quasi quædam conditio, qua posita obligatio sigilli deficit. Ex quo etiam liquet ad difficultatis augmentum, quæ in adversarios retorquenda est : quippe facilius poterit superior præcipere pœnitenti, ut peccatum sibi vel sacerdoti extra confessionem revelet.

Arguw.2 62. Secundo arguitur : quoniam id, quod institutum est ob bonum commune, nequit ex arbitrio unius irritari; sed occultatio peccatorum, quæ confessioni subjiciuntur, instituta est in commune bonum fidelium, ut confidentius ad sacramentum accedant : ergo nequit pœnitens pro suo nutu sacerdoti facultatem concedere, ut peccata clavibus subjecta revelet.

Confirmatur : nam clericus nequit cedere privilegio fori, aut canonis, ut iudicetur a laico in foro externo : ergo nec pœnitens juri sacramenti, ut ejus peccata revelentur. Antecedens constat ex cap. *Contingit de sentent, excommun*, et ex cap. *Diligenti de foro competenti*. Consequentia vere probatur : nam ideo clericus illi legi

immunitatis, et exemptionis cedere non potest, quia esto consulat honori cujuslibet clerici in particulari, tamen instituta est in favorem ac decus totius Ecclesiastici status, cui injuria fieret si quis clericorum illi privilegio cederet ; atqui jus sigilli non solum attendit ad bonum pœnitentis, sed per se primo institutum est in favorem omnium fidelium, et totius Ecclesiæ in communi : ergo nec pœnitens huic juri cedere potest concedendo licentiam ad revelationem peccati.

Ad argumentum respondetur omissis præmissis negando consequentiam : etenim e-c ü. præceptum sigilli impositum a Christo Domino in bonum commune totius Ecclesiæ non est ad reticenda absolute omnia peccata quomodocumque sacerdoti nola sive per scientiam sacramentalem, sive extrasacramentalem ; sed solum ad reticenda peccata confessa, quæ nullo alio modo nisi per confessionem innotescunt : hæc enim dumtaxat premuntur sigillo in bonum Ecclesiæ instituto. Unde si sacerdos eademmet peccata, quæ sibi in sacramento, et ianquam Dei Ministro dicta sunt, alio modo extra sacramentum, et tanquam homo agnoscat, vel quia vidit, vel quia audivit, de illis prout sic nolis loqui potest, quin sigillum violet. Pœnitens autem ubi licentiam concedit ad revelationem sui criminis, tribuit sacerdoti in vi illius licentiæ aliam notitiam extrasacramentalem peccati, et facit sacerdotem scire ut hominem, quod alias sciebat ut Deus. Quocirca sicut sacerdos, qui loquitur de peccato sibi confesso, quod ante confessionem noverat, non immutat vinculum sigilli in bonum Ecclesiæ institutum, ita nec immutat dum loquitur de licentia pœnitentis. Quæ est solutio D. Thomæ art. proxime cit. « Ad « secundum dicendum, quod non tollitur D. ifc « quod est propter bonum commune insti- « tutum . quia sigillum confessionis non « frangitur, quia dicitur quod alio modo a scitur. »

Ex quibus ad confirmationem responde-c^r- tur negando suppositum consequentis, id-^? est, quod pœnitens cedat juri sacramenti, ui privilegio sigilli, dum licentiam concedit sacerdoti ut peccatum prodatur, sicut clericus cederet privilegio exemptionis, et immunitatis, si in sensu composito status clericalis se laico in foro externo judican- dam

dum committeret. Cujus ratio constat ex dicti#:quia praeceptum sigilli prout est favor in bonum omnium fidelium non se extendit ad omnia peccata, sed solum comprehendit ea, quorum notitia habetur intra confessionem dumtaxat; do illis autem, qua? aliunde sciuntur, non curat, nec eorum revelationem prohibet. Pœnitens igitur, dum licentiam concedit ad sui peccati propolationem, non permittit quod peccatum actu existens sub sigillo reveletur, sed illud extrahit ab statu existentiæ sub sigillo ut revelari possit ; quod facit in vi licentiæ, quam concedit : per eam quippe tribuit sacerdoti intransitive, et æquivalenter notitiam extrasacramentalem, qua posita jam peccatum prout sic cognitum ad aliud forum spectat. Oppositum autem contingit in clerico : hic enim in sensu composito existentiæ sub statu clericali, cui favet immunitas, se laico judicandum committeret, quod est cedere Canonis privilegio. Unde quemadmodum si clericus statum clericalem exueret, et ad laicorum transiret, non cederet legi exemptionis, dum a laico judicaretur, quia hujusmodi lex non favet laicis, qualis jam ille existeret ; ita nec pœnitens cedit juri sigilli pro omnibus fidelibus concessio, dum licentiat sacerdotem ut peccatum revelet : quia in vi illius licentiæ jam peccatum extractum est ab statu sigilli, saltem si licentia sit ad absolute, revelandum. Adde aliam disparitatis rationem ; clericum, videlicet, illi privilegio cedere non posse, quia si in foro sæculari judicaretur, redundaret in injuriam ac dedecus totius ecclesiastici status. Ex quo autem pœnitens sui peccati revelationem permittat, nihil detrimenti patitur sacramentum. cum non ideo difficilius fiat, nec fideles ab eo arceantur. Adde item ; quod sicut est favor sacramenti, et fidelium, sacerdotem nihil dicere posse de auditis in confessione absque pœnitentis licentia, ita etiam spectat ad eundem favorem ut cum illa licentia loqui possit, quæ ad bonum pœnitentis necessaria occurrunt; atque ideo eam licentiam concedere non est cedere favori, sed eo uti.

Im. 63. Arguitur tertio : nam in præceptis, quæ ex jure divino obligant, nemo dispensare potest ; sed præceptum sigilli obligat ex jure divino, ut statuimus dub. 1 hujus disp. ergo pœnitens in eo dispensare ne-

quit. Dispensaret autem, si posset licentiam concedere ut ejus peccata revelarentur; siquidem pro priori ad licentiam peccata existeront sub sigillo : ergo.

Confirmatur : quia nemo potest alteri confiln. licentiam concedere ut ipsum interficiat : ergo nec pœnitens licentiam concedere sacerdoti, ut ejus peccatum prodatur. Consequentia ostenditur : eo quippe primum non licet, quia quisque ex jure naturæ tenetur ad propriae vitae conservationem; sed etiam quilibet obligatur ad propriam famam, et honorem tuendum ; ergo cum manifestatio peccati honorem lædat, nequit pœnitens ad id licentiam concedere.

Respondetur ad argumentum, pœnitentem Bespon- non dispensare in sigilli præcepto, dum facultatem concedit ad sui peccati propolationem, sed tribuere sacerdoti notitiam extrasacramentalem, qua uti possit, vel conditionem apponere necessariam, ut illud praeceptum vim obligandi amittat. Ut liquet tum in juramento promissorio, quod non obligat ubi promissarius cedit promissioni, non quia iste in juramento obligante ex jure divino dispenset, sed quia obligat in favorem promissarii, quo cedente cessat obligatio juramenti. Tum in voto paupertatis, quo tenetur religiosus ad nihil expendum, et tamen de prælati licentia id licet, ideo quia hujusmodi votum non obligat ex jure divino ad nihil expendum absolute, sed ad non expendum praelato renuente. Similiter igitur contingit ubi pœnitens facultatem concedit ut ejus crimen prodatur : quippe sigilli præceptum dumtaxat prohibet criminis revelationem contra pœnitentis voluntatem.

Ad confirmationem dicendum est, excess-, sive probare : convincit enim nec premtentem mr posse ad sacramentum pœnitentiæ Bitoni, accedere, vel sua crimina sacerdoti intra confessionem manifestare; siquidem ea criminum manifestatione se ipsum inhonorat et apud sacerdotem infamat. Itaque famae, et honoris detrimentum subire sub arbitrio hominum est, ut docet D. Thomas 2, D Tha 2, quæst. 73, art. 3, ad 1, non autem vitæ jacturam facere. Cujus ratio desumitur ex eodem Ang. Præceptore ibidem quæst. 04, art. 5. Nam homo est dominus eorum, quæ propria industria acquirit, de iliisque ut vere dominus disponere potest ; homo autem sicut propria industria acquirit di-

s*to.
TifiJ.
IUhtH'Z
Dicast.

N Aihir.prælud.
Argatn.

Diruitur.

vitias, ita honorem, el famam, non nutem vitam. Undo licet vitæ dispendium facere non possit, potest tamen saltem justa interveniente causa se ipsum inhonorare, proindeque licentiam alteri concedere ut crimen infamativum detegat. Tenent Solus de justitia, lib. 4, quæst. 6, art. 6, ad 4. Tapia lib. 5, quæst. 23, art. 3, num. 6, Banez N Aihir.prælud. ad quæst. 52, de dominio dub. 2, concl.5, Dicastillo lib. 2, tract. I, disp. I, num. 97, Palaus de justitia in genere disp. unie, punct. 6, num. 5. Lessius lib. 2, cap. 4, dub. II, N. Andreas tract. 12, cap. 1, punct. 5, num. 43.

Ultimo arguitur : quia vel pœnitens in vi licentiæ, quam concedit, tribuit sacerdoti notitiam extrasacramentalem peccati. vel non? Quodcumque dicatur, nequit sacerdos de pœnitentis licentia peccatum alteri revelare : ergo. Minor ostenditur : nam si eligatur primum ; nec sacerdos revelans. nec ille tertius, cui fit revelatio, tenentur ad sigillum : non sacerdos, quia jam habet notitiam extrasacramentalem peccati, ut hæc responsio concedit ; nec etiam ille tertius, cum eandem notitiam accipiat extra confessionem ; ubi autem quis peccatum novit extra sacramentum, de eo loqui potest sine violatione sigilli. Si eligatur secundum : ergo sacerdos cum ea licentia peccatum revelare non potest, siquidem extra confessionem loquitur ut homo, et peccatum illud solum cognoscit ut Deus.

Respondetur, sacerdotem accipere vel non notitiam extrasacramentalem peccati in vi licentiæ pœnitentis, pendere ex limitatione, aut modo, quo ipsa licentia conceditur. Si enim facultas conceditur ad revelandum peccatum absolute, et libere cuicumque sacerdos pro suo arbitrio voluerit, censetur pœnitens tribuere in vi hujus licentiæ notitiam omnino extrasacramentalem. qua sacerdos uti possit non secus ac si peccatum sibi extra confessionem relatum fuisset. Unde nec ipse sacerdos, nec alii, quibus peccatum revelat, sigillo adstringuntur. Ceterum si licentiam sub limitatione concedat, ut peccatum reveletur determinate? personae, v.g. prælatusuperiori ad obtinendam facultatem absolvendi a reservatis, vel viro prudenti ad accipiendum consilium , non censetur notitiam omnino extrasacramentalem conferre, sed

sacramentaiem aliqualiter, otparticipative, vel. quod in idem redit, conferre notitiam extrasacramentalem cum ordine tamen ad confessionem ; quod satis ut tam prælatus, quam consiliarius sigilli obligationem contrahant. Quam doctrinam tradit D.Thomas ubi supra : » Ad quartum dicendum, quodD r., ille, ad quem notitia peccati devenit mediante sacerdote ex voluntate confitentis, participat in aliquo actum sacerdotis ; et ideo simile est de eo, el de interprete, « nisi forte peccator velit quod ille absolute sciatur, et libere, n Quocirca sicut interpres, licet minister sacramenti non sit, nec sciatur peccata ut Deus, contrahit obligationem sigilli, quia habet notitiam peccati in ordine ad iudicium sacramentale, ad quod aliqualiter concurrunt interpretando verba ministri ; ita prælatus, et consiliarius, qui etiam in idem iudicium quodammodo influunt per modum consiliantis, et conferentis potestatem absolvendi. Id quod expediret suavi hujus sacramenti usui . consonatque fini intento a Christo Domino in impositione præcepti sigilli : sæpe enim opus est. sacerdotem, ut congrue in iudicio sacramentali se gerat, virum prudentem consulere, vel superiorem adire, ut facultatem absolvendi a crimine reservato concedat. Si autem pœnitens cogeretur peccatum extra sacramentum referre cum periculo ut de facili publicari posset, aut superior, et consiliarius ad sigillum non cogerentur, ubi per sacerdotis revelationem peccati notitiam accipiunt, ansa fidelibus tribueretur ne ad sacramentum accederent ; siquidem in hujusmodi eventu nulla via, quam eligerent, securi redderentur de'suorum criminum occultatione.

Secundo, et satis probabiliter responderi posset eligendo secundam dilemmatis partem. cujus impugnatio non urget. Falsum enim est, quod saerdos non possit loqui ut homo ea. quæ solum novit ut minister sacramenti, ut perspicue apparet in eo, qui loquitur in communi de peccato sibi confesso non revelando personam : hic quippe loquitur ut homo, cum non loquatur in ordine ad confessionem, vel ad eliciendam actionem aliquam ministrantis sacramentum : non tamen loquitur scientia hominis, cum tale peccatum sibi extra sacramentum dictum non fuerit: utitur ergo scientia

scientia ministri ad loquendum ut homo. Qood si adversarii dicant, eam loquutionem esse licitam, quia non revolatur per-tona, jam principium ab eisdem assumptum nihil valet, siquidem sacerdotem non possède licentia pœnitentis prodere peccatum, non inde probatur quia non potest Ipfî ut homo quod solum novit ut Deus, sed inde quia nequit loqui ut homo prodendo personam, quod solum novit ut Dei minister. Hoc autem est in manifestam principii petitionem incidere : id enim est quod inquirimus, dum investigamus an licitum sit sacerdoti loqui de auditis in confessione cum pœnitentis licentia, ut ex se liquet. Itaque cum sigillum in favorem pœnitentis institutum sit, non plus urget quam juxta hujus voluntatem; undosi licentiam concedit sub limitatione, ita ut sigillum contrahat ille tertius, cui revelatur confessio, re ipsa huic obligationi subiacet. Nec refert dicere, quod non tenetur ad adeo strictam obligationem subeundam. Nam id solum evincit, quod possit tale peccatum non audire, sicut etiam sacerdos potest confessionem non accipere; si tamen consentiat, nequii non sigillo obstrictus evadere.

DUBIUM V.

Ex qua confessione oriatur sigillum sacramentale, et quas personas constringat ?

Duo inter se satis affinia sub uno titulo comprehendimus, quia unius decisio alterius resolutioni lucem præfert ; ab illis tamen breviter expediemur, quia adeo difficilia non sunt, ut diffusam expostulent investigationem.

Prior dubii pars resolvitur.

65. Dicendum est, sigilli sacramentalis obligationem ortum ducere ex sola confessione sacramentali, et ex omni ea, quæ talis fuerit ex intentione pœnitentis, licet aliqua de causa non perficiatur.Ita D.Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, quæslanc. 1, ad 1, Soto dist. 18, quæst. 4, art. 5, conci.5, Nugnus in addit, ad 3 part, quæst. 11, art. 3, conci. 2, N. Franciscus

cap. I 1, punct. 2, Suarez disp. 33, sect. Ledesma 22, difficult. 7, Dicastillo disp. Logo, 12, dub. 2, Lugo disp. 23, sect. 2,num.il, Palaus punct. 19, § 2, num. 1, Vasquez quæst. 91, art. 4, dub. 2, num. G, GonetContech, disp. 13, art. 2, num. 23, Reginaldus lib. Si'in. 3, num. 5, Coninchus disp. 9, num. 4, Henriquez lib. G, cap. 19, Bonacina disp. 1»'". 5, quæst. G, sect. 5, part. 2, Zerola in praxi de sacram, pœnit. cap. 2,quæst. 10, Pesancius in addit, ad 3 part. qu. 12, disp. 2, Leander quæst. 16. Estque communis prioris. DD. sententia, quæ suaderi potest quoad primam partem : quia sigillum ex ea confessione oritur, ex cujus revelatione fit injuria sacramento ; atqui ex revelatione confessionis non sacramentalis nulla fit sacramento injuria : ergo ex sola sacramentali oritur obligatio sigilli.Tum etiam: nam sigillum vel oritur ex ipsa sacramenti natura, ut plures censent; vel est præceptum positivum aChristo Dominoinjunctum, ut alii autumant. Si primum : ergo ubi confessio non fuerit sacramentalis,non erit obligatio sigilli ; siquidem deficiente radice inducente obligationem, impossibile est obligationem esse inductam. Si secundum : ergo cum Christus Dominus in vi illius præcepti solum intendat sacramenti pœnitentiæ conservationem, et suavem usum, consequens fit ut sigillum solum urgeat ad celandam confessionem sacramentaiem : ex quo enim aliæ confessiones prodantur, aut alia secreta revelentur, pœnitentiæ sacramentum odiosum non fit. Tum denique : quoniam sigillum est, et dicitur sacramentale per ordinem ad sacramentum : ergo non erit vinculum sacramentale nisi quod ad confessionem sacramentaiem subsequitur.

Quoad secundam vero partem convincitur asserlioex communi sensu fidelium,et Ecclesiæ praxi, quæ in his, quæ ad sacramenta spectant, est optima legum interpret. Itaque omnes fideles censent confessionem faciam ministro per ordinem ad absolutionem, et ex aninrn se accusandi coram Deo, sub sigillo celandam esse, sive sacramentum perfectum evadat, sive non, nec ad hujusmodi obligationem inducendam opus esse, ut confessio cum omnibus conditionibus ad absolutionem requisitis fiat. Id quod etiam suadetur ex fine Christi Domini in impositione præcepti sigilli :

Rilio
posterioris.

i

H

quippe eo tendit ut sacramentum ex se salis difficile, et onerosum,suavius,et facilius reddatur, pœnitentesque allidantur a.l suorum criminum manifestationem ; si autem sigillum consurgeret ex sola confessione perfecta, nunquam securi ad sacramentum accederent, cum nec de illius valore certificari possint,nec aliundesciant an absolutio deneganda sit, et sacramentum imperfectum relinquendum ob causam, quæ vel ex parte pœnitentis, vel sacerdotis occurrat ; quo pacto peccata ministro confessa absque sigilli violatione jam publicari deinceps possent. Sentientium igitur est, sigillum obligare ad celandam omnem confessionemsacramentalem, quæ talis est ex intentione, et animo pœnitentis, ita ht eo ipso quod peccata delegantur coram ministro in ordine ad absolutionem, sub sigillo relinquuntur, sive alias confessio perficiatur, sive non. Tum etiam : quia alias posset sacerdos, postquam peccata in confessione audivit, uti fraude denegandi absolutionem, ad eadem pGslmodum revelanda, vel dicere pœnitentem imparatum ad confessionem accessisse, et eo titulo ejus crimina prodere, quæ absurdissima sunt, et sacramenti usum intolerabilem efficerent. Tum denique : nam sacramentalis confessio instituta est in modum iudicii, in quo cognoscitur causa per ordinem ad potestatem absolvendi, vel ligandi : ergo cum ex natura iudicii cognitio causæ debeat præcedere sententiam, consequens est ut sub eodem secreto retineatur a iudice, sive absolvere debeat, sive ligare.

66. Ex quibus infertur primo, quod si quis efficiat confessionem nullam vel ex defectu doloris supernaturalis, vel propositi emendationis, et tamen accedat ad confitendum serio animo se accusandi de peccatis coram sacerdote, et illa Ecclesiæ clavibus subjiendi, ut sacerdos de illis dijudicet, consurgere ex huiusmodi confessione obligationem sigilli. Idemque dicendum est ubi confessio est valida, et informis, et ubi solum fuit inchoata in ordine ad absolutionem, licet ista postmodum denegetur ob pœnitentis indispositionem. In quibus conveniunt omnes, ut testatur Suarez ubi supra sect. 2, num. 8. Unde D. Thomas in 4, dist. 21. quæst. 3, art. 1, quæstiunc. 1,ad 1, oppositam sen-

tentiam erroneam censet his verbis : « Ad a primum ergo dicendum, quod quidam «dicunt, quod sacerdos non teneturser-a vare sub sigillo confessionis nisi peccata a de quibus pœnitens emendare promittit, «alias potest ea dicere ei, qui potest pro-« desse, et non obesse. Sed hæc opinio « videtur erronea,cum sil contra veritatem « sacramenti. Sicut enim Baptismus est « sacramentum, quamvis quis fictus acce-« dat, nec est mutandum propter hoc ali-« quid de essentialibus sacramenti, ita « confessio non desinit esse sacramentalis, I quamvis ille, qui confitetur, emendatio-« nem non proponat, et ideo nihilominus « sub occulto tenendum est. » Ideo autem asserit D. Thom. huiusmodi confessionem non desinere esse sacramentalem, quiasi ob defectum firmi propositi absolutio dene-gatur, est sacramentalis initiative, et ex animo pœnitentis. quod satis est ut sigilli obligationem inducat. Si autem absolutio impenditur, eo quod pœnitens accedit cum proposito inefficaci invincibiliter existimato efficaci abstinendi a peccato, recipit verum sacramentum licet informe, juxta ea, quæ disp. preced. statuimus, et in priori parle huius tract, disp. 1, dub. 4, num. 202. idcirco in utroque sensu verificatur, eam confessionem non desinere esse sacramentalem modo sufficienti ut sigilli vinculum a ministro contrahatur.

67. Inferlur secundo,si pœnitens accedat ad confitendum non animo efficiendi confessionem sacramentalem, et serio se accusandi coram Deo de peccatis, sed potius prava intentione decipiendi ministrum, vel eum attrahendi in suorum criminum consortium, injuriis afficiendi, aut deterrendi minis, non teneri sacerdotem ad sigillum. Docent Nugnus in addit, ad 3.vk3. part, quæst. 11, art. 1, N. Franciscus cap. 13, punct 2, num. 14, Dicastillo disp. 12, I dub. 3, num. 44, Henriquez cap. 21,num.c«* I 3, Coninchus disp. 9, num. 7, Vasquez qu.y'^1 93, dub. 7, in fine, Navarrus cap. 8, num.^g... I 18, Reginaldus lib. 3, num. 66, Lugo disp. rAk | 23, sect. 2. num. 43, Suarez disp. 33, sect.I 2, num. 6. Palaus punct. 16, § 2, num.2,3»-' | Bonacina disp. 5, quæst. 6. sect. 5, part, 2, num. 5, Sotus in 4. dist. 18, quæst. 4, art. 5. Cujus ratio constat ex dictis : huiusmodi enim confessio sacramentalis non est ex intentione pœnitentis : sigillum autem solum

solum urget ad celanda peccata, quæ in confessione sacramentali deteguntur.Unde in his casibus non majori obligatione premitur sacerdos quam secreti naturalis, proindeque tenetur rem palam facere ubi bono communi expedit. Quocirca Sotus loco proxime citato refert, Cardinalem quondam Romæ degentem, qui conspirationem in Pontificem moliebatur, alteri Cardinali confessum fuisse pravo animo eum inducendi in suam conspirationem ; poshnodumque fraude per aliam viam comperta, Cardinalem, qui confessionem audierat, de re accusatum, pecuniaque mulctalum fuisse.eo quod protinus conspirationem non detexit. Etenim cum ex illa confessione solo naturali secreto obstrictus evaserit, rem aperire debuisset, ut communi bono consulere.Hæc tamen(observat Suarez) itainlelligenda sunt,ut conjectura, et signa pœnitentis sint talis conditionis, ut apertedemonstrent ipsum non accessisse cum animo se accusandi coram Deo,quippe si dubia sint, in favorem pœnitentis, et sacramenti judicandum est. Nam contingere potest, pœnitentem accedere ad confessionem cum animo efficiendi aliquod malum, quod putat non esse peccatum in quo eventu si per sacerdotis admonitionem id intelligat, et a proposito non desistit, sed absque absolutione recedit, sub sigillo nihilominus retinendum est, quia ea confessio ex pœnitentis intentione sacramentalis fuit. Quod etiam observat ibidem Soto.

68. Unde infertur tertio, eum, qui accedit ad sacerdotem non animo confessionis faciendae, sed secretum aliquod commendandi, sigilli obligationem non inducere, sed solius secreti naturalis juxta qualitatem rei sub secreto commissae, etiamsi id dicat flexis genibus, et generalem confessionem præmittendo ; imo etiam si sacerdos dicat se tale secretum sub sigillo confessionis recipere. Ita D. Thomas in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, quæstiunc. 2 : « Ad secundum dicendum, quod homo, non de facili debet recipere aliquid hoc modo, si «tamen recipiat ex promissione, tenetur » hoc modo celare ac si in confessione « haberet, quamvis sub sigillo confessionis « non habeat. » Quorum verborum sensus est, sacerdotem in eo eventu teneri jure naturæratione promissionis secretum illud

servare oa solitudine ac si sub sigillo haberet, non tamen indispensabile sigilli vinculum subire. Id quod etiam docentcajet. Cajetanus 2, 2, quæsf. 70, art. 1, Sotus in^'^4, 4, dist. 21, quæst. 4, art. 5, conci. 5,Gone! Estaitdisp. 13, art. 2, num.25, Paludanus quæst. vitqn^1 3, art. 1, concl. 3. Vasquez dub. 2, num. 13, .Suarez disp. 33, sect. 2, num. 6, læ-sumc. desma cap. 22, conclus; 7, circa finem, Navarrus cap. 8, num. 55, Simancaslib. de justit. cathol. tit. 24, num. 15, Palaus punct. 19, § 2, num. 2 et alii. Et suadetur, tum quia secretum illud sæpe non est peccatum , tum quia esto peccatum sit, cum pœnitens alia scienter reticeat, secretum intentione confitendi non detegit ; tum quia ea confessio, ut recte vidit Cajetanus, licet fiat ad instar sacramentalis,non tamen est revera sacramentalis adhuc ex intentione pœnitentis; quod necessarium erat,ut sigilli obligationem induceret. Tum denique : nam sigillum non obligat ex pacto, aut promissione, sed ex ipsa sacramenti institutione, atque ideo ubi non est vera confessio sacramentalis saltem initiative, aut ex pœnitentis intentione, nequit vinculum sigilli consurgere, quantumvis quis promittat se rem sub sigillo servaturum. Nec audiendus est Paludanus, qui licetPalud. nobiscum sentiat, subdit tamen eum, qui tradit vel recipit extra confessionem secretum aliquod servandum sub tum arcto sigillo, ac si in confessione auditum, vel traditum fuisset, injuriam sacramento irrogare. Satis enim fideles intelligunt obligationem,quæ inde oritur, distinctam esse ab ea, quæ ex confessione consurgit, nec censent tantam reverentiam illi secreto deberi, quanta sacramentali debetur, subindeque cum bona fide procedant, et re ipsa tale secretum ad sacramentum non spectet,non est unde illi injuria irrogetur. Nec D. Thomas Paludano favet, dum in præmisso testimonio ait : « Homo non de « facili debet recipere aliquid hoc modo. » Id enim solum subdit ad cautelam.

69. Infertur quarto, si quis serio animoQ^rium se accusandi coram Deo, et recipiendi absolutionem confiteatur alicuise sacerdotem, et legitimum pœnitentiæ ministrum fingenti talem confessionem imponere obligationem sigilli ; nam cum pœnitens bona fide procedat, et peccata prodat in ordine ad claves, ea confessio est vere sacramen-

Consec-tarium 1.

Suircz.

talis inchoative, el ex pœnitentis intentione, proindeque si reveletur, magna illi, Nagitus, et sacramento irrogatur injuria. Tenent
Dicjst. Nugnus in addit, ad 3 part, quæst. 11. art.
N. 1. Dicatillo dub. 3, num. 28, X. Francis-
Frinc. sereze. eus cap. 14, punct. 2 num. 12, Lugo disp.
23, sect. 2, num. 40, Suarez disp. 33, sect.
Sotte, 2. num. 3. Vasquez ubi supra, dub. 2, num.
Diana. 3. Solus citat, art. 5, Diana, Reginaldus,
Layman, Bonacina, Coninchus, et alii plu-
res apud recensitos.

70. Sed quid si pœnitens credat invinci-
Qnxs- biliter laicum in absentia sacerdotis, et in
tiohc. extrema necessitate posse sacramentaliter
absolvere, ad idque jurisdictionem habere,
et hujusmodi ductus errore illi confiteatur
serio animo subjiciendi Ecclesiæ clavibus
sua peccata, et accipiendi absolutionem
sacramentalem ? Respondetur, audientem
Decidi- confessionem in hoc eventu teneri ad
tur. observationem sigilli : tum quia illa con-
fessio ex intentione pœnitentis est sacra-
mentalis, siquidem peccata deteguntur
in ordine ad absolutionem, quæ forsan
pœnitens non detegeret, si laicum non
posse absolvere existimaret. Tum quia
præceptum impositum est in favorem pœ-
nitentis, et sacramenti : ergo ampliari
debet ad omnem confessionem factam bona
fide sub ratione, et intentione sacramenti.
Tum denique : nam ideo confessio facta
illi, qui se ministrum finxit, inducit obli-
gationem sigilli, quia licet de facto non
terminetur ad legitimum ministrum, ta-
men ex intentione pœnitentis ad legitimum
terminatur; sed ita contingit ubi pœnitens
confitetur laico existimans invincibiliter
posse in absentia sacerdotis sacramentali-
ter absolvere: ergo sigilli vinculum infert.

Ita N. Franciscus cap. 14, punct. 2, num.
Franc. 13, Hurtado de sacram, diffic. 3, resol. 13,
Hurla (1. Joannes Træposilus, Diana tract. 11, resol.
rppo- 13, Suarez disp. 33, sed. 2, num. 3, circa
situs. finem ; Solus art. 5, cit. Navarrus in
Diana. summ, cap. 8, num. 1, Favet Dicastillo,
So?us. sed. 3, num. 30, in fine. Id quod a for-
Navarr. tiori dicendum est, ubi confessio fit clerico,
Dicast. vel in minoribus constituto, vel jurisdic-
tione carenti, si pœnitens invincibiliter
credat posse legitime absolvere : quippe
ea confessio ex pœnitentis intentione ad
claves dirigitur, et sacramentalis est in-
choative ; defectus autem absolutionis per
accidens contingit, ideoque ad sacramenti

reverentiam spectat, ut sub sigillo ea pec-
cata retineantur, ut rocte adnotavit Suarez
ibidem num. 4, et Palans cum aliis punct.
19, § 2, num. 1.

71. Oppositæ tamen sententiæ adhærenk, , ,
Vasquez quæst. 93, arlic. 4, dub. 2, num. W'
7, et Lugo disp. 23, sect. 2, num. dl.réjb- utT
rens pro eadem Suarium, sed immerito,
cum expresse nostram defendat num. 3,
ubi explicat sensum, in quo prius loquutus
fuerat. Igitur isti Authores, cum nobis-
cum sentiant sigilli obligationem oriri ex
confessione facta sacerdoti fido, id negant
de confessione facta laico, dum pœnitens
invincibiliter credit posse in casu necessi-
tatis absolvere ; disparitatemque assignat
Vasquez, quod in priori casu laborat pœni-
tens ignorantia facti, in posteriori vero
ignorantia juris, seu potestatis absolvendi.
Verum hæc differentia nulla est ; nam ideo
qui scienter confitetur laico, laborat igno-
rantia juris, quia credit invincibiliter ha-
bere potestatem absolvendi, quam re vera
non habet ; sed qui confitetur fingenti se
sacerdotem, credit eodem modo habere le-
gitimam potestatem, et jurisdictionem, qui-
bus etiam caret. cum ex vi illius fidionis nihil
obtinuerit, ut ex se liquet : ergo in utro-
que eventu intercedit eadem ignorantia
juris, seu deceptio circa legitimam potes-
tatem. Tum etiam : nam juxta universa-
lem Doctorum regulam, quam amplectitur
idem Vasquez ibidem num. 6, tunc con-
fessio inducit obligationem sigilli, cum fit
ex intentione sacramenti ; sed in utroque
eventu, de quo agimus, fit ex intentione, el
animo sacramenti : ergo quod in uno de-
tur ignorantia juris, et in alio facti, nihil
refert.

Hæc videns Lugo, aliam arripuit viam,
et differentiam in eo statuit, quod pœni-
tens in primo casu ubi confitetur sacerdoti
ficto, apprehendit, et intendit confessionem
veram a Christo institutam, id est, confes-
sionem cum sacerdote, licet alias erret
circa personam judicando esse sacerdotem,
el habere potestatem, qui nec sacerdos est,
nec potestate gaudet. In secundo autem
apprehendit, et intendit confessionem fic-
tam, siquidem intendit confessionem cum
laico, quam Christus non instituit : sigillum
igitur sequitur ad sacramentum a Christo
institutum, non vero ad fictum. Celerum
hæc doctrina nihilo melior præcedenti est:

nam

nam si inquiramus a Lugone, an confessio cum sacerdote ficto sit a Christo Domino instituta? Id utique non concedet; quo supposito in ipsum retorquetur argumentum. Ex confessione a Christo non instituta non oritur obligatio sigilli; sed confessio cum sacerdote ficto non est a Christo instituta: ergo ex ea non oritur obligatio sigilli. Si respondeat, confitentem sacerdoti ficto non apprehendere nec intendere confessionem fictam a Christo non institutam, sed confessionem veram cum legitimo sacerdote, et ministro, dicitur tamen circa hunc hominem existimans esse verum ministrum, contra est: nam ideo juxta Lugonem, qui confitetur laico apprehendit, et intendit confessionem fictam, quia intendit confessionem cum laico, quam Christus non instituit, sed qui confitetur sacerdoti ficto, apprehendit, et intendit confessionem cum isto homine, quem hic, et nunc habet praesentem, quam confessionem Christus non instituit, cum sacerdos ille fictus sit: ergo apprehendit, et intendit confessionem fictam. Solutionem ergo, quam huic objectioni adhibuerit, applicare poterit illi, quam ipse efformavit.

72. Pro omnibus igitur dicendum est, poenitentis deceptionem in utroque eventu versari non circa confessionem, sed circa ministrum, eo quod apprehenditur potestas absolvendi in subjecto, in quo non est. Quemadmodum enim qui confitetur sacerdoti ficto, apprehendit confessionem cum sacerdote, quam re ipsa Christus instituit, decipitur tamen quatenus judicat hunc hominem esse verum sacerdotem; ita qui confitetur laico, apprehendit confessionem cum legitimo ministro, quam Christus instituit, decipitur tamen circa laicum existimans esse legitimum ministrum. Ex quo fit, poenitentem in neutro casu apprehendere confessionem fictam: non enim apprehendit confessionem faciendam laico ut tali, sed illi ut legitimo ministro; sicut nec apprehendit confessionem cum sacerdote fido ut tali, sed cum illo homine tanquam legitimo sacerdote; confessio autem cum legitimo ministro vera confessio est, et a Christo Domino instituta. Ex quo etiam fit, quod non intendit confessionem fictam, sed veram: tum quia intendit quam apprehendit; tum quia si interrogetur quam intendat? Respondebit, a Christo institu-

Saimanl Cvr̃s. Theolo'j. Tom. XX.

tam. Quocirca in utroque eventu adest quod sufficit ad inducendam sigilli obligationem: haec enim oritur ex confessione sacramentali ex animo poenitentis; imo, et re ipsa sacramentalis initiative, et quoad ea, quae se tenent ex parte poenitentis: nam si ex parte ministri adhiberetur vera absolutio, absque alia poenitentis diligentia fieret integrum sacramentum; quod esse non posset, nisi illa confessio fuisset sacramentalis. Et ratio a priori est: quia in utroque eventu poenitens sua peccata re ipsa confitetur, et vere de illis dolet in ordine ad legitimas Christi claves, licet apprehensae ubi non sunt: tunc enim non apprehenduntur claves fictae, sed verae, quia deceptio solum est circa earum subjectum. Sicut qui apprehendit Pontificem esse Hispali, non apprehendit fictum Pontificem, cum solum decipiatur circa ejus ubicationem, quam non Hispali, sed Romae habet. Unde praedicta confessio tam sacramentalis est inchoative, quam ea, quae fit legitimo sacerdoti, et absolutione non perficitur.

§ π.

Expeditur dubium quoad alteram partem.

73. Posterior tituli pars inquit, quae personae sigilli vinculo ligentur? Quae difficultas ad praecedentem reducit, solumque ab ea distinguitur penes majorem universalitatem, quam importat. Plures autem sunt, de quibus dubitari potest, an ad sigillum teneantur. Cum enim poenitentiae sacramentum in modum iudicii institutum sit, quemadmodum in iudicio fori exterioris praeter judicem, et reum alii ministri concurrunt; ita in sacramentali foro praeter sacerdotem, qui munere fungitur iudicis, et poenitentem, qui rei, testis, et accusatoris vicem gerit, alii interdum admittantur aut ex necessitate, aut per accidens, ut consiliarius tanquam assessor iudicis, qui eo indiget ex defectu, aliquali scientiae: interpres, ubi poenitentis idioma sacerdoti ignotum est; superior iudex, cum casus reservatus occurrit, a quo inferior absolvere nequit, nisi superior facultatem concedat; et alii, qui vel casu, vel actu confessionem audiunt, vel quibus inique revelatur confessio. Porro ut certa ab incertis separemus, supponendum

est sacerdotem tenori stricto, et rigorose ad observationem sigilli : hoc enim, cum nihil aliud sit quam debitum confessionem celandi, illum principaliter.et per se primo constringere debet, cui tanquam iudici ac ministro fit confessio; alioqui si iste eo vinculo non ligarelur. nulla esset ratio cur alter talem obligationem subiret ; de hoc igitur nemo Doctorum dubitat. Et eadem certitudine supponi debet, pœnitentem non teneri ad sigillum eorum, quæ confitetur : tum quia istud non in gravamen, sed in pœnitentis favorem institutum est ; tura quia sigillum non est debitum celandi confessionem absolute, sed dependenter a pœnitentis arbitrio, ut ex dictis dub. præced. constat: ergo sicut licentiam conferre potest sacerdoti ut peccata revelet, ita, et per se ipsum revelare potest. Ad occultandum autem sacerdotis defectus, et ea, quæ sibi in confessione dixit, solum teneatur sub secreta naturali juxta qualitatem materiæ, ut communis sententia docet. Nec audiendi sunt Paludanus, Navarros, et Adrianns contententes ea cadere sub sigillo : constat enim sanctum Inquisitionis tribunal præcepisse strictissime pœnitentibus denunciare sacerdotes ad turpia intra sacramentum sollicitantes: si autem sacerdotis actiones,aut verba subsigillo caderent, nec pœnitentes tenerentur illi Inquisitionis præcepto obedire, nec possent : siquidem sigillum rumpere nunquam licet. His ergo suppositis, solum relinquitur difficultas circa alias personas nuper recensitas.

Kesii.'u- 74. Et quidem si loquamur de inter-
"inier-fâ Prele^s niedio quo fit confessio, dicendum
preiem. est teneri ad sigillum. Ita D. Thomas in
xuJhus 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1, quæstiunc. 3,
Goiaë*"l' θi art. “: ad d» Nugnus in addit, ad 3 part.
quæst. 11, art. **I.**, Ledesma cap. 22, con-
clus. 7, Gonet disp. 11, art. 2, num. 22,
Medina, Cod. de confes. quæst. 50, Victo-
ria in summ. num. 172. N. Franciscus
cap. 14, punct. 4, num. 59, N. Antonius
sect. 3, num. 1508, N. Bonæ Spei resol.
11, num. 18, Suarez disput. 33, sect. 4,
num. 4, Lugo disp. 23, sect. 2, num. 21,
Dicastillo disp. 12, sect. 3, num. 26, Na-
varrus in cap. *Sacerdos*, num. 24, Vasquez
quæst. 93, art. 4, dub. 2, n. 2, Henriquez
lib. 3, cap. 19, num. 9, Hurtado disp. 12,
difficult. 3, Diana 5 par. tract. 12, resol.
48. Leander cum multis quæst. 51, fereque

omnes consentiunt : si quæ enim dissensio inter aliquos est, non tam circa rem, quam penes modum loquendi versatur, ut ex dicendis constabit. Suadetur igitur resolutio : nam sigillum est obligatio reticendi ea, quæ per confessionem sacramentalem innotescunt; sed interpretes cognoscit pœnitentis peccata per confessionem sacramentalem : ergo sigillo obstringitur. Tum etiam ratione D. Thomæ loco citato : etenim qui participat de actu clavium, debet etiam participare de actu sigilli; sed interpretes, dum confessionem audit, participat actum clavium, siquidem cognoscit pœnitentis causam, quod spectat ad elavem scientiæ sacerdotis, ut dicemus dum de clavibus sermo instituetur : ergo etiam participat sigilli vinculum. Tum denique, et præsertim : quoniam, ut sæpe dictum est, Christus Dominus imposuit arctissimam sigilli præceptum propter sacramenti reverentiam, et in pœnitentis favorem, ne illud odiosum fieret, nec iste ex confessione detrimentum acciperet, unde ab ea removeretur; atqui si sigillum non comprehenderet etiam interpretem, non salis Christus Dominus consulisset sacramento, et pœnitentibus ; siquidem si peccata clavibus subjecta revelari possunt, parum aut nihil refert, quod id per interpretem, et non per sacerdotem fiat ; ergo sentiendum est, sigillum non solum premere sacerdotem, sci etiam se extendere ad interpretem, imo. et ad quoscumque alios, qui confessionis notitiam accipiunt : ratio quippe generaliter de omnibus vincit, ut ex se patet.

75. Objicies primo, *D. Thomam* loco'^r/cit. quæstiunc. 3, hæc habere : « Sed con-D'£
« tra est, quod solus sacerdos est minister
« hujus sacramenti ; sed sigillum confes-
« sionis est annexum sacramento: ergo
« solus sacerdos habet sigillum confessio-
« nis. » Et ulterius in 2 argum. *Sed contra*, id ipsum probat : « Ilomo tenetur ea,
a quæ in confessione audit, celare, quia
« nescit ea ut homo, sed ut Deus ; sed solas
« sacerdos est minister Dei : ergo ipse-
« Ius tenetur occultare. » Cum ergo D. Thomas in ea quæstiuncula inquirat, an interpretes, et alii teneantur ad sigillum, videtur sentire hujusmodi obligationem neminem præter sacerdotem comprehendere.

Respondetur, Ang. Præceptoris menterns*.*
venandam

venandam fore ox corpore illius quæs-
liancul®, ubi difficultatem resolvit, el ita loquitur : χ Dicendum quod tigillum con-
«fessiouis competit sacerdoti in quantum
«est minister hujus sacramenti, quod
: nihil est aliud quam debitum confessio-
« nem celandi, sicut clavis est potestas
absolvendi. Tamen sicut aliquis, qui non
est sacerdos, in aliquo casu participat
aliquid de actu claviv, dum confessionem
• audit propter necessitatem; ita etiam
« participat de actu sigilli confessionis, et
j tenetur celare, quamvis proprie loquen-
do, sigillum confessionis non habeat. Et
u per hoc palet solutio ad objecta, o Jn
quibus perspicue docet non solum sacerdo-
tem, sed etiam non sacerdotem partici-
pantem actum claviv, sive confessionis
scientiam, teneri peccata celare, utique
sub sigillo, de quo difficultas procedebat:
nam sub secreto naturali compertum est,
nec id in examen vocabatur. Subdit ta-
men: « Quamvis proprie loquendo sigil-
i lum confessionis non habeat ; n non ut
innuat interpretem non teneri ad celan-
dam confessionem ex virtute Religionis,
sed quod ad id non tenetur directe, et
quasi ex officio, sicut sacerdos, cui per se
ea obligatio incumbit. Sigillum quippe
principaliter institutum est propter sacer-
dotem, ad quem tanquam ad ministrum
spectat audire confessionem, quique regu-
lariter loquendo solus audit ; non autem
propter interpretem, aut alios, qui per
accidens sacramento intersunt. Si tamen
contingat confessioni intéressé, vel ejus
scientiam accipere, ad ipsos sigillum indi-
recte, et quasi secundario extenditur prop-
ter sacramenti reverentiam, ita ut si con-
fessionem re-elent, peccato sacrilegii de-
linquant. Quemadmodum enim si sigillum
referatur ad materiam, cujus revelationem
prohibet, solum cadunt directe sub sigillo
peccata pœnitentis, quæ surit materia sa-
cramenti, et indirecte plura alia, quæ
licet materia absolutionis non sint, spec-
tant nihilominus ad iudicium sacramen-
tale, quatenus necessaria sunt ad explica-
tionem peccati ; ita dum refertur ad per-
sonas, quas constringit, solum tendit per
se in sacerdotem, et quasi per accidens in
alios, qui confessionis notitiam accipiunt.
Et in hoc sensu loquutus est D. Thomas,
cum dixit quod proprie loquendo sigillum

confessionis non habent, nec aliud inten-
dit in argumentis sed contra in objectione
relatis. Per quod etiam credimus nonnul-
los conciliari Authores, qui ob confusio-
nem, sub qua loquuntur, specietenus sen-
tire videntur, interpretem confessionis
sigillo non ligari: cum enim doceant te-
neri colare confessionem adeo stricto vin-
culo, ut nunquam rumpi possit, opus est
in interprete sigilli obligationem conce-
dere; siquidem secretum naturale adeo
strictè non urget, ut sæpe revelari non
liceat. Intendunt igitur eo modo loquendi,
ut recte vidit Suarez ubi supra, sigillum
esse propriam ministri obligationem ,
aliorum autem non nisi indirecte, et ra-
tione extensionis illius præcepti. Quod
videtur sensisse Solus in relect. de legend,
secret, memb. 3, quæst. 4.

76. Objicies secundo : nam interpretes inobjerno
confessione dumtaxat se tenet ex parte
pœnitentis, siquidem præcise requiritur
ut illius peccata manifestet sacerdoti : sed
pœnitens est immunis a sigillo: ergo, et
interpretes. Patet consequentia : cum enim
ex utroque quasi una persona moraliter
constituatur, idem privilegium utrique
favere debet. Tum etiam : quia ex vi præ-
cepti confessionis nemo tenetur ad confi-
tendum per interpretem : ergo cum ex una
parte dum pœnitens ita confitetur, videatur
cedere juri suo, et ex ala sigillum
dari non debeat pro illa notitia, quæ ne-
cessaria non est ad observationem præ-
cepti confessionis, interpretes sigillo non
ligabitur.

Respondetur negando majorem : inter-Diruitur,
près quippe non solum deservit pœnitenti,
sed etiam sacerdoti, esi enim quasi lingua
utriusque, et veluti organum medio quo
unus se accusat, et alter causam examinat,
substantiam, et circumstantias peccatorum
investigat, correctionem adhibet, et poeni-
tentiam adjungit. Unde quamvis prout ex
parte pœnitentis se tenet non ligarelur
sigillo, adhuc illius obligationem subiret
prout se tenet ex parte ministri. Diximus
quanwis non ligaretur : quia etiam prout
supplet pœnitentis defectum ligatur: non
enim sigilli privilegium in interpretis
favorem, sed pœnitentis, cui damnum ex
peccatorum revelatione sequeretur, insti-
tutum est. Præterquam quod, ut quis
sigilli obligationem contrahat, salis est

peccata per scientiam sacramentalem agnoscere, cum eo ipso illorum revelatio in sacramenti injuriam cederet. Ad augmentum difficultatis dicendum est excessive probare : suadet enim nec sacerdotem teneri ad celandam confessionem factam per interpretem, nec ad celanda peccata venialia, nec mortalia jam iterum confessa ; cum hujusmodi confessiones non ex præcepto, sed libere fiant a pœnitente. Quemadmodum igitur dum voluntarie confitetur venialia, juri suo non cedit ut sacerdos ea revelet ; ita nec cedit ubi per interpretem confitetur. Et similiter sicut sigillum obligat ad celanda venialia, quorum confessio necessaria non est ad adimplerionem præcepti ; ita etiam favet confessioni factæ per interpretem, quamvis ex præcepto non debeatur ; quod ideo est, quia alias sacramentum odiosum fieret. Per quod palet ad utramque probationem consequenti insertam.

77. Sed quid dicendum de consiliario, cui sacerdos petendi consilii gratia confessionem revelavit ? Pesancias in addit, ad Pc[^]iic. 3 part, quæst. 11, disp. 3, Vasquez quæst.

art' 4' dub. 2, num. 10, Onuffr^s de fries, sigillo, sect. 3, qu. unie. dub. 6, Coninchus itiaas? disp. 9, dub. 3, num. 50, Falaus punct. 19, § 4, num. 8, negant teneri ad sigillum, si ea revelatio fiat de consensu pœnitentis. Quod probant, tum quia ubi pœnitens licentiam concedit sacerdoti ut de auditis in confessione consulat detegendo personam, perinde est ac si per se ipsum extra confessionem consuleret ; atqui si per se ipsum consuleret, non inducet sigilli obligationem in consiliario : ergo nec ubi confessio illi revelatur de pœnitentis consensu. Tum etiam : nam vix unquam necessarium est pœnitentis personam manifestare ad consilium petendum : ergo si pœnitens licentiam concedit ut manifestetur, consiliarius sigillo non ligatur. Consequentia patet : quippe sigillum non favet illi notitiæ peccatorum, quæ necessaria non est ad obtinendam sacramentalem absolutionem. Tum denique : quia pœnitens in vi illius licentiæ tribuit sacerdoti aliam notitiam extra sacramentalem peccati, quam possit communicare consiliario ; sed quod per notitiam extrasacramentalem scitur, sub sigillo celari non debet : ergo.

Communis tamen sententia tenet, consi-

liarium sigillo obnoxium evadere, sivo peccata sibi revelentur de pœnitentis consensu, th. sive non. Quæ est expressa doctrina D. Thomæ in 1, dist. 21, quæst. 3, art. 2, ad 4, D-7U ubi inquit : « Dicendum, quod ille, ad quem notitia peccati devenit mediante sacerdote ex voluntate confitentis, participat in aliquo actum sacerdotis, et ideo « simile est de eo, et de interprete, nisi a forte peccator velit quod ille absolute < sciat, et libere. » Docentque Gonet disp. 13, art. 2, num. 22, Petrus Ledesma cap. 10, conc. 7, Alter Ledesma quæst. 10, art. 3, dub. I, Nugnus in addit, ad 5[^] 1 part, quæst. II, art. 1, Petrus Soto lect. 11, de confes. Paludanus dist. 21, quæst. 3, Viguer in summ. cap. 16, § 1, vers. 20, fev Navarrus cap. 8, n. -1, Layman lib. 5, tract. Sara 6, cap. 1-1, num. 18, Bonacina disp. 5, quæst. 6, sect. 3, p. 3, nam. 4, Suarez disp. 33, sect. 4, n. 6, Lugo disp. 23, sect. 2, num. 25, Dicastillo disp. 12, dub. 3, et ii num. 54, Fagundez præcept. 2, lib. 6, cap. 5, num. 20, Sylvester verb. confessio, quæst. 1, Candidus disquisit. 24, art. 49, dub. 5, Leander cum multis, quæst. 49, Diana tract. 11, resol. 11, et alii plures. Ratio autem constat ex dictis num. 74, et ulterius suadetur : nam ideo interpres sigillo obstringitur, quia cognoscit, et declarat peccatum pœnitentis in ordine ad confessionem ; sed etiam consiliarius cognoscit, et declarat naturam, et gravitatem ejusdem peccati in ordine ad confessionem, et se habet tanquam interpres juris declarando an pœnitens sit vel non absolutione dignus : ergo eandem obligationem subit. Tum etiam : quia si consiliarius, dum de licentia pœnitentis notitiam peccati accipit, non ligaretur sigillo, nec etiam ligaretur ipse sacerdos post illam revelationem factam ; siquidem jam cognoscit peccatum eadem scientia, ac consiliarius ; consequens est absurdum, nec ipsi adversarii concedunt ; ergo. Tum denique, nam ubi confessio revelatur consiliario sine pœnitentis licentia, contrahit obligationem sigilli, nec potest peccatum alteri prodere nisi ex consensu pœnitentis, ut adversarii fatentur : ergo etiam ligatur eodem vinculo, dum sibi revelatur confessio cum licentia limitata ut ipse solus sciat, et consilium præstet. Palet consequentia ; cum enim in utroque eventu habeat illam notitiam

tiam medianle sacerdote, nulla est ratio cur in primo illam habeat subordinatam pœnitentis arbitrio, et non in secundo. Nec apparet, cur consiliarius redderet confessionem odiosam, si in priori eventu alteri revelaret peccatum, et eam odiosam non redderet in posteriori, cum in utraque revelatione contra pœnitentis voluntatem procedat. Itaque sufficit, notitiam peccati, quam mediante sacerdote accipit consiliarius, haberi via confessionis, et ad ipsam ordinem dicere, ut secum sigilli vinculum afferat, el semper sub pœnitentis potestate maneat.

78. Nec opposita motiva aliquid evincunt : non primum : aliter quippe se habet pœnitens, dum medianle sacerdoti alium consultit, ac dum per se ipsum id efficit. Etenim in priori casu accipit consiliarius notitiam ex confessione, et participat actum clavium cognoscendo pœnitentis causam, et supplendo sacerdotis defectum, ipsum coadjuvando in ordine ad consummationem sacramenti. In posteriori autem non accipit per confessionem eam notitiam, nec ex ea pendet, cum adhuc non existât etiam inchoative. Praeterquam quod salis probabile est, etiam in secundo casu teneri consiliarium ad sigillum, eo quod licettalis notitia non habeatur ex confessione, dicit tamen ad eam ordinem. Quod docent Ledesma cap. 22, conc. 7, Fagundez. Navarra. rus, quos refert, et sequitur Diana resol.

44. Ad secundum dicendum est, non raro necessariam esse consultationem detegendo personam ad obtinendam sacramentalem absolutionem, eo quod sacerdos dubitat de pœnitentis dispositione, vel de facultate ad absolvendum, et aliunde peccatum talis conditionis est, vel sub talibus circumstantiis factum, ut adaequate explicari non possit, quin persona manifestetur, vel ingens motivum suspicandi offeratur. Celerrum licet contingat, quod absque necessitate id fiat, adhuc tamen consiliarius sigillo obstringitur : ad hoc enim satis est eam notitiam a confessione pendere : congruit quippe ad majorem pœnitentis secretitatem, quod omnis notitia peccati habita ex confessione sive immediate, sive mediate, sub sigillo retineatur, et pendeat ei ejus arbitrio, ita ut possit licentiam absolulam, vel limitatam concedere ad illius usum, alioqui satis onerosa esset confessio

pœnitenti, si ubi consultatio necessaria est, consiliarius sigillo non ligaretur. Ad tertium constat ex dictis dub. 4. in fine, pœnitentom, dum licentiam confert sacerdoti ad consulendum, non tribuere novam notitiam extrasacramentalem peccati, sed facultatem ut sacramentali utatur, et eam ad alios extendat sub eadem sigilli obligatione contrahenda ab audiente ; ubi enim dicitur non posse sacerdotem loqui, quæ scit ut Dei minister, intelligitur sine pœnitentis licentia, in cujus favorem sigillum institutum est. Vel si pœnitens in vi illius licentiæ notitiam extrasacramentalem confert, non est omnino absoluta, sed a sacramentali participata, et dependens, ut ibidem explicuimus.

79. Et quibus infertur primo, idem. elutio L ob eadem motiva dicendum esse de prælato superiori, cui sacerdos inferior de pœnitentis licentia confessionem revelat, ut Franc. facultatem absolvendi a reservatis concedat : (enent Suarez disp. 33, sect. 4, num. Regiu. 3. Ledesma cap. 22. post conclus. 7, Victo-Dîatu. ria in summ. num. 109. N. Antonius sect. 3, num. 1507, N. Franciscus punct. num. 66, Dicastillo dub. 3, mra. 41. Lugo sect. 2, num. 34, Reginald, lib. 3, nrm. 25, Diana tract. 11. resol. 12, ubi plures refert. Gonet disp. 13, art. 2, num. 90 Nugnus in addit, quæst. 11, art. 1, difficult. 1. Villalobos cap. 9. difficult. 72, num. 7, Navarrus in cap. Sacerdos, num. 42, Leander quæst. 50, adducens Sotum, Candidum, Granaduni, Fagundez, et alios. Et quidem in præsentî urgentior est ratio : superior quippe non solum notitiam accipit ex confessione saltem inchoata, sed etiam ad ipsum defertur causa pœnitentis tanquam ad superiorem judicem, qui proinde quodammodo in eo sacramento utitur clavibus, et influit aliququaliter in absolutionem, delegando facultatem, sine qua pœnitens directe absolvi nequit. Ob quam rationem plures ex citatis Doctores, uti Lugo, Navarrus, Dicastillo, Ledesma, et alii, doctrinam extendunt etiam ad casum, in quo pœnitens per ipsum superiorem adit, et facultatem absolvendi a crimine reservato exposcit. quod satis consequenter dictum videtur, et ita esse sentiendum constat ex didis dub. 4, num. 59.

80. Infertur secundo, teneri etiam ad sigillum, qui actu, vel furtive **confessio**,

nem audivit, tum quia eadem ratio est ac de eo, qui se sacerdotem finxit ; tum quia tota illa notitia habetur ex confessione, cui sigillum annexum est, ne sacramento, et perniti injuria irrogetur. Porro si judicium sacramentale ob arctissimum secretum, quod affert, prohibet alios præter sacerdotem audiendis confessionibus se immiscere, consequens est ut si ex industria audire contingat, rem sub eodem secreto habere compellantur. Ita N. Franciscus punct. 4, num. 61, Gonet art. 2, num. 22. Lugo num. 39, Dicastillo num. 7. Suarez sect. 1, num. 7, Leander quæst. 52, Diana tract. II, resol. 16, fereque omnes consentiunt ; et idem judicium faciunt, el facimus de eo, cui sacerdos inique peccatum revelavit, et similiter de illis, qui casu, vel ex necessitate confessionem audiunt, ut in naufragio, vel incendio, dum coram aliis peccata alta voce confitentur. Quippe regula generalis Doctorum est, omnem eam notitiam peccati manere sub sigillo, quæ mediate vel immediate oritur ex confessione : id enim colligitur ex fine præcepti sigilli, el expedit sacramenti reverentia, et congruit ut fideles majori securitate ad confessionem accedant.

DUBIUM VI.

Quæ cadant sub sacramentali sigillo.

Non solum in confessione innotescunt sacerdoti pœnitentis peccata gravia, et levia, eorum species, et circumstantiæ ; verum etiam plura aim, uti sunt defectus naturales pœnitentis, macula originis. peccatum complicitis, scrupuli, et similia, quæ licet non sint materia absolutionis, proindeque non pertineant directe ad judicium sacramentale ; nihilominus interdum pertinent indirecte, eo quod manifestantur ratione peccati, quod aliter explicari non potest, nisi illi defectus detegantur, ut contingit in spurio, qui se talem dicit ad manifestandum peccatum in acquirenda hæreditate contra jus filiorum legitimorum commissum ; interdum vero nec directe, nec indirecte ad sacramentum pertinent, sed obiter, aut pure concomitante ? innotescunt Sacerdoti. Dubium igitur inquiri, quæ ex his celari debeant sub sigillo.

§1.

Resolvitur difficultas aliquibus assertionibus.

81. Dicendum est primo, cadere directe sub sigillo omnia peccata, quæ pœnitens confitetur quoad numerum, species, el circumstantias tam aggravantes, quam mutantes speciem, sive peccata sint gravia, sive levia, sive antea confessa, sive nondum confessa. Hæc assertio est communis apud Autores, quos proinde supervacaneum foret in particulari referre. Suadeturque ratione : nam sigillum sacramentale ea comprehendit directe, quæ directe, et ratione sui sunt materia sacramenti ; sed omnia peccata prout in assertionem recensita pertinent directe, el ratione sui ad materiam sacramenti : ergo ea omnia sigillum sacramentale comprehendit directe. Major constat ; quia cum sigillum sacramentale sit debitum celandi confessionem, ea debent esse materia directa sigilli, quæ fuerint materia directa confessionis. Minorem autem ex professo ostendimus in priori hujus tract, parte, disp. 1, dub. 1, § 4- Quamvis enim peccata gravia nondum confessa differant a venialibus, et mortalibus jam confessis in eo, quod priora sint materia necessaria, posteriora vero libera, et ad pœnitentis nutum possint omitti, vel apponi ; nihilominus omnia sunt materia sacramenti ; tum quia omnia exponuntur ut dimittenda, vel retinenda ; tum quia dolor, qui est materia proxima, non solum cadere potest supra mortalia, sed etiam supra venialia, tum quia cum hujusmodi sacramentum institutum sit ad instar medicinæ, ea erunt materia sacramenti, quæ fuerint animæ vulnera ; non solum autem peccata mortalia, sed etiam venialia animam sauciant. Consequentia vero ex præmissis infertur. Quæ ratio desumitur ex D. Thoma in 4, dist. 21, quæst. 3, art. 1. quæstiunc. 2, π-η* ubi inquit : « Ad secundam quæstionem « dicendum, quod sigillum confessionis « non directe se extendit nisi ad illa, quæ s cadunt sub sacramentali confessione. »

82. Observandum tamen est discrimen, quod intercedit inter peccata venialia, et lethalia : hæc enim non solum quoad numerum, et speciem, sed etiam sumpta in genere

re sub sigillo comprehenduntur. Undo si sacerdos extra confessionem diceret : « iste confessus est gravia peccata ; » proculdubio sigillum violaret. Celerum venialia licet sumpta quoad numerum, speciem, el circumstantias, sub sigillo cadant, non tamen sumpta in genere. Quocirca sacerdos, qui diceret : « iste confessus est venialia ; » sigillum non rumperet ; rumperet tamen si diceret, « confessus est mendacium, » vel si adderet : « confessus est multa venialia, aut intra spheram venialium graviora ; » vel si de persona probatæ virtutis subderet : « Hæc non curat vitare venialia. » Quæ omnia apud Doctores recepta sunt. Et ratio est perspicua : nam eo ipso quod quis accedat ad sacramentum, infertur, et per se innotescit ex ipso actu confitendi, confessum fuisse saltem venialia ; alioqui sacramentum non recepisset, Quocirca sicut licet dicere : « iste mihi confessus est ; » ita, et dicere : « confessus est venialia. » Ceterum ex eo quod quis ad sacramentum accesserit, non infertur confessum fuisse lethalia adhuc in genere, cum absque his absolutio stare possit ; nec similiter infertur confessum fuisse multa venialia, nec graviora intra limites venialium, nec etiam hoc, aut illud in determinata specie, aut de venialibus non curare ; atque ideo horum revelatio displicet pœnitentibus, eosque a confessione arcet. Nec audiendus est Ledesma, qui contra omnium sententiam asserit², p. 4, quæst. 11, art. 1, cap. 5, sacerdotem revelantem aliquod peccatum veniale, v. g. mendacium pœnitentis non violare graviter sigillum, si ita caute dicat, ut alii non intelligent tale peccatum fuisse cognitum in confessione. Ut enim quis graviter contra sigillum delinquat, illa advertentia in audientibus necessaria non est ; cum sigillum non obliget ob scandalum aliorum, sed propter sacramenti reverentiam, cui gravissima irrogatur injuria, etiam si peccatum revelatum sit leve ; alias nemo venialia confiteri auderet, si sciret sacerdotem ea revelare posse absque gravi sigilli violatione.

83. Id autem, quod diximus de illa loquutione : « iste confessus est venialia », intelligendum est etiam de ista : « confessus est sua peccata, » non determinando an sint mortalia an venialia : quia ita lo-

quens nec revela venialia in specie, nec mortalia in genere : non ergo sigillum violatur. Sic Navarrus in cap. Sacerdos, n. 68, 69 et 72, et in Manuali, cap. 8, n. 11, Agundez lib. 6, cap. 5, n. 19, Henriquez lib. 3, cap. 21, Suarez disp. 33, sect. 3, n. 91 Lopez

Lopez l part, instruct, cap. 36. Hoc autem intelligi debet per se loquendo : nam per accidens contingere posset in aliquo casu, ut observat idem Navarrus, hujusmodi loquutionem esse sigilli violativam ; ut si (fuis adeo occulte confiteretur huic Sacerdoti, ut nolit alterum scire se illi confessum fuisse, nec ex hac quasi furtiva confessione ex adjunctis circumstantiis peculiaris confessarius pœnitentis, vel ejus parentes, herus aut alii suspicentur aliqua lethali culpa illaqueatum fuisse, dum alium quæsivit sacerdotem, ut illi confiteretur. Idemque asserit Lugo sect. 3, num. i-ngo. 65, et a fortiori asserendum est ubi ex ea loquutione ob circumstantias occurrentes colligi posset pœnitentem peccatum aliquod reservatum confessum fuisse. Et similiter si postquam sacerdos duorum vel trium confessiones audivit, diceret : « iste « sola venialia confessus est ; » vel unum nimis laudet dicens nunquam gravis peccati conscientiam afferre : tunc enim tacite innuere videtur alios graviora crimina adducere. Quod tamen merito limitat Di-Dicastillo dub. 7, num. 98, ita ut solum habeat locum per se loquendo, non autem in omni eventu : nam contingere potest, aliqujus pœnitentis sanctitatem adeo eximiam esse, ut omnes videant excessum virtutis respectu aliorum. Quocirca licet ejus virtus, et conscientie puritas commendentur, non inde aliorum confessio proditur.

84. Inquiri autem solet in præsentia, an non solum peccata actualia, sed etiam futura sub sigillo comprehendantur ? Verbi gratia ; accedit quis ad sacerdotem, et confitetur se habere propositum interficiendi inimicum : an in hoc casu non solum cadat sub sigillo peccatum in proposito commissum, verum etiam ipsum homicidium, si forfan sequatur ? Adrianus quæst. ultim. A(Irian de confessione, Sylvester, verbo *Confessio* Sylvest. 3, q. 5, Decius in cap. *Cum ab homine*, judiciis, Angelus, verbo *Confessio* 8, num. Abb3S. 7 et Abbas in cap. *Omnis utriusque sexus*. censent futurum peccatum non cadere sub sigillo, si pœnitens, dum confitetur, per-

sistit in proposito, eo quod illa confessio non esi sacramentalis ; cadere vero si in confessione propositum mutavit. Alensis autem 4 part, quæst. 78, mem b. 2, art. 2, docet, quod si pœnitens peccavit cum adultera. et accedit ad confessionem cum proposito iterum peccandi, utrumque peccatum, et praeteritum. et futurum esse materiam sigilli : secus vero si cum adultera non peccavit, sed solum habeat propositum peccandi : tunc enim, inquit, faturum peccatum sub sigillo non manere.

Sed absolute, et absque aliqua distinctione sentiendum est oppositum utrique sententiæ, ut tenent D. Thomas in 4, dist. 21, qu. 3. art. 1, quæstiunc. 1 et ibidem D. Bonaventura 2 part. art. 2, q. 1, Ricard, art. 4. q. 2, Gabriel art. 2, cap. 3. Lugo sect. 4. num. 53. Soto dist. 18, quæst 4, artic. 5, ad 2, Cajetanus tom. 1. Opusc. suffez, tract. Petrus Solo lect. II. de confessione, Vasquezqu. 93, art. 4. dub. 3. num. 7, Ledesma 4, quæst. 10, art. 5, Navarrus in cap. *Sacerdos*, num. 20. Medin, Cod. de confes, qu. 47. Suarez sect. 3, num. 4, et alii. Haque sive pœnitens prius peccaverit eodem genere peccati, sive non ; si e propositum mutet, sive non mutet, futurum peccatum sub sigillo celari debet. Quod generali ratione convincitur: nam tale peccatum nulla alia via nisi confessionis cognitum est, ul supponimus, et ejus revelatio cedit in detrimentum pœnitentis; sed quæ per solam confessionem cognoscuntur, et quorum revelatio affert damnum, et dedecus pœnitenti. cadunt sub sigillo : ergo, et illud peccatum futurum. Tum etiam : quia peccatum futurum est objectum propositi præsentis, quod pœnitens confitetur, proindeque cum eo connexionem habet ; ad, sigillum autem non solum spectant peccata, sed etiam eorum objecta, et quæcumque cum peccato connectuntur; siquidem hæc non propter se manifestantur sacerdoti, sed quia aliter peccatum explicari nequit. Tum deinde : quoniam sacerdos nequit prodere peccatum futurum pœnitentis, qtiin ulatur notitia propositi sibi confessi ; sed uti notitia confessionis in incommodum pœnitentis illicitum est, ut vidimus dub. 3. Ergo. Tum denique: nam licet peccatum futurum non pertineat ad sacramentum tanquam materia absolutionis, spectat tamen tan-

quam quid omnino necessarium ad iudicium sacramentale, et sacerdotis: hic enim non solum debet cognoscere peccata commissa in ordine ad absolutionem, sed etiam impedimenta, si quæ sunt, ut absolutio denegetur : ergo si sacerdos tale peccatum futurum revelat, revelat aliquid sibi dictum in foro pœnitentiæ in ordine ad iudicium quod formari debet de causa pœnitentis, ideoque nequit non sigilli violator existere. Nec fundamentum adversariorum quicquam suadet : licet enim illa confessio, in qua pœnitens non recipit absolutionem, quia non mutat propositum peccandi, non sit integrum sacramentum; est tamen confessio sacramentalis initiativa, quod satis est ut ejus peccata sub sigillo relinquuntur ; alias quotiescumque pœnitenti absolutio non impenditur, possent licite cuncta illius crimina revelari.

85. Dicendum est secundo, cadere etiam sub sigillo saltem indirecte omnes defectus tam naturales, quam morales, et civiles, et quæcumque alta, quæ manifestantur a pœnitente ad explicationem peccati. Ita Soto in 1. disfin. 18, quæst. 4, artic. 5, concius. 2, Gonet disp. 13. art. 2, num. 19, Leëa. Ledesma cap. 22, conci. 7, N. Franciscus Fri, cap. 14, punct. 2, num. 23, Lugo sect. 3, num. 55. Dicastillo sect. 3, num. 51, Sna-S«Me, rez disp 33, sect. 3. num. 5, Bonacina (W disp. 5. quæst. 6, sect. 5, panel. 2, num. p^10, Coninchas disp. 9, dub. 1, num. 13, Reginaldus lib. 3, num. 38, Diana tract. 11, résolut. 38 et alii communiter, Fundamentum est, quia sigillum obligat ad celanda peccata, ne confessio fiat onerosa, et ne fideles ab ea arceantur ; atqui plus arcerentur a confessione, hæcque difficilior fieret ex revelatione eorum defectuum, quam ex revelatione peccatij ergo cadunt etiam sub sigillo. -Minor constat : nam objectio originis, infectio sanguinis, defectus natalium, occulta paupertas, naturalis impotentia. et similia indecorosa ingenti pudore ac confusione afficiunt homines, el difficillime tolerantur, proindeque sæpe mallent sua crimina aliis innotescere, quam hujusmodi defectus, ut experientia testatur. Si ergo scirent pœnitentes in aliquo casu revelari posse, plus arcerentur a confessione, quam ex revelatione peccati. Observant autem Doctores, prædictos defectus, et quæcumque alia, quæ manifestantur

lantur a pœnitento in confessione, non solum cadere sub sigillo dum sunt omnino necessaria ad integre explicandum peccatum, sed etiam ubi ad hunc finem sunt utilia, vel dum bona fido exismantur a pœnitente tanquam utilia ad melius explicandum peccatum, licet aliter sino illis adæquate explicari posset. Id quippe necessarium est ad suavem sacramenti usum, et poenitentiam securitatem : nec enim omnes discernunt, aut recte callent, præsertim rudiores, quæ reticenda, quæ declaranda, quæ necessaria, utilia, aut inutilia sunt, ut culpa integre confiteatur. Satis igitur est propter hunc finem esse dicta, ut indirecte, et quasi in obliquo ad sacramentum specient, et sub sigillo celari debeant.

86. Dicendum est tertio, sigillum sacramentale se extendere etiam indirecte ad omnia illa, per quæ posset peccator, et peccatam deprehendi, licet de illis non sit sacramentalis confessio ; non autem ad ea, quæ impertinenter se habent ad crimina manifestanda, quæque solum concomitantur audiuntur in confessione. Hæc conclusio est expressa D. Thomæ in 4, distin. 21, quæst. 3, art. 1, quæstiunc. 2. « Sed indirecte id, quod non cadit sub sacramentali confessione, etiam ad confessionis sigillum pertinet ; sicut illa, per quæ posset peccator, vel peccatum deprehendi. Tenetque Sotus in 4, dist. 18, quæst. 4, art. 2. conci. 3, et alii non tam disputant, quam supponunt. Et quoad primam partem suadetur : nam lex directe prohibens, aut præcipiens aliquid, indirecte præcipit aut prohibet, quæ necessaria sunt ad observantiam rei præceptæ ; ideoque quia tenemur ex præcepto divino ad integritatem confessionis, tenemur etiam ex eodem præcepto ad conscientiae examen, quod necessarium est ad assecutionem illius finis ; et similiter lex præcipiens audire sacrum in die festo, præcipit etiam accedere ad templum, et prohibet detentionem in ludo, aut in venatione cum auditione sacri impossibilem ; atqui sigillum prohibet manifestationem peccati : ergo prohibet etiam manifestationem eorum, per quæ peccatum, el peccator deprehendi possunt. Lnde fit non posse sacerdotem dicere, Titium tali hora fuisse in tali loco, si inde quis devenire posset in

notitiam homicidii ab eo facti in eo loco. Et similiter si pœnitens dum confitetur homicidium, narrat qualiter faber gladium sibi tradiderit, nequit sacerdos fabrum prodere; alioqui iiam pararet indagandi occisorem, el crimen in confessione notum. Quoad secundam vero partem est etiam communis Doctorum consensus, ut testatur Suarez sect. 3, num. 10. Quæ enim nec sunt peccata, nec propter peccata declaranda dicuntur, sed pure concomitanter. aut incidenter, nulla est ratio cur sub sigillo celari debeant : hoc quippe solum se extendit ad ea, quæ propter integram confessionem faciendam manifestantur, qualia non sunt, quæ nullo modo peccatorum declarationi subserviunt, de quibus proinde idem iudicium fieri debet, ac si extra sacramentum nota fuissent. Cavenda tamen est eorum revelatio, præsertim coram rudioribus, ac simplicioribus, qui scandalum acciperent, videntes non esse tam sancte recondita, quæ in sacramentali iudicio manifestantur.

§ II.

Consecraria pr. TCedentis doctrinx.

87. Ex præmissis assertionibus inferitur primo, quid dicendum sit de peccatis publicis, an cadant sub sigillo? Et quidem si sacerdoti non aliter quam per confessionem innotescant, certum, et constans est apud omnes teneri ad sigillum, nec posse ea prodere quantumvis alias publica existant : de his enim idem iudicium fieri debet ac de omnino secretis, cum apud sacerdotem tanquam secreta habeantur. Similiter certum est, non posse sacerdotem dicere, se tale peccatum publicum in confessione audivisse, si ex hujusmodi revelatione peccatum fiat apud alios magis certum; alioqui ansa tribueretur sacerdotibus ad prodenda peccata non ita publica, et certa. Itaque difficultas devolvitur circa peccata, quæ ita publica, et certa sunt omnibus, ut ex revelatione sacerdotis non fiant magis certa, et inquirat an licitum illi sit dicere de publico homicida, latrone; usurario : « Istorum publica homicidia, a latrocinia, aut usuras audivi in confessione cum magnis pœnitentiæ signis ? » Vel subdere de meretrice : « Ista confessa

lantur

« est mihi legitime de suo publico raere-
 α tricio, el absolutionis gratiam obtinuit, u
 Jw<tc's Affirmativa sententia tribuitur Joanni de
 Medii.. Medina. Cod. de confes. quæst. *de his,*
a confiesore celandi sunt. Quæ suaderi
 potest : quia ex una parte sacerdos pœni-
 tentem non infamat, cum illius peccatum
 jam aliis innotescat ; ex alia autem dicere
 ipsum cum magno dolore tale peccatum
 fuisse confessum, cedit in illius laudem,
 ac proinde ex tali revelatione confessio illi
 Vera
 sio
 le:lia. non gj Qdjosa

— — Communis tamen, et vera sententia
 Cajeuu. negat eas loquutiones esse licitas sacerdoti,
 Naw. quam tenent D. Thomas in 4, dist. 21,
 Wttst (luæst θ» art. 3, ad 2, Cajetanus, verbo
s. incc. Confessor in fine, Sotus in 4, dist. 18,
 Cornac quæst. 4, art. 5, post 3, concl. Navarrus
 Suarez. jn sUmm. cap. S, num. II, Lugo sect. 3,
 num. 61, Dicastillo dub. 7, n. 105, N.
 Franciscus punct. 3, num. 31, Vasquez
 qu. 93. art. 4, dub. 6, Coninchus disp. 9,
 num. 12, Suarez sect. 3 el alii, imo, et ipse
 Medina, qui tandem quæst. ult. priorem
 sententiam deseruit. Ratio autem hujus
 resolutionis est, quia sacerdos tenetur ad
 celandi peccata prout cognita in confes-
 sione, sed peccatum publicum prout cogni-
 tum in confessione est omnino secretum :
 licet enim alii sciant absolute tale pecca-
 tum, non tamen an confessum sit : ergo
 nequit sacerdos absque sigilli violatione
 dicere se illud in confessione audivisse.
 Tum etiam : quia revelatio peccati cogniti
 in confessione per se, et ex suo objecto
 semper est injuriosa sacramento, et dis-
 plicens pœnitenti, quem proinde a con-
 fessione arcet : ergo licet peccatum sit pu-
 blicum, et ejus revelatio cedat per accidens
 in laudem pœnitentis, adhuc est illicita.
 Accedit, prædictas loquutiones male audire
 apud fideles, et grave generare scandalum
 etiam apud pios, el doctos; quod satis de-
 monstrat esse sigilli violativas. Accedit
 item, quod alias posset etiam sacerdos
 loqui de peccato secreto pœnitentis cum
 ejus complice, et cum duobus, aut tribus,
 quibus tale peccatum extra confessionem
 innotescit ; siquidem ex una parte pœni-
 tentis famam non lædit, cum jam complex,
 et alii peccatum sciant ; et ex alia dicere
 pœnitentem cum ingenii dolore confessum
 fuisse, cedit in ejus laudem. Hæc autem
 satis absurda sunt, et viam parant ad con-

fessionis revelationem in multis ensibus,
 ut ex rationis paritate convincitur. Ergo
 dicendum est, nullam exceptionem esse
 admittendam, atque ideo nec posse sacer-
 dotem dicere de peccato publico sibi esse
 confessum cum magnis pœnitentiæ signis.
 Per quod satis constat ad fundamentum
 oppositæ sententiæ : licet enim illæloquu-
 tiones. quatenus detegunt contritionem
 pœnitentis, cedant per accidens in ejus
 laudem, et aliunde nihil revelent, cum jam
 peccatum sit aliis publicum ; adhuc tamen
 sunt contra sigillum, quo tenetur sacerdos
 tacere, quæ in confessione audivit, ut
 patet in sacerdote, qui absque necessitate,
 et licentia pœnitentis loquitur cum eodem
 extra sacramentum de peccatis sibi con-
 fessis : tunc quippe nihil revelat pœnitenti,
 cum ipse sua peccata noscat, et nihilomi-
 nus sigillum violatur, ut omnes fatentur,
 quia non tacet, quæ clavibus commissa
 sunt.

88. Sed hinc oritur alia difficultas, qua-
 liter nimirum debeat sacerdos respondere,
 ubi interrogatur an talem pœnitentem
 absolverit, quem constat apud eum confes-
 sum fuisse ? Et quidem si dicat, non ab-
 solvi quia occasionem peccandi non resi-
 piscit; nemo negat sigillum violare; sicut
 econverso non violare si dicat, non absolvi,
 quia generalem confessionem incepit,
 et nondum perfecit, sed vult altera die
 perficere ; vel si addat, non absolvi quia
 confessionem incepit, et vocatus ab alio ad
 eam perficiendam non rediit, vel similem
 aliam legitimam causam adhibeat, ex qua
 confessio suspecta non reddatur. Hæc om-
 nino acquiescimus asserentibus non vio-
 lari sigillum, si sacerdos dicat : *a Non ab-*
« solvi, quia materiam absolutionis non
a inveni : r. id enim licet deservire possit
pro parvulo, de quo dubitatur, an ad usum
rationis devenerit, vel pro alia persona
excellentissimæ virtutis, quæ raro contin-
gunt ; nequit tamen pro omnibus regula
generalis existere, cum constet vel justos
septies in die cadere. Quocirca si sacerdos
interrogetur de eo. qui ut peccator existi-
matur, vel de homine vitas communis, qui
raro, vel semel in anno accedit ad sacra-
mentum, an absolutionem obtinuerit, et
respondeat : « Non absolvi, quia absolu-
« tionis materiam non inveni, » procul-
dubio contra sigillum delinquet: quia, ut
 recte

rode vidit Dicastillo dub. 7, num. 114, nemo sanæ mentis sibi persuadebit, illum hominem tanta conscientiæ puritate vigere, ut nec peccata venialia, a quibus absolvatur, habeat ; quin potius suspicabitur, ob pravam dispositionem, et nimis inquinatam conscientiam non recepisse absolutionem; atque ideo sacerdos eo modo loquendi confessionem indirecte prodit. Idemque iudicium fieri debet, si dicat : « Non absolvi, quia est nimis tenax suæ < sententia?, quam egu non approbo. » Quam loquutionem non desunt qui censeant esse licitam absolute ; alii vero cuin limitatione, si sacerdos addat pœnitentem non habere peccatum mortale, sed propositum actionis, quæ in ejus sententia est licita, in sacerdotis vero illicita. Sed neutrum admittendum est. quia absolutio non denegatur nisi ob pœnitentis indispositionem nolentis abstinere a peccato; unde satis innuitur pœnitentem indispositum accessisse, quod est indirecta confessionis proditio. Tenent Lugo sect. 4, num. 85, Dicastillo num. 115, et alii.

is». Itaque dubium solum est, an sacerdos respondere possit absolute, *non absolvi*, (nullam exprimendo causam cur id fecerit ? Henric. Armilla, Henriquez, et Cajetanus, verbo Confessio, affirmant, quia cum denegatio absolutionis ex multis, et honestis causis oriri possit quam ex pertinacia in peccato, aut prava dispositione, videtur quod ea responsio confessionis revelatio non sit. Sed negat communis sententia, cui adhærent Solo in 4, dist. 18, quæst. 4, art. 5, to Posl 3, concl. Victoria de sacram, num. 186, Ledesma cap. 22, concl. 5, dub. 5, in y. fine, N. Francise, punct. 3, num. 27, Lugo sect. 4, num. 84, Dicastillo dub. 7, num. 113, Suarez sect. G, num. 1, Vasquez quæst. 93, artic. 4, dub. 10, num. 9, Navarrus in cap. Sacerdos, num. GI, Diana tract. 11, feade. resol. 42, Coninchus disput. 9, num. 14, Conacina disp. 5, quæst. 6, sect. 5, punct. 1, num. 0, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 14, num. 8. Palaus punct. 19, §3, num. 3, et alii. El ratio est : quia moraliter loquendo absolutio non denegatur nisi ob pœnitentis indispositionem. Quocirca licet interdum contingat id fieri ob aliam justam causam, nihilominus ubi non explicatur, sed absolute dicitur *non absolvi*, suspicio sinistra generatur, pœnitentem absolutio-

nom non recepisse ob casum reservatum, vel ob similem indispositionem. Id quod præserlim locum habet, ubi pœnitens, de quo quæritur an absolutus sit, habetur tanquam publicus concubinarium, vel usurarius, ut ex se liquet.

Ceterum cum sacerdos, si re ipsa absolutionem non præstitit, nequeat respondere *absolvi*; id enim esset manifestum mendacium, optimus modus respondendi erit : « Confessus est, et functus sum meo a munere ; vel feci quod debebam. » Quod observandum est sive sacerdos absolvat, sive non, ut ita auferatur suspicio pro casibus particularibus ; alioqui si ea responsio solum adhibenda foret, ubi pœnitens non absolvitur, inde posset fieri suspecta confessio. Sed quid si pœnitens ipse dicat, absolutionem sibi fuisse denegatam, poterit ne sacerdos id ipsum dicere vel saltem addere : « Ipse dicit, quod eum non a absolvi, » ut nonnulli concedunt ? Neutrum sentiendum est ; non primum : quia nunquam licet peccata etiam publica revelare ; revelaret autem sacerdos pœnitentis conscientiam, et indispositionem, si diceret *non absolvi*. Non secundum : quia eo modo loquendi videtur approbare veritatem absolutionis negatæ. Et idem dicimus, si econverso jactetur pœnitens absolutionem obtinuisse: semper enim retinendus est ille modus loquendi : « feci meum officium. » Docent Dicastillo dub. 7, num. 117, Lugo sect. 4, num. 85, et alii.

89. Infertur secundo, quid sentiendum Consecratione sacerdote revelante peccata in tali occasione, civitate, aut Religione commissæ, tacendo personas ; an videlicet contra sigillum delinquat ? Quidam enim absolute negant; alii vero affirmant, vel saltem videntur in hunc sensum propendere. Alii autem mediam arripiunt viam, quibus libenter subscribimus. Itaque si civitas sit admodum extensa, dicendum est raro vel nunquam per se loquendo violari sigillum: nam talis peccati, vel peccatorum gravium revelatio non est infamativa alicujus personal in particulari, nec totius civitatis, nec confessionem reddit difficilem, aut ab usu sacramenti pœnitentes arcet : ergo sigilli violativa non est. Consequentia liquet ; siquidem ex nullo alio capite, quam ex recensitis, colligi potest manifestationem peccati esse contra sigillum. Antece-

g

...

S.

t

in

n
J

fe, 1

\$

if;w

3P.
■ri-3'

dens autem ostenditur: demus quippe sacerdotem dixisse plures pœnitentes sibi, dum Roma? degeret, usuras, aut alia crimina fuisse confessos, aut Matriti, Hispali, vel Salmanticæ plures a peccatis carnalibus absolvisse. Quis ex vi hujus se inhonoratum existimaret, aut censeret civitates illas famæ dispendium subituras? Vel quis ob id a confitendo abstineret, vel ejus peccatum revelandum formidaret? Nullus quidem sanæ mentis ita sentiet. Idemquecum Nugno, et aliis asserendum existimamus, quando sacerdos dicit se in aliqua Religione etiam reformata aliqua peccata gravia audivisse: quia cum quælibet Religio hisce temporibus sit nimis universalis. nec pœnitens in particulari detegitur, nec ipsius aut Religionis fama minuitur. Sicut ob eandem rationem, ex quo confessarius dicat aliquem vel aliquos sacerdotes incommuni lethalia commisisse, eorum nemini, nec toti statui clericali damnum infertur: etenim ex se patet in tam ampla sacerdotum, aut Religiosorum collectione, attenta natura rei, nonnulla gravia crimina perpetranda fore. Maxime cum Religiosi non ex nobiliori specie quam alii, sed ex communi, et fragili compagiuntur: et aliunde non omnes possint esse probatae virtutis. Diximus *per se loquendo*: quia per accidens, et ex adjunctis circumstantiis poterit violari sigillum ratione periculi suspicandi peccatum de aliquo in particulari; præscindimusque in praesentiarum ab eo quod talis loquutio sit ex aliis capitibus peccatum scandali, vel alterius rationis, de quo non est sermo.

Oppositum autem dicendum est. ubi sacerdos nulla assignata persona evulgat de exiguo oppido, familia, communitate, aut Religiosorum Conventu gravissima crimina in confessione sibi nota. Quod ex contraria ratione convincitur: nam ex tali peccatorum manifestatione infamatur oppidulum, collegium, aut communitas, ita ut propter horum exiguitatem ea infamia ad pœnitentes in particulari descendat, et qui de aliquibus sinistram conceperant opinionem, in eadem firmanentur, et per se loquendo adest periculum suspicandi de aliquo subjecto determinato, quod talia crimina fecerit; sed hæc sunt pœnitentibus adeo molesta, et ingrata. ut inde averti possint a confessione: ergo hujus-

modi revelatio est per se loquendo violatio sigilli. Cui sententiæ sub data distinctione adhærent Henriquez lib. 0, cap. 21, num. 6. Reginaldus lib. 3, num. 4, Suarez **disp.** 33. sect. 2, Dicastillo dubit. 7, num. 97, Coninchus disp. 9, nu. 1C, Navarrus **in** cap. *Sacerdos*, num. 54, Bonacina disp. 5, quæst. 6, sect. 5, p. -1, nu. 3, Lugo n. 64, Frut N. Franciscus punct. 3, n. 36, PttlaaswSk punct. 19, §3. num. 11, referens D. Antoninura. Layman, et alios.

90. Infertur tertio, virtutes, revelationes, et alia dona spiritualia, quæ sacerdoti per confessionem innotescunt, cadere sub sigillo, si dicantur a pœnitente tanquam necessaria, vel utilia ad declarandum peccatum. vel ingratitude erga Deum post tot beneficia accepta, vel inconstantiam in bono post tale firmum propositum diu observatum procurandæ perfectionis. Et ratio est, quia sic accepta jam sunt materia confessionis saltem in obliquo ob connexionem cum peccato, ratione cujus manifestantur. Docent Lugo sect. 3, num. 58, Diana part. 5, tract. 11, resol. 30, PerezDat disp. 54, sect. 4. num. 13, Granados in 3cñai part, confrov. tract. II, disp. 3, n. 4, N. Antonius sect. 4. num. 1530, et alii. **Siti-** vero ob alium finem manifestantur, ut pœnitens videlicet integrum conscientiæ statum, et progressum perfectionis aperiat ad obtinendam instructionem a sacerdote, cui tanquam Patri spirituali animæ regimen commisit, censem sub sigillo non cadere, sed tantum sub naturali secreto juxta qualitatem materia?: tunc enim nec ratione sui. nec ratione alterius spectant ad sacramenti materiam. Et juxta hunc sensum accipiendi sunt Navarrus, Bonacina. Henriquez, et alii asserentes omnia recensita sub sigillo sacramentali celanda non esse.

91. Infertur quarto, quid dicendum sit encorde scrupulis, an ad sigillum spectent? F. t. lir⁴ quidem si sermo fiat de illis, qui manifestantur a pœnitente tanquam peccata, vel in ordine ad declarationem peccati, aut illius circumstantias, indubitatum est sub sigillo celari debere. Si vero loquamur de scrupulositate, de qua pœnitens non se accusat, sed quæ ex ipso modo confitendi patet, et ex evidentia rei innotescit non solum sacerdoti, sed, et aliis, qui vident pœnitentem næniis, et motibus concuti, asserendum

<div> <div>—</div> <div>·»</div> </div> <div> <div>DISP. IX, DUB. VU.</div> <div>a/3</div> </div> <div> <div>asserendum est nd sigillum non pertinere, atque ideo posse sacerdotem sine illius violatione dicere Titium scrupulis vexari, el nœniis, uc irnpertinentiis sibi caput obtundere. Ha Navarrus in surnm. cap. 8, num. 12, Lugo sect. 3, nu G0, Aversa qu. 18, sect. 4, Diana 5 part, tract. 11, resol. 50, hpj Fagundez præcep. 2, lib. G, cap. 5. num. v&b 17, Reginald, lib. 3, num. 53, Villalobos ^j tract. 9, diffic. 73, num. G, Henriquez cap. 21, num. 2, et cum multis Leander quæst. 37. Et ratio est : quia sacerdos ex vi sigilli solum tenetur ad reticendum eu, quæ sibi dicuntur tanquam materia sacramenti, vel tanquam quid pertinens ad materiam ; scrupulositas autem, de qua loquimur, non est hujusmodi, cum pœnitens de ea non se accuset, sed potius ex ipsius actionibus deprehendatnr. Quocirca sicut sacerdos evidenter cognoscit pœnitentem esse juvenem, aut senem, surdum, aut tardiloquum, acuti, aut hebetis ingenii, vel alterius conditionis, quin hæc cadant sub sigillo ; ita deprehendit esse morosum, impertinentem, aut scrupulosum, quæ ob eandem rationem sigilli obligationem inducere non debent. Tum etiam : quia si licet sacerdoti dicere, « Titius confessus est venialia ; » cur etiam dicere non licebit esse scrupulosum, vel confessum esse scrupulos; cum hujusmodi nomine nec peccata venialia significantur ?</div> <div> <div>DUBIUM VII.</div> <div> <div>Quæ peccata committat violator sigilli confessionis ?</div> <div> <div>Pro dubii explicatione recolere oportet ea, quæ in prima hujus disputatione præliminata manent, nimimm, in arcano confessionis, sive in confessione sacramentali duo diversi ordinis intervenire secreta ; aliud naturale competens confessioni specificative acceptæ, et est commune tam confessioni peccatorum, quam aliis rebus, quæ extra confessionem sub hoc secreto dicuntur ; quod tantum de materiali, et præsuppositive se habet ad sigillum sacramentale formaliter ut tale. Aliud est supernaturale proprie, vel reductive, conveniens confessioni peccatorum sacramentali reduplicative ut tali, et ut formaliter constituit pœnitentiæ sacramentum, vel dicit</div> </div> </div> </div> <div data-bbox="796 152 1991 2716"> <div> <div>ordinem nd illud. Primum secretum solum constringit ex jure naturæ, sive ex motivo justitiæ, aut fidelitatis; secundum vero obligat ex jure supernaturali, et indispensabiliter. Ulterius est advertendum, quod particula <i>qux</i>, in titulo apposita supra <i>peccata</i>. ampliativum sensum indigitat, adeo ut intelligi deheat relate ad speciem, numerum, et gravitatem peccatorum, quæ in fractione sigilli conlessioniscommittuntur. Quæ omnia sub eodem titulo comprehendimus, ac singillatim discutere curabimus.</div> <div> <div>Triplici conclusione resolvitur difficultas.</div> <div> <div>92. Dicendum est primo, peccatum, in Concias, fractione sigilli formaliter accepti commissum, esse essentialiter, et intrinsece sacrilegium ; licet communiter habeat annexas alias duas specie distinctas malitias acci-species dentales, et extrinsecas, nimirum, detrachuius,. tionis, et injustitiæ, aut infidelitatis. Hæc assi-conclusio, quæ duas continet partes, debetPiantur quoad utramque probari. Et quidem quoad primam est expressa in Angelico Præceptore, tum in præsentī quæst. 11, supplement. art. 1, in corpore ubi ait: « Tandquam violator Sacramenti » (et consequenter rei sacræ) « peccat, qui confessio-« nem revelat. » Tum etiam quodlib. 12, quæst. 11, art. 16, ubi inquirens, an liceat in aliquo casu revelare confessionem, respondet: « Dicendum, quod non, nec verbo, « nec facto, nec nutu, nec aliquo signo licet « hoc facere, quia est sacrilegium. » Ubi solum hanc speciem peccati tanquam intrinsecam, essentialē, et primariam nominat, clare insinuans alias species malitiæ tantum esse extrinsecas, et secundarias, quamvis regulariter concurrant.</div> <div> <div>Probatnr ratione recolendo jam dicta tract. 11, disp. 3, dub. 1 et 2, et tract. 13, disp. 8, dub. 2, n. 28 ; ibi namque statuimus, diversitatem præceptorom ex parte rei prohibitæ, etmotivi prohibendi inferre distinctionem specificam inter peccata ; unde in transgressione legis ad venandam primariam speciem peccati debet attendi ad primarium, ac principale motivum legislatoris quoad condendam legem ; ex quo principio deduximus in eodem tractat. 13,</div> </div> </div> </div> </div></div></div>
--

DE PŒNITENTIA.

disput. 16, dub. 6, § 3 et 4, primariam speciem peccati Adami fuisse superbias, etsi secundario habuerit annexas gulæ, et inobedientiæ species. Inde fit, quod in fractione præcepti sigilli illa sit primaria, atque essentialis species hujus peccati, quæ sumitur ex transgressionem legis contra primarium motivum legislatoris ; sed primarium motivum Christi Domini in injungendo sigillo fuit motivum Religionis, et ne injuria fiat pœnitentiæ sacramento : ergo cum peccatum contra reverentiam, et honorem sacramenti, et contra virtutem religionis sit ex ejus intrinseca, et essentiali ratione sacrilegium, erit etiam quoad intrinsecam, ac primariam speciem sacrilegium fractio præcepti sigilli. Consequentia est optima : nam ut ait D. Thomas 2. 2, quæst. 99, art. 3, in corpore : < Peccatum sacrilegii in hoc consistit, quod aliquis irreverenter se habet ad sacram. » Et paucis interjectis subdit : ¶ Inter quas res sacras summum locum obtinent ipsa sacramenta, quibus homo sanctificatur. Major constat ex alibi jam dictis. Minor autem ostenditur : nam motivum principale, et primarium Christi Domini in imponendo sigillo fuit, ne hoc sacramentum tam salutiferum, ac necessarium fieret detestabile, ac perdifficile ; sed hoc fuit attendere ad honorem, et reverentiam sacramenti, et ne aliquis ei injuriam irrogaret, quod est proprium motivum virtutis religionis : ergo motivum primarium Christi Domini in hujusmodi præcepto fuit motivum religionis, et ne injuria fieret pœnitentiæ sacramento.

Celerum quia ut probat D. Thomas loco relato ex 2, 2, intra speciem subalternam peccati contra virtutem religionis dantur plures species infimæ, sive atomæ, cum esto omnia sacrilegia convenient in eo, quod sint contra rem sacram, tamen, ut ipse ait in responsione ad primum, differentia sacrarum rerum non solum sit materialis, sed formalis, posset aliquis dubitare, an omnes fractiones sigilli sint ejusdem atomæ speciei ? Ad quod affirmative respondetur : quia cum omnes tendant contra honorem, ac debitam reverentiam ejusdem formaliter rei sacræ, et ejusdem sacramenti pœnitentiæ, nullum est caput, ex quo possint atomam mutuare differen-

tiam ; unde ad eandem infimam speciem sacrilegii debent perlinere.

Secunda autem pars conclusionis facile persuadetur : nam elsi aliquando contingat, secretum naturale non obligare, et consequenter nec violari fidelitatem illud manifestando, nec detractionis perpetrari peccatum, cum ad hæc sibi servanda nullum jus pœnitens sortiatur ; hoc tamen non regulariter contingit, quin potius evenit oppositum, et communiter loquendo tenetur confessarius ex justitia ob fidelitatem, et ad vitandam detractionem servare secretum naturale in confessione sibi commissum : ergo istæ duæ peccatorum species communiter annectuntur fractioni sigilli ob violationem secreti naturalis ibi connexi. Tum sic ; sed istæ peccatorum species sunt accidentales, ac de materiali se habent ad speciem sacrilegii, sicut secretum naturale de materiali, et præsuppositive se habet in confessione ad sigillum formaliter sacrum : ergo in fractione sigilli præter speciem sacrilegii communiter clauduntur duæ species distinctæ accidentales, et extrinsecæ.

93. Dicendum est secundo, tria numerocf> distincta peccata in fractione sigilli communiter perpetrari ; aliquando vero unicum tantum pertinens ad speciem sacrilegii. Ratio prioris est : quia cum unilas^{^^} numerica sit omnium maxima, et ad specificationem duorum distinctionem nequeat non sequi eorum distinctio numerica, et in fractione sigilli, regulariter loquendo, tria distincta specie peccata committantur, ut numero præcedenti diximus, quorum unum est in sua specie atomæ sacrilegium, et contra virtutem religionis. aliud contra justitiam in specie infima detractionis, atque infamationis proximi, et aliud in sua specie atomæ contra fidelitatem ratione onerosæ promissionis inter pœnitentem, et confessarium, quod simul est contra justitiam ; inde est, quod communiter loquendo hæc tria peccata numero distincta ibi committuntur. Ratio posterioris est : quia cum aliquando pœnitens non habeat jus ad famam, quoniam illius peccatum est manifestum, nec ad observantiam secreti commissi, quippe vergit ad damnum Ecclesiæ, vel totius Regni, non frangitur debitum justitiæ, nec fidelitatis, ut communiter censent Authores :

ergo

DISP. IX, DUB. VII.

ergo sohun remanet debitum religionis, ac reverenti® sacramenti pœnitentiæ, indispensabiliter obligans in omni eventu; et consequenter unicum numero peccatum patrabitur, quod est formaliter sacrilegium. Inde juxta hunc sensum, et non aliter, adhæromus N. Francisco a Jesu Maria insuo Cursu Morali, hæc tria peccata assignanti in fractione sigilli.

¶ D*cen'lurn est tertio, sacrilegium, quod in fractione sigilli perpetratur, esse ex genere suo peccatum lelliale, et non modicæ gravitatis inter mortalia; peccata vero detractionis, et infidelitatis, licet inferioris sint gravitatis respectu sacrilegii, ex genere tamen semper sunt gravia, nisi ob defectum deliberationis; aut ex parvitate materiæ reddantur levia. Hæc conclusio quoad primum, quod continet, est communi Doctorum calculo recepta, et suadetur ratione: nam lex præcipiens aliquid, graviter conducens ad Deum immediate, vel mediate colendum, et ad ejus sacramenta venerandum, obligat ex genere suo ad peccatum mortale, et non modicæ gravitatis, cum sit contra virtutem religionis, quæ inter morales est omnium maxima; sed observatio sigilli est graviter, ac maxime conducens ad honorem, et reverentiam sacramenti pœnitentiæ, et ne ei aliqua irrogetur injuria, ita ut odio fiat, dignam, quod est maxime diligendum, olpote remedium ad animarum salutem valde necessarium: ergo lex præceptiva sigilli obligat ex genere suo ad peccatum leliale, et non modicæ gravitatis inter mortalia. Quod secundum vero, quod asserit conclusio, probatur: nam peccatum infamationis, et peccatum infidelitatis ex diverso capite sunt contra justitiam: primum namque est contra jus, quod quis habet ad famam; secundum contra jus, quod obtinet, ut in occultatione peccatorum servetur ei fidelitas, et adimpleatur promissio data, et acceptata formaliter, aut virtualiter: quæ obligat ex vi pacti onerosi ex justitia commutative, ut cum veriori sententia tenet N. Andreas a Matre Dei in Cursu Morali tract. 13, cap. 4, § 1, num. 79. Sed peccatum contra justitiam est grave ex genere suo, ut etiam tenent N. Andreas tract. 11. de legibus, cap. 2, punct. 2, § 2, num. 23. et proplerea asserit D. Thomas 2, 2, quæst. 73, art. 2, quod detractio, sive

infamatio proximi eat peccatum grave ex genere suo, quia per illam læditur fama proximi injuste, et est gravius peccatum, quam furtum, cum fama sit bonum aestimabilius diviliis. juxta illud Proverbiorum 22, *Melius est bonum nomen, quam dicite multe*. Ergo hæc duo peccata detractionis, et infidelitatis, quæ communiter patrari Proverb, solent, quando violatur sigillum, sunt ex genere suo gravia; etsi aliquando ex indeliberatione, vel ex imperfectione affectus laedendi, aut ex parvitate materiæ non excedant limites peccati venialis.

§ II.

Referuntur, et refelluntur opposite sententæ.

95. Licet circa gravitatem peccatorum in fractione sigilli assignatam parum dissidii sit inter Authores; valde tamen discriminantur in speciebus, et numero illorum stabiliendis. Moure namque in examine, part. 3, cap. 7, § 9, num. 23, unum tantum asserit committi peccatum, pertinens ad speciem sacrilegii. Alii duplex assignant peccatum, contra religionem. et contra justitiam; ita Suarez, Villalobos, Diana. Leander, Dicastillus, Hurtado, Fagundez, Kelison, Bonacina, N. Antonius, et alii. Quidam vero tuentur, quatuor ibi reperiri peccata, primum contra justitiam, secundum contra obedientiam divinam, tertium contra religionem, quartum contra obedientiam Prælati debitam. Ita Christophorus a sancto Joseph, verbo *Confessio* in appendice ad 3 part, de sigillo confessionis, dub. 2, num. 5. Alii denique censent quinque peccata committi: primum contra fidelitatem, secundum contra justitiam, tertium contra charitatem, quartum contra jus divinum, quintum contra jus ecclesiasticum. Ita Henriquez, et alii apud Christophorum a S. Joseph supra num. 4. Ceterum Authores sectantes secundum dicendi modum facile in nostrum valent adduci: cum enim intra speciem subalternam peccati contra justitiam dentur plura peccata diversa in specie atoma, ut furtum, et rapina, detractio, et conlumeliæ; ideo in fractione secreti confessionis dantur, præter sacrilegium violans sigillum formaliter ut sacrum, alia duo peccata

contra justitiam ex vi secreti naturalis, quod connoxive frangitur, aliud in specie infima detractiois, et aliud in specie atoma infidelitatis contra debitum standi promissis : non enim negant hujus sententiæ Aulhores, peccatum infidelitatis ibi patrari, quin potius quantum ad hoc nobiscum sentiunt, discriminantur tamen in eo, quod adstruunt, hæc duo specie distincta, vel tria numero peccata indispensabiliter, et ex terminis semper committi in qualibet fractione sigilli. Pro qua sententia

Objectio. 96. Arguitur primo : quia in revelatione confessionis, ultra peccatum sacrilegii ibi indispensabiliter commissum, læditur semper jus naturale, quo gaudet pœnitens, ne per explanationem suorum criminum fama ejus denigretur, vel minuatur ; sed læsio famæ addit malitiam distinctam in specie atoma supra sacrilegii malitiam : ergo in revelatione confessionis indispensabiliter reperitur peccatum infamationis

2 proximi. Secundo. omnis violatio secreti

Objectio. naturalis habet ex se quod sit contra justitiam, et eo gravioris deformitatis, quo res celanda est majoris ponderis : ergo potiori jure omnis violatio secreti divini, quod summi ponderis est, erit contra justitiam. Tum sic ; sed quælibet revelatio confessionis est inseparabiliter, et intransitive violatio secreti divini ; ergo habet ex se esse

3 formaliter, et indispensabiliter contra jus-

Objectio. titiam. Tertio : nam inter pœnitentem, et confessarium datur intra sacramentum pactum saltem implicite promissum, et acceptatum, in quo promittit confessarius peccata illa inviolabiliter in omni eventu celaturum : ergo quando ea revelat, peccat contra fidelitatem, et debitum standi promissis acceptatis, quod ex justitia obligat : ergo in qualibet manifestatione confessionis, præter sacrilegium, et peccatum injustitiæ in specie infirma detractiois, datur semper, et in omni eventu peccatum aliud contra justitiam in specie atoma infidelitatis.

Sed hæc parum urgent : ad primum E,iQri* namque respondetur, quod etsi in confessionis revelatione frequenter lædatur jus naturale, quo gaudet pœnitens ad famam ; non tamen semper, et indispensabiliter : quia sæpe jus non obtinet ad illam, et per hoc, quod peccata intra confessionem manifestet, non acquirit jus, quod prius non

habebat ; unde si confessarius peccata revelet, quamvis peccet peccato sacrilegii ex vi fractionis sigilli, non tamen contra naturale, et debitum justitias, cum hoc in pœnitente non adsit. Ad secundum, concesso antecedenti, negatur consequentia sigillum quippe formaliter ut tale non præcipitur ex motivo justitiæ, et a jure naturali proprie sumpto, ut jam manet firmatum, sed unice ex motivo religionis, et ejuro supernatural! : nam motivum justitiæ solum se habet de materiali ad sacrum confessionis sigillum ; et ideo in revelatione confessionis formaliter ut sacramentalis nullum intercedit peccatum injustitiæ ; solet tamen frequenter patrari ob violationem secreti naturalis, quæ communiter evenit, quando confessio revelatur, etsi non semper, aut indispensabiliter contingat. Sicut non semper, quando violatur jejunium naturale ante communionem præceptum ex motivo religionis, frangitur jejunium ecclesiasticum præscriptum ex motivo abstinentiæ?, et mortificationis ; cum illud primum non semel violaretur per modicam sumptionem cibi, vel potus, quin hoc secundum frangatur : pariter ergo, proportionem servata.

Ad tertium, negandum est antecedens licet enim inter pœnitentem, et confessarium, ex vi secreti naturalis in confessione reperti, detur pactum implicitum, aut virtuale celandi peccata confessa, quod obligat non ex fidelitate præcisive sumpta, sicut simplex promissio, sed ex fidelitate onerosa, et ex justitia commutativa, atque ideo sub mortali in specie atoma infidelitatis ; nullum tamen reperitur pactum obligans indispensabiliter in omni eventu, et cum incommodo totius Ecclesiæ, Regni, vel Provinciae ; nec pœnitens valet ex vi secreti naturalis ita adstringere confessarium, sed solum ex vi sigilli formaliter sacramentalis, ratione præcepti divini Christi Domini, qui adeo potuit, et voluit confessarium in omni eventu indispensabiliter obligare. Unde ex vi pacti onerosi, etsi confessarius promitteret in omni eventu peccata celare, obligatio indispensabilis non resultaret, sive adstringatur ex justitia naturali, sive ex supernatural!, et infusa (ad quam recurrit Suarez, ut hanc obligationem indispensabilem adstruat) quia utraque justitia inclinatur ex se ad tri-

buendum unicuique quod suum est, sive in ordine ad naturalia, sive ad supernaturalia ; non vero ad præstandum id, ad quod non obtinet jus, poenitens autem ex vi pacti nequit habere jus, ut secretum naturale in omni eventu sibi indispensabiliter servetur, nisi adesset præceptum divinum de sigillo, ratione cujus unice debet in omni casu celari peccatum.

97. His igitur argumentis, quæ principaliora sunt, enodatis, non est cur immeremur in proponendis, ac refutandis fundamentis Authorum adstruentium quatuor, aut quinque species peccati in qualibet fractione sigilli : diversorum quippe superiorum præcepta ex eodem motivo lata non multiplicant specie malitias in qualibet transgressionem, ut ex communi sententia manet stabilitum tract. 13, disp. 8, dub. 2, num. 26 et sequentibus, cum

Thoma 1, 2, quæst. 72, art. 6, ad 2 ubi sic concludit : « Unde secundum diversa præcepta legis non diversificantur peccata secundum speciem. » Quare furtum prohibitum lege naturali, divina, et humana, non est per se in triplici specie, dum sub eodem prohibetur motivo. Et quamvis peccatum contra charitatem in violatione sigilli posset aliquando committi, hoc tamen non communiter, ac regulariter contingit, sed valde raro, et per accidens. Nec contra multiplicitatem horum peccatorum numericam occurrit argumentum speciali consideratione dignum; cum enim eadem sigilli, ac secreti naturalis fractio debeat connotare idem tempus; nullum restat principium ad multiplicanda numero peccata, nisi per respectum ad diversa objecta adæquata, vel diversa jura, quæ quælibet fractio violat ; hæc autem clare innotescit ex distinctione peccatorum specifica, cum qua nequit compatiri unitas eorum numerica.

§ III.

Quid sentiendum de parvitate materiæ in fractione sigilli formaliter ut sacri?

98. Diximus « in fractione sigilli formaliter ut sacri : » quia si loquamur de illo secundum id, quod dicit de materiali, et præsuppositive, nullus ambigit posse illius violationem esse levem ex parvitate

Salmoni. Curs. Theolog. Com. XX.

materiæ. Unde difficultas solum reducitur ad sacrilegium, quod in fractione sigilli formaliter accepti committitur; pro cujus resolutione oportet aliqua ex alibi dictis prælibere. Primo ergo est prænotandum ex his, quæ diximus tract. 13, disp. 19, *jjtinue*.

dub. I, § 2, num. 13, primariam, et formalem differentiam, quæ inter peccatum mortale, et veniale reperitur, consistere in eo, quod peccatum mortale est simpliciter contra legem, de ordinando hominem circa ultimum finem, ac directionem in vitam æternam, unde est contra substantiam legis divinæ; peccatum vero veniale solum est contra legem secundum quid, vel præter legem, in quantum servato ordine finis deordinat præcise quoad media. Hoc autem peccatum veniale aliud est tale ex genere suo; aliud vero ex indeliberatione, seu deliberatione imperfecta, cum qua solummodo datur in voluntate consensus imperfectus, et secundum quid ; ac tandem aliud est veniale ex parvitate materiæ : quia etsi fiat cum plena deliberatione, ac voluntate consensus, et præceptum circa rem gravem graviter obliget ex genere suo ; quia tamen materia est aliquando levis, solum committitur culpa venialis, ut furtum unius oboli aut assis.

Secundo, est supponendum ex N. Cursu cc.an. Morali, tract. 11, cap. 2, quod ad discernendum, quod peccatum sit simpliciter contra legem, et mortale, quod vero solum secundum quid, et veniale, non solum debet attendi gravitas, vel levitas materiæ per legem præceptæ, aut prohibitæ, sed præcipue major, vel minor conducentia ad consecutionem finis a legislatore intenti. Unde si res, alias magna, et gravis, parvi momenti sit ad finis assecutionem, erit transgressio levis, et præcise venialis ; si vero valde ad hoc conducat, licet alias sit res levissima, erit culpa gravis violatio legis. Sicut licet gutta aquæ ex se sit materia levis, illam tamen non injicere vino in calice consecrando, est culpa gravis : quia hoc valde conducit ad finem legislatoris mixtionem præcipientis ob mysterium, quod représentât. Similiter licet audire sacrum ex se sit quid grave, et si præcipiatur ab Ecclesia, cadat sub *obligatione gravi, quia non* parum conducit ad finem intentum, qui est profectus animarum ; tamen si præcipiatur a Rectore

Universitatis, vel Collegii sub pœna præstiti juramenti, omissio unius sacri erit tantum culpa levis, quia parum conducit ad illorum finem, qui est reda subditorum gubernatio; ut cum aliis docet N, Andreas ubi supra.

Terium Tertio, est advertendum ex eodem Cursu n. ij biie-Morali, tract, et cap. relatis, aliquas dari leges adeo stricte obligantes, ut non solum ex genere suo ad mortale constringant, verum, et ab hujusmodi gravitate nunquam excusent; alias vero oppositum habere: licet enim ex genere suo ad culpam gravem obligent, aliquando tamen solum ad levem constringunt; quia materia est parva. Porro ad discernendum quando hoc contingat, et quando parvitas materiæ in transgressione legis dari non valeat, hæc ibi assignatur regula; quod quando forma ex se gravis latitudinem admittit, ita ut non tota integra in qualibet materia salvetur, tunc etsi transgressio legis contineat actum ex genere gravem, admittit tamen parvitatem materiæ; quando vero forma tota integra, et indivisibiliter in qualibet materia invenitur, tunc parvitas materiæ non datur. Quod quidem hoc exemplo declaratur: justitia, ex qua furtum prohibetur, ex genere suo obligat ad mortale; ceterum quia æqualitas inter creditorem, et debitorem intenta a justitia non consistit in indivisibili, sed latitudinem habet, et parum minuitur per ablationem, vel non solutionem rei parvi momenti, ideo hujusmodi rem furari est culpa venialis ob parvitatem materiæ. E contra vero: quia præceptum fidei intendit servare illæsam summam primæ veritatis auctoritatem, quæ non admittit latitudinem, sed æque læditur, si ei vel in minimis fides non adhibeatnr: est enim supponere Deum saltem in re parvi momenti mentiri, quod summæ Veritati repugnat; ideo in hoc præcepto non datur parvitas materiæ, sed semper est lethalis quilibet circa fidem dissensus, si cum plena deliberatione fiat: nam si absque pleno voluntatis consensu procedat, poterit esse levis culpa; ex quo capite etiam in fractione sigilli culpa venialis reperiri valet. His ergo prænotatis

90. Dicendum est, transgressionem præcepti sigilli nequire intra limites peccati venialis remanere ob parvitatem materiæ,

sed semper malitiam gravem induere. Hæc conclusio probatur primo: quia nulla materia confessionis revelabitur nisi, quæ non sit ex se frustrativa finis a Christo Domino intenti in impositione hujus præcepti, et consequenter quæ ut celata non valde conducat ad hujusmodi finem, et ut revelata non maxime lædat, quod præceptum intendit; sed omnis materia frustrans ex se, ac lædens finem intentum a legislatore, est necdum magna ex genere suo, verum nec aliquando parvitatem admittit, cum ejus forma sit indivisibilis, nec latitudinem habeat: ergo non datur in transgressione hujus præcepti parvitas materiæ. Minor constat ex prænotatis. Major autem ostenditur: quia finis Christi Domini Legislatoris supremi in impositione hujus præcepti est reddere pœnitentes omnino securos de inviolabili occultatione peccatorum, quæ in confessione dicuntur, ne eorum revelationem formidando arceantur ab hoc tam necessario sacramento, et intolerabilis fiat confessionis usus; sed si quaelibet, quantumvis minima, materia confessionis revelaretur, e medio tolleretur omnimoda securitas, et maxime læderetur confessionis usus, cum perdifficilis redderetur: ergo quaelibet materia confessionis, quantumvis minima, frustrat omnino finem legislatoris, et maxime vulnerat id, quod præceptum intendit. Minor probatur, nam si absque lethali culpa materia parva confessionis revelari posset, etiam aliquando materia magna posset revelari, quia in aliquibus personis magis ingrata esset manifestatio alicujus venialis, quam alterius peccati mortalis, ut probat Lugo in præsentia, sect. 3, num. 51; milesus quippe nobilis mallet revelari, quod strenue percusserit inimicum, a quo fuerat inhonoratus, quam leve furium, aut invidia venialis affectum, quem erga alterum habet: ergo æque potest quis arceri a confessione per revelationem materiæ parvæ, quam alicujus magnæ. Rursus: quia si admitteretur in hoc parvitas materia, relinqueretur arbitrio confessarii non semel indocti judicare, quando revelatio parvi vel magni momenti sit, in quo quidem cum decipi posset, prudenter formidarent pœnitentes. ne proderet aliquod grave peccatum, quod ipse existimaret leve; ergo tolleretur suavis confessionis usus, si aliqua

aliqua illius materia, etsi minima, absque mortali culpa esset revelabilis.

100. Probatur secundo : omne peccatum, quod est simpliciter contra legem graviter obligantem, est lethale ; sed revelatio cujuslibet peccati confessi, adhuc venialis, est simpliciter contra legem graviter obligantem : ergo hujusmodi revelatio est peccatum lethale; ac proinde nullum est peccatum veniale ex parvitate materiæ in fractione sigilli. Hæc ultima consequentia constat ex prima, quæ ex præmissis clare deducitur. Major autem devincitur ex primo notabili, ubi ostendimus, peccatum mortale in hoc a veniali distingui, quod mortale est simpliciter contra legem graviter obligantem ; veniale vero solum secundum quid. Unde præcise minor venit probanda, cujus pariem supponimus, et partem ostendimus : supponimus enim, legem sigilli sacramentalis ex se graviter obligare, et in revelatione venialis confessi aliquod peccatum patrari, ut apud omnes est pervium ; quod autem hujusmodi revelatio sit simpliciter contra hanc legem, sic evincitur, quoniam hæc lex prohibet revelari sive directe, sive indirecte quidquid pertinet ad materiam confessionis, vel dicitur per ordinem ad illam ; sed quodlibet peccatum veniale est simpliciter materia confessionis sacramentalis, licet non necessaria, saltem voluntaria, et libera : ergo cujuslibet peccati confessi manifestatio est simpliciter contra legem sigilli, ac per consequens peccatum grave.

Confirmatur primo : eatenus quippe in transgressione præcepti fidei non datur parvitas materiæ, quatenus non credere Deo adhuc in rebus minimis, v. g. quod caudam habuerit canis Tobia, aufert omnimodam securitatem, quam fides divina requirit, et omnem formidinem a credentibus non excludit, ac proinde destruit adæquatum motivum prædictæ securitatis tam in parvis, quam in magnis; sed etiam revelatio cujuslibet confessi peccati, adhuc venialis, et parvi momenti, destruit omnimodam securitatem in pœnitentibus circa perpetuam occultationem peccatorum, quæ confitentur, tam in gravibus, quam in levibus, quæ solummodo scit confessarius ut Deus, et non ut homo : ergo nulla revelatio peccati confessi quantum-

vis levis est culpa venialis ex parvitate materiæ, sed semper superinduit malitiam gravem. Consequentia est legitima. Minor constat ex immediate dictis, et major supponitur ut certa a Theologis in tract.de fide: quia omnimoda securitas assentientis fidei divinæ non regulatur per arbitrium credentis, sed nititur testimonio divinæ veritatis, quod integre, et indivisibiliter salvatur in qualibet materia, etsi minima, a Deo revelata, et regulatur per infallibilem propositionem Ecclesiæ, æqualiter omnia credenda proponentis.

Confirmatur secundo : quoniam in veritate juramenti assertorii non admittitur parvitas materiæ, cum omne juramentum falsum adhuc circa materiam parvi ponderis sit grave peccatum : ergo nec admittenda est in fractione sigilli. Probatur consequentia : ideo primum contingit, quia non levis, sed gravissima injuria est summæ veritatis, illam adducere in testimonium rei falsæ, etsi parvi momenti ; sed per revelationem confessionis, adhuc in re parvi momenti non levis, sed gravis injuria fit sacramento, quod Christus voluit efficere omnino suave, et amabile, ut sæpius diximus : ergo nullatenus debet admitti parvitas materiæ in violatione sigilli.

101. Opinionis tamen oppositæ videtur fuisse Moure 3 part, summæ, cap. 9, lib. 6, num. 78, ubi inquit : « Quod peccatum noverit sit frangere sigillum ? » Et sic respondet : « Dico unum, ex natura sua sacrilegium grave : Ex natura sua dixi ; quia oportet « ut reveletur materia gravis, quale est « peccatum mortale. » Similiter, et Pairi Sa durum videtur ad mortale damnare Sa. confessarium, aliquod leve tantum in confessione notum extra confessionem aperiens. Sed audiendi non sunt hujusmodi dicendi Authores, cum nullum fundamentum grave ad hoc suadendum adducant. Nugnusquoque videtur huic sententiæ adhærere quantum ad aliquid : licet enim ex parte peccati revelati non admittat parvitatem materiæ, eam tamen admittit ex parte revelationis, et actus manifestantis ; unde in addit, ad 3 part, quæst. 11, art. 1, in secunda solutione ad 8 argumentum inquit, quod etiam in hac parte potest esse peccatum veniale ex parvitate materiæ, non quando manifeste revelatur

aliquod veniale, sed præcise quando manifestatur per aliquam insinuationem im-
ing., perfectam, l'ræterea Lugo in præsentī,
disp. 23, sect. 3, num. 71, cum in anteceden-
tibus nostram, et communem senten-
tiam fuisset amplexatus, tandem ita fatur:
* Facilius posset admitti levitas materiæ,
« quando res, quæ narratur, est talis, ut
« sit periculum aliquod ingerendi suspi-
« cionem alicui, sed adeo tenue periculum,
« et adeo remotam suspicionem, ut non
« sufficiat ad imprudentiam gravem, neque
« ad gravem irreverentiam contra sacra-
« mentum. »

Befet- Celerum neque ex parte actus, et reve-
Xu-Di; 〰onĩđ P^wti, quando fit cum plena ad-
«: I' 𐌹 vertentia iut Nugnus, et Lugo debent in-
interpretari, si aliquid dicunt) debet admitti
parvitas materiæ, nec peccatum tantum
veniale, sed vel nullum, vel lethale. Dixi-
mus, λ *aliquid dicunt* : nam si revelatio
fieret absque plena deliberatione, etsi pec-
catum sit grave, ac revelatio undique ma-
nifesta, et periculum saltem proximum
daretur ad suspicionem omnino rationabi-
lem ; adhuc non esset peccatum grave, sed
tantum leve ; unde debent loqui in sensu a
nobis exposito ; in quo eis non acquiesci-
mus : quoniam vel revelatio deliberate
facta pertingit ad oblinendam essentiam
revelationis peccati, vel non ? Si hoc se-
cundum : ergo vere non est revelatio ca-
dens sub hoc præcepto, et prohibita per
illud ; itaque nec veniale contra præcep-
tum dabitur peccatum, sed erit scrupulus
contemnendus. Si autem primum, quam-
vis revelatio sit in minimo gradu, lædit
graviter hoc præceptum, et gravis injuria
fit sacramento ; unde grave patrabitur
sacrilegii peccatum ; ut patet in dissensu
circa res fidei, vel earum dubio : nam vel
anxiatus tentatione in hac materia, cum
plena deliberatione vere dissentit, aut du-
bitat, vel non ? Si hoc secundum, etsi ten-
tatione vexetur, nec veniale committet
peccatum. Si vero primum, gravissimum
perpetrabit delictum. Rursus: qui omnino
deliberate narraret peccatum per insinua-
tionem, quæ sibi videtur imperfecta, et
secundum quid, exponeretur manifesto
periculo illud manifestandi, cum ex pro-
prio arbitrio non facile queat hoc dime-
tiri: fortasse enim verbum, quod sibi vi-
detur non omnino manifestare peccatum,

ex adjunctis circumstantiis respectu alio-
rum illud perfecte manifestat; itaque sal-
tem ex hoc periculo cui se voluntarie
exponit, graviter delinquit. Unde ure ex
parte manifestationis, vel actus revelantis
debet in hoc admitti parvitas materiæ.

§ IV.

Quas pœnas incurrat violator sigilli confessionis ?

102. Pro ultimo hujus dubii comple-
mento breviter insinuare oportet, quibus
pcenis subjaceat violator sacramentalis si-
gilli; qua in re potius resolutorie, quam^^
disputando procedemus. Dicimus ergo,^,(fr
violatorem sigilli nullam ipso facto incur-
torcw-
rere censuram, irregularitatem, vel aliam
quamcumque pœnam. Ita communiter om-
nes Doctores : quia nullum datur jus, in
quo hujusmodi censura, irregularitas, aut
pœna ipso facto incurrenda reperiatur.
Unde inerito ut falsa rejicitur sententia
Speculatoris, quem refert, et sequitur
Mayolus lib. 5, de irregularitate, cap. 19,^;
memb. 6, ubi asserit, sacerdotem reve-
lantem confessionem fieri irregularem.
Nam cum irregularitas sit impedimentum
canonicum, sive a jure introductum per
modum pœnæ, de cujus ratione est, ut
absque expressa determinatione juris non
incurratur, inde fit, quod nisi expresse in
jure assignetur, nequit incurri, ut cum
communi Doctorum placito tenet N. An-
dreas in Cursu Florali, tract. 10, cap. 7,
punct. 1 num. 3; nulla vero irregularitas
taxatur a jure pro violatione sigilli. Ex
quo inferunt Suarez, et Lugo, falsitatis
convinci id, quod addit Mayolus, nimirum,
sacerdotem confessionem secrelam alterius
absque necessitate, si eam revelet, irregu-
larem fieri : quia nullibi est expressa hæc
irregularitas ; deberet tamen laicus sæve-
rissime puniri.

Pœnæ autem assignatae, et a Prælatiis^....
Ecclesiasticis injungendae confessario fran- i«*
genti sigillum, recensentur in jure cap/u^
Sacerdos de permit, dist. G, his verbis : « Si
« hoc fecerit, deponatur, et omnibus diebus
« vitæ suæ ignominiosus peregrinando
« pergat, » In cap. vero : *Omnis utriusque
sexus* de pœnit. et remis. § *Caveat*, sic di-
citur : « Qui peccatum in pœniientiali ju-
dicio

«dicio sibi detectum praesumpserit rove-
«lare, non solum a sacerdotali officio do-
ti ponendum decernimus, verum etiam ad
«agendam perpetuam pœnitentiam in ήτο-
1 tum Monasterium detrudendum.» Ubi
inquit glossa littera A : «Olim alia pœna
«imponebatur; hodie hæc imponitur.»
Ex quo inferunt Doctores, pronam illam
perpetuæ peregrinationis in pronam per-
petuæ reclusionis fuisse commutatam ;
non tamen ipso facto incurritur, sed judi-
cis sententia est expectânda, sive reveletur
confessio mortalium directe, vel indirecte,
sive venialium ; sive fiat sacerdoti medio
interprete, sive absque illo ; sive sit pro
adimplendo præcepto annuæ confessionis,
sive omnino voluntarie. Solus tamen sa-
cerdos incurrit hanc pœnam, cum solum
de illo textus loquatur ; interpretes vero, et
alii, qui casu confessionem audierunt, et
quibus confessarius injuste revelavit, et
ceteri hujusmodi non puniuntur hac prena
ordinaria, sed alia ad arbitrium judicis
taxanda pro qualitate delicti.

'03. Si autem inquiras, quis sit compe-
'aiiw-tens judex ad cognitionem, et punitionem
gs hujus delicti ? Respondetur, hoc ad supe-
'7ti. rjorem Ecclesiasticum pertinere, cum sa-
i-αv. cramenti reverentiam, et Religionem con-
cernat. Nec de hujusmodi delicto Inquisi-
tores cognoscere, tenent Lugo in præsentī,
disp. 23, sect. 5, num. 148, et Diana 3
part, tract. 8, résolut. 95, et alii ; nisi con-
fessionem revelans, se prave de sacra-
mento sentire ostendat, vel eam revelatio-
nem esse licitam, aut non merito a jure
prohibitam, vel quid simile in tide erro-
neum adstrueret : tunc enim ad Sanctæ
Inquisitionis Tribunal, tanquam suspectus
in fide, esset denuntiandus. Ab aliis vero
quam plurimis, quæ hic possent investi-
gari, utputa, qui, quales, et quot testes
requirantur, et sufficiat ad hujus probatio-
nem delicti ? Quomodo confessarius de hoc
crimine accusatus, aut denuntiatus possit
se defendere ? Quas valeat interponere ex-
cusationes? Et cui onus probandi incum-
bat? Merito supersedemus: quia similia
non ad Theologos, sed ad Jurisperitos ex-
pectant, quibus lectorem remittimus. Et
licet aliqui Theologi, ut Suarez, Lugo,
Bernardus Diaz, Fagundez, et Navarrus,
plura non relinquant intacta ; malui-
mus nostri muneris aliena omittere,

quam tractatum hunc immodice cres-
cere.

DISPUTATIO X.

*JDc satisfactione prout est actus
virtutis Pœnilentise.*

1. Quia in præcedentibus operam fuisse
navavimus confessioni, ac contritioni, ut
partes sunt sacramenti pœnitentiæ, ex
quibus essentialiter coalescit; forsân con-
gruentior methodus appareret, cognitionis
satisfactionis, ut sacramenti pœnitentiæ
est pars, prius insistere, quam eidem, ut
actus virtutis est, insudare. Hunc vero de-
serere ordinem duplici, eoque non levi
motivo cogimur. Tum : quia Angelicus
Præceptor (a quo nec in minimis avelli
habemus semper in votis) et communiter
Doctores de satisfactione, ut actus virtutis
est, prius disserunt. Tum : quia plura, de
quibus hic agendum, et satis utilia sunt,
et ad subsequentis disputationis intelli-
gentiam admodum necessaria : quæ hac de
causa ipsi præmittendam investigationem
requirunt. Neque pro omnibus seorsim
dubia excitabimus, sed tantum pro gravio-
ribus, ac utilioribus, ut consuevimus ; mi-
nora autem, illis accurate discussis, obiter
lucem accipient.

2. Igitur ut quid nominis innotescat, et
ad proprium, ac determinatum hujus dis-
putationis subjectum calamus percurrat,
observandum est, quod nomen *satisfactio*
ex verbo *satisfacio* derivatur, quod signi-
ficat *facere sufficienter* ; unde satisfactio
eam rem, vel operationem indigitat, quam
quis efficit, secundum quod sufficit ad fi-
nem intentum assequendum. Idcirco juxta
diversitatem eorum, quæ intendimus, varie
satisfactio accipitur. Aliquando enim pur-
gationem, vel ab imposito crimine excusa-
tionem significat, juxta illud Ciceronis ad
Tib. lib. 6. «Tu me etiam insimulas, nec
σ satisfactionem meam accipis. » Et Levi-
tici 10 : *Cum atulisset Moyses, recepit satis-
factionem* ; id est, excusationem Aaron
fratris sui. Et actuum Apostolorum 17. ^Ap^td.
accepta satisfactione (intellige, purgatione 1;
delicti sibi impositi) a Jasone, et ceteris
dimiserunt eos. Aliquando vero denotat
adæquatam interrogationi responsionem,

Λ|
fit

E
r. /
l

Mi
Uri

7'
i Bri

Λ.

"ft—
- V W

Br. v rg

7
↑
b

ab 7
-X
y i/-
SfV;
Z 9
I

vel solutionem argumentum enervantem;
 r» Peiri in quo sensu Epist. 1, Petri dicitur : *Pa-*
 i. f. 3. *rah semper ad satisfactionem omni poscenh*
vos rationem de ea, qu.r in vobis, est, spe,
etc. His tamen acceptionibus relictis, quia
 ad nostrum non attinent institutum, in ea
 significatione propius ad rem accedit, in
 A, qua ab Asconio usurpatur ; apud quem id
 est « satisfactio, ac tantum facio, quantum
 < satis est irato ad vindictam : » hoc est,
 injuriam illatam recompenso : quamvis
 juxta Theologorum usum strictius accipia-
 tur pro ea compensatione. qua pro peccatis
 commissis homo Deo facit salis. Et in hac
 acceptatione sumpta satisfactio est pro-
 prium hujus disputationis subjectum.
 _ , Hæc tamen satisfactio, ut tract. 21, disp.
 assign- 1, dub. 9, explicuimus, est duplex. Alia
 suisSct. materialis in operibus virtuosis, quibus
 fit recompensatio, consistens, uti in jeju-
 nio, eleemosyna, oratione, et aliis simili-
 bus, quorum quodlibet, et diverso munere
 gaudet, et proprium objectum respicit.
 . Alia formalis, quæ est actus peculiaris vir-
 tutis in quodam determinato, ac expresso
 actu sita, quo injuriam Deo illatam inten-
 dimus formaliter resarcire. Et licet utra-
 D. iba. que actus virtutis sit, ut ex D. Thom. in
 præsentī, quæst. 12, art. 1, in corpore vi-
 dere licet; ubi postquam statuit : « Quod
 ff aliquis actus dicitur esse actus virtutis
 c dupliciter : uno modo materialiter ; alio
 « modo dicitur actus aliquis esse actus
 a virtutis formaliter : concludit : Constat,
 « quod satisfactio eliam formaliter est æ-
 « tus virtutis. » Ubi per ly *Etiam* forma-
 liter satis innuit, satisfactionem materia-
 liter acceptam rationem actus virtutis
 obtinere. Ceterum hujusmodi materialis
 satisfactio nullam virtutem peculiarem
 sibi vindicat, sed per omnes divagatur, et
 indilTerenter a charitate, Religione, mise-
 ricordia, abstinencia, et aliis virtutibus
 elicitur. Satisfactio autem formalis petit
 elici ab speciali virtute, quæ in nobis di-
 citur pœnitentia, cujus est actus, quæ qui-
 dem pœnitentiæ virtus inter partes justi-
 tiæ non subjectivas, sed potentiales com-
 muniter recensetur, ut ex citato loco
 n. Tho. supponimus, et ex D. Thoma in præsentī,
 art. 2, in corpore, ubi postquam statuit
 hanc satisfactionem esse actum specialis
 virtutis, nempe, justitiæ, concludit : « Et
 « per hoc constat, quod satisfactio, quæ

« æqualitatem respectu offensa? præcodcnlis
 « in satisfaciente importat, opus justitia?
 α est quantum ad illam partem, quæ pœ-
 « nitentia dicitur. »

3. Ut vero *quid rei* appareat, nota satis-
 factionem adhuc in prædicto sensu esso
 multiplicem. Alia, quæ est ex rigorosajus-
 titia, ut satisfactio Christi, quam prootlen-
 sis nostris obtulit Patri : hæc quippe jus-
 titiæ commutativæ est actus. Alia, quæ vel
 ex defectu arithmeticae æqualitatis, vel ex
 aliis capitibus a perfecta, et rigorosa justi-
 tia deficit, ac elicitivea pœnitentiæ virtute
 provenit, qualis est satisfactio puri homi-
 nis. Alia denique, quæ ab utraque præ-
 cindit, solummodo importans nudam pro
 peccatis recompensationem, sive ex rigoro-
 sa justitia, sive non. Et hanc ita uni-
 versaliter acceptam definit D. Thomas hicp ^
 quæst. 12, art. 2, ad 1, dicens: « Satis-
 « factio est quædam injuria? illatae recom-
 « pensatio. » Verum cum idem Angelicus
 Præceptor art. 3 sequenti in corpore, du-
 plex in satisfactione munus agnoscat;
 aliud prout medicinæ instar præterita
 peccata curat ; alterum prout a futuris
 præservat ; utrique peculiarem definitio-
 nem assignat. Primum sic describit :
 α Satisfactio est illatae injuriæ recompen-
 α satio secundum justitiæ æqualitatem ; »
 ad quam definitionem reducit alteram
 D. Anselmi, in argumento 5 sibi objec-D. ^
 tam. Secundum ex Augustino lib. de Ec-
 cles. dogmat. cap. 51 : « Satisfactio est,
 σ peccatorum causas excidere, et eorum
 α suggestionibus aditum non indulgere. »

Deinde satisfactione, a rigorosa justitia
 proveniente, relictæ, quia de ea alibi ac-
 tum est, illa, quæ determinate a rigorosa
 justitia deficit, de qua in præsentī est ser-
 mo, adhuc duplicem dicit respectum : et
 primum ad Dei offensam compensan-
 dam ; et secundarium ad temporalem poe-
 nam luendam, cujus homo manet reus
 etiam postablatam culpam, et offensam di-
 missam. Imo, et sub utroque tam primario,
 quam secundario conceptu, ulterius du-
 pliciter accipitur. Tum, ut est præcise ac-
 tus Pœnitentiæ virtutis, præscindendo ab
 eo, quod vel a pœnitente spontanee fiat,
 vel illi tanquam pars integralis sacramenti
 pœnitentiæ imponatur. Tum, ut determi-
 nate est pars sacramenti, et a ministro in
 confessione pœnitenti injungitur. Satisfac-
 tio

§ I.

Suppositiones aliqua præmittuntur.

5, Ex dictis igitur tract. 21, quæst. 1, 4(r , in Comment, et disput, 1, supponendum sin i. est primo, lethale peccatum in ratione maculæ, vel etiam demeriti finitum esse ; in ratione vero passivæ offensæ infinitum; atque adeo purum hominem, quacumque gratia exornatum, pro hujusmodi offensa ad æqualilatē arithmeticā satisfacere minime posse ; cum satisfactio puri hominis, id est, illius, qui personaliter non est Deus, nequeat tanti valoris in esse satisfactionis existere, quanta est gravitas offensæ in esse offensæ. Pro offensa tamen levi ad æqualilatē satisfacere valet, cum hæc adhuc in æstimatione morali intrinsece finita sit. Utrumque ex profeso manet probatum citat, disp. dub. 5, unde solum devolvitur difficultas quoad pœnam ex illo peccato relictam.

6.Secundo supponendum est, ad quodlibet lethale peccatum consequi æternam pœnam tam damni, quam sensus. Hæc autem diversimode per justificationem tollitur: in illis namque, qui per Baptismum justificantur, omnino cessat, ita ut nec in temporalem commutetur ; in justificatis vero per alia sacramenta, vel per contritionem cum voto sacramenti aliter evenire solet : ablato quippe æternæ pœnæ sensus, quam damni reatu, remanet communiter pœna temporalis per satisfactionem extinguenda. Quod adeo verum est, ut decisum sit in Concilio Tridentino sess. 6, Cone, cap. 14. illis verbis: « Itemque satisfactio-
« nem per jejunia, eleemosynas, orationes, « et alia pia spiritualis vitæ exercitia, non
« quidem pro pœna æterna, quæ vel sa- « cramento, vel sacramenti voto una cum
« culpa remittitur, sed pro pœna tempo- « rali, quæ ut sacræ litteræ docent, non
« tota semper, ut in Baptismo fit, dimittitur illis, qui gratia Dei, quam acceperunt, » etc. Et similiter ses. 6, can. 30, inquit : « Si quis post acceptam justificationis gratiam, cuilibet peccatori pœniti
« tenti ita culpam remitti, el reatum æternæ pœnæ deleri dixerit, ut nullus remaneat reatus pœnæ temporalis exsolvendæ,
« vel in hoc sæculo, vel in futuro in purgatorio, antequam ad Regna Cœlorum

(io igitur in hac secunda consideratione ad sequentem disputationem attinet ; in prima vero ad præsentem, et ejus *quid rei* inquiremus. Illam autem sic definit Gonet loin. 5, disp. 13, art. 1, num. 1: « Voluntaria sui punitio ad compensandam injuriam Deo per peccatum illatam, eumque sic placandum ut temporalem pœnam remittat. » Quæ definitio, cum proprio genere, ac differentia constet, optima est, ut singula exponendo verba apparebit. Etenim ly *Punitio* ponitur loco generis; peritiam quippe convenit satisfactio cum qualibet punitione, vel supplicio applicato reo etiam invito. Additur *voluntaria*, tum ut designetur eam esse actum virtutis, qui in electione consistit : tum ut discernatur a satispassione, qua pœnas, quas quis meretur, patitur non a se ipso inflictas, sed a puniente iudice applicatas. Ly *ad compensandam injuriam* distinctionem satisfactionis a restitutione designat, hæc enim ablata bona reddit, illa vero injuriam illatam compensat. Ly *Deo* innuit, satisfactionem ex se ad divinam offensam resarciendam tendere ; ac tandem ly *ad eum sic placandum, ut temporalem poenam remittat*, quasi secundarium satisfactionis ostendit respectum, qui est pœnam luere temporalem pro peccatis debitam, cujus, nisi alias contritionis actus sit ita fervidus, ut eam omnino extinguat, manet homo reus etiam post offensam, et culpam dimissam, illamque luere debet vel ante mortem satisfaciendo, vel in purgatorio satispatiēdo. Igitur Angelicus Praeceptor de hujusmodi satisfactione disserit in præsentī quæst. 12, art. 2, et alibi. Pro cujus elucidatione, sit

DUBIUM PRIMUM.

Utrum homo de condigno satisfacere valeat pro poena temporali proprio peccato mortali debita ?

4. Diximus in titulo *proprio peccato mortali debita*, quia de satisfactione pœnæ temporalis pro peccato alterius seorsim in sequenti dubio agendum est. Ad utriusque vero decisionem aliqua opus est præmittere, ac prius stabilire reatum ad pœnam temporalem adhuc post culpam dimissam permanere; alias difficultas locum non habebit. Unde

M

·,«

1

:Ç.
•T'

J **

ôw?j

vv

c aditus patere possit, anathema sit. *

7. Tertio supponendum est ex tractat. 13, disput. 17, dub. 1, num. 15, et seq. reatum pœnæ temporalis in justificato ex duplici capite ortum ducere. Primo ex eo, quod divina justitia, semel quod homo mortaliter peccaverit, ad eum aeternaliter puniendum jus acquisivit: et quamvis dum justificatur, ei totam remittat culpam, non totam pœnam; quin æternam in temporalem commutat, cedensque suo juri quoad illam, jus, ac vim obligandi ad istam conservat. Porro ab hoc jure homo denominatur reus, ac poena temporali obstrictus, donec integra exhibeatur satisfactio, et totalis fiat remissio. Jus vero divinæ justitiæ non aliquid est ab ea distinctum in esse rei, sed quædam veluti divinæ justitiæ explicatio in munus illud obligandi hominem ad temporalem pœnam ob ejus præcedentem culpam. Secundo, ex alio satis diverso principio provenit. Pro quo nota, in peccato mortali plura inveniri. Primo, aversio a Deo ultimo fine; secundo, conversio ad bonum commutabile ut aversiva. vel prout induit prædictam aversionem; tertio, eadem conversio ad bonum commutabile ut præcise conversio est. præscindendo ab eo, quod aversiva sit. Igitur ex his rationibus duæ primæ sunt mortaliter peccaminosæ, unde illis æterna poena debetur; aversioni æterna poena damni, conversioni vero, ut aversiva est, æterna poena sensus. Celerum tertia ratio, conversio nimirum ad bonum commutabile, ut præcise conversio est, quamvis adhuc prout sic sit inordinata, non tamen ex hoc capite ad lethalem culpam pertingit, sed est etiam communis peccato veniali, in quo non absimiliter invenitur inordinata. ac peccaminosa, conversio ad commutabile bonum, non a Deo aversiva, sed tantum diversiva. Quocirca conversio ad commutabile bonum in peccato mortali reperta, et præcise ut conversio est considerata, cum non sit mortaliter peccaminosa. nec ex parte termini infinita, fundat reatum pœnæ temporalis. non vero æternæ.

objectio. 10. Sed objicies: conversio in mortali peccato reperta, ut præcise conceptum conversionis dicit, non est *a se* ipsa ut aversiva separabilis, cum nulla intercedat realis distinctio inter has rationes: ergo ablata per justificationem secunda, nequit

persistere prima. Sed hoc parum urget: solum enim convincit, utramque rationem inseparabilem fore quoad esse entitativum, ac physicam permanentiam, non vero quoad esse, et durationem moralem, vel per non retractationem. Potest quippe voluntas circa rationes realiter identificatas adeo diversimode versari, ut uni physicam auferat permanentiam, illam retractando. et aliam moraliter conservet, ipsi adhaerendo, ut passim accidit, et in præsentia regiilariter contingit.

9. Ex quo fit, quod cum tamdiu duret reatus ad pœnam, quamdiu ejus fundamentum; hoc stante, nequit non ille persistere, ac illo deficiente, nequit non hic cessare. Ut autem fundamentum, peccatum tamenpe actuale, quod ante justificationem moraliter perseverabat, omnino auferatur, requiritur, ut quoad totum quod in illo fuit, formaliter. aut virtualiter retractetur: si enim quoad aliquid irretractatum sit, quoad id etiam post justificationem moraliter permanebit. In justificatione vero semper retractatur peccatum actuale præcedens, ex quo ortum duxit habituale, quantum ad id, quod habet aversionis a Deo, et conversionis ad commutabile bonum ut aversivæ. quo pacto ad pœnam æternam tam damni, quam sensus fundabat reatum; unde per justificationem tollitur reatus quoad utramque eam pœnam. Verum non est necesse, quod retractetur quantum ad conversionem ut conversio est ad bonum commutabile, quo pacto reatus pœnæ temporalis est fundamentum: etenim illa ratio, sic præcise accepta, cum gratia conjungibilis est, ut in peccatis venialibus liquido constat. Unde adhuc post justificationem moraliter permanere valet, et frequenter contingit, usque dum voluntas per pœnam, ac mortificationem tantum sibi displiceat, et delectationis adimat, quantum per illam conversionem indulserat, eamque omnino retractet; nisi in ipsa justificatione per maximum contritionis dolorem hoc fieri contingat. Quare perseverante post justificationem conversione ad bonum commutabile, ut conversio præcise est, qualiter ad pœnam temporalem fundat realum, hunc etiam necessarium est permanere.

10. Quæ omnia 3 part, quæst. 86, art. 4, D. n in corpore, praeclare his verbis Angelicus

Doctor

Doctlor explicuit : « Respondeo dicendum, « quod in peccato mortali sunt duo, scilicet, qversio ab incommutabili bono, et « conversio ad commutabile bonum inordinala. Ex parte ergo aversionis ab « incommutabili bono consequitur peccatum mortale reatus pœnæ æternæ » (tam damni, quam sensus) α ut qui contra i sternum bonum peccavit, in æternum < puniatur. Ex parte etiam conversionis « ad bonum commutabile, in quantum est « inordinata, consequitur peccatum mortale reatus alicujus pœnæ : justum « est enim, ut qui voluntati suæ plus inidnlsit, quam debuit, contra voluntatem « suam aliquid patiatur. Unde Apoc. 18, sdicitur: Quantum glorificavit se, et in t deliciis fuit, tantum date illi tormentum, et luctum. Quia tamen conversio ad « bonum commutabile » (quasi materialiter sumpta intellige, ac ut conversio præcise) « est finita, non habet ex hac parte « peccatum, quod debeatur ei pœna æterna. Unde si sit inordinata conversio ad « bonum commutabile sine aversione a t Deo, sicut est in peccatis venialibus, non « debetur peccato pœna æterna, sed temporalis. Quando igitur per gratiam remittitur culpa, tollitur aversio animæ a « Deo, unde, et per consequens tollitur « reatus pœnæ æternæ ; potest tamen remanere reatus pœnæ temporalis. » Ex quibus manifeste apparet, quod dum Angelicus Præceptor asserit, æternæ pœnæ reatum consequi ad peccatum mortale, ut aversio est ab incommutabili bono, non lanium loquitur de aversione, verum etiam de conversione ut aversiva, vel inductiva aversionis, ut ejus fundamento convincitur : ideo enim æternæ pœnæ reatum tribuit aversioni, quia hæc contra sternum bonum militat; sed conversio ut aversiva etiam eidem æterno bono adversatur, ab eo tanquam a termino a quo recedendo : ergo nomine aversionis etiam conversionem ut aversivam implicuisse sentiendum est. Insuper, dum poslea dicit, reatum pœnæ temporalis consequi ad conversionem ad commutabile bonum, loquitur de conversione, ut præcise conversio ■est : tum, quia hanc asserit finitam esse, ac similem illi, quæ in peccatis venialibus reperitur ; quæ conversioni ut aversivæ minimo aptantur. Tum, et præsertim, quia

dum per gratiam remittitur culpa, inquit aversionem animæ a Deo tolli, et per consequens reatum pœnæ æternæ, permanere tamen reatum temporalis; sed deficiente aversione a Deo, ac æternæ pœnæ reatu, nequit conversio ut aversiva persistere : hæc enim, et impossibilis est cum gratia, et tam est ab aversione animæ a Deo, quam a pœnæ æternæ reatu inseparabilis: ergo si remissa culpa tollitur aversio a Deo, et remanet reatus temporalis pœnæ, necesse est etiam conversionem, ut præcise conversio est, ad commutabile bonum remanere, ut illum reatum possit fundare, ac ipse in ea persistere.

Idque amplius innuit Angelicas Præceptor ibi in solut. ad 4, dicens : « Quod culpa « mortalis utrumque habet, et aversionem « a Deo, et conversionem ad bonum creatum ; sed sicut in secunda parte habitum σ est, aversio a Deo est tibi sicut formale, « conversio autem ad bonum creatum est « ibi sicut materiale. Remoto autem formali cujuscumque rei tollitur species, « sicut remoto rationali tollitur species a humana. Et ideo ex hoc ipso dicitur e culpa mortalis remitti, quod per gratiam « tollitur aversio mentis a Deo simul cura « reatu pœnæ æternæ ; remanet tamen « illud, quod est materiale, scilicet, inordinata conversio ad bonum creatum, « pro qua debetur reatus pœnæ temporalis. » Quæ proculdubio intelligenda veniunt, non de conversione ut aversiva a Deo, cui æterna pœna sensus annectitur, sed conversione ut tali, quam quid materiale in peccato nuncupavit D. Thomas, eo quod ablata aversione a Deo, remanet conversio quasi materialiter peccaminosa, ac tantum dicens conceptum inordinatæ conversionis, quæ in justo intrinsece fundat reatum, et obligationem ad temporalem pœnam : nam Apostolo teste ad Rom. AdKow.^{s.} 8 : *Nihil damnationis est iis, qui sunt Christo Je.su* ; id est, nihil, quod jus ad æternam pœnam fundet, est in justificatis.

11. Verum Luthero, Calvino, et aliis similibus, quibus vel levis corporis macecahiu.' ratio non placet, etiam doctrina hujus notabilis displicet : nequeunt enim concedere, culpa per justificationem remissa, temporalis pœnæ reatum deinceps manere solvendum. Quod inde evincere intendunt, quia Christus Dominus pro cunctis homi-

num peccatis condignam obtulit Patri satisfactionem. qua non solum reatum pœnæ æternæ, sed etiam temporalis exolveret : ergo remissa per justificationem culpa, nulla pœna remanet expianda. Antecedens quoad secundam partem, in qua est dissidium, probant. Primo, nam satisfactio in esse satisfactionis infinita omne debitum, quod exlinguibile est. solvit, ac exhaurit, alioquin infinita non esset : sed pœna temporalis est aliquod debitum extinguiibile, et Christi satisfactio in esse satisfactionis ex se infinita moraliter in prudentum aestimatione, quod tract. 21, disp. 1, dub. 6, stabilivimus : ergo per Christi satisfactionem etiam temporalis pœnæ reatus omnino fuit absolutus. Secundo ; quia justificatus pro pœna temporalis ex peccato relictâ condigne satisfacere potest in virtute Chrisli. ut Concilium Trid. sess. 14, cap. 8, falelur : « Neque « vero ita nostra satisfactio hæc, quam « pro peccatis nostris exolvimus, ut non « sit per Christum Jesum. » Ergo si in Christi virtute condigne pœnam temporalem satisfacere possumus, potiori jure potuit et ipse Christus. Dicere autem potuisse, et noluisse, proculdubio esset nimie ejus charitati injuriam irrogare. Ergo, et de facto voluit, et temporalem pœnam expiavit, ac nihil nobis solvendum reliquit. Quo ductus principio Lulherus nec purgatorium admisit, ubi animæ pro temporali pœna, in hac vita nondum soluta, vehementer crucientur.

Ceterum hos hæreticos ab Ecclesia eliminat, ac anathematis fulmine inurit Concilium Tridentin. loco proxime citato. Canon. 12, et eorum motivis facilis est occursum, distinguendo antecedens : illud concedendo de condignitate satisfactionis Chrisli in actu primo, et quoad sufficientiam ad extinguendum omne debitum nostrum; secus vero si intelligatur de satisfactione in actu secundo, et quoad efficaciam extinguente omne debitum sine operibus nostris, mediis quibus voluit Christus de facto, et quoad efficaciam nobis ejus satisfactionem in justificatione extra Baptismum applicari. Itaque esto Christi satisfactio, quam obtulit Patri, ulpote infinita in genere moris, el in valore superexcedens omnes etiam graves Dei offensas, quoad sufficientiam sit condigna, ac super-

abundans solvere omne debitum etiam temporalis pœnæ; tamen quoad efficaciam hunc effectum minime sortitur independenter ab actibus justificati coopérantes, quibus positis, et non aliter, voluit Christus reatum ad temporalem pœnam remitti, ut solum superabundanter relinqueret omne debitum. Cujus volitionis congruentiam designat Concilium Trident, sess. el cap. proxime cit. Tum, quia decebat nos Christi imitari Passionem, juxta illud Peiri Epist. 1, cap. 2 : *Christus pus-*
sus es/ pro nobis, vobis relinquens exemplum,
ut sequamini vestigia ejus. Tum etiam : quia satisfactio Christi concurrit ad nostram salutem ut causa universalis ; hæc autem influxum causarum particularium minime impedit, sed cum eisdem influit alliori modo, ipsas adjuvans. Quocirca oportuit. Christum in nobis adhuc post justificationem reatum temporalis pœnæ reliquisse, ut illud expiemus modo quo possumus : quippe extra omnem rationem est, quod fidejussor omnia solvat, et debitor quod potest non extinguat.

Ad utramque autem antecedentis probationem, quatenus huic doctrinæ possunt opponi, fere eodem modo dicendum est, satisfactionem Christi in esse satisfactionis infinitam esse, et aptam ad extinguendum omne debitum extinguiibile, et quod Christus potuit, et voluit exlinguere quoad sufficientiam ; attamen ob rationem assignatam noluit quoad efficaciam, si satisfactionem, quam possumus, non offerimus quod defuit satisfactioni Christi, quodque sui corporis extorsione execution! mandabat Paulus, dum dixit ad Colos. 1 : *Jdimpleo ea, qux desunt Passionum Christi in*
carne mea, pro corpore ejus, quod est Ecclesia. Et licet in justificatione per Baptismum ex vi satisfactionis Christi nobis ibi applicatæ, omne debitum extingualur etiam totius temporalis pœnæ; in aliis justificationibus non ita accidit, cujus aliam rationem assignat *D. Thomas* 4, contra Gent. cap. 72 : a **Quia conjunctio;**
« *inquit, nostri ad Christum in Baptismo non est secundum operationem nostram*
quasi ab interiori : quia nulla res se ipsam generat ; sed a Christo, qui nos re-
generavit in spem vivam. Ideoque re-
missio peccatorum in Baptismo fit
« *secundum potestatem ipsius Christi nos*
sibi

« sibiconjungentis perfecte, el integre, ut « non solum impuritas peccati tollatur, « sed etiam solvatur penitus omnis pœnæ • reatus. » Idem docet 3 part, quæst. 69, ari. 2, incorpore. In justificatione vero extra Baptismum Christo jungimur mediantibus operibus nostris, alque ideo hujusmodi conjunctio, et satisfactionis suæ applicatio ut in plurimum non est ita integra, ac perfecta, ut aliquis temporalis pœnæ reatus non maneat inextinctus, et propria satisfactione exsolvendus. His ergo necessario præmissis, haud difficilis appareret resolutio difficultatis.

fera sententia eligitur, et firmatur.

12. Dicendum est, purum hominem, gralia tamen exornatum, pro temporali pœna, cui post justificationem manet obnoxius, de condigno, et ad æqualilatem arithmeticam satisfacere posse. Hanc sententiam tuentur Cajetanus torn. 2, Opusc. de fide, et operibus, cap. 11 et 12, Gonet Ii;;, tom. 5, disp. 13, art. 2, num. 5, Nugnus h in præsentî, quæst. 13, supplem. art. 1, I concl. 3, Contempson tom. 9, dissertatione « unica, cap. 1, N. Bonæ Spei tract. 5, disp. * 14,dub. 4, n. 26, N. Antonius à Spiritu Sancio in direct. Confessorum, tract. 5, disp. 26, sect. 1, num. 1583 et 1584, Suarez disp. 27, sect. 9. Lugo disp. 24. sect. I, num. 8, Delgadillo de pœnit. cap. 18, dub. 5, num. 19 et dub. 6, num. 25, Dieasliillustract. 8, depœnit. disp. 3, dub. 2, a num. 18, Dubai de pœnit. disp. 3, cap. 5, num. 310 et 311, Aiii quo plures.

13. Probatur assertio primo ex Concilio Trid. sess. 14, cap. 8 et 9, et Can. 13, ubi absolute asserit, hominem gratia ornatum satisfacere per opera satisfactoria pro temporali pœna ; qui autem ad æqualilatem omnimodam pœnam non solvit, absolute, et simplici ler non satisfacit, sed tantum cum addito, et secundum quid, quantum ad aliquid, quod debitum non adæquat. sed ex parte creditor condonat : nam satisfacere absolute, est facere quantum satis, et omnino ex se est suflicens ad solutionem debili. Prælerea : nam Concilium ibidem inquit : « Quod omnis glorificatio nostra « in Christo est, in quo satisfacimus, fa-

« cientes fructus dignos pœnitentiæ. » Quæ verba sic elucidat Cajetanus Opusc. de Cajebu. commun, et confes. cap. 3, de satisfact. a Eructus enim pœnitentiæ sonat opus pro a veniens a pœnitentia, ut a radice, seu « arbore. Perspicuun autem est, quod fructus dignus pœnitentiæ est reparare ea, a quæ omisisse, vel commisisse nos pœnit a tet. Hoc autem vocalur satisfacere pro a peccato, pro quanto in hoc comprehenditur deletio omnium malorum, quæ in a prenitente remanserunt, quorum unum « est reatus relictæ pro peccato pœnæ. « Unde illud Concilii : « Facientes fructus a dignos pœnitentiæ, » plane significat, quod per gratiam a Christo nobis coilatam facere possumus actus satisfactorios, qui, et pœnitentiæ viriutis sint effeclus, et fructus digni remissione temporalis pœnæ, id est, condigne eam satisfacientes, quatenus per hujusmodi actus, ac pœnalia opera tantum delectationis, et gustus nobis subtrahimus, quantum per peccati indulgentiam accepimus.

Id ipsum D. Gregorius homil. 20, iñθ^.,. Matth. cap. 3, docuit ad illa non absimilia verba : « Facite fructus dignos pœnitentiæ ; » ubi hæc habet : e Notandum est, « quod non solum fruclus pœnitentiæ, sed « dignos pœnitentiæ admonet esse facien- « dos. Aliud namque est, fructum facere « pœnitentiæ, aliud dignum pœnitentiæ « fructum facere. » Imo explicans, qui sint fructus pœnitentiæ digni, vel dignitate, aut condignit ite gaudentes, exemplificat in operibus a D. Thoma assignatis, quibas pœnitentiæ virtus poenam temporalem per culpam contradam solvit. Unde inquit : « Quisquis illicita nulla commisit, huic « jure conceditur, ut licitis utatur. At si « quis in culpam lapsus est, tanto a se li- « cita debet abscindere, quanto se menai- « nerit illicita perpetrasse... Per hoc ergo, « quod dicitur, facile dignos fructus pœnitentiæ, uniuscujusque conscientia convenitur, ut tanto majora acquirat bonorum « operum lucra per poenitentiam, quanto « graviora sibi intulit damna per culpam.» Quæ omnia æqualitalem indigilanl arithmeticam inter opera satisfactoria, et inordinatam delectationem, quam quis habuit per adhæSIONem ad bonum commutabile. Cum ergo per hoc omnino retractetur moraliter conversio, ut conversio esi, ad bo-

num commutabile, in qua reatus ad temporalem pœnam innitebatur, liquido infertur, hominem per opera satisfactoria, gratia tamen informata, aequaliter, et quantitative pœnam temporalem solvere posse : nequit enim reatus ad pœnam persistere, conversione ad bonum commutabile prorsus deficiente.

rraharar 14. Probatur secundo ex decretis Pii V, et Gregorii XII. damnantium hanc propositionem Michaelis Baji, quæ inter damnatas est 77 : « Satisfactiones laboriosæ justificarum non valent expiare de condigno » pœnam temporalem restantem post culpam condonatum. > Ubi, ut vides, ea propositio damnatur. quæ formaliter nostræ assertioni contradicit. Ex duabus autem contradictoriis una necessario est vera : ergo si justificatum laboriosis satisfactionibus de condigno expiare non valere pœnam temporalem manentem post culpam condonatum, quæ est propositio Michaelis Baji, damnatur a Pontificibus saltem ut falsum ; oppositum, hominem nimirum gratia ornatam de condigno, et ad æqualitatem arithmeticam post justificationem satisfacere posse pœnam temporalem ex culpa relictam, verum est. Quod fundamentum est adeo efficax, ut vel solo satis, superque foret sententiam stabilire.

jx-obatnr 15. Probatur tertio ratione fundamentali : nam ille potest satisfacere de condigno, et ad æqualitatem arithmeticam pro aliquo debito, qui tantum potest solvere, quantum debitum ad sui extinctionem exigit ; sed homo gratia ornatum potest tantam pœnam solvere, quantum pro peccato temporaliter exolvendam debet : ergo potest de condigno, et ad perfectam æqualitatem satisfacere. Consequentia est legitima. Major continet diffinitionem satisfactionis condignæ, et omnino æqualis. Minor autem suadetarex motivo, quo ducti tract. 21, disp. I. dub. 5, § 4, stabilivimus cum Joanne a S. Thoma, Godoy, Lorca, Suarez, Vasquez, et aliis, posse purum hominem in gratia constitutum satisfacere de condigno, et ad æqualitatem arithmeticam pro offensa levi Dei ; quin, et quod posset pro offensa gravi, si infinita non esset, firmavimus, S 3. Quod motivum in præsentia viget : nam ex eo ibi probavimus pro offensa levi posse Deo satisfieri, quia est intrinsece finita, ac limitata, et debitum finitum potest per so-

lutionem finitam magis, ac magis anctam diminui, et ad omnimodam æqualitatem extinguere ; sed etiam pœna temporalis tara in intensione, quam in duratione est limitata, et finita ; ergo potest ad æqualitatem arithmeticam, et quantitativam per satisfactionem ingratia factam deleri. Minor, et consequentia constant. Major autem continet doctrinam a nobis loco relato stabilitam, nec ab adversariis enervatam ; cura nulla detur radix, ex qua possit repugnantia suboriri, ut debitum finitum non possit per solutionem finitam totaliter absorberi, imo, et superari ; ut aliquando contingit in hac materia, juxta illud Job. 6 : *[t]inam Jo. appenderentur peccata mea, quibus iram merui, et calamitas, quam patior, in statera, quasi arena maris, hæc gravior appareret.*

Confirmatur primo : nam aliter dicitur 6* 1 homo satisfacere pro offensa Dei gravi, et pœna aeterna peccato lethali debita, ac pro pœna temporali post dimissam culpam residua ; sed pro offensa gravi, et æterna pœna potest homo gratia ornatum satisfacere ad æqualitatem geometricam, et proportionalem, ut communiter tenent Authores, et D. Thomas pluribus in locis asserit : ergo pro pœna temporali, quæ post justificationem luenda remanet potest satisfacere de condigno, et ad arithmeticam æqualitatem. Consequentia patet, alias eodem modo satisfaceret pro utraque pœna ; quod est absurdum.

Confirmatur secundo : homo quippe in gratia constitutus potest mereri de condigno vitam æternam per opera procedentia a gratia : ergo similiter per hujusmodi opera poterit de condigno satisfacere pro pœna temporali. Antecedens constat ex communi Theologorum sententia, quam tract. 16, disp. 2, dub. 2, firmavimus. Consequentia vero patet a paritate : nara ideo primum contingit, quia opera a gratia procedentia in esse meriti, et valoris sunt omnino æqualia, saltem in virtute, ac radice, cum vita æterna, cujus semen est ipsa gratia, a qua procedunt in esse præmii formaliter ; sed etiam eadem opera in ratione satisfactionis sunt non tantum æqualia, sed superexcedentia poenam temporalem pro peccatis debitam, cum hæc sit ordinis inferioris comparative ad æternam vitam : ergo sicut homo illis operibus meretur

moretur de condigno vitam æternam, ita de condigno satisfacere vult pro pœna temporali ex peccato relictu.

10. Est tamen hic advertendum, quod licet satisfactio informata gratia, ab illaque procedens, sit condigna ad temporalem poenam omnino expiandam, non tamen esi ex rigorosa justitia : ad hoc enim, ut ostendimus tract. 21. disp. 1, non sufficit, quod ad arithmeticam, et perfectam æqualitatem sit, et quod tantum a debitore solvatur, quantum creditori debetur ; sed insuper requiritur, quod non fundetur in gratia creditoris, et quod ex bonis creditoris fiat, et ex nullo titulo credituri debitis. Quæ omnia in nostra satisfactione minime reperiuntur, cum in gratia Dei creditoris fundetur, et alias non sit ex bonis propriis, sed. a Deo receptis, eique debitis titulo creationis, conservationis, redemptionis, El aliis : ideoque dixit D. Bernardus : « Deus nos onerat, cum exonerat : onerat « enim beneficiis, cum exonerat peccatis. » Inde consequenter dicimus, quod esto satisfactio quoad sufficientiam, et in actu primo sit condigna, ut Deus, illa ab homine grato posita, eum solvat a reatu pœnæ ; non tamen in actu secundo, et quoad efficaciam talis esset, nisi ad eam acceptandam aliquod pactum inter Deum, et hominem interveniret : de facto tamen habet hanc condignitatem actu secundo, et quoad efficaciam ; quia hujusmodi pactum adest, ut ex pluribus scripturæ testimoniis innuit Cone. Trid. sess. 14, cap. 8, sic concludens : « in quo » (id est, in Christo) « satisfaci- « mus facientes dignos fructus pœnitentiæ, « qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur « Patri, et per illum acceptantur a Patre. » Ex quibus clare evincitur, hoc de facto intercedere pactum, et acceptationem ex parte Dei.

§ in.

Argumentis adversariorum fit satis.

17. Oppositam sententiam docuit Michael Bajus lib. de indulgentiis, cap. ultimo; ubi tenet, satisfactiones laboriosas justificatorum non valere expiare de condigno pœnam temporalem restantem post culpam condonatam, sed tantum se habere tanquam conditiones requisitas, ut satis-

factio Christi Domini nobis applicetur. Quod damnarunt, ut supra diximus, Pius V, et Gregorius XIII. Ex Doctoribus autem Catholicis nobis adversari videntur Durandus in 4, dist. 15, quæst. 5, ad 2, Martinus Ledesma 2, part, d, quæst. 12, Jmu. quatenus ait, ex divina benevolentia, et acceptatione opera nostra satisfacere. Si militer Joannes Medina, Cod. de pœnit. cap. 1, de satisfact. qui asserit, nostram satisfactionem gaudere condignitate quæ sita, si pœna purgatorii est ejusdem rationis cum pcena hujus vitæ; si vero alterius sit, non esse condignam ob rationem infra adducendam. Eandem sententiam tueri debent Zumel, Cypullus, et alii, asserentes, hominem justum nequire de condigno, et ad perfectam æqualitatem satisfacere pro offensa peccati venialis, quæ cum finita sit, eadem ratione negare debent, si consequenter loquantur, hominem justificatum posse de condigno pro pœna temporali peccatis debita satisfacere ; nisi offensam venialem infinitam in ratione offensæ velint adstruere, quod jam alibi manet a nobis impugnatum, et a communiori Theologorum schola rejectum.

18. Arguitur ergo primo: ut satisfactio Argon, sit ad æqualitatem arithmeticam, et de condigno, debet fieri per exhibitionem rei, quæ sit tanta, quantum debitum solvendum, ita ut illud formaliter adaequet; sed homo adhuc gratia ornatus nequit sibi tantam pœnam assumere, et per modum satisfactionis Deo offerre, quanta est prena temporalis debita pro peccatis, dimissa culpa, et remissa pœna æterna : ergo nequit satisfacere ad omnimodam æqualitatem, et de condigno pro pœna temporali. Major est certa ; et minor ostenditur : quia pcena temporalis debita pro peccatis est illa, quæ post mortem in purgatorio solvitur; sed hæc est rationis superioris respectu omnium prenarum hujus vitæ. per quas homo satisfacit, et longe illas excedit : ergo nequit homo tantam pœnam sibi assumere, et per modum satisfactionis Deo offerre, quanta est temporalis pœna debita pro peccatis.

Confirmatur, et urgetur : nam qui solvit aliquod debitum per pretium debito minus, non solvit condigne, et ad perfectam æqualitatem: ergo qui satisfacit luendo poenas, quæ minores sunt illis, pro quibus

satisfacere intendit, non satisfacit ad perfectam æqualitatem, et condigne. Tuni sic: sed quælibet pœna hujus vitæ, quæ in satisfactionem offertur, est longe minor minima pœna Purgatorii peccatis debita, et pro qua homo intendit satisfacere : ergo nequit pro pœna temporali debita peccatis condigne, ei omnino ad æquale satisfacere. Cetera constant, et minor subsumpta ostenditur a D. Thoma 3, part, quæst. 4G, art. G, ad 3, et in 4. dist. 20, quæst. 1, art. 1, quæstiunc. 3, ad 2 et dist. 21, art. 1, quæstiunc. 3, q. 1, in corpore, ubi ait : « Quod minima Purgatorii pœna est major, quam maxima pœna hujus vitæ. » Quod ibi urgentissima ratione demonstrat.

r.4a- Respondetur ad objectionem, concessa
,X. majori, negando minorem ; cujus probatio non premit : quia licet pœna purgatorii longe sit major omnibus hujus vitæ, quibus voluntarie toleratis homo solvit, et satisfacit temporalem pœnam peccatis debitam ; inde minime evincitur, non posse tantam assumere, ac Deo offerre, quantam debet : pœna quippe temporalis debita pro peccatis non est determinate, et absolute pœna purgatorii ; sed indeterminate, ac sub disjunctione, vel pœna hujus vitæ, vel pœna purgatorii, imo pœna hujus vitæ debetur quasi absolute , pœna autem purgatorii quasi ex suppositione, quod illam pœnitens in præsentī vita non solvat, ut ait D.Thom.

1) Tbo, in 4, dist. 20, quæst. 1, art. 1, quæstiunc. 3 in corpore : « Oportet, quod pœnitens « quicumque satisfactionem non implevit « in hac vita, post hanc vitam puniatur, « nisi tanta fuerit contritio, quod totaliter « a pœna purgetur, quod quandoque contingere potest. » Implere autem satisfactionem, est complete satisfacere ; unde, et sentit D. Thomas posse satisfactionem hujus vitæ esse completam , et supponit pœnam hujus vitæ esse debitam absolute, pœnam autem purgatorii solum ex suppositione negligentie pœnitentis, qui cum posset hic adæquate satisfacere, omisit. Unde consequenter ad hæc ibi in solutione ad 1, ait : « Luentem purgatorii pœnam « puniri post hanc vitam, quia peccavit, « et quia satisfacere neglexit , quando « potuit. » Quocirca purgatorii cruciatus acriores ac allioris rationis esse, vel non, est ad rem, quia pœna per se primo, et absolute peccatis debita, cujus exæquabili-

tatem, ac satisfactionem quærimus, non est illa, sed hujus vitæ, quæ proculdubio ad æqualitatem satisfieri queit. Per quod etiam palet ad confirmationem.

19. Sed replicabis : nam vel pœnam temporalis pro peccatis debita potest adæquari cum nostra satisfactione, el solutione facta per pœnas hujus vitæ, vel non? Si secundum dixeris .-ergo non est condigna hujusmodi satisfactio, siquidem a pœna temporali debita, et solvenda exceditur. Si primum : ergo anima in purgatorio injuste, el ultra condignum punitur, quandoquidem vel minima purgatorii pœna longe major est quacumque etiam maxima vitæ hujus, quam in ratione solutionis cum debito temporalis pœnæ solvendo adæquari dicimus. Hoc autem impium esset asserere de divina justitia, quæ misericordie dulcedine solet esse temperata : ergo pœna temporalis peccatis debita non condigne, et ad omnimodam æqualitatem solvitur per hujus vitæ satisfactionem.

Hanc, quam sibi objecerat, replicant diruit D. Thomas in 4 sent. dist. 20, quæst. 1, art. 1 quæstiunc. 2 : « Dicendum, quod « justitia assimilatur mensuræ, ut dicit « Philosophus in 5 Ethic, cap. 8. Unde sicut in diversis terris sunt diversi « mensuræ rerum venalium, ita, et diversi « versæ pœnæ secundum justitiam pro « eisdem culpis inferuntur. Et similiter « pro eadem culpa gravius punitur quis in « purgatorio, quam in hac vita, ratione « alterius fori ; tamen illa aggravatio proportionaliter respondet pœnæ, cujus « homo in hac vita reus erat ; et hoc debet « homo sibi imputare, quia illuc reservavit sibi pœnam pro culpa accipiendam.» Unde licet pœna purgatorii excedat materialiter pœnas satisfæforias hujus vitæ ; tamen in ratione justitiæ solutionis, pœnæ temporalis debitum non excedit : quia divina justitia habens rationem mensuræ exigit pro condigna satisfactione in purgatorio majorem in esse entis, et acerbiores pœnas, quam ante mortem, licet utraque æqualis sit in ratione satisfactionis. Quodque patet exemplo. In Hispania vini amphora argenteo uno solvitur, in ludis viginti argenteis nundinatur : certum est, viginti argenteos unum in quantitate excedere, in ratione tamen justitiæ pretii non excedit, quia utrobique juste solvitur.

Similia

Similia exempla reperiō in scriptura :
nam Samaria 4, Reg. 0, v. 25 : *Tandiu*
obsessa est, donec venundaretur caput asini
octoginta argenteis, et quarta panis cabi ster-
coris columbarum quinque argenteis. Idque
in illo eventu condignum pretium erat, ac
justa solutio ; finita tamen obsidione, vel
unum argenteum pretium erat superabun-
dans, quandoquidem cap. 7, v. 18 : *[]uo*
modii hordei statere uno... et modus similis.
stetere uno condigne nundinari factum est.
Omnium autem ratio ea est, quia in pre-
tiis rerum venalium, idemque est in men-
suris, quod se habet de formali, est
confortnitas ad legem taxantem, vel ad
id, quod fert usus temporis, et regionis,
aliis, in quibus est excessus, de materiali
se habentibus ; unde in ratione pretii ut
justi potest dari æqualitas inter pretia,
alias materialiter, et in esse entis pluri-
mum se excedentia. Ita proportionabiliter
contingere dicimus in condigna solutione
pœnæ temporalis debitæ pro peccatis :
quippe condigna solutio per satisfactionem
in hac vita licet excedatur materialiter a
condigna solutione per satisfactionem pœ-
narnm purgatorii in alia, tamen utraque
solutio est æqualis formaliter in ratione
mensaræ, et juste solutionis, attentis cir-
cumstantiis status, et conditionis subjecti
inhocsæculo, et in alio : nam, ut ait D.
Thomas, nolens in hac vita satisfacere,
sibi debet imputare, quia illuc reservavit
sibi pœnam pro culpa accipiendam, ubi
minima est major, quam maxima hujus
ritæ.

20. Arguitur secundo : nam pœnitens
debet exhibere satisfactionem pœna tem-
porali ipsi Deo; sed Deo non possumus
reddere æquale : ergo pro pœna temporali
nequit pœnitens æqualem omnino satisfac-
tionem exhibere. Major ex se constat.
Minorem autem docet Philosophus lib. 3
Ethic, cap. ult. et D. Thomas in præsentī
quæst. 13, art. 1 in corpore, ubi ait : « In
» his honoribus, qui sunt ad Parentes, et
Deum, impossibile est æquivalens red-
dere secundum quantitatem. » Ergo im-
possibile est, pœnitentem Deo satisfactio-
nem reddere æqualem secundum quantita-
tem pro pœna temporali, cujus remanet
reus post culpam dimissam. Unde D. Tho-
mas ibidem non admisit, satisfactionem
nostram Deo oblatam esse æqualem secun-

dum quantitatem, et arithmetice, sed tan-
tum secundum proportionalitatem.

Ad argumentum respondetur **negando** (hi-
minorem ; ad cujus probationem dicendum
est, philosophum, ac D. Thomam loqui de
compensatione naturali pro beneficiis a
Deo acceptis, et a parentibus, ac Magistris,
quibus naturaliter reddere æquivalens
minime possumus ; non vero de compensa-
tione viribus gratiæ facta pro pœna tem-
porali ex culpa gravi, vel levi relicta :
licet enim naturæ viribus Deo condigne
satisfacere non possimus pro hujusmodi
temporali pœna, sicut nec pro offensa
etiam levi ; nihilominus operibus a gratia
dimanantibus condigne, et arithmeticam
æqualitatem Deo pro pœna temporali satis-
facere valemus, imo, et pro offensa non
tantum levi, verum, et gravi in ratione
offensæ considerata, si secundum hanc con-
siderationem, ut non pauci dicunt, non est
infinita, ut ex professo tract. 21 stabilivi-
mus : quia debitum extinguendum in his
casibus non excedit condignitatem actuum,
quibus solvitur. Ratio vero, cur D. Thomas
loco in objectione relato satisfactioni nos-
tras Dei oblatæ negat æqualitatem omni-
modam, et solum geometricam, ac propor-
tionalem admittit, est quia ibi agit de
satisfactione lethalis offensæ Dei in ratione
offensæ considerate, quo pacto in genere
moris intrinsece infinita est, atque adeo
respectu illius solum habet satisfactio pro-
portionalitatem quandam, ac congruen-
tiam ; non vero condignitatem, et æquali-
tatem perfectam, sicut est ea, quam sortitur
per ordinem ad levem Dei offensam, et ad
pœnam temporalem, cujus reatus dimissa
culpa persistit.

21. Dices supposito debito rigoroso, so-
lutio illius, creditori facta per æqualem
omnino satisfactionem, est actus proprius
justitiæ commutativæ, et non virtutis pœ-
nitentiæ : nam virtus pœnitentiæ deficit
in solutione debiti a perfecta æqualitate.
Dicere, satisfactionem pro temporali pœna
non esse actum saltem secundarium virtu-
tis pœnitentiæ, sed justitiæ commutativæ,
est contra suppositionem in limine dubii
factam : ergo vel inconsequenter procedi-
mus, vel dicere deobligamur, satisfactio-
nem pro pœna temporali non esse condi-
gnam, et arithmetice æqualem. Deinde
nullius virtutis actus potest attingere id,

quod non cadit sub ratione *sub* (*quia* propria et essentiali ipsius virtutis : cum ratio *sub qua* in habitibus, et virtutibus se habeat tanquam ratio differentiatæ ultimo contrahens, ac determinans essentiam ; atque ideo sicut repugnat limites essentia? transilire, ita, et quod actus a virtute eliciatur, nisi sub ea ratione sub qua propriam speciem sortitur. At ratio sub qua propria, et essentialis pœnitentiæ est inæqualitas in solutione debiti, ideoque deficit a ratione perfectæ iustitiæ, et non inter illius partes subjectivas, sed potentias annumeratur : ergo si satisfactio pro pœna temporali est actus virtutis pœnitentiæ, non potest solvere debitum ad perfectam squalitatem.

Pu. ri. Similem replicam diluimus tract. 21, disp. 1, dub. 9, agentes de satisfactione pro offensa levi Dei; ubi diximus, justitiam commutativam ultra æqualitatem solutionis debiti exigere debitum rigorosum, et simpliciter tale : unde quia offensa levis debitum simpliciter non fundat, sed solum secundum quid, cum tantum secundum quid sit offensa ; ideo illius satisfactio, licet sit omnino æqualis, actus iustitiæ commutativæ non est, sed virtutis pœnitentiæ, quæ primario in ratione satisfaciendi respicit offensam Dei gravem, quam inæqualiter solvit, et consequenter per alios actus secundarios se extendit ad æqualem solutionem pro offensa levi. Et juxta hæc hic responderi posset, quod licet satisfactio pro temporali pœna sit omnino æqualis, et condigna, non tamen actus iustitiæ commutativæ ex defectu debiti simpliciter talis : quia debitum temporalem pœnam luendi fundatur in reatu solum secundum quid, in conversione nimirum præscindente ab aversione a Deo, et prout tantum dicit conceptum conversionis ad bonum commutabile, qui conversionis conceptus communis est etiam peccato veniali, quod solum fundat debitum secundum quid, et non simpliciter. Unde ex hoc capite solutio temporalis pœnæ, licet perfecte sit æqualis, deficit a ratione iustitiæ commutativæ, et est actus secundarius virtutis pœnitentiæ. Addimus, quod adhuc permittentes, debitum pœnæ temporalis esse rigorosum, pœna, quæ ad satisfactionem assumitur, perse ordinatur ad emendationem vitæ, et majorem re-

tractationem culpæ ; quod est motivum pœnitentiæ, non vero ad resarciendam offensam Deo illatam, quam ad æqualitatem intendit per se resarcire justitia commutativa. Unde pœna voluntarie assumpta in satisfactionem non perlinet per se ad justitiam commutativam, sed potius ad pœnitentiam.

Uæterum secundo respondetur ex disp. 5, dub. 4, num. 135 hujus tract, condignitatem satisfactionis pro pœna temporali solum impedire, satisfactionem esse actum primarium virtutis pœnitentiæ, non vero secundarium. Ratio est : quia virtus solum ab actu primario speciem sortitur, ipsumque attingit perse, non vero ab actu secundario, quem per ordinem ad primum respicit. Unde virtus pœnitentiæ, quæ imperfecta justitia est, solum habere desiderat inæqualem debili solutionem in primario actu, a quo speciem sortitur; non autem inconveniunt in actu secundario non specificante condignitatem solutionis debiti reperiri, ut in virtute Religionis videre est. Hæc enim inter partes potentias justitias computatur, et quamvis in actu secundario, qualis est decimarum solutio, servet æqualitatem, teste D. Thoma 2, 2, quæst. 87, non ideo imperfectæ justitiæ rationem amittit, cum alias in actu primario, qui est colere Deum, a prædicta æqualitate deficiat, et solum inæqualiter debitum Deum colendi solvat. Unde quemadmodum Religio quoad speciem imperfecta? iustitiæ invariata quærit in actu secundario æqualem decimarum solutionem attingere, potest etiam pœnitentiæ virtus iustitiæ imperfecta? speciem conservans, et inæqualitatem habere in satisfactione pro offensa gravi Dei, quæ est actus primarius, et in solutione pœnæ temporalis, quæ est actus secundarius, condignitatem sortiri.

Ad augmentum vero difficultatis dicendum est, quod licet quilibet actus habitus, aut virtutis debeat respicere objectum formale ejusdem virtutis, aut habitus; hoc tamen non ita intelligi debet, ut omnis virtutis actus, etiam secundarius, habeat pro objecto formali immediato objectum formale immediatum virtutis ; sed si actus secundarius est, sufficit illud attingere tanquam causam, et radicem initiative moventem ad attingentiam objecti sub objecto primario contenti. Indeque notavimus

mus tract. 8, de ultimo fine, disp. 1, dub. 4, distinguendam esse duplicem rationem *sub qua* virtutis, et potentia» ; aliam primariam, proximam, et immediatam respectu actus, et objecti primarii; et hæc radicat, et fundat aliam secundariam, sub qua immediate oritur a potentia, seu virtute actus secundarius, et ab hac prædictus actus speciem accipit, non vero a ratione sub qua primaria, quæ est radix illius. Quocirca ratio sub qua proxima, et immediata respectu electionis non est bonitas finis, quæ est ratio sub qua proxima respedu actus intentionis ipsius finis, qui est actus primarius voluntatis, sed utilitas, et conducentia intrinseca mediorum ad finem. Ex quo facile constat, quomodo poenitentia per ordinem ad terminum primum habeat pro ratione *sub qua* proxima imequalitatem solutionis, et per ordinem ad terminum secundarium, qualis est offensa Dei, et pœna temporalis, respiciat solutionem condignam, quin per hoc extrahatur a sua specie, et ratione sub qua primaria, quæ est inaequalitas in solvendo debito primario. Ad hoc enim sufficit, rationem sub qua proximam, et immediatam solutionis condignæ pœnæ temporalis, quæ est actus secundarius poenitentiae, attingi ab hac virtute per ordinem ad ralionem formalem sub qua actus primarii, tanquam ad causam, ac radicem illius ; quod, et non amplius desideratur. Unde sicut Cbarilas non amittit esse virtutem Theologicam per hoc, quod ejus actus secundarius proximi dilectio immediate terminetur ad proximum, ab eoque ul talis mutuetur speciem, ut loco relato num. 97 stabilivimus; ita non inconvenit, poenitentiam ei primaria tendentia esse justitiam imperfectam, et habere pro ratione sub qua proxima qualitatem, licet respectu pœnæ temporalis æqualitatem servet, et ejus actus secundarius habeat pro ratione sub qua immediata æqualitatem, a qua prout talis speciem sortiatur.

22.Arguitur tertio : nam opus illud.quod totam aliis titulis alicui debetur, nequit pro quolibet illorum satisfacere condigne, et ad omnimodam æqualitatem ; sed omne opus salisfactorium pœnæ temporalis est Deo debitam aliis titulis gratitudinis, Religionis, de. ergo nequit satisfacere pro tali pœna de condigno, el ad perfectam æqualitatem.

Satinant. Curs. Thcoloa. tom. XX.

I Confirmatur primo : quia si opus suffici-
cieris ad condignam satisfactionem pœnæ nt
quatuor applicaretur ad satisfaciendum
pro reatu ut octo, non esset respectu illius
omnino æquale ; visque illius satisfacto-
ria tota exhauriretur per reatum pœnæ ut
quatuor, ratione cujus erat debitum : ergo
opus omnino debitum ex vi reatus pec-
cati, et simul aliis titulis nequit esse con-
dignum, et æquale ad solvendum reatum
pœnæ temporalis.

Confirmatur secundo : etenim posita a Confirm,
debitore æquali, et condigna solutione de-
biti, non potest creditor illam non admit-
tere, et aliam exposcere ; sed oblata pœnæ
temporalis satisfactione, posset Deus juste,
et sine alicujus injuria illam respuere, et
aliam exigere; ergo signum est, satisfactio-
nem non esse condigne exlinctivam debiti
pœnæ temporalis.

Respondetur, argumentum solum evin-
cere, satisfactionem pœnæ temporalis non
esse ex toto rigore justitiae, cum fiat operi-
bus aliis titulis Deo debitis; non vero quod
supposita gratia, a qua actus nostri digni-
ficantur, æqualis, et condigna esse non
possit ; sicut opera meritoria, licet aliis
titulis sint Deo debita, supposita tamen
gratuita collatione gratiæ, merenlur de
condigno, et ex justitia coronam gloriæ,
juxta illud Apostoli : *Reposita est mihi
corona justitix, quam reddat mihi Domi-
nus in illa die justusjudex*'. Et ratio est :
quia esto omne opus meritorium abso-
lute sit Deo debitum titulo gratitudinis,
Religionis, et supremi dominii, sumus
quippe illius servi; nihilominus data sup-
positione Deum nobis gratiam libenter
contulisse, etiam nobisconfert omnia opera
ab hujusmodi gratia procedentia ac si
essent omnino propria, et ipsi nullo
titulo debita, ac subinde ut eisdem tan-
quam bonis propriis, et mereri, et satis-
facere possimus ex justitia, si æqualitatem
arithmeticam cum præmio, vel cum pec-
cali debito solvendo habuerint. Unde data
hypothesi gratuita collationis, Deus in
illorunracluum acceptione praescindit ab
eo, quod sint, vel non aliis *titulis debiti*,
eosque tantummodo accipit pro illo debito,
aut præmio, pro quo a debitore applican-
tur ; cum autem per gratiam ita dignifi-
centur, ut habeant æqualitatem arithmeti-
cam vel cum præmio gloriæ in ratione

CooSrat

Salisfi
argu-
men(«
etprimai
«^fir-
mal

meriti, vel cum debito reatus pœnæ temporalis in ratione satisfactionis, si solum pro eo extinguendo applicentur, inde est, satisfactionem pœnæ temporalis esse condignam, et ex justitia, licet non rigorosa, cum totum hoc absolute fundetur in creditoris gratia. Sicut aliquis servus proprio labore, ac industria centum aureos lucraretur, eos deberet absolute reddere Domino titulo servitutis, nec illis posset absolute inire cum Domino contractum ipsum ex justitia obligantem, emendo ab illo equum, v. g. aut pretiosam vestem ; ex suppositione tamen quod Dominus servo gratiose illos centum aureos, titulo dominii sibi debitos, donaret, ut eis uteretur tanquam propriis, et alio titulo non debitis, posset servus contractum ex justitia inire cum Domino, non tamen ex justitia rigorosa, cum absolute centum nit aurei =>nt Domino debiti ratione servitutis. Sic ergo, proportionem servata, in præsenti contingit. Per quod etiam prima confirmatio evanescit.

ffia. j-
Iur 2.

Ad secundam dicendum est, quod licet posita a nobis æquali satisfactione pro pœna temporali, adhuc possit Deus absolute illam non acceptare, et aliam satisfactionem exposcere, utendo titulo supremi dominii, quod habet super omnes res, ut de illis prout libuerit disponat; quo pacto potest similiter justum, etiam post plura merita de condigno, æterna beatitudine privare, quin ex hoc colligatur, quod illa merita non fuerint præmio omnino æqualia ; ceterum si Deus consideretur ut justus iudex, ligatusque legibus, quas sibimet imposuit, nequit condignam hominis satisfactionem pro pœna temporali illi oblatam insufficientem judicare, et aliam reposcere. Quamvis igitur necessarium sit pactum, quo Deus cedat titulo, et juri supremi dominii, inde tamen non sequitur, quod satisfactio ex se omnino æqualis, ac sufficiens non sit : etenim illud pactum non est gratia supplens ab extrinseco in satisfactione valoris defectum, sed mera conditio, ne illa opera repellantur ab officio satisfaciendi, quod ex se habent ; quod eorum æqualitati minime obest, ut exemplo operum justis, quibus gloriam ex justitia, eide condigno meretur, declarari valet.

DUBIUM II.

Utrum possit aliquis satisfacere de condigno pro pœna temporali peccati alterius?

23. Inquit D. Thomas in præsenti quæst. 13, art. 2, quod satisfactio, vel < poena DTU. < salisfactoria ad duo ordinatur : ad solutionem debiti, et ad medicinam pro peccato vitando. » Id est, ad extinguendum debitum pœnæ temporali?, ex peccato commissio contractum, et ad præcavendam futuri culpam, ejus causas exscindendo. Et quidem si in secundo sensu accipiatur, supponimus unum pro altero satisfacere non valere. Ita sentiunt Nugnus in præsenti, conclus. 1, Gonet disp. 13, ari. 5. £* num. 60, Seraphinus, et alii. Idque hac ratione convincit D. Thomas citato art. « Quia ex jejuniis unius caro alterius non domatur, neque ex actibus unius, alius bene agere consuevit. » Etenim esto opus satisfactorium unius alteri mereri valeat augmentum gratiæ, qua passiones morigerare, vitiosos habitus reprimere, ac futura peccata præcavere possit ; « hoc » (ait D. Thomas ibi) « est per modum meriti « magis quam per modum satisfactionis. » Unde sola est difficultas de satisfactione in prima consideratione accepta, prout in len dit solutionem reatus pœnæ temporalis peccati præteriti tam lethalis, quam venialis. Licet tract. 21, disp. 1, dub. 6, §4, statuerimus, neminem, saltem secundum præsentem providentiam, satisfacere posse pro peccato veniali alterius quantum ad debitum primum ob rationem ibi num. 135 assignatam; adhuc tamen inquirendum restat, utrum satisfacere possit pro pœna temporali levis culpæ alterius, quæ est debitum secundarium : quoad hoc enim pari gradiuntur cursu realis temporalis pœnæ lethalis, ac levis culpæ.

§ I.

Communis sententia statuitur.

24. Dicendum est, justum condigne satisfacere posse pro pœna temporali peccati alterius. Hæc conclusio potest intelligi vel de satisfactione in actu primo, et quoad sufficientiam condigna, vel in actu secundo, et quoad efficaciam. Primo modo intellecta, suppositis

suppositis his, quæ dubio præcedenti statuimus, parum aut nihil difficultatis occurrere potest: ideo enim justus condigne satisfacere valet pro pœna temporali proprio peccato debita, quia tam intensive, quam extensive est finita, et limitata, atque adeo a satisfactione a gratia procedente exaequabitur; sed hæc ratio limitationis, æfinitudinis etiam in pœna temporali peccati alterius reperitur: ergo in actu primo, et quoad sufficientiam poterit exaequari per satisfactionem ab alio elicitam, ad hujusmodi debitum solvendum applicatum: debitum quippe pœnæ alterius potest non excedere debitum pœnæ peccati proprii. Quod liquido apparet in solutionibus, ac satisfactionibus pecuniariis: quia quantum ad sufficientiam, et condignitatem in actu primo ad exhauriendum debitum centum aureorum, illorum exhibitio eandem vim habet sive fiat a proprio debitore, sive ab alio; cum in utroque casu solvatur tantum pro tanto, et ad æqualitatem arithmeticam, a qua sufficientia, ac condignitas solutionis in actu primo venari debet. Quocirca assertio non solum procedit de satisfactione condigna quoad sufficientiam, sed etiam, et præsertim quoad efficaciam, et in actu secundo extinguente debitum pœnæ temporalis peccati alterius; ad quod indispensabiliter requiri aliquod pactum vel virtuale, vel formale inter creditorem, et debili solutorem statuimus tract. 21, disp. I, dub. 8, et ex professo pro qualitate hujus materiæ præstabimus dubio ultimo præsentis disput.

Quod autem hujusmodi pactum in præsentī casu adsit, palet; tum ex communi apprehensione fidelium, et generali consensu Doctorum. Tum, quia eisdem rationibus, quibus probatur unum pro alio satisfacere efficaciter posse, convincitur hujusmodi pactum adesse: si enim ad imius pro alio satisfactionem pactum aliquod indispensabile est, id ipsum, quod probat unum pro alio satisfacere valere condigne, et quoad efficaciam, etiam evincit, saltem implicite, alicujus pacti existentiam. Quemadmodum qui probat aliquem ectum esse peccaminosum, probat etiam dari aliquam legem: quippe lege deficiente, peccatum impossibile est. Si dixeris: nequit existentia peccati probari, si prius existentia legis non evincitur: per legem

enim probatur peccatum: ergo nequit condigna satisfactio unius pro alio probari, existentia pacti prius non probata. Facile respondetur, quod nec peccatum potest probari a priori non probata lege, nec condigna unius pro alio satisfactio, pacto non stabilito; possunt tamen probari a posteriori, vel ab effectu, vel ab auctoritate, pacto ac lege non stabilitis. Maxime, quia pacti existentia etiam constabit ex dicendis num. 26.

Conclusionem igitur in hoc sensu intellectam docet expresse D. Thomas in præsentī dicens: a In quantum ad solutionem « debiti unus potest pro alio satisfacere, a dummodo sit in charitate, et opera ejus « salisfactoria esse possint. » Doctorem Angelicum sequuntur Ferrara 3, contra Gent. Cajetanus in summa, verbo *SaUsfac-[^]fyTM* tio, Sotus in 4, dist. 19, quæst. 2, art. Gonet tom. 5, disp. 13, art. 5, numer. 61, Baux-Nugus in addit, ad 3, part, quæst. 13, >'æjrr. art. 2, N. Bonæ Spei torn. 6, tract. 5, disp. 5ovaVr["] ultima, Navarrus tract, de indulgentiis, Suarez', cap. 13, et 22, Contempson torn. 9, dissert. Lprotaunica, cap. 1, Covarruvias in cap. Alma[^] mater, punct. I, § 4, num. 7, Suarez, disp. Àpostô-48, sect. 1, num. 2, Lugo de pœnit. disp. 18f["] 26, sect. 1, num. 1, et alii plures.

25. Probatur primo ex symbolo Apostolorum, ubi dicitur: *Credo Sanctorum communionem* - quod sic explicat D. Thomas D. Tl^{1º}. Opusc. 6: a Sicut in corpore naturali ope- « ratio unius membri cedit in bonum totius « corporis, ita in corpore spirituali, scilicet, « cet, Ecclesia. Et quia omnes fideles sunt « unum corpus, bonum unius alteri com- « municatur. Apost. ad Roman. 12, singuli « autem alter alterius membra. Unde, et in- « ter alia credenda quæ tradiderunt Apostoli, est quod communio bonorum sit in « Ecclesia, et hoc est quod dicitur Sanctorum communionem. » Et paulo infra explicans qualiter Christi bonum communicatur omnibus Christianis, sicut virtus capitis omnibus membris, hancque communicationem per Ecclesiæ sacramenta fieri, ad pœnitentiæ sacramentum perveniens subdit: « In pœnitentia tria esse debent; « contritio vel dolor de peccatis cum pro- « posito ab ipsis abstinendi, integra confessio, ac boni operis satisfactio: » et tandem ex fidei articulo concludit: a Non « solum virtus Passionis Christi commu-

σ nicatur nobis, sed quidquid boni fecerunt
 « omnes Sancti communicatur in charitate
 « existentibus. Sed tamen specialius illi »
 (id participant) « pro quibus specialius fit
 « aliquod bonum : nam unus potest satifa-
 « cere pro alio. » Ex quibus manifeste
 apparet, tam verba symboli, quam expli-
 cationem Præceptoris Angelici procedere
 de satisfactione unius pro alio quoad effica-
 ciam, prout sortitur effectum, sicut virtus
 capitis efficaciter communicatur alteri ejus-
 dem corporis membro vivo, qua metaphora
 utitur D. Thomas. Cum ergo ex uno capite
 habeamus, pœnam temporalem peccati alte-
 rius non excedere valorem satisfactorii
 operis, ut constat ex num. præced. et ex
 alio hujusmodi satisfactionem esse effica-
 cem, et in actu exercito, ut patet ex sym-
 bolo fidei, et explicatione Angelici Præcep-
 toris, recte convincitur justum de condigno,
 et ad arithmeticam quantitatem posse quoad
 efficaciam satisfacere pro pœna temporali
 peccati alterius.

26. Probatur secundo ex illo Pauli ad
 iifoxGâlat. cap. 0 : *Alter alterius onera por-*

*laffe' et s*c adimplebitis legem Christi.*

«p. e. Quorum verborum sensum sic ibi eviscerat

D. Thomas : & Admonet autem ad mu-

« tuam supportationem dicens : Alter alte-
 a rius onera portate. Et hoc tripliciter :

« uno modo, etc. Tertio modo pro pœna

u sibi debita satisfaciendo orationibus, et

« bonis operibus... Ratio autem admonitio-

« nisest adimpletio legis Christi, quæ simi-

« liter est charilas... Dicitur autem chari-

« tas specialiter lex Christi... quia ipsam

« implevit Christus, et exemplum eam

« implendi nobis reliquit, nam ipse ex

« charitate peccata nostra tulit. Isaïæ 53 :

a Vere languores nostros ipse tulit. I Pe-

« tri 2 : Qui peccata nostra pertulit in cor-

« pore suo super lignum... Sic ergo debe-

9 mus alter alterius onera portare ex

« charitate, ut sic impleamus legem Christi.»

Unde plura colligere potest. Primo exis-

tentiam pacti acceptandi satisfactionem

unius pro alio : si enim lex Christi præci-

pit unum pro alio satisfactionem offerre,

necessum est, ut Christus sibi ipsi legem

imponat illam satisfactionem acceptandi,

alias præciperet opus non consequuturum

effectum, vel saltem de quo quisque maneret

anceps, an acceptaretur, effectumque nan-

cisceretur, vel non : quia dubitatio procul-

I dubio quemque detinere posset, ne satis-
 factionem pro alio offerret, quod de Christi
 pietate credere nefas est. Secundo, unum
 fidelem alterius pœnam temporalem ex
 peccato relictam portare posse, illam ex-
 piando oratione, et aliis bonis operibus,
 quibus ut in plurimum satisfactio fit. Ter-
 tio, hanc satisfactionem ex charitate elici-
 tam, semel applicatam, efficaciter effectum
 consequi, ad instar satisfactionis Christi,
 quæ eo ipso quod alicui applicetur vel in
 Baptismo, vel in alio Sacramento, effica-
 citer solvit reatum pœnæ æternæ, cui ille,
 pro quo fit satisfactio, erat obnoxius.
 Igitur cum aliunde pcena temporalis pec-
 cati alterius major non sit, ut dictum est,
 valore satisfactorii operis, habes omnia
 capita unde unus fidelis pro pœna tempo-
 rali alterius condigne, et quoad efficaciam
 satisfacere possit. Quapropter, ut idem sua-
 deat, eodem Apostoli textu utitur D. Tho-
 mas 3 contra fient, cap. 155 : « Ex quo,
 « *inquit*, accipitur, quod unus pro alio
 « satisfacere potest, dummodo uterque
 « in charitate fuerit. Hinc est, quod Apos-
 « tolus dicit ad Galatas 6: Alter alterius
 < onera portate, et sic adimplebitis legem
 « Christi, a

27. Respondebis ex Luthero et "Wi. ^
 cleph, prædicta Apostoli verba solum esse
 intelligenda de communicatione tempo-
 raliū bonorum, non vero spiritualium,
 quæ? sunt dona Dei ; hæc quippe quantum-
 vis plurima, omnia unicuique necessaria
 sunt, ac illis quilibet ita eget ad solvendum
 debitum proprium, ut nihil omnino super-
 sit ad extinguendum alienum. Bona vero
 temporalia, dum superabundant, alteri
 communicari possunt absque communican-
 tis jactura.

Verum hæc Haereticorum responsio velPr3,,
 ipsis Apostoli verbis demollitur : inquit
 enim : < Fratres etsi praeoccupatus fuerit
 « homo in aliquo delicto, vos, qui spiritua-
 « les estis, hujusmodi instruite in spiritu
 σ lenitatis considerans teipsum, ne el fu
 a tenteris. Alter alterius onera porlate, et
 a sic adimplebitis legem Christi.» Si solum
 de communicatione bonorum temporalium GM*
 intelligendus est Paulus, non vero de
 communicatione spiritualium per satisfac-
 tionem pœnæ peccati alterius, ad quid
 præmisit : « Si praeoccupatus fuerit homo
 « in aliquo delicto, vos qui spirituales
 estis

«estis, etc. * Hæc verba toto cœlô distant a bonis temporalibus; spiritualibus autem, maxime de quibus loquimur, propinquiora esso nequeunt. Deinde, si temporalia bona communicari possunt, cur non spiritualia? Nanquid quia in Symbolo Apostolorum dicitur: *Credo Sancturum communionem?* Ulterius, si bona temporalia communicari possunt, cum superabundant : ergo et spiritualia : nam etiam possibile est, et quam sæpe in Ecclesia evenit, aliquem in virtute adeo excellere, ut pœna suorqmmet peccatorum adæquate soluta, adhuc plurima sibi supersint opera bona. Hic ergo saltem pro aliis satisfacere poterit. Præterea, quemque propria bona opera, quibus ipse non eget, alteri communicare, proculdubio non est magna charitas ; maxima autem ea est, ut bonis, quibus sibi opus habet, seexuatad alterius inopiam induendum. Tandem, esto quis non sit bonorum operum ita locuples, absque propria jactura alteri satisfactionem applicare valet : quippe qui ea actione æternæ vitæ meretur augmentam ; quod quid majus bonum est, qnam temporalis pœnæ reatus, quem illa satisfactione pro se applicata solvere posset.

28. Probatur tertio (per quod etiam i amplius impugnatur præcedens evasio) ex 2 Machabæorum, cap. 12, vers. 46, ubi dicitur : *Sancta ergo, et salubris est cogitatio pro defunctis exorare, ut a peccatis solvantur.* Insuper ex Concilio Florentino in literis Sanctæ unionis dicente : « Pro defunctis, ut a poenis releventur, prosunt i vivorum suffragia, Missarum, scilicet, «sacrificia, orationes, et eleemosynæ, et « alia pietatis officia, quæ a fidelibus pro « aliis fidelibus fieri consueverunt. » Similiter ex Concilio Trid. sess. 25, in decret, de Purgat, hæc veritas firmatur : a Cum «Catholica Ecclesia Spiritu Sancto edocta, «exsacris litteris, et antiqua Patrum traditione, in Sacris Conciliis, et novissime in hac œcumenica Synodo docuerit Purgatorium esse, animasque ibi detentas : fidelium suffragiis, potissime vero acceptabili alterius sacrificio juvari : præcepit sancta Synodus, etc. » Ac deinceps paulo : « Curent autem Episcopi, ut fidelium vivorum suffragia, Missarum, scilicet sacrificia, orationes, eleemosyna?, aliaque pietatis opera, quæ a fidelibus pro aliis fidelibus defunctis fieri consueverunt i

« secundum Ecclesiæ instituta, pie, devotissime leque fiant. » In quibus tam scriptura, quam Concilia clarissime loquuntur de operibus satisfactoriis effectum sortientibus solvendi pœnarum purgatorii debitum, a fidelibus in hac vita contractum. Cum autem major ratio non appareat, ut nostra suffragia potius Purgatorii animabus efficaciter prosint ad earum temporalis pœnæ solutionem, quam fidelibus ejusdem pœnæ reis in hac vita degentibus, dummodo eodem charitatis fine adstringantur, ejusdemque mystici corporis sint membra ; plane dignoscitur, Concilia, ac scripturam nostram docuisse sententiam. Cum etiam robur præstat Catechismus Romanusjassucaiccb. Pii V ordinatus, cap. Gl, ubi habet. « jnli,imân. «eo summa Dei bonitas, et clementia « maximis laudibus, et gratiarum actionibus prædicanda est ut unns pro alio possit satisfacere. » Et infra : « Nec vero « cuique dubitandi locus relictus est, qui « in Apostolorum symbolo profitetur sanctorum communionem.

29. Deinde probatur ratione ex D.Thoma præsumpta, quæ ad hanc formam queit ratione, reduci. Ideo quisque potest pro pœna temporali peccati proprii condigne, et quoad efficaciam satisfacere, quia potest Deo offerre acceptandum ex vi pacti opus tanti valoris, quanti est pœna solvenda ; sed qui pro amico satisfacit, valet similiter Deo offerre acceptandum opus, quod exæquet quantitatem pœnæ, solvendas peccati alterius : ergo pro illius pœna temporali condigne, et quoad efficaciam satisfacere valet. Consequentia est legitima. Major ex dubio præcedenti constat. Minor vero, in qua poierat esse difficultas, quoad utramque partem probatur. Quoad primam : etenim ideo opus satisfactorium pœnæ proprii peccati a Deo acceptatur, quia est proprium illius, pro quo satisfactio fit : sed « quantum ai pœnæ remissionem actus unius « efficitur alterius, charitate mediante, per « quam omnes unum sumus in Christo, » inquit D. Thomas hic in solut. ad I. ErgoD T!10i qui pro alterius pœna temporalis satisfacit : offert Deo opus acceptandum : quippe quod ab uno eliciatur, ex affectione charitatis sit proprium illius, pro quo offertur. Quoad secundam vero suadetur : opus, quod unusquisque offert in satisfactionem pœnæ peccati proprii, potest exæquare

quantitatem ejusdem pœnæ; sed opus, quod in satisfactionem pœnæ peccati alterius offertur, cum ex charitate ardentiori fiat, est altioris valoris, et sortitur ellicacior vim ad delendam eam poenam, quam opus satisfactorium pœnæ peccati proprii : ergo qui pro alio satisfacit, valet in satisfactionem offerre opus exaequans quantitatem pœnæ peccati alterius. Minorem docet D. Thomas in corpore hujus articuli : « Nec oportet, quod major pœna imponatur ei, qui pro altero satisfacit, quam principali imponeretur, ut quidam dicunt, hac ratione moli, quia pœna propria magis satisfacit, quam aliena : qua pœna a habet vim maxime satisfaciendi ratione charitatis, qua homo ipsum sustinet, et quia major charitas apparet in hoc, quod aliquis pro altero satisfaciat, quam si ipse satisfaceret, ideo minor pœna requiritur. »

Confirmatur ex eodem Angelico Praeceptore hic in argum. *sed contra* : « Charitas magis potest apud Deum, quam apud homines ; sed unus potest apud homines pro alterius amore debitum ejus solvere : pro alterius amore debitum ejus solvere : fortius hoc in divino judicio fieri potest. » Minorem supponit D. Thomas ex his, quæ in humano judicio non semel evenire assuescunt, ubi si aliquis amici debitum solvit, hic immunis ab ejus solutione manet : quippe cum amicus sit alter ego, idem est per amicum ac per seipsum solvere. Unde si æqualem debito solutionem offert, condigne, et quoad efficaciam pro amico satisfacit. Cum ergo charitas apud Deum efficacior sit, ac fidelium corda fortiori vinculo, quam humana amicitia adstringat. juxta illud : « Multitudinis autem credentium erat cor unum, et anima una. » Aci, 4, v. 32, manifeste convincitur, unum pro pœna temporali peccati alterius condigne, et quoad efficaciam satisfacere posse ; cum alias, ut dictum est, adsint omnia alia capita ad hujusmodi satisfactionem petita.

§ ii.

Motiva opposita convelluntur.

30. Oppositam sententiam, præler Lutherum, et Wicleph, luentur aliqui Catholici, quos suppresso nomine referunt, et

impugnant Suarez in præsentī disp. 48, sect. 2, n. 4, et Lugo disp. 26, sect. I, num. I. Sentiunt enim illi Aniliores, unum fidelem alteri suffragari non posse per satisfactionem, ac solutionem pœnæ peccati illius, sed tantum a Deo impetrando ejusdem pœnæ remissionem, sive eam Deus immediate ob orationes alterius gratis condonet, sive earundem orationum intuitu auxilia illi elargiatur, quibus ad pœnæ remissionem obtinendam bene operetur. Igitur pro hac sententia.

31. Arguitur primo : quia obligatio satisfaciendi, et subeundi pœnam debitam pro peccato, est ejus, qui peccatum commisit, proprium onus : sed ad ordinem divina? justitia? perlinet, quod unusquisque onus suum portet : ergo nequit unus pro alterius peccati pœna satisfacere. Major liquet : etenim solum peccatum committens denominatur, et est reus, ita ut nulli alteri non peccati denominatio illa conveniat ; sed reatus, a quo reus dicitur, est debitum, et onus sustinendi pœnam : ergo obligatio satisfaciendi, et pœnam luendi est onus proprium ejus, qui peccatum commisit. Minor vero est expressa D. Pauli ad Galatas G : *Unusquisque onus suum portabit*. Cui consonat illud Apocalypsis : *Quantum glorificavit se, et in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, et luctum*. Date? rait, illi, id est, non alteri, qui glorificavit se, et in deliciis fuit : ergo juxta præscriptum divins justitiæ ille, qui deliquit, et non alius pro eo, debet tormentum, et pœnam subire, secundum illud Ezechielis 18. v. 20, *Anima, quæ peccaverit, ipsa punietur*, id est, non alia pro ipsa.

Respondetur, quod licet obligatio satisfaciendi, et subeundi pœnam pro suo peccato, sit primario, et absolute proprium onus ejus, qui peccatum commisit ; tamen ex suppositione quod alter ex charitate velit pro illius debito satisfacere, non est ita proprium, ut solum ab ipso debeat tale onus portari, sed potest portari ab alio, qui ratione unionis per charitatem sibi moraliter alter ipse, et idem cum illo ; et juxta hunc sensum debent præmissæ distingui, et consequentia negari. Quæ solutio est D. Thomæ in 4 sent. dist. 45, quæst. 7, art. 1, quæstionum. secundo loco ; ubi cum simile argumentum sibi objecisset, respondet : *a* Ad secundum dicendum, quod opus quod

«quod pro alio fit, ollicitur ejus, pro quo .liljol similiter opus, quod est ejus, qui «mecum est unum, est quodammodo, et «meum. Undo non est contra divinam «justitiam; sed unus fructum percipit de «operibus factis ab eo, qui est unum se- «cum in charitate, vel ab operibus a se «factis. » Ac tandem concludit : a Hoc «etiam secundum humanam justitiam «contingit, ut satisfactio illius pro alio «accipiat : » alludens ad id, quod dixit in præsenti quæst. 13, art. 2, in argumento W centra, scilicet, quod « charitas magis . potest apud Deum, quam apud homines.» Si ergo amor apud homines ita facit ex duobus unum, ut unius solutio alterum eximat ab onere solvendi, multo fortius hoc in judicio accidere potest inter fideles, quos charitatis vinculum copulavit.

Nec testimonium Pauli, in minoris probatione allatum, convincit oppositum : illa enim verba : *Unusquisque onus suum portabit*; minime contrariantur cum aliis ex eodem Apostolo sæpius relatis : *Alter alterius onera portate*. Namin primo loco estsermode uniuscujusque onere reddendi Deo rationem suæ vitæ, quod quilibet pro se tantum portabit, sive ad præmium, sive ad cruciatum. In secundo autem procedit de onere Deo satisfaciendi pro debito pœnæ temporalis alterius, vel alio simili, quod onus unus pro alio ex charitate portare valet. Sic D. Augustinus Apostolum exponit libro de consensu Evangelistarum, cap. 30. « Nisi oneris nomen sub diversis «significationibus acceperis, proculdubio «putabis, eundem sibi in loquendo esse «contrarium, et hoc in sua sententia tam » vicinis positis verbis, qui cum paulo ante diceret : *Alter alterius onera portate*: «postea dixit : *Unusquisque proprium «onus portabit*. Sed alia sunt onera participandæ infirmitatis, alia reddendæ rationis Deo de actibus nostris. Illa cum «fratribus sustinenda communicantur; «hæc propria ab unoquoque portantur. » Cui consonat fidelissimus ejus discipulus r D. Thomas, qui exponens eundem Apostoli textum ad Galatas 6, led. I, hæc affatur verba : a *Unusquisque onus suum portabit* ; quod videtur contrarium ei, quod «dixerat: *Alter alterius*, etc. Sed sciendum est, quod ibi loquitur de onere sustinenda? infirmitatis, quod debemus mu-

» tuo portare ; hic loquitur de onere reddendæ rationis, quod quilibet pro se » portabit, sive sit onus præmii, sive « pœnæ, » etc. Unde juxta utriusque sancti Doctoris expositionem, quantum ad meritum, condignitatem ad præmium, vel ad cruciatum operis boni, aut mali, unusquisque onus suum portabit in reddenda ratione, juxta illud ejusdem Pauli : *Qu. vD. P. ui. seminaverit homo, hæc et metet*. Sed quantum ad satisfactionem debiti infirmitatis, ac solutionem reatus pœnæ temporalis post culpam dimissam permanentis, alter alterius sibi per charitatem moraliter quasi identificari valet portare onus : nam, ut ait D. Thomas 3, contra gentes, cap. 158: P. τ1».

« Quod per amicos facimus, per nos ipsos a facere videmur ; quia amicitia ex duobus « facit unum per affectum, et præcipue o dilectio charitatis, et ideo sicut per se t ipsum, ita, et per alium potest aliquis « satisfacere Deo, præcipue cum necessitas fuerit : nam, et pœna, quam amicas « propter ipsum patitur, reputat aliquis, (ac si ipse pateretur : et iterum affectio « charitatis in eo, qui pro amico patitur, « facit magis satisfactionem Deo acceptam. « quam si pro se pateretur : hoc enim est « promptæ charitatis ; illud autem est ne- « cessitatis. »

32. Arguitur secundo : quia debitum subeundi pœnam peccati est personale ; sed personali debito nullus valet satisfacere per alium : ergo nullus potest alterius debitum luendi temporalem pœnam satisfacere. Consequentia liquet. Minor constat ex differentia, quæ inter debitum personale, et reale intercedit : nam debitum reale potest solvi per traditionem aliquius rei a debitore, vel ejus actibus distincta : personale vero non nisi per actionem, vel personæ propriæ passionem ; cum igitur unus possit alteri donare rem propriam, ita ut fiat propria illius, cui donatur, non vero actionem propriam, vel passionem, ut ex se patet ; fit inde, nullum alterius debitum personale solvere, bene autem reale. Major vero probatur : nam ille, et non alius, obligatur ad subeundam pœnam, qui est pœna dignus ; sed solus ille, et non alius, qui peccatum commisit, est pœnæ reus, vel pœna dignus, juxta illud David cum Angelum in populum irruentem vidit: *Ego sum, qui peccavi*:

ego inique egi : isti, qui oves sunt, quid fecerunt ? Vertatur, obsecro, manus tua contra me. 2 R. < g24/ni lfie' subeundi pœnam tors. it. est debitum personale ab alio insolubile.

conDr- Confirmatur : nemo filius reus, ac pœna u<ai." dignus per culpam ab alio commissam : ergo e converso, nemo ab illius pœnæ reatu solvitur per satisfactionem ab alio oblatam. Antecedens est manifestum, et consequentia probatur. Ideo nemo fit reus, ac pœna dignus per culpam ab alio commissam, quia constitutio rei fit per peccatum inficiens, peccatumque neminem inficit præter illum, a quo committitur ; sed satisfactio unius peccati infectionem ab alio non tollit, nec conversionem ut talem ad commutabile bonum, quæ illius pœnæ fundat reatum : ergo nemo per satisfactionem alterius solvitur a realu pœnæ peccati proprii.

Ad argumentum respondetur, debitum personale dupliciter accipi. Primo prout ly *personale* stat omnino stricte, et significat solam debitoris personam physice, ac materialiter consideratam. Secundo prout latius accipitur, et importat debitoris personam moraliter acceptam. Igitur si major augmenti ly *debitum, personale* sumat stricte, neganda est ; alias Christus non adeo pro mundi peccatis satisfactionem obtulisset, ut a debito temporalem pœnam subeundi liberaremur, cum physice, ac materialiter eadem persona cum debitore non sit. Si vero in secunda acceptione, ac minus stricte procedat, concedi debet ; et in eodem sensu admissa minori concedenda est consequentia intellecta de satisfactione per alium, si alter sit tam physice, quam moraliter, non vero si ille alter est eadem persona identitate morali, ac una, et eadem moraliter computantur, esto physice, ac materialiter sint personæ distinctæ. Unde quemadmodum Christus Dominus esto unam personam physice, ac materialiter cum redemptis non constituat, eos tamen absolvit ab offensa, et pœna æterna, quia tanquam fidejussor, et caput eandem moraliter personam, ac idem cum hominibus in charitate existentibus mysticum corpus efficit ; illa proportionem servata, cum omnes non solum unum corpus simus in Christo, sed etiam alter alterius membrum, uno pro alio ex charitate satisfaciente, verificatur quod qui debitum

subeundi pœnam contraxit, satisfacit in propria persona moraliter. Itaque debitum personale, prout a reali distinctum, per actionem, vel passionem propriam personæ solvitur ; siquidem eo ipso quod aliquis ex charitatis affectione propriam actionem, vel passionem in alterius favorem dirigat, fit moraliter propria illius, ita ut peream tanquam per propriam satisfaciatur.

Ad majoris autem probationem, quatenus obesse potest huic doctrinæ, dicendum est, quod licet absolute loquendo solus qui commisit culpam, sit dignus pœna : tamen ex suppositione quod per se ipsum pœnam non luat, et alius, qui per charitatem est idem moraliter cum eo, illam subire velit, jam ac si ipse peccasset, efficitur dignus prædicta pœna : quia quantum ad debitum solvendum reputatur moraliter proprium alterius peccatum, et ipse moraliter est idem, ac ipse reus ; ut constat in Christo Domino, qui in ordine ad nostri debiti solutionem peccata aliena fecit quasi moraliter propria, quæque in se portavit, ut ab eorum reatu nos solveret. Exemplum autem ex 2 Reg. adductum minime convincit oppositum : nam in illo eventu, et peccavit David numerando populum, et ipse populus Israel, ut Expositores consentiunt. Unde tam Rex, quam populus puniti sunt, inquit D. Gregorius lib. 29 *Moralium* cap. 14 : « Vindictam populus David peccante D' C' i a suscepit. Cur hoc ? Quia secundum meritum plebium disponuntur corda rectorum. Justus vero judex peccantis vitium ex ipsorum animadversione corripuit, ex quorum causa peccavit ; sed quia ipse a culpa alienus non fuit, vindictam culpæ etiam ipse suscepit. » Quocirca esto David ob charitatis excessum solus pœnam subire voluerit, forte quia caput, et causa delicti extiterit ; omnes tamen peccati participes extitere, atque ideo cuncti pœnam debebant luere. Imo si omnes in culpam prolapsi sunt, et solus David omnium pœnam subire ambiebat, haud leve apparet indicium sensisse, unum pro pœna peccati alterius satisfacere posse.

Ad confirmationem respondetur, quod p' j' j' licet destructo lethali peccato per gratiæ infusionem maneat homo reus temporalis pœnæ, hujusmodique reatus fundetur in proprio peccato, prout dicit conversionem secundum se ad bonum commutabile, quæ

ut

ut auferatur, moraliter retractari debet ; hæc tamen retractatio fiori potest vel per proprium netum satisfactorium, ut medicinalem, vel per consensum, quem præstat, ut alter ejus pœnam assumat, imo, et per actum compassionis, qui in reo oritur ex eo, quod videat amicum insontem, ob ejus dilectionem alienam pœnam tolerantem :
 J* nam, ut ait D. Thomas 3, contra gentes, cap. 158: « Pœnam, quam amicus propter « ipsum patitur, reputat aliquis, ac si ipse « pateretur, et sic pœna ei non deest, dum « patiendi amico compatitur, et tanto am- « pius, quanto ipse est ei causa patiendi.» fade per hujusmodi pœnæ compassivæ sustentiam adjunctam satisfactioni amici pro suo debito patientis, potest et illam conversionem ad bonum commutabile secundum se acceptam auferre, et pœnam temporalem, cujus debitum in illa fundatur, exhaustire.

33. Arguitur tertio: nam si posset aliquis satisfacere pro alio, ita ut oblata satisfactione reus jam non maneat pœna dignus, etiam posset unus per alterius opus sibi ex charitate applicatum fieri dignus gloria ; sed per alterius opus etiam ex charitate elicitedum, et applicatum nullus potest effici gloria dignus : ergo similiter nullus per alterius satisfactionem potest effici non dignus pœna, cujus antea extiterat dignus.

Confirmatur, quia si valeret aliquis alterius pœnam temporalem condigne satisfacere, posset etiam mereri de condigno gratiam alteri dandam ; sed secundum præsentem providentiam nullus potest mereri gratiam alteri dandam : ergo nec pœna ab alio debita satisfacere. Major ex paritate liquet : etenim si ex illo articulo fidei : *Sanctorum communionem* ; et ex illo MIS. Psalmi 118 : *Particeps ego sum omnium timentium te* ; colligitur opera unius satisfactoria prodesse alteri, cur non etiam opera meritoria ? Minor vero probatur ex communi Theologorum placito asserentium, quod licet quis merito de congruo, et per modum impetrationis possit mereri gratiam alteri dandam, quo pacto non infallibiliter sortitur effectum, nec meritum complete, et in actu secundo est tale simpliciter ; tamen nequit aliquis merito de condigno, et infallibiliter ex justitia inferente præmium, mereri gratiam dandam alteri, etiamsi ille in statu peccati non

supponatur : etenim respectu gratiæ peccatori dandæ adhuc deest merito justæ æqualitas, et condignitas in actu primo, ratione infinitatis offensæ cum peccato connexæ ; ut diximus tract. 16, disp. 6, dub. 2, § 3, num. 36.

Respondetur negando majorem, cujus Enr.Ja-disparitatis ratio habetur ex Angelico ceptore in præsentī art. 2, ad 1, ubi ait ; D.Tho. a Præmium essenziale » (quod est gloria) « redditur secundum dispositionem hominis : quia secundum capacitatem videndum erit plenitudo visionis divinæ ; et « ideo sicut unus non disponitur per « actum alterius, ita unus alteri non meretur præmium essenziale, nisi meritum « ejus habeat efficaciam infinitam, sicut « Christi... Sed pœna temporalis pro peccato debita post culpæ remissionem non « taxatur secundum dispositionem ejus, « cui debetur : quia quandoque qui est « melior, habet majoris pœnæ reatum, et « ideo quantum ad pœnæ remissionem « unus alteri potest mereri » (id est, pro illo satisfacere, ut superius ex D. Thoma explicuimus) « et actus unius « efficitur alterius mediante charitate. » Disparitas ergo in eo sita est, quod nullas fit dignus gloria nisi per gratiam, quæ adultis confertur propria dispositione mediante : cum ergo nemo ad gratiam se disponat per opus alterius, inde est, nullum adultum per alterius opus meritorium fieri gloria dignum. Celerum condignitas pœnæ non attenditur penes dispositionem ejus, qui est pœnæ reus, cum ille, qui melius est dispositus per majorem gratiam, possit acerbioris pœnæ esse dignus. Unde operatio unius, quæ nequit disponere alium ad gratiam, per quam fiat dignus gloria, deservire valet ut reddatur non dignus pœna.

Ad confirmationem respondetur, ins-pispecta potentia Dei absoluta, non repugnare, aliquem justum posse mereri gratiam alteri non peccatori dandam. At de facto, et secundum præsentem providentiam. nec ita contingit, nec contingere valet, ut loco in argumento relato expendimus. Tum : quia ad meritum de condigno, præter æqualitatem valoris operis meritorii, requiritur aliquod pactum acceptandi illud opus pro gratia ex vi illius alteri conferenda, ut ibi diximus ; quod pactum nec

i. I

iiit
Wil

J i i:
d4. I J

... M

adest ex parte Dei, nec alicubi scripture constat. Tum : quia de fado a Deo ordinatum est, ut adultus per proprios actus, a gratia procedentes, gloriam, ejusque augmentum de condigno sibi promereat ; cum quo minime cohæret, simul alteri alia premia de condigno mereri : quippe ejus meritum per primum premium adaequatur, ac exhauritur, et non tantam vim habet, ut ad alia valeat se extendere. In nostro vero casu adest pactum saltem implicitum acceptandi satisfactionem unius ex charitate faciam pro solutione pœnæ temporalis alterius, ut ex supra dictis patet ; et aliunde cum ejus vis satisfactoria prius non exhauriatur per solutionem pœnæ peccati proprii, quippe quæ in hoc eventu non solvitur, ut ex num. 37 dicendis constabit, valet quam optime se extendere ad solutionem pœnæ peccati alterius.

34 Arguitur quarto, et impugnatur præcedens solutio : nam condigna satisfactio unius pro pœna temporali alterius vel est ita efficax, ut infallibiliter effectum sortiatur, et semper a Deo acceptetur, vel interdum admittitur, et aliquando respuitur? Neutrum potest cum fundamento dici ; ergo nemo condigne, ei efficaciter satisfacere valet pro pœna temporali peccati alterius. Minor, quæ difficultatem præsefert. quoad utramque partem ostenditur. Quoad primam quidem, quia omnia sacre scripture testimonia, infallibilem satisfactionis acceptationem suadentia, loquuntur de satisfactione ab eodem. qui peccavit, exhibita. Itaque Tobiaë 12 dicitur : *Eleemosyna a morte liberat, cl ipsa est, quæ purgat peccata*, etc. Et Danielis 4 : *Peccata tua eleemosynis redime*. Et Pauli i, ad Corinth. 11 : *Quod si nosmetipsos dijudicamus, non utique judicaremur* : a id est « fexponit ibi D. Thomas) a si nosmetipsos di- » judicaremus redarguendo, el puniendo » peccata nostra, non utique judicaremur, » id est, non puniremur a Domino, neque » postmodum in futuro, neque etiam in » præsentia. » En quomodo inquit adversarii) quoties Deus promittit satisfactionem acceptare pro remissione pœnæ debitæ, loquitur de satisfactione preslita ab eo, qui peccavit ; de remissione vero per alterius satisfactionem obtinenda nulla reperitiir promissio : nullum ergo adest fundamentum ad hujusmodi acceptatio-

nem infallibilem stabiliendam. Si vero dilemmatis secunda pars eligatur, plane infertur, quod si Deus satisfactionem unius pro pœna temporali peccati alterius quandoque acceptat, quandoque respuit, omnes, qui in hoc charitalis opere exercentur, quasi in incertum currunt ; etenim de acceptatione satisfactionis unius pro temporali pœna peccati alterius certificari minime valent, cum major ratio unam, quam aliam acceptandi non appareat. Quod inconveniens dissidium induceret, fidelesque ab hujusmodi charitatis eximia opere amoveret.

Ad argumentum (quidquid senserint[^]: Medin. Cordub. Bonacin. et alii, secundam dilemmatis partem seligentes) respondetur sustinendo primam cum Suar, disp. 48, sect. 3, Palao tr. 24, punct. 1, § 1, n. 8, el alii. Deus quippe semper, ac infallibiliter acceptat unius satisfactionem ex charitate factam pro solutione pœnæ temporalis peccati alterius. Cujus oppositum non suadent testimonia in argumento relata : illa enim, ut consideranti constabit, solum probant, Deum uniuscujusque satisfactionem pro solutione pœnæ proprii peccati acceptare : non tamen negant, unius satisfactionem pro pœna peccati alterius oblatam admittere ; quod necessum erat, ut argumentum aliquid convinceret. Imo Tobiaë testimonium, quamvis eleemosynam purgare peccata dicat, non asserit quod sola propria, sed peccata absolute, id est, sive cujuscumque pecuniaria, sive aliena. Nec opus est in omnibus Scripture testimoniis hoc inveniri ; sufficit quod in aliquibus, præsertim si juxta Sanctorum Patrum sensum intelligantur. Ex his autem, ac ex aliis Conciliorum, et Scripture auctoritatibus dubii discursu annotatis, salis constat existentia alicujus padi saltem impliciti acceptandi unius satisfactionem pro alio. Insuper, quia ut inquit D. Thomas 3, contra Gent. cap. 158 : « Affectio charitalis in eo, qui pro amico patitur, » facit magis satisfactionem Deo acceptam, » quam si ipse pateretur. » Sed Authores, quibus opposita sententia arridet, concedere non renuunt, satisfactionem, quam quisque in solutionem pœnæ proprii peccati offert, semper ac infallibiliter esse Deo acceptam : ergo idem asserere debent, saltem in via D. Thomæ, de satisfactione

unius

unius pro pœna peccati alterius, cum hæc, juxta S. Doctorem, ex vi charitalis, qua offertur, non solum sit magis acceptabilis, sed magis accepta, quam illa. Id, quod etiam Catechismus Pii V confirmat : « Qui divina gratia, inquit, præventi sunt, » alterius nomino possunt, quod Deo debetur, persolvero. Non vero de hoc cui- » quam fidelium dubitandi locus relictus est. » Si Deus non semper, sed interdum satisfactionem unius pro pœna peccati alterius acceptaret, locus dubitandi relinqueretur fidelibus de hujusmodi acceptatione. Si ergo non relinquitur, ideo est, quia semper, et infallibiliter illa satisfactio, si fit ut fieri debet, sortitur effectum.

§ in.

Corollaria procedentis doctrinæ, in quibus incidentes quæsiunculae deciduntur.

35. Ex hactenus didis suboriri videntur aliquæ difficultates, huc spectantes, quas attexere, et decidere opus est. Inquires ergo primo, an satisfactio unius pro temporali pœna alterius sit adeo efficax, ut non solum a Deo acceptetur, dum reus impotens est solvere, sed etiam cum per se ipsum satisfacere valet ? Ad quod affirmative respondendum est cum D. Thoma in præsentia : « Nec etiam exigitur quantum » ad solutionem debiti, quod ille, pro quo » fit satisfactio, sit impotens ad satisfaciendum : quia etiamsi esset potens, alio » satisfaciente pro ipso, ipse a debito immunis esset. » Et ratio est : quia supposita æqualitate satisfactionis cum debito pœnæ alterius, si aliquid eam effectum sortiri impediret, maxime non acceptatio Dei, quia satisfactio non offertur a reo, qui per se ipsum solvere potest ; sed nullibi scripture, ac Conciliorum in hoc eventu non acceptatio reperitur. cum præallegata testimonia absolute, ac sine limitatione procedant : ergo quamvis reus per se ipsum solvere valeat, si tamen alius ejus pœnam temporalem sustinere vult, satisfactio hæc debitum rescindit, effectumque sortitur. Idque in debitis pecuniariis, aliisque hujusmodi inspicitur : si enim Petrus debitum centum aureorum coiitraxit, et ejus amicus totidem offerat creditori, ab obligatione extrahitur, licet alias Petrus

dives sit, el ex propriis solvere possit. Similiter ergo.

Admonet tamen, et quidem prudentissime, D. Thomas in hac hypothesi, unius pro alio satisfactionem caute vel nemini consulendam : quippe cum satisfactio, ut in dubii limine diximus, medicinæ instar ordinetur ad solvendum debitum peccati commissi, et ad præcautionem futuri, si unus pro alio satisfacit, qui per se ipsum satisfacere potest, hic effectus impediretur : quia ut supra vidimus ex D. Thoma, ex jejuniis unius caro alterius non domatur, nec ex actibus unius alius bene agere consuevit ; atque ideo impossibilitate solutionis a reo faciendæ non urgente, minime expedit alium illius loco satisfacere, ne reus segnior evadat, peccataque non amoveat. Verba D. Thomæ sunt : « Non est » permittendum, quod aliquis pro alio » pœnitentiam agat, nisi defectus aliquis » appareat in pœnitente, vel corporalis, » per quem sit impotens ad sustinendum, » vel spiritualis, per quem non sit promptus ad portandam pœnam. » Quibus affinia sunt illa 3, contra gent. c. 158 : « Sicut » per se ipsum, ita, et per alium potest » aliquis satisfacere Deo, præcipue cum » necessitas fuerit. » Ubi. et absolutam docet possibilitatem satisfactionis unius pro pœna temporali peccati alterius, esto hic per se ipsum satisfacere valeat, et incongruentiam hujusmodi satisfactionis ob assignatum motivum.

36. Dices : si aliquis ob furtum, vel homicidium commissum, ad flagella, vel mortem sit condemnatus, alterque charitate motus delinquentis supplicium subire velit, ut proximum a cruciatu eripiat, nequit judex prudenter hanc admittere satisfactionem, ita ut delinquentem impunitum relinquat, et insontem plectat : ergo nequit Deus prudenter unius satisfactionem acceptare pro pœna peccati alterius, qui proprium debitum solvere potest. Consequentia a paritate liquet ; antecedens vero probatur ; tum, quia nulla est ratio cur qui immunis est a delicto, non sit etiam a cruciatu. Tum, quia si reus in propria persona non plectitur, maxime si plecti valet ; deinceps] cautior fieri, ac in posterum delicta vitare non discet, quod in detrimentum populi esset. Tum, quia populus ægre ferret, ob alterius crimen innocentem puniri.

vi/cvcr- H°ic objectioni (quam apud neminem
 Mjy vidimus, quod optavimus) quis respondere
 posset primo, negando antecedens. Non
 enim imprudenter se gereret judex in
 illius satisfactionis acceptatione : quippe
 quæ satisfactio cum actus esset excellentis-
 sima? charitatis, illum permittere, ut alium
 pietatis opera in rei indulgentia exerceat,
 non imprudentiæ videtur committendum,
 sed virtuti. Si judicem dixeris ex præcepto
 teneri pœnas in lege taxatas reo applicare,
 ut salis communis fert sententia (de quo
 videri potest N. Andreas tract, de legibus)
 atque ideo supplicium in hoc eventu reo
 non applicare, peccatum esse, non pietatis
 actum. Responderi posset, in prædicto
 casu nullam culpam intervenire : quia
 judex legem adimplet, pœnam ab ea taxa-
 tam applicans reo moraliter sumpto :
 amicus enim rei est alter reus, vel rei
 vicem gerens. Unde si alias lex non expli-
 cat, reum puniendum debere esse reum
 physice sumptam determinate, et non
 alium, ex hoc capite judex obligationem
 impleret, et alias actum pietatis eliceret,
 et locum alteri excellentissimæ charitatis
 pararet, in ingens exemplum populi, ac
 imitationem Christi, juxta illud : « Majo-
 « rem charitatem nemo habet, ut animam
 « suam ponat quis pro amicis suis. » Et
 secundum hanc doctrinam antecedentis
 probationes nihil evincunt. Non prima :
 etenim ratio, et quidem maxima, cur in
 illo eventu qui immunis est a delicio, non
 esset etiam a cruciatu, foret ejusdem cha-
 ritas, ratione cujus suæ immanitati, ac
 juri cedens, alterius pœnam subire vult,
 adinstar innocentis Filii Dei, qui omnium
 nostram tormenta pati dignatus est, ut
 immunes nos faceret; quod excellentissi-
 mum fuit Christi opus, ac acceptissimum
 Patri absque omni imprudentiæ nota.
 Non secunda : quia delinquens expertus
 jam ob proprium crimen ad supplicia
 fuisse damnatum, quodque illa infallibili-
 ter passum fuisse, si alterius charitas non
 impediret, imo videns amicum ob ejus
 crimina cruciatum, in posterum cavere
 disceret. Hæc quippe motiva vel stolidio-
 rem hominem cautum redderent, vel sal-
 tem quantum est ex se a delictis amovere
 exinceps possent. Et quod ita non contin-
 geret, omnino per accidens foret ; ea au-
 tem, quæ per accidens fiunt, minime vel

difficile vitari valent. Unde judex id, quod
 debuit, fecisse videtur, et populi nocu-
 menta vitasse quantum est ex se. Non
 denique tertia : quia in præsentī casu inno-
 cens non violenter, et inique, sed ultro,
 ac sponte plectitur. Quocirca populus si
 ratione ducitur, nullam ad id ægre feren-
 dum haberet, esto alias magnam compas-
 sionem acciperet, ac exemplum adulta»
 virtutis. Quæ omnia dixisse volumus ex
 suppositione, quod nulla juris lex adsit,
 oppositum decernens, cui adhaerere tenea-
 tur judex.

Secundo respondetur, omisso antece-s»-k
 denti, negando consequentiam, cujus mul-
 tiplex disparitatis ratio assignari potest.
 Prima : quia judex pactum non habet cum
 rei amico, ut illam satisfactionem admit-
 tere compellatur. Inter Deum autem, ac
 homines adest pactum saltem implicitum,
 ut ex supra dictis constat ; unde acceptat
 unius satisfactionem oblatam pro poena
 temporali peccati alterius potentis per se
 satisfacere. Idquede facto contingere liquet:
 etenim Purgatorii anima» ibi per se ipsas
 proprias pœnas solvere possunt ; et tamen
 nemo Catholicorum diffitebitur, vivorum
 fidelium satisfactiones, pro illarum poenis
 oblatas. effectum consequi, ac a Deo admitti;
 præsertim, quia de Sacrosancto Missæ Sa-
 crificio negari nequit ad remissionem pœ-
 næ temporalis prodesse tam vivis, quam
 defunctis, valentibus per se ipsos proprias
 pœnas solvere, ut ex professo statuimus
 tract. 23, disp. 13, dub. 5, § 4. Si autem
 unus satisfacere non posset pro pœna tem-
 porali alterius potentis per se satisfacere,
 nec de Missæ Sacrificio verificaretur, cum
 eadem ratio urgeat. Secunda : quia judex
 inferior in lege Superioris dispensare ne-
 quit. Unde si lex disponit, judicem punire
 reum, huic, et non alteri ejus loco suppli-
 cium applicare tenetur. Deus autem supe-
 rior judex his legibus non subjicitur ; atque
 ideo acceptare potest unius pro alio satis-
 factionem ; imo si pactum inivit, debet.
 Tertia : quia judex si innocentem ultro
 oblatum, et non delinquentem, puniret,
 inde forte sequeretur, delinquentem ad
 propria crimina redire, quæ in populi de-
 trimento redundarent ; judex autem de-
 trimento alterius, et maxime populicedere
 non potest, atque ideo nec illam innocen-
 tis pro delinquente satisfactionem admit-
 tere

tere. Celerum in acceptatione satisfactionis imius pro pcena temporali peccati alterius, qui per se ipsum satisfacere potest, hujusmodi motiva minime urgent : si enim aliquod detrimentum ex repetitis peccatis oritur, hoc præcise contra Deum judicem militat, qui proprio juri cedere valet, et auxilia infundere, ut a peccatis abstineant.

a4. 37. Secundo inquires, utrum qui pro alio satisfacit, simul ac eodem actu pro se satisfaciat ? Ratio dubitandi desumitur ex

Thoma in præsentī art. 2, argum. 3, ubi sic arguit : «Unus pro alio orando, < etiam sibi meretur : si ergo aliquis pro alio satisfacere potest, satisfaciendo pro alio, prose satisfacit. » Sed debilitatem consequentis probat ibi D. Thomas dicens, quod si ita esset, «ab eo, qui pro altero «satisfacit, non exigeretur alia satisfactio pro peccatis propriis. » Quod falsum esse supponit, et ex dicendis constabit.

r Inde cum Angelico praeceptore dicendum est, satisfaciētem ad æqualitatem pro debito alterius eodem actu non satisfacere pro se ipso. Et ratio est : quia tota vissatisfactiva prædicti operis exhauritur in extinctione debiti alterius ; quod autem in unius debiti solutione exhauritur, ad alterius solutionem non pertingit : non ergo idem opus satisfactorium utrumque debitum extinguere potest. Quod in solutione debiti pecunia: ii videre licet .-debens enim quatuor, el totidem solvens, ut debitam extinguat amici, aliis quatuor eget, ut pro debito proprio satisfaciat, licet utriusque creditor idem sit. Unde idem probans D. Thomas, ac disparitatem assignans inter valorem operis meritorii, et satisfactorii, inquit : « In solutione debiti : attenditur quantitas pœnæ; sed in merito « attenditur charitatis radix ; et ideo ille, « qui ex charitate pro alio meretur saltem « merito congrui, etiam sibi magis mereitur » (de condigno augmentum gloriæ) ; non autem qui pro alio satisfacit, pro se satisfacit, quia illa quantitas pœnæ « non sufficit ad utrumque peccatum. » Ex quibus resolutionis veritas liquido constat.

6* Confirmatur : quia nullus debitum proprium solvere potest illo opere satisfactorio, cujus dominium non habet ; sed ex suppositione quod aliquis opus satisfacto-

rium pro alterius debiti solutione exhibeat, jam a proprio dominio ablegat, et illius, pro quo satisfacit, moraliter proprium efficit ; ergo nemo potest uno, ac eodem opere satisfactorio simul pro se, ac pro alio satisfacere. Minor probatur : quia exhibitio operis satisfactorii unius pro pœna temporali peccati alterius est quædam virtualis donatio; sed donatio rem a donante abdicat, et in alterius dominium transfert: ergo qui opus satisfactorium pro alterius debiti solutione exhibet, illud a proprio dominio ablegat, ac illius, pro quo offertur, fit moraliter proprium, ut tanquam per aliquid jam suum satisfacere possit ; atque adeo nemo eodem actu satisfactorio, pro alterius debiti extinctione oblato, simul proprium debitum extinguere valebit.

38. Dices : dum quis pro alio orat, vel a se abdicat, et transfert in eum, pro quo Ec'L:

orat, jus ad præmium illius operis meritorii, vel non? Si secundum dicas : ergo nihil alteri meretur ; quemadmodum qui opus satisfactorium in alium non transfert, pro eo non satisfacit. Si primum : ergo nequit tunc sibi aliquid mereri ; sicut qui opus satisfactorium in dominium illius, pro quo satisfacit, non transfert, nihil pro se satisfacit. Hoc autem est contra D. Thomam, ac Theologorum placitum : ergo alia debet assignari disparitas inter satisfactionem, et meritum.

Respondetur negando suppositum, si fiat sermo de merito simpliciter tali, sive de condigno. Etenim secundum præsentem providentiam nullus valet in alium transferre jus ad præmium suis meritis correspondens, ut diximus tractat. 16, de merito, disp. 6, dub. 2, num. 26. Si vero procedat obiectio de merito secundum quid, seu de congruo, quod cum impetratione coincidit; cum ejus efficacia non fundetur in quantitate, aut valore operis ita meritorii, aut impetratorii, sed in liberalitate præmiantis; aut concedentis id, ad quod obtinendum tendit oratio; ille, qui pro alio orat, nullum jus transfert, nec transferre potest in illum, pro quo orat, quia nullum habet ad obtinendum postulata. E contra vero accidit in satisfactione : nam offerens Deo ex charitate æqualem satisfactionem pro debito alterius habet jus tam in actu primo, quam in actu secundo ad satisfaciendum Deo pro suo debito pro-

prio, et hoc jus a se abdicat, et transfert in alium, ut satisfactio fiat moraliter propria alterius.

39. Tertio inquires, an ut réussit immunis a debito luendi pœnani, sufficiat quod aliquis pro illo satisfacere offerat? An insuper requiratur, quod de facto, et cum effectu satisfaciat? Respondetur, non sufficere primum, sed requiri secundum. Ita Lugo in præsentī. illudque Apostoli ad Galatas 6 : *Aller ulterius onera portale*, aperte innuit : non enim ex desiderio, ac promissione unius, sed ex portatione oneris, quæ executionem affert, alleviationem alterius Apostolus infert, juxta legem charitatis observatam a Christo Domino, qui non solum voluit, aut promisit, sed de facto pro nobis satisfecit, et usque dum satisfactionem obtulit, animabus Sanctorum Patrum aditus ad gloriam non patuit. Idque etiam convincit communis sensus, et intelligentia fidelium. Nam si sola promissio satisfaciendi pro alio, eum de facto a debito exoneraret, sequeretur quod supposita hujusmodi promissione, si debitor e vita migraret, statim ad superos ascenderet, et cruciatum pœnarum Purgatorii non subiret, etiamsi satisfacere promittens, ex oblivione, impotentia, aut malitia, promissa non adimpleverit: imo, et quod promittens non peccaret ex capite damni illati ob negligentiam, aut voluntariam satisfactionis retardationem. Sed oppositum aperte convincit anxietas in viris timoratis has promissiones adimplendi, et exactio in Judicibus Ecclesiasticis in visitandis testamentis, et eorum executione curanda, aut omissione punienda : ergo juxta Ecclesiæ intelligentiam ille, qui peccavit, a reatu pœnæ debitæ non solvitur de facto, et cum effectu, nisi vel ipse, vel alius pro eo in re satisfaciat.

40. Inquires quarto, an æquali existente pœnaB reatUj debeat majorem subire pœnam, qui pro alio satisfacit, quam qui proprium reatum solvit? Ad quod respondet Thomas jn præsentī art 2, in corpore, quod non major, sed potius sufficit minor : a Quia pœna » (inquit) « maxime habet « vim satisfaciendi ratione charitatis, quæ homo ipsam sustinet, et quia major charitas apparet in hoc, quod aliquis pro altero satisfaciat, quam si ipse satisfaceret, ideo minor pœna requiritur in eo,

* qui pro alio satisfacit, quam in principio pali requireretur. » Et ratione potest ostendi ex eisdem verbis deducta. Nani idem opus satisfactorium, v. g. idem jejunium ex charitate Deo oblatum in solutionem pœnæ alterius, magis satisfacit, quam si in expiationem proprii debiti offeratur : ergo existente æquali pœna? reatu, non major, sed potius minor pœna requiritur, ut quis alterius debitum extinguat, quam proprium. Antecedens ostenditur ; quippe ille actus virtutis pœnitentiæ magis satisfacit apud Deum, qui est illi magis acceptus, ac altioris valoris ; sed jejunium, in satisfactionem pœnæ alterius oblatum, est actus pœnitentiæ Deo magis acceptus, ac altioris valoris, quam qui in proprii debiti solutionem exhibetur : ergo. Minor probatur : ille actus est altioris valoris, ac Deo magis acceptus, ubi charitatis imperium magis splendet, ac intensius viget, ut diximus tractat. 16, agentes de imperio charitatis ad meritum requisito ; sed charitas fortius emicat, quando jejunium pœnitentiæ imperat in solutionem reatus pœnæ alterius, quam dum in extinctionem proprii debiti jubet: ergo jejunium, in satisfactionem pœnæ alterius oblatum, est Deo altioris valoris, ac magis acceptum, quam in proprii debiti solutionem exhibitum. Consequentia est legitima. Major ex loco cit. patet. Minorem autem docet D. Thomas in verbis supra relatis, et insuper 3, contra Gent. cap. 158, ubi inquit : « Hoc » (id est unius pro alio satisfactio) « est promptæ charitatis, 7 illud autem est necessitatis, 0

DUBIUM III.

Quibus conditionibus satisfactio indigeat

Plura sunt, de quibus disputari solet, an necessario, et essentialiter ad actum satisfactionis requirantur, utputa, an sit necessaria libertas, ac honestas actus, status gratiæ, et viatoris, ac intentio satisfaciendi? De his omnibus hic agendum est; sed ut claritati, ac distinctioni consulamus, singulas conditiones singulis §§ exponemus.

§ U

Actum liberum requiri ad satisfaciendum stabilitur.

II. Dicendum est primo, actum satisfactorium debere esse liberum, saltem libertate contradictionis. Sic sentiunt communiter Theologi, quin opus sit aliquos in hoc... particulari referre. Probaturque primo ex i D. Thoma in praesenti quæst. 13, art. 1, ubi antequam stabiliret nostrae satisfactionis possibilitatem, in secundo argumento ilasibi objicit : « Servus, quia totum, quod habet, Domini est, non potest pro aliquo debito recompensare ; sed nos servi Dei sumus: ergo, » etc. Ad quod sic respondet: « Ad secundum dicendum, quod ; homo, qui ad imaginem Dei factus est, ; aliquid libertatis participat, in quantum esi Dominus suorum actuum per liberum v arbitrium, et ideo ex hoc, quod per liberum arbitrium agit, Deo satisfacere potest: quia quamvis Dei sit, prout a Deo « est sibi concessum, tamen libere ei traditam est, ut ejus Dominus sit, quod e servo non comperit. » Ubi possibilitatem nostrae satisfactionis apud Deum ex eo probat, quia homo aliquid libertatis participat, » et quia « est Dominus suorum actuum per liberum arbitrium. » Sentit ergo, dominium, ac libertatem requiri, ut actus noster valeat esse satisfactorius : namque non sit necessaria libertas contrarietatis, ut apparet in Christo pro nobis satisfaciente, in quo hujusmodi libertas non extitit, sequitur libertatem contradictionis desiderari.

42. Secundo probatur ratione. Nullus actus satisfacere valet, nisi per actum aliquo modo ipsius proprium, et supra quem habeat potestatem, ac dominium ; sed solius actus liberi quis dominium, et potestatem habet : ergo ut actus sit satisfactorius debet esse liber. Consequentia constat. Minorem supponimus ex tract. 10, de voluntario, et involuntario, disp. 2, dub. 1. Eamque docet D. Thomas 1, 2, quæst. 1, art. 1 ; solum enim per libertatem agens est Dominus sui actus, et supra ipsum habet potestatem, et dominium. Major autem suadetur: nam satisfactio est illa compensatio, qua satisfaciens, ut jus læsum alterius restituat, et inaequalitatem per peccatum inductam re-

ducat ad aequalitatem debitam, tollit a se, et transfert in alium id, quo alias uti posset in proprium commodum, ut in satisfactione pecuniaria contingit ; vel est assumptio pœnæ in compensationem illius, quam ex justitia puniliva delicti ab alio sustinere debebat, unde inter satisfaciensem, et eum, cui fit satisfactio, hic quasi contractus intervenit, « sustineo, ut parcas ; solvo, ut non amplius exigas. » Sed nullus hunc quasi contractum inire valet, nisi per actus, quorum dominio gaudet, ratione cujus eos possit alteri offerre, et in illius potestatem redigere ; sicut nullus compensare valet debitum pecuniarium, nisi illis pecuniis, quarum est Dominus : ergo nullus satisfacere valet, nisi per actum sub proprio dominio existentem, atque ideo liberum.

Confirmatur primo : quia omnis actus satisfactorius est etiam meritorius ; sed omnis actus meritorius debet esse liber, saltem libertate contradictionis : ergo omnis actus satisfactorius libertate gaudere debet. Major est D. Thomæ in 4. sentent. dist. 17, quæst. 2, art. 4, quæstiunc. 3, ad 3, ubi ait: « Dicendum, quod pœna illa, « quam animæ in Purgatorio sustinent, « non potest proprie dici satisfactio : quia « satisfactio opus meritorium requirit. » Minorem vero fuse probavimus tract. 16, de merito, disp. 1, dub. 2, § 1, a num. 7.

Confirmatur secundo : nam omnis actus satisfactorius debet esse bonus moraliter, et honestus, ut infra ostendemus ; sed omnis actus moraliter bonus debet esse liber : ergo omnis actus satisfactorius libertate debet gaudere. Minor, in qua poterat esse difficultas, constat ex dictis tract. 11, de bonit. et malit, disp. 1, dub. 1, ibi enim probavimus ad moralitatem, et consequenter ad bonitatem moralem requiri libertatem. Consequentia autem legitime ex præmissis infertur.

43. Sed objicies : Flagella, quibus in presenti a Deo punimur, sunt satisfactoria ; sed hujusmodi flagella non sunt actus liberi, cum ab extrinseco nobis etiam nolentibus, et reluctantibus infligantur : ergo ut opera satisfactoria sint, non requiritur quod libera existant. Cetera constant, et major probatur ; tum ex Concilio Tridentino sess. 14, cap. 9, ubi ait: « Tantam esse divins magnificentiae lar-

igitatem, ut non solum pœnis sponte a
 nobis pro vindicando peccato susceptis,
 aut sacerdotis arbitrio pro mensura de-
 « licti impositis, sed etiam, quod maxi-
 « mum amoris argumentum est. tempora-
 < libus flagellis a Deo inflictis, et a nobis
 a patienter toleratis, apud Deum Patrem
 « per Christum desum satisfacere vale-
 it Tho. * mus. » Tum etiam ex D. Thoma in
 præsenti, quæst. 15, art. 2, qui id ipsum
 docet, ac probat in 1 argum. SW *contra*,
 », « < ex illo Pauli ad Romanos 5: *Tribulatio pa-*
tientiam operatur, patientia autem proba-
tionem, id est, a peccato purgationem.
 x.-tai. Pro objectionis solutione, quæ non pa-
 rum negotii Aulhoribus facessivit, ani-
 madvertendum est primo, libertatem esse
 duplicem; alia formalis, et intrinseca,
 quæ in voluntatis actibus reperitur; alia
 extrinseca, vel extrinsece participata, quæ
 residet in actibus, uti in jejunio, flagella-
 tione, et similibus, qui intrinsece liberi
 non sunt, sed tantum extrinsece, ac deno-
 minative a libertate in actibus voluntatis
 intrinsece existente, ut diximus tractat.
 II, disp. G, num. 20, et in fine ejusdem
 tractat. 20, art. 3, et tractat. 10, disput. 2,
 dub. 5, et alibi sæpe. Hujusmodi autem
 extrinseca actus exterioris libertas, licet
 non addat aliam distinctam, sicut nec bo-
 nitatem formalem, supra eam, quæ in
 voluntatis actibus formaliter intrinsece
 reperitur, constituit tamen actum exter-
 num sufficienti modo liberum, quatenus
 illum subordinat actui interno voluntatis,
 ac idem cum illo efficit, ut possit ad meri-
 tum, vel demeritum imputari. Actus vero
 exterior fit idem cum interno voluntatis,
 ac illi subordinatur, quatenus vel actus
 voluntatis illum imperat, vel acceptat, ac
 approbat. Secundo, ut objectionis vires
 Noia a. facilius dehiscant, animadvertendum est,
 quid Concilium dixerit, ex quibus verbis
 tota difficultas consurgit. Igitur Concilium
 non asseruit, hominem pro peccatis satis-
 facere flagellis a Deo inflictis, et *involun-*
tarie toleratis, quod necessarium erat, ut
 objectio vim haberet, ac convinceret liber-
 tatem non desiderari ad satisfactionem;
 sed tantum, imo, et quadam reflexione,
 ait, quod flagellis a Deo inflictis, *et a nobis*
patienter toleratis satisfacere valemus. Ex
 quibus argumentum efficax nequit desumi
 ad colligendum, quod actus libertas ad sa-

tisfactionem non requiritur; quin opposi-
 tum, et quidem fortiori consequentia, ex
 ly *patienter toleratis* licet inferre. Patiens
 quippe toleratio spontaneilatem, ac liber-
 tatem affert: nemo enim patienter tolerat,
 qui voluntarie, ac libere non sustineat.

Hinc ad argumentum haud admodum^{^|!*}
 difficilis est solutio, distinguendo præmis-
 sas: « Flagella, quibus in præsenti a Deo
 « punimur, sunt satisfactoria, » si libere
 acceptentur, ac patienter sustineantur, con-
 cedenda est major: neganda vero si non
 acceptentur libere, nec sustineantur pa-
 tienter. Ad minorem autem eodem modo
 dicendum est. flagella nobis a Deo inflicta
 non esse actum intrinsece liberum susti-
 nentis, si considerentur quoad inflictio-
 nem, ac eorum esse vel non esse; esse
 tamen libera sustinenti sumpta quoad ac-
 ceptari patienter, et æquo animo sustineri;
 atque ideo neganda est absolute conse-
 quentia. Itaque flagellis nobis a Deo inflic-
 tis patienter acceptatis, ac toleratis, ipsi
 satisfacere valemus non solum ratione
 actus interioris acceptantis, qui est forma-
 liter, ac intrinsece liber, sed etiam ratione
 actus exterioris ipsius flagellationis pa-
 tienter toleratæ: quippe qui actus exte-
 rior interiori subordinatur, et ab eo ali-
 quid libertatis participat saltem extrinsece,
 ac denominative ob honestam, et liberam
 acceptationem ordinatam formaliter, aut
 virtualiter ad peccatorum debitum extin-
 guendum. Quocirca flagella, quæ nobis
 Deus infligit in peccatorum vindictam, licet
 non sint nobis omnino libera saltem ex
 parte inflictionis, cum etiam nobis reluc-
 tantibus ab extrinseco proveniant, ut fuit
 persecutio David per ejus filium Absalom,
 ac pestilentia, quam ob ejus peccatum
 misit Deus in Israel; tamen quoad eorum
 bonum, vel malum usum, et terminative
 sunt nobis libera, quia terminant liberam
 acceptationem patientis, ac idem cum ea effi-
 ciunt. Aliundeque sunt satis pœnalia, quod,
 ut infra dicemus, est ultra hactenus recen-
 sita unum ex requisitis ad satisfactionem,
 ratione cujus pœnaiitali sortuntur ratio-
 nem satisfaciendi, distinctam saltem ex
 hoc capite a ratione satisfactoria, quæ viget
 in actu interno, ac intrinsece libero accep-
 tationis. Unde si æquali intensione actus
 interioris existente, duo homines hujus-
 modi pœnas sustineant, ille magis satis-
 facit

(icit, qui acerbioribus cruciatibus se subji-
cit, solutionem hanc approbant Victoria
in Summa, num. 209, Sylvester verbo
iWw/iidiOj q. 9. Nugue in præsenti
quæst. 15, art. 2, in cujus patrocinium
adducit SS. PP. Augustinum, Chrysosalo-
mum, Gregoriuin, imo, et Paulum 1, ad
Corinth. 3.

Adprimam autem majoris probationem,
jainex supradictis constat, Concilium non
asserere, nos Deo satisfacere posse quibus-
cumque flagellis ab eo nobis inflictis, et
quomodocumque toleratis, sed tantum il-
lis, quæ patienter sustinentur; atque ideo
libertatem ad satisfactionem requisitam,
et supra explicatam non negat, sed potius
indicat. Ad secundam ex D. Thoma de-
sumptam, respondetur ex eodem S. Doc-
lore, qui in corpore ari. cit. se ipsum
explicat, ac nostram solutionem adducit,
inquit enim: « Si flagella, quæ pro pecca-
lis a Deo infliguntur, fiant aliquo modo
ipsius prenentis, rationem satisfactio-
nis accipiunt; fiunt autem ipsius in
«quantum ea acceptat ad purgationem
«peccatorum, eis utens patienter. Si autem
«omnino eis per impatientiam dissentiat,
«tunc non efficiuntur aliquo modo ipsius,
• *el* ideo non habent rationem satisfactio-
«ni, sed vindicationis tantum. » Et in
responsione ad 1, ait: « Quamvis illa fla-
sgella non sint omnino in potestate nos-
«Ira, tamen quantum ad aliquid sunt, ut
«scilicet eis patienter utamur; et sic
«homo facit de necessitate virtutem.
«Unde, et meritoria, et satisfactoria esse
«possunt. »

44. Dices: satisfactio juxta ea, quæ in
ejus definitione explicuimus, in eo a salis-
pissione distinguitur, quod hæc importat
tolerationem pænæ ab alio inflictæ; illa
vero ab eodem patiente assumptæ; sed fla-
gella, quibus in præsenti a Deo punimur,
esto voluntarie acceptentur, et patienter
sustineantur, nobis infliguntur ab alio: er-
go illis non satisfacimus, sed satispalimur.

Respondetur, satispissionem distingui a
satisfactione, quia illa affert tolerationem
pænæ ab extrinseco in vindictam illatae,
non utcumque, sed reo invito; hæc vero
tolerationem voluntariam pænæ sive ab
eodem pœnitente assumptæ, sive ab ex-
trinseco illatae: nam semel quod volunta-

rie acceptetur, ac sustineatur, per accidens
omnino est, quod ab extrinseco accedat, ut
patet in eo, qui ex animo Deo pro peccatis
satisfaciendi rogat Petrum, ut illum fla-
gellis cædai. Hic enim proculdubio satisfa-
ceret tolerando flagella sibi a Petroextrin-
sece illata. Si autem ea, quæ Deus nobis
infligit, invite ac reluctantèr sustineantur,
tunc aderit proprie satispassio: quippe quæ
invitam cruciatus supportationemrequirit.
Cndecum in diffinitione satisfactionis di-
citur importare voluntariam sui punitio-
nem, ita debet intelligi, ut vel sit punitio
sui voluntaria, quia a proprio patiente
pœna infligitur, vel quia quæ ab extrinseco
accedit, acceptatur: etenim spontanea
cruciatus acceptatio voluntaria sui punitio
est, saltem acceptative.

§ II.

*Honestatem, ac bonitatem moralem requiri
ad satisfactionem decernitur.*

45. Dicendum est secundo, actum salis-
factorium debere esse bonum, ac hones-
tum moraliter. Ita D. Thomas in præsenti
Gonet, quæst. 15, art. 1, Gonet tom. 5, disp. 13, Anton,
art. 2, § 2, N. Antonius disp. 20, sect. 2, ^;.
num. 1589, N. Franciscus tract. 10, cap. Suarez,
10, punct. et num. 1, Suarez disp. 37, éêOî. c
3, num. 2, Lugo disput. 24, sect. 3, Castro^La^îl
Palao tract. 22, disp, unica, punct. 21, Fa-
gundez prajeept. 2, lib. 9, cap. et num. 2, et^Jil
communiter Doctores. Idque satis insinuat
Concilium Tridentinum sess. 14, cap. 8,
illis verbis: « Accedit ad hæc, quod dum
satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo
«Jesu, qui pro peccatis nostris satisfecit, ex
«quo omnis nostra sufficientia est, confor-
te mes efficimur. » Cum ergo operibus for-
maliter pravis Christo non efficiamur con-
formes, manifeste indicat, satisfactoria
opera bona, ac honesta moraliter esse de-
bere.

46. Probatur ratione desumpta ex H·Γα(i0
Thoma loco cit. Quoniam ut opus sit satis-
factorium debet in Dei honorem cedere;
sed quod moraliter non est bonum, honori
Dei non consulit: repugnat igitur, actum,
qui moraliter non est bonus, esse satisfac-
torium. Consequentia ex præmissis patet;
minor quoque satis ex se liquet: nam actus
liber, qui formaliter non eet bonus, est

moraliter malus, quia indifferens in individuo repugnat, ut tract. H, disp. 7, dub. 2, ex D. Thoma firmavimus ; atque ideo opus. quod moraliter non est bonum, nequit cedere in Dei honorem, cum potius ejus Majestatem lædat. Major autem ostenditur ex D. Thoma, art. citato in corpore : « Re- « compensatiooffensæ, inquit, importat adæ- « quationem, quam oportet esse ejus, qui « offendit, ad eum, in quem offensa com- « missa est. Adæquatio autem in humana « justitia attenditur per absractionem ab « uno, qui plus habet justo, et additionem « alterius, cui subtractum est aliquid. « Quamvis autem Deo, quantum est ex ejus « parte, nihil subtrahi possit, tamen pec- « cator quantum in ipso est, aliquid ei sub- « traxit peccando, ut dictum est. Unde « oportet ad hoc quod recompensatio fiat, « quod aliquid subtrahatur a peccante per « satisfactionem, quod in honorem Dei ce- « dat. Opus autem bonum ex hoc quod est « hujusmodi, non subtrahit aliquid ab ope- « rante, sed magis perficit ipsum. Unde « subtractio non potest fieri per opus bo- « num, nisi poenale sit ; et ideo ad hoc ut « aliquod opus sit satisfactorium, oportet « quod sit bonum, et in honorem Dei sit. »

Confirmatur primo : ut opus satisfac-
torium sit, debet esse Deo acceptabile, et
non odibile ; sed Deus detestatur omne
opus liberum in individuo exercitum, si
moraliter bonum non est : ergo ad satis-
factionem requiritur moralis bonitas, ac
honestas actus. Major est D. Thomæ ubi
supra : « Oportet, *inquit*, quod etsi jam
« offensa sit dimissa per præcedentem con-
« tritionem, opera satisfactoria sint Deo
« accepta. » Minor vero probatur : nam
sicut Deo placet omne id, ad quod sua cau-
salitate concurrat, ita ipsi displicet omne
id, quod non efficit ; sed opus liberum in
individuo exercitum, si moraliter bonum
non est, a divina virtute non procedit :
quippe quæ solum se extendit ad ea for-
maliter, quæ possunt in Deum reduci tan-
quam in ultimum finem, et moralitas
actus, qui non est formaliter bonus, cum
necessario sit inordinata, in Deum tan-
quam in ultimum finem reduci nequit :
ergo omne opus liberum in individuo
exercitum, si moraliter bonum non est,
Deo est odibile, atque, ideo satisfactorium
esse non potest.

Confirmatur secundo. Actus, qui uddile>2fera f
novum reatum ad poenam, nequit esse pro
pœna satisfactorius ; sed omnis actus, qui
formaliter non est bonus, ac honestus, ad-
dit novum pœnæ reatum : ergo ut opus
satisfactorium sit, necessario debet habere
honestatem, ac bonitatem moralem. Con-
sequentia ex præmissis liquet. Major su-
mitur ex D. Thoma in præsentī, quæst. 14, IW». .
art. 1, in corpore, ubi ait : « Sicut nec ho-
lt mini satisfaceret, qui pro alapa ei data
« se ei prosterneret, et aliam similem da-
« ret ; » ita nequit illa actio antiquum
debitum solvere, quæ novam obligationem
inducit. Minor autem probalur : omnis
actio, quæ honesta, ac formaliter bona
non est, est prava formaliter ; omnis actio
prava est a Deo punibilis, atque ideo no-
vum pœna reatum contrahens : ergo om-
nis actus, qui formaliter non est bonus,
ac honestus, inducit novæ pœnæ debitum ;
unde reatum antiquæ solvere non potest.

Confirmatur tertio ex D. Thoma in 4, « EL
dist. 17, quæst. 2, art. 4, quæstiunc. 3, ad D. n.
3, ubi dicit, quod « satisfactio opus mori-
« torium requirit ; ¶ sed actus meritorius
debet esse moraliter bonus, ac honestus :
ergo idem de actu satisfactorio sentiendum
est. Consequentia ex paritate liquet. Mi-
nor ex dictis tractat. 16, disput. 1, dub. 3,
ostenditur : ut actus sit meritorius, in
Deum tanquam in ultimum finem debet
esse referibilis, nedum habitualiter, ve-
rum, et actualiter, saltem ratione actuali
victuali ; sed actus, qui moraliter bonus,
et honestus non est, habet malitiam mora-
lem saltem levem, quæ nequit ullo modo in
Deum referri actualiter, quidquid sit de
relatione habituali per gratiam, cum qua
compatitur : ergo actus, qui bonitatem,
ac honestatem moralem non sortitur, ne-
quit esse meritorius, et consequenter nec
satisfactorius.

§ ni.

Satisfactio vixt et gratiæ statum exposcit.

• 17. Dicendum est tertio, ad satisfactio-
nem statum viatoris esse necessariam. p. r-
Hanc conclusionem tradit D. Thomas in 4,
dist. 17, quæst. 2, art. 4, quæstiunc. 3, eamque
tuetur Gonet in præsentī disput. 13, art.
2, § 1, num. 14, communiterque Doctores

ul

ut manifestam supponunt ; atque ideo
breviter suadet. Opus satisfactorium est
simul meritorium ; atqui ad meritum sta-
tus vi® requiritur : ergo etiam ad satisfac-
tionem. Major est D. Thomæ loco nuper
relato ad 3, ubi ait : « Satisfactio opus me-
« ritorium requirit. » Minorem vero ex
professo probatam relinquimus tract. 16,
disp. 1, dub. 4, quo lectorem remittimus,
ubi etiam quandiu viæ status durent, depre-
hendet.

-IS. Bices: Animæ in Purgatorio existentes
satisfaciunt pro peccatorum debitis in hac
vita contractis, et nondum solutis ; sed
status Purgatorii non est status viæ, ut
loco proxime citato statuimus : ergo satis-
factio statum viatoris non exposcit. Hanc
objectionem sic diluit D. Thomas ubi su-
pra ad 3 : « Dicendum, quod pœna illa,
« quam Animæ in purgatorio sustinent,
« non potest proprie dici satisfactio, quia
« satisfactio opus meritorium requirit ;
« sed largo modo dicitur satisfactio debitæ
« pœnæ solutio. » Igitur ob defectum status
ad satisfactionem petiti, illa toleratio
cruciatu amittit rationem satisfactionis
proprie, et transit in impropriam, quæ
cum satisfactione etiam late sumpta coin-
cidit, nam quæ proprie est talis, invitam,
ac reluctantem cruciatu sustinentiam af-
fert ; quod Purgatorii animabus non con-
venit.

49. Dicendum est quarto, ad satisfactio-
nem statum gratiæ esse necessarium. Ita
D. Thomas hic, quæst. 14. art. 1 et 2, ubi
inquit : « Quia in satisfactione oportet, quod
« amicitia restituta, etiam justitiæ æquali-
« tas restituatur, cujus contrarium amici-
« tiam tollit, ut Philosoph, in 9, Ethic,
« cap. 4, dicit ; æqualitas autem in satis-
factione ad Deum non est secundum
« æquivalentiam, sed magis secundum ac-
« ceptionem ; et ideo oportet etiam si
« jam offensa sit dimissa per præcedentem
« contritionem, quod opera satisfactoria
« sint Deo accepta, quod dat eis charitas,
« et ideo sine charitate opera facta non
« sunt satisfactoria. » Cum ergo charitas a
gratia separari non possit, si satisfactio
charitatis statum exigit, etiam gratiæ re-
quirere debet. D. Thomam sequuntur com-
muniter Authores tam ejus scholæ, quam
extraneæ ; Cajetanus tom. I Opuscul. tract.
6, quæst. 2, Sotus in 4, distinet. 19,

quæst. 1, art. 4, Alter Solus led. nUim.j>&. de
satisfactione, Victoria num. 201, Le-
desma in part. 4, quæst. 3, art. 2 et 3, in so.
Suarez in præsentī, disp. 37, sed. 2, n. 3, f-Éilo,*
Vasquez q. 94, art. 1, dub. 4, Lugo disput.
24, sect. 2, num. 24, Castro Palao tradat, s.
22, disput. unica, punct. 21, § I, num. 11,
Nugnus in addition, ad 3, part, quæst. 14,
art, 2, Gonet disput. 13, art. 2, § 1, N. An-
tonius indirect, confess, disp. 20, tract. 5,
de Pœnit. sect. 2, num. 1587, N. Fran-
ciscus a Jesu Maria tract. 6, cap. 18, pund.
1, n. 5, et alii plures.

50. Probatur ratione ex D. Thoma de-
ducta. Ut actio satisfactoria sit, debet esserati-
o: sufficiens restituere æqualitatem per pec-
catum violatam ; sed nulla actio existentis
extra gratiam ad hujusmodi effectum est
sufficiens : ergo satisfactio statum gratiæ
requirit. Major ex se patet : nam pecca-
tum, pro quo satisfactio adhibetur, in illa
inaequalitate consistit, vel eam inducit.
Minor vero probatur : quia actio resti-
tuens æqualitatem prædictam non abomi-
nabilis, sed Deo acceptabilis esse debet ;
sed actionem extra gratiam existentis abo-
minatur Deus, illamque non respicit :
quippe *Dona iniquorum non probat Altissimi*. R-
mus. Ecclesiast. 34, vers. 23 et *Victimæ*, vers.
impiorum abominabiles Domino. Proverb. Pr-
rb 15, vers. 8. Ergo actio extra gratiam exis-
tens æqualitatem per peccatum violatam
restituere nequit : etenim pœnæ hujus
vitæ a gratia non valoratæ non habent pro-
portionem, et æquivalentiam cum offensa,
nec cum pœna peccatis debita. Dato tamen
quod eam haberent, a Deo non probantur,
nec accipiuntur, nisi gratia informetur.
Unde nullum opus, quod a gratia non pro-
venit, valet esse satisfactorium, et tollere
inæqualitatem ex culpa relictam, etiamsi
hæc inæqualitas in debito pœnæ tempora-
lis hic solvendo consistat.

Confirmatur primo : quia omne obse-
confirm, quum Deo exhibitum debetur ipsi titulo
supremi dominii, et Creatoris, cui vel solo
titulo nequeunt ex se facere satis .-ergo
nisi præcedat gratia opera illa valorans,
et ratione cujus nobis donentur, ac si es-
sent omnino propria, aliisque titulis non
debita, nihil habent unde reatum pœnæ
satisfacere possint : ergo ab existente in
Dei amicitia fieri debent, ut facta jam quasi
propria cum Domino contractum inire, et

de pœnitentia.

cum ex justitia, esto non rigorosa, deobligare possimus ad debitum pœnæ temporalis dimittendum. Inde eleemosyna, quæ inter opera satisfactoria est a D. Thoma præcipue recensita, si ab existente extra gratiam, et charitatem fiat, nihil prodest nec ad meritum, nec ad satisfactionem, juxta illud Apostoli 1, ad Corinth, 13 :-Si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest.

Confirmatur secundo ex Tridentino sess. 14, cap. 8, ubi inquit ; » In Christo vivimus, movemur, et satisfacimus, facientes < fructus dignos pœnitentiæ, qui ex illo vim habent. » In quibus prius ait nos in Christo vivere, et deinceps mereri, et satisfacere ; sed vivere in Christo est in ejus gratia, ac amicitia existere : ergo sicut ad meritum prius requiritur vivere in Christo per gratiam, ita ad satisfactionem.

51. Probatur secundo. Satisfactio est actus virtutis pœnitentiæ ; sed virtus pœnitentiæ non elicit proprios actus, nisi influente gratia, cujus est proprietas, ac virtus proxime operativa, et in qua sicut in propria natura radicatur: ergo satisfactio ab existente in gratia debet procedere. Major, et consequentia patent. Minor vero, in qua poterat esse difficultas, stabilita manet in hoc tractat, disput. 5, dub. 4, § 1, ubi fuse satis probavimus, pœnitentiam esse virtutem per se infusam, et quoad substantiam supernaturalem, ac proinde principium proximum, medio quo gratia operatur tanquam natura in supernaturali ordine. Insuper tract. 12, in arbore virtutum, § D, num. 75, ostendimus, pœnitentiam ex conceptu specifico peculiari ratione indispensabilem nexum cum gratia sortiri. Ideo quia per se primo tendit ad auferendum offensam Deo illatam media satisfactione, quem effectum haberenequit, nisi ex amicabile acceptance in gratia fundata.

Confirmatur : quia satisfactio debet esse amicabile compensatio Deo exhibita pro reatu, vel pœnæ debito : ergo debet fieri per actum ab amico ut amico procedentem. Sed gratia est id, quo homo amicus Dei constituitur saltem radicaliter ; ergo satisfactio necessario exigit gratiæ statum.

52. Oppositam nihilominus sententiam propugnare aliqui, quos suppressis nominibus refert D. Thomas hic quæst. 14, art. 2. u Quidam, *inquit*, dixerunt, quod postquam omnia peccata pro præcedentem contritionem remissa sunt, si aliquis ante satisfactionem peracclam in peccatum decidat, et in peccato existens satisfaciatur, satisfactio talis ei valet, ita quod si in peccato moreretur, in inferno de illis peccatis non puniretur. » Quem modum dicendi apud Suarez disp. 37, sect. 1, num. 2, secuti sunt Scotus in 4, dist. 5, art. 4, Major quæst. 1, Gabriel dist. 16, quæst. 2, art. 3, dub. 3, Medina tract. 3, quæst. 5, dub. ultim. Navarrus cap. J, de Pœnit. dist. 6, num. 47, Durandus dist. 21, quæst. 2. Quorum fundamentum est : quia satisfacere nihil est aliud, quam Deo reddere æquale pro debito pœnæ ; sed pro pœnæ debito potest homo extra gratiam existens Deo reddere æquale, dummodo culpa, pro qua satisfactio fit, sit dimissa : ergo satisfactio gratiæ statum non exigit. Cetera constant, et minor probatur. Pœna temporalis peccatis debita est finita ; sed homo extra gratiam existens tantam pœnam assumere potest sustinendam, ut debitum adæquet; siquidem ex uno capite pœna debita commutatur in esse entis, quam in duralione finita sit, vires hominis etiam gratia destituti non superat, et ex alio per gratiam non constituitur capax illam sustinendi : ergo potest Deo reddere æquale.

Confirmatur primo : quia dimissa culpa non manet in homine reatus ad pœnam æternam, sed ad temporalem lautum: ergo in quocumque statu sit, pœnæ, cui adstringitur, satisfacere potest. Antecedens ex D. Thomæ Opusc. 6, in expositione orationis Dominicæ, petitione 5 : a Deus, *inquit*, in contritione dimittit culpam, et « pœna æterna commutatur in temporalem. a Consequentia vero probatur : nam si dimissa culpa pœna, quæ manet luenda, est determinate temporalis, hæc in quocumque statu luatur, est ejusdem conditionis, nec fit minor per conjunctionem ad gratiam, nec major per conjunctionem ad peccatum denuo commissum : quippe commutatio, quam Deus fecit, pœnæ æternæ in temporalem est absoluta, et non sub conditione, quod peccatum non iteretur ; unde semel commutata in temporalem, hæc unquam

nunquam, adhuc per accidens, transit iterum mœternam, quantumvis jungatur cum alio realu pœnæ æternæ ex culpa de-
nuo repetita contrãcio : ergo in quocumque statu gratiæ, vel peccati poterit pro hujusmodi pœna Deo satisfieri.

uda Confirmatur secundo : nam qui ratione
1 delicti pœnam a lege taxatam incurrit, quod illi v. g. abscindatur dextera, si manus abscissionem tolerat, inquit Scotus, etiamsi in Regis gratia non sit, proculdubio satisfacit, ac pœnæ debitum exsolvit : ergo similiter, qui lethali culpa dimissa adstringitur reatui pœnæ temporalis decem annorum, v. g. si illam assumat, ac per totidem annos sustineat, etiam satisfaciet, esto in Dei amicitia, vel statu gratiæ non existât.

53. Respondetur ad argumentum, concessa majori, negando minorem : quia Deo, cui omnia nostra opera aliis capitibus sunt debita, non possumus pro debito pœnæ so vendo reddere æquale absolute, et indepe adenler ab ejus libera, et amicabili acceptatione, quæ in ejus gratia fundatur ; hac tamen existente in subjecto, amicumque Dei constituyente, fit acceptabile illud opus, quod alioqui debitum erat, ipsumque gratia valorat, ac quodammodo proprium efficit, ut pro pœna debita possit esse satisfactorium, et reatum solvendum adæquare. Cum autem omnis operatio hominis existentis in peccato gravi careat gratiæ informatione, et ab illa non procedat, minime potest pro debito pœnæ temporalis satisfacere, nec eam ut solvendam adæquare, etiamsi homo pro solutione hujus debiti pœnam cujuslibet durationis sustinendam assumeret. Unde ad probationem minoris, concessa majori, distinguenda est minor, quæ si intelligatur de pœna tolerata, ac acceptabili a Deo pro debiti solutione, negari debet ; de pœna vero non ita a Deo acceptabili, concedi potest. Licet enim homo gratia destitutus possit pœnam temporalem sustinere æqualem in duratione, ac entitative, el materialiter cum poena debita, non tamen formaliter ut acceptabilem a Deo pro solutione debiti, et consequenter nec ut debiti solutivam. quod requirebatur, ut esset apud Deum satisfactiva : quia illa pœna ut acceptabilis a Deo pro extinctione debiti contracti ex peccato superat vires hominis gratia non ornati,

cum per gratiam constituatur acceptabilis apud Deum pro solutione hujus debiti : nam alias aliis titulis est Deo debita, et ex aliis capitibus potest eam ab homine exigere. Quæ solutio est D. Thomæ in præsentia, art. 2, ad 4, nam cum sibi objecisset, quod « satisfactio consistit in quadam » adæquatione culpæ ad pœnam ; sed talis « adæquatio pœnæ potest etiam fieri in eo, « qui charitatem non habet : ergo, etc.' » Sic respondet : « Dicendum, quod non potest fieri adæquatio sufficiens, nec secundum divinam acceptationem, nec secundum æquivalentiam ; et ideo ratio illa non sequitur. »

Ad primam confirmationem dicimus, Enodat, quod dimissa culpa gravi, homo solum manet reus pœnæ temporalis, quæ ex conjunctione cum novo peccato lethali non fit major entitative, et moraliter, atque ideo homo existens in peccato potest pœnam entitative æqualem sustinere, ceterum infructuose, et non apud Deum pro debilo solvendo acceptabilem. Cum autem pœna satisfactoria debeat esse apud Deum acceptabilis, inde oritur, quod per conjunctionem ad peccatum subsequens fiat per accidens major, non entitative, sed in ratione solubilis, et extinguibilis ob subjecti indispotionem.

Ad secundam confirmationem potest Diruitur responderi negando antecedens, quod falsum est in rigore loquendo : nam ille, cui in vindiciam delicti amputatur manus, punitur quidem, et satispatitur, sed non satisfacit. Aliud namque est, judicem in vindictam delicti delinquentem punire ; et aliud, offensum, ac alapa injuriatum remittere injuriam, vel pœnam debitam, satisfactione delinquentis jam placatum : ad hoc quippe requiritur amicitia, cum satisfactio ut distincta a satispassione non solum intendat media pœna vindicare culpam, sed reintegrare, et conservare amicitiam. « Cum ergo » (ait D. Thomas in præsentia quæst. 14, art. 1, in corpore) « quodlibet peccatum amicitiam charitatis » impediat, quæ est hominis ad Deum, « impossibile est, ut homo de uno peccato » satisfaciat, alio retento; sicut nec homo « mini satisfaceret, qui pro alapa ei data » se ei prosterneret, et aliam similem « daret. »

§ IV.

Quid sentiendum de intentione ad satisfactionem ?

Asserito Dicendum estquinto,etiam requiri ad
 s· satisfactionem intentionem satisfaciendi.
 Hæc conclusio potias supponitur, quam a
 Rslion· Theologis disputatur. Suadetur tamen primo : quia ad satisfaciendum necessaria est operis exhibitio, quæ satisfactio sit ; sed nullum opus sine intentione formali, aut virtuali satisfaciendi est satisfactio : ergo ad satisfactionem necessaria est intentio satisfaciendi. Consequentia est legitima; major ex se liquet, et inductione potest ostendi : etenim ad orandum necessaria est operis exhibitio, quæ sit oratio ; ad restituendum positio actus, qui sit restitutio, etc. ergo similiter ad satisfactionem requiritur operis exhibitio, quæ satisfactio sit. Alinor vero probatur : quippe Deo satisfacere, est exhibere compensationem debiti ex peccato contracti ; sed opus Deo præstitum sine intentione formali, aut virtuali satisfaciendi non est compensatio debiti contracti ex peccato commissio : ergo ut operis exhibitio sit satisfactio, debet fieri cum intentione formali, aut virtuali satisfaciendi. Hæc minor, in qua est difficultas, ostenditur : nam compensatio debiti per culpam contracti est actus virtutis pœnitentiæ, qui fieri debet ab ipsa virtute sub proprio motivo; sed motivum pœnitentiæ est satisfacere Deo debitum contractum per peccatum : ergo opus Deo præstitum sine hoc motivo, vel intentione non est compensatio debiti. Si enim fiat ex alio motivo, erit actus alterius virtutis, uti si fiat ex intentione Deum colendi, erit actus religionis; si ex animo obsequendi pro beneficiis, erit actus gratitudinis, et sic de aliis : ergo vel satisfactio non est pœnitentiæ actus, vel si est, necessario exigit intentionem, ac motivum illius.

Cûüfirm. Confirmatur primo : nam qui opus satisfactorium exhibet cum intentione non satisfaciendi proprium debitum, sed alienum, hoc, et non illud, solvit : ergo qui opus alias satisfactoriam exhibet sine intentione pro se, vel pro alio satisfaciendi, nullius debitum extinguit. Antecedens sumitur ex D.Tho. D. Thoma in præsentia, quæst. 13, art. 2, ad 2, ubi inquit : « Non autem qui pro

« alio satisfacit, pro se satisfacit. » Consequentia autem probatur : etenim ideo ille pro se non satisfacit, quia excludit, vel non habet intentionem proprium debitum extinguendi, sed tantum alterius compensare vult : ergo qui non habet intentionem compensandi proprium, vel alienum, nullius debitum solvit.

Confirmatur secundo : nam qui Psal-Codn mos, Hymnos, Lectiones, et alia, quæ in 1 horis canonicis continentur, perlegeret non animo orandi, sed intentione studendi, minime oraret, nec præceptum recitandi adimpleret: quippe qui rem præceptam non poneret, quæ est lectio ex animo orandi. Ergo qui opus, alias bonum, et honestum, exhibet sine intentione Deo pro peccatis satisfaciendi, neutiquam satisfaceret : non enim exhibet actum debitum, sed alium distinctum,

55. Diximus *sine intentione formali, aut virtuali* : quia ad satisfactionem non requiritur formalis, ac expressa, sed virtualis, et implicita sufficit. Hæc autem quæ sit, et qualiter a formali, ac habituali distinguatur, explicuimus tractat. 11, disp. 5, dub. 5, et tractat. 22, disput. 7, dub. 2. In præsentia autem materia tunc adest virtualis intentio, dum eliciens opus satisfactorium non excludit positive intentionem formalem satisfaciendi, sed vult lucrari apud Deum omnem fructum, qui exilio actu provenire valet, esto expresse memor satisfactionis non sit : quippe in hujusmodi generali intentione intentio satisfaciendi implicate continetur. Nota tamen, ad satisfactionem non requiri ponere opus satisfactorium ex motivo, vel intentione adimplendi præceptum satisfaciendi, a Deo, vel confessario injunctum ; sed sufficit exhibere rem præceptum ex motivo tamen satisfaciendi : nam hæc duo satis distincta sunt. Aliud est enim, actum elicere ex motivo obediendi præcepto imperanti satisfactionem ; aliud actum elicere ex motivo satisfaciendi. Primum constituit actum ad obedientiam spectantem, quia fit sub ejus proprio motivo, ac ratione formali sub qua. Secundum constituit actum pœnitentiæ; quippe motivum, vel intentio satisfactionis est ejus ratio formalis. Et quamvis utraque intentio conjungi valeat in eodem actu; non tamen ad constituendum satisfactionem requiritur prima, sed vel sola

7

1

soin secunda suflicit. Quod colligitur ex
nīkv D. Thoma 2, 2, quæst. IOI, art. 3, ad 2,
ubi ait: < Licet actus virtutis cadat sub
< præcepto, potest tamen aliquis implere
« actum virtutis non attendens ad ratio-
«netn præcepti ; » id est præceptum, vel
ad obediendum praecepto, ut ex contextu,
ac articuli materia patet. Idque exemplis
declarari potest : nam qui Deum colit,
parentes honorat, sacrum in die festo
audit, licet hæc non faciat ex intentione
illa præcepta adimplendi, ea adimplet, ut
communis fert sententia, et elicit actum
Religionis, vel pietatis : ergo similiter
dicendum erit de exhibente aliquod opus
ex intentione satisfaciendi, quod licet non
fiat ex motivo obediendi præcepto, erit
tamen satisfactorium.

56. Adversam nihilominus assertioni
sententiam tuentur aliqui diversimode
opinantes. Ludovicus enim de Gandavo
(cui tribuitur hic modus dicendi) tenet,
desiderari ad satisfactionem expressam ac
formalem intentionem satisfaciendi, et
non sufficere virtualem; idque ex eo pro-
bat, quia opus, quod non fit ex intentione
formali satisfaciendi, non est actus justitias
vindictivæ; sed ut sit satisfactorium,debet
esse actus prædictæ virtutis, quum hæc
sit, quæ satisfactionem exquirat : ergo ad
satisfactionem opus est intentione formali.
Majorem probat a similitudine cujuslibet
alterius debiti, quod non extinguitur, nisi
actui solutionis adsit formalis intentio
solvendi debitum. Si quis enim (inquit hic
Author) Petro debet decem, et absque
animo solvendi totidem ei tribuit, debi-
tum non solvit, sed ut antea adstrictus
solutioni manet.

Alii vero extremam arripuere viam,
nullius etiam virtualis intentionis necessi-
tatem agnoscentes; sed sufficere inquirunt,
ut opus satisfactorium sit illud exhibere ob
alios fines, conditionibus tamen supra
assignatis indutum. Ita N. Antoniusdisput.
20. sect. 2, num. 1593, apud quem etiam
Suarez, et Lugo. Et probant : quia ad
meritum non requiritur aliqua intentio
consequendi præmium, sed sufficit opus
exequi præmio dignum, imo eo alliori
præmio est dignum, quo liberalius, ac
prorsus extra omnem lucri intuitum exhi-
betur : ergo idem de satisfactione sentien-
dum est. Consequentiam inde probant,quia

sicut meriti valor in aequitate fundatur, ita
etiam valor satisfactionis; sed æquum est,
ut qui recte operatur, præmium lucretur,
etiamsi operatio præmii intentione non
fiat : ergo similiter æquum erit, ut qui
sufficienter passus est ad pœnam peccati
exlinguendam, deinceps non puniatur,
etiamsi illa perpressio intentione extin-
guendi illud debitum facta non fuerit.

57. Verum hæc levia sunt, et facile dis-
pelluntur. Ad primum respondetur negando
majorem, ad cujus probationem etiam
negatur assumptam : nam ad quodlibet
debitum juslitia vindictivæ, autcommu-
tativæ exlinguendam, minime exigitur
intentio formalis, ac expressa debitum
extinguendi, sed virtualis, et implicita,
quam assignavimus, sufficit. Et ad instan-
tiam adductam dicendum est quod si quis
absque animi intentione tam formali,quam
virtuali solvendi, quod creditori debet, ei
tribuit, debitum non extinguit.sed ad solu-
tionem adhuc adstringitur. Ita Nicolaus
Baldellus, vir in moralibus satis eruditas, Baldet-
tom. 1, lib. 5, disp. 25, num. 18, in sui
patrocinium adducens legem, *Cum ex
pluribus, ff. de solutionibus*, quem sequitur
Diana part. 5, tract. 13, resol. 94.

Ad secundam, concesso antecedenti, ne-
ganda est consequentia. Cujus disparitas
in eo consistit, quod satisfactio est actus
proprius virtutis pœnitentiæ, atque ideo
ex motivo pœnitentiæ fieri debet, ut
ab aliis virtutibus distinctæ ; motivum
autem pœnitentiæ est inaequalitatem per
peccatum inductam rescindere, et omne
debitam ex culpa relictum solvere. Unde
satisfactio, si non fit ex hoc motivo, ac
intentione, sed ex aliis, non erit actas
pœnitentiæ, et consequenter nec satisfac-
tio, sed actas ad aliam virtutem spectans.
Meritura vero formaliter sumptum est actus
charitatis virtualiter saltem imperantis,
ac ordinantis ad Deum ultimum finem
actus aliarum virtutum, per quos meri-
tum materiale distenditur. Quocirca cum
actus charitatis sit amicabile Dei amor, et
ad distinctionem amoris concupiscentia
solum Deum propter se ipsum, ac ejus
bonum respiciat, non vero propter bonum,
quod homini ex hujusmodi amicitia prove-
nire valet; nil mirum, quod ad meritum
intentio præmium lucrandi non requiratur.

4

K

1

Jj !

'H

T. t

li

,

{{

#

-Γ *

♦ :

■

§ V.

*Corollaria, in quibus nonnullæ expediuntur
difficultates.*

! p;vi. 58. Huc usque dictis satis propinqua sunt
al'3 dubiola, quæ ad perfectiorem hujus
lur. materiæ intelligentiam attexere, ac deci-
dere oportet. Inquires ergo primo, an ultra
assignatas condiciones requiratur, opus esse
poenale, ut satisfactorium sit? Responde-
D. Tho. tur affirmative cum I». Thoma in præsentī,
quæst. 15, art. 1, ubi rem agit, et senten-
tiam hoc salis efficaci ratiocinio convincit :
« Respondeo dicendum, quod satisfactio,
« ut dictum est, respectum habet ad præte-
« ritam offensam, pro qua recompensatio
« fit per satisfactionem; et etiam ad futu-
te ram culpam, a qua per eam præserva-
« mur; et quantum ad utrumque exigitur,
o quod satisfactio per opera pœnalia fiat :
« recompensatio enim offensa? importat
« adæquationem, quam oportet esse ejus,
« qui offendit, ad eum, in quem offensa
a commissa est. Adæquatio autem in hu-
it mana justitia attenditur per subtractio-
« nem ab uno, qui plus habet justo, et
« additionem ad alterum, cui subtractum
« est aliquid. Quamvis autem Deo. quan-
« tum est ex ejus parte, nihil subtrahi
« possit; tamen peccator, quantum in ipso
« est, aliquid ei subtrahit peccando, ut dic-
α tum est. Unde oportet ad hoc quod recom-
a pensatio fiat, quod aliquid subtrahatur a
« peccante per satisfactionem, quod in
α honorem Dei cedat. Opus autem bonum
« ex hoc quod est hujusmodi, non subtrahit
« aliquid ab operante, sed magis perficit
« ipsum. Unde subtractio non potest fieri
α per opus bonum, nisi pœnale sit. Et ideo
a ad hoc ut aliquod opus sit satisfactorium,
α oportet quod sit bonum, et in honorem
« Dei, et pœnale, ut per hoc aliquid pecca-
« tori subtrahatur. Similiter etiam pœna a
• « culpa futura præservat, quia non facile
« homo ad peccata redit, ex quo pœnam
« expertus est; unde secundum Philoso-
o phum, pœnæ medicinae sunt, d D. Tho-
ri. tum mam sequuntur D. Bonaventura 2, par.
SyWest' art. quæst. 3, ad 4, Durandus quæst. 5,
Sylvester verbo *satisfactio*, et alii.

Objectio 59. Dices : opus, quod est tanti valoris,
ut possit attingere id, quod est plus quam
satisfacere, etiam satisfacere valebit : sed

quodlibet opus meritorium, esto poenale
non sit, est tanti valoris, ut pertingat ad
id, quod est plus quam pœnam peccatis
debitam solvere : ergo etiam gaudebit va-
lore ad satisfaciendum. Major nititur com-
muni axiomate : *Qui potest ad magis, po-
test ad minus*. Minor autem ostenditur:
quia plus est augere gratiam, et jus præ-
bere ad gloriam, quam debitum pœnæ
solvere; sed quodlibet opus meritorium,
esto pœnale non sit, sortitur valorem ad
gratiæ augmentum, et ad gloriam adipis-
cendam : ergo attingere valet id, quod esi-
magis quam satisfacere. Tum etiam : quo-
niam opus vitæ æternæ meritorium est
etiam meritorium ablationis cujuscumque
impedimenti ad illius consecutionem; sed
ex impedimentis ad gloria? assecutionem
unum est reatus pœnæ temporalis, qui per
satisfactionem solvendus est; ergo opus
meritorium remotionem hujusmodi impe-
dimenti consequitur, ad quod opus est ut
satisfactorium sit. Tum denique; quia ex
nostra assertione sequitur, opera magis
pœnalia esse magis salisfactoria; sed op-
positum passim accidit : ergo, etc. Sequela
constat; quippe *ita se habet magis ad
magis, sicut simpliciter ad simpliciter*; unde
si ut opus sit simpliciter satisfactorium,
requiritur quod sit pœnale, quod fuerit
magis pœnale, erit magis satisfactorium.
Minor vero suadetur; etenim opera pie-
tatis, altissimæ contemplationis, ac chari-
tatis ardentissimæ, extra dubiam est, esse
magis salisfactoria, quam corporalis absti-
nencia, et carnis maceratio, juxta illud
Pauli 1, ad Timoth. 4 : *Exerce te ipsum ad
pietatem, nam corporalis exercitatio ad
dicui utilis est, pietas autem ad omnia, t*
Ubi ait D. Thomas : « Praefert abstinentisD..
« pietatem, et accipitur hic utroque modo,
« scilicet, pro cultu Dei, et misericordia. »
Atque hujusmodi opera non sunt magis,
sed minus pœnalia, quam corporalis afflic-
tio, et abstinentia, quum in plurimum
mira sint suavitate perfusa, præsertim
opera charitatis, de quibus I Joannis di-U~
citur : *Charitas pœnam non habet* : ergo
major pœnalitas opera salisfactoria non
reddit.

Verum hæc parvi momenti sunt. Ad
primum enim negatur major; ad cujus
probationem dicendum est, illud axioma
solum verificari, dum id, quod est magis,

et

et id quod est minus, sunt ejusdem rationis, ne ex eodem capite proveniunt; secus vero, si oppositum contingat, ac ex diversis principiis ortum ducant. Quod palet exemplis. Tum, quia peccatum leihale quid majus est, quam veniale; et nihilominus gratia pertingens ad deletionem peccati mortalis nequit se sola independenter ab aliquo actu elicitu ab homine, in quo peccatum veniale praeexistit, illud delere; ut ostendimus tractat. 15, disp. 2, dub. 8, num. 307. Tura, quia (idque propius ad rem accedit) quid majus est mereri gratiae augmentum, et ad gloriam consequendam acquirere jus, quam primitias Deo debitas solvere; et tamen qui in gratia constitutus elicit actum charitatis, vel alterius virtutis, esto ad augendam gratiam pertingat, et ad jus acquirendum ad gloriam, minime illo virtutis actu primitias Deo debitas solvit. Quae ideo ita sunt, quia decimarum solutio, et jus ad gloriam diversae rationis sunt, ac ex distinctis formis proveniunt, sicut etiam per diversas formas excluduntur peccatum mortale, et veniale. Quocirca licet magis sit gratiam augere, et jus ad gloriam fundare, quam poenam peccatis debitam solvere, inde minime colligitur, quod actus pertingens ad primum, pertingat etiam ad secundum: quia mereri, ac satisfacere, licet in eodem actu coïncidant, et sunt diversae rationis, et ex satis distinctis motivis, ac principiis oriuntur; cum primum a charitate ex motivo Deo placendi fiat, secundum vero a poenitentia ex intuitu debitum rescindendi. Unde quam optime valet opus ut meritum sit, prenalitate non indigere, et ut satisfactorium sit, illam exposcere.

Ad secundum respondetur, opus meritum vitae aeternae mereri etiam ablationem cujuscumque impedimenti ad eam assequendam se tenentis ex parte praemii, vel praemiantis, non vero ex parte merentis, ut diximus tractat. 16, disput. 6, dub. 3, num. 65. Quod manifesta instantia convincitur: quippe non minus impedimentum est ad gloriam assequendam peccatum veniale, quam reatus poenae temporalis; sed ille, qui in statu gratiae elicit aliquem virtutis actum vitae aeternae meritum, ex hoc praecise non tollit peccatum veniale: ergo opus vitae aeternae meritum non affert secum ablationem

cujuscumque impedimenti ad gloriae assecutionem. Deinde longe majus impedimentum est ad gloriam assequendam peccatum mortale committendum ab eo, qui est in statu gratiae, quam reatus ad poenam temporalem illius, qui actu est in eodem gratiae statu; atqui per actum vitae aeternae meritum elicitum ab eo, qui est in statu gratiae, non meretur reparatio lapsus futuri, nec de potentia absoluta mereri potest, ut loco citato statuimus: ergo ex vi actus meritorii vitae aeternae non colligitur ablatio impedimenti ad illius assecutionem. Imo ex opposito fieret, per minimam virtutis actum, ab existente in gratia elicitum, tolli omnem reatum ad poenam temporalem, etiam ex quamplurimis peccatis leihalibus contractum: nam ex uno capite magnus ille reatus ad poenam temporalem non solum quoad partem poenae, sed quoad totam est impedimentum ad gloriae assecutionem; et ex alio quilibet etiam minimus virtutis actus in statu gratiae elicitus, cum sit meritorius vitae aeternae, mereretur etiam, juxta objectionem, ablationem cujuscumque impedimenti ad illam assequendam. Hæc autem veritati esse dissona, experientia ipsa convincit; quandoquidem animæ in purgatorio longo tempore in cruciatibus detinentur, esto dum erant in viæ, ac gratiae statu, plures vitae aeternae meritorios elicuerint actus. Quocirca ex eo quod quis mereatur absolute vitam aeternam, minime colligitur, saltem ex vi objectionis, quod absolute mereatur remotionem reatus ad poenam temporalem peccatis debitam. Et ratio est, quia hujusmodi reatus se tenet ex parte merentis, et non ex parte praemii, vel praemiantis, atque ideo Deus non tenetur ex vi actus meritorii illum reatum dimittere, sed tantum dicere: *v* Dabo tibi gloriam, quam meruisti, si impedimentum, « quod habes ad eam accipiendam abstinere. » Unde quemadmodum perseverantia in gratia, quæ necessaria omnino est ad gloriae assecutionem, nequit absolute mereri ex vi actus meritorii vitae aeternae, quia non se tenet ex parte praemii, ita ob eandem rationem nec remotio reatus poenae temporalis. Videantur dicta loco, et numero citatis.

Adde primo, quod licet opus meritum vitae aeternae mereri valeat ablationem

reatus pœnæ, hæc tamen ablatio respondebit merito per modum præmii ; atque adeo opus illud, si pœnale non est, non auferet prædictum reatum per modum satisfactionis : quippe ad rationem operis satisfactorii ut talis pœnalitas desideratur. Adde secundo, nullum forte esse opus meritorium, quod ex se aliququaliter laboriosum, ac pœnale non sit: nam ut sit meritorium, debet esse moraliter bonum, ac honestum : hoc autem nequit absque aliqua pœnalitate exerceri. Quid enim aliquibus delectabilius, quam suavi, ac delicato uti alimento ? Et nihilominus si juxta regulas morum fiat (quod ut sit honestum desideratur) non nisi moderate, et in ordine ad honestum finem fieri debet ; hoc autem exercere sub tali regula, ac moderamine, aliquam affert pœnalitatem, cum coercitivum sitsensitivæ naturæ.

Ad tertium respondetur concedendo sequelam intellectam de operibus, quæ per se, et ex parte operis sunt magis pœnalia, non vero de illis, quæ majorem pœnalitatem afferunt per accidens, et ex parte operantis. Quæ solutio sumitur ex D. Thoma in præsentī, quæst. 15, art. 1, ad 2, ubi ait : « Quod sicut in satisfactione consideratur pœnalitas, ita, et in merito consideratur difficultas. Diminutio autem » difficultatis, quæ est ex parte ipsius » actus, diminuit (ceteris paribus) meritum ; sed diminutio difficultatis, quæ est ex promptitudine voluntatis, non diminuit meritum, sed auget. El similiter » diminutio pœnalitatis ex promptitudine » voluntatis, quam facit charitas, non diminuit efficaciam satisfactionis, sed auget. » Similia tradit 1, 2, quæst. 114, art. 4. ad 2. Itaque opera charitatis, pietatis, ac Religionis ex se satis difficilia, si per accidens ob dispositionem, et promptitudinem subjecti fiant suavia, sicut non diminuitur meritum, sed augetur, ita illorum vis satisfactiva crescit. Cui doctrinæ præallegatum Apostoli testimonium minime officit : quippe ut ibi lect. 2, exponit D. Thomas : « Præfert pietatem abstinentiæ. quia hæc, et cetera hujusmodi in » sua natura non sunt bona, sed pœnalia ; » etsi homo non peccasset, nihil eorum » fuisset; sed sunt bona medicinalia, in » quantum comprimunt concupiscentias : » ergo ad istud modicum sunt utilia, quia

« tantum ad morbum peccati carnalis, non » spiritualis ; pietas autem ad omnia peccata delenda. » Ex quibus quid Apostolus intenderit, liquet.

60. Inquires secundo, an actus cadens sub præcepto valeat esse satisfactorius? Affirmative respondetur cum Cajetano tom.1 Opusc. tract. 6, quæst. 1, Sotodist. 19, q. 2, art. 1, Victoria num. 203, Ledesma wit quæst. 14, art. 1, dub. 5, Gonet disp. 13, art. 2, § 2, num. 21, Nugnus quæst. 15, art. 2, difficult. 2, conclus. 1, Suarez disp. 32, sect 4, n. 4, N. Franciscus tractat. 6, cap. 10, punct. 3, num. 28, N. Antonius tractat. 5, disput. 20, num. 1591, et alii. Ratione suadetur : nam ille actus est satisfactorius, qui habet omnes conditiones satisfactionis ; sed actus cadens sub præcepto potest habere omnes satisfactionis conditiones : ergo potest esse satisfactorius. Consequentia est legitima ; major ex se liquet ; minor autem probatur : quia præceptum, sub quo cadit actus, non tollit ab actu quod sit liber, alias præceptum adimpleri non posset ; nec quod sit moraliter bonus, cum potius illi bonitatem saltem objectivam tribuat ; nec quod sit pœnalis; quippe quod pœnalitatem sibi subeundi liberum arbitrium addit ; nec tandem quod a gratia in statu viæ procedat, ac in debiti solutionem ordinari possit, ut ex se constat: atqui eæ conditiones satisfactionis, quibus positus, ponitur satisfactio : ergo actus cadens sub præcepto omnes satisfactionis conditiones sortiiri valet, atque adeo esse satisfactorius. Equidem nemo negare poterit, martyrium, virtutis actum præstantissimum, esse pro temporali pœna satisfactorium, licet alias sub præcepto cadat, ac martyr pro fidei confessione vitam contemnere teneatur.

Confirmatur : nam Christi mors fuit perfectissime satisfactoria pro poenis, quibus homines erant adstricti ; sed Christi mors fuit debita ex Patris præcepto de morte pro hominum redemptione subeunda: ergo actus cadens sub præcepto satisfactorius esse potest. Consequentia ex præmissis infertur. Major est fide sancita, ut tractat. 21, disp. 1, dub. 6, stabilivimus. Minorem autem etiam fuse probavimus eodem tractat, disput. 27, dub. 4, § 2 ubi statuimus, humanam Christi voluntatem fuisse vero præcepto obligatam ad mortem, non

solum

solum absoluto, et secundum se, verum etiam quoad omnes circumstantias, quibus de facto executioni mandata fuit.

61. Nec refert, si huic doctrinæ objicias testimonium D. Thomæ in 4, dist. 15, quæst. 1, ari. 2, ad 3, ubi oppositum sentire videtur, dum inquit : « Quod quamvis » posse suum totum homo debeat, non » tamen ab eo exigitur de necessitate, ut » fotum, quod possit, faciat ; quia hoc est » impossibile secundum statum præsentis » vitæ, ut totum posse suum ad aliquid » unum expendat, cum oporteat circummulta » esse sollicitum ; sed est quædam mensura » homini adhibita, quæ ab eo requiritur, » scilicet, impletio mandatorum Dei, et » super ea potest aliquid erogare, ut satisfaciatur. » In quibus distinguit opera mandatorum, vel præceptis subjecta, ab operibus supererogationis, et ex præcepto non debitis ; ac istis, et non illis, vim satisfaciendi tribuit, dum ait : « Et super ea » potest aliquid erogare, ut satisfaciatur. »

Non, inquam, hoc refert : nam tam longe abest, ul in illo articulo D. Thomas assertioni nostræ contradicat, ul potius faveat. Ibi enim ostendit, hominem posse Deo absolute satisfacere ; at cum offensa gravis, quæst primarium objectum satisfactionis, sit infinita, et illi nequeat homo ad æqualitatem satisfacere, sed solum ad proportionem ab eo taxatam, quæ in adimplentione mandatorum Dei consistit ; « ideo, » inquit, sufficit quod homo reddat quod potest, quia amicitia non exigit æquivalentem, sed quod possibile est. » Et insuper addit, quod ultra opera mandatorum adimplentiva, quæ primario ad satisfactionem pro offensa exiguntur, » potest aliquid » erogare, ut satisfaciatur, » ordinando etiam ad hujusmodi satisfactionem supererogationis actus. Licet enim omnes actus, sive cadentes sub præcepto, sive non, Deo titulo creationis debeantur, atque ideo satisfactorii esse nequeant, tamen Dei gratia supposita, illi actus nobis donantur tanquam omnino proprii, ac nullo alio titulo debiti, ut a nobis ordinali ad debitum peccati solvendum satisfacere possimus pro offensa infinita ad proportionem tantum, pro pœna vero temporali ad æqualitatem omnino dam.

62. Nec iterum obest, si opponas auctoritatem D. Anselmi lib. I, *Cur Deus homo*

cap. 20, ubi ait : « Per ilia fit satisfactio, » quæ non possent ab homine exigī, si » non peccasset ; » sed opera sub præcepto cadentia possent ab homine exigī, esto non peccasset : ergo actus præceptus nequit esse satisfactorius. Insuper, idem Anselmus ibidem inquit : « Cum reddis aliquid, quod » debes Deo, etiamsi non peccasti, non » debes computare pro debito, quod debes » ex peccato. » Ergo per exhibitionem actus, quem homo, sive peccaverit, sive non, exequi tenetur, non extrahitur ab obligatione solvendi debitum pœnæ ex peccato contractum : ergo actus præceptus est incapax habendi rationem satisfactionis.

Ad primum enim respondetur, Anselmum inelligendum esse de illis operibus, quæ, si homo non peccasset, non possent a Deo exigī jure satisfactionis, vel compensationis pro peccato ; non vero de illis, quæ licet non jure satisfactionis, possent tamen aliis titulis exposci. Nullum autem est creaturæ opus, quod Deo titulo supremi dominii, ac creationis debitum non sit ; atque ideo quod exposci illis titulis non valeat, etiamsi nullum peccatum commissum fuerit. Ceterum jure satisfactionis, si peccatum non præcessit, exigere illa non potest. Unde opera præcepta possunt esse satisfactoria : quia hæc, si homo non peccasset, non possent jure satisfactionis exposci. Vel dicas, Anselmum tam in prima, quam in secunda auctoritate solum intendere, satisfactionem regulariter, ac in plurimum fieri debere operibus supererogationis, vel non præceptis ; non vero quod absolute, et simpliciter fieri nequeat actibus sub præcepto cadentibus. Adde, secundam auctoritatem solum docere, eundem actum non esse Deo offerendum in duplicis debiti solutionem. Unde si exhibeatur in solutionem debiti colendi Deum, computari non debet in extinctionem reatus pœnæ peccati : quippe vix poterit primo debito facere satis. Celerum si in secundi debiti solutionem ordinetur, præscindere debet a primo : tunc enim hujusmodi actus reputatus virtute gratiæ tanquam proprius, ac nullo alio titulo debitus, dirigendus est tanquam ad unicum finem in reatus pœnæ temporalis solutionem.

63. Sed urgebis: satisfacere est exhibere æquale debito ; sed non fit debito

æquale per exhibitionem operis alias ex præcepto debiti : ergo actus præceptus nequit esse pœnæ temporalis satisfactorius. Minor, in qua est difficultas, suadetur : nam duplici debito non fit æquale per unicam, ac simplicem solutionem ; unde si Petrus ratione contractus Joanni aureos viginti debet, et totidem ratione furti eidem facti, nequit viginti exhibendo ulrumque debitum solvere ; sed debitum, v. g. jejunandi in quadragesima, ac debitum jejunandi ob peccatum commissum, est duplex debitum : ergo non fit æquale debito per exhibitionem operis alias præcepti : quippe hæc simplex solutio est utrique debito inadæquata.

Confirmatur : nam si actus præceptus valeret esse satisfactorius, posset pœnitens jejunium sibi in satisfactionem a sacerdote impositum adimplere in die quadragesimali, licet alias ex Ecclesiæ præcepto illa die jejunare teneretur ; hoc autem contradicit communi fidelium praxi. mentique confessoriorum opponitur : ergo manifestum est, satisfactionem non posse fieri per jejunium, vel actum alias præceptum.

Respondetur negando minorem, ad cuius probationem diceudum est, satisfactionem ex terminis importare exhibitionem operis debito æqualis, atque ideo juxta æqualitatem satisfactionis debere esse æqualitatem cum debito. Unde satisfactio condigna exigit æqualitatem arithmeticam, et congrua geometricam. Hinc autem tantum deducitur, per unicam, ac simplicem solutionem uno debito adæquatam non posse fieri æquale duplici debito, si utrumque ut tale persistat, et ex illis aliquod a creditore non remittatur, vel solutio pro uno debito facta in remissionem utriusque non acceptetur. Ceterum minime evincitur, quod illa simplex, et unica solutio non sit ad omnimodam æqualitatem, si creditor ex gratiosa liberalitate eam acceptet in utriusque debiti solutionem, vel si unum debitum quasi libenter remittat, et in solutionem alterius eam satisfactionem recipiat; quo pacto se habet Deus, dum misericorditer peccatori gratiam infundit : hac quippe præsupposita, divinæ placuit bonitati, opera alias præcepta. vel debita aliis titulis in extinctionem debiti pœnæ peccati acceptare, ac si nullo alio titulo deberentur. Idque meriti exemplum liquet :

etenim actus nostri jure servitii, imo, et jure alicujus præcepti, sunt Deo debiti, atque ideo in rigore justitiæ, et seclusa Dei promissione, nullum præmium promereri poterant ; et nihilominus, quia Deus misericors, ac benignus est, eosdem actus sibi debitos aliis titulis, ac si nullo alio deberentur, in ordine ad præmium acceptat, et pro eisdem gloriam promittit, ut tractat. 16, disput. 1, dub. 3, num. 19, ostendimus. Sic ergo in præsentī casu contingit; licet actus titulo præcepti sit debitus, acceptatur a Deo in solutionem pœnæ peccati. Nec exemplum in objectione adductum probat oppositum : nam quod Petrus in illo casu per exhibitionem viginti aureorum utrique debito ex contractu, et ex furto ad æqualitatem non satisfaciat, inde oritur, quia creditor nullam regulariter misericordiam erga debitorem exercet, nec solutionem uni debito adæquatam acceptat in satisfactionem utriusque. Si enim hujusmodi gratiosa acceptatio existeret, proculdubio per unicam exhibitionem viginti aureorum creditori ad æqualitatem fieret satis, ac utrumque debitum ex Ungueretur, ut in nostra satisfactione accidit.

Ad confirmationem dicendum est pœnitentia jejunium sibi in satisfactionem a confessario injunctum adimplere posse in die quadragesimali, si confessarius id ita explicuit, vel saltem implicite innuit, ut contingeret dum sacerdos alicui in poenitentiam injungeret, ut omnibus diebus alicujus determinate Hebdomadæ jejunaret, in qua aliqua vigilia incidit: in hoc enim casu per vigiliæ jejunium, alias ab Ecclesia præceptum, poenitentiam imple-ret, ac pro peccatis simul satisfaceret, nec alia die extra illam Hebdomadam jejunare teneretur, ut docet N. Andreas tom. 3, tractat. II, cap. 2, punct. 9, num. 151. Celerum si sacerdos pœnitenti absolute jejunium præcipit non explicandoan intra, vel extra quadragesimam exercendum est, minime poenitentiam explet per exhibitionem jejunii in die quadragesimali. Cajus ratio est, quia nomine pœnitentiæ semper intelligitur opus supererogationis: quippe cum satisfactio opus poenale, ac onerosum a sacerdote injunctam requirat, et actus præceptus sit onus alias impositum independentem a confessario ; ideo isti, regulariter loquendo, supererogationis

opera

opera in poenitentiam injungunt; atque adeo pœnitentiæ nomine supererogationis opus intelligi, ac interpretari debet, nisi aliud de sacerdotis intentione constet. Hinc auleni minime colligitur, quod absolute loquendo actus alias præceptus non valeat esse satisfactorius : tum, quia si præceptum a jejunio quadragesimali esse meritorium non tollit, cur esse salisfactorium impediet? Tum, quia ut recte vidit Sotus in 4, dist. 19. quæst. 2, art. 1, et N. Antonius, Ecclesia quadragesimalia jejunia, vigiliarum, et quatuor temporum tam in peccatorum satisfactionem instituit, quam in carnis macerationem, ac meritum vite æternæ; unde in præfatione accinil: « Qui t corporali jejunio vitia comprimis, mentem elevas, virtutem largiris, ac præmia. » Si ergo ab Ecclesia in hunc finem ordinata sunt, quilibet etiam pro suo libito in eundem finem eadem præcepta jejunia dirigere valebit, atque ideo actibus sub præcepto cadentibus absolute satisfacere.

Unde infertur, quod licet confessarius supererogationis opera in poenitentiam regulariter injungat, ac debeat; nihilominus justa interveniente causa debilitatis, aut fragilitatis pœnitentis etiam actus præceptos in satisfactionem imponere potest. Ita Sotus loco proxime citatus, Aversa, Suarez, Nugnus, Navarrus, Victoria, Lugo, X. Franciscus, N. Antonius, N. Gabriel, N. Thomas a Jesu in tribun, conscient. tract. 2, cap. 2, et alii. Quocirca si pœnitens jura communia, vel jejunia Ecclesiæ non servat, vel horas canonicas non persolvit, horum exeeutio in satisfactionem præcipi potest, dummodo credatur pœnitens hac ratione factururus. Ad quod non urgentiori motivo indiget sacerdos, quam ad credendum, pœnitentem quamlibet aliam actionem supererogationis in satisfactionem præceptam adimpleturum. Si enim prudenter non credit, quod pœnitens adimplebit actum, ad quem tenetur, et ex Ecclesiæ præcepto, et ex pœnitentia a confessario injuncta, sibi minus persuadere valebit, eundem pœnitentem exeeuturum opus supererogationis, in satisfactionem injunctum, ad quod solum ex sacerdotis præcepto adstringitur. Consultius tamen apparet adhuc in similibus casibus actui præcepto in poenitentiam injuncto supererogationis quid aliud addere. Quæ omnia

confessarii prudentiæ committenda sunt, ut juxta subjectorum circumstantias quod expedientias videbitur, decernat.

64. Inquires tertio, an possit quis pro uno peccato satisfacere, et non pro alio? Ad quod sub distinctione respondendum est. Nam vel utrumque peccatum quoad culpam supponitur jam dimissum, vel non? Si primum, et qui satisfacit est in statu gratiæ, certum est posse pro uno satisfacere, et non pro alio : quippe si satisfactio applicari valet pro pœna peccatis alterius, et non pro debito peccati proprii, etiam applicari valebit in extinctionem unius peccati proprii, et non iu extinctionem alterius ejusdem subjecti. Tum etiam, quia si homo potest ad æqualitatem Deo satisfacere pro peccatis, ut dub. 1 hujus disp. dictum est, nullum fundamentum apparet, cur non valeat pro uno peccato ad æqualitatem satisfacere, alio relicto. Unde ita sentit Nugnus hic q. 1-1. concL2. Si vero in secundo sensu accipiatur difficultas, negative respondendum esse jam constat ex dictis. Nam cum satisfactio debeat fieri ab existente in gratia, si utrumque peccatum non supponitur dimissum, nec pro uno seorsim, nec pro utroque simul satisfacere valebit ; atque in hoc sensu censendum est, D. Thomam fuisse locutum, dubiumque proposuisse, ac decidisse in præsentī quæst. 14, art. 1, alias quæ tam in argumentis *sed contra*, quam in articuli corpore adducit, difficultati propositæ minime responderent, cum in his omnibus ad gratiam, et charitatem recurrat, sine qua satisfactio exhiberi nequit, ut in ejus verbis cernere licet ; inquit enim : « Respondeo dicendum, quod qui-D. Tho. « dam dixerunt, quod potest de uno peccato satisfieri sine alio, ut Magister in « littera dicit. Sed hoc non potest esse ; « cum enim per satisfactionem tolli debeat « offensa præcedens, oportet quod talis sit « modus satisfactionis, qui competat ad « tollendam offensam. Offensæ autem ablatio est amicitiae restauratio, et ideo si « aliquid sit, quod amicitiae restorationem impediatur, etiam apud homines satisfactio esse non potest. Cum ergo quodlibet peccatum amicitiam charitatis impediatur. quæ est hominis ad Deum ; « impossibile est, ut homo de uno peccato « satisfaciat, alio relento.» Quocirca obean-

dem rationem asserendum est. illum, cui
 praecedentia peccata per contritionem fue-
 runt dimissa. de illis satisfacere non posse,
 si dum satisfactionem offert, ob subsequens

’) to P[^]atuni extra charitatem existit. Ita
 ’ ’ etiam D. Thomas art. 2 ejusdum q. ubi
 ait : ¶ Respondeo dicendum, quod quidam
 e dixerunt, quod postquam omnia peccata
 a per praecedentem contritionem remissa
 « sunt, si aliquis ante satisfactionem per-
 « actam in peccatum decidat, et in peccato
 c existens satisfaciatur, quod satisfactio talis
 « ei valet, ita quod si in peccato moreretur,
 « in inferno de illis peccatis non punire-
 « tur. Sed hoc non potest esse : quia in
 « satisfactione oportet, quod etiam amici-
 « tia restituta, justitiae æqualitas restitua-
 « tur, cujus contrarium amicitiam tollit,
 « ut Philosophus in 9 Ethic, dicit. Æqua-
 « litas autem in satisfactione ad Deum non
 a est secundum æquivalentiam, sed magis
 † secundum acceptionem ipsius ; ei ideo
 « oportet, quod etiam, si jam offensa sit
 « dimissa per praecedentem contritionem,
 « opera satisfactoria sint Deo accepta, quod
 « dat eis charitas ; et ideo sine charitate
 « opera facta non sunt satisfactoria. »

Objerio. 65. Dices : pœnitens extra charitatem
 existens potest, et quam sæpe de facto
 adimplet pœnitentiam a confessario injunc-
 tam pro peccatis confessis, et jam dimis-
 sis : ergo in statu peccati pro jam dimissis
 fieri valet satisfactio. Antecedens est adeo
 certum, ut praxi, ac communi Doctorem
 judicio probatum ; alioqui qui extra chari-
 tatem existens pœnitentiam impleat, aliam
 exhibere teneretur, dum ad gratiam rediret.
 Consequentia vero suadet : quia con-
 fessarii præceptum pœnitentiam injungen-
 tis est de satisfactione exhibenda : si ergo
 in illo statu adimpleri valet præceptum,
 etiam satisfactio mandari executioni vale-
 bit. Cum ergo satisfactionem exercere sit
 idem ac satisfacere, plane evincitur, extra
 charitatem existentem pro peccatis jam
 dimissis id facere posse.

Diluitur. Respondetur concessio antecedenti ne-
 gando consequentiam, quam inducta pro-
 batio non suadet : etenim confessarii præ-
 ceptum potest considerari dupliciter, et
 quoad substantiam præcepti, et quoad illius
 finem. Primo modo solum dicit injunctio-
 nem operis tantæ pœnalitatis, quantæ de-
 lectationis fuit peccatum commissum ;

atque ideo hujusmodi pœnæ injunctio ap-
 pellari solet pœnitentia, eo quod sit quasi
 pœnæ tenentia. Ceterum secundo modo
 acceptum eandem pœnæ injunctionem im-
 portat ut ordinatam ad peccatorum causas
 vitiorum coercitione excidendas, ad pœ-
 næque reatum satisfactione Deo oblata ex-
 tingendum. Unde etiam, et res præcepta
 eodem proportionabiliiter modo debet con-
 siderari, et quoad substantiam, quo pacto
 solum dicit injunctam pœnam absolute to-
 leratam, et quoad finem, ac modum, quo
 sensu secum affert, et assecutionem fi-
 niam, ad quos præceptum ordinatur, et
 gratiæ statum ad id omnino requisitum.
 Igitur ut confessarii præceptum quoad sub-
 stantiam. et absolute adimpleatur, sufficit
 pœnitentem rem præceptam simili modo
 consideratam exhibere sive in statu pecca-
 ti, sive non ; non vero requiritur, quod
 illam exerceat in gratiæ statu, nec quod
 peccatorum causas in re excidat, reatum-
 que extinguat : hæc enim spectant ad mo-
 dum, et finem tam rei præceptæ, quam
 præcepti ; ei præcepti finis, ut communis
 sententia fert, sub præcepto non complec-
 titur. Unde quemadmodum Ecclesiæ jeju-
 nia extra charitatem expleri valent, quia
 ad hoc rem præceptam exerceri sufficit ;
 ita ut confessarii præcepto satisfiat, salis
 est pœnitentiam in statu peccati exhibere,
 quin opus sit eam iterare, dum pœnitens
 ad Dei gratiam redierit. Hinc autem non
 colligitur, quod re vera tunc satisfaciatur,
 reatumque pœnæ exsolvat, sed quod relate
 ad hunc finem opus illud prorsus inutile
 existât, utpote mortuum, ac gratiæ valore
 destitutum.

66. Inquires quarto, an saltem opus ex- m
 tra charitatem factum, dum postea advenit
 charitas, fiat satisfactorium ? Etiam nega-
 tive respondendum est. Ita Sotus in 4, dist. E«c?
 19, quæst. I, art. 5, Nugnus hic q. 14, art. s«&
 3, et alii subscribentes D. Thomæ senten- p[^]
 tiæ in præsentia art. 3, ejusque fundamen-
 to suadet : ideo opera extra charitatem
 facta satisfaciendi vim non habebant, quia
 ob gratiæ defectum erant mortua, ab ipsa-
 que non formata; sed charitate adveniente,
 gratia non informantur, nec vivificantur :
 ergo satisfactoria non fiunt. Consequentia
 legitime ex præmissis deducitur. Major ex
 supradictis patet. Minor vero, in qua pote-
 rat esse difficultas, suadet, quia gratia
 solum

folum informat, et vivificat opera ab ipsa procedentia ; eatenus quippe vivificat. quatenus ellicit ; sed opera extra charitatem facta nullo modo a gratia postea adveniente fluxerunt : nequii enim effectus procedere altem in genere causæ efficientis a principio, quod nec adest, nec fuit, sed aderit: ergo per gratiæ adventum opera extra charitatem facta non informantur, nec vitam accipiunt. Utraque hujus syllogismi præmissa, extra probationes insertas, est D. Thomæ in 2 argumento *sed contra* citari. unde cum opus ut satisfactorium sil, gratia indigeat, quæ per influxum in ipsum acceptable reddat, semel quod extra gratiæ statum exerceatur, nequit deinceps satisfaciendi vim accipere.

Confirmatur ad hominem contra oppositiōis filis sententiæ adhærentes, quos suppresso nomine in corpore hujus articuli refert D. Thomas. Nam juxta illorum principia, ut ibi annotat S. Doctor, opera extra charitatem facta nequeunt charitate adveniente fieri meritoria : ergo nec satisfactoria. Suedatar consequentia : ideo per adventum charitatis fieri nequeunt meritoria, quia vim merendi debent habere a charitate influente, et charitas adveniens facere non potest illa opera a se fluxisse ; sed valor satisfaciendi etiam a charitate influente dependet, et hæc in illa non influxit, nec postea adveniens influxisse facere valet : ergo nec satisfactoria reddere.

67. Objicies : D. Thomas in solutione ad 3, admittit in aliquibus operibus, ut puta in jejuniis, ac eleemosynis, extra charitatem factis, quod charitate postea adveniente sint Deo accepta; sed quæ sunt Deo accepta, sunt satisfactoria : ergo doctrina tradita universaliter vera non est. Minor, et consequentia liquent. Major autem probatur exhibendo verba Ang. Præceptoris : « Ad tertium dicendum, quod aliquæ satisfactiones sunt, ex quibus manet aliquis effectus in satisfaciendis, etiam postquam actus satisfactionis » (materialis videlicet) < transiit ; sicut ex jejuniis manet corporis debilitatio, et ex eleemosynarum largitione substantiæ diminutio, et sic de similibus. Et tales satisfactiones in peccatis factæ non oportet quod iterentur : quia quantum ad hoc, quod de eis manet per pœnitentiam Deo accepta sunt. » Satisfactiones autem, quæ non relinquunt

« aliquem effectum in satisfaciente postquam actus transiit, oportet quod iterentur, sicut est de oratione, et similibus. Actus autem interior, quia totaliter transiit, nullo modo vivificatur, sed oportet quod iteretur, » Ubi, ut vides, jejuniis ac eleemosynis in peccati statu factis concedit per gratiæ adventum vivificari, et Deo accepta fieri, eo quod aliquem effectum in satisfaciente relinquunt, ad distinctionem aliorum actuum, ex quibus nihil manet, dum gratia accedit.

Respondetur ex hoc Præceptoris Angelici nro testimonio, in cujus intelligentia, ut recte Sotos, vidit Sotus in 4, dist. 19, quæst. 1, art. 5, vehementer non pauci allucinantur Thomistæ, minime colligi aliquem actum extra charitatem elicitem fieri charitate adveniente satisfactorium. Etenim D. Thomas distinguens inter satisfactiones extra charitatem elicitas, quarum aliae, ut jejuniis, et eleemosynis effectum in satisfaciente relinquunt, aliae vero non, nunquam asseruit aliquam ex illis, etiam quæ effectam relinquunt, per gratiam advenientem vivificari, sed tantam dixit, quod : « Quantam ad hoc, quod de eis manet, per pœnitentiam Deo acceptæ sunt. » Hoc non est adstruere, ipsa opera præterita formaliter sumpta deinceps vivificari : sed effectam relictam, et usque ad gratiæ adventum perseverantem, vitam accipere, et fieri satisfactorium. Itaque aliud est, jejuniis extra charitatem factum, et aliud corporis debilitas, quæ ex jejuniis causata relinquuntur, jejuniis ergo formaliter sumptum, prout dicit actum jejunandi, in peccati statu exhibitum, non vivificatur, nec vivificari valet, ut satisfactorium sit, a gratia adveniente : quippe quod ab ipsa non informatur ; nam ut jejuniis illud formalité? sumptum postea vivificetur, quid conducit effectum reliquisse, si jam nec in se, nec in effectu est formaliter operatio aliqua, quæ in charitate fiat. Ceterum corporis debilitas, vel anxietas ex jejuniis relicta, si usque ad gratiæ statum persistit, vim satisfactoriam accipit : quia ab ipsa incipit dignificari, et procedere, saltem quatenus ejus virtute a voluntate acceptatur, et in pœnæ remissionem dirigitur ; imo hoc ita intelligendum est, ut ille effectus solum sit satisfactorius quoad illam partem, aut quasi partem, quæ gratiæ conjungitur, non vero

quoad totum absolute, et quoad id quod praecessit, ut constat in illo aclu, qui per aliquam durationem fuit malus moraliter, et postea ob circumstantiarum variationem incipit esse bonus : hic enim non dicitur bonus absolute, el quoad totam durationem,quam in esse materiali entis habuit; sed tantum quoad illam portionem, quam habet ex illo tunc.inquo bonitatem habere incepit. Unde (per quod tacilæ replicæ satisfit) optime D. Thomas addere potuit, satisfactiones relinquentes effectum iterari non oportere : nam cum jejunium ad carnem mortificandam, et eidem debilitatem infligendam ordinetur, si hæc usque ad statum gratiæ persistunt, in quo vim satisfactoriam accipiunt, non est opus actus iteratione,ad distinctionem aliarum satisfactionum nullum effectum relinquentium, quæ si in statu peccati fiant, cum omnino sint infructuosæ, indigent repetitione.

68. Sed urgebis ; nam ex relato D. Thomæ testimonio saltem colligitur, quod si jejunium illud effectum relinquens, et in statu peccati exercitum, a confessario in pœnitentiam fuerit injunctum,possit advenientecharitale tanquam pars sacramenti gratiam ex opere operato causare, ac satisfactorium fieri : sed consequens contradicit tum solutioni traditæ, quippe jam absolute verificatur, opus extra charitalem factum fieri per ejus adventum satisfactorium: tum, et præcipue doctrinæ stabilita? tract. 22, disp. 4, dub. 6, § 2, ubi statuimus ex D. Thoma, nullum sacramentum characterem non imprimens (quale est pœnitentiæ) cum obice, vel fecte susceptum, gratiam vel alium effectum instrumentialiter causare recedente fictione : ergo solutio tradita nulla est. Consequentia, ac minor quoad primam partem sunt manifestæ ; quoad secundam vero etiam liquet : nam idem judicium fieri debet de toto sacramento, ac de qualibet pjus parte sive essentiali, sive integrals ; atque adeo si totum pœnitentiæ sacramentum fecte susceptum, quia characterem non imprimit, nequit recedente fictione effectum sortiri, nec etiam satisfactio, quæ est pars ejus integratis, illum consequi valebit, ac fieri satisfactoria, Major autem, in qua sistit tota difficultas,probatur. Etenim jejunium illud a confessario tanquam pars sacramenti injunctum, et in slalu peccati exercitum, esto characterem

non imprimat,relinquit aliquem effectum, debilitatem nimirum corporis, usque ad fictionis remotionem perseverantem ; sed in principiis D. Thomæ a nobis loco proxime citato accurate expensis, sacramentum fecte susceptum, quod aliquem effectum relinquit,recedente fictione causatgratiam, et ejus fructum : ergo cum satisfactio sit sacramenti, et gratiæ fructus, sequitur ex verbis D. Thomæ, quod jejunium effectum relinquens, et extra charitalem exercitum, si a sacerdote in pœnitentiam injunctum fuerit, fiat adveniente gratia, ac remoto obice satisfactorium, quippe quod pars sacramenti est.

Propter hanc objectionem, quæ difficultate non caret, plures Thomiste? in varias abiere sententias, ut apud Nugnum in præsentia, et Sotum loco supra relato videri potest. Ceterum si mens Ang. Praeceptoris attente consideretur, omnia tam veritati quamdoctrinæ noslræ esse consona dignoscetur. Etenim D. Thomas in hoc articulo, quidquid Cajetano, Nugno, et aliis arriserit, præcise sermonem intexit de satisfactione secundum se, et prout est actus virtutis pœnitentiæ, et opus hominis; noa vero de satisfactione sacramentali, vel ut est pars sacramenti pcenitentia?, quo pacto effectum ex opere operato nanciscitur, ei est opus Dei. Unde cum in secundo argumento sibi opposuisset paritatem exsacramento Baptismi, cujus virius, ac efficacia ia ficta receptione impedita incipit recedente fictione effectum sortiri, respondet : «AdD.Ti « secundum dicendum, quod Baptismus « imprimit characterum in anima, non « autem satisfactio ; et ideo adveniens characteritas, quæ fictionem tollit, et peccatum, « facit quod Baptismus effectum suum habeat ; non autem facit hoc de satisfactione. Et præterea Baptismus ex ipso « opere operato justificat, quod non esthominis, sed Dei, et ideo non eodem modo « mortificatur, sicut, et satisfactio, quæest a opus hominis. » Ubi si loqueretur eliam de satisfactione, quæ pars est sacramenti, incongruenter assereret, eam non esse opus Dei, quod sacramento Baptismi adscribit, cum quælibet sacramenti pars opus Dei sit. causetque subinde ex opere operato gratiam aliquam.

Quocirca respondetur ad replicam ne-jj^ gando majorem ad cujus probationem

claritatis I

claritatis gratia distinguenda est major: « relinquit aliquem effectum » procedentem a jejunio ut reduplicative parte sacramenti pœnitentiæ, illam negamus : procedentem a jejunio in esse entis, vel ut est actus abstinentiæ, aut alterius facultatis, eam concedimus. Et minorem eodem fere modo distinguimus : « sacramentum « fecte susceptum, quod aliquem effectum « relinquit, » correspondentem sacramento ut tali, recedente fictione causal gratiam, ac fructum, concedenda est : neganda vero, si effectus ille non respondeat sacramento, vel ejus parti ut tali, sed tantum eidem in esse materialis entis, vel alterius rationis, quæ per accidens ad rationem sacramenti se habeat ; ac proinde negatur absolute consequentia. Itaque ut sacramentum fecte susceptum, vel ejus pars dicatur absolute persistere virtualiter in suo effectu, atque ideo possit fictione recedente fructuosum fieri, necesse est effectum illum a sacramento ut sacramento, vel ab ejus parte ut tali procedere, alias non dicitur absolute virtualiter in effectu persistere, cum effectus ille ex virtute sacramenti non sit productus, sed aliunde. Jejunium autem a sacerdote in poenitentiam injunctum, et in statu peccati exercitum, licet debilitatem corporis relinquat,hæc non procedit ab illo ut parte sacramenti, sed ab eo in esse entis, vel secundum aliam considerationem. Unde non infertur, quod recedente fictione fiat ex opere operato fructuosum, et satisfactorium ; ac proinde nunquam verificatur, nec id ex D. Thomæ testimonio colligitur, satisfactionem aliquam, etiam in poenitentiam injunctam, semel in statu peccati exercitam, per adventum gratiæ reviviscere, vel fieri fructuosam.

Quod vero debilitas ex illo jejunio relictâ non sit effectus illius ut reduplicative est pars sacramenti, sed illius ut est actus abstinentiæ?, alteriusve facultatis, ex eo manifeste deprehenditur,quia eodem modo relinquitur in jejunante, sive procedat a jejunioin pœnitentiam injuncto,sive voluntarie exercito. Si autem sequeretur ad jejunium, ut reduplicative est pars sacramenti, nunquam procederet ab eo ut exercito voluntarie : quippe effectus nequit nisi a propria causa prodire, ut evidenter constat in characterem ad Baptismi absolutionem subsequuto : hic enim quantumvis quis

Salmani Curs. Thcolog. Tom.XX.

abluatur, minime imprimitur, nisi ablutio illa sacramentalis sit, ideo quia character non est effectus cujuscumque ablutionis, sed tantum sacramentalis ut talis. Tum etiam liquet : quia prædicta debilitas ex illo jejunio relictâ quid naturale est; effectus autem sacramenti, vel ejus partis ut talis ad ordinem supernaturalem attinet, ut in eodem characterem ex Baptismo relicto cernere licet. Unde sicut mundities exterior, quæ relinquitur in capite, vel in alia parte, in qua fit baptismi ablutio, non est effectus Baptismi, vel ejus partis ut sacramentalis,sed solum ablutionisin esse entis, quia non est quid supernaturale, et alias æque bene fit a quacumque ablutione esto non sacramentali. Ita debilitatio carnis relictâ ex jejunio in pœnitentiam injuncto, et extra charitalem exercito, non est effectus illius ut reduplicative est pars integralis sacramenti, quod requirebatur ut recedente fictione jejunium illum fructuosum, ac satisfactorium fieret.

Consonatque hæc doctrina illi, quamRoboritradiimus tract. 22, disp. ac dubio insoiifo. objectione relatis, præcludentes effugiam adversariorum conantium statuere posse pœnitentiæ sacramentum causare gratiam recedente fictione,licet characterem non imprimat,quia virtualiter perseverat in aliquo ejus effectu, in determinatione videlicet voluntatis,qua subjectum sacramenti voluit illud recipere. Ibi enim ex eo hoc effugium evertimus, quia illa determinatio non se tenet ex parte sacramenti ut effectus illius, atque ideo esto utcumque maneat, non sufficit ut sacramentum fecte susceptum in ea virtualiter perseveret, ac recedente fictione fructuosum fieri possit : quippe licet illa determinatio a Deo elevari valeat ad causandum instrumentalitergratiam, id tamen minime sufficit, ut præteritum sacramentum in gratiam influere dicatur. Similiter ergo dicimus in præsentia; effectus, qui relinquitur ex jejunio extra charitalem exercito, non procedit ab eo ut parte integral! sacramenti, nec ex parte illius se habet ; unde esto jejunium virtualiter perseveret in illo, non perseverat ut pars integratis sacramenti, quod requirebatur, ut gratia accedente posset vivificari,ac reatum pœnæ opere operato removere. Adde, non idem judicium faciendum de qualibet parte sacramenti, ac de toto sacramento.

Unde licet admitteretur, sacramentum pœnitentiæ recedente fictione effectum sortiri, id minime tribuendum foret cuilibet ejus parti etiam integrati, qualis satisfactio est : hæc quippe cum nec sacramentum sit, nec de ejus essentia, sed absque ea sacramentum absolute esse possit, ut homo sine digito, non operatur ad modum sacramenti ex opere operato, sed opere operantis. Itaque esto jejunium in prenitentiam injunctum, et in statu gratiæ exercitum, sit virtute clavium magis satisfactorium ; si tamen extra charitatem exercetur, non sequitur quod recedente fictione, et gratia accedente reviviscat. Hæc cui placuerint Solum consulat, in 4,dist. 19, quæst. 1, art. 5 ubi hac doctrina utitur, quæ utpote tanti Thomistæ probabilitate non caret, quamvis solutionem supra traditam censeamus præferendam.

DUBIUM IV.

[*Trum ad satisfactionem requiratur pactum, vel Dei promissio eam acceptandi ?*

Præsens difficultas non procedit circa pactum, quod sit tale formaliter, et expresse, sed circa pactum saltem virtuale, aut implicitum; nec etiam circa satisfactionem de congruo, hanc enim pactum non expescere extra dubium est ; sed de satisfactione condigna, quæ, ut supra annotavimus, dupliciter accipi valet ; et in actu primo, quo pacto solum dicit æqualem valorem cum debito, ac celeras conditiones, quas præcedenti dubio assignavimus, ut sit, quantum est ex se, sufficiens ad solvendum : et in actu secundo, prout nimirum ultra prædicta addit jus ut a creditore admittatur; et de ea in hac ultima consideratione procedit difficultas, quam in coronidem disputationis annectimus, ut supra promisimus, ab iliaque, quia non plura concernit, breviter expediemur.

§ 1.

Sententia affirmans statuitur.

Assctiio 00· D*cen(ium est satisfactionem in aclu secundo, præbentemque jus ut acceptetur, requiri ex parle Dei pactum, vel promissionem eam acceptandi. Hæc asser-

tio consonat stabilitis tract. 16, disp.], dub. 6, et tract. 21, disp. 1, dub. 8, a num. 230, et sequentibus. Eamque a fortiori tueri coguntur omnes Doctores, quos locis citatis retulimus. In præsentî vero illam docet Suarez disp. 84, sect. 3, num. 4, c1^ 9, et sect. 6, et etiam Gonet disp. 13, urt. 2, § 4, quatenu^ asserit, requiri Dei voluntatem, et ordinationem ad satisfactionem, quod aliquod pactum saltem implicitum est. Potestque suaderi primo, ex eo quod satisfactio condigna, et quæ in aclu secundo, ac infallibiliter infert effectum, præbet jus contra Deum, ipsumque ad acceptationem adstringit ; atqui Deus solummodo ex libera promissione acceptandi nobis facta potest debitor constitui : ergo hujusmodi promissio, quæ pactum dicitur, requiritur ad satisfactionem. Major, et consequentia constant; minor vero probatur ex Augustino serm. 16, de verbis Apostoli, ubi inquit : a Debitor nobis factus est Deus non aliquid accipiendo, sed quod ei placuit promittendo. » Et paucis interjectis concludit: « Illo ergo modopossumus exigere Dominum nostrum : redde « quod promisisti, quia fecimus quod « jussisti. »

Confirmatur : quia opera satisfactoria Christi Domini pro hominum offensis, licet infiniti extiterint valoris, non potuerunt Deum obligare ad acceptationem independenter ab ejus pacto, vel promissione : ergo etiam hujusmodi conditio erit omnino necessaria, ut pœnitentis actus habeant in actu secundo rationem satisfactionis fundantis jus, et obligationem, ut admittatur. Antecedens fuse probatum manet tract. 21, disp. 1, dub. 8. Consequentia vero ex paritate liquet : quippe nimis multum esset puræcreaturæ actibus deferre,quod infinitis Christi operibus non conceditur. Id ipsuni-que rJborari valet ex his, quæ in merito contingunt : etenim licet justorum opera a gratia procedentia sint vitæ æternæ digna, tamen ut illam complete in actu secundo mereantur tanquam ex justitia reddendam, Dei pactum, aut promissionem exigunt, ut loco relato ex tract. 16 statui- mus ; et ex Concilio Tridentino sess. 6,^ cap. 16, colligitur, ubi vitaæterna vocatur merces « ex Dei promissione bonis justo- rum operibus, et meritis reddenda, » Ergo idem dicendum est de satisfactione nostra

nostra, infallibiliter pœnæ temporalis debitum extinguente.

70. Probatur secundo a priori. Qui offert aliquod opus duobus debilis correspon- dens, el non utrique adaequatum, sed quod ia solutione unius exhauritur, nequit creditorem ex justitia compellere ad illud ceteplandum in adæquatam solutionem utriusque, ita ut non possit aliam exposcere, nisi creditor ipse se obligare velit ad illam acceptationem ; sed omne opus, quod in satisfactionem pœnæ temporalis Deo exhibere valemus, est ipsi adaequate debi- tjmalis titulis : ergo nisi ipse libere'cedensjuri suo velit se obligare ratione alicajus pacti, vel promissionis ad illud in satisfactionem acceptandum, ad id illum rigere non possumus ; atque ideo indepen- denter a pacto explicito, vel implicito, formali, aut victuali, nequit dari satisfactio condigna, infallibiliter effectum consecu- lara. Minor, et consequentia constant. Major vero probatur : nam creditor jus habet, cui cedere non tenetur, exigendi illud opus ratione alterius debiti: ergo nemo illum compellere potest, nisi ipse obligationem sibi imponat illud opus acceptandi in utriusque debiti adæquatam solutionem. Unde si servus ex justitia Domino centum aureos deberet, quia ei totidem foratus est, et in Domini obsequium laboraret, ut debitum illud exstingeret, iwn ideo immunis ab illo esset; cum titulo servitutis omnis ejus labor alias sit Domino debitus. Quocirca si ad libertatem rediret, teneretur deinceps Domino restituere.

§ π.

Motiva contraria eliduntur.

71. Oppositam sententiam docet Vas- quezde pœnit. quæst. 91, art. 1, dub. 3, nom.7. Quam ex eo probat, quia vei Deo promissio esset necessaria, ut satisfactio esset condigna, vel ut cerio acceptaretur a Deo in remissionem pœnæ temporalis ; sed ad neutrum desideratur : ergo omnino superflua est. Minor quoad utramque par- tem suadetur ; quoad primam quidem : quia condignitas satisfactionis non prove- nit ex promissione, sed ex ipso opere in gratia elicito ; sed potest ita fieri, esto nulla adsit promissio : ergo, et satisfactio

condigna existere absque promissione. Quoad secundam vero ex prima colligitur: nam qui condignam ex se offert compen- sationem pro pœna debita, eo ipso reddi- tur dignus ut non puniatur ; sed qui est dignus ul non puniatur, nec debet, nec potest a Deo puniri, alias non digne tor- queretur, sed ex mera voluntate Dei, quod dici nequit : ergo esto nulla adsit promissio, cogitur Deus satisfactionem acceptare ; atque ideo certo, et infallibiliter effectum sortitur.

Respondetur negando minorem, cujus probationes non urgent. Ad primam enim respondetur, condignitatern satisfactionis ab utraque ortum ducere, et a gratia tanquam a principio efficienter valorante, et a promissione tanquam a conditione neces- sario petita *sine qua non*. Quippe opus a gratia procedens, cum sit debitam adæ- quate titulo creationis, in cujus solutione omnino ej is valor exhauritur, nequit deficiente promissione Dei esse sufficiens ad exlinguendum etiam debitum pœnæ pec- cati. Supposita tamen promissione, qua Deus statuit illud opus acceptare non solum in exlnctionem primi debiti, sed etiam secundi, redditur satisfactio condigna ; siquidem, jam opus illud computatur quasi unico tantum titulo debitum, ad cujus so- lutionem sufficiens est. Unde ad secundam dicendum est, illum, qui offert compensa- tionem pro pœna condignam, fieri non dignum pœna, atque ideo nec debere, nec posse puniri. Ceterum, qui in solutionem ptænæ peccatis debitæ offert opus a gratia procedens sine promissione ex parte Dei illud acceptandi, non exhibet compensa- tionem condignam, quia illud opus est alio titulo adæquate debitum : atque ideo insufficiens ad solvendum etiam aliud de- bitum culpa contractum. Quocirca, nec fit dignus ut non punialur, nec Deus amittit jus illum puniendi ; unde si torqueretur, non ex libito Dei, sed ex justitia torquere- tur. Adde, quod esto opus in gratiæ statu elicatum, adhuc deficiente Dei promissione, esset condignum ad pœnæ solutionem, hanc condignitatern solum haberet in actu primo, et aplitudinaliter quoad sufficien- tiam, non vero quoad efficaciam, et in actu secundo extinguentem debitum,et inferen- tem obligationem creditoris ad satisfac- tionem acceptandam ; quod est difficultatis

scopus. Unde in illo eventu quamvis dignus ex se fieret, ut non puniretur qui illam satisfactionem offerret ; Deus tamen non tenetur acceptationi, nec injuste puniret, si illum torqueret, sed proprio jure uteretur ; quemadmodum judex non obligatur acceptare pœnam sibi ipsi a reo impositam, esto condigna sit, sed ea non obstante potest reum torquere aliis cruciatibus a lege impositis ; atque ideo illa satisfactio, deficiente Dei promissione eam acceptandi, certo, et infallibiliter non infert pœnæ solutionem.

Argn© 72. Arguitur secundo : nam independenter a pacto potest unus condigne, et in actu secundo pro pœna peccati alterius satisfacere : ergo potiori jure sine hujusmodi pacto debitum proprii peccati extinguere valebit ; et consequenter absolute verificabitur, satisfactionem efficacem a pacto non dependere. Antecedens ostenditur : quoniam in doctrina D. Thomæ in hac disputatione sæpius allegata, et in 4, dist. 20, quæst. 1, art. 1, quæstiunc. 1, ratio, ob quam unus pro alio condigne satisfacere potest, est quia ei per charitatem unitur ; sed quod duo justi idem fiant per charitatem, a pacto, vel Dei promissione non dependet, sed eis competit ex propriis prædicatis charitatis habentis ex se unire amicos ; ergo promissione Dei exclusa, unus pro alio condigne satisfacere potest.

Confir- Confirmatur : quia non est minoris efficaciae nostra satisfactio ad extinctionem debiti pœnæ temporalis ex peccatis contracti, quam eadem peccata ad illud debitum inducendum ; sed peccata inducunt debitum pœnæ temporalis independenter a pacto, vel Dei promissione etiam implicita : ergo et satisfactio reatum pœnæ extinguet, esto nulla Dei promissio adsit.

Eno-îa- Ad argumentum respondetur negando meut, antecedens, ad cujus probationem dicendum est, unionem per charitatem, quam justi habent, esse rationem ob quam unus pro alio efficaciter, et condigne satisfacere possit, supposita Dei promissione acceptandi opus in satisfactionem exhibitum ; non autem esse rationem totalem, et absolutam independenter a quocumque alio ad id requisito. Unde quantumvis justi charitatis unione copularentur, si Dei promissio deficeret, satisfactio unius pro alio oblata

ad summum solum esset talis quoad sufficientiam, et in actu primo ; non autem in actu secundo Deo obligationem inferret ad illius acceptationem. Quocirca unum alterius pœnas luere, ac pro illis satisfacere, non accidit absque omni prorsus Dei supremi judicis dispositione accipientis unius pro alio satisfactionem : etenim si omnis rigor justitiæ observandus foret, ille qui peccatum commisit, puniendus erat, nec ab hujusmodi debito per alterius satisfactionem extrahendus.

Ad confirmationem negatur major : efficacius enim est peccatum ad pœnæ debitum^ inducendum, quam satisfactio ad illius rut extinctionem : nam qui peccat, nullum jus acquirit proprie loquendo contra judicem, sed potius illud judici tribuit, ut ipsum puniat, ac pœnas sustinere cogat, ad quod nulla judicis promissio, vel consensus requiritur : sed ipse, qui peccat, sola propria voluntate fit pœnæ obnoxius. quatenus sponte lædit bonum divinum, in eo inferens inæqualitatem, ad ejusque reparationem per cruciatus sustinentiam se obligans. Qui vero per satisfactionem debitam pœnæ extinguit, et acquirit jus contra Deum ut pœnam remittat, et ab eo tollit jus exigendi debiti solutionem, quod independenter a Dei promissione fieri nequit. Etenim omnis obligatio oritur vel ex acceptis, vel ex promissis ; Deus autem, cum sit summum bonum, ex acceptis obligari nequit, atque ideo si in vi satisfactionis obligatur ad pœnam remittendam, et ad aliam satisfactionem non exposcendam, indispensabilis est ejus promissio acceptandi illud opus in pœnæ debiti solutionem, præsertim cum aliis titulis sit debitum.

73. Arguitur tertio : nam qui offert satisfactionem debito æqualem, et condignam, independenter a pacto vel promissione creditoris illum compellit eam admittere, et debitum in acta secundo extinguit ; sed homo potest exhibere Deo satisfactionem condignam, et æqualem debito pœnæ temporalis : ergo independenter ab ejas pacto efficaciter satisfacere potest. Consequentia legitime deducitur ex præmissis. Major ex eo liquet, quod si Petrus debitum quatuor aureorum contraxit, et totidem reddat creditori, debitum extinguit, et creditorem satisfactionem oblatam admittere compellit

lit, Minor autem probatur : actus fervorisjijm@ contritionis est satisfactio condigna, et æqualis debito pœnæ temporalis contrado ex minimo peccato veniali ; sed potest Deo offerri ferventissimus contritionis actus in solutionem illius debiti : ergo. Nec refert si dicas, illum actum esse inaduatamsolutionem debito peccati venialis ; nam cum alias sit debitum adæquale titulo creationis, et in hujus debiti extinctionem adæquale exhauriatur, si non adest Dei promissio illum etiam acceptandi in solutionem pœnæ peccate veniali debitæ, ad id non pertingit. Nam contra est ; quia edus contritionis non est debitum titulo creationis, sed unice titulo peccati : ergo 'i prout comparatur huic posteriori titulo debitam adæquat, illud seclusa Dei promissione extinguit. Suadetur antecedens : quia si homo non peccasset, non teneretur titulo creationis actum contritionis elicere : bicenim cum sit dolor de peccatis, si ista non præcesserunt, impossibilis est, et ad impossibile nemo tenetur ; et tamen esto homo non peccasset, idem creationis debitum, quod nunc habet, contraxisset. quippe quod non variatur per subsequens peccatum, nec majus vel minus debitum fit : ergo illa contritio titulo creationis non est debita.

j. Respondetur negando minorem ; ad cujus probationem dicendum est, solutionem inter arguendum datam esse optimam, et sustinendam ; quæ minime labefactatur superaddita impugnatione. Nam aliud est, actum contritionis non esse Deo debitum titulo creationis hominis, aliud quod non sit debitum titulo creationis, vel productionis ipsius contritionis. Unde si homo non peccasset, non teneretur absolute creationis titulo de peccatis dolere : hoc enim impossibile est, ut recte convincit objectio, ipsis non existentibus. Ceterum semel quod peccata commiserit, satisfactionem offerre tenetur. Hæc autem si actu contritionis exhibetur, independenter a pacto non adæquat debitum ex peccatis etiam venialibus contractum, quantumvis contritio ferventissima sit, ac peccata minima fuerint. Et ratio est : quia hujusmodi contritio, semel quod eliciatur, quoad totum quod habet Deo debetur titulo productionis non hominis, sed ipsius contritionis ; ad eam namque tanquam primum princi-

pium, et causa rerum influxum præbñt : atque ideo sibi tota titulo primi principii debetur, imo et titulo gratitudinis, siquidem virtutem ad eam eliciendam homini præstitit. Unde nisi adsit aliqua Dei promissio illam etiam acceptandi in extinctionem debili pœnæ peccati, ad hoc æqualitatem non habet, nec hujusmodi debitum extinguit, sed in aliorum solutione omnis ejus valor exhauritur. Alia argumenta, quæ hic opponi possent, jam alibi enervata manent locis ex tract. 21 et 16 supra relatis ; ideoque non est cur in eorum enodatione amplius immoremur.

DISPUTATIO XL

De satisfactione sacramentali.

1. Cognitioni satisfactionis secundam se, et prout est actus virtutis, succedit consideratio illius ut ad pœnitentiæ sacramentum spectat, et quatenus exercetur ut a sacerdote in confessione injuncta, quo pacto satisfactio sacramentalis nuncupatur. Qualiter autem secundum hanc considerationem ad sacramentum attineat, utrum, nimirum, sit illius pars essentialis, an integralis, et quomodo ? Supra explicuimus in prima parte hujus tract, disp. 1, dub. 2, §7, a num. 115, et sequentibus, et ad calcem art. 2, quæst. 90, ex ibi enim dictis constat, satisfactionem tripliciter posse considerari. Primo ut exécuta ; et in re posita. Secundo ut in voto expresso, quo pacto dicit animam positivum adimplendi id, quod a sacerdote injungitur. Tertio, radicaliter, et exactive, sed in voto implicito, quod nihil est aliud quam ipsa confessio ex se quasi radicans, et exigens satisfactionem. Igitur primo, ac secundo modo considerata, solum rationem partis integralis obtinet, non vero essentialis. Tum, quia satisfactio ut exercita supponit sacramentum quoad essentialia constitutum. Tum, quia satisfactio ut in voto expresso non semper adest in sacramento, ut apparet dum moribundo sensibus destituito sub conditione impertitur : in hoc enim eventu sine satisfactione in voto expresso non raro invenitur sacramentum, quod fieri non posset, si illius pars essentialis esset. Posteriori autem modo accepta non

incongruit essentialem partem nuncupari; quemadmodum risibilitas radicatis de essentia hominis dicitur. Quæ omnia, quia ibi fusius expensa, hic amplius non expnuntur.

Verum ut sacramentalis satisfactionis, de qua in præsentiærum est sermo, quidditas innotescat, oportet definitionem satisfactionis secundum se, et prout est actus virtutis, in limine præcedentis disputationis explicatam, huc adducere : ex illa enim, et ex aliqua superaddita particula explicante id, in quo non sacramentalis a sacramentali satisfactione differt, hujus adæquata definitio consurget, quæ ita

DiⁿⁱUoest : « Voluntaria sui punitio ad compensationis « sandam injuriam Deo per peccatum illa-
« tam. eumque sic placandum, ut tempo-
« ralem pœnam remittat, juxta sacerdotis
« sententiam in pœnitentiæ sacramento. »

Singulæ hujus definitionis particulæ usque ad *ly pamam remittat* inclusive, explicatæ loco citato manent, et uniuscujusque sensus expositus. Omnes tamen simul sumptæ loco generis in præsentî collocantur : quippe in omnibus illis convenit satisfactio sacramentalis cum non sacramentali. *Ly autem juxta sacerdotis sententiam in pœnitentix sacramento* vicem differentiæ gerit : satisfactio namque sacramentalis ab ea, quæ solum est actus virtutis, in eo differt, quod hæc ad arbitrium pœnitentis extra sacramentum assumitur ; illa vero, licet a pœnifente acceptari debeat, non ab eo imponitur, sed illius taxatio fit ex arbitrio, et autoritate sacerdotis, in pœnitentiæ foro judicis munere fungentis, ut plane asserit Concilium Tridentinum sess. 14, cap. 5, his verbis : « Debent ergo sacerdotes Do-
« *mini* quantum spiritus, et prudentia
« suggesterit, pro qualitate criminum, et
« pœnitentium facultate, salutare, et con-
« venientes satisfactiones injungere, ne si
« forte peccatis conniveant, et indulgen-
« tium cum pœnitentibus agant, levissima
« quædam opera pro gravissimis delictis
« injungendo, alienorum peccatorum par-
« ticipes efficiantur. Habeant autem præ-
« oculis, ut satisfactio, quam imponunt,
« non sit tantum ad novæ vitæ custodiam,
« et infirmitatis medicamentum, sed etiam
« ad præteritorum peccatorum vindictam,
« et castigationem : nam claves sacerdo-
« tum non ad solvendum dumtaxat, sed et

« ad ligandum concessas etiam antiqui Pa-
« tres, et credunt, et docent. » Ubi Conci-
lium, et id quod nuper diximus circa ulti-
mas definitionis particulas, adstruit, et
obiter sacerdotes in imponendis satisfac-
tionibus instruit, hæc autem sacramenta-
lis satisfactionis definitio sic explicata cum
illis coincidit, quas communiter Theologi
efformant ex Conciliis Tridentino citata
sess. et Florentino in litteris sanctæ unio-
nis. Videantur N. Franciscus in præsentî,
cap. 10. punct. 1, N. Antonius disp. 21,
sect. 1. Sotus in 1, dist. 19, quæst. 1, art. 1,
Nugnus in addit, ad 3, part, quæst. 12, art.
3, et Seraphinus ibidem. Praicognita igitur
sacramentalis satisfactionis natura, primo
disputandum assurgit

DUBIUM I.

*Utrum confessarius possit, ac debeat pœni-
tenti satisfactionem imponere?*

Cum pœnitentiæ sacramentum a Christo Domino sit institutum tanquam quoddam spirituale judicium, in quo commissa peccata puniuntur, et ad futura præcavenda remedia adhibentur, in eo pœnitens tanquam infirmus curandus, ac reus puniendus ante tribunal sistitur, sacerdos autem, et judicis sententiam ferentis, et medici remedia applicantis munere fungitur. Unde cum satisfactio sit medicina a sacerdote pœnitenti applicanda, et supplicium ad ejus peccatum puniendum ; videndum est qua potestate gaudeat sacerdos, et qua adstringatur obligatione ad satisfactionis designationem. Quæ difficultas, cum plures contineat partes, quoad omnes diversis assertionibus decidenda est.

Duplex assertio proponitur.

2. Dicendum est primo ^{acerdotem} posse ^{ac} pœnitenti satisfactionem imponere. Hæc conclusio ex secunda statim subjicienda colligitur : nam si sacerdos obligationem subit satisfactionem imponendi, illam injungere valebit ; nemo enim ad id, quod non potest, tenetur. Constatque similiter ex perpetuo Ecclesiæ usu pœnitentias injungentis, et ex Patribus, ac Conciliis. Ex Patribus

Patribus quidem, quia ita censent Augustinus de vera, ei falsa poenitentia cap. 10, Leo Pap. opistoi. 89, cap. 2, Cyprianus lib. 1, epist. 3. Ex Conciliis autem, quia id satis aperte ostendunt Tridentinum sess. 14, cap. 8, Moguntinum I, cap. 23, Cabilanense 2, cap. 45. Et inferunt ex cap. 11, *de pœnit. et remis.* Eamque docet Suarez in præsentī, disp. 38, sect. 1, Gratianus dist. 50, Marianus, Victor, et alii; estque communi Doctorum calculo recepta.

Suadetur ratione primo: nam in quolibet legitimo tribunali superior, qui iudicis munus exercet, gaudet potestate non solum directiva, sed etiam coercitiva, ut reum pro qualitate delicti puniat; sed poenitentiae sacramentum est quoddam spirituale tribunal, in quo sacerdos iudicis munere fungitur: ergo ibi auctoritatem coercitivam obtinet. Tum sic; sed huiusmodi coercitiva potestas nullo aptiori modo exercetur, quam per injunctionem alicujus poenalitatis poenitenti factam, ut poenae temporalis reatum solvat; « Neque enim » (inquit Concilium Trident, sess. 14, cap. 8.) tsecurior ulla via unquam existimata fuit « adamovendum imminentem a Domino in poenam, quam ut hæc poenitentiae opera homines cum vero animi dolore frequentent. » Ergo sacerdos potest poenitenti satisfactionem injungere. Major, ex qua reliqua pendent, ex eo constat, quod potestas tantum directiva sine coactiva auctoritate non sufficit ad delicta puniendā, atque ideo licet alias ad præcavenda futura crimina satis esset, in ordine tamen ad iudicium ferendum, et peccatum jam commissum vindicandum superflua omnino subsisteret. Quod evidentius patet ex ejusdem Concilii auctoritate numero præcedenti relata: ibi enim de injungendis satisfactionibus agens inquit: « Claves sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, » sed, et ad ligandum concessas antiqui Patres, et credunt, et docent. » Claves enim sacerdotum illorum potestas est: si ergo ligare est satisfactionem imponere, et ad ligandum illis commissae sunt claves, potestatem habent satisfactionem imponendi.

Confirmatur: quia poenitentiae sacramentum non solum fuit institutum in vindictam peccatorum, sed etiam in animarum medelam: ergo sacerdoti in hu-

jus sacramenti foro non solum commissum est munus iudicis sententiam ferentis, sed etiam medici spiritualis opportuna medicamenta decernentis. Atqui nulla ad huiusmodi effectum aptiora, quam poenalia opera delectationibus criminum contrariantia: ergo sacerdos auctoritate medici illa poenitenti in satisfactionem injungere valet. Subsumpta minor liquet tum ex Philosopho 2 *Ethic*, ubi inquit, quod: « Peccatorum medicinae sunt poenae. » Tum ex Concilio Tridentino sess. 14, cap. 8, ubi ait: « Proculdubio enim magnopere a peccato revocant, et quasi iræno quodam coercent hæc satisfactory poenae, cautionesque, et vigilantiores in futurum poenitentes efficiunt, medentur quoque peccatorum reliquiis, et vitiosos habitus a male vivendo comparatos contrariis virtutum actionibus tollunt. » Quæ ex statim dicendis amplius constabunt.

3. Dicendum est secundo, sacerdotem per se loquendo teneri poenitenti satisfactionem imponere. Quoad hanc conclusionem inter Autores parum dissidii est. petius Eamque tuentur Petrus de Soto de satisfact. lect. 2, Cajetanus in summ. verb. Satisfactio, Candidus disquisit. 24, art. 31, Nungus, Gonet hic disp. 13, art. 3, num. 45, Nugnus hic quæst. 14, art. 2, Labat, tom. 7, tract. Fr. 3, dub. 5, § 1, N. Franciscus tract. 16, cap. Anion. 10, punct. 1, num. 15, N. Antonius tract, sron*, 5, disp. 21, sect. 2, num. 1604, Dicastillus disp. 14, num. 12, Suarez disp. 38, sect. 3, Palae Lugo disp. 25, sect. 4, num. 49, **Granados** tom. 5, tract. 12, Palaus tom. 4, tract. 23, punct. 21, § 2, num. 6, Fagundez praecept. ex Trid. 2, lib. 9, cap. 3, num. 8, Joannes Sanct. disp. 5, num. 17, et alii.

Suadetur primo ex Tridentino sess. 14, cap. 8: « Debent ergo sacerdotes Domini, a quantum spiritus, et prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et poenitentium facultate, salutare, et convenientes satisfactiones injungere. » Quæ verba liquido ostendunt sacerdotis obligationem in injungendis satisfactionibus: nam ly *debent* præceptum importat. Idque ex eodem Concilio in verbis immediate sequentibus fulciri valet, quippe inquit: « Nesi forte peccatis conniveant, et indulgentius cum poenitentibus agant, levissima quædam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes

« efficiantur. » Hæc autem verificari minime valent, si sacerdotes nulla adstringuntur obligatione pœnitentias imponendi. Nam sacerdotes fieri participes criminum pœnitentium, si satisfactiones non injungunt, nihil est aliud quara ratione hujus omissionis in peccatum incidere ; sed nemo in peccatum incidit, qui obligationem non frangit : ergo Concilii verba sustineri non valent, si confessarii satisfactiones imponere pœnitentibus non obligantur.

Confirmatur ex eodem Concilio sess. cit. €'ki!.' Qbi hujusmodi sacerdotis obligationem explicans, et satisfactionis injunctionem Cowil. commendans, subdit : « Sane, et divinae n ' « justitiæ ratio exigere videtur, ut aliter ab » eo in gratiam recipiatur, qui ante Bap- « tismum per ignorantiam deliquerint, « aliter vero qui semel a peccati, et Dæmo- « nis servitute liberati, scientes templum « Dei violare non formidaverint. Et divi- « nam clementiam decet, ne ita nobis abs- « que ulla satisfactione peccata dimittan- « tur, ut occasione accepta, peccata leviora « putantes, velut injurii, et contumeliosi « Spiritui Sancto, in graviora labamur, e thesaurizantes nobis iram in die iræ. » Si autem divina justitia exposcit, et divinam clementiam decet, pœnitentibus satisfactiones præfigere : ergo sacerdotes, qui Dei ministri sunt, ejusque vicem in hoc sacramento gerunt, divinæ justitiæ, ac dementi® se conformare tenentur, atque ideo hujusmodi satisfactiones imponere.

Probator 4. Deinde probatur ratione : nam sa-
rauoDe. cerd03) sacramenti pœnitentiæ minister, tenetur illud integre, et perfecte conficere ; atqui si satisfactionem non injungit, perfectum ac integrum sacramentum non conficit : ergo audita confessione tenetur satisfactionem imponere. Consequentia est legitima. Major ex se liquet : etenim Religionis virtus exigit, ut hoc ipso quod sacramentum efficiatur, cum integritate, ac debita perfectione fiat ; quemadmodum, et ipsa natura exposcit, ut ens naturale, quod producitur, cum partibus integralibus producat. Minor autem ostenditur : quia satisfactio, ut in limine disputationis prænotavimus, est pars integralis hujus sacramenti ; sed absque parte integrali nulla res perfecta existit ; perfectum enim cum bono coincidit, et bonum ex integra causa coalescit : ergo si sacer-

dos satisfactionem pœnitenti non injungit, perfectum ac integrum non conficit sacramentum, sed incompletum, ac mutilam relinquit, ut se haberet homo sine nianu, aut digitis.

Confirmatur : quia judex in qualibet causa tenetur reum punire, et pro qualitate criminis pœnas injungere ; sed sacerdos in pœnitentiæ sacramento munere judicis fungitur : ergo juxta culparum exigentiam tenetur satisfactiones præscribere. Minor, et consequentia patent. Major autem ex eo liquet, quod punire est munus judicis ex præcepto justitiæ vindicativæ, ut explicuimus in fine tract. 12, in arbore virtutum, §10, num. 84 et deinceps. Ad hæc : Medicus adsiringitur ex propriæ facultatis vice remedia morbo proportionata applicare ; sed sacerdos, ut supra dictum est, non solum est minister hujus sacramenti, et judex in conscientiæ foro, sed etiam medicum agit : ergo cum pœnæ satisfactory sint peccatorum medicinae, pœnitentibus eas injungere adstringitur. Unde illi hæc obligatio ex triplici capite provenit, ex munere nimirum medici, judicis, ac ministri : qua minister, integrum debet conficere sacramentum ; qua judex, reum punire ; et qua medicus, remedia injungere. Quæ omnia per satisfactionis impositionem explentur.

5. Diximus in conclusione,perse loquendo^ sacerdotem teneri ad injungendam satisfactionem : per accidens namque ab hujusmodi obligatione extrahi contingit, uti est casus dum pœnitens sensibus destitutus est physice impotens percipiendi pœnitentiæ injunctionem, et consequenter eam implendi : tunc enim, ut communiter sentiunt Doctores, cum pœnitens hujus sacramenti quoad essentialia capax existât, necessitasque urgeat, et aliunde ratione impotentiae physicae cum omnimoda integritate illud recipere nequeat, adest causa sufficiens, quæ sacramenti administratio- nem absque satisfactionis impositione licitam reddat. Hanc tamen excusationem ita aliqui explicant, quod si pœnitens non est e... nino sensibus destitutus, eundem sacerdos adsiringitur admonere, qua pœnitentia pro criminum qualitate debebat gravari, imo, et illum cogere ad eam adimplendam, si forsitan ex mortis periculo evadat. Ceterum limitationi huic quoad omnia minime

ninie acquiescimus : nam si infirmus adeo non est sensibus destitutus, ut illam admonitionem percipere valeat, non est cur absque omni prorsus satisfactione imposita absolvendus sit. debet enim sacerdos in illo eventu absolute aliquam saltem levissimam injungere pœnitentiam, uti recitationem salutationis Angelica, vel dulcissimi nominis Jesu invocationem, quæ si non ore, saltem corde fiat, ut modo quo possibile sit, sacramentum perficiat. Si vero periculum evadendi spem tribuat, jam non erit impossibilis satisfactio futura, atque ideo nec de praesenti aderit causa, ut nunc non injungatur acceptanda pro tunc deinceps adimplenda, ut habetur in jure cap. 46 *infirmis* 29, quæst. 7, ubi dicitur : « A quo periculo si divinitus ereptus concaluerit, impositum sibi a sacerdote pœnitentiæ modum diligenter observet. »

6. Sunt autem alii casus hic examinandi, in quibus Authores contendunt sacerdotem a satisfactionibus imponendis per accidens excusari. Primus est Cajetani tom. 1 Opusc. quæst. 2, art. 2, Navarri cap. 26. num. 20, Suarii disp. 38, sect. 3, num. 4, asserentium, sacerdotem, qui prudenter judicat, pœnitentem jam integre pro pœna temporali, dimissa culpa, ante confessionem satisfecisse, et cum ex circumstantiis agnoscit illius contritionem satis intensam, excusari per accidens a satisfactionis injunctione. Opposita tamen sententia sustinenda est cum Gonet hic disp. 13, art. 3, §3, num. 45 in fine, Bonacina, Granado, Trullench, Leandro, Frias, Ricardo disp. 18, art. 2, quæst. 2, ad 1 et aliis. Etenim ex nullo principio moraliter loquendo (seclusa divina revelatione) sacerdoti constare valet, pœnitentem integre, et omnino pro pœna peccatis debita satisfecisse, ita ut nec unius orationis Dominicæ recitatione gravari debeat. Unde hic eventus utpote non practicus, sed metaphysicus, admittendus non est; imo non incongrue addit Mediavilla, quod licet sacerdoti ob sibi faciam revelationem constaret, pœnitentem jam adæquate satisfecisse, adhuc aliquam saltem levissimam pœnitentiam teneretur injungere, tum ut sacramentum integrum redderet, tum ut precautionem ad futurum peccatum apponeret, in quo satisfactio aliquem effectum nancisceretur. Idque nobis non displicet.

7. Secundus casus est ille, in quo sacerdos probabiliter judicat pœnitentem nullam admissurum, vel executurum satisfactionem ; in quo eventu sacerdotem sine aliqua imposita satisfactione posse absolvere pœnitentem aliqui autumant, et rationem assignant : quia cum ibi cesset finis impositionis, etiam cessare debet obligatio sacerdotis. Ita Henriquez lib. 2 de pœnit. cap. 20, Frias in summa fol. 21, Atllalobos tract. 9, disp. 78, num. 4 et Lublin verb. *Satisfactio*, num. 1. Ceterum nec in hujusmodi eventu sacerdotem ab obligatione injungendi pœnitentiam extrahi, sentiendum est cum Nugno tom. 2 in 3 part, quæst. 18, art. 3, difficult. 2. Cui etiam subscribunt Palaus, Bonacina, Lugo, Granados, Fagundez, N. Franciscus tract. 6, cap. 10, punct. 2 et alii. Cujus multiplex ratio assignari potest Tum : quia ansa ad deteriora criroi.ia pœnitenti tribueretur, si tantum quia satisfactionem excipere renuit, sacerdos nulla adhibita punitione eum absolvit, ac omne, quod illi arridet, permittit. Tum : quia hic Concilii ratio maxime urget, sacerdotem, nimirum, pœnitentiam criminibus annuentem, illorum participem fieri : pœnitentem enim satisfactionem admittere nolle, irrationabilis excusatio est, ut injunctionis pœnitentiæ omissionem licitam reddat. Tum denique : quia sacerdos tenetur sacramentum non relinquere imperfectum, ac truncum. Ratio autem, quam oppositae sententiae adhærentes assignant, nullius momenti est : etenim satisfactionis impositio ordinatur ad sacramenti integritatem, ad commissi criminis punitionem, et ad precautionem futuri; qui quidem fines in prædicto eventu non cessant. Imo dicendum est, quod si pœnitens nullam vult admittere, vel implere satisfactionem, fecte ad sacramentum accedit, ac illud absque congrua dispositione reciperet. Unde sacerdos rei conscius sacrilege absolutionem præstaret.

8. Tertius casus est, dum scrupulosus semel absolutus, iterum atque iterum incunctanter sacerdotem adit, ut absolvatur. Tunc enim posse sacerdotem eum absolvere absque nova satisfactionis impositione, dummodo pœnitentiam in prima confessione injunctam applicet peccatis in secunda denuo confessis, sentiunt Henriquez lib. 5 de pœnit. cap. 20, num. 6, Bonacina disp.

5, q. 5, sect. 3, punct. 3, num. 3 et alii. Quorum fundamentum est, quoniam opus alias ex praecepto debitum potest in satisfactionem injungi : ergo, et satisfactio in prima confessione imposita poterit in secunda applicari. Verum etiam hic casus rejiciendus est : nam vel scrupulosus in secunda confessione novum prodit peccatum, vel antiquum jam confessum ? Si primum ; extra dubium est sacerdotem teneri novam satisfactionem injungere. Si secundum ; non debet sacerdos pœnitentem absolvere, sed consultius erit, ut scrupulos rescindat, inabsolutum dimittere. Si autem pœnitentis precibus annuens iterum illum absolvit, novam tenetur imponere satisfactionem -.etenim vel illa, quam in prima confessione pœnitenti injunxit, est jam executione mandata, vel non ? Si primum ; aliam distinctam injungere debet ; tum ne sacramentum imperfectam relinquat ; tum, quia satisfactio non est opus faciendum, sed faciendum, alias magni cruciatus jam perpessi valerent pro culpis denuo confessis in poenitentiam injungi. Si secundum : etiam novam tenetur addere poenitentiam : nam esto culpa, quæ in secunda confessione proditur, sit eadem, quæ in prima ; tamen adest novum sacramentum, quod distinctam pœnitentiam exigit : eadem quippe satisfactio nequit esse pars integritatis duplicis sacramenti, quemadmodum nec idem digitus duplicem hominem integrare valet. Maxime : quia saepissime accidit, praesertim in viris timoratae conscientiae, sola peccata jam pluries confessa iterum confiteri, et nihilominus nova satisfactio adhibetur. Fundamentum autem adversariorum nullius momenti est, nam licet verum sit, opus alias praeceptum in satisfactionem injungi posse, hoc ita intelligendum est, ut praeceptum, ac debitum non sit ex eodem satisfaciendi titulo, sed ex distincto : quod ideo est, quia dum opus alias est debitum ex praecepto divino, vel Ecclesiastico, a Deo nobis liberaliter condonatur, ut quasi nullo alio titulo debitum, illud in solutionem reatus pœnæ temporalis offerre possimus. Dum vero ex eodem titulo satisfaciendi est debitum, ita non accidit. Unde huic placito adhaerent Palaus punct. 11, § 2, num. 10, Candidus disquisit. 24, art. 31, dub. 3, N. Franciscus ubi supra, et alii.

9. Tandem posse sacerdotem nulla injuncta satisfactione absolvere pœnitentem tempore jubilaei, plenariaeve indulgentiae, docent Sa verbo *Satisfactio*, num. 2, Vivaldus, Lublin, et alii. Nam cum ex jubileo plena concedatur peccatorum remissio, etiam quoad pœnæ reatum, superflua censetur quaelibet satisfactionis injunctio. Sed hanc excusationem minime admittendam censemus ; tum ob rationem saepius allatam, sacerdotem, nimirum, teneri integritati, ac perfectioni sacramenti consulere. Tum etiam : quia frequenter accidit animo jubileum lucrandi pœnitentem sacerdotem adire, ac deinceps post emissam confessionem vel voluntatem invertere, vel a lucranda indulgentia impediri, quia media a Pontifice praescripta debito modo non exhibet. Tum denique ; quia sacerdos non tantum judicis, sed et medici munus obtinet. ad quem remedia criminum morbis medendis praescribere attinet ; atque ideo cum ex jubilaei assecutione animæ vulnera, saltem quoad futura crimina praecavenda, non censeantur satis curata, eam satisfactionem debet injungere, quam fini huic aptiorem judicaverit ; de quo infra sermo redibit.

Ex quibus liquido constat, sacerdotem per se teneri semper pœnitentiam injungere. et solum per accidens ab hujusmodi obligatione extrahi, dum pœnitens sensibus destitutus eam percipere, aeque non valet ; in aliis autem eventibus debet aliquam, saltem levissimam, imponere, ob rationes hucusque assignatas. Hic autem animadvertendum est, quod licet opera in pœnitentiam a sacerdote injungenda valeant esse ex praecepto debita, ut praecedenti disputatione docuimus ; regulariter tamen, ut pœnitentes novam pœnalitatem experti a criminibus resipiscant, supererogationis opera imponenda sunt, inter quæ jejunium, oratio, ac eleemosyna principaliora esse debent, ut recte admonet D. Thomas in præsent. q. 15, art. 3. Nam satisfactio ut medicinalis ad peccatorum causas excidendas ordinatur ; peccatorum autem causa est triplex, juxta illud Joannis 2, numer. 26 : *Omne, quod est in inundo, concupiscentia carnis est, et concupiscentia oculorum, et superbia vitæ*. Unde cum jejunium carnis concupiscentiam, eleemosyna oculorum sitim, oratio vitae superbiam excidat

excidat, ad hæc tria satisfactiones reducendæ sunt.

§n.

Duplex alia assertio statuitur, et qualiter teneatur satisfactionem injungere sacerdos, declaratur.

Ex hactenus, § præcedenti dictis solum constat, teneri sacerdotem per se loquendo aliquam pœnitenti injungere satisfactionem, non vero quanta sit hujusmodi obligatio, an nimirum gravis, vel levis ; circa quam difficultatem non parum Aulhores dissident. Pro ejus tamen resolutione animadvertere opus est, confessionem constare posse vel ex solis venialibus, aut etiam mortalibus jam rite confessis, vel ex lethali-
bus nondum confessioni subjectis. Igitur cum poenitentia sit culpis proportionanda, tenetur sacerdos pro mortalibus non antea confessis gravem satisfactionem injungere; pro venialibus vero, ac mortalibus jam confessis levem tantum imponere. Quibus suppositis,

¶ 10. Dicendum est tertio, prædictam sacerdotis obligationem secundum se, vel ex genere suo esse gravem. Ita N. Franciscus in præsentī, cap. 10, punct. 2, num. 17, Suarez disp. 38, sect. 3, num. 1, Lugo disp. 25, sect. 4, num. 49, Ochagavia tract. ult. de Pœnit. Suadeturque ratione : nam lex, aut præceptum in materia Religionis, charitatis, justitiæ, aut aliarum virtutum ad bonum animarum graviter conducentium, per se loquendo obligat sub mortali, nisi aliud constet de intentione Legislatoris ; sed hujusmodi est lex, aut præceptum sacerdotem adstringens, ut pœnitentiam injungat; ergo per se illum obligat sub culpa lethali. Consequentia est legitima. Majorem stabilivimus cum communi Doctorum placito tract. 13, disput. 19, dub. 1, § 1. Minor vero ex supra dictis ostenditur : etenim quod sacerdos poenitentiam debeat injungere, provenit tum ex virtute Religionis præcipientis reverentiam, integritatem, ac sacramenti perfectionem; tum ex justitia vindicativa, ratione cujus sacerdos tanquam judex tenetur reum punire ; tum denique ex munere spiritualis medici, qui adstringitur sive ex charitate, sive ex illa virtute, contra quam est

periculum futuri peccati pœnitentis, illi medicamenta præscribere ; atqui hujusmodi virtutes graviter ex genere suo conducunt, et ad bonum sacramenti pœnitentiæ, et ad animarum salutem : ergo lex, vel præceptum, quod sacerdotem adsiringit ad satisfactionem injungendam, oritur ex principio ad animarum salutem ex genere suo graviter conducente.

Ex quibus manifeste deducitur, non esse liberum confessariis, gravem pro levibus, aut levem pro gravibus peccatis pœnitentiam injungere ; sed peccare mortaliter, si proportionatam, ac unicuique peccato debitam non assignent. Tum : quia ita colligitur ex verbis Concilii supra relatis : concii.

« Debent ergo sacerdotes pro qualitate cri-

« minum, et pœnitentium facultate, salu-

« tares, et convenientes satisfactiones injun-

« gere, ne levissima quædam opera pro

« gravissimis delictis injungendo, alieno-

« rum peccatorum participes efficiantur. »

Tum etiam : quia judex, dum reum punit, debet servare æquitatem ; hanc autem non servat, qui gravia crimina leviter, vel leve peccatum graviter punit : ergo ut æquitatem judicii servet, debet satisfactionem imponere culpis proportionatam. A' idendum tamen restat, an hujusmodi obligatio ob materiæ parvitatem, vel aliunde levis esse possit, atque ideo solum ad culpam venialem sacerdotem adstringetur ? Itaque

11. Dicendum est quarto, sacerdotis obli-
gationem imponendi levem pœnitentiam ob peccata venialia, vel ob mortalia jam confessa, levem tantum esse, atque ideo ejus voluntariam omissionem (praeciso contemptu) terminos peccati venialis non transilire. Ita probabiliter N. Franciscus in præsentī, punct. 2, num. 19, Lugo disp. 25, sect. 4, num. 49, N. Antonius disp. 21, Diana part. 6, résolut. 44, Aversa quæst. 13, sect. 2, Ochagavia quæst. 8, num. 7, Stephanus a S. Paulo num. 172, Dicastillo dubit. 2, num. 12, et alii plures, salisque colligitur ex Tridentino, autoritate supra num. 3 relata.

Probatur assertio ratione : nam lex religionis, aut Justitiæ, etiamsi ex genere suo sub mortali adstringat, tamen in materia levi solum levem obligationem inducit ; atqui impositio pœnitentiæ ob peccata venialia, vel ob mortalia jam con-

fessa, est materia levis : ergo sacerdos ad hujusmodi pœnitentiæ impositionem solum leviter obligatur. Consequentia liquet ; major est communis sententia Doctorum in materia de legibus ; unde licet votum, quod ex Religionis virtute obligat, ex genere suo sub mortali adstringat, nihilominus ob materiæ parvitatem solum levem obligationem inducit, ut patet in voto salutationem Angelicam recitandi, cujus omissio veniale tantum peccatum est, ut recte docet N. Andreas tract. 11, cap. 2, § 2, et tract, 17, capit. 1, punct.6, s 2, num.1 13.Minor vero suadetur: tum, quia pœnitentiæ impositio regulari debet per culpam, ob quam pœnitentia injungenda est ; sed peccata venialia, aut eliam mortalia jam sæpius confessa, sunt materia levis in ordine ad pœnam, quam ipsis imponendam exigunt : ergo, et illius impositio. Tum etiam ; nam pœnitentiæ injunctio ob peccata venialia, vel mortalia jam confessa, ad tria dirigitur, nempe, ad debitam sacramenti integritatem, justam criminis punitionem, et animæ congruentem salutem ; sed ad nullum ex liis graviter conducit, quum absque levis ægritudinis medicamento animæ salus simpliciter obtineatur, et sine levis delicti punitione, vel gravis jam sufficienter puniti, substantialis judicii rectitudo subsistat, ac tandem sine levi parte integrali substantialiter maneat integra sacramenti materia, quemadmodum defectus in dente, quia levis, substantialem hominis integritatem non tollit, licet alias defectus brachii, vel manus, quia reputatur gravis, id efficiat : ergo levis pœnitentiæ impositio in confessione venialium, vel mortalium vitæ ante actæ, levis materia est : hæc quippe ex fine, ad quem dirigitur, regulatur.

confirm. Confirmatur primo : nam judex civilis lethaliter non delinquit, si leve delictum non punit ; nec medicus corporis, si languori tenuissimo medicamentum non exhibet; nec culpæ gravis reatum contrahit minister, qui in re parvi momenti proprio muneri non satisfacit ; sed ita se habet sacerdos pœnitentiam non injungens ob venialia crimina, aut mortalia sæpius jam confessa, et punita : ergo ad hujusmodi satisfactionem imponendam sub lethali culpa non adstringitur. Confirmatur secundo : nam pœnitentes, qui levem satisfactionem, ob peccata venialia impositam,

omittunt, in omnium fere sententia non graviter peccant, nisi ex contemptu omitant : ergo nec sacerdos sub mortali adstringitur illius impositioni. Antecedens ex dicendis dub. seq constabit. Consequentia vero ex paritate liquet : quippe eadem sequuntur inconvenientia ex omissione exequendi satisfactionem, ac ex omissione illam injungendi.

Primo, quia aquæ guttam diglutiro, in re quid modicum est; et tamen illa diglutio ante Eucharisticam sumptionem est quid gravissimum, eo quod violatur naturale jejunium, ob reverentiam tanti sacramenti indictum. Secundo, quia rem spiritualem vendere etiam in exiguo pretio, esto in se quid modicum sit, grave peccatum est : ergo. Minor autem ostenditur : nam si sacramenti pœnitentiæ integritas magni momenti non esset, sacerdos in confessione mortalium gravem pœnitentiam non injungens, graviter non delinqueret ; sed oppositum statuimus supra num. 10. Ergo. Probatur sequela : quippe sacramentum, in quo sola venialia confitentur, non minus imperfectum manet sine injunctione pœnitentiæ levis, quam illud, in quo mortalia deteguntur absque injunctione pœnitentiæ gravis, cum ab utroque tota illius pars integralis præscindatur, sed in priori eventu sacerdos pœnitentiæ injunctionem omittens, graviter non delinquit : ergo nec in posteriori.

Confirmatur secundo, et urgetur : nam vel sacramento gravis irrogatur injuria, dum ejus pars integralis non apponitur, vel tantum levis ? Si primum : ergo graviter delinquit sacerdos in confessione venialium nullam pœnitentiam injungens; siquidem sacramentum sine parte integrali conficitur. Si secundum : ergo in mortalium confessione sacerdos pœnitentiæ injunctionem omittens, gravem obligationem non frangit. Cum ergo hoc ultimum admittendum non sit, primum asserendum est.

13. Respondetur ad argumentum, concessamajori, distinguendo minorem, quæ si intelligatur de sacramento imperfecto *in re parvi ponderis*, concedenda est ; neganda vero *in re magni momenti*. Ad cujus probationem quatenus solutioni huic officere valet, fere eodem modo distinguenda est minor, quam concedimus intellectam de imperfectione sacramenti *juxta mensuram illius partis integralis*, qua fraudatur ; secus vero *sine proportionem ad illam mensuram*. Licet enim sacerdos sacramentum perfectum, ac integrum conficere teneatur, non tamen semper, ac in omni eventu ad idsublethali obligatione adstringitur, sed graviter, aut leviter juxta quantitatem partis integralis, quam debet imponere.

Undo si hæc gravis, aut magni momenti fuerit, uti est illa, quæ injungi debet pœnitenti, dum peccata mortalia nunquam concessa clavibus subjiciuntur, graviter delinquit sacerdos eam non injungendo, quia per abscissionem partis integrantis magni ponderis, sacramentum notabiliter deturpat, illique gravem injuriam irrogat. Verum si oppositum contingit, et pars integralis abscissa parvi momenti est, ut accidit in pœnitentia levibus, vel etiam mortalibus jam confessis, ac punitis respondentis, sacerdos venialiter tantum delinquit, quippe illius partis defectus levem tantummodo sacramenti imperfectionem arguit, ac illi injuriam tenuissimam infert.

Idque exemplo satis congruenti declarari valet. Etenim votum ex genere suo, cum ex religionis virtute vim adstringendi obtineat, gravem obligationem inducit. Quocirca qui rem magni ponderis promisit, uti jejunium, vel quid simile, si omnino id omittit, lethalis culpæ reatum contrahit. Ceterum si de re tenui votum fiat, recitandi, v. g. salutationem Angelicam, illius omisio terminos peccati venialis non excedit, quia promissis non stare in re adeo parvi ponderis, tantum est levem Deo irreverentiam inferre, ut docent N. Andreas, , , tract. 17, cap. 1, punct. 4, § 2, num. 113, sôto. Soto lib. 7, quæst 2, art. 1, Prado cap. 31, quæstiunc. 4, § 3, num. 31, Aragon 2, 2, Wjiaei. quæst. 88, art. 3, Raphael de la Torre ibis. τήσ. art. 5, dist. 5, Joannes a S. Thoma ibi Çæ; art. 8, num. 5, Suarez lib. 5, cap. 8, num. Boiid-in. 9, Sanchez lib. 4, cop. 12, Bonacina punct. 5, § 4, num. 8, Palaus tom. 3, tract. 15, disp. 1, punct. 11, nu. 6. Non absimiliter ergo, quamvis sacerdotis præceptum injungendi satisfactionem ex genere suo sub lethali adstringat; potest tamen levem committere culpam ob materiæ parvitatem, dum ob venialia, vel mortalia jam clavibus subjecta, nullam pœnitentiam injungit : tunc quippe minimam partem integram a sacramento removet.

Ad primam confirmationem fatemurDiluilur quidem, rem exiguam, sine qua finis magni momenti obtineri non valet, fieri gravem ratione finis, ad quem dirigitur; atque ideo illam omittere, culpam lethalem esse; ut liquet in aquæ gutta vino consecrando immiscenda, quæ physice quid modicissi-

mum est. et tamen in ordine ad finem, quem respicit, et in ratione signi, ac sacræ cæremoniæ est res adeo gravis. ut ejus voluntaria omissio nequeat non grave peccatum esse, ut tract. 23, dip. 4, dub. 3, § 1, num. 47 ponderavimus. Id quod etiam evenire in exemplis a Sanctio in confirmatione allatis minime diffitemur : nam exiguitas pretii accepti pro re spirituali magnam illi irrogat injuriam, siquidem eam ostendit reputari aestimatione dignam. Et aquæ guttam, vel minimam cibi pariem accipere ante Eucharistia sumptionem, esto in se quid leve sit : nihilominus ratione finis, in quem collimat. reverentiae nimirum tanti sacramenti. magni ponderis efficitur. Unde jejunii naturalis violatio etiam per rei exiguæ sumptionem ante Eucharistiam lethalem culpam inducit. Ceterum oppositum contingit, dum res in se est parvi momenti, et alias ad finem non magni dirigitur : tunc enim nullum adest caput, ex quo gravitatem induere valeat ; et ita in casu, de quo in praesenti accidit. Nam satisfactio ob peccata venialia, vel ob mortalia jam confessa injungenda in se res exiguae entitatis est, ut adversarii concedunt, et alias non in finem magni momenti tendit : quia licet dirigatur ad sacramenti pœnitentiæ integritatem, hæc tamen latitudinem admittit, ulpote quæ coalescit ex partibus principaliter. et quasi simpliciter integrantibus, et ex partibus minimis, et secundum quid perficientibus ; ut in integritate hominis videre est : hæc enim consurgit ex capite, brachio, pede, et aliis, quæ principaliter illum componunt, et ex capillis, dentibus, ac digitorum extremitatibus, quæ solum rationem partis secundum quid sortiuntur, et non ita notabiliter hominem adintegrant. Igitur satisfactio ob peccata venialia, vel ob mortalia clavibus jam subjecta, dirigitur ad sacramenti integritatem, quæ est talis secundum quid, atque ideo non in finem magni ponderis, sed exigui : quemadmodum unguis aliquis, vel digiti extremitas hominis integritatem simpliciter substantialem non respicit.

Quocirca juxta hanc doctrinam concedenda est major confirmationis, et minor absolute neganda, vel saltem distinguenda ; quæ si intelligatur de integritate sacramenti *ex genere suo, aut simpliciter tali*, vel de ea, ad quam ordinatur pœnitentiæ

impositio ob peccata mortalia nunquam confessa, concedi debet ; negari vero, si procedat de integritate sacramenti *in omni eventu*, vel de illa, quæ solum est talis *secundum quid*. Et ad minoris probationem neganda est sequela quæ inducta probatione non suadetur : quippe sacramentum, in quo peccata lethalia antea non confessa clavibus subjiciuntur, imperfectius manet sine pœnitentia gravi injuncta, quam illud, in quo deteguntur venialia, sine pœnitentia levi imposita ; nam cum pœnitentia peccatis lethalibus nunquam confessis debilis sit gravis, atque adeo pars integralis sacramenti magni ponderis, illudque notabiliter perficiens, et quasi simpliciter integrans, illam pœnitenti non injungere, est sacramentum deturpare, ac subinde lethaliter delinquere. Pœnitentia vero ob levia peccata applicanda, est res satis exigua, a qua perfectio, ac integritas sacramenti solum dependet secundum quid ; unde illius non injunctio veniale tantum peccatum est, quia sacramentum tantummodo relinquitur non integrum in re levissima : quemadmodum unius dentis defectus gravem ab homine integritatem non removet.

Ad secundam confirmationem responde-
lor, per quamlibei partis integralis sacramenti abscissionem aliquam illi irrogari injuriam, sicut per quamlibet honoris, aut famae denigrationem aliquam injustitiam induci ; ceterum sicut hujus injustitia quantitas per quantitatem denigrati honoris mensuratur, ita quantitas injuriæ sacramento illalæ per quantitatem partis integralis abscissæ. Unde quemadmodum injustitia est levis, si honor leviter denigratur, et gravis si graviter, aut in re magni momenti aufertur ; ita injuria, quæ sacramento fit, est gravis, dum pars integræ abscissa est magni ponderis, et levis, dum est exiguae entitatis.

DUBIUM IL

drum sacerdos valeat cogere pœnitentem ad acceptandam, el exequendam pœnitionem.

Alii aliter difficultatem præsentem proponere solent, an nimirum teneatur pœnitens acceptare et exequi pœnitentiam ? Sed idem sensus utroque titulo

retinetur

relinetur : num cum sacerdotem cogere pœnitionem, et pœnitentem cogi correlativum, vel utrumque, vel nullum verum est. Quamvis autem quid dicendum sit jam salis apparent ex dubio præcedenti didis ; obdiversos tamen opinandi modos, quibus Aniliores in hac difficullate procedunt, eam sigillatim discutere congruum reputavimus.

lira sententia ac primum ejus fundamentum.

14. Dicendum est. posse sacerdotem cogere pœnitentem ad satisfactionem acceptandam et exequendam. Hæc assertio est adeo certa, ut Suarius statim referendus senserit absque temeritatis nota negari non posse. Imo Vasquez eam a Tridentino, ac Florentino definitam nilam judicat. Victoria esse de fide asserit. Alii vero ut Nugnus, Lugo, et Henriquez oppositam saltem periculosam, ac prorsus improbabilem reputant. Nostram autem liroi docet D. Thomas in 4, dist. 18, quæst. 1, art. 3, quæstiunc. 3. Cui subscribunt ejus discipuli Nugnus tom. 2, in 3 part, quæst. 15, art. 1 et in præsent, quæst. 13, art. 2, k, dilue. 2, concl. 1, Dominicus Soto dist. 20, quæst. 2, art. 2, Petrus Soto led. 2, de satisfact. Labat tract. 3, de Pœnit. disp. 2, jkk dub. 5, § 1, concl. 2, D. Antoninus 3 part. lit. 18, cap. et § 19, Magister dist. IG et 18, à». Gonet disp. 13, art. 3, § 3 num. 46, Ricardus in 4, dist. 11, art. 1, quæst. 5, Paladanus dist. 20, quæst. 1 et 2, et dist. 17, art. 8, N. Franciscus cap. 10, punct. 4, nunc. 52, N. Antonius disp. 21, sect. 3, num. 1621, N. Philippus dist. 13, dub. 4, N. Gabriel disp. 12, quæst. 4, Victoria nom. 209, Suarez disp. 38, sect. 7, num. 2, Vasquez quæst. 94, art. 2, disp. 1, num. 5, Logo disp. 25, sect. 5, num. 68, Palaus tract. 23, punct. 21, § 4, Diana part. 1, tract. 1, Miscel. resol. 25, Dicastillo disp. 14, dub. 2, num. 26, Coninchus disp. 10, dub. 9, Ochagavia tract. ultimo, quæst. 8, Roffensis art. 5, contra Lutherum, Alensis 4 part. quæst. 24, memb. 4, art. 5, Major quæst. 1 et dist. 17, quæst. 2, Ledesma 2, part. 4, quæst. 20, art. 3, Cornus /elect, ilia de pœnit. 5. part. Turria-

nus de pœnit. 35, dub. 2, Trullench. lib. 4, cap. 8, dub. 4, et alii plures, estque communis Theologorum.

Suadeturque primo ex Tridentinosess. Funja 11, cap. 8, ubi postquam sacerdotis polesmeniom. talem, et obligationem injungendi *pœnitentiæ* statuit, vim ac efficaciam ejusdem potestatis explicans, subjungit : « Habeant autem n (sacerdotes) « præ oculis, ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantum ad novæ vitæ custodiam, et infirmis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam, et a castigationem. Nam claves sacerdotum a non ad solvendum dumtaxat, sed, et ad « ligandum concessas etiam antiqui Patres, « et credunt, et docent. » Id quod ulterius confirmans Canone 15 ejusdem sessionis anathematis fulmine inurit oppositum asserentes : « Si quis dixerit, claves Ecclesie esse datas tantum ad solvendum, « non etiam ad ligandum, et propterea « sacerdotes dum imponant pœnas confidentibus, agere contra finem clavium... « anathema sit. » Ex quibus hic discursus efformari valet. Clavium potestas, pœnitentiæ ministris concessa, non solum ad reum solvendum se extendit, sed etiam ad ligandum ; atqui potestas ligandi est potestas coercendi, ac inferendi vim : ergo sacerdotes hujusmodi potestate gaudent, ut pœnitentes ad satisfactionis acceptationem, et executionem cogere possint. Consequentia legitime ex præmissis deducitur, et major in Concilii verbis continetur. Minor vero ex eo liquet quod ligare nihil est aliud quam obligare, et obligare idem quod coercere, aut cogere.

15. Mirum est, quot evasiones excogitarint adversarii, ut hujus solidissimi fundamenti vim eflugiant. Nec omnes recensimus, sed eas tantummodo, quæ ut principaliores habentur. Respondent ergo primo nonnulli apud Dianam coordinatum tom. 1, tract. 6, resol. 2, num. 2, potestatem ligandi ad pœnam esse ejusdem conditionis cum potestate solvendi a culpa. Unde ex vi Concilii solum infertur, quod quemadmodum sacerdos non valet absolvere a culpa nisi volentem solvi : ita nec ligare ad pœnam, nisi volentem ligari ; atque ideo nec sacerdos potest absolute ligare pœnitentem, nec hic tenetur pœnitentiam admittere. Verum hoc effugium haud arduum erit

præcludi ex his, quæ disp. 3, dub. 1, § I, satis expensa relinquimus. Ibi enim ex generali Theologorum sententia statutum manet, confessionem sacramentalem sub præcepto divino cadere, ac subinde omnes in peccato existentes teneri sacerdotem adire, ac sacramentali iudicio se subdere. Quo supposito, responsio data sic efficaciter retorquetur. Sacerdos potest ligare ad pœnam, sicut absolvere a culpa ; sed ex potestate absolvendi a culpa tenentur in peccato existentes absolutionem sacerdotis accipere : ergo, et ex potestate ligandi acceptare poenitentiam, et consequenter valet sacerdos ad id pœnites cogere. Consequentia est legitima, et major ipsissima adversariorum doctrina. Minor autem, in qua poterat esse difficultas, ostenditur : nam quicumque peccatum commisit, tenetur poenitentiam agere, ac Deo reconciliari, juxta illud *.Vni pœnitentiam egeritis, omnes simul peribitis*; atqui in lege gratiæ nemo potest Deo reconciliari sine absolutione a sacerdote præstanda : ergo ex potestate absolvendi a culpa, a Christo Domino tradita sacerdotibus, tenentur pœnites absolutionem accipere. Major est adeo certa, ut nec ab Haereticis negetur, ut loco proxime relato adnotavimus, eamque evidentur ostendimus in priori hujus tract, parte, disp. 5, dub. 1. Minor vero ex eo liquet, quod absolutio est unicum remedium, quod habet qui post Baptismum lapsus est : quamvis enim peccator valeat Deo reconciliari per contritionem, non tamen independentem a confessione, et absolutione : quippe omnis vera contritio includit votum confitendi, ac subjiciendi peccata sententiæ, et absolutioni sacerdotis, atque adeo obligationem id exequendi non tollit, quin ubi ita non facit, dum potest, et debet, iterum culpæ alligatur. Consequentia autem est evidens : nam si peccator Deo reconciliari tenetur, et aliunde nulla est alia reconciliationis via præter absolutionem, necessum erit ad hujus acceptationem teneri.

Urgetur hæc impugnatio : nam Christus Dominus non solum tradidit sacerdotibus potestatem absolvendi, sed etiam ex ipsa pœnitentibus obligationem imposuit, ut absolutioni se subjicerent : ergo similiter non solum contulit sacerdotibus potestatem ligandi ad poenitentiam, se etiam obligationem intulit pœnitentibus, ut se

subderent pœnitentiæ. Consequentiam adversarii admittere coguntur, quandoquidem eodem modo discurrunt de potestate ligandi, ac de authoritate absolvendi. Antecedens autem suadetur : nam illa verba Christi Domini : *Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt* ; quibus potestatem absolvendi tradidit sacerdotibus, intelligenda sunt in eo sensu, in quo universalis Ecclesia ea intellexit, et intelligit de potestate absolvendi tradita sacerdotibus cum obligatione pœnitentium submittendi se absolutioni sacerdotis : ergo. Consequentia liquet. Major est Concilii Tridentini sess. 1-1, Can. 5, ubi oppositum asserentes anathematis fulmine adurit. Minor autem ex eodem Concilio, etsess. cap. 5, probatur[^], ibi enim inquit : *α* Ex institutione sacramenti pœnitentiæ jam explicata universa « Ecclesia semper intellexit, institutam esse a Domino integram peccatorum confessionem, et omnibus post Baptismum « lapsis jure divino necessariam existere. » Peccatorum autem confessio, quam jure divino necessariam docet, ad absolutionem accipiendam fit : ergo etiam ex jure divino tenetur in peccato existens absolutioni se submittere ; alias cessante fine, præceptum, et obligatio confitendi cessaret, vel nullum esset. Videantur quæ supra docuimus disp. 8, dub. 1, nu. 6, et Lugo in præsent, disp. 25, sect. 5, ubi hanc adversariorum evasionem aliis viis non contemnendis in eosdem retundit.

Itaque aliud est (ut ita omnino responsio corruat) sacerdotem licite, aut etiam valide, non posse potentia consequenti, et in actu secundo absolvere nolentem se sacerdoti, et absolutioni subjicere ; aliud vero ex potestate absolvendi in sacerdote residente non teneri existentem in peccato absolutionem acceptare, imo, et quaerere : hæc enim satis distincta sunt. Primum quidem verum est : quippe cum absolutio, ut licite, ac valide impendatur, pendeat ex dispositione, et actibus pœnitentis, his deficientibus, ut in illo eventu deficiunt, nequit sacerdos licite, aut valide absolvere ; alioquin si id efficeret, sacrilege procederet, cum nulli materiæ sacramenti formam infunderet. Secundum autem est omnino falsum, imo, et fidei minime consonum ; cum ex præcepto divino in peccato existens

existens adstringitur sacramentali confessioni, ac subinde sententia?, et absolutioni sacerdotis, ut ex supra dictis patet. Quocirca ex vi hujus solum deducere possunt sententia? opposita? patroni, quod quemadmodum sacerdos nequit licite aut valide absolvo in actu secundo nolentem absolvi, ita nec poenitentiam injungere nolenti eam acceptare; non autem quod poenitens non teneatur acceptationi, sicut etiam in peccato existens adsiringitur absolutioni; vel, quod in idem redit, minime colligitur, sacerdotis potestatem ligandi ex se non inducere obligationem, ut poenitentia acceptetur, sicut absolvendi potestas eam ex se infert, ut peccator velit se absolutioni subicere.

L 16. Nec iterum alicujus momenti erit ta. Navarri responsio in Manual, cap. 26, num. 20, in fine, dicentis, Concilii verba ita esse intelligenda, ut ly *ad ligandum* sit idem ac *ad arbitrandum* justam poenam, ne sacerdotes minorem, vel majorem, quam par est, imponant; non vero quod ly *ad ligandum* importet potestatem sacerdotis, ut poenitentes compellere possit ad acceptandam, et exequendam satisfactionem. Unde ex vi hujus solum habetur, confessarium posse, ac debere assignare quantitatem poenae, quae unicuique peccato corresponde!, ejus acceptationem poenitentis arbitrio relinquendo.

Haec namque responsio minime satisfacta, et multipliciter rejicitur. Tum: quia communis apprehensio, ac intelligentia fidelium non est, sacerdotem in vi illius particula? *ad ligandum* solum habere potestatem taxandi, vel designandi quanta peccatis confessis poena debeatur, illius executionem, vel omissionem voluntati poenitentia committendo, sed auctoritatem sortiri eam praecipiendo, ac obligandi ad ejus executionem; alias poenitentes de satisfactione injuncta, et executione non mandata, tanquam de omissione rei praecipitae non se accusarent, nec id sacerdotes inquirere tenerentur, cujus oppositum Ecclesiae praxis convincit. Tum etiam: quia justam poenam arbitrari in sensu citati Antboris aequè bene fieri potest tam extra, quam intra confessionem; et nihilominus extra confessionem non dicitur, sacerdotem ligare posse poenitentem. Tum deinde: quoniam Concilium in eodem sensu asse-

rit, sacerdotem habere potestatem ligandi, ac potestatem solvendi; sed hanc habet in riguroso sensu, siquidem a poenitente tollit ligamen, quo vere irretitus erat ad poenam aeternam: ergo, et illam ut eundem poenitentem vere, et stricte cogere, ac ligare possit ad satisfactionem.

Confirmatur primo impugnatio: quippe W?-Concilium non tantum asserit, sacerdotem habere potestatem ligandi poenitentem ad poenam in satisfactionem injunctam, sed poenitenti debere injungere hujusmodi poenam: ergo sacerdos non solum potestatem habet taxandi, vel designandi poenam criminibus respondentem, sed etiam stricte ligandi, et cogendi reum ad illius acceptationem. Consequentia suadetur: nam judex civilis non teneretur reum punire, si hunc ad supplicium adstringere non posset: ergo nec sacerdos tenetur poenitentiam injungere, si poenitentem ad poenae acceptationem cogere non valet: nequeunt enim cohaerere puniendi obligatio, et carentia potestatis coercendi reum.

Confirmatur secundo: nam dum Concilium inquit, claves sacerdotum illis concessas fuisse *ad ligandum*, peculiarem aliquam potestatem, quam antea non habebant, fatetur ex vi clavium sacerdotibus fuisse commissam; atqui potestas ligandi in sensu, in quo Navarrus Concilium accipit, jam erat unicuique pro priori ad clavium, a sacerdote receptionem: ergo potestas ligandi, quam Concilium asserit sacerdotibus commissam, non est potestas prout ab illo Authore explicatur. Minor ostenditur: nam quilibet independentem a sacerdotii clavibus potest taxare, ac designare quantitatem poenae, quae unicuique peccato correspondet; sed haec est potestas ligandi, quam citatus Author inquit sacerdotibus commissam: ergo.

Ulterius urgetur: quia sacerdotem posse poenitentiam designare, ac taxare, illius acceptationem voluntati poenitentis relinquendo, nullo modo potestas ligandi dici potest: ergo ly potestas *ad ligandum* aliter accipiendum est. Suadetur antecedens: Tum, quia praedicto modo poenitentiam imponere, est illam per modum consilii injungere; sed consilium neminem ligat: ergo. Tum etiam: nam Pontifex indulgentias concedens Ecclesiam visitantibus non dicitur aliquem ligare, eo quod obligatio-

nem non inducit, sed ad uniuscujusque placitum Ecclesiæ visitationem relinquit ergo poenitentiam injungere, et ad arbitrium, ac libertatem pœnitentis relinquere, nullo modo ligare dici poterit. Quocirca vel concedendam est, Concilium, imo, et Evangelium, impropriissime fuisse locutum, dum asserit sacerdotes habere aulhoritatem ligandi pœnitentes, quod dici nequit; vel asserendum, sacerdotes posse stricte ligare, et coercere, ut pœnitentia ^λ injuncta acceptetur.

^{dentium} 17. Quæ omnia roborari possunt, simul, ^{iMifo'} el assertio fulciri, ex eodem Concilio in verbis immediate antecedentibus. Ibi enim inquit, sacerdotes levissima opera ob gravia delicta injungentes, peccatorum pœnitentium participes fieri; atqui si sacerdotes non possent pœnitentes cogere ad pœnitentiæ injuncta? acceptationem, esto tenuissimam pœnitentiam ob gravia delicta injungerent, alienorum criminum participes minime efficerentur: ergo, et potestatem stricte ligandi habent ad poenitentiam, et pœnitentes obligationem eam acceptandi. Minor, in qua est difficultas, ostenditur: quia si sacerdotes ad pœnitentiæ acceptationem non possent cogere pœnitentes, necessarium esset, ut pœnitentia injungeretur ad pœnitentis arbitrium: ergo si hic ob gravia delicta solum levissima opera acceptare vult, hæc necessariosunt injungenda: ergo sacerdotes ita procedentes minime efficerentur peccatorum participes. Patet ultima consequentia: quippe impossibile est, aliquem delinquere in illa actione, quam necessario exhibet, et cujus oppositum efficere non valet. Imo, esto nullam, adhuc levissimam, imposeret, ipsis ad culpam non imputaretur: nam si pœnitentes ob gravia delicta gravem poenitentiam acceptare non tenentur, nec etiam levem in adversariorum sententia: ergo si nullam acceptare voluerint, nullam possunt sacerdotes injungere: ergo nec delinquere nullam injungendo ob gravia delicta. Hæc autem, et satis absurda sunt, et Concilii verbis minime consona.

Adde primo (tacitam solutionem praeocupamus) Tridentinum non asserere, sacerdotes alienorum criminum participes fieri *taxando*, vel *assignando* levissima opera ob gravia delicta, sed *injungendo*. Ly autem injungere non idem ac taxare, vel

designare significat, sed vim obligationem inferendi, ac stricte ligandi importat. Adde secundo, Concilium citat, sess. et cap. totum esse in commendando sacerdotibus integerrimam sedulitatem in poenitentiarum injunctione delictis correspondentium. Ex quo plane convincitur supponere sacerdotem habere potestatem non solum assignandi, sed præcipiendi poenitentiam; alias supervacanea foret adeo magna illius sollicitudinis commendatio. Quid namque referret, sacerdotem vigilantem sollicitudine pœnam taxare, si pœnitens eam non teneretur admittere, nec ad id sacerdos pœnitentem valeret cogere? Adde tandem, Concilium Salegustadiense. cap. 8 dixisse: « Quia aliqui tanta mentis- » suæ falluntur stultitia, ut in aliquo capi- » tali crimine culpam poenitentiam a sacerdotibus suis accipere nolint, in hoc » maxime confisi, ut Romam euntibus » Apostolicus omnia dimittat peccata; » Sancto visum est Concilio, ut talis indulgentia illis non prosit, sed prius juxta » modum delicti pœnitentiam sibi datam » a suis sacerdotibus adimpleant. » Si autem pœnitentes opera in satisfactionem a sacerdotibus injuncta non tenerentur accipere, Concilium adversus acceptare nolentes minime adeo ingenti severitate procederet.

§ n.

Alia ejusdem sententiæ fundamenta expenduntur.

18. Secundo suadetur assertio ex cap. *Omnis utriusque sexus* de pœnit. et remis. ubi eam Pontifex fidelibus cunctis obligationem imponat, ut postquam ad annuam discretionis pervenerint, omnia sua peccata saltem semel in anno fideliter confiteantur proprio sacerdoti, subjungit Innocentius: « Et injunctam sibi pœnitentiam » propriis viribus studeat » (unusquisque) » adimplere, suscipiens reverenter adminus in Pascha Eucharistia sacramentum. » Atqui juxta unanimem Ecclesiæ consensum in his verbis continetur præceptum obligans omnes utriusque sexus fideles ad annuam confessionem, et Paschalem communionem: ergo etiam ibi datur præceptum adstringens pœnitentes ad acceptandam

ceptandam, et adimplendam satisfactionem a confessariis injunctam: ergo ad id possunt sacerdotes cogere pœnitentes. Prima consequentia ex antecedenti patet: eodem namque tenore verborum loquitur Pontifex de confessione annuali, Paschaliq. communionione, quo de adimplitione pœnitentiæ. Secunda vero etiam liquet; tum quia [«nitentem obligari a sacerdote, et sacerdotem obligare pœnitentem ad pœnitentiæ exhibitionem, et acceptationem, correlativa sunt. Tum, quia obligatio acceptandi in panitente, et potestas illum cogendi in sacerdote ex eodem capite ortum ineunt.

Confirmatur primo, ex textu in cap. *Saluimus* de maledic, ubi renuentibus publicam pœnitentiam impositam acceptare, et exequi: « Ecclesiæ interdicitur ingressus, et in obitu Ecclesiastica careat sepultura; » statuit Pontifex. Haec autem poena adeo gravissima, ut improporcionata nonsit, necesse est in reo supponere obligationem per se gravem acceptandi, ac exhibendi publicam pœnitentiam, ac subinde facultatem in judice coercendi reum ad illius acceptationem: ergo cum eadem nlio sit de pœnitentia secreta, et sacramentali, fit inde quod sicut in foro externo, ita in interno, ac sacramentali valet pœnitens adstringi acceptationi pœnitentiæ injunctae.

i- Confirmatur secundo ex cap. *Multiplex* de pœnit. dist. 1, ubi Leo primus sic ait: « Mediator enim Dei, et hominum Homo I » Jesu Christus hanc præpositis Ecclesiæ » tradidit potestatem, ut et confitentibus » pœnitentiæ satisfactionem darent, et teadem salubri satisfactione purgatos ad » communionem sacramentorum per januam reconciliationis admitterent. » Qm ita explicat Glossa: « Non quod ipsi » met sibi ipsis injungant pœnitentiam, quiasi ita intelligatur, pro nihilo essent » sacerdotibus claves Ecclesiæ. » Hæc autem rallo respectu acceptationis pœnitentiæ militat eodem modo. Quid enim proderit, re! ad quid deserviet posse sacerdotem injungere satisfactionem, si ad illius acceptationem non valet cogere pœnitentem? Preculdubio foret supervacanea potestas: etenim si pœnitenti satisfactionem acceptare non placet, illius impositio a sacerdote facta finem aliquem non assequetur. Di-

cendum igitur est, posse sacerdotem coercere pœnitentem, ut satisfactionem acceptet, et exequatur.

Id ipsumque roborari potest ex B. Rhe-^{Conl}rtm nano asserente, antiquam Synodum repe-[^] 3. risse, ubi, et presbyteris jubetur poenitentiam secundum Canones injungere, et pœnitentibus diligenter observare quidquid illis a sacerdotibus fuerit institutum, non secus ac si ab omnipotentis Dei ore esset prolatum. Quibus consonat tum Augustinus libr. de pœnit. et habetur in cap. Con-D. Aa[†] sideret de pœnit. dist. 15, § *In his omnibus* ubi inquit: « Ponat se omnino in potestate judicis in judicio sacerdotis nihil » sibi reservans sui, et omnia eo jubente » paratus sit facere pro reparanda animæ » vita. » Tum etiam D. Gregorius lib. 3, inD Gre., l Reg. cap. 7, dicens: « Afflictio pœnitentiæ idonea est ad delenda peccata, » cum sacerdotis judicio fuerit imperata. » Ly enim *eo jubente*, ac ly *imperata* aulhoritatem adstringendi important.

19. Deinde suadetur assertio ratione, FunJ quam Nugnus censet demonstrativam. Quia un[^]am tam pœnitens, quam sacerdos tenentur sa-ratione' cramentum integrum facere; sed absque pœnitentiæ acceptatione sacramentum nequit fieri integrum: ergo sicut sacerdos tenetur pœnitentiam injungere, ita, et ob idem motivum obligatur pœnitens eam acceptare, ac exequi. Consequentia est evidens. Minor ex se liquet: quippe esto sacerdos pœnitentiam injungat, si pœnitentis acceptatio deficit, impossibile est satisfactionem existere, per quam sacramentum fit integrum. Major autem, in qua poterat esse difficultas, ostenditur: nam virtus Religionis præcipit integritatem sacramenti: ergo omnes eos debet adstringere, ut sacramentum integrum fiat, a quibus tanquam a concurrentibus ad sacramentum ejus integritas pendet; sed hæc æque pendet a pœnitente, ac a sacerdote tanquam ab influentibus: ergo uterque tenetur hujusmodi integritati consulere. Minor subsumpta patet quoad utramque partem: nam sicut sacerdos concurrat ad sacramentum ut minister, et conferens formam, ita pœnitens ut exhibens materiam; et quemadmodum sacramenti integritas pendet a sacerdote, quia si pœnitentiam non injungit, nequit existere satisfactio; ita etiam, imo, et majorem dependentiam dicit a pœnitente,

ntpote a quo satisfactio, et acceptanda, et exequenda est.

Confirm. Confirmatur primo : nam de ratione h recti iudicii in quolibet foro est, et quod iudex reum coercere valeat ad pœnam subeundam, et quod reus teneatur parere competenti iudici ; sed pœnitens in tribunali sacramenti, quod legitimum est, se habet tanquam reus, et sacerdos iudicis competentis munere fungitur : ergo hic illum cogere potest ad pœnitentiæ acceptationem, et ille huic parere adstringitur. Consequentia est legitima. Major est D. Thomæ in 4, dist. 19, quæst. 1, art. 1, ad 3, ubi ait : « Judicium dici non potest, nisi c vim coercilivam habeat. » Minor vero ex sacramenti hujus natura liquet : quippe quod in modum iudicii institutum est.

innnm. Confirmatur, et explicatur secundo : quoniam sacerdos in foro pœnitentiæ habet potestatem puniendi pœnitentisdelicta; atqui iudex potens punire reum, illum pœnæ adstringere valet : ergo. Minor ex ipsis terminis constat : nequit enim intelligi, reum esse liberum in pœnæ acceptatione, ac iudicem esse potentem illum punire, cum puniendi auctoritas ea dicatur, quæ contra delinquentis arbitrium procedere valet. Major autem, in qua poterat esse difficultas, ex verbis Tridentini supra relatis colligitur, in quibus sacerdotibus præcipit : « Ut satisfactio, quam imponunt, « non sit tantum ad novæ vite custodiam, « et infirmitatis medicamentum, sed etiam « ad præteritorum vindictam, et castigat-ionem. » Hoc autem præceptum nullum esset, si sacerdotes auctoritatem puniendi, ac castigandi pœnitentium crimina non haberent.

Confirmatur, et urgetur tertio : quia i0"/irm' sacerdos in foro conscientiae non se habet ut iudex arbiter, potestatem judicalem a pœnitentibus accipiens, sed tanquam iudex a Christo Domino constitutus, ut ejus vicem gerat, ac auctoritatem obtineat, juxta illud Joan. 20: *Accipite Spiritum Sanctum.* Jo.u.20,*Quorum remisistis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt.* Ergo peccata remitti, aut retineri, solvi, aut ligari, tam quoad culpam, quam quoad pœnam, non ex pœnitentium voluntate, sed ex solius sacerdotis arbitrio pendet. Ergo sacerdos potest cogere poenitentes,et hi tenentur illi obedire in ordine ad salisfac-

tionis acceptationem.Patet ulraquo consequentia. Prima quidem ex antecedenti : quippe peccatorum remissio, aut retentio, absolutio, aut ligatio solum potest pendere vel ab eo, qui ad hujusmodi habet potestatem, vel ab eo, qui illam tribuit ; unde cum poenitentes ut tales nec eam habeant, nec sacerdoti tribuant, necessum est nt independenter ab eorum placito peccata ligentur, aut solvantur. Secunda vero ex prima : quia si sacerdos loco Christi constituitur, quemadmodum Christus cogere potest pœnitentes, ut satisfactionem accipiant, ita sacerdos ; et quemadmodum pœnitentes tenentur obedire Christo, si id in propria persona eis præciperet, ita, el sacerdoti ejus munere fungenti. Quod docuit egregie D. Thomas in 4,dist. 18,quas!.. 1, art. 3, quæstiunc. 3, illis verbis : « Ad « tertiam quæslionem dicendum, quod a operatio sacerdotis in usu clavium est « conformis Dei operationi, cujus minister « est. Deus autem habet operationem in « culpam, et in pœnam ; sed in culpam ad « solvendum quidem directe; ad ligandum « autem indirecte, in quantum obdurare « dicitur, et dum gratiam non largitur. « Sed in pœnam habet operationem di- a recte quantum ad utrumque, quia el. « pœnam parcit, et pœnam infligit. Simili- ter ergo sacerdos in pœnam habet ligandi, et solvendi : solvit enim a pœna, « quam dimittit, sed ligat ad pœnam, quæ «removet. « Similia tradit Magister sen-s*» tent, eadem dist. 18, ubi ait : « Ligant quo-bu « que sacerdotes, dum satisfactionem pœ- « nitentiæ conflentibus imponunt. » Nec dissonat D. Augustinus, dum apud eundem Magistrum inquit: «Quibus remittunt» (Sacerdotes) « remittit Deus... opus enim « justitiae exercent in peccatores, cumecs «justa pœna ligant. » Quæ verba evidenter ostendunt, sacerdotes coercilivam obii- nere auctoritatem, ut pœnitens cogant in-junctam satisfactionem acceptare.

§ HI.

Recensentur opposite sententiae, efeorum motiva evertuntur.

20. Prima sententia nobis opposita asse-rit, pœnitentem non teneri satisfactionem injunctam acceptare, nec acceptatam im-
plere

plere, saltem sub gravi culpa, secluso con-lemplu. Ila Cajetan. tom. 1 Opusc. tract. ^ir.6, quæst. 2, ad 2, cui subscribunt Vega 3, part, respons. casu 3, vers, *Jdx parte*, Ki Rebellas lib. 3, de Miracul. B. Virg. dub. » 7,Zenedo ad Decret, collect. 4, n. 2, Régi-v ; naldus dub. 7, num. 15. Et probabilem reputant Sa verb. *Satis/actio*, num. 4, el Villalobos de Pœnit. tractat. 4, difficult. 38, num. 2 et 4. Secunda docet, pœnitentem non obligari ad satisfactionis acceptationem; addit tamen, quod si eam acceptat, adstringitur executioni, in quo a præcedenti differt. Sed ut Soto, Vasquez, et alii adnolarunt, non adeo consequenter procedit : omnia quippe, quæ obligationem executionis pœnitentia! evincunt, a fortiori obligationem acceptationis ostendunt : non enim in acceptatione votum aliquod, vel pactum exequendi intercedit, ex quo pœnitens executioni adstringatur. Quocirca w,unum sine alio propugnari nequit. Quid- l£- quid tamen de his, hæc sententia placuit h@£Scoloin4, dist. 19,quæst. 1. Cui adhærent

Gabriel dist. 16, quæst. 2, art. 3, dub. 4 et dist. 18, quæst 1, art. 3, Joannes Medina, Cod. deconfes. quæst. *de Poenitentia injunda acceptanda*. Navarrus in summa, cap. 26,num.20, Sylvester, verbo *Confessio* I, qu. 25. Utriusque autem sententiæ argumenta conjungenda duximus, vel quia eadem sunt, vel quia in idem tendant.

j Arguitur ergo primo : nullum est, caput, ex quo suboriri possit obligatio acceptandi, ac exequendi pœnitentiam : ergo nec pœnitens ad id tenetur, nec sacerdos illum cogere valet. Suadetur antecedens : nam tria sunt tantum principia,ex quibus hujusmodi obligatio colligi posset ; primum, quia pœnitentia præcipitur a sacerdote tanquam a Christi ministro, ac legitimo iudice, cui ideo pœnitens obedire tenetur ; secundum, quia pœnitens habet reatum pœnæ ex peccato contracte, quam ex viriate pœnitentiæ solvere debet ; tertium, quia satisfactio est pars integralis sacramenti, quod cum debita perfectione fieri præcipitur a Religionis virtute. Sed nullum ex his capitibus infert in pœnitente obligationem acceptandi pœnitentiam : ergo. Probatur minor quoad omnes paries; quoad primam quidem : nam præceptum de re non simpliciter, sed tantum secundum quid conducente ad vitam æter-

nam, vel finem ultimum, non infert obligationem saltem gravem; atqui pœnitentia a sacerdote præcepta simpliciter non conducit ad finem æternæ salutis, quippe quæ solum ordinatur ad solutionem pœnæ temporalis, cujus omissio nec dilectionem Dei, nec ipsius pœnitentis, aut proximi graviter lædit : ergo. Quoad secundam autem ex eo constat, quod licet pœnitentiæ virtus inducat obligationem solutionis pœnæ debite, non tamen obligat ad statim solvendam : nam quod solutio in præsentī, vel in Purgatorio fiat, parum interesse videtur.Qoad tertiam vero, in qua major poterat esse difficultas, ostenditur : nam Ecclesia aliquando utitur sacramento pœnitentiæ absque satisfactionis injunctione, ut patet in pœnitente sensibus destituto, cui, ut supra diximus, absolutio impenditur, esto satisfactio injungi nequeat :ergo satisfactio non est de necessitate sacramenti; et consequenter nec ex illius integritate pœnitens obligabitur acceptare, aut exequi satisfactionem.

Ad hoc argumentum, quo utitur Cajeta- solutio nus, respondetur, pœnitentis obligationem acceptandi satisfactionem ortum duxisse ex voluntate Christi Domini, qui illam intulit pœnitentibus: quippe cum propriam auctoritatem ligandi, vel obligandi ad pœnam commiserit sacerdotibus, ut ea, quæ pro firmanda assertionē adduximus, satis evincunt, necessum est ut ex consequendi poenitentes coegerit illis parere. Motiva autem, sub quibus ad id tenentur, et ex quibus an hæc obligatio gravis, aut levis sit cognoscenda, haud difficile deprehenduntur. Nam cum Concilium Florentinum statuatur, satisfactionem esse partem integram sacramenti pœnitentiæ, censendum est poenitentes obligari ad pœnitentiæ acceptationem, et exeeutionem ex motivo Religionis, quæ sacramenti perfectionem, ac debitam reverentiam intendit. Deinde cum ex Concilio Tridentino habetur,sacerdotes injuncturos pœnitentiam, et in peccati commissi vindictam, et in futuri præcautionem, manifeste deducitur pœnitentem etiam teneri illius acceptationi, el executioni, tum ex motivo illius virtutis, contra quam imminet periculum peccati futuri, tum ex motivo virtutis pœnitentiæ, quæ saltem secundario pœnam temporalem vere intendit, et quodammodo vindictam

do ipso pœnitente sumere,ac vjudicativam justitiam exercere, ut prima parte hujus tract, disp. 5, dub. 4. § 4, num. 145, diximus. Quocirca esto sacerdos utpote judex teneatur ex justitia vindicativa satisfactionem injungere, non tenetur pœnitens eam acceptare nisi ex virtute pœnitentiæ : hæc enim in pœnitente respondet illi in sacerdote. Insuper, ut recte vidit Nugnus in præsentī, quæst. 13, art. 2, difficult. 3, in solut. ad l cum unusquisque ex charitate adse ipsum teneatur in re gravissima proprio bono consulere, et alias pœna Purgatorii sit acerbissima, quæ autem in satisfactionem injungitur,quantumvis maxima, comparatione Ullus admodum exigua, etiam ex motivo charitalis erga se ipsum adstringitur pœnitens acceptationi pœnitentiæ injunctae. Hæ autem virtutes omnes ex genere suo inducunt gravem obligationem, ut perspicue docuimus loco nuper relato ex tract. 13, disp. 19, dub. 1, num. 29. De quo etiam videri potest N. Andreas tract. 11, cap. 2, § 2, num. 23.

Ex quibus ad formam argumenti negandum est antecedens,et ad illius probationem etiam negatur minor, cujus partes inductis probationibus non suadentur. Non prima : quia poenitentia injuncta si gravis est, ut in præsentī supponi debet, non secundum quid, sed simpliciter ad finem ultimum refert : hic enim nequit simpliciter haberi sine debito ordine voluntatis creatæ ad Deum ; *ad* hunc autem ordinem non solum spectat dilectio Dei super omnia, sed etiam omnia illa, per quæ voluntas Deo subjicitu^et prædicta dilectio immediate fovetur, ut est reverentia Deo, et sacramentis debita, quæ simpliciter violatur per omissionem partis integralis sacramenti, vel per non acceptationem illius. Quocirca esto pœnitentia injuncta tendat ad solutionem reatus pœnæ temporalis, cum alias sit perfectio sacramenti, illius ommissio graviter lædit, saltem indirecte, aut radicaliter, charitalem ipsius pœnitentis, et Dei dilectionem, quæ nequit salva consistere independenter a reverentia sibi, et sacramentis debita. Non etiam secunda, tum : quia licet pœnitentia secundum se, et absolute non obliget ad promptam solutionem pœnæ, sicut nec etiam ad promptam contritionem, vel confessionem, nihilominus quemadmodum supposito præcepto annuæ

confessionis obligat ad hujus annualem exhibitionem, et consequenter ad annualem contritionem, vel attritionem, quæ est pars sacramenti, ita etiam supposito sacerdotis præcepto satisfactionis injuncta?, obligat pernientes ad reatum pœnæ temporalis statim solvendum. Tum etiam : quippe vel permissio quod absolute, et secundum se parum referat, reatum pœnæ temporalis in prajsentī aut in purgatorio extinguī: nihilominus ex suppositione quod quis accedat ad sacramentum, cujus est pars integralis satisfactio, retardatio solutionis usque ad purgatorium cedit grantor, aut leviter in hujus sacramenti pr@-judiciū juxta qualitatem omissionis pœnitentia? injuncta? pro gravi, aut levi peccato, cum illud relinquat non integrum, et alias nunquam perficiendum, siquidem satispassio purgatorii non est pars integralis sacramenti. Non denique tertia : nam licet per accidens, et in casu urgentis necessitatis possit fieri sacramentum absque ejus parte integrali, ut in eventa objectionis accidit, hinc minime deducendum est. posse pœnitentem absolute satisfactionem injunctam nec acceptare, nec exequi, atque ideo sacramentum non integrum relinquere, ut evidenti instantia convincitor. Etenim, ut disp. 8, dub. 7, § 1 cum generali Theologorum sententia docuimus, potest per accidens sacramentum fieri, et absolutio impendi absque integritate materiali confessionis, vel quod in idem redit, absque omnium peccatorum manifestatione : ergo absolute valebit pœnitens, ubi sibi placuerit, confessione dimidiare, et aliqua peccata detegere, et alia occludere? Proculdubio Cajetanus, cujus argumentum diluimus, hanc consequentiam rejiciet, quum oppositum ex Tridentino sess. 14, cap. 5, constet. Cujus ratio est : quia ex eo, quod aliquid per accidens fiat, non recte trahitur consequentia ad hoc ut per se, et absolute fieri possit. Similiter ergo, dum pœnitens satisfactionem injunctam acceperat, et exequi valet, ab his extrahi non licet, ne sacramentum imperfectum relinquat.

21. Verum ex tradita solutione insurgit objectio, quæ eam vel difficilem reddere, vel obnubilare videtur. Nam juxta principia tradita tract. 13, disp. 8, dub. 2, 5 1, num. 28, eo ipso, quod lex præcipiat ali-

quem

quem actum ex motivo alicujus virtutis, facit illum actum materiam necessariam ipsius virtutis, ac subinde ut ejus ommissio sit peccatum contra talem virtutem ; atqui pœnitens tenetur satisfactionem acceptare ex motivis Religionis, charitalis, poenitentiae, et illius virtutis, contra quam imminet periculum peccati futuri, ut dictum est: ergo illius ommissio, vel non acceptatio erit multiplex peccatum specie diversam. Consequentia liquet : quippe peccata multiplicantur specie ad multiplicationem motivo- rum. sub quibus prohibentur. Hoc autem asserere esi satis absurdum : nemo enim hucusque censuit tot peccata commisisse, dum satisfactionem omisit, nec id aliquis unquam docuit : ergo doctrina tradita nulla est.

Ad hanc objectionem respondetur, similem in adversario retorquendo : nam obligatio poenitendi absolute non solum provenit peccatori ex motivo pœnitentiæ virtutis, sed etiam ex motivis charitatis ad Deum, etcharitalis, ac misericordiæ adse ipsum,ut expendimus in priori hujus tract. parte, disp. 5, dub. 6, § 8 et tamen qui urgente præcepto poenitendi illud non adimplet, non multiplex peccatum committit, sed unum : ergo ex quo obligatio acceptandi, et exequendi pœnitentiam ex tot illis motivis oriatur, non deducitur ejus omissionem multiplex peccatum esse. Et planesi ita eveniret,ut objectio intendebat, nullam esset peccatum, in quo multae malitiæspecie non invenirentur, nimirum, et contra charitalem ad Deum, et contra justitiam, ac obedientiam ipsius, ut loco proxime relato a num. 255, et tract. 21, disput. 1, dub. 1, § 2, num. Ii arguebamus. Quam ergo solutionem huic instantiæ adversarii adhibuerint, eandem poterant objectioni nobis oppositæ applicare. Pro omnibus autem dicendum est, omittentem satisfactionem injunctam, vel eam acceptare nolentem duplex peccatam specie diversum committere, aliud contra virtutem pœnitentiæ, ut diximus tract. 13,disp. 8, dub. 2, § 1, num. 29, quia ejus actum præceptumomittit; aliud sacrilegii contra religionem, quia sacramentum debita sibi integritate, ac perfectione fraudat. Exemplum adest in eo, qui ut adimpleat præceptum annuæ confessionis accedit ad sacerdotem, et sua peccata ei manifestat,

aliquod subticendo : hic enim esto adstringatur confessioni ex motivo charitalis ad se ipsum, ratione cujus tenetur proprio bono consulere, atque ideo a miserabili statu peccati, ac diaboli servitute exire ; et insuper ex motivo misericordiæ ad se ipsum, et illius virtutis, contra quam imminet periculum peccati futuri, ut ex se patet ; nihilominus solum duplex peccatum committit, videlicet, contra religionem, ac pœnitentiam. Primum ob defectam integritatis materialis, qua sacramentum privat, omnia peccata non manifestando. Secandum, quia per confessionem scienter sacrilegam non impletur Ecclesiæ præceptum, ex motivo virtutis pœnitentiæ impositam, ut ex sapra dictis disp. 8, dub. 2, § 2, num. 58 patet.

Ratio autem cur in utroque eventu peccatum illud sit contra religionem, ac pœnitentiam, non vero contra charitalem, aliasque virtutes, ex quibus obligatio insurgit, est duplex : primam assignavimus loco cit. ex tract. 21, quia nimirum violentia harum virtutum, et similium est quædam circumstantia generalis in omni peccato inventa, atque ideo illi specialem malitiam non tribuit : ad hoc enim opus erat ut essent illæ circumstantias per se volitæ ex parte objecti, ut si quis frangat præceptum, ne Deo præstet obedientiam, sive ut ipsimet pœnitenti,aut Deo damnum inferat, vel irroget injuriam. Secundam dedimus loco in objectione relato ad calcem num. 28 et amplius expensam in priori parte hujus tract, disp. 5, dub. 6, a num. 255 et sequent. Ineoquesita est, quod peccata non multiplicantur specie penes motiva adhuc intrinseca, et operis, nisi quando immediate, et proxime procedunt contra illa motiva : si enim solum mediate, et indirecte contra ea versentur, peculiarem malitiæ speciem non accipiunt. Omissio igitur satisfactionis, vel ejus non acceptatio versatur immediate contra motiva pœnitentiæ, et religionis, contra motiva vero charitalis, et aliarum virtutum solum indirecte, et remote : quippe eo modo omissio actus præcepti versatur penes motiva viriatam, quo ipsæ virtutes concurrunt ad illum actum : charitas autem, et illa virtus, contra quam imminet periculum peccati futuri, solum concurrunt ad satisfactionem radicaliter, et remote, illam

videlicet imperando, ut ea mediante finem proprium ipsarum assequantur. Religio vero, ac pœnitentiam immediate influunt in satisfactionem : hæc enim, et est actus proprius pœnitentiæ, per quem nullo alio mediante intendit,et assequitur solutionem debiti, quod est ejus motivum; et etiam religionis.quia satisfactio est pars integralis sacramenti, per quam immediate, et intransitive perficitur, ac reverentia ipsi debita exhibetur, quod ad religionem attinet. Quocirca satisfactionis omissio immediate, el directe contra harum virtutum motiva militat, atque ideo malitiæ species ipsis oppositas vindicat. Recolantur quæ loco immediate relato diximus, ubi similem objectionem diluimus, et solutionem hanc fusius expendimus. Notandum tamen, in satisfactionis omissione unum tantam peccatum impœnitentiæ formalis ut in plurimum inveniri : quia pœnitentes satisfactionem esse partem integram sacramenti ignorant, atque ideo nullam illi injuriam irrogare apprehendunt , dum satisfactionem omittunt.

Arfoi°. 22. Arguitur secando : nam sacerdos tenetur absolvere accedentem recte dispositum ad sacramentum ; sed qui vult absolvi a culpa, et non vult pœnitentiam acceptare, valet esse recte dispositus : ergo huic tenetur sacerdos absolutionem impendere ; atque ideo illum cogere ad pœnitentiæ acceptionem non potest. Minor ostenditur : *ille* accedit recte dispositus ad sacramentum, qui est contritus, et cum animo solvendi pœnam debitam ; sed qui vult absolvi a culpa, et non acceptare pœnitentiam, valet esse contritus, et cum animo luendi in purgatorio pœnam debitam : ergo censendus est recte dispositus, et absolutione dignus.

Confirm. Confirmatur primo : quia reatus pœnæ L temporalis post dimissam culpam non obligat ad ejusdem pœnæ solutionem in præsentī vita determinate, sed disjunctive, vel in hac vita, vel in futura : ergo pœnitens ratione prædicti reatus non tenetur ad acceptandam, et explendam pœnitentiam a sacerdote injunctam, sed eam potest in purgatorium remittere, ut ubi reatum solvat. Antecedens videtur certum : quippe ex opposito fieret, illum, qui in præsentī non solvit, nunquam per purgatorii cruciatus a tali reatu manere solutum. *Conse-*

quentia vero probatur : nam qui obligatione disjunctiva gravatur, per cujuslibet extremæ disjunctionis solutionem immunis evadit a debito : ergo qui acceptat pœnam in purgatorio solvendam, nec tenetur pœnitentiam a sacerdote injunctam acceptare; nec in hac vita sustinere.

Confirmatur secundo : etenim sacerdos[^] habet potestatem absolvendi a culpa, et ligandi ad prenam : ergo pœnitens poterit se subdere judicio sacramentali quoad primum, et non quoad secundum. Patet consequentia, tum : quia reus, cui a iudice superiori datur optio, ut in acceptione pœnæ promeritæ se subiciat ipsi, vel iudici inferiori, potest quodlibet eligere; sed hujusmodi optio datur pœnitenti:ergo. Tum, quia nulla apparet ratio, cur ita fieri non possit. Tum denique, et præsertim: quia sacerdos est iudex arbiter; iudici autem arbitro liberum est unicuique se subdere, ejusque sententiæ stare : ergo quemadmodum pœnitens libere se subicit absolutioni, et potest eam non acceptare citra culpam ; ita eidem liberum erit pœnitentiæ se subdere, vel non.

Respondetur ad argumentum negando minorem, cujus probatio non urget : nam âf quamvis absolute verum sit, neminem te- V. neri ad pœnam temporalem luendam in hac vita, sed libere posse eam in purgatorium remittere; nihilominus ex suppositione institutionissacramenti pœnitentiæ per modum iudicii,et quodquis ad illud accedat.jam illi non licet ; tum,quia ad iudicii complementum, et iudicis potestatem spectat, reum puniri, ac satisfactionem impositam acceptare, et exequi : est enim pars integralis sacramenti, cujus omissio ob Religionis præceptum illicita redditur. Tum : quia pœna. quam accedens ad sacramenti tribunal sustinere debet pro peccatis. est illa, quam in hac vita luendam sacerdos ut iudex, ac Dei vicem gerens prudenter injungit ; unde implicat, pœnitentem esse paratum ad pœnam debitam sustinendam, et nolle acceptare satisfactionem injunctam, licet alias purgatorii cruciatus luere velit, indeque censi non debet cum recta dispositione ad sacramentum accedere. Adde, satisfactionem,ut sæpe dictum est, injungi pœnitentibus in vindictam præteriti peccati, et ad præcavendum futurum. Id autem, quod ad casti-

gationem

I gationem attinet, non libero delinquentis
j arbitrio committitur, sed ex sola iudicis
« electione determinatur. Medicamentum
item ad præsevationem futuri peccati locum non habet in purgatorio.

! Ad primam confirmationem dicendum
fre est, reatum pœnæ temporalis absolute, et
if extra sacramentum solum obligare ad solutionem vel in præsentī, vel in luturo saeculo. Celerum ex suppositione quod quis ad sacramentum accedat, ex vi hujus jam non disjunctiva, sed determinata gravatur obligatione acceptandi, ac exequendi satisfactionem ; hæc enim est pars integralis, cujus non appositio in sacramenti deformationem, ac imperfectionem redundat. Unde aliud est, quod ex vi reatus pœnæ temporalis homo non adstringatur ad solutionem illius debiti in hac vita; aliud, quod ad id non teneatur ex vi sacramenti, acpræcepti sacerdotis, qui potestatem præcipiendi satisfactionem sortitur.

siit Ad secundam confirmationem neganda
■.■r est consequentia : nam sacerdotis iudicialia potestas ad solvendum, et ad ligandum non est duplex, et separabilis, sed una, et indivisibilis perlinens ad integritatem sacramentalis iudicii. Idcirco pœnitens si vult absolvi a culpa, et quoad hoc sacerdoti se subicere, nequit a sententiæ puni- livæ acceptione aufugere : sicut enim nequit pœnitens peccata sacramentaliter prodere uni sacerdoti, et alium adire ut ab eo absolvatur, quia eadem facultate, qua sacerdos peccata audit, debet pœnitens absolvi ; ita etiam nequit a sacerdote absolutionem exposcere, et nolle ab eo pro peccatis pœna debita puniri. Unde patet ad primam consequentiæ probationem : nulla quippe optio datur pœnitenti declinandi sacerdotis sententiam, et adeundi Deum ut ab eo puniatur in purgatorio ; alias illa verba Christi Domini ad Petrum: *Quodcumque ligaveris super terram, erit ligatum et in cœlis*, absolute non verificentur ; quandoquidem si sacerdos ligaret pœnam injungendo, et pœnitens valeret a ligamine solvi eam non acceptando, non ligatus, sed in cœlis maneret coram Deo solutus : quod ly *Quodcumque ligaveris* repugnat. Hæc enim verba distributive accipiendā sunt, et juxta legitimum sensum idem dicunt ac hæc : « Omnis homo, quem « ad pœnitentiam ligaveris, erit coram Deo

« ligatus, vel obligatus ad ejus exhibitio-
« nem : » quod cum optione prædicta impossibile est. Ad secundam constat tam ex adductis ad assertionem evincendam, quam ex argumentorum solutionibus, plures rationes adesse cur ita fieri non possit, quæque omnes in naturam sacramenti pœnitentiæ reducuntur , quippe quod ad modum integri iudicii institutum est. Semel autem ac aliquis iudicio se subdat, jam ex ejus voluntate non pendet sententiam iudicis declinare, et pœnitentiam injunctam demittere : est enim pars integralis sacramentalis iudicii, quod cum debita sibi perfectione fieri debet. Ex quibus etiam liquet ad tertiam : ex suppositione namque quod quis iudicis arbitrio se subdat, illius sententiæ parere adstringitur. Nec novum, aut inauditum est, ex actione libera assurgere obligationem ad aliud, quod ex ipsa consequitur ; sacerdos v. g. non cogitur singulis diebus sacrificium celebrare ; ex hypothesi autem, quod ita facere velit, sacrificium usque ad consecrationem tantum celebrare nequit, sed integrum, ac perfectum absolvere tenetur. Item, qui. in die Assumptionis B. Virginis confessionem facere statuit, ad quod ex præcepto non obligatur, nequit aliqua peccata sacramentali iudicio subdere, et alia celare, sed omnia, quæ in conscientia habet, tenetur pandere sacerdoti ob integritatem materiale confessionis, quam dimidiare non potest. Similia passim occurrent exempla. Unde esto ex pœnitentis arbitrio pendeat sacerdoti se subicere ut absolvatur, non tamen pœnitentiam respuere, vel acceptare. Eo vel maxime, quod ut num. 15 explicuimus, sacramentale iudicium non est ita liberum unicuique, ut possit nullum adire sacerdotem ut absolvatur, sed eo ipso quod lethale peccatum in conscientiam habeat, tenetur ad aliquem accedere tanquam ad legitimum iudicem, cujus sententiæ tam circa absolutionem, quam satisfactionem ut reus stare adstringitur.

23. Arguitur tertio: quia si sacerdos posset obligare pœnitentem ad satisfactionem acceptandam, posset illum obligare ad quamcumque ; consequens est falsum : ergo, et id ex quo sequitur. Major ostenditur : nam sacerdos posset obligare pœnitentem ad acceptionem satisfactionis condignæ ; sed quaecumque pœnitentia eliam

maxima adhuc non censetur condigna : ergo. Hæc minor, in qua poterat esse difficultas, ex eo constat, quod condignitas pœnitentiæ vel regulanda est penes gravitatem peccati confessi, vel penes reatum pœnæ in purgatorio luendæ ? Ex primo capite certum est non solum peccatum lethale, sed etiam veniale excedere gravissimam pœnam temporalem hujus vitæ, cum sit majus malum. Ex secundo vero id ipsum ex supra dictis cum D. Thoma liquet: nam quælibet adhuc levissima pœna purgatorii excedit hujus vite acerbiores. Ergo quæcumque pœna injungatur in satisfactionem, potest major imponi, ita ut condignitatem non excedat. Dicere autem, pœnitentem teneri ad acceptandam quamcumque, absurdissimum est; cum ejus exhibitio sit moraliter impossibilis.

Confirmatur, et urgetur. Nam vel qui graY^sstma, el fere innumera crimina confessus est, tenetur condignam, et æqualem criminibus pœnitentiam admittere, vel non? Primum dici nequit, quippe quod rigidissimum foret, imo impossibile, cum ad sustinendam poenitentiam gravitati tot criminum correspondentem nequeant moraliter loquendo humane vires sufficere. Si dicatur secundum : ergo ad nullius pœnitentiæ etiam partialis acceptationem tenebitur. Patet consequentia. eadem namque est ratio utriusque : nam quemadmodum est justa sententia, dum imponitur non iota pœna, quæ peccatis respondet, ita dum æqualis, et condigna injungitur: ergo si huic justæ sententiæ stare non cogitur, nec etiam illi. Præsertim, quia ex praxi constat, sacerdotes timoratæ conscientie absolvere pœnitentes nolentes acceptare totam poenitentiam, sed partem, vel nullam. Unde Navarrus, hujus sententiæ patronus, et vir alias eruditionis non contemnendæ, locos nra relato inquit: aVideo « in urbe, et in orbe receptum, ne cuiquam « denegetur absolutio, eo solo quod nolit « acceptare pœnitentiam injunctam. »

Respondetur ad argumentum negando majorem : quia nec sacerdos imponere, nec pœnitens acceptare tenetur illam poenitentiam, quæ rationabilis, et proportionata non sit, juxta regulas æquitatis, et prudentiæ, inspectis omnibus circumstantiis tam gravitatis peccatorum, pro quibus injungitur, quam status pœnitentis in spiri-

tualibus, et corporalibus, ut dubio præcædenti innuimus. In dubio autem de excessu pœnitentiæ injunctæ, standum est pro sacerdote eam imponente, eo quod impositio sit certa, et executio dubia. Ad majoris probationem neganda est minor, vel saltem explicanda : nam condignitas pœnitentiæ potest sumi vel solum per ordinem ad peccatum confessum, vel per respectum ad reatum pœnæ temporalis culpa contractum, et ad fragilitatem, ac dispositionem pœnitentis, cui etiam consulendum est. Igitur si priori modo consideretur, quæcumque pœnitentia etiam maxima est condigna cuilibet peccato confesso etiam levi : quippe cum peccatum sit malum culpæ, atque ideo malum Dei saltem in affectu, pœnitentia autem malum pœnæ, atque ideo malum creaturæ, quodlibet peccatum etiam leve absolute, et ex sua linea excedit quamcumque pœnitentiam injunctam. Ceterum si posteriori modo accipiatur, ut accipi debet, illa pœnitentia dicitur condigna, et justa, quæ potest sustineri a pœnitente, et corresponde! reatui pœnæ temporalis per culpam confessam contracto. Unde cum ad peccatum leve levis pœnæ reatus sequatur, et ad grave gravis, si ob peccatum leve gravis pœnitentia injungatur, hæc non est censenda condigna, sed injusta, atque ideo ad illius acceptationem pœnitens non tenebitur. Idemque dicendum est, si ob aliquod peccatum grave injungatur pœnitentia adeo magna, et improporcionata, ut non reatui pœnæ temporalis unius peccati, sed plurimorum respondeat. Si autem peccata confessa sint plurima, et gravissima, et alias pœnitens magnæ fragilitatis, illa pœnitentia erit condigna, et justa saltem per accidens, quæ licet reatum pœnæ temporalis non adæquet, pœnitentis viribus proportionatur, juxta benignum Ecclesiæ Romanæ usum, quæ pœnitentiam consuevit injungere mitiorem, quam illa, quæ per se injungenda erat, ut pœnitentes foveat, ad sacramenta alliciat, et salutis potias, quam interitus, tribuat occasionem. Quod autem minima purgatorii pœna excedat acerbiores hujus vitæ, nihil refert: nam pœnitentiæ condignitas non per respectum ad pœnam determinate in purgatorio luendam attenditur, sed penes reatum pœnæ temporalis a Deo taxatum pro criminum qualitate, et solvendum vel in præ-

senti

DISP. XI, DUB. II.

senii vila juxta taxationem hujus fori, vel in purgatorio juxta laxationem ibi correspondentem, ex suppositione quod hic non solvatur. Unde si pœnitentia imposita, quæ prudenter censetur justa ad extinguendum totum pœnæ temporalis reatum non peringat, ut contingit dum pœnitenli fragili pœnitentia levis injungitur ob gravissima crimina, hoc minime officit, quo minus deinceps in purgatorio reatus ille quoad illam partem, quæ nondum soluta erat, usque ad novissimum quadrantem solvatur, juxta ea, quæ præcedenti disp. num. 10, dicta sunt.

140. 24. Ad confirmationem respondetur, ¶¹ eum, qui gravissima crimina confessus est, teneri condignam, et æqualem criminibus pœnitentiam acceptare, sumpta condignitate, et æqualitate respective ad crimina, et ad pœnitentis dispositionem, et fragilitatem, ut nuper explicatum est. Unde non concluditur, quod licet pœnitens non teneatur acceptare in hoc eventu omnem pœnitentiam, quæ illis criminibus absolute inspectis corresponde^{re} non teneatur ad illam pœnitentiæ partem, quam juxta proprias vires sustinere potest : hæc enim attentis omnibus jam est justa, et condigna, atque ideo sacerdos habet jus ad eam injungendam. Ad augmentum autem difficultatis dicendum est, aliud esse sacerdotes timorata conscientie absolute, ac sine aliqua limitatione absolvere pœnitentes, qui nullam volunt, esto alias possint totam, quam debent, eo quod vires suppetant, pœnitentiam acceptare ; aliud quod discretione utentes alliciant hujusmodi pœnitentes ad leviolem saltem acceptandam, ut eorum saluti potius quam desperationi consulant. Primum est omnino falsum, nec id sacerdotes timorata conscientie efficiunt, aut efficere possunt ; quin si ita se haberent, non timorata, sed infecta vel laxa conscientie reputandi sunt : quippe pœnitentes omnem prorsus, etiam levissimam, satisfactionem abjicere, ad nullamque velle se subdere, perspicuum est signum, ac satis notum, eosdem nec contritos, nec congrue dispositos ad sacramentum accedere, atque ideo absolutione indigni censi debent. Unde si in hoc primo sensu Navarri verba procedant, palam excessiva videntur, rationique non admodum affinia : tum quia ut recte vidit Suarez in præsentia, sect. 7,

num. 4, hic casus moraliter loquendo vel nunquam, vel vix unquam continget : nemo enim adeo dura cervicis existet, ut nec sacerdotis blanditiis ad aliquam mitiorem, vel levem pœnitentiam acceptandam reducatur. Quocirca nec in orbe videre potuit illam doctrinam ad tam communem, et frequentem praxim reductam, ut ejus verba indicant. Tam : quia etiam permissio, rem hanc sæpe evenire potuisse, haud facile ad ejus notitiam valuit accedere quid in his eventibus fecerint singuli sacerdotes urbis, et longe minus totius orbis. Unde cum hic Author non iniimè notæ sit, in saniori sensu statim explicando intelligendus.

Secundam autem est verissimum, et rationi consonum : nam, ut inquit D. Thomas in præsentia, quæst. 18, art. 3, in 2, argum. ¶ T1A. *sed contra* : « Potestas clavium est potestas rationalis, cum habeat discretionem » adjunctam. » Ad hanc autem attinet, pœnitentis dispositionem perpendere, resque ita disponere, ut illius animæ salus, potius quam deterior infirmitas sequatur. Unde si pœnitentes congruam satisfactionem acceptare renuunt, curandum est sacerdotibus (idque efficiunt timorata conscientie) aptiori modo, quo possint, eos allicere ad mitiorem, vel aliquam respective levem admittendam, ne si totam, quæ justa erat, contentur infligere, et aliter non absolvere, pœnitentes acerbitate satisfactionis gravatos in desperationem adducant. Hincque provenit, rarissime, vel nunquam nolenti pœnitentiam acceptare, absolutionem fuisse denegatam (quod, et non aliud, intendisse Navarrum credimus) semper enim pœnitentes studio, ac sacerdotis benignitate moti alicui pœnitentiæ assentiuntur. Nec inde inferendum est ; sacerdotes ita procedentes delinquere, eo quod satisfactionem criminibus eorum respondeentem non injungant : nam in hujusmodi eventu ob occurrentes circumstantias excusantur ; et consultius est, aliquam pœnam in purgatorio luendam relinquere, quam totam hic injungere, vel pœnitentem in absolutum dimittendo majori periculo exponere. Quod perspicue docet, et aptissimo exemplo suadet D. Thomas quæst. citat art. 4, in corpore : « Sicut ergo, *inquit*, medicus ali-D, T1it> » « quando prudenter non dat medicinam ita » « efficacem, quæ ad morbi curationem sufficiat, ne propter debilitatem naturæ ma-

« jus periculum oriatur ; ita sacerdos di-
« vino instinctu motus non semper totam
« pœnam, quæ uni peccato debetur, injun-
• git, ne infirmus aliquis ex magnitudine
a pœnæ desperet, et a pœnitentia totaliter
« recedat. »

§ IV.

Quxstiunculx huc spectantes expediuntur.

25. Quamvis ex dictis constet, posse sacerdotem cogere pœnitentem, huncque habere obligationem ex genere suo gravem ad injuncta? satisfactionis acceptationem ; non tamen liquido apparet, quando in individuo hujusmodi obligatio sit gravis. quando vero levis. Dissident enim Authores in assignando principio, unde obligationis quantitas dimetiatur ; quidam asserentes, quod ex gravitate, vel parvitate peccati, pro quopœnitentia injungitur; alii autem, quod ex magnitudine, vel levitate ipsius pœnitentiæ injunctæ. Omnes tamen conveniunt in eo, quod si pœnitentia est gravis, et aliunde ob peccata gravia nunquam confessa imposita, pœnitens gravi obligatione adstringatur ad eam acceptandam, et exequendam, nisi aliud sacerdos expresse-rit. Et ratio est perspicua : nam in hoc eventu tam materia præcepta, quam peccata, ob quæ præcipitur, sunt quid grave. Unde difficultas devolvitur ad alios casus particulares, quibus non aptiori modo occurrere possumus, quam singulis interrogationibus respondendo.

Q0as- Inquires ergo primo, an dum levis pœ-
tiDfle.i. nitentia injungitur ob venialia, vel mortalia jam confessa, graviter obligetur pœnitens illius acceptationi, et executioni?
^^'■ Respondetur negative: censemus namque, obligationis quantitatem regulari debere penes materiam præceptam, quæ cum in se levis sit. nequit major obligatio confugere. Hæc resolutio consonat illi, quam dub. præced. num. 11, statuimus, et ex ibi adductis convincitur, quin opus sit ad eam suadendam nova fundamenta aperire : si enim sacerdos ad levem pœnitentiam injungendam non tenetur, nec ad eandem acceptandam obligatur pœnitens : militat quippe eadem ratio, ut consideranti constabit. Unde consequenter, et ob idem motivum, dicendum est, quod si semel pœni-

tentia in se est levis, ut recitatio, v. g. unius Psalmi *Miserere*, etiamsi ob peccata lethalia nunquam confessa justis de causis injungatur, non inducit gravem obligationem, sed tantum levem ; atque ideo illam omittere, vel non acceptare, intra limites culpæ venialis existere, sicuti dum omit-titur aliqua levis pars pœnitentiæ gravis. Ita Palaus tract. 23, disp. unica, punct. 21, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 15, num. N. Franciscus tract. 6, cap. 10, punct. num 61, referens Coninchum, Lugonem,^ Bonacinam, Aversam, et alios.

26. Oppositum tamen modum dicendi^, conatur suadere Nugnus in præsentiquæst. 13, conclus. 4, quem sequuntur Joannes Sanctius in select, disp. 15, num. 14, Gabriel disp. 12, quæst. 4, N. Philippus aj** Sanctissima Trinitate, et alii. Quorum" s. fundamentum est, quod sacramentum re-
linquere non integrum, est res gravissima. fu*.
ilique magnam irrogare injuriam: ergo^*
etiam si pœnitentia in se levis sit, ejus
omissio erit peccatum lethale. Idque confir-
mat Nugnus pluribus exemplis, in quibus
eadem ratio ac in præsentiquæst. 13, Si quis
enim rem levissimam falso assertive juret,
graviter delinquit ; et idem contingit in
juramento promissorio, uti si quis sine
intentione adimplendi promittat se unum
Pater noster recitaturum. Item moraliter
peccat qui omittit illa verba, quæ in consecratione calicis tantum pertinent ad integritatem formæ sacramenti, et non ad ejus essentiam : et etiam qui in consecratione panis omittit particulam *enim*. Tandem, aquæ guttam calici consecrando non infundere, ac in Canone Missæ dimidiam partem sanctorum, qui ibi nominantor, relinquere, grave peccatum est, licet in se materia satis exigua sit, et minor, quam unum *Pater Noster*. Ergo a fortiori pœnitentiam levem omittere, culpa lethalis erit, cum sit de integritate sacramenti.

Verum tamen hæc motiva inefficacia se;
sunt, ut a doctrina proposita recedamus. Eh»* ;
plane si argumentum convinceret, etiam probaret omissionem alicujus partis levis pœnitentiæ gravis esse lethalem culpam; hoc autem non suadet, ut Nugnus concedit: ergo nec id, quod intendit. Nec alicujus momenti est ejusdem Authoris responsio, dicentis hujus materiæ gravitatem desumi ex necessitate ad integrandum sacramen-

tum

lum ; quare cum pœnitentia levis ad hoc necessaria sil, non autem pars levis alicujus pœnitentiæ gravis, quia in hoc eventu per alias partes pœnitentiæ gravis integratur sacramentum ; ideo in primo casu adest gravis culpa, et non in secundo. Non itaque refert hæc evasio, sed efficaciter rejicitur. Tum : quia pœnitentia levis nequit esse magis necessaria ad integrandum sacramentum, quam pars levis pœnitentiæ gravis ; sed hæc non est adeo necessaria, ul ejus ommissio mortale peccatum inducat : ergo nec ommissio illius. Major probatur : nam ideo non est necessaria simpliciter, sed solum secundum quid, ad integrandum sacramentum pars levis pœnitentiæ gravis, quia hæc in se est quid exiguum, et solum exigue, ut in se est, potest sacramentum integrare ; sed pœnitentia levis etiam est in se quid exiguum : ergo nequit esse magis necessaria. Tum etiam quia ommissio pœnitentiæ levis non majorem integritatem tollit a sacramento, quam ommissio partis levis pœnitentiæ gravis : ergo utraque pœnitentia eodem modo ad integrandum necessaria est. Quod enim ommissio pœnitentiæ levis tollat a sacramento omnimodam integritatem, non autem ommissio partis levis pœnitentiæ gravis, nihil refert : nam illa omnimoda integritas, quam prima ommissio tollit, non est major, sed multoties minor, quam ea, quæ per secundam removetur.

Tum denique : nam integritas sacramenti, ob quam necessaria est pœnitentia, vel consistit in indivisibili, vel non? Primum diei nequit, alias qui pœnitentiam levissimam acceptaret, et exhiberet, non teneretur ex vi integritatis sacramenti ad acceptandam, et exhibendam gravem juxta qualitatem peccatorum : quippe per quamlibet pœnitentiam etiam levissimam maneret sacramentum simpliciter, et indivisibiliter integrum. Secundum autem traditam impugnationem confirmat : nam si integritas admittit latitudinem, hæc necessario regulanda erit penes pœnitentiam injunctam ; atque ideo si pœnitentia fuerit magna etiam quoad partes, uti si injungantur quatuor jejunia, etiam integritas sacramenti erit hujusmodi, et quodlibet ex illis jejuniis erit pars magna integratis, cujus ommissio graviter deturpabit sacramentum ; et e converso si pœnitentia fuerit

omnino levis, vel illius aliqua pars gravis, et alia levis, eodem modo pendebit ab illis integritas sacramenti. Unde ommissio pœnitentiæ omnino levis, vel alicujus partis levis erit peccatum leve, grave autem si pars omissa fuerit magni ponderis. Quocirca hanc opinionem inconsequenter procedere liquet.

27. Ad illius vero fundamentum dicen-soivifar.

dum est sacramentum relinquere non integrum, esse rem gravissimam magnamque illi irrogari injuriam, dum integritas, qua privatur, est ejusdem qualitatis, et magnitudinis; secus vero dum est levis, uti est illa, qua privatur ob omissionem pœnitentiæ exiguæ, quæ ob peccata venialia, vel mortalia sæpius confessa solet injungi : tunc enim solum fit sacramento levis irreverentia, ut a simili constat in volo obligante ex motivo religionis, sicut integritas sacramenti. Etenim si materia voti est levis, ut recitatio salutationis Angelicæ, ejus ommissio solum tenuem irreverentiam in votum, et levem culpam inducit, ut cum graviiori Doctorum consensu docet N. Andreas tract. 17, c. 1, punct. 4, num. 105. Exempla autem, quibus Nugnus suam conatur suadere sententiam, non satis eam evincunt. Non duo priora de juramento falso assertorio, et promissorio rei levis sine intentione adimplendi : nam ideo qui ita jurat, graviter delinquit, quia Deum affert in testem rei falsæ ; Deo autem summe veraci non minus repugnat ab intrinseco falsum testificari in re levissima, quam in re gravi; imo quanto res levior, injuria illi irrogata censetur major, ut in humanis principibus cernitur : majorem quippe injuriam regi factam apprehendimus, dum in rei exiguæ, et parvi momenti falsum testem adducimus, quam in alterius ponderis. Non etiam tertium : nam omnia verba consecrationis calicis non solum ad integritatem, sed ad essentiam formæ consecrativæ calicis perlinent, saltem ut implicita in aliis, juxta stabilita tract. 23, disp. 9, dub. 3, § 2, atque ideo mirum non est, quod si omittantur aliqua tam quoad explicitum, quam quoad implicitum, gravis culpa adsit ; imo si aliqua omittantur ut expressa, etiamsi in aliis maneant implicita, lethale peccatum erit, tum quia adest præceptum Ecclesiæ in Missali Romano proferendi omnia illa verba

integre, et expresse, ut loco citato nu. 33 diximus : tura, quia admodum referunt ad complendam significationem eorum verborum, quæ sunt de essentia, atque ideo in eorum ablatione iit mutatio notabilis formæ, quod nemini licet, præsertim in sacramento Eucharistia, quod omnium præstantissimum est ; alias quisque posset sacramentorum formas invertere.

Non item quartum : nam in omissione pariculæ *enim* satis probabile est, solam venialem culpam intervenire præciso contemptu, ac scandalo, ut statuimus tract.22, disp. 2, dub. 5, num. 83 et tract. 23, disp. 9, dub. 2, num. 12. Adde, quod licet ejus omissio grave peccatum esse concedatur, hoc ideo est, quia ly *enim* summe conducit ad exprimendum sensum verborum formæ consecralivæ : denotat enim ibi esse Corpus Christi verum,et reale, et non præcise methaphoricum, ut nonnulli hæretici voluerunt Posteriora denique exempla etiam nihil evincunt : quoniam esto omittere dimidiam partem Sanctorum, qui in Canone recitantur, sit culpa gravis, eo quod in illorum appositione adsit speciale mysterium, et censeatur materia gravis; tamen omittere duo, vel tria ex illis nominibus, leve tantum peccatum est, atque ideo materiæ parvitatem non excludit, ut videre est apud N. Franciscum tract. 5, c. 4, punct. 4, n. 118. Guttam vero aquæ calici consecrando non infundere, lethale peccatum est, quia licet physice quid modicissimum sit, in ratione signi, ac sacre cæremoaiæ, tot, et adeo graves causas importat, ut sit res magni ponderis, ut ex Patrum doctrina, el Conciliorum decretis liquet, præsertim ex Concilio Triburiensi cap. 9, et Tridentino sess. 22, cap. 7 et aliis, quæ retulimus tract. 23, disp.4, dub. 3, ubi eliam significationes, quas illa aquæ mixtio affert, cum D. Thoma adnotavimus. Hæc autem motiva minime in præsentī casu urgent,ut consideranti constabit: omissio namque levis pœnitentiæ, cum ex omni capite exigua sit, nequit grave peccatum afferre.

28. Inquires secundo, an dum sacerdos firavem injungit poenitentiam pro venialibus, aut mortalibus jam confessis, teneatur pœnitens sub lethali illius acceptationi, et execution! ? Respondetur affirmative, si sacerdos justis de causis eam pœnitentiam

J injungit, et aliunde nihil aliud exprimit. Ita Henriquez lib. 5, de sacram, cap. 20, ««m, num. 3, Nugnus ubi supra, art. 2, diffic,?^ 2, conclus. 4, Coninchus dub. 0, num. 8Lpw. Fagundez praecepi. 2, lib. 0, cap. 3, iium.u.^ 13, Lugo disp. 25, sect. 5, Bonacina disp,xJ*. 5, sect. 3, punct. 4, N. Franciscus tract. 6,|^ cap. 10, punct. 4, num. 62, N. Gabriel i' 1 disp. 6, quaest. 4, N. Philippus disp. 13,aff., dub. 4, Zerola in praxi, cap.21,quaest. 8,ei|^ quaest. 39, ejusdem cap. Philippus a Croce1^* in Thesaur. Eccles, tract. 1, § 4, num. 3,^ Syrus de Pœnit. cap. 36, num. 8, Valentia tom. 4. disp. 7, quaest. 14, punct. 4, Leander disp. 9, quaest. 60, Candidus disquis. 34, art. 30, dub. 7 et alii. Ratio autem constat ex dictis, quia videlicet hujus obligationis gravitas, vel levitas non ex causa motiva sed ex materia præcepta, et pœnitentia rationabiliter injuncta regulanda est. Eo vel maxime quia obligatio acceptandi pœnitentiam ex genere suo estgravis : ergo cum alias materia rationabiliter præcepta sit gravis, non est unde pœnitens a gravi obligatione extrahatur.

Diximus*justis de causis*, quas non dubitant Authores posse aliquando intervenire, ut gravis injungatur pœnitentia pro levibus, aut lelhalibus jam confessis, sicut econtra ut levis pro gravibus nondum confessis imponatur. Primum contingit, dum id sacerdos expediens judicat ad præcavendum viri Religiosi frequentem relapsum in aliqua venialia, vel ad abscindendam mortalium consuetudinem ab eo, qui in precedent! confessione illa peccata, et consuetudinem exposuit, et in sequenti magnam ad eadem peccata propensionem explicat, ac de illis iterum vult absolvi; in quo eventu valet sacerdos gravem pœnitentiam injungere, servatis prudentiæ regulis. Secundum etiam non semel accidit, tum ob pœnitentis debilitatem naturalem, aut moralem ; tum ob contritionis exuberantiam ; in quibus, et similibus casibus potest sacerdos mitiorem injungere pœnitentiam. Diximus etiam, *et aliunde nihil aliud exprimit* : nam utrum sacerdos possit pœnitentiam gravem sub levi obligatione, vel levem sub gravi injungere, alia difficultas est, Cursu Salmanticensi Morali tract. 11, satis discussa. Quoad id vero, quod ad praesens allinet, insinuare sufficiat, quod si materia est

levis

levis tam in se, quam in ordine ad finem præcepti, sub veniali tantum aTert obligationem ; si voro tam pœnitentia quam materia, ob quam imponitur, sint quid gravo, et alias justa interveniat causa moderandi rigorem, et leviozem imponendi satisfactionem, poterit sacerdos gravem pœnitentiam injungere sub obligatione levi ; quod tamen exprimere debet, alioqui supposita gravitate pœnitentiæ prudenter injunctæ, et potestate legitima ligandi, qua gaudet sacerdos, semper credendum est adstringeresub mortali.

s**. 29. Nec desunt Authores, quibus opposita sententia arrideat, asserentes omissionem pœnitentiægravis injunctæ pro venialibus, aut mortalibus jam confessis non excedere venialem culpam : durum enim illis videtur gravem obligationem satisfaciendi posse consurgere ex culpa levi, aut lethali jam dimissa. Hi sunt Suarez disp. 1S'33, sect. 7, num. 4, Granados tract. 12, d'sP. 0» nura Lax min de sacram, pœnit.cap. 15, num. 7, Diana part. 3, tract. 4, resol. 102 et 136, Stephanus a S. Paulo num. 175 et Aversa quæst. 13, sect. 6. Quæ sententia potest suaderi ex eo, quod obligatio satisfaciendi nequit esse major, quam obligatio vitandi peccata, pro quibus satisfactio imponitur ; sed obligatio vitandi venialia solum sub veniali ligat:ergo, et obligatio pro illis satisfaciendi. Minor, et consequentia liquent.Majoraudem ostenditur : nam obligatio satisfaciendi est effectus relictus ex peccatis, pro quibus satisfactio exposcitur ; sed nullus effectus superare potest virtutem suæ causæ : ergo obligatio satisfaciendi nequit esse major, quam obligatio vitandi peccata, ob quæ satisfactio injungitur.

.ii Confirmatur primo : quoniam obligatio satisfaciendi pro peccatis est ejusdem conditionis, ac obligatio confitendi eadem peccata ; atqui pœnitens non adstringitur sub lethali ad confitendum venialia, aut mortalia jam rite confessa : ergo nec sub lethali obligatur ad satisfactionem pro illis adimplendam. Major, quæ sola difficultatem præsefert, suadetur : nam obligatio exhibendi satisfactionem oritur a confessione : quippe si pœnitens illa peccata venialia, aut mortalia jam confessa confessioni non subjiceret, minime posset a sacerdote compelli ad satisfactionem pro

eisdem exhibendam : ergo hæc obligatio ex illa regulanda est, atque ideo est ejusdem qualitatis. Confirmatur secundo : nam confirm, reus, qui semel pro crimine punitus est, et satisfactionem justam exhibuit, nequit a judice graviter obligari, ut iterum satisfaciat, et aliam pœnam sustineat ; sed qui gravia jam rite confessus est, et injunctam exhibuit pœnitentiam, se habet ut reus, qui pro crimine satisfecit, et punitionem justam sustinuit : ergo nequit graviter obligari a sacerdote, ut pro culpis jam rite confessis, et punitis iteratam pœnitentiam, subeat. Maxime quia inde fieret, pœnitentem, qui peccata venialia, aut mortalia jam punita iterum confitetur, esse deterioris conditionis, quam qui semel sua peccata clavibus Ecclesiæ subjicit, cum ille duplicatam punitionem subire sub mortali cogeretur ; hic autem unam tantum.

Sed hæc, quibus ista fidit sententia, pa-Anitnadram premunt et facile dehiscent anivers,°madvertendo triplicem dari in peccatore obligationem. Prima est vitandi peccata. Secunda fatendi coram sacerdote culpas commissas. Tertia acceptandi, et exequendi poenitentiam pro eis injunctam. Quæ obligationes quamvis inter se connexionem, et ordinem dicant, non tamen semper in quantitate, et qualitate adæquationem servant : etenim obligatio vitandi venialia per se semper est levis ; obligatio autem eadem fatendi non adest aliqua; ex suppositione tamen quod clavibus subjiciantur, certum est apud omnes dari aliquam obligationem saltem levem acceptandi pœnitentiam pro illis injunctam. Deinde obligatio vitandi mortalia semper est gravis, et nihilominus semel confessa, nulla urget obligatio eadem iterum confitendi. Sicut ergo cum gravi, aut levi obligatione vitandi peccata, nulla stat obligatio ea fatendi, et cum nulla obligatione fatendi, aliqua obligatio pœnitentiam acceptandi ex suppositione quod peccata semel confessa iterum clavibus subjiciantur ; ita cum levi obligatione vitandi peccata, et cum nulla fatendi ea, optime potest dari gravis obligatio satisfaciendi pro eisdem, si subjiciantur confessioni. Nec durum reputandum est,pœnitentem gravi obligatione adstringi ad acceptandam gravem pœnitentiam pro venialibus, aut lethalibus jam confessis, si hæc iterum ad majorem conscientiæ secu-

ritatem, ac uberiolem fructum capiendum confiteantur. Supponimus namque causas adesse juxta praescriptum prudentia?, ut sacerdos illam poenitentiam injungat : si enim errante clave ob sacerdotis imprudentiam talis satisfactio imponatur, nullam dari in poenitente obligationem gravem, aut levem eam acceptandi quoad id, in quo excedit, extra dubium est, et ex supra dictis patet num. 23.

30. Unde ad objectionem respondetur negando majorem, ad cujus probationem ommissis praemissis negatur consequentia ex illis minime deducta. Etenim obligatio satisfaciendi, qua? cum reatu ex peccatis relicto coincidit, et effectus moralis, aut physicas peccati appellatur juxta diversitatem modorum explicandi radicem praedicti reatus, non oritur ex obligatione vitandi peccata,nec illi commensuratur; alias cum semper sit gravis obligatio vitandi peccata mortalia, graviter obligaretur poenilens ad satisfactionem levem, quae pro mortalibus jam confessis solet injungi, quod Authores hujus sententiae non concedunt. Oritur ergo praedicta obligatio satisfaciendi ex peccato, et commensuranda est demeritis ipsius peccati, et damnis, quae intulit, et in posterum minatur. Plura autem peccata venialia licet non afferant aeternam poenam damni aut sensas ; nihilominus ob continuam repertionem augent reatum poenae temporalis, qui adeo potest crescere, ut poena satisfactoria illi correspondens sit gravis atque ideo fundet gravem obligationem satisfaciendi accedente praeepto sacerdotis, cui illa peccata confessasunt. Aliunde, quamvis plura peccata venialia unum mortale non efficiant; tamen illad disponunt,ut inquit D. Thomas 1, 3, quæst. 88, art. 3,et illud sæpe inferunt, ut constat ex illo : « Qui spernit modica, paulatim decidet. » Ulterius, esto venialia viro Religioso (de quo praecipue procedit quæstio)viam perfectionis, ad quam tendit, et debet,omnino non impedian ; nihilominus dum continuantur.et in consuetudinem ducuntur, multum retardant, spiritualemque animæ profectum haud parum detinent. Quocirca cum satisfactio sacramentalis sit punitio, et medicina : et ex capite quo est punitio oriatur, et mensuretur ex reatu poenae temporalis contracto, qui in casu praesenti est adeo magnus, ut dictum

est ; et ex capite quo est medicina, oriatur ac mensuretur ex damno, vel infirmitate, quam plura illa peccata venialia repetita, et quasi in consuetudinem ducta intulerunt, et minantur, quae quidem infirmitas, et damnum levia non sunt ut etiam explicatura manet, palam convincitur adesse principium, ex quo consurgat illa gravis obligatio poenitentis acceptandi, ac exequendi gravem poenitentiam ob venialia in casu quaestionis, atque ideo potest esse major obligatio satisfaciendi, quam obligatio vitandi peccata absolute, ob quae satisfactio exposcitur. Quod autem obligatio satisfaciendi sit effectus relictus ex illis peccatis venialibus, nihil obest : nam licet non sufficiant plura venialia efficere unum mortale, habent tamen virtutem contrahendi magnum poenae temporalis, ac subinde fundandi gravem obligationem satisfaciendi, quae virtutem suae causa? in quantum talis non excedit.

Ad primam confirmationem similiter neganda est major, alias nulla daretur obligatio acceptandi, aut exequendi injunctam poenitentiam ob venialia, aut mortalia jam rite confessas, cum nulla adsit obligatio illa confitendi. Ad majoris probationem dicendum est, obligationem satisfaciendi *absolute* non ducere ortum a confessione, sed aliunde, ut constat ex dictis disp. praecedenti ; obligationem tamen satisfaciendi *sacramentaliter*, vel apponendi sacramentalem satisfactionem oriri a confessione non tanquam ex causa inadæquata, vel tanquam a conditione, quod, videlicet; poenitens peccata clavibus subjiciat : si enim nollet ea subjicere, nequiret a sacerdote adstringi ad exhibitionem hujus determinatam? satisfactionis, quae est pars sacramenti ; licet alioqui non evaderet obligationem solvendi poenam debitam in hac vita, vel in futura. Unde liquet, obligationem satisfaciendi adhuc sacramentaliter pro venialibus, aut mortalibus jam confessis non esse praecise regulandam penes obligationem confitendi illa peccata, sed ex aliis capitibus nuper explicatis, atque ideo posse interdum illam excedere ob justas causas prudenter a sacerdote inspectas, quibus motus potest gravem poenitentiam sub gravi obligatione poenitenti injungere ob peccata, quorum confessio vel leviter,vel nullo modoobligat.

Ad

Ad secundam respondetur, poenitentem non in omnibus fore parificandum reo oxterioris fori, el aliis praetermissis, in eo ab illo differt, quod lam reus, quam judex fori exterioris certo scire possunt qualilalem, et quantitatem poenae, qua ipse reus pro delicto commissso puniri debet, et quando illum reatum poenae adæquate solvit, ita ut nil amplius secundum jura possit exposci. At vero quantitatem poenae temporalis, quae pro peccatis dimissis subeunda est, nec sacerdos ut judex, nec poenitens ut reus fori poenitentialis certo valent agnoscere, et consequenter nec certiCari an reatus poenae debitae fuerit adæquate solutus, etiam postquam poenitens exhibuit totam illam satisfactionem, quam sacerdos illi prudenter imposuit in hoc sacramentali judicio, vi cujus ad nihil aliud teneretur. Quin potius cum poenitentia injuncta nunquam vel fere nunquam sit tanta, ut lotum poenae temporalis reatum, praesertim ex culpis lethalibus contractum adæquate solvat; ideo ex suppositione quod poenitens voluntarie pro majori conscientiae securitate, et ampliori satisfactione reatus velit sua peccata iterum sacramentali judicio submittere, nequit non simul velle quidquid ad integritatem, ac rectitudinem illius judicii desideratur ; etconsequenter subire poenam denuo infligendam juxta prudens sacerdotis arbitrium sub onere gravis, vel levis peccati relaie ad quantitatem, et qualitatem satisfactionis injunctae. Eo praesertim quod hæc in casu confirmationis, cui occurrimus, injungitur tanquam medicina ex motivo praecavendi futura peccata, quae imminent, et abscindendi consuetudinem, ac vehementem propensionem ad ea, quibus si remedium non adhibetur, quasi infallibiliter sequuntur. Hoc autem motivum est salis efficax, ut ex eo consurgat obligatio acceptandi gravem poenitentiam injunctam.

Necob id evadit deterioris conditionis, sed utilioris, qui eadem peccata sæpius confitetur, quam qui semel tantum : nam ille uberius in hac vita satifacit pro peccatis, tum percipiendo fructum tam ex opere operato ex vi sacramenti, quam ex opere operantis ; tum etiam quia per satisfactorium opus meretur, et augmentum gratiae, et ampliorem gloriam ; quod ita Salmant, Curi. 27ieolvj. torn. AA,

non accidit in purgatorio, ubi, et acerbiores sunt poenae, si quae in hac vita debetur, illuc sustinenda remittitur. Et quamvis qui peccata levia non confitetur, et lethalia jam confessas iterum non subjicit clavibus, sit liber a gravamine implendi poenitentiam a sacerdote injungendam ; non tamen immunis evadit a satisfactione extrasacramentali, quae ex opere operato solutiva poenae non est, nec ita adæquate ut sacramentalis debitam solet extinguere; unde periculo acriores cruciatus in alia vita luendi se exponit.

31. Inquires tertio, an possit poenitens .Quarante absolutionem sacerdotis, cum quollunc confessionem inchoaverat, ejus declinare sententiam,et alium adire,qui benigniorem poenitentiam injungat? Ad hujus difficultatis resolutionem supponendum est, sacerdotem, ad quem poenitens recurrere vult, esse prudentem, timoratum, sufficientique scientia praeditum, ita ut censeatur juxta regulas aequitatis judicaturum : nam si ad alium vellet accedere, quem suo numere abusurum speraret,omnes consentiunt graviter delinquere. Igitur in prima consideratione loquendo, vel poenitens ex legitima, rationabilique causa procedit? Vel ex uo' ignavia, aut levitate animi, ne videlicet graviorem cogatur sustinere poenam,etiam intra limites aequitatis taxatam? In primo eventu communis Doctorum sententia affirmat, id licere poenitenti. In secundo autem dicendum est, non esse licitum. Cujus ratio est.-quiasine rationabili causa sacramentum inchoatum relinquere, nequit non aliquam indecentiam, et sacramenti irreverentiam redolere, atque ideo nequit non aliquod peccatum esse contra Religionem. Ceterum, cum poenitentiae sacramentum in peccatorum medicinam, et commodum sit institutum, de Christi benignitate praesumendum est, noluisse sub lethali obligatione gravare poenitentem, ut confessionem cum uno sacerdote inchoatam cum eodem perficeret : sic namque hujus sacramenti usus, alias ex se difficilis, suavior redditur, poenitentesque libentius culpas detegunt, ac poenitenlias acceptant. Unde solum venialiter peccare poenitentem,qui absquelegitima causa inceptam confessionem relinquit, et alium prudentem sacerdotem adit,ul mitiorem poenitentiam injungat, sentiunt Lugo disp. 25, sect. 5, num. 77, Suarez disp,s^°c'x

^NFranciscus
^{retans,}
^{Conloq}
^{Avosa.} 38, sect. 7, num. 4, N. Franciscus in præ-senti, cap. 10, punct. 4. num. 59, Palaus tract. disp. unica, punct. 21, § 4, num. 7, Coninchusdub. 9, num. S, Aversa quæst. 13, sect. 5, et alii.

ObjMiio Kec °best, si objicias, prædictam actionem adeundi alium sacerdotem esse vic-tualem contemptum confessarii derelicti ; hoc autem videtur illi graviter injurio-sum : ergo saltem ex hoc capite culpa lethalis erit. Tum etiam : quia in quolibet judicio rectus ordo exigit, ut causa semel incepta coram aliquo iudice; coram ipso finiatur : licet enim liberum sit aliquando reo hunc vel illum iudicem eligere ; facta tamen iudicis electione, illicitum est illi iudicem declinare, et alteri se iudicandum submittere, teneturque reus primi iudicis stare sententiæ sub gravi obligatione, si materia gravis fuerit : ergo idem sentien-dum est in præsentia. Non itaque refert ; Apelli-non quidem primum : nam confessarium derelinquere, non est eum contemnere; sed pœnitentem jure suo uti ; ex eo autem, quod aliquis libertate sibi concessa, ac jure proprio utatur, nemini injuriam irrogat ; nisi alias verbis, vel actionibus contemp-tum exprimentibus pœnitens id efficeret ; his vero deficientibus, ex actione præcise adeundi alium sacerdotem, esto aliqua offensa contra primum resultaret, venialis culpæ metas non transiliret. Non etiam secundum : quia licet in foro exteriori liberum reo non sit, postquam iudici com-petenti se submisit, retrocedere, et alium æqualem adire; id in foro pœnitentiæ licere, saltem extra gravem culpam, una-nimiter Theologi asserunt ob libertatem, quam suavior hujus sacramenti usus ex-poscit.

32. Inquires quarto, quando pœnitentia sit injungenda? Respondetur cum D. Anto-nino 3 part. tit. 17, cap. 20, § 1, Navarro DeHsio.de pœnit. disp. 6, cap. 1, num. 35, Suario Amön. disp. 38, sect. 3, num. 5, posse pœniten-^Dam imp⁰™ ante, vel post absolutionem ad sacerdotis arbitrium : quippe cum satis-factio immediate post absolutionem im-po-sita censeatur moraliter aliis partibus sacramenti conjungi, et aliunde non sit pars materialis sacramenti, supra quam debet absolutio cadere, potest ante, vel post eam imponi. Præsertim si sacerdos videat pœnitentem recte dispositum, et

pœnitentiam, quam meretur, libentissime acceptaturum. Nihilominus dicendum est ; aptius, et melius pœnitentiam ante abso-lutionem esse injungendam. Ita Angelas verbo *Confessio* 5, num. 2, Leanderdisp. 9, quæst. 52, Sylvester verbo *Confess*4,if;; § 1, Suarez ubi supra num. 5, N. Fran-ciscus cap. 19, punct. 3, num. 42, referens Coninchum, Bonacinam, Layman, Palamn,^ Granados, Dianam, et alios. Rationesque^ plures hujusmodi congruentiam suadent. Tum : quia hoc ex usu, ac communi Eccle-b.A. si® praxi constat. Unde SS. D. N. Alexan-fj* der VIII, decreto anno 1690 edito dam-navit has propositiones, qu® inter alias damnatas sunt 17 : « Per illam praxim a mox absolvendi ordo pœnitentiæ esi σ inversus. » Et 18: « Consuetudo moderna « quoad administrationem sacramenti pœ-« nitenti®, etiamsi eam plurimorum horni-« num sustentet autoritas, et multi tem-c poris diuturnitas confirmet, nihilominus a ab Ecclesia non habetur pro usu, sed & abusu, n Tum etiam : quia ex accepta-tione pœnitentiæ ante absolutionem injunc-tæ, melius agnoscet sacerdos, an pœnitens apte dispositus ad sacramentum accedat, atque ideo an sit vel non absolutione dignus. Tum deinde, ut omnes partes materiales hujus sacramenti subji-ciantur absolutioni tanquam parti formali. Tum denique, ut rectus iudicii ordo aptius ser-vetur, si pœnitens prius spondeat exequen-dam pœnitentiam, quam absolutionem accipiat.

33. Inquires quinto, qualis pœnitentiafe debeat imponi ? Quid ad hanc interroga- ~ hi tionem sit respondendum, jam majori ex parte constat ex dictis disp. præced. ubi quas conditiones debeat habere opus satis-factorium statuimus, et ex dictis hac dis-putatione num. 9, in fine, ubi jejunia, orationes vocales, ac eleemosynas regula-riter esse in satisfactionem injungenda innuimus. Uterius dicendum est, quod licet regulariter opus externum in pœni-tentiam imponendum sit, præsertim rudio-ribus, qui id facilius intelligunt, ac exe-quuntur ; interdum tamen expedit inspecto pœnitentis statu aliquos actus internos, el mentales ipsi injungere, uti aliquam piam meditationem Passionis Christi Domini, mortis imminensis, ac infallibiliter acces-suræ, horribilis iudicii Dei, quod nemo effugere

effugere valet, intolerabilium inferni cru-ciatuum,el similium,quorum meditatio non raro fortius passionum impetum abscindit, ac peccata removet, quam aliud quod-cumque pœnilentiæ genus. Nec refert, ^Alensem part. 4, quæst. 84, membr. 2, art. I, Almainum, el alios sensisse, actus internos, qua tales, non posse in pœni-tentiam injungi. Ad hoc quippe sufficit ipsos per accidens fieri sensibiles, quate-nus exterius imponantur, et acceptantur; alioquin nulla Religio orationem menta-lem subditis præcipere posset, cujus oppo-situm ex satis laudabili fere omnium Reli-gionum praxi liquet. Unde ita sentiunt Lugo disp. 26, sect. 4, Diana 4 part, tract Jr 4, résolut. 22, N. Antonius, N. Gabriel, Franciscus ubi supra, punct. 3, num. ■Çi-7, referens Suarium, Coninchum, Regi-.-^aalduni, Pontium. Aversam, et alios.

34. Item potest in pœnitentiam injungi confessionis, et communionis frequentia, si id confessario visum fuerit : sunt enim hujusmodi opera maxime Deo grata, el ad pravos habitus hebetandos, peccatorumque reincidentiam eliminandam efficacissima. Idque communis Doctorum sententia docet, frequensque Ecclesiæ usus tenet. Similiter etiam e converso potest sacerdos in pœni-tentiam præcipere abstinentiam a frequenti communione,dum sibi expediens ob urgen-tia motiva videtur, uti si deprehenderet Eucharistiam indignissime tractari, pœni-tentemque sæpe in hebdomada communi-cantem ad sacramentum sine debita reve-rentia, ac vitiis, criminibusque onustum accedere. Ita Diana 11, part, tract. 7 Miscell. résolut. 15, ubi oppositum, inquit, non esse admittendum, utpole contra com-munem opinionem Doctorum, et contra praxim Ecclesiæ, et usum omnium con-fessariorum. Idem sentit Laurentius a Ponte in cap. 2 Maith, annot. moral. 46, ü^nam. 28, ubi hæc habet : « Ex qua doctrina « elicitur falsitas illius, quam in Eccle-« sia Dei introducere præsumpsit quidam r Joannes Sanctius in selectis suis dispu-« talionibus, affirmans in receptione Sanc-i lissimi Sacramenti Eucharistiæ non so-lum non debere pœnitentem stare, neque i obedire confessario præcipienti abstinen-i iiam a sacramenti sumptione, imo quod » pœnitens meliue aget si non obediat. i Quam doctrinam (si tale meretur nomen)

«uti novam, et in Ecclesia Dei nunquam « auditam, et contra communem sensum « Patrum, et magisterii spiritualis praxim, a reputo falsam, et periculis plenam. » Recolantor quæ expendimus tract. 23, disp. 7, ubi explicantes decretum SS. D. N. Innocentii XI hæc, et plura ad communio-nem spectantia adduximus. Potest etiam confessarius pœnitentem cogere, ut Confir-mationis, et Extremæ-Uctionis sacra-menta recipiat, si in extremis sit constrtu-^., tus, ut docent Palaus, Fagundez, et N.Faguad. Antonius. Ad susceptionem ordinis sacri, Anum, habitus Religionis, vel sacramenti Matri-monii, nequit pœnitens, nisi alias obliga-tionem contraxerit, a confessario adstringi ob maximam libertatem ad hujusmodi requisitam. Ita Navarrus, N. Antonius, Palaus, tract. 23, disp. unica, qu. 20, n. 7, Fagundez præcept. 2, lib. 9, cap. 5, n. 4, Layman tract. 6, cap. 5. Possunt tamen pœnitentibus suaderi, si expedit.

35. Similiter etiam possunt in pœniten-tiam injungi orationes pro defunctis reci-tandæ, aliaque bona opera pro eisdem facienda, ut contra Joannem Sanctium do-cent Lugo disp. 25, num. 82, Palaus tract. 23, disp. unica, punct. 20, § 2, num. 1 d °o, 5, Hurtado disp. 14, difficul. 6, N. Anto-Huxad-nius num. 1620, N. Gabriel de pœnitent. a d io il disp. 22, quæst. 3. Quibus adhærent Bu-Buscmb. sembaum, Leander, Aversa, et Turrianus. Aversi. Idque firmat communis praxis confessa-riorum injungentium pœnitentibus officia defunctorum pro eis recitanda, ac Missas audiendas, vel celebrandas. Imo in Cate-chismo Romano, tract, de sacram, pœni-tent. in fine, hoc pœnitentiæ genus satis commendatur tanquam spiritualis eleemo-syna, ex qua oritur ipsas Purgatorii ani-mas pro suffragatoribus interpellare, iliis-que Dei dona, ac auxilia consequi. Nec Evasi() alicujus momenti erit dicere, satisfactio-prajciu-nem esse ordinatam ad delendum reatum (1 pœnæ temporalis pœnitentis; atque ideo nullum effectum in pœnitente consecutu-ram si pro defunctis applicetur, vel e con-verso si effectum in pœnitente sorlitur, nullum habituram in defunctis. Nam satis-factio sacramentalis duplicem habet effec-tum remissionis pœnæ temporalis, ut ex dicendis patebit. Alter correspondons illi ex opere operato, qui nequit pro defunctis applicari ; applicatur namque a sacerdote

in commodum pœnitentis. Alter vero ex opere operantis, qui potest aliis applicari ad libitum pœnitentis. Nec iterum refert, si dicas fructum remissionis pœnæ temporalis ex opere operato, provenientem a Missæ sacrificio, prodesse defunctis, ac pro illis applicari posse, ut statuimus tract. 23, disp. 13, dub. 5, § 4. Ergo si ^{Alteri} confessarius injungat in pœnitentiam alicui sacerdoti ut Missam celebret pro defunctis. hic omnino a solutione proprii reatus fraudabitur. Respondetur namque, in hujusmodi eventu duplicem effectum remittendi pœnam temporalem utrumque ex opere operato habere illud sacrificium. Primus illi respondet ut sacrificio, et hic prodest defunctis, sicut etiam effectus ex opere operantis. Secundus vero respondet sacrificio ut parti integrali sacramenti pœnitentiæ, et hic effectus nequit a celebrante applicari pro defunctis, quia jam est applicatus a confessario in utilitatem celebrantis ; unde quemadmodum opera meritoria ut talia aliis non prosunt, ita satisfactiones sacramentales ut tales, proportionem servata.

36. Ulterius potest etiam justis de causis imponi in satisfactionem opus alias ex præcepto debitum, ut Missæ auditio in die festo, vel quadragesimale jejunium, et similia, ut præcedenti disputatione cum non infima Doctorum parte firmavimus. Si autem sacerdos jejunium, vel quid simile absolute præcipit, et aliud non exprimit, intelligendus est de opere supere rogationis, et alias non debito. Unde si sacerdos pœnitenti jubeat unum sacrum singulis hebdomadibus audire, intelligi debet de eo, ad quem ex præcepto, aut volo non adstringitur : non enim pœnitentiam impleret audiendo sacrum in aliquo die festivo intra eam hebdomadam incidente. Ceterum si audire sacrum singulis diebus mensis præciperet, censendus est duplicem in diebus festivis non præce-

^{Siiidiez} pissey *la ut un0 satisfaciat Ecclesiæ præ-Diaiu, 'ceplo, alio pœnitentiæ injunctæ, sed uno ^{bo me} ãiii. utrique præcepto, ut sentiunt Sanchez in Lcjud. summa nt>. 1, cap. 14, num. 6, Diana 3 part, tract. 6, resol. 86, Palaus tom. 1, tract. 3, punct. 1, disp. 19, num. 4, Bonacina, Leander, et alii. Circa quantitatem vero pœnitentiæ injungendæ certa regula assignari nequit, sed hoc prudenti sacer-

dotis judicio relinquitur, qui ad gravitatem, vel levitatem culpæ, ad pœnitentis statum, ac vires debet attendere, ul juxta æquitatem, ac discretionis præscriptum unicuique proporlionatam taxare valeat satisfactionem.

37. Tandem inquires, an satisfactio[^]: semper sit injungenda præceptive, an vero n possit interdum ad arbitrium pœnitentis relinqui ? Suarez disp. 38, sed. 3, conc.2, sentit enim posse sacerdotem sub consilio pœnitentiam imponere, si pœnitens velit eam assumere : quod non probat. Inquit[^], tamen colligi hanc sententiam ex D. Thoma quodlib. 3, art. 28. Sed quam longe absit Angelicus Doctor ab hujusmodi placito, constabit ex statim dicendis, ejus verba a Suario citata exhibendo. Itaque dicendum est, satisfactionem semper, saltem quoad aliquam partem, esse præceptive injungendam , nunquam totam arbitrio pœnitentis relinquendam. Ita Nuguus in>.,[^] præsent, quæst 13, art., Vasquez, Turia-[^]*. nus, Sylvius, Granados de l'œnilent.S'fe tract. 12, disp. 4, num. 4, et alii plures. ^{bn} Ratio est : quia sacerdos tenetur quantam est ex se integrum facere sacramentum ; atqui pœnitentiam relinquere omnino ad pœnitentis arbitrium, est sacramentum quantum est ex parte sacerdotis imperfectum relinquere : ergo nequit poenitentia injungi mere conciliative, et ad libitum pœnitentis. Minor patet : nam sacerdotem committere pœnitentiam arbitrio pœnitentis idem est ac dicere: «Quomodocumque « feceris, sive exhibeas, sive non exhibeas « satisfactionem, ratum habeo. » Ergo quantum est ex se annuit utrique extremo, et exhibitioni satisfactionis, per quam sacramentum integratur, et non exhibitioni, qua sacramentum imperfectum relinquitur ; et consequenter quantum eslexse non magis de integritate, quam de non integritate sacramenti curat.

Sed veniamus ad Angelicum Præceptorem, quem Suarius inquit suam docere sententiam, et videamus an illi faveat, Verba D. Thomæ sunt hæc : « Est ergodi-^{D.TW} « cendum, quoad sicut potest sacerdos in-^{D.TW} « jungere satisfactionem pœnitenti ex ar-^{D.TW} « bitrio alieno, ita ex arbitrio ipsius pœni-^{D.TW} « tentis, sicut si dicat : Facias hoc, si poles: « et si non potes, facias hoc. » Hæc verba toto coelo distant ab illo modo dicendi, quo

author ille so explicat : non enim inquit, *Facias hoc, si velis*, quod est consilium præbere, et satisfactionem absoluto pœn- lenlis arbitrio relinquere, sed ait : *Facias hoc, si potes, el si non poles, facias hoc*. In quibus licet ly primum *facias hoc, si poles* arbitrio pœnitentis relinquatur ; tamen ly secundum *facias hoc* ex suppositione quod primum non fiat, non ad arbitrium pœnitentis relinquitur, sed absolute, et præceptive injungitur. Deinde li *si poles* non est idem ac si eis; hoc enim ad libertatem accipientis refertur, et importat spontaneitalem acceptandi, vel non acceptandi, exhibendi, aut non exhibendi satisfactionem, prout sibi placuerit; illum autem refertur ad potentiam physicam, vel moralem, importalque obligationem exhibendi pœnitentiam, si potentia adsit : quippe ly *facias hoc, si potes, est* præceptum conditionatum, quod quidem purificata conditione redditur absolutum. Tandem licet in illis verbis innuat Angelic. Doctor, pœnitentiam posse relinqui ad pœnitentis arbitrium, non dicit quod absolute relinquenda est, sed disjunctive, ita ut faciat hoc, vel illud : quamvis autem dum aliquid disjunctive præcipitur, possit pœnitens uno ex extremis omittere, non tamen uirumque quia optio sibi data non est ad utrumque simul omittendum, sed ad aliquod ex illis eligendum, quo semel electo, illius exhibitioni adstringitur. Si enim Ecclesia præciperet jejunare in vigilia Virginis si id fieri posset, si vero non posset, recitare officium parvum, nequit in dubium verti unum ex his extremis sub obligatione comprehendi ; atque ideo illa verba non esse mere consiliativa, sed præceptiva. Maneat ergo D. Thomam non Suarii, sed nostram docuisse sententiam.

38. Diximus in assertionem, *saltem quoad aliquam pariem* : quia posse sacerdotem taliter pœnitentiam injungere, ut aliquam illius partem pœnitentis arbitrio relinquat, non negamus. Ex hoc enim non sequitur, sacerdotem quantum est ex se sacramenti integrali non consulere, cum jam integrum maneat alia parte pœnitentiæ absolute præcepta. Quocirca poterit etiam sacerdos, esto nullam determinate, plures sub tali disjunctione præcipere, ut aliqua execution! mandeiur, ut si dicat, talem eleemosynam elargiaris, vel Missam au-

dias, vel rosarium recites. Insuper, dummodo aliquam absolute præcipiat, etiam expediet ad futura peccata præcavenda, pravamque coercendam consuetudinem , aliquam injungere pœnitentiam sub conditione exhibendam, uti si dicat ; quoties juraveris, toties Angelicam salutationem recites. Ila Suarez de Religione tom. 2, lib. saarez, 3, cap. 8, Diana disp, 9, de pœnitent. quæst. 5, sect. 3, qunct. 2, num. 26, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 15, nu. 11, et alii. Similiter potest etiam in pœnitentiam injungi simul cum aliquo opere determinato aliquid aliud indeterminatum dicendo ; « Quidquid boni feceris, aut mali sustinueris usque ad aliam confessionem, tibi in « satisfactionem applico ; » ut recte sentiunt Petrus Soto de satisfact. lect. 2, Paludanus pelr(J5 dist. 20, quæst 2, art. 2, N'avarrus cap. desôto. pœnit. disp. 6, num. 42, Fugandez præ-N3Varr. cept. 2, lib. 9, cap. 5, num. 11, Diana pjjfTM4' part. 3, tract. 4, resol. 82, Candidus dis-Candiâ. quisit. 24, art. 31, quæst. 14, Leander xfVran. disp. 9, quæst. 25. NL Franciscus cap. 10, punct. 3, num. 35, Bonacina, Suarez, et alii. Idemque expresse docet D. Thomas quodlib. 3, art. 28, cujus sententia, licet Vasquio non videatur vera, sufficit esse tanti Doctoris, ut nobis placeat. Nec Vasquii motivum oppositum evincit : inquit enim qu. 91, art. 2, num. 1, num. 10, illa opera non posse esse satisfactoria in vi clavium, quia claves solum tribuunt vim satisfaciendi illis operibus, quæ fiunt ut præcepta. Hoc namque nihil suadet : quia ut fiant satisfactoria sufficit ut a sacerdote applicentur, ut patet dum pœnitentia sub disjunctione indicitur. Si enim alicui dicatur, jejuna vel recita rosarium, nemo negabit quod si jejunium exhibeatur, est satisfactorium in vi clavium ; et tamen ad illud jejunium non tenebatur, pœnitens ex præcepto, sed voluntarie poterat illud omittere, et rosarium recitare.

Hic autem minime omittenda censuimus verba Angelici Præceptoris ex loco proxime relato, in quibus, et propriam sententiam docet, et confessaries prudentissime admonet qualiter in poenitentiis injungendis se habere debeant, ut a scrupulis, et anxietatibus liberentur, dum aliquando mitiorem injungunt pœnitentiam. Itaque inquit : « Videtur autem satis con-

« veniens, quod sacerdos non oneret pœ-

nitentem gravi pondere satisfactionis :
 A quia sicut parvus ignis a nullis lignis
 a suppositis de facili extinguitur, ita pos-
 set contingere, quod panus affectas
 contritionis in pœnitente nuper excita-
 6 tus propter grave onus satisfactionis ex-
 tingeretur, peccatore totaliter despe-
 rante. Inde melius est, quod sacerdos
 pœnitenti indicet quanta pœnitentiaesset
 sibi pro peccatis injungenda, et injungat
 sibi nihilominus aliquid. quod pœnitens
 totaliter ferat, ex cujus impletione assue-
 6 fiat ut majora impleat, quam etiam
 sacerdos sibi injungere non attentasse! ;
 ff et hæc, quæ præter injunctionem expres-
 sam facit, accipiunt majorem vim expia-
 tionis culpæ præteritæ ex illa generali
 injunctione, qua sacerdos dicit : Quid-
 quid boni feceris sit tibi in remissionem
 « peccatorum. Unde laudabiliter consue-
 « vil hoc a multis sacerdotibus dici, licet
 4 non habeant majorem vim ad præben-
 dum remedium contra culpam futu-
 6 ram. Et quantum ad hoc talis satisfactio
 est sacramentalis. in quantam virtute
 « clavium est culpæ eommissæ expia-
 « tiva. » Addit insuper D. Thomas, quod
 si pœnitentia determinate injuncta, et
 illa, quæ indeterminate imponitur, non
 adaequent reatum pœnæ temporalis ex pec-
 catis contractum a pœnitente, manebit pœ-
 nifens sub obligatione solvendi adæquate
 in hac vita, vel in futura, quod minus
 damnum erit, quam pœnitentem majori
 periculo exponere : « Unde si contingat
 < (inquit) quod sacerdos mitiorem satisfac-
 a tionem imponat pœnitenti, quam sit illa
 « ad quam obligatur ex quantitate sui
 « peccati, subtracto eo quod remittitur vir-
 4 tute clavium, et contritionis præceden-
 « tis, nihilominus pœnitens ad aliquid
 8 ulterius obligatur, quod si in hac vita
 « non perficiat, in purgatorio exolvat. »

DUBIUM III.

*In quo statu, ac tempore, et a qua persona
 debeat poenitentia adimpleri ?*

Plura sub uno titulo comprehendimus,
 tum quia omnia ad pœnitentis obligatio-
 nem attinent ; tum, et præsertim. quia
 non sunt adeo difficilia, ut diffusam exi-
 gent investigationem. L in quo statu in-

trinsecam dispositionem pœnitentis im-
 portat, et est idem ac quærere an ieneat
 trnrpœnitentiam implere dum est ingratis?
 An vero satisfaciat præcepto confessoris
 illam exhibens in statu peccati ? Meet
 enim disp. præced. dub. 3, § 3, conclus. 4,
 statuerimus, statum gratiæ esse necessa-
 rium ad satisfactionem, ibi solum loquuti
 fuimus de satisfactione ut effectum remis-
 sionis pœnæ consecutura non vero de ea
 respective ad præceptum sacerdotis illam
 injungentis, quo pacto in præsentis fit
 sermo. Ly in quo tempore ad circumstan-
 tiam omnino extrinsecam refertur. As
 tandem a qua persona inquirat, an pœni-
 tens teneatur per se ipsum satisfactionem
 executioni mandare ; an possit saltem ali-
 quando per substitutum? Claritati tamen
 consulentes, ut consuevimus, singula seor-
 sim decidemus.

Quid de statu, in quo pœnitentia adimplenda sit?

39. Dicendum est primo, pœnitentem
 satisfacere præcepto confessorii, esto pœ-
 nitentiam injunctam exhibeat in statu
 peccati ; atque ideo non teneri, cum redie-
 rit ad gratiam, illam iterum executioni
 mandare. Ita Nugnus in addit, ad 3 part. ctyS
 quæst. 3, art. 3, difficult. 2, Cajetanus,
 Sotus, Palacius, Sylvester, Suarez, LugtySjhs.
 Paludanus, Henriquez, quos refert, et//
 sequitur Dicastillo dub. 10, num.
 Diana part. 4, tract. 4, resol. 24, N. Ga-Ras.
 briei disp. 12, quæst. 2, Palaus et NJSr
 Franciscus in præsentis, cap. 10, punct. 5, VGllf
 num. 69. Ratio est, quia ad adimpletionem
 præcepti sufficit ponere rem præceptam
 quoad substantiam. quamvis finis, ad quem
 præcipitur non obtineatur, ut in aliis
 præceptis communiter cernitur ; sed statos
 gratiæ solum est quædam dispositio pœni-
 tentis requisita ad consecutionem finis
 remissionis pœnæ temporalis per satisfac-
 tionem : ergo esto pœnitentia exhibeatur
 in statu peccati, fit satis præcepto confes-
 sarii. Patet consequentia ; nam sicut finis
 non cadit sub præcepto, nec confessorii ad
 id intendunt cogere pœnitentes ; ita nec ad
 dispositionem, vel modum requisitum ad
 consecutionem ejusdem finis.

40. Sed

(40. Sed inquires, an sit peccatum ali-
 Tâquod pœnitentiam exhibere extra statum
 /gratiæ? Respondetur, esse quidem pecca-
 tam, non tamen lethale, sed tantum ve-
 tok.niale. Ita N. Gabriel a S. Vincentio disp.
 2, quæst. 1, Busembaum lib. 6, tract. 4,
 jgfeip. 1, dub. 4, Layman, Fagundez, Henri-
 >»quei, quos adducit, et sequitur Palaus
 £ tract. 23, disp. unica, punct. 21, num. 17,
 Suarez disp. 38, sect. 8, num. 7, Nugnus
 I ubi supra, et alii. Prima resolutionis pars
 i expraxicomuni constat : non enim pœ-
 nitentes existimant graviter delinquere,
 dum satisfactionem injunctam in statu
 peccati exequentur, nec de hujusmodi
 actione in confessione se accusant. Tum
 etiam et præsertim, quia licet peccatum
 lethale sit apponere obicem gratiæ, quæ
 sacramento principaliter correspondet ex
 opere operato, et ex ipsius sacramenti vir-
 tute producitur ; non tamen grave pecca-
 tum est opponere obicem gratiæ minus
 principaliter sacramentum attingenti; hæc
 enim respectu illius minima est ; sed gra-
 tia, quæ in exeutione satisfactionis con-
 fertur, est hujusmodi, quippe quæ cum
 ! non sil gratia sanctificans, nec sacramento,
 ! nec ejus partibus essentialibus principaliter
 ! correspondet, sed tantum parti inte-
 grati : ergo non est injuria gravis sacra-
 menti, nec culpa lethalis satisfactionem
 exequi extra statum gratiæ. Secunda vero
 pars facile suadetur : nam satisfactio est
 pars sacramenti, esto minus principalis :
 ergo illius exhibitio extra statum gratiæ
 est aliqua indigna sacramenti tractatio,
 atque ideo aliqua levis culpa. Tum etiam :
 quia est apponere obicem effectui sacra-
 menti.

41. Oppositum tamen dicendi modum,
 u. nullum videlicet committi peccatum etiam
 veniale, dum satisfactio exhibetur in statu
 -. peccati, amplectuntur Lugo disp. 25, sect.
 iri 3, Dicastillus dub. 10, num. 160, Aversa
 quæst. 13, Stephanus, N. Antonius, quibus
 1, etiam adhærere videtur N. Franciscus cap.
 10, punct. 5, num. 70. Quorum fundamen-
 tum est, quod opponere obicem soli remis-
 sioni pœnæ temporalis, nullam arguit
 etiam venialem culpam; sed per satisfac-
 tionem nulla alia gratia præter remissio-
 nem pœnæ temporalis inducitur : ergo
 hunc effectum impedire adimplendo pœ-
 nitentiam in statu peccati, nulla culpa ad-

huc venialis est ; præsertim cum hic effec-
 tus obtineatur postea recedente fictione.
 Tum etiam, quia inde sequeretur, pœni-
 lentem delinquere peccato commissionis
 exhibendo pœnitentiam in statu peccati,
 et peccato omissionis illam non exhibendo
 in eodem statu ; quod satis absurdum ap-
 paret, nemo enim tenetur ad actionem pec-
 caminosam. Imo pœnitens, qui in peccato
 lethali existens nondum pœnitentiam im-
 plevit, teneretur prius se justificare, ac
 deinceps pœnitentiam implere ; quod
 communi usu non videtur receptum.

Respondetur ad primum negando mino-
 rem : per satisfactionem quippe sacramen-
 talem non solum remissio pœnæ tempo-
 ralis indicitur ex opere operato, sed etiam
 alia gratia infra explicanda, cui sacramen-
 tali effectui obicem ponere nequit non esse
 aliqua culpa saltem levis, cum indigna
 sacramenti tractatio sit. Nec difficultatis
 augmentum suadet oppositum ; falsum
 enim est, effectum remissionis, pœnæ tem-
 poralis ob peccati obicem impeditum deinceps
 obtineri fictione recedente, ut saepius
 in hoc Cursu firmavimus, saltem ex indenti-
 tate rationis per ordinem ad productionem
 gratiæ ex vi hujus sacramenti recedente
 fictione, de quo infra iterum redibit sermo.
 Ad secundum respondetur admittendo se-
 quelam : quamvis enim pœnitens veniali-
 ter peccet peccato commissionis adimplendo
 pœnitentiam in illo statu reduplicative ac-
 cepto, potest etiam peccare peccato omis-
 sionis gravi, aut levi juxta qualitatem
 satisfactionis injunctæ, illam non exhiben-
 do in illo statu, non reduplicative, sed
 specificative considerato. Non enim ©mis-
 sive delinquit, quia non adimplet in statu
 peccati, sed quia non adimplet pœniten-
 tiam, ad quam intra certum ac determina-
 tum tempus adslringitur, quidquid sit quod
 per accidens ipse se libere constituerit in
 tali statu, in quo nequit nisi indigne pœni-
 tentiam executioni mandare. Unde ex sup-
 positione quod digne pœnitentiam implere
 velit, debet prius saltem sub levi obliga-
 tione se justificare. Idque aptissimo exem-
 plo patet: si quis namque tempore Paschatis,
 in quo Ecclesiæ præceptum sumendi Eucha-
 ristiam urget, constitutus sit in peccato
 lethali, proculdubio peccato commissionis
 delinquit in illo statu communicans, et
 peccato omissionis non communicans, non

quia omittit Eucharistiam sumere in illo statu accepto reduplicative, sed materialiter, et specificative, quia videlicet omittit illam sumere ut debitam ex præcepto intra illud tempus, respectu cujus per accidens se habet, quod homo in peccati statu se constituerit. Quocirca tenetur sub gravi se justificare, ut Eucharistiam digne sumere, et Ecclesiæ præceptum adimplere possit. Idem ergo proportionem servata in præsentis eventu dicendum est.

§ II.

Quid de tempore adimplendi pœnitentiam ?

Circa tempus, in quo pœnitentia adimplenda est, communiter conveniunt Authores, pœnitentem teneri exequi pœnitentiam tempore a sacerdote destinato ; si vero tempus non præscripsit, teneri illam executione mandare cum primum commode possit : tum quia id exigit finis pœnitentiæ : tum quia ita interpretanda est intentio sacerdotis. Utrumque vero obligat sub gravi, aut levi commensurate ad quantitatem pœnitentiæ injuncte, et ad circumstantias, ob quas imponitur. Ceterum quia *ly cum primum commode possit* non metaphysice, sed moraliter accipiendum sit, mirum est quantum Authores dissideant in assignando latitudinem, aut angustiam, quam admittit, ut inde determinent quando mortalis, aut venialis sit executionis pœnitentiæ dilatio : nec enim desunt qui sentiant, pœnitentiæ dilationem per unum annum, culpam adhuc venialem non esse. Unde

Assertio. 42. Dicendum est secundo, pœnitentem, qui supposita gravitate materiæ satisfactionis adimplerem per annum differt, graviter delinquere. Ita Dicastillo disp. 44, Aversa, dub. 4, num. 65, Aversa quæst. 13, sect. jf3st siep'ha-'0» Tamburinus Opusc. de confession, lib. p^os-4, § 2, cap. 2, Stephanus a S. Paulo num. NaFran. 179, N. Franciscus cap. 10, punct. 5, num. spei?ae^> Bonæ Spei disp. ultim. de pœnitent. num. 59, et alii plures. Ratio hujus est, Ritio quia satisfactio adhuc ut executione mandata Uonis' esl Pars integralis sacramenti pœnitentiæ ; sed inter partes cujuslibet totius debet dari unio, et simultas juxta ipsius naturam, et conditionem : ergo inter satisfactionem ut executam, et reliquas partes sacramenti poenitentiae debet intercedere simultas, et

unio saltem moralis. Tunc sic ; sed satisfactio, quæ per annum differtur, non censetur moraliter uniri reliquis partibus sacramenti : ergo illam ita differre, peccatum letale erit supposita gravitate materia ; idem enim judicium fieri debet de illo, qui ita satisfactionem differt, ac de eo, qui illam omnino omittit, uterque namque sacramentum incompletum relinquit.

Confirmatur ex peculiari naturalis asl**. sacramenti, quod non solum ordinatur ad puniendam peccata commissam tanquam judicium vindicativum, sed etiam tanquam medicinale ad præcavendum futura crimina media poenitentia injuncta ; sed hujusmodi finis frustraretur per adeo magnam pœnitentiæ dilationem : ergo hæc nimia censeri debet, et sacramentalis judicii graviter læsiva. Præsertim, quia pœnitentiam differre per unum annum, gravis sacerdoti inobedientia reputanda est, de quo prudenter judicari nequit noluisse pœnitentem cogere ad satisfactionis exhibitionem usque ad annum, cum hæc dilatio nec integritati sacramenti, nec spirituali pœnitentis salutis consulat, sed potius officiat.

43. Contraria nihilominus sententia ar-tyf l ridet Dianæ part. 7, tract. 15, résolut. 53, η ad finem versic. *Ifoc unum addam*. Nec^i non part. 5, tract. 5, résolut. 15, et part.^t] 10, tract. 12, resol. 52, Leandro disp. 9, de sacrament, quæst. 89, Fernandez instruct, confes. l part, document. 4, π. 5, et document. 7, § 2, num. 2, Joanni Henriq. in compendio casuum moral, cap. 42. Qui docent, pœnitentem absque ullo prorsus peccato posse satisfactionis adimplerem per annum differre, dum sacerdos nullum designat tempus. Imo addit Leander ita sensisse sapientissimos Magistros in Salmanticensi Academia de hac re consultos. Fundamentum vero hujus sententiæ desumitur ex cap. *Omnis utrimque sexus*, ubi dicit, quod unusquisque peccata saltem semel in anno fideliter confiteatur proprio sacerdoti, et injunctam sibi pœnitentiam propriis viribus studeat adimplere. Ubi utrumque eodem verborum tenore præcipit Pontifex, peccatorum videlicet confessionem, et pœnitentiæ injunctæ exhibitionem ; atqui ad confessionis executionem unius anni tempus indulget : ergo et idem tempus præscribit ad pœnitentis

ientiao adimplerem. Urgetur, et explicatur : etenim nullus adstringitur confiteri talim ac peccatum commisit, sed potest per integrum annum confessionem omittere : ergo similiter nemo obligabitur pœnitentiam executionis mandare statim ac illi injungitur, sed per totum annum eam licite differre valebit.

Hoc autem motivum parum urget : nam textus ille annualem præcipiens confessionem solum applicat latitudinem unius anni ad actum confessionis, totum illud tempus indulgens, ita ut ultra differri nequeat, non vero ad executionem pœnitentiæ : hæc enim eo ipso quod confessio sive voluntarie, sive ex præcepto fiat, necessario cum primum possit apponenda est, ne sacramentum mutilum relinquatur, sed cum omnibus suis partibus, tam essentialibus, quam integralibus debito tempore appositis, et moraliter unitis, ut unum judicium perfectum, et completum integrare valeant. Quod minime contingeret, si facta confessione, et prolata sententia, sine rationabili causa per id tempus pœnitentiæ exhibitio detineretur. Ex quibus ad difficultatis augmentum concesso antecedenti negatur consequentia : latum quippe intercedit discrimen inter obligationem confitendi peccatum commissum, et adimplendi pœnitentiam post peccatum confessum. Judicium enim sacramentale non incipit a perpetratione peccati, nec hujusmodi perpetratio est illius pars integralis, quæ exigit aliquam moralem unionem cum reliquis sacramenti partibus. Satisfactio vero adhuc ut executata est pars integralis sacramentalis judicii jam confessione incepti, atque ideo exposcit moralem continuationem, et unionem cum ceteris parlibus sacramenti. Unde nil mirum, Pontificem non urgere delinquentem, ut cum primum possit accedat ad confessionem, quia inde nullum detrimentum subit confessionis integritas ; licet alias pœnitens, si peccata Ecclesiæ clavibus jam subjecit, adstringatur ob oppositam rationem pœnitentiam non differre, sed cum primum possit executione mandare.

Si autem inquiras primo, per quod tempus differri valeat pœnitentiæ executio absque lethali, aut etiam veniali culpa ? Respondetur, moraliter impossibile esse circa id generalem ac firmam regulam statuere, quum rei hujus prudens judicium

pendeat ex individualibus circumstantiis pœnitentis, confessarii. finis ab eo intenti, quantitatis, ac qualitatis pœnitentiæ injuncte temporis, loci, occupationis, aut muneris pœnitentium. Quibus tamen inspectis haud difficile erit a quolibet, medio-criter litterato, ac experto id in particulari, dum res occurrit, determinare. Illud autem certum putamus, quod si dilatio non ex rationabili causa, sed ex ignavia, aut alia parum utili occupatione procedat, etiamsi per modicum tempus sit, nequit non esse culpa venialis. Non tamen censemus ut Ochagavia opinatus est, reum culpæ mortalis illum, qui usque ad tertium, vel quartum diem differret pœnitentiam, maxime si ex rationabili causa id faceret. Ita HøΓ-®^Λ tado de pœnit. disp. 14, diffic. 1, Joannes Palans. Sanctius in select, disp. 13, nu. 9, Palaus n' Fran' tract. 23, disp. unie, punct. 21, § 4, n. 12, N. Gabriel de Pœnit. disp. 12, quæst. 4, N. Franciscus c. 10, punct. 5, n. 64. Idem cum eisdem Authoribus judicium facimus de eo, qui occasione solemnitatis, aut Jubilari imminentis differret, aut anticiparet per sex, aut octo dies confessionem, ad quam singulis mensibus tenetur ex præcepto sacerdotis, ne bis intra octo dies confiteri cogatur.

4L Inquires secundo, an dum sacerdos Qu^_ tempus vel locum adimplendæ pœnitentiæ tiuucT2. designat, ita in indivisibili consistat, ut etiam modica dilatio ultra diem præfixum sit, supposita gravitate materiæ, lethaliter peccaminosa ? Respondetur, quod si præ-Resoivi-dicta designatio fiat ratione alicujus Jubilæi, vel Indulgentiæ. quæ tunc, et ibi, non autem alibi postea lucratur, non sine culpa gravi hujusmodi circumstantiæ omittentur, eo quod rationem substantiæ induant, utpote quæ ad finem injuncte satisfactioni graviter referunt. Idem sentiendum est, si dies vel locus determinantur ob specialem cultum Sancti, loci, vel festivitatis diei assignate. Si vero sacerdos non aliud intendat nisi pœnitentis npgligentiam adimplendi satisfactionem amputare, id suam admittet latitudinem majorem, vel minorem juxta prudentis arbitrium, ita ut non statim quælibet harum circumstantiarum transgressio gravis censeatur. Quod etiam asserimus de pœnitentia medicinali, cujus omissio vel dilatio detinere valeat graviter, aut leviter finem intentum futura

peccata præcavendi. Omnium autem ratio est major, vel minor conducentia ad finem satisfactionis injunctæ.Pro specialibus vero eventibus videantur Summistæ, et Morales Theologi, præcipue N. Antonius tract. 5, disp. 2I, a num. 1624.

Qnæs-
tinnc. 3.

Dwldi-
lnr.

45. Inquires tertio, an elapso culpabiliter, vel inculpabiliter termino designato, cesset obligatio adimplendi pœnitentiam, ut contingit in eo, qui præceptum Ecclesiæ frangens in Dominica sacrum non audit, qui alia die illum audire non cogitur? Respondetur, standum esse sacerdotis intentioni, quæ venari debet vel ex ejus declaratione, si commode haberi potest, vel ex aliis circumstantiis, dum ad eundum facilis non est recursus. Ex quibus si prudens judicium formari valet sacerdotem diem vel locum assignasse ad finiendam obligationem, hanc cessare præscripto tempore elapso censemus. Si vero prudens efformetur judicium, sacerdotem diem illum præscripsisse, ut pœnitentem acueret ad citius satisfactionem exhibendam, et ne ulterius eam differret, putandum est hujusmodi obligationem ulterius urgere usque dum expleatur. Quid autem dicendum, si de sacerdotis intentione nequit pœnitens certificari, nec de aliquo ex extremis prudens aut probabile formare judicium, et aliunde jejunium, v. g. impositum est proxima die veneris in memoriam Passionis Domini, vel in vigilia B. Virginis ob ejus venerationem? In hoc eventu obligationem finire, aliaque die pœnitentem jejunare non teneri, docent Henriquez lib. 5 summa? cap. 2, Fagundez præcept. 2, GracaS'. cap- 0> num. 5, Granados, Diana, Leander apud N. Franciscum ubi supra num. 67. Quorum fundamentum est jejunium illis in diebus explendum in peculiarem Christi, ac B. Virginis cultum cedere; hunc autem finem non respicit, nec assequitur, si alia die exhibeatur. Unde cessare inquiunt obligationem, et præcepti materiam, quemadmodum deficeret si ex voto obligatio illa die jejunanti consurgeret.

Rejici-
tur.

Hanc tamen sententiam omnino falsam, oppositamque sustinendam censemus, ob satis notam disparitatem intervenientem inter jejenium in pœnitentiam injunctum, et jejunium vel ex præcepto vel ex voto debitum, quo exemplo Doctores illi se contegunt. Etenim vovens jejunium, aut Le-

gislator illud præcipiens illis diebus determinatis non alium finem intendunt quam cultum Christi Domini, vel B. Virginis; unde hujusmodi fine cessante, obligationem ultra non progredi necesse est. Confessarius vero dum illis diebus jejunium præcipit, licet etiam cultum illum intendat, non tamen tanquam finem unicum, et adaequatum, sed ad summum tanquam partialem, et medium ulterius ordinatura ad satisfaciendum pro peccatis præteritis, et præservandum a futuris. Quocirca esto in jejunio obligante ex voto, aut ex Ecclesiæ præcepto deficiat obligatio elapso tempore præfixo, quia finis ultimate intentas redditur inassequibilis, non in jejunio obligante ex sacerdotis præcepto, quia finis præcipuus satisfaciendi, et præcavendi adhuc subsistit, et obtineri valet. Ita Palaus.. disp. unica, punct. 21, § 4, num. 13,Bona-ftSx j cina disp. 5, quæst. 5, sect. 3, punct, num. 5, Suarez disp. 38, sect. 7, nom. Coninchus disp. IO, dub. 9, num. 84, et 85, N. Franciscus ubi supra nu. 67. Addit autem Palaus, quod nobis non displicet, illa die jejunium omittere animo transferendi in sequentem, ob materiæ parvitatem venialem culpam non excedere. Consequenterque dicendum est, pœnitentem, qui ex sacerdotis præcepto duplici sequenti feria sexta jejunare tenetur, et hujus circumstanti@ oblitus illis diebus jejunium omisit, teneri aliis duabus sextis feriis jejunare, eo quod confessarius principaliter intendit satisfactionem,secundaria autem aut minus principaliter diem præscribit, ne pœnitentia differatur. Ita Lugo, Dicastillo, et alii.

46. Non tamen subscribimus Bonacinae, Palao, Conincho, quibus N. Franciscus adhaeret, in exceptione quam doctrinæ traditæ apponunt. Docent enim, quod si pœnitentia injuncta per longum tempus distribuitur, uti accidit dum præcipitur jejunare singulis anni hebdomadibus, non teneri pœnitentem eam deinceps adimplere, si illam diebus statutis omisit; quia, inquiunt, intentio confessarii est, ut simul cum tempore designato obligatio jejunandi pereat; alioquin si obligatio jejunii omissi cum alia, quæ persistit, conjungeretur, nimium pœnitentem gravaret.Hoc enimita absolute prolatum nobis minime arridet: nam si ex malitia, aut ignavia pœniters jejunare

III.

Quid de persona, a qua poenitentia adimplenda esi?

Sæpius tam in hac, quam in præcedenti disputatione diximus cum D. Thoma, satisfactionem ordinari, et ad solutionem reatus pœnæ temporalis contracti ex peccato commisso, et ad præcavendum futurum et secundum hanc ultimam considerationem extra dubium est, neminem posse alterius pœnitentiam medicinalem implere; unde difficultas devolvitur ad satisfactionem ut præcise debiti solutivam. Supposito autem ex dictis dub. 2 præced. disp. quemlibet posse alterius satisfactionem pure poenalem, extrasacramentalem explere, inquirendum restat an idem de sacramentali dicendum sit, circa quod non parum Authores dissident. Igitur,

48. Dicendum est tertio, pœnitentem Assertio non posse ex proprio arbitrio satisfactionem sibi a confessario injunctam adimplere per substitutum, sed eam teneri exequi per se ipsum. Hæc assertio est adeo certa, ut oppositam damnaverit SS. D. N. Alexander VIII, cujus decretum inter alias propositiones damnatas continet hanc, quæ frowsi- est 15 : « Pœnitens propria autoritate!!^ ^ σ substituere sibi alium potest, qui loco « ipsius poenitentiam adimpleat. » Unde nostram sententiam docent D. Bonaven- p. 2, tura in 4, dist. 20, art. I, quæst. 1 et 2, d. Ant. Durandus quæst. 2, Argent, quæst. 1, art. 2, Ricardus art. 1, quæst. 3, Gabriel dist. Kicard- 19, quæst. 2, art. 3, dub. ultim. AlensisAlcusi,' part. 4, quæst. 24, membr. 4, art. 4. cajetan. Medina, Cod. de confes. cap. de pœnitent. impleta, Cajelanus in summ. verb. Satis- Ledesin. factio, cap. 2, Gonet disp. 13, art. 5, con-sûarez. dus. 3, num. 65, D. Antonius 3 part. tit. 14, cap. 20, § 1,Sotusdist. 19, quæst. 2, Ratio art. 4, Ledesma quæst. 14, art. 4, N.Fran-3 ^ 10* ciscus cap. 10, punct. 4, num. 63, Suarez disp. 38, sect. 9, num. 1, plures referens, eamque omnes post adductam declarationem tueri coguntur.

Probatur igitur assertio. Pœnitens' ex præcepto sacerdotis tenetur exhibere satisfactionem, quæ sit pars integralis sacramenti pœnitentiæ; sed satisfactio executata per substitutum ex mero arbitrio pœnitentis, et non sacerdotis non est pars

jejunare omisit, cur ex suo delicio comium reportabit? Vel quæ illi gravior arcina imponitur ultra illam, quam portare debebat, et noluit? Unde hæc exceptio ad saniores sensum reducenda est, ita nt sacerdotis intentio modo possibili attendatur, quæ proculdubio non est liberandi omnino pœnitentem ab obligatione jejunandi, dum ex malitia aut ignavia jejunia omisit. Itaque illa sententia intelligi debet ubi compensatio pœnitentiæ omissæ absque intolerabili pœnitentis gravamine fieri nequit; quod raro aut nunquam continget. Etenim si confessarius jejunium semel in hebdomada, vel in mense per integrum annum injunxit, et pœnitens ob malitiam, aut impotentiam, vel oblivionem pluribus diebus omisit, non utique intolerabile erit omissam pœnitentiam supplere, ac aliis diebus æquivalentibus jejunare.

47. Si tandem inquiras, an quando pœnitens operis substantiam adimplet, ac ejus circumstantiam voluntarie omittit, cênsendussit reus culpæ mortalis, aut venialis? Sub disjunctione respondetur.· nam vel circumstantia est levis, et parum ad finem satisfactionis conducens, vel gravis, multumque ad prædictum finem referens? Si primum, levis culpæ terminum non excedet. Si secundum, reatum lethalis peccati inducet, supposita gravitate materiæ : tunc enim illa circumstantia in substantiam operis transit; unde sicut qui operis substantiam omittit, graviter delinquit, itaqui illam circumstantiam non opponit. Et nisi oppositum constet, censendum est sacerdotem eam pœnitenti injunxisse, quia cognovit illi non minus pœnalitatis afferre, ea quam substantia alterius. Ita Stephanus a JK S. Paulo, N. Antonius num. 1626, N. i * ^ I disp. 12, quæst. 4, Lugo disp. 25, ' ta, num. 9. Quocirca si sacerdos alicui septem 1 ^ Psalmos pœnitentiales flexis genibus recitare præciperet, quia circumstantiam genuflectendi ob dissuetudinem pœnitentis illi non minus alfiictivam judicat, quam ipsam recitationem, procuidubio omissio illius circumstanti@ gravem culpam constitueret. Oppositum autem contingeret, si pœnitens vir timoratus, genuflectereque assuetus foret, ratione cujus hujusmodi gennflexio facilis redditur. Quod si pœnitens fiat impotens ad circumstantiam, tenebitur ad substantiam, vel e converso.

integrals sacramenti : ergo nequit ex proprio arbitrio satisfactionem sibi injunctam adimplere per alium. Consequentia est legitima. Major constat ex Tridentino sess. 14, cap. 3, ubi satisfactionem sacramentalem esse sacramenti integram partem docet. Minor autem, in qua poterat esse difficultas, suadetur. Nam satisfactio sacramentalis est quid elevatum virtute clavium ad esse sacramentale ; atqui satisfactio executata per substitutum ex mero arbitrio pœnitentis, et non sacerdotis non est quid elevatum ad esse sacramentale virtute clavium : ergo satisfactio ex pœnitentis voluntate, et non sacerdotis exhibita per substitutum non est sacramentalis. Hæc minor ex eo liquet, quod virtus clavium non residet in pœnitente ut tali, nec in substituto, sed solum in confessario, unde si ab eo utpote a ministro sacramenti ea pœnitentia non elevatur, nequit ex arbitrio pœnitentis vel substituti aliquo modo elevari, ita ut sacramenti pars esse possit, conir-

Confirmatur : quia obligatio pœnitentis adimplendi pœnitentiam oritur ex præcepto sacerdotis : sed pœnitens nequit huic obligationi satisfacere pœnitentiam exhibendo per substitutum : ergo. Probatur minor : nam sacerdos, nisi aliud expresserit, præcipit ut pœnitens per se ipsum pœnitentiam exequatur, non vero per substitutum : ergo si per hunc exequatur ex mero pœnitentis arbitrio, non fit satisfactio præcepto sacerdotis. Alioquin ille, qui Ecclesiæ præcepto adstringitur sacrum in die festo audire, vel in Quadragesima jejuna præcepto satisfaceret hujusmodi opera exequendo per substitutum proprio arbitrio designatum. Quo nihil absurdius. Quocirca, ut Op[us]me vjdit Suarez loco citato, quotiescumque sacerdos nihil explicat, sed absolute in satisfactionem injungit ut hoc vel illud opus fiat, personalem inducit obligationem omnino per pœnitentem, et nullatenus per alium adimplendam : hæc enim est rationabilis intentio sacerdotis, et aliud prudenter existimari nequit.

objectio 49. Oppones tamen : eleemosyna per ministrum facta sufficienter fit ejus, cujus nomine impenditur, ut ipse adimpleat præceptum eam elargiendi : ergo pœnitens, cui imponitur pœnitentia dandi eleemosynam, et alium substituit, qui loco ipsius eam exhibeat, satisfaciet huic obli-

gationi. Consequenterque idem de aliis operibus in pœnitentiam injunctis dicendum erit. Respondetur concessa antecedenti negando consequentiam, si ille alius, qui substituit, sit vere, et proprie substitutus, qui ex propriis bonis eleemosynam elargiatur : etenim eleemosynam impendens ex bonis propriis per manum ministri utitur illo tanquam mero instrumento, ipse autem se habet ut causa principalis illius actus. Qui vero per substitutum eam impendit, cum non ex bonis propriis mandatis, sed ex ipsius substituti eleemosynam faciat, ipsum substitutum causam principalem constituit, atque ideo actus ille non est actus proprius ipsius pœnitentis, quod opus erat ut pars sacramenti esse posset, et sacerdotis præcepto satisfaceret. Unde etiam secunda consequentia est neganda, utpote quæ ex prima non deducitur.

50. Dicendum est quarto, pœnitentem he. ex sacerdotis voluntate posse pœnitentiam 1 ut peccati commissi punitivam adimplere per alium. Assertio hæc est expressa Ang. Praeceptoris in art. 2 hujus quæst. 13, supplem. ubi inquit : « Utrum pœnam « satisfactoriam possit unus pro alio ex- « plere? » Cui respondet affirmative loquens de satisfactione quantum ad debili solutionem. Nec id solum asserit de satisfactio-., ne secundum se, ut sinistre Lugo existimat, sed etiam de sacramentali, ut evidenter constabit legenti Ang. Praeceptorem in 4, dist. 20, quæst. 1, art. 2. qu. 3, ex qua hic articulus transcriptus est : ibi enim hæc habet : « Hinc quinque quæ- « runiur. Primo, » etc. « Secundo de pœna, « quam sacerdos ad satisfaciendum im- « ponit. » Et in corpore articuli inquit ; « Nec oportet, quod major pœna impona- « turei, » qui pro altero satisfacit, quam principali imponeretur. Unde omnes Thomistæ hanc sententiam debent amplecti. Eamque tuentur Cajetanus in summ. verb. | *Satisfactio*, num. 2, Sotus dist. 19, quæst. I 2, art. 4, vers. *Dubium hic autem*. Nognos-.* ad nuper cit. D. Thomæ art. Gonet disp. 13, art. 5, num. 61, Granados tract. 12, ^*; disp. 7, num. 2, Suarez disp. 38, sect. 9, y > num. 2 et 3, Sylvester *verb. Satisfactio*, ^.^... 3, N. Thomas a Jesu in tribunal. conscienL dub. 6 et 7, Philippus a Cruce in Thesauro Ecclesiæ, tract 1, § 1, num. 4, Henriques lib. 5

lib. 5, cap. 21, Bonacina disp. 5, quæst. 5, sect. 3, punct. 4, num. 11, Fagundez praxept. 2, lib. 9, cap. 4. Quibus adhaerent Lublin, Leander, Diana, et alii plures, quos refert, licet non sequatur, Vasquez infra pro opposita sententia citandus.

Probatum ratione : nam ut pœnitens satisfactio adimpleat, sufficit quod exhibitum opus juxta voluntatem præcipientis; atqui opus exhibitum a pœnitente per substitutum ex arbitrio sacerdotis fit juxta voluntatem præcipientis, ut per se patet : ergo pœnitentia injuncta adimpleri potest per substitutum ex sacerdotis arbitrio. Idque confirmari potest ex eo quod pœnitentia executata per substitutum pœnitentis ex voluntate confessarii est satisfactio sacramentalis ; sed pœnitens adimplet sacerdotis præceptum exhibendo satisfactionem sacramentalem : ergo potest pœnitens ex voluntate sacerdotis pœnitentiam ut peccati commissi punitivam per alium exequi. Major suadet : quia ut satisfactio sit sacramentalis, nihil aliud exposcit nisi quod sit opus alias moraliter bonum et proprium pœnitentis, et aliunde elevatum virtute clavium ad esse sacramentale per modum partis integrantis : atqui pœnitentia executata per substitutum ex arbitrio confessarii est opus moraliter bonum, ut supponitur, et insuper proprium pœnitentis non physice, sed moraliter ratione unionis charitatis, ut præcedenti disp. dictum est, et tandem elevatum ad esse sacramentale per modum partis integrantis, quandoquidem eo ipso quod ex voluntate sacerdotis fiat, hic virtute clavium illud elevat ad esse partem sacramenti : ergo est satisfactio sacramentalis, ad quam pœnitens cogitur exhibendam.

Nota tamen, quod licet hæc ita sint, et unus alterius pœnitentiam modo dicto adimplere possit, etiamsi ille, pro quo satisfactio fit, sit potens satisfacere : « Non tamen, » inquit Div. Thomas loco citato, est permittendum, quod aliquis pro alio pœnitentiam agat, nisi defectus aliquis appareat in pœnitente vel corporalis, per quem sit impotens ad sustinendum, vel spiritualis, per quem non sit promptus ad portandam pœnam. » Unde non recte procedet sacerdos, qui pœnitentiam adhuc punitivam peccati commissi pœnitenti non impedito inungat ut implendam per

alium, tum ob rationem dictam, tum quia nec id eest in Ecclesia adeo usitatum, nec admodum expediens ad finem satisfactionis saltem ut medicinalis.

51. Oppositam ultimæ assertioni sententiam tuentur Vasquez quæst. 94, artic. 2, dub. 1, num. 11, Ledesma 2 part. quæst. 14, art. 4, Coninchus disp. 10, dub. 8, num. 66, Lugo disput. 20, sed. 0, num. 82. Motivum autem, quo ducuntur, illud pui

est : quia juxta Tridentinum satisfactio sacramentalis est actus pœnitentis ; sed jejunium, v. g. per substitutum exhibitum, esto ex voluntate sacerdotis fiat, actus pœnitentis non est : ergo nequit esse satisfactio sacramentalis, atque ideo nec sufficiens ad explendam pœnitentis obligationem. Nec refert dicere : tale jejunium fieri proprium pœnitentis, quatenus fit ex motione, et petitione ipsius. Nam inde sequeretur, solam illam motionem, aut petitionem pœnitentis esse satisfactionem sacramentalem, non vero jejunium a substituto exhibitum. Sequela ostenditur : etenim in illo jejunio duplicem bonitatem possumus considerare, unam quam habet a voluntate ipsius jejunantis, aliam, quam sortitur ex voluntate pœnitentis, quatenus ad hujus petitionem fit. Igitur juxta primam considerationem, cum solum sit actus proprius jejunantis, nequit esse satisfactio sacramentalis, quæ necessario est actus pœnitentis ; juxta secundam vero erit quidem jejunium illud pœnitentis proprium, sed non aliter ac jejunium equi ex voluntate, et motione pœnitentis executum, quod incapax est ut in pœnitentiam injungatur.

Confirmatur : nam satisfactio sacramentalis debet fieri ex præcepto confessarii ; sed confessarius nequit præcipere substituto, ut pro pœnitente jejundet : ergo unus pro alio sacramentaliter satisfacere non potest adhuc ex arbitrio sacerdotis. Minor suadet : quoniam sacerdos ut judex in causa vindicativæ solum valet punire reum, non vero innocentem, atque ideo soli illi, et non huic præcipere ut pœnitentiam subeat, sed substitutus jejunans non est reus, sed solus pœnitens : ergo sacerdos nequit præcipere substituto pœnitentiam, ac subinde cum sola illa, quæ fit ex sacerdotis præcepto, sit sacramentalis satisfactio, hæc non valebit per alium a pœnitente exhi-

beri. Unde solum concluditur posse sacerdotem præcipere pœnitenti ut roget substitutum jejunare loco ipsius, atque ideo quod illa petitio pœnitentis utpote facta ex præcepto confessarii sit satisfactiosacramentalis, non vero jejunium substituti.

BO'ntnr
argn-
ffwnin
Sed hoc fundamentum haud difficile enervatur. Respondetur enim, omissis aliorum solutionibus, negando minorem : jejunium quippe a substituto exeeutum , licet physice sit actus proprius ipsius, moraliter tamen, et ratione charitatis, qua fideles uniuntur in Christo, etiam actus proprias pœnitentis ; quod sufficit at possit esse pars integralis sacramenti a pœnitente suscepti, supposita elevatione illius actus facta a sacerdote virtute clavium,dum substituto illam pœnitentiam injunxit. Quocirca cum amicorum omnia sint communia, et amicus sit alter ergo, potest sacerdos elevare ad rationem satisfactionis sacramentalis non solum actum illum pœnitentis, quo movet, et rogat substitutum ut jejundet, sed etiam ipsum jejunium, quod pœnienti ex opere operato proderit. Hanc autem moralem communicationem a charitate vel amicitia proveniente non posse inter pœnitentem, el ejus equum reperiri, notum est.

confir"
watio.
confirmationem etiam negatur mi-
nor, cujus probatio non urget : quamvis enim sacerdos absolute, et per se loquendo soli pœnitenti præcipere possit pœnitentiam subire ; tamen ex suppositione quod alter ex charitate velit se pro pœnitente obligare, ei sacerdos pœnitentiam injungere potest : tunc enim vicem rei gerit, et quoad hoc idem moraliter cum pœnitente reputatur: atque ideo tam actio procurandi jejunium, quam jejunium ipsum, ex sacerdotis præcepto factum, rationem partis sacramentalis sortitur. Aliter autem contingeret, si sacerdos non intendisset injungere in satisfactionem jejunium alterius, sed tantum pœnitentis petitionem, quod proculdubio facere potest : tunc enim sola hæc satisfactoria sacramentaliter esset, et obligationem implendi pœnitentiam expleret; licet aliundeactus jejunandi non sequeretur ; sequuto vero jejunio, salisfactorium foret pro pœnitente non ex opere operato, sed operantis.

DUBIUM IV.

.4 quo, et an extra confessionem possit feri pœnitentis commutatio *

Tituli difficultas plures suo ordine decidendas involvit. Prius tamen notandum, commutationem ab interpretatione ineo distingui, quod illa sit actus potestatis, non vero hæc, sed prudentiae, vel doctrinae. Unde interpretatio a quocumque illius qualitatis fieri potest, imo non semel ab eodem pœnitente, si prudens ac litteratus sit, ul si rationabiliter deprehenderet elavem errasse, injustamque pœnitentiam imposuisse, vel a principio justam, el deinceps pœnitentem factum fuisse impotentem ad illius adimpletionem ob aliquam causam denuo subortam, quae illum excuset : tunc enim interpretari potest ad illam pœnitentiam non teneri, quippe dum materia praecepta redditur impossibilis, obligationem perire necesseest. Commutatio igitur circa persistentem obligationem versatur, et in præsentī sumitur pro impositione unius pœnitentiæ loco alterius injunctae, cujus obligatio aufertur; quo sensu loquutus est Divus Thomas 2, 2, quæst. 84,Mc. artic. 10, dum ait : « Si pro hoc quod servandum erat, aliquid aliud imponatur, « dicitur commutatio. » Plures tamen sunt, de quibus dubitari potest an pœnitentiam commutare valeant,uti sunt ipse pœnitens, sacerdos, qui confessionem audivit, vel alter æqualis, aut tandem superior, vel inferior. De quibus omnibus agendum est.

Duplex assertio statuitur.

52.Dicendum est primo,pœnitentem non posse pœnitentiam commutare nec in æqualc, nec in melius. Ita Lugo dispnt.^ 25, num. 95, Candidus disq. 2-l, artic. 32,£.** dub. 5, N. Gabriel quæst. 5, N. Antoniuss#t> num. 1G29,Stephanus a Sancto Paulo num, 183, N. Franciscos cap. 10, punct. 6, num. 76, Luysius, Turrianus, Dicastillusdispttt.TK» 14, dub. 8, num. 134, cum aliis,Bonacina disput. 5,qua?st. 5,sect. 3,punct. 3,numer.*æ; 12, Sanchez, Ochagavia, Coninchus, Heu-,ñriquez, Reginaldus apud Palaum tractat,hÂ-- 23, disp. unica, punct. 21, § Ultimo, ninn.gg;

10,eslquccommunieDoclorum. Rationeque suadetur: nam satisfactionis sacramentalis continuatio est actus jurisdictionis in foro sacramentalis judicii ; sed pœnitensnequit in se ipsum actionem sacramentalis jurisdictionis exercere, non enim habet munus, autjudicis authoritativem : ergo nequit pœnitentiam sibi injunctam a sacerdote propria autoritate commutare in aequale, nec in melius. Tum etiam : quia præceptum adimplendi pœnitentiam injunctam provenit a voluntate, et jurisdictione sacerdotis independenter a voluntate pœnitentis : ergo hic non satisfacit illi præcepto exhibendo aliam pœnitentiam. in quam commutavit propria autoritate eam, quæ sibi injuncta erat. Consequentia liquet ; alias Ecclesiæ præcepto faceret satie qui ad jejunium adstrictus illud omitteret, et aliud opus ex propria autoritate exhiberet, vel qui ad officium divinum obligatus illud in jejunium commutaret; quod nemo concedet.

I Jftm
i
53. Dicendum est secundo, sacerdotem, qui pœnitentiam injunxit, illam posse commutare intra confessionem, non tamen extra. Hæc conclusio duplicem continet partem. Prima est adeo certa, ut potius a Doctoribus supponatur, quam probetur ; et merito : nam si autoritas commutandi pœnitentiam existit, in nullo alio potiori jure inveniri poterit, quam in ipso judice, qui sententiam tulit. Unde tota difficultas reducitur ad secundam, quam etiam ut veram docent communiter Theologi. Gonet «j, disp. 13, art. 4, num. 54, Nugnus in præsentī, Sylvester verbo Confessio 1, quæst. j;*. 27, Rosella eodem verbo 2, num. 11, Sua-ITMs.rez disp. 38, sect. 10, n. 48, Vasquez qu. arlic. 2» dub. 3, num. 7, Palaus ubi r' l. fupranum. 9, Coninchus disp. 10, dub. 12, yiatniim. 100, Fagundez præcept. 2, lib. 9, cap. 4, num. 15, Hurtado disp. 14, difficult. 10, Bonacina disp. 5, qu. 4, sect. 3, punct. 4, num. 7, Granados disp. 8, num. 1, et G, Lugo disp. 25,Layman lib. 5, tract. 4, cap. 15, Diana 2 part, tract. 15, resol. 53, et part. 9, tract. 9, resol. 24, et alii plures.

Fundamentum vero, illudque non infirmum hujus assertionis est, quia sacerdos tenetur injungere satisfactionem, quæ sacramentalis sit ; atqui satisfactio illa, in quam extra confessionem commutat,quam j

intra confessionem imposuit, sacramentalis non est : ergo sacerdos nequit extra confessionem pœnitentiam commutare. Consequentia ex præmissis deducitur. Major ex eo patet, tum quia illa satisfactio debet esse pars sacramenti ; tum quia ad hoc injungitur, ut ex opere operato pœnæ temporalis reatum solvat, quod nisi per satisfactionem sacramentalem fieri nequit. Minor autem, quæ difficultatem præsefert, ostenditur : nam satisfactio nequit esse sacramentalis, nisi imponatur a sacerdote ut ministro sacramenti, et utente potestate clavium per quam elevetur ad esse sacramentale; atqui sacerdos extra confessionem non se habet ut minister sacramenti, nec potestate clavium utitur, utpote qui sacramentum non conficit : ergo poenitentia illa, in quam extra confessionem commutat aliam injunctam in confessione, sacramentalis non est.

Confirmatur primo : quia commutatio confirm, pœnitentiæ est actusjudicialis : ergo debet fieri a judice ut tali, et suo munere fungente. Atqui nullus confessarius extra confessionem se gerit ut judex : ergo a nullo confessario extra confessionem valet fieri pœnitentiæ commutatio. Primum antecedens constat : quia illius est pœnam pro delictis taxare, cujus est de eisdem delictis judicium ferre; unde sicut est actusjudicialis ferre de delictis judicium, ita etiam pomam pro delictis imponere; sed qui pœnitentiam commutat, pœnam pro delictis injungit : ergo commutatio unius pœnitentiæ in aliam est actus judicialis. Minor autem subsumpta suadetur : nam confessarius non se l gerit ut pœnitentis judex, nisi dum gerit vices Christi ; sed solum in confessione, non vero extra illam, ita se gerit : ergo extra confessionem non agit ut judex, sed exlrajudicialiter,sicut judex fori externi dum extra tribunal operatur.

Confirmatur secundo : nam ejusdem fa-Confiri;i-cultatis est pœnitentiam commutare, et 2 eam injungere : ergo quando confessarius eam imponere nequit, nec illam commutare valet. Tum sic ; sed extra confessionem non potest pœnitentiam injungere : ergo nec illam commutare. Antecedens primum constat : nam ipsam commutare pœnitentiam, est illam imponere; non enim commutatur prima, nisi loco illius injungendo secundam. Minor autem sub-

sumpta probatur : quia potestas, qua confessarius pœnitentiam imponit, est potestas clavium, qua constituitur in ratione iudicis fori pœnitentialis ad ligandum, et solvendum: sed hac nequit uti extra confessionem, sed solum intra illam : ergo.

Noti. Hæc tamen ita intelligenda sunt, ut confessarius pœnitentiam in confessione injunctam commutare possit etiam post absolutionem exhibitam, si stalim id fiat, antequam pœnitens ab ipso discedat ; ut optime cum aliis docet N. Franciscus in præsentī, num. 75. Et ratio est : quia tunc adhuc moraliter existimatur idem perseverare iudicium : ea enim, quæ incontinenti fiunt, moraliter adesse videntur, ex leg. *Legem*, Cod. de peccatis, et cap. *Prxterea, de testibus cogendis*. Absolute tamen melius est illam ante absolutionem commutare, ne pœnitens accepta jam absolutione pœnitentiam respuat ; ut cum Suario, Conincho, Sylvestro, et Navarr. docet Bonacina disp. 5, q. 5, sect. 3, punct. 3, num. 7, et Dicastill. num. 129.

Quas-tiuncuā Sed quid dicendum, si jam a confessario discesserit pœnitens, et post modicum tempus pœnitentiæ commutationem exigat; censebitur ne perseverare idem moraliter iudicium per ordinem ad talem effectum, ita ut possit confessarius ex vi illius confessionis pœnitentiam commutare? Circa hoc autem non parum dissident Authores, Coninchus enim disp. 10, (jam seo-dub. 12, num. 102, cum Layman lib. o cōocii. SDmmae asserB» tale iudicium esse moraliter idem per unum diem. Sotus in 4, dist. 20, quæst. 2, art. 3, et Vivaldus de satisfactione, num. 31, ad duplicem diem se extendunt. Diana part. 9, tract. 6, resol. 56, cum Aversa de sacram, pœnit. quæst. 13, sect. 8, id usque ad hebdomadam protrahit. Denique Lugo disp. 25, num. III, quem sequi videntur N. Antonius sect. 4, n. 1632, et Machado tom. 1, lib. 3, cap. I, docum. 11, num. 1, absolute docet, posse confessarium talem commutationem facere, etiam per longum tempus, si in confuso saltem recordetur peccatorum, vel status pœnitentis. Ceterum his sententiis minime acquiescimus, sed oppositum existimamus cum Dicastillo, et Castro Palao in præsentī, et N. Francisco a Jesu Maria tract. 6, cap. 10, punct. 6, num. 75. Si enim pœnitens a præsentia confessarii jam

discessit, sacerdos complete suo functus est munere, jamque iudicium illud tam quoad essentialia, quam quoad integraliū completum, nec ultra moraliter perseverat; alioqui si moraliter etiam per unum diem persisteret, posset confessarius, quando pœnitens postea rediret, cum eo loqui de peccatis in præcedenti confessione auditis sine pœnitentis licentia absque violatione sigilli, ut potest, dum eadem moraliter perseverat confessio ; cujus oppositum statuimus agentes de sigillo. Et quidem Authores illi nullum rationabile afferunt fundamentum, ut ad oppositum convincamur.

55. Constat ex dictis, posse confessarium pœnitentiam a se injunctam in aliam commutare intra confessionem, non vero extra. Sed inquire, an ad prædictam commutationem faciendam vel ab eodem confessario, vel ab alio, qui possit illam efficere, opus sit eadem peccata, ob quæ fuit injuncta pœnitentia, repetere sacerdoti commutationem facienti? Negative respondet Marchantius in tribun, sacram. tom. 1, tract. 4, tit. 7, quæst. 6, asserens, sufficere pœnitenti, declarata pœnitentia prius imposita, allegare rationes, ob quas ea pœnitentia sibi nimis gravis, et afflictiva existât, et quare illius exigit commutationem. Ita etiam sentit Diana tom. 9, resol. 57, qui etiam absolute docet, posse confessarios non audita priori confessione eorundem peccatorum pœnitentias commutare, part. 2, tract. 15, resol. 53, quatuordecim Authores in proprium patrocinium adducens. Idemque asserit Bonacina disp. 5, quæst. 5, sect. 3, punct. 3, num. 8, et cum Granado, et aliis Leander disp. 9, q. 100. Quam sententiam reputant in praxi probabilem Busembaum lib. 6, tract. 4, cap. 1, dub. 4, de satisfactione, Layman tract. 6, cap. 15, quæst. 4, num. 16, et Lugo disp. 25, num. 109. Præsertim si secundus confessarius ex confessione aliorum peccatorum, ex statu pœnitentis, et illius narratione aliquam saltem confusam notitiam accipiat, quod plus minusve eadem fere peccata in priori confessione fuerit confessus? et ita etiam limitat Fagundez, de præcept. Eccles, præcept. 2, lib. 9, cap. 4, num. 22. Et quidem hanc sententiam ab extrinseco esse probabilem ob tot Doctorum auctoritatem, inficiari non possumus. Probabilitas autem intrinseca, seu ratio,

qua

qua ad ita sentiendum movetur, est : quia in hac commutatione non agitur de peccato, ob quod pœnitentia fuit injuncta, vel de justitia, qua est imposita ; sed de difficultate, minori opportunitate, vel impossibilitate pœnitentis ad illam implendam, obquam juste valet commutari.

66. Sed hæc ratio nobis parum nervosa, « subsistens videtur: quia licet in illa commutatione non agatur directe de peccatis confessis, agitur tamen de illis reflexe, et per connexionem; cum pœna imposita connectatur cum culpa confessā, utpote cum causa, ob quam juste fuit imposita, quam necesse est confessario ut iudici simul cum difficultate pœnitentis innotescere, ut pœnitentiam commutare valeat. Quare oppositum probabilius censemus. debereque sacerdotem agnoscere, et Radicare intra confessionem eadem peccata, altem præcipua, ob quæ fuit imposita pœnitentia, ad illius præstandam commutationem, sive commutatio fiat ab eodem confessario, sive ab alio. Ita Suarius, Coninchus, Layman, Sotus in 4, dist. 20, quæst. 3, in fine, Sylvester verbo *Confessio* fp-1; qaaast. 27, Vasquez, Reginaldus, Fagundez, Molfesius, quos refert, et sequitur Lugo disp. 25, num. 107, N. Franciscus cap. 10, punct. 6, num. 79, Palaus tract. 1, el disp. citat. § Ultim. nu. 13. Et ratio est : quia ideo valet confessarius mutare pœnitentiam ab alio injunctam juste, et clave non errante, quatenus potest ut iudex eandem causam agnoscere, et judicare; at si peccata, ob quæ fuit pœnitentia juste imposita, sacerdoti in confessione non manifeste iit, nequit illa judicare : ergo nequit peccatis non cognitis commutare pœnitentiam. Maxime cum imprudenter egeret confessarius, si ablata priori pœnitentia aliam subrogaret ignorans peccata, in quorum vindictam, et præcautionem futurorum subroganda est, cum non posset commensurate ad illorum gravitatem aliam pœnitentiam injungere. Animadvertendam tamen est, liberum esse pœnitenti, lecta legitima pœnitentiæ commutatione, eligere quam maluerit adimplendam, primo videlicet injunctam, vel secundam, in quam commutatio facta est : commutatio quippe fit in pœnitentis favorem ; pœnitens autem libere potest proprio favori cedere, ac juri. Ita sentiunt Dicastillus,

Satinant. Curs. Theolog. Tom. AA.

Suarius, Bonacina, Reginaldus, Lessius, et alii.

§ H.

Aliis assertionibus absolvitur difficultas.

57. Dicendum est terlio, inter confessarios aequales posse unum iterata confessione pœnitentiam ab alio injunctam commutare. Ita sentiunt Gonet disput. 13, artic. 60, 3, num. 2, N. Bonae Spei num. 70, N. spei. Stephanus num. 182, N. Franciscus cap. 10, punct. 6, num. 71, N. Antonius disput. 21, sect. 4, num. 1633, Suarez disput. 38, iugo. sect. 10, num. 5, Lugo disput. 25, num. 101, Bonacina disput. 5, sect. 3, punct. 3, num. 1, Dicastillo disput. 4, dub. 8, num. Manin. 117, Navarrus cap. 26, num. 22, Diana part. 2, tract. 15, resol. 53, et part. 3, tractat. 4, resol. 53, et part. 9, tractat. 9, résolut. 54, Martinns Ledesma 2, part. 4, quæst. 20, et alii. Suadelurque ratione : nam secundus confessarius aequali gaudens potestate cum primo omne id valet efficere, quod primus facere potuit ; sed primus potuit pœnitentiam in priori confessione injunctam in posteriori commutare : ergo secundus confessarius ei in potestate aequalis idem facere potest. Major est apud omnes nota, et ex ipsis terminis manifesta. Minorem autem supponimus ex jam dictis. Consequentia vero satis clare ex ipsis deducitur : nam ideo primus talem commutationem efficere valet, quia pœnitens potest peccata judicata ad ejus tribunal judicanda iterum deferre, et stare sententiæ posterioris iudicii ; sed etiam valet ea iterum judicanda afferre ad tribunal alterius aequali potestate gaudentis : igitur secundus confessarius, quando est alteri aequalis in potestate, potest pœnitentiam ab eo impositam commutare. Idemque a fortiori dicendum est de confessario superiore, ut ex se liquet, dummodo commutatio intra confessionem fiat. Videatur Suarez loco citato, ubi propositam assertionem ulterius confirmat, et extensionem ad superiorem factam, docet, ac explicat.

58. Major autem est difficultas circa sacerdotem inferiorem, an possit mutare pœnitentiam, quam superior injunxit? Quo in eventu sub disjunctione loquendum est : nam vel pœniteitia fuit a superiore im-

sita ob peccata non reservata, vel ob sibi reservata. Si primum, certum, et commune est apud Authores posse confessorium alias inferiorem pœnitentiam injunctam a superiore commutare, eadem audiendo, et judicando peccata, quippe Christus Dominus ita hoc instituit sacramentum, ut de peccatis, a quibus reus fuit judicatus, et absolutus, possit iterum judicari, et absolvi; posito autem novo judicio, quilibet confessarius habet potestatem ab eis absolviendi, eaque puniendi, non ob superioritatem in confessorium, sed in pœnitentem; cumque hic cogi non possit duplicem pro eisdem peccatis satisfactionem exequi, nec duplicem pœnam subire, inde est posse pœnitentem secundæ sententiæ stare, c

K. Bon» omissa priori a superiore imposita. Ita Soarez, sentiunt Gonet, N. Bonæ Spei, Stephanus, Sifv^{at}. Suarez, Lugo, Sylvester, Fagundez, Fillius, et alii, cius, Vasque:, Bonacina, Dicastillus, Layman, Palaus, et alii. Si vero sermo fiat de commutatione pœnitentiæ injunctæ a superiore ob peccata sibi reservata, circa quod non parum est dissidii inter Authores

59. Dicendum est quarto, adhuc in tali casu posse confessanum inferiorem pœnitentiam a superiore injunctam iterata confessione commutare. Ita Palaus disp. unica, punct. 21, § Ultimo, num. 7, Bonacina disp. 5, q. 5, sect. 3, punct. 3, num. 6, Vasquez quæst. 94, artio, 2, dub. 3, num. 9, Dicastillus disput. 14, dub. 8, num. 120, Chrystophorus a S. Joseph dub. 8, num. 5, Sylvester verbo *Confessio* 2, quæst. 27, num. 31, Diana 2, part, tractat. 15, résolut. 53, Leander disput. 9, quæst. 98, N. Gabriel disput. 12, quæst. 5, N. Antonios sect. 4, n. 1634. Quibus adhærent Henriquez, Emmanuel Sa, Zerola, Candidus, et etiam in hanc partem videtur inclinari N. Franciscus cap. 10, punct. G, num. 73. Fundamentum est, quia confessarius inferior potest commutare pœnitentiam a superiore injunctam pro peccatis non reservatis, ut ex proxime dictis patet, idque plures, vel omnes oppositi Authores fatentur: ergo idem efficere poterit dum pœnitentia injuncta fuit pro reservatis. Consequentia suadetur: nam ideo potest illud primum, quia valet a non reservatis iterum sibi confessis absolvere, et pœnam pro eis satisfactoriam juridice in hoc tri-

bunali determinare; sed supposita prima confessione reservatorum, et absolute praestita a superiore, valet sacerdos inferior illa iterum judicare, et pœnitentem ab eis absolvere: ergo. Minor suadetur: nam peccata reservata semel apud legitimum superiorem rite confessa, absolute neque obtenta, jam non manent reservata juxta commune Doctorum placitum, alias pœnitenti nunquam liceret de eis, sicut de aliis anteactæ vitæ peccatis, sacerdoti inferiori se accusare: ergo potest confessarius inferior de illis sicut de aliis non reservatis absolvere iterata eorum confessione, et consequenter pro eisdem pœnitentiam injungere, illam subrogando loco prioris a superiore impositæ; tum etiam, quia alias hoc iteratum judicium non foret pœnitenti favorabile, sed potius onerosum, cum duplicem pœnam satisfactoriam cogere subire. Tum denique: nam accessorium sequitur naturam sui principalis, ut est satis vulgaris, et trita regula juris; atqui absolutio e culpa, quæ est quid principale, jam in prædicto eventu reservata non persistit: ergo nec satisfactionis injectio, quæ quid accessorium est; atque ideo inferior poterit novam satisfactionem imponere, et eam loco prioris subrogare: iu hujusmodi enim eventu jam omnes confessarii sunt aequales. Quocirca non solum quilibet illorum poterit pœnitentiam ab alio injunctam commutare in æqualem, verum etiam in mitiorem, et minus molestam, si prudenter judicaverit ita ad bonum animæ pœnitentis expedire.

§ III.

Sententiæ prioribus assertionibus oppositæ referuntur.

60. Adversam primæ conclusioni sententiam, asserentem posse pœnitentem propria auctoritate satisfactionem sibi injunctam in æquale, aut in melius commutare, adtuentur Portel in addit, ad dub. regular, verbo *Penitentix Sacrament*, numer. 6, Diana part. 2, résolut. 53, tractat. 15, Vilalobos tractat. 9, diffic. 97, num. 1. Pro qua arguitur primo a paritate commutationis voti. Etenim qui votum emisit, si auctoritate propria loco rei promissæ alias æqualem, vel meliorem subrogaverit, liber

eradi

to

evadit ubi obligatione illius ad quam adstrictus erat ex voto, atque ideo illud propria auctoritate commutare valet: ergo idem est dicendum de pœnitentiæ commutatione. Antecedens supponitur ex communi Theologorum placito in tractatu do volo, pluresque illius patronos refert N. Andreas a Matre Dei tractat. 17, cap. 3, punct. 1-1, num. 132, et 133. Consequentia autem ostenditur: nam sicut pœnitens tenetur exequi pœnitentiam injunctam ex præcepto ministri, ita vovens adstringitur adimplere rem promissam ex lege naturæ, et præcepto Religionis; et tamen qui propria auctoritate subrogat loco rei promissæ aliam æqualis, aut melioris bonitatis, ab obligatione prima ex voto contracta redditur immunis: ergo etiam qui propria auctoritate pœnitentiam sibi injunctam commutat.

Ad hoc argumentum potest responderi primo negando antecedens: nec enim ejus veritas, quam aliqui Authores supponunt, est adeo recepta, et inconcussa, ut pluribus difficultatibus non sit obnoxia; præsertim quia nec id approbare videtur D. Thomas 2, 2, quæst. 88, art. 10 et 12, et in 4, dist. 38, quæst. 1, art. 4, quæstiunc. 1, ubi superioris auctoritatem requirit ad voti commutationem, sicut et dispensationem, nisi votum unum in alio includatur tanquam particulare in universali. Secundo respondetur permissio antecedenti negando consequentiam. Satis enim nota est ratio disparitalis: nam opus ratione voti exhibendum nec est sacramenti pars, nec elevatione clavium indiget, sicut satisfactio a confessario imposita in sacramento. Unde licet vovens possit suæ obligationi satisfacere, si aliud opus æque, vel magis gratum Deo exhibeat; minime tamen pœnitens, nisi per opus satisfactorium sacramentale, et virtute clavium elevatum ad satisfaciendum; quod non sortitur per propriam pœnitentis, aut alterius determinationem, sed solum per taxationem ministri sacramenti, ut talis operantis. Quibus addendum est illum, qui votum emisit, sibi ipsi legem imposuisse, et obligationem, atque ideo nil mirum quod ipse possit votum, et obligationem in quid melius commutare. Pœnitens vero non adstringitur obligationi injunctæ a se ipso, sed ab alio Legislatore, nimirum, a

sacerdote. Unde cum inferior non habens jurisdictionem nequeat præceptum superioris commutare, ideo pœnitens non potest propria auctoritate subrogare aliquod opus loco pœnitentiæ sibi a sacerdote injunctæ.

61. Dices hujusmodi requisita minime propria desiderari in opere, quod loco pœnitentiæ injuncta subrogatur; sufficit enim, ut pœnitens liber evadat ab obligatione adimplendi pœnitentiam injunctam, quod loco istius aliam propria auctoritate subroget, quæ æqualem vel majorem bonitatem importet, licet alias non sit sacramentalis. Id quod ad hominem contra plures nostræ sententiæ patronos evincitur: quippe qui nonnulli docent per jubilaeei, aut indulgentiarum lucrationem posse pœnitentem ab onere exequendi satisfactionem ut præcise debiti solutivam extrahi; atqui opus illud, pro indulgentia lucranda exhibetur, sacramentale, aut virtute clavium elevatum sæpe non est: ergo etsi opus a pœnitente propria auctoritate subrogatum loco injunctæ satisfactionis non sit sacramentale sufficit ad sacerdotis præceptum adimplendum.

Respondetur omissis præmissis negando præcedentem consequentiam. Aliud quippe est, quod dicitur, operis executio pro lucrando jubilaeeo, vel indulgentia sit ablatio pœnæ debitæ, in quam satisfactio tanquam in finem tendit; aliud vero quod sit commutatio pœnitentiæ injunctæ, vel pœnitentiæ adimpletio per commutationem. Primum non negamus, atque ideo opus a Pontifice designatum ad jubilaeeum lucrandum semel ac exhibeatur cum conditionibus a Pontifice exactis, tollit debitum pœnæ temporalis, quo ablato cessat obligatio adimplendi pœnitentiam: ablato namque fine satisfactionis, in quem hæc tendit, ob quem fuit injuncta, necesse est obligationem satisfaciendi perire, ut contingit in aliis præceptis, et legibus, quorum finibus totalibus deficientibus, materiæ præceptæ deficiunt. Secundum vero nec docent illi Authores, nec admittere possumus; commutatio namque pœnitentiæ est actus fungentis munere judicis sacramentalis, sicut illius injectio; Pontifex autem dum extra sacramentum aliquod opus designat ad jubilaeeum lucrandum, non procedit ut judex in foro sacramenti, ac proinde illa operis designatio commutatio

r-L

l

d

as

cs

l

i

il v.

i

l

u

4

q

t

v.

pœnitontia^ non est, nec ejusdem operis exhibitio est impletio præcepti a sacerdote in foro pœnitentiæ injuncti. Ex quibus solum deducitur posse pœnitentem propria autoritate exhibere aliquod opus, quod sacramentale non sit, nec satisfactoriura ex opere operato, sed solum ex opere operantis ; non tamen quod possit pœnitentiam sibi injunctam proprie in illud, vel aliud opus commutare, et sacerdotis præceptum adimplere, quod est difficultatis scopus : nam commutatio est substitutio unius obligationis loco alterius ab habente auctoritatem ; pœnitens autem cum judex in foro sacramenti non sit, sicut non potest ipsi pœnitentiam sacramentalem imponere, ita nec eandem commutare, quia uterque actus est facultatis. Et cum aliunde pœnitens teneatur ex præcepto sacerdotis exhibere pœnitentiam sacramentalem, et opus propria autoritate electum sacramentale non sit, nequit hujus exhibitione illi præcepto satisfacere. Utrum autem valeat pœnitens operibus satisfactoriis ex opere operantis proprio arbitrio assumptis tollere reatum pœnæ temporalis, in quem, solvendum tendit pœnitentia a sacerdote injuncta, atque ideo ablato illo fine præcepti, ab hujus obligatione se extrahere, quemadmodum de indulgentia, aut jubilæo diximus ? Alia difficultas est, ad quam ex dicendis dubio sequenti, num.82,constabit.

Argu o.

62. Arguitur secundo : nam per illam satisfactionem impletur pœnitentia injuncta, per quam melius, vel æque bene redditur assequibilis finis a confessario intentus in pœnitentiæ impositione ; sed per satisfactionem aequalem, aut meliorem, a pœnitente propria autoritate loco alterius subrogatam, melius aut æque bene finis confessarii obtinetur : ergo per hujusmodi commutationem propria autoritate factam impletur injuncta pœnitentia. Major videtur certa : nam medium non eligitur propter se, sed propter finem obtinendum. Minor autem suadetur : quia finis a confessario intentus est spiritualis utilitas pœnitentis ; sed aequalem, aut majorem utilitatem potest consequi pœnitens per satisfactionem aequalem, vel meliorem propria autoritate loco prioris subrogatam : ergo ex vi hujus æque bene aut melius finem intentum a confessario in pœnitentiæ impositione assequitur.

Confirmatur primo : nam si sacerdoti^ injungenti pro pœnitentia recitare Psal- mum *Miserere* pœnitens diceret, se velle loco illius subrogare jejunium unius diei, proculdubio confessarius consentiret, idque illi concederet ; ergo saltem ex hac præsumpta voluntate, et tacito sacerdotis consensu poterit pœnitens pœnitentiam sibi injunctam commutare.

Confirmatur secundo : nam casu quo^ pœnitens satisfactionis impositæ non recor- detur, et non sit ad confessarium recursus, potest loco illius aliam satisfactionem cul- pis proporionatam præstare ex proprio arbitrio ; sed hoc est propria autoritate pœnitentiam commutare : ergo. Major ad- mittitur a Nugno in præsentî, quæst. 18, art. 4, dub. ult. Minor vero suadetur ex eo, quod oblitio, aut recordatio pœniten- tiæ injunctæ non tribuit operi loco illius subrogato, quod sit satisfactorium. sed so- lum intrinseca libertas, honestas, et pœna- litas : ergo si opus his vestitum conditio- nibus, et in casu oblivionis subrogatum a pœnitente, adimpletivum est pœnitenti@ injunctæ, etiam erit adimpletivum in casu quo pœnitens recordetur, et consequenter in quolibet.

Ad argumentum respondetur negando^^ majorem : etenim sacerdotis præceptum^^ non urget ad assecutionem finis, sed ad medium præscriptum, vel ad opus injunc- tum ad illius assecutionem. Unde opere in pœnitentiam injuncto non posito, licet aliis mediis melius valeat finem a sacerdote intentum obtinere, illius præcepto non satisfacit ; alioqui solum adimpleret præceptum, qui finem assequeretur, et e con- verso præcepto non satisfaceret, qui finem non obtineret, esto alias pœnitentiam sibi injunctam execution! mandaret. Quocirca qui in peccato mortali existens Missam sibi injunctam audiret, aut jejunium sibi præceptum exhiberet, non impleret præceptum sacerdotis, cum finis solvendi reatum pœnæ debitæ non assequatur, eo quod illa opera extra statum graliæ exercita satisfactoria non sunt. Oppositum autem hujus conse- quentis est communis Doctorum sententia. Id ipsumque ulterius manifesta instantia demonstratur in præcepto Ecclesiastici je- junii, quo intendit Ecclesia carnem mace- rare, vitia comprimere, mentemque ad Deum elevare, juxta illud quadragesimalis Præfatii

Prafatii : *Deus, qui corporali jejunio vitia tmprimis*, etc. Et nihilominus esto æque bone illum finem quis assequatur si aspero induatur cilicio, quotidicque usque ad crwrlalionem flagella sustineat, minime illi præcepto satisfaciet, si hæc faciens je- junium præceptum omittit. Et quidem si liberum foret unicuique opus aut medium præceptum ad assecutionem alicujus finis relinquere, aliud eligendo, quo æque bene, aut melius prædictus finis obtineretur, non angustus pateret aditus ad cujuscumque legis, aut præcepti vulnerationem : unus- quisque enim pro suo libito rem sibi præ- reptam in aliam, quæ sibi magis arrideret, commutaret, et onus sibi impositum dimit- teret. Ad probationem autem majoris di- cendum est, quod licet opus præcipiatur propter finem, non præcipitur assecutio finis, sed exeeutio operis, atque ideo hoc exhibitio præceptum adimpletur, esto alias finis non assequatur ; non vero e contra.

Adprimamconfirmalionem respondetur, i inde minime deduci posse pœnitentem auctoritate propria pœnitentiam sibi in- junctam commutare, de quo est præsens quaestio ; sed solum quod id valeat efficere auctoritate confessarii, vel de ejus volun- late tacita, aut præsumpta. Nota tamen, du- pliciter posse pœnitentem præsumere illam confessoris voluntatem ; vel attendendo ad eam, quam formaliter, aut virtualiter ha- buit, dum munere confessoris fungebatur physice, aut moraliter agens intra sacra- mentum ; vel ad illam, quam finito jam illo judicio habere præsumitur. In posteriori eventu non pœnitentis, nec ipsius confes- sarii auctoritate fieri potest talis commu- tatioextra sacramentum, cum jam functus sil suo officio. In priori vero distinguen- dum est : nam vel pœnitens præsumit rationabili fundamento illam voluntatem exlilisse actu saltem virtualiter in confes- sario tempore legitimo ; vel solum prae- sumit, quod talem voluntatem haberet, ut i confessario proponeretur, assentiret ? Si hoc ultimum, non sufficit : quia nequit Eeri commutatio ex voluntate tantum præ- rupta confessarii, quam haberet, sed quam actu habuit tempore confessionis. Si primum ; nihil evincit, cum commutatio illa non fiat propria autoritate pœniten- tis, sed ex virtuali voluntate confessarii. Ad secundam confirmationem, præter-

missa majori, negatur minor : nam modus satisfaciendi in majori descriptus in casu pœnitentiæ oblitæ, non est illius commuta- tio, ita ut opus loco illius subrogatum va- leat esso pars integralis sacramenti, aut ex opere operato, et virtute clavium reatum pœnæ exsolvat, sed solum ex opere operan- tis, et juxta valorem, quo gauderet ex pro- pria honestate independenter a sacramento. Quod vero in illo eventu sacramentum non integrum integritate materiali relin- quatur, minime pœnitenti imputabitur, si inculpabiliter pœnitentiæ injunctæ fuit oblitus, et ad confessarium jam non sit aditus.

63. Sententiam secundæ nostræ asser- scn'lea- tionî oppositam tuentur Diana 2 part. scc'*(b) tractat. 15, et Miscel. 1, résolut. 53, To- eonde. ledο in summa, lib. 3, cap. II. num. o, fppo4- Navarrus in Manuali, cap. 26. num. 22, u- Henriquez in summa, lib. de pœnit. caP-D)aoa 22, num. 15, Raphael de Cæsare in con-Toledo, sil. animæ, dialog. 8, cap. 26, Portel injj^j. addit, ad dub. regul. verbo *Pœnit. sacram.* Raphael, num. 8, Emmanuel Sa, verbo *Satisfactio*, sa. num. 5, Rodriguez in summa, tom. 1, cap. vñ'iwi). 56, conclus. 7, num. 8, Villalobos part. 1, Joan, tract. 9, dubit. 79, num. 5, Joannes a Fenian' Cruce in Directorio conscientiæ, 2, part.g^ius. de pœnit. quæst. 4, dub. 4, concl. 2. Q bus adhærent Antonius Fernandez, Vival-Vakn- dus, Sylvius, Chapeavilla, Valentia, et alii.tia' Qui omnes in eo conveniunt, quod pœni- tentiæ commutatio fieri valet ab eodem, vel ab alio confessario extra confessionem, licet in assignandis requisitis ad hujus- modi commutationem discriminentur. Ali- qui enim exigunt narrationem extra sacra- mentalem peccatorum, maxime eorum. quæ statum ostendunt pœnitentis ; ita Valen- tia, Chapeavilla, et Navarrus. Rodriguez vero nec id desiderari docet, sed solum notitiam causæ ad commutandam pœni- tentiam requisitæ. Quidquid tamen de his.

Arguitur primo: quia sacramentale judi- cium est quoddam suave jugum in favorem Objectio pœnitentium a Christo Domino ordina- tum ; sed tale non esset, si ad pœnitentiæ commutationem iterata confessio require- retur ; ergo hæc necessaria non est ad pœnitentiæ commutationem. Minor sua- detur.-nam semel ad confitendum accedere ita aliquibus onerosum est, ut Concilio Tridentino attestante, intolerabile, et car-

nificina conscientiæ eis (quamvis immen-
rito) visum fuerit ; unde ut hujusmodi
gravamen tolerabilius reddatur, nullus ad
iterandam eorundem peccatorum confes-
sionem adstringitur, nisi de prioris nulti-
tate sibi sit conscius : durissimum igitur
erit pro poenitentia commutanda iteratam
confessionem exposcere.

Confirm. Confirmatur primo: nam potestas, qua gau-
dentsacerdotesadcommutationem pœniten-
tiæ faciendam, illis conceditur in remedium m
difficultatis, quam in pœnitentiæ executione
pœnitentes interdum experiuntur; atqui si
ad illam commutationem iterata eorundem
peccatorum confessio requireretur, in re-
medium talis difficultatis non esset : ergo.
Minor probatur : nam id, quod est acer-
bius. et difficilius, non est remedium diffi-
cultatis, pro qua auferenda exhibetur ; sed
non semel pœnitentibus durius, et diffici-
lius est, iterum peccata præcipue ignomi-
niosa sacerdoti prodere, quam primam pœ-
nitentiam esto difficilem executioni man-
dare; ergo illa sacerdotis potestas in reme-
dium prædictæ difficultatis non esset, si
iterata confessio exposceretur.

Confirm. Confirmatur secundo : quia ad id deside-
raretur iterata confessio, ut sacerdos rectum
judicium de quantitate, et qualitate pœni-
lentiæ loco prioris subrogandæ efformaret;
sed ad hujusmodi judicium in eodem con-
fessore, qui primam pœnitentiam injunxit,
sufficit peccatorum notitia in prima con-
fessione præhabita : in alio vero satis erit
aliqua extrasacramentalis peccatorum nar-
ratio : ergo non est necessaria ad commu-
tationem pœnitentiæ nova sacramentalis
confessio; imo solum esse necessarium,
pœnitentem detegere confessario extra con-
fessionem sibi injunctam, pro qua com-
mutationem expostulat, asserit Martinus a
S. Joseph in mem. confes. tom. 1, lib. 1,
tract. 27, de pœnitent. num. 20.

confir.3. Confirmatur tertio : etenim in pœni-
tentiæ commutatione non agitur de pec-
cato, ob quod fuit injuncta pœnitentia, nec
de justitia, qua fuit imposita ; sed de diffi-
cultate, minori opportunitate, aut pœni-
tentis impossibilitate ad eam adimplen-
dam, ratione cujus juste potest commu-
tari sed adhuc peccatorum notitia necessaria
non est, ut ex se patet ; ergo extra confes-
sionem pœnitentiæ commutatio fieri valet.
Major suadetur: nam in pœnitentiæ com-

mutatione solum agendum est de his, quæ
per se debent attendi, ut prædicta commit-
tatio recte fiat ; sed ut hæc recte fiat, solum
per se debent attendi proportio pœnitentiæ
subrogandæ loco prioris, et causa comma-
tandi, ut in aliis commutationibus cernere
licet : ergo hic non de peccato agitur, sed
de difficultate, impossibilitate, vel minori
opportunitate pœnitentis ad pœnitentiæ
executionem.

64. Ad argumentum respondetur negando¹.
minorem, ad cujus probationem fatemur
quidem quamplures non modicam, sed² 3¹
ingentem experiri difficultatem in pecca-
torum manifestatione ; atque ideo studen-
dum fore sacerdotibus, ut pœnitentiæ sa-
cramentum, ex se aliquo modo onerosum,
quoad usque fas sit, suavius ac tolerabilius
reddatur. Non tamen favoris est pœniten-
tibus deferendum, ut sacramentum om-
nino deficiat, vel ejus integritas corrumpat:
id quod in præsentibus eveniret ; nam cum
pœnitentia extra sacramentum commutati
sacramentalis non sit, sacramentum sine
parte integrali relinqueretur. Aliunde
etiam componi nequit cum natura hujus
sacramenti ad instar judicii instituti, quod
judex per notitiam extrajudicialem profe-
rat, aut immutet sententiam a se vel ab
alio iudice juridice prolata.

Ad primam confirmationem similiter⁴
concessa majori, negatur minor; cui⁵
probatio non urget : licet enim aliquando
difficiliter appareat ex se iterare conlesio-
nem, quam primam pœnitentiam adimplere;
ex suppositione tamen quod pœnitens
renuens hoc secundum eligat primum, si-
gnum est. quod practice hic, et nunc difficilior
existimat primam pœnitentiam adimplere;
et casu quo velit uti commutationis reme-
dio, tenetur illam acerbiter, et difficulte
iterandi confessionem subire, quæ
sine hujusmodi circumstantia commutatio
illa, utpote a non iudice facta, nulla sit : ad
modum quo pœnitens, qui remedium abso-
lutionis a turpissimis peccatis quærit, co-
gitur difficultatem, et acerbiter, quam in
prima confessione sentit, deglutire; alii
absolutionis remedium non obtinebit.

Ad secundam confirmationem dicendæ yfi
est. quod illa iterata confessio, quam nece-³ 6¹
sariam fore arbitramur, non eo præcise
tendit, ut secundus confessarius notitiam
primæ pœnitentiæ acquirat, et rectum ju-
dicium

dicium de quantitate, et qualitate alterius
jubrogandæ efformet ; sed ut actus commu-
tationis judicialis, et sacramentalis existât;
quod nequit sortiri nisi intra sacramen-
tum, et a sacerdote ut ministro ac iudice
procedens. Unde neganda est major, quæ
ab adversariis non probatur.

Ad tertiam neganda est major : nam in
licita pœnitentiæ commutatione, imo, et
valida, de utroque agitur, et de peccato,
quod iterum ad tribunal sacramentale
judicandum adducitur, et de causis, quibus
pœnitentiæ primæ commutatio justa, et
rationabilis redditur. Ad probationem au-
tem majoris respondetur duplex, distin-
guendo commutationis genus; aliud a do-
minio rei commutandæ ortum ducens ;
aliud vero a potestate jurisdictionis proce-
dens. In primo genere commutationis sup-
ponitur rei commutandæ dominium, et ad
quantitatem, et causam attenditur, ut ra-
tionabiliter commutatio fiat. In secundo
autem genere cum fieri nequeat commuta-
tio nisi ab habente jurisdictionem, et per
actum judicialem, minime potest talis
commutatio subsistere sine cognitione juri-
dica causæ iterum judicandæ, et delicti per
novam pœnitentiam puniendi, quæ omnia
extra confessionem fieri non valent, nec
intra confessionem, si solum de peccatis
præsentibus pœnitens notitiam præbuerit,
non vero de præteritis, ob quæ fuit impo-
sita prima pœnitentia ; cum ad commuta-
tionem novum requiratur eorundem pec-
catorum judicium, et iterata ejusdem causæ
cognitio.

§ VI.

*Sententiæ reliquis assertionibus adversa:
proponuntur.*

65. Adversus tertiam conclusionem sen-
tiunt Sotus in 4, dist. 20, quaestione 2, ar-
be. 3, cujus sententia videtur probabilior
eat. Nungno in præsentibus, quæst. 13, supplem.
art. 2, dub. ultim. pro qua refert Victo-
riam in summa, num. 323. Quibus adhæ-
rent Ledesma tom. 1, de sacrament, pœni-
tent. cap. 23, concl. 8. Vasquez q. 94, art.
v¹-2, dub. 3, num. 8, Sanctius in selectis, disp.
14, num. 19, Vega in speculo curat, tom.
1, cap. 11, num. 412, Ludovicus de S.
Juan quæst. 7, art. 2, dub. 2, asserentes

pœnitentiam a confessario impositam posse
a superiore commutari, non vero ab
æquali, et multo minus ab inferiore. Quæ
sententia probatur primo : quia par in
parem non habet imperium : ergo sacerdos
nequit pœnitentiam injunctam ab alio sibi
æquali commutare. Antecedens constat ex
textu in cap. *Placuit*, de pœnit. dist. 6,
ubi cavetur, ne ullus sacerdos commissum
alteri pœnitentem ad pœnitentiam susci-
piat, nisi de illius consensu, vel pro igno-
rantia illius prioris. Nam licet ibi de pœ-
nitentia publica sermo habeatur: eadem
tamen ratio, inquit Sotus, de privata, et
occulta censetur. Quod principium est
adeo apud jurisperitos firmatum, ut in
aliis judiciis fori externi iudex sententiam
ab alio æquali datam nullo modo immu-
tare præsumat. Consequentia autem liquet
tum ex antecedenti, tum ex paritate judicis
fori exterioris.

Confirmatur primo : nam in prima con-
fessione, ut supponimus, fuit illi confes-
sario commissæ causæ pœnitentis, et pœni-
tens ab eo remissionem culpæ fuit adeptus:
ergo tenetur illi obedire in adimplitione
pœnitentiæ ab eo injunctæ, ita ut aliam
exequendo, ejus præcepto non satisfaciatur.
Consequentia liquet : nam qui sentit com-
modum. debet sentire incommodum : ne-
que enim illud beneficium recipere valet
liberum ab hujusmodi pensione.

Confirmatur secundo : etenim vel primus
confessarius in pœnitentiæ impositione
juste, et prudenter se gessit, et secundum
æquitatem sententiam tulit, vel non ? Si
secundum, non indiget pœnitens commu-
tatione, sed ad summum declaratione
erroris, ut a pœnitentiæ adimplitione sit
immunus. Si primum, nequit secundus
confessarius æqualis potestatis citra inju-
riam primo irrogatam ejus sententiam
immutare. Ergo.

66. Respondetur ad argumentum, omisso
antecedenti negando consequentiam : non
enim desideratur imperium par in pa-
rem, ut illa commutatio fieri possit, sed
solum quod sacramentale judicium pro
majori pœnitentis levamine sit iterabile.
Unde secundus confessarius pœnitentiam diluitur
commutans, nullam in primum exercet
jurisdictionem, sed solum in pœnitentem,
cui liberum est se coram illo judicandum,
et puniendum iterum præsentare, minime

obstante praecedenti iudicio. Et cum aliunde pro unica culpa non debeat duplicem subire pœnam, fil per impositionem secundae immunis a prima. Rei autem fori exterioris his favoribus non gaudent, cum in eorum causis semel judicatis non sit recursus ad iterandum iudicium coram alio iudice aequali. sed tantum coram superiore. Ex quibus patet disparitas consequentis. Id autem, quod ex c. *Placuit* additur, minime urget ; cum ibi solum fiat sermo de pœnitentia publica, in cuius impositione tam primus confessarius, quam secundus non se habeant tanquam absoluti iudices in foro interno pœnitentiam injungentes independentem a pœnitentis consensu, sed e converso dependentor ab hujus libera taxatione pœnitentiam injungant. Unde ly *Nisi de illius consensu* in textu appositum non ad priorem sacerdotem, sed ad pœnitentem refertur. Oppositum autem contingit, dum pœnitentia in confessione injecta est secreta, ac privata : tunc enim, cum secundus sacerdos sit absolutus iudex in foro pœnitentiæ, eo ipso quod pœnitens eadem peccata iterum sibi ut iudici manifestet, potest ob jurisdictionem, et superioritatem in pœnitentem antiquam immutare satisfactionem.

Soldt nr
ConLrm.
1. Ad primam confirmationem dicimus, quod licet pœnitens teneatur primo confessario obedire in pœnitentiæ executione, quando ad secundum iudicium non accedit ; tamen iterato iudicio coram alio sacerdote, non adstringitur parere primo, sed potest stare sententiæ secundi commutantis pœnitentiam injectam. Neque ex illo principio : *Qui sentit commodum*, etc., aliquid evincitur : nam etiam si pœnitentia commutetur, verificatur quod qui sentit commodum prioris absolutionis, sentit incommodam illius, pœnam nimirum in prima confessione injectam : hæc enim non omnino tollitur in secunda, sed commutatur in aliam, atque ideo peccata semper puniuntur. Quod autem id fiat a primo vel a secundo sacerdote, omnino de materiali se habet respective ad justitiam punitivam, et solutionem reatus : quippe cum pœnitentia non debeat absolutioni correspondere, sed culpæ, non sequitur quod si duplex est absolutio, duplex etiam pœnitentia injungenda sit, sed unica, et simplex, quæ simplici culpæ reatui aequetur.

Ad secundam confirmationem respondetur, secundum sacerdotem pœnitentiam^λ commutantem nullam priori irrogare injuriam. etiamsi prior prudenter se gesserit, et juxta regulas æquitatis in pœnitentiæ injunctione. Nam eo ipso quod tribunal sacramentale iterabile sit, et uterque sacerdos legitimus iudex, prior nullum jus habet, ut sententia ab eo prolata non immutetur. Pœnitens quippe valet se iterum tradere iudicandum cuicumque voluerit, si æqualem habeat jurisdictionem ; quocirca posterior sacerdos non prioris sententiam revocat, sed propriam super eandem causam profert. Cum igitur pœnitenti liberum sit, quam maluerit exequendam eligere, nulla irrogatur injuria priori sacerdoti. Nec in hujusmodi commutatione, vel secunda injunctione pœnitentiæ aliquaintervenit appellatio priori sententia ad superius tribunal, cum omnes hujus sacramenti ministri quoad rem sint æquales ; nec primus sacerdos ex anticipatione iudicii aliquam acquisivit jurisdictionem a secundo invincibilem ; sed pœnitens potest uti jure suo, ac sæpius judicari, si velit.

67. Arguitur secundo : nam in eventu^{ix} commutationis duo iudicia pœnitentialis fori, duoque sacramenta perficienda, et integranda occurrunt. Inquirimus ergo, cujus sacramenti, et iudicii est integralis perfectio illa pœnitentia, quæ per commutationem subrogatur ? Prioris, aut posterioris, vel utriusque ? Non prioris : quia in prima confessione non fuit imposita. Non utriusque : quia integritas cujuslibet exigit in solidum adæquate omnem illam satisfactionem, unde utrumque nequit integrare. Si autem solius posterioris sit integralis perfectio : ergo primum sacramentum absque debita integritate relinquitur. Non igitur hujusmodi commutatio fieri potest.

Confirmatur : etenim in prima confessione servanda est forma, et natura iudicii : sed hæc minime servaretur, si secundus sacerdos prioris sententiam mutare posset, ita ut pœnitens illi stare non teneatur : ergo prædicta commutatio fieri nequit ab alio æquali sacerdote. Minor suadetur : nam de natura iudicii est inducere obligationem subeundi pœnam ad culpæ mensuram, et quod nullus nisi iudex superior possit sententiam a legitimo iudice

judice prolatam mutare, aut ejus obligationem tollere : exocutio namque senlentia» pertinet nd perfectionem cujuslibet judicii : ergo.

Ad argumentum respondetur, plus quam par est evincere : probat enim illicitam esse omnem pœnitentiæ commutationem etiamsi a superiore fiat, imo, et ab eodem sacerdote, qui in prima confessione pœnitentiam injunxit : nam cum facta commutatione prima pœnitentia non obliget, et aliunde pœnitentia subrogata solum in secunda confessione injungatur lanquam illius pars, nequit non primum sacramentum manere incompletum, ac truncam. Quidquid ergo illi Authores huic instantia dixerint, difficultati nobis objecta» applicare poterunt. Et quidem argumentum non adeo insuperabilem difficultatem adducit, ut plurimis viis infringi nequeat. Posset enim quis non improbabiler respondere, primum sacramentum manere formaliter integrum, secundum autem tam formaliter, quam materialiter ; id quod sufficit, et nihil amplius exposcitur. Satisfactio formalis consistit in sacramentali punitione delicti, el solutione reatus ab eo inducti, per quamcumque pœnæ tolerationem fiat. Materialis vero in eo sita est, quod prædicta punizio, vel reatus solutio determinate fiat per pœnitentiam illam, quam sacerdos in confessione injunxit, et non per aliam. Igitur cum delictum in prima confessione judicatum puniatur per pœnitentiam in secunda confessione loco prioris designatam, fit quod primum sacramentum relinquatur formaliter integrum, licet non materialiter : ad hoc enim opus erat, ut exhiberetur illa determinata pœnitentia, quæ in prima confessione indicta fuit. Deinde secundum sacramentum manet etiam formaliter, et materialiter integrum ; tum quia pœnitentia in eo injuncta mandatur exeeutioni ; tum quia delictum in eodem sacramento judicatum punitur, reatusque culpæ solvitur. Quocirca eademmet pœnitentia, quæ per commutationem loco prioris subrogatur, est satisfactio formalis utriusque sacramenti, eo quod delictum in utroque judicio punitum est idem. Quod explicari posset exemplo confessionis, in qua Theologi duplicem distinguunt integritatem, materialem videlicet, et formalem. Sicut enim stare potest

peccatorum confessio formaliter integra, et non materialiter, ut contingit dum nullum peccatum, quod prodere debemus, omittimus, ea autem, quæ manifestari non debent, silentio premimus ; ita proportionem servata stare potest sacramentum integrum integritate formali satisfactionis, quæ semper salvatur, sive solutio reatus pœnæ, vel delicti confessi punizio fiat per primam pœnitentiam, sive per æquivalentem loco illius ex vi commutationis subrogatam ; licet alias sacramentum integrum integritate materiali satisfactionis non sit : hanc enim materialem integritatem deficere, nullum est inconveniens, dummodo formalis persistat, ut ex adducto confessionis exemplo constat, quæ non semel est integra formaliter tantum. Ceterum quia non ita exploratum est, an eadem pœnitentia possit esse pars formalis duplicis sacramenti ; ideo :

68. Secundo, et melius respondetur, quod in eventu commutationis, pœnitentia loco prioris subrogata pertinet per modum partis integralis ad secundum sacramentum, in quo injungitur, non vero ad primum. Ex quo solum infertur, primum sacramentum manere non integrum negative, id est, sine integritate sibi non debita, non secus ac lapis dicitur irrationalis negative, eo quod rationalitas a lapide non exposcitur. Ratio autem cur in eventu commutationis priori sacramento illa integritas non debeatur, est quia pœnitens bis puniri pro eodem peccato non debet ; per commutationem autem pœnitentiæ in secundo judicio factam peccatum ad mensuram puniatur. Quocirca licet ante commutationem prima pœnitentia deberetur sacramento ; facta tamen commutatione, jam illi indebita redditur, cum sacramentum illam non exposcat : sufficit enim peccatum puniri, pœnæque reatum extinguere per secundam loco prioris subrogatam. Unde quemadmodum si sacerdos certo per revelationem sciret tempore absolutionis, pœnitentem pro peccatis tunc sibi confessis plene satisfacisse. posset in sententia salis probabiliter nullam pœnitentiam injungere saltem ut solutivam pœnæ, quippe cum debitum sit extinctum, sacramentum non exposcit satisfactionem ; ita in præsentia, cum per commutationem pœnitentiæ, et peccatum puniatur, et debitum extinguatur, deficit,

et obligatio prioris satisfactionis, et illius exigentia, quæ in primo sacramento aderat ante commutationem.

Sohitor
mitio
Ad confirmationem negatur minor , CUJUS Pro^atio non urget : nam de natura judicii solum est, quod reus de crimine convictus pœnam luat juxta sententiam legitimi judicis illius fori, ubi judicium exercetur. Quocirca si judicium iterabile non est, reum ad primi judicis sententiam adstringet, ut in foro exteriori contingit, in quo sententia semel a iudice competenti prolata, non adest recursus ad alium iudicem æqualem, sed solum ad superiorem. Si vero judicium iterabile sil etiam coram alio iudice aequali in potestate, ac jurisdictione, uti sacramentale est, reo optionem, ac libertatem relinquit eligendi sententiam primam, aut secundam, quam maluerit adimplendam. Quod sufficit, ut utrumque judicium integritate sibi debita perficiatur; secundum quidem, in quo commutatio fit, quia sententia in eo lata mandatur execution! ; primum vero, quia de formali solum exposcit, ut pœnitens juxta legitimam sententiam reatum solvat, ac debitum extinguat, executionem autem primæ sententiæ solum exigit, dum debitum per subrogationem æquivalentis extinguï nequit. Unde prioris sacramenti minister quasi sub hac conditione pœnitentiam injungit, si hujusmodi causa iterum non judicetur, aliaque sententia non proferatur.

Seofcn-
tia
ac serdo
ni
opposi
ta.
69. Adversus quartam conclusionem, in qua sacerdotem inferiorem posse commutare pœnitentiam pro reservatis a superiore injunctam statuimus, pugnant præter omnes Authores, quos pro sententia præ-Suarez. ce^enti retulimus, Suarez disp. 38, sect. Conincii. io, num. 4, Coninchus disp. 10, dub. 12, Gouei. 'num. 100, Valentia disp. 7, quæst. 14, Fa^?nd' punct. 4, Gonet disp. 13, art. 4, num. 56, Bonæ. Fagundez præcept. 2, lib. 9, cap. 4, num. Gran'ad. 18, N. Bonæ Spei num. 37, Granados disp. Bodrig. g, num. 4, Rodriguez in summa 1, part. cap. 56. num. 8. Quibus adhaerent Aversa, Reginaldus, et alii. Quorum primum fundamentum est, quod sacerdos inferior non habet potestatem absolvendi a reservatis : ergo nec commutandi pœnitentiam pro eisdem a superiore injunctam. Antecedens liquet, et consequentia suadetur : nam commutatio fieri nequit nisi per injunctio-

nem unius pœnitentiæ loco alterius ; atqui sacerdos nequit injungere pœnitentiam nisi solum pro illis peccatis, u quibus valet absolvere :ergo si inferior a reservatis non valet absolvere, nec eliam pœnitentiam pro illis injunctam commutare. Tum etiam, quia potestas injungendi pœnilentiam vel ortum ducit ex potestate absolvendi, vel ab ea non distinguitur: potestas quippe ligandi, et absolvendi una ac indivisibilis est : ergo nequit potestas ligandi, vel injungendi pœnitentiam ad amplius se extendere, quam facultas absolvendi ; atque ideo si sacerdos inferior caret potestate absolvendi a reservatis, facultate injungendi pœnitentiam pro eisdem non gaudebit.

Confirmatur primo : quia inferior ne-cafei quit mutare sententiam latam a superiore t ut superior est; sed pœnitentia pro reservatis injuncta est sententia lata a superiore ut tali : ergo nequit inferior sacerdos illam commutare. Major ex terminis patet: in eo quippe superioritas, et inferioritas splendet, quod inferior in superioris at talis sententiam vim non habeat. Minor autem suadetur : nam eatenus superior sententiam illius pœnitentiæ profert, quatenus potest de illis reservatis judicare : sed de illis judicat ut superior, et quatenus ei ut tali sunt reservata, et ceteris interdicta : ergo pœnitentia pro reservatis injuncta est sententia, quæ profertur a superiore ut superiore.

Confirmatur secundo ex cap. *Accedms&tn* dist. 50, et ex cap. *Tempora* 16, quæst. 97, * et cap. *Latorem* 33, quæst. 2, ubi Pontifex ad immutandam pœnitentiam, quam ipse imposuit, specialem concedit Episcopo facultatem sub quibusdam limitationibus, ac conditionibus ; ergo plane deducitur, id minime licere jure ordinario alteri sacerdoti inferiori, nisi tantum prout a superiore intelligitur concessum.

70. Ad argumentum respondetur ne-s&J gando consequentiam, ad cujus probationem dicendum est, solum evincere sacerdotem inferiorem pœnitentiam injungere non posse pro reservatis, dum talia sunt ; secus vero dum reservation! non subji-ciuntur. Peccata autem reservata semel coram superiori confessa jam reservationem amittunt, et subjicibilia iudicio cujus-cumque sacerdotis inferioris relinquuntur, non

non aliter, ac alia, quæ nunquam reservation! subjecta fuerunt. Undo sacerdos, qui alias erat inferior respective ad primam illorum absolutionem, ac pœnitentiam, fit æqualis superiori per ordinem ad secundam. Quocirca si in virtute hujus facultatis pœnitentem ab eisdem peccatis in secundo iudicio absolverit, illique pœnitentiam injunxerit, cum hic duplicem pro eadem culpa subire pœnam non adstringalur, evanescet obligatio adimplendi primam a superiore injunctam. Nec obest, potestatem ligandi, et absolvendi esse eandem, ac indivisibilem, illamque ad amplius quam istam non se extendere:eadem quippe potestate, qua sacerdos inferior absolvit in secundo iudicio a peccatis non reservatis, injungit pœnitentiam, in quam commutat injunctam a superiore. Nec id iit per actum jurisdictionis in superiorem (ut adversarii existimant),sed in pœnitentem, quem in confessione iterata judicat tanquam reum sibi subjectum.

ixâtio
ar-
r
Ad primam confirmationem respondetur, sacerdotem inferiorem non posse sententiam a superiore ut tali latam mutare directe, et per jurisdictionem in superiorem ; posse tamen indirecte, et per jurisdictionem in pœnitentem ; si hujus causa coram inferiore iteretur. Etenim cum peccata jam superiori confessa reservata non persistent, valent ad inferioris tribunal iterum judicanda adduci ; hic autem legitima potestate utens, ac propriam profereudo sententiam injungit satisfactionem, qua posita cessat obligatio adimplendi injunctam a superiore, non quia inferior superioris præceptum abrogat, sed quia conditionem apponit, qua illud præceptum non obligat ; atque ideo per actionem directam in pœnitentem tollit indirecte sententiam superioris : pœnitens quippe ad duplicem sententiam non tenetur.

HMI
wwdæ.
Ad secundam confirmationem dicendum est, Pontificem in præallegatis textibus minime sermonem intexere de iudicio sacramentali, aut de pœnitentia ab eodem Pontifice injuncta in foro sacramenti, sed tantum de imposita pœnitentia in foro exteriori, a quo ad interius, et sacramentale nulla paritas currit, ut recte observat Paulus punct. 21, § ultim. num. 7. Nec verbum aliquod in prædictis auctoritatibus invenitur oppositum evincens.

71. Arguitur secundo : nam si sacerdos Anjum inferior valeret commutare pœnitentiam injunctam a superiore pro reservatis, finis reservationis penitus frustraretur; hoc admittendum non est : ergo nec id, ex quo sequitur. Suadetur major : quia ideo peccata reservantur, ut pœnitentes timore ingentis pœnitentiæ a superioribus taxandæ perculsi, a criminibus resipiscant; atqui si sacerdos inferior illam pœnitentiam commutare potest, pœnitentes illo timore peccata non deserent, quandoquidem statim ac absolutionem a superiore accipiunt, possunt accedere ad inferiorem, ut pœnitentiam commutet, vel minuat : ergo juxta hunc opinandi modum finis reservationis periit. Idque urgetur exemplo, quod (ut Suarius inquit) totam sententiam confir-

Confir-
maL

Ad argumentum respondetur negando majorem, ad cujus probationem dicendum est, illum non esse adæquatum finem reservationis, sed ob alios eosque principales reservationem fuisse introductam. Tum, ut peccatores a criminibus gravioribus arceantur, scientesea esse superioribus reservata, absolutionemque non adeo faciliter assecuturos. Tum etiam, ut accedentes ad superiores alliori doctrina, prudentia, ac auctoritate pollentes, acriores reprehensiones, consiliaque salubriora recipiant. Quæ omnia in prima confessione assequuntur, quamvis deinceps ab onere pœnitentiæ per commutationem ab inferiori sacerdote factam, aliququaliter liberentur. Nec Tridentinum sect. 14, cap. 7, et Can. 11, ubi de casuumreservatione agit, motivi in objectione propositi peculiarem fecit mentionem, ut ea percurrenti constabit

Argu-
ment,
diruitur

::

DUBIUM V.

Quxnam caus.v pn'nitentein excusent a p#, nitentixjuste iinpositx adimpletione ?

Consulto additur in titulo lyjuste *imposi*tx : pœnitentia quippe superexcedens peccatorum gravitatem, non obligat quoad id, in quo debitam proportionem superat, ut communiter docent Authores. Similiter receptum est, pœnitentem non teneri ad pœnitentiam in confessione invalida injunctam. Tum, quia solum tenetur ad sententiam latam a sacerdote ut iudice, ac potestate ministri utente; in actibus autem nullitate affectis sacerdos non procedit ut iudex. Tum etiam, quia ex opposito Ceret, pœnitentem obligari ad duplicem pro eisdem peccatis sustinendam punitionem, cum teneatur eadem peccata iterum confiteri, novamque pœnam subire. Quocirca devolvitur difficultas ad pœnitentiam justam, ac in confessione valida assignatam. Plures autem sunt causa?, de quibus dubitari potest, an sufficient, ut pœnitens ab illo onere immunis evadat, quæ singillatim examinandæ sunt.

Duplex assertio quxstioni ex parte respondentis.

72. Dicendum est primo, per supervenientem impotentiam physicam, aut moralem pœnitentem excusari ab injuncta satisfactione. Ita communiter Doctores, quos supervacaneum esset referre. Sualurque assertio ex illo satis vulgari proloquio, ad impossibile nemo tenetur : ergo dum quis est impotens absolute, et physice ratione infirmitatis, vel alterius hujusmodi impedimenti ad opus a sacerdote injunctum. deobligatur ad illius exhibitionem, dum impotentia durat. Cessante vero infirmitate, aut alia simili excusatione, cum jam impotentia absit, obligatio reddit, nisi in eventu, in quo sacerdos praescripserit tempus ad finiendam obligationem : tunc quippe designato tempore elapso, obligatio non reviviscit. Idemque omnino dicendum est de morali impotentia superveniente, uti cum opus injunctum executioni mandari nequit nisi cum difficultate admodum ingentiori

ingentiori, quain illa, quæ a sacerdote prævideri potuit ; qualis foret elargitio eleemosynæ in magna quantitate injuncta in pœnitentiam diviti, qui postea in extremam, aut gravem necessitatem deveniret. In hoc enim, et similibus eventibus, quemadmodum votum, aut lex humana posiliva non obligat, ita nec sacerdotis præceptum. quippo cujus prudens intentio non se debet extendere ad casum, quem si prævideret, non nisi irrationabiliter similem pœnitentiam imposeret.

Hæc autem moralis impotentia pœnitentem deobligans etiam adest, dum opus injungitur a sacerdote ut quid licitum, et re vera est illicitum ; vel quamvis dum imponitur, sit licitum, deinceps ratione prohibitionis supervenientis illicitum sit. Idque extendendum censemus ad opus non solum prohibitum sub reatu culpæ, sed etiam sub reatu solius pœnæ taxatæ per legem, ut sunt plura, quæ in sacris Religionibus inveniuntur. Cujus ratio est: tum quia id solum moraliter possumus, quod de jure possumus. Tum, quia rationalis sacerdotis voluntas nequit se extendere ad inducendam obligationem, ex qua violatio legum, aut constitutionum sequatur. Tenebitur tamen pœnitens tempore injunctionis pœnitentiæ sacerdotem rei conscium facere, ut opus aliud injungat. Si vero ob inadvertentiam omiserit, posteaque ad sacerdotem recursus non adsit, immunis erit ab executione injuncti operis quoad id, in quo legis transgressivum est.

73. Verum cum etiam ad impotentiam moralem pœnitentiæ oblivio reducatur; quæres an qui culpabiliter, vel inculpabiliter pœnitentiæ obliviscitur, absolute censeatur moraliter impotens ad ejus exhibitionem? Cui dubiolo sub distinctione respondendum est ; et quidem si pœnitens judicat, sacerdotem pœnitentiæ esse memorem, iliumque adire potest, ad eum accedere tenetur, ac inquirere quam sibi pœnitentiam imposuerit. Tum, quia unusquisque tenetur amovere id, quod præcepti executionem impedit ; sed pœnitentiæ oblivio impedit executionem præcepti sacerdotis ; ergo pœnitens tenetur, si commode valet, illum adire, ut injunctam pœnitentiam ostendat. Tum etiam : nam dum superioris præceptum legitime promulgatum est, tenetur subditus, si potest, de

præcepto aut lego inquirere ; quam si omittat inquisitionem, ejus ignorantia crassa aut affectata censetur, quæque legi, aut præcepto subditum inculpabilem minime reddit. Unde ita sentiunt Cajetanus in summa, verbo *Confessio*, Sotus dist. 20, sotus quæst. 2, art. 3, Medina de Pœnit. tract. 2, quæst. 44, Bonacina disp. 5. qu. 5, sect. 3, *ni*“ç punct. 3, num. 10, Palaus disp. unica, Diana. punct. 21, § ullim. num. 18, Coninchus StejliU“ disp. 10, dub. 9, num. 86, Diana part. 4, Aul™ tract. 4, resol. 141, Stephanus a S. Paulo Franciscum. 176, N. zVntonius disp. 21, num. 1625, N. Franciscus cap. 10, punct. 7, num. 38.

Si vero pœnitens censet sacerdotem injunctæ pœnitentiæ immemorem, vel ad eundem recursus non adsit ; teneri pœnitentem præcipua saltem peccata, ob quæ pœnitentia fuit injuncta, alicui sacerdoti in confessione prodere, pomitentiaque commutationem exposcere, ut prioris sacramenti integritati consulatur, docent Bonae, ubi supra, num. 9, Ricardus in 4, dist. 15, art. 2, quæst. 8, ad 4, Paludanus dist. 17, q. 5, art. 3, D. Antonius 3, part. d. tit. 14, c. 19, § 19, Sylvester verbo *Confessio* 1, quæst. 3 et 25, Angelus eodem verbo, BüMdn. num. 13. Oppositam tamen sententiam Angelus, probabilior, ac præferendam existimamus. Tum, quia nemo ex præcepto divino, probabiliter aut humano tenetur iterum confiteri illa peccata, a quibus semel licite, et valide absolutus est ; sed prima confessio, in qua oblita pœnitentia est injuncta, valida fuit: non enim valor sacramenti a pœnitentia deinceps exhibenda pendebat : ergo qui oblitus est pœnitentiæ, non adstringitur alteri confessioni eorundem peccatorum. Tum etiam, quia pœnitens non tenetur ad integrandum sacramentum nisi per satisfactionem in eodem sacramento a sacerdote designatam ; sed hæc jam est omnino impossibilis, cum a memoria tam pœnitentis quam sacerdotis exciderit : ergo. Major constat: nam aliassequeretur, illum, qui in articulo mortis a magnis criminibus absolvitur sine aliqua injuncta satisfactione, quia illam percipere non potest, teneri deinceps, si mortis periculum evaserit, alium sacerdotem adire, ac eadem crimina iterum prodere, ut pœnitentiam injungat, qua primum sacramentum integrum reddat ; quod nemo docuit. Sequeretur

Ad confirmationem respondetur negando mai. antecedens: nam si simplex sacerdos potest a lethalibus jam rile confessis absolvere, etiam illi concedendum est posse pro eisdem pœnitentiam injungere, atque ideo primo impositam commutare, si præditus sit sufficienti scientia, ac prudentia, qua valeat de causis discernere aede qualitate injungenda? pœnitentiæ judicium facere. Et quamvis Suarii tempore oppositum esset commune placitum, jam tamen sacerdotem simplicem posse pro mortalibus rite confessis injungere, aut commutare poenitentiam docent plures; et non contemnendi Authores Dicastillo in præsent, tract. 8. disp. 14, dub. 8. num. 125, Diana part. 3, résolut. 53, tract. 4, Joannes Sanctius in select, disp. 14, num. 13. Id ipsum omnes nostræ sententiæ patroni asserere tenentur, si consequenter loquantur. Ad augmentum difficultatis *jam* constat ex dictis, sacerdotem inferiorem non habere potestatem in primam pœnitentiam, sicut nec in primam absolutionem a reservatis ; habere tamen potestatem ad injunctionem secundæ, qua obligatio primæ indirecte deficit.

Nota tamen, quod licet ex decreto Sacræ Congregationis aSS. D. N. Innocentio XI approbato die XII Februarii, anno Domini 1679, omnibus indicatur Ordinariis; « Ne confessiones *de* venialibus » (*idemque* omnino est de mortalibus rite confessis) « fieri permittant apud simplices sacerdotes ; non tamen ex vi hujus decreti prædictæ confessiones annulantur, sed tantum earum usus prohibetur. Ceterum quia hujusmodi præceptum obligat sub mortali, ut ex dicendis sequenti disp. constabit, si pœnitens rei conscius ad simplicem confessorem accederet pro venialium absolutione, proculdubio graviter delinqueret, et sacrilegam, ac nullam faceret confessionem. Quocirca cum simplex sacerdos pœnitentem ita indispositum nec licite, nec valide posset absolvere, etiam pœnitentiam pro mortalibus jam rite confessis injunctam commutare non posset.

deinde, illum, cui indirecte irritatur a domino, vel marito pœnitentia injuncta, teneri confessionem alteri vel eidem sacerdoti repetere, ut aliam injungat pœnitentiam, quam possit mandare exeeutioni ad integrandum primum sacramentum ; quod similiter durum vel absurdum est.

Tum denique : quia integratio primi sacramenti, in quo injuncta fuit pœnitentia oblita, jam est impossibilis : ergo ex hoc capite non tenetur pœnitenseadem peccata iterum confiteri, ut sacerdos illam pœnitentiam injungat. Probatur antecedens : nampœnitentia,quæ injungitur in secundo sacramento est hujus pars integralis ; sed eadem pœnitentia m?quit esse pars integralis duplicis sacramenti, sicut nec eadem manus potest esse pars integralis duorum hominum : ergo per novam pœnitentiam injunctam in secunda confessione, cum sit hujus pars, nequit integrari primum sacramentum ; ac subinde cum prima pœnitentia oblita fuerit, integritas primi sacramenti omnino irreparabilis est. Per quod patet ad motivum adversariorum. Unde hanc sententiam tuentur Soto in 4, dist. 20, qu. 2, art. 2, in solut. ad 3, Major dist. 17, qu. 3, dub. ultim, Petrus Soto lect. 2, satisfact Vasq. quæst. 94, art. 2, dub.

Suarez, Layman, Coninchus, quos citat et sequitur Palaus ubi supra, num. 19, Lwid' ^iana resol. 241, Lugo disp. 55, n. 87, N. Vivaid' Franciscus cap. 10, punct, 6, n. 83, N. Antonius ubi supra, Leander disp. 9, quæst. 93, Victoriam, Vivaldum, Candidum ; pluresque alios referens. Ex quibus liquet, illum, qui pœnitentiæ obliviscitur, solum teneri ad confitendum peccatum negligentia, ob quam pœnitentia injuncta oblivioni data est. Consultum tamen esse docent hujus sententiæ patroni, ut ille, qui pœnitentiæ obliviscitur, in proxima confessione petat illam pœnitentiam sibi a sacerdote designari, quæ pro gravibus injungi solet, ut debitum contractum extinguat.

75. Si ulterius inquiras, an impotens ad totam teneatur ad partem pœnitentiæ,quam exhibere potest. Respondetur, quod si pœnitentia est indivisibilis, uti est jejunium, de cujus essentia est unica comestio, non tenetur ad partem, aut quasi partem, qui ad totum est impotens. Quocirca qui a mane usque ad meridiem jejunare potest, j

non tamen a meridie, et deinceps, non tenetur a primo mane abstinentiamobservare. Si vero divisibilis sit, ut sunt plura jejunia, qui non potest ad totum tenetur ad pariem ; unde cui injungitur in poenitentiam jejunare per hebdomadam, si cunctis diebus jejunium observare nequit, tenetur jejunare illa die, in qua potest. Ita. communiter Theologi , quos adducuntsni Sanchez lib. I, c. 19, in Decal, n. 7, el Sanctius in select, disp. 15

76. Dicendum est secundo, poenitentem^ excusari a pœnitentiæ adimpletione per irritationem indirectam ac impropriam, non vero per propriam ac directam. Explicatur assertio. Irritatio, quæ consistit in annullatione obligationis facta ab habente potestatem dominativam, est duplex, ut cum generali Doctorum consensu recte docet N. Andreas tract. 17, cap. 3, punct. 3. Prima dicitur propria, et directa, eo quod fiat ab habente dominium in personam alterius, et in illius operationes, quæ ab ejus consensu omnino dependent. Secunda dicitur indirecta, et impropria, quia fit ab habente dominium in aliquam rem, cum qua incompatibilis est exhibitio operis vel in pœnitentiam injuncti, vel in volo promissi. Quæ in eo differunt, quod per priorem irritationem omnino extinguitur obligatio, et ulterius non reviviscit ; per posteriorem vero non prorsus extinguitur, sed quasi ad tempus suspenditur, et postea voluntate irritantis deficiente pullulat, viresque assumit. Et in hoc sensu intellecta,

Suadetur assertio quoad primam partem. Nam pœnitens non tenetur ad illam pœnitentiam, cujus exhibitio est illicita; sed exhibitio pœnitentiæ indirecte, ac improprie irritatæ illicita est: ergo pœnitens excusatur ab adimpletione pœnitentiæ per irritationem impropriam. Consequentia liquet ; major etiam constat exdictisnum. 72, nemo enim tenetur ad actionem pravam. Minor vero probatur; actio, quæ cedit in præjudicium alterius, est illicita; sed exhibitio pœnitentiæ irritatæ indirecte, et improprie cedit in præjudicium irritantis: ergo illicita est. Minor ostenditur : nam si alicui Religioso, filio familias, servo, aut mulieri uxoratæ peregrinationes, frequentes Ecclesiarum visitationes, aut repetita jejunia in pœnitentiam injungantur

injungantur,procuidubio horum exhibitio, Prælato,Domino.Marito.aut Patrefamilias renuentibus, illis praejudicium induceret, quatenus tales pœnitentes ineptos redderet ad plura exercitia spectantia ad regularem observantiam, domus gubernationem, vel Domini utilitatem, ad quæ omnia jus habent ratione potestatis dominativæ. Quocirca eo ipso quod possit indirecte irritare pœnitentiam, pœnitens illius exeeutioni non adstringitur. Ita Leander disputat. 9, rxe. quæst. 84, Aversa quæst. 13, sect. 6, N. ^Franciscus cap. 10, punct. G, num. 82, Palaus disp. unica, punct. 21, § ultimo, num. 17,Sanctius in select, disp. 15, n. 8, et sequent.

Quoad secundam vero partem suadetur : quoniam pœnitens nequit deobligari ab exhibitioe pœnitentiæ per irritationem impossibilem ; sed irritatio pœnitentiæ directa, et propria impossibilis est : ergo. Minor, in qua est difficultas, ostenditur : directa irritatio pœnitentiæ solum potest fieri ab habente potestatem supra pœnitentem circa rem, quæ injungitur in pœnitentiam, et prout sacramenti integritatem spectantem ; sed nemo habet hujusmodi potestatem præter Christum Dominum, et sacerdotem ejus vices in sacramento gerentem : ergo prædicta irritatio impossibilis est respectu alterius cujuscumque : atque ideo nec etiam a Summo Pontifice extra sacramentum potest pœnitentiæ obligatio directe, et omnino extingui.

Idemque dicendum censemus de aissio.dispensatione proprie tali. Cujus ratio est: quoniam nullus inferior dispensare potest in superioris lege ; sed pœnitentiæ executio debetur ex lege superioris, nimirum, Christi Domini statuentis, pœnitentem teneri exeeutioni mandare legitimam sententiam latam a sacerdote in tribunali sacramenti : ergo obligatio exhibendi injunctam pœnitentiam evacuari nequit per dispensationem rigorosam , aut propriam talem.

Nec refert si dicas, quemlibet in præcepto a se imposito dispensare posse ; sed sacerdos imposuit pœnitenti præceptum exhibendi injunctam pœnitentiam : ergo idem sacerdos poterit adhibere hujusmodi dispensationem, eaque mediante pœnitens extrahi ab obligatione exequendi pœnitentiam. Non enim refert : duplex quippe

in praesenti adest praeceptum, vel saltem unicum cum duplici virtualitate,aut quadam modificatione. Primo namque respicit, ac praecipit sacramenti integritatem absolute, quo pacto ortum ducit a solo Christi Domino sacramentorum institutore; atque ita ;acceptum a nullo inferiore dispensari valet. Secundo respicit,ac designat materiam determinatam, per quam sacramentum integrandum est ; quæ designatio est quasi quædam modificatio praecepti Christi Domini, et secundum hanc considerationem provenit a sacerdote vice Dei injungenti in pœnitentiam hanc vel illam materiam determinatam. Poterit igitur sacerdos hcc aut illud opus satisfactorium determinare, unumque interdum commutare pro alio, dum in sacramento Christi munere fungitur ; nimine vero dispensare in pœnitentia,ita ut eam omnino tollat, et sacramentum non integrum relinquat.

§ H-

Alix assertiones pro perfecta dubii resolutione.

Sæpius diximus,satisfactionem duplicem sortiri effectum, vel ad duplicem finem ordinari,et ad solutionem reatus contracti, quo pacto punitiva dicitur, et ad effrændandas passiones, qua ratione præservat a futuris criminibus, et nuncupatur medicinalis ; ac item sub utroque conceptu a sacerdotibus injungendam fore pœnitentibus juxta Tridentinum sess. 14, cap. 8. Hinc autem non parum dissidii oritur inter Authores, an per indulgentias plenarias, vel partiales pœnitens liberari valeat ab onere adimplendi pœnitentiam tam ut punitivam, quam nt medicinalem, vel saltem secundum aliquam rationem ; servata tamen proportionem ad lucratam indulgentiam, ita ut si fuerit plenaria, omnino liberetur, partialiter vero si sit partialis ? Et quidem non desunt qui utrumque affirmant, sicut nec alii qui utrumque negent. Alii vero media via incedunt, asserentes per indulgentias posse pœnitentem extrahi ab adimpletionem pœnitentiæ ut punitivæ, non autem ut medicinalis. Quod sentiamus, ex sequentibus patebit.

78. Dicendum est tertio per jubilaei, aut Assertio, indulgentiarum lucrationem pœnitentem S'

Ulorq. fioms. Major. Suarez. Vasquez, Laym. Paia'us,h

Logo, N. Lwid' ^iana resol. 241, Lugo disp. 55, n. 87, N. Vivaid' Franciscus cap. 10, punct, 6, n. 83, N. Antonius ubi supra, Leander disp. 9, quæst. 93, Victoriam, Vivaldum, Candidum ;

Alia quæslioncDia. Decisio.

I ! I I tactio

excusari posse a pœnitentia executioni mandanda ut præcise punitiva, et solutiva reatus. Ita Cajetanus de indulg. quæst. 4, in solut. ad 4, Sotus in 4, dist. 19, quæst. 2, art. 4, Nugnus in præsentī, q. 13, art. 2, N. Franciscus cap. 10, punct. 6, num. 84, Antonius disp. 21, sect. 4, num. 14, Sanchez in summ. lib. 1, cap. 14, num. 8, Suarez disp. 38. sect. 10. num. 10, Bonacina disp. 5, quæst. 5, sect. 8, punct. 4, num. 7, et 9, Diana part. 3, tract. 4, resoi. 106, Mendo in Bullam Cruciat, disp. 6, num. 6, cap. G, num. 69, lugaldu lib. 7, n. 121, Dicastillo disp. 14, dub. 8, num. 110, et alii plures. Estque expressa Ang. Præceptoris in 4, dist. 20, quæst. 1, art. 3. quæstiunc. 1, et in supplem. qu. 25, art. 1, in corpore, ubi ait : « Respondeo » dicendum, quod ab omnibus conceditur, » indulgentias aliquid valere. Sed quidam » dicunt, quod non valent ad absolvendum » a reatu pœnæ, quam quis in purgatorio » secandum iudicium Dei meretur. Sed » hæc opinio non videtur vera. » Paucisque interpositis, subdit: « Et ideo aliter dicendum est, quod valent, et quantum ad » forum Ecclesiæ, et quantum ad iudicium » Dei ad remissionem pœnæ residuæ post » contritionem, et absolutionem, et confessionem, sive sit injecta, sive non. »

Ex quibus suadet assertio sequenti discursu : obligatio adimplendi pœnitentiam ut punitivam oritur ex reatu contracto per culpam confessioni subjectam : ergo dum nullius pœnæ reatus persistit, nulla adest obligatio pœnitentiam adimplendi; atqui lucrata indulgentia plenaria, nullius pœnæ reatus existit, partialique lucrata solum adest partialis reatus : ergo pœnitens deobligatur a pœnitentia exhibenda vel in totum, vel in partem respective ad indulgentiam lucratam. Minor subsumpta, quæ difficultatem præsefert, ostenditur : nam soluto reatu vel in totum, vel in partem, jam non permanet talis reatus ; sed per lucratam indulgentiam solvitur pœnæ reatus, quia, ut inquit D. Thomas : « Valent indulgentiæ ad remissionem pœnæ residuæ post contritionem, » et absolutionem, sive sit injecta, sive » non. » Ergo post lucrationem indulgentiæ reatus non durat, atque ideo nec obligatio adimplendi pœnitentiam.

Confirmatur primo : nam cessante fine

præcepti, cessat obligatio rei præceptæ; sed pœnitentia ut punitiva unice ordinatur ad solutionem reatus contradi per culpam : ergo ablato hujusmodi reatu per indulgentiam, deficit obligatio mandandi executioni pœnitentiam. Tum etiam : quoniam lex, aut præceptum fundatum in præsumptione non obligat præsumptione falsificata ; atqui præceptum sacerdotis injungentis pœnitentiam punitivam nititur in præsumptione pœnæ debitæ non solutæ, quæ præsumptio indulgentia lucrata dehiscit : ergo indulgentia lucrata vim obligandi non oblinet. Patet consequentia : sacerdotis quippe præceptum nequit adstringere ad unius debili duplicem solutionem, vel ad solvendum quod alias jam est extinctum ; unde si per indulgentiam reatus pœnæ debitæ solvitur, pœnitens non tenetur ulterius ad pœnitentiam.

Confirmatur secundo ex D. Thoma in c. præsentī, quæst. 13, art. 2, ubi inquirens : i « Utrum pœnam satisfactoriam possit unus » pro alio explere ? » Respondet : « Posse » quantum ad solutionem debiti, dummodo » sit in charitate, ut opera ejus satisfactoria » esse possint. » Sed per indulgentiæ lucrationem applicantur pro pœnitente satisfactiones Christi Domini, et aliorum Sanctorum : ergo pœnitens fit immunis ab obligatione adimplendi pœnam satisfactoriam ut punitivam. Minor liquet : nam in Ecclesiæ Thesaurio recondita sunt opera Christi Domini, et Sanctorum, quæ fidelibus applicantur a Summo Pontifice tanquam a legitimo dispensatore in nomine Christi, non secus ac si ipsemet eadem distribueret. Quæ omnia mirifice complexus est D. Thomas in supplem. quæst. 25, art. 1, in corpore, ubi hæc habet : » Ratio autem quare valere possunt » (indulgentiæ videlicet) » est unitas corporis » mystici, in qua multi in operibus pœnitentiæ supererogaverunt ad mensuram » debitorum suorum, et multas etiam tribulationes injustas sustinuerunt patienter, per quas multitudo pœnarum poterat » expiari, si eis deberetur, quarum mentum tanta est copia, quod omnem poenam debitam nunc viventibus excedunt, » et præcipue propter meritum Christi; » dictum est autem supra, quod unus pro » alio satisfacere potest. Sancti autem, in » quibus superabundantia operum satisfac-

tionis

tionis invenitur. nondeterminate pro isto, qui remissione indiget, hujusmodi opera fecerunt, alias absque omni indulgentia consequerentur remissionem ; sed communiter pro tota Ecclesia, sicut Apostolus ait se implere ea, quæ desunt, Passionum Christi in corpore suo pro Ecclesia ; et sic prædicta merita sunt communia toti Ecclesiæ. Ea autem, quæ sunt alicujus multitudinis communia, distribuuntur singulis de multitudine secundum arbitrium ejus, qui multitudini præst. Unde sicut aliquis consequeretur remissionem pœnæ, si alius pro eo satisfecisset, ita si ei satisfactio alterius sibi per eum, qui potest, distribuatur. » Unde quemadmodum pœnitens extraheretur ab onere exequendi pœnitentiam, si per se ipsum alia via debitum pœnæ extingueret, ita si indulgentiam sibi a Pontifice applicata lucratur.

79. Dicendum est quarto, pœnitentem non deobligari ratione indulgentiæ lucratæ a pœnitentia ut medicinali. Hanc assertionem tuentur Authores, quos pro præcedenti adduximus, estque æque communis. Suadetur autem ex D. Thoma q. 13, supplem. art. 2, in corpore, ubi ait: « Respondeo dicendum, quod pœna satisfactoria est ad duo ordinata, scilicet, ad solutionem debiti, et ad medicinam pro peccato vitando. In quantum ergo est ad remedium sequentis peccati, sic satisfactio unius non prodest alteri, quia ex jejuniis unius caro alterius non domatur, nec ex actibus unius bene agere consuevit. » In quibus continetur ratio pro assertionem ad hanc formam redacta. Ut pœnitens deobligaretur a pœnitentia ut medicinali per indulgentias, deberent satisfactiones Sanctorum prodesse pœnitenti ad coercendas passiones, et ad corporis mortificationem, qua futurum peccatum præcaveri posset; atqui Sanctorum satisfactiones per indulgentiam applicatæ pœnitenti, ad hujusmodi finem illi non prosunt : ergo ex vi indulgentiæ non deobligatur a pœnitentia ut medicinali. Consequentia est legitima. Minor etiam liquet; tum ex D. Thoma ; tum ex ratione quam adducit, caro enim unius per alterius jejuniis, vel quodeumque aliud opus non subjugatur. Unde quemadmodum Sanctorum opera, dum vivebant, pœnitenti ad efirandas

Salmant. Curs. Theolog. tom. XX

passiones prodesse non poterat : ita nec illorum satisfactiones post mortem per indulgentias applicatæ, utpote quæ ad prædictum finem majorem vim non sortiuntur ex applicatione Pontificis. Major autem ostenditur : nam indulgentia, vel illius concessio formaliter, et directe per seipsam non tollit obligationem pœnitentis adimplendi pœnitentiam medicinalem, cum Pontifex extra sacramentum, ut ex supra dictis patet, non habeat potestatem supra sententiam a sacerdote latam in foro pœnitentia ; ergo si pœnitens deobligaretur a pœnitentia medicinali per indulgentias, ideo esset quia tolleretur finis illius, quatenus Sanctorum satisfactiones prodesse pœnitenti ad passionum coercionem, qua futuris criminibus remedium adhiberetur. Cum igitur hoc ita non sit, consequens est ut etiam post indulgentiam lucratam pœnitens satisfactioni medicinali alligetur.

Confirmatur primo : nam stantibus præcepto, fine præcepti, ac materia præcepta, persistit obligatio; sed hæc persistunt adhuc post indulgentiam lucratam : ergo adhuc pœnitens premitur obligatione adhibendi pœnitentiam medicinalem. Major patet a paritate in quacumque alia materia, ut consideranti constabit: non enim est caput unde obligatio deficiat, illis durantibus. Minor autem quoad singulas paries liquet. Nam Pontifex per applicationem indulgentiæ non tollit, nec potest tollere præceptum a sacerdote ut ministro sacramenti injectum, et aliunde ipse sacerdos illud non retractavit. Deinde materia in pœnitentiam medicinalem injecta non est facta impossibilis, ut supponimus ; alioqui ex hoc capite, et non ex indulgentia lucrata obligatio deficeret. Ac tandem ex vi indulgentiæ passiones non effrænantur, vitia non detinentur, nec peccatorum ulceribus medicamen aliquod apponitur in futurorum præcautionem, ut ex se notum est. Ergo cum stantibus fine, materia, ac præcepto, obligatio subsistat, nequit pœnitens in vi jubilæi, aut indulgentiæ pœnitentiam medicinalem omittere.

Confirmatur secundo, et urgetur : etenim effectus, vel finis pœnitentiæ ut medicinalis nequit obtineri a pœnitente nisi per actionem, et pœnitentiam ab eodem exercitam ; ergo nequit ab ejus executione liberari ratione indulgentiæ lucratæ. Antecedens

constat ex dictis, et consequentia suadet :
nam ideo pœnitens in vi indulgentiarum
extrahitur ab obligatione pœnitentiæ pûni-
tivæ. quia hujus finis, et effectus, solutionimi-
rum reatus suppleri, ac obtineri potest per
Sanctorum satisfactiones a Pontifice appli-
catas pœnitenti : ergo si finis pœnitentiæ
ut medicinalis per indulgentias non obti-
netur, nec obtineri valet, nequit pœnitens
in vi illarum a pœnitentia medicinali
deobligari.

80. Respondebis, quod licet per indulgentias, et Sanctorum satisfactiones pœnitentiæ ut medicinalis finis non assequatur ; attamen hinc non evincitur pœnitentem non deobligari ab ejus exeeutione : aliud namque est, satisfactiones Christi, et Sanctorum non effrenare formaliter passiones, nec curare vulnera pœnitentis ad amputanda futura crimina; aliud vero, Pontificem non concedere aliquid, quo posito cesset obligatio pœnitentis. Primum igitur verum est ; secundum autem vim indulgentiarum destruit : etenim Pontifex per indulgentias, quas applicat, relaxat pœnitentis obligationem, qua premebatur ad pœnitentiam tam punitivam, quam medicinalem.

Pnciu- hæc evasio nullius momenti est, littr. utpote quæ principium exposcit. Etenim si per indulgentiam nihil pœnitenti tribuitur, vi cujus carnem domare, suggestiones repellere, peccataque imminetia præcavere possit, ita ut finem ab Ecclesia, et a sacerdote in pœnitentiæ medicinalis injunctione intentum assequatur, qua ratione poterit extinguere debitum, ac obligatio pœnitentiæ medicinalis? Si enim per indulgentias deficit obligatio pœnitentiæ ut punitivæ, ideo est quia ex vi satisfactionis Christi, et Sanctorum tribuitur pœnitenti undereatum contractum solvat, quo extincto indirecte dehiscit obligatio ad pœnitentiam punitivam. Si ergo oppositum contingit respective ad pœnitentiam medicinalem, consequens est ejus obligationem non perire; cum aliunde Pontifex, qui extra sacramentum potestatem non habet supra sententiam latam a sacerdote in foro sacramentali, nequeat directe hujusmodi sententiam tollere, imo nec commutare, ut dubio præced. statuimus.

§ III.

*oppositæ referuntur, et enervantur
eorum motiva.*

81. Adversus priores assertiones nullum militat argumentum, quod solutione indigeat. Adversus posteriores vero non pauca, eaque satis urgentia. Et quidem *sente*ntiam tertiæ conclusioni contrariam tuentur ~ Gregorius Valentia torn. 4, in 3, part. vov. disp. 7, qu. 20, punct...§ *Sunt autem*. An-[^], dreas Dunellus tract, de indulg. quæst.Çi-â unie. art. 8, Vivaldus de indulg. num.26, Trias Candidus disquis. 24, dub. 10, num. 30, Trullenc in Bullam, § I, dub. 14, n. 14. Quorum fundamentum est : Quoniam obli-^tgatio adimplendae pomitentiae punitivae est de jure divino; sed Pontifex jus divinum abrogare non potest : ergo per indulgentias, quas concedit, praedictam obligationem tollere nequit. Consequentia est legitima, et minor certa apud omnes. Major autem ostenditur : nam pœnitentiae executio pertinet ad sacramenti integritatem, quæ est ex institutione Christi ; sed quæ ad sacramentorum integritatem attinent ex Christi institutione, ex jure divino obligant : ergo talis est obligatio exhibendi pœnitentiam punitivam. Eo vel maxime, quod juxta communem Ecclesiæ proxim,^{^2} etiam in plenissimis jubilæis consueverunt sacerdotes, imo, et ipse Pontefex, inquit Valentia, aliquam pœnitentiam punitivam imponere pœnitentibus : ergo ideo quia ex vi jubilæi, vel indulgentiarum non censentur pœnitentes immunes ab onere pœnitentiae punitivæ.

Ad argumentum respondetur, pontificem concedentem indulgentias, quibus lu-
cratis deficit obligatio pœnitentis, minime abrogare saltem directe jus divinum, ex quo oritur integritas sacramenti, sed ponere aliquid, ad quod indirecte sequitur jus divinum non obligare, eo quod finis ab eo intentus deficit. Etenim sacramentum non exposcit integritatem, nisi propter effectum satisfactionis, vel solutionis reatus inducti per culpas confessioni subiectas. Hujusmodi autem reatu per indulgentias, et Sanctorum satisfactiones extincto, jus divinum non exigit ulteriorem satisfactionem, ac proinde vim obligandi amittit, cum ejusdem debiti duplex solutio
quaerenda

factoriis extrasacramentaliter potest etiam tollere prædictum reatum : ergo quamvis commutationem stricte loquendo non faciat, deobligabilur a pœnitentia injuncta, Si illas satisfactiones extrasacramentales exhibeat.

hanc replicam, quæ difficultate non caret, respondet Dicastillo tract. 8, de sacram, pœnit. disp. 11, dubii. 2, num. 37, negando consequentiam, rationem disparitalis assignans; quia videlicet, opera pœnitentis satisfactoria extra sacramentaliter non habent rationem punitionis, ac vindictæ judicialis, ad quam ex præcepto confessarii tenebatur. Per indulgentias autem tollitur non solum reatus pœnæ in vi satisfactionum Christi, et Sanctorum, sed etiam ratio vindictæ, cui pœnitens erat obnoxius : nam Pontifex, qui habet aliqua ratione jurisdictionem inforo conscientiæ, cum concedit indulgentias nomine Christi, qui per se ipsum potest debitum pœnæ, et vindictæ remittere, utcumque debitum tollit, non perse, et directe dispensando in præcepto confessarii, sed indirecte concedendo aliquid æquivalens pœnitentiæ injunctæ, Sauciorum nimirum satisfactiones, ratione cujus mutat statum, in quo res erant, dum pœnitentia fuit injuncta. Idque roborari posset ex eo, quod Pontifex non solum solvit debitum pœnitentis ex ærario Ecclesiæ, sed etiam pœnitentem absolvit a reatu, acceptando solutionem nomine Dei. Pœnitens autem licet operibus extrasacramentalibus solvat debitum, non tamen absolutus manet; quoniam ipse nomine Dei non acceptat oblatam solutionem, nec aliunde constat Deum illam acceptare per se ipsum. Unde quemadmodum reus fori exterioriscondemnatus ad aliquam pœnam, adstringitur ad illam subeundam, dum non constat judicem acceptasse aliam satisfactionem a reo oblatam ; ita pœnitens. Quidquid tamen de hac solutione, quam nec approbamus, nec rejicimus

84. Aliter respondetur, concedendo consequenter,am insensustatimexplicando,dum nimirum pœnitens operibus satisfactoriis extrasacramentaliter ita ratum solvit, ut constet de tali solutione.etomnimodadebiti extinctione, illam tamen negando, si non constet. Ratio enim, qua movemur, et qua utuntur Authores ad asserendum pœnitentem fieri immunem a pœnitentia injuncta

ratione indulgentiæ lucratae, generaliter convincit cessare obligationem pœnitentis in quocumque eventu reatus est solutus, quacumque via sit extinclus : deficiente enim fine præcepti, et soluto debito, præceptum, et obligationem solvendi deficere necesse est ; alioquin teneretur solvere quod jam est solutum. Ceterum ut pœnitens operibus satisfactoriis extrasacramentaliter reatum solvens excusetur a poenitentia sibi injuncta, certus esse debet illis operibus reatum extinxisse ; alias dum sibi non constat, quantumvis plura alia opera obtulerit, pœnitentiæ injunctæ erit obstrictus. Quocirca cum extra indulgentias nemini constare possit prudenti credulitate (seclusa revelatione) remissum fore totum reatum pœnæ temporalis, propter quem solvendum pœnitentia injuncta fuit; ideo nullus ob hanc causam potest ab illa obligatione excusari. Tum : quia dum non adest dispensatio, vel abrogatio præcepti, nec materia præcepti facta est impossibilis, nec aliunde constat de cessatione finis, præceptum vim obligandi conservat. Tum etiam : quia ratio pœnitentiæ ut medicinalis adhuc urget.

Tum deinde : quoniam licet pœnitens aliis operibus extrasacramentaliter satisfactoriis aliquam obtineat reatus remissionem, non ideo statim immunis fit a toto illo reatu illorum peccatorum, in quorum vindictam sacerdos pœnitentiam indixit : sæpe quippe quamplura alia peccata sunt, quorum reatus nondum est solutus; imo, et ipsa peccata, in quorum vindictam pœnitentia est injuncta, contrahunt majorem reatum ad pœnam, quam ille qui per injunctam pœnitentiam tollitur; atque ideo ex quocumque capite reatus ille nondum adæquate sit solutus, sacerdotis præceptum vim retinet obligandi. Tum denique: nam si pœnitens potest alia opera extrasacramentaliter satisfactoria exhibere, ut onus pœnitentiæ impositæ dimittat ; cureandem pœnitentiam, ad quam tenetur, executioni mandare non poterit? Atque ideo nemo qui legitima excusatione careat,potest licite illo circulo uti, et alias satisfactiones extrasacramentales offerre animo pœnitenti extrasacramentalem omittendi : id quippe in fraudem præcepti excogitaretur,cui magna reverentia adhibenda est. Quæ omnia sedulo ac prudenter inspecta convincunt, neminem

neminem moraliter loquendo posse ex vi satisfactionis extrasacramentalis, proprio arbitrio oblata? in solutionem reatus contradi per culpas confessioni subjectas, fieri liberum ab injuncta pœnitentia : quamvis illis facta suppositione extinctionis reatus, hujusque certitudine obtenta, verum sit illa obligatione non comprimi. Ita Suar. tom.de pœnit. disp. 50, de indulg. sect. 2, §2, num. 9, Lugo de pœnit. disp. 25, sect. 6, num. 98, Palans tract. 23, disp. unie. pund.21, § ult. n. 21, Bonacina in præsentis disp. 5, quæst. 5, sect. 3, punct. 4, n. 8, et alii plures.

85. Adversam quartæ assertioni sententia suadere conatur Lugo disp. 27, sect. 2, num. 21, et sequent. in proprium patrocinium adducens Navarrum § in Levitic. notabil. 31, num. 43, Sylveslrum verbo If. *Indulgentia*, num. 23, Angelum ibi, n. 1, Jri. Armillam ibi, num. 12, Niguerium cap. 21, Alensis 4 part. q. 23, memb. 1. art. 1, D. Bonaventura in 4, dist. 20, § 1 : quæst. 2, art. 1, Argent, ibi, quæst. unie, klirl. 4, Ricardum quæst. 1, art. 4, Durantem quæst. 9, n. 9, Palat, disp. 3, pag. 433, colon. 2, Palud. quæst 4, Adrian, q. 4 de indulg. § *de mater*, indulg. Valentinum lib.de indulg. cap. 2, et 6, Vasquez quæst. 94,art. I, dub. 3, num. I, Coninchum in præsentis, disp. 12, dub. 3, in fine. Asseritque, tam antiquos, quam recentiores saam sententiam simpliciter, et universaliter docere. At quantum excesserit in hoc judicio,convincit multitudo Doctorum,quos pro nostra assertione retulimus, quippe non infimæ notæ sunt. Illi autem, quos Logo recenset, confuse ac sine distinctione a nobis proposita loquuntur; unde facile possunt de satisfactione sacramentali ut præeise punitiva interpretari. Quidquid tamen de his

Probatur Lugonis. sententia primo ex Lacap. *Cum ex eo fine, de pœnit. et remiss.* Ubi Innocentius III, inquit : « Per indiscretas, et superfluas indulgentiæ satisfactiones sacramentales enervari. » Ergo ideo quia aufertur obligatio implendi poenitentias, alioquin si manet obligatio implendi illas ut medicinales, nihil prorsus enervabitur satisfactio. Id ipsumque feti. roborari potest ex Bonifacio VIII, qui ut refert Glossa in *exlracaganti antiquorum de pœnit. et remiss.*, nolebant sacerdotes aliis

quam injungere pœnitentiam iis, qui jubilæum anni Sancti lucrabantur quia nimirum satisfactione alia non indigebant.Tum etiam, et quidem a priori : nam sacerdos pœnitentiam indicit ad satisfaciendum pro pœna debita peccatis : ergo sublato debito totius pœnæ, qualiter per indulgentiam plenariam fit,cessat omnino fundamentum illius obligationis ; quemadmodum si condonaretur a Principe pœna debita pro aliquo crimine, eo ipso deficeret obligatio imposita per sententiam judicis ad pœnam aliquam pro illo crimine subeundam.

Respondetur citatos textus intelligendos fore de satisfactionibus non ut medicinalibus, sed ut absolute et simpliciter vindicativis : hæc enim sunt, quæ per indiscretas indulgentias enervantur, etiamsi obligatio adimplendi poenitentiam medicinalem persistat : quippe cum indiscreta ac superflua indulgentia conceditur, non tanta injungitur pœnitentia, quanta injungenda erat absolute in vindictam, sed solum illa minor, quæ alias ad medicinam satis est; unde non hæc, sed illa absque legitima causa detrimentum subit. Tum etiam : quia satisfactio sacramentalis absolute dicta stat pro illa, quæ in vindictam, et solutionem designatur, atque ideo de hac intelligendum est loquutum fuisse Innocentium. Aceodem proportionali modo interpretandus est Bonifacius: nam cum satisfactio sacramentalis absolute prolata dicatur pœnitentia, eo quod sit quasi pœna tenentia in vindictam, ideo nolebat Pontifex poenitentiam, id est, vindicativam injungi a sacerdotibus illis pœnitentibus qui jubilæum anni Sancti lucrabantur : quia cum ex vi illius jubilæi totus reatus extingueretur, opus non erat pœnitentia injuncta ad ejusdem reatus solutionem. Non vero de pœnitentia ut medicinali loquitur : quippe quæ nec ex prima impositione dicitur, nec per jubilæum ejus effectus suppletur. Ad rationem a priori dicendum est, sacerdotem non solum pœnitentiam injungere ad solvendum debitum, sed et ad praeavendum futurum peccatum. Quocirca ex quo per indulgentiam plenariam omnino tollatur debitum,solum evincitur perire obligationem adimplendi poenitentiam punitivam, non autem medicinalem, cujus adhuc existit.

86. Sed dices ex eodem Authore : sacer-

dos nequit obligare pœnitentem ad satisfactionem. nisi quatenus illam imponit in poenitentiam peccati : ergo si per indulgentias deobligatur pœnitens ab illa ut vindictiva ; absolute immunis erit ab ea etiam ut medicinali. Antecedens suadetur : nam pœnitentia injuncta in medicinam procedit a sacerdote ut medico, imposita autem in vindictam procedit ab eodem ut iudice, atqui medicus ut talis non obligat, sed consulit ; iudex vero in quantum talis præcipit : ergo sacerdos solum inducit obligationem adimplendi pœnitentiam punitivam, et non medicinalem : hæc enim si necessaria est ad futura peccata vitanda, obligat ex jure naturæ, non vero ex præcepto medici, qui solum declarat obligationem quam alias habet pœnitens.

Confirmatur : etenim si reatu pœnæ ablato per indulgentias, adhuc obligaret jejunium v. g. impositum in medicinam, vel tale jejunium debetur ut satisfactio sacramentalis. et pars sacramenti, vel non? Ut satisfactio deberi nequit ; quia qui nihil debet, non potest obligari ad solvendum, nec opus quod nihil solvit, potest esse satisfactio. Si ergo jejunium illud satisfactio non est. nec etiam erit pars sacramenti; ac subinde pœnitens ad illius exhibitionem non obligabitur : quippe qui ex præcepto sacerdotis solum obligari potest ad partern integram sacramenti. Id quod urgeri valet ex Concilio Tridentino sess. 14, cap. 8, ubi. inquit, quod pœnitentia a sacerdoti-

Ur.-etur^{us} *n^jungenda : « Non sit tantum ad novæ et a vitæ custodiam, et infirmitatis medicamentum, sed etiam ad prætorum peccatorum vindictam, et castigationem : « nam claves sacerdotum non ad solvendum dumtaxat, sed, et ad ligandum concessas, etiam antiqui Patres, et credunt, « et docent. » In quibus verbis satis palam « indicat sacerdotes solum posse obligare ad poenitentiam ut punitivam: nam. inquit, non solum posse imponere medicinam, sed castigationem, quia habent potestatem ligandi; quæ causalis, ut subsistat, supponit potestatem ligandi non exerceri quatenus medicina imponitur.

Respondetur ad replicaro negando antephe. cedens. cujus probationem dicendam est, sacerdotem non solum obligare pœnitentem ad pœnitentiam ut vindictivam, sed etiam ut medicinalem. Idque ex eo

constat, quod in communi sententia, quam supra dub. 2, num. 28 statuimus, cui etiam idem Lugo adhæret disput. 25, sect. 5, num. 74, potest sacerdos justis du causis gravem injungere pœnitentiam pro, venialibus, aut etiam pro mortalibus jam confessis ad præcavendum vel lapsum viri Religiosi, vel relapsum ejusdem, aut alterius, ad cujus exhibitionem pœnitens graviter tenetur, ut loco citato cum illis Authoribus docuimus. Illa autem poenitentia, cum simpliciter medicinalis sil, oritur a sacerdote ut medico, atque ideo ab eo ut tali obligatio gravis oriri potest. Quocirca sacerdos non solum se habet ut medicus, dum pœnitenti salubria consilia adhibet, aut fœditatem peccati, damnationis periculum, obligationem restituendi. aut proximo occasionem peccandi detegit. sed etiam dum pœnitentiam medicinalem assignat, eam præcipiendo. Cur autem obligationem imponat ad pœnitentiam medicinalem, ex duplici capite oriri potest. Tum, quia in foro sacramenti sistitur loco Christi ; unde sicut Christus per se ipsum potest ad pœnitentiam medicinalem obligare; ita sacerdos, cui Christi munus demandatum est. Tum etiam : nam quemadmodum potestas ligandi, et absolvendi non est duplex, sed una, et simplex, ita potestas sacerdotis ut iudicis, et medici est unica, et indivisibilis. Igitur cum sacerdos per facultatem iudicis possit obligare pœnitentem ad satisfactionem vindictivam, etiam potest ratione ejusdem facultatis ad pœnitentiam medicinalem. Iudex enim quaterius talis non solum pœnam indicit ob patrata crimina, sed, et in futurorum præcautionem, ut etiam in iudiciis fori exterioris liquet. Ex quibus habetur, quod dum pœnitentia injuncta est simpliciter medicinalis, et secundum quid punitiva, eo quod non tam in solutionem, quam in præservationem iungitur, adhuc post lucratam indulgentiam obligat : quippe cujus effectus per indulgentias non suppletur.

Ad Confirmationem respondetur, jejunium illud, sublato reatu per indulgentias, deberi tanquam partem sacramenti : pœnitentia namque medicinalis pars sacramenti est, quæ etiam in illo eventa dicenda est satisfactio, non quia reatum solvat, sed quia nomen satisfactio applicatur tam pœnitentiæ solutivæ reatus, quam præservativæ

tivæ culparum, eo quod ut plurimum idem opus ulrumque munus sibi vindicat, licet alias pomitentia per se primo nuncupetur satisfactio ex munere solvendi reatum. Nec oppositum ex Tridentino evincitur: nem lywd, *H ad diligendum*, ampliandum est, ita ut intendat quod sacerdotes habent potestatem non solum ad absolvendum a peccatis, sed etiam ad ligandum, vel obligandum ad utrumque, nimirum, et ad pœnitentiam vindictivam, et ad medicinalem : nam eo ipso quod sacerdos quatenus iudex habeat potestatem ligandi ad vindictam, consequens est ut eam habeat obligandi ad medicinam ; cum etiam ad iudicem speciet recte disponere ut futura crimina præcaveantur, quamvis sub hac consideratione medicus nuncupari possit.

87. Secundo, el urgentius arguitur ex ^{ad} D. Thoma quæst. 25, supplement. art. 1 ad. 4, ubi : « Dicendum, quod majus remedium « præbetur contra peccata vitanda ex gratia, quam assuetudine nostrorum operum: quia ex affectu, quem accipiens « indulgentias concipit ad causam, pro qua indulgentia datur, ad gratiam disponitur, ideo etiam per indulgentias remedium ad peccata vitanda datur, et ideo « non est in destructionem indulgentias « dare, nisi inordinate dentur. Tum consulendum est eis, qui indulgentias consequuntur, ne propter hoc ab operibus « pœnitentiæ injunctis abstineant, ut etiam « ex eis remedium consequantur, quamvis « a debito pœnæ essent immunes. » Ergo saltem ex mente D. Thomæ pœnitens lucrata indulgentia deobligatur a pœnitentia etiam ut medicinali. Consequentia liquet, tum ex ipsis verbis Angelici Præceptoris dicentis consulendum esse lucrantibus indulgentias, ne propterea pœnitentiam injunctam omittant : nam ly *consulendum* satis palam indicat, injunctam pœnitentiam non obligare ex præcepto. Tum etiam : etenim ideo non excusaretur pœnitens, quia per indulgentias non daretur illi remedium ad peccata vitanda ; sed indulgentiæ illud conferunt, ut constat ex verbis, et ratione D. Thomæ : ergo. Tum denique, et a fortiori: eo enim juxta doctrinam traditam indulgentiæ deobligant a pœnitentia punitiva, quia solvunt reatum, in quem solvendum ipsa tendebat; atqui etiam indulgentiæ auferunt finem pœnitentiæ medicinalis,

remedia adhibendo contra futura peccata ; ergo pœnitens ab utraque fit immunis.

Hoc argumentum Herculeum habere resolutionem, oppositamque sententiam satis probabilem reddere in via D. Thomæ, diffiteri non possumus, ilique omnino adhærere cogemur, nisi præclara Thomistica scholæ Sydera, ac fidelissimos Doctoris Angelici interpretes Cajetanum, Sotum, Nugnum, aliosque hujus notæ indivulse ejus vestigia sequentes, inveniremus nostram docuisse sententiam. Cajetanus namque tract. 16, de indulg. quæst. 4, inCajeUn' solat, ad 4, ait : « Quod autem dicitur, « quod pœnitentia, ad quam tenetur peccator, est Crux Christi, et mortificatio passionum, jam a priscis solutum est Doctoribus. dicentibus quod pœnæ in quantum sunt medicinæ Passionum, non suppleantur per indulgentias ; et propterea debemus, etiam indulgentiis acquisitis, pœnitentiam agere, et medicinam passionum nostrarum. In quantum vero sunt satisfactivæ pro peccatis commissis, sic suppleantur per indulgentias. » Similiterque Nugnus in addit, ad 3, part, quæst. 13, Nugnus, artic. 2, inquit : « Duo tamen sunt circa hoc advertenda, Primum est, quod tantum remittitur per istas indulgentias « pœnitentia, in quantum est satisfactoria, « non vero in quantum est medicinalis ; « atque adeo quando fuerit medicinalis, « debet adimpleri ut imposita est, et non « remittitur per indulgentias. » Et quidem incredibile est, hos præcipuos D. Thomæ alumnos illius mentem non calluisse, vel ab ejus vestigiis ultro deviasse. Quocirca cum Ang. Doctor supra, quæst. 13, art. 2, palam nostram sententiam doceat, credendum non est authoritatem in objectione relatum illi contrariam fore, sed satius erit ad sanum sensum eam reducere.

Pro cujus intelligentia observandum est, indulgentiam tripliciter accipi posse, formaliter nimirum, effective, et concomitanter. Primo modo præcise dicit applicationem satisfactionum Christi, et Sanctorum, factam a legitimo Thesauri Ecclesiæ dispensatore, a summo Pontifice, videlicet, utpote Christi Vicario, vel ab alio ex illius concessionem. Secundo modo importat remissionem pœnæ temporalis debitæ pro peccatis, totalem quidem, si indulgentia plenaria sit, partialem vero, si

partialis tantum extiterit. Terlio autem modo affert opus aliquod pium, et honestum. a fidelibus exequendum, quod est juasi causa vel conditio sub qua indulgentia conceditur. Porro hujusmodi opus satisfactorium est, ac medicinale ad peccata præcavenda, insuperque disponit ad receptionem gratiæ tam auxiliantis, quam sanctificantis, quarum quaelibet remedium præbet ad suggestiones effrænandas, peccataque rescindenda. Ex quibus

Ad argumentum respondetur, D. Thomam, dum ait : « Quod etiam per indulgentias remedium ad peccata vitanda « datur, » non esse intelligendum de indulgentiis formaliter, aut effective acceptis, quo pacto cum solum importent applicationem satisfactionum Christi, et Sanctorum a Pontifice factam, et solutionem reatus eisdem satisfactionibus inductam, nec pœnitentis passiones effrænantes. nec carnem domant, ut futura peccata detineant. Sed intelligendus est de indulgentiis secundum id. quod concomitanter. et quasi conditionate adducunt, nimirum de illo opere honesto, quod Pontifex indicit lucraturis indulgentias, uti esse solent alicujus Ecclesiæ visitatio, confessionis emissio, vel preces aliquæ coram tali imagine fundendæ ; quæ omnia serverent ac pie exercita, et ex se medicinalia » sunt, et ad gratiæ receptionem disponunt, qua ad peccata futura præcavenda majus remedium paratur, quam nostrorum operum assuetudine.

Enim vero tunc, inquit Nugnus, illud opus, per cujus exhibitionem obtinetur indulgentia, a sacerdote applicandum vel injungendum est in pœnitentiam, quæ sacramentum compleat, ad eamque tenebitur pœnitens, quamvis immunis fiat ab aliis, si simul a sacerdote injungantur : basque executione mandare, solius consilii erit, et non præcepti ; quo sensu interpretandus est D. Thomas, cum subdit : Consulendum est lucrantibus indulgentias, ut a pœnitentiis injunctis non abstineant ; « a superadditis videlicet arbi-

trio sacerdotis, nec aliud innuunt Ang. Doctoris verba. Unde liquet, nunquam pœnitentem ex vi indulgentiæ » ob omni medicinali satisfactione deobligari, cum saltem alligetur illi operi honesto, ratione cujus indulgentia impenditur, injunctio in satisfactionem medicinalem.

DUBIUM VI.

Quem effectum inducat ex opere operato satisfactio sacramentalis ?

Concors Doctorum sententia supponit, satisfactionem sacramentalem aliquem supernaturalem effectum ex opere operato, et virtute clavium sortiri ultra illum, quem causât ex se, et ex opere operantis ; quod insinuat a Tridentino sess. 14, cap. 3, ubi dicitur : « Contritionem, confessionem, et satisfactionem esse partes pœnitentiæ, quatenus ad plenam, perfectamque remissionem peccatorum ex divina « ordinatione requiruntur. » Et ratio etiam id evincit : nam satisfactio est vera pars saltem integralis hujus sacramenti procedens a potestate clavium : ergo sortitur ex opere operato aliquem supernaturalem effectum, alias nullum esset discrimen inter satisfactionem sacramentalem, et non sacramentalem. Tria autem sunt, de quibus disputant Authores, an a satisfactione sacramentali ex opere operato causentur. Remissio videlicet pœnæ temporalis debita pro peccatis jam dimissis ; divinum aliquod auxilium ad peccata præcavenda ; et tandem augmentum gratiæ habitualis ultra illam, quam pœnitens per confessionem, et absolutionem sortitur. Quæ omnia diversis conclusionibus decidemus.

Triplici conclusione dubium resolvitur.

88. Dicendum est primo, satisfactionem sacramentalem per se causare ex opere operato remissionem pœnæ temporalis debita » pro peccatis dimissis. Explicatur conclusio. Diximus indefinite, « satisfactio » nem sacramentalem causare remissionem « pœnæ temporalis debitæ pro peccatis dimissis, » non determinando an totius pœnæ, vel solum partis illius ? Id enim ex

dicendis in dubii calce constabit. Addimus *a opere operato*, hoc est, ex elevatione, quæ habet virtute clavium, et ex virtute speciali, quam obtinet ex meritis Christi, ncrementorum Authoris, vi cujus major pœnæ remissio correspondet tali satisfactioni ut parti sacramenti, quam esset illa, quæ ex merito operantis operi satisfactorio ioeat. Subdimus etiam *per se* : quia an per accidens ratione obicis possit hujusmodi effectus impediri, aut omnino auferri ; alia difficultas est, quam forsaneinceps obiter attingemus. Conclusionem ita explicatam h. w. luentur N. Franciscus quæst. 10, punct. 1, § 1, nom. 44, N. Antonius disp. 21, sect. 1, § 1, nam. 1597, Nugnus in addit, quæst. 13, § 1, art. 2, diffic. 2, Gonet disp. 13, art. 3, § 1, U nam. 31. Suar. disp. 38, sect. 2, Vivaldus S « iesalisfact. num. 13, Castro Palao disp. 25, § 2, num. 1, Lugo disp. 25, § 1, nom. 16, Filliucius tract. 8, de salisfact.

sacram. cap. 2, n. 33, Vasq. quæst. 94, art. 2, dab. 5, Coninchus disp. 10, dub. 10, concil. I, et 2, Henriq. lib. 5, c. 20, n. 7, et alii. Probatur igitur primo ex Tridentino sess. 14, cap. 8, ubi inquit : « Neque vero securior alia via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem a Deo pœnam, quam ut hæc pœnitentia » opera homines cum vero animi dolore frequentent. » Statimque quasi per illationem subdit : « Debent ergo sacerdotes Domini pro qualitate criminum, et pœnitentium facultate, salutare, et convenientes satisfactiones injungere. » Ex quibus habentur duo, et quod loquatur de satisfactione sacramentali, aut injuncta a sacerdote, et quod de hujusmodi satisfactione dicat causare remissionem pœnæ : Ergo cum etiam ibidem addat : « Neque ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exolvimus, ut non sit per Christum Jesum ; » id est, ex vi operis operati a Christo Jesu ; consequens est Concilium sentire, satisfactionem sacramentalem causare remissionem pœnæ ex opere operato.

Confirmatur ex Angelici Praeceptoris testimonio in 4, dist. 46, quæst. 1, art. 1, § 1, quæstiunc. 2, ad 3, ubi ait : « Vel dicendum, quod per satisfactionem consequitur pœnitens perfectum effectum gratiæ » peccatum abolentis, quia liberatur totaliter a reatu peccati ; » id est, etiam a

pœna peccatis debita : in hoc quippe consistit perfecta, et totalis peccatorum remissio, quod non solum culpa, sed, et reatus contractus remittatur. Ibique palam sermonem facit de satisfactione sacramentali suum effectum ex opere operato inducente ; solvit enim argumentum, quod, sibi obicerat, ad probandum pœnitentiæ partes non convenienter assignari. satisfactionemque sacramenti partem non esse, ut legenti perspicuum erit. Ergo ex mente D. Thomæ satisfactio sacramentalis causal per se ex opere operato pœnæ temperatis debitæ remissionem.

89. Suadetur deinde ratione : nam sacramentum pœnitentiæ, sicut quodlibet aliud, causal suum effectum ex opere operato ; sed satisfactio a sacerdote injuncta est pars sacramenti : ergo causal ex opere operato effectum sibi correspondentem. Majorem docuimus tract. 22, disp. 4, dub. 1, a num. 12. Minorem etiam ex professo firmavimus in priori parte hujus tract, disp. 1, dub. 2 § 2, a num. 59, et deinceps. Consequentia autem ex eo liquet, quod pars sortitur modum operandi totius : oppositura enim nulla ratione evinci potest. Tum sic : sed effectus correspondens satisfactioni est remissio pœnæ temporalis : ergo hanc causât ex opere operato. Minor subsumpta constat ex Tridentino sess. 14, cap. 3, ubi ait : « Qui » (id est, pœnitentis actus) « quatenus in poenitente ad integritatem sacramenti, ad plenamque, et perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione » requiruntur. » Plena autem, ac perfecta peccatorum remissio non solum exposcit, ut culpa ac pœna æterna remittatur, sed etiam ut temporalis pœna reatus extingatur : perfectum enim est illud ; cui nihil deest. Ergo hujusmodi temporalis pœnæ remissio tanquam effectus proprius respondet satisfactioni integranti sacramentum. Patet consequentia : nam cum totum sacramentum, et ejus partes causent omnimodam peccatorum remissionem, ita in hoc per distributionem accommodam debent proportionari, ut partibus essentialibus respondeat effectus substantialis, nimirum remissio culpæ ac pœnæ æternæ ; parti vero integrati, qualis est satisfactio complens sacramentum, remissio pœnæ temporalis, qua peccatum complete sit remissum.

Confirmatur : quia satisfactio sacramentalis majoris virtutis est, quam non sacramentalis ; sed nequit esse majoris virtutis, si remissionem pœnæ temporalis non causât ex opere operato : ergo. Probatur minor : nam satisfactio extrasacramentalis tollit illius pœnæ reatum ex opere operantis : ergo si ea, quæ sacramentalis est, ex opere operato prædiclam pœnam non remittit, non habet in quo virtutem satisfactionis non sacramentalis excedat. Adde, satisfactionem injungi a sacerdote virtute clavium, atque ideo ex institutione Christi : ergo cum instituta sit ad significandam remissionem pœnæ temporalis, eandem causare debet ex opere operato : tritum est enim principium illud, sacramenta novæ legis id ex opere operato efficere, quod significant.

90. Dicendum est secundo, satisfactio-
nem sacramentalem sortiri etiam vim im-
petrandi auxilia ad praecavenda peccata
futura, et hunc effectum habere ex opere
operato. Ita Gonet disp. 13, art. 3, § 1,
num. 13, Suarez disp. 38, sect. 2, num. 3,
et N. Franciscus cap. 10, punct.

K. 1, num. 7, N. Antonius.Palaus disp. unie.
Palans, punct. 21, n. 4, Dicastillo disp. 14, dub.
Codnch η. ^7, Coninchus disp. 10, dub.

10, num. 22, et alii. Suadetque ratione : Etenim sacramenta novæ legis, ac ejus partes efficiunt ex opere operato quod significant ; sed satisfactio sacramentalis significat non solum remissionem pænæ }¹⁰ temporalis, sed etiam specialem facilita-

efficiendum» ut virtute sacramenti, ac ex
meritis Christi obtineantur auxilia, quibus
facilius assequantur illi effectus revocandi
a peccatis, cautioresque reddendi pœni-
tentes ; quod licet alias haberi posset per
satisfactionem extrasacramentalem, non
ita faciliter ac per sacramentalem.

91. Dicendum est tertio ; satisfactionem c«t sacramentalem non causare ex opere operato augmentum gratiae habitualis. Hanc conclusionem obiter innuimus in priori parte hujus tract, disp. 1, dub. 2, § 7. hq.

120. Illique adhaerent N. Franciscus ubi χ_x supra, nu. 8. et 14, N. Antonius nunUrut 1599, N. Bonæ Spei disp. ultim. num. 28,A(^ Hurtado disp. 14, diffic. 13, Lugo disp. 25,^ num. 6, Adamus quæst. 8, num. 22, Dicas-«Ai tillodisp. 14, dub. 10, n. 156, Vasq. qu.^a 9-1, ar. 2, du. 5, num. 6, Coninchus disp.^ 10, dub. 10, num. 90, Palacius dist. 13jO»4 disp. 1, et dist. 16, qu. 1, art. 1, Joannes^v Sanctius in selectis disp. 1, et 33, num.^ 121, Præpositus quæst. 12, num. 6, Ocba-gavia de satisf. quæst. 7, num. 6, et8, et alii. Eamque conformiorem menti Ange-lici Præceptoris censemus.

Suadet igitur ex Divo Thoma in 4, dist. 16, quæst. 1, artic. 1, quæstiunc. 2, ubi inquirens, an convenienter assignentur tres partes pœnitentiæ ? Cam hoc argumentum sibi objecisset : « Præterea in « sacramento novæ legis gratia suscipienti « confertur ; sed in satisfactione non con-
« fertur aliqua gratia, ergo non est sacra-
« menti pars. » Respondet duplici solutio-
ne, et in neutra minorem negat, quam
procuidubio negaret, si satisfactionem sa-
cramentalem gratiam conferre intelligen-
ret. Diluitque primo objectionem dicendo :
quod « ex proposito satisfaciendi gratia
« confertur, quamvis satisfactio actualis
« gratiam præsupponat. » Unde tota gratia
hujus sacramenti ligatur, ut ita loquamur,
ad ejus administrationem, ubi datur pro-
positum satisfaciendi, quin reservetur ali-
quis illius gradus deinceps inducendus ex
opere operato in vi satisfactionis exercite.
Secundo respondet : « Vel dicendum, quod
c per satisfactionem consequitur pœnitens
« perfectum effectum gratiæ peccatum abo-
« lentis, quia liberatur totaliter a reatu
« peccati ; » id est, a pœna temporali de-
bita pro peccato : ergo juxta mentem Divi
Thomæ satisfactio sacramentalis nullo
modo

modo

modo causal ex opere operato secundam
gratiae, aut ejus augmentum, sed illud
efficit solum ex opere operantis, ut infra
explicabimus.

Iwu 92. Respondet D. Thomam minorem argumenti non negasse, quia ibi loquebatur de gratia per se correspondent! sacramentis novæ legis, non vero de illa, quam causant per accidens. Pœnitentia autem, utpote sacramentum mortuorum, per se solum habet inducere primam gratiam, non vero secundam, seu prioris augmentum. Quocirca cum satisfactio actualis primam gratiam non conferat, sed supponat inductam ex proposito satisfaciendi, quod in susceptione hujus sacramenti inest, nil mirum quod implicite concedat, actualem satisfactionem aliquam gratiam, id est, primam non impendere: ibi enim loquebatur juxta subjectam materiam. Sed non ob id negat, satisfactionem adhuc ad exercitam secundam gratiam aut prioris augmentum producere ; cum oppositum adstruat 3 part, ut ex dicendis constabit.

Hæc tamen evasio nihil refert : nam cum O^o Thomas in argumento, cui solutionem adhibebat, usus fuerit illa particula *nonatiqua*, cujus æquipollens est *nulla*, quæ est universalis negativa, idem omnino est concedere in illa minori, quod « in satisfactione non confertur aliqua gratia, » ac dicere quod « nulla gratia confertur : » omnis namque gratia causabilis sive per se, sive per accidens ad primam et secundam reducitur. Admittens igitur Divus Thomas illam minorem universaliter concedit, nullam gratiam, id est, nec primam, nec secundam in actuali satisfactione produci; alioqui facillime posset argumentum diluere, minorem illam universaliter negando : nam eo ipso quod aliqua gratia in satisfactione exercita producat, falsum est absolute quod non aliqua, vel quod nulla producat. Et quidem si Divus Thomas sentiret, ut adversarii intendunt, satisfactionem exercitam aliquam gratiam conferre : ad totalem peccati remissionem, id est, tam culpæ, et pœnæ æternæ, quam temporalis, non confugeret : facilius enim objectionem diluere posse per recursum ad productionem augmenti gratiæ. Unde Divum Thomam in præallegato testimonio nostræ favere sententiæ extra dubium est.

93. Deinde suadetur conclusio rationemnam sacramentum pœnitentiæ per id ^{asseritio} gratiam habitualement ex opere operato producit, quod illam significat, et ad illam producendam fuit institutum ; sed satisfactio non significat gratiam habitualement, nec ad eam causandam instituta fuit : non igitur persatisfactionem gratia ex opere operato producit. Minor, inquaestdifficultas, suadetur : nam satisfactionis sacramentalis significatio, ejusque institutio non aptius venari valet, quam ex verhis Concilii Tridentini, quod sess. 24, cap. 8, et 9, de satisfactionis necessitate, ejusque fructu agit ; sed ibi nullum occurrit verbum, unde hujusmodi gratiæ significatio, aut productio colligi valeat ; imo dum effectum, aut fructum satisfactionis exprimit, de sola pœnæ temporalis remissione loquitur, nulla gratiæ habitualis productionis mentione facta, ut videre est ibi dum dicit : « Neque vero set curior ulla via in Ecclesia Dei unquam » existimata fuit ad amovendam imminentem a Domino pœnam, quam ut hæc pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequentent, ¶ Ne ergo dicamus, Concilium diminute satisfactionis naturam explicuisse, dum de ejus necessitate, et fructu sermonem texuit, ejus pretiosiores fructum (qualis est gratia habitualis aut illius augmentum) reticendo ; asserendum est, satisfactionem sacramentalem nec talem fructum significare, nec illum ex opere operato producere.

§ n.

*Opposite sententiæ referuntur, et earum
motiva enervantur.*

94. Adversus primam conclusionem pug-
nare videntur Soto in 4, dist. 19, quæst. 1, 5⁰
art. 1, Martinus de Ledesma 4, part. primæ^æ
quæst. 23, art. 4, dub. 4, Adrianus quæst. sioni
2, de satisf. quorum sententiam probabi-
lem existimat Joannes Sanctius in selectis
disp. 26, num. 4, licet oppositam ut pro-
habiliorem amplectatur. Quorum funda-
mentum est, quod omnis effectus ex opere
operato per sacramentum productus vel
causatur a sacramento, vel ab aliqua ejus
parte essentiali ; sed satisfactio non est sa-
cramentum, nec pars essentialis illius :
ergo nullum effectum ex opere operato pro-

dacit ; consequenterque (inquit Solus) solum ex opere operantis pœnam temporalem remittit, licet in hoc genere majoris satisfactionis sit. eo quod ex præcepto Confessions execution! mandatur.

Rcjici-
lun Sed hoc levi manu dispellitur : respondetur enim negando majorem absolute prolatam : nam licet effectus principalis hujus sacramenti, gratia nimirum habitualis sanative, vel ejus augmentum, solum ex opere operato producat ex vi sacramenti, vel alicujus partis essentialis illius, quales sunt absolutio per modum formæ, contritio et confessio per modum essentialis materiæ; attamen effectus minus principalis, uti est remissio pœnæ temporalis remanentis post culpam dimissam, respondere potest satisfactioni, atque ideo ab ea ex opere operato produci tanquam a parte sacramenti minus principali illud integranti, ac perficienti.

Sen-
ICDtia
opposita
secunrfæ 95. Adversus secundam conclusionem militat Lugo disp. 25, sect. 2, num. 6, existimans, satisfactionem jus non conferre ad auxilia aliqua in ordine ad præservandum hominem a peccatis. Quod inde probat, quia sacramenta non solent ex opere operato conferre auxilia, nisi quatenus causant habitualement gratiam : ex qua oriuntur, et quæ jus tribuit ad eadem auxilia ; sed satisfactio non confert ex opere operato gratiam habitualement, aut sacramentalem, ut in ultima conclusione statuimus : igitur jus non præbet ad prædicta auxilia obtinenda, quibus peccata removeantur.

Lngoll Respondetur, satisfactionem exercitam non producere gratiam habitualement, aut ejus augmentum, nec insuper gratiam sacramentalem, nempe sanativam, quoad entitatem, aut intensionem ; producere tamen aliquam hujus quasi determinationem, qua trahitur ad proprios effectus satisfactionis. Quæ determinatio dici potest « extensio gratiæ sanativæ ex parte effectus ; eo quod in vi illius habetur completus effectus gratiæ sacramentalis sanativæ, aut purgantis animam a peccatis : quippe quæ remittuntur non solum quoad culpam, et pœnam æternam, sed etiam quoad temporalem. Satisfactio igitur ratione hujus extensionis, quam in gratia sanativa inducit, exigit aut affert peculiaria auxilia, quibus homo occasiones peccandi fugiat, et superet, ac diutius perseveret in gratia.

I 96. Adversus tertiam conclusionem plures res pugnant Thomistæ, quorum auctoritas ; « satis probabilem etiam in via D. Thomæ oppositam reddit sententiam. Hi sunt, jetanus 3, part. q. 90, art. 2, Solus in 4,.... dist. 17, quæst. 1, art. 2, Nugnus in præ-sxj[^] senti, quæst. 13, supplement. art. 2, Petrus*^{''}* ; de Ledesma in summa, tom. 1, de pœni-0[^] tent. cap. 1, dub. 2, Gonet disp. 13, art. 3, Gjt i. § 1, num. 31, N. Gabriel de pœnit. disp. 12, quæst. 1, Granados torn. 5, de pœnit. tract. 1, disp. 3, num. 2, Rodriguez 2, Cnt part. cap. 126, num. 9, Diana 3, part. DñJ tract. 4, resol. 70, Joannes a Cruce parl. 2, de pœnit. quæst. 1, dub. -1, et alii. Quam sententiam suadere nituntur primo auctoritate D. Thomæ, qui 3 part, quæst. 90, art. 2, ad 2, diluens similem, aut eandem objectionem, quam in 4 sentent, supra relatam a num. 72, ita respondet : « Ad0[^] » « secundum dicendum, quod satisfactio0^Ω » « confert gratiam prout est in proposito, » el auget eam prout est in executione, » sicut etiam Baptismus in adultis. » In quo testimonio, inquit Gonet loco nuper relato § 2, 2, num. 36, D. Thomam virtualiter deseruisse sententiam, quam docuerat in 4, sentent. Igitur juxta mentem S. Doctoris satisfactio sacramentalis adhuc ut executioni mandata ex opere operato augmentum gratiæ producit.

97. Hanc objectionem diluimus, auctoritatemque D. Thomæ sedulo expendimus in priori parte hujus tract, disp. 1, dub. 2, § 7, num. 120, ubi, sicut nec in præsentia, nec leve reperimus indicium illius retractionis, quam faciam putat Gonet. Quocirca ex doctrina, quam loco citato tradidimus, respondetur dupliciter. Primo, quod dum Ang. Præceptor asserit, satisfactionem sacramentalem exercitam producere augmentum gratiæ, intelligendus est de productione ex opere operantis, eo quod satisfactio est actus liber, honestus, in via elicita, a gratiaque procedens, et aliunde capax novi fervoris, vel actus charitatis, aut alterius virtutis tunc exercitæ ; non vero de productione augmenti gratiæ ex opere operato, et in virtute sacramenti. Hanc autem esse mentem D. Thomæ liquet ex verbis immediate apposis, quibus se ipsum explicat : inquit enim : « Et auget a eam prout est in executione, sicut etiam » Baptismus in adultis. * Baptismus au-

tem in adultis non confert gratiæ augmen-
tum ex opere operato, et in vi sacramenti,
sed solum ex opere operantis, ac ex devo-
tione illum suscipientis, ut docet idem S.
Doctor in locis, ad quæ in margino se re-
fert, nimirum, eadem 3 part, quæst. 09,
art. 8, et quæst. 68, art. 2, ubi, inquirens:
«Utrum sine Baptismo aliquis possit sal-
vari?» Respondet: Quod Sacramen-
tum Baptismi dupliciter potest deesse.
« Uno modo in re, et voto; alio modo po-
test deesse re, sed non voto: sicut cum
«aliquis baptizari desiderat, sed aliquo
«casu prævenitur morte antequam Baptis-
«mum suscipiat; et talis sine Baptismo
«actuali salutem consequi potest propter
«desiderium Baptismi, quod procedit ex
«fide per dilectionem operante, per quam
«Deus interiori hominem sanctificat. » En
Baptismus, de quo loquitur D. Thomas. Hic,
autem cum sit Baptismus flaminis, gratiæ
augmentum ex opere operato non produ-
cit, sed tantum ex opere operantis. Unde
cum D. Thomas asserat, satisfactionem
exercitam concurrere ad productionem
augmenti gratiæ, sicut Baptismus in adul-
tis, palam est non docere satisfactionem
illum effectum producere ex opere operato
et in vi sacramenti.

Quæ solutio fulciri potest ex alio loco, ad
quem etiam D. Thomas in autoritate no-
bis objecta se remittit; nimirum ex quæst.
69, art. 8, ubi quaerens: « Utrum Baptis-
mus habeat in omnibus æqualem effec-
tum?» ita respondet: « Dicendum quod
«duplex esse effectus Baptismi, unus per
«se, et alius per accidens. Per se est id, ad
«quod Baptismus est institutus, scilicet, ad
«regenerandum hominem in spiritualem
»vitam; et hunc effectum æqualiter facit
«in omnibus, qui æqualiter se habent ad
«Baptismum. Unde quia omnes pueri
«æqualiter se habent ad Baptismum (quia
«non in fide propria, sed in fide Ecclesiæ
«baptizantur) omnes æqualem effectum
«percipiunt in Baptismo. Adulti vero, qui
«per propriam fidem ad Baptismum acce-
«dunt, non æqualiter se habent ad Baptis-
«mum: quidam enim cum majori, qui-
«dam cum minori devotione ad Baptis-
«mum accedunt. Et ideo quidam plus, qui-
«dam minus de gratia novitatis accipiunt.
«Effectus autem Baptismi per accidens est
«ad quem Baptismus non est ordinatus. »

Hæc D. Thomas; ubi majorem gratiam
collatam adulto in Baptismo non tribuit
virtuti sacramenti, sed adultorum devo-
tioni, quæ est virtus operantis: « Quidam
«enim, *inquit*, cum majori, quidam cum
« minori devotione ad Baptismum acce-
«dunt, et Gratia autem, quæ ex opere ope-
rato provenit a sacramento, in omnibus
asserit esse æqualem. Unde consequenter
ad hæc in solutione ad secundum ejusdem
articuli ait: « Ad secundum dicendum,
«quod hoc, quod in baptizatis major vel
« minor gratia apparet, potest dupliciter
« contingere; uno modo, quia unus in Bap-
«tismo percipit majorem gratiam, quam
« alius, propter devotionem majorem »
(hoc est, ex opere operantis). « Alio modo,
« quia etiam si æqualem gratiam perci-
«piant » (qualiter se habent pueri) « non
« æqualiter ea utuntur, sed unus studio-
«sius in ea proficit, alius per negligentiam
« gratiæ deest. » Ex quibus omnibus haud
obscure liquet tum mira consonantia doc-
trinae, quam D. Thomas tradidit in 4 sen-
tent. cum ea, quam loco in objectione
citato docuit, atque ideo priorem minime
retractasse. Tum etiam, quod dum inquit
satisfactione sacramentalem mandatam
execution! augere gratiam, solum loquitur
de augmento inducto virtute operantis.

98. Secundo respondetur, D. Thomam
in illo testimonio non intendere, satisfac-
tionem exercitam augere gratiam inten-
sive, et quoad entitatem, sed extensive,
quoad effectum, quatenus remittit reatum
pœnæ temporalis. Id quod exemplo patet:
nam actus exterior dicitur augere bonita-
tem, aut malitiam interioris actus, non
quia illi tribuat aliquam entitatem, aut
aliquem intensiōis modum, sed præcise
quia bonitas aut malitia interioris actus
extenditur ad denominandum bonum, vel
malum actum externum, ut ostendimus
tract. 13, disp. 10, dub. 1, §2, num. 12
et 35, et ibidem disp. 5, dub. 4, num. 59.
Ita ergo proportionē servata accidit in præ-
senti. Gratia namque ordinatur ad remis-
sionem peccati quoad culpam, et pœnam
æternam, ac temporalem; unde cum sa-
tisfactio exercita ex opere operato tempo-
ralis pœnæ reatum abscindat, dicitur a
D. Thoma augere gratiam extensive, et
quoad effectum, eo quod gratia mediante
satisfactione extenditur ad completum per-

fectumque effectum remissionis peccati etiam quoad reatum ex eo ortum. Quod omnino idem est ac id quod in 4, docuit, nimirum : « Quod per satisfactionem con-
« sequitur pœnitens perfectum effectum
« gratiæ peccatum abolentis, quia liberatur
« totaliter a reatu peccati. »

Objectio 99. Arguitur secundo ratione : etenim quod convenit sacramento pœnitentiæ, debet ejus partibus convenire ; atqui sacramentum pœnitentiæ causât augmentum gratiæ ex opere operato : ergo cum satisfactio sit ejus pars, illi denegandum non est gratiam augere ex opere operato. Minor, et consequentia constat ; major autem suadetur : nam ideo attritio, confessio, et absolutio gratiam ex opere operato producant. et augent, quia sunt partes sacramenti, cui per se respondet productio illius effectus : ergo effectus, ac modus causandi, qui convenit sacramento, competit etiam partibus.

Diluitur. Respondetur, attritionem, confessionem, ac absolutionem non utcumque rationem partium sacramenti sortiri, sed illius partes essentielles existere. Satisfactio autem solum partis integrantis rationem vindicat. Porro modus causandi, ac affectus, qui sacramento conveniunt, solum tribuendi sunt partibus essentialibus, sine quibus sacramentum existere nequit, non autem parti ignobiliori, quæ sacramentum absolute constitutum supponit, qualis satisfactio est ; atque ideo hæc vim producendi gratiam ex opere operato habere non exposcit.

100. Dices : ex solutione solum evinci, partes essentielles quia tales habere virtutem causandi ex opere operato gratiam essentialiter, aut per se sacramento correspondentem, nempe, primam gratiam quoad entitatem, ac insuper sanativam. aut sacramentalem peculiarem hujus sacramenti, quas satisfactio actualis productas supponit ; non autem quod satisfactio inducere nequeat gratiam secundam, aut habitualis productum augmentum, quo perficiatur ; sed id potius ex assignata disparitate deducitur. Eo vel maxime, quia satisfactio, quamvis sacramentum quoad essentialia constitutum supponat, moraliter illi ac aliis partibus copulatur, integritatemque omnimodam præsiat.

Confirmatur : nam satisfactio sacramenta-

lis a non sacramentali distinguenda est ; atqui si satisfactio sacramentalis augmentum gratiæ ex opere operato non producit, non est caput unde a non sacramentali discriminem r : ergo gratiam vel ejus augmentum affert ex opere operato. Minor suadetur : etenim satisfactio non sacramentalis, si in statu gratiæ fiat, eam auget ex opere operantis. et aliunde pœnam temporalem extinguit : ergo si satisfactio sacramentalis in virtute sacramenti ac potestatis clavium gratiæ augmentum non inducit, nihil peculiare habet ex quo distinctionem accipiat a non sacramentali.

Verum hæc haud difficile dissipantur : res-2«;» pondet enim ad replicam disiungendo in-^ ter partes essentielles, ac integram sacramenti, et inter effectus, qui ad earum unamquamque per accommodam distributionem spectant sacramenti quippe totalis, et adaequatus effectus est integra ac plena peccatorum remissio, quæ complectitur, ut sæpius inculcavimus, purgationem tam culpæ, et pœnæ æternæ, quam temporalis. His igitur malis curandis ita aptandæ sunt sacramenti partes, ut illæ quæ essentielles existunt, medicamentum apponant malo culpæ, ac pœnæ æternæ, eo quod ad hujusmodi mala fuganda sacramentum per se essentialiter ordinatur. Unde cum culpa nequeat nisi per gratiam ablegari, consequens est ut sacramentum, atque ideo ejus paries essentielles gratiam primam, ac insuper sanativam, et peculiarem per se ac opere operato inducant. Si autem culpa ante sacramentum fugata est per contritionem, vel alia quacumque via ; tunc sacramentum ac ejus partes essentielles gratiam secundam, aut prioris augmentum inducant per accidens. His absolutis, ad perfectum sacramenti effectum solus temporalis pœnæ reatus manet, solvendus ; hic autem cum stricte reatus culpæ non sit, quamvis ab ea ortum ducat, ad sui remotionem gratiam non exposcit, sed solam satisfactionem. Quocirca hujusmodi effectus præcise est qui per se respondet satisfactioni tanquam ab ea inducendus in vi sacramenti, ac virtute clavium. Unde replicæ difficultas evanescit : ex eo namque, quod satisfactio sit pars integralis sacramenti, solum habetur debere causare effectum sacramenti quoad totalem remissionem peccati per exclusionem reatus pœnæ temporalis remanentis, ad

ad quod gratiam producere aut ejus augmentum non desideratur, eed debiti solutionem ponere salis est.

Ex quibus nd confirmationem dicendum est, sufficiens versari discrimen inter satisfactionem sacramentalem, et non sacramentalem etiam in ordine ad effectum, quem ulraque inducit : illa quippe reatum pœnæ temporalis excludit ex opere operato, ac in vi sacramenti; hæc autem illum præcise dimittit ex virtute operantis. Nec desideratur ad absolutam distinctionem diversitas in omnibus, atque ideo opus non est, quod si extra sacramentalis auget gratiam ex opera operantis, eandem augeat sacramentalis ex opere operato : satisfactio enim precise exposcitur a sacramento sub conceptu formalissimo satisfactionis, quo pacto solum est temporalis pœnæ remissio, non vero productio augmenti gratiæ : hoc namque aliunde habet, quia nimirum concomitanter est actus meritorius, a gratiaque procedens. Et quamvis uterque conceptus meriti, et satisfactionis in eodem actu jungantur, aut identificentur, solum quatenus satisfactorius assumitur ille actus ad integrandum sacramentum.

Unde vires assumit id, quod, et in priori parte hujus tract, disp. 1, dub. 2, et in præsentī disputatione non semel innuimus, pœnitentem, videlicet, non teneri injunctam satisfactionem in statu gratiæ execution! mandare ; atque ideo sacrilegii reum censendum non esse, esto illam in statu peccati exhibeat, quia obicem gratiæ non ponit : quippe quæ per satisfactionem non producitur ; sed dumtaxat effectui minus principali sacramenti, remissioni videlicet pœnæ temporalis. Imo inde sententia nostra non immodice roboratur, oppositaque vim amittit : nam si satisfactio sacramentalis gratiam vel ejus augmentum ex opere operato produceret, pœnitens sacrilegium committeret, quoties injunctam satisfactionem in statu peccati execution! mandaret, cum obicem gratiæ sacramenti apponeret. Hoc autem ingentis rigoris est, ac contra communem Doctorum sententiam, qui non solum pœnitentem exhibentem satisfactionem extra gratiæstatum ab illo crimine excusant, sed præcepto sacerdotis facere dicunt. Satisfactio igitur ad illam effectum ex opere operato concursus non præstat.

§ III.

Duplicis cjuxstiunculz incidentis decisio.

101. Cum satisfactio sacramentalis plus pœnæ remittat, quam non sacramentalis, occasionem præbuit illi difficultati, in qua solet inquiri, an dum sacerdos injongit pœnienti satisfactionem suo prudenti iudicio omnino culpis proporlionatam, licet coram Deo ita non sit, tota pœna debita remittatur? Partem affirmantem docent Scolus in 4, dist. 19. quæst. 1, Gabriel dist. 18, quæst. 1, art. I, Medina, Cod. de nit. quæst. *de effectu pœnitentiæ injunctæ*, Sotusdist. 18, quæst. 2, art. 3 etalii. Fundamentum eorum est : quia satisfactio sacramentalis est a Christo Domino instituta, ut ex opere operato pœnam temporalem ex peccatis debitam remittat, juxta prudentem taxationem a sacerdote factam, cui pœnitens ut reus stare debeat; ergo quando illius sententia prudenter fertur commensurate ad gravitatem culparum, efficaciam debet habere ad totam pœnam debitam remittendam, licet quæ coram Deo debetur, major aut minor sit materialiter. Antecedens est certum, et consequentia suadetur : quia sacramentale iudicium institutum est, ut modo humano peragendum; sed confessarius nequit modo humano in satisfactione injungenda attingere æqualitatem omnimodam, ita ut non deficiat, neque excedat: ergo si juxta prudens iudicium pœnitentiam mensuret, sufficit ut totius pœnæ debitæ reatum solvat.

102. Probabilius tamen censemus oppositum, illamque pœnam dumtaxat per satisfactionem remitti, quæ apud Deum æqualis est valori satisfactionis, et non præcise prudenti iudicio confessarii. Hanc sententiam amplectuntur N. Franciscus cap. 16, punct. 1, num. 4, N. Antonius disp. 21, sect. 1, num. 1098, Nugnus in addit, quæst. Anton. 18, art. 4, Suarez disp. 38, sect. 5, Vasquezstmez. 5, quæst. 94, art. 2, dub. 9, Lugo disp. 25, num. 19, Dicastillo disp. 14, dub. 12, num. 170, Bonacma disp. 5, sect. 3, quæst. 0, punct. 1, et alii. Probaturque ratione ; Ratio nam ideo per pœnitentiam commensuratam culpis prudenti iudicio confessarii tota pœna debita extingueretur, quia illud prudens iudicium re vera attingeret æqualitatem pœnæ debitæ, vel quia Christus id ita or-

dinaverit : sed nealrnm verum est : ergo non tota pœna remittitur. Minor, quæ difficultatem præsefert, quæque duplicem continet partem, quoad utramque probatur. Quoad primam quidem ; nam ut prudens confessarius illam aequalitatem attingeret, plura scire opus erat, quæ illius captum superant, et quæ agnoscere moraliter impossibile est : quis enim scit, quanta purgatorii pœna correspondent cuilibet culpæ ? Quanta in hac vita ? Quanta sit hujus, aut alterius peccati gravitas tam in specie, ac individuo, quam in intensione, duratione, ac voluntarielate ? Quanto dolore pressus pœnitens ad sacramentum accedat, ut inde conjecturari possit quis ideo reatus diminuatur, et qua minori pœnitentia gravetur ? Nullum ergo adest fundamentum ad affirmandum, sacerdotem attingere aequalitatem prædictam. Quoad secundam vero eadem minor probatur : nam etsi extra dubium sit, Christum Dominum id statuere potuisse ; nullo modo constat nec ex Sacra Scriptura, nec ex Conciliis, nec ex Patribus, vel locum aliquem, authoritatemve designent adversarii, ex qua constet Christum Dominum id ita decrevisse : ergo iudicium illud mera divinatio est totius fundamenti, ac veritatis expers.

Fondamen-
tali
oppositura
dhiur'
Beplica.

Motivum autem oppositæ sententiæ minime evincit, totam pœnam debitam remitti per pœnitentiam iudicio prudenti con-^{essar}^^{al}ualem debito existimatam ; sed solum pœnitentem illam executioni mandantem sufficienter satisfacere obligationi, cui ex præcepto sacerdotis adstrictus erat, sacramentumque perficere. Reliqua enim ex nullo principio dignosci possunt.

103. Dices : Superior legitima potestate dispensans in voto ea causa, quam prudenter existimat sufficientem, quamvis reipsa apud Deum insufficiens sit, omnino voti obligationem tollit. Similiter Pontifex indulgentiam concedens, quæ ad sui valorem sufficientem et proportionatam causam exposcit, si prudenter iudicet causam proportionatam adesse, licet revera non sit proportionata, valide indulgentiam concedit, et hæc totum suum effectum producit : ergo similiter dummodo sacerdos pœnitentiam injungat, quam aequalem debito prudenter iudicat, totum pœnæ debitum extinguit.

Respondetur omisso antecedenti negando

consequentiam. Disparitas consistit in eo, quod Pontifex indulgentiam concedens non applicat causam ad eam valide concedendam, sed ipse per se ipsum indulgentiam concedit posita per modum conditionis executione alicujus operis pii, et honesti, purificataque conditione tollitur reatus pœnæ in totum, vel ex parte juxta indulgentiæ quantitatem. Similiter in voto; posito prudenti superioris arbitrio, ipsemet dispensans vice Dei totam voti aufert obligationem, quin ad ejusdem obligationis extinctionem motivum applicet. Sacerdos vero in sacramento per satisfactionis impositionem non remittit immediate debitum pœnæ, sed applicat partem sacramenti, quæ ex se habet virtutem ad pœnam remittendam, ipse autem nescit an virtutem habeat ad partem, vel ad totam, sicut Pontifex scit virtutem qua ad id gaudet indulgentia v. g. plenaria. Unde si virtutem habuerit ad omnem remittendam, illam remittet : et si revera solum virtutem sortiatur ad solutionem partis, non remittet omnem, licet Confessarius prudenter iudicet esse debito aequalem, Sicut Medicus applicans infirmo remedium, quod prudenter existimat ad morbum depellendum efficacissimum, si revera ita non est, non ampliorem curationem efficiet, quam illam ad quam habet virtutem.

10-1. Secunda difficultas est, an dum satisfactio impeditur a consecutione sui effectus, eo quod mandatur executioni in statu peccati, remittat pœnam temporalem recedente fictione ? Hanc difficultatem præcedenti disput. obiter tactam reliquimus ; hic autem, ubi propriam sedem habet, diligentius examinanda est. Igitur consone ad ea quæ tract. 22, disp. 4 dub. 6, §2, num. 91, statuimus, negative respondetur. Motivum, quo ducimur, illudque non infirmum, est : quia quoad effectus productionem idem sentiendum est de toto sacramento, ejusque partibus essentialibus, ac de parte tantum integrali ; atqui nec pœnitentiæ sacramentum, nec ejus partes essentielles recedente fictione proprios effectus producant : ergo nec satisfactio fictione recedente inducit virtute sacramenti pœnæ temporalis remissionem, aut alium effectum sibi respondentem. Major satis ex se liquet : nullum enim fundamentum adest, ut major virtutis efficacia tribuatur ignobiliori

ignobiliori ac infirmiori parti sacramenti, quam toti sacramento, aut ejus partibus principalioribus, ac essentialibus. Minor autem, in qua poterat esse difficultas, probata ac ab impugnationibus vindicata manet loco citato.

Confirmatur authoritate simul, et ratione D. Thom. c. qui in supplem. quæst. 14, art. 3, eandem difficultatem attingens, ita inquit in argum. *Sed contra* : « Opera extra charitatem facta ideo non erant satisfactoria » (id est pœnæ debitæ remissiva) « quia fuerunt mortua ; sed per pœnitentiam non vivificantur : ergo nec incipiunt esse satisfactoria. Præterea charitas non informat actum, nisi qui ab ipsa aliqualiter procedit ; sed opera non possunt esse Deo accepta, ac per hoc nec satisfactoria, nisi sint charitate informata : ergo cum opera facta extra charitatem nullo modo ex charitate processerint, vel de cetero procedere possint, nullo modo poterunt in satisfactionem computari. » Ac tandem in corpore articuli subdit : « Respondeo dicendum, quod quidam dixerunt, quod opera in charitate facta, quæ viva dicuntur, sunt meritatoria vitæ æternæ, et satisfactoria respectu pœnæ dimittendæ ; et per charitatem sequentem opera extra charitatem facta vivificantur quantum ad hoc, quod sunt satisfactoria, sed non quantum ad hoc, quod sunt meritatoria vitæ æternæ. Sed hoc non potest esse : quia utrumque habent ex eadem ratione opera ex charitate facta, scilicet, ex hoc quod sunt Deo grata. Unde sicut charitas adveniens non potest ea gratificare quantum ad unum, ita nec quantum ad aliud. »

105. Respondebis ex adversariorum doctrina, D. Thomam in illo articulo sermonem non facere de satisfactione sacramentali, sed tantum de non sacramentali ; atque ideo ex vi hujus solum habetur, extrasacramentalem satisfactionem fictione recedente effectum non sortiri, secus autem sacramentalem. Et quod D. Thomas id lanium intendat, inde suadet, quia in solutione ad 2 ejusdem articuli. rationem assignans cur Baptismus, cujus efficacia obice impeditur, recedente fictione effectum obtineat, non vero satisfactio, inquit : « Propterea Baptismus ex ipso opere operato justificat, quod non est hominis, sed

Salmanl. Curs. Theolof). tom. XX.

« Dei : et ideo non eodem modo mortificatur, sicut satisfactio, quæ est opus hominis, » Constat autem, satisfactionem sacramentalem opus Dei esse, utpole qui elevatum virtute clavium ad producendum ex opere operato effectum sacramentalem solutionis pœnæ, quemadmodum et Baptismus ad regenerandum. Loquitur ergo D. Thomas desola satisfactione extrasacramentali, quæ sola opus homines est.

Sed contra : nam D. Thomas ibi duplici solutione argumentum diluit ; in quarum prima, quæ principalior est, ita inquit : « Dicendum, quod Baptismus imprimit characterem in anima, non autem satisfactio ; et ideo adveniens charitas, quæ fictionem tollit et peccatum, facit quod Baptismus effectum suum habeat ; non autem facit hoc de satisfactione. » Hæc igitur est potissima ratio disparitatis. quam assignat inter Baptismum, et satisfactionem, et qua tanquam principalissimo fundamento utitur 3, part, quamque etiam adduximus tract. 22, disp. 4, dub. 6, ad suadendum sacramenta, characterem non imprimant, quale est pœnitentiæ, recedente fictione effectum, vel gratiam non producere. Ea autem æqualiter suadet de satisfactione sacramentali, ac de non sacramentali proprios effectus obice recedente non obtinere, quippe quæ nulla characterem imprimit, uti Baptismus, qui in characterem ab eodem inducto virtualiter perseverat etiam dum peccatum adest, ratione cujus ubi postea obex recedit, effectum infeit. Atque ideo utrique satisfactioni negat D. Thomas vim obtinendi proprios effectus recedente fictione.

106. Secunda autem solutio, quam D. Thomas adhibet objectioni, est quædam congruentia coadjuvans, non vero ratio efficaciter evincens, nec ut talis ab Ang. l'raeplore adducitur. Nam omnia sacramenta characterem non imprimant æque opus Dei sunt ac Baptismus, quo non obstante sæpe de illis asserit D. Thomas gratiæ fructum non producere obice recedente, uti nominatim de opere Dei maximo, Eucharistias videlicet sacramento, docet in I. dist. 4, quæst. 3, art. 2, quæstiunc. ad 3 : « Dicendum, quod in Eucharistia non im-
« primitur character, cujus virtute possit
« aliquis virtutem sacramenti percipere
« fictione recedente ; et ideo non est si-

« mile. » Non igitur adducitur a D. Thoma ut se sola suadeat, sed ut congruenter adjuvet. Et quidem id efficit, saltem quatenus probat de satisfactione extrasacramentali : hæc enim cum quoad omnia opus hominis sit, effectum fictione recedente recuperare nequit, sicut Baptismus ob oppositam rationem, licet alias ratio illa idem non evincat de satisfactione sacramentali, ulpote qui, quatenus pars sacramenti, opus Dei est, et non tantum hominis.

Co,tfuu. Adde primo (per quod prædicta evasio
tor omnino evertitur)disparitatem a D.Thoma
aar,lis? assignatam esse optimam adhuc quatenus
versatur inter Baptismum, et satisfactio-
nem tam extrasacramentalem, quam sa-
cramentalem : nam ideo inquit, Baptis-
mum recedente fictione effectum oblinere,
quia est opus Dei ; non vero satisfactionem,
quia est opus hominis. Hoc autem de utra-
que satisfactione in statu peccati exercita
absolute verificatur; satisfactio namque
sacramentalis, de qua difficultas esse pote-
rat, eo ipso quod extra gratiae statum
mandetur exeeutioni, est opus hominis.
Ratio est : quoniam in tantum esset opus
Dei in quantum esset elevata virtute sacra-
menti, vel clavium ad productionem sui
effectus ; hæc autem elevatio salvari ne-
quit in satisfactione exercita in statu pec-
cati, licet alias sit injuncta a sacerdote :
nam virtus elevans in se formaliter non
persistit, siquidem sacerdos jam absolutio-
nem, et sacramentum complevit. Deinde
in aliquo effectum per eandem productum vir-
tualiter non persistit : quia gratia habitua-
lis per sacramentum, et illam virtutem
producta, jam periit ratione peccati, cum
quo impossibilis est. Ac tandem gratia
sacramentalis, quæ sanativa dicitur, etiam
defecit : hæc enim cum sit quidam modus
determinans gratiam habitualement, ut sta-
tuimus tract. 22, disp. 4, dub. 9, necesse
est deficere deficiente gratia, quam modifi-
cat. Non igitur persistit virtus elevans
satisfactionem nec in se, nec in aliquo
effectum; atque ideo satisfactio illa omnino
est opus hominis, ac subinde incapax pro-
ducendi ex opere operato effectum sacra-
mentalem fictione recedente. Dicitur ta-
men satisfactio sacramentalis, quia in-
juncta fuit in sacramento, et quia per ejus
exhibitionem fit satis præcepto sacerdotis,
qui solum præcepit opus absolute exhiben-

dum; et insuper quia sacramentum pure
materialiter complet, non vero formaliter;
cum alias opus virtute sacramenti eleva-
tum non sit. In quo differt a satisfactione
sacramentali in statu gratiæ mandata exe-
cutioni, quæ elevata est per gratiam habi-
tualem, et sacramentalem, quæ saltem
effective, et virtualiter sunt virtus cla-
vium, vel sacramenti, a qua producta
fuerunt.

Adde secundo, D. Thomam in prædicta
authoritate docere, Baptismum recedente
fictione gratiæ fructum obtinere : quia
« non eodem modo mortificatur, sicut sa-
a tisfacio quæ est opus hominis, t Hæc
autem ratio æque militat in satisfactione
sacramentali in statu peccati exercita, ac
in non sacramentali : utraque namque
mortificatur aliter ac Baptismus. Hic enim
ideo non omnino mortificatur, quia relin-
quit in baptizato characterem, qui per pec-
catum non destruitur, nec expelli potest,
ut constat ex eodem D. Thoma 3, part,
quæst. G9, art. 10, in corp. Satisfactio vero
sacramentalis omnino per culpam morti-
ficatur, eo quod nullum effectum superna-
turalem relinquit in subjecto, atque ideo
omnino redditur opus hominis, quod obice
recedente effectum obtinere non potest.
Etenim causa instrumentalis physica (qua-
lia sunt omnia sacramenta, et satisfactio ut
pars sacramenti) debet, dum effectum
producit, vel in se formaliter, vel saltem
virtualiter in aliquo permanere : effec-
tus quippe nequit physice produci a
causa nec formaliter nec virtualiter exis-
tente ; atqui satisfactio sacramentalis in
peccato mortali exercita nullum effec-
tum sacramentalem relinquit, in quo
virtualiter ejus virtus persistat : ergo eo
ipso quod extra statum gratiæ fiat, nequit
obice recedente effectum proprium obti-
nere; atque ideo omnino per culpam mor-
tificatur; et fit tanquam opus hominis.
Oppositum autem in Baptismo contingit:
hic enim quamvis in se formaliter trans-
eat, relinquitur virtualiter in characterem,
quem imprimit; unde dum fictio tollitur,
potest physice effectum producere ratione
virtualis permanentiæ.

107. Dices: aliquam dari satisfactionem,
quæ postquam transiit, aliquem effectum
distinctum a characterem relinquit, qui qui-
dem effectus multoties persistit, fictione
recedente

disp. prasd, dub. 3, num. C8, quo Lectorem
remittimus, ubi hanc solutionem inveniet
amplius expensam.

DISPUTATIO XII.

De polestale Clavium, ac ministro- rum Sacramenti Pœnilenliæ.

Egit D. Thomas de potestate ministri
confessionis quæst. 8, supplement. de clavium
vero potestate disseruit a quæst. 17, ejus-
dem supplement. usque ad 20, inclusive, ubi
cuncta, quæ ad pœnitentiæ sacramentum
spectant, omnino absolvit ; id quod etiam,
et nos efficere impense optamus, ut Cursus
hic Scholasticus, in cujus elaboratione tot
temporis absumpsimus, plenitudinem om-
nium, quæ ad Sacram Theologiam attinent,
accipiat, metam attingat, ac omnino com-
pletus in lucem prodeat. Igitur de ministri
potestate ad quæstionis 8 calcem non egi-
mus, ut insequentium Angelici Præcepto-
ris vestigia methodus exposcebat. Tum ut
omnia, quæ ad confessionem spectant, si-
mul traderemus. Tum etiam quia, ut ait
D. Thomas quæst. 17, supplement. potestas
ministorum ad claves pertinet, aliundeque
dum de clavibus disputat idem Ang. Do-
ctor, nonnulla de ministris immiscet, ut in
quæst. 19 videre est. Quocirca, ne iterum
eadem inculcare cogemur, quæ de mi-
nistris supra dicenda erant, huic disputa-
tioni de clavium potestate inserenda sedu-
laque discussione tractanda censuimus. Ve-
rum quia Ang. Doctor priusagit de potestate,
deincepsque de ministris, per quos illa
exercetur potestas ; ideo ejus vestigiis in-
haerentes de eisdem eodem ordine agemus.
Quamvis autem quæstio *an est* quæstionem
quid est regulariter præcedat, non semel
hic ordo invertitur, et a posteriori exor-
dium auspicatur ; quod in præsentiarum
fiet : quippe cognita essentia potestatis
clavium, aptius dignoscetur an in Ecclesia,
sit.

desumenda est ex diversis terminis primariis, ac adæquatis, ad quos potentia? aut potestates ordinantur : non vero ex diversitate terminorum, quorum unus est primarius. alterque secundarius. Actus autem consecrandi, aut conficiendi Corpus Christi verum, et actus regendi Corpus ejus mysticum ligando, et solvendo a peccatis, qui sunt termini inspecti, non comparantur ad characterem sacerdotalem, et ad claves tanquam termini adæquati ac primarii, sed ut actus ac terminus primarius, et secundarius characteris sacerdotalis adæquate, et complete sumpti. Quæ responsio est [1]. Thomæ in 4, dist. 24, quæst. 2, art. 3, ad 2. ubi ait : « Dicendum, quod Dominus discipulis dedit sacerdotalem potestatem quantum ad principalem actum in Cæna quando dixit : Accipite, et manducate; inde subjunxit : Hoc facite in meam commemorationem. Sed post resurrectionem dedit eis sacerdotalem potestatem quantum ad actum secundarium, qui est ligare, et solvere. Idemque disertis verbis tradit in præsentibus, quæst. 17, art. 2, ad 1: « Dicendum, quod ad duo, quorum unum est causa alterius, una potestas ordinatur, sicut in igne ad calefaciendum, et dissolvendum. Et quia omnis gratia, et remissio in Corpore mystico ex capite suo provenit, ideo una potestas eadem esse videtur per essentiam, qua sacerdos conficere (id est, consecrare) potest, et a qua potest solvere et ligare, si jurisdictio adsit; nec differt nisi ratione secundum quod ad diversos effectus comparatur. Sicut etiam ignis dicitur secundum aliam rationem calefactivus, et liquefactivus. Et tandem concludit : « Et quia nihil est aliud character ordinis sacerdotalis, quam potestas exercendi illud, ad quod principaliter ordo sacerdotii ordinatur, sustinendo quod sit idem quod spiritualis potestas; ideo character, et potestas conficiendi (Corpus Christi) et potestas solvendi est unum, et idem per essentiam, sed differt ratione, » Quocirca sacerdotalis character, si adæquate accipiat quoad rationem potentie respicientis actum consecrandi primarium, ac actum absolvendi secundarium, quo pacto de illo loquuti fuimus tract. 22, disp. 5, dub. 2, num. 32 et 33, nulla reali distinctione excludentis, et exclusi entitativa aut mo-

dali distinguitur a potestate clavium, sed tantum per rationem : quippe character adæquato sumptus quoad potentiam actum utriusque actus dicit se ipsum ut extensum, quo sensu accipiendus est D. Thomas.

letalem sacerdotalem complete, et adæquate contemplam, nullo modo separari a potestate clavium; nec diverso, sed eodem tempore collatas fuisse : nam ita accepta potestas sacerdotalis dicit utrumque, et potentiam ad actum primarium consecrandi, et posse ad actum secundarium absolvendi. Si vero inadæquale consideretur, secundum quod refertur ad primarium actum præcise, distinguitur a potestate clavium ut exprimit ordinem ad actum minus principalem, non quidem distinctione reali entitativa, quippe quæ non comparantur tanquam potentia, et potentia, sed dumtaxat distinctione moduli. quatenus potestas clavium addit characteri quandam extensionem ad ligandum, et solvendum. Quod satis est, ut verificetur hujusmodi potestates, diversis temporibus Apostolis fuisse collatas, quemadmodum etiam separatim aliis sacerdotibus conferuntur. Realis igitur separatio arguit ad summum distinctionem proportionatam separationi; unde cum hæc non sit inter duplicem entitatem, aut inter potentiam, et potentiam, sed inter potentiam, et modum ejusdem, similis tantum debet esse distinctio. Præterquam quod ex separatione reali sola distinctio realis potentialis infertur, Utsapias tract. 1, et 21 explicuimus.

Ad ultimam probationem respondetur, potestatem clavium in Christo omnino a characterē sacerdotali fuisse separatam, cum nec in illo talis potestas Christi fundetur, nec cum illo adæquate, aut inadæquale identificetur, ita ut illum includat, aut præsupponat : non enim in Christo character sacerdotalis extilit, ut egregie loco supra ex 3 part, relato probat Ang. Doctor. nam character est participatio virtutis, et signaculum Ministerii Christiani; quod totum Christus habuit in omni plenitudine : « Et probat hoc » (verba sunt Doctoris Angelici) « Christo non competit habere characterem, sed potestas sacerdotii ejus comparatur ad characterem sicut id, quod est plenum, et perfectum ad aliquam sui participationem. » Potestas igitur clavium in Christo fundabatur ingratia unionis ad divinum suppositum. Inde autem inferre non licet, potestatem clavium, quæ in sacerdotibus invenitur, a characterē sacerdotali adæquate sumpto realiter separari, aut ab eo sic accepto reuliter distingui. Potestas autem ligandi, et solvendi in om-

nibus sacerdotibus complete ordinalis est in virtute sua quantum ad hoc omnino æqualis, non minus quam character, licet in aliqua conditione ad actum clavium requisita, nempe jurisdictione, inæqualis sit in pontifice, Episcopis, et aliis sacerdotibus, ut dixit D. Thomas his verbis : « Potestas testas ordinis, quantum est de se, extendit se ad omnia peccata remittenda, sed ad usum hujus potestatis, ut dictam est, requiritur jurisdictio, quæ a majoribus in inferiores descendit. » Per quod patet ad difficultatis augmentum.

5. Arguitur secundo : nam illa particula *Archiepiscopus* in prædicta clavium definitione ponitur : ergo non est recta hæc definitio. Antecedens suadetur : quia non est iudex Ecclesiasticus, nisi qui gaudet jurisdictione; sed stat potestas clavium in eo, qui jurisdictione caret; non ergo potestas clavium est illa, qua *Ecclesiasticus iudex*. Major liquet : nam iudex per jurisdictionem in esse talis constituitur. Minor vero ostenditur : quia potestas clavium cum ordine sacerdotali confertur; sed jurisdictio non confertur cum ordine sacerdotali, alias omnes sacerdotes eo ipso quod tales existèrent, jurisdictionem haberent, quod est omnino falsum : ergo stat potestas clavium in sacerdote, qui caret jurisdictione.

Respondetur negando antecedens ad cuius probationem dicendum est, sacerdotem, qui jurisdictione caret, habere potestatem clavium, non tamen expeditam, sed impeditam ne in suum actum prorumpat, non ex defectu alicujus ad entitatem aut modum extensionis pertinentis, sed ex defectu potestatis applicativæ, et materiæ, aut subjecti, in quod exercenda est. Aliud quippe est habere potestatem ad aliquem actum cum omnibus requisitis ex parte actus primi desideratis; aliud vero illam habere cum omnibus his, quæ ad actum secundum pertinent, ita ut possit potentia consequenti exercitium obtinere. Quemadmodum in igne stat tota potentia combustiva, et tamen sine applicatione illius ad propriam materiam comburendam non stat actus comburendi, nec posse potentia consequenti comburere. Potestas igitur clavium, quæ quoad entitatem ac realitatem est ipse character in ordinatione collatus, dicit meram potentiam; jurisdictio

pile in statu peccati existunt, cœli aditus non patet ; quatenus vero dispositiones habent ad peccati remissionem, digni congruenter efficiuntur ut illis cœli janua reseretur per remotionem peccati aditum impediens. Igitur dum in clavium diffinitione dicitur : *Dignos recipe*)e, hi posteriores intelliguntur, quos discernere ad sacerdotem tanquam ad Christi ministrum, cœlique janitorem spectat.

.. Confirmationem diluit etiam D. Thomas : « Ad quartum dicendum, quod sicut Deus non obdurat impertiendo malitiam, sed non conferendo gratiam ; ita sacerdos dicitur excludere non quod impeditum ad intrandum ponat, sed quia impedimentum positum non amoveat : quia ipse amovere non potest, nisi Deus prius amoverit ; et ideo rogatur Deus ut ipse absolvat, ut sic sacerdotis absolutio locum habeat. » Unde ad objectionem dicendum est, Ecclesiam ac proinde iudicem Ecclesiasticum non intendere indignos excludere a Regno *directe, expositive* ; intendere tamen *indirecte*, ac *negative* : quia Ecclesia, ac iudices Ecclesiastici cœlum non occludunt apponendo obstaculum, peccatum videlicet, quo aditus impeditur ; sed tantum non amovendo impedimentum ab eisdem indignis appositum ; quod est illos excludere *negative*, aut *indirecte*. Nec antecedentis probatio aliquid evincit : nam Ecclesia non orat ut indigni recipiantur in sensu composito indignitatis, sed orat ut efficiantur digni, qualiter admitti possint. Illi autem, qui tales effici nequeunt, excluduntur ab Ecclesia *negative*, licet alias eos accipere in sensu explicato exoptet.

DUBIUM II.

Utrum clavium potestas sit in Ecclesia.

Pro dubii decisione observa ex D. Thoma in præsentī, quæst. 17, art. 1, triplicem esse clavium potestatem ; authoritalis, videlicet, excellentiæ, et ministerii. Quarum prima in Divina Trinitate invenitur, eo quod solus Deus est Author gratiæ sanctificantis, per cuius infusionem peccatum excluditur, et cœli aditus patefit. Secunda fuit in Christo Domino ; quippe cum ejus humanitas sit instrumentum Divinitatis

eidem conjunctum, in quo summo intervallo excedit quæcumque alia extrinseca instrumenta ; congruum fuit ut inter alios ministros, qui instrumenta sunt ad usum sacramentorum, haberet quandam clavium supereminentem potestatem, quæ ideo clavis *excellētis* nuncupatur. Ejus autem eminentia in eo consistit, quod Christus ad removendum peccatum concurrat per meritum ipsius passionis tanquam agens principale in genere moris, ejusque humanitas tanquam instrumentum physicum, et conjunctum. Hanc autem clavium potestatem an Christus in Ecclesia reliquerit, vel relinquere potuerit, in dubium non revocamus : quia hujus difficultatis decisio satis liquet ex dictis tract. 22, disp. G, dub. 2, et præcipue ex ibidem apposis ad calcem art. 4, q. 64. De tertia igitur potestate clavium, quæ ministerii dicitur, inquirimus an in Ecclesia sit ?

§1.

Deciditur difficultas, et veritas catholica propugnatur.

9. Dicendum est, prædictam clavium Assertio, potestatem in Ecclesia, ejusque ministris inveniri. Hæc conclusio est de fide, illamque communiter docent Theologi, quos proinde superfluum est in particulari referre. Diffinitur autem in Concilio Constantiensi sess. 8, et 9. In Lateranensi. L^{an}cran. cap. *Firmiter de summa Trinitate*. In Flo-Trideiⁱⁱⁱ. rentino in litt. *Fanclx unionis* : ac tandem in Tridentino sess. 14, cap. 1, ubi hæc habentur : « Dominus autem sacramentum a pœnitentiæ tunc præcipue instituit, cum a « mortuis suscitatus insufflavit in Discipulos suos dicens : Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, et quorum retinueritis, retenta sunt. Quo tam in significato, et verbis a tam perspicuis, potestatem remittendi, et « retinendi peccata, ad reconciliandum fideles post Baptismum lapsos, Apostolis, et eorum legitimis successoribus fuisse « communicatam, universorum Patrum « consensus semper intellexit, et Novaliaciter negantes, magna ratione Ecclesia a catholica tanquam hæreticos explosit, a atque condemnavit. Quare verissimum

« hunc verborum illorum Domini sensam
« Sancta hæc Synodus probans, et reci-
« piens, damnat eorum commentitias in-
« terpretationes. » Et tandem Can. 3, in-
quit : « Si quis dixerit, verba illa Domini
« Salvatoris : Accipite Spiritum Sanctum,
« quorum remisistis peccata, remittuntur
« eis, et quorum retinueritis, retenta sunt;
« non esse intelligenda de potestate remit-
« lendi, et retinendi peccata in sacramento
« pœnitentiæ, sicut Ecclesia catholica ab
« initio semper intellexit, detorserit autem
« contra institutionem hujus sacramenti
« ad auctoritatem prædicandi Evange-
« lium, anathema sit. »

Feada- 10. Ad suadendam autem hanc conclu-
ex sionem adsunt plura Sacræ Scripturæ loca,
Pra? * **erf** duo, ex quibus evidenter de-
monstratur. Primum est Joannis cap. 20,
Sicundum vero Matthæi 16. Ex primo igitur
sic probatur assertio : nam si in Ec-
clesia potestas clavium remittendi ac re-
laxandi peccata non est, tota lex Evangelica
ruit; consequens nec ab hæreticis admit-
titur, quippe qui Christiani sunt, et Chris-
tum ejusque doctrinam sectari sibi viden-
tur, ne tanquam Gentiles, ac Pagani ha-
beantur : ergo potestas clavium est in
Ecclesia. Consequentia est evidens, et mi-
nor inserta probatione liquet ; aliis hære-
tici paganismo annumerandi sunt, quod
concedere renuunt. Unde tota difficultas
devolvitur ad probationem majoris, quæ
sic ostenditur : etenim tota lex Evangelica
pendet ex infallibilitate verborum, ac ac-
tionum Christi juxta ea, quæ habentur in
Scriptura : ideo enim invenitur in Eccle-
sia sacramentum Baptismi, quia ex verbis
Christi ac Scripturæ constat ejus institutio
ac potestas collata hominibus ad baptizan-
dum, ut vel ipsi hæretici fatentur : ideo
etiam invenitur in Ecclesia potestas conse-
crandi Corpus Christi, et ministrandi alia
sacramenta, quia id habemus ex Christi ac
Scripturæ testimonio ; sed ex Joanne 20,
num. 23, constat, Christum Dominum tra-
didisse Apostolis, eorumque successoribus
potestatem clavium, dum insufflavit, ac
dixit: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum
remisistis peccata, remittuntur eis, et quo-
rum retinueritis ; retenta sunt : ergo si* in
his verbis clavium potestatem in Ecclesia
non reliquit, tota lex Evangelica ruit. Con-
sequentia palet : nulla enim est ratio, cur i

magis standum sil verbis Christi, ac testi-
monio Scripturæ in uno loco, ac in alio.
Quocirca si huic Joannis testimonio stan-
dum non est, nec etiam standum erit aliis,
in quibus habemus institutionem aliorum
sacramentorum, ac traditionem potestatis
ad illa conficienda ; atque ideo tota lex
Evangelica fundamento destituitur. Minor
autem probatur : nam si illa verba Christi
non sinistre, sed simpliciter accipiantur,
liquido constat Apostolos accepisse Spi-
ritum Sanctum, ac proinde potestatem ad
munus remittendi peccata ; sed hæc est
potestas clavium : ergo eam Christus in
Ecclesia reliquit.

11. Ex alia vero auctoritate Mallhæi siccam,
etiam veritas catholica confirmatur : nam
Christus Dominus promisit Petro, se illi
daturum clavium potestatem, dum dixit:
*Tibi dabo claves Regni Ccelorum, et quod-
cumque ligaveris super terram, erit ligatum
et in Calis,- et quodeumque solveris super
terram, erit solutum et in Cœlis* Ad quod ille-
rum non solum Petro, sed et aliis Aposto-
lis quasi juramento promisit, dum ejusdem
Matthæi 18, ait : *Amen, amen dico vobis,
quicumque alligaveritis super terram,
ligata et in Calis.* Ubi non *de* præsentis, sed
de futuro potestas judiciaria promittitur
conferenda ; sed Christi verba deceptoris
aut nugatoria non sunt, sed infallibilis
veritatis : alioqui nullius essent fidei,
atque ideo Evangelica lex eisdem veluti
solidissimo fundamento innixa omnino
rueret : ergo promissionem in illis verbis
factam aliquando adimplevit, clavium po-
testatem Apostolis eorumque successoribus
tribuendo. Tum sic ; sed non alibi, saltem
expressius, quam dum Joannis 20, dixit
Accipite Spiritum Sanctum, quorum remi-
seritis peccata, etc., vel dum, post resur-
rectionem dixit Petro : *Pasce oves meas,*
Joann. 21. Ergo tunc clavium potestatem
contulit, ac in Ecclesia reliquit. Minor « ab-
sumpta inde constat, quod etiam si totum
Evangelium consulatur, clariora alia verba
non extant, quam illa Joannis, ad hujus-
modi potestatem conferendam, aliundeque
illa cæremonia insufflandi, ac impertitio
Spiritus Sancti eo tendunt, ut ibi Apostoli
aliquam specialem facultatem acciperent ;
alias illa cæremonia casualis, et ridicula
foret, quod asserere blasphemum est.

Hanc item doctrinam unanimiter Eccle-
siæ

fcPP. siæ Patres docuero. Cyprianus lib. 1 Epist.
oLcpisl. 2, contra Novalianos sic ait : « Ipse »
(Christus nimirum) « legem dedit, ut liga-
, ia in terris, etiam in cœlis ligata essent;
« solvi autem possent illic, quæ hic prius
« in Ecclesia solverentur. » Bernardus
serra. I, in festo Apostolorum Petri, et
Pauli. de Petro inquit : « Quid illo poten-
« lius, qui claves Regni tam singulariter
« accepit, ut præcedal sententia Petri sen-
« lentiam cœli. » Hieronymus epist. ad
Eliodorum : « Sacerdotes Apostolico gra-
« dui succedentes, Christi Corpus sacro ore
« conficiunt, per quos, et Christiani sumus,
« quiclavēs Regni cœlorum habentes quo-
« dammodo ante diem judicii judicent.»
Augustinus lib. 20, de Civitate Dei cap. 19,
ad illa verba Apoc. 20 : « Vidi sedes, et se-
« dentes super eas, et judicium datum est, »
etc. inquit : « Nec hoc putandum est de
« ultimo judicio, sed per sedentes super
« sedes ipsi præpositi sunt intelligendi,
« per quos nunc Ecclesia gubernatur. Ju-
« dicium autem datum, nullum melius
« accipiendum est, quam id quod dictum
« est : Quæ ligaveritis in terra, erunt li-
« gala et in cœlo.» Similiter loquuntur
N. Cyrillus Alexandrinus lib. 12, in
Joann. cap. 15, Ambrosius lib. 1, de Pœ-
nit. cap. 2, et 7, lib. 2, cap. 2. ubi efficacis-
sime æque ac latissime hanc clavium po-
testatem contra Novatianos probat. Hila-
rius c. 16, in Matth. Chrysostomus homil.
85, in Joann. ac reliqui omnes Ecclesiæ
Patres, quorum testimonia, ne fastidium
gignamus, non adducimus.

D. TM. Placet tamen Ang. Præceptoris verba
huc advocare, qui in comment, ad illud
Alatthæi 16, vers. 19, *Tibi dabo claves,* etc.
ita subdit : « Hic ponitur secundum donum,
« quod Petro dedit Christus secundum hu-
« manitalem : fundavit enim Ecclesiam in
« terris, et Petrum Vicarium suum insti-
« tuit, ut introduceret in coelum ; inde
« illud ministerium dedit unde claves
« dedit ; claves enim introducunt, unde
« Petrus habet ministerium introducendi ;
« et duo facit. Primo clavos committit.
« Secundo usum docet ; (et quodeumque,
« etc.) Sed videamus, *inquit,* quæ sunt cla-
« ves ? Domus, quando est deserata, impe-
« dit introitum ; clavis vero removet im-
« pedimentum. Regnum coelorum habebat
« impedimentum, sed non ex parte sua,

« sed ex nostra, scilicet, peccatum, quia
« nihil coinquinatum intrabit in illud. Ista
« impedimenta removit Christus per suam
« Passionem, quia lavit nos a peccatis
« nostris in sanguine suo, Apoc. 1, ethane
« communicavit, ut per ministerium peccata
« tollerentur ; quod expletur per virtutem
« sanguinis Christi. Unde sacramenta virtu-
« tem habent a virtute Passionis Christi.
« Unde dabo tibi ministerium ; sed dicit :
« Tibi dabo. Nondum enim erant fabrica-
« tæ (*scilicet claves*) res autem non potest
« dari, antequam sit. Fabricandæ autem
« hæ erant in Passione ; unde in Passione
« fuit eorum efficacia ; unde hic promisit,
« sed post Passionem dedit, cum dixit :
« Pasce oves meas. » Hæc D. Thomas, si-
niliaque tradit in præsentis, quæstion. 17,
arlic. 1, in corpore

12. Ex quibus omnibus ulterius munitur ulterior
assertio sequenti discursu : etenim circaron Ufa-
rem, quam docent Scriptura Sacra, Concilia,
universalis Ecclesia, ac unanimiter ejus
Sacri Doctores, disputandum non est, sed
tanquam omnino verum tenendum ; atqui
ex dictis, Scriptura, Concilia, et Ecclesiæ
Doctores unanimiter, ac universaliter do-
cent adesse in sacerdotibus potestatem di-
mittendi, ac retinendi peccata, quæ clavium
potestas nuncupatur : ergo hæc in Ecclesiæ
Ministris reperitur. Consequentia est legi-
tima, et minor ex adductis testimoniis
liquet. Major autem est regula universalis,
quam tradit D. Augustinus lib. 4, contra D
Donatistas cap. 24, et epist. 118, ubi asse-
rit, insolentissimam insaniam esse in du-
biam adducere id, quod universalis Ecclesia
docet, ac tenet. Adde, Christum Dominum,
cui commissa fuit omnis potestas in cœlo,
et in terra, habuisse potestatem ligandi, ac
solvendi, juxta illud : *Ut sciatis, quia Fi-
lius hominis habet potestatem in terra dimit-
tendi peccata,* etc. Ergo illa uti potuit vel
immediate per se ipsum, ut cum dixit
Paralytico: *Remittuntur tibi peccata tua ;*
vel mediate per alios, quibus tanquam
Vicariis illa potestas commissa fuerit : in
hoc enim nulla repugnantia apparet. Sed
id, quod efficere potuit, de facto fecisse
nobis constat ex testimoniis allatis, præser-
lim ex illo Joann. : *Accipite Spiritum Sanc-
tum,* etc. Ergo hujusmodi potestas in Ec-
clesia invenitur.

§ n.

Dur hrreticorum respuistones confutantur.

13. Respondent primo hæretici, ut vim harum rationum, et autoritatum pondus *infringant*, ac sinistris interpretationibus elidant, potestatem a Christo Domino Discipulis in praallegatistestimoniis concessam, non esse aliam, nisi facultatem prædicandi Evangelium : per fidem enim (aiunt isti) remittuntur peccata : per Evangelii vero prædicationem concipitur fides ; unde potestas prædicandi Evangelium dicitur a Christo dari ad dimittenda peccata. Sic Wicleph. Lulherus, et Calvinus. A'erba Calvini hæc sunt : « Quid sit solvere, et a ligare, Dominus exposuit Joan. 20, cum e dedit Apostolis auctoritatem remittendi, i el retinendi peccata : solvere enim est « remittere peccata, ligare est retinere, « Quomodo aatem remittantur, et reti- « neantur peccata. Scriptura passim docet, « cum per Evangelii prædicationem testa- c tur illuminari homines, et liberari de « pravitate vitiorum ; 2 ad Corinth. 15 : « Posuit in nobis verbum reconciliationis, a Pro Christo ergo legatione fungimur, « tanquam Deo exhortante per nos. Obse- « eramus pro Christo, reconciliamini Deo. « Itaque ille remittere dicitur peccata, qui « annuntiando Evangelium, homines con- « vertit ad Deum : ille dicitur retinere, qui » eos, quos videt obstinatos, declarat sem- « piternis poenis esse mancipandos. Exquo « sequitur, accipere claves Regni ccelorum. « non esse accipere principatum, et potes- « tatem in alios, sed nudum ac solum mi- a nisterium verbi. »

Sed hoc hærellicorum effugium facile praeluditur. Primo : nam juxta satis tri- tam D. Augustini regulam lib. 3, de do- ctrina Christiana, cap. 19, et ab omnibus Theologis ad missam, verba Sacra Scriptu ra sunt in proprietate sermonis intelligenda, quoties ex eisdem ita acceptis nullum se- quitur absurdum ; sed remittere, et retinere peccata in rigore, et proprietate sermonis minime significant prædicare Evangelium, et docere, sed ab eis absolvere, vel absolu- tionem non impertiri ; et aliunde ex hac intelligentia nullum sequitur absurdum, ut ex dictis ac dicendis apparebit; ergo in hoc sensu sentire debemus Christum Do-

minum fuisse loquutum ; etenim Juris- consulto testante in leg. non *aliter*, fl. *de legat, et fideicommisso* : « Non aliter a signi- « fic. itione verborum recedi oportet, quam I « cum manifestum est aliud sensisse testa- it torem.' Qu e etiam est doctrina D. Hiero- nymi in cap. 30 Isaiæ ; et D. Basilii ora- tione 9, in Hexameron ; et S. Epiphanii hæres. 65, ac Tertulliani.

Secundo : nam genuinus sensus Sacraaafc Scripturæ ille solum debet censeri, qui ex communi, et concordi Patrum Ecclesiæ in- telligentia eruitur, et ad nos tanquam ex fontibus limpidissimis derivatur : incredi- bile enim omnino est, eos, *quos dedit*, (ad Ephesios 4.) *Pastores et Doctores, ad con- summationem Sanctorum in opus ministerii*, luce veritatis privasse, errareque in re adeo substantiali permisisse ; sed omnes Eccle- siæ Patres unanimiter exponunt pradicta Evangelii verba de vera ac rigorosa cla- vium potestate. Apostolis ac sacerdotibus tradita : ergo ita intelligenda sunt, et non ad prædicationem detorquenda. Minorem probare sanctorum verbis, prolixi esset ac fastidiosi laboris : sufficiant igitur ad ejus evidentiam Patrum testimonia nuper ad- ducta , ac loca ibi citata; insuperque lecto- rem remittimus ad D. Chrvsostomum ho- D mil. 70, ad populum, D. Hieronymus tom. Ciiir^ 3, epist. 15, ad Ædibiam. quæst. 9, Anasta-Biere- sium in quæst. Sacra Scriptura, quaest. 79, An&tt. torn. 6, Bibliothecae veterum Patrum, D. £ Anuufis» Ambrosium lib. 10, in Lucam prope finem, Hugonem Victorinum lib. 2, de Sacram, "p* part. 14, cap. 1, D. Gregor, apud D. Tho- 0P^ mam in Catena aurea ad cap. 20, Joannis. Trideoi Unde Concilium Tridentin. sess. 14, cap. 1, sic illam hærellicorum expositionem ex- plodit : « Quapropter verissimum illorum « verborum Domini sensum Sancta Syno- « dus probans, et recipiens, damnat eorum « contumaces interpretationes, qui verba « illa ad potestatem prædicandi verbum « Dei, et Christi Evangelium annuntiandi, ° contra hujusmodi sacramentum institu- « tionem, falso detorquent. »

Tertio : quoniam pradicta Christi verba illam hærellicorum interpretationem non sustinent, cum in illis nec minimum sig- num prædicalionis reperiatur : nam licet verbum illud : *Quorum remisieritis peccata*, ad prædicationem violentissime applicari posset ; illud tamen : *Quorum retinueritis* nec

nec summa vlohmiia ad prædicationem deferri valet. Eo vel maxime, quia munus prædicandi alii» distinctis ac disertissimis verbis Christum Apostolis commendasse constat ex Marco cap. ull. ubi ait : *Prtdi- cute Evangelium omni creatury* ; in traden- di» autem singulis, qnæ ad substantiam Ecclesiæ, ac Evangelicæ legis attinent, usas fuit Christus Dominus propriis ac disertis verbi» : ergo inique detorquentur verba, in quibus traditur potestas clavis, ut de præ- dicatione intolligantur.

li;(11. Secundo respondent alii ex hæreticis, Christum Dominum in illis verbis Joannis ^u20, dedisse quidem Ecclesiæ ministris po- testatem remittendi peccata per Baptismum, non vero per pœnitentiæ sacramentum, adduccutes in proprium Patrocinium quæ- dam sanctorum Patrum testimonia, quæ sinistre intellecta huic videntur sullragari expositioni, ut videre in Cypriano epist. 73, et 76, et in Chrysostomo homil. G, in 2, ad Corinth, et Isidoro lib. 2, de divinis officiis, cap. de Baptismo.

Verum si hæc interpretatio intendat, Sanctos Patres censere per Baptismi sacra- mentum peccata remitti, potestatemque ad peccata per Baptismum dimittenda, a Deo »uis ministris collatum fuisse, inficias non ibimus : fide enim est sanctum, sacramen- tum Baptismi a Christo Domino fuisse in- stitutum ea vi, ut illud ministrans (qui ex officio. et proprio munere solusestsacerdos, licet valide ab aliis conferatur) peccatum, et originale, et actuale ante Baptismum commissa remittat. Si vero interpretatio intendat, ut re vera intendit, excludere ab Ecclesiæ ministris potestatem remittendi per pœnilentiæ sacramentum peccata post Baptismum commissa, est haeretica, et fal- sissima, omninoque rejicienda, sicut a sacra Synodo loco allegato rejicitur ; con- vinciturque ex Patrum expositione opposi- tum. Et in primis Leo Papa epist. 89, quæ habetur dist. 1, de pœnit. cap. -19, causa 33, quæst. 3, inquit cuidam Episcopo : e Multiplex misericordia* Dei in lapsibus « subveniet humanis, ut non solum per i Baptismi gratiam, sed etiam per pœni- e lentiae medicinam spes vitæ reparetur a ælernæ, ut qui regenerationis donum a violassent, proprio se judicio condein- « nantes, ad remissionem criminum perve- K nirent. Sic divinæ bonitatis præsidii sor-

[« dinalis, ut indulgentia Dei nisi supplica- te tionibus sacerdotum nequeat obtineri. I a Mediator enim Dei, et hominum homo Jesus Christus hanc præpositis Ecclesiæ « tradidit potestatem, ut et confitentibus « pœnitentiæ satisfactionem darent, et ea- 9 dem salubri satisfactione purgatos ad a communionem sacramentorum per ja- 0 nuam reconciliationis admitterent. » Idem aperte sentiunt D. Augustinus Jib. I, D. de adult, conjug. cap. ult. et lib. 50 homil. Augn-i. 40, de pœnit. et D. Ambrosius, qui hære-Ambr. ticos virtutem Baptismi ad remissionem peccatorum admittentes (sicut admittunt Lutherani, et alii) optime sic redarguit : « Cur enim baptizatis, si per hominem pec- « cata dimitti non licet ? » Quasi eossiccn- clulat : ideo negatis in sacramento pœni- tentiæ dimitti peccata per clavium potesta- tem a ministris Ecclesiæ, quia dimittere peccata non spectat ad homines, sed ad so- lum Deum, juxta illud Luca? 5: *Quis potest* Loæ *dimittere peccata, nisi solus Deus ?* Sed hæc ratio etiam apud vos nullius momenti esse debet, siquidem conceditis homines per Baptismum peccatadimitlere : igitur vestra interpretatio complicationem dicit, dum ex una parte potestatem clavium, seu remit- tendi peccata in sacramento pœnitentiæ ministris Ecclesiæ denegatis, et ex alia si- milem potestatem in sacramento Baptismi illis conceditis.

Quod autem attinet ad Sanctos Patres, v;π, H quos hæretici in propriam sententiam de- cai, "ir- torquent, quid de re senserint satis cons- cyp. ia- tat ex eorum doctrina. Etenim D. Cypria- nus tam longe abest ut hærellicorum sen- tentiæ adhæreat, ut lato calamo coulra eoruin doctrinam scripserit, ut patet in lib. de lapsis a principio, et in epist. 52. Deinde D. Chrysostomus lib. 3, de sacer- clj r^ dolio non longe a principio, clarissime do- cet, quod non solum per Baptismum, sed extra illum habent sacerdotes Evangelici potestatem dimittendi peccata per sacra- mentum pœnilentiæ, id quod eloquentis- sime ponderat. Similiter D. Isidorus in al- B. legato loco vindice' non indiget, quippe isidur.. qui nec docet nec innuit, solum esse in sa- cerdotibus potestatem dimittendi peccata per Baptismum, sed per Baptismum, et insuper per pœnitentiam.

15. Deinde tradita evasio multipliciter praeluditur. Primo : quia potestas dimit-

tendi peccata per Baptismum jam alibi collate erat Apostolis disertis verbis, ut palet ex Matth. 28, num. 19, dum Christus dixit : *Euntes erga docete omnes gentes baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*. Ergo per Joannis verba alia distincta potestas collata est sacerdotibus ad peccata dimittenda extra Baptismum, atque ideo in vi sacramenti pœnitentiæ. Secundo: quia Christus Dominus specialem potestatem tribuit Apostolis ad dimittenda peccata infidelium, qui membra Ecclesiæ non sunt: ergo etiam potestatem reliquit ad dimittenda peccata fidelium, id est, commissa post Baptismum; alias peioris conditionis evaderet qui post Baptismum susceptum in peccatum rueret, quam infidelis, qui Baptismum nondum suscepit: siquidem hic per Baptismum ad Dei gratiam reduci posset, non vero ille qui Baptismum iterum suscipere nequit; quod asserere stolidissima amentia est, ac quid Dei misericordia indignum. Tum sic: sed clavium potestas præcipue tendit ad delenda peccata post Baptismum: ergo de hac potestate intelligenda sunt prædicta Joannis verba. Tertio: quia illa verba : *Quorum remiseritis peccata*, etc. generalia sunt, ac proinde intelligenda de peccatis etiam post Baptismum commissis; sed hæc per Baptismum, quippe qui etiam in hæreticorum sententia iterari nequit, remitti non possunt: ergo in illis alia potestas collata est, distincta a potestate dimittendi peccata per sacramentum Baptismi, et consequenter potestas clavium. Palet consequentia: quia Baptismus ut primo susceptus nequit extendi ad delenda peccata post ejus susceptionem commissam.

§ III.

Hæreticorum fundamentis satisfit.

16. Clavium potestatem, facultatemve remittendi peccata post Baptismum commissam, primus negavit Novatus, Presbyter Africanus, qui aliter Novatianus Pseudo Romanus Episcopus dicitur, a quo Novatiani signaculum acceperunt, quos data opera refutavit D. Cyprianus loco proxime citato, et D. Ambrosius lib. de pœnit. D. Augustinus hæres. 38, Cornelius Pontifex decretali 1, in quem schisma Novatus sublevavit; ac tandem Fabianus Papa, qui epist.

1, decret, inquit: « Supervenit Novatas ex Africa, et separavit ab Ecclesia Christi » Novatianum, et quosdam alios. » De quo etiam hæretico loquitur D. Hieronymus lib. de Scriptoribus Ecclesiasticis, Pacianus epist. ad Sempronianum, Eusebius lib. 6, cap. 33, et 34. Nicephorus, et alii. Qui non eodem modo horum hæreticorum errorem referunt: quidam enim asserunt, non solum negasse potestatem Ecclesiæ ad dimittenda peccata post Baptismum commissam, verum etiam docuisse adhuc coram Deo omnino esse irremissibilia. Alii vero dicunt, non negasse pœnitentiam interiore, et media illa remissionem peccatorum a solo Deo faciendam; sed solum intendisse, potestatem Ecclesiæ ad ea remittenda de medio tollere. Alii autem, Novatum a principio suæ hæresis non rejecisse Ecclesiæ potestatem ad omnia, sed solum ad dimittenda peccata eorum, qui Christum negabant, quando ad deserendam fidem vi tormentorum a Tyrannis urgebantur; ideoque docebat, hos ad pœnitentiam admittendos non esse, sed dimittendos, ut coram Deo pœniterent, si forte ab ipso remissionem assequi possent. Alii tandem aliter explicant prædictum errorem, in quo Montanum fuisse testantur, ac eodem postea illaqueatos Joannem Hus, et Wicleph, qui, ut Sotus refert, docebant claves Ecclesiæ non esse potestatem spiritualem ad ligandum, et solvendum: hoc enim proprium est illius, de quo Baptista ait: *Ecce Agnus Dei, ecce qui tollit peccata mundi*; sed potestatem scientiæ prædicandi, ac exempla tribuendi, quam etiam in laicis eruditus, exsistere asserebat Wicleph, qui illud: « Quodcumque solveris, etc. ira glossabat: « Nihil solvere poteris nisi quod in cœlos it prius solutum; » ut videre est apud N. V. Thomam Valdensensem, tom. 2, de sacram. cap. 144. Quem errorem deinceps extumularunt Lutherani, ac Calvinis. Pro quorum sententia

17. Arguitur primo: nam potestas clavium, seu ligandi et solvendi minime ex sacra Scriptura colligitur: voluntarie ergo ac sine fundamento adstruitur in Ecclesia. Antecedens suadere nititur Calvinus in suo pestilenti Antidoto contra Concilium Tridentinum art. 2, illis verbis: « Ubi nam (inquit) a Christo institutum fingunt? Quia » dixit: Accipite Spiritum Sanctum, quorum

« rum remiseritis peccata: etc. Primo, si Christus hanc auctoritatem donavit Apocriptis, est ne propterea, sacramenti inslialatio? Ubi symbolum? Lbi forma? » Deinde, quis ignorat, munus Apostolis illuc fuisse injunctum, quo erga extraneos « fungerentur? Christus testimonium, quod » de peccatorum remissione Apostoli redidituri erant mundo, confirmat. Ea porro legatio est, quæ per Evangelium deferatur, et quidem in Ecclesiam nondum » coaptatis, » Quasi sic arguat: si ex aliquo Scripturæ testimonio depromi posset potestas clavium, maxime ex illo Joann. 20: *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata*, etc. Sed inde minime colligitur: ergo absque fundamento introducitur in Ecclesia. Minorem suadere conatur, primo: nam juxta Catholicos potestas clavium est ad peccata remittenda vel retinenda in pœnitentiæ sacramento; sed auctoritas Apostolis illis verbis concessa non est hujusmodi, cum Christus tunc nullum instituerit sacramentum; alias dicant Catholici: *Ubi est symbolum?* Id est, signum sensibile: *Ubi forma?* Sine qua nullum est sacramentum: ergo. Secundo: nam Ecclesiæ ministri uti nequeunt potestate clavium erga extraneos in pœnitentiæ sacramento, quod est ad modum judicii, cum Apostolus 1, ad Corinth. 5, dicat: *Quid nimis mihi de his, quis foris sunt, judicare?* At nemo ignorat, munus Apostolis illic fuisse injunctum, quo erga extraneos fungerentur: ergo ex collatione hujus muneris potestas clavium ad remittenda, et relinenda peccata nomine colligitur. Tertio: nam facultas Apostolis ibi commissam, est legatio de remissione peccatorum, « quæ per Evangelium defertur, et quidem in Ecclesiam » nondum coaptatis, seu receptis, » id est, facultas prædicandi Evangelium, per quod excitata fide remittuntur peccata, juxta illud Marci ult. *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit*. Sed hujusmodi lacullas non est potestas clavium, quæ nequit exerceri in eos, qui in Ecclesiam nondum sunt coaptati: ergo idem quod prius.

Respondetur negando antecedens, ad cujus primam probationem concessa majori neganda est minor: etenim Christum Dominum sacramentum pœnitentiæ instituisse, dum post resurrectionem Discipulis apparuit, ac dixit: *Accipite Spiritum*

Sanctum, quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, ex professo ostendimus 1 part, hujus tract, disp. 4, dub. 4, § 2. Esseque sacramentum a Baptismo diversum, constat etiam ex ibidem dictis, disp. 1, dub. 1, § 3, quo Lectorem remittimus. Ad Calvini autem interrogationem *Ubi symbolum? Ubi forma?* Respondetur cum generali Doctorum sententia, symbolum, id est, signum sensibile, esse humilem pœnitentis submissionem factam sacerdoti, cordisque dolorem externis signis demonstratum: ac tandem peccatorum propalationem, et satisfactionem. Forma autem est absolutio sacramentalis: *Ego te absolvo*, etc. Quæ omnia in illis verbis Christi Domini implicite saltem continentur. Ad secundam probationem concessa majori negatur minor: falsum enim est, munus illud ibi Apostolis injunctum fuisse: ut eo erga extraneos aut in Ecclesiam nondum coaptatos fungerentur, sed potius erga subditos, in quos exercere possent potestatem judicariam, quam recte intulit Concilium Tridentinum ex illis verbis Christi Domini, Tridentinum sess. 14, cap. 1, dicens: « Quo tam in significato, et verbis tam perspicuis potestatem remittendi et retinendi peccata ad reconciliandos fideles post Baptismum lapsos Apostolis et eorum legitimis successoribus fuisse communicatam, universorum Patrum consensus semper intellexit. » In infideles igitur, aut extraneos, cum extra Ecclesiæ gremium sint, judicialis ac Ecclesiastica potestas exerceri nequit per pœnitentiam.

Ad tertiam neganda est major, sicut Trident, eam negat Concilium Tridentinum, dum cap. 1, sess. 14, damnat: « Eorum contumaces interpretationes, qui verba illa ad potestatem prædicandi verbum Dei, et Christi Evangelium annuntiandi, contra hujusmodi sacramenti institutionem falso detorquent. » Illud autem Marci ult: *Qui crediderit, et baptizatus fuerit, salvus erit*; quo hæretici suadere conantur remissionem peccatorum soli Baptismo, et Fidei esse adscribendam, jam solutum relinquimus 1 part, hujus tract, disp. 1, dub. 2, § 5, a num. 43, ubi etiam § 4, a num. 33, et deinceps alia diluimus pugnantia adversus existentiam, ac virtutem hujus sacramenti, a quorum coexistentia clavium potestas pendet. Quibus adden-

II

r

1

17

i;

i

H

dum est, quod licet clavium potestas ex Sacra Scriptura adeo palam non constaret, minimo ob id deneganda erat : plura enim sunt, quæ expresse in Sacra Pagina non continentur, et tamen sunt dillinita ab Ecclesia tanquam fidei dogmata, eo quod per traditionem ab Apostolis derivata sunt. Cui doctrinæ obviam ire nequeunt haeretici : nam ut in procomio ad tract. 22 adnotavimus, ipsi non pauca habent, de quibus per solam traditionem constat, uti sunt nomina *Trinitatis*, ac *Hypostasis*.

argoin. 18. Arguitur secundo : nam in Ecclesia, ejusque ministris inutilis superfluaque potestas adstruenda non est; sed potestas clavium est hujusmodi : igitur admitti non debet in Ecclesia, ejusque ministris. Major est pervia; minor autem suadetur : nam inutilis, et superfluæ sunt claves ad reserandum ostium, quod jam est apertum ; sed Regni cœlorum ostium jam est apertum : ergo inutiles ac superfluæ sunt claves, quæ ad illud aperiendum in Ecclesia introducuntur. Minor, quæ sola difficultatem præferre poterat, patet ex illo Apocajyp5js 4 . et ecce in *ostium apertum*.

Coatir- Confirmatur : nam clavium potestas est ad aperiendum, et claudendum cœlum ; sed hujusmodi potestas in Ecclesiæ ministris non reperitur : ergo. Minor suadetur: etenim potestas, quæ unice competit Christo Domino, in Ecclesiæ ministris nullo modo datur ; sed potestas aperiendi, et claudendi cœlum solum in Christo Domino reperitur, ut liquet ex illo Apocalypsis 3 : *Hxc dicit Sanctus, et verus, qui habet elavem David, qui aperit, et nemo claudit ; claudit, et nemo aperit : ergo potestas aperiendi, et claudendi cœlum in Ecclesiæ ministris inveniri non potest.*

Sohiur Respondetur negando minorem, cujus meui' Pr°bali° non urget : nam cœli ostium solum dicitur, et est clausum, quatenus ex parte hominum adsunt peccata, quibus aditus impeditur. Peccatum autem est duplex, aliud originale, aliud actuale ; atque ideo duplex cœli occlusio consideranda est. Igitur cœli ostium est apertum hominibus respective ad peccatum originale, prout est malum totius humanæ naturæ : hoc enim impedimentum ex vi Passionis Christi Domini efficaciter amotum est; et de hac apertione intelliguntur illa verba: Eidi, et

ecce in Cado ostium apertum. Celerum cum peccata actualia cœlum, quod jam reseratum erat, iterum occludant ; ideo potestas clavium non inutilis ac superflua, sed omnino necessaria est, ut vectes hujusmodi infringat. Quæ est doctrina D. Thomæ in præsentī, quæst. 17, art. 1, ad 3, ubi iu-p b: quit : « Ad tertium dicendum, quod ostium « cœli, quantum est de se, semper est « apertum ; sed alicui clausum dicitur « propter impedimentum intrandi in cœ- « lum, quod in ipso est. Impedimentum t autem totius humanæ naturæ, ex pec- « calo primi hominis consecutum, per « Passionem Christi amotum est; et ideo « Joannes post Passionem vidit in cœlo « ostium apertum. Sed adhuc quotidie ali- « cui manet clausum propter peccatum ori- « ginale, quod contraxit » (prout inficit personam) « vel actuale, quod committit; « et propter hoc indigemus sacramentis, et « clavibus Ecclesiæ. »

Ad confirmationem neganda est minor, quæ ex textu Apocalypsis allegato minime evincitur : nam illa verba : *Qui aperit, et nemo claudit, claudit, et nemo aperit*, apud Rupertnm, Anselmum, Ambrosium, Hugonem, aliosque expositores, in alio satis diverso sensu ab eo, quem objectio intendit, intelliguntur. Sufficiat D. Thomæ expositionem adducere, qui in præsentī itid.fi. ait: « Ad secundum dicendum, quod hoc a intelligitur de clausione, qua Limbum « clausit, ne aliquis ultra in illum descen- « dat; et de apertione, qua Paradisum « aperuit, remoto impedimento naturæ « per suam Passionem. » Unde licet soli Christo Domino, et non alteri, clavis excellentiæ conveniat, et aperire cœlum removendo peccatura originale, ut inficit totam naturam humanam; non tamen soli Christo competit cœlum aperire amovendo obstaculum peccati personalis, sed id etiam convenit Ecclesiæ ministris per clavium potestatem ministerialem tanquam instrumentis separatis, et non ita principalibus, ac Christi humanitas, quæ ad prædictum effectum instrumentum conjunctum ac dignissimum est ; unde subdit D. Thomas: « Cum enim in sacramentis Ecclesiæ effi- et cacia Passionis maneat, propter hoc « etiam ministris Ecclesiæ, qui sunt dis- « pensatores sacramentorum potestas ali- « qua ad prædictum obstaculum removen- dum

< diu est colluta, non propria, sed vir-
 < iule Divina, et Passionis Christi. »
 11). Arguitur tertio : nam qui habet
 tiores cœli, habet etiam claves inferni ;
 sed Ecclesiæ ministri non habent inferni :
 igitur nec claves cœli. Major videtur nota:
 nam claves cœli, et inferni magnam inter
 se oblinent connexionem, vel potius iden-
 titatem; siquidem aperire cœlum, nihil
 aliud est quam remittere peccatum, quo
 infernus aperitur. Minor vero suadetur :
 quia ideo ministri Ecclesiæ habent claves,
 inquit D. Thomas, quia sunt dispensatores
 sacramentorum, in quibus residet efficacia
 Passionis Christi ; sed efficacia Passionis
 Christi, et virtus sacramentorum non est
 adaperiendum infernum : ergo.
 Ad argumentum respondetur primo ne-
 gando minorem : etenim cum per id ipsum
 cœlum aperiatur, per quod infernus oc-
 cluditur, et e contra, consequens est ut qui
 habet cœli claves, habeat etiam inferni.
 Ad minoris autem probationem dicendum
 est Christi Passionem, ac sacramentorum
 virtutem non esse ad aperiendum infer-
 num directe, et quasi influxive, concur-
 rendo videlicet ad peccatum, quo inferni
 aditus patefit; esse tamen ad aperiendum
 infernum indirecte, et negative. Sicut
 enim, teste Augustino, Deus non obdurat
 hominum corda impertiendo malitiam,
 sed non conferendo gratiam ; ita efficacia
 Passionis Christi, virtus sacramentorum,
 ac potestas clavium non dicuntur inferni
 ostium aperire, quia homines ad peccatum
 inducant, sed quia peccatum non amovent
 denegando absolutionem indigno, quod est
 indirecte, permissive, aut pure negative se
 habere ad aperiendum infernum, vel po-
 tius ad hoc ut inferni ostium per culpam
 apertum ita conservetur. Quocirca que-
 madmodum per potestatem clavium cœ-
 lum aperitur amovendo peccatum, et clau-
 ditur peccatum non amovendo ; ita e con-
 verso, per clavium potestatem occluditur
 inferni ostium, ne ibi homo ingrediatur,
 amovendo peccata ; et aperitur, peccata
 non amovendo. Ita D. Thomas in præsentī,
 in secunda solutione ad 3: « Vel dicendum,
 < quod eadem est clavis inferni, et cœli :
 « quia ex hoc ipso quod alicui aperitur
 < unum, clauditur alterum; sed denomi-
 « natur a digniori ; » id est, clavis Regni
 cœlorum, quia munus aperiendi cœlum
 SazziazU. Cuz's. *Theolog. tom. XX*

præcipuum est, ac perse directe intentum,
 aliundeque cœlum est terminus ad quem
 hujus potestatis, infernus autem terminus
 a quo.

Secundo respondetur ex D. Thoma ibi- n Th0
 dem ; « Ad tertium dicendum, quod clavis
 « inferni, qua aperitur, et clauditur, estSo,al,^{o*}
 potestas gratiam conferendi, per quam
 a homini aperitur infernus, ut de peccato
 educatur, quod est inferni porta, et clau-
 « ditur, ne ultra homo in peccatum laba-
 « tur gratia sustentatus. Potestas autem
 « gratiam conferendi solius Dei est, et ideo
 « elavem inferni sibi soli retinuit. » Quae
 solutio innititur dono confirmationis in
 gratia ut patet ex illis verbis : « Ne ultra in
 « peccatum labatur, gratia sustentatus. nCum
 igitur hujusmodi donum non ex sacerdo-
 tum clavibus, sed ex sola Dei potestate, ac
 benevolentia obtineri possit, ipse solus in-
 ferni elavem habere dicitur. Ratio autem
 cur potestas conferendi donum confirma-
 tionis in gratia dicitur clavis inferni, est
 vel quia, ut ait D. Thomas, per hujusmodi
 donum ita janua inferni aperitur, ut homo
 non solum de illo educitur, sed in illum
 iterum non ingrediatur per peccatum. Vel
 quia donum illud omnino inferni ingres-
 sum impedit, sicut peccatum cœli aditum.
 Juxta quam doctrinam distinguenda est
 major argumenti, et concedenda intellecta
 de eo, qui habet cœli claves authoritatis ac
 excellentiae, neganda vero de eo qui solum
 habet cœli claves ministeriales; et con-
 cessa minori, neganda est consequentia.
 Ad majoris autem probationem, quatenus
 huic doctrinae obesse potest, dicendum est,
 elavem inferni dupliciter considerari posse,
 vel prout accipitur a D. Thom. in hac so-
 lutione pro potestate conferendi donum
 confirmationis in gratia, vel prout accipi-
 tur in prima pro potestate remittendi pec-
 catum absolute ; et sub priori considera-
 tione nec habet connexionem, nec identifi-
 catur cum clave cœli, prout hæc solum
 dicit potestatem remittendi peccatum ; sub
 secunda autem cum prædicta cœli clave,
 atque ideo cum potestate clavium ministe-
 riali connectitur, vel identificatur.

20. Arguitur quarto : nam ex dictis so-Arjum.
 Ium infertur, potestatem clavium, quæ in
 Ecclesia invenitur, esse improprie, ac me-
 taphorice talem : ergo in Ecclesia vera
 clavium potestas non est, saltem prout a

Catholicis ponitur. Antecedens suadet primo : nam aperire, el claudere coeli januas non proprie dicitur de instrumento, sed solum de agente principali : istud enim est, quod claudit, et aperit ostium; instrumentum autem est quo hæc munera exercet. Sicut pictor est, qui proprie pingit: penicillus autem, quo pingere dicitur. Sed ministri Ecclesiæ sunt instrumenta ad aperiendum Regnum cœlorum-, igitur improprie dumtaxat clavium potestatem sortiuntur. Secundo : quia potestas Ecclesiæ, et ministrorum solum metaphorice dicitur clavis, ut patet ex dictis in limine dubii præcedentis ; sed id quod tantum metaphorice est clavis, non est clavis cum proprietate ; ergo in Ecclesia solum improprie claves reperiuntur.

Respondetur negando antecedens ; ad cuius primam probationem neganda est major : nam licet instrumentum sit agens quo respectu agentis principalis, id est, quo mediante agens principale suum producit effectum ; nihilominus in suo ordine causandi vere et proprie instrumentaliter agit, sicut vere et proprie clavis materialis ferrea vel aurea ostium aperit, et claudit. Similiter sacerdos tanquam Dei minister ac instrumentum per clavium potestatem vere et proprie Regni cœlorum ostium aperit absolvendo, et claudit absolutionem indignis denegando. Ad secundam respondetur, aliud esse potestatem spiritualem Ecclesiæ remittendi et relinendi peccata dici metaphorice elavem ; aliud autem esse potestatem metaphoricam aut non veram et realem ad prædictum effectum. Primuni Catholici minime negant : quippe nomen *clavis* impositum est ad significandum per se primo illud materiale instrumentum, quo januae occluduntur, et reserantur ; unde per alienationem translatum est ad significandum potestatem absolvendi a peccatis ob similitudinem, quæ intercedit inter effectus utriusque clavis nimirum materialis et potestatis absolvendi. Secundum vero omnino hæreticum est ; nam potestas remittendi ac retinendi peccata, quæ in Ecclesiæ ministris invenitur, est vera et realis potestas, qua peccata realiter dimittuntur, aut detinentur. Id quod exemplis liquet : etenim quilibet homo crudelitas illius hominis, ad quam significan-

dam transfertur nomen *Nero*, non est crudelitas metaphorica, sed vera et realis. Similiter Christus metaphorice dicitur Agnus : et tamen mansuetudo Christi, quæ illo nomine significatur, est stricte ac rigorose mansuetudo. Quod evidentius patet in illo Scripturæ testimonio, quod hæretici non negant ; *Vicit Teo de tribu Juda* ; ubi nomen *Leo* per metaphoram adducitur ad significandam fortitudinem Christi vincientis diabolum ; ex quo tamen non inferitur Christi fortitudinem veram non fuisse, nec quod pure metaphorice, et non realiter diabolum vicerit. Similiter igitur potestas ligandi, et solvendi dicitur metaphorice clavis ; est tamen realis ac spiritualis potestas.

DUBIUM III.

Quot sint claves Ecclesiæ ?

Clavium quiddilate, ac existentia firmatis, earum numerus investigandus occurrit. Quam difficultatem ad examen vocamus, tum ut D. Thomæ in præsentia quæst. 17, art 3, aliisque Theologis de ea disserentibus conformemur. Tum, quia in Scriptura nomen clavis, quo potestas ligandi et absolvendi significatur, interdum in singulari, et non semel in plurali invenitur, ut ex dicendis constabit. Tum, quia potestas remittendi, et retinendi peccata, est una, et aliunde Doctores duplicem elavem distinguunt, aliam scientiæ/aliam vero potentiæ. Quod an, et quo sensu verum sit, inquirimus.

Triplici conclusione dubium resolvitur.

1. Dicendum est primo, non unam tantum, sed plures esse Ecclesiæ claves. Ita Col. D. Thomas, cui fere omnes Theologi adherent, quos supervacaneum est in particulari referre. Probatur conclusio : nam in rebus ad fidem spectantibus (qualis est, quam versamus) tam in substantia, quam in modo loquendi standum est Sacrae Scripturæ, Ecclesiæ, Conciliis, ac Sanctis Patribus ; sed quoties Scriptura, Ecclesia, Concilia, ac Sancti Patres loquuntur de potestate collata Petro, aliisque Ecclesiæ ministris

Iris, utuntur nomino clavium in plurali, non vero *clavis* in singulari : ergo sentiendum est, claves Ecclesiæ esse plures. Major est certa. Minor autem suadetur : nam Matth. 16, dicitur : *Tibi dabo claves* *figni calorum*. Similiter Ecclesia in Divinis Officiis sic ait : *Tu es Pastor ovium Princeps Apostolorum, tibi traditæ sunt claves Regni cœlorum*. Insuper et in oratione inquit : *Collatis clavibus tibi cæ-* *latis*, etc. Simili loquendi modo utuntur Concilium Florentinum, Constantiense, et Tridentinum sess. 11, can. 15, ubi hæc habentur : « Si quis dixerit, claves Ecclesiæ esse datas tantum ad solvendum, non etiam ad ligandum, et propterea sacerdotes, dum imponunt poenas confitentibus, agere contra finem clavium, et contra institutionem Christi, » etc. Nec dissentiunt Sancti Patres, inter quos videri possunt D. Chrysostom, homil. 55, in Matth. D. Augustinus lib. 50, in Joannem, et de Civitate Dei lib. 20, cap. 9, Maximus homil. 5. de B. Petro et Paulo, super cap. 21 Joannis. Ergo nomine *clavium* in plurali utuntur.

Deinde suadetur conclusio alia ratione : nam Ecclesiæ claves sunt instrumenta, quibus ejusdem Ecclesiæ ministri remonent obstaculum peccati, quo coeli aditus impeditur ; sed hujusmodi instrumenta sunt saltem duo : ergo duæ saltem Ecclesiæ claves, atque ideo non unica tantum. Major ex jam dictis constat ; consequentia est legitima : minor vero suadetur : nam ablatio illius obstaculi est actus, quo ad regnum « Blorum admittuntur digni, et excluduntur indigni ; sed ad hujusmodi actum duo requiruntur instrumenta, scientia videlicet discernendi, et potentia ligandi, et solvendi ; ergo. Probatur minor ; nam ut minister non admittat nisi dignum, nec excludat nisi indignum, debet formare judicium discretivum de illo, qui admittendus est, ac de illo, qui rejiciendus ; deinde debet habere potentiam, ut judicium illud efficaciter executioni mandetur, alias si primum posset sine secundo, vel secundum sine primo, judicium sua executione caret, aut executio cæco modo, et absque discretionem fieret ; sed prædictum judicium de idoneitate alicujus, et potentia ad illud efficaciter exequendum, sunt duo instrumenta : ergo ad prædictum actum duo ins-

trumenta requiruntur, videlicet, scientia ad discernendum, et potentia ad solvendum, aut ligandum.

Confirmatur : etenim in naturalibus Confirmatio sive præclicis, sive speculativis, licet ad aliquid absolute agendum unica sufficiat potestas ; tamen ad illud recte, aut tali modo efficiendum duplex facultas exposcitur : ergo in spirituali, et supernaturali ordine, ad quem Ecclesiæ claves attinent, ad recte, et ordinate referendum, aut claudendum ostium regni cœlorum duplex est necessaria potestas, esto ad aperiendum, et claudendum utcumque unica tantum sufficiat. Tum sic ; sed hæc duplex potestas est duplex clavis : ergo Ecclesiæ clavis est duplex saltem. Antecedens inductive suadetur : etenim quia aliud est scindere absolute, et aliud artificiose, licet ad scissionem utcumque ars non sit necessaria, requiritur tamen ars ad scissionem artificiosam. Similiter etiam, quia aliud est intelligere absolute, et aliud recte intelligere, quamvis ad primum sufficiat potentia intellectiva, ad secundum tamen ultra illam desideratur habitus, aut dispositio rectificans potentiam. Cum igitur potestas Ecclesiæ sit ad recte, et ordinate cœlorum ostium reserandum, plane evincitur duplicem facultatem fore necessariam, potentiam videlicet ad absolvendum, vel ligandum absolute, et scientiam ad ordinate vel tali modo ligandum.

2. Dicendum est secundo, Ecclesiæ clavam esse duplicem, et non amplius. Hæc assertio etiam communis est inter Theologos, eamque docet D. Thomas in præsentia, art. 3. Et suadetur ratione ejusdem S. Doctoris : etenim inexcquente actum, qui requirit idoneitatem ex parte recipientis, duo tantum sunt necessaria, judicium nimirum de idoneitate recipientis, et potestas ad actus executionem ; sed actus clavium exposcit idoneitatem illius, in quo exercetur : ergo in ministro illum actum ut iudice exeunte duo tantum requiruntur, facultas videlicet discernendi, et potentia executioni, quæ sunt duæ claves ; ac proinde non plures ponendæ sunt : superflue enim fiunt per plura, quæ possunt fieri per pauciora. Consequentia liquet ; et minor etiam ex clavium definitione constat : id enim importatur in illis particulis : *Dignos recipere, et indignos excludere*. Major autem

præierquam quod est D. Thomæ, suadetur exemplo ejusdem S. Doctoris ; actus enim justitiæ fori exterioris, in quo redditur Petro id, quo dignus est, est actus exposcens idoneitatem ex parte Petri recipientis ; sed ad hujusmodi actum solum requiruntur in iudice facultas discernendi an Petrus dignus vel in lignas existai, et potestas exequendi redditionem illius rei, qua Petrus dignus existit : ergo ad actum exposcentem idoneitatem ex parte recipientis hæc duo requiruntur dumtaxat.

Dicendum est tertio, hanc duplicem elavem non distingui in essentia auctoritatis, sed ex comparatione ad actus, quorum unus alterum præsupponit. Hæc conclusio est expressa D. Thomæ in fine corporis art. 3, in præsentī, quem sequuntur communiter ejus discipuli ; et suadetur ratione : nam potestas clavium in ratione auctoritatis. et facultatis est idem quoad essentiam cum sacerdotis caractere ; sed character sacerdotalis est unicus excludens in se essentialem distinctionem : ergo istæ duæ claves distinctionem quoad essentiam non admittunt in esse auctoritatis. Consequentia patat ; et major etiam ex supra dictis constat : quia hæc potestas est illa, quæ confertur in ordine sacerdotali ; potestas autem ibi collata est character sacerdotalis. Minore n vero probatam relinquimus tractat. 22, disput. 5, dub. 4. § 3, num. 70. Insuperque suadetur a D. Thoma in præsentī, quæst. 17, art. 2 ad 1. ubi ait : « Quoi ad duo, quorum unum est « causa alterius, una potestas ordinatur, « sicut in igne calor ad calefaciendum, et e dissolvendum. » Sed character sacerdotalis est potestas ad consecrandum Corpus Christi, et ad absolvendum a peccatis, quorum prius est causa posterioris, α eo « quod omnis gratia, per quam remissio α fit ia corpore mystico, ex capite suo « provenit ; » id est, ex potestate supra corpus Christi verum : ergo character sacerdotalis est unicus, ac excludens a se essentialem distinctionem.

Distinguuntur autem istæ duæ claves, inquit D. Thomas, « ex comparatione ad « actus, quorum unus alium præsupponit. α Quocirca sicut potestas clavium sub munere consecrandi, et eadem potestas sub munere ligandi, etsohendi « est unum per α essentiam, sed differt ratione, o eo quod

nianus ligandi, et absolvendi supponit munus consecrandi : ita proportionē servata, potestas clavium sub munere discernendi inter dignos, et indignos, el sub munere ligandi,et solvendi sola ratione differt, quatenus ordinatur ad actus, quorum unus supponit alium : somper enim discussio causæ prolationem, el executionem præeedit. Idcirco quatenus ordinatur ad primum, quo pacto clavis scientiæ dicitur, differt quodammodo a se ipsa, adhuc in esse auctoritatis, prout ordinatur ad secundum, et clavis potentiae nuncupatur. Sed hæc amplius ex dicendis num. 26 constabunt.

δ Π.

Argumenta adversariorum enodantur.

24. Adversus primam conclusionem ar-^{guitur} : nam sæpe in Scriptura Ecclesiæ^{5?} potestas dicitur clavis in singulari :ergo^c unica tantum est clavis Ecclesiæ. Antecedens suadetur : nam Isaia 22, vers. 22, it dicitur: *Et dabo elavem Domus David su-*, *per humerum ejus, et aperiet, et non erit yui claudat, et claudet, et non erit gui aperiat.*^h Et Apocalypsis 3, vers. 7 : *Hæc dicit Sane-* *tus, et verus qui habet elavem David, qui* *aperit, et nemo claudit, claudit, el nemo* *aperit.* Et Luca 11, vers. 52: *Vx vobū legisperitis, qui tulistis elavem scientix, ipsi non introistis, et eos, gui introibant, prohibuistis.* Sed in his locis fit sermo de Ecclesiæ potestate : ergo hæc nomine clavis ia singulari nuncupatur.

Respondetur negando antecedens, quod^{ix} adductis testimoniis non evincitur : nam duo priora non loquuntur de potestate ligandi, et solvendi, discernendique inter dignos, et indignos collata Ecclesiæ ministris ; sed de potestate, quam solus Christus obtinuit aperiendi Paradisum, et claudendi Limbum per ablationem impedimenti totius naturæ. Sic D. Thomas in præsentī, quæst. 17, art. 1 : « Ad secundum dieen- *i* dum, quod hoc intelligitur declausione, « qua Limbum clausit, ne aliquis ultra in α illum descendat, et de apertione, qua α Paradisum aperuit, remoto impedimento « natura per suam Passione^m. » Sic etiam ¹ & textus supra allegatos interpretantur Am- ⁱ brosius, Anselmus, Rupertus, Chrysosto-^h.

mus

amos, et Cardinalis Hugo. In ultimo autem ^Φ testimonio solum fit sermo de una ex duabusclavibus a nobis assignatis, de clavi nimirum scientiæ (quam sacerdotes veteris legis solum habebant tanquam umbram, et similitudinem istius, quæ residet in ministris legis gratiæ) præcisive ab alia clavi potentias, non tamen eam positive excludendo ; atque ideo ex illo testimonio minime deducitur, unicam tantum esso elavem Ecclesiæ, sed solum unam e duabus ibi fuisse recensitam ; quemadmodum ex textu loquente de uno sacramento non infertur alia non esse.

25. Adversus secundam assertionem nonnulla militant argumenta, quibus suaderi videtur Ecclesiæ claves plures vel pauciores assignatis fore. Insuperque Lutherus, qui refertur in Bulla Leonis X, contra ejusdem hæretici errores, docet sacerdotem non debere inquirere, nec pœnitentem teneri respondere, an contritus, et recte dispositus ad sacramentum accedat? Cum autem hæc inquirendi potestas ad elavem scientiæ discretivæ spectet, eo ipso quod eam Lutherus neget, unam ex Ecclesiæ clavibus aufert. Deinde cum etiam doceat, absolutionem ministri Ecclesiastici efficacem fore, non quia a ministro fit, sed ex virtute pœnitentis, etiam elavem potentis rejicit. Sed hi errores jam a Tridentino damnati existunt.

Arguitur ergo primo : etenim ad unicam seram clavis unica satis est ; atqui sera, ad quam amovendam Ecclesiæ potestas ordinatur, est unica : unica igitur clavis sufficit in Ecclesiæ ministris. Minor suadetur : nam sera, ad cujus remotionem Ecclesiæ potestas ordinatur, est peccatum, quod impedit regni cœlestis ingressum ; sed peccatum, etiam si multiplex sit in esse entis, est unicum in ratione obicis, unicumque dumtaxat affert impedimentum, quippe in hac ratione omnia peccata conveniunt : ergo sera, cujus ablationem intendit Ecclesiæ potestas, unica tantum est.

Respondetur, ad remotionem seræ unius unicam elavem sufficere immediate, non vero mediate, dum clavis immediate requisita indiget alia ad sui ipsius rectum usum ; clavis autem potentiæ ligandi, et solvendi, quæ immediate concurrat ad seram peccati amovendam, indiget clavi scientiæ discreti-

væ inter dignos, et indignos, et clavis istius actus ad actum illius, et rectum usum præsupponitur, ac dirigitur. Quam solutionem adhibet objectioni D. Thomas in præsentī, *n. Tb* < >. art. 3 : « Ad primum ergo dicendam, quod ad unam seram aperiendam una clavis σ immediate ordinatur, sed non est incon- a veniens quod una ad actum alterius or- « dinetur. Et sic est in proposito : secunda a enim clavis, quæ dicitur potestas ligandi, « et solvendi, est quæ immediate seram « aperit peccati ; sel clavis, quæ dicitur « scientia, ostendit cui aperienda sit sera « illa. »

26. Arguitur secundo ; nara scientia discernendi neutiquara valet inter Ecclesiæ claves numerari, aut clavis nomine insigniri : ergo unica tantum est clavis Ecclesiæ, nempe, potestas solvendi, et ligandi. Antecedens suadetur ex supra stabilitis : nam claves Ecclesiæ in collatione ordinis sacerdotalis conferuntur ; sed scientia discernendi non confertur in collatione ordinis : ergo scientia discernendi non potest inter Ecclesiæ claves recenseri. Minor, quæ sola difficultatem præsefert, ostenditur a priori, et a posteriori : a priori quidem : nam scientia discernendi, sicut et quælibet scientia, est habitus medio studio, et labore acquisitus, et licet aliquando sit infusus, non tamen ejus infusio ordini alligatur sacerdotali, sed independenter ab illo solet conferri ; et hinc eadem minor a posteriori suadetur : nam si daretur scientia discernendi in sacerdotali ordine, omnes sacerdotes hac scientia pollerent, cujus oppositum experientia docet : nam qui ignaras ad sacerdotium accedit, eadem ignorantia laborare cernitur post ordinis susceptionem : scientia igitur discernendi in sacerdotali ordine non confertur.

Respondetur ad argumentum negando Solitaria antecedens, ad cujus probationem concessi majori distinguenda est minor, quæ si inlelligatur de scientia discernendi, quæ est habitus, concedenda est, neganda vero intellecta de scientia discernendi prout dicit auctoritatem exercenii actura scientiæ ; et similiter neganda est consequentia, si procedat de scientia discernendi prout dicit hujusmodi auctoritatera, quæ et non illa, nuncupatur clavis Ecclesiæ. Nec addoctæ probationes oppositura evincunt : solum namque ostendunt, scientiam, prout

DE PŒNITÉNTIA.

est habitus vel acquisitus, vel infusus, non conferri in sacerdotali ordine, non vero prout est potestas, et autoritas ad discernendum inter dignos, et indignos. Scientia etenim priori modo considerata accipitur philosophice, aut logice ; posteriori autem modosumitnr juridice, et prout est potestas cogendi pœnitentem ad sua fatenda peccata, et ad vere respondendum sacerdoti de illis interroganti. Et quamvis admodum expediret ut hæc non tribueretur cuipiam illa non pollenti ; non semel tamen ignorantibus impenditur, et una sine alia invenitur, ut etiam videre est in Judicibus fori saecularis, qui licet literis careant, et Assessorum juvamine indigeant, ne temere judicium ferant, judicant tamen, et gaudent autoritate cogendi reum, testes, et alios, ut juridice interrogantibus veritatem dicant ; ad quod nequirent compellere alii: esto alias sapientissimi. si illa autoritate non gauderent. Quæ solutio desumitur ex η. τ1». []. Thom, in præsentī, quæst. 18, art. 3, ad 2, ubi postquam retulit, et rejecit solutionem Magistri sententiarum, inquit : « Sed hoc non videtur verbis Evangelii « concordare, quæ claves Petro dandas « promittunt, et ita non solum una, sed « duæ in ordine dantur. Et propter hoc alia « opinio est (quam amplectitur) quod scientia, quæ est habitus, non est clavis, sed « autoritas scientiæ actum exercendi, « quæ quandoque sine scientia est, quandoque scientia sine ipsa, sicut patet etiam « in judiciis sæcularibus : aliquis enim « judex saecularis habet auctoritatem judicandi, qui non habet juris scientiam ; et « aliquis e contrario habet juris scientiam, « qui non habet auctoritatem judicandi. « Et quia actus judicii, ad quem quis ex « auctoritate suscepta obligatur, non autem ex scientia habita, sine utroque bene « fieri non potest, ideo autoritas judicandi, quæ clavis est, sine scientia non « potest sine peccato accipi. »

Replica. 27. Sed dices : ex hac doctrina infertur, illum, qui non habet scientiam requisitam ad convenientem usum hujus potestatis non posse sine peccato ascendere ad sacerdotium ; sed oppositum convincitur praxi quamplurium Episcoporum timoratae conscientiæ, ac excellentis doctrinæ, qui plurimos in Theologia morali nondum instructos ad sacerdotium admittunt : ergo

tradita solutio nulla est, atque illico auctoritas ad discernendum falso dicitur clavis scientiæ collata in sacerdotali ordine. Consequentia liquet : et minor inserta probatione constat. Major autem est D. Thomæ in verbis proxime adductis.

Respondetur, illum, qui tam in re, quam in dispositione caret scientia requisita ad hujus autoritatis rectum usum, peccare si ad sacerdotium ascendat ; posse tamen sine peccato sacerdotali ordine insigniri, qui in re perfectam scientiam nondum fuit adeptus, si dispositionem sufficientem habeat ad eam acquirendam pro priori ad usum illius autoritatis. Et hoc proculdubio est mens Γ). Thomæ, dum inquit : « Ideo auctoritas judicandi, quæ « clavis est. sine scientia non potest sine « peccato accipi. » Ad duos namque actus confertur potestas in ordine sacerdotii, ad consecrandum nimirum, et judicandum in foro pœnitentiæ ; et cum uterque debeat recte fieri, ad neutrum valet assumi sine peccato, qui ad unum et alterum esse ineptus ; absque peccato vero potest assumi, qui licet cum ordinatur careat scientia ad confessiones audiendas requisita gaudet tamen dispositione, ut pro priori ad usum judicii pœnitentialis valeat studio ac labore perfectam acquirere scientiam ad rectum usum illius judicii exactam.

28. Arguitur tertio : nam potestas, quamAra habet sacerdos supra corpus Christi mysticum, dimanat ab ea, quam sortitur ad consecrandum, vel conficiendum corpus Christi verum; sed hæc non est duplex, sed unica tantum : ergo similiter et illa unica tantum erit atque ideo unica clavis. Consequentia ex paritate convincitur ; et major est D. Thomæ in præsentī quæst. 17, art. 2 ad 1, ubi ait : « Et quia omnis remissio « in corpore mystico ex capite suo prore- « nit, ideo eadem potestas esse videtur per « essentiam, qua sacerdos conficere potest, « et qua potest solvere, et ligare, si juris- « dictio adsit ; nec differre nisi ratione ; » quatenus munus solvendi et ligandi profluit ex munere consecrandi. Minor vero suadetur : nam potestas per ordinem ad Corpus Christi verum est character sacerdotii, et potentiæ consecrandi ; sed duplicem characterem non distinguimus, unum ad consecrationem panis, et alium ad consecrationem vini : ergo potestas per ordinem

ad Corpus Christi veruin non est duplex, sed unica tantum.

'V' Respondetur, omissis praemissis negando consequentiam : etiam distinctio, aut indislinclio potestatis supra Corpus Christi mysticum a potestate supra Corpus Christi verum non sumitur ex dependentia unius potestatis ab alia, sed ex ordinatione ad actus, qui sunt alterius, vel ejusdem rationis. Quare tunc dicuntur potestates diversa? adhuc in ralone authoritatis, quando ad actus diversi generis diriguntur; quando vero ad actus ejusdem rationis ordinantur, non dicuntur duæ, sed unica potestas. Cum autem discernere causam, et sententiam proferre, sint actus diversae rationis, ad quos potestas clavium ordinatur ; ideo quamvis in essentia authoritatis sit una, duæ potestates, et claves dicuntur. E contra vero : quia actus consecrandi Corpus, et consecrandi sanguinem Christi sunt ejusdem rationis, potestas consecrandi est una tantum. Ita D. Thomas in præsenti :

« Ad tertium dicendum, quod potestas conficiendi est ad unum tantum actum alterius generis, et ideo non connumeratur a clavibus, nec multiplicatur sicut potestas clavium, quæ est ad diversos actus, quamvis secundum authoritatis essentiam sit una, ut dictum est. »

irg-X-l. l. 29. Arguitur quarto opposito tramite, quo suadentur plures claves, quam assignata? : nam omnes facultates exactae ad removendum obstaculum peccati debent nuncupari claves Ecclesiæ ; sed ad hujusmodi impedimentum amovendum ultra claves scientiae, ac potentiæ ligandi et solvendi aliæ facultates requiruntur : ergo plures quam duæ sunt claves Ecclesiæ. Major constat : ideo namque dicitur clavis scientia discernendi, et etiam potentia solvendi ac ligandi, quia requiruntur ad peccatum amovendum : ergo omnes facultates exactæad ejusmodi obstaculi amotionem debent inter claves annumerari. Minor autem suadetur : nam sicut ad judicandum requiritur scientia, et potentia, ita et voluntas : ergo præter scientiam discretivam, et potentiam solvendi, ac ligandi, aliud exposcitur ad prædictum effectum.

Confirmatur : quia tot claves Regni nar' coelorum sunt traditae Petro, et Ecclesiæ ministris, quot sunt in Deo, cujus vices

gerunt ; sod in Deo très claves inveniuntur : ergo. Major liquet : nam quilibet minister gerens vices alterius eadem poléstate utitur instrumentaliter, qua agens principale operatur principaliter, quamvis haec potestas in principali sit per excellentiam, et in ministro per participationem : ergo ministri Ecclesiæ, et Dei ad aperiendum ostium Regni coelorum eisdem clavibus uti debent, quibus Deus utitur. Minor autem suadetur : nam quaelibet Persona Divina habet suam elavem, quippe tota Trinitas causât gratiam justificantem, et peccatum remittit : sed in Deo personae sunt tres : ergo tres claves inveniuntur. Ut ergo sacerdotes Trinitati conformentur, tres claves saltem habere debent.

30. Respondetur ad objectionem negando e oda-majorem : non enim quaelibet facultas met», concurrens ad reserandum Regnum coelorum est, et dicitur clavis, sed solum illa, quae authoritate Divina est ad hoc munus ordinata ; hujusmodi autem non est voluntas humana, quæ tam sacerdotibus, quam non sacerdotibus est communis, praeceditque susceptionem characteris sacerdotalis, in quo authoritas ad hunc effectum quoad substantiam confertur. Unde quamvis voluntas (idem intellige de quacumque alia facultate) requiratur ad ostium coeli reserandum, sicut, et scientia discernendi, et potentia ligandi ; non tamen eodem modo : nam scientia, et potentia dicunt peculiarem facultatem , ac authoritatem collatam a Deo saltem quoad substantiam ad prædictum effectum ; quod voluntati non convenit : nam, ut inquit D. Thomas in solut. ad 4 : « Velle unicuique est liberum, et ideo ad volendum non exigitur a autoritas, et propter hoc voluntas non a ponitur clavis. »

Ad confirmationem respondetur omissaδ^'η†“Γ majori negando minorem, quæ adhibita matio. probatione non suadetur ; etenim lres Personae Divinae, quæ peccatum remittunt, non triplicem sortiuntur elavem authoritative. sed duplicem tantum, scientiae discretivæ, et potentiæ, prout istæ communes sunt toti Trinitati ; cum enim remittere peccatum sit opus ad extra, et opera ad extra,juxta Concilium Toletanum Can. 1, sinta tota Trinitate indivisim, et per eandem virtutem communem, totæ ToFeian. tres Personae in ratione principii remit-

tentis peccatum sunt quasi una persona, et quoad hoc non ponunt in numero : quemadmodum esto Personæ sint tres, non tres natura?, aut omnipotentia? in eisdem D.Tho. inveniuntur. Ita D.Thomas: « Ad quintum « dicendum, quod tota Trinitas eodem « modo remittit peccata, sicut una persona, « et ideo non oportet quod sacerdos, qui « minister est Trinitatis, tres claves « habeat. »

riij. 31. Ultimo arguitur: nam potestas jurisdictionis est vere clavis Regni cœlestis: hæc est distincta a duabus supra recensitis: ergo sunt tres claves Regni cœlorum. Minor est certa: scientia namque discernendi, et potentia judicandi cum ordine sacerdotali conferuntur; potestas autem jurisdictionis in ordine non conferitur, ut satis apparet in sacerdotibus, qui vocantur simplices, et nondum ad confessiones audiendas sunt approbati, qui carent jurisdictione, licet ordine sacerdotali sint insigniti. Major vero difficultatem præseferens suadetur. Primo ex D. Thoma illam d. Tt. docente infra quæst. 25, supplement. art. 2, ad 1, ubi inquit: « Dicendum, quod clavis, « sicut supra dictum est, est duplex, scilicet « cet, ordinis, et jurisdictionis. » Secundo: nam clavis Regni cœlorum est potestas ordinata ad aperiendum, et claudendum cœlorum ostium, solvendo aut ligando; sed hujusmodi est potestas jurisdictionis: ergo debet inter claves Regni cœlorum connumerari. Tertio: nam clavis est illa potestas, qua judex Ecclesiasticus in esse judicis constituitur, ut dignos recipiat, et indignos excludat; sed in esse judicis constituitur per potestatem jurisdictionis: ergo potestas jurisdictionis est clavis.

Diluitor Ad hoc argumentum respondetur negando majorem, cujus prima probatio non urget: nam D. Thomas ibi solum intendit, jurisdictionem esse elavem improprie talem, et per modum conditionis, aut dispositionis ad elavem; non autem esse elavem stricte talem. Quam esse mentem D. Thomæ ex eo constat, quod loco in objectione relato se remittit ad quæst. 19, supplement, ut patet ex illis verbis: « Ad primum dicendum, quod clavis, ut supra dictum est. » In quaestione autem 19, ad quam se remittit, sic ait corp. art. 3: « Respondeo dicendum, quod clavis est duplex, una, quæ « se extendit ad ipsum cœlum immediate,

« removendo impedimenta introitus in « cœlum per remissionem peccati, et hæc « vocatur clavis ordinis; alia clavis est, « quæ non directe se extendit ad ipsum « cœlum, sed mediante militante Ecclesia? « per quam aliquis ad cœlum vadit, dum « per eam aliquis excluditur, vel admittitur « ad consortium Ecclesiæ militantis per « excommunicationem, et absolutionem; « et hæc vocatur clavis jurisdictionis in « foro causarum, sed non proprie dicitur « clavis cœli, sed quædam dispositio ad « ipsam. » Idemque dicendum est de jurisdictione in ordine ad forum externum, quæ etiam proprie clavis non est.

Ad secundam respondetur, quod clavis est potestas immediate, et directe ordinata ad aperiendum cœlum, vel illud claudendum; jurisdictio autem non est proprie potestas immediate, et formaliter ad id ordinata, sed quid ad actum clavium exactum per modum conditionis, quæ etiam dici potest facultas applicativa potestatis in ordine collatæ, quæ est proprie clavis. Ex quo patet ad tertiam: etenim nomine clavis intelligitur illa potestas, qua quis constituitur in actu primo in ratione judicis Ecclesiastici potentis formaliter et immediate aperire, et claudere cœlum. Jurisdictio autem non constituit sacerdotem judicem in actu primo, formaliter, et immediate potentem cœlum claudere, et aperire, sed mediate dumtaxat, aut indirecte, subjiciendo debitam materiam, plebem nimi-

Unde jurisdictio non est clavis, sed conditio requisita ad actum clavium, uti docet D. Thomas in 4, dist. 18, quæst. 1, art. 1, o. 1. quæstiunc. 2, ad 2: « Dicendum, quod « omnis spiritualis potestas datur cum « aliqua consecratione, et ideo clavis cum « ordine datur; sed executio clavis indiget « materia debita, quæ est plebs subjecta « per jurisdictionem; et ideo antequam « jurisdictionem habeat, habet claves, sed « non habet actum clavium. » Adversus tertiam conclusionem nullum alicujus ponderis argumentum occurrit, in cujus enodatione moram facere opus sit.

DUBIUM IV.

*Qui sacerdotes habuerint, aut habeant
clavium potestatem ?*

In quæst. 18 supplementi agit D. Thomas de effectu clavium tam circa remissionem culpæ, et pœnæ æternæ, quam temporalis. Ab his tamen investigandis in præsentī supersedemus, quia earum difficultatum resolutiones jam constant ex alibi dictis, præsertim in priori parte hujus tractat, disp. 3, dub. 2, ubi statuimus, effectum absolutionis, quæ fit virtute claviam, esse remissionem tam culpæ, quam pœnæ illi connexæ. Insuperque sacramentum pœnitentiæ clavium virtute remissionem pœnæ temporalis ex opere operato inducere, non semel præced. disput. explicuimus. Quocirca ad quæst. 19, in qua agit D. Thomas de his, in quibus inveniuntur claves, gradum facimus. Plures tamen sunt, de quibus dubitari potest, an clavium potestatem obtineant, aut obtinuerint? Quod in præsentī videndum est.

*Quid de sacerdotibus legis scripta:,
et naturalis ?*

32. Ad hujus difficultatis resolutionem præmittendum est, in lege scripta veros sacerdotes extitisse, ut satis liquet ex illo Exodi cap. 31 : *Applica ad te Aaron fratrem tuum cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur mihi.* Imo, et in lege naturæ veros extitisse sacerdotes constat ex Genes. 14, ubi de Melchisedech dicitur : *Erat enim sacerdos Dei Altissimi.* Id quod docet D. Thomas 1, 2, quæst. 103, art. 3, ubi inquit : « Sacerdotium etiam erat ante legem apud colentes Deum secundum humanam determinationem, qui hanc dignitatem primogenitis attribuebant. » Similiter etiam in lege scripta vera extitisse sacramenta, ad quorum administralione sacerdotes deputabantur, ex professo statuimus tractat. 22, disp. 3, § 2, et dub. 4. Igitur claritatis gratia difficultatem determinate versabimus circa sacerdotes legis scriptæ, et quidquid de his dicendum fuerit, sacerdotibus legis naturæ applicandum censemus.

33. Dicendum est primo, sacerdotes veteris legis potestatem clavium proprie non habuisse. Ita D. Thomas in præsentī, art. 1, Nugnus, et Seraphinus ibidem ; Soias. Sotus in 4, distinet. 20, quæst. 1, art. 3, Abulensis in cap. 16 Matthæi quæst. 81, et communiter Theologi. Et ratione suadetur : nam potestas clavium est ad removendum peccatum quoad culpam, et pœnam ; atqui sacerdotes veteris legis hujusmodi potestatem non habuerunt : ergo nec potestatem clavium. Probatur minor : etenim solus ille habet potestatem auferendi peccatum quoad culpam, et pœnam, qui gratiam sanctificantem saltem instrumentaliter inducere potest ; sed sacerdotes veteris legis ex vi sui ministerii per sacramenta illius legis gratiam sanctificantem producere adhuc instrumentaliter non potuerunt : ergo. Minor, quæ sola difficultatem continet, ostenditur ex Concilio Florentino in decret. Eugenii IV ad Armenios, ubi hæc habentur : « Novæ legis sacramenta sunt septem, quæ multum a sacramentis differunt antiquæ legis : illa enim non causabant gratiam, sed eam per Passionem Christi esse dandam figurabant : hæc vero nostra, et continent gratiam, et ipsam digne suscipientibus conferunt. » Si igitur sacramenta gratiam non conferebant, nec sacerdotes mediis illis eandem inducere poterant.

Confirmatur : nam sacerdotes veteris legis per sacramenta ac sacrificia solum efficiebant umbram ac figuram significantem coeli januas fore aperiendas : ergo stricte potestatem clavium non habebant. Antecedens suadetur ex illo ad Hebræos 10 : *Solum umbram habens lex* (antiqua nimirum) *futurorum bonorum* ; id est, bonorum legis Evangelicæ, ac sacerdotii ministerialiter effective producentis gratiam remissivam peccati, qua coeli ostium patefit. Unde D. Chrysostomus ait : *a Non habebant ipsam substantiam rerum, aut res ipsas.* Cum igitur umbra, aut figura potestatis clavium non sit ipsa potestas, hanc illi sacerdotes non obtinuerunt. Quibus accedit ex nullo Sacræ Scripturæ testimonio constare, potestatem clavium illis sacerdotibus collatam fuisse. Accedit insuper, potestatem a Deo collatam frustraneam esse non posse ; potestas autem clavium, si sacerdotibus veteris legis collata

II
jiz
fi

Π

-C 3

t

51
SH
3w
il

Confir-
mat.

?i.

Ad
Hebr.
10.

u,

D.
Cbrys.

v

fuisset, frustranea esset ; quippe quæ finem intentum non oblineret : etenim cœli janua, ad quam aperiendam dirigitur, ante Christi Passionem aperiri non potuit. Quamvis autem proprie claves non habuerint ; tamen : « In eis figura clavium præ-

R^Tyl

« cessit, » inquit D. Thomas, quia illi sacerdotes habebant autoritalem discernendi. et judicandi homines, qui ab irregularitatibus purgandi essent, ut ad tabernaculum manufactura aditus illis pateret, quod est quaedam umbra potestatis removendi peccatum, ut cœli ostium reseretur.

! 34. Objicies tamen primo : nara in lege

Objectio

ceteri fuit vera potestas sacerdotalis : sed vera potestas sacerdotalis est vera potestas clavium : ergo in sacerdotibus legis antiquæ fuit vere, et proprie potestas clavium. Majorem supponimus ex prænotatis, ut fuisse in veteri lege veros sacerdotes vera sacramenta ministrantes supposuimus ; veri autem sacerdotes debent gaudere vera potestate sacerdotali. Minor autem ostenditur ; nam vera potestas sacerdotalis est potestas ordinis ; sed potestas ordinis est vera potestas clavium : ergo vera potestas sacerdotalis est vera potestas clavium.

Confie-

Confirmatur : nam potestas discernendi, et judicandi inter lepram, et lepram, est potestas clavium ; sed sacerdotes veteris legis hujusmodi functi fuere potestate : ergo habuerunt claves. Major videtur certa: etenim ut dub. præced. ostendimus, discretio, et judicium sunt actus clavium. Minor vero probatur ex Deuteronomii 17, vers. 8 : *Si difficile, et ambiguum apud te judicium esse perspexeris inter sanguinem, et sanguinem, causam, et causam, lepram, et lepram.... Surge, et ascende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniesque ad sacerdotes levitici generis, et ad judicem, qui fuerit illo tempore, quæresque ab eis, qui indicabunt tibi iudicii oerilatem, sequerisque sententiam eorum; qui autem superbierit nolens obedire sacerdotis imperio, et decreto iudicis, moriatur.*

Deufe-
ronomii

Solvitur.

Respondetur, potestatem sacerdotalem ex suo conceptu generico non esse potestatem clavium, sed solum ex conceptu specifico determinati sacerdotii, nempe, legis gratiæ. Quocirca potestas sacerdotalis, et potestas clavium non convertuntur, nec illi, cui convenit prior, necessario convenire debet posterior, alioqui etiam sacer-

dotes legis naturæ, cum vere sacerdotes fuerint, claves habuissent. Quemadmodum igitur in lege veteri fuerunt vera sacramenta, quæ in ratione sacramenti convenientiam habuerunt cum sacramentis legis gratiæ, a quibus tamen distinguuntur in ratione specifica, in virtute, et in modo causandi ; ita etiam in lege veteri fuerunt veri sacerdotes, atque ideo vera potestas sacerdotalis ad conficienda sacramenta illius legis, in qua ratione convenit cum potestate sacerdotali legis Evangelicæ, a qua tamen differt in ratione talis potestatis. Ceterum sicut sacramenta legis veteris considerata quoad speciem fuerunt ignobiliora sacramentis legis Evangelicæ, gratiamque. ut ista, causare non poterant; ita potestas sacerdotalis illius legis specificè sumpta cedit potestati sacerdotali legis gratiæ : hæc enim ex sua differentia specifica se extendit ad removendum peccatum, ad coelique ostium pandendum, atque ideo ad vim clavium obtinendam.

Ad confirmationem dicendum est, potestatem discernendi inter lepram, et lepram esse potestatem clavium improprie, et similitudinarie : ex vi enim illius solum fiebat discretio inter dignos, qui ad sacrificia, et ad templum materiale admittendi essent, et inter indignos, qui rejiciendi extra castra, ratione immunditiæ, vel arcendi a templo, et sacrificiis. Quoad remissionem autem peccatorum per sacramenta, aut sacrificia sacerdotes illius legis nullam potestatem clavium habebant nisi solam figurativam : Deus enim erat, qui solus ad conspectum sacrificiorum infundebat gratiam, et remittebat contritis culpam.

35. Arguitur secundo: nam potestas remittendi, et retinendi peccata in pœnitentiæ sacramento est proprie potestas clavium; sed hujusmodi facultate pollebant sacerdotes legis Mosaicæ, imo, et naturalis : ergo habebant potestatem clavium stricte talem. Minor, quæ sola difficultatem præsefert, suadet ex D. Thoma in 4. distinct. 1, quæst. 1, art. 2, quæstiunc. 3, ad 2, ubi ait : « Ante legem scriptam erant quædam sacramenta necessitatis, sicut illud fidei sacramentum, quod ordinabatur ad deletionem originalis peccati, et similiter pœnitentiæ » (perpende verba) « quæ ordinabatur ad deletionem actualis, a

Et

El idem docet ibidem, quæstiunc. 4, de lege Mosaica, his verbis: « Necessarium » fuit in lego Moysi determinare sacrificia, « oblationes, etc. et pœnitentiæ satisfaci- » lions distingui. » Qua in sententia persistens, pœnitentiæque sacramenti assignans ministrum, 3 part, quæst. 84, art. 7, ad 2, ait : « Unde pœnitentia in veteri lege aliquam determinationem habuit, quantum quidem ad dolorem, ut esset magis in corde, quam in exterioribus signis, secundam illud Joëlis 2: Scindite corda vestra, et non vestimenta vestra ; quantum autem ad remedium doloris quærendum, ut aliquomodo ministris Dei peccata sua confiterentur ad minus in generali. Unde Dominus in Levit. 5, dicit : Anima si peccaverit, offeret arielem immaculatum de gregibus sacerdoti juxta mensuram, æstimationemque peccati, qui orabit pro eo, quod nesciens fecerit, et dimittetur ei. In hoc enim ipso, quod oblationem faciebat aliquis pro peccato suo, quodammodo suum peccatum sacerdoti confitebatur. » In quibus palam docet, tam in lege scripta, quam naturali sacramentum pœnitentiæ extitisse cum omnibus suis actibus, confessione, contritione, ac satisfactione, insuperque sacerdotem ejusdem sacramenti fuisse ministrum. Hæc autem verificari nequeunt, nisi sacerdotes habuerint potestatem ligandi, et solvendi : ergo.

Confirmatur : nam sacerdotes veteris legis super populum potestatem habebant; sed non temporalem: ergo spirituales. Atqui potestas spiritualis est potestas clavium : hanc igitur habuerunt. Minor prioris syllogismi suadetur : nam si illa potestas esset temporalis, potestas regia non esset a sacerdotali distincta; sed certum est, unam ab alia distingui : ergo potestas sacerdotalis temporalis non erat.

Respondetur negando minorem ; ad cujus probationem dicendum est, in lege tam naturali, quam scripta verum extitisse pœnitentiæ sacramentum a Deo institutum in medicinam peccatorum actualium, id quod docuimus tract. 22, disp. 3, dub. 3, num. 34 et dub. 4, num., 62. Inde tamen minime evincitur, sacerdotes veteris legis habuisse veram potestatem clavium, aut remittendi peccata medio illo sacramento: etenim nec sacramentum illud, nec illius

minister virtutem in se, et ex se continebant ad productionem activam gratiæ sanctificantis : hæc enim totaliter refundebatur in Denrm sanctificantem, atque in dispositiones recipientis. Unde cum attritio non sit ex se sufficiens dispositio, necessaria ibi erat contritio, sine qua justificationis effectum solum concurrebat deprecative, et non rigore causaliter, ut salis constat ex illis verbis Levitici adductis a D. Thoma loco in objectione relato : « Qui orabit pro eo, quod nesciens fecerit, et dimittetur ei. » Sacramenta autem, et sacerdotes legis Evangelicæ longe aliter se habent : vim quippe effectivam in se continent, qua physice instrumentaliter gratiam producant, peccatum amoveant, cœlique januam reserant. Quam doctrinam tradit D. Thomas 3 part, quæst. 84, art. 7, ad 2 : « Nondum autem erat instituta potestas clavium, quæ a Passione Christi derivatur, et per consequens nondum erat institutum, quod aliquis doleret de peccato cum proposito subjiciendi se per confessionem, et satisfactionem clavibus Ecclesiæ sub spe consequendæ veniæ sub virtute Passionis Christi. »

Ad confirmationem respondet D. Thomas in præsentia, art. 1 : « Ad tertium dicendum, quod non habebant spirituales potestatem, quia per sacramenta legalia non a culpa, sed ab irregularitatibus homines purgabant, ut ad manufactura tabernaculum aditus purgatis per eos pateret. » Ubi eam distinctionem inter potestatem sacerdotalem, et regiam assignat, quod ex vi sacerdotalis homines ab irregularitatibus purgabantur, non autem ex vi regiæ autoritatis. Dum tamen, inquit, potestatem sacerdotum spirituales non fuisse, sed temporalem, intelligendus est D. Thom. de potestate spirituali ratione effectus. Dupliciter enim dicitur potestas spiritualis, vel ratione effectus, vel ratione finis, ut recte vidit Soto in 4, dist. 20, q. 1, art. 3. Ratione effectus dicitur potestas spiritualis, quia est causa gratiæ; ratione vero finis, quia ordinatur ad veram Religionem, ad sacrificia, unctiones, et vestes, quæ el mystica erant, et figura rerum supernaturalium legis Evangelicæ. Igitur D. Thom. solum intendit, polesta-

DE PŒNITENTIA.

tem sacerdotalem illius legis non esse spirituales effective, quia gratiam non inducebat instrumentaliter, sicut potestas sacerdotum legis Evangelica? ; non vero ex parte finis, hoc enim pacto ad spiritualia dirigebatur. Quibus consonat Abulensis ad cap. 16 Matlh. q. 81, in fine, ubi inquit : « Habebant sacerdotes legales potestatem » super populum, quæ non erat pure temporalis sicut regia potestas, nec pure spiritualis sicut potestas ministrorum » novi testamenti, sed potestas erat quodammodo ad temporalia ordinata in cultum » Dei cæremonialem, scilicet, ad purgandos homines legaliter immundos per legales cæremonias. » Erat igitur illa potestas absolute, et simpliciter temporalis, et aliquantulum aut secundum quid spiritualis. Adde quod esto spiritualis esset, non inde potestas clavium dicenda erat, ut liquet in potestate Exorcistæ, quæ spiritualis est, et non clavium.

§ II.

Quid de sacerdotibus legis Evangelicæ ?

Assertio 36. Dicendum est secundo, sacerdotes legis gratiæ clavium potestatem habere. Hæc assertio satis constat ex dictis dub. 2, quippe si clavium potestas in Ecclesia invenitur, in sacerdotibus, qui sunt præcipui Ecclesiæ ministri, existere debet. Ideoque eam *sapponit D. Thomas in præsentī*, quæst. 19, dum ari. 3 inquiri « Utrum soli sacerdotes habeant claves ? » Ubi loquitur *de sacerdotibus novæ legis*, nam de Mosaicis jam art. 1, deciderat claves non habuisse. Suadetur autem breviter ex D. Ambrosio lib. de pœnit. cap. 5, ubi ait : « Jus ligandi, et solvendi solis sacerdotibus est concessum. » Quæ propositio exclusiva exponitur sic : e Jus ligandi, et solvendi concessum est sacerdotibus, et non aliis a sacerdotibus » legis Evangelicæ, de quibus ibi agit : sacerdotes igitur legis gratiæ clavium potestatem sortiuntur.

Id quod etiam ratio convincit : nam potestas clavium est potestas efficiendi instrumentaliter gratiam remissivam peccati præcludentis aditum ad coelestia ; atqui sacerdotes legis Evangelicæ huiusmodi potestatem obtinent : ergo. Minor suadetur : etenim cum sacerdotes Evangelici

ordinantur, characterem sacerdotalem accipiunt, et ejusdem extensionem, dum Episcopus manus imponens inquit : Accipite Spiritum Sanctum, etc., sed in hoc consistit præ Aestas ministerialis efficiendi gratiam remissivam peccati : ergo huiusmodi facultatem obtinent. Quod adeo verum est, ut etiam si sacerdotes in mortali peccato existant, eandem potestatem conservent, ut habetur ex Tridentino sess. 14, cap. 6, ¹ dicente : « Docet quoque Concilium, sacerdotes, qui peccato mortali tenentur, per virtutem Spiritus Sancti in ordinesacerdotali collatam, tanquam Christi ministros, functionem remittendi peccata non exuere, eosque prave sentire, qui in malis sacerdotibus non esse contendunt. » Quocirca

37. Dicendum est tertio, etiam sacerdotes hæreticos, schismaticos, degradatos, ac excommunicatos vitandos habere simpliciter potestatem clavium ; non tamen illius usum nec licite, nec valide, nisi tantum in eventu necessitatis, uti est in articulo mortis. Ita D. Thomas in præsentī, art. 6, ubi ait : « Respondeo dicendum, quod in omnibus prædictis manet clavium potestas quantum ad essentiam, sed usus impeditur ex defectu materiae. » Quem sequuntur communiter Doctores. Prior assertionis pars suadetur : nam character sacerdotalis complete sumptus est potestas clavium simpliciter talis, sed omnes sacerdotes in assertionem recensiti habent characterem complete acceptam : ergo in illis invenitur clavium potestas, quæ est talis simpliciter, quicquid sit de clave secundum quid, qualis est jurisdiction. Major constat ex dictis dub. præc. Minor autem ostenditur : quia character, cum sit participatio sacerdotii æterni Christi Domini, est indelebilis ac æternus : ergo semel acceptus ab illis sacerdotibus nusquam dimittitur. Unde ait D. Thomas 3, part. q. 64. art. 9, ad 3 : « Per hoc, quod quis ab Ecclesia suspenditur, vel excommunicatur, vel etiam degradatur, non amittit potestatem conficiendi sacramentum. »

38. Posterior vero assertionis pars suadetur : etenim usus clavium exposcit jurisdictionem, aut praelationem ; sed sacerdotes, qui in assertionem recensentur, jurisdictionem non habent : ergo nequeunt licite

licite, aut valido uti potestate clavium. Major inde constat, quia usus potestatis clavium exposcit materiam, et subditos, in quosexerceatur ; subditi autem per jurisdictionem ac prælaturam habentur. Minor vero ostenditur : nam jurisdictionis ac prælatura provenit ex ordinatione, aut dispositione Ecclesiæ ; sed Ecclesia privat jurisdictione hæreticos, schismaticos, degradatos. ac excommunicatos vitandos : ergo in illis jurisdictionis non invenitur. Diximus, *excommunicatos vitandos*, aut non toleratos nec licite nec valide usum clavium habere : nam qui sunt tolerati, usum clavium habere possunt sæpe valide, interdum licite, aliquando vero illicite. Vitandi autem, quamvis alia sacramenta valide conficere possint, non tamen pœnitentiæ, ut recte probat N. Andreas tract. 10, cap.

3, punct. 3, num. 27. Ad validam quippe huius sacramenti administrationem ordinis potestas non sufficit, sed etiam jurisdictionis desideratur, quæ prædicti excommunicati carent, vel quam impeditam habent, juxta text. cap. *Romana de officio Vicarii in 6*, ubi quamvis sermo fiat de jurisdictione contentiosa, etiam de voluntaria id intelligendum censent communiter Doctores, Covarruvias cap. *Alma mater*, part. 1, § 6, num. 7, conci. 7, Suarez disp. 11, sect. 2, numer. 12, N. Cornejo ¹ disp. 10, de excommuni. § 1, dub. 5, Coninchus disp. 14, dub. 5, Palaus, Bonacina, Henriquez, N. Antonius, et alii.

39, Diximus etiam in assertionem, sacerdotes hæreticos, schismaticos, degradatos, ac excommunicatos vitandos licitum ac validum usum clavium non habere, nisi in eventu necessitatis. Etenim in articulo mortis pœnitentiæ sacramentum valide ministrare posse, imo, et licite, si congrue ad Deum convertantur, dubitandum non est, maxime post Tridentinum sess. 14, cap. 7, ubi concedit omnibus sacerdotibus, ut a quibuscumque casibus, et censuris possint absolvere quoscumque pœnitentes in articulo mortis. Lex autem generaliter loquens, generaliter debet intelligi, argumento leg. 1, § *Generaliter*, ff. de legatis *præxlandis*. Et qui totum dicit, nihil excludit, leg. *Julianus*, ff. de legalis 3. Maxime in favorabilibus, quæ non restringi, sed ampliari debent. Ita Cornejo dub. 3, Cajetanus in summa, verb. *Absolutio*. An-

gelus verb. *Confessio*, Suarez sect. 1, num. 9, Bonacina, Palaus, et alii. Adduntque etiam Suarez, ac N. Cornejo, hæreticos, et schismaticos. etiamsi ab Ecclesia præcisos, validum conficere sacramentum, si debitam intentionem apponant : nam Concilium terminis utitur generalibus : « Omnes sacerdotes ab omnibus censuris, et peccatis, quoscumque pœnitentes. » Unde sicut ultimæ clausulæ sine restrictione intelliguntur ; ita prima generaliter intelligi debet. Ita etiam N. Andreas loco proxime cit. n. And.

40. Oppones tamen adversus secundam Objectionem huius assertionis partem, quod eadem est potestas clavium supra Corpus Christi verum, ac supra Corpus Christi mysticum, siquidem eadem deservit ad consecrandum, et ad ligandum vel solvendum ; sed potestas clavium quoad consecrandum nequit impediri ab Ecclesia ; si enim excommunicatus vitandus consecraret, consecratio subsisteret, quantumvis Ecclesia contradiceret : ergo nec impedire potest usum ejusdem potestatis quoad actum ligandi, et solvendi in pœnitentiæ sacramento, ita ut si hoc ab excommunicato vitando ministraretur, validum non existât. Tum etiam : quia potestas ligandi, et solvendi est activa ; sed potestas activa illius, qui habet usum liberi arbitrii, in actum prodit, dum vult : ergo sacerdotes huiusmodi potestate gaudentes nulla extrinseca vi Ecclesiæ impediri possunt, ne illa utantur. Tum denique : quoniam actus potestatis clavium non impeditur per culpam : ergo nec etiam per aliquam pœnam : hæc enim minus repugnat spirituali potestati, quam culpa.

Respondetur ad primum, Ecclesiam non posse directe impedire potestatem absolvendi, et ligandi, quemadmodum nec potestatem consecrandi ; posse tamen indirecte removendo materiam, in quam potestas illa exercenda erat : ab illis quippe sacerdotibus aufert jurisdictionem ; hac autem sublata, cum plebs subjecta in foro pœnitentiæ non relinquatur, impeditur clavium usus, qui est actus jurisdictionis. Sicut qui panem, et vinum tolleret, indirecte usum potestatis consecratiæ removeret. Ad secundum simili modo dicendum est, potestatem spirituales activam in actum prodire non posse, dum deficit materia, circa quam actus exercendus est. Non enim usus clavium impeditur, quia potes-

tas ligandi, et solvendi quoad entititem removeatur ab excommunicato vitando, sed ex defectu materiæ; quemadmodum potestas baptizandi tollitur, dum aqua removetur. Ad tertium negatur consequentia: culpa enim materiam aut subditos non subtrahit, sicut excommunicatio, degradatio, aut quid simile in pœnam inlicitum: tunc quippe jurisdictio ablegatur, ac subinde deficiunt subditi, in quos clavium usus habendus erat. Nec Episcopi haeretici jurisditionem habent, nec haeretici sacerdotes ab hujusmodi Episcopis eam accipiunt. Omnis enim vera jurisdictio provenit ab Ecclesia, quæ nullam illis haereticis confert. Per quod latenti replicæ fit obviam.

Qoxs- 41. Hactenus vidimus omnes et solos
unae, sacerdotes legis Evangelicæ clavium potestatem habuisse, nullumque alium, sive ad legem naturalem spectet, sive ad scriptam. Ceterum quum Christus Dominus vere, et proprie, sacerdos extiterit, ut ex professo ostendimus tract. 21, disp. 31, dub. 1, adhuc ad perfectam dubii intelligentiam inquirendum videbatur, an etiam claves, et quales obtinuerit? Hanc autem quæstiunculam dub. 2 obiter decisam relinquimus. Ex ibi enim expensis constat in Christo Domino clavium potestatem, non ministerialem, sed excellentiæ inveniri. Quam doctrinam communiter defendunt Theologi; unde satius erit Angel. Praeceptoris verba in præsent. quæst. 19, art. 2, adducere, qui in corpore ita inquit: «' Dicendum, quod virtus aliquid agendi est « in instrumento, et in per se agente, non « eodem modo; sed in per se agente per- « fectius. Potestas autem clavium, quam « nos habemus, et aliorum sacramento- « rum virtus est instrumentalis; sed in c Christo est ut in per se agente ad salu- « tem nostram, per auctoritatem quidem, « in quantum est Deus, sed per meritum, a in quantum est homo. Clavis autem de a ratione sua exprimit potestatem ape- « ciendi, et claudendi, sive aliquis aperiat « quasi principale agens, sive quasi minis- « ter; et ideo in Christo oportet ponere « elavem; sed altiori modo, quam sit in « ejus ministris; et ideo dicitur quod ha- « bet elavem excellentiæ. » Nota tamen, Christi claves dicendas non esse sacramen-
Nota. tales, sicut claves aliorum sacerdotum.

Tum, quia in Christo non identificantur cum caractere, qui quid sacramentale est, sicut in illis contingit. Tum etiam: quia in aliis sacerdotibus clavium potestas nequit effectum sacramenti sine sacramento producere; Christus autem indt'pendens est a sacramentis, atque ideo sine illis omnes sacramenti effectus inducere potest,

DUBIUM V.

An aller prêtre sacerdotem habeat claves, situe minister potestatis in pœnitentis sacramento?

Quamvis in præcedentibus decisum sit, non omnes sacerdotes cujuscumque legis, sed solius Evangelicæ, clavium potestatem obtinuisse: inde tamen non constat, an etiam ab eo munere arceantur laici; quod in præsentem videndum superest. Addimus autem in titulo, *silve minister potestatis*, non ut innuatur aliud esse habere claves, et aliud esse ministerium potestatis, utrumque enim idem formalissime importat; sed ut distinguamus ministerium potestatis a ministro jurisditionis; de quo in sequentibus seorsim agendum est.

§ i.

Veritas catholica duplici assertione propugnatur.

42. Dicendum est primo, nullum extra sacerdotem esse ministerium potestatis in hoc sacramento, ita ut possit confessionem ut sacramentalem audire, et a peccatis absolvere. Hæc assertio est de fide, quam ut talem omnes Catholici defendunt. Probat-
urque primo ex perpetua traditione Ec- « clesiae, de qua certo nobis constat tum exet'p? Conciliis, tum ex communi consensu Sanc-
torum Patrum. Ex Conciliis quidem, quia hujusmodi veritatem sæpe definiunt; Constantiense sess. 8, et 15, ubi oppositi errores AVicleph, et Joannis Hus condem-
nantur, et præcipitur AViclepho intimari: a Utrum credat, quod Christianus ultra « contritionem cordis soli sacerdoti de a necessitate salutis confiteri teneatur? r Florentinum in litteris sanctæ unionis, tAzX Cabilonense 2, cap. 23, quod habetur in cap. *Quidam dicunt*, de pœnit. dist. I, ubi

; dicitur, universam sanctam Ecclesiam (Io-
cero, peccata non aliis quam sacerdotibus
liesse confitenda. Ac tandem Tridentinum
! > sess. H, cap. G, ubi inquit: « Circa minis-
trum autem hujus sacramenti declarat
« Sancta Synodus falsas esse, et a veritate
! « Evangelii penitus alienas doctrinas, quæ
I « ad alios quosvis homines præter Episco-
I « pos, et sacerdotes clavium ministerium
l « perniciose extendunt. » Unde Can. 6
, ejusdem sess. sub anathemate inurit
quemlibet, qui dixerit: « Modum secreto
» confitendi soli sacerdoti, quem Ecclesia
j e Catholica ab initio semper observavit, et
(< observat, alienum esse ab institutione,
i « et mandato Christi, et inventum esse
a humanum. » Id quod etiam definivit
l » Leo X, in damnatione articulorum Lu-
theri.

l Ex Patribus autem, qui eandem verita-
tem unanimiter docuere; Chrysostomus
i lib. 3, de sacerdotio, coli. 4, ubi ait sacer-
dotibus fuisse commissam potestatem:
; « Quam nec Angeli, nec Archangeli, nec
i « terreni Principes habent, quia nemini
! « istorum dictum est: Quodcumque sol-
! « veris super terram, erit solum et in
p « Coelo. » Ambrosius lib. 1, de pœnit. cap.
circa principium, ubi etiam disertis
verbis docet, potestatem ligandi, et sol-
vendi solis sacerdotibus fuisse concessam;
et lib. 2, cap. 2, et serm. 10, in Psalm. 118,
- 8. Augustinus de vera, et falsa pœnit. cap.
10, et habetur in cap. *Quem pœnit.* dist. 1,
| ; cjr. Cyprianus lib. de lapsis circa finem, et
| ^ epist. 54, Basilius in lib. reg. firevior. 288.
Cum interrogatus, an liceret cuilibet con-
fiteri peccata, respondet: « Necessario his
« peccata aperiri debent, quibus credita
« est dispensatio mysteriorum. » Hiero-
: ^ nym. in 18, Nlatth. Fabianus Pontifex
epist. 2, decret. coll. 4, prope finem inquit,
peccantem lethaliter damnationem obitu-
rum, « nisi ei sacerdotali dignitate sub-
i « ventum fuerit. » Leo Papa epist. 89,
i ? j. aliique plures, quorum testimonia pro-
lixum esset referre. Ex quibus sequens
ratio formari potest, quæ Theologica de-
monstratio censetur.

û?, « 43. Circa rem ad fidem spectantem, et
wis-unice ex divina voluntate pendentem,
qualis est de qua agimus, sentiendum est
juxta intelligentiam universalis Ecclesiæ,
Conciliorum, ac doctrinam SS. Patrum;

atqui ex his omnibus habetur, solos sacer-
dotes esse ministros potestatis in sacra-
mento pœnitentiæ, nullique alteri hujus-
modi munus fuisse demandatum: ergo
nullus præler sacerdotem habet esse mi-
nistrum potestatis sacramentalis confes-
sionis, aut valet absolvere, et ligare in
sacramento pœnitentiæ. Consequentia est
legitima. Major est universalis regula, ut
supra num. 13, vidimus ex D. Augustino.
Minor autem, in qua poterat esse difficul-
tas, etiam constat ex adductis testimoniis,
præsertim ex Can. cit. Tridentini, ubi
statuit, hanc doctrinam esse traditionem
Apostolicam, ex institutione, et mandato
Christi emanatam. Unde SS. Patres plura
scripturæ loca ad id suadendum in sensu
mystico, ut videre est apud Suarez disp.
24, sect. I, num. 4.

Confirmatur: nam cum sacramentum Confirm
pœnitentiæ sit a Christo institutum ad mo-
dum judicii, in quo reus est pœnitens, ille
solum habebit esse ministerium potestatis,
cui commissum fuerit munus spiritualis
judicis; atqui solis sacerdotibus potestas
judicis spiritualis commissæ est: ergo nul-
lus, qui non est sacerdos, habet potestatem
ministri sacramentalis confessionis. Con-
sequentia liquet; et major ex eo constat,
quod nemo ex natura sua habet esse judi-
cem in causa spiritali alterius, atque ideo
solus ille obtinere potest hujusmodi munus,
cui a Christo Domino concessum fuerit;
alias independenter a Christo Domino erit
in hominibus, imo, et in feeminis, potestas
absolvendi a peccatis. Minor autem suade-
tur: tum ex illo Joann. 20: *Accipite Spi-
ritum Sanctum, quorum remiseritis peccata,*
20. *remittuntur eis, et quorum retinueritis,*
retenta sunt. Quæ verba solis Apostolis in
sacerdotes jam ordinatis dicta sunt. Tum
etiam: quoniam potestas judicis spiritua-
lis in foro interno pœnitentiæ est potestas
supernaturalis, et sacra; sed soli sacerdotes
consecrati sunt ex vi ordinis: ergo illis
tantum, et non laicis, hujusmodi munus
commissum est. Tum denique: nam po-
testas judiciaria in sacramento pœnitentiæ
consistit formalissime in potestate clavium,
quæ aliud non est quam extensio charac-
teris sacerdotalis, ut supra ostendimus; sed
laici characterem sacerdotalem non habent;
ergo cum impossibilis sil extensio, ubi
deficit id quod extendendum est, solis

sacerdotibus ut talibus, el non laicis potestas judiciaria in confessione sacramentali impensa fuit. Quæ proculdubio est ratio D.Tho. in I argum.-W con/ra,art. I, quæst. 8, supplem. et præsentii, quæst. 19, art. 3.

D. Tbû.

Bitto congru-
«uæ.

44. Deinde suadetur assertio ratione congruentis satis efficaci, desumpta ex eodem D. Thoma in corpore art. 1, quæst. 8 cit. Nam in Regno Christi, quod est Ecclesia, cuncta debeat esse recte ordinata non secus ac in quocumque alio temporali Regno ; atqui in temporali Regno nimia intervenire confusio, ac inordinatio, si cuncta individua essent iudices in causis civilibus; ideoque ad id munus digniores tantum elewantur : ergo cum in Ecclesia sacerdotes sint præcellentiores consecratione, statu, doctrina, ac justitiæ zelo, congruum fuit illos tantum, et non omnes fideles, in iudice» ac ministros sacramenti pœnitentiæ fuisse assignatos. Accedit, quod potestas supra Corpus Christi mysticum supponit potestatem supra Corpus Christi verum ut consecrandum; hæc autem solum invenitur in his, qui ad sacerdotium evecti sunt.

Assertio 45. D^cenc^um 03* secundo, nulla Ecclesiæ dispensatione fieri posse, ut non sacerdos sit minister potestatis, aut absolvat pœnitentem adhuc in extrema necessitate, Hæc assertio nedum est etiam communis Theologorum, verum de fide, ut recte censet Suarius ubi supra : innititur quippe eisdem *Scripturæ* testimoniis, ac Conciliorum decisionibus, quibus præcedentem conclusionem firmavimus. Universaliter enim definiunt, solum sacerdotem esse hujus sacramenti ministrum, atque ideo nullum laicum in nulla urgente necessitate absolutionem sacramentalem impendere posse. Id quod etiam efficaciter suadetur :

Eano.

nam Ecclesia dispensare non potest, ut quis efficiat actum, ad quem potentiam physicam non habet; sed laicus caret potentia physica ad absolvendum a peccatis : ergo cum eo Ecclesia dispensare non potest, ut in extrema necessitate sit minister confessionis sacramentalis. Consequentia est legitima, et major evidens. Minor autem ostenditur : nam potestas physica ad absolvendum a peccatis est virtus clavium, sive extensio characteris sacerdotalis, per quam physice influit in actum absolvendi; sed hæc in laico non invenitur ; ergo est phy-

tatem absolvendi,et ministrandi sacramenta impotens ad absolvendum a peccatis in sensu composito illius status. Confirmatur primo: etenim Ecclesia dispensare non potest, ut laicus Eucharistiam Institutione hujusmodi facultatem tribuere, consecret in urgente necessitate : ergo nec nec tribuisse constat ; sed id utique esset, ut absolvat a peccatis vel sit minister sacramenti pœnitentiæ. Antecedens constat, et consequentia suadetur : nam ideo pœnitentiæ ita esse sacerdotibus annexam, ut cum laico dispensare non potest ut Eucharistiam efficiat, quia consecratio Corporis Christi est actus characteris sacerdotalis, Minor, in qua poterat esse difficultas, constat in omnibus illis casibus, in quibus Ecclesia ut Mater piissima : semper egi quod sibi ex commissione divina licuit, ut fidelibus in extrema necessitate constitutis hic est etiam prorsus impotens, ita ut cum subveniret. Quocirca qui omnibus sacerdotibus jurisdictionis potestatem impertiri potest, eam cunctis sacerdotibus etiam simplicibus concedit, ut existentem in mortis articulo absolvere possit. Ergo si cum laicis non dispensat ut id efficiant, ideo est quia non potest.

« ducate; hoc facile in meam commemorationem. Sed post Resurrectionem dedit eis sacerdotalem potestatem quantum ad actum secundarium, qui est ligare, et solvere, quando dixit Joan. 20 : Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis, » etc.

46. Inquires tamen, an hæc ita intelligenda sint, ut extendantur etiam ad censuras, adeo nt nec in extrema necessitate possit laicus, aut non sacerdos ab illis absolvere? Negativo respondet Henriquez, Candidus, Panormitanus, et Felin. quos cilalN. Andreas tract. 10, cap. 2, punct. 4, >1 Sylvester verbo *Absolutio* 1, η. 8, Glossa p/cap. .1 *nubis* 2, verbo Λ'ον *potuerit, de senlenha excommunicationis,et cap. Pastoralis, Præterea, verb. Prælerquam in inorte, de officio ordinarii.* Armilla, Tabiona, Joannes delaCruz, uterque Ledesma, quos affert, et sequitur Diana torn. 2, tract. 4, resol. 133, Avila de censur. part. 7, disp. 1, dub. 3, probabileque censet N. Cornejo dub. 2, Sanchez lib. 2, summ. cap. 13. Probabilitate supposita, concludit quemlibet sæcularem in absentia sacerdotis, aut alterius insigniti aliquo ordine adstringi lege charitalis excommunicatum in articulo mortis < absolvere. Quam sententiam inde probant, quia pia mater Ecclesia omnibus, quibus potest, tribuit facultatem absolvendi a cunctis peccatis in mortis articulo, ita ut eam etiam concedat sacerdotibus simplicibus : ergo cum facultatem absolvendi a censuris concedere possit non sacerdotibus, credendum est quod in extrema necessitate illam concedat. Hanc autem opionionem, uti voluntarie in scholis introductam,acriter, et non immerito, impugnat Lugo in præsentii, disp. 18, sect. I, num. 10. Fundamentum quippe, quo illi Authores utuntur, si quibuscumque non baptizatis, imo, et fœminis, applicetur, in illis etiam potestatem absolvendi a censuris pro extrema necessitate de facto existere convincet ; cum improbable non sit, Ecclesiam omnibus illis hujusmodi facultatem concedere posse.

t 47. Quocirca oppositum censendum est, ita ut nullus extra sacerdotem valeat a censuris absolvere etiam in mortis articulo. Hæc sententia est communis Theologorum, quos adducunt, et suppetias ferunt N. Andreas, et Lugo loc. citat. Ratio est : quoniam non sacerdotes hujusmodi potestatem ex se non obtinent, ut liquet ; aliundeque ab Ecclesia nunquam illis concessa fuit ; alias concessionem hanc adversarii designent : ergo asserendum non est, facultatem prædictam in non sacerdotibus inveniri. Id quod etiam evincitur ex Tridentino *Salman l. Curs. Theolog. tom. XX.*

sess. 14, cap. 7, abi indo nimiati Ecclesiæ pietatem commendat, quia in ea semper custoditum fuerit, ut in mortis articulo omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis, et censuris absolvere possint. Si autem facultatem absolvendi a censuris non sacerdotibus tribuisset, id utique exprimeret, et inde amplius Ecclesiæ pietatem extolleret. Tum etiam : quia in Ecclesia nunquam visum, praxi observatum, aut consuetudine introductum est, non sacerdotes in extrema necessitate a censuris absolvere ; sicut e converso,inquit Concilium, semper in Ecclesia observatum fuisse, sacerdotes a quibuscumque censuris absolvere : ergo ideo quia istis, et non illis facultas concessa, et ut talis cognita est.

Satisfit
motivo
1
senlen-
liæ.

Ar./umcnm *assertionibus opposita convelluntur.*

49. Doctrinam primæ assertioni Catholice contrariam docuit Wicleph, quem refert, ac vehementer exagitat N. V. Thomas

Valdensis torn. 2, de sacram, cap. 135, et WWei. 145. Eundem errorem deinceps exhalavit s?S. Eutherus, asserens non plus efficere Papam,

et Episcopum, quam infimum sacerdotem; ac his deficientibus, æque bene quemlibet Christianum, etiam puerum, aut fceminam insipientem, si verba proferre sciat, sacramentaliter absolvere posse. Quem etiam haereticum profligavit N. Roffensis aureo illo Opusculo jussu Pontificis ad eum finem in lucem edito; id quod similiter effecit N. Guido contra Sagarellum de Parma,

Argu!;: cujus infectam linguam adussit. Arguunt itaque hæretici primo: quia nullibi in Scriptura habetur, confessionem unice cum sacerdote fieri debere: textus enim ille Joann. 20: *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. et quorum retinueritis, retenta sunt*, non ligat sacerdotibus potestatem absolvendi a peccatis: ergo Catholici, qui in illo nituntur, nullum fundamentum habent ad id asserendum. Antecedens suadetur: nam vel illa verba loquuntur cum Apostolis, eorumque successoribus, vel cum omnibus fidelibus? Si primum, soli Episcopi poterunt absolvere: quippe ipsi soli sunt Apostolorum successores. Si secundum: ergo potestas absolvendi a peccatis, et ministrandi sacramentum pœnitentiæ omnibus fidelibus etiam laicis est communis.

Confirm. Confirmatur primo: quoniam hujusmodi potestas tradita est a Domino, ab eoque tanquam ex capite derivata ad principaliora sui mystici corporis membra, ut in reliquos virtus justificandi proflueret, juxta illud: *Sicut unyuenlum in capite, quod descendit*; sed principaliora hujus mystici corporis membra non sunt sacerdotes, sed justus: ergo potestas absolvendi sacerdotibus non ligatur, sed etiam aliis justis conceditur. Suadetur minor: nam ratio membri mystici consistit in unione cum Christo Domino: hæc autem unio invenitur in justo etsi alias saeculari, non vero in sacerdote, si peccator sit.

Coutir2 Confirmatur secundo: etenim Jacobi

ubi præceptum de confessione traditur, et ubi minister hujus sacramenti assignandus erat, nulla de sacerdote iit mentio, sed i quilibet ex fidelibus in Christum credentibus minister præscribitur, unde solum dicitur: *Confitemini alterutrum peccata vestra*. Quæ verba universalialia sunt. Ergo ultra sacerdotes sunt alii confessionis sacramentalis ministri. Tum etiam: quia ad hunc finem omnes in Christum credentes sunt sacerdotes, prout habetur Apocalyps, 5: ergo absque fundamento ad peculiare sacerdotes potestas illa restringitur.

50. Respondetur ad argumentum negan-p,^, do antecedens: recte enim ex eo loco depromitur, solum sacerdotem esse pœnitentiæ ministrum, ut ex adductis pro firmanda assertionem liquet. Ad probationem autem dicendum est, Christum Dominum in illis verbis loquutum fuisse cum Apostolis, ac eorum successoribus non tantum in culmine Episcopatus, sed et in munere sacerdotii. Tum, quia ita adumbratum fuit in lege veteri, in qua solis sacerdotibus commissa erat potestas iudicandi inter lepram, et lepram. Tum, quia ita constat ex traditione Apostolica, qnam Ecclesia excepit, recognovit, et expressis Conciliorum decisionibus confirmavit. Tum, quia ita universi Patres docent, et ratio supra expensa convincit: quia videlicet, cum hoc sacramentum in modum iudicii institutum sit, et illius ministri iudicis munus exerceant, congruum non erat, omnes fideles etiam rusticos indiscriminatum eam facultatem habere, sed solos eminentiores, quales sunt sacerdotes, idque ex commissione Episcoporum, ad quos primo spectat, qui cum non possint tot confessionibus adesse, sui Vicarios Christi exemplo sacerdotes instituunt. Tum denique: nam quemadmodum ex illis verbis: *Hoc facite in meam commemorationem*, quæ Christus Dominus in Cæna dixit Apostolis, eos in sacerdotes ordinans, recte deducitur, potestatem conficiendi Corpus Christi solis sacerdotibus fuisse collatam; ita ex illis verbis: *Accipite Spiritum Sanctum; quorum remiseritis*, etc., quia eisdem Apostolis dicta sunt cum illa adeo peculiari insufflationis cæremonia, qua etiam utuntur Episcopi dum sacerdotes consecrant, optime inferitur potestatem absolvendi a peccatis solis sacerdotibus fuisse concessam.

Ad

Ad primam confirmationem respondetur distinguendo majorem, quæ si intelligalur dopoteslale derivata in principaliora membra principalitate characteris, dignitatis, el perfectionis per se exact@ rationis officii, concedenda est; neganda vero de principalitate virtutis moralis, ac particularis perfectionis absolute sumpta. Etenim hæc potestas ligandi, et solvendi, aut ministrandi sacramentum pœnitentiæ non consiluitur per sanctitatem utcumque talem, sed ordinem hierarchicum, et vim sanctificativam non præcise subjecti, sed officii, vel alterius ab habente officium; ut constat in aliis gratiis gratis datis, et ordinatis non tam ad perfectionem propriam, quam ad alienam, et in artificibus laudatis propter artem perfectam cum vitiis personalibus compositam. Unde quamvis iusti ratione propriæ virtutis, et gratiæ cum Christo perfectius jungantur, quam sacerdotes existentes in culpa; non tamen ratione virtutis sanctificativæ aliorum ex opere operato, quam non obtinent laici, quantumvis perfecti, aut iusti sint.

Ad secundam dicendum, quod dum Jacobus illam scripsit epistolam, jam Ecclesia fundata erat, sacramenta instituta, ministrique designati. Quocirca Christianis alloquebatur, quibus indubitatum supposebat confessionis sacramentum cum solis sacerdotibus perficiendum juxta Christi institutionem. Ideoque alterutrum confiteri admonet, qualiter ipsis jam notum erat cum solis sacerdotibus id fieri posse. Quæ expositio est D. Thomæ quæst. 8, supplement. art. 1, ad 1, ubi ait: « Dicendum, « quod Jacobus loquitur ex suppositione « divinæ institutionis, et quia divinitus institutio præcesserat de confessione sacerdotibus faciendâ, per hoc quod eis « potestatem remittendi peccata in Apostolis dedit, ut patet Joan. 20. Ideo intelligendum est, quod Jacobus sacerdotibus confessionem esse faciendam monuit. » Adde, Jacobum ad citata verba permisisse, alia nimirum: *Infirmatur quis in vobis? Inducat presbyteros Hcclesi.v*. In quibus expresse sacerdotes commemorat, ut quis eorum, cui munus incumberet, confessionem exciperet. Unde tantum abest ut alium ministrum extra sacerdotem pro sacramentali confessione admittat, quod presbyteros ad id necessarios inducat. Quam expo-

sitionem osse legitimam testatur D. Angustinus lib. 5 homil. 12. Ad textum Apocalypsis respondetur, in eo sensu ibi justos appellari sacerdotes, in quo ibi etiam reges nuncupantur. Constat autem non esse reges proprie, sed metaphorice, quatenus omnia illis quodammodo subduntur, et a Domino coronantur. Ita igitur dicuntur sacerdotes, quia in recessu cordis sæpe se Deo dedicant, et quasi in holocaustum offerunt, quod umbra quædam est actionis sacerdotalis.

51. Secundo arguitur: quoniam sacramentum pœnitentiæ institutum est in re-Ar*?m-medium peccati actualis, sicut Baptismus in expiationem originalis; sed in mortis articulo quilibet homo cujuscumque sit conditionis est minister Baptismi: ergo similiter in eadem extrema necessitate quilibet, sit vel non sit sacerdos, obtinebit potestatem ministrandi sacramentum pœnitentiæ. Patet consequentia: nam ideo in mortis articulo quilibet est minister Baptismi, quia hic est simpliciter necessarius ad salutem; sed lapsis post Baptismum non minus necessarium est sacramentum pœnitentiæ ad salutem: ergo credendum est, quemlibet fidelem esse illius ministrum.

Hoc argumentum diluit D. Thomas qu. solvimir 8, suppi, art. 1: « Ad secundum dicendum, D Thn « quod Baptismus est magis sacramentum « necessitatis, quam pœnitentiæ, quia quandoque Baptismus prætermitti non potest « sine periculo salutis æternæ, ut patet ia « pueris, qui non habent usum rationis. « Sed non est ita de absolutione, et confessione, quæ tantum ad adultos pertinet, in quibus contritio cum proposito confitendi. « et desiderio absolutionis sufficit ad liberandum a morte æterna; et ideo non est « simile de Baptismo, et confessione. » Unde liquet, necessitatem Baptismi universaliorē esse, quam pœnitentiæ: parvuli quippe si non baptizarentur, cum contritionem elicere nequeant, Omnino perirent; quod in pœnitentia non contingeret: hæcenim cum solum pro adultis institutasit, esto sacerdos per accidens deficiat, qui hujusmodi sacramentum subministret, non ita necessaria est: nam valet adultus recurrere ad contritionem, qua salutem obtinere potest. Accedit latum discrimen, quod adest inter Baptismum, el pœnitentiam. Hæc enim instituta est in modum iudicii, in quo mi-

nister est iudex, qui scientia, prudentia, et authoritale pollere debet. Baptismus autem in formam iudicii institutus non est, atque ide) iii ejus ministro scientia, et aliæ dotes I non exiguntur. Ex quo fit. quod licet potestas ministrandi sacramentum Baptismi concessa sil quibuscumque eliam non sacerdotibus; inde tamen non licet inferre, potestatem ministrandi pœnitentiæ sacramentum fuisse similiter collalam non sacerdotibus, ita ut quilibet quantumvis rusticus absolvere possit : desiderantur enim in ministro hujus sacramenti illæ excellentis, quas minister Baptismi non exposcit.

Ari,n,n 52. Tertio arguitur, et tradita doctrina 8- impugnatur. Etenim ideo hujus sacramenti minister deberet esse sacerdos, ut vultum sui pecoris agnosceret, debitam satisfactionem pro delictis imponeret, et pabulo congruæ doctrinæ pasceret ; sed hoc sæpe aptius fieret per ministros saeculares, qui non semel sapientia, et aliis dotibus sacerdotes superant : ergo absque solido fundamento ad solos sacerdotes ligatur illa potestas: nam cum Deus perfectiora eligat, vinculandum non est sacerdotibus quod a laicis opportunius exerceri potest.

nirciiar. Respondetur, verum esse, omnia illa munia spectare ad ministrum pœnitentiæ, et verissimam, quemlibet confessorem teneri ad scientiam, ei alias dotes, quæ desiderantur ad rectitudinem illarum actionum ; sicut etiam adstringuntur Episcopi ad denegandos ordines illis, in quibus prædictæ qualitates non inveniuntur. Inde tamen non habetur, quod si aliquis laicorum scientia, prudentia, ac virtute polleat, eo ipso potestatem absolvendi a peccatis obtineat : quia illæ excellentiæ, esto ad potestatem ministri præreqairantur, illam non constituunt. Hæc enim unice ex divina institutione, et commissione dependet,quæ solis sacerdotibus data est ex vi ordinis. Quocirca quemadmodum si Christus Dominus pœnitentiæ sacramentum non instituisset, esto laicus illis dotibus præluceret, potestatem absolvendi sacramentaiter non haberet ; ita quamvis nunc post sacramenti institutionem scientiam, et virtutem sufficientem habeat, polestate absolvendi caret; quia hæc aliunde obtinenda est, ex consecralione nimirum sacerdotali.

Argnm. Secundæ assertioni nullus aperto marte

contradicit : quamvis enim posse laicum in extremo periculo confessionem audire, el absolutionem impendere ex Ecclesiæ dispensatione nonnulli antiqui docuisse vi- ma- deantur cum Magistro in -I, dist. 13, cap. 4, vindicantur communiter ab hoc nævo, ut recte vidit Vasquez quæst. 93, art. 1, dub. 1, et Lugo cit. sect. 1, num. 4, asserens eos Authores loculos non fuisse de confessione sacramentali, sed de illa, quæ fiebat ad pœnitentis humiliationem, et doloris excitationem. Sunt tamen nonnulla Sanctorum Patrum testimonia, quæ indigent expositione, eo quod oppositam assertioni doctrinam innuere videantur.

oliamsi proprius paslor non sit, habeat facultatem, el obligationem absolvendi, si adsit. Hunc autem esso legitimum sensum ex coconslat.quod in eodem capito *Quem pœnitentiam* ; et Canon. *Quidam*.

Non denique tertium : etenim illud caput *Fures*, si non vitiose, ut a nullis refertur, sed in sua puritate legatur, nullam mentionem de Diacono facit : solum enim inquit : « Si fures comprehensi, Deoque, et sacerdoti confessi, r ut notat appendix in causa 13, eodem tit. *Fures*. Imo Concilium Triburiense, ex quo illud caput desumptum est, cuique proinde major fides estadhibenda, diaconi non meminit. Adde, quod esto ibi de diacono mentio fiat, non est per ordinem ad confessionem audiendam, sed ad communionem non denegandam, quam ipse in sacerdotis absentia ministrare potest, et debet, si pœnitens in illo articulo apte dispositus inveniatur, licet ob defectum sacerdotis non sit confessus.Quocirca utriusque sacramenti ministros a jure exactos exponit ; primo presbyterum, cui ex munere competit, et absolvere, et Eucharistiam impendere ; secundo diaconum, qui in sacerdotis absentia potest ministrare Eucharistiam ; atque ideo refert ea, quæ accidere possunt, et qualiter disponenda ; ita ut si adsit sacerdos, utrumque sacramentum conferre teneatur; si vero solus diaconus, post explorationem dispositionum, quæ desiderantur, Viaticum in illa necessitate ministret.

fp- 54. Secundo arguitur : quoniam D. Cyprianus lib. 3, epist. 17, subditos monet, I.Qpr quod si aliquo magnæ necessitatis eventu praeoccupentur, ejus personalem assistentiam non expectent, sed apud quemlibet presbyterum, vel eo deficiente apud diaconum confessionem facere possint, « ut « manu ejus pœnitentia posita vadant ad D. Dominum cum pace. » Deinde D. Aug. toto lib. de vera, et falsa pœnitentia satis diffuse expendit historiam cujusdam Exorcistae, qui ex defectu sacerdotis cum diacono confessus est, ne a daemone ejus peccata revelarentur, id quod eo medio obtinuit. Et lib. ad Fortunatum similia refert de quodam naufrago cum laico confesso ingenti procella maris. Item V. Beda ad illud Jacobi 5, quod supra exposuimus, in-

quit : « Coaequalibus quotidiana levia, et u gravia pandamus.» Tandem D. ThomasD Tiw> q. 8 suppi, art. 2, in corp, palam inquit : « In necessitate etiam laicus vicem sacerdotis supplet, ut ei confessio fieri possit.» Quæ est resolutio art. in quo inquit: « An « in aliquo casu liceat aliis quam sacerdotibus confiteri?» Ergo ex mente Sanctorum Patrum potest laicus ex commissione, vel dispensatione Ecclesiæ sacramenti pœnitentiæ esse ministrum.

Respondetur, D. Cyprianum sermonem Ditaitar. facere non de confessione sacramentali, sed de reconciliatione eorum, qui juxta antiquos Canones alicui publicæ pœnitentiæ subjacebant, et ab Ecclesia erant separati adhuc post absolutionem a peccatis. Horum autem exterior reconciliatio ad Episcopum spectabat, qui ne quispiam in hujusmodi pœnali separatione e vita decederet, munus illius reconciliationis, ubi nulla a peccatis absolhtio intercedebat, aliis presbyteris, et etiam diaconis commendabat. D. Augustinus solum narrat in communi illas historias ; non persuadet authenticas, aut factum approbat. Si autem id intendat,intelligendus est de confessione non sacramentali, aut de communicatione factaad humilitatem.et levamen pœnitentis, et ad excitationem doloris, quo Deus placeatur, et gratiam infundit. Eodem modo exponendus est V. Beda, nec ejus verba aliud sonant.

Quod vero attinet ad D. Thomam, palam est S. Doctorem de confessione sacramentali sermonem non facere, ut evidenter constat tum ex artic. præcedenti, ubi statuit quod absolutio non pertinet nisi ad sacerdotes, quibus claves Ecclesiæ comraissæ sunt. Tum ex quæst. 19, art. 3, ubi jus ligandi, el solvendi esse in solis sacerdotibus decernit ; et ex ari. seq. ubi inquirens an sancti homines non sacerdotes claves aut usum earum habeant? Respondet negative. Tum etiam ex verbis, quibus utitur loco in objectione citato in solut. ad o. Tin.

: « Confessio, *inquit*, ex defectu sacerdotis laico facta sacramentalis est quodammodo, quamvis non sit sacramentum perfectum, quiadeest ei id quod est ex parte sacerdotis.» Item in solut. ad 3, addit : « Et ideo quamvis ille laico confessus in articulo necessitatis consecutus a sit veniam a Deo, eo quod propositum,

a quod concepit, confitendi secundum
 « mandatum Dei, sicut potuit, implevit :
 « non tamen adhuc Ecclesiæ reconciliatus
 « est, ut ad sacramenta Ecclesiæ admitti
 « debeat, nisi prius a sacerdote absolva-
 itur... et ideo oportet quod iterum confi-
 « tealur sacerdoti, cum copiam habere
 e potuerit : et præcipae quia (ut dictum est)
 « sacramentum pœnitentiæ perfectum non
 « fuit ; unde oportet quod perficiatur, ut ex
 « ipsa perceptione sacramenti plenior
 * effectum consequatur. » Loquitur igitur
 D. Thomas de confessione sacramentali
 secundum quid, et similitudinarie, aut de
 communicatione ad humilitatem, excita-
 tionem doloris, et manifestationem desi-
 derii confitendi sacramentaliter. Dum
 autem, inquit, pœnitentem in urgenti ne-
 cessitate constitutum debere in absentia
 sacerdotis laico confiteri, verbum *Bebet*
 non est accipiendum pro præcepto. sed pro
 decencia, aut consilio : id enim efficere
 tempore D.Thomæ frequentius erat in usu,
 ut recte vidit Sotus in 4, dist. 18, q. 5, art.
 1, in fine.

ArsuEc 3. ^5. Tandem arguitur : nam quemad-
 modum sacerdos est minister sacramenti
 pœnitentiæ, ita episcopus sacramenti con-
 firmationis; sed ex dispensatione Ecclesiæ
 potest simplex sacerdos in urgenti necessi-
 tate esse minister sacramenti confirmatio-
 nis : ergo etiam ex dispensatione Ecclesiæ
 poterit non sacerdos in necessitate urgenti
 pœnitentiæ sacramentum ministrare. Con-
 sequentia liquet tum ex paritate; tum ex
 ratione : quia urgentioris necessitatis ad
 salutem est pœnitentiæ sacramentum, quam
 confirmationis. Major constat ex Triden-
 tino, quod sicut sess. 14, cap. G, definit
 solum sacerdotem esse pœnitentiæ minis-
 trum. ita sess. 7, Can. 3, decernit solum
 episcopum esse ministrum confirmationis.
 Minor autem, in qua poterat esse difficul-
 tas, est communis sententia Theologorum
 cum D. Thoma 3 part, quæst. 72, art. 11,
 quos conguessit, et sequutus est N. Fran-
 ciscus tract. 3, cap. 4, punct. I. Id quod
 etiam constat ex facto D. Gregorü, qui
 huiusmodi facultatem ad confirmandum
 concessit presbyteris Sardiniae ; et Grego-
 rius XIII sacerdotibus Indiarum.

«conar- iuai. Confirmatur : nam Episcopi electi, et
 sola prima tonsura initiati, possunt imper-
 tiri licentiam absolvendi a peccatis : ergo

et ipse, esto sacerdos non sit, eam obtinet.
 Quo argumento utuntur nonnulli ad sua-
 dendum, Summum Pontificem adhuc non
 consecratum posse simplici sacerdoti dele-
 gare facultatem ad ministrandum confirma-
 tionem.

plicem e converso habere potestatem, et non jurisdictionem : quia hæc sita est in consignatione subditorum, et extrinseca denominatione. Porro nec sacerdos potest absolvere sine jurisdictione, etiamsi habeat potestatem, nec episcopus sine potestate, quamvis habeat jurisdictionem. Unde fit, quod nec episcopus det quod non habet, sed jurisdictionem quam continet ; nec quod habeat potestatem absolvendi, quam non communicat. Id quod in Pontifice non consecrato contingit, quippe qui potest tribuere jurisdictionem ad absolvendum vel confirmandum, non tamen ipse absolvere aut confirmare, usque dum ordinem accipiat sacerdotalem.

DUBIUM VI.

Utrum omnis sacerdos sit minister jurisdictionis hujus sacramenti ?

Vidimus sacramentum pœnitentiæ ita essentialiter exposcere sacerdotem in ministrum, ut nec Ecclesia usquam dispensaverit, aut dispensare valuerit ut sacerdos absolvat sacramentaliter. Quia tamen hoc sacramentum institutum est in formam judicii, de cujus essentia est jurisdictio in ministro, investigandum occurrit an cum potestate ordinis sacerdotalis communicetur simul potestas jurisdictionis, ita ut omnis sacerdos, eo ipso quod talis, sit absolute juridicus pœnitentiæ minister? Pro cujus difficultatis resolutione, ac confusione arcenda, nonnulla præmittere opus est.

56. Igitur observandum est primo : duplicem esse spiritualem jurisdictionem. una quæ ad forum externum, et contentiosum spectat : alia vero quæ ad internum, et pœnitentiale. Prior est illa potestas, quam obtinent principes Ecclesiastici ad gubernandum Ecclesiam, ad imponendas leges, ad ferendas censuras, ad aliaque hujusmodi. Qua relicta, quia de ea in præsentiarum sermo non est; posterior juxta diversa placita diversimode constituitur. Cano de pœnit. part. 5, vult sitam esse in potentia non physica, sed raorali, qua sacerdos dicitur absolute potens absolvere. Alii autem eam collocant in extrinseca designatione subditorum ; aut collatione alicujus muneris Ecclesiastici, quo quis pastor aut supe-

rior efficitur. Alii denique eam statuunt initiative in potestate ordinis, aut charactere. complete vero in subditis designatis. Omnes tamen, quanquam in modo loquendi differant, in re conveniunt, quatenus solum intendunt, quod nomine jurisdictionis fori pœnitentialis significetur illa facultas, qua quis constituitur in ratione habentis subditos, in quos potestatem ligandi, et solvendi sacramentaliter exercere possit.

Secundo observandum est, hujusmodi jurisdictionem esse simpliciter necessariam ut sacerdos valide absolvat, ita ut ea deficiente sacramentum nullum sit. Id enim definitum est in Concilio Florentino, in decreto Eugenii, cap. *Omnis utriusque sexus* ; et Tridentino sess. 14, cap. et sess. 23, cap. 5. Rationeque suadetur : nam absolutio sacramentalis est actus judicii ; sed omne judicium, ut validum existât, exposcit jurisdictionem in judice : ergo ut sacramentalis absolutio sit valida, necessaria est jurisdictio in ministro. Quæ est ipsa ratio Tridentini cap. cit. ubi inquit : « Quoniam natura, et ratio judicii » exposcit ut sententia in subditos dumtaxat feratur, » Accedit, sacerdotem in pœnitentiali foro non solum absolvere, sed etiam ligare pœnitentem ; ligare autem nullus potest nisi subditum : indispensabilis igitur est jurisdictio ministri, ut sacramentum teneat.

57. Tertio observandum est, hanc jurisdictionem aliam esse ordinariam, aliam vero delegatam. Prima est, quæ convenit sacerdoti ratione proprii officii habentis subditos, uti est qua præditi sunt Pontifices, episcopi, parochi, et praelati tam superiores, quam inferiores Ordinum. Secunda est, quæ non ex officio, sed ex commissione proprii judicis confertur. Utraque autem ex parte subjecti dividitur in jurisdictionem certam, probabilem, dubiam, et titulo colorato habitam. Certa est, quæ manifesto titulo possidetur. Probabilis, quæ innititur judicio dictante adesse jurisdictionem, quamvis cum formidine circa illius carentiam. Dubia illa, de qua quis est anceps an adsit vel non, ita ut circa neutram partem determinetur, sed omnibus perpensis suspensus persistat. Titulo colorato habita, quæ nititur officio, cui annexa est jurisdictio, et alias titulus

aut officium nullum est ob impedimentum occultum illis, qui confitentur.

Not* 4. Ex quibus notandum est quarto, jurisdictionem dubiam quatenus talem non sufficere ut quis ea uti valeat absolute, sed ad summum sub conditione in eventu urgentis necessitatis, dum aliud certum remedium haberi non potest, ul recte docent N.

K Cornejo 1, 2, tract. 8, disp. 4. dub. 2, Salas tract. 8, disp. unie, quæst. 9, sect. 2, et alii plures, quos congerit ac sequitur N. Franciscus tract. 6, cap. 11, punct. 5. Circa probabilem vero, quidquid dicant Nugnus, Salas, et Aversa, quibus adhaeret N. Philippus a SS. Trinitate disp. 12, dub. 4. communis sententia Theologorum defendit, esse sufficientem ad licite, et valide absolvendum, eo quod tunc certo moraliter conceditur ab Ecclesia. Ita N. Gabriel disp.

Antoa. 9, N. Antonius a Spiritu Sancto, N. Bonæ Spei, ac N. Franciscus loco cit. num. 4, fere omnes Theologos pro ea referunt.

Si autem jurisdictio supra titulum coloratum fundetur, et sacerdos, qui ea utitur, a populo habeatur ut minister legitimus ob ignorantiam impedimenti latentis, absolutio erit valida, quamvis respectu absolventissit illicita, ut ex communi DD. sententia statuit N. Bonæ Spei loco cit. et suadet tum ex lege Barbarius, ff. de officio Prxtoris; tum ex causa 3, quæst. 7, cap. Infamis persona; tum ex ratione communis boni populi Christiani, qui perturbationibus exponeretur. si ex retractatione officii ob occultum impedimentum confessionis redderentur invalidæ. Unde Ecclesia ministris eo titulo absolventibus jurisdictionem communicat.

His igitur præmissis, videndum est, an ex sola sacerdotis ordinatione aliqua ex his jurisdictionibus ei conferatur, ita ut eo ipso quod characterem sacerdotalem, aut potestatem consecrandi, et absolvendi accipiat, simul ex vi hujus jurisdictionem obtineat? Quia tamen peccata, circa quæ absolutio versatur, quædam sunt venialia, quæ nomo confiteri tenetur: quædam vero lethalia, et hæc vel jam rite confessa, vel nondum clavibus subjecta, vel quæ in articulo mortis, vel extra illum confitentur, de omnibus discutiendum venit; prius tamen de lethalibus, quæ sunt materia necessaria sacramenti.

de censuris. et cap. Quorum, vires, et in Damaso Papa epist. 4 decretal, et in Concilio Hispalensi 2, cap. 7.

Verum præcipuum hujus veritatis fundamentum depromitur ex Concilio Florentino in decreto Eugenii, ubi dicitur, hujus sacramenti ministrum debere esse sacerdotem « habentem auctoritatem ab-

« solvendi, vel ordinariam, vel ex commissione superioris. » Ac item ex Tridentino Duplex- statuitur assertio

58. Dicendum est primo, sacerdotem ex vi ordinis præcise nec licite nec valide posse absolvere a peccatis mortalibus nondum confessis; atque ideo non omnem sacerdotem, qua talem præcise, esse mi-

dentino, sess. 14, cap. 6, dicente: « Quoniam igitur natura, et ratio judicii illud exposcit, ut sententia in subditos dumtaxat feratur, persuasum semper in Ecclesia Dei fuit, et verissimum esse Synodus hæc confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam sacerdos in eum profert, in quem ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem. » Ex quibus hæc ratio efformatur. Ut sacerdos ex vi ordinis valide absolveret a peccatis mortalibus nondum confessis, aliqua jurisdictione præditus esse debebat; sed ex vi ordinis sacerdotalis præcise nullam jurisdictionem accipit: ergo ex vi ordinis præcise valide a peccatis lethalibus nondum confessis absolvere nequit. Consequentia est legitima, et major expresse continetur in verbis relatis Tridentini. Minor vero suadetur, tum ex eodem Concilio: nam si sacerdos ex vi ordinis jurisdictionem acciperet, verba Concilii frustranea essent; siquidem nunquam verificaretur esse nullam absolutionem sacerdotis, qui ordinariam aut subdelegatam non habet jurisdictionem, cum eo ipso quod sacerdos esset, eam haberet. Tum etiam: quoniam omnis jurisdictionis vel est ordinaria, vel delegata; sed sacerdos ex vi ordinis nullam ex his accipit; non quidem ordinariam, nam hæc convenit ratione alicujus officii pastoralis, quod nulli confertur sacerdoti ex vi ordinis; nec item delegatam ex commissione Ecclesiae, quippe ex nulla Ecclesiæ ibi declaratione constat, hujusmodi jurisdictionem ad absolute absolvendum a lethalibus nondum confessis concedere, aut concessisse; sicut e converso, quia Ecclesia hanc jurisdictionem concedit ad absolvendum in articulo mortis, id sæpius declaravit: ergo sacerdos ex vi ordinis nullam accipit jurisdictionem. Cum autem hæc omnino necessaria sit ad valorem absolutionis, palam est nullum sacerdotem ex vi ordinis præcise posse valide absolvere, et consequenter non omnem sacerdotem esse hujus sacramenti ministrum jurisdictionis.

*Af. Confirmatur: etenim absolutio est actus judicii; sed ut iudicium validum existat, necessaria est jurisdictio in iudice: ergo ut sacerdos ex vi ordinis valide absolveret a peccatis mortalibus nunquam confessis,

opus erat ut ex vi ordinis jurisdictionem haberet. Tum sic: sed ex vi ordinis jurisdictionem non habet: ergo. Minor hæc, in qua est difficultas, multipliciter suadetur. Primo, quia si ex vi ordinis jurisdictionem haberet, jurisdictio inseparabilis foret ab ordine: sicut quia character, vel potestas consecrandi, et absolvendi, et ligandi ex vi ordinis habetur; inseparabilis est sacerdote: sed jurisdictio separabilis est, et de facto a sacerdote separatur, ut liquet in eo, qui electus est in parochum, vel in episcopum, et nondum sacerdotali ordine insignitus est: ergo. Secundo: quoniam si ex vi ordinis jurisdictio conferretur, frustra Ecclesia eam deinceps tribueret; constat autem Ecclesiam jurisdictionem delegare sacerdotibus post sacros ordines susceptos: ergo. Tertio: nam si ex vi ordinis haberetur jurisdictio, illam Ecclesia remove non posset a sacerdote, nec facere ut absolutio a sacerdote collata invalida existat; quemadmodum quia potestas consecrandi ex vi ordinis confertur, eam a sacerdote abscindere nequit, nec efficere ut consecratio facta a sacerdote, quantumvis excommunicato, non teneat; sed Ecclesia de facto removet jurisdictionem, ut constat dum peccata reservat, et dum excommunicatum, et hæreticum sacramentorum administratione privat: ergo. Quarto: quia alias omnes sacerdotes, eo ipso quod tales, ex jure divino essent iudices, et pastores ordinarii universorum fidelium: non enim major est ratio ut sint iudices respectu unius, quam alterius fidelis, et aliunde illa jurisdictio a Christo, et non ab Ecclesia tribueretur, atque ideo ordinaria, ac ex jure divino esset. Hoc autem omnem Monarchicum Ecclesiæ ordinem, quem Christus reliquit, perverteret; siquidem jam sacerdotes non essent alii superiores, alii inferiores iudices, sed omnes supremi, et principes æquales, utpote qui ex vi ordinis omnes Christianos sibi subditos haberent: ergo ex vi ordinis nequit sacerdos ut minister jurisdictionis valide absolvere a peccatis lethalibus antea non confessis.

59. Respondebis primo cum Armacano, E sacerdos ex vi ordinis, ac divini juris habere jurisdictionem, esseque sufficientes ministros hujus sacramenti, adeo ut quamvis Ecclesia prohibere valeat ut sacramentum ministrent, non tamen efficere ut

absolutio valida non existât, saltem quantum est ex parte ministri, licet alias ex indispositione pœnitentis sacramentum annullari possit.

„ , Hęc autem responsio acriter ab omnibus
dior, impetitur, ac ut erronea habetur, utpote quæ Tridentini verbis supra expensis non cohaeret. Nam Concilium nullam esse absolutionem datam a sacerdote non habente jurisdictionem ordinariam aut delegatam statuit : ergo sentit, sacerdotem nullam ex his jurisdictionibus habere posse ; atque ideo quod ex vi ordinationis præcise non accipit jurisdictionem inseparabilem a characterē, ut Author ille existimavit. Tum etiam : nam Concilium expresse asserit, absolutionem ex defectu jurisdictionis esse nullam, non autem ex defectu dispositionis pœnitentis. cujus non meminit ; id quod non solum docet, sed probat ex natura judicii, de cujus ratione est jurisdictio in ministro sententiam ferente. Ergo asserere sacerdotem taliter habere jurisdictionem, ut nec Ecclesiæ conatu absolutio invalida fieri possit, palam adversus Concilium militat. Tum deinde : nam extra dubium est, absolutionem datam a sacerdote simplici circa peccata lethalia prius nondum confessa esse invalidam, esto alias pœnitens dispositus accederet ad sacramentum : ergo ideo præcise quia sacerdos jurisdictionem non habet. Quocirca hęc responsio ulteriori impugnatione non indiget.

Aliud effugium.

60. Respondebis secundo cum Navarro, sacerdotem ex vi ordinis haberē jurisdictionem habitualement, pendentem tamen ab Ecclesiæ prohibitione, ita ut si nulla adsit Ecclesiæ prohibitio, sacerdos ex vi ordinis habet jurisdictionem omnino expeditam ad ministrandam absolutionem. Si autem aliqua Ecclesiæ prohibitio intersit, redditur illa jurisdictio impedita ne in actum prodeat, adeo ut solum maneat in habitu. Ex quo fit, quod si stante Ecclesiæ prohibitione absolutio impendatur, invalida existet.

Verum nec ista doctrina robur propositi fundamenti infringit, sed potius Armacani principiis favet, atque ideo efficaciter rejicitur. Primo: quia si sacerdos ex vi ordinis jurisdictionem obtineret, Ecclesia facere non posset ut absolutio facta a sacerdote valida non esset ; consequens est falsum, ut ex se patet, et Navarrus fatetur: ergo

sacerdos qua talis præcise jurisdictionem non habet. Sequela ostenditur : nam ideo quantumvis Ecclesia prohibeat actum consecrationis Corporis Christi, illum in validdare non potest, quia sacerdos ex vi ordinis accipit potestatem sufficientem ad actum consecrationis ; sed juxta adhibitam responsionem sacerdos ex vi ordinis accipit jurisdictionem sufficientem ad actum absolvendum. et aliunde adest in sacerdote potestas characteris, aut virtus ad absolvendum : ergo Ecclesia in invalidare non posset absolutionem sacerdotis, si hic ex ordine jurisdictionem acciperet : nequit enim irritare actum sacramentalem, dum omnia ad actum desiderata concurrunt. Ea autem, quæ ad absolvendum desiderantur, sunt potestas ordinis, et jurisdictionis, et intentio ministri, quam adesse supponimus simul cum his, quæ ex parte pœnitentis requiruntur. Unde fieret, quod si pœnitens accederet bona fide ad simplicem sacerdotem ut ab eo absolveretur a lethalibus nunquam confessis, absolutio valida esset, etiamsi sacerdos scienter contra Ecclesiæ prohibitionem absolveret : nam peccatum, ac indispositio sacerdotis sacramentum non invalidât, si aliunde concurrunt, quæ ex parte pœnitentis, ac ex polestate, et jurisdictione ministri non deficiunt.

Secundo impugnatur : nam si jurisdictionem daretur sacerdoti ex vi ordinis, vel esset tanquam effectus sacramenti Ordinis, vel tanquam quid concomitanter se habens ad effectum sacramenti ; sed nullo ex his modis : ergo ex ordine jurisdictionem non accipit. Minor ostenditur quoad utramque partem : quoad primam quidem ; etenim si tanquam effectus ordinis acciperetur, Ecclesia illam jurisdictionem a sacerdote remove non posset, quemadmodum nec characterem, nec alios effectus sacramentales rite susceptos ; atque ideo nec facere posset ut absolutio virtute illius jurisdictionis collata a sacerdote pœnitenti disposito non teneret, sicut nec impedire valet ut consecratio Corporis Christi facta virtute characteris sit valida, si fiat circa aptam materiam. Sed Ecclesia, et remove potest jurisdictionem a sacerdote, et facere ut absolutio, quam præstat, non teneat: ergo illa jurisdictio non habetur ex virtute ordinis tanquam effectus sacramenti. Quoad secundam vero suadetur : nam quæ

concomitanter

z

concomitanter fiunt ex vi sacramenti, ideo est quia connexionem habent cum effectu sacramenti, ut liquet in his. quæ in Eucharistiam per concomitantium ponuntur ; sed jurisdictio connexionem non habet cum effectu sacramenti ordinis, siquidem separata videntur in episcopis, ac parochis electis, et non ordinatis : ergo.

yo Tertio arcetur. Quoniam illa jurisdictio
É quæ tribueretur ex vi ordinis, vel esset immediate a Christo Domino, vel ab Ecclesia : atqui nec a Christo, nec ab Ecclesia : ergo nulla ex vi ordinis confertur. Suadetur minor : nam in primis si Christus eam immediate tribueret, nullus inferior illam revocare posset, quemadmodum quæ datur a pontifice, ab episcopo prohiberi nequit; alias æque libenter quis dicere posset, potestatem a Christo concessam ad consecrandum posse a Pontifice vel episcopo removeri. Constat autem Ecclesiam privare sacerdotem jurisdictione, ita ut absolutio collata a sacerdote jurisdictione privato nulla sit : ergo a Christo Domino immediate non conceditur. Deinde Ecclesiam sacerdotibus ex vi ordinis jurisdictionem illam non impendere constat ex eo, quod Pontifex nunquam intentionem tribuendi talem jurisdictionem cunctis sacerdotibus habuit : alias id aliquo decreto, aut Conciliorum declaratione notum fieret. Eo rei maxime, quia si ab Ecclesia illa jurisdictio ortum duceret, sicut Ecclesia illam concedit, ita illam denegare posset. Cum ergo nullum sit fundamentum ad asserendam Ecclesiam eam conferre, sed potius oppositum ex Tridentino supra expenso satis innotescat, dicendum non est sacerdotem ex vi ordinis esse ministrum jurisdictionis ad absolute absolvendum a lethalibus non prius confessis.

61. Dicendum est secundo, omnem sacerdotem posse absolvere a quibuscumque peccatis quemlibet pœnitentem constitutum in articulo mortis. Hęc assertio universaliter procedit, ita ut per ly *omnem sacerdotem* comprehendantur excommunicati. suspensi, irregulares, degradati, ac etiam hæretici, qui omnes sunt ministri jurisdictionis in mortis articulo. Qualiter autem mortis articulus distinguatur a periculo mortis, diximus priori parte hujus tract, disp. 5, dub. 7, num. 297, et 298, et 299. Assertionem igitur ita universaliter intel-

lectam docent communiter Theologi, quos referunt, et sequuntur N. Franciscus tract, n. 6, cap. II, punct. 2, num. lu, N. Bonæ. v. Bonæ Spei ubi supra. Diana 3 part, tract. 1, DfpeJ; resol. 57, Leander disp. 11, quæst. 16, Ujn^ Vasquez, quæst, 93, art. 1, dub. 4, Tho-Vas/juei. mas Sanchez lib. 2 summ. cap. 13, num. 6, et alii.

Probatur igitur ex Tridentino sess. 14, proba- cap. 7, ubi dicitur: « Veruntamen pie-jndærr. « admodum ne de ipsa occasione aliquis (i) pereat, in eadem Ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis; atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis, et censuris absolvere possint. » Universalior facultas ex parte ministri excogitari non potuit : quippe cum ly *omnes* distributivum sit, extenditur ad quoscumque sacerdotes, semel quod tales sint. Ergo omnes, qui in assertionem recensentur, sunt ministri jurisdictionis, qui possint valide absolvere pœnitentem constitutum in articulo mortis. Ubi etiam notandum est ly *in Ecclesia Dei custoditum semper fuit* : nam semper omne tempus complectitur, et ab exordio Ecclesiæ traditionem Apostolicam testatur : etenim, ut jam ex Augustino in proloquium abiit, quod semper fuit in Ecclesia, nec invenitur aliunde ejus principium, a Christo Ecclesiam fundante, et Apostolorum traditione venit.

62. Deinde suadetur ratione desumpta ex præjactis Tridentini verbis, ac ex D. Thoma in quæst. 8 supplem. art. 6. Nam quilibet sacerdos, quantum est ex virtute clavium, habet potestatem indifferenter in omnes, et quoad omnia peccata; sed alias etiam habet jurisdictionem ut absolvat existentem in articulo mortis : ergo quilibet sacerdos, quicumque ille sit, etiam hæreticus, habet quidquid desideratur ad absolvendum pœnitentem in articulo mortis constitutum. Consequentia liquet, et major in omnium sententia est certa, ac expressa D. Thomæ. Minor autem ostenditur : etenim ideo aliquis sacerdos, hæreticus v. g. jurisdictionem ad absolvendum existentem in articulo mortis non haberet, quia ipsi ab Ecclesia denegaretur ; atqui Ecclesia illi jurisdictionem non denegat, sed confert : ergo. Probatur minor : nam ideo juxta Concilium aliis sacerdotibus

Ratio inde petita.

„ h'

r

„ d'

confertur jurisdictio pro illo eventu, *ne de ipsa occasione aliquis pereat* : sed possibilis est non tantum metaphysice, sed et practice casus, vel occasio, in qua aliquis pereat, eo quod moriatur cum sola attritione supernaturali in praesentia solius sacerdotis hæretici : ergo si ut nullus de ipsa occasione pereat, tribuitur jurisdictio aliis sacerdotibus pro articulo mortis etiam conceditur hæreticis: alias jam aliquis de ipsa occasione periret, cui Ecclesia non subveniret : quod prædictis Concilii verbis non cohæret, nec etiam illis *pie admodum*, etc. Tum etiam : quoniam credibile non est. piissimam Ecclesiam non facere id quod potest pro salute æterna existentium in articulo mortis, ut ex Concilio liquet. Constat autem.quemlibet sacerdotem etiam hæreticam habere potestatem clavium ad absolvendum omnes indifferenter, et Ecclesiam posse illis impertiri jurisditionem: ergo eam communicare cuicumque sacerdoti etiam hæretico pro mortis articulo credendum est.

Conic- 03. Ex quibus infertur primo, hanc
 <iar. i. jurisditionem, quam habent sacerdotes ad absolvendum in mortis articulo non esse ordinariam a Christo Domino immediate concessam, sed ab Ecclesia delegatam. Tum, quia jurisdictio ordinaria est illa, quæ competii ratione ofûcii. et ad determinatum dominium dirigitur; hæc autem officio non innititur; sed privilegio concesso cunctis sacerdotibus pro ubique locorum. Tum. quia jurisdictio ordinaria casui non ligatur, sed absoluta est; hæc vero ad peculiarem eventum articuli mortis restringitur. Tum, quia ita colligitur ex illis Tridentini verbis : « In eadem Ecclesia Dei custoditum » semper fuit, ut nulla sit reservatio in « articulo mortis, » In quibus satis palam indicat, hanc jurisditionem esse delegatam : etenim si Ecclesia nullam vult intervenire reservationem in articulo mortis, signum est quod aliqua intervenire poterat ex Ecclesiæ dispositione ; hoc autem fieri nequit, quin jurisdictio pro illo articulo ab eadem Ecclesia pendeat, ita ut illam conferat. Colligitur similiter, et evidentius ex aliis verbis : « Omnes sacerdotes quoslibet c pœnitentes a quibuscumque peccatis, et » censuris absolvere possint, » Ubi Ecclesia expresse ostendit, se ipsam dare jurisditionem, ut sacerdotes possint absolvere

pro illo articulo. Tum denique : nam alias simplex sacerdos ordinariam jurisditionem haberet respectu cujuscumque fidelis, quod satis absurdum est. Nec inde inferlar, ut recte adnotarunt Lugo, et N. Franciscus ubi supra, Christi Domini providentiam in necessariis defecisse, ex eo quod immediate per se ipsum hanc jurisditionem sacerdotibus non contulerit, sed illam ab Ecclesia delegandam reliquerit. Etenim quemadmodum Spiritus Sanctus assistit Ecclesiæ, ne in aliarum rerum dispositione erret; ita circa dispositionem jurisditionis pro mortis articulo Ecclesiæ assistit ; unde ab Ecclesiæ exordio nunquam denegata fuit. Atque ita docent pliires. quos referunt, ®). et sequuntur Lugo disp. 28, sect. 2, nnm. Fm6 16, N. Franciscus tract. G, cap. II, punct. ^jp 2, num. 22, uterque Sotus, Nugnns, Me-Siis dina, et Leander disp. 11. qu. 22.

Ltitis

61. Infertur secundo, non posse sacerdotem simplicem absolvere pœnitentem in ^j' articulo mortis, si proprius sacerdos adsit : nam finis Ecclesiæ in concessione jurisditionis cuilibet sacerdoti pro mortis articulo est necessitas in illa pressura existentium, ut constat ex illo Concilii : « Ne de σ ipsa occasione aliquis pereat; » atqui adstante proprio pœnitentis sacerdote, nulla necessitas existit; nec occasio perditionis : ergo in hoc eventu non censetur Ecclesiam jurisditionem sacerdoti simplici delegare. Tum etiam ; quoniam Concilium, inquit, ita Ecclesiam cuilibet sacerdoti jurisditionem ad absolvendum concedere, sicut semper in eadem Ecclesia observatum est ; sed nullus usus huc usque in Ecclesia visus est, ut simplex sacerdos morientem absolvat præsenfe proprio sacerdote : ergo illi jurisdictio ad absolvendum non impertitur. Tum deinde: nam cap. *Eos qui, de sententia excommunicationis. lib. 6*, decernitur, quod si quis ob urgens mortis periculum a reservata censura absolvatur, tenetur deinceps, si periculum evadat, se præsentare superiori, cui reservatio facta erat : ergo si superior adesset pœnitenti in mortis articulo, ab eo absolutio debebat fieri, et non ab alio : ergo Ecclesia facultatem non tribuit, ut præsenfe proprio sacerdote alter absolvat. Id etiam colligitur ex cap. *Presbyteri* 26, quæst. 2, ac ex extravagant! *Inter cunctas. § Incendiarius* et ex extravagant! I, § *Decernimus*. Atque ita declaratum

declaratum fuisse a Gregorio XIII, non pauci testantur. Hanc aulom doctrinam j docent plurimi, et gravissimi Authores, quos congerit N. Franciscus ubi supra num. 30, N. Bonæ Spei, et Thomas Sanchez cap. j 13, num. 7.

65. Infertur tertio, idem et ob easdem : A rationes dicendum esse de sacerdotibus hæreticis, schismaticis, et similibus ab Ecclesiæ gremio decisis, in præsentia sacerdotis catholici. Quod etiam, paritate servata, de sacerdote irregulari, excommunicato, suspenso, et degradato est dicendum, si alius adsit, qui ab his ligaminibus sit immunis. Quia sicut in mortis articulo excommunicatus, aut casum habens reservatum, tenetur petere absolutionem a potestatem habente in ordine ad reservata, et excommunicationi obnoxia, si hic adesse posset; ita nullus illis censuris irretitus potest absolvere pœnitentem præsenfe sacerdote ab omnibus illis impedimentis imimuni. Ita Sanchez lib. 2 summæ cap. 12, Aversa qu. 16, el alii.

1* 6G. Infertur quarto, idem sentiendum esse de quocumque sacerdote non ordinario, nec habente privilegium ad absolvendum in conspectu alterius, qui illud habeat. Nam jurisdictio ad absolvendum in mortis articulo tribuitur cuilibet sacerdoti ob necessitatem pœnitentis, qui copiam confessarii non habet; sed dum adest sacerdos cum privilegio ad absolvendum, necessitas non urget, nec copia deficit confessarii : ergo sacerdoti privilegiato facienda est confessio, et non alteri. Tum etiam : quia præsenfe proprio sacerdote non potest ille, qui privilegium non habet, absolvere : ergo necdum adest sacerdos habens privilegium. Patet consequentia : nam qui habet privilegium, est delegatus a proprio pastore, ejusque substitutus, atque ideo confessio illi facta censetur emissa quasi coram proprio pastore; unde fit, quod illa confessione facta sacerdoti habenti privilegium, adimpletur præceptum confitendi singulis annis sacerdoti proprio, ut patet ex cap. *Omnis utriusque sexus* de pœnit. et remis. Id quod etiam intelligi debet de quolibet sacerdote simplici non habente facultatem ad absolvendum a mortalibus, si adsit sacerdos, qui licet non possit a reservatis, potest tamen a lethalibus. Etenim in hujusmodi eventu pœnitens jam habet proprium sacerdotem

saltem quoad absolutionem a mortalibus, quæ illi detegere tenetur. Unde Ecclesia tunc non confert jurisditionem sacerdoti simplici, qui alienus reputatur, sed alteri, qui potest a lethalibus, ut absolvat a reservatis.

67. Nec inde evincitur, quod si pœni-?j^im tenti in prædicto mortis articulo constituto ^llai, i?r aasxt simplex sacerdos toleratus, non possit absolvere alter, qui sit excommunicatus non toleratus, ut placuit Sanchez; nec item quod non possit absolvere sacerdos non expositus, nec approbatus, coram alio approbato, et non hic, sed alibi jurisditionem habente, uti Suarius asseruit disp. 26, sect. 4, num. 4. Non enim hæc inferuntur: nam omnes illi tanquam sacerdotes simplices reputantur, cum hic et nunc jurisditionem non habeant. Quocirca cuilibet ex illis confessio fieri potest, quia omnibus Ecclesia jurisditionem pro illo articulo confert. Quid enim interest sacerdotem alibi esse expositum, et approbatum, si hic approbatus non est? Illa jurisdictio, et approbatio, quam habet in alio loco, omnino de materiali se habet quoad absolutionem moribundo conferendam, ubi sacerdos approbatus non est. Nec item sequitur, quod si pœnitens in mortis articulo constitutus habeat peccata venialia, et mortalia, teneatur confiteri sacerdoti simplici habenti jurisditionem ad venialia, et non possit confiteri cum sacerdote excommunicato vitando, qui nec ad venialia, nec ad mortalia habet jurisditionem. Etenim peccata venialia non sunt materia necessaria confessionis, ad quam propagandam cogatur pœnitens; unde in illo eventu absolute verificatur, pœnitentem non habere copiam confessoris ; atque ideo utrumque indifferenter eligere potest, simplicem sacerdotem, aut excommunicatum vitandum, et uterque ab Ecclesia jurisditionem accepit.

§ II.

Alia assertio explicans ministerium jurisditionis circa venialia, et mortalia jam confessa.

68. Dicendum est tertio, omnem sacerdotem simplicem posse ex jure communi A5^rll° absolvere a venialibus, et a mortalibus

jam rite confessis. Hæc assertio prout
 Qa. irun- jacet est adeo communis, ut opus non sit
 dam ratio. ejus patronos sigillatim referre. Refellero
 autem oportet quorundam rationem, qui
 inde assertionem probant, quia ad venia-
 lium absolutionem nullam jurisdictionem
 esse necessariam judicant ; in quo pro ve-
 ritate inconcussa incertum principium vel
 omnino falsum assumunt. Etenim sacra-
 mentalis confessio de quibuscumque pec-
 catis sit, semper relinet essentialem con-
 ceptum judicii, sub quo a Christo fuit
 institutum, et a Conciliis præsertim Tri-
 dentino definitum ; sed judicium essentia-
 liter exposcit jurisdictionem in judice :
 ergo sacerdos qui in absolutione venialium
 judicis munus exercet, jurisdictione indiget.
 Displicet etiam aliud improbabilius
 motivum. quo nonnulli utuntur, nimirum,
 quod jurisdictio ad absolvendum a veniali-
 bus tribuitur sacerdoti simplici a pœnitente,
 qui illi subditur absolvendus. Etenim, ut
 lumine naturali notum est, nemo dare po-
 test quod noo continet; pœnitens autem,
 qua talis, nullam, quam tribuat, habet
 jurisdictionem. Unde enim illam obtinuit?
 Vel delegata est, aut ordinaria? Non qui-
 dem delegata. Tum, quia designari non
 potest quis sibi eam delegaverit. Tum, quia
 t-tiam si delegatam haberet, eam subdele-
 gare non posset. Nec item ordinaria : hæc
 enim convenit ratione officii; pœnitens
 autem ut talis nullum habet officium pas-
 toris, aut superioris, ad quem attinet juris-
 dictio, sed inferioris ac subditi, in quem
 jurisdictio exercetur. Pœnitentis igitur est
 facultas eligendi judicem, non vero præ-
 standi jurisdictionem.

Nec urgentiori fundamento nituntur
 alii, qui dicunt, sacerdotem simplicem
 posse absolvere a venialibus, et mortalibus
 jam confessis, quia habet jurisdictionem
 ex jure divino sibi in ordine collatam.
 Quod suadere conantur, tum quia nemo
 tenetur ex Ecclesiæ præcepto confiteri ve-
 nialia. nec mortalia jam rite confessa ; sed
 jurisdictio in subjectione activa fundatur :
 ergo si Ecclesia neminem subjicit, aut
 nulli præcipit ut venialia detegat, aut
 mortalia jam rite confessa, jurisdictio
 circa hujusmodi peccata non tribuitur sa-
 cerdoti ab Ecclesia, sed a Christo instituente
 hoc sacramentum per modum judicii. Tum

« vas » iuc etiam (et huic rationi plus fidit Vasquez)

quia peccatum veniale nequit ab Ecclesia
 reservari ; posset autem reservari, si Ecce-
 sia ad illius absolutionem jurisdictionem
 tribueret. Ergo sacerdos simplex potest
 absolvere a venialibus jurisdictione sibi
 data non ab Ecclesia, sed a Christo.

69. Hoc etiam motivum nullius mo-
 menti est : tum quia prout jacet, non pro-
 bat sacerdotem simplicem posse absolvere
 a venialibus, quod est difficultatis scopas ;
 sed tantum suadere conatur non habere
 jurisdictionem delegatam ab Ecclesia ad
 illam absolutionem, quod tandem non con-
 vincit, ut statim videbimus. Ex eo autem
 quod non habeat jurisdictionem ab Ecce-
 sia delegatam, non infertur habere juris-
 dictionem a Christo concessam, alias laicus
 haberet jurisdictionem a Christo conces-
 sam, quia ab Ecclesia delegatam non habet.
 Unde hoc argumento potius concluditur,
 sacerdotem simplicem nullo modo posse
 absolvere a venialibus, quam quod possit.
 Tum etiam : etenim si jurisdictio in sub-
 jectione activa ac praeceptiva consistit,
 eadem ratione qua probatur sacerdotem
 simplicem posse absolvere a venialibus
 sine jurisdictione sibi ab Ecclesia delegata,
 convincitur posse absolvere ab eisdem pec-
 catis sine jurisdictione a Christo commu-
 nicata : nam sicut Ecclesia venialium
 confessionem non præcipit, ita nec Chris-
 tus præcipit. Tum deinde : quoniam
 negari non potest, Ecclesiam impertiri
 jurisdictionem ad absolvendum a letha-
 libus ; et tamen Ecclesia non præcipit
 mortalium confessionem saltem quoad
 substantiam ; hoc enim est praeceptum
 divinum ; sed tantum designat tempus, in
 quo confessio emittenda est: ergo juris-
 dictio non fundatur in subjectione activa
 ac praeceptiva ; alias in confessionibus
 mortalium, quæ per annum libere fiunt
 extra tempus Paschale, sacerdotes non ab-
 solvent in vi jurisdictionis sibi collate ab
 Ecclesia, siquidem illae confessiones ab
 Ecclesia non præcipiuntur. Tum præterea:
 quia ad omnem absolutionem requiritur
 jurisdictio in sacerdote, atque ideo etiam
 ad absolvendum a venialibus: et tamen
 sacerdos simplex, qui potest absolvere a
 venialibus, non habet auctoritatem divi-
 nam, aut humanam, ut venialium confes-
 sionem præcipiat : ergo jurisdictio ad ab-
 solvendum non fundatur in activa ac præ-
 ceptiva

cepliva subjectione; alioqui etiam concedero
 teneretur solum sacerdotem proprium aut
 parochum habere jurisdictionem ad absol-
 vendum a peccatis, utpote qui solus cogero
 potest subditos ad confessionem tempore
 ab Ecclesia proscripto ; atque ideo reli-
 giosi, qui ita cogere pœnitentes ad confes-
 sionem non possunt, nullam jurisdictionem
 ad absolvendum obtinebunt.

Deinde secunda probatio, cui magis
 Vasquez fidit, Ecclesiam, nimirum, sacer-
 doti simplici jurisdictionem non tribuere,
 quia venialia reservare non potest, cum
 ejudem Authoris doctrina cohærere non
 potest. Etenim tractat, de excommunicat,
 dub. 4, num. 3, cum communi Doctorum
 consensu docet, Ecclesiam privare posse, ac
 de facto privare excommunicatum non lo-
 l-eratum jurisdictione circa administratio-
 nem sacramenti pœnitentiæ; quod, inquit,
 adeo verum est, ut si quis bona fide ab
 t hujusmodi excommunicato absolutio-
 « nem accipiat, illa nulla sit, quia est im-
 « pediraentum ex parte confessoris, quod
 e bona fide pœnitentis suppleri nequit.»
 Atqui sacerdos simplex a venialibus absol-
 vens pœnitentiæ sacramentum conficit :
 ergo si excommunicatus non toleratus sit,
 privatur jurisdictione ad ministrandum
 pœnitentiæ sacramentum, ita ut Ecclesia
 ejus absolutionem reddat invalidam. Potest
 igitur Ecclesia circa peccata venialia dis-
 ponere, et illa ita reservare, ut sacerdoti
 simplici non confiteantur ; quod satis est
 ut illius Authoris ratio non teneat : nam
 eo ipso quod Ecclesia prohibere possit sa-
 cerdoti simplici ut absolvat a venialibus
 annullando ejus absolutionem per sub-
 tractionem jurisdictionis ; jam hæc ab Ec-
 lesia pendet, et ab ea confertur, vel nega-
 tur. Si autem respondeat Vasquez, ut
 tandem respondet, Ecclesiam non posse
 remove etiam ab excommunicatis vitan-
 dis jurisdictionem ad absolvendum a ve-
 nialibus, ac proinde nec facere ut Hia ab-
 solutio non teneat, adeo male audit apud
 Doctores catholicos, ut ab omnibus desera-
 tur, ac impugnatione non indigeat.

70. Aliter igitur suadetur conclusio
 s * i communi ac solido fundamento. Nam juxta
 praxim, et antiquum Ecclesiæ usum sacer-
 dos simplex potest absolvere a venialibus,
 et a mortalibus jam rite confessis ; sed non
 ex jurisdictione ordinaria : ergo ex jure

communi, ac ex delegatione Ecclesiæ. Con-
 sequentia liquet : nam omnis jurisdictio
 in ordinaria ac delegata clauditur, nec
 quispiam huc usque aliam tertiam desi-
 gnavit jurisdictionem. Major autem est
 communis consensus Doctorum, qui om-
 nes, ac præsertim antiqui qui ad rem
 aptiores sunt, illam Ecclesiæ praxim tes-
 tantur, eamque potius supponunt, quam
 disputant. Minor vero suadetur : nam ju-
 risdictio ordinaria est quæ convenit ratione
 officii pastoralis, aut superioris : atqui sa-
 cerdos simplex ut talis nullum officium
 habet praelati, aut superioris; alias omnes
 sacerdotes simplices judices ordinarii ac
 praelati essent cunctorum fidelium : ergo
 jurisdictio, quam habet sacerdos simplex
 ut absolvat a venialibus, ordinaria non
 est, sed ab Ecclesia Pontificeque delegata.
 Tum etiam : quoniam nemo habet ordina-
 riam jurisdictionem in sacramento pœni-
 tentiæ, qui alias non habeat aliquod
 munus, et onus gubernandi extra sacra-
 mentum, ut patet in episcopis, parochis,
 praelatis, et similibus, quibus onus pas-
 cendi ac dirigendi subditos incumbit. Sa-
 cerdotem autem simplicem quatenus talem
 nullum hujusmodi onus comprimit. Cum
 igitur juxta Ecclesiæ usum absolvere pos-
 sit a venialibus, idque non ex ordinaria
 jurisdictione, opus est ut id obtineat ex
 Ecclesiæ delegatione.

Confirmatur : quoniam Ecclesia privat confirm,
 excommunicatum vitandum jurisdictione,
 aut facultate absolvendi, ita ut in illo statu
 nunquam valide absolvat etiam in con-
 fessione venialium, uti docet communis
 Doctorum sententia : ergo sacerdotem sim-
 plicem posse valide absolvere a venialibus
 pendet ex Ecclesiæ dispositione, ac subinde
 illa jurisdictio ab ea denegatur, vel con-
 fertur. Unde ulterius habetur, consuetudi-
 dinem absolvendi a venialibus, et a letha-
 libus jam confessis ab Ecclesia dimanasse ;
 alioqui Ecclesia illam absolutionem annul-
 lare non posset. Relinquitur ergo sacerdo-
 tem simplicem id posse ex jure communi.

71. Indiscriminatim loquuti fuimus de t>jectione.
 venialibus, ac mortalibus jam rite con-
 fessis : eadem enim de utrisque ratio est :
 quippe quæ consuetudine, ac Ecclesiæ usu
 innititur. Ceterum nonnulli, de quorum
 numero est Sotus, plus offendunt in juris-Sotus.
 dictione sacerdotibus simplicibus collata

ili

i* S

I

.

..

Ii
I

ii

ix
C
i:

ad absolvendum a lethalibus jam confessis, quam in ea, quæ circa venialia imperitur ; id quod etiam difficilius, ac obscurius Vasquio visum est. Motivum autem unde Sotum scrupulus invasit, in eo consistit, quod jurisdictio non impertitur ad absolvendum a peccatis jam solutis, quia forma *Ego le absolvo* verificari nequit ubi nullum est vinculum solvendum ; sed peccatum rite confessum jam est solutum : ergo de eo non verificatar absolutio, consequenterque nulla jurisdictio tribui potest sacerdoti ut a peccatis jam confessis absolvat. Hæc tamen objectio, si aliquid she. suadet, simul evincit nullam sacerdotibus datam fuisse jurisdictionem ad absolvendum a lethalibus antea non confessis. dum pœnitentes ad sacramentum accedunt cum contritione perfecta : tunc enim cum pœnitens per contritionem peccatorum vincula confregerit, illa forma *Ego le absolvo* verificari non poterit ; quod a nemine est concedendum. Objectio igitur ab omnibus est diluenda. Nec doctrinam, quam Lugo in præsentī, disput. 18, sect. 3, pro illius enodatione excogitavit, approbamus, sed impugnatam relinquimus priori parte hujus tractat. disput. 3, dub. 2, a num. 87, et sequentibus, ubi legitimam objectionis solutionem satis diffuse tradidimus, et ab impugnationibus vindicavimus.; quem locum adeat Lector, ne eadem iterum inculcare cogamur.

Hicautem duo observandasunt. Primum, nanum pontifici inferiorem posse sacerdotibus simplicibus directe impedire potestatem absolvendi a venialibus, et mortalibus jam rite confessis : etenim cum hujusmodi consuetudo ab Ecclesia dimanaverit, jurisdictio, quam ad ita absolvendum vendicant sacerdotes simplices, a summo Ecclesiæ pastore saltem tacite illis communicata est. Nullus autem inferior superioris concessionem derogare potest, nisi ex illius facultate : ergo nec archiepiscopi, episcopi, legati, aliive quicumque Pontifici inferiores prælati facultatem illam a sacerdotibus simplicibus directe remove-re possunt. Notanter appositum est ly *directe*, quoniam indirecte per excommunicationem id fieri posse, extra dubium est. Secundum, quod quamvis ex Obscrv. jure communi possint sacerdotes simplices absolvere a venialibus ac mortalibus jam

confessis, ut constat ex dictis; id tamen efficere jam non licet ob decretum SS. D. N. Innocentii XL quo usum illius facultatis prohibet prædictis sacerdotibus. At quia difficultas est, an Pontifex eo decreto non solum venialium confessionem simplici sacerdoti faciendam prohibeat, sed etiam annulet. Ideo

§m.

Quinam sit sensus propositionis damnais ab Innocentia XI circa venialium confessionem cum simplici sacerdote ?

72. Subortis quibusdam difficultatibus circa quotidianam communionem, ac penes venialium confessionem simplici sacerdoti factam, ut eas decideret SS. D. N. Innocentius XI, decretum expedivit die 12 Februarii, ann. Domini 1679, quod integrum retulimus, et quo ad ea, quæ ad communionem spectant, explicuimus tract. 23, disput. 11, dub. 7. Quod vero ad rem attinet præsentem, est quod interrogatus Pontifex : « Quis confiteatur peccata venialia simplici sacerdoti non approbato ab « Episcopo, aut Ordinario ? » In fine ejusdem decreti respondet : « Non permittant, « ut venialium confessio fiat simplici sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut « Ordinario. Si parochi, aut confessarii « etiam regulares, aut quicumque alii sacerdotes secus egerint, sciant Deo O. M. « rationem reddituros esse, nec defuturam Episcoporum, aut Ordinariorum « justam, et rigorosam animadversionem « in contra facientes, etiam regulares, « etiam Societatis Jesu, facultate ipsis « Episcopis, et Ordinariis per hoc decretum « per Sedem Apostolicam specialiter attributa. » In quibus, ut vides, de mortalibus jam confessis mentio non fit, quamvis nonnulli, rationem ex paritato deducentes, idem de illis ac de venialibus sentiendum in vi hujus decreti dicant, a quo præscindimus. Quæstio ergo est, an ex vi hujus decreti venialium confessio non solum illicite fiat sacerdoti simplici, verum etiam invalide ?

Pro cujus decisione supponendum est obsen. primo, Pontificem eo decreto novum jus statuere, antiquum coarctans ac limitans : supponit enim sacerdotem simplicem po-

tuisse

luisse a venialibus absolvere non solum valide, sed licite ; siquidem id fuisse prohibitum non declarat. Deinde vero prohibet, confessionem venialium fieri illi sacerdoti ; quod quaedam limitatio est facultatis antiqua», quam omnes habebant ad ita confitendum. Porro hujusmodi prohibitionem esse gravem, aut sub lethali culpa, extra dubium est apud Authores. Idque ratio convincit : quoniam prohibitio rei gravis sub ingenti motivo, ac magna comminatione, aut conscientia» gravamine, nequit non gravem inducere obligationem; sed his omnibus titulis insignitur assignati decreti prohibitio : ergo graviter obligat. Minor quoad omnes partes ostenditur. Nam in primis res prohibita est gravis : licet enim peccata confessa sint levia, sacramentum ex eorum confessione resultans quid gravissimum est, omnia naturalia bona suo pondere longe superans. Deinde motivum prohibendi non unicum, sed multiplex ac urgentissimum fuit ; tum, ut eliminaretur tot opinionum varietas, asserentium sacerdotem simplicem quacumque occasione posse directe absolvere a venialibus, et indirecte a mortalibus, pluraque similia sine fine adstruentium, quibus fidelium conscientiæ laxabantur. Tum, ut frequentes scinderentur scrupuli ex illis confessionibus suborti, quibus timoratorum animæ irretiebantur. Tum, ne inscio proprio pastore, ejus oves subicerentur nescienti discernere inter gravia, et levia, ac inter proficua, et noxia. Ac tandem sub qua æterni judicii magna comminatione, ac gravamine conscientiæ apposito id Pontifex præcipiat, liquet ex illis verbis : *Sciant Deo O. M. rationem reddituros. Hæc igitur omnia gravem obligationem satis ostendunt.*

Secundo observa, hanc gravem servandi decretum obligationem comprimere, et sacerdotes simplices ne a venialibus absolvant pœnitentes, et ipsos pœnitentes ne illis sacerdotibus confiteantur ; quod patet ex verbis ejusdem decreti, ait enim : « Non « permittant ut venialium confessio fiat simplici sacerdoti. » Cum ergo ad pœnitentes propriissime speciet facere confessionem, illis interdicitur ut eam efficiant. Deinde cum talis confessio emittenda sit coram simplici sacerdoti, etiam illi præcipitur ne eam audiat; alias ei permitteretur

Salmant. Curs. Theolog. Tom. XX.

pœnitentis peccato cooperare, imo cum stante indispositione ex parte pœnitentis absolutio nulla sit, etiam ex hoc capite ad ita absolvendum prohiberetur. Nec refert, si dicas, quod prædictam decretum solum loquitur cum prælatis, quibus tantum præcipitur, ne permittant venialium confessionem fieri simplici sacerdoti ; non autem cum pœnitentibus, ac sacerdotibus : istis enim nihil præcipitur. Non, inquam, refert : tum quia correlativa, eo quod se mutuo respondent, subduntur eidem legi ; sed episcopos, aut praelatos non permittere confessionem venialium fieri simplici sacerdoti, importat ut correlativa praelatos non permittentes illam confessionem, et sacerdotem simplicem ac pœnitentem, a quibus fit confessio : ergo omnibus præcipitur,. prælatis quidem ne permittant ; pœnitenti vero, et simplici sacerdoti ne ita faciant. Tum etiam, et præcipue : nam esto illud decretum solum cum episcopis absolute loquatur, tamen ut publicatum ac ut intimatum fidelibus ab episcopis nomine Pontificis, jam cum episcopis non loquitur, sed cum sacerdotibus simplicibus, ac pœnitentibus ; atqui episcopi omnibus notum fecerunt decretum illud, nomine Pontificis præcipientes ut venialium confessio sacerdoti simplici non fiat : ergo pœnitentes, et simplices sacerdotes sunt, qui illi obligationi adstringuntur.

Ex quibus patet, quod si pœnitens conscius hujus gravis obligationis, aut prohibitionis sub culpa lethali, confessionem venialium coram simplici sacerdote emittat, nullum ac invalidum conficiet sacramentum : nequit enim sacramentum validum consistere interveniente culpa lethali commissa a pœnitente in ipso actu confitendi. Quocirca difficultas solum devolvitur ad casum, in quo pœnitens cum ignorantia illius decreti accedit ad sacerdotem simplicem ut a venialibus absolvatur ; an nimirum tunc confessio valida existât ?

73. Affirmative igitur respondetur cum communi consensu exponentium *propositiones* ab Innocentio XI damnatas. Itæoltatis. Cardenas disert. 2, Corella praxi moral. CardC(l num. 198, Emmanuel a Conceptione tract. cotell.' de Pœnit. disp. 2, quæst. 7, num. 132, c"uc' Joannes de las Elvas explicat, decret. num. G, Lumbier tom. proposit. damnat, pag. Kaiio. 526, ac item 1110, num. 102. Hujus reso-

lutionis fundamentum nititur in prudentissime Ecclesiæ gubernatione, quæ nunquam nisi clarissimis verbis aut abstulit facultatem, quam semel concessit, aut annullavit ea. quæ valida censuit ex traditione Apostolica, ac ipsius Ecclesiæ» praxi : atqui facultas absolvendi a venialibus competit sacerdoti simplici ex jure communi, vel ipsius Ecclesiæ concessione, quæ ex Apostolica traditione ac fidelium usu venialium confessionis simplici sacerdoti factas validas reputavit ; aliundeque prædictum decretum nullum continet verbum, quo prædictæ confessiones expresse annullentur. aut facultas absolvendi a venialibus simplici sacerdoti colliata. ab eo removeatur : ergo prædictj confessio in vi hujus decreti valida relinquitur. Consequentia tenet, et minor quoad priorem partem constat ex dictis, § præcedenti quoad secundam vero etiam constabit cuicumque supra scriptum decretum legenti, in quo nihil invalidans reperiet. Major autem inductione ostenditur. Cum enim Tridentinum sess. 24, cap. 1, matrimonium clandestinum, quod ex Ecclesiæ traditione validum erat, annullare decerneret, ut deplorabilibus absurdis januam præcluderet, post plura remedia adhibita, effectumque non assecuta, decretum ita expresse annullativum expedit, ut nullam expositionem admittat ; hæc enim sunt ejus verba : « Hujusmodi contractus irritos, et a nullos esse decernit, prout eos præsentia » decreto irritos facit, et annullat. κ Similiter SS. D. N. Innocentius XI, ut urgentissimis damnis occurreret, altercationesque tumultuantes circa approbationem Ordinarii in Confessore requisitam dispelleret, penes quam Ecclesiæ indulta non pauca circumferebantur, ita omnia quoad hunc effectum de plenitudine potestatis subtraxit, ut expresse *esse nulla, irrita, et invalida* decreverit, de quo infra sermo redibit. Dum igitur ab Ecclesia aliquid annullatur, clarissimis verbis exprimitur. Quocirca cum in relato decreto nullum hujusmodi verbum extet, dicendum non est venialium confessiones simplici sacerdoti factas annullari, sed tantum illicitas fieri.

Conc.
Trid.

Objectio
I

74. Objicies tamen primo : quia confessio facta contra præceptum grave impositum ab eo, qui facultatem absolvendi concedit,

est nulla ; sed confessio venialium cum simplici sacerdote est contra præceptum grave impositum a Pontifice, qui jurisdictionem concessit ad illam absolutionem : ergo hujusmodi confessio invalida est. Minor cum consequentia constat, et major suadetur ex N. Constitutionibus 2 pari, cap. 7, num. 5, ubi postquam decernitur, Religiosos Ordinis extra domum degentes non posse confiteri cum sacerdotibus simplicibus ejusdem Ordinis, a Generali vel provinciali licentiam absolvendi non habentibus, declaratur deinceps confessionem cum illis factam esse nullam : ergo confessio facta contra præceptum concedentis facultatem absolvendi nulla est.

Secundo, et urgentius : quippe non minus præsupponitur facultas a Pontifice concessa, ut Religiosi itinérantes, in absentia ministri a suo prælato approbati, possint confiteri cum sacerdote simplici propriæ Religionis, vel alienæ, aut etiam sæculari, quam ante hoc decretum supponitur jurisdictio a Pontifice communicata sacerdoti simplici pro absolutione a venialibus ; et nihilominus confessio facta contra statuta Religionum, in quibus absolutio a venialibus prohibetur, est nulla, quia facultas absolvendi a venialibus, quam Pontifex concessit, censetur ablata : ergo similiter confessio emissa contra supradictum decretum erit nulla, quoniam in vi illius censetur Pontifex jurisdictionem absolvendi a venialibus abstulisse a simplici sacerdote.

Respondetur ad primam distinguendo maiorem, quæ si intelligatur de confessione facta contra præceptum invalida, concedenda est ; neganda vero, si loquatur de confessione facta contra præceptum præcise prohibens ; ac sub eadem distinctione minoris negatur consequentia. Plura enim leges Religionum circa subditorum confessiones decernunt, quæ tamen eas non irritant, sed tantum illicitas efficiunt, uti est Religiosos episcopis non præsentari, quin prius a propriis prælatis inveniantur idonei, studiisque juxta propria statuta vacaverint. Quo non obstante, si his omnibus contravenientes ab Ordinariis sint approbati, et jurisdictione ab eisdem pro suis ovibus insigniti, valide absolvent, licet alias illicite juxta qualitatem legis prohibentis. Unde liquet idem non esse confessionem contra propriam legem fieri, ac esse irritam

irritam, et invalidam. Nec majoris probatio urget : nam Ordinum superiores conferunt Religiosis facultatem absolvendi proprios subditos æque ac episcopi sacerdotibus sæcularibus tribuunt jurisdictionem in proprias oves. Quocirca hujusmodi facultas a superioribus negata, confessio redditur nulla, et ita in nostra Religione contingit, quæ expressis verbis illam aufert jurisdictionem ; inquit enim loco cit. a De- « claramus, sacerdotes simplices nostræ Religionis (illos videlicet, qui Generalis » vel Provincialis licentiam, et approbationem non habent) nullam habere jurisdictionem ad audiendas confessiones » irairum, etiam sacerdotum, » In decreto autem Innocentii nullum verbum invenitur negans jurisdictionem sacerdoti simplici circa venialia, sed tantum prohibens confessionem venialium illi faciendam.

* Ad secundam negatur consequentia ob manifestam disparitatem : nam Religionum constitutiones, utpote a Pontifice approbatæ, vim habent legis Pontificiæ ; onde si hæ confessionum annullativæ fuerint, præfatum indultum derogatur, et irritum quoad hunc finem redditur, ita ut sacerdotes simplices Ordinum sine jurisdictione absolvendi a venialibus relinquantur. Maxime, si ultra id peculiaris Bulla derogatoria ad eorum petitionem obtineatur, sicuti Dominicani obtinuerunt a Pio V, Jesuitæ a Gregorio XIII, Religio nostra a Sixto IV, ac speciatim nostri Discalceati a Clemente VIII, quæ habetur sub clausula expresse annullativis inter privilegia nostra novissime confirmata. Unde in omnibus Religionibus, quæ his Bullis derogatoriis gaudent, illarum vigore confessiones simplici sacerdoti factæ irritæ sunt juxta bullarum verba, et non ultra. Ceterum in decreto circa venialia, de quo in præsentiarum, clausula non legitur derogatoria jurisdictionis ex jure communi collatæ simplici sacerdoti ad absolvendum a venialibus : atque ideo quamvis hujusmodi confessio prohibeatur, invalida non est, si pœnitens prohibitionis inscius absolutionem accipiat.

Observandum tamen est, sub hac prohibitionem non comprehendere Religiosos habentes privilegium, ut dum itinerantur, confiteri possint cum simplici sacerdote sæculari, vel alterius Ordinis, vel etiam proprii,

si aliunde statuta propriæ Religionis non obstant. Quoniam privilegia, quæ in se, vel quo ad sui esse non connectuntur, nec in ablatione aut limitatione adunantur ; constat autem privilegia Ordinum utorum Religiosi itinérantes confiteantur simplici sacerdoti, non connecti cum potestate absolvendi a venialibus, quam habet omnis simplex sacerdos ex jure communi : ergo in vi hujus nec fiunt invalida, nec illicita confessiones Religiosorum itinerantium, qui obtinent privilegium ut absolvantur a simplici sacerdote. Omnes autem Religiosi ad id ita faciendum habent privilegium Sixti IV, de quo passim Authores, aliud Innocentii VII, de quo videri potest N. Andreas tract. 18, cap. 4, punct. 2, § 6, N. num. 92. Ex quo fit, Religiosos nostri Ordinis itinérantes posse valide, et licite confiteri cum sacerdote simplici sæculari, vel alterius Ordinis ; quia id nec in constitutionibus, nec in præsentia decreto prohibetur ; non tamen posse cum simplici sacerdote ejusdem Ordinis ob expressam annulationem in propriis legibus contentam. Idem dicimus de Religiosis alterius Ordinis juxta eorum statuta.

§ IV.

Sententiæ oppositæ referuntur, et argumenta enervantur.

75. Contemptis hæreticis, qui sicut fateri nequeunt pœnitentiæ sacramentum esse verum spirituale iudicium, ita in illo omnem exeerantur jurisdictionem, sunt nonnulli Catholici, qui jurisdictionem cum potestate absolvendi confundunt. Hi sunt Abulensis in defensorio, part. 2, cap. 26, Sylvester verbo *Confessio* 1 quæst. 2, Abokin Paludanus in 4, dist. 17. quæst. 3, art. 3, casu 4, Navarrus in summ. cap. 27, 259, et in cap. *Placuit* de pœnit. dist. 6, num. 48, qui docet, sacerdotem ex vi ordinis habere habitualement jurisdictionem immutabilem etiam ab Ecclesia, eo quod ab ordine non distinguatur ; non tamen habere jurisdictionem in actu ab Ecclesia independentem. Hæc tamen sententia, licet sene diversimode loquatur, in re nihil docet distinctum ab eo, quod commune Doctorum placitum supra explicatum. In autem sita ita censent, sacerdotem in ordine accipere

jurisdictionem, ut quamvis Ecclesia prohibere possit ut absolvat, non tamen facere quod absolutio non sit valida, eo quod servat necessaria ex parte absolventis; atque ideo si pœnitens bona fide accedat, absolutio respectu illius ex omni capite erit recta' et proficua. Ita Armacanus libr. 11, Dsmd.de quæst. Armenoram diffuse per plura capita. In id inclinat Almain in 4, dist. 18, quæst. unica; probabileque existimat Durandus in 4, dist. 19, quæst. 2.

Ar-Tin. Primum igitur, et principale argumentum est, quod potestas absolvendi est inseparabilis a jurisdictione; sed ex vi ordinis sacerdotalis complet habetur potestas ad absolvendum: ergo etiam jurisdictione; atque ideo omnis sacerdos, eo ipso quod talis, erit minister jurisdictionis in foro pœnitentis Major, in qua stat difficultas, ostenditur. Tum quia nullus est assignabitur scripturæ locus, ubi facultates islæ separantur; de illis autem prout indistinctis adest illud Joann. 20: *Quorum remisistis peccata*, etc. In quibus verbis utraque potestas absolvendi, et jurisdictionis indivulse Apostolis collata fuit; atque ideo eodem modo sacerdotibus confertur, et conferenda est. Tum etiam: quoniam Christus non plus dixit Apostolis, dum potestatem, et jurisdictionem absolvendi eis concessit, quam episcopus dicit sacerdoti in illius ordinatione: illa enim eadem verba, et sub eadem practica significatione pronuntiat: *Accipite Spiritum Sanctum. Quorum remisistis peccata, remittuntur eis*, etc. Ergo eundem habent effectum. Tum denique, estque præcipua ratio, qua convictus fuit Abulensis: etenim nemo negare potest, illa verba efficere aut communicare id, quod propriissime significant, videlicet, potestatem solvendi, et ligandi intra confessionem; sed hoc imprescindibile est a jurisdictione; qui enim potest absolvere, potest jus dicere, et sententiam proferre, quod sine jurisdictione intelligi nequit: ergo utraque potestas simul confertur.

Confirmatur ex Tridentino sess. 15, cap. 5, ubi dicitur, sacerdotes esse iudices a Christo Domino institutos ad absolvendum a peccatis; sed iudex constituitur, dum jurisdictione ei confertur: ergo cum non sit assignabile tempus, aut occasio, ubi Dominus sacerdotes constituerit, nisi cum ordi-

nantur, dicendum est tunc accipere jurisdictionem, qua peccata dijudicare possint.

Respondetur ad argumentum negando majorem, cujus prima probatio non premit. Ex quo enim in scriptura expressis vocibus facultates islæ separatæ non inveniuntur, non convincitur esse inseparabiles, et semper coexistentes, ita ut eo ipso quoti una concedatur, alia etiam communicetur; sicut nec id etiam infertur ex quo utraque potestas simul collata fuerit Apostolis. Nam sicut ex eo quod Christus separaverit in Apostolis per multum temporis potestatem consecrandi a potestate absolvendi, nullus inferet hoc esse de natura ordinis sacerdotalis, episcoposque ad ita faciendum teneri. Et similiter, quemadmodum ex quo Christus Apostolos simul sacerdotes ac episcopos constituerit, vel simul eis contulerit potestatem absolvendi, et episcopatum, nemo deducet munus episcopale necessario connecti cum sacerdotio, aut potestate absolvendi, adeo ut hæc sint ex se inseparabilia. Ita ex quo utraque potestas absolvendi, et jurisdictionis simul illis collata fuerit, non infertur illarum inseparabilitas, et mutua ac indivulsaco-existentia; alioqui nec episcopus electus, nec parochus designatus jurisdictionem haberent ante illius consecrationem, et istius sacerdotium; quod quam absurdum sit, Ecclesiæ praxi convincitur. Unde patet ad secundam: quamvis enim eadem verba dicuntur sacerdoti, dum ordinatur, ac dicta fuerunt Apostolis; nihilominus plura alia charismata illis verbis contulit Christus Apostolis, quam sacerdoti conferuntur: eos namque constituit principes orbis terrarum, propriosque sacerdotes; quod non semper facit episcopus dum aliquem ad sacerdotium assumit. Non ergo infertur, illa verba, prout ab episcopis sacerdoti dicuntur, eundem omnino effectum inducere, ac intulerunt dum Apostolis fuerunt dicta a Christo Domino; alias sicut ille ordinariam jurisdictionem, et supremam auctoritatem Apostolis contulit, ita etiam episcopus cuilibet sacerdoti communicaret.

Ad tertiam dicendum est, verba illa propriissime solum significare potestatem physicam absolvendi, quæ cum ordinis characterem, aut ejus extensionem coincidit; non vero potestatem moralem ferendi juridicam sententiam in jam subditos. Utraque

autem

potestas desideratur ad actualiter judicandum, quæ si separentur, nullum exercent iudicium. Itaque videmus in episcopo ac paracho nondum ordinalis, quod etsi gaudeant potestate morali jurisdictionis, nequeunt perse ipsos solvere aut ligare juridice ex defectu potestatis physicae ordinis; et eodem modo sacerdos physica ordinis potestate insignitus, incapax est absolvendi defectu potestatis moralis. Et ratio est: quia quoties duplex foraalitas splendet in actu, duplex alia debet illi correspondere ex parte principii, ut universali inductione constat. Cum ergo absolutio sit actus physicus vere, et realiter media gratia culpam dissolvens, insuperque de fide sit, hanc absolutionem esse jurisdictionalem, eo quod hoc sacramentum sit institutum per modum iudicii, prout difinitum est in Tridentino; oportet ex parte principii duplicem potestatem illi correspondere, physicam ordinis, et moralem jurisdictionis, atque qualibet deficiente nulla erit absolutio. Quod in iudiciis civilibus patet, quorum sententiæ nullæ sunt, si proferantur a non habente jurisdictionem. quacumque alias Doctoratus præeminentia fulgeat. Quocirca (ut sic probationi in minori insertæ occurramus) licet sine jurisdictione intelligi nequeat posse juridice jus dicere, et sententiam proferre; potest tamen intelligi sine jurisdictione posse physice aut materialiter jus dicere, et proferre sententiam; quod et non amplius competit sacerdoti ex vi ordinis.

Ad confirmationem respondetur, Tridentinum omnes sacerdotes appellare iudices quoad physicam potestatem, ac idoneitatem, qua in sui ordinis gradu laureati sunt, sicut illi qui Doctoratus gradum obtinuerunt. Unde sicut istis id non sufficit ut actu iudicent, usquequo illis tribunal ac subditi consignentur; pariter sacerdotes ex suo ordine idoneitatis facultatem habent ad absolvendum sacramentaliter sitam in ordinis characterem, aut ejus extensionem; deficiente vero tribunalis ac subditorum designatione, deficit moralis facultas ad judicandum, in qua jurisdictio sacramentalis consistit. Quod sæpissime prædictum Concilium decernit tum locis in conclusione expensis, tum sess. 23, cap. 15, ubi post idoneitatem, aut ordinis potestatem definit necessariam esse ordinarii approba-

tionem. ut jurisdictio obtineatur: « Quamvis vis presbyteri, *inquit*, in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant; decernit tamen Sancta Synodus nullum etiam regularem posse confessiones sæcularium etiam sacerdotum audire, nisi approbationem, quæ gratis detur, obtineant. »

76. Arguitur secundo, fundamento Ar-Arpm. macani. Quoniam in ordine sacerdotali adaequato non minus datur potestas ad Corpus Christi mysticum absolvendam, quam ad ipsius verum Corpus consecrandum; sed quantumvis episcopi celebrare prohibeant, sacerdos valide celebrat, ac consecrat: ergo similiter sacerdos valide absolvit, et ligat, quantumvis id prohibeatur; ac per consequens sacerdos ex vi ordinis erit minister jurisdictionis. Minor est omnium sententia, et major videtur perspicua: quia potestas absolvendi est aliqua physica, et realis entitas, vi cujus sacerdos conficit sacramentum. inducit gratiam, et remittit peccatum; sed cum approbatur ab episcopo, nullam entitatem physicam, et realem accipit: ergo eam habet ex vi ordinis. Tum etiam: nam in approbatione solum datur licentia; hæc autem potentiam supponit, quia impotenti operari frustranee operandi licentia concederetur. Consequentia autem ostenditur: non enim alia ratione consecratio, quantumvis prohibita, est valida, nisi quia est actus virtutis supernaturalis a Christo in ordine communicatæ: atqui absolutio a peccatis est actus extensionis ejusdem virtutis, aut characteris: ergo valide fit: etiamsi prohibeatur. Eo vel maxime, quod Ecclesia nequit illam virtutem supernaturalem remove a sacerdote, et aliunde hic ea uti potest, cum sibi placuerit, non secus ac aliis supernaturalibus virtutibus.

Hoc argumentum eadem laborat æquidiluitur, vocatione ac præcedens, non distinguens inter potestatem ordinis, et jurisdictionis. Unde distinguenda est major: non minus tribuitur potestas physica ad absolvendum, conceditur; potestas moralis, negatur; ac ommissa minori, negatur etiam consequentia ob satis notam disparitalem. Actus enim consecrandi ita est supernaturalis virtutis, ut non sit exercitium jurisdictionis, aut potestatis moralis. Quocirca ad sui valorem solum exposcit materiam

aptam, debitam formam, et intentionem. At absolutio essentialiter est forma iudicii confessionis: hoc autem ex parte ministri exposcit jurisdictionem, quæ cum forma moralis sit. in entitate physica characteris non consistit, atque ideo inveniri potest in non sacerdotibus, uti in paracho electo, et nondum ordinato conspicitur. Unde fit. quod si sacerdos hanc moralem potestatem, aut jurisdictionem non habeat, absolutio quam impertitur, est nulla, eo quod absolutio nequit fieri physice, quin etiam fiat moraliter, et juridice: si enim hoc modo non fiat, non distinguetur ab absolute colate a laico: quemadmodum sententia prolata ab habente Doctoris gradum, et non jurisdictionem, nullius momenti est. Ex quo patet, quod licet Ecclesia remove non possit a sacerdote potestatem physicam absolvendi, quæ cum characterē coincide. potest tamen moralem, sicuti eam conferre potest, et confert, dum approbat sacerdotes ad absolvendum.

Arguui.
a.

77. Tertio arguitur, et tradita doctrina impugnatur: nam quod principaliter concurrat, et desideratur ad absolutionem est potestas physica characteris, per quam gratia communicatur, et culpa rejicitur: ergo adhuc deficiente jurisdictione assignata. absolutio valida erit; atque ideo superflue alia jurisdictio a characterē distincta introducit. Antecedens constat: etenim quoties physicum, et morale ad eundem effectum concurrunt, physicum præcedit morale, et *hoc in illo* fundatur tanquam in principaliori. Consequentia vero suadet: quoniam manente principaliori, etiamsi minus principale deficiat. res absolute persistit: ergo si potestas physica characteris est quæ præcipue concurrat ad absolutionem, et moralis jurisdictio ut quid accessorium, etiamsi hæc deficiat, absolutio substantialiter valida persistet.

Confirmatur.
„!dL

Confirmatur: quia potestas sacerdotis ad causandam gratiam in sacramento pœnitentiæ pendet a Christo tanquam ab institute, et principaliter operante: sed hæc potestas a solo Christo confertur: ergo cum post ordinationem nullam aliam facultatem ad illum effectum tribuat Christus sacerdoti, superflue assignatur *alia distincta* ab ea, quæ in ordine recipitur. Probat minor: nam potestas causativa gra-

tiae est quid supernaturale: sed potestas supernaturalis a solo Authore supernaturali procedere potest: ergo illa potestas absurde diceretur ab alio præter Christo communicari.

Ad argumentum respondetur, quod ad actum proprium iudicii, qualis est absolutio, utrumque essentialiter desideratur, et potestas physica ordinis, et moralis facultas jurisdictionis: atque ideo si principale opponatur non necessarios simpliciter jalsum, et negandum est antecedens. Ad cujus probationem dicendum est, plura esse inter se adeo connexa, ut quocumque deficiente, effectus non sequatur: ut patet in intellectu, et specie inelligibili: hæc enim licet intellectui virtutem elicivam intellectionis non conferat, sed tantum potentiam determinet, ita desideratur ad actum intellectionis, ut specie intelligibili deficiente nequeat intellectus intellectionem adhuc quoad substantiam producere. Virtus item activa principalior est ad agendum quam existentia. aut etiam quam prædeterminationis physica, aut moralis, ut nonnulli loquuntur: cum tamen implicet, quod actus fiat a potentia non existente, ac non habentem physicam, ut moralem prædeterminationem. Similiter ergo sacerdos, ut valide absolvat, ultra potestatem ordinis aut characteris eget potestate morali jurisdictionis, ita ut si hæc deficiat, nequeat absolutionem adhuc, quoad suslantiam absolutionis, si ita considerari potest, proferre.

Ad confirmationem respondetur, potestatem absolvendi, et productivam gratiæ mediante sacramento, institutive, et concessive procedere a Christo non minus ac vim inductivam gratiæ, quæ in aliis sacramentis viget. Ceterum cum hoc sacramentum institutum sit in formam iudicii, exposcit essentialiter ad sui valorem jurisdictionem in ministro: hæc autem non semper conceditur a Christo immediate, ut liquet etiam in ipsa potestate ordinis, quæ quamvis procedat a Christo non excludit Episcopum, qui tanquam immediatum instrumentum illam impertitur. Sicut enim homo ut instrumentum Christi sacramentum ministrat, et gratiam confert; ita etiam communicat potentiam sive ordinis, sive jurisdictionis ad eadem sacramenta ministranda, gratiamque conferendam

dam. Ex quo tamen non habetur, hujusmodi jurisdictionem sacerdoti in ordine communicari: quippe cum quid physicum non sit, sed morale, sacramentum ordinis ad sui productionem non exposcit.

78. Adversus secundam assertionem, quoad illam partem, qua asseruimus, etiam hæreticos, schismaticos, et alios, quoscumque, dummodo sacerdotes sint, posse absolvere in articulo mortis, sentiunt nonnulli, asserentes nullum sacerdotem excommunicatum etiam Catholicum habere facultatem absolvendi in mortis articulo. Ita Marsilius in 4, quæst. 12, art. 2, Medina, Cod. de confes. quæst. *Qui debeat fieri confessio?* in quam sententiam satis inclinatur Covarruvias cap. *Alma mater*, 1 part, relect. § 6, num. 8. Alii autem solum denegant illam facultatem hæreticis. Ita Navarrus in summ. cap. 26, num. 26 et cap. 37, num. 272, Ledesma quæst. 21, art. 6 et quæst. 22, art. 1. Pro qua sententia Vasquez refert Sotum in 4, dist. 18, quæst. 4, art. 4, nec non D. Thomam 3 part, quæst. 87, art. 7, ad 2 et quæst. 64, art. 6, ad 3, et in 4, dist. 17, quæst. 3, art. 3, quæstiunc. 1, ad 2. Sotus autem, licet hanc sententiam probabilem dicat, illi tamen absolute non adhæret: palam quippe inquit: « Nihil asservere ausim; tamen videtur mihi opinio hæc valde probabilis, »

Quod vero ad D. Thomam spectat, nec minus qualiter tot in locis a Vasquio in patrociniū hujus sententiæ adduci possit, cum postea ab eodem Authore quæst. 93, art. 1, dub. 4, num. 8, pro contraria, et communi referatur. Nunquid ut aliquam inconsequentiae notam in Ang. Præceptore detegat? Si id forsitan intendat, potius occasionem subministrat, ut mira Angelicæ doctrinæ consonantia splendidior appareat. Etenim inq. 8 supplement. art. 6, qui est ipsissimus, quem Vasquez pro communi, et vera sententia citat ex 4, dist. 19, qu. 1, art. 3, quæstiunc. 1, absolute, et absque aliqua limitatione, ut ipse Author fatetur, resolvit: « Quod quilibet sacerdos, quantum est ex virtute clavium, habet potestatem indifferenter in omnes, et quantum ad omnia peccata, Quo supposito, in corpore articuli asserit Ecclesiam cuilibet sacerdoti tribuere jurisdictionem ut in articulo mortis valide absolvat. An vero

licite? Nec apicem expressit, sicut nec ipsi fecimus. Quæstione vero 82, art. 7, ex. 3 part, inquit: « Utrum hæretici, schismatici, et excommunicati possint consecrari? » Et determinat, quod si sacerdotes veri sunt, possunt valide consecrari, sed non licite: « Non tamen hoc recte faciunt, sed peccant facientes. » Insuper, quæst. 61, art. 5, investigat: « Utrum per malos ministros sacramenta conferri possint? » Cui respondet, valide ministrari, sed peccare mortaliter, a qua regula excipit art. seq. in solut. ad 3, eum, qui in eventu necessitas Baptismum subministrat: hic enim, quavis in statu peccati sit. valide, et licite sacramentum conficit ob rationem, quam in his verbis assignat: « In articulo tamen necessitatis non peccat baptizando in casu quo posset etiam laicus baptizare: sic enim patet quod non exhiberet se ministrum Ecclesiæ, sed subveniret necessitati patienti. Secus est autem in aliis sacramentis, quæ non sunt tantæ necessitatis sicut Baptismus. » Ac tandem in 4, dist. 17, quæstione 3, art. 3. quæstiunc. 1. ad 2, solum dicit D. Thomas, quod quia Baptismus est sacramentum urgentioris necessitatis quam pœnitentia, necessarium non est ut quis confiteatur laico. Ubi ergo est oppositio, vel inconsequentia doctrinæ? Ubi nam ex his locis docuit sacerdotem hæreticum non posse valide absolvere in mortis articulo contra id quod docuerat D. Ang. in 4, dist. 19, quæst. 1? Cur igitur in patrociniū Navarri adducitur? Quia docet, hæreticos, ac schismaticos non posse licite consecrari, aliudve quodeumque sacramentum, præter Baptismum, licite conficere? Plane aliud est licite, aliud valide. Licet ergo docuerit aliis locis, sacerdotem hæreticum non posse licite absolvere, non tamen negavit posse valide in mortis articulo, quod est commune assertum, cui subscripsit in 4. Quid tamen de his

79. Arguitur ergo contra secundam assertionem. Etenim pœnitens adhuc in mortis articulo non potest illicite petere absolutionem ab hæretico: ergo illi Ecclesia jurisdictionem non confert ut in illo articulo absolvat; atque ideo non omnis sacerdos est minister jurisdictionis in articulo mortis. Consequentia patet: nam credibile non est Ecclesiam tribuere juris-

dictionem, quæ non cedat in favorem, et utilitatem pœnitentis, sed potius in ipsius detrimentum, ac periculum peccandi : non enim consuevit ad illicita impendero. Antecedens autem ostenditur : nam petere absolutionem ab hæretico fieri nequit absque scandalo, periculo infectionis in hæresi, irrisionis sacramenti ab hærellico faciendæ, ac defectus intentionis non apponendæ ; his autem periculis se exponere illicitum est : ergo. Tum etiam : quia inducere alium ad peccandum illicitum est ; sed petere absolutionem ab hæretico existent! in peccato mortali, ut supponimus, est illum inducere ad sacrilegium ministrandi indigne sacramentum : ergo. Tum deinde : quoniam sacerdos hæreticus privatus est jurisdictione, et ratione fidei, quam non habet, et ratione excommunicationis. cui subest : ergo nequit pœnitens licite ab eo petere absolutionem. Tum denique id constat ex facto S. Hermenegildi regis Hispaniarum filii, qui in mortis articulo Eucharistiam e manu episcopi Arianæ accipere noluit, sed potius hæreticum arcuit, ne illius moribus fœdaretur.

Obser- Omissis aliorum solutionibus, quibus
prosofa-uon sal*s a^ ^ac difficultate se expediunt,
tione. ut veram ac legitimam assignemus, nota
η. τ1». ex D- Thoma 2,2, quæst.78, art. 4: i Quod
a inducere hominem ad peccandum, nullo
a modo licet ; uti tamen peccato alterius ad
Cajetan. u bonum, licitum est. » Ubi Cajetanus
subdit : « Adverte ergo diligenter in casi-
* « bus, ut discernas si actus petitus potest
« ab eo, a quo petitur, sine peccato fieri ;
« quia hæc est radix liciti vel illiciti cum
« de usu peccati alterius agitur. » Ut igitur
aliquis licite uti possit peccato alterius ad
proprium bonum, tria desiderantur. Pri-
mum, quod id quod petitur, sit ex se
bonum. Secundum, quod recte, et licite
concedi possit, licet alias ex malitia conce-
dentis illicite ac inordinate concedatur.
Tertium, quod necessitas, pietas, ac ratio-
nabilis causa intercedat. Quæ omnia si
concurrant, nullum est peccatum alterius
peccato uti ; ut liquet exemplo pacis pu-
blicæ cum infidelibus initæ : ab illis quip-
pe exposcitur fidelitas in pactis, quæ ex se
bona est, et licite ac ordinale præstari po-
test jurando per unicum ac verum Deum,
quamvis alias ob infidelium malitiam in-

ordinate præstetur jurando per falsa nu-
mina. Deinde adest necessitas, commune
videlicet pacis emolumentum. Unde fit,
licitum esse Catholicis pacem inire cum
infidelibus, ab illis fidelitatem in pactis
exposcendo, quam alias nonnisi illicite
præstant falsi numinis obtestatione. Hoc
aptissimo exemplo ex Augustino accepto
rem ibi explicat D. Thomas, et aliis de
usura, ac de incidente in latrones, qui ut
non occidatur, potest eis pecunias mani-
festare, quas diripiendo peccant.

Hinc ad argumentum respondetur ne-g^
gando antecedens, quod nulla ex inductis
probationibus evincitur. Non prima : quip-
pe si scandali periculum adsit, potest
pœnitens illud moraliter vitare, palam
protestando se hæresi illius sacerdotis non
consentire, nec consensurum ; sed tantum
absolutionem petere ob ingentem necessi-
tatem, ex qua æterna salus irreparabiliter
pendet. Si vero periculum infectionis in
hæresi intercedat, ita ut prudenter ac mo-
raliter timeat lapsum ; tunc nec licite
absolutionem pelere valet, nec ad eam
petendam ex præcepto tenetur : præceptum
enim confitendi solum obligat, dum con-
fessio moraliter possibilis est, et licite fieri
potest ; ubi autem illa circumstantia non
occurrit, jam confessio censetur moraliter
impossibilis. Quod idem dicimus, si pru-
denter timeatur sacerdotem hæreticum po-
tius sacramentum irrisurum, quam adhi-
biturum legitimam absolvendi intentio-
nem ; tunc enim nec pœnitens potest licite
absolutionem pelere, quia exponeretur ad
sacrilegium patrandum, nec ad id ex præ-
cepto cogitur sed potius ex communi Reli-
gionis lege obligatur ad omnia illa pericula
præcavenda. Ceterum, quia non omnes
hæretici cunctos sequuntur errores, con-
tingere potest quod sacerdos, qui in illo
eventu adest, circa sacramentum pœni-
tentiae non erret ; et quoties ea, quæ ad
ipsum pertinent, moralem securitatem
nanciscuntur, quod sæpe evenire potest ;
tunc confessio cum illo licite fieri valet,
imo, et in utroque obligationem inducit.
Et de hoc eventu conclusio loquitur, et
loquuntur omnes Doctores, qui illi favent,
servatis videlicet regulis generalibus ne-
cessario servandis.

Non secunda : nam pœnitens absolutio-
nis petitione sacerdotem hæreticum ad
peccandum MI

DISP. XII, DUB. VII.

peccandum non inducit ; quid enim ex se licitum ac sanctum exposcit, sod ob ingentem necessitatem utitur in bonum proprium peccato sacerdotis, quod alias ipse præter intentionem pœnitentis ac Ecclesiæ committit in collatione absolutionis, quam licite impendere poterat, si ad Deum converteretur. Id quod satis liquet præfato exemplo pacis publicæ a Catholicis cum infidelibus initæ : ex quo enim Catholici fidelitatem in pactis exposcant, quam non nisi obtestatione inanum Deorum infideles præstant, non ideo eos ad peccandum inducunt. Similiter, si in mortis articulo pœnitens solum habere posset sacerdotem Catholicum, quem certo sciret in peccato lethali esse, nec de eo conterendum, sed in illo statu absolutionem præstilurum : adhuc licite ab eo peteret absolutionem, et ad id teneretur, quin inde sequatur illum ad peccandum inducere, sed solum ob urgentem necessitatem illius peccato uti : absolutio enim, quæ petitur, ex se bona est, et quantum ex se est, licite potest impendi ; peccata autem, quæ sacerdos in illius collatione committit, non ex pœnitentis petitione, nec ex jurisdictione ab Ecclesia commissa ortum ducunt, sed ex depravato sacerdotis usu ; quæ inordinatio absolute vitabilis est. Manente igitur solo periculo peccati mortalis absolventis, eo quod fere certo sciatur non revocaturum hæresim, aut conaturum contritionem, ne absolvendo peccet, poterit infirmus in articulo mortis pro suæ eternæ salutis utilitate illo peccato uti.

Non item tertia : nam quod haereticus sit excommunicatus, non convincit non accipere jurisdictionem ab Ecclesia ad absolvendum pœnitentem constitutum in articulo mortis, dum alter sacerdos idoneus haberi non potest ; alias non solum hærelicus, verum nec sacerdos Catholicus excommunicatus in illo articulo absolvere posset. Quod licet concedant Ledesma ac Navarrus, omnes alii Doctores rejiciunt ; satisque falsitatis convincitur ex tam amplis Tridentini verbis : *a Omnes sacerdotes « quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis, et censuris absolvere possint. »* In lege autem adeo fax'orabili, et in qua de periculo amittendi irreparabiliter æternam felicitatem agitur, nullum adest motivum favores restringendi, ita ut ex-

communicati excludantur a facultate absol-
vendi in articulo mortis periclitantem.

Quod autem sacerdos hæreticus fidem non habeat, nihil est: nam sicut esto fidem non habeat, potest baptizare, imo, et Eucharistiam valide conficere, eo quod potestas characteris amissione fidei non exuitur ; ita valide absolvere potest in illo articulo, quia clavium potestatem habet, et aliunde jurisdictionem ab Ecclesia recipit. Nec tandem ultima : nam D. Hermenegildus communionem e manu Ariani episcopi accipere noluit, quia in illis circumstantiis illa acceptio erat quædam professio Arianismi, quam ne faceret, sine Eucharistia mortem subire selegit, et debuit. Id quod etiam facere teneretur pœnitens, si in confessione cum hærelico similis circumstantia contingeret : prius enim confessionem omittere debuisset, quam se confitendo signum assentiendi hæresi præbere. Dum vero hæc pericula non urgent, sed adsunt omnia, quæ ad securitatem moralem valoris sacramenti desiderantur, poterit pœnitens in mortis articulo cum sacerdote haeretico confiteri.

DUBIUM VII.

Utrum licitum sit ministrare pœnitentiæ sacramentum cum jurisdictione probabili ?

Quamvis in limine dubii præcedentis hanc obiter attigerimus difficultatem, eam ad trutinam reducere congruum censemus; quippe ejus resolutio admodum utilis est ad plures casus satis in praxi frequentes. Plures enim sunt opiniones hinc inde summo rationum pondere probabiliter decertantes, utrum sit valida jurisdictio mortuo concedente ? Si fuit legitimum de illa privilegium ? Si absque illius expressione fuit revocatum ? Si episcopus possit cum limitatione approbare ? Et alia hujus generis, in quibus omnibus casus quæstionis contingit tam ministris, quam pœnitentibus ; istis, quia petunt absolutionem ab eo, quem sciunt solum habere jurisdictionem probabilem, illis vero, quia hujusmodi jurisdictione utuntur ad absolvendum. Loquimur autem de usu illius jurisdictionis, circa cujus existentiam adest sententia probabilis non quacumque probabilitate etiam tenui, aut vix nulla : id

enim a SS. D. N. Innocentio XI damnatum esse supponimus, dum hanc rejecit propositionem, quæ in ordine est tertia : « Generatim dum de probabilitate, sive « intrinseca, quamvis tenui, modo a pro- « habilitatis finibus non exeat, confisi « aliquid agimus, semper prudenter agi- « mus. Atque ideo ministrum utentem jurisdictione, circa quam solum adest probabilitas levissimæ innixa rationi, destituta gravissimorum Theologorum auctoritate. et solum sequuta ab aliquibus infimæ notæ, illicite absolvere dubitandum non est.

Loquimur igitur de jurisdictione, quæ tam ab intrinseco, quam ab extrinseco sit graviter, et certo probabilis, eo quod et ratione pondere munitur, et a Doctoribus virtute ac sapientia præstantibus defenditur ; ac subinde quæ tam ex vi rationis quam auctoritatis potens sit ut dubium deponatur, ac certo moraliter judicetur talem adesse jurisdictionem. Nec ad hujus difficultatis resolutionem labyrinthis aut reflexionibus probabilioristarum egemus : independenter enim ab eorum doctrina ac contentiosa lite dubii decisio habenda est.

§ I.

Communior, veriorgue sententia eligitur.

Coaeta- 30. Dicendum est, licitam esse adminis-
S!0, trationem sacramenti pœnitentiæ cum
jurisdictione probabili. Hæc assertio est
communis, et ultra omnes probabiUstas,
Sanchez, eum defendunt Sanchez tom. 1, in deca-
ai''' log. cap. 9, lib. 3, ac de Matrim, disp. 22,
Le«iU', num. 63, Turrianus, Malder, Lessius. Gra-
Cirulta J. nados. quos sequitur ac refer! Lugo disp. 19,
Logo, Martto.* sect. 2, Aversa quæst. 16, sect. 5, Lessius
j^tob-ubi citat. Martinez, Villalobos, Reginald,
pafias. Palans tom.1, disp. 2, punct.5, cum Basilio
Legion* Legionensi, Henriquez. et aliis, Diana part.
Dianal' *ract. 13, résolut. 2, Dicastillo tract.
Dicast. 8, disp. 10, assert. 2, n. 214, N. Bonæ Spei
SpeL^n edisp. 9, n. 39, N. Antonius a Spiritu Sancio
Antoii η· 82'1, Gabriel a S. Vincentio disp. 9,
N.J q. 2. quæsit. 9, Hoces, Elvas. Torrecilla.
itoces, Corella, Lumbier, Filguera, Lastra. et alii
Torrec. exponentes propositiones damnatas. Addit
Verricelli apud Moya tract. 1, quæst. 9,
Filgue'r. sacerdotem absolventem ex quacumque
Verhc. opinione re vera probabili intrinsece

vel extrinseco circa jurisdictionem, valide^g^ absolvere, idque moraliter ita certum esso, ut oppositum sit improbabile, et falsam : ita refert, et sequitur Emmanuel a Concep-PnK;î tione tract, de sacram. Pœnit. disp. 2, quæst. 7, num. 128, aqua tamen censura abstinemus, quia Authores non contemne»· di oppositum docent, liem Suarez disp. 26, sect. 6, N. Franciscuscap. II, punct. 5, num. 74, et alii plures.

Fundamentum autem principale, quo omnes innituntur, sic eiformari potest. Ad licite ministrandum pœnitentiæ sacramentum sufficit jurisdictio certo moraliter habita; sed hanc habet qui utitur jurisdictione probabili ad absolvendum : ergo icita est administratio sacramenti poenitentiae cum jurisdictione probabili. Consequentia est legitima ; præmissæ autem probandæ. Major igitur ostenditur : tum quia non magis desideratur jurisdictio ad licite ministrandum pœnitentiæ sacramentum, quam potestas clavium ; sed sacerdos licite administrans hoc sacramentum, solum habet moralem, et non metaphysicam certitudinem potestatis clavium : non enim metaphysice verum est, hunc hominem hic, et nunc esse vere ordinatum, vel ob defectum intentionis, episcopi ordinantis, vel ob aliam latentem indispositionem, quæ in ordinatione occurrere potuit : ergo ad licitam hujus sacramenti administrationem sufficit jurisdictio certo moraliter habita. Tum etiam quoniam sicut ad licitam pœnitentiæ administrationem requiritur jurisdictio, ita ad idem sacramentum licite recipiendum desideratur attritio, aut contritio supernaturalis : atqui licite accedit pœnitens ad recipiendam absolutionem cum sola attritione, aut contritione certo moraliter habita : nemo enim citra revelationem redditur mataphysice certus de sua contritione, sed tantum moraliter quatenus adhibuit omnem diligentiam humanam modo humano sibi possibilem ad se disponendum ut eliciat contritionem : ergo similiter, qui cum jurisdictione certo moraliter habita absolvit, licite absolvit. Tum denique ; nam qui nullo periculo nullitatis exponit sacramenti valorem, licite illud ministrat : sed qui utitur jurisdictione certo moraliter habita, nullo periculo nullitatis exponit sacramenti valorem ; alias etiam pœnitens adhibens

adhibens ex parte raaleriæ solam contritionem certo moraliter habitam, et similiter sacerdos solam potestatem clavium, de qua solum moraliter certus est, periculo exponeret sacramentum : ergo.

Minor autem prioris syllogismi, in qua præcipua stat difficultas, ostenditur ; nam dum quis habet opinionem graviter probabilem de existentia, aut oblentione jurisdictionis, unum *c* duobus necessario verificandum est, vel quod illa sententia in re vera sit, vel quod sit falsa. Si primum, habemus intentum ; quippe impossibile est sententiam in re veram esse, et quod jurisdictio ab Ecclesia communicata non adsit : sententia enim est vera perconformitatem ad rem, quam affirmat ; id autem quod ab illa sententia affirmatur, est jurisdictio actu existens. Si vero secundum contingat, sententiam videlicet esse ex re falsam, etiam habetur certo moraliter jurisdictio ; ergo utens sententia probabili de oblentione jurisdictionis, certo moraliter habet jurisdictionem. Assumptum probatur ; etenim dum adest publicus, et communis error circa jurisdictionem, Ecclesia certo tribuit talem jurisdictionem, defectusque supplet, ita ut facta ex illo communi errore sint valida ; sed dum sententia falsa in re est graviter probabilis tam ab intrinseco, quam ab extrinseco, et communiter existimatur ut vera, datur publicus, et communis error circa jurisdictionem : ergo dum sententia graviter probabilis est falsa, certo moraliter habetur jurisdictio. Major, in qua dissidium esse poterat, constat *ex lilulo colorato* : cum enim aliquis ob occultum impedimentum non est verus parochus, et communiter ut legitimus confessor existimetur, ob errorem publicum Ecclesia illi tribuit jurisdictionem, et sacramenta ab eo facta ut rata habentur. Ergo etiam utenti sententia satis probabili, ac communiter existimata vera, confertur certo jurisdictio. Patet consequentia, tum a fortiori : quia etiam in hoc eventu viget publicus error, quod est motivum concedendi jurisdictionem in *lilulo colorato* : tum etiam : nam titulus quantumvis coloratus nequit anteferri communi opinioni urgenti ratione ac gravissimorum Doctorum autoritate innixa?. Quocirca si titulus coloratus, falsisque coloribus depictus certam facit jurisdictionem,

pofiori juro opinio graviter probabilis.

Confirmatur primo ex lege *Barbarius*, *Co'''irw* [[*de officio Vrxtoria* : ubi approbatur quidquid egerit prætor, qui communiter, et publice ut judex legitimus existimatur, quamvis in re verus judex non sit, nec ullum habeat titulum judicandi sibi a principe concessum : ergo idem a fortiori asserendum est de sententiis in pœnitentiæ foro latis ab eo, qui utitur sententia graviter probabili, et communiter existimata vera, licet in re falsa sit. Patet consequentia ; tum, quia sententiæ in foro pœnitentiæ latæ, sacramenti irritatio, animarumque periculum preponderant sententiis a prætore illegitimo decisis ; iste enim faciliore remedio reparari possunt. Tum etiam : nam respublica ob suam pietatem, ac rectam populi gubernationem probat ut ratas eas sententias, quæ a prætore illegitimo, communiter existimato legitimo, proferuntur ; sed respublica nec in pietate, nec in recta subditorum gubernatione Ecclesiam piissimam ac prudentissimam excedit : ergo etiam Ecclesia approbat, et ratam censet absolutionem, aut sententiam collatam ministro communiter, et publice existimato legitimo ob sententiam urgentem, et graviter probabilem, existimatamque communiter veram, licet alias minister illegitimus sit ob falsitatem sententiæ in re. Cumque Ecclesia nequeat absolutionem ab illo ministro collatam sua probatione firmare, nisi concedendo jurisdictionem, qua absolutio valida fiat, consequens est Ecclesiam certo conferre jurisdictionem quoties absolvit cum sententia communi sensu probabili.

Confirmatur secundo, solidissimeque *Coilflrm* fulcitur ex universali Ecclesiæ consuetudine, in qua ipsa sciente, et non reluctanteprevaluit usus absolvendi cum probabili jurisdictione, uti neminem fugit, testaturque Tamburinus torn. 3, lib. 5, cap. 4, gTaubar. 8, his verbis: « Universali Ecclesiæ consuetudine omnes fere sacerdotes (excipe « paucos, et hos nimis timidos, vel indoctos « nimis) absolvunt cum jurisdictione probabili. » Parenthesim non curamus, quia non modice doctos oppositum defendere scimus, Hæc tamen consuetudo universalis certam ostendit jurisdictionem ab Ecclesia concessam : non enim tara frequentem usum permetteret, si in eo periculum

frustrationis, aut nullitatis sacramenti praevideret : quippe nunquam nisi in casu necessitatis alia sacramenta ministrari permisit frequenter sub modo exposito periculo frustrationis, aut nullitatis, ut baptizari aqua rosacea, vel quo simili. Ergo econverso nulla necessitate cogitur ad consentiendum, sed scienter, et libere consentit usum adeo communem absol- vendi cum jurisdictione probabili, in nullum secum affert periculum frustrandi sacra- mentum ; quod aliunde nequit oriri, nisi quia sciens, et volens jurisdictionem sic utentibus largitur.

Evasio, §1. Respondebis primo, aliud esse Eccle-
siam non impedire positive absolutionem
cum jurisdictione probabili, aliud vero
positive conferre jurisdictionem alicui ita
absolvendum. Primum igitur verum est, ex
quo tamen secundum non deducitur: potest
namque Ecclesia mere negative se habere
ad utrumque, ita ut nec jurisdictionem
conferat, nec absolutionem cum sola juris-
dictione probabili impediatur, suspendendo
prohibitionem, tum ne lites excitentur,
et jurgia, quæ nonnunquam scandala in
Ecclesia parturiunt: tum quia Ecclesiæ,
ac prælalis non constat, an absolutio cum
sola jurisdictione probabili sit in praxi, ut
eam prohibere valeant. Eo vel maxime,
quia consuetudo in hac materia certum
statuere, ac introducere potest, ut liquet
ex cap. 2, *de pœnitentiis* in 6. ubi dicitur :

« Nulla quoque consuetudine potest intro-
« duci, quod aliquis præter sui superioris
« licentiam confessorem sibi eligere valeat,
« qui eum possit absolvere vel ligare. »

Puerto- Hæc tamen evasio, quæ præcipuum
ditor, adversariorum fundamentum continet,
facile praecluditur: nam in re adeo gravi, ex
qua tot animarum salus pendet, Ecclesia
mere negative se habere non potest, nec
positive conferendo jurisdictionem, nec
prohibendo usum sententiae, aut jurisdic-
tionis probabilis. Quod sic ostenditur :
etenim omnes prælati tam superiores, quam
inferiores tenentur ex justitia oves sibi
creditas per rectam salutis semitam diri-
gere, a noxiis doctrinis, tramiteque perdi-
tionis avertere, ita ut si subditos pericu-
losam viam, damnationique expositam,
arripere permittant, cum illos de facili ab
ea arcere possunt, gravissime delinquant :
scriptum est enim, quod de ipsorum mani-

bus sanguis subditorum exquiretur ; atqui
si Ecclesia in re, de qua agimus, mere
negative se haberet, prælati oves sibi ore-
ditas incertam salutis viam, periculisque
plenam capere, ac plurimis sacrilegiis se
exponere permetterent : ergo vel dicendum
est, Ecclesiam non se habere negative, vel
quod omnes prælati ita omissivese habentes
gravissime delinquant ; inferiores,
quia superiores præsertim Summum Pon-
tificem de re conscium faciunt, ut hæc
ingentia damna de facili, ut potest, amo-
veat ; superiores, Pontifices maxime, quia
eisdem periculis non occurrunt, nec posi-
tive conferendo jurisdictionem ut illa
sacramenta valida existant, nec prohibendo
absolutionem cum jurisdictione probabili.
Cum igitur dicendum non sit, prælatos ita
gravissime delinquere, necessario con-
vincitur Ecclesiam positive conferre juris-
dictionem utentibus sententia probabili
jurisdictionis obtentæ : non enim hujus-
modi usum huc usque prohibuit.

Deinde, nam dicere Pontificem non
illum absolventi cum probabili jurisdic-
tione non prohibere, ne lites in Ecclesia
excitet, vel quia rei conscius non est, nullo
modo satisfacit, nec fundamenti expensi
robur infringit. Tum, quia in re adeo
magni ponderis, ex qua tot fidelium salus
vel interitus pendet ; minime Pontifices,
quascumque praeviderent lites, illis deti-
nerentur ne prohibitionem adhiberent, sicut
nec eo motivo detinentur in damnatione,
quæ passim fit aliarum plurium proposi-
tionum ad animarum salutem non ita con-
ducentium. Tum, quia nullum est funda-
mentum existimandi lites ac jurgia futura
esse ex quo Pontifex id prohibeat : omnes
enim, ut in aliarum propositionum dam-
natione faciunt, caput submitterent, Pon-
tificisque decisionem starent. Tum præsertim:
quia adhuc gratis admissio Pontificem ob
lites futuras rem non prohibere, inde non
infertur mere negative se habere, ita ut
nec absolutionem cum jurisdictione pro-
babili damnet, nec positive jurisdictionem
impendat, ut absolutio teneat : nam eo
ipso quod illum usum damnare non audeat,
tenetur ex justitia positive, et certo juris-
dictionem conferre, ne tot sacramenta
irrite fiant, animæque pereant ; alias si
negative omnino se haberet, ea damna ipsi
in crimen imputarentur, cum ea facile

amovero posset, jurisdictionem conferendo.

C«(i Nec verum est, Pontificem rei conscium
--κα.ηονη esse' ul prohibeat, si velit. Tum, quia
nihil frequentius invenitur, quam confes-
siones emissæ coram ministris jurisdic-
tione probabili utentibus, vel quia habent
privilegium, de cujus non revocatione, aut
legitima concessione opinatur, vel quia
cum limitatione sunt approbati, vel quia
utuntur jurisdictione, quam adhuc mortuo
concedente persistere probabile est, vel ob
quid simile, quod passim contingit. Tot
autem ac adeo frequentes confessiones ad
Summorum Pontificum notitiam non acces-
sisse incredibile est. Tum eliam: quia
nedum ad eorum aures, veruni ad oculos
pervenit ; siquidem ex propria scientia, ac
aperta librorum relatione evidenter sciunt
ministros cum jurisdictione probabili
valide ac licite absolvere posse : id enim et
defenditur, et imprimitur non in thesibus
particularibus ab uno vel altero infimæ
notæ Authore propugnatis, sed in libris
præ manibus oAinium habitis, seduloque
discussis, suffragium ferentibus cardina-
libus, episcopis, ac doctoribus celebriori-
bus Universitatum, ita ut hoc sit eorum
commune assertum. Ergo recursus ad
hujusmodi notitiæ carentiam nullus est.
Et quidem hæc adversariorum evasio satis
Apostolicam Sedem deprimit, dum rem
adeo manifestam ignorare adstruit.

Catior Nec tandem satisfacit, quod in fine eva-
sionis additur. Nam etsi nulla consuetudine
introduci valeat, aliquem absque superioris
licentia posse absolvere, aut confessorem
eligere, prout citat, cap. decernitur ; po-
test tamen in usum ac consuetudinem
verti, quod licentia, et jurisdictio a supe-
riori concedatur, ut inferior absolvere, vel
confessorem eligere possit ; atqui in Eccle-
sia prævaluit consuetudo conferendi juris-
dictionem certam ministris utentibus
sententia satis probabili jurisdictionis con-
cessæ : ergo certo moraliter habent juris-
dictionem. Major, in qua stat difficultas,
jurisdictionem , videlicet, certo acquiri
posse consuetudine, est expressa decisio
capit. *Cum contingat* 3, de foro competenti.
Unde sic interpretantur, et sequuntur
Xmr. Navarrus cap. *Placuit* de pœnit. dist 6
num. 36, Sotus in 4, dist. 18, quæst
art. 2, ad 2, et alii.

82. Secundo respondebis negando majo- Aliud
rem propositi fundamenti universalitercnu?iam
intellectam : quippe non omnis qui habet
jurisdictionem certo moraliter sibi ab
Ecclesia concessam, potest licite absolvere,
ut palet in absolvente titulo colorato : hic
enim certo moraliter habet jurisdictionem
ex concessione Ecclesiæ, ne sacramenta,
quæ ministrat, irrita sint ; et tamen illi-
cite absolvit, quamvis alias sacramentum
sit validum. Similiter ergo qui utitur juris-
dictione probabili ad absolvendum, valide
sacramentum conficiet ob jurisdictionem
sibi certo concessam in favorem pœniten-
tium, et valoris sacramenti ; non vero
licite absolutionem conferre poterit.

Verum nec effugium istud aliquid evin-
cit. Tum, quia plus quid insui favorem um
habet qui absolvit cum jurisdictione pro-
babili, quam qui absolvit titulo colorato,
ut ex se patet ; sed hic valide conficit sa-
cramentum : ergo ille, et valide, et licite :
non enim aliud apparet, in quo melioris
conditionis se habere possit. Tum etiam et
a priori : quoniam ideo qui absolvit juris-
dictione titulo colorato habita, illicite ab-
solvit, quia sacramentum ministrat contra
præceptum Ecclesiæ sibi impositum ra-
tione excommunicationis, vel remotitionis
ab officio, ne sacramenta ministret, sed
qui absolvit cnm jurisdictione probabili,
nullo premitur præcepto ne absolvat: ergo
et valide, et licite absolvit. Tum denique :
nam qui utitur jurisdictione probabili, ex
uno capite scit valide conficere sacramen-
tum ob jurisdictionem sibi certo moraliter
ab Ecclesia concessam, casu quo illa, quam
habet ex vi sententiæ probabilis, certa non
sit ; atque ideo periculo nullitatis sacra-
menti non exponitur. Deinde ex alio capite
habet in sui favorem sententiam probabi-
lem, ratione cujus prudenter judicat juris-
dictionem sibi concessam esse, vel ob pri-
vilegium, vel ob alium titulum : ergo non
solum valide, sed etiam licite absolvit.
Patet consequentia : quippe ut quis licite
absolvat, sufficit scire se nullo periculo
irritationis sacramentum exponere, nullam
prohibitionem ministrandi habere, et ali-
unde prudenter judicare ratione sententiæ
probabilis habere ex se jurisdictionem in-
dependentem ab eo quod Ecclesia eam sibi
tunc communicet, ne sacramentum fiat
nullum.

Sententur contraria satisfit.

C4rden. 83. Oppositam sententiam decet Cardenas in crisi Theolog. Salas tract. S, disp. Nognus. unie. sect. IO. num. 101, et sect. 27, num. 280, Peregrinus, et alii apud Aversam quæst. 16, sed. 3, indicatque Nugnus quæst. 8, art. 5, dub. 1. Potestque suaderi hoc unico aesatis efficaci fundamento. Nam in discite, his, quæ pertinent essentialiter ad valorem sacramentorum, illicitum est sequi opinionem probabilem tutiori relicta; sed jurisdictio est de necessitate sacramenti pænitiæ. ita ut absolutio sine jurisdictione collata sit nulla: ergo in decidendo an licitum sit ministrare pænitiæ sacramentum cum jurisdictione probabili, tenemur sententiam tutiorem eligere probabili relicta. Tum sic: sed sententia affirmans licitum esse ministrare hoc sacramentum cum jurisdictione probabili non est ita tuta ac opposita, quæ docet non sufficere jurisditionem probabilem, sed esse necessariam ordinariam, aut delegatam certo habitam, quippe nullum periculum frustrandi sacramentum imminet, ubi certa habetur jurisdictio: imminet autem ubi solum est probabilis: ergo illicita est sacramenti administratio cum probabili jurisditione. Major est definita a SS. D. N. Innocentio XI, qui in suo decreto hanc propositionem damnavit, quæ est prior in ordine: « Non est illicitum in sacramentis » conferendis sequi opinionem probabilem » de valore sacramenti, relicta tutiore, « etc. » Minor autem a Tridentino decernitur: « Ut ex dictis dub. praec. liquet. Utrali3 sumptaque minor inserta probatione constat.

solntio 84. Huic objectioni respondit Logo ubi lugoDis. Supra § J} num. 30, sacerdotem absolventem cum jurisditione probabili extra mortis articulum, licet ac tute procedere, quia nullo periculo exponit pænitentis salutem, eo quod si pænitens non fuerit recte absolutus ab illo ministro jurisditionis probabilis, potest ante mortem cum altero sacerdote certæ jurisditionis iterum confiteri, et ab omnibus peccatis absolvi; ab illis quidem, quæ tunc confitentur, directe: indirecte vero ab oblivioni datis, et ab aliis

a priori sacerdote forsitan non absolutis. In mortis autem articulo inquit per principia intrinseca sibi non videri ministrum posse licite absolvere cum probabilitate jurisditionis, quamvis per principia extrinseca non esset condemnandus qui ita absolveret.

Verum hæc doctrina argumenti difficili-^{EiRi-}tatem non diruit: nam licet ea salvari posset, sacerdotem non exponere pænitentis salutem periculo damnationis: non tamen salvat sacerdotem absolventem cum jurisditione probabili non exponere sacramentum periculo nullilatis; sed qui ita absolvit, illicite procedit: ergo licita non est absolutio extra mortis articulum cum probabilitate jurisditionis. Minor constat, tum quia exponere sacramentum periculo irritationis, est gravis irreverentia sacramento irrogata. Tum: nam ideo SS. Innocentius XI damnavit propositionem in argumento relata; quoniam qui in conferendis sacramentis, utitur sententia probabili de valore sacramenti relicta tutiore, illud exponit periculo nullilatis. Major autem ostenditur; nam si dum sacerdos absolvit extra mortis articulum cum jurisditione probabili, nulla esset contingentia frustrationis sacramenti, sed certa securitas valoris illius, nulla etiam esset contingentia, aut periculum damnationis pænitentis; si enim sacramentum securum est. eandem certitudinem, ac securitatem habebit, pænitentis peccata remissa fuisse; atqui pro certificanda pænitentis salute recurrit ille author ad aliam absolutionem, quam pænitens accipere potest ante mortem ab alio ministro certæ jurisditionis; ergo signum est, quod juxta hunc modum dicendi sacerdos absolvit cum formidine valoris sacramenti, atque ideo quod illud periculo frustrationis exponit.

Deinde; differentia, quam statuit inter principia intrinseca certificantia de pœnitentis salute, ac valore absolutionis collatæ a ministro jurisditionis probabilis extra mortis periculum, et non certificantia de eisdem si absolutio conferatur ab eodem ministro in periculo mortis subsistere non potest; nam Christus eandem materiam, formam, et jurisditionem instituit pro sacramentis in articulo mortis ministratis, ac pro aliis, quæ in reliquo vitæ tempore ministrantur: ergo si in articulo mortis imminet

imminet periculum damnationis pænitentis, ac frustrandi sacramentum ministratum a sacerdote habente jurisdictionem probabilem, idem periculum aderit in eadem ministratione sacramenti facta pro alio tempore vitæ, aut econverso; atque ideo ve) in utroque eventu est ab intrinseco illicita illa absolutio, vel in utroque licita; imo consequentior aptiorque doctrina videretur illam absolutionem illicitam ac incertam in vitæ processu asserere, quia incerta ac illicita adhuc in mortis articulo, Hac ratione firmavimus ex D. Thoma in priori parte hujus tract, disp. 5, dub 7, § 7, attritionem sufficiens ad valorem confessionum. quæ decursu vitæ fiunt, sufficere etiam ad valorem illius, quæ in articulo mortis conficitur.

85. Relicta igitur hujusmodi solutione, ac aliis a diversis doctoribus excogitatis, quia eas insufficientes censemus, ut communem, ac legitimam proponamus, observandum est plura essentialiter desiderari ad cujuscumque sacramenti valorem, nimirum, materiam, formam, ac intentionem ministri, et ultra hæc ad valorem sacramenti pænitiæ exposcitur etiam essentialiter jurisdictio, ita ut quodeumque ex his deficiat, aut non concurrat, sacramentum irritum fiat. Ceterum licet hæc omnia essentialiter requirantur ex Christi institutione, hæc intercedit differentia inter jurisdictionem, ac alia essentialiter exacta, quod jurisdictio conceditur ministris ab Ecclesia, quæ ideo potest eam supplere, dum minister jurisdictionem non habet. Materia autem, forma, et intentio ministri longe aliter se habent; nam si non apponuntur quæ a Christo instituta sunt, sacramentum non tenet, quia Ecclesia eas supplere non potest; nequit enim formas, ac materiassacramentorum mutare, nec facere quod sit legitima materia sacramenti, quam Christus non designavit, aut non instituit. Ex quo fit, quod si quis innixus sententia probabili extra casum necessitatis baptizaret aqua rosacea, illicite sacramentum ministraret, eo quod et uteretur medio opinabili, et defectibili, relicto tuto ac certo pro salute proximi, et exponeret sacramentum periculo irritationis. Cum enim sacramenti valor sit pendens ex Christi institutione, si ab ipso essentialiter requisita non apponantur,

sacramentum illud nullum erit. Contingens autem est, aquam rosaceam non esse pariem aptam sacramenti: nam id ex Scriptura, Conciliis, aut Ecclesiæ declaratione non constat; aliunde Ecclesia, ut dictum est, eam aptam facere non potest; ac tandem sententia probabilis asserens esse materiam aptam, potest esse falsa. Quocirca qui extra eventum necessitatis illa materia uteretur ad conficiendum sacramentum, ex omni principio se exponeret contingentia? frustrationis sacramenti.

Hincadargumentum respondetur primo, Sololio distinguendo majorem, quæ si intelligatur de his, quæ pertinent essentialiter per modum materiæ, forma?, aut intentionis ad valorem sacramenti, concedenda, vel omittenda est; neganda vero intellecta de eo, quod pertinet essentialiter ad valorem sacramenti per modum jurisdictionis; et concessa minori distinguendum esi consequens eodem modo. Nec oppositum evincitur propositione damnata a SS. D. N. Innoc. XI, quippe solum primum, et non secundum intendit; cujus ratio constat ex prænotatis; nam Pontifex eo colliniet, ut sacramenta discrimini nullilatis non exponantur, nec animæ contingentia irreparabilisdamnationis. Hæc autem damna solum imminet, dum qui conficit sacramentum, apponit materiam, formam, aut intentionem probabilem, et incertam; tunc enim si contingat, ut contingere potest ob sententiæ fallibilitatem, materiam, v. g. appositam non esse aptam, et a Christo institutam, cum Ecclesia defectum supplere nequeat, nec eam reddere aptam, discrimina, quæ imminebant, in re sequuntur, adeo ut sacramentum sit nullum, animæque salus deperdita, nisi aliunde reparetur. Dum vero quis in sacramenti pænitiæ administratione utitur jurisditione satis probabili, oppositum militat: esto namque sententiam illam esse falsam contingat, cum Ecclesia, quoties adest error communis, certo moraliter jurisditionem suppleat, et conferat, nulli periculo sacramentum est obnoxium, nec pænitentis salus discrimini damnationis. Ex quo patet omittendam esse minorem subsumptam, et negandam consequentiam inde deductam: dummodo enim quis utatur medio certo ac tuto, non tenetur ad

tutius ; alias cum intentio formalis sit tutior, quam virtualis, nemo licite posset sacramentum conficere cum virtuali intentione, sed ad formalem habendam cogeretur, quam semper habere moraliter impossibile est. Nec item pœnitens licite posset circumstantias non mutantes speciem omittere, aut absolutionem cum sola attritione supernatural» recipere, eo quod in plurium sententia tutior sacramenti pars sit contritio, circumstantiaque non mutantes speciem detegenda?, cujus oppositum satis constat ex communi Doctorum sententia, et ex supra statutis disp 7, dub. 1, num. 51, et sequent. Quamvis igitur permittatur, tutiorem esse absolutionem collatam cum jurisdictione ordinaria, aut delegata, quam cum jurisdictione probabili; inde non sequitur hanc esse illicitam, quippe qua? tuta ac secuta est, nulloque discrimini frustrandi sacramentum exposita ; et qui tuta via procedit, ad amplius non premitur.

Btplicj Nec refert, si opponas, Pontificem in prædictæ propositionis damnatione non dixisse illicitum esse in conferendis sacramentis sequi opinionem probabilem de valore sacramenti relicta tuta, sed relicta tutiori : ergo si absolutio collata cum jurisdictione ordinaria, aut delegata quarum existentia est extra omnem opinionem, est tutior quam ea, quæ confertur cum jurisdictione probabili, hæc erit illicita, esto alias sit tuta. Non, inquam, refert : tum quoniam Pontifex intelligendus est de opinione probabili de his, quæ pertinent ad valorem sacramenti per modum materiæ, formæ, ac intentionis, quarum defectum Ecclesia supplere nequit, si quæ ad sacramenti formationem apponuntur, aptæ non sint : non vero de opinione graviter probabili circa jurisdictionem, quam modo dicto supplere valet, ac in re supplet. Tum etiam : quia triplex opinio probabilis consideranda est ; una, quæ sit conjuncta formidini de valore sacramenti ; alia, quæ connectatur morali certitudini, atque ideo tuta ac certa ; alia denique, quæ sit tutior, eo quod asserat non solum id quod est conforme legi, sed quod omnibus modis dicit majorem conformitatem. Pontifex igitur in damnata propositione loquitur de prima opinione probabili formidini conjuncta comparative ad tutam, non vero de

ista respective ad tutiorem ; licet alias verba specio tenus oppositum indicare videantur. Et ratio ex dictis patet : nam solum intendit no sacramenta exponantur periculo nullitatis ; hoc autem locum habet, dum quis utitur opinione probabili formidolosa ; non vero cum est moraliter certa ac tuta.

86. Secundo posset quis ad argumentumAj; principale haud improbabiler reepon-™ dere, concedendo totum primum syllogismum, et negando minorem subsumptam; cujus inserta probatio non urget; nam dum minister absolvit cum sententia tam ab intrinseco quam ab extrinseco ingenter probabili jurisdictionis, non absolvit cum sola jurisdictione probabili, accontingenti, sed cum certo moraliter habita, eo quod si sententia in re falsa sit, ob communem errorem jurisdictio certo moraliter confertur ab Ecclesia. Unde fit, ita absolventem nullo discrimini exponere sacramenti valorem, et consequenter sententiam asserentem illam absolutionem esse licitam, nullo periculo esse expositam. Cum ergo ut hæc sententia esset minus tuta quam opposita, deberet esse magis obnoxia periculis, et hoc ita non fit : implicat enim, id cui nullum periculum imminet, esse magis obnoxium periculis ; sequitur quod non sit minus tuta quam contraria. Tum etiam : quoniam licet metaphysice verum sit, episcopum, qui vere episcopus est, ac parochum, qui vere est talis, habere jurisdictionem ordinariam, atque ideo absolutionem ab illis præstitam esse licitam, ac omnino securam ; tamen non est verum metaphysice hunc hominem esse vere episcopum, aut parochum, vel ob defectum Baptismi, vel ob defectum intentionis ministrantis ordines, vel ob similem occultam indispositionem ; et consequenter metaphysice verum non est, hunc hominem, qui episcopus aut parochus censetur, habere jurisdictionem ordinariam absolutionemque ab eo præstitam esse licitam, ac securam ; sed tantum est verum moraliter, quatenus nulla est ratio suspicandi de ejus ordinatione, ac jurisdictione ; sed qui absolvit cum jurisdictione probabili, habet etiam jurisdictionem certomoraliter; ergo sententia docens non sufficere ad licite absolvendum jurisdictionem probabilem, sed esse necessariam ordinariam, non est magis

magis tuta quam opposita. Patet consequentia, tum quia jurisdictio non est magis certa in parcho, quam in absolvente cum sententia graviter probabili jurisdictionis obtentae. Tum etiam : quia alias sequeretur, neminem posse licite absolvere præter illum, cui certo metaphysice, ac per divinant revelationem constat habere jurisdictionem ; quod satis absurdum est.

87. Dices, ministrum absolventem cum sententia probabili jurisdictionis non habere certo moraliter jurisdictionem ; nam hæc certitudo moralis nititur in eo quod Pontifex conferat jurisdictionem, dum sententia probabilis ministri in re est falsa ; sed certum non est, Pontificem in hoc eventu jurisdictionem conferre, sed tantum probabile, siquidem a pluribus negatur : ergo minister absolvens cum jurisdictione probabili non habet jurisdictionem certo moraliter, sed tantum probabiliter, ac contingenter ; atque ideo sententia docens hanc absolutionem esse licitam, non est ita tuta, ac opposita.

Respondetur, ministrum absolventem cum jurisdictione probabili habere duplicem certitudinem moralem jurisdictionis ; una, quæ oritur ex ipsa sententia : nam eo ipso quod aliquid sit graviter probabile tam ab intrinseco ratione fundamenti urgentis, quam ab extrinseco ob numerum, ac auctoritatem Doctorum id asserentium, est certum moraliter, ut patet in attritione supernaturali, quæ ob istam rationem est pars sacramenti moraliter certa, qua quisque licite uti potest, ut disp. 7, dub. 1, diffuse expendimus, præsertim a num. 53. Secunda provenit ex principio in objectione assignato, ex quo nimirum Ecclesia, aut Pontifex tribuat jurisdictionem absolventibus in vi illius sententiae casu quo falsa sit. Quocirca si prior certitudo moralis non sufficit, adest secunda, quæ est præcipua, tollitque in -praxi omnem formidinem frustrandi absolutionem ; hæc enim nunquam datur cum sola jurisdictione probabili, sed cum certitudine morali jurisdictionis ab Ecclesia collatæ. Esse autem certum moraliter, Pontificem supplere, aut conferre in hoc eventu jurisdictionem, constat ex his, quæ pro firmanda assertionem adduximus. Nam Ecclesiæ pietas, ac recta gubernatio ex Spiritus Sancti directione deficere non potest in rebus gra-

vissimis, ac ad fidelium æternam salutem spectantibus : atqui si in casu de quo in præsentī non tribueretur certo jurisdictione, Ecclesiæ pietas, prudensque regimen in illis deficeret : siquidem videret plura sacramenta irrita fieri, totidemque animas perire, et his damnis non occurreret, cum facile posset vel prohibendo usum absolventi cum jurisdictione probabili, vel conferendo jurisdictionem, ut illa sacramenta essent valida ac licita : ergo cum sit intolerabilis error dicere, Ecclesiæ pietatem, rectamque gubernationem in re adeo urgenti deficere, aliundeque usum illius absolutionis non prohibuerit, omnino certum moraliter erit tribuere jurisdictionem ministris absolventibus cum jurisdictione probabili ; alias necessario concedendum est, Pontificem, cui cura animarum præcipue incumbit, gravissime delinquere, remedia illis damnis non apponendo. Nec obest (ut insertæ minoris probationi occurramus) quosdam doctores oppositum docere, ut non sit certum moraliter Ecclesiam in prædicto casu conferre jurisdictionem ; sicut certitudo moralis sententiae asserentis attritionem supernaturalem esse partem aptam sacramenti, non infringitur ex eo quod multis oppositum arrideat. Id quod aliis instantiis explicuimus in priori hujus tract, parte, disp. 5, dub. 7, num. 307. Et quidem vix est aliquid quantumvis certum non tantum moraliter, verum etiam metaphysice, cui aliqua non opponatur sententia, ut liquet in illo principio lumine naturali noto : *Omne, quod movetur, ab alio movetur*; quod tamen a nonnullis negatur.

Ex his autem secunda principalis argumenti solutio urgentius confirmatur. Nam J^h. juxta nostram sententiam salvantur valida^p ac licita pene infinita sacramenta, quæ bona fide ministrantur, ac recipiuntur ; salvatur deinde Ecclesiæ pietas, ac rectum regimen, sanaque Praelatorum conscientia, præsertim pontificis, qui gravissime suo muneri deficeret, si nec usum absolventi cum jurisdictione probabili impediret, nec jurisdictionem ita absolventibus cerlo ac positive concederet. Hæc autem non salvat sententia contraria, sed opposita inconvenientia devorare, inque adeo terribiles scopulos se conjicere cogitur : ergo non magis tuta est, quam quæ docet absolutio-

Ji*

-i'i
*j<'
\ iQ'

: 5*4

iF*

: U i
j k T

I 4

*

?....

..d"
'j V

4j...

■-V

nem cum jurisdictione graviter probabili collatam esse licitam;

DUBIUM YHL

.In, et pro quibus confessionibus egeat minister approbatione Ordinarii.

Disseruimus hactenus de potestate ordinis, et potestate jurisdictionis omnino requisitis in ministro sacramenti poenitentiae, ut licite, et valide absolvat. Ad disputationis vero integritatem agendum superest de approbatione ab ordinario obtinenda. Porro intercedere distinctionem inter approbationem, et jurisdictionem, liquido apparet tum ex separatione utriusque : potest quippe ministerapprobationem obtinere, et nullam accipere jurisdictionem, idque de facto contingit in peccatorum reservatione, vi cujus removetur jurisdictionis ab inferiori sacerdote quoad peccata reservata, relinente approbationem. Tum etiam ex diversitate principiorum unde oriuntur: quippe in regularibus approbatio habetur ab ordinariis ; jurisdictionis autem a Summo Pontifice illis privilegia quamplurima concedente, ut fidelibus absolutionem subministrent. Tum deinde ex diverso ordine, ad quem spectant, cum jurisdictionis referatur ad ordinem gratiae ; est enim facultas libere, et gratiose a superiori concessa judicandi, et ferendi sententiam in proprios subditos, quos committit accipienti jurisdictionem ; approbatio vero ad ordinem iustitiae, contra quam delinquit qui approbationem denegat examinato, ubi idoneus invenitur. Tum denique, et a priori : nam jurisdictionis est quaedam superioritas, aut facultas, per quam quis constituitur in ratione habendi subditos, in quos potestatem ligandi, et solvendi sacramentaliter exerceat ; at approbatio est iudicium, aut sententia superioris declarantis idoneitatem ministri pro confessionibus excipiendis, quam declarationem authentice, et scripto fieri opus non est ; sed sufficit si verbotenus exhibeatur, ut sæpe contingere cum Suario, et Bonacina observat Palausdisp. unie, punct. 17' § num. 5. Cum ergo approbatio sit unum ex his, quæ in ministro desiderantur ad absolvendum, quærimus quo pacto ; et pro quibus confessionibus sit necessaria ?

A qua difficultate breviter expediemur, quia non multi negotii est.

§ I.

Ordinarii approbationem esse omnino necessariam in ministro pro sæcularium confessionibus declaratur.

88. Omnes sacerdotes regulares, nat sæculares, præter beneficium curatum habentes, indigere Ordinarii approbatione, ut valide sæcularium confessiones excipiant, definitum est in Concilio Tridentino sess. 23, cap. 5, de reformatione, ubi litteræ habet : ¶ Quamvis Præbyteri in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant ; decernit tamen Sancta Synodus, nullum, eliam Regularem, posse confessiones sæcularium, etiam sacerdotum, audire, nisi aut parochiale beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus iudicetur, et approbationem, quæ gratis detur, obtineat, privilegiis, et consuetudine quacumque, etiam immemorabili, non obstantibus, Quod decretum non procedit indefinite, et universaliter circa omnium fidelium confessiones, sed loquitur determinate de confessionibus sæcularium, pro quibus excipiendis duplicem ministrum designat, vel approbatum ab Episcopis, vel habentem beneficium parochiale, et secludit quemcumque alium, adeo ut confessiones illi faciendæ irritæ sint, et inanes. Cujus ratio est, quia pro valore sacramenti ultra potestatem ordinis necessaria est in ministro potestas jurisdictionis, ut constat ex eodem Tridento, sess. 14, c. 7, quarum qualibet deficiente redditur absolute impotens ad absolvendum. Concilium autem licet remove non possit a sacerdotibus potestatem ordinis quam semel acceperunt, uti supponit dum præmittit illa verba: « Quamvis presbyteri in sua ordinatione a peccatis absolvendi potestatem accipiant ; nihilominus remove potestatem concessam jurisdictionem, vel non concessam denegare, de factoque denegat ministris non approbatis, decernendo eos esse incapaces illam obtinendi, ab Ecclesiaque non concedi, nec concedendam nisi obtenta approbatione, quod circumloquuntur

tum est dum addit : « Decernit tamen Sancta Synodus, nullum eliam Regularem posse ; » quod verbum absolute potestatem ad absolvendum tollit, ut erudite demonstrat Sanchez lib. G, de Matrim. disp. 38, num. 20. Cum ergo jurisdictione deficiente absolutio irrita existât, palam est Concilium annullasse confessiones cum ministro non approbato, vel non habente beneficium parochiale. Quæ est doctrina communi sensu fidelium, generalique consensu Doctorum firmata.

89. Ex hoc autem Concilii decreto non pauca colligere possumus, quin opus sit pro eorum decisione specialia dubia aperire. Colligitur ergo primo, nullum hisce temporibus extare privilegium, vi cujus possint Regulares sæcularium confessiones excipere sine approbatione Ordinarii. Pro cuius luce observa, Regulares plura olim privilegia obtinuisse, ut sæculares absolverent, etiamsi approbationem Ordinarii non obtinuissent. Quippe Alexander IV, Urbanus IV, et Clemens IV, Alendicantibus facultatem concesserunt excipiendi confessiones illorum fidelium, qui ad eorum conciones audiendas convenirent. Et Bonifacius VIII, in *Extracaganti super Cathedram* : § *Quod si forte jam dicti Prælati*, concessit Religiosis, ut si legitime præsentati coram episcopis, ab his sine justa causa dimitterentur, et non approbarentur, possent absque alia diligentia omnium fidelium confessiones excipere. Quod privilegium renovatum fuit a Clemente V, cum Concilio Viennensi in *Clementina Dudum de sepulturis*. Idemque concessit Leo X, in Concilio Lateranensi Minoribus, ut videre est apud Paulum Piasentium in praxi Episc. part. 2, cap. 3, num. 4. Et Joannes XXII, in *Extrauag. Frequentes de judiciis* nominalim extendit ad Augustianos, et Carmelitas. Imo Benedictus XI concessit, ut religiosi etiam sine præsentatione, et licentia episcoporum id ipsum efficere possent. Ceterum hæc omnia privilegia Concilium Tridentinum præcessere, cunctaque fuisse revocata constat ex illis verbis : « Privilegiis, et consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus. »

Unde audiendus non est Navarros, contendens privilegia Clementis V, et Leonis X, derogata non esse per Tridentinum, sed

in eodem statu ac anlea persistere, eo quod cum in corpore juris inserta sint, et in Conciliis Generalibus Viennensi, et Lateranensi recepta, vim legis Conciliarie obtinuerunt ; leges autem in corpore juris insertae minime derogantur, nisi earum specialis mentio fiat, vel saltem universalis Concilii in genere, nec sufficit universalis clausula juxta principia Jurisperitorum. Quocirca Tridentinum mentionem non faciens nec eorum Conciliorum in genere, nec privilegiorum in speciali, ea revocasse credendum non est. Audiri igitur non debet : nam quidquid sit de probabilitate, quam olim hæc sententia habuerit, et quam multi, et non contemnendi Authores docuere, jam nullam habere constat ex decreto SS. D. N. Alexandri VI, die 24th Septemb. anno Domini 1665, condemnantis hanc propositionem, quæ est 13: « Satisfacit præcepto annuæ confessionis, quino damus confitetur Regulari Episcopo præsentato, nata » sed ab eo injuste reprobato ; » quod et non aliud intendebat ea sententia, cum ea privilegia in corpore juris inserta solum contineant posse Regulares præsentatos coram episcopis, et injuste reprobatos, vel sine rationabili causa non admissos, fidelibus absolutionem impendere. Nec motivum Navarri aliquid suadet : nam illa regula, quod privilegia juris inserta non derogantur, nisi de illis specialis mentio fiat, solum tenet ubi Pontifex, aut Concilium extra jus commune per aliquam privilegii concessionem, bullam, aut legem particularem aliquid contra jus commune indulget, aut determinat ; non vero ubi Pontifex, aut Concilium legem generalem statuit : tunc enim antiquam legem communem, cui nova contrariatur, censetur tollere etiam per clausulam generalem, cum Concilium Concilio derogare possit nova jura statuendo, per quæ antiqua corrigantur.

Enim vero, quia post Tridentini decretum nonnullis regularibus nova privilegia concessa sunt, ut episcopi examine non præcedente sæcularium confessiones excipere possent, tandem Urbanus VIII, in Bulla anno 1629 expedita, quæ habetur in 4ta tora. Bullar. inter hujus pontificis constitutiones, num. 92 revocavit, et annullavit omnia, et quæcumque privilegia quibuscumque Religiosis, et Societati-

bus quoad id concessa. Quocirca hisce temporibus nullum extat, quo Regulares uti possint ad absolvendum sæculares approbatione episcopi non præcedente ; quod etiam constat ex propositione damnata ab Alexandro VII, quam nuper adnotavimus.

CoBscet 00. Colligitur secundo, prælatos regulares non posse sæcularium confessiones tu!0" audire sine episcopi approbatione. Oppositum hujus consecrarii docuerunt Nugnus nenrta. in addit, ad 3 p. quæst. 8, art. 5, dub. 8, oai^o. ad 9 arg. Lamas 1 part. cap. 6, § 6, HenLndovier^uez 0' caP* 0» num- -> Delgadillo a s. cap. 19, dub. 34, Gallego in Bull. Cruciat. Joanne. cap g, Valeras, Ludovicus a S.

Joanne, et alii. Quorum sententia suaderi potest ; quoniam Concilium non exigit episcopi approbationem in habentibus beneficium parochiale, quin expresse excluduntur ; atqui praelati regulares sunt quodammodo parochi suorum subditorum, siquidem illis jure ordinario doctrinam, sacramenta, et sepulturam ministrant, in quo animarum cura, et officium parochi sita sunt : ergo censendum est, Concilium eos sub nomine parochi comprehendisse, proindeque Ordinarii approbatione non indigere.

vera sentea- Sed nostra resolutio est communis Theologorum sententia, et omnino vera : etenim Concilium universaliter statuit neminem esse aptum, vel posse de cetero confessiones saecularium excipere, nisi vel parochum, vel ab episcopo approbatum ; sed prælatura, licet quoad munia instruendi subditos congruenti doctrina, illisque conferendi sacramenta, et sepulturam, beneficio parochiali assimiletur ; nihilominus absolute loquendo non est beneficium parochiale, cum non sit jus percipiendi fructus, et redditus ob officium ministrandi sacramenta, in quo ratio beneficii consistit, ut docent tam Theologi, quam Jurisperiti ex doctrina cap. fin. *de rescriptis in* 6, atque ideo nomine beneficii non venire Regularium prælaturas tenent ex communi sententia Bonacina quæst. 7, de Simonia . part. 1, punct. 1, § 2, num. 4, et Rodriguez tom. 2, quæst. 26, art. 2. Ergo cum ex vi Tridentini dumtaxat fiant immunes ab obligatione obtinendi approbationem habentes beneficium parochiale, consequens est prælatos regulares episcoporum examini subjectos reliquisse. Adde primo,

Tridentinum in præsentiarum agere de approbatione requisita pro confessionibus saecularium ; prælati autem regulares licet ex vi sui officii jurisdictionem habeant, non tamen in sæculares ; unde pro istorum confessionibus non statim censendi sunt approbati, sicut parochi ; qui cum in eisdem sæculares ordinaria jurisdictione fungantur, congruum fuit ut ab obtinenda approbatione excluderentur.

Adde secundo, parochos non venire nomine prælati, atque ideo licet in cap. ultim. *de poenitentiis, et remissionibus* concedatur praelatis tam superioribus, quam inferioribus facultas eligendi sacerdotem simplicem in confessorem, id non intelligitur etiam de parochis, ut constat ex decisione Alexandri VII, die 24 seplembris ann. 1665, condemnantis hanc propositionem, quae inter alias est 16 : « Qui benefici-^.

« cium curatum habent, possunt sibi eli-tO»

« gere in confessorem simplicem sacerdo- “**.

« tem non approbatam ab Ordinario.»

Ergo e converso, nec prælati regulares veniunt nomine parochi, ut illis Concilium faveat quoad non obtinendam approbationem ab Ordinario. Adde tertio, quod sicut prælati regulares dicuntur quodammodo parochi suorum subditorum, ita etiam dicuntur quasi episcopi : et tamen ubi Tridentinum statuit, approbationem obtinendam esse ab episcopis, nemo asserit nomine episcoporum intelligendos esse etiam regulares prælatos ; a quibus obtineri debeat approbatio pro saecularium confessionibus : ergo nec ubi Concilium excludit parochos ab approbatione, intelligendi sunt prælati regulares nomine parochorum, esto alias utcumque parochi nuncupentur. Per quæ satis constat ad opposite sententiæ motivum. Atque ita docent N. y Franciscus tract. 6, cap. II, punct, num. 93, N. Andreas tract. 18, cap. 4, isdr. punct. 1, num. 45, Suarez disp. 28, sect. 4, ^ ^ num. 21, Lugo disp. 21, sect. 1, num. 9, ^ . Rodriguez in explic. Bullæ, § 9, dub. 1, s. n. 4, Diana tom. 1, tract. 2 Miscell. resol. 43, Dicastillo disp. 10, dubit. 9, num. 165, N. Antonius tract. 5, disp. 18, sect. Ledesma cap. 13, diffi. 4, et 6, post prim, conclus. Candidus disquisit. 24, art. 64, ^ ^ num. 5, Bordon tom. 2, resol. 36, num. et iKi. 55, Bosius tract, de Jubilæo cas. 2, § 2, num. 53, Mendo in Bull. disp. 22, cap. 2,

n. 30, Hurtado tract. 2, cap. 1, dub. 2, Moya in *select*, tract. 7, disp. 7, quæst. 3, Ludovicus a Cruco in Bull. disp. I, cap. 2, dub. 11. Quinlanaduenas de Jubilæo duar. Hebdomad, cap. 1, Leander disp. 11, quæst. 02, Cespedes, Martinus a S. Joseph, et alii apud recensitos.

91. Colligitur tertio, Doctores, Magistres, Licentiates, et alias quocumque gradu insignitos in Theologia aut jure Canonico, approbatione Ordinarii indigere ad audiendas sæcularium confessiones. Nec probabilem censemus sententiam Llamas 1 part, method, cap. 7, §7, et aliorum, quos refert Henriquez, asserentium omnes in consecratio recensitos jure ipso, et Academiae testimonio idoneos censerì, aliamque approbationem non esse necessariam. Etenim Concilium, ut ex dictis liquet, neminem præler habentes beneficium parochiale excludit ab approbatione; Magistros autem. Doctores, et Licentiates non venire nomine habentis beneficium parochiale extra dubium est, nec oppositum ratione aliqua vel apparenti suaderi potest. Et quamvis Tridentinum subdat eam disjunctivam : *Aut alias idoneus judicetur*; intelligenda non est de judicio Universitatis, vel Academiae, ubi graduantur, sed de judicio episcoporum, quibus præsentantur. et quorum prudentiæ committitur, Prælatos, Magistros, Doctores, et alios viros sapientes, his titulis idoneos censendos, examini non subicere, sed isto non præmisso, illis, ut decet, approbationem impendere. Tum etiam, et præsertim, quia ita habetur expresse in Bulla SS. D. N. Pii V, edita anno 1571, die 6 Augusti, quæ refertur a Cherubino torn. 2, pag. 259, quæque, §2, ita habet : « Nos super « his pro debito pastoralis officii, prout « tenemur, salubriter providere volentes, » tenore præsentium hac nostra constitu- « tione perpetua sancimus, decernimus, et « declaramus decretum Concilii Tridentini « de approbatione Regularium audiendis « confessionibus sæcularium præposito- « rum ab episcopis facienda, observari « debere etiam in omnibus Regularibus « quorumvis Ordinum, etiam mendican- « tium, etiam sub regulari disciplina vi- « ventibus, etiam, si sint Lectores, aut in « Theologia etiam de superiorum suorum « licentia graduati, vel promoti, vel a suis

Magistris generalibus, vel Provincialibus ministris sæcularium confessionibus audiendis expositi. » Et post pauca : « Inhibentes ne absque speciali in posterum licentia, et approbatione ab Ordinariis obtinenda, sæcularium confessiones audire præsumant. Decernentes irritum, et inane, si secus super his a quoquam quavis autoritate scienter vel ignoranter contigerit attentari, Et tandem revocat omnia, et quæcumque privilegia quoad hæc Regularibus concessa. Tenent Lugo disp. 21, sect. 1, n. 1, Dicas-Logo, tillo disp. 10, dubit. 9, num. 266, Fagan[^], L[^]dez 2 præcep. lib. 7, cap. 2, num. 68, Palans. Palaus disp. unie, punct. 13, § 2, num. 2, Suarez. Layman lib. 5, tract. 6, cap. 11, nura-Granad Barbosa 2 part.de potest. Episcop. alleg. 25, num. 6, Suarez disp. 28, sect. 4, num. 3, Granados tract. 10, disp. 5, sect. 1, nu.F[^]i? 4, Mendo, Tamburinus, N. Lezana, Fillin- cialii. cius, et alii, quos refert, et sequitur N. Franciscus tract. 6, cap. 11, punct. 7, num. 94.

92. Colligitur quarto, regulares, qui consecrati sine licentia, et præsentatione suorum prælatorum approbationem, et jurisdictionem ab episcopis obtinuerunt, posse valide sæcularium confessiones excipere. Diximus *valide*, quia an possint licite? Regulandum est penes cujuslibet Ordinis statuta, et superiorum præcepta, ita ut subditi graviter aut leviter delinquant juxta gravem, aut levem obligationem præcepti, aut legis id interdicentis, uti recte observant N. Franciscus ubi supra x. n.1 10, N. Andreas tract. 18, cap. 4, punct. 2, num. 46, Canus, et Navarrus, quos refert, et sequitur Leander quæst. 76, Aversa Navar. qu. 16, sect. 6, Diana cum Molosio, gala tom. I, tract. 11, resol. 13, et alii. Diximus item: « Si jurisdictionem ab episcopis obtinuerunt. » Si enim Religiosi a suis prælatis non præsentati solum approbationem ab episcopo accipiant, non posse etiam, valide sæcularibus absolutionem impendere, compertum est. Quoniam pro valore sacramenti necessaria est jurisdiction; hæc autem in eo eventu non habetur ab Episcopo, ut supponimus, nec aliunde a Summo Pontifice, siquidem Pontifex jurisdictionem non concedit Regularibus a suis prælatis non præsentatis episcopis, et sine eorum licentia, ut cons-

tat ex jure antiquo in *Clementina* : *Diiduin de sepulturis, et in Extravaganti Bonifacii VIII, super Cathedram*. Ex quo ulterius fit, hujusmodi Regularem non habentem licentiam, et praesentationem sui praelati, sed solam approbationem, et jurisdictionem ab episcopo acceptam, non posse absolvere saeculares a casibus reservatis in virtute privilegiorum Ordinis, nec in eorum votis, et irregularitatibus dispensare, uti possunt alii religiosi a praelatis expositi, et designati : nam ea privilegia ita conceduntur Regularibus, ut eorum usus sit juxta praelatorum licentiam, et dependenter ab eorum voluntate, et subordinatione, ut constat ex Julio II, Pio V, Leone X, et Clemente VIII, relatis a Lezana tom. II, Leap. 18, nam. 26. Quocirca dumtaxat possunt absolvere saeculares eo modo, quo alii sacerdotes episcopis subjecti, et ab eo jurisdictionem obtinentes.

Consecrarium igitur in hoc sensu, et snb his limitationibus acceptum, satis constat ex dictis. Nam pro saecularium confessionibus valide excipiendis sufficiunt, et requiruntur in ministro potestas ordinis, jurisdictio, et approbatio episcopi ; hæc autem omnia inveniuntur in regularibus de quibus loquimur ; quippe jurisdictio, de qua poterat esse difficultas, habetur ab episcopo, qui cum eam habeat jure ordinario, potest illam cui voluerit delegare, si idoneum, et aptum comperiat. Et quidem ubi Concilium assignat in ministro regulari quæ requiruntur ad saecularium confessiones valide audiendas, nihil aliud præter recensita exposcit, nec de praelatorum licentia, et praesentatione meminit. Poterunt igitur regulares in eo eventa valide saecularibus absolutionem impendere, non utique per jurisdictionem in privilegiis a pontifice acceptam, sed tanquam delegati episcoporum. et ad instar sacer-

Fraucis. dotum saecularium. Consentiant N. Franciscus cap. 11, punct. 7, num. 109, N. Valent. Andreas tract. 18, cap. 4, punct. 2, n. 48, N. N. Valentin, trac. 1, cap. 1, § 5, num. 41, n. ' N. Lezana tom. 3, verbo *Confessor*, num. 2, Kodrig. Rodriguez tom. 1, quæst. 60, num. 3, N. Peiik' Anlon*us ,ract. 2, disp. 3, sect. I, num. 20, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 10, num. 19. Pellizarius tom. 2, tract. 8, cap. 3, sect. 1, num. 17, Miranda tom. I, qu. 46, art. 12, Zerola cap. 16, de pœnit. qu. 7,

Ilomobonus p. 2, resp. 102, § Dixi. Can- didus disq. 24, art. 50, dub. 11, Perinusitn torn. 2, de subdit, quæst. 1, de obedient. cap. 12, conci. 2, Grallis l p. lib. 1, cap. W^ 13, n. 88, Delbeno torn. 2, cap. 14, dub. piStV 18, nu. 1, Magala, Peregrinus, et Mollesius apud Aversam quæst. 16, sect. 6, *C*. Joannes de la Cruz, Salas, Villalobos, effi Nugnus, Angelus, et Pitigianus, quos refert, et sequitur Diana l p. tract. II, resol. 13. et alii.

93. Nec refert, si cum Palao tract. 23, disp. unie, punct. 17, § I, num. 7, Henriquez, Rordon, Fagundez, Stratio, Sylvestre, et aliis, quibus opposita sententia arridet, objicias primo nullam esse approbationem datam religiosis, qui tacite, vel expresse a suis praelatis præsentati non fuerint. Id quod liquet ex jure antiquo in *Clementina Jjudum de Sepulturis, et in Extravagant. Bonifacii VIII super Cathedram*. Tridentinum autem dum statuit approbationem ministri esse necessariam pro confessionibus saecularium, non revocat jura antiqua, quæ cum decreto Tridentini compossibilia sunt. Secundo, quia episcopus nequit regularem approbare a suo prolato non expositum, cum approbatio sit actus jurisdictionis, quam episcopus in regularem exemptum exercere non potest, nisi alias ei subditus fiat per sui prolati praesentationem. Non, inquam, refert : nam ad primum respondetur, solum concludere, regularem praelati licentiam non habentem non posse saeculares absolvere per jurisdictionem a pontifice acceptam; secus vero in vi jurisdictionis ab episcopo delegatae. Etenim ea privilegia, aut jura antiqua, quæ quoad hanc partem revocata non esse libenter concedimus, dumtaxat in regularibus praelatorum licentiam, et praesentationem exposcebant, ut a pontifice facultatem absolvendi saeculares oblinerent. quæ illis concedebatur etiam si alias ab episcopis dimitterentur, vel injuste reprobandentur. In praesentiarum autem solum asserimus, posse regulares saecularium confessiones excipere obtenta approbatione, et jurisdictione ab episcopo, quam illis delegare potest, etiam praelatis renuentibus. Ad secundum dicendum est, Concilium subjecisse regulares exemptos episcopis quoad approbationem; quocirca possunt jurisdictionem, quam in actu examinis

habet

habent, in regulares exercere eo ipso quod approbationem exposcant, etiamsi praelatorum licentia non obtineatur.

i 91. Colligitur quinto, parochum non posse simplicem sacerdotem exponere, vel illi suam jurisdictionem delegare pro confessionibus suorum paroebianorum. Tum quia Tridentinum statuit nullum esse aptum ministrum pro confessionibus saecularium, nisi parochum, vel approbatum ab episcopo. Tum etiam, quia licet in cap. *Placuit*, et in cap. *Omnis utriusque sexus, de Pœnitent. et remission*, concedatur parochis facultas delegandi jurisdictionem cuilibet sacerdoti prudenti judicio idoneo, nihilominus si nomine sacerdotis idonei intelligitur etiam non approbatus, ut plures volunt, Concilium ea privilegia, esto alias juri inserta, quoad hanc partem revocasse, et potuisse, constat ex dictis n. 89, et quidem Concilium illa privilegia seu jura non revocavit, quoad facultatem concessam parochis delegandi jurisdictionem sacerdoti idoneo; declaravit tamen quis talis censendus sit, excludendo non approbatus, ut præcideret parochorum abusum committendi suas oves ineptis ; post quam declarationem nequeunt simplices sacerdotes eam delegationem accipere. Tum, et praesertim, quoniam parochus non potest sibi eligere in confessorem simplicem sacerdotem, ut constat ex propositione damnata ab Alexandro VII, quam dedimus num. 92 : ergo nec illum pro suis ovibus exponere. Patet consequentia : nam qui potest jurisdictionem delegare alteri, ut subditum absolvat, potest illum in sui confessorem eligere, et uti pro se eisdem licentiis, quas subditis concedit, ut omnes docent cum D. Thoma in 4, dist. 20, quæst. 1, art. 1, quæstiunc. 4, ad 1. Quocirca eo ipso, quod pontifex illam propositionem damnaverit, videtur damnasse, et alteram priori connexam. Tum denique, quia ita declaravit congregatio Concilii Tridentini, ut videre est apud Petrum Fray quæst. 8, art. 5, disp. 1. Unde hanc sententiam amplectuntur N. Andreas ubi supra num. 53, Lugo disp. 21, sect. 1, num. 6, Villalobos tom. 1, tract. 9, diffic. 49, num. 9, Suarez ubi supra sect. 4, num. 12, Diana tom. 2, tract. 4, de sacrament; resol. 46, Moya disp. 7, quæst. 2, § 2, num. 23. Fagundez de 2 præcept. Eccl. lib. ", cap. 2, num.

43, Sanctius in select, disp. 48, num. II, Martinus a S. Joseph tom. 1, lib. 1, tract. 24, num. 5, Granados, Ægidius, et alii.

95. Tandem colligitur, ministrum indigere approbatione ad audiendas confessiones episcoporum, cardinalium, et aliorum praelatorum saecularium etiam jurisdictionem quasi episcopalem habentium ; vel quod in diem redit, non posse hujusmodi praelatos eligere sibi in confessorem sacerdotem simplicem ab ordinario non approbatum. Diximus *Prælatorum Saecularium* : nam de regularibus diversa ratio est, cum pro nullius regularis confessione audienda episcopi approbatio exigatur, ut ex dicendis § sequenti constabit. Veritas igitur consecrarii liquet ex eodem Tridentino necessitatem approbationis universaliter statuente pro confessionibus omnium saecularium etiam sacerdotum, proindeque comprehendere debet etiam episcopos, et quoscumque alios saeculares praelatos : alioqui nec nomine saecularium comprehenderet reges, et alios principes ; quod nemo docuit. Itaque privilegium in cap. fin. *de Pcen. it. et remission*, episcopis concessum eligendi sibi in confessorem sacerdotem providum, et idoneum, vel revocatum est a Tridentino, vel saltem explicatum apponendo ex parte confessoris approbationem tanquam conditionem necessariam, ut censeatur idoneus ; ut in simili diximus num. præcedenti. Eo vel maxime, quia ita constat ex declaratione SS. D. N. Gregorii XIII. Etenim cum Romæ de re actum fuisset in congregatione decem cardinalium, eorum suffragia, et placita divisa sunt. Consultus autem summus Pontifex respondit : « In re dubia tutius est adhærere » Concilio Tridentino. » Et in declaratione cardinalium 1158, relata a Suarez ubi supra sect. 4, n. 8, et sect. C, num. 7, habetur : « SS. N. D. audita relatione Congregationis declaravit, episcopum vigore privilegii, de quo in cap. fin. de pœnit. » et remiss, non posse sibi eligere sacerdotem sibi non subditum, quia proprio » Ordinario non fuerit adhuc ad formam » hujus decreti admissus, seu approbatus » ad audiendas confessiones. » Ex quibus habes, episcopum in sua dioecesi existentem posse confessionem facere cum quolibet sacerdote etiam simplici, dummodo iste sit subditus episcopi sive ratione habitatio-

nis permanentis intra eandem diœcesim, sive transeuntis. Cujus ratio est, quia eo ipso quod episcopus illum sibi in confessorum eligat, censetur ei approbationem pro ea confessione impendere, atque adeo jam hujusmodi sacerdos non simplex, sed approbatus dicendus. Celerum si episcopus extra suam diœcesim existât, nequit confessionem facere cum sacerdote sibi subdito, aut non subdito, nisi approbatus sit ab Ordinario illius loci, in quo fit confessio.

Id quod et non aliud intendimus in consectorio. Et docent Lugo disp. 21, sect. 1, suirez. nu. 3, Palaus punct. 15, § 2, num. 4, ^{^^}•Coninchus disp. 8, dub. 7, num. 40, Suarez Fiiund. ubi supra sect. 4, num. 8, Bonacina disp. rû.ûc" 5. q. 7, punct. 4, num. 16, Fagundez de Præcep. Eccles. lib. 7, cap. 2, num. 79, et 80, Toletus lib. 3 summ. cap. 13, num. 5, Barbosa 2 p. de potest. Episc. alleg. 25, num. 9, plures referens; et cum multis Leander disp. II, quæst. 28.

liBLt. I. 96. Circa intelligentiam vero decreti Tridentini hactenus explicati, duo occurrunt dubiola, quæ decidere opus est. Inquires ergo primo, an teneat approbatio ministri, quæ ab episcopo simoniace, vel pretio accepto confertur? Cui quæsiunculæ occasionem præbet Concilium, dum subdit: « Et approbationem, quæ gratis detur, α obtineat. » Nec quærimus an sit illicita?

lu Id enim omnes supponunt; sed dumtaxat itô. an teneat, vel sit valida? Et resolutio est affirmativa: nam ea verba Concilii non continent conditionem ex parte approbationis se tenentem, qua deficiente approbatio fiat irrita; sed apponuntur praeceptiue episcopis, ut liquet ex illo modo loquendi. Quæ (/ratis detur; id quippe episcoporum obligationem commendat, et præceptum designat. Quocirca si accepto pretio etiam tenuissimo conferatur, gravissime ordinarii delinquent, cum simonia materiæ parvitatem non admittat; non tamen approbatio annullatur. Accedit, pcenas extendendas non esse nisi ad casus jure expressos: in jure autem nullibi habetur approbationem simoniace acceptam esse nullam, et quoties invaliditas actus non constat, praesumitur

France ejus va^or. Tenent Franciscus punct. 7, Lugo. 'num. 92, Lugo ubi supra sect. 1, num. 26, @u"cz - Suarez disp. 28, sect. 5, num. 19, Reginaldus lib. 1, nu. 180, dub. 3, Palaus la-iud.' punct. 17, § 1, num. 6, Bonacina disp. 5,

quæst. 7, punct. 4, § 1, in fine. Leander disp. II, quæst. 80, alios referens. Obser-ûtemi vandum tamen est cum Lugone, approba- **■ tionem pretio acceptam, et ex vi Tridentini non irritam, posse aliunde talem fieri, at si contingat aliquem simoniace approbari ad collationem beneficii; tunc quippe cum ex jure constet hanc beneficii collationem esse nullam, etiam ipsa approbatio indirecte redditur irrita. Idem censendum est, si approbatio pretio obtineatur Romæ a Vicario Pontificis: omnia enim, quæ pretio accipiuntur a Sede apostolica, invalidantur a S. S. D. N. Gregorio XIII in Bulla *de datis, el acceptis*.

97. Inquires secundo, an sit valida ap- q^ probatio collata illi, quem episcopus inte-llsai ' riori judicio censet inhabilem ad munus audiendi confessiones? Episcopum ita procedentem graviter delinquere, nemo negat; sed dumtaxat dissensio est, an ea approbatio teneat? Quæ difficultas oritur similiter ex verbis Tridentini dicentis: « Aut alias « idoneus judicetur, et approbationem ob- σ tineat. » L'bi utrumque exposcere videtur, et interius judicium de idoneitate ministri, et approbationem exterius collalam. Quo motivo ducuntur Barbosa ubi supra alleg. i 25, num. 20, et cum Reginaldo, Bonacina disp. 4, qu. 7, punct. 4, § 1, num. 29, sententiam negativam. Affirmative tamen et respondendum est: quoniam approbatio 'erx est quædam sententia lata ab episcopo ut iudice; sententiam autem a legitimo iudice prolatam, etiamsi alias illicite proferatur, esse validam, et illi standum omnes consentiunt. Tum etiam, quia Ecclesia de occultis non judicat, maxime circa ea, quæ spectant ad valorem sacramentorum ex ipsius Ecclesiæ instituto, et dispositione: ergo ubi Concilium dicit: « Aut alias idoneus « judicetur, » censi non debet loquutum fuisse de interna episcopi existimatione, sed de externo judicio, quod fit in Ecclesia mediante approbationis sententia. Accedit, quod alias quam plurima sacramentadubia redderentur, nec pœnitentes, nec sacerdotes deorum valorecertificari possent. - quomodo enim illis constaret episcopum internum judicium de idoneitate ministri efformasse, præsertim circa eos sacerdotes, quos vulgus non ita peritos censet, et alias approbatos videt? Non igitur necessaria est ea interior mentis conceptio pro valore approbationis, atque

atque ideo nec pro valore sacramentorum, quæ in virtute illius ministrantur. Unde hanc sententiam ut omnino veram docent Lugo ubi supra sect. 1, num. 25, N. Franciscus punct. 7, num. 91, Suarez disp. 28, sect. 5, num. 7, Leander disp. 11, quæst. 74, ubi refert Bosium. Palaus punct. 17, § 2, Aversa quæst. 16, sect. 6. Nec adversariorum motivum urget, nam et alii constat ex dictis ea verba Concilii : *Idoneus judicetur*, referri non debent ad interius iudicium episcopi, sed ad exteriorem declarationem, aut sententiam, per quam in foro exteriori iudicat, et decernit ministrum esse idoneum, et ut talem habendum. Et juxta hunc sensum ly *idoneus judicetur*, et ly *approbationem obtineat*, non sunt distincta, sed æquipollentia, ac ad majorem explicationem addita, quatenus nomine approbationis exprimitur iudicium, de quo Concilium loquebatur. Vel dicas, Tridentinum in illis verbis : « Aut « ab episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut alias idoneus « judicetur, et approbationem obtineat, » non tam loquutum fuisse copulative, conjungendo pro aptitudine ministri internam episcopi existimationem, et exteriorem approbationem ; quam disjunctive, et quasi exclusive respectu examinis, illud non exposcendo pro valore approbationis. Adeo ut sensus sit illum sacerdotem posse sæcularium confessiones excipere, qui obtinuerit approbationem per examen, vel qui eandem obtinuerit sine illo, eo quod episcopus iudicat necessarium non esse in aliquibus, quia de eorum doctrina ratione prælaturæ, doctoratus, aut simili titulo satis constat. Et hanc esse legitimam Concilii mentem, liquet ex ipso modo loquendi. Videatur Suarez loco citato, ubi aliam expositionem non incongruam opponit.

§ II.

Quid de approbatione Ordinarii pro excipiendis Regularium confessionibus ?

98. In præcedentibus dumtaxat loquuti sumus de Ordinarii approbatione in ministro requisita respective ad sæcularium confessiones, quam esse omuino necessariam pro valore eorum sacramentorum

statuimus. An autem requiratur ad absolvendum regulares, alia difficultas est; Catisfo negative respondet communis, et vera uife. sententia; quam amplectuntur N. Andreas tract. 18, cap. 4, punct. 2, num. 49, et 55, N. Amir. N. Franciscus tract. 6, cap. 11, punct. 7, Pηηλ num. 87, N. Antonius tract. 5, disp. 12, Ant*â. num. 839, Lugo, disp. 21, sect. 1, num. Discastillo disp. 10, dub. 9, num, 327, suarèz, Suarez disp. 28, sect. 4, num. 4, Navarros cap. 4, num. 2, Diana 3 part, tract. resol. 3, Candidus tom. 1, disquisit. 3, iioiiac' art. 39, numer. 2, Layman lib. 5, tract. 6, pTMaus.'f cap. 11, num. 1, Bonacina disp. 5, quæst. 7, punct. 4, num 25, Trulleach in exposit. Bullæ lib. 1, § 7, cap. 1, dub. I, num. 5, Palaus punct. 17, § 2, num. 1, Fagundez de 2 præc. Eccles, lib. 7, cap. 2, num. 68, Coninchus disp. 8, dub. 7, num. 48, Bruno tract. 5, cap. 6, prop. 1, Leander disp. 11, quæst. 45, et alii apud recensitos, nec aliquem vidimus oppositum asserentem.

Fundamentum hujus resolutionis est : Ratio. quoniam ex jure antiquo pro excipiendis regularium confessionibus necessaria non erat in ministro approbatio ab episcopo obtenta, sed quilibet regularis de licentia sui prælali poterat confessionem emittere coram sacerdote simplici etiam sæculari, ut communiter testantur Doctores ; atqui nullum jus novum oxiat eam approbationem exposcens : ergo ut minister regularis sacramentaliter absolvat, non indiget Ordinarii approbatione. Consequentia liquet: nam ubi novum jus antiquum corrigens non adest, ab antiquo recedendum non est. *ex leg. Præcipimus, Cod. de appellat, cap. 2, de Iranslat. Episc.* Minor etiam constat : quia Tridentinum novum jus inducens , et approbationis necessitatem statuens, eam expresse restringit, et limitat pro confessionibus sæcularium, uti adnotamus num. 88. Si quæ autem pontificum decreta illam exposcunt , omnia loquuntur juxta sensum Tridentini, quod noluit regulares suo decreto comprehendere, sed eos suis statutis relinquere. Cujus duplex congruentiæ ratio designari potest. Prima, quia regulares peculiarem vivendi modum exercent juxta uniuscujusque professionem, propriisque prælalis subduntur; proindeque congruum fuit ut ad hujusmodi prælatos spectaret idoneos ministros

DE PŒNITENTIA.

ad audiendas subditorum confessiones designare, quin episcopis quoad approbationem obtinendam subderentur. Secunda, quia cum regulares ex proprio instituto virtutum exercitio invigilent, ut in plurimum ac moraliter loquendo conscientiam aliis puriorem conservant; atque ideo decuit Concilium plus de eorum confessionibus confidisse, quin pro illis excipiendis approbationem Ordinariorum exposceret : facilius enim erat idoneos ministros invenire ad audiendas regularium confessiones, quam ad solvendum saeculares, quorum conscientiae frequenter magis criminibus illaqueantur.

Oteen. 99. Sane tamen hæc doctrina intelligi debet : etenim quamvis pro Regularium confessionibus approbatio episcopi in ministro necessaria non sit ; nihilominus omnino desideratur licentia tacita vel expressa prælatorum, quibus pœnitentes regulares subduntur, quippe quæ etiam ante Concilium exposcebatur. Quocirca ea deficiente confessio nulla existet, etiamsi alias minister ab Ordinario approbationem obtineat : quoniam episcopus cum nullam in regulares exemptos jurisdictionem habeat, eam nulli ministro delegare potest. Privilegia autem regularibus concessa eligendi confessorem minime procedunt contra Religionis statuta, nec independenter quoad usum ab eorum praelatis ; alioqui potius in regularis disciplinæ dispendium vergerent, quam in ejus fomentum. Unde confessionem regularis factam contra propria statuta, vel sine prælatorum licentia cum ministro etiam ab episcopo approbato esse nullam docet communis N Andr. sententia, de qua videri possunt N. Lezana tom. 1, cap. 18, num. 26, N. Andreas ubi supra, plures referens, et N. Valentin tract. 1, cap. 1, §8, num. 75. E contra vero ob tenta Prælatorum licentia expressa, aut tacita, possunt regulares utriusque sexus sive intra sive extra domum cuilibet sacerdoti confiteri propriæ vel alterius Religionis, aut etiam sæculari ab episcopo non approbato juxta tenorem licentiæ, quam in nostra Religione concedere possunt Generalis, et Provincialis, et de istius expressa aut tacita commissione prælati inferiores, aut immediati.

Couscei. Ex f.ichus plura inferuntur satis
1. utilia, et pro praxi admodum necessaria.

Primum igitur colliges, religiosos nostri Ordinis itinérantes, aut extra domum exeuntes, posse cuilibet sacerdoti simplici sæculari. vel regulari alterius Ordinis confiteri, si sui Ordinis copiam confessoris non habeant. Diximus, « si sui ordinis » « copiam confessoris non habeant ; » tum quia alias alteri confiteri non possunt ob plura privilegia, quæ habent omnes Religiones, ut proprii subditi nec intra nec extra Conventum cum extraneis confiteantur, si habeant ministrum propriæ Religionis a prælatis designatum. Ita constat ex Bulla 4 Clementis VIII ac ex Bulla Innocentii VIII, et ex aliis Gregorii XIII, Benedicti XI, et Sixti IV, quas refert N. Andreas ubi supra, § 6, num. 89. Tum etiam, quia ita expresse habetur in nostris constitutionibus I part. cap. 4, numer. 3: « Præcipimus, et districte prohibemus ne a quis ex fratribus tam sacerdotibus quam « aliis, habita Ordinis confessorum copia, « extraneo, et alieno sacerdoti cujuscumque qualitat, et conditionis illi sit, confiteatur. » Consectarium itaque sub hac limitatione intellectum constat : quoniam ex uno capite ad audiendas regularium confessiones minister non indiget episcopi approbatione; ex alio autem in nostra Religione nullum adest statutum prohibens religiosos extra domum cum sacerdote simplici sæculari vel alterius religionis confiteri, quin potius consuetudo ita faciendi, ratione cujus prælati id videntes, et consentientes, dum subditos extra domum mittunt, licentiam ad ita confitendum tacite concedunt. Tum etiam, quia sic habetur in privilegiis Sixti IV, ac Innocentii VIII, quorum verba adducit Bor-^1 don tom. 2, resol. 34, num. 2, et résolutionem tenent N. Antonius tract. 2, disput. 1; 2, sect. 1, num. 12, N. Andreas loco pro-f.®J^o. xime citato num. 92, Rodriguez, Joannes Pone!, a Cruce, Portel. Urbanus, et alii. Et quæ Lrb11 diximus de religiosis nostri Ordinis, proportionabiliter intelligenda sunt de regularibus cujuscumque alterius religionis juxta eorum statuta, consuetudinem, et prælatorum licentiam.

101. Secundo colligemus, religiosos nostri concordinis nec intra nec extra Conventum posse confiteri sacerdoti simplici propriæ religionis ; posse tamen religiosos alterius ordinis illi confiteri, si alias eorum statutis

tis id non repugnat. Posterior hujus con-
 sectarii pars constat: quoniam pro audien-
 dis regularium confessionibus approbatio
 Ordinarii non exposcitur, sed possunt ex
 vi suorum privilegiorum, ubi extra domum
 existunt, et suæ religionis copiam confes-
 soris non habent, quemlibet simplicem
 sacerdotem in sui confessorem eligere;
 aliunde vero in nostra religione nulla est
 prohibitio, ut sacerdotes simplices non pos-
 sint religiosos alterius Ordinis absolvere:
 id igitur licitum erit, dummodo statutis
 religiosorum pœnitentium non prohibea-
 tur. Atque ita docent N. Antonius in
 Udr. direct, regul. tract. 2, disp. 2, sect. 1,
 num. 23, Nost. Valentin ubi supra num.
 76, in fine, N. Andreas tr. 18, cap. 4, §6,
 num. 94, in fine, Bordon ubi supra resol.
 23. Prior autem pars ostenditur: nam in
 constitutionibus religionis nostræ 2 part.
 cap. 7, num. 5, hæc habentur: « Inniten-
 « tes tam juri communi, nostrisque statutis
 « atque antiquæ consuetudini, quam pon-
 « tificum privilegiis, declaramus sacerdotes
 « simplices nostræ religionis (illos videli-
 « cet, qui provincialis vel generalis licen-
 « tiam, et approbationem non habent)
 « nullam habere jurisdictionem ad audien-
 « das confessiones fratrum etiam sacerdo-
 « tum. Et si forte ratione consuetudinis
 « esset quoad hoc aliqua tacita licentia,
 « illam præsentī decreto annullamus, de-
 « cernentes ut a nullo prælato, præter F',
 α generalem, et provincialem, unquam
 a licentia concedatur, alias sit nullius ro-
 « boris, et momenti. Quod intelligi volu-
 it mus sive intra sive extra conventum
 « existant. »

Quæ sunt adeo manifesta, ut nullam
 expositionem admittant. Nam confessio
 facta ministro non habenti jurisdictionem
 in prenitentem est invalida; alqui sacer-
 dotes simplices nostræ religionis nullam
 jurisdictionem habent in religiosos ejus-
 dem ordinis: ergo illis absolutionem
 valide impendere nequeunt. Minor, in
 qua poterat esse difficultas, patet tum ex
 illis verbis: « Declaramus sacerdotes sim-
 α plices nostræ religionis... nullam habere
 « jurisdictionem ad audiendas confessiones
 « fratrum etiam sacerdotum. » Tum, quia
 ut constat ex dictis numer. 99, jurisdictio
 haberi non potest sine expressa aut tacita
 prælatorum licentia ad absolvendum; sed

simplices sacerdotes nostri ordinis nullam
 habent tacitam licentiam, ut liquet ex illa
 clausula omnino derogatoria: Et si forte
 « ratione consuetudinis esset quo ad hoc
 « aliqua tacita licentia, illam præsentī de-
 « creto annullamus. » Ergo nisi expressam
 licentiam a generali vel provinciali obti-
 neant, carent jurisdictione. Tum etiam,
 quia ex Bulla Sixti IV, pro toto ordine
 Carmelitarum concessa, ac ex Bulla Cle-
 mentis VIII. pro Carmelitis Discalceatis
 determinate, habetur religiosos nostri
 ordinis non posse sibi eligere confessorem
 contra religionis statuta, et sine prælato-
 rum licentia: atqui in statutis ordinis
 prohibetur fratribus eligere sibi in con-
 fessorem simplicem sacerdotem ejusdem
 religionis, aliundeque nullam habent præ-
 latorum licentiam etiam præsumptam ad
 eum eligendum, cum negatio licentiæ præ-
 sumptæ constet ex legibus, in quibus con-
 traria prælatorum voluntas expressa habe-
 tur: ergo cum repugnantibus propriis
 legibus, et deficiente prælatorum licentia,
 stare non possit jurisdictio ministri, con-
 sequens est simplices sacerdotes nostri
 ordinis nullam obtinere jurisdictionem
 pro audiendis confessionibus religiosorum
 ejusdem ordinis. Atque ita docent N. Va-
 lentin. ubi supra num. 76. N. Lezana, N. n.
 Antonius, Trullench, Villalobos, Rodri- L' an-
 guez, et alii apud N. Andream ubi supra a mon.
 num. 56 et 94. N. Audr<

Hæc autem intelligi debent, sive **intra**^^
 sive extra conventum, sive copia confes- viii a iob.
 sarii ejusdem vel alterius religionis, aut Ko, ln8'
 etiam sæcularis habeatur, sive non, et tam
 de confessione mortalium, quam venia-
 lium. Unde admittenda non est limitatio,
 quam N. Andreas cit. § 6, num. 93, adhi- Obscrv-
 bet huic doctrinæ, asserens simplicem sa-
 cerdotem nostræ religionis posse valide, et
 licite absolvere a venialibus religiosos
 ejusdem instituti, ideo quia lex absolute
 prohibens confessionem facere cum hoc
 aut illo ministro, semper intelligitur de
 materia necessaria confessionis, qualia
 sunt lethalia nondum confessa; non vero
 de venialibus, quæ est materia libera,
 quæque pro libito omitti potest. Non, in-
 quam, admittenda est: tum ob ea quæ
 diximus dub. 6, num. 74. Tum etiam; quia
 ut omnes concedunt, pro absolutione a
 venialibus necessaria est aliqua jurisdictio

in ministro, quam si haberent sacerdotes simplices nostræ religionis, esset ex jure communi, sicuti omnes alii sacerdotes ; ex jure autem communi nullam habere patet ex lege dicente : *Nulli in christiana religione nullam habere jurisdictionem*. Ly autem *nullam* omnem excludit, quæ ex jure communi haberi potest, cum de jurisdictione juris communis expressse fiat sermo. Tum denique : quoniam ita constat ex praxi religionis, quæ est optima legum interpres : semper enim confessio sive venialium, sive lethalium fit cum sacerdotibus a provinciali approbatis, quorum magna copia est in religione ; non vero cum simplicibus, nec id unquam contigisse, aut consuetudinem abuisse audivimus. Per quod ad oppositum motivum satis constat.

Conner, J02. Colliges tertio, episcopi approbationem aut licentiam esse omnino necessariam pro confessionibus monialium sibi subjectarum excipiendis; secus vero pro earum, quæ regularibus subduntur. Prior pars suadetur : nam ut statuimus num. 99, nullus regularis in vi privilegiorum potest sine licentia sui prælati alicui confiteri nec intra nec extra suam religionem, cum alias minister nullam jurisdictionem habeat ; sed episcopus est proprius praelatus monialium sibi subjectarum ; ergo sine illius licentia nequeunt earum confessiones excipi. Tum etiam : quoniam ideo pro confessionibus saecularium est necessaria approbatio episcopi, quia, ut colligitur ex Tridentino, congruum est ut quævis ovis suo proprio pastori obtemperet, et hic in pascuis spiritualibus de ipsa diligenter curet ; sed moniales episcopo subjectæ sunt propriæ illius oves, non secus ac saeculares: ergo quemadmodum ad audiendas saecularium confessiones eget minister diœcesani episcopi approbatione, ita et ad monialium, quæ illi subduntur. Tum denique : quia ita expresse habetur in Bulla Clementis X expedita pro universali ecclesia 2 Augusti anno Domini 1670, quæ incipit : *Superna magni Patris*, ubi de monialibus episcopo subjectis sermonem faciens inquit : « Approbatos pro audiendis confessionibus monialium unius monasterii minime posse audire confessiones monialium alterius monasterii. Itidemque

« confessores approbatos ab episcopo ad monialium confessiones pro una vice audiendas, haud posse expleta deputatione in vi approbationis hujusmodi illarum confessiones audire ; sed toties ab episcopo esse approbandos, quoties casus deputationis contigerit. » Ita N. Antonius tract. 5, sect. 2, num. 856, ubi ait : « Dixi, non tamen subjectis episcopo : nam hæc cum soli episcopo subdantur, confessores pro eis eligendi ab episcopo debent esse approbati. » Unde nescimus qualiter a N. Andrea ubi supra num. 59, pro opposita sententia citari possit.

Posterior consecrarii pars ostenditur : etenim moniales in toto rigore veniunt nomine regularium, ut omnes fatentur; atqui pro confessionibus regularium Tridentinum non exposcit episcopi approbationem. sed eos relinquit juri antiquo, et propriis privilegiis, ex quibus habent quod de licentia suorum prælatorum possint confiteri cuilibet sacerdoti : ergo pro confessionibus monialium, quæ regularibus subduntur, non indiget minister episcopi approbatione. Nec refert si cum Bosio de Jubilæo sect. 3, casu 2, § 3, num. 75, dicas, hæc ita esse attentis jure antiquo, et Tridentini decreto ; secus vero si attendamus ad constitutionem Gregorii XV, incipientem : *Inscrutabile*, etc., et ad declarationem sacræ Congregationis, quæ ad calcem prædictæ constitutionis habetur, ubi decernitur confessores tam ordinarios quam extraordinarios monialium regularibus subjectarum debere esse ab episcopo approbatos. Non, inquam, refert : quoniam ea constitutio cum sua declaratione nec quo ad hanc partem, nec quoad alia quæ continet, in Hispania recepta fuit, ut videre est apud Lezanam tom. 1, part. 1, cap. 17, num. 35. Sed jussu Urbani VIII, pro his regnis suspensa ob supplicationem Sedi Apostolicæ a Religionibus factam. Idque etiam constat ex Brevis Nuncii Apostolici illius temporis expedito 21 Aprilis anno 1625. Unde hanc consecrarii partem tuentur Lezana loco citato, et torn. 5, in Mari magn. Carmel, num. 371, Lugo dispul. 21, sect. 1, num. 2, Granados tract. Lein. 10, disp. 5, sect. 1, Vasquez de Pœnitent. quæst. 93, artic. 2, dub. 4, numer. 2, N. Andreas cit. § 6, num. 59, Suarez disp. 28, sect. 4, num. 4, N. Antonius ubi supra,

Perez

«i, Perez, Velascus, Hurtado, N. Valentin
iii. tract 1, cap. 1, § 9, num. 80, et alii.

"s.t 103. Colliges quarto, Fratres militares
posse tam intra quam extra domum de
licentia sui Prælati, et juxta sua statuta
confiteri cuilibet sacerdoti ab episcopo non
approbato. Fundamentum est, quoniam
utstatuimus tract. 20, disput. 1, dub. 1,
per totum, præsertim a num. 13, Fratres
militares sunt vere, et simpliciter reli-
giosi, tribus votis essentialibus ligati :
ergo non comprehenduntur decreto Tri-
dentini solum exposcentis episcopi appro-
bationem pro confessionibus sæcularium.
Atque ita docet communis sententia. Hanc
autem resolutionem minime extendimus
ad Equites Ordinum militarium, vulgo de
Alcantara, Calatravæ, Sancti Jacobi, Joan-
nis, Stephani, et alios, qui extra claustra
vivunt, uxoribus irretiuntur, ac instar
aliorum sæcularium dominium, et usum
rerum temporalium conservant. Hi enim,
ut loco citato docuimus cum Divo Thoma,
statum Religiosum absolute, et simpliciter
non participant, sed tantum analogice, et
secundum quid ; proindeque cum sint
simpliciter sæculares, sub decreto Triden-
tini comprehendi debent, uti docent Mo-
lina tomo 1, de Justit. disput. 141, Azor.
lib. 3, capit. 3, quæst. 2, Diana 2 part,
tract. 2, résolut. 30, Valentia tom. 3, dis-
put. 10, quæst. 4, punct. 2, Amicus tom.
8, disput. 15, sect. 3, num. 97, Navarrus,
Bassæus, Lezana, Nost. Antoniüs, Nost.
Andreas ubi supra num. 58.

Huic autem limitationi non adhærent
ÿ- Leander disput. 11, quæst. 47, Sanctius
disput. 49, numéro 10, Garcia, Bordon,
Delbene, Hurtado, et alii ; quorum placi-
tum suaderi potest. Tum quia prædicti
Equites in probabili sententia sunt sim-
pliciter religiosi, et quamvis non essent,
nihilominus gaudent privilegiis religioso-
rum, horumque nomine veniunt in favo-
rabilibus. Tum etiam : quoniam famuli
commensales religiosorum sunt simplici-
ter sæculares ; et tamen quia ex Triden-
tino sess. 24, cap. 11, in favorabilibus ve-
niunt nomine religiosorum, possunt con-
fiteri sacerdoti simplici ab episcopo non
approbato, ut cum pluribus docent Bar-
bosa de jure Ecclesiastico lib. I, cap. 43,
num. 204, et Noster Andreas ubi supra
num. 57 : ergo idem dicendum est de

Equitibus Ordinum militarium. Tum de-
nique : nam Equites Sancti Joannis Hie-
rosolimitani sunt simpliciter religiosi, ut
statuimus loco citato ex tractat. 20 disput.
I, numero 13, in fine: ergo saltem pro
istorum confessionibus audiendis appro-
batio episcopi necessaria non est, sed suo-
rum praelatorum licentia sufficiet.

Respondetur tamen, quod sicut consue-
tudo, scientibus, et non contradicentibus
praelatis, potest legem favorabilem sta-
tuere, et jurisdictionem inducere ; ita
consuetudo non utendi favorabili privi-
legio, et jurisdictioni sibi utili ea dirimit,
ac irritat, ut ex communi sententia cum
Dicastillo, Vasquio, Ferez, Bassæo, et Co-
nincho docet Nost. Antonius tr. 5, disput.
II,sect. 10. Ex quo fit, quod quidquid
sit an prædicti Equites sint vel non veri
religiosi, et an veniant vel non nomine
regularium in favorabilibus, nihilominus
simplici sacerdoti ab episcopo non appro-
bato confiteri non possunt : quippe nun-
quam hujusmodi privilegio usi sunt, nec
in consuetudinem, sed potius in dissuetu-
dinem deduxerunt. L'nde jus, quod alias,
vel quia simpliciter religiosi, vel quia sal-
tem eorum privilegiis gaudent, possent
habere ad eligendum in confessionem
sacerdotem ab episcopo non approbatum,
ob non usum abrogatum est. Per quod patet
ad primam, et ultimam probationem :
quamvis enim Equites Sancti Joannis Hie-
rosolimitani inter veros religiosos compu-
tentur, tamen Authores, qui eos tales cen-
sent, illis prædictum indultum denegant
ob oppositam consuetudinem, quam obser-
vant. Ita cum pluribus Diana 2 part
tract. 2, résolut. 30, Lezana tom. 2, cap. 10,
num. 4a, Nost. Antonius in direct, n. 1.
confess, tract. 5, disput. 13, sect. 2, nu-
mero 857, Noster Andreas ubi supra nu-
mero 58, referens Amicum, et Bassæum.
Ad secundam autem neganda est conse-
quentia : nam famuli religiosorum com-
mensales, cum gaudeant eorum privilegiis
præsertim quoad receptionem sacramento-
rum poenitentiae, eucharistiae, ac extre-
mæ-unctionis, ut constat ex Tridentino
sess. 25, cap. 11, ac ex declaratione S. Con-
gregationis die 14 augusti 1665, et alias
illis in praxi utantur, possunt vel confes-
sionem facere cum sacerdote apto ad au-
diendas confessiones religiosorum, quorum

sunt commensales, licet alias ab episcopo approbatus non sit, vel eo privilegio non uti, et confiteri etiam sine praelati licentia sacerdoti ab episcopo approbato ad instar aliorum saecularium. Quod equitibus militibus non licet ob non usum privilegiorum.

t æl. Colligitur quinto, praelatos regulares tara superiores quam inferiores, etiam vicarios, et præsidentes conventuum, posse sibi eligere in confessorem simplicem sacerdotem propriae vel alterius religionis, aut etiam saecularem, idque tam intra quam extra conventum, sive habeant, sive non, confessarii approbati copiam. Ita constat ex privilegio illis concesso, et in corpore juris inserto cap. fin. de pœnit. et remiss, dicente : · Ne pro dilatione pœnitentiae periculum immineat animarum, « permittimus episcopis, et aliis superioribus. necnon minoribus praelatis exemptis « etiam præter sui superioris licentiam, « providum, el discretum sibi posse eligere « confessorem. » Nomine autem providi ac discreti minime innuitur debere esse ab episcopo, vel superiori approbatum, sed intelligendus est quilibet sacerdos simplex prudens, et idoneus iudicio eligentis., et qui alias suspensus, aut excommunicatus non sit, ut communiter docent authores. Porro huiusmodi privilegium, quatenus praelatis regularibus favet, per Tridentini decretum sess. 23, cap. 5, revocatum non fuisse, certum omnino est; quippe quod loquitur dumtaxat de confessionibus saecularium, pro quibus, et non pro aliis approbationem exposcit. Possunt itaque regulares praelati cuilibet sacerdoti simplici confiteri, et ab eo absolvi ab omnibus casibus, et censuris, a quibus ipsi proprios subditos absolvere valent. Tenent nost. Antonius in direct, regul. I part, tract. 2, vaîcn. disput. 1, num. 16 et indirect, confess. Diana Ob' tom. 1, tract. 5, disput. 22, sect. 1, num. S32, nost. Valentin ubi supr. num. 83, Syvcs. HOM. III. çoniub. Villalobos tom. 1, tract. 9, difficult. 49, v^LZnurn Diana 3 part, tract. 2, résolut. 1, ci alii. Silvester, Henriquez, Corduba, Vasquez, Valentia, Navarros, Tamburinus, Bosius apud Leandrum disput. 11, quæst. 32, Toletus lib. 3 summæ cap. 15, num. 8, noster Andreas ubi supra num. 50 et 90, Lugo disput. 19, num. 4, et disput. 20, num. 67, Suarez disput. 27, sect. 2, num.

10, Bordon, Rodriguez, Moya. Iloraobonus, Graffius, et alii apud relatos. Ex quibus plerique limitant hanc sententiam, ut non teneat respectu eorum praelatorum, ia quorum religionibus adest privilegium, aut statutura contrarium a Pontifice confirmatum, vi cuius praelatis inferioribus proprius ac determinatus confessor designatur, ita ut alium eligere nequeaut.

105. l'nde cum in nostra religione habeatur lex annullaliva confessionis factæ simplici sacerdoti ejusdem Ordinis, merito dubitari potest an praelati ei confiteri possint, et consecrarium ad eos extendatur? Respondetur tamen affirmative, et quidem si sermo fiat de praelatis superioribus, nimirum. de generali, et provinciali, id extra dubium est : hi enim cum ordinaria jurisdictione fungantur, et subditis licentiam concedere possint, ut confessorem eligant quemcumque simplicem sacerdotem etiam propriae religionis, possunt eadem licentia pro se ipsis uti, ac eundem in proprium confessorem accipere. Si vero de praelatis inferioribus loquamur, idem dicendum est; tum quia ita constat ex praxi vidimus enim viros doctrina, et virtute præstantes id sæpe fecisse, videntibus, et non contradicentibus superioribus praelatis. Ex quo fit quod etiam si privilegium in cap. fin. de pœnitent. et remiss, contentum, in vi nostræ constitutionis illis non proficeret, adhuc tamen possent simplici sacerdoti confiteri ob licentiam præsumptam, aut tacitam, quam praelati superiores, qui praxim vident, et tacent, censentur illis concedere. Tum etiam : quoniam dum in constitut. 2 part, capit. 7, numero 5, annullantur confessiones fratrum etiam sacerdotum cum simplici sacerdote ejusdem Ordinis, nomine fratrum non intelliguntur praelati : etenim, ut recte vidit Diana 3 part, tract. 2 résolut. 1, per totam, et Portel in dub. regular, verbo *Abbas* numero 5, quamvis praelati, aut abbates in favorabilibus veniant nomine fratrum, aut monachorum, non tamen in odiosis, qualis est lex citata. Id quod præsertim tenet, ubi privilegium praelatis concessum est corpori juris insertum : tunc enim ad ejus revocationem per legem particularem requiritur illius expressam mentionem in specie fieri, aut saltem in genere ; quæ in lege non invenitur, cum solum excludat a sacerdote

sacerdote simplici omnem jurisdictionem exercendam in fratres, non autem in prælatos. Per quod præclucitur tacita objectio, quæ ex dictis numero 101 in fine formari posset. Atque ita sentiunt nost. Andreas tract. 18, cap. 4, § 0, numero 90, nost. Antonius, et nost. Valentinus numero 83. 100. Colligitur sexto, religiosos nostri Ordinis non habentes provincialis licentiam pro excipiendis monialium confessionibus, noti posse eas valide absolvere, quamvis alias licentiam obtineant ad fratrum confessiones. Veritas hujus illationis nititur in nostris constitut. 2 part. cap. 7, numero 3, ubi dicitur : « Exponendi vero pro monialium, aut aliarum mulierum sæcularium confessionibus audiendis, trigessimum tertium annum ætatis suæ attingant. Qui quamvis ad eum pervenerint, etiam si alias generali confitendi facultate sine discriminatione gaudeant, specialem tamen a provinciali pro feeminis obtineant ; alioqui earum confessiones audire nullatenus valebunt. » Quæ verba sunt annullaliva confessionis, quia *ly nullatenus valebant* idem est ac *nec licite, nec valide*, qui sunt modi, quibus confessio audiri potest. Tum etiam ratione inde petita : quoniam pro valore sacramenti necessaria est jurisdictio ; sed sacerdos, de quo loquimur, nullam habet in moniales : ergo istarum confessiones si illi fiant, sunt nullæ. Minor, in qua polecat esse difficultas constat ex dictis numero 99, nam jurisdictio requisita pro confessionibus regularium haberi non potest sine licentia prælati, cui tanquam proprio Ordinario subduntur ; sed prælatus ordinarius monialium nostri Ordinis (de quibus dumtaxat fit sermo) est provincialis, cujus licentiam non habet sacerdos ; non quidem peculiarem, et expressam, ut supponimus, nec etiam tacitam aut præsumptam ratione consuetudinis, quæ in religione non invenitur ; nec tandem inclusam in licentia generali audiendi confessiones indiscriminatim, ut constat ex lege, in qua expresse habetur mens prælatorum dicentium, in ea generali facultate non includi licentiam pro monialibus : ergo dum sacerdos nostri Ordinis non obtinuit specialem licentiam a provinciali pro confessionibus monialium, caret jurisdictione ad earum absolutionem. Tum denique : nam provincia-

les nostri Ordinis sunt Ordinarii fratrum, et monialium suæ provinciae, sicut episcopus respectu sæcularium utriusque sexus in sua diœcesi ; atqui sacerdos sæcularis ab episcopo approbatus ad homines tantum, nequit valide mulierum confessiones excipere, ut tenet communis sententia, de qua infra : ergo nec sacerdos nostri Ordinis potest valide moniales ejusdem familiæ absolvere, si solum habeat provincialis licentiam ad confessiones fratrum, vel ad confessiones audiendas indiscriminatim, nulla monialium peculiari mentione facta.

Dices : relatam constitutionem eodem object, modo exposcere provincialis licentiam ad confessiones monialium, ac ad sæcularium mulierum ; sed sacerdos nostri Ordinis non attingens annum trigessimum tertium, nec habens specialem provincialis licentiam pro mulieribus sæcularibus, potest valide earum confessiones excipere, si habeat pro eisdem episcopi licentiam : ergo etiam sine peculiari provincialis facultate potest valide moniales nostri Ordinis absolvere, si episcopi approbationem obtineat, et licentiam provincialis ad audiendas confessiones fratrum in communi. Respondetur tamen omissis præmissis, negando consequentiam ob satisnotam disparitatem : etenim jurisdictio necessaria pro monialibus nostri Ordinis solum haberi potest vel a Pontifice, vel a provinciali ; episcopus enim cum non sit earum prælatus, nec pro earum confessionibus jurisdictionem delegare valet. Pontifex autem eam non concedit nisi juxta propria statuta, et provincialis dispositionem, ut statuimus numero 90. Quocirca sive sit a Pontifice, sive a provinciali, necessario, et unice pendet ex istius licentia ; qua proinde deficiente, deficit jurisdictio, et confessio irrita evadit. Ceterum pro mulieribus sæcularibus potest regularis non solum a Pontifice obtinere jurisdictionem, sed etiam ab episcopo earum prælato, qui potest eam delegare cuicumque voluerit, etiam regulari sui provincialis licentiam non habenti. Et in vi hujus jurisdictionis ab episcopo acceptæ sunt validæ confessiones mulierum factæ sacerdoti nostri Ordinis ab episcopo approbato pro sæcularibus utriusque sexus, quamvis alias nec annum trigessimum tertium attingat, nec provincialis facultatem

habeat : hæc quippe solum desideratur ad absolvendum mulieres in vi jurisdictionis a Pontifice delegatæ, ut vidimus numero 92. Unde si contingeret prædictum regularem habere episcopi licentiam pro hominibus tantum, nec licite, nec valide mulieres absolveret ob defectum jurisdictionis, utpote quæ nec ab episcopo haberetur, nec a Pontifice. cum provincialis licentiam non obtineret. Videatur noster Andreas ubi supra numero 48, et deinceps.

Quas- 107. Sed quid dicendum de fratribus
tunc- nostri Ordinis non sacerdotibus, choro
tamen deputatis, in collegiis, aut in do-
mibus novitiorum, ve(noviter professorum
degentibus? An. nimirum, possint valide
alteri ex approbatis a provinciali confiteri
quam duobus eorum confessionibus exci-
piendis communiter designatis? Respon-
detur affirmative : nam licet in constitu-
tionibus 1 part. capit. 4, numero 1, hæc
habeantur : *a* Statuimus ut noviliorum
« magister una cum alio a provinciali ma-
e ture, et cum delectu designato tam ipso-
lit. « rum quam aliorum fratrum professorum,
« dummodo choro sint deputati, confes-
« siones audiat. Et idem servetur in domi-
« bus noviter professorum. In aliis vero
e superior illius conventus, et alius ex
« sacerdotibus pro audiendis fratrum non
« sacerdotum confessionibus constituan-
« tur. *a* Tamen hæc lex non est annulla-
tiva *confessionis*, ut ex se liquet : nullum
enim continet verbum, quod neget fratri-
bus posse absolute alteri confiteri quam
duobus designatis, nec quod jurisdictionem
pro illorum confessionibus requisitam
concedat illis duobus, et eam aliis a pro-
vinciali approbatis neget. Tum etiam :
quoniam eodem modo loquitur de confes-
sionibus noviliorum, ac de noviter pro-
fessorum ; constat autem novitios posse
cuilibet sacerdoti a provinciali approbato
valide confiteri : ergo idem dicendum est
de noviter professis. Tum deinde, et præ-
sertim, quia ibidem numero 2, ut fraires
non sacerdotes possint alteri a duobus de-
signatis confiteri, solum exposcit prioris
licentiam ; atqui licentia prioris non con-
fert jurisdictionem : hanc enim solus pro-
vincialis, qui in sua provincia Ordinarii
munere fungitur, conferre potest : ergo
supponit lex, omnes sacerdotes a provin-
ciali approbatos habere jurisdictionem ne-

in calce dubii observandum est,
quæ hactenus statuimus cuncta procedure
independentia a privilegio Bullæ Cruciatæ
An. autem regulares, nimirum illius possint
sacerdotes, ac subinde istorum confessio-
nes, si illis tantum, esse validas. Tum deni-
que eligere sacerdotem extraneum ab episcopo
approbatum Bullæ approbatum, tam in reser-
vatis quam non reservatis, consule N. An-
dree tract. 15. cap. 4. § 7. ubi rem dili-
genter tractat in omnibus aliis, poterit quisque
generatim confessiones, tenentes tamen auctore non
veritatem monialium. In quibus cum eius-
dem constitutionem SS. D. N. Clementis VIII. cesa
anno 1599. dicentis : « Concessionem S. k i
« ad eo extendat jurisdictionem, et monialium
« Cruciatæ, et aliorum indultorum parti-
« dumtaxat confessiones excludat, patam est
« nomine religiosorum etiam fratres non
« culum eligendi confessorem, et absol-
« sacerdotes comprehendisse, alioquin eorum
« vendi a reservatis, cum fratribus, et
« sororibus monialibus Ordinis prædicti
« ret. Atque ita tenet in praxi communis
« ac aliorum quorumcumque Ordinum, et
« Congregationum, et cujusvis instituti
« mendicantium, et non mendicantium,
« tam provinciæ Hispaniæ, quam extra
« eam ubilibet, locum minime habere,
« neque censi. Sed nostræ intentionis
« existere quod iidem fratres, et moniales,
« quantum ad sacramentum pœnitentiæ,
« seu concessionis administrationem. dispo-
« sitioni suorum prælatorum subjecti sint,
« apostolica authoritate tenore præsentia
« perpetuo declaramus. » Quæ constitutio,
quamvis pro Carmelitarum Discalceatorum
familia edita fuerit, tamen ut ex illius
verbis constat, universaliter procedit circa
cujuscumque Ordinis regulares, quibus
asserit Bullam Cruciatæ non prodesse
quoad articulum eligendi confessorem, sed
quoad sacramentum pœnitentiæ suorum
prælatorum

prælatorum dispositioni subjectos osse de-
bere. Quocirca sine horum licentia, sive
peccata sint reservata, sive non, confesso-
rem eligere nequeunt. Id quod etiam fere
eisdem verbis declararunt alii Pontifices,
præsertim Urbanus VIII, cujus constitu-
tionem apud relatum authorem invenies,
qui in patrocinium hujus sententiæ pluri-
mos, et gravissimos congerit.

DUBIUM IX.

Cujus Ordinarii approbatio sit necessaria in ministro ?

Quamvis ex dictis dubio præced. § 1
constet, quemlibet ministrum, sive saecu-
larem, sive regularem, indigere episcopi
approbatione pro saecularium confessioni-
bus excipiendis, non tamen constat a quo
Ordinario obtinenda est, an nimirum pœ-
nitentis, aut sacerdotis, vel loci, in quo fit
confessio ? Quæ olim fuit adeo ingens dif-
ficultas, ut circa eam tot fuerint sententiæ,
quot capita. Verum hisce temporibus jam
non multi dissidii est ob Pontificum de-
creta, quibus rem decidunt, quæque ex-
pendere curabimus.

§ UNICUS.

Duplici assertionem expeditur difficultas.

109. Dicendum est primo, unius Ordi-
narii approbationem non sufficere ad exci-
piendas saecularium confessiones ubique
terrarum. Hæc assertio procedit universa-
liter tam de ministris saecularibus, quam
regularibus ; in quo sensu intellecta est
adeo communis, et vera, ut opus non sit
illius patronos sigillatim recensere, cum
opposita sententia jam sit omnino impro-
babilis, ac reprobata Pontificum decretis,
illis præsertim, quæ dabimus num. 112.
Nunc autem suadetur : nam ea approbatio
requiritur in ministro, quam exposcit Con-
cilium Tridentinum ; sed Tridentinum
pro audiendis confessionibus saecularium
ubique terrarum non exposcit solam unius
episcopi approbationem, sed plurium :
ergo unius episcopi approbatio non sufficit
ad ubilibet absolvendum. Minor patet ex
sæpedit. sess. 23, cap. 15, ubi expresse
habetur, ministrum non posse saecularium
Salmanl. Curs. Theolog. torn. XX

confessiones audire nisi *ab episcopis* appro-
bationem obtineat. Si autem ad absolveren-
dum in toto orbe unius episcopi dumtaxat
approbationem exposceret, frustra diceret
ab episcopis : id enim nunquam esset
necessarium. Voluit igitur eodem loquendi
significare ad absolvendum in qualibet
dioecesi approbationem episcopi illius
dioecesi desiderari, ut quilibet tanquam,
proprius pastor sciret, qui ministri sua-
rum ovium curam susciperent.

Respondebis cum Dicastillo disput. 10,
dub. 9, numero 345, ly *ab episcopis* minime
intelligendum, esse, nec posse, quasi copu-
st'lio.
lative, aut collective, ita ut sensus sit,
quemlibet ministrum debere esse approba-
tum ab omnibus episcopis : id enim im-
possibile est, alioqui unius episcopi appro-
batione deficiente minister nullibi appro-
batus censeretur : sed per distributionem
accommodam, quatenus unus minister ab
uno episcopo, et alter ab altero approbetur,
ita tamen ut ab uno sufficiat. Idque instari
potest ex epist. Jacobi cap. 5, ubi pro Ex-
trema-Uctione inquit : *nducuZ Presbyteros3 &*
Ecclesix... ungentes oleo sancto. Quamvis
autem dicat *Presbyteros* in plurali, nemo
negabit unius presbyteri unctionem infir-
mo satis esse.

110. Sed hæc evasio facile evertitur. Everti-
tur pri-
mo.
Primo retorquendo instantiam : etenim
sicut sacerdos indiget episcopi approbatione
ad valide ministrandum pœnitentiæ sacra-
mentum, ita indiget parochi, aut episcopi
licentia ad licite Extremam-Uctionem
conferendam ; atqui cum sola unius paro-
chi, aut episcopi licentia non potest pro
toto orbe licite Extremam-Uctionem con-
ferre : ergo nec cum sola unius episcopi
approbatione ubilibet absolutionem minis-
trare. Minorem docet communis sententia,
quam cum multis tenet Bonacina disput. 6,
quæst. unie, punct. 3, et Palao punct. 7.
Quocirca licet infirmus, qui recipit Extre-
mæ-Uctionis sacramentum, non egeat ut
sibi a multis conferatur, sicut nec pœni-
tens ut a nullis absolvatur ; tamen sacer-
doti utrumque sacramentum ministranti
non sufficit unius episcopi approbatio, aut
licentia, ut ea sacramenta pro toto orbe
ministret ; quod et non aliud evincit
paritas.

Secundo : nam esto *Iv ab episcopis* intel-
ligi non debeat copulative,, seu collective,
50

Cicrñ-
VH.

ita ut ad absolvendum in una diœcesi omnium episcoporum approbatio requiratur, sed per distributionem accommodam ; hæc tamen fieri debet juxta mentem Tridentini nobis explicatam per Pontificum decreta, ac constitutiones ; sed prout fit ab adversariis, nimirum, unum ministrum ab uno episcopo, et alterum ab alio approbari debere ita tamen ut unius approbatio sufficiat pro toto orbe, non cohaeret Tridentino ut nobis explicato Pontificum decretis : ergo *ly ab episcopis* intelligendum non est in sensu, quem evasio intendit. Minor, quæ difficultatem præsefert, non aliter probanda est, quam Pontificias constitutiones exhibendo. Et quidem Clemens VIII in Bulla expedita anno Domini 160-1, die 7 decembris, quæ refertur a Cherubino torn. 3, pag. 1 IS, hæc habet § 9 : « Præterea volumus, « ut confessarii, qui vigore privilegiorum « ipsis Ordinibus, religionibus, institutis, « erigentibus, instituentibus, et communicantibus, seu Archiconfraternitalibus, et « Congregationibus aggregantibus concessorum, ac Confraternitalibus, et Congregationibus aggregandis communicandorum, pro tempore eligi possunt, et poterunt sæculares, scilicet, in alma urbe a prædicto nostro Vicario, extra urbem vero a locorum Ordinariis, Regulares autem non solum a prædicto Vicario nostro, et a locorum Ordinariis respective, sed etiam a suis superioribus approbali sint. « Si autem ad absolvendum in urbe indiget minister approbatione Vicarii Pontificis, et ad absolvendum extra urbem eget alia a locorum Ordinariis respective : ergo quæ habetur ab uno episcopo non sufficit pro toto orbe, nec id Concilio, et Pontificum constitutionibus cohaeret. Patet consequentia : quia alias ad absolvendum Romæ non exposceret Pontifex sui Vicarii approbationem determinate, sed vel illius, vel alterius Ordinarii, cum quælibet satis esset. Eo præsertim, quia dum loquitur de sacerdote, qui extra urbem potest eligi in confessorem, statuit debere esse approbatum a locorum Ordinariis respective ; *ly autem respective* consulto additum diversas approbationes pro diversis dioecesibus importat, nec aliter intelligi potest, quam ut quis eligatur Hispali ; eget approbatione episcopi Hispalensis ; ut vero eligatur Abulæ, approbatione Abulensis.

Quibus consonat constitutio Urbani VIIIⁱ edita 12 septembris anno Domini 1628, ttesii apud Cherubinum tom. 4, pag. 103. J

Deinde id ipsum expressius habetur in }^o. quadam Sacræ Congregationis Cardinalium declaratione, ad petitionem Archiepiscopi Valentini facta, quæ communiter ab Authoribus sub his terminis circumfertur : « Congregatio Concilii respondet, « approbatum ab alio, quam a Valentino « episcopo, in diœcesi Valentina non censeri approbatum ab Ordinario. » Censetur autem, si semel approbatus, ubique approbatus existeret, ut adversarii loquuntur. Dicere autem, ut eorum nonnulli respondent, hujusmodi declarationem non esse authenticam, merum effugium est : eam quippe se vidisse, et legisse in S. Congregationis epistola, ad prædictum Archiepiscopum missa, obtestatur non parvi pendendus Author Emmanuel Rodriguez in expositione Bullæ Cruciatæ, § 5.

Ulterius fulcitur ex Brevis Innocentii De-C. cimi pro causa Angelopolifana, expedito i 14 maji, anno 1648, quod integrum affert Lezana torn. 4, consult. 40, numero 110, Una, pagina 236. Cum enim ad Sanctiss. Dom. Nostr. Innocentium plura litigiose deferrentur dubia tam circa Ordinarii approbationem pro sæcularium confessionibus, quam circa prædicationem verbi Dei, omnia Pontifex solícite discutienda, et mature decidenda Sacræ Congregationi commisit ; et ad novam difficultatem, quæ erat hujusmodi : « Utrum Regularis quicumque, « etiam Societatis Jesu, possit administrare « sacramentum pænitentiae sæcularibus « absque licentia episcopi diœcesani, etiam « si in alia diœcesi approbatus sil? Respondit, Regulares, etiam Societatis Jesu, « in una diœcesi ab episcopo approbatos « ad confessiones personarum sæcularium « audiendas, nequaquam posse in alia « diœcesi hujusmodi confessiones audire « sine approbatione episcopi diœcesani. » Quam declarationem cum aliis ad diversas materias spectantibus Pontifex suo Brevis inseruit, et concludit : « Nos igitur... præinserta responsa, seu resolutiones auctoritate prædicta tenore præsentium confirmamus, et approbamus, illisque apostolicæ firmitatis vim, et robur adjicimus, et inviolabiliter observari mandamus. »

111. Nec defuere, qui responderent, ex E(r)ac
hac s---

hac Bulla argumentum efficiat pro nostra assertione desumi non posse. Primo, quia non diversurum episcoporum approbationem requirit, sed solius episcopi diocesani; hoc autem salvatur sive minister approbatus existat ab ordinario poenitentis, sive confessoris, sive loci, in quo fit confessio. Secundo: quia praemissa declaratio non immediate a Pontifice, sed a sacra Congregatione de illius mandalo emanavit; proindeque licet magni haberi debeat, vim tamen legis pontificia? non attingit, nec oppositae sententiae probabilitatem diruit. Tertio, et praesertim: nam cum ea Bulla non pro universali Ecclesia, sed pro diocesi Angelopolitana expedita fuerit, minime censendum est continere decisionem generalem omnes adstringentem, sed particularem pro sola ea diocesi obligantem. Idque satis perspicue colligitur ex ejus titulo, qui est: « Breve SS. Dom. N. « Innocenti! in causa Angelopolitanae jurisdictionis in Indiis Occidentalibus novae Hispaniae; » et ex illius prooemio: « Cum sicut accepimus aliquae fuerint ordae differentiae inter venerabilem fratrem Joannem, et dilectos filios Clericos Societatis Jesu. » Et tandem exiliis verbis, quae statim subdit: « Pro sopiendis differentiis hujusmodi, » etc. Quae omnia non causam communem, sed peculiarem ostendunt.

Enimvero haec effugia nihil auxilii conferunt adversariis, ut ingens propositae declarationis pondus declinent. Non quidem primum: nam directe, et evidenter contra illius sensum procedit, ut ex sincera lectione verborum, quibus Congregatio utitur, liquet. Etenim dubium decidendum inquirebat: « Utrum regularis quicumque, etiam Societatis Jesu, possit administrare sacramentum poenitentiae saecularibus absque licentia episcopi diocesani, etiamsi in alia diocesi approbatus sit? » In his autem supponitur, ministerium esse alibi approbatum, et quaeritur an ea approbatio sufficiat, an vero ad audiendas confessiones ulterius requiratur alia approbatio episcopi diocesani? Cui Congregatio respondet aliam esse necessariam: ergo dicere hanc declarationem non diversorum, sed unius dumtaxat episcopi approbationem exposcere, aperte, et directe illi repugnat.

Non secundum: tum, quoniam ut ex Bulla Innocentii expresse constat, Sacra Cardinalium Congregatio non nisi de speciali Pontificis commissione, et autoritate sibi ad haec concessa illam fecit declarationem. Declarationes autem, quae ita fiunt, habere non solum ingentem autoritatem, sed et vim legis obligantis, tenet communis sententia, quam multis suadet Prado in Prado. Theol. Moral, tom. 1, capit. 3, quaest. 7, N' And num. 30, et N. Andreas tract. 11, capit. 3, num. 28, et 29, et tract. 15, cap. 7, num. 104. Tum etiam: nam licet fateamur, immediatam Pontificis decisionem excedere quamlibet Congregationis declarationem, si seorsim accipiantur, et ad invicem comparentur; inquirimus tamen, an quae de speciali Pontificis mandato fit a gravissimo Cardinalium collegio, praevio diligenti examine, sedula, ac matura rei discussione, quaeque a Sede Apostolica in sua Bulla inseritur, approbatur, ac stricte observari praecipitur, uti est ea de qua loquimur, ideo robur, et pondus amittat, quia ea diligentia praecedit, vel quia non a solo Pontifice, sed simul a Sacra Congregatione prodiit? An quia Pontificis praecceptis obtemperandum non est? Id utique nemo catholicorum adstruet; cum potius ex omnibus his capitibus major illi autoritas accrescat. Quid ergo deficit ut oppositam sententiam improbabilem efficiat? Eo vel maxime, quoniam pontifex non aliter Ordinum regulas statuit, ac beatificationum decreta expedit, quam prius sacrae Cardinalium Congregationi, Curiaeque praelatis rem pro meritis discutiendam committendo; quibus a Sede Apostolica sedulo perpensis, suae autoritatis munimine fulcit, ac roborat quae illi diligentissime stabilierunt. Videamus autem, qualiter in re, quam versamus, Pontifex se gesserit, et gravissima verba, quae subdit: « Nos igitur.... praeserta responsa, seu resolutiones autoritate praedicta tenore praesentium confirmamus, et approbamus, illisque apostolicae firmitatis vim, et robur adjicimus, et inviolabiliter observari mandamus. » Et tandem irritum, et inane decernit quidquid secus contigerit attentari, revocans quaecumque indulta, ac privilegia, etiam de verbo ad verbum nominanda. Quid igitur ex hac Bulla, ubi Pontifex adeo perspicue suam mentem ex-

ponit, fas erit deducere, quod adversæ opinionioni faveat? Ipsam quidem omnino improbabilem reddidisse.

Non denique tertium : quamvis enim ea Bulla pro præcidendis Ecclesiæ Angelopolitano differentiis expedita fuerit, nihilominus Congregationis declaratio ibi inserta, in qua vim facimus, universaliter procedit de omnibus regularibus, et pro quibuscumque dicecesibus, ut ex ejus verbis nuper relatis constat : ergo absque fundamento asseritur non habere vim obligandi ubique, sed pro sola ea dioecesi. Aliud quippe est, motivum expediendi prædictam Bullam fuisse peculiarem hujus Ecclesiæ dissensionem ; aliud vero declarationem in Bulla contentam non esse pro omnibus communem. Tum etiam ; nam in eo Brevi declaratur : « Potuisse episcopum, seu ejus generalem vicarium præcipere » (uti de facto præceperat) « sub poena excommunicationis latæsententiæ. ut a confessionibus audiendis, et a verbi Dei prædicatione abstinere » illi Regulares, qui ad id episcopi Angelopolitani approbationem non obtinuissent. Supponit igitur Pontifex non potuisse Regulares, etiam ante hujus Bullæ expeditionem, sæcularium confessiones excipere in dioecesi Angelopolitana sine approbatione illius episcopi ; proindeque non tam novum jus pro ea dioecesi statuit, quam antiquum, et universale declarat. Tum denique : quoniam si ad absolvendum in prædicta dioecesi necessaria est episcopi Angelopolitani approbatio, ut hæc responsio concedit, cur pro dioecesi Salmantina necessaria non erit episcopi Salmantini ? Eadem enim ratio utrobique urget. Sed quid his detinemur, cum expressam Sedis Apostolicæ decisionem habeamus ? Itaque

Assertio 112. Dicendum est secundo, quemlibet ministrum etiam regularem indigere approbatione Ordinarii loci, in quo fit confessio. Ita Barbosa de potest, episcop. alleg. 20, numero 14, Xavarrus cap. 27, numero 266, Vasquez artie. 3, dub. 4, Ugolini de Gambar Potest' eP*SCOP. caP. 7 § 2 numero 8, Gutter. 'Lezana in quaestionibus regul. cap. 19, o'hô^v'. numero 4, el Gambarup. de casibus Floras, reservatis cap. 20, numero 30, Gutierrez com. quaestionibus lib. 1, cap. 22, numero 6, Layman lib. 5, tract. 6, cap. 11, numero 9, Ochogavia quaest. 40, Florus de casibus

reservat, part. 1, cap. 1, § 12, numero 6, Nost. Gabriel a S. Vincentio disput. fyfea quaest. 6, Garcia tom. 1, de benefic. part. y* 1, cap. 8, numéro 132, Bonacina disputât. 5, quaest. 7, punct. 4, § 1, numero 21, Vendor disput. 22, capit. 3, numero 62, Zerola, Homobonus, et alii apud Nostrum Franciscum capit. 10, punct. 7, num. 99, Lugo disp. 21, sect. 2, n. 35, et seq. Nost. Boni Spei disp. II, resol. 1, num. 33. Idque jam omnes asserere coguntur ob Pontificum decreta, quibus plurium sententiarum diversitatem, ac confusionem præeidunt, et rem olim satisdubiam omnino determinant. Nam Clemens X, in Bulla incipiente : *Supernu magni Patris familias*, expedita anno 1670, cum Cone. Trid. decretum de approbatione Ordinarii retulisset, subdit : « Innotuit nobis, dubitationes nonnullas circa benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, et approbationem ejusmodi in aliquibus dicecesibus excipere, ex quibus controversiæ, et dissensiones permultæ in dies subsequi possent, occasione privilegiorum, quæ per Sedem Apostolicam religionis ordinibus concessa fuerunt. Nos attendentes quod alias diversis temporibus prædictæ dubitationes, et controversiæ nonnullis prædecessorum nostrorum Summorum Pontificum constitutionibus, eorumque declarationibus definitæ fuerint, ejusmodi definitiones in unum collectas, ut magis, magisque dissensionum tollantur semina, et in posteram firmior in agro Dominico pax Christi floreat, pro summo, quo fungimur, apostolatus officio, novis apostolicis litteris muniendas duximus, et roborandas. Itaque de consilio nonnullorum venerabilium fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium, et dilectorum filiorum Romanæ Curiae Prælatorum, pietate, doctrina, et prudentia præstantium, et matura deliberatione nostra, atque ex certa scientia, hac generali, et perpetuo valitura constitutione decernimus, ac declaramus. Religiosos ab episcopo ad confessiones sæcularium in sua dioecesi audiendas approbatos, non posse in alia dioecesi eas absque episcopi dioecesani approbatione audire, quamvis poenitentes subditi sint ejus episcopi, a quo ipsi religiosi jam fuerant approbati. »

Ubi

Ubi, ut vides, excludit ut insufficientem approbationem episcopi tam pœnitentis, quam confessoris, et statuit necessariam esse Ordinarii diœcesis, in qua iit confessio. Et tandem irritum, et inane decernit quidquid secus fiat, revocans omnia Regularium privilegia quovis modo contraria, etiam in corpore juris clausa, et Pontificis juramento firmata, etiam ex titulo oneroso, aut alia via communicationis concessa ; « etiamsi pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis tenoribus, « et formis specialis, specifica, expressa, « et individua, ac de verbo ad verburp, « non autem per clausulas generales idem « importantes, mentio, seu quaevis alia « expressio habenda, aut aliqua alia ex- « quisita forma ad hoc servanda foret, « tenores huiusmodi ac si de verbo ad ver- « bura nihil penitus omisso, et forma in « illis tradita observata, inserti forent, « præsentibus pro plene, et sufficienter « expressis, et insertis habentes, illis quo- « ad ea, quæ eisdem præsentibus adver- « santur, illis alias in suo robore per- « mansuris, harum serie specialiter, et « expresse derogamus, celerisque contra- « riis quibuscumque. » Quam Bullam non pro Belgicis Provinciis dumtaxat, ut ad ejus vim effugiendam singulariter, et immerito conjectavit Nost. Antonius, sed pro universali Ecclesia fuisse expeditam, constat ex integro ejus contextu, præsertim ex ea clausula : « Hac generali, et per- « petuo valitura constitutione decerni- « mus » komæ legitime publicatam, liquet ex testimonio ad ejus calcem appo- sito. Matriti id ipsum solemniter factum 2 septembris anno 1672 scimus. Supplicationem autem pro ejus suspensione Sedi Apostolicæ missam ab Hispaniarum Regina credimus, id cum formidine referente Torrecilla tract 2, consult. 4, Bullæ tamen suspensionem assequutam non videmus, sed oppositum convincitur omnium praxi; cum etiam in Archiepiscopatu Toletano Hispaniarum Primate mos invaluerit exprimendi in licentiis, quæ Regularibus conferuntur, huiusmodi Bullam esse receptam, ac ejus observantiam commendandi. Eo vel maxime, quoniam in novissimo, ac urgentissimo Innocentii XII decreto, de quo statim, Clementis Bulla commemoratur, ejusque persisten-

tia, ac vis obligandi supponitur; imo declarantur nullæ confessiones, quæ contra eam fiunt. Ex quo ulterius sequitur, quod etiamsi ea Bulla in suo robore non existeret, in vi hujus decreti vim denuo obligandi acciperet. Quocirca præoccupantur omnes responsiones, quas Doctorum subtilitas, opinandi libertas, aut etiam nimius propria privilegia tuendi ardor parare possent.

113. Ceterum cum annullatis Regularium privilegiis, adhuc nonnulli nec deterioris notæ Authores contenderent, ministrum in una diœcesi approbatum posse in alia, ubi approbatus non est, eligi in confessorem ab habente Bullæ Cruciatae privilegium ; SS. D. N. Innocentius XII, Innot ut eorum sentiendi licentiam retunderet, XII ac opiniones infringeret, decretum extrema severitate plenum expedit Romæ die 19 aprilis anno 1700, quod Matriti juridice publicatum, ab Illustrissimo Nuncio episcopis, ac religionum superioribus diligenter remissum est, ut subditis notum facerent, ac ipsius exactam observantiam præciperent. Hæc autem continet : « Te- a nore presentium decernimus, et decla- « ramus, Bullam Cruciatae Sanctæ nihil « novi juris induxisse, nullumque privile- a gium continere quoad approbationem a confessoriorum contra formam ejusdem a Concilii Tridentini, et prædictarum a constitutionum Apostolicarum ; adeo ut a confessarii tam sæculares quam regu- « lares, quicumque illi sint, in vim dictæ « Bullæ Cruciatae a pœnitentibus ad au- a diendas eorum sacramentales confessio- « nes electi, nullatenus confessiones hu- ff jusmodi audire valeant sine approbatione « Ordinarii, et Episcopi Diœcesani loci, in « quo ipsi pœnitentes degunt, et confessa- « rios eligunt, vel ad excipiendas confes- « siones requirunt : nec ad hoc suffragari « approbationem semel vel pluries ab aliis « Ordinariis aliorum locorum, et diœce- a sum obtentam, etiamsi pœnitentes illo- a rum Ordinariorum, qui confessarios a electos approbassent, subditi forent. ¶ Confessiones autem aliter, el contraea- « rundem præsentium, aliarumque Apos- « tolicarum constitutionum formam dein- a ceps faciendas, el excipiendas respective, a prælerquam in casu necessitatis, in a mortis articulo, nullas fore, irritas, et

<1.

'(M

¶

||

v invalidas; et confessarios ipso jure sus-
« pensos esse, et etiam rigide puniendos
a ab ipsis Ordinariis locorum. Porro
e quamcumque contrariam opinionem
« tanquam falsam, temerariam, scanlalo-
« sam, et in praxi perniciosam, prætenso
« quovis contrario usu, contrariaque
« consuetudine etiam antiquissima mi-
ff nime obstantibus, motu, scientia,
« deliberatione, et potestatis plenitudine,
a paribus harum serie damnamus, et re-
« probamus; contrariumque usum, ac
« contrariam consuetudinem hujusmodi
c penitus, et omnino abrogamus, et abo-
« lemas. » Quæ licet directe de solo Bullæ
Cruciatae privilegio procedant; tamen
omnino declarant cujus Ordinarii appro-
batio desideretur ad absolute absolven-
dum, nimirum loci, in quo pœnitentes
degunt, confessarios eligunt, vel ad exci-
piendas confessiones requirunt, adeo ut
quæ secus liant præterquam in articulo
mortis, irrita? decernantur. Et cum post-
modum in Regularium privilegia Pontifex
reflectatur, quaecumque illis a prædecessori-
bus concessa, quovis modo huic decisioni
contraria, iterum annullat ea stricta for-
ma, ut nulla urgentior excogitari possit.

114. Unde colliges primo, ministerium
non habentem approbationem Ordinarii
loci, in quo fit confessio, non posse virtute
Jubilæi *eligi in confessorem, quamvis* alibi
approbatus existât. Tum quia ita constat
ex nonnullis Sacrae Congregationis decla-
rationibus. quæ authentic® circumferun-
tur, ex ea præsertim, quæ ad petitionem
DD. Ferdinand! Arias de Ugarte *Archie-*
piscopi Limani die 9 januarii anno 1633,
facta est. Cum enim inter alia consuleret :
« Utrum, dum in Jubilæis datur facultas,
a ut pœnitentes possint eligere quemlibet
a confessorem ex approbatis ab Ordinario,
« intelligendum sit de Ordinario confessa-
« rii, aut pœnitentis, et quomodo? » Con-
« gregatio respondit ad tertium : « Intel-
a ligi de Ordinario Dioecesis, in qua con-
« fessarius confessiones audit, » Tum
etiam, et a fortiori : quoniam in Jubilæis
etiam præstantioribus facultas eligendi
confessorem ab Ordinario approbatum,
non alio verborum tenore, nec ampliori
forma conceditur, quam in privilegio
Bullæ Cruciatæ? : unde Authores eodem
modo de facultate utrobique concessa lo-

quantur; atqui in vi Cruciatæ nequit eligi
qui in loco confessionis approbatus non
est quamquam alibi approbatus existât, ut
in decreto nuper apposito decisum habemus :
ergo nec in virtute cujuscumque Jubila-
?! etiam anni Sancti, et eorum, qui in
assumptione ad Pontificatum a Pontifici-
bus conceduntur. Sic ante Innocentii XII
decretum docuerunt plurimi apud Lean-
i/nidrum disput. 11, quæst. 70, et post *decre-*
tum ut omnino certum tenent N. Valentin,
tract. 1, § 3, num. 26, et Ūlmo in apolog.
pag. 332.

115. Colliges secundo, sacerdotem sæ-
cularem ab Ordinario approbatum cam
limitatione ad homines tantum non posse
mulierum confessiones excipere virtute
Cruciatae, aut Jubilæi. Diximus *sæcularem*,
quia an Regulares sic approbati id possint
etiam independenter a Cruciatæ privile-
gio, alia difficultas est, de qua videri po-
test Nost. Andreas. Consecrarium igitur
constat ex eodem Innocentii decreto, ubi
expresse habetur. Bullam Cruciatæ Sanctæ
nullum privilegium continere quoad ap-
probationem confessoriorum contra for-
mam Concilii Tridentini, et aliarum con-
stitutionum Apostolicarum; atqui in vi
Tridentini, et aliarum constitutionum ne-
quit sacerdos saecularis approbatus ad ho-
mines tantum fceminas absolvere, ut om-
nes fatentur : ergo nec in virtute Crucia-
tæ, aut Jubilæi. Docent Lugo disput. 21,
sect. I, numero 16, Suarez disput. 28,
sect. 7, numero 3, Philippus a Cruce tract.
1, de Jubilæo, § 10, numero I, Homobo-
nus de casibus reserv. part. 1, cap. 5,
Villalobos, Rodriguez, et alii. Idemque,
et ob eandem rationem dicendum est de
approbato pro determinato tempore, aut
loco, aut etiam pro confessionibus pueror-
um, vel rusticorum dumtaxat, qui ab
aliis, pro quibus approbationem non obti-
nuit, eligi nequit in confessorem, etiam
virtute Bullæ Cruciatæ. Quæ omnia adeo
vera sunt, ut oppositas sententias in præ-
dicto decreto reprobatae censeamus, et
censet N. Valentin, ubi supra num. 26, et
Joannes ab Ascensione in Lucerna Moral.
tract. 21, numero 41.

116. Dices: hujusmodi decretum esse ob-
jectum odii, atque ideo non ampliandum,
sed restringendum; aliundeque solum
statuere ministerium debere esse ap-
probatum

probatum ab Ordinario loci confessionis,
ut in virtute Cruciatæ a pœnitentibus eli-
gatur: ergo poterit in vi illius eligi a
feminis qui pro solis hominibus appro-
batus est: hic enim jam habet approbatio-
nem Ordinarii loci, in quo eligitur, ut
supponimus.

i.vw. Respondetur tamen, decretum non ita
fore restringendum ut restrictio in oppo-
situm militet, directeque illi repugnet,
qualis esset quam objectio intendit. Ete-
nim Innocentius expresse statuit, Crucia-
tam nihil novi juris induxisse, nullumque
privilegium continere quoad approbatio-
nem ministri ab Ordinario obtinendam;
ministerium autem pro solis hominibus
approbatum posse in vi Cruciatæ eligi a
feminis, aliquod privilegium est; siqui-
dem independenter a Cruciatæ, et attento
solo Tridentini jure, id effici nequit. Cum
ergo Cruciatam nullum privilegium con-
tinere, et continere aliquod, sint contra-
dictoria, palam est restrictionem in ob-
jectione intentam minime cohærere de-
creto, sed potius illi adversari; ac subinde
sententiam id asserentem esse ab Inno-
centio reprobata. Nec difficultatis aug-
mentum aliquid suadet: cum enim in
Tridentino, Pontificumque decretis minis-
tri approbatio statuitur, intelligenda non
sunt de approbatione disparata, et imper-
tinenter se habente, sed de respectiva, et
proportionata ad confessiones, quæ exci-
piuntur, quatenus sensus sit ministerium
debere esse approbatum ad audiendam
hanc confessionem, et hanc personam.
Itaque approbatus pro hominibus habet
quidem approbationem Ordinarii loci, in
quo fit confessio, sed disparatam respec-
tive ad confessiones mulierum ibi existen-
tium, pro quibus approbationem non acce-
pit. Et simile prorsus est de approbatione
pro confessionibus puerorum, rusticorum,
vel pro loco determinato, quæ impertinen-
ter se habet ad confessiones aliarum per-
sonarum, vel alibi audiendas. Observan-
dum tamen, contingere posse, ministerium
absolute, et simpliciter, nullaque apposita
restrictione Ordinarii approbationem ob-
tinuisse Jurisdictionem autem vel nullam,
vel ad determinatum populum limitatam;
sive id fiat pro libito, sive ob impoten-
tiam delegantis, quia nimirum licet ap-
probationem absolutam concedere possit, non

tamen jurisdictionem nisi pro determinato
loco, aut territorio, uti in Vicariis foraneis
videre est. Et hujusmodi approbatam
posse in virtute Cruciatæ eligi in confes-
sorem a pœnitentibus pro tota Dicecesi,
docent Trullench in Bull. lib. I, § 7, cap. vaicM.
1, dub. 3, numero 6, Henriquez lib. 3, de
pœnit. cap. 6, numero 8, quos refert, et
sequitur Nost. Valentin tract. 4, cap. 6,
§ 5, numero 748. Idque verosimile cen-
semus: licet enim sacerdos, de quo loqui-
mur, nequeat independenter a Bulla extra
eum locum, pro quo limitatam habet ju-
risdictionem, confessiones excipere; id
tamen non ex defectu approbationis ortum
ducit, quam absolutam, ac sine restrictione
obtentam supponimus; sed ex non exten-
sa jurisdictione. Cruciatæ autem, quam-
vis nullum circa approbationem privile-
gium contineat; continet nihilominus
circa jurisdictionem, cum hæc in virtute
illius a Pontifice delegetur. Itaque qui ab-
solute, et simpliciter approbatus est a Vi-
cario foraneo Matritensi, poterit in tota
Dicecesi Toletana in vi Cruciatæ saeculares
absolvere.

117. Colliges tertio, parochos, seu ha-
Consacubontés quodcumque beneficium, cui an-
marum cura, ordinariaque jurisdictio nec-
tuntur, posse in tota dicecesi saecularium
confessiones excipere virtute Cruciatæ,
vel alterius privilegii facultatem eligendi
confessorem concedentis. Fundamentum
est: nam ut constat ex praxi, Parochus
eo ipso quod talis, potest absque nova
episcopi approbatione vocari, et designari
ab aliis parochis, ut in suis Ecclesiis saecu-
lares absolvant: ergo etiam eligi in con-
fessores in tota dicecesi ex vi Cruciatæ.
Patet consequentia: quia non major apti-
tudo, nec aliae conditiones requiruntur in
sacerdote, ut accipiat jurisdictionem dele-
gatam a Pontifice per Cruciatæ privile-
gium, quam ab aliis parochis per eorum
designationem. Tum etiam: quoniam pa-
rochus ex vi assumptionis ad beneficium
censetur absolute approbatus ab Ordinario
illius dicecesis pre confessionibus saecula-
rium; sed id sufficit ut quis per Cruciatam
eligi possit in confessorem: ergo potest in
tota dicecesi. Tum denique, et præsertim:
etenim Innocentii decretum, dum neces-
saria statuit pro aptitudine ministri eli-
gendi in vi Cruciatæ, solum exposcit re-

quisita pro confessionibus sæcularium juxta formam Tridentini ; sed Tridentinum in habentibus beneficium parochiale non exposcit aliam approbationem, sed eos reliquit juri antiquo : ergo idonei censendi sunt, ut pro tota diœcesi virtute Cruciatæ eligantur. Tenent Lugo disput. 21, sect. 1, numero 12, Diana tom. 1, tract. de Bull. Dana, Cruciat. résolut. 8, Henriquez lib. 6, cap. Bcuriq. 6, numero 7, Valerus verbo zlbsoZufio, Valeros, diff. 1. numero 18, Suarez ubi supra sect. 4, num. 16. Estque adeo commune placitum, ut fere nemo dissentiat.

Const;- ^lajor autem est difficultas, an parochus non solum intra suam diœcesim, sed etiam extra, atque ideo ubique absque nova episcopi approbatione idoneus censendus sit, ut per Cruciatam, vel simile privilegium in confessorem eligatur ? Parti affirmativæ adhaeret N. Valentin, etiam post Innocentii decretum, et ante decretum tenuerunt plurimi, quos statim dabimus. Suaderi autem potest eodem fundamento, quo num. præced. usi fuimus. Quoniam ex jure antiquo quilibet parochus, eo ipso quod talis, ubique putabatur idoneus, et proxime capax accipiendi jurisdictionem delegatam virtute privilegii eligendi confessorem ; atqui nec Tridentinum, nec Innocentii decretum jus novum circa parochum statuerunt : ergo etiam extra suam diœcesim eligi in confessores poterunt ab habente Cruciatas privilegium. -Minor, ad quam devolvitur difficultas, ostenditur : nam Concilium solum habet, neminem posse sæcularium confessiones excipere, nisi aut *parochiale beneficium*, aut ab Episcopis approbationem obtineat ; in quibus perspicuum est nihil pro parochis innovasse. Innocentius autem dumtaxat statuit, Cruciatam nullum quoad approbationem continere privilegium contra formam Tridentini, istamque proinde esse attendendam, cui non opponitur parochos nova approbatione non indigere, ut constat ex dictis. Cur ergo si expresse, et nominatim excipiuntur, et absolute idonei censentur, eorum idoneitatem restringemus, ut extra suam diœcesim virtute Bullæ eligi nequeant ? Tum etiam : quoniam licet Innocentius dicat, ministrum indigere approbatione episcopi loci, in quo fit confessio, id intelligi debet de sacerdotibus, quos Tri-

dentinum, cujus verba ibi exponuntur, approbandos decernit ; non vero de illis, quos ut aptos ac idoneos ab approbatione secludit ; alias etiam episcopis, in quibus eadem ratio ac in parochis militat, ut extra suas diœceses in virtute Cruciatæ ad sæcularium confessiones eligerentur, ab aliis episcopis approbari deberent, et eorum examini subjici ; quod absonum apparet.

Tum deinde : nam parochorum approbatio, quam ex vi assumptionis ad beneficia habere censentur, non tam dicenda est approbatio episcopi, de qua Innocentii decretum procedit, quam approbatio ecclesiæ, ac ex jure habita ; hanc autem tanquam universaliorē distinguit Tridentinum ab altera, illam non restringens, sed in suo statu, ac antiqua amplitudine relinquens. Tum denique : quia ita sensisse omnes Salmatinæ Universitatis Theologos, ac Jurisperitos, imo, et nonnullos ex præstantissimis praelatis, qui Tridentinum sessionibus interfuere, refert ex Henricho Suarez sententiam sustinens disput. 28, sect. 4, num. 18, et consentiunt Palaus punct. 17, § 2, num. 8, Barbosa 2 part. de potest. Episcop. alleg. 25, numero 18, Vasquez de Pœnit. quæst. 93, art. 3, dub. 4, numero 3, Nost. Valentin. tract. 4, cap. 6, § 5, numero 747, Fagundez ubi supr. mero 36, Ledesma in summ. cap. 13, conc. 9, Mendo in Bull. disput. 21, cap. 4, num. 66, Trullench in Bull. lib. I, § 7, cap. 1, dub. 4, numero 3, Lugo disput. 21, a cwt, sect. 1, numero 8, Bosius de Jubilæo sect. 2, cas. 2, § 9, numero 135, Valeras, Bonacina. Diana locis numero præced. citat. Leander disput. 11, quæst. 68, referens Sylvium, Reginaldum, Villalobos, Joannem a Cruce, et alios. Hujus vero sententiæ probabilitatem, nec eam ab Innocentio reprobata, satis ostendunt fundamenta, quibus munitur, ac explicationes, quibus decreto occurrit, et illius legitimam intelligentiam exponit.

119. Ex eisdem autem principiis ulterius fit parochum non solum in vi Cruciatæ, sed etiam independentem ab ea, posse sui subditi confessiones excipere, extra suam parochiam, imo, et diœcesim. V. g. si parochus Salmantinus cum subdito, in quem ordinariam habet jurisdictionem, Abulam adeat, potest ibi illum absolvere sine nova

episcopi Abulensis approbatione. Cujus ratio est : quia approbatio Ordinarii loci, in quo fit confessio, solum requiritur in ministro, quem Tridentinum approbandum decernit ; atqui in parochis novam approbationem non exposcit, et alias in suæ parochiæ subditos jurisdictionem ordinariam habent, quam per recessum a sua diœcesi non amittunt : ergo illis absolutionem impendere possunt, etiam extra suam diœcesim existentibus. Tum etiam : quippe alias, cum nomine habentis beneficium parochiale comprehendantur etiam episcopi, et archiepiscopi parochorum parochi, imo, et nonnulli abbates, archidiaconi, ac archipresbyteri, quibus cura animarum incumbit, et ratione officii ordinaria jurisdictio nectitur, ut recte vidit Suarius ubi supra numero 21, sequeretur episcopum egredientem cum subdito extra suam diœcesim vel illum absolvere non posse, vel saltem teneri ad alterius episcopi approbationem obtinendam, ut posset. Hoc autem rationi consonum non videtur, et ah Ecclesia, omnia prudentissime decernente, ita dispositum, credibile non est : ergo cum in omnibus recensitis idem motivum urgeat, asserendum est nec parochos, nec episcopos extra suas diœceses existentes indigere Ordinarii loci confessionis approbatione, ut suis subditis pœnitentiæ sacramentum ministrent. Adde, approbationem Ordinarii loci confessionis solum desiderari in ministro, ut fiat capax accipiendi jurisdictionem delegatam ; sed parochus hac non indiget, cum aliunde in subditos ordinariam obtineat : ergo ubicumque sint, potest eorum confessiones excipere.

120. Sed objicies : Tridentinum eodem modo sermonem facere de habente beneficium parochiale, ac de oblinente Ordinarii approbationem, unumque alteri æquiparare ; sed regularis approbatus in una diœcesi nec censetur ubique approbatus, nec subditos illius diœcesis, in quos delegatam habet jurisdictionem, potest extra eam existentes absolvere etiam in virtute Cruciatæ, ut constat ex Innocentii decreto : ergo idem de parocho sentiendum est.

Respondetur tamen ex dictis negando majorem : Concilium enim dum ait, neminem posse sæcularium confessiones exci-

pere nisi vel parochum, vel ab episcopis approbatum, non omnimoda æquiparatione de utroque loquitur : quippe ubi parochos excipit, novum jure pro illis non statuit, sed antiquum supponit, et relinet. Ex jure autem antiquo poterant proprios subditos absolvere etiam extra suas ecclesias, ac diœceses, et absque alia episcoporum approbatione idonei censebantur, ut ubique eligi possent in confessores ab habentibus privilegium ; circa quæ nihil denuo statutum, vel declaratum videmus. Ceterum dum in non parochis approbationem necessariam decrevit, jus novum pro illis condidit, quod postmodum Pontificum decisionibus declaratum habet hunc sensum, ministrum, videlicet, indigere approbatione Ordinarii loci, ubi confessiones excipiuntur, ita ut ea deficiente deficiat etiam jurisdictio ob subjecti incapacitatem, proindeque confessiones irritæ evadant. Ex quo fit, regularem approbatum in una diœcesi non esse ubique approbatum approbatione requisita a Trido. atque ideo non posse extra eam diœcesim sæculares absolvere ratione jurisdictionis sibi delegata a Pontifice per propria privilegia, aut per Cruciatam ; quippe quæ non delegatur nisi supposita approbatione Ordinarii loci, in quo absolutio confertur. Fit deinde, eundem regularem non posse extra illam diœcesim absolvere subditos illius episcopi, a quo approbationem obtinuit, et in quos habebat delegatam jurisdictionem sive a Pontifice, sive ab episcopo : hæc enim amittitur eo ipso quod extra diœcesim egrediatur : quia redditur incapax eam habendi, et conservandi defecta approbationis episcopi loci, in quo fit confessio, indispensabiliter in ministro desideratae. Parochus autem ordinariam jurisdictionem, qua in proprios subditos fungitur, per recessum a sua diœcesi non exuit, quia expresse a Concilio excluditur, et ratione beneficii obtenti aptus, et idoneus censetur ; nec approbationem, quam cum Tridentino Pontificia decreta in aliis necessariam statuunt, in ipso exposcunt.

121. Observandum tamen, quæ hactenus diximus, intelligenda fore dumtaxat de parochis actualiter talibus. Hæc subdimus, ut excludamus sententiam Joannis a Cruce ubi supra quæst. 5, dub. 8, conc. 4, Rodriguez, et aliorum asserentium

satis esse sacerdotem parochiale beneficium habuisse, ul ubique eligibilis per Cruciatam censeatur. Præsertim si sponte dimisit, aut commutavit, nec virtutis, aut scientia) defectu illo privatus est : quia approbatio in beneficii collatione obtenta, illius dimissione non exuitur. Non itaque admitti debet : quippe in his, quæ ex jure positivo pendent, standum est verbis legis. Concilium autem non quemcumque parochum, vel quomodolibet acceptum, ab onere obtinendi approbationem excepit, sed expresse inquit, nullum posse sæcularium confessiones audire, nisi vel ab episcopis approbationem, vel *parochiale beneficium obtineat* ; quæ intelligi nequeunt nisi de actualiter obtinente ; atque ideo sive sponte, sive invitus reliquerit, absque nova episcoporum approbatione virtute ralaas. Cruciatæ eligibilis non est. Suarez sect. 4, valent, numero 20, Lugo sect. 1, numéros, Pailaus § numero 8, in fin. N'ost. Valentin TrùnC' uki suPra n. "7, Hurtado disp. 10, diff. KteiMt. 16, Diana 1 p. tract. 11, resol. 8, Bonart alii''cina disp. 5, qu. .7, punct. 4. § 1, num.24, Trullench in Bull. lib. 1, § 7, cap. 1, dub. 1, n. G, Reginaldus lib. 1, num. 190, Fagundez lib. 7, cap. 2. num. 38, Barbosa, Henriquez, Granados, Bosius. Vivaldus, Florus apud Leandrum q. 65 et alii.

constet. 122. Colligitur quarto, privilegia a Sixto V, presbyteris Oratorii, et a Clemente VIII, Minoribus concessa, ut unius episcopi obtenta approbatione, ulterius præsentari, et approbari non cogerentur, etiamsi in aliam diœcesim domicilium transtulissent, uti refert N. Andreas tract. 18, cap. 4, punct. 2, § 4, num. 76, esse hisce temporibus impraelicabilia, et omnino revocata. Tum, quia in vi istorum privilegiorum nonnulli contendebant Authores, Regulares semel approbatos esse ubique approbatos, atque ideo ubique virtute Cruciatæ eligibiles, imo, et independenter ab ea posse ratione jurisdictionis sibi a Pontifice delegate ubique sæculares absolvere; atque hæc sententia reprobatur in Clementis X, ac Innocentii XII decretis nuper apposis : ergo, et privilegia, quibus innitebatur, impracticabilia ac annullata censentur. Tum etiam : quippe utrumque decretum statuit, ministri approbationem obtineri debere ab Ordinario loci, in quo fit confessio, et revocatis qui-

buslibet privilegiis in oppositum concessis, confessiones aliter deinceps faciendas discernit nullas ; sed confessiones, quæ in villorum privilegiorum cum regularibus fieri poterant, opponuntur his decisionibus : ergo prædicla privilegia revocasse extra dubium est. Adde, privilegium Sixti V non fuisse omnino absolutum, sed ut presbyteri illius Congregationis romanæ approbati possent ubique *de Ordinariorum consensu* audire confessiones, uti videre est apud Naldum in suram, verbo *Confessio*ⁿ n. 39. Quæ conditio adeo privilegium^{*h} coarctat, ul nullam aut fere nullam gratiam contineat. N. Valentin, tract. 1, cap. 1, § 5, num. 47, Joannes ab Ascens, tract. 21, num. 39, et deinceps, et alii abeysdem relati asserentes oppositam prorsus impracticabilem, ac reprobata.

123. Secus autem dicendum est de privilegiis Eugenii IV, et Clementis VIII, pro Minoribus, quæ habentur in compendio privilegiorum, § 3 et 16, in quibus conceditur, ut semel approbati in una diœcesi, si inde recesserint etiam mutando domicilium, et postmodum redeant, non teneantur iteratae ejusdem episcopi approbationi. Et similiter de induito Sixti IV, concedentis mendicantibus ut possint audire confessiones quorumlibet fidelium, qui ad diœcesim, ubi approbati sunt, solius confessionis causa accesserint. Ratio autem utriusque est : quia Bullæ Pontificis, contrarietatem non importantes, in suo rigore persistere debent ; si enim quod una permittit, altera non prohibet, permissum in legibus censetur, cap. *Nuper* 19 et cap. *de Repudiis*, leg. *si vero*, ff. *solui. Malrim*. At Bullæ, aut privilegia, de quibus loquimur, nullam important oppositionem decretis Clemen. X et Innoc. XII, quæ inter revocatoria omnium urgentissima reputantur : ergo irrevocata persistunt. Suadetur minor : quia hujusmodi decreta dumtaxat eliminant ea privilegia, in quibus permittitur regularibus audire confessiones sine approbatione Ordinarii loci, in quo fit confessio ; sed privilegia recensita id non concedunt, sed solum regularem approbatum in una diœcesi non teneri in eadem diœcesi iterum approbari, et posse ibidem existentem quorumcumque fidelium audire confessiones : ergo illis decretis non contrarianlur. Alia

autem quamplurima privilegia ante, et post Tridentinum concessa, ut regulares semel praesentati, et injuste reprobat, vel etiam ut sine ullius episcopi approbatione possent ubique saeculares absolvere, ad examen non avocamus : cuncta quippe a Tridentino, et Urbano VIII, revocata, constat ex didis dub. praeced. num. 89.

124. Sed quid dicendum de Regularium itinerantium privilegio, ut semel ab uno episcopo approbati possint in itinere quorumcumque fidelium excipere confessiones duplici apposita conditione, nimirum, non repugnantibus parochis, et in locis ubi Ordinarii non existant, vel ad eosdem facilis recursus non adest. Ita concessisse Eugenium IV, Minoribus, et Gregorium XIII, Regularibus Societatis Jesu, referunt *'ST'* Peregrinus in compend. privileg. tit. *absolutio quoad saeculares*, § 5, et Palaus tract. 23, disp. unie, punct. 14, num. 13. Quae privilegia supponimus revocata non fuisse vivae vocis oraculo ante tempora Urbani VIII, nec constitutione ejusdem Urbani edita anno 1629, uti cum Laurentio de Perinis censuit Nost. Lezana tom. I, cap. 19, numero 5, et nonnihil inclinant Legionensis torn. 2, tract. de offic. conies, recolect. 10, numero 56 et Diana 3 part, tract. 2, resolut. 122. Etenim in ea constitutione solum determinatur, regulares indigere Ordinarii approbatione pro confessionibus saecularium, an autem unius Ordinarii sufficiat, vel cujus sit necessaria ? Nihil ibi decernitur. Ergo cum privilegium regularium itinerantium eos saltem ab uno Ordinario approbatos supponat, constitutione Urbani VIII revocatum non est. Tum etiam, quia nec vivae vocis oraculo, nec ea constitutione revocatum fuisse, inde solum convincitur, quia pluri, ac nobilioris notae Doctores usque ad tempora Clementis X in suo vigore perstitisse non tam disputant, quam supponunt.

125. Itaque dissidium est, an Clementis X et Innocentii XII, decretis revocatum sit? Negative respondere videtur Nost. Valentin, tract. 1, cap. 1, § 5, num. 46 et 47, cum post eorum decretorum publicationem, de quibus meminit, et recepta fatetur, absolute statuatur regulares semel approbatos posse itinerantes in vi dicti privilegii saeculares absolvere etiam in

locis ubi approbati non sunt, servatis conditionibus recensitis. Rationem tamen, quam desideramus, assignat nullam. Assignari autem potest primo : quia privilegium concessum ad actum exercendam solum transeunter, et cum limitationibus temporis, et loci non constituit posse simpliciter, et absolute, sed potius absolute impotens dicitur qui illis modificationibus alligatur ; atqui utrumque Clementis et Innocentii decretum solum prohibet regulares in una dicecesi approbatos posse absolute, et simpliciter, ac omnino libere saeculares absolvere in aliis diocesisibus, ubi approbati non sunt : ergo cum privilegia revocat, concessum regularibus itinerantibus non annullat. Minor Videtur certa, quippe ea decreta ex uno capite sunt revocatoria, proindeque odiosa, ac restringenda ; ex alio autem loquuntur absolute : ergo intelligendum est solum procedere de potentia simpliciter tali, hancque dumtaxat a regularibus excludere.

Secundo : quoniam in quocumque de-Secunda. creto irritante ea solum privilegia annuiliari censentur, quae doctrinae ibi reprobata? favet ; sed privilegium itinerantium minime favet doctrinae, quae in his decretis damnantur : ergo. Minor ostenditur : etenim in decreto Innocentii, quod praecipuum est in hac materia, duplex opinio rejicitur, quarum prior asserebat, regularem semel approbatum esse ubique simpliciter approbatum, atque ideo per Cruciatam ubique eligibilem in confessionem ; posterior vero, approbatum ab uno episcopo posse illius subditos absolvere in quacumque alia dicecesi, in qua approbatus non est, et domicilium habet : atqui privilegium itinerantium nulli ex his opinionibus sufragatur ; non primae, quia ex vi hujus privilegii nemo docet Regularem in una dicecesi semel approbatum non indigere ulteriori approbatione in aliis diocesisibus, ad quas domicilium transfert, uti ea sententia asserebat ; non item secundae ob idem motivum, licet enim ratione dicti privilegii possint regulares itinerantes, et pro solo tempore itineris absolvere subditos illius episcopi, a quo approbati sunt, in quocumque loco reperiantur, sicut possunt etiam quoscumque alios fideles ; non tamen in illis locis, in quibus domicilium habent, habitualiter

permanent, et episcopi approbationem non obtinuerunt, de quo casu Innocentii decretum procedere videtur.

Adde, Innocentium dumtaxat sermonem facere de privilegio Bullæ Cruciatæ, proindeque solum amovere sententias asserentes Cruciatam aliquod privilegium continere quoad approbationem confessoriorum. Privilegium autem regularium itinerantium nullam cum Cruciatâ connexionem habet. Adde item, plurima regularium privilegia illis olim quoad approbationem concessa, et postmodum per Tridentinum, ac Pontifices revocata, privilegio itinerantium compensata fuisse. Et cum alias regularibus iter agentibus non raro urgentissimi casus contingant, in quibus absolvendi facultas necessaria sit, rationis satis consonum apparet, Sedem Apostolicam pro illis requisita providisse, ideoque hujusmodi privilegium non revocasse. Adde tandem, viros nonnullos, prudentia, ac doctrina præstantes, imo, et episcopos de re consultos, quorum fundamenta ignoramus, asseruisse tale privilegium adhuc post Innocentii decretum subsistere ; quod non semel audivimus.

126. Enimvero contra hujusmodi sententiam plura, eaque satis difficilia occurrunt. Primo, Innocentium absolute declarare, ministrum pro sæcularium confessionibus eligendum debere esse approbatum ab Ordinario loci in quo fit confessio, et confessiones hac forma non observata deinceps faciendas, nullas fore ac irritas statuere, dempto solo mortis articulo, et revocatis quibuscumque privilegiis in oppositum concessis ; atqui facultas, quam itinerantium privilegium concedit, non est pro solo mortis articulo : ergo revocatum censi debet. Major quoad ea, quæ continet, præter privilegiorum revocationem, constat ex verbis decreti num. 113 apposis. Quoad revocationem vero liquet etiam ex his, quæ subdit : « Non obstantibus præmissis, « ac apostolicis, et universalibus, provincialibus, et synodalibus Conciliis, « edictis generalibus, vel specialibus consuetudinibus, et ordinationibus, necnon « quorumvis ordinum, congregationum, « societatum, et institutorum, aliisve quibuscumque, etiam juramento, confirmatione « Apostolica, vel quavis alia firmitate roboratis, statutis, et consuetudinibus,

« privilegiis quoque, induitis, et litteris « Apostolicis eisdem ordinibus, congregationibus, societatibus, et institutis, illorumque superioribus, et personis, ac « aliis quibusvis, sub quibuscumque verbis, et tenoribus, et formis, ac cum « quibusvis etiam derogatoriis, aliisque « efficacioribus, efficacissimis, et insolitis « clausulis, irritantibusque, et aliis decretis etiam motu, scientia, et potestatis « plenitudine paribus, seu ad quarumcumque personarum, etiam quavis Ecclesiastica, vel mundana dignitate fungentium, instantiam, aut etiam conlemptationem, seu alias quomodolibet in genere, et in specie etiam consistorialiter concessis, ac pluries, et quantiscumque vicibus confirmatis, approbatis, et invocatis. » Cum ergo privilegia regularium non essent, ut in virtute Cruciatæ, sed independentes ab ea, sæculares absolverent ; consequens est omnia, et quæcumque illi decisioni opposita revocata fuisse.

Secundo : quoniam in decreto Innocentii (tacitam evasionem præoccupamus) non solum irritantur confessiones contra formam in eodem decreto præscriptam faciendæ, verum etiam illæ, quæ decisioni Clementis X opponantur, ut constat ex ea clausula : « Confessiones autem aliter, et « contra earundem præsentium, aliarumque Apostolicarum formam, etc. » Iu quibus ad Clementis decisionem, quam initio decreti expresserat, se remittit ; sed confessiones, ad quas privilegium itinerantium facultatem confert, opponuntur Clementis constitutioni : ergo hujusmodi privilegium revocatum censetur. Probatur minor : quia Clementis constitutio non procedit circa Cruciatam ; nec illius meminit, sed determinate circa approbationem requisitam in regularibus in vi suorum privilegiorum, ut liquet ex illis verbis : « Innotuit nobis, nonnullas dubitationes « circa benedictionem, licentiam, contradictionem, examen, et approbationem, « ejusmodi in aliquibus dicecesibus excitas fuisse, ex quibus controversiæ, et « dissensiones permultæ in dies subsequi possent, occasione privilegiorum, quæ « per Sedem Apostolicam religiosis ordinibus concessa fuerunt. » Atqui in eadem constitutione decernit, regularem approbatum in sua dioecesi non posse sæcularium

rium confessiones audire in alia, ubi approbatus non est, et quidquid secus fiat, irritum determinat, et revocavit omnia, et quælibet privilegia quovis modo opposita regularibus concessa : ergo cum in vi privilegii itinerantium possent fieri confessiones sæcularium cura regulari non approbato in dicecesi ubi fit confessio, perspicue infertur, hujusmodi confessiones illi decisioni adversari, subindeque tale privilegium amovisse.

Tertio : quia in utroque Clementis, et Innocentii decreto annullantur omnia, et quæcumque regularium privilegia quovis modo opposita decisioni, etiamsi in corpore juris inserta sint, et Pontificis juramento firmata, etiamsi pro illorum sufficienti derogatione « specialis, specifica, « expressa, et individua, ac de verbo ad « verbum, non autem per clausulas generales idem importantes, mentio, seu « quavis alia expressio habenda, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc servanda « foret. » Sed itinerantium privilegium est aliquomodo oppositum decisioni : ergo revocatum est. Minor constat : nam decisio absolute habet, regularem non approbatum ab Ordinario loci, in quo fit confessio, non posse in vi alicujus privilegii sæculares absolvere ; privilegium autem itinerantium continet, regularem id posse in aliquo casu, videlicet, pro tempore itineris ; quæ aliquomodo opposita sunt. Urgetur : si in his decretis Pontifices disertis verbis, et nominalim dicerent se privilegium itinerantium annullare, abrogatum utique nemo diffiteretur ; atqui dicunt in illis abrogari quæcumque privilegia etiam de verbo ad verbum recensenda, et pro quorum amotione specifica, ac individua mentio fieri deberet : ergo. / Mias inquirimus, quibus verbis ad hujus privilegii derogationem utendum esset ; non aliis quidem quam apposis. Adde, itinerantium privilegium juri insertum non inveniri ; atque ideo pro illius revocatione specifica mentio necessaria non est.

127. Hæc sane adeo urgent, ut animum suspensum relinquant ; credimus tamen omnibus illis responderi posse, utriusque Pontificis decretum solum procedere de approbatione requisita in regulari habente domicilium, et in hoc sensu regularium privilegia revocasse ; quo supposito facile

cunctæ objectiones enervantur, el disparent, ut consideranti constabit. Si vero instes, cur in eo sensu uterque Pontifex accipiendus, cum absolute de approbatione sermo fiat, nulla regularis domicilium habentis mentione facta ? Ea dumtaxat ratio adhiberi potest, quod eorum decreta, utpote revocatoria, quoad fieri possit, restringi debent ; et cum alias eo tendant ut amoveant opinionem asserentium regularem semel approbatum ulteriori approbatione non indigere, sed posse omnino libere sæculares ubique absolvere, intelligenda videntur de sola approbatione in regularibus domiciliis : hac enim interpretatione ea omnimoda libertas rejicitur. Sed quid probabilitatis hæc habeant, et quid tandem sentiendum, saniori aliorum crisi committenda censuimus. Id unum jam pridem monuit Lezana ubi supra, Lmua caute in hujus privilegii usu procedendum, quod observat innixus Urbani VIII constitutioni. Quid accresceret post urgentissimas Clementis, et Innocentii ? Illi favens Alfonsus a Leone subdit, pro reæquedubia, ac ingentis ponderis, ex qua, plurium sacramentorum valor, aut nullitas pendet, declarationem a Sede Apostolica fore expectandam.

Et hæc de toto isto tractatu, ac integro Theologiæ cursu, cujus metam diu optatam, nunc Deo favente attingimus, dixisse sufficiat. Quod vero opus istud in tot volumina increverit, tot temporis moras in sua efformatione consumpserit, ordinemque in primo volumine delineatum, imo, et alium in decimo præscriptum, tandem servaverit, causæ fuerunt tum superiorum dispositiones, a quibus recedere non oportuit ; tum ipsa lectorum hæc scribentium varietas, quibus vel morte præventis, vel ad alia distractis, inceptum opus non semel sistere opus fuit. Tum denique, et præcipue, ob distincta eorundem Authorum ingenia, quæ ut in idem tenderent, doctrinamque omnino consonam traderent, non modice insudarunt. el jam scripta sæpius perlegendo, et insuper scribenda sedulo meditando, ne vel in minimis hujus operis ullus discolor appareret. In quo prolixo, difficilique progressu nonnunquam scriptores coacti sunt proprium deponere sensum, præcedentiumque arripere viam, qua ut illis consone incederent, et novum tempus dis-

pendere, et novos tractatus pro rerum dignitate efformare necessarium fuit. Itinam, et Dei obsequio, et proximorum fructui ! Quidquid tamen hucusque a nobis dictum, sicubi a veritate alienum, aut minus conformo S. R. Ecclesiæ, aut Angel. Præceptoris doctrinæ, cui in omnibus adhærere studuimus, inveniatur, libentissime retractamus, delatumque nolumus. Si

quæ autem vera, orthodox® fidei consona, Christianis Scholis utilia tradiderimus. soli Deo adscribantur ; cunctaque cedant in laudem Sanctissim® Trinitatis, ac honorem Beatissimæ semper Virginis Mari® de Monte Carmelo, Parentum Eliæ. Thereâæ, ac B. Joannis a Cruce, nec non S. Doctoris, ac Præceptoris nostri Divi Thomæ Aquinatis.

LA

TE)EΣO

INDEX RERUM NOTABILIU

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR

*quo Q quæstionem, z articulum, C commentarium, D disputationem,
N numerum marginalem designat.*

A

ABSOLUTIO. Potest, et debet communiter conferri absolutio sacramentalis ante executam satisfactionem. In Comm. ad art. 2, q. 90, n. 4. Absolutio Sacramentalis non dirigitur principaliter ad tollendum reatum, sed magis maculam. Disp. 7, n. 15. Inluit in effectum Sacramenti, sed non antecedenter ad Sacramentum in re. Ibi. n. 17. Quomodo absolutionis sententia sit valida, quando non causai effectum. Disp. 7, n. Gl. An possit absolvi moribundus, qui solum confitetur peccata in genere. Disp. 8, n. 221. An si edat signa doloris. Ibi. n. 230. An si nulla signa dederit. Ibi. n. 144. Quo pacto verificentur absolutionis verba in confessione valida, et informi. Disp. 8, n. 272.

ACTIO, ACTUS. Ex actibus honestis, et supernaturalibus alii efficaces, alii inefficaces. Disp. 7, n. 8. Actus praeparantes ad justificationem sunt dispositiones physicae. Disp. 7, n. 28. An omnes actus nostri debeant referri in Deum ultimum finem, et fieri ex charitate. Disp. 7, n. 40. An actus interni cadant sub Ecclesiæ præcepto. Disp. 8, n. 62. Actus externi peccaminosi explicari debent in confessione. Ibi. n. 73. Cum actus est consummatus, debet in con-

fessione explicari. Disp. 8, n. 129. In eodem actu possunt inveniri plura peccata solo numero distincta. Varia exempla. Disp. 8, n. 132. Actus interni difficilius continuantur, quam externi. Ibi. n. 166. Nullus actus supernaturalis potest esse ex ullo capite moraliter malus. Disp. 8, n. 257. Actus exterior auget bonitatem vel malitiam solum denominative. Disp. 11, n. 98. Actus secundarius an respiciat objectum formale virtutis.

AFFECTUS. Quid censendum de hoc affectu : *Mallem pali poenas inferni, quam peccare.* Disp. 7, num. 75. Quid de isto. *Potius committerem adulterium, quam furtum.* Ibi. num. 77.

AMOR. Amor Dei ex charitate conjungitur infallibiliter de facto cum gratia justificante. Disp. 7, n. 13. Amor sui, aut boni proprii sistendo ibi, quando sit, aut non peccatum. Disp. 7, num. 38. Unus amor potest esse major alio intensive, vel appretiative. Disp. 7, num. 73.

ANNUS. Quomodo computandus annus pro annuali confessione. Disp. 8, a n. 46.

APOSTASIA. Continet plures species in confessione explicandas. Disp. 8, num. 146.

APPROBATIO. Ordinarii approbatio a jurisdictione distinguitur. Disp. 12, dub. 8, num. 87. Necessaria est ad valorem sacra-

menti. Ibi. num. 88. Ea indigent pro confessionibus sæcularium Prælati Regulares, etiam Magistri, et laureati. Ibi. num. 90 et 91. An teneat simoniace accepta ? Ibi. num. 96. An quæ confertur ab Ordinario censente subjectum inhabile? num. 97. An semel obtenta sufficiat ad ubique absolvendum ? num. 109. Requiritur Ordinarii loci, in quo fit confessio. Ibi. numero 112. Etiam ad absolvendum virtute Cruciate, aut Jubitei; num. 113, et 11-1. An approbatus cum limitatione possit virtute Cruciate absolvere ultra limitationem ? num. 115. Parochi possunt sine nova approbatione ubique eligi in virtute Cruciate, num. 117 et seq. Possunt proprios subditos ubique absolvere independenter a Cruciate, et nova approbatione, num. 119. An Regulares itinérantes indigeant approbatione Episcopi loci, in quo fit confessio? num. 124. Non requiritur pro audiendis Regularium confessionibus, num. 98. An pro fratrum, et Equitum militarium? num. 103. An pro Monialium Episcopis, aut Regularibus subjectarum ? num. 102. Praelati Regulares possunt cuilibet sacerdoti non approbato confiteri, num. 104. An etiam Religiosi nostri Ordinis itinerantes? n. 100. An Moniales nostri Ordinis possint valide Regulari ejusdem Ordinis, Provincialis licentiam non habenti, confiteri? n. 106. Quid de fratribus Choro deputatis? n. 107.

AQUA. Cur omissio gutte aquae vino consecrando immiscendae sit grave peccatum. Disp. 11, n. 27.

ATTRITIO. Quid sit? Disp. 7, num. 3. Dantur plures species attritionis. Ibi. n. 5. Potest dari attritio mere naturalis, illa etiam, quae concipitur ex metu aeternae damnationis. Ibi. num. 6. Quibus modis possit supernaturalis evadere. Ibi. n. 7. Attritio supernaturalis alia efficax, alia inefficax. Ibi. num. 8. Ad valorem sacramenti pœnitentiæ requiritur attritio supernaturalis. Disp. 7, num. 19. Debet esse supernaturalis in re, et non sufficit existimata. Ibi. num. 20. Sufficit esse naturalem vel quoad substantiam, vel quoad modum intrinsecum. Ibi. num. 22. Pro attritione, ut sit præcise pars sacramenti, non requiritur quod sit efficax, sed sufficit inefficax. Ibi. numero 23. Attritio disponens ad effectum sacramenti, et pro eo requisita debet esse efficax. Disput. 7, num.

26, et seq. Attritio disponit physice ad gratiam. Ibi. n. 28. An in eodem sacramento concurrant duæ attritiones, alia ut pars, alia ut dispositio. Ibi. numero 29. An una possit gerere utrumque munus. Ibidem. De fide est attritionem ortam ex timore gehenna? esse actum honestum. Disput. 7, n. 31. Attritio secum, aut in se affert aliquem amorem honestum. Disp. 7, num. 40. Negari salva fide non potest dari aliquam attritionem supernaturalem. Ibi. num. 43. Datur aliqua attritio efficax, quæ excludit actualem voluntatem peccandi. Ibi. n. 45, cum seq. Cum attritione de peccatis ex motivo pœnæ non compatitur complacentia erga peccatum secundum se. Ibi. num. 48. Attritio, quæ est pars, vel dispositio in sacramento pœnitentiæ importat necessario aliquem amorem Dei, et quomodo. Disp. 7, num. 50. Sententia asserens sufficere pro sacramento pœnitentiæ attritionem, est probabilior, communior, et tutior, quam opposita exigens contritionem. Ibi. num. 54. An sit omnino tutum negare speculative sufficientiam attritionis pro sacramento pœnitentiæ. Ibi. num. 56. Ratio partis sacramenti, et ratio dispositionis in attritione sunt valde diversæ. Disp. 7, num. 60. Attritio, et contritio sunt actus essentialiter distincti. Ibi. n. 62. Repugnat attritionem fieri contritionem. Ibi. Ut attritio sit pars, et dispositio non requiritur quod existimetur esse contritio. Ibi. n. 64. Uro suscipiendo sacramento etiam in articulo mortis sufficit attritio cognita. Ibi. Attritio in nullo casu justificat sine sacramento in re. Ibi. num. 65, et 66. An petat certam intensionem. Disp. 7, num. 71. Propter duos diversos attritionis conceptus fieri valet, ut sacramentum pœnitentiæ sit validum, et informe. Disp. 8, a num. 265, latissime. Qualiter conceptus partis sacramenti, et munus dispositionis ad ejus fructum jungantur, et separentur in eodem actu attritionis. Disp. 8, num. 268. Non requiritur pro licita receptione sacramenti attritio habita certo metaphysice, sed sufficit habita non certo moraliter. Disp. 12, num. 80. Quonam modo attritio inefficax excludat vel admittat voluntatem peccandi. Disp. 8, num. 293.

AUXILIUM. Idem auxilium potest esse sufficiens, et efficax, ubi sequitur operatio. Disp. 7, n. 29.

AXIOMA. Qui potest ad magis, potest ad minus, qualiter intelligendum sit? Disp. 10, n. 59.

B.

BAPTISMUS. Ante Baptismum non reperiuntur peccata venialia sine mortali. In Comment, ad art. 4, quaestionis 90, num. 3. In baptismo adultorum non requiritur contritio, sed sufficit attritio ad fructum sacramenti. Disp. 7, num. 50. Cur in Baptismo non requiratur tantus dolor, et labor, ac in poenitentia? Ibi. Cur Baptismi Sacramentum non possit iterari, et possit sacramentum poenitentiae? Disp. 7, n. 102. Baptismus flaminis quo pacto gratiam producat? Disp. 11, num. 97.

BLASPHEMIA. Peccatum blasphemiae, et circumstantiae in ejus confessione explicandae. Disp. 8, n. 145.

C.

CAUSA. Licet non sil de essentia causae actu causare, est tamen quod causare possit. Disp. 7, num. 11. Causare cum sacramento in voto non est idem ac causare in virtute sacramenti. Disp. 7, num. 16. Causa efficiens nequit influere antequam existat. Ibi. num. 18. Causae excusantes ab annua confessione facienda. Disp. 8, n. 65, cum seq. Causae excusantes, et non excusantes ab integritate confessionis. Disp. 8, num. 212.

CENSURA. An laicus possit absolvere a censuris? Disp. 12, n. 46 et seq.

CHARITAS. Unde habeat unitatem specificam in habitu, et in actu primario. Disp. 7, n. 12. Qualiter obliget praeceptum charitatis referendi omnes actiones in Deum ultimum finem. Disp. 7, num. 40. Caritas solet usurpari pro gratia. Ibi. 21.

CHRISTUS. Qualiter influxerit in gratiam veterum Patrum. Disp. 7, num. 18. Habuit potestatem remittendi pernitentibus peccata sine iliorum confessione. Disp. 8, num. 18.

D. CHRYSOSTOMUS. Nihil permisit, aut docuit contra confessionem Sacramentalem, sed eam semper asseruit. Disp. 8, num. 15.

CIRCUMSTANTIA. Quid sit circumstantia in actibus humanis? Disp. 8, num. 83.

Salmant. Curs. Theolog. Tom. XX.

Circumstantiae mutantes speciem necessario explicari debent in confessione. Ibi. n. 84. An circumstantia mutans speciem possit a peccato dividi, et seorsim confiteri? Ibi. num. 85. Aliquando circumstantiae aggravant notabiliter peccatum, sed non addunt, nec mutant speciem. Ibi. num. 86. Non est necessarium confiteri circumstantias notabiliter aggravantes intra eandem speciem. Disp. 8, num. 87. Scrupuli, et absurda ex contraria opinione. Ibi. n. 92. Aliquando indirecte, et per accidens debemus confiteri circumstantias non mutantes speciem. Ibi. num. 93. Sed oppositum frequentius contingit. Ibi. num. 94. Differentia notabilis inter circumstantias mutantes speciem, et circumstantias intra speciem aggravantes. Ibi. num. 98. Circumstantia ex continuatione operis peccaminosi, vel ex turpitudine objecti, non est necessario explicanda. Ibi. num. 100. Quot sint peccatorum circumstantiae. Disp. 8, n. 108. Circumstantia *Quis*, et ad illam pertinentia. Ibi. num. 109. Non est per se loquendo explicanda dignitas peccantis. Ibi. n. 110. An in peccato incontinentiae explicari debeat non solum votum, sed status Religiosus. Ibi. num. 111. Ligatus voto castitatis, qui alios eo voto non ligatos inducit ad actus turpes, debet circumstantiam sui voti confiteri. Ibi. num. 112. Explicandae in delectatione morosa circumstantiae objecti. Ibi. num. 113. An Circumstantia Novitii, aut Novitiae mutet speciem? Ibi. num. 114. An sponsi, aut sponsae? Ibi. num. 115. An circumstantia virginitatis turpiter amissae? Ibi. num. 116. An si confessarius peccet cum filia confessionis, sit circumstantia explicanda in confessione? Ibi. num. 122. Quid de eunucho fornicante? Ibi. n. 124. An consuetudo peccandi sit circumstantia explicanda? Ibi. num. 125. An circumstantia quod quis peccaverit scienter, vel ex ignorantia. Ibi. num. 128. Circumstantia *Quid*, et ad illam pertinentia. Disp. 8, a num. 131. Frequenter debet explicari quantitas, aut extensio delicti, quia refundit malitias numero diversas. Ibi. num. 132. In peccato contumeliae an debeant explicari verba contumeliosa. Ibi. num. 133. L'na numero contumelia potest importare plura numero peccata. Ibi. num. 134. Idem contingit in detractatione, et judicio temerario. Ibi. num. 135. Circumstantia in peccato

jactantia?. Ibi. num. 136. In consilianle peccatum. Ibi. num. 137. In odio proximi. Ibi. num. 138. Plures circumstantiæspecie distincto in peccatis luxuriæ. Disp. 8, num- 139. Circumstantiæ specie distinelæ in peccato incestus. Ibi. num. 1-10. In peccato blasphemix. Ibi. num. 115. Circumstantiæ in peccato Apostasix. Ibi. num. 1-16. Plures aliæ hujusmodi circumstantiæ. Ibi. num. 147. Circumstantia ubi quid designet? Disp. 8, num. 148. An ut peccala commissa in sacro loco sint sacrilegia, debeant esse notoria? Ibi. a num. 151. Quæ peccata, si committantur in loco sacro, sint sacrilegia independenter a jure Ecclesiastico. Ibi. n. 152. Circumstantiæ sacrilegii in furto sacri, aut ex loco sacro. Ibi. a num. 153. Circumstantia *Quibus auxiliis*. Ibi. num. 157. Circumstantia *Cur*. Ibi. num. 161. Vide *Finis*. Circumstantia *Quomodo*. Disp. 8, num. 166. Vide *Modus*. Varia exempla, in quibus modus operandi variat moraliter speciem operationis. Ibi. num. 168. Circumstantia *Quando*. Disp. 8, num. 172. Vide *Festum*.

CLERICUS. Cur nequeat cedere privilegio immunitatis? Disp. 9, num. 62.

COGNATIO. An detur cognatio spiritualis inter confessarium, et pœnitentem, debeatque aliquando explicari in confessione. Disp. 8, num. 122. Cognatio inter consanguineos, et affines. Ibi num. 140. Cognatio legalis, et spiritualis. Ibi num. 140.

COMMUNIO. Potest dari communio informis sacrilega, et non sacrilega. Disp. 8, num. 58. Per communionem informem non sacrilegam satis fit præepto annuæ communionis, secus per communionem sacrilegam. Ibi num. 159, et num. 315. Communio Sanctorum quid significet? Disp. 10, num. 25, et seq. Qualiter bona unius fidelis fiant propria alterius. Ibi num. 29.

COMMUTATIO. Quo pacto distinguatur ab interpretatione. Disp. 11, num. 51. Commutatio pœnitentiæ sacramentalis nequit fieri ab ipso pœnimente. Ibi num. 52. Potest tamen ab eodem sacerdote, qui satisfactionem injunxit, sed intra confessionem, et non extra. Ibi numero 53. Potest etiam fieri ab alio sacerdote æquali illi, qui pœnitentiā imposuit. Disput. 11, numero 54. Pœnitentia injuncta a supe-

riore pro reservatis potest commutari a sacerdote inferiori intra confessionem. Ibidem, num. 55.

COMPLEX. An possit in confessione taceri aliquod peccatum, ne complex cognoscatur a confessario. Disp. 8, a num. 219.

CONCILIUM. Decretum Concilii Lateranensis circa annuam confessionem explicatur, et defenditur. Disp. 8, dub. 2, per totum.

CONFESSIO, ET CONFESSARIUS. Ut sit accusatio, et pars sacramenti, debet esse cum dolore peccatorum. Disp. 7, num. 2. Imprudentia aliquorum ministrorum in experiendo pœnitentium dolorem per comparisonem ad mala horribilia, et urgentes tentationes. Disp. 7, num. 75. Quomodo oblita includantur in confessione, et remittantur. Disp. 7, num. 97. Non solum licitum, sed utilissimum, et laudabile est iterare confessionem eorundem peccatorum. Ibi num. 98 et num. 109. Confessio in ratione accusationis, et partis sacramenti supponit necessario dolorem de peccatis. Disp. 7, num. 103. Nequit esse accusatio, nisi ex dolore procedat. Ibi num. 107 et 109. Qualiter confessio facta a principio sine dolore, ubi ponitur dolor, transeat in accusationem. Ibi numero 111. An multæ confessiones possint fieri cum eodem dolore. Disp. 7, a num. 114. Vide *Dolor*. Cur una confessio non possit deservire nullis absolutionibus, et sacramentis? Ibi num. 125. Qui confitetur sola venialia sine illorum dolore, peccat mortaliter. Disput. 7, num. 133. Quid si aliqua confiteatur cum dolore, et aliqua sine dolore? Ibi a num. 135. An qui mortalia jam confessa iterum confiteatur sine dolore, peccet mortaliter? Ibi num. 139. Non peccat mortaliter, qui in confessione imponit sibi aliquod veniale, quod non fecit; secus si fingat mortale, licet dicat esse jam confessum. Ibi num. 142. Ad confessionem venialium requiritur propositum illa vitandi. Disp. 7. num. 143. Multiplex confessionis significatio, et acceptio, et quid sit confessio sacramentalis? Disp. 8, num. 1. Sacramentalis confessio habet institutionem divinam. Ibi num. 2. Cadit sub præcepto divino, num. 3, cum. seq. Figuræ confessionis in veteri lege, ibi num. 8. Magna commoda ex confessione sacramentali. Ibi num. 11. Con-

fessio peccatorum facta soli Deo commendatur. Ibi num. 15. Græci non negarunt, nec negant confessionem sacramentalem. Ibi num. 16. Non est impossibilis peccatorum confessio. Ibi num. 19. Confessio sacramentalis non caderet sub præcepto ecclesiastico, si non caderet sub divino. Disp. 8, num. 21. Cadit de facto sub præcepto Ecclesiastico. Ibi. num. 21. An aliqui Regulares teneantur ad confessionem venialium? Ibi. num. 31. An Sanctimonialiales debeant singulis mensibus confiteri? Ibi. num. 31. An iterata peccatorum confessio possit cadere sub præcepto? Ibi. num. 33. Quas personas comprehendat, et obliget confessionis annuæ præceptum? Ibi. a num. 35. Vide *Præceptum*. Confessio singulis annis facienda, et qualiter computandus annus. Disp. 8, a num. 46. Qui omisit unius anni confessionem non liberatur ab ejus onere, sed tenetur quamprimum confiteri. Ibi. num. 48. Nequit una confessione satisfieri obligationi confitendi in duobus annis. Ibi. num. 49. In recollectione peccatorum pro confessione non requiritur summa, sed gravis, et prudentialis diligentia. Disput. 8, num. 55. Præcepto annuæ confessionis satisfit per validam, et informem. Ibi. num. 56. Secus per confessionem voluntarie nullam. Ibi. num. 57 et 60. Non omnis confessio informis est sacrilega. Ibi. numero 58. Quæ causæ excusent ab annua confessione. Disp. 8, numero 65 et seq. Confessio peccatorum occultorum cadit sub præcepto Ecclesiæ. Ibi. num. 62. In confessione manifestari debent omnia peccata mortalia quantum ad species, numerum, et circumstantias mutantes speciem. Disp. 8, a num. 71. Et confiteri uni, et eidem sacerdoti. Ibi. num. 72. Opus est confiteri non solum actum internum, sed etiam actionem externam. Ibi. num. 73. Quo sensu accipiendæ sunt peccatorum species, ut confiteri debeant. Ibi. num. 76. Quomodo sumendus numerus peccatorum in ordine ad confessionem. Ibi. numero 77 cum seq. Numerus peccatorum debet in confessione explicari. Ibi. numero 78. Quid agendum ubi certus numerus peccatorum assignari non valet. Ibi. num. 79. Quæ circumstantiæ sint necessario in confessione explicandæ. Disp. 8, num. 84 et 87. Vide *Circumstantia*. An, et quando possit confessarius interrogare

de quantitate furti, et aliis circumstantiis. Disput. 8, num. 102. Non licet in confessione substituere peccatum non commissum loco commissi. Ibi numero 103. Sententia docens, circumstantias notabiliter aggravantes non esse necessario explicandas in confessione, est simpliciter tuta. Ibi. num. 105. Circumstantiæ, quæ rationi notabiliter opponuntur, semper afferunt diversitatem specificam, et debent in confessione explicari. Ibi. num. 107. Vide *Circumstantia*. Peccata dubia negative, et levi fundamento, non debent necessario in confessione explicari. Disp. 8, num. 177. Certus de peccato, et dubius de confessione debet illud confiteri. Ibi. num. 178. Peccata mortalia dubia necessario sunt confitenda. Ibi. num. 184. An idem dicendum de mortalibus probabilibus? Ibi. num. 198. Peccatum mortale confessum ut dubium, si postea cognoscatur certum, debet iterum confiteri ut certum. Disput. 8, num. 203. Quid de confitente decem peccata plus minusve. Ibi. num. 206. Peccata inculpabiliter in una confessione oblita debent in alia explicari, et pro eorum absolutione non sufficit simplex sacerdos. Ibi. num. 208. Quæ integritas requiratur in confessione? Vide *Integritas*. An liceat confiteri mortalia apud unum confessarium, et venialia apud alium? Disp. 8, num. 216. Plura occurrentia in confessione moribundi. Ibi. a num. 227. Vide *Moribundus*. In confessione generali qui confitetur aliqua peccata hactenus non confessa debet explicare esse non confessa. Disp. 8, num. 247. An qui dicit se velle generaliter confiteri, peccet mortaliter si non dicat omnia mortalia? Ibi. num. 254. Quando mentiri in confessione sit peccatum mortale. Ibi. a num. 255. Confessio ex fine mortaliter malo est invalida. Disp. 8, num. 156. Et etiam quando fit ex fine venialiter malo. Ibi. num. 257. Examen conscientiæ pro confessione requisitum. Disp. 8, num. 260. Potest dari confessio informis, et valida. Disp. 8, num. 265, et seq. Non est talis, quæ fit cum sola naturali attritione. Ibi. numero 279. Nec ubi deficit supernaturalis dolor. Ibi. num. 275 et 276. Nec ubi deficient actus formales, et expliciti fidei, et spei. Ibi. num. 278. Nec ubi adest attritio efficax. Ibi. num. 277. Nec ubi dolor non extenditur ad omnia peccata. Ibi. num.

280. Nec etiam dum in ultimo absolutionis instanti committitur peccatum lethale. *Ibi.* num. 281. Nec ubi adest propositum virtuale emendationis vitæ, et deficit formale, et expressum. *Ibi.* num. 286. Est valida, et informis, quæ fit cum sola attritione inefficaci invincibiliter existimata efficaci. *Ibi.* num. 289. Est etiam valida, et informis, quæ dimidiatur ob negligentiam examinis pure vincibilem, et graviter culpabilem. Disp. 8, num. 306. Quæ dimidiatur ob negligentiam examinis simpliciter invincibilem, est valida, et fructuosa. *Ibi.* num. 304. Dimidiata ob negligentiam crassam, supinam, aut affectatam circa examen, est nulla. *Ibi.* num. 303. An sit de substantia sacramenti confessionem esse formaliter integram, et qualiter? *Ibi.* num. 312. Confessio facta laico quo pacto sit sacramentalis? Disp. 12, num. 5-1, inline. An per confessionem indirecte sacrilegam fiat satis præcepto confessionis? Disp. 8, num. 315. Quot sint conditiones confessionis, et quæ ad ejus substantiam spectent. Disp. 8, a num. 319, et seq. Est nulla ea confessio, in qua pœnitens scienter confitetur plura peccata lethalia quam commisit. *Ibi.* num. 319. Confessor accusatus de falso crimine a pœnitente, cui absolutionem denegavit, nequit se defendere pro dendo confessionem. Disp. 9, num. -11. An possit a via declinare, dum scit per confessionem mortem in nemore sibi a latronibus præparatam? *Ibi.* num. 42. An vocatus teneatur adire pœnitentem, quem scit per confessionem sibi scandalum esse? *Ibi.* num. -14. An possit abstinere a confessione facienda illi, quem per confessionem scit non esse sacerdotem? *Ibi.* num. 45. Nequit manifestare pœnitentiam injunctam pœnitenti, dum est signum gravis culpæ confessæ. *Ibi.* num. 46. Nec denegare confessionis schedulam illi, quem non absolvit. *Ibi.* n. 47. Quo pacto possit loqui de auditis in confessione, si aliunde eorum habeat notitiam extrasacramentalem. *Ibi.* num. 56.

CONFIRMATIO. An sacramentum confirmationis ministrari possit a simplici sacerdote ex concessione Ecclesiæ? Disp. 12, n. 55.

CONSCIENTIA. Quibus modis contingat conscientiam esse dubiam? Disp. 8, n. 176. Consonantia inter forum conscientiæ, et forum externum. *Ibi.* n. 178.

J CONSENSUS. Quomodo supplendus, quando defuit in celebratione Matrimonii. Disp. 7, n. 105.

CONSECRATIO. Qui inter hostias a sacerdote consecrandas apponit aliquam non triticeam, peccat mortaliter, secus qui inter venialia, de quibus dolet, confitetur aliquod sine dolore. Disp. 7, a n. 135.

CONSILIUM. Quæ sunt Consilii, nequeunt per Ecclesiam præcipi. Disp. 8, num. 24.

CONSUETUDO. Consuetudo peccandi quando debeat in confessione explicari. Disp. 8, num. 125. Defenditur consuetudo conferendi absolutionem sacramentalem ante exeutam satisfactionem. In Conim. ad art. 2, quæst. 90, num. 4.

CONTEMPTUS. Addit malitiam specie distinctam supra inobedientiam, et violationem præcepti. Disp. 8, n. 170. Contemptus formalis semper est peccatum mortale. *Ibi.* num. 171.

CONTUMELIA. An in peccato contumeliæ sint explicanda verba contumeliosa? Disp. 8, num. 133. Omnes contumeliæ sunt ejusdem speciei. *Ibi.* In eadem contumelia possunt concurrere plura peccata numero distincta explicanda in confessione. *Ibi.* num. 134.

CONVERSIO. Alia dispositiva, et vialis; alia formalis, et consummata. Disp. 7, num. 42.

COPULA. Distinguitur essentialiter ab aliis actibus luxuriæ, et debet in confessione explicari. Disp. 8, num. 129. Copula carnalis præpostera, et more bestiarum, variat speciem, et est peccatum mortale. *Ibi.* num. 168.

D.

DELECTATIO. In peccato delectationis morosæ explicari debet status peccantis, et circumstantia objecti, disp. 8, n. 112 et 113.

DETRACTIO. Quomodo explicari debeat detractionis peccatum in confessione? Disp. 8, n. 135. Quid requiratur ad peccatum detractionis. *Ibi.* n. 210. Quomodo possit vel in confessione committi. *Ibi.* n. 224.

DEUS. Debemus Deum diligere super omnia appetitive, sed non tenemur ad majorem amorem intensive. Disp. 7, n. 73.

DICTAMEN. Dictamen rationis quo pacto habeat rationem legis. Disp. 9, n. 6 et 7.

DIES. Reverentia debita diebus sacris, et peccata contra illam. Disp. a n. 172.

DIMIDIATIO. In quibus casibus liceat dimidiare confessionem? Disp. 8, n. 113. Vide *Integritas*.

DISTINCTIO. Unde accipienda distinctio numerica peccatorum. Disp. 8, n. 77. Distinctio circumstantiarum in ordine ad confessionem. Ibi n. 83.

DIVISIO. Virtutis poenitentiae divisio in tres status. In Comm. ad art. 4, qu. 90, a n. 2.

DOLOR. In dolore concurrente ad Sacramentum Poenitentiae distinguere debent, et plurimum differunt conceptus partis Sacramenti, et conceptus dispositionis ad gratiam Sacramenti. Disp. 7, num. 1. Aliquis dolor essentialiter requiritur ad valorem Sacramenti Poenitentiae. Disp. 7, num. 2. Dividitur in dolorem perfectum contritionis, et dolorem imperfectum attritionis. Ibi num. 3. Pro dolore, qui est pars Sacramenti Poenitentiae, non requiritur contritio, sed sufficit attritio. Disp. 7, num. 9. Tres diversos dolores assignavit Concilium Tridentinum, et docuit eorum quemlibet sufficere ad rationem partis Sacramenti Poenitentiae. Ibi num. 23. Quid censendum de hoc actu : Doleo quod non doleam de peccatis. Disp. 7, numero 67. Dolor requisitus ad remissionem venialium in Sacramento Poenitentiae. Ibi num. 68. Dolor requisitus pro Sacramento Poenitentiae non exposcit summam vel determinatam intentionem. Disp. 7, num. 71. Excessus doloris duplex, intensives, et appetitativus. Disp. 7, num. 74. Dolor requisitus ad Sacramentum Poenitentiae debet terminari ad omnia peccata mortalia in particulari. Ibi num. 78. Debet procedere sub motivo universalis et aliter non sufficit ad valorem Sacramenti. Ibi num. 80 et disp. 8, num. 277. Quomodo terminetur ad peccata poenitenti occulta. Ibi numero 82. Ad contritionem necessaria etiam est recogitatio, et dolor de omnibus peccatis in particulari. Ibi num. 83. Quae sit materia doloris pertinentis ad sacramentum Poenitentiae. Disp. 7, numero 38. Dolor de peccatis praesupponitur necessario ad confessionem. Disp. 7, num. 103. Dolor interior nequit fieri sensibilis per confessionem, si illam non antecedit.

Ibi num. 105. An dolor praecedat tempore confessionem, et absolutionem ? Ibi num. 112. Idem doloris actus nequii servire multis confessionibus simul concurrentibus. Disp. 7, num. 114. Idem doloris actus potest permanere vel habitualiter, vel virtualiter, vel formaliter. Ibi num. 113. Idem dolor, si formaliter perseveret, potest servire multis confessionibus. Ibi numero 116. Secus si tantum habitualiter maneat. Ibi num. 117. Sufficit tamen si perseveret virtualiter. Ibi num. 121. Quanto tempore possit idem dolor virtualiter permanere. Ibi num. 124. Dolor est pars essentialis Sacramenti Poenitentiae, licet confessio fiat de solis venialibus. Ibi numero 130.

E.

ECCLESIA. Non posset obligare ad confessionem sacramentalem, si non fuisset a Christo praepcepta. Disp. 8, num. 21. Ecclesiae praepceptum de sacramentali confessione singulis annis. Ibi num. 24. Ecclesia nequit absolute praecipere ea, quae sunt materia Consilii. Ibi num. 23. Potest Ecclesia dispensare in praepcepto annuae confessionis, et illud abrogare. Ibi numero 27. Quae possit Ecclesia mutare, aut praecipere circa sacramenta ? Disp. 8, n. 29. Non repugnat Ecclesiam praecipere confessionem aliquorum venialium. Ibi n. 30. Ecclesia praecipiens annuam confessionem, praecipit confessionem validam absolute. Disp. 8, a n. OO. Quomodo Ecclesia praecipere valeat actus internos ? Ibi n. 62. De peccatis in Ecclesia commissis. Vide *Templum*.

EFFECTUS. An effectus actionis peccaminosae debeat in confessione explicari ? Disp. 8, n. 73.

EPISCOPUS. An in suis peccatis debeat explicare suam dignitatem ? Disp. 8, num. 110.

EUCCHARISTIA. Praepceptum praemittendi confessionem sacramentalem pro sumenda Eucharistia. Disp. 8, num. 51. Qui post susceptam immediate Eucharistiam fornicaretur, committeret aliud, et specie diversum peccatum mortale. Disp. 8, num. 175. Eucharistia nec in publico, nec in secreto potest denegari indigno ob solam notitiam acquisitam intra confessionem. Disp. 9, num. 40.

EUNUCHUS. Si fornicetur, debet eam

circumstantiam explicare. Disp. 8, num. 124.

EXAMEN. Requiritur ad confessionem examen conscientiae. Disp. 8, n. 260. Sed non uniforme in omnibus. Ibi n. 261. Prudentia desiderata in confessariis ad examinandum pœnitentes. Ibi num. 263. Unde obligetur pœnitens ad examen conscientiae ? Disp. 8, n. 302. Qualiter requiratur examen ad Sacramenti valorem ? Ibidem num. 305.

EXTENSIO. Duplex invenitur in qualitatibus, subjectiva, et objectiva. Disp. 7, num. 70.

F.

FAMA. Vide *Detractio*.

FESTUM. An peccare in diebus festis addat novam speciem peccato ? Disp. 8, a num. 172.

FERITAS. Est particulis species peccati superaddita homicidio. Disp. 8, num. 169.

FICTIO. Quid sit ? Disp. 8, num. 307 et seq. Dividitur in formalem, et materialem, et utramque tenetur pœnitens confiteri. Ibidem.

FILIUS. Filiorum peccata contra parentes quantum aggraventur ? Disp. 8, num. 135. Filiorum furta. Ibi.

FIDES. Vide *Infidelitas*.

FINIS. Impossibilis conversio hominis ad duos ultimos fines. Disp. 7, num. 13. Finis effectus potest esse minus perfectus, quam bonum ad eum ordinatum. Disp. 7, num. 35. Quis sit ultimus finis operum existentis in peccato ? Disp. 7, num. 38. An ubi finis est bonus, et medium, quod eligitur, malum, concurrant duæ malitiæ species explicandæ in confessione ? Disp. 8, numero 161. Si id quod posset esse finis pure concomitanter se habet, nullam malitiam inducit in operationem. Ibi numero 163. Si finis sit malus, et medium etiam malum, solent inducere duas malitias specie diversas. Ibi numero 164. Finis operantis est potior in influendo, quam finis operis. Ibi numero 165. Finis vel mortaliter, vel venialiter malus reddit invalidas confessiones ex eo factas. Disp. 8, numero 257. Confessio ex fine venialiter malo est peccatum mortale. Ibi num. 258. Ut homo dirigatur ad finem supernaturalem, necessaria est lex divina supernaturalis ; secus

ut dirigatur ad finem naturalem. Disp. 9, num. 5. Quem finem respiciat sigillum Sacramentale ? Ibi.

FORMA. Per quam formam expellantur peccata venialia ? Disp. 7, num. 128.

FORNICATIO. Turpes actus illam præcedentes solent constituere peccatum ab ea distinctum, et necessario confitendum. Disp. 8, num. 165.

FURTUM. An in confessione furti debeat explicari quantitas rei ablatae ? Disp. 8, numero 100 et seq. Filiorum furta. Ibi numero 135. Furum sacri ex loco sacro habet malitiam sacrilegii, Disp. 8, num. 153. Et etiam furtum rei sacræ ex loco non sacro. Ibidem. Quid dicendum de furto rei non sacræ ex loco sacro ? Ibi num. 154.

G.

GRATIA. Gratia ex meritis Christi non limitatur ad solam victricem delectationem. Disp. 7, num. 43.

H.

HERESIS. Plures hæreses contra confessionem Sacramentalem. Disp. 8, num. 12. Hæretici tenentur ad confessionem annuam Ecclesiastico præcepto. Disp. 8, n. 35.

HOMICIDIUM. Quando ex circumstantia loci fit homicidium ? Disp. 8, num. 151.

I.

JACTANTIA. Peccatum jactantiæ de peccato, et quomodo multiplicetur specie. Disp. 8, num. 137.

TH

IGNORANTIA. An debeat in confessione explicari, quod quis peccaverit ex ignorantia ? Disp. 8, num. 128. Quæ sit crassa, aut supina, quæ affectata, quæ invincibilis, et quæ pure vincibilis ? Disp. 8, n. 301 et seq. Quod discrimen intercedat inter peccatum commissum ex ignorantia crassa, supina, et affectata, et inter commissum ex ignorantia pure vincibili ? Ibi num. 302. Ignorantiæ crassæ, supinæ, et affectatæ conditio exponitur. Ibi num. 314.

IMPERFECTIO. Qui actus in via spirituali dicantur imperfectiones, et utrum possint esse materia Sacramenti Pœnitentiæ. Disp. 7, num. 91 et 92.

IMPOTENTIA. Ob impotentiam physi-

cam vel moralem excusatur aliquando pœnitens ab integritate materiali confessionis. Disp. 8, a n. 213.

INCESTUS. In quo consistat, et varias illius species. Disp. 8, a num. 140.

INCITATIO. An qui alium incitat positive ad peccandum, debeat id in confessione explicare. Disp. 8, n. 158.

INDULGENTIE. Qualiter excusent a Pœnitentiæ Sacramentalis adimpletione? Disp. 11, n. 78 et seq. Non excusant a pœnitentia ut medicina. Ibi n. 87. Quid importent indulgentiæ sumptæ formaliter. Ibidem.

INFAMIA. Vide *Detractio*.

INFIDELITAS. Plures infidelitatis species explicandæ in confessione. Disp. 8, n. 146.

INOBEDIENTIA. Vide *Contemptus*.

INSTRUMENTUM. Non refert communiter loquendo, quod peccatura committatur his, aut illis instrumentis. Disp. 8, num. 157.

INTEGRITAS. Integritas confessionis alia materialis, alia formalis. Disp. 8, num. 209. Integritas materialis requiritur per se loquendo ad confessionem. Ibi n. 210. Aliquando, et per accidens sufficit sola integritas formalis, licet non dicantur omnia peccata. Ibi n. 211. Conditiones ad id requisitæ. Ibidem. Quando peccatum in una confessione suppressum debeat in alia manifestari. Ibi n. 212. Plures casus, in quibus pœnitens ob impotentiam physicam, vel moralem excusatur ab integritate materiali confessionis. Ibi a num. 213. Causæ sufficientes, quæ non excusant ab integritate confessionis. Ibi n. 215. Non sufficit magnus pœnitentium concursus in aliquo Jubilæo, aut solemnitate. Ibi n. 117. Prava aliquorum circa istud praxis. Ibi. An liceat dimidiare in confessione peccata non reservata a reservatis, et e contra. Ibi n. 218. An pœnitens, neconfessario manifestet complicem, possit, et debeat tacere aliquod peccatum. Disp. 8, n. 220. Conditiones ut peccatum complicitis possit manifestari. Ibi n. 222. Pœnitens eas non observans peccat mortaliter. Ibi n. 224. An teneatur ad restituendum complicitis famam. Ibi n. 225. Quid si complex non fuerit, sed alius tertius. Ibi n. 226. Moribundus potest confiteri peccata in communi. Ibi n. 227. Vide *Moribundus*.

Tam formalis, quam materialis integritas est de jure divino. Disp. 9, num. 24. Quos fines respiciat integritas confessionis. Ibi n. 26. Non licet revelare sigillum ob integram confessionem faciendam. Ibi n. 27.

INTENTIO. Intentio suscipiendi sacramentum pœnitentiæ oritur per se loquendo ex dolore peccatorum, et non e contra, et non reddit sensibilem dolorem. Disp. 7, num. 104. Intentio formalis virtualis, et habitualis. Disp. 7, num. 115. Quæ illarum requiratur, et sufficiat ad conficiendum, et recipiendum sacramentum. Ibi. a num. 117. Quæ ad celebrandum, et applicandum Missæ sacrificium? Ibi. num. 119 et 123.

INTENSIO. Quomodo intendatur qualitas? Disp. 7, num. 70. Non requiritur summa vel certa intensio doloris pro sacramento. Ibi. num. 71. Intensio peccati non est circumstantia mutans speciem. Disp. 8, num. 166.

J.

JUDEX. An saecularis iudex possit impunitum relinquere delinquentem, et plectere insontem sponte oblatum ad subeundam pœnam delinquentis? Disp. 10, num. 36.

JURAMENTUM. Cur graviter delinquat qui jurat rem levem facturum sine intentione adimplendi? Disp. 11, num. 27.

JURISDICTIO ECCLESIASTICA. Quid, quotuplex, et qualiter ad valorem sacramenti necessaria? Disp. 12, num. 56. Quæ sit ordinaria, quæ delegata, quæ dubia, quæ probabilis, quæ habita titulo colorato? Ibi. num. 57. Dubia non sufficit ad absolvendum absolute, sed solum conditionate in eventu necessitatis. Ibi. Sacramentum ministratum cum jurisdictione habita titulo colorato est validum. Ibidem. Sacerdos ex vi. ordinis non habet jurisdictionem ad absolvendum a lehalibus. Disp. 12, num. 57, et seq. Quilibet sacerdos etiam hæreticus habet jurisdictionem ad absolvendum quemlibet pœnitentem a quibuscumque peccatis in articulo mortis. Ibi. num. 61, et seq. Nequit simplex sacerdos absolvere existentem in articulo mortis, si proprius sacerdos adsit. Ibi. num. 63. Nec sacerdos hæreticus, schismaticus, degradatus, aut excommunicatus in præsencia

sacerdotis catholici non excommunicati. Ibi. num. 61. Qui non habet jurisdictionem ordinariam aut delegatam, nequit absolvere moribundum in præsencia sacerdotis habentis privilegium ad absolvendum. Disp. 12, num. 66. Nequit simplex sacerdos absolvere moribundum in præsencia habentis jurisdictionem ad absolvendum a lethalibus. Ibidem. Sacerdos excommunicatus non toleratus potest absolvere moribundum in præsencia simplicis sacerdotis; et similiter sacerdos nunquam expositus in præsencia alterius alibi approbati, sed non ubi fit confessio. Ibi. num. 67. Omnis sacerdos simplex habet jurisdictionem ad absolvendum a venialibus, et lethalibus jam confessis. Ibi. num. 68. An hæc jurisdictione habeatur a Christo immediate, an vero ab Ecclesia? ibi. num. 69. Nequit tamen ea uti licite post decretum Innocentii XI. Ibi. Jurisdictio est separabilis a potestate absolvendi. Disp. 12, num. 75. Distinguitur a caractere sacerdotali. Ibidem. Non est potentia physica, sed moralis. Ibi. num. 76. Qualiter absolutio pendeat jurisdictione. Ibi. num. 77. Quæ circumstantiæ attendi debeant, ut pœnitens in articulo mortis possit a sacerdote hæretico absolvi. Ibi. num. 79. Jurisdictio probabilis tenui probabilitate insufficiens est ad ministrandum pœnitentiæ sacramentum. Disp. 12, dub. 7, num. 79. Sufficit tamen jurisdictio ingenter probabilis. Ibidem dub. 7, per totum.

JUS. Juris naturalis duplex acceptio. Disp. 9, num. 8. Actus virtutum supernaturalium qualiter obligent ex jure naturæ. Ibidem.

L.

LEX. Distinguenda in lege duplex vis, directiva, et coactiva. Disp. 8, num. 38. An legislator obligetur ad observandum legem a se latam? Ibi. Quo sensu lex humana dicatur declarativa juris divini. Ibi. num. 40.

LIBERTAS. Libertas est duplex, intrinseca, et extrinseca. Disp. 10, num. 42.

LICENTIA. Nequit superior licentiam concedere ad revelandam confessionem. Disp. 9, num. 61. An possit pœnitens? Ibi. num. 58, et seq. Non potest sacerdos sine pœnitentis licentia loqui de auditis in

confessione nec cum aliis, nec cum eodem pœnitente. Ibi. num. 36, An ut pœnitens eam concedat, debeat peccata extra sacramentum historice referre sacerdoti? Ibi. num. 58. An sufficiat licentia tacita? Disp. 9, num. 59. Sufficit sola licentia pœnitentis, ut sacerdos possit revelare peccatum complicitis. Ibi. num. 60. Ubi pœnitens licentiat sacerdotem, ut confessionem revelet, non cedit juri sacramenti. Ibi. num. 62. Nec dispensat in præcepto sigilli. Ibi. num. 63. Nemo potest alteri licentiam concedere, ut sibi mortem inferat. Ibidem.

LOCUS. Non omne peccatum commissum in loco sacro est sacrilegium, aut peccatum grave. Disp. 8, num. 148. Plura peccata gravia ex circumstantia loci. Ibidem. Homicidium, effusioque sanguinis. Ibi. num. 149. Copula carnalis, et effusio seminis. Ibi. num. 150. An debeant esse notoria, ut importent circumstantiam sacrilegii? Ibi a num. 151. De furtis in aut ex locis sacris. Ibi. num. 153, cum seq. Peccata contra immunitatem loci sacri. Ibi. num. 155. Qui dicatur locus sacer respective ad diversa peccata. Ibi. num. 156. i

LUXURIA. Major oppositio in peccatis luxuriæ, quam in aliis cum sacra Eucharistia. Disp. 8, num. 175.

M.

MACULA. Sublata macula peccati nequit permanere reatus ad pœnam æternam. Disp. 7, num. 14. Macula peccati venialis est aliquid præter reatum ad pœnam. Disp. 7, num. 89.

MATERIA. An in materia sacramentorum distinguere debeant diversæ partes. In Comment, ad art. I, qu. 90, num. 3. Quæ sit materia doloris pertinentis ad sacramentum pœnitentiæ. Disp. 7, num. 88. Sola peccata sunt materia sacramenti pœnitentiæ. Disp. 7, num. 90. An imperfectiones sint materia hujus sacramenti. Ibi. num. 91. Sola pœnitentis peccata sunt materia pœnitentiæ. Ibi. num. 93. Debent esse vere commissæ. Ibi. num. 95. Et præterita, non futura. Ibi. num. 96. Peccata oblita sunt materia sacramenti, et virtutis pœnitentiæ. Ibi. num. 97. Peccata etiam jam confessæ, et dimissæ. Ibi. num. 98.

Peccata mortalia dubia sunt materia necessaria confessionis. Disp. 8, num. 184.

MATRIMONIUM. Quando fuit nullum ob defectum consensus ex parte unius conjugis, quomodo revalidandum? Disp. 7, num. 105.

MENDACIUM. Quale peccatum sit mentiri in confessione. Disp. 8, a num. 255.

MERETRIX. Publicæ meretrices tenentur ad confessionem annuam, et incurrunt censuras non confitentibus impositas. Disp. 8, num. 37.

MERITUM. Potest homo de condigno sibi mereri vitam æternam. Disp. 10, num. 15. Cur possit justus satisfacere de condigno pro pœna alterius, et non possit de condigno mereri gratiam, et gloriam alteri dandam. Ibi. num. 33. Non potest justus transferre in alium jus ad præmium de condigno suis meritis correspondens. Ibi nam. 38. Quo pacto opus meritorium vilæ æternæ sit etiam meritorium ablationis cujuscumque impedimenti ad illius assecutionem. Disp. 10, num. 59. Opera extra charitatem facta non fiunt meritoria per adventum charitatis. Ibi. num. G6.

METUS. Vide *Timor*.

MINISTER. Nemo præter sacerdotes habet potestatem ministri in sacramento pœnitentiæ. Disp. 12, num. 42. Nec habere potest ex dispensatione Ecclesiæ. Ibi. num. 45. Qualiter sacramentorum minister se conformare debeat cum principali agente. Disp. 9, num. 12 et 15.

MISSA. An possit omitti a sacerdote, qui intra confessionem novit venenatum vinum sibi esse præparatum? Disp. 9, num. 42.

MORS ET MORIBUNDUS. Mors spiritualis ex analogia ad corporalem per quid formaliter excludatur. Disp. 7, num. 41. Pro suscipiendo sacramento in articulo mortis sufficit attritio cognita, et non requiritur contritio vera, vel existimata. Disp. 7, num. G4. Plures, et difficiles casus occurrentes in absolutione moribundi. Disp. 8, num. 227. An sufficiat illi confiteri peccata in genere? Ibi. An dans aliqua doloris signa in absentia confessarii possit ab eo superveniente absolvi? Ibi. num. 234. Quid si adveniente confessario non adsint testes deponentes quid egerit moribundus? Ibi. num. 238. Quid si

moribundus reperialur, qui nullum perse vel per alios ostendat sacerdoti signum doloris. Ibi. num. 240. Non potest, nec debet in tali casu conferri absolutio. Ibi. num. 244.

MODUS. Modus, quo operatio fit, addit aliquando novam speciem, et aliquando non. Disp. 8, num. 16G. Modus intensionis. Ibi. Modus durationis, et continuationis. Ibi. Alii plures modi. Ibi. a num. 167. Modus exercendi copulam carnalem an variet speciem? Ibi. num. 168. Feritas, raptus, et rapina sumunt speciem ex modo, quo operatio fit. Disp. 8, n. 169. Modi falsi, et insufficientes ad explicandum sacramentum pœnitentiæ validum, et informe. Disp. 8, a num. 275.

N.

NEGLIGENTIA. Negligentia circa examen conscientiae multipliciter contingit. Disp. 8, num. 301, et seq.

NECTARIUS. An Nectarius Patriarcha Constantinopolitanus prohibuerit confessionem sacramentalem? Disp. 8, num. 12 et seq.

NOTITIA. Nequit sacerdos uti confessionis notitia ad vitandum excommunicatum non toleratum? Disp. 9, num. 38. Nec ad denegandam Eucharistiam indigno. Ibi. num. 39 et 40. Nec ad minus grate alloquendum pœnitenti, aut severiorem vultum ei ostendendum. Ibi. num. 35. Nec ad aliquam actionem gubernationis externæ denegandi suffragium in electione, vel removendi subditum ab officio, et similia. Disp. 9, num. 48 et seq. Omnis usus notitiæ confessionis in detrimentum, et incommodum pœnitentis est violatio sigilli. Ibi. num. 51.

NOVATUS. Quis fuerit, et quid docuerit? Disp. 12, num. 1G.

NOVITIUS. An Novitjus peccans contra castitatem debeat suum statum explicare in confessione? Disp. 8, num. 114.

NUMERUS. Quid agendum ubi in confessione nequit asseverari certus numerus peccatorum. Disp. 8, num. 81 et 206.

O.

OBEDIENTIA. Vide *Contemplas*.

ODIUM. Plures circumstantiæ atten-

dendæ in odio proximi. Disp. 8, num. 138. Odium inter personas valde conjunctas frequenter affert aliam malitiam specie diversam. Ibi.

OPINIO. In usu sacramentorum non licet sequi præcise opinionem probabilem relictâ tutiori. Disp. 7, num. 51 et 52. Sententia docens pro sacramento pœnitentiæ sufficere attritionem est tutior, quam opposita exigens contritionem. Ibi. num. 34. Duobus modis potest aliqua opinio dici tutior. Ibi. num. 55. An opinio probabilis excuset a confitendo peccatum mortale dubium? Disput. 8, num. 193. Quam opinionem teneamur sequi in conferendis sacramentis? Disp. 12, num. 83 et 84. Quæ differentia versetur inter opinionem probabilem circa materias, et formas sacramentorum, et inter opinionem probabilem circa jurisdictionem ministri. Ibi. num. 84. An opinio, docens absolutionem præstitam cum jurisdictione probabili esse licitam, sit minus tuta, quam opposita? Disp. 12, num. 85 et seq.

OPUS. Quo sensu egregia virtutum opera dicantur non prodesse sine charitate. Disp. 7, n. 40.

ORDO. Ordo eorum, quæ in hoc tractatu dicuntur. In procem, ad qu. 90.

P.

PAPA. Summus Pontifex tenetur ad confessionem annuam. Disp. 8, num. 38. Potest autem abrogare, et secum dispensare in talis confessionis præcepto. Ibi. num. 39.

PARS. Partes sacramenti pœnitentiæ ex parte materiæ. In Comm, ad art. 2, qu. 90, per totum. Sunt partes intégrales ejusdem materiæ. In Comm. art. 3, qu. 90, n. 1.

PECCATUM, et PECCATOR. Quæ sit distinctio inter peccata cordis, oris, et operis? In Comm. art. 3, qu. 90, n. 3. Non omnia opera peccatoris sunt peccata. Disp. 7, n. 38. Omnia peccata gravia expelluntur per contritionem. Disp. 7, n. 05. Non requiritur quod dolor de peccatis sit summus intensive, sed appretiative. Disp. 7, a n. 71. Pro majori peccato debetur major dolor appretiativus. Ibi. n. 70. Dolere magis appretiative de minori peccato, quam de majori, est peccatum, et quale. Ibi. n. 72. Peccata in sacramento pœnitentiæ

non remittuntur absque eorum dolore in particulari. Ibi. n. 78. Quomodo remittuntur peccata occulta, quæ pœnitens non cognoscit. Ibi. n. 82. Recogitatio, et dolor peccatorum in particulari requiruntur per se, et in omni statu ad veram de illis contritionem. Ibi. n. 83, et 85. Omnia, et sola peccata pœnitentis sunt materia sacramenti pœnitentiæ. Disp. 7, n. 88, et 93. Pro aliorum peccatis possumus satisfacere, non autem poenitere. Ibi. n. 94. Peccatum, quod est materia sacramenti, debet esse vere commissum. Ibi. n. 95. Peccata erronee apprehensa non sunt materia sacramenti pœnitentiæ, bene autem pœnitentiæ virtutis. Ibi. Peccata futura non sunt materia sacramenti, nec virtutis pœnitentiæ. Ibi. n. 96. Peccata oblita sunt materia pœnitentiæ tam sacramenti, quam virtutis. Ibi. n. 97. Peccata jam confessa, et dimissa sunt materia sufficiens sacramenti pœnitentiæ. Ibi. num. 98. Peccata commissa ante Baptismum possunt esse materia pœnitentiæ virtutis, non autem pœnitentiæ sacramenti. Ibi. n. 101. An debeat scribere peccata timens quod eorum postea pro confessione non recordabitur. Disp. 8, n. 55. Omnia mortalia quantum ad species, et numerum, et circumstantias mutantes speciem debent in confessione manifestari. Disp. 8, a num. 71. Et confiteri uni, et eidem sacerdoti. Ibi. num. 72. In confessione peccatorum opus est explicare actum externum. Ibi. n. 73. An etiam effectum talis actus. Ibi. Quæ sit species primaria in peccato. Ibi. num. 75. Radix distinctionis numericæ inter peccata. Ibi. num. 77, et seq. Quando discontinuatur unitas numerica peccati. Ibi. num. 78. An duratio, seu continuatio actus peccati debet in confessione explicari. Disp. 8, num. 101. Consuetudo peccandi. Ibi. num. 125. Peccatum ex ignorantia. Ibi. num. 128. Actus consummatus peccati debet in confessione explicari. Ibi. n. 129. Multiplicatio peccatorum in eodem actu furandi. Ibi. n. 131. In actu odii, vel occisionis. Ibi. n. 132. In proferendo contumeliam, in detrahendo, et temere judicando. Ibi. a n. 133. In peccato jactantiæ. Ibi. n. 136. In consulente peccatum. Ibi. n. 137. In conjunctorum odio, n. 138. Peccata contra naturam. Ibi. n. 139. Inter cognatos. Ibi. a num. 140. In non corrigente subditos.

Ibi. n. 147. Speciale peccatum incitandi positivo alium ad peccandum. Disp. 8, n. 150. Peccata dubia dubio negativo, aut levi fundamento non sunt necessario confitenda. Disp. 8, n. 177. Certus de peccato, et dubius de confessione debet illud confiteri. Ibi. n. 178. Qui dubitat, an peccaverit moraliter, tenetur illud peccatum confiteri. Ibi. n. 184. Peccatum mortale confessum ut dubium debet iterum confiteri, ubi cognoscitur certum. Ibi. 203. Quid si aliquis confiteatur decem peccata plus minusve, si postea cognoscat numerum certum. Ibi. n. 206. Peccata in unaconfessione inculpabiliter oblita debent in alia explicari. Ibi. n. 207. Et quando debeant confiteri. Ibi. n. 212. Quale peccatum sit manifestare alicui intra vel extra confessionem absque necessitate occultum proximi peccatum. Disp. 8, n. 224. Quando opus sit in confessione explicare, quæ peccata sint jam confessa, et quæ non? Disp. 8, n. 247. Peccat mortaliter, qui confessionem facit ex fine venialiter malo. Disp. 8, n. 258. Unde agnoscenda sit gravitas, aut levitas peccati. Disp. 9, n. 98. Qualiter Deus occultet peccata clavibus subjecta. Disp. 13, n. 13. Omissio rei exiguæ, sine qua finis magni momenti obtineri non potest, est lethale peccatum. Disp. 11, n. 13. Quo pacto licitum sit uti peccato alterius in proprium bonum. Disp. 12, num. 79. Volitio indirecta objecti peccaminosi an sit peccatum? Disp. 8, n. 293, et n. 309. Quæ advertentia requiratur ad peccatum lethale. Ibi. n. 313. Peccatum Angeli ex qua inadvertentia processerit. Ibi.

PERSEVERANTIA. Unus, et idem actus potest perseverare vel formaliter, vel virtualiter, vel habitualiter. Disp. 7, n. 115. Sufficit, intentionem, consensum, dolorem, et similia perseverare virtualiter ad valorem eorum, pro quibus requiruntur. Ibi. 121, et seq.

PESTIS. Quomodo in contagio pestis possit ministrari sacramentum pœnitentiæ? Disp. 8, n. 215.

PŒNA. Pœna inferni potest terminare timorem naturalem, sed magis supernaturalem. Disp. 7, n. 43. An pœnæ Ecclesiasticæ comprehendant pueros, et impubes. Disp. 8, n. 42. Pœna æterna damni, et sensus sequitur ad quodlibet peccatum lethale. Disp. 10, num. 6. Pœnæ tempora-

lis reatus, quo pacto sequatur ad peccatum? Ibi. n. 7. Qualiter persistat, vel deficiat? Ibi. num. 9, et seq. Pœna temporalis debita pro peccatis non est determinate pœna Purgatorii. Ibi, num. 18 et 19. Debitum subeundi pœnam qualiter dicatur personale? Ibi. n. 33.

PŒNITENTIA. In sacramento pœnitentiæ distinguenda est duplex elevatio, alia pœnitentis ad eliciendum actus; alia ipsorum actuum ad efficiendum gratiam. In Comm, ad art. 1, qu. 90, num. 2. In eodem distinguuntur tres partes ex parte materiæ. In Comm, ad art. 4. qu. 90, n. 1. Divisio pœnitentiæ virtutis in pœnitentiam ante baptismum, mortalium, et venialium. Ibi. a n. 2. Aliquis dolor essentialiter requiritur ad valorem sacramenti pœnitentiæ. Disp. 7, num. 2. Non requiritur contritio, sed sufficit attritio. Ibi. n. 9. Sacramentum pœnitentiæ est sacramentum mortuorum, et non supponit per se vitam gratiæ. Ibi. n. 11. Sacramentum pœnitentiæ antequam sit, non influit per contritionem cum voto ipsius pœnitentiæ. Ibi. n. 18. Ad valorem sacramenti pœnitentiæ requiritur attritio supernaturalis. Disp. 7, n. 19. Sufficit attritio supernaturalis inefficax, ut sit sacramenti pars. Ibi. n. 23. Ad fructum hujus sacramenti, et influendum per modum dispositionis attritio efficax necessaria est. Ibi. num. 26, et seq. In eodem sacramento duæ attritiones, una per modum partis, et alia per modum dispositionis. Ibi. n. 29. Major dolor, et labor requiritur in sacramento pœnitentiæ, quam in Baptismo. Disp. 7, n. 50. An sententia docens contritionem esse necessariam pro sacramento pœnitentiæ, sit condemnata ab Ecclesia? Ibi n. 51, et 54. Vide *Attritio*. An hic actus: Doleo quod non doleam de peccatis, sufficiat in ratione doloris ad sacramentum pœnitentiæ? Disp. 7, n. 67. An pœnitentia peccatorum debeat esse summa intensive. Disp. 7, n. 74. Quæ doloris extensio ad peccata requiratur in sacramento pœnitentiæ? Ibi. n. 78 et seq. An peccet, qui confitetur cum dolore ex motivo particulari? Ibi. n. 80. Ubi sacramentum pœnitentiæ non esset, ipse peccator pœnitens deberet esse iudex, et medicus. Disp. 7, num. 86. Quæ peccata sint materia doloris pœnitentis ad pœnitentiam. Disp. 7, n. 88. Pœui-

tenHa Sanctorum post peccata sibi remissa. Ibi. π. 98, et 101. An, et quomodo pœnitens debeat respondere interrogationibus confessarii? Disp. 8, num. 102 et seq. et num. 126. In peccatis odii solent addi circumstantia* specie distincte. Ibi. n. 138, et in peccatis carnis attendendo ad personam, cum qua committuntur. Ibi. η. 139. Plura peccata ex circumstantia loci sacri sunt sacrilegia independenter ab ordinatione Ecclesiæ. Ibi. η. 152. Nullum mortale post baptismum, sive certum, sive dubium remittitur absque sacramento pœnitentia in re, vel in voto. Disp. 8, n. 191. An pœnitens teneatur confiteri peccatum, ex quo confessarius cognoscat complicem. Disp. 8, a n. 219. Pœnitens in confessione generali debet explicare, quæ ex peccatis sint jam confessa, et quæ non sint confessa. Disp. 8, n. 247. Et si circa id inquiratur a confessario, tenetur directe respondere. Ibi. n. 250. Potest dari sacramentum pœnitentias validum, et informe. Disp. 8, num. 265. Vide *Confessio*.

POLLUTIO. Cur pollutio voluntaria prohibita sit in omni. eventu? Disp. 9, n. 20.

M. PONCE. Immerito impugnavit doctrinam de timore servili, quam tract, de spe tradidimus. Disp. 8, n. 296, et seq.

POTESTAS CLAVIUM. Unde efficaciter probetur? Disp. 8, n. 3, et seq. et disp. 12, n. 9 et seq. Quid sil? Disp. 12, n. 1 et seq. Est vera, et realis potestas spiritualis. Ibi. n. 20. Addit modum extensionis supra characterem sacerdotis, et ab eo separabilis est. Disp. 12, n. 4. Qualiter pendeat a jurisdictione? Ibi. n. 5. Quo pacto refert, vel occludat Cœlorum januam. Ibi. n. 6 et 18. Quid nomine potestatis clavium intellegant hæretici? Ibi n. 1-1, et seq. Quæ dicatur clavis David? Ibi. num. 24. Quæ sit clavis inferni? Ibi. n. 19. Quot sint Ecclesiæ claves, et qualiter distinguantur? Ibi. num. 21 et 23. Quid sit clavis scientiæ, et quando conferatur sacerdoti. Ibi. n. 26. An quaelibet divina persona habeat distinctas claves? Disp. 12, n. 30. Quo pacto potestas jurisdictionis dicatur clavis? Ibi. n. 31. An sacerdotes legis naturalis et scripta* clavium potestatem obtinuerint? Ibi. n. 33. Potestas clavium, et sacerdotalis non convertuntur. Ibi. num. 34. Clavium potestas residet in omnibus sacerdotibus legis gratiæ, etiam hæreticis, degradatis,

schismaticis, et excommunicatis. Ibi. n. 37. Non tamen habent illius usum. Ibidem.

PRÆCEPTUM. Multa sunt ex divina institutione, quæ non cadunt sub præcepto divino. Disp. 8, n. 2. Præceptum divinum de confessione sacramentali. Ibi. num. 3. Præceptum Ecclesiasticum de eadem confessione. Ibi. num. 21 et 21. Pra*ceptum annuæ confessionis est simpliciter humanum. Ibi. n. 24. Ecclesia potest abrogare præceptum annuæ confessionis, et in illo dispensare. Ibi. n. 27. Si non supponeretur præceptum divinum de confessione, non posset Ecclesia annuam confessionem præcipere. Disp. 8, n. 29. Ad quas personas extendatur annuæ confessionis præceptum? Ibi. n. 35. Comprehendit hæreticos, et apostatas. Ibi. Et publicas meretrices. Ibi. n. 37. An Summum Pontificem? Ibi num. 33. An paeros, et in qua aetate? Ibi num. 45. An senes octogenarios? Ibi num. 43. Præceptum annuæ confessionis solum obligat conscios peccati mortalis non confessi. Ibi n. 44. Fideles non habentes conscientiam peccati mortalis non obligantur ad comparendum coram Parocho. Ibi n. 45. Quomodo computandus annus ad satisfaciendum præcepto annuæ confessionis. Disput. 8. a num. 46. An una confessione possit satisfieri præcepto anni antecedentis, et præcepto anni sequentis? Ibi numero 49. Quid dicendum de eo, qui post confessionem incidit in novum peccatum mortale ante finem anni? Ibi u. 50. Quid de illo, qui post confessionem peractam recordatur alicujus mortalis nondum confessi. Ibi n. 51. Plures alii casus ad idem pertinentes. Ibi n. 53. An qui prævidet fore ut postea non possit adimplere confessionis annuæ præceptum, teneatur illam præmittere. Ibi n. 54. Quid de eo, qui prævidet se in articulo mortis non habiturum copiam confessarii; vel non habiturum memoriam peccatorum? Ibi n. 55. Huic præcepto satisfit per omnem confessionem validam. licet informem. Ibi n. 56. Non tamen per confessionem voluntarie nullam, sive sacrilegam. Ibi n. 57. Similitudo inter præceptum confessionis annuæ, et præceptum annuæ communionis. Ibi n. 59. Non satisfit huic præcepto per confessionem ob culpam occultam, et voluntarie nullam. Ibi n. 60. Qui sic confitetur, incurrit poenas Ecclesiasticas positas contra

non confitentos. Ibi n. 63. Per confessionem nullam sine culpa pœnitentis, sed aliunde, non satisfit præcepto annuæ confessionis, Ibi n. 64. Causae excusantes ab annua confessione. Disp. 8, n. 65, cum seq. Præceptum non obligat ad assecutionem finis, sed ad exhibitionem operis præcepti. Disp. 11, n. 62. Ex quibus capitibus vim obligandi amittat, vel conservet? Disp. 9, n. 20 et 26. Quæ præcepta negativa obligent semper, et pro semper. Disp. 9, n. 25.

PRÆLATI. Praelati nostri Ordinis possunt sub præcepto formali constringere ad confitendum Religiosum illum, qui per tres aut quatuor menses ad pœnitentiam non accessit. Disp. 8, n. 13 et 320.

PROPOSITIO. Aliquae propositiones condemnatae? ab Alexandro VIII. In Comm. ad art. 2, q. 9, n. 4. An ista sit vera: *Confessio est Sacramentum Pœnitentiæ*. In Comm. ad art. 3, q. 90, n. 2. Aliae propositiones damnatae a Pio V. Disp. 7, n. 13. Aliae. Ibi n. 15. Alia n. 21. Alia nu. 45. Aliae n. 51. Aliae η. 130. Aliae damnatae ab Alexandro VII et Innocentio XI. Disp. 8, n. 55 et 56, et 59. Alia damnata ab Innocentio XI. Disp. 8, n. 105. Aliae ab eodem damnatae. Disp. 8, nu. 126. Alia ab Alexandro VII. Ibi n. 130. Aliae ab Innocentio XI. Disp. 8, n. 181. Alia ab Alexandro VII. Disp. 8, nu. 207. Aliae ab Innocentio XI. Disp. 8, n. 217. Alia ab eodem. Ibi n. 246. Aliae n. 251. Alia disp. 10, n. 14. Aliae disp. 8, n. 315. Alia Disp. II, n. 32. Alia. Ibi n. 48. Alia. Disp. 12, n. 79. Alia. Ibi 83. Alia. Ibi n. 106.

PROPOSITUM. Propositum vitandi venialia pro eorum confessione requisitum, disp. 7, n. 143. An possit dari verum propositum vitandi omnia venialia? Ibi num. 144. An propositum ex unico motivo vitandi omnia peccata cesset per unius venialis commissionem? Ibi nu. 146, cum seq. An ex patratione alicujus mortalis? Ibi n. 194.

PRUDENTIA. Nequit imperare, aut dirigere actum ex aliquo capite malum. Disp. 8, n. 257.

PUERI. Obligantur præcepto annuæ confessionis, et in quo anno. Disp. 8, n. 41. An ab eo tempore obligentur ad communionem, et ad poenas non confitentibus impositas? ibi n. 42.

PURGATORIUM. Animæ in Purgatorio existentes non satisfaciunt, sed satisfaciuntur. Disp. 10, nu. 48. An possit pœnitens omittere satisfactionem sacramentalem in hac vita, animo solvendi pœnam debitam in Purgatorio? Disp. 21, num. 22.

Q.

QUALITAS. Quomodo fiat intensio, et extensio qualitatum. Disp. 7, num. 70.

R.

RAPINA. Est speciale peccatum, et ejus distinctio a furto. Disp. 8, num. 169.

RAPTUS. Quale peccatum speciale sit in genere luxuriæ. Disp. 8, num. 169.

REATUS. Reatus ad pœnam aeternam non distinguitur realiter a macula, et illa ablata nequit non auferri. Disp. 7, n. 14 et 15.

RELIGIOSI. An religiosi possint obligari ad confitendum peccata venialia? Disp. 8, n. 31. An ad confitendum Prælati peccata jam alias aliis confessa? Ibi num. 32. An in confessione peccati incontinentiae debeant explicare votum solemne, aut statum? Disp. 9, num. 111. An in peccatis delectationis morosæ? Ibi η. 112. An peccat cum persona ligata voto castitatis, debeat votum ex utraque parte explicari? Ibi numero 113. Religiosi nostri Ordinis nequeunt confiteri simplici Sacerdoti ejusdem Ordinis. Disp. 12, num. 74. Possunt tamen, dum itinerantur, confiteri sacerdoti simplici sæculari, vel alterius Ordinis. Ibidem.

RESERVATIO. An possint confiteri peccata non reservata, tacendo reservata, et e converso. Disp. 8, num. 218. Reservatio peccatorum cur fiat? Disp. II, num. 71.

RESTITUTIO. Aliquando non obligat ob impossibilitatem per se loquendo illam faciendi. Disp. 8, n. 225.

RESTRICTIO. Restrictio, quæ non est pure mentalis, an sit prohibita? Disp. 9, num. 31.

S.

SABBATHUM. Quæ exigebantur in sanctificatione Sabbathi apud Judæos? Disp. 8, j n. 173.

SACERDOS. Sacerdotes habent a Christo veram potestatem absolvendi a peccatis. Disp. 8, num. 3. Ad absolvendum a peccatis invincibiliter oblitis in aliis confessionibus non sufficit simplex sacerdos. Disp. 8. num. 208.

SACRAMENTUM. Sacramenta novæ legis constant rebus, et verbis, sicut ex materia, et forma. In Comm, ad art. 1, qu. 90. Fieri potest, quod Sacramenta mortuorum non producant primam gratiam, sed ejus augmentum, et quod Sacramenta vivorum producant non augmentum, sed primam gratiam. Disp. 7, num. 4. In usu Sacramentorum tenemur sequi tutiorem sententiam. Disp. 7, num. 52. Quæ sententia in hac parte dicatur tutior? Ibi num. 5-1. Eadem materia remota potest servire pluribus Sacramentis, si multiplicetur proxima. Disp. 7, numero 98 et 101. Differentia inter iudicium forense, et spirituale Sacramenti Pœnitentiæ iudicium. Ibi num. 100. Quæ præsentia, et coexistentia requiratur inter materiam, et formam Sacramentorum. Disp. 7, num. 113. In conficiendis Sacramentis nec ministris, nec suscipientibus licet sequi opinionem probabilioris, relicta tutiori. Ibi num. 131 et disp. 3, numero 258. Potest dari Sacramentum Pœnitentiæ validum, et informe. Ibi numero 265. Recta administratio Sacramentorum est de jure divino. Disp. 9, num. 12. Qui ordo servetur inter constitutionem Sacramenti, elevationem ad rationem instrumenti, et influxum in gratiam. Disp. 8, numero 268. Ministrare Sacramenta cum periculo nullitatis est grave sacrilegium. Disp. 12, num. 83. Qualiter Sacramentum suspendatur ab actuali gratiæ productione. Disp. 8, num. 304. Sacramentum Pœnitentiæ an recedente fictione causet gratiam? Ibi n. 310 et seq.

SACRILEGIUM. Circumstantia sacrilegii ex peccatis in loco sacro. Disp. 8, a n. 148 et n. 163.

SANCTI. Se exercebant in pœnitentia post peccata sibi certo remissa. Disp. 7, n. 98 et 101.

SATISFACTIO SECUNDUM SE. Quid sit? Disp. 10, num. 30. Ejus etymologia. Ibi num. 2. Multiplex illius divisio. Ibi num. 3. Qualiter Christus pro hominibus satisfecerit? Ibi numero 10. Potest purus homo gratia exornatus satisfacere de con-

digno pro pœna temporali debita proprio peccato. Ibi. num. 12, et seq. Satisfactio nostra non est ex rigorosa justitia. Disp. 10, num. 16. Justus potest de condigno satisfacere pro pœna temporali peccati alterius. Ibi. num. 24. Satisfactio unius justi pro pœna alterius infallibiliter acceptatur a Deo, etiamsi ille alter potens sit ut per se ipsum satisfaciat. Ibi. num. 34 et 35. Nequit tamen eodem actu, et pro se, et pro alio satisfacere. Ibi. num. 37. Ut reus fiat immunis a debito, non sufficit quod alter offerat pro illo satisfacere, sed opus est ut de facto satisfaciat. Disp. 10, num. 39. Minoris pœnæ assumptio sufficit ad satisfaciendum pro alio, quam ad satisfaciendum pro se. Ibi. num. 40. Ad satisfactionem requiritur libertas. Ibi. n. 41. Qualiter flagella, quibus a Deo punimur, sint satisfactoria pro peccatis? Ibi num. 43. Quo pacto satisfactio distingatur a satisfactione. Ibi. num. 44. Exposcit bonitatem moralem in actu satisfaciendi. Disp. 10, num. 45. Etiam statum viæ, et gratiæ. Ibi. num. 47 et 49. Requiritur intentionem satisfaciendi. Ibi. num. 54. Sufficit tamen virtualis intentio Ibi. num. 55. Requiritur opus esse pœnale, ut sit satisfactorium. Ibi. num. 58. Opera magis poenalia ex parte operis sunt magis satisfactoria, non autem ex parte operandis. Ibi. num. 59. Actus cadens sub præcepto est satisfactorium. Ibi. num. 60, et seq. Ex acceptance Dei sunt opera nostra satisfactoria ad æqualitatem. Disp. 10, n. 63. Quo pacto possibile sit satisfacere pro uno peccato, et non pro alio? Ibi. num. 64. Per expletionem pœnitentiæ in statu peccati adimpletur præceptum sacerdotis, non tamen satisfit Deo. Disp. 10, n. 65. Opus extra charitatem factam non fit satisfactorium adventu charitatis, num. 66 et seq. Ad satisfactionem requiritur pactum, vel promissio acceptandi ex parte Dei, n. 69;

SATISFACTIO SACRAMENTALIS. Quo sensu sit vera pars sacramenti pœnitentiæ. In Comm, ad art. 2, quæst. 90, num. 3. Non est necessarium exequi satisfactionem, antequam pœnitens absolvatur. Ibi. n. 4. Potest quis satisfacere pro alienis peccatis, sed non potest poenitere. Disp. 7, num. 95. Satisfactiones majores olim imponebantur ex majore ipsorum pœnitentium fervore. Disp. 8, num. 96. Satisfactionis sacramen-

talis essentia. Disp. 11, num. 1. Potest, cl debet sacerdos eam injungere pœnitenti. Ibi. num. 2 et 3. In quo casu excusetur ab ejus injunctione. Ibi. num. 5. Non excusatur ubi credit pœnitentem ante confessionem satisfecisse, nec ubi pœnitens nullam acceptaro vult. Ibi. num. 6 et 7. Quid dicendum ubi scrupulosus semel absolutus iterum redit ad absolutionem? Disp. 11, num. 8. Quid tempore Jubilæi? Ibi. n. 9. Tenetur sacerdos sub gravi obligatione injungere satisfactionem pro mortalibus. Ibi. n. 10. Sub levi tamen ad illius injunctionem pro venialibus, et lehalibus jam confessis. Ibi. num. 11. Ad quæ dirigatur satisfactionis injunctio. Ibi. Non delinquit graviter pœnitens, qui omittit levem satisfactionem. Ibidem. Potest sacerdos cogere pœnitentem ad acceptandam satisfactionem, et pœnitens ad acceptationem tenetur. Disp. 11, num. 14 et seq. Unde hæc obligatio oriatur. Ibi. num. 20. Quod peccata committat, qui omittit satisfactionem sacramentalem? Ibi. num. 21. Qui non vult acceptare pœnitentiam rationabiliter injunctam, non censetur recte dispositus ad absolutionem. Ibi. num. 22. Nequit sacerdos obligare pœnitentem ad satisfactionem improportionatam, et excelsivam. Ibi. num. 23. Quonam modo sit proporlionanda culpis, et fragilitati pœniteptis. Ibidem, et num. 24. Non tenetur pœnitens sub gravi obligatione ad acceptandam levem pœnitentiam pro venialibus. Ibi. num. 25 et seq. Tenetur graviter ad acceptandam gravem satisfactionem justis de causis impositam pro venialibus. Disp. 11, n. 28. Unde hæc obligatio proveniat. Ibi. n. 29 et 30. An possit pœnitens ante absolutionem declinare sacerdotem, cum quo confessionem inchoaverat, et alium audire, qui benigniorem pœnitentiam injungat? Ibi. num. 31. Quando satisfactio injungenda sit, an ante, vel post absolutionem? Ibi. num. 32. Quæ opera possint injungi ad satisfactionem? Ibi. num. 33 et seq. Potest sacerdos injungere in pœnitentiam opera debita ex præcepto. Ibidem, et disp. 10, num. 63. An injungi valeat pœnitentia publica pro peccatis publicis? Disput. 9, num. 23. Quid de usu injungendi publicas pœnitentias initio Ecclesiæ? Ibidem. An satisfactio imponi debeat præceptive, vel possit relinquere ad arbitrium pœnitentis? Disp. 11,

num. 37. An possit conditionate? Ibi. num. 28. Prudentia sacerdotis commendatur in injungendis satisfactionibus. Ibi. num. 37. Adimpletur præceptum sacerdotis exhibendo satisfactionem in statu peccati. Ibi. num. 39, disp. 10, num. 65. Differre pœnitentiam per annum est grave peccatum. Disp. 11, num. 42. Secus vero si per modicum tempus id fiat. Ibi. num. 43. An omittere pœnitentiam die a sacerdote præfixo sit peccatum? Ibi. num. 41. An elapso culpabiliter, vel inculpabiliter termino designato cesset obligatio adimplendi pœnitentiam? Ibi. num. 45 et seq. Nequit pœnitens proprio arbitrio substituere alium, qui satisfactionem sacramentalem pro se adimpleat. Ibi. num. 48. Id tamen potest ex sacerdotis arbitrio. Ibi. num. 50. Excusatur pœnitens a satisfactionis adimplentione per impotentiam physicam, vel moralem. Disp. 11, num. 72. Quando hujusmodi impotentiae adsint? Ibidem. An qui obliviscitur pœnitentiae, censeatur impotens ad illius adimplentionem? Ibi. num. 73, et seq. An impotens ad totam teneatur ad partem, quam potest? Ibi. num. 75. Per quam irritationem satisfactionis excusetur pœnitens ab ejus exhibitione? Ibi. n. 76. Nemo dispensare potest in satisfactione sacramentali. Disp. 11, num. 77. Per Jubilæum, aut indulgentias excusatur pœnitens a satisfactione ut punitiva delicti. Ibi. n. 78. Non tamen ut medicinali. Ibi. num. 79. Non excusatur pœnitens a satisfactione sibi injuncta exhibendo proprio arbitrio alia opera satisfactoria extra sacramentaliter. Ibi. num. 82 et seq. Satisfactio non solum obligat ut punitiva, sed etiam quatenus medicinalis. Disp. 11, num. 86. Quos effectus inducat ex opere operato? Disput. 11. dub. 5. Remittit pœnam temporalem ex opere operato. Ibi. n. 88. Importat auxilia ad præcavenda futura peccata. Ibi. n. 90. Non auget gratiam habitualement. Ibi. n. 91. In quo effectu distinguatur satisfactio sacramentalis a non sacramentali? Ibi. n. 100. Quamvis sacerdos injungat satisfactionem suo arbitrio omnino proportionalam culpis, non remittit totam pœnam debitam, si coram Deo non est omnino proportionate. Disp. 11, num. 101 et seq. An satisfactio sacramentalis consequatur effectum recedente fictione? Ibi. num. 101 et seq.

SCANDALUM. Quando circumstantia

scandali debeat in confessione explicari. Disp. S, num. 159. Differentia hujus peccati. Ibi. num. 158.

. SENES. An valde senes obligentur ad confessionem annuam? Disp. 8, num. 43.

SENTENTIA. Tenet sententia judicis illegitimi, communiter, et publice existimati legitimi. Disput. 12, numero SO.

SIGILLUM. A quo dictum? Disput. 9, num. 1. Quid sit sigillum sacramentale? Ibi. num. 2. Quo pacto sit de essentia sacramenti? Ibi. num. 3. Qualiter oriatur ex jure naturæ. Ibi. num. 4 et seq. Non obligat ex solo jure Ecclesiastico, nec in eo valet Pontifex dispensare. Ibi. num. 9. Obligat ex jure divino. Ibi. num. 11. Quem finem respiciat? Ibi. Qualiter ejus observatio speciet ad rectam sacramenti administrationem? Disp. 9, num. 12. Qui contrahant ejus obligationem? Ibi. num. 15. Obligat ex jure divino naturali, et ex divino positivo. Ibi. num. 16. An qui revelat confessionem, mentiatur? Ibi. num. 17 et 30. Sigillum obligat in omni eventu etiam cum dispendio propriæ vite, et boni communis. Disp. 9, n. 19 et seq. Non licet revelare sigillum ob integritatem confessionis servandam. Ibi. num. 27. Potest sacerdos jurare se nescire, quæ audivit in confessione, et cur? Ibi. num. 31. Revelare confessionem indirecte est contra sigillum. Disp. 9, num. 33. An contrahat obligationem sigilli ille, cui de licentia pœnitentis revelatur confessio? Ibi. n. 59. Vinculum sigilli oritur ex sola, et omni confessione sacramentali, sive absolute perficiatur, sive non. Ibi. num. 65 et seq. Non oritur ex confessione facta animo decipiendi ministrum. Ibi. num. 67. Nec ex confessione accedentis ad sacerdotem non tam animo confitendi, quam secretum aliquod commendandi. Ibi. num. 68. Oritur ex confessione facta fingenti se sacerdotem. Disp. 9, num. 69. Et ex facta laico cum ignorantia invincibili, quod in absentia sacerdotis possit absolvere. Ibi. n. 70. Pœnitens an teneatur ad sigillum? Ibi. num. 73. Quid de interprete? Ibi. n. 74. Quid de consiliario? Ibi. num. 77. Quid de Prælato, cui revelatur confessio, ut concedat facultatem absolvendi a reservatis? Disp. 9, num. 79. Sigillo ligatur quicumque vel actu, vel casu, vel ex necessitate confessionem audit. Ibi. num. 80. Sub sigillo i

cadunt omnia peccata tam lethalia, quam venialia quoad numerum, species, et circumstantias. Ibi. num. 81. Non tamen venialia sumpta in genere. Ibi. n. 82. Quid de peccatis publicis? Ibi. n. 87. Quid de peccato futuro? Ibi. num. 84. Indirecte cadunt sub sigillo omnes defectus pœnitentis, qui ratione peccati manifestantur in confessione. Ibi. n. 85. Cadunt etiam omnia ea, per quæ peccatum, et peccator deprehendi possunt. Ibi. num. 86. Qualiter sacerdos respondere debeat, ubi interrogatur an talem pœnitentem absolverit? Disp. 9, num. 88. Quo pacto sacerdos loqui valeat de peccatis in tali civitate, oppido, aut Religione sibi confessis, non detegendo personam. Ibi. num. 89. An virtutes, et alia dona cadant sub sigillo? Ibi. num. 90. Quid de scrupulis? Ibi. num. 91. Quot, et quæ peccata committantur in violatione sigilli? Disp. 9, dub. 7. Materiæ parvitatem non admittit. Ibi. num. 99. Quas poenas incurrat violator sigilli? Ibi. num. 102.

SODOMIA. Commissa cum masculo est diversæ rationis ac commissa cum femina, et debet in confessione explicari. Disp. 8, num. 104 et 134. Circumstantiæ explicandæ in hoc peccato. Ibi. num. 139.

SPECIES. Species peccatorum in confessione explicandæ. Disp. 8, num. 73. Quæ species sit primaria in peccato? Ibi. num. 75. Qualiter consideranda eorum distinctio? Ibi. num. 76. Circumstantiæ variantes speciem peccati, aut non variantes. Vide *Circumstantia*. Speciem peccati non variant diversarum bestiarum species. Disp. 8, num. 104. An idem dicendum de sodomia cum masculo, et cum femina? Ibi.

SPONSUS. An sponsus, vel sponsa, si fornicentur cum alia persona, debeant suum statum manifestare in confessione? Disp. 8, n. 115.

STUPRUM. In quo consistat malitia hujus peccati? Disp. 8, num. 116.

SUPERNATURALIA. Quibus modis contingat aliquid esse, aut dici supernaturale? Disp. 7, num. 7. Supernaturale quoad substantiam, et supernaturale quoad modum. Ibi. et num. 21. Magis cognoscibilis est operationis supernaturalis, quam efficacia. Disp. 7, num. 25. An omnia supernaturalia cognosci possint lumine naturali? Disp. 9, num. 6 et 7.

T.

TEMPLUM. Reverentia templis debita, et contra ea sacrilegia. Disp. 8, num. 150. Vide *Locus*. Templorum immunitas, et peccata contra illam. Disp. 8, num. 155.

TEMPUS. An varietur species peccati ex tempore, in quo committitur. Disp. 8, n. 172.

TIMOR. Quid sit timor, et multiplex ejus divisio. Disp. 7, num. 32. Timor servilis est actus honestus, et nullum conferens ad salutem. Ibi. num. 33. Impedit peccata non solum externa, sed etiam interna. Ibi. num. 34. Non pluris facit poenam, quam culpam, nec retinet affectum conditionatum ad objectum peccaminosum. Ibi. num. 35 et seq. Non omnia, quæ timore fiunt, sunt involuntaria secundum se, nec terminant simplicem nolitionem. Ibi. num. 37. Differentia inter timorem carnalem, et honestum. Ibi. num. 46. Datur timor servilis efficax excludens omnem actualem voluntatem peccandi. Ibi. et a num. 47. Timor servilis an habeat servilitatem objectivam, et formalem? Disp. 8, n. 296 et seq. Duplex est servilitas objectiva. Ibi. n. 298.

VENIALIA. Qualis dolor requiratur ad remissionem peccatorum venialium in sacramento poenitentiae? Disp. 7, num. 68. Peccata venialia sunt materia sufficiens sacramenti poenitentiae. Disp. 7, num. 88, et num. 130. Non consistunt in solo reatu ad poenam, et manente reatu ad poenam possunt remitti quantum ad culpam. Ibi. num. 89. Principales differentiae venialium a mortalibus. Disp. 7, num. 126. Modus remissionis eorum, et forma, per quam expelluntur. Ibi. num. 127. Ad eorum remissionem praesupponitur gratia sanctificans. Ibi. num. 128. Radix utquædam remittantur aliis non remissis. Ibi. n. 129. Pro remissione venialium in sacramento poenitentiae non sufficit simplex displicentia, sed requiritur verus dolor. Ibi. num. 130. Confiteri sola venialia absque dolore illorum, est peccatum mortale. Disp. 7, num. 133. Quid si alia cum dolore, et alia sine illo? Ibi. num. 135 et seq. Cur confiteri unum veniale sine dolore cum aliis, quibus poenitens dolet, non sit peccatum mortale; et apponere unam hostiam non triticeam inter alias consecrandas, mortale sit? Ibi. num. 137. Qui

aliqua venialia confitetur sine dolore, non tenetur id exponere confessario. Ibi. num. MO. An quod poenitens imponat sibi aliquod veniale, quod non fecit, sit peccatum mortale? Ibi. num. 141. Pro venialium confessione requiritur propositum illa vitandi. Disp. 7, a num. 143. An possimus concipere verum propositum vitandi omnia venialia, cum omnia vitare non possimus? Ibi. n. 141. Non est validum votum vitandi omnia venialia. Ibi. n. 145. An propositum vitandi omnia venialia innuens uni motivo irritetur, ubi quis venialiter peccat? Ibi. n. 148. An confessio venialium possit cadere sub Ecclesiae præcepto? Disp. 8, n. 30. An confessio venialium cum simplici sacerdote sit nulla? Disp. 12, num. 73 et seq.

VERECUNDIA. Verecundia in confitendo peccata multis bonis compensatur. Disp. 8, num. 19. Summa verecundia in explicando peccata non excusat ab integritate materiali confessionis. Disp. 8, num. 256.

VERBUM. Verba prolata absque usu rationis non sunt formaliter verba. Disp. 7, a num. 109.

UBI. Quæ circumstantia sit in peccatis, et quando inducat speciem sacrilegii? Disp. 8, num. 148.

UNITAS. Unitas et distinctio numerica peccatorum. Disp. 8, a num. 77.

VIRGINITAS. An circumstantia amissæ virginitatis debeat in confessione explicari? Disp. 8, a n. 116. Virgosi inconsultis parentibus nubat, peccat mortaliter. Ibi. n. 119.

VIRTUS. An sit virtus divina elevans multipliciter in partibus sacramenti. In Comm. ad art. 1, quæst. 90, num. 2.

VOLUNTAS. Non omnia, quæ ex metu fiunt, sunt secundum se involuntaria. Disp. 7, num. 37. Voluntas peccandi potest excludi per aliquam attritionem. Disp. 7, n. 45.

VOTUM. An sit validum votum vitandi omnia venialia? Disp. 7, num. 115. An votum solemne castitatis diffleret specie a simplici, et debeat ab incontinenti iri confessione explicari? Disp. 8, num. 111. Ligatus voto, qui alios inducit ad turpia, agit contra castitatem, et debet in confessione illius peccati explicare votum. Ibi. n. 112. Ligatus eo voto si agat turpiter cum persona habente simile votum, debet ultimumque aperire in confessione. Ibi. num. 113. In violatione voti juramento firmati sunt duæ malitiæ specie diversæ. Ibi. num. 147.

